ч. 72 (11.413). Львів, вівторок 2. квітня 1929. Грошова винагорода заплачено очевидцям. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телєграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполудням
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 3 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Сумерк англійського лібералізму.

Львів, 31. березня 1929.

У великих органах світової преси появилася на днях знаменна стаття відомого публіциста Віктема Стіда про виглядн всіх трьох головних англійських партій при недалеких виборах, при чому цей визначний політичний письменник підав аналізі теперішні настрої англійської суспільности. Уваги Стіда настільки інтересні, що ми уважаємо за потрібне познайомити з ними й наших читачів.

Вибори в Англії — каже Стід — відбудуться вже за два, найпізніше за три місяці, правдоподібно 29. травня. Виглядн їх є такі самі, як і перед роком: загально панує непевність щодо їх вислїду. Певне тільки одно, що консерватисти матимуть тяжкі втрати і що зискає богато партія праці (лейбур-парті). Дальше певною річю є те, що ліберали будуть на третьому місці, і то далеко позаду двох перших партій. Питання відкрите: хто здобуде більше як половину місць в нижчій палаті, консерватисти, чи лейбуристи, чи ні одні ні другі? Членн уряду думають, що вони всеж таки здобудуть таку більшість, що залишаться при кермі. Лейбуристи-ж вірять, що цим разом вони здобудуть більшість і утворять власний уряд. Але загально приймають, що консерватисти, замість нинішніх 405 мандатів, здобудуть тільки як. 260 місць, а лейбуристи здобудуть ще яку сотню і матимуть до 260 місць у нижчій палаті. Ліберали, що тепер заступлені 40 послами, повинні зискати яких 30 нових мандатів, так, що разом мали би як. 70 місць. В такому разі ніхто не мав би більшости (нижча палата має 615 членів) і мусів-воб прийти до якоїсь коаліції.

Найповажніша внутрішня проблєма Англії — це нині безробіття і на цьому коньку їздять у виборчій агітації всі три партії. Між іншим Льойд Джордж кинув уже в теперішній виборчій кампанії обіцянку, що якщо ліберали здобудуть більшість, то він упорається з безробіттям дуже швидко, не накладаючи на населення ніяких нових податків. Але це очевидно пуста обіцянка, бож безробіття — це справді найтяжча проблєма в Англії. Льойдові Джорджові легко кидати такі обіцянки, бо його група про здобуття більшости не може й мріяти.

Інша річ, що настрої населення тепер дуже прихильні для відродження лібералізму. Але не для відродження ліберальної партії, як довго провідником її парляментарної фракції є Льойд Джордж. Бож нічо не змінилося від дня 1. червня 1926 р., коли то найвизначніші ліберальні провідники ствердили прилюдно, що вони робили все можливе, аби могти співпрацювати з Л. Джорджом, але звязки, побудовані на довірю, неможливі з політиком, якого непостійність убивае всяке довіря... І справді відносини в ліберальній партії жалюгідні. В палаті послів є всього 40 лібералів, а проте вони ніколи не виступали одноду шно й солідарно. Це черела без признаного провідника і ця обставина дуже поважно гальмує розвиток і вплнви ліберальної партії.

Але є ще й причини загальної натури, чому ліберальна партія (не ідея!) тратить симпатії знач. населення. Це обставина, що ця партія і її провідники стратили свій лібералізм. Прилюдна опінія в Англії ліберальна, хоч і не в партійному розумінні. А для тої опінії є провідники консервативної партії, в тому й сам премієр Болдуін, а також й провідники партії праці не менше, коли не більше ліберальні, як керманичі й посли ліберальної партії.

Таким чином можна говорити про сумерк англійського лібералізму, наскільки він уособлюється в політичній партії тої назви. База ліберальної цивілізації в Англії — каже Стід — захитана. В Росії панує комунізм, в Італії „цезаропапізм", а в інших державах протидемократична реакція. За міжнародній мир, що є справою західної цивілізації, треба ще змагатися. На жаль, нема нині провідника, що міг би зібрати решткн історичних тенденцій, які були колись злучені в лібералізмі і накинув їх при помочі переконуючих кличів збірній совісти англійського населення.

Англійський загал, вихований від віків у парляментарній системі, привик думати категоріями ліберальними. Але тепер той загал переходить еволюцію в площині відношення одиниці до держави і дотеперішньої системи організації суспільности. Той загал щораз більше скептично ставиться до партійних програм, до кличів і покликів партійних провідників. А щодо англійського лібералізму, то він під нинішнім проводом мало здібний до організації ідеалу в англійській душі, бо він сам перестав служити своїй власній ідеї.

Закордонний політичний огляд.

Львів, 1. квітня 1929.

Не тільки в природі, але і в ґльобальній політиці переживає світ дні весняних хуртовин. Вони підіймаються в кількох місцях зразу і то начеб без причинового звязку між собою. Весняні бурі?

Починаючи з Англії, мало що не повторилося колишнє Сараєво, тільки в зміненім виді, хоч з тими самими наслідками в ґеополітичнім укладі. Відома річ, що малесенька іскорка може спричинити далекойдучі, просто катастрофальні наслідки, коли вона впаде на легкозапальний матеріял, зібраний у більшій скількости в даному місці. Цією іскрою могла бути й історія з затопленням англійського корабля недалеко берегів Америки. Цей факт не тільки міг визвати нову світову заверюху. Він поставив Англію перед очі лійности, що вона перестала бути самодержцем о кеанів, і що мусить владою поділитися з Америкою. Англійські кораблі не можуть уже безжурно їздити собі по морях, а тим менше безкарно перепачковувати алькоголь до Америки. Англійці в своїй імперіялістичній зарозумілости не постаралися в данім випадку зробити угоди з прогібіційною владою. Затоплений корабель завис на слабих нитках англо-американських взаємин і малошо не порвав їх.

Але знаменита і досвідчена англійська дипльоматія дуже швидко взялася до направи ситуації.

На днях виїхало з Льондону 150 економічних і фінансових знавців до С. Р. С. Р. Виглядає на око, що ці знавці мають зробити тільки sui generis перевірку економічної спроможности Рад. Республик. Але так воно не є. На радянському ґрунті зійдуться вони з американцями і там зачнуться перші навязування порваних ниток. Деякі заграничні часописи подають уже навіть і приблизні точки умови. Ґнучка Англія потрафить і тут добровільно відступити те, що вже не дається втримати. В першу чергу має бути вирішена проблєма океанів. Англія і Америка — ось ті два могутні контрагенти, які мають поділити між себе шляхи світової лучби. Бо треба знати, що нинішній імперіялізм обертається не довкола вузько-континентальної політики, але прибирає форми ґльобальних дімензій, виходячи з точки погляду ґеополітичних міркувань. Коли мова про шляхи світової лучби, то це стоїть у тісному звязку з всесвітними ринками збуту, за які провадилася недавня війна, і які погрожують щораз то новими конфліктами.

Політичний мотор порушується в нинішніх часах переважно нафтою. В маленькім розмірі мали ми передсмак цього і в нашім галицькім житті, коли заістнувала самостійна Західня Україна. Нафта була причиною нашої дипльоматичної поразки на міжнароднім арені. Ірак, Мосуль, Мезопотамія, Персія, Палестина — малиб далеко менше „опікунів", колиб у них не було нафти. Це все буде предметом нарад англо-американських експертів.

Коли вже мова про нафту, то не від речі буде згадати і про наш Кавказ. Щораз то нові ґжерела тієї дорогоцінної рідини звернули на себе очі Стандард- і Вакуум Ойль-Ойль, двох вічних нафтових суперників. Вони тепер і на такому ґрунті мають погодитися та поділити між себе сферу впливів.

Коли прийде до дефінітивного порозуміння між Америкою і Англією, тоді і Франція матиме розвязані руки в політиці відносно Німеччини. Репараційна комісія, яка потиться над визначенням висоти відшкодувань, знайде якінці вихід, бо Америка не буде так натискати на европейських довжників і тимсамим дасть передишку Франції, а посередньо і Німеччині. Німеччина, в свою чергу, не буде домагатися негайної ревізії східніх кордонів, а Польща, маючи спокій з цього боку, зверне цілу свою увагу на схід.

Пакт Келльоґа відсунув, що правда, на деякий час можливість польсько-ромунської інтервенції на Україні, але природного польського „Дранґ нах Остен" здержати він не в силі. Одного дня пакт великого американського пацифіста може стати звичайним свистком паперу і тоді полїї розвинуться так, як цього нині не можна передбачити.

Очевидно, що Україна, зі своїми природними і набутими богацтвами, буде осередком завірюхи і контроверз світових потентатів. Вона стане важним фактором ще важніших подій, у яких будуть заінтересовані всі великі потуги світа. Перша Англія буде старатися перевести в життя ґрандіозний плян будови прямої залізниці Льондон-Київ-Бомбай.

Ідея такої залізниці виринула ще в 70 рр. минулого століття, коли то Корол. Британське Географічне Товариство виробило плян будови тунелю попід Ляманш, а далі спеціяльного шляху з вільним транзитом через Берлін, Київ, Харків, Баґдад до Бомбаю. Спеціяльна комісія їздила тоді до Петербурга, але російський уряд не погодився на те, боячися зросту українського сепаратизму. Інша річ, коли Україна буде про те говорити сама, чи там говоритимуть за неї „союзники". Тоді напевно Англія дістане дозвіл на проведення зал. шляху, а тимсамим і будова підморського тунелю стане актуальною.

Розмови англо-американських експертів у Москві не можуть не тривожити диктатора Італії. Муссоліні всіма силами старався підсилювати антаґонізм двох найбільших потентатів світа, щоби тим лекше провадити свою політику на Балкані і в північній Африці. Ґеніяльний народній учитель боїться, щоб Англія не захопила економічної ґеґемонії на сході Европи, так, як це вже раз мало місце. Адже відома річ, що в початках 19 століття ціла Україна, а з нею і Росія була в сфері економічних впливів Італії. В Одесі розговірною мовою була на вулицях мова італійська, а декуди жидівський жарґон. Щойно англієць Юз (Houghes), відкривець залізної руди на Катеринославщині, підрізав ноги італійським впливам. Муссоліні не думає зрікатися так легко економічних аспірацій на побережі Чорного Моря! — як доносять найновіші вістки — почав уже в тому напрямі акцію.

На днях має виїхати економічна деляґація італійського уряду до Варшави, щоби там безпосередно порозумітися з тими українськими чинниками, які мають право розпоряджатися економічними богацтвами України. Це може завдати англо-американським плянам болючий удар, коли до того часу Італія не дістане якоїсь рекомпензати.

Як бачимо, весна 1929 р. богато дечого цікавого принесла з собою, тим більше цікавого, що в тім немалу ролю ґрає і наша рідна земля. Україна — край незмірених богацтв і неможливих можливостей, легко може стати яблуком незгоди в майбутній сварні між експльоататорами. Тоді знову буде для неї нагода сказати і своє слово, хіба... що знову скажуть те слово її „приятелі".

60-літній ювилей „Просвіти" відсвяткуємо найкраще, коли всі від „мала до велика" станемо її членами. Тож спішіться зі зголошеннями в члени, надсилайте вкладки й іншим пригадуйте.

ЗАМІТКИ і ВІДГУКИ.

Виленський монархіст пос. Мацкевич проти уряду Бартеля.

Польська преса далі переповнена всякими статтями та замітками про теперішню політичну ситуацію в Польщі. Між іншим відомий виленський монархіст пос. Мацкевич опублікував у виленському „Слові" статтю, в якій гостро критикує політику прем. Бартеля та вимагає його уступлення.

„Думаю, — читаємо в „Слові" — що п. Бартель повинен уступити. Не кажу вже про те, що він поповнив блуд, виявляючи в соймі повну свою солідарність з міністром Чеховичем, а потім спокійно дивлячися, як того, так врочисто зсолідаризованого, міністра Чеховича соймова демагогія віддала під суд. Злосливі питають, як п. Бартель розуміє поняття „солідарність", чи так, що коли п. Чеховича сойм посадить до тюрми, то прем. Бартель буде йому носити цукорки і квіти? Коли ідея співпраці з соймом завела, то скінчилося це відданям п. Чеховича під суд за те, що був найліпшим польським міністром скарбу з одної сторони і замкненням сесії з другої сторони. Тому уступлення п. Бартеля повинно бути символом тієї політики, яка не вдалася. Якщо п. маршал (Пілсудський) хоче себе ще раз посвятити і направляти своїм авторитетом те, що попсув п. Бартель, то, очевидно, це буде найкраще".

Далі пише пос. Мацкевич вже дуже сенсаційно: „Найслабшою точкою — читаємо в статті — цілої нашої опозиції є власне те, що сама влади зорганізувати не в силі, що використовує всі вальори, які дає невідповідальна опозиція і що не в силі зробити для Польщі нічого творчого. Примушення лівиці до обняття влади нині, примушення ендеків до здемаскування себе в явній підтримці опозанції — вдарило би в найслабшу їх точку. Одні та другі повинні понести відповідальність і кару за віддачу під суд тих, що рятують державний скарб і народню господарку. Уряд лівиці, соймовий уряд, створений в таких обставинах, був би, очевидно, безсильним. Мав би проти себе цілу бюрократію, яка остане вірною марш. Пілсудському, мав би проти себе армію і суспільність навіть ту, яка не голосувала на ББ, а всеж загально має довіря до особи маршала. Врешті мав би проти себе сойм, де є те ББ, що може з черги тому урядові відповідно показати, як то приємно та легко є критикувати, а навіть часом колоди під ноги кидати. Такий парляментарний уряд був би, очевидно, наражений на всякі неповодження і всякі невдачі: державні каси пустіли би, закордонні позички не впливали би, накінець нема сумніву, що по думці приповідки „бідному вітер в очі віє" такому соймовому урядові звалився-ся би на шию передновок і всі крики, що пливуть по Вислі, Сяні, Варті, Німані, Вілії поплили-б такому урядові за ковнір".

Якіж перспективи на будуче стоялиб перед таким лівим урядом? На те відповідає пос. Мацкевич так: „соймовий уряд падав би що тижня, що тижня творились би нові партії, нові групи, то центро-ліві, то центро-праві, посли ББ малиб що пятниці роботу, повалюючи нові кабінети, повстав би цілковитий хаос, анархія і господарська криза, по двох-трьох місяцях такого правління все, що жне в Польщі, впалоб на коліна перед місцем побуту марш. Пілсудського і благало би: Роби, що хочеш, говори, що хочеш, тільки ряди! Тоді, коли марш. Пілсудський пішов би на октроювання конституції, не називалось би це октроюванням, лише чемністю з його боку".

Як бачимо, то пос. Мацкевич має неабияку „політичну" фантазію, але з наведеного видно також, що ця фантазія буяє надто примітивно по сучасному політичному горизонті.

—o—

Напруження серед санації.

„Ґазета Варшавска" з 29. березня ц. р. приносить інформації про внутрішні тертя в таборі санації. „Внутрішні непорозуміння між поодинокими фракціями в таборі Безпартійного Блоку — читаємо в тому органі — поглиблюються і нераз навіть органи того блоку дають вислів тим непорозумінням. Але тепер, здається, ці непорозуміння починають входити в деякі „організаційні" рами. Ось Обєднання праці сіл і міст вислало до президії клюбу ББ меморандум, в якім звертається проти тактики президії в парляменті і в „терені", вказуючи, що завдяки тій тактиці ББ тратить впливи. Що більше: на вівтірковому засіданні головної управи Обєднання сіл і міст навіть голова тієї організації пос. Косцялковський хотів зрезигнувати зі свого провідного становища з уваги на політичний курс ББ. Мали там приняти постанови, спрямовані проти політики „полковниківського" типу, але постанов ще не опубліковано. Меморандум Обєднання мав свій відгомін у клюбі ББ. Голова Славек згадав на останньому засіданні клюбу про те, що дістав меморандум і заявив, що є мандатором марш. Пілсудського, і з його уповноваження стоїть на чолі клюбу, а будучи поінформованим про його інтенції, не може ними ділитися деколи навіть з членами президії клюбу. Відокремлення ББ не вважає нещастям; в якінебудь звязки і переговори з іншими клюбами не може входити тому, що вважає інші партії занадто підлеглими іншим чинникам — і тут розвівся широко на тему славних „чужих агентур". Вкінці поручив відбувати радше довірочні збори, за запрошеннями, бо на них можна би більше говорити і таким чином уробляти опінію. Збори доступні для всіх можуть влаштовувати едино особи, що вміють, як пос. Санойца, промовляти до товпи. Тому нічого дивного, що по такій промові забрав слово тільки пос. Санойца, щоби висловити заяву довіря для пос. Славека в імени всіх. Крім него ніхто слова не брав".

З наведеного видно, що в колах санації починаються розкладові ферменти, дарма, що донедавна там ніби все було послушне та виконувало без спротиву волю маршалового мандатора.

—o—

Напад на пос. Лібермана?

Варшавський „Роботнік" з 28. березня ц. р. пише: „Доходять до нас з ріжних сторін відомости, що на пос. Лібермана приготовляється напад, щоби таким чином унешкідливити нашого партійного діяча і не допустити його до споднання обовязку, переказаного соймом, а саме: перевести обвинувачення мін. скарбу Чеховича перед Державним Трибуналом. Не зважаючи на те, що ми привичаїлися вже до численних несподіванок в часі правління „санації", то всеж не хочемо вірити в правдивість цих поголосок".

Центральний орган ендеції „Ґазета Варшавска" передрукувала цю замітку і дала до неї від себе такий злобний коментар: „Видно, що не тільки консерватисти з санації тратять голови, але тратить її і перша бригада". Коли пригадаємо собі історію з Новачинським, членом редакції цього органу та історію зі Здзеховським, то зрозуміємо вповні такий злорадісний настрій „Ґазети Варшавскої" з того приводу.

—o—

„Політична незрілість".

Варшавський „Ґлос Правди" з 29. березня застановляється ще над справою видачі б. мін. Чеховича Державному Трибуналові і з того приводу пише між іншим ось що:

„Ендецько-соціялістичний блок під патронатом Тугута не мав відваги притягнути уряду до парляментарної відповідальности. Був переляканий можливістю порожнечі, яка чаїться у воріт кожного кабінету, збудованого при допомозі партійного ключа. Тому ухвалено урядові вотум довіря, але скарбового господаря того уряду, особу, яка персоніфікує цей бюджет, ставиться перед Державний Трибунал. Якщо треба було яскравішого доказу політичної незрілости пп. послів — то комбінація видумана панами Лібермановом і Рибарським є на те найкращим аргументом. А політична незрілість опозиції йде в парі зі звичайним махерством і демагогією... Не сказано вправді, що міністр украв, не сказано того з трибуни сойму, але що розносять агітатори п. Возніцького і Квапінського по селах?"

Це саме й найболючіше питання для сапаційного публіциста з „Ґлосу Правди". Але на те він не має, видно, ніякої іншої ради, як і ціла санація не має вже іншої ради на те, щоби боротися зі соймовою опозицією не такими словесними, малопереконуючими аргументами як вище наведені епітети про політичну незрілість п. послів а трохи більше переконуючими.

Присилайте негайно коляду та списки громад і гуртків, що колядували на „Рідну Школу", щоби втягнути їх у загальний список повітів і громад, який ладить до друку Головна Управа „Рідної Школи" у Львові, Ринок ч. 10.

ВОЛОДИМИР БІРЧАК.

БЕЗЖУРНІ ДНІ.[22]

Оповідання.

(Продовження.)

— Основа, на якій Картезій збудував цілу свою систему?

— **Cogito, ergo sum.**

— Так, — потакнув старий, — а тепер скажіть мені, чи ви розумієте оце: Cogito, ergo sum?

— Чи я розумію? — здивувався Стецько. Такий сумнів ще ніколи не приходив йому на думку, хоч вивчив цілу систему, хоч уже не раз і не два повторяв оці слова. — Чи я їх розумію?! Думаю, що так.

— В такому разі переведіть мені цих пару слів.

— Думаю, отже я є.

— О, о, о! — дивувався пан-отець. — Думаю, думаю — а може: мислю? Отже — а може: зато, тому? Я є — а може: єсьм, істную? Адже що інше є: думаю, що інше: мислю, що інше: зато, тому, що інше: отже, що інше: я є, що інше: істную. О, о, о, а то все важне, дуже важне, бо на тому збудована ціла система, а на тій системі збудовано знов багацько інших нових систем. О, о, о! Думаю, думаю, чи мислю, мислю?

Стецько з початку завагався і йому видалося, що захиталася вся основа, на якій збудовано систему, але вже по хвилині відповів:

— Мислю — чи думаю! Між тими двома словами є хіба та ріжниця, що „мислю" — це давне, старе слово, а „думаю" нове. Наша термінольогія вживає нині тільки слова, думаю, думання, думка. Отже треба тут ужити: думаю. „Ergo" значить „отже", а щодо „я є" чи „істную", то має бути: я є, бо в латинській мові є: „sum".

Старий подумав хвильку.

— Біля темних кутів і пропастей переходите дуже скоро і відважно... А я не вмію того! Я сидів над кожним висловом днями, тижнями цілими. „Cogito, ergo sum", але як я сплю, я не думаю тоді, non cogito, та проте sum та проте я істную, або, як ви кажете: я є. Або... — І тут пан-отець став напроваджувати десятки дрібних сумнівів, поправок... І скінчив: — А ви біля усіх цих сумнівів, біля цих пропастей перелітаєте, як птах.

І по хвилині пан-отець оповів свою історію. З тої історії можнаб списати цілу повість. Вона моглаб бути весела, якби цілу історію взяти з веселого боку, але моглаб бути і трагічна, якби її відповідно освітлити. Так чи сяк, вона розказувалаб про те, як людина може заблукатись не тільки на морі, як Одисей, і блукати повних десять літ, може заблукатись не тільки в темному лісі, як сотки героїв у казках, але що й сучасний інтелігент може заблукатись у книжках: усе йти вперед і ніколи не дійти до мети, крутячись на одному місці.

Повдовів скоро і перейшов до міста, де став учитися до докторату. Було це тому двацять літ. Перероблював саме історію фільософії, як дійшов до нещасного „Cogito, ergo sum". Насунулися сумніви, тут, і в багацько-багацько інших випадках. Щож робити? Треба було відложити історію фільософії і взяти до руки словарі. За словарями взяв українську граматику, щоб точно могти висловлюватися... Але українська граматика і наукова термінольогія насунули йому нові сумніви. Щоб їх усунути, взяв до рук церковно-славянщину. Але тут уже при першому ступені явилися нові пропасти і „speluncae". Що то була та церковно-славянщина? Була це мова староболгарська, чи може мова панонських славян — і саме яких? Чи може моравських славян? І знов яких? Чи може це мова ні одного із цих народів, тільки своєрідний зліпок усіх цих — а може ще яких інших — славянських мов? Подався до життеписів Кирила і Методія, але й тут не знайшов відповіди... Отже... почав вивчувати санскрит...

— А як у санскриті вимовляли: е?

— Алеж це з фільософією не має нічого спільного! — перебив Стецько.

— Алеж перепрошую! — відповів пан-отець. — Щоб вірно перекласти от хочби це „Cogito, ergo sum", до того треба знати це все! Як це ви сказали: думаю, отже я є, дозвольте, я запишу собі оце і зараз говоримо далі.

— Панове, я дуже перепрошую — перебив учитель, що досі мовчав. — Панове почали глибоко вчену дискусію, я тут ні при чому. Дозвольте, що поладнаю свою коротеньку справу. Отче раднику, моя справа коротенька!

І в цій хвилі між господарем і його гостем почалася розмова, що крутилася цілий вечір біля крапки при кінці речення. Комусь може видатися дивним або неправдоподібним, щоб про маленьку крапку при кінці речення можна було говорити цілий вечір, бо й щож можна сказати про ту маленьку крапку? Що вона маленька? Що вона кругленька? Що письмо — це широке поле, а речення — це ниви, засіяні усяким зіллям, що біжать одно за другим, коротші й довші, вужчі й ширші, з крапки, як біле граничне каміння, стоять на кінці цих нив і кричать: досі і кінець! Щож більше можна сказати про ту малу крапку?!

О, можна багацько, дуже багацько говорити! Що більше: люди можуть про неї не тільки го-

З Ромунії.

Свято Шевченка в Букарешті.

В суботу 16. березня ц. р. улаштувала українська громада в Букарешті свято Шевченка з такою програмою: Свято відкрив д-р Трепке, почім слідували: „Заповіт" в ромунській мові (деклямація п. Стратичука); „Заповіт, міш. хор; реферат про життя і творчість (п. Лунгулеску). По короткій павзі відспівав муж. хор „Прометея"; опісля деклямував п. Кухта: „Якби ви знали паничі"; п. Димитрів співав тенор-сольо: „Дивлюсь на небо"; муж. хор: „Думи мої"; п-на Ніколаеску співала сопран-сольо: „Гірська красуня" (муз. Д. Бредічану). Третя часть програми складалася із: „Гетьмани" (баритон-сольо п. Струтинський); „Три шляхи" (деклямація п. Геродот); „Еспанський романс" (тенор-сольо п. Димитрів); „Хто не сумує за долиною" (муз. Д. Бредічану, сопран-сольо п-ні Ніколаєску); українські народні пісні (міш. хор); „Сонце заходить" (муж. хор). Численна публика, між котрою можна було зауважити крім українських громадян і маркантні особистости з ромунських учених та політичних кругів, засипала поодинокі точки програми гучними оплесками, а реферат п. Лунгулеску, в котрім докладчик схарактеризував не лиш Шевченка, а й цілий український нарід, виявляючи великі симпатії до нього, був кілька разів перериваний оплесками й окликами. Надзвичайно гарна була теж деклямація п. Кухти. Велике признання належиться дириг. Зибачинському, що не жалував труду для бездоганного приготовления хору.

(За „Часом").

За школи для нац. меншостей.

Національні меншости в Ромунії подали через своїх парляментарних заступників, а саме від українців сенатора д-ра Володимира Залозецького, від німців д-ра Лебутона, від жидів д-ра Маєра Ебнера і від мадярів д. Унгара спільний меморіял міністрові освіти Костакеску в справі шкіл для національних меншостей

Українці програли знову справу!

Загальні збори шкільного комітету чернівецького повіту, що були 20. березня ц. р., пройшли дуже бурхливо через те, що українські делегати, головно самі селяни, дуже рішучо обстоювали права української мови на нарадах і завдали заведення укрїнської викладової мови в початкових школах. Префект мусів успокоювати делегатів, обіцюючи поїхати зараз до Букарешту, щоб передати домагання делегатів. Українські делегати, ображені виступами директора шк. в Ст. Жучці Жемни, вийшли були з салі й вернулися аж після запевнення префекта, що Жемна не буде їх провокувати. Але при виборах провалилася українська листа штукою. Були 3 ромунські і 1 українська листа. Не було більшости і прийшло до тісніших виборів, при котрих уже не було кількох українських селян, що вийшли, гадаючи, що збори скінчилися, бо такі між них пустили слухи. Українські делегати внесли протест.

Збори „Народнього Дому".

Загальні Збори „Народнього Дому" в Чернівцях були 25. березня ц. р. при великім числі (зверх 60) членів. Була жива нарада. Вибрано той самий виділ і надзірну раду. Збори ухвалили вислати привітання акад. д-рові Ст. С. Стоцькому з нагоди 70-ліття його життя.

Грецько-югославянський пакт приязни.

Цими днями, після довгих попередніх переговорів, які велися рівночасно в Парижі, Швайцарії та в столицях обох заінтересованих держав, нарешті підписано в Білгороді пакт приязни між Грецією та Югославією. Пакт підписав — як ми подавали — грецький міністр закордонних справ Карапанос та виконуючий обовязки югославянського міністра закордонних справ Кумануді. Договір цей заключений на пять літ і вступає в силу після обміну ратифікаційними грамотами, який має відбутися в Атенах. В офіціяльному повідомленні говориться, що по обговоренні та полагодженні всіх технічних та господарських справ між обома державами уряди уважали своїм обовязком заключити пакт приязні. Договір має назву „пакту про приязнь, мировий суд та примирення". Обидві держави, що підписали його, зобовязуються спільно підтримувати себе для удержання сучасного свого стану, витвореного мировими договорами. Далі вони зобовязуються ніколи не вести між собою війни, а всі непорозуміння між собою полагоджувати мирним способом.

Договір збудовано на основі взору, який виробила Ліга Націй. Всі непорозуміння між обома державами, які не мають юридичного характеру, мають іти на розгляд постійної комісії, вложеної з пятьох членів. Ця комісія має своїм завданням розсліджувати повсталі непорозуміння та посередничити між обома державами. На випадок, якби це посередництво не мало успіху, тоді обидві держави зобовязані передати справу або на розгляд та рішення Ліги Націй або спеціяльного мирового суду. Всі непорозуміння щодо толкування та коментування договору має розвязувати інтернаціональний мировий суд. Йому не підлягають лише територіяльні справи обох держав. Після підписання договору виконуючий обовязки міністра д-р Кумануді подав представникам преси до відома господарські та політичні користи договору. Також грецький міністр закордонних справ Карапанос прийняв у будинку грецького посольства в Білгороді представників преси. Він теж насамперед зясував політичне та господарське значіння договору, а крім того зазначив його вагу в справі наладнання загальних відносин на Балкані. Він заявив, що як Греція, так і Югославія однаково бажають дійти до управильнення своїх відносин до Болгарії і цим способом забезпечити остаточну консолідацію відносин на Балкані.

Чутка про новий сензаційний договір.

Газетний бюлетень „Судетен-Пресседінст", що виходить у Відні, подає звістку, що між Францією та Чехословаччиною істнує таємний договір, який звертається проти прилучення Австрії до Німеччини. На випадок, якби справа прилучення мала ввійти в стадію здійснення, Чехословаччина мала би обсадити мілітарно Відень, Ліни та Зальцбург, а також індустріяльні австрійські осередки аж до Вінер-Найштадт, а Франція мала би обсадити міста Ґрац та Клягенфурт. У віденських політичних кругах гадають, що між Францією та Чехословаччиною може істнувати порозуміння на випадок евентуального прилучення Австрії до Німеччини, і що це порозуміння може мати також постанови воєнного характеру. Одначе про ці постанови тут нема інформацій. В кожному разі звістку про те, що Франція мала би взяти участь в окупації австрійських міст, треба уважати бодай смішною. З чеського боку енергійно заперечують правдивість наведених звісток.

Щаслива подорож Цепеліна.

Повітряний корабель „Ґраф Цеппелін" щасливо закінчив свою середземноморську подорож. Він переїхав протягом 81 години понад 8.000 кільометрів і дуже успішно поборов усі противні вітри та мряки. Таку саму подорож відбув у жовтні 1924 року вибудований німцями для Америки корабель „Льос Анжельос", бо тоді корабель цей переїхав у повітрю 8050 кільометрів. Теперішня подорож „Ґрафа Цеппеліна" цікава тим, що він на початку свого лету мусів боротися з вітрами, які мали 70 кільометрів швидкости на годину. Зате тим швидшим був лет корабля назад, бо він перелетів 6.385 кільометрів протягом 68 годин. Корабель мав зовсім новий рід ґазу, який порушував його мотори. Очевидно, що цей ґаз показався добрим джерелом руху, бо інакше подорож не відбулась би так гладко.

Справа фальшівника документів Орлова.

У ч. 64. нашого часопису передали ми за варшавською ґазетою „За Свободу", ч. 75 вістку, що в Берліні арештовано в звязку зі справою фальшівника протирадянських документів Орлова українського еміґранта Косаренка-Косаревича, обвинуваченого в підроблюванні листів Андрія Лівицького. Нині одержуємо листа від його правного заступника з Берліна, в якому він повідомляє нас, що вся ця звістка не відповідає правді, що п. Косаренко-Косаревич ані не був арештований, ані не має ніякого відношення до справи фальшування документів, і просить нас спростувати цю звістку.

ворити, але вони можуть і сваритися й лаятися грубими словами й кусати одні других не гірше найлютіших ворогів! І то не один тільки вечір — а цілі роки, впродовж цілого життя... Бо крапка — хоч і яка вона маленька — може виповнити навіть цілий світогляд людини.

Учитель подав пан-отцеві письмо і промовив: Головний Виділ „Просвіти" у Львові домагається звідомлення з піврічної праці, я зробив ось тут, прошу підписати, як голова. — І він подав пан-отцеві аркуш записаного паперу.

Пан-отець узяв звідомлення в руки й почав читати в голос. „Звіт читальні ім. крапка і крапка ім крапка і крапка? — і кинувся ввесь. — Що це за? Як ви можете так писати, пане професоре? Ви, пане професоре, вчите чужих дітей і маєте навчити їх розуму й точности! Ви, пане професоре, маєте і свої діти й теж маєте навчити їх розуму й точности! Вас, пане професоре, вибрало село, ціле село, на загальних зборах читальні „Просвіти" в Сороках, дня, памятаю добре, 11. грудня минулого року секретаєм читальні — а ви так пишете?

— Як пишу?

— Як? Ім крапка і крапка... Що це значить?!

— Ха, ха! І ви того, отче раднику, не розумієте? — засміявся учитель, аж вишкірив зуби. — Прошу читайте далі!

— Ім крапка і крапка Франка. Ім крапка і крапка Франка... — Читав в-одно пан-отець.

— Не ім крапка і крапка — перебив учитель, зриваючися з місця, але: імени Івана Франка.

— То я говорю неправду? — обрушився пан-отець. — Глядіть!

— Глядіть ви ліпше, отче раднику!

— Глядіть ви: тут є: ім крапка і крапка.

— По „ім" є крапка, значить: вкорочене „імени", а далі йде велике „І" і знов крапка, а потім Франка, це значить: „І. Франка".

— Це нічого не значить, а кожний прочитає тільки так, як написано.

— Навпаки, кожний, навіть дурень, прочитає тут: „імени Івана Франка".

— О, о, о! кожний дурень! Чого зараз виїздите з дурнем? Не кожний прочитає так, як ви, бо я перший ні! Я все читаю точно, як написано. О, точно, як написано: ім крапка і крапка, бо так тут написано! Ну, панове, прошу, дивіться, що тут написано і прочитайте точно, о, точно, як тут написано! — І він подав Стецькові папір. — Читайте ви, як фільольог.

— Звіт читальні імени Івана Франка, — прочитав Стецько.

— Прошу, читайте ви! — звернувся він до Грицька, — але читайте як медик, як будучий лікар, а точністю, з якою будете писати рецепти, при яких одна буква рішає про смерть і життя.

І Грицько прочитав таксамо, як Стецько. Але пан-отець не давався, тільки став наводити свої аргументи, що „І" можна прочитати як Ілько, Ісаїй... Але учитель не давався і відповів, що колиб так хто прочитав, то був би — дурень. Але й пан-отець не давався і сказав, що оце письмо, оце звідомлення, може бути в бібліотеці й тисячу літ, а за той час може й бути який славний Ілько Франко, їх поплутають...

— Алеж тут виразно написано: Звідомлення читальні ім. І. Франка в Сороках за час від 1. І. 19... до 30. VI. 19... Тут виразно, точно поданий рік. Як може хто поплутати навіть і за тисячу літ Івана Франка з Ільком Франком, навіть якби колись якийсь славний Ілько Франко істнував! Годі! Я загалом бачу, що ви, отче раднику, завзялися від якогось часу робити мені авантури. Я резигную зі всього! Плюю на все, нехай чорт бере це все! Веди війну за такі прості, ясні речі: ім крапка і крапка... Авантури!

— Я вам авантури? — відповів, тужко відсапуючи пан-отець. — Я не роблю вам ніяких авантур, а точности хочу вас навчити! — О, о, о! Що ви тут знов написали?

— Ну, що знов? Якась нова примха?

— Секретар —Іван Волошин — і по підписі не дали ви крапки. Крапки! Памятайте раз на все, що підпис — це речення! А при кінці речення все мусить бути крапка! О, о, о!

— То дайте ви за мене! Дві, три! І десять давайте! Позволяю! — вже лаявся учитель.

— Що? Я? За вас — по підписі — крапку? Крапка належить до підпису, а ви, пане професоре, намовляєте мене до злочину, щоб я давав крапку по вашому підписі і тим самим фальшував ваш підпис... Ніколи! Не маю досі ніякого злочину на душі і того не візьму!

І пан-отець звернув письмо учителеві, додаючи:

— Це все треба наново, точно без помилки переписати, тоді я й підпишу як голова. Амінь. Крапка і кінець!

— І я скажу: крапка і кінець! Таких дурниць, як це ви, отче раднику, знайшли в мойому письмі, я не поправлю. У мене тепер жнива, гаряча праця в полі, а на дурниці часу не маю. Крапка по підписах! Крапка і кінець!

— Вибачайте! Вибачайте! Ніякі дурниці, тільки точність, точність понад усе! Ми нарід недбалий, що не любить точности в дрібних на вигляд, а в дійсности важних річах, через те ми не в силі й піднестися!

Розхвильований учитель пройшовся двічі по кімнаті, мабуть хотів заспокоїтися. Але не заспокоївся, а схвилювався ще більше.

(Продовження буде.)

З життя краківської громади.

Свято 1. листопада. — Академія українських героїнь. — Вистава кружка „Рідної Школи". — Свято 22. січня. — „Вечір сміху". — Гостина наших послів. — Академія „Просвіти".

Краків, березень 1929 р.

Оживлене життя, яке розвинули в минулому шкільному році майже всі тутешні українські установи, продовжують вони й на далі тепер. Почин до цього дала корпорація студентів „Сяян", віддаючи перш усього поклін тим, що в боротьбі за кращу долю Батьківщини, відійшли від нас... За ініціятивою „Сяяну" відправлено панахиду на могилах наших героїв ще підчас Зелених Свят — при величезному здвизі народу, таксамо й після ферій гідно вшановано їх память. Студенти запросили на день 1. листопада 1928 р. о. прал. Куницького, котрий радо приїхав до Кракова. Зрання відправив він в асисті обох тутешніх священників поминальне богослуження, виголошуючи при цьому до сліз зворушуючу проповідь. Проповідь ця зробила дуже сильне вражіння.

Цей самої днини відбулася торжественна академія з нагоди 10-ліття нашого визвольного зриву, влаштована академічною громадою. В програму її входили: 1) Вступне слово (О. Гайдукевич); 2) Історичний реферат (В. Кобільник); 3) Деклямація (М. Ясеницька); 4) Моцарт — соната (скрипкове сольо Костецького); 5) Експанзія нації (реферат Грегоровича); 6) Мужеський хор Акомпаніював Р. Сімович). Академія в цілости остане для учасників тривким спомином з великої річниці.

Дня 4. XII. відбувся заходом кооперативної секції Акад. Громади ювилейний вечір в честь „артільного батька" В. Левитського, теж із добірною програмою. Діяльність ювілята схарактеризував проф. Б. Лепкий, переплітаючи її власними споминами про другого діяча на кооперативному полі, а саме В. Доманицького.

Секція студенток влаштувала також одну академію, а саме „свято українських героїнь". Свято це відбулося дня 9. XII. Побіч цілої низки добре опрацьованих рефератів, звертав на себе увагу відчит М. Гуляюківної на тему „участь жінок в українському війську". Відтак з експресією виголосила М. Ясеницька збірку віршів Лесі Українки.

В імпрезах культурно-освітніх установ не лишився позаду й місцевий кружок „Рідної Школи". День св. Миколи стався традиційним святом нашої наймолодшої громадки, тому й у цьому році вона звеличала його прихід перш усього відіграним діточої комедії К. Лукашевича: „Серед цвітів". Вистава припала на день 23. грудня 1928 р. Скінчилася вона успіхом маленьких акторів, серед котрих проявлялися й небуденні сценічні таланти. До них треба зачислити І. Гоґульську, Фещенко-Чопівську, Слободянівну, рідню Кукурудзів, Демківну й рідню Шарих. Незвичайно симпатичний був сольовий танок „квітки" Фещенко-Чопівської, виконаний з цією щирою діточою наївністю, яка робить іноді краще вражіння, ніж виступи поважних балетових сил. Нічого дивного, що захоплена публика щиро оплескувала її танок. Після скінчення вистави слідував хореографічний попис І. Гоґульської, що виконала гарно танець власного укладу. Вечір закінчив прихід св. Миколи.

На запрошення Акад. Громади приїхав тут дня 22. січня 1929 р. ред. Д. Донцов із рефератом п. з. „Маса й провід". Університетську салю, де відбувся згаданий відчит, — виповнила до краю зібрана авдиторія. — Пять днів пізніше відсвяткувала рухлива Академічна Громада свято десятиліття зєднання українських земель. На цілість програми зложилися: 1) Вступне слово (Гайдукевича); 2) Вибрані поеми Лесі Українки (рецитація Д. Кравичівної); 3) „День 22. січня 1919 р." (реферат С. Костецького); 4) Леся Українка — „Еремія" (деклямація Б. Кабарівського); 5) Рефлексії (В. Гуцал). Найкраще вражіння зробило на присутніх слово студ. Гуцала, повне внутрішнього переконання і віри у краще майбутнє.

Слідуючим виступом була вистава драматичної секції „Просвіти" в дні 3. березня ц. р.: „Вечер сміху". Відіграно три одноактові комедії, а саме: „Настоящі" Бобикевича, „Освідчини" Чехова й „Різдвяну ніч" Старицького. Управа гуртка вибрала легші речі з огляду на популяризацію їх, а одночасно, щоби дати змогу дебютувати новим сценічним аматорам. Сили ті виявилися над сподівання добрими, а деякі зпосеред них грали по мистецьки. До них належали пп.: О. Мілянівна, І. Паланиківна й О. Квасницівна, а з мужчин пп.:Мальчинюк, С. Суходол (незрівняний як дяк у „Різдвяній ночі") та О. Мілян. Виставу закінчив чудовий український балет під управою Я. Головчака. Виступ цього балету затер прикре вражіння з нещасного виступу „Гаркуна" в Кракові.

Днем, який теж надовго лишиться в памяти місцевих громадян, був 10. березня. Тоді завитали до Кракова на запрошення Союзу українок і Секції студенток пп. посли Мілена Рудницька й Остап Луцький. Союз влаштував з того приводу в салі технічного товариства чайний вечір. Визначних членів Української Парляментарної Репрезентації привитав щирою промовою проф. Б. Лепкий, після чого забрала голос п. посолка Рудницька представляючи умовини, серед яких приходиться працювати нашим послам у Варшаві. П. Луцький відтак подав напрямні наших політичних змагань в теперішню хвилю. Після промови обох послів заспівав академічний хор, а відтак виступив ще раз п. Головчак зі своїм балетом. Цієї самої днини виголосив у салі університету доц. д-р Кубійович прилюдний відчит на тему: „українці в Азії в світлі найновішої статистики".

Врешті дня 17. березня відбулося „свято ощадности", влаштоване кооперативною секцією Акад. Громади. Цього самого дня Академічна Громада відсвяткувала академію з нагоди 60-ліття „Просвіти". Після промови голови товариства О. Гайдукевича, виголосила Д. Кравичівна кілька віршів Л. Українки, опісля Б. Кабарівський представив у дуже добре обробленому рефераті діяльність і заслуги „Просвіти". Свято закінчив студ. Кисілевський рецитацією вірша Олеся п. з. „Яка краса відродження країни".

На цьому кінчу огляд діяльности краківських українських установ за першу половину року. Можна сподіватися, що й у другій половині вони виявлять неменшу активність.

Дамян Горияткевич.

З життя нашого студенства.

Постанови студентів політехніки в справі фахової освіти.

Анкета Товариства Українських Студентів Львівської Політехніки „Основа" з дня 17. III. 1929 дала не лише перегляд діяльности Виділу Т-ва, а зробила актуальними також думки, які живо займають всіх членів Т-ва.

Наше положення по воєнній хуртовині збільшило між українцями зацікавлення технічними студіями, а в наслідок того з року на рік росте число членів Т-ва. Та в парі зі зростом членів росте також переконання, що українські студенти, переважно абсольвенти старих клясичних гімназій, на загал за мало підготовані до студій на політехніці. Стверджувано це нераз на зібраннях Т-ва „Основа", а на останній анкеті принято в тій справі таку постанову: „Українські студенти техніки, зібрані на анкеті Т-ва „Основа" 17. III. 1929 р., стверджують, що абсольвенти українських середніх шкіл звичайно за мало підготовані до технічних студій. Тому закликають „Рідну Школу "творити математично-природничі середні школи або перетворити хоч частину істнуючих клясичних середніх шкіл на школи математично-природничі й гуманістичні". Зі своєї сторони задумує Т-во „Основа" ще цього року влаштувати для абсольвентів середніх шкіл інформаційні відчити та підготовчі курси до вступних іспитів на політехніку. Тим сповнилоб Т-во „Основа" один з своїх обовязків як супроти молодших товаришів, так супроти громадянства.

Т-во „Основа" ставить собі за ціль громадянське виховання своїх членів, які пізніше мають заняти відповідні становища в розбудові нашого господарського та промислового життя. Однак хибним булоб переконання, що вистарчить нам звернути увагу на виховання інжинірів. При розбудові підстав своєї матеріяльної культури необхідним є старання про те, щоби можна було обсадити своїми людьми всі становища від наукового дослідника до кваліфікованого фахівця-робітника включно. І якраз кваліфікований робітник, при тім свідомий національно, є нам потрібний нарівні з інжиніром. Тому необхідно звернути увагу на виховання ремісничої та робітничої молоді: треба створити нижчі та середні фахові школи, бо чужі школи не будуть виховувати молоді в національному дусі. Не диво тому, що ця справа дуже інтересує членів Т-ва „Основа", чого висловом є слідуюча постанова анкети: „Українські студенти політехніки, зібрані на анкеті Т-ва „Основа" дня 17. III. 1929 вважають під сучасний мент справу розбудови рідної індустрії на українських землях під Польщею за один з найважніших засобів розбудови національного життя. Тому з радістю витають видвигнення справи розбудови українського промислово-технічного шкільництва і закликають усе українське студентство, як також усе українське громадянство, зокрема Українське Технічне Товариство, занятися гаряче цею акцією: а саме заопікуватися українською ремісничою молодю, утворити негайно ремісничі й промислові курси, як також доложити всіх старань для заснування української середньої технічно-промислової школи. Все українське технічне студентство, зібране у т-ві „Основа" готове є завсіди доложити усіх своїх зусиль для підтримки і ведення цеї акції і радо служитиме своєю допомогою всім, хто в тій справі до нього звернеться".

Конечність переведення цього в життя є очевидною. При тім будова власного промислового життя не лише запевнилаб населенню добробут, даючи варстат праці для зубожілого селянства, але й витворилаб національно свідомий елемент, який всеціло віддавб би сили для свого народу.

Український театр.

10 років театру ім. Шевченка.

Театр ім. Шевченка, що 17. березня ц. р. святкував свій 10-тирічний ювилей, бере свій початок з колишнього драматичного театру, що його засновано в Київі 1919 р. Він найстаршій за всі пожовтневі театри В. України. Остаточно театр, за ухвалою Раднаркому УСРР, поширено з життя 15. березня 1919 р.

Влітку 1921 р. театр виїздив до Дніпропетровського. Глядачі вперше побачили в себе новий український театр, бо тут ще буяла „малоросійщина" Колесниченка та Кучеренка. Не диво, що театр утворив цілу подію в місті та робітничих околицях його й одержав багато поплак від робітників.

На початку 1922 р. театр обслужив Н-ську Червонопрапорну Волинську дивізію в Білій Церкві, а літом — табір школи червоних старшин у Святошині.

На початку 1923 р. Наркомос викликав театр Шевченка до Харкова, де він давав вистави в приміщенні кол. Мусурі. Для Харкова Шевченківці були несподіванкою, бо тут уперше показано новий український театр.

До удержавлення (1925 р., Полтава) театр відвідав Полтавщину, Дніпропетровське, Таврію, Херсонщину, Харківщину.

Сезон 1926-27 р. театр обслуговує: Донбас, Маріуполь. 1927—28 р. та 1928—29 р. працює в Дніпропетровському. Тут театр провів велику роботу художньо-громадського значіння. Театр запровадив нову систему — закриті спектаклі, які кардинально міняють усю театральну роботу. Замість „вулиці" в театрі має певне місце організований глядач-робітник. Цього року напрямок усю художню прокукцію театру окрпрофрада зарезервувала для себе.

За 10 років своєї праці театр виготував 97 премієр 56 авторів. На українську оригінальну драматургію припадає 38 творів.

Протягом 10 років у театрі в ріжних періодах працювало 267 акторів, більшість з них вихованці театру. Колишні перші Шевченківці сьогодні становлять основний кадр по інших державних театрах. До сьогодні в театрі працюють: Левицький (засл. артист), Сидоренко, Олександрів, Хорощун, Маринич, Богданович, Маркова, Копатський, Корбін, Чайка, Ковтун, Дубровський, Ващенко, Ващук, мистецький керманич театру Дмитро Ровинський, режісер — Буторін, художник — Назаров.

За останні 3 роки театр дав понад 600 вистав, обслуживши понад 500.000 глядачів. Ці цифри набирають свого значіння, бо вони припадають виключно на робітничі центри України: Донбас, Криворіжжа, Миколаїв, Дніпропетровське.

Громадяни! Поголовним членством дамо доказ перед світом нашої свідомости і національної гідности. Тому мерщій в ряди членів „Просвіти".

Вісти з краю.

Господарське віче в Стрию.

В четвер, 28. березня ц. р. відбулося в Стрию з приводу загальних зборів філії т-ва „Сільський Господар" велике господарське віче. З огляду на величезне число учасників, головно селян з цілого повіту, яких зійшлося поверх півтора тисячі, віче відбулося не в „Народнім Домі", тільки в найбільшій стрийській салі, в кіні „Едісон". Отворив віче голова філії **пос. Остап Луцький**, який виголосив велику промову про сучасне важке господарське положення особливо в українськім селі, викликане односторонною та несфортунною державною господарською політикою. Появу посла Луцького на трибуні і його промову повитало віче грімкими оплесками. Між іншими промовцями велике зацікавлення викликали своїми промовами: інж. **Мосора**, дир. Маслосоюзу **інж. Палій**, провідник зоотехнічного виділу в „С. Господарі" проф. **Холівчук**, начальник бюра аграрних операцій при „С. Господарі" **інж. Гриць Герасимович** та селяни **Гренас, Касило** і **Яців**. Віче тривало пять годин.

По широкому світі.

Прімо де Рівера видав маніфест, яким хоче підготовити грунт під новий проект конституції. За цим проектом має висловитись населення загальним голосуванням.

Турецький міністр закордонних справ вибирається в подорож по столицях Европи в політичних справах.

Заперечують офіціяльно звістку про смерть Лі-Чін-Суна, над яким мали виконати присуд.

6 звістки, що два молодші сини англійського короля мають бути призначені досмертними губернаторами: Австралії та Канади.

У чеській комуністичній партії прийшло до розбивання.

НОВИНКИ

— **Відчит ред. америк. „Свободи" О. Ревюка** про українців в Америці відбудеться у второк дня **2. квітня** ц. р. в салі **„Української Бесіди"** (вул. Рутовського — Народній Дім) **в 6. год. веч.** Відчит влаштовує „Тво українських письменників і журналістів ім. Ів. Франка". Вступ 50 сот. від особи. (Вістка в інших часописах про відчит дня 1-го квітня неправильна).

— **Концерт Любки Колесси у Львові.** В середу дня 3. квітня відбудеться в імпрезі концертового бюра М. Тірка концерт нашої піяністки Любки Колесси в салі польського Музичного Товариства, вул. Хорущинн. Програму подамо в слідуючім числі. Білети продає нотний магазин Г. Сайфарта при вул. Академічній.

— **Д-р Василь Сімович,** ректор Педагогічного Інституту в Празі (відомий граматик) вибраний дійсним членом діялектольогічної секції при катедрі історії мови Української Академії Наук у Київі. Д-р В. Сімович скінчив університет у Чернівцях і був до 1918 р. професором української мови й літератури в черновецькій учительській семінарії.

— **Наклеп.** Дістаємо такого листа: Управа Каси Хорих міста Львова подає до відома, що в одному з брукових львівських тижневиків появилася звістка, буцім-то в Касі Хорих здефравдували гроші. Вся ця інформація чиста брехня. Ніякої дефравдації в Касі нема і ніякого слідства ніхто не веде. Проти наклепу згаданої редакції управа Каси Хорих подасть судову скаргу.

— **Докази тотожности.** Львівський магістрат подає до відома, що згідно з розпорядком міністерства внутрішніх справ кожна особа записана до мельдункових реєстрів може домагатись, щоби їй видали в тій громаді т. зв. „довуд особисти". Такі докази тотожности видаватиме у Львові магістрат. Прохання вносити на формулярах, які можна діставати в подавчім протоколі магістрату, ратуш, партер, двері 27. З цим формуляром треба прийти особисто до V-го Виділу магістрату, III. поверх, двері 99. від 11-ої год. до 13-ої з двома свідками, які мають ствердити тотожність особи. Одночасно треба мати 1) метрику уродження (або й шлюбу), 2) документ військової служби, 3) мельдункову картку, 4) дві фотографії вимір 4х5 цм., 5) 60 сот. на кошта. Хто хоче мати в доказі тотожности посвідку польського громадянства, мусить внести через подавчий протокол окреме прохання, в якому має долучити одержаний доказ тотожности, метрику уродження, карту приналежности і припису стемплеву оплату.

— **Вістки з усієї Польщі.** Є неперевірена вістка, що уряд домагатиметься від сойму ще ширших уповажнень. — Міністерство шляхів видало управам залізниць розпорядок, щоби ощаджували і не переходили в ніякому разі свого бюджету. — У Познані арештували двох директорів Миколайчика та Лабендзінського (бувш. директора промислового банку) за банкрутства акційної спілки „Сурофосфат". — У Лодзі було в січні 71 пожеж, а влютім 119. — У келецькім воєводстві арештували 4 залізничих магазинерів і кільканацять робітників за систематичні крадіжі залізничих пересилок.

— **Різні вістки.** Віденська преса приносить вістку, що в Будапешті збереться в недалекій майбутности зїзд монархістів, на який приїде також кандидат до престолу князь Кирил. — Англійський король почав приймати офіціяльні відвідини; 26-го м. м. приняв він у себе архиєпископа Кантерберійського та Йорського. — Часопис „Советская Сібір" стверджує незвичайний упадок числа комуністів у партійних організаціях; у всьому Сибірі є тепер усього 90.000 членів комуністичної партії. — Бульонська алея в Парижі дістане назву алеї Фоша. — Після довгих нарад із сенатором Марконі папа згодився збудувати в садах Ватикану велику радіо-стацію, при помочі якої він зможе порозумівати з усім світом.

— **Жертва гумору.** Варшавський адвокат д-р Л. Маліянський видав книжку п. з. „Судьт живого слова: про красномовство і його роди". Торкнувшись загальних принципів — теорії, він збагатив свою книжку численними зразками сучасного красномовства, користуючись здебільша джерелами з країни найбільших промовців: Франції. У великій пригоді стала йому книжка двох паризьких адвокатів Раймонда Гессе і Ліонеля Насторга п. з. „Їхній спосіб", в якій вони навели промови у ріжних сензаційних справах; напр. промова Раймонда Пуанкаре в судовій справі Александра Мілєрана против державного скарбу з претенсією заплатити йому відшкодування за те, що він незаконно втратив становище президента республики; промова Поль Бонкура в обороні славного італійського драматурґа Піранделью, якого один із членів його рідні інтернував у домі божевільних за його песи... Два французькі автори видали дотепну книжку, в якій пробували наслідувати в карикатурній формі риси красномовства великих „Золотоустих". А варшавський адвокат узяв її поважно і начинив такими зразками свій поважний підручник. Можна явити собі, як тепер будуть реготатись французькі автори і всі конкуренти адвоката Маріянського в Варшаві.

— **Невтральне есперанто.** Міжнародній центральний комітет есперантистів у Женеві оголошує таку заяву: „Від якогось часу вороги есперанта намагаються звести в одно загальну пропаганду міжнародньої помічної мови есперанто з діяльністю членів поодиноких партій, які вживають есперанта для деяких соціяльних цілей. Міжнародній центральний комітет есперантського руху в Женеві, вибраний 36 національними товариствами для пропаганди есперанта і який репрезентує приблизно 100.000 есперантистів у всьому світі, заявляє формально і рішуче, що його програма, що прямує для введення есперанта, є безумовно невтральна в справах політичних, релігійних, расових і соціяльних. Комітет рішуче виступає проти згаданих брехливих тверджень, що мають на меті стримати великий поступ, який був би наслідком факту, колиб поруч рідної мови в кожній країні приняли легку, невтральну помічну мову".

— **Розшуки „Лятама".** Сестрінок Амундсена звернувся до радянського уряду з проханням допомоги в організації радянської експедиції для розшуків пропащого корабля і вантажу „Лятама". Мотив його прохання у тому, що Норвегії незвичайно важко з матеріяльних оглядів організувати таку далеку виправу. Радянському урядові зробити це легко, тому, що він часто висилає експедиції в підбігунові країни. Ляйтнант Амундсен і капітан Вінстінґ висловили бажання приєднатись особисто до радянської експедиції як летуни.

— **Спортові досягнення за 1928 р.** Академія спорту в Парижі, зібравшись на святочне засідання, розділила всі свої нагороди за „найвищі досягнення у 1928 р.". Першу нагороду 25.000 фр. дістав інжинір Де Ля Сієрва, що доконав у минулому році перелету на гелікоптері власного винаходу. Атлетичну нагороду дістала жіноча атлетка Жоллі, золоту медалю автомобіліст Люї Шірон, а почесну медалю леді Бейлі, що переїхала на своїм літаку 40.000 км. від Льондону до Капштадту і назад.

— **„Життя і Знання",** популярно-науковий місячник Т-ва „Просвіта" появиться в половині квітня ц. р. у подвійному обємі (чч. 7. і 8.) на 64-ох сторінках друку і з численними ілюстраціями. На прохання редакції цього журналу подаємо це до відома читалень „Просвіти" і передплатників.

— **Львівська Філія Українського Краєвого Товариства охорони дітий і опіки над молодю** улаштовує в червні ц. р. від 9-го до 16-го включно **Тиждень Дитини** з фестином, концертом, театр. виставою і забавою для дітей та просить, щоби інші товариства не уладжували в згаданім тижні подібних забав. — Голова: д-р Юлій Савчак, секретар: І. Щуровський. 1725 1-1

З життя наших установ.

XXX. Звичайні Загальні Збори Центробанку.

В 68. ч. „Діла" (з 28. березня) подали ми коротеньку замітку про відбуті дня 25. березня ц. р. Загальні Збори Центрального Кооперативного Банку „Краєвий Союз Кредитовий" у Львові. Були це *трийцяті* в черги звичайні загальні збори тієї установи, отже свого роду ювилейні. З уваги на те подаємо нині докладні дані про них.

Зборами проводили д-р Михайло Волошин, голова Надзірної Ради та заступник голови дир. Микола Заячківський; секретарювали дир. Віктор Соловій і Маркіян Кисілевський.

Директор д-р Кость Левицький предложив звіт з діяльности Центробанку за 1928 р. та вказав на загальне економічне положення в 1928 р., що було некорисне наслідком недостачі гроша і це спричинило господарський застій на всіх ділянках. Брак кредиту дався відчути також нашим кооперативам та самому Центробанкови, бо державні банки стягнули якраз в 1928 р. уділені кредити.

Наслідком некорисних економічних умов у житті нашого народу — розвій Центробанку в 1928 р. не був прогресивно так значний, якби це повинно бути в більше сприятливих обставинах.

Вкладки ощадностей зросли досить значно (300.000 зл.) та майже на таку суму, на яку зросли вкладки, зменшилися банкові кредити. Тому оборотовий капітал Центробанку з сумою 1 і пів міліона золотих далеко не покриває запотребування української кооперації.

Надії на якінебудь кредити, чи то від польських банків, чи зпоза кордону, хоч би від наших американських братів не здійснились і тому Дирекція Центробанку уважає одиноким джерелом придбання оборотового капіталу безнастанну і послідовну пропаґанду масової, поголовної національної ощадности. Клич ощадности піднесений в 1927 р. приніс значні висліди і відлав уже в руки наших установ около шість міліонів золотих питомого національного капіталу.

Уділи Центробанку збільшилися в 1928 р. на 45.142.68 зол., резервові фонди на 150.358.87 зол., загальний оборот виносив 18,854.469.93 зол. а чистий зиск виказує 8.472.74 зол. Уділені кредити виказували в кінцем року 1,156.140.65 зол., з чого кредитові кооперативи мали 60.09 відс., торговельно-споживчі 16.64 відс., молочарські 10.70 відс., промислові 5.02 відс. а інші установи й правні особи 5.55 відс. Для доцільного розподілу кредитів введено в життя Комісію цензорів, до якої входять відпоручники наших економічних установ.

Справа організації кредитових кооператив пішла в останньому році вперід. Відновлено, зглядно заложено в містах повітові згл. міські кредитові кооперативи, яких число виносить нині 81. Крім того повстало в краю понад 100 нових кооператив по селах. Для плянового переведення організації кредитових кооператив були скликані Центробанком два зїзди відпоручників кредитових кооператив, а комісія вибрана на першому зїзді випрацювала тези до організації сільських щадничо-позичкових кооператив і українських кооперативних банків по містах. Ці тези затверджено VI. Краєвим Кооперативним Зїздом в дні 13. березня ц. р.

Для успішнішого поширення пропаґанди ідеї ощадности і дальшого ведення організації кредитових кооператив заіменувала Надзірна Рада третім директором Центробанку п. *Остапа Луцького.*

З чистого зиску у висоті 8.472.74 зол. рішили Загальні Збори дати членам 10 відс.-ву дивіденду від уділів, а решту зиску приділити до резервових фондів.

На внесення Контрольної Комісії Загальні Збори уділили абсолюторію Надзірній Раді і Дирекції.

На членів Надзірної Ради, на місце 4-ох уступивших згідно зі статутом, вибрано: д-ра Михайла Волошина, інж. Юліяна Павликовського, дир. Андрія Мудрика і дир. д-ра Олександра Кульчицького.

До Контрольної Комісії вибрано: д-ра Івана Курівця, о. Дамяна Лопатинського і д-ра Юлія Савчака.

Дописи.

ЯВОРІВ. (Звідомлення з діяльности Клюбу Українських Радних). Український Клюб Радних міста Яворова скликав 17. березня ц. р. до салі Нар. Дому великі довірочні збори виборців-міщан для звіту з діяльности. Як відомо, громадські вибори українці Яворова програли: замісць вибрати більше як половину всіх радних, вибрано заледви 16 радних українців, їзза чого в українському Яворові, де переважаюча більшість українського населення, нема досі пошанування прав автохтонної більшости. Все таки, як чули ми головно зі звіту віцебурмістра Романа Харамбури, Український Клюб Радних сповняє чимале завдання: він контролює всі видатки і спиняє непотрібні. Довги магістрату величезні. Повстали вони попередніми роками і нелегко з них видістатися. В річевій дискусії забирали слово ріжні бесідники; вкінці ухвалено довіря Українському Клюбові Радних, зокрема віцебурмістрові Р. Харамбурі (з вимогою до нього видержати на становищі); рішено одноголосно потягнути до судової відповідальности попередню міську раду і попереднього бурмістра за їхню господарку; поставлено домагання українського урядування в магістраті внутрі і назовні; вкінці висказано бажання, щоби пленарні засідання магістрату відбувалися щонайменше раз на місяць. Саля Нар. Дому була виповнена по береги. Зборн закінчено відспіванням нац. гимну.

ЛЕЖАЙСЬК. (Сумний епільог збірки на дар „Просвіти" в Жухові). Староство в Ланцуті дозволило філії „Просвіти" в Лежай-

ську по довгих стараннях о. М. Хоманя на переведення збірки дару „Просвіти" від 4—10 грудня 1928 р. Філія вислала п. Мирона Ожгу з Старого Міста до Жухова перевести ту збірку. П. Ожга мав при собі дозвіл староства й „довуд особісти" і взяв собі в Жухові до помочі двох членів місцевої чит. „Просвіти", що знали село, щоби не заходити непотрібно до поляків, яких в Жухові живе кілька родин. Упрошених двох членів п. Михайла Шелеву і Михайла Круля післав п. Ожга до подальших членів у селі. Оба вони передали йому зібраних кілька золотих, які вислано до Матірного Товариства. Суті й інтенції збірки цим не нарушено, але староство потрактувало справу інакше. На донесення постер. пол. переслухує староство поліц. свідків і видає таке дослівне рішення: Starostwo w Łańcucie L. 799/ex 1929. 2. Łańcut, dnia 6. marca 1929. Do Pana Michała Szelewy i Pana Michała Króla w Rzuchowie. 5. Orzeczenie: Starostwo w Łańcucie na podstawie wyniku rozprawy przeprowadzonej dnia 27. II. 1929 uznaje Pana winnym przekroczenia § 7. ces. rozp. z dnia 20. IV. 1854. Dzpp. Nr. 96 popełnione dnia 4. X. grudnia 1928 r. przez zbieranie składek publicznych na rzecz T-wa Proświty bez uprzedniego zezwolenia Starostwa i skazuje go na zasadzie § 11. ces. rozp. z dnia 20/4 1854 Dzpp. Nr. 96. na grzywnę w kwocie 50 zł. z przeznaczeniem na fundusz Skarbu Państwa z zamianą w razie niściągalności na areszt dni 6.— 6. Uzasadnienie: Zarzucony obwinionemu czyn oznaczony powyżej uznano za udowodniony na podstawie doniesienia Post. P. P. i zeznań świadków. — 7. Pouczenie o środku prawnym: Przeciw temu orzeczeniu wolno wnieść do Starostwa w Łańcucie, w zawitym terminie dni siedmiu, licząc od daty doręczenia niniejszego orzeczenia żądanie skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego.— 8. Data orzeczenia: Łańcut dnia 6. III. 1929. Starosta powiatowy Łodziński. В повищій справі зажадали оба покарані, через голову Філії „Просвіти" п. Бронислава Гелецінського, передання оречення на дорогу судового поступування. — З дотеперішніх практик знаємо, що оба збірщики ледви чи дібються виграної в суді. — Прийдеться крайно бідним селянам відсидіти по 6 діб в арешті, — а за їх „труд" мусимо їм заплатити по 50 золотих. — Не від речі буде тут згадати, що коли польська „страж пожарна" в Старому Місті і Сідлянці колядувала в часі українських свят на якісь свої цілі (рівночасно з колядою на Р. Ш.), то тоді пост. пол. того не бачив і не чув, а Староство нікого не карало.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ:

Василь Щурат: **Памятка по речникови покривджених.** Львів 1929. Передрук з „Ниви". Стор. 16., форм. 8°.

K. W. Kumaniecki — B. Wasiutyński — J. Panejko: Polskie Prawo Administracyjne w zarysie. Kraków 1929. Księgarnia Powszechna. Стор. 418, фор. 8°.

Grundlagen und Entwicklung des internationalen Minderheitenrechts. Eine Uebersicht von Dr. Carl Georg Bruns. Selbstverlag der „Deutschen Gesellschaft für Nationalitätenrecht". Berlin-Steglitz 1929. Стор. 48, ф. 8°.

ЖУРНАЛИ:

Літературно-Науковий Вістник. Львів, квітень 1929. Кн. IV. Р. XXVIII. Зміст: Евген Маланюк: Романтичне. Опанас Бугаєнко: Поезії. Юрій Косач: Право глуші. Улас Самчук: Собака у вікні. Фред Гозіє: Полювання на тигра. В. Янів: Каяття... Сузанна Норман: Бути сильним. Мирон Заклинський: Спомини про Івана Балюка. Т. Довгаль: Поезії. Юрій Коллярд: Спогади юнацьких днів Т. Довгаль: Молитва. Петро Коструба: Non licet. Евген Маланюк: Чергова лекція. Опанас Бугаєнко: Сонет. С. Титаренко: Голод на Україні. Авенір Коломієць: В трамваї. Дм. Донцов: Дух американізму. О. В.: В перспективі століть. Арсен Кара: Глуш. Бібліографія. Нові книжки.

Учительське Слово. Орган „Взаїмної помочі українського учительства". Львів, квітень 1929. Ч. 4. Р. VII.

Вільне Козацтво Двотижневий журнал політики і літератури. Прага, 25-го березня 1929. № 32. Р. II.

Бюлетень Державного Видавництва України. Харків, березень 1929. № 3.

Світло. Популярно-науковий журнал. Нью Йорк, березень 1929. Ч. 3. Р. II.

Пластун, часопис пластової молоді. Ужгород, Януар-Фебр. 1929. Ч. 4—5. Р. VII.

Сільський Господар. Львів, березень 1929. Ч. 6. Р. XV.

Przegląd Społeczny. Miesięcznik poświęcony zagadnieniom pracy społecznej i opieki nad dzieckiem. Lwów, marzec 1929. N. III. R. II.

Przegląd Polityczny, czasopismo poświęcone zagadnieniom polityki zagranicznej. Treść: Stefan Litauer: Stosunki Polsko-Sowieckie na tle protokółu moskiewskiego. Leopold Caro. Polityka zagraniczna Sowietów. Kronika zagraniczna. Przegląd literatury politycznej. Kronika bibljograficzna. Bibljografia. Chronologiczne zestawienie wydarzeń. Załącznik: Dokumenty w sprawie Protokołu Moskowskiego.

Бюлетень Гетьманської Управи. Берлін, березень 1929 р. Ч. 2. Зміст: Посмертна згадка. 24. Грудня 1648 — 24. Грудня 1928 р. Частина офіціяльна. Наказ Центральній Управі Обєднаних Хліборобських Організацій. В справі матеріялів для Бюлетеня. Частина неофіціяльна. Н. Кочубей: До питання організації хліборобського класу в Українській Хліборобській Консервативній Державі. О. Бать: До політичної характеристики місцевої влади в Українській Соціялістичній Радянській Республіці. В. Залозецький: Про візантійське питання та джерела розвою духової культури на Україні. З листування Гетьманської Управи до п. М. в справах орґанізаційних. З листування Гетьманської Управи до п. Ш. в справах орґанізаційних. З минулого. Орґанізація збройних сил Української Держави. Формування регулярної української армії. Іррегулярні формації. Чорноморський флот. Від Гетьманської Управи

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:
Понеділок 1-го, г. 3·30 попол. „Бродвей", амер. штука.
Понеділок 1-го, г. 7·30 веч. „Двох панів Б.".
Вівторок 2-го, г. 3·30 попол. „Поворот тата".
Вівторок 2-го, г. 7·30 веч. „Царевич", оперетка.
Середа 3-го, г. 7·30 веч. „Двох панів Б".

Кіна.

„Аполльо": „Дама в льожі ч. 13" з Ґретою Ґарбо.
„Лев": „Загін" — жінка в обіймах давуна.
„Оаза": „Дві арабські ночі".
„Палас": „Танечниця з Москви".
„Пан": „Мулен Руж".
„Фатаморґана": „Дикарка".
„Химера": „Крила".

Програма радіо.

Понеділок 2-го квітня.

Льондон (358) 14.00 Музика з готелю Сесіль. 17.00 Музика з Шеферд Буш. 20·45 Квінтет. 23·00 Музика до танців.
Париж (1744) 12·30 Концерт Льокателі. 15·45 Концерт. 18·45 Пате. 20·30 „Пре Оклер" опера Герольда.
Берлін (475·4) 18·00. Оркестра Бекке. 20·30 Міжнародня програма.
Ляйпц г. (361,9 16·30 Радіоконцерт.
Копенгаген (336,3) 21·00 Фортепян Єлисавети Генфлайн. 22·15 Віодьончеліст Ботермунд.
Відень (519,9) 11·00 Квартет де ля Креда. 16·00 Квартет Сальнінг. 20·05 Соната на віольончелю і фортепян.
Мілано (50 ,2) 20·30 Стара італійська музика. 23·00 Джезбенд.
Стокгольм (438) 19·45 Шведська музика.
Рим (443,8) 20·45 „Ле Маскере" опера Масканія.
Москва (825) 15·30 Діточа програма.
Ленінград (1000) 16·40 Ґумор у музиці. 19·30 Літературно-музичний вечір.
Київ (775) 19·20 Популярний концерт.
Харків (1680) 17·40. Камерний концерт.
Будапешт (545) 12·05 Циганська музика. 17·40 Оперна орхестра.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича
Тернопіль:
2.IV. Базар.
3.IV. Два злодії.
Козова:
4.IV. Вій.
5.IV. Казка Старого Млина.
6 VI. Вихрест.
7.IV. Маруся Богуславка.
Бережани:
8 IV. Вій.
9.IV. Базар.
10.IV. Маруся Богуславка. 9—9

Руханкове Товариство і огневої сторожі „Луг" в Перемишлі улаштовує дня 4-го квітня 1929 р. в салі „Народного Дому" **руханково-вокальний вечір** із слідуючою програмою: 1) Лекція руханки луговиків. 2) В льоручні вправи луговичок. 3) Од. Кошиць: „Весняки", в'язанка народних пісень — мішаний хор. 4) Вільноручні вправи луговиків. 5) Національні танці: Гречаники і Полтавський Козачок. — Перерва 15 хвиль. — 6) Вежі луговичок і луговиків. 7) Ритмічні вправи луговичок до пісні: „Пращайте гори". 8) Національні танці: Катерина і Ґандзя. 9) М. Гайворонський: „Червона Калина", в'язанка стрілецьких пісень — мішаний хор. Диріґент хору Мр. Ол. Чубінський. До вправ приграває тамбура У. І. К. „Беркут". Ціни місць: крісло в льожі і фотелі по зол. 1-ий ряд 1·50 зол. — II-ий ряд і бальон по зол., — стоячі 0·50 сот. — Передпродаж білетів в „Народному Базарі". — Початок о год. 8. вечір. 1—1

Військова Комісія Директорії У.Н.Р. подає до відома всім учасникам української визвольної боротьби, що Висока Директорія У. Н. Р. затвердила „Пропамятний Хрест" 10-тиріччя оголошення акту дня 22. січня року 1919 р. — Злуки Українських Земель. Право на одержання цього хреста мають всі особи, як військові, так і цивільні, що приймали активну участь у визвольній боротьбі за Соборність і Самостійність України, стоять на засадах згаданого акту й Конституції Української Народньої Республики, ухваленої Трудовим Конґресом у Києві дня 28. січня 1919 року. — „Пропамятний Хрест" видає Військова Комісія при Директорії У. Н. Р. — Звертатися на адресу: Чехословакія, Прага, Сміхов на Мальвазінках ч. 1690 — для полковника Трутенка.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

БРИЛЯНТИ, також іншу біжутерію купує по високій ціні Домбровський-Розважевскі, Львів (Готель Жоржа) Академічна 2 1366 43—?

КАМЕНИЦЯ II. поверхова і віллю на добрих услівях на продаж. — Відомість від 2—4 год. попол. вул. Петра ч. 11/II. пов. — Чорний. 1720 2—2

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик премійні продає на льотівку і на гаті від десятків лят з найліпшої сторони звісна фірма Іван Бельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5. 3 152-?

ПОШУКУЄ комнати з харчем в підгірській околиці старший професор. Подання умов до Адміністрації „Діла" для „Професора". 1726 1—1

ПАНЧОХИ, Шкарпетки, Рукавички і Трикотажі поручає Гавриїл ЛЯВЧАК, вул. Кілінського 1. 1723 1—15

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
Львів, Городецька 46.
432 Пересвітлення Рентґеном. 24—24

Дентист Яків Насс
Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.
Скріплювання хитаючихся зубів пльомбування й виймання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті після найновішої системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. Урядовцям і студентам значна знижка. Тел. 65 73. 1689 5—10

9 зол. ВЕСІЛЬНІ ОБРУЧКИ 9 зол.
з 14-карат. золота, від 9 зол. вгору
Б. ҐРИНБЕРҐА ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 4.
1444 3—?

Ревматизм, ісхіяс і всілякі нервоболі усуває тільки „BRAZAT" **Французька горівка**, знана в цілій Европі, надається окрізь. 1389 6) 2—?

ПІДЛОЖА ДЛЯ КУЛЬОК і КУЛЬКИ
цілий склад перенесено з фірми „Бат до фірми **ШУМАН, Городецка 2**
Телеф. 41—47, де треба звертатися в всіляких замовленнях буд. фірми „Sair". 1638 3—?

Конкурс

на посади учит. з кваліфікацією до навчання: 1. природи (з фізикою) 2. історії, 3. української і нім. м., 4. польської м., 5. руханки 6. фізики (з мат.) від 1. вересня п. р. в Прив. жін. гімн. Українського Інституту для дівчат з повним правом приналежности в Перемишлі. Подання після державних норм. Речинець вношення подань до 15 трав. ня 1929. 1634 1—1

Видія Тов. „Український Інститут для дівчат" в Перемишлі, вул. Татарська ч. 6.

Ширіть наш часопис!

МАШИНИ ДО ШИТТЯ
МАШИНИ ДО ПИСАННЯ
РОВЕРИ „РУСЬ" model 1929
поручає дешево і на догідних умовах
„POLTYP" **ЛЬВІВ, Ягайлонська ч. 20.**
1724 **Тел. 23 11.** 1—?

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів. Ринок ч. 10.

ч. 73 (11.414). Львів, середа 3. квітня 1929. Poczt. opłata zaryczałtowana. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею:
В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Розвязання римської справи.

Львів, 2. квітня 1929.

Фашистівському урядові вдалося щасливо розвязати одну з найдразливіших внутрішніх справ італійської держави — справу римську і дійти до порозуміння та підписання договору в Латерані з римським папою. Таким чином усунено стан ворожнечі між римським папою й італійською державою, який існував від 1870 року, коли обєднана під впливом могутнього національного руху італійська держава військовою силою зайняла місто Рим, відібрала його від папи і проголосила своєю столицею.

Не має сумніву, що договір між римським папою та італійським урядом, який підписано 11. лютого ц. р., має величезне значіння не тільки для Італії, але також для всеї світової політики. Він насамперед незвичайно скріплює престіж римського престолу й дає наново папам ту свободу рухів, якої вони добровільно позбавили себе в 1870 р., відкинувши пропонований їм італійським урядом „гарантійний пакт" і проголосивши себе „вязнями Ватикану". Тепер папи знову зможуть свобідно подорожувати по світі й брати особисту участь в ріжних церковних і політичних конґресах. А з історії відомо, що напр. подорожі папи Льва IX. в середині XI. століття розпочали собою добу незвичайно далекосяглої церковної політики.

Тепер італійський уряд опублікував уже майже всі точки свого договору з папою. Найцікавішою стороною цього договору є, розуміється, територіяльна справа, за яку свого часу й почалася ворожнеча між папою та італійською державою. Адже свого часу король Віктор Емануїл у тронній промові в 1870 р. проклямував засаду недоторканости Риму, а його міністр закордонних справ Веноста так сформулював цю засаду в своїй циркулярній депеші до держав: „Вперше від соток літ італійці знову знайшли в Римі традиційний осередок своєї національности. Рим відтепер знову зєднано з Італією силою національного права, яке, висловлене спочатку парляментом, одержало своє остаточне посвячення в голосуванні римлян... Італія почуває всю величину відповідальности, яку вона переймає, коли заявляє, що світська влада святого отця перестала існувати... Річ була у тому, щоби погодити між собою національне й релігійне почуття і задержати незалежність та духовий авторитет святого престолу серед свобід, які належаться модерній суспільности... Завданням Італії є перевести у відношенні між церквою та державою ідею права в її найдальшому та найкращому значінні". (Текст подаємо за статтею б. австр. міністра Гусанекa, опублікованою у „Нае Фрае Прессе"). Одначе, як відомо, ні Веності, ні всім його наступникам, аж до Мусоліні не вдалося дійти до правного порозуміння з церквою.

Доперва тепер перший з договорів, підписаних у Латерані, знову признає папі всі права світського володаря на основі признання його „сувереном Ватиканської держави". Ця держава обіймає, що правда, лише 44 гектари, одначе цього зовсім вистарчає, щоби признати папі, як висловлюється договір, „суверенітет в інтернаціональній области, який належить святому престолові з його природи, відповідно до його традицій та відповідно до потреб його світової місії".

Всі дальші точки цього договору, це є вже властивий так званий конкордат між папським престолом та італійською державою. По скінченні війни римський престол заключив досі девять таких конкордатів або конвенцій, а саме з Латвією в травні 1920 р., з Баварією в березні 1924 р., з Польщею в лютім 1925 р., з Литвою в квітні 1926 р., з Францією в грудні 1926 р., новий конкордат з Литвою в вересні 1927 р., з Чехословаччиною в лютому 1928 р. і з Португалією в квітні 1928 р. З цих конкордатів новий конкордат з Італією є найважнішим як з огляду на велике число й вагу справ, які він полагоджує, так і з огляду на те, що заключено його з державою, на території якої є Ватикан і яка має 42 мільони населення, якого більшість належить до католицької церкви.

ЗАМІТКИ і ВІДГУКИ.

Відгомін трагічного минулого.

У першому числі „Пшеґльонду Віленьского" за цей рік опубліковано статтю Вячеслава Липинського у відповідь на крайньо неґативну оцінку національної української політики за часів гетьманування П. Скоропадського, що появилася на сторінках польського органу „Мисьль Неподлеґла".

У статті В. Липинського находимо між іншим місце, що відноситься до його дипльоматичної діяльности за часів гетьмана Скоропадського. Воно незвичайно цікаве та під деяким оглядом навіть revelяційне. Далі наводимо його в цілости за львівським „Поступом" (число з березня п. р.), в якому ціла стаття В. Липинського з „Пш. Вільн." передрукована.

„Коли польські хлібороби на „кресах" — читаємо в статті — дають стригтися як овечки панам з Варшави, тоді „представляють вони культуру та цивілізацію серед варварської більшовицької дичі". Але коли вони хотять дати врешті реальний доказ цеї своєї культури й цивілізації та виявити свою здібність правити собою й своїм краєм без опіки Варшави, тоді заключається в Ризі врочистий мир з „диччю" і віддається тій „дичі" на поталу „представників культури і цивілізації". За гетьманських часів місцеві люди польської національности мали забезпечену повноту культурного й економічного розвитку. Але тому, що гетьманська Україна означала кінець панування панів з Варшави на „кресах", ці панове зробили все можливе, щоби гетьманський уряд повалити. Неовляки зривали в повітря склади амуніції на Україні, потрібні для німецьких і гетьманських військ. Вшехполяки вторували їм у дипльоматичній та в інформаційній праці і в очорнюванні перед переможною антантою та в громадській опінії „германофільського" та недемократичного гетьмана. Коли нижчепідписаний в імени гетьманського уряду вживав заходів, щоби на Україні залишилася — за згодою переможної коаліції — частина німецьких військ, що врятувалоб від більшовицької руїни і Україну і польський елемент, то найбільше завзятими ворогами цих заходів були власне панове з Варшави. „Краще більшовики, ніж збудована без нас та помимо нас, — значить від нас незалежна — Україна". Тому протягнено до більшовиків руку згоди; тому братались з російськими „единонеділимцями", що теж очорнювали „зрадника" гетьмана всіми засобами в Яссах, Парижах та Льондонах; тому використано так цинічно політучну глупоту українських націоналістів і притиснено до варшавського серця п. Петлюру, якого ще вчора вважалося в варшавській опінії звичайним „гайдамакою"...

Нині все це належить до історії. Державність українська, а з нею усамостійнення всіх земель, положених між Росією та Польщею, — на довгі роки похоронені. Але історія ця вказує нам виразно два шляхи: один, що веде до самостійности, — другий — до залежности від Москви та Варшави. Не дивуємося зовсім, що перший шлях не припав до вподоби „Мислі Неподлеглей", та що зве вона його „виправлюваною історією". Історія, якої виправляти не слід, для „Мислі Неподлеглої" слідуюча: відновити у відношенні до „кресів" старий варшавський клич 17-ого віку: „шляхтен видаць, чернь розпусьціць". Українським, литовським, білоруським має право бути тільки „поп і хлоп", або як нині інтеліґент-реґіоналіст та народець з кооперації. Польонізувати „кресы". Наплодити там якнайбільше „Полякевичів", а ці нехай „луплять по морді" не-Полякевичів, як Вишневецькі лупили свого часу Кривоносів. З цього виросла велич давньої Річипосполитої — виросте велич і нинішньої... Чи варт полемізувати з людьми, які нічого не забули та нічого не навчилися?"

Дійсно полемізувати нема з ким та й полеміка така навряд, чи довелаб до чогонебудь. Щож до гетьманських часів та національної політики гетьманського уряду, то вона дійсно давала польським „культуртрегерам" дуже богато, а ще більше вони собі самі брали при допомозі австрійського та німецького війська і певно без відома влади. Натомісць політика того уряду в справах українського національного життя та відносно його представників не все і не всюди була такою, якою бажає її бачити шановний автор цитованої статті. Та ми не хочемо при тій нагоді входити в її аналізу. Зате знаємо, що В. Липинський, як дипльоматичний діяч гетьманського часу, робив усе можливе, щоби українська держава втрималася.

—o—

„Нова ідеольогія".

Під такою назвою поміщена в ч. 6., органу Української Соціял.-Демократичної Партії „Вперед" стаття п. Порфіра Буняка, що хоче доказати необхідність спільних (у нас польсько-українських) професійних організацій.

Автор статті каже, що останній зїзд УСДП. найдовше застановлявся саме над справою професійної організації робітництва і дійшов до того, що вона мусить бути спільною для польських і українських робітників. Чому? На те пан Буняк відповідає так:

„Наші противники, наприклад ундівці, чи заступники „нової ідеольогії" товариші з „Супруга", чи радикали — уявляють собі, що через піддержування клича спільної професійної організації, ми хочемо повести українське робітництво під прапор ППС чи навіть денаціоналізувати його. Ні Якраз противно, бо чинною участю українського робітництва в спільних професійних союзах ми хочемо задержати апартійність у професійному рухові на терені нашої країни. Хочемо ослабити, зглядно недопустити до цього, щоби в професійних союзах верховодила ця чи інша політична партія, хочемо міжпартійну боротьбу зовсім усунути, не хочемо знати національної ворожнечі в профсоюзах. Правда, тяжко це перевести, бо тут і там засідають люди ріжних політичних переконань, ріжної нації"

Дійсно тяжко це перевести нашим есдекам не тільки тому, що там є люди „ріжної нації", але ще більше тому, що взялися вони за те щонайменше пять, якщо не цілих 10 літ, запізно. Та наші есдеки тим не турбуються, як не турбуються також і тим, що люди „ріжних націй" в тих організаціях їх і до слова не допустять, а не то до впливу на життя „спільних" профорґанізацій. Спізнені „есдеки" снують фантастичні мрії про повторення в Польщі того, що було за Австрії.

Ось зразок тих мрій:

„Австрія — це була мала вавилонська вежа народів. Національне загострення доходило нераз до краю. А організація друкарів, велика спільна організація, в якій гуртувалося 99 процент всього друкарського робітництва, дала собі раду з національними питаннями. Утворила краєві автономічні групи, завела урядування, друки і т. п. в краєвих мовах, видавала, зглядно субвенціонувала пресові органи в ріжних мовах, а навіть на центральних зїздах, де панувала німецька мова і де висилано делеґатів, що знали її в слові й письмі — сидів перекладчик, що переповідав реферати в матірніх мовах (виходило нераз таке, що делеґат-чех знав ліпше мову німецьку, як свою власну, а всетаки перекладчик робив свою роботу!...). І в цей спосіб національне питання полагоджено якслід, ніхто ним більше не займався, а цілу енергію звернено на чисто професійну роботу".

Одним словом: „дай Боже здоровля корові", бо в професійних спільних організаціях запанують скоро такі „ідилічні" відносини, що вони будуть навіть субвенціонувати есдецьку українську пресу та держати перекладчиків для тих українських промовців на зборах, що хоч і вміють говорити по польськи, то все одно на зборах промовлятимуть по українськи через перекладчиків. Буде не мабуть мати місце передовсім у деревному промислі, в якому працюють виключно українські робітники. Дійсно „блаженні віруючі"! Але не тільки віруючі, але й ті нехай будуть „блаженні", що про те пишуть.

„На нашу партію — читаємо далі в статті — все дивилися й дивляться робітники. Жадали й жадають від неї проводу, зглядно вказівок, як їм поступати, як поміркувати — тепер, по війні —

до професійних організацій, що вже існують чи майбутніх. Своє становище в цій справі ми ясно й недвозначно поставили на нашому зїзді в днях 8 і 9 грудня 1928 р. Становище ідентичне з передвоєнним і в цему напрямі нема у нас двох думок. І ще раз підчеркуємо, що ми були і є за єдиною, одноцілою, професійною організацією, що обіймала би робітництво даної галузи промислу, без огляду на націю, партію чи релігію. Українське робітництво повинно вступати до існуючих профсоюзів і там домагатися: заведення окремих українських груп і платничих стацій, де є більша скількість українців; заспокоєння своїх культурних потреб у цих групах, де вони в меншости; видавання професійних органів в українській мові та заведення українського діловодства; утворення окружних та центральних українських професійних секретаріятів; представництва в Центральній Комісії Професійних Союзів. Ось така наша ідеольогія. Не нова вона, правда, бо й професійний рух у нас не новий".

Одним словом: програма! А точніше кажучи, то нема тут ніякої програми, бо спільні профспілки вже існують давно і на ново їх творити не треба. Вони своїм повстанням випередили програмове домагання теперішньої УСДП. І буде в тих спілках так, як бувало. Будуть ними далі воловодити пепесівці та будуть сміятися у кулак з фантастичних мрій чи то пак домагань наших есдеків.

Творити свої професійні спілки та йти на довгу й затяжну боротьбу з теперішніми пепесівськими монополізаторами професійного руху нашим есдекам немило, за важко і не під силу. Тому не треба їм аж так дуже дивуватись, що обстоюють спільні профорганізації та вдовольняються тільки висуванням наведених вище теоретичних „домагань", над якими практика пепесівських потентатів прийде до денвного порядку. Це дійсно „нова", але при тім і дивоглядна ідеольогія.

За самовистарчальність.

Цікавий страйк німецьких селян.

Німецькі газети повідомляють, що збори мужів довіря сільсько-господарського союзу в провінції Гановері одноголосно рішили від 1 травня перевести загальний страйк покупців селян. Всі селяни мають перестати купувати убрання, білизну, промислові вироби всякого роду, річи домашнього вжитку, сільсько-господарські машини та прилади. Всякі потрібні направки мають бути роблені власними силами, а потрібні в господарстві річи мають бути виповичувані від сусідів. Таксамо від 1. травня мають бути спинені всі закупна штучного погною. Всі селяни, які далі лучаться членами соціялдемократичної споживчої кооперативи, будуть бойкотовані. Цим страйком селянський союз має замір звернути увагу на тяжке становище та надмірне обтяження податками сільського господарства в Німеччині. Варто ще зазначити, що рішено перевести завзяту боротьбу проти великих часописей, які зовсім не дбають про інтереси сільського господарства.

Як виглядає европейський пацифізм.

В часі світової війни преса антанти завзято пропагувала брехливе твердження, що війна ведеться для знищення „пруського мілітаризму" і що по його знищенні всі народи Европи й цілого світу нарешті спокійно зможуть роззброїтися. Війна скінчилася, „німецький мілітаризм" наразі справді знищено. Якже виглядає тепер „роззброєння" Европи? На основі мировых договорів справді обеззброєно давніші „мілітаристичні" держави. Німеччина має лише 100.000 війська, Австрія 20.000, Угорщина 35.000, Болгарія 19.000. Зате держави антанти, що билися за знищення „мілітаризму" мають: Франція 227.000 сталого війська, Англія 310, Італія 356, Бельгія 68.000, Чехословаччина 150, Югославія 143.000, Ромунія 143.000, а Польща аж 310.000 сталого війська. Окремо ще треба згадати Радянський Союз, який має понад пів міліона сталого війська. Так виглядають в цифрах наслідки знищення „пруського мілітаризму" „пацифістичними" державами. Відомости ці подаємо за німецьким часописом „Дайтше Рундшав".

Конфіската „Тараса Бульби".

З Коломиї повідомляють нас, що тамошне староство заняло весь другий наклад безсмертного твору великого М. Гоголя „Тарас Бульба". Твір цей появився накладом Видавництва „Ока" в Коломиї. Цікаво, що першого видання того самого „Тараса Бульби", коломийське староство перед кількома літами не заняло і все воно без перешкод розійшлося, що й дало Видавництву спонуку до другого накладу цього року.

Цей, переложений на всі европейські мови геніяльний історичний твір Миколи Гоголя, друкований вже кількома накладами в Галичині поза Коломиєю, діждався нарешті конфіскати аж у Коломиї.

При тім слід зазначити, що це вже другий з черги випадок конфіскати історичної повісти в тому самому Видавництві, а третій з черги за польських часів на Галицькій Землі. Недавно голосною була справа конфіскати тернопільським староством історичної повісти Андрія Чайковського „До слави", що була продовженням (II. частиною) повісти „Побратими". Ця конфіската найшла вже відгук і на парляментарній арені.

Справа заняття „Тараса Бульби", що друкувався і поширювався без перешкод і за польських часів навіть у Коломиї, варта не тільки того, щоби нею занятися на парляментарній арені, але й того, щоби з нею познайомити взагалі ширший культурний світ.

Дотеперішня конфіскаційна практика провінціональних цензорів на українські літературні, історичні твори вказує, що скоро можна діждатися і конфіскати творів Шевченка та Франка.

Добро „Просвіти" — це добро цілого народу, а зокрема кожного з нас.

Гостина заморського земляка.

Ред. О. Ревюк у Львові та його прийняття українською громадою.

Зі Сполучених Держав Північної Америки завитав до краю по кільканадцятилітній відсутности наш земляк Омелян Ревюк, редактор американської „Свободи" (одинокий в Америці український національний щоденник!) і голова Обєднання українських національних організацій в Америці.

Ред. О. Ривюк приїхав до краю ще перед кількома тижнями і за той час зазнайомився з нашим життям-буттям не тільки у Львові але й в краю. В суботу, 30. п. м. витала його львівська громада скромною вечерою в салях готелю „Брістоль". У святочній вечері взяло участь поверх сто наших громадян, послів, політиків, культурних і освітніх діячів та робітників національної української преси.

Цілий вечір мав незвичайно милий характер дружніх сходин. Гостя привитав і представив присутнім голова Українського Національно-Демократичного Обєднання і Парляментарної Репрезентації д-р Дмитро Левицький. Від наших господарських установ промовив інж. Ю. Павликовський а від культурних і наукових установ проф. д-р Кир. Студинський. Ред. О. Ривюк поділився в обширній промові своїми враженнями про життя нашої американської еміґрації, про її побут, перспективи розвитку та ролі в національному житті українського народу.

Промова ця, незвичайно ядерна, богата датами та ілюстраціями з життя української еміґрації, а до того дуже живо виголошена і проглядно збудована, зробила на всіх учасників вечора дуже добре враження. Від українського жіноцтва витала гостя сен. О. Кисілевська, від міщанства та ремісництва М. Галібей, від селян Гр. Скасків, від робітників М. Козицький, від представників преси і від „Союзу українських письменників і журналістів ім. Франка" ред. В. Мудрий. Далі промовляли ще пос. о. прал. Кунницький і пос. О. Луцький. Закінчив вечір д-р Дм. Левицький побажаннями для дорогого гостя.

На політичному фронті.

Засідання ЦК. УНДО.

В суботу, дня 30. березня відбулося засідання Центрального Комітету Українського Національно-Демократичного Обєднання, на якому голова партії і Парляментарної Репрезентації д-р Дмитро Левицький зложив обширний звіт з діяльности Парляментарної Репрезентації. Над звітом розвинулася обширна дискусія, виявом якої було однодушне прийняття такої постанови:

„Центральний Комітет приймає з признанням до відома звіт голови Посольського Клюбу д-ра Дмитра Левицького з діяльности Парляментарної Репрезентації і висловлює їй повне довіря за всю дотеперішню, незвичайно важку та відповідальну політичну працю".

ВОЛОДИМИР БІРЧАК.

БЕЗЖУРНІ ДНІ.

23)

Оповідання.

(Продовження.)

— Мою крапку ви побачили!? — кричав уже учитель.

— Але-ж я її не побачив і не міг навіть побачити. Її цілком не було, а повинна була бути! По підписі все треба крапки!

— Ви, отче раднику, побачили, що в мене нема крапки?... — розганявся знов учитель.

— Не у вас, а по вашому підписі її не було! — перебив супокійно пан-отець.

— Прошу мені не перебивати, — кричав ще голосніше учитель. — Ви побачили, що по мойому підписі нема крапки, а що у вашому виходку нема дощок — того ви не бачите?

— Але-ж, пане професоре, — перебив пан-отець. — Це крапка — а це знову виходок!

Але учитель не дав себе вже збити з пантелику і кричав схвильований:

— Що по мойому підписі нема крапки — це ви побачили, але у вас, у вас, ось тут дірава повала! Що вам, отче раднику, тече вода на голову в постелі — цього ви не бачите?! Село вже давно хотіло направити вам хату, але ви, отче раднику, все чіпляєтеся якихось формальностей, крапок, дрібничок, ідіотичних ідіотизмів і вже десять літ тягаєтеся з ними і не в силі направити стріхи! Цього ви не бачите, а що нема крапки по мойому підписі — це ви бачите! Коліна обтовк я вже собі об ваші сходи, ви самі вже впали перед роком з них у вечір. Цього всього ви не бачите: ім крапка і крапка! А виходки у вас які? Панове! — кричав уже учитель, звернувшись до гостей. — Панове! Перед місяцем був тут соборчик. Отець Петрівський з Луки, одягнений у святу реверенду, пішов — вибачте за слово — до виходку, тут, на приходстві в Сороках. Пішов і провалився з дошками в низ, що ледве ми його витягнули, а потому цілого миля й прали на дворі. Панове! — кричав учитель далі, — роблю вас обережними! Панове! Отець радник бачить тільки самі крапки — зате сліпий на все велике!

— Виходок — це велика у нас річ? — запитав супокійно пан-отець.

— В кожному разі більша, як та ваша крапка. Ваше поступовання, отче раднику, це скандал, провокація!

XXI.

Сваряться так вони обидва, а Грицько і Стецько прислухувалися цій сварці й не звертають уваги на Романа. А Роман розглянувся сюди й туди і коли голос учителя підносився все вище й вище, а Грицько і Стецько вліпили в учителя свої очі, Роман вийшов на пальцях до кухні й шепнув візникові:

—Миколо, тихонько виїзди, їдемо!

В кімнаті стояв тимчасом пан-отець цілий червоний, ображений словом „провокація"; учитель підняв палицю в гору, тицькав нею в зіру у повалі і кричав:

— Крапка! Тут є ваша крапка! Крапка, крапка — виходок! Я не позволю ображатися!

— І я не позволю! Це свинїство, це з вашого боку провокація! — говорив, ледво відсапуючи, пан-отець.

Горячо ставало поміж ними. Щож було мудрішого, як комусь третьому дати ту нещасну крапку і скінчити спір, що зачався маленькою крапкою й доходив уже до „великих річей"! Так подумав Стецько, піднявся скоро з місця, замочив перо і крикнув:

— Погоджу вас! Даю крапку по підписі й конець!

Але в цій хвилі сталося диво: оба вороги кинулись на нього. Учитель вирвав Стецькові перо з руки, пан-отець вирвав знов папір.

— Перепрошую! — кричав учитель. — Яким правом ви важитеся давати мою крапку?!

— Залишіть, це не ваше діло! — промовив знов пан-отець. — Крапка належить до підпису і пан професор мусить сам її дати! Так, для самого принціпу!

— Не дам! Не дам! — кричав учитель. — Бо тут уже не в крапці справа, а в принціпі! Не дам, не дам! Але яке діло вам мішатися не у свою справу? — кричав знов до Стецька і знов до пан-отця! —Не дам! Не дам задля самого принціпу!

— Панове! — крикнув уже і Стецько, що стратив супокій. — Позвольте, що скажу вам обидвом правду в очі, що думаю про вас... — але в цій саме хвилі вбігла в кімнату стара служниця з довгою варехою в руці і крикнула:

— Втік панич з Болотнища!

— Що?!

— Втік панич з Болотнища! Вже сидить на возі, хоче їхати, втікає! — поправилася служниця.

(Продовження буде.)

Господарська кріза в Японі.

Бувший німецький посол в Токіо д-р Зольф мав у Ширіху цікавий виклад про будову та проблеми японського господарства. Після успішної війни проти Росії господарський розвиток Японії дуже швидкими кроками пішов вперед і вона виступила, як поважна сила, на світовому ринку. Цьому розвиткові дуже сприяв також корисний союз з Англією. В часі світової війни Японія одержала бажані їй ринки збуту. Від 1915 року її торговельний білянс став активним. Японська індустрія, банки, торговля й торговельна фльота незвичайно зросли. Одначе після заключення миру показалося, що зріст капіталу три рази перебільшує зріст продукції. І цього капіталу нема де вложити. Крім того частину закордонних ринків знову стрічено і стрічено на користь Німеччини, проти якої ще так недавно, власне за ці ринки, Японія вела війну. Вже в 1922 році відносний рівень заробітньої платні в Японії став вищим, ніж по інших країнах, а зменшити його було дуже тяжко, щоб не підсилювати комуністичних настроїв серед робітництва. Тепер в Японії робоча сила в порівнянні до їх продуктивности коштує на 20—25 проц. дорожче, ніж в Німеччині. Великий землетрус, який знищив велитенські варстати, на деякий час забезпечив японській індустрії працю. Одначе це не могло усунути загальної господарської кріси. В останньому році торговельний білянс Японії виказав величезну суму в 1.100 мілионах ен, яку Японія мусіла заплатити готівкою за привезені до краю чужі товари та сировину, й якої вона не могла покрити вивозом власних товарів та сировин. Виріб штучного шовку в різних країнах Европи дуже зле відбився на вивозі сирового шовку. Щоби припинити надмірний вивіз золота за кордон уряд мусів обмежувати ввіз. Це знову викликало велике невдоволення серед промислових та торговельних кругів. Так повелі все господарське життя Японії охопила тяжка й затяжна кріза. Щоб вийти з неї Японія мусить основно перебудувати свою індустрію й допасувати її до виробу тих артикулів, в яких вона могла би витримувати конкуренцію з іншими державами і зменшити кошта своєї продукції.

Президент Масарик про армію.

Президент чехословацької республики Масарик помістив у чеському військовому журналі статю, в якій між іншим пише: „Як кожна окрема особа, так і нації мусять боронитися, завсіди й послідовно. Приклад малої Данії в 1864 р. мусить бути підбадьоренням також і для нас. Маленька країна сміливо протиставилася Австрії та Прусії. Наше становище зобовязує нас до удержання **доброго війська**, щоби ми не мусіли піддатися. Ми хочемо мира, ми не хочемо на нікого нападати, не хочемо нікого насилувати, одначе ми будемо проти кожного боронитися. Ми потрібуємо спокою для закінчення наших приготувань до оборони".

На шкільно-освітні теми.

Підготовлення зміни статуту „Рідної Школи".

Я порушив на сторінках „Діла" в перших днях цього ц. р. преважну справу, а саме підготовку до зміни статуту „Рідної Школи" на найближчім Загальнім Зїзді. Там я запропонував Головній Управі переслати намічені зміни на розгляд Кружкам Р. Ш., оповістити їх в часописах і на основі уваг, піднесених широкими заінтересованими кругами громадянства, повести зміну статуту й діяльности Р. Ш. в будуччині.

Мої замітки були вилно слушні, бо кілька Кружків Р. Ш. й деякі громадяни обговорювали їх зі мною письмено й устно та сподівалися оголошення тих змін. Тому, що досі Гол. Управа Р. Ш. не забрала слова в тій справі, позволю собі ще раз порушити це питання.

Не знаю, як далеко поступила підготовка зміни статуту в Гол. Управі та думаю, що коли вона ще як слід не підготована, то краще її не брати на цьогорічний найближчий Загальний Зїзд, а радше відложити й і скликати в тій цілі пізніше назад. Загальний Зїзд з одною тільки точкою: „Зміна статуту". Колиж Г. У. Р. Ш. підготовила й рішила зміну статуту поставити на розгляд найближчого Зїзду, то я таки уважаю конечним передати цю справу на обговорення Кружків і загалу громадянства.

Зазначую, що зміна стутуту такого всенародного т-ва, як Р. Школа, не може обійтися без пресової дискусії, без найширшого заінтересування нею загалу. Пригадую, що подібні зміни статуту „Рев. Союзу Українських Кооператив", „Просвіти" й інших наших центральних установ були широко розважувані й обговорювані на сторінках преси, по філіях і на місцях. Дискусія й завваги покликаних чинників поширили зацікавлення до справи серед громадянства і спричинили скоріше темпо розвитку тих товариств, як це бачимо наочно з їхніх звідомлень і загальних зїздів. Тому я не можу зрозуміти, чому не малаб тим набутим досвідом покористуватись і Гол. Управа Рідної Школи? Адже навіть державно незалежні народи уладжують наради, конференції, анкети, сходини, пресову дискусію, коли їм залежить на всестороннім основнім обдуманню переміни якогось закону чи реформи товариства. Таку практику бачимо й серед поляків у кожній ділянці їх державного й суспільного освітнього життя.

Колиж ми не поширимо й не поглибимо серед нашої суспільности зацікавлення до життя й розвитку Рідної Школи на всі круги населення, як це було і є серед поляків до „Т. Ш. Люд.", серед чехів до „Ск. Мат.", серед німців до їх „Шульферайну", то не дивуймося, що попри всю посвяту, працю і зусилля численних ідейних одиниць Рідна Школа буде вести злиденне животіння. Зміну статутів товариств вихісновують усі покликані чинники до популяризування своїх ідей і цілей, тому й Головна Управа Р. Ш. повинна перервати свою мовчанку, тимбільше, що всі три останні Зїзди Р. Ш. висказали побажання в напрямі переміни статуту Р. Ш. шляхом уведення до неї дирекції, зложеної з трьох директорів чи референтів, подібно, як це є вже в „Рев. Союзі Українських Кооператив".

Довголітня практика виказала, що Головна Управа, зложена з людей, які працюють щоденно на насущний хліб і часто службово залежні від держави, не в силі без очевидної школи повести й поширити всі наростаючі аґенди рідного шкільництва. Її членм переважно доходячі й доїзджаючі міняються часто чи то шляхом перевиборів, чи таки самі уступають, не чуючись на силах власти в Р. Ш. те, чого вона потребує. По кількох таких змінах (а вони неуникнимі, бо членами — це люди, що хорують, умирають, переїздять і т. д.) витягають вороги Головних Управ уєлкі закиди, падуть підозріння на адреси бувших її членів, навіть людей хрустально чистих, що їх самих зражує до праці, а серед суспільности шириться нездоровий фермент обвинувачень всіх і вся. Тоді слабне ідейний запал і працьовий розгін — лишається огірчення, пригноблення, занепад.

Щоби це на будуче омминути, повинна Г. У. перебрати на себе обовязки тільки репрезентації й нагляду, а саму вже щоденну, відповідальну працю на рідношкільній ділянці повинен повести орґан новий, так би мовити — прикутий до Рідної Школи, себто дирекція чи референтура. Директори поведуть свої відділи праці самостійно, вони за них відповідають перед Г. Упр., а в разі потреби відбувають засідання під проводом голови Т-ва або назначеного ним директора. В такому укладі орґанів Рідної Школи, буде легко потягнути елемент винуватця до відповідальности за можливе занедбання, або й недбале виконання рішень Г. Упр. чи Заг. Зїзду. Тоді устануть також напади й наклепи по „Наших Словах" та сіяння всяких підозрінь під словом чести, „на вухо".

Добро й будучність Рідної Школи цеї зміни конечно вимагають!

М. Зубрей.

Польща вручила ратиф. документи.

Дня 30. березня польський шарже д' афер у Москві радн. Зелезінський вручив більшовицьким властям документ, яким Польща ратифікувала московський протокол, підписаний 9. лютого ц. р. Рівночасно радн. Зелезінський вручив ратифікаційний документ, яким Ромунія ратифікувала протокол. Протокол про вручення документів в імени Польщі та Ромунії підписав радн. Зелезінський, а від більшовиків заст. нар. комісаря закорд. справ Літвінов. Так московський протокол про вчасніше введення в життя Кельоґового пакту здобув обовязуючу силу між згаданими державами.

—o—

Помер амбасадор Зл. Держав у Парижі.

Дня 31. березня помер у Парнжі амбасадор Злуч. Держав Герік. Уся преса присвячує покійникові довгі статті й підкреслює його заслуги та велику приязнь для Франції, головно підчас війни.

Похорони відбудуться 4. квітня. Від імени французького уряду промовлятиме Поанкаре. Тіло покійника перевезуть до Америки на французькім кружляку.

—o—

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Дещо про повість.

І. Ідея і сюжет.

Кілька свіжо прочитаних галицьких повістей просто підсуває тему про сюжети та техніку наших повістярів. Це майже вся проблема повісти; її вартість нероздільно звязана зі сюжетом і його переведенням.

У нас досі не відріжняють сюжету від ідеї. Письменники йдуть здебільша за поглядом поширеним серед загалу, що вся вага твору в — ідеї. Ідею розуміють вони як чисто абстрактне поняття, незалежне від форми, в якій воно висловлене, передане, відтворене у даному творі.

Форму твору розуміють у нас популярно: це є обрібка сюжету, яку можна назвати літературною і та, яка дозволяє читачеві зорієнтуватись, чи автор солідаризується зі змальованою ідеєю чи виступає проти неї. Вже сама відповідь на питання: чи твір є літературний чи ні? — залежить у тій стадії дискусії від чисто ідеольоґічних настроїв читача. Коли він є тої гадки, що автор написав твір для оборони ідей йому симпатичних, він вибачить йому всі хиби, які інколи не роблять цього твору навіть літературним; коли-ж він навіть мусить признати талант авторові, а ідеольоґічно з ним не погоджується, цього йому досить, щоби доказувати безвартність твору.

Десять письменників може одночасно мати ту саму ідею, напр. змалювати духову кризу учасника великої війни, в яку він пірнув, а в яку розчарувався. Не кожний з них мусить написати твір з пацифістичною закраскою. Одна й та сама ідея відчиняє різні перспективи й може вести до різних ідеольоґій. Крім цього кожний зі згаданих письменників мусить мати до цієї ідеї свій сюжет: цілу низку образів, реальних, які оживляє перед нами своїм словом. Та ані універсальність ідеї (напр. любов ближнього, самопожертва для рідного краю), ані скількість пережитих ним досвідів не рішають про остаточну вартість твору. Сила вражіння твору звязана безпосередньо з талантом письменника: як він перевів дану ідею, відтворив свій сюжет.

Є межа, на якій ідеал зливається зі сюжетом. Та це питання залишім на боці.

Хто відчуває перевагу таланту якогось Бальзака, Турґенєва або Гамсуна над нашими сучасними повістярами, а відчуває це так, що тамтих читає з більшою приємністю, той може погодитися на одно розяснення, у чому лежить перша хиба наших повістярів.

Наші автори почувають себе на силах писати повість як приклад для доказання вибраної ними ідеї. Цим вони виконують одну корисну суспільну функцію — дають в руки літературу тому загалові, що не ставить до літератури ніяких домагань.

Літературний твір як ілюстрація якоїсь ідеї для її оборони мусить рахуватись зі світоглядом тих, для яких він призначений. Чуємо завсіди, що нашій національній скруті потрібуємо підбадьорюючих, крицевих авторів. Потрібуємо. Але хто? Чи й ті, що самі підбадьорують і самі фабрикують цю конюю? Забогато в нас нині пропонників, замало слухачів. Слухачі починають відчувати, що вони чули те саме вже неодин раз.

Між Бальзаком і якимнебудь нашим автором історичної повісти може й нема ріжниці теоретично у поглядах на її завдання. І один і другий хоче дати ілюстрацію до своєї ідеї, скажім навіть: тези. Ріжниця починається від її переведення. У Бальзака ця ілюстрація вживлена в цілу низку могутніх постатей, яких взаємини сплелись у сіть конфліктів і вкривають нам абстрактну основу твору конкретними переживаннями. Далі: коли великий письменник починає устами героїв фільософувати на теми життя, державної влади, індивідуальної свободи, кохання, він не може робити цього з апаратом популярного промовця, а зі засобом, що відповідає величині та характерові змальованих героїв. Ще й нема формул як треба писати повість і з яких елементів повинна вона складатись, щоби була добра. Таксамо не може ніхто апріорно засувати: який голос співака є гарний або, що мусить уміти маляр, щоби намалювати вартісний образ. Зате кожний із нас, що має деяку підготовку — хоча би смак аматора — в якомунебудь із них мистецтв, знає завдалеко, чого артист не може робити. Талант письменника виявляється в малюнку живих осіб і картин, у передачі психольоґічних переживань, а не в міркуваннях. Геніяльний письменник не може лякатись перейти межу, де повість зустрічається з фільософією. Але той, хто не почуває себе на силах кидати оригінальні ідеї, повинен слухати лише своєї уяви: лише передавати доглянені риси характеру живих осіб, замотані вузли їхніх взаємин, пристрастей і конфліктів.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Повчаючий сон.

Цього року перший квітень і „пріма апріліс" випали на один день. Я не є календарний спеціяліст, але мені здається, що воно так буває тільки в переступному році, коли лютий має 29 днів.

Може й тому, що саме був „пріма апріліс", я мав першого квітня дуже цікавий сон.

Снилося мені, що в мою хату прийшло коротке, але змістовне повідомлення: „Ви виграли на долярівці 40.000 доларів". Моє серце підскочило з радости, як блоха на весіллі і тільки тому не вискочило, що я ще необезпечений у Пенсійному Інституті.

Сорок тисяч доларів! Цеж така сума, за яку можна не тільки жити, але й пережитися, не тільки виїхати за границю, але й не вертати більше назад. Сорок тисяч доларів це такий високий ідеал, що неодин зриваючи на нього очі, топче ногами вдови, сироти, сусідів, приятелів і свою власну душу.

Взяв я папірець із милим повідомленням і рушив на місто. Прикинуся я — думаю собі — ніби ніде нічого, нехай люди як пізніше довідаються. Більша буде заздрість і сильніше враження.

Напроти мене надійшов знайомий мені старший пан. Я все йому низько кланявся, а він торкав пальцем капелюх. Був замолоду адміністратором одного часопису і знав свою вищість у журналістичній ерархії.

Тим разом, як тільки побачив мене зірвав а голови капелюх і трухцем підбіг у мою сторону.

— Витаю, витаю! Так рано з ліжка?

— Маю пролюнґувати вексель, а це бачите вимагає часу.

— Хі-хі-хі! — засміявся дискретно старший пан. — У вас пане редактор, що слово — то капітальний „віц".

— Я не жартую, зовсім серіозно!

— Алеж прошу мені не брати за зле — перестрашився старший пан. — Я вірю, так есть, слово чести, бігме вірю.

— А як здоровлячко Високоповажаної Пані Добродійки? — почав з іншої бочки.

— Дякую, добре.

— А як Високошановні Янголятка?

— Янголятка?! Які?

— О! Прошу, знову геніяльний жарт! Хі-хі-хі-хі. Які янголятка!? Ваші власні...

— Ах! Ви про мої діти?

— Власне. Так есть. Щолня любуюся ними. Подивляю їх. Геніяльні, розкішні, захоплюючі...

Я рванувся як опарений і не прощаючись, побіг вулицею.

— Звідки стара лисиця довідалася? — думав я. — Певно вже й другі знають. Пропав цілий мій план заскочення.

Непомітно всунувся я в редакційні кімнати. Була ще така рання година, що навіть статейні ще не поприходили.

Але почта вже була.

На моїм столі лежав стіс „урядових" коверт, кожня з адресою: „Високошановний Добродій, Поет, Повістяр, Редактор і пр. пр."

А в середині:

„Беручи під увагу Ваші безчисленні заслуги"....

Або:

„Вважаючи, що цим зробите честь нашому товариству"...

Або:

„Знаючи Ваші небуденні здібности в ділянці політики, наша партія"...

Вкінці:

„Нам треба людей з широким економічним світоглядом. Тому наш банк „Народня Драчка" вибрав Вас Вп. і Вш. Добр. до надзірної ради через аклямацію".

Стільки листів мав я ще терпеливість прочитати. Далі вже абсолютно не міг. Зрештою, зміст їх напевно був подібний до попередніх.

— Щирої душі потребую! — заревіло щось у мені і я прожогом вихопився на вулицю.

Біг перед себе, не розглядаючись і не звертаючи на нікого уваги. Тільки мов крізь сон бачив, як мелькали капелюхи в низькім поклоні і блимали лиця з сахариновою усмішкою.

— До нього! До нього! — кричала душа і я біг далі.

В мойого друга був пес, який заедно на мене гарчав. Тепер побачимо, як буде поводитися!

Ось і потрібна каменниця. Три сходи на раз... і я опинився в кімнаті друга.

— Люкс! — кликнув я від порога. Люкс! Собако дорога! Я виграв сорок тисяч доларів.

Люкс хвилю дивився на мене здивованим зором, а далі скочив, гаркнув і вкусив за руку.

Я розплакався. Не з болю а з розчулення, що всеж таки є ще на світі безінтересовність.

Галактіон Чіпка.

Напрямні Ромунії.

Ромунський міністр закорд. справ Міронеску, який є тепер у Парижі, сказав журналістам, що недавня його подорож до Варшави ще раз ствердила ромунсько-польську приязнь. Зайве є зазначувати безосновність інформацій, нібито ця гостина в Польщі означає започаткування заходів для нового угрупування: Польщі, Мадярщини й Ромунії. Теперішній уряд Ромунії вірний малій антанті та вірить, що ця вірність дасться погодити зі союзом із Польщею. Одинокі нові політичні комбінації булиб можливі, колиб поширити малу антанту так, аби до неї приступила Польща.

—o—

Скасування 4 міністерств у СХС.

Югославянський король підписав закон про нову організацію найвищих адміністраційних властей. Цей закон касує чотири міністерства, а саме віроісповідань, земельних реформ, суспільного здоровля та почт і телеграфів. Ресорт віроісповідань увіходить під компетенцію мін-ства освіти, ресорт земельних реформ — мін-ства хліборобства, ресорт сусп. здоровля — мін-ства суспільної опіки, а ресорт почт під компетенцію мін-ства сусп. робіт, якому підлягатиме теж дирекція водних шляхів і будови нових залізничих шляхів. Статистичний уряд і заг. інформаційне бюро прилучили до президії ради мін. Закон увіходить у життя негайно. Ніякого речинця не передбачено на ліквідацію скасованих міністерств.

—o—

Коли Італія ратифікує договори з Ватиканом.

Чутки, нібито договори з Ватиканом будуть ратифіковані на першім засіданні італійського парляменту, показалися безосновними. Перше засідання парляменту (21. квітня) буде присвячене лише престольній промові. На дальших засіданнях виберуть предсідника і президію парляменту, верифікують мандати, відповідатимуть на престольну промову і т. д. Всі ці справи зайдуть тиждень часу. Ватиканські кола рахуються навіть із пізнішим речинцем ратифікування трактату обома палатами; гадають, що це буде з кінцем травня. У звязи з цим відпадає чутка, що папа кине Ватикан 9. травня. Вперше вийде папа з Ватикану до Лятерану мабуть із кінцем червня. Папа дістав уже запрошення з 9 країн, та сумніваються, щоби він ц. р. скористав більше ніж з одного запрошення. Папа поїде передовсім на відпочинок до Кастела Гандольфо.

—o—

Катастрофи.

З Гаселью (Бе́льгія) повідомляють, що наслідком вибуху газів у копальні в Вотергей згинуло 25 шахтярів, а трьох було тяжко ранених. Підчас рятункової акції завалилася часть копальні. Двох людей, що вели рят. акцію, згинуло, 8 було ранених.

„Шікаго Трібюн" повідомляє, що в Мілфорді в стейті Коннетікат вивернулося човно, що везло робітників. Пять із них утонуло.

В Колюмбії пожежа знищила 4 будинки. Було кільканацять ранених. Шкід є на 2 міл.

Паризький „Ле Журналь" повідомляє, що підчас автомобілевої катастрофи дня 31. березня було 7 убитих і 23 ранених.

—o—

Добро „Просвіти" — це добро цілого народу, а зокрема кожного з нас.

НОВИНКИ

— **Все наново.** Позавчора магістратські вози очищували деякі головні вулиці з останніх снігових окопів, щоби бодай на латинський Великдень Львів прибрав трохи чистіший вигляд. Тряплялись навіть хідники такі чисті, що прикро було ходити по них у кальошах, зрештою необхідних, щоби дістатись на хідник з одного боку вулиці на другий. Жіноцтво оглядало виставки з весняними сукнями, плащами та капелюхами, а загартовані спортом мущини пробували проходжуватись у легких нагортках. Усе це перечеркнув свіжий сніжок у неділю, який надав містові вигляд справжньої січневої зими. Саме тоді, коли приходять утихомирюючі звістки, що небезпека повені минула, ріки та річки дістали нового союзника.

— **Пріма Апріліс.** За прикладом традиційного звичаю майже всієї світової преси, що в день 1. квітня переплітає поважні статті сензаційними звістками, глузуючи собі в осіб ласих на небувалі новини, і наш часопис дозволив собі в числі з 2. квітня (число з датою 1-го взагалі не вийшло) на невинний жарт. Тому, що на цей раз жертвою цього жарту впале неодин читач і неодин пишо

посміється з тих, що прочитають його поважно, даємо аматорам „ломиголовок" ще 24 годин до надуми: що саме в числі 72 „Діла" є виключним плодом 1.-квітневого гумору?...

— **Музей Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові** ма у місяці березні 106 чисел (704 предметів) приросту, до ч. 18.635 включно, головно з етнології та історії визвольної боротьби. На це зложились дари пп.: дир. Горина Т. з Чорткова, Дорошенка В., Заклинського М., Калужняцької З. з Двірця, Катамая Б., Коритка Ю., д-ра Крипякевича І., інж. Озаркевича І. з Борислава, інж. Онишкевича Р., д-ра Пастернака Яр., Пеленського Е., Т-ва „Просвіта" у Львові, акад. проф. Студинського К., проф. Томашівського Ст., Филиповича З. Чайковського Е. та проф. Шендрика, за що Управа Музею складає їм усім щиру подяку. — **Я. П.**

— **Різні вістки.** Про альбанського короля приносила преса кілька разів звістки, що він поважно недужий; двох віденських професорів, яких він покликав до Тірани, простує офіціяльно до наклепи. Зогу вибирався шукати жінки між европейськими княжними; може його суперники хотять йому „підставити ногу". — Бувший посол до австр. парляменту сіоніст д-р Штравхер, що живе тепер у Чернівцях (має 80 літ) находиться в такій нужді, що жидівська преса звертає увагу на його долю. — Вдова по поліційнім урядові у Білгороді Магдалина Павлович, яка жила в дуже бідна, залишила своїм заповітом міліон динарів на добродійні цілі. — Австрійська управа залізниць дістане цими днями з фабрики паровоз до поспішних поїздів, що буде найбільшим із усіх европейських і їхатиме зі швидкістю 110 км на годину на лінії Відень-Зальцбург. — У Гамбурзі продають на ліцитації рідку книгозбірню з XVIII. в., яка була власністю графа Бльома, що в 1750 р. їздив по всіх столицях Европи скуповуючи рідкі твори та видання. — Згоріла одна з найкращих церков у Неаполі „Санта Марія Нуова". — В околиці Бресляв сильно покалічений в катастрофі з автом головний директор міського театру д-р Турнав, режісер д-р Граф і оперова співачка Маргіта Сухи.

— **Свен Гедін у Китаю.** Відомий шведський учений і мандрівник Свен Гедін, що вибрався з науковою експедицією до Китаю дістав нового чверть міліона шведських корон від держави на продовжування своїх дослідів. Уряд дав йому цю суму з чистого доходу державної льотерії, яка вся призначена на добродійні цілі. Сподіваються, що С. Гедін зможе за ці гроші провести ще два роки в Китаю, якщо тільки тамошня політична ситуація дозволить йому на побут.

— **Радіо, але не для всіх.** У німецькому міністерстві шляхів і комунікації перевели цими днями вчені-спеціялісти проби з „ультра-короткими хвилями, не довшими як на 10 метрів. Удалось їх ужити як засобу порозуміння. Велике практичне значіння цього винаходу в тому, що їх можуть ловити тільки деякі особи, спеціяльно вибрані, а не кожний. За „висилачем" находиться антенове зеркало, яке має змогу спрямовувати звістки тільки на означене місце. Таким робом армія, поліція, почта і преса зможуть користуватись таким винаходом для передачі чисто довірочних інформацій.

— **Спадщина рятунком від самогубства.** Перед кількома днями повідомила віденська поліція будапештенську, що богач Сігізмонд Бруст, який помер у Нюрнберґу, записав цілий свій величезний маєток, вартости 500.000 пенґів, своїй швагровій, що живе на Мадярщині. Виявилось, що ця швагрова це 70-літня жінка, яка жила у крайній нужді і хотіла з нужди покінчити самогубством. Тільки припадком вдалося поліції її відшукати — і, очевидно, завдяки цьому щасливий спадкоємниця покінчила і з нуждою і з думками про самогубство.

— **Погана память бандита.** Відомий провідник бандитської шайки „Скарфейс" („Повязка на обличчі") Каноне в Шікаго станув перед судом як обвинуваченій у масовім душегубстві. Присяжні були дуже цікаві і засипували бандита всякими питаннями, але на все одержували відповідь: „Нічого не памятаю". Всупереч сподіванням Каноне, який думав, що суд перестане його далі питати, переслухання його відложили до другого дня. Каноне не лякався так суду, як „заблуканих" куль своїх противників, від яких після убийства ховався на своїм замку біля Міям

— **Крадіж на 3 міл. фр.** У Брюсселі зорганізував цими днями небуденний напад якийсь професійний вломник. На головній алеї Ватерльо в крамниці багатого золотаря Куземанса згасло в 7. год веч. світло у мент, коли зачиняли крамницю і кінчили працю. Якийсь панок вслизнувся зручно до середини і встиг хопити скриньку, з якою втік. У ній було дорогоцінностей на 3 міл. фр.

— **Відмолодження звірят.** У Міляно веде досліди над відмолодженням звірят професор місцевої ветеринарійної клініки Атільо Антоніні. Італійський уряд передав йому недавно для експериментів виїмково цінного расового коня. Операція була переведена в присутности професора Канева, що вславився своїми новими методами праці в медицині і в присутности великої скількости медиків. Старого коня передали кільканадцять днів пізніше до королівських конюшень у Фераpі зовсім бадьорим.

— **Новий конкурс для жінок.** Щоби внести дещо ріжноманітности в конкурсах краси для жінок, оголошено в Мадриті королевою найвідважнішу жінку. Вибір впав на молоду студентку інжинірії. Вона важилася вести поспішний поїзд з Мадриду до Гранади. Для осторожности приділено їй для надзору одного мущину. Усі в Еспанії захоплені молодою побідницею, яка, як подають часописи, не лякається нічого, носить хлопячу зачіску, воліє боротьбу биків, ніж гру в ситківку і мріє після скінчених студій одержати кермуюче становище у великій фабриці.

— **Промова кронпрінца.** Бувший кронпрінц виголосив дня 26-го м. м. на зборах „Сталевого шолому" в Ульмі промову. У ній була така фраза: „Дім Гогенцолєрнів більш як пять століть проводив Німеччиною. Представник Гогенцолєрнів не може рівняти себе з якимсь Ебертом, якого дідо може закінчив своє життя на шибениці".

— **Жарт чи підрібка?** У Льондоні продали на лицитації примірник книжки фільософа Льока „Про людський розум" зі замітками на берегах Бернарда Шова. Якийсь великий прихильник англійського письменника заплатив за цю книжку 1500 фунтів. Коли Шов дізнався про цей успіх, він заявив, що ніколи в житті не мав Льока навіть у руках. Невідомо, чи це черговий жарт Шова, чи черговий зразок мистецтва фальшівників.

— **Рекляма.** Один із новозаснованих американських часописів видрукував недавно такі проспекти: „Коли вас часто болить голова, коли ви милясте або дістає пароксів — то все це явища, на які мусите звернути пильну увагу. Ви імовірно поважно недужі і вік ваш недовгий. Та в усіх цих випадках ви повинні негайно стати передплатником нашого часопису. Якщо ви померли би на протязі цього року, тоді ми помістимо в нашім часописі зворушуючу згадку про вас". Французька преса звертає увагу, що перша ідея такої реклями належить до відомого письменника і політика Моріса Барреса, який використав для поширення свого журналу факт, що в день його виходу виконували в Парижі засуд смерти над одним злочинцем. Баррес казав видрукувати на обгортці журналу фотографію злочинця з таким надписом: „Ось бідний чоловік, який не зможе вже прочитати цього журналу". Неодно з наших видавництв могло би покористуватись згаданою американською ідеєю і написати: „Коли терпите на безсонницю, а хочете напевне заснути, читайте цю книжку"...

— **„До проблеми національних меншостей".** На цю тему виголосить реферат голова Союзу Українських Адвокатів д-р Кость Левицький в залі „Української Бесіди" (Рутовського 22), в четвер 4. ц. м., в год. 7. вечером. На відчит запрошує всіх правників і тих, що цікавляться проблемою нац. меншостей **Виділ СУА.**

— **Концерт М. Дублянського.** В середу дня 10. ц. м. відбудеться у Львові концерт співака Миколи Дублянського, ліричного тенора. Дублянський по походженні наддніпрянець. Отже це перший концерт, де наша публика матиме нагоду почути наддніпрянця-соліста.

З концертової салі.

Вечір українських хорових і фортепянових новин*).

Вже в минулих роках уладжувало Тов-о „Львівський Боян" вечері українських новин. Цьогорічний вечір був замітний тим, що узгляднено в ньому в більшій мірі, як дотепер, інструментальну — в даному разі фортепянову музику, як також тому, що явилися на програмі вперш творя двох нових, як виявилось, незвичайно талановитих придніпрянських композиторів: Левка Ревуцького і Віктора Косенка. Їх творам мушу з обовязку присвятити більше уваги, ніж творам інших, у нас вже доволі відомих композиторів.

Виконану як першу точку програми „Сосну" Кишакевича слід зачислити до найбільш удатних його творів. Щирість інвенції та природність у веденні голосів викликують доволі симпатичне враження та вірно передають поетичний настрій. Твір цей є заразом доказом, що автор з користю вслухувався у вокальну техніку творів Стеценка чи Леонтовича.

Слідуючу після того фугу відомого вже у нас композитора Козицького слід уважати взірцем вокальної фуги. В дечому нагадує вона мені фугу з кантати Стеценка „Шевченкові". Виконання її „a capella" (з пропущенням фортепянового дострою) вийшло мабуть їй тільки в користь, бо через те виявилася більш наглядно раціональність часто уживаних автором перехрещувань в голосах, особливо в тенорі і басі, що фортепяновий супровід був би може дещо прислонив. Ціла фуга звучить незвичайно ефектовно. Відмітимо гарно переведене степенування, особливо почавши від „strett-и" (стиснений наступ голосів) в альті і сопрані при словах „вперед до боротьби" та величне закінчення немов у хоралі на лежачому басі („e" в октаві).

„Галочка" Нестора Ніжанковського, не зважаючи на досить наївний текст, переконує всеж таки слухача не банальним, а часто глибоко діймаючим музичним змістом. На мою думку композитор краще почуває себе в інструментальній ділянці, та проте твір цей треба вважати цінним і вдячним вкладом в нашу хоральну літературу, хоча він ставить до виконавців з вокального боку значні вимоги.

Зовсім протилежними з того боку є мініятури Леонтовича „Літні тони" і „Льодолом". Леонтович залишиться мабуть недосяжним мистцем під оглядом викликування просто загадочних вокальних ефектів простими, нескомплікованими засобами. Скільки граціозної легкости у схопленню запашного настрою у тій кольоритній музичній акварелі („Літні тони"), як зручно вплітається там народній мотив пісні косарів! На тон невимушеної бадьорости настроєний „Льодолом" — у гармоніці більше примітивний, хоча в середущій вільнішій частині („царство сонне тане, тоне") доволі цікавий веденням голосів (прим. у сопранах та альтах D-dur тоніка з задержаною нотою до тоніки (e-fis, d-fis), при чому в тенорі виступає D-dur з обниженим VI. і VII. степенем (h, c) наче домінанта з g-moll).

З розмислом залишив я на кінець оцінку творів Ревуцького і Косенка, які є нині одними з найвизначніших музичних представників Радянської України. Вони попри вокальну галузь плекають зокрема більші форми так небогатої у нас ще музики інструментальної (камеральної та симфонічної).

Коли візьмемо під увагу дві прекрасні хоральні мініятури Ревуцького, виконані на тому вечері („Ой чогож ти почорніло", та „У перетику ходила"), то можемо ствердити, що автор виповідає свої музичні думки в доволі звязкій, при тому в незвичайно характеристичній формі. Вокальна партитура досить простолінійна — часті унісона, будь-то дубльовання мужеськими голосами партії жіночих голосів, при чому у відповідних моментах не забуває автор оживити ведення голосів імітацією чи навіть фугатом („Круг містечка Берестечка"). Все те зраджує доброго знавця вокальної техніки. Поруч з тим треба зазначити, що точка тяжкости кольориту, яким так уміло послугується композитор, на 80 відсотків перенесена до інструментального супроводу. І тут Ревуцький є одним з перших на Рад. Україні, який таку важливу й далекосяглу задачу передає супроводові, що до тої пори часто являвся непотрібним балястом та повторенням вокальної партії. Ще належалоб зазначити, що поруч умірковано-модерного покрою обох тих хорів доволі гарно і глибоко схоплена тут питомо українська атмосфера. Не можна того самого сказати про оба фортепянові прелюди es-dur і b-moll тогож автора, які поруч безпретенсіонального та в кожній нотці глибоко відчутого „Листка до альбому" С. Людкевича й „Імпровізації" Барвінського виконала п. Дарія Гординська. У згаданих прелюдах, більш інтернаціонального характеру, помітні деякі впливи російської школи, в першу чергу „молодого" Скрябіна, через те до певної міри й Шопена. Одначе не можна не помітити і власних індивідуальних рис й загалом не признати тим рівнам першорядного музичного змісту та знаменитої фактури з пяністичного боку.

Те саме можна сказати і про фортепянові твори Косенка (мелянхолійний етюд b-моль і поема es-моль), які поруч Людкевичевої „Пісні" до схід сонця" відограла п. Дарія Герасимович. У тих творах Косенка рівнож важко помітити якусь виразнішу українську ноту. Тут можна зауважити більше впливу Рахманінова, як у змісті так і в фортепяновій фактурі. Та Косенко мякший від Рахманінова, а в мельодійній лінії спирається подекуди й на Чайковськім. І в тому він ближчий нашим українським почуванням. Головною ціхою тих справді з молодечим темпераментом написаних творів є, в противенстві до Ревуцького, широка патетична форма висказування, яка одначе ніколи не вироджується в банальну екстазу. Настрій в тих творах, такий характеристичний для Косенка, сумовитий, важкий. З пяністичного боку є це твори ефектовні пон плюс ультра — фортепянова фактура виказує в Косенка більш компактне акордове наложення тонів, подібно, як у Рахманінова.

За цей цікавий та цінний вечір належиться „Львівському Баянові", з окремаж д-ру Ст. Людкевичеві, який над справді музикальним виконанням хорової части програми завдав собі багато щирого труду, щира подяка. Хоча на тому вечері почули ми тільки частину нових творів (і то мініятурних) української музичної літератури, то й те, що ми чули, може нас настроїти на погідний, а навіть бадьорий тон у відношенні до майбутнього нашого музичного мистецтва, що виявилось м. ін. і в теплім настрою товариських сходин „музичної братії" після концерту в малій салі Лисенка.

Василь Барвінський.

*) Хоча уважаю аномалією писати справоздання з поміщого вечера, в якім я ангажований не тільки як композитор, але й учитель обох виступаючих піяністок, то робію це на просьбу редакції „Діла", яка не могла найти іншого справоздавця і тільки з того мотиву, що уважав би це ще більшою аномалією, колиб на сторінках нашого щоденника не було взагалі замітки з того вечера. Як читачі, так і обі піяністки мусять пробачити мене, що я мушу ухилитися від якої-небудь оцінки виконання умішених у програмі фортепянових творів.

Рідкий тип злодія.

Шукає за ним поліція цілого світа!

Поліція в Будапешті поставила цілий свій розвідчий апарат на ноги. Він завзято пошукує „малого злодія", що вкрав не богато, лише 700 тисяч долярів. Таку невеличку суму вкрав зручно меткий злодій з покладу корабля „Левіятан", який є власністю американського корабельного т-ва „Юнайтед Стар Ляйн". Цей корабель віз з Америки до Европи почтову посилку вартости три четвертих міліона долярів. Саме ця посилка пропала в дорозі як камінь у воді. Про ту крадіж повідомлено негайно поліцію. Капітан корабля перевів навіть у тій справі строге слідство, але всно не дало ніяких результатів. Тоді повідомлено про це поліцію всіх европейських держав.

Підозріння впало на одного кельнера з Відня, який служив на кораблі „Левіятан". Цей кельнер, повернувши до Европи, почав дуже гуляти і тим звернув на себе увагу поліції. Він заграв ролю богатого магната, розкидаючи гроші на всі боки. Слід за ним завів поліцію до Будапешту й тамошня поліція аж пріє, шукаючи богатого гостя.

Історія самої крадежи така: Ще в дні 15. червня м. р. завантажено на корабель „Левіятан" 81 мішків почти, адресованої до Берліна. Почтовий уряд у Берліні розпакував посилку в дні 24. липня м. р. і ствердив, що один міх порожний. З нього пропали без сліду цінні папери вартости 700.000 долярів. Але на тому ще не був кінець. З Льондону повідомлено, що по дорозі окрадено також адресовані посилки до Льондону, які віз той самий корабель „Левіятан".

Поліція в Европі почала слідити за метким, незвичайно зручним злодієм. Між іншим віденська поліція арештувала купця Фридриха Рибара і його товаришку, як вони намагалися продати 110 акцій одної японської фірми на біржі. Опісля ствердженo, що ті акції пропали з одної почтової посилки з „Левіятану" по дорозі з Америки до Европи. Одночасно поліція в Ню Йорку арештувала службовика на „Левіятані" Шубмана, якого підозрівала в крадежі. Майже рівночасно арештовано також у Брюсселі людину, яка називала себе раз Чарльзом Лемзоном, другий раз Францом Рувітом. Поліція ствердила, що цей тип називається Вальтер Рінкер. Саме він служив кельнером на „Левіятані". Поліція у Брюсселі повідомила про цей факт віденську, але в міжчасі помилково пустила Рінкера на волю і він пропав без сліду.

За ним шукає тепер поліція не тільки у Будапешті, але й у цілому світі. Всі познаки вказують на те, що це він украв цінні папери в сумі 700.000 дол.

З судової салі.

Сензаційний процес в Чорткові.

Ще в дні 14. травня 1928 р. арештовано в потягу у Станиславові **Володимира Чуловського** з Озерян, замешкалого в Чорткові, під замітом шпигунства для сусідніх держав. Опісля слідство поширено ще проти 10 співобвинувачених під тим самим замітом.

Саме небавком окружний суд у Чорткові переводитиме розправу, яка розпічнеться 15. квітня і протягнеться 16 днів. До розправи покликано біля 150 свідків. На оборонців зголосилися д-р Л. Ганкевич зі Львова, д-р Юрчинський, д-р Електорович і д-р Гринчишин — всі з Чорткова.

Обвинуваченим закидається, що вони вже від трьох літ займалися на терені Чорткова шпи-

гунством в користь двох сусідніх держав Польщі. Начальником тої групи мав бути Володимир Чуловський, що подавався за інжиніра. Він нібито виготовлював шкіци і переводив будівельні роботи в Чорткові та в околиці, а з тої причини часто виїздив до Озерян, де мав стрічі з куріерами, які мали перевозити вістки чужій розвідці в місті Скалі.

Другим головним обвинуваченим є якийсь **Фідерер,** що мав бути одночасно й розвідчиком польського генерального штабу. Цей Фідерер мав бути в контакті з Чуловським і передавав йому ріжні вістки.

Розправа буде відбуватися мабуть при замкнених дверях.

СВОЯ ПЛОЩА.

Український Город у Львові в 1928 році.

Подаю кілька сухих цифр з того руху який панував у минулому році на площі Сокола-Батька, себто на одній доступній частині Українського Городу. Може ті цифри промовлять до байдужности нашого громадянства, передовсім того, котре обмежує свою жертвенність на народні цілі до пустих слів, а зате часто запитує Соколів: „Колиж ви той город викупите?!" Це нагадує мені ті ще недавні часи, як то фронтовики, вирвавшись на пару годин з фронту десь у запілля, стрічалися з питаннями: „А чомуж ви того Львова раз не здобуваєте?" (Мовляв, як буде готове, то і я доскочу). Коби тільки колись не було такого загального „вавкача", як у 1919 році!

Але вертаю до цифр. Отже протягом 7 місяців (у 120 днях) вправляло на Українськім Городі 6.119 осіб. Відбулося змагань в союзняку (коп. мяч) 29, легкоатлетичних змагань 4, лугових виступів 3, сокільських 2, шкільних 3, пописів хорів 1, ситківкових змагань 1, лугових курсів 1, сокільських 1, фестинів 11. На площі відправлено дві полеві Служби Божі. Значить: було 56 прилюдних виступів, з того з характером загально-краєвим 5. Вуступам приглядалося 29.000 публики. З площі до вправ користало 7 руханково-спортових товариств і 4 середні школи. Вони мають разом 3.149 молоді. А деж має поділися „решта": 8.000 нашої молоді? Де має кріпити свої сили, духа й тіла, коли й цим тяжко поміститися при вправах? На свої виступи користувалося площею С.-Б. 12 українських товариств. Для чужих не було місця. І дивне диво: навіть між тими товариствами є такі, що коли мають заплатити за площу, то собі „маринкують", але причинитися до її викупна не вміють. Мовляв, „нехай Соколи її купують, а ми вже прийдемо даром її вживати"... А чейже, як бачимо з наведених цифр, не тільки Соколам потреба такого городу!

А шоб цікаві знали, хто користав з площі до вправ чи виступів у м. р., таки не зайвим буде це подати.

І так свої вправи там вели: Філія акад. гімн., Акад. гімназія, III. державна семінарія, Сокіл-Батько, Луг, Спорт. Т-во „Україна", Сокіл IV., Зоря, УССК, Пластовий кіш, Гімназія С. С. Василіянок. На виступи чи змагання брали площу: Сокіл-Батько, Луг, Україна, Сила, Зоря, Ситківковий Клюб, Товариство опіки над молодю, Рідна Школа, Філія „Просвіти" на повіт Львів, Сокіл у Боршовичах

Тяжко було всі ті виступи та вправи на такій малій площі погодити! А щож буде дальше? Число українців у Львові, число нашої молоді в ньому постійно зростає, деж те все помістити? Таж та площа — це легені для українського Львова! Мало кого з нас стати виїхати дальше за місто, хочаб у неділю. Вже нині відчуваємо пекучу потребу цей город поділити на три частини, себ то на площу вправ, на площу фестинову і на діточий садок з його мілкими ставками і т. д. Але як перевести той розподіл, коли нема на чому? Починаю вже відповідне уладження того всього! А чейже на тім місці вже найвищий час устроїти вакаційну півоселю для тих соток української молоді Львова, що ніколи не покидає його і в часі ферій, а проводить час як не в темних сутеринах, то на львівській вулиці, полишена сама собі, і там набирає „здоровля" й „національної свідомости"!...

Громадянине! Чи так мають виростати будучі наші громадяни, які тебе мають заступити вже небавком? А ти хочеш, шоб найближче покоління було краше нашого?! Раз ти хочеш того, то мусиш шось жертвувати на поширення Українського Городу у Львові, бо нація без жертв (хочаб грошевих) не здобуває нічого!

А на самому кінці подам ось які цифри: двох робітників-лемків з Ню Йорку зайшли до Сокола-Батька, були на площі і зложили по 5 долярів на її викуп. Приїхали літом п-тво Кузики з Едмонтону в Канаді і п. Фербей звідти, були на попису просвітянських хорів на тій площі і ось недавно тому переслали на поширення Українського Городу 35 долярів. Побачили потребу і жертвували. А кільком вас читачі, є що-року на цій площі, бачите ту потребу, можете жертвувати — але тимчасом співаєте тільки „Душу, тіло ми положим". Одначе коли треба зложити дещо зі свого для народу кишені на ту ціль — тоді вам вас! І ви співаєте: „Душу, тіло ми положим"?

Blue boy.

Зі спортового життя.

Спортові типи серед мущин і жінок.

Несприятливі атмосферичні умовини не дають покищо змоги нашим спортовцям розвинути якунебудь діяльність на зеленій мураві, тому вони поневолі мусять вправляти ще в душних гімнастичних салях або слухати рефератів на ріжні спортові теми.

Один з таких рефератів, що відбувся минулої суботи заходом Спорт. Т-ва „Україна" на тему: „Спортові типи серед мущин і жінок" (прелегент д-р Ол. Саламанчук), стягнув повайну кількість слухачів з рядів наших активних спортовців і ширшого громадянства.

В своїм річево й цікаво обробленім рефераті прелегент д-р Саламанчук зясував слухачам потребу і значіння спорту для розвитку нації, а рівночасно представив спортові типи серед мущин і жінок. „Что русскому здорово, это немцу смерть" — кажуть москвини. Так і в спорті: кожний його рід вимагає певної будови тіла. Що в одного може причинитися до розвитку його тіла, для другого може мати просто необчислимі відємні наслідки.

Справа це немаловажна, тимбільше, що й наша молодь зачинає горнутися чимраз більше до спорту, а робить це самотужки, без ніякої лікарської поради. Слово тут за нашим „Лікарським Т-вом", яке — маймо надію — в найкоротшому часі оживить секцію фізичного виховання (спроби в цім напрямі, здається, вже були), де наша молодь моглаб засягнути фахової поради, чи вона надається до плекання спорту і який рід спорту для даної одиниці найбільше відповідає. Такі станиці лікарської поради мають всі нації, не спромоглися на це, як і в інших ділянках суспільного життя, лише і ми, українці.

Е. Ч.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Вівторок 2-го, г. 3·30 попол. „Поворот тата".

Вівторок 2-го, г. 7·30 веч. „Царевич", оперетка.

Середа 3-го, г. 7·30 веч. „Двох панів Б".

Кіна.

„Аполльо": „Дама в льожі ч. 13" з Ґретою Ґарбо.

„Лев": „Загія" — жінка в обіймах дазуна.

„Оаза": „Дві арабські ночі".

„Палас": „Танечниця з Москви".

„Пан": „Мулен Руж".

„Фатаморґана": „Дикарка".

„Химера": „Крила".

Програма радіо.

Середа 3-го.

Льондон (358). 14·00 Музика з ресторану Фраскаті 16·45 Легкий класичний концерт: Смичковий квартет. 17·45 Органи. 21·00 Сучасна музика.

Париж (1765). 12·30 Камерний концерт. 18·45 Пате.

Берлін (475,4). 12·30 Сучасна музика.

Штутґарт (374,1) 20·15 Орхестра Фільгармонії.

Ляйпціґ (361,9). 20·00 Симфонічний концерт.

Рим (413,8). 20·45 Опера.

Міляно (504,2). 12·30 Квартет. 23·00 Музика до танців.

Мюнхен (536,7) 20·30 Симфонічний радіоконцерт.

Копенгаген (339,8). 20·15 Популярна оперова музика.

Прага (343,2) 21·20 Композиції К. Ратгавза.

Київ (775). 19·00 Опера.

Харків (1680) 20·30 Музичний вечір.

Варшава (1395,1) 17·35 Норвеська музика, 20·10. Вечір солістів.

Четвер 4-го.

Льондон (358). 17·00 Концерт орхестри Армії Спасення. 20·45 Англійські композиції; соля С. Льогана.

Париж (1744). 18·45 Пате. 20·30 Концерт.

Берлін (475,4). 20·00 „Веселий муж", оперетка.

Відень (519,9) 20·05. Мадярські пісні. 20·30 Веселий вечір.

Мюнхен (536,7) 20.00 Співочий квартет.

Гемburг (391,6). 19·35 Трансмісія з Кельн, опера Баха „Люцій Сіла".

Франкфурт (421,3). 21·00 „Сміливий вояка" оперетка.

Міляно (504,2). 20·30 „Люіза Міллер", опера Верді.

Будапешт (345) 17·40 Циганська музика. 21·00 Мадярська камерна музика.

Москва (825). 14·30 Діточий концерт.

Ленінград (1000) 19·00 Опера.

Харків (1680). 19·30 Фільгармонійний концерт.

Варшава (1395,1). 17·35. Камерний концерт. 22·30 Музика з дансінгу „Оаза".

Громадянине! Чому не став Ти ще досі членом Товариства „Просвіта"?

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича

Тернопіль:
5.IV. Два злодії.

Козова:
4.IV. Вій.
5.IV. Казка Старого Млина.
6.VI. Вихрест.
7.IV. Маруся Богуславка.

Бережани:
8.IV. Вій.
9.IV. Бачар.
10.IV. Маруся Богуславка. 10—?

Зі Спортового Т-ва „Україна". В суботу 6.IV. н. р. в год. 6-ій вечером в домівці Товариства Українських Купців при вул. Підвалля ч. 9. відбудеться відчит проф. С. Гайдучна п. з. „Спомини з українського спорту в Галичині". Вступ вільний, гостям радо! — Виділ.

„Учительська Громада" в Перемишлі влаштовує підготовний курс до вступного іспиту на перший рік до II. жіночої державної учительської семінарії. — Зголошення устні або письменні приймає о. Омелян Кормош Перемишль, Побереже Підсудського ч. 1/II. Початок курсу дня 15. квітня 1929 р. Оплата за цілий курс 30 зол. Заінтересовані можуть знайти приміщення в „Лівочім Інституті" за відповідною оплатою. 1704 2—2

Товариський Зїзд матуристів з української гімназії в Тернополі з 1909 року пропонуємо на 8. червня н. р. Участь в Зїзді зголошувати на адресу: Д-р Д. Ладника в Тернополі, вул. Станіслава ч. 4. — **А. Коблюк, В. Кордибан, д-р Д. Ладника, д-р І. Любачевський, д-р О. Олійник, Ф. Остапюк, Г. Чикета.** 1-3

В-діл „Львівського Бояна" взиває всіх своїх членів приходити точно на проби у вівторки і пятниці в год. 7·30 вечером, з огляду на близький речинець двох концертів.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ПЛАТИМО високі ціни за золото бриллянти і перли Домібровскі-Розважевскі, Львів, (Готель Жоржа), вул. Академічна ч. 9. Оцінка безплатно 13 6. 44—

НАДІЙНІ ПРИЯТЕЛІ - співаки-ревіяти літ 25—40 вибираю з гарною панною, ясною шатинкою. Першенство буквам У. Н. Р. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Земляк". 1705 3—3

РУТИНОВАНИЙ КОНЦИПІЄНТ потрібний в адвокатській канцелярії. — Зголошення з поданням умовин і референцій до Адміністрації „Діла" під: „Адвокат на Поділю" 1681 3—5

ПИСАРА, евентуально солїцитатора, що бігло пише на машині, прийме адвокат Степан Мудренький в Тлустім. 1681 a) 2—5

БЖУТКОВО ЗОЛОТО і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на вати від десятків літ у цілім краю звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриллянти, золото, срібло плачу найвищі ціни. 3 150-?

ПОКІЙ і кухня в Ст. Знесінню ул. Якими (досідна дорога через Вейтів) негайно до винайму. Відомість на місці або Словацького 14. III. пов. Союз Ревізійний, Лужиця, від год. 8 з. 1715

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легінів, серця і нервів

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентґеном. 1-3

Дентист Яків Нас

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.

Скріплювання хитаючихся зубів плюбування й випилювання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті після найновішої системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. Урядовцям і студентам знижена ціна. Тел. 65-73. 6—3

В будуарі кожної елегантної жінки царює славна фрайцуська водка

„BRAZAY"

1589 a) Жадайте скрізь! 5—1

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10

ч. 74 (11.415). Львів, четвер 4. квітня 1929. Poczтowa opłata ryczałtowa uiszczona. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 3 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 1·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Подвиг.

Українське громадянство „Рідній Школі" за І. піврік 1928-29 шк. року.

Останні місяці минулого шкільного року (1927/28) належали до найтяжчих, які колинебудь переживала „Рідна Школа". Елементарні катастрофи голоду та страшної повени зруйнували велику частину українського населення під Польщею, а опісля минулорічні соймові вибори змешшли хвилево чуйність українського громадянства на шкільну ділянку і слідом за тим потійна жертвенність на „Рідну Школу" стала недостарчаюча у відношенні до її великих потреб. „Рідна Школа" перебувала важку фінансову кризу.

В цей найгрізніший момент, коли для „Рідної Школи" рішалося: бути або не бути — збудилася притуплена чи приспана народня совість. Найшлися не тільки поодинокі громадяни, але й цілі гурти громадян, які опріч своїх звичайних 1%-катків жертвували більші одноразові надзвичайні датки, жертвували однодневні заробітки, діти відказувалися від дарунків на Миколая, від ялинки і все те посилали на рятунок „Рідної Школи". Голос тривоги за істнування нашої одинокої шкільної установи перебив навіть тюремні мури й політичні вязні коштом свойого здоровля жертвували і свою найцінніщу жертву на „Р. Ш".

Одночасно й делеґат „Рідної Школи" в Америці, п. Лев Ясінчук, розвинув живу й успішну акцію для „Рідної Школи", внаслідок чого й американська жертвенність зросла доволі поважно.

Зіставлення жертв, що вплинули до Головної Управи „Рідної Школи" за І. піврік минулого шкільного року і за І. піврік біжучого шк. року, виказує наглядно значний поступ на користь цього шкільного року, а саме:

В 1927/28 шк. році:

Місяці:	Край:	Заграниця:	Разом:
Вересень	5.693.52	1.306.86	7.000.38
Жовтень	6.266.89	2.069.56	8.336.45
Листопад	9.588.64	649.85	10.238.49
Грудень	8.581.65	1.323.18	9.904.83
Січень	28.749.31	4.863.24	33.612.55
Лютий	26.642.91	10.181.—	36.823.91
Разом:	85.522.92	20.393.69	105.916.61

В 1928/29 шк. році:

Місяці:	Край:	Заграниця:	Разом:
Вересень	8.274.50	4.154.66	12.429.16
Жовтень	9.355.14	13.693.60	23.048.74
Листопад	10.504.14	4.799.30	15.303.44
Грудень	13.378.43	16.006.71	29.385.14
Січень	57.030.43	14.685.32	71.715.75
Лютий	22.218.52	16.272.32	38.490.84
Разом	120.761.16	69.611.91	190.373.07

Отже в порівнанні з І. півроком 1927/28 шк. р. вложив край за І. піврік 1928/29 шк. р. більше 35.238.24 зол., заграниця більше 49.218.22 зол., разом 84.456.46 зол.

Таким чином український нарід ділами затокументував, що — уважаючи „Рідну Школу" за свою найважнішу, підставову установу в часі сучасного лихоліття — дорожить нею і в найскрутніший час дав Головній Управі матеріяльну змогу посплачувати бодай найбільш пекучі довги, дати учительству в більшій части залеглі належитости та прийти з необхідною допомогою найбільш матеріяльно загроженим провінціональним Кружкам „Рідної Школи" на вдержання їх шкіл і захоронок та на будову шкільних будинків.

Одначе не забуватиб, що на Гол. Управі „Рідної Школи" тяжить ще 50.732.26 зол. довгів, а опріч того на вдержання своїх шкіл, захоронок, курсів, бурс і ремісничих варстатів потребує „Рідна Школа" грошей кожного місяця, не говорячи вже про те, що слід поважно застановитися й над кінечною розбудовою шкільної сітки та над створенням ремісничо-промислових шкіл.

Міжтим уже в лютім жертвенність краю виказує 4.424.39 зол. менше, як минулого року, а в березні „недописали" вже край і заграниця. А саме минулорічний березень дав з краю 13.982.84 зол., із заграниці 9.969.89 зол., разом 23. 952.73 зол. А сьогорічний березень приніс Головній Управі „Рідної Школи" з краю 12.088.34 зол., із заграниці 8.182.07 зол., разом 20.270.41 зол. Отже 3.682.32 зол. менше.

Яка цьому причина?

Мабуть це звичайне у нас явище, що в один момент запалимося до великих навіть подвигів, одначе нема ще в нас сили волі, нема тягости витревалости і постійности в сповнюванні обовязків без окремих покликів та без реклями, що, як видно, рішає про оконечний успіх.

Одначе життя і правильний розвиток такої всенародньої установи, як „Рідна Школа", вимагають постійної піддержки. Бо „Рідна Школа" не може достроюватися своєю діяльністю до хвилевих матеріяльних впливів, тільки мусить мати засобн щонайменше на удержання і ведення бодай істнуючих вже аґенд. Адже в противному випадку замикання чи редукування шкіл „Рідної Школи" малоб найфатальніші наслідки для нас і промостилоб шлях всяким польонізаційним та асимілящійним намірам.

Тому всі ті, що в місяці березні ц. р. призабули на „Рідну Школу", повинні у квітні надіслати більшу квоту, щоб їх необовязковість не поставила Головної Управи „Рідної Школи" знов у тяжке положення, з якого „Рідна Школа" почала вже щасливо виходити.

„Рідна Школа" мусить бути активна! Про це повинно подбати і певно подбає українське громадянство в краю і за кордоном.

І. Герасимович

Заповіт маршала.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 26. березня 1928.

I.

Із величавістю, якій подібної Париж не бачив ще від часу похорону Віктора Гюґа, розвинулася сьогоднішна жалібна маніфестація в честь покійного вождя французьких і союзних армій. Був ранок провесняний — справжньої весни, з зеленю й квітами також і тут іще немає — вже не холодний, але ще й не теплий. Небо було легко прислонене, ясно-сіре. А в повітрі плила легонька мрака: післанниця недалеких морей і близької великої ріки. Наче вимерлі були вулиці й цілі квартали, за виїмком тих, якими мав проходити похоронний похід: там були не сотні тисяч, а мільони люду. Цеж відходив на вічний сон, у сусідстві Наполеона, найбільший і найщасливіший вождь, якого видала ця земля жовнірів: маршалів від часу корсиканського орла. Богато призбиралося поздовж історичних вулиць дрібної цікавости, але й чимало сліпих очей можна було бачити...

Не ждіть від цього допису звідомлення про порядок походу, про подробиці його величности: в описах один похід похожий на другий, а описів їх також кожен з нас читав нераз, навіть у шкільних читанках. Усе там було, що мало бути — в таких нагодах. Було — річ від давна невидана в цій країні — навіть високе духовенство. Були сини й представники чужих монархів, були всякі тутешні й чужі ґенерали. Серед останніх був і представник Річипосполитої.

Ішов і старий кінь за домовиною старого Вождя. Наче в одній з перлин Шевченка:

„Ведуть коня вороного,
„Розбиті копита.
„А на ньому сіделечко,
„Китайкою вкрите".

Копита, правда, розбиті не були — не такі вже тепер часи, щоб начальний вождь розшибався верхом по степах. Тай місце козацької китайки займала чорна заслона. А все таки ритм Шевченківського вірша звучав у вашому мізку й ваших нервах, коли ви гляділи на цей похід — останній — воєнного начальника.

II.

Ще не закрились були двері Інвалідської криптн за Фошевою домовиною, ще лежали тлінні останки Покійного під Тріюмфальним Луком, ще тільки що закрив він був очі на віки, — а вже розжарювалася над його заповітом завзята сварка між тутешніми ґазетами, тільки легко притишувана оглядами на свіжу жалобу. Заповіт? Який заповіт?

Не цілих півтора року тому появилася, на перші чутки про переговори в Женеві й Туарі, в одному з великих французьких Вістників „Revue de France" безіменна стаття проти „передчасної" евакуації Надренщини французькими військами. Стаття — ця зараз-же була підхоплена щоденною пресою, а про її автора тинялися по кутках усякі здогади. Та як тільки маршал оце закрив очі, редактор Вістника зараз-же розкрив редакційну тайну: автор був пок. Фош, а зміст статті він уважав своїм політичним і військовим заповітом для Франції.

Яку пораду — найважнішу й головну пораду, плід своїх стратеґічних і політичних міркувань — передає оце Франції апоза могили її останній великий отаман?

III.

Пераду: під нінкою умовою і ні за яку ціну не скоротити часу окупації Надренщини.

І осторогу: як кинуть французькі війська природний кордон Рену, заки політичний і штучний кордон буде укріплений кількома лініями коштовних і важких фортифікацій і заки свіжа військова реформа не дасть країні военної сили, — то горе Франції! Входова брама до 40-мільонової батьківщини буде отверта для 65-мільонової Німеччини. Смертельна загроза нависне, мовляв, не тільки над Францією, а й над її союзницею на сході. Окупація повинна, відповідають, і так покінчитися через яких шість років: ще один резон, відповідає пок. Фош, щоб використати цей короткий час — міліярдовими коштами побудувати укріплення й поставити нову могучу армію, тай позволити Польщі сконсолідуватися у одноцільну 30-мільонову націю, здатну й готову дати одсіч і ґерманському насиллю і московсько-азійському варварству.

А хто, як оце Бріян, схиляється передчасно видати з рук французького жовніра єдину доцільну, єдину надійну, єдину природну границю Франції, стратеґічну барієру Рену, тому довголітній професор стратеґії по високих школах військових, военний мислитель і навантажений досвідами останньої війни Вождь кидає на голову найважчий прокляп: „злочинну проти Батьківщини".

Річ самозрозуміла і очевидна, що не нашому братови розсуджувати — скільки є правди в замогильному крику-заповіті пок. маршала. Вистарчить пригадати собі, хто такий був пок. Фош тай здати собі справу, на чому він своє завіщання будує.

Зробимо це завтра.

В. Панейко.

Арештування на Волині.

Знову арешти в Дубенщині та Ковельщині.

Дня 15. березня ц. р. арештовано в селах Малів і Більче, гм. Боремель на Дубенщині, 8 осіб, а саме: Стратона Ляссу, Кс. Кулая, Віт. Якимчука, В. Гнітецького, П. Суходуба, Я. Шклінського, Ш. Тужицького і А. Шпака. Це нібито мала бути комуністична ячейка, що ширила комуністичну пропаґанду і „задумувала" розвинути терористичну акцію. В арештованих мали нібито знайти з рушниці, пачку амуніції, скриньку динаміту, льонт, електричні лямпки (!) і купу комуністичних відозв.

Майже одночасно з тим переведено численні ревізії й арешти на Ковельщині, де пошукувано за комуністичними „ячейками", відозвами і зброєю. Арештовано загалом кількадесять осіб.

Польські ґазети подають, що після переведення тих арештів комуністи розкинули в Ковлі і в інших повітах „ґвалтовні" протидержавні відозви, протестуючи в них проти арештувань невинних людей і накликуючи до дальшої боротьби з польською державністю. З приводу появи тих відозв заряджено на місці енергійні доходження, якими кермує заст. начальника уряду слідчої поліції Заремба, що вже нібито мав попасти на слід кольпортерів і автора тих відозв, яких арештував. Арештовано загалом 7 осіб, членів жидівських професійних союзів, на чолі з якимсь Фурманом — по професії кравцем.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ
РАНІШЕ РОМАН ЗУБИК
ЛЬВІВ, ВУЛ. ГАЛИЦЬКА Ч. 16.
ВОВНЯНІ НОВОСТИ ДЛЯ ПАНЬ на ПЛАЩІ, КОСТЮМИ І СУКНІ.
ШОВКИ у великому виборі.
ВОВНИ АНГЛІЙСЬКІ І КРАЄВІ на мужеські одіяння.

ЗАМІТКИ і ВІДГУКИ.

Організація націоналістів.

В органі проводу українських націоналістів „Розбудова Нації" (ч. 1—2 (13—14)) за січень—лютий ц. р. находимо програмову енунціяцію від Конґресу українських націоналістів, що відбувся на еміґрації в часі від 27. січня до 3-го лютого 1929 р.

Заки займемося цею енунціяцією, вважаємо за доцільне дати деякі інформації про саму організацію націоналістів. Ці інформації беремо теж зі статті, опублікованої в названому числі „Розбудови Нації" під назвою „По конгресі".

Перед осінню 1927 р. істнувало в українському політичному житті кілька ґруп націоналістів, які жили своїм окремим організаційним життям, хоч ідеольоґічно були до себе зближені. В 1927 р. зродилася серед деяких націоналістичних кол думка про обєднання та організаційне і програмове оформлення українського націоналізму. В тій ціли задумувано влаштувати конґрес. Одначе тоді з ріжних причин до конґресу не прийшло. Натомісць у перших днях листопада 1927 р. влаштовано конференцію українських націоналістів. Ця перша конференція прийшла до переконання, що конґресу не властьея скликати доти, доки не створиться організаційного осередку. І тому то конференція подбала про створення такого осередку, покликавши до життя провід українських націоналістів. Проводові доручено рівночасно підготовити і скликати конґрес на весну 1928 р.

Провід почав організаційну працю серед націоналістів та підготовку до майбутнього конґресу. Для організаційних та ідеольоґічних потреб націоналізму заснував він свій орґан, а саме місячник „Розбудова Нації". Орґан цей почав виходити з початком 1928 р. і виходить досі в Празі.

Весною 1928 р. конґрес не відбувся. Зате відбулася в квітні того року друга конференція націоналістів, що намітила речинець скликання конґресу на грудень 1928 р. Одначе й тоді конґресу провести не вдалося. Відбувся він щойно при кінці січня і з початком лютого ц. р.

Завданням конґресу, як виходить зі статті у „Розбудові Нації", було оформити українських націоналістів організаційно та ідейно, що на конґресі й сталося. Там створено організацію націоналістів і ухвалено їх політичну програму .

У згаданій на початку програмовій енунціяції опубліковані основні точки тієї програми. Отже політичною метою організації націоналістів є „відновлення, впорядкування, оборона та поширення" української національної держави. До здійснення тієї мети йде організація при допомозі збирання „творчих сил у нутрі нації" та скріплювання її „відпорности на зовні". Організація націоналістів відкидає всякі орієнтації на історичних ворогів українського народу, але за те хоче бути в союзі з народами, що ворожо ставляться до історичних ворогів нашого народу. Українську державу має відновити „національна диктатура", що повстане в часі „національної революції". Щойно по відновленні та закріпленні держави „національна диктатура перейде, через участь у владі провідної верстви, до створення законодавчих орґанів, на засаді представництва всіх організованих суспільних верств". На чолі держави стане „покликаний представницьким органом голова держави".

Далі довідуємося з тієї програмової енунціяції ще про те, що організація обстоює право приватної власности, але переведене на Україні вивласнення поміщицьких земель вважає за доцільне визнати окремим законом.

На господарському фронті організація вважає за найважніші такі справи: підтримку середнього селянського господарства, сільсько-господарської кооперації та промислу. Упромисловлення України треба переводити при допомозі приватної ініціятиви та удержавлювання підприємств, які „мають значіння для оборони і правильного розвитку країни". Далі організація є за вільною торговлею, але й за монополізацією торговлі „на вироби удержавлених підприємств і на головні галузі переводу", крім того визнає тільки „єдиний, рівномірний і поступовий, безпосередній податок". Взаємовідносини між поодинокими суспільними ґрупами, зокрема між капіталом і працею має нормувати держава на основах „волі праці, права коаліцій і вільних умов". День праці — восьмиґодинний. Школа загальна, обовязкова і безплатна. „Єдина правильна армія і фльота, збудовані на підставі загальної, обовязкової повинности, разом з територіяльними козачими частинами.

Наконець у програмовій енунціяції читаємо, що „Організація Українських Націоналістів *протиставляється всім партійним і клясовим угрупованням* і буде прямувати через опанування цілого українського національного життя, до найширшого розгорнення української національної сили".

Так виглядає політичне, програмове оформлення українських зорґанізованих націоналістів. Позитивним явищем у їхньому дотеперішньому житті треба вважати те, що вони остаточно зорґанізувалися і програмово себе оформили, хоч, що правда, не всі. Бо є ще й такі націоналісти, що цій організації протиставляться. Цікаве лише, чи новозорґанізовані націоналісти зможуть виконати кінцеву точку своєї програми, а саме, чи зможуть довго та успішно протиставитися всім навіть суто національним і понадклясовим партійним угрупуванням? Якщо націоналісти проти партійництва, то мусять собі дати справу з того, що зорґанізувавшись, вони стали не чим іншим, а новою українською політичною партією, тільки партією фашистівського покрою.

СРСР і Анґлія.

Більшовицькі заходи для навязання торговельних зносин з Анґлією.

З Москви повідомляють, що на банкеті, який там уладила радянська торговельна палата в честь прибувших членів англійської торговельної делеґації, предсідатель цеї палати Хінчук у привітальній промові висловив жаль з приводу припинення торговельних зносин між СРСР та Анґлією й заявив, що англьо-радянська торговля може дати виключні наслідки, коли СРСР зможе встановити з Анґлією нормальні торговельні зносини. Голова англійської делеґації Ремнант у своїй промові висловив надію, що делеґації вдасться знайти підстави, які дали би можливість обом сторонам сприяти розвиткові англьо-радянських торговельних зносин.

У предсідателя головного концесійного комітету Ксандрова відбувся ряд нарад з представниками ріжних закордонних фірм, що перебувають тепер у Москві, в справі притягнення закордонних капіталів до СРСР. У звязку з цим в радянській пресі зявився ряд статтей, які доводять, що радянські концесії дають добрий дохід від вложених в них капіталів, і що закордонні підприємці мають в СРСР ріжні спеціяльні привілеї. На основі офіціяльних даних в СРСР числиться тепер 68 концесій. З цього числа найбільше мають німці — 12 концесій, японці мають 11, американці 8, англійці 7 і поляки 6. Загалом в ці концесії чужинці вклали 50 мілїонів карбованців.

Громадяни! Поголовним членством дамо доказ перед світом нашої свідомости і національної гідности. Тому мерщій в ряди членів „Просвіти".

ВОЛОДИМИР БІРЧАК.

БЕЗЖУРНІ ДНІ. [24]

Оповідання.

(Продовження.)

Грицько і Стецько глянули на себе: Романа дійсно не було. Стецько не думав довго і вибіг на двір. За ним вийшов і пан-отець, що скористав з нагоди, аби втекти перед нападами учителя.

Роман сидів уже на возі і певно був би втік, якби не візник Микола, що був голодний і не мав охоти виїздити без вечері. Він саме зрадив у кухні увесь цілян. Тепер шукав він батога, який „десь тут-во" подівся і якого він ніяк не міг знайти.

— Романе, а ти що?

— Я, нічого... — казав виїздити — і до вас хотів іти, щоби йшли. Вже пізний час... голова мене болить...

— Злазіть! — просив пан-отець. — Без вечері не відїздять від мене гості. Чим хата богата, тим і рада. Прошу!

— Завтра робочий день, батькові треба скоро коней... оправдувався Роман, злазячи з воза.

— Ще заїдете, вечеря вже готова. Красна ніч, буде добре вам вертати.

Небавком подали вечерю. А в часі вечері — ну, в часі вечері зачалася знову сварка між учителем і пан-отцем. І можемо бути певні, що й завтра, коли учитель матиме написати якесь письмо і дати пан-отцеві до підпису, то він для самого принципу знову напише якенебудь імя скорочено і знову по своєму підписі не дасть з розмислом крапки, а пан-отець знову із самого принципу зачне довгу лекцію про точність, точність передовсім, і знов буде пріти, обтираючи піт з чола й учити: „Чоловіче божий... точність". А учитель, коли схоче річево відперти аргументи пан-отця, зачне: „Це ви бачите, а не бачите... пригоди отця Петрівського... Не бачите, що перед роком кіт втопився у вашій криниці і т. д. Можемо бути певні й того, що коли учитель буде знову лаятись, то все віддасть пан-отцеві честь і буде його титулувати: „отче радинку"... І завтра будуть обидва знову проситися в двері і пан-отець ні учитель не схоче *перший* увійти, хоч *нині* один другого називав — провокатором...

XXII.

По вечері посиділи ще пару хвилин і знов сиділи всі три на візку і знов їхали всі три до Постригача в Болотнище в гості...

Роман сидів проти них і мовчав. Відсапнув тяжко, як по якій боротьбі. Був дуже злий, просто сердитий. Він знав одно, що їх обидвох не може вже більше привезти домів. Але як це зробити? Як це зробити? Сидїли-ж уже на його візку і їхали! Їхали враз з ним!

Грицько похилив голову на Стецька й заснув. Стецько потонув у думках. Що це все означало? Вчора вивозив їх Роман і нині вивозив їх... Вчора радив їм лишитися в Калинівці, а нині вже втікав від них... І Стецькові пригадалося, як то часом приїде хованець духовної семинарії на приходство женихатися. А тут його не хочуть, чи то дівчина вже не вільна, чи таки так його не хоче. Але він не бачить цього, сидить тиждень, сидить далі і все женихається, хоч йому все дають на притики, що з того нічого не буде. А тут жнива, кипить робота в полі, нікому заходитися. Господарям уривається одного дня терпець.

— Добродію! — каже пан-отець. — Поїдемо в гості до сусідів, там красна панна, до того грошовита. — І їдуть в гості до сусідів. На тобі Данило, що мені немило... Але часом пригодиться такий упертий або такий залюблений хованець, що не залишиться у сусідів і знову вертає до тих, що його вивозили. Тоді вивозять його вдруге, втрете — все до інших людей, аж поки не вивезуть...

— Щось таксамо і нас вивозить тепер Роман — подумав Стецько. — Хоч з другого боку тут щось неясне. Не ми приїхали, він нас просив, просив горячо... Не сидимо тижнями, а оце недавно приїхали ми... І не женихаємося... Щось тут не годиться, але з другого боку факт фактом, що Роман хотів утекти без нас. Значить: завтра рано треба поділитися своїми спостереженнями з Грицьком, потім треба щиро, на розум розмовитися з Романом — думав Стецько далі — і завтра можу я знову бути в Березівці... Серед саду стоїть альтанка, а там сидить вона... — і Стецько сперся на Грицька й задрімав собі. Як і перше нісся візок легенько по мягкій пільній дорозі, наче човен по морі...

Довго вони спали, чи не довго — не знати, але вже добре розіспалися, як нагло збудив їх голосний крик.

— Гов! Гов! — кричав Роман. — Гов! Гов!

Грицько і Стецько прокинулися скоро й побачили, що Роман не сидів, а стояв на возі.

— Гов! Гов! Гов!

— Гов! Гов! — кричав і візник до коней, стримав їх і обертаючись до Романа, питав майже перестрашений: — Що сталося?

— Миколо, гов!

А потім Роман сів, відсапнув тяжко, нахилився до Грицька і Стецька та промовив подразнено:

— Товариші! Товариші! Послухайте мене, а потім кидайте каменем, плюйте мені в очі, або що хочете робіть, але я, я не можу, я вам мушу сказати!...

— Тільки без довгого вступу! — промовив іще заспаний Грицько.

— Товариші! Я запросив вас до себе на цілферії, я думав щиро, сердечно. Та он не те вийшло...! Але не я винен тому, Бог мені свідком, ти винен, Грицьку...

— Що — я — винен? — запитав Грицько.

(Продовження буде.)

Радянська Україна.

Поворот історичних цінностей на Україну.

Московська газета „Вечерная Москва" повідомляє, що уряд УСРР звернувся до уряду Російської Совітської Федеративної Республики з домаганням повернути на Україну цілий ряд історично-культурних цінностей, вивезених свого часу царськими урядами в Москву та в Петербург.

Український радянський уряд домагається 3 тисяч образів, різьб, археольоґічних колекцій, старовинних книг і документів. З палати зброї мають вернути гармату, вилиту Мазепою в 1705 році, пять запорожських прапорів і козацьких бунчужків; з петербурського Ермітажу 17 запорожських клейнодів (курінні прапори, забрані при руйнуванні Січі); цілий ряд образів і музейних цінностей, що находяться в Третяковській галерії, музею мистецтва, музею Олександра III. в Петербурзі та в інших. Народній Комісаріят РСФРР не протиставиться тим домаганням, але протестує проти передачі деяких першорядної вартости образів російських мистців, тільки тому, що вони намальовані на Україні, або є творами мистців, що вродилися на Україні. Для вирішення цієї справи президія Всесоюзного Центрального Виконавчого Комітету рішила створити спеціяльну паритетну комісію з представників народніх комісаріятів освіти РСФРР і УСРР.

Ощадність в УСРР.

Кампанія ощадности на Україні, як можна було сподіватися, не виправдала надій, які покладали на неї комуністи. Незважаючи на те, що більшовицькі каси ощадности визначили 10 відс. провізії тим, хто притягне до кас нових вкладників, результати кампанії є мінімальні, передовсім на селі. Харківський „Комуніст" пише з того приводу, що згідно з пляном на місяці січень—березень вкладки ощадностей повинні були збільшитися на 43 міліони карбованців, а фактично зросли тільки на 5 міліонів. А до того серед нових вкладчиків перевагу мають більшовицькі установи. Причиною такого явища вважає „Комуніст" поширення ворожої агітації на селі. Вона підриває в селян довіря до урядових кас ощадности і тим самим довіря до цілої системи більшовицького правління.

Українські спортовці поїдуть за кордон.

З радянської преси довідуємося, що Вища Рада Фізичної Культури і червоний спортінтерн виготовили плян змагань між українськими і закордонними спортовими організаціями. Згідно з тим пляном у травні ц. р. приїдуть на Україну представники спортових організацій Франції, а в липні Австрії. Українські спортовці поїдуть до Швеції, Німеччини, Англії та Франції. Закордонні спортовці виступлять у Харкові, Київі, Одесі та Донецькому Басейні.

ІНЖ. БУДІВНИЦТВА

КОЖЕНЬОВСЬКИЙ ВОЛОДИМИР

виготовляє проекти і кошторисни всякого рода будов, як: церков, світських будинків, млинів, каналізацій. — Проекти і обчислення залізнобетонових конструкцій. Бере в підприемництво всякого рода будови. Обіймає технічний нагляд при будовах. 1698 2—3

ПЕРЕМИШЛЬ, вул. Коперника, ч. 36.

Закарпаття.

Перед знесенням середньовічних повинностей.

Минулого тижня представники чеського міністерства освіти відвідали Пряшів та Ужгород, де конферували з представниками гр.-кат. церкви щодо умов знесення коблин, роковин та денників — церковних повинностей, які заховалися на Закарпатті ще з часів середньовіччя.

Мукачів буде мати водогін та каналізацію.

До комітету проведення водогону та каналізації наспіло від технічних фірм 7 оферт в ціні від 23—27 міліонів ч. к. Комітет має тепер розглянути, котра оферта є найбільш відповідна, щоб з весною можна було приступити до роботи.

Нові назви вулиць у Пряшеві.

Міська рада ухвалила назвати 6 вулиць на честь Духновича, Добрянського та інших діячів відродження Закарпатської України — майже всіх москвофільського напряму. Одну вулицю рішено назвати вулицею Льва Толстоя. От так на Великій Україні мода на Ворошилових, Петровських ітд., а на Закарпатті на Толстих, Тургеневих та Пушкінів.

Політехніка для Закарпаття, але в Кошицях.

Міністерство освіти в Празі ухвалило внести до кошторису майбутнього 1930 року відповідні кошти на організацію політехнічної вищої школи для Закарпатської України в Кошицях. На початку будуть засновані відділи: агрономічний та технольоґічний. Викладовою мовою в Інституті будуть мови чеська та словацька. Цим пояснюється, чому Мукачів, у якому міська рада давно вже відвела площу під будову вищої технічної школи, не може дочекатися на це згоди з Праги.

Вселеґіонерська виставка.

Між 27. березня і 1. квітня була відкрита в Ужгороді вселеґіонерська виставка. Ця виставка демонструвала між іншим і поступ кольонізації бувшими леґіонерами Закарпатської України, яка ведеться інтенсивно за допомогою „Леґіобанку" в Празі. Щоб приховати цей демонстративний, протиукраїнський характер виставки, влаштовано її під фірмою „освітнього союзу", розуміється: чеського.

З Буковини й Бесарабії.

Великдень на Буковині і в Бесарабії.

Префекти Буковини повідомили міністерство внутрішніх справ, що буковинське населення поділилося в святкуванні Великодня на два табори. Більша часть буковинського населення, докладали префекти, українці, які рішили святкувати Великдень на 5. травня, а ромунське населення святкуватиме 31. березня. Міністерство наказало префектам доложити всіх заходів, щоби з приводу ріжниць між населенням не допустити до заколоту. Бесарабські префекти зголосили, що більша часть населення святкуватиме Великдень теж 5. травня. Щоб не допустити до інцидентів, рішило міністерство дати урядовцям відпустки 31. березня, 1. і 2. квітня. Такі підпустки дадуть їм також 5. травня.

Нарада префектів з Бесарабії та Буковини.

Цими днями відбулася в міністерстві внутрішніх справ нарада всіх префектів з Буковини та Бесарабії. Префекти дістали вказівки, як мають вводити в життя новоприняті закони.

З Українського Музею Народовідання в Чернівцях.

Український Музей Народовідання в Чернівцях задумує в найближчому часі приступити до видання буковинських етноґрафічних матеріялів. Готується перший випуск. Тому прохається висилати фолкльорні матеріяли на адресу Музею, Чернівці, вулиця Петровича ч. 4, з точним означенням місцевости, імення збирача, особи, від кого записано й дати. Кожну річ прохається писати на окремій карточці, писаній на одній стороні. Ближчі вказівки подає прошура „Український Музей Народовідання", зладжена К. Купчанком. Вп. збирачі одержать примірник, де їх зібрані річі друкуватимуться, даром.

100.000 леїв на розбудову „У. М. Н.".

Управа Музею дістала такого листа: Даю 1.000 (одну тисячу) леїв на розбудову Українського Музею в Чернівцях в твердій вірі, що інші доповнять цю суму до 100.000 леїв. Взиваю охочих жертвувати, надсилати свої заяви до українських часописів і вплачувати жертви в „Кредитовім Банку" в Чернівцях, на конто „Музей". Надіюся, що на міліон українців у Ромунії найдеться 100 людей, установ та товариств, які схочуть жертвувати на таку важну культурну ціль по 1.000 леїв. Можливо, що деякі схочуть зголоситися з більшою квотою, як 1000 леїв, а тоді число охочих жертвувати може бути менше. Ця галузь нашого культурного життя була досі занедбана і через нашу вину пропадали досі цінні памятки. Здвигнім музей і покажім, що ми культурна нація! — о. Іван Джулинський. — Чунків, 22. березня 1929.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Дещо про повість.

II. Від сюжету до композиції.

Розмежування ідеї твору від його сюжету грає велику ролю в уяві повістяра, що починає писати повість свідомий, чого хоче і якими засобами йде до цього. Великі повістярі часто не мають готової ідеї, коли сідають до праці над повістю; зате вони мають сюжет — якийсь клаптик людського життя бачений, передуманий і пережитий, який хотять відтворити з такою внутрішньою потребою, немов би опис цієї низки подій і конфліктів мав їм заступити саму функцію безпосередньої участи в житті. Достоєвський, Діккенс, Бальзак або Томас Манн звязані зі своїми намреними героями (ще не схопленими у слові) так, немов би ці герої носили в собі заздру тайну, яку вони, письменники, мають за завдання вистежити як детективи.

Автор у такій ролі психольоґа не завсіди може знати заздалеґідь, чим „скінчиться" гра подій, в якій кожний момент може вести до ріжних можливостей, непередбачених у самій схемі повісти ні в найточніше накресленім пляні. „Закінчення", „розвязка", „висновки" — все це другорядні елементи супроти самої основи твору; а основою є саме перехрещені нитки психольоґії живих постатей.

Повість у нашій літературі не дійшла вже до цієї стадії розвитку, щоби доцільно було вказувати на чужинні архитвори. Архитвори не є зразками, які можна наслідувати. Єдине доступне до наслідування, це зверхня форма, яку можна собі засвоїти менш-більше так само як чужинні зверхні товариські форми. Все те, що з цієї форми переходить у поняття „композиції" і чого можна навчитись, виступає багато виразніше у творах талановитих (а не геніяльних:) письменників. Геній має змогу розсаджувати форму, тому, що його динамічна сила має чимало з динаміту.

Вся дотеперішня наша повість бореться ще з труднощами композиції. Про чисто побутову повість можна тут не згадувати, тому, що її примітивний, невибагливий сюжет письменник підправляє готовим етноґрафічним матеріялом. Такі твори ми читаємо на-пів із патріотичного обовязку, зі сентиментом мінімальних домагань. Але те, що дали в новелі Коцюбинський, Франко, Винниченко, Стефаник або Мартович — повістярі починають ледве пробувати. Коли вони самі стають або хотіли би стати повістярами, тоді входять у ділянку, в якій шукають напомацьки. Чим є нині повісти Франка? навіть не звичайною стерпною лектурою. Винниченко забалакує своїх героїв і читачів на смерть там, де повинен би давати образи, змальовувати якусь акцію. Найкращі повісти Кобилянської не мають композиції навіть настільки, щоби можна не бачити позшиваних ниток і поклеєних постатей.

Повість може бути одним довжезним монольоґом самотного серця, яке не хоче нічого знати про вигляд світа і про людську льоґіку. Повістяр може бути лише ліричним поетом і нічим більше, якщо його талант у силі пірвати нас самими настроями напротязі кількасот сторінок. Але з менту, коли повість оповідає нам якунебудь історію, до неї прикладаємо те саме домагання, що до кожного оповіданого анекдоту: коли оповідаєте анекдот, не вважайте свого слухача дурником, якому треба розтовкмачити його притаєний дотеп; не оповідайте його так, щоби заки ви його скінчили слухач уже знав усе те, що ви хочете йому сказати; не розтягайте того, що мусить бути ядерне і не пропускайте характеристичних подробиць, без яких значіння передана історія стає незрозумілою.

Композиція повісти звязана безпосередно зі сюжетом. Раз вибраний сюжет накидає письменникові своєрідні домагання, немов середовище і обставини, в яких живуть живі люди. Ми знайомимось із героями повісти, як із живими особами, з якими зустрілись у житті, зійшлись чи зблизились, і все те, що думаємо про їхні вчинки та думки залежне від степені знайомости з ними, сили зацікавлення їхнім життям і сили симпатій для їхніх пережнвань.

Повістяр ставить собі від перших сторінок повісти якусь мету, свідомо чи несвідомо. Ми оцінюємо його зусилля відповідно до засобів, якими він його здійснює. Цим можна пояснити не для всіх зрозумілий факт, що часто боронимо повісти з дуже невисокого рівня, зі скромними засобами ідей, стилю та композиції, а з погордою висловлюємося про твір з високими намаганнями, який не дає нічого з намірів уявлених автором і сподіваних нами.

Повістяр мусить бути не тільки небуденним мистцем, але психольоґом і фільософом, коли хоче знятись понад величину своїх героїв, щезнути поза ними, не зрадити перед читачем свого становища до них. Інакше після першої характеристики дієвих осіб ми починаємо відчувати, а навіть бачити: наскільки він з ними споріднений, скільки із свого „я" позичив він їм, щоби їх оживити, з якої висоти він їх охрещує на героїв або їх осуджує. Автор у повісти мусить мати всі ті самі (якщо не більші) дані, що й кожний із нас у житті, коли боронить якихсь поглядів, ідей, ідеалів — якоїсь реальної чи вимріяної дійсности. Коли він говорить про інших, тоді аналізує їхні думки, вчинки, мрії, ідеали, — розяснює спонуки, вказує можливі перспективи чужого духового розвитку.

Чи треба казати, що герой не може бути вищим від автора, який подекуди наслідує Бога: у мертву глину вдихує душу, яка її оживлює і робить її людською істотою? Чи не ясне, що те знаряддя, яким користується письменник — слово — зясовує його індивідуальність, світогляд, усю низку його духових і матеріяльних (мовних) засобів багато ясніше та точніше, ніж усі риси тих постатей, які він хоче відтворити перед нашими очима? Тому-то в останній аналізі оцінка повісти кінчиться завсіди відповідю на питання: „що він хотів нам сказати, чим духово збагатити, чому він вибрав саме такий сюжет і дійшов до такої ідеї при помочі такої форми?"

Концерт у честь Лисенка.

Товариство „Буковинський Кобзар" устроює з кінцем травня ц. р. концерт, присвячений памяти Миколи Лисенка. В програму увійдуть твори на велику орхестру, мужеський і мішаний хор і соля. Деякі з тих творів будуть виконані на Буковині вперше.

Омелян Гишка.

Наш відомий співак-барітон повернув перед кількома днями із Міляна, пройшовши курс у першого спеціяліста по вишколенні голосу, Cavalere Mario Sammareo із Міляна. По закінченні концертового турне з „Хором Донських Козаків" у західній Европі, як перший соліст-барітон для української програми (в Парижі співав двічи), п. Гишка повернувся назад на Буковину для солідного вивчення кількох опер, маючи запевнення бути принятим у члени опери в Парижі.

З життя зорганізованого жіноцтва.

Делегатка „Міжнародньої Жіночої Ліги Миру і Свободи" пані Древе у Львові.

Справа національних меншостей і їх положення в Европі — це одно з найбільше актуальних питань, якими Міжнар. Ліга Мира і Свободи останніми часами займається. Вже перед останньою сесією Ради Союзу Народів, що відбулась у лютім ц. р. в Женеві, — в якої програму входила справа національних меншостей, — Міжнар. Ліга вислала резолюції, в яких домагаються, щоби всім національним меншостям признано абсолютну справедливість і рівноправність. Ліга взивав Раду Союзу Народів, щоби у всіх державах провірено точно справу національних меншостей і витягнено з цього відповідні висновки.

Для ближчого обзнайомлення і обговорення цеї важної політичної проблеми — Ліга скликала в днях між 26—28 березня конференцію Комісії для справ Сходу Европи у Відні. Завданням конференції є підготовча праця до майбутнього конґресу Ліги, що відбудеться літом ц. р., та обговорення загально політичного положення на Сході Европи, як проблему заграничної і внутрішньої політики, а зокрема справи національних меншостей. У цій конференції беруть участь: Фінляндія, Естонія, Литва, Лотва, Україна, Польща, Ромунія, Югославія, Болгарія, Чехословаччина і Німеччина. В тій конференції брала участь, як ця ми вже писали, пос. Мілена Рудницька від українського жіноцтва.

Для підготовчих студій у цій справі вислала Міжнар. Ліга свою делегатку, визначну французьку суспільну діячку і публіцистку паню Камілю Древе, яка обїхала з початком цього року Ромунію, Балкан, Польщу, Литву, щоби на місці провірити положення національних меншостей. Від 14-го до 17-го березня ц. р. перебувала пані Древе у Львові. Українське жіноцтво відбуло з п. Древе кілька конференцій, в яких обговорено ріжні справи, що відносяться до положення українського народу під Польщею, та передано їй відповідні матеріяли, що обіймають цілість нашого життя. Крім цього, обговорено ще й богато інших питань, що входять в обсяг діяльности Міжнар. Ліги.

Щоби познайомитися ближче з українською культурою — п-ні Древе відвідала українські церкви (Успенську і катедру св. Юра), Наукове Тов. Шевченка, його бібліотеку і музей. Опісля відвідала жіночу ґімназію та інститут С. С. Василіянок. Накінець відбула авдієнцію у о. митрополита Шептицького. Відвідала також жіночу кооперативу „Народне Мистецтво", подивляючи ручні роботи нашого жіноцтва в народньому стилі.

Для обзнакомлення міжнародньої делегатки з українською піснею, до якої виявила п. Древе велике зацікавлення — українське жіноцтво влаштувало продукцію українських пісень, які дуже гарно інтерпретувала наша співачка п-ні Приймова. З Галичини виїхала п-ні Древе до Будапешту, а звідтіля до Відня, де взяла участь у конференції Комісії Сходу Европи.

Кредит для Польщі.

Закордонний кредит для Державного Рільного Банку.

Варшавські газети подають, що начальний директор Державного Рільного Банку, Станішевський, підчас свого побуту в Парижі переїв з одною групою французьких фінансістів переговори в справі одержання для Державного Рільного Банку довготермінового кредиту. Ці переговори мали успіх і Державний Рільний Банк одержав кредит у висоті коло 50 міліонів золотих. Цю суму банк має призначити на інвестиції в рільництві, а спеціяльно на штучні угноєння, одначе на короткотермінові кредити.

За права української мови.

(З кругів духовенства.)

На домагання Городського Суду в Дрогобичі до Староства, карає це Староство грекокат. духовенство дрогобицького деканату грошевими карами, а в разі нестягальности арештом за переступлення з арт. 1. закону з дня 31/7 1924 р. Дн. 73. поз. 724. Ці кари падуть за виготовлювання виказів померших і нешлюбно уроджених в мові українській („w języku ruskim"). На доказ посилаю Редакції один такий „Nakaz karny" ч. K. 539. з 13. III. 1929.

Ба, але навіть і Urząd Wojewódzki Lwowski до ч. A. A. 1791 ex 1929 з 15. II. 1929 пересилає нашим парохіяльним урядам „okólniki w sprawie przestrzegania przepisów ustawy językowej przez gr.-kat. Urzędy parafialne" не через гр.-кат. Ординаріят, а через Староство. При тому не покликується на ніякий закон. Таким чином Воєвідство хоче одним почерком пера присилувати всі парохіяльні уряди гр.-кат. обряду до урядування в польській мові.

Зміст цього „okólnika" Воєвідства такий: Do Wszystkich Panów Starostów Powiatowych i Pana Komisarza Rządu p. o. Prezydenta miasta Lwowa. Ponieważ wciąż jeszcze wpływają tu zażalenia sądów innych władz z powodu przekroczenia przez. gr.-kat. Urzędy parafjalne przepisów językowych w sprawach metrykalnych, polecam Panu Staroście (Panu Komisarzowi Rządu) przestrzegać, aby wszystkie gr.-kat. Urzędy parafjalne, prowadzące rejestry stanu cywilnego, t. j. księgi metrykalne, stosowały się ściśle do postanowień obowiązujących w tej mierze przepisów, a w szczególności, by księgi matrykalne i wypisy z tych ksiąg wystawiano w języku łacińskim, oraz by w korespondencji z władzami państwowemi w sprawach, iączących się z prowadzeniem metryk, przy przedkładaniu wykazów urzędowych dla władz państwowych i sądów i t. p. urzędy te używały języka polskiego. Za nieprzestrzeganie tych przepisów należy opornych pociągać do odpowiedzialności karno-administracyjnej. — Wojewoda: Gołuchowski w. r. Цеї „okólnik" дістали всі наші парохіяльні уряди через Староство.

На доказ, що указ Воєвідства і кари Староства неправні, наведу за „Нивою" з 1926 р. ч. 10. стор. 360 сам закон і його автентичну інтерпретацію.

Це закон з 31/7 1924 р. Nr. 73, poz. 724. Dz. U. R. P., який постановляє найвиразніше в статті I: „W języku państwowym urzędują wszystkie rządowe i samorządowe władze i urzędy administracyjne".

Виконавчий розпорядок Ради Міністрів до наведеного закону з 24. 9. 1924. Dz. U. R. P. Nr. 85. poz. 820 вичисляє в § 2. вичерпуючо цілий ряд „cywilnych władz i urzędów administracyjnych I. i II. inst. i władz i urzędów samorządowych". Одначе ані слівцем не згадує про парохіяльні уряди, бо словом: „cywilnych urzędów" виконавчі розпорядки Ради Міністрів виключають усякі духовні й церковні уряди, а тим самим і парохіяльні уряди, які не є ані „państwową, ani samorządową władzą". — Таке зіставлення закону про мову і виконавчого розпорядку до нього є без сумніву ясне і тому карання Староством парохіяльних урядів суперечить істнуючим законам та розпорядкам.

Щоб не бути голословним, позволю собі покликатись на авторитативне пояснення цього закону про мову й виконавчого розпорядку до нього бувшим міністром віроісповідань і публичної освіти в письмі до ексц. Митрополита гр. Шептицького з дня 9. IV. 1926 ч. VI. M. 1451.

В наведеним письмі бувший міністр освіти Стан. Грабський стверджує під I., що на основі закону з дня 31/7 1924, а заразом і виконавчого розпорядку Ради Міністрів з 24/9 1924 до повищого закону: „nie da się uzasadnić, jakoby i urzędom kościelnym, jako jednostkom autonomicznym, miały — z tego tytułu przysługiwać uprawnienia władz i urzędów samorządowych". — „Wobec powyższego władzy i urzędy kościelne, jakkolwiek posiadają uprawnienia, przewidziane w art. 113, 114 konstytucji oraz po postanowieniach konkordatu — nie mogą być jednak uważane jake władze i urzędy samorządowe w rozumieniu przepisów ustawy językowej, lecz mogą być jedynie traktowane jako osoby w pojęciu przepisu § 2. powyższego Rozporządzenia Wykonawczego Rady Ministrów, korzystające z uprawnień językowych w granicach wyżej wymienionych przepisów".

А цей § 2. до арт. 2. каже виразно: „Określone w art. 2. ustawy prawo składania podań i oświadczeń w języku macierzystym przysługuje osobom fizycznym oraz osobom prawnym". Так отже із наведеного письма б. міністра Грабського виходить ясно і безсумнівно, що як закон про мову, так і виконавчий розпорядок Ради Міністрів до цього закону уважають парохіяльні уряди як духовні, а не як цивільні уряди тільки за особу правну, якій присługує повні право в своїм урядуванні послугуватися „macierzystym językiem", тобто урядувати по українськи. Всякі інші натягання названого закону і розпорядку спрямовані проти ясного тенора закону, вони його тільки затемнюють.

Вкінці, якщо адміністраційні власти хочуть признавати, хоча й незаконно, гр.-кат. парохіяльним урядам номінально — характер урядів, то як можна в конституційній державі допустити до такої аномалії, щоб один уряд карав другий, собі рівний, рівнорядний уряд гривною зґл. арештом?

В імени духовенства дрогобицького деканату підписаний просить видрукувати цей матеріял для відома загалу гр.кат. духовенства. А українських послів просимо занятись цею справою і представити її відповідним чинникам влади, щоби вже раз наше духовенство було звільнене від шикан і численних кар за виконування обовязуючих законів.

о. Іван Шевчик, парох і деканат.

Болохівці, 26. III. 1929.

БЛІДНИЦЮ НЕДОКРОВНІСТЬ усув ає, зміцнюючи дітей, пр буджує апетит, одинокий с редник для реконвалесцентів тільки у М-ра Кшиш ШТОФОРСЬК ОГО, вино хіново залізне на естан сьній малядзі. — La borat. Chem. farm. Mr. Krzyżanowski, T arnów. 774

Доля інвалідів У.Г.А.

З нагоди Загальних Зборів Українського Товариства Допомоги Інвалідам.

В суботу 30. березня ц. р. відбулися семі річні Загальні Збори Українського Товариства Допомоги Інвалідам у Львові. Збори відкрив голова т-ва пос. Д. Паліїв, звіт з діяльности Товариства в минулім році склав заст. голови п. Т. Марценець, котрий проводив зборами.

Товариство має досі тільки девять філій у Галичині. Сумне явище, що навіть у Станиславові не можна було дотепер заснувати філії. Філії на загал діяльні. Найкраще зорганізована філія в Тернополі, дальше йдуть філії в Чорткові, Скалі, Самборі й Перемишлі.

В мин. році Товариство не перевело одинока загальнокраєвої збірки жертв на інвалідів у листопаді, бо всі три галицькі воєвідства відмовили дозволу на збірку. Через ту головно обставину Товариство не могло зібрати більших фондів, щоби побільшити ренти інвалідам. Місячні ренти наших інвалідів все ще дуже низькі, від 10 до 50 зол. Повне забезпечення мають по праві тільки інваліди приміщені в Домі Українських Інвалідів у Львові, зате інваліди на провінції одержують тільки ренти, які не можуть вистарчити на життя. З кінцем 1928 р. було зареєстрованих в Товаристві 863 інвалідів, що ставали перед лікарською комісію. З того одержувало місячну ренту 353 інвалідів на загальну суму 7.200 золотих у місяць. Поважне число бо 440 інвалідів, не одержували ренти: є це інваліди, яким признано 33 відс. і менше утрати здібности до праці; з них тільки 33 відс. і 30 відсоткові інваліди одержували ча до часу підмоги в міру фондів. Решта (29 інвалідів) приміщувалася в Домі Українських Інвалідів.

В мин. році наш край зложив на інвалідів 56.675 зол.; українська еміґрація в Америці і Канаді зложила 47.567 зол. на підмоги інвалідам, а 27.623 зол. на будову дому для інвалідів.

Відрадним явищем є те, що, не вважаючи на заборону публичних збірок українське громадянство самочинно, без зовнішнього примусу, зложило досить поважні жертви на допомогу своїм чілим борцям. Зокрема треба підкреслити значний зріст датків від українських кооператив. Коли в 1927 р. 349 кооператив зложило всього 7.049 зол., то в 1928 р. вже 572 кооперативи зложили 12.967 зол. на інвалідів. З надія, що жертви від кооператив будуть постійно зростати. Вспомогадати, що 203 читалень „Просвіти" зложили теж 4.729 зол. Позатим діяльну участь у збірці на інвалідів брало наше духовенство, що надіслало з 901 парохій 13.016 зол.

З Америки найбільшу поміч несе Обєднання Українських Організацій з осідком у Філядельфії, а крім того численні інші організації і громадини.

Зазначуючи ці відрадні прояви, не можемо при тім позбутися й сумного почуття, що жертвенність у краю мало зросла у порівнанні з 1927 р. (в 1927 р. — 47.394 зол., в 1928 р. — 56.675 зол.). Слабий це прояв пошани до тих, що „все віддали за Україну". Чи того сподівалися вони колись?

Більше тепла, більше пієтизму! Не вікна доведеться нести поміч теперішнім, нашим інвалідам. Життя їх згасає. Який-же слід полишать вони в душах нашого молодого покоління? Хіба нічого більше, крім спомину про тяжкі злидні? Нехай-жеж нарід пригорне їх до себе, отуманить

пікою! Щоб усміхнулася розжалоблена Мати-Україна, бачучи, що її найкращі сини не поневі́ряються!

Невже в цьому році не буде краще?

Головою Товариства вибрано на цей рік знову посла Д. Палія. Склад Головної Ради Т-ва долямо в найближчому числі.

На Заг. Збори прибув голова Обєднання Українських Організацій в Америці п. Омелян Ревюк, якого в імени зборів повитав пос. Палій, вказуючи, що без допомоги українців з Америки, а в першій мірі Обєднання, тяжко булоб подумати про допомогу інвалідам у теперішніх розмірах. В своїй промові п. Ревюк, який уже передтим відвідав Дім Українських Інвалідів та канцелярію Т-ва й познайомився з діловодством Товариства, висловив повне признання для Товариства за дотеперішню працю. Запевнив, що українське громадянство Америки ніколи не забуде про інвалідів Української Армії. Не дадуть приспати цієї справи передовсім ті, що самі були учасниками визвольної війни і пройшли хресний шлях Української Галицької Армії. Підніс велики́ заслуги для інвалідів д-ра Луки Мишуґи, секретаря Обєднання, котрий крім повної посвяти праці зложив одноразово 500 долярів на будову дому інвалідів; вказав також на заслуги Українського Народнього Союзу. Америка не дає ще того, що може дати, бо в серед нас люди і групи, що розбивають усяку позитивну працю. Иначе українське громадянство в Америці дасть радо там, де бачить, що гріш не кинений марно і сповняє свою ціль.

По широкому світі.

Помер у Парижі амбасадор Спол. Держав Жеррік.

Міністерство війни в Мексику подає до відома, що повстанці відступають на всіх фронтах. Урядові війська почали облогу міста Хіменез.

У Кан, на франц. Рів'єрі, святкували цими днями представники союзних держав 25-ліття „Антанти". Бріян видав при цій нагоді відозву, в якій патетично заявляє, що Антанта дала народам своєю політикою доказ мирової ідеї.

Делеґація англійських промисловців, що приїхала до Москви, репрезентує 150 англ. фірм і має 84 осіб.

Арештування „Полі Бронфман"?

Польські часописи повідомляють, що поліція арештувала студентку університету Аделю Винницьку, яку підозріває, що це вона мешкала під ім. Полі Бронфман і брала участь у нападі на грош. листаря при вул. Городецькій.

Зміни в польському уряді?

Дня 2. квітня приїхав ві Спали до Варшави през. Мосьціцький та конферував із прем. Бартелем у його приватних апартаментах, тому що прем'єр з причини недуги не кидає свого мешкання. Тій конференції приписують політ. кола велике значіння. До 24 год. відоме буде, чи прем. Бартель стоятиме на чолі уряду. Після устійнення цього питання обговорюватимуть справу обсади тек, які піддадуть реконструкції. Ендецька „Двугрошувка" принесла чутку, що віцем. Ґродинський подався до димісії. Чутку цю заперечили; віцемін. скарбу Ґродинський вернув із свят. ферій та обняв урядування.

Марш. Пілсудський премієром?

У звязи з чутками про реконструкцію кабінету в парл. колах кажуть, що премієром буде марш. Пілсудський, а віцепремієром Стан. Патек, польський посол у Москві.

—o—

Перше засідання держ. трибуналу.

Предсідник держ. трибуналу скликав на п'ятницю перше засідання членів цього трибуналу задля їх заприсяження. Після заприсяження держ. трибунал зачне слідство в справі обвинувачення бувш. мін. Чеховича. На основі закона про держ. трибунал посли, які піддержують обвинувачення, можуть інформуватися про перебіг слідства.

—o—

Гірка доля...

Вілєнські часописи повідомляють із Царгорода, що Троцький випровадився з тамошнього готелю, бо не міг платити високого комірного, та живе тепер у прив. кватирі на передмісті в Бомонті. Він лежить хорий на малярію.

—o—

Пос. Уліца випустили за кавц.єю.

Дня 30. березня на основі ухвали карної палати окр. суду в Катовицях випустили на волю за кавцією 70.000 зол. бувш. нім. посла до шлеського сойму Уліца. Сподіються, що акт обвинувачення буде небаром готовий.

—o—

Стріча Мусоліні з Чемберленом.

Дня 2. квітня у віллі в околиці Фльоренції відвідав Мусоліні Чемберлена, який замешкав там від кількох днів. Оба держ. мужі в довшій розмові ствердили щирі взаємини між Англією й Італією та порозуміння обох урядів у найважніших політ. справах, що торкаються обох країн. Після стрічі приняв Мусоліні на сніданні мін. Чемберлена та його жінку.

—o—

Ґен. Доз — амбасадором Зл. Держав.

Нечайну смерть амер. амбасадора в Парижі Мирона Геріка, яка наступила наслідком перемучення серця підчас похоронів марш. Фоша, коментує фр. преса як втрату вел. приятеля, яких Франція мало має по тамтому боці Океану. Непорозуміння між обома краями, які виринули в останніх роках, були для нього темою сумних передумувань і він робив усе, щоби усунути непорозуміння, щоби в працях комітету експертів Америка відгравала ролю держави безпосередньо заінтересованої. Кажуть, що завдяки інтервенції покійного на чолі комітету знавців є Овен Йонґ і Перп. Морган.

Піхшукати нового відповідного амбасадора для Франції не легко, тимбільше, що вже зачинає рішатися справа довгів. У політ. колах кажуть, що найбільше виглядів на становище ам. амбасадора в Парижі має ґен. Доз, автор знаного пляну відшкодувань.

—o—

Аманула іде на Кабул.

Із Калькути повідомляють, що Аманула з 30 тис. армією йде на Кабул. Його війська мають російську зброю й виекіпування. З інших джерел приходять вістки, що Аманула має лише 7.000 війська, та що цією армією старатиметься усунути Габібулу. Кажуть, що до сутички обох військ не прийде, коли в пору приїде з Европи Надір Хан, який вже є в дорозі. Надір Хан має великі впливи в Афґані. Він скликав нац. раду, яка має рішити, хто з кандидатів має більші права до престола.

НОВИНКИ

— **В програму концерту Любки Колесси,** який відбудеться нині, в середу 3. квітня, в салі польського Музичного Товариства (кіно Аполльо), входять: могутній органовий концерт Вівальдія-Страдаля, Шопена: Фантазія ф-моль, Шумана: Карнавал та дрібніші твори, як етюди Ліста і т. д. У звязи з цим концертом можемо подати ентузіястичну оцінку львівської музичної критики виступу нашої пяністки в минулому році в симфонічнім концерті в тій-же салі. І так проф. Найгавзер писав між іншим в „Газеті Поранній" з 27. квітня 1928: Ентузіястичний настрій панував на салі підчас фасинуючих авдиторію пяністичних пописів Любки Колесси. Про більше досконале та гарне виконання концерту Шопена годі мріяти. В тій порываючій інтерпретації лучилися в гармонійну цілість усі прикмети якими може похвалитися першорядно-мистецька гра... У „Віку Новім" були такі замітки проф. Яворського: „Те, що міг би я написати про неї (Л. Колессу), мусить бути настроєне силою факту на тон найвищих суперлятивів. Маємо перед собою талант нечувано високої міри... Признаюся, що так заграного у нас фортепянового концерту Шопена я ще не чув..." А „Слово Польске" (д-р Мітша) писало: Зацікавлення було тим більше, що як солістка виступила Любка Колесса. Це просто великий відтворчий талант. Богато є жінок, що грають навіть добре на фортепяні, але мало є артисток, що заслугують уповні на це імя. Любку Колессу треба зачислити до тих правдивих пяністок — між ними є вона одною з найліпших!

— **Особисті вісти.** Дня 15. березня 1929 р. в Академії в Леобен зложили гірничий інжинірський іспит: канд. інж. Бобикевич Ізидор, Іваницький Евген, Кульматицький Петро, Кульчицький Степан, Лисий Ярослав, Маковійчук Олекса, Молчко Теофіль, інж. Янович Іван (перший в листопаді м. р. з гірничого мірництва).

— **Пріма Апріліс.** У 72. числі нашого часопису з дня 2-го квітня вся стаття „Закордонний політичний огляд" написана нашим фейлетоністом Галактіоном Чіпкою. Можна було — скаже більшість читачів — придумувати якусь дотепну форму жарту і призначити десять визначних наших діячів або чужинних на зовсім несподівані становища; можна було подати до відома про винаходи, які є такі неімовірні для нас, як напр. ґрамофон і радіо для 16-го і 17-го століття... В усіх цих випадках 90 проц. читачів звернуло би на такі звістки негайну увагу і почало сумніватись в їх правдивости. У даному випадкові вістря сатири пішло трохи далі... може аж за далеко. Десятки осіб, що при кожній нагоді вважають себе компетентними забирати голос про основні справи політики прочитали цю статтю, начинену порожніми фразами та нісенітницями, навіть не зморщивши чола. Знайомість дійсної ситуації в европейській політиці, її фактів, течій, настроїв, можливостей і неможливостей не є такою простою річчю, як її критика, без підготовки. Преса звичайно дає нагоду до сміху на Пріма Апріліс своїм читачам; цього року, бодай раз, хотіли посміятись члени редакції.

— **Темна львівська хроніка.** Старий спосіб практикований неодним, що хоче легким коштом дійти до маєтку повторила різничка К. Вовк з вул. Різьницької, що оповіла на поліції історію про гроші та мясо, які втратила наслідком грабіжі. Тому, що оповідала все неточно, поліція зміркувала, що все це видумка. — Арештували Е. Ф. Шпіндля, який фабрикував 20-золотівки і 50-долярівки.

— **Напад на почтовий амбулянс.** У Познані переловили організаторів нападу на почтовий віз поїзду на лінії Розвадів-Дембиця. Є ними Беделек і Старосольський. З награблених ними грошей найдено при них ще половину суми: 105.000 зол. Оба бандити виїхали негайно в Познанщину, але не думали десь заховатись, хотячи використати гроші для приємної подорожі. Вони були в Острові, Скальмежицях, Каліші, Ґнезні, Іноврославі, скрізь живучи з широким жестом, переодягнені за багатих панків. Арештовані не боронилися, а признались до вини і точно описали, як напали на поїзд. Беделек сказав, що кондукторів тільки налякав револьвером і не викидав їх з вагону, бо вони самі вискочили з переляку. Зі зізнань бандитів виходить, що великі гроші здобуті ними запаморочили їм голову і вони не знали, як їх ужити.

— **Ріжні вістки.** Неофіціяльне радянське промислове представництво в Спол. Державах „Амторг" замовило для Дніпрельстану партію гідравлічних турбін і генераторів на суму півтретя міл. долярів. — Підчас Великодних свят у перший день виїхало з Льондону в Париж 19 пасажирських літаків. — У Новгородській губ. охрестили місто Растяпин на Дзєржинськ у честь Фелікса Дзержинського. — В околиці Відня відчули підчас латинських Великодних свят сильний землетрус. — В італ. місті Фано біля річища Метауро найшли 140 кістяків, імовірно вояків Газдрубаля. — Помер у Римі кардинал Лючіді. — У Ковні арештували ксьондза Ольшевського, що вбив бувшу свою господиню. — Третій син англійського короля виїхав 28-го м. м. до Токіо з офіціяльними відвідинами. — В Японії вийшов новий закон, який дозволяє кожному громадянинові вбити грабіжника, що нападає на його власність на вулиці або в хаті. — У Міляно помер маляр Амброджіо Альчіяті.

— **Світове кіно.** Ґрета Ґарбо головна „ведетта" фільмового підприємства Метро Ґольдвін Маєр, почала свою акторську карієру як 17-літня дівчина. Коли вона скінчила драматичну школу, її талант відкриває шведський режісер Штілєр і дає їй ролю у „Гесті Берлінґ" С. Лянґерлєф. Публика відразу захоплюється духовою красою цієї артистки зі суворим лицем і ґраціозними рухами. Другий відомий режісер поручає їй ролю у „Безнадійній вулиці" Ґуґа Бетаверх і ангажує на постійне. У 18 р. життя Ґ. Ґарбо вже славна. У ролі „Анни Кареніни" вона творить виїмково глибоку

Комунікат.

Повідомляється всіх заінтересованих, що по рішенню Ліквідаційної Комісії Інституцій Обезпечень Умовних Працівників у Варшаві і на заряджения Уряду Воєвідського у Львові з дня 25. березня 1929 р. ч. ОС. 3.313 ех 1929, Пенсійний Інститут Українських Приватних Службовників у Львові передає з днем 1. квітня 1929 р. всі свої ґенди як також своє майно в завідування Закладови Обезпечень Умовних Працівників у Львові.

Супроти цього в справах пенсійних і інших свідчень в Пенсійному Інституті Українських Приватних Службовників у Львові. як також в справах звязаних зі завідуванням його майна належить звертатися від дня 1. квітня 1929 р. до Закладу Умовних Працівників у Львові, вул. Пекарська ч. 1 А.

Львів, дня 31. березня 1929 року.

ЗА СТАРШИНУ
Пенсійного Інституту Українських Приватних Службовиків у Львові:

Петро Петрик
заст. голови Пенс. інституту.

Інж. Евген Храпливий
провідник Виділу Старшини П. І.

Олександер Карпінський
1732 заст.-ревізор Пенс. Інституту. 1-1

постать геройки. — Підчас похоронів маршала Фоша зроблені в Парижі досвіди згукової фільми, яка буде готова за три тижні. — Прімо де Рівера дав для згукової фільми свою промову про еспансько-американські дружбу. — Підготовляють для екрану пєсу Б. Шова „Свята Йоанна" з участю Марії Корда.

— **Подяка.** Кружок „Рідної Школи" ім. М. Шашкевича в Станиславові складає отсим Їх Ексцеленції Владиці Станиславівському Кир Григорієві Хомишинові щиру і сердечну подяку за датók тисячу зол., який едино уможливив Кружкові вийти оборонною рукою із незвичайної фінансової скрути в останнім часі, та продовжити нормальну працю у школах удержуваних Кружком.

— **Почтові складанки „Рідної Школи"** розсилаємо з нинішнім числом „Діла" і прохаємо українських громадян, українські товариства, кооперативи, підприємства й організації поспішити з датками на „Рідну Школу". Це тим більше, що в місяцях лютім і березні ц. р. жертвенність ненадійно ослабла, а Головна Управа „Рідної Школи" мусить сплатити решту довгів та мати конечний гріш на виплату належитостей учительству своїх шкіл та на удержання своїх виховних установ взагалі. — Прохаємо не марнувати складанок а використати їх, пересилаючи бодай невеличкі квоти, але масово і зараз. — **Головна Управа „Рідної Школи"**, у Львові, Ринок 10.

З судової салі.

Політичний процес в Луцьку.

Луцький окружний суд судив 22-ох людей з Ковельщини і Володимирщини, арештованих ще в березні минулого року в підозрінні приналежности до комуністичної партії Західної України. В першім дні розправи, з приводу неприбуття оборонців, обвинуваченні, взивані до салі розправи, відмовляли візнань. В наслідок „енергійних заряджень" — на внесок прокуратора — інцидент зліквідовано. З 22 обвинуваченних тільки 2-ох призналося, що належали до К. П. З. У. Як зі сторони обвинувачення, так і зі сторони оборони візнавало богато свідків. Прокуратор Стахурський домагався для обвинуваченних тяжкої кари. Пятого дня розправи, в дні 18. березня, видано присуд, засуджуючи 4 обвинуваченних на 10 літ тюрми, 1 на 6 літ, а 14 на 4 роки. 3-ох обвинуваченних звільнено.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Марія Коссакова з дому Чмир, артистка українського театру, померла 1. ц. м. в домі своєї матери при вул. Декерта ч. 5 у Львові. Покійна жінка помершого вже перед роком артиста українського театру Володимира Коссака, вступила на сцену театру „Української Бесіди" в 1914 р. за дирекції Василя Коссака. Виступала на сцені українських театрів майже до останніх хвиль свого життя, при кінці на сцені Просвітянського Театру, маючи поважний успіх, головно в ролях характеристичних. Перед тижнем приїхала з провінції, де була з Просвітянським Театром, поклалася до ліжка і більше не встала. Померла на грудну недугу, лишаючи по собі щирий жаль у всіх, що її знали й цінили. Похорони Покійної відбудуться в середу 3. ц. м. в 4. год. попол. — В. Їй П.!

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Середа 3-го, г. 7·30 веч. „Двох панів Б".

Четвер 4-го, г. 7·30 веч. „Травіята", гостинний виступ Ядвиги Дембіцької.

Пятниця 5-го г. 7·30 веч. „Царевич", оперета.

Кіна.

„Аполльо": „Дама в ложі ч. 13 з Ґретою Гарбо.

„Лев": „Загія" — жінка в обіймах дявула.

„Оаза": „Дві арабські ночі".

„Палас": „Танечниця з Москви".

„Пан": „Мулен Руж".

„Фатаморґана": „Дикарка".

„Химера": „Крила".

Програма радіо.

Четвер 4-го.

Льондон (358). 17·00 Конперт оркестри Армії Спасення. 20·45 Англійські композиротиі; соли С. Льогана.

Парнж (1744). 18·45 Пате. 20·30 Конперт.

Берлін (475,4). 20·00 „Веселий муж", оперетка.

Відень (519,9) 20·05. Мадярські пісні. 20·30 Веселий вечір.

Мюнхен (536,7) 20.00 Співочий квартет.

Гамбург (391,6). 19·55 Трансмісія з Кельн, опера Баха „Люцій Сіля".

Франкфурт (421,3). 21·00 „Сміливий вояка" оперетка.

Міляно (504,2). 20·30 „Люіза Міллер", опера Верді.

Будапешт (548) 17·40 Циганська музика. 21·00 Мадярська камерна музика.

Москва (825). 14·30 Діточий конперт.

Ленінград (1000) 19·00 Опера.

Харків (1680). 19·30 Фільгармонійний конперт.

Варшава (1395,1). 17·55. Камерний конперт. 22·30 Музика з дансінгу „Оаза".

Пятниця 5-го.

Льондон (358). 20·45 Конперт віольончелі. 21·00 Твори Арна. 24·20 Музика до танців.

Парнж (1741). 15·45 Конперт. 18·55 Пате. 20·30 „Валькірія" Вагнера.

Берлін (475,4). 10·00 Оркестра Бекера.

Гамбург (391,6). 21·00 Веселий вечір танку.

Ляйпціґ (361,9). 16·30 Камерний конперт.

Штутґарт (374,1) 18·00 Легка музика.

Кенігсвустергавзен (1648,3). 17·10 Конперт з Ляйпцігу.

Міляно (504,2). 20·30 Симфонічний конперт.

Рим (443,8). 20·45 „Лякма Кета" опера Пієтрі.

Будапешт (548). 17·40 Російські балалайки. 19·30 Опера.

Відень (519,9). 16·00 Квартет Сільвінґ. 17·30 Конперт. 19·30 Оратория Гендля.

Москва (1412,3). 20·00 Літературна пятниця.

Харків (1680) 18·30 Вечірний конперт.

Варшава (1395,1) 17·50 Конперт з цукорні. 20·15 Симфонічний конперт.

Добро „Просвіти" — це добро цілого народу, а зокрема кожного з нас.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича.

Козова:
4.IV. Вій.
5.IV. Казка Старого Маяна.
6 VI. Вихрест.
7.IV. Маруся Богуславка.

Бережани:
8.IV. Вій.
9.IV. Базар.
10.IV. Маруся Богуславка. 11—?

Поклик „Сокола-Батька". В листопадових подіях згоріла степенниця Сокола-Батька. З уваги на 35 літній Ювілей Сокола і підготовлюваний Здвиг — степенницю конечно треба поставити нову і більшу. На цю ціль зложив перший д. С. Строцький 8 ам. дол. — О дальші датки на згадану ціль просить слати до Центробанку, Львів, Ринок ч. 10, на вид. кн. ч. 9510. — **Старшина С.-Б.** 1—1

Надзвичайні датки на потреби „Рідної Школи" зложили ВП.: Фотограф Л. Янушевич, Львів, вул. Вінц. Поля ч. 1. 52 зол.; Новий Український Театр дир. Карабіневича, Товсте 30 зол. з приводу імянин артистів Галі Крихівної, Л. Яблонського, В. Голубовича; Павлина Комаринська з Величковських, Коломия, 10 зол. місто вінця на домовину сестри Александри Величковської; Юліян Маринович — Чехівська 400 зол.; Родина Мудраків у Львові 50 зол. замість цвіт в на могилу бл. п. о. Крил. Теофіля Бобикевича. — ВП. Жертводавцям складає щиру подяку — **Головна Управа.** 1736

Загальний Збір Народньої Гостинниці кооп. стов. з обмеж. порукою у Львові відбудеться дня 20. квітня 1929 (субота) о 5. год. з полудня, в салі сторариства, вул. Коспюшка ч. 1. (І. поверх). Порядок нарад: 1) Відкриття Загального Збору. 2) Відчитання протоколу з послідного Загального Збору. 3) Звіт Дирекції з діяльности стоварищення і затвердження білянсу з внеском Надзірної Ради на розділ чистого зиску за 1928 р. 4) Звіт Контрольної Комісії. 5) Вибір 2-ох Членів Надзірної Ради в місце уступаючих. 6) Вибір 3-ох Членів Контрольної Комісії. — Рішення Збору є правосильні незалежно від числа приявних Членів-учасників. Рахунки і бланс до перегляду Членам вложені в домівці стоварищення протягом 4 днів перед Загальним Збором. — **Роман Сосновський** в. р. председник. **Д-р Ярослав Олесницький** в. р. секретар. 1737

Не маючи змоги висловити подяки кожному з окрема тим численним інституціям, організаціям та окремим особам, що надіслали свої ласкаві привітання з нагоди Свята 5-дітнього ювилею Українського Педагогічного Інституту ім. М. Драгоманова в Празі, Ректорат Інституту цим шляхом висловлює зазначеним інституціям, організаціям і окремим особам в імені Інституту найсердечнішу подяку за щирі привітання й ті ласкаві побажання, що були звернуті до нашої Школи в урочистий день п ювилейного Свята 30. січня ц. р. — **Ректорат Українського Високого Педагогічного Інституту ім. М. Драгоманова в Празі.** 19. лютого.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ВИЛЯГОВІ ЯЙЦЯ імпортованих червоних „Rhode Island" по 1 зол. штука продає П. Котенська. Львів поч. скринка 105. При більших замовленнях прошу ждати оферти. 1735 1—3

МДНІ брамодетки, також іншу біжутерію поручає дешево Домбровські-Розважевські, Львів (Готель Жоржа). Тел. 7—29. 1366 38-?

ПАНЧОХИ, Шварпитки, Рукавички і Трикотажі поручає **Гавриїл Живчак, вул. Кілінського 1.** 1723 2—15

КОСІВ. Пенсіонат Коржинської біля заведення д-ра Тарнавського приймає гостей вже від 15-го квітня. 1739 1—3

ГОДИННИК ВАШ буде найлішше направлений у найбільшій годинникарській роботні **Івана Зельтенрайха** Львів пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні данські годинники переробляємо на ручні 3 б 153-?

УМЕБЛЬОВАНИЙ покій для солідних панів на ставновиську до винайму. — Зголошення в Адміністрації „Діла". 1741 1—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентґеном. 2—24

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.

Скріплювання хитаючихся зубів пльомбування й винимання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після найновішої системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. т. Урядовцям і студентам значна знижка. Тел. 65-73. 7—10

Іван Кохановський

ем. судця окр.

отворив адвокатську канцелярію

в Богородчанах.

1731 1—3

зол. 3 ЦУКОРНИЦЯ зол. 3

з хінського срібла тільки у

Б. Ґринберґа, Сикстуська 4. Тел. 59-22.

ПАВЛО ВІРУН з Миколаєва пов. Радехів уневажнює згублену військову книжку видану через ПКУ в Камінці Струмиловій. 1738

СИРОТА виїде на село до дітий. Поможе в науці до четвертої класи і в домашніх заняттях. Адміністрація під „Сирота". 1730

ПРОСВІТЯНСЬКИЙ ГИМН Я. Ярославенка на мішаний хор в легкому укладі, партитура з подвійними голосами за 2 зол. висилає кожна книгарня „Торбан", Львів, вул. Соколінських ч. 6. 7-10

ПЕРЛЬМУТТЕРА УЛЬТРАМАРИНА

є безгайдно найлішою і найпадатнішою фарбою до білля, паппа і малірських пілей. Відзначена на виставах в Брюселі, Медіолянї і Парижі золотими медалями. 1302 **Скрізь до набуття.** 63—?

НЕРВОЛЬ

Хеміка д-ра ФРАНЦОЗА, одиноки радикальний і випробований середник (натирання) на

РЕВМАТИЗМ

кольку з причини перестуди, на постріл, іскас і т. п.

Жадати в аптиках. Жалати в аптиках.

Вибір і годовна продажа.

АПТИКА МІКОЛЯША

ЛЬВІВ, КОПЕРНИКА ч. 1.

870 43—?

Подяка.

Мальвина з Рудницьких Ковальська, вдова по священнику, упокоїлася в Бозі по довгій і важкій недузі дня 8 березня ц. р. в 69 році життя. Похорон відбувся 1 квітня ц. р. в Явчу. Сповістила родина почувається до обовязку зложити прилюдну подяку Впрем. Об. Дм. Хабурському парохові Явча. О. Юлічеві парохові Княгинич, О. П. Барановському завідателеві Помонят і О. Л. Чемеринському завідателеві Вербляжець за провід в похоронному обряді. ВПоважаним: П. Бернатовичевій, П. Лівицькій та П-ву Кравчукам за поміч і слова потіхи у нашім горю. Рівнож дякуємо всім громадянам Явча, що своєю присутністю, причинились до звеличання цього сумного обряду. — Сини, доньки і внуки. 1740 1-?

Подяка.

Високоповажаному Панові Д-р. Александрові Подолинському складаю сею дорогою широ-сердечну подяку за ласкану безінтересовну опіку в часі мого лікування по тяжкій а щасливо переведеній операції. Рівночасно складаю 50 зл. на будову українського шпиталю у Львові. 1732 **Розалія Гертіг.**

ТОМАСИНА

під

марки звізда **весняні засіви** марки звізда

ТОМАСИНА є довготревалим, найуспішніше діючим, тому і найдешевшим, фосфоровим вапном

ТОМАСИНА містить в собі фосфоровий квас в розпущеним виді і негайно успішно діяє.

ТОМАСИНА містить в собі крім фосфорового кваса також 40—50% успішного вапна — безплатно

ТОМАСИНУ сипиеться перед сійбою або при сіянні зерна, а також поголовно

ТОМАСИНА є незнаною на весну і одинокою на луки, пасовиська і пастевні ростини.

ИОСИФ КАРРАХ Львів,

1623 **вул. КОСЦЮШКА ч. 18.** 4—5

Цінники і повчаючі проспекти даром і оплачено.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів. Ринок ч. 10.

ч. 75 (11.416). Львів, пятниця 5. квітня 1929. Pocztowa opłata zaryczałtowana uiszczona. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

По святочній перерві.

Львів, 4. квітня 1929.

Перед латинським Великоднем в світі було богато напруження, богато зародків усяких меншої та більшої міри політ. сензацій. Великодні ферії перервали на кілька днів правильний, що так скажемо, розвиток полій. І нині ми свідками перехідового застою, чи краще звільнення темпа політичної ріки, що все пливе бистро, аж занадто бистро, то знов поволи, аж за поволи. Широким руслом плила і ріка польського політичного життя перед святами. Здавалось, що вона достроювалась у свому бистрому ході до весняних гірських потоків, що загрожували катастрофальним виливом. Здавалось, що й ріка польської політики ось-ось виступить з берегів і залле, переходово залле дещо, а може й просто затопить та зруйнує весь десятилітній дорібок деяких політичних і господарських польських чинників. Але й тут святочні ферії зробили зупинку.

Сойм розпущений, засідання Державного Трибуналу, що має судити б. міністра Чеховича, збереться аж у пятницю в посвяточному тижні, а уряд досі ще святкував. Не зїхались всі його члени з святочних ферій до своїх урядових кабінетів. Та прилюдна опінія, забувши в часі святочної передишки на всі пасуваючіся й заповідані крізи, першого дня по святах знов собі на них пригадала. І в пресі читаємо вже, що протягом найближчих 24-годин рішиться дальша політична доля Бартеля, за 24 години покажеться: бути йому премієром, чи не бути. І хоч це питання буде рішене нібито аж за 24 години, то всеж та преса лянсує рівночасно з цією вже й вістку про те, що премієром стане знов марш. Пілсудський, а його заступником теперішній польський представник у Москві Патек. Станеться це, чи не станеться — не знати, але одно знати напевно, що по святах політична ситуація в Польщі далі така напружена як була перед святами. А є дані, на основі яких можна вносити, що стане ще більше напруженою

Видно це навіть зі святочних видань польської преси, що минулими літами з тої самої нагоди була далеко ріжнороднішою та цікавішою. Бо одна її частина, скажім: санаційна була перевовнена бадьорістю та певністю, а друга, опозиційна до неї, була пронизана критикою, дарма що в деякій мірі звязаною, придушеною. Цього року всего того нема. І в санаційній і в опозиційній пресі помітна анемія, якесь вичерпання та втома.

Боєва минулого року „Епока", що так вихваляла правління санації, що так підтягала його на рівень недосяжности та незрівняности, що так гостро й безпощадно громила і розгромлювала партійництво і всіх опозиціонерів, що була дина виборчою побідою та фактичною перевагою уряду над новим соймом, вдарила з нагоди цьогорічних свят в дуже банальний, а при тім незвичайно мінорний тон. *„За час* — пише вона — *двоєх десяти літ ми так мало посунулися вперед на шляху надання змісту і ваги незалежній державі, що ті самі питання, які стали перед нами по повороті з державно-політичного небуття, стоять і нині, коли польська держава має вже свою традицію, богатий розвиток життя у всіх ділянках та чільне становище на міжнароднім полі*".

А перед роком та сама „Епока" твердила, що „на шляху надання змісту і ваги" незалежна Польщі робиться дуже і дуже богато, як ніколи досі. Щож це? Звідки така метаморфоза? — Це наслідки твердої дійсности, наслідки розчарування, що більше, наслідки цілковитого здолання патосу та мегальоманії тих, що не так давно ще бажали ломити життя та нагинати його по своїх хотінь. Тимчасом воно, тобто само життя, перегнуло і геть переломило санацію. Вона нині безнадійна.

Отже ріка польського політичного життя плине в часі цьогорічних весняних розтопів нерегульованим коритом. На її плесі повно криги, що може спричинити повінь. Такої сили, що врегулювалаб корито тієї ріки, усунула кригу та опанувала вповні її води — нині в Польщі не видно.

Може тієї весни обійдеться ще без виливу, без повені. Може? Але нема сумніву, що повінь прийде, як не цеї весни, то слідуючої, як не на весну, то в осени. Як не за рік то за два. Бо корита і берегів політичної польської ріки, що розложилися надто вже широко, не вреґулює і не опанує ні диктатура ні „соймовладство" ні найкраща зміна устрою саме тому, що та ріка має занадто широке річище, то значить, що її береги задалекі та занадто богаті в непрохідні трясовини.

Заповіт маршала.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 27. березня 1929.

Від Редакції: Міркування Шан. Автора на українські теми, у звязку з „заповітом" Фоша, містимо на виключну його відповідальність.

IV.

Будує Фош свою останню патріотичну пораду і осторогу на тому пізнанні геополітичних і геостратегічних фактів, чинників і конечностей в творенні, охороні й забезпечуванні державного буття, які названо „теорією природних границь". Теорія ця часто буває не в моді — закидають їй, що ось-то у столітті новітньої техніки, швидкої будівлі мостів і літаків т. зв. природні границі не мають, мовляв, значіння: через ріку бущім-то швидко легко кинути мости, а високі гори бущім-то легко перелетіти літаком. Легко кинути міст, ще й під огнем противника? — питається Фош — нехай! Але ще лекше і ще швидше вдертися в чужу країну, коли мостів не треба будувати ні гір перелітати, а вистане просто перевернути кордонні стовпи в чистому полі і поліэти собі, наче в масло, у ворожу країну. Ні! — з притиском повторює переможець у світовій війні — найбільша трагедія Франції в тому, що вона втратила старинну й природну межу між Галією й Германією, Рен, і що мусить латати цей недостаток заборолами — штучними і недостаточними.

V.

Розмірковуєте Фошевий заповіт і — не лякаєтеся, добрі люди! — ваша думка повертається до вашої Батьківщини. До великих, підставових проблєм творення, істнування й забезпечування української держави тай будуччини української нації на земній поверхні і серед народів світа.

Та небезпечна, не-природна границя Франції супроти Німеччини, яка старому маршалови сон з очей зганяла, тягнеться всього на всього на просторі яких двох чи трьох сотень кільометрів, тай — гляньте самі на добру карту! — не така вона вже навіть позбавлена всіх природних перешкод. А границя України супроти Росії? Вона безприкладна в Европі і світі (канад.-американськими відносинами ще зайва річ журитись) і своєю довгістю і своєю майже повною без-природністю. Широким луком околює Україну російський кордон і ніяким частоколом не сила загородити всі шляхи російському походови на Україну. Правда! Те саме й навпаки: український наїзд міг би таксамо легко, наче в масло покотитися в глибину Московщини — готовив-же його був старий Богдан аж двічи. Раз, коли перед 1653—4 рр. Москва хиталася і не хотіла вязатися з Україною проти Польщі, а другий раз, коротко перед смертю, коли Богдан бачив, що Москва не додержувала союзних зобовязань ні супроти Польщі ні перед Україною. Таке — хто зна? — може ще повторитися.

Не місце тут і не час сьоголні далі входити в розбір важкої й складної проблєми українських кордонів, яке накидає — зрештою в парі з проблємою перелюднення й кольоній — особливий, специфічний характер українським і російським взаєминам в Европі і Азії. Ми тільки пригадуємо, що проблєма ця істнує, і то не як другорядна, а як першорядна, підставова. Струс, кажуть, розважує проблєми й трудноші впихаючи голову в пісок: на українській землі роблять таксамісінько ті уряли, ті діячі, які не бачать в українській справі нічого іншого, як тільки літературу і Мистецтво (з великим М), а на всі поважні завдання української геополітики і геостратегії знають тільки одну відповіль: „шапками закриємо!"

Чи позволить тут Шановна Редакція сказати слово pro domo? Щось вісім років тому ваш співробітник кинув був на папір зміст брошури, так — чому не признатися? — особливої слави йому не принесла. Сам він нині вже з деякими своїми тодішніми висновками не міг би погодитися. Зосібна він уважає сьогодні абсолютною помилкою думати, що Україна (очевидно соборна, в повноті своїх сил Україна) могла би вдоволитися у взаєминах з Росією яким-небудь іншим, нижчим становищем, ніж становищем вповні самостійної, на зверх і в середині держави, звязаної з Росією тільки військовою конвенцією і політичним союзом міждержавного права для взаїмної забезпеки кордонів в Европі і для кондомінія в Азії. Але не в цьому нині річ.

Нині хотілиб ми, за ласкавою згодою Редакції, пригадати, що в змісті тієї малославної брошури розмірно богато місця і ваги було присвячено питанню стратегічних і природних кордонів між Україною і Росією. Полемік і лайок стріло брошуру чимало, одначе ні один з противників навіть не спробував повалити нашкіцовані там тези теорії границь України.

Мало того! Маємо враження, що ні один з полемістів навіть не підозрівав справжньої ваги тих тез і тієї теорії.

Заповіт пок. маршала позволив нам пригадати цікавим цю обставину.

В. Панейко.

Чи вічний мир є утопією?

1. Земна куля і цивілізація.

У французькому журналі „Меркюр де Франс", у книжці з 15-го березня, находимо статтю з приводу пакту Кельога пера Ш. Л. Жюліо, яку передаємо в перекладі.

Ратифікація пакту Кельога ставить ще раз питання, яким людство цікавилося з давніх давень: чи вічний мир є справді утопією? Чи не прийде колись день, коли людство дійшовши до високого ступня цивілізації зможе на віки почувати себе забезпеченим перед маревом воєн?

Таке питання — це одна з проблєм, на тему якої фільософи у ріжних століттях написали чимало. Не маємо тут наміру вичерпати його або давати остаточну розвязку. Хочемо тільки пригадати погляди одного великого мислителя, що помер на початку цього віку, а написав на цю тему мало відомі сторінки у своїй „Економічній психольогії" у 1902 р. Габріель Тард, професор у „Колєж де Франс", погоджувався з А. Контом у погляді на еволюцію людства як на одну цілість, віруючи, що цивілізація врешті вийде переможницею після ріжних підскоків і пошириться по всьому світі. Щодо цієї точки мало є нині сумнівів.

Цивілізація підлягає також загальному законові „наслідувального промінювання", себто закону, що кожна ідея, яка виявить себе правдивою і корисною поширюється у певного рода геометричнім степенуванні і може, льогічно, стати загально-людською. Можна передбачити, каже Тард, що таким робом „між ріжними родами цивілізації, з яких кожна хоче поширюватись безконечно, одна бере верх над іншими і втягаючи в себе інші, підчиняючи їх і витончуючи, стає всесвітньою".

Яка форма цивілізації буде у перевазі? Автор не дає на це відповіди, тільки подає здогади, в який спосіб остаточно може дійти до зединення цивілізацій. Чималу ролю грає тут географічний чинник, а головно вплив, який завдячуємо фактові, що земля є округла.

Якби земля була плоска, тоді проблема наслідування і невпинний розвиток виглядали би інакше. Тоді істнувалиб окраїнні держави, яких „промінювання" одної культури, що заохочує до їх наслідування, було би можливе лише в однім напрямку, зате „центральні" держави мали би той привілей, що могли би поширювати свій вплив в усіх напрямках. Тому смуга держав у середині землі була би тою, яка служила би за зразок усім іншим і переважувала би своєю соціяль-

ною формою над усіма іншими. Зріст шляхів комунікації ще підсилював би цю гегемонію, тому, що всі шляхи збігались би в такім осередку, мов сітка павука. Такий географічний уклад зміцнив би деспотизм; єдність світа була би можлива тільки у формі імперії. Римське царство було збудоване на омані, що земля — плоска і, правду кажучи, вона була тоді плоскою на тій малій частині планети, що існувала для старовини, як „відомий світ".

Одначе земля є округла; ніодин пункт не є центральний. Отже ніодна держава не має природної переваги, завдяки своєму положенню. Автор цієї концепції робить висновок, що округлість землі сприяє зединенню світа у федеративній формі. Це не виключає, що можливе є тимчасове володіння одної держави. Одначе кожна така спроба находить наслідувачів у поневолених народів; великі столиці, що попадають в ярмо, також відчувають потребу поширювання своєї експанзії, спочатку економічно, пізніше політично, таксамо, як Византія та Олександрія мріяли про суперництво з Римом, а мрія їх розбилась тільки тому, що вони могли розвиватись лише в тім самім напрямку, що Рим, бо з другого боку був уже „кінець землі", бодай кінець цивілізованого світа.

Але в нинішній добі стан зовсім інакший. Якщо світова війна була би дала гегемонію Берлінові, ніщо не могло було стримати інші столиці від експанзії в усіх напрямках, а тимсамим здобувати багацтва та владу.

Тому Тард бачив можливість постійної єдности та тривкого миру в майбутности тільки завдяки федерації кількох велитенських націй.

„Тому, що земля є округла — каже Тард — похід цивілізації в якомунебудь напрямку, врешті мусить скінчитись тим, що вертається на своє старе місце. Якби земля була плоска, цивілізація, поступаючи вперед, мусіла би віддалюватись постепенно, не вертаючись до місця виходу і не було би сили, щоби її завернути до її джерел". Іншими словами плоскість землі вела би до зростаючої неріяности між державами і людьми, а тимсамим до частих конфліктів, підбоїв і анексій, які ніколи не могли би утворити остаточного центра впливів, завдяки засобам комунікації. Завойовницька держава могла би завоювати інші тільки тоді, коли би невпинно зміняла місце свого правління і наслідком цього тратила би в одному місці те, що виграла би в другому.

„Таким робом — каже Тард — ніколи не можна би означити межі, на якій кінчились би війни і думка про остаточний мир, усесвітній, виглядала би на утопію. Бо хоч як поширювалась би держава, завсіди мала би привід до непорозумінь... Зате на нашій кулястій землі, що зрештою не є занадто великою для наших засобів комунікації, можна без мрій бачити кінець воєн і уявити собі мент, коли одна і та сама цивілізація, що може невпинно змінятись і ділитись на різні національности, але союзні та солідарні між собою, буде правити земним глобом".

60-літній ювілей „Просвіти" відсвятнуємо найкраще, коли всі від „мала до велика" станемо її членами. Тож спішіться зі заголошеннями в члени, надсилайте вкладки й іншим пригадуйте.

Англія.

Велитенська надвишка в англійському державному бюджеті.

В Льондоні опубліковано білянс державного скарбу за минулий рік, який скінчився 31. березня. На основі даних цього білянсу звичайні приходи виносили около 785 міл. фунтів штерлінгів а видатки, вичисляючи сюди також суму в 57.5 міл. фунтів на уморення довгу, виносили коло 739.7 міл. фунтів штерлінгів, так, що надвишка доходів виносить коло 18,4 міліонів фунтів штерлінгів. Надвишки цього року й надвишки минулого фінансового року в сумі 4,3 міліонів будуть ужиті на облекшення місцевих податків. Загальна сума приходів англійського державного бюджету, включно доходи від почти та шляхів, виносила 836,4 міл. фунт. шт., а всі видатки, включаючи також автономні видатки місцевих органів самоуправи, виносили 818 міліонів ф. шт. Газети ліберальної партії та робітничі мусять признати, що секретар скарбу Черчіль мав щастя зі своїм бюджетом. Цей бюджет передбачував надвишку лише 7.7 міл. ф. шт. Гадають, що в найближчому бюджетовому році Черчіль осягне 20 міліонів надвишки, і що тоді уряд поробить податкові знижки, а це збільшить виборчі шанси консерватистів.

Повстання в Персії.

Перському шахові Пехлеві загрожує доля афганістанського еміра Аманули. В окрузі Урмії проти нього повстали Курди. Покищо ще невідомо, які розміри має це повстання, бо всякий звязок з цією областю страчений. До Сутбулагу, одного з готовних міст перського Курдистану, уряд вислав своє військо. На чолі повстання стоять мулли, незадоволені з европейських реформ шаха. Ходять чутки, що повстанці захопили місто Таврна і забили губернатора та начальника місцевої залоги. Одначе покищо нема офіціяльного потвердження цих чуток. Повстання викликав наказ шаха негайно завести в усій Персії постанову меджіліса (перського парляменту), яка наказує всім персам носити замість дотеперішньої національної одежі европейську. Виняток зроблено лише для духовних осіб, студентів-богословів та вищих судових урядників. Замість традиційних чалм та смушевих шапок перси мусіли би носити плоскі шапки з сукна з дашком.

По широкому світі.

Англійські ліберали почали вже виборчу кампанію вічем у найбільшій салі Льондону, де Льойд Джордж у великій промові доказував, що існує практичний плян, який у силі розвязати проблему безробіття.

Голова еспанської Академії Наук звернувся зі заявою до диктатора Прімо де Ріверн, що зачинення університетів спричиняє великі шкоди студіюючій молоді і тому Академія домагається, щоби видані розпорядки злагіднити.

Провідник індійських мусульман д-р Барк, що приїхав у гостину до Палестини заявив, що два міліони мусульман в Індії, Афганістані і Белюджистані вважають себе жидами і зберігають жидівську релігію.

На господарські теми.

Боротьба за галицькі безроги.

Минулого тижня був Відень заабсорбованнй подією, яку назвали алі язики „свинською війною", а одноголинний страйк різницьких підприємців і робітників на знак протесту проти незаключення австрійсько-польських торговельних трактатів в справі імпорту безрог, вже дістав назву субвенціонованого страйку.

Відень, той найбільший консумент у середній Европі, не має чомусь щастя до цього товару. Пригадуємо, що ще перед 1914 роком мало що не прийшло до війни між Австрією і Сербією за замкнення довозу сербських безріг до Відня, та що наші галицькі безроги за уступство їм першенства на віденський ринок злобули для наших господарських установ субвенції, які дали їм можність поважного розвитку. Пригадуємо і то, що коли торговельні трактати між буднючою Австрією і Сербією спричиняли щораз дальші непорозуміння на всіх ділянках, так що війні прийшло до вибуху війни і розвалу Австрії, то в сербських трактатах поважну ролю займав все експорт безрог. І нині йде у Відні та сама журба їх довіз, лиш у зміненому виді, бо вже не у певному себе ситому Відні, але у покірному, холодному. Саме тепер назрів конфлікт між Віднем і Польщею.

Кожночасна польська влада, змінюючи попередні торг. трактати зі сусідніми державами на свій лад доводить часто до того, що кожна сусідка за те відплачується по своїму, а вислід такий, що ціни наших хліборобських експортових продуктів скачуть що хвилі раз вгору то знов у долину. Це й причина, що ніхто непевний, коли він на експорті заробить, а коли втратить. І тому ризико відбивається на продуцентах. Ось напр. у мин. році чехи не приняли одного разу цілого поїзду галицьких свиней, бо, мовляв, вони хорі, а на другий день виявилася ця недуга тим, що Польща не хоче приймати умовлених чеських виробів. По довгих пертрактаціях безроги випустили, але експортери потратили. Ось такі обставини є причиною, що не оплачується нині нашому господареві годувати безроги, мимо того, що Прага й Відень їх потребують.

З Віднем вийшло цього року таке: В січні і в половині лютого упав зовсім у ціні наш товар в експорті ізза снігової, тому в лютім і березні кинено до Відня такі маси того товару і так дешево, що це підкопало ціну безрог австрійських хліборобів. У нас вже увійшло в моду, що на товар, на якому можна хочби хвилево заробити, находяться зараз опікуни. Таким стався у даному випадку Синдикат експортерів у Варшаві, що закуючи підтримці уряду, захопив право експорту на цілу Польщу. А платячи найнижчі ціни в краю, хоче їх диктувати за границею. Коли австрійські обшарники побачили в тім загрозу для себе, вони натиснули на уряд, щоби не допустити транспортів з Польщі. Не спротивилися тому й віденські промисловці, бо, мовляв, Польща перестав бути реальним вілборцем австрійських виробів. Таким чином повстала небезпека стримання всяких довозів до Відня з Галичини. Щоби рятувати ситуацію, почалися інтервенції польського

ВОЛОДИМИР БІРЧАК.

БЕЗЖУРНІ ДНІ.

25)

Оповідання.

(Продовження.)

— Закохуєшся в кожній, котру тільки стрінеш, до кожного фартушка виписуєш вірші, а потім кидаєш і знов до нового фартушка. Це страшне! Це зне цілий світ! Товариші... Моя мати не знала вас обох. А вчора зараз по сніданню довідалася про все, довідалася, що Грицько заливається дуже швидко в дівчатах і їх кидає і лише вірші і друкує... Моя мама... Слово чести... Товариші, вибачте мені, та я не можу... Товариші, я не — можу...

— Що не можеш? — спитав Стецько.

— Товариші! Моя мама дуже релігійна, має какі родинні почуття, дбає за честь дому, вона є взором моральности й порядку на всю околицю. Моя мама не в силі пережити... дома дві дівчини— скандал може бути...! Умре — казала, — коли під її стріхою буде такий, як Грицько!

— Ну, ну? — питав Грицько дальше.

— Товариші, не гнівайтеся, та я не винен. Мені ніяково, я не мав відваги сказати вам того вчора. Я вивіз вас, думав залишити, ну, товариші, ви самі винні, ви не догадалися... А нині — я не можу! Бийте мене, робіть зі мною, що хочете, та я не можу! Родинні почування матери, її глибока релігійність... не можу далі вас везти! Товариші, прошу вас по доброму: злазіть з воза і йдіть собі, куди хочете.

— Ти здурів? — спитав Грицько.

— Ні, ні, я цілком поважно, серіозно. Прошу вас по доброму, злазіть мені з воза.

— О, ні, ти цілком здурів! — відповів Грицько. — В голові тобі потьмилося, що й сам не знаєш, що верзеш. Скинути нас тут серед поля в темній ночі? Їй Богу, ти здурів! Миколо! — крикнув Грицько до візника. — Їдемо далі!

— Миколо, гов! — кричав знов Роман і просив Грицька та Стецька:

— Мама умре... злазіть... До того учителька... моя доля — довідається, з ким я пристаю.

— Не умре — відповів Грицько. — Миколо, їдь далі!

Стецько мовчав іще, бо ціла та справа була йому і смішна і дурна, дуже дурна. Не говорив нічого, бо й по правді не знав, як поставитися до цієї справи. Все те само по собі ні добре, ані зле, все залежить від того, як ми поставимося до справи. В першій хвилі і він хотів лаяти Романа за те, що він дурень, грав з ними комедію і возив їх по священиках й аж тепер скидав їх на полі серед ночи. Отже найперше хотів Стецько вилаяти Романа, але потім прийшла йому простіша думка. На лаяння і сварку був ще час, а найперше треба було дійти, хто це наговорив на них обидвох такі красні річи. Стецько спитав:

— Хто це наговорив твоїй мамі, Романе?

— Ніхто, ну, ніхто... — відповів Роман.

— Е, так не викрутишся, брате. То не йде, кажи!

— Не можу, це таємниця, я дав слово чести... — бовкнувся Роман.

— А щоб ти луснув із своїм словом чести! Ми твої товариші, до того гості у твойому домі. В твойому домі нас очорнено, а ти й не хочеш дати нам нагоди оправдатися?!

— Що ти з дурнем запів таку розмову? — перебив Грицько. — От лишне зіприся на мене і спи. Адже це неможливе, щоб він нас ось тут скинув. Тяжкий дурень! В ночі серед поля скидає запрошених гостей!

— Ну, нехай страчу, вже скажу — промовив Роман, — тільки дайте слово чести, що нікому не скажете, не зрадите, що це я сказав.

І він нахилився знов до них обидвох і став розказувати. В їх селі була молода сотрудникова. Грицько закохався в ній, як ще була панною, писав палкі любовні вірші. З початку вона його не хотіла, колиж розчиталася в його віршах, полюбила його щиро, та він її кинув. Вона плакала, хотіла йти в монастир, але кінець кінців його позабула. А тут він пише знов до неї вірші і знов розкохує її і знов кидає! Які душевні муки вона пережила! Які терпіння вона перейшла, невинна, бідна!

— Це все ти, Грицьку, наробив! — кінчив Роман. — А ось тепер вона в нашому селі, жінкою молодого сотрудника. Що-дня приходить до нас. Вчора рано зайшла до нас і все розказала мамі. Розплакалася, розказуючи, розплакалася й мама. Закликала мене мама, зробила мені апантуру й наказала, щоб я вас обох зараз вивіз. Я і вивіз вас. Вона й учительці розкаже. Ну, злазіть я далі не везу!

(Продовження буде.)

посла Бадера у австр. премієра Зайпеля, виїхала до Відня делегація експортерів, до боротьби з аграрниками станули робітничі круги! Почалася гра у „свинську" політику, що заворушила австр. партіями, наконець вибух і затяжний „субвенціонований" страйк. Але що й аграрники не спочивали, а австрійський уряд найшовся між молотом і ковалом, то ствердили, що транспорти не відповідають приписам, що мясо надсуте, тому й непустили вагонів. Зголом, по довгих торгах політиків, мясо поправилося і переїхало через границю до Відня, побідниками вийшли польські експортери.

Здавалося би, що разом з ними вийшов побідником і наш продуцент хліборобський, так як кончись в боротьбі зі сербськими експортерами, в наслідок чого повстав тоді наш кооперативний „Союз для збуту худоби" і став поважним реґулятором цін як у краю так і на торгах Відня та Праги. Нині не те. Нині все сконцентроване в руках згаданого синдикату експортерів у Варшаві, які зовсім не мають на меті добра продуцентів-хліборобів. Не має тут досі голосу хліборобська кооперативна організація, не поміг нічого і спротив хліборобських послів проти такої поведінки синдикату.

Кажуть, що це всеж таки удасться переломити. Але „переломлювати" будуть здаватися аж тоді, коли знов вийдуть якісь непорозуміння між правительствами і експорти знов будуть утруднені, щоби був наглядний доказ, немов то продуценти незалежні до кооперативного експорту, та що знов треба віддати цю справу експортерам купцям і їх аґентам. Таким чином монополь знов остане в руках синдикату

М. Творидло.

Перспективи зовнішньої торговлі СРСР.

Московський кореспондент „Берлінського Тагебляту" публікує великий допис про зовнішню торговлю СРСР. На його думку, політика Комісаріяту Закордонної Торговлі скінчилася нещасливо. Вивіз із СРСР систематично зменшується. В 1927—28 р. вивіз через европейську границю виносив 678 міл. червінців, а в 1927/8 — 635 міл. Але й цей зменшений вивіз відбивається великою шкодою для внутрішнього ринку. В Радянському Союзі не бракує будівельних матеріялів, а тимчасом усіма способами форсується вивіз лісу, цементу, цегли. Стараються збільшити вивіз вовни, хоч її брак болюче відчувається на власному ринку. Те саме є з кальошами та цілим рядом інших артикулів.

Вісти з краю.

Нарада „Сільського Господаря" в Бурштині.

Дня 26. березня 1929 р. відбулася в Бурштині нарада „Сільського Господаря", що мала за завдання обговорити докладно всі потреби сільського господарства Бурштинщини та поглубити працю „Сільського Господаря" в тамошній околиці. Нарадою проводив о. Хабурський, голова філії „Сільського Господаря" в Рогатині та інж. Віктор Вакуловський, повітовий аґроном. На вступі наради виголосили делеґати „Сільського Господаря" у Львові реферати, а саме: інж. Евген Храплавий — про працю і завдання „Сільського Господаря", та інж. Гринь Герасимович — про меліорації, комасації, самоврядні справи й орґанізації жінок в „Сільському Господарі". По рефератах вивязалась жива дискусія над всіми болячками сіл Бурштинщини, а в її вислід винесено такі постанови: Господарська нарада „Сільського Господаря" в Бурштині: 1) Взиває місцеве громадянство, а зокрема хліборобів Бурштинщини оживити філію „Сільського Господаря" в Бурштині, яка є конечною для піднесення господарки хліборобів та оборони їх хліборобських прав; 2) Рішає, що в Бурштині є необхідний аґроном, який вчив би молітьвої господарки і переводив організацію кружків „Сільського Господаря"; 3) Взиває всі села Бурштинщини, щоби сейчас приступили до закладання у себе кружків „Сільського Господаря", бо тільки вони стануть підставою відродження українського хліборобства; 4) Взиває всі села Бурштинщини, щоби переводили у себе комасації ґрунтів та меліорацію (поправу) піль і сіножатей, а технічну роботу щоби поручували виключно Технічному Бюрови „Сільського Господаря" у Львові; 5) Взиває всі громадські рали Бурштинщини, щоби приступили сейчас до поправи громадських пасовиськ та переведи не через Технічне Бюро „Сільського Господаря".

В нараді, яка мала наскрізь діловий характер, взяло участь около 400 селян, в тому около 60 господинь. Ця нарада лясть певну підставу до розбудження нового життя на селах Бурштинщини.

Добра льокація грошей.

Що кажуть міліонери про читання книжок

Міліонери переважно признають, що вони за молодих своїх літ богато читали і що читанню книжок вони мають богато завдячувати. Цим пояснюється, що міліонери протягом усього свого життя шанують книжки й іншим радять з них пильно користати.

Король нафти Рокфелер каже: „Ціле своє життя, від тоді, коли я в народній школі в Освего навчився читати, став я ненаситним читачем; ця звичка давала мені не тільки велике задоволення, яке я колинебудь мав, але також богато причинилася до того успіху, що я його осягнув". Рокфелер уважає пильне читання книжок за найкращу вправу для духа, за найбільш відповідний спосіб для розумового розвитку. Він має свою власну бібліотеку, в якій охоче пересиджує за читанням книжок.

Король діямантів Сесіль Родс оповідав одного разу: „Коли я був ще малим хлопцем, було моє захоплення читанням книжок просто хоробливим; кожну вільну хвилину часу використиував я для того, щоб читати. Я читав усе, що попадало мені під руки і мушу сказати, що ця звичка, яку по цей день затримав, при деякій страті часу всеж таки мала величезну користь для мене".

Містер Піборі, архиміліонер, був також пристрасним читачем. „Коли я був молодим, оповідав він якось, мій вуйко, що протягом 50 літ склав собі маєток, вартий яких 50 тисяч долярів, дуже гримав на мене за те, що я, замість ощаджувати, видавав щедро гроші на купно книжок та журналів. Яж думав, що я не мав би жадної користи а самої ощадности, поки я не поповнив і не поширив свої знання, не розвинувся умово. І через читання книжок, яке вважав мій вуйко за марнотратство, осягнув я те, що мій маєток скоро став вартий стільки в фунтах, як маєток мого вуйка був вартий в шілінгах" (один фунт — 20 шілінгів).

Сейдж, якого маєток оцінюють на 50 міліонів долярів, приписує книжкам велику частину свого успіху. Змагання до грошей, каже він, ніколи не здержувало мене від того, щоб я якийсь час не присвячував читанню книжок. Навіть і в найбільш горячий перший період моєї діяльности знаходив я чи то ввечері, чи вранці, коли всі ще спали твердим сном, час на лектуру, яка все дає тисячкратні плоди. Моя лектура не була систематична і я мало запамятав собі з того, що я прочитав, але ця лектура дала мені дуже богато, бо через неї виробив я свою силу думання більш рухливою і навчився нею добре кермувати".

Подібно говорив і король універсальних крамниць Джон Ванамейкер. „Перше, казав він, уважалось читання книжок для кожного бізнесмена за шкідливе марнування часу, тому моє замилування до читання викликало майже загальний осуд та кпини. Але я, не зважаючи на кпини, ціле своє життя прочитував усе, що попадало мені під руки і коли навіть у ній лектурі було богато безвартного, то таки й у ній знаходив я щось, що бувало мені корисним, що йшло по лінії моїх купецьких інтересів. Коли я тепер побачу де молодого хлопця, що видає заощаджений гріш на книжки та добрі журнали, то я все собі думаю, що цей гріш добре приміщається, що цей хлопець доробиться маєтку".

Знаний меценат Карнеґі видав уже богато міліонів долярів на публичні бібліотеки. Він сам за молоду обмежував свої видатки тільки до необхідного, витрачуючи зате на книжки все, що мав. Тому тепер він уважає за свій обовязок принаймінше улекшити другим користування книжками.

Морґан, відомий власник банку, в якому богато держав у скрутні позичало великі суми, каже: „Вартість лектури ніколи не може бути переоцінена. Кожна людина, яка хоче свій маєток зробити здатним для якогось великого й вартного змагання, мусить читати. Для мене книжки просто не до оцінення. Я ніколи не стрічав такого, хто, заробивши богато грошей і ставши тому маєтним, не став би одночасно приятелем книжки". Морґан тому не вітягався від того, щоб закласти спеціяльну публичну бібліотеку, до якої придбав такі книжки, які через високу ціну не кожному були приступними.

Австралійський міліонер Ів Тайсон, що вважався за неосвіченого, незадовго до своєї смерти відкрив секрет свого богацтва, яким було читання книжок та журналів. „Вони — звірився він — були колискою мого щастя. Вони подавали мені думки та плани, вони помагали мені в боротьбі за успіх, як вірні помічники стояли вони мені при боці".

Також Альфред Круп, той самий, що поклав основу славних Круппових фабрик, належав до пильних читачів книжки. Ще й тепер в Ессені (центрі Круппових підприємств), у фабричній бібліотеці можна побачити книжки з примітками, зробленими твердою рукою Альфреда Крупа. Його син і наслідник, Фрідріх Альфред Круп, був перший, що завів у Німеччині велику бібліотеку-читальню для робітників і службовиків.

Цікаво було би додати до цього й голос наших міліонерів про значіння для них лектури, та за відсутністю прикладів для цього зазначимо, що були й серед нас добре заможні люди (от як знані меценати Симиренко та Чикаленко), які не жалували грошей на наші національно культурні справи і наражуючись на переслідування чужих можновладців на Україні, підтримували всіма силами українське друковане слово.

Культ поляглих.

Звідомлення з діяльности Т-ва Охорони Воєнних Могил у Львові.

В дні 31. м. м. відбулися II. Загальні Збори Т-ва Охорони Воєнних Могил у Львові, на яких предложено звідомлення з діяльности Т-ва за час від установчих його Зборів (2. травня 1927) до 31. березня 1929 р. Вибираємо з того звідомлення те, що може цікавити ширший загал.

Головна Рада Т-ва, виконуючи працю централі, займалася не тільки реалізацією статутових завдань, як централя, але вела також пропаґандистичну акцію в напрямі поглиблення в нашій суспільности культу поляглих. Зокрема поведено широку акцію в цілому краю за заснованням філій Т-ва. Ініціятива Т-ва увінчалася поважним успіхом, філії ТОВМ основувалися одна по другій і нині є їх уже 21 у таких місцевостях: Львів, Перемишль, Бережани, Чортків, Тернопіль, Калуш, Яворів, Жовква, Рогатин, Підгайці, Ходорів, Бучач, Рава Руська, Кути ад Золочів, Станиславів, Комарно, Стрий, Краків, Теребовля, Зборів, Базар пов. Чортків. Позатим в кільканадцятьох місцевостях завязалися комітети, які ще не уконституувалися в статутове товариство-філію (статути вислано їм давно!), а якщо деякі з них може й уконституувалися, то не прислали про це ніякого звіту. Це такі місцевости: Золочів, Збараж, Нове Село, Скалат, Старий Самбір, Сколе, Надвірна, Радехів, Перемишляни, Броди, Іспас ад Коломия, Лисівка ад Богородчани, Семиківці і 3 місцевости на Волині. Разом 16. Ці всі місцевости, а також ті більші наші міста, де досі нема філій ТОВМ, повинні негайно приступити до основання філії ТОВМ.

Для поінформування ширшого загалу про завдання Т-ва і для поширення культу поляглих взагалі скликала Гол. Рада на день 25. грудня 1927 р. зїзд делеґатів філій з цілого краю, що був обісланий доволі численно. На тому зїзді виголошено два реферати й ухвалено цілу низку резолюцій про практичну роботу на місцях. Резолюції розіслано всім філіям і подано до відома громадянства шляхом преси.

Про працю в Т-ві і її напрям інформовано суспільність при помочі комунікатів у пресі, яких видано 16, з того 3 до спілки з УКТОНІ. В тих комунікатах взивано теж до закладання філій, до пропаганди за масовим членством і членством-опікунством, до реєстрації воєнних могил і їх упорядкування, до плекання культу Незнаного Стрільця і т. д., а позатим подавано в них суспільности всякі інші поради й інформації, звязані з діяльністю Т-ва. Окремо видано богато ілюстровану брошуру „Культ Поляглих" д-ра Івана Німчука і кілька тисяч наліпок-летючок п. з. „Памятка з Зелених Свят" помислу й виконання проф. Петра Холодного, а також до 40.000 ріжних відозв-летючок, розісланих з нашими часописами. Позатим вислано понад 2.000 ріжних письм та обіжників.

Плекання культу поляглих відбувалося з ініціятиви Гол. Ради також при помочі поминальних богослужень, анкет і Зеленосвяточних обходів у Львові та в краю, з яких деякі були дуже величаві. З цією метою влаштовувано й відповідні прогулки на українські побоєвища, прим. на гору Маківку, Ключ, Лисоню, до Увся і т. д.

В міру спроможности висилано на поодинокі свята згл. для пропаганди ідей Т-ва делеґатів централі: д-ра Німчука до Станиславова, сен. Галущинського до Тернополя, ред. Л. Лепкого до Бережан і на могилу в Увсю, Л. Огоновського до Семиковець. На зборах деяких філій були теж делеґати Т-ва.

Щоб добути деякі полекші, згл. інформації при практичному переводженні в життя наших завдань у Львові і в краю, президія Т-ва відбувала кілька разів конференції з представниками „Польського Т-ва Охорони Могил Героїв", а також з референтом Відділу Гробівництва при Львівськім Воєвідстві інж. Балтром, якому передавала ріжні домагання.

Щодо памятників, пам. таблиць і сипання могил у честь поляглих, то Гол. Рада подавала своєчасно дуже точні інформації про ці справи в пресі. Незалежно від того звернулася Гол. Рада до Українського Технічного Т-ва з проханням

дюб його члени-фахівці виробили кільканацять зразків памятників для полеглих, що були б пригожі для наших обставин. Такі проекти дістанемо вже в найближчих днях і кращі з них будуть подані для перегляду в наших ілюстрованих часописах з метою влекшити філіям ТОВМ працю в цьому напрямі на місцях. Який живий відгук найшла ця справа в нашому громадянстві, видно найкраще з того, що Гол. Рада дістала ок. 40 запитів з тих місцевостей, які забираються до ставлення военних памятників. Розуміється, всі ті справи поладнано, але на отсьому місці слід зазначити, що саме справа ставлення военних памятників натрапляє у нас в деяких сторонах краю згл. воєвідствах на дуже поважні труднощі, переважно натури формальної.

Щодо діяльности Т-ва у Львові, то тут упорядковано всі могили українських полеглих на Личаківському і Янівському цвинтарі (на першому 118, на другому 761). На Личаківському цвинтарі поставлено вже на всіх могилах бетонові хрести форми старих запорожських хрестів, що їх виконано на основі проекту П. Холодного і Л. Лепкого. Ці хрести затверджені дотичною владою. З весною дістануть такіж хрести всі могили на нашім цвинтарі на Янівськім, повне упорядкування якого дасть ще Т-ву богато роботи.

Окремо слід зазначити, що заходом і коштом ТОВМ перенесено тлінні останки бл. п. держ. секретаря Вітовського і чет. Чучмана з провізоричної каплиці до спільної могили в Берліні, яку упорядковано і на якій поставлено скромний памятник. На цю справу вислано 200 долярів, а крім цеї квоти треба буде рік-річно платити якусь суму на консервацію цієї могили, бо берлінська громада не в силі спромогтися на це сама.

Гол. Рада придбала разом зі своєю львівською філією 507 звичайних членів і рівно 500 членів-опікунів з цілого краю, які перебрали опікунство над 600 могилами. Філії Т-ва придбали всього 651 звич. членів (ті, що прислали звіт, разом 14). Отже всіх зареєстрованих звичайних членів є 1.158. Члени звичайні платили титулом річної вкладки 1 зол., члени-опікуни одноразово 15 зол. Тільки члени-опікуни, придбані станиславівською філією в поважному числі 99 осіб, платили по 35 зол. на упорядкування могил у Станиславові. Найбільше опікунств над могилами полеглих перебрало американське Обеднання, що прислало на ту ціль 75 ам. долярів. У новому звітовому році мусить повести і централя і філії ТОВМ інтенсивну акцію за приєднанням Т-ву якнайбільшого числа звичайних членів, бо дотеперішнє число смішно мале.

Спеціяльним своїм завданням уважала Гол. Рада перевести реєстрацію українських военних могил. Після нелегкої праці відписано у військовім душпастирськім уряді при міському корпусі у Львові всі метрики українських жертв польсько-української війни, що зареєстровані в тих книгах. У висліді цеї праці зареєстровано 2.237 українських вояків і цивільних громадян, які впали жертвою польсько-української війни. Ці жертви похоронені не тільки у Львові, але й на ріжних побоєвищах і цвинтарях у краю (військових і загальних). Крім того в Т-ві є спис померших членів УГА в Чехословаччині, що обіймає круглo 200 імен (спис цей неповний). Коли взяти під увагу зареєстроване вже в жалібних книгах число членів УГА, погибших на Великій Україні і померших в польських таборах (1.933 стрільців і старшин), то Гол. Рада має разом 4.370 зареєстрованих жертв польсько-української війни. З того припадає на самих старшин 536. Філії ТОВМ зареєстрували в крузі свого ділання 763 могили, а крім того деякі з них опікуються могилами масовими і цілими военними цвинтарями (Перемишль — Пикуличі, Краків).

При кінці ще кілька слів про діяльність філій Т-ва. З 21 існуючих філій прислало звідомлення з діяльности тільки 14 філій. Не зважаючи на пригадки й ургенси, не сповнили свого обовязку філії у Львові, Тернополі, Бережанах, Раві Руській і три щойно недавно основані філії (Зборів, Кути ад Золочів і Базар, пов. Чортків), що не мали ще чим виказатися. З присланих звідомлень філій виходить, що їх діяльність на загал скромна. До найдіяльніших належали: Станиславів, Чортків, Рогатин, Краків і — Тернопіль. Особливо діяльна була філія в Станиславові, що упорядкувала зразково 167 военних могил, оцементувавши кожну могилу зокрема й поставивши на кожній цементовий хрест та поробивши шутровані проходи поміж ними. Крім того ця філія перевела ексгумацію тлінних останків Українських Січових Стрільців, що впали в бою 15. червня 1915 року на полях села Сілець. Ексгумованих вложено в одній спільній могилі при шляху зі Станиславова до Галича. Площу під спільну могилу подарував господар Сільця Петро Сеньків. З інших філій назвемо чортківську і комарнянську, що здвигнули у себе памятники полеглим, бучацьку і яворівську, що займалися уфундуванням пропамятних таблиць у честь полеглих по церквах, і тернопільську, що упорядкувала українські могили на цвинтарі й обгородила його зал.-бетоновою огорожею та перевела ексгумацію стр. Гринькова і полк. Бриковича.

Отсе найважніші дані зі звіту Гол. Управи ТОВМ і її філій. Про сам хід Загальних Зборів напишемо завтра.

Прем. Бартель уступає.

Вечером дня 3. квітня відбулося засідання ради міністрів під проводом мін. внутрішніх справ Складковського. Зачувати, що на засіданні цьому міністри, які солідаризуються з прем. Бартелем, подалися до димісії. Кола близькі до уряду заперечують цю чутку та кажуть, що останнє засідання ради міністрів не мало нічого спільного зі змінами в уряді.

Президент держави відвідав марш. Пілсудського в інспектораті армії при Уяздовських алеях і оба там конферували. Кажуть, що на онодішній конференції з президентом держави прем. Бартель виказував, що не вказане є, аби він оставав на становищі шефа уряду з огляду на теперішній уклад відносин в державі. Тепер після розмови марш. Пілсудського з през. Мосціцьким мають визначити людину, яка буде кермувати державою.

Премієр Бартель — президентом Банку Польського.

Після уступлення з уряду проф. Бартель займе становище президента Польського Банку, яке опорожнюється тому, що минула 5-літня каденція дотеперішнього през. Банку Карпінського.

Кандидати.

Як кандидатів на становище премієра згл. віцепремієра подають: Патека, Свїтальського, Складковського, Сосновського, Славека, Моравчевського. Попри цих подають назвища нових міністрів. Уступити має з теперішнього уряду 7 міністрів. Певне є, що в кабінеті остає: мін. Залеський, Складковський та Моравчевський. Як мін. скарбу називають сен. Глівіца та Клярнера.

Підсекретаріят нац. меншостей?

Кружляє теж чутка, що при новім уряді утворять підсекретаріят для справ нац. меншостей. Був би він при президії ради міністрів. Державним підсекретарем був би іменований д-р Роамарін (Ж. Кл.).

—o—

Член більшовицької місії — обийником.

Дня 2. квітня їхав до Москви член більшовицької торг. місії в Берліні Апанацевич. Перед Барановичами висів Апанацевич із поїзду, щоби відвідати свояків у Колповичах, відки й сам походить. Тому, що Апанацевич є чужинцем і не має дозволу перебувати на польській території, поліція задержала його та відпровадила до поліційного постерунку в Барановичах. Тут він переночував. У середу, коли референт безпеченства Кухарковський розмовляв телефоном, Апанацевич несподівано вистрілив до нього з револьверу та зранив його тяжко в плечі. Опісля вистрілив двічи до поліцая Желязковського. Опісля Ап. звернув револьвер до себе та зранив себе легко в голову. Поліцай Желязковський помер. Кухарковського перевезли до шпиталя у Вильні. Апанацевич остає в шпиталі в Барановичах. До Баранович приїхав прокуратор окр. суду в Новогрудку, начальник виділу безпеченства й інші. В середу веч. виїхав із Варшави до Баранович більшовицький консуль Шахов.

—o—

Димісія австр. уряду.

Кабінет о. Зайпеля подався в середу до димісії. През. Мікляс димісію приняв і поручив уступаючому канцлерові та міністрам вести далі тимчасово урядування. На засіданні ради мін. канцлер Зайпель мотивував своє уступлення. Сказав, що не полагоджено кілька важних справ політичного і господарського значіння, напр. реформа льокаторського закона, реформа судівництва та взаємини із сусіднимн краями. В закордонній ділянці найкраще вести реальну політику та не вязатися односторонно в якімнебудь напрямі. Безнастанною агітацією нагромадили богато ненависти проти особи канцлєра, але теж без умотивування проти його звання та проти церкви. Щоби відібрати аргументи цим, які кажуть, що його особа є перешкодою в річевій праці, канцлер рішився уступити, аби дати партіям нагоду працювати для держави в інший спосіб.

Після цеї заяви віцеканцлер Гартлєб поставив внесення, щоби уступили й усі міністри, бо причини, подані канцлером, торкаються цілого уряду.

Чутки про коаліцію між христ. і соц.-дем. партією вважають дуже правдоподібними. Новий кабінет продовжуватиме політику о. Зайпеля. Між наслідниками о. Зайпеля називають [illegible] мін. Гайнля.

Ґен. Вайґан наслідником Фоша.

Льондонська преса повідомляє з Парижа, що наслідником пок. ген. Фоша буде ген. Вайган, який займе становище голови міжсоюз. військ. комісії. Ген. Вайган буде іменований маршалком Франції.

—o—

Польсько-італ. зближення.

Ґранді приїде до Польщі.

„Еко де Парі" повідомляє, що мадярського премієра, який тепер є в Італії, приняв Мусоліні. Цейже часопис звертає увагу, що італ. держ. підсекретар Ґранді приїде до Будапешту й Варшави. Переіменування польського посольства в Римі на амбасаду — пише „Еко де Парі" — є започаткуванням нової ери в польсько-італ. взаєминах, що дуже цікавить Францію.

—o—

Віна в Мексику.

Бюро Райтера повідомляє, що мексиканські повстанці евакували Джіменез у стейті Чічуачуа. Союзні летунські війська старалися відтяти відворот повстанцям, обкидали їх бомбами. Ген. Карільо, командант відтинку союзних військ, повідомляє, що війська ці в зах. стейтах заняли Ла Круз.

—o—

Над чим радили Мусоліні та Чемберлєн.

Англійські часописи повідомляють, що конференція Мусолінія з Чемберленом мала за мету вияснити деякі непорозуміння, які повстали в звязи з англ.-французьк. фльотовим договором. Римський кореспондент „Дейлі Тел." каже, що на конференції обговорювали теж актуальну тепер справу репарацій. Мусоліні сказав, що на випадок обниження німецьких репараційних сплат супроти Італії мусить теж бути відповідно обнижена сума італ. военних довгів супроти коаліційних держав.

Комунікат Секретаріяту УНДО.

Польські і деякі т. зв. українські, ворожі нам партії, використовували нераз відомі виступи, а останньо в дні 19. III. ц. р. о. Володимира Громницького, гр.-кат. пароха в Тернополі у боротьбі проти нашої партії, зачисляючи о. Громницького членом Українського Національно-Демократичного Обеднання. Подаємо отсим до прилюдного відома, що о. В. Громницький **ніколи не був і не є** членом нашої партії.

Львів, дня 31-го березня 1929 р.

Головний Секретаріят УНДО.

Добро „Просвіти" — це добро цілого народу, а зокрема кожного з нас.

НОВИНКИ

— **Відчит ред. О. Ревюка** в Ню Йорку, заповіджений на 2-го ц. м., на жаль, не міг відбутись з причини формальної заборони поліції. Дотичний відділ поліції, що дає дозвіл на відчити, заявив представникові „Т-ва письменників і журналістів ім. І. Франка", якого візвав до себе дня 2-го ц. м. вранці, що дозволити на відчит не може тому, що ред. О. Ревюк не мельдований і що до повідомлення про відчит повинен бути долучений текст або бодай точний зміст цього відчиту. Наопротязі ранку не було змоги порозумітись з президентом, який вийшов з хати на місто. Він сам довідався про заборону відчиту аж безпосередньо перед входом на салю, перед якою зібралася велика авдиторія. Найбільшою несподіванкою для організаторів відчиту була мельдункова карта, яку ред. О. Ревюк показав на доказ, що є зовсім правильно заявлений у поліції і мешкає у свого брата. Ред. О. Ревюк виїхав на кілька днів на провінцію і після повороту має намір дати заповіджений відчит.

— **Темна львівська хроніка.** На вул. Ґрунвальдській арештували акушерку М. Яворську обвинуваченну у вбивстві комініяра Лукашевського, якого вчора найшли в його кімнаті з простріленою головою. Яворська жила з Лукашевським, який харчувався в неї. Рідня покійного заявляє, що він мав гроші, яких при ньому не найшли. Не є виключене і самогубство. — Вісім місяців вязниці дістала перекупка М. Секула за те, що в приступі заздрости облила сірчаним квасом фільмового ак[illegible]. Підгаєцького, який мешкав у неї і харчувався. Секула приняла Підгаєцького до себе і годувала його за 1 зол. денно в надії, що він з нею оженився. Коли-ж таке дешеве утримання видалось йому надто дорогим і він від неї втік, вона рішила помститись на ньому. На суді зізнала вона, що він звів її, обіцюючи з нею оженитись.

— **Азійський торг в Янові.** При нагоді звичайного процесу за довг 193 зол., які винен був селянин з Янова Й. Голодай своєму сусідові А. Родакові, в одній салі окружного цивільного суду у Львові присутні довідались про цікавий торг: Коли Голодай заявив Родакові, що не в силі віддати йому позичених грошей, цей запропонував йому, щоби Голодай покрив цю претенсію своєю молодою жінкою, якщо хоче йому її відступити. Голодай згодився і оба підписали собі взаємні зізнав: один зрікається грошей, другий жінки на користь другого. Але тому, що при цій умові не було самої Голодаєвої, Родак прийшовши з кордами після такого „контракту" до неї, щоби її забрати до себе, дістав лише лопатою по голові. Розжалобленій якусів він таки подати свого сусіда в суд, де вся ця азійська умова вийшла наверх.

— **Свята і катастрофи.** У Відні підчас двох днів Великодня було 20 спроб самогубства, з цього 3 смертельні жертви. Як відомо, алькоголь підбадьорує кандидатів на самогубство до рішаючих порахунків із життям. В Парижі, де люди не звикли вливатися до пестями, а підчас свят проявляють більше товариської енергії було зате 23 катастроф наслідком надто швидкої їзди автом.

— **Небуденна екзекуція.** Цими днями у Львові трапилася цікава й небуденна історія. Один югославянський адвокат Новочан приїхав до Львова, маючи екзекуційний присуд югославянського суду на одного львівського купця. У Львові суддя потвердив йому цей присуд і Новочан, узявши з собою судового возного взявся до переведення екзекуції. Львівський купець кілька день тому оженився й був зайнятий урядженням свого мешкання. Новочан викликав його до каварні телефоном, удаючи з себе представника чехословацької фірми, й просив узяти з собою гроші на чеки для переведення обрахунку. Коли купець прийшов до каварні, Новочан з судовим возним кинулися на нього переводити кишенькову ревізію. Купець втік до туалети, але там його спіймали й возний відібрав від нього 800 долярів. Та цього мало. Коли купець побіг до свого адвоката, Новочан пішов до жінки купця й жадав від неї решти довгу, загрожуючи, що інакше посадить її чоловіка до вязниці. На другий день суддя скасував видане ним потвердження екзекуційного присуду, від возного відібрали 800 долярів і вернули купцеві, який мав довести документами, що екзекуційний присуд проти нього неважний, бо він свій довг уже сплатив. У тій загадковій історії замішаний також один місцевий адвокат.

— **Національний Музей у Львові** мав у місяці березні 123 (251 предметів) приросту шляхом дарів і закупна — до загального числа 27.327, головно з історії мистецтва та життя УСС-ів у бувшій австрійській армії. Жертводавцями були пп.: Драган М., ред. Ревюк Ом. з Америки, о. Рудович, Сивенький Л., о. Туркевич І. та радн. Чачковський Л. Усім їм складає Управа Музею щиру подяку.

— **Смерть в парляменті.** Сер Льомер Ґвін, губернатор провінції Квебек у Канаді несподівано вмер у будинку квебекського парляменту. Вранці він мав легкий удар серця і лікарі поклали його до ліжка. Та в 5. год. пополудні він в товаристві двох секретарів таки поїхав до парляменту, щоб особисто оголосити декрет про його розпущення. Одначе по дорозі до трибуни він дістав другий удар серця. Коли він очуняв, попросив, щоби принесли перо підписати декрет про розпущення. Та поки принесли перо, наступив третій удар і він умер на руках жінки та міністрів. Сесію парляменту продовжено аж до вибору нового губернатора.

— **У царстві „касина" невдоволені.** У найсупокійнішій державі на світі, Монако, де ніхто не платить податків, не знає військової служби, страйків, сніговиць і ніодного з 14 пунктів Вільсона — піддані починають бунтуватись. Вони не вдоволені своїм володарем чи пак правлінням „спеціяльної дорадчої комісії". Хотять іншої адміністрації. Цими днями, в неділю, зорганізували вони демонстраційний похід під замок князя Луї і вислали до нього делегатів. Князь вислухавши їх, відповів, що спеціяльна дорадча комісія буде скасована і що будуть оповіщені нові вибори на 1-го червня. Але вже через ніч він змінив свою думку, імовірно під впливом цієї комісії і видрукував проклямації з погрозами, що „законна влада має досить сили, щоби зберігти лад у краю (себ-то в місті) і не допустити до всяких демонстріцій". На це бувша міська рада відповіла такою резолюцією: „Князь приняв у неділю делегатів населення. Він дав слово чести, що розпише вибори на 1-го червня. Можна висловити жаль, що слово дане в таких виїмкових обставинах, так хутко забулося. Тільки обітниця нових виборів успокоїла недільну юрбу. Нове рішення князя може розбудити фермент і нові демонстрації, яких ми хотіли би омминути". Монако має в своїй історії неодну криваву революцію. Хоча цим разом пахне що найвище завору-

нями, нема сумніву, що й цих досить, щоби чужинці перестали грати в рулетку, яка є джерелом доходу цього маленького містечка себто держави.

— **Скільки є кін у Польщі.** Статистика з дня 1. березня стверджує, що в Польщі є 19 кінових робітень: 14 у Варшаві, 2 в Познані, 1 в Кракові, 1 в Торуні і 1 в Катовицях. Бюр, що винаймають фільми є 93. Кін по воєвідствам є: у лодзькім 86, у познанськім 79, львівськім 74, у келецькім 61, шлеськім 78, люблинськім 51, краківськім 48, волинськім 36, білостоцькім 46, новогродськім 25, поморськім 53, станиславівськім 29, тернопільськім 25, виленськім 20, поліськім 16. Разом усіх кін є 827.

— **Київські історики,** як інформує „Пролетарська Правда", підготовляють такі нові праці: акад. М. Грушевський продовжує „Історію України", з якої незабаром вийде І-ша частина IX-го тому; проф. Гермайзе пише про соціяльно-економічні відносини на Наддніпрянщині в XVIII. в. а проф. Щербина працює над „Історією Києва", складаючи одночасно провідник по Києві.

— **Всесвітній зїзд жидівських жінок.** В червні ц. р. відбудеться в Гамбурзі всесвітній зїзд жидівських жінок. Підготовчі роботи веде союз жидівських жінок у Німеччині. У зїзді візьмуть участь представниці жидівських жіночих організацій з 20 держав. Крім справ жіночих та педагогічних на зїзді буде обговорена ще справа Ліги Націй та „Жидівської агенції".

— **Сліпа Теміда.** У 1922 р. суд у Брюсселі засудив бельгійського старшину Леопа Ван дер Вувера на досмертну каторгу за вбийство власника корабля Штайнмана, до якого жінки він залицявся. Штайнмана найшли вбитого в „Фенікс" парку. Проти Ван дер Вувера був один доказ вини: при трупі найшли револьвер, що був власністю офіцира. Дарма, що він на суді доказував свою невинність, йому не вірили. Цією справою зацікавився один журналіст і стверднв такий важний факт: револьвер Ван дер Вувера вкрав один душогубець, що втік до Америки. Прокуратура знав вже його прізвище. Ці revelяції сильно схвилювали все бельгійське громадянство, яке домагається ревізії процесу.

— **Японія без гейш.** Японське міністерство внутрішніх справ видало наказ зачинити всі „чайні". Ці чайні, в яких обслугували прославлені гейші, були місцями сходин для пар і ширили деморалізацію. Царство мікада, що европеїзується швидкою ходою, хоче всілякою ціною викорінити пережитки середньовічної торгівлі живим товаром. Уряд заявив, що не буде давати концесій на нові чайні. Тимсамим гейші будуть приневолені поволі шукати собі іншого заробітку.

— **Наймолодша посолка.** Коли спікер (голова) англійського парляменту протолосив традиційну фразу: „Нові члени, що мають намір заняти свої місця, нехай ласкаво підійдуть до стола", тоді з трьома мущинами підійшла до нього молода 24-літня дівчина Дженні Лі. Ніхто не міг почути ні слова із тих відповідей, які вона давала спікерові, так вона була збентежена в своїй новій ролі. Її збентеження росло ще й тому, що в той-же мент із задніх зверей увійшов на салю Льойд Джордж, а з протилежного боку Болдуін і Макдональд. Назустріч новій товаришці підійшло пять посолок: Леді Астор, майже вся закрита великою китицею фіялок, леді Івет, місс Елен Вількінсон, місс Льоренс і міссіс Дальтон. Місс Лі була в цинамоновій сукні і дарма, що представниця робітництва, мала шовкові паньчохи. З модерною підстрижкою, з волоссям розділеним по мужеськи. Місс Лі подала поважно руку спікерові і відступаючи на своє місце стануда на ногу міністрові внутрішніх справ.

— **Паніка на Уол-стріт.** Цими днями славетна світова біржа в Ню Йорку на Уол-стріт перейшла страшну паніку. Наслідком грошевого голоду та збільшення дисконтового відсотку спекулянти почали продавати на біржі всякі папери. Ціни курсів почали падати й коло третьої години, коли біржа закривається, 8,246.700 акцій перейшли з рук до рук, а ціни на них падали все далі, так, що бюлетень курсів вийшов з опізненням на 75 хвилин. Упадок курсів зруйнував одним махом сотні тисяч людей. Підчас цієї страшної біржевої бурі відбулося шість нарад банкирів. Вони рішили почати скуповування паперів, щоб спинити катастрофу. Та на другий день біржеві маклери розіслали своїм клієнтам тисячі домагань, щоб вони виплатили готівку для забезпечення паперів. Кінець цієї історії звичайний — дрібні власники паперів та дрібні спекулянти зруйновані. Зате великі капіталісти одним махом стали власниками велитенських богацтв, бо через якийсь час ціни паперів, які вони придбали тепер за безцінь, знову прийдуть до нормального стану.

— **Д-р мед. Анна Тарасевич-Ортинська** пострифікувала свій празький дипльом у львівському університеті та промувалася дня 23. березня ц. р. на доктора всіх лікарських наук. 1745

Дописи.

КАМІНКА СТРУМИЛОВА. (Боротьба за українську школу в Острові). Боротьба за школу в Острові ведеться від хвилі, коли увійшов у життя закон Грабського. Вже тоді на основі пофальшованих деклярацій за польською мовою навчання в числі нібито 44 введено у нас утраквізм, але такий, що забороняв дітям навіть молитися в рідній мові. Ми внесли рекурс і доказали, що не 44 деклярації могло бути за польською мовою, а лише 4. На тій підставі міністерство рішенням з дня 14. XI. 1927 р. N I. 18.135/27 привернуло назад викладову українську мову в школі. Рішення це оголошено громаді 28. II. 1928 р. з тим, що воно входить в життя з початком шкільного року, тобто у вересні 1928. IX, що дійсно сталось. Аж нараз шкільний інспектор повідомляє нас, що Кураторія рішила дня 31. I. 1928 р. 2477, що знов змінює українську мову навчання в школі в Острові на „wykład dwujęzyczny" і то „natychmiast", бо вплинули 23 деклярації з домаганням польської мови навчання. Тимчасом справа мається так: На рік 1928/9 родичі дітей у шкільнім віці не могли вносити ніяких деклярацій, бо декрет Міністерства в цій справі оголошено 28. II. 1928 р. отже по терміні вношення деклярацій. Правда, другій стороні, себто всім, що домагалися польської мови навчання, термін тривав до квітня, але все таки внесені 23 деклярації за польською мовою навчання є частинно сфінґовані, а частинно вимушені і тимсамим неважні. Докази: Збиранням підписів на тих деклярацїях займався завішений за зловживання бувший „kierownik" громади, який в кількох випадках підписи вимушував погрозами, напр. а) у Теофіля Майби грозив, що на випадок відмовлення підпису він стратить ренту інваліда; б) у Гринька Рекети, Андрія Майби, Романа Климчака підступно вимантив підписи. Внаслідок того згадані громадяни явилися в громадськім уряді і протоколярно заявили та власноручним підписом ствердили, що бувший „kierownik gminy" B. W. видурив у них підписи. Ті підписи вони відкликали письменно, про що повідомили шк. інспектора. Громадська рада рівнож ухвалою ч. 128. з дня 20. IV. 1928 р. запротестувала проти цих зловживань і віднеслася до шкільного інспектора в Камінці, домагаючись переведення провірки щодо автентичности підписів на деклярацїях. Одначе інспектор цієї провірки не зробив. А зате тепер, коли довідався, що громадяни внесли спротив до Міністерства, радив війтові вплинути на людей, щоб усе те відкликали, бо в противнім разі він заведе у школі мову навчання польську... Подаємо це до відома всім, кому слід і просимо взяти нас в оборону. — Острів, 15. III. 1929. (Кількадесять підписів).

ДРОГОБИЧ. (Розвязання пожарно-рух. т-ва „Сокіл" у Стороннім). Наступ на сокільську організацію тревае дальше. Дня 16. березня ц. р. розвязано т-во „Сокіл" у Сторонні. Закидується йому, що не мало пожарних приладів, не відбувало пожарних вправ і не брало участи в гашенні пожежі дня 15. вересня 1928 р. Закиди ці зовсім несправедливі. Бо згадане т-во мало двоголову сикавку, відбувало правильно пожарні вправи під проводом інструктора, що покінчив пожаричий курс у Львові. Стверджує це й письмо громадського уряду, долучене до відклику, а також і записки старшини, яка має всі вправи занотовані. Саме через ці вправи місцева поліція переслідувала як т-во, так і поодиноких членів. Сконфісковано м. ін. сокільські шапки і відзнаки, відібрано навіть посвідку укінчення курсу від інструктора пожарництва! Поліція водила до себе поодиноких членів т-ва та старалась усіми способами відмовити їх від праці в „Соколі". Про пожежу довідались усі щойно тепер з письма староства, бо — як стверджують свідки — дня 15. вересня ніякої пожежі не було. Проти цього рішення Воєвідства, внесено відклик до Міністерства. Б.

БУРШТИН. (Факти і спостереження). До недавна в нашім судовім повіті було кілька кооператив, що мали досі трафіки. В половині березня відібрано їх. І так відібрано трафіки в селах: Боршів, Григорів, Серники Середні і Посвир (одиноку трафіку в селі). В окрузі є дві „русскі" крамнички і тим надано трафіки, а в однім селі відібрано кооперативі, а надано „русским". Народ у відповідь на ті зміни здержується масово від курення. — Є в нашім місточку два лікарі жиди, яким незле живеться. Один з них переноситься до іншого міста. Добре булоб, якби на це місце прийшов лікар українець, який мав би запевнену клієнтелю.

Громадяни! Поголовним членством дамо доказ перед світом нашої свідомости і національної гідности. Тому мерщій в ряди членів „Просвіти".

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ:

Д-ра С. Домашівського: **Плекання Дітини**, *Д-ра І. Свечинського*: **Душа Дітини**. Львів 1929. Стор. 97., ф. 8°.

Evhen Onatsky: Intorno Alla Morte (Gredenze, usi e costumi del popolo Ucraino). Dalla Nuova Antologia. 16 Marzo 1929 Roma, Casa Editrice D' Arte Bestetti e Tunninelli Millano-Roma. Стор. 20, ф. велика 8°.

Записки чина св. Василія Великого. Том III. Вип. 1—2. Жовква 1928. Зміст: І. Статті: Християнство на Україні за часів князя Ярополка І (969-679) (В. Заїкин). Рукописи бібліотеки монастиря св. Онуфрія ЧСВВ. у Львові (д-р П. Гординський). Бібліотека львівських Василіян (о. И. Скрутень, ЧСВВ.). ІІ. Матеріяли. Причинки до життя і справи п. Мокрини Мечиславської, ЧСВВ. (свящ. Е. Майковський). Дневник протоігумена Г. Пазина, ЧСВВ. (о. Гл. Кинах, ЧСВВ.). Катальоґ Прокураторського Архіву в Римі (К. Королевський). „Синопсись" пліснесько-підгорецького монастиря (И. Скрутень, ЧСВВ.). Матеріяли до катальоґування василіянських монастирів у Галичині (М. Голубець). ІІІ. Miscellanea. Боярин чи ігумен? (С. Томашівський). До історії Перемишля і його епископської катедри (С. Томашівський). Преп. Стефан, еп. Володимирський і Галицький та його відношення до зединення Руської Правосл. Церкви з Римсько катол. в останній чверті XI. в. (В. Заїкин). До історії Коліївщини (М. Каровець), ЧСВВ.). Камінь св. Иосафата (о. В. Толочко). З минулого Жировицької Семинарії (В. Харкевич). З історії католицької ідеї в Східній Україні в середині XIX в. (В. Заїкин). „Царські ворота" з соломи (XVIII. ст.) (И. Скрутень, ЧСВВ.). До історії почаївської друкарні (І. Крипякевич). Крехівський сволок XVII. в. (о. Д. Ткачук, ЧСВВ.). До історії Василіян, студіюючих в Брунсбергені (д-р Ю. Лір). IV. Бібліографія. Огляд надісланих книг. Corrigenda.

ЖУРНАЛИ:

Світ, ілюстрований журнал. Львів, березень 1929. Ч. 3. Р. V. Зміст: І. Камінський: Театральна мізерія. П. Карманський: Так, я любив тебе Галичино! М. Гнатишак: Гатор Ченузіре. М. Павленко: Музей України, Леонід: Поезії. М. Рудницький: З поезій прозою. В. Дмитренко: Українська парляментарна репрезентація в Ромунії. И. Скружний: Пригода в кіні. І. Атаманюк: Фраґменти. Проф. Габерлянд: Гіпнотизування тварин. В. Р. Дві книжки. Залізниця через Сагару. В. Райф: Московське мистецтво в Берліні. Вік Ніягари. Е. Кирилюк: С. Васильченко. Обува в старину. В кратері Везувія. І. Яремський: Мусієнкова відплата. Червоні списи. О. Вишня: Не апарат, а язва. Ю. Сльозкін: Батько Викрута (фейлєтон). Загадки. Листування редакції. Веселий кутик.

Проти Хвиль. Ч. 3. Р. II. Львів, березень 1929. Зміст: А. Грім: З циклю: „Субєктивне". Молився я. І. Терновий: На роботі. Арк. Животко: З молодих пісень. Б. Ніжанковський: На сцені. В. Петрів: Нарис. Арк. Животко: Відгуки кольоніяльної політики в культурно-просвітному житті на В. Україні. І. Шкільна справа. А. Красовський: На ідеольоґічні теми. II. Дещо про націоналізм і інтернаціоналізм. С. Гольдельман: Економічні елементи в національних взаїмовідносинах. С. Правда про Совітську Росію. Хроніка. Замітки.

Більшовик України, політико-економічний журнал ЦК. КП(б)У. Харків, лютий 1929. № 28. Р. IV. Державне Видавництво України. Зміст: Передова: — До десятиріччя Комуністичного Інтернаціоналу. До Всеукраїнської партконференції. Гр. Винокур — Головні питання реконструктивного періоду і соціялістичної раціоналізації. Я. Ряппо — Раціоналізація виробництва й зменшення собівартости в промисловості України. О. Шліхтер — Весняння засівна кампанія 1929 р. та завдання партії. Н. Ленцнер — Основні етапи в історії Комінтерну. Ю. Братківський — Перед новими боями. Гнат Бриль — До ліквідації зради в КПЗУ. П. Алісов — Національне питання в Ромунії. Л. Цукерман — Афганістан в боротьбі за незалежність. Критика й бібліографія. Д. Коваль — П. Пожарський — Соціяльний склад української кооперації. А. Торін — Е. Б. Пашуканис и П. П. Разумовский — Новейшие откровения К. Каутского. К. Бернов-ський А. К. Стальгевич — Пути развития советской правой мысли. Стор. 133, фор. вел. 8°.

Нова Хата, журнал для плекання домашньої культури. Львів, квітень 1929. Ч. 5. Р. V. Зміст: О. Заклинська: Марійка Підгірянка. Уляна Кравченко: Люблю. А. Свенціцка: Про порцеляну Cognat. Кричинський: Постаті Римлянок. Різні вісти. М. Фуртак: Перші пятнини дитини. Моди. Ручні роботи. Таблиця вроїв. О. Ш.: Пересаджування цвітів. З. Мірна: Технізування домашнього господарства. Д-р С. Парфанович: Гігієна жінки. Лікарські поради. Приписи. Н. Гарін (Михайловський): Дитячі літа Тьоми.

Сокільські Вісти. Львів, березень 1929 р. Ч. 3. Р. II.

Жіноча Доля, двотижневик для українського жіноцтва. Коломия, 1. квітня 1929 р. Ч. 7. Р. V.

Pracownik Drzewny, organ związku zawodowego urzędników przemysłu drzewnego Rzeczypospolitej Polskiej Lwów, marzec 1929. Nr. 2. R. II.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Володимир Северин Величко, управитель школи в Сільці, помер дня 24. березня в Станиславові, в 42-ім році життя, на заваження крови внаслідок скалічення руки при домашній праці. Полишив він дружину і четверо малих незабезпечених дітей. — Через 18 літ трудився Покійний на педаґоґічній ниві, вихо учи сільську молодь у Луці біля Зел. Устя, Переволоці, Бобулинцях, Винторові та Сільци. Був це зразковий учитель, добрий педаґоґ, великий приятель молоді і трудящий чесний Громадянин. Хоча в Сільці був лише два роки, а вже здобув собі любов молоді і пошану старших. Його заходами перетворено двоклясову школу на 4-клясову, заснував він і сам вів курси для неграмотних старших, та ніколи не відмовляв своєї помочи і поради в щоденних злиднях усім Сільчанам. — Мірилом признання для Його праці був похорон, що відбувся в Станиславові дня 26. м. м. Не вважаючи на несприятливу погоду і віддалення від села, біля 200 селян та селянок та 50 шкільної молоді з 4 вінками прибули з Сільця, щоби попрощати свого улюбленого учителя і Громадянина. На своїх раменах несли домовину з дому до гробу і в простих але ширих словах зі сльозами в очах прощав Його, віддаючи поклін Його праці для їхнього добра. — В. Й. П.!

ОГОЛОШЕННЯ

Спішіться з висилкою членських вкладок до Т-ва „Просвіта". Нехай ні одного не буде між нами, який не став би в ювилейному році його членом.

Театри.

Великий Міський Театр:

Четвер 4-го, г. 7·30 веч. „Травіята", гостинний виступ Ядвиги Дембіцької.

Пятниця 5-го г. 7·30 веч. „Царевич", оперета.

Субота 6-го, г. 4·30 попол. „Поворот Тата".

Субота 6-го, г. 7·30 веч. „Двох павів Б".

Кіна.

„Аполльо": „Дама в льожі ч. 13" з Ґретою Ґарбо.

„Лев": „Загія" — жінка в обіймах дявуна.

„Оаза": „Дві арабські ночі".

„Палас": „Танцівниця з Москви".

„Пан": „Мулєя Руж".

„Фатаморґана": „Дикарка".

„Химера": „Кривда".

Програма радіо.

Пятниця 5-го.

Льондон (358). 20·45 Концерт віольончелі. 21·00 Твори Арна. 24·20 Музика до танців.

Париж (1741). 15·45 Концерт. 18·55 Пате 20·30 „Валькірія" Вагнера.

Берлін (475,4). 20·00 Орхестра Бекера.

Гамбург (391,). 21·00 Веселий вечір танку.

Ляйпціґ (361,9). 16·30 Камерний концерт.

Штутґарт (374,1) 18·00 Легка музика.

Кенігсвустергавзен (1648,3). 17·10 Концерт з Ляйпцігу.

Міляно (504,2). 20·30 Симфонічний концерт.

Рим (443,8). 20·45 „Лякма Кета" опера Пієтрі.

Будапешт (548). 17·40 Російські балалайки. 19·30 Опера.

Відень (519,9). 16·00 Квартет Сільвінґ. 17·30 Концерт. 19·30 Ораторія Гендля.

Москва (1442,3). 20·00 Літературна пятниця.

Харків (1680) 18·30 Вечірний концерт.

Варшава (1395,1) 17·50 Концерт з пукорні. 20·15 Симфонічний концерт.

Субота 6-го.

Льондон (358). 21·00 Російські балалайки. 23·30 Музика до танців з готелю „Мей-фер".

Париж (1744). 18·45 Пате. 20·15 Концерт. 21·00 Музика до танців.

Кенігсвустергавзен (1648,3). 21·00 Концерт солістів.

Мюнхен (536,7) 22·20 Капеля Фрік.

Відень (519,9) 16·00 Орхестра Гумер. 17·50 Концерт. 19·30 Опера.

Штутґарт (374,1). 18·45 Альзатська музика.

Міляно (504,2). 20·30 „Люіза Міллер", опера Верді.

Будапешт (548) 18·40 Концерт артистів опери. 19·30 Циганська музика. 20·30 Сестри Коташі (три фортепіяни).

Москва (1442,3) 19·00 Концерт з колюшневої салі.

Київ (775) 18·00 Легкий концерт. 19·40 Концерт і музика до танців.

Харків (1680). 17·10 Камерний концерт. (477) 18·30 Опера.

Варшава (1395,1). 20·30 „Ворог жінок", оперетка. 22·30 Музика до танців.

Громадяни! Приготовляймося до відповідного відсвяткування 60-літнього ювилею „Просвіти" та причинімся всі гідним нас ювилейним подарком до створення КНЯЖОГО ДАРУ для нашої Матери.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича.

Козова:
5.IV. Казка Старого Млина.
6.VI. Вихрест.
7.IV. Маруся Богуславка.

Бережани:
8.IV. Ній.
9.IV. Балар.
10.IV. Маруся Богуславка. 12—?

Відчит През. Д-ра Костя Левицького п. з. „До проблеми національних меншостей" відбудеться заходом Правничого Товариства дня 4. квітня п. р. в год. 6·30 веч. в салі „Української Бесіди", вул. Рутовського 22. 1—1

„Комітет допомоги вдовам і сиротам по священиках" у Львові висловлює отсим горячу подяку П. Т. п. І. Шмериконській-Праймовій, п. Д-р В. Тисовні, Хорові п. ради. Купчинському, п. Нат. Юрчинській, п. Д-р Р. Кришталяському, п. М. Віханській і п. Д. Гординській за ласкаву участь в концерті дня 12. березня п. р., чим причинилися не тільки до підвесення артистичного уровня концерту, але й до гарного касового успіху. — Виказ жертв і фантів повістимо в окремім звіті. — За Управу Комітету: **Н. Дзеровичева**, голова. 1744 1—1

Оголошення конкурсу. Краківська Фідія Товариства Інжинірів та Техніків Українців-емігрантів у Польщі цим оголошує Конкурс на стипендію ім. Ґол. Отам. С. В. Петлюри. — Стипендія в розмірі стодвадцять (120) зол. пол. місячно з початком шкільного року 1929—30 має бути уділена студентові металюрґічного відділу Краківської Ґірничої Академії. Умови: 1) Українець. 2) Укінчена середня освіта. Треба представити свідоцтво зрілости (зглядно заперту нотаріяльну копію) на право вступу до Ґірничої Академії. 3) Життєпис з зазначенням матеріяльного стану. Останній термін вплину прошань 20. травня 1929 року. Прошання належить надсилати по адресі: С. Суходол, Краків, вул. Смоленська ч. 7. — Управа Філії Товариства Інжинірів та Техніків Українців-емігрантів у Польщі.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ПЛАТИМО високі ціни за золото, бриляянти і перли Дембровські-Розважевські, Львів, (Готель Жоржа), вул. Академічна ч. 2. Оцінка безплатно. 13 6 45—?

УМЕБЛЬОВАНИЙ покій для солідних панів на становиську до винайму — Зголошення в Адміністрації „Діла". 1741 2—1

ҐОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецізійні продає на готівку і на гати від десятків л'т в найліпшої сторони висна фірма Ігнац Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 3 3 153-?

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 45.

433 Пересвітлення Рентґеном. 3—24

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.

Скріплювання хитаючихся зубів пальобуванні й виплимання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті після найновішої системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. II. і. Урядовим і студентам значна знижка. 1689 ка. Тел. 65 73. 8—20

Іван Кохановський

ем. суддя окр.

отворив адвокатську канцелярію

в Богородчанах.

1731 2—1

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

ч. 76 (11.417). Львів, субота 6. квітня 1929. Pocztowa opłata zaryczona ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею:
В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Уступлення Зайпеля.

Львів, 5. квітня 1929.

З Відня прийшла несподівано вістка, що уряд Зайпеля подався до димісії, яку президент республики Мікляс приняв. Покищо уступивший канц. канцлер і його міністри ведуть дальше свої аґенди, поки не буде зложений новий менше або більше життєздатний уряд.

Причини, що спонукали пралата Зайпеля уступити з цілим кабінетом, подав він на засіданні ради міністрів. По його заяві це ті важні для політичного й господарського життя Австрії справи, яких досі не полагоджено, в першу чергу: реформа закону про льокаторів, хоча противенства в цій справі можна було побороти і реформа судівництва та взаємин з поодинокими союзними країнами (Стирією, Каринтією, Тиролем і т. д.). В ділянці закордонної політики — казав канцлер Зайпель — не всі партії згідні в тому, що слід вести політику реальну і що найкраще працюється для будуччини тоді, коли вимикається односторонніх союзів і зобовязань в одному напрямі.

Щодо інвестиційної позички, то переговори в цій справі є на добрій дорозі. Інтенсивна господарська політика внутрі держави видала свої овочі: торговельна і митна політика дістали ту тягліcть, якої бракувало нераз наслідком внутрішніх терть. Саме ці тертя були причиною того, що не використано ріжних можливостей. Очевидно — дотеперішній уряд зовсім неслушно обвинувачувано в пособлюванні й роздмухуванні тих внутрішніх терть. Бо було саме навпаки.

На жаль — заявив дальше о. Зайпель — при помочі безнастанної аґітації, яка не перебирала в засобах, нагромаджено богато ненависти, і то не тільки проти особи канцлера, але також — без ніякої причини, без ніякого мотивування! — проти духовного стану взагалі і проти церкви зокрема. Щоб отже відібрати аргументи тим, які уважають його особу за перешкоду в річевій праці, рішився канцлер уступити, аби таким робом дати партіям можливість і нагоду працювати в користь держави в інший спосіб. З цією заявою Зайпеля солідаризувалися всі міністри й уступили разом з ним, уважаючи, що мотиви уступлення, які він подав, дотичать цілого кабінету.

Що криється за тим уступленням Зайпеля, покищо не знати. На всякий випадок його димісія була для політичних кругів, звичайно добре про все поінформованих, несподіванкою. Загально думають, що димісія кабінету вийшла з особистої ініціятиви канцлера, бо річевих, безпосередніх причин до димісії тепер не було.

З тих мотивів димісії, що їх навів Зайпель, найважніша справа реформи закону про охорону льокаторів, який в Австрії задержався в незміненому виді ще з часу війни. Це справа, яка все ще стоїть в осередку політичної дискусії в австрійській республиці і є без сумніву одиною справді популярною проблємою в державі. Християнсько-суспільна партія разом з іншими несоціялістичними партіями напирає здавна на зміну того закону. Але що могутня соціял-демократична партія не хоче й чути про зміну льокаторського закону, базуючи на ньому всю свою внутрішню політику, то ціла та справа станула на вістрю меча. Це справді основна проблема австрійської політики, розвязати якої не зумів і такий розумний та проворний політик, як Зайпель.

Реформа судівництва і взаємин з краями, що є складовими частями австрійської республики, є теж важною справою, хоч без сумніву менше пекучою, як справа зміни закону про охорону льокаторів. Ця справа товчеться теж здавна, а що і тут входять у гру ріжні розбіжні інтереси поодиноких країв і центра, то і її не легко вирішити. Але остаточно ця справа може мати тільки другорядне значіння в тих мотивах, що спонукали пралата Зайпеля до димісії.

Головною причиною уступлення австрійського канцлера і його уряду буде на нашу думку та, яку він навів при самому кінці своєї заяви. А саме систематично ведена проти нього — як духовної особи — аґітація-нагінка зі сторони соціял-демократії. Ця аґітація справді неперебірчива і вона посіяла богато ненависти в душах широких кругів робітництва проти особи того священика-політика, якому довелося стільки літ вести керму австрійської держави. Ця аґітація проти ненависного соціялістам Зайпеля довела до того, що сфанатизований робітник виконав на нього перед кількома роками револьверовий атентат. Кулю з того револьверу носить Зайпель до-нині в своїому тілі...

Після його димісії є дуже правдоподібним прихід до керми в Австрії християнсько-суспільно-соціялістичної коаліції, бо з уступленням Зайпеля відпадає для соціял-демократів головна перепона, що стояла їм на шляху до співпраці в уряді. В такому разі наслідником Зайпеля буде хтось з христ.-суспільних світських політиків і вже нині називають між іменами майбутніх наслідників Зайпеля б. міністра Гайняя. Ясна річ, що перед створенням такого коаліційного уряду обі великі партії Австрії мусять порозумітися в найосновніших справах австрійської політики.

Судівництво на Україні.

В харківському „Комуністі" з 28. березня ц. р. находимо статтю теперішнього народнього комісара освіти в уряді УСРР В. Порайка на теми судівництва на Україні. В статті порушені такі справи, що варто з ними познайомити і нашу громаду.

В. Порайко (з походження галичанин) спиняється над чотирома явищами теперішнього судівництва на Україні, а саме: над кадрами органів судівництва, над судовою процедурою, над карною політикою радянських судів і над звязком судів з масами.

Перейдемо всі ті точки по порядку.

При формуванні кадрів судівництва радянська влада була незвичайно обережною та старалася обсадити їх найпевнішими та найбільше відданими собі людьми. А таких шукали комуністи передовсім серед робітництва. З 1. жовтня 1928 р. було в судах на Україні 78 відс. робітників і селян, а комуністів було аж 89.6 відс. З 1. лютого 1929 р. цей стан змінився: робітників і селян остало 61.1 відс., а число членів компартії зросло до 97.5 відсотків. Щож до слідчих судових органів, то серед них є тільки 35.6 відс. робітників і селян, і тільки 40 відс. партійців. З тим станом у слідчому апараті комуністи борються та бажають за всяку ціну довести до того, щоби в ньому було 100 відсотків комуністів. Щоби це осягнути, стараються використовувати для слідчого апарату перш за все тих партійців, що кінчать юридичні факультети. А крім того хочуть ввести туди значний відсоток робітників і селян, улаштовуючи для них спеціяльні юридичні курси. Прокуратура обсаджена виключно членами партії. Недостачу теоретичної підготовки у прокураторів стараються комуністи усунути при допомозі окремих юридичних курсів, присвячених виключно для вишколу адептів прокуратури.

Самозрозуміло, що від такого судівництва, яке обсаджене нефаховими і нераз навіть дуже мало грамотними людьми, богато вимагати не можна. Та найгірше мусить терпіти від того сама ідея правосудля. Очевидно, що для маловишколених теоретично та ще менше здатних до того, щоби опановувати складні судові справи практично, суддів — у найтрудніших моментах знання й орієнтацію заступає інстинкт, що все находить оправдання в капітальній максимі комуністичного правосудля, а саме: в „революційній совісти".

Але в численних випадках не помагає більшовицьким судам і „революційна совість". Це видно передовсім у справах, звязаних з судовим поступованням (процедурою). Наслідком фахової теоретичної непідготованости та практичної безрадности суддів, більшовицькі суди визначаються великою тяганиною та поважними залеглостями. І так у 1927 р. було в українських судах 9.483 неполаднаних своєчасно справ, на один „слідчий поділ" (такого терміну вживає В. Порайко) випадало їх по 21. А з першим жовтня 1928 р. було таких неполаднаних справ вже тільки 5.296, тобто на один „слідчий поділ" випадало 12 справ. Загально в судах справи тягнуться по два до чотирох тижнів. Запобігти цему старається влада в той спосіб, що намірює організувати т. зв. товариські суди по підприємствах і при сільських радах. Порайко стверджує, загально, що в радянських судах „є так богато тяганини, стільки формалізму і бюрократичних перекручувань, що цілком справедливі ті нарікання, які спостерігаємо серед громадянства".

Щож до карної політики, то Порайко стверджує, що суди надужівають такого виміру кари як „короткочасне позбавлювання волі". Серед радянських суддів панує загально переєвідчення, що без приморовлювання тюремної кари не можна обійтися з тієї простої причини, що інші кари не мають ніякого значіння. Тимчасом закон передбачує аж 13 випадків іншого виміру кари. Серед них є такі як примусові роботи, звільнення з посади, громадська догана, конфіската майна, грошева кара, пересторога та інші. Народній Комісаріят Юстиції робить заходи, щоб в будуччині приморовлювання тюремних кар при виміру справедливости обмежити.

Коли приходиться писати про четверту, порушену В. Порайком справу, а саме про звязок органів юстиції з масами, то тут важко його зрозуміти. Бож здається суд, як такий, має все найбезпосереднішний звязок саме з масами і то в усіх краях та при всяких режімах і державно-устроєвих формах. На Радянщині виходить не так. А не так мабуть тому, що там під „звязком з масами" розуміють живий і тісний контакт з професійними організаціями, комітетами незалежних селян, робітничими і сільськими кореспондентами і т. д. Так, видно, розуміє цей звязок В. Приходько. Він думає, що без так зрозумілого „звязку" важко буде радянському судівництву взагалі „впоратися з тими завданнями, що їх накладають на органи юстиції партія та радянська влада". Іншими словами ці „звязки з масою", тобто з профсоюзами, комнезамами, робселькорами і комуністичними партійними установами, потрібні для радянського судівництва тому, щоби воно стояло не на сторожі справедливости як такої, але щоби виконувало завдання, які покладає на нього партія і влада. Не даром ще в старині богиню справедливости представляли собі з завязаними очима, тобто сліпою. В нинішніх часах треба це розуміти так, що вона має бути сліпою на справедливість, а надзвичайно вразливою та гнучкою на інтерес такої чи іншої суспільної касти, яка виконує владу.

Військова диктатура в Чілє.

Військова диктатура в Чілє, як звичайно, не має за собою доброї слави й не тішиться симпатіями широких верств населення. Попередник теперішнього президента Чілє й його диктатор, ґенерал Ібанес, тримається виключно силою аброї. Всі симпатії широких верств населення, особливо біднішого, належать його попередникові, донові Артурові Алессандрові, який живе тепер на вигнанні в Парижі. Чілє донедавна було в руках олїґархії, яка складалася з кількох дуже богатих родин. Середня кляса була дуже мало розвинена і не грала жадної ролі. Між робітництвом та убогим селянством повстав великий політичний рух з програмою радикальних соціяльних та політичних реформ. На чолі цього руху став адвокат Артуро Алессандрі. Він зорганізував широкі народні маси, вивів їх на вулицю і став нарешті президентом Чілє. Та його президентура тяглася не довго, бо його власний військовий міністр зробив переворот і став президентом. Усіх своїх противників, як лібералів, так і клерикалів він або післав на вигнання за кордон, або депортував на безлюдний остров. Всі вищі державні уряди він обсадив офіцерами армії та фльоти, а щоби звязати їх з собою, підвищив їм платні, що значно обтяжило державний бюджет. Та хоч військова диктатура вислала на заслання лібералів, то не змогла скасувати деяких соціяльних здобутків, як закону про платні для державних урядників та службовників. А пролетаріят остав далі безправним. Військова диктатура ґенерала Ібанеса, не зважаючи на всі свої старання, ніяк не може вивести країни зі стану економічної депресії. Тому й становище весь час непевне.

Чи вічний мир є утопією?

2. Третя доба людства.

Фільософ Тард подекуди зором пророка передбачив в упрощеній формі те, що здійснюється в нашій добі, якщо погодимося на факт, що зусилля всіх суспільних організмів прямували несвідомо до поширення цивілізації по всій землі. Тард твердив, що цей ідеал не можна осягнути раніше, ніж будуть існувати винаходи швидкої комунікації і негайної передачі думки. Слід пригадати, що він висловлював свій погляд у 1901 р., коли бездротний телеграф і літаки існували ледви в уяві Жюль Верна.

„Коли ці засоби будуть винайдені — каже Гард — тоді пічнеться нова доба розвитку людства, багато цікавіша і більше рівномірна в своїм поході вперед, ніж попередня... Перед новим зразком цивілізації, що запанує загально, стане завдання, щоби його розвивати льогічно, у повній гармонії, боротись зі зразками ворожими йому і йти до його досконалення, згідно з його основним принципом... Коли все буде скольонізоване — бо земна куля не є необмежена — тоді само собою щезне кольоніяльна горячка і цивілізовані народи шукатимуть іншого виходу для своїх потреб експанзії".

Коли-ж це буде? Пічнеться третя доба людства, коли рахувати, що ми є в другій, а першою була фаза передісторична, тому, що суспільні гуртки були такі малі і такі розсіяні, що відокремлені від себе вони находились майже в повній ізоляції.

Друга доба, в якій ми боремось так болюче, складається з людських громад, що зростають поодиноко, зеднуються, наступають собі на пяти, „але шляхом щораз частіших і більше кривавих воєн ідуть у напрямку могутньої федерації або велитенської монархії".

Доля такої монархії рішалась між 1914 і 1918 рр. Не багато бракувало, а одна з можливостей Тарда могла здійснитися. Нема ніяких гарантій, що нові спроби такого роду не повторяться. А все-ж таки бачимо нині поважні зусилля для федерації народів як напр. Ліга Націй?

Третя доба прийде після моменту, коли єдність політичного верховодства запануе на всій землі і війни, бодай зовнішні, скінчуться на віки, а коли не буде вже земель, які можна відкрити і кольонізувати, все буде цивілізоване та замирене. Але Тард приймав остаточно можливість, що політичне верховодство може утревалитися або в формі імперії або в формі федеративній. Найбільше імовірною вважав він концесію федеративну. Він передбачив, що в цій третій фазі виступлять з зовсім новою гостротою нові соціяльні проблеми, які колись були предметом дискусій тільки передових соціялістичних гуртків. З менту, коли ніхто не буде журитись закордонною політикою і кольонії не будуть предметом уваги, тоді вся праця буде звернена виключно в напрямку внутрішньої політики і соціяльної реорганізації. Тард каже, що „найбільше привабливою метою діячів буде заволодіти одною партією і всі суспільні кляси зеднати для одної мети".

Вже нині бачимо, як зарисовуються зовсім виразно деякі моменти цього процесу. Річ ясна, що в суспільних справах є можливі ріжні, зовсім ріжні розвязки і що „багато теорій є хибних, коли вони прикладені до явищ другої доби, тимчасом, коли ці явища проявляться аж у третій добі".

Маємо 1929 рік. Доба кольонізації ще не хутко скінчиться, отже проживемо ще довго в другій добі розвитку людства. Ця доба тріватиме не тільки так довго, як довго не щезнуть країни, які можна кольонізувати, але також як довго існуватимуть такі неосяжні простори як Росія або Китай, де обичаї є зовсім ріжні від обичаїв европейських держав.

А проте можна вірити, що третя доба не є мітом і що прийде час, коли віддалення між державами щезне, завдяки комунікаційним засобам і передачі думки, слова і образів на віддаль, і коли земля подобатиме на скляний дім. Міжнародні війни щезнуть, завдяки міжнароднім договорам і федеративним союзам народів, але чи люди перестануть між собою боротись? Не піддаваймося цій ілюзії. З менту, коли щезне віддалення і легкі засоби поширювання думок наближать суспільні кляси ріжних країн, замісць міжнародніх воєн прийде черга на війни соціяльні і це тріватиме так довго, доки не „буде повної гармонії між клясами". На цьому місці треба поставити питайний знак.

Ось пророцтва Тарда, які передаємо на його відповідальність:

Війни є можливі ще на довгий час;

Нема неможливости, що колись війни скінчаться;

Замісць війни народів щораз більше позначується тенденція до війни кляс, які тріватимуть так довго, аж кляси не зіллються в одно;

Щоби тільки перед цим ідеальним днем не прийшов швидше кінець світа!

Іншими словами зусилля над зближенням народів, яким нині придивляємось не є таксамо даремні, як у майбутности не будуть даремні спроби, щоби зблизити до себе соціяльні кляси.

Заговір комуністів в Греції.

Венізельос заявив в атенському парляменті, що комуністи готують державний переворот у Греції, і що уряд поробить усі потрібні заходи, щоби комуністичну акцію спараліжувати. Він звернувся до робітників з закликом не йти за комуністичними агентами і просив палату як найшвидше прийняти закон про боротьбу з комуністами. Заява Венізельоса зробила величезне враження на палату. Всі скликані комуністами збори та демонстрації заборонено. Після відомостей міністерства внутрішніх справ комуністи готують в першу чергу загальний страйк.

ЗАМІТКИ і ВІДГУКИ.

Розкриті карти.

Теперішній орган львівської ендеції „Львівські Курєр Поранни" з 4. квітня п. р. приніс дотепну статтю п. н. „Задоволені меншости". В ній автор полемізує з тими польськими патріотами, що висказують політичні, зрештою чисто теоретичні, погляди про те, що „тільки задоволення національних меншостей принесе користь Польщі". Автор каже, що в зацитованому реченні є одно непотрібне слово, а саме: слівце „тільки". Бо він (автор) не посувається „так далеко у своїй любови до ближніх, щоби їм бажати сповнення бажань".

„Руський чи білоруський нарід — пише автор — був би задоволений, колиб йому дати безпеченство, порядок і добробут. Прямувати до того є безсумнівним завданням держави. Натомість не є ним сповнювання політичних постулятів, які висувають одиниці, що накинулися (!) народові на провідників, ловлять рибу у мутній волі, а часто просто за гроші служать зовнішним ворогам Польщі. Щоби не затримуватися довго при цій справі, присвятім увагу одній тільки ділянці, напевно найважнішій, а саме шкільництву. Треба признати, що в тому випадку провинилося богато саме польське громадянство. Не зрозуміло одної великої правди: *що не втримаємо територій з мішаним населенням, а бодай будемо в них вічно сидіти на вулкані, якщо буде існувати окрема непольська школа. За ліквідацію тієї школи варто заплатити високу ціну* (підкреслення наше — Ред).

„На жаль, ми не хотіли її заплатити. Коли проф. Грабський як міністр освіти ввів у гімназіях східної „Малопольски" науку руської мови, то був це перший крок до утраквізму, який в остаточних наслідках був би довів до зміни всіх шкіл на двомовні з переважою польської мови як державної та більше розвиненої. Наша суспільність, не досить до того підготована, не зрозуміла цього і ставила опір".

„*А чейже утраквізм* — пише далі автор — *є одиноким засобом, що веде до згідного співжиття, бо руські школи уникляються від контролі і продукують грізні ряди інтелігенції, виховані в ненависти до нашого народу, що приймає часто типово злочинні форми.* (Підкреслення автора.) Утраквізм це розумне гасло і блискуче успішне. Коли-ж вводиться двомовність у деяких польських школах, а одночасно інші нищиться цілковито, то знова викривлюється одно поняття з тим наслідком, що з доброго сталося злим, зі спасенного шкідливим. В ім'я якого гасла це роблено? В ім'я покутуючих ще в деяких міаках федераційних мрій. Велитенська думка Ягайлонів, що дала Польщі віки розквіту і могутности — чи не так? Знаємо це вже на память. Але ця думка була викональною і творчою в часах, коли у всьому рішали два чинники — династія і шляхта. Спольонізувалася династія, спольонізувалася шляхта і

ВОЛОДИМИР БІРЧАК.

БЕЗЖУРНІ ДНІ. 26)

Оповідання.

(Продовження)

— Що це за одна? — спитав Грицько.

— Пощож тобі знати? Я дав слово чести...

— Сказав досі, кажи й далі.

— Ксеня Долинська, а відлана...

— Ксеня Долинська? — спитав поет. Ксеня Долинська...? Ксеня Долинська...? — і не міг собі її пригадати, бо, сказавши правду, мав тих дівчат досить. Але по хвилі таки пригадав собі. Пригадав собі і як не зловиться руками за коліна, як не стане гойдатися і при тому реготатися!... — Ха-ха-ха. Та Ксеня, та Ксеня!

— Що таке?

— Ти ідіот! Ідіот! Ха-ха-ха. — реготався поет далі.

— Хто ідіот? — спитав Стецько.

— Роман! Роман! Ха-ха-ха! Ідіот! — каже Грицько. — Я писав вірші до тої Ксені, знаєш, що ми були в неї. Ха-ха-ха. А в сусідстві мого батька жила оця Ксеня Долинська. Не гарна, подовгасте лице, довгий ніс.

— Та, та.

— І злісниця обмовна — продовжав Грицько.

— Ну,ну.

— Отже я писав вірші до цієї Ксені, а ці вірші читала та Ксеня. Ха-ха-ха! Й думала, що це я пишу до неї. Ха-ха-ха! Вона й звірилася раз перед моєю тіткою, що не є проти мене і що їй дивно, що я нарікаю, немовто вона мене не любить, а вона прецінь... нехай тільки буду сміливий, поговорю з нею... Потім проклинав я оцю першу Ксеню, а та — тепер це бачу добре — брала це до себе. Ха-ха-ха! Правда, правда, тепер пригадую собі. Перед своїм весіллям вона знов переказувала мені... Тепер я добре все розумію!

Грицько і Стецько стали сміятися. Роман тер себе рукою по чолі.

— Грицьку, все те правда, що ти тут говориш? Ти ніколи не писав до неї, не любився в ній, а це тільки вона собі таке сама вбила в голову? — питав Роман.

— Так! — відповів Грицько. — І як ти міг повірити, що я писав поезії до такої довгоносої?! Як мусів би затратити увесь естетичний смак... Що думаєш про мене?!

— Як так, то їдемо далі! — рішився Роман. Дома все виясню... Справа цілком інакше представляється. Тепер, Миколо, їдь!

— Миколо, гов! — крикнув тепер Стецько, — бо хто раз скинув мене в ночі з воза, тому вже не вірю. Тобі наплетуть завтра знов якихось небилиць і ти знов, замісць розібрати холодним розумом діло і стати в нашій обороні — зачнеш нас вивозити! О, ні, тільки раз скинув ти мене із свого воза, вдруге вже не скинеш! Їдь!

— Алеж я вас не скинув, Бог свідком, що ні. Справа розяснилася.

— Їдь! — крикнув і Грицько, що також був уже на землі.

— Алеж, товариші, не робіть авантур...! І щож ви тепер зробите в ночі, серед поля?

— Ха-ха-ха! — реготався Грицько. — А то тяжкий ідіот! Найперше нас скинув, а тепер журиться, що будемо робити — промовив Стецько і підігнав коні. — А ти навчися з людьми жити Бувай здоров, щаслива дорога!

Коні рушили. Грицько і Стецько післали за Романом іще кілька чемних слів, а яких одно слово „тяжкий ідіот" було ще найчемніше. Коні побігли скоро і віз щез у темряві...

XXIII.

— Де ми? — спитав Грицько.

— Ха-ха-ха! — реготався Стецько.

— Чого сміешся? Дав себе скинути з воза і не спитався де!

— Я аніз добровільно, а це тебе скинено. Ти ти писав вірші, а не я!

— Чого присівся до мене? Кажи, де ми є? Котра тепер година? — хвилювався Грицько. Ру тому, що почувався винним, а також тому, що дрібні пригоди життя виводили його з рівноваг

— Де ми є? — сміявся Стецько. — Означ тобі точно на основі найточніших географічних відомостей, які виніс з гімназії. Ми є біля якоїс купи каміння на північній земній півкулі. А що до часу, то біжи до банку і поглянь на свій годинник. Ха-ха-ха!

— Дурні жарти тобі в голові!

— На премудрі твої запити.

— Хочу знати, де ми є, котра тепер година? — хвилювався далі Грицько. — І як можна було не спитати Романа, де нас скидає! І що тепер? Ілн тепер у темряві, куди хочеш, роби, що хочеш. Ні села ніде не видко, ні людей. Усе через тебе!

— Все через мене? Ти писав, виписував любовні вірші, а скинули через мене!? Грицьку, ти ти вже й брехню зачисляєш поміж поетичні тропи й фігури?! Скинули через мене?! Диви на того мудрагеля!...

— Це все добре, але куди ми тепер? — спитав уже лагідніше Грицько.

Стецько мовчав.

— Не маєш чого гніватися. Котрою із тих чотирьох доріг, що тут перед нами розходяться, підемо тепер? — питав Грицько знов.

— Найперше мусимо вирішити, куди саме йдемо — відповів Стецько, — а щойно тоді шукатимемо дороги. Я думаю, що нам будоб звідси що найближче до Березівки.

— Нехай буде, ходімо до Березівки. Але куди?

(Продовження буде.)

все було добре. Нині відносини й умовини інші. Без сумніву було би похибкою рішати державно-територіяльні питання на основі самої статистики, але важко також не визнавати в ній дуже важного чинника. Нехай нас Бог боронить перед Польщею, в якій ми були б у меншости"!

Страх цей дійсно оправданий і тому ендеція так дуже щиро бажає спольонізувати чимскоріше „креси" при допомозі шкільництва. Треба признати, що ендеція все говорила отверто про те, що хоче „інородців" зденаціоналізувати, все відкривала політичні карти і тому й наведене не є для нас новиною. Та всеж таке пригадування нашій суспільности того, в ким і з чим вона має до діла в ендеках, не шкідливе, а навпаки навіть доволі корисне. Чим вони ясніше ставлять справу, тим краще для нас і для того „рускего люду", якому вібито накидуються самозванчі провідники.

Радянська Україна.

На культурному фронті.

Культурно-освітній відділ Всеукраїнської Ради Професійних Спілок організує в Київі робітничий університет, а в Сталіні пересувний український робітничий театр. У сімох робітничих осередках намічує організацію курсів українознавства для низових професійних робітників. Курси українознавства для робітників центральних професійних установ мають бути влаштовані у Харкові та Київі. Вукоспілка теж має намір розвинути цього року широку культурно-освітню працю серед кооперативних робітників. На ту ціль призначила вона мілїон карбованців. У плані є заснування 500 пересувних кін та урухомлення триста чарівних ліхтарів. Попри те в найближчому часі має появитись окремий кооперативний кіно-журнал. — Всеукраїнська Рада Професійних Спілок видала комунікат, з якого видно, що останніми часами влилося до промислу 300 тисяч нових робітників, що прийшли зі села. Вони внесли зі собою богато „чужих настроїв" у робітничі осередки і через те Рада Профспілок береться за їх „перевиховання", щоби не „зривали" у будуччині „трудової дисципліни". Всі ці культурні заходи з заснованням робітничого університету, пересувного робітничого театру, з урухомлюванням аж пяти сотень кін кооперацією мають за завдання одно: поширити серед робітництва, особливо серед того нового, що прийшло зі сіл, комуністичний світогляд та переробити психіку того робітництва так, щоби вона всеціло була заабсорбована тільки комуністичними гаслами та стала вразливою виключно на накази правлячої комуністичної верхівки.

Боротьба з пияцтвом.

На зборах всеукраїнського протиалькогольного т-ва стверджено, що протиалькогольний рух на Україні розвивається мляво. Профспілки та кооперативні організації — пише „Пролетар. Правда" — майже нічого не зробили, щоби його пожвавити. На зборах рішено вжити заходів для поглиблення та поширення того руху. Між іншим рішено уладити в Харкові постійну протиалькогольну виставу, зорганізувати при робітничих осередках кольпортажу протиалькогольної літератури та перевести на всій Україні, від 15. квітня ц. р. починаючи, місяць боротьби з алькоголізмом. На травень ц. р. рішено скликати всеукраїнську конференцію всіх протиалькогольних товариств у справі узгіднення та уодностайнення боротьби з алькоголем.

По цінах, проти ухилення пр. проти жидівська всесвітньо в патентному "Академіє". — Виключна продаж в українські пирсинах год сестіз „МАЛЮКАТА" у ЛЬВОВІ, вул. (вторник, ч. 35, II. поверх. 1746 1—3

Боротьба з „жидом", „кацапом" і „хахлом".

У „Пролетарській Правді" з 31. березня читаємо, що президія Укрголовнауки в Харкові рішила негайно виключити з усеї української термінольогії, зокремаж з видань Української Академії Наук слова „жид", „кацап" та „хахол" як пережитки „національного шовінізму часів царату". З тієїж газети довідуємося, що справа декретного, що так скажемо, скасування тих слів та усунення їх з української лексики має вже свою історію. Для полагодження цієї справи вибрано свого часу аж окрему комісію з проф. Синявським на чолі, але робота цієї комісії тягнулася за довго і тому справу „вирішено" радикально. Чи від такого „вирішення" щезне слово „жид" або „кацап" на Україні — треба щонайменше сумніватися. А що в Росії не щезне слово „хахол" ніколи і що там з ним не будуть боротися аж декретами — це більше як певне.

За океаном.

Новий український часопис в Канаді.

В березні ц. р. появилося перше число нового українського часопису в Канаді п. з. „Новий Край" (New Country). Новий часопис міститься при Українськім Іміграційнім і Кольонізаційнім Т-ві в Едмонтоні і є одиноким українським органом у провінції Альберта. Зі змісту „Нового Краю" видно, що це часопис, посвячений українським еміграційним справам. Адреса того часопису така: „New Country", 10327-101 st Street, Edmonton, Alberta.

Комуністичний часопис в Аргентині.

В Буенос Айрес в Аргентині почав виходити український комуністичний часопис „Пролетар", орган „Союзу Українських Робітників в Аргентині". Комуністичні фрази про визволення людства з неволі капіталу, високопарні кличі про свободу, рівність, братерство і т. п. і низькі напади на все те, що українське, не комуністичне, — ось усе, на що могли здобутися червоні редактори в першому числі „Пролетаря". Поза рямки комуністичної ідеольогії так і не вийшли.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Мій „Пріма Апріліс".

Перший квітень зближався до нашої редакції, а члени її ще не були згідні, як відсяткувати традиційний „Прима Априлис" (тримаюся нового правила правопису). Думки щодо цього були поділені, як врешті завсіди, коли йде про щонебудь. Одні казали не робити нічого, другі робити, але дуже оглядно, треті як робити, то робити!

Побідила компромісова думка других і третіх, себто: як робити, то робити, але дуже оглядно.

Мене посадили за статейне бюрко, дали велике перо, широкий каламар і сказали: „Напиши Закордонний Політичний Огляд"!

Я сів, зробив серіозну міну і написав...

Погодив одним махом пера Анґлію з Америкою та вислав їхніх делеґатів до Москви. Довів до шевської пасії Мусолінія і порадив йому, щоби скомунікувався з Андрієм Лівицьким у Варшаві, в справі концесій над Чорним Морем. Віддав будову тунелю попід Ляманш Королівському Брит. Ґеограф. Т-ву. Злучив Льондон з Бомбаєм широкоторовою залізницею, а історію затопленого анґлійського корабля з майбутністю України...

Все це виглядало на зовсім приличну китицю, бо вбране було пахучими квітками зі статейних оранжерій, як: ґльобальні дімензії, ґеополітичні міркування, контрагенти, конфлікти і контроверзи, експльоататори і експерти, фактори і потентати, імперіялізми і сепаратизми. А далі: проблеми океанів, ринки збуту, міжнародні арени, сфери впливів, нитки взаємин і тим подібні „бази цивілізації".

Не знаю, як прийняв загал отсю мою першоквітневу статтю. Але ті читачі, з якими мав нагоду говорити, стрінули мій дебют дуже прихильно.

Вони поділилися на дві части: одна часть не добачала в статті нічого надзвичайного. Навпаки, була переконана, що це пересічна політична стаття, яких стільки приносить щодня часопис. Це тому, що вони ніколи не читають політичних статтей, отже не читали й моєї.

Друга часть читачів добачила в авторові нову зорю на статейнім горизонті і дехто довідувався навіть, хто це так ясно і з таким знанням висвітлює темні вулички політичного ґетта.

Обидвом частям читачів я до смерти зобовязаний. Перший за те, що — коли вона не читає політики — певно залюбки читає мої фейлєтони, другій за те, що піднесла мене в моїх очах, мовляв, — не святіж горшки ліплять. Хто зна, чи на підставі моєї статті не дістану в найближчім часі якогось „грубшого" замовлення з політичної матерії, або й не зміню своєї недобровільної професії і не перейду на статейного. Інша річ, що в останньому випадку довший час мушу заховати своє інкогніто, бо ніхто не повірив би в мої добрі інтенції.

Перший квітень пройшов... Моя стаття помандрувала в забуття, як і всі інші часописні статті, писані не „увеселенія ради". Але для мене

і. к.

Нові історичні видання.

Все наново приходиться констатувати, що наша наукова продукція на полі історії зростає поступово, — протягом 2—3 місяців на столі референта збирається велика скирта ріжних історичних видавництв, що домагаються короткої згадки. Правда, це здебільша матеріяли й причинки; якось важко українським історикам розкачатись на більші твори, не видно змагання до синтетичних праць, може вони щойно приготовляються, — покищо вдоволяємося тим, що є.

Починаємо з Галичини. Найповажніше розмірами історичне видавництво се *Записки Чина св. Василія Великого* т. III., вип. 1—2, великий том з богатими матеріялами до історії церкви. Є тут початок праці В. Заїкина „Християнство на Україні за часів кн. Ярополка І., (969—979)"; Яр. Гординського і о. Й. Скрутня описи бібліотеки монастиря св. Онуфрія у Львові; о. Е. Майковського причинки до справи Макрини Мечиславської, що в 1840-их р. славилася поляками як мученця за унію — а які католицькі письменники закидають тепер звичайне обманство; цікавий побутовими потробицями дневник мучківського протоігумена Г. Назина з 1747 р.; продовження „Синопсису" пінсько-пінгородського монастиря; М. Голубця матеріяли до каталога монастирів в Галичині; д-р Томашівського замітки до історії перемиського владництва; цілий ряд дрібніших нарисів і богата бібліографія.

Микола Голубець підняв щасливий плян видавати популярних монографій, присвячених західньо-українським містам. У видавництві „Нового Часу" вийшли його нариси про Белз, Буськ, Звенигород, Перемишль, Теребовлю і „Слідами Хмельниччини по Львові"; тепер в окремій бібліотеці *„Наш Рідний Край"* видано книжечку „З історії міста Сокаля", з ілюстраціями памяток сеї місцевости. Ся бібліотека має появлятися щомісячними випусками і містити монографії замітніших місцевостей та історичних осіб і подій*). Треба піднести вагу такого видавництва присвяченого місцевій історії; такі невеликі книжечки причиняються немало до обновлення історичної традиції, пригадують мешканцям незамітних сьогодня місточок їх славну історію, можуть відіграти поважну роль в освітній праці. Ініціятиву видавця треба привітати і підперти — передплатою.

З видавництв на еміґрації маємо **Mitteilungen des Ukrainischen Wissenschaftlichen Institutes in Berlin,** випуск II., присвячені оглядам українського культурно-наукового життя: В. Тимошенка, господарські відносини між Україною та Росією; В. Щербаківського, позовні археольогічні досліди, Д. Дорошенка, розвиток історіографії на Радянщині, І. Мірчука укр. фільософічна бібліографія; наукове життя в Празі і Берліні. Сі замістовні, вичерпуючі огляди мають інтерес не тільки для чужинців, але й для нашого громадянства, бо в українській мові так гарно складених показчників не стрічаємо.

В Празі почав виходити *Вістник Українського Національного Музею-Архіву (ч. 1.)*, скромним літографічним виданням, але з ріжнородним змістом на теми: охорона памяток, пресові памятки, спогади з військових часів, альбом уніформів українського війська, охорона воєнних могил і пол. На окрему увагу заслуговує хроніка, в якій зібрано богато інтересних заміток про археольогічні, музейні та літературні знахідки.

На Радянщині веде перед у видавничій праці *Історична Секція* Академії Наук у Київі під кермою неструдженого академика Мих. Грушевського. З більших суцільних видань Секції появилися *„Науково-публіцистичні і полемічні писання Костомарова"* великий том (360 стор.), в якому зібрано дрібні статті Костомарова, розкинені по ріжних часописах і через те недоступні, — а дуже інтересні для освітлення поглядів історика, що мав колись великий вплив на українське громадянство; акад. М. Грушевський у вступному слові пояснює значіння сього видавництва. Між ін. передруковано тут відому першу дисертацію Костомарова „Про причини і характер церковної унії".

Двомісячний орган Історичної секції „Україна", кн. 5 за 1928 р. присвячений в цілости розслідам діяльности Володимира Антоновича. В книжці є статті про нові історичні проблеми київської Руси В. Пархоменка, причинки до Хмельниччини і руїни, матеріяли про В. Антоновича, Коцюбинського, огляд наукового руху на Україні 1927 р., і звичайні відділи хроніки і бібліографії.

„Науковий Збірник" за р. 1928 приносить статті про деревлянські могили, устав Ярослава, Александрію, французькі відомости про похід Карла XII. на Україну, Задунайську Січ, причинки про Куліша і Коцюбинського та ріжні статті до місцевої історії.

В збірнику *„За сто літ"*, кн. III. звертає передовсім увагу більша стаття Мих. Мочульського про останні десятиліття життя Франка, що глибше входить у тайни творчого поета; є дальше матеріяли до діяльности Мови-Лиманського (видані М. Возняком), Драгоманова, Кропивницького, Самійленка, спомини С. Русової й інші причинки до історії і письменства XIX століття.

„Первісне громадянство та його пережитки на Україні", 1927 р. вип. 1—3, містять огляд ак. М. Грушевського „Сто літ українського народництва", Катерини Грушевської „З примітивного господарства". К. Копержинського про дослід ново-

*) Передплата річно 6 зол., піврічно 3 зол. Адреса: „Наш Рідний Край", Львів, Баїховська 6.

моя стаття може створити просто епоху. Ще два-три такі виступи, а... евентуально, якби не було богато кандидатів..., якби державна ліста не дуже була перевантажена..., то ... чому ні! — їздити першою клясою вмію і як треба, то й політичну статтю бабахну.

Галактіон Чіпка.

По широкому світі.

У Льондоні радить конференція незалежного крила робітничої партії під проводом Мекстона.

Німецькі залізничники і почтові урядовці домагаються підвишки і погрожують енергійними засобами боротьби з адміністрацією, не виключаючи генерального страйку.

На пароплаві „Аоранджі", що приїхав в Австралії арештували трьох мущин і одну жінку, яких обвинувачують у кражі важних військових документів.

Італійська жандармерія в Тиролі арештувала на приказ з Риму бувш. секретаря німецького часопису „Тіролер Фольксцайтунг" і купця Девалєра за протифашистівську пропаганду.

Двох югославянських міністрів Крульй і Аляновіч зголосили свою димісію.

Ганков має піддатись з дня на день.

В Уругваю ствердили чорну чуму; досі 4 особи вмерли.

Рішення в справі зміни уряду — відложено.

Ліквідація за тиждень.

В справі кризи польського уряду наступила деяка зміна. Після конференції прем. Бартеля у марш. Пілсудського й у президента держави стало відоме, що наступила проволока, яка погревав 7 до 10 днів. Тимчасом покликані чинники мають конферувати, щоби устійнити склад будучого уряду. В господарських колах кажуть, що до керми прийде уряд поміркований, інші заповідають кабінет сильної руки, який супроти сойму приноровлюватиме методи рішучі та радикальні. Прем. Бартель не зголосив димісії, лише є в стані димісії, а це потягає за собою солідарність членів кабінету. Прем. Бартель видужав уже і дня 3. квітня почав правильне урядування. В ресортових справах приняв премієр мін. Юркевича й віцемін. Гродинського.

—o—

Перше засідання державного трибуналу

в справі бувш. мін. Чеховича.

В пятницю відбудеться в найв. суді перше засідання держ. трибуналу в справі бувш. мін. скарбу Чеховича. Про це засідання повідомили всіх членів трибуналу та послів прокураторів. В пятницю заприсяжуть членів держ. трибуналу. Головою трибуналу є перший президент найв. суду Супінський.

—o—

Після вбивства в Барановичах.

Апанасевич, який у Барановичах застрілив поліцая та тяжко зранив урядовця є польський горожанин, походить із с. Копиничі, що є на польській території. Він брав участь у більшовицькій революції, був членом Чеки й ДПУ, а вкінці вислали його де Берліна, як керовника бюра шифрів у більшовицькім торг. представництві в Берліні. Тепер вертав Апанасевич до СРСР., залержався в Барановичах і відвідав свого брата в Копиничах. Там дістав два листи з жалібними обвідками, які мав завезти до СРСР. Апанасевич зрозумів це так, що хтось хоче його вбити. Тому зажадав від поліції на залізниці в Барановичах охорони. Комендант посторунку повідомив про це сліх. уряд у Барановичах, а Апанасевич налав телєґраму до Рикова в Москві, в якій повідомляв, що його життю грозить небезпека й просив його, щоби дав вказівки. Барановицький староста радив Апанасевичеві переночувати в готелі під охороною поліції, але Ап. сказав, що на поліції буде безпечніший. В ночі — так зізнав — постановив убити одного або кількох представників польських властей, як оборонців буржуазійного устрою. Вбивство виконав зовсім свідомо та зовсім того не жалує.

—o—

Кріза австрійського уряду.

В австр. парл. колах сподіються, що новий уряд виберуть у четвер або пятницю найближчого тижня. Залежить це від переговорів дотеперішньої урад. більшости з соц.-демократами. Коли б переговори були успішні, на чолі уряду станув би евент. дотеперішній президент Нац. Ради Ґіртлер. Він знаний з поміркування, а опозиція прихильна для нього. Коли б відносини між більшістю й опозицією загострилися, уряд обняв би прихильник гострішого курсу, мабуть начальник Тиролю або Стирії.

Дня 3. квітня пополудні партії більшости на нарадах принціпіяльно зголилися на дальше істнування дотеперішньої коаліції. Нарали в цьому напрямку вестимуть і далі. Сподіються, що буде утворений переходовий кабінет із бувш. мін. торговлі Гайндлем. Та не лише злогали, бо справи персональних змін досі не обговорювали.

—o—

Анґл.-італ. порозуміння.

На думку льондонських дипл. кол конференція Чемберлєна з Мусолінім є найбільшим успіхом Чемберлєна від часу Льокарна. Чемберлєнові вдалося відновити іт.-анґл. переговори, які від довшого часу застрягли були. Порозумілися теж, що Анґлія й Італія зміркують до того, щоби Надренію евакуювати після заключення нового репар. договору з Німеччиною. Мусоліні дав анґл. міністрові закорд. справ успокоюючі пояснення в справі договору, заключеного в Тірані.

—o—

Стріча Мусоліні з Бетлєном.

Будапештенські часописи повідомляють, що в Римі відбулася стріча Мусоліні з премієром Мадярщини ґр. Бетлєном. Обговорювали актуальні політичні справи. Про цю конференцію, строго довірочну, не видали ніякого уряд. комунікату.

—o—

8. квітня вел. фаш. рада.

Заповіджена на 8. квітня велика фашистівська рада, крім звіту Мусоліні про перебіг виборів, устійнить теж форму відношення кооперації з вел. радою. Устійнять вн. регулямін вел. ради, предложений секретарем фаш. партії Тураті. Опісля вел рада устійнить порядок свята 21. квітня, підчас якого до партії перейде 80.000 авангардистів і 80.000 членів союзу Баліля приділять до партії.

—o—

Болгарський король у Празі.

Дня 3. квітня вечером приїхав у Прагу інкогніто болгарський король Борис із кількома членами свого почоту.

На двірці витав короля болгарський посол у Празі Вазов і персонал посольства. Король подорожує під прибраним назвищем ґр. Рильського.

Прес. Аґ. заперечує чутки, начеб болгарський король задумував приїхати до Польщі.

—o—

Кельоґ амбасадором Злуч. Держав у Парижі.

„Дейли Нюз" довідується, що през. Гувер постановив іменувати амбасадором Зл. Держав у Парижі дотеперішнього держ. підсекретаря Кельога. Кельог мав би в Европі сповнити важну мирову місію та скріпити вплив Злуч. Держав.

НОВИНКИ

— **Чи повінь минула?** Якщо не прийдуть нові метелиці ні надто великі зливи то на цей раз весна принесе нам ріжні несподіванки, але не повінь. Дністер і Сян не проявляють ненормального температури. Правда, що криги на Сяні сям-там підривають надто слабі мости, а на кладки й не звертають уваги. Це все, на жаль, нормальні в нас явища. На Стрвяжі в Бисковичах перервана комунікація, наслідком зіпсованого моста. Затримує між Бабиною і шляхом Львів-Самбір залиті водою 8 км. Невияснена ще ситуація в Рудечниці. Стан води на Дністрі наближується до висоти осінньої повені з 1927 р.

— **Особисті вісти.** На Карловім університеті в Празі відбулася промоція п. Лукії Тарнавської, доньки нашого ґенерала, на доктора медицини.

— **Підвишка вугілля** на 4 і пів проц. затверджена міністерством торгівлі і промислу у Варшаві. Одночасно міністерство внутрішніх справ скликує конференцію при співучасти представників вугільного промислу, щоби придумати заради, як забезпечити для населення рівномірну доставу палива.

— **Новий магістратський штаб.** Магістрати міст у Польщі будуть приневолені побільшити число свого персоналу. Вони мають перебрати деякі функції виконувані досі поліцією в адміністрації та суді, як напр. доручувати візвання, стягати кари, бути присутними при лицитаціях, стежати за санітарними розпорядками. Тому-то при магістратах буде чимало нових возьних, а навіть сторожа до конвоїв при перевезенні вязнів.

— **За вбивство і грабіж.** Перед судом присяглих у Львові почалася розправа за душегубство та грабіж, що потрівае чотири дні. Обвинувачені два авантюристи та злодії з Равщини 28-літній М. Кшачковський і 24-літній А. Длугош у тім, що вбили селянку Теклю Журавецьку в Угнові напередодні Великодня минулого року. Оба напали на неї, коли була сама в хаті, а її чоловік пішов до церкви. Вбили її сокирою і забрали одно вбрання, 16 зол., пару чобіт і дві брити. Заки втікли прийшла сестрінка вбитої Марія Рушетило, яку бандити також побили до крови. Вона це пізнала вбийників. До розправи покликали 31 свідків.

— **Ріжні вістки.** Депутація індуського жіноцтва під проводом леді Тата, що є головою феміністичної організації, склала губернаторові Бомбаю домагання, щоби він зачинив усі нічні притони. — У Ромунії заборонили продавати алькоголь у неділю. — Майже в усіх державах середньої і західньої Европи буде введений літній час дня 20. ц. м. — У Льондоні померла маркіза Кембріджська, невістка англ. королеви. — У Парижі перестав виходити відомий денник „Гольос". — Арештували члена американської палати Альфреда Майкеля, обвинуваченого в контрабанді алькоголю. — У Гамбурзі поліція віднайшла данського посла Ніссена, що минулого року наслідком нервової недуги втратив память кинув і заблукав до Німеччини. — При берегах Австралії недалеко Отвас пішов на дно норвеський вантажник „Селіє" з 114.000 мішками муки. — Американський летун Уїлькінс вибирається в літі до північного бігуна. — У перший день Великодніх свят з Парижа виїзджало стільки людей „на свята", що всі залізничі шляхи не могли дати собі ради з пасажирами. Зате на місце парижан приїхало 15.000 туристів з Англії.

— **Як у Шікаго.** До „Жидівського Комітету Допомоги" дістались два тижні тому якісь таємничі вломники. У цьому вломі не було би нічого надзвичайного, бо відомо, що вломники йдуть на те, щоби розбивати каси, а каси на те, щоби спокійно стояти, коли вони їх шматують. Та згаданий Комітет дістав анонімне повідомлення про підготований влом і поставив поліційну сторожу через кілька ночей. Коли вломники не приходили, поліція рішила більше на них не ждати; а коли поліція відійшла, вломники напротязі одної ночі очистили вертгаймівську касу з усіх векслів. Але дістати на векслі гроші нині не так легко і тому праця їх пішла надаремне.

— **Права рука не знає, що дає ліва.** У московській „Правді" читаємо: „У південній Україні надходить час весняних засівів, а тимчасом зерно розсилане на місця розділяють дуже нерівномірно. „Нам чомусь прислали зайві три вагони пшениці" — повідомляє один сільсько-господарський союз. „А нам чотири", додає другий. А одночасно з ріжних місцевостей приходять повідомлення, що сімен зовсім не дістали, або дістали в дуже малій скількости.

— **Луначарський про релігію.** В „Ізвестіях" з дня 26-го м. м. пише комісар освіти Луначарський про протирелігійне виховання в школі. Він заявляє, що треба почати кампанію проти віруючої частини педагогічного персоналу. „Віруючі вчителі в радянській школі, це безглузда суперечність, тому відділи народньої освіти повинні вжити всіх засобів, щоби заступити їх новими, настроєними проти релігії. Боротьба з ними ма-

---

річних обрядів, Філ. Колесси „Речитативні форми в українській народній поезії", Ф. Савченка „З сучасних пережитків", В. Кравченка „Вогонь" (матеріяли).

„Студії з історії України" Науково-дослідчої катедри історії України в Київі, т. II. виданий на честь керманича катедри М. Грушевського, дають огляд досягнень української науки за 1917—1927 р. в области історії, літературознавства, археольогії Київа та селянського питання та ряд статтей з історії господарства України XVIII—XIX. в.

З історичних видань інших установ Академії Наук маємо в руках Вадима Щербаківського тіпопальні точки і мальована кераміка і проф. І. *Огієнка* Оповідання ченця Хороброго про письмена славянські; М. *Петровського*, Псевдо-діяріуш Самійла Зорки. Остання праця приносить важне висвітлення з поля старої козацької історіографії: автор збирає докази, що діярій Самійла Зорки, з якого подає ріжні відомости Самійло Величко — се звичайна видумка самого Величка (таксамо як богато універсалів і інших документів, які подає цей славний літописець).

Симпатичне враження дають *Записки Ніжинського Інституту Народньої Освіти.* В провінціяльному місті ведеться серіозна наукова робота, давній російський Інститут зукраїнізований, при науково-дослідній катедрі є секції української історії, українського письменства і мови, загального письменства, античної культури, — науково працює 20-кілька осіб. В 8 томі Записок Інституту на історичні теми є статті: Я. Клубовського „До питань про філософію на Україні", М. Петровського „До історії Руїни", О. Пулиняя „Чернишевський та українське питання", А. Єршова „Про літописні джерела праць Ст. Лукомського", П. Одарченка „Нові матеріяли до творчости Лесі Українки" — поза тим статті на економічні й педагогічні теми.

маловажна річ, тому, що можна догадуватись, що між ними є від 30 до 40 проц. ріжного роду віруючих". Для Луначарського всі релігії однаково небезпечні: „Було би злочином викривити боротьбу з релігією в той спосіб, щоби звернути її виключно проти православної церкви, а залишити на боці боротьбу напр. зі сектанством, магометанством, юдаїзмом і якоюнебудь іншою релігією".

— **Трагедія орангутанга.** У звіринці в Будапешті щодня збирається від кількох тижнів громада цікавих перед кліткою орангутанга, що плаче, кавилить і „виспівує". Орангутанг добуває зі себе цілу скалю ріжних тонів, які одні прирівнюють до клекоту лотоків, інші до ридання оленя, ще інші чують виразно поодинокі музичні акорди. „Голіят" переживає трагедію. Недавно померла його дружина, а за ним і його „мале". Від цього дня він почав свою похоронну пісню; простягає рамена, підносить голову і відчиняє губи. Коли помер його малий, він гладив гілки, на яких сидів його улюблений нащадок і кидався з болю по клітці. Відомий мадярський зоольог д-р Раттсіс уважає всі ці прояви висловом туги та суму. Його обсервації над зажуреним орангутангом зацікавили природників, а яких більшість уважали орангутангів глухими. Є всі дані на те, що „Голіят" не переживе свого горя, бо не хоче їсти і відкидає навіть улюблені ласощі.

— **Бандити з пекольною машиною.** Бандитські виступи в супроводі ножів, револьверів, а навіть скорострілів, вже настільки збуденіли, що не викликують ніякої сенсації. Але на днях трапився в Будапешті напад, якого досі ще не нотували поліційні хроніки. Бандити виступили узброєні ще й у пекольну машину... До одної богатої вдови прийшов серед білого дня якийсь елегантний добродій і представившись як заступник америк. фірми почав з нею ділову розмову. За хвилю озвався знову дзвінок і в хату ввійшло ще двох елегантних панів і тепер усі три витягнули револьвери та зажадали від удови грошей. В хаті була в тім часі тільки служниця і вдова не могла й думати про оборону. Всеж таки не давала за виграну і заявила бандитам, що можуть її застрілити, але грошей не дасть. Бандити, зі своєї сторони, не думали резигнувати з доброї нагоди грабунку і взялися до справи інакше. Вони звязали шнурами обидві жінки і прикріпили кінець шнура до пекольної машини. „Коли пані не будуть сидіти цілу годину непорушно, то машина вибухне і рознесе цілий дім" — пояснив ввічливо один з бандитів. Ясна річ, що перестрашені жінки сиділи, як мертві і то не годину, абільше. За той час бандити знайшли касетку з грішми і дорогоцінностями та опустили спокійно вдовичий дім. Звязані жінки не сміли й ворухнутись, щоб не визвати страшної експльозії. Щойно як були вже певні, що минула година, з острахом підвелися на ноги і почали розмотуватись із мотузків. Повідомлена поліція миттю зявилася на місці, щоб ствердити крадіж і... обман. Іменно пекольна машина показалась звичайною, нешкідливою коробкою. Тепер шукає вона за помислодавцями бандитами, але по них і слід застиг.

— **Влом до замку.** В Великодну ніч вломилися до замку Амбрас біля Інсбрука незнані злочинці і викрали звідтіля богато дорогоцінних старинних предметів. Вломники дістались по драбині на перший поверх і через вікно влізли до кімнати. Між іншим украли вони золоте яйце з написом на смерть цісаря Карла VI., два срібні реліфи з 17. століття, золоте яблуко старинної роботи, фігурку св. Севастіяна виконану в сріблі і прикріплену на коралевім дереві. Опріч того богато срібних і золотих річей, між якими цілу збірку старинних чащ. Пошукування за аматорами чужої старовини не дали досі успіху, хоч поліція напружила всі сили, з огляду на великанську вартість украдених річей.

— **Щасливий батько.** Цікавий випадок оповідає американська преса за пресою з Буенос Айрес. Живе там від 23 літ італієць Сальвадор Масса, який має від 15 літ небувале щастя в подружі. За цей час йому вродилось шістьох синів і цього року були всі вигляди на сьомого. Традиція в Аргентині така, що президент держави стає хресним батьком кожного сьомого сина. Це неабияка честь і тому не диво, що вся рідня Масси ждала на день злогів як на велике свято. Ніхто не сумнівався, що і в даному випадку, як при катастрофах запанує „закон серії", себто, що після шости синів прийде напевно сьомий, а не перша... дівчинка. Але природа має також свій гумор. Жінка Масси привела на світ на цей раз відразу трьох хлопців. Повитуха не була приготована на таку колекцію немовлят і втратила голову: не завважила того, що вродилось перше. Тепер ніхто не знає, якого з трьох синів має бути хресним батьком аргентинський президент. Ніхто не сумнівається, що ця честь такому енергійному батькові належиться, але як рішити справу хрестин? — над цим думає преса. Голос народу каже, що президент повинен тримати до хрестин всіх трьох синів.

— **Містерії в Оберамерґав.** З Оберамерґав повідомляють, що відомий місцевий актор Антін Лянґ рішив ухилитися від дальшої участи в містеріях „Муки Господні". Антін Лянґ виробив собі европейське імя своїм зображенням Христа в містерії, яку грали кожні десять літ в Оберамерґав підчас страстного тижня. Подивитися на цю містерію, — одиноку, що задержалася від середньовічного звичаю, зїздилися цікаві з цілого світа. Антін Лянґ протягом багатьох літ незмінно грав ролю Христа. В звичайному житті він був теслею й жив дуже скромно. Тепер його роля переходить на одного з його кревняків — Альойза Лянґа, який є ковалем.

— **Де є 7000 дівчат?** Поліційна статистика Сполучених Держав стверджує, що в 1928 р. 7000 дівчат щезло з рідного дому, не залишивши по собі ніякого сліду. Середній вік пропавших — 15 літ. Найбільше із них пропало в Ню Йорку, Шікаго, Бостоні, Голівуді та кількох інших столицях. Нема сумніву, що головний процент цих пропавших — це жертви торгівлі живим товаром.

З життя наших установ.

II. Загальні Збори Т-ва Охорони Воєнних Могил у Львові.

В неділю 31. м. м. відбулися II. Загальні Збори Т-ва Охорони Воєнних Могил у Львові при участи 53 членів, управнених до голосування. Між ними були делєгати філій і інших установ (членів-опікунів) зі Львова (45) і з таких міст: Стрий, Перемишль (2), Чортків, Станиславів, Рогатин, Сянік і Данців.

Отворив Збори голова Т-ва дир. Бр. Янів, що повитав присутніх і подав порядок нарад. Він і проводив Зборам; секретарював д-р Ів. Німчук.

Після відчитання і приняття протоколу з установчих Зборів Т-ва зложив звіт з діяльности Т-ва його секретар д-р Німчук. Найважніші дані з того звіту подали ми вчора.

З черги голова дир. Янів зложив звіт касовий, з якого ми довідалися, що ТОВМ має тепер 13.120.14 зол. готівки. Це розмірно поважна сума, одначе вона далеко невистарчаюча, коли зважити, що Т-во приступає в цьому році до таких коштовних робіт, як тревале упорядкування великого цвинтаря на Янівськім у Львові (600 бетонових хрестів з написами), упорядкування стрілецького цвинтаря на Маківці, Ключі, Лисоні й ін. Тому нововибрана Гол. Рада мусить вести дальше пильну акцію в напрямі придбання фондів на цілі Т-ва.

Після того звіту забрав слово голова Ревізійної Комісії інсп. Ів. Стернюк, який заявив, що Рев. Комісія провірила всі касові книги і ціле діловодство Т-ва дуже докладно і знайшла все у зразковому порядку. Комісія ствердила, що уступаюча Гол. Рада орудувала фондами розумно й доцільно, видаючи гроші дійсно тільки на необхідні річи. Іменем Ревіз. Комісії поставив інсп. Стернюк внесення на уділення Гол. Раді абсолюторії і спеціяльної подяки дир. Янову за його велику працю в Т-ві. Це внесення приняли Збори бурею оплесків.

В короткій дискусії над звітом промовляли: дир. Даниш зі Станиславова, п. М. Стефанівський („Міщанське Брацтво", Львів), п. Ів. Мішкевич (Стрий), студ. Адамчук („Основа", Львів), о. Малиновський (Львів), Л. Лепкий (Львів). Відповідав усім промовцям дир. Янів, даючи відповідні пояснення.

Опісля приступлено до вибору нової Гол. Ради Т-ва. Тому, що вибраний знову головою (тричі!) дир. Янів наслідком підірваного здоровля не хотів приняти більше на себе тяжкого обовязку головства, вибрано вкінці головою Т-ва дир. Юліяна Шепаровича. З дотеперішніх членів Ради заступлено кількох новими, так, що після уконституування нова Гол. Рада виглядає так: дир. Юл. Шепарович — голова, інж. Ярослав Фартух — заст. гол., Семен Український — секретар, Бронислав Янів — скарбник; члени Ради: о. Станислав Шпитковський, інж. Захар Рудик, д-р Іван Гижа, Остап Павлів, Лев Лепкий, д-р Іван Німчук; заступники: дир. Никифор Даниш (Станиславів), Цецилія Паліївна (Перемишль), Михайло Стефанівський. Ревізійна Комісія: інсп. Іван Стернюк, дир. Петро Постолюк і радн. Стахій Стеблецький.

При кінці Збори приняли ще запротоколовані ред. Павловом зміни в статуті (§ 12, 13, 28, 32) та іменували Український Пласт І. почесним членом ТОВМ за заслуги для ширення культу полеглих.

Замкнув Збори подякою старій Гол. Раді, а зокрема її голові, за працю і всім учасникам за увагу новибраний голова дир. Ю. Шепарович.

З Українського Товариства Допомоги Інвалідам.

Головна Рада Українського Товариства Допомоги Інвалідам, вибрана на Загальних Збор дня 30. березня п. р., уконституувалася на засіданні в дні 2. ц. м. ось так:

Пос. Паліїв Дмитро — голова; Теодор Мартинець — І. заступник голови, радн. Рак Антін — II. заст. голови; Максим Брилинський — секретар; д-р Пилип Деркач — скарбник, члени Ради: Мих. Галібей, о. Ол. Малиновський, д-р П. Пазій-чук, Юл. Шепарович, Ор. Радловський, д-р Б. Гнаткевич, Ів. Дацків, д-р Ст. Навроцький; заступники членів: інж. Віктор Воробець, д-р Ів. Гижа, М. Мельничук, Брон. Лужний.

Ревізійна Комісія: Методій Ґебус — провідник, Ів. Фостаковський — секретар, Петро Кіт; заступники: Петро Пасіка, Семен Трусевич.

Міста будуччини.

В льондонському товаристві будівничих недавно будівничий Робертсон прочитав виклад про те, як в будуччині треба будувати доми для людей. При теперішній системі мешкань лишаються невикористанними здобутки науки та не взяті на увагу вигоди суспільности. Насамперед треба знищити дим, — опалювання має бути виключно електричне. Доми треба будувати головно зі шкла на підставах „термоса", — фляшки з двох стінок, яка задержує температуру. Торговельне життя треба буде перенести на висоту „першого" поверха. Тут мають бути крамниці, пішоходи, мости через вулиці. Таким чином можна буде відділити автомобільний рух. Тяжкі тягарові авта будуть їздити тільки підземними дорогами. Всі дахи мають бути плоскі, щоб їх можна було як слід використати. На них будуть сади, кавярні, а також стації для літаків.

Реєстрація чужинців.

В часі від 26. березня до 30. червня 1929 року всі чужинці в Польщі повинні зареєструватися. Обовязок цей поширюється й на політичних еміґрантів. Отже і на еміґрантів з Великої України. Не підлягають реєстрації тільки ті чужинці, що в дні 30. червня ц. р. не будуть мати 16 літ життя. Кожний чужинець повинен особисто заголоситися до Староства і там: 1) зложити особистий документ, 2) виповнити або зложити вже вдома виповнену в польській мові реєстраційну карту. Підпис на карті вміщується в присутности урядника Староства, 3) зложити 2 фотоґрафії, 4) дати урядникові, що реєструє, всілякі вияснення, що їх він вимагатиме.

Ті, що прибули до Польщі перед днем 1. січня 1927 року, при реєстрації одержують особистий документ під назвою: „дозвіл на часовий побут". Інші, то є ті, що прибули по 31. грудня 1926 року, одержують посвідку в реєстрації, і, коли право їх на побут вигасає до 26. вересня 1929 року, можна їм продовжити той побут на дальших 6 місяців.

Хто одержить дозвіл на часовий побут, може на протязі 3 місяців від одержання того дозволу просити те воєвідство, на території якого еміґрант має намір поселитися, про видачу йому дозволу на поселення (karta osiedlenia). Відмова воєвідства не позбавляє права на побут.

Так само еміґранти, що прибули в часі між 1. січня 1927 року до дня 24. березня 1929 року, можуть просити дозволу на оселення, якщо докажуть, що вже стараючись про дозвіл на візд (візу), подали таку ціль свого приїзду до Польщі, що свідчить про їх намір оселення в Польщі. Треба надіятися, що вистане покликатися, що приїзд дозволений по представленні доказу на те, що еміґрант дістав у Польщі сталу працю. Прохання про дозвіл на оселення ця категорія еміґрантів має внести найпізніше до дня 26. червня 1929 р. Реєстраційні зголошення і зголошення на поселення робиться на окремих урядових формулярах.

Дописи.

СТАНИСЛАВІВ. (*Шістьдесятиліття „Просвіти"*). Дня 1. ц. м. відсвяткувала станиславівська громада незвичайно врочисто 60. літні народини матери українських товариств, тов-а „Просвіта". Свято розпочалося Богослуженням в катедральній церкві. В часі Служби Божої співав добре вишколений хор. Проповідь, незвичайно гарно обдуману й відповідну до свята виголосив о. посол Михайло Ганушевський. Після Богослужения кільканацятьох священиків під проводом о. пароха Стека стануло до панахиди. В часі свята в церкві чета пластунів повнила почесну службу. Після відправи розпочалася друга частина свята в салі українського „Сокола". Започаткував її голова філії д-р Юліян Олесницький. По кількох словах до зібраних, привитав сенатора Михайла Галущинського, що прямо з обїздки по читальнях в стрийському повіті поступив до нашого міста та звеличав свято своєю приявою й виголосив на ньому прегарну промову. Привіти, що

їх насело понад кількадесять, відчитав д-р Волянський. Деклямації, відповідні до свята дуже добре виголосили Роман Драган і Атанасій Фіголь. Обо декламатори знані вже з численних виступів. Деклямації переплів станиславівський „Боян" двома мішаними хорами, що ними правив проф. Недільський, а фортепіяновим дострєм орудувала Т. Лепківна. Гимн „Звени, звени могутня пісне", з пристосованими відповідно словами робив незвичайно сильне враження й повинен у нас принятися, бо є дуже легкий, бальорий і мельодійний. Третю частину свята виповнила театральна вистава. Театр Тобілевича відограв безсмертного „Запорожця за Дунаєм". Головні ролі спочивали в руках найкращих їх виконавців, а саме п-ні Стадникової й Рубчака. Про гру артистів зайве писати. Бо чиж може хто тепер краще відіграти їхні пописові креації. А грали, здається, незвичайно добре настроєні, бо так заповненої салі й тільки заслуханих і захоплених грою видців, давно їм певно не доводилося бачити. Це переповнення робило враження чолобитні для матери культурних товариств „Просвіти" і для найвизначніших мистців театральної штуки. Інші артисти достроювались до них у повні, музика під орудою д. Сарамаги сповняла совісно своє завдання, хори були зіспівані, збірні сцени дуже живі — загальне враження незвичайно добре. Та всеж таки насуваються деякі замітки і їх з огляду на добро й кращий успіх театру Тобілевича належить зазначити. Обсада ролі Андрія була невідповідна. Доброхій Боровик, улюблений публикою артист, незвичайно інтеліґентний і незвіяний в деяких креаціях як в: „Дротярі", „Церковній миші" і „Вію" всеж таки не може грати всіх ролі, а передовсім тих, що вимагають, як роля Андрія в „Зап. за Дун." незвичайно милого, ліричного, мельодійного голосу. Проводити молитву зовсім добре міг котрийсь інший співак або співачка. Також характеризація Андрія була занадто оригінальна. З пісні знаємо, що він дуже гарний („О мій друже, мій прекрасний"), а міжтим виглядав він не так. Та це одно! Від часу до часу наші театральні репензенти, може й слушно, заохочують поетів і композиторів, переробити „Гриня", „Запорожця", а тепер „Вія". Поки воно станеться, думаю не вільно нам вставляти ріжних довільних додатків, бо вони, хоч самі для себе можуть бути гарними, мимо того розбивають акцію й псують загальне враження. А вже рішучо не повинносся робити цього по незвичайно поважній і патріотичній молитві: „Владико неба і землі". Після вистави засіли всі театральні артисти й богато зпоміж громадянства до спільної перекуски в кімнатах стан. „Бесіди". Почесні місця заняли: сен. Галущинський, д. Стадникова й п. Рубчак. А біля них по обох боках стола артисти театру Тобілевича. Був це дружній артистичній пир і щире братання поміж просвітою і мистецтвом. Очи всіх звертались заєдно в сторону, де сіяли три світила того вечора, й всі промови оберталися около цих трьох осіб-гостей, що причинились до успішного обходу свята. Зорґанізуванням цеї четвертої частини свята занявся неструджений реформатор театру Тобілевича, дир. Вишневський. І тому то громадянство, за його велику на театральному полі заслугу уладнла дружина театру Тобілевича зовсім заслужену овацію.

Зі спортового життя.

Мячеві змагання за мистецтво А-кляси: Україна — А. З. С.

В неділю дня 7. квітня ц. р. в год. 3. пополудні відбудуться перші в цім сезоні мячеві змагання за мистецтво між Українок й А. З. С. — Тому, що площа Сокола-Батька залита водою, змагання відбудуться на грищу клюбу „Світязь" на Замарстинові. Наше громадянство явиться певно численно на ці змагання і тим самим дасть моральну й матеріяльну підтримку нашим спортовцям. Доїзд до грища дуже вигідний, трамваєм ч. 9 і 5. Ціни вступу: зол. 1·50, для член в і молоді зол. 1·—. Попередять тов. змагання клюбів: Графіка Світязь (год. 1·30).

Прогулька на верхи Чорногори.

К. Л. К. уладив у днях від 28. III. до 3. IV. п. р. лещетарську прогульку на Шпиці, Данциж, Говерлю і Козьмеску. Участь взяло 4 лещетарів під проводом І. Мриця. Це були: проф. Гайдучок, І. Мриц, Володимир Панькевич і С. Рожанковський. Сніг добрий, погода дописала. Це був перший зимовий вихід наших лещетарів на верхи Чорногори.

Нові книжки й журнали.

Український Філятеліст, Відень, березень-квітень 1929. Ч. 3—4. P. V. Зміст: Іван Корчинський: Десять вказівок для доброго збирача. В. Кипріян: Дещо про т. зв. „Філат. куріози" польської поштн. Філятелі тична вистава в Київі. О. З. Флюнт: Дещо про тимчасові часівники. З. У. Н. Р. Марочна продукція в цифрах. Е. Вировий: Ріжниці в передруках Одеса І. та Одеса ІІ. Відчит про українські марки. В. Федорівський: Марки безпритульних дітей з 1929 р. М. Садовський: Академія філятелістів у Парижі. О. Григорович: З маркознавства Канади. Нові марки. Дрібні вісти. З філ. журналів. Бібліографія. Від адміністрації. Оголошення. Дарові премії.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Пятниця 5-го г. 7·30 веч. „Царевич", оперета.

Субота 6-го, г. 4·30 попол. „Поворот Тата".

Субота 6-го, г. 7·30 веч. „Двох паїв Б".

Неділя 7-го, г. 3·30 попол. „Ніжки на стіл".

Неділя 7-го, г. 7·30 веч. „Двох паїв Б".

Кіна.

„Аполльо": „Дама в льожі ч. 13" з Ґретою Ґарбо.

„Лев": „Загія" — жінка в обіймах дявола.

„Оаза": „Дві арабські ночі".

„Палас": „Таємниця з Москви".

„Пан": „Мулен Руж".

„Фатаморґана": „Дикарка".

„Химера": „Крила".

Програма радіо.

Пятниця 5-го.

Льондон (358). 20·45 Концерт віольончелі. 21·00 Твори Арна. 24·00 Музика до танців.

Париж (1741). 15·45 Концерт. 18·55 Пате. 20·30 „Валькірія" Вагнера.

Берлін (475,4). 20·00 Орхестра Бекера.

Гамбург (391,). 21·00 Веселий вечір танку.

Ляйпціґ (361,9). 16·30 Камерний концерт.

Штутгарт (374,1) 18·00 Легка музика.

Кенігсвустергавзен (1648,3). 17·00 Концерт з Ляйпцігу.

Міляно (301,2). 20·30 Симфонічний концерт.

Рим (413,8). 20·45 „Лякма Кета" опера Піетрі.

Будапешт (545). 17·40 Російські балалайки. 19·30 Опера.

Відень (519,9). 16·00 Квартет Сільвінг. 17·30 Концерт. 19·30 Ораторія Гендля.

Москва (1412,3). 20·00 Літературна пятниця.

Харків (1007) 18·30 Вечірний концерт.

Варшава (1395,1) 17·30 Концерт з цукорні. 20·15 Симфонічний концерт.

Субота 6-го.

Льондон (358). 21·00 Російські балалайки. 23·30 Музика до танців з готелю „Мей-фер".

Париж (1714). 18·45 Пате. 20·15 Концерт. 21·00 Музика до танців.

Кенігсвустергавзен (1648,3). 21·00 Концерт солістів.

Мюнхен (536,7) 22·20 Капеля Фрік.

Відень (519,9) 16·00 Орхестра Гумер. 17·50 Концерт. 19·30 Опера.

Штутгарт (374,1). 18·45 Альзатська музика.

Міляно (504,2). 20·30 „Люіза Міллєр", опера Верді.

Будапешт (545) 18·40 Концерт артистів опери. 19·30 Циганська музика. 20·30 Сестри Котаній (три фортепяни).

Москва (1442,3) 19·00 Концерт з колюмнової салі.

Київ (775) 18·00 Легкий концерт. 19·40 Концерт і музика до танців.

Харків (1680). 17·10 Камерний концерт. (477) 18·30 Опера.

Варшава (1395,1). 20·30 „Ворог жінок", оперетка. 22·30 Музика до танців.

Громадяни! Приготовляймося до відповідного відсвяткування 60-літнього ювилею „Просвіти" та причинімся всі гідним нас ювилейним подарком до створення КНЯЖОГО ДАРУ для нашої Матери.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича

Козова:
6 VI. Вихрест.
7.IV. Мартся Богуславка.
Бережани:
8 IV. Вій.
9.IV. Базар.
10.IV. Маруся Богуславка. 13—?

Весняну діточу забаву уладжує філія краєвого Українського Товариства Охорони дітий і Т-во „Українська Бесіда" в неділю дня 7. квітня в год. 4 попол. в салях Бесіди. 1753 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ „Zenith", „Longines", також біжутерію власного виробу поручає: Домбровський-Розважевський, Львів, (Готель Жорна) — Догідні умови. 1736 (2—?

РУТИНОВАНИЙ КОНЦИПІЄНТ потрібний в адвокатській канцелярії. — Зголошення з поданням умовин і референцій до Адміністрації „Діла" під: „Адвокат на Поділю". 1681 4—5

БІЖУТЕРІЯ, ЗОЛОТО і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на ґати від десятків літ у цілім краю давня фірма Іван Зельтенрайх. Львів пл. Марійська ч. 5. Купує бриллянти, золото, срібло платчу найвищі ціни. 3 151-?

ПИСАРА, евентуально соліцітатора, що бігло пише на машині, прийме адвокат Степан Мудрецький в Тустім. 1681 2) 4 5

ПІНЧОХИ, Шкарпетки, Рукавички і Трикотажі поручає Гавриїл ЖИВЧАК, вул. Кілінського 1. 1723 4—15

КОСІВ. Пенсіонат Коржинської біля заведення д-ра Тарнавського приймає гостей вже від 15-го ц. м. 1739 2—3

ОСИП УГРИН зі Львова — Левандівка уневажнює вкрадену військову книжочку, видану членом П. К. У. Городок Ягайлонський. 1754 1—3

РЕСТАВРАЦІЯ до винайму в Стрию. Бліжа інформація у п. Ґерстмана, вул. Рапапорта ч. 7 б. 1751 1—2

ВДОВА безділля або старша панна до 45 літ, яка має до 1500 долярів а бажає вийти заміж за вдівця вище 50 літ — урядовця VII. степеня з маєтком вартости 6000 долярів. — Зголошення до Адміністрації „Діла" за предложенням урядничої легітимації ч. 1329 до дня 25. IV. 1929 року. Проситься о докладні дані і адресу. За дискрецію ручиться словом чести. 1750 1—3

КОНЦИПІЄНТ початкуючий пошукує посади. — Ласкаві зголошення до Адміністрації „Діла" для „Магістра". 1719 1—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Ґентґеном. 4—2

Іван Кохановський

ем. судця окр.

отворив адвокатську канцелярію

в Богородчанах.

1731 3 3

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.

Скріплювання хитаючихся зубів пдсобування й вимінювання зубів без бепк. Штучні зуби в каучуку і золоті після найновішої системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. т. Урядовцям і студентам знижка цінників. 1689 ка. Тел. 65 73. 9—10

ЦЕРКОВНІ ЦВІТИ

поручає на свята

СТЕФАНІЯ ПОГОРЕЦЬКА

СТРИЙ, вул. Шевченка ч. 6.

Найгарнішою прикрасою кождої церкви, без сумніву є гарні, тривалі цвіти, які поручається при зближаючихся святах.

Китиці до свічок менші 6 зол., середні 8 зол. і великі 10 зол. — за пару.

Китиці постамі менші 30 зол. — середні гарні (біля 70 цм. високи) 40 зол. і великі 60 зол. — за пару.

Гірлянди на обрали вузша 8 цм. і широка 10 зол. за метер. — При більших замовленнях — догідні спляти. 1748 1—1

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Акц. окар в Акц. Сп. ПОЛОТНО у Львові відбудуться в понеділок дня 22 квітня 1929 р. о год. 17. в льокалі власния Спілки при вул. Городецькій ч. 35.

ПОРЯДОК НАРАД:

1) Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів. 2) Справоздання Дирекції про маєтковий стан Спілки і предложення бідансу за пятий рік адміністраційний 1928 р. 3) Внесення Дирекції на заквіетування Акц. Сп. Полотно, відповідно переміна її на кооперативу а то з огляду на постанову Арт. 3. закону про акційні Спілки. 4) Вибір дікларторів. 5) Вибір Комісії Ревізійної. 6) Внесення членів. — Акціонарі, котрі бажають взяти участь в Загальних Зборах, мусять найпізнійше на 8. днів перед Загальними Зборами зложити свої акції в касі Спілки. 1758 1 1 Дирекція.

МАЄТКИ, Фільварки газдівства більші і малі, на продаж на догідних умовах (довготермінований кредит) в полуднево-західній Франції. Інформацій уділяє Agence Générale Agricole I, Rue Thiers (Pas de Calais) á Lens Франція. 1747 1—1

МАШИНИ ДО ШИТТЯ
МАШИНИ ДО ПИСАННЯ
РОВЕРИ „РУСЬ" model 1929

поручає дешево і на догідних умовах

„POLTYP" ЛЬВІВ, Ягайлонська ч. 20.

1724 **Тел. 23 11.** 2—2

Відп. редактор Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10

ч. 77 (11.418). Львів, неділя 7. квітня 1929. Pocztowa opłata zaryczałtowana ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполудням. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Програма Макдональда.

Львів, 6. квітня 1929.

Недавно одна заграничка пресова аґенція опублікувала інтервю з провідником анґлійської Партії Праці, Макдональдом. Це інтервю справді дуже цікаве й змістовне. Насамперед Макдональд заявив, що „Партія Праці буде проти всякої акції, яка мала би на ціли зміну обставин, встановлених мировими договорами, й буде напружувати всі сили, щоби цілковито виконати свої зобовязання". Ця заява Макдональда вимагає критичного розгляду й освітлення. Очевидно, що її треба брати не з принціпіяльного й загального боку, а лише, як платформу сучасного політичного моменту. Бо відомо, що власне ті умови, які витворили мирові договори, є неможливі ні до знесення, ні до переведення в життя, й головний зміст усеї европейської політики в роках після уложення й підписання цих договорів аж до цього часу полягав і в дальших роках полягатиме власне в тому, щоби ці мирові умови, поликтовані силою зброї побідниками, не рахуючися з реальними можливостями життя та його вимогами, поволі, дорогою компромісів та добровільної згоди змодифікувати. Цей процес модифікації мирових умов ще далеко не докінчився, чого найкращим доказом є наради знавців у справі репарацій у Парижі. Неможливо припускати, щоби Макдональд уважав умови мирових договорів за щось постійне і тим самим перечеркував би все те, що осягнено в европейській політиці останніми літами. Тому наведену нами заяву льогічно треба інтерпретувати зовсім інакше, — не як принціпіяльне відкинення усяких спроб зміни умов мирових договорів, а лише спроб насильних, які могли би загрожувати воєнною небезпекою. І тільки так треба розуміти цю заяву Макдональда, яка тимсамим є й пересторогою для деяких дуже впливових польських кол, що рвалися на схід всупереч рижським своїм мировим зобовязанням.

Власне з цього погляду заява Макдональда й набирає для нас великого значіння, показуючи, яким шляхом ішла би анґлійська закордонна політика супроти Польщі та України, якби Партія Праці прийшла в Анґлії до влади.

В дальших своїх виводах Макдональд порушив одну з найболючіших проблем сучасної Европи, що найбільше загрожує й мусить загрожувати її мирові, — проблему національних меншостей. Він сказав: „тяжко означити докладну, справедливу й ідеальну границю між народами й тому ми будемо завсіди пригадувати народам їх зобовязання супроти меншостей". Ця заява вказує, що Макдональд не орієнтується в сучасній европейській проблемі „меншостей", бо ця проблема складається з двох зовсім неоднакових частин — справжніх національних меншостей і меншостей, які на своїй землі творять подавляючу більшість, та стали „меншістю" лише завдяки насильному й зовсім несправедливому прилученню їх до чужої держави. Одначе, зробивши це застереження, мусимо й цю заяву оцінити позитивно, бо вона змагає до того, щоби перевести в життя бодай ті інтернаціональні зобовязання чужих держав супроти національних меншостей, які вони свого часу підписали, як складову частину мирових договорів, а яких вони не лише не виконали досі, а навіть позбавили ці меншости ще й тих прав, які вони перед війною мали от хоч би й в Австрії, яку преса західно-европейських держав з великою емфазою змальовувала, як класичну країну національного гноблення. Ця заява Макдональда означає, що він був би проти того поступованя в справі національних меншостей, яке в останніх часах проявила Ліга Націй, був би проти того, щоби цю преважну справу роблено лише внутрішньою справою заінтересованих держав. Цим самим Макдональд уважає цю справу за одну з умов і основ для задержання світового миру.

Та особливо цікавим є те місце інтервю, де Макдональд говорить про пакт Кельоґа та про Лігу Націй. Він признає, що пакт Кельоґа є кроком наперед, одначе називає його замком на леді, під який „треба дати міцну підставу. Цю працю повинна виконати Ліга Націй". І тут він висловлює свою найважнішу з політичного погляду думку, а саме: коли в Лізі Націй „Німеччина, Анґлія і Франція почнуть працювати спільно для цілей миру, тоді европейський мир буде забезпечений". Не треба доказувати, що спільна праця в Европі цих трьох великих держав не лише могла би забезпечити мир в Европі, але також мала би силу й спромогу в великій мірі впливати на хід справ по інших европейських державах. Здійснення цеї ідеї не лише сотворило би нову добу в міжнароній европейській політиці, але могло би причинитися до приборкання занадто великих апетитів на чуже добро деяких нам добре відомих держав.

Самоврядування.

Національний склад самоуправних репрезентацій.

При кінці березня ц. р. появилися друком „Матеріяли до діяльности правительства за рік 1928. Справозданя міністерств, часть I.". Є це виданя економічного комітету міністрів.

В справозданні міністерства внутр. справ містяться матеріяли відносно національного складу самоуправних репрезентацій. Матеріяли відносяться до національного складу самоуправних репрезентацій в дні 1. грудня 1928 р. Замітне те, що міністерство внутрішніх справ в офіціяльному видавництві уживає терміну „український", а міністерство віроісповідань і прилюдної освіти в тому самому видавництві уживає терміну „рускі".

I. Національний склад репрезентацій у сільських громадах.

А) Галичина. 1. В краківському воєвідстві на загальне число 33.787 радних є: 31.571 поляків, 1.200 українців, 29 білорусинів (?), 113 німців, 488 жидів та 386 інших. Отже в краківському воєвідстві українські радні становлять 3.5 проц.; 2. у львівському воєвідстві на загальне число 39.570 радних є: 19.069 (48.2 проц.) поляків, 15.986 (40.6 проц.) українців, 487 (1.24 проц.) німців, 991 (2.5 проц.) жидів і 3.037 (7.4 проц.) інших; 3. в тернопільському воєвідстві на загальне число 25.213 радних є: 15.629 (62.3 проц.) українців, 8.760 (34.8 проц.) поляків, 725 (2.8 проц.) жидів, 108 (0.3 проц.) німців; 4. в станиславівському воєвідстві на загальне число 21.824 радних є: 17.388 (79.2 проц.) українців, 2.792 (12.9 проц.) поляків, 1.133 (5.2 проц.) жидів, 351 (1.6 проц.) німців, 138 (0.7 проц.) *інших*, 22 (0.1 проц.) „русских".

В офіціяльній статистиці мусять кожного українця застановити такі рубрики: 29 радних білорусинів і 386 „інших" радних в краківському воєвідстві; 3.037 „інших" радних у львівському воєвідстві та 22 радних „русских" і 138 „інших" радних в станиславівському воєвідстві. Само собою зрозуміле, що в краківському воєвідстві не живуть і ніколи не жили білорусини, подібно як у станиславівському воєвідстві „русскі". Казочні радні білорусини і „русскі", це в дійсности стопроцентові українці, яких офіціяльна статистика переіменувала на „русских" і білорусинів за або проти їх волі. Подібно мається справа з радними „іншої народности". Відповідно до цього слід збільшити скількість українських радних і я це роблю при загальних підсумках.

На загал в трьох східньо-галицьких воєвідствах у сільських громадах на загальне число 86.607 радних є: **52.191 (60.1 проц.) українців, 30.621 (35.2 проц.) поляків, 2.849 (3.3 проц.) жидів, 946 (1.1 проц.) німців.**

Б) Північно-західні землі. 1. У волинському воєвідстві на загальне число 1.158 радних є: 790 (68.2 проц.) українців, 277 (24.0 проц.) поляків, 45 (3.8 проц.) жидів, 24 (2.0 проц.) інших, 18 (1.4 проц.) німців, 4 (0.33 проц.) москалів; 2. в поліському воєвідстві на загальне число 1.108 радних є: 166 (15.1 проц.) українців, 220 (20.0 проц.) поляків, 572 (52.0 проц.) білорусинів, 37 (3.3 проц.) жидів, 7 (0.6 проц.) москалів, 1 німець та 105 (9.1 проц.) інших; 3. у люблинському воєвідстві на загальне число 3.240 радних є: 2.931 (91.3 проц.) поляків, 199 (6.2 проц.) українців, 67 жидів, 19 німців, 19 москалів, 5 білорусинів.

Слід замітити, що в поліському воєвідстві при загальнім переписі населення з 1921 р. влада переводила перепис у користь білорусинів. Є кілька чисто українських повітів, яких населення записано як білорусинів. На мою думку і статистику народности радних у поліському воєвідстві переведено в користь білорусинів. Радні „іншої" народности, які становлять в поліському воєвідстві аж 9.1 проц. загалу радних — це переважно радні української народности.

На загал у волинському і поліському воєвідствах в сільських громадах на загальне число 2.2266 радних є: **1.085 (48.1 проц.) українців, 497 (21.6 проц.) поляків,** 572 (25.3 проц.) білорусинів, **82 (3.6 проц.) жидів, 19 (0.9 проц.) німців і 11 (0.5 проц.) москалів.**

II. Національний склад репрезентацій у міських громадах.

А) Галичина. а) Більші міста. Тут належать тих тринять кілька міст, в яких обовязує закон з 13. березня 1889 (В. к. з. ч. 24). В них справа представляється так: 1. в краківському воєвідстві на загальне число 505 радних є: 404 поляків, 1 українець, 89 жидів і 11 німців; 2. у львівському воєвідстві на загальне число 528 радних є: 302 поляків, 62 (12.4 проц.) українців, 162 жидів; 3. в тернопільському воєвідстві на загальне число 192 радних є: 72 поляків, 28 (15.0 проц.) українців, 92 жидів; 4. в станиславівському воєвідстві на загальне число 144 радних є: 57 поляків, 27 (19.3 проц.) українців, 58 жидів, 2 німців.

Таким чином у трьох східньо-галицьких воєвідствах у більших містах на загальне число 864 радних є: **431 (50.1 проц.) поляків, 117 (13.6 проц.) українців, 312 (36.3 проц.) жидів та 2 німців.**

б) Інші менші міста. 1. у краківському воєвідстві на загальне число 1656 радних є: 1.321 поляків, 6 українців, 328 жидів, 1 німець; 2. у львівському воєвідстві на загальне число 2.024 радних є: 1.023 поляків, 222 (11.0 проц.) українців, 758 жидів, 20 „інших" і 1 німець; 3. у тернопільському воєвідстві на загальне число 1.149 радних є: 421 поляків, 295 (25.9 проц.) українців, 337 жидів; 4. у станиславівському воєвідстві на загальне число 1.129 радних є: 367 поляків, 341 (30.0 проц.) українців, 412 жидів, 9 німців. Отже у трьох східньо-галицьких воєвідствах у менших містах на загальне число 4.302 радних є: **1811 (42.1 проц.) поляків, 878 (20.4 проц.) українців, 1.603 (37.0 проц.) жидів і 11 (0.25 проц.) німців.**

Б) Північно-західні землі. а) Виділені міста. Під виділеними містами розуміємо ті міста, які не входять у склад повітової самоуправної сітки. 1. у волинському воєвідстві на загальне число 84 радних є: 24 поляків, 2 українців, 3 москалів, 51 жидів; 2. в поліському воєвідстві на загальне число 56 радних є: 15 поляків, 1 українець, 1 москаль, 39 жидів.

б) Інші міста. 1. У волинському воєвідстві на загальне число 264 радних є: 56 поляків, 50 українців, 6 москалів, 1 німець, 147 жидів і 4 „інших"; 2. у поліському воєвідстві на загальне число 240 радних є 51 поляків, 5 українців, 44 білорусинів, 3 москалів, 137 жидів; 3. у люблинському воєвідстві на загальне число 528 радних є: 275 поляків, 2 українців, 1 москаль, 250 жидів. Отже у волинському і поліському воєвідствах на загальне число 504 радних є: **107 (21.4 проц.) поляків, 59 (11.8 проц.) українців, 44 (8.8 проц.) білорусинів, 9 (1.8 проц.) москалів, 1 німець та 284 (56.8 проц.) жидів.**

Підсумки. З офіціяльної статистики бачимо, що в сільських громадах Галичини, при виборах до громадських рад і опісля у боротьбі з виборчими зловживаннями українське населення віднесло світлу побіду. 60 проц. радних української народности у сільських громадах трьох східньо-галицьких воєвідств — це великий наш успіх, особливо коли зважимо, що вибо́ри відбувалися

Саля Музичного Товариства ім. Лисенка
середа, дня 10. ц. м. о 8. год. вечер
:: КОНЦЕРТ ::
1762 Миколи Дубляńського 1—3
Білети в Союзнім Базарі.

на основі перестарілої виборчої ординації, збудованої на куріяльній засаді і що з першого кола виходили переважно радні польської і жидівської народности. В дійсности відсоток радних української народности з української території Східньої Галичини є значно вищий і виносить щонайменше 70 проц., коли візьмемо під увагу ще обставину, що до львівського воєвідства зачислено кілька західно-галицьких повітів, заселених майже виключно польським населенням. Під теперішню хвилю існує ще на основі урядової статистики в львівському воєвідстві 134 громад, в тернопільському 46 громад, в станиславівському 41 громад, разом в трьох воєвідствах 221 громад, у яких нема виборної громадської репрезентації, де громадські ради розвязано, або де переведені вибори запротестовано. Коли візьмемо під увагу, що ті 221 громад — це майже виключно громади з українським населенням, то можемо бути певні, що коли і ті громади будуть мати виборну репрезентацію, то відсоток українських радних ще збільшиться.

Ми можемо бути горді, що наші західні окраїни, тобто громади, положені в краківському воєвідстві, добре списалися, вибираючи 1200 радних української народности.

Вибори до громадських рад в менших галицьких містах випали для нас значно гірше. Ми маємо в них 878, себто 20.4 проц., радних української народности. Однак із висліду тих виборів можемо бути вповні вдоволені. Перевагу в них має вправді жидівське населення, але і ми маємо в них зовсім поважне заступництво і в порівнанні з нашим станом посідання зперед війни ми ростемо в силах, український елемент у містах кріпшає, галицькі міста вправді в повільному темпі всеж таки постійно україн'зуються.

Щож до північно-західніх земель, то кожного, що читає статистику складу самоуправних репрезентацій, мусить дивувати мала скількість загального числа радних у сільських і міських громадах в порівнанні з Галичиною. Це вияснюється тим, що вибори до громадських рад на північно-західніх українських землях відбуваються на зовсім інших основах як у Галичині. В порівнанні з Галичиною, коли зважимо, що відсоток українського населення на північно-західніх землях є значно вищий, випали вибори на тих землях значно гірше. Українське населення на тих землях йшло до виборів незорганізоване, вибори відбувалися далеко вчасніше, ще тоді, коли відносини на тих землях не були упорядковані та істнував там виїмковий стан.

Головну заслугу в тому, що вибори в сільських і міських громадах Галичини покінчилися нашою побідою, має Українське Національно-Демократичне Обєднання, яке дбайливо підготовило вибори в 1927 р., перевело широку пропаганду при помочі живого і друкованого слова. Сотки віч, сотки тисяч летючок і десятки тисяч брошур в справі громадських виборів в Галичині зробили своє. Ми побідили. Тепер приходить

ОСИП СТЕФАНОВИЧ
РАНІШЕ РОМАН ЗУБИК
ЛЬВІВ, ВУЛ. ГАЛИЦЬКА Ч. 16.
ВОВНЯНІ НОВОСТИ ДЛЯ ПАНЬ на ПЛАЩІ, КОСТЮМИ І СУКНІ.
ШОВКИ у великому виборі.
ВОВНИ АНГЛІЙСЬКІ І КРАЄВІ на мужеські одіння.

черга перевести широко закроєну працю за зміст громадської самоуправи, за те, щоби пропагандою, при допомозі живого слова, скликуванням краєвих зїздів радних і повітових нарад радних і при допомозі друкованого слова підготовити радних до праці у ділянці самоуправи. Лише відповідно підготовані радні зможуть сповнити свій важкий обовязок з користю для своїх громад і українського народу.

Пос. Волод. Целевич.

ЗАМІТКИ і ВІДГУКИ.

„Трансфузія крови".

Під таким наголовком приніс „Ґлос Правди" з 2. квітня статтю, в якій каже, що провідна т. зв. освічена верства польського народу, сталася нездатною до творчої, конструктивної праці над закріпленням і розбудовою Польщі. Її проїдала ґанґрена деморалізації та матеріялізму. „Польщі майже не було з ким перебудувати". Всіх заслїпив чад політикоманії, партійництва і т. д., що вели Польщу до руїни. Та всеж збереглася серед того моря забуття ґрупка „здорових душ", переважно інтелектуалістів, що боліли над таким станом. Ця ґрупка належала передовсім до тих, що кровю зрошували шлях до відновлення Польщі. Це військова ґрупа, це ґрупа жовнірів, що була нечутка на політикоманію, а бажала бачити сильною Польщу. Та довгий час ті вартости, ті людські цінности були неактивними для Польщі. „Щойно травневі дні уактивнили ті цінности і кинули їх на широку державну арену. Нове правління сягнуло сміло до резервуару запалу, широго і праведного ідеалізму, які то прикмети мав польський жовнір, особливо той, що бився з власної непримушеної волі, а не тільки з конечности".

Далі пише „Ґл. Пр.", що тим пінним людям треба було звернути увагу передовсім на внутрішний польський фронт. Тут вони мали „скріпити вірою своєю і своїм сумлінням кадри направду нової Польщі". Прийшла людина, що була „фактичним творцем Польщі" і рішила „замішати у великанському ділі відновлення кров і душу військову з кровю і душею „цивільною", анемії та ґанґрені протиставити „потік відроджуючих нових сил", молодечий запал і т. д. Така була ціль довершеної трансфузії крови.

„Трансфузія — кінчить „Ґл. Пр." — вдалася. Вояцька кров легко сплила в одно річище з кровю сотень тисяч і дала їй нові риси. Прибуло червоних тілець життевости і рішучости прибуло. Тяжка недуга апатії кінчиться. Здатність отрястися з решти недомагань зростає з кожним днем. „Вояцькість" переходить в інші душі, переходить у настрій численних ґуртів — очевидно як лицарськість, як лицарськість понять, обовязків і як готовість вірного боронення Польщі від усього злого, що їй може грозити і від долу, і від гори. Отже... не кажіть про „четверті" бригади. Це тільки поширюється, розростається і відроджує серця перша (бригада). Хто не вірить — той переконається".

З того закінчення розважань на тему трансфузії крови, виходить, що санація задумує щось несподіване та покищо... таємничо невідоме.

—o—

„Міс Санація".

Такий напис стоїть над передовою статтею ендецького органу „Ґазета Варшавська", в якій ця остання займається оцінкою наведених у горі міркувань про трансфузію крови.

До тих міркувань відноситься ендецький орган з кпинами, злобою та некритим цинізмом. Кінчиться та стаття такими висновками:

„Санація не забула, що польський нарід є нібито народом легковірним. Отже вмовляє в нього безупинку, що переступлення бюджету в 1927 — 1928 р. є під правним оглядом у порядку, а під річевим оглядом великою заслугою тодішнього уряду і міністра скарбу є те, що доперва потравневий уряд впровадив правопорядок у бюджетову господарку, що диспозиційні фонди зужиткується тільки на боротьбу з комуністами і шпигунством, а не на субвенціонування, крім того, санаційної преси, но і на ті — вибори. Все в добре, все якнайліпше — повтаряє за вольтерівським Кандідом вродлива Міс Санація, але також і сильно наївна, коли припускає, що їй ще хтось вірить поза тими, котрим каже вірити і котрі вдають, що вірять. Молодо згине Міс Санація, зроджена з трансфузії зіпсутої крови і ніхто за нею плакати не буде".

Якщо в ендеції булоб нині стільки сили, що злоби й ненависти до санації, то та сила могла щонайменше всю Европу завоювати. А так виливає вся її нетямна сердитість і злоба доволі ко-

---

ВОЛОДИМИР БІРЧАК. 27)

БЕЗЖУРНІ ДНІ.

Оповідання.

(Продовження.)

— І я не знаю, куди. Ось тут почекаймо хіба на роздоріжжі. Не пізна ще година, тут гостинець битий, надїде або надійде хтонебудь, тоді й розпитаємо. Сідай ось тут на купі каміння і чекай. Чуєш? Десь вдалі туркотить...

— Це Роман поїхав.

— А може й ні? Почекаємо, побачимо.

— Чудова ніч! — промовив по хвилі успокоєний Грицько, сидячи на купі каміння.

Десь іздалеку заторохкотів знову віз. Небавком він надїхав ближче. Це жиди їхали на торг.

— Куди дорога до Березівки?

— А ви хто?

— Малярі, йдемо церкву малювати, збилися із шляху.

— В той бік ідіть, куди їдемо, а на найближчому роздоріжжі звернете ліворуч, перейдете два села і за другим селом праворуч буде третє. В те третє не йдіть, тільки через міст ліворуч попід ліс а там уже Березівка.

— А далеко то?

— Часом далеко, часом недалеко, залежно від того, як хто йде. Над ранком ви повинні вже там бути.

Пішли. Вертали знов дорогою, якою перед хвилею приїхали.

Ще недавно розпрощалася земля з ясним сонічком і прибралася на сон в темне, чорне одіння. Аж гульк — ізза обрію виглянув новий жених. Не такий палкий і не такий горячий, як денний, та зато ніжніший, спокійніший, більш розмріяний. Вийшов над обрій і шепче землі і всій тварі за казкою казку, одну гарнішу другої.

Не таке ясне в нього личко і не такий бистрий в нього розум. Зате розмріяний, розніжнений, не палить поглядом, а шепче, шепче казку за казкою.

І слухає земля. Замовк вітрець. Замовкли й дерева при шляху. Ті дерева, здається, поснули, а може й позавмирали. Але ні, вони не завмерли, а вслухалися в тишу ночі, напоїлися сяйвом місяця. Стоять зачаровані. Кинули довгі тіни, стоять німі і слухають казки.

І ниви широкі, розлогі, вже зжаті ниви, мовчать. Спочивають. Визрали плоди й тепер мріють казку світів. І квіти на луках і сіножатах обсипалися каплинами роси, обмилися, слухають. І ні пчілка не холітне тепер ними, ні вітрець не шевельне їх, ні заяць не пробіжить біля них, ні цюркун їх не потрусне, бо й він спочивав.

Дивне місячне проміння. Виткане на небесних кроснах із тоненьких, срібненьких ниточок, стелиться, до землі. Зачаровує дерево і ниву і билинку. А поцілить на своїм шляху людську душу — і їй не дає супокою, будить давні мрії, несповнені сни.

— Пс, тихо! — прошептав Грицько.

— Я тихо, це твоє серце бється — відповів Стецько.

— Слухай, яка тишина! Своїм віддихом будимо її. Пс...

І вони знов слухали.

По небі плив місяць. Грицько і Стецько розглядалися по небі й не могли ніде знайти ні одної хмаринки: довкруги тільки одна срібна синява небес, незглибима, незмірима. А місяць плив тихо супокійно по тій безмежній синяві і стелив по ній своє бліде, ніжне проміння. Стада стад зірниць і зір поблідли й померкли в місячному сяйві, як каплини дощу в розбурханому морі.

І знов ішли мовчки, задумані.

...Прометей!

І Грицько став пригадувати собі картини, що якось недавно зродилися в його уяві, що їх уже бачив, любувався ними, жив. Став він собі їх пригадувати, але картини виходили якісь бліді і вже по хвилі розпливалися, як часом розпливаються палати з облаків на синьому небі, коли повіє вітер. А нараз щезло все.

Було так нераз, що те, що вчора задумав і що вчора видавалося йому гарним, приковувало його до себе — на другий день виходило вже нездалим.

Ішов задуманий. Скуплював усі свої думки, щоб розсипані образи знову собі пригадати, зібрати в одно. Але це було неможливо, як неможливо з розсипаних руїн зложити знову новий замок. Пропало й годі! Пропало, як краса вчорашнього заходу сонця.

Був задуманий, як перед ним вирінули нараз вершки Карпат... На вершку Чорногори зійшли боги судити суд над Прометеєм, що викрав огонь і зніс його людям. Брязчать кайдани, ведуть злочинця того... Очі всіх звернулися на того, що вчора був ще їх — нині він уже зрадником.

І знов кудись щезла вся картина...

— Я зніс огонь на темну землю і все повстало його проти вас, проти волі вас усіх! І щоб за вдесятеро скріпили мої кайдани — нарід ожив і житиме проти вашої волі! Нарід побачив ясне світло, волю і щоб ви знов забрали йому ту волю — він сам уже вирве її у вас!

— Великий сон волі снив нарід. Ви бліднете вже нині і кайданами й тюрмою думаєте запертн волю, карами й тюрмою задумали згасити огонь. Пуста ваша злість, пуста ваша німста! Ось дрожать Карпати і таємним, мертвим зіллям не вам уже захиститись!

— Нарід ожив! Побачив у сні волю!

...І знову все щезло.

І знов ішов Грицько задуманий. Збирав усі свої думки. І якось так мимоволі прийшло йому на думку, як то попереднього року сидів у тому самому часі за рільничі страйки в арешті. А потім пригадалася йому боротьба за найвищу школу, стріли...

(Продовження буде.)

Найновіші вироби в вовнах і шовках на плащі і сукні поручає фірма
СТАХЕВИЧ і АБРИСОВСЬКИЙ
1590 **у Львові, РИНОК ч. 32.** 5—8

мічно. Бо хібаж ендеція дала собі добре справу з того, що від санації кращою вона ніколи не була.

—o—

Труднощі.

Краківський „Час" з 6. квітня, що здавна підтримує санаційне правління та в ним співпрацює, приносить у передовій статті міркування на тему труднощів при намірений і наміченій уже реконструкції польського уряду. Він пише між іншим: „Перехідовий час між уступленням одного премієра і обняттям влади іншим, є все часом стагнації. Є це несприяючий період і для політичного і господарського життя. Темпо правительної машини слабне, у відносини вкрадається непевність і занепокоєння, а опозиція старається скріпити невдоволення в низах. З тієї то причини треба собі бажати, щоби наша кабінетова криза скінчилася скоро і остаточно. Тут менше важною справою є особи, яких покличуть до нового кабінету: вичисляють всякі прізвища, але не в тім чи іншім прізвищу заключається суть справи. *Річ у тім, щоби скоро запало рішення щодо системи правління.* Теперішня непевність як серед опозиції так і урядової групи в соймі, вичерпує також терпеливість суспільности. Далеко краще буде, коли уряд одержить здецидований в ту чи іншу сторону напрям".

Крім того пише час, що при творенні нового кабінету „одно лише є певне: про особи нових міністрів будуть рішати марш Пілсудський і през. Мосціцький без оглядання на волю соймових партій".

З наведеного виходить, що при творенні нового уряду є великі труднощі, які повстають наслідком розбіжних поглядів на ту справу самої санації, наслідком невирішення політичних напрямних нового уряду і його тактики. Далі мимо того, що в найвищих чинників була вже ідея, щоби при творенні уряду „рахуватись з волею" соймових клюбів. Не дивно, що з уваги на такі труднощі перебудова уряду відсувається, як лише преса, аж на тиждень. А через те справа ще погіршується, бо ширяться „непевність і занепокоєння".

—o—

„Протверезіння серед русинів".

Під таким „вимовним" заголовком приносить краківський „Ілюстрований Курєр Цодзєнни" з дня 6. квітня статейку, в якій читаємо:

„Щораз то більше множаться признаки, що серед руської суспільности у Східній Малопольщі доковуються звільна, але стало певні зміни та перебраження, які можуть мати в будуччині далекосягле значіння. Гасла, голошені шовіністичною агітацією т. зв. українців, тратять з кожним днем свою притягаючу силу і вплив на маси населення (тих впливів після твердження „Іл. Кур. Подл." й так в українців ніколи не було, то пощож все на ново стверджувати їх занепад — Ред.). Руське селянство стає щораз певніше на реальний ґрунт і рахуючись з дійсністю, усталює своє відношення до держави і польського народу. На доказ цього нехай послужать такі факти: В Турці над Стривом відбулося в березні два віча, скликані „Червенсько-руською організацією Згода" (слухайте! — Ред), що стоїть на ґрунті безоглядної льояльности супроти держави, а то: одно-дрібної шляхти польської (сік!) греко-католицького обряду, яка замешкує в тому повіті кількацятсят громад у числі кілька тисяч і друге, яке зібрало в салі „Сокола" кількасот осіб усяких національностей (!). Віче відкрив п. Комарницький, війт з Комарна. По виборі президії п. Щанський виголосив промову на тему співжиття братніх народів польського і руського, кінчаючи окликом на честь Річпосполитої, президента Мосціцького і марш. Пілсудського. По вічу заголосили до організації своє приступлення кількасот осіб з війтами громад на чолі (чуєте, як ростуть у силу?! — Ред.). — Дня 21. березня відбувся в містечку Козлові, тернопільського воєвідства зїзд старорусинів, б. інтернованих у Талергофі, на який прибуло понад 700 осіб. По жалібному богослуженні в церкві та імпонуючім поході при звуках кількох орхестр почалися наради. В часі дискусії усталено напрямні нової організації старорусинів, а також стихійно запротестовано проти демагогічної, антидержавної політики українців, яка крім викликування шкідливої боротьби між руським населенням і польським, не має ніякої іншої цілі. На підставі історичних досвідів стверджено, що найбільшими ворогами руського населення є українці (як їх ще земля носить на своїй поверхні?) і (ану вгадайте?!) ... німці, які штучно створили т. зв. українізм, в цілі одностороннього використовування його для скріплення своєї великодержавницької, протисловянської сили. В тернопільському повіті та в сусідніх повітах (аж так далеко!) викликало не віче сильне вражіння. Руське населення вже втомлене пустою і ненависною політикою українською супроти Польщі, якої руїнницьким гаслам буденне життя завдає брехню на кожному кроці. На ті переміни і нові струї, що нуртують уже в руській суспільности, повинні звернути пильну увагу покликані чинники з огляду на інтерес держави і добро обох народів, замешкуючих від віків Східну Малопольщу і стільки вузлами зі собою звязаних".

Краківський „Курєрок", як відомо, є фактичним орґаном „Червенсько-руської Орґ. Згода", а свого часу був і її політичним вдохновителем та першим організатором. Тому не треба дивуватися, що так дуже радується таким „буйним" розквітом свого посіву. Тієї радости не треба йому завидувати, бож „успіхи" має „Згода" саме серед „польської" шляхти греко-катол. обряду, серед кількох війтів з Турчанщини і серед „старорусинів" аж... у Козлові. Щож до останнього апелю „Курєрка" до „покликаних чинників", то вони й без того поклику вже щиро занялися організаторами „Згоди" і організаторами „старуських аграрників", що мають у своїх руках „опіку й управу" ділами „Народного Дому" у Львові. Широко закроєні висновки „Курєрка" про „протверезіння серед русинів" на основі зааранжованих відомими засобами і чинниками віч у Турці та Козлові нехай стануть для редакторів того брукового щоденника джерелом правдивого замотивичення думки та окаліченя зору і на будуче таксамо, як були ним досі. Тоді читачі „Курєрка" наберуть віри, що „українців" взагалі вже нема та й остаточно успокояться.

БЛІДНИЦЮ **НЕДОКРОВНІСТЬ** усуває, зміцнює очи діяве, побуджує апетит, одинокий середник для реконвалесцент в тільки у М-ра КШИШТОФОРСЬКОГО, вино хіново залізне на еспанській малядзі. — Laborat. Chem. farm. Mr. Krzysztoforski, Tarnów. 774 49—?

Любка Колесса.

Голоси львівської преси про найновіший виступ нашої пяністки у Львові.

В середу 3. ц. м. відбувся новий концерт Любки Колессівної у Львові, що пройшов, як і всі попередні, з величезним успіхом. Подаємо про цей виступ української пяністки витяги з ентузіястичних рецензій львівської преси.

Проф. Фр. Найгавзер пише м. ін. в „Газ. Поранній": „Знову завитала до нас, вертаючи з українського турне, славна Л. Колесса, віртуозним попискам якої завдячувала наша публика вже нераз богато приємних хвиль і незвичайних в концертовій салі зворушень. Ті самі слова дадуться приноровити до пяністичного речіталю з середи, завдяки програмі, зложеній з творів Шопена, Ліста, Шумана і Вівальді. Субтельний і вибагливий артизм Колесси, що відзначається помірковністю, а заразом блеском бравури, і цим разом не завів авдиторії, увидатнюючись понадто в премилий спосіб для всіх учасників того вечора". В дальшому подає рецензент подрібну оцінку виконання артисткою поодиноких творів і кінчить: „Віддячуючись за численні оплески і сердечні вияви признання слухачів, концертантка відіграла богато надпрограмових творів; обильну вязанку тих докинених і електризуючих авдиторію інтерпретацій можнаб назвати слушно другим, не менше гарним фортепяновим речіталем, що інтересував від початку до кінця".

У „Слов-і Польск-ім" пише Адам Мітша:

Д-Р. В. БЕЗУШКО.

Лепкого „Мазепа".

[1])

У Богдані Лепкім маємо найбільшого сучасного поета наших західніх земель, одного з найбільших наших письменників. Вже давно пристала у нас для нього назва поета осени і то на шкоду читаючої публики, бо таким означенним зроблено в нього письменника не цікавого для ширшого загалу. Деяка елігійність чуття давала підставу до такої назви. Одначе поет відчув це, як недоцінювання його творчости, бо бажанням його було нести в серця людей не осінь, а любов до буйного, палкого життя. Людей хотів він бачити

„ясних як день
І як вітер вільних
І як сонця вогень
Невгасимих, полких,
З серцем повним любви
До людей і життя
І з бажанням краси
Що не має кінця".

В Лепкім була притаєна сила до чогось величнього, сила незапримічена цією громадою, для якої він писав. Як глубоко відчув поет своє осамотнення, брак зрозуміння для його порівів, свідчать його слова, взяті з одного з найкращих його творів:

„Отсе моя трагедія
Сердечні болі
До неба рад злетіти,
А лину до землі,
У сні я бачу ангелів
Добро і славу й честь,
А збуджусь, довкола сніг
І злоба, завість й месть".

Слід зазначити, що саме на тлі непорозуміння між творцем-артистом і звичайними людьми повстало найкраще його оповідання: „Образ". Лепкий відомий у нас передовсім як лірик і новеліст, минув вже декілька етапів своєї творчости. Від лірики чисто особистої, любовної перейшов до лірики описової і тут проявив незвичайно гарний хист змалювання природи. Згадати тільки такі речі як „Над рікою" і „В розтоках".

Лепкий недармо зачав свою мистецьку працю від малярства, студіюючи у віденській Академії мистецтв.

Говорячи про вплив на нього, зазначити можемо додатній вплив польського середовища. Лепкий довгі літа жив і живе в Кракові. За час війни і після війни слідно на ньому вплив німецької культури і тому впливові завдячуємо його більші твори, як „Під тихий вечір" і „Мазепу". Краків з чудовими вежами маріяцького костела, гарними музеями, богатий в традицію старовини казав і Лепкому полюбити минуле, але своє. Слід цього залишився в виданні „Нарису старої літератури" і в виданні історії Аркаса, в любові до козацької доби. Одначе аж могутній Берлін і незвичайні воєнні і повоєнні часи спонукали поета взятися до виконання більших творів. Виливом тих часів і цього нового середовища: є „Мазепа".

Постаті Мотрі і Мазепи цікавили Лепкого вже давніше. Ми довідуємося, що його драма п. з. „Мотря" згоріла в 1914 році. В давнішій збірці „Під вечір" стрічаємо в поезії п. з. „Пролог до Мотрі" таке пояснення любови Мотрі до Мазепи:

Я полюбила
Його, бо в йому була сила.
Та сила, що незвісне творить,
Та сила, що життям говорить,
Та сила, що свою країну,
Немов весна стару руїну,
Новими квітами квітчає,
Та сила, що над серцем має,
Безмежну владу"...

Слова, які, як побачимо, лягли також в основу відносин між Мотрею і Мазепою в трильогії. В творі, на який нині складається пять томів, обєднаних головним героєм — Мазепою, дав нам Лепкий образ змагань Мазепи в боротьбі за незалежність національну і державну. Ані національність не була тоді утверджена, ані повних прав у своїй державі ми не мали. Гасло за віру було ще й тоді грімкіше від гасла національного, а не забуваймо того, що вже давніше перенесено центр православя в Москву, так, що туди тяжіла друга зорганізована верства, на якій могло опертися організування незалежної держави. Козацтво замість виборювати і утверджувати свої права, тільки тратило їх на користь Москви.

Цікаве, що в добі, коли чужинці дивувалися освічености широких мас у нас, коли ми понесли культуру в Московщину і організували при Петрі Великім могутню імперію, коли імена Смотрицького, Прокоповича, Дмитра Тупталенка, Ростовського вимовляв кожний освічений москаль з глибокою пошаною, коли церковне і освітне діло в Московщині спочивало в руках українців, ми в себе дома не знали єдности змагань, а національна душа губилася за величезними фоліянтами київських схолястиків. І дійсно дивне, що духовенство, яке мало в своїх рядах справді великих людей, знало єдине вияснення визвольних воєн — війни: нещастя як кари за гріхи. В добі панукраїнській, як коли ми культурно задержали Московщину — подібно, як це сталося колись з грецькою культурою в добі пангелєнській у відношенні до „варварів", ми звели боротьбу навіть за своє національне існування. Найкращі люди цієї доби шукали зразків державної будови в Польщі і в Франції і там також пробував у молодости й Мазепа. Феодальні країни таких зразків нам дати не могли, бо ми саме й розпочали могутню боротьбу проти феодалізму, утворивши такий стан як козацтво, а дальше піднявши могутнє повстання під проводом Хмельницького

(Продовження буде.)

„Першорядний талант! Артизм, доведений до меж досконалости, темперамент, сила, а одночасно чар і незвичайна відтворча вразливість: усе те находить вислів у грі Любки Колесси. Так може грати тільки велика і щира артистка". Подавши опісля свої замітки про технічну сторону виконання, яке стояло на найвищому рівні, автор кінчить: „Гра Л. К. передумана й одночасно свіжа і поривающа щирістю відчуття. Чар безпосередности є найважнішою ціхою відтворчости пяністки і рішає про суггестивні прикмети її гри: кожна подробиця нею глибоко відчута й висказана в переконуючій формі („Карнавал" Шумана). На закінчення дневникарська нотатка: Саля повна, оплески, ентузіязм, прохання за наддатками, успіх на цілій лінії, успіх великий і чловні заслужений".

Відомий музик д-р Йосиф Кофлер, подавши в „Дзеннік-у Львовскі-м" кілька цікавих уваг на тему нинішнього концертового репертуару, що постійно повторюється і розлінивлює слухача, пише: „Але Любка Колесса заволоділа душею великої маси слухачів, маси незіпсованої, несноб'ястичної, що слухняно виповнює салю, слухає й боготворить усе, що вона грає і радо піде за нею на найпроблематичніші верхи минулого і нинішнього мистецтва. Отже на Колессівній тяжить потрійно тяжка відповідальність: у відношенні до мистецтва, до публики і до себе. Це артистка повинна собі усвідомити!"

В „Хвилі" захоплюється грою нашої пяністки Альфред Пльон: „Колессівна є пяністкою, що вміє видобути з того, часто дуже невдячного інструменту тони, що хапають за серце. Її шляхотні і в міру потребн навіть дуже енергійні удари, досконале фразування і влучна педалізація у звязку з світло виробленою технікою пальців і високо мистецькою інтерпретацією творять цілість, гідну подиву й найвищих похвал з кожного погляду". Другий цьогорічний концерт знаменитої української пяністки — пише автор рецензії на самому вступі — приніс артистці знову величезний успіх і викликав серед публики, що заповнила щільно салю, дійсно щире захоплення.

Вкінці наведемо голос рецензента „Львовск-ого Курер-а Поранн-ого" д-ра Г. Б.: „Колесса має вже устійнену славу в артистичному світі, як ибагливий і субтельний мистець фортепіяну, славу, на яку цілкомто заслугує. Її недавній концерт виказував справді деякі недотягнення у виконанні — як замале узгляднення динаміки, не зовсім вдоволяюча місцями інтерпретація фантазії ф-моль Шопена, одначе це можна пояснити деяким перетомленням артистки, наслідком її богатого останніми часами турне. Зате класично звучав органовий концерт г-моль Вівальді-Страделя, невидано фінезійно і блискучо відіграні композиції Ліста і Д' Альберт, а „Карнавал" Шумана мав цілу вимагану легкість і привабливість — на переміну з повагою і гарно уанпукленою мельодійністю. Гра Любки Колесси має в собі чар і риси її молодости, пестливість її імени, вона імпонує темпераментом, фантазією, стилевістю — і мужеським ударом. Саля, виповнена по береги, витала артистку з ентузіязмом, змушуючи її до другої майже — недрукованої — програми.

По широкому світі.

Чехословацький уряд рішив стабілізувати корону по курсі 1 фунт — 163 корони.

Югославянський король видав декрет, яким з огляду на ощадність зменшує число своїх міністрів з 18 на 14. Скасовані міністерства релігій, гігієни, почт і телеграфів і земельної реформи.

Французька преса висловлює погляд, що подорож англійських промисловців до СРСР. є в звязку з намірами Гувера почати балачки з СРСР в справі торговельних взаємин. Англія хоче Америку випередити.

У Загребі арештували д-ра Іва Рамляка, обвинуваченого в справі вбивства редактора Шлегля.

У Познані почався страйк електротехніків.

Конференція Малої Антанти збереться з кінцем мая, імовірно в Білгороді.

Лорд Бальфур, колишній кільканразовий міністр, має намір покинути політичну діяльність після розвязки парламенту.

Кріза польського уряду.

Марш. Пілсудський не буде премієром

Кріза польського уряду не змінилася за вчорашній день. Та в мін. кабінетах ідуть живі розмови. Зближений до санації „Пш. Веч." твердить, що новий уряд уже в травні скличе парлямент, щоби полагодити зміну конституції. Що торкається нового уряду, то шефом його не буде марш. Пілсудський, а політик, що має повне довіря маршалка.

Бартель виїздить за кордон.

Аг. Вск. повідомляє, що Бартель напевно не ввійде до нового кабінету. Неправдиві є теж чутки, що він займе становище президента Польського Банку на місце Карпінського, якого мандат тепер вигасає. Бартель після утворення нового уряду виїде на кілька місяців за кордон задля лікування, бо чується перемучений і перепрацьований.

—o—

Засідання державного трибуналу.

У пятницю відбулося перше засідання держ. трибуналу. Тревало воно всього пять хвилин. Члени трибуналу зложили присягу, як при заприсяженні суддів заг. судів. Опісля підписалися на протоколі, який ствердже зложення присяги. На цьому скінчилося ввне засідання. Потім відбулося тайне господарське засідання. Головної розправи можна сподіватися щойно в червні.

—o—

Після вбивства в Барановичах.

Консуля СРСР не допустили до вбийника.

У четвер і пятницю був у Барановичах більшовицький консуль у Варшаві Шахов, делегований більшовицьким посольством для розгляду справи вбивства на місці. Власти не позволили йому бачитися з Апанасевичем перед укінченням слідства. Шахов тричі комунікувався в тій справі з більшовицьким послом у Варшаві Богомоловим. У пятницю Шахов вернув у Варшаву. Апанасевич є в шпиталі, під поліційним доглядом. Задержали й Апанасевичеву жінку для розпорядження слідчого судді. Апанасевич у шпиталі час часу старається виголошувати пропагандові промови, а подеколи вдає божевільного.

Польські часописи повідомляють, що Апанасевич був членом чека від початку перевороту в Росії та відіграв більшу ролю в убивстві Дзержинського. В Берліні працював у торг. місії як начальник шифрового бюра з платнею 170 дол. місячно. Апанасевич сповняв ролю промислового шпіона, шпіонував і товаришів, але що любив випити, зрадився зі свого тайного становища. Тому втратив службу і відїздив у СРСР. Хотів звернути на себе увагу властей в Москві. В Барановичах пробував вести більш. агітацію, а коли стрінувся з відмовою брата, по провокаторськи старався зорганізувати замах на свою особу. В цьому мала помагати Ап. його жінка. Коли це йому не вдалося, виконав замах на польських державних службовців.

—o—

Буреш наслідником Зайпеля?

Цілу пятницю радили представники австр. партій в справі утворення нової урядової коаліції. Дня 6. квітня зачинаються переговори між партіями більшости та соц. опозицією. Як найповажнішого кандидата на становище канцлера називають дотеперішнього краєвого старосту Дол. Австрії Буреша.

—o—

Нові морози.

Метеорольогічна стація при львівській політехніці повідомляє, що 5. квітня в 7. год. рано було —4.2 ст. Ц., а в 13. год. —3.2 ст. Ц. Вітер східний. Львівська дирекція залізниць повідомляє, що нові сніги покищо не здержали комунікації.

З виленської дирекційної округи повідомляють, що нічю 5. квітня морози доходили до —18 ст. Ц. В данцігській окрузі морози сягали 11 степ. Ц.

З півн. Німеччини та з ріжних околиць Франції повідомляють, що там падуть великі сніги.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8 90·00—891·00, канадійський долар 8·82·00—8·82·50 чеська корона 0·26·50—0·27·00 австрійський шилінг 1·25·50 1·26·00, румунська лея 0·05·00 0·05·50 французький франк 0·34·50 0·34·80, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00 фунт штерлінгів 43·50·00—43·80·00, галицькі червінці 17·50 18·00.

Золото: 20 корон 36·35·00—36·60·00, 20 франків 33·20·00—33·60·00, 20 німецьких марок 41·2·500—41·80·00, 10 російських рублів 46·0·00—45·0·00.

Срібло: Австрійська корона 0·67·00—0·67·50, 5 австрійських коron 3·45·00 3·50·00, австрійський фльорен 1·72·00 1·75·00, російський рубель 2·80·00—2·90·00, копійки за рубель 1·40·00—1·45·00.

По сніжах, проти ухудшення ног, проти жилячій необхідно є натирання і як слід фрикційна ванночка без гуми "Альбомата" з лябовн. вуг. Катерон. 1746 2—3 в м. Н.-Городк.

НОВИНКИ

— Фотограф **Янушевич**, вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 59-60. 1258 26-7

— **На волі.** Як довідуємося, цими днями випущено на волю п. Романа Сушка, арештованого разом з іншими після минулорічних листопадових подій. Таким чином п. Сушко просидів повних пять місяців у слідчій вязниці.

— **Квітень без квітів.** Вранці 5-го ц. м. люди, що прокинулись з думкою про весну, побачили через вікно доми, дерева та вулиці вкриті снігом. Не легкі сніжинки, які інколи люблять у квітні зажартувати з весняної погоди, а справжній, солідний, січневий сніг. Назва „квітня" стає анахронізмом таким самим як „березень". У березні ніхто не бачив чутливих беріз, що плакали від перших весняних подувів; ялине, що березень мав спільного з березами, була хіба „березова каша", яка ждала на учнів, що прийшли до хати з поганими свідоцтвами. Так само мало в нації побачити в квітні — квіти. Коли цьогорічний квітень не є тільки одним великим „прима апріліс-ом", у найближчих роках доведеться зібрати фільольогічну комісію, яка охрестила би його новим, сучаснішим іменем. Можна його назвати „хляпень", „крутень" і ще десять іншими відповіднішими іменами.

— **Примхи температури.** Метеорольоги в розпуці. В той час, коли вони заповідають, що йде до нас транспорт теплого повітря аж з Ірляндії, в краю їздять знову поїзди попереду з відгортачами снігу. На шляху Тернопіль-Збараж навіть застряг вантажний поїзд. У Румунії впав скрізь сніг і на Дунаю та Дністрі вода загрожує повінню. Нічого дивного, що в центрі Росії сніги припинили залізничу комунікацію і що московська метеорольогічна стація пророчить прихід зими аж на половину травня.

— **Управа Українського Товариства Допомоги Емігрантам у Львові** в звязку з оголошеною реєстрацією чужинців, а в тім і політичних емігрантів, подає цим до відома, що всі інформації в справі реєстрації, а також урядові реєстраційні карти члени Товариства та члени їх родин зможуть одержати безплатно в канцелярії Товариства (вул. Руська 3, III. пов., в урядові години від 6—8 веч.). Також зможуть одержати реєстраційні карти всі інші українські емігранти, що зголосяться до Товариства до дня 8. квітня т. р. включно. Одночасно Управа Товариства повідомляє, що з огляду на обовязок особи, що реєструється, предложити при реєстрації дві фотографії з останнього часу, фотограф Янушевич буде переводити знимки членів Товариства, а по рекомендації Управи й інших емігрантів, з 50 проц. знижкою.

— **Концерт співака.** У середу 10-го ц. м. відбудеться концерт співака-тенора Миколи Дубинського, наддніпрянця, який вперше виступить перед львівською публикою. В програму входять українські та італійські пісні, які будуть виконані у Львові вперше. Подробиці в афішах. Білети по невисоких цінах продає Союзний Базар, а в день концерту перед входом на салю.

— **Кандидат на ювілята.** Рік вязниці за крадіж дістав 23-літній Густав Болянд, що присвятив усі свої сили злодійській професії. Коли вийде з вязниці зможе в 25 році життя святкувати свій ювілей, тому, що досі був караний уже 33 рази, а за рік самотности придумає напевно ще 17 способів на засвоєння собі зручно чужої власности. Болянд є імовірно клептоманом.

— **Над чим працює Винниченко?** Співробітник „Українських Вістей" у Парижі відвідав В. Винниченка. Письменник принял його серед книжок, паперів і картин. Відомо, що Винниченко має і малярський хист. Останніми часами він малював більше як звичайно. Між співробітником згаданого двотижневика і письменником завязалася така розмова, яку наводимо з ч. 86 „У. Вістей": „Ми чули, що ваші друзі пропонують вам зробити виставу ваших образів". „Так, але, як ви знаєте, я малюю лише для своєї приємности і не про які вистави, звичайно, я не думаю". Після цього журналіст поставив йому питання про приготовані ним праці, пляни та наміри. Винниченко відповів: „Правду казати, я не люблю інтервю про свої літературні праці. Є літератори, що, мабуть, почувають якусь потребу поділитися з читачами своїми плянами та намірами. Вони мені нагадують людей, що не можуть вчасно прокидатися самі і ставлять собі над головою будильника. Щодо мене, то я волію прокидатися сам і ділитися не намірами, а вже зробленою роботою. Розповідання про свої пляни це є навіть векселі, а я терпіть не можу всяких векслів. Через те, що

Дивогляди.

Покривджена цибуля.

Председник радянського „Укргосторга" Берлін під-час дискусії в народнім комісаріяті торговлі на тему торговлі з чужиною дав такий доказ на тезу, що „ми ще не досить ясно і вдумчиво торгуємо з чужиною".

Московський „лук" зветься по українському цибуля. Та ось „Народній комісаріят шляхів" придумав одну залізничу тарифу для лука, а другу, значно вищу, для цибулі. А тому, що „лук" вивозять лише з України, то „Народній Комісаріят шляхів" здирає з нього на підставі „цибульної" тарифи".

Революційний памятник.

Нижнегородський губернський виконавчий комітет для вшанування 10-ліття від смерти Свердлова рішив: „Дім у Нижнім Новгороді, де родився Свердлов, від нині вважається революційним памятником".

—o—

З недовіря до банків.

У селі Ольховичах (Сянік) повісився господар Лєшинський, який приїхав кілька місяців тому з Америки. Він привіз 5000 дол., а лякаючись злодіїв, сховав їх до пляшки, яку закопав у землю. Цими днями викопавши пляшку, побачив, що гроші вкрились цвіллю і були зовсім знищені. Цього він не пережив.

—o—

бачте, нічого вам про свої наміри не скажу. Але про те, що вже зроблено, можу сказати. Мій роман „Поклади золота", закінчений у минулому році і зданий вже до друку на Україні. Це є роман (приблизно 300 сторінок) з українського емігрантського життя в Парижі. Закінчив я і перший разок „Намиста". Цей перший разок мого „Намиста" має сім „перлин", а „перлини" ті — українські пісні, або, краще мотиви, ті асоціяції з мого чи чужого життя, що повязалися у мене, з тою або іншою українською піснею. Ця книжка з 7 оповідань вже остаточно складена, до друку ще не здана, ні одно з оповідань ще ніде не бачило світа".

— **За крісло в костелі.** „Газета Варшавска" подає таку пікантну історію: „Дня 18-го березня дійшло в Кракові до гострої суперечки між воєводою д-ром Квасневським і ген. Врублевським, комендантом ДОК. Суперечка йшла за те, хто підчас богослуження призначеного на другий день у місцевім соборі має заняти перше місце. Пан ген. Врублевський твердив, що він, тому, що Службу Божу правитимуть на інтенцію міністра військових справ. Пан воєвода не хотів признати цих аргументів, заявляючи, що це свято офіціяльне, отже він має на ньому першенство. Тоді ген. Врублевський добув аргумент, що він має вищу рангу, бо воєвода Квасневський є ледви полковником і то в резерві. Суперечка тривала які дві години; до порозуміння не дійшли. На другий день уранці, перед богослуженням прийшов до собору староста ґродський д-р Стичень і приказав здивованій церковній службі винести всі крісла приготовані для достойників. Коли достойники прийшли, мусіли стояти безладно або позсіяні шукали місця в бічних частинах собору".

— **Ріжні вістки.** Римська преса підкреслює, що папа Пій XI. приймаючи групу австро-німецьких прочан розмовляв з ними по німецькому. — У Брюсселі невідомі злодії вкрали з вітрини „Невідомого жовніра" 60-кілеву бронзову пальму, даровану французькими учасниками війни. — Нагорода Нобля на новий 1929 рік буде на 110.000 фр. більша, як минулого року: 1.180.000 фр. — У Ленінграді власники 500 крамниць зачинили своє підприємство, тому, що не знали що продавати. — У німецькім містечку Вестерген виявилось, що вломником, який тричі обікрав магістратську касу був сам бурмистр Кешке. — У ріжних країнах Середнього Сходу (Єгипет, Мезопотамія, Трансйорданія) появилась епідемія чуми та віспи. В Єгипті зареєстрували 20 смертельних випадків чуми, а Мезопотамії 35 від віспи. — У шаховім клюбі в Брукліні Альохін грав одночасно 52 партій; 42 партій виграв, а 4 програв. — 1-го січня було в Москві 2,285.000 мешканців.

— **З політичної тактики.** Берлінський „Форвертс" приносить таку звістку: Центральний комітет німецької комуністичної партії дав наказ провінціональним секціям творити окремі „комячейки" в християнських синдикатах. Комуністи будуть старатись входити до християнських синдикатів і там вести агітацію.

— **Національний склад московського совету.** Ґуберіська виборча комісія в Москві зібрала цікаві дані про національний склад нововибраних членів московського совету. До нього вибрали до дня 26-го м. м.: 1946 москалів, 35 українців, 36 білорусів, 136 жидів, 45 латишів, 17 поляків, 13 німців, 16 східних націй, інших національностей 36. У районних советах: 2055 москалів, 28 українців, 27 білорусів, 124 жидів, 20 латишів, 27 поляків, 4 німців, 14 східних національностей, 19 усяких інших, міжнародніх.

— **Син Чанг-Тсо-Ліна.** Кореспондентка „Дейлі Нюс" Доріс Беддов описує свою зустрічу з манджурським диктатором Чанг-Сю-Ліяном, сином Чанг-Тсо-Ліна. Молодий (27-літній) диктатор так змінився за півтора року, що його не можна пізнати. Беддов познайомилась з ним тоді в Пекіні і тепер він приняв її як добру знайому. Чанг-Сю-Ліян став зі здорового молодця старою людиною. Причина цієї зміни не в надмірі военних вражінь і надмірі державної праці. Диктатор Манджурії жертва наркотиків, яких уживає над міру. Крім цього він єдиний з китайських володарів задержав стародавні звичаї і має богато жінок і сотні служби. Тому-то довго він не продержиться.

— **На весну поручає** *Дель-Ка* 500 найновіших всілякого рода обуви. Безперечно казочний вибір. Ціни надзвичайно низькі і то під девізою „Великий оборот, малий зиск".

Зі спортового життя.

У весняному сезоні.

В широкому світі весняний сезон вже давно в повному ході. Що неділі і свята змагаються дружини копаного мяча в Австрії, Мадярщині, Італії, Франції, Еспанії, Чехословаччині й інших державах західної і середущої Европи на менше або більше пригожих до того грищах. Вже впало й нездно рішення, що відібється на дальшій долі того чи іншого клюбу.

В таблиці мистецтв першої ліги Відня, після останніх розгривок, чергуються клюби так: 1) Адміра 21 п., 2) Ф. А. К. 19 п., 3) Спортклюб 17 п., 4) Рапід 16 п., 5) В. А. Ц. 16 п., 6) Вакер 15 п., 7) Ніхольсон 14 п., 8) Вієнна 14 п., 9) Австрія 11 п., 10) Герта 11 п., 11) Слован 5 п., 12) Б. А. Ц. 5 п. З тої табелі бачимо, що найповажнішими кандидатами на мистця Австрії є тепер Адміра, Ф. А. К., Спортклюб, Рапід і В. А. Ц. Дуже загрожений є чеський „Слован", який ледви чи вдержиться в І. лізі. (Це клюб, що грає завсіди дуже гарно, але за мягко). Жидівська дружина „Гакоаг", що минулого року злетіла до ІІ. ліги, є тепер безконкуренційним кандидатом до І. ліги, побивши досі всіх своїх противників у ІІ. лізі. Доказ, як сильно вирівнані у Відні поодинокі кляси! — При кінці відмітимо, що цієї неділі відбудуться у Відні міждержавні змагання Австрія-Італія за середнє-европейську чашу.

В Чехословаччині стан табелі такий: 1) Вікторія-Жіжков 12 п., 2) Славія 10 п., 3) Спарта 6 п., 4) Богеміянс 6 п., 5) Кладно 5 п., 6) Чехія Карлін 4 п., 7) Либен 3 п.,

На Мадярщині стоїть на чолі табелі Гунгарія — перед Ференчвароші, Уйпешті, ІІІ. Керулет, Бочкай і Баштія.

Змагання за мистецтво ліги в Польщі зачалися в цьому сезоні щойно в минулу неділю, закінчившись поразкою варшавських клюбів. Цієї неділі, наскільки дозволить свіжий сніг, стане до бою 10 лігових дружин, в тому числі Чорні-Краковія у Львові.

Прогулька на верхи Чорногори.

Проф. С. Гайдучок просить нас повідомити, що в прогульці К. Л. К. на верхи Чорногори не брав участи, як це помилково було подано в звіті з прогульки (Діло, ч. 76). Брав за те участь не відмічений у звіті Ярослав Рожанковський.

„Спомини з українського спортового руху в Гачині".

На цю тему виголосить реферат відомий робітник в ділянці українського спорту, проф. С. Гайдучок, в салі Союзу Українських Купців (Підвалля 9). На цей реферат, що відбудеться в суботу 6. ц. м. в 6 год. вечером, запрошує всіх прихильників українського спорту Виділ Спорт. Т-ва „Україна". Вступ вільний.

Громадяни! Поголовним членством дамо доказ перед світом нашої свідомости і національної гідности. Тому мерщій в ряди членів „Просвіти".

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Субота 6-го, г. 4·30 попол. „Поворот Тата".

Субота 6-го, г. 7·30 веч. „Двох панів Б".

Неділя 7-го, г. 3·30 попол. „Ніжки на стіл".

Неділя 7-го, г. 7·30 веч. „Двох панів Б".

Кіна.

„Аполльо": „Дама в льожі ч. 13" з Ґретою Ґарбо.

„Лев": „Загія" — жінка в обіймах дахуна.

„Оаза": „Дві арабські ночі".

„Паляс": „Танечниця з Москви".

„Пан": „Мулен Руж".

„Фатаморгана": „Дикарка".

„Химера": „Крила".

Програма радіо.

Неділя 7-го.

Льондон (358). 18·45 Церковна кантата Баха. 22·05 Стара музика.

Париж (1741). 12·45 Джезбенд з ресторану „Ґран Ватель" 18·30 Симфонічна музика.

Мюнхен (536,7) 16·00 Опереткова музика. 21·00 „Сестра Ангелина", опера Пуччіні.

Ляйпціґ (361,9). 17·45 Сонати на скрипках. 19·30 Військовий концерт. 21·00 „Сальоме" Уайльда.

Відень (519,9). 11·00 Симфонічна орхестра. 16·00 Жіноча симф. орхестра 19·25 Камерний концерт. 20·16 „Йосифіна Гальмаєр" оперетка.

Міляно (504,2). 21·00 Опера з Ля Скала.

Будапешт (545). 17·25 Старі мадярські пісні та циганська музика 19·5 „Фогельгендлер" Целєра. 22·00 Циганська музика.

Москва (1442,3) 19·30 Вечір літер.-музич. гумору.

Ленінград (1000) 19·00 Оперетка.

Варшава (1395,1) 20·30 Популяр. концерт. 21·15 Концерт. 22·30 Музика з дансінґу.

Краків (314,1). 20·30 Концерт.

Понеділок 8-го.

Льондон (358). 22·35 Ромунська музика. 24·00 Музика до танців.

Париж (1764). 18·35 Пате.

Берлін (475,4). 20·00 Готелева музика.

Мюнхен (536.7) 20·45 Камерний концерт.

Відень (519,9) 20·50 Концерт з симф. орхестрою і солями. 21·30 Легка капеля.

Міляно (504,2). 16·30. 17·20 і 23·00 Джезбенд

Рим (413,8). 17·30 Концерт фільгармон.

Прага (343,2) 19·50 „Німфа", опера Двожака.

Будапешт (545) 17·40 Циганська музика. 19·40 Вечір Моцарта.

Київ (775) 18·40 Музична авдіція.

Москва (1442,3). 19·10 Популярний концерт.

Харків (1680). 19·30 Радіоконцерт.

Варшава (1395,1). 17·55 Кавариява музика. 22·30 Музика з „Брістоль".

Громадяни! Приготовляймося до відповідного відсвяткування 60-літнього ювилею „Просвіти" та причинімся всі гідним нас ювилейним подарком до створення КНЯЖОГО ДАРУ для нашої Матери.

Емілія з Винницьких
МАРТИНИКОВА

жена ов. начальника зал. стації, уроджена в Качиці на Буковині, померла по коротній а тяжкій недузі, дня 4. квітня п. р., заосмотрена Б. Тайнами в 41. році життя.

Похорон відбудеться у Львові, в неділю дня 7. квітня п. р. о год. 12·30 в полудне з дому жалоби ул. вул. св. Яцка ч. 11. на Янівський цинтар. Про цей сумний обряд повідомляють Свояків, Приятелів і Знайомих, опечалені

1763 1—1 **Муж діти.**

Спішіться з висилкою членських вкладок до Т-ва „Просвіта". Нехай ні одного не буде між нами, який не став би в ювилейному році його членом.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича.

Козова:
7.IV. Маруся Богуславка.
Бережани:
8.IV. Вій.
9.IV. Базар.
10.IV. Маруся Богуславка. 14—?

Товариський Зїзд матуристів з української гімназії в Тернополі з 1909 року пропонуємо на 8. червня п. р. Участь в Зїзді зголошувати на адресу: Д-р Д. Ледика в Тернополі, вул. Станислава ч. 4. — А. Коблюк, В. Кордибан, д-р Д. Ледика, д-р І. Любачевський, д-р О. Олійник, Ф. Остапюк, Г. Чикета. 2-3

На фонд будови української ремісничо-промислової бурси в Станиславові зложили ВП. П. Северин Снігурович 50 долярів, Юрко Синишин 25 зол. і Фелїр Жаровський 25 зол. за що складає ВП. Жертводавцям щиру подяку — Видїл Т-ва „Ремісничо-Промислова Бурса" в Станиславові. — Дальші датки приймає кооп. „Українська Міщанська Каса" в Станиславові, вул. Сапіжинська ч. 23. 1758 1—1

В справі будови памятника в Гмінді. Товариші, був. ученики української гімназії у Гмінді (Австрія), які перебули там воєнне лихоліття 1915 - 19 8 рр., зволять подати свої адреси на руки А. Адамчука, Львів, вул. Супінського ч. 21. Ціль: повести разом з Товариством Охорони Воєнних Могил у Львові акцію в справі будови памятника на був. цвинтарі у Гмінді, що тепер перероблюють на парк. — За Ініціятивний Гурток: **Борушенко Павло** в. р., **Адамчук Андрій** в. р.

Ширіть наш часопис!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ҐРИБИ Висилаю почтою за поступатою, оплачено, гарні, вибрані ґриби (найменше 5 кг.) по 96 зол. за кільо, також повидла з чистих сливок з цукром, бочілочка 5 кг. 12 зол.; праздина овеча бринза в 5 кг. бочілочках за 15 зол.; волоські оріхи 5 кг. за 18 зол. та великі сушені груші 5 кг. за 12 зол. — Ф-ма **М. Штуммер, Косів коло Коломиї.** 1640 4 10

ВСІЯКІ годинникарсько-ювелірські роботи виконує найстараннійше Домбровські-Розважевські Львів (Готель Жорж) вул. Академічна ч. 2. 1366 a) 44—?

ПРОСВІТЯНСЬКИЙ ГИМН Я. Ярославенка нам нашій хор в легкому укладі, партитура з подвійними голосами на 2 зол. висилає кожна книгарня „Торбан", Львів, вул. Осолінських ч. 6. 8- 0

ҐОДИННИК ВАШ буде найкраще направлений у найбільшій годинникарській роботи **Івана Зельтенрайха** Львів пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старовинні дамські годинники переробляємо на ручні 3 б 54-?

РЕ ТАВРАЦІЯ до винайму в Гмінку. Ближа информація у п. Герстмана, вул. Ґапапорта ч. 7 б. 1751 2—2

ВДОВА бездітна або старша панна до 45 літ, яка має до 1500 долярів а бажає вийти заміж за вдівця вище 50 літ — урядовця VII. степеня з місячною вартости 6000 долярів. — Зголошення до Адміністрації „Діла" за предложенним урядничої легітимації ч. 1525 до дня 25. IV. 1929 року. Проситься о докладні дані і адресу. За дискрецію ручиться словом чести. 1750 2—3

КОНЦЕПІЄНТ початкуючий пошукує посади. — Ласкаві зголошення до Адміністрації „Діла" для „Магістра". 17.9 2—2

МОЛОДА, гнучка, білолиця брунетка, з регулярними чертами лиця, синіми очима, властителька більшого, гарної реальности в кліматичній місцевости — бажає вийти заміж за чоловіка чесного, образованого, середних літ, погідного успособлення, гр.-католика, фінансово не залежного. — Зголошення можливо з фотографією до Адміністрації „Діла" під „сірна дружина". 1761 1—1

КАВАЛЄР середнього віку з довголітньою торговельною практикою, обізнаний з книговодством гандлю посяде. — На жадання вкладе готівку, евентуально вексель. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під купець. 1759 1-4

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

АДВОКАТ

Д-р Володимир Охримович

перен с свою канцелярію до власного дому **у ЛЬВОВІ, вул. Куркова ч. 61.** (Доїзд трамваєм ч. 1. або ч. 6. на Личаків до перестанку головний Шпиталь), (костел св. Антонія) а відтак через вул. св. Иосифа. **Телєфон 73-30.** 1714 1—2

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентґеном. 5—21

Спец. скірн. ве ер. недуг і косметики

д-р РОМАН ДОЛЬНИЦЬКИЙ

орд. в д 3—6, ул. ГЛ. ВОКЗ. ч. 10. партер. — Кварцева лямпа. Діятермія. 1765 1—1

Д-р Артур Мільх

в дирив адвокатську канцелярію і веде її спільно 1—2

з п. Д-ром МИХАЙЛОМ РІҐЛЕМ

який відновив свою адвокатську канцелярію **у ЛЬВОВІ, вул. Косцюшка ч. 8.**

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.

Скріплювання хитаючихся зубів пльомбування й вимикання зубів без болю Штучні зуби в кавчуку і золоті після найновішої системи. Пацієнтів з провінції подбаємо в найкоротшому часі II. і. Урядовцям і студентам значна знижка. Тел. 65-73. 1689 10—10

Торговельно-промислові Заведення

ЯЛОВЕЦЬ

Ска з обм. порукою

поручає на догідних услівях всілякі будівельні матеріяли як: дошки, кантівки, цемент, ґіпс, суке і гашене вапно, папу, дахівки, тростини, бетонові рури власного виробу і т. п. 1757 1—3

Бюро: ЛЬВІВ, Руставського ч. 16. Телєфон 11-60.

Склади: ЛЬВІВ, Яловець ч. 2. Телєфон 53-50.

з ЗОЛ | **ПЕРСТЕНЕЦЬ** | ЗОЛ

з 14-карат. золота з рубіном тільки у

Б. ГРИНБЕРҐ, Сикс усьма 4 Т. 59-72

4944 3 3

Конкурс.

Отсим розписується конкурс на будівничого-підприсяжня до реконструкції церкви в Красносілках пов. Збараж. Плани можна оглядати щоденно в гр.-кат. Уряді парохіяльнім в Красносілках. — Письменні оферти вносити до тогож Уряду парохіяльного до дня 5. квітня п. р. Неприняті оферти лишаться без відповіди. — Красносілки, дня 1. IV. 1929. 1760 1—2

За Комітет:
о. Дмитро Семьківський, парох.

Ширіть наш часопис!

НЕРВОЛЬ

Хеміка д-ра Француза, одинокий радикальний і непереможений середник (натуральний) на

РЕВМАТИЗМ

кольку з причини перестуди, на постріл, ісціяг і т. п.

Жадати в аптиках. Жадати з аптиці. Вибір і головна продажа.

АПТИКА МІКОЛЯША
ЛЬВІВ, КОПЕРНИКА ч. 1.
670 11—?

Купує і продає

парцелі будівельні, віллі, камениці, ґ... варни, більші маєтки, ліси і цілі ма... ки в нас.

Бюро **Д-р ЯНА ДЗЮЖИНСЬКОГО** (...
1719 ЛЬВІВ, пл. Бернардинська ч. 11. 2

МЕБЛІ стильові, перші... виробів; спальні, їдальні, сальони і мужеські кі... як також поодинокі части що пристане... них — поручає фірма:

БРИК і ҐРИНЕР Львів, Ягайлонська ... тел. 21—76.
(біля ґіна Марусеньки). 1761 3—

:: СКЛО :: ПОРЦЕЛЯНА КРИШТАЛИ

ПОРУЧАЄ

НОВООТВОРЕНИЙ СКЛАД

ОЛЕКСАНДРА ОНИСЬКА

Львів, Ґалицька ч. 20.

883 Тел. 69-75 (вїр валової) 34—?

Конкурс

на посади учит з кваліфікацією ... навчання: 1. природи (з фізики) 2. ... тини, 3 української і ніж н., 4. ... ської м., 5. рухавки 6. фізики (з ант... 1. вересня п. р в Прив. жін. сім. ... українського Інституту для дівчат ... повним правом приложности в Пр... виші. Побори після державних ... Речинець вложення подань до 15 ... на 1929.

Видїл Тов. „Український Інститут ... дівчат" в Перемишлі, вул. Татарська ...

КОНКУРС

Оголошується конкурс на ... шення оферт до 25/4 н. г.

1) на внутрішню обнову ... св. О. Николая у Львові.

2) на будову II. части огорож... при церкві св. О. Николая, Льв... вул. Жовківська ч. 28.

Оглянути плян і потрібні пояс... нення уділить Канцелярія парох... яльна зглядно свящ. Василь Лоб... чина. 176 1—

Присилайте передплату!

:: НАЙБІЛЬША В КРАЮ ФАБРИКА ДЗВОНІВ ::

БРАТІВ ФЕЛЬЧИНСЬКИХ

В КАЛУШІ В. Л. СІВЕЦЬКА ч. 18.
В ПЕРЕМИШЛІ ВУЛ. Л. КРАСІЦЬКОГО ч. 63.

відливає на замовлення дзвони гармонійні й поодинокі, а постійно удержує на складі понад 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.

ЦІНИ ПРИСТУПНІ - СПЛАТА РАТАМИ

При важнійших запитаннях прохається письма до нас писати реконендовано.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Оссолін. ч. 10.

ч. 78 (11.419). Львів, вівторок 9. квітня 1929. Pocztowa opłata zaryczałtowana ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Год. Редактор приймає від 11—12 год. передполудням. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фп., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Відкладана криза.

Львів, 7. квітня 1929.

Криза польського уряду затягається. А положення на політичному та господарському фронті з дня на день стає гіршим. Почали на ту тему широко писати пресові органи всіх польських політичних груп. На їх сторінках вилло вже й статті фахових господарників, професорів та знавців з іменами. А в них ради на тему, як вийти з важкої ситуації, та що насамперід треба рятувати. Бо кепсько в Польщі з промислом, кепсько з торговлею, не добре з фінансами, важко й з пасивним торговельним білянсом, а ще гірше з податковою системою, що вимагає конечних реформ. А попри всі ці труднощі повисла над польським державним життям ще й такої ваги справа як зміна конституції. Положення таки дуже серіозне та незвичайно важке для успішного опанування.

В такий важкий мент прийшло, як це зрештою звичайно буває в аналогічних хвилях, до кризи уряду. Прем. Бартель мав заповісти своє уступлення ще перед трьома тижнями. Досі не може зреалізувати тієї своєї заповіди з ріжних причин, а найважнішою з них буде мабуть та, про яку пише, звичайно добре поінформований „Курєр Відєньскі" ось що: „Справа зміни уряду відсунена на протяг тижня тому, що децидуючі чинники хочуть використати цей час на створення і обговорення концепції будучого кабінету. Тимчасом буде мабуть обговорена справа речниця зміни уряду і взагалі справа обсягу змін, евентуально персоналій, то є особи премієра і тих тек, в яких мають наступити зміни". Отже компетентні чинники продумують над концепцією будучого уряду і через те проволжується сам процес кризи. Видно, що придумати концепцію дуже важко. Бо справа премієрства марш. Пілсудського, який сам собою заступав програму праці та виключав всяку згори придумувану політичну концепцію, як видно з польської преси, безповоротно впала.

Тому то найбільше клопоту мають відповідні чинники з обсадою становища премієра. При виборі кандидата на те становище силою факту мусить відігравати велику ролю справа його відношення та уложення його політики до сойму. Отже упорядкування відносин уряду до сойму і навпаки висувається на перший плян при вирішуванні урядової кризи. Воно так і мусить бути, коли зважити, що перед законодатними установами стоїть така важна справа до вирішення як зміна конституції та негайне полагодження деяких господарських справ.

У краківському „Часі" з дня 7. квітня читаємо в статті проф. Кшижановського про те, що сойм повинен зібратися вже в травні, щоби скоро „полагодити законопроекти про фінансування будівельного руху і центрального Земського Банку частки з державних фондів". За тим промовляють вимоги державного інтересу.

Виходить, що навіть у деяких дуже близьких до санації і в деяких санаційних колах панує переконання, що в імя рятування загроженої господарської ситуації слід новому урядові йти на співпрацю зі соймом. Чи таксамо думають найвідповідальніші в Польщі чинники — невідомо. На всякий випадок можна догадуватись, що над тією програмою вони не думати не можуть, як з уваги на внутрішнє положення так також з уваги на міжнародню кононктуру, а окремаж з уваги на особливо важну для Польщі чутливість якісторської біржі.

І саме міркування тих чинників над цими проблемами так дуже підкладають дефінітивне полагодження кризи. Це їм тим важче зробити, що в ту замішана їх амбіція. Піти проти сойму та вести з ним далі війну шкідливо й непослушно, а йти на стрічу соймови і піддатись евентуально його диктатові — значить скомпромітуватись та передати в наслідку і всю владу соймові, точніше його урядові. Ось і вся причина відкладання та зволікання з розплаткою кризи, яка, до речі кажучи, стала тепер для відповідальних за її полагодження чинників своєрідною квадратурою кола.

ЗАМІТКИ і ВІДГУКИ.

Антисемітизм на Україні.

Про те, що на Україні росте антисемітизм, довідуємося з усяких джерел, між іншим із більшовицьких, а нині хочемо занотувати ще один авторитетний голос більшовицького органу „Пролетарська Правда" в тій справі. Отже київська „Прол. Правда" з 3. квітня принесла передову статтю п. н. „Рішуче проти антисемітизму". В ній читаємо:

„У цей час, коли виявляється активність ворожих пролетарській державі класових сил, активнішають і антисемітські прояви... Вороги радянської влади, контрреволюціонери, куркулі, непмани, попи намагаються особливо спекулювати на тих труднощах, які ми переживаємо. Кожну затримку, кожне ускладнення в нашому будівництві, ці елементи пояснюють так, щоб скермувати свідомість мас на рейки зоольогічного націоналізму, насамперед — антисемітизму. Антисемітизм спостерігається і на селі, і в місті, подекуди по підприємствах, подекуди в установах, подекуди в школі — отже серед окремих груп робітників, селян і інтеліґенції. Нерідко трапляються випадки, коли ця контрреволюційна отрута позначається й на окремих партійцях. Антисемітизм виявляється в ріжних формах: і в прихованій, і в отвертій, і часом навіть набирає погромницького контрреволюційного характеру. Адже останніми часами наша газета писала про випадки брутального хуліганського катування окремих робітників євреїв серед окремих антисемітів-робітників на деяких підприємствах України. Нещодавно був випадок, коли побили єврейських акторів у Дарницькому клюбі".

Далі довідуємось зі статті, що дуже інтензивно поширюється антисемітизм передовсім у Київі. Якуж раду подає на те „Пролетарська Правда"? Цілком банальну, а саме: боротися з антисемітизмом. Але як? І тут саме, у відповіді на „як", міркування „Пр. Правди" перестають бути банальними і набирають трохи поважнішого характеру. Подекуди вони стають навіть небезпечно погрозливими для антисемітів.

Насамперід газета ця стверджує, що „примеренське ставлення до антисемітизму (видно, що таке там є і серед комуністів і серед представників радвлади — Ред.) є примеренством до контрреволюції, до ворогів радянської влади, до свідомих чи несвідомих реставраторів старого ладу". З уваги на велику шкідливість „примеренства" з антисемітизмом „Прол. Правда" (не забуваймо, що головний редактор того щоденника Шупак є з походження жидом!) пропонує: а) „нещадно вичистити з партійних лав усіх тих окремих партійців, що хоч у найменшій мірі хворіють на антисемітизм"; б) щож до впертих, „злісних" антисемітів, то до них треба приноровлювати такі заходи, „яких вживають до ворогів соціялістичного будівництва", то значить приноровлювати до них судовою дорогою „найвищу міру соціяльного захисту", що знов на зрозумілій мові означає: антисемітів, як контрреволюціонерів, розстрілювати! Вимога без сумніву грізна і заносить старозавітною жидівською мстивістю; в) розвести пропаганду проти антисемітизму на селі; г) звернути особливу увагу на школу та вчителів, що часто потурають антисемітизмові серед дітворн, бо „школа наша мусить бути наскрізь інтернаціональною". В даній ситуації виходить, що інтернаціоналізм рівнозначний з фільосемітством; д) „до злісно активного, контрреволюційного антисемітизму треба, крім того, вживати репресивних заходів, судові органи повинні швидше, активніше реаґувати на такі факти".

Ось ті ради, які дає „Пролетарська Правда" для боротьби з антисемітизмом. Вони грізні щоправда, але ні трохи не переконуючі. Від них, якщо їх приноровити до життя, антисемітизм переходово може й притих би, але це булоб тільки переходове явище, бо фактично він ще більше скріпився — тільки в прихованому виді. Репресивними засобами не можна вилічити нікого від антисемітизму. Неможливе це особливо там, де він має такі глибокі політичні та соціяльні причини, як на Україні. А вже цілком минаються з цілю такі ради тоді, коли населення має вражіння, що їх авторами є самі таки жиди.

—o—

Більшовицький некрольог для „Союзу Українок".

Розвязали у Львові польські урядові чинники „Союз Українок" і врадувалася з того приводу більшовицька братія аж у Київі. Тамошня „Пролетарська Правда" помістила навіть відповідний, як і годиться комуністичному органові, свого роду „революційний" некрольог пера якогось С. Лешка. З деякими квітками „лешківської" фантазії варто познайомити і наших читачів. Ось і вони:

„У Львові істнувала досі організація „Союз Українок". Назва сама собою нічого не каже. Українки є ріжні. На Радянській Україні є новий тип українки, яка підноситься з найбільше пригнічених у минулому мас до найвищих щаблів політичного й культурного життя. Українська жінка-селянка в сільраді, кооперативі, українська жінка-робітниця в міськраді, завкомі, робітниця й селянка — у виконкомах і навіть наркоматах, у робфаках та ВИШ-ах — одно слово, тип нової громадянки, свідомого й активного будівника української соціялістичної держави. Є й на західних землях робітниці та селянки. Але-ж помиливсяб той, хто думав би, що вони мають щонебудь спільне з товариством „Союз Українок". Переважна маса в полоні темряви та злиднів, подвійно почуваючи на собі соціяльний і національний гніт, у якому перебувають українські трудящі маси. Тільки підчас найгостріших вибухів соціяльного й національного протесту раз-у-раз виявляє себе оця затуркана й закована в кайдани жінка. І лише невелика кількість передових жінок стоїть на передових позиціях систематичної революційно-пролетарської боротьби, свідомо обстоюючи комуністичні гасла й працюючи в нелеґальних обставинах, раз-у-раз зазнаючи разом із чоловіками революціонерами-комуністами всіх тих тяжких репресій, на які дуже „щедрий" сучасний польський режім. О, від цих усіх трудящих жінок дуже й дуже далекий „Союз Українок". Де там звичайній робітниці й селянці до тих шляхетних пань, які засідають у цьому товаристві. Тут панують переважно паніматорові, цвіт ундівського громадянства. Дарма, що ця організація офіційно називає себе національною, а разом з цим не обнимає й таких цілком давно модних для буржуазного жіночого громадянства гасел, як рівноправність жінки, а справді це — звичайнісінька собі міщанська установа, на прапорі якої з найбільшою яскравістю вимальовується культ дружини та матери: як саме бути гарною дружиною, як саме добре виховувати дітей, — і все це, звісно, з погляду того, як „ведеться" в буржуазному світі, з погляду тупої егоістичної моралі".

Досить! Наведеного вистарчить, щоби зрозуміти автора цього своєрідного некрольогу та збагнути, чого він вимагав би від „Союзу Українок". Отже комуністичний „оборонець" покривджених і пригнічених бажав би, щоби наше жіноцтво не займалося ні родиною, ні вихованням дітей, а йшло все на фронт „пролетарської революції", то значить, щоби плюнуло на всяку родинну мораль та перетворилось на більшовицький зразок у „жрекинь" вільної любови, що обслуговували потреби „піонірів" соціяльної революції. Та того він мабуть ніколи не дочекається. Бо українська жінка мусить бути перш за все доброю українською громадянкою-патріоткою, щоби бути доброю матірю та вихователькою нових українських поколінь. Ніяка жіноча організація не перетвориться в нас ніколи в установу зорганізованих гетер. Бо нація не потребує розвалу родини, що є підвалиною суспільної орга-

Саля Музичного Товариства ім. Лисенка середа, дня 10. ц. м. о 8. год. вечер
:: КОНЦЕРТ ::
1762 Миколи Дублянського 2—2
Білєти в Союзнім Базарі.

нізації та моралі, а навпаки наша поневолена нація потребує скріплення авторитету, закріплення суспільної і національної ваги родини, потребує збереження для родини тієї першорядної ролі в національному житті, яку вона відгравала вже цілі віки і яку буде і мусить відгравати доти, доки жива нація українська.

Щож до заміту в тому, що „Союз Українок" не „обіймає навіть таких давно модних гасел, як рівноправність жінки", то видно, що автором „некрольогу" є комплетний анальфабет у справах нашого жіночого руху, або людина безконечної злоби та упередження до всього, що не гармонізує з брехливими гаслами про всеспасаємість „пролетарської диктатури" та ще більше нікчемними і наскрізь брехливими кличами про передову, незвичайно відповідальну ролю жінки на Радянщині. Більшовики зробили досі стільки для жіночого руху, що розвалили родину своїм законодавством, викривили та спліндрували полову мораль, а жінку-матір звели до ряду торговщиці материнством.

Палестина.

Проблема жидівської кольонізації в Палестині.

Єрусалимський кореспондент „Берлінер Тагеблят" подає цікаві інформації про ріжні стадії жидівської кольонізації в Палестині. Правда, ці інформації не обіймають цілости проблеми тієї кольонізації, бо лишають цілковито на боці жидівську кольонізацію по містах та містечках Палестини. Зате освітлено тут найцікавішу проблему, а саме проблему сільсько-господарської кольнізації та її труднощів. Хоч Палестина має на загал добрий грунт, одначе наслідком довгих століть запустіння, а ще більше наслідком браку води девять десятих усіх грунтів Палестини використовуються лише для скотарства й ужиття цих грунтів для хліборобських цілей вимагало би дуже великої праці й не менших інвестицій на переведення обводнення. Сіоністичний земельно-кредитовий банк „Керен Каємет" свого часу не звернув на це відповідної уваги, і від 1920 р. аж до кінця минулого року вся практична жидівська політика щодо скуповування землі концентрувалася на тому, що в Палестині називають „визволення Емеку". Це є велика долина між Гаіфою й Тиверіядським озером, яка відділяє Галилею від Самарії. Це є старе поле боїв жидівського народу в Палестині. Можливо, що при закупні власне цеї частини Палестини грали ролю деякі моменти романтичного націоналізму, можливо, що в тих часах (1921—1924 р.), коли тільки починається велика жидівська кольонізація до Палестини, вірилося, що вистарчить засобів на її відповідне переведення. В кожному разі сувора дійсність дала жорстоку науку. Емек, область з тяжким глиняним грунтом, бідний на воду та дощі, надавався лише до випасу худоби та до збіжевого господарства, галузей сільського господарства, які є особливо тяжкі для жидівських кольоністів, які привикли до лекшої міської праці. Так повстала велика криза, яка тягнеться вже два роки. Та ця криза мала також свої добрі наслідки, бо змусила жидівські провідні круги критично переглянути свою дотеперішню кольонізаційну політику і виробити нову програму кольонізації. Тепер рішено почати закуповувати найголовніші й найкращі области Палестини, виходячи з того міркування, що вони краще будуть надаватися для жидівської кольонізації, а по друге, що коли ці „стратегічні пункти" будуть уже раз в жидівських руках, то нема чого боятися за решту.

Три великі позиції є тепер цілю нової кольонізаційної політики: забрати в свої руки водні сили, які мають велику моторову силу й роблять родючими палестинські грунти, — це вже осягнено в концесії Рутенберга, забрати в свої руки використовування мінеральних скарбів, — це вже зробилося можливим через здобуття опцій на використовування мінералів Мертвого Моря, і нарешті, захопити в свої руки всі грунти, яких географічне становище надається до обводнення. На загал треба закупити около одного міліона дунамів, цеб-то коло 90.000 гектарів, які лежать головно в прибережній рівнині та долині Йордану й творять одну десяту до одної дванацятої частини всеї площі, здатної до оброблювання.

Жиди почали свій похід на ту частину обводнених грунтів, яка є найлекшою до оброблення й надається до плекання помаранч. Після кріз 1926 р. почав приватний жидівський капітал енергійно скуповувати ці грунти. На початку 1924 р. площа помаранчевих плянтацій виносила 34.000 дунамів, а з того лише 12.000 було в жидівських руках. А вже в кінці 1926 року ця площа виносила 60.000 дунамів і з того половина в жидівських руках. Ведення оранжевих плянтацій не вимагає особливої праці та знання, а дає великий дохід. Плянтація з 20 дунамів (7 і пів моргів), яка потрібує вкладу капіталу в 8.500 долярів, дає чистого доходу готівкою річно коло 1.500 долярів. Ці цифри виявляють кольонізаційну вартість цих грунтів для жидів. Коли їм пощастить дістати в свої руки бодай дві третини грунтів, придатних до плекання помаранч, цебто коло 200.000 дунамів, тоді вони зможуть оселити тут 9.000 родин, що матимуть забезпечене добре існування. Рахуючи на родину лише 5 душ, це дало би 45.000 жидівського населення. А досі в усіх сільсько-господарських кольоніях Палестини живе всього коло 30.000 жидівського населення, рахуючи й не-селян, при загальній цифрі жидівського населення в 150.000 душ. Таким чином помаранчеві плянтації зможуть у своєму дальшому розвиткові довести швидко до подвоєння жидівського населення Палестини й дати можливість легкої сільсько-господарської праці власне для жидівської міської еміграції. Тому не диво, що в останньому часі в напрямі скуповуван ня цих грунтів та закладання помаранчевих плянтацій працює цілий ряд жидівських приватних груп — жиди з південної Африки, Канади, Америки, Англії, Угорщини, Німеччини й Бельгії. Окрема грошева збірка канадійських жидів уможливила набуття відносно великої площі в 50.000 дунамів.

Правда, можна висловити побоювання, чи не повстане криза й надпродукція помаранч. Одначе покищо цього не слід боятися, бо досі майже всю продукцію закуповувала Англія й можливостей для розширення збуту є багато. В Па-

По цінах, проти нужденних пів, проти жидівських посередників є патен-товані в цілім світі фірменські пальчасті гуми „ЛАЛЮКАТА" з ЛЬВОВА, вул. Пастерія, Академічна. — Виконує проекти в малевані парасольок і ін. Ц. К. монопол. 1746 3—3

лестині думають вже про будову власної торговельної фльоти для перевозу помаранч, яка була би в руках організації власників помаранчевих плянтацій.

Таким чином жиди поволі збільшують свої еміграційні можливости до Палестини. А в дальшій черзі стоїть переведення таких завдань, як загачення Йордану, щоби витворити басен для обводнювання, регуляція ріки Кісону і т. д. Коротко кажучи, не зважаючи на перші невдачі, праця щодо кольонізації Палестини енергійно ведеться далі.

На протиалькогольному фронті.

Наші успіхи

Акція за знесенням шинків на наших землях, не зважаючи на всякого роду перепони й перешкоди, може повеличатися дуже поважними успіхами. Успіх у цій боротьбі тим більше замітний, що ведено її виключно власними силами — без ніякої допомоги з якогонебудь боку. В порівнянні з польськими етнографічними територіями плєбісцит за знесенням шинків у нас випав, як досі, просто прегарно.

Ось кілька офіціяльних даних про цю справу.

На основі переведеного плебісциту знесено досі шинки *лише у вісьмох громадах, положених на території корінної Польщі*, а саме в 1 громаді варшавського воєвідства, 2-ох громадах келецького воєвідства, 1-ій громаді білостоцького воєвідства і 4-ох громадах поморського воєвідства.

Зате на українських етнографічних територіях перевело голосування за знесенням шинків *147 громад львівського воєвідства, 50 громад станиславівського воєвідства і 15 громад тернопільського воєвідства*, разом у трьох східно-галицьких воєвідствах *212 громад*. На основі переведного осьтак плебісциту впроваджено заказ пролажі алькогольних напоїв і *знесено шинки в 108-ох громадах львівського воєвідства, 38-ох громадах станиславівського воєвідства й 4-ох громадах тернопільського воєвідства, разом в 150-ох українських громадах*.

Ці цифри в самі собою дуже потішаючі і ми можемо справді щиро радіти, що ця преважна справа знайшла такий сприятливий відгук у наших народніх масах. Одначе на тому ми не сміємо спинитися! Акцію за знощуванням шинків слід нам повести ще енергічніше й поширити її на всі повіти нашого краю, а також на північно-західні українські землі, де досі в цій справі ніхто й пальцем не кинув...

Не зневіряймося перепонами, не опускаймо рук, коли бачимо маловірів, а то й ворогів нашої справи! Пильною, систематичною і витревалою працею мусимо перемогти. Всі на протиалькогольний фронт!

ВОЛОДИМИР БІРЧАК.

БЕЗЖУРНІ ДНІ. [28])

Оповідання.

(Продовження.)

— Пусте! Пусте! Не в цих дрібницях тут справа! — відганяв Грицько від себе спомини. А Прометей! Прометей!

Ішов дальше задуманий. Поруч нього йшов Стецько. Увійшли вже добрий шматок дороги, як Грицько поглянув на Стецька і промовив тихо:

— Слухай!

— Що?

—Послухай, скажу тобі, як мені завалилася вся фабула про Прометея, а на це місце зродилася нова краса. В головних обрисах вже маю. Слухай!

— Про Прометея? Дай мені спокій! Або ні, послухай ти мене, що мені прийшло тепер на думку.

— Стрівай, а то забуду свій мотив.

— І забувай! Пустий мотив, коли їсть роками твою душу і ти його в силі забути. Видно й не варта, щоб був народився!

XXIV.

Грицько замовк. І знову йшли добру хвилю мовчки, як він наразі спитав:

— Що хочеш мені оповісти?

— Послухай, скажи мені, що ти думаєш про старого Левицького?

— Дурне тобі в голові!

— Звідки знаєш, що дурне, коли ще й не почув?

— Чогож ти хочеш? Чому саме від такої дрібниці, як старий Левицький, почалися твої думки?

— Скажи мені: в чому полягає рабство, що в ньому живе наш нарід?... Скажи мені, в чому? Ти думав уже про це?

— Говори!

— Часто переходимо сотки разів поруч одної і тої самої річи і щойно за сто першим разом запримітимо на ній якусь нову прикмету. Часом ця аж за сто першим разом відкрита прикмета є саме й найбільше характеристична — а ми слині передше її не бачили... Ось бував я не в одному домі, бачив не одну сотку людей і щойно нині побачив я одну прикмету наших людей у ярмі. Ця наша мандрівка, почавши від заставленого годинника аж по цю хвилю, пуста, — але й пусті річи будять часто серіозну думку. Те, що я запримітив на старому Постригачеві і на Левицькому й на тому, що так грав у карти, зродило в мене багацько нових думок і тепер я зачинаю розуміти багацько, дуже багацько попереднього.

— Ти бачив старого Постригача? — продовжав Стецько по хвилі. — Скільки в нього життєвої енергії! Колиб так винайдено прилад до мірення людської енергії, то безперечно мав би він тисячі яких там енергоступенів. Ти бачив, ти чув, що від раннього ранку до пізної ночи він на ногах. Ще сонце не зійшло, а він уже лає візника й пастуха; лає і лає до пізної ночи! Він ніколи не всидить хвилі на одному місці, а все бігає, все мусить щось робити. Тут лата відірвалася пов воротах, його це дразнить, виводить з рівноваги і він мусить її зараз прибити. Прибивав звичайно зле, але прибиває. Минула хвилька і він побіг уже до телят: не мають що їсти і він лається знов. По хвилі дивишся, а він уже на полі лає робітників. Не в силі встояти супокійно, помагає накладати снопи і так далі й так далі, день за днем. А навіть це болото перед воротами і це — висліз його енергії. Бо з яким трудом, з якою впертістю й вірою в добру справу боронить він його перед засипанням, перед жінкою!...

— Це він, старий, а що було, як він був ще молодим?! І от прийшло мені на думку: колиб ми не були рабами, а мали свою державу, свою власну хату, і колиб так Постригач був дістав інше виховання і мав нагоду стати чим іншим, а не священником у Болотинці! Колиб так він був став прим. інжініром у своїй державі, то я певний, що він поперекопував би всі коліна Дністра і Дніпра і зловив силу води, що нині пропадає марно, як і його енергія, і запряг би її, щоб обертала сотки фабрик і заводів. Він зробив би це! Якби була своя держава і він міг був набути військової освіти, я певний, що він став би що-найменше полковником, здав би про кожного жовніра, всіх загляну в би, а в бою йшов би перший! Якби він став моряком, не кинув би корабля у тривожній хвилі, але як його капітан він казав би себе прив'язати до щогли і з нею пішов би на дно, або щасливо причалив би до берега! Чи я зрештою знаю, чим він міг би ще бути? Кажу тільки те, що в нього тисячі енергоступенів, що хочуть день у день обявитися ділом, ожити в чині.

(Продовження буде)

Буковина.

Буковина — Мараморощина.

Ми писали вже свого часу, що ром. міністр закордонних справ Міронеску переговорював з нагоди свого побуту у Варшаві в справі залізничих доріг між Буковиною і Мараморощиною через Східну Галичину. Тому, що проектована лінія переходить також через Закарпатську Україну, втягнено в ці переговори й чехословацький уряд. Довідуємося, що конференція в справі проведення залізниці через українську область, в якій взяли участь Ромунія, Польща й Чехословаччина, відбулася перед кількома днями в Празі і що підписано в цій справі угоду. („Час".)

„Тарас Бульба" по ромунськи.

Артист черновецького ромунського театру Ат. Мітрик драматизував відому повість Гоголя, сконфісковану недавно в Коломиї, на ромунську сцену. Прем'єра „Тараса Бульби" відбулася в ромунському театрі в Чернівцях 4. ц. м.

Ренегат.

Читаємо під цим заголовком у „Хліб. Правді": Учитель з Кабина Теофіль Барбір робить у селі страшну пропаганду проти української і за ромунською школою і страшить людей, щоб не вимагалися української школи, бо будуть мусіти будувати новий шкільний будинок і ін. дурниці. Не дивно нам з нього: запродавець продає не лише себе, але й маму свою і з таким бандитом ніхто не числиться. Дивно нам лише, що найшлося досить велике число українців, які підписали просьбу, щоб лишилася ромунська мова в школі в селі, хоча там нема ні одного ромуна! — До цієї замітки треба додати, що таких ренегатів між учительством на Буковині доволі багато. Нам крім. відомо, що секретар гром. учительської організації в Чернівцях Кавуля, тепер ром. „патріот", був колись теж свідомим і активним українцем.. А втім: за такими типами не треба нам шукати аж на Буковині! Є їх немало значно ближче, таки поміж нами...

Постанова Найвищого Суду.

Соймових справоздань конфіскувати не вільно.

Найвищий суд видав дуже важне оречення. Газета „Польонія" в Катовицях підпала конфіскаті за парляментарне справоздання зі шлеського сойму. Окружний суд затвердив конфіскату, одначе Найвищий Суд ухилив оречення, що парляментарне справоздання, уміщене в пресі, наскільки воно згідне з правдою, не може бути конфісковане. Найвищий суд у своїх мотивах, поданих на письмі, вияснює, що „соймове справоздання, опубліковане в пресі, це найкращий спосіб контролі послів з боку виборців". А далі Найвищий Суд виводить: „пресове справоздання з парляменту, це найкращий спосіб лучности між суспільністю й представниками народу, і тому справедливим є, щоби вірне соймове справоздання було поза відповідальністю".

Наведене оречення, як кожне інше оречення Найвищого Суду, має згідно з законом силу обовязуючого права.

Трагедії будня.

(Від нашого кореспондента.)

Луцьк, 4. квітня 1929 р.

Дня 2. квітня ц. р. був я свідком страшної людської драми. В год. 8-ій ранку вийшов я на залізничу стацію, щоби зустріти одну особу, що мала приїхати до Луцька. Я спішив. Передімною йшла молода жінка чи панночка, струнка, чисто вбрана. Мою увагу звернула її дивна хода, якась повільна, „без мети". Так на потяг не йдуть. Не могло не бути й прогулькою в таку пору за місто. Чому я звернув увагу на все те, че можу собі завсувати. Коли людська душа є відбірчим апаратом, що мимо волі приймає вібрації духа інших людей, то можливо, що мені передавалося щось з того, що в цей момент переживала ця нещасна людина.

Думка, що треба поспішати, перервала мою увагу. Я випередив цю жінку й прискорив кроки.

Підходив потяг. Біля семафора він зменшив швидкість. Я чомусь пішов йому на зустріч. Раптом щось там сталося. Тривожний гудок паротяга. Метушня. Я поспішив туди.

І ось картина: та сама молода жінка лежить уже біля тору з відрізаною вище коліна ногою. Друга нога надрізана. Кров. Рука якось страшно викривлена. Капелюх окремо. І окремо... нога.

Принесли ноші. Поклали. Вперше застогнала: „Зимно мені в ногу". З носилками поклали на авто, повезли до шпиталя. Весь час притомна. Питається, куди її везуть. В шпиталі ампутували їй другу ногу. А на третій день — оголошення польською мовою: Лідія Черняківна, 21 літ, „після коротких, але тяжких терпінь" померла. Жалібне оголошення товаришів по службі. А батьки, родичі?

„Короткі, але тяжкі терпіння"...

Яка жорстока іронія!

Зовсім не такі були ці терпіння! Лідія Черняківна, православна, вчилася у польській учительській семінарії. Її спокусили перейти на латинство наліями на скінчення. Зламала віру батьків, а одночасно — зірвала все зі своїм народом (теж і було метою тих, що „навертали" її). А далі — непорозуміння з родичами, самітність, докори совісти. Наслідки — незадовольняючі успіхи в науці, немитримання матури, служба урядничкою в одній з державних установ і нарешті — загроза редукції. Ще зимою неспокійна совість кидала її на самогубство. В конечному результаті цих довгих і страшних терпінь української душі — шукання розвязки під потягом.

Перед якимсь часом знайшов собі такусаму розвязку другий українець — у Стрию. Голод штовхнув його теж до переходу на латинство й польськість, щоб утриматися на посаді. Втративши її після ріжних митарств збожеволів і кинувся в ріку.

А скільки таких драм ще не доведених до остаточної розвязки! Скільки є ще інших, що зрадили віру батьків і свій нарід, ховають у душі від людського ока оці довгі й страшні терпіння? А їх є чимало на Волині. Душохубство обіцянками посад і інших благодатей звело на зраду багатьох голодних і легкодухів.

Деякі з цих, схоплених у кігті душохапстра, лише самі зрадили нарід. Інші похрестили дітей по латинському обрядові й виховують їх у польській мові; совість не дозволила їм самим вступити на шлях особистої зради, отже поробили яничарами несвідомих дітей за шматок сухого хліба. Інші-ж, хоч і не пішли на зраду, але ховаються з своїм українством і вірою й оминають „страха ради" тих, що не криються з своєю українською душею.

Ці страшні драми „наверенних душ", звичайно, не спиняють душохапів. Навпаки, підготовлюють цілі нові армії „фахівців" від ловів на українські душі. Їх бачите в кількох наших містах. Чого вони тут? — питаєтесь. Чого їм потрібно від наших наболілих у стражданнях душ? Це, бачите, „апостольську" місію вони виконують. Їх не зворушують ні пошарпані колесами паротягів молоді тіла, ні посинілі труни топельників, ні сльози батьків, вдовиць і сиріт.

В них лиця погідні, осяяні світлом внутрішнього задоволення: вони-ж несуть нашому народові „західню культуру" й „високі християнські ідеали"! Чим не апостоли? Ми їм не дивуємось. Перестали вже дивуватися, бо вже давно бачимо їх у ролі душохапів, чуємо їх страшне крякання над нашими трупами.

Але ті, що називають себе „стопроцентовими" українцями! Вони промовчують ці довгі й страшні терпіння наших жертв душохапства. Вони самі намовляють несвідомих братів лізти в їхні лабети. Закликають кохатися. Називають, не червоніючи, приятелями й спасителями нашими. Вони обливають помиями тих, що закликають українців шанувати себе й бути тим, чим їх породив наш нарід.

Хтож гірший?

„Стопроцентові" співають „осанна", а тисячі, тисячі невинних наших дітей по селах втягаються на той самий шлях, на який втягано бл. п. Лідію Черняківну... На шлях майбутнього самогубства.

Хтож гірший?

В. Островський.

По широкому світі.

Американський уряд повідомив офіціяльно Женеву, що він візьме участь у черговій сесії підготовчої комісії в справі розброєння 15-го квітня. Америку заступатиме посол Спол. Держав у Брюсселі Джібсон.

Канцлер Німеччини д-р Мюлер поважно недужає вутробою.

У Лісбоні відкрили чергову революційну змову проти уряду. Між арештованими є син бувшого премієра Альваро Кастро і кілька старшин.

Австрійські металівці залишили намірений страйк.

Кріза в Монако поладнана: князь Люї і його підлані пішли собі на уступки і порозумілись.

У Тирані арештували грецького епископа за те, що він не хоче признати нової альбанської церкви.

Д-Р. В. БЕЗУШКО.

5)

Лепкого „Мазепа".

(Продовження.)

Діло Хмельницького заломилося з його смертю, а не знаємо якими дорогами воно булоб пішло, якби Хмельницький був ще якийсь час прожив: великий організатор і полководець не був найліпшим політиком. На безмежних степах, де людина зовсім не хотіла чимнебудь себе обмежувати, де не розуміли, що свобода лежить і в обмеженні і в обовязках, де кожний козак осівши, хотів наслідувати шляхтича, бо цеж був його ідеал в часі миру, — тяжко було взагалі налагодити державне життя. Діло великого будівничого Мазепи, — напротязі двацяти літ — де вже скільки літ в наших відносинах мусить збуджувати подив — таксамо як діло геніяльного полководця і знаменитого політика Кромвеля — пішло з ними до гробу.

Приглянемося учасникам тих подій, яких нам змалював письменник у своїм творі. На першім місці з українським табором і шведським, а відтак з табором Петра Великого.

На українськім боці грає безперечно найважнішу ролю гетьман і від нього зачнемо. Та постать найбільше нас цікавить — тим більше, що Лепкий сам поставив собі за завдання прославити її. Зачнемо від фізичного вигляду Мазепи: Він був середнього росту, худощавий, мимо семого хрестика на плечах тримався прості, як двацятилітний молодець; ходив певно і рівно; рухи мав влежливі але природні гнучкі, але гармонійні. Все старанно вдягнений, але без зайвих прикрас, без пер і блискучого каміння. „І так знати, що це Мазепа" — сказано. „Від природи лагідний, мягкий, любитель фільософії і мистецтва, опікун культури і ширитель просвіти, кожний свій гострий крок болюче відчував". „Він-же звичайно (Полтава І. ст. 19) такий зрівноважений, спокійний, що навіть найближчі не відають тайників його великої душі". „Голос гетьмана був чистий, як струя з придорожньої криниченки і мягкий, як шовк, як оксамит... Хотілося й мусілося вірити тому, що він казав". Від дитини виріс в дворській і великопанській атмосфері, тому, може, й дуже вражав на товариські форми. За молоду віддавався фільософії, поезії і мистецтву. Життя його було „неспокійне і романтичне". В житті, як каже він до Мотрі: він став „людиною не мрії, а діла". Він мав уже „великий воєнний досвід". Для Мотрі він „чоловік з тамтого століття, з великих часів, котрі вона так любить. „Сонкова душа вселилася в нього". Його життя це: „боротьба за славу і за владу". В нього переловсім вроджений політик. Кочубей так висказується про Мазепу: „І я... хоч знаю його літ коли літ, то ніяк не розберу, що в його душі сидить. Крутий чоловік..." „Гетьман хитрець, чоловік влесливий і підступний". „Гетьман сам нещирий, але любить тую щирість у других, як звичайно любимо те, чого нам бракує". „Серце — каже гетьман — добре на весілля, а не в битві, якаб не була тая битва. Боротьба річ сили, а не совісти". „Серця нам не бракує, лиш характеру мало. Хоруємо на польську хоробу. Таких сусідів Господь Бог пілібрав, що не багато можемо від них навчитися". „В нас на Україні — сказано — скорше вовків освоїш, ніж людей до доброї згоди до повечного послуху привчиш". Мазепа держався своїм розумом і досвідом; він знав, що „не було (на Україні) нікого, щоб бистрістю ума і богатством досвіду перевищав його". Він „знав силу свойого слова і цілої своєї поняви, котрій по силі піддавався навіть цар Петро". Він одинокий котрого шанує і перед ким має респект гріяний, невблаганий цар"..., бо „Петро тілом, а Мазепа духом страшний". Мазепа сонце, а всі інші (з його окруження) це його сателіти.

„Кочубеївна дивилася на гетьмана як на ангела, що з небес злетів". Коли він відвідав бенкетуючих козаків на подвірю, то це „ніби Херувим через двір перелетів". В політичнім житті України *на свій час, він був незаступлений. Не чужий* йому сентименталізм. Він терплячий спаситель і артистична вдача: про це довідуємося з його поведінки а робітниками на київській фортеці. Супроти Кочубея і Кочубеїхи поводиться як святий. Сентименталізм пробивається у нього у хвилинах вирішування переходу на бік Карла XII. Коли його Чуйкевич повідомляє про втечу козаків з табору, то він замість карати виголошує тільки промову до козаків. Направляти людей хотів він промовами, що і очевидячки до ціли не вело.

Займається він ділами, які належали би до звичайного старшини: тоді, коли навіть Батурин непоінформований про положення, він каже вартовому на випадок наступу москалів, зірвати міст.

Всупереч загальному переконанню українців ще й нині, він висказує погляд несентиментальний: „Відколи світ, відтоді й війна і поки його, поти й війни. Дурний, хто вірить, що людей можна перетворити в ангелів".

(Продовження буде.)

ВІДГУКИ ДНЯ.

Раджу, як можу.

Живи в богато кращім положенні від нас. Не йде котрому з них інтерес, відбирає йому другий клієнтелю чи жінку, докучає совість чи теща — він іде до цадика по пораду. Як той цадик порадить, то порадить, але якусь пораду дасть.

В нас цадиків нема і люди крутяться зі своїми болями, як муха в полонці та густо-часто сповідаються перед першим стрічним знайомим. З цього не може бути добра, бо знайомий може показатися віслюком з найглибшого закутка Дарданелів, а його порада ще гіршого лиха накоїть.

Коли я обіймав посаду фейлетоніста в „Ділі", здавалося мені, що маю тільки писати фейлетони. Але швидко переконався, що мої обов'язки куди більші і тяжчі. Майже щодня приходять до мене люди і листи з запитами, що робити в цім чи в тім випадку. Кожний просить поради, потіхи, а навіть порятунку.

Що діяти?!

Беру до рук лексикон, кухарську книжку, правильник доброго тону, кодекс чести, господарський календар, підручник для закоханих, гінекольогічний порадник, атляс, сонник і раджу, як можу.

Не моя вина, коли що не так, як треба, бо — як то кажуть — „нек Геркулес, убі Троя".

Збираю всі запити та просьби в осібну течку і що якийсь час частинно полагоджую.

Пише до мене якийсь молодий чоловік:

„Покинула мене наречена. Єдина... Кохана... Незабутня... Радьте, що робити, бо життя собі відберу"!

Незнаний молодий чоловіче! Певна річ, подруже щастя це приманчива ціль, але я раджу вам дати на Службу Божу з вдячности, що ви його так легко вминули. Щодо самовбивства, то найдешевшим і найлекшим способом ще на далі вдержується стричок. Він є і найбільш інтратним, бо по вашій смерти родина розпродасть шнурок за добрі гроші.

В іншім письмі запитує господар:

„Як збільшити видайність молока в корів?"

Дивно мені, що ви, пане господар, ще досі цього не знаєте. Стільки вже в нас молочної літератури, а люди ще не освідомлені. Просто, беріть і розливайте молоко водою!

Третій „просьбар":

„Порадьте мені, що маю робити з жінкою. Маю 360 зол. платні, а вона курить, як австрійський драгон. Прокурює 3 зол. денно, не врахувуючи сірників і паперців".

Пане! Зменшити видатки на курення можна з цей спосіб: Купити жінці запальничку, а замість паперців ужівати часописів. Колиж вона не схоче так курити, то втікайте від неї, щоб аж за вами курилося

Четвертий лист такого змісту:

„Скажіть, коли вже раз буде тепло, бо, бігме, тяжко витримати!"

Тепло буде тоді: коли атмосферичне тиснення перенесеться з Ірляндії до Африки і звідтіля повіє теплий вітрець. Тоді стопляться сніги і висохнуть болота, що наступить найдалі в половині червня, або й ні.

А тепер дещо з особистих, не письменних просьб.

Приходить до мене недавно один добре збудований юнак і каже:

— Я в середу, 10. квітня, даю свій концерт. Люди мене ще не знають. Порадьте, як зробити рекляму. Можеб так ви в фейлетоні мене згадали?!...

— Дуже радо, пане теноре, хоч маю прикрий досвід у тім напрямі. Коли тенор незнаний, то ще знає мене, але як починає бути знаний, перестає мене знати.

— О, я не з тих!

— В такому разі возьміть до помочі Шаляпіна. Половину програми ви, половину він...

— Ні, але серіозно...

— Серіозно... Розліпіть афіші, дайте невисокі ціни, а публика прийде. Вона цікава на нові таланти. Тільки мусите гарно співати. Решта вже піде, як по Маслосоюзі.

Концертант вийшов. Чи застосується до моїх порад — побачимо.

Галактіон Чіпка.

50-літній ювилей „Просвіти" відсвяткуємо найкраще, коли всі від „мала до велика" станемо її членами. Тож спішіться зі заголошеннями в члени, надсилайте вкладки й іншим пригадуйте

Ідеали й дійсність.

Соціялістична господарка у Відні

З тих часів, коли соціялізм вийшов на широку вулицю зі своєю пропагандою, поширилась думка, що ідеалом організації праці має бути організація колективна. Особливо серед нашої інтелігенції на Наддніпрянщині під впливом московського розвитку поняття про колективізм як ідеал вважалося і вважається часто ще й досі за аксіому. Колись у нас було ганьбою не зватися соціялістом і навіть ті кола, що їм би це й не личило, прибирали собі штудернацькі назви, на взірець хочаб наших „соціялістів-федералістів". Тож пораб тепер придивитись, як ці вивчені з книжки теорії виглядають на ділі і то не лишень у московських реформаторів, але й у краях більше культурних.

Практика показує, що наша колишня аксіома може втриматися лишень на папері, що всяка господарча справа ведеться добре тільки там, де її провадять окремі, незалежні від настроїв мас, чесні й відповідальні, наділені правом ініціятиви особи. А там, де головною турботою керманичів мусить бути те, аби не стратити виборців, аби найбільших крикунів задовольнити, словом, де справа спрямована на інтерес партії чи одної суспільної верстви — там вона розвалюється, попадає в руїну. Фабрики та інші підприємства крахують, гроші розтрачуються, коли не розкрадаються, заводиться корупція і розростається до більших розмірів, ніж то інколи бувало за старих монархічних часів.

Цікавим прикладом соціялістичної господарки є організація харитативної допомоги сиротам та дітям без опіки в місті Відень, яке пречінь ні в якім разі не може жалуватися на недостачу вишколених фахових сил. У громадських притулках виховується небагато понад 2.000 дітей і ті притулки коштують громаду 6,400.000 шілінгів, значить понад 900.000 долярів. Коло 5.000 дітей, що таксамо потребують допомоги, як і ті 2.000, громада не може приняти, бо не має грошей. Отже одна дитина коштує громаду річно коло 3.000 шілінгів — на віденські відносини величезна сума, бо рахуючи на душу по 3.000 шілінгів, родина з 5 душ малаб на себе річно видати 15.000 шіл., себто по 1.250 шіл. на місяць. Коли приняти під увагу, що австрійські міністри дістають по 900 шілінгів на місяць (а лишень соціялістичний біргермайстер 3.000 шіл.), то виходилоб, що в Австрії навіть міністри не в силі видати на свою дитину стільки, скільки громада видає на одну сироту. Здавалось би, що ті притулки мусілиб бути справді палатами, а ті діти справді жити по королівському. Та так не є. Притулки, як притулки, а діти дістають той мінімум до життя, якого вже далі зменшити не можна. А такі великі гроші коштує ця допомога тому, що, як показує кошторис, на відживлення і одягнення дітей іде неповних 30 проц. усіх коштів, а на адміністрацію — понад 70 проц.! При чому, розуміється, харч службового персоналу зачислено не до адміністрації, а до „відживлення"...

Варто зазначити, що в старій монархічній Австрії в подібних інституціях під зарядом військового міністерства на адміністрацію не більно було видати понад 12 проц., а після перевороту вже на українських станицях військових поворотців в Австрії видавалось на адміністрацію 15 з чвертю проц. Дальших коментарів чейже не потрібно.

Так виглядають у практиці навіть в культурних країнах ті нашим суспільством колись загально ісповідувані „ідеали"!

Клопоти Андори.

Існує в Піринеях маленька, мало кому відома республика, що називається Андора. Тепер у неї назріли поважні непорозуміння з Еспанією. Еспанський диктатор Прімо де Рівера спробував завести в андорських школах замість катальонської мови еспанську. Ця спроба йому не повелася, але загострила відносини. З давніх давен андорці промишляли пачкарством, а тепер еспанські митні власти почали їх переслідувати та арештувати. Андорцям загрожує крім того нова небезпека з боку еспанського капіталу. В Мадриді утворився фінансовий синдикат, який має на меті використування природних богатств цеї найменшої европейської республики. Цей синдикат запропонував Андорі збудувати чудове касино й залізницю Барцельона-Андора-Тулюза. Для туристів, крім касина, рулетки та інших принад малиб збудувати ряд пишних готелів. Та 5.000 андорців не дали на це своєї згоди й рішили звернутися за допомогою до своїх високих покровителів — до епископа ургельського, який одержує від республики 891 франків річно, та до президента французької республики Думерга. Крім того андорці „змобілізували" своє військо, яке нараховує аж 40 жовнірів. Мобілізація має за завдання оборону республики

Несподівана підвишка почтової тарифи.

Подорожіли поручені листи, пересилка пачок і телєфонічні розмови між містами.

„Пріма Апріліс" приніс ще одну несподіванку, але вже дещо неприємну. Від 1. квітня п. р. підвищено несподівано деякі додаткові оплати почтової тарифи. І так оплата поручених листів у внутрішньому обороті виносить замість 40, 50 сот., у закордонному замість 50, 60 сот.

Найбільше підвищено оплати за пересилку пачок.

До 1. квітня найнижча ставка виносила 8 зол., нині вже 10 зол. з приноровленням двох кваліфікацій оплат, а саме від ваги та відлеглости. Напр.: За пересилку пачки ваги одного кг., яка пересилається не дальше 100 км., платиться 80 сот., а від тої самої пачки не дальше 600 км., платиться вже 1.20 зол. Оплата за пересилку пачки, яка важить 15—20 кг. виносить 3.50 зол. але не дальше як 100 км., зате понад 600 км. вже 10 зол.

Оплата за доручення почтової телєграми або поручений лист виносить вже не 40, але 50 сот.

Також оплата за телєфонічні розмови між містами сильно підскочила вгору. Звичайна трьохмінутова розмова підскочила з 50 на 60 сот., важна з 1.50 зол. на 1.80 зол., у вільних годинах з 30 на 36 сот., а пресова розмова з 25 на 30 сот. Таким чином підскочили оплати за розмови на дальшу віддаль від 10 до 20 відсотків.

Дивогляди.

З теорії умовности.

Німецькі націоналісти т. зв. „расісти", що ведуть антисемітську кампанію, пишуть у своїм органі „Атака" про славного фізика Айнштайна так:

„Айнштайн — жид. Він жидівський підданий і тимсамим марксіст. Він відкрив якусь теорію, з якої ніхто — ні він сам — нічого не розуміє. І за це назвали його великим"

З функцій президента.

З американської традиції:

„Напротязі всього страсного тижня особистий персонал Білого Дому в Вашінґтоні був занятий крашенням яєць. Гувер приймав у перший день усіх, що приходили до нього з побажаннями і роздав 30.000 крашанок".

Наша почтова скринька.

Відрізана провінція.

Наша редакція дістала лист з підписом поважного громадянина, навіть з печаткою. У ньому підписаний жалується, що провінція відрізана від світа, що її урядовці перетяжені працею, коли холод — нема палива, а інтелігент, що має хист до праці „марнується", нидіє, бо позбавлений усяких культурних вимог.

„У такій атмосфері починаються сплітки". Зате Львів має сходини, відчити, концерт Любки Колессівної, Михайло Голинський співає „Аіду", „Кармен" і „Гальку"...!

Що-ж Вам порадити на це, отче совітнику? Читати часописи? Правда, що Ви могли би довідатись з них, що Голинський співає ці улюблені Вами опери не у Львові, а в Москві. Але це потішило би Вас мало. Відчити? І ми жалуємо, що від них є відрізана наша провінція, бо якби на львівські відчити приїжджали люди з провінції, то такі відчити тут були би, а так їх нема. Заздрите нам кін у ресторанів? Щоби ходити до них постійно, треба мати і гроші і час. А ходити вряди-годи тільки оскому набеш.

Усе маємо, з виїмком цих двох річей: грошей і часу. І так само, як Ви заздрите нам „столичникам", ми заздримо Вам, мешканцям, блаженної провінції. Від часу винаходу радія, ви вже не є такі відрізані від світа, як ваші діди та батьки. За невеликі гроші можете прослухувати гомонові великих столиць зранку до вечора, саме тоді, коли ми мусимо задовольнитися списуванням радіових програм для вашого вжитку.

Кажете про „культурні вимоги". Є ще один засіб боротьби зі середовищем, не дуже дорогий, дуже успішний і який повинен Вам дати повне вдоволення. Наші книгарні та видавництва мають гори книжок, яких нема кому читати. У Львові всі не мають часу. Кожний після „бюра" біжить на засідання, нараду, конференцію або „ділову" зустріч, а провінція, яка мала би на книжки час — відрізана від світа!

Шож Вам порадити на це, отче совітнику? Хіба скликати в цій справі фахову нараду, засідання та конференцію!

„Дно ока або враження хорої людини з бюдж. сесії в соймі".

Варшавський „Курєр Поранни" (з датою неділя т. квітня) помістив довге інтервю марш. Пілсудського під повищим заголовком. Тут подаємо коротший зміст цього інтервю, а в найближчому числі подамо ширше. Сказано там:

„Маршал П. у часі недуги боявся, коли лікар мав йому оглядати око. Однак потім виявилося, що тут не було нічо страшного. Таке саме дно ока є й у діяльности, а саме держ. сойму трибунал. Досі в Польщі, хоч були надужиття й зайдашна, ніодному міністрові не грозили держ. трибуналом, крім мін. Кухарського, якого таки не відіслали в держ. трибунал. В друге трапилося це з мін. Чеховичем, що впорядкував польські фінанси. Посли навиклі до корубції в першому соймі конкурують вічно з одним сувереном держави, бо самі вважаються суверенами. Часто думають, що коли їх живіт заболить, то це найважніша подія всеї держави. Колиж такий пан зафайдається, то кожен мусить подивляти його файдане білля, а коли забздить, то це вже важне для інших, а найбільше для міністрів, що мусять обслуговувати та фаґасувати цим зафайданцям.

Нещасна Польща мусить і це шанувати, що сама, хоч трохи розумна людина з трудом витримує це товариство, коли вимагають від неї, щоби шанувала нісенітниці, щоби мовчала, коли їй обманюють і лизала їх зафайданий одяг. До того довели старання зробити зі сойму професійний дім з людей, недужих на файданітіс послініс. Життя міністрів із панами хорими на файданітіс послініс мусить стати каторгою. Один міністр по розмові з послами сказав, що йому здавалося, що вийшов із менажерії, повної злосливих малп".

Маршал переходить до вражінь хорої людини. Коли прем. Бартель прийшов до нього вдруге, щоби порадитися перед кабінетовою радою, маршал сказав, щоби п. Чехович як обвинуваченний, не ходив на якінебудь засідання в звязи з його обвинуваченням, бо бюджет певно відкинуть, кабінет буде змінений і цілий клопіт спаде з голови президента. Президент може рахувати на маршала, як на того, що поведе кабінет. На другий день довідався, що кабінетова рада скінчилася ніяк. Так п. Чехович станув до розправ сойму. Маршал знав Возніцького, бо в першім соймі був він т. зв. симпатиком маршала. Вже тоді був він тупий на умі. Колиж став людоїдом, що полює на товщ п. Чеховича чи на його мішок, то ум його ще гірше задубів. Маршал пригадує собі як наступав корепетитора хлопцеві, який хотів здати іспит з 4-х гімн. кляс. Через цілі два тижні не міг йому при альґебрі вияснити, що коли додати до „а" „б", то сума буде а плюс б. Нещасний хлопчина прів, але не розумів цього, бо мішав множення з долажанням. Вкінці маршал рішився, що переконати хлопця про повище альґебраічне твердження буде вибити його різками. Той бідний хлопець пригадує маршалові пос. Возніцького. Бувають випадки, що великий творець життя забуде комусь повісити в голові ліхтарню. Щож на це порадити. Може великий творець з милосердя для нашої бідної та знищеної батьківщини хотів з того дурного тебеса створити ілюстрацію, як файданітіс послініс є не лише нікчемна, але й ідіотична. Приповідка каже, що краще з мудрим загубити, ніж з дурнем найти. Може ще повстати приповідка: „Дурний як Возьніцький". А кожний міністр має слухати з повагою дурниць того пана, поганих його обвинувачень і зафайдане і спочене з думання білля фахового ідіота ще лизати. Як з слухав соймове радіо, то думав, що льоґічним закінченням тої файданістичної опери мусить бути відкинення бюджету. Та там і льоґіка не обовязує. Замах на Чех. закінчився тріюмфальним походом пос. зафайданців і протестом ББ., бюджет ухвалили і так уряд одержав заяву довіря, а посли залицяються до одинокого тепер можливого уряду може задля мішка з грішми. Цікаве, що урях, якого гол. представники солідаризувалися з обв. Ч., має тепер для більшого престіжу файданітіс послініс організувати держ. трибунал і має так знеславитися, як знеславилася сойм. більшість із своєю справедливістю. Уряд має поставитися на рівні зі смердючим файданітісом. Колиб я був президентом кабінету, то держ. трибунал не смів би зібратися мені ні разу, бо такого рівеня з файданами не бажаю. Я довідався, що на ост. бюдж. засідання стягнули до сойму якісь парт. боївки. Шкода, що я був хорий, бо не міг би видержати без наступу на ці боївки бандитів, яких я висік би прилюдно на сойм. подвірі. Щож це за нові магнати, що збирають війська на те, щоби Польща стояла безладдям. Які це права присвоює собі пос. зафайданець, щоби бандити брали участь у держ. праці? Подивляю мін. Складковського, що позволив на такі безсоромности. Оправдує мін. Склад. це, що заступав хорого шефа кабінету. Перестерігаю, що зафайданість іде задалеко, та що зафайданець може більше відповісти, ніж собі уявляє. Ціла афера бюдж. сесії скінчилася комізмом, який вже є обридливий і противний. Осміяно й зневажено всіх: і сойм і уряд і невживане досі слово державний трибунал.

Конференція прем. Бартеля з марш. Пілсудським.

В неділю голова ради міністрів Бартель конферував довше в будинку ґен. інспекторату збройних сил із марш. Пілсудським.

—o—

Апанасевич помер.

З Баранович прийшла вістка, що там помер від серцевий удар більшовицький урядовець Апанасевич, який після того, як убив польського поліцая і зранив урядовця, зранив і себе з револьвера. Тепер суд. властям остає лише ствердити, наскільки винуватою є Апанасевичева жінка, яка є в сл. арешті.

—o—

Літвінов у Варшаві.

В неділю приїхав до Варшави (у переїзді на Женеву на конференцію роззброєнь) заступник комісаря закорд. справ Літвінов із жінкою і шефом протоколу нар. комісаріяту закорд. справ Соколіним. Літвінова ждали на двірці польський пос. у Москві Патек, дир. протоколу мін-ства закорд. справ Ромер і мін. рад. Янковський та більшовицьке посольство в Варшаві в повному складі з пос. Богомоловим. В репрезентаційним сальоні побув Літвінов із годину, потім відїхав віденським поїздом до Женеви.

—o—

Бій амер. військ із мексиканськими повстанцями.

З Нью-Йорку повідомляють, що на ам. території біля прикордонного міста Нато прийшло до бою між ам. військами та мексиканськими повстанцями, які хотіли перейти кордон. Один ам. вояк убитий. На поміч прикорд. ам. сторожі вислано літаки.

—o—

Арештування комуністів у Львові.

Поліція у Львові арештувала членів ком. партії Польщі та Зах. України. Підчас ревізії в них найшли відозви на 1. травня, значні суми долярів, рукописи приготовані до друку, обіжники, інструкції в справі збройних виступів. Між 7-ма арештованими є одна студентка з Варшави й два студенти вищих шкіл у Львові. Один із арештованих вийшов недавно з вязниці в Гіри. Дуброві після 4-літн. арешту за протидерж діяльність.

—o—

Був. ком. пос. Бачинський засуджений на 5 літ.

У Сосновці в окр. суді відбувалася 5. квітня розправа проти бувш. ком. посла Бачинського, якого спровадили з Варшави. Бачинського обвинувачували зате, що в 1921 р. виїхавши до СРСР. із прогулькою, де йому Ворошилов вручив орден „Черв. Прапора" для Ланцуцького, в промові сказав, що на випадок війни СРСР. із Польщею польські комуністи стануть на боці СРСР. Крім того обвинуваченний Бачинський за протидерж. діяльність у Домбровським Байсені. Суд засудив Бачинського на 5 літ тюрми з відібранням прав і зарахуванням превенц. арешту та заплачення суд коштів 320 зол.

—o—

Б. есп. премієр розстріляний.

Бувш. еспанського премієра Ґуеру, арештованого підчас рев. заворушень у Валенції, розстріляли. Делеґація офіцерів запротестувала у короля.

—o—

Зі спортового життя.

Змагання за мистецтво Ліги.

Львів. Чорні — Краковія 2:2 (0:1).
Краків. Гарбарня — Туристи 8:2 (5:0).
Варшава. Варшавянка — Польонія 2:2 (1:1).
Лодзь. Вісла — ЛКС. 2:2 (1:1).

Австрія

Відень. Австрія — Італія 3:0 (3:0)

Чехословаччина.

Прага. Спарта—Славія 1:0, Вікторія-Жіжков—Кладно 2:1. Чехія VIII—Славой-Жіжков 4:1.

Мадярщина.

Будапешт: Ґунґарія—Немзеті 4:1, Уйпешті—Шабарія 4:0, Кішпешті—Бочкай 3:0, Шомок—III. округ 2:0, Баштія—ФЦ 1:0. Ваташ—ФТЦ 2:2.

З ким гратиме „Україна"?

Розгривки А-кляси поділено на 2 ґрупи. „Україна" гратиме в II. ґрупі з такими дружинами: Ревера і Ґакоат (Станиславів), Погонь (Стрий), Лехія і Чорні II (Львів).

НОВИНКИ

— **На дохід інвалідів у квітню неділю ц. р.** продаватимуть пані ґілки під усіма церквами у Львові та на провінції.

— **Особисті вісти.** Д-р Роман Мануляк родом з Перемишля нострифікував свій дипльом у філософічнім факультеті у Варшаві, а брат його Осип Мануляк промувався на доктора медицини в университеті Карла в Празі і під цю пору є на практиці в шпиталі в Острави.

— **Чи останній сніг?** Останній сніг (чи справд. останній цієї зими? — ніхто вже не вірить) зробив наново актуальною справу повені. Військові відділи, що були зібрані над ріками, приготовані до рятункової акції, розїхались у ріжних місцях занадто хутко. У всьому краю падав учора великий сніг і земля вкрита ним на пів метра. Мороз вагався від 2 степені до... 18-и! В суботу вранці мороз пустив і почалась ще раз весняна відлига.

— **Бандитизм.** 5 літ тяжкої вязниці дістав мешканець Керниці біля Городка, Дмитро Борецький, який недавно відсидів 5 міс. за крадіж і не міг їх дарувати тому сусідові, з чиєї „вини" попав у холодну. Вийшовши з вязниці рішив помститись на І. Ляхові, який зізнав проти нього і одного вечора вбив його. — Суд присяжних у Львові засудив на повішення М. Кшачковського з Угнова за вбиство Теклі Журавецької, а на 8 літ тяжкої вязниці його спільника А. Длуґоша. Оборонець першого зголосив відклик, Длуґош має право надумуватись три дні, чи виплатиться прохати зменшення кари.

— **Клопоти з грішми.** Відомий львівський промисловець Влад. Вернер зробив спробу попрацювати із життям, наслідком фінансової скрути. Стрілив до себе попід серце, але не влучив.

— **На селі недобре.** В останніх роках трапляються щораз частіші випадки самогубств між нашими селянами. Те, що колись було дуже рідким явищем, нині, мов у великих містах, стає, на жаль, нормальним. Ось два нові приклади: У Торговиці Пільній (Городенка) повісився 18-літній Василь Совюк; у Бубницу втопилась у Стрию 20-літня Марія Ляшків. В обох випадках причиною смерти була погана поведінка рідні, в якій ці молоді працювали.

— **Чудасія.** За „Газетою Варшавскою" з 6-го ц. м. передаємо таку новинку: У Плоцьку, у Великий Четвер латинського Великодня, мешканці міста оглядали рідку церемонію. У маріявітській святині голова маріявітів Ковальський висвячував на духовні особи 12 маріявітських сестер, а між ними власну жінку Вілуцьку на... епископа. Тому, що між вірними цієї секти було чимало осіб, які добачали в цій святочній демонстрації образу християнської релігії, голова маріявітів мав охорону поліційного відділу. Вілуцькій вложили на голову замість епископської мітри корону зі серпанком. У перший день Великодня вона відправляла „Службу Божу" разом з Ковальським, прибрана в фелон фантазійно мережений, зі серпанком на голові, з жезлом, в супроводі чотирьох „дівиць-жрекинь". Після „вірую" вийшла на проповідницю і виголосила проповідь.

— **Троцький прохає далі.** Троцький вислав до німецького уряду телеґраму зі заявою, що німецькі лікарі можуть при візиті його оглянути, щоби ствердити, що він важко недужий, а коли він видужає, негайно покине Німеччину. Одночасно дописувач „Таймса" з Константинополя повідомляє, що Троцький остаточно втратив надію на візу до Німеччини, бо покинув готель і переїхав на приватне мешкання.

— **Неясна статистика.** Московський журнал „Крокодиль" видав окреме число присвячене боротьбі з пянством. Із діяґрам нарисованих там виходить, що на кожних 100.000 мешканців припадає 1 театр, 2 кіна, 16 шкіл, 16 ріжних церков і 39 крамниць з алькоголем. Коли хто з нас схоче зробити порівнання з нашими цифрами, здивується, як мало є крамниць з алькоголем у Москві! Львів має їх аж кількасот. Уся річ в тому, що в Москві перед кожною стоять хвости і ще там пянство рахується не на чарки, а на ведра.

— **Ріжні вістки.** Американський парлямент має намір скликати надзвичайну сесію для наради над засобами вдержати протиалькогольний закон. — У 77 р. життя помер у Льондоні американський драматург Брандер Меттіюс. — Франц. міністр мистецтв брав участь при відкритті памятника провансальського поета Містраля, в Маянні, в саді дому, де жив і помер поет. — У Бу-

енос Айрес убили секретаря бувшого президента Альвеара д-ра Вороцелі, з політичних мотивів. — Біля Кутаїса підчас пробивання тунелю відкрили велике підземельне озеро, а в ньому риби без очей. — У Ленінграді зачинили собор Івана Предтечі тому, що його дзвони перешкаджали недалекій радіовій стації. — У Санта-Барбара (Каліфорнія) померла англійська співачка Мей Бельфорт, що мала таку-же популярність в Англії як Містенгет у Франції. — В англійській пресі обдумують проект будови памятника марш. Фошові. — Після ратифікації латеранського договору секретар Ватикану кардинал Гаспарі дістане ордер Анунціяти і титул „кузина короля, королевої і королівських князів". — Прага підготовляється до великого свята з нагоди 1000-ліття св. Вячеслава.

— **Голод сензації.** В місті Атлянті в Зл. Державах найвищий суд замісць смертної кари засудив на доживотні примусові роботи двох студентів університету. Ці студенти, сини дуже богатих батьків, кілька місяців тому вдерлися до місцевої аптики й застрілили властителя. Того самого дня їх арештовано й на суді вони відповіли, що забили аптикаря, бажаючи пережити сильні враження. Суд засудив обох звироднілих студентів на кару смерти, а тепер їм замінили її на примусові роботи.

Присилайте негайно коляду та описки громад і гуртків, що колядували на „Рідну Школу", щоби втягнути їх у загальний список повітів і громад, який ладить до друку Головна Управа „Рідної Школи" у Львові, Ринок ч. 10.

Дописи.

ЧОРТКІВ. (Вистави театру Когутяка). Театр під дирекцією п. Когутяка, який дав у Чорткові кілька вистав, заслугує на те, шоб виявити йому загальне признання нашого громадянства прилюдно. На основі граних у Чорткові пес мушу ствердити, що театр пішов добрим шляхом як у доборі пес, так і в їх виконанні. У драмах: „Хмара", „Безробітні", „Воскресения" сл дно мистецький хист вправного режісера, совісне приготування штук і вмілу гру передовсім тих артистів, що грали головні ролі. Зрозуміння акції, добре відтворення типів і взагалі повна пожертвування праця артистів полонили нашу публіку. Виведені у нас вистави давали й немало естетичної насолоди. Ролі у драмі „Хмара" Семена (п. Чугай), Настусі (п. Кривецька), Кулини (п. Істоміна), Грицька (п. Когутяк), у драмі „Безробітні": Юрка (п. Чугай), Василя (п. Єрефеїв), Гарасима (п. Когутяк), у драмі „Воскресення": Раіси (п. Худякова), Оградина (п. Чугай) були вистудіовані дійсно солідно. Цілість вистав робила дуже симпатичне враження і загально подобалася. — Не диво отже, що наша публика починає чимраз більше набирати довіря до театру Когутяка, як це й було останнім разом у Чорткові. Бажаємо театрові Когутяка дальших успіхів у його нелегкій праці.

В. В.

Відозви й комун'кати.

Паломництво до Риму.

Св. Отець Папа Пій XI. Апостольським листом з дня 6. січня 1929 проголосив 1929 рік надзвичайним Ювилейним роком, бо в тім році Він зачав пятьдесятий рік від хвилі приняття св. Таїнства Священства. В згаданім письмі Св. Отець звертається до цілого католицького світа з просьбою, щоби всі вірні діти католицької Церкви разом з Ним тішились тою особливою ласкою Божою, за якою з Ним серцем і молитвою зложили подяку Богу і просили Бога за поміч як для Него так і для терпіреної Йому Церкви, якій грозить так богато небезпек і стільки небезпек. Всі католицькі народи святкують у цім ювилейнім році свої паломництва до Риму, щоби зложити Св. Отцю побажання з нагоди Його Ювилею, та щоби скористати з тих священних джерел ласк, які через цілий той час потоплинуть обильніше як звичайно. Український народ, що у своїй маленькій частинці остав в злуці з католицькою Церквою, напевно також не забариться незабаром цеї нагоди і схоче вислати й від тої маленької частинки своє паломництво до Вічного Міста, щоб заявити Св. Отцю свої почування і зложити сердечні побажання. Організації паломництва під протекторатом Його Ексц. Митрополита Кир Андрея на місяць липень ц. р. приняло Марійське Товариство Української Молоді у Львові, віддаючи технічний провід паломництва в руки о. д-ра Івана Бучка. Ті, що бажають взяти участь у згаданім паломництві звертаються зголосити це письмом на адресу: Марійське Товариство Молоді, Львів, пч. скр. 108, або вул. Сикстуська 39 а. До зголошення треба долучити 1 фотографію, а на кошти організації паломництва 20 зол. пол. Зголошуватись найдалі до 15. травня ц. р. Кошти подорожі (їзда III. кл. поспішним поїздом зі Львова через Відень, Венецію, Рим, Неаполь і назад) виноситимуть 220 зол. На приміщення і прохарчування протягом двох тижнів треба рахувати приблизно около 300 зол. Ближчі подробиці будуть подані до відома у своїм часі. —Від УПРАВИ МАРІЙСЬКОГО ТОВАРИСТВА УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ. *о. д-р Йосафат Мороз, о. д-р Іван Бучко.*

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Понеділок 8-го, г. 7·30 веч. „Р. Г. Інжинір" (аматорська вистава).

Вівторок 9-го, г. 7·30 веч. „Царевич", оперетка.

Середа 10-го, г. 7·30 веч. „Богема" опера Пуччінія. Виступ п. Дембіцької.

Кіна.

„Аполльо": „Дама в ложі ч. 13" з Ґретою Ґарбо.

„Лев": „Богині сповуст".

„Оаза": „Люн нг ді люн".

„Палас": „Танечниця з Москви".

„Пан": „Мулен Руж".

„Фатаморгана": „Дикарка".

„Хімера": „Крила".

Програма радіо.

Вівторок 9-го.

Льондон (358) 20·45 Концерт. 23·40 Музика до танців.

Париж (1714). 18·35 Пате. 20·30 Дві опери: Перголезе і Паєра.

Берлін (475,4). 20·00 „Єнуфа", опера Яначка.

Рим (443,8). 20·45 Опера.

Міляно (504,2). 20·30 Староіталійська музика. 23·30 Джезбенд.

Відень (519,9) 20·40 „Весна у Відні", солоспіви і музика.

Будапешт (545). 11·20 Опера. 2·00 Циганська музика.

Мюнхен (536,7) 20·05 Радіо-орхестра.

Прага (343,2) 16·30 Скандинавська музика.

Копенгаген (1000) 19·00. Концерт.

Москва (1442,3) 10·20 Европейська музика.

Київ (775) 18·30 Камерний концерт.

Харків (1060). 18·30 Військовий концерт.

Варшава (1395,1). 17·55 Орхестра: твори Штравса. 19·20 Опера з Катовиць.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича

Б е р е ж а н и:

9.IV. Базар.

10.IV. Маруся Богуславка. 15—?

Заходом Марійського Товариства Пань відбудуться реколекції для пань в семінарській церкві у Львові ул. Коперника ч. 36, від 15 до 21 квітня н. р. Кождого дня о год. 5. пополудни наука, по науці суспенсація. 1755

Вп п. О. Левицьк й. Д-ру Кришталь-ському, Пшеничн, Кудрикови. Д-ру Тисякови, Д-ру Недільці та його квартетови і Вп. Панам Меценасовим з буфету — за їхню ласкаву участь у раті Українських Адвокатів — складаємо щиру подяку. Місто повітів для Вп. Д. Левицькій заложено 50 зл. на фонд вдів і сиріт по українських адвокатах.—За Комітет раути: Д-р М. Волошин, д-р А. Гошкович, д-р О Надрага.

Чергові XXXVI Загальні Збори окола-Батька відбудуться в неділю дня 14. квітня 1929 в домівці при ул Руській 20. о год. 10 рано з слідуючим порядком нарад: 1) Відкриття Зборів і відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів. 2) Звіт Старшини за діловий рік 1928. 3) Звіт Провірної Комісії. 4) Ухвалення абсолюторії уступаючій Старшині. 5) Реферат: Праця Сокола-Батька на будуче. 6) Вибір Старшини і Провірної Комісії 7) Внесення і запити. — За Старшину С.-Б.: Микола Заячківський голова в. р. Степан Корецький справник в. р. 1768

Пригадка. Звичайні Загальні Збори Акціонарів Земельного Банку Гіпотечного акційної спілки у Львові відбудуться дня 30. квітня 1929 р. в сали Краєвого Союзу Кредитового у Львові, Ринок ч. 10/11. о год. 16. До голосу на Зборах є управнені ті акціонарі, які найпізнійше 14 днів перед Зборами заложать Дирекції Земельного Банку Гіпотечного у Львові або в Українській Щадниці в Перемишлі вимагану статутом скількість акцій враз з незапалими купонами. Управненим до вступу на Збори будуть видані легітимації (§§ 65, 67 і 69 статута). П. Т. Акціонарі, котрі не одержали еще своїх акцій, як що намірюють взяти участь в Загальних Зборах повідомлять о тім Дирекцію Банку, подаючи свою адресу, щоби видано їм на час легітимації на Збори. — Надзірна Рада Земельного Банку Гіпотечного Сп. Акц. у Львові. 1772 1—2

Союз Артистів і Управа Просьвітянського Тва складають щиру подяку всім, що віддали останню послугу бл. п. Марії з Чмелів Коссаковій. Зокрема зволять прийняти подяку „Кооператива Український Театр" за пайку в покритті коштів похорону, Всеч. о. совітник Іван Туркевич голова Театральної Комісії Т-ва „Просвіта" та хор Вп. радника Купчинського за безкоштовне заспівання похорону своєю участю.

„Український Центральний Комітет у Польщі закликує українських політичних емігрантів, перебуваючих у Польській Республіці, до точного виконання розпорядження Міністра Внутрішніх Справ з 15 XII. 1928 року (Дз. Уст. Nr. 5 поз. Nr. 49), про реєстрацію чужинців, щоб усунути можливість всяких непорозумінь щодо дальшого перебування в Польщі і тяжкої кари за ухилення від реєстрації".

Присилайте передплату!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

КОРОНКИ, гафти, тюлі і додатки до до кравецтва. **Бляуштайн, Валова 11.** 1670 3-3

БРИЛЯНТИ, також іншу біжутерію купує по високій ціні Домбровський-Розважевські, Львів (Готель Жоржа) Академічна 2 1366 48—?

ПЧІЧОХИ, Шкарпетки, Рукавички і Трикотажі поручає **Гавриїл ЖИВЧАК, вул. Кілінського 1.** 1733 5—15

ГРИБИ Висилаю почтою за післяплатою, оплачено гарні, вибрані гриби (найменше 5 кг) по 76 зол. за кільо, також повидла з чистих сливок з цукром, бочілочка 5 кг. 12 зол.; прандина овеча бринзя в 5 кг. бочілочках за 15 зол.; волоські оріхи 5 кг. за 18 зол та ведикі сушені груші 5 кг. за 12 зол. — **Ф-ма М. Штуммер, Косів коло Коломиї.** 1640 5—10

ВДОВА бездітна або старша панна до 45 літ, яка має до 1500 доларів а бажає вийти заміж за вдівця вище 50 літ — урядовця VII. степеня з маєтком вартости 6000 доларів. — Зголошення до Адміністрації „Діла" за предложенням урядничої легітимації ч. 1525 до дня 25. IV. 1929 року. Проситься о докладні дані і адресу. За дискрецію ручиться сповном честн. 1750 3—3

КАВАЛЄР середнього віку з довголітньою торговельною практикою, обізнаний з книговодством глядає посади. — На жадання вложить готівку, евентуально вексель. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під купець. 1759 2-4

УНЕНАЖНЮЮ згубленну військову книжочку видану через ПКУ. Самбір. Іван Мердан, річник 1·94, Городок, п. Ліско. 1769

Ширіть наш часопис!

ГОДИННИКИ тільки найліпші фабрик прецізійні продає за готівку і на ґати від десятків зл. в найліпшій стороні ювєльна фірма Бальтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5. 2 1345-?

УКІНЧЕНА семінаристка пошукує посади в народніх школах. Зголошення прошу для „Діла" під Семінаристка". 1761

КОСІВ. Пенсіонат Коржинський бувше заведення д-ра Тарнавського шукає гостей вже від 15-го кв тня. 1703—?

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст венух легінів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентґеном. 6-5

Конкурс.

Отсим розписується конкурс на будівничого-підприємця до реконструкції церкви в Красносільних пов. Збараж. План можна оглядати щоденно в гр.-кат. Уряді парохіяльнім в Красносільці. — Письменні оферти вносити до того Уряду парохіяльного до дня 5. квітня н. р. Неприняті оферти лишаться без відповіди. — Красносільці, дня 1. IV. 1929. 1760 2—2 За Комітет: **о. Дмитро Сеньківський,** парох.

Найдешевше у Львові

заведення гафтів і плісування

старого МІЛЛЄРА

Ринок 18. І. поз.

над Аптикою. Телефон 69-55 виконує

Гафти, мережки, ендльованнє, паризькі пліси в 12 ратах.

1771 1—1

КОНКУРС.

Управа Каси Хорих м. Львова розписує отсим конкурс на посаду лікаря рентґенольога в характері помічної сили.

УМОВИ:

Лікарський диплюм.

Що найменше дворічна фахова практика

Польське горожанство.

Вік: до 40 літ.

Платня по умові.

Поранння вносити до дня 15. ц. м. до бюра Начального Лікаря Каси Хорих при вул. Браєрівській ч. 8.

1770 1—1 Управа Каси Хорих м. Львова.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

ч. 79 (11.420). Львів, середа 10. квітня 1929. Poczтowa opłata zaryczałtowana uiszczona. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполудием. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Прірва.

Львів, у. квітня 1929.

Коли давніші прилюдні виступи першого маршала Польщі Й. Пілсудського, як його промова у сенатській бюджетовій комісії та газетні інтервю, що її попередили, сильно потлумлювали антаґонізм між соймом і правлінням, то останні статти маршала, яку принесла передвчора вся санаційна преса на чолових місцях — мусить хіба довести до **прірви** між соймом і урядом, точніше: між теперішньою соймовою більшістю і цілим санаційним табором.

Стаття марш. Пілсудського, яку ми вчора подали в скороченні, безприкладна в історії публіцистики і в історії газетних інтервю з державними мужами, як своїм змістом, так і формою. Поминаючи всі менше або більше яскраві стилістичні звороти, вжиті маршалом для характеристики соймової опозиції чи поодиноких послів, або такої установи, як Державний Трибунал — слід ствердити, що зміст II та II тенденція мають одиноке завдання, а саме: обезцінити та позбавити всякого авторитету як теперішні, так і всі попередні законодатні польські установи. „І коли подумаю — читаємо в енунціяції маршала —, що можуть сказати люди про те знікчемніння (мова про передачу б. мін. Чеховича Державному Трибуналові — Ред.), то не можу не сказати, що виправдати і пояснити те знікчемніння може єдино тільки пересвідчення про нікчемність звичаїв і обичаїв сойму в Польщі взагалі. В тих звичаях і обичаях лежить виховання посла в найбільше неприличний спосіб, у спосіб найбільше пільтайський, який тільки можна собі уявити, бо головною думкою і головним стараннем тих панів є завсіди збереження повної безкарности для посла за всі його вчинки, хоч би й як найбільше неприличні та найбільше суперечні з найелементарнішим почуттям чести. Таж Польща ховала своїх послів у *першому* соймі т. зв. суверенів **у безкарности державної зради в часі війни, безкарности політики шпіонажі** у відношенні до армії, що була в полі та гинула за Батьківщину. А в другому соймі, в якім майже половина послів походила **з тієї кузні державної зради,** посли виховалися в так далеко сягаючій коррупції, так густо практикованій, що голос посла коштував деколи не більше, як пятьдесять золотих. А з тієї болотнистої правди сойму вийшло чейже до стокількадесять послів і до теперішнього сойму".

В іншому місці своєї статті зве марш. Пілсудський теперішній сойм (його опозиційну більшість) місцем, що робить враження „менажерії, заповненої злосливими малпами, які полагоджують всі свої потреби прилюдно, щоби не старатися зовсім бути подібними до людей. І направду, ніколи не розумію, як у такому „файданітіс послініс" шукати якогось престіжу сойму, коли не є тільки обниження людини".

Ми, очевидно, не знаємо, які практичні висновки пороблять марш. Пілсудський і весь його політичний табор з тієї енунціяції, але думаємо, що одиноким практичним і льогічним виходом зі спричиненого цією енунціяцією положення повинно бути розвязання теперішнього польського парляменту. Бож нема вже сумніву, що теперішній польський парлямент з нинішнім польським урядом, навіть при деякій зміні осіб у ньому, співпрацювати не зможе. Між ними, як сказано, заістнувала непроходима прірва, якої не вдасться хіба закинути нічим.

Отже останній прилюдний виступ марш. Пілсудського так і треба вважати заповідю безоглядної боротьби з теперішньою системою польського парляментаризму. Чи така боротьба в теперішніх обставинах і при теперішньому важкому господарському положенні Польщі виведе її на „чисті води" — це інша справа. Розважання над тим не входять в обсяг наших завдань. Колиж у Польщі ще й тепер не дійшлоб до розвязання законодатних установ, тоді прийшлось би хіба погодитися з тим, що в політичних подіях та їх розвитку в Польщі не все треба дошукуватись льогіки і причинового звязку.

Та, якби там все те не скінчилось, то слід завначити ого domo sua, що завданням наших відповідальних чинників є підійти до основної аналізи теперішнього політичного положення, до глибшого вгляду в нього та пороблення з цього деяких висновків для себе. Бо в тій прірві, яка витворилася, наші політичні керманичі не повинні бути тільки німими обсерваторами.

Заворожене коло.

На маргінесі кризи кабінету.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 6. квітня 1929.

Коли оподі заявлено півофіціяльно пресі, що розвязки нинішньої кризи польського кабінету не слід сподіватися швидко, то це ясно і не повинно нікого дивувати. Правда, нинішня криза фактично трівае уже рівно місяць, від дня димісіонування міністра фінансів Чеховича (8. березня), та вже в усякому разі від дня ухвали сойму про поставлення п. Чеховича перед суд Державного Трибуналу (23. березня). Ці дати й події треба вважати фактичним початком кризи кабінету тому, бо вони — так сказати — завершили певний етап довгого, тихого процесу назрівання *перелому у системі післятравневого державного правління*. Ясна річ, що не можна брати поважно, формалістично — софістичних вихилясів, що й нині, мовлав, крізь жадної нема, бо нема жадного „правного акту", яким може бути лише заголошена „на письмі" димісія премєра. Так ось маємо кабінетову кризу, яка є найдовшою від усіх рівно 20-ти дотеперішніх перемін польських кабінетів, і яка під цим оглядом побила навіть дотеперішній „рекорд" трьохтижневого складання уряду п. Новака (уряд Сліві́нського димісіонував 7. VII. 1922 р., уряд Новака був іменований 31. VII.; передтим найдовше трівав „поріг" першого кабінету Влад. Грабського: від 9. VI. 1920 р., себто дня димісії премєра Скульського, до 23-го VI.) Але цей довгий час фактичного „інтеррегнум", фактичної провізорії, не повинен — як сказано — нікого дивувати. Дивує він хіба лише наівних читачів „Ґлосу Правди", який „удає наівного" і всю кризу зводить до питання переміни осіб: потомилися, мовлав, білолахи нинішні міністри боротьбою із соймовою гидрою і тому треба замінити їх свіжими силами! Однак напевне інакше вже думають читачі *всієї* санаційної преси: від консервативного краківського „Часу" починаючи, аж через варшавський „революційний" „Пшедсвіт" і монархістичний „Дзень Польскі" на вільенському ліберальзуючому „Курері Віл." і фашистівському „Слові" кінчаючи. Прочитавши вияснення кожної із тих санаційних газет, у чому лежить причина нинішньої кризи кабінету і яка її повинна бути розвязка, читач дістає мотилицю: такий там хаос взаїмно суперечних *діягноз* недуги і рецепти на її лікування! Але саме у факті цієї *величезної розбіжности поглядів* у чільних діячів, у самих керманичів нинішнього володіючого табору, саме у цьому факті лежить найкраще пояснення, чому нинішня криза так довго протягається.

Внутрішня распря унутрі санації перестала бути „фамілійною тайною" санаторів. Однак ця распря впливає на загайку у створенні нового кабінету також лише як *другорядний* чинник. Річ не в тому, що істнує боротьба за *ріжні напрямки політики* будучого уряду і боротьба за *вплив клік*. Річ не в тому, що істнує пропасть поміж вимогами *„партій полковників"* — розпочати курс „сильної руки" та вимогами *„господарських сфер"* — вести „примирюючу" політику. Річ не втому, що посол Косцялковський (голова групи „Зайонзку праци мяст і всі" у клюбі ББ) бажав би навязати до соймової демократичної лівиці, а посол Славек (голова ББ) є далі за тактикою „світлої ізоляції" на парляментарному терені, — що всі економісти, купці й промисловці з ББ та цілий „Левіятан" стають дуба на сам згук можливости державного замаху, а посол Пясецький чи Мацкевіч бачать у такому державному замаху єдиний розумний вихід з ситуації. Річ у тому, що для санації, як табору, що має владу в руках і цю владу надалі хоче за собою зберігти, *взагалі виходи з ситуації нема*. Післятравневе правління, у наслідку всіх своїх трьохлітніх промахів, найшлося *у завороженому колі*. Якийнебудь радикальний вихід із того кола, поручуваний тою чи іншою групою ББ, означає на практиці *фактичний кінець правлінню*. А що добровільних політичних самогубців нема — спантеличено крутяться у завороженому колі.

Отже: курс „сильної руки" означає на практиці *загострення конфлікту з соймом* і швидшого чи пізнішого (в усякому разі не пізніше місяця) мусів би довести до розвязання сойму з альтернативою: або проголосити („октроювати") нову конституцію, себто перевести державний замах і правити декретами чи соймово-сенатськими „іменуванцями", або розписати нові вибори з рішенням перепхати до нового сойму — ще радикальнішими методами, ніж в 1928 р. — бодай 225 бебеків. І в одному і другому випадку це був би експеримент, який мусів би потрясти державою і неминуче довів би — до катастрофального упадку стабілізаційної польської позички на нюйорській біржі та відложив „ад календе грекас" надії на нову позичку. Є тайною полішинеля, що п. Чарльс Дюї, американський т. зв. „фінансовий дорадник" при польському уряді, втратив велику частину свого попереднього довіря в світлі американської фінансієри, бо його звіти про господарське положення Польщі показалися надто оптимістичні, а то головно тому, що не брав він у них під зорку й належну увагу *політичних* відносин: *непевности політичної атмосфери, яка виключає економічну стабілізацію*. Є другою такою прилюдною тайною, що п. Дюї свою помилку побачив і — у звязку з аферою б. мін. Чеховича — висловився досить рішуче про фатальне враження, яке робить на закордон система ухилювання уряду та його господарки апід контролі парляменту. Приклонники „сильної руки" могли з легковаженням перейти понад фактом відмови посла Кржижановського, — професора-економіста, — бути ранше генер. референтом державного бюджету; вони могли закричати другого професора економіки, Рибарського, з тої лише причини, що він ендек, і не слухати його твердження, що брак довіря закордону у стабіліязацію нинішніх відносин у Польщі є льогічним наслідком атмосфери непевности, яку створило правління санації, але теж льогічною причиною утечі краєвого капіталу за границю і браку допливу чужого капіталу до краю. Записали теж оці приклонники „сильної руки" цілу аферу п. Чеховича на виключний рахунок соймово-опозиційної демагогії, яка теж, мовлав, винувата у негативному резонансі на нюйорській біржі. Тому послідовно вони дальше ведуть струсину господарську політику, дальше *легковажать собі взагалі економічні проблеми*. Доказом того, що гасло „радісної творчости" так їх захопило й запаморочило, що не видно познак, аби вони хотіли відмовитися від дальшого побільшування числа державних підприємств, здебільша „престіжових", но і — очевидно — дефіцитових, — від дальшого експерименту „етатизації" серед найменше відповідних для цього умовин. Однак уся ця упертість чи послідовність короткозорість, легкодушність, чи як там назвемо цю дивну тактику „сильних людей" не перекреслить ніяк факту, що нинішня польська політика *мусить підпорядкуватися інтересам економіки*, а ця остання виключає усякі політ. конфлікти й загострення.

Значить: *співпраця з соймом?!* З соймом, у якому протиурядова опозиція має більшість?! Цеж нереальний *абсурд*. Що найбільше може бути лише втриманий *вигляд* („позур") *формальної співпраці*, себто формальної контролі законодатних палат над виконавчою владою. Однак і цей зовнішній вигляд не вдасться довго втримати, бо опозиція не вдоволиться уже комуналамі про співпрацю. Вона вже нині жадає співпраці фак-

Саля Музичного Тов-а ім. Лисенка середа, дня 10. ц. м. о 8. год. вечер
:: КОНЦЕРТ ::
1762 тенора Миколи Дублянського 3—1
Білєти в Союзнім Базарі.

тичної, себто справжнього підпорядкування уряду соймові. Віддати владу в руки соймової опозиції, себто т. зв. демократії?! Безумовно, що коли „Роботнік" бачить „один-єдиний розумний вихід: створення такого уряду, який льояльно і чесно приступив би до *ліквідації післятравневої системи правління*", — то це значить на практиці — *уступитися санації від влади*. Хтож на світі добровільно позбувається влади?!

Отже що буде? Після довгенького пошукування виходу з ситуації, з якої виходу нема, буде імовірно *дальше вигвакування*, себто *дальша — провізорія*

І. Кедрин.

Репараційна конференція.

Берлін, 5. квітня 1929.

I.

Колиб фахові політики, як от закордонні міністри, посли і дипльомати поважились в наших часах так довго затягати якунебудь конференцію, як це, наприклад, роблять фінансові знатоки на репараційній конференції в Парижі, то світову „публичну опінію" *вже* здавна потрясалиб грізні „хвилі обурення". Одначе панам репараційним знатокам ніхто ніяких завважень не робить. Це булоб зрештою цілком безцільне. В повному противенстві до типу сучасного політика, нерозривно звязаного з виборчою масою і від тої маси, отже передовсім від преси, залежного, сучасний фінансіст почуває себе настільки суверенним паном положення, що оглядатись на опінію і настрої мас він майже непотребує. Коли зійдуться політики, вони теж мають свої труднощі. Це нині мало хто хоче розуміти. На політичних конференціях усе мусить відбуватись швидко, гладко і з ефектом і хто не вміє достроїти великих політичних зїздів до настроїв мас, хто не вміє вибити з цього особистого капіталу в перспективах закріплювання своєї популярности серед мас, той наражується щонайменше на завкид — політичної нездатности. Наша нервова доба вимагає від **політика** передовсім скорих чинів і сильних ефектів і ті часи, коли якийнебудь Метерніх, Канінг, Гледстон, Дізраелі чи Бісмарк мав перед собою довгі літа, щоби дати можність назрівати певному плянові чи думці — минули безповоротно. Якщо тих швидких вловимих досягнень і сильних ефектів нинішнього дня нема, то даний політик тільки з трудом може втримуватись на поверхні політичного життя. Ніякий нинішній політик не є самостійний. День і ніч звисає над його головою примара і погроза — узброєний пером журналіст. Це є концесія в бік виборчої маси, але та концесія зняла зі сучасного політика ореол геніяльности і непомильности.

Публична опінія заздрісно береже здобуте собі право контролі. Тому недивно, що вся світова преса **без виїмку** висловлюється про репараційну конференцію з резервою і скептицизмом. Люди, мовляв, позамикались в чотирьох стінах, щось радять і вирішають. Але що саме? Радять уже так повних два місяці. Не виключене, що радитимуть ще дальших два місяці, може ще навіть довше. Яке кому зрештою до цього діло? Панове фінансісти і їхні знатоки мають час. Незалежні від нікого і не підгонювані голосами публичної опінії вони дуже широко зачеркнули межі і теми своїх балачок і вони можуть дозволити собі на обговорення і розгляд десятків найріжніших проектів. Ось так деякий час обговорювали проект великого репараційного банку — але ту ідею згодом закинули, передовсім через спротив англійців. На денний порядок прийшов розгляд інших проектів. А всеж репараційна конференція колись таки скінчиться, колись вона всежтаки прийде до певних практичних результатів. Щойно вони сотворять трівку базу для дальшого, більше **сталого укладу великої европейської міжнародньої політики.** Нинішня дійсність є та, що як довго не порозуміються поміж собою економісти, так довго не мають про що „рішати" політики. Таким чином в европейській політиці не треба ждати ніяких важніших рішень і чинів, як довго репараційна конференція не прийде до своїх висновків. Суверени Европи не сидять нині на престолах, ані на міністерських фотелях. Вони нині зібрані усі в Парижі, в готелю Юрія V.

Взагалі-ж, репараційна справа була в останніх часах одною із **трьох** найважніших невирішених проблєм, що узалежнювали світову політичну ситуацію. Істнували три питання, що були причиною дуже несталої, завсіди нервової і місцями цілком хаотичної післявоєнної світової зовнішньо-політичної флюктуації. Передовсім справа репарацій. Вона не увійшла ще в стадію свого остаточного вирішення. Її вирішення внесе в европейську політику деякі елементи сталости, витворить деякі окреслені факти, що на них уже буде можна політично будувати та взагалі укладати певні означені політичні пляни і розрахунки. Річ у тім, що вирішення репараційного питання допоможе остаточно усталитись певній означеній европейській зовнішньо-політичній системі, усталить певний порядок річей, з яким треба буде реально рахуватись. Особливу-ж вагу матиме в тих перспективах передовсім остаточне усталення зовнішнього курсу німецької політики. Треба ждати, що внутрішньо-німецька контроверза, яка неминуче начнеться довкруги приняття і ратифікації постанов репараційної конференції, вирішить проблєму німецької влади, а тим самим і проблєму її зовнішньо-політичного курсу. Дійсність є та, що в Парижі вирішується також до певної міри питання німецького державного устрою, отже республиканства чи монархізму. В той час, коли затримання німецького республиканства означатиме тісну німецьку кооперацію зі системою західних — аліянтських держав в змислі Ліги Націй чи навіть Льокарна, — все це з пляном і при системі повільного здобування уступок і концесій з боку аліянтів — так також побіда німецького націоналізму чи монархізму, що звязується з плянами і можливостями певної змериканьско-російської політики, означає німецьку тенденцію до радикальної, навіть революційної зміни істнуючого европейського стану річей. Але тут справа репарацій і тіснішого европейського політичного краєвиду звязується з другою вже вирішеною проблємою — отже зі зміною американської президентури. Та про це завтра.

Зенон Пеленський.

За океаном.

Українці можуть еміґрувати до Канади.

Манітобські посли мали конференцію з міністром іміграції Форком з нагоди недавнього оповіщення, що до Канади дозволиться цього року впустити тільки 10.000 українських іміґрантів. Вияснено, що в цій справі зайшло якесь непорозуміння. Розпорядок відноситься тільки до неженатих фармерських робітників. Таких впущено минулого року 30.000 і департамент має в себе петицію, підписану великим числом тих, що приїхали минулого року, які просять, щоб департамент зменшив число іміґрантів, бо для них нема подостатком роботи. Департамент іміграції порозумівся з правительствами трьох степових провінцій і всі три провінції згодились найти заняття для 2.500 українських фармерських робітників цього року. Тоді департамент видав свої оповіщення про зменшення числа іміґрантів з 30.000 на 10.000 в 1929 р. Департамент має подбати за приміщення остаючих 7.500. Цей розпорядок не відноситься до українських іміґрантів, що хочуть поселитися на фармах, ані до своїх тих українців, які вже є в Канаді. Також не відноситься це до домашньої служби. Для тих трьох кляс іміґрантів нема ніяких обмежень. Розпорядок департаменту мав на меті виключно спинення надміру робітників без заняття.

Канадійська українка поспішила літаком на ратунок умираючим.

З Едмонтону, Алберта (Канада) повідомляють: Канадійські (англійські) часописи широко розписалися про відвагу канадійського лікаря та української доглядачки хорих (норски) п-ни Д. Гавришівної, які літаком вночі, серед великої бурі, привезли з Едмонтону на фарму Редлинів, коло Маноля, 75 миль від Едмонтону, потрібну медицину проти дифтерії. Ціла родина Редлинів захоріла була на дифтерію, а що сніги забили дороги так, що не було кому дати знати про критичне положення нещасної родини, скоро померла п-ні Редлин і її чотиролітній синок. Самий фармер і решта дітей були небезпечно хорі і хто знає, чи не булиб померли також, якби не те, що в пятницю зайшов до них сусід і побачивши нещастя, мерщій зателефонував до Вестлак по лікаря. Цей знову, не гаючи часу, повідомив про це департамент здоровля в Едмонтоні. Там без проволоки аладжено рятункову виправу. Норска з університетського шпиталю, п-на Д. Гавришівна, відразу згодилась полетіти літаком і повезти ліки на рятунок умираючої родини. Протягом 30 минут залетів літак до Вестлак. Там всів ще д-р

ВОЛОДИМИР БІРЧАК.

БЕЗЖУРНІ ДНІ. [29]

Оповідання.

(Продовження.)

— А він став священником і душиться. Ввесь день бігає, лається, прибиває лати, заганяє телята, накладає снопи і — свариться. З початку видавався він мені комічним, аж згадав учора, що думав по матурі йти на техніку, та не було за що. Те, що я казав вище: не було віри в свої власні сили, щоб перебитися. Пішов на священника і — тине. Його можнаб порівняти до кітла, що витворює велику силу пари. Колиб ту пару пустив у говчок правильно збудованої парової машини, то вона потягнулаб за собою десятки залізничих возів; а так цей котел тільки сопе, прискає і розприскує на всі боки свою силу, собі на злість, а людям на сміх. Отже, питаю я тебе: в чому лежить це наше рабство? Розумієш вже?

— Або возьмім ось для приміру старого Левицького зі Сорок. Ім крапка І крапка... Яке це смішне, чудернацьке! На перший погляд може видаватися, що це напів-божевільний, та вдумайся в його душу. Сам син, а може внук мужика, здоровий, енергічний, виладовує свою енергію в „ім. І. ім. І." Точність понад усе! І цю точність він уже довів до абсурду. Зробити його контрольором великого банку, де в книговодстві крапки і дрібниці є важними річами, — там лад буде в нього! Або нехай він був би вчився математики, став астрономом і мав обчислити біги зір і комет та всі затьмінія місяця й сонця тисячу літ вперед — ось там він *був би в своїому житті*! А то став студіювати фільософію і зломив собі карк, бо до абстрактів фільософії, до поезії приложив точність математика Запліснів, згубився в дрібничках і вся його точність обявляється хіба в тому, що мучить сам себе і того бідного учителя!

— Оце все прийшло мені на думку. І пригадав я собі чимало наших людей, яких знаю. От хочби того нашого директора гімназії, який все і всюди був. Усе бігав по годинах і контролював учителів і учнів: щодня писав томові розпорядки і поучення до учнів і щодня вивішував нові оголошення — у виходку, щоб учні зберігали чистоту, а ми щодня писали свої жарти й рисували студентські ілюстрації на тих карточках. Це злостило його і він знову вивішував нові. Та не тільки він один, а сотки знайомих і товаришів приходять мені тепер на думку. І всіх їх нині я можу звести до спільного знаменника, знайти у них спільну рису, що їх разом лучить. У них усіх багацько творчої життєвої енергії, одначе рабство, що в ньому ми живемо, не дало їм розвинутися природно, скажім: економічно.

Хвильку мовчали.

Доходилили саме до моста, що лежав над малим потічком. Ліворуч і праворуч моста розстелилося рівне, супокійне плесо, при берегах заросле шуваром і тростиною. Повнолиций місяць купався в тому плесі. Подорожні глянули мимохіть на плесо й побачили довгу смугу сіна, що колихалася на його поверхні.

Стецько продовжав:

— Рабство розвинуло енергію неприродно, несуцільно, неекономічно, воно викривило її. Значить: щоб розірвати кайдани, треба нам цю, нині роздроблену енергію зосередити! Зосередити на великі діла! Розпинаймо крила до буйного лету! Бо чи треба ще тобі казати, що ліпше, розпинаючи крила і летівши, впасти, як цілком не летіти? Самі розпинаймо свої крила! Хто летить — ярма на собі не двигає.

— Розумію, розумію! — промовив немов до себе Грицько.

— На великі діла! — повторив Стецько. — Велике те все, що йде на добро загалу, мале все те, що особисте. Велике все, що йде на потребу духа, мале — на потребу тіла; велика самостійність духа — низьке рабство: велике мистецтво — мале життя буденне. Великий сон — мала буденна дійсність.

Ішли знову пару хвилин мовчки, оба задумані. По кількох хвилинах Стецько нагло пристанув, затримав друга і спитав:

— Скажи, як запалити душі до великих діл? Як очі отворити їм? Як перетопити ті душі до великого? Скажи! Ось ходили ми поміж ними, а ти чув може тугу в їх душах за тим, що гарне, що велике? А може жаль, що ось-так пропадає у них сила, а може бажання їх душі: зірвати, знищити ті відносини і на їх місце поставити нові? А може же чув ти рабський зойк, що тисне їх ярмо? Ні, я не чув нічого! Навпаки, я бачив, що вони вдоволені своїм положенням. Ось старий Постригач свариться, лається, стереже болота і — добре йому з тим! І старий Левицький, дістанши свої крапки по підписах, вже вдоволений! І той картяр, що цілими днями грає в карти, щасливий тим і більш нічого собі не бажає! А наш товариш, молодий Постригач, уже чотири роки сидить на селі, студіює право, не прочитавши ще ні одної картки прав! І чиж не вдоволений собою? Або ось Багрій, що три роки ходить і їздить женитися, все безжурний!

— А скільки енергії йде у нас на особисті сварки, на поборювання самих себе! Вже Фіхте казав про німецький нарід, що колиб половину тої енергії, котру зужиткують німці, щоб поборювати себе, вони зужили на велику будову — був-либ першим народом на світі. Чиж того самого не можна сказати і про нас?! Кажи, якбито слідним отворити очі?

(Продовження буде.)

Крофорд і літак зараз поїхав далі. За кілька хвилин осів на снігу, 200 ярдів від завіяної фарми Редлина. Хорі вже майже вмирали, як наспіла поміч. Запущення антитоксини вдержить їх при житті — телефонував д-р Крофорд до департаменту здоровля.

Делегат „Рідної Школи" вже здоров.

З американських українських газет довідуємося, що делегат „Рідної Школи" в Америці, п. Лев Ясінчук, уже видужав після грипи і з початком квітня зачав дальшу обїздку українських кольоній у Злучених Державах. Адреса делегата (кінець березня) така: Mr. Leo Yasinchuk 198 Ontario St., Cohoes N. Y.

Лев Розумовський в Америці.

Читаємо в „Америці": Сьогодня відвідав нашу редакцію п. Л. Розумовський, один з нащадків гетьманської родини из України, родом з Полтавщини. Лев Розумовський жонатий з американкою і живе в Америці від кількох літ, кожного року виїздячи на довший побут до Европи. Цього року теж виїздить з дружиною в квітні до Льондону. Цю зиму був Розумовський в Маямі, Фльорида, а вертаючись, перебув тиждень у Вашингтоні, де був теж на авдієнції у президента Гувера. Зупинившись на один день у Філядельфії, відвідав нашу редакцію і товариство „Провидіння". Звідси поїхав до Ню Йорку. Розумовський має 49 літ, почувається ще молодий і дуже інтересується українськими справами, як в Европі, так і в Америці. Між іншим слід зазначити, що Розумовський дуже інтересується наукою нашої молоді за кордоном, а також збирає в себе в Америці цінні памятки української старовини й мистецтва.

Після уступлення канцлера Зайпеля.

(Від нашого кореспондента.)

Відень, 6. квітня 1929.

Зовсім несподівано, як для приятелів, так і для ворогів, проголосив австрійський канцлер Зайпель дня 4. квітня пополудні свою димісію, а вслід за тим і димісію цілого кабінету. Мотивував Зайпель свій крок тим, що його особа та церковний стан взагалі є тим, проти чого спрямовані небувалі демагогічні стріли-оргії соціяльних демократів, тому він своїм уступленням хоче відібрати всім таким атакам основу і цим способом отворити дорогу і влекшити позицію відповідному своєму наслідникові.

Правдою є, що особливо по 15. квітня 1928 та по останніх конфіскатах зброї в соціялістичних льокалях Відня австро-марксисти вели широку акцію проти „канцлера без милосердя", як вони називали Зайпеля, та повели з огляду на те, що він католицький священик, просто шалену агітацію за виступом робітництва з католицької церкви. Про сумні наслідки такої агітації можна собі виробити погляд, коли зважити, що 8—10-літні діти співали на вулицях Відня голосно й отверто простацькі пісні на Зайпеля (дер Зайпель мус крепірен"... і т. д.) та що дійсно десятки тисяч католиків проголосили в останніх місяцях виступлення з церкви.

Але крім того роду боротьби з особою австрійського канцлера і таких виступів, може ще більше вплинули на його несподіваний крок ті вічні сварки, що мали місце саме в останніх тижнях в рядах коаліційних несоціялістичних партій. То ніж. націонали („гроссайче") домагались „усунення клерикалізму" із шкільництва та підвищки платні державним урядовцям, то „ляндбіндлери" (селянська партія) старались на провінції звербувати собі якнайбільше селян, що досі були в рядах християнсько-суспільних, (на їх домагання злержано вліз свиней з Польщі до Австрії), то знову в самім таборі христ.-суспільних приходило до суперечки між радикалами та більше соціялістуючими...

Але всеж таки здавалося, що Зайпелеві, який через пять літ вів з великим успіхом австрійську політику, не надто тяжко буде звести це все до ладу. Одначе побачивши одноцільну та послідовну опозицію на однім боці та гуляючих і посварених на своїм власнім подвірю, австрійський канцлер мусів переконатися, що таки не вдасться йому покінчити так щасливо розпочатого діла господарської консолідації Австрії, себто полагодити справу закону про охорону льокаторів. Відомо, як довго вже радить австр. парлямент у тому ділі, відомо також, що соціялісти ні защо не хочуть допустити до внесення охорони льокаторів, боячись утратити тим найцінніший аргумент при виборах. Безвиглядність щодо виведення австр. парляменту з тої мертвої точки й неможливість полагодження неї для дальшого господарського розвою Австрії такої пекучої справи (нерозв'язання її вплинуло м. ін. шкідливо на заходи в справі американських кредитів для держави) зовсім певно була одною з головних, як не найважнішою причиною уступлення Зайпеля.

Пекуче питання тепер, що дальше? Сам Зайпель заявся категорично становища шефа уряду і застерігся рішуче, що не візьме на себе більше місії творення нового уряду. Лишаються отже тільки три можливости: 1) уряд „сильної руки" з участю провідників „Гаймвери"; 2) уряд „слабої руки", складений з більше на-ліво зорієнтованих дотепершніх партій парляментарної більшости, або 3) коаліційний кабінет, зложений із соціялістів і христ. суспільників.

Оскільки зачувати, виглядає що до першої можливости невеликі, бо мусілаб вона вести неминуче до отвертої боротьби проти соціялістів. Також червоно-чорна коаліція, хоч бажана дуже соціялістами, мало правдоподібна. Проти неї висказався недавно сам провідник віденських христ. суспільників, посол Куншак. Найскорше ще повинно би прийти до другої можливости, себто до уряду „слабої руки". Репрезентантом такого уряду був би посол д-р Гіртлер або соціялістуючий христ.-сусп. міністр Реш, евент. також така політична нуля, як міністр Шміц. Такий уряд мусів би ставити кожний свій крок на взір старої австрійської політики вічного „Фортвурстельн", він мусів би кожну річ для добра держави виторговувати за ціну партійних концесій для соціялістів. Чи це було ліпше під червоно-чорної коаліції, велике питання. В кожнім разі і друга і третя можливість розвязки ситуації не булаб довго тревалою, бо саме так зложені уряди давалиб австро-марксистам платформу до такої агітації та партійного використання державного апарату, що вони небавком добулиб ще кілька бракуючих їм мандатів до парляментарної більшости... А маючи хочби один голос більшости в парляменті, вони будуть панами ситуації. Тоді ніяка влада в світі не була би в силі здержати їх від розбудови чисто марксівської, другої по СРСР в світі держави. А канцлер Зайпель за весь час свого володіння саме з усіх сил старався не допустити до такої евентуальности.

Можна сумніватися, чи на добре вийде Австрії той останній крок премера Зайпеля. А тому й зрозуміло, що в цілому несоціялістичному таборі Австрії несподівана вістка про уступлення Зайпеля викликала жаль та немалу журу за дальшу долю Австрії.

Віденець.

Нова українська установа.

Українське Товариство Бібліофілів у Львові.

Дня 30. березня п. р. в салях бібліотеки „Просвіти" у Львові відбулися перші загальні збори новозаснованого „Українського Товариства Бібліофілів". Товариство ставить собі метою сприяти розвиткові української книги, дбати про збереження давньої книги і поширювати знайомлення з нею. Товариство має влаштовувати сходини членів з рефератами й дискусіями, уладжувати відповідні курси й лекції, організувати виставки друків, скликати наради та зїзди в справах книгознавства, оставати у звязках у іншими товариствами, що мають подібні цілі, видавати бібліофільські видавництва, вести антикваріят давньої книги.

Збори відбулися під проводом д-ра І. Свєнціцького, секретарював Т. Баландюк. Від імени основателів д-р В. Щурат в просторім рефераті змалював історію бібліофільства в Галичині від кінця XVIII віку, подав приклади, які великі втрати понесла українська культура через недостачу зацікавлення громадянства давньою книжкою та вказав, яка велика є потреба товариства, що поширювалоб у широких кругах інтерес до книгознавства. Д-р Свєнціцький вказав, що відчувалася недостача українського бібліофільського товариства на міжнародніх зїздах; товариство може мати великий вплив на культуру сучасної книги.

До ради „Українського Товариства Бібліофілів" вибрано: головою д-ра В. Щурата, членами д-ра І. Свєнціцького, д-ра І. Крипякевича, В. Дорошенка, П. Ковжуна і М. Матчака; до контрольної комісії: дир. К. Малицьку, С. Магаляса і Ів. Шендрика.

Д-Р. В. БЕЗУШКО.

3)

Лепкого „Мазепа".

(Продовження.)

Гетьманування на Україні не річ нелегка. І Мазепа міг сказати: „Якби не та булава, не боліласб голова. Хто її запопав, той спокій попрощав". Для Мазепи Україна „безталанна, опущена, зраджена". З цього він собі здавав справу, але ступивши раз у боротьбу з москалями, вдоволявся для себе хочаби тільки „побідою зза гробу". Він прочував, що зійде до гробу в кервавій киреї"... Хоча його бажанням було правити більше „клеменція ет бенігнітате квам зрміс". Та Бог не дав". „Двацять літ — сказано про нього — витримати на театрі Східньої Европи і з соромом не зійти зі сцени, це було діло, котрого не довершив ні один із його попередників. Двацять літ ходити з машкарою на обличчю, вдавати когось іншого, скривати себе, це не легко". — В заповіті залишив нам Мазепа незалежність України, — зі своїх часів „казку нездійсненої мрії" — „про королівну, замкнену в самотній вежі, посеред чорного озера, серед людської глупоти".

В найважніших справах, де Мазепа сам не міг бути — напр. у поході, щоб присмирити бунтівників у Московщині, або в обороні Карла XII., коли цього обступив значно більший відділ московський, заступався він своїм небіжем Войнаровським. — Цей права рука гетьмана. Тому вряд з гетьманом і Орликом належав до цієї славної грійці на Україні, на яку натякають бурсаки в вертепі. „Гетьманський небіж не був із найзавзятіших. Його ум радо повертався до книжок, до мистецтва, до культурного життя. Тужив за миром, котрий дає людині розвинути силу духа і зазнати солодощів життя. Часи, коли кожний із нас почуває охоту до лицарських подвигів, коли його фізичні сили шукають нагоди, щоб виявити свою спроможність, лежали вже за ним. І в походах бував... але героєм не зробився, добув добре імя, а не голосну славу. Що Войнаровський доброго не зробив би, йшло на рахунок Мазепи, а йому приходилося гордити своїм дядьком, а не собою".

Орлик, вихованець київської Академії — є ґенеральним писарем. „Це не Орлик, а справжній орел. Високо він думками літає. Давно такої голови не було в нас на Україні" — каже Мазепа. „Богато сподіюся від нього". Коли рішився раз на обраній дорозі ступати, по ній прямує. Часом видне хитання, але всеж таки додержав вірности гетьманові.

Наступником гетьмана з уряду був ґенеральний суддя Василь Кочубей. Славився він своїми доньками Мотрею і Ганною, а був також посвоячений з впливовим полковником Апостолом. З розмови його з жінкою довідуємося, що він походженням з цих нижчих; правда, йому жінка відрубує злісно: так але „з татарського" коліна, а це таки значить з інших. Сам він слабовільний й підворливий, як „людина мягка й добросердна хитався поміж гетьманом і своєю жінкою, хилячись то на його бік, то на її залежно від того, під чиїм впливом оставався. Кочубей, це тип плосколобого шляхтича на Україні. — Йому здавалося, що ступає по дорозі покірного теляти ,яке дві корови несе. — За намовою жінки стає царським доносчиком і для іронії долі суд московський приказує зрізати йому голову. — Також наче для іронії, в повісти з ним звязаний гумористичний складник. — Заклопотаний Кочубей готуючись приймати гетьмана вигукує: „Господи, чи мав ти коли гетьмана в гостях"?.

Обстановка його кімнати свідчила про бурливе його минуле Панцирі, збруя — „були це ніби живі свідки його молодих літ, ніби лицарський діярій, писаний не ним, а рукою неспокійного життя" — В кімнаті його звертають нашу увагу три сценки в фризі: на одній з них Бакх в вишиваній сорочці з люлькою в зубах — сидить на бочці і гостить людей горілкою. Над ним написано: Чоловік не свиня, більш відра не випе". Правда, буйні козацькі натури потрафили й більше випити. На другому полі змальований здоровий козак, що здавалобся і вола, як кулаком по голові гепне, то вбє, — у повній зброї та ще на такому коні, як змій і того козака москаль у лаптях на аркані веде. А підписано: „Здоровий медвідь, так кільце в носі. Таким медведем виходить відтак й сам Кочубей. Також і слідуюча сценка торкається його на третьому полі — жіночка — молодичка, повнопуза, круглоличка, хоч води до неї напийся, така миленька, така солоденька, ніби що лиш з церкви після святого причастя вернула, тягне свого сутоловатого подруга за вус, та ще лівою рукою в потилицю штовхає, щоби з шинку до дому поспішався. А тут знову підпис: „Жінка поти люба, поки не візьме за чуба". — Мистець, який пробував у Кочубея, добре підглянув характер свого господаря, або іншими словами кажучи: письменник дає нам вдатну ілюстрацію Кочубейового характеру.

Чуйкевича, довіреного гетьмана, названо лицарем „без сказни і змази". Він є зразком вірности Україні і її вождові. У нього саме зливався образ Мотрі з образом України, богатої, яка всіх вабила до себе: тому й кровані свати йшли до неї. Одначе він сентименталіст; зі заличілими москалями, де відразу належалоб ужити зброї, він бється на кулаки. За те, що його козаки билися з козаками Кочубея, він замість покарати, ще надарює їх відпустною.

(Продовження буде.)

Збори порішили розпочати періодичне бібліофільське видавництво, а покищо увійти в зносини з одним з часописів, щоби давав постійний бібліофільський відділ: порішено вислати привітання українським бібліофільським товариствам в Київі і Празі. Вписове установлено 2 зол., річну вкладку 10 зол. На збори насипали привітання від „Гуртка прихильників книжки при Т-ві „Українська Студентська Громада".

Перші сходини членів відбудуться в четвер 18. квітня в год. 6. вечером в гімназії СС. Василіянок, вул. Длугоша, з порядком: 1) Матеріял давньої книги", реферат д-ра І. Свенціцького, 2) комунікати членів.

Сойм і енунціяція маршалка Пілсудського.

Енунціяція марш. Пілсудського, який є міністром військових справ, вразила більшість сойму, яка має в своїх руках президію сойму. Уст. 11. сойм. регуляміну каже, що зданням маршалка сойму є дбати про честь і права сойму, заступати сойм на зовні та старатися, щоби діяльности, переданої соймові, не зволікано. З того виходить, що коли сойм замкнений, боронити його честь має його маршалок. На основі 56 уст. поодинокі міністри відповідальні парляментарно та конституційно перед соймом. Коли сесія замкнена, посли форм. не можуть заняти становища до уряду. Одначе на основі 25 уст. конституції президент держави обовязаний на домагання 1/3 послів (148) скликати сойм до 2 тижнів. Досі теперішній сойм цими своїми правами не користувався.

Ці права сойму пригадує конс. „Дзень Польскі". В посольських колах застановляються, що значить ця пригадка.

Хоч сойм замкнений, в понеділок оживився. Прийшли майже всі провідники сойм. клюбів. Головною темою розмов була енунціяція марш. Пілсудського. Вечером відбулися наради в сойм. клюбах, потім провідники пішли до кабінету марш. сойму Дашинського. Перебіг нарад покищо держать у тайні.

Конфіската за коментарі.

„Вечур Варшавскі" (веч. вид. АВС) сконфіскований за подання коментарів до останньої енунціяції марш. Пілсудського.

Голоси преси.

„Дзень Польскі" (орган Радзівіла) пише про енунціяцію марш. Пілсудського м. і. таке: Зі статті цеї виходить, що відношення марш. Пілсудського до сойму стало ще безоглядніше і кригічніше. При такій оцінці сойму та послів нема мови не лише про співпрацю, але навіть про згл. поправне співжиття між. марш. Пілсудським і соймом. Не виключене, що на чолі кабінету стане марш. Пілсудський. Як розуміє марш. Пілсудський завдання будучого уряду, видно з його слів, що не позволив би зібратися держ. трибуналові, який має судити мін. Чеховича. Нині годі вже сумніватися, до чого змірятиме новий уряд і яке буде його становище до найв. державних справ. „Курєр Варшавскі" (орган симпатиків НД) обговорюючи енунціяцію марш. Пілсудського, каже, що такі виступи не приносять державі користи. „Газета Варш." (НД) сконфіскована за передовицю „В обороні поваги держави" та за резолюції, ухвалені на засіданні нач. ради партії. В АВС (теж орган НД) цієї резолюції (дещо зміненої) не сконфісковано. Сказано в ній: „В справі енунціяції міністра військових справ п. з. „Дно ока" нач. рада народової партії висловлює погляд, що з огляду на зміст і форму не вимагає ця енунціяція відповіди та що **за оголошення її відповідальний цілий уряд**".

„Роботнік" пише, що ППС не злякається погроз та заявляє, що марш. Пілс. не має біля себе ніодної людини з цивільною відвагою та щирим привязанням.

——o——

Поворот марш. Шиманського і віцемарш. Ґлівіда.

Дня 9. квітня вертає до Варшави марш. сенату Шиманський з святочної відпустки. З ним вертає з Парижа віцемарш. сенату Ґлівіц. Півурядова агенція зазначує, що урядові чинники нетерпеливо вижидали повороту сен. Ґлівіца.

——o——

Ґен. Сосновський амбасадором при квіриналі?

В політ. колах кажуть, що ген. Сосновський відійде до Квіриналу в характері амбасадора, бо польське посольство задумують перемінити в амбасаду.

——o——

Балтійська монархія.

З Риги прийшли вістки, що монархісти балтійських держав постановили створити союз, якого метою булаб зміна конституції в монархістичному напрямку. Завданням союзу булоб створити нову державу Балтія, в якої склад увіходилиб: Литва, Латвія і Білорусь. Як кандидата на престіл нової держави називають передовсім шведського князя Бернадота.

——o——

По широкому світі.

Рада Ліги Націй збереться в Мадриді 10-го червня.

Новий австрійський кабінет буде утворений аж на другий тиждень.

Гінденбург, що нездужав грипою, почав урядувати.

Голова американ. делегації на конференції репараційних знавців Юнг поставив внесок, щоби Німеччина сплачувала свій репараційний довг у 37 роках: дві сплати річно по 1,700.000.000 марок, три сплати по 1.900,000.000 і 30 сплат по 100 міл. марок.

Муссоліні пробує порозумітись з Чемберленом, чи Італія не могла би ввійти до союзу Англії та Франції, ще й приєднати до нього Німеччину.

НОВИНКИ

— **До наших інституцій, товариств і приватних осіб у краю і за кордоном.** Наша редакція дістає щодня ріжні поклики, заяви, справоздання та оповістки з проханям помістити їх у часописі і то безплатно з огляду на вагу праці згаданих там інституцій, товариств, організацій або громадянські заслуги приватних осіб. Тому, що на цьому тлі приходить невпинно до непорозумінь з авторами таких дописів, статтей і комунікатів, подаємо до відома, що всі цього рода „звіти", „повідомлення", а навіть статті, які мають по суті реклямову мету, чисто діловий інтерес чи особисті інформації належать не до редакції, а до адміністрації і що **вони можуть бути поміщені виключно за оплатою.** Редакція може поміщувати безкорисно тільки такі статті та інформації, які мають загально громадське значіння, а при цьому цікавлять увесь наш загал. Численні, зовсім оправдані нарікання читачів, що в часописі є забагато нецікавого, сухого матеріялу, є саме наслідком того факту, що ми надто часто приневолені містити та реклямувати безплатно працю ріжних наших установ, а навіть приватних осіб, які не хотять розуміти, що ніде в світі преса не має і не може мати таких обовязків.

— **Що думає собі зима?** Погода стає в нас з дня на день щораз більше буденною темою розмов, такою-же настирливою, як напр. у Льондоні, де на рік є півтретя місяця сонця. Новий сніг в останніх трьох днях перейшов у численних місцях у метелицю і завіяв дороги та залізничі шляхи. Мороз чергується з відлигою. Сніги не явище льокальне. В Італії, Франції та Швайцарії прийшли вони після весняної температури. У східній і середній Франції 5 і 6 степ. холоду. У Швайцарії удвоє і втроє стільки. Метеорольоги в розпуці. Їхні прогнози розвіває найближчий вітер. Що ми думаємо собі про метеорольогію та зиму цього року всі знаємо. Але що вона собі думає?!

— **Епідемія менінгітіс.** Міський відділ здоровля звертає увагу, що у Львові є кілька випадків запалення мізкових опон і тому пригадує, що про кожний такий випадок недуги треба негайно повідомляти особисто, листовно або телєфонічно (ч. тел. 23—49) Відділ боротьби зі заразливими недугами, пл. Місіонарська 2.

— **Бійки у Делятині.** У Делятині прийшло до сутички між місцевим жидівським населенням і християнським. Предметом непорозуміння була площа, яку громада призначила під будову захисту для християнських дітей, а згодом для жидівських. На площі, де стояв барак з 14 жидівськими родинами, поставив хтось уночі два хрести. Коли ці хрести жиди зняли, християнське населення почало на це реагувати активним виступом. Після незначних сутичок, непорозуміння зліквідували.

— **З нашої фільольогії.** У доповненні до нашої новинки з дня 2-го ц. м. повідомляють нас, що Українська Академія Наук у Київі вибрала крім д-ра В. Сімовича, ще двох галицьких українців дійсними членами „діялектольогічної комісії", а саме д-ра Івана Панькевича, гімназійного вчителя в Ужгороді, що займається досліджуванням наших закарпатських говорів і д-ра Івана Зілинського, проф. Ягайлонського університету, який є також членом „язикової комісії" краківської Академії Наук і членом „Міжнароднього товариства для експериментальної фонетики", основаного 11. квітня 1928 р. на першім лінгвістичнім конгресі в Гаазі.

— **Що може любов?** 21-літній львівський мельник Е. Янішевський так закохався в Ст. Мікльош, що коли вона заявила йому, що не хоче його знати, бо любить іншого, почав їй погрожувати помстою. Його почування стало таке сильне, що він вибачив своїй дівчині дитину і хотів із нею женитись проти її волі. Мікльошівна подала його в суд за погрози, що вбє її і тепер палкий любок пересидить 4 міс. у холодній келії.

— **Страшна залізнича катастрофа.** Черновецький „Час" подає докладний опис страшної залізничої катастрофи у Ромунії: На станцію Бобоїзаїхав поїзд з нормальною скорістю. Нагло перевернувся вантажний віз і один вагон 3-ої класи. За ним перевертались всі інші вагони та розторощувались. Гора румовищ була покрита великою масою мяса. Було чути крики, зойки та стогін. В ночі прибули помічні поїзди й почалася рятункова акція. Причиною катастрофи було зле наставлення стрілки звороткиці. Стрілочник Таркану і його помічник зникли без сліду тому, що завинили катастрофу. Зпід румовищ витягнено дотепер 27 трупів і перевезено до лічниці 100 ранених. Докладного числа убитих не можна ще ствердити, бо військо, яке очищує лінію, не пскінчило ще своєї праці. На місці катастрофи відбувалися надзвичайно зворушуючі сцени, коли жінки розпізнавали своїх мужів, батьки синів. Багато було таких, що не могли пізнати своїх рідних. На місце катастрофи приїхав міністр залізниць Алевра.

— **Ріжні вістки.** У Сальоніках убили голову грецького пресового синдикату Кангаріса, що мав великанський вплив на всю пресу в Греції. — На Єрусалим нападає від місяця потайна бандитська організація „Чорна рука" і грабить богачів; досі поліції не вдалось її вистежити. — Міжнародній союз денникарів підготовляє новий орган: генеральний трибунал для полагоджування професійних конфліктів. — Болгарський король є в Берліні. — В американськім стейті Вісконсін борвій знищив доми, дерева та засіви на просторі 50 миль; є 30 убитих і 50 ранених. — Останні вибори президента Спол. Держав коштували 17 міл. дол. на підставі офіціяльної статистики. З цього виходить, що ціна кожного відданого голосу була пів доляра.

— **В Криму викопано столицю готів.** В околицях місточка Алушта на південному березі Криму спеціяльна археольогічна комісія відкопала руїни міста, яке збудовано, як гадають учені, в 5. столітті після Христа, себто в тому часі, коли Крим був під владою готів. Відкриті руїни займають простір у 80 тисяч квадратових метрів. Гадають, що це руїни столиці кримських готів, яка називалася Ескіркермече.

— **Здоровля президента.** Кажуть, що ніхто в світі не має стільки праці, що президент Злучених Держав. Приймати тисячі „клієнтів і розмовляти з ними, двічі чи тричі в рік стискати руку десятками тисяч громадян — уже для такої функції більше пригожий був би боксер, як політик. Тягар президентської праці зломив Вільсона і Гардінга. Але Кулідж не дався. Покидаючи Білий Дім, він сказав, що вибився бодай одним, а саме, що був найздоровіший з усіх 30 президентів. Президент Гувер сильний і здоровий чоловік, але його дожидає знову велика праця і неодна журба та відповідальність. Сенатор Ковпленд, лікар з Ню Йорку, відвідав президента в Білому Домі і звернув його увагу, що там затепло. А тепло шкодить здоровлю. Лікар Білого Дому знову радить президентові Гуверові щодня ранком виходити до саду на годину або бодай пів години проходу, щоб удержати фізичну силу і справжність.

Мороз і спека.

Замкнення залізничого руху.

В усіх польських залізн. дирекціях паде сніг при кількох степенях морозу. У львівській дирекції залізниць далася в знаки сніговиця. Відтинок Воля Мигова-Тісна замкнено для залізничого руху. У виленській зал. дирекції замкнено залізничий рух на шляху Оранчиці-Пружани. В Закопанім нова верства снігу доходить до 1 м. Залізничий шлях між Хабівкою і Новим Торгом засипаний. В горах сніг сягає 2-3 м. В Ню Йорку та Вашингтоні температура в неділю підскочила до 30 ст. Ц. В Шікаго спека. День 6. квітня був там найгорячіший від 56 літ.

——o——

Зі спортового життя.

Змагання за мистецтво Ліги.

Крім поданих у нас вчора, відбулися в мин. неділю ще змагання в Королівській Гуті „Руху" проти „Варти" з вислідом 2 : 0 (0 : 0) в користь „Руху". З 13 ліґових дружин ще тільки львівська „Погонь" і німецький І. Фотб. Клюб в Катовицях (популярно: І. Ф. Ц.) не розіграли ніяких змагань. З 7 ліґових дружин, що розіграли вже по два змагання, здобув усі чотири пункти одинокий „Рух" у Вел. Гайдуках.

Окремо відмітимо двоціферну поразку львівської А-клясової „Лехії" в тов. змаганнях з „Погонею: 11 : 1 (8 : 0), при чому одинокі ворота для „Лехії" здобув український грач Крук. Незлі гороскопи для „України", яка змагатиметься в цьому сезоні з „Лехією" за мистецтво А-кляси.

За кордоном.

Міждержавні змагання Австрія-Італія у Відні, що закінчилися виграною Австрії у відношенні 3 : 0 (3 : 0), стягнули на площу „Гоге Варте" 60.000 платних видців. Ворота здобули: Горват (2) і Весселі. Ентузіязм видців великий, бо сили обох вибраних дружин були менш-більш рівні.

В Загребі (С. Х. С.) відбулися в неділю два більші змагання: „Спарта" (Загреб) — „Граджанський" 2 : 0 і „Конкордія" — „Кроатія" 3 : 1.

Поділ А-кляси на дві групи.

Розгривки А-кляси, яка складається з 12 клюбів, з того 6 провінціональних, розложено на 2 групи. В групі, в якій грає „Україна", є Ревера і Гакоаг зі Станиславова, Поґонь зі Стрия і Лехія та Чорні II. зі Львова. В другій групі є Ресовія (Ряшів), Польонія (Перемишль), Янина (Золочів), Гасмонея, А. З. С. і Поґонь II. (Львів). Після переведення розгривок відпадуть з А-кляси 3 клюби, а ввійде 1, при чому ні Чорні II. ні Поґонь II. не можуть навіть при найгіршому для них висліді злетіти до Б-кляси, бож це резерви ліґових дружин. З уваги на те ситуація „України" в цьому сезоні буде дуже тяжка. — В останній хвилі повідомляють нас, що в розміщенні клюбів в обох А-клясових ґрупах можливі ще деякі зміни.

Біг навпростець.

В неділю дня 14. квітня 1929 року відбудеться перший весняний біг навпростець Спорт. Тов-а „Україна" з нагородами. Зголошення до бігу приймає в Академічному Домі тов. Верхола що-дня між 1—3 год. пополудні. Виїмково можна буде зголоситись ще годину перед бігом. Траса виносить 3 клм. Початок: год. 11. передполуднем. Старт і мета на площі Сокола-Батька.

З музики.

Академія в 5-ліття Українського Педагогічного Інституту в Празі.

Дня 30. І. ц. р. святкував Високий Український Педагоґічний інститут ім. М. Драгоманова в Празі пятиліття свого істнування вечірньою академією, у склад якої увійшла і концертова частина.

Академію відкрив мужеський хор (з фортепіяном) відспіванням „Gaudeamus", в управі, в якій цей гимн співається на Великій Україні, неподібній місцями до — польонезу.

Вслід за цим відспівав мішаний хор Н. Нижанківського „Гей не дивуйтесь". Ця річ, написана до слів Драгоманова (виняток із його вірша „Поклик до братів-славян") на 30-ліття смерти великого еміґранта (р. 1925), носить усі ціхи пристосовлення композитора до тогішнього хору У. П. Інституту; це твір без спеціальних аспірацій дати щось нового, зі здоровою невибагливою гармонікою, з прозірною архітектонікою (A, B + C), A¹). Твір звучить добре, хоч має місцями трохи за високі партії поодиноких голосів, що при менше численному хорі (як було при цьому виконанню) не дає тої імпозантности (головно в A¹), яку старався композитор вкласти в партитуру. Головний мотив, запозичений у знаній пісні „Гей не дивуйтесь, добрії люди", легко всюди пізнати, хоч композитор змінює його варіяційною технікою, відповідно до потреби тексту.

Другу частину свята (після перерви) виповнила виключно музика.

Віра Березовська (асистентка У. Пед. Інституту) заступила в останній хвилі хворого Н. Нижанківського. Грала Шумана „Kreisleriana", хоч це річ суто-інтимного характеру, яка тяжко находить дорогу до слухача із „широкої публики"; в знаменитій інтерпретації п. Березовської вона стала зрозумілою всім, хто слухав.

Ніна Дяченко (лектор Інституту) відспівала дві пісні Дяченка (до слів помершого студента Інституту, поета Юрія Дарагана). Дяченко модерніст у доборі виразових середників як і в розумінні відношення музики до тексту. Його пісні — це абсолютна музика з підложеним текстом, де змисл тексту є „напрямною" композиції. Шкода, що так рідко стрічаємося в концертовій салі із цими талановитими й цікавими спробами цілком оригінального (принайміні у нас) муз. виразу. Пісні Дяченка роблять глибоке враження. П. Ніна Дяченкова співала поправно і зі зрозумінням речи ці нелегкі твори.

Кісяків (майстер скрипкової ґри, лектор інституту) відіграв бездоганно одну частину Ґрітової сонати. Мабуть фізична недиспозиція (грипа при горячці 38 і пів) не дала йому розвинути всіх добрих сторінок його уміння, до яких ми звикли з його попередніх виступів.

Б. заст. дирігента Української Держ. Капелі і docent Інституту Росиневич-Щуровська випровадила всі хоральні точки програми. Її становище як мистця-виконавця було богато тяжче, ніж інших виконавців, тому, що її інструмент-хор не міг дати того, чого від нього вимагала хоральна програма свята. Тому п. Р.-Щуровська обмежилась в більшости до академічного передання творів, якими дириґувала. Завдяки сназі відтворити виконувані твори по можности по бажаннях даного автора, вийшла кантата З. Лиска зрозумілою для всіх. А кантата дуже трудна — не стільки для виконавців, як і для тих слухачів, які не мали нагоди звикнути до новіших виразових засобів у музиці.

У. П. І. в Празі поставив собі в девізу творчість. Творячи сам нові здобутки в царині української науки і педаґоґії, спонукує всіх, хто має якебудь відношення до Інституту, до творчости в ріжних ділянках нашого психофізичного життя. Цього духа творення чогось нового найбільше було видно на тих публичних святах, у яких брав участь музичний відділ, чи як цілість, чи тільки даючи поодинокі „сили". Коли поминути концерти з рефератами чисто історичного характеру (Сметана, Фібіх, Бетовен, Шуберт, Лисенко і т. д.), то не було ні одного свята „з музикою", де не виконаноб нової композиції українського автора. На цей раз виконано „кантату" на пятиліття істнування Інституту до слів Б. Ґомзина (д-ра У.В.П.І.), яку написав хор на мішаний З. Лиско (д-р фільос., абсольв. консерваторії і лектор У. П. І.).

Величавий твір, що оспівує постійну тугу нашого українського студента за рідною „alma mater". Доля викинула його із шкільної лавки і втиснула в руки зброю. Але й у полі він хоч у думці співає „Vivat alma mater! Після програної боротьби, розбитий на тілі і душі скиталець — мріє про „альма матер". А коли йому простяг помічну руку „чеський брат" — він завзято, вперто „кладе цеглину до цеглини", щоб збудувати храм ріднї науки і крикнути цілому світові „Віват в і л ь н а альма матер"! І переповідає Лиско все те у своїй великій поемі в тонах. Новими звуками змальовує нового невмірущого духа нашого народу. Постійним канонічним веденням жене вперед свої голоси — немов ту н о в у думку нових людей нашої нації. То знов зупиниться на моментах, коли „все укрила глупа ніч" — упертим подвійним каноном, чи сольовими жіночими, хрустально чистими голосами заговорить про братню поміч, щоб, додавши в широкорозложеному акорді (A-dur) мужеських голосів, заспокоюючe заспівати про те, „що збудились душі молодії", які, зєднавшись у будуванні, пішли разом, поки не закричали з повних освобождених грудей: „Віват вільна альма матер" в останньому акорді!

Лиско йде новими шляхами в нашій вокальній музиці. Ця річ написана з великим розмахом, з поглибленням і унагляднінням думок, вложених в чудову поезію Ґомзина, так, що просто не хочеться вірити, що „кантата" писана „на замовлення". Одинока недостача цього твору лежала в тому, що інструментальний парт композиції, який не тільки орґанічно звязаний з цілістю, але місцями є головним виразником ідеї музичного твору, не міг „вийти" в одному інструменті (фортепяні), а вимагає маси — великої орхестри. Через те і є в композиції кілька т. зв. „недотягнень" у музичних картинках, головно інструментального складу, чого не булоб, якби Лиско зразу написав це для орхестри, якої барвність сама була би спонукала автора до розширення й розвинення деяких місць.

Н. Нижанківський.

Справлення похибки.

„Дно ока або враження хорої людини з бюджет. сесії в соймі".

Другий відступ вчорашньої статті під повищим написом має починатись так: „Маршал Пілсудський у часі останньої своєї недуги пережив такий момент, коли лікарі рішили прослідити йому *дно ока*. Це його дуже абентежило і настрашило, бо думав, що *дно* його *ока* будуть дотикати якимсь металевим апаратом, або пальцями. На ділі показалося, що ціла операція прослідження дна ока зводилася до спрямування хорого ока в один пункт апарату, подібного до фотоґр. апарату, в темній кімнаті. Отже саму собою просту і нескомпліковану операцію лікарі назвали чомусь дуже страшно, і то так страшно, що це наганяє непотрібно паніку на пацієнтів. Таке саме *дно ока* є й у діяльности сойму, а саме: Державний Трибунал.

Так має звучати початок цієї статті. Зіпсувався він при коректі, в часі раніщного складання, де в посліху розсипано склад при ломанні, а потім його як слід не провірено. Наші читачі тому вибачать нам те, що початок статті вийшов дещо неясним і незрозумілим.

Жертвуйте на оселю робітників пера?

„Т-во письменників і журнацістів ім. І. Франка" у Львові зважилося на сміливий крок: воно купило площу з готовою мурованою хатою в Ямнім (біля зал. зупинки Камінь Довбуша) з метою створити там літню і зимову оселю для робітників пера, що потрібують піддержки для свого здоровля. Хата з 6 кімнатами і 1600 сяжневою площею коштуватиме до 3.500 дол. Товариство підписало вступний контракт, заплативши частину цієї суми, а решту ціни купна має заплатити на протязі квітня 1929 р.

Вам, здається, відомий стан сучасного українського письменства та доля наших робітників пера. Ні наші письменники, ні журналісти не в силі жити зі своїх гонорарів.

Те єдине, що залишиться колись майбутнім поколінням, як слід нашої сучасности — друковане слово, нині у нас знехтоване і родиться в дуже важких умовинах. Ніхто не думає нині над поправою долі робітників пера.

„Товариство письменників і журналістів ім. І. Франка" хоче дати їм бодай скромний захист, де вони раз у рік могли би відпочати та зміцнити свої сили й нерви.

Може ця оселя стане засновком нового осередка, який обєднає письменників і журналістів ріжних напрямків і світоглядів і причиниться до розбудження живішого культурного руху в Галичині.

Почин зроблений. Наші інституції склали поважніші жертви на купно згаданої оселі. Звертаємося оцим до Вас Громадяни, яким не байдужа наша література та преса, з проханням, причинитися яким більшим датком на згадану ціль.

Жертви пересилати на книжечку ч. 1141. „Земельний Банк Ґіпотечний" у Львові, вул. Підвалє ч. 7., або до адміністрації „Діла" Ринок ч. 10.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ:

Д-р Кость Кисілевський: **Методика правописних і словесних вправ.** Практичний підручник для вчителів і кандидатів учит. звання. Станиславів 1929. Накладом автора. Стор. 136, ф. 16⁸.

Dr Kazimierz Bartel: Wykresy niektórych danych statystycznych, odnoszących się do życia gospodarczego Polski w latach 1924—1928. Warszawa 1929. Nakładem Prezydjum Rady Ministrów. Стор. 60, ф. 8⁸.

Д-р Т. Ґ. Масарик: **Про етику й алкоголізм**, за дозволом Автора переклав із чеської мови М. Чайковський. Ціна 80 сот. Рогатин 1929. Накладом „Союзу Протиалькоґольних Ґуртків Молоді". Стор. 33. Ф. 16⁸.

Д-р мед. Роман Ґоцький: **Протиалькоґольний Плебісцит.** Львів, 1929. Накладом ред. „Ми Молоді".

ЖУРНАЛИ:

Життя і Право, вістник теорії і практики. Львів, січень 1929. Ч. 1. Р. II. Зміст: Розправи: Питання про правність т. зв. фактичного шлюбу на Україні, проф. Володимир Бошко. Околиці (округи) копних судів XVI.—XVIII. вв. на Україні, проф. Андрій Яковлів. Замітки до нового закона про поступування карне, д-р Е. В. Давидяк. Станові справи: Два оречення дисциплінарні проти адвоката. Карні оборони в справах протидержавних і протинаціональних, Л. Ґ. Юдикатура: Оречення найв. трибуналу адміністраційного. Юдикатура евзекуційна. Орґанізація Судівництва: Обіжник президента львівської апеляції, подав д-р О. Надрага. Бібліоґрафічні записки. З життя наших установ. Стор. 60, ф. 8⁸.

Більшовик України, політико-економічний журнал Ц. К. КП(б)У. Харків, березень 1929. Ч. 5. Р. IV. Зміст: Передова. Партія в боротьбі з правим ухилом. І. Харченко — Клясова боротьба за умов непу та праві й „ліві" збочення в партії. Ф. Ґлаубауф — Праві КПН. На шляху до соціялдемократії, А. Гайстер і А. Левін Сільський комуніст. О. Нурінов — Хлібозаготівлі й постачання населення. С. Мінаєв — Приватний капітал у народньому господарстві України. Гнат Бриль — До ліквідації зради в КПЗУ. М. Войткевич — Страйкова боротьба в західній Европі. Критика й бібліоґрафія. С. Бараник — „Літопис Революції". Стор. 111, ф. 8⁸.

Вікна. література - мистецтво - критика. Львів, березень 1929. Ч. 3. Р. II.

Світ Дитини. Львів, квітень 1929. Ч. 4.

Поступ, вістник літератури й життя. Львів, квітень 1929. Ч. 4. Р. IX. Зміст: М. Ґнатишак: Варіяції на тему з Клябунда. А. Кундидик: Булочка. Я. Кундидик: Помста за

кроплю крови. С. Лягерлєф: Довговічність св. Отця. Я. Курдидик: Серце. Д-р М. Гнатишак: Театр в Берліні. о. Т. Галущинський Ч. С. В. В.: Подія всесвітньої ваги. Д-р Я. Гординський: До проблєми форми в ліриці. Д-р Д. Олянчин: Поняття імперіялізму. Д-р П. Ковалів: Господарська відбудова. Я. Бохенський. Срібні тіни. Л. Нигрицький: „Правда для правди". Зі світа. Бібліографія. Квестіонар для письменників.

Сільський Господар, Львів, квітень 1929. Ч. 7. Р. XV.

Morze, organ ligi morskiej i rzecznej. Warszawa, luty—marzec. 1929. Z. 2—3.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Олександер Хомик, бувший співробітник Пресової Кватири У. Н. Р., письменник і журналіст, начальник відділу залізних товарів при П. С. К. у Перемишлі, помер 30. березня ц. р. після короткої недуги (на удар серця) в перемиському шпиталі. Покійний, брат помершого перед кількома роками у Відні письменника Артима Хомика, був дуже талановитою людиною і залишив по собі кілька дотепних сатир та гумореск. Писав у ріжних пресових органах на Вел. Україні і на еміграції. Остання його річ — це повне гумору „Спростування з Перемишля" в найновішому числі „Зиза", яке він, „емеритований тенор", закінчив характеристичним окликом: „Перфект пребентес!" Наче випророкував собі смерть, кажучи це „Спростування" напередодні свого таємного занедужання і своєї смерти. — Загально любленний в Перемишлі, де працював теж на освітньому полі, улаштовував вечорі гумору і т. д., полишив по собі щирий жаль у всіх, що його знали й любили. Похорони Покійного відбулися в суботу 31. м. м. при численній участи громадянства, що заступило йому рідню. Попращав Покійного сердечними словами інж. Артимович від б. У. С. С. і перемиського громадянства. — Земля пером Покійному!

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Вівторок 9-го, г. 7·30 веч. „Царевич", оперетка.

Середа 10-го, г. 7·30 веч. „Богема" опера Пуччіні. Виступ п. Дембіцької.

Четвер 11-го, г. 7·30 веч. „Двох панів Б."

Кіна.

„Аполльо": „Дама в льожі ч. 13" з Гретою Гарбо.

„Лев": „Богині спокус".

„Оаза": „Люп нг ді люп".

„Палас": „Танечниця з Москви".

„Пан": „Тінь гарему".

„Фатаморгана": „Дикарка".

„Химера": „Криза".

Програма радіо.

Середа 10-го.

Льондон (358). 16·45 Легкий класичний концерт. 20·45 Фортепіяновий рецітель.

Париж (1744). 17·30 Камерна музика. 18·35 Пате. 20·05 Симфонічний концерт

Берлін (475,4). 20·30. Концерт радіоорхестри.

Міляно (504,2). 16·30 Джезбенд. 21·45 Квінтет.

Рим (443,8). 20·45 „Мефісто", опера.

Відень (519,9) 16·00 Ромунська музика. 20·05 Оперовий концерт.

Мюнхен (536,7). 21·00. Опереткова музика.

Будапешт (545). 17·30 Циганська музика.

Ляйпціг (361,9). 20·00 Камерна музика. 21·00 Музика з синагоги.

Київ (775) 18·30 „Кармен" з опери. 20·00 Легка музика.

Харків (1680). 18·30 Вечірний концерт.

Варшава (1395,1). 20·10 Ромунська музика. 21·35 Фортепіян. 22·30 Легка музика з кавярні.

Четвер 11-го.

Льондон (358) 20·45 Концерт „Еолієн Плеєрс".

Париж (1744). 15·45 Симфонічна музика. 18·35 Пате.

Берлін (475,4). 20·00 Пасторала Генделя і кантата Баха.

Мюнхен (536.7) 20·00 Симфонічний концерт.

Відень (519,9). 20·05 „Афродита" і „Гайдентора" опери Оберляйтнера.

Міляно (504,2). 18·00. Джезбанд. 20·30 „Сафо", опера Пуччіні.

Рим (443,8). 20·45 Симфонічна орхестра „Заратустра" Р. Штравса.

Прага (343,2) 19·30 Симфонічний концерт Фільгармонії.

Будапешт (545) 12·05 Циганська музика. 17·40 Оперова орхестра.

Москва (1442,3). 19·10 Симфонічний концерт.

Харків (1680) 18·30 Трансмісія з київської опери.

Варшава (1395,1) 17·55 Сучасна музика. 20·30 Конперт орхестри. 2·30 Трансмісія музики.

Спішіться з висилкою членських вкладок до Т-ва „Просвіта". Нехай ні одного не буде між нами, який не став би в ювилейному році його членом.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Учениці III Держ. сем нарії у Львові запрошують на Концерт в честь Тараса Шевченка, який відбудеться в четвер, дня 11. квітня о год. 7. вечер, в салі Музичного інституту ім. Лисенка. 1780 1—2

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича

Б е р е ж а н и:

10.IV. Маруся Богуславка. 16—?

На напрасу шкід спричинених в часі листопадових подій в Академічному Домі прислали: Обединення Українських Організацій в Америці 99·80 ам. доляр в Українська Стрілецька Громада в Едмонтон, Канада, 40 амер. доларів На цьому місці Товариство Прихильників Освіти у Львові складає обом організаціям від українського студенства щиру подяку за память і піддержку для нього. — За Виділ Товариства Прихильників Освіти у Львові: Володимир Дешкевич пр. голова, д-р Любомир Макарушка скарбник. 1776

Загальні Збори кооп. „Українське Народне Мистецтво" у Львові відбудуться в пятницю 12 квітня ц. р. о год. 5 поп. в салі Бесіди Рутовського 2/I. з слідуючим порядком нарад: 1) Відкриття Зборів. 2) Відчитання протоколу останніх Загальних Зборів. 3) Звіт з діяльности Управи і Надзірної Ради за рік 1928. 4) Розділ чистого зиску. 5) Вибір 2 членів Надзірної Ради. 6) Затвердження 3 членів Управи і 2 заступників. 7) Внески і запити. — Надзірна Рада. 1764

Товаришів, які в році 1917-18 ходили до VII. кляси головного заведення акад. гімн. у Львові зволять подати до відома на адресу тов. Р. Малішевського, Львів ул. Глубока 21 — чи візьмуть участь у товариському Зїзді, який відбудеться 19. мая ц. р. у Львові. — Богдан Макарушка. Мих. Пежанський, Роман Малішевський. 1781 1—2

Пригадка. Звичайні Загальні Збори Акціонарів Земельного Банку Гіпотечного акційної спілки у Львові відбудуться дня 30. квітня 1929 р. в салі Краєвого Союзу Кредитового у Львові, Ринок ч. 10/I. о год. 16. До голосу на Зборах є управнені ці акціонарі, які найпізнійше 14 днів перед Зборами złożать Дирекції Земельного Банку Гіпотечного у Львові або в Українській Шадниці в Перемишлі вимагану статутом скільність акцій враз з незапалими купонами. Управнення до вступу на Збори будуть видані легітимації (§§ 65, 67 і 69 статута). П. Т. Акціонарі, котрі не одержали еще своїх акцій, як що намірюють взяти участь в Загальних Зборах повідомлять о тім Дирекцію Банку, подаючи свою адресу, щоби видано їм на час легітимації на Збори. — Надзірна Рада Земельного Банку Гіпотечного Сп. Акц. у Львові. 1774 2—2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

БЖУТЕРО ЗОЛОТО СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ у цілім краю звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриляпти, золото, срібло, платчу найвище ціни. 3 132-?

ПЛАТИМО високі ціни за золото, бриляпти і перли Домбровскі-Розважевскі, Львів, (Готель Жоржа), вул. Академічна ч. 2. Оцінка безплатно 13 б 46—

МИКОЛА МАЦЬКО, син Тимка і Еви уродженій в р. 1884. в Шкалі пов. Жовків уневажнює загублену військову книжечку видану через ПКУ. Городок Ягайлонський. 1781 1—3

ПОКІЙ з кухнею до винайму. Знесіння 515. 1779

СПІЛЬНИКА на 1.000 долярів повинкую до добре проспериючого інтересу. Адм. Діла під „Интерес". 1778 1=2

ГЛУХОТА ВИЛІЧИМОЮ. Феноменальний винахід Еуфонія задемонстрований спеціяльстам. Сам вилічитеся з ритулевого шуму, шуму і вятіву з уха. Численні подяки. Повчаючу брошуру на бажання висилає безплатно Еуфонія Ліш и к. Кракова. 1775 1 2

ІНСТРУКТОР потрібний негайно до приготовлення ученика до V кл. гімназії ім. Ґоголя. Зголошення до Адм. „Діла" під „Негайно". 1787 1—1

КУЗЬМА АДАМОВСЬКИЙ в Сільнику к. Балигороду пов. Ліско, уненажнює загублений **Dowód tożsamości konia Nr. 320.705 Serja C.** виданий у Волі мітовій 21.VI. 1928 Гейонами інспекторов коней в Перемишлі. Опис коня: валах, ур. 1923 р. зріст 138 цм., шпаковатий зі звіздою на чолі, здатний до табору. 17·6 1—3

НА рати **Матераци** 3 подушки 30 зол. Волосівна 75·—. Вкладки дротяні 46·—, Капанки до розкладання гобелінові 55·—. Фотелики розкладані 45·—, Гобелінові отомани 55 —. Ліжка сіткові 40·—. В шафа стоячі 25·—. Умивальки 5·—. Ліжко мосяжне 200·—. Д точі біді лякеровані 50·—. Фабрика З А К С, вул. Личаківська ч 132. 1781 1—6

КАВАЛЄР середнього віку з довголітньою торговельною практикою, обізнаний з книговодством глядає посади. — На жадання каниї зложить готівку, евентуально вексель. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під купець. 1759 3-4

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентґеном. 7—24

МОДЕЛІ 1929

ШОНЬОВІ СУКНІ, ВОВНЯНІ ЯК ТАКОЖ ВСІЛЯКІ ТРИКОТАЖОВІ ВИРОБИ поручає найдешевше

„МАҐАЗИН МАННЕРА"

1782 Львів, **Сикстуська 2.** 1—3

ПОЗІР НА ФІРМУ!

Пасічницький кооператива з обм. порукою в ЛУЦЬКУ, вул. Пілсудського 7.

Виробляє найліпшу вощину з чистого воску з поглибленою коміркою.

Увага! Природне положення комірок!

Ціна 11 зол. за кг.

Всіляке пасічницьке знаряддя.

Цінник висилаємо безплатно. 1775

ЛІЖКО полеве залізне „Патент з матерацом, займає як найменше місця **30 зол.** На провінцію висилаю по одержанню задатку. Фабрика **ЗАКС** Львів, вул Личаківська ч. 132. 1781 1—6

Присилайте передплату!

РУТИНОВАНИЙ КОНЦИПІЄНТ потрібний в адвокатській канцелярії. — Зголошення з поданням умовин і референцій до Адміністрації „Діла" під: „Адвокат на Поділю" 1681 3 3

ПИСАРА, евентуально солїцитатора, що біглo пише на машині, приймe адвокат Степан Мудренький в Тлустім. 1681 a) 3—3

ШОВКИ на сукні та білля як також інші матеріяли. БЛЯУШТАЙН ВАЛОВА 11. 3-3

24 зол. **СТОЛОВЕ НАКРИТТЯ** 24 зол.

з хінського срібла: 6 ложок, 6 виделок, 6 ножів і 6 ложочок тіпьки т.

Б. ҐРИНБЕРҐА, Львів,

вул. Сикстуська ч. 4 Тел. 58-

ПІДЛОЖА ДЛЯ КУЛЬОК і КУЛЬКИ

цілий склад перенесено з фірми „Бат до фірми **ШУМАН, Городецька 2**

Телєф. 41—47, де треба звертатися в всякими замовленнями буд. ф-ки „Sair". 1653 1—

КОНКУРС.

Дирекція прив. жіночої Семінарії І. Шк. з правом приложности в Самборі розписує конкурс на посади:

1) до німецької і української мови;
2) до співу і музики;
3) до гімнастики (жіноча сила) з предметом;
4) до польської мови і
5) до школи вправ

На посади під 1, 2 3 і 4 вимагається іспиту до середних шкіл, а по крайній мірі що є в тракті устного іспиту, а на 5. повний іспит до вселюдних шкіл

Подання з приписаними залучниками належить вносити до Дирекції семінарії до кінця нав. — **Дирекція.** (7)

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

тов. „Народний Дім" в Кам

відбудуться в неділю дня 21 квітня 19 о год. 17-ій в великій салі з слідуючим порядком дня:

I. Отворення Зборів.
II. Відчитання протоколу з послідніх Заг. Зборів.
III. Звіт виділу та кружків з діяльности товариства.
IV. Звіт контрольної комісії та уділення абсолюторії уступаючому виділові
V. Вибір голови товариства, 10 членів та 3 заступників.
VI. Вибір контрольної комісії.
VII. Внесення та евентуалія.

О. Інсовський Вол. голова. Барнш Тимоше секретар. 1774

ТОМАСИНА

під

весняні засіви

ТОМАСИНА є довготреваліш, найуспішніше діючим, тону і найдешевшим, фосфоровим наїзом

ТОМАСИНА містить в собі фосфоровий квас в розпущенім виді і негайно успішно діяє.

ТОМАСИНА містить в собі крім фосфорового кваєу та ож 60—50% успішного вапна — безплатно

ТОМАСИНУ сипається перед сійбою або при сіянню зерна, а також поголовно

ТОМАСИНА є незрівнаною на весну і одинокою за луки, пасовиська і пастевні рослини.

ИОСИФ КАРРАХ Львів,

16-3 **вул. КОСЦЮШКА ч. 18.**

Цінники і повчаючі проспекти даром і оплачено.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів. Ринок ч. 10

ч. 80 (11.421). Львів, четвер 11. квітня 1929. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голляндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Культурне діло.

Львів, 10. квітня 1929.

Наші робітники пера звертаються до громадянства прийти їм з допомогою для придбання власної літної оселі в наших горах.

Не знаємо, як відгукнеться наш інтелігентний загал на цей поклик. Але знаємо, що є це перший випадок на галицькій землі, коли зорганізовані письменники та журналісти звертаються до свого громадянства за допомогою.

Досі журналісти та письменники були тими, які перші приходили з допомогою при всяких збірках нашим інституціям, товариствам і організаціям. Коли треба було кинути серед загалу ідею, освітлити її, розяснити, спопулярізувати — представники громадянства звертались у першу чергу до нашої преси.

Преса в нас слаба. Не можна рівняти її впливу з впливом мільонових концернів, що гуртують довкола себе найбільших фінансістів і керманичів держави. А проте по змозі своїх скромних сил наша преса складала при кожній нагоді лепту до скарбниці кожної нашої організації, що потрібувала її піддержки, чи то в момент своїх засновин, чи в хвилинах матеріяльної скрути.

Роля письменників у нашім національнім, знесиленім житті незавидна. Аж тоді, коли який-небудь з них умирає або находиться в останнім етапі свого життєвого шляху, громадянство довідується, що він живе з злиднях і що його талянт роками заломлювався у боротьбі за „хліб насущний".

Наші інституції, організації ні приватні меценати не встановляють ніяких премій ні нагород, не розписують ніяких літерат. конкурсів, які могли би щороку заохотити письменників до праці та матеріяльно піддержати їх у ній на майбутнє. Наші письменники та журналісти не користають нині ні з одного з привілеїв або вигод, доступних для чужинних робітників пера.

Покищо єдиним бажанням наших робітників пера є мати невеличкий захист, де раз на рік, напротязі місяця могли би вони відпочити на лоні природи, свобідно обмінятись думками та враженнями, затіснити дружні взаємини та подумати над засобами оживлення нашого духового життя.

У цьому скромному ділі повинно допомогти їм громадянство. Неодин наш громадянин, який у приступі доброго настрою, при нагоді якого-небудь родинного свята або в веселім товаристві легкою рукою витрачує 100 і 200 зол., міг би такою одноразовою жертвою сплатити свій довг супроти української книжки та преси і цим дати доказ зрозуміння культурного діла.

По широкому світі.

Венізельос заявив, що Греція буде далі вести свої змагання до мира й хоче підписати пакт приязни з Туреччиною та Болгарією.

Вслід за вчорашніми звістками, що Гінденбург зовсім здоровий, приходять нині телєграми, що він поважно недужий.

10.000 американських вояків жде на кордоні Мексику, щоби виступити негайно, коли тільки мексиканські повстанці ввійдуть ще раз на територію Спол. Держав.

„Оссерваторе Романо" поміщує гостру замітку на адресу радянського уряду в звязку з переслідуванням католицьких священників.

Приватна консисторія Ватикану збереться між 20. і 23. травня.

Литовський уряд рішив признати соціялістичну партію незаконною і розвязати її. Досі арештували 56 її членів. Соціялістична партія, як пише урядова преса, підготовляла державний переворот.

З Німеччини приходять звістки, що між партіями, які стоять в обороні уряду, прийшло до порозуміння і що вони утворять великий блок коаліції.

Відгуки на статтю марш. Пілсудського.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 8. квітня 1929.

Загальне враження — те саме, що у Львові і скрізь, куди „Дно ока" сягнуло. З тією хіба ріжницею, що Варшава знала вже в суботу, що слідуючого дня санаційні газети принесуть статтю марш. Пілсудського, а своєрідна слава дотепер. його статтей, промов та взагалі всякого рода енунціяцій, та ще й нинішня особлива політична ситуація (повний місяць кабінетової крізи!) довела до того, що вчора, в неділю, коло 9-ої години зранку в пречисленних тутешніх кіосках не було вже ні одного примірника „Гласу Правди", „Епохи", „Курєра Поранного", „Експресу Поранного" та „Дня Польского"! З санаційної преси один „Пшедсвіт" тієї статті до поміщення не отримав: бо теж у статті лише один клюб ББ. є вийнятий зпід загальної характеристики нинішнього сойму і його членів, а клюб „Революційної Фракції" до того виїмку не зарахований. Зпоза санаційних газет лише жидівський „Момент" добув собі посередньою дорогою текст статті — задля сенсації.

Бож це й сенсація небувала і ці два дні ніде про ніщо іншого не говориться, як лише про ту статтю, про *зміст і форму* „Дна ока або вражінь людини хворої з бюджет. сесії сойму". Не дивниця, що нині поза „Роботніком" і „Курєром Варшавским", усі варшавські поважніші газети те „Дно ока" в цілости передрукували, та вже не як сенсаційний газетний матеріял, а як *історичний документ* і як документ великанської актуальної практично-політичної важности.

Що говорять? Богато, дуже богато. Що пишуть? Мало, страшенно мало. Межі розмов на тему статті марш. Пілсудського надзвичайно широкі: ось напр. журналістів цікавить питання, як їх товариші із ріжних національностей, кореспонденти непольської преси поперекладали на їх рідні мови ріжні, у словниках незустрічні, вислови! Мимоходом кажучи, коли й автора цих рядків спитали, як по українськи звучить те й друге слово — він був — зі соромом це признає — немало збентежений, бо кількалітній його побут за межами рідного краю погано відбився на його знанню рідньої фразеольогії... Говорять і про те, що офіц. ПАТ подав за кордон статтю марш. у просто версайській формі, що „Час" пропустив цілі уступи, — говорять про причини, значіння і наслідки статті.

Але пишуть мало. Ось нинішня *„Газета Варшавска"* написала цілу передову статтю „Про повагу держави" і за цей свій поважний крок була — *сконфіскована*. З решти опозиційної преси *„Курєр Варшавскі"* звертає увагу на два головні суттєві моменти статті „Дно ока": признання маршалка, що в останньому часі кількакратно заголошував перед президентом республики готовість стати на чолі уряду, і погрозу під адресою Держ. Трибуналу, що колиб він, марш. Пілсудський був премєром, то „Державний Трибунал не відважиться зібратись ані разу". До тої останньої точки „Курєра Варш." скромненько зауважує:

> Заходить тут очевидно якесь непорозуміння. Бо такої ситуації з правного погляду не можна подумати собі. Зрештою, як відомо, перше засідання Держ. Трибуналу вже відбулося, його члени є заприсяжені, а в рямцях обовязуючих у Польщі законів означена законно діяльність Держ. Трибуналу не може бути зупинена розпорядком голови ради міністрів.

І дальше:

> Ціла стаття марш. Пілсудського є пройнята цитомою йому відразою до сойму, яку вже нераз виявляв. Те своє негативне відношення до парляменту вбирає в форму особливо яскраву, вживаючи таких досадних висловів, що трудно би їх на цьому місці навести, причому один особливо драстичний вислів у вчорашній статті повторявся у ріжних відмінах аж тринять разів..."

Саля Музичного Тов-а ім. Лисенка середа, дня 10. ц. м. о 8. год. вечер
:: КОНЦЕРТ ::
1762 тенора Миколи Дублянського 4—4
Білєти в Союзнім Базарі.

Навівши потім коментар „Дня Польского", про який буде мова нижче, „Курєр Варш." заявляє:

> Не вдаємося в оцінку тріюмфальних внесків, виведених із статті марш. Пілсудського орґаном князя Радзівіла... Ми з свого боку, у постійній журбі про громадське добро можемо висловити хіба пересвідчення, що того рода безприкладно яскраві у змісті і формі виступи діячів, які займають передові становища у державній єрархії, мусять викликати всюди дуже відємний ефект.

Подібну увагу зробив *„Роботнік"* ще в недільному числі, подаючи заздалегідь у 9-ти рядках петіту зміст довжезної півторастрінкової статті:

> Від себе додаємо тільки одну увагу: не можемо зрозуміти, яку користь можуть принести Польщі того рода заяви б. Начальника Держави, б. премєра й нинішнього міністра військових справ Річпосполитої.

Із *санаційної* преси найдовший і найповажніший коментар приніс згадалий уже вище монархістичний „Дзєнь Польскі". Аристократи з княжого подвірячка пп. Радзівілла й Любомірського вважають доцільним таки проти форми висловів марш. Пілсудського делікатно застерігтися. Однак ця форма настільки вже маршалкові питома, що

> не викликує здивування, бо до неї вже люде привикли.

Зате змістом „Дзєнь Польскі" захоплений: Стаття марш. Пілсудського

> є промінем дуже ясного світла, яке розпорошує хаос здогадів, міркувань і коментарів, що зродився у звязку з істнуючими від кількох тижнів настроями кріан... Зі статті видно ясно й понад усякий сумнів, що відношення марш. Пілсудського до сойму не тільки не змінилося на краще, але, навпаки, стало ще більше безоглядне... Навіть про відносно пристойне („поправне") співжиття між марш. Пілсудським та соймом мови бути не може... Не є виключене, що на чолі нового кабінету стане марш. Пілсудський. А як пан маршалок розуміє завдання будучого уряду, це ясно чейже видно з заяви, що ні разу не дозволить зібратися Державному Трибуналові, який має судити мін. Чеховича... *Вже нині ніхто не може мати сумнівів, до якої мети буде змагати новий уряд* і яке буде його відношення до найбільш актуальних проблєм нашої державности... *Ситуація вияснилася і „розгривка" зближається".*

А проте, не вважаючи на такий „ясний" коментар твердимо, що, навпаки, всі попередні сумніви щодо фізіономії нового уряду *далі істнують і ситуація не лише не вияснилася*, але ще гірше *заплутилася*. Не зміняє цього факту також лепет брукового *„Курєра Червоного"* про „Грім правди".

> „.....карта політичної ситуації в Польщі відвернулася радикально!... Вчорашня заява це вже не слова присуду, це вже тверда заповідь екзекуції!"...

У тому самому числі „Курєра Черв." є мала замітка пп. „Дно ока", в якій пояснено „фахово", що лікарські оглядини дна ока не тільки не є поважною і небезпечною операцією, але теж їх причини бувають інколи дуже невинні, тому взагалі „дна ока" не треба брати трагічно. Дехто пояснює ці виводи, що це „дипльоматичний" натяк, аби взагалі статті маршалка не приписувати таких трагічних наслідків, про які тойже самий „Курєрок" трохи вище пише товстим друком!

Поважні сумніви має теж жидівський „Наш Пшеґльонд", який передовицю п. н. „Дно ока і суть справи" кінчає таким багатомовним висновком:

...Цікаво теж буде, яке становище до цілої тої справи займе пан президент Річпосполитої, бо стаття марш. Пілсудського залишає під цим оглядом деякі неясности...

Безумовно, що можна погодитися з гіпотезою, що

„стоїмо *може* напередодні важливих рішень, болісних операцій, богато небезпечніших, ніж оглядини дна ока". —

— але лише зі застереженням „може". Бо як *перед* статтею марш. Пілсудського ніхто нічого *напевне* не знав і всі оперували лише гіпотезами, таксамо діється і після тієї статті. Що торкається безпосередніх наслідків статті, напр. евент. *реакції збоку сойму* (конкретний закид державного зрадництва послів першого сойму і перекупства другого сойму, таємничий уступ про якісь партійні боївки у соймі, погроза Державному Трибуналові), то інформації з нинішнього дня кажуть твердити, що *ніякої реакції не буде*. Отже „можливо", що з великої хмари буде цілком малий дощик, що знов не виключає, що „може" бути" й справді шалена буря...

І. Кедрин.

Заява американського фінансового дорадника в Польщі.

Американський фінансовий дорадник в Польщі Девей спростовує чутку, немов би то він змішувався у переговори в справі утворення нового уряду. Він опублікував коротку заяву, що план стабілізації польської валюти не залежить від польської внутрішньої політики, і що він особисто не вмішується у внутрішньо-політичні справи. Ця заява була викликана звісткою одного великого фінансового органу в Льондоні, який повідомляв, що Девей виступив перед президентом Польщі проти диктаторського уряду крайніх військових кругів, бо це зменшило би можливість контролювати бюджет.

—o—

Соціялістичний капіталізм.

Громада міста Відня, що ним, як відомо, кермують соціялісти на чолі з бурмістром Зайцем, є власницею величезних будинків-касарень, в яких мешкає коло 170 тисяч людей, майже 10 проц. цілого населення Відня. 40 проц. всеї площі міста належить громаді, при чому загальний розмір теренів, придатних до забудови, вдвоє більший від території нової папської держави — Ватикану. Таким чином громада Відня заряджує величезним нерухомим майном, що дає, розуміється, величезні прибутки. Для поповнення каси міста багато причиняється фінансовий диктатор міста Брайтнер, який установив високі податкові норми. Тому не диво, що соціял-демократи зі своєї цитаделі-ратуша хотять кермувати долею всеї Австрії, бо-ж вони добре зрозуміли новітню правду, що хто має гроші, може мати коли не все, то дуже богато.

—o—

ОСИП СТЕФАНОВИЧ
РАНІШЕ РОМАН ЗУБИК
ЛЬВІВ, ВУЛ. ГАЛИЦЬКА Ч. 16.
ВОВНЯНІ НОВОСТИ ДЛЯ ПАНЬ на ПЛАЩІ, КОСТЮМИ і СУКНІ.
ШОВКИ у великому вибор.
ВОВНИ АНГЛІЙСЬКІ І КРАЄВІ на мужеські одіжи.

Огляд подій.

Америка. — Англія. — Стріча Чемберлєна і Муссоліні.

Берлін, 6. квітня 1929.

II.

Прихід Гувера до влади вносить у політичний розвиток найближчих літ неменше сильний чинник сталости і означености що й репараційна конференція. Правда, богато прочищуючої роботи вніс у післявоєнний світовий хаос уступивший президент Кулідж. Одною із найбільших його заслуг було те, що він **вирівнав і взагалі усталив проблему великих воєнних міжнародніх довгів,** завів у цілій отій справі певний порядок, усталив суми і взагалі підготовив ось так щодо Европи самовистарчельні позиції американської політики. Але щойно Гувер матиме час і обективні можливости усталити на прочищенім вже грунті систему великої американської зовнішньої політики. Стоять перед ним передовсім три невирішені Куліджем питання, а саме: відповідна постановка англьо-американського суперництва, справа американсько-російських відносин і накінець розбудова системи південно-американської політики. Головнож проблема правнодержавного визнання СРСР з боку Америки сотворить певні реальні факти, безконечно важливі для остаточного усталення якостей особливож европейської політики. Німці надіються з усею певністю, що Гувер визнає уряд і державу більшовиків. І хоч нема найменшого сумніву, що активна праця американського капіталу вибе неодну діру в системі тамошнього соціялізму, то тим неменше схід Европи робиться в такому випадку чинником доволі сильним, щоб німці не могли рахувати на більшовицько-американську комбінацію, як на одну з найбільше потенціяльних можливостей в напрямку зміни версальського укладу Европи. Щоправда, це тріватиме ще декілька місяців, заки Гувер вповні „впрацюється" на своєму новому пості. Та всеж його поява на політичнім овиді матиме далекосягле політичне чи навіть історичне значіння.

Осьтак завдяки активізації репараційної справи і зміні американської президентури наломлюються оце можливости, які зможуть перевести глибокі зміни в цілому укладі світової, зокремаж европейської ситуації. Проте, щойно вирішення третьої проблеми — а саме питання англійських виборів — дасть повну змогу накреслити дальші можливости світово-політичного розвитку. Вислід англійських виборів вирішить передовсім **питання зовнішньо-політичного імперського курсу.** Політика Чемберлена була весь час дефензивна, побудована з якостей британсько-імперської оборони перед натиском Америки і СРСР на англійський стан посідання. На лінії його курсу лежало передовсім політичне „засклепления" Европи, щоби мати з цього боку забезпечені плечі. Ідею збльокування Европи він проводив найперше при допомозі політики Локарна, потім за допомогою відновленої франко-британської антанти.

Одною з найбільших турбот у тій роботі було лятентне франко-італійське суперництво. Три рази пробував Чемберлен грати ролю маклера поміж Римом і Парижем. Вперше в 1925 р. на Сильвестра, підчас його зїзду з Муссолінієм в Рапалльо. Потім у вересні 1926 р. підчас зїзду в Муссолінієм в Ліворно. Нарешті-ж цього року, на другий день латинських Великодних свят підчас їх побачення у Фльоренції. Цей сам змисл мали балачки Чемберлена зі секретарем Ґранді в осени минулого року в Люгано. Цьогорічна поїздка Чемберлена до Фльоренції і його побачення з Муссолінієм має ще свій окремий змисл, перш за все як засіб англійської виборчої агітації. Аліянс Льондону з Парижем счаста інтерпретовано як нові великі підготування до війни так само проти Совітів як і Америки. Але війна — в нинішніх умовах — лише агітаційне средство. Тому то, щоби збудити в англійських виборчих масах переконання миролюбивости консерватистів і їхньої безпартійности в европейських справах заранжовано стрічу у Фльоренції. Та стріча без сумніву має ще й глибший підклад як тільки бажання здобути агітаційний козир — мовляв — ми такі самі добрі приятелі Італії як і Франції! Але ціла ота фльорентійська історія показує, як дуже є залежний усякий сучасний політик від настроїв виборчих мас, навіть тоді, коли він — так як наприклад Чемберлен — є носієм певної політики, обчисленої не так на ефект нинішнього дня, як на далекі історичні результати. Нові англійські вибори виявлять скільки шанс має Чемберлен, щоби до кінця провести свою політику. Щойно розвязка цього питання дасть змогу усталити можливости світової політики на цілий ряд літ вперед.

Зенон Пеленський.

Добро „Просвіти" — це добро цілого народу, а зокрема кожного з нас.

ВОЛОДИМИР БІРЧАК.

БЕЗЖУРНІ ДНІ.

30)

Оповідання.

(Продовження.)

— Оці думки ворушать від довшого часу і мій ум, забрали сон з моїх віч! — промовив тихо Грицько. Він стояв бліди, його очі горіли. — Викресати огонь, огонь, що всіх запалив би і рабів примусив до великих діл! Нераз оглядаюся назад, як жили наші батьки, а як ми живемо: бачу поступ, але він іде поволі. Один рух, огонь збудить нас, він один у силі вирвати нас усіх із сну буденщини й повести до великих змагань, до лету, до ясних зір... Земля вже давно спрагнена крови! Одна кров і пожежа збудять усіх сонних!

— Стрівай! — перебив Стецько. — Ти сподієшся, що рух, пожежа перетворять, переродять душі? Ти віриш у те, що лінивий стане в огні трудящим, а дурень — мудрим? Ти віриш у те, що рух, огонь, революція перетворять старого Левицького, натхнуть його до великих діл, тоді, коли він все життя робив малесенькі? Як поллється кров і скинемо кайдани і в Сороках крикне нарід: „Давай провід!", то старий Левицький відповість: „Ім крапка і крапка — по підписі нема ось тут крапки"! А думаєш, що старий Постригач побачить і розріжнить, що велике, а що мале? Революція може його або йому подібного викинути на визначне місце, а тоді він як міністр готов власноручно направляти міністерські ворота! А той, що ціль життя бачить в одних картах і цей наш товариш, що сам украв у себе життя на чотири роки — буде, думаєш, тепер дбати про загальні діла, як він не дбав про них ніколи!? Ні! Він нині протратив цілих чотири роки свого життя — в час революції протратить і добро загальне! Ось що скажу: дурень все буде дурнем, а в час революції ліставши взаду в руки, богацько зла накоїть. Підлий, ставши на чолі, і правих поведе в біду. Коротко, ти в блуді, думаючи, що рух, революція випрямлять кривих. Навпаки може статися: Прийде великий момент, знайде мале число покоління! — як це вже хтось сказав!

— Ти перше казав, що це рабство зробило їх такими, значить: щоб їх навести на добро, треба розбити рабство — зачав Грицько.

— Так, вікове рабство зробило їх такими — відповів Стецько, а нині їм самим треба найперше переродитися в своїх душах. А школа, виховання мусять помогти. Це праця на роки. Письменники, поети й великі громадяни мусять бути тими учителями, самі жити для великих діл і своїм життям та вчинками й творами виховувати нові покоління. Коли ж прийде великий момент буде тоді ствердженням факту, а не початком. Отже тому ідея твого Прометея мені не сподобалася, він приносить усе готове з неба. А хто сподіється дістати все з неба, тратить самостійність, стає убогим тілом і душею, як увесь наш нарід, релігійний і — бідний тілом і душею!

— Туман ти, дурень, — перебив Грицько. — Прометей — це кожний з нас!

— Ти так думав? Ти так його задумав? — спитав Стецько. І знов оба пристанули.

— Так я задумав і так хочу вивести. Прометей переходить довгу боротьбу в душі, аж дійшов до пізнання добра. А коли вже дійшов, збирає свої сили, зосереджує всю свою енергію на велике діло і жертвує себе без застережень. Він знає, свідомий того, що за його вчинок чекає його тяжка кара, та знає він і те, що його вчинок дасть щастя мільонам. І він іде, перенятий всім своїм єством, щоб сповнити обовязок. Розумієш уже тепер?

Ішли дальше. Перед ними вже цілий ряд ліхтарів, що тулилися біля старого хреста. Старі, кріслаті дерева дрімали тепер у місячному світлі.

— Спічнім хвильку! — промовив Стецько. — Мабуть недалекий уже наш шлях і нічого нам спішитися. Спічнім пару хвилин!

Сіли біля лип. По хвилині промовив Стецько:

— Дивне почуття огортає мою душу. Здається: пуста ця наша прогулька і дрібна, та бач, і дрібниці наводять нас часом на цікаві думки. Цієї ночи я прозрів. Уже давно зродилися в мені думки, та аж нині звів я їх до купи. — Найперше, із себе самих, із своїх душ скиньмо ярмо і будьмо самостійні, тоді станемо вільні, богаті тілом і душею. І тільки те, що кожний з нас здобуде працею і трудом, тільки це одно буде наше. Що здобудемо всі в праці й поті чола — тільки те одно буде наше!

— Це правда — доповнив Грицько.

— І перелімною і перед тобою довгий, терпкий шлях. Нам обидвом побратися за руки і йти сіяти зерно. Щож, молоді ми ще, минула щойно двадцятка, та вже нині треба нам поставити собі одну-єдиноку мету на все життя і все життя до неї одної йти, хоч терням, хоч огнем. Але знаєш, скільки то молодих авторів виступає, а ти мало з них переживає бурі й негоди життя! Як багацько, служачи золоту — губить свою честь.

— Отже присягнім собі ось-тут під цими кремезними липами — де і в якому світі, й самі не знаємо того, — що висока думка, правда і краса будуть усе нашим найвищим заповітом, а нашим ворогом буде все зло, рабство і дрібничковість, брехня слова й думки і погані вчинки. Присягнім собі, що все підемо шляхом твого Прометея!

(Продовження буде.)

Чи прийде до порозуміння між Голяндією і Бельгією.

Між Бельгією і Голяндією ведеться здавна спір за злуку Шельди з Райном. Переговори в цьому напрямі розбиваються завсіди, бо на таку розв'язку справи, якої домагається Бельгія, не хоче згодитися ніяким робом Голяндія. Чомуж так залежить Бельгії на злуці Шельди з Райном, на проведенні того каналу?

Бельгія хотілаб мати канал, що зачинавсяб від порту в Антверпен і йшов би через голяндську провінцію Північ. Брабант. Цей канал був би найкоротшим шляхом до Райну. Таким чином Бельгія дісталаб найкоротшу злуку з Антверпен і моглаб вивозити та привозити всякі товари значно дешевше, як досі. Така перспектива є очевидно дуже принадна для бельгійського королівства, зате Голяндія має богато причин побоюватися саме такої розв'язки справи.

Голяндія в даному випадку мусить боронити свого Ротердаму, який має виїмково корисне положення з господарсько-торговельного погляду, тому вона стоїть на становищі, що може допустити тільки до такого звязку поміж Антверпеном і Райном, який не пошкодив би в нічому дотеперішньому становищу Ротердаму. Конкретно Голяндія згодиласяб на будову ще одного каналу, бічче застерігається рішуче проти прямого получення Райну з портом в Антверпен.

Погляди обох держав у цій справі, як бачимо, зовсім протилежні. Після довгих, неофіціальних розмов і переговорів між інжинірами обох держав Бельгія спрецизувала своє становище в окремій ноті. Відповідь на цю ноту саме тепер виробляється в Газі і буде щойно за кілька тижнів готова. Тоді буде вона подана й до прилюдного відома. Але вже тепер не можна мати сумніву в тому, що Голяндія поставиться негативно до бельгійського предложення, як це недавно заявив голяндський міністр закордонних справ у першій палаті в Газі. Він без обиняків назвав цю справу безнадійною, саме тому, що Голяндія не може згодитися на проект Бельгії, коли не схоче збити свого ротердамського порту.

Таким чином обі держави стоять перед важкою ділемою. Не виключене, що Бельгія, після одержання негативної відповіди, звернеться по інтервенцію до Ліги Націй і зажадає висилки інтернаціонального розємчого суду, що вирішив би цю справу. А що буде, як Голяндія не прийме того рішення?

Цікава статистика

Паризький „Матен" повідомляє з Пекіна, що після даних китайського робітничого союзу в 1928 році китайський уряд у своїй боротьбі проти комуністичного руху покарав на смерть понад 100.000 людей.

—o—

БЛІДНИЦЮ НЕДОКРОВНІСТЬ усуває, зміцнюючи діляє, побуджує апетит, однокий середник для реконвалесцент в тільки у М-ра КШИШТОФОРСЬКОГО, вино хіново залізне на еспанській малядзі. — Laborat. Chem. farm. Mr. Krzysztoforski, Tarnów. 774 50—?

Радянська Україна.

Радянські господарства.

На Україні є тепер понад 1000 радянських господарств. Вони мають у своєму посіданні площу 1,100.000 гектарів землі, з чого 845.000 гектарів припадає на рільництво. Для пояснення треба зазначити, що радянські господарства — це великі державні господарства на деяких давних поміщицьких землях, що мають спеціяльні завдання, а саме: раціональну, зразкову рільну культуру. До кінця наміченого пятирічного пляну господарки зросте управна площа рілі у радгоспах до 1,100.000 гектарів. Переважна частина тих господарств згуртована в Укррадгоспобєднанні займається плеканням зернових культур. Інші, як радгоспи Цукротресту і Укрсільцукру плекають цукровий буряк, а радгоспи спірттресту бараболю. Господарства зернових культур сіють найбільше пшениці, а в степових господарствах, крім пшениці, обсівають поважну площу травами. Ведуть вони і раціональну скотарську господарку.

Металюргійна вистава.

Харківський „Комуніст" з 3. квітня повідомляє, що у Дніпропетровську підготовляють всеукраїнську металюргійну виставу, яку відкриють дня 1. травня ц. р.

Мануфактура для України.

Народній Комісаріят Торговлі СРСР у Москві повідомив відповідні державні установи в Харкові, що в другому півроці цього господарського року Україна дістане приділ бавовняної мануфактури у сумі 2.296 вагонів.

Велика хуртовина на Україні.

Харківський „Комуніст" з 3-го квітня повідомляє, що між 30. березня і 1. квітня ц. р. пронісся понад Україну сильний сніговий буровій (цикльон). На численних залізничих шляхах Донецького Басейну перервано комунікацію. Після попередніх розтопів прийшли такі великі морози, що в залізничих паровозах замерзала вода, а були й випадки, що вагони примерзали до шин.

Місяць української книжки.

З київської „Пролєтарської Правди" з дня 5. квітня ц. р. довідуємося, що в Київі відкрито дня 4. квітня виставу української літератури з нагоди місяця української книжки. На виставі є українська дореволюційна і пореволюційна література. Загально є виставлених кругло 10 тисяч книжок. Попри те є на виставі відповідні діяграми та плякати.

На господарські теми.

Критична господарська ситуація.

Вже сама природа впливає на чоловіка так, що він під впливом весняних промінів сонця і тепла стає більше надійним, жвавішим, рухливішим до життя-праці. Та сьогорічна весна не така. Вона тримає усіх під знаком сильної господарської депресії в цілій Польщі. Гроза господарського заломання нависла над промислом і торговлею своїм важким тягарем. Не менше песимістичний настрій панує і в хліборобстві.

На щастя, не викликали досі снігові розтопи таких вилівів і повіней, яких усі побоювалися. Зате весняні роботи спізнилися найменше на місяць. Якщо наступила би пригожа теплота з теплими дощовими днями, то пізні засіви могли би і в короткому часі вирівняти втрати. Але нині вже треба рахуватися з меншими врожаями.

Озимини презентувалися на загал добре. Їх засівна площа є в нас на 2 відс. більша, ніж попереднього року. Сильно потерпіла озимина в Познанщині. У нас потерпіли сильно, іззя гострої зими, овочеві дерева, ще більше бараболі. Шкоди в бараболях обраховано на около 100 міл. золотих. З тих причин підскочила сильно їх ціна.

Брак паші, а до того дошкулює всім спізнена весна. Цього року зріс попит на насіння пашних буряків, які у нас стаються щораз більше основою годівлі. А що несподівано показався брак їх насіння в краю, то ціна піднеслася дуже високо, тимбільше, що іззя морозів потерпів сильно цьогорічний висадковий матеріял. Те саме відчувається і в городових насінних, бо городники понесли великі страти по теплярнях.

Запотребування і купно штучних навозів зросло у наших рільників в порівнянні до мин. року більше як удвоє. Головно потішаючим є щораз більше зінтересування у вживанні азотових гноїв та вапна. Таксамо зросло сильно купно рядкових сіялок та іншого госп. приладдя. Ці інвестиції в піднесенні культури землі серед нинішніх важких господарських обставин дають запоруку, що наше населення, підтримуване нашою кооперативною орґанізацією, приготовлюється до самооборони перед грозою нинішнього господарського положення.

В промислі і торговлі положення направду грізне. Цьогорічні снігопії спинили в зимі весь майже торговельний рух, а морози ушкодили залізничий апарат так, що залізничий парк досі здекомплєтований, а товарові обороти впали пересічно на 60 відс. ладунку в порівнянні з попереднім роком. Це відбилося також на заграничних експортах мимо сильного їх форсування.

Та не сам залізничий парк тут на перешкоді. Повільно і систематично падає і продукція гірничих та промислових виробів, яка не може мати і не має ніякої безпосередньої стичности зі снігопіями, бо може працювати на запас. Не сміємо

Д-Р. В. БЕЗУШКО. 4)

Лепкого „Мазепа".

(Продовження.)

До найбільше довірених людей гетьмана належали також Чечель, Кеніґзен, єпископ Болгарин, княгиня Дольська, блазен Рачок (поляк з походження) і чернець Трівітарій. Вдаряє велике число чужинців зпоміж найбільш довірених, найближчих гетьманові.

Б. Лепкий таксамо як Шевченко, Куліш і Франко прославив українську жінку, а саме в повісті Мотрі. Лепкий зазначує, що „Україна здавна славилася кріпкими, добрими і сильними характерними жінками". Мотря мала стати символом нової України. „Жіноча врода, але мужеська вдача". „Це якась Амазонка" — читаємо про неї. Уста у неї резхиляються „як платки розцнитованої рожі". Очі її: „це не очі, а вікна у якийсь кращий і благороднішій світ". Вона „химерна, незаспокоєна, демонічна". „Тіло гарне, гармонійною красою, а душа тягнула до себе загадками". Мотря для Мазепи була втіленням краси, буйности й розуму батьківщини. Він знав, що у неї на серці: „слава і велич і охота жити життям буйним, незвичайним". Турбота її — „Україна". Вона варікає, що у нас немає любови до нашої розкішної землі, „до отсього справдішнього раю" — як називає Україну. — На другий світ вона понесе зі собою пісні бандуристів, що так глибоко зворушували її. — Вона „мов ця мрія про будуще". Мотря „загадочність, сила, бунт". Велич і радість це її елєменти. Вонаб навіть бажала відновити культ сонця, культ з тих часів, коли ми справді були „сильними". „Ах, яка розкіш бути сильною, великою, грізною" — каже вона, „яка розкіш! Що марне та кволе, що сонця боїться, перед вітром гнеться, хай пропадає". „За Мотрине слово можна й голову класти". Вона мала оживити Мазепу, вона мала стати „тим ангелом, якого невідомо хто посилає на нашу бідну землю?"

Коли не могла стати дружиною Мазепи, не стала його любкою. Вона бажала, щоб гетьман увесь посятився справі і тому виїхала з його дому. Що правда, Мотря любила Мазепу тільки розумом, а це не вистарчає. — Неосторожною, а навіть наївною є Мотря в стрічі з Носом, а також, коли провалить тайником царського посла. Про мовець а Мотрі не найліпший. Оклик: хочемо мати свою державу, мусить мати перед собою відповідну авдиторію, щоб знайти для себе відповідний відзвук. Мотря вимагає при похороні чури гарматніх вистрілів — тоді, де тих стрільн потрібно для оборони загроженого города. В родині Кочубея контраст до Мотрі творила Ганна, яку названо „щирістю, радістю, любовю".

Про Кочубеїху треба зазначити, що вона була саме тою, що своєю вмілою господаркою причинилася до зросту богатства свого дому. Вона „недурна і сильної вдачі" — сказано про неї. „Це баба сім миль зпоза пекла" — читаємо на іншім місці. По її думці — народові волі дати не слід, бо наш нарід це такий, що „коли кріпко його надавиш, то він слухняний і покірний, а коли ти лаш йому волю, то зараз візьме тебе під ноги". Це говорить нам про методи її правління, а також і менше стане дивним, що у неї були симпатії для режіму московського, бо такий режім вона якраз собі хвалила. Амбіція у неї більша від любови до свого рідного. Мотря каже про неї: „вона нікого більше опріч себе не бачить". Вона винувата в загладі свого мужа.

Сестра Кочубеїхи, Марія Хведорівна — новий контраст до неї. Марія Хведорівна передовсім патріотка. Задивлена в буйне минуле — вона „мов цей жаль за минулим". Імовірно її заслугою вміле патріотичне виховання Мотрі.

А якже-ж представляється загал нашого народу в цієї доби в творі Лепкого? — отсе питання, до якого відповіди ми й переходимо.

Нарід наш незгідливий, неслухняний, з рабськими інстинктами, це такий „народ, який топче велике". Всякого, що спинається вгору, стягається в болото і найкращих обкидується камінням та грязюкою. Довіря між своїми нема жадного, козацтво хотілоб всі тягарі життя, таксамо як польська шляхта, спихати на підданих. Зразки брали з Польщі, де й так скочувалося державне життя в пропасть. В Польщі „три пани, два отамани, а один підданий. В скрипучих чоботях ходять, а босі сліди за собою лишають". Авторітету і традиції бракувало нашим, по думці Лепкого, до створення державного життя. Далекий степ, щоправда, родив і екзотичні цвіти, але найбуйніше зароджував болячча. Козаки — це неспокійний народ. „А степ безнастанно шумить і хвилює". Козак хоча ні бою ні смерти не боявся, але бунтувався „бо бунт — це його друга вдача". Що немає добра на Україні — каже Лепкий, теж вина товпи: „Вина товпи, що бунтується безнастанно, вимагає для себе прав, яких ніодин народ не має, хоче волі, а не бажає ладу. Як соломяний вогонь займається й гасне, а тоді ще й провідників ворогам видає, буцім то вони тую пожежу розпалили". „Опріч одного гетьмана Богдана — каже далі Лепкий — всі наші вожді, правителі, провідники і ватажки впали жертвою безтямної товпи". Не диво, що письменник вдаряє в струну антидемократичну: „А на моє — каже він — громада капустяна голова. Вискочить який горлай, застрашить людей і вирішать таке, що й погадати страшно". — Що селяни не хотять доставляти харчів військам Мазепи, а навіть зраджують, це можна пояснювати їх несвідомістю того, що роблять.

(Продовження буде.)

забути, що спадок продукції вугля та гутничо-заліза виробів, цих головних основ упромисловлення краю пілкопує з місця ціле промислове життя, бо воно опирається саме на цих двох галузях продукції. Значить, не тільки світової гут причиною, але є крім них і якісь інші, глибші причини кріз.

Цими головними причинами є надмірне обтяження усіх госп. галузей публичними данинами, тіснота на грошевім ринку і кредитові клопоти.

Часто можна почути твердження, що в Польщі деякі обтяження є декуди нижчі ніж в інших державах. Це правда. Та коли порівняємо їх з доходами, то вийде цілком навпаки.

Ось приклади:

Середній річний дохід у госп. бюджеті виносив в 1927 р. на голову: в Англії 3.682 зол.; у Німеччині 1943 зол.; у Польщі 666 зол. — Видатки на вижившлення виносили на голову: в Англії 1472 зол.; у Німеччині 973 зол.; у Польщі 466 зол. Публичні чинитьби: в Англії 778 зол.; у Німеччині 479 зол.; у Польщі 90 зол.

Видимо, що тягарі у Польщі є в порівнянні до доходів у вілсотках куди вищі, ніж в інших державах. До того не забуваймо, що це було ще в 1927 році, а нині ситуація у нас куди гірша.

А щодо грошового ринку, то там тіснота вже така велика, що приватна дисконтова стопа доходить нині до 4 відс. у місячнім розрахунку, підчас коли в тому самому часі мин. року вона виносила 1½ відс., і була в порівнянні до чужих держав вже тоді за висока, а товар був за дорогий.

Офіціяльо стопа є значно нижча. Та що з того, коли вексльний портфель Банку Польського вже так напічнявілий, як ніколи досі і Банк мусить обмежувати кредитування, а навіть будівляний промисл заповідається у цьому році пілковитим застоєм, бо Банк Господарства Краєвого не в силі дальше його кредитувати. А на приватних кредитах будівництво не втримається.

Серед таких обставин ростуть кредитові клопоти, промисл не в силі вивязатися з умов платности за сирівці, ростуть вексльові протести або згоди на прольонґати ростуть купецькі невиплатности і меншають вексльові обороти. Це захитує щораз більше довірям заграничних доставців і вони стримують товарові кредити на отвертий рахунок, а вимагають вексльового жира першорядних банків.

Ось така нинішня госп. ситуація. Це викликує занепад покупної сили між широкими масами населення, того найбільшого консумента промислової продукції, а в додатку найбільшого платника публичних данин.

Найяскравішим прикладом є занепад консумції тютюну і алькоголю. І так в листопаді 1928 року дали оба ці монополі на 7 мілїонів золотих вищу квоту ніж в листопаді 1927 року. Від того місяця ця квота зменшувалася і дійшла до того, що вже в лютім 1929 року була вона на 4.6 мілїонів зол. нижча ніж у лютім 1928 року. Цей позільний занепад консумції є найбільше наглядним доказом зубожіння широких мас.

Так твориться блудне колесо: падає промисл і торговля, бо убожіють консументи, а вони убожіють, бо відпадають заробітки в торговлі і промислі. І годі найти в цьому колесі ту точку спору, від якої належало би зачати діло направи.

Тому й не диво, що з кожним днем відчувається щораз більше поденервування у відповідальних чинників за госп. життя, ту і там повстає навіть хвилева валютова паніка.

Нині очі всіх звертаються на хліборобство, як на одиноку основу і надію у видержанні кріз. Та чи хліборобство витримає усі ті тягарі?

М. Творидло.

Замах на губернатора Рузвельта.

В одному з почтових урядів Нового Йорку викрито динаміт, який був у пуделку до цукорків. Це пуделко було адресоване до губернатора Нового Йорку Теодора Рузвельта, старшого сина покійного президента. Один з почтових урядовців побачив, що з пакета видобувається дим. Він розпакував його й побачив льонт та запальник. Йому почастило вчасно перервати льонт і перешкодити вибухові, який мав би страшні наслідки, бо в почтовому відділі була маса людей.

—o—

Бомби в індуському парляменті.

В індійському парляменті, який засідає в Дельгі, кинено 2 бомби в моменті, коли президент чалати підвівся з місця, щоби виголосити промову. Одна бомба впала на підлогу перед фінансовим радником кольоніяльного уряду. Вибух бомби поранив кількох членів парляменту. Арештовано двох мущин, що мали при собі бомби та револьвери.

—o—

Мін. Світальський премієром?

Правдоподібний склад кабінету.

У добре поінформованих колах кажуть, що місію створення нового кабінету одержить теперішній міністр освіти та віроісповідань д-р Каз. Світальський. Крім того подають теж назвища членів нового уряду. З давніших міністрів заряджати мають теки: мін. закорд. справ Залеський, вн. справ Складковський, справедливости Цар і мін. сусп. робіт Мораченський. Найважнішою справою є обсада теки мін. скарбу. Поінформовані кажуть, що міністром фінансів буде теперішній президент Банку Господарства Краєвого ґен. Ґурецький, але згадують теж сен. Ґлівіца. Теперішній директор департаменту мін-ства скарбу Стажинський був би віцеміністром скарбу. Інші знова кажуть, що Стажинський буде міністром промислу і торговлі, бо теперішній мін. Квятковський не хоче остати на своїм становищі. Як нові особи мають увійти до кабінету полк. Пристор як мін. праці та сусп. опіки. Він один із найближчих співробітників марш. Пілсудського. Теку мін. хліборобства має одержати пос. Клещинський з ББ., а теку мін. земельних реформ пос. Пшедпельський (ББ). Невідома покищо доля теперішнього мін. почт і телєграфів Медзінського, якого дуже поборює НД. Непевне теж, чи тепер мін. комунікації Кін задержить свою теку, та чи не верне на своє давне становище дир. трамваїв у Варшаві.

У марш. Пілсудського мають відбутися наради при участи президента держави, прем. Бартеля та будучого премієра Світальського. День 10. квітня принесе першу офіціяльну постанову про ліквідацію кріз. Польська Аґ. Публ. твердить, що створення нового уряду треба сподіватися в четвер 11. квітня. Порішено вже, що покищо марш. Пілсудський не стане на чолі уряду з огляду на стан здоровля. Мін. військових справ і далі буде марш. Пілсудський.

Сойм інтервеніює у президента держави?

У посольських колах розійшлися чутки, що соймові партії задумували інтервеніювати в звязи з останніми подіями на політ. терені. Інтервенція мала б відбутися так, що марш. сойму Дашинський мав відвідати през. Мосціцького.

—o—

Заповідь другого держ. перевороту?

Виленське „Слово" помістило статтю пос. Мацкевича „Заповідь другого державного перевороту", в якій автор стверджує, що енунціяція марш. Пілсудського є лише дальшою консеквенцією інтерв'ю з 1. липня. Прем'єрство Бартеля було лише спробою з боку марш. Пілсудського співпраці уряду з парляментом. Спроба не вдалася. Сойм увійшов у сліпу вулицю, обвинуваченням мін. Чеховича, ухвалюючи рівночасно бюджет, що є неконсеквенцією. Такий стан не може довго тревати. Тому треба сподіватися операції, що перетяла б и тяжку недугу.

—o—

Похорон Апанасевича.

У понеділок відбувся в Барановичах похорон Апанасевича. Похоронили його на т. зв. цвинтарі самовбийників. При похороні асистували в характері свідків два адм. урядовці. Жінку Апанасевича, яку були задержали в слідч. арешті, як обвинуваченну в співучасти в убивстві, випустили вже на волю. Дня 9. квітня Апанасевичка відїхала до СРСР.

—o—

Нові арештування комуністів у Львові.

Львівська поліція далі переводила ревізії у членів „Компартії Зах. України". Сконфускували богато пропаг. матеріялу протидержавного змісту. Арештували теж шість інтеліґентів, щодо яких стверджено тісну звязь із арештованими в неділю.

—o—

Король Борис у Ґінденбурґа.

Болгарський король Борис, який приїхав у Берлін інкогніто, відвідав президента Німеччини Ґінденбурґа. З королем був полк. Драґанов і болгарський посол у Берліні Попов.

—o—

Війська Зл. Держав увійдуть до Мексику?

У військовому департаменті Зл. Держав уважають конечним, щоби 10 тисяч військ увійшло на територію Мексику, межуючу зі Зл. Державами, себто зі стейтом Арізона.

„Юнайтед Прес" повідомляє, що на приказ департаменту війни патрулює здовж кордону 18 літаків, щоби перешкодити мексиканським летунам перелітати кордон. Вони можуть користуватися зброєю. Відділи повстанців, урядове мекс. військо та відділи амер. військ на кордоні є у военному поготівлі.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Історія про „того, що пише" і його дім.

Ніде правди діти: письменник чи журналіст ім. Івана Франка таки дещо робить.

Хоче хтось бути „видрукованим", приносить статтю, а її у редакції як возьмуть, як викрутять з води, як підбілять, підліплять, підправлять і... стаття аж любо: Підпис, само собою, остається незмінений, хіба, що в ньому є якась стилістична похибка.

Де які збори, де які засідання, де які анкети протестаційні віча, наради і наради — всюди „того уряду" мусить бути „той, що пише".

Ти — мовляв — тримаєш руку на живчику суспільного життя. Тримайжеж і тут!

Всі заяви, протести, поклики, заклики, взивіть універзали — як не ролиться, то бодай те-реороджуються в редакційній кузні.

— Напишіть щось підбадьорюючого! — кажуть люди. — Треба рушити сумління загалу.

І „той, що пише" — рухає. Як може, як годен і... як на це позволяють „обставини".

— Ех! — кажуть, коли він уже написав — за слабо, абсолютно за слабо. Треба б сильніше!

Пише сильніше...

Пише „Рідній Школі", пише „Просвіті", „Соколам", „Лугам" і „Січам", інвалідам, удовам, сиротам, театрам, музеям і бібліотекам, касам і центро-союзам, банкам і агентурам... І пише і пише і пише.

Вимагає світ від нього, щоби знав географію і ґінекольогію, політику і музику, історію і механіку, моди і фільософію.

А коли випишеться або впаде з висказанням, то кажуть:

— Шкода! То був талант! І працьовитий був! Тільки що-ж: невідрадні обставини...

Ми, українці, маємо мягке серце на... похороні, або в дверях шпиталю.

От ті письменники і журналісти взяли і купили дім у Ямній. „Оселя робітників пера". По-сля душної атмосфери, нехай хоч раз у рік хоче не „той, що пише" свіжим повітрям, порадується веселим сонцем.

А має Ямна досить і повітря і сонця.

Пишу: купили, а треба читати: дали завдаток, пишу: дім, а треба читати: хатину.

Купили, значить, дім і тепер: „Жертвуйте на дім письменника!"

Ждуть місяць, ждуть два... Ні ду-ду!

Пишуть знову: „Жертвуйте і т. д."

Ні ду-ду!...

Приходжу раз до управи, а вона плаче.

— Хто вмер? — питаю.

— Дім! Ще ніби не вмер, але вже ледви кличає.

— А якжеж жертви?

— Власне...

— А векслі?

— Власне, власне...

— Чекайте, може ще дасться що зробити.

— Ледви! — і знову в плач...

Пішов я з того місця плачу, важку думу думаючи.

Невжеж так трудно зворушити загал?!

Загал може, але читачів ні!

Починаю:

Хто хоч раз, хоч на малу хвильку і хоч одного мойого фейлетону засміявся, нехай пришле даток на „Дім Письменника". Коли нема вдоволеного інтерва, то одинокий фейлетон може спровизвати усмішку. Отже признайтеся!

Думаю, що найдалі до місяця, ми, як не виб-пимо цілого дому, то бодай пів, як не пів, то бодай чверть, а як і то ні, то напевно хоч одно вікно буде заплачене.

А коли мій заклик принесе успіх, то я ще всміхнуся сам до нинішнього фейлетону, хоч він напевно не належить до ліпших.

Галактіон Чіпка.

P. S. Кожному П. Т. Жертводавцеві обіцяю написати фейлетон на його ворога.

Ще в справі реєстрації чужинців.

Цим подаю до відома української політичної еміграції: 1) що інформації в справі реєстрації і можливу поміч уділює Канцелярія Головноуповаженого У. Ц. К-ту на львівське воєвідство Львів, вул. Валова 14. II. пов. в днях: вівторок, четвер і субота від 9—11 години; 2) оголошую інструкцію Головної Управи Т-ва Українського Центрального Комітету, якою рекомендую кермуватися в справі реєстрації чужинців у Річи Посполитій Польській слідуючим:

В звязку з заповідженою владою Польської Республики реєстрацією чужинців, Комітет повідомляє, що реєстрації підлягають всі українські політичні емігранти, яким 30. червня п. р. буде більше 16 років. Жінки емігрантів — польські громадянки — реєстрації не підлягають, бо вони виходячи заміж за українських політичних емігрантів, як не маючих тепер повного громадянства, не тратять права громадянства польського. В випадках будь яких сумнівів щодо неутрачення польського громадянства, треба звернутися до місцевих староств з проханням про підтвердження громадянства на підставі арт. 6, 7, 10 і 11 розпорядження Міністра Внутр. справ з 7. VI. 1920 р. (Дзенник Уст. ч. 52, поз. 320), а в разі відмовної відповіди до воєвідства.

Реєстрація переводиться згідно з плятом, що його оголошує місцева повітова влада в призначені дні та в призначених місцях. Кожний, удучи на реєстрацію, мусить мати при собі документ, на основі якого він тепер мешкає, дві фотографії останнього часу і два стемплеві значки по три зол. кожний.

Місцеві представники Комітету можуть просити староства про звільнення незаможних емігрантів від стемплевого податку. При виповненні реєстраційної картки на всі питання треба дати відповідь. У випадках, коли ця відповідь негативна, треба писати „ні" чи „нема", або „не було" і в ніякім разі не ставити рисок чи лапок. На питання рубрики 23 відповіди не дається і вона залишається чистою.

Виповнити треба картку дома, а підписувати треба в старостві в присутности урядовця, котрому подається картка; імена і прізвища пишуться так, як вимовляються в українській мові, напр. треба писати не „Ян", а „Іван", але польськими літерами, при чім в рубриках 1, 2, 8, 9 і 20 треба вживати тих літер у друкованій формі.

В рубриці 3 треба писати таку відповідь: „Підданьство польське", а останньо: „Республіка Українська Людовей"; в рубриці 4: „не было", а в рубриці 5: „нема". Колиб при реєстрації комунебудь визначено термін опущення території Польщі, то тоді треба скласти воєводі декларацію про „осядлане" (прохання).

Комітет просить ужити всіх заходів до точного і докладного виконання еміграцією порядку реєстрації, щоб оминути тепер всіляких непорозумінь щодо дальшого перебування у Польщі, бо пізніше залагоджувати всі непорозуміння буде дуже тяжко. Треба мати на увазі, що ухилення від реєстрації тягне за собою такі кари: штраф до 3000 зол., або увязнення до 6 тижнів, або те й друге разом і крім того, можливе ще й видалення за межі Польщі. — Головноуповажнений У. Ц. К. *Петро Холодний.*

Жертвуйте на оселю робітників пера!

„Т-во письменників і журналістів ім. І. Франка" у Львові зважилося на сміливий крок: воно купило площу з готовою мурованою хатою в Янім (біля зал. зупинки Камінь Довбуша) з метою створити там літню і зимову оселю для робітників пера, що потрібують підтержки для свого здоровля. Хата з 6 кімнатами і 1600 сяжневою площею коштуватиме до 3.500 дол. Товариство підписало вступний контракт, заплативши частину цієї суми, а решту ціни купна має заплатити на протязі квітня 1929 р.

Вам, здається, відомий стан сучасного українського письменства та доля наших робітників пера. Ні наші письменники, ні журналісти не в силі жити зі своїх гонорарів.

Те єдине, що залишиться колись майбутнім поколінням, як слід нашої сучасности — друковане слово, нині у нас знехтоване і родиться в дуже важких умовинах. Ніхто не думає нині над поправою долі робітників пера.

„Товариство письменників і журналістів ім. І. Франка" хоче дати їм бодай скромний захист, де вони раз у рік могли би відпочати та зміцнити свої сили й нерви.

Може ця оселя стане засновком нового осередка, який обєднає письменників і журналістів ріжних напрямків і світоглядів і причиниться до розбудження живішого культурного руху в Галичині.

Почин зроблений. Наші інституції склали поважніші жертви на купно згаданої оселі. Звертаємося оцим до Вас Громадяни, яким не байдужа наша література та преса, з проханням, причинитися яким більшим датком на вгадану ціль.

Жертви пересилати на книжечку ч. 1141. „Земельний Банк Гіпотечний" у Львові, вул. Підвалє ч. 7., або до адміністрації „Діла" Ринок ч. 10.

В обороні покривдженої установи.

З огляду на те, що від деякого часу зачали поширюватися слухи про те, будьто би „Фортуна Нова" усувала своїх службовників на те, щоби брати на їх місце дешевші сили, приймати на їх місце чужинців, або будьто би „Фортуна Нова" використовувала своїх службовників і т. д., словом речі, які найшли навіть вислів на загальних зборах Ревізійного Союзу Кооператив в виступі п. Волинянського, що вважая себе оборонцем всіх тих, що ті вісти поширюють, тому я змушений отсим в інтересі доброї слави нашої інституції ось що заявити:

1. Правдою є, що „Фортуна Нова" мусіла перевести тепер реорганізацію цілого бюра. Рішаючись на такий крок кермувалась управа дуже глубокими річевими мотивами, які не стоями і в тіснім звязку з платними даних службовників, бо інакше годі уявити собі підприємцю, ще й індивідуального, який з приємністю усував би в розгарі праці всіх обізнаних з діловодством урядовців на те, щоби, знаючи з досвіду, як некорисно відбивається така зміна на діловодстві, наставляв на їх місце нові і дешеві сили, що їх треба щойно вишукувати і ознайомлювати з діловодством через довший час.

2. Неправдою є, що „Фортуна Нова" приймає на місце усунених службовників української національности чужі сили і ней наклеєне вершком злоби, а правдою є, що „Фортуна Нова" на повних 40 люда затруднює кілька виключно технічних сил чужої національности, одначе того ніколи не затаювала, а навпаки постійні пошукування управи фабрики і за посередництвом всіх львівських перков як і нашої преси свідчить найкраще про заходи управи, щоби найти власні сили. Одначе на жаль відчувається в нашій браншї такий великий брак своїх фахових сил, що не лише доброго робітника, а взагалі пересічного робітника найти не можна. Хоча фабрика підучує власні сили, одначе така підготовка тревае довгими роками де з огляду на неосвідомлений національно міський елемент, є дуже проблематична. Тому ми були незвичайно зобовязані, якби всі ті, що так ревно опікуються нашими ділами, були ласкаві вишукати нам такі сили.

3. Неправдою є, будьто би „Фортуна Нова приймала на місце усунених службовників дешевші сили, а навпаки, на що зрештою може дати докази, всі нові дефінітивно приняті сили одержують вищі платні. Також не „орала" ніколи „Фортуна Нова" своїми службовцями, а винагороджує їх розмірно краще, як інші наші більші інституції. Те саме торкається і робітників, яких платня вища від платень у великих львівських фабриках. „Фортуна Нова" бере нерая молоді сили просто зі шкільної лавки, одначе завсіди за винагородою, а ніколи на безплатну практику. Також ріжні в чужих інституціях вже підучені сили одержують відразу значно більшу платню, ніж діставали в тих інституціях після довголітньої праці.

4. Правдою є, що „Фортуна Нова" не керується в доборі службовників ніякими протекціями ні іншими побічними мотивами, бо це завала установа, щоби могла позволити собі на творення сенекур, а шукає виключно здібних, обовязкових і дисциплінованих осіб з характером, людий, що поставлені на своїх становищах зуміють виконати покладені на них обовязки. Такі особи цеж капітал для кожного підприемства і був би найбільшим ідіотом той, що їх визбувався би.

5. Беручи вкінці під увагу, що ширені ріжними особами, що волюють запоза плотів стрілять, ніж виступати явно, вісти про буцім-то привдження наших службовників, приносять нам велику моральну і матеріяльну шкоду, тому прошу і взиваю всіх нальконтентів, щоби виступили явно і прямо з письменними замітами в пресі, а я зобовязуюся дати письменну і прилюдну відповідь у тій самій пресі та подати назвиска і причини усунення службовників, а також висоту платень дотеперішних службовників і тих, які були на їх місце приняті. Буде це найкращей спосіб для вияснення справи, на чому так мені як і нашій покривдженій вкладенами установі дуже багато залежить.

Львів, в квітні 1929.

Теофан Глинський
директор фабрики цукорків „Фортуна Нова".

1792 (—1

НОВИНКИ

— **До наших інституцій, товариств і приватних осіб у краю і за кордоном.** Наша редакція дістає щодня ріжні поклики, заяви, справоздання та оповістки з проханням помістити їх у часописі і то безплатно з огляду на вагу праці згаданих там інституцій, товариств, організацій або громадянські заслуги приватних осіб. Тому, що на цьому тлі приходить невинно до непорозумінь з авторами таких дописів, статтей і комунікатів, подаємо до відома, що всі цього рода „звіти", „повідомлення", а навіть статті, які мають по суті реклямову мету, чисто діловий інтерес чи особисті інформації належать не до редакції, а до адміністрації і що **вони можуть бути поміщені виключно за оплатою.** Редакція може поміщувати безкорисно тільки такі статті та інформації, які мають загально громадське значіння, а при цьому цікавлять увесь наш загал. Численні, зовсім оправдані нарікання читачів, що в часописі є забагато нецікавого, сухого матеріялу, є саме наслідком того факту, що ми надто часто приневолені містити та реклямувати безплатно працю ріжних наших установ, а навіть приватних

ІНЖ. БУДІВНИЦТВА
КОЖЕНЬОВСЬКИЙ ВОЛОДИМИР
виготовляє проекти і кошториси всякого рода будов, як: церков, світських будинків, млинів, каналізацій. — Проекти і обчисления залізнобетонових конструкцій. Бере в підприемство всякого рода будови. Обіймає технічний нагляд при будовах. 1698 3—3
ПЕРЕМИШЛЬ, вул. Коперника, ч. 36.

осіб, які не хотять розуміти, що ніде в світі преса не має і не може мати таких обовязків.

— **Обікрали „Сокіл" на Личакові.** З неділі на понеділок невідомі злодії вдерлись уночі до кімнат нашого „Сокола IV." на Личакові і розбивши замки позабирали з шаф черевики до копаного мяча, мячики і кілька пар штанів.

— **Великодні бажання** шліть на листівках „Рідної Школи". Серія — 8 колірових листівок П. Ковжуна. Одна 10 сот. Купцям значна знижка. „Рідна Школа", Львів, Ринок 10, II пов. або книгарня „Р. Ш." вул. Руська 3.

— **Проти „великого Борислава".** Пишуть нам з Дрогобича: Численна депутація складена з яких 500 осіб населення Мразниці, Губич, Тустановичі і Бані протестувала в старостві проти злуки цих громад в один „великий Борислав".

— **Українка.** В загребському тижневику „Seljacke Novine" ч. 14 з 5. квітня поміщений переклад українського народнього оповідання „Dobra djeca" (Добрі діти).

— **Перед 1-им травня.** Позавчора повідомляли ми за місцевою польською пресою про нові арештування комуністів у звязку з недалеким 1-им травня. Згідно з інформаціями поліції до Львова мало зїхатись уже тепер чимало комуністичних агітаторів. Прізвища кількох арештованих такі: Стефан Цівінський, приватний урядовець, варшавська студентка Бейля Френкель, Йосиф Гінсберг і Самуїл Лерер, студенти техніки у Львові, Єнта Мальцман з Кельц, Іван Завадський шахтяр з Горішнього Шлеська. Кажуть, що крім цього є ще арештовані й інші особи, яких прізвищ поліція не подає з тактичних мотивів.

— **Самогубства у Львові.** Двох молодих мущин, кушнір Кайлер і Петро Майнюк випили порцію йодини з наміром умерти. Сільного квасу напилась у розпуці якась служниця невідомого прізвища. Страшна погода впливає без сумніву в деякій мірі на нервові особи, яких життя не є заквітчане рожами.

— **З сільських трагедій.** Три роки тяжкої вязниці дістав селянин В. Матис із Жовтанець за те, що забив шевським ножем свого суперника В. Сідельника, який залицявся до тої самої дівчини. Матис підглянувши одної ночі, що Сідельник спить у кімнаті „його" дівчини, після забави на підпитку, влучив його у само серце. — У селі Реківці 27-літній Антін Бамбаровський після сварки зі жінкою і її батьками рішив усіх їх позбутись; стрілив до жінки, тестя та свекрухи, коли вони спали і крім цього ще порізав їх ножем. Після цього втік у невідомім напрямі.

— **Гинуть як мухи.** В Олеську (Золочівщина) хтось застрілив через вікно служачого кооперативи „Єдність" Юліяна Сухоставського. — У Тернопільщині три випадки самогубства: у Гаях Ростоцьких застрілився 28-літній Франц Сухецький, а в Тернополі повісився 24-літній М. Чумак — оба з нещасливого кохання. В Івашкові (Борщів) повісився секретар громади Бережанка М. Білинський у 63 р. життя з остраху, що стане перед судом за розстрачені громадські гроші. — У Задубрівці (Снятинщина) Микола Юрійчук убив сокирою свого батька Івана, який побивав його, висилаючи його, як німого, жебрати і приносити собі гроші.

— **Феноменальний гімназист.** У німецькім містечку Гіссен гімназист 7-ої кл. Кірхгаймер звернув на себе увагу міністерства освіти, а навіть спеціялістів учених. Він написав наукову розвідку з палеоботаніки, яку признали настільки зрілою, що звільнили його від іспиту зрілости. Преса пригадує, що згідно зі середньовічною традицією такі вимкові молоді таланти діставали титул „доктора гоноріс кавза".

— **Звістки з усієї Польщі.** Професори варшавського університету дали відмовну відповідь проф. Воронову, який хотів приїхати до Варшави і зробити там експерименти відмолодження. — 7 чужинних великих підприємств (здебільша американських) внесло оферти на електрифікацію Польщі. — У Познані помер проф. університету д-р А. Корчинський, хемік. — У лютім було запротестованих у Польщі 390.339 векслів на 88 міліонів зол. — У Варшаві радив 6. і 7. ц. м. зїзд польок-легіоністок.

— **Про капці й мило.** Міністерство освіти у Варшаві видало один обіжник, в якому находимо цікаву ідею. Обіжник звертає увагу директорів шкіл на одну причину частих простуд і ріжних недуг серед молоді. Учні, що приходять до школи в перемочених черевиках сидять у них у клясі і легко простуджуються. Тому слід було би подбати для них за капці, які вони вдягали би,

входячи до кляси, а черевики залишали для сушки. Є це бажане головно в добі дощів і снігу від 1-го листопада до 1-го квітня. Обіжник не згадує ще про другу причину ріжних недуг в усіх школах напротязі всього року: брудні руки. В кожній клясі повинна бути вода для рук і мило, а кожний школяр повинен обовязково бодай раз підчас шкільних годин мити руки і мати власний рушник.

— **Покарана артистка.** Два тижні тому варшавська артистка Горчинська приняла від одного багатого панка грошевий дарунок, буцім-то наслідуючи (по свому) грішницю Магдалину, щоби ці гроші жертвувати на будову дому для польських акторів. Союз артистів визначив у цій справі товариський суд, який розслідивши справу виключив п. Горчинську на рік зпоміж своїх членів. За цей час Горчинська не зможе виступати в ніякім театрі.

— **Дорога газета.** Дирекція поліції в Льондоні видає свою власну „Поліційну Газету". Ця газета виходить двічі на тиждень і друкують її у пять тисяч примірників у власній друкарні дирекції поліції. Газета в продаж не йде й оголошень не приймає. Видання її коштує 50.000 долярів річно. Ця газета містить дуже багато знимок ріжних злочинців, за якими шукає англійська й міжнародня поліція, знимки вкрадених дорогоцінностей, то-що. Тут є статті про ріжні питання поліційної техніки та ради для починаючих детективів, приміти арештантів, які втікли з вязниць... Досвід показав, що ця газета дуже допомагає поліції боротися зі злочинцями і тому рішено видавати її щоденно.

— **Доля сестри б. цісаря Вільгельма.** Недавно в Боні відбулися дуже бурхливі збори віривтелів сестри бувшого німецького цісаря Вільгельма, тепер пані Зубкової. Збори виявили, що маєтки пані Зубкової дійшли до 660.000 марок, в активів нема жадних. Віритслі енергійно запротестували проти того, що пані Зубкова далі живе в палаті Шавмбург, за яку платить 9 тисяч марок місячно й тримає 6 чоловік служби. Збори віритслів ухвалили виселити паню Зубкову з палати й оселити її в умебльованих кімнатах, лишивши їй одну служницю. Гроші на життя буде пані Зубкова одержувати від комітету віритслів. Голова зборів сказав: „Ми не можемо допустити, шоб вона голодувала". Сам пан Зубков перебуває тепер у Монте Карльо і збирається звідти їхати до Голівуду, де хоче виступати в кіно.

— **Цілунки в парляменті.** Спікер англійської палати громад має розвязати тяжку проблему: чи можна цілуватися в палаті громад, не порушуючи вікових традицій британського парляментеризму. Жінки-посолки досі витались між собою, як і їх мужеські колеги, подаючи собі руки. Та тепер повстав небувалий прецеденс: у складі палати зявилися дві подружі пари. Недавно один посол робітник Дольтон, виїздячи з Льондону, прощався в салі засідань зі своєю жінкою, теж посолкою, й прилюдно поцілував її. Інші посли, які бачили цей поцілунок, знайшли, що такий вчинок нарушує парляментарну традицію й поскаржилися спікерові. Спікер тепер не знає, що робити, й хоче тепер поставити цю справу на загальне обговорення палати: чи може жінка цілуватися з чоловіком у парляменті, коли вони обоє посли?

— **1000-літній парлямент.** Цього року Ісландія буде святкувати тисячоліття свого парляменту. Ще 930 р. Ісландці виробили свою конституцію, яка досі має силу й годі вибради своїх 36 послів. Цей парлямент іменує також міністрів, яких має. Ісландія є автономною державою в складі данської держави й має в данській раді міністрів у Копенгагені свого окремого міністра.

— **Перший Веснянний Вечір,** получений з музично-вокальною програмою та товариськими сходинами уладжує для своїх членів і запрошених гостей „Тов. Українська Захоронка" у Львові, в суботу дня 13. ц. м. в салях „Української Бесіди". Атракцією вечера буде вибір міс Львовянки і містер Львовянина. Буфет у власнім заряді. Для п. „ремістів" окремі столики. Початок о год. 8 веч. 1791 1-1

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Середа 10-го, г. 7·30 веч. „Богема" опера Пуччінія. Виступ п. Дембіньскої.

Четвер 11-го, г. 7·30 веч. „Двох павів Б."

Кіна.

„Аполльо": „Дама в льожі ч. 13" з Гретою Гарбо.

„Лев": „Богині спокус".

„Оаза": „Люп нг зі люп".

„Палас": „Танечниця з Москви".

„Пан": „Тіни гарему".

„Фатаморґана": „Снитання княжни Трубецької".

„Химера": „Крила".

Програма радіо.

Четвер 11-го.

Льондон (358) 20·45 Концерт „Еоліен Плеєрс".

Парнж (1714). 15·45 Симфонічна музика. 18·35 Пате.

Берлін (475,4). 20·00 Пасторала Гендля і кантата Баха.

Мюнхен (536.7) 20·00 Симфонічний концерт.

Відень (519,9). 20·05 „Афродита" і „Гайдентора" опери Оберлайтнера.

Міляно (504,2). 18·00. Джезбанд. 20·30 „Сафо", опера Пуччіні.

Рим (413,8). 20·45 Симфонічна орхестра „Заратустра" Р. Штравса.

Прага (343,8) 19·30 Симфонічний концерт Фільгармонії.

Будапешт (545) 12·05 Циганська музика. 17·40 Оперова орхестра.

Москва (1412,3). 19·10 Симфонічний концерт.

Харків (1680) 18·30 Трансмісія з київської оперн.

Варшава (1395,1) 17·55 Сучасна музика. 20·30 Концерт орхестри. 22·30 Трансмісія музики.

Пятниця 12-го.

Льондон (358). 21·00 Симфонічна орхестра.

Парнж (1741). 18·35 Пате. 20·30 Концерт Ляпарр.

Берлін (475,4). 20·30. Радіоорхестра.

Мюнхен (536,7) 19·15. Концерт мандоністів.

Ляйпцір (361,9). 20·00 Опера Гендля.

Штутгарт (374,1). 18·45 Оперова музика.

Рим (443,8). 20·45 „Паганіні" Легара.

Міляно (504,2). 20·30 Симфонічний концерт.

Відень (519,9) 20·00 Народня австрійська пісня.

Будапешт (545). 17·50 Циганська музика.

Київ (775) 19·00 Легка музика.

Москва (1412,3) 16·00 Класична музика. 20·00 Літературна пятниця.

Харків (1680). 18·30 Етнографічний концерт.

Варшава (1395,1). 17·55 Концерт в кавярні „Оаза". 20·15 Симфонічний концерт.

Спішіться з висилкою членських вкладок до Т-ва „Просвіта". Нехай ні одного не буде між нами, який не став би в ювилейному році його членом.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Учениці III. Держ. ем нар Ту Львові запрошують на **Концерт в честь Тараса Шевченка**, який відбудеться в четвер, дня 11. квітня о год. 7. вечер, в салі Музичного Інституту ім. Лисенка 1780 2—2

Товариш'в, які в році 1917-18 ходили до VII. класи головного заведення акад. гм. у Львові зволять подати до відома на адресу тов. Р. Малішевського, Львів ул. Голубова 21 — чи візьмуть участь у товариському Зїзді, який відбудеться 19. мая н. р. у Львові. — Богдан Мавбушка, Мих. Пежанський, Роман Малішевський 1787 2—2

Оголошення. Надзвичайні Загальні Збори Відділу Т-ва „Український Центральний Комітет" у Львові відбудеться дня 14-го квітня 1929 р. в салі Т-ва „Бесіда (Народній Дім) в цілі вибору Управи. Початок в годині 9 ранку. — Головноуповноважений У. Ц. К. **Петро Холодний.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ВИЛЯГОНІ ЯЙЦЯ імпортованих червоних „Rhode Island" по 1 зол. штука продає П. Котеньва. Львів поч. сирника 106. При більших замовленнях прошу жадати оферти. 1735 2—3

МЛДНІ бранзолетки, також іншу біжутерію поручає дешево Дом б-ровскі-Розважевскі, Львів (Готель Жоржа), Тел. 7—29. 1366 39-7

БОГДАНІВКА—ЛЬВІВ, вулиця Церковна 25 негайно до винайму в новій віллі 2 покої, передпокій і кухня, або покій і кухня на II. пов. Близько трамвая. Інформації на місці. 1768 1-1

КУЗЬМА АДАМОВСЬКИЙ в Смільнику к. Бан ороду пов Ліско, уневажнює загублений Dowód tożsamości konia Nr. 320.705 Serja C. виданий у Волі мітовій 21.VI. 19 8 і ейпонним інспектором коней в Перемишлі. Опис коня: валах, ур. 192? р. зріст 138 цм., шпаковатий зі вилдою на чолі, здатний до табору. 17 6 2—3

СПІЛЬНИКА на 1.000 долярів пожукую до добрепросперуючого інтересу. Адм. Дзла під „Інтерес". 1778 2—2

МИКОЛА МАЦЬКО, син Тимка і Евн уродженний в р. 1884. в Шкді пов. Явосів уневажнює згублену військову книжечку видану через ПКУ. Городов Ягайлонський. 1784 2—3

ПАНЧОХИ, Шкарпетки, Рукавички і Трикотажі поручає **Гавриїл ЖИВЧАК**, вул. Кілінського 1. 1723 6—15

ПРОСВІТЯНСЬКИЙ ГИМН Я. Ярославенка на мішаний хор в легкому укладі, партитура з подвійними голосами на 2 зол. висилає кожна книгарня „Торбан", Львів, вул. Осолінських ч. 6. 9- 0

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській роботні **Івана Зельтенрайха** Львів пл. Марійська ч. 5 — З проханнй просимо репарації присилати почтою. — Старомодні ламські годинники перероблюємо на ручні 3 б 155-7

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг нервів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентґеном. 8—24

МЕБЛІ стильові, першорядних виробів; спальні, їдальні, сальони і мужеські покої як також поодинокі части по приступних цінах — поручає фірма:

БРИК і ГРИНЕР Львів, Ягайлонська 24 тел. 21—76. (біля кіна Марусеньки). 1710 3—3

НЕРВОЛЬ

Хеміка д-ра ФРАНЦОЗА, одиноки радикальни і випробований середник (натирання) на

РЕВМАТИЗМ

кольку в причини перестуд, на постріл, ісхіяс і т. п.

Жадати в аптиках. Жадати в аптиках.

Вибір і годовна продажа.

АПТИКА МІКОЛЯША

ЛЬВІВ, КОПЕРНИКА ч. 1.

870 14—?

Найдешевше у Львові

заведення гафтів і плісування

старого МІЛЛЄРА

Ринок 18. І. пов.

над Аптикою. Телефон 69-45. виконує

Гафти, мережки, ендльовання, паризькі пліси в 42 взорах.

1771 2—3

Звичайні Загальні Збори „Народної Лічниці" відбудуться 26-го квітня н. р. (пятниця) в год. 6-ій веч. в домівці Т-ва „Зоря" при вул. Вірменській ч. 25. під слідуючою програмою:

1. Отворення Збор в.
2. Відчитання протоколу останніх Загальних Зборів.
3. Зв т Дирекції з діяльности і касове рік 1928 і чвертрік 1929.
4. Звіт Контрольної Комісії.
5. Вибір голови і членів Ради.
6. Зміна статуту.
7. Внесення. 1781 1-1

За Управу „Народної Лічниці": **Володимир Децик** вич, голова **д-р Тит Бурачинський**, за секретаря

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів Ринок ч. 10.

ч. 81 (11.422). Львів, пятниця 12. квітня 1929. Pocztowa opłata zaryczałtowana. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполудням. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Важка криза.

Львів, 11. квітня 1929.

Можливо, що в хвилині, коли ці стрічки дійдуть до наших читачів, у Варшаві вже буде новий уряд. Можливо, бо останні інформації, які наспіли з Варшави, кажуть, що урядова криза на укінченні. Новим премієром мав би стати дотеперішній міністр освіти д-р Казимир Свїтальський. Можливо, що він ним і стане. Про його особу та політичну фізіономію богато писати не треба. Він мав би бути ставлеником тієї ґрупи в таборі санації, що визнає необхідність „твердої руки" в правлінні, що все обстоювала і обстоює пряму лінію радикального розтинання всяких політичних вузлів. Дехто зве ту безкомпромісову ґрупу санаційного табору „ґрупою полковників". Наведеного вистане, щоби собі представити бодай у ґрубших нарисах майбутню політику наміченого премієра.

Теперішня криза польського уряду є виплывом польської державноустроєвої кризи, що тягнеться вже від травня 1926 р. Новий уряд Свїтальського стане перед завданням ту кризу поглибити та закінчити, а точніше кажучи, то довести започатковану травневим переворотом кризу до її льоґічної розвязки. Чи вдасться йому це, та чи він успішно поладнає таку незвичайно великої ваги справу?

Очевидно, що відповідь на ті питання зможуть принести тільки самі події та їх дальший розвиток. Бож для нікого нині в Польщі не є тайною, що дальша ґра у війну між урядом і соймом неможлива. А неможлива тому, що відбивається дуже відємно на господарському і міжнароднього положенні Польщі. Нині пишуть про те голосно вже й санаційні органи і вимагають від найвідповідальніших чинників скорих рішень і покінчення з теперішньою провізорією.

Отже криза уряду є тільки першим етапом, першим, що так скажемо, кроком на шляху, який веде у нетри боротьби за перебудову польського державного устрою. Кажемо у нетри боротьби, бо така боротьба без сумніву буде, і буде вона, можна надіятись, завзята та затяжна. Коли розпустять сойм, вона буде вестися поза ним. Але заки це станеться, заки сойм перестане істнувати, то нема сумніву, що він з мотивів самозбереження і з мотивів обстоювання свого престіжу, буде протиставитись усяким диктаторським тенденціям правління. А це може і мусить тільки приспішити його кінець. Бо теперішній сойм найшовся в такому примусовому положенні, що не може не виступити в обороні свого престіжу і своєї гідности. Згідно з конституцією він (сойм) має право вимагати від президента скликання сесії (на підписане 148 послами домагання). Якщо теперішня соймова більшість скористає зі свого права і доведе до відкриття сесії, тоді сойм без сумніву стане чинником, що зможе приспішити хід політичних подій у Польщі та звести його на цілком непередбачуваний і неожиданий шлях. Чи до того дійде — не знати. Але це в витвореній ситуації не найважніше. Найважніше те, що Польща найшлася в моменті, в якім зарисовуються перед нею перспективи поважних внутрішніх потрясень.

Від них не спасе вже мабуть держави ні новий санаційний уряд під проводом д-ра Свїтальського, ні під ніяким іншим проводом. Ще менше таких на опанування положення у теперішньої польської соймової опозиції, яка взагалі не булаб взятною д о утворення парляментарного уряду на випадок, якби — але це тепер неможливе! — санаційний табор скапітулював і зробив місце лівиці. Одним словом положення незвичайно складне і вагітне в дуже численні, а до того й у великій мірі не милі для полякін несподіванки.

І якби там не гороїжилася радикальна „полковницька" ґрупа санаційного табору, якби не погрожувала всій опозиції, то їй не вдасться безболізно опанувати самого невмолимого життя та протиставитись льоґіці подій, які будуть висліднею того, що їх підготовляло від 1926 р. Вже тепер помітне в господарських колах поважне занепокоєння за долю завтрішнього дня. А такий чи інший вигляд обновленого вправді, але того самого по дусі і політичним тенденціям, тільки радикальнішого у тактиці уряду, не вплине успокоюючо ні на госп. кола ні на біржеві семафори.

Економічна скрута.

(Допис з Волині.)

Луцьк, 10. квітня 1929.

Лише щоденні безпосередні взаємини з селянами дають можливість пізнати ті драми їхніх будніх, про які пересічні мешканці волинських міст, а навіть і наші діячі рідко мають поняття.

Чергою драмою поважної частини селян-рільників, переважно малоземельних, є брак гроша на насіння. Ледви дихнуло весною, як серед цих селян почалася розпучлива метушня. Така вже традиція: „Грім не вдарить — мужик не перехреститься". Лише коли треба виїздити в поле, він шукає позички насінням чи грішми.

„Світ, як кажуть, не без добрих людей"! Випозичаючи селянам насіння, ці „добрі люди" беруть в осени до двох-трьох пудів пшениці за пуд вівса чи ячменю. Легко собі уявити, що дає селянинові така господарка і чому наступної весни в нього знову не буде ні насіння ні грошей.

Позички грішми на весняні засіви в приватних осіб бувають не лекші: селяни іноді згори запродують майбутній урожай.

Насінна весняна драма остільки дошкулює селянам, що вони самі починають думати про творення громадських насінних фондів. Цією тенденцією покористувалася луцька філія „Сільського Господаря" й допомогла для проби зорґанізувати своїому кружкові в с. Гнидаві випозичальню насіннього збіжжа. Насінний фонд цього кружка склався з добровільних жертв заможніших членів; позички-ж вилаються бідніщим, яким насіння брак. Цим простим способом розвязується драма кількох селян-хліборобів. Можна з певністю сказати, що повстання таких випозичалень насіння при істнуючих і майбутніх кружках „С. Г." вратувалоб богато незаможних селян від тяжких весняних клопотів і осінньої руїни.

Маємо Рільний Банк і маємо українські кооперативні банки, які мають своїм завданням вилавати позички майже виключно селянам-рільникам. Здавалось би, що Рільний Банк повинен би сам просити наші банки обмежувати необхідні кредити й розподіляти їх між нещасними селянами, позбавленими насіння. Це повинен би робити хоч би з огляду на майбутні податки, яких селяни не в силі будуть платити. Та цьому Банкові накидають обовязок робити „політику". Не думайте, що економічну, ні — політику іншого характеру. Нашим кооперативним банкам і іншим інституціям майже отверто говориться: „Або ви будете робити потрібну для нас політику, або киньте надії на те, що українські селяни будуть мати гроші". Коли-ж „Українбанк" у Луцьку встрявати в „політику" не побажав, то йому відібрано й той скромненький кредит, який він мав (30 тисяч).

З другого боку польські політичні чинники стараються використати грошево скруту селян на те, щоби запрягти їх до свого національно-нівеляційного плуга. Приспішено форсують на села каси Стефчика, хоч там, де вони повстали раніше, вже встигли збанкротувати в очах селян. А одночасно твориться й спеціяльна пастка під українським шильдом: реґіональний український кооперативний кредитовий Банк у Луцьку, який має, очевидно, недвозначні політичні завдання. Цей банк не є новинкою. В свій час Сіяоський руками Оскілка створив подібний банк у Рівному. Селяни, щоб одержати в ньому позичку, мусіли раніше записатися до партії й підпорядкувати себе тим, що давали гроші. Таке саме хапання селянських душ, прибитих грошевою скрутою, мають і будуть мати всі подібні банки. Не господарське відродження, не двигнення селян на шлях поступового господарювання, а вузьке націоналістично-шовіністичне політиканство керує цею акцією.

Для ілюстрації того, якими засобами втягають наших селян, що потребують грошей, у різні політичні комбінації, наведу процедуру одержування кредитів на насінництво. В моїх руках є друковане подання до кредитової інституції про видачу короткоречинцевого кредиту на насінництво з квестіонарем і зобовязаннями довжника. Щоб одержати позичку, селянин мусить мати на цьому поданні опінію: 1) „Кулка рольнічого" (то значить бути його членом); 2) мужа довіря „Союзу кулок рольнічих"; 3) Окружного „Союзу кулок рольнічих"; 4) інспектора бжільництва при „Союзі кулок рольн." На поданні зазначено: 1) що без опінії зазначеного інспектора, кредиту не можна дістати і 2) що ця процедура та зобовязання видані за порозумінням і згодою Рільного Банку з дня 20. березня п. р.

В квестіонарі є запити, чи бажає петент записатися до насінничої кооперативи в... (звичайно польській в Луцьку), а як не бажає, то напевно буде мати опінію відємну.

Отак, Рільний Банк віддає монополь усіх кредитів у руки польських орґанізацій — „кулок", кас, кооператив, штучно створених з явною політичною метою.

Слабші духом чи більше безпорадні йдуть туди, запрягаються до політичного воза, щоби пережити скрутну внутрішню драму і при першій можливости тікати.

Отак грошева скрута нашого, ще слабо зорґанізованого селянства використовується чи-то для приватного визиску, чи-то для роблення „політики". Ця „політика" не давала „бажаних" наслідків" досі, не дасть і надалі. Але тимчасом вона робить селянську грошеву драму ще болючішою, ще страшнішою.

На жаль, до цеї драми прикладають руки й деякі українці. **Хліборо6.**

Комуністичні болячки.

Праві ухильники в комуністичній партії СРСР.

Радянська преса приносить тези промови голови Всесоюзного Виконавчого Комітету Рад Калініна про „шляхи сільського господарства", які намічує комуністична партія для селянства в СРСР.

В тих тезах є й аналіза ідеольоґії т. зв. правих ухильників у сільсько-господарському питанні. Це аналіза дуже цікава і варта з нею познайомитись. Калінін каже, що до найважніших помилок правих належать такі:

„1. Всупереч постанові XV. партійного зїзду праві ухильники прагнуть затиснути і згорнути розвиток радгоспів та колективістичного руху, що має рішаюче значіння з погляду не тільки майбутнього радянської країни, коли ці форми хліборобства посядуть переважне місце у сільському господарстві, але й з погляду нинішнього становища, коли розвиток великого хліборобства у державних і колективних формах пролетарська держава протиставляє глитайському типові створення великого хліборобства. Курс правих на відмовлення від будівництва великих соціялістичних фабрик, та від де далі більшої підтримки розвитку колективів, на відмовлення від систематичного та впертого переходу сільського господарства на базу великого виробництва, партія розглядає, як отвертий перехід на позицію глитаїв, отверте відмовлення від провідної ролі робітничої кляси в галузі розвитку с.-госп. виробництва. Партія відкидає цей правий ухил від партійної опінії з такою-ж рішучістю, з якою вона відкинула кілька років тому троцькістське перекручення партійної лінії, що приводить до підриву спілки робітничої кляси із середняком.

2. Всупереч безперечним показчикам зростання сільського господарства та якісному зрушенні в ньому, праві ухильники базіканням про „деґрадацію сільського господарства", маскують свою опортуністичну платформу у питанні про шляхи розвитку сільського господарства. Ці галасування правих про „деґрадацію сільського господарства", як і антиленінська теорія ґраних *про „постійні поступки"* дрібнобуржуазним верствам села, відмовлення від регулюючої ролі держорґанів на ринку, відмовлення від індивідуального оподаткування верхніх верств глитайства тощо, на ділі є ідеольоґічне відображення натиску на радянську державу капіталістичних елементів, що прагнуть повернути село на капіталістичний шлях. Партія рішуче відкидає цю капітулянтську позицію правих, бо вона на ділі доводить до відмовлення від пролетарського керівництва селянством.

3. Всупереч постановам XV. партійного зїзду.

праві ухильники прагнуть підмінити лінію партії „на посилення наступу на глитая" політикою мирного співжиття з глитаєм і „вростання глитая в соціялізм". Це на ділі означає курс правих елементів на відмовлення від основної лінії партії, спрямованої на знищення кляс. Тим самим, лінія правих веде до увічнення глитайської кабали та експльоатації бідняцьких і середняцьких мас глитайством.

Звідси опортуністичне заперечення правими факту загострення клясової боротьби на селі, наперекір неодноразовим вказівкам Леніна на те, що диктатура пролетаріяту означає не припинення клясової боротьби, а її продовження в нових формах, іноді в найгостріших формах, особливо у звязку з успішним витісненням капіталістичних елементів соціялістичними в умовах НЕП-у.

Партія рішуче відкидає антиленінську теорію вростання глитая в соціялізм, як теорію, що веде до роззброєння робітничої кляси перед клясовими ворогами, приспання її революційної пильности, до послаблення її боєспроможности в боротьбі за подолання господарських труднощів на основі генеральної лінії партії.

4. Праві ухильники намагаються замазати ролю й значіння самостійної організації широких мас бідноти. Спроби замазати або замовчати це найважливіше завдання партії, на ділі спрямовані не тільки проти бідноти, але й проти середняків, скільки організація бідняцького селянства має за свою мету посилити підпору радянської влади на селі, посилити відсіч глитаєві, зміцнити на ґрунті цієї відсічі спілку бідняка й середняка-селянина. Партія рішуче відкидає ці спроби втягти партію до опортуністичного болота політики відмовлення від зміцнення підпори партії на селі, політики розвязування глитая в його боротьбі з біднотою.

5. ЦК мобіліязував волю й активність робітничої кляси, щоб здійснити максимально можливий темп індустріялізації у звязку із заходами економічного піднесення широких мас селянства та створення громадського великого сільського господарства. Всупереч прямій вказівці Леніна про те, що „за єдину матеріяльну основу соціялізму може бути велика машинова промисловість, здатна реорганізувати і хліборобство" (Ленін, т. XVIII. ч. 1. стор. 316), праві ухильники намагаються згорнути темп розвитку індустрії.

Партія з усією рішучістю відкидає цю позицію. Не капітулянтські пропозиції про зменшення темпу розвитку індустрії, а зміцнення вмички, за допомогою посилення індустріялізації та швидкого розвитку галузей промисловости, що обслуговують виробничі потреби сільського господарства, яке реорганізується — ось така позиція партії".

Наведених пять „головних гріхів" правих „ухильників" є причиною незвичайно затяжної та важкої кампанії теперішніх офіціяльних кермачів російського комунізму, кампанії, яка, до речі кажучи, ніяк не може увінчатися цілковитою ліквідацією правого ухилу.

ЗАМІТКИ і ВІДГУКИ.

Апель до президента.

Орган ендеції „Газета Варшавска" з 10. квітня (ч. 100) приносить статтю п. н. „Голос президента", в якій між іншим читаємо:

„Арт. 54. конституції каже, що президент Річипосполитої перед обняттям уряду складає перед Національним Зібранням присягу, що починається словами: „Присягаю Богові Всемогучому, в святій Трійці Єдиному й прирікаю Тобі, Народе польський, на уряді президента Річипосполитої, який перебираю, свято додержувати й боронити права Річипосполитої, а передовсім конституційні закони". А далі „Газета Варшавска" дає від себе до цього такий коментар: „Великою й страшною в відповідальности є ця присяга! І якже це так діється, — на Бога живого, — що пресові органи, які хотять бути архикатолицькими, майже щодня зі злочинною легкодушністю пишуть про державний переворот, якого, очевидно, своїми силами не можуть перевести, але до якого заохочують інших". По тім „Газета Варшавска" цитує артикул 61 конституції, в якому стоїть: „За зраду держави, знасилування конституції або карний злочин може потягти до відповідальности президента Річипосполитої лише сойм ухвалою більшости 3/5 голосів".

„Таким чином — читаємо далі у „Г. В." — поруч відповідальности перед Богом істнує в конституції також відповідальність перед державою — перед Державним Трибуналом. Уважаємо своїм обовязком навести ці постанови в теперішній хвилі, щоби додати певности переляканій суспільности, що є в державі найвищий чинник, президент Річипосполитої, який узяв на себе супроти Бога й народу тяжкий і відповідальний обовязок боронити конституцію, цілу конституцію, а не тільки якінебудь окремі її постанови. А коли так, то весь край мусить мати надію, всупереч поголоскам, які ширять ріжні нелочитальні органи преси, що хоч і нагромадилися над нашою державою грізні хмари, то президент Річипосполитої знайде в собі досить сили й волі, щоби ці хмари розігнати. Голос має президент республики! Стверджуємо це не для якихнебудь побічних мотивів, бо політично стоїмо далеко від президента Мосціцького. Стверджуємо це виключно в інтересі народу й держави, бо крім права й присяги також фінансове, економічне й внутрішнє становище краю є таке, що всяка переворотова гра неминучо веде до катастрофи. Це стверджує не тільки недільна ухвала Головної Ради народової (ендецької) партії, але навіть розважніші чинники в урядовому таборі. Голос має президент Мосціцький! На той голос чекає вся Польща!"

Ось до чого додумались ендеки! Для них тепер остання дошка рятунку для загроженої рівноваги в Польщі — апель до президента!

—o—

„Українська меншість у Польщі".

В ч. 80 краківського „Часу" уміщено статтю Р. Мазановського під повищим заголовком. В цій статті автор старається доказати, що нема жадних фактів на те, щоби сконстатувати, як відносться українське населення Польщі до польської держави та її місцевих органів влади. Це, на його думку, міг би зробити хіба лише плебісцит. Ні голоси української преси, ні опозиція українських парляментарних клюбів, на його думку, не відбивають справжніх настроїв українського населення. Та цього ще мало. Автор старається доказати, що властиво нема суцільної території, заселеної українським населенням і що це утруднює розвязання проблеми „української меншости". А висновок з усього цього ясний: „Я особисто гадаю, що гладження непримиренних українських політиків було би проти психольогічних почувань українського хлопа. Господарське підесення кривю, справедлива, але суворо управа, дали би може кращі наслідки". Ці все, що вміє сказати про українську справу в Польщі п. Мазановський. Чи не шкода „Часові" паперу на друкування таких річей?

Бомби в індуському парляменті.

Дві бомби, які кинено в індуському парламенті, цілковито знищили лави, на яких сиділи представники уряду. Поранено пять осіб, між ними також міністра фінансів сер Джорджа Шустера, одначе рани не є небезпечні для життя, бо як показало слідство, бомби мали слабу вибухову силу. Сер Джон Сімон, голова англійської комісії для досліду індуської конституційної реформи, був на галерії і через те не ранений. Коли впала перша бомба, між присутніми послами почалася паніка й вони кинулися до дверей, щоб вийти з салі. Два індуси, що кинули бомби, відстрілили з револьверів у повітря й гукнули — „це ми зробили". Поліція без опору арештувала їх. В салі знайдено розкинені відозви, які мали підпис: „Гіндостанська соціялістично-республіканська армія". В цих відозвах вказано на масові арештування провідників робітництва й на те, що парлямент готує новий закон про публичну забезпеку. З огляду на те, гіндостанський республіканський союз дав наказ своїй армії виступити активно.

Іменування радників Промислової Палати.

Мін-ство промислу та торговлі іменувало на 6 літ радників львівської промислової палати. До промисл. секції: проф. Сокольніцького, інж. Бжозовського, інж. Плятовського і Зісера. Радниками до торг. секції іменовані: проф. Ол. Домницький, Микола Заячківський та Френкель.

ВОЛОДИМИР БІРЧАК. 31)

БЕЗЖУРНІ ДНІ.

Оповідання.

(Продовження.)

— Працюймо, щоб великий момент застав велике покоління! — доповняв святочно Стецько, повставши з місця і відкривши голову. — Ось моя рука, що з того шляху не зійду ніколи. Працюватиму, сіятиму слово. І ні гріш, ні почести, ні особисте життя, ні страх не зібють мене з тієї дороги! Це присягаю я тобі, друже мій єдиний, ось тут, під тим розпятим на хресті.

Стецько подав Грицькові руку. І Грицько простяг свою, пригорнув Стецька і прошептав:

— І я тобі присягаю те саме біля цього хреста, під цими липами, в цю чудову місячну ніч.

— Витнім собі по галузці липи й заквітчаймо себе нею на памятку присяги!

Повитинали собі по зеленій вітці й заквітчалися ними, як юнаки до шлюбу.

XXV.

— Щож думаєш про свою Ксеню? — спитав Грицько приятеля, коли, відпочавши, йшли далі.

Стецько наче не чув цього питання. Грицько взяв його попід рамя і повторив питання:

— Що думаєш про свою Ксеню?

— Як-то що?

— Любиш ти її? — спитав Грицько вдруге тихо.

Місяць пішов у низ і став заходити. Від сходу зацвило небо червоними кровавими маками і синіми блаватами. Світало

— Не розумію, чому ставиш це питання? — відповів Стецько.

— Значить: любиш, бо втікаєш від прямої відповіди. А любиш її щиро?

— Коли люблю, то щиро, або не люблю — відповів Стецько. — Чогож питаєш?

— Чого питаю? Бо думаю, що хтось є добрим письменником, або ним не є. Сам ти казав під кріслатими липами, що перед нами важкі, великі завдання. Масі, яка животіє маленькими ділами, маємо дати напрям, ідею, вщіпити їй тугу і бажання великих діл. А ти що, мій друже єдиний?! Скінчив фільософію, оженився з любови, взяв місце при гімназії, дістав обухом по голові і — пропав! Який ти письменник тоді? Нам, друже, мій треба вчитися, багацько вчитися, побувати в чужих краях, жити для великих діл широким помахом могутніх молодечих крил. А ти що?

— А твої любовні вірші до твоєї Ксені?

— Мотиви, мистецтво, яж казав тобі це вже не раз і не два. Мотиви! В житті хотів би я від неї як найдальше бути.

— Ха-ха-ха! — реготався Стецько. — І ти, Грицьку, віриш, що можна втекти від життя? Ти віриш, брате, що можна любити, писати палкі вірші до своєї любки і рівночасно з тим не хотіти її мати, одружитися з нею? Це хіба в тебе одного можливе! Це все неприродне, а що неприродне — мусить згинути! А зрештою письменник повинен пізнати як найширші виднокруги життя, він сам повинен пережити що найважніші обяви життя. А деж ти їх пізнаєш, як не в родині, не в батьківстві? Казав, добре це казав котрийсь американець, що в суспільних справах не повинен промовляти той, хто не зробив оцих чотирьох діл: не виплекав дерева, не збудував дому, не був жонатий і не виховав сина...

— В суспільних справах! — перебив Грицько. — Я-ж поет.

— І до поета це відноситься, бо як можеш промовляти до всіх, не пізнавши хоч тих найважніших фаз, якими жнють майже всі?

— І по четвертому році фільософії оженитися!

— Так я не кажу, але й не бачу ніякої причини, чому любов, найгарніший обяв життя, мала бути противна мистецтву? Цього я ніяк не в силі зрозуміти. А в тім ця вся наша розмова більш теоретична, бо щож? Я був усього раз із нею навіть добре не пізнав ще її. А пізнаю, побачу, що з неї буде щирий друг і приятель, тоді, ну — тоді й побачу і напевно вже скажу тобі!

— Ого! Я вже нині певний, як випаде це „побачу", це „пізнаю"...

Стецько замовк. Щойно по хвилі спитав друга:

— А тиж не сподієшся знайти в своєї Ксені щирого друга і приятеля?

— Боюся її! — відповів тихо Грицько. — Боюся, що вона обпалить мої крила. Широко хочу їх розмахнути, піднестися високо й буйним лотом захопити широкі виднокруги, але боюся, що вона все буде при землі.

— І добре! — перебив Стецько. — Нещастя було би твоїм, якби дістав таку саму, як ти. Коли високо злотів під хмари і стратив землю під ногами. Ми-ж всі діти землі, від неї не втечемо.

— Це правда! — промовив Грицько. — Але боюся, що вона бачить в мені не поета, що йде в бій на ціле життя, а студента, який небаром докінчить свої студії і буде мати хліб. Хліб! Розумієш! Ось чого й боюся.

— Сподіюся, що моя Ксеня... — зачав Стецько, та вже по третьому слові відчув, що товариш його не слухає. Замовк і сам став мріти про своє будуче щастя, про Ксеню. Була ось тут біля нього й шептала як друг і приятель.

(Продовження буде.)

Конгрес „Жіночої Ліги Мира“ у Відні.

В кінці березня у Відні відбувся великий інтернаціональний конгрес жіночих організацій „Ліги мира і свободи“. Тому, що досі жадна з українських учасниць цього конгресу не подала про нього інформацій до нашої преси, уважаємо за потрібне навести покищо (заки наспіє звіт) голос віденського щоденника „Наєс Вінер Журналь“ про цей конгрес.

Стаття має підзаголовок: „Делеґатки східних держав у Відні“. Далі подаємо переклад цеї статті без скорочень.

„Дуже цікава конференція радить тепер у Відні. Пані Древе, відома француська дівчка, від довшого часу їздила по ріжних країнах, як висланниця „Жіночої Ліги Мира і Свободи“; вона об'їздила Азію аж до Індокитаю, а також усю Европу й скрізь заохочувала жінок до активної участи в мировій роботі. Ця присадкувата міцна жінка з зовсім коротко обстриженим сивим волоссям, яка не виглядає на запальну промовницю, мала величезний успіх. Маленьким доказом є листа учасниць конгресу — жінок з европейського сходу. Вони зявилися з усіх місцевостей, де існують непорозуміння з сусідніми державами. Приїхала Ельза Брида Льовенберг, білява, замужня за капітаном донька дідича з Естонії, яка ще й досі з легким тремтінням оповідає про те, як більшовики напали на маєтно її батька й хотіли його замордувати, приїхала пані Абель, лотишка, жінка маляра й гімназіяльна учителька, яка поруч того є палкою апостолкою усяких людських прав, далі пані Чіурчіонене, письменниця з Литви, гарна як образок, елеґантна вдова, про яку ніхто не подумав би, що вона справді має 18-літню доньку. На конгресі видно характеристичні голови старих войовниць за всякі жіночі права, Аніту Аугспург і Ліду Густаву Гайман, а одною з найцікавіших гостей є напевно пані Рудницька, одинока жінка з української землі, яка могла здобути місце й голос у польському соймі поруч сімох польок найріжніших партійних відтінків“.

„З Угорщини прибув до Відня цілий гурт жінок, одушевлених працею для мира, між ними пані Вамбері, перша жінка Купфі, якої донька незабаром виходить заміж за мадярського дідича. Також пані Шіпсгенкс, генеральна секретарка Ліги, що живе в Женеві й уміє виголошувати чудові формою промови більшістю европейських мов, прикрашує коло цих жінок, між якими знаходяться делеґації з Чехії, Югославії, Боснії та Польщі. Одинокий мущина, стрункий, темноволосий молодий ромун звертає на себе увагу серед цих жінок. Його приїзд був несподіванкою для жінок, що скликали конференцію і приготовили йому дамське помешкання. Та він приїхав в заступстві своєї жінки, яка заслабла і тому не могла сама приїхати; це є доказом того, що існують чоловіки, які не лише годяться на політичну діяльність своїх жінок, але навіть самі беруть в ній участь. Не можна забути також пані Вільдгрен, що приїхала до Відня, як мир. апостол Швеції“.

„Наслідком висловленого з ріжних сторін бажання вибрано місцем конгресу Відень, і пані, які вперше бачили це місто, всі жалують, що їм лишається так мало часу основно пізнати блеск і велич скрізь вихвалюваного Відня. Бо те, що вони досі могли на швидку побачити, одушевило їх. Цікаво також, що всі делеґатки, за винятком пані Древе, добре говорять по німецьки. Питання про те, якою мовою мають бути читані реферати підчас засідань, розвязано на користь німецької мови. Таким чином мирова праця жінок з далекої півночи та з Балкану, з національних держав та з граничних країн, де населення терпить від сварок з сусідами, була обговорена виключно німецькою мовою. Порозуміння від людини до людини, від жінки до жінки і насамперед від матери до матери мають у своїй програмі ці жінки, бо майже всі вони є матерями, й думка про війну є для них така страшна, що вони хотять доложити всіх зусиль, щоби зброєю духа та серця перешкодити боротьбі смертоносними приладами. Вони певні свого успіху, хоч і працюють тихо й без розголосу. Приймали гостей у Відні пані Герцка, Беер і Брінгс“.

З Буковини й Бесарабії.

„Хліборобська Правда“ пише: „Згідно з волею українського народу українські посли в парляменті взяли на себе обовязок виклопотати у правительства в якнайкоротшім часі заведення української викладової мови в наших школах. За останній час наші посли мали кілька нарад в цій справі. При кінцевій нараді з міністром освіти зійшлися наші посли на ось якій формулі: в кожній громаді мають родичі підписати спільне подання, в котрім жадається заведення української мови. На основі цього подання міністерство перетворить тепер'шню школу на українську. Це подання буде доказом і заявою дотичних родичів, що вони української народности, а не румунського походження і що вони нібито з часом забули румунську мову. Цей акт буде захований в міністерстві освіти і на дальший час, щоби на будуче не могла ніяка будуча громадська рада знову знести рідну мову школи, як це було в роках 1919—1924. Тому наші посли вибрали цю останню форму за вигіднішу і безпечнішу. Цими днями заряд нашої партії (нац. хліборобської) вислав по всіх селах вже надруковані подання для підписання. Обовязком всього народу є тепер допильнувати справи. В цій справі не сміє бути ріжниці між нашими селянами!“

Міністерство внутрішніх справ видасть розпорядок до всіх префектур, щоб вони наказали урядовцям урядувати в нових провінціях в мові населення, оскільки поодинокі особи не вміють державної мови. На конференції префектів, яка відбулася тому два дні в Букарешті, префекти отримали устні вказівки в цім напрямі. Цей розпорядок викличе, оскільки він в дійсности появиться, з певністю вдоволення серед національних меншин. Сподіємось, що за цим прийде подібний розпорядок і в судівництві. („Час“).

З історії українського спорту.

Початки українського спортового руху в Галичині.

В мин. суботу відбувся в циклі викладів Спорт. Т-ва „Україна“ дуже інтересний реферат проф. С. Гайдучка про початки українського спортового руху в Галичині, якому прислухувалося уважно споре число слухачів. Наводимо тут основні думки референта, висловлюючи побажання, щоб він опрацював цю тему ще повніше і видав свій реферат друком — в науку й до наслідування молодому спортовому поколінню.

Про спорт в нинішньому розумінні — говорив референт — не знали у нас нічого майже до кінця XIX. століття. Правда, „Сокул-Мацеж“, якого першим головою був українець („ґенте рутенус“), основано у Львові ще 1867 р. Таксамо відомий нам мандрівничий рух наших студентів у Карпати (1884 р.), що його так пластично описав Франко. Знаємо також, що віденська „Січ“ пробувала плекати у себе шерм, були й інші спроби. Але все те знайшло своє оформлення щойно з хвилею оснування у Львові нашого т-ва „Сокіл“ (1894), що стало плекати між своїми членами руханку і спорт, а згодом поширило їх в цілому краю.

Одначе справжній спортовий рух почався у нас щойно з приходом до Львова проф. Івана Боберського в 1901 р. З того часу датуються перші змагання-вправи (дикі) в копаний мяч і пістучку на Кайзервальді, там відбувалися й біги наших гімназистів. На Кайзервальді зачинала тоді-ж свою карієру і „Гасмонея“ („Чорні“ на повиставовій площі).

В 1906 р. оснувався при акад. гімназії У. С. К. (Український Спортовий Кружок), до якого належали ученики 5-ої кляси. Першим головою УСК був референт. Члени платили вкладки по 20 сот. місячно і з дрібних своїх лепт справляли самі для себе спортове приладдя. За УСК пішли небавком інші: „Сянова Чайка“ в Перемишлі (1909), „Поділля“ в Тернополі і т. д. В Чернівцях була дружина копаного мяча при тодішній утраквістичній гімназії.

Заходами проф. Боберського дістав УСК в 1909 р. тренера до коп. мяча, яким був Вацлав Льомос з Праги. Хоч він був у Львові недовго, слід його праці в українській дружині був очевидний. В тому часі УСК., що мав 5 дружин, грав спершу на Янівських оболонях, а потім на Вульці, при чому жердки, стяжки і т. д. треба було приносити з собою кожним разом. Щодо сили, то УСК не багато уступав тоді дружинам польським, з якими нераз змагався. Очевидно — в зимі плекано відповідні зимові спорти, а в літі ще й легку атлетику (шкоцький стиль). Не займався ніхто у Львові тільки спортами водними, бо до цього не було ні ріки ні відповідного ставу.

Вже тоді зродилася у проф. Боберського думка-ідея Українського Городу у Львові, що небавком стала прибирати й реальні форми.

В тому часі були славні у Стрию брати Гарасимови як переможці в дужаннях. З них один здобув у 1909 р. титул мистця Львова. (В най-

---

Д-Р. В. БЕЗУШКО.

5)

Лепкого „Мазепа“.

(Продовження.)

Але в повісти ми наклеймлені знамям вражливих, не тільки в постатях Кочубея, Іскри і Носа, але й тих мас козацьких, які покидають Мазепу. Правда, наша земля далека, широка й богата, славиться навіть третьою рікою — (Дніпром) в Европі, як це підчеркує Лепкий, а проте, тому, що вона всюди отвором стоїть, її нарід найкраще любується в анархії. Тут треба би завололіти степом, треба хоробрих липарів, від яких грудей відбилась би ворожа навала.

А покищо, Лепкий стверджує, що нема чого на других нарікати, бо ми самі винні свому положенню. Ми дійшли до того, що „нам темрява грозить“. Люди відвикнуть від світла і не схочуть його — ось сумний висновок.

Все те можна сказати й про сучасне. Лепкий вказує дорогу посвяти, дорогу хоробрости до кращої будучности. „Нічого немає без жертви“. Автор покликується на найвищий авторитет, бо на самого Бога і каже: „іже не імать, да продасть ризу свою і купить меч“ (Лука XXII, 36). Письменник наводить нам образ лисиці, яка несе дітям вечерю і дорогу свою значить кров'ю: „всюди кров, без неї нема життя“. Лепкий не так то й захоплюється людською природою, бо й повторяє за Шекспіром, що у звірів більше милосердя, як у людей. Що чоловік вдяки не знає, тільки помсту. З Лепким приходимо до висновку, що без насильства не повстане жадна держава — погляди як на наші обставини свіжі, бо наш нарід здавна затрачується в сентиментальнім.

Інше враження маємо від *шведського війська*. Дисципліна це перша заповідь. Хоча в чужих землях і вже сильно надвищені вони — ведені до цілі магічним впливом свого вождя, для якого навіть ентузіязм задержали. Їх генерали і міністри люди ділові і віддані свому начальному вождові. — Письменник дещо ближче змалював нам ці шведів тільки короля, Карла XII. В III. т. поданий такий його портрет „Високе чоло в лисину переходить, по боках жмутки каштановатого волосся торчать. Заходяче сонце озолочує їх. Виглядають ніби королівський, невправною рукою з золота викутий вінець. Між бровами глибока складка вгору до поперечних зморщин на чолі. Очі спущені вділ, під ними сині підкови, з трудів і з недоспаних ночей. Уста нетерпеливо дрожать, ніздря роздуваються! Про нього кажуть шведські старшини: фільософ, фантаст, студент, авантюрист, іноді Арс, то знов Гамлет, імператор, то знову Дон Кіхот. В боях неустрашимий, все на переді, все там, де найгірший вогонь.“ А поза боєм... лагідний, тихий, ніби засоромлений, ніби винуватий“. Він живе в леґенді свого народу, свого війська. Карло XII. нікого не слухає і одиноко міродатним його власний осуд. Лепкий зазначує, що він „задумавши похід на Москву, змарнував літо й осінь“. У користь Петра. Таксамо Карло як і його вожди ставились до Мазепи і до козаків з резервою: знана їм була хитрість Мазепи і Шведи зявилися на Україні, що правда, як союзники, навіть з дуже добрими умовами для України, одначе при тім вони зовсім не зріклись будувати всесвітню імперію по задумах їх короля.

А тепер декілька уваг загального характеру.

В центрі інтересу Мазепа, а подекуди Мотря, а також боротьба двох воюючих таборів. Всупереч бажанню автора Мазепа не може нас вдоволити як державний муж і організатор, бо за час свого двадцятьлітнього панування не виховав покоління всецілої віданого українській ідеї; не мав навіть у боротьбі поза декілька довіреними на кім опертися, а через свою нерішучість і добросердечність хочби супроти Кочубеїхи, сам ставав причиною лиха. Він нагадує з цього боку Шекспірового Генриха VI, якого названо королем святим на престолі, одначе обтяженого гріхами, які ми тут назвали у Мазепи. Державний муж мусить знати і злі дороги, як це врешті бачимо у Петра. Організація передовсім — отся могутня сила повинна бути відповідю на таку постать як Мазепа, бо він все будував на тайній дипльоматії — а трівкого підложа йому бракувало. В віднесенню до Мотрі можемо говорити навіть про ентузіязм у читаючої публики. Гуртки молоді прибирають її за свою патронку. По інтенціям самого автора, Мотря мала стати символом нової України, яка відроджувалася під проводом Мазепи.

Постаті Войнаровського, Орлика, Чуйкевича, Чечіля, Кеніґзена, Герцика, Мручка мають благородний, виховуючий вплив на покоління, яке бажає здобути краще завтра. *Не всі характери від свого тла відбивають тому, що автор їх не характеризує дією, тільки етикеткою: цей і цей — такий і такий.*

Автор в цьому творі взяв на себе одно з найтрудніших завдань: при якому треба би визнатися в житті трьох народів і то в житті тих народів з тої доби. Може якщо автор був би обмежився до нашого життя в тієї доби, так був би нам дав образ тої доби. Врешті не є виключене, що такого завдання не ставляв собі і сам автор, а це булоб найважніше довізатися, що саме хотів нам автор дати. Маю враження з великодного фейлетону, поміщеного Лепким в „Ділі“ р. 1928 п. з. „Дон Кіхот з Етенгайму“, що автора цікавили поодинокі постаті, а вони *живуть перед нами*. Це останнє рішаюче при оцінці для нас.

(Продовження буде.)

ближчому році українські силачі відступили від цужань наслідком сторонничости польських суддів). Тоді розвивався дуже гарно кружок наколеоників при „С.-Б.“, зорганізований пок. Климом Гутковським. Процвитала також туристика: у Львові (Будзиновський), у Станиславові („Чорногора“).

Перші легко-атлетичні українські змагання відбулися в 1910 р., при чому вони виявили немало незлих сил і талантів. Колиж у 1911 р. основано акад. спорт. т-во „Україна“ (І. гол. Матвій Яворський), праця пішла значно швидшим темпом. Ще в тому році уладжено І. Запоріжські ігрища, в яких брали участь: „Україна“ (що не мала ще затвердженого статуту), УСК і „Скала“ зі Стрия. Найсильнішим клюбом буа тоді УСК.

Після затвердження статуту „Україна“ стала розвиватися чимраз краще і надавала тон цілому чашому спорт. життю. Уладжувано зовсім солідні тяжко-атлетичні змагання, гімнастичні пописи (зимою) і т. д. Взагалі плекано найріжнородніші роди спорту, м. і. гаківку на траві і стріляння з фльоберту, при чому члени „України“ їздили теж на села як інструктори „С.-Б.“, підготовляли здвиги і загалом були першими руховиками. Члени „України“ брали найдіяльнішу участь в ювіл. комітеті й підготовці І. Української Олімпіяди в 1914 р.

В 1914 р. змагалися за мистецтво: Україна, УСК., Сянова Чайка і Поділля. Переможцем вийшов знову УСК.

При кінці згадав ще референт про спорт. кружок „Хортицю“ у Відні, що його вів тоді студ. Остапюк, про спорт. кружок „Дніпро“, що гуртував учнів з польських гімназій і семинаристів у Львові (основ. 1907 р.), про початки нашого ситківкарства у Львові (перший корт зробили самі учні під проводом проф. Боберського перед Акад. Домом в 1908 р.), про перші ситківкові змагання в 1912 р. на площі „С.-Б.“, про другі такі змагання в 1914 р., про слабкі почини жіночих спортів на нашому грунті до війни, про важніших українських змагунів того часу і їх осяги (до речі: в більшости донині непобиті!) і богато дечого іншого.

Закінчив заявою, що хто не рухається, хто не мірить своїх сил якнайчастіше з противником, той переціпює свої сили і тимсамим мусить нидіти. Тільки тверда праця і запал можуть підняти наше підупавше спортове життя на вищий рівень і зрівняти його з життям інших народів. Кожні обставини можна побороти, треба тільки котіти і вміти!

Зміна кабінету 13. квітня.

Заповіджена на 10. квітня конференція між президентом Мосціцьким, марш. Пілсудським, прем. Бартелем і мін. Світальським не відбулася. Іменування нового кабінету наступить 13. квітня, згідно з речинцем, який вже передше визначив марш. Пілсудський.

Як і досі мін. Світальського далі називають будучим премієром, але вже не так певно, як 24 год. тому. Кажуть, що мін. Світальський, який конферував в справі устійнення листи членів кабінету, натрапив на деякі трудноші. М. і. найбільші трудноші творить справа обсади мін. скарбу. Кандидатура ген. Ґурецького стрінулася в фінансових і господарських колах із деякими застереженнями, а мабуть і сен. Ґлівіц, якому предкладали теку мін. скарбу, дав відмовну відповідь. Не є вже теж актуальною кандидатура полк. Пристора на мін. праці та сусп. опіки, тому, що Пристор дістав номінацію на шефа персонального бюра міністра військових справ.

Новий кабінет був би такий: голова ради міністрів — д-р Світальський, мін. закорд. справ — Залеський, мін. скарбу — ген. Ґурецький (віцем. Стажинський), мін. промислу та торговлі — інж. Квятковський, мін. праці — Колонтай-Стшедніцький, мін. почт і тел. — Полякевич, мін. хліборобства Рудовський (вел. зем. власник із липинського повіту), мін. земельних реформ — пос. Пшедпельський, голова Союзу Військових Кольоністів і президент Центр. Союзу Кулек Рольничих.

Можливо, що прем. Світальський задержить для себе теку освіти, але є теж чутки, що міністром освіти буде Артур Слівінський. Міністром комунікації остане інж. Кін, сусп. робіт — Морачевський.

—o—

Прем. Бартель про парляментаризм у Польщі.

„Курер Віленьскі“ помістив статтю прем. Бартеля під заг.: „Кілька заміток про практику парляменту в Польщі“, в якій м. і. каже, що нерадо ввійшов до сойму, бо мав аверсію до давнього австрійського парляменту, в відношення законодатного сойму до нач. держави Пілсудського вважав легкодушним і несправедливим. Його вражало, що люди висловлюють думки про справи, на яких не розуміються. Посли не повинні бути фаховими опікунами горожан і шкідливими контрольорами адміністрації. Передовсім на молодих людей, які втікають від праці, послування впливає дуже дивно. Дуже скоро вони стали „компетентні в усіх справах“. Ці недомагання парляментаризму звертають увагу преміера до 15. травня 1926., коли йому поручили створити уряд, коли мусів виразно зясувати своє відношення до парляментаризму. Прем. відносився критично до соймових налогів, стверджуючи, що замість демократичного устрою Польща мала свого роду олігархію. Пос. мандату не складав, щоби доказати, що є прихильником парляментарного устрою. Віддаючи справу мін. Чеховича державному трибуналові, сойм не зробив нічого в користь парляментаризму, бо повинен був або: згідно зі своєю попередньою ухвалою зажадати від уряду визначення речинця для внесення додаткових кредитів, а коли б такого речинця не дістав, висловити заяву недовіря цілому урядові і кожному наступному, який того домагання не сповнив би; або повинен був станути на грунті своєї ухвали з 26. грудня 1928, в якій приняв був заяву про внесення дод. кредитів без речинця до затверджуючого відома. Сойм у справі мін. Чеховича рвався до побіди проти льогіки та прав боротьби. Для ствердження своєї тези, що постанова сойму шкідлива для парляментаризму, вказує преміер, що коли державний трибунал виправдає Чеховича, то тоді сойм мусітиме признати за факт абсолюторію і для бувш. міністра скарбу і для уряду, бо перелав на трибунал часть своїх управнень. Сойм був неконсеквентним, нічого не навчився і не хотів навчитися, не зорганізував своїх сил, а змарнував їх багато зі шкодою для держави. Парлямент то не „балакарня“ і навіть не виключно законодатна інституція, але школа, що хоче думати державно та ділати освіжуючо на цілу Европу, а навіть і на послів. Преміер постепенно призик до практик парляменту, як можна призвичаїтися до вражінь, що дразнять змисли нюху та смаку. Марш. Пілсудський від хвилі відзискання незалежности до останніх часів усе давав шанси для поставання й угрунтовування здорового парляментаризму в Польщі. Хто інакше розумів маршалка в тих справах, то зовсім не розумів його.

—o—

Вибори до торг.-промисл. палати.

У звязи з вибором 7 радників торг.-пром. палати у Львові відбудеться 13. квітня засідання гол. виб. комісії задля устійнення зборів радників із вибору й іменування для кооптування дальших 7 радників. Збори ці будуть правдоподібно 22. квітня.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·97·00—8·98·00, канадійський долар 8·89·00—8·90·00, чеська корона 0·26·00—0·27·00, австрійський шіллінг 1·25·50—1·26·00, румунська лея 0·05·00—0·05·50, франпузький франк 0·34·50—0·34·80, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, фунт штерлінгів 43·50·00—43·50·00, радянський червінець 17·50—18·00.

Золото: 20 корон 36·35·00—36·60·00, 20 франків 33·20·00—33·60·00, 20 німецьких марок 41·2·500—41·80·00, 10 російських рублів 46·00·00—46·00·00.

Срібло: Австрійська корона 0·67·00—0·67·50, 5 австрійських корон 3·45·00—3·50·00, австрійський фльорен 1·72·00—1·75·00, російський рубель 2·80·00—2·90·00, копійки за рубель 1·40·00—1·45·00.

За ідею ощадности.

Свято ощадности між українською ремісничою молодю.

В неділю 7. квітня ц. р. відбулося заходом секції опіки над ремісничою молодю свято ощадности для цеї молоді в домівці т-ва „Зоря“ при вул. Вірменській ч. 25. На святі були м. ін. представники нашої преси, а саме: „Діла“ і „Нового Часу“, від кредитової кооперації були дир. Саєвич і дир. Чума, делег. філії „Просвіти“ у Львові, представники філій т-ва „Зоря“, посол Ліщинський, консуль Лапчинський і декілька старших громадян. Салю виповнила по береги українська реміснича молодь.

Свято відкрив короткою промовою п. Коновка заст. голови т-ва „Зоря“. Він закликав молодь до витревалої і солідної праці над собою та просив старше громадянство піддержати матеріяльно й морально т-во „Зоря“. Воно згуртувало при своїх малих матеріяльних засобах і малій домівці лише 20 відсотків української ремісничої молоді у Львові. Всі інші польонізуються по польських т-вах, бо не можуть навіть змістити ся в малій домівці т-ва „Зоря“.

Опісля дир. кредитової кооперативи на Личакові п. Чума виголосив реферат на тему ощадности. Референт зясував на прикладах з життя вагу та значіння ощадности, конечно потрібної для українського ремісника, який не може вести пляново підприємства лише з причини недостачі капіталу. Щоби заохотити українську ремісничу молодь до ощадности, передав їй дир. Чума від кредитової кооперативи 24 книжочки по 5 зол. з таким застереженням: хлопець-ремісник може витягнути гроші з каси щойно тоді, як заощадить найменше 100 зол.

По рефераті витягала молодь льоси, на які отримувала книжочки. До тих щасливих, що витягнули книжочки на власність, належать такі хлопці-ремісники: 1) Ковалишин Михайло, 2) Мирон Іван, 3) Ротонія Василь, 4) Цвик Михайло, 5) Березюк Степан, 6) Вержелицький Іван, 7) Фединський Мирослав, 8) Палюх Володимир, 9) Процїв Антін, 10) Навроцький Михайло, 11) Коряк Іван, 12) Березюк Остап, 13) Кроївський Василь, 14) Панюк Степан, 15) Лашко Іван, 16) Бурцюк Дмитро, 17) Козак Павло, 18) Гринчишин Константин, 19) Галавін Василь, 20) Файда Іван, 21) Басараб Дмитро, 22) Андрієвський Олекса, 23) Черник Борис і 24) Кінаш Теодор.

Про вагу ощадности говорив що інж. Воробець. Вкінці промовляв ще представник філії „Просвіти“ і представник молоді. На святі відграла орхестра українських ремісників цілу низанку народніх пісень. Ціле свято робило гарне враження і лишило в умах молоді гарний спомин.

НОВИНКИ

— **На місяць пізніше.** Деякі теплі подуви, які відчули нині люди спрагнені весни мають усі прикмети перших днів березня. Весна — якщо вона вже думає почати свої гостинні виступи — спізнилася щонайменше на місяць. Коли бідна стара Европа досі ще мерзне, в Новому Йорку й інших містах Злучених Держав почалася спека. Температура доходить до 30—34 степенів Ц. Такої температури в квітні не було вже в Злуч. Державах 50 літ. Минулої неділі майже пів мільона людей виїхало з Ню Йорку купатися в морі. Ми покищо повинні приготуватись до купелів у болоті.

— **Нові вулиці у Львові.** Магістрат охрестив дві нові вулиці у Львові за „Стрийським парком“ по сусідству головної електрівні: бічна Козельницької називатисьме „Нова Стріха“, а поперечна цих двох вулиць „Над Яром“. Ці дві поетичні назви мають ту хибу, що за яких десять літ довкола „Нової Стріхи“ може повстати нових пять вулиць, а з яру й сліду не буде.

— **Злодії.** Львівська поліція переловила організований гурток злодіїв, що останніми часами очистили неодну хату; їх прізвища Михайло Соха, брати Гороні і псевдонім „Франек“, що покищо не має прізвища, бо не хоче до нього признатись.

— **Журналістика в університеті.** Виділ синдикату польських журналістів у Львові вибрав окрему комісію, яка має вжити заходів, щоби при львівському університеті заснували курси журналістики на зразок таких курсів за кордоном. У дискусії вказували на приклад у Бельгії, де існує журналістичний інститут з 20 курсами, розкладеними на два роки. Студенти, що кінчать його, дістають фаховий дипльом. Крім визначних журналістів викладають там професори, політики і вчені.

— **Перша крематорія в Польщі.** У Лодзі засновують окреме товариство, яке має на меті вибудувати першу крематорію в Польщі. Товариство ввійшло у порозуміння у чужинними підприємствами, які будують крематорію. Будову візьме на себе одна віденська фабрика крематорійних печей, що хоче вибудувати весь будинок на довгоречинцевий борг.

— **Ріжні вістки.** У північній і середній Італії відчули сильні землетруси. — Французькі громадяни Штрасбурґа хотять поставити памятник Фошові на місці, де колись стояв памятник Вільгельма І. — На синагогу в Шікаго підчас богослуження з приводу 10-ліття „Великої Ромунії“ напало 5 бандитів і забрало під загрозою револьверів 80.000 дол. — Помер зять маршалка Фоша полковник Фурніє, автор творів на військові теми. — Президентові Гуверові спухла рука після 1757 стиснень руки його офіціяльних відвідувачів напротязі одного дня. — У Радомі помер Ґабріель Красінський, який записав два свої маєтки вартости півтора мід. зол. на Академію Наук в Кракові. — 8 американських вояків, що вибрались з Панами на море, впали жертвою крокодилів; трьох із вирятувалось. — При кінці березня було в Австрії 225.034 безробітних, що одержували підмогу. — Американський міліонер Сінклер засуджений за нафтові зловживання на 3 міс. вязниці, які мусить відсидіти. — Паризький диктатор моди, кравець Поаре, рішив перенести центр свого підприємства до столиці фільм, Голівуд, де вибудує дім і вложить у нього 300.000 долярів.

— **Століття ромунської преси.** Цими днями святкує ромунська преса 100-ліття свого істнування. Дня 8. квітня 1829 р. починає виходити в Будапешті(!) часопис „Куріеруль Романеск" (Ромунський Курієр) під редакцією Геліяде Радулеску, а 1-го червня цього-ж року в Яссах часопис „Альбіна Романеаска" (Ромунська бджола) під редакцією Юрія Асакі.

— **Непересічний злочинець.** Цими днями згинув на шибениці у Льондоні душегубець, не з пересічних злочинців. Реджінальд Клерк мав 22 роки, а буйне минуле, яке могло ворожити йому якнайкращу майбутність. Як 15-літній хлопець він відкрив у собі силу гипнотизера. Виїхав з Англії в Америку і там заробляв по ріжних „мюзікголях" добрі гроші як „чудесний хлопець з магнетичними очима". Одночасно почав студіювати психоаналізу і пробував прикласти своє знання у практичнім житті. Звернувши увагу на факт, що як 18-літній молодець він робить велике враження на жінках, почав використовувати свій „талант", обіцюючись оженитись з кожною, в якої знюхав гроші. Відсидів за цей талант у вязниці, а пізніше осів у Ліверпулі, де далі жив з легковірних багатих дам, виступаючи як „лікар". Заплутавшись в дві любовні історії, він „позбувся" простим способом двох жінок, убивши їх. На суді сам признався до вини і потвердив зізнання свідків. Клєрк не виявив ніякого жалю ні співчуття ні підчас слідства, ні підчас процесу, ні напередодні смертної кари. Під шибиницею стягнув він із пальця золотий перстень і передав одному з помічників ката, кажучи, що це талісман, який повинен принести йому щастя. Перед воротами вязниці зібралася величезна юрба жіноцтва, яка протестувала демонстративно проти смертного засуду вигуками, що Клерк невинний.

— **Новинка в сам час.** Із французької преси довідуємось, що відомий паризький журналіст Леон Бельбі зробив королівський дарунок „Товариству французьких журналістів": подарував йому свою вілю разом з великим садом на Рівієрі. Бельбі не є міліонером, лише, 40-літньою важкою працею в щоденній пресі і численними книжками придбав майно, з якого, як це побачив тепер, уповні користати не може. Він не в силі відірватись від редакційного столика і його вілля ждe на нього довгий рік порожня. Заки ми доживемо до тих блаженних часів, коли наші робітники пера зможуть купувати собі вілі над морем, може в нас найдеться нині який щедрий меценат, що з нагоди збірки на скромний захист для наших письменників і журналістів відречеться якоїсь малої частинки своїх „благ", з яких і так уповні не в силі користати!

— **Почтові марки папи.** Церковна держава по 58-літній перерві задумала видавати власні почтові марки. Почтові марки матимуть для церковної держави велике торговельне значіння. З розпродання марок згорне церковна держава великі грошеві суми і підсилить свої фінанси. Задумано видати такі серії почтових марок з відповідними рисунками: 1) 5 центів — дверник з папської гвардії, 2) 10 центів — почесний відділ гвардії, 3) 15 центів — кінний їздець (гвардії), 4) 20 центів — святі ворота, 5) 25 центів — статуя св. Петра, 6) 50 центів — герб папи, 7) 1 ліра — також герб папи, 5 лір — портрет папи.

— **У боротьбі за алькоголь.** Статистика Спол. Держав стверджує, що від часу заведення протиалькогольного закону контрабандисти вбили 55 урядовців (поліції), а поліція вбила 133 контрабандистів.

— **Талановитий емігрант.** Берлінський банк Райфайзенівських кас, що збанкрутував на 50 міл. марок завдячує свою катастрофу російському емігрантові Уральцеві. Цей підробив уповноваження радянського уряду і набрав на „урядові" торговельні замовлення 20 міл. марок.

— **Як родяться назви.** Читачі пригадують собі недавню історію затоплення англійського корабля „Ай-ем-ельовн" надбережнім американськими кораблем, який ствердив, що цей англійський корабель везе 2800 скринь з алькоголем. Тепер польська преса приносить точніші подробиці про обстрілювання „Ай-ем-ельовн" американським кораблем „Алябама". Англ. корабель пишеться „I am alone" і значить „Я є самотний"; ці три слова пишуть разом і зробили з них жіночу назву „Імальона".

— **Залізниця задурно.** В Америці можна дістати цілу залізницю, довгу на 185 англійських миль, з цілим урядженням, будинками та паротягами й вагонами, вартости найменше 3 міл. долярів — задурно, під умовою, що той хто її перебере, зобовяжеться й далі її вести. Спілка, що була власницею цієї залізниці, попала в конфлікт зі стейтовою владою і не маючи змоги позбутись клопоту й певно дефіциту, вирішила її подарувати. Цікаво, чи знайдеться хто ласий на таку дарівизну.

—**Сон, що тягнеться 9 літ.** В 1920 р. якийсь пан Джонсон у Шікаго заслаб на інфлюенцу. Через кілька днів інфлюенца перейшла в якусь хоробу, яка пригадує сонну, й хорий спить з того часу ось уже 9 літ, прокидаючись на короткий час лише в деяких годинах. Коли Джонсон заслаб, він мав 33 роки і був маючим чоловіком. Тому жінка умістила його в один з найкращих шпиталів у Шікаго, де він був під доглядом найкращих спеціялістів. Через кілька літ маєткові справи Джонсона погіршилися й жінка умістила його в одному монастирі й сама оселилася там. Джонсон лежить у себе в кімнаті і хоч спить майже без перерви, одначе часом мусить відчувати якийсь гострий біль, бо стогне й ломить руки. Коли приходить час обіду, хорий прокидається. Він не може рухати руками, але може жувати й ковтати поживу. Після обіду він на кілька хвилин отвирає очі й навіть вимовляє кілька слів. Коли до кімнати входить його жінка, він пізнає її по крокам і пробує розплющити очі. Лікарі спочатку гадали, що Джонсон не проживе довго, але він живе ось уже девять літ і невідомо, скільки ще житиме в такому стані.

— **З Товариства Охорони Воєнних Могил у Львові** просять нас зазначити, що в звідомленні з Загальних Зборів Т-ва зайшла одна помилка. А саме: дир. Н. Даниш зі Станиславова вибраний не заступником члена Гол. Ради, тільки її членом, натомість д-р Іван Гижа увійшов до Ради в характері заступника члена Гол. Ради.

Дописи.

СЯНІК. (Свято Шевченка на Лемківшині). Дня 24. березня ц. р. влаштувала сяніцька Філія „Просвіти" враз з місцевою читальнею концерт у 68. роковини смерти Шевченка. Саля сяніцького кіна була набита гістьми місцевими і з провінції. На естраді, прикрашеній зеленю і погрудям поета, явився після відспівання „Заповіту" голова Матірнього Т-ва „Просвіта" сенатор Галушинський і під гучні оплески публики своїм прекрасним та високопоетичним словом загрів нас усіх до праці освітньої над собою, до боротьби з темнотою духа, до культурного й національного визволення з душевного рабства. Після того йшли на переміну то деклямації то хори (мужеські і мішані в народніх строях) під вправною батутою д-ра Блавацького, нагороджувані невмовкаючими оплесками. Настрій та цілий хід свята був такий поважний і бадьорий, що на хвилю забувалося про злобу дня. Кожний учасник свята виніс з нього теплий спомин. Приємно було дивитися на численну участь селянства у святі — відрадний обяв пробуджуючої і тут, у Сяніччині, національної свідомости. Більше таких свят і більше освідомлюючої праці, а позискана буде в цілости для нашої нації засліплена досі москвофільською дурійкою, бідна душа затурканого, але доброго браталемка. — **Учасник.**

ЯВОРІВ. (З життя наших ремісників). Дня 30. березня ц. р. відбулася в т-ві „Гаразд" мішансько-реміснича анкета. По вступних рефератах розвинулася широка дискусія. Цілий ряд бесідників, як пп. Остап Подолюх, Григ. Шарба, Остап Прокопович, С. Салик, Юрій Лацко, Андр. Чопик, проф. Ом. Назаревич, Андр. Кесла, д-р Н. Рудницький, віцебурмістр Роман Харамбура й інші, висловили свої думки про тяжке положення українського ремісництва і подавали способи на його скору поправу. Ухвалено цілу низку резолюцій. Між іншим засновано „Допомоговий Фонд" при товаристві „Гаразд" для членів ремісників. Вибрано пять осіб як комісію, яка має подбати, щоби в Яворові не було ні одного ремісника, що не був би членом „Рідної Школи" і „Просвіти". Члени домагалися також уладження цілого циклю викладів, як це було давнішими роками. Вкінці рішено, що все ремісництво згуртується в „Гаразді" по фахам для оборони своєї професії. Вибрано також окрему податкову комісію, яка має дбати, щоби члени „Гаразду" не були надмірно обтяжувані податками. — На Малому Передмістю Яворова основано промислову кооперативу дрібних виробників. Здавалося, що до того не дійде ніколи через неосвідомленість і недовіря до організації. Тепер все те поборено і згуртовано в кооперативу: Спілка домових деревних виробників „Сила". Висота уділу 25 зол. Пятикратна порука. До Управи вибрано: Івана Гнилову як справника, Стефана Маковея як касієра і Василя Гдулю я книговодця. До Наглядової Ради вибрані: Вольбин Мих., Чіп Мик., Гамела Остап, Кобиця Мик., Каламунецький Сем., Бриндас Юр., Сайовський Осип. Заступниками вибрані: Каламунецький Мих. і Лопачак Мих. Так зачалося важне діло для ремісників-виробників дрібного домашнього промислу на Малім Передмістю в Яворові.

ОЖОМЛЯ, пов. ЯВОРІВ. (Аматорська вистава). Члени церковного хору, заснованого минулого року місцевим парохом о. д-ром Винницьким Романом і вишколеного п. Осадчим, дали виставу народньої драми М. Старицького „Ой не ходи Грицю та на вечерниці" в салі читальні „Просвіти". Як на сільські обставини, вистава вийшла просто чудово. Частиною музичною і співами занявся о. Винницький, а режісерією і танцями (котрі вийшли дуже гарно) пані Віся Літинська. Великі заслуги коло цеї вистави поклав також коваль із сусіднього села Новосілок п. Турко, котрий не жалуючи своїх трудів, ходив вечерами пішки що другий день на проби. Дохід з вистави у квоті 74 зол. призначено на читальню „Просвіти" в Ожомлі.

Один з глядачів.

Всячина.

Поступ в техніці будови військових кораблів.

Недавно з наказу анґлійської адміністрації розібрано військовий корабель „Берієр", збудований ще 1861 р., що свого часу був прикладом найновішої корабельної техніки, бо мав уже на собі панцир, грубий на 3 міліметри і відповідну гармату. Майже одночасно коло острова Мальти випробовано новий корабель „Нельсон", збудований в Анґлії минулого року. Система цього корабля належить до таємниць і про неї мало що відомо. Можна припускати, що він відповідає всім вимогам сучасної техніки та своєму призначенню якнайліпше. Відомо тільки, що до гармати він не має собі рівних на світі. При випробуванні сили та далекосяглости, гарматний вогонь спрямували на малий острівець коло Мальти. Гарматні кулі, кожна вагою в 1000 кґ., відвалювали величезні брили скель, які неначе під діланням невідомої сили розпадалися на части і зі страшним гуком падали в море. Стріляння відбувалося на таку віддаль, що корабля „Нельсон" не було видно і через морські біноклі не тільки з острова, але і з меншого корабля наглядача, що приблизно з половини віддалі слідкував за пробою. Падання стрільн було майже абсолютне, кулі падали вузьким конусом. Між „Берієром" і „Нельсоном" ріжниця 70 років часу, а внук перейшов свого діда таки здорово.

Жертвуйте на оселю робітників пера!

„Т-во письменників і журналістів ім. І. Франка" у Львові зважилося на сміливий крок: воно купило площу з готовою мурованою хатою в Ямнім (біля зал. зупинки Камінь Довбоша) з метою створити там літню і зимову оселю для робітників пера, що потрібують піддержки для свого здоровля. Хата з 6 кімнатами і 1600 сяжневою площею коштуватиме до 3.500 дол. Товариство підписало вступний контракт, заплативши частину цієї суми, а решту ціни купна має заплатити на протязі квітня 1929 р.

Вам, здається, відомий стан сучасного українського письменства та доля наших робітників пера. Ні наші письменники, ні журналісти не в силі жити зі своїх гонорарів.

Те єднє, що залишиться колись майбутнім поколінням, як слід нашої сучасности — друковане слово, нині у нас знехтоване і родиться в дуже важких умовинах. Ніхто не думає нині над поправою долі робітників пера.

„Товариство письменників і журналістів" ім. І. Франка" хоче дати їм бодай скромний захист, де вони раз у рік могли би відпочати та зміцнити свої сили й нерви.

Може ця оселя стане засновком нового осередка, який обеднає письменників і журналістів ріжних напрямів і світоглядів і причиниться до розбудження живішого культурного руху в Галичині.

Почин зроблений. Наші інституції склали поважніші жертви на купно згаданої оселі. Звертаємося оцим до Вас, Громадяни, яким не байдужа наша література та преса, з проханням, причинитися яким більшим датком на згадану ціль.

Жертви пересилати на книжечку ч. 1141 „Земельний Банк Іпотечний" у Львові, вул. Підвалє ч. 7., або до адміністрації „Діла", Ринок ч. 10.

ЖЕРТВИ НА ОСЕЛЮ РОБІТНИКІВ ПЕРА.

Виказ ч. 1.

Досі відгукнулися на заклик „Т-ва письменників і журналістів ім. І. Франка" своїми жертвами такі установи та приватні особи: 1) Т-во взаїмних обезпечень „Дністер" — 50 ам. долярів; 2) Т-во взаїмного кредиту „Дністер" — 50 амер. дол.; 3) Земельний Банк Іпотечний — 50 амер. дол.; 4) Народня Торговля — 50 амер. дол.; 5) „Центробанк" — 50 амер. дол.; 6) „Маслосоюз" — 50 амер. дол.; 7) „Центросоюз" — 50 амер. дол.; 8) „Ревізійний Союз" — 50 амер. дол.; 9) „Народня Гостинниця" — 50 амер. дол.; 10) М. і О. Борковські — 25 амер. долярів; 11) о. Іванчук Іван (Товсте) — 5 амер. дол.; 12) а-н Соневицький

(Старий Самбір) — 2.23 амер. дол.: 13) о. д-р Левицький Василь (крилошанин у Перемишлі) — 50 зол.; 14) Мочульський Михайло (нотар у Грималові) — 20 зол.; 15) о. Бачинський Олександер (Козівка) — 9 зол.; 16) Тимяків Марія (Бабин п. Косів) — 15 зол.

Літературний куток.

Німецька книжкова продукція.

Річна німецька продукція книжок дійшла до рекордових цифр. У 1927 р. вийшло там 31.026 книжок, а в 1928 р. 27.794. У 1913 р. було там 28.182 видань. Як і досі, в усій загальній сумі перше місце займає „красне письменство" з 4491 томами. На другому місці стоять шкільні книжки з 2281 томами, на третьому релігія, мітольогія і технольогія: 2088 томів. Стільки-ж є творів із соціольогії, політики, господарства та статистики. 1697 томів — техніка, 1662 — право, 1548 — книжки для молоді. Середня ціна кожної книжки 5.62 марки. Німецькі видавці роблять зусилля, щоби обмежити перекладну літературу, за яку треба платити гроші чужинцям, а проте за минулий рік перекладні творп зросли на 16,6 проц. у порівнанні з 1927 р. і перекладів вийшло 1477. У цій цифрі є 542 томів з англійської мови, 288 з французької і 176 з російської (тут треба врахувати велику скількість видань Толстого з нагоди його роковин).

„Доповнення" Академії.

„Газет де Парі" розписала цікаву анкету: читачі мають подати прізвища 30 письменників, які мали би доповнити неофіціяльну „Академію Гонкурів". Ця Академія має, згідно з заповітом її основників 10 членів і не думає побільшуватись до числа „Французької Академії". Весь конкурс є літературною забавою, яка має на меті звернути увагу на письменників, що мали би дані ввійти до одної або другої академії.

Місце Фоша в Академії.

Смерть маршала Фоша опорожнила одно місце серед 40 „безсмертних". На цьому місці сиділо від часу істнування „Франц. Академії" 18 осіб — перший маршал Де Віяр, переможець з Денен, згодом історик Токвіль і проповідник Лякордер. Фош заняв своє місце в 1918 р. після маркіза Де Вогюе (автора студії „Російська повість") і його приймав промовою Поанкаре. Тепер є „безсмертних" 38, бо місце після смерти драматурга Де Кюреля також ще не заняте.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Юрко Боюк, хорунжий УГА, абсольвент високої ветеринарійної школи в Брні на Моравії, родом зі Серафинець, пов. Городенка, помер 21. березня п. р. в 36 р. життя у Брні. — Покійний пішов ще як учениk 6-ої кл. гімн. слідами УСС і був усюди там, де крівавився його полк, де кувалась доля нашої Батьківщини. Від перевороту 1918 р. аж до розброєння його бригади на Вел. Україні служив як хорунжий УГА в осьмій (самбірській бригаді III. гал. корпусу. Перебув Тухолю і всі її злидні, зайдки втік на Чехословаччину, де був знову в таборах (Ліберець, Нім. Яблінне, Йозефів). Після того працював у вис. вет. школі в Брні, яку й покінчив. Там помер від туберкульози, яку приніс собі з таборів. Похорони Покійного, що був діяльним членом усіх наших товариств, відбулися при участи цілої нашої колонії і студ. хору з Бриа в селі Шлепаніцах. На могилою прощав Покійного від старшин і стрільців УГА четар Ілько Калічак, а від студ. організацій п. Володимир Пеленський. Вдова по Покійнім зложила в хвилі жалоби 500 к. ч. на „Рідну Школу". — Вічна память доброму товаришеві і вірному воякові!

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Четвер 11-го, г. 7·30 веч. „Двох панів Б."

Пятниця 12-го, г. 7·30 веч. „Царевич", оперетка.

Субота 13-го, г. 3·30 попол. „Пан Дами".

Субота 13-го, г. 7·30 веч. „Джіоконда", опера.

Український Народній Театр ім. І. Тобілевича в Станиславові.

Субота 13-го, „Галька", опера на 4 дії Ст. Монюшка.

Неділя 1 -го, „Галька".

Гостинні виступи п. А. Гаєка, оперового тенора і п. Н Костів, драматичного сопрана.

Кіна.

„Аполльо": „Дама в льожі ч. 13" з Гретою Гарбо.

„Лев": „Богині спокус".

„Оаза": „Люп нг лі люп".

„Палас": „Танечниця з Москви".

„Пан": „Тінь гарему".

„Фатаморгана": „Скитання княжни Трубецької".

„Химера": „Крила".

Програма радіо.

Пятниця 12-го.

Льондон (358). 21·00 Симфонічна оркестра.

Париж (1744). 18·35 Пате. 20·30 Концерт Ляпаррі.

Берлін (475,4). 20·30. Радіоорхестра.

Мюнхен (536,7). 19·15. Концерт мандоліністів.

Ляйпціг (361,9). 20·01 Опера Гендля.

Штутгарт (374,1). 18·45 Оперова музика.

Рим (443,8). 20·45 „Паганіні" Легара.

Міляно (501,2). 20·30 Симфонічний концерт.

Відень (519,9) 20·00 Народня австрійська пісня.

Будапешт (545). 17·50 Циганська музика.

Київ (775) 19·00 Легка музика.

Москва (1442,3) 16·00 Класична музика. 20·00 Літературна пятниця.

Харків (1680). 18·30 Етнографічний концерт.

Варшава (1395,1). 17·55 Концерт в кавярні „Оаза". 20·15 Симфонічний концерт.

Субота 13-го.

Льондон (358) 19·00 і 20·30 Квінтет, Парлінгтон. 22·35. Музика до танців.

Париж (1744). 18·35 Пате. 20·15. Мабіо Казес.

Берлін (475,4). 21·00 Радіоорхестра

Давентрі (452,3). 23·10 Концерт балад.

Мюнхен (536,7) 19·35 „Дикий стрілець", опера.

Штутгарт (374,1). 20·00 Ріголетто".

Відень (519,9). 19·15 Камерний концерт.

Міляно (504,2). 20·30. „Сафо", опера.

Будапешт (545). 20·15 Хор. 21·15 Циганські пісні та музика.

Москва (1442,3). 20·00 Концерт.

Ленінград (1000) 19·20 Симфонічний концерт.

Київ (775). 19·30 Концерт.

Харків (1680) 18·30 Вечір всячини.

Варшава (1395,1) 20·10 Легка музика. 22·30 Музика до танців.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Надзвичайні датки на потреби „ідної Школи" зложили Вп.: Любка Колесса 10 ам. дол., Панство Ковшевичі Львів 50 зол. місто цвітів на домовину дорогому Шевченківському радникові Копровському зі Солотвини, Сепція Студентів Високих Торговельних шкіл у Львові 30 зол. як дохід з Шевченківського Свята, Управа дів школи ім. Б. Грінченка 25 зол. як дохід з Діточих Сходин дня 7. п. м.. Українська Студ. Громада Кракін 11 зол. з відчиту доц. д-ра Кубійовича, ученици VIII кл. А. української держ. гімназії в Тернополі 11·50 зол. ВП. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа. 1800

„Спорт в У. Г. Я. на еміграції". Відчит на цю тему, виготовлений п. І. Калічаком, прочитає в суботу 13. квітня п. р. Т. Білостоцький в домівці С. У. К., Підвалля ч. 9. Початок: год. 7. вечером. Вступ вільний. — Виділ С. Т. „Україна".

Пригадка. Загальні Збори кооп. „Українське Народне Мистецтво" відбудуться дня 12. квітня п. р. о год. 5 поп в салі Бесіди 1801 1—1

Виказ жертв пересланих до Товариства Прихильників Освіти у Львові на Фонд Направи Акад. Дому в золотих: складки в Носовниці, Волинь 12·30, В. Дорош, Семенівка 10, о. Пісецький І., Корнів 3, п. Пісецька 2, В. і Хр. Пісецькі 1·50, Сник в Іван, Раковець 1, Козничук М., Кайданці 1·50, Гандзюк С., Грушчиці 2; о. Сас Погорецький 2, п. Лещуки, Рава Руська 2, Романовський П., Дучимінє 2·50, Пелич А., Курів Л. 3, Литвинець М., Жабинці 5, Козловський О., Рогатин 2, Федевич Т. Черняна 2, Любінецька І., Фалиш 3, Назаревич М., Щитків 5, Рак Антін, Львів 10, Болеславський І., Ляховичі 5, о. Тимків І., Балин 2, Лазарів Вас., Сілець 1, Львівська Софія, Лужки 5, Мойсей І., Ключі 5, Скординьский М. 5, Букида А., Равіч 5, Штоонерова Марія, Журавиця 1, Синстуи В.Миколів 6, Пилипчак Н., Волошиці 1 д-р Гижа М., Горлиці 5, п. Румаки, Хрустово 3, Янківський. Гаї Д. 1, Саврій П., Тольські 3, о Збудовський 2, о. Гораньский Т., Добромиль 3, Матвійчук Г., Шипівці 5, Легедза О., Стебник 3, кооп. Воскресення, Рожанівка 1, Турчан Т., Самбір 1, Залужний К., Лавринів 2, Конюбка М., Гринавів 5, Попович З., Куків 5, Яворинин Марія, Ісаків 20, Рябчаківна М., Тонашівці 2, Особа П., Людвіківка 5, Сенникова Ст., Підволочиська 5, Залеський І. 2 Мишко Г., Тернопіль 2, Чукур Юра Ковалівка 1, О. Метик Ю., Артасів 3, Шевцева А., Фрага 1·50, Шерстило Іван, Сулимів 2·25, Костюк Панько, Руда Пабяницка 2, Тріска, Гриневода 1, о. Бордун І., Туря Вел. 10, Бордун Дм., Викоти 2, Пенсак М., Тишківці 2, Тишкевич М. 1, д-р Царевич О., Тарнава 10, Боровський І., Яминця 2, Пилипів І., Тужилів 2, Пилат С. Рогатин 3, о Шуровський Ор., Рахиня 1, о. Тарасовин, Гійче , о. Згорянкевич Фр., Хрева 4, Романюк І., Снятинка 2, о. Мазяр Ст., Дорожів 1, о. Свистун Володимир, Церковна 2, о. Іванусів Н., Ванівичі 2, Калуцький Дмитро, Германівка 2, Ласовський Геронт, Фільварки 5, Гайовський Антін, Сапогів 1, Цукач І., Самбір 2 О. Мохнацький С., Теребовля 5, Пилипівський Т., Познань 5, о. Бобикевич Із., Саджавка 3, о. Трешньовський А., Красне 2, о. Чемеринський Ярослав, Вербляни 3, о. Сенко М., Завишня 1, Жіночий Кружок, Колонія 3, Грабець Дм., Обертин 2, Ковалик Степан, Івачів гор. — 50, Максимюк Осип, Катовиці 10 Гнат Панас, Броди 5, Кишакевич Р., Горлиці 5, Була І., Дивів 2, Лелько М. і В., Винники 2, Волчак П., Львів 3, проф. Оріенко, Варшава 3, Скалейний Т., Жидачів 3, Волошан Андрій і Іза, Старий Самбір 5, о. Пасіка Ів., Тернопіль ", Кородьчук Петро, Крехівичі 2, Звягин О., Рожнятів 5, Лисиневський Емануїл, Космач 5, Полянська Галя, Житнів 1, Лібанський Е., Уязд 3, Козак М., Годинь 2, Шараневич М., Медин 3, Димідас П., Бедрянів 10, Бурачинський І., Хойнині 10, Яремко І., (збірка в гімназії) Самбір 11 Масик П., Мшана 2, Корлятович Галя, Доброгостів 2, о. Сайнекевич В., Васючин 10, д-р Кибюк І., Обертин 3, Квасниця Д., Огельниця 1, Барчук Дм., Минів 2, Черкас С., Бертешів 1, Дудич І., Горущко 3, Кобилинська Софія, Клодзинко 10, Бречко Мих., Присуше 2 Народний Базар, Перемишль 25, Ярема Ол. Перемишль 10, о. Прокопчук Ів., Вербівчани 2, д-р Калин Ів., Тернопіль 5, Пастрик Мих. і Марія, Лупьк 5, о. Копник Ів., Щитівці 3, Козінчук М., Кайданці 1·50, д-р Волинець Ол., Броди 3, Михальків Софія, Залізці 1·50, Хопатюк Ол., Брошнів 3, Михайлюк В., Ришкова Воля 1, Шквірко Мих., Бидгощ 2, інж. Монастирський Витовт, Львів 5 амер. долярів, С. Стрецький 8 амер. долярів. ВП. Жертводавцям складає щиру подяку на цьому місці Товариство Прихильників Освіти у Львові. За Виділ Т-ва Володимир Дяцишевич вр. голова, д-р Любомир Макарушка вр. секретар. 1796

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

КУЗЬМА АДАМОВСЬКИЙ в Сільпищу к. Балигороду пов. Ліско, уневажнює загублений Dowód tożsamości konia Nr. 320.705 Serja C. виданий у Волі міговій 21.VI. 1928 Гейоновим інспектором коней в Перемишлі. Опис коня: вилах, ур. 1923 р. зріст 138 см., шпаковатий зі звіздою на чолі, здатний до табору. 17·6 3—3

ПАНІ пошукує посади до помочі в господарстві а шиттям на селі — Ласкаві зголошення до Адміністрації Діла" під „Інтелігентна". 1795 1—1

КАВАЛЕР середнього віку з довголітньою торговельною практикою, обізнаний з книгокодством глядає посади. — На жадання кавції зложить готівку, евентуально векселі. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під купець. 1759 4-3

НА рати Матераци 3 подушки 30 зол. Волосінна 75·—. Вкладки дротяні 6·—. Канапки до розкладання гобелінові 55·—. Фотелики розкладані 45·—. Гобелінові отомани 55·—. Ліжка сіткові 40·—. В шала стоячі 25·—. Умивальки 5·—. Ліжко носяжне 20·—. Дточі біді лякеровані 50·—. Фабрика З А К С., вул. Личаківська ч 132. 1781 2—6

ОСОБА інтелігентна, совісна, сам тна, приїме домашне заняття при одній особі у Львов . — Зголошення Д. Д. до Адміністрації „Діла". 1799 1—1

ПОШУКУЮ інструктора — найкращого ученого семінариста — до учениці з II. р. учительського семінара — головно розходиться о математикт і фізику. — Зголошення о. М. Рогошевський парох в Сухоставі п. Suchostaw. 1793 1-1

ГОДИННИКИ тільки найлішних фабрик прецізійні продаю за готівку і на гати від десятків зл. в найлішою сторони звісна фірма Ігнац Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5 155-7

РУТИНОВАНИЙ конціпієнт негайно глядає посади у адвоката. Може самостійно вести канцелярію. — Адресі Надрадник Дмоховський, Перемишль вул. Шашкевича ч. 5, для конціпієнта. 1795 1—1

ОСИП УГРИН зі Львова — Левандівка уневажнює вкрадену військову книжочку, видану чевез П. К. У. Городок Ягайловський. 1754 1—1

МИКОЛА МАЦЬКО, син Тимка і Ганни уродженний в р. 1884, в Шелі пов. Яворів уневажнює згублену військову книжечку видану через ПКУ. Городок Ягайловський. 1784 1—1

ПЛАТИМО високі ціни за золото, бриллянти і перли Домбровські-Розважевські, Львів, (Готель Жоржа), вух. Академічна ч. 2. Оцінка безплатно. 13 6 47—

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легінів, серця і вокуда

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентгеном. 9—24

ЛІЖКО пологе зад ане „Патент" з матерацом, займає як найменше місця **30 зол.** На провінцію висилаю по одержанню задатку. Фабрика **ЗАКС** Львів, вул. Личаківська ч. 132. 1781 2—6

Подяка.

Загальні Збори „Українського Товариства Допомоги Інвалідам у Львові", які-бутті дня 30. III. п. р., ухвалили висловити прилюдну подяку „Народній Лічниці" та Вп. Лікарям: Д-р Т. Бурачинському, Д-р Я. Гнипдевичеві, Д-р М. Дзержановичеві, Д-р І. Курівцеві, Д-р И. Макеєві, Д-р Л. Максимонькові, Д-ру М. Мунині, Д-р М. Паньчишинові, Д-р О. Прийомі і Дент. Я. Нассові у Львові, Д-р Я. Наглякові у Винниках, Д-р В. Лавріївському у Бережанах, Д-р М. Долинському у Заліщиках, Д-р О. Залєжному у Золочеві, Д-р В. Білозорові і Д-р І. Цілановському у Коломиї, Д-р Р. Нестеровичеві у Теремишлі, Д-р М. Ваврикові у Рудехові, Д-р В. Кобильницькові у Самборі, Д-р С. Манцейовичеві у Сокалі, Д-р К. Восвідні в Станиславові, Д-р Т. Сенницькому у Ст. Самборі, Д-р М. Сегановичеві і Д-р І. Левицькому у Стрию, Д-р Б. Вітошинському у Тернополі, Д-р Т. Бачинському у Чорткові, Д-р С. Кушніровій у Яворові, — котрі безкорисно уділяли лікарську поміч інвалідам УГА протягом минулого адміністраційного року.

Головна Рада . КІОДІ у Львові. 1796

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 82 (11.423). Львів, субота 13. квітня 1929. Pocztowa opłata zryczałtowana uiszczona. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. шадн. 143.322. Адреса для телєграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Не відтягайтесь!

Львів, 12. квітня 1929.

Перед двома днями звернулись ми на цьому місці до українського громадянства зі зазивом прийти з допомогою нашим робітникам пера з метою придбати невеличку оселю в горах. Заки наш голос найде вдячний відгомін у широких колах громадянства, дозволяємо собі ще раз пригадати цю справу і поставити на неї особливий натиск у пересвідченні, що наш голос не буде голосом вопіючого в пустині.

Життя нашого письменника взагалі, а газетного робітника зокрема, основно ріжниться від життя такогож робітника в інших громадянствах. Суспільна функція нашого робітника пера без порівнання важча, обовязки незвичайно складні й ріжноманітні, вантаж праці пригнічує його день в день без відпочинку, без віддиху, вимоги, які ставлять до нього, часто переходять межі можливого, а життеві умовини такі скупі й недостатні, що праця нашого робітника пера справді належить до найважчих, часом навіть є працею національних каторжників.

Український робітник пера є замкнений в дуже вузьких рямках, є **glebae adscriptus**, обставлений найріжнороднішими перепонами зовнішнього і внутрішнього характеру, часто позбавлений найпримітивніших засобів до виконування своєї професійної праці, втиснений між молот і ковало найсуперечніших інтересів і в тих умовинах примушений щодня — без огляду на свій психічний і фізичний стан — висотувати зі свого мозку нитки думок, часто енциклопедичного розміру, підбадьорювати громадянство в годинах зневіри, підтримувати всі громадські почини, боронити, вияснювати, зясовувати, вчитися і вчити інших, реклямувати і щодня піддаватися не все вирозумілій громадській контролі. Без пересади можна твердити, що в умовинах нашого життя ніодна суспільна функція, ніодна професійна діяльність не є така важка, така відповідальна і така невдячна, як функція і праця письменника взагалі, а журналіста зокрема.

Журналіст є повсякчасним учителем громадянства, а одночасно його всевідданим слугою. Скаля його почувань мусить бути широка, думка в безнастанному процесі праці, нерви напружені. Він постійно примушений забувати про себе, а думати про інших.

В інших, щасливіших громадянствах, письменники й журналісти не лише думають про себе, але про них думають й громадські чинники: меценати, культурні й фінансові та комунальні установи, держава. Вони визначують премії, дають допомоги й субвенції на виїзди й подорожі, творять захисти й санаторії, забезпечують їх на випадок нездатности до праці і на старість.

Так діється не лише у великих народів, але і в малих. Недавно чехословацький парлямент ухвалив закон про забезпечення робітників пера. Чим культурніша нація, чим її рівень вищий, тим більша її дбайливість за тих, що в найнесприятливіших умовинах стоять у перших рядах робітників й оборонців своєї нації чи кляси, що стоять на сторожі національних ідеалів і громадських чеснот, що остерігають своє громадянство перед небезпеками, що підсилюють культурний, економічний і політичний розвиток нації.

У нас важко говорити про створення умовин, пригожих для праці письменника й журналіста, ще важче говорити про яке-небудь забезпечення. Таких вимог ми навіть не ставимо до громадянства. Це було би надто сміливо, а може навіть і нахабно. Цілі покоління українських письменників і журналістів сходили з життевої арени безвідплатно, витиснені як цитрина, бідні, зломані, часто забуті, з роздертим серцем, підірваними нервами, розторощеним здоровлям. Громадянство пригадувало собі про їх існування з посмертних клепсидр і тоді звичайно влаштовувано величаві похорони.

Резигнуємо з величавих похоронів і можливих посмертних величань, а прохаємо наше громадянство, а в першу чергу його передову, загально признану культурну частину, пригадати собі наше існування. Коли ніхто в теперішніх умовинах не міг подумати про нас, ми — ведені інстинктом самозбереження, сами дозволили собі скромно подумати про себе, купуючи хатину в Ямнім (надвірнянського повіту). Та покрити розмірно великої ціни купна тієї хати з площею ми власними засобами не в силі. Тому прохаємо не забути нас в цій скрутній хвилині. Прийдіть нам із матеріяльною допомогою, щоби здобути літне відпочинкове місце для українських письменників і журналістів, щоби дати нам більшу спромогу йти вам з допомогою.

Ваша допомога, ваші пожертви будуть виявом вашого відношення до нас, до нашої важкої, безупинної праці, а — сміло можна сказати — й виявом вашого відношення до української культури. Тому не відтягайтеся!

Перед рішенням.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 10. квітня 1929.

Попередній допис Вашого варшавського кореспондента про „Заворожене коло", — заворожене коло, в якому опинилася санація, як володіючий у Польщі політичний табор, — був писаний ще перед появою відомої статті маршала Пілсудського, однак нічого з своєї актуальности не втратив і нині. Себто: стаття маршала Пілсудського безумовно штовхнула вперед наради над „концепцією будучого уряду" (це штудерний вислів півофіціяльного комунікату), однак рішення, до якого ці наради нині чи завтра дійдуть (мусять чейже врешті до якогось рішення дійти!) матимуть значіння лише для розвитку подій у **найближчому** майбутньому, але в ніякому разі не перервуть істнуючого й надалі заворожено кола! Мало того: показалося, що навіть на це паліятивне рішення остання найголосніша з усіх дотеперішніх голосних енунціяцій маршала має значіння лише як допомічний чинник для побіди одного з напрямків („концепцій"), які суперничали і все ще суперничать **у боротьбі за владу.** Факт, що сьогодні (коли писані ці рядки) є вже середа, а стаття „Дно ока" прогреміла вже прецінь у неділю і все ще нема нового уряду, все ще нема цих — здавалося ясних, як сонце — консеквенцій заяви марш. Пілсудського, цей один лише факт підкреслює правду, що почуття заворожено кола є й у кермуючих польських державних чинників уже надто глибоке, аби вони навіть на паліятивне рішення ішли без застанови.

Коли пригадаємо момент замкнення осінньої сесії, то нинішня політична атмосфера у Варшаві є безумовно **інша.** Скінчилася ота сесія при виразній перевазі т. зв. поміркованих настроїв, під безпосереднім впливом поразки уряду на парляментарному грунті й її відгуку на ню-йорській біржі. Відсутність парляменту використала т. зв. група полковників для „наступу" і цей наступ **мусів** відбитися на настроях, — постільки, поскільки взагалі терен діяльности й впливів тієї групи істнує **поза** парляментом. Адже сила тієї групи полягає на: лекшому доступі до творця травневого перевороту й його оточення та на орудуванні пресою, яка не є звязана цензурою, коли тимчасом сила „поміркованих кол" санації чи пак „господарських сфер" полягає на фактичній тихій підтримці з боку демократії, себто соймової опозиції. Іншими словами: коли нема сойму, коли нема парляментарної трибуни, з якої опозиційна більшість параліжує усякі войовничі жести, тоді й та частина санаційного табору, яка з тими жестами не погоджується, є вже цілком безсила. Колиж під неприсутність сесії являється така стаття, як ось „Дно ока", то — очевидно — цілком безсилі є ті, яких бють, бо вони не можуть свобідним словом боронитися ані на соймовій трибуні ані на сторінках загроженої конфіскатами преси. Таким робом таку статтю, як „Дно ока", негайно і без усякого стриму використала „група полковників" у своїому дальшому наступі.

Цей наступ, виявлений тактикою „полковницької" **преси,** іде в двох напрямках: 1) підштовхнути сойм до виступів („оборони спаплюженої чести"), які мусіли би довести до розвязання сойму і 2) здумпінгувати прилюдну опінію, що единоспасаємий у даний мент є лише такий і не інший кабінет, чи пак такий і не інший кандидат на премієра міністрів. Два приклади: „Дзєнь Польскі", який нині веде провід у кампанії за октроювання нової конституції, себто держаний замах проти істнуючого сойму, наводить ту статтю конституції, на основі якої сойм може потягти до відповідальности марш. Пілсудського! Знову просанаційн. „Курєр Поранни" і „Пшеґльонд Вєчорни" в авторитативній формі повідомляють про „десигнування" мін. Свїтальського на нового премієра, коли тимчасом фактично ще димісія п. Бартеля не підписана. Тут, для зрозуміння відносин необхідно звернути увагу на нове „перегруповання сил" унутрі санації. І так нині нема вже в ББ „лівої" („демократичної") групи під фірмою „Звйонзку праци мяст і всі" і „правої" — б. консерватистів. Нині п. Полякевич, б. член „Стронніцтва Хлопского", потім член „Звйонзку Праци", належить до скрайного правого („полковницького") крила ББ, а разом з ним консерватист-монархіст Пясецький, а на ліве („господарське") відійшов консерватист проф. Кшижановський з представниками великої фінансієри, промислу й торгівлі з „Левятана"! Одночасно — як згадано — варшавські консерватисти на чолі з пос. Пясецьким із „Дня Польск-ого" стали найзавзятішими пропагаторами перевороту й перекинули таким робом коміть головою примітивне розуміння і суть консерватизму!

Серед такої нової ситуації тактика опозиції, конкретно: ППС., полягає на **повній пасивности:** дозволити противникові „виграти ся"!

Як ця гра скінчиться, далебі трудно передбачити. Ось глядіть: позавчора просанаційний „Курєр Червони" писав про „екзекуцію" над соймом; вчора ще твердив, що „нема повороту"; а нині вже апевняє, що „Пілсудський не хоче бути, як Муссоліні, громителем народнього представництва і не хоче з посольської палати робити собі челядні" — і т. д. у тому дусі... повного відвороту! Вчора ще кружляла з рук до рук „цілком певна" ліста нового кабінету з п. Свїтальським як премієром і ген. Гурецьким, як міністром фінансів, а нині всі порушені вісткою, що віцемаршалок сенату п. Главіц, вернувши з Парижа з якихось розмов із тамошніми фінансістами, буцім-то рішуче відмовився бути в новому кабінеті — міністром фінансів і що саме ця відмова матиме „рішаючий" (котрий уже раз?) вплив на творення нового кабінету! Коли премієром стане п. Свїтальський, то сойм був би ймовірно скликаний ще в травні на **надзвичайну конституційну сесію,** на якій „урбі ет орбі" виявилася би „незідбність" цього сойму перевести „направу державного устрою" (приняти під диктатом ББ нову конституцію); тоді сойм був би розвязаний і конституція „октройована". Коли-ж всупереч льогіці, яку диктує стаття марш. Пілсудського, новий кабінет таки буде у відношенні до сойму „мирний" — тоді тактика „фортвурстельн" тріюмфуватиме далі.

В обох випадках — це буде лише переходова стадія, розпічнеться знову лише новий етап.

І. Кедрин.

По широкому світі.

Англійський премієр Болдуін заявив, що вірить при виборах у перемогу консервативної партії.

Ліга Націй висилає окрему комісію на польсько-литовський кордон для вирішення деяких справ комунікації між обома державами.

З Туреччини повідомляють офіціяльно, що уряд відкрив комуністичну організацію, що підготовляла переворот.

У Франції журяться митовими таксами Спод. Держав, які є незвичайно важкі для французької торговлі.

У Лізабоні відкрила поліція великий склад бомб і змову між старшинами, що підготовлялись до революційних виступів.

В Альбанії арештували кількох старшин, що хотіли „скинути" свого нового короля.

ЗАМІТКИ і ВІДГУКИ.

„До ліквідації старого устрою“.

Під такою назвою принесло львівське „Слово Польске“ з 10. квітня статтю, в якій читаємо: „Енунціація марш. Пілсудського зробила остаточно кінець шкідливій двоторовости в наших державних відносинах. Ніхто не може собі уявити повороту до хвилястої і внутрішньо нещирої політики, що такий стан двоторовости хронічно толеруе. Натомісць кожний, що має сяку-таку політичну думку, розуміе нині, що йдемо вдецидовано до повної ліквідації вчорашнього устрою і до заступлення його новим основним державним правом, що находить своє джерело в моральній ідеї травневої революції, фактично, хоч дуже часто в анґзаковатих напрямних, будованим протягом трьох літ від травневого перевороту а дозрілим у почутті широких мас як постулят сильної, трівкої правлячої влади, одиноко здатної розвязати проблему могутности держави та її господарської незалежности. Мости між творцем травневої революції, між людиною, що фактично від трьох літ рішав про долю держави, і табором, який боронить підстав вчорашнього устрою, остаточно зірвані. Нема і не може бути між ними вже ніякого порозуміння. Двозначна формально від трьох літ ситуація і в тім своїм двозначнім характері політикою уряду проф. Бартеля протягом минулої зими ще більше унаглядненa — стала цілком ясною і вирішеною“.

Санаційне тепер „Слово Польске“ невимовно радуеться, що так сталося і каже, що тепер ціла Польща мусить поділитися на два табори, а саме: на величезний табор санації і на „менший“ табор опозиції. Третьої ґрупи між тими нерівними щодо сил противниками бути не може. Колиж є ще такі, що не рішені на яку ногу стати, то тепер мусять рішитися, мусять зробити такий самий „цісарський удар“ ножем, як це зробив в останній своїй енунціації марш. Пілсудський. Вони мусять рішитися сюди або туди. Таким чином „Сл. П.“ підготовляе мобілізацію сил по цей і по той бік барикади в надії, що ця мобілізація дасть великанську перевагу санаційному таборові.

—o—

„Фінансісти не люблять неспокою“.

Жидівський „Наш Пшеґльонд“, що виходить у Варшаві, публікуе на маргінесі теперішніх подій у Польщі такі свої міркування: „Фінансісти не люблять неспокою. Для них всяка форма правління є добра крім сварливої. Зрештою, останніми часами банковий світ висказався недвозначно за парляментаризмом і демократизмом, відмовивши позички фашистівській Ромунії і признаючи позичку демократичній Ромунії. А коли моральний і матеріяльний кредит якоїсь держави паде на міжнародній арені, то це відбиваеться вбийчо і на житю самого краю. Сполівана криза нічого спасенного нам не ворожить. Означала би вона або хаос або правління не тільки проти сойму, але й проти суспільности“.

Обговорюючи цитовану статтю львівське „Сл. Польске“ потішаеться тим, що господарська криза нависла тепер не тільки над цілою Польщею, але й над іншими краями Европи як над Німеччиною, Анґлією та Голяндією. Далі твердить, що ширення таких як вгорі цитований і їм подібних настроїв, має місце не тільки в жидівській та опозиційній польській пресі, але й у деяких органах санаційної преси. І ця обставина обурюе зсанаціонований орґан „Зесполу Сту“. А обурюе тому, що саме наслідком таких настроїв мають нині поважний голос при розвязуванні урядової кризи господарські кола.

„Хіба лише сліпий — пише „Сл. Поль.“ — не добачуе ролі, яку відіграють у теперішній кризі і напрямах її розвязки т. зв. господарські кола. Роля та поважна і сильна. Тим авторитетніша і сильніша чим авторитетнішою є пересторога „Наш-ого Пшеґльонду“, що банкерський світ висказався за парляментаризмом і демократизмом а проти фашизму“.

—o—

„Тяжка кривда“.

Орґан львівських пепеесів „Дзєннік Людови“ з дня 12 квітня у передовій статті під повищим наголосом зводить всі наслідки енунціації марш. Пілсудського тим разом лише до „тяжкої кривди“, яку заподіяв маршал польській опозиції (пепеесам) і всьому польському народові.

„В статті марш. Пілсудського — читаємо — висуваеться на чоло один специфічний момент: якась глибока невіра в польський нарід. Томуто свого часу назвав марш. Пілсуд. поляків „народом ідіотів“, тому так завзято кидаеться на сойм, тому зневажуе його неславниковими висловами, тому повстають зневаги і осміщування людей. В тому якби нерозумінні власного народу заключаеться якийсь конфлікт, якийсь болючий трагізм між марш. Пілсудс. і суспільністю. Дивлячися на трагічну історію того конфлікту, видаеться немов би марш. Пілсудський не міг погодитись з ділом, над яким працював ціле життя, не міг погодитися з польським народом. Що є причиною того розчарування і невіри — не знаємо. Загально говориться і пишеться про злий стан здоровля, який каже йому так писати і говорити. Розглядаючи статтю марш. Пілсудського мериторично, треба стверднти, що зневаги кинені на сойм, цілюють у цілий нарід. Марш. Пілсудський незадоволений з трьох четвертих сойму і тим самим з більшости суспільности. Зневажування більшости громадян особою, що займае таке чільне становище як марш. Пілсудський, робить величезну кривду як державі так і суспільности. За кордоном, крім може Італії, Мадярщини чи Альбанії, стаття марш. Пілсудського поглибить переконання, що поляки ще не доросли до управи державою, що нинішна Польща то сезонова державалька впаде під першим ліпшим напором“...

—o—

„Сумерк лєгенди -- мусять відійти“.

Під таким вимовним заголовком приніс центральний орґан ППС „Роботнік“ (з дня 10. квітня) статтю, в якій подав цілу історію „санаційного“ перевороту і правління зі становища ППС. Польські соціялісти підтримали травневий переворот 1926 р. тому, що він відбувався під гаслами „вкорочення безправства, якого в Польщі було забагато“. Але санація, дійшовши до влади, покумалася з реакцією і почала на спілку з нею боротьбу з „працюючими масами“. Дійшло до того, що „санація моральна“ рішила тепер „вчинити новий переворот та замах на підставове право народу, бажаючи при допомозі ревізії конституції в дусі реакції відсунути робітничу клясу від контролі над діяльністю уряду, бажаючого зменшити політичні права людей праці. Але помиляються ті люди без „завтра“, бо нарід у своїй масі є свідомий того, що йому діеться кривда. „Моральна санація“ скомпромітована в очах населення своєю господаркою. Завдяки становищу ППС у сеймі робітники довідалися, хто несе відповідальність за трьохлітне правління в державі. Як Польща довга і широка, відгомін приносить одно домагання: „Досить такої господарки, не можна довше наражувати держави на „експерименти“ вперти людей, ризикантів, які поза безналійною пусткою, нічого творчого не внесли до будови державної будівлі. Досить тих людей! Мусять відійти, щоби не робити більше кривди, — щоби польська держава не була примушена переживати внутрішні потрясення“.

Поклик до наших священиків.

Обіжник львівського воєвідства з дня 15. II. 1929 ч. А. А. 1791 до старостів, наведений в ч. 74 „Діла“ о. Іваном Шевчиком, вже реалізуеться. Староство в Березові покликом з дня 12. III. 1929 ч. 1495/2/29, взиває усі гр.-кат. парохіяльні уряди в повіті, щоби в справах, „связаних з веденням метрик, при предкладанні виказів для властей і судів і т. д.“ уживали польської мови, з тим, що „опірних“ буде потягати до карно-адміністраційної відповідальности. Нема сумніву, що цей черговий наступ піде по усіх повітах. — Так тепер, Отці, пора на нас. До карности! До оборони! **Усі, усі в краю** від старостинських засудів вносімо відклик до Воєвідства, а від Воєвідства (до 2 місяців) жалобу до Найвищого Трибуналу. А якщо й там відмовилиб нам нашого права, тоді треба буде подумати про іншу оборону.

о. Теодор Савойка.

—o—

ВОЛОДИМИР БІРЧАК.

БЕЗЖУРНІ ДНІ. [32]

Оповідання.

(Продовження.)

...Я розумію тебе, твої задуми і твої змагання в боротьбі за велич і красу... Твоїм ворогом буде буденщина, дрібничковість, людська злість, дрібна амбіція і глупота... І тернista буде твоя дорога, і свої лаятимуть тебе гірше від чужих, і свої виступати будуть проти тебе...

...Та я піду з тобою, й коли ти зневіришся би в побіду правди — підтримаю тебе. Коли вернеш домів змучений, успокою тебе й додам сили. Все піду разом з тобою. Піду з тобою, бо високий твій прапор, піду з тобою, бо це ти... — здавалося, шептала...

Грицько йшов дальше задуманий.

Перейшли вони одно село, як їм жиди сказали, і друге і третє. За третім звернули ліворуч і йшли далі, розмовляючи, сперечаючись. І хто зна, як довго булиб сперечалися, якби нараз під ногами не почули болота.

— Грицьку, ми заблудили!

— Ні! — відповів Грицько, розглядаючись. — Це саме березівські лани. Йдім просто і вийдемо в село. А щодо Прометея, то і я не уявляю собі його так, щоб усе зніс готове з неба. Людський розум мусить сам витворити цінні вартости, людські груди мусять гартуватися, напружуватися...

Він прийде — продовжав Грицько по хвилі, — прийде до нас напевно, коли свої душі приготовимо йому. Піднесемося вище — він зійде з висот. Запалимо душі знанням і хоробрістю — зявиться нам хоробрий з мечем, піднесеним в гору.

І далі йшли, розмовляючи. Але по кількох хвилинах стратили й ту стежку і вийшли над якийсь ярок, заросний дрібними кущами.

— Отсе й добре — каже Грицько — йдім тільки просто!

І знов якийсь малий потік. Перескочили і в ранній імлі побачили перед собою село. Між деревами церква, якої не було ще добре видно і приходство біля неї. Грицько врадувався, що добре зайшли.

— До хати не зайдемо тепер, бо там сплять, а вліземо в оборіг сіна й переспимо. Я дуже змучений.

Зайшли на приходство з поля. При кінці гумна стояли обороги сіна. Ціле приходство, закутане в ранній імлі, спало твердим сном. Один півень запіяв пару разів, як Грицько і Стецько лізли драбиною на оборіг. Кинулися в пахучу комаництю і не минула хвиля, як заснули кріпким сном.

XXVI.

Довго вони спали, чи не довго? Ой мабуть довго, дуже довго, бо коли Стецько прокинувся, сонце стояло вже високо. Прокинувся він, протер очі і глянув по дворі у Березівці. Але той двір йому щось не сподобався, виглядав так самісько, як двір у Болотнищі. І приходство... Були в Болотнищі! Знов у Постригача, що в ночі скинув їх з візка!

Стецько збудив Грицька. Грицько протер очі й розглянувся.

— Ми в Болотнищі! — каже Стецько.

— Ні — це ми в Березівці!

— Алеж у Болотнищі — обставав Стецько при своїому. — Дивись, он серед двору стоїть візок, з якого нас в ночі скинули. А он, он, город. Ми в Болотнищі!

— Ні! — опирався Грицько. — Що там візок? Візок до візка все подібний. Виразно бачу, що це Березівка. Он гороДець, знаю, сидів часто в ньому.

— А он, он калабаня! Чи і в Березівці таке саме болото?

— Не бачу. Де? Березівка і кінець.

Але саме тоді, коли вони оба ось-так сперечалися, долетів до них із другого кінця подвіря крик і гамір.

— Злодії! Обкрадаєте мене! Сонце ще низько, а ти вже приганяеш товар з паші? Миколо злодію, де ти сидів так довго? Га? — кричав старий пан-отець Постригач. — Я вас розжену, злодії, дармоїди!

Грицько припав до конюшини і став сміятися майже спазматично.

— Що зробимо? — спитав Стецько.

— Втікаємо другим боком, нехай тільки він зайде до хати! — думав Грицько.

Пан-отець вийшов тимчасом на подвіря, а як побачив, що візок сохне на сонці, став знов кричати. Від візка йшов на гумно. І кричав на цілий двір:

— Злодії! І знов крадуть мою конюшину! Боже! Боже! В літі її вигодують, а в зимі зідять мене корови! Боже! І драбина при оборозі! Злодії лазять вже й сюди! А щоби й вами так само лазило! — кричав, дійшовши до того оборога, на якому вони спали.

Грицько все був неможливий і всі непорозуміння в часі мандрівки виходили від нього. Ось і тепер він не видержав і став сердечно сміятися. Пан-отець уже ліз по драбині.

— А, а, а — панове тут? Що? Куди? Коли?

Стецько оповів усе, як було. Оповідав, як то Грицько писав повні кохання вірші до своєї Ксені, як ці вірші читала тутешня сотрудникова і що з того вийшло. Йшли в Березівку, та провадив місяць і поет і замісць у Березівку зайшли в оборіг у Болотнищі. За те й просили тепер ласкаво їм простити. Пан-отець слухав цілої тої історії вперше і сміявся разом з ними.

(Продовження буде.)

З московської обсерваторії.

Міжнародне положення в освітленні Рикова.

На конференції рад московської округи голова Раднаркому Риков виголосив довшу промову, зясовуючи міжнародне положення.

Характеристичною прізнакою сучасної міжнародньої атмосфери є напруження, викликане розбіжністю поглядів між Англією й Америкою. Теперішні англьо-американські відносини пригадують англьо-німецькі взаємини перед світовою війною. Під покришкою пацифізму Америка й Англія зміцнили свої збройні сили, а політичні провідники обох країн у парляменті говорили про можливість конфлікту.

Переходячи до відносин між СРСР й Англією, зазначив Риков, що зірвання дипльоматичних взаємин не дало висліпів, очікуваних його ініціяторами. Інші держави не пішли за прикладом Англії. Спроби економічного бойкоту не повелися. Сподівання на економічну катастрофу в СРСР не здійснилися. Радянський уряд зумів перебороти всі трудноші, що зявилися внаслідок здержання експорту збіжжа, заступаючи його збільшенням експорту дерева, нафти і шкур. Збільшення експорту дозволило поширити імпорт знаряддя й виповнити кредитові зобовязання супроти заграниці. Впливові капіталістичні кола не хотять вже довше ждати на економічну кризу в СРСР, передбачувану керманичами теперішньої англійської політики, і радше схильні є до заключення розумних умов, чого доказом є остання нафтова умова. У висліді політики уряду позиції англійського промислу в СРСР заняли інші конкуренти. Прибуття англійської промислової делегації до СРСР є додатньою признакою, однак не слід цих відвідин перебільшувати. Та делегація зявилася напередодні виборів в Англії і тому не мала ніяких повновластей від англійського уряду. Радянський уряд може навязати переговори в справі поважніших трансакцій тільки під умовою відновлення дипльоматичних взаємин. З огляду на відсутність таких взаємин, радянський уряд не може узалежнювати своєї торговлі з Англією від звичайного припадку. Відносини з Англією можуть поправитися в нормальних відносинах.

Зазначивши постійне змагання радянського уряду до утвердження мира, підкреслив Риков, що хоча пакт Келльога ще не ввійшов у життя, то московський протокол про приспішення того пакту, заключений за ініціятивою Москви, ратифікували вже всі сигнатарі, а інші зголошують своє приступлення до нього. Ратифікуючи пакт Келльога і пропонуючи протокол про його приспішення, радянський уряд здавав собі справу, що ті пакти не дають ще забезпеки проти війни, однак творять значні перепони для воєнних підготувань. Приступаючи до пакту Келльога, радянський уряд іще раз підкреслив свої мирні змагання. Можливости продовження мира є тепер для СРСР більші, як у попередніх роках. Війна є тепер менше правдоподібна, як два роки тому назад. Є це один із успіхів мирної політики радянського уряду. Теперішню мирну передишку треба використати для розвитку національної господарки та зміцнення оборонної здатности, бо ніякий мировий трактат не дає забезпеки проти війни.

На освітні теми.

Спис членів „Просвіти“.

Сором чоловікові лице палить, як прочитаєш, що одиноке наше загально-народнє, освітнє товариство, мати всіх інших товариств, має... аж 12 тисяч членів і то половину з них „ще не стабілізованих“, т. зн. непевних (а в найліпшім разі неточних) щодо вкладок, на яких отже товариство не все може числити. Виходить таке, що на тих около 6 міліонів українців, що живуть під Польщею, саме кожний тисячний признає рацію істнування „Просвіти“ та почувається до обовязку бути її постійним членом. А деж інші, вже не кажу 999, лише бодай 9? Чижби навіть кожний сотий член темного, поневоленого народу-раба не відчував потреби і не розумів значіння освіти, яка одинока може вирвати нас з неволі тьми й рабства, а шойно опісля буде можливе скинення всякої іншої, яке тоді буде лишень звичайною зміною вивіски? Цифра каже, що, на жаль, так, і те, що вона каже, є правдою, сумним фактом.

Перед роком помістив був один часопис кілька статтей на тему завдань нашої інтеліґенції. Не знаю, на яких даних опирав автор свої цифри, але вірю, що й є вхопив того з воздуха, коли казав, що число самої інтеліґенції (не здеклясованої) в Галичині виносить двацять кілька тисяч (цифра, на мою думку, рішучо за низька). Значить, що колиб тими постійними членами „Просвіти“ були лишень самі „інтеліґенти“, то ще приблизно 3/4 нашої інтеліґенції є або забогато вчені (чого у інших народів якось не трапляється), щоб до „Просвіти“ належати, або замало, щоб її значіння гараз зрозуміти. Колиж ми вже осягнемо той степень розвитку, що кожна молода людина, яка вийде зі шкільної лавки (а вже безумовно середньошкільної), буде уважати першим своїм громадянським обовязком, полекуди навіть обовязком чести, не тільки датися втягнути і бути постійним, обовязковим і карним членом „Просвіти“, але й мати собі за честь та просити про приняття в члени загально-народньої установи. Так воно є у інших народів і тому вони і під іншими оглядами далеко дальше від нас зайшли. А у нас? У нас — як показується — велика частина тої „соли народу“ або на такі „дрібниці“ байдужа, або поза своїми, чисто особистими справами світа не бачить, забуваючи навіть і те, що й ті особисті справи дуже тісно вяжуться із загальними і від них залежать.

А інші круги, а селянство? Самого вже будь-що-будь свідомого селянства буде у нас напевно стільки, як не більше, що й т. зв. „інтеліґенції“ (тому так висловлююся, бо це слово у нас по правді нічого не говорить і ніякої означеної категорії людей не обіймає). Богато-ж у нас нині сіл, коли не більшість, де провід в читальні, кооперативі і взагалі в громадянському житті опочиває виключно в руках селян. Деж отже свідомість і справжнє розуміння орґанізації тих провідників, коли вони не почуваються до першого свойого обовязку: належати до головних краєвих товариств („Просвіта“, „Рідна Школа“ і через місцеву кооперативу до Ревіз. Союзу). Чомусь нема у нас того почуття чести й амбіції належати до загально-народніх установ, хочби ними хвилево правив і несимпатичний комусь там уряд? — Чи може убожество тому на перешкоді? Ніколи в світі! Коли на все інше гріш знайдеться (а мусимо, на жаль, стверднти, що коли як коли, але нині то аж надто богато гроша видається на селі на ріжні витребеньки, а то й на пиятику та розпусту), то мусів би і на це знайтися ,лишень треба хотіти і вміти його найти.

Думаю, що вже й селянство мусіло прийти до переконання, що освіта, орґанізація, книжка, часопис і т. д. — це вже не лишень „панські забаганки“, але життєва конечність для кожного, хто хоче жити й рости, а не загибати. Часи, що селянин був лише предметом в нашім народнім розвитку і статистичною одиницею, давно минули. Він нині стає і мусить вповні стати підметом, а стане ним лише тоді, коли пристане до великих орґанізацій, коли і він візьме на себе частину відповідальности за майбутнє, коли „зареєструється“ в рядах орґанізованої суспільности. Бо нині все те, що стоїть поза орґанізованими лавами, є нічим. Це треба би вкінці зрозуміти й тим інтеліґентам, які тільки й роблять, що вмовляють в масу, що вона нібито на те тільки і є, щоб лишень нею журитися, а нічого їй не згадують про те, що й вона має якісь обовязки, від яких її ніщо не може звільнити.

Коли дальше додамо, що кожне товариство найнижчого ступіня (читальня, кружок „Р. Ш.“, кооператива і т. д.) повинно також бути членом головних краєвих товариств, то стає просто незрозумілим, як „Просвіта“ по 60-ьох роках праці могла „доробитися“ аж до 12 тисяч, і то на половину непевних, членів.

Є річю конечною, щоб кожна орґанізація знала свій кожночасний стан дійсних членів і мала змогу обсервувати свій розвиток чи застій, знала, на які сили може рахувати і т. д. І от цього ювилейного року, коли „Просвіта“ робить приготування до просвітянського конґресу; до видання ювилейного збірника, добре булоб, якби подбала також і про точний виказ своїх членів, їх статистичне зіставлення та оголосила це друком. Буде це переглядом рядів „Просвіти“, памяткою для членів (не конче безплатною) і — що найважніше: контролею, хто з наших близьких і знайомих призабув на свій кардинальний обовязок. Ми з цього напевно скористаємо і подбаємо про це, щоб вони нам сорому не робили. Зрештою, треба сподіватися, що кожний, хто має під тим

Д-Р. В. БЕЗУШКО. 6)

Лепкого „Мазепа“.

(Продовження.)

Твір поза своєю мистецькою вартістю, повинен мати і виховуюче значіння. *Він каже шукати вини нашого положення не так у чужих, як в себе самих;* в тім неозначенні маси під оглядом національним, у зраді своїх, яка має нас палити горячим пятном так довго, доки не виборем волі, в тій зраді, якій улягли і геройські батуринці, а ми скажемо і найкращі діла і задуми наших великих людей. Ми й не дивуємося, чому автор в одним місці свого твору й висказується: „Не знаю гірчішної книжки від історії нашого народу“. У цьому ми хіба подібні до ірляндців. І в них героїчні подвиги нівечила зрада. Вона все десь чаїлась, щоб діло втопити в крові своїх. Тих, що спиналися вгору, стягали в болото. Світлим провідникам відмовляли довіря. Найкращі сини втікали з рідної ниви, щоб збогачувати навіть культуру ворогів. У нас композитор Чайковський, письменники Гоголь і Короленко, маляр Ілля Ріпін, в ірляндців письменники Свіфт (автор Гулівера), Б. Шо, Ґользверті, критик літературний Даяден і чимало інших. Ірляндці настільки щасливіші, що мали противників, від яких можна було богато навчитися. Тому вони й дальше стоять від нас; вони вже частинно довели до сповнення ідеалів національних. Їх Джеймз Джойс сказав уже слово загальнолюдське.

А тепер перейдім зокрема до „Полтави“, головно 2-го її тому.

Ось кілька думок з його твору, якими письменник звертається до сучасного покоління:

„Яке покоління виросте з нинішньої жахливої днини? Батьком його буде страх, а матірю покора — покоління рабів“,

„Треба нам зродити й виховати покоління нове, сильне і невгнуте, змалку привикати до бренькоту шабель і до гуку гармат“.

„Тільки відважні і на все готові можуть побідити“.

„Земля... — вона твоя мати. Приголубить і огріє тебе, вона однісінька змилосердиться над тобою“.

„Народ, що не боронить землі, не варт її, це не народ, а стадо безмозкої худоби“

„Мазепа двигнув українське питання і нема вже такої сили, котраб могла завернути його назад“.

„Богато пережили ми... Пережили велике і не бути нам малими“.

„Забути про себе, щоб не бути забутим“.

„І буде так як є, поки в кожній українській груди своєї Січі не буде“.

Такими думками дуже цінний для нас останній том „Полтави“. Куліш, пишучи „Чорну Раду“, старався тільки відтворити добу, що йому вповні вдалося. Богдан Лепкий відтворюючи минуле, дає нам вказівки і на будуче з життєвого досвіду. Письменник звертає увагу, що „сила орудує світом, а для слабости смерть“, що „світ твердий, мягкого чоловіка роздавить“. Землі не треба легкодушно покидати: „це лиш пани при першій тривозі зриваються з місця, як наполохана птиця, а селянин кріпко тримається землі“. Тут може зазначений емігрантський досвід. А тепер ще кілька думок зі скарбниці Лепкого: „Самолюбство є одним із стімулів поступу“. „Звірина вірна. Вірніша від чоловіка“. „Легенда має іноді силу більшу від дійсности“. „В'їни здавен-давна бували і остануться до віку, бо в цілій природі йде безпастанний бій“. Думки, з яких не всі здають собі у нас справу. А варта, щоб у нас приняялися.

Треба приняти, що твір Б. Лепкого є в силі спричинити величезний вилім в ідеольогії чи-

чан, які не сусідуючи з москалями, не відчувають цієї великанської небезпеки, яка від них іде. І ми ту небезпеку в творі відчуваємо. Зруйнований Батурин ятриться як вічна рана, щоб нам все нагадувати, що москалі зробили з Україною. „Поки Москва, каже Лепкий (ст. 83), поти й Україні добра бути не може... Наш чоловік себе за хитрого має, та москаль куди хитріший“. — Коли возьмемо висліп кампанії в сім томі, то слова взяті рівнож з цього тому, могліб послужити як мотто для нього: „Всяка побіда — припадок“.

Головними дічами полій змальованих тут — це особи відомі з попередніх частин повісти. Мазепа по словам Мотрі мав би лучити в собі прикмети Виговського, Дорошенка, Сомка з прикметами тих, що після нього прийшли, дбаючи за визволення свого народу. Він передовсім дипльомат, що перетягає на свою сторону запорожців, що висилає для забезпечення прав народу Апостола на бік Петра, і який врешті рішучо пригадує своїм старшинам, що він получився з Карлом XII., виконуючи тільки їх волю. Вірив у побіду ідеї Вільної України, і в те, що у будучих поколінь ніщо цієї віри не зможе захитати.

Між старшинами Мазепи бачимо два табори і то задля „приязни“; табор за Петром є в більшости. Галаган, Апостол, Кожухівський, ґенер. суддя Чуйкевич — всі вони і богато інших перейшли до царя Петра. Молодий Чуйкевич не позбавлений сентименталізму. Правдива опора ґетьмана це Орлик, Войнаровський, Гордієнко і Мручко. Мручкові напевнопано випало відіграти дуже значну ролю у цім томі: у підданні Зінькова, Веприка і в перетягненні запорожців на бік Мазепи. Він відіграє у таборі Мазепи ролю свого рода ангела-хоронителя. Мручко — це тип бравурного, отвертого, всеціло відданого своєму вождеві старшини.

(Доконечення буде.)

оглядом якінебудь сумніви чи занедбання, сам постарається про те, щоб їх чимскорше розвіяти чи пак направити. Г. З.

Інтервенція Злучених Держав у Мексику.

В Мексику відбувається тепер одна з її чергових революцій, відбувається при діяльній участи представників американського капіталу, які штучно ці революції викликають. Як і давніше, так і тепер повстає якийсь граничний „інцидент" і Злучені Держави роблять з мухи вола і загрожують збройним конфліктом.

В Арізоні, над мексиканською границею, зібрано тепер 10.000 американського війська. Уряд у Вашингтоні дав комендантові цього війська зовсім свобідну руку до збройної інтервенції на випадок, якби повстав який граничний інцидент. Уряд виразно заявив, що тепер кожний такий випадок є для нього не дипльоматичною, але військовою проблемою.

Президент Гувер дав розпорядження, щоби міністерство війни поробило потрібні заходи для оборони життя та майна американців на мексиканській границі. Американські війська мають перейти границю й утворити окрему зону для забезпечення ладу на границі.

З цього видно, що кожної хвилі може розпочатися справжня війна між Злученими Державами й нещасним Мексиком, у справи якого американці постійно вмішуються.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Обминаємо, значить...

„Пролєтарська Правда" приносить час до часу і вістки з Галичини. Рівношерсті вони ці вістки, залежно від того, хто їх пише чи подає. Але всі менш-більш кінчаться... УНДОМ. Наприклад: Забив хлоп бабу а сам повісився — це ніщо інше, тільки ознака ослаблення впливу „Унда" серед трудящих Галичини. Або: Розвязали „Союз Українок" у Львові, це значить, що угодовість буржуазних українських партій дійшла до зеніту.

Але бувае часом так, що вже ніяк нема до чого причіпити угодовости „Унда". Воно бувае дуже рідко, але все таки трапляється.

Про один такий ріденький випадок хочу отсе написати.

„Пролєтарська Правда" з дня 3. квітня 1929 р. приносить переклад статті з „Манчестер Ґардіян" і поруч цього свої коментарі.

Анґлійська ліберальна газета досить широко і вірно розписалася про відносини, серед яких приходиться жити українцям і білорусам під Польщею. Є в ній і про арешти і про конфіскати і про Чемберлєна, який недавно викрикував, що нац. меншости мають обовязки супроти держави, ні словом не згадуючи про їхні права.

При кінці анґлійської передовиці написано таке: „Німецька і угорська меншість Польщі, Румунії та по всіх усюдах, мають принаймні одну перевагу: їхньої справи завжди пильнують. Її старанно боронять німецький і угорський уряд. Але ніхто не хоче боронити українців і білорусів, що серебувають під польською владою".

Тут щойно зачинається, так сказати — фейлєтоністична часть фейлєтону.

„Пролєтарська Правда", ликнувши цю гірку пігулку, ледви вимовила: „Ми обминаємо питання, чи справді „ніхто"... і перескочила зараз на що інше. А мені власне найцікавіше це: „ми обминаємо".

Обминаємо, значить!

Чому?! Бо мусимо!

Я розумію причини обминання вашого, шановні панове з „Прол. Правди"...

Воно дуже прикро, коли заграниця й досі ще не переконана в тім, що є на світі якась Україна. Німецька меншість має Німеччину, угорська — Угорщину, а українці — нікого.

Тому ви й обминаєте неприємний зворот анґлійської газети.

На мою скромну думку, не треба вам так дуже стидатися, що нема кому вступитись за тими бідняґами на міжнародній арені?!

Не може цього зробити ні я, ні редактор „Прол. Правди", бо до такої штуки треба якогось міністра. Але щож, коли Україна, змінивши краску прапора, в першу чергу покапилась про міністра судівництва і рільництва (читай: кольонізації), а про міністра заграничних справ, серед інших, важніших справ, зовсім забула. Має тільки „головноуповажненого" і то тільки в Харкові, і то тільки летиша Берзіна. Він носа поза Харків не показує, а хочби й показав, то пчихне не по нашому. А Літвінов, Богомолов і всі інші — ови і — ови, забагато виступають самостійних республик, щоб могли займатися меншостями поза Україною. Досить їм меншостей на Україні.

Тому й „обминаємо", тому й „значить".

Галактіон Чіпка.

За взірцеві табори.

Декілька слів про організацію літніх таборів.

Декілька критичних уваг, які намірямо тут подати, обосновуються на довголітньому досвіді. На припоручення державної спортово-лікарської станиці при львівському університеті брав я довгий час участь у організації літніх таборів, виконував поміри, зіставляв їх з подібними помірами інших таборів та порівнював з висліданми заграничними.

В першій мірі показалась конечність помірів учасників табору перед початком, як і по його закінченні. Не всі річники надаються до таборів, бо є такі, які виказують втрату ваги тіла і відсутність приросту, а це вже найпримітивніше мірило впливу табору на одиниці. Відома річ, що до поміру тягару і висоти треба ще взяти під увагу й інші способи помірів, бо загальний образ додатнього чи ємного впливу тим яркіше виступить при кінцевому зіставленні. Що хоровиті одиниці повинні бути виключені від таборів — про це згадую тільки мимоходом. Дуже вказаною була би провірка (не конче докладна) десь у половині перебування в таборі, бо вона позволилаб пізнати, чи всі учасники однаково скоро виказують зміни в порівнянні з помірами перед початком табору.

Вказаним є, щоби учасники переводили час в шатрах або в деревляних бараках, а омінали поміщення муровані. Рівнож дуже невказане розміщення по сільських хатах.

Конечним показалось рівночасно призначення 2 і пів години денно на руханку і спорти. Одна година руханки перед сніданням і півтора години пополудні перед вечерою на тренінґи. Зменшення цього часу або його збільшення є невказане.

Руханку можна переводити малими гуртками (найбільше 30 осіб). Руханка мусить бути ведена дуже енерійно, зі зрозумінням, з відповідним степенуванням вправ як у часі години, так і в часі цілого перебування в таборі. Від ранньої руханки залежатиме, чи розруханий відповідно організм зможе відповісти задуманій праці в часі дня і використати її для розросту організму. Позволю собі тут на увагу, що організацію таборів — якогонебудь характеру — без відповідного учителя руханки, уважаю а недоцільну, оскільки нешкідливу. Зрозуміє це кожний, коли подумає, що невідповідна руханка для такого вразливого організму, як організм дорастаючої молоді, може спричинити необчислимі шкоди.

Треба зазначити, що комендант табору, учитель руханки і лікар мусять взагалі бути точно обзнайомлені зі своїм фахом, маючи на увазі, що тут справа в молоді.

Теоретичні виклади повинні відбуватись лишень у часі дощевих опадів. Довготревалі і невідповідні для даного віку прогулькн повинні бути заборонені. Про інші роди, як гігієнічні умовини табору, харч і т. д. не згадую, бо я мав тут на меті звернути увагу тільки на конечність антропольогічно-лікарських помірів по наших таборах.

При кінці скажу ще, що плян усіх таборів не повинен виказувати ніяких відхилень — без огляду на те, чи уряджує його пласт чи школа. Жіночі табори — річ зрозуміла — не сміють взоруватись на програмі таборів мужеських.

Дивно воно виглядає, що в нас до цього часу — крім вражінь людей посторонніх — не появився ні один річевий звіт з життя таборів. Знаю, що такі табори уряджував Львів і Перемишль. Не виключене, що таких таборів було більше. Думаю, що тут требаб опрацювати спільну програму, розвести контролю над її переведенням, а відтак щороку ту програму уліпшувати.

Всі народи, навіть наші сусіди, мають вже богато в цьому напрямі досвіду, поміри їх ідуть в грубі тисячі — а у нас?... Крім помірів, які я перепровадив у жіночім інституті в Перемишлі і в „С. К. У. Д.-і", число яких виносить 160, не маємо нічого, що служилоб нам за вихідну точку при основуванні взірцевих таборів, при веденні спорту й руханки на науковій базі. Чи не пора вже цього року зробити нам початок?

Д-р мед. Олекса Саламанчук.

Наради в гол. інспекторатї армії.

В гол. інспекторатї армії відбулася 11. квітня, заповідана від кількох днів, нарада марш. Пілсудського, през. Мосціцького та прем. Бартела. Не взяв у нарадах участи будучий премієр, мін. освіти Світальський. Політичні кола привязують велике значіння до цеї конференції. Сподіються по ній скорої ліквідації кризи кабінету.

Про перебіг конференції видали такий урядовий комунікат: у веч. годинах президент держави конферував із президентом ради міністрів проф. Бартелем і марш. Пілсудським. Конференція тревала три і пів години.

Президент держави принял на авдієнції мін. освіти Світальського.

—o—

ППС. і стаття марш. Пілсудського.

Центр. Вик. Комітет ППС ухвалив таку постанову в справі енунціяції марш. Пілсудського: Промови, інтервю й енунціяції п. мін. військових справ Пілсудського, оголошувані систематично що якийсь час, а зневажуючі й оклеветуючі польську суспільність, держ. інституції та поодиноких горожан, мають характер ніби урядових заяв, тому заподіюють польській державі як і одиницям тяжку кривду. Ц. В. Комітет ППС. заявляє, що ППС. боронитиме дем.-респ. конституцію і права народу та держ. інституцій, понижувані та загрожені заповідженим здержання із діяльности.

—o—

Конфіскати.

Дня 11. квітня сконфісковано: „Роботніх" за передовицю „Цвях до труни" і промову пос. Станьчика; „АВС" за передовицю „Не розуміємо", тижневик „Визволенє" (орган „Визволення") і „Газету Хлопску" (тижневик „Стр. Хл."). Сконфісковано теж тижневик „Побудка" за обговорювання політ. положення. У Познані сконфісковано „Курєр Позн." за передрук уступу з „Психольогії" проф. Вітвіцького про нарвану й обяви недуги.

—o—

Справа був. мін. Чеховича.

Дня 11. квітня відбулося порядкове засідання держ. трибуналу під проводом президента найв. суду Супінського при участи членів держ. трибуналу Белявського та Леднінського. Постановили віддати ведення слідства в справі був. мін. Чеховича судді Залеському. Судія Залеський вибраний споміж трьох кандидатів, предложених найв. судом.

—o—

Кн. Карло їде в Румунію.

У паріських політ. колах кружляє чутка, що був. наслідник румунського престола верне небаром у Румунію. Прем. Манів і мін. закорд. справ Міронеску вібито не противляться цьому. Не розходиться про це, щоби кн. Карлові привернути права до престола, лише про іменування його регентом до часу повнолітности кн. Михайла. Головною умовинною на дозвіл повороту у Румунію має бути, щоби кн. Карло погодився зі своєю був. жінкою Оленою, грецькою княжною.

—o—

Злуч. Держави признають СРСР.

„Н. Вр. Тґб." повідомляє з Вашінґтону на основі вістей з добре поінформованих кол, що вібито в найближчому часі докладно розглянуть справу визнання СРСР з боку Зл. Держав. Кажуть, що през. Гувер іменує спец. комісію, яка розгляне цю справу й устійнить основи для офіц. визнання СРСР. Злученими Державами.

—o—

Чічерін тяжко хорий.

З Берліна прийшли вістки, що здоровля Чічеріна, який є тепер у санаторії біля Берліна, погіршилося знову. Виступили нові комбінації з серцем. Тому у Москві не вірять, щоби Чічерін 1. липня обняв урядування.

—o—

Повінь на Україні.

Пат. повідомляє, що в богатьох околицях рад. України ріки виступили з берегів і залили великі території. Повінь навістила Павлоград і Дніпропетрівськ, де вода забрала більше як 200 домів. Дві жінки утонули. Втрати дуже великі.

—o—

Чанґ Кай Шек їде в Европу.

Із Нанкінґу повідомляють, що Чанґ Кай Шек заповів в офіц. комунікаті свою димісію на президента держави. Чанґ Кай Шек хоче вибратися в мандрівку по Европі.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·94·50—8·95·50, канадійський долар 8·87·50—8·88·50, чеська корона 0·26·50—0·27·00, австрійський шіллінґ 1·25·50—1·26·00, румунська лея 0·03·00—0·03·50, французький франк 0·34·50—0·34·80, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, фунт штерлінґів 43·50·00—43·80·00, радянський червінець 17·50—18·00.

Золото: 20 корон 36·35·00—36·60·00, 20 франків 33·20·00—33·60·00, 20 німецьких марок 41·25·00—41·50·00, 10 російських рублів 46·00·00—46·00·00.

Срібло: Австрійська корона 0·67·00—0·67·50, 5 австрійських корон 3·45·00—3·50·00, австрійський фльорен 1·72·00—1·75·00, російський рубель 2·00·00—2·00·00, копійки за рубель 1·40·00—1·45·00.

НОВИНКИ

— **Передучасні надії.** Справа знижки на паш-порти, на які від кількох тижнів набивало собі оскому стільки осіб — досі невирішена. Нарада в міністерстві скарбу у Варшаві не довела до порозуміння і ця справа відкладена до найближчої конференції.

— **Місто міліонерів чи нуждарів?** Таке питання прориваєтся мимохіть з уст кожного, хто прочитає останню офіціяльну статистику податкових міських тягарів. У 1925 р. на кожного мешканця у Львові припадало річно 54 зол. 84 сот. міського податку, в 1926 р. 55.07 зол., у 1927-28 році 61.09, а цього року цей податок дійшов до 90.20 зол.

— **Відгуки Пріма Апріліс.** Один із наших земляків, що живе постійно на чужині, повідомляє нас, що наш 1-квітневий жарт зі статтею „Закордонний політичний огляд" таки дав матеріял до поважних політичних рефлексій деяких читачів. А саме в однім із центрів нашої еміграції одна наша організація розбирала на окремім засіданні справу про проект „Британського географічного товариства" будови „шляху з вільним транзитом через Берлін, Київ, Багдад до Бомбаю". Цікаве, в імені якого міста із тих тут наведених, має вона намір вислати делеґатів до Льондону.

— **З сільських трагедій: Зарубані сокирою.** Перед судом присяжних у Львові станула 46-літня господиня з Ляшок Мурованих Анна Тутак, обвинувачена у вбивстві свого мужа. Тутакова, що жила з мужем 20 літ і мала з ним шестеро дітей, оповідала на суді точно історію свого нещасливого пожиття, признавшись, що вбила свого мужа сокирою. Тутак усе, що заробив, пропивав, а навіть видирав на горілку гроші від жінки і тижнями не ночував в хаті. Безпосередньою спонукою до вбивства була одна суперечка Тутакової з мужем, який пірвав з обійстя курку і казав собі її зварити на бенкет з горілкою. Розправа не скінчилась, бо Тутакову оглянуть психіятри. — 10-літній хлопець Йосиф Ярійчук з Задубрівки (Снятинщина) убив сокирою свого батька, коли той слав, із помсти, що батько, багатий господар, знущався над сином і не давав йому їсти. — У Небилові (Калуш) 56-літня Магдалина Кос зарубала сокирою свого мужа, який її побивав.

— **Самогубство чи злочин?** Окружний карний суд у Золочеві розбирав неясну справу смерти дівички Петрич Стефанії Рильської, яку найшли застрілену 2. жовтня 1927 р. Рильська лишила майно вартости півтретя міліона зол., якого спадкоємцем став її другий муж; попередній муж, Йосінський, з яким вона розвелась, задовольнився відступним. Згодом вийшли наверх подробиці, які довели до процесу. Бувший економ Рильських, Ростоцький, зрадився перед знайомими, що в день смерти Рильської бачив, як майор Рильський біг схвильований із саду, де найшли трупа його жінки і що чув тоді крики покійної. Ще й інші свідки подали деякі подробиці, що кидають підозріння про вбивство, тимбільше, що Рильська безпосередньо перед смертю підписала корисний контракт з фабрикою в Хожові і не мала самогубних намірів.

— **Студент ватажком опришків.** У Варшаві переловили бандитську ватагу складену з професійних бандитів і злодіїв. Проводив нею син земевласника, студент 4-го року медицини у варшавськім університеті Йосиф Буйнович. Буйновича арештували в мент, який неодин із нас нераз подивляв у кримінальних фільмах: — коли він душив багату жінку, щоби її ограбити. Нею була жінка власника кіна Бродецького.

— **Розстриження священника.** З Ковна передають таку новинку: У місцевім соборі вірні були свідками рідкої церемонії: з прелата Ольшевського скидали священичі ризи, позбавляючи його всіх прав духовної особи. Ольшевський убив свою любку, вчительку. Архиепископ Ковна переводив цей сумний акт. Ольшевського перевезли у кайданах до церкви. Перед воротами церкви його перебрали в церковні ризи, а коли перейшов поріг церкви, здерли з нього фелон і епітрахіль. У цій же хвилині замовкли органи та співи, а світла погасли. У захристії переодягли Ольшевського в світську одіж, після чого підійшла до нього поліція, яка вложила наново кайдани на його руки.

— **Різні вістки.** Наукова радянська експедиція, що вибралась перед роком на Камчатку, віднайдена бездротним телеграфом; її члени здорові. — У Парижі вибудують у студентській дільниці японську святиню з хризантемовим садом, де буде японська чайня. — Арештували бувш. секретаря жінки Вільгельма, як передають деякі часописи: з мотивів політичних. — У Шанґаю лютує мізкова грипа: 50 проц. недужих умирає на неї; у місті занедужало кількадесять тисяч осіб. — Еспанський диктатор випустив на волю трьох арештованих письменників і журналістів. — На Сицилії студінь; у Мессині великий сніг. — Король авт Генрі Форд пише книжку „Як уживати гроша?". — Американський університет у Мідльтавн купив рукопис останнього твору Айнштайна. — У Берліні оженився австрійський посол Фелікс Франк з німецькою поеткою Маргаретою Вітт; свідком був міністр закорд. справ Штреземан і генерал Сект. — У Колюмбійському університеті в Ню Йорку вчиться тепер 12,297 звичайних студентів. Крім того вчиться там 9.578 вільних слухачів і слухачок. Цей університет немов ціле місто.

— **Смерть кльовна.** Паризька преса присвятила би напевно великі статті популярному кльовнові Дезіре Біжу, що колись зазнав дні слави, якби майже одночасно з ним не померли Фош, Сарайль і амбасадор Геррік. Ці великі люди забрали в часописі місце Біжу. Зате похорони Біжу були оригінальніші, ніж тамтих. За домовиною Біжу йшли всі паризькі кльовни на чолі зі славними братами Фрателіні, що не є звичайними смішунами, а людьми з літературним хистом. Старший Фрателіні сказав на цвинтарі справді оригінальну похоронну промову мішаною французько-італійською мовою, заявляючи між іншим, що в честь померлого його трупа дасть окрему бенефісову виставу на дохід осиротілої доньки Біжу.

— **Стратив память.** Підчас інавгурації президента Гувера у Вашингтоні дня 4. березня, найвищий суддя Тефт, проводячи присягу, сказав між іншим: „Прирікаю оберігати, вдержувати та обороняти Злучені Держави". Його слів слухали по радіо в цілій Америці. Між іншими і 13-літня школярка, Олена Тервіллігер, з Волден (Ню Йорк). Вона знала текст присяги з конституції Злучених Держав і відразу помітила, що Тефт помилився, бо вжив слова „вдержати" замісць „охороняти". Тому вона зараз написала лист до Тефта. Тефт відписав школярці. Він признав, що помилився, кажучи, що він уже старий чоловік, якому память так не служить як молодому. Але зазначив, що його помилка не була така як пише Олена, а інакша, бо він не пропустив слова „охороняти", тільки „обороняти". Це викликало нову замішанину. Щоб її розвязати, пустили голосові фільмові знимки з інавгурації. А ті показали, що школярка Олена каже правду, а старий Тефт помилився. І то помилився не раз, а двічі. Перший раз підчас інавгурації, а другий раз у листі до школярки. Поправді Тефт заступив слово „охороняти" словом „вдержувати", але слово „обороняти" таки сказав на кінці і то з таким сильним притиском, що звернув увагу всіх. Слухачі дивувались, чому він поставив притиск на слово „обороняти". Дехто думав, що тому, що Гувер належить до релігійної секти квакерів, які є проти війни. Але це було зайве, бо батько Гувера сам воював у громадянській війні і Гувер власне на це вказав підчас виборчої кампанії. Тефт всетаки ствердив прилюдно аж „подвійно", що не має памяти, а це повинно би дати йому привілей, щоби пішов на пенсію.

— **Перший Весняний Вечір,** получений з музично-вокальною програмою та товариськими сходинами уладжує для своїх членів і запрошених гостей „Тов. Українська Захоронка" у Львові, в суботу дня 13. ц. м. в салях „Української Бесіди". Атракцією вечера буде вибір міс Львовянки і містер Львовянина. Буфет у власнім зарядї. Для п. „ремістів" окремі столики. Початок о год. 8 веч. 1791 2-3

Дописи.

ДРОГОБИЧ. (Дрогобицькі „папи"). Здавалосяб, що католицька Польща, а ще більше „правдиві" її католики повинні в першій мірі заховувати постанови католицької церкви. Тимчасом вони перші „правем і лєвем" їх переступають. Ось недавно, бо минулого року, постановили католицькі епископи в Польщі не перетягати вірних з одного обряду на другий і уважати самовільний перехід за неважний. Одначе постанова постановою — а на ділі робиться навпаки. Польське духовенство її не придержується і виловлює „duszyczki gr.-kat.", де лиш може, а світська влада їм у тому завзято помагає. Здається, що під тим оглядом Дрогобич займає не останнє місце, а провід у тому ведуть у нас староство і суд. Коли хто з гр.-кат. парохіян, приневолений до цього, зголосить свій перехід на лат. обряд, то до 24 годин дістає про це повідомлення дотичний гр.-кат. уряд парохіяльний. Колиж трапився один на кілька літ випадок, що сторона обряду римо-кат. з важної причини зголосила свій перехід на обряд гр.-кат (Тустановичі), то сам староста в це вмішався та кликав до себе матір дотичної особи (хоч вона могла сама за себе говорити) й ріжними своїми увагами та напімненнями хотів тому перешкодити. Між іншим він висказався так: „Co! Czy wam wszystko jedno, jak córka na kalwińską wiarę przejdzie?! — Не менше ревний під тим оглядом є й тутешній начальник суду. Коли хто з гр.-кат. старається про якусь мізерну посаду в суді, то він вимагає від нього переходу на лат. обряд. Якшо сторона піде за його диктатом, дістане посаду; а ні — то посади нема! Кожний може дістати у нього посаду, лиш не гр.-католик! Ми переконані, що наш допис не зміянить в нічому поведінки тих панів супротив гр.-католиків, навпаки: допоможе їм навіть може до авансу. Всеж таки наші люди, передовсім духовенство, повинні подавати такі факти до прилюдного відома, бо це матиме свою вагу для історії мартирольогії нашої церкви і нашого народу. До того такі факти ілюструють якнайкраще ославлене „братерське вспуджище" поляків з українцями. **Обсерватор.**

ЗБОРІВ. (Шевченківське Свято). Заходом українських просвітних установ у Зборові відбувся дня 24. III. ц. р. в салі „Рідної Школи" концерт в честь Шевченка. Для виконання наміченої програми утворений був окремий комітет, який знаменито вивязався зі своєї задачі. Саля була гарно удекорована. Публика — майже виключно українська (а тому й кількох москвофілів) — виповнила салю так, що навіть для бажаючих стояти не було місця. З радістю оглядали ми й „заблудші овци", які є постійними членами „панських клюбів", а все таки приплили на це наше свято. І вони уважно слухали святочної промови п. Стефанишина та живого Тарасового слова у вірші „Сон", що так гарно відділямував уч. Маланчук. Навіть найзабагливіші бажання задовольнив місцевий хор під батутою урядовця філії „Просвіти" п. Конопи. Бачилося сльози на очах публики при співі „Заповіту" Вербицького на два хори, як не менше яскраво малювалися почування бадьорости чи смутку на лицях, вслуханих у спів пісень „Огні горять", „Ой чого ти почорніло" Воробкевича та „Прометей" Стеценка на мішаний хор. Новістю був (власний!) симфонічний квартет, що супровожав сольоспів п-і Кузикової („Айстри" Олеся-Лисенка). Остання точка програми „В Тарасову ніч" (автор Кобець), булаб випала гарніше, якби було електричне світло для відповідних світлянних ефектів. — При „живім образі" ціла саля відспівала „Ще не вмерла". — Дохід призначено для Матірнього Товариства на фонд „Учітеся".

З театру.

З театру ім. І. Тобілевича у Станиславові: „Галька". — Зміна режісера.

Театр ім. І. Тобілевича, розпочавши свою працю від пєс романтично- і реалістично-побутового українського репертуару, почав переходити до т. зв. світового репертуару. В репертуарі романтично-побутового театру майже нема пєс без хорових та сольових співів, без танців і тому порівнюючи досить легко було перейти до европейської оперетки. Слід зазначити, що в цій ділянці театр може похвалитись деякими успіхами. Вже трудніше з оперою. Але й тут театр, поборовши всі трудноші, взявся за її виставу.

На перший раз вибрано „Гальку", оперу Ст. Монюшка, якої премієра пройшла дня 6. квітня п. р. Треба признати, що ця перша спроба, коли взяти під увагу сили, якими театр розпоряджає і трудноші, які мав до поборення, вийшла дійсно блискуче. Львину частину успіху належить признати гостинному виступові п. Гаєка (ліричний тенор) і п-ні Н. Костів (драматичний сопран). На перше місце вибився безсумнівно п. Гаєк в ролі Антося, який своїм сильним голосом з незвичайно милою закраскою, підчеркненим доброю грою та опануванням техніки співу, здобув собі заслужений успіх. З великим успіхом співала партію Гальки п-ні Костів. Її голос свіжий, дуже гарний, сильний, широка голосова скаля, але інтерпретація деяких місць занадто нервова, уривчаста і тому пописові місця з сильно чуттєвою потенцією не вийшли так рельєфно, як можна було сподіватись. П. Данчак, у якого дуже гарна дикція, в ролі Януша дорівнював своїм партнерам. Слабо вийшов п. Кемпа як Дзємба, добре п. Смірінська в ролі Софії. П. Чорнобіль, що співав партію стольника, своїм штучним придушеним голосом і невідповідними неприродними жестами псував ефект першої дії. Орхестра, хоч як на оперу дуже нечисленна, під орудою п. Сарамаґи робила всякі зусилля, щоб відповісти своєму завданню. Непогані хори вражали в I. дії своїм зовнішнім виглядом. Декорації роботи арт. Боровика, в II. і IV. дії — прегарні. Танці добрі, тільки мазур вражав відсутністю грації у танцюристів і аж надто показуваними реформами одної з танцюючих дам. На загал ця перша спроба поставлення опери вийшла надзвичайно добре і викликала у слухачів оправдане захоплення.

Новий режісер у театрі ім. Тобілевича.

В міру того, як розвивався театр, виявилась конечність покликання до проводу театру фа-

хового режісера, артиста з виробленим вже мистецьким смаком. Це становище обняв перед кількома днями молодий артист Володимир Блавацький. Свою артистичну карієру почав він в р. 1920, вступивши до театру В. Коссака в часі найкращого його розквіту. Опісля працював у театрі „Української Бесіди" під режісурою О. Загарова. В 1927 р. покликано п. Блавацького до артистичного проводу Людового Театру у Львові, та вже небавком артист виїздить на Україну, до театру „Березіль", де під проводом Л. Курбаса студіює модерну драму. Повернувши з України, орґанізував Блавацький театр у Коломиї, потім працював у Просвітянському Театрі. М. К.

З „Рідної Школи".

За українське представництво в повітових шкільних радах.

Повітові шкільні ради як виконавчий шкільний адміністраційний орган І. інстанції, мають величезне значіння для всенароднього шкільництва й учительства. На жаль — український загал того значіння досі не доцінював і не подбав про представників українського громадянства в повітових шкільних радах, а в наслідок того не було там кому якслід боронити українських шкіл і українських учителів.

Щоби українське громадянство не було позбавлене можности впливати на такі чи інші рішення повітових шкільних рад — уважає Головна Управа „Рідної Школи" за необхідне подбати, щоби в повітових шкільних радах крім заступників церкви були також і заступники українського громадянства. Щоби можна в тому напрямі розвинути відповідну акцію, необхідним є знати теперішний фактичний стан під тим оглядом.

Тому прохаємо Повітові Союзи Кружків і Кружки „Рідної Школи" та взагалі наших громадян, які інтересуються справами шкільництва, негайно, а найдальше до кінця квітня 1929 р. переслати на руки Правної Оборони при „Рідній Школі" у Львові, Ринок 10. з кожного повіту поіменний спис всіх членів українців (духовних і світських) в дотичних повітових шкільних радах та із зазначенням, з якого титулу вони там засідають. Якщо в дотичній повітовій шкільній раді нема ніякого українця, то й про це прохаємо повідомити.

ГОЛОВНА УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ".

Ілля Кокорудз вр. голова. *Теодор Мартинець* вр. секретар.

Літературний куток.

Лямене, пророк демократії.

Цими днями пригадувала чужинна преса 75-ліття смерти Ф. Р. Лямене, останнього із чотирьох великих моралістів католицької Франції з XIX. століття. Уроджений у 1782 р. в Бретанії як син рибалки, був спершу вчителем математики, відтак священиком. Письменську діяльність почав у 1808 р. своїми „Рефлексіями про стан церковних справ у Франції". У 4-ох томах свого твору „Про релігійну байдужість" виступив із програмою демократично-папського католицизму і став відразу славним, принятий папою Львом VII. від якого дістав відзначення. Далі розвинув свої ідеї в творі „Релігія у звязках з громадянсько-політичним ладом" і оснував журнал „Ляженір" (Майбутність), де під гаслом „Бог і свобода" домагався розділу церкви від держави і релігійної свободи для всіх віроісповідань. У 1832 р. папа Григорій XVI. виступив проти нього з енцикликою. Лямене стає з рояліста демократом і видає рік пізніше „Слова віруючого", де в імені релігії проголошував суверенність народу, виступаючи в ролі революціонера та пророка. Ця книжка діждалась у кількох роках 100 видань і була перекладена на численні мови. Папа викляв його. Лямене відповів на це твором „Справи Риму" і порвав звязки з державою і церквою. Лямене переслідуваний владою і духовними стає апостолом демократії і видає цілу низку летючок, брошурок і популярних книжок.

Зі спортового життя.

Нові речинці розгривок „України" за мистецтво А-кляси.

З причини несприятливої погоди сезон у нас опізнився і через те неможливо розіграти змагання за мистецтво львівської А-кляси в одній ґрупі. Тому всі вильосовані передше речинці розгривок анульовано і клюби поділено на 2 ґрупи, як про це вже в „Ділі" згадувано. В середу 10. ц. м. переведено льосування нових речинців, які подаємо до відома загалу: 3. V. Гакоаг (Стан.) — Україна, 9. V. Ревера (Стан.) — Україна, 20. V. Поґонь (Стрий) — Україна, 30. V. Лєхія—Україна, 2. VI. Україна—Чорні II., 16. VI. Україна—Гакоаг, 30. VI. Україна—Поґонь (Стрий), 7. VII. Україна—Лєхія, 14. VII. Україна—Ревера, 21. VII. Чорні II.—Україна. Клюби, подані на першому місці є господарями.

Як бачимо, речинці розгривок протягнулися до кінця липня, передовсім через те, що Україну звільнено від розгривок на наші Великодні і Зелені Свята. Початок розгривок назначено шойно на перші дні травня в тій ціли, щоби клюби мали змогу потренувати і підготовитись до тяжких змагань за мистецтво.

Україна береться поважно до праці над собою і старається про добір найкращих гравців, бо в цім році має дуже поважних противників і не сміє злегковажити собі ні одних змагань. Україна зачне цей сезон в неділю 14. ц. м. товариськими змаганнями з Гасмонеєю. Подробиці завтра й на афішах.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ:

Іван Семанюк (Марко Черемшина): **Вибрані Твори** зі збірок: „Карби" й „Село вигибає". У редакції з передмовою й поясненнями Антона Крушельницького. Для шкільного читання в гімназіях і вчительських семінаріях. У Львові 1929. Накладом „Рідної Школи", стор. 124. Ціна 2·50 зол. Зміст: Про життя і творчість Івана Семанюка — критичний нарис. Карби; Грушка. Святий Николай у гарті; Хіба даруймо воду; Село потерпає; Перші стріли; Бодай їм путь пропала; Село вигибає.

О. Кисілевська: **Самовиховання**. Накладом В—ва „Жіноча Доля". Коломия, 1929. Стор. 16, форм. 8°.

І. Свенціцький: У справі музейних збірок Ставропігії і Народнього Дому. Львів, 1929. Накладом Національного Музею. Стор. 8 форм. 8°.

ЖУРНАЛИ:

„Кооперативна Республика", економічно-суспільний місячник. Відповіді повітлята. Ф. Щербина: Визначні риси кооперації і кооператив; О. Мицюк: Внутрішня торгівля СРСР; В. Доманицький: Пекучі питання; М. Таврило: Шляхами розбудови сіль.-госп. кооперації; К. Коберський: Провідні думки в організації українських райфайзенок; М. Корчинський: Завдання українських кооперативних банків та їх сучасний стан; VI. краєвий кооперативний з'їзд; Загальні Збори Р. С. У. К., Господарська хроніка.

„Вісти з Лугу", письмо присвячене луговим і січовим справам, просвіті і науці. Виходить що місяця. Львів, березень 1929. Рік вид. IV. Ч. 3.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Пятниця 12-го, г. 7·30 веч. „Царевич", оперетка.

Субота 13-го, г. 3·30 попол. „Пан Дамаян".

Субота 13-го, г. 7·30 веч. „Джіоконда", опера.

Український Народній Театр ім. І. Тобілевича в Станиславові.

Субота 13-го, „Галька", опера на 4 дії Ст. Монюшка.

Неділя 14-го, „Галька".

Гостинні виступи п. А. Гаска, оперового тенора і п. Н Костів, драматичного сопрана.

Кіна.

„Аполльо": „Дама в льожі ч. 13" з Ґретою Ґарбо.

„Лев": „Цар і поет", з життя Пушкіна.

„Овза": „Люцінг ді люц".

„Палас": „Пат і Паташон" в обличі смерти.

„Пан": „Тіни гарему".

„Фатаморґана": „Скитання книжки Трубецької".

„Химера": „Заборонена жінка".

Програма радіо.

Субота 13-го.

Льондон (358). 19·00 і 20·30 Квінтет, Паркінґтон. 22·35. Музика до танців.

Париж (1744). 18·35 Пате. 20·15. Маріо Казес.

Берлін (475,5). 21·00 Радіоорхестра.

Давентрі (452,3). 23·20 Концерт балад.

Мюнхен (536.7) 19·35 „Дикий стрілець", опера.

Штутґарт (374.1). 20·00 Ріголєтто".

Відень (519,9). 19·15 Камерний концерт.

Міляно (504,2). 20·30. „Сафо", опера.

Будапешт (548). 20·15 Хор. 21·15 Циганські пісні та музика.

Москва (1412,3). 20·00 Концерт.

Ленінґрад (1000) 19·20 Симфонічний концерт.

Київ (775). 19·30 Концерт.

Харків (1680) 18·30 Вечір вспчини.

Варшава (1395,1) 20·30 Легка музика. 22·30 Музика до танців.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Ліда з Копистянських Кос, жінка лікаря, полковника У. Г. А. упокоїлася у Львові дня 5. квітня 1929 по короткій недузі, прожившн літ пятьдесять. Похорони відбудися дня 8. ц. м. В. І. П.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Урядники дирекції почти у Львові зложили 50 зол. на інвалідів замість вінця на домовину бл. п. Володимира Старецького. 1808 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ҐРИБИ Висилаю почтою за посилатою, оплачено, гарні, вибирані гриби (найменше 5 кг.) по 26 зол. за кіло, також повила з чистих сашок з цукром, бочілочка 5 кг. 12 зол.; правдива овеча брынза в 5 кг. бочілочках за 15 зол.; волоські оріхи 5 кг. за 18 зол та великі сушені груші 5 кг. за 12 зол. — Ф-ма М. **Штуммер, Косів коло Коломиї.** 1540 6—10

ОСИП УҐРИН зі Львова — Левандівка уневажнює вкрадену військову книжочку, видану через П. К. У. Городок Ягайловський. 1754 2—2

ПОТРЕБУЮ негайно совісної панночки, яка підготовила би хлопця, ученика 4. кл. школи вселюдної до ґімназії у вступний іспит. — Ласкаві згодошення при поданю услівя слати: Уряд парохії Ягорів п. Monasterzyska. 1807 1—3

УНЕВАЖНЮЮ військовий документ на ім'я Василь Макар ур. в Рабім 1892 р. виданий Р. К. И. в Сяноці, 1802 1—3

ФЕДЬКО ЯРМОЛЮК з Миколаєва пов. Радехів уневажнює згублену військову книжочку, видану через П. К. У. в Камінці струмиловій. 1806 1—1

ФІНАНСОВА ІНСТИТУЦІЯ прийме до бюра жіночу силу. Вимоги: середнє образованнн, торговельні студії, виказання фахової практики і писання на машині. Знання чужих мов дає першенство. На ім'ення згодошення з відписами свідоцтв приймає Адміністрація „Діла" „Для Інституції". 1—1

ПАНЧОХИ, Шварпитки, Рукавички і Трикотажі поручає **Гавриїл ЖИВЧАК, вул. Кілінського 1.** 1723 7—15

РУТИНОВАНИЙ конціпієнт негайно глядає посади у адвоката. Може самостійно вести канцелярію. — Адреса: Надрадник Ємоховський, Перемишль, вул. Шашкевича ч. 5. для конціпієнта. 1795 2—2

ПОШУКУЮ інструктора — найкраще увічненого семінариста — до учениці з II. р. учительського семінара — головно розходиться о математику і фізику. — Зголошення о. М. Рогошевський парох в Сухоставі п. Suchostaw. 1793 2-3

ҐОДИННИКИ „Zenith", „Longines", також біжутерію власного виробу поручає: Домбровський-Рожанжевський, Львів, (Готель Жоржа) — Догідні умови. 1736 43—?

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ у цілім краю звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриллянти, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 3 153-?

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легінів, серця і жолудка

Д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентґеном. 11—21

МОДЕЛІ 1929

ШОВКОВІ СУКНІ, ВОВНЯНІ ЯК ТАКОЖ ВСІЛЯКІ ТРИКОТАЖОВІ ВИРОБИ поручає найдешевше

„МАҐАЗИН МАННЕРА"

1785 Львів, **Сикстуська 2.** 2—3

ПОЗІР НА ФІРМУ!

На Рати **ЗА ГОТІВКУ**

Дешевше ніж всюди о 10 Меблі, Дивани, Отамани, Канапки, Складані ліжка, Сальонові гарнітури, Вигідні і Подушки, Капи, Фіранки, Портієри, Накидки, Хідники, Ковдри і т. п. найдешевше поручає 1703 1—6

Е. КОРЕКБЛІТ, Львів, Браєрівська 4.

Звичайні Загальні Збори Т-ва „УКРАЇНСЬКА БЕСІДА" у Львові, вул. Рутовського ч. 22-І. відбудуться в суботу дня 27. квітня 1929 в год. 6. вечером, з таким порядком дневним:

1) Отворення Загальних Зборів.

2) Відчитання протоколу з попередніх Зборів.

3) Звіт Видїлу з діяльности Товариства і уділення абсолюторії уступаючому Видїлови

4) Справа зміни статута.

5) Вибір нового Видїлу.

6) Внесення і запити.

О численну участь ВП. Панів Членів в Зборах просить — Видїл. 1804 1—2

Присилайте передплату!

Ва редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 83 (11.424). Львів, неділя 14. квітня 1929. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів. Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

:: :: НАЙБІЛЬША В КРАЮ ФАБРИКА ДЗВОНІВ :: ::

БРАТІВ ФЕЛЬЧИНСЬКИХ

В КАЛУШІ ВУЛ. СІВЕЦЬКА Ч. 18. :: В ПЕРЕМИШЛІ ВУЛ. КРАСІЦЬКОГО Ч. 63.

відливає на замовлення дзвони гармонійні й поодинокі, а постійно удержує на складі понад 200 шт. готових дзвонів у вазі від 10—600 кг.

ЦІНИ ПРИСТУПНІ. — СПЛАТА РАТАМИ.

При важніших запитаннях прохається письма до нас слати рекомендовано.

Боротьба капіталів.

Львів, 13. квітня 1929.

Що старий літописець писав про Українську Землю, як про землю, що тече медом і молоком, про землю безприкладних багатств. Старий, великокняжий Київ в добі свого розквіту був найбільшим і найбагатшим торговельним осередком. І саме це багатство Землі Української стало її прокляттям. Багатство й незавидне географічне положення та зрадливий, безкраїй степ — ось що постійно притягало очі ненаситних чужинців, ось що не дало змоги українському народові раз на все закріпити своєї державности. Аж ступневе опановування степу після Великої Руїни, а головно приспішення цього процесу у XVIII і XIX. стол., створення на безкраїх просторах живого людського забороли — частинно усунуло невигоди й небезпеки важкого географічного положення.

Однак на зміну збройним ватагам й ордам прийшов новий чинник: ненаситний і здобувчий капіталізм, що не знає границь ні перепон, а знає тільки безупинний рух і ріст. А за ним стоять кріси, гармати і літаки, як колись за ватагами й ордами стояли пліндруючі маси з луками, арканами і мозділрами.

В XIX. ст. чужий капітал все більше почав усадовлюватися на Україні, капітал бельгійський, французький, німецький й італійський. Вже тоді помітним було напруження між різними народами чужинецького капіталу. Якийсь час, в початковій фазі чужинецькі капітали вживалися поруч себе, але в хвилю розсмакування, почав зростати апетит, а разом з ним і ворожнеча між капіталами. Як у світовому розмірі, так і російсько-українському, почала усе більше позначуватися дізгармонія між капіталом старим англійським і молодим, здобувчим німецьким капіталом. Відгалуженням німецького капіталу був капітал французький.

Ми бачили, як у першій фазі великої революції на европейському Сході, в фазі демократично-міщанській — обстоював свої позиції на Україні англьо-французький капітал. Англія і Франція негайно визнали посередньо Центр. Раду і захопилися закріпити на Вел. Україні свої впливи, себ-то впливи англьо-французького капіталу. Після берестейського мира картина різко міняється. На зміну Англії і Франції приходить до голосу на Україні Австрія й Німеччина, а по суті ця остання. Німецький капітал приготовляється до побідного походу на багату Україну.

Невдача осередніх держав висуває на перший плян побідний англьо-французький капітал. На спілку з американським він опановує всю Европу, але зупиняється на межі між Европою й Евразією. Капітал, що спричинює війни, сам любить мир. Революційна доба на европейському Сході не притягає його. Не лякає зміна соціяльних відносин і державного ладу, бо капітал уміє вкінчатися, вміє приноровлюватися, вміє втискатися всіми щілинами. Його лякає тільки непевність, плинкий стан. Даремне хитрий і досвідчений Льойд Джордж підбадьорює капітал, загрівае його до походу на безмежні простори Рад. Союзу. Треба тільки змінити тактику, замість розмови аброю треба вести її словами. Англьо-французький капітал вагається, а опісля відступає не лише від границь Евразії, але значно на захід, майже на лінію б. російсько-німецької границі.

Саме тоді, коли антантський капітал вагався, більшу відвагу виявив німецький капітал. Не вважаючи на корінну зміну соціяльних відносин, супроводжений іронічними усмішками і злорадністю противників, німецький капітал пішов на простори Рад. Союзу, особливо захоплюючи своїми впливами Україну. Кілька літ борикався він у нових, корінно змінених умовах, поки не став там сильною ногою. Закріплення німецького капіталу спонукало й капіталістів інших країн стати до змагань на російсько-українській території. Американський концерн Гаррімана вже оперує в Рад. Союзі, не чекаючи його визнання Вашінґтоном. Зірвання Чемберленом дипльоматичних взаємин з радянським урядом автоматично спричинило й припинення господарських відносин. Анґлійський капітал, випертий Америкою з полуднево-американських країн, лишився поза бортом. Французький капітал винагородив собі втрату б. російського ринку поширенням своїх впливів на поширені й новоповсталі держави середущої й полуднево-східної Европи.

В останніх часах наступила деяка зміна в супернитві капіталів. Анґлійський капітал не міг довше спокійно приглядатися, як німецький, а за ним й американський капітал, себ-то переможний і теперішній противник, закріплюється і поширюється на просторах Рад. Союзу Недавно зявилася в Москві делеґація анґлійських фінансістів і промисловців з метою перевірити терен і відновити торговельні взаємини. І тут, як подають з Риги, сталася цікава подія. Німецький посол у Москві Діркзен, на основі порозуміння зі своїм урядом і німецькими капіталістичними колами та з їх доручення явився в комісаріяті торгу і ось що заявив ком. Мікоянові:

„Якщо радянський уряд дозволить анґлійським капіталістам на участь в експльоатації залізної руди на Україні і донецьких металюрґічних заводів, то це викликало би в Німеччині найгірше враження. Совіти повинні тримагися віддавна устійненої в німецько-радянських відносинах основи, що *Україна находиться в сфері німецьких господарських впливів*. Нарушення тієї основи могло би мати небажані наслідки для дальшого розвитку приязних відносин між Німеччиною й СРСР".

З цієї заяви, якщо вона правдива, — а постійне творення німецьких господарських станиць на Рад. Україні не заперечує її правдивости — довідуємося двох правд: 1) що Рад. Україна є областю німецьких господарських впливів, базою німецького капіталу і 2) що Анґлія теж зазіхає на українські земні багатства, головно на Донбас і Криворіжжа.

Таким чином Україна зі своїми багатствами стає терeном, на який готовиться наступ капіталу анґлійського поруч уже задомашненого німецького. Розуміється, що в інтересі українського народу було би, щоби він взагалі міг позбутися опіки закордонних капіталістів, однак якщо неминучим є похід чужинецького капіталу на Україну, то вже краще і корисніше для нас було би, щоби Україна не стала терeном боротьби чужих капіталів, а тим самим і всякої іншої боротьби та в дальшому нової, вже третьої в черги руїни.

З приводу заяви німецького посла в Москві польська преса зазначує, що аж тепер виявилося, що Рад. Україна є „замаскованою кольонією" Німеччини. Це відкриття не є ані цікаве, ані оригінальне, ані — тим менше — влучне. Ми бажалиб знати, яка з країн середущої й полудневосхідної Европи не є кольонією чужинецького капіталу. Хто зна, чи Україна під тим оглядом не є ще в кращому становищі, як неодна „зовсім незалежна" держава.

„Журналь де Женев" про Україну.

В женевській газеті „Журналь де Женев" находимо цікаву статтю під заголовком: „Він хотів сказати: Україна", яка зовсім вірно розвиває думку, що Україна знову може стати „житницею Европи", але під умовою, що здобуде собі державну самостійність і не буде таким чином визискувана Московщиною. Далі подаємо цю статтю в перекладі.

„Томас Кемпбель, американський фармер, який поїхав на запрошення радянського уряду до Росії, щоби там на місці дослідити реорганізацію метод культури збіжа, заявив, що російські пляни є добрі. Він розмовляв з шефом головних сільсько-господарських установ і згідно з повідомленням „Злученої британської преси" з Москви, висловив думку, що незабаром Росія стане наново житницею світа.

„Незабаром", бо в міжчасі радянський уряд, стоячи перед неврожаєм, щоби не сказати голодом, реґляментує продажу хліба. Жнива на Україні були злі і держава змогла закупити або реквірувати там і в басені Волги лише 60 проц. потрібної скількости. А навіть у Сибірі, де збір був вищий від середнього, уряд не був щасливіший. Пайки заведено в ряді міст, у Ленінграді, Тулі... і в країні збіжа, Україні. А солідарність проявляється в тому, що центри, маючи ще запаси й боячися, щоби вони не відплили в потрібуючі місцевости, завели тепер споживчі карти. Почтові уряди вже одержали наказ не принимати посилок збіжа на провінцію.

Кемпбель зрештою напевно не є ослом. Його заява нічого його не коштувала, але здобула йому приятелів у Москві і чутки, які були в Америці при його відїзді, потвердяться: він продасть в Росії певну скількість сільсько-господарських машин. Лишається ще почекати, як йому заплатять і які висліди матимуть селяни. Наш американець, якщо тільки він не блягує, есконтує добрі урожаї, щоби фінансувати свій інтерес. Він буде мати ці врожаї, але під одною умовою.

Умовою **конечно:** незалежна Україна! Бо не треба робити ілюзій: коли людина бореться за своє істнування, вона не може дбати за славу. Як довго українець здає собі справу, що він працює на користь короля Прусії або пана в Кремлі, що лишки його продуктів конфіскуеться або купується за ціну, що не оплачує вложеної праці, що на його успіхи дивляться з підозрінням, що кожна набута ним худобина автоматично переводить його до переслідуваної кляси куркулів, так довго він не буде працювати: ніщо його не заохочує; навпаки, все наказує йому бути ощадним.

Але зробіть з нього свобідного селянина, дайте йому цей добрий капіталістичний лад, коли покупець мусить платити за те, що він бере коли доставець має право встановляти свою ціну, й ви побачите зміну. Тоді зникне лихе підсоння, неврожай й голод. Елеватори Одеси знову наповняться і збіжа України знову піде через Босфор до Европи, як це пророкує Кемпбель. В Женеві робітник знову матиме кільограм хліба за 25 або 30 сантимів, як це було перед війною бо спекуляційна ціна в долярах збіжа з Канади або Злучених Держав, диктована тепер великими американськими **пулями,** зустрінеться з уміркованою ціною селян зі східної Европи, які будуть щасливі, після довгих років визиску, продавати з зиском.

Але-ж тоді Росія, справжня Московщина, помре з голоду! Але чому? Вперта байка твердить, що Україна вижившує країни півночі. Та в дійсности Україна цього ніколи не робила або робила в дуже незначних розмірах. Тимошенко, професор Господарської Академії в Подебрадах, який мусить бути добре поінформований, виказав, що найбільше 10 проц. збіжа з півдня в нормальних часах вивожено у Московщину та й то з цього велика частина йшла для балтійських провінцій, які тепер анзволилися.

В дійсности Росія, вижившувана Надволжам та Сибіром, може жити без України. А Україна тим більше може обійтися без Росії, може обійтися в усіх областях, чи мова буде про сировину, про природні джерела енергії, про індустрію чи ремесла. Та власне не є її нещастям, бо Росії теж-

ОСИП СТЕФАНОВИЧ
РАНІШЕ РОМАН ЗУБИК
ЛЬВІВ, ВУЛ. ГАЛИЦЬКА Ч. 16.
ВОВНЯНІ НОВОСТИ ДЛЯ ПАНЬ на ПЛАЩІ, КОСТЮМИ І СУКНІ.
ШОВКИ у великому вибор.
ВОВНИ АНГЛІЙСЬКІ І КРАЄВІ на мужеські одіння.

ко відмовитися від такої богатої країни, від такої обіцюючої праці, від „свого" найбільше отвореного морського фронту.

Та хіба незалежна Україна відмовиться від зносин з країною, в торговлі з якою вона найбільше зацікавлена? Найкращі відносини завсіди повстають на грунті заспокоєння найконечніших потреб, на грунті географічного принципу ширини. Таксамо російський транзит був би бажаний. Одначе тоді треба булоб порозумітися, а Росія наказує; треба булоб платити, а Росія не має грошей. Та не зважаючи на все це, українці, які з цього погляду є справжніми дітьми сходу, числять на час: вони мають пересвідчення, що коли окупант зрозуміє неможливість навернення їх, він кине свою гру. Ми завидуємо їх оптимізмові.

Тоді, — але тоді вже не буде радянського ладу, — чужий капітал зможе зацікавитися Україною, і Кемпбель матиме рацію".

Серед наших „русских".

Російська гімназія у Львові?

Товариство „Русская Школа" у Львові, що є тепер під головством с. д-ра Мишковського, б. професора на теольогічнім виділі львівського університету, оголошує в „Русск-ому Голос-і", що з новим шкільним роком 1929/30 приступає до отворення у Львові російської гімназії. В цьому році мають бути отворені дві перші кляси.

„Русская Школа" накликує всіх „русских людей", щоб вони творили підготовчі комітети на місцях і приготовляли заздалегідь дітей до вступного іспиту, речинець якого буде оголошений пізніше. На оспування російської гімназії у Львові розписало згадане товариство „сбор пожертвований", які й виказує „Русскій Голос". Але їх так мало, що наші „русскі" рахують тут очевидно на матеріяльну поміч Народнього Дому і Ставропигії, як це й заявив виразно в своїому рефераті про російську школу і її значіння (23. ІІ. ц. р.) гімн. учитель д-р В. Ваврик.

По обчисленнях проф. д-ра А. Копистянського удержання російської гімназії у Львові, зложеної з 8 кляс, коштувалоб яких 62.000 зол. А що Нар. Дім видає тепер на само видавництво „Голосу Народа" ок. 50.000 зол. річно, то д-р Ваврик думає, що за ці гроші можна би легко вдержати в столиці Галичини повну російську гімназію.

Досі не відомо нічого, чи російська гімназія у Львові призначена виключно для хлопців, чи також для дівчат. Таксамо не знати, з яких підручників будуть у ній учити. Характеристична річ, що коли проф. Копистянський виступив на зборах „Русск-ої Школи" з поглядом, що покищо можна би в рос. гімназії уживати підручників, призначених для українських гімназій і в них уживаних, то проти того заявилися майже всі присутні. Аж так зненавиділи рідне слово наші коморослі „русскі"!

Програма еспанських лібералів.

Великий орган еспанських лібералів „Соль" публікує програму лібералів, які поборюють диктатуру Прімо де Рівери. Як відомо, урял досі ще не опублікував свого проекту конституції. Опублікована тепер програма лібералів є першою пробою виступити з чимось позитивним, бо досі вони обмежувалися тільки до критики політики де Рівери, не виставляючи ніяких позитивних домагань. Програма лібералів лишає отвертим питання, чи в Еспанії має бути монархія, чи республика. Зате виконавча влада мусить бути по можливости стабілізована. Голова держави може творити уряд з парляментаристів або з фахівців. Лише вотум недовіря, висловлене більшістю двох третин парляменту при присутности двох третин послів може змусити голову держави до усунення кабінету. Коли парлямент три рази під ряд ухвалить недовіря для міністерства, голова держави може розвязати парлямент. Законодатну владу мають репрезентувати дві палати. Одну палату вибирає весь нарід на основі загального, рівного, безпосереднього й тайного виборчого права. Друга палата є представництвом станів, церкви, адміністраційних урядів, військовости і господарських корпорацій, до яких зараховуються також робітничі професійні союзи. Одначе властиву законодатну роботу має виконувати лише перша палата. Друга палата має мати лише дорадчий голос.

У справах військових програма домагається загального рекрутування для всіх горожан і зменшення числа офіцерів. Офіцери та вояки мають одержати активне й пасивне виборче право.

В справах закордонної політики програма еспанських лібералів домагається для Еспанії здобуття Танжеру з його гінтерляндом й усунення англійського панування над Гібральтаром шляхом відповідних переговорів з Англією. Крім того, програма домагається навязання широких і оживлених торговельних та культурних зносин зі спорідненими республиками Полудневої Америки.

В ділянці економічних справ програма займається насамперед аграрною справою й домагається розділу між селянство великих маєтків. Одначе в інших справах вона відкидає вмішання держави в приватне господарство й виступає проти охоронного мита.

У відділі про соціяльні проблеми програма виступає проти комунізму, але одобрює домагання соціялістів на всякі права для робітництва, як наприклад: право коаліцій, страйку й обовязкових мирових судів між підприємцями та робітництвом. Нарешті вона домагається привернення назад свободи преси та слова.

Як бачимо, то ця програма закроєна дуже широко. Інша вже річ, чи знайдуть ліберали досить сили, щоби усунути диктатуру Прімо де Рівери. В кожному випадку поява цеї програми в нинішніх відносинах означує певний крок вперед у розвитку внутрішньо-політичних відносин Еспанії.

Поладнання урядової кризи в Німеччині.

Соціялдемократична фракція німецького парляменту, яка хотіла голосувати проти додаткових кредитів на будову крижляка, викликала, як відомо, кризу німецького кабінету. Одначе канцлер Міллер, хоч і соціялдемократ, заявив, що він не витягне консеквенцій з голосування своєї фракції й лишиться в кабінеті з огляду на переговори в справі репарацій, які відбуваються тепер у Парижі. Після цього весь кабінет по нараді рішив лишитися при владі з мотивів закордонної політики. Потім відбулися наради пяти парляментарних фракцій, що підтримують теперішній уряд. Усі вони рішили одобрити заяву уряду. Наради ці не довели до утворення так званої „великої коаліції", але мали як наслідок постанову про перебудову уряду й розширення його складу. Німецька народня партія, яка відбувала свої засідання під проводом Штреземана, теж приняла до відома заяву уряду, і з огляду на це кризу уважають за покінчену. Перебудова кабінету має відбутися як найшвидше. В урядових кругах гадають, що тільки після затвердження бюджету та осягнення сприятливих висліків у паризьких переговорах про репарації можна буде приступити до утворення справжньої „великої коаліції" в Райхстагу.

У нервово недужих і терплячих душевно лагідно діяюча природна гірка вода **Franciszka Józefa** причиняється до доброго травлення, дає їм спокійний, вільний від тяжких думок сон. Досвіди славних невропатологів виказали, що уживання води **Franciszka Józefa** є необхідно вказане, навіть в найтяжших случаях мозгових болів і хребетного стрию.

ВОЛОДИМИР БІРЧАК. 33)

БЕЗЖУРНІ ДНІ.

Оповідання.

(Продовження.)

— А то дурне! Дурне! — махнув рукою, коли Стецько скінчив. — Що варта молодий хлопець, в якому не люблять дівчата?! А ще поет до того! А моя жінка боялася, щоб ви не здеморалізували цілого дому, цілої моєї парафії! Сотрудниковій не дивуйтеся, це люта баба. Поете, у вас добра інтуіція й вищий дух, що ви й не дивилися на неї. За те я вас люблю! А той мій дурний син зійшов на бабський розум, нічого не буде з нього! Злазіть, панове, заходьте в мою хату!

— Ми дякуємо красненько за запросини, та не скористаємо з них — відповів Грицько. — Раз: нашої присутности не бажає собі пані-матка, до того: ваш син, наш товариш...

— Говорила небіженька! — перебив пан-отець. Це моя жінка і мій дурний син — а це я! — І вказав рукою на свої груди. — І це я прошу вас тепер до себе в гості. Зрештою, ви вже й є гістьми — на моїому оборозі. Ще поговоримо собі! Злазіть і сюди поза оборогом ідіть скупатися, а я йду до хати і скажу, щоб зараз давали обід.

Але в цій хвилині пан-отець побачив служницю, що вийшла на подвіря і промовив:

— Пс...! Почекайте, інакше ми це зробимо! Тільки не смійтеся, я буду грізний! — І виглянувши з оборога, крикнув:

— Магдо!

А коли вона наблизилася, кричав далі:

— Магдо, що ти собі думаєш?! Га? Моя команиця, — а ти даєш їй коровам в літі?!... Що ти собі, га? Я тобі покажу, я тобі дам, до смерти мене памятатимеш!

— То не я ходжу коло корів, то Анна! — відповіла служниця.

— Анна? Що, Анна?! Така самісенька, як ти! Як ти смієш суху команицю давати коровам? Що в зимі?! Мене даш коровам їсти?! Чекай, не йди! Кажу тобі чекай! — і він злазив поволи з оборога.

— То не я, то Анна!

— Анна, Анна! — кричав, але в його голосі вже було чути проблески сміху — не міг втриматися в своїй грізности. Нагло спитав: Ти знаєш пісню „Ми гайдамаки, ми всі однакі"? Знаєш?

— Знаю.

— А „Не пора, не пора"?

— Знаю.

— А знаєш, як називаються такі люди, що укладають такі пісні? Га?

— Не знаю, та й відки мені знати? — відповіла несміливо і якби засоромлена, що пан-отець випитує її про якісь такі дивні річи.

— То знай, що такі люди називаються співаки або поети. Знаєш уже?

— Знаю.

— А як думаєш: є ті поети, ті співаки великі люди, чи ні? Га?

— Або я знаю. Відки мені тото знати?

— А екзекутор, що стягає податки, великий чоловік? Га?

— О, то великий! — звучала коротка, ясна відповідь.

— То біжи як стій до їмості і скажи їй, що я тобі казав, що тут був перед хвилею присяжний Петро й казав, що до села приїхало двох екзекуторів і у нас будуть за годину на обіді. Розумієш?

— Розумію.

— Біжи і скажи, що я пішов до екзекуторів і верну з обидвома на обід. Зрозуміла. Ну, то йди.

Що тільки служниця щезла, промовив до Грицька й Стецька:

— Ходіть шандко поза обороги!

По годині вернув пан-отець з Грицьком і Стецьком від сторони села. Пані-матка вийшла проти них і широко отворила очі.

— А-а-а, панове! А де екзекутори? — спитала тихим мужа.

— І ти екезкуторам зладила парадний обід? Добре, ми його зїмо! — відповів пан-отець. — А прошу тебе, що я довідався! Я довідався, що Ромко скинув оних двох панів у ночі із нашого воза. І ще сказав їм, що це ти йому таке приказала, а це все буцім-то тому, що там щось наговорила сотрудникова на нашого поета. Як-же це? Годиться таке робити?

— Я? І хтож це видумав? Ромко? А то дурень, а то дурень! І що панове моглиб собі подумати про наш дім! — оправдувалася пані-матка, а дрібонькі її очі бігали підчас того, ой, бігали, якби не мали де подітися. — І як це сталося?! Яке щастя, що панове вернулися знов до нас! Яке щастя, правдиний божий палець.

І обі дівчата, і старша і молодша, були немало здивовані, побачивши знову Грицька і Стецька.

— Поете! — промовив пан-отець при обіді. — Я на мистецтві не розуміюся, але мені так здається, що мистецтво має бути загальне, всесвітне, не повинно за дуже бути привязане до якогось краю, якоїсь місцевости, а вже ніяк до одної особи. Чогож ви пишете вірші до точно означених дівчат? По імени їх наводите, от і бачите, як з того виходять потім неприємности.

В кімнату увійшов іще заспаний Роман. Варто було подивитися на його лице, коли їх побачив.

— Чого ти їх скинув у ночі? — спитав пан-отець.

— Я їх скинув?! Хто це сказав?! Ну, товариші, скажіть ви самі, чи скинув я вас у ночі з воза?! — питав Грицька і Стецька. Але поки вони відповіли, він продовжав сам далі:

— Я не скинув їх! Навпаки: я просив їх, щоб далі їхали зі мною! Але вони подуріли й ні та ні! Я тільки сказав їм жартом про ту дурнувату сотрудникову, а вони самі тоді злізли... О, та ж дурнувата! Все вона завинила!

(Продовження буде.)

Радянська Україна.

Занепад Київа

Київ, що від непамятних часів був природним осередком України, почав поволи занепадати щойно за часів радянського устрою. Звернули на те увагу і самі комуністи та почали вживати заходів, щоби до того бодай переходово не допустити. Ось у перших днях квітня відбувся в Київі XI. окружний зїзд рад Київщини, а ньому саме присвячено богато уваги „шляхам розвитку Київа". Про ті „шляхи" розвитку, а фактично занепаду Київа говорив на зїзді і голова окружного виконавчого комітету Київщини Ю. Войцеховський. Він між іншим говорив, що перед двома роками „деякі економічні покажчики" примусили Окр. Виконком турбуватися за будуччину Київа й київської округи. В рр. 1926-27 продукція цензового промислу Київщини мала вартість 113 міліонів карбованців, тобто тільки на 1,3 відс. більше ніж попереднього року, тоді, як загальний зріст промислу в СРСР зріс у порівнанні з минулим роком на 11,2 відс. Таксамо число робітників зросло в місцевому промислі Київщини за той самий час тільки на 1,1 відс.

Крім того, ще й „інші економічні покажчики" і дуже повільний зріст „загального навчання" вказували, що Київ і Київщина не розвиваються таким темпом, як господарство цілого краю. „Тимто ми повинні були — казав Войцеховський — остаточно визначити дальшу долю Київа, накреслити ті основні шляхи, що ними мають іти Київ і Київщина, щоби розвиватися успішніше ніж досі. Колись Київ був переважно торговельним центром. Своє значіння торговельного осередку Київ зберігав і в перші роки пролетарської революції. Але система радянської торгівлі мінялася, а разом з цим підупадала торговельна роля Київа і він не міг зберігти свого значіння торговельно-розподільного центру (не помогли цьому, видно, і зааранжовані комуністами київські ярмарки, що мають бути ніби продовженням давніх передвоєнних київських контрактових ярмарків. — Ред.). Після докладного розгляду справи Окр. Викон. Комітет і його планова комісія прийшли до висновку, що Київ повинен бути переважно центром легкої індустрії, яка розвивається і працює на місцевій і довізній сировині, а своєю продукцією обслугує потреби не тільки Київа та Київщини, але всього Правобережжа України, а почасти й усього Союзу. Крім того Київ повинен мати значіння і торговельного центру, а також повинен бути осередком середнього машинобудівництва. Це три основи розвитку Київа і Київщини". Поза тим Войцеховський звернув увагу ще й на те, що Київ має поважне комунікаційне значіння як великий залізничий вузол і поважний вузол водяної комунікації Дніпром.

Інший промовець на тому зїзді, що обговорював пятилітній т. зв. перспективний плян розвитку Київа та Київщини, а саме О. Рекіс, говорив, що при складанні перспективного пляну було незвичайно важко „визначити те місце, що належить Київу і Київщині в економіці країни". А було це важко зробити тому, що „Київщина не має виразного економічного обличчя". Дальший розвиток Київа залежить, на думку Рекіса, передовсім від вибудування Дніпрельстану. Тоді перед Київом розкриються нові перспективи. Далі казав Рекіс ось що: „Коли ми накреслювали наші економічні перспективи, то вважали на географічне становище Київа, на межі поліського й степового районів, зважали на наявність сприятливого получення залізничих та водяних шляхів, на наявність великої бази сировини, що забезпечує ріжні галузі нашої індустрії. Ми також зважали на те, що наш район є великий споживчий район і що в Київі ми маємо богато науково-дослідчих установ, богато кваліфікованих наукових сил".

З наведеного бачимо, що мова на зїзді йшла весь час про те, якби то не допустити до занепаду Київа. Тепер має Київ понад пів міліона мешканців. Але при більшовицькій системі націоналізації торговлі та промислу він з року на рік буде поменшуватись під оглядом чисельности населення. І не поможуть тут ніякі штучні заходи, щоби до цього не допустити. Та в теперішньому положенні Київа є всеж одно відрадне явище. Хоч він перестав бути живим і рухливим осередком українського торговельного життя, хоч фактично перестав бути столицею України, то всеж остав досі і все буде осередком та столицею культурного українського життя. Там є Українська Академія Наук, там осередок українських культурних і мистецьких памяток, там великі бібліотечні та архівні скарби, там, накінець, велика українська культурна традиція.

При змінених державно-устроєвих відносинах Київ знов стане столицею всего українського життя та не буде потребувати аж штучних заходів, у роді теперішніх комуністичних, щоби „забезпечити собі шляхи розвитку"

За океаном.

Промова пос. Лучковича в канадійськім парляменті.

Посол домініяльного парляменту (палати громад) Канади в Оттаві, Онт., п. Михайло Лучкович, виголосив дня 15-го березня довшу промову в бюджетовій дискусії в повній палаті. Пос. Лучкович належить до фармерської партії і критикував політику ліберального уряду Канади з погляду інтересів фармерів, а в тому і його виборців українців. Він наперед згадав, що ліберальне правительство Мекензі Кінга хвалиться ощадністю, а саме надвишкою в прибутках бюджету на суму 70,000.000 дол., а також зменшенням податків і державного (національного) довгу, але не згадує про тарифу (про митові оплати при ввозі чужих продуктів). Бесідник основно критикував лібералів за їх тарифну політику, кажучи, що вони голосять засади низької тарифи, а за 40 літ не абили консерватистів (прихильників високої тарифи) навіть на 1 проц. Усе те, казав були залицянки уряду до великого промислу. Для публики були засади, кличі і гасла, а для великого промислу осталась висока тарифа. Для зясування тої політики посол Лучкович прочитав в англійському передкладі вірш Степана Руданського п. з. „Всюди треба приятеля мати" (про бабу, що ставила в церкві дві свічки, перед св. Михаїлом і сатаною). Далі він вказав на те, що уряд Мекензі Кінга не дбає про фармерські провінції Заходу, про технічні і хліборобські школи та незадарно і неприхильно ставиться до важного питання про імігрpreцію.

Шевченківський радіо-концерт в Дітройт.

В неділю 24-го м. м. в год. 1.30 сполудня дітройтські українські співацькі товариства „Бояна" і „Бандурист" дали спільний радіо-концерт в радіо стації WJR (750 Кс. — 4 0 Meters) в Дітройт. Солістков концерту була п. Марія Гребенецька, кольоратура-сопран опер київської, одеської, петроградської й інших, котра хвилево перебуває в Дітройт. П. Гребенецька відспівала між іншими мало у нас відому пісню „Полюбилась я" (слова Шевченка, музика Рахманінова). Попередив цей концерт короткий виклад по англійськи про значіння роковин Шевченка для українців в Америці і по цілому світі. Мішаний хор „Бояна" під батутою п. Семена Пелеха між іншим відспівав Гамалію, а мужеський „Бандурист" під дирігентурою п. Михайла Федитника „Пробудилась Україна" Ізидора Воробкевича. З нагоди цього Шевченківського радіо-концерту помістив місцевий дневник „Фрі Пресс" статтю про Шевченка, а в ілюстрованій секції недільного видання фотографію хору „Бояна" і солістки п. Гребенецької. За несповна пів року це вже третій виступ хору „Бояна" із стації WJR, яка є найбільшою в Дітройт і одною з кільканацятьох великих стацій

Д-Р. В. БЕЗУШКО.

Лепкого „Мазепа".

7)

(Докінчення.)

Письменник, характеризуючи Мотрю в цьому томі, змішав ріжні елементи. На словах Мотря представниця сили супроти сучасности як і в справах виховання молодого покоління. На гетьмана вражала вона „як Немезіс, як фурія, як світовладна конечність": вона втілення ідеї і поза нею не бачила світа. В дійсности знеможена, виснажена тілом, хоч кріпка духом. Для замаховця випросила вона помилування, кажучи, „мо же спокутує гріх". Такий аргумент нас абсолютно не вдовольняє. В тій повісти сповняє вона ролю самаританки: гоїть рани. Як така після полтавського погрому залишається на місці: вона „тутешня". Це останнє слово досить характеристичне: це неначе анонім для неї, вона тратить правличу назву, так як той нарід, який залишився після Мазепи, затрачуючи і свою національну назву. Інші жінки, в цілій трильогії є тільки доказом, як дуже письменник є вражливий на жіночу красу: повість „Мазепа" є великим доказом цього твердження. Терпіння у жінки підчеркнув Лепкий за Шевченком з „Марії".

Карло XII, фільософ, у поведінці нагляй і законистий, на невідомім терені робить промахи. Він неустрашимий: ставав легендою для своїх і чужих. „Хоробрістю, відвагою і бистротою ума перевисшав безумовно всіх". Положення опановував ентузіязмом, який викликував у своїй армії. Легкодушно наразився на ріку, яка мала такі важкі наслідки. Хоча майже зі самою білою зброєю йшов на сто Петрових гармат, був близький побіди. Коли непотрібно вмішався в команду, викликав замішання поміж шведами і так перехилив побіду на бік Петра. Тільки задля непередбачених випадків програв полтавську битву. Про шведів сказано таке: „Де знайдеться другий народ, щоб дав своєму вождеві так богато героїв!" Де є друга армія, щоб так виступила до бою? Наччо як до причастія ідуть".

Цар Петро великий демагог. Він то довів до вибору нового гетьмана, до видовища, на якім вішали куклу Мазепи, зірвавши передше ордер Первозванного, а також кидаючи анатему на Мазепу. Він знаменитий шахіст на воєнній шахівниці, як це бачимо зі зруйнування Січі, а також і полтавської битви. Він мав доброго вождя Меншікова, який обома руками взявся до окупації України, висилаючи туди знаменитих командантів, як це бачимо з облоги Зінькова, Веприка і Полтави.

Письменник перейшов дуже щасливо через полтавську кампанію, яка передше в неодного читача розбуджувала неспокій. Ми зовсім не питаємо про історичну правду. Ми вдоволяємося переживтям, яке нам дає твір. Точне порівняння з історичною правдою, нехай переведе хто інший, так, як це зробив у свій час знаменито проф. М. Кордуба, обговорюючи повість О. Назарука „Ярослав Осьмомисл". Герої, з якими маємо до діла в цьому томі, підлягли деякій зміні в їхній характеристиці. Цар Петро виходить знаменитим стратегом на просторій Україні. — Чинник містичний ще більше підчеркнений у Карла XII., зате він ще більше підсунений від зрозуміння нами його і його штабу. Тяжко зрозуміти, щоб цілий його штаб мав таке слабе значіння в вирішуванні найважніших справ. В усякому разі таємниця Карла XII. ще поглиблена: він лишається — блудним лицарем. Його поведінка відповідає скорше героям з часів легендарних.

Два головні герої українського табору вийшли оборонною рукою з подій: з честю! Мазепа переходить у нашу память, як герой гідний подиву і культу. Його вирізьбив поет наче в криці; за ним нема жадної вини, а тільки світлі діла. Промахів, які закинути можна на підставі попередніх томів, тут зовсім немає. Що більше: він підпесений понад проминаючий час, як той, що передбачує події і тому не зважає на дрібниці і не карає за провини, бо вони й так не вирішать справи. І так зняв його поет у нашій памяти на педесталь героїв нашої історії.

Мотря, символ України „мілітанс" переходить в анонім, в сіру масу. Ріст обоїх героїв, Мазепи і Мотрі на наших очах відбувся в відворотнім порядку. Розвязка справи обоїх головних носіїв української ідеї є тільки доказом небуденного мистецтва Богдана Лепкого. Зібраний досвід за час світової війни не пішов на марно. Його знаменито використав наш письменник в своїм творі. Ми переконані, що якби думки, покладені в основу нинішнього твору, були висказані перед війною і перейшли в кров і кість українського народу, ми були зовсім інакше покермували нашою долею.

Памятаю, що Б. Лепкий на вечорі, уладженім у Львові в честь В. Стефаника, сказав, що Стефаник навчив нас цінити землю і що він висказував думки про землю, які українці аж після війни зрозуміли. Хоча як приємно є відзначити знаменитий вклад у нашу літературу, що може виховати нове, бодре, свіже покоління, так не вживатися нам побідою по тій причині. Нині образ війни у своїх основах змінився: нині не вистане судорожно держатися землі. Новітня технічна війна може стерти з лиця землі цілі племена, цілі народи. Хто тут може понести належне знання в наш народ? Цією увагою зовсім не думаємо принижувати вартости діла того, що так знаменито відтворив нам буйне минуле. Місцями може епізоди займають забогато місця і тому твір стає розтягливим, одначе ми з цікавістю слідимо за розвитком дальших подій. — Певним дороговказом лишуться слова Б. Лепкого і на будучі війни: Доти так буде, як є, „поки в кожній українській груди своєї Січі не буде". Отже особиста хоробрість, посвята, знання воєнного діла, як це було у запорожців для їхньої доби; — і наше знання для нашої доби, запевнить нам світлу будучність.

Aspirin-
TABLETKI
BAYER
при обавах перестуди
ревматичних болях.
До набуття в аптиках.

в Америці, бо із силою 5.000 Ватт. Мистецька дирекція цеї стації вже по першому радіо-концерті „Бояна" з нагоди листопадового свята, одержавши численні признання для хору, запросила „Боян" до Різдвяного концерту з українськими колядами, а тепер Шевченківський концерт є вже третім українським виступом.

о. Лев Сембратович.

За фізичну й моральну силу.

На передодні Надзвичайних Загальних Зборів українського протиалкогольного т-ва „Відродження".

Недавне затоплення американською прибережною митною сторожею англійського корабля навантаженого алькоголем, який старався його „перешмуґлювати" до Зединених Держав Америки — пригадало світові ту великанську боротьбу, що її веде американський уряд і американське „сухе" громадянство проти до недавна всеспільного молоха — алькоголю і його явних і тайних приклонників та покровителів.

Бо де-як-де, а в Зединених Державах Америки мав алькогольний молох таку сильну позицію, що рушити його з місця було дуже важко, майже неможливо. Досить пригадати, що ще в 1915 р. Зединені Держави Америки видавали на алькоголь великанську суму 2.411.858.678 ам. долярів, а в тому самому часі всі інші доходи з податків виносили тільки 1.007,646.000 ам. долярів, отже менше чим половину. І тому заходила оправдана обава, пильно піддержувана „мокрими", що Зединені Держави Америки, стративши певне міліардове джерело доходу з алькоголю, — збіднїють і не будуть мати з чого покривати своїх величезних видатків.

Одначе дійсність показала, що прогібіція (заказ продажі й уживання алькоголю) була щастям для Зединених Держав Америки: вона піднесла загальний стан здоровля, моралі, етики — та стала джерелом нових незмірних богацтв.

Заощаджено сотки міліонів на сирівцях, які уживано на виріб алькогольних напитків, а тепер їх зужитковано для піднесення життевої стопи населення і для піднесення годівлі худоби. Завдяки прогібіції поліпшилося відживлювання населення: спожитковування цукру і цукорків збільшилося на 50 відс., масла й сира на 100 відс., молока на 40 відс., кави на 25 відс. Напротязі 3 літ після заведення прогібіції перестало істнувати 65 інститутів для лічення пияків, в яких перебувало річно 125.000 тих нещасливців, а лічення коштувало тяжкі міліони. Зменшилося число злочинів і переступств. Заощаджено 177.790 домів, де були шинки й магазини алькоголю. Бувші горальні, броварі та інші фабрики алькоголю попереміновано на пожиточні продукційні фабрики (головно: млини, фабрики сиропу, ґаляретн, мармоляди і т. п.) та дано заняття 3 рази більшому числу робітників, як це було тоді, коли ті фабрики виробляли алькоголь.

Поплили нові доходи для громадян і до державного скарбу. Америка дала наглядний приклад, що для держави не може бути щастям те, що є нещастям для її горожан. Багацтва Америки ростуть тепер в прискореному темпі у відношенні до зросту населення як 3 (населення) до 7 (богацтва). Тому не дивуватися, що Америка стала найбагатшою державою світа і його фінансовим диктатором.

В Польщі від 1920 року істнує закон про обмеження алькогольних напитків, який уможливлює й замикання коршем дорогою плебіситу, одначе досі він майже невикористаний. Навпаки, уживання алькоголю збільшується, як це наглядно показують офіціяльні цифри. Бюджет Польщі за час від 1. IV. 1928 — 31. III. 1929 виказує 638,284.100 зол. приходу з алькоголю. Цей прихід є 2 рази такий великий як із сірників, почт і телеґрафів, соли, заліяниць і державних льотерій разом. — Бюджет Польщі за час від 1. IV. 1929 — 31. III. 1930 р. передбачує 670,485.770 зол. приходу з алькоголю (в тому лише 20 міліонів припадає на промислові цїли і на денатурований спірит а 650 міліонів на напитки). Стільки доходу має державний скарб. Одначе в друге стільки (як не більше) мають горальники, рафінерії, фабрики ріжних штучних горілок, шинкарі, реставратори і т. п.

Якщо всі ті міліони ужитий на пожиточні продуктивні справи: на „Рідну Школу", на кооперативи, на поліпшення господарства, на будову фабрик, на освітні, гуманітарні і т. п. цїли, то за короткий час нарід став би богатим, освіченим і щасливим. А так населення рік-річно деґенерується (вже є 100.000 божевільних), убожіє, росте деморалізація, руйнується родинне щастя, ширяться ріжні недуги, множаться злочини, наповняються тюрми, шпиталі і доми божевільних, росте число безробітних і населення в наслідок уживання алькоголю хилиться до упадку.

Тому боротьба з алькоголем — це перше чергове завдання всіх орґанізацій, установ і громадян, що бажають добра і щастя своєму народові. Зокрема цією преважною справою повинна заняти ся і певно займеться наша церковна ерархія.

Та при цьому слід звернути увагу на відповідь міністра Складковського з дня 29. січня 1929. р. ч. 525 на інтерпеляцію посла Целевича і тов. в справі перепон бережанського старости у веденні протиалкогольної секції. В цій відповіді вимагає міністр, щоби тією акцією займались протиалкогольні орґанізації. В слід за тим, треба поширити нашу протиалкогольну орґанізацію „Відродження" по всіх громадах і втягнути до неї якнайбільше число фізичних і правних членів (читальні, кружки „Рідної Школи", Луги, Соколи, кооперативи і т. і.).

Дотеперішній передвоєнний статут „Відродження" оказався застарілим і не відповідає зміненим правним відносинам в Польщі, особливож на протиалкогольній ділянці. Щоби його узгіднити з теперішніми польськими законами і дати змогу на його основі поширити протиалкогольну акцію, — скликує Головна Управа „Відродження" Надзвичайні Загальні Збори в неділю, дня 14. квітня 1929 р. в год. 4.30 пополудні у Львові в салі „Української Бесіди" при вул. Рутовського ч. 22.

Слід наліятися, що в тих зборах візьмуть участь не тільки члени „Відродження", але й представники товариств, орґанізацій і інші громадяне, що бажають стати до боротьби з алькоголем в імя особистого й національного здоровля, господарства і сили, в імя Великого Майбутнього.

Іван Герасимович.

Фашистівська істерія.

Подаємо тут зразок стилю італійського фашизму і його канібальської психольоґії. Римський щоденник „Імперо", орґан фашистів, друкує на першій сторінці грубими буквами таку статтю про Австрію й Відень:

„Яке це властиво свинство теперішній Відень! Свинством він був, що правда, завсіди, але мав бодай свої „канапки", свої вальси, своїх уличниць і свого шибеничного цісаря. Але тепер? Тепер він не що інше, як купа кишенькових злодіїв, найотидніших гомосексуалістів і найобридливіших хабалів. Коли европейське місто під час інтернаціональних змагань копаного мяча виглядає так, як Відень, то з цього можна зробити висновок, що в Европі істнують гнізда варварства, які можуть успішно конкурувати з людожерами. Ми н е поділяємо думки одної ґазети, що треба домагатися від австрійської республики вибачень і уклонів перед нашим прапором, бо це значило би, що ми уважаємо Австрію за націю. Та Австрія тепер я супроти великої Італії Мусолінія нічим іншим, як збожеволілою смердячою сплювачкою. Коли ми почнемо дискутувати з Австрією, то ця дискусія буде тревати лише кілька секунд, і слово будуть мати лише наші бомби. Вони будуть месниками за цілу людскість, яку западто довго ображало паскудство, яке люди називали Австрією".

Бомбовий замах на Калєса.

З Мексику повідомляють, що там виконано невдалий бомбовий замах на поїзд, яким їхав мін. військ. справ Калес. Поліція веде слідство Здовж кордону стейту Арізона сконцентровано ам. відділи в силі 1500 люда. Відділи ці мають перешкодити, колиб ген. Калес зайшов від заду повстанські війська в стейті Сонора.

—o—

Біржа.

Гроші.

Американський доляр 8·94·50—8·95·50, канадийський доляр 8·87·50—8·88·50, чеська корона 0·26·50—0·27·00, австрійський шіляг 1·25·50—1·26·00, румунська лея 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·50—0·34·80, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, фунт штерлінгів 43·50·00—43·60·00, радянський червінець 17·50—18·00.

Золото: 20 корон 36·35·00—36·60·00, 20 франків 33·20·00—33·60·00, 20 німецьких марок 41·25·00—41·80·00, 10 російських рублів 46·00·00—45·00·00.

Срібло: Австрійська корона 0·67·00—0·67·50, 5 австрійських корон 3·45·00—3·50·00, австрійський фльорен 1·72·00—1·75·00, російський рубель 2·80·00—2·90·00, копійки за рубель 1·40·00—1·45·00.

Найновіші вироби в вовнах і шовках на плащі і сукні поручає фірма
СТАХЕВИЧ і АБРИСОВСЬКИЙ
1590 у Львові, ринок ч. 32. 6—3

Мін. Світальський творить уряд.

Бартель офіціяльно уступає.

У пятницю веч. розійшлася у Варшаві чутка, що прем. Бартель зложив офіціяльну просьбу в справі димісії та що димісія кабінету буде оголошена в найближчих годинах. Відповідні урядові письма повинні би появитися нічю або в суботу передпол. Рівночасно має бути оголошене письмо президента держави про місію д-ра Світальського створення нового кабінету. Міродатні чинники не заперечують тих чуток.

Проф. Бартель приймав у пятницю прощальним чаєм кабінетових товаришів у приватних апартаментах.

Про склад кабінету мін. Світальського кружляють несправджені ще чутки, м. і., що мін. Квятковський задержить теку мін. промислу і торговлі на бажання президента держави. Є теж сензаційна чутка, що теку мін. скарбу дістане бувш. шеф II. відділу мін-ства військових справ, пізніше шеф адміністраційного департаменту мін-ства закордонних справ, а тепер польський посол у Будапешті полк. Матушевський, чоловік олімпійської лавреатки Конопацької. З санаційних кол запевняють, що телеґраму до полк. Матушевського, яка взиває його до Варшави, вже вислано.

Так то кріза польського кабінету має покінчитися в суботу на 37 дні. Звертають увагу на дату іменування нового кабінету — 13. квітня. Тринацятка, як відомо, улюблене число марш. Пілсудського.

Бартель їде до Італії

Зачувати, що проф. Бартель приготовляється до виїзду за кордон задля лікування, а саме до Італії. Виїде мабуть на другий тиждень. Побуде в Монте Катіні кілька неділь, потім поїде у Фльоренцію на довший побут. Там працюватиме над II. томом своєї праці „Про малярську перспективу".

Ґен. Сосновський у марш. Пілсудського.

Марш. Пілсудський приняв на авдієнції ген. Сосновського. Назвище ген. С. згадувано вже підчас кризи кабінету.

Млинарський — директором Банку Польського.

Дня 15. квітня кінчиться каденція урядування президента Банку Польського, Карпінського. Тому, що є малоправдоподібне, щоби до того часу іменували нового президента, то заєдно банку вестиме аж до часу обсади того становиска віцепрезидент банку д-р Млинарський.

—o—

Король Борис у Празі.

У звязи з гостиною болгарського короля Бориса в Празі болгарські політичні кола звертають увагу, що це вперше від 20 літ болгарський король відвідує славянську країну. Політичні кола добачують у гостині кор. Бориса в през. Масарика започаткування нової славянської політики в Болгарії.

—o—

Міронеску у Чемберлєна і Болдуїна.

Румунський міністр закорд. справ відвідав 11. квітня Чемберлєна і Болдуїна. „Таймс" повідомляють, що Міронеску сказав м. і. у розмові з англійськими міністрами, що новий ром. уряд бажає узгіднити свою політику з англ. політикою на основі принціпу Ліги Націй. Кореспондентові „Тамс-ів" сказав Міронеску, що Румунія бажає жити в приязни з усіми сусідами: з Мадярщиною, Болгарією та СРСР.

—o—

Німецький уряд відкинув просьбу Троцького.

Німецький кабінет полагодив відмовно просьбу Троцького в справі візи на візд у Німеччину задля лікування. Кабінет прийшов до висновку, що треба кермуватися політичними, а не сантиментальними причинами. Півурядов. комунікат підкреслює, що Троцький почувається дуже добре в Туреччині.

—o—

Чічерін кинув Німеччину.

Чічерін, що перебував на лікуванні в Німеччині, виїхав дня 12. на довше лікування за кордон. Щойно потім верне у Москву. Перед відїздом відвідав Чічерін Штреземана.

—o—

Чому опоганюватися
1812 через 1—3
ВЕСНЯНКИ
і печінкові плями?
ЛЄШНІЦЕРА
масть і мило
це вислід довголітніх студій в ділянки лікарської косметики. Якраз ці спеціяльні препарати охоронять тебе перед непрошеними літніми гістьми.
В аптиках і дрогуеріях масть 3·15, мило 2·50.
Де нема, прямо у фірмі Апт. DRANCZ i Ska, Bielsko.

НОВИНКИ

— **Фотограф Янушевич**, вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 59-60. 1258 27-?

— **Заняття „Діла".** Останнє 82. ч. „Діла" заняло львівське Гродське Староство. Це восьма цього року конфіската нашого щоденника.

— **З нинішнім числом „Діла"** розсилаємо виказ сьогорічної коляди на „Рідня Школу".

— **Заняття „Неділі".** Останнє (15) число тижневика „Неділя" заняло львівське Гродське Староство. Редакція „Неділі" просить нас повідомити цією дорогою її читачів, що чергове число „Неділі" вийде з початком другого тижня.

— **Ще трохи терпцю.** Метеорольоги потішають нас, що ще два-три дні небо над нами буде захмарене, а може й заплаче. Не тільки дощем, але й снігом. „Смуга звижки" панує надалі над Англією, тягнеться над Скандинавією, Фінляндією і Україною до Чорного Моря в однім напрямку і другою смугою над Сибіром. „Низи", що тримаються над Німеччиною і Середземним морем поширені на всю середню Европу. Атмосферична депресія над Німеччиною йде швидко у східнім напрямку до Чорного Моря. Кажучи простою мовою: не є виключені приморозки і як не два-три дні, то тиждень, а як не тиждень, то два і вже будемо мати весну.

— **Аптикарі і „Каса хорих".** Управа „Каси хорих" пересилає нам інформацію про кампанію, яку веде союз аптикарів проти „Каси хорих", невдоволений тим, що тисячі осіб користає з безплатних ліків. Союз аптикарів зробив рік тому закид „Касі хорих", що вона видає деяким ліки за гроші. „Каса хорих" подала союз аптикарів у суд за очорнення. Союз аптикарів боронився на суді заявою, що не робить „Касі хорих" ніяких закидів, отже вона не має підстав до образи.

— **Долярівці.** У Львові арештували двох хирунів, які зорганізували потайну фабрику долярів. Технічну справу вів Адам Станислав Ґабус, а фінансував підприємство З. Штольцберґ до спілки з Е. Фішелем-Шпінделем і Розою Йонас. Фабрика долярів була „поставлена" так добре, що фальшиві 10- 50- і 100-долярівки переходили з рук до рук як правдиві.

— **Ріжні вістки.** Найдотепніший сатиричний журнал в Европі, славний „Сімпліціссімус", переносить свою редакцію до Берліна. — Дня 10-го ц. м. було в Будапешті 7 самогубств. — Становище бібліотекаря в Ватикані має дістати на місце помершого кардинала Гаске німецький кардинал Ерле. — Американський міліонер Вуд призначив 250.000 дол. нагороди за перелет з Ню Йорку до Риму без зупинки. — У Кракові назвуть одну з головних вулиць вулицею Фоша. — В Опаві помер підчас проби симфонічної орхестри визначний чеський композитор Кароль Мор, автор кількох опер і симфоній. — В Англії трапляється щоденно кільканацять жертв комунікаційних машин; цього року на дві особи денно більше, як минулого. — Муссоліні сподівається пятого сина; можливе, що буде донька. — Спол. Держави видали німця Фальбуша, бувшого фельффебля, що має на совісти кільканацять злочинів убивства; у звязку з його процесом почнеться перевірка інших цього рода процесів. — В околиці Ґрацу 30 осіб занедужало паратифом. — Поля Негрі, що недавно вийшла замуж за грузинського князя Сергія Мдівані вже посварилась з ним і хоче розвестись.

— **Карієра злобного маляря.** Один із головних співробітників німецького сатиричного журналу „Сімпліціссімус" маляр Оляф Гульбрансон вибраний одноголосно в „Академії мистецтв" у Мюнхені професором. Коли зважити, що Гульбрансон за останніх 20 літ малював презлобні карикатури чолових представників німецького уряду і що „Сімпліціссімус" вів із цим урядом завзятущу боротьбу — призначення Гульбрансона є рідкою почестю для артиста, якого талант переборов неприхильні настрої.

— **Княжі подружа.** У Парижі оженився бувш. князь Генрик II. Райс з американською міліонеркою, вдовою Бургард; князь є другим сином князя Генрика VII., що за Бісмарка був амбасадором у Відні. Одночасно в Палєрмо оженився князь Губерт Левенштайн-Вертгайм-Фрайденберґ з молодою норвежкою Гельгою Шуйлємберґ. Князь узяв покищо цивільний шлюб, бо на церковний жде ще дозволу свого батька.

— **Америка шахує Францію.** У звязку з новим фільмовим законом у Франції, що можна ввозити тільки обмежене число чужинних фільм, представники американських фільмових фірм у Франції пірвали з французькими ділові зносини. Доки Франція не змінить свого закону американці не будуть позичати своїх фільм ані не будуть давати оголошень до французької преси.

— **Ватикан протестує.** Є звістки, що віддавна підготовлюване подружа болгарського короля Бориса з італійською княжною Джіованною надибало на перепони Ватикану. Ватикан не хоче погодитись, щоби нащадки з цього подружа були православні. Чи Борис любить Джіованну або вона його — про це досі преса не згадувала. Навіть невідомо, чи ця пара ставила собі таке питання.

— **Процес за Пріма Апріліс.** „Пресбургер Цтг.", що виходить у Чехословаччині, подала минулого року в числі 1-го квітня, що в околиці Братислави відкрили кістяк мамута. Мешканці вибрались юрбою оглядати нащадка передісторичної доби, а міністерство освіти вислало туди негайно свого делеґата, професора-спеціяліста. Коли виявилось, що це жарт, міністерство подало в суд часопис, щоби він звернув кошти витрачені на висилку вченого. Минув уже новий „Пріма Апріліс", а процес ще досі нескінчений. У законах не сказано нічого, чи бодай раз на рік вільно пресі передавати свідомо брехливі звістки.

— **Надпрограмове видовище.** У міському театрі в Ризі підчас вистави „Гейши" авдиторія мала нежданне видовище. При кінці 1-го акту з третього пов. скочив у низ один із глядачів. Дві жінки втратили память. Самогубець зачіпився убранням за лямку і так висів хвилину в воздусі, а відтак упав на дві особи в партері, які сильно покалічив. Три ранені особи винесла служба нишком з темної салі, а актори на сцені, пересвідчені, що це тільки жертви їхньої гри, грали далі. Самогубець, ствердивши на коридорі, що живе, добув спокійно з кишені чекоряду і покріпився. Спробу вмерти по театральному зробив він під впливом кокаїни, яка віддавна підорвала його нерви.

— **Від Шекспіра до биків.** Американський боксовий чемпіон Джін Таней, що минулого року задумав виключно присвятити свої сили літературі і мав низку викладів про Шекспіра в американських університетах, приїхав до Парижа кілька місяців тому, щоби студіювати фільософію. Але згодом роздумав. Він поїхав до Еспанії і там почав брати лекції у відомого тореадора Альґабено. Цими днями він дебютував на арені в Севілі і виявив велику зручність. Він пробив бика так гарно, що цирк гудів із захоплення. Бувший французький чемпіон боксу Карпантіє, після дебютів у ролі кінового артиста, став купцем і має крамницю зі залізом. Як бачимо, від боксу всі шляхи ведуть до карієри.

— **Перший Весняний Вечір,** получений з музично-вокальною програмою та товариськими сходинами уладжує для своїх членів і запрошених гостей „Тов. Українська Захоронка" у Львові, в суботу дня 13. ц. м. в салях „Української Бесіди". Атракцією вечера буде вибір міс Львовянки і містер Львовянина. Буфет у власнім заряді. Для п. „ремістів" окремі столики. Початок о год. 8 веч. 1791 3-3

Зі спортового життя.

Поклик до українських спортових клюбів.

На численні домагання наших читачів і прихильників з ріжних сторін краю хочемо відповідно поширити й розбудувати наш спортовий відділ. Одначе сами ми богато не вдіємо, якщо наші спортові товариства і дружини не поспішать нам з допомогою. Просимо всі українські руханкові і спортові організації як у Львові, так і на провінції, подавати нам своєчасно короткі звідомлення зі своєї праці, своїх виступів і успіхів (також невдач!), для використання в пресі. Тільки спільна, дружня праця поможе нам підняти наше руханково-спортове життя на вищий рівень!

Україна—Гасмонея.

В неділю 14. квітня ц. р. розіграє С. Т. „Україна" перші товариські мячеві змагання в цьому сезоні із Ж. С. К. „Гасмонея". Змагання відбудуться на площі Ж. С. К. „Рекорд" при вул. Джерельній. Доїзд трамваями ч. 9 і 5. Початок в год. 10.30 передпол.

Біг навпростець.

Заповіджений біг навпростець С. Т. „Україна" відбудеться в 3. год. попол. на площі „Сокола-Батька".

БЛІДНИЦЮ НЕДОКРОВНІСТЬ усуває, зміцнюючи ділає, побуджує апетит, одинокий середник для реконвалєсцентів тільки у М-ра КШИШТОФОРСЬКОГО, вино хіново залізне на еспанській малядзі. — Laborat. Chem. farm. Mr. Krzysztoforski, Tarnów. 774 51—?

„Спорт в УГА на еміґрації".

Реферат на цю тему, виготовлений проф. L. Калічаком, відчитає тов. Білостоцький в салі Союзу Українських Купців (Підвалля 9) в суботу 13. ц. м. в 7. год. вечером. Вступ вільний. Гостям раді. — **Виділ Спорт. Т-ва „Україна".**

Жертвуйте на оселю робітників пера!

„Т-во письменників і журналістів ім. І. Франка" у Львові зважилося на сміливий крок: воно купило площу з готовою мурованою хатою в Ямнім (біля зал. зупинки Камінь Довбоша) з метою створити там літню і зимову оселю для робітників пера, що потрібують піддержки для свого здоровля. Хата з 6 кімнатами і 1600 сяжневою площею коштуватиме до 3.500 дол. Товариство підписало вступний контракт, заплативши частину цієї суми, а решту ціни купна має заплатити на протязі квітня 1929 р.

Вам, здається, відомий стан сучасного українського письменства та доля наших робітників пера. Ні наші письменники, ні журналісти не в силі жити зі своїх гонорарів.

Те єдине, що залишиться колись майбутнім поколінням, як слід нашої сучасности — друковане слово, нині у нас анехтоване і родиться в дуже важких умовинах. Ніхто не думає нині над поправою долі робітників пера.

„Товариство письменників і журналістів" ім. І. Франка" хоче дати їм бодай скромний захист, де вони раз у рік могли би відпочати та зміцнити свої сили й нерви.

Може ця оселя стане засновком нового осередка, який обєднає письменників і журналістів ріжних напрямів і світоглядів і причиниться до розбудження живішого культурного руху в Галичині.

Почин зроблений. Наші інституції склали поважніші жертви на купно згаданої оселі. Звертаємося оцим до Вас, Громадяни, яким не байдужа наша література та преса, з проханням, причинитися яким більшим датком на згадану ціль.

Жертви пересилати на книжечку ч. 1141 „Земельний Банк Ґіпотечний" у Львові, вул. Підвалє ч. 7., або до адміністрації „Діла", Ринок ч. 10.

ЖЕРТВИ НА ОСЕЛЮ РОБІТНИКІВ ПЕРА.

Виказ ч. 2.

На заклик „Т-ва письменників і журналістів ім. Ів. Франка" зложили дальше на оселю українських робітників пера: 17) Микола Царевич (через Зем. Банк) 10.10 зол. (30 фр. фр.); 18) Вол. Супранівський (дві збірки) 84.50 зол.; 19) Т-во бруттовців „Підойма", Дрогобич — 300 зол.; 20) д-р Вол. Бемко, Бережани — 5 ам. дол.; 21) К. Лисюк, Ню Йорк (через д-ра Ів. Німчука) 30 ам. дол.; 22) Вол. Трофимяк — 30 зол.; 23) Яків Оренштайн, Берлін — 5 ам. дол.; 24) Брон. Янів, Львів — 2 ам. дол., 25) Управа фабрики „Елегант", Львів — 100 зол.; 26) С. К. — 1 ам. дол.; 27) Вас. Мончак, Львів — 2 зол.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Лев Кликайло. З кінцем березня зійшов у могилу (по невдалій операції у Львові) один з найідейніших народніх учителів-заточенців, Лев Кликайло. Розпращався зі світом у 48 р. життя і 27 р. служби. За те, що поза школою віддавався народній праці і праці серед учительства, кинене його по 22-ох роках служби з Колінець, пов. товмацького, на захід у непривітний кольбушівський повіт. Не помагали ніякі представлення влади, що тим руйнується його фізично і матеріяльно; що зломаний на душі — стане автоматом, а не творчою силою. „По сему бить!" І жертвою нашого лихоліття впав також учит. Кликайло. Хоч як хотів вимотатися з сітки заточенця, хоч як бажав повернути в рідні сторони, де в народній праці залишив свою молодість, де залишив найближчу рідню і мізерний дорібок — то проте перепон не поборов. Та надії він не тратив. З початком ц. шкільного року впевняв усіх товаришів, що верне між своїх, верне напевно... І вернув — з зимним серцем, з замкненими очима! І виросла ще одна могила страдальця. — В. Й. П.!

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Субота 13-го, г. 3·30 попол. „Пан Дамаян".

Субота 13-го, г. 7·30 веч. „Джіоконда", опера.

Неділя 14-го, г. 3·30 попол. „Одна осінока ніч".

Неділя 14-го, г. 7·30 веч. „Двох панів Б".

Понеділок 15-го, г. 3·30 попол. „Поворот тата".

Понеділок 15-го, г. 7·30 веч. аматорське представлення.

Український Народний Театр ім. І Тобілевича в Станиславові.

Неділя 14-го, „Галька".

Гостинні виступи п. А. Гаска, оперового тенора і п. Н Костів, драматичного сопрана.

Кіна.

„Аполльо": „Дама в льожі ч. 13" з Ґретою Ґарбо.

„Лев": „Цар і поет", з життя Пушкіна.

„Оаза": „Люпінґ ді люп".

„Палляс": „Скинули його в безодню жінки", Джон Берімор.

„Пан": „Тіни гарему".

„Фатаморґана": „Скитання княжни Трубецької".

„Химера": „Заборонена жінка".

Програма радіо.

Неділя 14-го.

Льондон (358). 18·45 Церковна кантата Баха.

Парнж (1744). 12·45 Джезбенд. 18·30 Пате. 20·30 Концерт із кавярні.

Берлін (475,4). 16·30. Капеля Штайнер.

Мюнхен (536,7) 16·10. Квартет Роченбергер. 18·05 „Тангайзер".

Франкфурт (421,3). 16·00 Радіооркестра.

Мілянo (504,2). 18·00 Джезбенд. 21·00 Опера „Ля Скала".

Рим (443,8). 20·45 „Фальштаф", опера Верді.

Відень (519,9) 20·00 Камерний концерт. 20·00 Концерт оркестри мандолінїстів.

Будапешт (548). 19·15 Сольовий спів Астрі Кальсет.

Цюріх)489,4) 20·00 Вечір оперетки.

Прага (343,2) 21·20 „Весна" Досталя.

Ленінград (1000) 19·00 Концерт.

Москва (1442,3). 20·00 Театральне пєса·

Харків (1680). 12·00 Концерт. 17·00 Камерний концеот.

Київ (775). 19·30 Опера.

Варшава (1395,1) 15·15 Симфонічний концерт. 20·30 і 21·15 Популярний концерт. 22·30 Музика до танців.

Понеділок 15-го.

Льондон (358) 23·05 Оперетка Офенбаха.

Парнж (1744). 15·45 Симфонічна музика. 18·35 Пате.

Берлін (475,4). 17·00 Скрипковий концерт.

Мілянo (504,2). 20·30 Оперетка.

Рим (443,8). 17·50 Фільгармонія.

Штутгарт (374.1). 20·00 Вечір Моцарта.

Мюнхен (536.7) 21·45 Камерний концерт.

Будапешт (548). 17·40 Циганська музика.

Відень (519,9). 20·00 Концерт Фільгармонії.

Ленінград (1000). 19·00 Симфонічні поеми.

Москва (1442,3) 19·30 Радіоконцерт

Харків (1680). 19·30 Симфонічний концерт.

Київ (775) 16·00 Концерт.

Варшава (1395,1). 17·50 Легка музика. 20.00 Міжнародній концерт з Відня. 22·30 Музика до танців.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Любка Колесса, славна наша піяністка зложила 10 ам. долярів на Українську Захоронку у Львові, за що складає Їй цим щиру подяку Видїл. 1791

Товариський Зїзд натуристів з української гімназії в Тернополі з 1909 року пропонуємо на 8. червня п. р. Участь в Зїзді згодошувати на адресу: Д-р Д. Ладника в Тернополі, вул. Станиславa ч. 4. — **А. Коблюк, В. Кордибан, д-р Д. Ладника, д-р І. Любачевський, д-р О. Олійник, Ф. Остапюк, І. Посмітюх, Г. Чинета.** 3-3

Пригадка. Пригадуємо, що Загальні Збори Руханкового Товариства Сокіл-Батько відбудуться в неділю дня 14. квітня п. р. в домівці Т-ва при вул. Руській ч. 20. о годині 10 рано Проситься членів о участь. — Старшина „С.-Б." 1813 1-1

Ширіть наш часопис!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГРИБИ Висилаю почтою за післяплатою, оплачено, гарні, вибірані гриби (найменше 5 кг.) по 26 зол. за кільо, також повидла з чистих сливок з цукром, бочілочка 5 кг. 12 зол.; правдива овеча бринзя в 5 кг. бочілочках за 15 зол.; волоські оріхи 5 кг. за 18 зол та великі сушені груші 5 кг. за 12 зол. — **Ф-ма М. Штуммер, Косів коло Коломиї.** 1640 7—10

ВСІЛЯКІ годинникарсько-ювілерські роботи виконує найстаранніїше Домбровські-Розважевські Львів (Готель Жоржа) вул. Академічна ч. 2. 1366 в) 15—?

ОСИП УГРИН зі Львова — Левандівка уневажнює вкрадену військову книжочку, видану чевез П. К. У. Городок Ягайдонський. 1754 3—3

ПОШУКУЮ інструктора — найрадше укінченого семінариста — до учениї з II. р. учительського семінара — головно розходиться о математику і фізику. — Зголошення о. М. Рогошенський парох в Сухоставі п. Suchostaw. 1793 3-3

УНЕВАЖНЮЮ військовий документ на ім'я Василь Макар ур. в Рябім 1892 р. виданий Р. К. П. в Сяноцї. 1802 2—3

ФОРТЕПЯН довгий Schweighofer дешево продам. Голюка, Куркова 21/1. 1815 1—1

ФАБРИКА „ФОРТУНА НОВА" пошукує: кухарки і покоївки. Обі мусять бути здорові, метні і чесні; любити чистоту і уміти прати та прасувати. Хто вишукає повищі 2 особи, одержить 10 кг. цукорків даром. 1814

БІЛЯ університету продам комфортову реальність за 6.80 дол., потрібна готівка 1.800 долярів Ігнат Львів Куркова 24. 1817 1—2

ПОТРЕБУЮ негайно совісної панночки, яка підготовила би хлопця, ученика 4. кл. школи вселюдної до гімназії у вступний іспит. — Ласкаві зголошення пов поданю услови слати: Уряд парохії Ярторів п Monasterzyska. 1807 2—3

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха** Львів пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні дажські годинники переробляємо на ручні. 3 б 156-?

Присилайте передплату!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

АДВОКАТ

Д-р Володимир Охримович

перен с свою канцелярію до власного дому у ЛЬВОВІ, вул. Куркова ч. 61. (Доїзд трамваєм ч. 1. або ч. 6. на Личаків до перестанку головний Шпиталь), (костел св. Антонія) а відтак через вул. св. Иосифа. **Телефон 73—30.**

1714 2—2

Спеціяліст вепут легінів. серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентґеном. 11—24

Ширіть наш часопис!

ФАБРИЧНИЙ СКЛАД

ЛІНОЛЕЮ і ЦЕРАТ

ЛЄОПОЛЬД ГААС

ЛЬВІВ, вул. ЛЕҐІОНІВ ч. 3. ТЕЛЄФ. 16—45

поручає на свята:

ЛІНОЛЕЙ корковий, десеневий і однобарвний
ЛІНОЛЕЙ „INLAID" нестираючіся десені
ЦЕРАТИ на столи і креденси відпасов. і на метри
ДИВАНИ вовняні і плюшеві краєві і закордонні
ХІДНИКИ ютові, вовняні, плюшеві і кокосові
КАПИ на ліжка і столи килимові, плюш. і брокатові
НАКИДИ на отамани і тапчани остан. новости
ФІРАНКИ з тюлю, етаміни, маркізети і коронкові
ОБРУСИ полотняні зі серветками — компл. ґарнітури

Коци, Дерки, Японські Мати, Карніші

Величезний вибір. Найнищі ціни.

1811 **50 ВЛАСНИХ ВІДДІЛІВ в краю і закордоном.** 1—3

Поручення з провінції виконується відворотно.

Присилайте передплату!

АНАЛІЗИ наукові, технічні та товарознавчі, аналітичну контролю та опрацьовання метод хемічного виробництва і т. п. виконує 1890 1-2

Інж. хем. Іван Кандяк

б. асистент Політехніки в Празі.

Львів, вул Чарнецького 24. І.

Хемічний Інститут Н. Т. ім. Ш. тел. 64-23

Д-р Артур Мільх

відкрив адвокатську канцелярію 1766 **і веде її спільно** 2—2

з п. Д-ром МИХАИЛОМ РІНҐЛЕМ

який відновив свою адвокатську канцелярію

у ЛЬВОВІ, вул. Косцюшка ч. 8.

На Свята!

Всі купують: скло, порцеляну, тарілки та всяку іншу посуду і столове накриття лише в одинокій фірмі:

ОЛЕКСАНДЕР **ОНИСЬКО**

Львів, Галицька 20

885 1—2

Торговельно - промислові Заведення

ЯЛОВЕЦЬ

Сяк з обм. порукою

получає на догідних услівях всіляні будівельні матеріяли, як: дошки, кантівки, цемент, ґіпс, сухе і ґашене вапно, папа, дахівки, тростини, бетонові рури взагальному виробу і т. п. 1757 2—1

Бюро: ЛЬВІВ, Рутовського ч. 16. Телефон 71—60.

Складч: ЛЬВІВ, Яловець ч. 5 Телефон 63—50.

Купує і продає

парцелі будівельні, віллі, камениці, фільварки, більші маєтки, ліси і шукає маєтки в наєм.

Бюро Д-р ЯНА ДЗЮЖИНСЬКОГО і Сп-ки

1719 ЛЬВІВ, пл. Бернардинська ч. 11. 3-4

Найдешевше у Львові

заведення гафтів і плісованнє

СТАРОГО МІЛЛЄРА

Ринок 18. І. пов.

над Аптикою. Телефон 69-45. виконує

Гафти, мережки, ендльованнє, паріські пліси в 42 взорах.

1771 3—3

Ширіть наш часопис!

Від дня 15-25 ц. м. **ДЕШЕВА ПЕРЕДСВЯТОЧНА ПРОДАЖА** **Від дня 15-25 ц.м.**

З приводу надходячих с в я т улаштовую:

10 ДНЕВУ ПЕРЕДСВЯТОЧНУ ПРОДАЖУ

ґарнітурів плюшевих і ґобелінових кап, як також поодиноких висортованих кап, накидок, ковдер, фіранок, стор, портіерів, хідників, різних ручників і хустинок до носа по цінах від 20—40 % зниженых.

УВАГА: Готові простирала на ковдри, як також готові пошевки на подушки можна набути в тім самім часі по ціні до 15 % зниженых. 1815 1—2

Ґ. ГАНДЕЛЬМАН магазин блаватних товарів і сукон. **ЛЕҐІОНІВ 27.**

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Василь Мелонй. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів. Ринок ч. 10

Безплатний додаток „Діла".

ВИКАЗ ДАТКІВ

зложених як дар на коляду для „Рідної Школи" в 1929 р. з українських земель під Польщею.

(Незазначені квоти розуміються в золотих; в инших валюті названі. При громадах подані назви установ та осіб, які вислали коляду.)

1. БЕРЕЖАНИ. *а) до Каси Головної Управи Р. Шк.:* Буще, церква 4, Вибудів, Василь Безкоровайний 20.20, Кальне, Чит. 28.10, Козова, Гурток амат. при Чит. 48.75, Конюхи, о. Ксен. Сосенко 10, Краснопуща, Уряд парох. 5, Куряни, Чит. 38.54, Нараїв-місто, Чит. 20, Пліхів, Уряд пар. 8, Плотича, Т-во „Луг" 27.95, Рогатин, Чит. 10, Саранчуки, Чит. 36, Шибалин, Церк. Брацтво 30.70. — Разом 337.24.

б) До Каси Кружка Р. Шк. в Бережанах: Бережани 364.31, Бишки 15.25, Вільховець 14, Вербів 52.80, Вулька 17, Гиновичі 25.15, Глинна 16.12, Двірці 10.54, Жуків 3.50, Золочівка 14, Козівка 45.90, Козова 90.10, Краснопуща 20, Криве 102.70, Куропатники 40.04, Лапшин 11.76, Лісники 80.20, Мечищів 5, Надорожнів 8, Олесин 7.20, Поручин 5, Посухів 18.94, Потік 13.75, Поточани 14, Потутори 43.35, Рай 125, Рекшин 18.13, Рибники 36.25, Слобода золота 50.20, Стриганці 8.85, Урмань 32.30, Хоробрів 33.55, Ценів 22.50, Шумляни 6.95. — Разом 1.372. 34. — Разом заколядовано 1.709.58, з того вплинуло до каси Гол. Управи 337.24, остало на потреби Кружка Р. Шк. в Бережанах 1.372.34.

2. БЕРЕЗІВ. Володж, Члени Брацтва 34.20, Воля, Члени Брацтва 13.30, Гута 13, Іздебка, о. Калужняцький 20, Порубн, члени Брацтва 10, Селиська, члени Чит. 47.71, Улюч, Уряд парох. 20, Дода Мих. 7.50, Яблониця польська, о. Юл. Боберський 17.30, Ясенів 8.70. — Разом до каси Гол. Управи 191.71.

3. БІБРКА. *а) Впрост до Каси Гол. Управи:* Баківці, Іван і Василь Бегота 27.34, Скрута Василь 8.10, Березівці, Гапій Осип 42, Бібрка, Чит. 197.40, Борусів, філія „Просвіти" Бібрка 8.60, Бринці церк. Микита Магарський 1.60, Видьків, церква 5, Вільховець, Мих. Паук 35.12, Водники, Петро Гупало 20, Глібовичі великі філія „Просвіти" Бібрка 37.50, Городище Іван Цюра 39.50, Гринів, Уряд парох. 15.80, Філія „Просвіти" Бібрка 17.90, Гранки-Кути Гринь Демчишин 7.75, Девятники, Ф. Просвіти Бібрка 51.95, Демидів, Микола Сливка 15.60, Дуліби Паліровський Василь 51.20, Жирава, Гринь Набанда 35.46, Забірочок, кооп. Нар. Торговля 43.08, Звенигород, ф. Просвіти Бібрка 21.40, Залізці, Мик. Паламар 19.30, Олекса Дубовський 1, Кнісело, Ошуст Іван 6.32, Чит. 10, Баглай Іван 3.07, Кологури, о. Зин. Кузьмович 19.40, Коцурів, ф. Просвіти Бібрка 14.62, Лани ф. Просвіти Бібрка 20, Ліщина, Стефан Куришин 18.35, Лопушна, ф. Просвіти Бібрка 20, Миколаїв, ф. Просвіти Бібрка 10.50, Молодиньче, Сидор Йосиф 81, Острів Чорний, о. Петро і Любов Квочаби 40, Підмонастир, ф. Просвіти Бібрка 22.80, о. Ігнатій Слободян 5, Підністряни, Барнась 2, Іван Войтків 3.95, Підярків, Уряд парох. 6, церква 5, Косан Гліб 2, Філія Просвіти Бібрка 32.75, Пятничани, о. Зин. Кузьмович 11.67, Репехів, ф. Просвіти Бібрка 18.47, Романів ф. Просвіти Бібрка 94, Руда, Чит. 4, Селиска, Іван Цьвікун 22.05, Серники, ф. Просвіти Бібрка 18.18, Синева, Мик. Терлецький 9, Соколівка, о. Зин. Кузьмович 24.13, Стоки ф. Просвіти Бібрка 15.36, Стоки коль. ф. Просвіти Бібрка 12, Стрілиска старі, Павлів Іван 35, Стрілки, ф. Просвіти Бібрка 8.55, Хозерківці, о. Зин. Кузьмович 16, Шоломия, ф. Просвіти Бібрка 30.05, Юрківка, Чит. 5.20. — Разом 1.348.92.

б) Через Касу Кружка в Ходорові: Борвиничі 54.40, Бородниці 15.71, Букавина 5.20, Волчатичі 57.25, Голдовичі 18.50, Городище Корол. 38.05, Грисятичі 38.35, Дроговичі 10.35, Лучани 6.30, Ляшки Горішні 17.22, Ляшки Долішні 20, Молотів 7.80, Новосілці 43.64, Отиневичі 36.41, Сугрів 30, Ходорів, Спів. Гурток „Боян" 1 тов. „Сокіл" 506.30, Чарторія 5.52. — Разом 911. — Разом вплинуло до Каси Гол. Управи 2.259.92.

4. БОГОРОДЧАНИ. Бабче, Дмитро Клибус 6.75, Катрич Дмитро 16.94, Василь Мрічко 4.49, Стефан Бурий 2, Горохолина, Церк. Брацтво 50, Звиняч, Чит. 7.50, Косман, Чит. 44.05, Купчаківка, Чит. 25, Лисець, о. Теодор Чубатий 125, Лящівці, Уряд парох. 40, Манява, Микола Більчак 9.50, Степан Васютин 8.50, о. Микола Кливан 10, Дмитро Струтинський 12, Пороги, кооп. „Чорногора" 51.57, Раковець, Ілько Близнюк 27.40, Василь Сікора 42.60, Росільна, Чит. 18.60, Саджава, Чит. 21, Стебник, о. Теодор Чубатий 20. — азом 542.90.

До Каси Кружка Р. Шк. в Богородчанах: Богородчани місто 264.05, Богородчани старі дол. 20, Богородчани-Заріче 25.35, Богородчани горішні 15, Богородчани-Скобичівка 12, Глебівка 16, Глубоке 28.78, Лесівка 8.55, Посіч 6, Саджава долішна 11.14, Хмелівка 10.50. Разом до Каси Гол. Управи 417.37. — Разом заколядовано 960.27; з того вплинуло до Каси Гол. Управи 542.90, остало в Касі Кружка Р. Шк. в Богородчанах 417.37.

5. БОРЩІВ. *а) Впрост до Каси Гол. Управи:* Бабинці, Церква 25, шк. дітвора 13.45, Більче Золоте, о. Гребенюк Семен 71, Білявці, Уряд парох. 25, Боршківці, о. Конст. Красій 100, Вигола-Боршик., Чит. 9, Германівка, Чит. 15, Іванє Пусте, збірка в церкві 20, Василь Чубеенко 28, Іванків, о. Щуровський Гнат 22, Козаччина, Олекса Ковалів 25.70, Королівка, Йосиф Середюк 39.18, Кривче Гор., Чит. 35, Капустинці, кооп. „Побіда" 3, Ланівці, Волод. Магас 40, Скала, Кр. Р. Шк. 20, Турильче, Уряд парох. 42, Усте еписк. Кр. Р. Шк. 50, Шершенівці, Мик. Кравчик 22.60, Дроздовський Вол. 25.17. — Разом 631.10.

б) Через Касу Пов. Союза Кружків Р. Шк. в Борщеві: 1) Суд. повіт Борщів: Борщів, Т-во Луг 114.50, Вербівка 7, Верхняківці 16.30, Волківці ад Борщів 57.70, Гуштин 18.80, Доброкут 17, Дубівка 4.25, Жилинці 66.85, Залуче 14.50, Звіголь 26.46, Іванківці 121.32, Констанція 10.80, Лосяч 28.46, Мушкатівка 65.80, Олексинці 30.52, Підфилипе 10, Салогів 18.30, Сковятин 47.65, Слобідка Мушкат. 43.50, Слобідка Турилецька 3, Тарнавка 31.70, Турильче 44.25, Шершенівці 47.77, Шишківці 20.20, Цигани 230.52, Юріямпіль 9.50. — Разом 1.106.99.

2) Суд. повіт Мельниця: Білівці 32.60, Волківці ад Звенигород 16.80, Заліся 5.70, Звенигород 14.40, Козачівка (звана „Окопи") 147.25, Мельниця 58.80, Михайлівка 61.05, Новосілка 16.77, Трубчин 41. — Разом 394.37. — Разом заколядовано 2.132.46; з того вплинуло до Каси Гол. Управи 1.901.94, остало в касі Кружка Р. Шк. в Циганах 230.52. Крім того Кружок Р. Шк. в Скалі заколядував 192.85, які остали на потреби Діточого Сад.

6. БРОДИ. *Через Кружок Р. Шк. в Бродах:* Батьків, парохія 5.01, Берлин, Іван Бурбела 10.05, Іван Сех 10.60, Білявці, Церква 15, Болдури, Петро Іськів 8.25, Кіндрат Войтович 10.65, Броди, Ярослав Шуст 140, Кружок Р. Шк. 5, Молода Громада 13.10, Броди, Фориальські Малі, Горпенюк Ст. 8.70, Бучина, Василь Ковальчук 2, Іван Рудакевич 28.62, Вербівчик, Іван Різник 12.30, Висоцко, Муз. Т-во Рашнів 10, Тимко Миськів 4.50, Іван Клубок 12.40, Гаї дітковецькі, Панько Довбета 13.25, Гнат Ковальчук 33.95, Гаї смоленські, Порфірій Мельничук 13.70, Олекса Капустинський 14, Гаї старобрідські, Дамян Чорнобай 11, Антін Мартинюк 9.25, Голубиця, Павло Шевчук 3.05, Дітківці, Харабарук Федір 15, Дубе, Церква 7, Заболотці, збірка в церкві 4.27, Заліся к. Суховолі, Чит. 30, Каллубиска, Панько Патериґа 16.93, Клекотів, Іван Винницький 24.80, Чит. 17.70, Конюшків, о. Мик. Кулицький 28.60, Королівка, Павло Варява 13.25, Корсів, Іван Чировський 25, Михайло Нагірний 5.80, Лагодів, Петро Тимчишин 11.25, Микола Кожчка 15.40, Літовиско, о. Ляхович Евген 2.65, Степан Валяник 3.75, Василь Мартинюк 7.25, Накваша, о. Антін Федорук 10, Немяч, Дмитро Ковальчук і Йосиф Гук 11.15, Оріхівчик, Василь Салабай 6.37, Пеняки, Гнат Бербелюк 26, Підкамінь, Степан Солецький 45.85, Стефанія Куриловичева 65.90, Ражнів, Молодіж 30, Ренів, кооп. „Відродження" 5, Смільно, Іван Матвіїв 26.85, Роман Гаврилюк 20, Старі Броди, Орест Домбровський 22, Стиборівка 12, Стовпин, Іван Іванів 6.10, Суховоля, о. Мих. Олексишин 25, Максим Онищук 6.90, Тетильківці, Петро Аламчук 9, Фільварки малі, д-р Мих. Сірко 17, Чепелі, о. Ілля Кубарич 3, Черниця, о. Степан Клепарчук 36.10, Шишківці, о. Микола Задорожний 14, Шнирів, Мих. Попович і Степан Дедун 27.40, Ясенів, Григорій Юрків 2, Кружок Р. Шк. 45. — Разом вплинуло до Каси Гол. Управи 1.081.94.

7. БУЧАЧ. *а) Впрост до Каси Гол. Управи:* Білявинці, Андрій Вовк 12.25, Бобровник Гринь Лисий 20, Бучач, Кружок Р. Шк. 258.70, Секція Укр. Студентів 207, Т-во Сокіл 123.65, Велеснів, о. Василь Малкович 20.31, Верблятин, Павлишин Лев 6, Вичілки, о. Марко Гіль 30, Возилів, Вол. Гузар 3, Олексюк Павло 12, Губинь Ілько Картоняк 17.41, Чит. 4, Доброводи, Чит. 15, Доброполе, о. Мир. Головінський 31.95, Крушельницький Йосиф 28.75, Жизномир, Чит. 59.65, Зазарівці, Мих. Дворський 35.20, Заліщики малі, Т-во Луг 11.50, Заліся, о. Василь Малкович 61.05, Звенигород, церква 15, Зелена, церква 40, Зубрець, Т-во Луг 62.50, о. Збудовський 18, Кійданці, Чит. 10, Комарівка, Церк. Комітет 6.50, Коропець, Гаврилів Петро 22.65, Садівський Онуфрій 9.65, Лука, Чит. 10.10, Русилів, кооп. „Злука" 37, Нагірянка, Чит. 50, Новосілка язл. Василь Семак 5, Петликівці старі, Уряд парох. 20, Порхів, Василь Лучків 10, Потік золотий, Кр. Р. Шк. 40, Рукомиш, о. Евст. Барановський 24.37, Скоморохи, о. Іван Галібей 45.05, Сновидів, Т-во Луг 74.62, Соколів, Громада 90, Сороки, Чит. 93.50, Трибухівці, Уряд парох. 15, Усте зелене, Йосиф Лозинський 180, Ягорів о. Марко Гіль 32. — Разом 1.898.36.

б) Через Касу Кружка Р. Шк. в Монастириськах: Бариш 58.25, Березівка 49.20, Григорів 46.69, Ковалівка 10, Красіїв 17.60, Межигірє 24.42, Монастириска 362.50, Савалуски 30, Слобідка гор. 30, Тростянець 20, Фільварки 127.10, Чехів 57.85, — Разом 939.61. — Разом вплинуло до Каси Гол. Управи 2.837.97.

8. ГОРЛИЦІ. Гладишів, о. Злупко Андрій 6.50, які вплинули до Каси Гол. Управи.

9. ГОРОДЕНКА. *До Каси Кружка Р. Шк. в Городенці:* Вербівці 136.81, Вікно 34.35, Вільховець 8.22, Городенка, Галузівка 70, Котиківка 249, Кут фільвар. 152.05, Монастир. 130, Гавриляк 9.22, 9.22, Ганчарів 11.10, Городниця 39.10, Далешева 22.80, Живачів 25.90, Жуків 27.79, Колінки 19.15, Копачинці 27.46, Куниєвці 36.10, Незвиська 117.87, Обертин 140.09, Оліева-Королівка 52.20, Петрів 62, Поточиськ а 110.44, Пробзбин 19.40, Рашків 54.19, Семаківці 35, Серафинці 125.95, Стрільче 150, Тишківці 63.39, Торговиця 116.84, Чернелица 53.70, Черняти 140.65, Чортовець 45.18, Хмелева 25, Ясенів пільний 50, Якубівка 15.90. — Разом заколядовано 2.376.85, які остали на потреби Кружка Р. Шк. В Городенці.

10. ГОРОДОК. Бартатів, Олекса Мерцало 28.50 Вовчухи, Брень Василь 7.35, Михайло Кулинич 7, Городок, Кружок Р. Шк. 108.90, Домажир, о. Й. Александрович 3, Дроздовичі, Чит. 10, Церква 10, Жорниска, о. Й. Александрович 16, Зашковичі, Кружок Р. Шк. Городок 15.50, Зелів, о. Й. Александрович 15, Керниця, Торита Федько 1.50, Михайлишин Степан 1.20, Кожичі, о. Йосиф Александрович 27.50, Лісневичі, Жидик Василь 9.03, Василь Дідриґан 10.32, Іван Дзіковський 6.02, Любінь вел., Т-во Луг 5, Мальчиці, о. Мих. Антонишин 15, Милятин, Стефан Романович 9, Антін Живиляк 9.50, Мшана, Уряд парох. 20, Острівський Степан 44.25, Михайлишин Степан 21.70 Повітно, Іван Грицак 5.65, о. Гавриїл Ляхович 20, Речичани, Германович Микола 12.15, Родатичі, Іван Котиляк 10, Ротенган, Бойко Михайло 3.50, Синів, Пилип Василів 26.70, Стаяки, громадяни 10, Ставчани, Арікташ Степан 47, Сторонна Мих. Панів 4.35, Суховоля, Іван Давид 22.85, Іван Чорненький 18.51, Угерці незабит. Степан Майхер 27.21, Йосиф Канцлар 13.55, Янів, Іван Пилипчак 27.05, Янів-Заліся, Ілія Кушнір 12.50. — Разом вплинуло до каси Гол. Управи 657.29.

11. ГРИБІВ. Березка, Чит. 31, Бінчарова, М. Гуцалюк 10. — Разом вплинуло до Каси Гол. Управи 41.

12. ДОБРОМИЛЬ. Арламів, Кружок Р. Шк. 16.42, Березка, Уряд парох. 6, Вірча, Кружок Р. Шк. 76.20, Боневичі, Чит. 24, Бориславка, Кульгавець Гавр. 19.02, Гійсько, громада 150.10, Губичі, Гриць Калужинський і Войтович 22.36, Добромиль, Кружок Р. Шк. 150, Жогатин, Возьний Антін 5, Княжпіль, Чит. 52.20, Кропивник, Кружок Р. Шк. 7.02, Кросценко, Чит. 225, Липа, громада 10, Лісковате, Мик. Бандівський 28.50, Уряд парох. 4.50, Ляцке, Манько Василь 83.70, Маків, о. Небожук Андрій 16.72, Мигова, Кружок Р. Шк. 23.37, Малява, Парохія 5, Паторгно, Кружок Р. Шк. 7, Поляна, Уряд парох. Тарнава 8, Посада рибот., Федьо Паславський 14.47, Пяткова руська, о. Микола Бурмич 18.60, Пятничі, Уряд парох. Тарнава 13.10, Риботичі, о. Алекс. Гайдукевич 45, Старява, Чит. 24, Тарнава, Уряд парох. 50, Явірник руський, о. Мих. Заворотюк 19.05, Ямна долішна, о. Балко Василь 13.50. — Разом вплинуло до Каси Гол. Управи 1.137.83.

13. ДОЛИНА. *а) Впрост до Каси Гол. Управи:* Брошнів, Хоптяк Василь 100, Бубнище, Уряд парох. 10, Вільхівка, Чит. 45.30, Воля задеревацька, Мих. Голодишин 9.50, Должка, Чит. 31.60, Дубе, Молоде Брацтво Церковне 12, Старе Брацтво Церк. 12, Красна, Микитин Микола 64.35, Креховичі, Магдалина Гуцул 6, Лисовичі, Чит. 15, Микита Кишка 1.40, Нинів долішний, Тимків Петро і тов. 40, Новоселиця, Брацтво церк. 20, о. С. Мартинків 10, Пацików, Уряд парох. 50, Перегінсько, Уряд парох. 100, Уряд декан. 100, Підберезь, Молодіж 30, Пшеничники, Церк. Брацтво 38, Рахиня, о. Орест Щуровський 3.68, Струтин нижний, члени Сокола і Виділові читальні 206.75, Суходіл, о. Осип Чайківський 5, Тростянець, о. Микола Дерлиця 2, Церківна, Малий Луг 6.04, Цінева, Микола Олексин с. Андрія 90, Якубів, о. Семен Шпіцер 5. — Разом 1.013.62.

б) До Каси Кружка Р. Шк. В Долині: Белеїв 88.16, Болехів 80, Болехів руський 12.30, Бряза 25, Велдіж 48.40, Витвиця 22.96, Гозіїв 27.30, Долина 220.15, Задеревач 5.20, Кальна 13.35, Княжолука 55.70, Лопянка 40.80, Максимівка 9.40, Мізунь 5.50, Новошин 16.45, Надіїв 2, Новоселиця 69.40, Полянця 14.85, Раків 22, Рахиня 20.50, Росточки 42.15, Сваричів 15.30, Струтин нижний

24.30, Сукезь 5, Суходіл 9.16, Тура велика 22.75, Тура мала 7, Церківна 15.85, Чолгани 10.56. — Разом 951.49. — Разом заколядовано 1.963.11, з того вплинуло до Каси Гол. Управи 1.013.62, остало на потреби Кружка Р. Шк. в Долині 951.49.

14. ДРОГОБИЧ. *а) Впрост до Каси Гол. Управи:* Борислав, Сасик Юрій 30, Гаї нижні, Хор Чит. 50, Губичі, Т-во Сокіл 10, Залокіть, церква 3.22, Крениця, Уряд парох. 15, Кропивник старий о. Т. Татомир 80, Ластівки, Чит. 38.70, Орове, збірка в церкві 30, Підбуж, Ольга Стефановичева 60, Ролів, Уряд парох. 8.33, Сторонна, Горбовський Богдан 106.47, Тинів, о. Семен Мигаль 26, Трускавець, Любомир Мацюк 4.25. — Разом 461.97.

б) До Каси Кружка Р. Шк. в Дрогобичі: Баня Котівська 80, Болехівці 7.90, Борислав 529, Вацовичі 20.15, Воля Якубова 95.90, Вороблевичі 70.19, Гаї нижні 17.25, Горушко 12.14, Грушів 41.36, Губичі 154, Дережиці 21.40, Добрівляни 73.60, Доброгостів 35.90, Дрогобич 738.58, Залокоть 26.70, Колпець 55, Липовець 12.95, Літиня 65.09, Летня 44.80, Лужок дол. 41.26, Мединичі 19.80, Михайлевичі 20, Модрич 86.55, Монастир Ліпин. 5.10, Мразниця 202, Нагуйовичі 4, Найдорф 20.40, Опака 9.15, Опарі 29.05, Попелі 145.66, Раневичі 30.35, Рінчиці 37.64, Рибник 91.50, Рихтичі 23.40, Ролів 1, Солонсько 14.70, Смільна 19, Снятинка 32.05, Солець 23.20, Старе Село 5.15, Стебник 200, Трускавець 82.10, Тустановичі 492, Улично 35, Унятичі 54.52, Урож 19.34. — Разом 3.845.73. — Разом заколядовано 4.307.70; з того вплинуло до Каси Гол. Управи 461.97, остало на потреби Кружка Р. Шк. в Дрогобичи 3.845.73.

15. ДУБНО. Боярка, Лівий нац. укр. Хор 30, Головчиці, Школярі нар. школи 40.40, Дубно, Сергій Закрасманий Дмитро Куришпін 15, Малі Дорогостаї, Церк хор 20, Млинів, Фльоріян Грабовецький 37, Новосілки, Хорова Рада 10, Озерляни Піхунь Панько 10, Спасів, хор 10, Тараканів, Церк. співн. гурток 20. — Разом вплинуло до Каси Гол. Управи 192.40.

16. ЖИДАЧІВ. *а) Впрост до Каси Гол. Управи:* Волиця гіназич. Комітет парох. 20, Ганівці, о. Вол. Скоробогатий 20, Деменка, Громада 10, Демня, Іван Панчишин 12, о. пралат Мик. Фільварків 5, Жидачів, Союз Українок 100, Ілів, Уряд парох. 6, Лівчиці, о. Вол. Скоробогатий 30, Волод. Заранський 2, Миколаїв н. Дн., Стефан Мочульський 137.50, Надітичі, Уряд парох. 30, Пісочна, Іван Грещук 96, Пчани, Іван Білинський 3, Розділ, о. Мих. Косович 42.90, Руда о. Вол. Скоробогатий 55, Стільсько, Уряд парох. 32, Чит. 5, Яйківці, о. Юрій Боднар 95. — Разом 701.40.

б) Через Касу Кружка Р. Шк. в Жидачеві: Бережниця корол., о. Й. Костак 10, Воля велика 12.70, Волцнів 28.65, Деменка лісна, Мик. Барщевський 33.80, Жидачів, Дмитро Напла 36.20, „Хортиця" 50, Іванівці, о. Павло Чехут 50, Межиріче, о. Андрій Шунь 15, Пчани, Чит. 37.50, Ротідно, Тимко Тріщ 15, Стільсько, Онуфрій Клим 47.04, Туради 25. — Разом 360.89.

в) Через Касу Кружка Р. Школи в Журавні: Баличі зарічні 20, Баличі подорожні 30.25, Буянів Максимів Вас. 17.50, Володимирці 31.65, Голешів Вертеп 50, Демня сулятицька 20, Жирава, Мандаїй Стась 35, Журавенко 9.25, Журавно 174.30, Ізидорівка 7.65, Корчівка 22.45, Крехів 2.95, Ляховичі зарічні 23.35, Ляховичі подорожні 52.40, Любша, Лизак Яць 15, Мазурівка 12.20, Маринка З. Мельнич 13.36, Монастирець, Брич Семен 49.10, Млиниська 15.05, Нове Село, Коник Степан 8, Новошини, Чит. 40, Облазниця, Проць Стась 32.75, Протеси 17, Смочів 13.65, Старе Село 21.25, Сулятичі 6.30, Тарнавка, Кацелан Танас 14.30, Чертіж, Чуловський Стан. 49.65, Яйківці, Маник Федь 60. — Разом 867.36. — Разом вплинуло до Каси Гол. Управи 1.929.65.

17. ЖОВКВА. *а) Впрост до Каси Гол. Управи:* Артасів, о. Юрій Мотик 7, Батятичі, Н. Шпотівна і М. Балівський 26.57, Боянець, Т-во Луг 28.27, Вязова, Була Мих. 11.22, Гребенці, Андрій Куник 45.20, Дорошів великий, Амат. Гурток 19.30, о. Ілля Ткачук 17.50, Желдець, о. Іван Бирка 27.05, Жовква, гімназ ученики 46, Пеленський Евген 27, Т-во Луг 52.10, Жовтанці, Церква 45.80, Замочок, Потерейко Теодор 30.05, Зарудці, Кухта Гнат 25, Зіболки, о. Іван Пастернак 10, Колоденко, о. Вол. Гоцький 40, Колодно, Козак Юліян 63.75, Крехів Павло Сало 20, Куликів, о. Андрій Крупько 40, Куничволя, Іван Майовський 17.70, Щедрівка 5, Любелля, Чит. 20.90, Мокротин, Дамян Нюнька 35.13, Пили, о. Брунець Алекс. 8.25, Пристань, Савчак Юлія 20.50, Сулимів, Ірена Шерстилова 19, Турянка, Грещак Теодор 5, Хитрейки, Яків Матвісів 16. — Разом 728.76.

б) Через Касу Кружка Р. Школи в Жовкві: Воля висоцька 29.85, Вязова 11.60, Жовква 27.20, Крехів, оо. Василіяне 55, Лисина 5, Поляни 15, Смереків 27.75, Скварява нова 21.70, Скварява стара 18.45, Турянка 20.37. — Разом 231.92.

в) Через Касу Кружка Р. Шк. в Мостах великих: Бутини 6, Волиця 12, Двірці 78.96, Мости великі, Кружок Р. Шк. 159.69, Хор з музикою 32.25, Пристань 28.60, Реклинець 20. — Разом 337.50.— Разом вплинуло до Каси Гол. Управи 1.298.18.

18. ЗАЛІЩИКИ. *а) Впрост до Каси Гол. Управи:* Берестоk, кооп. „Сила" 5, Бураківка, Дорош Мик. 12.15, Мельник Метод. 10.50, Винятинці, Уряд парох. 10, Ворвулинці, Гладик Мик. 25, Навізівський Василь 0.82, Гінківці, Чит. 15, Головчинці, Ілько Шутурма 11, Іван Гоголь 12.90, Яків Сеньків 18, Милівці, о. Сильв. Журавецький 106, Нагіряни, Чит. 17, Ничків, Чит. 12.07, Пруси ад Торске, Чит. 50.50, Рожанівка, Олекса Голик 6.54, Теодор Лещишин 4.15, Садки, о. Павло Вецал 20, Богдан Гафікович 36.65, Слобідка кошил., Іван Сторожук 30, Солоне, Чит. 35, Товсте, Корнель Лагодинський 15, Корнеля Николякова 15, місто Церковне Брацтво 10.40, Товсте село, Церковне Брацтво 6, Торске, Мих. Непийвода 221.30, Устечко, Лука Довганюк 40.40, Мих. Якубовський 15.70, Угринківці, о. Канасси В. 30, Хмелева, Смук Лука 8.63, Цапівці, Василь Приймак 11.50, Польовий Мих. і тов. 53.37, Шутроминці, Василь Кобузяк 23. — Разом 891.58.

б) Через Касу Кружка Р. Шк. в Заліщиках: Бедриківці 30.30, Блищанка 12.15, Городок 8.15, Добрівляни 15.59, Дунів 12, Заліщики, Т-во Сила 52.50, Заліщики старі 10, Зазулинці 16.90, Іване 43.40, Касперівці 20, Кулаківці 16.95, Лисичники 5, Мишків 40, Печерна 5, Синків 50, Угринківці 69.85, Щитівці 15.77. — Разом 423.56. — Разом вплинуло до Каси Гол. Управи 1.315.14.

19. ЗБАРАЖ. *а) Впрост до Каси Гол. Управи:* Гнилички малі 13.99, Добровода, о. Онуфрій Чубатий 3, Збараж церква 50, Кійданці, о. Григ. Хамчук 80, Клебанівка, Іван Сивий 53.90, Коаярі, Волод. Осінчук 33.70, Красносілці — Уряд парох. 40, Лисичинці, Кружок Р. Шк. 95, Лозівка, Чит. 42, Нове Село, Кружок Р. Шк. 60.75, Пеньківці, Олекса Лизун 27.20, Романове Село, Чит. 3.15, Скорики, Іван Худий 80, Терпилівка, Чит. 8, Токи, Чит. 146.65. — Разом 737.34.

б) Через Касу Кружка Р. Шк. в Збаражі: Базаринці, Федь Будник 35.40, Панько Жила 25.95 Березовиця мала, Андрух Левків 11.10, Верняки, Мілько Дутко 8.25, Глубічок малий 11.75, Гнилиці, Рогач Роман 10.90, Гущанки, Корній Антін і Василь Ратушовий 32, Добровода, Матній Домаренький 6.97, Антін Найда 9.60, Добромірка 173.20 Добромірка-Хуторі, Василь Котик 32.90, Залуже, Павло Вальків 50.20, Мих. Іваськів 16.35, Зарубинці, Волод. Пачовський 35.30, Збараж, Іван Ванкевич 130.07, Іван Богачик 22.60, Повітовий Союз Кооператив 28.98, Підхолерій, приватний урядник 15, Слота, учитель 13.40, Іванчани, Стах Дідушок 4.25, Андрій Макогін 12.95, Івашківці, Данило Репета 11.75, Капустинці, Панько Левицький і тов. 16.20, Капустинці ліс., Мих. Чечота і тов. 11.80, Климківці, Дмитро Танавський 25, Кобиля, Теодор Кудлай 20.15, Красносілці, В. Ткачук 33.55, Мих. Гнойовий 7.72, Курники іванч. Кулай Максим 7.30, Лубянки Вищі, Іван Маріяш 11.50, Дмитро Гаврилюк 31.15, Лубянки низчі, Лука Гаврилюк і тов. 107.95, Лубянки низчі-Кавалок, П. Каменецький 8.60, Медин. Костюк Волод. 20.60, Новики, Степан Дякун 16, Ободівка, Павло Ничай 12.80, Оприлівці, Іван і Танас Дідухи 8.66, Охримівці, Степан Дармограй 11.97, Василь Здирка 11.35, Просівці, Іван Юзьвін 10, Розношинці 57.10, Синява, Степан Олексюк 14.30, Синягівка, Гарматюк Петро 14.35, Ткач Павло 13.25, Старий Збараж, о. Зварич 6.64, Стрийівка, Вол. Бучак 20.24, Дмитро Пилипчак 17.95, Сухівці, Мороз Петро 33.45, Яремчук Кирило 17.60, Тарасівка, Кальба Мих. 17.95, Терпилівка, Тихонь Олекса і Федь Котут 78.30 і 5 австр. шіл., Чумалі 7, Чернихівці, Мілько Ренделюк 10.45, Мечник Прокіп 16.05, Бутрин Іван 49.03, Чорний Ліс, Іван Яцусь 14.70, Шельпаки, Яків Свистун 34.70, Шпили, Петро Атаманюк, Степан Багрій і Іван Слота 100, Білозірка 10, Голошинці 36.87, Кійданці, Мих. Гурик 20, Катерина Вовчок 10, Чагарі звар., Ол. Ничай 30.20, Чернихівці, Гр. Макух 1.50. — Разом 1.702.80 і 5 австр. шіл. Разом вплинуло до Каси Гол. Управи 2.440.14 і 5 австр. шіл.

20. ЗБОРІВ. Бзовиця, Уряд парох. 5, Білківці, о. Ілля Бобиляк 5, Гаї, Чит. 12, Гукалівці, церква 11, Данилівці, кооп. „Вперед" 10, Жабинь, Павло Боднар 8.76, Зборів, Кружок Р. Шк. 93.45, Івачів, о. Іван Городиловський 25, Усинівці, коляда дівчат 10, Лопушани, Чит. 51.25, Махнівці, Тов. Сокіл 18, Монилівка, о. Павло Джулинський 10, Мшана, Чит. 10.60, Нестерівці, о. Прокіп Слободян 5, Осташівці, о. Василь Молчко 7.44, Перепельники, церква 40, Поморяни, Т-во Луг 80, Розгадів, Чит. 13, Сервіри, о. Теодор Мурович 12, Данило Жулицький 16.45, Ярославичі, о. Павло Джулинський 21.85. — Разом вплинуло до Каси Гол. Управи 465.80.

21. ЗОЛОЧІВ. *а) Впрост до Каси Головної Управи:* Бортків, Василь Спільник 8.25, Гологори, о. Григ. Панчишин 10, Чит. 17, Красне, кооп. Сила 7.74, Куткір, громада 97, Олесько місто, Хор студентів 141.39, Ожидів, Уряд парох. 25, Підлисе, Уряд парох. 52, Скнилів, о. Йосиф Медицький 5, Сторонибаби, о. Белкот В. 10, Утішків, о. Белкот В. 15, Ушня, о. Евген Тарнавський 23.94. — Разом 412.22.

б) До Каси Кружка Р. Шк. в Золочеві: Беня 7.25, Белзець 53.85, Білий Камінь 12.25, Беложинів 6.70, Бужок 25, Вільшанка мала 9.80, Воронки 27.62, Глинянське передмістє 90.95, Городилів 37.55, Жашків 5.75, Жуличі 21.20, Зазулі 46.60, Заліся 21.11, Заріче 38.50, Закомарє 24, Золочів 172.56, Княже 40, Кути 60, Лука 5.93, Перевалочна 18.95, Підлипці 8, Плугів 18, Побіч 6.80, Почапи 20, Ремезівці 24, Сасів 45.10, Сторонибаби 20.98, Струтин 25, Тростянець м.5, Трудовач 38.12, Цінки 22.85, Шляхи-Золочів 34.35, Шпиколоси 15, Чижів 12, Фільварки 58.62, Ясенівці 15.30. — Разом 1.097.75. — Разом заколядовано 1.509.97, з того вплинуло до Каси Гол. Управи 412.22, остало на потреби Кружка Р. Шк. в Золочеві 1.097.75.

22. КАЛУШ. Бабин зарічн., Чит. 40.10, Бабин середн., Дмитро Тимків 12.70, Берлоги, о. Лев Ліщинський 26.50, Бережниця шлях., церк. Брацтво 76.66, Верхня, Іван Кузик 5.90, Вістова, кооп. „Поступ" і муж. хор 31.64, Галин, Стефан Олексюк 24.50, Грабівка, Юрко Давидюк 69.50, Добрівляни, Кирило Перегінець 5, Долга войнил., Чит. 30, Долга калуська, о. Іван Зрада 28.15, Дебеґа 25, Дубовиця, Уряд парох. 7.10, Завадка дол., Чит. 4.60, Завій, о. Семків і Микола Ільків 18.60, Загірє ад Хотінь 62, Збора, кооп. „Любовы 10, Калуш, Кружок Р. Шк. 724.48, Камінь, Іван Яськів і тов. 60.50, Копанки, молодіж 10, Кудлатівка, о. Мих. Чорнега 7.60, Лідзине, Уряд парох. 25, Василь Ілиняк 19, Мислів, Чит. 50, Мостище, Яковина Данило 21.30, о. Ярослав Лучаківський 20.30 Мошківці, члени громади 21.65, Небилів, Уряд парох. 45.50, Негівці, Чит. 10, Новиця, Стрільців Теодор 9.55, Григ. Головчак 7.40, Петранка, Гринь Федорів 7.37, о. Лев Сілинський 5, Підгірки, Франко Мих. 15, Пійло, о. Роман Дяків 12, Сівка войнил. Іван Боєчко 42, Сільце, Драм. Гурток 12, Слобода небилівська, кооп. „Праця" 20, Студінка, о. Мих. Чорнега 10, Томашівці, Мих. Король 63.15, Угринів середний, о. Вол. Марчак 65.92, Угринів старий, Т-во Луг 33, Хотінь, Чит. 20. — Разом вплинуло до Каси Гол. Управи 1.825.67.

23. КАМІНКА СТРУМИЛОВА. Ванучин, М. Романів 5.20, Буськ, Кружок Р. Шк. 90, Волиця Варилова, Чит. 40.65, Гумниска, Іван Ференц 8, Іван Чучман 6.50, Діділів, о. Іван Піджарко 10, Кружок Р. Шк. 118.98, Доброгвір, церква 48.61, Желехів великий, Уряд парох. 11.07, Степан Куртяк 20, Камінка струм., Жін. Кружок ім. Кобилянської 20, Кружок Р. Шк. 201.95, Кудерявці, о. Содомора Алекс. 25.02, Купче, Чит. 15, Мілятин старий, о. Зельський Ізидор 34.50, Ракобути, Громада 20, Руда сілецька, о. Іван Глодзінський 15, Убинь, Чит. 10, Явениця руська, Чит. 16.76. — Разом вплинуло до Каси Гол. Управи 739.24.

24. КОЛОМИЯ. *а) Впрост до Каси Гол. Управи:* Вербіж нижний, Чит. 50, Виноград пільний, Франкевич Прокіп 67.40, Воскресінці, Кружок Р. Шк. 30, Гвоздець, Кружок Р. Шк. 8, Гвоздець малий, кооп. „Згода" 20, Гвоздець старий, Чит. 30, Кооп. „Дружба" 27, Ґоли, Кружок Р. Шк. 33.70 Дебеславці, Уряд парох. 14.44, о. Вергун 5, Жукотин, Кружок Р. Шк. 42.80, Загайпіль, Петро Довганюк 20, Камінки вел., о. Алекс. Сорока 10, Кидане, Кружок Р. Шк. 60, Коршів, Кружок Р. Шк. 124, Кооп. „Єдність" 20, Кропивнице, гром. 12.13, Кулачківці, Федорак Стах 15, Ліски, Кружок Р. Шк. 34.22, Матіївці, Мих. Жупанський 18.36, Остапківці, кооп. „Власна Поміч" 15, Перерів, Кружок Р. Шк. 30, Пилипи, Кружок Р. Шк. 86.75, Пялики, Кр. Р. Шк. 10.20, Раківчик, Кр. Р. Шк. 30, Росохач, Уряд парох. 30, Петро Фурик 5.35, Товмачик, Уряд парох. 58, Турка, Кружок Р. Шк. 34.66, Хлібичин лісний, Чит. 56. — Разом 986.01.

б) Через Касу Кружка Р. Шк. в Коломиї: Балинці 130, Вербіж нижний 11.16, Іспас 14.01, Коломия 143.85, Камінки малі 11.78, Корнич 23.40 Королівка 14.20, Михальків 7.50, Підтайчики 19.40, Семаківці 10, Сопів 26.34, Фатівці 6.54, Ценева 3.20, Шепарівці 7.90. — Разом 429.28. — Разом вплинуло до Каси Гол. Управи 1.417.29.

25. КОПИЧИНЦІ. *а) Впрост до Каси Гол. Управи:* Гадинківці, Уряд парох. 32.20, Копичинці, Остап Фірчук 100.30, Хлопівка, Уряд парох. 20, Чорнокінці малі, Уряд парох. 63. — Разом 215.50.

б) До Каси Кружка Р. Школи в Копичинцях: Гадинківці 47.60, Гонилів великий 25.70, Гонилів малий 27.25, Клювинці 53.35, Коцюбинці 50.02, Котівка 91.20, Крогулець 92.25, Копичинці 776.07, Мшанець 54, Мишківці 13, Нижбірок старий 10, Орішківці 105.70, Перемилів 23.50, Пробіжна 76, Сухостав 66.17, Тудорів 35.55, Унисла 41, Хоростків 35.80, Чагарі 6, Яблонів 11.10. Разом 1.500.26.

в) До Каси Кружка Р. Шк. в Гусятині: Бесяри 7.05, Васильківці, Чит. 58.90, Вільхівчик 5, Городниця 5, Гусятин 91.65, Кривеньке 82.50, Личківці 22, Сокиринці 66.27, Суходіл 15.20, Товстеньке (Шляхта) 11.36, Чорнокінці великі, Луг 165.60. — Разом 530.53. — Разом заколядовано 2.546.29; з того вплинуло до Каси Гол. Управи 215.50, остало в Касі Кружка Р. Шк. в Копичинцях 1.800.26, Кружка в Гусятині 530.53.

26. КОСІВ. *а) Впрост до Каси Гол. Управи.* Бабин, о. Моровик 5, Марія Тимяків 5, Громада 6.15, Білобереака, Уряд парох. 59, Голови, о. Вол. Вергун 47.70, Жабе, Мик. Книжанівський і Генря

М. 184.33, к-р Богдан Пилипик 10, Кобакп. о. Юрій Молимук 42.55, Косів старий. о. Ют. Геравимович 25, Красноїли, о. Вол. Вергун 38.50, Кути-місто, Громада 24.31, Москалівка. о. Мих. Могильняк 50, Перехрестне, о. Вол. Вергун 17.50, Розтоки. о. Гнатів Григ. 15, Соколівка. Уряд парох. 51.46, Тюлів. Василь Тисяк 63.59, Шешори, щк. діти 45, Устеріки, Ключевський 5, Яворів, громада 24.31.— Разом 689.72.

б) До Каси Кружка Р. Шк. в Косові: Косів, Хор Кружка Р. Шк. 145.10, Кути старі, Пеньківка 10, Микитинці 6, Чрокурава 20, Рожен малий 35, Хімчин 10, Шешори 140.25, Черганівка 20.60. — Разом 386.95. — Разом заколядовано 1.076.67; з того вплинуло до Каси Гол. Управи 689.72, остало в касі Кружка Р. Шк. в Косові 386.95.

27. КРЕМІНЕЦЬ. Горинка 9.50, Людвищі, Данилюк Яків 20. — Разом вплинуло до Каси Гол. Управи 29.50.

28. ЛЬВІВ. *І. Львів-місто.* Кружок Р. Шк. ім. Б. Грінченка 1.562.08, Кружок Р. Шк. ім. М. Шашкевича 859.98, Кружок Р. Шк. ім. кн. Льва 832.18, Кружок Р. Шк. ім. Г. Барвінок 689.81, Кружок Р. Шк. ім. Т. Шевченка 510.93, Кружок Р. Шк. ім. кор. Данила 471.93, Управа дів. шк. ім. Т. Шевченка 492.32, Збірка в день св. Богоявлення 240.32, Т-во „Бандурист" 450 і 2 ам. дол., Т-во „Основа" 325, Старші пластуни „Чорноморці" 443.70 і 8 ам. дол.. Хор філії акад. гімназії 167, Хор III. куріня Старших Пластунів 268.30, Союз Укр. Купців з просфори 130, Комітет Личаківських Установ з просфори 83.15, Хор Бурси Р. Шк. ім. кард. Сембратовича 97.50, Читальня укр. студ. богословів ім. Шашкевича 72, Успенська церква 25, Стефа Лепкова, збірка від гостей 30, Переплетня „Просвіти" 8, Н.Н. на руки посла М. Струтинського 100 ам. дол., Н. Н. на руки посла М. Струтинського 50 ам. дол., Коляда Сясі, Люсі і Даїдрі 8, Фединяк Іван 5, Цьвіркевич Йосиф 4, Венґльовський Олесь 1.40, Кульматицький Степан 5. —

II. ЛЬВІВ-ПОВІТ. *а) Судовий повіт Винники:* Білка шлях., Анна Галькевич 3, Боршовичі, Уряд парох. 15, Винники. Кружок Р. Шк. 324.90, Вовків, о. Мійський Олександер 6, Гаї, о. Ізидор Сохоцький 49.02, Германів, Уряд парох. 50, Йосиф Штогрин 15, Глуховичі, Іван Крнса 53.05, Дмитровичі. Комітет Р. Шк. 22.87, Кооп. „Єдність" 10, Журавники, о. Вол. Левицький 30, Лисиничі. Драган Микола 129.10, Миклашів, Вареха Василь 6, Пикуловичі, Уряд парох. 18, Тарас Микола 12.50, Підберіщі. Кружок Р. Шк. 138.30, Підвірці, Бойко Теодор і Дмитро 30, Селиська, Думський Степан 1, Тонщів, Читальня 23.30, Черепин, Машталер Олекса 10.40, Чижників, Лучинський Ст. і Пелехатий Р. 21.60, Лисий Дмитро 6.70, Романів Василь 6.90, Крохмальний Василь 6.94, Чорнушовичі, о. Вол. Левицький 30. — Разом 1.019.58.

б) Судовий повіт Львів: Богданівка, Кружок Р. Шк. 263.40, Салюк Мих. 5, Вислобоки, Бахор Василь 20.90, Грибовичі, Хор чит. 65.50, Гряда, Андрій Ковалишин 50, Дубляни, Василь Шпік 40, Жидатичі, Ілько Климко 13.50, Стоколоса Андрій 0.50, Жиравка, Ільків Мик. і Фендьо Мирон 39.45, Карпа Тимко 12.90, Карпа Іван 1, Зашків, Читальня 100, Залитів, Циган Маріян і Чилинь Іван 28.75, Кооп. „Любов" 5, Іван Сениця 2.50, Затіре, Огородник Яків 4, Збоїська, Кружок Р. Шк. 60.25, Клепарів, Кружок Р. Шк. 365.46, Кутаїв, Ціпала Іван 11, Кукизів, Читальня 41.33, Малехів, Читальня 13, Музика 10, Збірка на ліству 17, Левандівка, Кружок Р. Шк. 622.85, Підліски малі, Андрій Максимів 50, Раковець, Батіг Йосафат 11.50, Ременів, громада 83, Рудно, Максимович Вол. 94.75, Селиска, Іван Прудиус 6, Ситихів, Габа Іван 10, Колодій Мих. 10, Сихів, о. Горнякевич 50, Скнилів, Хор Чит. 86.15, Сороки Львівські, Чит. 50, Стронятин, громада 46, Яричів новий, чит. 44.25. — Разом 2.343.94.

в) Судовий повіт Щирець: Вербіж, Кордюк Тимко 5, Добряни, о. Іван Михайлів 20.55, Лани, Чит. 25, Милошовичі, Т-во Луг 35, Підсалки, молоділ 10, Підтемне, Гайдучок Осип 15.20, Поршна, Кооп. „Народний Дім" 20, Пустомити, громада 40, Хрусно старе, Комітет 47.45, Щирець, Кружок Р. Шк. 173.67. — Разом 391.87. — Разом заколядовано 11.543.99 і 160 ам. дол., з того вплинуло до Каси Гол. Управи 8.166.87 і 160 ам. дол., остало на потреби Кружків 3.377.12, а то в касі Кружка Р. Шк.: ім. Б. Грінченка 1.562.08, ім. кн. Льва 832.18, ім. Т. Шевченка 510.93, ім. кор. Данила 471.93.

29. ЛЕЖАЙСЬК. Жухів. Читальня 10, Лавчук, д-р Микола Пушкар 45, Лежайськ, Тадей Стабий 100.35, Старе Місто, о. Павло Павлишин 169.50. — Разом вплинуло до Каси Гол. Управи 364.85.

30. ЛІСКО. Балигород. Уряд парох. 64.30, Осин Копач 29, Банарів народ.. Василь Лишанецький 102.09, Береги, Чит. 65, Березовиця вижна і Жерниця вижна, збірка в церкві 10, Березка, Семен Мричко 3.50, Ванькова, о. Петро Мазяр 70, Ветлин, Іван Марцінків 17, Гошів, Громада 19.50, Криве, о. Мик. Коропась 5, Ліско, Кружок Р. Шк. 112.30, Криве, о. Мик. Коропась 5, Ліщовате. Уряд парох. 20. Лодина, кооп. „Господ. Поміч" 50.03, Лукавиця, Осип Пелехович 26.15, Лукове, о. Віктор Кончило 5, Лютовиска. Теод. Будзиновський 20, Мочари, Громада 11.15, Постолів, о. Йосиф Добрянський 12.50, Рівня, Стефан Війтович 25, Середниця і Давинич, о. Скавінський 16.50, Смільник, Уряд парохіяльний 30, Стефкова, кооп. „Власна Поміч" 18.50, Телешниця Отварова, Сова Дмитро 79.65, Терка, Уряд парох. 20, Устрики, Кружок Р. Шк. 188.55, Хревш, Уряд парох. 40, Чашин, Уряд парох. 45.28, Ялове, Громада 32. — Разом вплинуло до Каси Гол. Управи 1.142.

31. ЛУЦЬК. Беличі, Чит. „Просвіти" 10, Бубнів ад Горохів, Кащук Антін 11, Луцьк, Підсекція фіз. вих. Т-ва „Просвіти" 100, Моквин, Яків Походило 5, Мстишин, Рада філії Пов. „Просвіти" 20.70. — Разом вплинуло до Каси Гол. Управи 155.70.

23. ЛЮБАЧІВ. *а) Впрост до Каси Гол. Управи:* Башня гор. і дол. і Борова Гора, Уряд парох. 24, Брусно нове, Читальня 12, Дахнів, о. Черкавський від молоділи 50, Диків старий. Андрій Кархут 26.60, Дусанів, о. Ярослав Кекиш 12, Залуже, о. М. Черкавський від молоділи 25, Западів, Чит. 19.77, Дмитро Онишко 10, Кимір, Кисіль Гринько 10.30, Лівча, Козій Александер 10, Милків, Василь Коляса 5, Суха Воля, Чит. 30.84. — Разом 235.51.

б) Через Касу Кружка Р. Шк. в Любачеві: Бігалі, о. Омелян Котис 5, Воля Олешиська, Дмитро Шумський 5.50, Горанець, д-р Мудрецький 20, Горинець, Мих. Стецишин 12, Гута стара, Прокіп Ольшанський 10, Мих. Молохівець 9, Лисі Ями, Андрій Баран 2.50, Лукавець, Кухтяи Юрко 8.72, Липовець, о. Ілія Шерстило 20.15, Любачів. Кружок Р. Шк. 85, Молодів, Григорій Пилип 6, Опака, Мик. Журавель 8.10, Плазів 2.80, Чесанів 100.20, Щуткін, Василь Козак 13.50. — Разом 305.47.

в) До Каси Кружка Р. Шк. в Золочеві: Улави 20. — Разом заколядовано 563.98; з того до Каси Гол. Управи 543.98, до Каси Кружка Р. Шк. в Золочеві 20.

33. МОСТИСКА. *а) Впрост до Каси Гол. Управи:* Баличі, Уряд парох. 40, Волчишовичі, Чит. 39.30, Гусаків, Старко Григорій 101.60, Завада, Тарнавський Максим 56.90, Крукеничі 24.05, Мишлятичі, Теодор Табін 11, Пакість, о. Мих. Тесля 7, Ром. Кміт і В. Заразка 10.84, Старява, Ігор Гуменюк 50.52, Марія Ірена Пшеворська 30.63, Степан Трухан 18.35, Андрій Турчин 11.65. — Разом 401.84.

б) Через Касу Кружка Р. Шк. в Мостисках: Арламівська Воля 16.70, Буховичі 11.22, Вишенка 4.60, Годині 10, Ганьковичі 16.65, Золотковичі 15, Липники 27, Ляшки госп. 10, Малнів 13.35, Мистичі 17.40, Мостиска 61, Острожець 15.47, Підгать 7, Пакість 7, Радохинці 12.30, Соколя 20.64, Санники 8.90, Судковичі 3.24, Чернева 59, Чижевичі 6.50. — Разом 342.97.

в) Через Касу Кружка Р. Шк. в Судовій Вишні: Волостків 22.50, Дитятичі 30.23, Дармолівка 7.50, Дмитровичі 9.60, Дмитровичі Заріче 5.60, Долгомостиська 45.79, Загороди 10.73, Кульматичі 10, Передмістя-Суд. Вишня 20.50, Стоянці 21.80, Судова Вишня 244.36, Хоросниця 1.60. — Разом 430.51. — Разом заколядовано 853.55: з того вплинуло до Каси Гол. Управи 832.35, видатки Кружка Р. Шк. в Судовій Вишні 21.50.

34. НАДВІРНА. *а) Впрост до Каси Гол. Управи:* Велесниця, Чит. 10, Волосів, Чит. 50, Ворохта Чит. 20.60, Гаврилівка, о. А. Сілецький 19.30, Делятин, Уряд парох. 50, Заріче, о. Антін Дмитраш 35, Зелена, о. Ник. Любович 40, Заріче, Ігнатишин Іван 38.50, Камінна, Укр. Євангельська Громада 18, Ланчин, Парохіяни 180.10, Уряд парох. 20, Любіжна, Гринишин Мик. 1, Микуличин, кооп. „Верховина" 186.20, Назавізів, Чит. 31.70, Ослави чорні, збірка в церкві 8, Ослави білі, кооп. „Згода" 136.50, Збірка в церкві 31.10, Паринце, Чит. 5, Перерісль, Чит. 50, Учениці 4-ої кляси 4.65, Потік Чорний, збірка в церкві 13.56, Саджавка, Кружок Р. Шк. Делятин 35, о. Ізидор Бобикевич 5, Стримба, Тимків Василь 11, Яблониця, о. Василь Луцький 39, Ямна, Дмитро Довбняк 53.50. — Разом 1.092.72.

б) Через Касу Кружка Р. Школи в Надвірній: Гвіздь, Чит. 50, Зеленниця 30, Пнів, Дмитро Вінтоняк 12, Дмитро Андріїв 11.55, Дмитро Кізів 6.55, Надвірна, Кружок Р. Шк. 270.59, Цуцилів 25. — Разом 405.69.

в) До Каси Кружка Р. Школи в Делятині: Ворохта 14.50, Делятин 151.70, Добротів 32.72, Красна 11.40, Лойова 22.01, Любіжна 70.45, Шевелівка 33.15. — Разом 335.93. — Разом заколядовано 1.834.34; з того вплинуло до Каси Гол. Управи 1.546.32; остало на потреби Кружка Р. Шк. в Делятині 288.02.

35. НОВИЙ САНҐ. Войкова, о. Ів. Фенич 10, Дубно, Чит. 65.67, Завалка, о. Земленський Мих. 33.40, Злоцьке, Громада 50.50, Збірка в церкві 55.52, Лабова, о. Корнова Степан 30, Миляк, о. Бутера Іван 10. — Разом вплинуло до Каси Гол. Управи 253.09.

36. ПЕРЕМИШЛЬ. *а) Впрост до Каси Гол. Управи:* Вільшани, Чит. 20, Журавиця. Дутко Петро 60, Іскань, Т-во Луг 12, Коштова, Вол. Кашицький 5, Трушевичі, Чит. 46.50. — Разом 149.50.

б) До Каси Кружка Р. Шк. в Перемишлі: Барич 11.86, Бахів 5, Библо 10.76, Буців 25, Бушковичі 80, Бушковички 35.10, Валява 42.35, Вишатичі 56.25, Германовичі 27.30, Горохівці 41.07, Дрогоїв 57.40, Дроздовичі 29.36, Зоротовичі 28.70, Коритники 26.25, Кругель великий 10, Мальговичі 12.80, Мацьковичі 27.25, Медика 90, Мільнів 10, Негрибка 88.15, Оріхівці 10, Перекопана 48.35, Перемишль, Хор Т-ва „Боян" 1.305.50, Хор Т-ва „Спартак" 383.25, Хор Чит. „Просвіта" на Болонію 300, Хор Чит. „Просвіта" в Перемишлі 158.01, Пикуличі 118.62, Польхова 38.30, Пралківці 20, Рожубовичі 10.10, Селиска 43, Станиславчик 35.20, Строневичі 10.50, Тишковичі 37.64, Халупки дусіяські 5, Халупки медицькі 34.30, Хідновичі 10.46, Циків 10, Шегині 38.35, Яксманичі 22. — Разом 3.597.18. — Разом заколядовано 3.746.68; з того вплинуло до Каси Гол. Управи 149.50, остало в касі Кружка Р. Шк. в Перемишлі 3.597.18.

37. ПЕРЕМИШЛЯНИ. Бачів. Горбатий Онуфрій 11.60, Кожух Степан 10, Синлик Петро 8.30, Біле, о. Аркалій Наглевич 26.81, Боршів, Чит. 10, Кирило Лоїк 8.50, Бриконь, Степан Пилипів 5.85, Вижняни, Чит. 15.30, Вишнівчик, о. Йосиф Бучинський 21, Виписки, Мик. Антоневич 10.50, Волків, Григ. Кушнір 17.51, Глиняни, Тимняк Микола 82.16, Стефанія Галанівна 10, Глиняни-Заставе, Парохія 55, Двориска ад Підгайчики 53.50, Добрянниця, о. Степан Королюк 60.72, Кушнір Мик. 27.07, Задвіре, Мих. Кришталь 87.68, Корелиця, Кушнір Мих. 14.50, Коростенко, Мельничук Мих. 44.35, Петро Кінаш 13.75, Костенів, Василь Лещишин 6, Кривичі, Сендега Степан 28, Куровичі, о. Мазяк 45.42, Сірант Іван 12.40, Ладанці, Василь Сениця 90.10, Лагодів, кооп. „Будучність" 50, Лоні, Григорій Мирович 7.13, Мих. Грицак 4.78, Ляшки кор., Іван Пилипчук 8.10, Осталовичі Іван Свистун 32.67, Перемишляни, Іван Гук 48, Перегноїв, Мик. Білий 20.71, Печенія, Мих. Крет 17.45, збірка в церкві 15, Поторілці, Василь Меньота 7, Подусильна, Микола Цап 30.01, о. Микола Вергун 54.25, Полюхів малий, Григ. Лісовський 2, Розворяни, громада 46.15, Свірж, о. Терещук 20.29, Тучно, о. Корнило Строцький 63, Унів, Іван Сухопький 7.79, Андрій Нудик 28.55, Утіховичі, о. Вол. Пилипець 16, Вол. Любинець 12, Ушковичі, о. Максим Панасюк 12, Хлібовичі сьвірські, Чит. 10, Чемеринці, Олекса Прощ 12.45, Шопки, Антін Добрянський 7.70, Якторів, Чит. 48.62, Янчин, Луцький Мирон 62.85. — Разом вплинуло до Каси Гол. Управи 1.420.52.

38. ПЕЧЕНІЖИН. *а) Впрост до Каси Гол. Управи:* Березів нижний 10, Княждвір, Уряд парох. 25, Молодятин, о. Кость Балицький 100.50, — Разом 135.50.

б) До Каси Кружка Р. Школи в Печеніжині: Березів нижний 375, Березів середний 6.20, Березів вижний 30.15, Ключів великий 236.35 і 900 кг. збіжа, Ключів малий 138.72, з того поліція сконфіскувала 67 зол., Ковалівка 91.36, Княждвір 46.60, Лючки 8.90, Марківка 16.61, Мишин 117.96, Печеніжин 231.37, Рунгури 41.21, Слобода рунґур. 59.75, Стопчатів 121.45, Текуча 8.55, Уторопи 1, Яблонів 54.90. — Разом 1.586.08 і 900 кг. збіжа.

в) До Каси Кружка Р. Школи в Космачі: Багно 3.40, Буковець 60, Баня мел. 14, Грунь 41, Дошинний 34, Завоєли 15, Клифа 19.50, Клифа за улицею 30, Космач центр. 36.50, Горішне 14, Лішів 10.50, Медвежий 50, Облаз 5, Подір 10.50, Плаун 22, Погориця 80.50, Почоса 10, Ставник 65, Рутір, С. Кушнірчук 11, Івантишин, учитель 46.50, В. Кривульчак і Д. Рошкалюк 3. — Ратого вплинуло до Каси Гол. Управи 135.50, остало на потреби Кружка Р. Шк. в Печеніжині 1.586.08 і 900 кг. збіжа, на потреби Кружка Р. Шк. в Космачі 581.40.

39. ПІДГАЙЦІ. *а) Впрост до Каси Гол. Управи:* Бенева, Чит. 30.80, Бишів, Чит. 10, кооп. „Єдність" 10, Богатківці, Луг 58.20, Боків, Сокіл 50, Вишенка, Чит. 13.60, Гайворонка, Сокіл 43.65, Чит. 11.20, Кружок Р. Шк. 7.20, Гниловоди, Сокіл 10.80, Гнильче, о. Прокіп Максимюк 26.20, Голгоче, Чит. 20, кооп. „Зоря" 17.20, Сокіл 13.30, Горожанка, Сокіл 75.13, Завалів, Чит. 36.25, Сокіл 15.90, Заставці, Кружок Р. Шк. 57.90, Чит. 58.50, Сокіл 37.92, Затурин, Чит. 6, Іщків, кооп. „Єдність" 16.75, Литвинів, Хома Йосиф 5, Маркова, о. Мих. Щуровський 5, Мозолівка, Федь Пастушенко 22, Мужилів, Т-во Сокіл 34.90, Новосілка, о. Осадца Апол. 10, Церк. Брацтво 13, Ст. Лотоцький 20, Сена Захарій 4, Носів, Т-во Сокіл 106.15, Підгайці, коляда дітвори 10, Раковець, кооп. „Єдність" 4.75, Чит. 5, Кисіль Мих. 5, Росоховатець, Чит. 11.50, Славятин. кооп. „Єдність" 10, Соколів, Чит. 16.15, Соснів, Вол. Диків 19.90, Чит. 8.05, Старе Місто, Чит. 30.90, Сокіл 43.35, Телячє, громада 60, Тесарів, Церк. Брацтво 10, Товстобаби, Чит. 25, Увсь, кооп. 6.95, Луг 4, Чит. 4.55, о. Дмитрюк Мих. 9, Олекса Пасіка 4.25, Угринів, Чит. 18, Швейків, о. Р. Фіцолович 25, Шумляни, філ. „Просвіти" 12.75, Юстинівка, Церк.

Брацтво 10, Яблонівка, Чит. 6.45, Сокіл 6.25. — Разом 1.213.25.

б) Через Касу Кружка Р. Шк. в Підгайцях: Бронгалівка 2.50, Бурканів-Кут 21.30, Вербів 48.05, Вишнівчик 5.50, Волощина 2, Галич 16.50, Завадівка 4.27, Зарві 6.50, Застанці 7.20, Зуванівка 13.45, Іщків 15.25, Кам'янна Гора 13.55, Лиса 45.90, Михайлівка 8.05, Мозолівка 62.80, Мужилів 26.70, Новосілка 6, Підгайці 200.45, Рилайлихо 10, Середнє 51.54, Сільце 66.80, Славятин 20, Щепанів 6.40. — Разом 660.80. — Разом вплинуло до Каси Гол. Управи 1.874.05.

40. РАВА РУСЬКА. Біла, о. Евген Ломницький 12.50, Вербиця, Комітет 105.40, Молоде Брацтво 20, Старе Брацтво 10, Читальня 1.10, Верхрата, Т-во Луг 25.50, Плюта Мих. 6.35, Вілька вербицька, Вол. Покідко 8.90, Ващишин Дмитро 4.85, Вілька мазовецька, о. Кир. Тустановський 9.50, Лесько Періг 8.50, Вороблячин, Іван Бурда 23, Гійче, о. І. Тарасович 2, Гребенне, Іван Козак 3.29, Павло Паньчак 8.90, Губинок, Кінах Григ. 13.41, Девятир, о. Гойдиш Вол. 80, Григорій Богуш 5.20, Диниска, Семко Ключковський 4.20, Дмитро Валькович 2, Журавці, збірка 4.25, Церква 10, Забіре, Уряд парох. 32, Заставе, громада 20.60, Камінка, Боброїли Іван Кудрик 29.20, Шарманська Анаст. 10.19, Стефан Брунець 39.95, Камінка-Старе Село, Луник Теодор 1.90, Василь Луник 4.20, Карів, Мусій Роман 60.74, Корні, Стороняк Григ. 1.80, Корчмин, Уряд парох. 10, Любича Князі, Амат. Гурток 25, Любича Князі і Королівська, Вол. Лущенко 81.70, Махнів, Т-во Сокіл 76.54, Немирів, Кружок Р. Шк. 80, І. Кипріян 9.75, Новосілки передні 12.95, Новосілки кардин. Гіль Данило 1.90, Піддубці, Татіяна Савчишин 13, Марта Дума 17, Андрій Щигол 27.50, Потилич, Комітет 113.52, Рава Руська, Стефан Галань 130.80, Марія Дацинова 40.80, Левко Жовтий 3, Радруж, Чит. 20, Річиця, Мих. Кулешка 11.75, о. Осип Чехович 12.80, Роман Рацький 39.66, Кирило Хахула 33.16, Сеньковичі, Корицький Григ. 33, Стаї 11.50, Тягнів, о. Тимотей Марко 17.50, Угнів, Кружок Р. Школи 181.10, Ульгівок, Яницький Антін 21.30, Косодой Микола 19.15, Полянкевич Яцко 20.30, Хлівчани, Осташевський Ф. 5.40, Хамин Мих. 5.25, Клебан Іван 4.25, Душний Іван 9.95, Щепятин, Чит. 6.46, Щирець к. Немирова, Уряд парох. 9.73. — Разом вплинуло до Каси Гол. Управи 1.674.95.

41. РАДЕХІВ. Бабинчі, Чит. 14.12, Барилів, Чит. 11.10, Витків новий, Іван Мишуга 20.10, Витків старий, Іван Салагуб 34.75, Волиця Барилова 40.65, Гануники, Уряд гром. 8.30, Дмитрів Чит. 50, Забава, кооп. „Сила" 12.60, Завидче, Читальня 17.55, Криве, Уряд парох. 49.80, Куликів, Чит. 34.57, Кустинь, Чит. 14.30, Лопатин, Чит. 52.70, Любинівці, Чит. 9.50, Манастирок огляд. Чит. 15.25, Миколаїв, Чит. 10, Мукань, Чит. 12.70 Немилів, Чит. 46.26, Василь Палійчук 15, Нестаниці, Дамян Олійник 53, Нивиці, Чит. 55.42, Оборотів, кооп. „Будучність" 13.15, Оглядів, Чит. 35.10, Опліцко, о. Василь Прихідко 5.50, Орлів, Чит. 36.50, Павлів, Пристанський Гр. 36.36, Ператин, Уряд парох. 33.20, Полове, Чит. 15, Пустельник, Іван Мельник 6.25, Радехів, Кружок Р. Шк. 227.43, Руденко ляцьке, Чит. 4.30, Сабанівка 9.50, Синьків, Антін Сеньчук 31.65, Середопільці, Чит. 15.20, Станиславчик, Чит. 26.16, Станин, громада 51.35, Стоянів, Чит. 56.30, Стерківці, Чит. 10, Стремільче, о. Іван Кінаш 44.55, Сушно, Т-во Сокіл 20, Евген Кордуба 74.40, Тетевчиці, Чит. 40.50, Трійця, Чит. 4.60, Туря, Чит. 8, Увин, о. Микола Данилюк 36.12, Хмільне, Чит. 35.20, Холоїв, Чит. 79.05. — Разом вплинуло до Каси Гол. Управи 1.532.84.

42. РОГАТИН. *а) Впрост до Каси Гол. Управи:* Вишнів, Читальня 30, Фенин Теодор 9.30, Земянів 112.05, Долиняни, Читальня 40, Дрищів, Читальня 38.35, Посьвірж, Микола Мельник 3, Підмихальці, Читальня 79, Скоморохи, Читальня 11, Тенетники, ученики 4-ої кл. нар. шк. 5, Чернів, о. Гвоздецький 10.64, Яблонів, Церк. Брацтво 50. — Разом 388.34.

б) До Каси Кружка Р. Шк. в Рогатині: Бабинці 45.90, Бабухів 50.07, Библо 5, Бовшів 150.40, Болщівці 39, Буршгин 135.95, Букачівці 50, Васючин 86.27, Вербилівці 36.20, Винна 20, Воскресінці 35, Григорів 17.50, Данильче 30.10, Дички 53.65, Дитятин 20.62, Желибори 15, Жовчів 30, Журів 12, Загіре книгин. 32, Заланів мал. і вел. 50.35, Залипе 16.65, Залуже 60.20, Кліщівна 30.30, Книгинчі 45.25, Конюшки 62, Коростовичі 37.25, Кунашів 10, Куропатинки 5, Кутці 17.20, Липиця гор. 7.12, Липиця дол. 46, Лучинці 51.25, Заливки ад Лучинці 20, Любша 14.57, Мартинів новий 68.38, Мелна 24.50, Обельниця 15, Підгороддя 111.65, Підшумлянці 10, Помонята 5, Посвірж 43.55, Потік 56.50, Псари 16.65, Пуків 101, Путятинці 50.65, Руда 29.80, Рогатин 442.75, Серики гор. 36.85, Серики середні 5, Скоморохи старі 15, Стасева Воля 2.50, Стратин 45.70, Фірлеїв 20, Фрага 36.30, Хоховів 33, Чернів 65.27, Черче 70.35, Чесники 26.30, Юнашків 44.26, Яблонів 22, Явче 30.80, Яглуш 17.85, Суботів пов. Станиславів 35. — Разом 2.815.41. — Разом заколядовано 3.203.75; з того вплинуло до Каси Гол. Управи 388.34, остало на потреби Кружка Р. Шк. в Рогатині 2.815.41.

43. РУДКИ. *а) Впрост до Каси Гол. Управи:* Кліцко 5, Колбаєвичі, громада 50, Колодруби, Давид Яків 50, Коропуж, Маньків Теодор 20, Михайлевичі, о. Яків Фігар 10, Новосілки гостинні, о. Гр. Хрущ 30, Підзвіринці, громада 33, Розджалів Чит. 9.20, Речитів, Чит. 14.20, Хишевичі, студенти 65, Шоломиничі, о. Тит Прокіп 64, Якимчиці, Антін Черник 20.15. — Разом 370.64.

б) Через Касу Кружка Р. Школи в Комарні: Горожанна велика, Гаврило Мартинів 18.20, Михайло Стасів 24.20, Горожанна мала, Петро Семенко 20.94, Комарно, д-р Олександер Пеленський 86.60, Іван Радович 26.35, Микола Здерко 63.80, Михайло Холевінський 22, Андрій Тершаковець 27.15, Конюшки тул., Васил Бенько 25.20, Манастирець, Василь Кузбит 11.75, Повергів, Юрко Мак 46.33, Подільці, Михайло Лаврів 15, Тершаків, Косма Кріль 24.95. — Разом 412.47. — Разом заколядовано 783.11; з того вплинуло до Каси Гол. Управи 744.41, видатки Кружка Р. Шк. в Комарні 38.70.

44. САМБІР. Бабина, о. Волод Петрик 27.71, Баранчиці, Гурток колядників 20.50, о. Іван Ліпський 44.90, Лютовиска, Стефан Сілецький силь Футала 11.39, Стефан Скалко 16.65, о. Іван Мельник 12, Биків, Франц Літинський 29.55, Білина, о. Петро Погорецький 5, Валевичі, Кость Зеленяк 65, Викоти, о. Дмитро Бордун 5, Воютичі, громада 6, Вяцковичі, о. Іван Петик 28.50, Дубляни, о. Микола Полянський 25, Звур, Уряд парох. 4.70, Котовань, кооп. „Добра Надія" 17.50, 10.85, Мокряни, о. Микола Волошин 39, Морозовичі, Семен Мінко 17.85, Озимина мала, кооп. „Любов" 6.91, Самбір, о. Ілля Федевич, збірка 34, Т-во Сокіл 5, кооп. „Книжка" 5, о. Ф. Рабій 23, Ольга Ляшешька 5, Сприня, о. Крайчик Василь 13, Торгановичі, Чит. 20, Черхава, о. Алексій Бережницький 34, Янів, Чит. 5. — Разом вплинуло до Каси Гол. Управи 672.26. Коляда з міста Самбора 427.70 остала в Касі Кружка Р. Шк. в Самборі.

45. СКАЛАТ. Билинівка, громада 10, Вікно, Федько Процишин 7, Яків Пришляк 8.60, Петро Флисак 1.40, Василь Когут 3.20, Микола Герман 10.70, Жеребки шлях. Чит. 15, Заднишівка, Чит. 14, Зелене, хлопчики з Вертепу 6, Іванівка, Уряд парох. 43, Камянки, о. Б. Цурковський 60, Красне, о. Ганкевич Йосиф 10, Криве, Чит. 30, Кут товстецький, Анна Пригода 10, Лука мала, Дмитро Леськів 21.35, Митниця, Чит. 8, Новосілка грим., Дмитро Рудик 4.80, Оріховець, Уряд парох. 15, Підволочиська, Чит. 74.30, Пізнанка гнила, Уряд парох. 40, Пізнанка гетьманська, Уряд парох. 20, Раштівці, Собків Максим 14.30, Скалат, Жін. Гурток при Чит. 26.60, Сорока, о. Мик. Цегельський 22.50, Сороцко, Т-во Луг 48.25, Чит. 20, Теклівка, Голояд Ярослав 24, Товсте, Чит. 42.10, Уряд парох. 45, Фащівка, Церква 5. — Разом вплинуло до Каси Гол. Управи 660.10.

46. СКОЛЕ. *а) Впрост до Каси Гол. Управи:* Камінка, Маркіз Василь 10, Крушельниця, Корчинський Алекс. 56.44, Мих. Кульчицький 5, Либохора, Уряд парох. 22.05, Підгородці, Чит. 145.49 Погар, Комітет церк 10, Опорець, о. Леонтій Юхнович 5, Рожанка нижна, о. Юліян Галькевич 5, Синевідсько вижне, кооп. „Промисл" 184, о. Юліян Левинський 184.55, Синевідсько нижне, Чит. 20, Славсько, о. Евст. Качмарський 100, Стинава нижна, о. Іван Щуровський 5.10, Тухля, Уряд парох. 25, Урич, Чит. 96. — Разом 873.63.

б) До Каси Кружка Р. Шк. в Сколім: Гребенів 121.55, Демня вижна 43.55, Кальне 42.85, Козьова 55.51, Коростів 116.31, Корчин руст. 49.10, Лавочне 41.65, Межиброди 10, Плавє-Брен. 13.65, Плавє-Вадр. 17.85, Побук 25.20, Сможе 167.65, Сопіт 20, Сколе 228.40, Стинава нижна 100.50, Стинава-Любінці 5.10, Тарнавка 25, Тишівниця 16.60, Труханів 40, Тухолька 42, Хащованє 9.45, Хітар 73, Ямельниця 42, Ялинковате 16. Разом 1.322.92. — Разом заколядовано 2.196.55; з того вплинуло до Каси Гол. Управи 873.63, остало в Касі Кружка Р. Шк. в Сколім 1.322.92.

47. СНЯТИН. *а) Впрост до Каси Гол. Управи:* Драгасимів 19.65, Заболотів, Уряд парох. 36.50, о. Мих. Сулятицький 5.55, Григорій Гук 3, Читальня 17, Ілинці, о. Сиротюк Мик. 19, Красноставці, Кружок Р. Шк. 51.95, Любківці, Павло Крупський 19, Михайло Мельничук 3.50, Олешків, Олекса Корж 8.10, Юрко Олексюк 1.30, Попельники, Остап Ватаманюк 17.85, Рожнів, о. Апольон Сімович 51.70, Русів, Кружок Р. Шк. 257.50, Трійця, о. Роман Петровський 10.70, Тростянець, Порфір Гаврилаш 35.87, Тулуків, Чит. 76.60. — Разом 634.77.

б) Через Касу Кружка Р. Шк. в Снятині: Белелуя 12.40, Будилів 75.20, Видинів 80.20, Волчківці 28, Завале 29, Залуче 67.90, Задубрівці 6, Ілинці 10.70, Кулачин 16.17, Микулинці 5, Орелець 36.30, Потічок 10.35, Снятин 344.37, Степева 22.85, Тулів 66.05. — Разом 810.49. — Разом вплинуло до Каси Гол. Управи 1.445.26.

48. СОКАЛЬ. *а) Впрост до Каси Гол. Управи:* Бела, Василь Ярмолюк 6, Михайло Галань 9, Вербіж, Чит. 2.55, Гільче, Чит. 22.05, кооп. „Зоря" 20, Городище варяжське, Чит. 10, Довжнів, о. Клим Мелишький 23, Жнятин, Кисіль Ілько 28.17, Кристинопіль, Йосиф Король 16.55, Ліски, Збірковий Комітет 18.10, Пархач, Петро Меда 39.04, Січень белзький, о. Ничай Степан 4, Тудорковичі, Союз Українок 13, Хлопятин, Чит. 25, Хоробрів, Чит. 20, Шмитків, Чит. 40. — Разом 296.46.

б) Через Касу Кружка Р. Школи в Белзі: Белз 25.05, Будинин 40, Ванів 26, Вербіж 18.49, Вижлів 23.15, Витків 8.65, Ворохта 5.75, Глухів 12.68, Гори 7.40, Довжнів 35.05, Жабче 16.70, Жужіль 11.10, Костяшин 69.75, Куличків 10.40, Перевозів 16, Перемислів 19.92, Пивовщина 7.80, Прусинів 3, Русинь 7.80, Себечів 41.45, Сулимів 12.06, Хлопятин 14.15, Хоплів 1, Цеблів 29.30. — Разом 460.65.

в) Через Касу Кружка Р. Школи в Сокалі: Андреївка 4.40, Барані Перетоки 13.30, Бендюга 9, Бишів 6.20, Бобятин 4, Бояничі 12.50, Войславичі 10.25, Волиця ком. 27.60, Воловин 33.45, Гатовичі 17.50, Гоголів 7, Городиловичі 29.50, Добрачин 6.20, Завишень 33.70, Зубків 17.25, Клюсів 12, Комарів 8.95, Конотопи 40.65, Корвів 12, Корчин 46.55, Лешатів 17.20, Лещків 6.50, Лучиці 33.32, Мошків 12, Нинович 8.15, Нісмичі 29.50, Опільсько 22.10, Первятичі 24.20, Пересна 27.16, Поалимир 27.96, Погориця 41.80, Радвянці 5.90, Розджалів 35.09, Савчин 18, Сокаль 319.25, Спасів 16.32, Спасів, Союз Українок 14.40, Старгород 18.70, Стенятин 24.60, Шарпанці 22.30, Тартаків-місто 28.80, Тартаків-село 42.24, Тишиця 20, Тудорковичі 24.75, Уррунів 8, Ульгівок 31.55, Яструбичі 68.95. — Разом 1.297.74. — Разом заколядовано 2.054.85; з того вплинуло до Каси Гол. Управи 1.698.06, остало в Касі Кружка Р. Шк. в Сокалі 321.74, підмога Кружкови Р. Шк. у Винниках 35.05.

49. СТАНИСЛАВІВ. *а) Впрост до Каси Гол. Управи:* Блюдники, Микола Рогозинський 89, Вовчинець, о. д-р В. Бабин 2, Дорогів, Дм. Кашуба 10.52, Залуква, Чит. 35.82, Станиславів, о. Дм. Стек 2. — Разом 139.34.

б) Через Касу Кружка Р. Шк. в Галичі: Галич 47.10, Догова 10.55, Дубівці 11.57, Козина 15.52, Межигірці 28.25, Перлівці 8.40, Семківці 23.12, Суботів 31.45, Темерівці 20. — Разом 195.96.

в) До Каси Кружка Р. Шк. в Станиславові: Болнарів 40.50, Братківці 73.62, Вовчинець 24, Гануєвці, Чит. 15, Гутиска 18, Деліїв, Церк Брацтво 10, Забереже 12, Загвіздь 45.70, Крехівці 97.17, Микитинці 27.50, Опришівці 60, Павелче 80, Підлуже 53.69, Побереже 56.40, Радча 70.15, Рибно 50, Сілець 15.90, Станиславів, Хор Секції Укр. Студ. на чолі з д-ром І. Волянським, головою Кружка 608.30, Пластуни 100.50, Книгинин місто С.У.С. 78, Книгинин-Бельведер, Пластуни і щедрівка 76.95, Сокіл III. 151.80, Книгинин-Гірка Чит. 102.10, Т-во Українських Жінок 40, Філія Учит. Громади 20, Тязів 41.35, Угринів долішний 33.70, Угорники 48.05, Хомяків 10.30, Хриплин 50, Чукалівка 8.15, Яструбець 4.50, О. Левандівський, збірка 5. — Разом 2.156.33. — Разом заколядовано 2.491.63, з того вплинуло до Каси Гол. Управи 335.30, остало на потреби Кружка Р. Шк. в Станиславові 2.156.33.

50. СТАРИЙ САМБІР. Березів, Кружок Р. Шк. Хирів 1.95, Білич горішний, о. Евген Тимчишин 15, Бусовиско 26, Воля Коблянська, о. Ярослав Пасічинський 20, Городовичі 10.25, Засадки, члени Читальні 15, Кобло старе, громада 20, Конів 20.85, Лаврів, Чит. 3, Лопушанка 10.25, Лопушниця, Василь Медвідь 13.24, Лінина мала, Струсь Іван 5.30, Ляшки муровані 4.75, Маріямпіль, Уряд парох. 60, Поляна 10, Розсохи, громада 45.34, Созань, Павло Невенльовський 11.87, Спас, Іван Мартиняк 27, Стара Сіль, о. Олексин Василь 90, Бакала Микола 2, Старий Самбір, Кружок Р. Шк. 255.25, Стрільбичі 30, Страшевичі, Чит. 20, Сушиця Янкова 3.50, Сушиця мала 4.35, Тершів, Михайло Сіка 30, Тисовиця 23, Топільниця, Теодор Косич 34.70, Хирів, Кружок Р. Шк. 25. — Разом вплинуло до Каси Гол. Управи 837.60.

51. СТРИЖІВ. Бонарівка, Читальня 8, Дмитро Лиско 2.10, Василь Галей 2.91, Бонарівка, громада 29.15, Стрижів, Кишакевичева М. збірка 22. Разом вплинуло до Каси Гол. Управи 64.16.

52. СТРИЙ. *а) Впрост до Каси Гол. Управи:* Баличі зарічні, Уряд парох. 20, Баличі похор. кооп. „Відродження" 30.25, Верчани, Т-во Сокіл 11.75, Дашава, Дмитро Яців 7.50, Завалів, Гурток гімн. молоді 28.60, Конюхів, Турус Микола

б) До Каси Кружка Р. Шк. в Стрию: Бережниця 50, Братківці 30, Вівня 27, Голобутів 11.75, Грабовець 34.85, Дашава 52.22, Дідушиці великі 36.90, Дідушиці малі 16, Добрівляни 26.70, Добряни 200, Довге 15.55, Дулібн 31.45, Завадів 36.55, Заплатин 8, Кавчий Кут 29.75, Комарів 50, Конюхів 100, Лани сокол. 8, Лисятичі 63.84, Луг лисятицький 21.20, Любінці 25, Моршин 17, Нежухів 40.60, Олексинчі 23.11, Підгірці 8.45, Пукеничі 20.75, Пятничани 12.56, Стаськів 35.20, Стрілків 67.85, Стриганці 27.40, Стрий місто 380.

Татарське 10, Угерсько 36.18, Ходовичі 10, Фаражі 26.30, Ярушичі 13.05. — Разом 1.602.21. — Разом заколядовано 1.736,31; з того вплинуло до Каси Гол. Управи 134.10, остало на потреби Кружка Р. Шк. в Стрию 1.602.21.

53. СЯНІК. Вислок горішний, Парохія 15.50, Вислок долішний, о. Ярослав Телеп 28.45, Війське, о. Петро Андрейчик 5, Воля нижна, о. Мих. Величко 22, Вороблик шлях., Юрій Єнкала 11.60, Гвоздець, о. Хоростіль 4.20, Гочків, Йосиф Андрусечко 25.70, Добра шлях., о. Іван Гайдукевич 36, Добрівка руська, Іван Котляр 8.00, Женець, Чура Павло 25, Заболотці, М. Курник 1.50, Карпатів, о. Юрій Меншінський 15, Кінське, Уряд парох. 2, Лапин, о. Іван Ференц 5, Новосілці-Гнилиці, о. Ю. Менцінський 80, Пулави, о. Іларіон Зуділь 72, Радошиці, Шкільні діти 13.37, Семуківка, Мих. Черепаляк 26.16, Солонна, Олекса Галущак 14.30, Сянік, Кружок Р. Шк. 114, Сянічок, Микола Обаринський 6, Тарнавка, о. Стефанія Олександер 28, Трепча, о. Романець Григорій 8.50, Турянсько, Стефан Макух 16.58, Ясель, Уряд парох. 10. — Разом вплинуло до Каси Гол. Управи 594.76.

54. ТЕРЕБОВЛЯ. Бернадівка, Козак Василь 12, Брикуля нова 7.85, Брикуля стара 8.20, Варваринці, Читальня 6, Вербовець, Читальня 50, Вівнівка, Комітет 16.25, Волиця, Читальня 16.75, Гнідава, Михайло Подедворний 7.50, Василь Накураш 7.50, Гриць Сидор 7.50, Петро Смалига 7.50, Гумниска, Іван Ковальчук 7.40, Яків Рупа 12.90, Гринько Хаваровський 9.40, Деренівка, Степан Летняк 3.85, Степан Мороз 10.15, Гринькова Сташків 7.50, Іван Шкутра 7.70, Довге, Іван Бенделяк 11.85, Іван Маїовський 9.50, Микола Мороз 12.20, Дарахів 100, Заздрість нова, о. Т. Гевельський 15.22, Залавє, Пилип Брезавень 17.20 Іван Зелняк 19.95, Мих. Перхаль 16.25, Застінотне, Іван Куликівський, М. Паньків і Іван Яворський 39.35, Зеленче, Громада 9.06, Василь Чорний 9.60, Зубів, Степан Хортяний 31.85, Ілавче, Читальня 200, Іванівка, Мих. Трембач 13, Ілько Кузик 9, Іван Воробець 10, Іван Вербовецький 9.55, Микола Вівчар 9, Кобиловолоки, Павло Козальський 174.20, Кульчиці, Чит. 10.50, Кровінка 33.70, Лошнів, Церква 22.50, Ляськівці, Читальня 218, Малів, Левків Микола 28.15, Могильниця нова, о. Іван Яворський 120.95, Могильниця стара, о. І. Яворський 79.85, Острівчик, Дмитро Славський 26.55, Романівка, Іван Кулик 2.10, Різдвяни, Чит. 41.14, Семенів, Петро Василевич 22.53, Слобідка Струсівська, Мик. Литвин 3.15, Іван Крушельницький 20.80, Петро Галандій 15.85, Слобідка янівська, Церк. Брацтво 33.19 Смороше, Читальня 12.75, Струсів, д-р Р. Сліпий 5, Мих. Іванчук 60, Теребовля, Бартко Василько 24.35, Олег Мохнацький 73.50, Миколаченко Павло 24.90, Микола Романишин 27.70, Петро Готь 61.80, Іван Константкевич 27.05, Теребовля-Сади, Теодор Приступа 13.35, Лука Миколаєнко 13.80, Янів, Церк. Брацтво 26.74, Софрон Турчиневич 12.20. — Разом вплинуло до Каси Гол. Управи 2.045.63.

55. ТЕРНОПІЛЬ. *а) Впрост до Каси Гол. Управи:* Березовиця велика, Кружок Р. Шк. 108, Білоскірка, Читальня 10.50, Борки великі, Кружок Р. Шк. 90.20, о. Григ. Чубатий 5, Буцнів, Чит. 80.50, Воробіївка, Василь Беркита 12, Дичків, Уряд парох. 32.18, Довжанка, Кружок Р. Шк. 54.15, Заставє, Чит. 10, Івачів гор., Дмитро Амброзюк 20.40, Ігровиця, Чит. 51.35, Козлів, Чит. 8.80, Кокутківці, Комітет дівчат 12.50, Красівка, Кружок Р. Шк. 35.50, Т-во Луг 10.50, Кривки, В. Домбрович 15.32, Курівці, Кружок Р. Шк. 41.75, Лука велика, о. Щсик З. З, Лучка, Чит. 50, Микулинці, Кружок Р. Шк. 131.90, Настасів, шк. молодь 110.20, Петриків, Кружок Р. Шк. 46.10, Покропивна, Чит. 27.60, Пронятин, Кр. Р. Шк. 42.93, Смиківці, Чит. 26, Тернопіль, збірка в часі просфори в „Міщанському Брацтві" 79.40, „Бесіда" з просфори 53, Хор учеників укр. гімназії, щедрівка 69, Орися і Левчик Цурковські 10, Учениці 7-ої кл. укр. гімн. Р. Шк. 8, Ходачків великий, Чит. 10, Ходачків малий, о. Мих. Осадца 88.12, Чернелів руський, кооп. „Самопоміч" 37.05, Доли ад Купчинці, Чит. 24.25. — Разом 1.415.20.

б) Через Касу Кружка Р. Шк. в Тернополі: Балківці, Чит. 19.80, Воробіївка, Кр. Р. Шк. 21.70 Гаядки, Чит. 8.70, Глубічок вел., Кружок Р. Шк. 29.98, Денисів, Чит. 50.10, Драганівка, Чит. 25.50, Домаморич, Чит. 30.40, Забойки, Чит. 40, Заруб'є, Кружок Р. Школи 16.10, Ігровиця гор., Хор 6.14, Кипячка, Чит. 29, Коноплівка, Чит. 10, Константинівка, Чит. 6.05, Купчинці, Кружок Р. Шк. 81.50, Лука велика, Чит. 23.10, Людвиківка, Чит. 50.05, Малашівці, Кружок Р. Шк. 21.05, Обаринці, Чит. 4.25, Остальці, Чит. 20.20, Острів, Кружок Р. Шк. 48, Почапинці, Чит. 4, Прошова, Кружок Р. Шк. 30.15, Романівка, Чит. 10, Русинівка, Чит. 10, Серединці, Чит. 8.50, Серединки, Чит. 21, Стегниківці, Кр. Р. Шк. 50, Сущин, Чит. 27, Тернопіль-місто, Кр. Р. Шк. 842.85, Тернопіль-Гаї_Ходорівка, Кр. Р. Шк. 58.61, Тернопіль-Гаї шляхтин. Кр. Р. Шк. 28.40, Тернопіль-Гаї великі, Кр. Р. Шк. 185.15, Цебрів, Кр. Р. Шк. 22.60, Чолганщина, Чит. 5, Чистилів, Чит. 8.30. — Разом 1.802.08. — Разом вплинуло до Каси Гол. Управи 3.277.28.

56. ТОВМАЧ. Бортники, Чит. 12.25, Братишів, Чит. 71, Виноград лісний, Т-во Луг 5, Голосків, Уряд парох. 15, Гринів, Чит. 35, Закрівці, Луць Романюк 10, Камінне, Мих. Бойчук 56.15, Колінці, Чит. 20, Клубівці, Чит. 20, Лімна, збірка в церкві 24.84, Логутки, Чит. 13, Милування, Спілкова Крамниця 15, о. Іван Блавацький 22, Надорожна, Чит. 20, Нивів, о. В. Скоробогатин 2, Окнянн, о. Дм. Малець 5, Олеша, Чит. 20, К. Грабовецька 1, Олешів, М. Дупелка і Ів. Гузій 62.82, Острин, о. Григ. Зінько 10, Палагичі, Чит. 40, Підпечари, Уряд парох. 53, Стриганці, Василь Левицький 81, Т-во Сокіл 35, діти з Кр. Р. Шк. 9, Церква 15, Сп. Крамниця 10, Товмач, Союз Українок 231.55, Хотимир, Народний Дім 30, Яцківка, Чит. 10.20. — Разом вплинуло до Каси Гол. Управи 954.81.

57. ТУРКА. Бистре, о. Григорій Канда 7, Борина, Громада 100, Читальня 27.50, Буковець, Михайло Гавяк 29.20, Бутелка вижна, Ольга Бабич 21.50, Високо вижне, Василь Лях 15, Волосянка вел., кооп. „Селянська Любов" 10.50, Альбін Добрянський 20, Вовче, о. Василь Яремкевич 53, Головсько, о. Любомир Мисик 10, Дністрик дуб., Уряд парох. 24.95, Должки, Петро Коцко 10, Жукотин, Мирослав Вільчанський 14.25, Теодора Вільчанська 8.50, Завадка, о. Йосиф Балан 50, о. Андрій Трешневський 35, Задільсько, о. Андрій Трешневський 18.70, Ольга Яремкевич 30.12, Ільник, Василь Кречківський 62.59, Читальня 14.27, Іван Ільницький 21, Ісаї, кооп. „Єдність" 10, Комарники, парубки 11.50, Красне, о. Андрій Трешневський 18, Лосинець, о. Головей Мих. 20, Михновець, о. Григ. Канда 25, Мохнате, о. Андрій Трешневський 29.50, Присліпе, о. Іван Височанський 27, Росохач, Андрій Пилипчак 29.30, Тарнава вижна, Волод. Панас 21, Турка, Кружок Р. Шк. 169.75, Степан Кузьмин 125.50, Хащів, громада 85.70. — Разом вплинуло до Каси Гол. Управи 1.155.33.

58. ЧОРТКІВ. *а) Впрост до Каси Гол. Управи:* Бичківці, Уряд парох. 20, Білобожниця, Кр. Р. Шк. 33.06, Звиняч, Гурток молоді при Чит. 13.80, Озеряни, о. І. Вальницький 72.85, Полівці, Уряд парох. 40. — Разом 179.71.

б) До Каси Кружка Р. Школи в Чортківі: Антонів 13.21, Базар 51.10, Біла 176.91, Витвинка 82.55, Давидківці 9.20, Долина 13, Заболотівка 26.85, Заліся 4.70, Звиняч 138.64, Калинівщина 26.30, Колиндяни 82.05, Мухавка 46, Нагоряика 18.90, Павшівка 10, Ромашівка 5.50, Росохач 71.25, Свидова 39.40, Сосулівка 50.05, Скородинці 40, Угринь 47.55, Улашківці 6.70, Черкавщина 6.70, Чортків 342.50, Чортків старий-Бердо 28.60, Швайківці 8.85, Шманківці 12.15, Шманківчики 10.67, Шульганівка 11.65, Ягольниця місто 37.70, Ягольниця стара 10. — Разом 1.567.32. — Разом заколядовано 1.747.03; з того вплинуло до Каси Г. Управи 179.71, остало на потреби Кружка Р. Шк. в Чорткові 1.428.68, Кружка Р. Шк. в Звиничі 138.64.

59. ЯВОРІВ. *а) Впрост до Каси Гол. Управи:* Будзинь, Петро Кусьо 8, Краковець, Іван Струс 13.50, Андрій Вачинський 11.05, Кружок Р. Шк. 10, Мшана, о. Марко Турчиновський 9.65, Прилбиці, о. Вол. Котис 61,23, Серни, Молодіж 30.06, Свидниця, Кружок Р. Шк. 24, Тростянець-Березина вел., о. Е. Михальчук 11. — Разом 178.49.

б) До Каси Кружка Р. Школи в Яворові: Бунів 23.26, Великі Очи 0.50, Вербляни 15, Віжомля 20, Вілька роснівська 14.85, Вовча Гора 3.30, Гинлиці 12.40, Грушів 22.15, Гуки 5.90, Дрогомиль 15.80, Завадів 14.90, Залуже 19.45, Кобильниця вол. 16.27, Кобильниця руська 17.96, Краковець 45.20, Курники 47.90, Любині 5.80, Молошковичі 48.76, Нагачів 28.70, Наконечне 77.27, Новосілки 9.40, Підлубн 8, Поруби 10, Рогізно 65.92, Селиска 40.75, Семирівка 9.20, Сколин 0.50, Старисна 20, Чернилява 56.51, Черчик 10, Щепмоти 14.09, Яворів 186, Яжів новий 7, Яжів старий 51.56. — Разом 944.30. — Разом заколядовано 1.122.79; з того вплинуло до Каси Гол. Управи 178.49, остало на потреби Кружка Р. Шк. в Яворові 944.30.

60. ЯРОСЛАВ. Аламівка, Красне, Павлова і Майдан сін., о. Воробій Мих. 46.60, Бобрівка, Василь Кубай 10, Вилева, Комітет 22.97, Воля розвен. Уряд парох. 37, Грабовець, Чит. 8.77, Дибків, Комітет 61.06, Дмитровичі, Чит. 27.41, Дуньковичі Уряд парох. 5, Заліська Воля, о. Мих. Мрозовський 22.70, Замихів, громада 26.84, о. Богдан Осідач 8.50, Кореннна, о. Степан Дорош 24.95, Кривеад Павлова, о. Мих. Воробій 6.25, Лази, громада 50, Ляшки, о. Петро Юрчак 91.78, Майдан сінний, Дмитро Жук 2, Маковисько, Крайчик Іван 39.20, Монастир, Боярський Ів. 43.02, Мякіш нов., о. Йосиф Ліщинський 16.20, Пискоровичі, Прокоп Олекс. 33, Радимно-Сколошів, о. Іван Черкавський 56.05, Рожнятів, Уряд парох. 31, Реплин, Петрс Маковецький 17.35, Розбіж окр., о. Михайло Дигдалевич 7.30, Ришкова Воля, Теодор Козяр 16.64, Сосниця, о. Ін. Рудавський 39.70, Сурохів, Василь Шикула 73.74, Читальня 12.90, Теплиці, Михайло Гвіздь 8.55, Ярослав, Т-во „Родина" 287.10, Ученики укр. бурси 12.50, Ярослав (ставки) Павло Медвідь 25, Ярослав дол. Лежайське передмістя, Михайло Вербенець 40. — Разом вплинуло до Каси Гол. Управи 1.211.08.

61. ЗАТОЧЕНЦІ. Воля ранілівська, Василь Цалинюк 11, Гуцісько-Яворнік, Семен Макух 4, Глухів, Іван і Ольга Рачок 10, Гродзісько, Кристиняк Петро 2, Калиш, сотник А. Коршнівський 13.26, Калків к. Радомя, Петро Хлібич 5, Краків, Кр. Р. Шк. 135.80, Курів любельський, Пелич Антін 5, Кольбушова, Павло Жеребецький 7, Неналівка, Роман Бачинський 5, Ніско, Трильовський Олександер 13, Ніско-Дубрівка, Громада 61.16, Пйотрків, Марія Черненко, збірка 25, Руда пабяніцка, Панько Костюк 5, Ряшів, Омелян Білецький 29, Свєнє, Девоссер Мих. 2, Цепелів, Мурський Й. 4. — Разом вплинуло до Каси Гол. Управи 337.22.

62. ЧЕРЕЗ МИТРОПОЛИЧУ КОНСИСТОРІЮ У ЛЬВОВІ: *Парохіяльні уряди:* Деканат бережанський: Тростянець 17.77, Дек. болехівський: Бряза 20, Гошів 40, Діхушиці вел. 25, Дек. буштинський: Настащин 24.95, Серники гор. 20, Дек. буський: Буськ 136.50, Красне 133, Дек. винницький: Городиславичі 30, Дек. войнилівський: Довга 30, Негівці-Гуменів 20, Дек. галицький: Конкольники 15, Дек. городецький: Любінь вел. і мал. 100, Дек. грималівський: Вікно 50, Сорока 24.80, Дек. долинський: Надіїв 36.10, Дек. жидачівський: Волцнів 50, Заболотці 17.51, Облазниця 17.01, Тейсарів 40, Дек. журавенський: Голешів 50, Яйківці 20, Дек. зарваницький: Золотники-Бурбанів 20, Дек. калуський: Голинь 60, Збора 20, Довге 9.16, Кропивник 27.84, Дек. любінецький: Розгірче 15, Дек. микулинецький: Грабовець 20, Дек. милятинський: Новосілки лісні 30, Дек. нараївський: Зербів 36.40, Крещівна 4, Дек. Новосільський: Богданівка 82, Гущанки 30, Дек. ожидівський: Бужок 10, Пітричі 20, Дек. олійський: Тростянець вел. 15, Дек. перемишлянський: Боршів 20, Дек. підгаєцький: Божиків 50, Вербів 25, Мужилів 20, Підгайці 99.35, Дек. поморянський: Богутин 40, Махніьці-Торгів 12.50, Дек. радехівський: Нестаничі 31.85, Оглядів 60, Дек. рогатинський: Конюшки 20, Дек. рожнітівський: Креховичі 38.95, Дек. скалатський: Жеребки кор. 23, Іванівка 23.40, Оріховець 20, Рожиска 20, Дек. стрийський: Братківці-Слобідка 20, Лисятичі гор. 20, Фалиш 19.95, Ходовичі 10, Дек. тухлянський: Волосянка 26.50, Опорець 32, Дек. унівський: Гологори 10, Гологори Воля-Жашків 11.50, Дек. ходорівський: Загірочко-Добрівляни 84.50, Помонята 20, Дек. щирецький: Гуменець 26, Поляна 15, Дек. янівський: Борки янівські і Ясниска 40, Дек. яричівський: Миклашів 20. — Разом вплинуло до Каси Гол Управи 2.176.54.

63. ЧЕРЕЗ ЕПИСКОПСЬКУ КОНСИСТОРІЮ В ПЕРЕМИШЛІ: Бобятин 9.95, Брунари 14.95, Букова 20.77, Варяж 29.80, Вишатичі 10, Вірхомля 20, Волосате 3.15, Гавловичі 3.15, Гаї нижні 13.90, Глудно 25.25, Гошани 16.99, Головсько 3.95, Девятир 4.95, Добра 43.62, Дубно 37.90, Жукін 31.55, Зіболки 7.95, Клоковичі 28.30, Коровиця 31.45, Кривеад Тісна 15.95, Лімна 24.95, Люблинець 53.80, Малковичі 10, Міжинець 18.25, Новиця 15.30, Ожанна 13.90, Олешиці 40, Острів 10, Передільняця 10, Полкині 11.45, Поляна 17.90, Порхник м. 57, Розсохи 23.16, Салаші 19.95, Тиневичі 8, Угерці мінер. 20.72, Угорки 20.47, Хорів 20, Шкло 17.95, Черхава 7.95. — Разом вплинуло до Каси ол. Управи 804.32.

Разом зложило дар на „коляду" 2.112 громад квоту 99.793·01 зл., 160 ам. дол., 5 австр. шіл. і 900 кг. збіжа. З того вплинуло до Каси Головної Управи „Рідної Школи" у Львові 65.905·39 зл., 160 ам. дол. і 5 австр. шіл., остало в касах Кружків „Рідної Школи" 33.827·42 зл. і 900 кг. збіжа, видатки Кружків „Рідної Школи" 60·20 зл. — Кружки та громади, які не зважаючи на упімнення не прислали до 8. IV. 1929 р. виказів чи зібраних грошей, не поміщені в повищому зіставленні. Із всякими реклямаціями і справками в справі коляди прохаємо звертатися прямо до Головної Управи „Рідної Школи". — Всім Вп. Жертводавцям і тим Прихильникам, що занялися збіркою, складає щиру подяку

ГОЛОВНА УПРАВА „Рідної Школи" Львів, Ринок ч. 10.

„Коляда" для „Рідної Школи" за останні два роки.

Нище подане зіставлення коляди на „Рідну Школу" за два останні роки є показчиком, як по- одинокі повіти виконали свій обовязок супроти „Рідної Школи":

ПОВІТ	Число громад в повіті	в 1928 р. зложило: громад:	в 1928 р. зложило: квоту:		в 1929 р. зложило: громад:	в 1929 р. зложило: квоту:		Різниця: громад:	Різниця: квоти:	
Бережани	74	39	1.282	86	47	1.709	58	8	456	72
Березів	56	4	113	47	9	191	71	5	78	24
Бібрка	91	68	2.307	60	43	2.259	92	— 25	— 117	65
Богородчани	37	17	949	28	20	960	27	3	10	99
Борщів	75	47	2.269	64	51	2.325	31	4	55	67
Броди	79	39	1.291	72	42	1.081	94	3	— 119	78
Бучач	87	27	2.116	85	47	2.837	97	10	721	12
Гвардійці	65	4	38	—	1	6	50	— 4	— 41	50
Городенка	30	53	2.908	86	31	2.376	85	— 22	— 532	01
			і 20 ам. дол.	—					і 20 ам. дол.	—
Грибів	—	3	92	57	2	41	—	— 1	— 51	57
Городок	70	29	815	67	26	657	29	— 3	— 158	38
Добромиль	96	27	1.060	03	28	1.137	83	1	77	80
Долина	87	39	1.960	99	51	1.965	11	12	704	12
Дрогобич	79	59	4.324	22	45	4.307	70	— 14	— 16	52
Дубно	—	1	10	—	2	192	40	8	182	40
Жидачів	74	31	1.264	38	56	1.929	65	25	665	27
Жовква	75	28	694	48	40	1 298	18	12	603	70
Заліщики	57	35	1.106	10	39	1.315	14	4	209	04
Збараж	60	57	2.315	—	59	2.450	14	— 1	35	14
						і 5 шіл.	—		і 5 шіл.	—
Зборів	33	20	360	09	19	465	80	— 1	— 95	29
Здолбунів	—	1	29	50	—	—	—	— 1	— 29	50
Золочів	89	35	1.176	63	45	1.309	97	10	333	34
Калуш	69	29	1.849	89	38	1.825	67	9	— 24	22
Камінка струм.	60	20	724	16	15	739	24	— 5	15	08
Коломия	58	43	1.836	39	39	1.417	29	— 4	— 419	10
Копичинці	53	38	2.243	77	36	2.346	29	— 2	— 197	48
Косів	42	36	1.779	05	24	1.076	67	— 12	— 702	38
Костопіль	—	1	20	—	—	—	—	— 1	— 20	—
Кременець	—	3	75		2	29	50	— 1	4	50
Львів місто і пов.	132	70	7.079	64	57	11.543	99	— 13	4.464	35
			і ам. д. 10 ч. к.	—		і 160 ам. дол.	—		і 159 ам. дол.	—
Лежайськ	—	1	211	70	4	264	85	3	53	15
Ліско	134	21	652	88	27	1.142	—	6	489	12
Луцьк	—	—	—	—	5	155	70	5	155	70
Любачів	66	20	369	61	26	563	98	6	194	37
Мостиська	78	30	1.024	38	40	853	85	10	— 170	53
Надвірна	53	30	1.193	94	33	1.834	34	3	640	40
Новий Санч	—	5	164	80	6	255	09	1	90	29
Перемишль	123	70	4.100	45	42	3.746	68	— 28	— 353	77
Перемишляни	69	30	1.294	36	40	1.420	52	10	126	16
Печеніжин	22	8	423	29	37	2 302	98	29	1.879	69
					4 корців	і 900 кг. збіжа	—		і 900 кг. збіжа	—
Підгайці	64	48	1.897	92	53	1.874	05	5	— 13	87
Рава руська	73	30	913	94	38	1.674	95	8	761	01
Радехів	56	36	1 029	67	43	1.532	84	7	502	17
Рогатин	100	64	3.050	88	73	3.203	75	9	152	87
Рудки	70	29	974	12	20	783	11	— 9	— 191	01
Самбір	87	39	1.700	49	23	1.099	96	— 16	99	47
Скалат	64	28	1.156	86	24	660	10	— 4	— 496	76
Сколе	51	59	3.251	94	37	2.196	55	— 22	— 1.055	39
Снятин	41	28	719	25	27	1.445	26	— 1	726	01
Сокаль	101	72	1.598	82	85	2.054	85	13	456	03
Станиславів	75	45	2.263	09	40	2.491	63	— 5	228	54
Старий Самбір	56	16	457	76	28	837	60	12	379	84
Стрижів	—	1	27	—	3	64	16	2	37	16
Стрий	53	29	1.943	95	38	1.736	31	9	— 207	64
Сянік	130	30	712	78	25	594	76	— 5	— 118	02
Теребовля	43	32	1.248	83	36	2.045	63	4	787	92
			і 1 ам. дол.	—						
Тернопіль	82	61	2.978	43	60	3.277	28	— 1	298	85
Товмач	64	43	1.438	—	24	954	8	— 19	— 483	19
Тур'я	74	16	748	66	25	1 155	53	9	406	87
Чортків	44	53	1.963	24	35	1.747	03	— 18	— 218	21
Яворів	70	39	1.130	46	41	1.122	79	2	— 7	67
Ярослав	109	30	1.103	21	31	1.211	08	1	107	87
Заточенці	—	10	285	80	17	337	22	7	51	42
Митр. Консист.	—	—	—	—	66	2.176	54	—	2.176	54
Еп. Конс. Перем.	—	—	—	—	41	8 4	32	—	804	32
Разом	—	1985	86.336 22 ам. дол. і 10 ч. к.	28	2112	99 793 160 ам. дол. 5 авст. шіл. і 900 кг. зб.	01	127	13.456 138 ам. дол., 900 кг. зб. 5 австр. ш. — 10 ч. к.	73

Замітка: Самі цифри в рубриці „різниця" означають + супроти минулого року.
Жертви, які в 1928 р. вплинули до консисторій, зачислені при дотичних повітах, а в 1929 р. виказані окремо.

З повищого зіставлення бачимо у загальному поступ. Число жертвуючих громад зросло з 1985 на 2.112; отже прибуло 127 громад, а жертвенність зросла о 13.456.73 зол., 138 ам. долярів, 5 австр. шіл. і 900 кг збіжа більше, чим минулого року.

Одначе не слід заникати очей і на відємні сторони: 25 повітів жертвувало цього року 5.869.47 зол. і 20 ам. дол. менше, чим минулого року. При цьому жертвенність деяких повітів не відповідає їхньому числу громад населення та матеріяльної спроможности, як: Богородчани, Броди, Городок, Добромиль, Заліщики, Збораів, Золочів, Калуш, Камінка Струм., Коломия, Косів, Ліско, Любачів, Мостиска, Перемишляни, Підгайці, Рава Руська, Радехів, Рудки, Самбір, Скалат, Сколе, Снятин, Старий Самбір, Стрий, Сянік, Товмач, Турка, Чортків, Яворів, Ярослав; їх всіх побив найменший і найбідніший повіт Печеніжин.

Маємо надію, що жертвенність в краю на „Рідну Школу" зросте в часі Великодних Свят, а ті повіти, де сьогорічна коляда „не дописала", матимуть змогу доповнити свою жертвенність відповідно збільшеною „писанкою".

Ч. 2491. У Львові, дня 8. квітня 1929.

Правильник збірки на писанку для „Рідної Школи".

Коляда і писанка це традиційні дні „Рідної Школи", в яких всі Українці й Українки, українські товариства, кооперативи, організації і підприємства складають з нагоди Великого Празника почесні дари для „Рідної Школи".

Щоби „писанка" для „Рідної Школи" дала як найкращий вислід, належить придержуватися слідуючих правил:

1. Кожний Повітовий Кружок згляднo Повітовий Союз Кружків „Рідної Школи" внесе негайно подання до свойого приналежного староства о дозвіл на прилюдну збірку на „писанку" для „Рідної Школи" та доложить всіх старань, щоби староство такий дозвіл фактично уділило.

2. Зорганізує збірковий апарат на місцях, поручаючи цю почесну працю передусім місцевим Кружкам „Рідної Школи". — По тих громадах, де нема місцевих Кружків „Рідної Школи" або де вони з якихнебудь причин несправні, настановлять Повітові Кружки згляднo П. С. К. „Рідної Школи" чесних Мужів Довіря, які переводитимуть збірки з їх рамені і то в першій мірі з представників українських організацій як: Читалень, Лугів, Соколів, Кооператив, Жіночих Організацій і т. п., а тільки тоді, як таких організацій нема в громаді або неможливо було б з ними зговоритися, то заангажувати до цього иншого чесних громадян(ок).

3. Повітові Кружки згл. П. С. К. „Рідної Школи" вестимуть точну евіденцію установ та осіб, яких уповноважнено переводити „писанку" на „Рідну Школу" та ліст, які треба наперед понумерувати.

4. Збірки переводити на листи, вписуючи місцевість, імя і назвиско кожного жертводавця, квоту жертвовану в грошах та скількість жертвованих натуралій: штук чи кіп нець, збіжа в літрах, кільограмах і т. п.

5. Якщо зібрано які натуралії, то їх продається в кооперативі, зазначуючи на листі за яку ціну скільки чого продано, що потверджує купуюча сторона на тійже листі.

6. Гроші враз із збірковими листами передається Повітовому Кружкові чи П. С. К. „Рідної Школи" за посвідкою.

7. Ніякий Кружок не є уповажнений заряджувати збірки з нагоди „писанки" на „Рідну Школу" чи інкасувати її ані в цілости ані частинно на области другого Кружка чи другого повіту.

8. Хоч якесь староство відмовилоб дозволу на прилюдну збірку (квесту від хати до хати), то ніхто не має права заборонити комунебудь добровільно жертвувати на „Рідну Школу". — На такий випадок зводить духовна й свіцка інтеліґенція а також свідомі мішане, селяне та робітники освідомити в тому напрямі найширші верстви нашого громадянства і подбати, щоби всі наші Товариства (Читальні, Луги, Соколи), кооперативи, церковні брацтва і сестрині, підприємства й організації та поодинокі громадяне переслали окремо чи збірно маніфестаційно більші квоти чеками „Рідної Школи" чи переказами прямо до Головної Управи „Рідної Школи" у Львові, Ринок ч. 10, та повідомили про це приналежний Повітовий Кружок згл. П. С. К. „Рідної Школи".

9. До „писанки" для „Рідної Школи" належать доходи зі „свяченого", які уладжують ріжні товариства і організації та з усяких театральних вистав, концертів, чайних вечерів і т. п. улаштувань в місяці травні (маю) ц. р.

10. Священики, Кружки „Рідної Школи", товариства, організації, поодинокі громадяне та свідома молодь всіми силами подбають про це, щоби ВЕЛИКОДНІ СВЯТА СВЯТКУВАТИ БЕЗ АЛЬКОГОЛЮ (себто: без спіритусу, горілки, пива, вина, коняку, руму, гараку, сливовиці, лікерів і розолісів), чим заощадимо здоровля, гроша, ріжних святочних авантур, які потягають за собою убийства, каліцтва та кінчаться судовими процесами і криміналами.

Замість алькогольних напитків повинна на святочному столі кожної української хати красуватися артистично виконана карта „Рідної Школи" звільняюча від алькогольних напитків, яку можна набути в Кружках, або прямо в Головній Управі „Рідної Школи" у Львові, Ринок ч. 10. за попереднім зложенням відповідного датку. Ціна на таку карту довільна, одначе не менша як 2 зол.

Розпродажею протиалькогольних карт приймаємо занятися вчасно перед святами і негайно переслати Головній Управі „Рідної Школи" узискані гроші, та поіменні викази осіб, що набули карти та висоти зложених ними квот для оголошення в пресі.

11. Акцію „писанки" для „Рідної Школи" починати вже в Цвітну Неділю, продаючи шутки на дохід „Рідної Школи" та збираючи жертви при св. Плащівниці а опісля в часі Празника Воскресення Христового і взагалі в травні та до кінця травня ц. р. переслати всі гроші і зіставлення по повітам і громадам Головній Управі „Рідної Школи" до своечасного оголошення.

12. В зіставленнях „писанки" для „Рідної Школи" по громадах подати імена осіб, груп товариств і організацій, які доложили найбільше труду, щоби „писанка" для „Рідної Школи" дала як найкращий вислід.

Надіємося, що в загальному виказі „писанки" на „Рідну Школу" не буде бракувати ні одної української громади та організації, а вислід „писанки" стане для нас мірою вартости даної области та даних осіб.

ГОЛОВНА УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ":

Ілля Кокорудз вр. голова. Теодор Мартинець вр. секретар.

Накладом „Рідної Школи".

З друкарні Вид. С-ки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 84 (11.425). Львів, вівторок 16. квітня 1929. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Зворотна точка?

Львів, 15. квітня 1929.

Саме тоді, коли держави середущої Европи: Німеччина, Австрія й Польща — переходять важкі кризи з глибоким суспільно-політичним підкладом, на широкому світовому горизонті підготовляються зміни далекосяглого значіння. З них на перший плян вибивається заповідь визнання Америкою de iure радянського уряду і навязання дипльоматичних та правильних господарських взаємин із Рад. Союзом.

Коли мати на увазі, що Зединені Держави є досі єдиною великодержавою світа, що послідовно негативно ставилися до сучасних володаїв Кремлю, коли зважити, що Кулідж рішучо відкидав думку про визнання рад. уряду, то заповідь Гувера є не лише сенсацією, але кроком такого перспективного значіння і консеквенцій, яких ми покищо не можемо собі уявити. З моментом визнання рад. уряду Америкою зненавиджені і проскрибовані більшовики дістають — так сказатиб — світово-громадянську санкцію. Крок Америки, крок практичних, холодних і вирахованих енкесів, безпосередньо незданих на заску радянського ринку, крок американців, далеких від безпосереднього примусового положення і вільних від яких-небудь сентиментів, рішений після дуже довгих вагань і холодних розглядів та студій і всесторонніх оцінок — буде кроком незвичайного значіння. Це буде своєрідне заведення до спільного знаменника американського практицизму і радянського реалізму, поки-що експериментального. Розуміється, що з розвитком радянсько-американських взаємин безнастанний, змінний радянський експериментализм, особливо в господарській ділянці, мусів би перейти в стан означеної стабілізації. Визнання рад. уряду і навязання безпосередніх взаємин у дальшій консеквенції моглоб довести до поширення німецько-радянського порозуміння і на Америку. Порозуміння володаря найбільших континентальних просторів (Рад. Союзу) з дорастаючою великою і свіжою морською силою та посідачем найбільших наявно-плавких, грошевих засобів (Америки) з включенням до цеї „антанти велитнів" Німеччини з її енергією, винахідчивістю, знанням і працею — це булаб така великанська могутність, якої не знала ще історія. „Антанта велитнів" розпоряджалаб трьома частинами світа: Европою, Азією й Америкою, великими океанами, найчисельнішою людською масою, найбільшими матеріяльними і всякими іншими засобами. Це булаб сила справді глобальна, головокружна, певна й непохитна гарантка мира, розуміється, — „мира велитнів".

Сьогодні є це ще пісня будуччини, але по всім познакам воно до цього йде. Ясно, що ці здвиги на трьох континентах мусять тривожити Англію, над якої світовим панованням затягається сумерк, як імла над містом-великаном Льондоном. Процес постійного усамостійнювання кольоній в домінії, розпряжність Імперії, загроза Америкою англійських впливів на Тихому Океяні, значна програма на китайському терені і безвинні турботи в Індіях та страшна суспільна недуга в самій Англії — безробіття — ось що вантажем журби налягає на Англію, що находиться напередодні виборів. Без сумніву, заповіджене визнання радянського уряду і можливість радянсько-німецько-американського порозуміння, навіть після доби ще нових хитань, мусить витиснути своє тавро на англійських виборах. Від висліду цих виборів залежатиме, чи назріваюче порозуміння трьох велитнів буде приспішене, чи відсунене, або навіть унеможливлене, себ-то чи будучий англійський уряд закине систему поодиноких пактів із поділом впливів в Европі між Льондоном і Парижем, чи навяже до якоїсь загальнішої концепції в перетворенням, доповненням, уактивненням і оживленням досі пасивної й мертвої Ліги Націй.

Осередньою віссю, довкола якої вертиться виборча пропаганда й кампанія, є питання безробіття та його позитивного вирішення. Провідники всіх трьох партій: Болдуїн, Льойд Джордж, Ґрей (аскітсько-ліберальна група) і Мекдональд — всі вони обіцюють полагодити квестію безробіття. Поза цею найважнішою і найнебезпечнішою внутрішньою проблемою на перший плян висувається справа шляхів британської закордонної політики. Консерватисти обороняють свою дотеперішню лінію в закордонній політиці, що основується на концепції пактів. Негативно ставляться вони до привернення дипльоматичних взаємин з Рад. Союзом, вказуючи на революційні акти в Індіях, за якими вони підозрівають більшовицьку роботу. Ліберали й лейбуристи різко осуджують консервативну закордонну політику, називаючи її нездарністю найгіршого роду. Система пактів роз*єднує*, а не з*єднує* народи, ставлячи їх по противлежних сторонах. Англьо-французька умова про морські й сухопутні збройні сили погрожує Англії великими небезпеками. Тому треба вернути до політики порозуміння, до політики поширеного Льокарна та змагати до загальної безпеки і відновлення англьо-радянських взаємин.

На тему висліду червневих виборів в Англії пророкується багато, а все промовляє за тим, що уряд і політика одної партії є виключена. Можливий буде тільки уряд консервативно-ліберальний або лейбуристсько-ліберальний. Але саме від цеї альтернативи залежатиме зміст і напрям британської політики, а також зворотна точка в світовій політиці.

Боротьба за репараційні міліярди.

Берлін, 11. квітня 1929.

I.

Вирішення репараційної проблеми матиме для дальшого укладу европейських відносин незвичайно важливе значіння. Таксамо в економічній площині як і політичній. Нас цікавить в першу чергу політична сторінка питання, бо саме в тій точці репараційна справа набирає значіння, коли дивитись на неї також з української точки погляду. На перший погляд, ціла ота проблема моглаб нам бути байдужа. Особливож сердечно байдуже моглоб нам бути скільки міліярдів німці будуть примушені заплатити аліянтам і скільки міліярдів аліянти заплатять Америці. Для нас суть справи лежить в іншій площині. Річ в тім, що обговоривши та усталивши поміж собою всі справи, звязані з проблемою репарацій та міжаліянтських воєнних боргів, великі держави будуть мати вільніші руки в *політичному відношенні*. Щойно на тому підложу в Европі може прийти до усталення певної означеної міжнародньої системи, *до витворення біляпсу европейських політичних сил*. І саме тут починається також наше активне заінтересування. Таке силовополітичне збіляпсування Европи важне і бажане для нас тим більше, коли на справу дивитись з перспектив версайсько-поанкарівської системи.

Ми ані на хвилину не повинні про це забувати, що над нашою всенаціональною справою тяжить не лише той чи інший чужинний наїзд, але також і передовсім ціла міжнародня *система поанкаризму*. Та система є радикально ворожа нашій соборній справі. В перспективах нашого будучого нам ходить таксамо про Бесарабію, Буковину, Закарпаття і т. д. як і взагалі про цілий комплекс українських земель, звязаний нині політично зі „західною Европою". Не забуваймо ані на хвилину, що істнування Малої Антанти як одної із виявів системи поанкаризму є для нашої національної справи таксамо вороже і загрожливе, як і всі інші засоби, якими поанкаризм притічув можливости нашого майбутнього. Ось так проблема нашої будуччини зможе бути позитивно вирішена при передумові *розбиття цілої тієї системи*, а не тільки її поодиноких складових чинників.

Це може статись — як сказано — тільки при передумові силовополітичного збіляпсування цілої Европи, тільки тоді, коли в европейській політиці витворяться обективні умови, щоби з часом між остаточно оформитись певний державний силовополітичний комплекс як противага системі поанкаризму. Одначе одною із дальших передумов для такого европейського збіляпсування в вирішення проблеми репарацій і міжаліянтських боргів. Ця невирішена справа звязувала політично руки цілій Европі, не давала їй оформитись у певні ясно розмежовані силовополітичні комплекси і не дозволювала передовсім остаточно усталитись т. зв. системі ревізіонізму, яка нині має найбільше потенціяльних можливостей, щоби заголом перетворитись у систему противежну поанкаризмові.

Підходячи політично до справи слід стверднти, що вирішення репарацій звільнить передовсім европейським потугам звязані досі руки. Репараційна конференція усталить ясну програму вирівнування взаїмних залеглостей. Та програма буде довгий час льояльно виконувана. Про це вже дбатиме Америка, якій важно отримати свої гроші. Але разом з тим справа боргів стратить свою безпосередню гостроту. Люди вже раз нарешті знатимуть, на чім стоять. Міжнародне упорядкування *економічних справ* виведоміть у тим більшій мірі европейські політичні сили. Саме в цьому лежить вага репараційної конференції також і для нас. Хоч ніби безпосередньо незаінтересовані, ми маємо проте всі дані стежити за розвитком репараційної конференції не менше пильно як усі інші нації. Як сказано, від висліду цеї конференції буде в значній мірі залежати дальше оформлення европейських міжнародніх зовнішньополітичних відносин. Наша справа є нерозривне звязана з розвитком тих відносин; але на їх оформлення вплинуть в першу чергу практичні результати репараційної конференції.

II.

Політика німецької делеґації є на тій конференції незвичайно проста і справа через ту простоту дуже вручна. Уже на самім початку засідань німецький заступник д-р Шахт предложив конференції цілий рял рефератів, в яких річево представлений економічний і фінансовий стан Німеччини. Ось вам — мовляв — обективні дані, робіть в них висновки і судіть *самі* про нашу платоздатність. Це тактичне німецьке посунення здобуло Німеччині вже з самого початку дуже сильні позиції, через те, що приневолило аліянтів перших поставити числа. Одначе ті числа не могли виходити поза дійсну німецьку спроможність. Реферати д-ра Шахта були так залишились ще досі одною з причин значного французського пресового обурення. Одначе вирішення самих тільки німецьких репарацій не вирішує замотаної справи усіх міжнародніх довжних відносин, викликаних війною. Разом з тим, німецька репараційна справа є так тісно звязана з міжаліянтським воєнним заложженням, що ті проблеми можна вповні вирішити тільки разом. З цього знатоки здають собі справу. Осьтак, вже на самім початку конференції справу поставлено на ту ширшу базу.

Проект великого репараційного банку якраз і був висловом тенденції, щоби всі ті справи вирішити поголовно. Одначе так широко закроєна проблема вимагала свого часу на те, щоби назріти і прибрати форми певних означених проектів. Тим можна собі до певної міри пояснити сильне затягнення конференції. Як перший із тих проектів вирину план великого репараційного банку. Тимчасом коментарі европейської, особливож англійської преси, що підялись довкруги цього проекту виявили наглядно, що так широко закроєна справа ще до вирішення не назріла, що вона потребує часу, дуже богато часу. Оуен Юнґ — цей проект вийшов, як відомо, з американських кол — зрозумів некорисність ситуації і повів конференцію так, що справа перейшла на дебати і в комісіях. Таким чином перейшли туди на розгляд проблеми трансферу, комерціялізації, річевих від шкодувань і взагалі методів і засобів репараційних плат. Коли нарешті після кількатижневих дебат виявилося, що справи в тій найширшій формі не можна буде покищо вирішити, в центр дискусії знова станула справа самих тільки німецьких репарацій, але без того, щоб їх в даний момент звязувати зі справами міжаліянтського заложження. Саме в тих днях мова про усталення висоти і т. зв. „ануїтетів", отжеж розложення вім. репарацій на цілий рял літ.

Коротко перед латвійськими сеймами віменські вірителі вручили з-ру Шушнігові меморіял з у-сказанням певних вимог і напрямних у своїй діяльности. Але ось що не вдалося. Після цього з-р Шушніг почав переговорювати з поодинокими репрезентантами меншостевого конгресу. Кожна з тих делегацій представила німцям свої претенсії домагаючи більші йому суми на власну руку, без порозуміння з іншими. Коли не сталось Отто Юст провів Шушніга зразу усе не разом. Але „усе ще" мало вистачати більше собі від віденців американці, англійці, італійці і бельгійці, великої абсурдну суму, яка збентежила самих тих вірителів. Тоді почалась помалій гідна більша продовжується ще й досі. Вірителі випросили, так сказати, німців за двері і почали перебалакувати поміж собою, хто і наскільки має зменшити свої окремі претенсії, щоби зрештою дістати загальну суму реально для німців виносливу. Чим далі, тим більше ота вірительська „банда" помічає набирати прикрих вілком оригінальної справи. Ніхто не хоче обмежити своїх претенсій. Це в стан ревалюційної конференції в останніх днях. Німці стоять рогом на боні і жлуть аж доки вірителі не погодяться поміж собою щодо висоти їхніх окремих претенсій. Та це „готовання" може тривати не дуже довго, а тимчасом французька преса втаїнє прозвиниа конференції Оуена Юнга за його конференційну тактику, яка фактично скоплює тільки німецькі позиції.

Зенон Пеленьський.

За океаном.

Школа Авраменка в Філядельфії.

У вівторок дня 5. березня н. р. відомий учитель українських національних танків, п. Василь Авраменко, завів науку в Філядельфії. Наука ведеться у великій салі „Товариства Героїзм" при Франклин Ст. До науки зголосилось кількадесять учеників. Це молоді наші школярки і школярі, які прийшли зголоситися з батьками або із старшими сестрами та братами. З ними відбув Авраменко першу лекцію. Не лиш дітвора, що вчилася, але й та, що приглядалась, а також і старші були захоплені наукою і першими успіхами дітей в танковому вишколі.

Відзначення українського артиста.

Українського музика-скрипака п. Романа Придаткевича заангажовано недавно на учителя в загально відомій Академії Музики Зекер-Гая у Філядельфії. Цей музичний інститут є третьою найстарішою музичною Академією в Америці, якої вплив і репутація виходить далеко поза Філядельфію. Таким чином заангажування п. Придаткевича до цієї Академії є не тільки признанням для його знання і таланту, але й свого роду відзначенням українського музика, що видав уже в Америці кілька музичних композицій на скрипку (у видавництві Едварда Шуберта і Ко. в Нью Йорку).

Радянська Україна.

Друга українська пересувна опера.

Свого часу повідомляли ми за радянською пресою і писали в розмові з п. Антоном Рудницьким, диригентом харківської державної опери, про те, що крім трьох українських опер в Харкові, Києві та Одесі зорганізовано на Україні четверту пересувну оперу, що має обслуговувати в першій мірі мистецькі потреби великих українських робітничих осередків. Тепер довідуємося з радянської преси, що на Україні приступлено до формування п'ятої в черги опери, а другої з черги пересувної, що має обслуговувати передовсім більші міста Правобережжа. Організація цієї другої рухомої опери посунулася вже так далеко, що в травні почне вона свою працю в Вінниці інавгураційною виставою. В репертуарі нового оперового театру готові покищо такі опери: Тарас Бульба, Кармен, Аїда і Фавст. Опера буде мати ансабль 120 співаків і акторів.

Робітнича консерваторія.

В Харкові повстала нова музична установа, а саме українська робітнича консерваторія. В ній заступлені усі ділянки музичного знання, як теоретичного, так і практичного. В програмі навчання є й відділи науки на народніх інструментах, як бандура, кобза, гармонія, балалайка та інші. Позатим є відділи навчання на скрипці, віолінчелі, флеті, трубах, обоях і т. д. Вчать там також сольового співу. Попри інші теоретичні предмети викладають історію музичної культури. В інституті вчаться: робітники, що їх висилають на науку професійні союзи — і вони платять 3 відсотки своєї заробітньої платні за навчання, і робітники, що самі хочуть набути музичного знання без допомоги профсоюзів — і вони платять по 6 відс. своєї заробітньої платні.

Академія Наук

Ювилей Академії Наук пройде цього року без окремого святкування. Святкування ювилею відложено на травень 1930 р. Президія Академії звернулася до Народнього Комісаріяту Освіти УСРР з проханням, щоби він вернув і переслав для Академії до 1. червня н. р. 110.000 крб. на підготовчі праці до ювилею та на ювилейні видання. — На одному з останніх своїх засідань рішила Президія Академії ввести у всі свої видання новий, затверджений урядом УСРР правопис.

Математичне Товариство в Києві.

Цими днями — повідомляє „Пром. Правда" з 11. ц. м. — відбулося в Києві організаційне засідання київського математичного товариства. На ньому вибрали тимчасову президію товариства, до якої ввійшли академики: Граве, Крилов і Пфейфер та професори Кравчук і Можар.

Кабінет антропольогії.

При Українській Академії Наук істнує кабінет антропольогії ім. Федора Вовка. Він розвиває працю в двох напрямах: спеціяльної антропольогії та історії. Щодо антропольогічних дослідів то кабінет має завдання простудіювати передовсім антропольогію українського народу. Досі появилися з тієї ділянки праці про Поділля та Кубань. Рівночасно веде кабінет досліди і над татарами та болгарськими кольоніями в Криму. Цього року співробітники кабінету будуть вести дослідну працю в районі Дніпрельстану і на Кубані серед тамошніх татар.

Вистава книжкової графіки.

Музей українського мистецтва в Харкові організує виставу сучасної української книжкової графіки за час від 1923 до 1928 р. Досі зголосили свою участь у графіці крім поодиноких мистців-графіків також видавництва, а саме: Державне Видавництво України, Книгоспілка, Рух та інші.

Смерть нашого дослідника.

У Києві помер на днях у 63 р. життя Гнат Павлович Житецький, що відлавна нездужав чахоткою. Він був сином відомого фільольога та етнографа. Уродився в Камянці Подільськім, де його батько був учителем гімназії. Університет скінчив у Києві, довший час учителював у Петербурзі від 1890 до 1918 р., а від 1918 р. постійно жив у Києві.

Тут працював він при організації „Всенародньої Бібліотеки", що згодом стала великою державною інституцією і завідував відділом рукописів „Всенародньої Бібліотеки України".

Гнат Житецький, що від 1896 — 1903 був секретарем редакції „Київська Старина" і вів там відділ української та російської історії, розсипав за все своє життя сто кількадесять фахових і популярних розвідок. Від хвилини заснування журналу „Україна" він став його одним із найактивніших співробітників. У 1919 р. він заснував „Книжний Вістник" при Українській Академії Наук і був співробітником російської „Великої Енциклопедії".

Ліга Націй в Мадриті.

Еспанський уряд робить приготування для прийняття представників Англії, Франції, Італії, Німеччини, Польщі, Японії, Кубн, Фінляндії, Канади, Чіле, Румунії, Персії та Венезуелі, які приїдуть із кінцем травня у Мадрид на сесію Ліги Націй, що визначена там на 10. червня. Дня 6. червня буде в Мадриді засідання меншостевої комісії при участи представників Вел. Британії, Японії та Еспанії. Між іншими визначними політиками сходяться в Мадриді Бріяна та Штреземана. Колиб Штреземан не міг приїхати, заступить його канцл. Мюлер. Сесія потревае з тиждень. Еспанський уряд віддав для членів Ліги будинок сенату, який тепер реставрують.

Із членами Ради Ліги приїде у Мадрид ген. секретар Ліги сер Ерік Дрюмонд і голова кількох секцій, передовсім меншостевих. Від еспанського кордону закордонні представники їхатимуть окремим поїздом. Уряд організує різні „атракції" на приїзд гостей.

—o—

ВОЛОДИМИР БІРЧАК.

БЕЗЖУРНІ ДНІ.

34)

Оповідання.

(Продолжения)

Сотрудникова була неприсутня, а неприсутніх усе б'ють. І ось тепер не тільки що на неї звалено всю вину, а ще й дістається їй за другий й ніс, ще більше за довгий й язик. Ніна Іванівна щихала той цілий день, бо тільки й про неї, й язик, й нетакт, й сварливість, й обмовність, й злість і злобу йшла річ. Бідна сотрудникова! Не досить, що нещасно кохалася в поезії, а ще й на неї звалено всю вину!

Обід — то був раз обід! І хоч не варений для Грицька і Стецько, то Грицько і Стецько змагалися його не з гіршим апетитом.

— Грицьку! — промовив Стецько по обіді. — Обід був дуже добрий, але цей обід і події двох останніх днів учить мене якнайпереконливіше, чим звичаєві пільности і вигоди в житті. Що вчора було підле і гидке — не нині добре, величаве! Значить...

— Завтра знов змінитись може світ — докінчив Грицько.

— Отже? — питав Стецько далі.

— Нічого далі! — відповів Грицько.

— Рятуй мене! — докінчив Стецько. — Плетуть далі, поки ціла світ не сбрешеться і всім знов не сподобається все їй вигідне. І чи втекти або вступити — це теж дилема!

XXVII.

Того дня сталася ще радощів на прикрощах в Переліпці ще одна: як не вовтузилась сорока і стала скреготати. Пані-матка глянула у вікно і промовила поважно:

— Будуть гості!

Син-гімназист став сміятися.

— Мамця сидять усе на селі і вже стали забобонні, як Магда або Феся.

— А ви в школах дуже вчені! Все у вас неправда, а правою тільки те, що докажеш розумом. А всеж багацько є річей на світі, яких не збагнеш розумом. І Шекспір казав, що багацько є річей, про які не снилося й фільософам.

— Але про сороку, що віщує приїзд гостей, не снилося й Шекспірові. Бо по правді, що може знати сорока про гостей, які мають приїхати? Яка тут зависть? Який то дяр має сорока? Різними питаннями займається наука — став розводитися син, гімназист, що йшов тепер до осьмої класи. Він читав уже багацько... вже мав свій наскрізь націоналістичний світогляд... І ось тепер став запально боронити науки — проти сороки.

Пані-матка слухала й не слухала — була розгнівана, що син хотів її вчити. В природі є „щось", чого людина не в силі збагнути, не в силі й виясити. Коли сорока скрегоче на воротах — це без сумніву гості, коли не нині, то напевно завтра, або пізнавтра... Але напевно...

Син доказував своє. А коли пані-матка сказала, що нині такі часи настали, що курятко хоче бути мудрійше від курки, син потакнув і став доказувати, що інакше воно й не може бути, бо інакше було би світ не вперед, а назад. Пані-матка вже не слухала нічого й подалася в кухню. Вихопить у дворі — а на столі сидить кітка й лиється, рев дітям, то знов правою ніжкою. Пані-матка плескує й урядницю вернула знову в кімнату. Покинула сина, зайшла до кухні й поглянула на кітку.

— Ось бачиш, що вийде на моє! І кітка мнеться! Побачиш, чия буде правда — твоєї дурної мами, чи її премудрого сина?!

Правда, ні до обіду, ні по обіді не приїхали ніякі гості і син уже ликував. Аж ось під вечір заторохкотів візок на дорозі і Грицько та Стецько були вже тут. Вернули з Болотниця.

— От бачиш, сину, що я дещо знаю! — промовила пані-матка до сина. А до гостей каже: Я сполівалася вашого приїзду, бо від самого ранку милася кітка.

Грицько і Стецько були нині в доброму гуморі й весело оповідали про те, що пережили. І про крапку, і про гру в карти, при якій вони показалися майстрами, і про те, як вони злізли з воза... Їх оповідання виходили повні образовости й коротких досадних порівнань.

— Котраж то була Ксеня, пане Грицьку? — питала пані-матка. — Не знаю я їх усіх, але дещо ви самі мені росказували, дещо знаю в ваших поезій. Чи це не та, що ви до неї співали:

І знов мені страху наніс
той ніс, той ніс!
І знов не можу спати:

Але Грицько відпекувався, що він, як же, таких поезій не писав і ніколи в ній не любився. Одначе йому ніхто не вірив. Пан-отець промовив поважно:

— Я стану в обороні пана Грицька. Він стільки мав тих любовних історій, що й сам їх не пам'ятає! Чогож хочете від нього?

— Гарно ви мене бороните, пан-отче! — сміявся Грицько.

(Продовження буде.)

Нова комедія в справі роззброєння.

Цими днями в Женеві після року бездіяльности знову зійдеться комісія для розгляду справи роззброєння. Вже два роки тому вона виробила проект умови в справі обмеження збройнь; цей проект мав бути основою для дальшого обговорення, одначе досі до цього обговорення ніяк не могло прийти, не зважаючи на всякі постанови в цій справі. Тому на останніх зборах цієї комісії німецький делегат зложив формальний протест проти такого зволікання справи, а німецький канцлер на тих самих зборах заявив, що умови для осягнення першого кроку в справі роззброєння, себто доведення до обмеження нових збройнь, є сприятливі. Тому він просив установити відразу час скликання нової конференції в справі роззброєнь. Одначе збори прийняли зовсім іншу резолюцію, якою уповноважнили провідника підготовчої комісії скликати нові збори по можности на початку 1929 р.; в цій резолюції не було ні слова про скликання конференції в справі роззброєння, але цілу справу узалежнено від порозуміння між великими морськими державами в справі будови воєнної фльоти. При голосуванні Німеччина й Угорщина здержалися від голосування. Ця резолюція означала повну капітуляцію Ліги Націй. Покищо, невідомо яка буде програма нарад на нових зборах підготовчої комісії в справі обмеження збройнь. Але не підлягає сумніву, що деякі держави будуть знову старатися, щоби не допустити до розгляду проекту про роззброєння.

Другий інтернаціонал, що підтримує акцію за роззброєнням, висилає окрему делегацію з Брукером на чолі.

На злобу дня.

75-ліття одного патенту.

Дня 20. квітня минає 75 літ від видання цісарського патенту з того дня 1854. № R. G. D. ed., якому ми повинні присвятити увагу. Не знаєте, що це за патент? Вже те саме, що він виданий в часі найбільшої реакції в Австрії, в часі строгого абсолютизму, говорить богато про нього. Та коли ще й того не розумієте, то попробуйте заспівати прилюдно якусь „неблагонадьожну“ пісню, а познайомитесь з ним у короткому часі в старостві, а вам вимірять на памятку 50 зол. кари. Здається, що патент цей мав і за небіжки Австрії і тепер має найбільше приложення в Галичині.

Говорять, (того історично не дасться провірити) що покійний цісар Франц Йосиф, як підписував той патент мав сказати: „дас іст безондерс фір майне лібен Рутенен бештімт“ (це особливо призначене для моїх коханих русинів). Чи правда це, чи ні, не знати, але історія ці слова потвердила.

Як це неюристам зясувати? Ось так: Карний закон з р. 1552 треба уявити собі, як стільки мішків, скільки є §§. у ньому. Кожний людський гріх має призначений для себе мішок, куди його прокуратори складають. Отже у два роки пізніше справила собі Австрія ще один запасний мішок для тих людських прогрішень, для яких в карнім законі немає мішка і написала на ньому пламенними буквами: ціс. патент з 20. квітня 1854. № 96.

Цей патент містить в собі один страшний параграф № 11. У всіх засудах його прочитаєте. Це, так сказатиб, по модерному, дуже чутлива антена, котра переймає всі негармонійні звуки і увіковічнює їх в записнику сторожа прилюдного безпеченства, який знову передає їх повітовому староству.

От що значить цей патент! Сімдесять пять літ минає, як той патент збудувала могутня Австрія, вона розвалилась, а патент стоїть як дріт і опікується нами, і стоятиме так довго, як довго ми будемо жити на тій території, де цей патент обовязує.

Цей патент перебрала по Австрії Польща. І колиб ми домагалися його скасування як абсолютистичного пережитку, то нам, цілком слушно, сказалиб: „не ми його видумали, лише ваша небіжка Австрія, котра і вас українців видумала і створила — чогож хочете?“

Цей аргумент вважаю за влучний. Нічого нам робити, лише скоритися перед законом, а щоби виявити свою пошану для нього, відсвяткувати 20. квітня 75 літній ювилей.

Програму ювилею подав би я таку: Богослуження з панахидою за душу покійної Австрії і прощення гріхів відомих і невідомих, а при кінці відспівання многоліття для патенту. Влаштування популярних академій, на яких треба людям пояснити, що таке цей патент і яка його сила. Можливо, що по відсвятованому ювилею, цей патент буде хилитися до занепаду, як це звичайно бувало по ювилеях, не зважаючи на многоліття.

Андрій Чайковський.

Спір за південний бігун.

Англьо-американське непорозуміння з приводу виправи Бирда.

Між Зединеними Державами Північної Америки та Англією почався спір за те, кому належить область південного бігуна. „Ексчендж Телеграф“ повідомляє з Вашінгтону, що американський державний департамент готує ноту до Англії, в якій Зединені Держави зовсім формально хотять проголосити своє право володіння над областю південного бігуна. Ця справа стала актуальною з огляду на теперішню американську експедицію Бирда на південний бігун. Коли Бирд вибирався в дорогу, англійський уряд передав у Вашінгтоні ноту, в якій уділяв Бирдові позволення поїхати на південний бігун і перевести там наукові досліди. Американський державний департамент побачив у цій ноті змагання англійського уряду укріпити за собою право володіння над областю південного бігуна. Тепер американський уряд хоче вислати до Англії протест проти її претенсій до них просторів земного глобу.

До цього дипльоматичного спору за південний бігун треба зауважити, що область південного бігуна в 19 і біжучому столітті відкрили й досліджували англійські дослідники — Рос, Грегем, Шеклетон і Скот, так, що Англія має досить моральне право на цю область.

Закарпаття.

Характеристична ухвала.

Виконавчий комітет трудової партії Закарпаття ухвалив відкликати свого посла Кирила Прокопа з аграрної фракції, доручивши йому зголосити своє приступлення до фракції народніх соціялістів. Орган трудової партії „Русская Земля“ пояснює цю ухвалу тим, що тепер партійні керманичі вирішили в культурних справах, а головно щодо мови, покинути думку про ширення москвофільства та російської мови на Закарпатті і стати на грунт признання української мови, як мови всього населення цієї країни. Як зазначує ця газета, політичний спір між Україною та Росією вир'шується в Москві та в Київі, а зовсім не в Ужгороді, і тому суперечки про мову, які забирають багато часу та енергії, мусять бути припинені. Тим більше, що ці суперечки навмисне підтримує Прага, щоб тим лекше вести чехізацію населення Закарпатської України.

Нові шкільні будинки.

Міністерство освіти в Празі на міжвідомчій нараді перевело ухвалу щодо будови нових шкільних будинків на Закарпатській Україні. Ухвалено на початку найближчого шкільного року збудувати 36 народніх шкіл та 6 шкіл виділових (з українською мовою навчання). Для підготовки дітей дошкільного віку має бути розроблений докладніший плян будови приміщень для підготовчих шкіл, з яких діти могліб переходити до народніх шкіл уже з деякім знанням.

Недостача лікарів.

Останніми часами багато лікарів, що служили при громадських та державних шпиталях на Закарпатській Україні, не могучи вижити з тої мінімальної платні, що вони її діставали на терені, на якому повсякчасно вибухають пошесті, покинуло свої місця та перейшло до приватної практики. На ургенси з Ужгороду міністерство народнього здоровля в Празі нарешті годиться підвищити платні лікарям та управильнити умови праці по шпиталях.

В погоні за заробітком.

Тому два тижні, спочатку в чеській, а потім і в краєвій пресі, подано вістку, що Німеччина потребує 100.000 полевих робітників, яких вона має завербувати в Чехії. На цю вістку тисячі дорослих селян та селянок Закарпаття рушили до Праги, де, як вірили, знаходиться централя, що відправить їх до місця роботи. Якеж було розчарування тих заробітчан, коли, прибувши до Праги, довідалися, що такої централі нема і що німці й не думають брати робітників з Чехії! Щоби спинити дальший наплив людей із Закарпаття, поліція в Празі видала відповідні заряджения.

Ще один доказ чеської „справедливої політики“.

Торговельно-промислові кола в Ужгороді звернулися до Праги, щоби для Закарпаття створено самостійну торговельно-промислову комору з осідком в Ужгороді. Але чеська влада навіть і слухати про це не хоче. По надумі запропоновано отворити при торговельно-промисловій коморі в Кошицях секцію для Закарпатської України.

Велика втрата.

Важка зима і знищення садів.

Важка морозна зима страшно відбилася на садах й огородничих плянтаціях, спричинюючи величезні втрати. Скільки згинуло молодих деревець в шкілках, сьогодні важко сказати. На всякий випадок сотні тисяч деревець померзло. На основі поверховного обрахунку одного з представників поважної огородничої фірми в сучасній Польщі є около 60 міліонів овочевих дерев. З того змерзло зовсім 25 проц. яблунь, 30 проц. слив, 69 проц. груш і 30 проц. черешень. Щодо черешень, цей відсоток є неповний, бо аж пізніше, в літі, можна буде бачити, скільки черешень померзло. На весну надмерзлі черешні звичайно проявляють признаки життя і згодом поволі гинуть.

В поданих тут відсотках замерзлих дерев входять тільки зовсім замерзлі, а не надмерзлі. Без пересади можна твердити, що найменше яких 35 міл. овочевих дерев згинуло. Колиж рахувати одно овочеве дерево лише по 20 зол., то втрата в садах винесе 700 міл. зол.

Найбільші втрати в овочевих деревах має полуднево-східна Галичина (Покуття і полудневе Поділля), де втрати переступають 50 проц., а опісля Волинь.

З того приводу забирає в польській пресі голос А. Свентоховський, пишучи:

„Як-же поставимося до цієї величезної втрати? Чи обмежимося лише пасивністю і з байдужністю будемо приглядатися страшним розмірам катастрофи? Чи зрозуміємо її страшні наслідки для краю? — На ті питання громадянство мусить відповісти або широкою допомогою, що нагородить його славою і користю, або байдужністю, що покарає його нещастям і стидом“.

А щож ми?

Серед наших „русских“.

Зїзд „Русск-ого Нар. Обединен-ія“ у Володимирі Волинськім.

На неділю 14. ц. м. заповіджений зїзд делегатів „Р. Н. Обединенія“ у Володимирі Волинськім з цілої Польщі. В зїзді беруть діяльну участь делегати „Русск-ої Селянск-ої Організації“ з Галичини, щоб таким робом задокументувати „народное единство“ з цілим „русским“ рухом у Польщі. Цей зїзд попередили районові зїзди „Р. Н. О.“

З освітнього руху.

З кількох найновіших чисел „Русск-ого Голос-у“ вибираємо вістки про освітній рух серед наших москвофілів. Довідуємося з тих чисел, що 4. березня ц. р. відбулися збори філії „Общества Качковського“ в Бродах, а безпосередньо після них повітовий зїзд „Р. С. О.“. Звідомлення з діяльности філії зложив член уступаючого виділу д-р А. Грицик. Та діяльність виявилась тільки в ремонті бурси ім. Ефиновича в Бродах, яка має бути отворена з найближчим шк. роком — позатим філія, не маючи людей до праці, не могла виказатися більше ніяким успіхом. Головою філії вибраний молодий „крестьянскій діятель“, Юліян Несторович з Поникви. З інтелігентів є у виділі філії о. М. Балюта з Ясенова. Нові читальні (під назвою „Наука“) відкрито в Грабківцях і Метеневі (Зборівщина), при чому читальню в Метеневі витав від „Р. С. О.“ „крестьянскій організатор“ Корнило Гавришков із Золочівщини. Нову чит. Качковського основано в Дорошеві Сер. (Самбірщина). Позатим відбулися збори читальні Качковського в Куликові (голова д-р З. Конистянський), яка в останньому часі проявляє живу діяльність (амат. кружок і хор); заг. збори чит. Качковського в Гійчу (пов. Рава Руська), де „О-во Русских Дам у Львові“ відкриває курс шиття і крою для селянських дівчат; заг. збори чит. Качк. в Млинівцях (Зборівщина). — З інших акцій наших „русских“ відмітимо започаткування грошевої збірки на „Русскій Сел. Дом“ в Золочеві і талергофське торжество в Козлові (Тернопільщина), де присутні запротестували м. ін. проти наших національних назв: українець, український; в цьому селі підготовано теж основання чит. Качковського. Окремо слід зазначити, що в кількох селах Камінеччини відбулися збори „Р. С. О.“, при чому в селі Тяданє рішено устроїти талергофське торжество, а в Милятині Старим основати читальню під назвою „Наука“.

Нові „русскі“ кооперативи.

З акції наших „русских“ на кооперативному полі відмітимо: кооперативні курси в Криниці (Лемківщина), що їх уладив „Русскій Ревіз. Союз“ (23 учасників); основання нових „русских“ кооператив у Мохначці і Криниці (Новосандеччина) та в Білцаревій і Чорній (Грибівщина); основання кредитової кооперативи „Русская Земледільческая Касса“ в Самборі (голова: д-р Т. Кміцикевич).

ВІДГУКИ ДНЯ.

БІЛИЙ КРУК.

(З циклю: Вінет секвенс!)

Написав я в одним з останніх фейлетонів заклик до Ш. Читачів, щоби складали жертви на „Дім українського письменника" в Ямній. Признаюся, що пишучи цей заклик, я сам не вірив у добрі наслідки його. Не тому, щоби наша суспільність не була охоча до пожертв. Борони Боже! Щось такого мені навіть ніколи й на думку не прийде!... Я просто н е вірив тому, що люди не звикли вважати за правду те, що написано в „Відгуках дня". Скільки разів не описував я вже правдивих випадків, фактичних фактів чи дійсних дійсностей — все одно ніхто не повірив. Видумує, а що найменше, перекручує — говорили всі.

Але...

Вчора зявився в нашій редакції читач „Діла" і спокійно, мовби це не він, витягнув 100 зол. (словами: сто золотих) та положив їх перед головним редактором.

— Це на „Дім письменника" — сказав. — На заклик фейлетоніста зголошуюся перший, бо, правду сказавши, фейлетон зворушив мене до сліз.

— Знаменито! — похвалив головний редактор і покликав мене, щоби я на власні очі бачив блескучий успіх своєї фейлетоністичної діяльности.

Але...

— Я написав у фейлетоні, що кожному, хто пришле жертву, обіцюю написати фейлетон на його ворога. Воно може бути дуже незручне для мене.Ануж той ворог є моїм приятелем, або такою впливовою парсуною, що своя цензура на нього нічого не перепустить, заки ще число піде до чужої. Алже в нас впливових людей більше, як користи, що з того випливає.

Але...

Раз я написав таке, то треба понести й консеквенції. Не буде-ж людина за дурно платити сто золотих!

— Прошу сказати, на кого я маю написати фейлетон? Хто є вашим ворогом і які має болючі місця?

Шановний жертводавець усміхнувся і сказав щось такого, що зірвало на ноги цілу редакцію:

— Я не маю ворога!

— — — — — — — —

Вимовив це так спокійно, як у нас вимовляється: „Я не маю сотика".

„Я не маю ворога!" — не таке неймовірне, таке нечуване, що... що волося стає дубом.

Ми всі протирали очі зі здивування. Невжеж можливий є такий чоловік на Галицькій Україні?! Нехай він і біблійний праведник, нехай він коляча чи сиряча доброта, не може не мати ворогів. Не кажу тисячу, але бодай пятьсот!

— Хтож ви такий, шановний жертводавче?!

Жертводавець підніс очі в гору і сказав торжественним голосом:

— Аз єсьм паста „Елеґант"!

— І не маєте ворога?!

— Не маю! — відповів і... спустив очі.

— А чужоплемінні пасти?

— Наші кооперативи беруть тільки український фабрикат.

— А публика?

— Публика жадає тільки „Елеганту", бо знає, що це дешеве і добре.

— Всеж таки, може є хтось, хто вам докучає, хто вас нищить чи використує? Кажіть, я зараз!

— Нема такого!

— Нема навіть таких, що не платять довгів?

— Є...

— Ну, прецінь! Та цеж ваші вороги!?

— Ні. Вони тільки не знають, що творять, бо я їм вже більше не пішлю пасти на кредит.

Не було ради. Ніякі допити не виявили ні одного його ворога. Видно таки не має їх.

А може й має! Тільки не хоче, щоб я їх чорнив фейлетоном, коли він ліпше їх власноручно може почорнити пастою.

Галактіон Чіпка

„Як виховують польський парлямент".

Лист марш. Дашинського до премієра Бартеля.

Під вгорі наведеною назвою появився в усій польській пресі лист соймового маршалка Дашинського до б. премієра Бартеля у відповіль на оголошену перед кількома днями статтю цього останнього. В листі м. і. сказано:

„Пане премієр! Тому, що пращаючись з високим урядом, ти не обф...в і не обзд..в польського сойму, тому що не хочеш „битися з вовками" і томити серця розпішними картинами переворотів та знущатися над представниками 30-мільйонового народу, вибраними у загальному голосуванні, дозволь, що тему заповіженої тобою книжки споминів про три останні роки збогачу ось такими зауваженнями.

„Стало звичаєм у Польщі, що по уряд. замкненні кожної сесії сойму шалів буря таких прозвищ і обид на адресу сойму і послів, якими не зумів би проявити ніякий тюремний дозорець засуджених вязнів. Має це бути основою виховання польського парляменту, обида, за якою має прийти дрючок і коньяки, биття, висвистуючий батіг на вулицях і т. д. Ці обяви мають бути вершком патр. і повної жури любови народу, котрий все для його добра прилюдно називається „народом ідіотів", „чужих аґентур" і т. п. епітетами. Історія та психольогія знають таку „любов". Я особисто не богато мав би сказати в цій справі з огляду на праці вчених професорів. Ваших товаришів не у політехніці, а в інших наук. вилілах. Не гадаю теж полємізувати з виявами такої любови, а питаю Вас, пане премієр, чи признаєте ці методи виховання? Чи виховали би Ви вже не свого сина, але напр. свою собаку такими засобами? Як актуальний політик може охочете відкинути розважання так заг. натури. Тож перейду до політ. актуальностей.

Коли сойм найшовся перед голосуванням над бюджетом на 1929/30 р., зявився в кульоарах вице. політ. уряловець, директор департаменту та благав, приятелів своїх двох партій, щоби не ослабли в опозиційности і голосували проти бюджету. Назвище того урядовця відоме Вам як начальникові і шефові. Богато урял. послів голосно заохочували своїх неурял. товаришів, щоби задля рятування чести голосували проти бюджету а за якоюнебудь заявою недовіря для уряду. В останній хвилі уряд. клюб розглядав конечність голосування проти бюджету і щойно Ваша інтервенція перешкодила цьому. А що було би, колиб парлямент був відмовив державі бюджету? Не хотів би я тоді читати статтей урял. преси повних фарисейського обурення на сойм, на послів, на цю „злочинну" і „протидержавну" політику. Чи так виховувано сойм у службі для держави? задля чого юдили послів, щоби вони відмовили державі бюджету? Ви може робили добру та спасенну для держави політику? Та пхали цей сойм, щоби за всяку ціну відмовив державі бюджету, що мало бути потім, не знаю. Про ці всі махінації не могли Ви в своїй статті написати ні слова. Може в споминах схочете написати про це.

Осуджуєте ухвалу сойму, якою справу мін. Чеховича передано держ. трибуналові. Та ніхто не обвинувачував би мін. Чеховича, колиб Ваш уряд вніс був до сойму закон про додаток, кредити на 1927/28 р. Ви й усі знають, чому не внесено того закона. Ви могли знищити навіть думку про обвинувачення, але не мали сили зробити це. Про це не пишете ні слова. Зате говорите про можливости розвитку польського парляментаризму, та не хочете брати участи у „дещо інакших" методах правління. Згадуєте про „звиролнілі" форми парляментаризму в Польщі, але Ви самі падете жертвою не тих форм, але протипарл. урядової ґрупи, яка Вас уже рік тому хотіла усунути. Вже тоді, коли Ви мали бути маршалком сойму аж до часу, коли Вас хотіли усунути з уряду та „відшкодувати" становищем банк. потентата. Про це не згадуєте. Вам не шадили прикростей, від яких чесній людині тяжко на серці. Та що спільного з цим має сойм? Не кажу, що наш сойм є ідеалом парляме[illegible] парлямени має він богато злих, але й добрих прикмет. Цей сойм є представником народу, що вирік у неволі, аналфабетизмі та вужді. Як цей нарід, так і цей сойм дуже терпеливий, відданий керовництву. Це його додатня прикмета. Коли польський нарід через два покоління давав справедливих прис. суддів і виконував найв. суд. владу, то це не є нарід гебесів і злочинців. Народ цей має богато ідеалізму, хоч дотеперішня недостача організації оставила сліди вибуялого індивідуалізму а шляхетчина засіяла в душах буту і чванькуватість, що дуже легко переміняється в зовнішню підлягліть. Та в порівнянні напр. з чехами, польський нарід був усе левший до правління.

Іменування нового кабінету.

Президент держави підписав 14. квітня декрет, яким д-ра Каз. Світальського іменує президентом ради міністрів. Рівночасно на внесення д-ра Св. іменував: Складковського — мін. внутр. справ, Залеського — закорд. справ, марш. Пілсудського — військ. справ, Цара — справедливости, Червінського, держ. секретаря в мін-стві віроісповідань — міністром віроісповідань і сусп. освіти, Незабитовського — хліборобства, пос. Квятковського — промислу та торговлі, Кіна — комунікації, Морачевського — сусп. робіт, Пристора — праці та сусп. опіки, Станевича — зем. реформ, Бернера — почт і телеграфів, а керовництво мін-стева скарбу поручив Матушевському, надз. послові і повновласному мін. при мадярськім уряді.

Д-р Каз. Світальський родився 1886 р. в Сяноці. Від 1904. працював у шкільництві як гімн. професор у Львові. Від 1918. деленґований до ген. адютантури начальника держави. До кінця урядування нач. держави сповняв у ранзі майора обовязки референта політ. справ в адютантурі. В 1926 р. іменовано Сп-ого заступником шефа цив. канцелярії президента держави, а від жовтня 1926. директором політ. департаменту в міністві вн. справ. Дня 27. червня 1928 р. іменований в кабінеті Бартеля мін. віроісповідань і освіти на місце Добруцького. На цьому останньому становищі остав досі.

—o—

Рада фінансова

при польському міністерстві скарбу?

Бюро Вольфа подає в телеґрамі власного кореспондента, що при мін-стві скарбу буде утворена фінансова рада з трьох визначних представників госп. кол. Головою ради був би бувш. мін. скарбу Чеховіч, який саме тепер має відповідати перед держ. трибуналом за переступлення бюджету.

—o—

До чого довела диктатура в Еспанії.

Паризький „Журналь" повідомляє з Мадриду, що на мурах домів при головних улицях розліплено афіші з написами: „Хай вже республіка гине із диктатурою!" Професори мадридського університету вислали до міністра освіти листа, з яким заявляють, що здержуються від виконування своїх обовязків до хвилі, коли університетові будуть привернені всі належні йому, а тепер відібрані права.

Зі спортового життя.

Україна — Гасмонея 2 : 2 (2 : 1).

Товариські змагання, що стягнули до 1.000 видців, зачинчилися ремісовим висліком, хоч „Україна" мала, з виїмкою останніх 20 хвиль, увесь час перевагу. Одних воріт, стрілених цілком правильно, судля „Україні" не признав. Широке про ці цікаві змагання напишемо завтра.

Лігові змагання.

Львів. Легія—Поґонь 2 : 0 (2 : 0).
Варшава. Гарбарня—Польонія 3 : 1 (2 : 1).
Познань. Варта Варшавянка 2 : 2 (1 : 1).
Краків. Краковія—Рух 2 : 1 (1 : 1).
Лодзь. Турисги—І. Ф. Ц. 2 : 1 (1 : 1).

—o—

Шевченківські свята у Львові.

У Львові почалися Шевченківські свята цього року в дещо спізненому річниці бо в квітні. Звичайно починаються вони в березні, бо цей місяць є тим, в якому припадають роковини народин і смерти поета. Та видно, що цьогорічна довга і важка зима була поважною перешкодою для своєчасної підготовки тих свят.

Перша почала цього року Шевченківські роковини святочними концертами наша молодь, і так дня 5. квітня відбувся у салі школи святочний Шевченківський концерт заходами дирекції, учительського збору і молоді української аналітичної гімназії. Дня 12. ц. м. повторено цей концерт у великій салі Музичного Т-ва ім. Лисенка. Всі точки програми виконані силами молоді. Хорами диригували проф. Я. Витошинський і учник VIII. кл. Капустій. Акомпаніював уч. VII. кл. Е. Волошин.

Дня 9. квітня відбувся такий-же концерт, влаштований молодю філії укр. держ. гімназії у Львові. Концерт відбувся в вел. салі Муз. Т-ва ім. Лисенка. Хорами проводили проф. В. Кожан і уч. В. Жолкевич, орхестрою уч. В. Панасюк. Акомпаніювали проф. Б. Кудрик і учні Б. Перфецький та Е. Волошин.

Дня 11. квітня влаштовувала святочний концерт в честь поета теж у великій салі Муз. Т-ва ім. Лисенка жіноча молодь III. державної семінарії у Львові. Диригував на ньому хорами проф. Іван Левицький, акомпаніювала Володимира Лиско.

На всіх тих концертах старалася наша молодь віддати гідно пошану памяти найбільшого національного поета та зробила все, щоби й мистецьке виконання поодиноки хточок програми, як збірних так сольових, стояло на належньому рівні.

З циклю тих свят заповіджено ще одно на день 16. квітня ц. р. Буде це свято молоді приватної дівочої учительської семінарії СС. Василіянок. Воно відбудеться у власній салі школи при вул Потоцького 95.

По широкому світі.

У Берліні заборонили святкувати 1-го травня прилюдними зборами.

Еспанські студенти зміцнили свої демонстрації проти уряду; у Сарагосі та Гренаді побили ректорів університету.

Італійські студенти демонстрували в Міляно проти уряду; була сутичка з поліцією.

Гувер має намір вислати до СРСР спеціяльну комісію, яка зібрала би матеріял для визнання радянської влади.

Еспанія має почати будову 8 кружляків, 14 підводних лодок і 6 торпедовців.

Німецькі залізничники домагаються підвишки під загрозою страйку.

Швеція ратифікувала пакт Келльога.

Аманула повідомляє, що йде вперед як переможець і бе Габібулага.

За поширення української книжки.

З приводу дня німецької книжки.

Війна принесла загальне зубожіння не тільки матеріяльне, але може ще тяжче — духовне. Статистика великих віденських бібліотек-читалень показала, що населення навіть такого культурного міста зменшило свою цікавість до культурних вартостей. Процентово та сама скількість населення читає загалом на 40 відс. менше, ніж перед війною. Ще виразнішою стає культурна дегенерація, коли прийняти під увагу, що тепер найбільше читається. Число читачів наукових книжок та більшої вартости красного письменства зменшилося на цілих 70 відс.! Натомість запотребування на книжкове сміття, хоч би на трьохрядної вартости детективну літературу, не тільки не зменшилося, а навпаки — зросло. Розуміється, що з тієї лектури молоде покоління не буде мати богато пожитку. Торговля книжками також зменшила свій оборот загалом на 60 відс. Зменшення авторського заробітку обчислюється на 75 відс. Тим самим, очевидно, зменшився культурний поступ, зменшилась кількість праці, затрачуваної на культурну роботу, бо й робітники умової праці одними духовними здобутками жити не можуть, а потребують також хліба.

Коли вияснились такі катастрофічні розміри культурного спустошення, то німецька суспільність сильно занепокоїлась. Бо для неї ясно, що німецька земля завдячує своє становище серед народів, свою силу й богацтво не чому іншому, як своїй культурі. Природних богацтв Німеччина замало богато не має. Вона не має й сотої части того, що має, наприклад Росія. Богацтво здобула Німеччина через торговлю виробами своєї високої техніки, а техніка може розвиватися лишень там, де стоїть високо загальна культура.

Тому провідні круги німецької суспільности розпочали завзяту боротьбу з дегенерацією, щоб підняти культурний стан свого народу. Одним з проявів цієї боротьби є пропаґанда німецької книжки. Всі суспільні організації, від робітничих союзів до найвищих урядів, працюють над тим, щоб підняти рідну книжку на передвоєнний стан. Дня 22. березня, в роковини смерти великого німецького поета Ґетого, уладжено по всіх землях німецької культури день німецької книжки. Відбулися десятки тисяч відчитів та зібрань, уладжено дешеву випродаж книжок (усі книгарні продавали в цей день книжки з великими знижками), вся преса поставила себе до послуг великій національній справі. Німецька книжка шукає дороги до серця читача через тисячі різних, професійних та інших спілок, через школи та просвітні організації. Шукає і напевно знаходить. Бо хоча ще й не зроблено підсумків осягнених здобутків, то з енергії, з якою взявся до цієї справи німецький нарід, без різниці станів та переконань, можна вивести певний висновок, що дружні зусилля увінчаться бажаним успіхом. Німецький нарід покине сміття і почне знову жити ідеями та думками талановитших своїх громадян — авторів книжок, здобуваючи собі нову славу й нове богацтво.

Так у німців. А у нас?

Німці вважають для себе занепадом, коли вони, як за минулий рік, можуть видати *тільки* 27.675 нових книжок. Що нам казати про наш стан, з нашими ледви півтора-двома тисячами річно взагалі всіх видань в українській мові? Чи сміємо ми себе після цього рахувати до культурних народів? Чи не соромно нам хвалитись своєю культурою? Німці всі, від робітника до державного канцлера включно, вважають за честь для себе працювати для підняття своєї книжки і зачинають планову роботу, закроєну на десятиліття. А що ми зробили для підняття й поширення української книжки? Пора про це подумати цілому українському громадянству!

К. Чайка

НОВИНКИ

— **Речинець подань у справі гімн. іспиту зрілости.** Кураторія львівської шкільної округи повідомляє, що подання в справі допущення до гімн. іспиту зрілости екстерністів в останнім речинці 1929 р. з відповідними документами треба вносити до кураторії найпізніше до дня 15. травня 1929 р. Подання внесені пізніше будуть відкинені.

— **Матура в ріжних гімназіях.** Письменна матура почнеться 27-го травня у II. приватній гімназії ім. І. Франка (Рідної Школи) в Дрогобичі, в УПТ в Яворові, в УПТ у Рогатині, а УПТ у Станиславові. В усіх інших прилюдних і приватних гімназіях — 14-го травня.

— **Арештування д-ра Кольніка.** Львівська прокуратура приказала арештувати остаючого на волі за горожанською порукою 200 тис. зол. д-ра Адольфа Кольніка, засудженого недавно за лихву і спроневірення на півтора року вязниці. Ті, що поручили за д-ра Кольніка тепер відкликали поруку. На внесену просьбу до радної палати рішили випустити д-ра Кольніка на волю за кавцією 10 сит. зол. у готівці.

— **До бувших питомців Бурси ремісничої і промислової у Львові** і тих, яких Бурса висилала на науку до Відня. Дня 9. січня 1929 р. минуло 30 літ від заснування Бурси. За той час вийшло з під стріхи цієї Бурси понад 200 питомців, визволених на челядників. Як член Виділу від самої хвилі заснування Бурси маю намір написати історію розвитку цієї гуманітарної інституції. В історії цій не може не бути згадки про тих, що опустили Бурсу. Тому звертаюся з горячою просьбою до всіх бувших бурсаків і до тих, яких Бурса висилала до Відня, щоби до дня 15. травня 1929 р. подали: 1) чи провадять власний варстат; 2) чи працюють в чужому заведенні. Відповідь прошу слати під адресою: **Іван Бачинський**, Львів, вул. Мохнацького 6., або: Бурса ремісничa і промислова, Львів, вух. Ходоровського 3.

— **Бандитизм на селі.** 7 літ тяжкої вязниці дістав професійний злодій М. Чорний з Борової (Мости Великі) за вбивство свого товариша С. Савицького в лісі і його матері в хаті. Оба вбивства зроблені з мотивом грабіжі. Обвинуваченний скидав вину на третього спільника злодійської виправи. — Між Тулоковим і Вибранівкою біля Снятина напала ватага бандитів на господаря І. Франчука з жінкою, яких убила, а третього з товариства Д. Викерика сильно поранила. Бандити забрали їм 110 зол.

— **Дешева подорож.** 19-літній шлюсарський челядник Й. Бадян з Дрогобича ста легким способом кондуктором; на лінії Борислав-Дрогобич продавав він пасажирам „правдиві" білєти по зниженних цінах. Він діставав їх від залізничого портієра в Дрогобичі І. Зброжка, який часто відбирав від пасажирів при приїзді білєти неперебиті кондукторами. Третім спільником цієї трансакції був портієр І. Юха. Тепер поїхали вони всі три безплатно до вязниці.

— **Почтовий рух у Львові.** У місяці лютні вислали зі Львова 3,900.000 листів, а прийшло сюди всього 1,953.000 листів. Зате на 21.000 висланих телєграм прийшло 32.000, на 33.000 висланих пачок прийшло 34.000, а на 4,490.000 висланих золотих прийшло 7,288.000 зол.

— **Українка.** У [illegible] пребському щоденнику „Narodna Politika" [illegible] та дня 10. квітня 1929 поміщений великий фейлєтон „Ukrajinci pod Poljskom. Njihova gospodarka i prosvjetna organizacija". У фелєтоні подані докладні звіти з діяльности „Маслосоюзу", „Просвіти" та „Рідної Школи".

— **Якір викинений на беріг.** На приказ Сталіна звільнили несподівано командуючого червоної армії на Україні — Якіра, а на його місце призначили Бухлева. Є звістки, що ця димісія є наслідком інформацій „чрезвичайки", яка ствердила, що Якір мав симпатії для правої опозиції. Якір був жидом.

— **Смерть великого юриста.** У Римі помер у 73 р. життя Енріко Феррі, що у свій час утворив разом із Льомброзом т. зв. „італійську школу" криміналістики, що мала великий вплив на сучасне законодавство. В основу цієї школи лягла теорія, що при засуді злочинця треба брати на увагу його фізичні та психічні нахили, здебільша вроджені. Феррі був головою комісії, що переводила реформу карного закону в Італії і в цій ділянці ввів чимало нових метод у поведінці зі злочинцями. Феррі, у молодости монархіст, став згодом соціялістом і редактором славного „Авангі". Особистий прихильник Муссолінія він ставився дуже критично до фашистівського режиму.

— **Молодь і журнали.** Педагогічна семінарія університету в Кельні розписала анкету, що читає молодь і ствердила, що в віці 13 і 14 літ читає вона найохотніше ілюстровані журнали, а саме 36.5 проц. хлопців і 27 проц. дівчат. 19 проц. хлопців і 23 проц. дівчат читає релігійні журнали, дівчата здебільша воліють у них повісти, фейлєтони та гумористичний куток. Від 15 до 17 р. життя політичні статті читає 13 проц., а дівчат лише 3.5 проц. Зате новини дня цікавлять 29 проц. хлопців. Дівчата в 30.4 проц. звертають велику увагу на знимки природи, фотографії артистів і на... моди. Великі труднощі при збірці такої анкети в тому, що молодь не завсіди схильна подавати правдиві інформації.

— **Нові підошви.** Америка вводить новий винахід, який може стати добродійством для бідних людей. Замісць шкіряної підошви починають деякі фабрики виробляти підошву кавчукову. Є це чорний кавчук, складений з деревної та мінеральної смоли, що лишається з важких мінеральних оліїв після дестиляції. Головну тривкість завдячує ця підошва „газовій чорнусі", родові сажі, що твориться із земних газів. Чорний кавчук є двічі й тричі тривкіший від шкіри, не перепускає води, а головно є дешевший від шкіри. Тому, що на черевик найбільше шкіри мусить іти на підошву, зміна шкіряної підошви змінить основно дотеперішній промисл обуви.

— **Американські бізнесмени.** У Спол. Державах оснували професійні вломники, злодії та їх помічники (перепродувачі краденого добра) власне товариство обезпечень, що має на меті приходити з допомогою членам їхньої рідні, якщо вони попадають до вязниці. Крім цього ті, що сидять у вязниці дістають харч і адвоката на кошт організації. На випадок засуду товариша його рідню опікується це професійне товариство обезпечень.

— **Білий Дім.** Білий Дім у Вашинґтоні побудовано ще за Вашинґтона. Але перший в ньому мешкав аж другий президент, Джан Едемс, котрий туди спровадився в листопаді, 1800 року. Спершу Білий Дім називався „двором" чи „палатою президента". Аж коли Англійці спалили його в 1814 році і його відновлено та побілено, назвали двір президента „Білим Домом". Був це тоді малий і незамітний дім. Кругом були такі болота, що важко було до нього добитись. В хаті палили дровами і світили лоєвими свічками. Ґазове освітлення завели в Білому Домі аж в 1849 році, а металеву піч поставили там у кухні в 1851 році. Опісля безупинно перебудовували Білий Дім і прибудовували до нього нові крила. Електрику завели в 1890 році. Тепер Білий Дім дуже просторий; самих спалень має 20, має 14 купалень і мешкання для 35 осіб прислуги. Окреме крило Білого Дому призначене на бюра президента, де є і кімната на засідання президента разом з міністрами. Білий Дім оцінили тепер на 2,250.000 дол., а разом з городами на 22,000.000 долярів.

— **Старанням філії Тов. „Просвіта" в Раві Руській** відбудеться дня 21. квітня 1929 (в неділю) в салі „Сокола" в Раві Руській святочний концерт в память 68 роковин смерти Тараса Шевченка при співучасти Вп. арт-співачки Ст. Надрати і відомого українського композитора Б. Кудрика. Програма: Вступне слово. 1. Шевченко-Стеценко „Заповіт", хор мішаний в супроводі фортепяну. 2. а) Левицького „Казка", б) E. Grieg „Norvegischer Tanz" сольо скрипкове Вп. п. Юрчик. 3. Т. Шевченко „Кавказ", деклямація Вп. В. Божик. 4) Шевченко-Роздольський „Сонце заходить", хор мішаний. 5. а) Филянський-В. Безкоровайний „І ми колись цвили", б) „Коли розлучається двоє", дует сопран-тенор Вп. О. Божиківна і В. Божик. 6. Сольо фортепянове Вп. Б. Кудрик. 7. а) Шевченко-Лисенко „Мені однаково", б) Шевченко-Лисенко „Ой одна я одна", в) Мусоргський „Гопак" Вп. Ст. Надрата, сольо спів. 8. а) Schumann Schlummerlied, б) E. Grieg „Elfentanz" сольо скрипкове Вп. п. Юрчик. 9. М. Леонтович: Народні пісні, хор мішаний. Фортепянновий дострій обнав Вп. Б. Кудрик. Дірігент хорів Вп. О. Божиківна. Початок концерту о годині 8-ій вечер. Ціни місць, І-ряди 3·50 зол., II-ряди 2·50 зол., III-ряди 1 зол. Білєти скорше можна набути в „Українській Торговлі", а в день концерту від години 7 вечер при касі.

Дописи.

ДОЛИНА. (Свято „Просвіти"). Як у 1868 році ціла галицька провінція була заступлена виключно одиноким відпоручником з Долинщини в особі о. Заячківського, що палким зазивом до боротьби з пітьмою і застоєм в серцях своїх співосновників підсичував надійний огник рожевих виглядів на кращу майбутність українського народу, так дня 7. квітня ц. р. на зазив Філії „Просвіти" в Долині — майже всі закутини повіту, не зважаючи на скрайно несприятливі атмосферичні умовини, відгукнулися численною участю у святі, щоби спільно склонити свої голови перед маєстатом і символом національного розвою й поступу.

У святі взяли участь відпоручники Українського Сойчового Клюбу, пп. Антін Максимович і Михайло Струтинський, що своєю присутністю звеличали й піднесли повагу торжества. Програму свята започаткувало торжественне Богослуження при участи сільського хору з Велдіжа. Точно в год. 12. в пол. на сцені „Братської Хати" появився посол М. Струтинський, що в своїй палкій святочній промові влучно зясував історію створення й діяльности „Просвіти", значіння і вплив її на всі ділянки нашого національного життя, з поглядом на корисну ролю долинського повіту, що працював з успіхом під проводом п. І. Грабовенського. Найбільш ефективною точкою програми були привіти читалень. Національна свідомість витискала сльози радости з очей, як перед тисячною публикою гордо дефілювали відпоручники читалень „Просвіти" з Белеєва, Надієва, Ракова, Суходолу, Пацикова, Слободи Дол., Рахині, Підбережа, Лопянки, Грабова, Лолина, Велдіжа, Новочина, Новосельщ, Пшеничника, Мізуня, Кальної, Якубова, Турі Малої, Долини. Привіти для Матірнього Товариства, що плили з глибини їх патріотичного серця, зробили небуденне враження на присутніх, які з ентузіязмом витали кожного делеґата. Цінною памяткою для Філії останеться чудовий алеґоричний привіт від читальні „Просвіти" в Нижнім Струтині. Дальші точки свята виповнили хорові й музичні продукції та деклямації. На спеціяльну увагу заслугує хор з Велдіжа, що під вправною орудою п. Івана Брика значенито вирізнався зі свойого завдання. Повний успіх і тим разом осягнув долинський хор, який відтворив тяжкі композиції Іваненка, Іванова та Лісовської майстерно, за що повне признання належиться в першій мірі учит. Ярославові Гретчакові. Аматорська орхестра своїм удачним виступом запевнила собі участь і в інших концертах. Слід підчеркнути і декляматорський хист п-ни Галі Любачівської та чит. Т. Палюка, які влучно інтерпретували голошене сло о. Могутніми акордами національного гимну закінчила тисячна маса свято „Просвіти", яке наглядно доказало, що і в Долинщині ядемо вперед, що нема сили, яка здержалаб нас на шляху національного розвитку й поступу.

ЛЬВІВ. (Діяльність аматорського гуртка при чит. „Просвіти" при вул. Жовківській). Аматорський гурток при чит. „Просвіти" при вул. Жовківській розвиває дуже живу діяльність, виставляючи майже кожної неділі нові пєси, якими поширює національну свідомість серед українського міщанства й робітництва цеї дільниці Львова. Минулої неділі, дня 7. квітня ц. р., виставлено власними силами аматорського гуртка таку поважну і рівночасно незвичайно тяжку до виконання пєсу, як народня оперета „Запорожець за Дунаєм". Саме виконання роль свідчило про солідну підготовку і влучне підібрання осіб. Це велика заслуга режісера і дириґента хору радн. Купчинського, які завдали собі чимало труду і праці, щоб постановку цеї народньої оперети вдержати на належній висоті. І це їм вдалося. Правда, режісер мав ще до своєї розпорядимости дуже добрі сили з хору радн. Купчанського, які недавно брали з успіхом участь у виставі „Вія" у великім театрі.

Тому не диво, що саме виконання роль під оглядом вокально-драматичним було знамените. І так Оцарка (п-і Купчинська) та її чоловік-пявиця Іван (Березюк) створили зі своїх роль найліпші креації. Публика нагороджувала появу їх обоїх на сцені гучними і рясними оплесками. Також дуже добре відспівали свої партії Оксана (С. Микитовичівна) й Андрій (Волошин), але при своїй зустрічі на чужині та ще по довгій розлуці замало виявили радости й життя. Султан відспівав також дуже добре свою партію, але був у своїй ролі за сумний. Не видно було східного горячого темпераменту та життєвої радости. Інші аматори відограли свої ролі теж поправно. Орхестрою дириґував радн. Купчинський. Публики було аж забогато. Та, що спізнилася, мусіла відійти домів, бо не було вже для неї місця на салі. Всі читальні „Просвіти" у Львові повинні запросити цей аматорський гурток на гостинні виступи з цією оперетою.

БОРЩІВ. (Свято „Сокола"). Сокіл у Борщеві устроїв у минулу неділю свято з нагоди 35-літнього ювилею українського сокільства. Рано по торжественнім Богослуженню відправив місцевий катехит о. Божак Михайло панахиду за впавших у війні та померших членів Сокола, в присутности маси народу та відпоручників Соколів борщівського повіту. По панахиді виголосив о. Гуньовський з Лановець приноровлену до торжества проповідь, виказуючи великі заслуги українського сокільства в справі виховання народу. Окрему увагу звернув на зусилля Сокола в закріпляванні духа і стійности характеру своїх членів, без огляду на їх політично-партійні переконання. Бо лише люди здорові як тілом так і духом можуть двигнути український нарід на такий рівень, який йому належиться. Того самого дня у вечір уладжено руханковий попис, підготований інструктором „Сокола-Батька" п. Дражньовським Омельком. На програму вечора зложилася промова заст. голови „С·Б." п. Альфреда Будзиновського та 14 точок рухових вправ. З рапорту інструктора, зложеного з естради перед фронтом усіх руховиків, показалося, що в борщівськім Соколі, заложенім 9. вересня 1928, в часі головування радника Смаля Петра переведено 298 годин вправ у 5 відділах (членів, членинь, учеників і учениць та сокільського дорасту) в присутности пересічно 12 осіб на годину. В повіті переведено 2 курси інструкторів і 2 рахункові пописи, крім комплєкного. Переведені пописові вправи всіх відділів виказали дуже гарний успіх праці не лише в руханковім, але також в організаційнім напрямі, коли знаємося, що переважаюча більшість учасників — це міщани. Показується, що в міщанський елемент надається до організації, коли лише хтось над тим схоче попрацювати.

Літературний куток.

Політика і література. Французький літературний журнал „Кандід" передає звістку, що кілька великих німецьких видавництв рішило не видавати перекладів французьких творів аж до повної евакуації Рейнщини. Для французьких письменників, які при високім курсі марки добре заробляють від німецьких видавництв, був би це поважний удар.

Приватні листи. Паризький суд видав важний присуд у процесі, який почав Ромен Роллян проти видавця Кра за те, що той оголосив продажу приватних листів Роллява без його дозволу. Суд станув на становищі, що листи є власністю адресата і можуть бути продані, якщо їх автор не домагався, щоби їх йому звернути або коли не є довірочного змісту. З 5 листів Роллян суд признав один довірочним, а за те, що видавець оголосив їх продажу в катальозі без порозуміння з автором, признав авторові гарне відшкодування: 20.000 франків.

„Наполеон" Мережковського — нова книжка, яку автор не видав досі російською мовою, вийде спершу в англійськім видавництві. Наполеон має літературу в англійській мові хто зна чи не найбільшу з усіх.

Фашисти і Франція. Денник „Корієре дела Сера" в Міляно вислав недавно до Парижа одного свого співробітника Боргезе, який мав присилати постійні статті про літературу та мистецтво. Вже після перших його статтей фашистівська преса (як напр. „Джіорнале Д' Італія" і „Л' Імперо Фашіста") накинулись так гостро на самий ідею популяризації французької літератури, що Боргезе мусів перестати писати. Гасло фашистівської преси було просте: „Пора раз уже скінчити з французькою літературою!"

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Ольга з Колянковських Гірнякова, жінка пароха у Винниках, померла по довгій і тяжкій недузі, заосмотрена Найсвятійшими Тайнами, в суботу дня 13. квітня ц. р. проживши 59 літ. Похорони відбудуться у Винниках вівторок дня 16. квітня ц. р. в год. 9. рано. В. Ім П.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Понеділок 15-го, г. 3·30 попол. „Поворот тата".

Понеділок 15-го, г. 7·30 веч. аматорське представлення

Вівторок 16-го, г. 7·30 веч. „Царевич", оперетка.

Кіна.

„Аполльо": „Поліцмайстер Таґєєв".

„Лев": „Цар і пост", з життя Пушкіна.

„Оаза": „Люп нг ді люп".

„Палас": „Скинули його в безодню жінки", Джон Берімор.

„Пан": „Тіни гарему".

„Фатаморгана": „Спитання княжни Трубецької".

„Химера": „Заборонена жінка".

Програма радіо.

Вівторок 16-го.

Льондон (356). 20·45 Міжнародня камерна музика.

Париж (1743). 18·35 Пате. 20·30 Люсія з Ляммермур, оперета Доніцетті.

Міляно (501,2). 10·00 Джезбенд 20·30 Старо-італійська і модерна музика

Рим (443,8). 20·45 Опера з „Театро реале".

Будапешт (545). 19·30. Опера. 22·30 Циганська музика.

Штутґарт (374,1). 21·30 Музичний вечір.

Копенгаген (336·3) 21·00 Данські пісні.

Прага (343,8) 20·15 Французька оперетова музика. 21·15 Спиначі Затрещений.

Ленінград (1000) 19·00 Літер. музичний вечір.

Москва (1412,3). 18·30 Опера.

Київ (775). 19·00 Клюбовий концерт.

Харків (1680). 17·00 Камерний концерт. 18·30 Військовий концерт.

Варшава (1395,1). 17·55 Орхестра. 19·30 Опера „Єнуфа" Яначека (з Познаня).

Середа 17-го.

Льондон (358). 20·45 Військова орхестра.

Париж (1764). 15·45 Концерт. 18·35 Пате.

Берлін (475,4). 17·00. Популярна музика.

Франкфурт (421,3). 21·45 Нова камерна музика.

Мюнхен (536.7). 20·00 Симфонічний концерт.

Відень (519,9) 20·05 Реціталь на двох фортепіянах. 20·35 Концерт Кравва з опери в Софії.

Міляно (504,2). 20·30 Легка музика.

Будапешт (545). 17·40 Концерт легної музики. 20·30 Музична Академія.

Ленінград (1000). 18·50 Опера.

Москва (1412,3) 20·00 Народній концерт.

Київ (775) 18·30 Опера.

Варшава (1395,1). 17·55 Словянська музика. 21·10 Популярний концерт. 22·30 Музика до танців.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кобзарі-Бандуристи К. Мігенич і Д. Гонта виступають:

14.IV Щирець.

16.IV. Винники.

18.IV. Камінка Струмілова.

20.IV. Радехів.

21.VI. Стоянів.

У вівторок, дня 23.IV. відбудеться одинокий концерт Кобзарів-Бандуристів у Львові в салі Музичного Т-ва ім. М. Лисенка (Шашкевича 5). 1822 1—8

Продовження Загальних Зборів Тов. Філія Просвіти" в Кракові відбудеться дня 21. квітня п. р. о год. 6. вечером в салі Робітничого Дому вул. Дунаєвського ч. 5. III. пов. (офіцини). 1811 1-1

Відозва Львівської Духовної Семинарії. Ректорат гр.-кат. Духовної Семинарії у Львові задумує видати історію Семинарії від початку її істнування. Тому звертається з проханням до всіх бувших настоятелів, питомців, професорів і всіх, кому залежить на повноті і точности задуманої праці, о пересилання своїх споминів, записок, фотографій і грамот на адресу Ректорату у Львові, вул. Коперника ч. 36. 1819 1—2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ПРОСВІТЯНСЬКИЙ ГИМН Я. Ярославенка на мішаний хор в легкому укладі, партитура з подвійними голосами за 2 зол. висилає кожда книгарня „Торбан", Львів, вул. Осолінських ч. 6. 10- 0

КОСМЕТИЧНО-ФРИЗЄРСЬКИЙ ІНСТИТУТ Берти Тіль, пл. Трибунальська 1. I. пов., телефон 54—66. Останні новости з ділянки косметики, окуляри відмолодж., горячі масочки проти морщин, прикріплювання штучних вій, фарбування брів на постійно, фарбування волосся геною, водна ондуляція, найновійші фризури, манікір. 1-3

ПОТРЕБУЮ негайно совісної панночки, яка підготовила би хлопця, ученика 4. кл. школи всезводної до гімназії у вступний іспит. — Ласкаві зголошення при подано условля слати: Уряд парохії Яґорів п. Monasterzyska. 1807 3—3

БРИЛЯНТИ, також іншу біжутерію купує по високій ціні Домбровський-Розважевські, Львів (Готель Жоржа) Академічна 2 1566 15—

УНЕВАЖНЮЮ військовий документ на ім'я Василь Макар ур. в Роб 1892 р. виданий Р. К. Н. в Сам 1892 1-1

БІЛЯ університету продам шинкарську реальність за 6.80 дол., потрібна готівка 3.500 долярів Ігнат Львів Бер вина 2%. 1617 2—2

ПАНЧОХИ, Шпарґітки, Гумівки і Трикотажі поручає Евгенія ЖИВЧАК, вул. Кілінського 1. 1723 3—3

ГОДИННИКИ тільки найкращих фабрик пренайвигідніше продає за готівку і на гати від десятків дт в найбільшій сторонї висила фірма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 3 2 156-7

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і молуха

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентгеном 12—2

На Рати **ЗА ГОТІВКУ**

Дешевше ніж всюда о 10 % Меблі. Дивани, Отамани, Кушетки, Складані ліжка, Сальонові гарнітури, Вкладні і Подушки, Кани, Фіранки, Портієри Накидн, Хідники, Ковдри і т. п. найдешевше поручає 1603 2 6

Е. КОРЕНБЛІТ, Львів, Брацівська 4.

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. — Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів Ринок ч. 10

ч. 85 (11.426). Львів, середа 17. квітня 1929. Грошова оплата заставлена умовою. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Новий уряд.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 14. квітня 1929.

Новий уряд п. Світальського є повною **логічною консеквенцією останньої декларації маршала Пілсудського,** — рішаючого у нинішній Польщі політичного чинника, — себ-то є урядом, якого єдино треба було сподіватися. А проте буквально до хвилини офіціяльного оголошення номінаційного акту, уряд п. Світальського стояв у прилюдній опінії під знаком запиту, — у тій прилюдній опінії, яка за останні три роки призвикла до скоків, вихиляєів і викрутасів, суперечностей і парадоксів у внутрішньо-державній польській політиці. Не вірено в цей уряд, хоча він є не тільки послідовністю становища марш. Пілсудського з „Дна ока", але деж послідовністю того стану, який запанував з менту, коли безпосередні творці травневого перевороту з 1926 року явно протиставилися усім істнуючим польським суспільно-політичним організаціям, себто геть відсунули від себе посередніх своїх травневих союзників — демократичну польську лівицю. Не вірено в цей уряд, хапаючися навіть таких аргументів „проти", які саме промовляли „за": напр. отвертий лист маршала сойму Дашинського, який безумовно є болючим ударом по т. зв. „групі полковників", та який проте є ще одним доказом, що **в нинішніх умовинах співпраця поміж соймом і урядом є неможлива,** ергo, що мусить прийти до влади уряд, який по-правді спирається на політ. концепцію згаданої **протипарляментарної** групи. Так само аргумент **господарської кризи,** яким оперували й усе ще оперують противники кабінету п. Світальського, є оправданий лише постільки, поскільки цей аргумент іде в парі з недовірям у здібности цього кабінету *завести внутрішньо-політичну* консолідацію, як передумову консолідації економічної. Але треба памятати, що чейже і приклонники політики **„сильної руки"** признають нерозривний зв'язок політики й економіки, стоять лише на становищі, що ніхто інший, тільки саме вони, борці за політику „сильної руки", зможуть перевести **стабілізацію політичних відносин** і таким робом позискати назад для держави довіря закордонного і краєвого капіталу; колиж, мовлив, господарські кола бояться всякого політичного загострення, всяких потрясень, то з тим їх страхом можна не рахуватися, — можна взагалі з ними не рахуватися, бо недовгий той час, коли вони побачать свою помилку і прийдуть самі до уряду з готовістю співпраці.

Ось ця „концепція" нового уряду, яка нині жде своєї реалізації. І тому з хвилиною, коли іменування кабінету п. Світальського стало доконаним фактом, на задній плян сходять усі теоретичні міркування на тему: добре сталося чи кепсько, — а на перший плян висовується питання: **що буде?** Нас цікавить це питання у двох напрямках: 1) **загально-політичних відносин** і 2) **польсько-українських взаємин.**

Що торкається дальшого розвитку подій ширшого внутрішньо-державного значіння, точніше кажучи: **дальшої гри поміж урядом і соймом,** то не підлягає уже сумнівові, що **ця гра заблискається до кінця.** Політична фізіономія нового уряду є така ясна, що не може підлягати сумнівові, що новий уряд буде рішуче змагати до **зміни істнуючого в Польщі державного устрою по лінії обмеження прав парляментаризму.** Річ лише в тактиці на найближче майбутнє, яка для осягнення тої цілі буде приноровлена. Чи буде сойм на весняну сесію скликаний для „останньої мирної спроби" переведення конституційним шляхом зміни устрою (прийняття внеску ББ на зміну конституції), чи буде він в найближчих днях або тижнях розв'язаний, чи уряд, за ціну захищення при житті цього сойму й відложення справи конституції, прийде може (на весну або в осені) з домаганням нових широких повноважень, — чи після евент. розв'язання сойму уряд обмежив би новий державний замах до нескликування сойму й правлення якийсь довший час декретами, чи таки проголосив би нову конституцію й розписав би вже на її підставі вибори, чи получив би одно з другим, — усе це є покищо **комбінації у порожні.**

Щодо національної політики нового уряду, точніше: його відношення до української проблеми, то прізвища кількох нових міністрів можуть дати на це деяку — хоч неповну — відповідь. Новий премієр, п. Світальський, досіль усе ухилювався від прилюдного засування свого погляду на політику відносно українців, — напр. всупереч виразному візванню освітньої комісії сойму не явився з докладом про політику міністерства освіти, висилаючи туди лише урядовця міністерства п. Червінського (нинішнього міністра освіти), який в свою чергу теж саме цілости національної шкільної політики не рухав. Лише у своїй соймовій промові п. Світальський, як міністр освіти, став на становищі шкільного утраквізму, як обовязуючого закону, й допустив можливість повороту до національної школи лише тоді, коли буде „гарантія", що національна (українська) школа не стане „розсадником націоналізму". У білянсі свого політичного минулого нинішній премієр має теж ще одну позицію, якої не може переочувати українське громадянство: становище директора політичного департаменту в міністерстві внутрішніх справ.

Міністр внутрішніх справ п. Складковський дав яскравий вислів своїм поглядам у відомих деклараціях у звязку з листопадовими подіями. Здається, що в будуччині великий вплив на напрям національної політики матиме п. Матушевський, дарма, що його ресорт (міністерство фінансів) є нібито аполітичне. Це людина, яка з українською справою уже чимало разів стрічалася. Як начальник II. відділу ген. штабу в 1920 р. він був разом з полк. Славеком фактичним керманичем тодішньої польської політики на Правобережжі України. Пригадуємо собі теж, що „Робітник", реваляціонуючи про тайне засідання санаційних діячів у справі конституції, згадував про п. Матушевського, який — мовляв — перестерігав перед такою громадською рівноправністю українців, яка дала би їм вплив на державні справи. — Міністр справедливости п. Цар — залишаючи на боці його діяльність як головного виборчого комісаря — дав себе пізнати з маленького, але досить характеристичного випадку на бюджетовій комісії сенату, коли то сен. Децикевич інтерпелював його у справі незатверджування 3-го віцепрезидента адвокатської палати у Львові, українця. Тоді з заяви мін. Цара вийшло, що кандидат незатверджений тому, бо він українець. Одночасно міністр підкреслив рішучим тоном, що „не дасть зіпхнути себе" на шлях політики в судівництві! — Міністр хліборобства Незабитовський є уже відомий своєю декларацією у бюджетовій комісії сойму про „почціви людек рускі", який не хотів воювати в 1918 році; новий міністр освіти п. Червінський — є аполітичним фахівцем.

Чи можна сподіватися, що при такому особовому складі нового кабінету прийде до зміни національної політики польської влади, до такої зміни дотеперішнього курсу, яка довела би хоч до мінімального злагіднення нинішньої атмосфери польсько-українських взаємин? Здається, що на це питання немає двох відповідей.

І. Кедрин.

Закордонний політичний огляд.

Тіни англійських виборів. — Зїзд „комісії роззброєнь" в Женеві. — Проєктований зїзд Малої Антанти.

Берлін, 12. квітня 1929.

Дві великі політичні справи кидають тепер свої великі тіни на світовий політичний краєвид. Передовсім справа репарацій, а за нею близькі англійські вибори. Від вирішення тих обох питань залежатиме у великій політиці дуже богато. Тому не диво, що доки репараційні знатоки не дібються до згоди і доки в палаті громад не засядуть нові пани, до цього часу пануватиме у великій політиці деякий застій і стагнація. Але помимо того міжнароня політична машина не перестає функціонувати ані на хвилю. Ось 15. квітня збирається в Женеві з ініціятиви Ліги Націй т. зв. „підготовча роззброююча комісія". 10. червня відбудеться зібрання Ради Ліги, тим разом в Мадриді. З нагоди відкриття великої еспанської та ібероамериканської виставки. Також йдуть приготування до білгородського зїзду Малої Антанти, що має відбутись під кінець травня. Проте, справжні великі міжнародні рішення назрівають нині не на усіх тих конференціях, але де інакше.

Балачки женевської підготовчої конференції для справ роззброєння будуть так довго пустим згуком, як довго не буде реально вирішена справа морських розброєнь (точніше *збройонь*) поміж урядами Анґлії та Америки. Тимчасом рішення цієї справи лежить нині фактично в руках англійської виборчої маси. Коли та маса піде в недалеких виборах за англійським консерватизмом, то роззброєння розуміється ніякого не буде. До того часу „роззброююча комісія" Ліги могла б тому спокійно взагалі не збиратися, та навіть, як вона збереться, то чогось більше, як повторення знаменитої женевської „роззброюючої" історії з минулого року, ждати від неї не треба. Та знаменита історія відбулася в минулому листопаді. Підготовча „роззброююча" комісія збралась черговий раз, щоби знова дещо радити над матеріялами і виробити проєкти та дискусійні субстрати для майбутньої міжнародньої роззброюючої конференції, що мала б положити край великим світовим збройонням. Президент комісії отвирає наради. Палкою промовою, щоб було все святочно і взагалі як слід. Але після його палкої промови настає мовчанка. Ніхто не забирає слова. Ніхто не робить ніяких пропозицій. Ніхто не висуває проєктів. Усякі спроби, щоби зрушити з місця дискусію, не вдаються. На салі мовчанка. Витворюється страшно незручна ситуація. Президент починає хвилюватись, щось всетаки мусить статись бодай би якась платонічна дебата, просто щонебудь, а то, грозить компромітація.

Люди сидять мовчки і тільки ніяково переглядаються між собою. Зрештою побіджує глупота положення. Тут і там починає підноситись по кутиках спочатку придавлений, потім щораз голосніший сміх. Він росте і міцнішає; де далі не витримує й сам президент і теж починає сміятись. Роззброєння? Сердечний сміх на „комісії" Ліги Націй був єдиною найщирішою відповідю на це питання. Приходилось би тільки запитати, чому збираються люди, щоб „радити" і „вирішувати" річи, в які ані один з них не вірить і по суті не бере їх поважно? Але це в Ліга Націй і дивуватись не приходиться. Розуміється, ота „комісія", яка вже й так була підкомісією витворила зі себе ще одну підкомісію і припоручила їй розгляд цілої справи. Старі женевські традиції. Ось уся атмосфера нещирости і брехні, яка стало висить над Лігою та над усякими її „комісіями", з „роззброюючою" і „меншостевою" включно. Не може бути ніяких сумнівів, що й теперішне засідання „комісії" буде теж стільки варте, що й усі попередні. Тим разом у „комісії" має відбутися друге читання проєкту міжнароднього роззброюючого договору, який мав би лягти як субстрат в основу нарад майбутньої міжнародньої роззброюючої конференції. Проте можнаб вже нині йти за в исокий заклад, що „комісія" пересуне друге читання свого проєкту знова ад календас ґрекас, мотивуючи таке пересунення одним із своїх відносних заліжних аргументів, витягнених з богатого дипльоматичного запасу женевської Ліги Націй. Ліга Націй могла б зрештою цілком спокійно зняти зі себе непосильні турботи, звязані зі світовим роззброєнням. Скількиб вона все це не „вирішувала", дійсна сила децизії лежить нині все одно в інших руках. Отже передовсім між Льондоном і Вашінґтоном.

Подібно як „роззброююча комісія", могла б цілком спокійно не зїздитись також Мала Антанта. Її зїзд запов'ілжений на кінець травня. По що

віп? Яка мета цього зїзду? І які причини? Від минулорічної червневої конференції Малої Антанти в Букарешті йде аж до тепер проєктованого зїзду послідовна лінія розвитку. Букарештенський зїзд мав визначно політичне значіння і відбувся цілком у звязку з відновленням франко-британської антанти. Як відомо, за ціну французької дипльоматичної і евентуальної мілітарної підтримки в тихім але завзятім британськім змаганні з Америкою та більшовиками, Чемберлен змінив — коли можна так сказати — „льокарненські віхи" і звязався тісно зі системою поанкаризму, як єдиною европейською силою, здатною підтримувати передовсім европейський фронт проти більшовиків. В тих перспективах приходить до букарештенської регенерації Малої Антанти. В осені минулого року всі три держави Малої Антанти заключили поміж собою ряд договорів про взаїмну дипльоматично-мілітарну підтримку і постачання амуніції. Через ромунське звено звязано цілу малоантантську систему дуже тісно з Польщею, що висловилось передовсім в минулорічних поїздках марш. Пілсудського до Ромунії.

Тим разом мова буде про те, щоби під політично-мілітарну малоантантську систему покласти також міцний господарський підмурок. На початку січня ц. р. відбулись вступні переговори поміж всіми трьома партнерами в справі скликання їхньої господарської конференції. Деяку підготовчу роботу вже зроблено. В ритм тих підготувань падуть також ромунсько-югословянські переговори, що почались оце в Білгороді 9. ц. м. Ідея малоантантського господарського зближення випливає не з господарської матерії самої по собі, але є радше вимушена політичними аргументами. Коли на справу дивитись з економічної перспективи, то є це цілком зрозуміле, що помимо незвичайно сильних політичних ниток, поміж всіма трьома відносними державами щей досі немає ніяких торговельних договорів. Чехословаччина, яка є заінтересована передовсім в експорті своєї індустрії, розбивається на поперехідних митних ромунських і югословянських стінах, що ними окружили себе відносні держави, бажаючи вигнати зі землі власні національні індустрії. Зновуж ромунів і югословян ділить їхня цілком ріжна аґрарна структура. Таким чином витворилось парадоксальне положення. Бо хоч Мала Антанта є завдяки своєму уложенню в системі поанкаризму політично доволі сціпленою, то в господарському відношенні відчуває вона цілковиту незіграність. Тимчасом її політична звязаність примушує всі три держави Малої Антанти шукати також можливої взаїмної господарської спайки. Але що виявиться зрештою сильніше: економіка чи політика? А потім: якщо колинебудь ослабне чи навіть трісне політичний обруч поанкаризму, то чи й поза це зможе втриматись Мала Антанта, тільки з власних сил, як політична і господарська єдність?

Мабуть ні. Її існування, її сила та її політичні рішення не від неї тільки залежать. Мала Антанта як господарський союз є явищем цілком неприродним. Вона має рацію існування тільки з політичних мотивів. Але про її політику рішає не Прага, не Білгород і не Букарешт, але передовсім все те, що політично діється поміж Льондоном і Парижем. Ось так, Мала Антанта як політичний союз також не виростає зі свого власного ґрунту. Особливож без Парижа Мала Антанта до решти перестає бути тим, за що вона себе вважає. Її існування є в першу чергу побудоване на існуванні сильної Франції. Але також паризька супремативна позиція в Европі не є побудована на самій тільки французькій могучости. Вона в немалій мірі побудована на політичній приязні Франції з анґлійськими консерватистами. Але коли завтра анґлійська консервативна влада при виборах перепаде, коли змушений буде піти сер Чемберлен, то піде також правдоподібно Поанкаре. А коли піде Поанкаре, всякі рішення Малої Антанти могли б бути цілком спокійно взагалі не ухвалювані. В даному випадку за тими рішеннями не буде стояти сила, яка робить з Малої Антанти значну фіґуру, особливож на шахівниці південносхідної та східної Европи. Тому краще було б зі своїм зїздом підождати так довго, доки не виясниться, хто залишиться паном положення в Льондоні, а за тим і в — Парижі. Інакше, всі ті малоантантські „політичні" рішення будуть рахунком зробленим — без хазяїна.

Глибокі тіни кидають перед себе анґлійські вибори.

Зенон Пеленський.

Мала Антанта і національні меншости.

Цими днями представники держав Малої Антанти, Польщі і Греції передали ґенеральному секретареві Ліґи Націй пять однозвучних меморандумів про справу національних меншостей. На основі рішення Ліґи Націй, яке прийнято на її останній сесії, ці меморандуми буде розглядати в Льондоні окрема комісія з трьох осіб. В меморандумах названі держави дуже рішучо виступили проти всякого поширення уповноважень Ліґи Націй в справі охорони національних меншостей.

Кайо про інтернаціональний банк.

Ось уже місяць засідає в Парижі комісія знавців у справі німецьких репарацій, а покищо не дійшла вона до ніяких результатів. Та це й зрозуміло, бо занадто великі ріжниці між віруючими й довжником. Одначе в тягу нарад вирину. ла думка утворити інтернаціональний банк. Інтересні виводи про цей банк та його діяльність знаходимо в статті бувшого французького міністра фінансів Кайо, яку уміщено в „Берлінер Таґебляті". На його думку цей банк, займаючися стяганням німецьких річних виплат та їх мобілізуванням на світовому ринку, адмініструючи одержані за це девізи та німецькі достави, „мав би в Европі таку фінансову та господарську силу, якої перед тим ніколи не було. Скоро він перевів би на себе адміністрацію довгів давніших аліянтів. Якеб імя ні дали його основателі, він протягом короткого часу став би справжнім банком для всеї Европи. На мою думку це не могло би мати ніяких шкідливих наслідків".

Одначе далі Кайо вказує на те, що цей банк мав би бути не банком для Европи, а інтернаціональним банком. Він ставить питання, що було би якби цей банк узяв у свої руки також справу довгів антанти супроти Америки. І тут раптом справа, яка видавалася йому доброю, коли мова була про Німеччину, починає видаватися йому небезпечною. На його думку „діяльність банку, навіть якби його ведено з найбільшою ручністю, дуже причинилась би до того, щоби завести Европу в глуху вулицю. Утворення такого інтернаціонального банку завало би нагоду до поважних закидів. Абстрагуючи від факту, що цей банк мав би незаперечену гегемонію й контролював би цілість господарського та фінансового життя, *перевага американських фінансістів* у його адміністраційних орґанах *могла би дуже легко викликати почуття ленної залежности*".

Тому Кайо виступає проти створення інтернаціонального банку й радить утворити европейський банк, в якому американці не брали би ніякої участи. Одначе не підлягає жадному сумніву, що як держави антанти, заінтересовані в німецьких репараціях і хотіли би забезпечити собі якнайбільшу контролю над цілістю господарського життя Німеччини, так Америка заінтересована в тому, щоби держави бувшої антанти сплачували їй свої воєнні зобовязання. Вони досі цього виконувати не хотіли й ставлять сплату своїх зобовязань в залежність від німецьких сплат. Тому силою факту, Америка, як загальний і одинокий вірітель усіх держав в Европі старається й буде старатися знайти таку форму, яка давала би їй можливість ефективно контролювати господарське життя цілої Европи. Кайо добачує в цьому велику небезпеку для Европи, одначе він нічого не каже про те, чи можливо, — а як так, то якими способами, — цю небезпеку усунути. І в цьому лежить найслабше місце його виводів.

ВОЛОДИМИР БІРЧАК.

БЕЗЖУРНІ ДНІ. [35]

Оповідання.

(Продовження.)

— Щож, але я бороню вас? Не кажуж я правди? Не булож їх досить? А що правда — це не гріх. Правда — найліпша оборона.

— Дякую за таку оборону — застерігався Грицько. — З тими ось ворогами — і він вказав на пані-матку, Ксеню і Стецька — я сам дам собі раду, а тільки ви, приятелю, не бороніть мене!

— А де Багрій? — спитав Стецько Ксеню.

— По вашому відїзді був ще день, а потім... ну... потім він відїхав... — і вся счервоніла. Вона встала і стала збирати зі стола. Пані-матка зачула питання Стецька й коли Ксеня вийшла, промовила шепотом до Стецька:

— Як ви обидва відїхали, він став надскакувати біля Ксені. (Стецько нахмарив брови і його серце забилося живо). Але Ксені він і не був у голові, зрештою зналися ще за коротко. Та проте вже на третій день рано, так, це було рано, прибігає Ксеня до кухні, щось дуже розхвильована. — Що тобі? — питаю, а вона й росказує, що він освідчився їй і вона відмовила. — Чомуж ти відмовила? — питаю. — Не хочу і кінець! — Але він був іще у нас на обіді. Ага, правда, ще перед обідом прийшли були „ті-во" і стара стала коло нього надскакувати. Але він мовчав, а по обіді й відїхав.

Грицько і Стецько, що мандрували попередньої ночи, пішли скоро спати, а другого дня Стецько сидів в-одно біля Ксені, розмовляючи, росказуючи, слухаючи її. То знов ходив з нею в тіни вишень по саді, мягко висипаною стежкою. Ходив з Ксенею, розмовляючи. Як то він казав Грицькові: хотів її пізнати.

Ой, небезпечне таке пізнавання, коли молодий хлопець розмовляє з дівчиною в садку, походжуючи стежками! Ой, небезпечна й ця розмова, коли при ній заглядає юнак в дівочі чорні очі! Ой, тричі небезпечні оці чорні очі на гарному личку, в зеленому саді, при ласкавому слові!

Стецько йшов другого дня побіля Ксені, як перед кількома днями, коли пізнав її вперше. Йшов поруч неї й любувався її красою, її гарною поставою, любувався її словом.

Зривав червоні, кровавi маки, що росли ще тут і там на стернях та на межах і подавав їй.

— Чудові ниви! — промовив, хоч по правді ниви були в більшости вже зжаті, пусті, хоч ще перед кількома днями він сам ганив їх за їх монотонність.

— Нині може й чудові — відповіла —, але прийде осінь або зима й завіє все поле. Тоді так тихо і глухо і скучно, як в якій пустелі.

— Можна тоді багацько читати!

— Читати? Люблю читати, але одним читанням не можна виповнити всього часу. Помагаю мамі в господарстві, вишиваю і це і те, а проте час іде поволі. Минулої зими прочитала я вже всі книжки, що є у нас, а деякі й двічи. В мого батька є багацько книжок про кооперацію, годівлю коней, рогатої худоби, то-що. І ті всі я вже прочитала!

— Коли дозволите, панно Ксеню, то як верну у Львів, можу вам що-тижня нові висилати.

— Чомуж би не дозволила? — і її очі заясніли й лице почервоніло, як ті маки, що несла їх в руці. По хвилі усміхнулася й докинула: — Прошу, дуже радо, присилайте книжки, але під умовою: не присилайте мені книжок про годівлю коней, ані про рогату худобу, бо ті всі я вже прочитала.

Стецько всміхнувся також.

— Ну, таких я вам не пришлю! — І його стиснуло щось за серце. Перші нитки між ними навязувалися. Стецько став росказувати про книжки, які думав їй післати. А потім — якось так само від себе воно вийшло — став оповідати, як то він мандрував з Грицьком і що вони між собою говорили, на що присягали. Ксеня слухала пильно, уважно.

— Шкода, що мене не було разом з вами! — промовила. — І я будаб присягала разом з вами, там під липами...

— — — — — — — — — —

Грицько переспався, прокинувся і якось споважнів. Здавалося йому, що душиться в тому малому приходстві з невибагливим, примітивним життям, в якому день за днем був однаковий, в якому здавалося — вся праця й енергія сходили на одно: здобуття засобів життя. Найважніші тут події були ті, що перед пісящем помер хтось наглою смертю, або що тому тиждень Бриcько перестрашив під вечір такого то сусіда, або таку то дитину...

Стецько пірнув цілий у той світ і з вдоволенням віддихав у ньому. Грицька він дразнив — йому не ставало повітря, простору, стіни кімнати — здавалося — здушували його й валилися тяжким каменем на його груди.

На другий день рано, коли Стецько ходив, розмовляючи із Ксенею, Грицько положився в тіни кісловатого горіха, вліпив свої очі в синє небо й думав. Але потім десь щез, тільки служниця повідомила, що „той чорний" без капелюха, співаючи, пішов городом в поле.

Йшов самітний.

(Продовження буде.)

ЗАМІТКИ і ВІДГУКИ.

Оптимізм Бенеша.

На бенкеті Міжнародньої Федерації Журналістів виголосив цікаву промову чехословацький міністр. закорд. справ Бенеш, в якій між іншим сказав:

„За пять-шість літ мирної праці вся Европа стане на нормальний шлях. Питання репарацій, евакуації Надренії, консоліданії боргів будуть вирішені. Між Італією й Югославією прийде до згоди. В скорому часі ми вирішимо питання про морське розброєння і тоді зможемо приступити до нершої конференції в справі загального роззброєння. За кілька літ ми будемо свідками, як СРСР. буде еволюціонувати в напрямі співпраці з Европою на основі принятих на Заході норм міжнародного права. Мені можуть сказати, що той оптиміям є перебільшений і наївний, та незалежно від чиїхнебудь бажань ми до того прийдемо. Годиться свідомо виключити з можливостей ідею розвалу. Це обовязок усякого політика і всякого журналіста. Ця велика мрія спочиває й на Федерації Журналістів".

З приводу промови Бенеша паризький „Тан" перестерігає своїх читачів перед занадто великим оптиміамом Бенеша. „Тан" підкреслює, що еволюція СРСР в напрямі нормальної співпраці з Европою може наступити лише після розвалу нинішнього більшовицького устрою.

„Ніхто не може передбачити — пише „Тан", — що буде на другий день після того внутрішнього потрясення, яке намічається в Москві, та не може бути сумнівів, що цивілізований світ ніколи не погодиться з радянським ладом".

Очевидно, вихідною точкою такого непривабливого становища півофіціяльного „Тана" є справа французьких боргів б. Росії. Колиб більшовики визнали ці борги, то „цивілізований світ", себ-то французькі капіталісти й рентіери погодились би з радянським устроєм, а їхній песиміам не був би такий терпкий. На всякий випадок є більша надія на санкцію „цивіліованим світом" існуючого в східній Европі устрою, як на морське, а тим менше на загальне роззброєння.

—o—

Мілюков і словянські справи.

В зїзді Міжнародньої Федерації Журналістів взяв участь і провідник російської демократії, відомий історик, соціольог, публіцист і політик Павло Мілюков. Представник русофільської й протиукраїнської (крамаржівської) „Народн. Політики" використав цю нагоду, щоби поговорити з Мілюковим на актуальні теми словянської політики.

Розуміється, розмова йшла спершу про „прекрасну Прагу", а опісля війшла на російські емігрантські справи.

„Мій ювилей (70-ліття народження) — зазначив Мілюков — дав притоку до зближення в російському демократичному таборі в напрямі витворення спільного фронту".

В тзв. меншостевій квестії зазначив Мілюков, що це незвичайно важна справа повоєнної доби. Справа нац. меншостей не є внутрішньою справою кожної поодинокої держави, а в значній мірі є це справа міжнародня. В першу чергу є це питання справедливости, як поводитись з меншостями. При добрій волі Ліга Націй може облекшити процедуру при вирішуванні меншостевих справ, щоби вони могли з повним довірям звертатися до цеї міжнародньої установи. Найкраще було би, колиб самі держави у себе вирішили меншостеві справи по лінії слушности і справедливости, як це зробила Чехословаччина.

„А який ваш погляд на українців?" — запитав представник „Пароля. Політики".

„Жалію, що вони відносяться до нас так неприхильно — відповів Мілюков. — Я є за федерацією, за вільним союзом із ними. Признаємо їх мову і культуру як демократи і немає причини до непорозуміння. Маємо взаїмні господарські справи, потреби й інтереси. Ми їх потребуємо, а вони нас потребують".

Опісля говорив Мілюков про російську школу на еміграції, а запитаний про свій погляд на словянські справи, головно спинився він на болгарсько-югословянських відносинах. В словянській політиці треба брати собі приклад із Масарика і Бенеша. Словянська політика мусить закинути романтизм і працювати на основах реалізму. Жаль, що серби кермуються великосербськими змаганнями, а не югославянськими. Не буде спокою, доки не буде справедливого розмежування в Македонії. Тільки тоді може лійти до порозуміння між Болгарією й Югославією.

—o—

За польсько-німецьке порозуміння.

Відомий польський германофіл Влад. Студницький, що підчас війни — може єдиний — боронив німецької розвязки польської проблеми (головно на сторінках тоді активістичного „Век-у Нов-ого") і тепер пропонує в тому органі ідеї польсько-німецького порозуміння.

„Сьогодні, коли наша держава вже існує — пише він, — нашим завданням є втримати її існування, створити найкращі умови її розвитку. Маємо 4.000 км. границь на 30 мін. населення, себ-то 7.5 тис. на 1 км., коли европейська Росія має 33 тис., Німеччина 15 тис., Франція 16 тисяч. З европейських держав тільки Чехословаччина має менше від Польщі, але вона є хробачковим виростком, призначеним на обтяття.

„Наша границя з Росією має біля 1.400 км., з Німеччиною 1.700 км. Всі границі Польщі за винятком малого відтинка польсько-ромунської границі є границями небезпечними. Хоч риський трактат спартачив польсько-російську границю, не оперши її об горішній Дніпро, ані об Березину, однак при нашій офензиві маємо опору на тих ріках, а при дефензиві Німан і Буг та Сян. Зате ріки не ділять нас від Німеччини, але лучать з нею. Границя Німеччини окружує Польщу й унеможливлює створення фронту на випадок війни. Від Варшави до Східньої Прусії у повітряній лінії маємо около 100 км. Східня Прусія може бути випадовим тереном для німецького летунства на Варшаву. Наш домбровський басейн находиться над границею. Колиб на випадок польсько-німецької війни окупаційною границею стала Варта, як підчас світової війни, ми втратилиб домбровський і шлеський басейн. А це паралїжувалоб наше господарське життя й оборону держави. Отже можемо вести війну з ким-небудь, лише не з Німеччиною. Густота залізничої стіки, величезна кількість автомобілів і мотоциклів, летунство, що займає перше місце не лише в Европі, але й у світі, хемічний промисл, що займає перше місце на земській кулі, розвинений механічний промисл — все це робить Німеччину могутністю значно більшою, як Польща і Франція разом взяті. Звідсіля зростаюча у Франції неохота до союзу з Польщею і бажання порозумітися з Німеччиною. Існування і розвиток Польщі є залежні від укладу польсько-німецьких відносин. Ми думали, що будемо любимцями світу, коли будемо проголошувати: „Ми або Німеччина!", а світ усе частіше відповідає: „Не ви, але Німеччина!"

„Існування Польщі може бути для Німеччини кориснішим, як її поділ при означеному оформленні польсько-німецьких відносин, при означеній польсько-німецькій господарській кооперації. А передумовою того є відповідна позиція німецького елементу в Польщі, який повинен стати не джерелом антаґонізму, але обєднуючим кільцем. Отже в інтересі Польщі стаю в обороні культурно-національних інтересів німців у Польщі. Ґеніяльний чех Масарик увів чеських німців до міністерства в Чехії. Участь визначних німецьких фаховців у наших господарських міністерствах я вважав би дуже вказаною. Наш великий промисл входить в німецькі промислові концерни. Німецько-французькі концерни є важним чинником німецько-французького зближення. Навіть Вел. Британія перервала свій „splendid isolation" й англійське електрифікаційне товариство ввійшло до великого електрифікаційного концерну з Німеччиною й Америкою. Коли схочемо ізолюватися від Німеччини, будемо змушені ізолюватися від світу й неминуче впасти.

„Митна війна з Німеччиною була і є абсурдом. Вона не відповідає інтересам ані одної, ані другої сторони. Консеквенцією її є кредитові труднощі Польщі, бо на ринках американському, англійському, голяндському і швайцарському німецькі впливи унеможливлюють нам здобуття відповідного кредиту. Сьогодні для припинення господарчої кризи в Польщі треба нам скоро заключити польсько-німецький трактат. Не суперечности польсько-німецьких господарчих інтересів, але атмосфера взаїмної відрази стоїть на перепоні заключення трактату. Для зміни тієї а-

---

ПОС. МІЛЄНА РУДНИЦЬКА.

Конференція Сходу Европи.

1. Програма та учасниці.

Шановним читачам „Діла" вже відомо, що в днях 26.—29. березня ц. р. відбулася у Відні конференція, присвячена справам Сходу Европи. Скликувала її „Міжнародня Жіноча Ліга миру і свободи", якої провідниці, невтомні речниці пацифістичних ідей, з журбою слідкують за розвитком подій у східній Европі.

Зїзд мав характер ексклюзивний; „приватною конференцією для розгляду питань східної Европи" назвали його ініціяторки; преса й інші постороні чинники не мали до нього доступу. Бажанням проводу Ліги було зібрати при спільному столі представниць жіноцтва східної Европи та в безпристрасній атмосфері розглянути з ними заплутані відносини їхніх країв. Віденська конференція мала бути також підготовкою до конґресу Ліги, який відбудеться в Празі від 23. до 29. серпня ц. р. Бо треба знати, що справи східної Европи найдуться на черзі дня цього конґресу, як одна з головних його тем.

Терен „Міжнародньої Ліги миру і свободи" відомий українкам від кількох літ, точно кажучи від 1921 р., коли-то українки взяли перший раз участь у конґресі Ліги у Відні і були приняті в її члени, як окрема українська секція. З цього часу не один раз доводилось нам зустрічатись з провідницями Ліги, тими сміливими ідеалістками, для яких ідеї вселюдського замирення та ідеї національної та соціяльної справедливости не є фразами, продиктованими тактикою або модою — як це буває сьогодні в інших організаціях — але є найбільш істотною основою їх світогляду. Завдяки цьому Ліга це незвичайно вдячне поле праці для нас, українок: ми стрічаємо там щире зрозуміння для еманципаційних змагань українського народу та його теперішнього важкого становища. Одначе з другого боку терен Ліги вимагає великої обережности: коли хто стягне на себе закид нетерпимости або прокине підозріння, що приїхав на зїзд лише з тою метою, щоби використати його для своїх цілей — дарма, що ті цілі далекі від ідей „миру" і „свободи" — цей втратив у керманичок Ліги довіря і всі його зусилля допомогти „справі" остануть безуспішні.

На конференцію „Сходу Европи" приїхали до Відня дві категорії делеґаток: довголітні дїячки Ліги, які здавна цікавляться питаннями східної Европи та представниці безпосередньо заінтересованих націй; разом біля 40 жінок. Заступлені були такі краї: Англія, Франція, Швеція, Німеччина, Австрія, Чехія, Мадярщина, Ромунія, Болгарія, Україна, Польща, Литва, Латвія й Естонія.

Не треба хіба казати, що в часі нарад зазначувалися досить ярко ріжниці в ментальности між обома групами делеґаток. Хід дискусії доказував часто, що Захід і Схід Европи — це два світи, які думають ріжними політичними категоріями. Доньки Заходу доходили певно нераз до сумного для себе висновку, що їхні східні сестри ще не дозріли до високих ідей пацифізму; а одночасно делеґатки Сходу Европи гляділи на своїх товаришок зі Заходу, як на підхмарних ідеалісток, що не розуміють реальних, твердих умов життя їхніх країв. Найти спільну мову було нераз доволі тяжко. Треба було вияснювати керманичкам Ліги, що на Сході Европи політичні терміни мають часто інше значіння, як на Заході. Що, наприклад, так дуже зненавиджений у Лізі термін „націоналізм" не конче рівнозначний з ретроградністю і нетерпимістю до інших націй, бо він у краях східної Европи означує часто більше, як національну свідомість і бажання волі для свого народу (себ-то те, що на Заході для кожного громадянина є самозрозуміле), і що не в націоналізмі, а в імперіялізмі держав лежить небезпека війни.

Також у відношенні до більшовиків слідно було деяку ріжницю між західними і східними делеґатками. Коли представниці західних країв осуджували ізоляцію Радянського Союзу „буржуазною" Европою і схильні були оправдувати, навіть боронити, комуністичний лад, коли у виступах декотрих з них виявлялися симпатії до більшовиків, то зовсім інакше становище займали східні делеґатки, які солідарним фронтом вказували на те, що відносини в Радянському Союзі є запереченням всіх свободолюбних ідей, а російський червоний імперіялізм це найбільша загроза для миру в східній Европі.

Наївність західних ідеалісток виявилася може найкраще останнього дня конференції, коли обмірковувано можливости співпраці національних секцій і пропоновано напрямні, яких вони в своїй діяльности повинні придержуватися. Тодіто при шкільних резолюціях провідниці Ліги мало-що не дали взятися на вудку полькам, які поручали принціп двомовности в шкільництві. Західні ідеалістки мало не захлиснулися з захоплення. Двомовна школа! Школа, в якій виховуються діти двох народів у взаїмній любови і пошані своїх культур! Українська делеґатка мусіла звести важку боротьбу з пропонованою резолюцією; треба було виказати нестійність утраквізму з педагогічного становища та вияснити, яким небезпечним знаряддям винародовлення і насильства діточих душ стає він у руках імперіялістичних чинників. Вкінці вдалося нам переконати конференцію і на місце пропонованих резолюцій: „Наука в матірній мові, де собі цього бажають. В усіх пограничних краях двомовна школа" — принято: „Кожна дитина має право

тмосфери потрібна є відповідна політика супроти німецької мешшости і кориснім було би покликати до життя Німецький Науковий Інститут. А теж німці хочуть загарбати Поморя й Шлеськ, або ген. коридор, хотять ревізії польсько-німецьких границь — відповідають противники.

„На нашу думку польсько-німецька господарча кооперація може бути поважним чинником, що зменшує, а навіть анулює домагання Німеччини до ревізії польсько-німецьких границь. Відомий французький політичний письменник А. Фабр-Люс у книжці „Locarno Sans Reves" поруч обширної аргументації, що Франція не зможе прийти Польщі зі збройною допомогою на випадок польсько-німецького конфлікту, пише між іншим: „Однак разом з іншими приятелями Польщі маємо надію, що їй буде заощаджена всяка поважніша територіяльна жертва. Є це можливе. А буде воно залежати від неї самої, від міжнародного положення, яке зуміє здобути, від внутрішньої сили й симпатій, що будуть її окружувати. Коли буде достаточно мудрою і зручною, щоби створити політичне й господарче зближення з Німеччиною перед розглядом територіяльних квестій, то — можливо — вони будуть відложені в безконечність або управильнені компенсатою на загальне вдоволення. Є це здогади будуччини, щодо яких важко тепер висловитися." Не організування війни з Німеччиною або підготовка до тієї неможливої для нас війни повинно бути сьогодні нашим завданням, але мирна офензива на німецьку опінію для покликання до життя корисного для обох сторін modus vivendi двох великих народів Европи.

Заприсяження нового уряду.

Дня 15. квітня відбулося на Замку заприсяження членів нового уряду. Опісля президент держави із прем. Світальським пішов до гол. інспекторату збройних сил, де відібрав присягу від марш. Пілсудського. Пополудні було в президії ради міністрів засідання каб. ради при участи марш. Пілсудського. В год. 5. попол. прощали святочно уступаючого прем. проф. Бартеля і членів його кабінету. В 18. год. прем. Світальський конферував із бувш. премієром Бартелем. Керовник мін-ства скарбу полк. Матушевський відвідав бувш. міністра скарбу Чеховича. Розчоловляли годину.

Фінансова рада буде поширена.

У звязи з відданням керовництва мін. скарбу Матушевському розійшлася в банкових колах чутка, що покличуть до життя фінансову раду. Треба звернути увагу, що фінансову раду створено вже тому 3 роки та вона зачала діяльність за премієрства Бартеля. До фін. ради належить 14 осіб: бувш. мін. скарбу Міхальський, бувш. сен. Стецький, бувш. пос. Липацевич, пос. Голинський, дир. Фаянс, віцепрез. Банку Польського д-р Млинарський, дир. Фальтер, през. Жихлінський, пос. Кшижановський, през. крак. скарб. палати Епштайн, през. Банку Господарства Краєвого ген. Гурецький, през. Людкевич, д-р Грос і дир. Езерський. Є чутки, що фінансову раду побільшать на дальших пять членів. Одним із них буде бувш. мін. скарбу Чехович.

През. Карпінський уступив.

През. Банку Польського Карпінський уступив 15. квітня із свого становища, бо з цим днем минуло пятиліття його каденції урядування. Агенди банку веде віцепрез. д-р Млинарський.

Віцемін. Гродинський на новім становищі?

Кружляють чутки, що дотеперішній керовник мін-ства скарбу д-р Гродинський одержить становище віцепрезидента найв. палати контролі.

Мін. Матушевський задержує становище посла.

„Дзєнь Польскі" впевнює, що новий керовник мін-ства скарбу Матушевський задержує й далі своє становище польського посла, акредитованого при мадярськім уряді в Будапешті. З тої причини Матушевський не їздив у Будапешт, щоби зложити відкликуючі листи. На час неприсутности Матушевського в Будапешті заступатиме його д-р Лазарський.

З кол близьких до теперішнього уряду впевняють, що чутки про опозиційні плани нового уряду щодо ведення боротьби зі соймом — безосновні. Тіж самі кола звертають увагу, що мін. Матушевський належить до найздібніших людей в кабінеті та є противником етатистичної політики.

Скличуть сойм?

З кол близьких до теперішнього уряду повідомляють, що прем. Світальський задумує представити президентові держави внесення на скликання сойму з кінцем травня ц. р.

Справа бувш. мін. Чеховича.

З правничих кол повідомляють, що судді найв. суду Залеському, якому віддали ведення слідства проти бувш. мін. Чеховича, доручили 10 питань, сформулованих обвинуваченням.

—o—

Землетрус у Швеції.

У провінції Норлянд (півн. Швеція) відчули сильний землетрус. У хатах перевертала обстановка. Біля місцевости Пітеа утворилася глибока щілина, що перетинає дорогу й унеможливлює комунікацію.

—o—

Чічерін у Вісбадені.

„Берл. Тгг." приніс був чутку, що Чічерін виїхав вже з Німеччини, невідомо куди. Тепер берлінські часописи повідомляють, що Чічерін не вернув іще в Москву, кинув лише берлінську санаторію і виїхав до Візбадену, щоби там далі лікуватися.

—o—

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·94·00—8·94·56, канадійський долар 8·86·00—8·86·50 чеська корона 0·26·50—0·27·00, австрійський шіллінг 1·25·50 1·26·00, румунська лея 0·05·00—0·05·50, франк у кий франк 0·34·50 0·34·80, швайцарський франк 7·50—1·72·00 фунт штерлінгів 43·50·00—43·80·00, радянський червінець 17·50—18·00

Золото: 20 корон 36·35·00—36·60·00, 20 франків 33·20·00—33·60·00, 20 німецьких марок 41·25·00—41·60·00, 10 російських рублів 46·00·00—41·00·00.

Срібло: Австрійська корона 0·67·00—0·67·50, 5 австрійських корон 3·45·00 3·50·00, австрійський фльорен 1·72·00—1·75·00, російський рубель 2·80·00—2·90·00, копійки за рубель 1·40·00—1·43·00.

Збіжа.

Пшениця двірська 52·25—53·25, пшениця селянська 00·00—00·00, жито галицьке 35·50—36·00, ячмінь галицький броварняний 33·00—3··00, ячмінь на мливо 28·00—29·00, ячмінь пастівний 35·50—36·25, овес галицький 32·00—33·00, кукурудза румунська 34·50—35·50, баробола промислова 5·50—5·75, фасоля біла 115·00—140·00, фасоля колірова 45·00—50·00, фасоля краса 65·00—75·00, горох пів-Вікторія 51·00—55·50, горох польний 38·00—40·00, бобик 33·50—34·50, мішанка паст. в зерні 00·00—00·00, вика 38·00—40·00, сіно солодке краєве прасоване 18·00—20·00, солома прасована 8·00—9·00, гречка 43·50—44·50, льон 74·00—75·00, лубінь синій 22·00—23·00, ріпак озимий 75·00—77·00, мука пшенична 40 прц. 73·00—74·00, мука пшенична 65 прц. 78·00—79·00, мука житня 65 прц. 50·00—50·00, грисік кукурудзяний 67·00—70·00, мука кукурудзяна 49·00—51·00, отруби житні 22·50—23·50, отруби пшеничні 25·00—25·50, крупи гречані 68·00—70·00, пшоно 80·00—82·00, крупи ячмінні 48·25—50·75, пенцак 48·50—50·00, просо краєве 43·50—44·50 макухи льняні 47·00—48·00, конюшина краєва 150·00—170·00, мак синій 115·00—125·00, мак синий 90·00—100·00. Мішки ютові вироби Страдом Варти 1·68—1·72, мішки ужиткові добрі 1·38—1·42.

до науки в матірній мові. В краях, де живе мішане населення, обовязкова наука мови другої національности".

Організаторки конференції поділили програму нарад на такі комплекси питань: I. Політичне положення в східній Европі. II. Питання закордонної політики (з пацифістичного погляду): кордони, договори, зброєння. III. Питання внутрішньої політики: меншини, преса, виховання, психічне розброєння. IV. Співпраця національних секцій Ліги в східно-европейських краях. До кожного питання був виголошений окремий реферат, після якого слідувала вичерпуюча дискусія.

На перший план висувалася справа протирадянського блоку і небезпека збройної інтервенції проти більшовиків. Також політика Польщі, зокрема польсько-литовські відносини (справа Вильна), польсько-німецькі (справа коридору і Шлеська) та польсько-українські не сходили з порядку нарад.

Українського читача цікавить, очевидно, в першій мірі питання, чи і що говорили на зїзді про його Батьківщину. Хіба можливо радити над справами східної Европи, а промовчувати Україну? Віденська конференція саме тим була замітна і тим ріжнилася від інших міжнародніх зїздів, що української справи не треба було „перепачковувати" до нарад, бо вона сама силою своєї ваги ставала одною з головних тем конференції. Мабуть завдалегідь здавав собі з цього справу Виконавчий Комітет Ліги і може цій обставині треба приписати факт, що українську делегатку запрошено виголосити реферат про політичне положення в східній Европі. Таким чином українська справа не переставала займати уваги віденської конференції, а українській делегатці довелося бути одною з головних її акторок.

(Закінчення буде.)

Що нас нищить.

Ми так привикли нарікати на нашу біду й невдачі і складати вину на інших, що й на думку неохотному не прийде, що в першій мірі ми самі є ковалями своєї долі. Маю тут на увазі старшин для нашої армії, а саме дезерцію наших одиниць в чужий, суспільний табор. Бачимож, що одні польщаться, другі чехізуються, треті москолитьсп, інші німчаться і т. д. Є то, на мою думку, конечна конечність, яка чіпляється людей, що мають слабу волю або попали в звіриу-байдужність. Є й такі, що „переповідують" так званий модний інтернаціоналізм, яким і покривають свою безоромну дезерцію.

Ще правда діти, поважний відсоток нашої інтелігенції — переважно з учительства, йде у великій кількости кинено в корінну Польщу — таки нараз для нас пропадає, а ще більше пропаде в пізнішім часі. Знайшовшись серед чужого моря, рабоцілінний дух так криється зі своїм національним почуванням, що місцеві чинники радіють і тільки затирають руки. По якімсь часі наш раб побачить польську спідничку і небавком забуває на батька й матір, котрі тяжко його годували, забуває на все рідне і пропадає для нас раз на все. Правда, є такі, що пробують боротися хитрощами, що ось, мовляв, вони лиш маскуються і тому вдають із себе таких „почціних". Опаче й цих же така сама доля, як і перших.

На жаль, у нас повстає чимраз менше рідних інтелігентних огнищ, а без таких огнищ нарід гине. Такі огнища повинні бути дійсно свої, рідні, аби їх потомство вже з грудей матери виссало любов до свого рідного і ніколи того рідного не цуралось. Вже то не без причини ворожі нам чинники так прихильно ставляться до шкідливо введженого у нас безженства нашого духовенства. Вони знають добре, що ці огнища були опорою і для нашої церкви і для народу.

При цій нагоді варто виступити у нас і проти старокавалерства. Оправдування, що нині жонатий не в силі удержати родини, є густо-часто безпідставне. Знаю безженних людей, що їх більше коштує їх кавалерський стан, як неодного жонатого. Безженство у таких — це лиш спосіб до вигідного, нераз веселого життя.

Таксамо слід виступити проти каригідного національного гріху — проти мішаних подруж. Раз на все памятаймо, що тільки мати-українка і батько-українець можуть дати нам запоруку доброго виховання найближчого українського покоління! На жаль, богато людей у нас на це забуває. Крім почування треба мати ще й розум і тим розумом кермуватися в першу чергу!

Українець.

НОВИНКИ

— **До відома нашого духовенства.** Довідуємося, що Екс. митрополит Шептицький не буде приймати від нинішнього дня аж до Великодня нікого в урядових справах.

— **Гарні митні урядовці.** У Катовицях суд судитиме весь митний уряд у Хожові: 13 сторожів разом з директором митниці. Вони допомогли у перевозі контрабандою 5 вагонів залізва з Німеччини.

— **Проти курців.** Львівські трамваї вводять новий припис — у нових вагонах не вільно буде курити. Така заборона існує вже в інших містах. Вона є наслідком постанови міської комісії здоровля, яка вважає закурені вагони розсадником чахотки.

— **Мораль і краса.** Мадярська красуня Єлисавета Сімон вибрана „Міс Европою" не поїде на міжнародній конкурс краси до Гальвестону. Вона послухала поклику тамошнього епископа, який звернувся до неї листовно з проханням, щоби вона не їхала на цей конкурс, де юрба приглядатиметься їй зблизька, майже голій, моя тварині на базарі. Конкурс краси в Гальвестоні, каже еп. Бирнес, це осоружне підприємство суперечне з моралю. Тепер цікаво знати, що скажуть на це члени жюрі, які вибирали „Міс Европу" ні те, щоби вона була представницею краси нашого старого світа в новім світі.

— **Українські мистецькі видання.** Мистецький музей при Українській Академії Наук у Київі видав катальог з репродукціями цінних зразків музею п. з. „Музей мистецтва української Академії Наук". Слід згадати, що в цьому мистецтві є 98 образів старо-італійської школи, між ними твори Аретіно, Альбертінелі, Перуджіно, Мантоня, Веронеза та Караваджіо. У голяндським відділі (276 творів) є представники найвизначніших мистців. В еспанськім відділі є твори Веласкеза, Цурбарана, у французькім Кальо, Бушера, Фрагонара, Віже-Легрен, Греза та Енгра. Між 27 іконами є твори московські та українські від 14. до 17-го століття. — Крім цього вийшли в цьому музею книжки, що дають образ кількох виставок

„Виставка тканини", „Японська гравюра", де зібрані численні мистецькі репродукції.

— **Різні вістки.** У Базилеї помер у 70 р. життя світової слави природознавець д-р Павло Сарасен. — Югославянський король Олександер підписав документ, яким звільняє з активної служби 36 генералів. — Італійська королівська пара вперше виїде до столиці Сардинії. — Голосова фільма передасть світові поромову Муссоліні, яку він виголосив на римському Колісею до 25.000 альпейських стрільців. — Остання німецька статистика стверджує, що від 1914 до 1918 р. згинуло в нім. армії 12.000 жидів. — В маленькім австрійськім містечку власниця замку записала замок разом зі землями та лісами своїй старій кухарці. — На Мадярщині в околиці Карпат відкрили нові джерела йоду. — У міланській опері „Ля Скаля" заведено спеціяльні апарати, які дають змогу глухим слухати виставу. — В Амстердамі міністр промислу д-р Сльотемекер, що є священником, давав шлюб своєму льокаєві. — У Загребі заборонила поліція виступи муринської танечниці Джозефіні Бейкер. — Мадярський уряд видасть австрійському судові азартного грача Шемсо, що має на совісти багато мантійств.

— **Син національного поета.** Польська преса передає дуже характеристичні подробиці про сина Адама Міцкевича, Йосифа, що все своє життя провів у Парижі, де тепер заробляє грою на фортепяні в кіні. Його земляки хотіли використати його велике ім'я залишене йому батьком і втягнути його до праці польських організацій у Парижі як репрезентативну особу. На цю тему помістив статтю редактор „Слова Виленьского" Ч. Янковський. Йосиф Міцкевич відповів йому на це листом, заявляючи, що не має наміру брати участи в ніяких почесних маніфестаціях ні вміняти свого дотеперішнього життя, а хоче жити сам для себе свобідно. Нема сумніву, що син геніяльного поета відбився від своєї національности під впливом чужого середовища.

— **Фальшують, що можуть.** Недавно вся европейська преса принесла вістку, що в якомусь старому бюрку найшли вязку листів Страдіварія, що розяснюють тайну виробу його мистецьких скрипок. Тепер виявилось, що ці листи сфальшовані якимсь невідомим, а продані двома антикварями в Бергамо.

— **Moicci занедужав.** Відомий драматичний актор Moicci підчас подорожі до Буенос Айрес злаб на жовту пропасницю, бо на кораблі вибухла епідемія. Тому корабель мусів дишпитися в карантані, й Moicci не міг виступити в театрі. Нинішо нема звісток, чи видужав він.

— **Церковне чудо в Неаполі.** Недавно в Неаполі було легке трясення землі. Від цього почали рухатися ковтки у вухах одної статуї в церкві Санта Марія дей Портічі. Серед народу розійшлася чутка про чудо й вірні почали масово приходити до церкви подивитися на статую. Незабаром сталося ще друге чудо. Глухоніма від уродження жінка після молитви перед статуєю раптом почала говорити й чути.

— **Засуджений князь.** Цими днями відбувся в Мюнхені процес проти князя Макса Гогенльоге за банкротство. Його засуджено на пять місяців вязниці. Цей засуд відложено йому до 1934 року, якщо він протягом пів року зложить 10.000 марок на якінебудь дві добродійні інституції.

— **Вашингтонський Капітоль.** На вершку „Капітольської" бані в Вашингтоні стоїть мініятурна „Статуя Свободи", що є копією великанської Статуї Свободи з пристані Ню Йорку. Її освітлювали до цього часу від заходу сонця до півночі. Від тепер її освітлюватимуть через цілу ніч наслідком інциденту, який майже не скінчився катастрофою. Напередодні вибору Гувера на цю баню малощо не наїхав після півночі один летун, що збився зі шляху. В останній мент він оминув катастрофи освітливши вершок вежі рефлектором.

— **Добре крутить шкірою.** В Просніцу на Моравії арештовано шевця Новотного, який вів переписку в справах шлюбу з 200 жінками та дівчатами нараз і встиг вимантити від них протягом короткого часу 150.000 чеських корон.

Дописи.

БОРИСЛАВ. (Протести проти „великого Бориславa"). Дня 3. п. м. явилася громадна депутація Мразниці, Тустанович, Губич і Бані Котівської у старості в Дрогобичі з протестом проти наміру деяких кругів злучити ті громади з Бориславом і створити таким чином „великий Борислав". Депутація складалася з 500 осіб, при чому були в ній заступлені всі три нації і віри. З протестом проти творення „великого Бориславa" була теж депутація з міста Дрогобича у президента держави Мосціцького. Ця депутація доказувала, що на випадок створення великого Бориславa він мав би понад 40.000 мешканців, підчас коли Дрогобич зі своїми 30.000 мешканцями мусів би занепадати з дня на день. Прилучення 5 сусідних громад до Бориславa спричинилоб те, що він зростав би коштом Дрогобича, з якого мусілиб випровадитися ріжні уряди й інтелігенти, так, що він вкінці залишивсяб „містом бригідок і померших". З другого боку також новий бориславський твір, що розтягавсяб наче гумовий паяц то на схід то на захід, то на північ то на полудне, не має даних на те, щоби стати на довший час містом життєздатним і самовистарчальним. Про інші мотиви, що промовляють проти злуки наших громад з Бориславом, в „Ділі" вже писалося. Можна надіятися, що нефортунний плян деяких „дзялачів" створити „великий Борислав" так і залишиться в сфері нездійснених планів.

Жертвуйте на оселю робітників пера!

„Т-во письменників і журналістів ім. І. Франка" у Львові зважилося на сміливий крок: воно купило площу з готовою мурованою хатою в Ямнім (біля зал. зупинки Камінь Довбоша) з метою створити там літню і зимову оселю для робітників пера, що потрібують піддержки для свого здоровля. Хата з 6 кімнатами і 1600 сяжневою площею коштуватиме до 3.500 дол. Товариство підписало вступний контракт, заплативши частину цієї суми, а решту ціни купна має заплатити на протязі квітня 1929 р.

Вам, здається, відомий стан сучасного українського письменства та доля наших робітників пера. Ні наші письменники, ні журналісти не в силі жити зі своїх гонорарів.

Те єдине, що залишиться колись майбутнім поколінням, як слід нашої сучасности — друковане слово, нині у нас знехтоване і родиться в дуже важких умовинах. Ніхто не думає нині над поправою долі робітників пера.

„Товариство письменників і журналістів" ім. І. Франка" хоче дати їм бодай скромний захист, де вони раз у рік могли би відпочати та зміцнити свої сили й нерви.

Може ця оселя стане засновком нового осередка, який обєднає письменників і журналістів ріжних напрямів і світоглядів і причиниться до розбудження живішого культурного руху в Галичині.

Почин зроблений. Наші інституції склали поважніші жертви на купно згаданої оселі. Звертаємося оцим до Вас, Громадяни, яким не байдужа наша література та преса, з проханням, причинитися яким більшим датком на згадану ціль.

Жертви пересилати на книжечку ч. 1141 „Земельний Банк Гіпотечний" у Львові, вул. Підвале ч. 7., або до адміністрації „Діла", Ринок ч. 10.

*

ЖЕРТВИ НА ОСЕЛЮ РОБІТНИКІВ ПЕРА.

ВИКАЗ Ч. 3.

На заклик „Т-ва письменників і журналістів ім. Ів. Франка" зложили дальше на оселю українських робітників пера: Д-р Дмитро Левицький, Львів — 10 ам. дол., 29) Данило Стецьків, Львів, 2 ам. дол., 30) о. Павло Штокало, Кальне к. Бережан — 2 ам. дол., 31) сен. д-р Антін Горбачевський, Чортків — 100 зол., 32) дир. Ілля Кокорудз, Львів — 50 зол., 33) д-р Володимир Бабій, Львів — 20 зол., 34) Радник Н. Н. — 10 зол., 35) інж. Антін Король, Львів — 10 зол., 36) Іван Мусій, Львів — 20 зол., 37) д-р Володимир Білозор, Коломия — 10 зол. (і кличе: проф. О. Ковбуза і проф. Чередарчука в Коломиї), 38) проф. Никифор Данищ, Станиславів — 20 зол., 39) о. Вас. Кулик, Зборів — 2 зол., 40) В. Трачук, Обертин — 2 зол.

За зберігання культурних цінностей.

Товариство „Бойківщина" в Самборі пригадує українському громадянству а в першу чергу учительству і молоді середних шкіл, щоби час великодніх ферій використати на призбирування писанок (з точним наведенням місцевости і способу виробу), вишивок, народньої ноші, посудин з дерева і глини, старих грошей і зброї, записування великодних пісень, нпр. про Зельмана, гаїлок і народніх забав (як давніх обрядів і звичаїв), на роблення знимок з типів бойківського племени, видів з природи і т. п. Призбирані предмети належить присилати під адресою Т-во „Бойківщина" в Самборі на руки адв. д-ра В. Гуркевича.

Т-во „Бойківщина" призбирало досі 890 чисел а 1406 предметів. Жертводавцями крім попередньо оголошених є: проф. Микола Лащкевич, д-р В. Гуркевич, Михайло Чухрай, Дионіз Дашо, о. Орест Мартинович, (Яблінка Вижна пов. Турка над/Ст.), о. Лев Нестерович (Перемишль), Іван Филипчак, Давид Екерт, Євдокія Ясеницька, радн. Василь Бережанський, д-р Володимир Стойков (Львів), радн. Володислав Курчак, Ярослав Хомицький, радн. Кароль Соколовський, радн. Микола Івасюк, о. Михайло Юзьвяк, Ванда Терлецька, Іван Кульчицький Мільнович (Кульчиці Шлях. пов. Самбір), М. Ірчан (Вінніпег Канада), Михайло Матолич (Биків пов. Лука), Петро Григорович, Іванна Лашкевичівна, д-р Володимир Кобільник, Евген Рудий, д-р Роман Лавровський, радн. Юліян Лашкевич, Стефанія Рожицька, Петро Ковальчук, Іван Шембель, Еп. Консисторія в Станиславові, Митроп. Консисторія у Львові, Михайло Попович, Мечислав Вичулковський (Бабина пов. Самбір), інж. Юліян Ніжанковський, адв. Іван Білинський, д-р Дмитро Кульчицький Ручка, Маріян Міхневич (Жукотин пов. Турка над/Стр.), Евгенія Сусоловська, д-р Юлій Рабій, Анна Кархан, Лука Нагірний, д-р Гринь Кузів (Дрогобич), Роман Манастирський, Остап Павлів (Львів), Аполінар Юркевич, Павлина Лавровська (Дрогобич) всі (при котрих не згадано місцевости) зі Самбора.

Всім жертводавцям, а зокрема Хваль. Редакціям „Діло", „Нова Зоря", „Новий Час", „Рада складаємо за дари вглядно за оголошення комунікату щиру подяку. Самбір дня 9. квітня 1929 р. **За Старшину Т-ва „Бойківщина" в Самборі** д-р В. Гуркевич, голова; д-р М. Скорик секретар.

Літературний куток.

Проти старого виховання. У Берліні йде довший час оживлена дискусія на тему песи П. М. Лямперера „Револьте ім Ерцігунгегаус". Спершу песа йшла на малій сцені. Після успіхів перейшла на велику сцену. Авдиторія у половині демонструє проти песи, але театр постійно повний. Лямперер змальовує на підставі власного досвіду у недуже приємних кольорах обставини в пансіонах для дітей і домагається своїм твором радикальної реформи дотеперішнього виховання.

Смерть сатирика. У Варшаві помер чільний у передвоєнній добі соціялістичний публіцист Григорій Гласс (урод. 1869 р.), що звернув на себе увагу статтями в соціялістичнім „Гласі". Він видав кілька томів сатир, між якими найкраща була „Портрет чоловіка в 1906 р. у Польщі чесного".

Смерть містика. Помер у Парижі в 87 р. життя Едуард Шюре, поет, критик, естет і фільософ, що в останніх 20 роках присвятив усю свою працю проблемам релігії, безсмертности душі, позасвітніх явищ. Вихований у Штрасбурзі, після студій у Бон, Берліні та Мюнхені, він належав до тих нечисленних французів, на яких заважив вплив німецької думки. Першою його працею (в 27. році життя) була „Історія народньої пісні в Німеччині". Друга „Музична драма — Р. Ваґнер" розвивала його погляди про повне всецільне мистецтво, якого зразків шукати треба в Греції, де музика, танець і поезія зливались в одну цілість. У творі „Великі втаємничені" Шюре досліджував почини релігій доказуючи, що мудрці та пророки всіх епох і культур (Рама, Крішна, Мойсей, Пітаґор, Платон, Христос) доходили до тих самих ідей. Продовження цих його дослідів находимо в творі „Святині Сходу", „Містичне життя", „Душа новітньої доби". В останній своїй праці „Генеза траґедії" він вертається до теми з перших творів про Ваґнера. Написав він також кілька повістей і драм, що мали невеликий успіх. Його містичні твори користувались великою популярністю між теозофічно-настроєною публікою і були перекладені на ріжні мови.

Песа Мультатулі. Найшовся німецький письменник Евген Ортнер, який з пієтизму для найбільшого голяндського письменника Мультатулі (Ф. Д. Деккера) склав песу на підставі його славної повісти „Макс Гавеляр". Песа називається „Іисулінда або Кавові машини Лебаку" і змальовує гніт маляйців на острові Джави, за яких бореться Гавеляр, заступник губернатора цього острову (себто Мультатулі). Песа виставлена у „Прінцрегентентеатер" не мала успіху.

Зі спортового життя.

Україна-Гасмонея 2:2 (2:1).

До цих змагань виступила українська дружина в такому складі: Ревера (ворота), Грещук і Сич (оборонці), Воробець, Бутель і Борсук (поміч), Скрегота, Кобзяр Труш, Петрів і Терлецький (напад). Дружина Гасмонеї: Блюменблят — Редлєр, Бірнбах — Боріц, Флюр (Горовіц), Рот (Шпісбах) — Кормес, Уріх, Вольфсталь, Губель, Унґер. Отже жид. дружина грала в найліпшому своїому теперішньому складі.

Гра обох дружин стояла увесь час на доволі високому рівні і мала немало дуже цікав

вих моментів. Україна мала абсолютну перевагу в першій половині гри і в перших 20 хвилинах другої половини (гра тягнулася 2 × 40 хвилин). Грачі України увихалися жваво і не слідно було на них найменшого перетомлення після четвергових тренінґових змагань зі „Світезем", яка програла 8 : 2 (3 : 1). Видно, що тренінґи дружини, які ведено від довшого часу, зробили своє. Найкращою частиною української дружини була поміч, але загально зовсім добра була й оборона. Напад не мав доброго провідника, до того деякі грачі не виявляли в підбрамкових ситуаціях відповідної моментальної орієнтації і належного розмаху. Тому безперечна перевага України не увидатнена цифрово, тимбільше, що судля п. Зеєман, який суддював на загал поправно, не признав українській дружині третього ґоля, стрілсного шілком правильно у ворота Гасмонеї.

Загально можна сказати, що перший приполудний виступ України в цьому сезоні зробив на численних видців шілком симпатичне враження. З усіх дотеперішніх змагань з Гасмонеєю — а їх було вже доволі! — Україна вийшла передучора вперше з ремісовим вислідом і це очевидний її успіх. Маймож надію, що українська дружина йтиме далі твердо своїм шляхом — від успіху до успіху!

Біг навпростець.

Заповіджений Спорт. Т-вом „Україна" перший весняний біг навпростець відбувся 14. IV. в год. 3. попол. на площі „С.-Б." Траса виносила понад 3 км., а саме: з площі в напрямі ставу „Світезь", горбами Калецької гори та стрийською вулицею з поворотом на площу. Перше місце заняв член „України" Денис Осип в часі 11·53, друге Цьонка Волод. 12·14, а третє Макогон Орест. Побідникам роздав нагороди (памяткові жетони) голова „України" дир. Лазорко.

За мистецтво Ліги.

В поданих нами вчора висліцах змагань за мистецтво Ліги зайшли остільки помилки, що в Кракові переміг Рух Краковію 3 : 0 (0 : 0), а в Лодзі І. Ф. Ц. Туристів 2 : 1 (1 : 1). Таким робом в табелі є далі на першому місці Рух, що на три гри здобув усі 6 пунктів. На другому місці стоїть краківська Гарбарня, що прийшла до Ліґи з А-кляси (на 2 гри — 4 пункти). На кінці табелі є Туристи (Лодзь) і Поґонь (Львів), що не мають іще ні одного пункту.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Михайло Присташ, емер. суддя, помер у Львові дня 15. ц. м. Покійний був відомим оборонцем у справах карних і виступав нерідко в політичних процесах. Позатим займався теорією шахової ґри (про що написав спеціяльний український підручник), був заст. голови „Шахового Коника" і редаґував шаховий кутик у тижневику „Неділя". В. Й. П.!

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Віторок 16-го, г. 7·30 веч. „Царевич", оперетка.

Середа 17-го, г. 7·30 веч. „Несподіванка" Е. Розтворовського, премієра.

Четвер 18-го, г. 7·30 веч. „Два панове Б".

Кіна.

„Аполльо": „Поліцмайстер Тагеєв".

„Лев": „Цар і поет", з життя Пушкіна.

„Оаза": „Тайна реставр. кабінету.

„Палас": „Скинули його в безодню жінки", Джон Берімор.

„Пан": „Отрута кохання".

„Фатаморґана": „Сватання княжни Трубецької".

„Хімера": „Заборонена жінка".

Програма радіо.

Середа 17-го.

Льондон (358). 20·45 Військова орхестра.

Париж (1744). 15·45 Концерт. 18·30 Пате.

Берлін (475,4). 17·00. Популярна музика.

Франкфурт (421,3). 21·45 Нова каверна музика.

Мюнхен (536.7). 20·00 Симфонічний концерт.

Відень (519,9) 20·05 Ресіталь на двох фортепіянах. 20·35 Концерт Краєвої опери в Софії.

Міляно (504,2). 20·30 Легка музика.

Будапешт (548). 17·40 Концерт легкої музики. 20·30 Музична Академія.

Ленінград (1000). 18·50 Опера.

Москва (1442,3) 20·00 Народній концерт.

Київ (775) 18·30 Опера.

Варшава (1395,1). 17·55 Словянська музика. 20·10 Популярний концерт. 22·30 Музика до танців.

Четвер 19-го.

Льондон (358). 20·45 Фортепіяновий ресіталь. 21·00 Симфонічний концерт.

Париж (1744). 18·35 Пате. 20·30 Симфонічний концерт.

Берлін (475,4). 17·00 Мадригали (хор). „Африканка", опера Маєрбера.

Відень (519,9) 20·05 Фрагменти опер.

Будапешт (548). 17·40 Мадярська орхестра.

Міляно (504,2). 20·30 Опера.

Рим (447,8). 20·45 Опера.

Ленінград (1000) 19·00 Концерт або оперетка.

Харків (1680). 18·30 Популярний концерт.

Прага (348,9) 19·30 Симфонічний концерт.

Загреб (308,5). 19·30 Симфонічний концерт.

Варшава (1395,1). 17·55 Камерний концерт. 20·00 Орхестра. 22·30 Музика до танців.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кобзарі-Бандурнсти К. Місевич і Д. Гонта виступають:

18.IV. Камінка Струмілова.

20.IV. Радехів.

11.VI. Стоянів.

У віторок, дня 23.IV. відбудеться одинокий концерт Кобзарів-Бандуристів у Львові в салі Музичного Т-ва ім. М. Лисенка (Шашкевича 5). 1822 2—8

В дозва Львівської Духовної Семинарії. Ректорат гр.-кат. Духовної Семинарії у Львові задумує видати історію Семинарії від початку її істнування. Тому звертається з проханням до всіх бувших настоятелів, питомців, професорів і всіх, кому зależить на повноті і точности задуманої праці, о пришлання своїх споминів, записок, фотографій і грамот на адресу Ректорату у Львові, вул. Коперника ч. 36. 1819 2—2

Замість вступів на баль „Основи" зложили на „Рідну Школу" до нинішнього дня слідуючі ВП.: Д-р Дмитро Левицький 40 зол., радник Ілля Конорула 30 зол., д-р Володимир Гаморський, Бучач 25 зол., д-р С. Полянський Володимир, інж. Д. Жолтовський, Ізидор Стрільський Отинія, д-р Олександер Дерещ, президент Володимир Дешкевич, інж. Мудрак, інж. Рижевський В., інж. Рижевський Т. і радник Рак по 20 зол., д-р О. Барвінський 2 ам. дол., Михайло Мочульський, Гриналів і Наталка Височанська, Коничинці по 15 зол., д-р Іван Блажкевич, Варшава, д-р Теодор Соневицький, Старий Самбір, Степан Тищенко, д-р Роман Савойка, Дрогобич, Катерина Шабанпів, Дрогобич, д-р Степан Федак, д-р М. Дзерович, о. С. Сампара, М. Творидло. д-р Ростислав Білас, Евген Гриневецький, Іван Растапецький, Юлія Чукова, Гірникова, о. Т. Войнаровський, інж. Глинянський І., д-р В. Охримович, дир. Стефанович, д-р Цимбалістий, д-р Цегельський та інж. На гірній по 10 зол., д-р М. Волошин 1 ам. дол., д-р Іван Раковський, д-р Осип Когут, Богородчани, д-р Петро Зволінський, Болехів, д-р Т. Гвоздецький, Линина дол., Микола Козоріс, Любачів, д-р Михайло Воробець, Кадуб о. Василь Рудко, Дубе, Т. Будзиновський, Лютовиська, д-р Іван Кульчицький, Збараж, д-р Володимир Ганаль, Збараж, д-р Богдан Питлик, Жабе, Северин Левицький, д-р Петро Войтович, Перемишль, д-р Л. Павловський, Старий Самбір, д-р Степан Дольницький, Сколе, д-р Осип Левицький, Делятин, Гординська, дир. Звичінський, Лопатинський, д-р Музика, д-р Раковський, о. д-р Сліпий, дир. Сарентович, Турівня, Юрійчук і Сидорів по 5 зол., Василь Дикін, Немирів 4 зол., Михайло Баланин, д-р Теодор Михайлівський, Жовква, надрадник Дудонк та інж. Тоач по 3 зол., Петро Давидовський, Володимир Гучковський, Рожанковська і радник Рожанковський по 2·50 зол., Іван Бачинський, Дмитро Великанович, Варшава о. В. Гучко, Горинець, Евген Михайлівський, Любачів д-р Микола Шухевич, д-р Іван Станько, Любачів, д-р Данило Сенин, Підволочиська, дир. Сабат і Посипанкова по 2 зол. — Разом 689 зол. і 3 ам. дол. — При Жертводавцях зі Львова не подана місцевість. — ВП. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа „Рідної Школи" і Старшина „Основи". 1829

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ПЛАТИМО високі ціни на золото, бриллянти і перли Домбровські-Розважевські, Львів, (Готель Жоржа), вул. Академічна ч. 6. Оцінка безплатно 13 6 48—

НА рати Матераци 3 подушки 30 зол. Волосіння 75·. Вклади дротяні 6·. Канапки до розкладання гобелінові 55·. Фотелики розкладані 45·. Гобелінові отомани 55 —. Ліжка сіткові 40·. Вішала стоячі 25·—. Умивальни 5·. Ліжко носяжне 200·. Дротові білі анкеровані 50·. Фабрика З А К С, вул. Личаківська ч. 139. 1781 3—6

КАМЕНИЦЯ одноповерхова в центрі міста з довозом надбудови зараз на продаж. — Інформації „Віктуалія" вул. Коиановського ч. 5. 1824 1—1

СПОКІЙНУ, совісну няню до 4 літньої дитини, пошукується. — Зголошення під „Спокійна" до Адміністрації „Діла". 1826 1—2

РЕСТАВРАЦІЯ праз з корінним склепом, перворядна, з уряджением, з причини смерти властителя, на корисних услівях до винайму зараз. В сезоні літнисковім велика фреквенція. — Зголошення: Юркова. Залізняки. 1825 1—2

ХТО позичить мені 4000 зол. на два роки, дам у Львові безплатно мешкання з удержанням для ученици через цілий рік шкільний. — Зголошення приймає Заряд школи в Вірхонди вед. п. Пшанчина. 1825 1—1

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТО і СРІБНІ ВИРОБИ продаю за готівку і на сати від десятків літ у підім праю звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриллянти, золото, срібло, платину найвищі ціни. 3 154-7

ГРИБИ Висилаю почтою за посліплатою, оплачено, гарні, вибрані гриби (найменше 5 кг.) по 25 зол. за кільо, також повила в чистих саванок з цукром, бочілочка 5 кг. 12 зол.; правдива овеча бринза в 5 кг. бочілочках за 15 зол.; волоські оріхи 5 кг. за 18 зол. та великі сушені груші 5 кг. за 12 зол. — Ф-ма **М. Штуммер, Косів коло Коломиї.** 1640 8—10

МАҐІСТЕР прав глядає місця у адвоката на провінції від 1. червня. Зголошення з услівями до Адміністрації під „К. 46".

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентґеном. 13—24

На Свята!

Всі купують: скло, порцеляну, тарілки та всяку іншу посуду і столове накриття лише в одинокій фірмі:

ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО

Львів, Галицька 20.

855 2—2

МОДЕЛІ 1929

ПОВКОВІ СУКНИ, ВОВНЯНІ ЯК ТАКОЖ ВСІЛЯКІ ТРИКОТАЖОВІ ВИРОБИ поручає найдешевше

„МАҐАЗИН МАННЕРД"

1785 Львів, **Сикстуська 2.** 3—3

ПОЗІР НА ФІРМУ!

ЛІЖКО полеве заслане „Патент" з матерацом, найвище як найменше місця **30 зол.** На провінцію висилаю по одержанню задатку. Фабрика **ЗАКС** Львів, вул. Личаківська ч. 139. 1781 3—

БЕЛЬСЬКИЙ ПРОМИСЛ

Отто Перль юн. і Ска

ЛЬВІВ, пл. Смольки ч. 4.

телєф. 38 72.

поручає суконні матеріяли в великім виборі. 1807

:: П. Т. Урядникам кредит. ::

Конкурс.

Отсим розписується конкурс на будівничого-підприємця до реконструкції церкви в Красносілках пов. Збараж. Плани можна оглядати щоденно в гр.-кат. Уряді парохіяльнім в Красносілках. — Письмені оферти вносити до того Уряду парохіяльного до дня 30. квітня н. р. Неприняті оферти лишуться без відповіди. — Красносілки, дня 1. IV. 1929 р.

1760 2—2 За Комітет:

о. Дмитро Семьнівський, парох

Ширіть наш часопис!

Від дня 15-25 ц. м. **ДЕШЕВА ПЕРЕДСВЯТОЧНА ПРОДАЖА** **Від дня 15-25 ц. м.**

З приводу надходячих свят улаштовую:

10 ДНЕВУ ПЕРЕДСВЯТОЧНУ ПРОДАЖУ

гарнітурів плюшевих і ґобелінових кап, як також поодиноких асортованих кап, накидок, ковдер, фіранок, стор, портієрів, хідників, різних ручників і хустинок до носа по цінах від 20—40 % зниженях.

УВАГА: Готові простирала на ковдри, як також готові пошевки на подушки можна набути в тім самім часі по ціні до 15 % зниженях. 1818 2—2

Ґ. ГАНДЕЛЬМАН магазин блаватних товарів і сукон. **ЛЕҐІОНІВ 27.**

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів Ринок ч. 10.

ч. 86 (11.427). Львів, четвер 18. квітня 1929. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло". Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Більшовицькі труднощі.

Львів, 17. квітня 1929.

Перед кількома днями відбулася в Харкові друга в цьому діловому році всеукраїнська конференція комуністичної партії більшовиків України. Конференції та зїзди КП(б)У все мають більшу вагу ніж всеукраїнські зїзди рад, бо фактичним правителем і диктатором України є не зїзди рад, але партія. І тому партійним зїздам всі громадські кола присвячують на Україні далеко більше уваги, ніж зїздам рад. Зїзди рад все приймають до відома та апробують формально тільки те, що фактично підготовила та рішила партія. Досі не маємо ще даних про хід цілої конференції, але всеж маємо дані про перший день її нарад. Найважнішою подією першого дня конференції була промова теперішнього ґенерального секретаря КП(б)У Косіора про напрямні політики партії та про завдання соціялістичного будівництва. Свою промову виголосив Косіор дня 9. квітня. І нею хочемо бодай побіжно занятися. А варта вона того, бож не політична енунціяція найавторитетнішого і найвідповідальнішого керманича політики на Україні.

Косіор почав свою промову коротким переповіданням тез VI. конґресу Комінтерну про стабілізацію світового капіталізму та про рівнорядне з нею різке загострювання класових суперечностей у капіталістичних країнах. Комуністи саме й рахують на розвиток і постійний зріст тих суперечностей, бо вони в наслідку мусять довести до соціяльних революцій в капіталістичних краях, які знов доведуть в наслідках усюди до диктатури пролетаріяту. Але крім того рахують вони ще й на можливість приспішення доби соціяльних революцій. Ця можливість випливає, на думку комуністів, з того, що між капіталістичними державами дійде до війни. Особливо між Зєдиненими Державами Північної Америки і Анґлією готовиться чим далі тим інтензивніше атмосфера передвоєнного напруження. Зрештою, всі капіталістичні держави готуються до заборчих війн. Один тільки СРСР стоїть твердо на становищі збереження мира, щоби мати спроможність планової розбудови соціялістичного господарства.

Якже це господарство представляється тепер у країні комуністичного соціялізму? Постараємося передати його стан вірно за Косіором. На початку своєї промови він твердить, що комуністичні господарські сили наростають, але в господарстві є немало „болючих місць". В торговлі „найболючіше місце роздрібна торговля: не навчилися ми добре торґувати". У фінансовій ділянці „зростання достатнє, але всеж наш фінансовий стан ще напружений". Але найважче „нашій промисловости, бо їй ми не завжди можемо дати потрібні кошти, а вона сама не досить працює, щоби намічені за пляном кошти знайти". Зновже у промислі „найслабше місце — наша важка індустрія".

В ділянці важкої індустрії самовартости виробництва знизити не вдалось таксамо, як не вдалось піднести видайности праці згідно з наміченим пляном. „Машинобудівництво та інші підприємства промислу не можуть нині розвиватися потрібним темпом, бо не вистарчає чавуну, криці і металю взагалі". З дисципліною та організацією праці в промислі теж кепсько. Останніми часами тим трапляються навіть „факти террору від нелеґалізованих ґруп робітництва на підприємствах і т. д."

В ділянці сільського господарства „нас особливо тепер бє хліб та сільсько-господарська сировина. З хлібом у нас, мягко висловлюючись, незавидно. Ми тепер трохи зменшили гостроту цього питання, запровадивши нормований відпуск хліба, але все таки становище з хлібом дуже напружене. Сільське господарство відстає, не вистає давати стільки продуктів свого виробництва, скільки нам потрібно в умовах зростання промисловости і де далі більшого споживання самого селянства". На таку неприємну ситуацію в сільському господарстві подають комуністичні економісти не однакові ради. До тої міри ці ради неоднакові, що через них повстають аж партійні уклони. Косіор каже, що на боротьбу з лихом є два шляхи, а саме: „один — дати на селі повну волю для розвитку великих, ґлитайських, капіталістичних господарств, яке безперечно, розвиватиметься швидше ніж індивідуальне біднацьке чи середняцьке господарство, бо в ґлитаї більше засобів. Але це не наш шлях! — Наш шлях інший — це шлях створення великого усуспільненого господарства — радгоспів і колективів".

Перший шлях обстоюють теперішні прихильники правого ухилу в партії. Вони вважають обовязуючу тепер у СРСР сільсько-господарську політику, яку репрезентує і якої боронить Косіор, політикою „воєнно-феодального визискування селянства". І тому-то правих ухильників ненавидять тепер комуністи таксамо, як ненавидять „троцькістів" і Троцького, який на вигнанні переконує всіх своїх прихильників у тому, що *„що спробі Сталіна здійснити руський національний комунізм"* не пощастить, бо ізольованого комунізму не можна собі уявити серед капіталістичного окруження. Косіор каже, що партія мусить одну й другу опозицію „випалювати розпеченим залізом", бо обі вони пахнуть контрреволюцією. Вони й становлять поважну перешкоду у належному поставленні справи радянського соціялістичного будівництва, поширюючи своїми поглядами зневіру в сили та будівничу спроможність комуністів.

Іншої ради на опозицію крім „випалювання її розпеченим залізом" таксамо як ради на поправлення крайно невідрадних відносин у великому промислі, зокремаж важкому, та в сільському господарстві — Косіор не подав. Бо гасло боротьби за зменшення самовартости продуктів у промислі та збільшення видайности праці робітника в ньому, таксамо як усуспільнювання сільського господарства — це фрази, які ситуації не попровлять ні нині ні завтра.

Тому не треба дивуватися, що один з німецьких провідних троцькістів Урбанс, аналізуючи теперішні господарські та політичні відносини в СРСР, дав теперішнім його диктаторам таку раду: „Слід почати відступ у повному порядку. І цю можливість Ленін мав на увазі. Він відкидав уступки прикрасн, в усякій ситуації робив білянс. Відступ в напрямку демократичної диктатури. Якщо він не прийде пляномірно, контреволюційні впливи переможуть і знищать усі здобутки 1917 року".

Льойд Джордж про роззброєння.

Льойд Джордж у своїй статті в справі роззброєнь, яку опублікував „Совэз газет" в Злучених Державах Півн. Америки, між іншим пише: „Дуже важною частиною політики, яка була звязана з проектом утворення Ліґи Націй, була справа роззброєння. Після роззброєння Німеччини мало прийти роззброєння союзників. *Не підлягає жадному сумнівові, що союзники зломили своє слово.* Вони не зробили нічого, щоби виконати свої врочисте зобовязання супроти Німеччини, яке міститься в протоколах про обеззброєння. Число воїнів є у них тепер більше, ніж перед війною. Франція навіть дала ріжним меншим державам позички з тою умовою, що вони ужнють їх на зброєння. З приводу думки, буцім-то англійсько-французький союз може на 50 літ усунути небезпеку війни, він мусить сказати, що в такому випадку Анґлія стане васалем Франції. Обовязком Анґлії є дати добрий приклад у справі обеззброєння. Державні мужі мусять призвичаїтися до того, щоби полагоджувати суперечки між державами мирним шляхом. Надрешту треба звільнити від військових залог. Сталe обсадження німецьких областей чужими військами є сталою загрозою мирові, воно не потрібне для забезпечення версайського договору. Плян Дауса після обеззброєння Німеччини залежить від рішень тих держав, що підписали його.

Анґлія мусить ужити всього свого впливу, щоби урочисте зобовязання супроти Німеччини було виконане і щодо форми і щодо змісту.

Важка весна.

Після довгої зими. — Озимина під знаком запиту. — Безвиглядність для ярівини. — Неспроможність впоратися з весняними роботами. — Недостача тягла, паші, готівки й кредиту. — Пропажа садів. — Безперспективність

Довга зима з великими снігами й важкими, сибірськими морозами катастрофально відбилася на хліборобстві, завдаючи йому величезні втрати. Спізнена, холодна весна ще поглиблює руїну хліборобства. Смуток, журба, голод і безвиглядність є під теперішню пору єдино пануючими в нашому селі.

Та поки-що не будемо малювати сумної, пригноблюючої картини нашого села, а спинимося на поглядах і спостереженнях спеціяліста проф. Бр. Янковського, редактора „Рольніка", який ось так засовує положення в хліборобстві, стараючись хоч частинно підкрасити його здержливим оптимізмом:

Загальні передбачування, немов то пропаде вся **озимина**, на щастя, не здійснилися. Частинно вона змерзла, але на загал відсоток втрат не переступає щорічної висоти. Можна навіть говорити, що озимини, які вийшли зпід снігу, є гарні. Правда, в останніх часах ситуація значно погіршилася. Озимина почала жовкнути. Але якщо устійниться погода і наступлять сильніші атмосферичні опади, то може наступити поправа. В такому випадку можна сподіватися пересічних зборів.

Зате значно гірше представляється справа з **ярими засівами.** Кінчається друга декада квітня, в якому то часі *попередніми літами* більшість ярівини: ярої пшениці й вівса, стручкових рослин: гороху, бобу, конюшини і т. і. вже була обсіяна. Тепер тільки подекуди розпочинаються засіви і то лише на землях легких, горбовинних. В більшости не виходять ще з плугом на поле. В цьому році весняні засіви спізнені на 2—4 тижні. Тим самим будуть вони але виконані, бо немає часу на приготування ріллі. В таких умовинах не *дише* їх розвиток буде слабший, але й треба сподіватися всяких звіринних шкідників та рослинних хоріб. Особливо треба сподіватися значних втрат в окопових рослинах.

Журба й нарікання хліборобів є оправдані ще й з інших причин. Навіть на випадок устійнення погоди в найкориснішому для пільних робіт напрямку, хліборобів жде горячкова праця, що переходить нормальні сили. Хлібороб, бажаючи наздігнати спізнену весну і не переступити призначеного для засівів речинця, мусів би працювати без відпочинку днями і ночами. З огляду на відсутність тягла, про це навіть важко думати. Що більше! Недостача **паші** витворює нову катастрофу з огляду на неможливість вижившти худобу. В таких умовах весняні роботи навіть *при найсприятливіших* атмосферичних умовинах представляються дуже кепсько. До тогож хліборобству дошкулює відсутність **готівки** і недостача **кредиту**. Ця болячка віддавна переслідує наше хліборобство. Навіть існуючі кредити (це — очевидно — не торкається українського хліборобства, яке взагалі в своїй масі мало користає з якогонебудь кредиту!) є короткоречинцеві і є просто вбивчі для нормальної господарської продукції, головно при теперішніх податкових і суспільних обтяженнях. Не розпоряджаючи капіталами, хлібороби не можуть думати про закупно тракторів чи живого інвентаря, а тим самим важко думати про збільшення темпа весняних робіт.

Катастрофальним є також стан садів. Багато овочевих дерев померзло, багато потерпіло від заяців, що пообгризали кору з дерев. Отже і під тим оглядом ситуація представляється некорисно.

Таким чином сьогорічна весна представляється просто катастрофально: озимина в оптимістичному освітленні проф. Янковського є під знаком запиту, а на ділі — по нашим інформаціям — 50 проц. озимини пропало, ярі засіви ще вилами на воді писані, зрештою запізнені і тим самим виглядн на ярівину можуть бути тіль-

ки дуже песимістичні, тяглова худоба обезсилена відсутністю паші і взагалі недостача паші важко відбивається на живому інвентарі, сади померзли, готівки й кредиту нема, а все те коронує фізична неспроможність впоратися з весняними роботами навіть на випадок сприятливих атмосферичних умов, яких поки-що немає.

А тут приспішеним кроком зближується передновок для людей і худоби. Справді винятково важка весна з перспективністю на літо й головно осінь.

„Роззброєння" Европи в цифрах.

З нагоди скликання до Женеви зборів підготовчої комісії в справі роззброєння „Берлінер Тагеблят" публікує цікаву статистику збройонь поміж важніших европейських держав. На основі цих цифр дуже добре видно, чим скінчилася війна, яку держави антанти вели „для поборення прусського мілітаризму".

Франція має сухопутнього сталого війська разом з кольоніями 730.000 і 32.000 офіцерів, а вишколеної резерви без ляндштурму 5 міліонів білих і 1 міліон чорних. Французьке стале військо має (без арсеналів) 1.350 легких і 1.500 тяжких гармат, не рахуючи артилерії твердинь і 2550 танків. Повітряна фльота має 1.500 звичайних літаків і 400 морських.

Маленька Бельгія удержує по війні 89.000 сталого війська й 4.500 офіцерів, а пів міліона вишколеної резерви. Стале військо має 600 легких і 270 тяжких гармат, 50 танків і 250 літаків.

Польща має 320.000 сталого війська і 19.500 офіцерів, а в організованих та вишколених цивільних формаціях ще 600.000. Вишколеної резерви є 2 і пів міліона чол. Стале військо має 1600 легких і 420 тяжких гармат, 220 танків і 250 літаків.

Чехословаччина має сталого війська від 120.000 до 160.000 чол. (у зимі більше, ніж літом), 11.000 офіцерів, 1.300.000 резерви, 850 легких, 410 тяжких гармат, 60 танків і 500 літаків.

Розброєна по війні Німеччина має 100.000 державної оборони і 4.000 офіцерів, вишколених резерв не має зовсім, не має танків і військових літаків. Її військо має тільки 288 легких гармат і ні одної тяжкої. Натомість усі збройні сили сусідів Німеччини без Швайцарії, Австрії, Данії і Литви мають около 1,260.000 чол. сталого війська, 67.000 офіцерів, 10 і 1/3 міліонів вишколеної резерви, 4.400 легких і 2.600 тяжких гармат (без артилерії твердинь), 2880 танків, 2500 літаків, 400 морських літаків.

Анґлія (без Ірляндії та доміній) має 674.000 сталого війська і 20.000 офіцерів. Вона має 1700 легких, 400 тяжких гармат, 160 танків, 800 літаків і 150 морських літаків.

Італія має сталого війська 430.000 і 16.000 офіцерів, вичисляючи сюди також фашистівську міліцію. Її вишколені резерви мають до 4 міл. чол. Вона має 1.200 легких і 650 тяжких гармат, 180 танків і 1200 звичайних і морських літаків.

Радянський Союз має 1,200.000 сталого війська, 40.000 офіцерів, 6 міліонів вишколеної резерви, 850 легких, 225 тяжких гармат, 200 танків і 1400 літаків.

Обезброєна Австрія має 20.000 сталого війська, 1475 офіцерів і 90 легких гармат. Обезброєна Угорщина має 35.000 сталого війська, 1750 офіцерів і 105 легких гармат.

Головніші цифри морських военних сил такі: Франція має 10 великих панцирників і 38 підводних човнів, а всього тонажу 504.000, а Німеччина має лише 120.000 тонажу, але без великих панцирників і без підводних човнів, які їй заборонено мати. Анґлія має 20 великих панцирників, 55 підводних човнів і 1,200.000 тонажу. Італія має 5 великих панцирників, 45 підводних човнів і 300.000 тонажу. Радянський Союз має 4 великі панцирники, 13 підводних човнів і 170.000 тонажу.

Закордонні справи в палаті громад.

Питання послів і відповіді уряду.

На основі офіціяльного звіту із засідання анґлійської палати громад в днях 18—27. березня ц. р. півурядова варшавська „Епока" подає близькі для Польщі запити послів і відповіді на них уряду.

В справі *евакуації Надренії* на запит пос. Кенворті відповів сер Чемберлен, що з огляду на незакінчення праць комітету експертів, який саме тепер досліджує проблему німецьких відшкодувань, покищо немає ніякого приводу до дальшої дискусії в справі звільнення Надренії з окупаційних військ.

З черги давав Чемберлен відповіді в справі *німецьких відшкодувань, анґлійських інтересів у Мексіку і торговлі зброєю.*

Дня 26. III. полк. Мельон поставив питання в справі *меншостевої квестії* на терені Ліґи Націй. Чемберлен відповів, що Комітет Трьох, покликаний до життя на останній сесії Ради Ліґи Націй для зладження рапорту в меншостевих справах, відбув одно засідання перед опущенням Женеви. Найближче засідання визначено на 29. квітня.

Того самого дня полк. Мельон запитав Чемберлена, чи з огляду на арт. 12. меншостевих трактатів, що дає право кожному членові Ради Ліґи Націй звертати увагу Ради на зломання або небезпеку зломання обовязків, обнятих тими трактатами — і з огляду на трактування *білоруської й української меншости в Польщі* польською владою, що є нарушенням трактатів, — він готов звернути увагу Ради Ліґи на те нарушення і в той спосіб причинитися до успішнішого виконування меншостевих трактатів?

На те відповів сер Чемберлен:

— Я не є приготований, щоби згодитися з твердженням, немов би трактування тих меншостей вимагало інтервенції з арт. 12. меншостевих трактатів, але розгляну всі звістки, які інтерпелянт предложить на угрунтування своїх тверджень.

У відповідь на дальше питання полк. Мельона, чи не є фактом, що німецькі й мадярські меншости достаточно боронять відповідні уряди, під час коли *українські й білоруські меншости не мають сили на свою оборону*, і тому чи не було би можливим перед скликанням конференції зажадати рапорту від посла Вел. Британії у Варшаві

На те відповів сер Чемберлен:

Не бачу ніякої причини розпочинати таку акцію в теперішній хвилі. Коли одначе шан. інтерпелянт захотів би предложити мені які факти і колиб підтвердилися його опінії, то я радо їх розгляну.

Поклони і надії.

Після створення нового уряду — радість проурядової преси.

Ріжно витають новий уряд д-ра Свитальського, що виступав як alter ego марш. Пілсудського. З полекшею і вдоволенням пишуть про це урядові органи.

Фашистівський *„Глос Правди"* не признає якоїнебудь кризи в районах виконавчої влади.

„Скінчилася уявна „криза". Розпочата в суботу, скінчилася в неділю. Стільки, якщо йде про час. Коли ж іде про напруження, то треба признати, що слово „криза" було тут зовсім не на місці. Уживала й надуживала того слова ендольова опозиція, роскошуючись даремне обнятими в ньому ремінісценціями давних, добрих часів... Не завидуємо приємности, але й не обурюємося. Таж мусять мати свої розривки ті бідні люди, що без надії завтрішнього дня зїдають гіркий хліб безсильної опозиції. Щож це за „криза" діється, коли ціла справа міститься в передачі деякних урядових праць з одних рук у другі без найменшої зміни програми і метод діяльности? Коли це відбува-

ОСИП СТЕФАНОВИЧ
РАНІШЕ РОМАН ЗУБИК
ЛЬВІВ, ВУЛ. ГАЛИЦЬКА Ч. 16.
ВОВНЯНІ НОВОСТИ ДЛЯ ПАНЬ на ПЛАЩІ, КОСТЮМИ І СУКНІ.
ШОВКИ у великому вибоі.
ВОВНИ АНГЛИЙСЬКІ І КРАЄВІ на мужеські одіяння.

ВОЛОДИМИР БІРЧАК. 35)

БЕЗЖУРНІ ДНІ.

Оповідання.

(Продовження.)

Походив із села, виріс на селі — але як дуже відбився вже від села! Виховався в місті, в школі, серед іншої, ворожої культури і все, коли приїздив на село, почував благий супокій. Там, вгорі, в місті, мов на поверхні моря кипіло життя, йшли бурі, йшла війна, припливи й відпливи моря; тут долі панувала тиша, як у глибинах моря. Чужа культура, що там, у горі, скаламутила поверхню, здавалося, не досягла села, а бодай не було тут так виразно її видно. Тому любив село, як своє, рідне.

Але одночасно з тим почував, що й село зі всім „своїм", „рідним", було йому далеке, чуже. Чуже своїм примітивізмом, своєю оспалістю, безжурним супокоєм. Вгорі кипіла боротьба за „бути — чи не бути", тут спала утаєна енергія. І хоч любив село, то з другого боку воно само кричало до нього своєю тишою, своїм безжурним супокоєм: утікай, а то й тебе поглощу, зроблю до боротьби байдужим, ліниваим до діла.

Йшов нивами, вже вжатими, навпростець.

— Щоб так у тих нивах і в їх робітниках викресати життя, щоб двигнулися, як вулькан двигає гори, і скинули ярмо!

— Прометей!

І ниви, якими йшов, щезли вперед його очей: перед його уявою стояв Прометей.

— Прометей!

Прометея розумів спершу як революціонера і вже в уяві уложив собі цілу поему. Але пізніше, по розмові в ночі зі Стецьком, усе розприскалося, розбилося, а потім — що потім, це пусте! — аж тепер він бачив його знов. Це світло на ниви, посвята, безмежна посвята і любов. Прометей, український Прометей, іде українськими нивами, несе ясне світло, розбуджує огонь — приспані ворогами творчі сили!

Дійшов до малого соснового ліска і ліг на самому краю, маючи перед собою розлогі українські ниви. Пробував писати свої думки. Але думки ще не плили, не поривали його із собою. Співали птиці в гаю, журчав потік у вільшині, бреніла пильна пчілка — все відривало його ще від праці, а думка не поривала його ще так сильно, щоб уже нічого більш не бачив, не чув, тільки одні образи своєї уяви.

— Безмежна любов?! — Хіба й ворогів любити?! — шибнуло йому через голову і знову вся будова завалилася, лежала в румовищі.

І знову дивився в погідне синє небо.

...Прометей стояв на небі, на грудях лискучий панцир, в руках гострий меч, піднесений вгору.

Грицько зірвався на рівні ноги.

— Тільки так! Тільки так! — говорив до себе. — Обманювали нас наші вчителі, пророки, проповідаючи тільки любов, мир, пацифізм! Без гострого меча — не жите наріг! Ні плуг не дає життя народу, ні перо, ні гріш, а один меч, що боронить працю плуга і пера! Тільки так, тільки так!

І знову йшов Грицько нивами, розмовляючи сам із собою.

XXVIII

— Що думаєш з Ксенею? — знову спитав Грицько Стецька.

— Що думаю? Вона сподобалася мені, як ніяка інша. Думаю, що я маю у неї симпатії. (Цього він був певний, а тільки не казав).

— Ти може вже виявив свою любов? — питав Грицько Стецька далі.

— Ні — відповів Стецько. — Не маю чого спішитися. Багацько говорили ми із собою й вона мені якась така близька, якби знав її вже роками, вже давно, давно. І це я їй сказав. І вона мені сказала те саме, що я видаюся їй вже давно знайомий, як брат. Я обіцявся висилати їй книжки, але більше покищо не було між нами нічого. Їду вчитися. В осені знов сюди навідаюся, а може й скорше. Чогож мені спішитися? Однаково щонайменше рік часу перелімною.

— Я тому питаю, бо хочу вже відїздити — відповів Грицько. — Прометей не дає мені життя, довго формулувалася фабула, та нині я вловив уже суть річи. Хочу вертати до брата і писати. По дорозі вступлю до Цапівки.

Якби так перед тижнем був це сказав Грицько, то Стецько був би насміхався з нього, але нині він спитався тільки:

— На довго їдеш до Цапівки?

— На один день.

— Колиб ти по правді вступив туди тільки на один день, то цей день просидів би я ще тут, а потім поїхалиб ми обидва разом.

— Спішуся і вступлю тільки на один день — відповів задуманий Грицько. — Їду нині в п'ятій по обіді, а ти виїдь завтра і в Цапівці стрінемося.

— Ти виїдеш на стацію і скажеш до мене: Друже мій єдиний! Їдь сам собі далі... Я став щойно говорити, пояснювати, чудово все вияснюється!

Грицько всміхнувся.

(Продовження буде.)

ється в найтіснішому гурті людей тієї самої ідеї і того самого прапору".

Мовляв. Бартель передає агенди одному з найспосібніших міністрів свого кабінету, а всі новики в ньому — теж найближчі співробітники команданта. Одначе уряд не думає спиратися на партости постаті команданта. Черпаючи силу з джерела його авторітету, уряд д-ра Світальського сам нестиме відповідальність за свої спосібности, працю і тактику.

„В даних умовах уряд має право рахувати на кредит з боку громадянства. Ми є переконані, що той кредит небавом буде покритий реальними вальорами висліпів його праці".

„Денник Львовскі", філія варшавського „Глосу Правди" в тому самому десені розвиває думку з приводу повстання нового уряду:

„Теперішня зміна кабінету в нічому не придає тих чи інших кріз влади, коли то напрям урядових праць а одного наставлення перекинеться на зовсім відмінний чи протилежній. Розуміється, не хочемо перечити, що на підкладі теперішніх відносин, головно соймових, теперішній кабінет через зміну на становищі президента Ради міністрів набирає виразу в напрямі боротьби з соймовладчою деструкцією... Наша опозиція, свідома своєї слабости, хотіла би шукати підпори у видумуванні ріжниць в потравневому таборі, тим чому не вагається видумувати безумних казок на тему найвищих чинників в державі. Тимчасом розвязка на становищі премієра Ради міністрів та увесь склад кабінету завдали рішучу брехню усім тим сплетням і поголоскам, зрештою свідомо комбінованим і лянсованим в останніх часах. При кермі держави став уряд суцільний, сильний і з певністю без тенденцій до якихнебудь концессій, не лише головні, але й у нутрі, що могли би державу наразити на шкоду".

Але найбільшу дозу захоплення виявляє львівське „Слово Польске", бо

„новий уряд остаточно замикає добу двоторовости в державному житті через віддачу керми в руки „антипарляментарної групи", себ-то чинників, що все домагалися рішучої постави супроти соймової більшости, що саботує змагання до зміни устрою держави. Ту поставу репрезентує в першу чергу новий премієр д-р Світальський".

Керми уряду не обняв марш. Пілсудський, бо консеквенцією такого кроку булоб завішення

„формально обовязуючої березневої конституції. Кабінет д-ра Світальського вестиме боротьбу зі соймовладством на ґрунті досі обовязуючої конституції аж до вичерпання всіх засобів, які дотеперішня конституція дає до диспозиції виконавчій владі. Тому повстання кабінету д-ра Світальського відкриває в розвитку травневої революції новий, неминучий етап. Той уряд уже — безпосередньо підготує день остаточного устійнення нових основ держави і наданя їй нової структури".

Виразне обличчя надає новому урядові керманич фінансового ресорту полк. Матушевський, який виставив тезу, що *„табор пілсудчиків є польським відповідником фашизму"*.

Вступлення до уряду полковників вказує на те, що „головна квартира табору травневої революції переноситься в лоно самого уряду". Крім того той табор, який в добі виборів певніх ліквідацію правого крила партійно-соймових угрупувань, тепер готовні сили зверне проти лівого крила, головно проти ППС.

Краківський *„Час"* в статті „Після замкнення кріси" стверджує, що

„коли йде про політичний характер нового кабінету, то без сумніву є він виразом тав. ґрупи полковників, себ-то заповідає гострий курс проти соймy. Які будуть його методи, — про те довідаємося може з урядової енунціації, яка певно наступить в тій чи іншій формі. На всякий випадок годилось би підкреслити: 1) що п. марш. Пілсудський залишився в кабінеті і 2) що не обняв премієрства. З того ясно, що його відповідальність за політику уряду й на далі буде обмежена, але остання децизія все найдеться в його руках"

З Буковини й Бесарабії.

За українську школу.

Як відомо, в нашій шкільній справі прийшло на підставі переговорів наших послів К. Кракалії і Г. Андріящука з міністром шкільництва п. Костереску до тої угоди, що в усіх тих громадах, котрих населення зажадає запровадження української викладової мови поданнями, підписаними мешканцями дотичних громад, отворяться ці школи з новим шкільним роком. Посол К. Кракалія вислав готові подання до всіх українських громад, просячи, щоб їх попідписували люди і щоб їх передати йому. Досі прислали такі подання: з повіту Чернівці 42 громади, з повіту Сторожинець 21 громад, а з повіту Радівці 3 громади, число смішно мале, коли зважити, що перед війною було в самім повіті Чернівці 96 українських шкіл, а в повіті Сторожинець (колишні повіти Сторожинець, Вашківці, Вижниця і часть Серетщини) около 90 українських шкіл. Таксамо істнували українські школи в інших повітах, з котрих створено повіти Сучава, Радівці і Кімполюнґ, так, що всіх українських шкіл було перед війною грубо поверх 200. Досі наспіло на руки наших послів усього 66 подань, значить менше, як третя часть, обяв дуже сумний і слабий доказ свідомости українських громадян. Цікавий факт, що з міста Чернівців не наспіло ані одно подання в справі заснування українських шкіл, хоча чернівецьке міщанство при всіх нагодах підносить свою національну свідомість і домагається, щоби з ним числитися як з фактором.

(„Хлібор. Правда")

Ромунський міністр про Бесарабію.

Ром. міністр закордонних справ Міронескул дав співробітникові часопису „Матен" інтервю, в котрім висказався про бесарабське питання так: Московський протокол не обнимає ніякого натяку на домагання Радянського Союзу на Бесарабію. В цій справі не можуть повстати ніякі розбіжности, бо це питання не істнує (?!). Ця провінція віддана нам на віки на підставі мировых договорів. Хоча ми не відновили ще дипльоматичних звязків з Радянським Союзом, то всеж таки стоїмо перед новим фактом: більшовики не можуть напасти на нас під ніяким претекстом, навіть колиб повстав спір за Бесарабію, бож в той спосіб зусиліб вони нарушити договір, який предложили вони нам самі і підписали його.

Російська гімназія в Кишеневі.

Російська гімназія в Кишеневі істнує вже від 10 років. Дотеперішні правительства робили цій школі великі труднощі. Тепер дирекція гімназії надіється більше прав. Тому вона скликала на мин. неділю прихильників гімназії, щоб виєднати спільними силами для цеї школи всі права, якими користуються державні середні школи. Так отже в Ромунії є російська гімназія, а ні одної української!

Американська іміграція і „Рідна Школа".

(Лист з Америки.)

Національна українська школа для української молоді, — це сьогодняшній клич не тільки „старого краю", де та молодь живе на своїй прадідній землі, але це клич і всіх відломків великого українського народу, деб ті відломки не жили. Де є українські діти, там висувається на перший плян бажання: мати свою рідну школу. Цікаве це явище і не тільки зовсім оправдане, але й зрозуміле. Всюди є якийсь матеріяльний доробок, який хочеться зберегти. А є й глибші причини, чисто ідейної натури.

Що значить *чужа* школа — це добре довідчила американська іміграція. Тут зауважено, що українська дитина є доти українською, доки не піде до обовязкової англійської школи. До тої пори вона говорить і дома і з товаришами чи товаришками забави по українськи, хоч набула від окруження деякий засіб англійських слів і звороттів. А коли піде до англійської школи, то незадовго, а за кілька місяців говорить усюди по англійськи; по українськи не хоче. Часто дорастаюча молодь гордує своєю мовою та стидається її. На це — що правда — складаються й інші причини, та головне: чужа школа.

Тому то іміграція тягнеться з останнього і організує свою *рідну школу*, а нераз їзда якихсь ріжниць є й кілька українських шкіл у громалі. Здається, що дуже мало буде громад (хіба дуже маленьких) у Злуч. Державах, де не булоб української школи. Очевидно, що вартість шкіл всяка, залежна від учителя, від його педагогічного хисту, бо фахових учителів тут мабуть не найдеться. Але всеж таки дитина, що ходить до своєї школи вживається зі своїм рідним словом, вивчує письмо, а то й дещо з українознавства. На всякий випадок вивчує настільки, що при вільній чи вимушеній охоті має підставу до поширення набутих відомостей.

Дещо інші відносини в Канаді, де українці

ПОС. МІЛЄНА РУДНИЦЬКА.

Конференція Сходу Европи.

2. Ми і сусіди.

Вузькі рямці статті не дозволяють переповісти змісту всіх рефератів і дискусій та здати справу з цілого ходу нарад, що по береги виповнили три працьовиті дні конференції Сходу Европи. Тому обмежимося до кількох моментів цікавіших для українського читача.

Присвятім деяку увагу найближчим сусідам. Вони мають у міжнародніх пацифістичних організаціях вироблену і добре заслужену опінію. Інтернаціоналістичні стремління, мілітаризм і болячка незаспокоєних національних меншин. Польські делеґати повинні лише під такою умовою їздити на пацифістичні зїзди, коли мають відвагу осудити свою офіціяльну політику, зокрема політику післятравневих часів; в противежному випадку може краще булоб для них, якби вони лишились дома, бо попадають у дуже непринемні для себе ситуації.

Польська делеґація на конференцію Сходу Европи складалася з трьох членів. З них лише одна, п-і проф. Еренкрайц з Вильна, донька відомого польського вченого і вільнодумця, професора Бодуена де Куртене підхопила під ідеольогію Ліґи і атмосферу її зїздів. Дві інші хотіли боронити і вибілювати те, чого в очах ліберального світа ніяк обборонити і вибілити не можна. Тому і не дивниця, що їх спроби мали противежний наслідок, а їх виступи здебільша не були щасливими.

Невдачі тих делеґаток зачалися від реферату п-і Липацевичевої з Варшави зараз такого першого дня нарад. Тема реферату звучала: „Питання державних кордонів у східній Европі", одначе п-і Л. обмежилася до справи кордонів Польщі і виголосила пеан на їх честь. Кордони Польщі є, на її думку, *справедливі*, згідні з вимогами історії, етнографії й економії, — вони загалом не можуть підлягати дискусії. При чому п-і Л. поминула мовчанкою південно-східні і східні кордони Польщі, а боронила польсько-литовські і польсько-німецькі. Дуже гостро виступила проти Литви в справі Вильна. Вже в часі її реферату збентежені, а то й подразнені міни делеґаток не ворожили для неї нічого доброго. Після закінчення реферату не відізвався буквально ні один оплеск і ця мовчанка, якою авдиторія приняла виступ п-і Липацевичевої була дуже проречистою.

В рефератах і в дискусії не ощаджувано їм гірких слів правди. У відкриті карти заграли з ними, крім українок, австрійка Ґерцка і сивоволоса Авґспурґ, довголітня провідниця німецького пацифізму.

Іншим разом інтерпелювали польських представниць про тайний польсько-ромунський договір. Польські делеґатки впевняли, що про такий договір нічого не чули, нічого про нього не знають, що такого договору нема. „Не чули про тайний договір? Вашим обовязком є знати про це, ще і нас поінформувати!" Їм показували дотичні статті в німецьких і англійських журналах.

Коли українська делеґатка вказала на мілітеризацію молоді, яку переводиться під вивіскою „фізичного виховання", навела з шкільних підручників деякі зїсця, якими кормлять дітвору, розказала про втягання молоді до участи в національних польських обходах, то польські делеґатки оспорювали ці факти.

Одначе найкраще виявилося, як дехто розуміє мир, коли польська делеґатка поставила резолюцію, що дотеперішні польські границі є справедливі та що їх зміна є неможлива і небажана. Резолюція ця навіть не була піддана під дискусію.

З гарячою симпатією і повним признанням зустрів зїзд головну тезу реферату української делеґатки, яка зясувала подрібно напруженість відносин на Сході Европи і вказала на пропаганду за мировим ревізіонізмом як на головне завдання Ліги.

На конференції було чотири українські представниці. Крім підписаної брали участь в нарадах дві українки, що живуть на еміґрації у Відні, яким Українська Секція переслала свої уповноваження, а саме п. Дністрянська і п. Олена Левицька. Перша з них забрала слово в дискусії над рефератом про питання меншин, перевела аналізу 8. і 9. статті версайського договору і домагалася автономії для меншин; окремий уступ своєї промови присвятила п-і Дністрянська положенню українців під Польщею. — П-і Олена Левицька говорила в дискусії про співпрацю національних секцій Ліги; вказала на те, що польська влада не затвердила статуту Української Секції і робить українкам перепони у видачі пашпортів на конгреси Ліги.

Четвертою українкою була п-і Валентина Завадська, яку вислав на конференцію Союз еміґранток при Центральному Комітеті у Варшаві, або іншими словами т. зв. уенерівський варшавський центр. П-і Завадська виголосила промову *про положення українців під більшовицьким режимом*, одначе, на жаль, своїм тоном прокинула між учасницями сумнів щодо інтенцій свого виступу.

живуть у більше суцільній масі. Вони витворили там ціле своєокреме національне життя.

Навчена гірким досвідом імміграція, яка бачить нераз, що тратить свою дітвору, відчуває й розуміє вагу та недостачу *рідної школи* в старому краї, де пречінь буде рішатися доля української будуччини. Тому українська імміграція Злучених Держав спочувала все з діяльністю й змаганнями старокрайового товариства „Рідна Школа", а доказувала це своїми поважними датками на її потреби. Безперечно, — і не особливо треба підкреслити — що ню свідомість ширили тутешні національні організації, свідомі відповідальности за майбутнє. Робили це передовсім „Обєднання", українське греко-католицьке і православне духовенство та ті часописи, які були в стані піднестися понад партійність.

Від нового адміністраційного року т. є. від вересня 1928 р. т-во „Рідна Школа" має свою Делегатуру — покищо — в Злуч. Державах. Спираючись на національній свідомости тутешньої української маси, свідомости витвореної дотепер ріжнью прощею провідних осіб, Делегатура старається поширити й поглубити прихильність, якою тішиться „Рідна Школа" в новому світі. Правда: нема нічого без „але". Має його в американській імміграції і „Рідна Школа". Що більше, від усунення того „але", тобто деяких застережень, від того, чи галицьке громадянство стріне прихильно побажання імміграції залежить — за мою думку — затримання в будуччині витворених тутешніми організаціями симпатій.

Ціла діяльність делегатури має двояку мету: викликати в імміграції ще більше заінтересування „Рідною Школою" та зібрати для неї деяку грошову допомогу. Ця допомога може не буде цього року така висока, як то собі бажали близькі до „Рідної Школи" чинники. Бо в Америці не менше безробіття, як у краю; бо на імміграції підростають діти, яких треба за дорогі гроші вчити; бо імміграція має свої невідкличні потреби, без заспокоєння яких вона перестане бути українською; бо на імміграції панує ще до деякої міри розбиття, хоч щораз частіше відзиваються голоси з покликами до консолідації. Але зваживши, що американська допомога „Рідній Школі", хоч найбільша з усіх допомог для всіх інших установ, все таки кожного року маліла. Тепер є деякі дані думати, що розворушення еміграції Делегатурою, зможе на довший протяг часу вдержати жертвенність у користь тієї установи на менше-більше однаковій висоті.

Певно, що для громадянства старого краю інтересно буде знати, яка допомога „Рідній Школі" прийшла зі Злуч. Держав від часу встановлення там Делегатури.

На *подрібне* звідомлення в краю прийде час при кінці адм. року „Рідної Школи", коли то однорічна акція Делегатури буде закінчена. Зрештою, подрібний виказ за час до 6. лютого п. р. розіслала Делегатура американсько-українським часописам („Америка", „Народня Воля", „Народне Слово", „Свобода"), які його здебільша оголосили. Ще треба би зазначити, що не про всі датки для „Рідної Школи" Делегатура знає, бо деякі грошові посилки пішли прямо до краю, або їх пересилано через „Обєднання". На всякий випадок, це певне, що в Злуч. Державах зібрано цього адм. року для „Р. Школи" (від 1. вересня 1928 до 2-ої декади березня 1929) суму 8.923 доляри 0.8 цнт. На ці датки складаєся: 7.814 дол. 08 цнт. дали збірки при ріжних нагодах; 996 дол. зложили церкви, товариства, брацтва, сестрицтва й клюби, а 113 дол. поодинокі особи. Товариства й інші інституції складали свої датки головно на вічах. Стан збірки був би без сумніву кращий, колиб не ненадійна недуга делегата.

Маю під рукою зіставлення заграничних датків для „Р. Шк." в минулому й цьому році. Коли минулого року заграничні допомога „Рідн. Школі" виносила від 1. вересня до 21. січня суму 10.212 зол. 69 сот., то цього року в тому самому часі виносить 53.339 зол. 59 сот.

Коли зважити, що це щойно березень, а допомога амер. імміграції вже дорівнує висоті *цілорічної* допомоги з 1924/5 р.) відтак допомога з кожним роком меншала), то можна надіятися до кінця адм. року ще поважної суми.

Цього року припадають конвенції двох допомогових товариств. Можна надіятися, що делегати тих великих установ розглянуть також долю старокрайової „Рідної Школи". Становище конвенцій буде певно залежне і від того, чи у Львові почують у собі настільки внутрішньої сили, щоби перевести бодай ті переміни в Товаристві, які ніяк не обтяжалиб його бюджету, а які можливі до переведення хочби й зараз і то без шкоди для Товариства. Тих змін домагається імміграція одноду шно. Ці домагання до „Рідної Школи" найшли вислів у 14-ох резолюціях „Обєднання", ухвалених на останньому річному Загальному Зїзді та в звітах і письмах Делегатури до „Рідної Школи".

Ще слід би пригадати, що у всіх своїх починаннях імміграція звертає пильну увагу на становище, заходи й працю старого краю. І колиб імміграція помітила, що „край" розмірно не богато жертвує на „Рідну Школу", то й її запал остигне. Тоді вона зможе себе оправдати тим, що сам край, якому „Рідна Школа" має служити, нею не інтересується й не займається.

Тому в краю повинно громадянство не тільки поширити круг прихильників і членів, але й *подвоїти* свої правильні датки. Важкож вимагати від еміґранта, щоб він приступив до членів-добродіїв „Рідної Школи" і зложив 50 дол., коли в краю не кожне товариство чи установа дасть десятку золотих і не кожний українець бодай 1 зол. на рік, (рівновартість може 2—3 нець, або 10 папіросів).

Я був би радий, щоб мій голос дійшов усюди, та промовив кожному до розуму. Тоді спільними силами всього українського населення в краю і на імміграції угрунтуємо сильно бодай одну інституцію, яка без сумніву є показчиком живучости нації.

Лев Ясінчук.

Загальний білянс конференції Сходу Европи для нас, українців, гарний і можемо бути з нього зповні вдоволені. Українські делегатки зробили багато в напрямі інформації діячок Ліги про українську справу, а посередньо причинилися до усталення опінії жіночого світа про відносини на українських землях.

Природно, що інформативна праця українців на міжнародній арені може лише тоді рахувати на успіх, коли українську справу ставиться в цілій її всеукраїнській ширині, а не з погляду окремих політичних „орієнтацій" або партикулярних інтересів. На міжнародні зїзди слід приїздити в рямках одної, спільної української делегації, між членами якої мусить панувати якнайбільша солідарність і дисципліна.

На закінчення слід згадати про один малий епізод. Після виголошення реферату підходить до української референтки секретарка, що вела протоколи нарад і оправдуючись просить дати їй вияснення. „Вона здається недочула, буцім-то є 40 міліонів українців? Це певно має бути 4 міліони?" На моє запевнення, що вона не помилилася, що українців є справді 40 міліонів, протоколянтка робить здивовані очі і з недовірям хитає головою...

Як вияснити чужинцеві незрозумілий парадокс, що 40 міліоновий народ не має власної держави і не має навіть найелементарніших культурних, господарських і політичних прав у рямках тих держав, до яких входить?

Яке почування бере верх над вами, коли ви переконуєте чужинця про тих 40 міліонів? Почування гордости, що ви є членом того дрімучого велитня, чи почування сорому?...

Напрямні міністра скарбу.

Новоіменований керовник мін-ства скарбу виголосив 16. квітня до зібраних директорів департаментів і директорів інституцій, підчинених мін-ству скарбу промову, в якій м. і. сказав, що уступаючий уряд Бартеля оставив засібний скарб, каси повні, валюту устабілізовану. Попередні уряди, в яких так довго міністром скарбу був Чехович, дають найцінніщу бо на практиці основану напрямну. Бесідник оминатиме всякі нагальні, життям не вказані зміни. Бюджетова рівновага основуватиметься на приноровлюванні не лише міністром скарбу, але й усіми, хто адмініструє скарбовими грішми, постійної, чуйної ощадности. В госп. житті кожний найліпше опрацьований плян мусить постійно приноровлюватися до все змінчивої ек. кон'юнктури, залежної не лише від нас, але передовсім від тисячі складних чинників міжнар. госп. життя. Хоч кожен член уряду повинен мати свободу виконування бюджету, який є основою праці, за яку він відповідальний, то бесідник обсервуватиме пильно кон'юнктуру і акцентувати евент. конечність змін, яка вимагала би відступати в ід передбаченого пляну в напрямі прикрого, але конечного часом зменшення видатків. Недостача досвіду в скарб. праці, з чого здав собі справу, створює в особистім відношенні бесідника до адміністрування держ. грішми, подвоєну обережність. Сказане вище торкається діяльности мін-ства скарбу як поборця й адміністратора держ. грошей. Інший ділянки праці мін-ства скарбу звязані з ділянкою праць інших госп. мі-ств, або уряду як цілости. Рівновага бюджету ощадність, приноровлення до реальних можливостей краю, це елементарні правди. Бесідник зложить усіх сил, щоби виконати цю трудну, хоч просту працю. Сподівається, що й підчинені йому директори робитимуть тесаме, щоби обслуговувати добре та чесно державу на її скарб. відтинку.

Не буде змін у міністерстві скарбу.

З кол близьких до міністра скарбу чуваня, що не буде ніяких змін на вищих становищах у цьому мін-стві. Віцемін. Грошинський і дир. департаменту Стажинський остануть на своїх становищах.

—o—

БЛІДНИЦЮ НЕДОКРОВНІСТЬ усуває, зміцнюючи діває, пробуджує апетит, однаковий середник для реконвалесцентів тільки у М-ра КШИШТОФОРСЬКОГО, вино хіново залізне на еспанській малядзі. — Laborat. Chem. farm. Mr. Krzyształowski, Tarnów. 774 32—9

Прощання бувш. прем. Бартеля.

Промова марш. Пілсудського.

Б. прем. Бартель зложив 16. квітня прощальну околу 1-год. гостину марш. Дашинському і марш. Шиманському.

В год. 2. попол. прощав б. прем. Бартеля на Замку през. Мосціцький. Президент видав у честь Бартеля святочний обід. Промови виголосили марш. Пілсудський та Бартель. Були всі члени Бартелевого уряду, також бувш. мін. Чехович і прем. Свїтальський.

До проф. Бартеля виголосив марш. Пілсудський таку промову:

„Пане Казимире! Серед богато річей, які в пережив за останні літа, ти був цей, який мені в них найбільше помагав. Серед справ, які ти доконав, остане одно, що є **aere perenius** техніка держ. праці, яка завдяки тобі стала значно вищою, ніж давніше. Польська держ. техніка стояла до недавна так низько, що зачинала розкладатися, бо була гірша під техніки найменших держав. Під цим оглядом п. Казимире, ти створив не що Польщу нераз тепер подивляють щодо здібности правління. Я нераз стрічав людей, з якими я розмовляв про держ. справи і по тобі не вмів я... а ними зовсім порозумітися. Вони не брали під увагу цього, що за твоїх часів ми богато відскочили від тамтих днів, коли ще найменша держава була щодо техніки правління ліпша від нас. Ти сам може не доцінюєш цієї твоєї заслуги для держави, а таки держава може істнувати лише тоді, коли вміють нею правити. Тепер вивізавши для порятування здоровля, своїх нирок, як кажуть люди, які знають анатомічно по лікарськи оглядати організм. Як прийдеш до здоровля, вернеш то нас як свій, як товариш. Хайже згинуть твої нерви, хайже згинуть твої нирки.

З черги промовив проф. Бартель. Він подякував марш. Пілсудському за його слова. Признання маршалка для нього і для тов. було все нагородою за працю. Бажання маршалка були все святим приказом для бесідника і його товаришів. Святим, бо відноситься до нього як до вождя народу з найбільшою набожністю. Відношення бесідника і його товаришів, які кидають уряд не в відношенням підчиненого до шефа. Це відношення звич. людей до великої людини. Виходячи з уряду, зазначує, що все в готов до розпорядження маршалка на кожнім становищі, яке йому накаже. На кожнім становищі віддасть йому свої сили, талант, весь свій запал, як вождеві народу. Почувається далі його підданим, його урядовцем і вояком. Просить, щоби маршалок цю його заяву приняв так щиро, як її складає.

Промова до представників преси.

Після прощальної гостини у маршалка сойму і сенату проф Бартель прийшов до клюбу парл. справозданців. Витали проф. Бартеля голова клюбу Базилевський і заст. голови Важинський. Проф. Бартель у промові сказав м. і., що пригадує собі, що був тут 15. травня 1926 р. Було дуже горячо, що ледви жив. Присутні жадали від нього заяви. І нині, коли йде на спочинок, вважає своїм обовязком „відмельдувати" як старий вояк, коли передше оголосився був. „Розумію, що ви, панове, гарбували мені шкіру, кожен як хотів, та не часто виходило мені на користь, бо без критичного освітлювання діяльности людини, було би недобре". Тому не має жалю до них, навпаки дякує за все, чого зазнав. Усе що робив, робив для добра держави, а ніколи для свого.

Проф. Бартелеві подякував за гостину гол. Базилевський та сказав, що радіє, що в осени повитають його знову.

15 меншостевих меморіялів.

У секретаріяті Ліги зложили дальші три меншостеві меморіяли: литовський, ромунський, китайський. Зложать ще меморіяли: польський, югославянський і чехословацький. Загалом буде їх 15. Польща, УСРР., Ромунія і СХС. у меморіялах заявляються проти якогонебудь поширювання зобовязань у цій справі. Меморіяли і письма в менш. справах обговорюватиме комітет Ради Ліги: Чемберлєн, Адачі (Японія) і Кінсей де Леон. Комітет збирається в Льондоні з кінцем квітня п. р.

—o—

ВІДГУКИ ДНЯ.

ШКОТИ.

Відома в нас загальна річ, що одинока країна, де виводяться чистокровні галицькі анґлійці, це Коломийщина. Але звідки виводяться галицькі шкоти — це покищо невідоме. Мені здається, що найбільше продукує їх Львів, одначе і провінція доставляє час до часу чудові примірники тієї цікавої раси.

Що за шкоти? Чому шкоти?! — запитає здивований читач.

Шкоти — це нарід, що славиться своєю скупістю. Кажуть, що коли шкот умирав, то його жінка, яка мусіла на хвилю вийти з кімнати, сказала (зі сльозами в очах!): — Якби ти чув, що приходить смерть, то не забудь згасити свічки, бо шкода, щоби дурно горіла... Другий випадок був такий: Залюблений шкот купив на проході своїй дівчині прецли. Коли вона розповіла потім про це своїй мамі, мати казала віддати йому гроші за прецль, щоб тим його скомпромітувати. „Чого було так спішитися? — здувувався амант. — Можна було це завтра зробити!...“

Скупість шкотів дійшла до цього, що один з них навіть уродився в Америці, щоб не видавати потім грошей на переїзд з Европи.

Коли пишу про ці прикмети шкотів, то на те, щоби порівняти їх до нашої галицької породи.

Отже порівняння нема ніякого.

Наші шкоти, це люди фактично бідні і тому не можуть показати своєї щедрости. Вони все скривлені, прибиті, а що найменше сквашені. Всюди, де тільки прийдуть, викликують спожалїння і кожний хто послухає їхніх нарікань, тільки й жури має, як такому бідоласі помогти.

— Ех часи-часи! — зітхає шкот. — Просто не знати з чого тут вижити.

(Тому, що „не знати з чого вижити“, шкот живе з того, що має.)

Або:

— Така тепер біда, що хоч з моста та в воду!

(На щастя, нема у Львові ні моста, ні води, а то напевно булоб одного чоловіка менше!)

Або:

— Як так далі буде, то хіба торбу на плечі і за жебрами!...

(Жаль збирає, коли подумаєш, що торби такі дорогі, що й не докупишся!)

Ходять наші шкоти поміж людьми, викликують спочуття, приймають кондоленції, а перед і пізьозу витиснуть з людського ока. Неодин звичайний смертельник, коли має заняти якусь посаду, вступиться, щоб шкот її дістав.

— Я собі якось раду дам! А він такий бідний, такий бідний!...

На списах пожертв ви шкота не знайдете. Ніхто й навіть не вимагає від нього жертви.

Бідолаха, добре, що сам з голоду не вмре — кажуть курзори і обминають двері шкотів.

А вони живуть, а радше „животіють“ тихо та смирно, все скривлені, прибиті, а щонайменше сквашені. Бідні люди, тай годі...

Я сам знаю богато шкотів. Все це люди гідні пожалування. Мало є між ними таких, які мають поверх 1000 золотих місячної платні.

Галактіон Чіпка.

НОВИНКИ

— **Весна, але все ще не в нас.** Беремо вранці часопис і читаємо „нарешті тепло“. Те, що денникар написав у вечір або в ночі, на ранок стало неправдою. Вчора люди ходили (нарешті!) в весняних нагортках і оглядали весняні одяги, нині вернулись до зимових плащів. Віє холодний вітер, сонця не видно ні на лік і навіть останки снігу не в силі ще щезнути на полі ні на деяких вулицях.

— **Львівські ошуканці.** Простий спосіб поправи своїх інтересів придумали три львівські купці, що торгували мукою; за муку платили в частині фальшивою монетою. Один із них Вайнштайнман ошукав банки та підприємства на 200.000 зол.; скільки заробили при цьому його спільники Зляштайн і Равхбергер, про це він довідається від них у щирій розмові в чотири очі в вязниці. — Три дні розбирав карно-скарбовий суд у Львові справу контрабанди сахарини з Німеччини до Львова, з якої жили Рузя Вайнтрабб, Хель Кантор, Ян Мазур і бувший хорунжий польської армії. Одні випирались, другі признались до неї, — в результаті дістали по кілька тижнів арешту та кілька тисяч гривни. Нехай продана ними сахарина осолодить їм гіркі дні вязничної самотности!

— **Смерть у таборі еміґрантів.** У таборі еміґрантів з Вел. України в Каліші, де досі живуть бувші члени Петлюрівської армії, підпалила себе умово недужа Марія Березовська, завівши божевільний танок серед полумені.

— **З культурної праці празької еміґрації.** Українське історично-фільольоґічне товариство в Празі дало 16-го ц. м. два відчити своїх дійсних членів: П. Феденка „До характеру революції Богдана Хмельницького“ і Д. Антоновича „Водевіль князя А. Шаховського „Актор у батькіщині“.

— **Ріжні вістки.** У ріжних частинах Радянського Союзу вилили ріки і накоїли багато шкоди. — Міліон лір зібрали в Італії на нову підбігунову експедицію під проводом інж. Альбертіні; мета віднайти сліди тих, що згинули при виправі „Італії“. — У Берліні ховали маніфестаційно визначного члена атлетичних товариств Ріхарда Ґіндерко. — Муссоліні переслав Фінляндії в дарунку гармату найновішого зразка; чи цим хоче найбільше войовнича сучасна держава пригадати найміршій користи гармати? — Польські письменники роблять зїзд від 6 до 9. червня в Познані, при нагоді виставки. — Біля Нікараґуї впав американський військовий літак; 3 особи вбиті. — У липні зїдуться в Ангорі на конґрес балканські студенти; Греція не візьме участи, бо вона не належить до міжнароднього студентського ссюзу; від Мадярщини, Чехословаччини, Італії та Польщі виїдуть делеґати-обсерватори. — У Празі закінчилась світова конференція радіо, на якій приняли новий поділ „хвиль“. — З нагоди 50-ліття незалежности Болґарії уряд рішив признати підданство російським еміґрантам з вдячности для Росії за її поміч у визволенні Болґарії.

— **Де нема трупів.** Деканат медичного факультету віденського університету подає до відома, що може приймати прохання майже виключно краєвих студентів, а не чужинців. Причина — анатомічні інститути медицини не мають трупів, на яких професори могли би вчити. Відень — місто, де є тільки самогубців і душегубців, терпить на недостачу трупів „зовсім невідомих“, які можна би без згоди рідні брати до анатомічних інститутів.

— **Красуня-землячка в Токіо.** Кольонія чужинців у Токіо влаштувала недавно баль на закінчення коронаційних свят імператора Японії. У балі взяли участь усі члени дипльоматичного корпусу, члени японського уряду і представники японської аристократії. На закінчення свята вибрали „королеву балю“ і королеву чужинної кольонії в Токіо та Йокогамі. Нею вибрали одноголосно Надію Фоменко, доньку промисловця. Красуня дістала цінний дарунок від японського уряду.

—**Ґеніяльна шпигунка.** В одній із німецьких санаторій лікують тепер одну німецьку жінку, яка відограла підчас війни не меншу ролю, як великі полководці, а якої імя і все життя закутане досі повною тайною. Ця жінка була німецьким шпигуном, що мала під своїм проводом чимало осіб і що з виїмковою сміливістю брала на себе найважчі завдання, знаючи, що кожний промах веде її на неохибну смерть. Усі зусилля французької та англійської шпигунської організації, щоби ствердити її імя, тотожність, а подекуди й вигляд, кінчились невдачею. Її називали „білою дамою“, „чорною кіткою“, „червоним тигром“, „королевою шпигунів“, але не в силі були попасти на її сліди. Вона переїзджала дуже часто голяндський кордон автом, часто у супроводі двох кремезних озброєних мущин і мала незвичайно широкі звязки. У численних випадках вона висилала на неохибну смерть ріжних своїх співробітників, чужинців і німців, що за гроші годились на невдячну шпигунську професію. Тайна життя та особи великої шпигунки нерозяснена і досі.

— **За місце при столі.** У Вашинґтоні велика „сензація“. А саме жінки послів дипльоматичного корпусу дуже обурилися на міс Ґенн тому, що вона злегковажила собі приписи „двірської етикети“. Міс Ґенн як сестра віцепрезидента Кертіса виконувала обовязки пані дому підчас гостинних принять у свого брата і з тої причини сідала на почесному місці біля свойого брата. На це обурилися жінки послів дипльоматичного корпусу, а саме, що одній з них не довелося сидіти на почесному місці. Виконуючий ще тоді свої обовязки Кельоґ, секретар закордонних справ Злуч. Держав, хотів догодити жінкам і порішив, щоби міс Ґенн займала останне місце підчас принять у свого брата. Але тоді образився віцепрезидент Кертіс, а новий секретар Стімсон знулював попередню ухвалу Кельоґа. Єдиним виходом на майбутнє при таких офіційяльних обідах є подбати за величезний округлий стіл, при якому всі місця є рівні.

— **Одна военна тайна.** Інспектор тайної англійської поліції Едвін Вудгон видав у Льондоні книжку „З днів шпигунства та тайної служби“, де, між іншими ревеляціями, находимо цікаву історію крадежі в Англії дорогоцінностей австрійської корони. Бувш. цісар Карло перед своєю невдатною спробою заволодіти престолом у 1921 р. вислав одному льондонському адвокатові Ральфові (псевдонім) свої дорогоцінности. Раз Ральф підчас вечері похвалився ними перед своїми гостями; показав їх і сховав у вертгаймівську шафу. На ранок дорогоцінносей не було. Адвокат доручив детективові Вудгол пошукати за ними. Детектив почав стежити зокрема кожного з гостей, що вечеряли у Ральфа. Він ствердив, що один із них, Вікарс, виїхав у Париж і там у готелі призначив зустріч одному визначному париському золотареві. Вікарса задержали на вулиці під якимсь невинним претекстом, а за той час Вудгол перетрусив його кімнату і в подвійнім дні валізи найшов дорогоцінности Карла. Бракувало тільки одного шнура перл. Детектив вернувся з Ральфом у Льондон, там продав негайно всі дорогоцінности і цісар Карло дістав потрібні фонди. Кілька тижнів пізніше Карло, завдяки цим фондам, міг добиватися престола.

Дописи.

ТЕРНОПІЛЬЩИНА. *(Заборона української молитви в школі).* „Подільський Голос“ містить такий допис із села Лошнева, пов. Теребовля:

„Є в нашій громаді 7-мн клясова народня школа, де управителем є п. Ендржей Махальський, а в пятій клясі вчить учитель п. Юзеф Лєнарт. Впроваджено так, що діти перед наукою і по скінченні науки моляться голосно поодиноко. І дня 13. березня п. р. ученица пятої кл. Теодозія Пасіка, на яку прийшла черга молитися, встала і почала голосно молитися в українській мові. Та п. Лєнарт перервав молитву і спитав: „Як єс мо дліш? Мами єдиного Боґа мудльсе по польску“! Дитина відповіла, що по польськи молитися не вміє, а молиться так, як її навчили дома і в церкві. „Тутай єст Польска і ти мусіш модліцьсе по польску, а бендзеш на Русі, со бендзеш модліцьсе по руску“. І викликав перелякану дитину з лавки перед клясу та казав дитині повторяти за собою молитву по польськи. А коли перелякана дитина не вміла повторити, то п. Лєнарт став дитину шарпати та кричати, показуючи на неї: „Патшце, яка смердзонца патріотка, она політикі ґра в школе, мусішсе модліць по польску, бо достанеш в скуре, а ви, дзеці, сьмейцесе з ней і встидзьцесе мувіць з ньом по руску“. А коли дитина сказала, що її батько і священик навчали, щоби все молилася так, як молиться в дома і в церкві, то п. Лєнарт відповів: „Ти пуйдзеш до арешту зе своїм пшемондрим татем і ксендзем, як бендзешсе модліць по руску“. Відтак, штовхнувши дитину, нагнав її до лавки, погрожуючи притім усім українським дітям. Коли з цею справою батько дитини, п. Володимир Пасіка, удався до повітового шкільного інспектора в Теребовлі, то там йому відповіли: „Нєх пан да спокуй, ми юж то залатвімн“! Подаємо повищий факт до відома компетентним чинникам і нашому громадянству на доказ, як поводяться в школі польські шовіністи-учителі з українською дітворою“.

Зі спортового життя.

З діяльности спорт. клюбу „Довбуш“.

Черновецький український спорт. клюб „Довбуш“, що був колись мистцем Буковини, зачав цьогорічні весняні розгривки під злими авспіціями, програвши мин. неділі змагання з Польонією 1:0. Тепер стоїть „Довбуш“ у табелі мистецтв Буковини на третьому місці, здобувши на 7 змагань 8 пунктів (три змагання виграні, 2 розіграні і 2 програні). На першому місці стоїть жидівська дружина „Гакоаг“, на другому — румунська „Драгош-Вода“, що мають по 10 пунктів. На четвертому місці є тепер жид. дружина „Макабі“, на пятому „Польонія“, на шестому нім. „Ян“, на семому й останньому „Робітники“. — В минулу неділю „Довбуш“ відбув свої річні загальні збори.

Закордонні висліди.

Відень.

Гунгарія—В. А. Ц. 2:1.
Австрія—Тепліцер Ф. К. 5:3.
Гакоаг—Вікторія 6:0.

Після цеї перемоги віденська „Гакоаг“ запевнила собі оконечно вже нині мистецтво в другій лізі і тимсамим поворот до першої, з якої була злетіла минулого року.

Прага.

Вікторія Жіжков—Спарта 3:2.

Будапешт.

Ф. Т. Ц.—Вакер (Відень) 3:1
III. округ—Кішпешті 2:0.

Швайцарія.

Змагання за чашу сер. Европи в Берні: Мадярщина—Швайцарія 5:4.

Стан цих мистецтв тепер такий: Італія 7 змагань — 9 пунктів, Австрія 7 змагань — 8 п., Мадярщина 6 змагань — 8 п., Чехословаччина 5 змагань — 5 п., Швайцарія 5 змагань — 0 п.

Театри.

Великий Міський Театр:

Середа 17-го, г. 7·30 веч. „Несподіванка" Е. Ростворовського, прем'єра.

Четвер 18-го, г. 7·30 веч. „Два пани-не Б".

Пятниця 19-го, г. 7·30 веч. „Несподіванка".

Кіна.

„Аполльо": „Поліцмайстер Тагеєв".
„Лев": „Останній приказ поручника".
„Оаза": „Тайна реставр. кабінету".
„Палас": „Мусульманка".
„Пан": „Отрута кохання".
„Фатаморгана": „Жінка на тортурах".
„Хінера": „Заборонена жінка".

Програма радіо.

Четвер 18-го.

Льондон (358). 20·45 Фортепіановий ресіталь. 21·00 Симфонічний концерт.

Париж (1741). 18·35 Пате. 20·30 Симфонічний концерт.

Берлін (475,4). 17·00 Мадригали (хор). „Африканка", опера Маербера.

Відень (519,9). 20·05 Фрагменти опер.

Будапешт (545). 17·40 Мадярська орхестра.

Мілянo (504,2). 20·30 Опера.

Рим (443,8). 20·45 Опери.

Ленінград (1000). 19·00 Концерт або оперетка.

Харків (1680). 18·30 Популярний концерт.

Прага (343,2) 19·30 Симфонічний концерт.

Загреб (308,3). 19·30 Симфонічний концерт.

Варшава (1395,1). 17·55 Камерний концерт. 20·00 Орхестра. 22·30 Музика до танців.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кобзарі-Бандуристи К. Місевич і Д. Гонта виступають:
18.IV. Камінка Струмілова.
20.IV. Радехів.
21.VI. Стоянів.
У вівторок, дня 23.IV. відбудеться одинокий концерт Кобзарів-Бандуристів у Львові в салі Музичного Т-ва ім. М. Лисенка (Шашкевича 5). 1822 3—8

З Українського Товариства Бібліофілів. Перші сходини членів відбудуться в четвер 18 квітня о год. 6 вечером в гімназії СС. Василянок, вул. Длугоша ч. 17, з порядком: 1) Д-р І. Свенціцький: Матеріял української книги; 2) Комунікати членів. — Перед сходинами о год. 5. засідання Ради товариства.

Загальний Збір „Народньої Гостинниці" кооп. стов. з обмеж. порукою у Львові, відбудеться в суботу дня 20. квітня ц. м. о год. 5-ій з полудня, в салі стоваришення, вул. Косцюшки ч. 1. (І. пов.). Рішення Збору є правосильні незалежно від числа приявних членів-учасників. 1831 1-1

Надзвичайні Загальні Збори Карпатського Лещетарського Клюбу відбудуться в суботу 20. IV. 1929 в год. 7 веч. на Бесіді, з тим порядком дневним: 1) Відкриття Зборів. 2) Звіт з діяльности Клюбу. 3) Уступлення старого Виділу. 4) Вибір нового Виділу. 5) Іменування почесних членів. 6) Справа будови домівки. 7) Організація лещетарів в краю. 8) Евентуалія. Просимо всіх членів взяти участь в Зборах.

Виказ жертв на допомогу українським політичним вязням за час від 1 січня до 20 березня 1929 р. в золотих. Д-р М. Панчишин 20, Н. Н. 10, Пятохці Інституту св. Йосафата 20·40, Кооператива „Єдність" в Шепарівці 10, Янушевич 6, Кооператива „Лан" Бібрка 15, Катря Гриневичева 20 к. ч., Яблонська 12, Витковицька 5, О. Панківська 10, Л. Герасимович 5, Тарас Дурбак 5, Юркевич 40·50, Ольга Палій 50, Лотоцька 7, Старші Пластуни 14 кур. санїт. 47, Н. Н. 5, д-р І. Свенціцький 20, Король і тов. 108, Чиж Юлія 20, Насус, Бельгія 40 фр., цир. Юлія Шепарович 50, Квасницький 5·50 Стрілецька Громада в Едмонтон 92 дол., Осип Юриевич, Едмонтон 68 дол., Моклович 90 фр., Винницький, Дубляни 2·50 Кружок Молоді в Золочеві 53, Войтович Ольга, Козара 6, Пвня Гримів 2, К. Панкевич 7, Обродлія 8 кг яблок, Союз Українок 17·70, Збірка селян в Лужку Долішнім 10, Читальня „Просвіти" в Лісневичах 4·30, Зайшла 5·70, Мазанівна 1, Войсак 95, Гошовський 15, Санків Ґнат 50 дол., Драматична Секція, Станиславів 15, Козаченко 10, Грабовецький, Маннів 10, А. Левицька, Львів 10, Добродійний Комітет 100, Читальня „Просвіта", Добрянів 20, Н. Н. 5, Збірка в „Студ. Хаточці" 7, І. Г. 25, Ф. Ф. 5, Кооператива „Народний Дім" Копичинці 50 Збірка в Сядатті 10, Раковська, Львів 10, Читальня „Просвіти" і Т-во „Сокіл" Добрянн 9·70, Ремісниче Молодь Борислава і Мразниці 50, Король і Товариші 13·10, Жіночий Клюб 45 дол., Кружок Молоді в Золочеві 91·85, Комітет удержання концерту в Золочеві 53·60, Єфросина Мишо за с'чень 7, Пятохці Інституту св. Йосафата 17·75, Комітет Пань, дохід з відчиту 25·75, Комітет Пань, дохід з буфету 3·22, М. Чиж 17, Бардахівський 14·20 д-р Ганкевич, Львів 5, Петро Сеник 1, Ольга Вербицько 1·50, Марія Білецька, Львів 50, Н. В. 2·50, Сорока, Звенигород (збірка) 9·40, Микола Кремянець 15, Василь Яртимець, Немирів 5, Адміністрація „Нової Зорі" 5, Б.Б. 3, Іван Любезний 20 дол., Обединення Українських Організацій, Філядельфія 400 дол., Модна (збірка) 32·50, Співацький Гуртон „Боян" в Ходорові 29·50, Службовики РСУК 61·75, Стефан Шельп 21 дол., Союз Українок Сколе 17, Бачинська 1, Казновський (збірка) 13, Полотнюк (збірка) 38·70. — Всім жертводавцям складає щиру подяку комітет допомоги українським політичним вязням. 1839 1-1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

МІДІ бравзолетки, також іншу бижутерію поручає дешево Домбровські-Розважевські, Львів (Готель Жоржа). Тел. 27—29. 1366 40-?

ВИЛЯГОНІ ЯЙЦЯ імпортованих червоних „Rhode Island" по 1 зол. штука продає П. Котенька. Львів поч. скринка 106. При більших замовленнях просимо ждати оферти. 1735 3—3

ПАНЧОХИ, Шкарпетки, Рукавички і Трикотажі поручає Гавонїл ЖИВЧАК, вул. Кілінського 1. 1709 9—15

КОСМЕТИЧНО-ФРИЗ ЄВРЕЙСКИЙ ІНСТИТУТ Берти Тіль, пл. Трибунальська 1. І. пов., телефон 54—86. Останні новости в ділянни косметики, оклади відмолодж., горячі масочки против морщин, прикріплюванря штучних вій, фарбування бров на постійно, фарбування волосся хенною, водна ондуляція, найновійші фризури, манікюр. 2-3

ДЛЯ ЛІТНИКІВ Відля „Надія" над Прутом. Взнесена 650 м. В найгарнійшій околиці долини Прута. 5 хвильходу до стації „Підлісків" між Микулинцем а Татаровом. Покої з кухнею і без кухні з харчем і без харчу, з обстановною за виняток постелі до винайму від 1. червня 1929. Зголошення: Іван Тополянницький Уряд Скарбовий Тернопіль. 1833 1—3

ІВАН ГРИЦИШИН, уродж. 1901 в Загорівцях пов. Перемишляни, уневажнює військову карту звільнення видану через П. К. У. в Золочеві. 1834 1-1

ЛІСОВІ ПЛЯНИ господарчі виготовляє Кружок українських інженірів-лісоводів, після вимог посвідств, по дешевих цінах, догідних спілатах й запорукою затвердження. Посередництво не виключене. Зголошення слати на адресу інж. С. Рибачевський, Sądowa Wisznia коло Львова 1832

МАҐІСТЕР прав глядає місця у адвоката на провінції від 1. червня. Зголошення з условими до Адміністрації під „К. 46". 1930 2—3

СПОКІЙНУ, совісну няню до 4 літньої дитини, пошукується. — Зголошення під „Спокійна" до Адміністрації „Діла". 1726 2—2

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні Івана Зельтенрайха Львів пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні дамські годинники переробляємо на ручні 3 б 137-?

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг чоловіч. серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

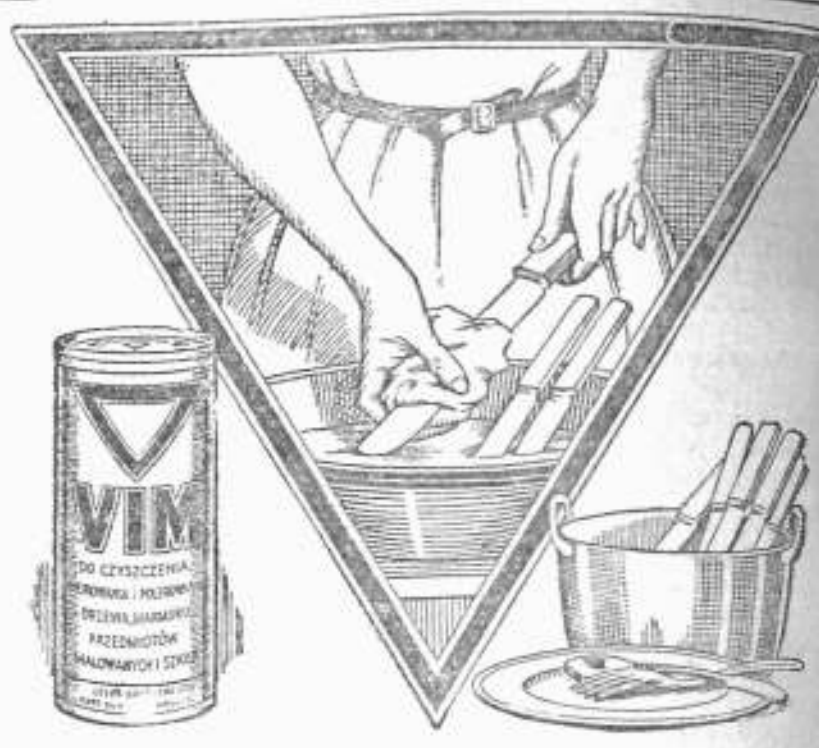
Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентґеном. 14—24

Спец. свірк. по ен. недуг і косметичні

Д-р РОМАН ДОЛЬНИЦЬКИЙ

орд. в д 3—6. у. ул. БОКА ч. 10. партер. — Кварцева лямпа. Діятермія. 1838 1—2

НАВІТЬ з гіршої сталі зроблені ножі можуть мати гарний вигляд, о скільки чиститься їх Vim-ом. Перед обмиттям треба витерти ножі вогким платком посипаним малою кількістю Vim-у, — всілякі плями і рапавости негайно зникнуть. Відтак сполокати, довести до полиску чистим платком, а ножі будуть прегарні. Vim продають в практичних пушках, що улекшує щадне ужиття. Кожна пушка Vim-у має бляшане дно, яке є забезпекою перед вогкістю.

VIM

V. P. 15-1.

XXXV. ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ТОВ. ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР" у Львові

відбудуться в четвер 30. н. ст. мая 1929 р. о год. 10. рано у власній салі Тов. у Львові, при вул. Руській ч. 20. зі слідуючим порядком нарад:

1) Відчитання протоколу XXXIV. Загальних Зборів з 7. мая 1928.

2) Звіт Дирекції і Надзірної Ради з діяльности і заміцнення рахунків за XXXVI адмін. рік (1928); а) відділу обезпечень від огню, б, відділу обезпечень від градежі з вложком

3) Звіт Ревізійної Комісії з внеском на уділення обсолюторії за XXXVI адміністраційний рік (1928).

4) Внесення Надзірної Ради в справі розділу надвишки за 1928 р.: а) у відділі обезпечень від огню, б) у відділі обезпечень від градежи з вложком

5) Вибори: а) 5 заступників членів Надзірної Ради на 1 рік (§ 36. стат.) б) 3 членів ревізійної Комісії і 1 заступника на 1 рік (§ 49. стат.).

6) Інтерпеляції членів.

1835 1—1 РОМАН СОСНОВСЬКИЙ, президент.

XXXI. ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Кооперативного Банку „ДНІСТЕР"

Товариства з обмеженою порукою у Львові,

відбудуться в четвер, дня 30. мая 1929 р. о год. 4-ій по пол. в салі Т-ва „Дністер" у Львові, вул. Руська ч. 20. зі слідуючим порядком нарад:

1) Відчитання протоколу з XXX. Звичайних Загальних Зборів з дня 17. мая 1928 року.

2) Звіт Дирекції і Надзірної Ради з діяльности і заміцнення рахунків за XXXIII. адміністраційний рік (1928).

3) Звіт з ревізії переведеної Ревізійним Союзом Українських Кооператив.

4) Звіт Ревізійної Комісії з внеском на уділення абсолюторії Дирекції за XXXIII. адміністраційний рік (1928).

5) Внесення Надзірної Ради: а) в справі розділу зиску за рік 1928, б) в справі визначення найвищої квоти кредиту, яку може Товариство уділяти одному членові, в) в справі визначення найвищої суми зобовязань Т-ва.

6) Інтерпеляції членів.

1835 а) 1—1 РОМАН СОСНОВСЬКИЙ, президент.

МИНУЛА ЗИМА НАВЧИЛА НАС РОЗУМУ!

„ВЕНҐЛЮВКА" (Węglówka) Кооператива

ЛЬВІВ, вул. ЛЕҐІОНІВ ч. 1/1 п. — Телеф. 3—68.

негайно доставляє всім, вагоново і детайлно кожньої кількости, горішношлеського вугля як також рубаного і нерубаного дерева

ЗА ГОТІВКУ і ДЛЯ ЧЛЕНІВ НА ДОГІДНІ СПЛАТИ.

Дотеперішні члени мають першенство. Нововступаючі члени можуть користати з полекш в рівній мірі. Користайте і завчасу замавляйте вуголь і дерево, як можете одержати його на сплати.

Кооператива „Венґлювка" („Węglówka") Львів, вул. Леґіонів 1. Тел. 3—68.
Склад на Чернівецькім дворци. Тел. 18 31. 1827 1—1

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів Ринок ч. 10

ч. 87 (11.42)ж. Львів, пятниця 19. квітня 1929. Poczłowa opłata ryczałtowana uiszczona. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Сумні признаки.

Львів, 18. квітня 1929.

В останніх часах національно-зовнішні події так абсорбують нашу увагу, так приковують нас до себе, так всесильно втягають нас — правда, тільки пасивно — в сферу свого зацікавлення, що ми все менше інтересуємося нашим власним внутрішнім життям, не підмічуємо обективно його добрих і лихих сторін, не аналізуємо їх, не шукаємо способів, щоби зарадити лихові.

Важке лихоліття, яке переживаємо, загострило в нас подекуди інстинкт самозбереження. Виснажені війною й її наслідками, цупко стиснені новими умовами життя, поборюючи безчисленні перепони, протискаючись крізь вузькі щілинки, які нам ще остались, ми почали сяк-так організуватися. В організаційній ділянці осягнули ми деякі успіхи, розмірно невелікі в порівнанні з чисельністю нашої маси, й всеж-таки високою свідомістю та нашим національним простором, але великі у порівнанні з умовами життя. Віднова наших економічно-фінансових установ (які недомагають тільки під технічно-організаційним оглядом, а тим самим терплять на недостачу кредитів), створення густої кооперативної сітки (хоч поки-що тільки здебільшого консумційного характеру), втримання освітньо-культурних установ і пересічного в порівнанні з передвоєнним обсягу їх діяльности, віднова політичних організацій — це без сумніву явища й осяги нашої післявоєнної доби.

Без сумніву, ті осяги могли бути ще більші й величавіші, колиб наше життя не було затроєне бацилями морального розкладу, колиб не існувало помішання понять, яке часом скидається на вавилонську вежу, колиб ми були більше відпорні на випари війни й повоєнщини, колиб наклепництво, зависть, ненависть, підзорливість, еготизм та егоїзм не виробляли у нас справжніх терців. Сучасно-пануючим у нас повоєнним типом є здебільшого пересічність, що відштовхує всіх і вся, пересічність завадіцька, нетерпима, обезцінююча всіх, хто може бути „небезпечний", пересічність з прикметами „хитрого малороса", інтригантська й автократична. Хороблива амбіція, надмірна певність себе, непризвичаєність і неохота до важкої систематичної праці, відсутність позитивного знання, поверховність в оцінці явищ і звуження горизонту при уявному його поширенні — ось прикмети тієї повоєнної пересічности. Пересічність змагає до того, щоби захопити де-небудь владу, щоби прикazувати, панувати, тероризувати, ломити всіми засобами тих, що є або могли би бути вищі, цінніші від неї. Пересічність залюбки вбирається в мантію громадськости, патріотизму, опозиційности, непримиренности. Пересічність є авторитетна. Пересічність ніколи не має сумнівів, для неї всі найскладніші проблеми є „ясні і прості", бо по суті є вона громадсько-негативна. Складними є для неї лише справи особисті, а яких точки вона оцінює громадські явища і свої інтереси. Мозок пересічности найвидатніше і найсправніше працює тоді, коли треба когось знищити або — як вона твердить — „унешкідливити". Тоді пересічність запалюється святим обуренням, вдарює в біблійно-страхітливий тон, погрожує, сплетнича, інтригує...

В „Новім Часі" (ч. 41) зупиняється над цими сумними признаками нашого сучасного життя дос. Д. Паліїв в статті „На актуальну тему". Висуваючи як conditio sine qua non потребу витворення громадянського авторітету, як моральної сили, що регулює життя, він пише:

„Поглянемо довкруги себе. На нас, на цілу націю йде наступ обединаних противників. Але витворення єдности серед нас може зароджуватися поки-що тільки як 1-квітневий жарт. Нетерпимість, примітивна нетерпимість раба, що найрадше звертає своє вістря проти свого, бо він такий самий безсилий, як він сам, — це обвав нам ще питомий по сьогодня. Друге характеристичне явище — це засобн боротьби. У певної категорії людей всі засоби є добрі і допускаємі. Нема стриму. Сьогодні хочете знищити чоловіка? Нічого лекшого! Пустіть вістку, що він провокатор. Летом блискавиці розносеться ця „сензація" по краю і печеня спечена. А раб, вічно підозрливий і нікчемний повірить в кожну провокаційну сплетню. Повірить тому, бо він не має пошана до свого народа й до себе самого. Ніде не є так легко злобути собі довіря, як серед нашого народа. Але ніде не є так легко його й втратити. Бо ніде люди не є такі безкритичні, як загал нашої суспільности".

Таких характеристичних явищ можнаб навести дуже богато.

Видно, що сумні признаки не обмежуються українською національною територією під Польщею. Вони виступають всюди, де живе наш нарід так само тепер, як виступали в нашій історії, доводячи до затрати великих суспільно-культурних і політичних цінностей. Особливо різко виступають ті сумні признаки на території західної вітки нашого народу.

Війна й революція та великі повоєнні проблеми поширили наш загальний світогляд, але наш консерватизм і призвичаєння до вузьких рямок спричинили поверховне трактування найважніших життєвих явищ і проблем.

Все, вгорі зясоване чи лише зачеплене, вимагає великої уважливости нашого свідомого громадянства, прослідження і провірення сумних признак та поведення боротьби з ними з метою ліквідації морально-розвальних явищ.

Старт до влади.

Берлін, 15. квітня 1929.

Чим ближче до англійських виборів, тим більше очей повертається з усіх сторін світа в бік захмареного Альбіону. В країні традиційної політичної „fairness" (чесної боротьби) усі три партнери мають забезпечений однаковий старт. Хто з них матиме при останній сутичці найдовший віддих? Кожний із трьох виборчих змагунів гарячо запевнює про свою побіду. Одначе ставити якісь означені прогнози є доволі трудно, дарма, що виборча кампанія розгорілася вже віддавна і дарма, що цілий ряд недавніх перевиборів в поодиноких округах виявив безсумнівний упадок впливу консерватистів. Англійські виборчі математики велять нам вірити, що шанси на побіду є у всіх трьох випадках доволі однакові.

Почнемо з консерватистів. Уся їхня ідеольогічна сила потягає передовсім в ідеї збереження цілости і могучости британської імперії. Тому теж, як перед чотирьома роками так і нині, їхнім найсильнішим виборчим козирем є більшовицька революційна загроза, особливож у кольоніях і домініях. Під час останніх виборів англійські маси загнав до консервативного табору т. зв. „лист Зіновєва", адресований до англійських робітників, з якого англійські горожани довідались, що їх же на випадок побіди більшовицької революції в Англії. Тим разом консерватисти ніякого такого „листа Зіновєва" не мають. Але зате деякі радянські випадки останніх днів знова дали в руки консерватистів дуже сильні адути. Дня 6. н. м. виконали два бенгальці бомбовий атентат в індійському парляменті, в Дельгі. Наслідком атентату поранено тяжко одного міністра і цілий ряд послів. Разом з бомбами розкинено червоні летючки з написом: „Нехай живе індостанська соціалістична республиканська армія". Розуміється, англійська преса бачить у всьому руку червоної Москви і особливож докладно вичислює симптоми індійського революційного руху, як також маси грошей, кинуті в останніх часах в Москви в індійське революційне підполля. Це є дуже сильні виборчі козирі. Неменше сильна як і скандальна афера зі студійною делегацією англійських купців і промисловців, яка ще недавно виїхала до СРСР. Зближення поміж Льондоном і Москвою було вже взагалі улюбленим пропагандивним коником, на якому щораз більше сміливо гарцювала англійська ліберально-робітнича опозиція, находячи особливший послух у торговельних та індустріяльних кругах, не кажучи вже про англійське робітництво. Як не як, втрата російського ринку і особливож загроза бути пізніше випереженим на ньому американсько-німецькою конкуренцією, дуже сильно ослаблювала консервативні урядові позиції. Висловом цієї примирної тенденції якраз і була висилка індустрійно-торговельної студійної делегації до Радянського Союзу. Але її скоро стрінув з московського боку незвичайно сильний фронт. Заступник голови совєтського держ-банку Пятаков заявив англійцям в безоглядним тоні, що без реституції нормальних дипльоматичних зносин і повороту до позичкових переговорів з 1924 р., веденних в той час Макдоналдом, про практичні торговельні чи якінебудь інші наслідки із усяких англійських поїздок не може бути навіть мови. Уся радянська верхівка солідарно підтримала заяву Пятакова. Здається, що більшовики аж занадто уже рахують на визнання Союза з боку Америки і на близькі американські кредити, що дозволюють собі з боку британців на того рода ультимативні виступи. Це було відром холодної води на голови англійських радяно-угодовців і рівночасно новим козирем в руках Болдуїна. Мовляв — ось вам ваші радянці. Політикуйте, зносіться з ними!...

Таким чином консервативний виборчий барометер знова почав йти вгору, цілком подібно як це сталося у випадку затопленого канадійського корабля „Імельоне". Вже наш Галактіон Чіпка додумався у своїм знаменитім пріма-апрільським „оглядї", що затоплення цього корабля має також своє немаловажне політичне значіння. Мовляв: „Цей факт поставив Англію перед очі дійсности, що вона перестала бути самодержцем океанів і що мусить владою ділитись з Америкою. Англійські кораблі не можуть уже безкурно їздити собі по морях"... І саме ця свідомість та її пропагандивне використання є одним з найміцніших консервативних адутів. Американська загроза в бік кількасотлітньої британської політичної могутности на морях витворює в немалій мірі психольогічний грунт для побіди консерватистів.

Але вони покладаються у своїй виборчій кампанії не тільки на це всесильне імперське почування. Вони вміють брати маси також на більше вловимі річи. Одним з найзручніших тактичних посунень консерватистів було сензаційне проголошення Черчілевого державного бюджету, який дав за останній рік чистих 18 і пів міліона фунтів бюджетової надвишки. „Оце вам — мовляв — наше консервативне хазяйнування", — справді безприкладне в цілім нинішнім світі. Навіть американці не могли вже давно збіляндувати свого бюджету. Крім цього Болдвін виробив подрібний плян кампанії, який в тих днях подано до відома. Особливий натиск покладено в консервативній програмі на боротьбу з безробіттям та з жахливими великоміськими „слямс". (Типові особливож для Льондону, підміські квартири, повні безприкладної нужди і зародженого з нею злочину.) Велику ролю грають в консервативній програмі охоронні індустрійні мита, як також розбудова і полекші для інсулярної еміґрації до домініїй.

Англійські ліберали... — Існують вони ще? Адже їхній розгром під час останніх виборів був в історії англ. парляментаризму нечуваний. Ще не так давно, ще в 1918—1922 рр. Льойд Джордж, вождь лібералів, тряс парляментом та імперією. І тряс так ґрунтовно, що мало її справді не розтряс. Тоді його повалено. В 1924 р. партія стопилась до 42 мандатів. Нині їй дають шанси на 80 місць. Але Льойд Джордж хоче їх мати 450! Він запевнює, що буде їх мати! Він виставив 500 своїх кандидатів у всіх виборчих округах. Звідкіля така певність побіди? З чим йде ліберальна партія до виборів? Що є нині англ. ліберальна пар-

Pr 105-29. Sąd okręgowy karny we Lwowie postanowił na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu Prokuratora przy tymże Sądzie: a) zatwierdzić po myśli przepisu z art. 76-go rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10. maja 1927. poz. 398 Dzup. Nr. 45 dokonane dnia 12. kwietnia 1929 r. przez Starostwo Grodzkie we Lwowie zajęcie czasopisma „Dilo" Nr. 82. z dnia 13. kwietnia 1929 z powodu, że zamieszczone w tem czasopismie artykuył pt. „Tiażka krywda" zawiera w sobie znamiona art. 58 p. 1. rozporządzenia Prezydent Rzeczypospolitej z 10 maja 1927 poz. 398 Dzpp. Nr. 45. b) wydac po myśli przepisu z art. 77 cytow. rozporządzenia zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tegoż czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie pod rygorem następstw przewidzianych w art. 60 tegoż rozporządzenia.

Lwów. dnia 15. kwietnia 1929 r. Hawel.

тія? Вона є: Льойд Джордж. Особистість. Цілий муж. Одна з найбільш оригінальних політичних голов світа. Один з тих людей, про яких говорить народня пословиця, що їх огнем не спалити, водою не втопити і колом не добити. Вічний боєвик, вічна молодість, персоніфікована ініціятивність та енергія, богатство ідей, ненаситний голод праці, дотепна ударність, валійська хитрість, скора рішучість і при всім тім холодний обрахунок та безприкладна дяволська вертість у досяганні раз наміченої цілі. Все це є Льойд Джордж. Тільки такий чоловік міг з руїн ліберальної партії сотворити політичну силу, яка нині лякає таксамо консерватистів як і робітників. Він кидає ще перед пів роком в англійську масу в сотнях тисяч примірників величезну томову господарську і соціяльну програму ліберальної партії і пробує в тій програмі найти посередню дорогу поміж консервативним, індивідуалістичним „дайгардизмом" і робітничим, колективістичним „марксізмом". Приємливий для всяких нових ідей, отже і для ідеї усуспільнення він пробує найти своєю програмою реальний компроміс поміж модерними ідеями усуспільнення та реальними величинами і традиціями англійського життя. Разом з тим, він вже нині розвиває фуріозну агітаційну кампанію. В його роботі є порив, запал, віра і ось так не є виключене, що в тих виборах вирине знова на політичну поверхню патлата і сива але й все молода, усміхнута голова хитрого валійця.

А Макдонелд? За ним стоїть суцільною лавою кілька мільонова англійська сіра робуча маса. В 1924 р. 5,4 мільонів англійців віддало свої голоси за Макдонелда. Він запевняє, що тим разом він збере на робітничу листу двічі стільки голосів. Сильним у тих виборах робить Макдонелда його гостра немилосерна критика уряду за останні роки правління. Особливож гірко попадається Чемберленові за його французький пакт, за „зраджену" ідею Льокарна, за затягнення справи роззброєнь, за зріст англо-американського конфлікту; крім цього Болдвінові за безприкладний зріст безробіття, за індустрійну стагнацію, за східньо-европейську політику і т. д. Але разом з тим, безоглядна критика консерватизму, це також його власна політична слабість. Той чоловік прямує до влади обтяжений своїм соціялістичним світоглядом. Це практично означає: роззброєння, Льокарно, усуспільнення, мягку руку в питаннях кольоніяльної і расової політики і передовсім погодження з Америкою в усіма випливаючими із цього імперськими і передовсім економо-політичними небезпеками. Така програма не завжди дасться погодити з імперською соборною думкою. І саме це є його найслабшим місцем, що вже раз спричинило провал його влади. Але покищо, він живиться агітаційно зі сильних негативів 4-літнього консервативного правління і це йому дає неменше сильні шанси що й Льойд Джорджові. Одного тільки не требаб йому бажати: щоб йому часом не захотіли „поправити" шансів якоюсь своєю „підтримкою" московські більшовики. Це напевно означалоб його провал — на всій лінії.

Зенон Пеленський.

Бюджетова промова Черчіля.

Положення англійського господарстства.

Цими днями Черчіль виголосив перед повним парляментом свою бюджетову промову. Він зазначив, що не зважаючи на страйк в 1926 р., господарське життя Англії розвивалося краще, ніж можна булоб цього сподіватися. Ощадности найбільших верств населення зросли на 170 мільонів, зменшилося споживання алькоголю й збільшився загальний добробут. Загальні кошти життя зменшилися на 18 пунктів, а заробітна плата майже дійшла до висоти 1924 р. Споживання чаю та цукру на голову населення в порівнянні з передвоєнним часом дуже зросло. Таксамо збільшилася здібність країни вивозити й уміщувати зайвий капітал за кордоном, що сприяє розвиткові закордонної торговлі. В 1924 р. уміщено за кордоном 86 мільонів фунтів штерлінгів, а в 1926 р. вже 104 міл. В 1928 р. зроблено в країні нових вкладів капіталу на 100 міл. більше, ніж у 1924 р. Загальний зиск виносив минулого року 140 мільонів супроти 80 мільонів у 1924 році. В минулому році написано 500 міл. ділових листів більше ніж в 1924 р. та було в ужитті 700 тисяч моторових роверів більше.

В найближчому фінансовому році фонди держави від податків обчислено на 674 міл. фунтів, так, що лишиться коло 12 міл. фунтів надвишки, яка буде ужита головно на розбудову шляхів.

Вкінці своєї промови Черчіль висловив погляд, що існують підстави сподіватися оживлення торговлі, зменшення безробіття й удешевлення гроша. Він заповів, що виборчу програму уряду незабаром представить Болдвін.

По широкому світі.

Проект регенційної ради в Англії відкинений з огляду на поправку здоровля короля, який у половині травня зможе явитись у парляменті.

У найближчих днях піднесуть у Німеччині дисконто, наслідком значного відпливу золота та девіз.

Італія годиться дати Альбанії позичку мільйон лір, але за господарські концесії.

У Загребі припинений орган радічівців „Дом", оснований 15 літ тому, як політичний орган хорватських селян.

При доповнюючих виборах до франц. парляменту вибрали відомого провідника соціялістів Леона Блюма, що ввійде туди на місце померш. соціялістичного посла Пеліссіє.

Польща веде переговори з державами Малої Антанти, щоби скасувати паспортові візи.

Радянський уряд вніс у Лізі Націй свій проєкт негайного роззброєння, над яким радитиме нині комісія.

До Женеви приїхав Літвінов, щоби взяти участь у конференції для роззброєня.

На господарські теми.

Аграрне питання в Польщі.

Між цілим рядом нерозв'язаних і помотаних господарських питань Польщі висувається головно на перше місце питання реформи аграрного устрою. А виринає воно тому, що досі ні законодавці не приноровилися в розв'язні земельних питань до потреб населення та вимог сільсько-господарської культури, ні виконавці закону не в силі дотримати намічених цими законами напрямних, бо життя переростає вже нині і закони і уряд. Це змушує керманичів шукати якогось виходу. Бо хіба годі керманичам держави спокійно дивитися на те, що Польща, край наскріз рільничий, вже нині не в силі вижившти власним хлібом населення, бо рільна культура далеко не йде в парі з зростом цього населення. А що буде завтра, за рік, два?

Це одно. А друге: Міністерство зем. реформ хоче нормувати продаж поміщицьких земель так як кажуть параграфи грудневого закону з 1925 р. після уложених згори планів. Та життя показалося куди сильнішим. Бо ось щораз менше відчується нині поміщикам господарка і тому вони її ліквідують та випродують землю і то тим раше, що селяни платять добре. А селяни не мають заробітків у містах і в промислі та не мають надії на сезонову чи постійну заробкову еміграцію, купують панську землю навіть за лихварські ціни, бо нині земля є для них одиноким засобом удержуванні себе при житті. Зновже ті, що дістали землі в нагороду за воєнні заслуги, втікають з неї, бо не вміють дати собі ради. І виявилося таке, що закони своє, а життя своє. Сенатор Стецький подав в низці статтей, поміщених в „Дню Польськім", на основі статистичних даних факти, що хоч цілі кадри урядів пильнують правильности законного перепродування земель, то все одно в тій ділянці панує цілковитий хаос. Кожного року переходить в деяких воєвідствах у селянські руки втроє а подекуди і вчетверо більше ґрунтів, ніж це законом передбачене і то в ціні, яка не стоїть в ніякій пропорції до реальности цих земель. Та не в тому лихо, що земля переходить у руки селян, а в тому, що діється це без цілого пляну, дико. Ніде не творяться самовистарчальних господарств, таких, які відповідали би інтенціям закону. По думці сен. Стецького, закон з 1925 р. для цілости парцеляційного процесу є без значіння. Він грає розю хіба пятого колеса при возі, а уряди є хіба на те, щоби купуючі і продаючі мали побоювати при цих трансакціях безліч формальних, зайвих та незрозумілих приписів і помислів бюрократії, або вимінати їх, як лише удається. Сен. Стецький каже далі, що до викупна тої землі, яку грудневий закон призначив на парцеляцію, є ще в центральних округах 277.863 га., в деяких її вже цілком нема, а на „кресах" 1,400.000 і коло 110.000 га з державних дібр.

Він доказує далі цифрами, що за 8 до 10 літ ще хіба дещо на кресах лишиться до парцеляції.

ЗОЛОДИМИР БІРЧАК.

БЕЗЖУРНІ ДНІ. 36)

Оповідання.

(Продовження.)

— Не суди по собі! Зрештою побачиш, що так воно буде.

Але скільки то разів ми збудуємо собі в уяві фантастичні палати, а зайде якась пуста дрібничка й розвіє наші задуми, наші пляни, а на їх місце поставить нові твори, про які нам і не снилося. Ось так і тепер. Грицько вже злалився до дороги ще тільки тілом він був у Березівці, а думкою вже давно в Цапівці, де білий паркан окружає горохець, де цвітуть лелії і пахучі резеди та гвоздики. В думках він вже давно розмовляв з нездобутою, неприступною, що була така, якої другої й не було на всьому світі — як перед приходством в Березівці заторохкотів якийсь візок.

Заїхала одноківка. Жовта кобила, сліпа обабіч, драбинястий господарський віз, на переді мужик, що грубшим кінцем бичівна бив сліпу кобилу, на заді на білому обрусі сидів пан-отець з Калинівки.

— Є? — спитав пані-матку, коли вона виглянула з ґанку.

— Хто?

— А ті, що так славно грають у карти?

— Котрі?

— А ті ваші фільософи, медики! Де вони?

Коли ж побачив Грицька та Стецька, то втішився без міри.

— Обіграли ви мене в карти і я два дні ходив як строєний, таке в мене не бувало! А тут як ча збитки два весілля і два похорони і ще хрестин двоє! Аж учора скочив я за вами, славними ґаздами, до Болотнища, а за вами дух застиг. Правда, погарли ми собі там короткого, але я з вами хочу спробувати ще кобанк. Отже граємо!

— А деж пані добродійка? Чому не ласкава приїхати разом? — питала пані-матка.

— Збирається! — відповів пан-отець

— Збирається?

— Ще рано кажу, що їдемо й вона стала збиратися, але не зібралася до першої години. Я й кажу: збирайся, серце, далі, а я поїду тимчасом. Отже граємо.

— Що вам, отче, так хочеться все грати! — промовив пан-отець березівський.

— Вже така ціла родина наша! — відповів пан-отець калинівський. — Мій батько був священиком в горах, цілими днями було грає в карти. А на вакації приїду бувало з братом із школи, а батько карти на стіл. — Отже граємо! — каже. А раз ми з братом збунтувалися й не хотіли грати, тоді батько вибив мене, вибив брата і ми мусіли грати. Отже граємо!

— Не знаю, чи є карти у нас — каже пан-отець березівський.

— Не треба! — відповів гість. — Добрий ремісник має все свій варстат і своє начиння готове. Прошу! — і виняв з кишені нові карти й кинув їх на стіл. — Отже граємо!

Грицько мав іти до поїзду, щоб ще нині побачити неприступну, але якось не випадало втікати з поля битви. До того йому так і майнуло через голову: хто зна, може й нині виграю...?! Бо хоч він був поетом і не привязував ваги до земних дібр та до грошей, то все таки волів, щоби в кишені було щось, ніж ніщо. І Стецько засів до гри.

Пан-отець березівський сидів з боку і приглядався грі. Але по хвилі вже промовив:

— Здається, я вже розумію. Правда, що це так?

— Так, так! — тішився пан-отець калинівський.

— Ану, дайте й мені карти, нехай і я спробую...

— Чекай, старий, і я вже розумію! — промовила пані-матка. — Прошу й мені дати карти.

І грали. Грали всі. Але нині до пан-отця калинівського усміхалося щастя і він загортав гроші раз-у-раз. Найбільше програвав нині Грицько, його це розхвильовувало, його очі горіли, його руки дрожали і він програвав знов і знов. І грав далі, вже не щоб виграти, а щоб відогратися. Стецько, більше супокійний, ще тримався, але і йому нині „не писало".

Сиділи вже при вечері, як Стецько спитав тихцем Грицька:

— Як?

— Дай мені спокій! — відворкнув Грицько.

— Значить: ти програв усе?!

— Все, а ти?

— І я програв усе до сотика.

Стецько щось думав, думав, а далі каже до Грицька:

Йдемо зараз по вечері. Не їдемо — а йдемо. По вечері знову схотять грати, а вже ні ти ні я не можемо грати. Ми й не маємо за що виїхати звідси, тому підемо. В ночі тепер чудово світить місяць! Як приємно було колись тут іти! Які чудові думки родить ніч! Очевидна річ, ми скажемо, що їдемо нічним поїздом до Львова, а ми біля залізничого шляху підемо собі пішки. Не збладимо вже, цеж здовж залізничого шляху. Йдеш?

— А Ксені не жаль тобі покидати? — спитав тихцем Грицько.

— Я й так мав їхати завтра.

— Добре! — відповів Грицько. — Нехай жне ніч — мати полетів і мрій!

(Продовження буде.)

але лише на 2 до 3 роки довіпе. А що потім? Бо невідрадним є те, що коли щезає поміщицька земля, то на її місце твориться не середня чи мала посілість, а карловата, півпролетарська, та що при зрості населення вже й середня і мала посілість щезне за 10 літ. А щезне тому, що в Польщі прирастає річно около сто тисячів селянських не душ, а родин і вони, не находячи відпливу, мусять лишатися на ґрунті. Стецький не дає на ці питання розвязки, лише пересторогу: **Ceveent consules**!

Тому затрівожені чинники беруться до розвязки, береться до неї і міністерство зем. реформ. Виступає ціла плеяда реформаторів, а проф. Яворський вже навіть виготовив проект т. зв. аґрарного кодексу. Назва пригадує що найменше „лекс аґрарія" Гракхів. Але зміст цілком не йде в парі з назвою. Ми можемо набрати поняття про те, як виглядає цей проект хочби з того, що навіть консерватист і поміщик А. Рачинський відмовляє цьому проектові доцільности, кажучи, що в проекті не видить ні „закону" ні тимбільше „аґрарного", а проект цілком не розвязує аґрарних питань лише ще більше їх замотує.

Цей проект має дві засадничі риси, а саме:

Впроваджує заборону надмірного поділу селянських ґрунтів, але не дає розвязки, що має статися з видідиченими цією дорогою членами родини. Зате дає урядови широкі права в обороті землею як наприклад: право первокупу, право заказу винайму без згоди уряду та примусового винайму самим урядом, якщо власник хоче винаймити якійсь приватній особі і т. п. Є ще більше проектів та критик. Всі вони зібрані нині в міністерстві зем. реформ. Наприклад: у проекті закону про оборот землею, що сягає своїми параґрафами глибоко в права свобідного розпоряджування власною землею, є такий куріоз, як право уневажнення трансакції землею зі сторони земельного уряду, якщо трансакція є в суперечности із підставами раціонального рільного устрою, або не є пожаданою з огляду на публичний інтерес. Про те, коли така суперечність заходить, має рішати уряд. Ці всі проекти мають бути субстратом до ґрунтовної перебудови рільного устрою. Саме тепер радять над усім цим у Варшаві.

Що з того вийде, годі сказати. Певне хіба те, що коли розвязка не буде відповідати потребам життя і вимогам с.-г. культури так як дотеперішні закони, то життя буде таксамо вимивати їх, як вимиває дотеперішні.

М. Творидло.

Радянські концесії.

Московський кореспондент „Берлінер Таґеблят" Шефер подає огляд умов, серед яких доводиться працювати в Радянському Союзі закордонним капіталістам, що одержали ріжні концесії. Він вказує на ріжні труднощі, звязані з комуністичним ладом, але зазначує, що коли концесіонери мають досить капіталу, то можуть мати протягом року зиски в величині вложеного капіталу. Цікава ілюстрація до того, що можуть зруйновані й озброєні капіталом люди витворяти навіть в твердині всесвітнього комунізму!

В дальших виводах Шефер остерігає перед надмірним оптимізмом щодо радянських концесій і вказує на те, що тут нема нічого сталого, і що процес взаімного допасування капіталістичних підприємств до радянського ладу ніколи не зможе засипати принципіяльної прірви між ними.

Більшовицький проект роззброєння.

Швайцарська телеграфічна аґенція повідомляє з Женеви: На засіданні приготовної комісії конференції роззброєнь представник СРСР, комендант дивізії Ланговой, зясував більшовицький проект роззброєння. Проект передбачує зменшення армій, що мають 200.000 вояків, на половину, армій від 100.000 до 200.000 на 1/3, армій нижче 40.000 на 1/4. Тонажа воєнних кораблів може бути найбільше 10.000 тон, а підводних човнів має бути зменшена аж так, щоби вони могли служити лише для оборони. Літаків для бомбардування не вільно вживати. Хемічна війна рішучо заборонена, хемічний промисл має бути контрольований, наскільки його можнаб ужити для військових цілей.

Комісія зачала дискусію над більшовицьким предложенням. Японський делеґат Сато і французький Масіні відкинули основи проекту, тому, що математичні методи обмеження зброєнь годі приноровити в практиці і суперечать 8 уст. статуту Ліги Націй, який поручає при обмеженні зброєнь узглядиювати географічне положення та спеціяльні умовини країн. Нім. дел. Бернсдорф домагався, щоби більшовицький проект розглянути докладно та щоби взяти під увагу цифрові методи уст'йнювання висоти зброєнь.

—o—

Примусовий компроміс в справ алькоголю.

Недавно американський уряд набув на власність 9 великих океанських кораблів, між ними також велитня — бувшого німецького „Імператора". Означе пасажири не хотіли їздити цими пароплавами й уживали пароплазів інших корабельних ліній. Через те американська урядова пароплавна лінія має величезні страти. Сталося це тому, що за весь час їзди через Атлянтійський океан пасажирам не вільно було уживати жадних алькоголічних напитків. Щоби не допустити до краху своєї лінії, американський уряд мусів тепер допустити на своїх досі „сухих" пароплавах продаж алькоголю. Як і на інших лініях, продаж алькоголю буде заборонена лише на територіяльних американських водах, а на отвертому океані кожний зможе пити, скільки схоче.

Перші зарядження мін-ства скарбу.

Керовник мін-ства скарбу Матушевський підписав розпорядок, який наказує податковим урядам понехати робити витяги з біж. щадничих рахунків і вкладів у банках. Досі такі витяги роблено за посередництвом інформаційних бюр, які є при скарбових урядах, на основі інструкції, яку свого часу видав міністр скарбу. На таку практику жалілися господарські та фінансові кола, бо такі витяги були контролею податкових властей над ощадністю і вкладками горожан у банках. Також у пресі зазначувано, що ця практика приносить державі не користь а шкоду, бо причинюється до того, що горожани складають свої капітали за кордоном.

Зміни в фінансовій раді.

Керовник мін-ства скарбу не постановив ще нічого в справі фінансової ради. Фінансова рада істнує від трьох літ, але останніми часами збиралася дуже рідко. Колиб цю інституцію зреконструювали, Матушевський пробить богато змін у її персональному складі.

Кер. Матушевський у Девея.

Керовник мін-ства скарбу Матушевський відвідав фінансового дорадника Девея та нарадживався з ним цілу годину.

Банк Польський підносить процентову стопу.

В четвер буде засідання ради Банку Польського, на якім обговорюватимуть справу евент. підвишки процентової стопи. Є це в звязи з тим, що польський ринок тепер занедбаний закордонним кредитом, а це тому, що проц. стопа дуже низька. Останніми тижнями запримітили поважне зменшення запасу девіз у Банку Польськім, що пояснюється здержанням доплину кредитів із закордону. Щоби додержати кроку закорд. ринкам Б. П. хоче підвищити процент.

—o—

Розвязання польського сойму?

Варшавський кореспондент берлінської „Крайцайтунґ" пише, що новий польський кабінет більше одностайний у своїм складі та доволі сильний, щоби накинути свою волю соймові. Від нового кабінету не богато можуть сподіватися національні меншости, як і від кабінету Бартеля, який не додержав своїх обіцянок. Зачувати, нібито прем. Світальський хоче створити при президії ради мін. спеціяльний меншостевий уряд. Розвязання сойму треба сподіватися при найближчій нагоді.

—o—

Слідство проти б. мін. Чеховича.

Справа бувш. мін. скарбу Чеховича є в стадії слідства, яке веде суддя найв. суду Залеський. Обвинувачуючі з рамени сойму пос. Перацький, Вижиковський та Ліберман зложили вже відповідні документи. Після їх розглянення переслухають свідків, предложених обвинувачуючими й оборонцем Чеховича адв. Пасхальським. Вкінці переслухають Чеховича. Розправа відбудеться не скорше як у травні.

—o—

Кабінетова кріза в Австрії.

З Відня повідомляють, що там перервали переговори між партіями більшости й опозицією. Не вміли прийти до порозуміння в льокаторській справі, хоч розходиться вже лише про дрібні справи, постепенне підвищування комірного. Партії не тратять надії, що вдасться найти якийсь компроміс. Також трудноші у самім таборі більшости ще не поборені. Найповажнішим кандидатом на становище канцлера є тепер краєвий староста Форальберґу Ендер.

—o—

Традиційна „безсторонність".

„Заведення для обезпечень для умовних робітників" при вул. Пекарській проти українців.

На підставі декрету През. Р. П. розвязано „Пенсійний Інститут" українських приватних службовиків, що істнував ще з австрійських передвоєнних часів. З днем 1. січня 1928 перенесено всіх обезпечених з того Інституту до „Заведення для обезпечень умовних робітників".

Це заведення вибудувало при вул. Стрийській великий будинок, в якому міститься 87 помешкань, від кавалерських кімнат починаючи, а на 3-кімнатних з кухнею родинних помешканнях кінчаючи. Деякі українські прив. службовики, яких майно з розвязаного Пенс. Інституту перейшло до того Заведення, та які цілий час вплачують до нього свої премії, внесли також подання на помешкання в тому будинку. Думали, що для отримання помешкання в тому домі виступлять вповні річеві мотиви, як про це зрештою запевнював директор Заведення Завадовський, та що ніякі інші мотиви не будуть грати ролі при розгляді подань та приділі помешкань.

По довгих і важких трудах комісія, якій доручено цю справу, покінчила свої праці й тоді складено список тих, яким приділено помешкання. І як можна було надіятися — в тому списку нема **ніодного** українського приватного службовика. І в даному випадку перемогла, очевидно, повна „річевість" і традиційна польська „безсторонність. Ні один український приватний урядовець помешкання не дістав

І Норвеґія не хоче Троцького.

Берлінські часописи повідомляють із Осля, що норвеський уряд відкинув просьбу, яку внесла робітнича партія та соціялістичні професійні союзи, щоби Троцькому позволили приїхати в Норвеґію.

—o—

З судової салі.

31 обвинуваченых за державну зраду.

Дня 18. лютого відложено розправу проти 31 обвинуваченых за державну зраду (комунізм) із Тернопільщини, тому, що богато з них не явилося було на розправі з причини здержання залізничого руху. Дня 17. квітня розпочалася ця розправа наново перед львівським судом присяглих. В першому дні розправи відчитали акт обвинувачення. Нині продовження розправи, яка потреває кілька тижнів. Розправу веде надр. Ангельський, обвинувачує прокуратор Врубель із Тернополя. Боронять адвокати: д-р Давидяк, д-р Волошин, д-р Аксер, д-р Айнайґлер і Пшиступський, д-р Ляндав із Перемишля та д-р Гоніґзіль із Варшави.

—o—

Біржа.

Гроші.

Американський доляр 8·94·50—8·95·00, канадійський доляр 8·87·00—8·88·00, чеська корона 0·26·00—0·27·00, австрійський шіліят 1·25·50 1·26·00, румунська лея 0·05·00 0·05·50, французький франк 0·34·50 0·34·80, швайпарський франк 1·71·50—1·72·00, фунт штерлінгів 43·50·00—43·80·00, радянський червінець 17·50—18·00.

Золото: 20 корон 36·35·00—36·60·00, 20 франків 33·20·00—33·60·00, 20 німецьких марок 41·25·00—41·80·00, 10 російських рублів 46·00·00—45·00·00.

Срібло: Австрійська корона 0·67·00—0·67·50, 5 австрійських корон 3·45·00 3·50·00, австрійський фльорен 1·72·00 - 1·75·00, російський рубель 2·80·00—2·90·00, копійки за рубель 1·40·00—1·45·00.

Збіжа.

Пшениця дворська 52·25—53·25, пшениця селянська 00·00—00·00 жито галицьке 35·50—36·00, ячмінь галицький броварняний 33·00—3 ·00, ячмінь на мливо 28·00—29·00. ячмінь пастівний 35·50—36·25 овес галицький 29·50—30·50, кукурудза румунська 34·50—35·50, бараболя промислова 5·50—5·75, фасоля біла 115·00—140·00, фасоля кольрова 45·00—50·00, фасоля краса 65·00—75·00, горох пів-Вікторія 51·00—55·50, горох пільний 38·00—40·00, бобик 33·50—34·50, мішанка паст. в зерні 00·00—00·00, вика 38·00—40·00, сіно солодке краєве прасоване 18·00— 0·00, солома прасована 8·00—9·00, гречка 43·50—44·50, льон 74·00—75·00, лубінь синій 22·00—23·00, рінак озимий 75·00—77·00, мука пшенична 40 прц. 73·00—74·00, мука пшенична 65 прц. 78·00—79·00, мука житна 65 прц. 50·00—50·00, трисік кукурудзяний 67·00—70·00, мука кукурудзяна 49·00—51·00, отруби житні 22·50—23·50, отруби пшеничні 25·00—25·50, круги гречані 68·00—70·00, пшоно 80·00—82·00, крупи ячмінні 48·25—50·75, пенцак 48·50—50·00, просо краєве 43·50—44·50, макухи льняні 47·00—48·00, конюшина краєва 150·00—170·00, мак синій 115·00—125·00, мак синій 90·00—100·00. Мішки готові випробу Стрідом Варта 1·68—1·72 мішки ужиткові побіч 1·38—1·42.

Невдатний замах на віцекороля Індії.

З Делі прийшла телеґрама, що на віцекороля Індії барона Ірвіна та його жінку виконано замах. Одначе завдяки уважности органів догляду, цей замах ударемнено. Атентат полягав на тому, що революціонери спалили деревляний міст, положений далеко від найближчої стації. Одначе поїзд, в якому їхав віцекороль спинено в час перед знищеним мостом.

На організаційному фронті.

З діяльности членів Парляментарної Репрезентації.

Діяльна сенаторка Олена Кисілевська відбула наради і виголошувала відповідні реферати в слідуючих місцевостях в часі від першої половини березня до половини квітня п. р. Дня 13/3. в Ключеві Велик. пов. Печеніжин, запрошена сеньнами на господарський курс, дня 15/3. в Мокротині пов. Жовква, дня 16/3. в Бережанах, де говорила про те, як наладнати організаційну роботу серед жіноцтва по селах та про організацію взагалі, дня 17/3. на загальних зборах Союза Українок у Підгайцях, дня 27/3. про справу організації жіноцтва на загальному вічу в Журавні, тогож дня про ту саму справу в селі Яйківцях жидачівського повіту, дня 28/3. на вічу в Миколаєві над Дністром, 29/3. на нараді в Стрию, 30/3. на зборах жіноцтва у Мразниці дрогобицького повіту, 31/3. на сходинах жіноцтва в Бориславі, дня 1/4. на довірочних зборах в Дрогобичі, дня 2/4. на отворенні господарських курсів у Коршові, повіт Коломия, дня 7/4. на довірочній нараді в Пядиках. Всюди на вичислених сходинах, довірочних зборах і вічах було велике число учасників і заінтересування порушанними справами.

Політична нарада в Підгайцях.

Дня 2-го квітня п. р. відбулася у Підгайцях повітова посольська нарада в домівці читальні „Просвіти" на Старім Місті. Нараду отворив короткою промовою голова Пов. Нар. Комітету п. Олекса Яворський. Проводив зборами п. Антін Лотоцький, Гринько Скасків і Павло Саловський, секретарював д-р Гриць Фаріон. Відтак п. Олекса Яворський виголосив півторагодинний політично-освітній реферат, про потребу організації в рядах Національного Обєднання. Звіт з діяльности Української Парляментарної Репрезентації склав посол о. пралат Леонтій Куницький. В дискусії забирали слово п. Стельмах зі Щепанова, Скасків з Божикова, Ю. Яворський з Зузанівки, Данило Кикіш з Раківця, С. Коломиець зі Заставець, Михайло Корпан з Галича, Вас. Тирик з Заставець, Д. Голь з Котузова, І. Валицький з Товстобаб, Дмитро Сена з Підгаєць, Дякін зі Швайкова, Собатюк з Раківця, Мик. Ящик з Голгочів і К. Кушнір зі Зарваниці. Нарада закінчилася відспіванням національного гимну.

Організаційний зїзд в Борині.

Дня 1-го квітня п. р. відбувся зїзд представників громад борининського судового округа. Простора саля читальні „Просвіти" ледви змістила учасників наради. Слід підчеркнути, що з духовенства приїхав на збори тільки наш довголітній народній діяч о. Микола Мороз. Наради отворив короткою промовою голова Пов. Нар. Комітету Турчанщини д-р Мирон Кондрат, адвокат з Турки. Звіт з діяльности Української Парляментарної Репрезентації зложив посол Дмитро Великанович, який при цьому порушив також господарські і політичні справи повіту. На організаційні темчи промовляв відтак д-р Кондрат. Жива дискусія, яка вивязалася по рефераті посла Великановича (між ін. промова селянина Марціва. з Висоцька Нижного), була доказом, що наші верховинці живо інтересуються нашими національними справами. На внесення о. радника Мороза збори ухвалили одноголосно повне довіря та подяку Українській Парляментарній Репрезентації за дотеперішню діяльність.

За взірцеві табори.

Думки подані Вп. д-ром Олексою Саламанчуком в статті під таким самим заголовком поміщені в „Ділі" з дня 13. квітня п. р. не дають нічого нового (крім може першого вступного уступу) для провідників таборів зорганізованих від ряду літ Українським Пластовим Уладом. У всіх тих таборах вели руханку і фізичне виховання фахові сили, а лікарі (д-р Щуровський, д-р Вербенець, д-р Мандзик, д-р Гавранський та інші) мали нагляд і опіку над табороваками. Щодня перед сніданням відбувалася руханка, а передвечірний час посвячувано спортові. Скількість годин і любо вправ залежали від віку таборовиків, бо табори організується окремо для пластунів (хлопців у віці 14—18 літ), окремо для пластунок (дівчат у віці 14—18 літ), а окремо для новиків (дітей у віці 8—14 літ).

Табори були все приміщувані в шатрах, деревляних бараках або в спеціяльних будинках, а ніколи в мурованих, тим менше селянських хатах. Теоретичних викладів відбувалося як найменше, зате богато часу присвячувано практичним заняттям (піонірці, пластовим вправам у полі то-що). Лікарські поміри відбувалися що-року з початку і при кінці табору і Верх. Пластова Команда розпоряджає в тій справі богатшим матеріялом від того, який призбирав Вп. автор згаданої статті у жіночім інституті в Перемишлі та в „СКУД-і". Також не допускається до табору хоровитих одиниць, бо при зголошенні вимагається спеціяльних лікарських свідоцтв. Від трьох літ є вже вироблена певна схема організації пластових таборів, яка що-року доповнюється й уліпшується. (Про інші табори, уладжувані українськими установами на українських землях нічого не знаю).

З усіх таборів (а було їх вже протягом останніх пяти літ кільканацять) здають команданти докладні звіти на письмі, які служать до підготовки будучих командантів таборів, провідників руханки та інших занять, лікарів і т. д. Звіти ці можуть переглядати фахівці, а витяги зі звітів є поміщувані у пластовій пресі („Молоде Життя", „Пластовий Провід"). Одначе, щоби познайомити ширший загал з тим, що діється у пластових таборах, Верх. Пласт. Команда помістить у найближчих тижнях у щоденній пресі кілька річеаих оцінок пластових таборів, написаних фахівцями на підставі звітів. Кажу „ширший загал", бо фахівці повинні читати (а що найменше переглядати) часописи українського пласту.

Андрій Охримович.
референт таборів при Верх. Пластовій Команді.

НОВИНКИ

— **Шевченківський концерт у Львові** відбудеться заходом культурно-освітніх українських товариств у неділю, дня 21. ц. м. в 12-ій год. в полудне в салі міського театру. В концертну програму увійдуть нові хоральні твори Л. Ревуцького до слів Шевченка в супроводі орхестри, „Заповіт" В. Барвінського і „Стрілецька рапсодія" Людкевича. Вступне слово виголосить сен. М. Галущинський. — Білети вступу в цині 6.60—1.20 зол. (льожі від 24.50 до 12.50) продаються від завтра в касі Великого Міського Театру і в цукорні при пл. Марійській ч. 10.

— **Недуги довкола Львова.** Офіціяльно стверднли заразливі недуги в ріжних громадах недалеко Львова. Красуха поширена в Винниках, Вайнберґен, Підгайчиках, Полянці, на Знесінні, у Домініканських Борках, Братковичах. Черевний тиф є в Кульпаркові, пятнистий у Сердиці та Любіні, віспа в Солонці.

— **Литовський Шевченківський концерт.** Пишуть нам: 13-го ц. м. відбувся в Ковні концерт у честь Т. Шевченка, переданий також до радія. Промова на цьому концерті була навіяна щирою симпатією для України та захопленням для поета. Свято закінчилось піснею „Не плакати нам" Кишакевича, яку привитали грімкими оплесками, так, що хор повторив її ще раз. Мішаний хор співаючи наші пісні вимовляв слова по українському, що творило своєрідне приємне враження. Настрій усього вечора був незвичайно бадьорий. Пісні були дібрані сильні, енергійні, а не такі, як здебільша вибирають на наші Шевченківські концерти — навіяні сумом, плаксиві.

— **Щурі.** Під таким заголовком поміщує „Хвіля" з 18. квітня вступну статтю, яка починається так: „Двацять адвокатів складає адвокатську присягу. Всі жиди. При відчитанні форми присяги виходить наверх, що тільки вісьмох присягає згідно з формулою, передбаченою для жидів, решта — дванацять — складає присягу згідно з християнською формулою..." І далі: „Вечером у клюбі, на „файфі" можна знову бути жидом: прецінь жидівські дотепи найкращі. Риби також не найгірші... Краще між жидами. Якось рідно... А метрика хрестин у портфелі. Що це кому шкодить... Щоби інтерес ішов". Скільки разів можна повторити те саме у відношенні до наших земляків, які „щоби інтерес ішов" змінюють у тій самій метриці рубрику „греко-католицький" на „римо-католицький".

— **Спосіб на доходи.** Управа кількох польських літниськ звернулася до центральної влади у Варшаві з проханням дозволити відчинити у них рулетку на зразок Монте Карльо. Є це одно із найпевніших джерел доходу і один із найпевніших способів, щоби підорвати людям нерви і зробити зі здорових пацієнтів.

— **Нові доляри** має намір пустити у світ уряд Спол. Держав. Перша низка вийде 1-го липня. Вони будуть на 1 цм. коротші, ніж дотеперішні. Всі, що мають старі доляри будуть приневолені вимінювати їх на нові до означеного речинця, який буде оголошений.

— **Несподіваний засуд.** У Варшаві засудив окружний суд бундівця Лукіяна Бліта на рік твердині за те, що в збірці виданих ним пісень „Наші пісні" помістив теж гимн Інтернаціоналу. Адвокат обвинуваченого звернув увагу, що недавно на соціялістичнім зїзді у Кракові відограли цей Інтернаціонал, а зїздом проводив марш. Дашинський.

— **Дрібні сензації.** У Варшаві арештували кількадесять(?) осіб, обвинуваченних в участи тайного клюбу гомосексуалістів; між ними є один з його організаторів бувш. капітан австрійського ген. штабу Метераїнк, що мав бути підчас війни спільником шпигуна Редля. — Селянка з Волі Сухожерської в Люблинщині, С. Печинська, вродила четверо дітей, з яких одно померло. — Прусське міністерство дало відзначення одному... французькому офіцерові; є це медаля за те, що він врятував одного німецького хлопця, що тонув у Райні.

— **Захоплений актор.** У познанській опері підчас вистави „Мазепи", актор Залеський так захопився ролею, що підчас поєдинку відрізав шаблею противникові два пальці.

— **Ріжні вістки.** Папа з нагоди 100-ліття свободи для католиків в Англії призначив нового англійського кардинала, що мешкатиме в Ліверпулі. — У Мадриді арештували одного американця, що критикував політику Прімо де Ріверн; на інтервенцію американської амбасади його мусіли звільнити. — Міська рада в Берестю назвала одну вулицю, де живуть виключно жиди, вулицею Переца. — Перед війною було в Німеччині 84 спроб самогубства річно між шкільною молодю; в останніх роках є їх більш 900. — У місті Ляредо (Спол. Держ.) невідомі застрілили денникаря, який почав друкувати статті про контрабанду з Мексику до Спол. Держав. — Підчас кінової вистави „Ткачів" Гавптмана у Парижі прийшло до бійки між публикою, коли кінова орхестра заграла „Інтернаціонал". — У Ню Йорку починають цими днями перші вистави кінового радіо для всіх абонентів; хто має відповідні апарати зможе бачити фільми дома. — Поліція в Ольміц заборонила спіритистичні сеанси в місті, тому, що в останніх часах зросло там багато спіритистичних гуртків; двох військових збожеволіло після одного сеансу.

— **Нова чудасія.** Останньою модою між паріськими танцюристами є „верблюжий танок". Його привезли з Америки. Після танців, що прийшли до нас з Африки, від муринських племен — це як не як поступ, тимбільше, що новий танок нагадує вальс.

— **Спізнений гумор.** Коли Троцького повідомили офіціяльно, що Німеччина не дає йому віза, він вислав президентові райхстагу телеґраму іронічного змісту. Він „жалкує, що не має змоги відчути, що значать демократичні закони про захист для громадян". Але всі памятають, що коли Троцький був при владі, тоді він глузував із цих законів гостріше та... дотепніше.

— **Манія европеїзації.** Кемаль Паша підбадьорений своїми дотеперішніми успіхами у перева-

женні реформ, пробує нової ідеї. Він видав розпорядок, щоби всі турки змінили свої прізвища на европейські. Хто зна, чи така ідея не викличе сильного спротиву серед населення. Привязання людей до свого прізвища є таки дуже сильне.

— **Ватикан і православні.** Спеціяльна ватиканська комісія видала доручення для католицького духовенства, щоби ставитись дуже обережно до православних, які хотять переходити на католицизм, коли вони російські емігранти. У випадках таких прохань, католицька крєва зверхність мусить дістати окремий дозвіл на приняття до католицької церкви від Ватикану або папських кунціїв у даній державі. Ватикан видасть у цій справі доповняючі інструкції

Дописи.

ЗНЕСІННЯ. *(Театральна вистава аматорів.)* Дня 14. ц. м. опинився я випадково на Знесінню, де на мурах побачив зелені оповістки, які повідомляли, що аматорський гурток при чит. „Просвіти"" в Знесінні дає виставу п. з. „Пещена дитина", пєса на 4. дії Р. Сурмача, мало відома. Розпитуюсь про домівку читальні. Біжу скоренько, бо вже пять по семій, а початок заповіджений на годину сему. Аж при касі довідуюсь, що ще не зачалось. Саля майже порожня. Принагідно роблю знайомство, розпитуюсь про відносини та діяльність „Просвіти". Серце врадувалось, коли довідавсь я, що всі культурно-освітні товариства, які жили в незгоді, зрозуміли вагу, що згода будує і спільно тепер працюють та зростають у силу. З годинним опізненням підноситься завіса. (Вина виключно публики, яка 3/4 на восьму почалась сходити.) Сцена гарна та велика. Чистенько та богато прибрана хата, в якій не бракує горшків, коновки та мітли в куті. Гарна обстановка воронила вже апочатку добру режісерію. Здогад не зазів. Аматори захоплювали своєю грою. Було враження, що маємо перед собою професійних акторів. Доказом були рясні оплески. Частими виставами публика на Знесінні вироблена. Аматори своєю грою так зворушили глядачів, що деякі плакали. Це хіба достаточно говорить про дуже добру гру. Умілa характеризація зробила дуже добрі типи. Жаль тільки, що громадяни не розуміють ваги вистав, бо саля була виповнена тільки до половини. Зате люди піддержують польські та жидівські кіна, з яких не мають ніякої користи. Аматори не повинні зражуватись і працювати далі для добра народу. *В. Кузьмович.*

КОЗЛІВ, ПОВ. ТЕРНОПІЛЬ. *(Талєргофське торжество, чи новий У. Н. С.?)* В нашім містечку відбулося т. зв. талєргофське торжество, бо є тут ще пару темних типів, що мріють про „матушку-Росію", а навіть вірять у прихід „батюшки-царя". Ці типи мало характерні, по правді хрунівські, і хоч тужать за старою Росією, то тут готові служити кожному, аби тільки заслужити собі на ласкавий погляд і панську ласку „власть імущих". Так і це талєргофське свято було на ділі святом У. Н. С-а. Воно виглядало так: В місцевій церкві відбулося Богослуження, а відтак рушив похід, злożений з кількадесяти осіб до „гміни", бо скликуючі це віче заповідали, що будуть справляти поминки. Грала польська орхестра, а люди, які були на ярмарку, лише кляли, що „банда" порозполохувала їм коні, які повивертали сани та наробили шкоди. Головною особою на цьому збіговищі та на поминках був місцевий москвофіл, а тепер польський брат, гаспалін Гарасімов, минулорічний кандидат на соймового посла з кацапської двацятки. Це нечисленне зрештою збіговище політичних успіхів не мало ніяких і новий У. Н. С. у нас очевидно не прийметься. Не помогуть вам, панове „русскі", ні ваші протести й вигуки проти українців, ні ваші заяви льояльности й підлизування до польських панів. Нарід давно на вас пізнався і все, що свідоме, характерне, від вас відвертається з обридженням.

МИКУЛИНЦІ. *(Загальні збори „Сокола".)* Загальні збори нашого гнізда відбулись 24. березня ц. р. при участи 42 членів під проводом голови д-ра Слюзара, який, привитавши відпоручників обласного „Сокола" з Тернополя, відкрив збори, присвячуючи довшу промову значінню сокільської організації з нагоди 35-ліття оснування Сокола-Батька. Гніздо в Микулинцях основано 25. березня 1928 року; членів є 58. Начальник стягу п. Гречковський, відбувши у Львові руханковий курс, з великим запалом переводив руханкові вправи, так, що 22. липня м. р. товариство урядило величавий фестин з руханковим попісом. Зорганізовано спортовий гурток, який вправлявся у грі копаного мяча та ставав побідно до змагань. З огляду на місцеві відносини порішили збори зміну статуту з пожарничо-руханкового на руханкове товариство. В оживленій дискусії над звітом обговорювано справу виховання молоді, а особливо приєднання старших членів та введення руханки для дорослу. В найближчому часі відбудеться руханковий вечір, який вже підготовано. Нововибрана старшина під проводом голови Слюзара і начальника Гречковського дає запоруку, що товариство буде дальше успішно розвиватись на славу нашої сокільської організації.

РУДЕЧЧИНА. *(Свято „Просвіти" в Новосілках Гостинних).* Дня 31/3 ц. р. влаштувала чит. „Просвіти" в Новосілках Гост. свято з нагоди 60-літнього ювілею Т-ва „Просвіта". По Службі Божій місцевий парох відправив панахиду за померших членів чит. „Просвіти", а в год. 4-ій пополудні в салі кооперативи „Єдність" відбувся концерт, на котрий зложилися: вступне слово, продукції місцевого читальняного хору, деклямації і реферат голови читальні о. Гр. Хруща про т-во „Просвіта", його працю і значіння для українського народу. Слід зазначити, що хорові продукції чит. хору під управою місцевого дяка Миколи Шевчука випали дуже удачно, в чім велика заслуга диріґента, що не жалував труду над вишколенням поодиноких точок. Рівнож слід зазначити, що тим разом молодь села дописала і коли дотепер, крім малого гуртка, читальнею мало інтересувалась, то тепер зачинає ходити до читальні і брати участь в освітній праці. Взагалі місцева читальня „Просвіти" проявляє завзяття видільові, до котрого входять самі молоді, ідейні селяни, оживлену діяльність і побажатиб їй на цьому місці ще кращого розвитку. *Гість*

З театру.

Кілька вражінь зі Станиславова.

Ідів дня у Станиславові. Звертаєш увагу на скромні, малі афіші українського театру і великі кінові: „Галька", Гарольд Льойд і Льон Чанеї. Треба великої сили волі, щоби не піти до кіна.

Одначе великі зорі екрану можна побачити й у Львові, колинебудь. А „Театр ім. Тобілевича" у Станиславові при всій симпатії публики і всіх своїх успіхах може таки не вдержатися. Байдужих є таки більше, як цікавих. Читаєш: гостинний виступ Гаєка. Які спомини! Невжеж Гаєк ще співає? Якби він не був мущиною, то не було би сміливости признатись прилюдно, що притадуємо собі його в „Гальщі" ще коли ходили до ґімназії.

Таки співає, а не наслідує свій голос. Повна саля приваблена в першій мірі ним. Оксамитний тембр, чудова дикція, інтеліґентна гра. Аж важко повірити, коли артист приватно оповідає щиро, безпосередньо про те, що він не любить атмосфери театру. Каже, що залюбки співає для себе, в полі, в лісі, і це йому вистачає. Про тенорів пішла по світі не найкраща слава; краще не слухати їх поза сценою. Гаєк належить до тих виїмків, яким сцена не вдарила на мозок; що більше: він як людина збагачує її своєю природністю, скромністю та інтеліґенцією.

Артист-маляр Боровик другий, якому станиславівський театр завдячує свій успіх. Таких декорацій ми не бачили в нашім театрі у Львові. Коли він працював у ньому, жалкували йому дати на „матеріял"; полотно та фарби — дорогі. І Боровик замість малювати обстановку, мусів малювати себе. Ті дрібниці, з яких він умів створити на сцені ілюзію реальних предметів, дають нам повне враження картини, а не склеєних клаптиків.

Та найбільший подив маємо для проводу цього театру. Він в одних руках — одної енергійної людини, невтомно захопленої своєю працею, що журиться всім від найбільше загальних справ фінансових і мистецьких, аж до найдрібніших, наскрізь технічних. Дбайлива обстановка, нові одяги, все в гармонійних тонах, викінчене, передумане. Тільки така атмосфера пояснює нам, як душа цього театру, директор і орґанізатор К. П. Вишневський зумів приєднати кільканацять осіб, що безкорисно допомагають йому для піддержання свого справді молодечого пориву!

М. Р.

Зі спортового життя.

Краєві змагання у важкій атлетиці та боксі.

Змагання відбудуться у днях 20. і 21. ц. м. в руханковій салі Т-ва „Сокіл-Батько" при вул. Руській ч. 20. Початок змагань в суботу дня 20. ц. м. в 7-ій год., а в неділю дня 21. в год. 7.30 вечером.

Важення учасників і поділ на ваги відбудеться в пятницю дня 19. ц. м. в 8-ій год. вечером в руханковій салі Т-ва „Луг", вул. Коперника ч. 5., партер.

Карти вступу можна дістати скоріше в Союзному Базарі по ціні 2 зол. за крісло та 1 зол. за стоячі місця. Академічна молодь та ученики платять за стоячі місця половину.

Рада Українського Спортового Союзу.

Довбуш—Макабі 5:1.

На змаганнях копаного мяча, що відбулися в неділю 14. ц. м. в Чернівцях, переміг Довбуш свого жидівського противника цілком певно з виспідом 5:1. Ця перемога скріпила позицію Довбуша в табелі за мистецтво Буковини дуже поважно.

Спорт на Великій Україні.

Червоний спортовий інтернаціонал, до якого входять спортові дружини поодиноких рад. республик, вирішив провести цьогорічний свій зїзд у нинішній столиці України — Харкові.

Всеукраїнська рада фізичної культури УСРР ухвалила влаштувати в липні ц. р. селянську спартакіяду.

Чехословаччина

В мин. неділю відбулися ще змагання Чехії Карлін проти Лібен з виспідом 3:0 (2:0) і Кладна проти Богемієнс з виспідом 3:2 (2:2). На чолі табелі Ліги є тепер Вікторія Жіжков, що на 9 змагань має 15 пунктів. Якщо в найближчу неділю Вікторія Жіжков переможе Славію, то вона запевнить собі вже окончено мистецтво І. Ліги.

Німеччина.

Тенніс-Борусія—Герта-БСЦ 2:1.

На цих змаганнях, що відбулися в Берліні, було 40.000 видців. У найближчу неділю змагаються обі ці дружини втрете за мистецтво.

Франція — Еспанія.

Змагання Парижа проти Мадриду, що відбулися в Парижі, вийшли ремісово 1:1. Одночасно відбулися змагання Еспанії проти Франції в Сарагоссі з виспідом 3:0 в користь Еспанії.

Англія.

Шкотія—Англія 1:0 (0:0). Змагання переведено в Глесгові у присутности 100.000 видців.

Жертвуйте на оселю робітників пера!

„Т-во письменників і журналістів ім. І. Франка" у Львові зважилося на сміливий крок: воно купило площу з готовою мурованою хатою в Ямнім (біля зал. зупинки Камінь Довбоша) з метою створити там літню і зимову оселю для робітників пера, що потрібують піддержки для свого здоровля. Хата з 6 кімнатами і 1600 сяжневою площею коштуватиме до 3.500 дол. Товариство підписало вступний контракт, заплативши частину цієї суми, а решту ціни купна має заплатити на протязі квітня 1929 р.

Вам, здається, відомий стан сучасного українського письменства та доля наших робітників пера. Ні наші письменники, ні журналісти не в силі жити зі своїх гонорарів.

Те єдине, що залишиться колись майбутнім поколінням, як слід нашої сучасности — друковане слово, нині у нас знехтоване і родиться в дуже важких умовинах. Ніхто не думає нині над поправою долі робітників пера.

„Товариство письменників і журналістів" ім. І. Франка" хоче дати їм бодай скромний захист, де вони раз у рік могли би відпочати та зміцнити свої сили й нерви.

Може ця оселя стане засновком нового осередка, який обединає письменників і журналістів ріжних напрямів і світоглядів і причиниться до розбудження живішого культурного руху в Галичині.

Почин зроблений. Наші інституції склали поважніші жертви на купно згаданої оселі. Звертаємося оцим до Вас, Громадяни, яким не байдужа наша література та преса, з проханням, причинитися яким більшим датком на згадану ціль.

Жертви пересилати на книжечку ч. 1141 „Земельний Банк Іпотечний" у Львові, вул. Підвалє ч. 7., або до адміністрації „Діла", Ринок ч. 10.

*

ЖЕРТВИ НА ОСЕЛЮ РОБІТНИКІВ ПЕРА.

ВИКАЗ Ч. 4.

На заклик „Т-ва письменників і журналістів ім. Ів. Франка" зложили дальше на оселю українських робітників пера: 41) Григ. Гануляк, Львів — 5 ам. дол.; 42) інж. Павло Волосенка, Львів — 5 ам. дол., 43) Микола Данилюк, Львів — 100 зол., 44) дир. Ярос. Колтунюк, Львів — 25 зол., 45) Лев Гаврилюк, Надвірна — 10 зол., 46) о. Евстахій Бартків, Романів — 5 зол., 47) д-р Ярослав Олесницький, Золочів — 20 зол., 48) Нот. д-р Василь Маковський, Печеніжин — 15 зол., 49) Нот. Роман Заячківський, Надвірна — 20 зол., 50) проф. Тома Водяний, Тернопіль — 10 зол., 51) Микола Ковальчук, Тернопіль — 5 зол., 52) д-р Андрій Чайковський, Коломия — 10 зол. 53) д-р Мих. Фільц, Яворів — 2 зол., 54) д-р Теодор Ваньо, Золочів — 10 зол., 55) д-р Осип Когут, Богородчани — 10 зол., 56) о. Зиновій Кузьмович, Соколівка — 5 зол., 57) Суддя Вас. Бережанський, Самбір — 2 зол.

Театри.

Великий Міський Театр:

Четвер 18-го, г. 7·30 веч. „Два панове Б".

Пятниця 19-го, г. 7·30 веч. „Несподіванка".

Субота 20-го, г. 3·30 попол. „Ксьонда Марко".

Субота 20-го, г. 7·30 веч. „Царевич".

Кіна.

„Аполльо": „Поліцмайстер Тагєєв".
„Лев": „Останній приказ поручника".
„Оаза": „Тайна реставр. кабінету".
„Палас": „Мусульманка".
„Пан": „Отрута кохання".
„Фатаморгана": „Жінка на тортурах".
„Хінера": „Заборонена жінка".

Програма радіо.

Пятниця 19-го.

Льондон (358). 22·30 Симфонічний концерт. 24·15 Музика до танців.

Париж (1764). 15·45 Концерт. 18·35 Пате. 20·50 Симфонічний концерт.

Берлін (475,4). 21·00 Вечірня програма.

Мюнхен (536,7). 20·00 „Бокаччо", оперетка. 1·15 Камерний концерт.

Міляно (504,2). 20·30 Симфонічний концерт.

Рим (443,8). 20·45 Оперетка.

Будапешт (545). 19·30 Опера. 22·30 Цигańська музика.

Відень (519,9) 20·05 Оркестра мандолінистів. 21·30 Німецькі композитори з Ренесансу.

Брюссель (511,9). 20·15 Російська музика.

Ленінград (1000). 16·20 Легкий концерт.

Москва (1442,3) 19·24 Концерт.

Київ (775) 18·30 Музична академія.

Харків (1650) 18·20 Вечірній концерт.

Варшава (1395,1). 18·15 Оркестра мандолінистів, 20·15 Симфонічний концерт.

Субота 20-го.

Льондон (358). 22·30 Легка музика. 23·35 Музика до танців.

Париж (1764). 18·35 Пате. 20·15 Концерт Берті Ерза.

Берлін (475,4). 20·00 Концерт модних мельодій і оперетки.

Мюнхен (536,7) 12·45 Капели Ґульмен.

Рим (443,8). 20·45 Військова орхестра.

Будапешт (545). 18·00 Оперова орхестра.

Міляно (504,2). 20·30 Опери Паредї.

Ленінград (1000). 19·00 Популярний концерт.

Москва (825). 19·25 Народній концерт.

Харків (1650). 17·20 Камерний концерт. 20·00 Вечір для танців.

Варшава (1395,1). 20·10 Оперетка Кувіле „Фльора Беля". 22·30 Музика до танців.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Козаріе-Бандуристи К. Місевич і Д. Гонта виступають:

20.IV. Радехів.

21.VI. Стоянів.

У вівторок, дня 23.IV. відбудеться одинокий концерт Козарів-Бандуристів у Львові в салі Музичного Т-ва ім. М. Лисенка (Шашкевича 5). 1822 4—8

Відчит д-ра Волод. Старосольського заходом українчого Товариства під загол. „Свобідне приміненнн права відбудеться дня 18. п. м. (четвер) в салі „Української Бесіди" о год. 6 вечером.

Спростування. У виказі датків колядників на „Рідну Школу" за 1929 рік пропустила друкарня при ломані на сторінці 4-ій, ч. 44. Повіт Самбір, 9 стрічок а то від стрічки 3-ої—11-ої включно зі словами: о. Іван Лісикевич 10, Береги, Кооп. „Єдність" 11·93, Василь Футала 11·39, Степан Скалко 16·65, о Іван Мельчик 12, Бінців, Франц Літанський 29·55, Білина, о. Петро Погорецький 5, Ваневичі, Кость Зеленяк 65, Бикоти, о. Дмитро Бордун 5 Воютичі громада 6, Вицковичі о. Іван Цетник 28·50, Дубляни, о. Микола Полянський 25, Звур Уряд парох. 4·70, Котовань, кооп. „Добра Надія" 17·50, Кузьмич, кооп „Надія" 112·32, Лука Петро. — Головна Управа „Рідної Школи". 1845

Загальні Збори Т-ва „Приятельників Освіти" у Львові відбудуться в пятницю, дня 17. травня 1929 р. о год. 18 в салі „Української Бесіди" вул. Рутовського 22. з слідуючим порядком: 1. Відчитання протоколу з попередних Заг. Зборів. 2. Звіт з діяльности: а) Видїлу, б) Ревізорів з внеском на уділення абсолюторії уступаючому Видїлові. 3. Реферат про студентські справи. 4. Вибір 5 членів Видїлу і їх заступників по думці § 23 статута, Ревізорів та 3 заступників по думці § 35 статута — і мирових суддів по думці § 37 статута. 5. Устійнення вписового та річної членської вкладки. 6 Внески і запити. Як що в означеному часі не зібралабся приписана кількість членів — Загальні Збори відбудуться в тім самім місці о одну годину пізнїше, без огляду на число присутних членів. За Вид.: Володимир Дещикевич вр. голова, Іван Сенів вр. секретар. 1844

Повідомляємо пп. виборців станиславівського сенатського виборчого округа про зміну місця осїдку о. сенатора Юліяна Татомира, якого нова адреса тепер така: Лужок Горішний, почта Спас (повіт Самбір).

„Спорт в У. Г. Я на еміграції". Другу часть споминів проф. І. Кадчака під цим заголовком, ілюстровану знимками, в дчитає тов. Бідостоцький в салі Союзу Українських Купців (Підвалля 9) в суботу 20 ц. м. в 7. год. вечером. Вступ вільний. — **Вид л Спорт. Т-ва „Україна".**

Шир.ть наш часопис!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ІВАН ГРИЦИШИН, уродж. 1901 в с. Богоріанах пов. Перемишляни, уневажнює військову карту звільнення видану через П. К. У. в Золочеві. 1834 2-3

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецізійні продає за готівку і на гати від десятків дт з найліпшої сторони завсїна фірма **Іван Фельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5 3 157-?

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст нерв. хвороб. серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентґеном. 15—24

На Свята!

Всі купують: скло, порцеляну, тарілки та всяку іншу посуду і столове накриття лише в одинокій фірмі:

ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО

Львів, Галицька 20

885 3—?

Ширіть наш часопис!

Я уважаю тільки „CZW" а Пані!

„CZW" Мило з Львави попереду всіх!

Панчохи вовняні, ниткові, легкі вовни і кашміри

Носяться дуже довго — заховуючи до кінця новий вигляд, як що переся їх старанно, осторожно і без варення.

ПАНЧОХИ всілякого рода і якости — грубі і тонкі, гладкі і в десені, теплі трикоти, вовняні сорочки, потрібні до зимових спортів, і т. п. одяги, які часто нищаться не через ношення, але прямо через хибне прання! . . . . Нитки прядива ослаблюються, вовна набирає штивної шорсткости а барви спираються — тим більше, як її вариться, що дійсно є варварством, на яке не вільно собі дозволяти . . . як також на прасованнн горячим залізком . . . . Це річи в цілім цего слова значінню недопускаємі . . . . Тільки уживаючи Lux до прання, уникається знищення тканин, одним словом треба раціонально прати і відповідним середником. Прати через жмякання в долонях — ніколи не терти і не вимручувати.

Вовняні панчохи, шалі, светри, і т. п. як що є брудні, прати тільки в піні Lux-у, а осягнеться подиву гідні наслідки, бо убрання будуть носитися дуже довго, зберігаючи до кінця новий вигляд.

ПРІБКА ДАРОМ

КУПОН До фірми „Lever Bros." Акцийної Спілки, Почтова Скринка 478, Головна Почта Варшава. — Прошу о безплатну висилку пробної пачки Lux, що вистачає на пробне прання.

Ім'я і назвисько . . . . . .

Адреса . . . . . .

Д. 84 А. (Проситься виразно писати.)

1. p. 48—1. 1840

АНАЛІЗИ наукові, технічні та товарознавчі, аналітичну контролю та опрацьовання метод хемічного виробництва і т. п. 1895 виконує 2-2

Інж. хем. Іван Кандик

б. асистент Політехніки в Празі.

Львів, вул. Чарнецького 24. I.

Хемічний Інститут Н. І. ім. Ш. тел. 64-23

Присилайте передплату!

Конкурс.

В гімназії „Рідної Школи" в Яворові є вільні дві учительські посади: польської мови і географії. Подання вносити негайно до Головної Управи „Рідної Школи" у Львові Ринок 10|II. 1891 1-2

Головна Управа „Рідної Школи"

ПЛАТИНУ високі ціни за золото, бриллянти і перли Домбровскі-Рожанжевскі, Львів, (Ґетель Жоржа), вул. Академічна ч. 2, Оцінка безплатно. 13 б 49—?

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.

ч. 88 (11.429). Львів, субота 20. квітня 1929. Pocztowa opłata zaryczałtowana ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів. Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. шадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 гол. перед полуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. в., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

СВЯТОЧНЕ найкраще приладите, якщо всі потрібні припаси купуватимете тільки :: :: ::
в найстаршій українській кооперативі
„НАРОДНА ТОРГОВЛЯ"
яка продає від року 1883 у своїх 24 склепах по більших містах
Споживчі і кольоніяльні товарі та сукна.
1850 1—1

Женевські „пацифісти".

Львів, 19. квітня 1929.

В Парижі радять далі над репараційною проблемою. Загально думають, що від вирішення репараційної проблеми залежатиме дальший уклад політичних відносин не тільки в Европі, але й на цілому земному глобі. Щойно по розв'язанні тієї важкої проблеми можна буде надіятися на поладнання навіть таких багатьох справ, які на перший погляд не стоять тепер нібито в якому відношенні до репарацій. Словом таке чи інше поладнання тієї проблеми буде становити переломовий момент у повоєнній історії народів. Самозрозуміло, що остаточна розв'язка репараційних справ повинна вплинути також злагіднюючо на повоєнну недугу масових збройонь.

Повоєнні часи замітні тим, що в них найбільше зброяться ті, які нібито хочуть стояти на сторожі мира і в яких на устах все тільки клич про мир та його гарантії. Ось в Женеві відбувається чергова конференція в справі роззброєнь. Досі було таких конференцій немало. Всі вони не посунули справи роззброєнь ні на крок наперід. Останніми часами роля тих конференцій зводиться до теоретичних балачок, а то й гострих нераз полемік між представниками поодиноких держав. На передостанній і теперішній конференції найцікавішими моментами нарад були виступи більшовицького делегата Літвінова не тільки з конкретними пропозиціями на роззброєння, але й з полемічними промовами. Як попереднього разу, так і тепер підтримував більшовицького представника німецький делегат. Коли попередні пропозиції Літвінова в справі загального роззброєння мали чисто маніфестаційний і пропагандивний характер, то теперішні мають реальніший вигляд. Про ті пропозиції інформували ми вчора, а й нині подаємо інформаційний матеріял з конференції на іншому місці. Крім пропозицій Літвінова появилися на теперішній конференції ще й турецькі оригінальні проекти на загальне роззброєння, але ні одні ні другі не найшли покищо прихильного приняття на конференції.

Теперішній світ вгинається під непосильним тягарем мілітаризму, мілітаризм зїдає великанські суми грошей, мілітаризм нищить господарський добробут поодиноких народів і держав, мілітаризм перевантажує людство непосильними тягарами, але це не промовляє ні до розуму ні до серця тих, що дрожать за свої володіння на суші й на морю, за свої неприродно роздуті границі і т. д. Не буде в світі роззброєння доти, доки буде активною імперіялістична політика старих і молодих, великих і менших держав. В нинішніх відносинах, як і в минулих, а напевно і в будучих не йде до того, щоби імперіялістична політика щезла, щоби вона видихалася, а навпаки: з дня на день стає вона живішою та агресивнішою.

Посідачі кольоній та чужих територій ніяк не хочуть з них резигнувати, ніяк не можуть погодитися з тим, щоби ті кольонії, чи кольоніяльні краї могли жити власним державно-політичним життям. Щасливі посідачі, що заключали версайський та інші повоєнні договори під гаслами самоозначення народів, під гаслами міжнародньої справедливости, фактично стали насильниками над слабшими народами та викричали і здоптали, столочили в багні свого імперіялізму і саму ідею самоозначення народів та ідею міжнародньої справедливости. Якаж може бути нині мова про загальне обеззброєння, коли кожна повоєнна держава боїться не тільки нападу свого сусіда-імперіяліста, але й потерпає за спокій у своєму нутрі, в своїх кордонах. Бо знуж пригноблені та поневолені піднесуть голову та впімнуться за своє природне право до вільного життя. Як може Англія йти на роззброєння, коли переживає неспокої та повстання в Індіях, коли загрожені її впливи в Китаю і на океанах, словом, коли появляються позлаки, що заповідають сумерк її могутности. Як може йти на роззброєння Франція, коли нібито боїться розброєної Німеччини, а фактично потерпає за свої впливи в Африці, Азії, коли має рахунки з Італією, коли має альзаське питання і т. д. і т. д.

Балачки про роззброєння є нині звичайною блягою, звичайним товченням води в ступі або переливанням моря ситом. Тільки збройним насильством держиться нинішній уклад політичних відносин у світі. Колиб насильникам відібрати зброю, тоді вони перестали-б ними бути, а ніхто з них на це ніколи не згодиться. Бо кожний з них є в посіданні таких ласих і рентовних кусків, що з них добровільно не зрезигнує. Тому то від ваініційованих скрахованою в очах світа і безсилою установою „побідників" Лігою Націй конференцій не можна надіятись ніяких успіхів. Навпаки, ці „мирові" балачки в справі роззброєнь можуть скорше спричинити війну, ніж забезпечити якийсь довготривалий мир.

І немов би на глум рівночасно з женевськими балачками про роззброєння в Парижі узброєні до зубів світові потентати не можуть ніяк договоритись ні щодо суми ні щодо методів стягання семої шкіри з тих, що лежать давно на лопатках обеззброєні та упокорені. Без сумніву, що вирішення репараційної проблеми матиме велике значіння на дальший уклад політичних відносин у світі. Але заки до того вирішення дійде, то можуть між собою не тільки на віки розсваритись, але й побитись ті, що ділять шкіру розбитого й розторощеного противника. Ось які перспективи мира.

Революційний рух в Індії.

Довгі вже десятиліття тягнеться в Індії визвольна боротьба проти англійського панування. Коштувала вона вже індусів десятки тисяч жертв. Поволі, але невпинно Індія розширює обсяг своїх прав. Спочатку була чистою кольонією, якою правили по своїй волі виключно англійці, вона має вже тепер невеличку державну автономію і свій власний парлямент. Та боротьба ведеться далі — за цілковите визволення Індій гід політичної зверхности Англії, за повну державну самостійність та незалежність Індії. В часах після скінчення війни, ця боротьба розгорілася з новою силою, а останніми часами ввійшла в стадію організованої й отверто революційної боротьби. Недавній замах з бомбами на членів урядової (про-англійської) партії в індуському парляменті в Делі, а кілька днів пізніше невдалий замах на поїзд, у якому їхав віцекороль Індій, є цього наглядним показчиком.

Цікаве освітлення цих останніх подій знаходимо в статті д-ра Вайсля в „Нае Фрає Пресе". Він вказує на те, що індуський парлямент, зібравшися після замаху, таки рішив не розглядати далі внесеного законопроекту про охорону публичної безпеки. Цей законопроект внесено до парляменту після досвіду великих страйків на фабриках бавовни та південно-індуських залізницях, в яких брало участь до 200.000 робітників, з того 120.000 в самому Бомбаю. Ці страйки тягнулися довше, ніж півроку. Найцікавішою прикметою цих страйків було те, що провідниками в них були не давніші індуські робітничі провідники, як Ієші та інші, але англійські комуністи, які потрафили швидко здобути довіря робітничих союзів, поробивши їх віцепрезидентами або секретарями. Це було перше явне вмішання европейських комуністів у індуський робітничий рух.

Після скінчення страйків індуський уряд рішив основно взятися до поборювання робітничого руху, а насамперед до поборювання в ньому европейських впливів. Власне для цієї мети й вироблено законопроект про „охорону публичної безпеки". Та цей закон стрінувся з опором, і в осени минулого року індуський парлямент відкинув його, зовсім справедливо зміркувавши, що як він дасть до рук уряду спеціяльну зброю проти комуністів, то колись ця зброя може звернутися також проти інших індуських партій. Одначе уряд не залишив справи і хоч мав змогу видати потрібні адміністраційні розпорядження, то рішив ще раз внести законопроект до парляменту в трохи зміненій формі.

Та в міжчасі загальна політична ситуація в Індії основно загострилася. У вересні минулого року повстала нова партія — партія незалежности. На чолі її став син провідника дотеперішньої індуської націоналістичної партії, Явагар Лаль Неру. Він вперше в Індії виступив з ясними й виразними соціялістичними домаганнями, як визволення великої власности, боротьба проти капіталістів тощо. І його пропаганда мала величезний успіх.

Так події в Індії поволі ведуть до щораз більших загострень та до вибуху революції

Нещасливий виступ.

Варшава. 16. квітня 1929.

„Інститут для розсліду національних справ" у Варшаві (видає журнал „Справи народовецьове", веде суто теоретичну роботу і на офіціяльну політику не має ніякого впливу) уладив у минулому сезоні низку відчитів на українські теми. Ріжні це були відчити, ріжні речі там говорилися. Говорив напр. на інавґураційному відчиті проф. Роман Смаль-Стоцький про потребу політичного союзу держав Польщі й України, підготовлюваного вже нині польсько-українським порозумінням для розподілу Росії; заявив явно і славно, що це становище уряду У. Н. Р. на еміґрації. — і всі слухачі знали, ким є прелєґент і чого він хоче, могли з ним до схочу спорити, але не могли мати до нього за його виводи жадних претенсій. Те-ж саме торкається напр. відчиту п-ні Яворської, відомої посолки в Клюбу ББ, яка з завзяттям, вартим кращої справи, боронила принципу шкільного утраквізму; всі до одного, учасники пізнішої дискусії (майже виключно поляки), були проти прелєґентки, це й дуже болїло, — але кінець кінцем — усі чейже знали, що це посолка з ББ, виразниця офіціяльних поглядів Міністерства Освіти. З несмаком і почуттям стиди виходили слухачі лише з одного відчиту, — останнього зі згаданого циклю і *єдиного, який виголосив галичанин.* Цей відчит відбувся 12. п. м., а прелєґентом був бувший відповідальний дипльомат З. У. Н. Р., тепер професор Ягайлонського Університету у Кракові, — д-р Степан Томашівський. Тема відчиту: „10 літ української проблеми в Польщі".

Річ не в тім, що таку широку і поважну тему п. Томашівський використав для кількакратно підкреслюваних іронічних уваг під адресою бувших і теперішніх українських політиків. Річ також не в тій звичайній лайці, якою по суті була його „характеристика" нинішньої Української Парляментарної Репрезентації. Річ навіть і не в тих його аргументах про потребу згоди і мирного співжиття між українцями і поляками, аргументах, які видно мали служити ілюстрацією, як українським політичним промовцям належить шукати „психольоґічного контакту" з другою стороною. Річ у цілому ганебному заложенні відчиту, у цілому теж ганебному тоні, в якому відчит був виголошений.

Отже цілий відчит п. Томашівського по суті спирався на галицькому угольовецькому сепаратизмі, якого існування і розвиток лежить в інтересах польської державної політики. Коли цього ясно не сказано, то в кожному разі це ясно виходило з таких аргументів, як напр.: коли Польща не буде помагати українству в Галичині, то матиме на своїх східних землях і за своїм східним кордоном Росію. Колиб не колишня белська границя, (сокальська) — сказав отверто прелегент — себто колиб в 1772 р. Австрія не була отримала Галичини, яка стала українським пієдесталом і відтіль українство промінювало на схід і на північ, то нині взагалі на сході Польщі був би високий вал русинізму. Ніякої віри в український нарід, ніякої пошани для українства, як якоїсь самостійної національної цінности! Існування українства взагалі — виходило з реферату — залежить виключно — від поляків. В Галичині, мовляв, українське життя „плине вже тепер таким вузеньким струмочком, що він може бути ось-ось геть засипаний", а тоді... тоді широко відчинять ся ворота для походу русинізму з над Волги. Послідовно, казали собі слухачі: на схід від Галичини була, є і буде Росія, хіба, що польська політика для своїх закордонно політичних державницьких цілей буде плекати український рух на своїх східних окраїнах.

Коли таким виводам слухач прислухувався і протирав очі, не знавчи, де він находиться, то інколи знову мав враження, наче сам прелегент злетів, як кажуть у Варшаві, „з бика". Це торкається того уступу реферату п. Томашівського, в якому була мова про актуальну польську й українську політику. Ось одна характеристична квітка: „не маємо підстав обвинувачувати післяґравневі уряди, що вони не хотять урегулювати українську проблему..." і т. п. версайський стиль. Малося таке враження, що проф. Томашівський, приїхавши з Кракова до Варшави, уважає сон, що коли хтось взагалі зважується говорити у Варшаві про українські справи та польську національну політику, то мусить бути обов'язково від стін до голови вимазаний оливою, щоби в кожній хвилині можна вскочити у відповідне — досить в останніх часах популярне — кісне; кожне відважніше слово, кожна найменша критика, це — видно, на думку шан. професора — антидержавна демонстрація. Не знає ще професор, що саме в тій салі, (палата Мазовецьких князів) у якій він читав свій виклад, лунають інколи далеко гостріші слова критики нинішньої урядової політики і то з уст самих польських діячів, ніж бувають навіть з уст отих українських „протидержавних демонстрантів" на соймовій трибуні, на яких п. Томашівський так страшенно обурюється! Що більше: чейже навіть відома декларація посла Богуславського з ББ. (полякована напізне „згори"), в порівнанні з відчитом проф. С. Томашівського була революційним маніфестом! Ясно річ, що така наолівлена обережність прелегента вражала присутніх польських діячів, як якесь диковиння, бо вони мусіли раз у раз питати себе: хто це стоїть перед нами?

Хто такий прелегент — того він сам не замовчував — і мабуть це найбільша його заслуга перед українцями. Бо ні одним словом він не заявив свою приналежність взагалі до українського громадянства! Цілий час вживав принятої в польських ендецьких часописах та урядових заявах термінольогії: воював з „українським націоналізмом", як винуватцем усього лиха, то знову сипав прикладами, як це українські і польські націоналізми „подають собі руку", та врешті, боронючи терміну „Україна", „український" *з погляду польських інтересів* — сам делікатно застерігся, що з цим терміном не зовсім погоджується...

Яке враження викликав той відчит п. Томашівського у Варшаві, хай найкраще свідчать такі факти: після відчиту посол Стронський, один із духових лідерів і фактичних провідників нинішньої польської ендеції, звернувся до одного з присутніх українських послів з такими словами: „таких речей навіть ми вам ніколи не говоримо"! Один з керманичів „Інституту для розсоліду національних справ", який особисто запросив був кількох, випадково зустрінених у соймі українських послів, вважав за відповідне слідуючого дня перепросити їх; виправлюючися, що не знав про що і як говоритиме прелегент. А головуючий на зборах п. Туґут, зміркувавши зразу, якою може бути дискусія після такого відчиту (дискусії ведуться там зовсім свобідно і без жадних обмежень) — рішив взагалі дискусії не відкривати!... При такій оцінці відчиту п. Томашівського самими польськими політиками без огляду на їх партійну приналежність, можна би розглядати гостинний виступ п. Томашівського радше з погляду нешкідливої, веселої скандалістики. Однак є тут один надзвичайно сумний момент: п. Ст. Томашівський є нині вихователем молоді, студіючої на краківському університеті, а серед тої молоді находяться також сотки українських студентів. Жах огортає, коли подумати, який погляд про Україну і український нарід винесуть з мурів Ягайлонського університету слухачі викладів професора історії України, д-ра Степана Томашівського!...

І. Кедрин.

Святкуймо без алькоголю!

Замість алькогольних напитків нехай в нагоди Празника Воскресення Христового на святочному столі кожної української хати і кожного українського Товариства та забавового комітету красується артистично виконана карта „Ідної Школи" звільняюча від алькогольних напитків. Такі карти можна набути за попередньому вложенні датку (бодай 2 зол.) в Кружку або Головній Управі „Рідної Школи" у Львові, Ринок 10.

Болгари і російські еміґранти.

В травні цього року Болгарія буде врочисто святкувати 50-ліття своєї незалежности. У звязку з приготуваннями до свята болгарський уряд рішив наділити болгарським громадянством усіх російських громалян, які проживають тепер у Болгарії.

ЗАМІТКИ і ВІДГУКИ.

Із „золотих думок" двох тузів.

„Слово Польске" вже давно переключило себе, приспішеними скоками змагаючи до „благословенного" фашизму. Повстання нового уряду, популярно званого „урядом полковників", викликало безмежню радість на сторінках цього, в своїй основі незміненого органу. Навіть прибічні органи нового уряду не захлипуються так із радости, як „наверенний грішник" в нул. Зіморовича.

В двох останніх числах містить „Слово Польске" на передовому місці „золоті думки" прем. Світальського і керманича скарбу полк. Матушевського, вигребуючи їх із запилених річників газет і журналів.

„Золоті думки" прем. Світальського вигребано з журналу „Дрога" з літ 1924 і 1925. Вже тоді пропагував теперішній премієр „владу сильної руки" й „організацію опінії" для осягнення цієї мети, для піднесення громадської активности і для викликання великодержавних тенденцій.

А щоби досягнути намічені цілі, треба знищити партії, треба перетворити парлямент, треба підвищити авторітет і свободу рухів уряду.

Полк. Матушевський в 1926 р. під псевдонімом Огінський вів на сторінках „Глос-у Правди" полеміку з народовою демократією, яка вважала себе польською відміною фашизму. Автор не хотів цих лаврів признати нар. демократії, доказуючи, що польський фашизм творить табор підсудчиків.

„Фашизм — писав Мат. — є справді націоналізмом і лише націоналізмом. Націоналізмом цинічним аж до брутальности, але послідовним, живим й активним. Той націоналізм став суспільно радикальним усюди там, де вимагає того національний інтерес".

Фашистівська метода основується „на відмовлюванні парлиментові переваги в функціонуванні державного організму, на максимальному збільшенні прав виконавчої влади та на обмеженні національного представництва лише до принципової контролі".

„Фашизм хоче сутньо репрезентувати суспільний солідаризм, бажає висловлювати загально-державний інтерес. Щоби того досягнути — розторощив партії, відкинув всякий компроміс із ними, не уступив зі своїх заложень ані перед нападами III. Інтернаціоналу, ані тим менше перед завзятими атаками капіталу."

„Коли шукати аналогії для фашистівського руху у польських відносинах, то ту аналогію можна найти лише в таборі підсудчиків."

„Фашизм повстав не лише як протест проти пандаймонізму парляментарного бесіяльства. Фашизм повстав як протест проти брехні. Проти запрягу гуманітарної і ліберальної фрази до ерзи в порожнечі, до покривання резигнації. І тут є найбільша наша подібність з фашизмом. Бож і ми репрезентували й репрезентуємо боротьбу з облудою, боротьбу з підставлюванням слів на

ВОЛОДИМИР БІРЧАК

БЕЗЖУРНІ ДНІ.

37)

Оповідання.

(Продовження.)

XXIX.

Місяць виплив і нині на широке небо й залив і його і поля своїм промінням темним. Поет заспівав свою улюблену любовну пісню, в якій виливав свою тугу і свій жаль глибокий. По кожній стрічці викрикував голосне: Гей-гей! Гей-гей!, що аж від сусіднього ліса вертав голосний відгомін. Гей-гей! Гей-гей! Стецько, що мав подібний голос, як його товариш, вторував йому. Це робив тим певніше, що була ніч і довкруги розлоге поле й ніхто не слухав їх. Один ліс відкликувався, глузував із них: Гей-гей! Гей-гей! І один гупало повторяв десь з далекого болота: Гу-гу! Гу-гу!

— Чудова ніч! — промовив поет, скінчивши свою пісню. — Скільки настроїв, скільки мрій будить вона в душі! Послухай, що мені злинуло на думку.

— Що?

Та Грицько вже урвав. Ішов похилений, заглиблений в собі. І Стецько задумався. Про що? Булоб тяжко оце сказати, ще тяжче розяснити. Бо й що снить молодий юнак, якому за плечима тільки двацять літ! Буйні сни приграють йому в танець, а мрії танцюють із тобою. Надії вистеляють дорогу, весь світ стоїть отвором! Всі люди добрі. Щасливі молоді літа!

А місяць світив і світив і давав волю буйним мріям.

— Прометей в панцирі, з мечем, з гострим мечем в руці! — прошептав Грицько.

— З мечем? — спитав Стецько.

— З мечем! Таким я бачив його нині на синьому небі.

Стецько йшов хвильку задуманий.

— Правда! — крикнув по хвилі. — Правда твоя, брате, все нарід стоїть високо, коли в руках держить меч! Ми в ярмі, наша культура в ярмі і нас усе вчили про любов. Любити й ворогів — учили вороги. Прощати їм усе — вчили вони нас. А тимчасом нарід аж тоді народом, коли мечем боронить свою думку, своє золото! Чекай, мені пригадується дещо з літопису: пири Володимира Великого.

— Правда! Пригадую собі, він казав, що доброю дружиною, добрим військом, здобуде золото, а золотом дружини не здобуде. Дружина понад усе! — пригадував собі Грицько.

— Чекай, і мені прийшло дещо на думку. В добі Богдана Хмельницького також найбільше цінили залізо. В драмі „Милость Божія" каже Богдан Хмельницький:

А залізо доброє важте і над злато,
злато бо потемніє без него як блато.

— А дальше:

Лука, стрілки, мушкети і шаблі пильнуйте!
І дітей своїх, скоро отправлять науки,
До сейже обучайте козацкої штуки.

— І Мазепа в цій пісні, що йому приписують! — пригадував Грицько.

— І Мазепа! — пригадував Стецько. — Зараз, зараз, як там є? Вже пригадую собі:

Нехай вічна буде слава,
Же през шаблю маєм права!

— Так нам батьки кажуть, що жили у великому часі, а ми зледащіли. Значить: хочемо жити? — любов заліза нехай живе! — кінчив Грицько.

— Любов заліза нехай живе! — повторив Стецько.

І йшли далі, хоч нині йшлося їм дуже тяжко нерівним залізничим шляхом.

— Не можу далі! — прошептав поет. — І якого чорта нам спішитися?! Ночуймо денебудь! І так не зайдемо в ночі в гості.

— Як ночувати, то й ночуймо! — відповів Стецько.

І вони подалися до найближчої копиці сіна, розвалили її трохи й полягали.

— Таємні зорі! — прошептав поет. — І Ксеня може дивитись на них! — А потім якби стидався свого сентименту і сміявся сам із себе. — Ой, здурів ти, хлопче, з карими очима! Пощо тобі дівчина — камінь за плечима! А то думав з мене, ідіот! Буває веселий та свобідний, аж знайшов собі біду! Гей, хлопче, з карими очима!

— Тихше, — прошептав Стецько — бо в моїй кімнаті вже всі сплять. До того: не будь такий отвертий! Що ти ідіот — це знають усі, пощо про це ще кричати? І третє: знуж твій голос почує який господар, що пасе коні і викине нас із цього вигідного готелю! Тихо, ша!

— А таки вона гарна, як та зірка на синьому небі. Така красна, така недоступна! Я те все люблю, що красне, дике, недоступне, що відтручує від себе.

— У мене вже всі сплять! — повторив Стецько і став хропіти на весь голос. Грицько дивився ще хвилю в сине небо, а там також захропів.

(Продовження буде.)

дісне чинів. Другорядною є справа, що італійське безсилля характеризувалося „ліберально", а польське безсилля характеризується „націоналістично". І тут і там найдемо під ними одно: страх і почуття слабости. І тому... краще розуміємо і цінимо фашизм".

Польський фашизм, репрезентований табором пілсудчиків є — на думку полк. Мат. — демократичний. Бо

„ми не лише є готові, але хочемо відважної, проникливої реконструкції форм демократичного устрою. Не перекреслюємо принципу, що нарід має право сам рішати свою долю. Хочемо, щоби влада демократії стала міцною і сильною, бо головною нашою політичною метою є могутність Польщі, а та буде осягнена, коли максімум її горожан усвідомить собі, що велич держави від них залежить, що могутність держави є одночасно їх могутністю. Ми є демократами для створення могутньої Польщі, для надання їй тривких основ".

Полк. Матушевський відкидає лібералізм, уважаючи його найбільшим ворогом демократії і гуманітаризму.

Одночасно є він ворогом комунізму, що перекреслює демократію, і ворогом капіталізму, що її купує і корумпує. Гаслом фашистівсько-пілсудчиківської „демократії" є: максімум ініціятиви, максімум відповідальности, ніякої сваволі!

Такими є думки двох тузів теперішнього польського кабінету, такою є теперішня підбудова їх політичної карієри і таким є їх „вірую" на провідних і відповідальних становищах, на вершках влади. А реклямування тих думок вказує наглядно, що стовідсотковий фашизм наближується до нас великими кроками.

—o—

Диктатура за занавісою.

Варшавський кореспондент „*Берл. Тагеблату*" Дубровін, зясувавши всі перипетії польської кріси, коротко зупиняється на побіді полковників. Стаття марш. Пілсудського богато помогла полковникам. Парлямент перехолово прогнав. Найвище, що йому лишилось, то тінь вегетації.

„Найсильніший муж кабінету, полк. Матушевський, тепер міністр фінансів, є зацікавлений в італійські зразки. Чи він зможе показати, як робиться правдиву диктатуру? Питання наслідства поки-що вирішено. Група полковників обсадила уряди, а також державна калитка найшлася в їх руках. Тепер уже ніхто не буде занадто турбуватися, чи диспозиційний фонд буде принятий чи відкинений; ніхто не буде пищати, і все піде добре.

„Сила полковників лежить в слабости інших. Чи тому треба негайно рахуватися з рішаючими заходами нового уряду? Полковники мають жолоб, але не мають ще влади. Недостає ще цупкої організації, яка в Італії й Росії творить основу диктатури. В Польщі треба її ще створити, і все залежить від того, чи вона буде створена. Покищо п. Світальський свою сильну руку триматиме в кишені від сподень. В Польщі ніяка вистава, ніякий театр, ніякий концерт не починається в означеному часі, отже й занавіса диктатури може піднестися з деяким опізненням".

З голосів преси про „кабінет полковників".

Жидівський „*Наш Пшеглёнд*" зосередковує свою увагу на особі полк. Матушевського, кажучи, що

„правдоподібно він відіграє дуже визначну ролю в новому кабінеті — не так як „ресортовий" міністр, але як одна з найсильніших індивідуальностей табору „першої бригади". Треба памятати, що полк. Матушевський брав незвичайно активну участь в остаточній редакції тексту конституції, внесеної до сойму клюбом ББ. і є прихильником безоглядного переведення зміни устрою".

Взагалі про особу полк. Матушевського, про чолову фігуру кабінету д-ра Світальського, багато розписується польська преса.

Ендецька „*Газета Варш.*" спростовує деякі подробиці з його діяльности, що в 1-ому східньому корпусі був він не шефом штабу, але начальником розвідчого відділу. Одночасно той самий орган приводить нарікання ген. Довбур-Мусніцького, що толішній підкап. Мат. кепсько кермував його розвідчим відділом, працюючи не на користь корпусу, але політичних партій.

Деякі цікаві замітки про особу полк. Мат. подає краківський „*Нашгуд*", кажучи між іншим:

„П. Матушевський з уряду має занятися лише фінансами, але є загальна думка, що той уряд є тільки покришкою; що він має зовсім іншу місію, яку має скоро виконати. Як уоснування того твердження наводять, що п. Мат. не одержує наступника в Будапешті, його функції буде там виконувати один із членів посольства, а п. Мат. після полагоди своєї місії у Варшаві, певне, звідкіля прийшов".

„*Роботнік*" іронічно зазначує, що

„маємо в тій хвилі щасливо при владі „кабінет полковників". Таємна, „закулісова" могутність немов офіціяльно обняла керму правління і повну відповідальність. Пп. Світальський, Матушевський, Морачевський і Пристор із Первацьким, як евентуальним віцеміністром внутрішніх справ, репрезентують гурт людей, що буде кермувати державним кораблем в імени марш. Пілсудського. П. Морачевський й далі вважає себе „соціялістом", п. Матушевський є здецидованим і переконаним фашистом, чому ясно й відкрито дав вислів у своїх пресових виступах".

Очевидно голоси преси на тему нового уряду можна продовжати в безконечність. Та вже й цього досить, щоби в найзагальніших зарисах пізнайомитися з його фізіономією.

Обеззброєння.

З засідань комісії для обеззброєння в Женеві.

На другому засіданні підготовчої комісії для обеззброєння прийшло до гострої боротьби між її головою, англійським делегатом Лаудоном, та німецьким делегатом графом Бернсдорфом і делегатом Радянського Союзу Літвіновом.

Німецький делегат висловився проти запропонованого головою порядку нарад і домагався, щоби комісія приступила до другого читання законопроекту про обеззброєння. А. Літвінов дуже гостро критикував методи праці комісії й домагався, щоби на розгляд узято також його проект, який передбачує рівночасне зменшення зброєнь для всіх держав на 50 проц. Він вказував на те, що коли справу роззброєнь трактувати з погляду поодиноких держав, то замість роззброєнь прийде до нових зброєнь.

Голова комісії Лаудон поставив внесення, щоби взагалі не брати під дискусію проекту Літвінова, одначе комісія ухвалила, щоби прийняти денний порядок свого голови, але не відкидати дискусії над проектом Літвінова. Нарешті вніс свій проект також турецький делегат, міністр закордонних справ Тевфік-Рушді бей. Турецький проект зводиться до того, щоби зброєння були приноровлювані до стану зброєнь найдужчої держави.

Чия власність?

Спір за православну церкву у Львові при вул. Францішканській.

У львівськім окружнім суді цивільнім ведеться цікавий спір за посідання православної церкви у Львові разом з сумежними парафіяльними будинками. Позовником у цій справі виступає релігійний фонд греко-орієнтальної (православної) церкви на Буковині чи пак його заступник, чернівецький митрополит д-р Нектарій Котлярчук; позваними є: православне брацтво при церкві під проводом рос. емігрантки Ольги Лелявської, єромонах Смарагд Ролесников, парох цієї церкви і варшавський митрополит Діонізій. Характеристична для відносин у православній церкві річ, що обі сторони заступлені адвокатами-жидами. Позовника заступає адв. д-р Ляу позваних — адв. д-р Ратнер і д-р Авербах.

Православна церква збудована у Львові в 1856 р. для потреб вояків православного віроісповідання (буковинських прав. українців і румунів). Церкву вписано на власність буковинського греко-орієнтального фонду, який її збудував і уфундував. Пізніше церква дістала парафію і пароха. Колиж ця церква, що була перероблена з приватного дому, стала з часом мало пригожою до вжитку, її на поручення уряду здемольовано (1893) і на її місці збудовано церкву в нинішньому виді. До її будови причинилися теж якоюсь складкою її нечисленні вірні — цивільні особи.

За польських часів церква служила спершу дальше потребам львівського гарнізону (православним воякам з Волині, Полісся і т. д.). Одночасно, майже з напливом рос. емігрантів до Львова, основується при ній брацтво в честь Почаївської Ікони Божої Матери, яке спровадило собі на пароха еромонаха Панталеймона, котрий став відправляти Богослуження в церкві за дозволом свящ. Топи з Буковини. (В березні 1923 р. польська влада з доручення міністерства закор-

ПОС. ВОЛОДИМИР ЦЕЛЕВИЧ.

Самоврядування.

Під такою назвою помістив я вже кілька статей про самоврядування та всього матеріялу не вичерпав. Нині продовжую почате в тій цілі, щоби познайомити широкі кола наших громадян, зокремаж громадських робітників на місцях з тією незвичайно важною ділянкою громадського життя.

Ділянка самоврядування у нас занедбана як під теоретичним так і під практичним оглядом. І тому треба шукати виходу з такого положення. Моїм завданням виповнити по змозі бодай частинно ту недостачу та поінформувати читачів про теперішній стан самоврядування. Можливо, що в тих статтях попадуться подекуди й недокладности та недогляди, і тому заздалегідь прошу читачів вибачення за них.

І. Національний склад повітових репрезентацій.

А. Галичина.

В хвилі, коли Галичина перейшла під Польщу, повітова самоуправа виглядала так, що в деяких повітах існували повітові ради і повітові виділи, вибрані ще перед великою світовою війною на основі перестарілої виборчої ординації, побудованої на куріяльній системі. Лише там, де в часі війни повітова рада і повітовий виділ здекомплетувалися, назначила політична влада правительственних комісарів повітової самоуправи. По нинішній день на території Галичини не відбулися ще нові вибори до повітової самоуправи, а в останній сесії сойму дебатовано в адміністраційній підкомісії для самоврядних справ над законопроектом про виборчу організацію до повітових репрезентацій для 4-ох галицьких воєвідств. Зміст законопроекту представив я в „Ділі" в окремих статтях.

Засаднича зміна наступила в 1927 р. і в першій половині 1928 р. До того часу правительственними комісарями повітової самоуправи призначувано звичайно членів розвязуваних повітових виділів, себто приватні особи, а лише виїмково повітових старостів. Новий уряд т. зв. санації переводить засаду обеднування повітової політичної і самоуправної влади. В тій цілі розвязує нерозвязані повітові ради і на їх місце, а також на місце правительственних комісарів, назначених зпоміж неурядових осіб, іменує правительственними комісарями повітової самоуправи повітових старостів. Таке переведено в 75 повітах Галичини. Старостам, як правительственним керманичам повітової самоуправи, додано до помочі прибічні ради, які офіціяльно називаються тимчасовими повітовими зарядами. Найдовше істнувала двоторовість адміністрації в копичинецькому повіті, де щойно в листопаді 1928 р. іменовано повітового старосту керманичем повітової самоуправи. Тому то, коли подаю статистику національного складу галицьких повітових репрезентацій, то маю на думці національний склад прибічних рад. Він представляється ось так:

1) в краківському воєвідстві на загальне число 298 членів прибічних рад є: 286 поляків, 3 (0.1 проц.) українців, 2 німців, 5 жидів і 1 „інший".; 2) у львівському воєвідстві на загальне число 377 членів прибічних рад є: 282 (75.1 пр.) поляків, 59 (15.6 проц.) українців, 1 білорусин, 24 (6.3 проц.) жидів і 11 (2.8 проц.) інших; 3) в тернопільському воєвідстві на загальне число 274 членів прибічних рад є: 186 (67.8 проц.) поляків, 72 (26.2) українців, 1 (0.3 проц.) німець, 15 (5.2 проц.) жидів; 4) в станиславівському воєвідстві на загальне число 260 членів прибічних рад є: 145 (55.7 проц.) поляків, 88 (33.7 проц.) українців, 24 (9.2 проц.) жидів, 2 (0.7 проц.) москалів і 1 (0.3 проц.) німець.

Загально у трьох східньо-галицьких воєвідствах на загальне число 911 членів повітових прибічних рад є: 613 (66.4 проц.) поляків, 233 (26.7 проц.) українців, 63 (7.5 проц.) жидів, 2 (0.2 проц.) німців. Такий був національний склад повітових прибічних рад в дні 1. грудня 1928 р. При обчисленні загального числа радних в трьох східньо-галицьких воєвідствах я дочислив до українців „інших", москалів і 1 білорусина з тих саме причин, що при статистиці національного складу громадських репрезентацій.

Відсоток членів повітових прибічних рад української народности в трьох східньо-галицьких воєвідствах не відповідає ані силі ані процентовому відношенню українського населення. Цьому не можемо зовсім дивуватися, коли візьмемо під увагу, що членів прибічних рад іменує політична влада і що в тому її ніщо не вяже. Але це ще не все. Іменованих членів прибічних рад не можемо уважати представниками українського населення ще й тому, що політична влада в більшости випадків іменувала членами таких українців, які не мають нічого спільного зі стремліннями українського громадянства. Знаю випадки, де українці, члени прибічної ради, є неграмотними, як також такі випадки, де членами прибічних рад іменовано усунених наслідком зловживань неказних громадських комісарів.

Додаймо до того, що члени прибічних рад не мають рішаючого лише дорадчий голос і мусимо з натиском ствердити, що повітові старости як керманичі повітової самоуправи в Галичині є

донних справ віддала церкву буковинському священникові Гакманові). Проти єромон. Панталеймона, що замешкав у парафіяльнім домі, вніс буковинський православний митрополит скаргу до суду, домагаючись примусової румації інтруза. Коли мало вже прийти до тої румації, єромонах Панталеймон, щоб її ударемнити, в останній хвилі виїхав, а його місце заняла інші особа (єромон. Смарагд Ролесников), проти якої треба переводити новий процес. Нову скаргу поширено очевидно також на повернення церкви, а не тільки церковних (парафіяльних) будинків.

Розправа в цій справі відбудеться 25. квітня в 12. год. вполудне в окружнім цивільнім суді до Cg IX. 24/29. Зрозуміла річ, що спір за посідання православної церкви у Львові викликав у широких кругах міста немале заінтересування.

Знаменна річ, що в брацтві при прав. церкві, яка загалом має мінімальне число вірних, ідуть тепер тертя між двома групами його членів. У чому лежить причина тих непорозумінь, ми не знаємо. Чи не в тому, що брацтво це захопили в свої руки наші галицькі нац. ренегати й релігійні апостати?

Заборона господарської вистави „Сільського Господаря".

Краєве господарське Т-во „Сільський Господар" внесло було ще 22. серпня 1928 р. до Міністерства Торговлі і Промислу в Варшаві подання на дозвіл влаштувати у Львові українську промислово-рільничу і торговельну виставу в вересні 1929 р. У відповідь на це подання дістало Т-во таке письмо: Magistrat król. stoł. miasta Lwowa. — Lm. 24239/29 W. IV. — Lwów, dnia 1. marca 1929. — Do Towarzystwa gosp. „Silskyj Hospodar" we Lwowie, ul. Zimorowicza L. 20. —Podaniem z dnia 22 sierpnia 1928 r. L. 4888/28 Krajowe Towarzystwo Gospodarcze „Silskyj Hospodar" we Lwowie ul. Zimorowicza L. 20, zwróciło się do Ministerstwa Przemysłu i Handlu o zezwolenie mu na urządzenie we Lwowie, przy ul. Stryjskiej, wystawy przemysłowo-rolniczo-handlowej, w czasie od 21 do dnia 29. września 1929 r. Ministerstwo Przemysłu i Handlu pismem z dnia 25. stycznia 1929. L. H. W. 407 poleciło zawiadomić P. T. że na podstawie art. I. rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17. listopada 1927 r. o wystawach gospodarczych (Dz. U. R. P. Nr. 102, poz. 884) nie zezwoliło Towarzystwu „Silskyj Hospodar" na urządzenie we Lwowie wystawy przemysłowo-rolniczo-handlowej w terminie od dnia 21. września do dnia 29. września 1929 roku. O czem P. T. zawiadamiam. — Zastępca komisarza rządu: Frankowski, m. p.

всевладними панами повіту і українське населення не має ніякої можливости впливати на господарку повіту.

Б. Північно-західні українські землі.

1) В люблинському воєвідстві на загальне число 614 членів повітових соймиків є: 577 поляків, 16 (2.6 проц.) українців, 1 білорусин, 1 москаль, 2 німців, 17 жидів, 3 інших; 2) у білостоцькому воєвідстві на загальне число 450 членів повітових соймиків є: 377 поляків, 1 українець, 30 білорусинів, 30 жидів; 3) у поліському воєвідстві на загальне число 218 членів повітових соймиків є: 78 (34.4 проц.) поляків, 25 (11.5 проц.) українців, 78 (34.4 проц.) білорусинів, 17 (7.9 проц.) жидів, 1 (0.5 проц.) німець, 1 (0.5 проц.) москаль і 18 (8.3 проц.) інших; 4) у волинському воєвідстві на загальне число 216 членів повітових соймиків є: 76 (35.2 проц.) поляків, 116 (53.7 проц.) українців, 2 (0.9 проц.) москалів, 17 (7.9 проц.) жидів і 5 (2.3 проц.) інших.

Таким чином у волинському і поліському воєвідстві на загальне число 434 членів повітових соймиків є: 154 (35.5 проц.) поляків, 164 (37.8 проц. українців, 78 (17.9 проц.) білорусинів, 34 (7.8 проц.) жидів, 3 (0.7 проц.) москалів і 1 (0.2 проц.) німець.

На північно-західних українських землях відбулися вибори до повітових соймиків. Але тому, що я не знаю ані виборчої ординації, ані обставин, серед яких відбувалися вибори, ані вкінці обсягу ділання повітової самоуправи, то здержуюся від видавання осуду. Було б дуже побажане, щоби хтось з українських волинських діячів написав про ті справи.

Прем. Світальський про політику уряду.

Дня 18. квітня прем. Світальський відвідав марш. Дашинського, а опісля марш. Шиманського. Кажуть, що премієр вповнявав марш. Дашинського, що уряд бажав якнайдалі йдучої співпраці з парляментом. На запит маршалка, коли треба сподівятися скликання сойму на надзв. сесію, премієр не вмів дати рішучої відповіди.

Опісля премієр відвідав клюб парл. справозадавців і тут у промові сказав, що признає вагу преси в держ. житті, хочби тому, що сам працював трохи в журналістиці. Обітницю контакту з пресою легко висказати, тяжче виконати. Справозадавці мусять підіждати, заки премієр зорганізує цей контакт. Премієр старатиметься, щоби зменшилася скількість вістей, які з дійсністю не мають нічого спільного. Колиб премієрові вдалося надто затрівожуючий лет денникарських качок здержати та зменшити їх курс і значіння в інтересі спокійного інформування суспільности — був би дуже задоволений. Заяви нових урядів потрібні тоді, коли в справах, які цікавлять суспільність, новий уряд має зачати цілком новий курс. Лише ця основна зміна, що торкається істотних інтересів цілої суспільности, вимагає публ. заяви нового уряду відносно його плянів. Цієї потреби тепер і в тім розумінні премієр не відчуває і тому просить справозадавців, щоби терпеливо оцінювали діяльність уряду, не на основі цього, що він заповідав, а на основі того, що робить.

У відповіді голова клюбу справозадавців Базилевський м. і. сказав, що звання журналіста основується на вишукуванні ядра правди в подіях життя, для журналістів політ. життя. Це вимагає співпраці представників усіх політ. напрямків. Пошукування правди лише тоді успішне, коли доходить до первісних джерел. Тоді й тратять вартість здогади й качки, про які згадав премієр і тому в унормованих відносинах установляють усюди органи, які повідомляється про фактичний стан, а яких обовязком інформувати пресу, а за її посередництвом і загал про пляни уряду.

Полк. Перацький віцемін. внутр. справ.

На днях мають підписати іменування нового віцеміністра вн. справ. Після Ярошинського обняти має держ. підсекретаріят у мін-стві вн. справ полк. Перацький, дотеперішній другий заступник шефа ген. штабу.

Підвишка диск. стопи Польського Банку.

Дня 18. квітня Рада Банку Польського на засіданні під проводом віцепрез. Млинарського ухвалила підвищити від дня 19. квітня дисконтову стопу до 9 проц., а льомбардову до 10 проц. Рівночасно рада обнизила стопу при дисконті закорд. векслів у валюті, яка обовязує в осідку акцептанта на ½ проц. не змінюючи дотеперішньої стопи від закорд. векслів іншого роду. З уваги на тяжке положення госп. життя країни рада постановила не вводити якихнебудь кред. рестрикцій.

—o—

Доляри треба виміняти!

Інформаційний бюлетен ББ. в нотатці „Курсуючі тепер дол. банкноти будуть уневажнені" повідомляє за закорд. часописами, що Зл. Держави около 1. липня видадуть нові банкноти, тому до Зл. Держав треба буде вислати для виміни всі доляри, які тепер є в обігу. Речинець виміни буде відносно коротки, тому власники долярів повинні завчасу вимінятн доляри і не переступити речинця. Це торкається передовсім тих людей, які мають мало долярів і в справі виміни банкнотів не є добре поінформовані.

Кола близькі до посольства Зл. Держав пояснюють, що уряд Зл. Держав справді готовить нову емісію банкнотів, але рівночасно *стверджують, що ніякий банкнот Зл. Держав із давньої емісії не може передавнитися і все буде виплачений, хоч би навіть після десятиліть.*

—o—

Буря в палаті громад.

Підчас дискусії над експозе Черчіля прийшло до бурливих сцен. Канцлер скарбу в кабінеті Мек Донелда Сновден гостро критикував договори в справі управильнення воєнних довгів, заключені конс. урядом, а передовсім договори з Францією й Італією. Мін. війни Івенс сказав, що виступ Сновдена дуже шкідливий для інтересів В. Британії та спитався Мек Донелда чи солідаризується із промовою Сновдена та чи треба її вважати офіц. заявою Лейбур Парті. Опісля Сновден заявив, що Л. П. бажає повного скреслення воєнних довгів і що нечуване, щоби Англія поносила жертви за край, які є в кращому положенні. Канцл. скарбу Черчіль сказав, що Сновден ужив образливих слів у відношенні до запримітенних великодержав, а це може спричинити необчислимі наслідки. Мек Донелд сказав, що Черчілева промова може заострити положення, та що Сновденові слова інтерпретовано мильно. Мін. Чемберлен у промові заявив, що доки консерватисти при владі, В. Британія буде вірна своїм зобовязанням.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Спізнений відгук.

Богато людей нарікало цього року на карнавал, точніше беручи — на недостачу його. Між іншими нарікав і я, бо ніколи фейлетоніст не має стільки тем, як у карнавалі. Панни на виданні — одна тема, сплячі опіки — друга, теперішні парубки — третя, гість із провінції — четверта. Це так від руки чотири теми, бо як трохи подумати, то може бути й десять і більше. Всі вони пропали і хіба аж на другий рік можуть вернутися, або й ні. Хто зна, чи люди, відучившись танців, схочуть наломлювати назад до них ноги, тим більше, що „рамі" дає неменше емоції і коштів.

Ми є здисциплінована нація і як хтось крикне: „Не вільно!", то ми навіть не допитуємося хто, що і чому, але слухаємо, десь колись постогнуючи та нарікаючи. Потім щойно показується, що такий сліпий послух дає добродійні наслідки. От — возьмім — заборона карнавалу... За гроші, які цього року зложила танцююча і петрушкуюча громада, вибудовано промислову школу, а „Рідна Школа" вислала відпоручника за море, щоб Америка перестала слати датки, бо вже не треба.

Правда, таке безкарнавалля має і свої відємні сторони. Де як не на балях, вечерницях і тим подібних чайних вечорах можна і запізнатися з „сильними міра сего" (вони тоді звичайно трохи ослаблені) і пошукати протекції, а тим самим і знайти дорогу до каріери. Все це відпало цього року і неодин петент даремно шукав нагоди запізнатися з рідними впливовими колами.

Зате в наших сусідів гудів і шумів карнавал як ніколи. Балі за балями, маскові, кресові, банкові, „стражацькі", поліціянтські, а всі репрезентаційні, а всі традиційні. Що ночі гуляв по вулицях гомін „джезбендів", а срібний сміх сипався з вікон як перли з міха. Скільки людей скористало з таких балів! Скільки з них завдячує свою карієру інтімним балачкам при чарці або й без чарки і без балачок.

Що це не жарт, але правда, беру за свідка польський журнал „Kobieta w świecie i w domu". Там у ч. 4. за лютий 1929 стоїть таке:

„Skończony karnawał wprowadza nas w okres spokojniejszy, — w okres wizyt i serdecznych przyjęć w ściśle dobranym kółku, odpoczynku niejako po zawrotnym gwałcie karnawałowym"...

Ствердивши карнавалозний „гвалт", шановний журнал бере його в оборону як „malum necesarium" теперішніх відносин:

Dobra żona i matka niejednokrotnie poświęcała się podczas jego (зн. карнавалу!) trwania dla utrzymania stosunków, potrzebnych mężowi w karjerze"...

Ось де лежить додатній білянс карнавалу. Не штука припрявляти чоловікові роги без ніякої користи для нього. Треба рівночасно йому запевнити і „сильні плечі", щоб міг їх без труду двигати.

Галактіон Чіпка.

НОВИНКИ

— **Вийшли на волю.** Дня 6-го квітня з слідчої вязниці в Тернополі випустили на волю гімназійних учнів: Кордубу Ф., Сливинського О., Рудика В. і Логая І. Прокуратура при окружному суді в Тернополі закидує обвинуваченим приналежність до нелегального пласту (на основі §§ 286, 287 а, б, 288 і 289). Випущені на волю, а також їх товариші Т. Буката, П. Дзус, Р. Сливинський, Г. Кравчук, Я. Воробець, М. Гладяк, Кок і Назаревич відповідатимуть з вільної стопи.

— **Кобзарі-бандуристи у Львові.** У вівторок, дня 23-го квітня в салі Музичного Т-ва ім. Лисенка (Шашкевича 5) відбудеться одинокий виступ кобзарів-бандуристів з Вел. України К. Місевича і Д. Гонти. В програмі цього оригінального вечора, крім традиційних дум, обіймаючих всякі періоди нашої історії (дума про „Палія і Мазепу", про „Зруйнування Січі", про „Байду-Вишневецького" й інші), на особливу увагу заслуговують кантати: „На смерть Шевченка", „Бють пороги" і „Про Почаївську Божу Матір", як також характеристичні танкові мельодії: „Гайдук", „Полтавський", „Кубанський" та „Запорожський" — козачки, „Харківський танок" та інші, котрі пп. бандуристи виконають у дуеті. Білєти вже можна дістати в „Нар. Торговлі".

— **Чи станиця поліції є рівна міністерству?** Дістаємо такого листа: Після довершеної в мене крадіжі дня 2. ц. м. повідомив я про це поліцію в Рівни пов. Калуш українською мовою. Начальник тої станиці не приймає мого донесення, змагаючи написати йому по польськи і не робить нічого, хоч і знає про цю крадіж ще й від начальника громади. Відомо, що зак. з 31. липня 1924 ласкаво дозволяє нам українцям писати в нашій мові до повітових і воєвідських урядів, а тільки

до центральних урядів треба писати по польськи. Прошу наших правників пояснити: 1) чи держ. поліція має тут рацію, чи ні? 2) чи державна поліція є обовязана сліпити злодія, коли про крадіж знає не від пошкодованого? — **о. Л. Сілінський**, парох у Петранці.

— **Напад на залізничім двірці в Стрию.** Пишуть нам: Студент прав Іван Бодревич полагоджував дня 15. квітня ц. р. орудки в Стрию, а гурток підозрілих типів стежив за ним весь час. Коли вечором всів він з валізкою до поїзду, напали на нього невідомі несподівано ззаду, надіючися, що везе в валізці більшу квоту грошей до кооперативи в Уличні. Коли побачили, що в вагоні є більше подорожніх, які стали в обороні нападеного, вкрали шапку та втікли. Поліційне дохождження виявило, що в нападі брали участь студенти львівського університету Станіслав Бардаш і Мечислав Степалковський. — **Очевидець.**

— **До відома громадян зборівського повіту.** Пишуть нам: Є в Зборові адвокат д-р Шулім Рейс, який доробився майна не без допомоги своїх клієнтів — нашого селянства. Тепер він виступає не тільки в ріжних процесах проти наших культурних інституцій (це йому вільно!), але навіть основує москвофільські читальні!

— **Бандитизм.** До суду в Лопатині відставили 8 осіб, селянських парубків і жидів, які доконали злому в церкві в Стремільчі (Радехівщина), а крім цього мають на своїм конті ще 9 інших злочинів.

— **Загикався.** Вчора судили у Львові 35-літнього панка з пяти прізвищами (Нецеєвський, Малішевський, Маліновський, Корвін, Кручковський) і пяти професіями, колишнього поручника з армії Балаховича, що обдурював ріжні фірми як представник фальшивих підприємств. Колись був він актором у варшавськім кабареті „Чорний кіт" і заробляв легким язиком. У суді так загикався, що не в силі був вияснити ніодного зі своїх штукарств і дістав 4 місяці.

— **Ріжні вістки.** У Відні арештували двох дефравдантів братів Вайсбергерів з Будапешту, а в Інсбруку одного дефравданта з Трієсту. — На державній польській льотерії виграв пів міліона зол. якийсь варшавський інжинір О., що воліє не виявляти свого прізвища бандитам. — Віденський професор Гохштепер їде до Москви, щоби втерте бальсамувати мумію Леніна, яка псується. — У Трієсті помер визначний італійський композитор Антоні Смералія. — 6 днів горіли шахти „Нафтового Азійського Товариства" в китайкім місті Чанг-Тай. — В індійськім місті Каракі божевільний „кулі" порізав на вулиці нокитайськім місті Чанг-Тай. — В індійськім місті Тулі, де мешканці видають річно двоє стільки, що на школи та шпиталі; Тула була досі славна самоварами і повинна би пити найбільше чаю. — У Парижі арештували гурт фальшівників паспортів з 17 осіб. — Окупаційна влада Рейнщини заборонила виставку радянської фільми „Буря над Азією".

— **Троцький не тратить надій.** Троцький звернувся до провідника французьких комуністів Суварїна, щоби той виєднав йому право візду до Франції. Досі французький уряд не відповів йому на його прохання. Коли впливи Суварїна покажуться надто слабими, тоді Троцький попробує добитись візду до Люксембурґа.

— **Нунцій у Палестині.** Ватикан має намір установити становище нунція у Палестині. Таким робом має намір папа Пій XI. полагодити деякі спірні пункти з Англією і забезпечити римо-католицькій церкві вплив у Палестині, де досі невирішені „права посілости" святих місць: Назарету та Вифлеєму.

— **Цікавий проєкт.** По інформаціям німецької преси Гувер має ставити проєкт, щоби при нових законах, які будуть нормувати еміграційний рух до Америки скасувати клявзулю національности.

— **Бацил красухи.** З Москви повідомляють, що проф. університету в Пермі Здравомислов спільно з д-р Нікольським відкрив після довголітніх дослідів бацил красухи (шкарлятини). Цим бацилем є трепанозоми, що розвиваються на шкірі. Тепер є змога боротись з красухою доцільнішими засобами.

— **Скільки є ремісників у Польші.** Остання статистика стверджує, що в Польші є 315.000 ремісничих заведень, де працює 997.000 осіб. Найбільше є шевців, бо аж 205.000; після цього йдуть кравці і 16.000 ремісників, 109.000 ковалів, 64.000 столярів і 29.000 капелюшників.

— **Синагоги на Україні.** Радянський орган вільнодумців „Безбожник" поміщує цікаві дані про синагоги на терені СРСР. У 1914 р. було на Україні 1400 синагог; до 1927 р. зачинено 350 з них зачинено. На Білорусі сконфіскували за той час 100 синагог. У тому-же часі на Україні зменшилася скількість рабінів з 1059 на 830. У комуністичнім „Октябрі" (цитуємо за „Хвилею") описаний бунт ортодоксійних жидів проти комуністів, які на віч у Сембині (Минськ) рішили збудувати синагогу для власного вжитку. Кількацять комуністів ранено; проти арештованих жидів відбудеться небавком процес.

— **Радіо за 10 літ.** Заступник голови англійського радіового союзу Едмонд Фурніе д' Альб передбачує розвиток радіо за десять літ у напрямку, якого ніхто з нас ще й не прочуває. Фурніе є винахідчиком оптофону, механізму, що перемінює світляні підразки в згуки, отже дає змогу навіть зовсім сліпим бачити картини. Фурніе д'Альб навіть обіцює, що звичайне письмо можна буде читати... вухом. Як-же він уявляє собі радіо найближчої майбутности? Він пропонує завести лад в хаосі ріжних радіових „хвиль" через поділ програм для ріжних центрів. Нпр. нехай усі опери йдуть з Міляно, всі оперетки з Давентрі (Відень буде протестувати), симфонії зі Штокгольму. Світовий годинник, спільний для всіх, подасть точний час продукції і навіть по радіо можна буде його нормувати. Фурніе д' Альб, що є автором прецікавого твору „Гефайст або душа машини", ворожить великий розвиток кіна на віддаль.

З діяльности Т-ва „Луг" у Львові.

Луговий Вечір.

В неділю 14. ц. м. відбувся в битком набитій салі Лисенка Луговий Вечір, на якому голова львівського „Лугу" д-р Роман Дашкевич подав огляд праці й розвитку лугової орґанізації. З того огляду ми довідалися, що не зважаючи на дуже важкі перепони й перешкоди, лугова орґанізація зростає з дня на день у силу і здобуває собі все нових прихильників та працьовників. Під цю пору лугова орґанізація має в цілому краю 800 товариств під назвою „Луг". Окремо представив промовець діяльність лугової орґанізації в самому Львові, яка згуртувала по своїх численних секціях дуже поважне число молоді обох полів, головно з кругів нашого ремісництва й робітництва. Ця праця львівського „Лугу" над фізичним та умовим вихованням молодого українського покоління має велике значіння і тому ідеї та змагання лугової орґанізації повинні найти в усіх кругах українського громадянства якнайбільш спочутливий відгук.

В програму цьогорічного Лугового Вечора увійшли ріжнородні вправи луговйків і луговичок, а саме: вправи вільноруч, вправи на коні, вправи малих луговичок обручиками з червоних квіток, вправи на поручах. Вправи ці переплітано вежами малих і старших луговичок та луговиків. Одною з дуже цікавих точок була показова боротьба важкої атлєтики та боксу. Програму вечора виповнили ще й дві оригінальні точки, а саме пластичні вправи луговиків до пісні „Бурлака" та ритмічні вправи луговичок до пісні „Пропайте гори". Всі точки богатої програми виконано доволі прецизно, а деякі просто по мистецьки — на повне вдоволення публики.

Цей Луговий Вечір, що протягнувся, правда, трохи за довго, виказав ясно, що львівський „Луг" працює справді розумно й солідно над вихованням своїх членів. Слід побажати, щоб його праця була ведена й далі з такою самою інтенсивністю, як досі, та щоб його слідом пішли лугові товариства в цілому краю.

Дописи.

ГРАБОВЕЦЬ, пов. Тернопіль. *(Боротьба за памятник).* Громадяннин Вішньовський разом зі своєю жінкою, які походять з нашої громади, а тепер перебувають в Америці, переслали значну квоту на уфундування памятника борцям, які лягли за волю України. Переслали рівночасно проєкт памятника, на якому вилився напис „Борцям за волю України" та був виритий тризуб. Цей проєкт відіслав місцевий комітет, який мав занятися здвигненням памятника, до затвердження до адміністраційної влади в Тернополі. По якімсь часі прийшло письмо, яким заборонено ставляти памятник на цвинтарі біля церкви, а то „ае взґлєндуф естетичних". Так рішив консерватор у Львові, який, як бачимо, має дбати про естетику. По такому рішенні пішов гром. Степан Римар з Грабівця, який займається справою памятника, до староства в Тернополі, де хотів засягнути інформацій, в чому саме лежить ця неестетичність памятника. І довідався. Дотичний референт сказав йому, що треба усунути „Борцям за волю України" і тризуб, а все буде добре. Тепер уже ясно, в чому полягає неестетичність. В добаву дня 26. березня ц. р. прийшов постерунковий з Баворова і разом з начальником громади повикидали камінні плити, які мали створити підставу ваґаного памятника, з цвинтаря в рів при гостинці. Наші громадяни звертали ним панам увагу, що саме каміння не творить ще памятника та що справа ще остаточно не вирішена, бо внесено новий зразок памятника до затвердження, а до того каміння лежить на церковнім цвинтарі, яким має право порядкування місцевий священник. Тепер уже самі не знаємо, де кінчиться „естетичносьць", а де зачинається нарушення закону?

З театру.

Великий Міський Театр: „Несподіванка", правдива подія в 4. явах К. Г. Ростворовського.

Зміст цієї преси може дехто пригадать собі з минулорічних новинок у рубриці „З сільських трагедій". Сільський син, що змалку вимігрував до Америки, вертається до рідного села після кільканайцять років багатіем. Бажаючи зробити рідні несподіванку, він заходить вечором до рідної хати, прохаючи переночувати його. Батько та мати не пізнають його. Зате вражає їх його багацтво; від золотого годинника та ланцюшка погляди їх переходять на його кишені, де торчать доляри, а згодом і на шкіряну валізу. Вони рішають убити багатого чужинця, щоби одним махом вилізти зі своєї нужди.

Цю трагедію поглибив Ростворовський психольоґічними моментами, які розясняють мотиви злочину. Батьки не в силі утримати свого другого молодшого сина, медика, який не має зато скінчити студій, голодує і погрожує самогубством. Песа передумана та добре збудована. Автор вив лче велике зрозуміння міри у цьому страшному малюнкові, коли не дає батькам навіть змоги приглянутись ближче синові-„американцеві", який зайшовши в рідну хату, паде зморений сном. Так само обережно оминув він осоружної сцени вбивства.

А проте після трьох дій — остання заломлюється від надміру жахливих моментів. Третя — в коршмі — кінчиться страшним ударом, коли батько дізнається від жида (якому „американець" признався, хто він), що вбитий — його рідний син. Кульмінаційною точкою четвертої має бути мент, коли про це дізнається мати, яка вбила сина. Після цього менту все те, що приходить, є лише ослабленням його враження; божевілля матері стає вже театральним шабльоном, а молитви та охання зібраних сусідів невдатною причіпкою. Ось чому комплімент, кинений авторові одним із варшавських критиків: „архитвір" — прибільшений. Чи підзаголовок „Правдива подія" покладений автором на те, щоби ще зміцнити нервово-судорожний настрій авдиторії? Тисячі літературних творів позичає безпосередно з життя „Правдиві події"...

Велика артистка Семашкова грала свою ролю з таким безпосереднім реалізмом, що хвилинами треба було заплющувати очі. Дир. Барвінський був гідним її партнером і створив могутній тип пяниці. Коршмар міг би бути менше „йовіяльним" у такій трагедії. Загальне враження, мов після „Влади темряви" або пєси, з „Братів Карамазових". Автор міг був ощадити собі такого сценічного ефекту, як вид трупа напротязі цілої дії. Як не як, а після його „Милосердя", де всі його зусилля розсіялись у дешевих, замазаних символах, це великий драматичний успіх.

М. Р.

З судової салі.

Під замітом кольпортажі „Сурми".

В Станиславові відбувся дня 18. березня ц. р. процес перед лавою присяглих проти Григорія Салевича, студ. фільософії. Його арештувала поліція ще в перших днях листопада минулого року під замітом кольпортажі „Сурми". Після 4 й пів місячного слідчого арешту заряджено проти нього розправу, на якій обвинувачував прок. Поворозник, а боронив д-р Л. Бачинський. В день розправи зібралося було в суді чимало українського громадянства, але розправа відбувалася при замкнених дверях. Сама розправа тягнулася біля 5 годин. Трибунал після заперечення поставлених питань суддями присяглими, звільнив обвинуваченого від вини й кари. Тому обв. Салевич вийшов зараз на волю.

Політичний процес проти 31 селян з Тернопільщини.

В середу дня 17. квітня ц. р. розпочався у Львові великий політичний процес перед судом присяглих, який протягнеться кілька тижнів. Розправі проводить радн. Анґельський, як вотанти засідають радн. Зґуральський і Антоневич. Обвинувачує прок. Врубель з Тернопільщини. Боронять такі адвокати: д-р Е. Давидяк, д-р Прислопський (а не як помилково подано, Пшиступський), д-р Аксер і д-р Айзанґлєр — усі зі Львова, д-р Ляндав з Перемишля і д-р Гонінґвіль з Варшави.

На лаві обвинуваченых сидить 27 україн-

ських селян, 2 селянки і 2-ох жидів, усі з Тернопільщини. Акт обвинувачення каже, що 1) Степан Цивінський, 30 літ, селянин з Чистилова, 2) Юрко Сидорович, 39 літ, швець з Тернополя, 3) Авраам Собельсон фальше Галічер, 40 літ, столяр з Тернополя, 4) Ізраель Грінберґ фальше Вассерман, 43 роки, кравець з Тернополя, 5) Дмитро Герій, 36 літ, селянин з Тернополя, 6) Володимир Амброзюк, 26 літ, селянин з Івашева Горішнього, 7) Лука Биць, 30 літ, селянин з Малаховець, 8) Ілько Керничний, 44 роки, коминяр з Тернополя, 9) Анна Цивінська, 25 літ, замужня з Чистилова, 10) Степан Зазуля, 26 літ, селянин з Чистилова, 11) Онуфрій Швець, 29 літ, селянин з Чистилова, 12) Григорій Свитайло, 37 літ, селянин з Глубічка Великого, 13) Дмитро Цивінський, 27 літ, селянин з Чистилова, 14) Павло Стачинський, 20 літ, зарібник з Чистилова, 15) Василь Замковий, 20 літ, зарібник з Чистилова, 16) Микола Замковий, 20 літ, селянин з Чистилова, 17) Осип Замковий, 23 роки, селянин з Чистилова, 18) Микола Середа, 26 літ, столяр з Чистилова, 19) Степан Боднар, 19 літ, швець з Чистилова, 20) Гнат Перун, 26 літ, селянин з Чистилова, 21) Павло Баворовський, 17 літ, зарібник з Чистилова, 22) Володимир Перун, 18 літ, хлопець з Чистилова, 23) Марія Турчин, 35 літ, зарібниця з Чистилова — належали до Комуністичної Партії Західної України від 1925 року до травня 1928 року і тому допустилися злочину державної зради по думці §§ 58 і 59 к. з. Обвинувачені мали поширювати комуністичну бібулу і підготовляти революцію, щоб відірвати Східну Галичину від Польщі та прилучити її до Радянської України. Далі акт обвинувачення каже, що 24) Дмитро Лахман, 27 літ, селянин, 25) Іван Паламар, 31 літ, швець, 26) Василь Хонтан, 28 літ, селянин, 27) Олекса Бабій, 30 літ, селянин, — всі з Чистилова, 28) Ілько Роговський, 27 літ, громадський писар зі Смиковець, 29) Василь Замковий, 34 роки, селянин з Чистилова не повідомили адміністраційних властей про ту підлу акцію і тому допустилися співвини в злочині головної зради по думці §§ 58 і 59 к. з. Вкінці акт обвинувачення каже, що обвинувачені 30) Захарко Ліберман, 16-літній хлопець і 31) Михайло Ольховий, 44-літній селянин, оба з Чистилова, допустилися злочину заколочення публичиого спокою, поширюючи в селі протидержавну літературу.

Після в дчитання акту обвинувачення й устійнення ґенералій обвинуваченних перервано розправу до четверга.

В четвер 18. квітня ц. р. продовжувано розправу далі. Переслухувано вже кількох обвинуваченних, які заперечили свою вину. Обвинувачені зізнають, що до К. П. З. У. не належали, на комуністичні конференції в лісі не сходилися, комуністичної бібули не кольпортували і взагалі не вели ніякої протидержавної акції. В пятницю будуть ще далі зізнавати обвинувачені.

Звіт з дальшого ходу розправи будемо подавати своєчасно.

Бережім память заслужених людей.

За упорядкування могили Корнила Устіяновича.

Минає 25 літ, як у Долгім к. Східниці помер бл. п. Корнило Устіянович, син Миколи. Це людина добре знана ширшим кругам українського громадянства. Богато полишив він по собі памяток, малюючи церкви, іконостаси та образи світського змісту. При цім був з нього і добрий карикатурист. Не один насміявся з тих його карикатур доволі. Писав поезії, драми, сатири, а при кінці свойого життя описав прегарно в формі споминів свою поїздку за границю, в першу чергу на Балкан. Це ціна студія для нашого малярства, хоч, на жаль, ця праця залишилась у манускрипті, бо смерть не дозволила викінчити твору як слід. Помер Устіянович, малюючи іконостас в Долгім, у своєї далекої рідні і тут спочивають його тлінні останки.

Могила Устіяновича цілковито занедбана. Ні памятника, ні деревини, ба навіть насип зрівнано вже з землею. Небавком не стане й людей, які вказалиб на могилу артиста.

В 25-ліття його смерти не від речи булоб, якби українське громадянство заопікувалося цією могилою та вшанувало як слід її роковини.

Микола Брусенський.

Зі спортового життя.

Краєві змагання у важкій атлєтиці та боксі.

Змагання відбудуться у днях 20. і 21. ц. м. в руханковій салі Т-ва „Сокіл-Батько" при вул. Руській ч. 20. Початок змагань в суботу дня 20. ц. м. в 7-ій год., а в неділю дня 21. в год. 7.30 вечером.

Важення учасників і поділ на ваги відбудеться в пятницю дня 19. ц. м. в 8-ій год. вечером в руханковій салі Т-ва „Луг", вул. Коперника ч. 5., партер.

Карти вступу можна дістати скоріше в Союзному Базарі по ціні 2 зол. за крісло та 1 зол. за стоячі місця. Академічна молодь та учениця платять за стоячі місця половину.

Рада Українського Спортового Союзу.

Спортова секція при Т-ві Прихильників Освіти

Виділ УССК-а, секції Студентської Громади, що наслідком розвязання Товариства перестав істнувати, взиває всіх своїх членів та студентів-спортовців вписуватися до спортової секції Товариства Прихильників Освіти, яка тепер твориться. Вписи приймаються на установчих зборах секції, які відбудуться в неділю 21. квітня з 10. год. рано в авлі Академічного Дому.

З життя спортового т-ва „Бескид" у Надвірній.

Дня 31. березня відбулися в Надвірній П. загальні збори українського робітничого спортового товариства „Бескид" у Надвірній. На цих зборах вибрано раду товариства та провірчу комісію. Товариство розвивається гарно, однак мало має спомагаючих членів, що свідчить про мале заінтересування громадянства спортом. Члени товариства — це робітники місцевих тартаків та ремісничча молодь. У минулому році відбуло товариство 17 пріязних змагань на жердині над Бистрицею.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Пятниця 19-го, г. 7·30 веч. „Несподіванка".

Субота 20-го, г. 3·30 попол. „Ксьондз Марко".

Субота 20-го, г. 7·30 веч. „Царевич".

Неділя 21-го, г. 3·30 попол. „Одна одинока ніч".

Неділя 21-го, г. 7·30 веч. „Два панове Б".

Кіна.

„Аполльо": „Поліцмайстер Тагєєв".
„Лев": „Остання й приказ поручника".
„Оаза": „Тайна ресторан. кабінету".
„Палас": „Мусульманка".
„Пан": „Отрута кохання".
„Фатаморґана": „Жінка на тортурах".
„Химера": „Непереможний".

Програма радіо.

Пятниця 19-го.

Льондон (358). 22·50 Симфонічний концерт. 24·15 Музика до танцю.

Париж (1765). 15·45 Концерт. 18·35 Пате. 20·50 Симфонічний концерт.

Берлін (475,4). 21·00 Вечірня програма.

Мюнхен (536,7). 20·00 „Бокаччіо", оперетка. 21·15 Камерний концерт.

Мілянo (504,2). 20·20 Симфонічний концерт.

Рим (443,8). 20·45 Оперетка.

Будапешт (545). 19·30 Опера. 22·30 Циганська музика.

Відень (519,9) 20·05 Орхестра мандолінистів. 21·30 Німецькі композитори з Ренесансу.

Брюссель (311,9). 20·15 Російська музика.

Ленінґрад (1000). 15·20 Легкий концерт.

Москва (1442,3) 19·24 Концерт.

Київ (775) 18·30 Музична академія.

Харків (1660) 18·30 Вечірній концерт.

Варшава (1393,1). 18·15 Орхестра мандолінистів. 20·15 Симфонічний концерт.

Субота 20 го.

Льондон (358). 22·30 Легка музика. 23·35 Музика до танців.

Париж (1765). 18·35 Пате. 20·15 Концерт Берти Ерва.

Берлін (475,4). 20·00 Концерт модних вельсів й і оперетки.

Мюнхен (536,7) 22·45 Капеля Ґутьмен.

Рим (443,8). 20·45 Військова орхестра.

Будапешт (545). 18·00 Оперова орхестра.

Мілянo (504,2). 0·30 Опери Парелі.

Ленінґрад (1000) 19·00 Популярний конперт.

Москва (825). 19·25 Народній концерт.

Харків (1660). 17·20 Камерний концерт. 20·00 Вечір для танців.

Варшава (1393,1). 20·20 Оперетка Кувіле „Фльора Бела". 22·30 Музика до танців.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кобзарі-Банзуристи К. Мізевич і Д. Гонта виступають:
20.IV. Камінка Струмілова.
21.IV. Радехів.
23.IV. Львів.
Білети продає „Народна Торговля".
1822 3—8

Український Театр під дир. І. Когутяка.
Гостинні:
Субота 20.IV. „Хмара".
Неділя 21.IV. „Ой не ходи Грицю".
Понеділок 22.IV. „Король життя".
Вівторок 23.IV. „Пташник з Тиролю".
В склад трупи входять: ПП. Грузьова, Худякова, Істоміна, Левицька, Кривецька і Грубівна ПП. Єрофєїв, Кононів, Куліш, Березенко, Чугай, Панасій, Шафарчук, Пришляк, Романчак, капельник Кашенець. Режісером театру Чугай. Готується до постановки „Кума Марта".
1848 1—?

Підписаний Видїл Т-ва „Міщанське Брацтво в Тернополі скликує на основі постанови § 9 обовязуючого статута цего товариства Надзвичайні Загальні Збори членів цего товариства, котрі відбудуться у вівторок дня 30. квітня 1929 в годині 1-ій в полудне в льокалі Товариства при вул. кн. Острожського ч. 9 в Тернополі зі слідуючим денним порядком: 1) Отворення зборів і вибір президії. 2) Резигнація дотеперішнього Видїлу Товариства. 3) Вибір нового Видїлу Товариства. 4) Внесеня і запити членів. Тернополь дня 16. квітня 1929 р. За Видїл Т-ва „Міщанське Брацтво" в Тернополі: **Андрій Фалендиш** вр. голова, **Микола Чубатий** вр. секретар. 1851 1-1

В дчит д-ра Дм. Донцова на тему: „Кривe зеркало української літератури" відбудеться заходом т-ва допомоги емігрантам з України в неділю 21. ц. м. в год. 6. веч. в салі „Бесіди" (Народний Дім). 1—1

Заходом Української Христіянської Студентської Організації у Львові відбудуться в Семінарській Церкві вул. Коперника 36 РЕКОЛЄКЦІЇ для Студентів і Студенток Вис. Шкіл зі слідуючим порядком: В днях 21 (неділя), 22, 23, 24 і 25 квітня Рекольокційні науки, котрі виголосить о. Андрей Грух ЧСВВ. Початок все о годині 7-ій вечером. В пятницю дня 26.IV. о годині 5-ій пополудні Сповідь. В суботу 27.IV. о годині 8-ій рано Служба Божа і спільне Св. Причастє. **Управа УХСО.** 1—2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ІВАН ГРИЦИШИН, уродж. 1901 в с. Горілчих пов. Перемишляни, уневажнює військову карту звільнення видану через П. К. У. в Золочені. 1834 3-3

ГОДИННИКИ „Zenith", „Longines", також бижутерію власного виробу поручає: Домбровський-Ґоловажевський, Львів, (Готель Жоржа) — Догідні умови. 1736 14—?

ГРИБИ Висилаю почтою за поспілатою, оплачено, гарні, вибрані гриби (найменше 5 кг.) по 16 зол. за кільо, також повидла з чистих сливок з цукром, бочівочка 5 кг. 13 зол.; праздна овеча бринза в 5 кг. бочівочках за 15 зол.; волоські оріхи 5 кг. за 18 зол. та великі сушені груші 5 кг. за 12 зол. — **Ф-ма М. Штуммер, Косів коло Коломиї.** 1640 9—10

РЕСТАВРАЦІЯ враз з коріннім склепом, перворядна, в уряджениям, з причини смерти властителя, на корисних услівях до винайму зараз. В сезоні літнисковім велика фреквенція. — Зголошення: Юркова, Залізнична. 1825 2—2

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ І СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на сплати від десятків літ у цілім краю звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів пл. Марійська ч. 5. Купую бриляити, золото, срібло, платчу найвищі ціни. 3 155-?

ШУКАЮ десятків у Львові або на провінції до дітей з народніх або учнів середніх шкіл клас низших. Зголошення ласкаво слати під „Солідний" до Адм. „Діла". 1 1

МИХАЙЛО НИЬОЛИШИН уродж. 1897 р. в Трибухівцях повіт Бучач уневажнює загублену військову книжечку виставлену через П. К. У. в Бучачі. 1817 1—3

АДВОКАТ КМІЦИКЕВИЧ в Гливиці пошукує негайно справного субскрибатора. 1846 1—3

ДІМ зі склепом дуже добре проспериючим за Янівською рогачкою до сподання. Відомість: Куриницький, Бісторика. 1852 1—1

ДЛЯ ЛІТНИКІВ Вілля „Надія" над Прутом. Взнесена 650 м. В найгарнішій околиці долини Прута. 5 хвиль ходу до станції „Підлісків" між Микуличином і Татаровом. Покої з кухнею і без кухні з харчем і без харчу з обстановкою за виняткою постелі до винайму від 1. червня 1929. Зголошення: Іван Тополиницький Уряд Скарбовий Тернопіль. 1834 3—?

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легінь, серця і нервів

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентґеном. 16—21

Конкурс.

В гімназії „Рідної Школи" в Яворові є вільні дві учительські посади: полоністи і географії. Подання вносити негайно до Головної Управи „Рідної Школи" у Львові Ринок 10 II. 1841 3-3

Головна Управа „Рідної Школи"

Звичайні Загальні Збори Т-ва „УКРАЇНЬСЬКА БЕСІДА" у Львові, вул. Рутовського ч. 22 І. відбудуться в суботу дня 27. квітня 1929 о год. 6. вечером, з такими порядком нарадним:

1) Отворення Загальних Зборів.
2) Відчитання протоколу з попередніх Зборів.
3) Звіт Видїлу з діяльности Товариства і уділення абсолюторії уступаючому Видїлови.
4) Справа зміни статута.
5) Вибір нового видїлу.
6) Внесення і запити.
7) численну участь ВП. Панів Членів в Зборах просить — Видїл. 1804 2-?

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів. Ринок ч. 10

ч. 89 (11.430). Львів, неділя 21. квітня 1929. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Саля Великого Міського Театру.
Дня 21. квітня 1929. р.
КОНЦЕРТ
в память 68-их роковин смерти Т. ШЕВЧЕНКА.
Вступне слово: Вп. ...ентор Галущинський.
Виконавці: „Львівський Боян"; Симфонічна Оркестра Музичного Товариства ім. Лисенка; Баріт.оновe сольо проф. Р. Орленко-Прокопович.
ПОЧАТОК О 12-ій ГОДЦІ В ПОЛУДНЕ.
Білєти в касах Міського Театру.

Нові „засоби" дипльоматії.

Львів, 20. квітня 1929.

У повоєнних часах вкорінилися в міжнародніх зносинах усякі засоби політичної боротьби, але один з них є такий пікчемний, що над ним варто хвилину спинитися. Маємо на думці мовне останніми часами фальшування дипльоматичних і політичних документів великої ваги. Метою фальшивих документів є провокування важких міжнародніх ускладнень, а то й збройних конфліктів. Пригадаймо собі голосну свого часу справу з опублікуванням славетного „листа Зінов'єва" до англійських робітників та його наслідки, пригадаймо недавну публікацію таємного франко-бельгійського мілітарного договору, що теж мав бути фальсифікатом, звернім увагу нарешті на обговорену на іншому місці справу опублікування італійською пресою югославянських документів про підготовку війни з Мадярщиною, що теж мають бути фальсифікатами і пригадаймо собі накінець публіковані свого часу паризькими „Українськими Вістями" і віденським комунізуючим „Абендом" фальшовані листи Андрія Лівицького, Токаржевського та інших українських діячів і навіть фальсифікат листа д-ра Степана Федака, а зрозуміємо, що в кожному окремому випадку фальсифікатори були знаряддям у руках чинників, яким такі публікації були на руку і при допомозі яких вони бажали поріжнити зі собою чи то поодинокі держави, чи народи чи накінець розложити якийсь гурт політично активних людей.

В усіх випадках при фальшуванні документів чи листів були ініціятивними та активними, як це доказала справа фальшівника документів російського емігранта Орлова, не закордонні уряди держав і не дипльомати, а військові розвідчі чинники, звичайно дуже законспіровані та замасковані, словом новочасні, що так скажемо, охранники. Колись перед війною цілий культурний світ осуджував та пятнував систему російської царської охранки, що здатна була видавати навіть революційні відозви та брошури і провокувати заворушення, щоби їх потім затоплювати потоками крови. Тепер ті засоби давної царської охранки перенеслися на широкий терен міжнародніх зносин. При системі т. зв. „явної" дипльоматії, яка прийшла нібито на зміну передвоєнній таємній — система фальшування політичних документів найшла собі, як бачимо, широке применшення. А применшують її чинники, що колись стояли тільки на услугах урядів і дипльоматів, а нині густо-часто накидають і урядам і дипльоматії свою волю та ставлять їх перед доконані факти. Ці чинники це, як сказано, всякі військові розвідчі органи.

Вони ведуть свою окрему політику, вони улаштовують великанські пляни провокацій, вони потім затирають руки з радости, коли можуть ловити рибу в закаламученій воді. І роблять це не тільки в себе, унутрі своїх держав, але й переносять свої помисли на широку арену міжнародніх і міждержавних зносин. Існує біля себе всюди дві дипльоматії: *явна*, яку ведуть умандатовані офіціяльні дипльомати і *тайна*, яку ведуть законспіровані охранники.

Такі засоби ввели у міжнародні відносини передовсім більшовики разом з комуністичним інтернаціоналом. Особливо в перших літах цього десятиліття опублікували вони в своїй пресі цілу низку всяких фальсифікатів, що мали викликати про підготовку нової інтервенції, вони й досі такими засобами не цураються, особливо в відношенні до великої російської, української та грузинської еміграції. Ще й тепер час від часу можна стрінути в їхній пресі якийсь документ, що свідчить про наміри еміграції та про її співпрацю з капіталістичними західньоевропейськими країнами у підготовці інтервенції. При тій нагоді пригадаймо собі славетну історію з чорносотенцем Шульгіном, якого обвозили в 1922 р. чекісти по цілому СРСР., виступаючи в ролі монархістів і приятелів Шульгіна. Все те робилось на те, щоби потім ввійти до самого центру еміграції та інформуватись про її наміри і звязки, а рівночасно накопичувати для себе капітал для дипльоматичних потреб.

Не нехтують такими засобами і англійці не тільки на азійському чи іншому політичному терені, але й на терені Европи (справа Орлова). Використовують останніми часами ті засоби охранного досвіду в дипльоматії і фашисти в своїй політиці на Балкані.

Живемо в часах, коли в міжнародніх взаєминах починає відгравати ролю і то незвичайно активну не тайна дипльоматія, а анонімова провокація. Можемо дожити й до того, що дипльоматичний фальсифікат буде в спромозі викликати в якомусь місці збройний конфлікт, а з нього вже розвинеться та розшириться світова воєнна завірюха. Ось які „позитивні" наслідки принесла людству велика війна і „явна дипльоматія", ось які здобутки дав йому повоєнний „мир". Одно потішаюче в усьому тому, а саме обставина, що та нова „дипльоматична" тактика і „мораль" в наслідках може бити перш за все тих, які нею користуються.

„Не такий чорт страшний"...

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 18. квітня 1929.

Коли Вітос вперше після травневої революції в 1926 р. покинув криївку і явився у соймових кульоарах, здивованим і стрівоженим своїм приятелям так пояснював свою відвагу: „не бійтеся, не такий чорт страшний, як його малюють!" Читаючи від вівторка (зараз таки слідуючого дня після іменування нового уряду) на прочуд спокійненькі, здержливі й втихомирюючі статті „полковницької" преси (термін „санаційний" уже занадто широкий), так і почувається у тих голосах підбадьорюючий оклик: „не бійтеся, ми не такі страшні, як про нас пишуть і говорять".

„Кріза не було", новий уряд є „інтенсифікацією" попереднього уряду, нема мови про жадний „розрахунок", полковники не є „полковниками". Прийшла лише звичайна „зміна варти", висилка на фронт „невтомленних" сил, які мають здорові нерви і мязи. Лише „панове з Вейської вулиці" щось там уроїли собі і страшать себе і край — полковниками...

Коли ця характеристика нинішніх голосів „полковницької" преси, подана сьогоднішньою „Газетою Варшавською" (18. ц. м., ст.: „Від бюджету до бюджету") і є трохи перебільшена, то лише „трохи". Бо ось що пише сьогодня таки на передовому місці „Глос Правди":

„Якнебудь розвинуться відносини, в якийнебудь спосіб треба буде запевнити державі спокій і можливість розвитку — спокій і можливість розвитку буде запевнений. Гарантуємо це! А яким шляхом треба буде зробити це, про те нехай спокійно і твердо думають репрезентанти політичної опозиції — бо і від них це в частині залежить...

Вправді і тут є мова про можливість „різних способів" запевнювання спокою, але всетаки — „гарантується" і спокій і можливість розвитку, всетаки признається бодай само існування політичної опозиції і її репрезентантів (досіль не були самі фай...) та сяке-таке їх позитивне значіння для держави. А сам новий премієр Світальський заявив ледви кілька годин тому репрезентантам преси у клюбі парляментарних справоздавців, що нема чого ждати від уряду якихсь деклараній, бо декларація тоді потрібна, коли має бути якийсь інший курс політики. Ергo: зміни курсу не буде! Вправді премієр не забув залишити собі, маленької фіртючки: що, мовляв для деклараній потрібна „принципіяльна" зміна існуючого курсу, така, яка торкається „суттєвих інтересів цілого громадянства", і що тому „в цій хвилині" декларація не потрібна — але всетаки, навіть при таких оговірках як далекі ці слова від отих бойових фанфар, що лунали з ріжних „Гласів Правди" і з кол, з яких вийшов кабінет п. Світальського, — *перед* іменуванням цього кабінету! Джерела тайни цієї зміни тону урядової преси й самого уряду треба шукати в двох моментах: 1) у паніці, яку викликала серед краєвого і закордонного світа попердня „боєва" кампанія „полковницької групи", і 2) свідомості нових правителів щодо нинішнього препоганого менту для „розрахунку". Тому теж з першими успокоюючими словами поспішив полк. Матушевський, як керманич міністерства фінансів: ощадність, обережність, ніяке експериментаторство. Тому теж полк. Матушевський негайно здійснив зазначену на сторінках краківського „Курєрка" (нині орґану т. зв. IV-ої, господарської „бригади") ідею — завести банкову тайну, себто скасувати контролю скарбовою владою банкових конт і ощадностевих вкладок. Це напевно не перша концесія, яку новий уряд зробить господарським колам, аби тільки зєднати їх собі, аби бодай втихомирити первісний їх крик.

Дуже влучно глядить на тактику нового уряду нинішній „Роботнік":

Думаємо, що новий уряд протягом перших місяців своєї праці буде змагати до двох цілей, а саме: до позискання собі, а по части до відзискання „господарських сфер" і — коли дозволить на це ситуація — до такої господарської поправи, щоби її відчув край, щоби здобути моральний кредит у громадянстві; 2) до повного очищування адміністраційного апарату й усунення з уряду та громадських установ непевних людей. Щойно після добуття тих двох цілей прийшов би „розрахунок" з соймом і накиненя конституції. Сьогодня, в добі господарської кризи, напередодні можливої побіди соціялістів в Англії, „розрахунок" був би передчасний і небезпечний...

Завжди так бувае: інша річ теоретично розважати перед приходом до влади, у боротьбі за владу, а інша річ правити державою, коли віч у віч станеться з проблемами не приманчивих теорій, а сірої практики. Очевидно, що шпилем наївности булоб повірити запевнюванням, що „нічого не змінилося"! Змінилося, бо останній рік, рік життя, посунув сильним стусаном наперед розвиток подій, які на місці стояти не можуть. Змінилося — і зміниться, бо прийшли до влади люди, яких психіка і цілий світогляд кажуть світові сподіватися дальших змін. Чи ті зміни прийдуть кілька тижнів, чи місяців пізніше — це ролі не грає.

Хто сподівався, що негайно після оголошення номінаційних декретів послідують декрети про розпуск сойму, припинення важности старої конституції, скасування решітки свободи преси, розвязання усіх політичних партій (Югославія хоч і далеко, але не за океаном) і т. д. і т. д. — той справді може з полекшою крикнути: „не такий чорт страшний, як його малюють!" Але хто не кушається щоденно в кипятку і звик глядіти на випадки не крізь призму поодиноких тактичних кроків, а льогічного звязку подій, той, читаючи і слухаючи усі ті медом текучі словечка, має сьогодні право пригадати собі іншу народню пословицю: „горбатого й могила не випростує"...

І. Келрин.

Закон дозволяє обезпечувати в „Дністрі 1/3 часть вартости будинків. Не резигнуйте добровільно зі свойого права і негайно виповіджте в П.З.У.В. 1/3 часть на рік 1930 та обезпечіть її в своїм власнім **Товаристві Вз. Обезпечень „Дністер"** 1662 **у Львові, вул. Руська ч. 20.** 1—1

Революційний рух в Індії.

Слідство, переведене в справі кинення бомб в індуському парляменті в Делі, виявило, що справою керував головний штаб революційного руху, який керував головний штаб революційного руху всіх частин країни. В Лагорі та Делі поліція перевела багато трусів.

Найновіші вироби в вовнах і шовках на плащі і сукні поручає фірма
СТАХЕВИЧ І АБРИСОВСЬКИЙ
1590 **У ЛЬВОВІ, РИНОК Ч. 32.** 7—8

ОСИП СТЕФАНОВИЧ
РАНІШЕ РОМАН ЗУБИК
ЛЬВІВ, ВУЛ. ГАЛИЦЬКА Ч. 16.
поручає
ВОВНЯНІ НОВОСТИ ДЛЯ ПАНЬ на ПЛАЩІ, КОСТЮМИ і СУКНІ.
ШОВКИ у великому виборі.
ВОВНИ АНГЛІЙСЬКІ І КРАЄВІ на мужеські одіння.

Непорозуміння між Італією та Югославією.

Цими днями „Джорнале д'Італія" опублікував документ, ніби-то білгородського уряду, що він та його генеральний штаб готують війну проти Угорщини. У звязку з цею публікацією всі югославянські посли за кордоном одержали від свого міністерства закордонних справ інформацію, в якій подається, що італійська газета опублікувала фальшиві документи. Також югославянський делегат на женевській комісії в справі розброєння вложив вісту секретареві Ліги Націй, серові Ерікові Дрюмондові, щоби подати йому до відома докази югославянського уряду, що опубліковані документи фальшиві. Рівночасно з Білгороді керманич міністерства закордонних справ Куманулі прийняв італійського посла і мав з ним розмову про обвинувачення італійської преси, ніби-то Югославія готує війну.

Одначе „Джорнале д'Італія", не зважаючи на заперечення білгородського уряду, твердить, що сенсаційний документ, який він опублікував, все-таки певний і відноситься спеціяльно до підготування війни проти Угорщини. Газета заявляє далі, що ніби-то вже почалася організація партизантських комітетів на мадярському ґрунті. Віденська преса називає ці звістки італійської газети фантастичними. Лювлонський „Таймс" пише, що білгородський уряд спокійно стрінув італійські обвинувачення. Уряд лише жалує, що ці обвинувачення зявилися в італійській пресі безпосередньо після побачення Мусоліні з Чемберленом у Флоренції й після запевнень італійського уряду, що він приязно ставиться до Югославії. Білгородський уряд висловлює надію, що його заперечення покладе край кампанії італійської преси проти Югославії.

Розчарування в Москві.

У звязку з відїздом англійської промислової делегації з СРСР у Москві оцінюють становище песимістично. Перед приїздом делегації в радянських урядових кругах істнувала надія, що англійська промисловість зацікавиться можливістю інвестицій в Радянському Союзі. Та тепер ця надія розвіялася, а московські „Ізвестія" пишуть: „Від Англії не можна сподіватися позитивної відповіді на пропозиції, які зробив председатель державного банку Пятаков". Інші московські газети потішають себе тим, що, мовляв, зате американський капітал все більше цікавиться радянським ринком.

Становище Німеччини в справі репарацій.

У відповідь на меморандум бувших союзників у справі репарацій німецька делегація внесла тепер свій меморандум. У ньому вона пропонує, що Німеччина протягом 37 літ буде платити річно 1650 мілїонів марок; одначе більша частина цеї річної сплати має стояти під охороною трансферу. Таким чином капіталізована сума німецького зобовязання, відчисливши 5 проц. відсотків та 1 проц. амортизації, виносила би 27.5 міліярдів. Тимчасом антанта домагається зобовязання в сумі 40 міліярдів. Таким чином різниця виносить около 12.5 міліярда. Не диво, що німецький меморандум стрінувся на комісії репараційних знавців з завзятою критикою. Одначе кінець кінцем рішено дальше продовжувати дискусії про висоту та час тревання німецьких репарацій в окремій підкомісії. Тимчасом переговори мають вестися далі.

Серед наших „русских".

Зїзд „Р. Н. О." у Володимирі Волинськім.

В минулу неділю відбувся у Володимирі Волинськім зїзд „Русск-ого Народи-ого Обединен-ія" з цілої Польщі. Коли вірити „Русск-ому Голос-ові", то зїзд був обісланий доволі численно, при чому сильно заступлена була передовсім Галичина делегатами т. зв. „Русск-ої Селянск-ої Орґанізації".

Зїзд попередила торжественна Сл. Божа в місцевім православнім соборі, після якої зачалися наради зїзду в салі володимирського відділу „Р. Н. О.". Отворив зїзд Г. Малець замість неприсутнього посла д-ра Короля, який не приїхав наслідком недуги. Потім вибрано президію зїзду в такому складі: д-р І. Винницький (Галичина) — голова; С. Ґловацький із Тенщиць (селянин з Волині) і К. Турович (Волинь) — заступники председателя; Н. Лохаюк (Волод. Вол.) і Г. Онишкевич (Львів) — секретарі.

Після вшанування памяти талергофських мучеників і всіх погибших „за русское дело" відчитано реферат д-ра Короля, в якому він торкнувся головної ради („верховнаго совета") „Р. Н. О.", що до нині ще не має формального переведеного складу, бо не всюди переведено перевибори, а далі відмітив значіння російської преси („Утро", „Волынское Слово" і „Наша Жизнь") для „русского нац. движенія", згадав про проведення до польського сойму одного посла з „Р. Н. О.", про діяльність „Р. Н. О." на міжнародній арені і про сумний стан російського шкільництва під Польщею (з 43 рос. гімназій у 1920 р. є нині тільки 7, і то виключно приватних і ні одної народньої).

З черги виступили з рефератами: про політичне положення — б. посол Серебренников, про земельне питання — Г. Малець, про церковні справи — І. Комаревич, про „русску виборну кампанію" — Б. Лелявський. Всі вони поставили цілу низку резолюцій. Після дискусії і звідомлень з місць ухвалено ті резолюції і вибрано верховну раду „Р. Н. О.". Головою „Р. Н. О." вибрано однодушно Н. Серебренникова.

Талергофське свято на Знесінні біля Львова.

В цю неділю (21. ц. м.) заповіджене талергофське свято на Знесінні біля Львова. В програмі свята є панахида в місцевій церкві в 10 год. рано, після якої будуть перенесені кости померших знесінських талергофців до загальної братської могили на місцевому цвинтарі.

Голос „Рідної Школи".

Мова цифр і наш національний обовязок.

З Головної Управи „Рідної Школи" пишуть нам:

Ще мабуть в памяти українського громадянства розпучливі відозви Головної Управи „Рідної Школи" з початком біжучого (1928/29) шкільного року з причини важкої фінансової кріси, яку переживало Товариство. Якщо зважиться, що Централя вступила в новий шк. рік з готівкою 3.746.88 зол., маючи до вирівнання кількамісячні залеглости учительських плат як і до сплачення довги на 105.908.89 зол., то голос тривоги за вдержання поважних добутків на полі приватного шкільництва треба вважати зовсім оправданим. Щоб дати бодай зачеп на платні, затягнено новий довг в сумі 18.103 зол. Отже довги зросли до суми 124.011.89 зол.

В тому важкому положенні прийшло українське громадянство „Рідній Школі" з матеріяльною допомогою більшими й численнішими датками та уможливило Головній Раді прийти до дея-

ВОЛОДИМИР БІРЧАК.

БЕЗЖУРНІ ДНІ. 35)

Оповідання.

(Продовження.)

Сонце сходило вже і роса покрила землю. Ставало студено, що не то спати, а й лежати було неможливо. Стецько прокинувся, як Грицько дзвонив уже зубами.

— Ексцеленціє Прометею, якою зброєю ви дзвоните оце? Пирначем чи мечем, кріпкими таранами, чи таки своїми зубами? — жартував Стецько, що теж почав уже кланцати зубами.

— Дурні жарти все тобі в голові! Ой, студено, студено! — відповів Грицько й хотів заритися глибше в сіно.

— Ексцеленціє Прометею! Зі спання вже нічого не буде, нам пора вставати й їти далі. Ходою загріємо себе. Ексцеленціє, ви ближче електричного дзвінка, задзвоніть, нехай прислуга обчистить наші черевики і принесе снідання. Грицьку, що хотів би ти мати на сніданок?

— Дурні жарти вчіпилися тебе! Але по правді годі вже лежати. Чекай! — і Грицько вхопив Стецька за ніс і потермосив. — Прислуга, вичисти черевики, давай каву!

Стецько зірвався на рівні ноги, вхопив Грицька за ноги, на яких були черевики і витягнув Грицька зі сіна. Грицько кричав, але Стецько відповів супокійно:

— Великоможний Прометею! Я рад спогнити наказ і тягну черевики, а не моя вина, що за чими йдуть і ваші ноги. Одначе позвольте на одну увагу: на ваших ногах вже тільки руїна черевиків. Як ви зійдете в них із Олімпу? Що скажуть на це люди?

— Ти здурів нині, чи що тобі таке? — питав Грицько і вже стояв на ногах. — А щодо черевиків, то вони справді нещасливі, а все через того попа. Ще вчора, думав я, що куплю собі нові за ті гроші, що колись виграв, а він тимчасом обіграв мене до сотика і тепер думай, як це полагодити. Ет, пусте! Ходім! Але щобудь перекусити — не пошкодилоб.

Стецько розглянувся довкруги. Недалеко від копиці сіна, під котрою спали, красувалися ниви.

— Грицьку, стережи! — і в кілька хвилин пізніше вертав Стецько з повними кишенями і пазухами капелюхом товстих зелених струків гороху. Грицько теребив здоровими зубами хрускатий горох і сміявся, як мала дитина. Згадував, як він малим хлопцем рвав горох у маминому городі, а мама все страшила „бабою", що сидить в горосі й дітей забирає.

— В ту бабу я довго, довго вірив і ось тепер, як ти поліз у чужий горох, я боявся, що ось-ось вилізе та страшна баба дитинячих літ. Але нічого я не мав би проти того, якби ти знов приніс мені гороху.

— Тепер я стану на сторожі, а ти йди. Або ліпше ходім обидва в чужий горох...

Ішли далі. Сонце вже зійшло. По якої пів години зайшли до якогось залізничого мосту над малою річкою. Сонце вже було підійшло і вже купалося в річці.

— Грицьку, скупаймося! Це відсвіжить нас, до того, — знаєш — я люблю ловити рибу. Ходи, ось вище моста між лозами мала поляна. Ти розложиш вогонь, я наловлю риб і ось друга страва нашого снідання. Такого снідання ти ще не їв і не скоро будеш їсти.

Про купання Грицькові не було треба двічи говорити. Зійшли із залізничого шляху в лози і вийшли на малу полянку.

— Розкладай вогонь, я скачу у воду. І ще одно: ось женуть пастухи товар, Грицьку, в них певно буде сіль. Біжи по сіль, Грицьку!

XXX.

Стецько любив голими руками ловити рибу.

— Як це можливо голою рукою зловити рибу у воді?! Як зайця в полі! — дивувався нераз Грицько.

— Це спорт, що вимагає багацько обсервації життя риб, а ще більше обережности, зимної крови і розваги! — відповідав Стецько і додавав: — О, як багацько річей навчив мене той спорт! Тобі видається це неможливим, бо ти, Грицьку, знаєш одно, що у воді жие риба і що вона плаває, втікає, тому й неможливо тобі її зловити. Я знаю більше, я знаю, що у воді не жие якась загальна риба, а жие щупак, жие клин, жие мнюх і пструг і мирена і Грицько і Стецько і Роман — кожне з окремою вдачою, відмінним характером, відмінним способом життя. Я знаю й те, що вони всі не тільки плинають, але й спочивають, ховаються, в трівозі тратять голову. І між людьми є щупаки й лінивi мнюхи і пструги та плотиці. О, як я став людей розуміти, пізнавши, що й до кожної людини треба, як і до риби, инакше підходити.

— Грицьку! Пали вогонь, я йду! — крикнув тепер Стецько і вже кинувся в ранню студену воду.

— Ов, — крикнув, як його обхопила зимна течія. Але по хвилі він вже плив, вибиваючи руками й ногами і всім тілом „барани" по поверхні води. Гонив клені та плотиці, що гралися під поверхнею води, гонив у прибережні корчі й під каміння. Поплив серединою річки вниз і вже стояв під великим кущем верби, якої густе коріння звисало над водою. Вода не була тут глибока і Стецькові було тут вигідно. Застромив руку в кущ. Заплюскався, заметушився увесь кущ, як живий, бо кількадесять кленів утікло сюди. Стецько чув під руками, як вються, бігають, крутяться, вертяться. Коли ногами скаламутив воду почув, як крутяться й коло його ніг.

(Продовження буде.)

кої фінансової рівноваги. З приходів коляди й американськими жертвами сплачено 71.653.63 зол. довгів. Усеж таки лишилося ще до сплачення 92.358.26 зол. довгів.

Зіставлення приходів і видатків за час від 1. вересня 1928 р. до 31. березня 1929 р. представляється ось як:

ПРИХОДИ:

Сальдо з 31. VIII. 1928	3.746.88
Жертви з краю разом з колядою	132.649.50
Жертви із заграниці (в тому Америка 8.424.74 долярів)	77.793.98
Членські вкладки і ріжні	1.443.20
Шкільні оплати	37.669.85
Довги затягнені з початком шкільн. року 1928/29	18.103.00
	971.406.41

РОЗХОДИ:

Школи	161.023.26
Адміністрація (платні службовиків, поїздка і кошти делеґатури в Америці, сусп. обезпечення, друки, оголошення, порторія, чинш, опал, орган. поїздки й інше	35.396.61
Відсотки від позичок	5.604.65
Оборот довгів	71.653.63
	273.678.15

З повищого зіставлення видко наглядно, що всіх приходів по кінець березня ц. р. не вистало на покриття всіх видатків по кінець тогож місяця і для вирівнання позичила Головна Управа в Земельному Банку 2.000 зол., а на виплату зачислів на побори за місяць квітень ц. р. затягнула рішож в Земельному Банку 9.000 зол. довгу. У квітні ц. р. не вплинуло настільки жертв, щоб можна було вирівняти ті недобори до їхнього вирівняння треба ще біля 6.000 зол. На виплату платень за травень ц. р. нема в касі Головної Управи ніякої готівки, а „перший" вже за плечима.

Причина отсього стану та, що після „коляди" жертвенність в лютім і березні ц. р. дуже обизвилася, ба, й у квітні не видко тенденції до піддвижки.

Повище переглядне касове зіставлення Головної Управи „Рідної Школи" подаємо отсим до відома українському громадянству в надії, що воно свій хвилевий недогляд доповнить збільшеною лисанкою на „Рідну Школу" й уможливить Централі задержати рівновагу в бюджеті.

Всі інші товариства чи установи можуть свою діяльність поширювати або звужувати відповідно до їх приходів — без важких наслідків для загалу. Одна „Рідна Школа" не може достроюватися своєю діяльністю до хвилевих матеріяльних вливів, а мусить мати засоби щонайменше на вдержання і ведення бодай існуючих вже аґенд. Чейже не можна навіть уявити собі такого страшного в наслідках випадку, щоби з власної вини український народ, себто з причини недостачі засобів, закривати наші приватні школи і перезвати українські діти до чужих шкіл... Тому жертви на „Рідну Школу" мусять бути постійні, бо видатки є постійні і необхідні.

В часі збільшеного наступу на наше українське шкільництво, мусить українська суспільність здвоїти сили й енергію до гідної оборони свого молодого покоління. А в першій мірі мусить дати „Рідній Школі" потрібні матеріяльні засоби, бож „Рідна Школа" спирається тільки на власні сили українського народу.

Надіємося, що українське громадянство, українські товариства й установи сповнять свій обовязок.

Невдача конференції відшкодувань.

На засіданні конференції знавців 20. квітня, чабуть при участи німецьких делеґатів, ствердить урядово, що годі осягнути порозуміння. Знавці предложать урядам розвязку справи на основі меморандума з 15. квітня, яке передбачує річні сплати по 2 міліярди 200 мід. через 58 літ. Цілий довг мають устійнити на 40 міліярдів. Предложать теж створення міжнар. банку сплат відшкодувань.

Меморандум Німеччини.

Меморандум д-ра Шахта заявляє, що ніяка більша річних сплат не може бути введена в життя, хіба як виладок редукції довгу або політ. рекомпензат, як напр. скасування данцігського коридору та відання деяких кольоній, бо господарка Німеччини терпить наслідком утрати цих територій. На рад. засіданні д-р Шахт відмовився рішучо від дискусії над можливістю вищих річних сплат без рівночасної дискусії над пов'язаними політичними справами. Всі представники вважають неможливим починати політичну дискусію, що є поза їх ділянкою і конференція могла лише ствердити розбіжність поглядів, як наслідок німецького ультімату.

—o—

ELIDA

Теперішні жінки

знають, що плекання цери є найважнішим чинником для збереження молодечого вигляду. Щоденне уживання мила Elida Favorit і нового досконалого крему Elida Favorit забезпечує осягнення чистої і делікатної цери. Мило Elida Favorit: чисте, лагідне зі субтельним запахом. Крем Elida Favorit: новий, непорівнаний безтовщний крем, який ідеально вникає в шкіру і надає її гладкість і свіжість.

ELIDA Favorit КРЕМ і МИЛО

Чи буде весняна сесія сойму?

Досі невідомо ще, чи скличуть весняну сесію сойму і сенату. З розмов у соймових кулюарах можна здогадуватися, що ніякий з опозиційних клюбів не думає виступати з ініціятивою внесення в тій справі петиції до президента. Переважає думка, що нема ніякої важної справи, задля якої треба би домагатися скликання надзвичайної сесії. „Курер Варшавскі" пише, що уряд хоче скликати весняну сесію сойму, яка була би присвячена лише господарським справам. Крім того „Курер Варшавскі" повідомляє, що уряд пробує навязати необовязуючі розмови з партіями лівиці для обговорення відносин і настроїв у краю.

—o—

Проф. Бартель виїхав за кордон.

В пятницю в полудне виїхав Бартель за кордон. Насамперед проф. Бартель задержиться довше в Монте Катіні задля лікування. Опісля побуде у Фльоренції, а відтам поїде у Париж для континування наукової праці. По повороті із закордону житиме проф. Бартель у Львові, де викладатиме у політехніці. Перед відїздом проф. Бартель узяв іще участь у конференції в президії ради міністрів, при участи прем. Світалъського та полк. Матушевського в госп. справах.

—o—

Знижка цін пашпортів?

Кажуть, що керовник мін-ства скарбу Матушевський в порозумінні з міністром внутрішніх справ Складковським хоче зреформувати дотеперішню систему видавання закорд. пашпортів і їх ціни так, що держ. скарб одержував би лише стемплеву оплату, а крім цього за кожний пашпорт треба би платити 35 зол. Доходи з цих оплат ішли би на суспільну опіку та на підмогу для безробітних.

—o—

Іменування віцеміністра Перацького.

Дня 19. квітня президент держави підписав іменування полк. Перацького держ. підсекретарем у мін-стві внутрішніх справ. Полк. Перацький зачне урядувати на другий тиждень. Якийсь час остане в мін-стві дотеперішній віцемін. Ярошинський, щоби познайомити свого наслідника з біжучими справами мін-ства.

—o—

П'днесення проц. стопи в приватних банках?

АВС повідомляє, що в звязи з піднесенням дисконтової стопи Банку Польського піднесуть також законну стопу приватні банки з 12 на 13 проц. Роблять уже заходи в цій справі. Гадають, що справа буде полагоджена в найбл. часі.

—o—

Нечайна смерть фінансового знавця Англії.

З Парижа прийшла вістка, що там помер нечайно льорд Ревельсток, головний англійський делеґат в комісії знавців для справ відшкодувань, яка тепер радить у Парижі. Вечером Ревельсток чувся змучений, тому пішов на спочинок до свого мешкання при вул. Ст. Гонор. Рано 19-го квітня найшли його в спальні неживого. Лікарі ствердили смерть наслідком удару серця. Покійний був директором Англійського Банку та співвласником банкового дому Бейрінг Бродзерс. Льорда Ревельстока та сер Стемпа покликали були з початком ц. р. до комісії знавців, якій поручили основно розглянути справу німецьких відшкодувань.

—o—

Біржа.

Гроші.

Американський доляр 8·92·00—8·93·00, канадійський доляр 8·86·00—8·87·00 чеська корона 0·26·50—0·27·00 австрійський шіллінґ 1·25·50 1·26·00, румунська лея 0·05·00 0·05·50 французький франк 0·34·50 0·34·80, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00 фунт штерлінґів 43·50·00—43·80·00, радянський червінець 17·50 - 18·00.

Золото: 20 корон 36·35·00—36·60·00, 20 франків 33·20·00—33·60·00, 20 німецьких марок 41·25·00—41·80·00, 1— російських рублів 46·00·00—4..·00·00.

Срібло: Австрійська корона 0·67·00—0·67·50, 5 австрійських корон 3·45·00—3·50·00, австрійський фльорен 1·72·00 - 1·75·00, російський рубель 2·80·00—2·90·00 копійки за рубель 1·40·00 - 1·45·00.

Збіжа.

Пшениця дворська 49·75—50·75, пшениця селянська 00·00—00·00, жито галицьке 32·50—33·00, ячмінь галицький броварянний 33·00—3··00, ячмінь на мливо 28·0.—29·00, ячмінь пастівний 35·50—36·25, овес галицький 29·50—30·00, кукурудза румунська 34·50—35·50, бараболя промислова 5·50—5·75, фасоля біла 90·00—120·00, фасоля колірова 45·00—50·00, фасоля краса 65·00—75·00

БЛІДНИЦЮ **НЕДОКРОВНІСТЬ** усуває, зм'цнюючи діє, побуджує апетит, одинокий середник для реконвалесцентів тільки у М-ра КШИШТОФОРСЬКОГО, вино хіново залізне на еспанській малядзі. — Laborat. Chem. form. Mr. Krzysztoforski, Tarnów. 774 53—?

Святкуймо без алькоголю!

Замість алькогольних напитків нехай з нагоди Празника Воскресення Христового на святочному столі кожної української хати і кожного українського Товариства та забавового комітету красується **артистично виконана карта „ Ідної Школи" звільняюча від алькогольних напитків.** Такі карти можна набути за попередньому зложенні датку (бодай 2 зол.) в Кружку або Головній Управі „Рідної Школи" у Львові, Ринок 10.

НОВИНКИ

— **Фотограф Янушевич**, вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 59-60. 1258 28-?

— **Шевченківський концерт у Львові.** На численні запити повідомляється ще раз, що білети на концерт Шевченка в міськім театрі продаються в касі вел. театру і в бюрі на Марійській площі ч. 10. При цій нагоді звертається увагу Вш. Публики, що „Заповіт" В. Барвінського, який буде виконаний як остання точка програми концерту, є вокально-симфонічним твором, закроєним на 20 хвилин часу, тому проситься підчас його виконання не вставати, а вислухати його сидячи.

— **Примхи природи.** З Букарешту приходить звістка, що над усією Румунією пройшла нова метелиця. Вищі частини краю вкриті грубим снігом. І в нас приходять такі години після легкого дня, коли важко рішитись, чи можна сховати до скрині зимову одіж. Після слабого соняшного усміху небо вкрите знову хмарами, а вітер при 6 степенях тепла нагадує осінь.

— **Нові члени-опікуни стрілецьких могил.** З Т-ва Охорони Военних Могил у Львові діставмо дальший спис тих осіб та установ, що зложили в Т-ві по 15 дол. титулом опікунства над одною стрілецькою могилою. Це такі нові члени-опікуни: 394) Василь і Марія Білецькі, Львів, 2 могили; по одній: 395) Союз Українок, Сянік, 396) кооп. „Любов", Спасів, 397) філія „Просвіти", Калуш, 398) кооп. „Самопоміч", Лежайськ, 399) курінь старш. пластунів, Прага, 400) Українська Студ. Громада, Краків, 401) кооп. „Сян", Краків, 402) дир. Д. Лукіянович, Перемишль. — З уваги на те, що Т-во хоче в цьому році привести до порядку не тільки всі наші стрілецькі могили на обох львівських цвинтарях, але приступити також до відповідного упорядкування наших военних цвинтарів на Маківці, Лисоні й ін., всі ті наші установи й громадяни, що ще досі не зложили нічого на потреби Т-ва Охорони Военних Могил, повинні негайно зголосити своє приступлення до нього в характері членів-опікунів. Зголошення і вкладки (по 15 зол. від одної могили) слати на адресу: Т. О. В. М., Львів, Руська 3, II. пов.

— **Новий костел у Львові** під омофором Матери Божої Остробрамської стане небавком напроти Личаківського парку недалеко залізничого двірця. З року на рік будують поляки щораз то нові костели у Львові, а зате греко-католики від непамятних часів не спромоглися у Львові ні на одну нову церкву. Не чувати нічого навіть про плянованy будову церкви Воскресення, що мала станути на одній з бічних вулиць Льва Сапіги, хоч було десь і призначене для неї місце, хоч зібрано на її будову (перед війною) і якісь гроші...

— **Шпигуни множаться.** У Торуні арештували кілька осіб обвинуваченых у шпигунстві в користь сусідньої держави; є між ними дентистичних технік Пехоцький, брати Гафтке і палітурник Ролінський.

— **Вирівнання долівок.** Читаємо у телеграмах з Варшави: „Департамент служби здоровля пічне ще цього місяця дрібні санітарні інспекції в краю. За всіма дотеперішніми розпорядками міністерства в цій ділянці будуть пильно стежити, при чому головну вагу покладуть на остаточне вирівнання глиняних долівок у сільських і фільваркових світлицях...". Нелегко буде нашим людям збагнути, коли це долівка є рівна, а ще важче буде членам таких комісій розяснити: який є звязок між вирівнюванням долівок і гігіеною.

— **Темна хроніка.** Арештували кравецького ломічника Янкеля Шпріцера зі скромного містечка Тишівець, який до спілки зі своїм приятелем Хаїмом Найманом з цього-ж містечка набрали галянтерії на 10.000 зол., виставили фальшиві векслі і рішили чкурнути до Аргентини. Найман утік, а Шпріцера залишив поліції, як „заручника". Такі самі махінійства з товарами і векселями зробила в Тишівцях ще молода Сура Тайх і вона піддержить товариство Шпріцерові. — 2 місяці вязниці дістав 20-літній львівський злодій Булькевич, який украв з воза на вулиці мішок муки. 10 місяців дістав 23-літній злодій з Клепарова Мечислав Яблонський за ограблення хати актора міського театру Окорницького; а 5 місяців його любка, А. Іжевська, що показала йому дорогу до помешкання, де колись була служницею.

— **Катастрофи й нещастя.** У Ходорові згоріла покрівля різні вартости кільканацять тис. золотих. — На Горішнім Шлеську, в Нікішовці, вибух газів поранив кількох шахтярів. — В Амстердамі згорів промисловий павільон з виставки 1856 р. вартости 1 мільона гульденів. — У Празі підчас мячевих змагань один грач так сильно копнув воротаря Навбера, що той після скінченої гри помер. Копаний мяч, як бачимо, не є дуже безпечним спортом. — В Індіях поширюється холєра, головно по селах. — У Мюнхені вибухло на вулиці вантажне авто з етером; кільканацять ранених; є великі шкоди в сусідніх домах.

— **Ріжні вістки.** Військове міністерство Чехословаччини має намір завести 14-місячну військову службу. — Князь Монако видав декрет, яким вертає всі конституційні права своєму населенню. — У Київі викрили в комітеті будови залізничого двірця зложивання на 200.000 карб.; головою цього комітету був якийсь Пролетерський. — Паризький трибунал признав 600.000 фр. відшкодування вдові по великім князю Миколаю і 250.000 фр. бароновій Стель-Гольштайн за наслідки автової катастрофи. — Великі зимові морози знищили на Литві три четвертини салів: Литва не матиме 10—15 літ своїх овочів. — У Кошицях пічнеться цього місяця процес проти ватаги циган, обвинуваченых у людоїдстві; підготовка до процесу тривала 16 місяців. — Помер популярний польський письменник Артур Грушецький у 77 році; перед війною він був найбільше плодовитим польським продуцентом патріотично-сентиментальних повістей. — Англійська робітнича (лейбур) партія заповідає, що коли дійде до влади, тоді утворить окреме міністерство спорту. — У Ню Йорку всі нічні льокалі та клюби будуть відчинені до 3 год. досвітка. — Пара „зір екрану" Фербенкс і Мері Пікфорд хотять зробити голосну фільму з Шекспірівської „Приборканої гострухи".

— **На допомогу троцькістам.** Орган німецьких троцькістів „Фольксвіллє" оголосив відозву, якою взиває збирати складки на допомогу арештованим троцькістам у СРСР. Відозва каже, що є там тепер 2000 троцькістів у вязницях, у дуже важких умовинах.

— **Диктатор у боротьбі з університетами.** Еспанський уряд погрожує офіціяльним комунікатом, що всі університети будуть зачинені, коли студенти повторять свої демонстрації. Не є виключене, що ця заборона ще підбадьорить студентів, щоби продовжити свої ферії на необмежений час. Прімо де Рівера заявляє зі свого боку, що Еспанія і так має за багато патентованих інтелігентів.

— **До голови через кишеню.** Турки, що мають з волі свого диктатора вивчити нову латинську азбуку ходять нерадо до шкіл на примусову науку цієї азбуки, а коли ходять, то тримаються старого способу „пасивної резистенції". На це Кемаль Паша найшов також простий спосіб: видав наказ, що хто дістане при іспиті погане свідоцтво, платитиме за нього грошеву кару.

— **Неморальний Апольон.** Литовський уряд дістав оригінальне прохання. Десять литовських жінок звернулось до нього з домаганням, щоби щось зробив з Апольоном у державнім музеї в Ковні: щоби забрав цю статую або бодай убрав її. Одночасно прийшло кільканацять анонімних листів з погрозами до мецената, який подарував цю різьбу музеєві. Литовський уряд має до вибору або замовити для Апольона фіговий листок або показати фігу „чеснотливим Зузаннам", які певно не бачили досі ніодного музею.

— **Через Ляманш на колесі.** Новий винахід, досі мало вживаний: водна паколісниця, звернула на себе увагу при нагоді нового спортового рекорду. Англієць Роджер Вінсент переплив на ній канал Ляманш у 5 годинах і 35 хв.

— **Чи Марс відзивається?** Англійські астрономи запримітили щось у роді сигналів з Марса. Цілий тиждень що ночі в 10. год. появляється біля планети світляний метеор, що щезає в просторі. Деякі вчені висловлюють здогад, що це сигнали марсіян. Якби це було правда, то мешканці планети може щасливішої від нашої мусять ще заждати на нашу відповідь. Для такої відповіди треба нам світляного проміня шириною на 10 кільометрів. Апаратів для витворення такого світла покищо не маємо, але створити їх не є неможливим.

Чому опоганюзатися

1812 через 2—1

ВЕСНЯНКИ

і печінкові плями?

ЛЄШНІЦЕРА

маєть і мило

по ...слід довголітніх студій в ділянки лікарської косметики. Якраз ці спеціяльні препарати охоронять тебе перед непрошеними літніми гістьми.

В аптиках і дрогуеріях мазть 3·15, мило 2·50. Де нема, прямо у фірмі Ант. DRANCZ i Ska, Bielsko

— **Смерть кабаретового поета.** У Парижі помер популярний директор кабарету Фюрсі. Парижани, що бачили сотні разів у його „скрині" („Скринька (яма) Фюрсі", так називався його кабарет) не повірять нині, що він мав 62 роки. Молодеча, широко завязана краватка маляра, вічна усмішка, темперамент студента. Фюрсі почав свою карієру на Монтмартрі — у дільниці мистецької богеми. Там він сяв колись як оригінальний поет в „історичній" добі кабарету „Чорний кіт", довкола якого гуртувалась ціла громада нових артистів усіх відтинків. Фюрсі сам складав свої пісоньки та куплети і сам їх виконував. Атракцією для публики був його хист імпровізувати вірші на тему подану з авдиторії і з рамами киданими зі салі. Фюрсі був від літ постійним співробітником гумористичного журналу „Сурір", де давав віршовані фейлетони на політичні теми. Він помер на серце безпосередньо після свого „виступу".

— **Ворог котів.** У Римі арештували оригінального промисловця. Він ловив коти, здирав із них шкіру, а мясо продавав до ресторанів, мясних фабрик і приватним особам як телятину. Деколи вбивав він від сорока до пятидесяти котів, а на своїй совісти має 40.000 мурлик. Усі, що їли котяче мясо були здорові, а зашкодило воно щойно тепер арештованому.

— **Безрадність у виборі** найвідповіднішого препарату на усунення веснянок є цілком зрозумілою супроти великої кількости захвалюваних до цієї цілі середників. Одначе численні з усіх закутин краю признання про швидке і нешкідливе ділання ласти і мила проти веснянок, виробу Лєшніцер заслуговують на спеціяльне підчеркнення. Склад препарату є згідно з теперішнім станом косметичного знання optimum і maximum здобутку, який дає виразні і нешкідливі результати.

— **Знамените** виконання, пригарна ціна, як також приступні ціни, це прикмети обуви *ДольКа* після нинішнього оголошення.

З судової салі.

Політичний процес проти 31 селян з Тернопільщини.

В пятницю 19. квітня ц. р. закінчено вже переслухування всіх обвинуваченых. Обвинувачені заперечували поголовно свою вину і приналежність до КПЗУ. Більшість обвинуваченых заявляла, що до ніякої партії не належить, а тим більше не належала до комуністичної партії. Обвинувачені селяни заявляли, що з ідеєю комунізму їх ніщо не лучить, бо вони є селянами, які дбають і стараються лише про розвій свого господарства.

Так твердив не лише обв. Дмитро Герій, але навіть обв. Гнат Перун, кандидат на посла з партії „Сель-Роб-Єдність" підчас минулих сойменних виборів. Він признається, що належав до партії „Сель-Роб-Єдність" і навіть агітував на листою ч. 19 у Тернопільщині перед виборами до сойму, але до КПЗУ ніколи не належав. Годі йому не вірити, тимбільше, що цей обвинувачений був до останнього часу, себто до свого арештування в травні 1928 р. секретарем польського кружка Т. Ш. Л. („Товажиство Школи Людовей") в Чистилові. Цей обвинувачений казав, що розуміє дуже добре ріжницю між партією „Сель-Роб-Єдність" і КПЗУ і тому з ідеєю комунізму як 10-ти морговий селянин не погоджується.

Обв. Павло Баворовський зізнає що справді одержав якісь відозви від „якогось пана", що за розкинення їх у селі Чистилові дав обвинуваченому 2 зол. Тих відозв обвинувачений Баворовський не читав, бо його зараз таки другого дня вранці заарештовано.

Також обв. Марія Турчин зізнає, що „якісь відозви" підкинув їй селянин Юрчак, якого поліція ще підчас слідства в Тернополі випустила на волю.

На тому перервано розправу до суботи. В суботу мають уже зізнавати перші свідки.

Зі спортового життя.

Україна І. — Погонь І Б.

Товариські змагання між повищими дружинами відбудуться в неділю 21. ц. м. в год. 2.15 на грищу Л. К. С. „Погонь" за стрийською рогачкою перед змаганнями за мистецтво Ліги між мистцем Польщі „Вислою" і львівською „Погонею". Україна виступить до цих змагань в повному складі з Лисиком на середині нападу, в нових костюмах, вшитих в майстернях „Труду" по зразку, виготовленому для України відомим артистом-спортовцем Петром Холодним (сином). Матерію на ті костюми жертвував безкорисно відомий патріот-купець п. Йосиф Стефанович. „Штуцн" (панчохи) виготовлені в українській майстерні трикотажів п. Мельник.

Тоїж самої неділі відбудуться на площі Сокола-Батька змагання за мистецтво: в 9-ій год. рано Україна III. — Чорні IV., в год. 10.30 рано: Україна II. — Чорні III.

Заклик до легкоатлетів.

Легка атлетика, королева спорту, лежить у нас облогом. Рекорди, встановлені ще перед війною нашими змагунами: Р. Купчинським, Щупаківським, Карпінським та іншими в киданні ратищем, бігах, скоках, ще донині не побиті. Цеж сором для нашого молодого покоління! Хто не йде вперед, той відступає назад. Щоб рушити ту занедбану українськими спортовцями ділянку спорту, Спорт. Т-во „Україна" запросило відомого рекордовця т. Щупаківського на провідника-тренера легко-атлетичної секції. Всі легкоатлети, бажаючі совісно вправляти під умілим проводом фахового тренера, нехай зголошуються в домівці Т-ва в Академічному Домі від 1—3 год. у тов. Верхоли, або на площі Сокола-Батька що-середи від 5—8 і що-пятниці від 6—8 веч. у провідника секції т. Щупаківського.

Спорт в У. Г. А. на еміграції.

Відчит на цю тему, заповіджений на суботу 20. ц. м., переkладається на найближчу суботу.

Спорт. Т-во „Україна".

Потрібна і корисна книжка.

„ПЛЕКАННЯ ДІТИНИ". *Лікарський порадник для молодих матерей Д-ра Сильвестра Дрималика* і „ДУША ДІТИНИ" *Д-ра І. Свенціцького.*

Під таким заголовком появилися цими днями популярно наукова брошурка, лікарський порадник про плекання дитини, який написав дуже приступно та популярно бл. п. д-р Сильвестер Дрималик, бувший директор Народньої Лічниці у Львові, старий, досвідний лікар.

Автор розказує з незвичайною компетенцією як досвідний, солідний лікар про те, як плекати дитину у першому році життя, дає пучні тіп про всі діточі недуги, як їх пізнавати, і як їм запобігати, що в перших хвилях недуги робити і коли до хорої дитини вживати лікаря. Книжочка збогачена численними ілюстраціями. В ній говориться: про обходження з дитиною по її народженні, про кормлення дитини грудьми, відлученні від грудей, штучне кормлення, купіль, олиг і колисання дитини, про воздух і світло для неї, зубкування, плекання молочних і полових органів, щеплення віспи і показує таблицю розвитку дитини. Книжочку цю можна сміло назвати приятелем дитини і добрим дорадником молодих матерей. — Як причинок до того видання додана розвідка д-ра І. Свенціцького *про духове життя дитини* під заголовком „*Душа дітини*". Перші частини цеї розвідки як шляхи життя, ритм життя, ритмічна послідовність розвитку дитини інтересні, але надто науково написані і до повищої популярної розвідки не надаються. Є це радше популярно науковий фейлетон. Зате інші частини як душа дітей, вплив середовища на духовий розвій дітей, розвиток мови у дітей, плач дитини, засіб вражінь і помічень, спосіб думання, жива уява дитини є цінним додатком про плекання духового розвою дитини до лікарського порадника дитини д-ра С. Дрималика. Книжочка про плекання дитини д-ра С. Дрималика, як добрий дорадник матерей і приятель дітей, заслуговує на громадне поширення в нашій суспільности.

Д-р Іван Куровець.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

о. Корнило Монцібович, радник Митр. Конс., вислужений декан заловецький і грималівський, парох Калагарівки над Збручем, помер дня 6. квітня 1929 у 82 р. життя і 55 священства. Похорони відбулися 8. ц. м. в Калагарівці. Покійник скінчив богословія у Відні, був довший час парохом Вертелки, а потім 34 роки в Калагарівці. Людина рідкої правдивости й обовязковости, був тихим і скромним ціле своє життя. Старався завсіди товаришам по званню і народові помагти в кожній потребі й охотно служив народові порадою і помічю. Збудував перед самою війною церкву в Калагарівці, котрої не знищила й війна. На початку війни мав богато прикростей від австр. військ. — В. Й. П.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Субота 20-го, г. 3·30 попол. „Ксьондз Марко".

Субота 20-го, г. 7·30 веч. „Царевич".

Неділя 21-го, г. 3·30 попол. „Бродвей".

Неділя 21-го, г. 7·30 веч. „Два панове Б".

Понеділок 22-го, г. 7·30 веч. „Борис Годунов" (40 пр. знижки).

Кіна.

„Аполльо": „Поліцмайстер Таґеєв".

„Лев": „Останній приказ поручника".

„Оаза": „Моряки і бляхари" і „У дні божевільних".

„Палас": „Могила серед ледників".

„Пан": „Пожежа серцень".

„Фатаморгана": „Жінка на торгурах".

„Хивера": „Непереможний".

Програма радіо.

Неділя 21-го.

Льондон (358). 18·45 Церковна кантата Баха. 22·05 Симфонічний концерт.

Париж (1744). 18·30 Пате. 20·30 Вечірня програма.

Берлін (475,4). 20·45 Концерт військової орхестри.

Мюнхен (536,7). 18·45 Фортепіяновий концерт.

Лянгенберг (462,2). 20·00 Комічна опера Моцарта.

Відень (519,9) 18·20 Камерний концерт. 0·15 „Віденська кров" Штравса.

Будапешт (548). 19·30 Опера. 22·30 Циганська музика.

Мілянo (304,2). 21·00 Опера з „Ля Скала".

Ленінград (1000). 19·00 Недільний концерт.

Москва (1442,3). 18·30 Опера.

Київ (775). 18·40 „Фавст".

Варшава (1395,1), 20·30 Концерт орхестри 23·00 Дансінг „Оаза".

Познань (336,3). 20·30 Вечірний концерт.

Катовиці (416·1) 23·00 Легка музика.

Понеділок 22-го.

Льондон (358). 20·30 Опера з Ковент Гарден „Лицар рожі" Штравса. 22·50 Квінтет.

Париж (1744). 20·15 „Весілля Фігара"

Берлін (475,4). 21·30 Сучасна музика

Мюнхен (536,7) 20·00 Черкеський концерт. 21·00 Камерний концерт.

Відень (519,9). 20·05 Концерт мадригалів.

Девентрі (482,3) 21·15 „Годинець скиталець" Вагнера.

ПАНЧОХИ, Шкарпетки, Рукавички і Трикотажі поручає Гавриїл ЖИВЧАК, вул. Кілінського 1. 1723 10—15

НА ратн Матераци 3 подушки 30 вол. Водосінна 75·—. Вкладки дротяні 26·—. Канапки до розкладання гобелінові 55·—. Фотелики розкладані 45·—. Гобелінові отомани 55·—. Ліжка сіткові 40·—. Вішалка стоячі 25·—. Умивальки 5·—. Ліжко носяжне 200·—. Діточі білі лякеровані 50·—. Фабрика ЗАКС, вул. Личаківська ч. 132. 1781 4—6

КОСМЕТИЧНО-ФРИЗІЄРСЬКИЙ ІНСТИТУТ Берти Тіль, пл. Трибунальська 1, І. пов., телефон 34—86. Останні новости в ділянки косметики, охлади відмолодж., горячі масочки проти морщин, прикріплювання штучних вій, фарбування бров на постійно, фарбування волосся генною, водна ондуляція, найновійші фризури, манікір. 3-3

КОРЕСПОНДЕНТ ТОРГОВЕЛЬНИЙ, вміючий мови англійську, французьку, німецьку та італійську шукає заняття. Зголошення з умовинами до Адміністрації під „Р. Р. — Солідність". 1849 1—2

ГРИБИ. Висилаю почтою за попередньою оплатою, оплачено, гарні, вибрані гриби (найменше 5 кг.) по 26 вол. за міль, також повидла з чистих сливок з цукром, бочілочка 5 кг. 12 вол.; правдива овечабрінджа в 5 кг. бочілочках за 15 вол.; волоські оріхи 5 кг. за 18 вол. та великі сушені груші 5 кг. за 12 вол. Ф-ма М. Штуммер, Косів коло Коломиї 1615 10—19

Будапешт (545). 17·40 Циганська музика.
Ленінград (1000). 19·00 Молода російська музика.
Харків (1680). 19·30 Фільгармонії концерт.
Київ (775) 20·00 Концерт.
Варшава (1395,1). 17·55 Легка музика. 23·00 Музика до танців.
Вильно (455,9). 20·30. Секстет.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кобзарі-Бандуристи К. Місевич і Д. Гонта виступають:
20.IV. Камінка Струмілова.
21.IV. Радехів.
23.IV. Львів.
Білети продає „Народна Торговля".
1822 6—8

Український Театр під дир. І. Когутяка.
Гусятин:
Субота 20.IV. „Хмара".
Неділя 21.IV. „Ой не ходи Грицю".
Понеділок 22.IV. „Король життя".
Вівторок 23.IV. „Пташник з Тиролю".
В склад трупи входять: ПП. Грузьова, Худянова, Істоміна, Левицька, Кривецька і Грубіна ПП. Єрофеїв, Коновів, Кулиш, Березенко, Чугай, Панасій, Шафарчук, Пришляк, Ромничак, капельник Кашепець. Режісером театру Чугай. Готується до постановки „Кума Марта".
1848 2—?

Заходом Української Християнської Студентської Організації у Львові відбудуться в Семінарській Церкві вул. Коперника 36. РЕКОЛЕКЦІЇ для Студентів і Студенток Вис. Шк. зі слідуючим порядком: В днях 21 (неділя), 22, 23, 24 і 25 квітня Реколекційні науки, котрі виголосить о. Андрей Трух ЧСВВ. Початок все о годині 7-ій вечером. В п'ятницю дня 26.IV. о годині 5-ій пополудні Сповідь. В суботу 27.IV. о годині 8-ій рано Служба Божа і спільне Св. Причастіє. **Управа УХСО.** 2—2

З нагоди Імянин Голови Наукового Товариства ім. Шевченка Акад. Кирила Студинського, зложили службовики Товариства на „Український фонд лоєвих вдовиць і сиріт" такі жертви в золотих: Дир. Крилівський Ів. 20, Генак Ст 15, Паліїв В. 20, Кревецький Ів. 10, Дорошенко В. 10, уряд. Пастернак Я. 10, Чайківський Е. 5, Андрусяк М. 5. Левицька І. 5, Дудко Ф 5. Стрілецький С. 5, Корнюк Б. 5, Гургузівна І. 5, Дмитрів Гр. 5, Парандовський В. 5, Алтинський Вяч. 5 Білобран Ф. 5, Моздзєж 2, Крилівський В. 5, Крижанівський 5. Разом 150 зол. — За сі жертви складає Управа Фонду горячу подяку. 1860

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ВСІЛЯКІ годинникарсько-ювелірські роботи виконує найстараннійше Домбровські-Розважевські Львів Готель Жоржа) вул. Академічна ч. 2. 1365 a) 46—7

МИХАЙЛО НИКОЛИШИН уроджений 1897 р. в Трибухівцях повіт Бучач уневажнює загублену військову книжечку виставлену через П. К. У. в Бучачі. 1847 2—3

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській роботні івана Зельтенрайха Львів пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні дамські годинники переробляємо на ручні 3 6 158-?

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
Львів, Городецька 46.
432 Пересвітлення Рентгеном. 17—24

Спец. скірн. не ер. недуг і косметики
д-р РОМАН ДОЛЬНИЦЬКИЙ
орд. в д 3—6, вул. І. Боїка, ч. 10. партер. — Кварцева лямпа. Діятермія.
1838 2—2

Вже друкується нова книжка:
Косметичний порадник
або **плекання краси**
(Як здобути і задержати красу та молодість?)
написала Осипа Заклинска на основі практики у Празі та досвіту з косметики перед лікарською комісією. — В книжці використані всі найновіші здобутки з области косметики. 1—2
1861
Богато ілюстрацій.

Купуйте на СВЯТА
Вудженини й Мяса
ріжного рода по дешевих цінах в одинокій Українській фірмі
Теодора Пявки
у Львові, Руська, 16, тел. 59—74. Замовлення з провінції полагоджується відворотною почтою.
1855 1—2

На Свята!
Всі купують: скло, порцеляну, тарілки та всяку іншу посуду і столове накриття лише в одинокій фірмі:
ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО
Львів, Галицька 20
885 4—?

Хто має??
пропукляну й її занедбує є
злочинцем
супроти себе самого й своєї
жени та дітей
Радимо тому всім, що терпить на пропукляну, удатися зараз до світової фірми М. Франціка Львів, Городецька 36, де при помочі нововинайдених бандажів усувається пропукляну зовсім і то без болю та операції. Свідчать про це одержані протягом 60 років медалі, грамоти, почесний докторат, різні дипльоми і величезна кількість подяк від Вис. Професорів, Лікарів і Достойників.
Черевні опаски проти обниження жолудка
і т. п. для жінок і мужчин можна замовити почтою.
ПРОПУКЛИНОВІ ОПАСКИ допасовуються тільки особисто через що приїзд є конечний.

ПІДЛОЖА ДЛЯ КУЛЬОК і КУЛЬКИ
цілий склад перенесено з фірми „Sair" до фірми **ШУМАН, Городецка 2 Б** Телеф. 41—47, де треба звертатися в всіляких замовленнях буд ф-ми „Sair". 1658 5—5

На Рати **ЗА ГОТІВКУ**
Дешевше ніж всюда о 10 Меблі, Дивани, Оттомани, Канапки, Складані ліжка, Сальонові гарнітури, Вклади і Подушки, Капи, Фіранки, Портієри, Накиди, Хідники, Ковдри і т. п. найдешевше поручає 1803 3 6
Е. КОРЕНБЛІТ, Львів, Брацерівська 4.

ЛІЖКО полеве зал зне „Патент з матерацом, займає як найменше місця **30 зол.** На провінцію висилаю по одержанню задатку. Фабрика **ЗАКС** Львів, вул Личаківська ч. 13. 1781 4—6

Купує і продає
парцелі будівельні, віллі, каменниці, фільварки, більші маєтки, ліси і цукрові маєтки в нас.
Бюро **Д-р ЯНА ДЗЮЖИНСЬКОГО** і Спілка.
1719 ЛЬВІВ, пл. Бернардинська ч. 11. 4-4

Торговельно-промислові Заведення
ЯЛОВЕЦЬ
Ска з обм. порукою
поручає на догідних услівях всілякі будівельні матеріали як: дошки, кантівки, цемент, гіпс, сухе і гашене вапно, папу, дахівки, тростини, бетонові рури власного виробу і т. п. 1757 3—3
Склади:
ЛЬВІВ, Рутовського ч. 16. Телефон 41-60.
ЛЬВІВ, Яловець ч. 2. Телефон 63—50.

ФАБРИЧНИЙ СКЛАД
ЛІНОЛЕЮ і ЦЕРАТ
ЛЄОПОЛЬД ГААС
ЛЬВІВ, вул. ЛЕГІОНІВ ч. 3. ТЕЛЕФ. 16—45
поручає на свята:
ЛІНОЛЕЙ корковий, десеневий і однобарвний
ЛІНОЛЕЙ „INLAID" нестираючіся десені
ЦЕРАТИ на столи і креденси відпасов. і на метри
ДИВАНИ вовняні і плюшеві краєві і закордонні
ХІДНИКИ ютові, вовняні, плюшеві і кокосові
КАПИ на ліжка і столи килимові, плюш. і брокатові
НАКИДИ на отамани і тапчани остан. новости
ФІРАНКИ з тюлю, етаміни, маркізети і коронкові
ОБРУСИ полотняні зі серветками — компл. гарнітури
Коци, Дерки, Японські Мати, Карніші
Величезний вибір. Найнищі ціни.
50 ВЛАСНИХ ВІДДІЛІВ в краю і закордоном.
1811 2—3
Поручення з провінції виконується відворотно.

„Фарболь"
СТАНИСЛАВІВ, Сапіжинська ч. 11. Тел. 5—18.
Гуртівня фотографічна, радіоапартти і складові части
ПЕ. ФУМЕРІЯ
Склад фарб, лякерів, покостів, щіток та пензлів.
:: ЗНАРЯДДЯ ГОСПОДАРСЬКІ І ХІРУРГІЧНІ. :: 1816 1—1

БЮРО ПЕРЕСИЛОК до РОСІЇ
ВАРШАВА, вул. Сенаторська 29 (Галерія Люксембурга)
Телеф. 277-42.
ВИСИЛАЄМО РІЖНІ ПОЖИВЧІ АРТИКУЛИ, ПОЛАГОДЖУЄМО ПОЧТОВІ ФОРМАЛЬНОСТИ, ЦЛОВІ ІНФОРМАЦІЇ і т. п.
1856 1—4

НА ПРОДАЖ муруваний дім, під кожта городу з садом, 7 убікацій в Галичі, 5 хвилин від Ринку. ціна 2.200 долярів. Никола Павлусь. 1859 1—1

:: НАЙБІЛЬША В КРАЮ ФАБРИКА ДЗВОНІВ ::

БРАТІВ ФЕЛЬЧИНСЬКИХ
В КАЛУШІ, ВУЛ. СІВЕЦЬКА ч. 18.
В ПЕРЕМИШЛІ ВУЛ. КРАСІЦЬКОГО ч. 63.
відливає на замовлення дзвони гармонійні й поодинокі, а постійно удержує на складі понад 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.
ЦІНИ ПРИСТУПНІ - СПЛАТА РАТАМИ
При важніших запитаннях прохається письма до нас висилати рекомендовано.
2503 44—52

У Ж И В А Й
успішної заправи хемічної фабрики „А З О Т"
в ЯВОРЖНІ.
ЗЕРНИК (Abawit B) суха заправа проти сніти, головні і плісни. Кошт заправлення 100 кг. ярої пшениці зол. 3·40, ячменю і вівса зол. 6·80. Заправа 10 кг. яринного насіння зол. 1·70.
БУРАЧАК (Betanal) знаменита суха заправа до відкажування насіння цукрових і пастевних бураків (проти хвостяковости і іншим недугам). Кошт відкажування 100 кг. насіння зол. 23·60.
ГОРЧИК (Corbin) заправа, яка не труе, але відстрашує запахом і смаком всіляке птацтво від нищення сходячої кукурудзи і кінського зуба. Кошт заправи 100 кг. тільки зол. 5·40. 1853 1—4
Негайна висилка почтою. — Відпродавцям рабат.
Тадей Васунг і Ска
ЛЬВІВ, вул. Хорущина ч. 18. тел. 8—33, адр. тел. Тевасунг.

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло" В друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів Ринок ч. 10.

ч. 90 (11.431). Львів, вівторок 23. квітня 1929. Poczтowa opłata zaryczałtowana ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. ощадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Зневіра в Комінтерні.

Львів, 20. квітня 1929.

Правий ухил у комуністичній партії СРСР., точніше в російській компартії, є для теперішніх керманичів радянської політики небезпечний тим, що вимагає від них звороту на право передовсім у економічній, сільсько-господарській політиці. Офіціяльні керманичі партії і державного радянського корабля ніяк не хочуть до того допустити, бо це спричинилоб поворот до буржуазного капіталізму, та далоб почин до цілковитого погребання „соціялістичних здобутків жовтневої революції". Через те правий ухил вважають вони дуже небезпечним і тому вамагаються його „випалювати — як це казав Косіор — розпеченим залізом".

Одначе, не зважаючи на такі гострі засоби боротьби з ним, він все таки поширюється і має нині велику скількість прихильників у Комінтерні. Ґенеральний секретар КП(б)У заявив на відбутій перед кількома днями партійній конференції в Харкові, що „праві елементи в Комінтерні твердять, що сучасна капіталістична стабілізація свідчить про безумовне зміцнення капіталу, та, що треба згорнути курс на міжнародню пролетарську революцію". Але на тім не кінець ,бо ті праві елементи Комінтерну ще твердять, що в СРСР комуністи можуть розвивати успішно свою працю тільки тоді, „коли підуть на великі уступки селянству". Які це уступки — про те ми писали. Невдоволені комінтернські праві ухильники також з закордонної політики теперішньої відповідальної верхівки, що урядує в Кремлю. „Вони кажуть, — читаємо в промові Косіора — що ми поза СРСР провадимо неправильну політику, що нам, власне кажучи, треба булоб піти шляхом серіозних уступок капіталістам, щоби встановити співробітництво між СРСР і західною Европою". Але й того мало, бо: „праві в секціях Комінтерну вимагають, щоби ми вступили до Амстердамського Інтернаціоналу, бо жадних, мовляв, надій на революційні перспективи нема, бо треба зберегти те, що є, пристосовуючись до теперішньої обстанови".

Ті вибрані з промови Косіора характеристики настроїв у Комінтерні є незвичайно вимовними. Саміж настрої повстали в Комінтерні під впливом правого ухилу в російській комуністичній партії. Перетоплені в Комінтерні під кутом аналітичного трактування міжнародніх відносин і міжнародньої політики самого Комінтерну, вони знов находять відгомін вже в новій формі серед російських комуністів. Тойже Косіор на доказ впливу комінтернської правиці на російськ. комуністів, цитує листа одного комсомольця, листа опублікованого в журналі „Интернационал Молодежи" такого крикливого змісту: „Наша преса, вісти, збори день в день притягають увагу всієї робітничої кляси і всього комсомолу до питань революційного руху на Сході і на Заході, словом — до питань „світової революції". Правда, ми тепер уже не роздуваємо кожний незначний страйк у „пожежу світового повстання", але ми охоче творимо галас навколо подій, що мають характер суто-економічних сутичок. От мені хочеться у звязку з тим поставити питання: чи доцільна така „установка на світову революцію", чи нема тут перегину?... У нас дуже богато діла, *але дуже мало сил*. Захоплюючись питаннями „світової революції" ми не догляділи більше настигле завдання культурної революції... Як не ненавидимо ми імперіялістів, але не рахуватися з ними не можна, ми живемо в капіталістичному оточенні і *слабість нашого господарства* змушує нас підтримувати і зміцнювати з ними звязок. А між тим, зменшивши трохи наш „міжнародній запал", ми забезпечилиб собі довготасні добросусідські взаємини з усіма буржуазними державами".

Так пише комсомолець, представник молодих комувістичних кадрів, що мають перенити в свої руки керму „соціялістичної" держави, та повести її до нових „соціялістичних здобутків". Коли серед Комсомолу панують такі настрої, то чогож дивуватися старшим, практичним реалізаторам комуністичної державно- і суспільно-устроєвої програми?

Кращої характеристики теперішнього положення в СРСР від тієї, що подав цей комсомолець і бути не може. Бо дійсно важко рахувати рівночасно і на „світову революцію" і на притягнення чужого капіталу для інвестицій у комуністичне господарство. В міжнародній політиці СРСР як експльоатаційний терен та ринок збуту для чужинного капіталу грає поважну ролю в конкуренції за капіталістичні впливи у ньому і на нього, але внутрішньо комуністичний державний „великан" розкладається. І саме тому, що розкладається, може ним експериментувати в своїх політичних комбінаціях і Америка. А тому зовсім природним явищем треба вважати те, що комінтерн і його секції мають у собі стільки зневіри в будучність „світової революції" і СРСР.

На репараційному фронті.

Грошеві і територіяльні репарації.

Репараційна проблема ніяк не може завершитися якимсь позитивним висліком. Антантські експерти постійно натискають на Німеччину, щоби від неї видусити якнайбільше грошей, якими можнаб і сплатити всі міжсоюзні довги й оживити та піднести господарське життя. Зновуж німецький експерт дир. Шахт боронитьсся всіми силами, вказуючи на неспроможність Німеччини двигати такі величезні тягарі довгими десятиліттями.

Після довгих вагань німецькі експерти запропонували річні репараційні рати у висоті 1„650,000.000 річно, платних на протязі 37 літ, разом 61„050,000.000. При тому Німеччина домагається ще деяких полекш у сплаті запропонованих річних рат. Аліянти домагаються, щоби Німеччина на протязі 37 літ платила пересічно по 2„200,000.000 річно (від найнижчої річної рати 1„800,000.000 починаючи і найвищою в квоті 2„450,000.000 кінчаючи), а крім того через дальших 21 літ по 1„700.000.000 р.чно. Разом аліянти вимагають заплати у висоті 117„100,000.000. До тогож німці хотять платити лише 37 літ, а аліянти бажалиб їх звязати заплатами через 58 літ, себ-то повернути в рабів іще два німецькі покоління.

Зовсім природно, що це мусіло викликати ріжницю поглядів. Дир. Шахт рішуче в своїм меморіялі відмовився в імени Німеччини від підвищення річних рат і продовження річниця сплати. Підвищення репарацій моглоб хіба тоді бути можливим, колиб наступила редукція довгу, або колиб Німеччина одержала інші рекомпензати, які моглиб піднести німецьку платничу здатність, себто колиб Німеччина одержала „landwirtschaftliche Ueberschussgebiete".

Вимога „надвишкових господарських областей", висунена німецькою делегацією, викликала живий відрух серед аліянтів. Французькі експерти вважають німецькі вимоги підважуванням версайського трактату. А вже формальну бурю негодування викликала ця вимога в польській пресі.

„Курєр Варш." в кореспонденції з Парижа інформує, що німці під покришкою „надвишкових господарських областей" розуміють зворот кольоній, Познанщини, Поморя і Данцігу.

На урядове німецьке заперечення „Кур. Варшавскі" відповідає:

„Агенція Вольфа має рацію, бо слів: Познанщина, Данціг, коридор, кольонії — фактично не ужито. Зате Шахт підписав документ, в якому була мова, що Німеччина згодилась би виплатити аліянтам відшкодування, якщо відзискає територіяльні й екзотичні осередки япровізації, іншими словами — кольонії, якщо відзискає території, що сьогодні роздільюють німецьку державу, іншими словами: Поморя і Данціг, вкінці — якщо відзискає провінції, які давніше давали Німеччині надвишку хліборобських продуктів, себ-то Познанщину".

З приводу цих здогадів, як уже згадано, в польській пресі проноситься протинімецький гураган. Найбільш поширений **„Іл. Кур. Цодз."** нарікає, що Польща досі тільки була в дефензиві перед Німеччиною, що вона все висувала тільки мінімальні вимоги. У Версалі відступила вона на лінію найменших домагань. Те саме сталося в справі Шлеська. Тому треба змінити тактику.

НІХТО не знає, що йому принесе будучність, тому повинен щадити на чорну годину, а свої ощадности уміщувати в Кооперативному Банку „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20. 1562 1—?

„Коли сьогодні Німеччина може цілий світ займати справою коридора в 90 і кілька відсотках польського, коли можуть висувати огляди географічно-господарські, то ті огляди ще сильніше промовляли би в користь польських домагань до Східної Прусії. На німецьке гасло: „Висла мусить бути наша!" — треба було послідовно підповідати гаслом: „Геть з Німеччиною поза її природну границю! Геть за Одру!" Корінно польським є Опільський Шлеськ, як польським перед німецьким наїздом був цілий Шлеськ, як польським було ціле Поморя!"

Сьогодні важко сказати, чи конференція експертів у справі репарацій є закінчена, розбита, чи тільки відложена. Рішить про це понеділкове засідання. Інша річ, що французька преса намагається залякати Німеччину, погрожуючи політикою сильної руки. Мовляв, дотеперішній хід конференції завдав найбільший удар політиці Льокарна, бо виявилося, що Німеччина скоряється перед фізичним насиллям. Лише окупацією Надренії можна їх втримати в руках.

З цього ясно, що Франція та її більші й менші союзники бажалиб уже тепер вимогти на Німеччині згоду на бажані репараційні суми. Зновуж Німеччина намагається щонайменше відсунути цю справу, надіючись на упадок консерватистів у недалеких англійських виборах, що могло би корінно змінити всю світову політику і для Німеччини додатньо відбитися на репараціях.

На що рахує Німеччина?

На те находимо відповідь на сторінках згаданого „Іл. Кур. Цодз.":

Тут у першу чергу можуть входити в рахубу дві обставини: недалекі англійські вибори і близьке — по ріжним звісткам — визнання „de iure" радянського уряду Зединеними Державами. Англійські вибори під знаком запиту ставлять правління консервативної партії і всю політику Чемберлена, що в останніх двох літах вернув до системи тісного союзу з Францією, а що згідно й гостро осуджують обі опозиційні англійські партії: ліберальна й робітнича. Макдональд і Льойд Джордж заповіли вже кількакратно, що — дійшовши до влади — зовсім зірвали би з політикою Чемберлена і вернули би до традиції чистого Льокарна і до політики рівноваги сил в Европі та до концилиації й уступок супроти Зединених Держав. Отже колиб котрийсь з них справді в тій чи іншій комбінації дійшов до влади, то Німеччина без сумніву мала би дані вижидати, що Франція, позбавлена теперішнього сильного опертя на Англію, мусіла би обнизити свої домагання також в обсягу репарацій. Без сумніву істнують факти, які свідчать про те, що визнання Совітів „de iure" Зединеними Державами не є виключене. Те визнання з боку могутньої великодержави, яка найдовше послідовно нехтувала Совіти, з природи річи мало би величезне, просто переворотове значіння в цілій системі міжнародньої політики. Воно відкривалоб перспективи якогось співділання в будуччині Росії й Америки, про що так горячково мріють тепер радянські політики, а в якому (співділанні) деяку ролю з природи річи мусілаб відіграти також і Німеччина, як єдиний партнер в Европі, звязаний всякими пактами із Сов. Росією".

Святкуймо без алькоголю!

Замість алькогольних напитків нехай з нагоди Празника Воскресення Христового на святочному столі кожної української хати і кожного українського Товариства та забавового комітету красується **артистично виконана карта „Рідної Школи" звільняюча від алькогольних напитків.** Такі карти можна набути за попередньою вложенні датку (бодай 2 зол.) в Кружку або Головній Управі „Рідної Школи" у Львові, Ринок 10.

Здеградований диктатор.

Троцький про справи радянського устрою.

В найновіших числах „Нав Фрає Пресе" находимо дві великі статті Троцького під заголовком „Куди веде радянська революція? Велике питання для Росії і для світа". В першій статті бувший кремлівський можновладець, а тепер звичайний емігрант обговорює соціольогію „радянської революції, наводить історичний приклад французької революції, говорить про термідор, про Бонапарта, одначе не дає отвертої відповіді на те, куди веде, і чим має скінчитися „радянська революція". Свій висновок в цій справі він формулує дослівно так: „Будучу долю революції рішить розвиток і боротьба живих суспільних сил. Буде ще приплив і відплив, яких тревання в найбільшій мірі буде залежати від Европи і від світових подій". Очевидно, що це не є жадна відповідь на поставлене ним самим у заголовку питання статті, а звичайненька собі фраза і можна лише дивуватися, де ділася у Троцького раптом славетна „діялектична метода" і розгляд історичних явищ і подій з погляду „клясової боротьби". Читаючи його статтю, мається враження, що чоловік хоче сказати щось інше, але з якихось причин не зважується, і тому все виходить у нього безпідставним і невиразним.

Дещо цікавішою є інша сторона статті Троцького. Зазначимо для інформації насамперед те місце, де він говорить про етапи розвитку більшовицької революції. На його думку, вона розпадається на ряд ступенів, з яких „особливо визначаються два. Хоробу Леніна і початок боротьби проти „троцькізму" можна вважати за розділюючі точки". В першім періоді більшовицької революції рішаючу ролю, на думку Троцького, відогравала зброя, і ця революція пустила в рух невидані досі в історії маси народу і, додамо від себе, пустила на той світ теж невидані досі в історії маси людей.

„Натомість другий період, — каже Троцький, — характеризується радикальною зміною в напрямі урядової політики і безперечним ослабленням безпосередньої діяльности мас: ріка вийшла назад у свої береги. *Над масами знову здіймається централізована машина директорату! Радянська держава й армія стають все більше бюрократичними*". Віддаль між провідниками й масою поширюється: машина все більша й більше набирає переконання, що жовтнева революція відбулася, щоби зосередити владу в його руках і запевнити йому упривілейоване становище". Як бачимо, в усьому цьому нема нічого нового, ні оригінального. Ці думки далеко краще розвивали досі противники радянського ладу, і вони цікаві лише тому, що висловлює їх саме Троцький, а не хто інший.

Тому наведемо ще одно місце з його статті, де він говорить про комуністичну партію. На його думку вона стала не тільки бюрократичною, але й консервативною. „Не можна забувати ні хвилини, — каже він, — що позавляюча більшість цієї партії, яка тепер рахує понад мілїон членів, має лише невиразне уявлення про те, чим була партія підчас першої революційної доби, не говорячи вже за часи перед революцією. Вистарчає сказати, що 75 до 80 відсотків членів партії приступили до неї доперва після 1923 року, тоді як число членів, що належали до партії перед революцією, не виносить навіть одного відсотку. Від 1923 року партія почала розпливатися в неформену масу, яка була призначена на те, щоби грати ролю м'якого тіста в руках „машиністів".

В другій статті Троцький ставить питання, чи може в Радянському Союзі прийти до заведення демократії і дає таку відповідь: „Висновок, до якого я приходжу, є той, що нема нічого менше правдоподібного, як переміна радянського ладу на парляментарну демократію або, краще сказавши, я гадаю, що *така переміна цілковито неможлива*".

Далі він вказує на те, що ріжні державні мужі великих держав голосили, що війна ведеться в обороні демократії, а одначе по війні прийшла криза цієї демократії й повстання цілого ряду фашистівських диктатур. Демократія, на його думку, не могла витримати занадто великих напружень, що повстали по війні. І тут він дає таку характеристику більшовицької диктатури. „Противники демократії й рад мають на оці певну парляментарну систему й забувають, що державний переворот у 1917 р. був найбільшою демократичною революцією в історії людства. Конфіската великої земельної власности, цілковите скасування всіх клясових привілеїв, знищення царської бюрократії і царського мілітаризму, заведення рівности між націями і права народів на самоозначення, це були головні демократичні завдання, які революція в лютому 1917 р. ледви порушила й майже в цілости лишила в спадщині жовтневому перевороті".

Після цієї оборони жовтневої революції переходить Троцький до обговорення справи з селянством і доводить, що хоч воно й незадоволене з теперішнього ладу, одначе не допустить до повороту старого ладу з його поміщиками. Селяне ще найбільше могли би знести заведення капіталістичного ладу, бо тоді індустрія краще могла би задовольнити їх потреби, „одначе, — каже він, — селяни пригадують собі, що капіталісти не вернуть самі, а в товаристві великих земельних власників. Тому вони не хотять нічого знати ні про одних, ні про других, і в цьому полягає велика, негативна сила радянського ладу".

Зрештою, — на думку Троцького, — справа йде не про заведення в Росії демократії, а про заведення там капіталізму. А цей капіталізм мусів би бути супроти інших капіталістичних країн в цілковитій залежности і без жадної будучности. „Радянська система з її націоналізованою індустрією, — каже він, — та її монополізованою зовнішньою торговлею є охороною для господарства Росії".

Як бачимо, то бувший комуністичний великан полежуди сам плутається в своїх міркуваннях та цікавого нічого не каже. А вже найприкріше стоїть справа з ворожбою Троцького. Ця ворожба про будуче комунізму дуже слабка, а крім того, вона попадає в суперечність з пророкуваннями його учеників, які твердять щось зовсім протилежне, а твердять на основі таки науки Троцького.

З Буковини й Бесарабії.

Вичують справу меншостей...

Минулої неділі відбулося в раді міністрів засідання правительственної комісії для вивчення меншостевого питання в Ромунії. Крім міністра Савчука-Савяну й Севере Бока взяли участь у цих нарадах премієр Манів і міністри Вайда-Воєвод, Аврель Влад, Костакескул, Галіпа, Ніцеску і Лугошану. Міністр нар. освіти предложив комісії меморандум представників меншостей. Комісія рішила, що політика правительства в меншостевім питанні повинна обосновуватися на міжнародніх договорах в дусі рішень з Альба Юлії та в рамцях конституції. Припоручено міністерству нар. освіти предложити реферат у справі бажань меншостей щодо державних шкіл, як також щодо викладової мови. На слідуючім засіданні зробить міністр внутрішніх справ конкретні предложення в справі уживання мов меншостей в урядах. Матеріяльна допомога меншостевому шкільництву, про яку була рівнож мова на цім засіданні, вказує, що про нас, українців, не було мови, бо ми не маємо ні приватних, ні конфесійних шкіл, які побирають державну підмогу. („Час").

Кооперативний рух серед меншостей

„Рідний Край" подає:

На Буковині є, опріч ромунських, німецькі, українські й польські кооперативи. Тепер мають значіння тільки німецькі кооперативи. Централею для них служить акційна спілка „Буковинський Хліборобський Банк" у Чернівцях з акційним капіталом 6 міліонів левів. Цей банк є власником усіх домів і недвижимостей на Буковині, що колись належали кооперативам і всякким культурним товариствам німецьким. Він займається опріч кредитних операцій ще й продажею штучних гнойів для селян. Німці мають 60 райфайзенок з 9.925 членами. Оборот їх виносить 44.5 міл., вкладки щадничі 23 міл., а сума паїв 700.000 левів. Польський союз має 9 кредитних кооператив з 1.200 членами. — Український союз перемінився в акційну спілку під назвою „Північно-Буковинський Банк" з 3 міл. акційного капіталу. Для кооперативного руху міг би він мати те саме значіння, як і німецький анальогічний банк, що повстав перед українським, котрий його взяв собі за взірець. Із 152 зареєстрованих українських райфайзенок проявляють життя заледви 6. При цій нагоді відповімо на всі письма, що ми не маємо ніяких відомостей про те, чи і коли буде скликане загальне зібрання Центрального Союзу Українських Кооперативних Спілок у Львові, бо ми не належимо до управи цього Союзу.

ВОЛОДИМИР БІРЧАК.

БЕЗЖУРНІ ДНІ.

39)

Оповідання.

(Продовження.)

— Стецьку! — крикнув щось з берега Грицько.

— Клені, але в кущі мені їх тяжко зловити! — відповів Стецько.

Хитрі вдалися клені! Колиб ти знайшов щуку під корчем, сильну, здорову щуку — о, вона не сиділа би вже під корчем, а скорим розгоном втіклаб уже сотки метрів. А клені лишилися. Але вже по хвилі Стецько побачив, що вони пропали, втікли з під куща. О, не втікли вони! Колись давно, коли Стецько щойно починав учитися ловити руками рибу, відходив усе від куща, коли під ним уже не було кленів. Аж раз зауважив, що клені не втікли зі свого куща, а всі попритулювалися до ломак з противного боку під його руки. І він ніяк не добереться до них, бо вони всі держаться стадом у брудній воді, яку він скаламутив, тончучи ногами на одному місці. Отже не знайшовши їх в кущі, дивись біля своїх ніг! І ось тепер натрапив Стецько біля своїх ніг на товстий каменище, прикляк і став дотикати руками входи під нього. Були два входи й обидва він заняв руками. А тут знову кишить, бігає, плюскоче. Та камінь уже не твердиня з кущів, тут клень не має вже тої сторони, тому вже по хвилі в руці Стецька пручався великий клень. Швидко насилив його на лозовий прут із ключкою на кінці, кінець прута в зуби й далі до роботи.

Пішов Стецько вгору потічком, як станув бі ля великого тесаного каменю, що виставав з води.

— Ось тут живе його ексцеленція пан-многих! говорив Стецько на голос. — Оце його твердиня! Цілу ніч він гуляв по воді, поїдаючи як щука малих громадян води, а тепер травить їх у своїому замку. Отже напевно дома, а тільки чемно, обережно треба йому зложити візиту, щоб не розгнівати, не збудити з солодкого сну. Отже найперше — говорив Стецько далі — той вхід за вузький на мою руку, позвольте ексцеленціє, що тихо, обережно проберу його.

Вже входить рука. Тепер обережно, не дати полонитися пристрасти, бо все піде у воду! Поволеньки! Поволи! Ніколи не може бути за поволи, за мало обережно. Добрий день вам, ексцеленціє! Моя рука діткнулася до вашого гладкого, хозяйського тіла. Поволи, так ніжно, так чемно, так любо, що й не збудила вас! Спіть далі, а бодай удавайте, що спите!

— Назад! — і Стецько витягнув поволи руку з під каменя. Треба передбачити і приготовитися не тільки на нещастя, а ще більше на щастя. Отже: увійшла моя рука під камінь, але — чи я її й вийму, зігнену в кулак, враз із грубим мяхом? Ні, ще за вузонький вхід, проберім його ще! Тепер добре!

Стецько положився легма як довгий у воду, ляг вигідно біля каменя і знову вложив поволи й обережно руку під камінь. Раз, два, три! — і Стецько став пручатися, майже цілий пірнув у воду, тільки його ніс виставав з води і її розприскував. — Но! — промовив по хвилі й витягав з під каменя великого мнюха. Бідне сотворіння! Стецько вложив два пальці в його рот, третім вхопив його за зіви, здушив і так витягав його. Пручався, кидався, бив своїм хвостом, обвивався довкруги руки, але вирватися не був уже в силі.

Грицько лежав горілиць, вп'явши очі в синє небо й думав свою думу.

— Грицьку, де вогонь? Я змерз!

— Не хоче горіти! О, ти маєш рибу! Я розве був сіль, одна біда, що вогонь не горить.

— Алеж ти понаносив! Наложив одно мокре коріння й хочеш, щоб горіло мокре! О, поете, друже мій єдиний! У твоїх поезіях горять безчисленні вогні полумям до хмар! Горить у твоїх піснях „палкий вогонь кохання", горить вогонь пімсти і гніву й на кострі жалю спалив ти давно своє серце — а ось маленького правдивого вогню не вмієш розложити! Бідний ти, поете! Вогонь — ще мала дитина. Кормиж її найперш малими пайками легко стравної їди. Суху давай траву й тонке сухе галуззя і застуди від вітру, бо вітер як розстання в коханні — малий вогонь гасить, великий роздував ще більше. Ось уже горить! Тепер кладь більші, грубші галузки й тепер нехай вітер його вже виростає, живить.

Вогонь горить, купається поет, як ґречний риба на пруті над вогнем. Вискочив поет з води, погрівся при огні.

— Давай!

Їдять скоро, поет обгриз кістки, розвернувся на зеленій мураві й закуривши папіроску, промовив:

— Бідна риба! Ще перед хвилею гралася весела у воді, а кілька хвиль минуло і спеклася на вогні! Яке підле, нужденне все життя!

— Чогож ти її їв?

— Це друге діло, що я мусів їсти, не мав чи нічого іншого. А таки яке підле це життя! По хвилі додав:

— Риба була добра, такої я не їв іще, але пам'ятай: „Post pisces vinum misces" (по рибі лий вино). Або як французи говорять: „Poisson sans boisson est poison!"

— Є й вино, тільки за велика чаша, не в силі піднести її близько. Будь ласка, підліз сам до чаші і Стецько рукою показав на річку.

Поет послухав, підліз до ріки й пив студене, свіже вино. Пив і Стецько.

— Як тут красно, як тут любо! — прошептав Грицько, спустивши голову на камінь.

(Продовження буде.)

менні й устні запити, що де була яка райфайзенка і є старшина, то прямо нехай зачинають урядувати, збираючи щадничі вкладки й позначаючи тим, що потребують і гідні кредиту. Кожне село нехай про себе дбає, поки не ввійде в життя сільсько-господарська організація.

В Бесарабії є союз жидівських кредитних кооператив. До нього належить 40 кредитних кооператив з 27.170 членами, між котрими зверх 70 проц. це самі купці й ремісники. Є ще й 25 німецьких сільських консумційних кооператив з 4.160 членами, що належать до союзу в Тарутіно.

За океаном.

Нова церква в Пруденгополіс.

У Пруденгополіс (Парана, Бразилія) докінчують будову нової греко-кат. церкви. Десь по великодни сподіються викінчення тої церкви і її посвячення. Нова церква має 7 бань і є одною з найкращих храмів у Парані взагалі, а першою між усіми церквами в Бразилії.

Розладдя в українській автокефальній церкві у Злуч. Державах.

Орган української автокефальної церкви в Злуч. Державах „Дніпро" приносить комунікат архієпископа тої церкви Івана Теодоровича, в якому повідомляється, що свящ. Константина Курилла, який недавно перейшов був з греко-кат. церкви до автокефальної, позбавлено прав священства і виключено з української православної церкви. Причиною того виключення є те, що Курилло відкидав вірність українській автокефальній церкві і її духовному проводові. Одночасно з тим віддано під церковний суд собору української автокефальної церкви свящ. П. Дмитрика, б. дяка, що з доручення згаданого вище Курилла збирав підписи серед священників діецезії під письмом-меморіялом, в якому підписані виповідали послух проводові української автокефальної церкви.

Сумний документ.

Під цим заголовком поміщена в „Канадійському Фармері" посвідка команди воєвідської державної поліції в Тернополі (слідчий уряд), видана на просьбу п. Ольги Жураковської з Тернополя, того змісту, що Володимир Босий, б. поліц. агент („виявдовца"), виїхав ще в 1922 р. до Америки і його адреса тепер поліції не знана. — До цього документу слід замітити, що згаданий Володимир Босий зачав був відгравати серед наших людей в Канаді велику ролю, а в останньому часі був навіть головним обозним гетьманських Січей і заступником голови „Інституту Просвіта" у Вінніпегу.

„Протверезіння серед русинів".

Методи й засоби „протвережування" в Турчанщині.

На днях принесли польські часописи, як краківський „Курієр Цодзенни" і львівська „Газета Поранна" статті, в яких твердять, що серед „рускего люду" приходить „отверезіння", — бо в Турчанському повіті всі війти приступили до „Червінсько-руської організації Згода". При цьому „Курієр" радується, що вся шляхта в цьому повіті хоч гр.-католицька є буцімто польською та взагалі населення відлекується від „української політики".

Як воно на ділі виглядає, хай послужать отсі факти:

На останній сесії війтів у старостві в Турці доручено всім без виїмку начальникам громад підписувати ось такі декларації:

Czerwińsko-ruska organizacja Zgoda". Deklaracja. Ja niżej podpisany przystępuję dobrowolnie jako członek do „Czerwińsko Ruskiej Organizacji Zgoda" i zobowiązuję się zastosować do postanowień statutu, którego treść jest mi znana i do wszelkich uchwał zarządu głównego powyższej organiza ji. Zarazem zobowiązuję się popierać o ile możności i wedle sił moich działalność organizacji i jej cel . . . . . dnia . . . . . 1299. Adres mój: . . . . . poczta . . . . . .

Майже одночасно висилано з урядовими актами до громадських урядів таке готове вже до підпису письмо:

Jaśnie Wielmożny Panie Ministrze! My mieszkańcy wsi . . . . . turczeńskiego powiatu dowiedziawszy się, że nasz Wielmożny Pan Starosta Tadeusz Zawistowski został z Turki przeniesiony, odbiło to się u nas bardzo boląco, gdyż Pan Starosta z chwilą przyjścia do Turki zaczął faktycznie przeprowadzać rzetelną i zdrową sanację na każdym polu jak ekonomicznym tak i politycznym, czego dowodem posłuży fakt, że za krótki czas swego urzędowania wieś się podn osła, a^w ³/₄ powiatu, w których była polityka antypeństwowa ukraińska, obecnie w 57 wsiach są zorganizowane stronnictwa ugodowe pod nazwą „Czerwińsko-Ruska Zgoda". — Upraszany Jaśnie Wielmożnego Pana Ministra o łaskawe pozostawienie nam naszego Pana terotę Zawistowskiego, gdyż Jego praca w powiecie wydała plony dla dobra Państwa i powiatu. — Urząd gminny: . . . . .

За підписами на ці письма увихаються підлеглі старосту органи та часто відвідують війтів, котрі ще тих деклярацій не підписали. Вже сама форма такої агітації говорить сама за себе. Вона наглядно доказує т. зв. „отверезіння" серед нашого бідного гірського населення...

Одначе годі тут поминути висвітлення деяких сторінок тієї справи, що мають всежтаки більш загальне значіння.

Наші опікуни хапаються всього, що лише може принести нашому народові роздвоєння, міжусобиці чи деморалізацію. Хоча і польська конституція внесла на папері всі титули і шляхоцтво, — то всяким темним духам за підмогою „сильних міра сего" ніщо не вадить саме традицію шляхотства з її відемної сторінки піддержувати якраз у нашого бідного заголюканого всіми гірського населення. Вони не стримуються перед викривлюванням старих історичних фактів, коли мова про те, щоби найти шлях до деморалізування українських верховинців.

Безперечно, що є серед наших селян чимало зі шляхоцькими традиціями, але фактом є, що всі історичні й етнографічно-побутові документи доказують, що ця шляхта з діда-прадіда є українською. Всяким польським дячам є добре відомим, що напр. у селі Ільнику король Собеський основує одну парохію — греко-католицьку. Для всіх ясним, що колиб у громаді було хоч пару польських родин — давно в селі був би вже костел і польський парох. Нині великі „вчені" теоретики з Турчанської академії плачуть буцімто ці греко-католики по селах Турчанщини були колись поляками, а навіть римо-католиками.

Але нам не слід закривати очей на те, що завдяки загальній бідноті та темряві (у багатьох громадах на Підгірю не має ще зовсім школи) нашого гірського села, ця нова акція здобуває декуди прихильників. Горівка, сіно, гроші, погрози, накази і обіцянки, всякі з гори накидувані петиції (як вгорі наведене прохання до міністра внутрішніх справ) саме і витворюють з таким шумом реклямоване „протверезіння". Одначе, коли розважимо, якими то шляхами ці прекрасні моральні чинники добувають це „протверезіння", то можемо без трівоги глядіти в будуччину.

Головний ініціятивний Комітет цеї „Згоди" в Турчанщині творять: 1) Поляк Вольф, який в часі війни мусів покинути урядову посаду, а тепер працює на дереві наших селян, 2) поляк Віктор Височанський, посол з „одинки", який по селах представляє себе чомусь за „русіна", а в своїм селі будує польський костел, 3) Полько Созанський з Ісай, син священика, який перейшов на латинський обряд та живе як птиця небесна, 4) Володимир Білинський, б. україн. стрілець, який, мабуть, щоби рятувати себе від відповідальности за всякі „штуки", подався на будівничого „Червінсько-руської Згоди", 5) поляк Пульнаревич, автор історії турчанського повіту.

По широкому світі.

Анґлійський канцлер Черчіль має намір вибратися на осінь з низкою відчитів по Америці. Деякі роблять із цього висновки, що він не має богато виглядів, щоби вийти при виборах.

Підготовча комісія для справ роззброєння в Женеві відкинула радянський проект.

У південній Грузії збунтувались селяни. Народній комісаріят звернувся за допомогою до російської армії.

Г. БОБЯК.

За Уралом.

На маргінесі статті д-ра Кубійовича.

Стаття доц. д-ра Кубійовича в 65. і 66. чч. „Діла" склонює мене додати дещо до поданого ним матеріялу. Як секретар та бібліотекар „Української Громади" міста Троїцька оренбурської губернії в часі від вересня 1917 до половини травня 1918 р. поробив я різні помічення на областях повітів Троїцьк (оренбур. губ.) та Кустанай (Тургайська область). Може вони доповнуть дещо до поданого шан. автором, якого статтю „Українці в Азії" покликується тільки на урядову статистику.

„Українська Громада" вела свою роботу в згаданих повітах, але все старалась удержувати зв'язок з іншими повітами Тургайщини й Оренбурщини. Сільські українські колонії були тоді найбільше зацікавлені в осягненні й веденні цього товариства. „Українська Громада" оплачувала із своїх фондів приміщення, обстановку, бібліотеку, функціонарів, посилки навіть до Києва, відозви, почту і т. ін. Джерелом доходів були, крім вкладок, приходи з театральних вистав, концертів, видавництв власних і перепродажі чужих видань.

Із самого кустанайського повіту мав я тоді як секретар звязки з 32 чисто українськими волостями. Деякі з цих волостей мали ще до війни такі назви як Шевченківська, Ново-Українська і т. п. Стрічав я богато свідомих людей між нашими переселенцями-селянами, як прим. начитарів української літератури з Галичини на Придніпрянщину до революції з 1905 р.

З чотирьох послів Тургайщини до всеросійського установчого зібрання вибрано в 1917 р. наших трьох селян. Що правда, вийшли вони з соціял-революційної ліста, хоч приготована була українська національна ліста, яку делеґат троїцької „Громади" мав устійнити по нараді всіх українських делеґатів в Оренбурзі і по устійненні зголосити в губерніяльних центрах. Делеґат-мужик, платний функціонар „Громади", зробив на власну руку спілку із російською соц.-рев. партією, а зате збори делеґатів сіл Троїччини і Тургайщини усунули його з товариства.

Дальше зазначу, що делеґат кооперативи Джаркуль з Кустанайщини переговорював зі мною в справі видавання українського часопису в Троїцькому коштами кооперативи. Було це перед моїм виїздом, тому не знаю, як дальше справа повернулась. А взагалі в окрузі був страшенний голод на українську книжку. Такі книжки перепрачувано, а я також мусів свої приватні книжки перепродати. Колиб був мав і по 10.000 примірників українського якогонебудь букваря, евангелія, історії чи збірника українських пісень, був би продав усе те до одного місяця.*)

Товариство вже за мене видало чотири брошури: 1) Про автономію і федерацію, 2) В школі наша будучність, 3) Ідеали Т. Шевченка, 4) Хто ми? Кожну по 1.000 примірників. Крім четвертої книжочки, про якої долю нічого не знаю, бо вона видана коротко перед моїм виїздом, всі розійшлися, і то за гроші, крім яких 12—15 примірників даровик кожної брошури. А партість тої розпродажі оцінимо, коли пригадаємо, що був це час революції, де мужик чув тільки про права, а не про обовязки. Всюди напихано йому революційну літературу даром. Наголовки брошур були для нашого селянина душе мало цікаві. Тому продажа на готівку 3.000 примірників у двох повітах була в таких умовах дуже знаменна.

„Громада" висилала в початках свого істнування делеґатів до Києва по накази до Центральної Ради. Я перестерігав, що поїздка безпредметова і дійсно такою вона показалась. Переміг остаточно погляд, що на місці треба організуватись, освідомлюватись, бо тільки така робота вийде на користь місцевим українцям і цілій Придніпрянській Україні.

Осіню 1917 р. вже по появі першої брошури збори делеґатів громад ухвалили домагатись автономної української области з части Тургайщини і сумежної части Оренбурщини з переважаючим українським населенням у складі російської федеративної держави, з тим, щоби згадана область була в такім відношенні до корінної України, як Палятинат до Баварії в союзній німецькій державі.

В тих часах селянство масово перлось до повороту на кращу землю на Україну. Голосно кричало: „Геть із зайдами з України!" Треба було нам великих зусиль, щоби не допустити до масового походу на захід. Годі було до безладдя за Центральної Ради додавати новий вибуховий матеріял.

Я стрічав усюди величезний відсоток українців, чував про те саме на сусідніх областях, але в тодішній літературі ніде згадки про це не було. Що правда, найбільше українців прийшло там по 1905 р., та всеж мені урядова статистика не цікава, коли значне число наших людей подибував я навіть по козачих станицях Оренбурщини, а про них ніде нема й згадки.

В роках 1919—1922 перебував я у Винниці на Поділлі. Не мав там ніяких вісток з Троїцька. Та всеж цікаве для мене було оповідання одного комуністичного головача, що приїхав зі зїзду в Харкові в 1921 р. Там українські делеґати із троїцька ганьбили придніпрянців: „Ми в Троїцьку маємо більше України, як ви на Україні"!..

Зауральські українці взяли свій марш. Не пригадую собі всього, а другої брошури, де він

*) Гроші, висилані до Києва в Катеринодару на видання, а також гроші з Києва постійні новинки розсилали.

Виборча програма Болдвіна.

Гостра критика робітничої програми Льойда Джорджа.

Премієр анґлійського консервативного уряду Болдвін цими днями виголосив давно очікувану передвиборчу програму консерватистів перед великими зборами консервативних членів палати громад, консервативних льордів, консервативних парляментарних кандидатів та мужів довіря консервативної партії. Збори відбулися в одному великому театрі в Льондоні. На сцені переповненого театру засіли всі члени кабінету. Зборами проводила жінка премієра.

Болдвін почав з заяви Льойд Джорджа, що лише ліберальна партія є партією поступу й може робити конкретні обіцянки. Він мусить заявити, що в цій справі він не думає конкурувати з ліберальною партією, бо консерватисти є представниками реальної політики. Він переконаний, що вони в кінці травня будуть мати більшість в парляменті. Після подій 1926 р. (страйки робітників у копальнях вугля) кожна думаюча людина в Анґлії питає себе, чи було доцільно доводити до такого страшного конфлікту, й відповідає, що в цьому нема ніякої доцільности. Та тепер виробилася нова атмосфера, в якій робітники працюють разом з підприємцями, і це вже дало свої добрі наслідки в анґлійському господарському житті. Анґлія може знову витримувати конкуренцію з закордоном, і її торговля рішучо покращала. Далеко краще подбати про те, щоби анґлійські робітники могли мати сталу працю в анґлійській індустрії, ніж давати їм тимчасові допомоги.

Далі Болдвін подав до відома, що уряд веде переговори з домініями, щоб облекшити еміґрацію для безробітних. Уряд рішучо відкидає всі пляни, які вимагають великих позичок, бо це доведе лише до інфляції й нових труднощів в оплаті робітників. Натомість уряд старався далі зменшити кошти життя. В справі охорони сільського господарства уряд може ґарантувати допомогу тому господарству протягом ряду років. Анґлійська фльота й військо будуть в першій мірі купувати продукти анґлійського сільського господарства. Нарешті Болдвін сказав, що уряд гадає утворити комісію з незалежних чинників, яка має виробити пропозиції щодо розвитку продукції британської кольоніяльної держави. Свої виводи Болдвін закінчив тим, що уряд не обіцяє нічого більше понад те, що справді може виконати.

Труднощі в репараційних переговорах.

Німецький півофіціяльний комунікат стверджує, що вияснення положення в репараційних переговорах треба сподіватися щойно після понеділкового засідання. Тойже комунікат заперечує вісти закорд. часописів, начеб нім. делеґат поставив домагання політ. натури.

На неділю приїхали були обі нім. делеґати д-р Шахт і д-р Феґлер до Берліна, на заяву нім. уряду, щоби поінформувати про стан паризьких переговорів. На цій конференції були міністри заінтересованих у справі репарацій ресортів: Штреземан, Курціюс і Гільфердінґ.

„Фос. Цтґ." наводить погляд нім. кол, що коли знавці не могтимуть найти виходу з положення, обовязком політиків буде інтервеніювати. Тойже часопис повідомляє, що йдуть приватні розмови задля урухомлення конференції. Головно старається про це американська й анґлійська делеґація. Французька делеґація займає вижидаюче становище.

Звіт д-ра Шахта.

Берлінський кореспондент Аґ. Аваса повідомляє, що подорож д-ра Шахта спричинена була не лише подіями на конференції знавців, але й напруженим на фін. ринку і фактом, що положення Нім. Банку може викликати нове підвищення диск. стопи. На засіданні нім. кабінету вислухали 2-год. звіту обох знавців Шахта і Феґлера. Шахт впевняв, що не ставив внесень політ. натури. Дискусії не було, лише міністри зареєстрували заяви знавців. Рада міністрів постановила оставити знавцям на час пізніших переговорів прислугуючу їм досі свободу оцінки положення й ділання. Опісля д-р Шахт конферував у Нім. Банку в дисконтових справах. В неділю веч. делеґати відїхали до Парижа.

Престольна промова італ. короля.

Дня 20. квітня відбулося отворення 28-ої сесії італійського парляменту. Король у престольній промові сказав, що конференція роззброєнь дала вислів благородній ініціятиві, але роззброєння покищо невиконалне; йому заперечують вічні збройння на суші, морі й у повітрі. Італійський уряд заєдував становище Італії в справі роззброєння, але що спроб ведених у цьому напрямі не покінчено, обовязком уряду дбати про оборону батьківщини. Італійський уряд на протязі 7 літ у взаєминах зі всіми державами дав докази мирової політики. В ділянці політ. і торг. відносин уряд зробить усе, що в його силі.

Літвінов протестує.

Літвінов вручив приготовній комісії конференції роззброєнь нис. протест проти того, що комісія недостаточно обговорила більшовицький проект у справі пропорц. зменшення збройнь. Рівночасно Літвінов зазначив, що більшовицька делеґація дальше братиме участь у працях комісії, щоби могти все інтервеніювати в користь роззброєння.

Помер брат бувш. ціс. Вільгельма.

В Кольонії помер у 67-ім році життя брат бувшого німецького цісаря, князь Ґанріх пруський.

Ціна пашпортів знижена.

На останній соймовій сесії було м. і. внесено в справі пашпортових оплат. Справа не дійшла ся полагоди і її передали назад сойм. бюджетовій комісії. Тепер справу цю полагодили вчасно по думці внесколавців. Обовязкова досі оплата за норм. пашпорт 250 зол. буде зменшена до 150 зол. Крім того скасують труднощі та формальности, звязані зі заходами в справі пільгових пашпортів для промислово-торговельних цілей. також ліберально будуть приноровлювати податки при видаванні пашпортів, важних для більше подорожей. Відносні розпорядки видасть в днях керовник мін-ства скарбу Матушевський.

Шк. ферії дня 15. червня.

Мін-ство віроісповідань і освіти устійнило ряд. річниць початку шк. ферій у держ. середніх школах на день 28. червня. В цьому річниці будуть покінчені заняття в усіх середніх школах у цілій Польщі. З огляду на іспити для новозаступаючих, які мають відбуватися кілька днів лише системою та з огляду на зорґанізування проїзду учеників на заг. кр. виставу до Познання (що починається перед вакаціями) дирекції всіх середніх шкіл уповажнені вчасніше закінчити науку на тиждень або півтора перед урядовим річницею. У цьому випадку ферії зачнуться вже 15. червня.

Пожежа в Путятичах.

В неділю попол. у Путятичах (пов. Городок) вибухла пожежа, що знищила 24 хати і 50 господарських будинків, дуже богато госп. і домашнього інвентаря, збіжа та 11 штук безрог. Шкід є на яких 200 тис. зол. На місце пожежі виїхав віцевоєвода Пілецький, шеф виділу безпеки Рогочський і воєвід. ком. поліції інсп. Грабовський. Віцевоєвода Пілецький дав старості 1000 зол. для погорільців.

Ексгумація тіла Апанацевича.

До Баранович приїхав із Варшави більшовицький консуль Шахов, щоби бути присутним при ексгумації тіла Апанацевича. Ексгумація відбулася в присутности представників адм. власти й поліції. Неопечатану домовину з тілом Апанацевича вложили до другої труни, присланої з СРСР. і в спеціяльнім ваґоні відвезли до більшевії.

Кровава бійка між польськими і жид. студентами.

В ночі з суботи на неділю на Погулянці у великому ресторані уладила польська студентська корпорація „Люткo-Венедія" комерс. У тому ж ресторані на поверсі мала свій комерс жидівська студентська корпорація „Фратернітас". Поляки уладили комерс у честь товаришів з Познання, жиди в честь товаришів із Варшави. Між представниками обох корпорацій дійшло до непорозуміння, так, що одні до одних не будуть промовляти, щоби не було непорозумінь. Усталили представники польського т-ва звявилися у жидів і просили, щоби їх товаришам познанцям позволили приглядатися жид. забавї. Жиди згодилися під умовою, що познанцям товаришитимуть лише львівські студенти. Це обидило познанців і один із них вдер жид. студентові відзнаку з грудей. Жид. студент зареаґував на це чинно і це дало причину до взаїмної завзятої бійки. Около 60 членів „Люткo-Венедія" вдерлося до жид. салі і стали стріляти з револьверів. Кажуть, що 6 дістало ранені польські студенти, які в темряві постріляли взаємно. Тимчасом на горі билися на ріжні та палиці, кидали кріселчи, стільцями, розбили шиби, склянки. Цілий льокаль зовсім здемольований, шкоди є на кілька тисяч. Явилася військова і піша поліція та рят. стація, яка осмотрила около 20 ранених студентів „Фратернітасу". Про бійку повідомлено унів. власти.

Зі спортового життя.

Україна-Погонь і. Б. 1 : 0 (0 : 0).

Змагання, яким приглядалося кілька тисяч видців виявили безсумнівну перевагу України, якої вона наслідком анемічности нападу і брутальної гри противника як сліх не використала. В українській дружині була найліпша оборона, яка зрештою мала небогато роботи, вдоволяла також поміч. В нападі був найліпший Лисяк, одинокі ворота стрілив Кобзяр. Других воріт, стрілених Україною, судля не признав, проти чого голосно демонструвала українська частина публіки. В загальному українська одинадцятка робила додатне враження, що стверджували й видні неукраїнці.

Україна II. — Чорні III. 3 : 0. Вальковер.
Україна III. — Чорні IV. 3 : 0. Вальковер.
Львів. Чорні — Гасмонея 3 : 0 (0 : 0). Змагання товариські.

За мистецтво Ліги.

Львів. Висла — Погонь 4 : 2 (3 : 2).
Краків. Рух — Гарбарня 1 : 1 (1 : 0).
Варшава. Л. К. С. — Легія 1 : 0 (1 : 0).
Катовиці. І. Ф. Ц. — Краковія 1 : 0 (1 : 0).
Лодзь. Туристи — Польонія 0 : 0 (0 : 0).

був видрукований, не маю перед собою. Тому наведу його у вирипках:

За Уралом, за далеким наша пісня лунає,
Це азійська Україна право добуває.
Урал, Алтай, Амур, Ферган і найбільше море,
Знають добре українських кольоністів горе.
Катерина, ворожа дочка, московська цариця.
Зграбувала нашу землю, віддала чужинцям.
В Україні нам не стало ні землі ні хати,
Ми покинули край рідний, пішли в світ блукати.
Україна всіх годує, лиш не свої діти,
Що марніють на чужині, мов підтяті квіти.
Висміювали нашу мову, кров і мозок ссали,
У пустиню, тайгу, тундру дітюк висилали
Сірко і Тарас Шевченко, поет незабутий,
Тут страждали на Сибірі, щоб волю добути.
Ми добули собі право сльозами й кістками,
Жити тут, користуватись лісами, степами.
Живцем сховані до гробу, ставмо до бою,
— — — — — — — —
Просвітитись дуже хочем, зрітись в світлі сонця,
Щоби правда заглядала і в наші віконця!
Ми доженем, переженем культурні народи...
— — — — — — — —

Д-р Кубійович робить свої висновки на основі мабуть урядової статистики. Мені просто осоружна така статистика. Належався я до війни в міським парляментарнім окрузі ч. 20. (Бережани —Рогатин...) на цю статистику. Д-ра Дулемби без шахрайств і корупції уряд не міг би був тоді вибрати (просто це є окрема література)

Правда, закони Радянщини говорять про свободу заяви щодо національної приналежности. Та ми знаємо, як обрусителі у червоних мундурах спинюють українізацію в Курщині, Воронїжчині, Кубанщині, Донщині! Чому ті самі урядовці мають бути кращі при робленні перепису десь там в Саратівщині чи поза Уралом і виказувати ще й там богато українців?!...

Висновки д-ра Кубійовича не тільки не переборщені, але навіть несміливі саме через відсутність іншого між урядово-статистичного матеріялу. Відважуся на щось більше. Оставляючи на боці Туркестан, Ферган та інші части Середущої Азії, можемо поділити її на три части: 1) незаселена північна часть тундра, 2) середня мало населена, лісова, 3) полуднева найлюдніша, степова полоса. Ця полуднева часть має, коли не помиляюсь, 9/10 населення цілого Сибіру. І ця саме частина, заселена головно степовиками-українцями, бо лісовий москаль пхався все в тайгу, а на полудне йшов тільки як урядовець, або купець (до міст). Виключаючи міста, в яких українці мають також високий відсоток мешканців, села в полудневій части Сибіру скольонізовані майже виключно українцями. А з цієї полудневої полоси Тургайо-Томщина, Забайкалля, Надамурє кожне зокрема ще дуже слабо заселені, дрантиво загосподарювані і кожне з окрема могло б вигодувати своїм хлібом населення цілої Европи, — очевидно — при іншій системі. Можемо отже говорити про свою чисельну перевагу не на поодиноких областях, але на цілій Сибірі.

Виховані на польській повстанчій літературі, — знаємо тільки страхіття про Сибір, а славимо високо прим., Канаду, де також є наші люди. Знаю тільки частинку Сибіру, але і цього досить, аби бачити в ній золоту основу в будуччині, краще ніж у Канаді. Не підсоння там страшне, бо сам я бачив вилічених там поселенців з Галичини, але відсутність людей, праці, освіти лиха адміністрація, комунікація. Ще під 53° північної ширини їв я помідори, варену курудзу, місцеву фасолю, карафіоли і т. д. Навіть посушні роки не роблять кольонізації безвиглядною, коли зважиться, що такі маси води як у сибірських великанах-ріках, марнуються, плинучи без хісна в Ледове Море... І саме з огляду на вагу Сибіру для України не можна нам зрікатися цієї великанської країни — в імя нашого майбутнього.

На організаційному фронті.

Організаційна нарада Гусятинщини.

Дня 18-го березня ц. р. відбулася довірочна нарада делеґатів сіл Українського Нац. Дем. Об'єднання судового гусятинського повіту в Коничинцях. На 25 сіл явилися делеґати з 21 громад. Нараду проводив голова Пов. Нар. Комітету Коничинеччини о. Анатоль Малиновський з Чабарівки, секретарював п. Солонинка. Звіт з діяльности Української Парляментарної Репрезентації склав посол Іван Заваликут, який переповів всю діяльність послів і сенаторів Національного Обєднання, представив сучасне політичне і господарське положення та пояснив зміст проєкту конституції внесений блоком ББ і проєкт конституції лівиці. З черги організаційний реферат виголосив член Пов. Нар. Комітету п. Шмата, вказуючи на конечність тривкої партійної організації, далі розказував як вести всю організаційну роботу на селі, як приєднувати членів і збирати партійний податок. По переведеній дискусії, учасники зборів одобрили новий організаційний плян поданий референтом. Відтак про господарку повітового виділу говорив посол Заваликут. По дискусії над господарськими справами повіту, посол Заваликут зреферував ще справу шкільну, вказуючи, як слід боротися за рідне шкільництво. На нараді порішено заняти пляновою організацією жіноцтва і доручено повітовій партійній Управі запросити на організаторку п. Марію Вигнанську.

Подібна партійна нарада для судового повіту Копичинці відбулася дня 29-го березня ц. р. з тим самим порядком нарад. Мимо дуже поганої дороги, прибули делеґати від 17-ти громад. На обох нарадах ухвалено повне довіря та подяку Української Парляментарній Репрезентації, а зокрема послові Іванові Заваликутові за дотеперішню діяльність.

НОВИНКИ

— **З Українського Наукового Інституту в Берліні** повідомляють нас про два відчити, які організує згадане Т-во: 25-го ц. м. перший „Про першу релігію на Україні і її значіння для сучасности" проф. В. Щербаківського (українською мовою) і другий „Шевченко великий український національний поет" проф. Д. Дорошенко (німецькою мовою).

— **Скасована конфіската.** З Коломиї повідомляють нас, що переведене в березні ц. р. коломийським староством заняття історичної повісти „Тарас Бульба" скасовано. Книжку продають уже всі українські книгарні та видавництво Ока з Коломиї, вул. Євангелицька 7.

— **Бідному вітер в очі.** У четвер 18-го ц. м. в 7. год. веч. злодії обікрали на вул. Пісковій 21 нашого письменника Федора Дудка. Хату, з якої всі вийшли, злодії „очистили" так докладно, що не лишили навіть діточої одежі.

— **Нові ціни печива.** Від 20-го ц. м. обовязує нова магістратська тарифа на муку та печиво. 1 кг. пшеничної муки (65 проц.) коштуватиме 35 сот., 1 кг. житнього темного хліба на базарі 39 сот., 1 булка (4 дкг. ваги) на базарі 5 сот.

— **Став вилив.** У Страдчу (Городок Ягайл.) на ставі вода прорвала стару шлюзу. Залита частина шляху між Городком і Яновом і магазини млина з припасами муки.

— **Цьогорічні вакації** мають початись виїмково в усіх школах уже 15. червня з огляду на виставу в Познані.

— **Прикра хроніка.** У Львові повісився 40-літній шлюсар В. Фаріон, що мав ще й другу професію: був алькоголіком. Арештували без точнішого заняття І. М. Вісневського, колись кравця, який забув, коли брав другий шлюб у Золочеві, що перед роками оженився вже раз в Яслі. Два роки тяжкої вязниці дістав В. Возденко за вбивство Антона Юриця в Городку підчас бійки, якою закінчились танці тамошнього „Т-ва ім. Качковського".

— **Ріжні вістки.** Американський винахідчик Бравнінг, славний своїм „револьвером", винайшов нову малу смертоносну зброю 33 міліметрів довжини, що може дати 150 стрілів на хвилину. — З Ню Йорку повідомляють, що американський сенатор Бліс поставить на найближчім засіданні конгресу внесок, щоби заборонити чужим дипльоматам держати алькоголь у посольствах і амбасадах. — Союз французьких фільмових товариств приняв рішення, що дотеперішнє відношення продукції франц. фільм до американських лишається по давньому: Америка має на кожні три свої фільми у Франції брати один французький. — У Льондоні застрілився відомий спортовець, капітан Денінґ, грач у поло; причиною самогубства була рана в голові, яку дістав підчас гри, а що могла довести його до божевілля. — На островах Пилипинів, біля Манілі, відкрили поклади золота на просторі 3 км., що стануть власністю Спол. Держав. — У Штуттґарті висвятили першу жінку на евангелицького священика. — У Мюнхені помер маляр Адам Кунц у 72 р. життя, славний із малюнків „тихомиря".

— **Серце князів.** Британське пресове агентство передає звістку з кол англійської аристократії, що еспанський наслідник престолу заручився з княжною Сесилією, третьою донькою австр. князя Леопольда Сам-Сам. Ця звістка є подекуди сензацією, тому, що три тижні тому преса говорила про заручини еспанського князя з румунською княжною Ілеаною.

— **Оригінальна подорож.** Із Берліна вибирається пішки до Відня сліпий воєнний інвалід Гегер з псом-вівчарем через Галле, Регенсбург і Пасав. Він оминає Чехословаччину тому, що не знає мови і йде довшим шляхом через Баварію. Гегер — віденець, бувший атлет з цирку Барнума. На війні був він 11 разів ранений, з цього тричі в голову. На черепі має він срібну плиту. При однім нещасливім випадку ця плита зійшла з місця і він утратив зір. Берлінські лікарі радили йому звернутись за операцією до одного віденського окуліста. Він іде туди пішки.

— **Чудеса науки.** На конгресі рентгенольогів у Відні демонстрували новий німецький винахід берлінців д-ра Готтайнера і фотохеміка Якобсона. Цей винахід дає змогу творити рентґенівські фільми, себто схоплювати кінематографічно кожне ворухнення організму. Таким робом медицина матиме незвичайно вартісний матеріял для прослідження поодиноких фізичних станів і етапів недуги.

— **Новий розвиток кіна.** Розвиток кіна йде вперед такою швидкою ходою, що його уліпшення подобають на фантастичні ідеї з повістей. У кінематографічних робітнях спорудили апарат, який у силі робити... 100.000 знимок на секунду. Досі при схоплюванні явищ експльозії та вистрілів можна було робити до 10.000 знимок у цьому-ж часі. В Америці вже зроблені експерименти фільмування ударених льокомотив і літаків, що дає змогу студіювати точно спосіб, в який розбиваються поодинокі частини цих машин.

— **Книжка в Польщі і деінде.** На зїзді польських книгарів у Варшаві були виголошені реферати зі статистичними даними, які дають порівняну картину книгарського руху в Польщі та на чужині. Із цих даних виходить, що на кожного громадянина в Польщі припадає 75 зол. річно свобідних після необхідних видатків. Італієць має на рік 360 зол. на культурні потреби, німець 446 зол., француз 506 зол., англієць 1433 зол., а американець 1905 зол. Скількиж золотих із 75 зол. має йти на книжку, коли до культурних потреб треба врахувати доповнювання хатньої обстановки і всякі розривки? Статистика відповідає, що в Польщі є лише 17 проц. таких, що можуть купити книжку, в Італії 30 проц., Чехословаччині 30 проц., Німеччині 30 проц., Франції 40 проц., Англії 50 проц., Спол. Державах 60 проц. У відношенні до скількости населення в Польщі є ледви мілїон осіб, яких стати на книжку, тоді як у Чехословаччині є їх 2 і пів міл., в Італії 7 міл., Німеччині 11,25 міл., у Франції 13 міл., в Англії 17,5 міл., а в Спол. Державах 30 міл. Коли-ж узяти пропорцію скількости книжок, які виходять річно до скількости населення, тоді на одного ідеального (можливого) покупця припадає річно в Спол. Державах 0.33 книжки, у Німеччині 2,5, у Чехословаччині 1,2, в Італії 0,9, в Англії 0,7, Франції 0,9, а в Польщі аж 6 книжок на особу. Іншими словами: у Польщі найбільше друкують книжок, а найменше купують. Замість 6.204 книжок (друків), виданих річно, повинно би виходити найбільше 2760. Додаймо для пояснення, що в Спол. Державах книжку друкують пересічно в 44.000 примірниках, а в Польщі в 3300, з чого половина йде на макулятуру.

— **Заправа насіння ярих збіж.** Досвід з останніх десятків літ доказав, що насінна заправа „Успулюн", яка має в собі складники живого срібла, вживається загально хліборобами у нас і на чужині з якнайкращими успіхами. Щойно вона допомагає до правильної боротьби зі шкідниками на ріллі, **не завдаючи ніякої втрати зернові.** Навпаки: **„Успулюн" зміцнює силу кільчення збіж** і рослин, коли вони є ним заправлені і в результаті дає **надвишку врожаю.** Ці факти, як ми вже згадали, потвердили досвіди довгих літ зроблені найповажнішими науково-хліборобськими інституціями. Спосіб заправи **„Успулюном"** і скількости потрібної для кожної рослини зокрема, подає фабрика в спеціяльних приписах. Слід зазначити, що в противежности до ріжних інших заправ **„Успулюн"** можна вживати просто, практично, легко і швидко. Крім тривкого прочищування засівного зерна є це дуже важні прикмети **„Успулюну"**, що стає доступним навіть для найменших земельних господарств. На 100 кіля насіння збіж або сіяних рослин виставчає досить яких 75—100 грамів „Успулюну", який треба розпустити в воді. **Сухої заправи „Успулюну"** треба яких 300 гр. Тому-то хліборобство повинно у власнім інтересі і в якнайширшій мірі користати з цього препарату. Ст. Ф

Дописи.

ЧОРТКІВЩИНА. *Виступ гімназ. хору в с. Джурині).* Дня 14. IV. ц. р. загостив до села Джурина мішаний хор прив. української гімназії „Рідної Школи" в Чорткові під проводом гімн. учителя д-ра В. Вовка і гімн. учит. Фарини й дав тут в год. 3. пополудні концерт. Перед виступом хору проф. Фарина виголосив реферат про значіння і завдання „Рідної Школи", який присутні приняли оплесками. Після реферату виступив хор в мальовничих народніх строях і почав спів народніх пісень, щедрівок та колядок. В програму концерту входили: „Гей пластуни", „Широкий луг", „Ой пряду, пряду", „Дзвони", „І по сей бік гора", „Ой видно село", „Вігло, вігло козенятко" й інші. З щедрівок: „Добрий вечір", „Щедрий вечір" і богато інших. Видом співаючих дітей і совісно вишколеним хором були всі присутні просто захоплені, а деякі пісні на загальне домагання треба було повторяти. Цілий цей хор зложений майже з самих селянських дітей, учеників гімназії „Рідної Школи" в Чорткові. Своїм удатним виступом він показав селянам, що гріш, який ідо від них як маленька лепта „Рідній Школі", не йде на марно. Думаю, що від нинішнього дня громадяни села Джурина будуть більше цікавитися „Рідною Школою", на яку в цьому році з нагоди коляди — на сором — не зложили ні сотика, та побільшать на ту ціль свої добровільні датки. А за-хвилю милої розради серед теперішніх тяжких селянських турбот нехай проф. д-р Вовк і його міш. хор приймуть щиру подяку від всіх тих, що були на тім гарнім концерті. *Селянин.*

З судової салі.

Політичний процес проти 31 селян з Тернопільщини.

В суботу 20. квітня ц. р. переслухувано вже першого й головного свідка, *Андрія Юркова*, який буде ще зізнавати і в понеділок. На салі людей небогато, мабуть тому, що поліція контролює дуже строго особисті документи.

Зізнання свідка Андрія Юркова.

На вступі нинішньої розправи забрав слово обор. д-р Е. Давидяк і домагався, щоби трибунал не заприсягнув св. Юркова. Цьому спротивився рішучо прок. Врубель. Тоді обор. д-р Гоніґзіль щераз мотивував внесення обор. д-ра Давидяка. Трибунал по короткій нараді прихилився до внесення оборони й порішив переслухати св. Юркова без присяги. Тоді прок. застеріг собі право спротиву.

По тім вступі почав зізнавати головний свідок прокуратури так: з відступом червоних військ з Галичини утік свідок разом з більш. військом на Радянську Україну, нібито тому, що боявся польських військ. Але на Радянській Україні не подобалося йому ні тамошнє життя ні радянський устрій і він, перескочивши заяцем більшовицько-польську границю, приїхав до родинного села Чистилова в 1924 р. Тут оповідав селянам про життя по той бік Збруча, критикуючи його завзято. І цікаво! Вже тоді Степан Цивінський, який нині сидить на лаві обвинуваченних, нібито просив свідка, щоби він не критикував так завзято радянських відносин перед селянами та, щоби він навязав зносини з компартією в Галичині і щоб його туди втягнув. Але свідок, як праведна людина, не згодився на це. Та незадовго, бо вже на весну 1925 р. звірився обв. Степан Цивінський свідкові, що йому вдалося навязати самому звязки з компартією через якогось Дармограя. Опісля просив свідка перейтися з ним до Тернополя на конференцію. Свідок на таку пропозицію згодився і 13. квітня 1925 р. пішли з обв. Цивінським до Тернополя. Перед Тернополем стрінувся обв. Цивінський з Коцюбою, провідником К. П. З. У. в Тернополі. Конференція відбулася в лісі, т. з. Пасіка-Гай, віддаленім 2 км. від Тернополя. Тоді був на конференції, крім них трьох, ще селянин Білий (якого засудив суд присяглих у Тернополі на кару смерти за поширювання комуністичної бібули по селах, і який пізніше втік на Радянську Україну) та Авраам Собельсон фальше Галічер. На конференції мав називати Коцюба обв. Цивінського і сел. Білого районовими командантами компартії, обговорював докладно спосіб закладання комуністичних ячейок по селах після системи трійкової або чвіркової. Далі Коцюба заявив, що хто з них зрадив би перед поліцією, такого чекає смерть від кулі. Також тоді обговорював Коцюба, як треба розклеювати відозви першотравневі, які вони на місці від нього дістали. Конференція тревала лише одну годину. На тому самому місці відбулися ще двічи такі конферен-

ції. На одній такій конференції, крім згаданих пятьох, мав брати ще участь обв. Керничний, якого вибрано курієром на тернопільську округу. Він мав за завдання довозити обв. Цивінському і Білому комуністичну літературу й бібулу, яку опісля члени ячейок мали розкидати по селах. Обв. Цивінський і Білий хвалилися, що по селах вдалося їм вже заснувати цілу низку комячейок, та що праця успішно розвивається.

Далі свідок вичисляє цілу низку обвинувачених, які поширювали комуністичну бібулу і розкидали відозви перед 1. травнем 1925, 1926 і 1927 р. Обвинувачені з обуренням заперечували всім зізнанням свідка, називаючи його зізнання нікчемного брехнею і видумкою. Обв. Керничний назвав свідка навіть бандитом за його неправдиві зізнання. Але свідок взагалі нічого собі не робив з того обурення обвинуваченних і лаяв також обвинуваченних дуже досадно.

На третій конференції, яка відбулася 25. X. 1925 в чистилівськім лісі, обговорювано справу М. О. П. Р-у і вибрано в тій цілі повітовий комітет. Одначе вже незадовго Коцюба втік на Радянську Україну, а в січні 1926 р. поліція арештувала обв. Цивінського. Одначе діяльність ком. ячейок не припинилася і їх члени далі розкидали при ріжних нагодах і святах комуністичні відозви, в яких накликувано селян до революції. На конференції сходилися члени ком. ячейок до хати обв. Цивінського.

Взагалі цей свідок оповідає про найменші подробиці вперед кількох літ з найбільшою прецизністю і точністю просто на мінути, що робить його зізнання дуже мало вірогідними.

З життя наших установ.

Загальні Збори „Сокола-Батька".

„Сокіл Батько відбув минулої неділі свої ювилейні Загальні Збори при участи сокільських відпоручників з цілого краю. По полагодженні формальностей предложила старшина „С.-Б" звіт зі своєї діяльности в минулому році. Референт д. Гафткович представив також образ діяльности цілого українського сокільства, який представляється дуже добатно. Десятки тисячів зорганізованого сокільства перевело у справоздавчому році сотки вишкольних курсів, льокальних, паланкових та обласних, публичних вправ. Крім цього подано у звіті богато курсів для неграмотних аматорських вистав, освітніх викладів та гуртового читання книжок — переважно історичного змісту.

Слухачі з видимою на лиці радістю слухали звіту. І дійсно треба було радіти, коли його чулося. По тихій і безреклямовій праці цеї установи, ніхто і не домірковувався б таких гарних успіхів, якби не обовязок головної старшини подати їх до відома своїх членів.

Ціле сокільство зі своїм головою Миколою Заячківським і всею старшиною може бути вповні вдоволене з дотеперішніх досягнень.

Окремий звіт з акції закупна комплексу грунтів у Львові при стрийському шляху під український город представив містоголова Евстахій Стеблецький. З цего звіту довідуємося, що з цілого комплексу, який був поділений зразу поміж 40 співласників, викупив вже „С.-Б." 21 паїв. В приватних руках остало ще 19 паїв, які „С.-Б." хоче доконче ще викупити, щоби опісля віддати цілий простір (около 11 моргів!) до ужитку не лише своїх членів, але й цілого українського народа. Отже і в цім напрямі досягнення „С.-Б." оказалися дуже великі.

Щоби акцію збірки на викупно решти українського городу приспішити, рішено заснувати по всіх закутинах краю місцеві і районні комітети для ширення жертвенности народу на цю дуже важну ціль. Зараз на зборах заголосилася доволі велика скількість членів як ініціятори заснування провінціональних комітетів викупна українського городу у Львові.

По виборі нової, головної старшини, містоголова Альфред Будзиновський замкнув збори, почім зібрані відспівавши сокільський поклик, удалися одні домів, а другі на 3 дневий курс сокільських інструкторів і провідників.

Жертвуйте на оселю робітників пера.

„Т-во письменників і журналістів ім. І. Франка" у Львові зважилося на сміливий крок: воно купило площу з готовою мурованою хатою в Ямнім (біля зал. зупинки Камінь Довбоша) з метою створити там літню і зимову оселю для робітників пера, що потрібують підтержки для свого здоровля. Хата з 6 кімнатами і 1600 сяжневою площею коштуватиме до 3.500 дол. Товариство підписало вступний контракт, заплативши частину цієї суми, а решту ціни купна має заплатити на протязі квітня 1929 р.

Вам, здається, відомий стан сучасного українського письменства та доля наших робітників пера. Ні наші письменники, ні журналісти не в силі жити зі своїх гонорарів.

Те єдине, що залишиться колись майбутнім поколінням, як слід нашої сучасности — друковане слово, нині у нас знехтоване і родиться в дуже важких умовинах. Ніхто не думає нині над поправою долі робітників пера.

„Товариство письменників і журналістів" ім. І. Франка" хоче дати їм бодай скромний захисток, де вони раз у рік могли би відпочати та зміцнити свої сили й нерви.

Може ця оселя стане засновком нового осередка, який обединає письменників і журналістів ріжних напрямів і світоглядів і причиниться до розбудження живішого культурного руху в Галичині.

Почин зроблений. Наші інституції склали поважніші жертви на купно згаданої оселі. Звертаємося оцим до Вас, Громадяни, яким не байдужа наша література та преса, з проханням, причинитися яким більшим датком на згадану ціль.

Жертви пересилати на книжечку ч. 1141 „Земельний Банк Гіпотечний" у Львові, вул. Підвалє ч. 7., або до адміністрації „Діла", Ринок ч. 10.

*

ЖЕРТВИ НА ОСЕЛЮ РОБІТНИКІВ ПЕРА.

ВИКАЗ Ч. 5.

На заклик „Т-ва письменників і журналістів ім. Ів. Франка" зложили дальше на оселю українських робітників пера: 58) радн. Йосиф Дрималик, Львів — 10 зол. (і кличе: радн. М. Яцена і радн. Юл. Федусевича); 59) дир. М. Мороз, Львів — 10 зол.; 60) дир. Денис Коренець, Львів — 10 зол.; 61) Панько Костюк, Руда Пабяницька — 5 зол.; 62) о. Іван Пастернак, Дзіболки — 5 зол.; 63) нот. Василь Дяків, Немирів — 18 зол.; 64) заст. нот. Арсен Волосянський, Золотий Потік — 10 зол.; 65) студ. М. Ч. — 10 зол.; 66) Григ. Гарасимчук, Львів — 10 зол.; 67) о. Василь Воронюк, Ясниська — 10 зол.; 68) д-р Мих. Лепкалюк, Галич — 10 зол.; 69) М. Ч. (Наддніпрянець), Прага — 10 кч.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Понеділок 22-го, г. 7·30 веч. „Борис Годунов" (40 прц. знижки).

Вівторок 23-го, г. 7·30 веч. „Несподіванка".

Кіна.

„Аполльо": „Поліцмайстер Тагеєв".

„Лев": „Останній приказ поручника".

„Оаза": „Моряки і біляки" і „У домі божевільних".

„Палас": „Могила серед леднияків".

„Пан": „Пожежа серденъ".

„Фатаморґана": „Жінка на тортурах".

„Химера": „Непереможний".

Програма радіо.

Вівторок 23-го.

Льондон (368). 23·35 Музика до танців.

Париж (1714). 18·35 Пате.

Берлін (475,4). 20·00 „Графиня Мар'ца" оперетка.

Мюнхен (536,7). 19·45 Співацький рецітель.

Ляпціґ (361,9). 20·00 Симфонічний концерт.

Копенгаген (336·3) 20·00 Фінська музика.

Міляно (504,2) 20·30 Стара італійська музика.

Будапешт (548). 19·30 Старі мадярські пісні. 20·15 Циганська музика.

Відень (519,9) 20·00 Музика Р. Штравса; симфон. оркестра.

Ленінград (1000). 19·00 „Русалка" опера.

Київ (775). 19·30 Фортепян з консерваторій.

Варшава (1395,1). 17·55 Балетна музика.

Катовиці (416·1) 19·20 „Масковий бал" Вердія.

Середа 24-го.

Льондон (368). 22·05 „Голяндець-Скиталець" Вагнера.

Париж (1714). 15·45 Концерт. 18·35 Пате.

Берлін (475,4). 20·30 Концерт.

Мюнхен (536,7) 20·30 Старонімецькі та словацькі пісні (хор).

Брюссель (511,9). 20·15 Оперетка „Княжна Герольштайн".

Будапешт (548). 21·15 Старомадярські пісні. 22·30 Оркестра опери.

Штокгольм (476). 21·45 Сімчкова оркестра.

Ленінград (1000). 19·30 Концерт Губермана.

Москва (823). 18·30 Музично-літерат. вечір.

Київ (775) 19·30 Музична авдиція.

Варшава (1395,1). 17·55 Концерт оркестри. 20·15 Вечірний концерт. 23·00 Легка музика.

Краків (314,1) 23·00 Легка музика.

Познань (336,3). 20·30 Вечірний концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кобзарі-Бандурнисти К. Місевич і Д. Гонта виступають:

23.IV. Львів.

Білєти продає „Народна Торговля".

1822 7—8

Український Театр під дир. І. Когутяка.

Гуситяни:

Понеділок 22.IV. „Король життя".

Вівторок 23.IV. „Пташник в Тиролю".

В склад трупи входять: ПП. Грузькова, Худанова, Істоміна, Левицька, Кривецька і Грубіна ПП. Єрофеїв, Кононів, Кудлик, Березенко, Чугай, Павасій, Шафарчук, Пришляк, Романчак, капельник Кешенець. Режісером театру Чугай. Готується до постановки „Кума Марта".

1848 2—?

Надзвичайні датки на потреби „Рідної Школи" вложили в золотих: Вп. Н. Н. в Стрільбичах ад Станіслав Самбір 45. Панство Конертинські Львів 20 замість цвітів на домовину бл. п. судді Іл. Мирановича. Михайло Галань, Белз 15 як неприятий д-рон Василем Мишком гонорар, д-р В. Кубійович, Краків 10 з нім шомісячного звичайного датку, Степан и Бриянич, Тернопіль 2 замість цвітів на домовину бл. п. Марти Нестерчук, учит. в Глубічку В, Кружок Р. Ш. в Доброкині 30 як неприятий гонорар п. Айдаровим за працю режисерську при влаштуванні обходу в честь Тараса Шевченка, Учениці VII кл. гімназії СС. Василіянок у Львові 13 замість цвітів на домовину Матери тов. Іті Кос. ВІІ. Жертводавцим складає щиру подяку Головна Управа. 1867

Ширіть наш часопис!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

БРИЛЯНТИ, також іншу біжутерію купує по високій ціні Домбровський-Розважевські, Львів (Готель Жоржа) Академічна 2 1366 46—?

АДВОКАТ КМІЦИКЕВИЧ в Гвинних пошукує негайно вправного солиситатора. 1846 2—3

МИХАЙЛО НИЬОЛИШИН уроджений 1897 р. в Трибуховиних повіт Бучач уневажнює загублену військову книжечку виставлену через П. К. У. в Бучачі. 1847 3—3

КОРЕСПОНДЕНТ ТОРГОВЕЛЬНИЙ, вміючий мови англійську, французьку, німецьку та італійську шукає заняття Зголошення з умовинами до Адміністрації під „Р. Р. — Солідність". 1849 2—2

ГРАДІЄНТНИКИ тільки найлучших фабрик преціозні продам за готівку і на гати від десятків літ з найдешевшою стопою зависа фірма Іван Вельтенрайх. Львів, пл. Марійська ч. 5 3 1858—?

ШУКАЮ у Львові 2—3 комнати з приналежностями Оферти: „Діло для М. П. 1863 1-3

Д-Р АРСЕН ТРИГУБЧАК, адвокат в Сколаті прийме конципієнта з днем 1 мая б. р. — Зголошення незугляднені позістануть без відповіди. 1866 1—3

ПОШУКУЄТЬСЯ у Львові і на провінції, інтелігентних, добре репрезентуючихся і опитних аквізиторів за провізію. Оферти з заподанням дотеперішнього заняття вносити до Адміністрації під: „Добрий заробіток". 1868 1—2

САНДБЕРГ Б. вул. Краківська 9 в подвірю продає убрання, жупеси і хлопячі і тренчкорти. Уділяє кредиту. 1869 1-1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легінь, серця і нервів

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентгеном. 15—21

Вже друкуються нова книжка:

Косметичний порадник

або **плекання краси**

(Як здобути і задержати красу та молодість?)

написала Осина Заклинська на основі практики у Празі та інституту косметики перед лікарською комісією. — В книжці використані всі найновіші здобутки в області косметики. 1861 2—2

Богато ілюстрацій.

Подільський Союз Кооператив у Тернополі оголошує отсим

КОНКУРС

на одного ілюстратора. — Вимоги: 1) Висока або середня фахова освіта. 2) Практика в одному з ПСК. 3) Знання обовязуючих кооперативних законів. 4) Практичне обзнайомлення з книговодством кооператив І. і ІІ. ступня. Посада до обняття негайно. Платня після умови. Подання з прилогами документів і описом життя надсилати до дня 15. мая 1929 р. на ім'я Дирекції ПСК. в Тернополі, вул. Міцкевича ч. 11. 1865 1—1

KALOTRIX

одинокий певний орудник проти випадання і на поріст волосся вислає **о. Д-р Т. Вергун в Сокалі.** 1861 1—1

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

ч. 91 (11.432). Львів, середа 24. квітня 1929. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. шадн. 143.322. Адреса для телєграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зх., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телєф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

У Шевченківські Роковини.

Промова Михайла Галущинського на святочному концерті в честь Т. Шевченка у салі Великого Міського Театру у Львові дня 21. квітня 1929 р.

Літа чергуються за літами у безперерваному астрономічному ланцюгу, а всеж таки у цьому так послідовному ланцюгу наше життя має багато прогалин, пропусків, історичних пустарів. Чи це буде ще до того часу, як „стала есть руська земля", чи 988, чи 1929. Байдуже! Завжди на кожній станиці історичній: і 1222, і 1240, 1340 і 1569, 1596 і 1648, 1651 і 1667, 1707 і 1775, 1917 і 1918, 1919 і 1923, творилося щось очайдушне, що кликало із богатьох сердець, це Шевченкове: „Доле, де ти? Доле, де ти?".

І відповідно до внутрішнього морального стану та душевного наставлення могло це бути страшне своїм спокоєм: „Свати попоїша і спати полягоша" або божевільно роспучаване: „Доле, де ти?".

І завжди, майже завжди за тим страшним криком йшла якась несамовита відповідь, зміст якої знову або: „уже за шеломянем еси", або страшно тупе і якесь безнадійне: „Нема ніякої!"

І далі без нашої волі й участи, а навіть проти нашої волі літа чергуються за літами. Ба, що більше: „Діла ростуть на невмолимі черги, громадиться цеглинами життя", і на це дивиться і цілий народ і кожна одиниця з нього, поскільки має очі, щоби дивитися, й умові сили, щоби це розуміти. Дивитися не як творець буття, але як той, кого якесь таємне, невияснене буття поставило перед собою на зразок фігурок жахливого, безсердечного, невольного, ляльковго театру.

А всеж таки у цій багатовіковій мандрівці спадали в задушливе повітря метеори, що не тільки врізувалися глибоко в землю, але прочищували серед громів і бур повітря і залишали на мозковій корі народу скитальця, народу, мов паралітика на роздорожу, свої енграми, з якими він йшов і йде далі і далі у мандрівку століть...

Розшифрувати ці енграми часто не хочеться, щоби не каламутити спокійного плеса громадського сумління, а ще частіше розшифрувати їх не вміємо. А проте час від часу користуємося нагодами, щоби це зробити. І така нагода є сьогодні. Бо хіба інакше не можна собі пояснити цих наших святочних сходин.

Направду творяться великі лії довкруги нас. Кажуть, що Шевченко між іншим дав нам право на наше істнування. І ми заістнували. Але з факту істнування ми ще не поробили всіх висновків. У нас нема ще охоти, а може вона вже й є, але напевно нема рішучої постанови свідомо і відповідально посягнути по право діяльної участи у людській культурі.

А тимчасом приходиться констатувати, що у нас є все, є навіть захоплення, котре називають творчим, є великі вказники, що наче семафори видніють на овиді нашого збіжого життя; але є також і ще щось інше, може підсвідоме, котре нівечить найкращі енграми, затемнює вказники, не каже вважати на семафори. І про це говорить Шевченко, а ці слова варто пригадати у нинішню днину. В одному листі пише він: „Лихо, брате отамане, їй Богу, лихо, це правда — окроме Бога і чорта в душі нашій є ще щось таке, таке страшне, що аж холод іде по серці, як хоч трохи його розкриеш".

І це страшне є гірше ніж тяжкі або вузькі умови нашого життєвого битування. А найстрашніше воно у своїх виявленнях, які так часто до трагікомізму затирають велику трагедію народу.

Бо коли навіть прийняти певний фаталізм в історії народів, то не можна не признати, що й найтяжча доля і найбільший упадок можуть викликати загальний подив до себе, або бодай аристотелівський **елеос** та **фобос**, але не можна не признати й того, що недостача цього трагічного в упадку викликує коли вже не погорду, то зневаження.

Тому саме тепер, в момент, коли ціле наше народне життя наставляється у всіх напрямках на шлях повного модерного життя, саме тепер, коли все довкруги нас, а навіть глухе каміння говорить голосну мову, про потребу збирання наших сил, аналогічно до Володимирового збирання „руських земель", саме тепер необхідно звертати свої очі і наставляти свій слух на слова того Велитня, за якого помолитися ми зійшлися у цій нашій громаді.

Молитися?...

Але Шевченко цього від нас зовсім не хотів і не хоче. Йому це однаково, однаковісінько, байдуже! Він боявся зовсім чого іншого. І сьогодня він боїться, бо бачить, що сорок міліонів сторожів України, хоч мають на устах завжди і в кожній хвилині його слова, хоч з його слів створили собі етикети для своїх мінімальних і максимальних програм, що саме вони не в силі стримати крадежі в огні, а часто і причиняються самі до неї, нарівні з чужими. І так, проповідуючи і маючи на устах великі кличі Шевченка й інших наших Велитнів, ми розгубили себе, ми ще не можемо найти себе.

У великому розгоні на вузькому терені, в тісній атмосфері вузьке партійництво сліпить нам очі. В ньому й є такі, що твердять: тільки ми — мовляв — визнавці такої то і такої програми, тільки ми народ, а все, що поза нами, то „живі трупи", без вартости й без ціни. І тоді ми готові руйнувати найкращі і найвищі наші досягнення. Ми, не зважаючи, на який стіл нам сісти, сідаємо на кілька, а щоби це закрити — низькою і пустою демагогією псуємо непорочну душу народу. Ми навіть у силі негувати наш народ, і наше народне походження. Ми свідками того, як безшабашно починає проквітати оця негація. Ми готові творити щось як наднарод або міжнарод, не пройшовши ще етапу формування власної душі, щоби з її засобами щойно виходити у лицарські герці як рівноправний і повноправний чинник в організації наднаціональних чи міжнаціональних будівництв.

А того всього непотрібно, бо тільки сліпий не помітив би факту, як великими кроками ступає наше життя на шлях повної модернізації. В першу чергу модернізується українське село, те село, про яке ще недавно говорив поет, що воно „вигибає". Воно модернізується не з інстинкту самозбереження, але з відповідального почуття історичного завдання. Воно тільки жде від нас допомоги, не іншої як моральної. Воно хоче, щоби йому якнайшвидше допомогти в досягненні доцільних засобів до конкуренційного виступу з іншими народами, щоби в цій конкуренції бути вартісним чинником.

І ще на одну річ звернути нам увагу. В загальній світовій заверюсі й у нашому власному життєвому бурвію ми стратили одно покоління, а через нього певну тягліть і безперервність. Це погибило й загострило вирішення питання батьків і дітей, питання вічного, котрого не міг і не може обійти ні один народ, і якого не обійде також український нарід.

Невелика, але дуже багата і глибока програма у найближче майбутнє. Вона вимагає не хвилевого підйому або підвищеного настрою, але як найбільше поважного трактування як з погляду багатої теперішньої минулої так ще багатшої майбутньої історії, в якій народ-пророк мусить відограти ролю угольного каменя, у який так вірили Шевченко і Кирило-методіївські Братчики.

А у всьому мусить просто верховодити думка вязання всіх огнив народнього життя в одно ціле, в одно збірне. Бо життя — це один великий рух вічних енергій, рух невгаваючий, рух нероздільний. Той круговорот енергій мусить мати один неповорушний осередок, а цим незрушимим осередком — є нація. І до цього незрушимого мусять прості, чати всі дороги збірного нашого життя.

Щойно тоді свято Шевченка стане дійсним святом, коли його головні кличі про науку, про боротьбу як з зовнішніми труднощами й перешкодами, так і з внутрішніми, що є найчастіше передумовою зовнішніх, коли кличі про взаємну любов зіллються в кожньому українському серці як основні хемічні первні, щоби там створити клейнод національної української чесноти. Бо від знання-науки веде дорога до потреби боротьби за те, що любимо. Нема любови тоді, коли не знати, за що приносити жертви.

Цю мову говорить до нас ціле життя. Цю мову говорить одно з преважних питань нинішнього буття, питання соціяльної справедливости одної з основ нинішньої технічної структури людства. Цю мову говорить і готика руштовань хмародерів і заліво-бетон і ціла сучасна техніка. Прегарно це висловив один з наших молодих поетів, який сказав, що й готика і бетон крізь блакить і крізь дужу плоть будов голосять одну правду, що „ вначалі було Слово" — ідея. Та до вдійснення ідеї, до її воплочення може привести тільки Начальний Дух, яким є Любов.

І коли увійдемо в основні заповіти Шевченка, то він нічого іншого від нас не жадав і не жадає.

І тепер, навіть із могили, говорить він до нас своїми крицевими словами і вказує на завдання моменту, завдання великої хвилі. Завдання, котре має окрилити міліони і міліони до лету, має пірвати їх з собою, має повести на „путь спасенну", щоби вже раз уміти без опізнень і без помилок „одподушно і односердне стати" за єдино оправдане і всемогутне Євангеліє національної Правди України, яка то Правда не може бути і не є ані ріжна ані відмінна від Правди, що її зазнають і нею користуються інші народи.

Не кидайте своїх тяжко запрацьованих грошей в чужу кишеню, не давайте на чужі цілі й тому обезпечуйте свої будинки на дозволену законом ¾ часть в Т-ві Вз. Обезпечень „ДНІСТЕР", вул. Руська, ч. 20. 1822

Крамарж і Масарик.

На річному зїзді чеської національно-демократичної партії Крамарж виголосив велику промову, в якій виступив гостро проти теперішнього чеського уряду, а зокрема проти президента Масарика та міністра закордонних справ Бенеша. У своїй промові Крамарж пригадав, що свого часу він висловився в Парижі за те, щоби президентом Чехословаччини вибрано Масарика. Зробив він так тому, що Масарик старший від нього, а крім того він не хотів кидати активної політики. „Коли Масарик приїхав зза границі до визволеної Чехословаччини, я стрінув його зі сльозами на очах, — каже Крамарж, — і сказав йому: „Я маю надію, що ми ніколи більше не будемо виступати проти себе". Та політика Масарика в справі відношення до радянської Росії, а також його оцінка ролі славянства повели до все більшого відчуження між ними. „У звязку з цим — каже Крамарж — наші відносини уложилися так, що в за часів істнування австро-угорської монархії міг свобідніше висловлювати свою думку про цісаря, ніж тепер в Чехословацькій Республиці про президента".

Та особливо різко висловлявся Крамарж про міністра Бенеша. „Інша річ д-р Бенеш. Він не лише міністр закордонних справ, але також провідник ворожої мені партії. Ще в Парижі я попереджував Бенеша, щоби він не вмішувався до внутрішньої політики й задержав потрібну для його авторитету обективність. Та д-р Бенеш не послухав моєї ради і таким чином моє відношення до нього виробилося з двох точок погляду. З погляду закордонної політики і з погляду його ворожої політики супроти націонал-демократичної партії. Крім того в рахубу входять ще ті методи, яких він уживає у внутрішній політичній боротьбі. В своїй політиці він уживає методів, які мусять викликати опір кожної моральної людини".

З приводу цієї промови д-р Бенеш ставить справу так, що не може лишатися в уряді разом з членами національно-демократичної партії, хіба під умовою, що Крамарж відкличе свої образливі для нього слова.

ЗАМІТКИ і ВІДГУКИ.

Італія й Україна.

В італійському „Консулярному й дипльоматичному Курієрі" (Il Corriere consolare e diplomatico) недавно появилася стаття відомого італійського журналіста й б. секретаря Орлянда підчас мирової конференції в Парижі, Енріка Інсабата під написом „Італія й Чорне Море". Безпосередньо перед постановою Ради Амбасадорів у східньо-галицькій справі Енріко Інсабато богато уваги присвячував в італійській пресі українській проблємі, головно питанню Сх. Галичини, що одначе не перешкодило „Il duce" дати свою згоду на відоме амбасадорське рішення за значні чафтові концесії в Галичині в користь Італії.

Ще в 1919 р. Енріко Інсабато пропагував в Італії думку про підтримку старих і нових держав над Чорним Морем: Туреччини, Болгарії, Грузії, Кубані, Донщини, а головно України, на якій розтягався би політичний и економічний вплив Італії. Ці держави могліб консумувати італійську промислову продукцію, пригожим тереном для італійської еміґрації і льокати італійських капіталів та тереном добування потрібних Італії товарів і сирівців: заліза, цини, міди, вугілля, збіжжа, цукру, тютюну, вовни, шовку і нафти.

Сьогодні становище над Чорним Морем основно змінилося. Все-таки Італія під фашистівським проводом знову здобуває собі перехове становище з Туреччині, Болгарії й Ромунії. Щож торкається східної і північної частини Чорного Моря, то тут повстали нові великі зміни під політичним оглядом, тут заістнували дві великі формації: Союз закавказьких радянських республик (Азербейджан, Вірменія, Грузія) й Рад. Соц Рад. Республика (УСРР). Ці два державні організми з кожним днем утверджуються як нації, розвиваючи свою мову, культуру, мистецтво, виховуючи своїх синів у любови до своєї батьківщини, витворюючи все потрібне для угрунтування своєї незалежности.

В інтересі Італії є докладно студіювати положення і розвиток українського народу, щоби освідомити собі політичну й економічну вагу України для Італії. Досі боротьба політичних пристрастей, національна ненависть, суперництво імперіялістичних і економічних інтересів закривали українську проблему мракою таємниць. Про українську справу ширяли протилежні відомости; часто фальшиві, а ще частіше перебopщені. Походили вони від чинників, зацікавлених опануванням України, або від утікачів й еміґрантів, які не бачать іншого виходу для здобуття незалежности, як повстання за всяку ціну і при чийто не булоб допомозі, або вкінці від представників старого російського імперіялізму (царського чи демократичного), які просто казяться, що Україна втримається як незалежна держава, хоч би навіть у звязку з союзі з Росією. До цих джерел треба завести всі нещирі й фальшиві відомости, поширювані правлінями, що мають свій власний інтерес в російсько-українському питанні. Тому без упередження, безпристрасно і з повним знанням справи треба розсліджувати цю справу, щоби з неї видобути дійсну правду. Для Італії є вона тим більш важною, що Україна угрунтовується все більше і здобуває собі вплив і значіння як першорядний чинник в европейській політиці.

Колиб здійснилися поголоски про визнання Зедин. Державами Рад. Союзу, то тоді це в першу чергу відібється на Україні. В недалекому часі всі дотеперішні політичні й економічні передбачування відносно СРСР будуть безпредметовими. Щож торкається Італії, то вона безпосередньо заінтересована Чорним Морем й українською державою. Не можна не спостерігати величавого обиву економічного відродження української держави, в якій може найдемо природну розвязку богатьох проблем, що нас сьогодні трівожать.

Енр. Інсабато розглядає становище України в СРСР, робить закиди Франції, що вона не вміла оцінити значіння самостійности України ані в р. 1917, ані в р. 1919, докоряє й тодішнім італійським політикам за байдужність в українській справі, що на цілі роки унеможливило Італії здобути домінуюче становище на Україні й на Кавказі.

Автор зупиняється над різними орієнтаціями серед українців, кажучи, що не є річю італійців давати осуд про поведення українців, які погодилися з поляками (автор має на думці уверівців), ані осуджувати тих, що причинилися до звязання України із сов. Росією.

Завданням італійців є обективно студіювати становище України, її економічну спроможність, її значіння як політичного фактора, а головно основи, на яких можна би збудувати здорову й корисну співпрацю цієї нації з Італією.

Справа границь України є сьогодні досить загострена. У своїх етнографічних границях Україна малаб 800 тис. кв. км. і 45 міл. населення. В теперішніх своїх державних межах Україна має 461 тис. кв. км. простору і 29 міл. населення. Крім того 8 міл. українського населення живе в РСФСР, 6780.000 в Польщі, 897 тис. у Чехословаччині та 461.879 в Ромунії (автор не вичисляє Бесарабії).

Під економічним оглядом Україна здобуває своє довоєнне становище. Добування вугілля в Донбасі збільшилося. Директор великого французького імпортового товариства М. Переар у березні явився на Україні, де заключив трилітній контракт у справі ввозу українського антрациту до Франції. В імпортових справах до західної Европи ведуться переговори в Парижі з представниками вуглевого тресту Донбасу.

На жаль, Італія досі не навязала безпосередніх звязків із Україною. В Італії немає українських місій (в рямках загального представництва СРСР), Італія й Україна ще досі ігнорують себе з великою обопільною шкодою, бо вони створені для взаїмного порозуміння і співпраці.

—o—

Святкуймо без алькоголю!

Замість алькогольних напитків нехай в нагоди Празника Воскресення Христового на святочному столі кожної української хати і кожного українського Товариства та забавового комітету красується артистично виконана карта „Рідної Школи" звільняюча від алькогольних напитків. Такі карти можна набути за попередньому зложенні датку (бодай 2 зол.) в Крайовій або Головній Управі „Рідної Школи" у Львові, Рынок 10.

„Росія і Славянство".

Пражський дописувач львівського „Сл.-Польск." на радощах розвиває „славянську ідеольогію", реферуючи російсько-еміґрантський тижневик „Росія і Славянство" (що від грудня м. р. появляється в Парижі). Редактор цього нового осередка „славяноznавства" є К. Зайцев, а духовим батьком і головним новолатором незбутній наш „приятель" проф. П. Струве на спілку з Крамаржем.

Тижневик „Росія і Славянство" веде боротьбу з більшовиками, підготовляючи повалення радянського правління. Однак нова, небільшовицька Росія мусітиме погодитися зі значними змінами, спричиненими революцією, головно у матеріяльній ділянці. У відношенні до славянства тижневик веде інформаційну працю, що має на меті зблизити російський нарід з „рештою" славян. Всі теперішні славянські держави мусять рахуватися з повстанням майбутньої великої Росії. Та Росія буде їм потрібна, головно Польщі, яка ніколи після угоди з будучою Росією зможе жити зовсім спокійно, не лякаючись постійної небезпеки: комунізму.

„У відношенні до політики Польщі — пише „Сл. Польск." — та інших славянських держав тижневик старається зберігти безсторонність і льояльність. Інформаційну службу має добру і часто приносить відомости про Польщу, *можно цікавим є відношення до української квести. Тижневик признає права русинів до культурної окремішности, але в рямках Росії* (?! — Ред.), *зате гостро протиставиться політичному змаганню українців до незалежности, звертаючи також і увагу Польщі на чужі джерела української пропаганди*".

Чому проф. Струве годиться признати культурну окремішність українців тільки в будучій „великій Росії" (якщо вірити „Слов. Польск."), а не хоче поза її будучими межами, для нас неясно. Щож торкається українських політичних змагань, які — до речі — не обертаються вже тільки в межах теорії, то — очевидно — українці не будуть звертатися по дозвіл до проф. Струве й його російсько-націоналістичного гуртка на еміґрації.

—o—

ВОЛОДИМИР БІРЧАК.

40)

БЕЗЖУРНІ ДНІ.

Оповідання.

(Продовження.)

Сонце зачинало гріти і Грицько та Стецько, що однаково не виспалися в ночі, простягнулися на мураві, поклали собі під голови каміння й поснули блаженним сном.

— — — — — — — —

— Добра думка — золото! — промовив Грицько, пробудившись. — А добра думка зродилася у мене. Ми не перейшли ще станції Смерековець, вона десь зараз тут буде. Там маю знайомого священника, гарна людина; як я сидів на лекції в Березівці, був нераз в його домі. Отже ми поступимо до нього, їмо обід а під вечір він певно підвезе нас до Цапівки. Ходім, сонце вже високо.

— Ходім! — відповів Стецько.

— Цей, що ми йдемо до нього — говорив Грицько далі — це живий Шрам із „Чорної Ради" Куліша. Я не росказував тобі ще про нього? Ах, священик, оце священик! Хлоп як дуб, а душа орлина! Я певний, що коли завтра заговорять мечі в нашій справі, він скине реверенду і піде в бій. — Працюйте, бо одна праця висвободить вас із жидівського і панського ярма! — каже в проповідальниці. — Борітеся, бо тільки боротьбою здобудете права! Не терпіть, не позвольте пан собою знущатися! Все будьте готові до бою! — А стане благословити нарід хрестом у церкві, то начеб-то булавою видавав накази. А кадить — мечем махає в бою. Сюди, туди та навхрест.

— Він був і моїм першим критиком — продовжав Грицько. — Силу! Вітвагу! Розум хочу знайти у ваших віршах! — Він і сам пробував своїх сил в оповіданнях, та не йшло. Мав стиль Юлія Цезара, добрий до сухих військових звітів, але тим стилем не напишеш оповідання.

І ще богато дечого оповідав Грицько про панотця, до котрого йшли, так, що Стецько вже й сам був цікавий побачити його, пізнатися з ним. Небавком вони й дійшли до маленької станції, але до неї не доходили, тільки звернули в село. По середині села стояло приходство, а перед ним сад. Усі дерева й деревця стояли в ньому у радах, як військо.

— Це, бачиш, усе Шрам своєю рукою! — замітив Гриць. — Порядок перед усім!

Перейшли довгу алею дерев і через рундук зайшли в середину. Але отворивши двері, станули здивовані. В першій кімнаті замість Шрама — „хлопа як дуб, а душа орлина" — застали низенького, товстенького панотця з лискучою лисою головою піддертим до гори носиком. Писав щось при столі, лицем обернений до прихожих.

— Ми до пан-отця такого то й такого — промовив уже збентежений Грицько.

— Вже два роки тут його нема, тепер я тут — промовив низенький, грубенький пан-отець і уважаючи, що справа вже скінчена, став писати далі. Грицько поглянув на Стецька, Стецько на Грицька; Стецько підійшов до пан-отця і промовив:

— Позвольте, пан-отче, що ми представимося. Ми такі то й такі. Ми туристи, прийшли тепер з Болотниша через Березівку до вашого попередника, а що його не застали, йдемо зараз далі. Але що ми дуже помучені, позвольте нам на хвильку сісти і спочити — і не чекаючи, чи господар попросить їх сідати чи ні, Стецько сів на крісло, а друге підсунув Грицькові.

Пан-отець глянув на них зпід ока, писав далі й бубонів під носом:

— Про мене сідайте собі , або ні, мені все одно... Так, так, про мене і спічніть собі... і писав, говорячи до себе: Ага, року божого тисячу девятьсотого... Ну, ну. Спічніть, спочивши, підіть собі здорові... Число дому: тощнять пять... Ми на селі бачимо часто таких, простіть за слово, волоцюг, пройдисвітів... Імя: Марія, Анна двох імен., що в місті стратили кредит і йдуть людей дурити на село. Ну, ну... Віроісповідання: грекo-католицьке...

— Алеж пан-отче, ми не волоцюги, ми студенти! — обрушився Стецько.

— Ну, ну! Бачив я вже й таких...! Полу женського... Перед роком зайшов до мене такий самий волоцюга. — Маю честь представитися студент медицини. Ніби то їхав залізницю і на нашій стації, нехотячи висів, а поїзд йому втік. Родичі: Іван Горішний, господар, син Івана і Марії... Просився на ніч до найближчого поїзду, й приняв, а він украв у ночі мій новісінький бобровий кожух і втік. Не знаю, може і ви такі студенти, не знаю, але бачите, що я занятий, не маю часу. Моє поважання! Хрестив і миропомазав.

— Ми не позволимо себе ображати! — відповів Стецько, стараючися своєму голосові надати грізний тон, як це робив пан-отець з Болотниша — Ми студенти, що мандрують у часі вакацій, а не злодії кожухів! За кого ви нас маєте?!

— Прошу, я нічого — відповів супокійно господар дому. — В мене нема загалом часу з вами говорити.

— Не маєте часу з нами говорити? — Ми сказати, що ми злодії — на це ви мали вже час! — сварився вже Стецько.

Пан-отець встав від стола, заложив руки й спрашувався:

— Панове, простіть, я не сказав того, я не вживав того слова, панове...!

— Правда, цих слів ви не ужили, але з вашої мови випливало це! А ми й докажемо вам, що ми не злодії, а правдиві студенти. Ви певно пам'ятаєте з гімназії оди Горація? — і не чекаючи відповіли, Стецько встав і став говорити на пам'ять: „Ексегі монументум!..."

На пан-отця зробило це в рамінця.

— Так, так! — потакував Стецькові.

(Продовження буде.)

За підготовку до народньої роботи.

Черновецький „*Рідний Край*“ в статті „Лучіть ряди!“ нарікає на безтямне, пустословне розполітикування громадянства.

„Особливо стрівожені батьки сумним станом серед української студентської молоді. Наріл переживає тяжкі часи, потребує вас молодих і на тепер і на будуче, коли старших не стане. А як ви готуєтеся до трудної народньої роботи? Сваритеся між собою, одні других калічите шаблями, марнуєте і дорогий час, і гроші, і сили, — а за що, ми не розуміємо. А наслідки з того мусять бути тільки погубні. Ви підростаєте, покінчите, дасть Бог, науки й не знатимете, як і що починати зі собою, щоби бути корисними цілому народові й собі. Замість сваритися, приглядайтеся позитивним, творчим по своїому успособленні одиницям із старших, питайте їх, чого вам доучувати ся, щоби бути такими людьми, яких мають богато щасливіші, ніж наш, народи. Вихіснуйте молодечий запал на добре діло!“

Очевидно, небажані й відемні прояви серед молоді не обмежуються Буковиною. Вони поширюються на всю українську національну територію. Варто було б застановитися над цими проявами і в нас, бо вони існують не лише серед студентської молоді, але й серед середнешкільників та сільської молоді.

Студентські рухи в Еспан'ї.

Рух по університетах в Еспанії проти диктатора Прімо де Рівери ширіться далі. Студенти всіх університетів страйкують. В Барцельоні, Ґранаді, Севіллі, Сарагосі, Валенції та Саляманці студенти уладили на вулицях демонстрації, які поліція розігнала й поранила богатьох студентів. Уряд видав оповіщення, в якому дуже гостро висловлюється проти університетського руху й ганьбить цілий ряд професорів. Це оповіщення викликало велике обурення серед професури. Уряд видав декрет про замкнення університету в Барцельоні аж до жовтня 1930 р. і звільнив усіх професорів. Їм заборонено також відбувати спільні збори й ухвалювати якінебудь резолюції.

—o—

Страшний голод в Китаю.

Американські газети друкують страшні повідомлення про голод в Китаю. Від посухи, земетрусів та громадянської війни в провінції Кансу загинуло 2 мільони людей. Міжнародній комітет допомоги голодуючим, а також донесення місіонарів стверджують, що 80 проц. населення не мають ні хліба, ні насіння. Смертність так збільшилася, що трупів не вспівають хоронити. В багатьох місцевостях їдять дітей.

Відкриття італійського парляменту.

В Римі минулої суботи врочисто відбулося отворення першого фашистівського парляменту. До салі парляменту прибула вся королівська родина з дітьми. Король Віктор Емануель, якого стрінули величезними овоціями, сів на троні під бальдахімом, а коло нього став наслідник престолу. На ступенях трону став Мусоліні в своїому уніформі міністра президента і проголосив, що отвирає збори. Після цього він почав читати в альфабетичному порядку прізвища послів. Кожний викликаний голосно казав: „я присягаю“. Коли скінчилося заприсяжения, король розторнув манускрипт і почав читати промову. Промова тягласся коло двацить мінут. Протягом цього часу Мусоліні нерухомо стояв на ступенях трону. Зміст промови короля зводився до вихвалювання фашизму. Під його проводом переведено національне обєднання, а насамперед доведено до порозуміння з церквою. Уряд надалі буде вважати своїм головним завданням дбати за скріплення держави і за те, щоби вона збільшувала свою працю на користь усіх верств народу. Він буде дбати за розвиток сільського господарства та індустрії і за поліпшення умов життя працюючого населення. Переходячи до обговорення фінансових справ, король зазначив, що треба сконсолідувати біжучі довги, утримати курс ліри і зменшити обіг банкнотів. Всі дотеперішні заходи в справі розброєння поки-що не дали конкретних наслідків, і тому обовязком уряду є далі працювати над обороною батьківщини. Військо, фльота, повітряна фльота, міліція і союзи добровольців поділили між себе це завдання. Треба лише, щоби вони мали відповідні матеріяльні засоби. Після промови посли знову овоційно витали короля.

Пошесть в'спи в Англії.

В Англії вибухла епідемія чорної віспи. Завіз її з Бомбаю пароплав „Тусканія“. Пошесть набирає погрозливих розмірів. В самому Льонлоні є 407 хорих. Пошесть явилася також у провінціяльних містах. Особливо богато хорих є в Саутгемптоні, Ґлезґо, Дідсі та Менчестері. Поява віспи в Англії особливо небезпечна тому, що там нема обовязкового щеплення віспи. У Франції видано постанову, щоби допускати туди лише тих, які можуть виказатися свідоцтвом щеплення віспи. Одначе це розпорядження викликало велике невдоволення в Англії. Мекдональд вніс у тій справі запит у парляменті, бо це розпорядження має дуже відемно відбиватися на пасажирському рухові. Французька рада міністрів обговорювала це розпорядження міністра Люшера, і на домагання Бріяна рішено наразі порозумітися з англійським урядом щодо заходів, які треба зробити, щоби забезпечити Францію від віспи, а тимчасом дозволити англійцям на вільний вїзд.

—o—

Огляд міжнародніх подій.

„Пацифізм у фраку“. — Теорії і дійсність. — Зірвання репарацийної конференції? — Його політичне тло.

Берлім, 19. квітня 1929.

Герберт Ґ. Уелс, нині мабуть найпопулярніший письменник англьосаського світа написав богато гарних, фантастичних романів. Він вірить фанатично в поступ та можливість безконечного розвитку людини. І то не тільки в технічному відношенні, але й у моральному. Одною з найбільше читаних книжок Уелса є фантастичний роман: Люди рівні богам! Тільки цікаві книжки мають за тему можливости, прочуття майбутніх економічних, технічних людських здобутків. Але Герберт Уелс написав також велику, строго наукову трьох-томову історію людства. В ній він намагається доказати, що не тільки в техніці, але також у формах суспільного і політичного співжиття люди поволі, але щораз більше, удосконалюються. З цього пізнання Уелс витягає для себе моральний імператив: робити зі свого боку усе можливе, щоби допомагати цьому людському удосконаленню. Це означає для нього в сучасній полі... ситуації: боротися за світове розброєння і замирення, з усіх сил пропагувати ідею політичного і державного обєднання Европи, приблизно в тих формах як їх проповідує також знаний пацифіст і творець пан-европейського руху ґраф Куденгове-Калерджі. Але Уелс йде ще далі і хоче бачити державно обєднану Европу як складову частину „світової обєднаної держави“ з центральним урядом, центральним парляментом, тощо. На тих його плянах помітно той сам подих фантастичности, що й в його романах. Але він мужньо і сміливо бореться за свою справу. „Війна війні! Війна абсурдним европейським границям! Війна міжнародньому політичному цькуванню! Війна економічному визискові таксамо поміж суспільними клясами як і окремими націями! Війна націоналізмам і політичній ненависти!“ Ось мотто його пристрасної великої двогодинної бесіди, яку він тими днями виголосив у берлінському Райхстагу, з нагоди чергової дискусійної вечірки, влаштованої „Німецьким Товариством для Міжнароднього Порозуміння“.

Це робить дивне враження, коли дивитись зі журналістичної трибуни не тільки на бесідника, але також слідкувати за авдиторією. Посольські лави заповнені фраками, орденами і великими тоалетами. Кого тут тільки не має!?... Посол його Величества Короля Британської Імперії служав з тим самим набожеством, що й посол Сполучених Держав; великий Альберт Айнштайн похитує потакуючо від часу до часу головою і зрештою цілий берлінський дипльоматичний корпус в суміш з вершками товариства нагороджує Уелса бурею оплесків. Але ота буря якась, неначеб наперфумована. Британський посол виявля-

---

ПОС. ВОЛОДИМИР ЦЕЛЕВИЧ.

3)

Самоврядування.

ФІНАНСОВА ГОСПОДАРКА.

I. Основи самоуправної скарбовости.

Закон з 11. серпня 1923 р. про тимчасове управильнення самоуправних (комунальних) фінансів нормує провізорично джерела доходів самоуправи. Тривкому управильненню тої справи стоїть на перешкоді брак окончного устійнення основ державної скарбовости і брак одноцілих для цілої держави самоуправних законів. Згаданий закон вже в дечому змінено, відкрито нові джерела доходів для самоуправи ((вирівнуючий податок у російській займанщині, складка на покриття коштів лікування бідних хорих в Конгресівці).

Змінено лише підставу розділу доходів між поодинокі роди самоуправи. Зокрема арт. 1 і 2 розпорядку Президента з 22. березня 1928 (В. з. Р. П. ч. 46 поз. 335) зрівнюють у цілій Польщі сільські громади і повітові самоуправні союзи щодо розділу самоуправних додатків до державних податків: грунтового і промислового. В тій ділянці змінено окремішність в устійнюванні цеї справи, щодо цього часу істнувала в Галичині.

В Галичині сільські громади побирали для себе 60 проц. додатків до державного грунтового податку і 3/4 впливів повітового самоуправного союзу з додатків до державного промислового податку. Повітовій самоуправі оставало 30 проц. додатків до грунтового податку (10 проц. іде на воєвідську самоуправу — тимчасово на Т. Сам. Виділ) і 1/4 впливів з додатків до промислового податку. В цілій Польщі додатки до грунтового податку ділено між сільські громади і повітові самоуправні союзи у відношенні 40:50, а додатки до податку промислового по полови-

ні. Таку зміну в напрямку збільшення доходів повітової самоуправи в Галичині при рівночасному зменшенні доходів громадської самоуправи вважаю для українського населення шкідливою. Повітові старости, як державні комісарі повітової самоуправи вживають фінансових засобів повіту нераз не лише на непродуктивні цілі, а просто таки на шкоду українського населення. Але до того верну пізніше.

Ще дальші, більше радикальні зміни правительство хоче перевести в цьому році. Правительство внесло до сойму законопроект про вирівнання і підвишку ставок грунтових податків і про унормування побирання деяких комунальних данин. Проект передбачує підвишку норм комунальних податків до державних податків: грунтового і промислового (до цін промислових свідоцтв і реєстраційних карт), а зате знесення слідуючих комунальних данин: вирівнуючого та інвестиційного податку, дорогових оплат і складок на покриття коштів лічення. Таким чином улекшено би населенню плачення податків і орієнтацію в їх вимірі, а самоуправі працю, звязану з виміром і побиранням податків, а зате підвищено би обтяження населення.

II. Управильнення основ виміру і побирання самоуправних податків і данин.

Правдивою болячкою для населення, що має оплачувати самоуправні данини є те, що вимір тих данин є дуже невигідний і що населення ніколи не знає, які данини і в якій висоті прийдеться йому платити протягом року на самоврядування. Дещо в тій справі вже управильнено. І так розпорядок Президента Річпосполитої з 22. березня 1928 (В. З. Р. П. ч. 36. поз. 335) постановляє, що висота самоврядної оплати від перенесення власности недвижимости не може перевищати половини відносної державної оплати.

III. Статистика фінансової господарки самоврядування.

Для кожного, що інтересується самоуправними справами є дуже важним познайомитися зі статистикою фінансової господарки самоврядування. У Польщі не можна було довший час виготовити такої статистики. Не можна було зробити цього в часі девалюації поль. марки. Тоді бюджети самоуправи ставали часом по кількох тижнях нереальними. Не можна було цього зробити і пізніше по впровадженні золотого, бо ріжноманітність в способі бюджетування обезцінювала вартість зібраних статистичних матеріялів.

Аж від хвилі, коли міністерство внутрішніх справ видало бюджетову інструкцію, маємо точну статистику фінансової господарки самоврядування, себто від бюджетового року 1927-28.

Бюджетовий рік 1927-28.

Звичайні і надзвичайні видатки.

I. Сільські громади:

воєвідство:	звич. — зол.	надзв. — зол.
1. краківське	4,718.715	232.825
2. львівське	7,894.476	941.551
3. тернопільське	3,835.105	275.621
4. станиславівське	3,875.631	412.152

Разом у трьох східньо-галицьких воєвідствах звичайні і надзвичайні видатки сільських громад виносили в 1927-28 р. — 17,234.536 зол.

воєвідство:	звич. — зол.	надзв. — зол.
5. волинське	5,283.332	974.829
6. поліське	3,889.834	471.638

Разом у волинському і поліському воєвідствах звичайні і надзвичайні видатки сільських громад виносили в 1927-28 р. 10,619.633 зол. **На цілій українській території, в пяти вичислених воєвідствах звичайні і надзвичайні видатки сільських громад винесли в 1927-28 ро. — 27.854.169 золотих.**

зться неменшим пацифістом ніж містер Шурман, представник Америки. Після докладу президент Райхстагу Лєбе заявляє, що 6. травня говоритиме „на теми міжнароднього порозуміння" румунський міністр Тітулеску, а 28. травня лорд Сесіль. Недавно говорив в Райхстагу Макдональд, а ще перед ним цілий ряд найбільше знаних політичних мужів світа. Щож це? Справді побідний похід пацифістичної ідеї?

Коли прислухуватись дебатам, заявам послів і міністрів, що звичайно забирають при таких нагодах слово, можнаб справді повірити, що нічого вони так горячо не бажають, як світового замирення. Тимчасом поміж їх словами і ділами є величезна прірва. Її не в силі замаскувати ніякі, хоч би й такі блескучі товариські сходини і конвентиклі. Помимо палких слів прелєгента, над салею звисає полих застарілости і офіціяльнобсти і в отім пацифізмі, влягненім у тісний офіціяльний фрак, не почувається найважнішого: пориву, розмаху, віри і міцної волі до здійснення ідеалу.

І справді. Все це тільки слова. Діла тих „пацифістичних" політиків виглядають інакше. Саме тепер маємо прегарну нагоду стежити на двох конкретних прикладах, як виглядає на практиці війна виповіджена — „війні", міжнародньому цькуванню і політичній ненависти". 15. квітня переходово зірвано в Парижі репараційну конференцію, а женевські дебати в „розброюючій комісії" де далі заміпюються в цілком непристойну, несмачну комедію.

Як відомо, репараційна конференція не могла протягом кількох тижнів найти тріякої дискусійної бази, щоби на ній поставити справу післявоєнного міжнароднього задовження у цілости. Щоби всеж таки рушитись з місця вирішено після латинських Великодних Свят вирішити бодай частинно проблему — отже бодай справу німецьких репарацій. Д-р Шахт переговорював з окремими віртелями і кожний з них предложив йому свої претенсії. Кожний віритель робив це в тайні перед другим, але результат був такий, що сума усіх претенсій виявилась горендальною. Тоді віртелі почали переговорювати поміж собою, щоби кожний з них зменшив свої претенсії, аби остаток дістати загальну суму можливу до принятя для німців. Ті вірительські „балачки" поміж собою продовжувались цілий тиждень. І хоч з трудом, то аліянти всеж таки звели свої претенсії до одного знаменика. На тій базі аліянти створили єдиний фронт, — оце вперше від закінчення війни. Німецькій делегації передано меморандум, в якому вперше виразно названо офіціяльні числа. Аліянти жадають в цілости 40 міліярдів золотих марок. Німці відкинули цей проект, вказуючи на непосильність такого пляну для Німеччини. Тоді д-р Шахт вніс зі свого боку пропозицію, що Німеччина моглаб платити на протязі 37 літ по 1650 міліонів, що означалоб загальну суму 27,5 міліярдів при 5 процентовім дисконті і 1 процентовій амортизації. Ріжниця поміж претенсіями аліянтів і пропозиціями німців випадає на суму 12.5 міліярдів. Були хвилини, де здавалося начебто можна буде найти поміж бажаним і даваним форму компромісу. Тимчасом німці означили свою суму як максимальну і рішуче відмовились приймати на себе більші зобовязання від тих, які вони булиб у силі платити. Але й аліянти не найшли можливим знизити свої вимоги. В той спосіб прийшло до зриву т. зв. комісії Ревельстока, яка мала найти бажаний компроміс поміж обома партнерами. Дня 19. квітня відбудеться пленум, мабуть останнє на цій невдачній конференції.

Що далі? Далі залишається в силі старий плян Доза, у всякому разі вигідніший для німців від нового аліянтського проекту, хоч би з тої причини, що цей плян забезпечує німцям т. зв. трансфер, отжеж гарантію аліянтів у видобутті капіталів, потрібних для плачення дозівських ануїтетів у висоті 2 і пів міліярда річно. Але ще одну користь мають німці із такого закінчення справи. Фінансові знатоки, оті суверени, які вважали себе мало не останньою інстанцією для вирішення цієї проблеми мусітимуть уступити місця — політикам. Так на тлі розбитої конференції знатоків зарисовується можливість близького скликання *політичної конференції*, на якій малаб бути вирішена остаточно і тота справа, уже не з економічних а чисто політичних перспектив. А ті політичні перспективи не є для німців сприяючі. Вони рахують передовсім на провал консерватистів в анґлійських виборах. Це в значній мірі ослабить позицію французів, бо їхня політика на репараційній конференції носила на собі всі признаки горячкової нетерпеливости, аби ще перед уступленням Поанкаре від влади притвердити німців на кілька десятків літ і тим самим обезсилити їх політично. Нема сумніву, що встановлення сильного аліянтського фронту супроти німців мало свої глибокі політичні причини і що аліянтський плян та відкинення принципу німецької платоздатности при усталюванні аліянтської суми походить з того самого політичного джерела, що й недавня франко-британська антанта. Тому теж став зрозумілим, чому *американці і японці не солідаризувалися з аліянтським меморандумом і неофіційно заявили свое вотум сепаратум.*

Одначе трохи дивно бачити в анґлійсько-французько-бельґійській компанії також італійців. Чемберлен проводить у цьому випадку до самого кінця свою політику втягування італійців до одного фронту, на що вказували його сталі спроби замирення французів з італійцями. А проте в тих перспективах слід підчеркнути, що паралельно з репараційною конференцією відбувались італійсько-французькі замирюючі переговори, підсилені недавнім побутом Чемберлена у Флоренції. Чемберлен вспів за час свого урядування звязатись зі системою Поанкаріяму, але він не вспів втягнути в свій европейський блюк також Італії. Це мало статись на репараційній конференції і паралельних з нею італійсько-французьких переговорах. Успішне і побідне для аліянтів закінчення репараційної конференції булоб дало не тільки нові виборчі аргументи в руки консерватистів, але булоб завершило цілу союзницьку европейську систему Чемберлена. Тому-то німці не зробили ніякого лихого кроку, що своїм станищем допомогли до зірвання конференції. Французька преса тимчасом пішиться. І має чого! Завтра може прийдуть до влади анґлійські робітники до спілки з лібералами. Вони не скривають своїх французьких антипатій. В тім положенні Поанкаре ледви чи втримається. Соціялістичний партель же єдного дня. Але коли до влади прийдуть у Франції соціялісти, розібються також можливости франко-італійського зближення. Осьтак, політична конференція, що малаб прийти на зміну репараційній конференції, не буде нести на собі знамен поанкаризму. Тому також і американці і німці приняли відомість про зірвання конференції з повним спокоєм.

Зенон Пеленський.

Шевченківське свято у Львові.

Львів, 22. квітня 1929.

Вчора відбувся в салі Великого Міського Театру святочний концерт в честь Тараса Шевченка заходом львівських культурно-освітніх установ На програму концерту зложилися хорові продукції львівського співацького товариства „Боян", виступ орхестри Музичного Т-ва ім. Лисенка, барітонове сольо проф. Орленка (в „Заповіті") і вступне слово голови „Просвіти" М. Галущинського.

Виконання всіх точок було дуже старанне і мистецьке. Мішаний хор „Бояна" відспівав під батутою д-ра Людкевича дві композиції Ревуцького, оцінка яких була вже на сторінках „Діла" і знану вже у нас композицію В. Барвінського Шевченків „Заповіт" під батутою І. Охримовича, а орхестра відіграла під проводом д-ра С. Людкевича йогож твір п. з. „Стрілецька рапсодія", оцінка якого теж була в „Ділі" (з нагоди ювилейного концерту Муз. Т-ва ім. Лисенка). Велике враження зробила на присутніх промова М. Галущинського, яку подаємо на першій сторінці.

Загально концерт випав дуже гідно та поважно. Вражало тільки те, що половина партеру була порожна. Наша публика, видно, була певна що її виручить від участи в концерті хто інший.

—o—

Мін. Залєський про німецький меморіял.

Польський міністр закордонних справ Залеський сказав представникові ПАТ-а, що меморіял німецького репараційного делеґата д-ра Шахта знаний йому з необовязуючих пресових енунціяцій. Колиб ходило про відношення до тих проектів (агресивних, по словам преси, з точки погляду до політ. польськ. інтересів) то самособою міністр перейшов би над ними найспокійніше до денного порядку, як нереальними. Бо нині нема такого уряду, що поважно хотів би думати про справу ревізії версайського договору. Кожен політично свідомий розуміє, які з того могли би бути наслідки. Що іншого викликає тут поважні побоювання, а саме дух і метода діляння у міжнародніх відносинах, що зазначилося виразно в самім поставленні справи д-ром Шахтом. Виступ цей виявив тенденцію торгувати найістотнішими правами народів за ціну фінансових уступок. Хто так думає, вертає до тих форм передвоєнного думання, які саме спричинили найгрізніший історичний катаклізм, світову війну. Тому виступ німецького делеґата стрінувся з осудом цілого світа.

—o—

Чемберлєн про зворот німецьких кольоній.

На засіданні палати громад 22. квітня Чемберлєн у відповіді на запит сказав, що мандати над буащ. німецькими кольоніями признано окончено теперішнім мандатарям. Наскільки Чемберленові відомо, досі не найшовся ніодин мандатар, який хотів би позбутися відповідальности, яка тяжить на ньому з титулу мандату. Становище Англії в цій справі, як це вже пояснено німцям на льокарнській конференції, таке: Колиб якийнебудь мандат опорожнився, або колиб утворився новий мандат, Англія булаб тоді готова розглянути німецькі бажання, подібно як бажання кожної іншої держави, що є членом Ліги Націй. Та не можемо — зазначив Чемберлен — давати згори якінебудь зобовязання. Після льокарнської конференції над цією справою не дискутували, хоч без сумніву робили щодо того ріжні натяки.

—o—

Я подаю підсумки на основі статистики лише тих 5-ти воєвідств, в яких українське населення становить більшість.

Видатки сільських громад в цілій Польщі виносили 108,696.425 зол. **Видатки сільських громад на українській території виносили 25.6 проц. видатків сільських громад цілої Польщі.**

Вже з цеї статистики бачимо, якими поважними фондами орудують сільські громади. Ще інтереснішою буде статистика зужиття тих фондів, але про це пізніше.

II. Невиділені міста.

В Галичині є всі міста, невиділені з повітового самоуправного союзу, за виїмком Львова і Кракова.

воєвідство:	звич. — зол.	надзв. — зол.
1. львівське	10,768.855	3,337.351
2. станиславівське	4,105.286	605.297
3. тернопільське	5. 981.359	2,790.105

Разом в трьох східньо-галицьких воєвідствах звичайні і надзвичайні видатки невиділених міст виносили 20,855.490 зол.

воєвідство:	звич. — зол.	надзв. — зол.
4. волинське	1,789.692	1,053.094
5. поліське	1,094.003	242.048

В пяти українських воєвідствах звичайні і надзвичайні видатки невиділених міст винесли в 1927-28 р. — 25,034.327 зол., себто 20.2 проц. видатків невиділених міст цілої Польщі, що виносили 118,605.429 зол.

III. Виділені міста.

воєвідство:	звич. — зол.	надзв. — зол.
1. Львів (місто)	14,049.888	3,560.000
2. волинське	2,232.099	1,048.769
3. поліське	1,769.695	1,122.528

Разом на українській території міста виділені з повітової самоуправи мали звичайних і надзвичайних видатків 21,782.979 зол., себто 10.2 проц. видатків виділених міст цілої Польщі, що виносили **214,726.469 зол.**

IV. Повітова самоуправа.

воєвідство:	звич. — зол.	надзв. — зол.
1. львівське	6,749.599	1,299.889
2. станиславівське	3,674.245	281.815
3. тернопільське	4,635.859	160.258

Разом в трьох східньо-галицьких воєвідствах звичайні і надзвичайні видатки повітової самоуправи виносили в 1927-28 р. 16,701.662 зол.

воєвідство:	звич. — зол.	надзв. — зол.
4. волинське	1,789.692	3,021.691
5. поліське	1,094.003	648.362

На українських землях видатки повітової самоуправи виносили 23,255.410 зол., себто 14.3 проц. видатків повітових самоуправ цілої Польщі, які виносили 161,810.061 зол.

Зіставлення

видатків самоврядування в 5-ти українських воєвідствах в 1927-28 р.: 1) сільські громади 27,854.169 зол.; 2) невиділені міста 25,034.327 зол.; 3) виділені міста 21,782.979 зол.; 4) повітова самоуправа 23,255.410 зол.; 5) Тимчасовий Самоуправний Виділ 26,934.062 зол.

Разом видатки самоврядування на українських землях винесли 124,860.957 зол. Найбільші видатки мали сільські громади, потім Тимчасовий Самоуправний Виділ у Львові, відтак виділені міста, опісля повітова самоуправа, а вкінці виділені міста.

Видатки самоврядування цілої Польщі зі шлеським соймом включно виносили 830,824.904 зол., отже близько міліярд. В тому самому часі видатки держави преліміновано на 1.897,887.974 зол. З цього бачимо, що видатки самоврядування в Польщі навіть у порівнанні з державним бюджетом є дуже значні.

Пачкарі алькоголю вкрали цілу фльоту.

Американська пограничка сторожа протягом останнього року захопила в полон цілу фльоту від пачкарів, що перевозили спірт з Канади До Злучених Держав. Вона сконфіскувала 365 усякого рода і розміру кораблів, великих і малих, старих і найновішої будови. Ця фльота була в порті в Дітройті під охороною окремої сторожі. Та одної бурхливої ночі всі кораблі зникли. Виявилося, що власники цих кораблів разом зі своїми залогами зїхалися до Дітройту й підготували крадіж кораблів. Вони напоїли до непритомности сторожу, яка охороняла конфісковану фльоту.

—o—

Кінець урядової кризи в Австрії.

Урядова криза в Австрії, яку викликала димісія канцлера Зайпеля на укінченні. Канцлером має стати намісник Форальберґу, кандидат християнсько-соціяльної партії д-р Отто Ендер. Він має цими днями сформувати новий кабінет.

—o—

По широкому світі.

Румунський уряд підготовив проект закону для боротьби з протидержавними партіями на зразок такого закону в Італії та Чехословаччині.

Дня 23-го починаються у Данії вибори до варляменту.

Чехословацький міністр закордонних справ Бенеш погрожує димісією, якщо партія Крамаржа продовжуватиме атаки на нього.

Студенти еспанських університетів продовжують демонстрації проти уряду. Професори внесли меморіял з протестом проти призначування при університетах державних комісарів.

Комітет охорони дітей при Лізі Націй радив над реформами опіки над матірями та незаконними дітьми, а також підготовив проект міжнародньої конвенції про право повороту на батьківщину для тих дітей, що виїхали на чужину проти волі батьків.

Румунія подготовляє кілька нових проектів реорґанізації армії.

НОВИНКИ

— **Почтові складанки** розсилаємо з нинішнім числом і просимо Вп. Передплатників негайно відновляти передплату, щоби не було перерви у висилці часопису. Передплата на травень виносить 5 зол.

— **Арешти студентів.** У вівторок, дня 16. квітня ц. р., арештували в Бережанах таких студентів: Володимира Рижевського, Михайла Ставничого, Ярослава Старуха, як рівнож п. Підулу, п. Кокорудза і п. Ногуляка. Дня 19. квітня відбулася ревізія в домівці Філії Т-ва „Просвіта" в Бережанах, як рівнож у студ. Богдана Бородайка, яка тревала 3 години. По переслуханню полишено п. Бородайка на вільній стопі.

— **Весна спізнюється далі.** 22-го квітня в 9-ій год. вранці ледви 2 ст. тепла. В 6. год. падав сніжок. Ходимо знову в футрах. Мало хто відважується демонструвати „весну" в веснянім легкім пальті. Небо захмарене, холодний вітер. Вчора був приморозок. В інших містах було ще гірше. У Варшаві та Лодзі впав новий сніг, а в Познані великий град і то після зовсім теплої температури. „Навіщо про це писати?" — спитає неодин зденервований читач — „ми чули це вже сотні разів!". Коли напишеш, то так якби виганьбив погоду; якось лекше стає. Зрештою, нехай це лишиться в архівах для майбутніх поколінь. Щоби наші нащадки знали, що в добі боротьби з щомісячним бюджетом і податками, ми мали проти себе ще й природу.

— **З нашого культурного руху в Празі.** Українське історично-фільольоґічне товариство в Празі святкує 23-го ц. м. 25-ліття роковин з дня смерти Михайла Старицького відчитами двох своїх дійсних членів: В. І. Сімовича п. з. „Новаторства М. Старицького" і Д. В. Антоновича: „Театральна діяльність М. Старицького".

— **В. Косенко й О. Колодубова будуть концертувати у Львові.** Як довідуємося з музичних кругів Муз. Т-во ім. М. Лисенка позискало на концертові виступи у Львові і інших містах Галичини знаменитого композитора і піяніста В. Косенка і відому співачку Оксану Колодубову з Київа. Концерти ті мають відбутися в травні зараз після наших Великодних свят. Програма обіймативе сольоспіви та фортепянові твори сучасних композиторів Радянської України. Останній концерт українських новин зложив уже частинно докази, що на Україні композиторська творчість сильно розрослася як щодо скількости так і якости і вечір той тішився великим успіхом серед нашого громадянства. Тому вістку, що до нас приїдуть такі знамениті артисти і гості з України, треба повитати. Пізніше подамо ближчі відомости.

— **Адвокати без „д-р".** Від 21-го ц. м. стає правосильним новий закон про виконування адвокатської професії на просторі апеляційних судів Львова, Кракова та Цешина. А саме адвокатами можуть бути і люди без докторського дипльому.

— **Нові часописи в Варшаві.** Не без звязку зі складною політичною атмосферою почали виходити у Варшаві нові часописи. Є це головно вечірні денники, у більшости жидівські. Від кількох днів видає „Наш Пшеґльонд" вечірний випуск п. з. „Наш Ґлос". Вийшов новий денник „Вядомосці" і в найближчому часі пічне виходити один червоний орган.

— **Ріжні вістки.** У середній Італії відчули 19-го ц. м. землетрус, що тривав 6 секунд у Больонії, Міляно, Пармі, Морені, Вальоні і в інших містах. — Радянський уряд має ввійти у порозуміння з одною мистецькою фірмою в Відні, щоби вона влаштувала продажу образів з царських збірок. — Ріка Москва загрожує повінню столиці; є вже залиті доми. — Підчас будови 24-поверхового дому в Ню Йорку вірвалась линва з матеріялом і вбила 4 робітників та ранила кільканацять осіб. — Англійський професор Гер стверджує досвідами, що люди, які в молодих роках сивіють, є здебільша сиві по унасліджені. — Є звістки, що М. Ґорький вертається в травні до Москви з Італії. — Американська поліція шукає кілька місяців надаремне украденого в Ню Йорку банкірові Морґанові цінного образу Ґейнсберу з 1783: його вкрали вперше у 1876 р. і найшли його 25 літ пізніше. — У Кошицях трапився рідкий випадок самогубства; вдова директора банку Фарбакі зробила собі гаракірі з горя після смерти мужа.

— **Нова почесть для Гавптмана.** Австрійський союз письменників „Конкордія" призначив свою річну нагороду „перстень Бургтеатру" Ґергартові Гавптманові. Ця нагорода призначена від літ видавцем „Нає Вінер Журналю" Ліповіцом.

— **Цікавий маніфест.** „Комітет індустансько-соціялістично-республиканської армії" видав прилюдний маніфест, в якому заявляє, що хоче відчинити очі на дійсність індійській молоді та англійському урядові. Він був виданий безпосередньо перед бомбовим атентатом у Дельгі. Починається він гаслом „Бог і совіти вказують нам шлях", а кінчиться окликом: „Нехай довго живе революція!"

— **Пригадка. Звичайні Загальні Збори Народньої Лічниці у Львові** відбудуться 26-го квітня т. є. в пятницю в 6-ій год. вечером в домівці товариства „Зоря" при вул. Вірменській 25. — Управа Н. Л. пригадує, що крім звичайної програми має ухвалитися зміну статуту товариства, тому прохає членів товариства громадно в означеній годині явитися й припровадити зі собою нових членів. — **Управа Нар. Лічниці.**

Зі спортового життя.

З діяльности черновецького „Довбуша".

Перша дружина черновецького „Довбуша", що змагається за мистецтво Буковини в рямках румунського спортового союзу 1 добула досі на 8 змагань 10 пунктів (чотири виграні і два розіграні), виступає в такому складі: Драґан, Лесько, Пестик, Суховерський, Попик, Цопа II, Рибак I, Іванович, Рибак II, Буш, Цопа I. Найповажнішими кандидатами до мистця Буковини є поруч „Довбуша" ще жид. клюб „Гакоаг" і рум. клюб „Драґош-Вода". З черновецького „Часу" довідуємося, що „Довбуш" викінчує своє власне грище, на якому тепер вирівнують уже площу до гри. Видно, що на Буковині українське громадянство має більше зрозуміння для нац. спорту, як у нас, бож у нас — поза площею „С.-Б." у Львові — ні одно наше спорт. товариство в цілому краю не має своєї власної площі.

Закордонні висліди з неділі.

Відень.

Слован — Б. А. К. 3 : 1 (1 : 1).
Герта — Ніхольсон 2 : 1 (1 : 0).
Австрія Ф. А. К. 2 : 2 (0 : 0).
Вєнна — Спортклюб 3 : 1 (0 : 0).
В. А. Ц. — Рапід 4 : 4 (2 : 0).

Прага.

Спарта — Адміра (Відень) 2 : 0 (0 : 0).

Дрезно.

Спортклюб — Герта (Берлін) 6 : 1 (5 : 1).

Деблін.

Ірляндська національна дружина — бельгійська національна дружина 1 : 0 (1 : 0).

З судової салі.

Політичний процес проти 31 селян з Тернопільщини.

В понеділок 22. квітня ц. р. переслухувано ще далі свідка **Андрія Юркова.** На салі лише десятка осіб.

Дальші зізнання свідка Андрія Юркова.

На початку нинішньої розправи ставив питання прокуратор, на які св. Юрків давав дуже ясні відповіди. Зате в перехрестному вогні питань оборони свідок не лише не давав ясних і точних відповідей, але дуже денервувався і не хотів відповідати на деякі питання, домагаючись їх ухилення. Таке поведення свідка викликувало голосний сміх на салі.

І так на питання обор. д-ра Аксера, чи св. Юрків довідався від обв. С. Цивінського ще в селі Чистилові, чи вже по дорозі до Тернополя про комуністичну конференцію, свідок відповідає, що про саму конференцію нічого в селі не знав і щойно на самій конференції довідався про неї. По відчитанню його поліційних зізнань, де він цілком інакше у цій справі зізнавав, свідок не хотів уже зовсім відповідати на це питання, а опісля докинув, що вже наперед знав, що буде конференція.

Далі на питання оборони відповідає раз, що обв. Цивінського і товаришів зрадив тому, що обв. С. Цивінський отримав від секретаріяту партії „Сель-Роб-Єдність" багато долярів (суми не знає) на виборчу агітацію перед виборами до сойму і не хотів йому дати ніяких грошей, хоч свідок пильно працював, а другий раз каже, що поліції доніс про комуністичну організацію лише тому, що „ціла праця комуністів" йому не припала до вподоби. На питання оборони, в який спосіб зробив донесення на поліцію, каже, що посварившися з війтом Кисілем, зайшов на приручення коменданта поліції на постерунок. Там отримав листа, адресованого до тайного агента поліції в Тернополі Краковського (хоч нібито з нічим не звірювався перед комендантом) і лише тому Краковському все до чиста росказав. Це діялося у дні 3. березня 1928 р. Далі каже, що ніяких довірочних відомостей ані перед тим днем не уділював поліції, ані опісля і що не знав ніякого тайного агента крім Краковського. Але зараз на запит оборони відповідає, що його переслухував тайний агент Конопка, хоч свідок його нібито не знав.

Також плутався і не давав ясних відповідей, чи обв. Боднар розкидав комуністичні відозви в серпні 1926 р. чи в 1925 р. надягнувши цератовий плащ обв. Зазулі, чи звичайний не-цератовий плащ. Свідок твердив раз так, раз ні. Це заохочувало лише оборону і вона почала випитуватися свідка точніше. Тому на основі ставлених свідкові питань приходило навіть до непорозуміння між предс. Ангельським і обороною. І так предс. ухилив одно питання обор. д-рові Гонінґвілеві з Варшави, кажучи, що „його обовязком є боронити свідка". Тоді обор. д-р Гонінґвіль попросив запротоколувати ті слова і зрікся далі ставити питання свідкові. На питання оборони, що свідок робив на Радянській Україні, він відповідає злобно, що „їв хліб".

Вкінці у відповідях на питання обор. д-ра Прислопського виявилося, що св. Юрків — це дуже зручний, хитрий і бувалий чоловік. Він втік з української армії до польської в 1919 р., опісля вступив знова до української. Відтак польські війська забрали його до табору до Пикулич біля Перемишля. Звідси перескочив він вже до червоних військ і подався з ними за Збруч. Але там довго не видержав і вернувся на сухий хліб до свого села Чистилова. На запит тогож оборонця, як він міг так скоро зміняти свої переконання і переходити з одної сторони на другу, цей свідок дав таку мудру відповідь: „Хіба цього не робила українська інтелігенція? Я мусів якось жити".

При кінці оборона завдавала йому ще цілу низку питань, на чому й закінчено переслухання того головного свідка прокуратури. Завтра будуть зізнавати вже дальші свідки.

Жертви на оселю робітників пера!

ВИКАЗ ч. 6.

На заклик „Т-ва письменників і журналістів ім. І. Франка" зложили дальше на оселю українських робітників пера: 70) Рад. Роман Сосновський, Львів — 2.25 ам. дол.; 71) Семен Ошуст — 3.46 ам. дол.; 72) Волод. Котецький, Радом — 20 зол.; 73) д-р Маріян Паньчишин, Львів — 300 зол.; 74) д-р Іван Кульчицький, Збараж — 10 зол.; 75) д-р Ілля Салагуб, Белз — 5 зол.; 76) Львівська Філія Українського Т-ва охорони дітей й опіки над молодю — 30 зол. (як вияв вдячности за підтримку, яку Т-во постійно мало з боку преси).

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:
Вівторок 23-го, г. 7·30 веч. „Несподіванка".

Кіна.

„Аполльо": „Поліцмайстер Тагеєв".
„Лев": „Королева Бродвею".
„Оаза": „Моряки і бляшки" і „У домі божевільних".
„Паляс": „Жажда".
„Пан": „Пожежа сердець".
„Фатаморґана": „Цирк Розль".
„Химера": „Непереможний".

Програма радіо.

Середа 24-го.

Льондон (358). 22·05 „Голландець-Скиталець" Вагнера.
Париж (1714). 13·45 Концерт. 18·35 Пате.
Берлін (475,4). 20·30 Концерт.
Мюнхен (536,7) 20·30 Старонімецькі та словацькі пісні (хор).
Брюссель (511,9). 20·15 Оперетка „Княжна Герольштайн".
Будапешт (549). 21·15 Старомадярські пісні. 22·30 Оркестра оперн.
Штонгольм (436). 21·45 Симчкова оркестра.
Ленінград (1000). 19·30 Концерт Губермана.
Москва (825). 18·30 Музично-літерат. вечір.
Київ (775) 18·30 Музична авдиція.
Варшава (1395,1). 17·55 Концерт оркестри. 20·15 Вечірний концерт. 23·00 Легка музика.
Краків (314,1) 23·00 Легка музика.
Познань (336,3). 20·30 Вечірний концерт.

Четвер 25-го.

Льондон (358). 17·00 Октет. 24·05. Музика до танців.
Париж (1744). 18·35 Пате. 20·00. Концерт Ляпарі.
Берлін (475,4). 20·00. Вечірна програма. 21·30. Симчковий концерт.
Мюнхен (536.7). 21·15. Опереткова музика.
Давентрі 482,3) 21·00. Симфонічний концерт. 2·00. Сярнія реціталь.
Кенігсвустергавзен (1648,3) 21·00. Віольончели та фортепян.
Міляно (304,2) 20·30. Опера Вердія.
Відень (519,9) 20.00 Концерт Ади Сарі.
Будапешт (545). 19·30 Циганська музика. 17·40 Оперова орхестра.
Прага (343,2) 19·30. Симфонічний концерт.
Москва (1442,3) 16·00. Міжнародни музика. 18·30. Опера.
Харків (1680) 18·30. Популярний концерт.
Варшава (1395,1). 17·55 Концерт совістів. 20·30. Вечірний концерт. 23·00. Музика до танців.
Краків (314,1) 20·15. Італійські народні пісні.

Адвокат Кміцикевич в Ганновах пошукує негайно вправного соц питатора. 1846 3—3

Пошукується у Львові і на провінції, інтелігентних, добре репрезентуючихся і опитних амбіянторів за провізію. Оферти з заподанням дотеперішнього заняття вносити до Адміністрації під: „Добрий заробіток". 1868 2—2

Шукаю у Львові 2—3 покоїв з приналежностями. Оферти: „Діло" для М. Ц. 1863 2-3

Д-р Арсен Тригубчак, адвокат в Скалаті приймає помічника з днем 1 мая б. р. — Зголошення неуглядінені позістануть без відповіди. 1866 2—3

Біжутерію, золоті і срібні вироби продає за готівку і на рати від десятків літ у цілім краю західна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриляити, золото, срібло, плачу найвищі ціни 3 155-?

Робітня жіночої одежі приймає до науки крою і шиття вул. Набелянка ч. 5. партер, дівчата ганок. 1875 1—1

Слюсар, машиніст, що розуміється добре на моторах „Дізель" совісний, чесний, уміючий добре читати, писати, рахувати, може жити негайно посаду. — Зголошення особисто з свідоцтвами: Мани Колбасяничі станція Рудки 1874 1-1

Пстинь коло Косова — на продаж 11 моргів городу без будинків — половина ґрунту і решта 2. і 3 класи. — Зголошення тільки листовно під адресою: П. Журовська, Львів, вул. Богуславського ч. 14. 1872 1—3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ґан

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентґеном. 19—24

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.

Скріплювання хитаючихся зубів пльомбування й пилування зубів без болю Штучні зуби в каучуку і золоті після найновішої системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі П. т. Урядовцям і студентам значна зниження. Тел. 65 73. 1870 1—5

На Свята!

Всі купують: скло, порцеляну, тарілки та всяку іншу посуду і столове накриття лише в одинокій фірмі:

ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО

Львів, Галицька 20

883 5—?

На Рати **ЗА ГОТІВКУ**

Дешевше ніж всюди о 0 Меблі, Дивани, Отамани, Кушанки, Складані ліжка, Сальонові гарнітури, Вилади і Подушки, Кахи, Фіранки, Портієри, Наволоки, Хідники, Ковдри і т. п найдешевше поручає 1.03 4 6

Е. КОРЕНБЛІТ, Львів, Браєрівська 4.

НА СВЯТА

НАЙБІЛЬШИЙ ВИБІР

ПОРЦЕЛЯНИ, КРИШТАЛІВ, ХІНСЬКОГО СРІБЛА ФРАҐЕТА, АЛЬПАКА і пациківських виробів

1835 поручає фірма 1—2

Казимир Лєвіцкі

Львів, пл. Марійська, ч. 10.

Присилайте передплату!

Вже сам вид копиці брудного білля, яке мусить бути випране, переражував давніше всі господині, тому що не існував ще добрий середник до прання. Завжди було багато непотрібної праці, подуженої з довготревалим перетомлюючим тертям білля що підкопувало здоровля. Біль у крижах і червоні руки — то були наслідки цієї важкої праці. Всі господині відетхнули з полегшою, відколи існує Rinso, бо Rinso виконує пранню людських рук в уліпшеній формі — є воно останнім словом мильного промислу. Зерната Rinso є небувало активні — вони доводять білля до ідеальної білости не ушкоджуючи тканини.

Намочити білля — оце все.

Розпустити пачку в відповідній скільности кип'ячої води і влити цей розчин в балію наповнену до половини літньою водою. Мочити брудне білля через кілька годин, найліпше через ніч, а відтак основно сполоскувати кожний кусок вонцима в відпих водах і... праця скінчена!

Та ож можна варити білля в Rinso.

Хто по пранню варить білля, цей не може обійтися без Rinso.

Одним словом! Rinso можна уживати як на зимно так і на гаряче і до варення.

Rinso продається тільки в пачках.

Rinso

ДАРОМ ПРІБКА

КУПОН. До фірми „Зенжіл" Спілка Акц. Почтова Скринка 479. Головна Почта, Варшава — Прошу о безплатне присилання мені пробного пакету Rinso, що вистане на пробне прання.

Ім'я і назвисько .....

Адреса .....

д. пр. (Проситься о чітке писання)

R. P. 22-1

ВЕСНА! Найкраща пора до переведення регенерації волосся Kalotrix-ом о. Д-ра ВЕРГУНА зі Сокаля. 1864 а) 1—1

Платимо високі ціни за золото, бриляянти і перли Дойбровські-Розважевські, Львів, (Готель Жоржа), вул. Академічна ч. 6. Оцінка безплатно. 13 6 49—?

Подільський Союз Кооператив у Тернополі огол шує отсим

КОНКУРС

на одного ілюстратора. — Вимоги: 1) Висока або середня фахова освіта 2) Цісавтина в одному з ІІСК. 3) Знання обовязуючих кооперативних законів 4) Практичне обзнайомлення з книговодством кооператив І. і ІІ. ступня. Посада до обняття негайно. Платня після умови. Подання з приложами документів і описом життя надсилати до дня 15. мая 1929 р. на ім'я Дирекції ПСК. в Тернополі, вул. Міцкевича ч. 11.

УЖИВАЙ

успішної заправи хемічної фабрики „А З О Т"

в ЯВОРЖНІ.

ЗЕРНИК (Abawit B) суха заправа проти сніти, головні і плісни. Кошт заправлення 100 кг. ярої пшениці зол. 3·40, ячменю і вівса зол. 6·80. Заправа 10 кг. яринного насіння зол. 1·70.

БУРАЧАК (Betanal) знаменита суха заправа до відкажування насіння цукрових і пастевних буряків (проти хвостяновости і іншим недугам). Кошт відкажування 100 кг. насіння зол. 23·60.

ГОРЧИК (Corbin) заправа, яка не труе, але відстрашує запахом і смаком всілякі птаство від нищення сходячої кукурудзи і кінського зуба. Кошт заправи 100 кг. тільки зол. 5·40. 1833 2—4

Негайна висилка почтою. — Відпродавцям рабат.

Тадей Васунг і Ска

ЛЬВІВ, вул. Хорущина ч. 18. тел. 8—33, адр. тел. Тевасунг.

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Кобзарі-Банаристи К. Місевич і Д. Гонта виступають:
23.IV. Львів.
Білети продає „Народна Торговля".
1822 8—8

Шаховий турнір в Королівській Гуті. В звязку із шаховим турніром, що відбувся на днях в Королівській Гуті між містами Польщі за мистецтво, в якім брав участь наш знаний шахіст т. Попель Степан, відбудеться в четвер дня 25. ц. м. в год 19 (7) вечір в домівці Т-ва „Шаховий Конік", Підвалля ч. 9, пов. І., відчит на новинку тему. П. Т. прихильників і членів Клюбу проситься прибути. — Вид л.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

Пензлі, Шкарпетки, Рукавички і Трикотажі поручає Гавриїл ЖИВЧИК, вул. Кілінського 1. 1723 11—15

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10

Ч. 92 (11.433). Львів, четвер 25. квітня 1929. Pocztowe opłatę uiszczono ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

З історичної перспективи.

Львів, 24. квітня 1929.

Перед трьома днями минуло девять літ від „заключення" т. зв. варшавського договору між Річпосполитою Польською і „верховною владою" УНР „на чолі з Гол. Отаманом п. Симоном Петлюрою."

Чому саме ми пригадуємо цей акт, який сьогодні є вже лише актом історичним, дійсно неіснуючим, хоч у деяких українсько-еміґрантських колах усе ще є він угольним каменем з одного боку їхньої сумної еміґрантської вегетації, а з другого їхніх мрій, сподівань і надій. І не лише в еміґрантських колах, не лише в таборі одної з „договірних" сторін.

Згадуємо цей акт тому, що він був виявом деякого історичного атавізму; де в створених умовинах він був одним з найгірших актів „нашої" післявоєнної дипльоматичної діяльности; бо він, хоч зразу з обективного становища був мертвородженим, паперовий (не вважаючи на спробу його здійснювання), все-таки дав політичний напрямок частині української еміґрації, став батьком ризького трактату. У варшавському договорі — як у зеркалі — відбились історичні польсько-українські взаємини. В ньому накреслено в загальному і дальший розвиток тих взаємин. Згадуємо про цей акт іще й тому, що живуть і проводять свою діяльність з одного боку еміґраційний „голова Української Держави" Андрій Лівицький, а з другого Ян Домбський і Валеріян Славек.

Поминаємо те, що з правної точки погляду той акт був неважний, бо заключуючі його з боку УНР не мали мандату, а опісля апробати Директорії, єдиної правної влади УНР., яка свої революційно-конституційні повновласти одержала від Трудового Конґресу. На варшавський договір дивимося як на факт, не входячи в його правну основу, як на факт, якого активним виявом був похід на Київ.

Варшавський трактат по формі і по суті був не договором, тільки диктатом. Він був заключений представниками Польщі з представниками Гол. отамана Петлюри (одного з членів Директорії), але в імени УНР. і був заключений як акт, продиктований побідною стороною побіджеиому контрагентові. „Побідник" брав усе реальне, а „побіджеиому" залишав можливе в дальшому розвитку подій, але можливе тільки в означених рямках. Польське представництво визнавало в цьому диктаті *„право* України на *незалежне* державне існування" в межах, які будуть встановлені в рямках можливости (з пограничними сусідами), та визнавало Директоріо УНР. на чолі з гол. отаманом п. Симоном Петлюрою за Верховну Владу УНР."

Границю між Польщею й УНР встановлено вже в договорі, повівши її від Дністра здовж Збруча геть аж вгору до Прип'яти. Територію на схід від цього кордону до *кордонів Польщі 1772* р., якщо вона якимнебудь способом буде осягнена (шляхом збройним чи дипльоматичним) признано Україні.

На „основі взаїмности" зобовязано уенерівського контрагента до признання культурно-національних прав полякам на Правобережжі, обіцюючи „в не меншій мірі" признати такіж права українцям в Польщі. Але під „національно-культурні права" поляків створено реальну основу, привертаючи в аграрній ділянці „юридичне становище землевласників польської національности" аж до часу розвязання аграрного питання конституантою.

Отже польська сторона реально одержала кордони з УНР, не лише попереджуючи розвязку галицької справи, але й зберігаючи за собою половину чисто української Волині та території на захід від неї. Польська сторона забезпечила національно-культурні права пів міліона поляків і польську велику земельну власність на Правобережжі. Реальне забезпечення цих прав і цієї власности давала польська мілітарна окупація Правобережжа, про що ніяких сумнівів не лишала військова конвенція між Польщею й Україною з 24. квітня 1920. На основі тієї конвенції польська військова акція обіймала тільки Правобережну Україну, а в тій акції уенерівські військові відділи були лише декоративним додатком до польської армії. Розуміється, весь реальний тягар тієї акції мала нести Україна, але фактична влада на території Правобережжа залишалася за „союзником".

Щож на основі цього договору одержала УНР?

Вона одержала від польської сторони *„право* на незалежне державне існування" в невідомих на схід від означеного кордону межах, а докладніше можливість посідання території на схід від означеного польсько-українського кордону до східних кордонів колишньої Річпосполитої (з 1772 р.).

Українські „договірники" тією умовою не осягали нічого. Навпаки, основно вищили всі свої моральні осяги. Вони поставили проти себе все свідоме українське громадянство, головно відштовхуючи від себе галицьке громадянство, найсвідоміший елемент, найбільш підготований до державного будівництва. Але одночасно вони відштовхували і весь український загал, який навіть в найгірших умовинах не міг погодитися з польською розвязкою української проблеми. Бо колиб навіть тодішні керманичі УНР. створили були „малу Україну" на б. російськім Правобережжі, то тим не заспокоїлиб ані мінімальних змагань українського народу, ані не унешкідливилиб більшовицької небезпеки, а лише відсунулиб ту небезпеку від Польщі, сталиб польськими „границями". Очевидно, й ці можливости були зразу засуджені на смерть, бо тодішні керманичі УНР. (ну, і теперішні!) привертаючи польське велике землеволодіння на Правобережжі, вже зліквідоване революцією, звертали бойовим фронтом проти себе селянство, себ-то той чисельний і єдино міродайний український елемент, на якому вони бажали опертися. Привернення польського великого землеволодіння мусіло автоматично потягти за собою і привернення землеволодіння російського та всякого іншого, а тим самим знищити соціяльно-революційні здобутки селянства. Влада з такими засобами державобудівництва мусілаб бути владою оперетковою, а її твір — скорше чи пізніше — мусів бути зліквідований і або приєднаний до Польщі, або до Лівобережжа. Варшавський договір у перспективі можливої реалізації міг тільки продовжити трагедію українського народу, відновлюючи часи руїни з XVII. ст.

Варшавський договір має богато аналогій в нашій історії, але ні одна з них не покривається з ним у цілости. З одного боку є він схожий до акції Тетері чи Хаиенка, а другого подібний він до Андрусівського договору. Але Тетеря й Хаиенко проводили свою роботу як підданці Його Королівської Милости, а українські творці варшавського дотовору — як представники української національної й соціяльної революції. Андрусівський договір заключували Польща й Росія, трактуючи Україну як обект, а тут Україна виступала ніби-то як субект права.

Варшавський договір був тим, що зліквідував українську визвольну боротьбу, дав усі ресурси в руки сильнішого контрагента, а всі мінуси представникам УНР. Одночасно дав він найсильніші агітаційні атути більшовицькій пропаганді. Варшавський договір створив основу під ризький трактат з 18. березня 1921, бо коли величезні національно-українські території між відступити Польщі представник національного уряду А. Лівицький, то чому не міг цього зробити „заступник інтересів України" в Ризі інтернаціоналіст Йоффе. Рішення Ради Амбасадорів було тільки льогічним продовженням варшавського договору, який по суті був диктатом.

Так з історичної перспективи, з перспективи десяти літ представляється т. зв. варшавський договір.

Радянська Україна.

Всенародня Бібліотека України.

Всеукраїнська Академія Наук перевела силами окремої своєї делегації провірку Всенародньої Бібліотеки України. Познайомившись потім з висліком провірки Академія приняла резолюцію, а якої виходить, що Всенародня Бібліотека України має величезні досягнення, але рівночасно не позбавлена вона й деяких хиб, що випливають з обставин. Академія висуває до Бібліотеки такі домагання: пильнішого і точнішого доповнювання її закордонною літературою, зокремаж заповнення прогалини за час від 1914 до 1926 р. В тім часі до бібіотеки не наплівали закордонні видання; значного збільшення грошових засобів бібліотеки на її оперативні та господарські потреби; вибудування для бібліотеки окремого, забезпеченого від пожежі будинку, що примістив би півтора міліона томів книжок. Далі стверджує постанова Академії, що досі бібліотека вспіла впорядкувати 1,450.000 книжок і розмістити на відповідних полицях.

Вистава закордонної техніки в Харкові.

Дня 14. квітня ц. р. відкрили в Харкові виставу закордонної техніки. Експонати виставки мають знайомити радянських господарників з останніми конструкціями закордонних машин. Мета такої виставки „дати можливість робітникам радянських підприємств і всьому технічному персоналові вивчити закордонні зразки і поступово полагоджувати власне виробництво таких машин". Всі машини, які виставлені, належать до 30-ти закордонних фірм. На виставі пробудуть вони аж доки їх не розпродадуть.

Повінь на Україні.

„Комуніст" з 16. квітня повідомляє, що повінь спричинила великі шкоди особливо на Дніпропетровщині. Більша частина міста Павлоград та села Вербки, Олексіївка, Городище і Терезівка опинилися під водою. В Павлоградському районі вода залила 1339 будівель, з чого 800 цілковито знищила. У новомосковському районі вода зруйнувала 940 забудовань, знищила мурована дорогу та зірвала два великі мости. 373 родині з того району остало без домів і засобів до життя. У Васильківському районі вода заляла 210 забудовань, у Перещепинському 60 селянських господарств, а в юріевському 77 сел. господарств. Втрати, які спричинила повінь, виносять у павлоградському районі пів міліона карбованців, у новомосковському районі 150 тисяч карбованців, а в васильківському 15 тис. карб. Організацією допомоги потерпівшим від повені займаються урядові чинники.

„Антирелігійний карнавал" у Київі.

Під таким вимовним наголовком стрічаємо в київській „Пролетарській Правді" з 21. квітня ц. р. окрему статейку, в якій між іншим читаємо: „Згідно з ухвалою першотравневої комісії на Комсомол України, культурний відділ окружної професійної ради та на спілку безвірників вложено завдання зорганізувати у Київі в ночи з 4. на 5. травня ц. р. антирелігійний карнавал. Своїм змістом карнавал має пропагувати культурну революцію, культурний побут та знання, протиставляючи їх релігійній темряві та релігійним забобонам. Крім того карнавал має показати класовість релігії, довести, що релігія є знаряддя нашого класового ворога, гальмо в нашій боротьбі за нове соціялістичне суспільство". Далі розроблена в статті ціла програма того оригінального карнавалу. Наводити її нема потреби. Зацитованого досить, щоби зрозуміти, до чого прямують комуністи та яких наївно-глупих засобів уживають на те, щоби нищити віру.

Антирелігійний музей у церкві.

В Прилуках на Полтавщині ухвалив місцевий виконавчий комітет закрити катедральну церкву та зорганізувати в ній протирелігійний музей.

Роззброєння.

Протест Літвінова на комісії в Женеві. — Справа хемічної війни. — Проєкт Америки.

На останньому засіданні підготовчої комісії для роззброєння Літвінов передав голові комісії довшу заяву, в якій протестує проти того, що комісія рішила не розглядати внесеного ним проекту роззброєння. На думку Літвінова, дотеперішній досвід оправдує песимізм і недовіря, з яким відносилася радянська делегація до праці комісії і властиво їй треба би було відмовитися від дальшої участи в працях комісії. Мимо того радянська делегація рішила далі лишитися в комісії, щоби показати свою добру волю й усунути можливі закиди, нібито через неї не дійшло до порозуміння. Делегація буде далі старатися зробити працю комісії успішнішою.

Сама комісія перейшла до розгляду того розділу проекту, який трактує про заборону хемічної війни, а який вироблений у 1927 р. Відповідний протокол про заборону хемічної війни, уложений в 1925 р., ратифікували досі такі держави: Німеччина, Австрія, Бельгія, Єгипет, Італія, Франція, Польща, Ромунія, Югославія, Туреччина, Радянський Союз, Венецуеля і Ліберія. Одначе цей протокол дуже загальний і треба його доповнити ріжними конкретними постановами. Ці постанови містить у собі проект 1927 р., на який дали свою згоду делегації Бельгії, Польщі, Югославії, Ромунії та Чехословаччини. Цей проект містить у собі заборону підготовування й приноровлювання хемічних та бактеріольогічних засобів війни.

Німецька делегація внесла додаток до цього проекту, а саме, щоби заборонити кидати якінебудь руйнуючі засоби з літаків. В часі дебати на внесення Літвінова обговорено також можливість (розділ про заборону хемічної та бактеріольогічної війни) вилучити з проекту й уложити окремий протокол, як додаток до протоколу 1925 р., щоби таким чином якнайшвидше довести до можливо загальної заборони газової війни. Цю пропозицію крім Літвінова підтримував граф Бернсдорф та японський делегат Сато. Дебати в цій справі будуть вестися на комісії далі.

На дальшому засіданню комісії виступив делегат Америки і заявив, що новий уряд президента Гувера має рішучу волю дійти до порозуміння з найголовнішими морськими державами в справі зменшення морських зброєнь. Злучені Держави, — казав він, — готові прийняти в основу дискусії проект 1927 р. про устійнення тонажу воєнних кораблів ріжних категорій для окремих держав. Пакт Келльога, по думці якого всі держави світа зреклися зачіпної війни, витворив нову ситуацію, яка дуже полекшить переведення заходів до роззброєння. Цей виступ американського делегата повитали з признанням у своїх промовах делегати Великої Британії, Франції, Радянського Союзу, Італії та Японії.

Після цього продовжувано далі дискусію над хемічною війною і в цій дискусії забрав слово польський делегат, генерал Каспшицький, який зазначив, що лише солідарне поступовання всіх держав з приноровленням відповідних санкцій може ухилити небезпеку хемічної війни.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ
раніше РОМАН ЗУБИК
ЛЬВІВ, ВУЛ. ГАЛИЦЬКА Ч. 16.
ВОВНЯНІ НОВОСТИ ДЛЯ ПАНЬ на плащі, костюми і сукні.
ШОВКИ у великому виборі.
ВОВНЯНІ АНГЛІЙСЬКІ І КРАЄВІ на мужеські одіяння.

До історії одної конфіскати.

Слідство проти д-ра А. Чайковського.

Як відомо читачам „Діла", староство в Тернополі рішенням з 9. січня 1929 р. зарядило конфіскату повісти Андрія Чайковського „До Слави", що є другою частиною його великої історичної повісти в шести частях під назвою „Сагайдачний", по причині її протидержавного змісту.

В цій справі вніс пос. д-р Ст. Баран інтерпеляцію в соймі, подану свого часу в цілости в „Ділі", на яку досі не наспіла ніяка відповідь. На основі цеї інтерпеляції обговорив згадану конфіскату в сенаті сен. В. Бараник у своїй промові в дискусії над бюджетом міністерства внутрішніх справ.

Згідно з законом справу конфіскати спрямовано до окружного суду в Тернополі, котрий видав рішення, яке як історичний документ хвилі подаємо нижче в дослівному перекладі.

Суд окружний, відділ VI. в Тернополі.

Ч.: Ns VI. 11/29. дня 9. січня 1929 р.

„В Імени Річпосполитої Польської!

Суд окружний в Тернополі по вислуханні внеску прокуратора при тімже суді рішив затвердити доконане староством у Тернополі в дні 3. січня н. р. заняття брошури під назвою „До Слави", написаної Андрієм Чайковським з Коломиї, виданої виданництвом „Час Зілля" в Тернополі, відбитої в друкарні В. Крелля в Тернополі, тому що зміст цеї брошури містить знамена злочину, а саме:

„У вступному уступі на сторінці 5 означує автор „Запорожську Січ" як окрему державну одиницю, в котрій козацтво переживало погром Жулкевського, гльорифікуючи там бунт Наливайка проти передподільової Річпосполитої Польської.

„На сторінці 7 автор згадує, що „Запорожжа" було в часі цього бунту „республикою", значить, не узнає толішньої суверенности над цею частиною краю польської держави, а тим самим перекручує історичний стан річи єдино тому, щоби викликати в українському громадянстві ненависне переконання, що польська держава толі цю частину краю забрала силою.

„На сторінці 103 і 104 автор виступає з ненавистю проти греко-католицького обряду (унії), підчеркуючи, що його введено для спольщення тих, що з православя переходять на цей обряд і що Польща веде з православям боротьбу на життя і смерть. Автор висказує повищі слова заслоняючися архимандритом Плетенецьким, що походив з Малопольщі (Галичини), котрий в часах Сагайдачного був настоятелем „Печерської Лаври".

„На сторінці 134 і 136 автор, заслоняючись дальше історичним Плетенецьким, висказується, що Київ мусить бути джерелом цілої України, з котрого має виходити сонячне світло і огрівать всі українські землі, значить, змагає виробити в українському громадянстві переконання, що Київ має бути осередком життя для всіх земель, що їх замешкують українці, а тим самим для східних земель Річпосполитої.

„На сторінці 153 називає поляків мешканців на Україні „зайдами Річпосполитої Польської".

„На сторінці 154 автор висказується обидливо про істнуючих польських героїв і згадує, що „Жулкевський над Солоницею не виморгував цілої України і що український нарід буде вічне бунтуватися проти панів, що пристануть до „ляхів".

„На сторінці 157 автор висказується, що латинський обряд може був би добрий, коли виходив з Риму, а не з Польщі, значить, поглиблює ненависть в українському громадянстві до польської держави.

На сторінці 164 автор, заслоняючися дальше історичним архимандритом Плетенецьким, висказується, що почин (бунт) його і Сагайдачного перейде на покоління і що на кістках мученика повстане Україна і заясніє над всіми українськими землями, а тим самим і над східними землями Річпосполитої. В цьому уступі змагає він представити, що це осягнеться великими жертвами, наукою і мечем.

„На сторінці 178 і 179 автор заслоняючися історичним Сагайдачним, висказується, що зі смертю кн. Олександра Острожського Україна стратила можливість опору набігам поляків, називаючи їх „ляхами", підчеркує, що добирається до серця України, і що український нарід повинен так зорганізуватися, щоби Польща з ним числилася.

„На сторінці 183 автор висказується, заслоняючися історичним Сагайдачним, що Наливайка й інших бунтівників вивезли поляки до Варшави абіжених, зломаних і закутих в кайдани та обдертих і що жовнірі гетьмана Жулкевського страшенно над ними знущалися, трактуючи їх як звичайних розбійників. Автор називає

ВОЛОДИМИР БІРЧАК.

БЕЗЖУРНІ ДНІ.

40)

Оповідання.

(Продовження.)

Грицькові подобався момент і що тільки Отецько скінчив, Грицько встав собі з місця і крикнув, до слів розкладаючи руками:

— О андрес атенайой!

— Демостен! Правдивий Демостен! — усміхнувся пан-отець Також осьма кляса, памятаю, памятаю. Чудові часи! А при матурі обчислив я віддалення місяця від землі, тяжке питання: відлалення місяця від землі!

— І я мав це питання при матурі — відповів Грицько. — Обчисляється це ось так — і мов у горячці став Грицько кидати сінусами й тангенсами. Пан-отцеві і це заімпонувало, він стиснув їм обидвом руки і перепрошував, що відразу на них не пізнався. Потім спитав:

— Прошу не гніватися, з ким маю честь?

Коли вони вдруге подали свої назвища, виявилося, що Грицьків старший брат і пан-отець були добрими знайомими. Пан-отець здійняв фотографію із стіни і там рамя об рамя стояв Грицьків брат і пан-отець. Радости не було тепер кінця.

— Де ваш брат тепер? Як йому ведеться? Мій щирий друг і приятель! А ви, панове, не гнівайтеся, що я прийняв вас так нечемно, але по селах волочиться всякс. А з тим моїм кожухом... Дурний кожух, але моєї жінки не було тоді дома й тепер вона не дає мені жити, день в день випоминає, що я дав себе так легко обікрасти! До смерти має жінка атут проти мене. Але пождіть, ви змучені, йду повідомити жінку, що маємо честь витати таких рідких гостей.

XXXI.

Небавком сіли вже при обіді.

Пані-матка була висока, худощава, а з її живих очей, з її живих рухів та з усього її поведення так і було видно, що вона держить не тільки всі чотири кути хати, але що й у парохії і в церкві дещо значить її слово. Біля неї засіло четверо її малих діточок, що тільки й те робили, що мама їм казала.

Пан-отець був якийсь малий, несміливий до своєї жінки.

— Манусю, оці панове — це правдиві вже студенти! — прихвалював пан-отець гостей. — О, я вже тепер знаю, як поступати! Ми іспит відбули! І мушу сказати, що випав на честь і славу іспитованим. Я давно забув уже все, вони говорять як з горячки! Латина — знають латину, грека — греку теребляють як фасолю, а математика — говорять як зі сну, розумні, вчені, що рідко де знайти! А цей рідний брат мого найщирішого друга.

— Як злодії вкрали коні, ти стайню замикаєш! — відповіла з терпким усміхом пані-матка.

— Ти знов про той кожух!?

— Мамцю, нехай мамця вже не говорять про той нещасний кожух! — прошептала й шестилітня дівчинка.

— Дурнику, тихо! — кинула пані-матка в бік доньки. — А про кожух я все буду говорити! До самої смерти, буду день в день говорити! Панове, подумайте, розсудіть самі! Мій чоловік приняв незнайомого, невідомого чоловіка під свою стріху, приняв тому тільки, що той сказав, що є медиком. Як можна так поступати? Як можна невідомого, незнаного впустити в свою хату на ніч?! Скільки разів говорила я про це чоловікові! Ну, не слухає, не слухав мене, аж дочекався, в зимі буде без кожуха, бо нового не позволю я тепер купити! Ходи голий, дабони зубами, інакше не навчу тебе!

— Це все вже минуло і шкода часу про це говорити — промовив несміливо пан-отець.

— Не минуло ще! Не шкода ще часу і дати буду тебе вчити, аж навчу. А пустив ти вже до хати ночувати — позамикай усе! Чому не замкнув ти шафи? Чому не замкнув дверей від кімнати, де він ночував?

— Але ж він утік вікном, Манусю, як казав тобі вже! Вікном!

— Під вікнами треба наставити дошки з повбиваними цвяхами, щоб такий злодій зараз зачіпився. Але найважніше: як можна приняти до хати незнаного, чужого? Як можна йому вірити?! І ще кому? Якомусь медикові! Я лікарям не вірю, це все шарлятани.

Тут обрушився вже Грицько як медик та будучий лікар.

— Що? І ви медик?! — спитала здивована пані-матка. — О, це не зміняє річи. Не вірю лікарям, бо й що знає такий собі лікар? Мого батька лікувало десять лікарів, аж баба, простa баба із села, Горпиною звали, вилічила його.

— Що й помер! — докинув злобно пан-отець.

— Помер, бо зовсім слухав лікарів! — відповіла скоро пан.-матка.

— Бо баба Горпина із своєю аптикою вже не була в силі помогти — докинув знову пан-отець і піднісся кутиком уст.

(Продовження буде.)

БЛІДНИЦЮ НЕДОКРОВНІСТЬ усуває, зміцнюючи цілий, побуджує апетит, однокий середник для реконва есцент а тільки у М-ра КШИШТОФОРСЬКОГО, вино з'новo залізне на еспанській малядзі. — Laborat. Chem. farm. Mr. Krzysztoforski, Tarnów. 774 54—?

Наливайка першим лицарем і похваляє бунт проти Польщі.

„На сторінці 185 і 188 автор, заслоняючися дальше Сагайдачним, висказується, що Польща нищить український нар.д і найкращий військовий матеріял.

„Вже самим затитулованням книжки „До Слави" автор символізує вчинки Сагайдачного, який будучи підданим передподільової Річпосполитої Польської і походячи зі Самбора, приготовив бунт козаків і виступив збройно проти Польщі, значить, захвалює його повстання. Змістом знова на вище згаданих сторінках дихає ненавистю і побуджує до погорди проти польської держави, через що може викликати у сучасному українському громадянстві ірредентистичний фермент, а щонайменше ослабити льояльність супроти польської держави, що це є його інсинуація, а не факти оперті на якихсь історичних джерелах.

„Інкримінований зміст цеї книжки заключає отже знамена злочину з § 65 закона карного, що узасаднює заняття брошури".

„Забороняється і т. д.

Островський в. р.

Не конець на цьому. Прокуратор при суді окружному в Тернополі Музика, користуючися постановою § 490 процедури карної, виточив проти п. Васили Семчишина в Тернополі як видавця „Чар-Зілля" і д-ра Андрія Чайковського, адвоката і письменника в Коломиї карно-судове доходження до ч. Ст. 180/29 за злочин публичного заворушення з § 65 а) зак. кар. Постанова § 490 проц. кар. була в практиці майже мертвою, бо з правила не приноровлювано проти автора і видавця так званого субєктивного карносудового поступування, себто не потягано їх до карносудової відповідальности, за виняткoм хіба — і то незвичайно рідко — за злочин головної зради з § 58 і 59 зак. кар. і прокуратура та карні суди вдоволялися звичайно так званою субєктивкою з § 493 проц. кар. себ-то самою конфіскатою друку і забороною його поширювання.

Суд окружний, відділ X. в Тернополі (судія слідчий д-р Янеллі) на повищий внесок розпочав проти п. Семчишина і д-ра А. Чайковського карносудове слідство за злочин з § 65 а) зак. кар. до ч. Vr 174 29. В. Семчишина переслухано в Тернополі, а д-ра А. Чайковського в дорозі реквізиції через суд окружний в Коломиї і він згідно з постановою § 198 проц. кар. долучив до актів слідства замість особистих зізнань в суді обширну оборону на 25 сторінках битого машинового письма, де точка по точці на основі цитатів з історичних творів польських і українських істориків, якими користувався при писанні своєї історичної повісти „Сагайдачний", збиває мотиви повищого рішення суду окружного в Тернополі. Підчеркуємо, що в інкримінованому судовому рішенні цитовано мильно виписки зі сконфіскованої книжки, що автор виказує на фактах, а тим самим ошибочні і мотиви рішення. Також кидається в очі незнання української мови у феруючого рішення і для приміру подаємо, що слово *вочин* (ініціятива) розумів автор рішення як *„бунт"!*

Не місце тут і не пора з процесовокарних мотивів наводити цю цікаву оборону гз-літнього нестора галицько-українських письменників, бо думаємо, що прийде час, що всі акти цеї справи оголоситься друком як причинок до історії сучасних відносин. Наводимо тільки докладно постанову § 65 а) обовязуючого у нас австрійського закону карного, яка звучить:

„Винним злочину заворушення публичного спокою стається той, хто публично або перед кількома людьми, або в друках, розширюваних письмах, або в картинах: а) старається підбурювати до погорди або ненависти проти особи цісаря, проти цілости держави, проти форми правління або адміністрації держави".

Карою за цей злочин є тяжка вязниця від одного року до пяти літ, а компетентною до видання вердикту про вину є лава присяжних.

Тут тільки зазначуємо, що § 65 а) кар. зак. має на меті охорону цілости держави, очевидно *тепер істнуючої*, а не цеї, що істнувала перед трьома сотнями літ, як також охорону *теперішньої* форми правління і *теперішньої* адміністрації держави.

Коли б йти за думкою старости, прокуратури і суду в Тернополі, то взагалі критика відносин передподільової Польщі була би немислима, бо над кожним істориком висіла б гроза санкції § 65 а) зак. кар. і тоді, як слушно каже д-р А. Чайковський, треба би потягнути до карносудової відповідальности за злочин з § 65 а) зак. кар. приміром відомого живучого польського історика д-ра Михайла Бобжинського, що у своїому творі „Dzieje Polski w zarysie", котрим у великій мірі користувався наш автор при писанні своєї повісти „Сагайдачний". — давав часто негативне осьвітлення польсько-українських відносин з часів Сагайдачного і вину за ці негативні відносини клав по стороні Польщі та її тодішніх урядових органів на українських землях.

Яка буде дальша доля слідства, невідомо. А воно протягається. В цілі його приспішення інтервенював дня 12. ц. м. пос. д-р Ст. Баран у слідчого судді д-ра Янеллього, а дня 18. ц. м. вніс іменем обох обвинуваченних окреме письмо до суду окружного в Тернополі, щоби скоро покінчено слідство і передано акти прокуратурі. З інформацій, уділених д-ру Баранові виходить, що мають бути слухані у цій справі як свідки друкар п. Крель і пресовий референт при старості поліційний підком. п. Кудеревич та щойно тоді прокуратор Музика вирішить, чи справді старенького автора історичної повісти потягнуть перед кримінальний суд. З тим вяжеться і дальша доля самої конфіскати.

За океаном.

Делєгат „Рідної Школи" при праці.

Делєгат старокраєвої „Рідної Школи" п. Лев Ясінчук, виздоровівши після грипи, уладив уже кілька віч у справі допомоги американських земляків старому краєві, а першу чергу очевидно „Рідній Школі". Такі віча відбулися у Вунсакет, Р. Ай. (7. квітня), в Ансонії, Конн. (14. ц. м.) і в Пасейку, Н. Дж. (21. ц. м.). На день 28. ц. м. заповіджене віче в справі „Рідної Школи" в Бостоні, Мессс. Українська преса в Америці закликає наших людей до масової участи в цих вічах і до жертвенности на потреби українського шкільництва під Польщею, вказуючи на те, що підтримка „Рідної Школи" в старому краю є національним обовязком всіх без виїмку заокеанських українців. Помогти рідному краєві наказує американським українцям національна честь і безприкладно важке положення українського шкільництва під польською владою.

Шевченківський концерт у Філядельфії.

В галі „Української Громади" при 23-ій і Брави ст. відбувся 30. березня Шевченківський концерт, уладжений заходом і силами Драматичного Кружка ім. Т. Шевченка. На цьому концерті виступив перший раз мішаний хор кружка, що зорганізувався недавно і згуртував дотепер 35 співаків, головно з тутешньої нашої молоді. Численно зібрана публика витала щиро появу цього хору, що виступив у гарних народніх костюмах та відспівав удачно „Заповіт", думу „Ой, Морозе, Морозеньку" в мало відомім оригінальнім укладі Я. Ґаля, Кошицевого „Ченчика" та Леонтовича „Ой, пряду, пряду". Поява цього молодого хору є приємною несподіванкою для української громади Філядельфії, яка від довгих років не мала ніякої співацької організації. Побіч діточого хору, зорганізованого центральним комітетом, це друга співацька група в нашій громаді. Добре випали сольові продукції, виконані місцевими силами, а саме співацькі соля п. А. Задорожної (сопран), М. Лошньовського (тенор) і малої Олі Воробець, фортепянове сольо Марії Кунички і дует (форт. і скрипка) молодого скрипача Намаки й М. Кунички. З деклямацій треба відзначити деклямацію п. Ганни Бабій „Хустина". Добрі були теж деклямації М. Лошньовської, М. Бурак, М. Луцика і І. Бучацького. Зібрана громада щиро витала запрошеного з Ню Йорку гостя, відомого артиста М. Звзуляка, що відспівав низку сольових пісень. Святочну промову мав п. Володимир Левицький. Концерт залишив гарне враження у слухачів, що розходились домів з повним вдоволенням і бажанням дальшого розвитку для кружка та його хору.

(„Америка").

2.000 козаків вибирається до Америки.

2.000 козаків, які досі проживають в Югославії і Болгарії, сподіваються вже небаром одержати дозвіл і гроші на переїзд до Злучених Держав. Секретаріят Ліги Народів помагає їм дістати дозвіл, а приятелі в Америці стараються добути гроші. Вони підуть там до робіт у Філядельфії, Дітройт і Шікаго. Це козаки кубанські, терські і донські. Вони у великій більшости українці. Богато між ними і свідомих національно українців, але все таки вони всюди виступають перш усього як козаки, котрі обстоюють самостійність своїх козацьких країв. Провідником тих 2.000 козаків є кубанський козак генерал Дейнега, котрий живе тепер в Югославії. В Америці козацтво сподівається зайнятись теж мистецтвом, особливо хоровим співом і танками, а також і спортом

Aspirin-TABLETKI BAYER
при обявах перестуди
ревматичних болях.
До набуття в аптиках.

„Цар"-самозванець на Україні.

„Цар Михайло". — „Царівна Ольга". — Хто вони? — Як жили і на що рахували? — Кінець „царя" і „царівни".

На Україні час до часу трапляються події, які дивують нас своєю „оригінальністю" та помисловістю, коли зважити, що відбуваються вони під режімом комуністичної диктатури. Виростають ті події на підкладі темноти і культурної відсталости населення. Але є ще й інша причина того роду „екзотичних" подій, як ось поява „царя самозванця", про яку хочемо писати. За таку причину треба вважати великий соціяльний гнет селянства при комуністичному режімі. Те селянство шукає всякими шляхами порятунку від того гнету. А що подекуди воно дуже темне, то не треба дивуватися, що дає віру навіть всяким „самозванцям", в яких хоче бачити „опікунів" та від яких надіється „рятунку". На ділі ті „самозванці" є дармоїдами і дурисвітами, що легким коштом хочуть вигідно та розкішно жити.

Ось на Уманщині появився „цар Михайло", самозванчий брат Миколи II. Мав він свій „штаб", мав і „царівну Ольгу", а при тім вигідно жив та міг навіть оплачувати своїх „адютантів". В „Пролетарській Правді" з 16. квітня читаємо про історію того „царя" ось що: „Цар Михайло" — це селянин бердичівської округи Микита Жмурчук. В часі великої війни був він військовим санітарем. Вже тоді накрав він багато медичного приладдя і по демобілізації 1918 р. ходив по селах та „лікував" селян. Блукаючи по всій Україні пристав накінець до секти мальованців. Між сектарями хтось вказав йому на те, що він дуже подібний до царя Миколи II. Цю „подібність" і використав Микита Жмурчук, щоби проголосити себе у селі Комарівці (на Криворіжжі) братом Миколи II., „царем Михайлом". Населення прийняло цього „новоявленого царя" з захопленням і зложило до його скарбу шість і пів фунта щирого золота.

Ставши так легко „царем" та добувши гроші Микола Жмурчук поїхав до Київа, де придбав собі „корону" і відповідну парадну одежу. Царську „мантію" пошив йому якийсь чернець у Київі за 100 карбованців. Вже в характері „царя" та в повному „царському" одязі появлявся він між населенням Криворіжжа й Катеринославщини. „Царська" карієра Жмурчука почалася ще в 1922 році. У 1925 р. опинився він на Уманщині, де виступив у „короні" та „царському одінні" на зборах мальованців у селі Синиці.

Там знайшов собі довірених помічників в особах селян М. Андрійчука і Г. Симоненка. В тому селі познайомився і з якоюсь Зінькою Сухаревою, яка згодилася стати „царівною Ольгою". Звідти поїхав до Білої Церкви, де сфотографувався в „короні" і потім роздавав фотографії між своїх приклонників „підданих". Далі поселився на т. зв. Михайлівських хуторях недалеко села Синиці, звідки розвивав організаційну діяльність для боротьби з комунізмом. Обіцяв повернути селянам землю на власність та поправити їх долю. В часі тієї „діяльности" законспірувався добре, а таємні збори робив у підземному приміщенні на 6 і пів метра під землею. Дістатися перед обличчя „царя" було дуже важко. Коли цього року органи ДПУ явилися в місці побуту „царя", щоби його арештувати, то він боронився при допомозі зброї від 4. год. пополудні до 5-год. ранку. Відстрілювався сам і віддав за ніч поверх 400 куль до облоги. Вкінці піддався. В його помешканні найдено дещо зброї, списки членів цієї своєрідної „монархічної" організації та фотографічні знимки.

Разом зі Жмурчуком арештовано Ольгу Сухареву (царівну), братів Закревських, М. Коваленка, священика Каліновського, В. Щербину та ще 31 інших активних учасників тієї організації.

Дня 18. квітня почався в уманському окружному суді процес проти самозванця „царя Михайла" і товаришів. Сам Жмурчук на розправі „німий". Він не зізнає нічого. Зате говорить більше „царівна", що мала при самозванцеві добре утримання. Деякі з обвинуваченних зізнають, що Жмурчук платив їм за всякі послуги по 5 до 10 карбованців

Прем. Світальський виголосить експозе.

Голова клюбу ББ. полк. Славек скликав збори послів і сенаторів Безп. Блоку та зажадав від них, щоби всі рішучо явилися на зборах. Зачувати, що на зборах буде прем. Світальський та виголосить експозе.

—o—

Наслідник полк. Пристора.

На місце полк. Пристора, іменованого міністром праці та сусп. опіки, визначений на становище шефа персонального бюра мін-ства військових справ полк. Богдан Гузевич, дотеперішній командант школи підхорунжих піхоти. Новий шеф обіймає урядування 25. квітня.

—o—

До 13. травня не буде ніодного безробітного...

Дня 23. квітня перед будинком варш. держ. уряду посередництва праці безробітні демонстрували, домагаючися праці. До безробітних приїхав автом мін. праці Пристор та впевняв їх, що „всі матимуть працю. До 13. травня не буде ніодного безробітного. Трохи терпеливости, а працю дістануть усі".

У більшости промислових заведень у Лодзі наслідком вимовлення праці, більше як 30 тис. робітників остало без заробку. Деякі фабрики стали вже приймати тих робітників, яким вимовили, але на інших умовинах. Фабрики постановили зредукувати працю до 2—3 днів у тижні. Також богато дрібних фабрик постановило перервати працю. В звязи з цим число безробітних зросло до 50 тис.

—o—

ПКО піднесла проц. стопу.

Почтова Каса Ощадности підносить процентову стопу ощадност. вкладок. Замість дотеперішньої 6 проц. стопи вкладки будуть опроцентовувані до 7 проц.

Привайні банки підвищують диск. стопу.

Представники варшавських банків конферували в справі вислання просьби до мін-ства скарбу, щоби приватним банкам позволено підвищити диск. стопу до 13 проц. Кажуть, що мініство скарбу згодиться на підвишку.

—o—

Конференція Шахта за фр.-нім. зближения.

Кажуть, що переговори в справі відшкодувань покінчаться підписанням протоколу, в якім ясовані будуть справи, щодо яких осягнули порозуміння. Д-р Шахт конферував із визначними політиками французької лівиці, м. і. з Блюмом, Далядіє та Мальві. Здогадуються, що предметом тих розмов було французько-німецьке зближення.

Пленарне засідання реп. конференції тревало лише 20 хвиль. Голова комісії Ревельсток зложив звіт на тему нім. меморіялу та сказав, що порозуміння на основі цифр того меморіялу неможливе. Тому конференція покликала до життя спец. комісію, якої завданням буде окончательно зредагувати рішення реп. комісії на основі дотеперішнього матеріялу. В склад комісії входять усі представники поодиноких делегацій. Сподіються, що праці тої комісії потревають 8—10 днів.

Висліди конференції знавців, якої праці потягнуть поза 15. травня ,будуть опісля представлені заінтересованим урядам. Тимчасом ріжні групи старатисямуть осягнути порозуміння в спірних справах.

Промова Пуанкаре.

Пуанкаре виголосив промову в Бар Ле Дік, у якій м. і. торкнувся справи зменшення союзних довгів. Пуанкаре сказав, що Франція вже поробила такі уступки, що про дальші нема й мови. Колиб конференція знавців не довела до успіху, повернули би до Дозового плану, який дав Франції повну сатисфакцію.

—o—

Замаскований вільсонізм.

Вашингтонські політ. кола з зацікавленням ждуть, яке становище займуть інші морські великодержави, головнож В. Британія, до Джібсонового предложения. Сподіються, що президент Гувер хоче у відношенні до Европи вести політику замаскованого вільсонізму, себто приязної співпраці, посуненої аж до окончних меж.

—o—

Бурі, снігові, виливи й борвії.

Із Харкова прийшли вістки, що на півдні України та Криму температура впала нижче зера. На Криму морози доходять до — 7 ст., що в такій порі року в цих сторонах небувале. Палять сніги, лютують бурі та борвії на морі. Засіяні плянтації тютюну та виноградники понищені.

З Вильна повідомляють, що ріки Вілія, Двина, Сервеч і Рудка виступають нагально з берегів. Німан у новгородському повіті вилив на 3 км. широко. Вода доходить до хат. У Минську вилили води як ніколи досі. Ріка Свислоч залила всі налбережні вулиці та полоси. Люди з налбережних улиць переправляються до середмістя човнами. Побоюються, що вода піднесеться ще більше.

З Мадриду повідомляють, що в півд. части Еспанії лютують страшні бурі. Грім убив в одній місцевости візника і два коні.

З Нью-Йорку прийшла вістка, що в півд.-зах. части Зл. Держав лютували останніми тижнями страшні зливи та цикльони, які заподіяли шкоди на міліони долярів. У м. Тілер (Арізона) згинуло 15 людей. На р. Міссісіпі прорвалася гребля. Вода піднеслася до 8 м. над норм. рівень. Раненых і вбитих у цих околицях є около 800. Населення й військо день і ніч працює, щоби зміцнити підмиті насипи і греблі.

Над Японією перейшов цикльон. Біля рога Еріно (на півд. від Гокайда) розбився об скелі корабель. Всі подорожні та залога, разом 200 людей старалися рятувати рат. поясами. Два кораблі, що прийшли з помічю, врятували 97 пасажирів. Решта залоги та подорожніх мабуть затонула, бо пошукування на морі були безуспішні. Врятовані кажуть, що причиною катастрофи був не лише цикльон, але й сніговиця, яка заслонила шлях кораблеві.

—o—

Сесія Ліги Націй в Мадриді не відбудеться?

З Мадриду повідомляють, що червнева пленарна сесія Ради Ліги Націй в Мадрилі мабуть не відбудеться з причини студ. заворушень.

—o—

Біржа.

Гроші.

Американський доляр 8 92·00—8·92·50, канадійський доляр 8·85·00—8·85·50 чеська корона 0·26·50—0·27·00 австрійський шіллінг 1·25·50 - 1·26·00 румунська лея 0·05·00 — 0·05·50 французький франк 0·34·50 0·34·80, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00 фунт штерлінгів 43·50·00 — 43·80·00, радянський червінець 17·50 - 18·00.

Золото: 20 корон 36·35·00 - 36·60·00, 20 франків 33·20·00—33·60·00, 20 німецьких марок 41·25·00—41·80·00, 10 російських рублів 46·00·00 - 0·00·00.

Срібло: Австрійська корона 0·67·00—0·67·50, 5 австрійських корон 3·45·00 3·50·00, австрійський фльорен 1·72·00 1·75·00, російський рубель 2·80·00 — 2·90·00, копійки за рубель 1·40·00—1·45·00.

Святкуймо без алькоголю!

Замість алькогольних напитків нехай з нагоди Празника Воскресення Христового на святочному столі кожної української хати і кожного українського Товариства та забавового комітету красуються **артистично виконана карта „Ідеї Школи" звільняюча від алькогольних напитків.** Такі карти можна набути за попередньому зложенні датку (бодай 2 зол.) в Кружку або Головній Управі „Рідної Школи" у Львові, Ринок 10.

НОВИНКИ

— **Заняття „Діла".** Львівське Ґродське Староство заняло 90. число „Діла" (з дня 23. квітня) за статтю п. н. „Протверезіння серед русинів". Це девяте з черги заняття нашого щоденника в цьому році.

— **Дар „Просвіти".** Головний Виділ Товариства „Просвіта" у Львові подає отсим до загального відома, що збірка „Дару Просвіті" в грудні 1928 р. на збіркові листи принесла на терені львівського воєвідства **10.467.11 зол.,** тернопільського воєвідства **15.092.60 зол.,** станиславівського воєвідства **10.711.57 зол.** — Разом **36.271.28 зол.**

— **Свято Юрія — святом українського купецтва.** Союз Українських Купців повідомляє: Цьогорічного св. Юрія обходитиме Союз Українських Купців у Львові як перше свято українського купецтва в день 12. травня (в неділю) слідуючою програмою: В 9. год. рано в церкві св. Юра буде відслужена Ексц. Митрополитом Андреєм гр. Шептицьким Служба Божа „за всякое прошеніе". В 12. год. в полудне в салях т-ва „Українська Бесіда" (Н. Дім, Рутовського 22) спільне традиційне святчене при участи членів СУК і запрошених гостей. Свято звеличить своєю присутністю Ексц. Митрополит Шептицький. День св. Юрія має обходитись рік-річно торжественно, як свято українських купців. (Якщо свято випаде в будний день, то його будуть переносити на неділю). На цьогорічне свято у Львові мають провінціональні Гуртки СУК обовязково прислати своїх відпоручників, а незалежно від цього кожний пров. Гурток має в себе влаштувати ще цього року таке свято з Богослуженням та викладом, чому саме св. Юрій є нашим Покровителем.

— **Весняна студінь.** Деякі метеорольоги пояснюють нам, що дістали ми її в дарунку від Скандинавії через фінський залив. На всьому просторі наших земель температура не виходить поза 2 ст. тепла. У численних місцях приморозок. У мент. коли про це пишемо на дворі починає падати сніг, що йде до нас з півночі.

— **Перший травня.** Чим ближче до цього дня тим живіший рух між тими, що підготовляються до традиційного святкування робітничого свята і між поліцією, яка виловлює всіх небезпечних організаторів прилюдних демонстрацій. Цього року арештування комуністів почались швидше ніж звичайно, бо вже від половини квітня. Одночасно вийшли офіціяльні обіжники, які повідомляли, що заборони прилюдного святкування 1-го травня нема, якщо його не організують протидержавні партії. У Варшаві арештували 21-го ц. м. новий гурт (близько 10 осіб) комуністів, з яких деякі працювали у тайних друкарнях над летючками. Характеристичне явище, що центральний комітет Польської Партії Соціялістичної, а за ним Бунд і Поалє-сіоністи, рішили стриматись цього року від походу вулицями. Лише ліва революційна фракція разом з комуністами підготовляє такий похід.

— **Шибениця за пів морга грунту.** Перед судом присяжних у Перемишлі закінчилась розправа проти двох селян з Мочирадів, обвинуваченых у вбивстві дівчини односельчанки Катерини Жовнір. Головним обвинуваченим був пастух Петро Кавій, який за намовою свого господаря, багатія Гната Сидоровича, застрілив крадькома Катерину. Г. Сидорович хотів позбутись цієї дівчини, яка була посередньою причиною непорозумінь у його рідні, бо його син Іван закохався в ній, став батьком її дитини, покинув її для іншої і врешті виїхав на роботи до Франції, зайкіля не міг вернутись, бо лякався помсти родини Жовнірів, яка вже раз пробувала його застрілити. Гнат Сидорович обіцяв своєму наймитові Кавієві за вбивство Катерини пів морга і 100 зол. Кавій застрілив її, але слідство ствердило його вину, до якої він і сам згодом признався. Суд засудив його на шибеницю, а Гната Сидоровича за намову до злочину на 6 літ тяжкої вязниці. Справу розбиратиме ще раз вищий суд, бо оборонці засуджених внесли рекурс.

— **Пропав рукопис.** Великий Міський Театр у Львові підготовляв до вистави стару, мало відому народню пєсу Я. Н. Камінського „Твардовський на Кшемьонках", досі невидану. Коли управа театру подбала за відпис пєси і її сценічну редакцію, тоді цей одинокий примірник хтось украв. Працю треба починати наново від конця.

— **Смертність у Львові.** В місяці березні ц. р. вмерло у Львові 274 особи, з того 140 мущин і 134 жінки. Після віроісповідання вмерло 148 осіб римо-католиків, 39 греко-католиків, 83 жидів і 4 особи іншої віри. У віці до 14 літ вмерло 47 осіб, від 15—19 — 5 осіб, від 20—29 — 15, від 30—39 — 8, від 40—49 — 6 осіб, а понад 59 літ — 10 осіб. Причини смерти були такі: на віспу вмерло 2 особи, на грипу 1, на червінку 1, на сухоти легенів 41, на сухоти мозку 10, на рака і злоснині новотвори — 28, на сухоти інших органів 10, на запалення мозкових поволок 2 особи, на удар мозку 16, на органічні хороби серця 40, запалення олегочної 2, запалення легких 33, на інші хороби віддихових доріг 2, хороби жолудкові 5, запалення жолудка і кишок 2, запалення сліпої кишки 1, на пропуклину 2, на запалення нирок 1, на пологову горячку 2, на недостаточний розвиток 10, від старости 30; насильних випадків смерти було 5, самогубств 2, інших хоріб — 26.

— **Марева війни.** Місцева польська преса приносить таку новинку: „Слідчий виділ у Тернополі арештував Миколу Проця, бувшого капрала української жандармерії за те, що в місяці січні 1919 р. підчас повороту австрійських військ з Росії доконав грабункового душегубства. У донесенні до прокуратури поліція подає, що Проць у критичнім часі зустрів на полі біля фільварку гр. Реєвої в Микулинцях поручника 2-го полку тарнівських уланів, нестверджоного прізвища, і двічі вдарив його багнетом у голову, спричинюючи смерть, після чого стягнув із убитого поручника ціле вбрання". Арештований, пишуть, має признатись до злочину, пояснюючи, що вбив поручника у службі, коли цей, інтернований, пробував утекти.

— **Конференція істориків у Венеції.** 6-го травня збереться у Венеції третя конференція міжнароднього комітту історичних наук. Головним пунктом денного порядку буде справа вступу до комітету двох організацій, які досі не є його членами, а саме: української еміграції та Канади.

На конференції буде прочитане справоздання про працю над міжнародним річником історичної бібліографії, який небавком вийде з друку і друге справоздання про ватиканські архіви. Конференція радитиме над одним практичним питанням: як улекшити історикам ріжних країн доступ до архівів.

— **Сини посла Ґрінбавма.** Варшавський „Експрес Поранни" приносить інформації про арештування в Лодзі Лазаря Ґрінбавма, сина відомого посла-сіоніста. Його арештували на засіданні в приватній хаті якогось Аврама Броновського, де було ще 5 інших „комсомольців". Поліція стверднла, що Лазар Ґрінбавм належав до комуністичної партії під псевдонімом „Адек". Він був студентом прав у Варшаві і мешкав у свого батька посла. Після його арештування поліція зробила трус у помешканні посла Грінбавма і там найшла чимало паперів про комуністичну працю Лазаря, а також денник його 15-літнього брата, з якого виходить, що він гордий тим, що його викинули з гімназії за комуністичну пропаганду. Всупереч тим звісткам жидівський „Наш Глос Вечорни" виевняє, що підчас цієї ревізії нічого компромітуючого у хаті посла Ґрінбавма не найшли. Посол Грінбавм находиться весь час у Німеччині.

— **Хто такий льорд Ревельсток.** До звістки про смерть льорда Ревельстока, делеґата Англії на репараційну конференцію варт додати кілька попробиць. Його справжне імя Джон Беррінг; він походить зі старої голяндської родини банкирів, яка від часу Вільгельма Оранського осіла в Англії. Прадід помершого льорда Франц осинував у Льондоні банковий дім „Брати Беррінг", що є нині одною з найповажніших фінансов. х інституцій в Англії. Його батько поклав великі заслуги при оздоровленні фінансів в Єгипті та Індії і за це дістав титул льорда Ревельсток. Майже всі члени рідні Беррінг мають титули придбані з державній та суспільній праці. Один із них був віцекоролем Індії, другий представником Англії в Єгипті, третій міністром скарбу. Рідний брат помершого Моріс Беррінг є відомим письменником. Померший льорд, що мав 65 літ, брав участь у громадянській діяльности виключно як фінансіст. Між іншими він завів лад у фінансах короля Едварда VII. Найбільшим його успіхом була поправа фінансів Японії, зруйнованої землетрусом 1923 р. За це дістав від мікада золоту чашу. Від 1908 р. був він генеральним інспектором податків у Корнвелі, визначним членом міської управи Льондону і членом управи державного „Англійського Банку".

— **Клемансо передумав.** Паризький „Тан" повідомляє, що в жовтні має вийти книжка Клемансо про версайський договір. Спонукою до такого твору мала бути замітка в пресі з нагоди смерти Фоша, що саме Клемансо є відповідальний за неповний мир, який хотів Франції забезпечити Фош маршом на Берлін. Як відомо, Клемансо заявляв нераз, що не буде нічого писати про закулісові тайни політики підчас мирової конференції, щоби не робити собі зайвих ворогів і не псувати людям крови. Він хотів ці тайни взяти зі собою до гробу. Але тепер, видко, його терпець увірвався.

— **Нерозсліджені явища.** Льондонські вчені досліджують небуденне медіюм, австрійця Руді Шнайдер. Він приїхав на запрошення славного „Т-ва для психічних дослідів", якого головою є Гаррі Прайс. У першім сеансі брали участь природник льорд Ралєй, фізик Льодуе і професори університету Ранкін і Пірсон. У салі дослідів поставлено всякі контрольні апарати, що реєструють найменший рух медія і не дають нагоди до „фальшування" явищ. Шнайдер попав у транс аж після трьох четвертей, спітнівши на всьому тілі, почав проявляти свій вплив. У салі на його бажання грамофон грав сентиментальну англійську пісню. Від Шнайдера відділилась легко фосфоризуюча рука, більше жіноча, як мужеська і витягнула з кишені одному з присутніх хустину. Відтак рука перенеслась на цитру завішену на стіні і торкнулась її легко. Цитра вся фосфоризувала так, що всі ворухання були виразно замітні для присутніх. Рука грала сумну англійську мельодію. Відтак схопила на столі олівець і написала на листку кілька слів. Майже одночасно влав у кімнаті стіл, досить віддалений від медія, а кошик у куті сам знявся у повітря і перелетів через салю з такою силою, якби ним хтось кинув. Присутні вчені виключають можливість ошуки. Гаррі Прайс заявив, що бачені явища бентежать навіть найповажніших досліджників.

— **Ріжні вістки.** На кордоні Франції та Еспанії горять ліси; згоріло чимало хуторів і худоби. — Німецький мандрівник проф. Р. Вагнер відкрив у західній частині Болівії індійське племя Куругуа, яке живе в первісному стані, без мови, зброї, знарядля та одіжі. — Минулого місяця було в Варшаві 83 спроб самогубства; з того 23 осіб померло; авта переїхали 43 осіб, з чого 2 смертельно. — Заступник польського посла в Будапешті Лазарський сильно поранений при автовій катастрофі. — Союз чехословацьких лікарів протестує проти державної умови, яка дозволяє приїзджати на практику до Карльсбаду лікарям з Польщі. — Літературну нагороду міста Лодзі 10.000 зол. дістала за цей рік письменниця Софія Ригер-Налковська. — Шахта ч. 36 у Східниці докопалася до 403 м. глибини і дає 65.000 кіло нафти місячно. — У Каліфорнії, в Сан Дієго зударились два літаки на висоті 700 м. і впали; 6 осіб убитих.

— **Антисемітизм на Радянській Україні.** Київський совіт видав досить великий комунікат на тему зросту антисемітизму на Україні. Там стверджено, що протижидівські виступи помічаються між робітниками, урядовцями і селянами, а навіть у червоній армії. Коли члени комуністичної партії проявляли себе антисемітами, комуністичні ячейки не реагували на це.

— **Страшний гість з Бразилії.** У Магдебурзі припинили корабель з бразилійським збіжам в остраху, що на ньому находяться щурі, які можуть мати бацилі чуми. При всіх щедротах долі, яких зазнає Европа, бракує їй нині ще чуми.

З судової салі.

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС ПРОТИ 31 СЕЛЯН З ТЕРНОПІЛЬЩИНИ.

У вівторок, 23. квітня ц. р., переслухувано вже інших свідків прокуратури. На салі розправи вже більше людей, як попереднього дня

Зізнання свідків.

Св. **Беднаж,** тайний агент поліції з Тернополя, під присягою зізнає так: Вже від 1925 р. заобсервовано по селах Тернопільщини підсилену акцію КПЗУ. Вона виявлялася в тому, що закладано по селах комуністичні ячейки, розкидано комуністичну бібулу і відозви з нагоди робітничого свята І. травня і т. д. Саме розповсюднення тих комуністичних відозв у селі Чистилові та околиці звернуло увагу поліції, яка почала пильно стежити, хто саме належить до КПЗУ. Свідок каже, що поліція ще перед донесенням св. Андрія Юркова стежила за всіми обвинуваченими, бо підозрівала їх всіх у приналежности до К. П. З. У. Ці здогади поліції потвердив опісля св. Андрій Юрків, який їй доніс дня 3. березня 1928 р. про „цілу недозволену працю організації". Але цікаво! Свідок твердить, що св. Юркова переслухано докладно і записано його зізнання до протоколу щойно 3. травня 1928 р. Далі зізнає, що св. Юрків пізнав на вулиці обв. Грінберга і зараз таки доніс про це свідкові. Одначе після переведення на салі конфронтації свідка з Юрковим, який заявив, що він побачив обв. Грінберга на вулиці і вказав його стрічному тайному агентові, св. Беднаж каже, що йому доніс про це агент. Після того прок. передав предсідникові донесення з Тернополя, яке кидає цікаве світло на ролю й діяльність обвинуваченних. Матеріяли до цього донесення одержала поліція недавно по зліквідуванні центрального комітету КПЗУ у Львові.

Цілий ряд інших свідків, як Василь Шаварський, його син Петро Шаварський, командант поліції в селі Плотичах Мечислав Колодзей, поліцай Сильвестер Гжибовський, поліц. Францішек Лясковський і сел. Іван Томашевський нічого цікавого не внесли до розправи своїми зізнаннями. Зате св. Станислав Міллєр, учитель в селі Чистилові, зізнає під присягою, що від людей довідався про якісь відозви, які хтось по селі порозкидав. Обв. Цивінського Степана знає добре. Часто з ним дискутував і переконався з розмови, що це свідомий українець. Пригадує собі, що лише раз бачив у нього дві першотравневі відозви. Зноваж св. Францішек Баворовський зізнав, що одержав відозву від обв. Леховського, якою обвинув хліб, як ішов до праці. Зате св. Ян Октавец, комісар поліції, піддержував акт обвинувачення.

З життя наших установ.

Союз Українських Адвокатів.

Дня 23. березня 1929 — як ми вже коротко писали — відбулися річні Загальні Збори „Союза Українських Адвокатів" у салі „Української Бесіди" у Львові, під проводом президента д-ра Костя Левицького.

По звіті з діяльности, який складали: д-р Михайло Волошин, д-р Роман Домбчевський, д-р Мих. Терлецький і д-р Альфред Говикович, уділено на внесення д-ра Вол. Охримовича уступаючому Виділові абсолюторію. Опісля на внесення д-ра Ст. Барана і д-ра Вол. Охримовича вибрано одноголосно через аклямацію президентом Союза д-ра Костя Левицького, а першим містопрезидентом д-ра Михайла Волошина та

довершено вибору цілого Виділу, який відтак уконституувався в цей спосіб, що: другим заст. президента і референтом станових справ став д-р М. Глушкевич; секретарем і референтом делегатур д-р Лев Ганкевич; товаришем секретаря і членом редакції „Життя і Права" д-р Роман Перфецький; скарбником д-р Мих. Терлецький; товаришем скарбника д-р Вол. Константинович; господарем і членом редакції „Життя і Права" д-р Ол. Надрага; бібліотекарем д-р Евген Давидяк; референтом фонду підмоги на випадок смерти д-р А. Говикович; референтом оборони прав української мови і особистих справ д-р Вол. Старосольський; товаришем референта делегатур д-р Евген Щуровський та референтом законів д-р Михайло Волошин.

До контрольної комісії увійшли: д-р Вол. Охримович, д-р Іван Кміцикевич і д-р Богдан Савчак.

Успішний розвій Союза як станової адвокатської організації українців; поширення його на всі західно-українські землі під Польщею; доцільна його організація при помочи делегатур, що як посередне звено між Виділом і членами в краю причинюються до скоординування діяльности всіх наших адвокатів; видавання фахового журналу „Життя і Право" і жива організаційна діяльність Союза, а зокрема його невпинні змагання обеднати в своїй організації всіх українських адвокатів, здобули горячі слова признання, яким дав на зборах вислів **д-р Багринівський,** адвокат з Рівного від імени українських адвокатів Волиня, Холмщини і Полісся.

Збори закінчено ухваленням резолюцій, якими візвано всіх українських адвокатів, що ще не приступили до Союза, щоби в найближчому часі **вступили в члени;** та адвокатів-членів, щоби всі вступили до посмертного товариського фонду, та для улекшення їм цього вступу рішено **обинзити новим членам вкладки до фонду товариської підмоги** за минулий час на 50 проц. Рівночасно візвано загал українських адвокатів, щоби всякі **непорозуміння між собою** полагоджували при допомозі СУА, а непорозуміння з адвокатами іншої народности через відповідні адвокатські палати, а удавалися на судову дорогу тільки в крайній потребі.

Зі спортового життя.

Осяг українця в Америці.

Відомий вже широко олімпійський чемпіон плавання, Юрій Коцай з Ню Йорку, пописується тепер плаванням у більших містах Америки і всюди ще поправляє свої власні рекорди. В суботу 30. березня він переплив навзнак в Ст. Луис, Мо., 150 ярдів за 1 мінуту і 38 секунд.

Відень.

В передостанній рунді змагань за чашу побила Віенна Спортклюб у відношенні 3:0 (0:0). Друга пара, ВАЦ—Рапід, розіграла змагання ремісово, не зважаючи на їх двократне продовжування: 4:4 (2:0, 3:3, 4:3). Таким чином ВАЦ і Рапід гратимуть ще раз і щойно переможець із цих змагань прийде до фіналу з Віенною. На цих змаганнях було 25.000 учасників.

Подані у нас вчора висліди змагань 6 інших віденських дружин — це змагання за мистецтво. З тих вислідів найзамітніша перемога чеського Слован-у над БАК 3:1 (1:1). Чи ця перемога врятує віденських чехів від упадку до II. ліги, ще не знати.

Прага.

В змаганнях за мистецтво побила Спарта Кладно 6:4 (6:1) в присутности 15.000 видців. Також скількість видців мали змагання Славії проти Вікторії Жіжков, що закінчилися ремісово 1:1 (1:1). Богеміянс—Чехіе Карлін 4:0 (3:0). На чолі табелі стоїть Вікторія Жіжков.

Брно.

В Брно відбулися в суботу і в неділю змагання-турнір 4 дружин з таким вислідом: Субота: Вакер (Відень)—Моравська Славія 3:3 (3:1); Зіденіше—Нім. Ф. К. (Прага) 3:2 (2:2). Неділя: Нім. Ф. К.—Мор. Славія 5:2 (3:1); Вакер—Зіденіше 4:2 (2:1). Переможцем вийшов віденський Вакер.

Театри.

Великий Міський театр:
Середа 24-го, г. 7·30 веч. „Царевич".
Четвер 25-го, г. 7·30 веч. „Джіоконда".

Кіна.

„Аполльо": „Поліцмайстер Тагеєв".
„Лев": „Королева Бродвею".
„Оаза": „Моряки і біляки" і „У домі божевільних".
„Палас": „Жага".
„Пан": „Пожежа серденъ".
„Фатаморгана": „Цирк Розь".
„Химера": „Непереможний".

Програма радіо.

Четвер 25-го.

Льондон (358). 17·00 Октет. 24·05. Музика до танців.

Париж (1714). 18·35 Пате. 20·00. Концерт Ляпарі.

Берлін (475,4). 20·00. Вечірна програма. 21·30. Симфонічний концерт.

Мюнхен (536,7). 21·15. Оперетькова музика.

Давентрі 482,3) 21·00. Симфонічний концерт. 22·00. Скрипк. реціталь.

Кенігсвустергавзен (1634,3) 21·00. Віольончелі та фортепян.

Мілано (504,2) 20·30. Опера Вердія.

Відень (519,9) 20·00 Концерт Ада Сарі.

Будапешт (545). 19·30 Циганська музика. 17·40 Оперова орхестра.

Прага (343,2) 19·30. Симфонічний концерт.

Москва (1442,3) 16·00. Міжнародня музика. 18·30. Опера.

Харків (1680) 18·30. Популярний концерт.

Варшава (1395,1). 17·55 Концерт солістів. 20·30. Вечірний концерт. 23·00. Музика до танців.

Краків (314,1) 20·15. Італійські народні пісні.

Присилайте передплату!

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Український Театр під дир. І. Кигутяка.

Городниця:
Четвер, 25.IV. „Король життя".
Пятниця, 26.IV. „Чар Мундуру".

Трибухівці:
Четвер, 25.IV. „Пан Твардовський".
Пятниця, 26.IV. „Воскресення".

Гримайлів:
Субота, 27.IV. „Пташник з Тиролю".
Неділя, 28.IV. „Король життя".

Товстеньке:
Неділя, 28.IV. „Запорожець за Дунаєм".
Понеділок, 29.IV. „Чар Мундуру".

1—?

Вп. П. П-р. Лев Голінатий заступник нотаря Михайла Савчинського в Підволочиськах, надіслав на цілі Комітету допомоги вдовам і сиротам по священиках у Львові квоту 100 (сто) перший більший даток з належитости за списання контрактів при продажі еврейональних ґрунтів на поручення Впр. О. Декана Копистянського з Клебанівки і Впр. О. Теофіля Луцина пароха з Кошлян, Новосільського Деканату. За щедрий дар складає Управа щиру подяку! Vivant sequentes! Управа. 1881

В четвер 25. IV 1929 о год. 7. вечером відбудеться в домівці українського пікарського товариства вул. Руська ч. 3. реферат д-ра Бурачинського з нагоди 100-ліття народин проф. Більрота.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Меблі бравнобетон, також іншу бижутерію поручає дешево Домбровські-Гожажевські, Львів (Готель Жоржа), Тел. 7—29. 1366 41-?

На рати Матераци 3 подушки 30 зол. Волосіння 75·—. Вклади дротяні 36·—. Канапки до розкладання гобеленові 55·—. Фотелики розкладані 45·—. Гобелінові отомани 35·—. **Ліжка** сіткові 40·—. Вішала стоячі 25·—. Умивальки 5·—. Ліжко мосяжне 200·—. Дточі білі дзвоночки 50·—. Фабрика ЗАКС, вул. Личаківська ч. 132. 1781 5—6

Годинники тільки найліпших фабрик пренайвигідніше продає за готівку і на рати від десятків зл. з найдешевшої сторони звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5 3 159-?

Косів, за Коломиєю, пенсіонат п. Лукашевської поручає покої сонячні з первовідними удержаннями, ціни умірковані. 1877 1-20

СУКНІ моделі 1929 р. за безцінь, також всілякі найновіші трикотажні вироби поручає „ТРИКОТАЖ", пл. Марійська 5. 1879 1—2 в фірмі

ШУКАЮ у Львові 2—3 комнати з приналежностями. Оферти: „Діло" для М. Ц. 1863 3-3

УКРАЇЦІ Куликівщини пошукують адвоката Українця. Місце на приміщення канцелярії є догідне. І помешкання знайдеться. Відомість слати до чит. „Просвіти" в Куликові. 1881 1—3

В ЯРЕМЧИ в сусідстві станції дешево до продання парцела 3200м² трифронтова, сонячна дуже корисна льоката капіталу. Згодошення до кооперативи „Гаразд" в Дорі. 1876 1-5

АНДРІЯ Кульчицький Густ, уродж. 1896 в Кульчицях пов Самбір уневажнює згублену військову книжечку видану через П. К. У Самбір. 1883

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціаліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення рентгеном 20—24

Правдивим святочним дарунком є оригін. англ., **AUTO-SYPHON** „Sparklet"а до виробу содової води, як ликих і мінеральних вод і відсвіжуючих напитків в дома.

До набуття:
У предст. на воєв. д. Познанське і Поморське Великопольдім Пром. і торгов. „REZAP" Сп. з обм. пор. в Познані, вул. Товарова ч. 21.
У предс. на Станиславівське воєв. Т. Квятковскі, Станиславів, Сапіжинська ч. 15. а також у всіх філіях фірми Юлій Майнль, спілка Акційна, у Варшаві, Львові Кракові, Бельську, Цешині, Катовицях, Королев. Гуті і т. д. або у ген. представництві

„AUTO-SYPHON"
ЛЬВІВ, Копернника 42 б.
Телєф. 42 48.

Фірмам або добре ситуованим особам віддамо представництво на прочі воєв. відстня і в. м Данціг. 882 1—2

ЛІЖКО полеве зал зне „Патент з матерацом, займає як найменше місця **30 зол.** На провінцію висилаю по одержанню задатку. Фабрика **ЗАКС** Львів, вул Личаківська ч. 132. 1781 5—6

Подільський Союз Кооператив у Тернополі оголошує отвр
КОНКУРС
на одного люстратора. — Вимоги: 1) Висока або середня фахова освіта. 2) Практика в одному з ПСК. 3) Знання обовязуючих кооперативних законів. 4) Практичне обзнайомлення з книго- і діловодством кооператив І. і ІІ. ступня. Посада до обняття негайно. Платня після умови. Подання з приложами документів і описом життя надіслати до дня 15. мая 1929 р. на ім'я Дирекції ПСК. в Тернополі, вул. Міцкевича ч. 11. 865 3—3

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
Товариства Українсько-руських Купців у Львові відбудуться в пятницю дня 10. травня 1929 р. о год. ні 6. вечером в домівці Товариства „Українська Бесіда" — дім Народний зі слідуючим порядком нарад:
1) Отворення Зборів. 2) Відчитання протоколу посліднях Звичайних Зборів 3) Звіти ділові Членів Головної Ради 4) Звіт Контрольної Комісії і внесок на уділення абсолюторій. 5) Вибір Голови, Членів Головної Ради Товариства і Контрольної Комісії. 6) Справа спільного видавання журналу „Життя і Право" з Товариством Союз Українських Адвокатів. 7) Справа підвищки членських вкладок. 8) Внески і завитки. — На случай браку статутового комплету відбудуться ті Збори пів години пізніше т. є. о год. 6·30 вечером, в тім самім дні і в тім самім льокалі без огляду на число присутних. — За Головну Раду Товариства: Зенон Лукавецький, голова, Д-р Іван Грицай, секретар. 1883 1—1

Ширіть наш часопис!

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

ПОРУЧАЄ

так у Львові, як також у всіх складах в краю

ВИНА

на свята по найнизших цінах:

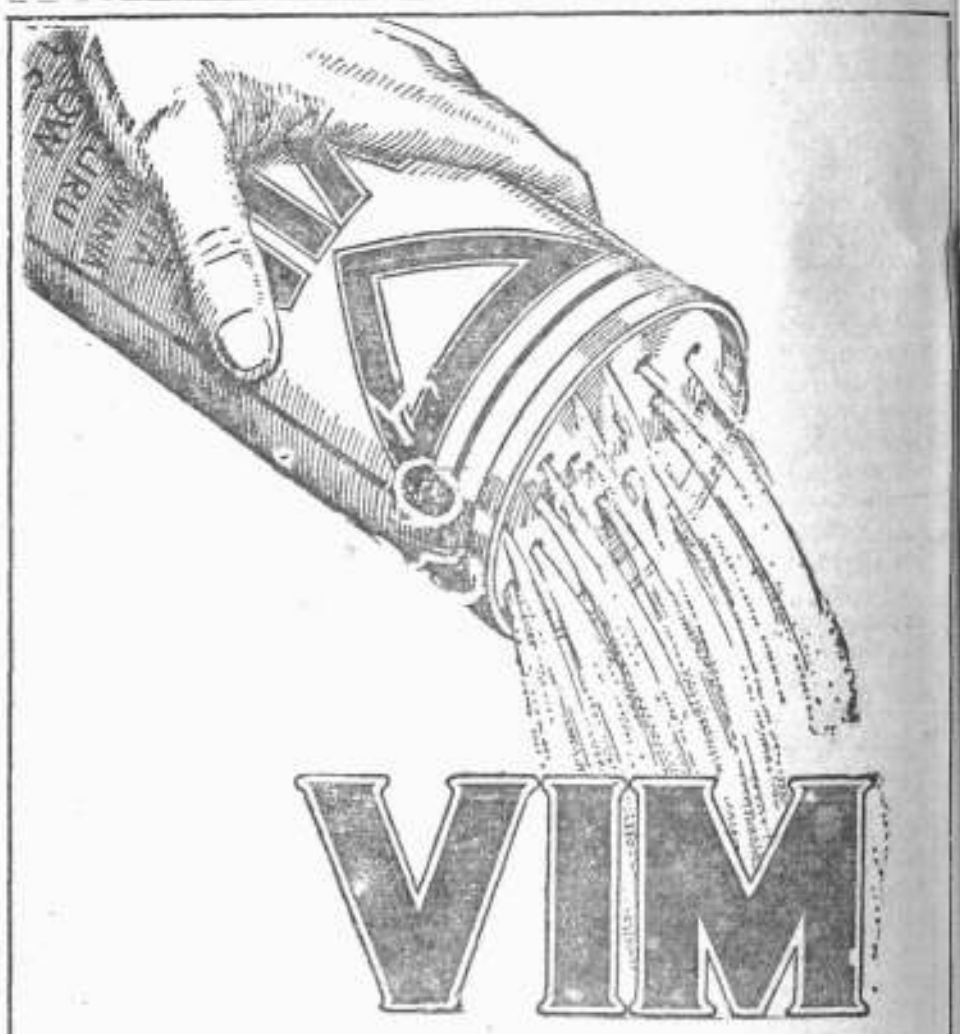
Вина угорські:			
Смородине з 1927 р.	0·7 л	зл.	5·60
„ „	0·7 л	„	7·50
„ старе	0·7 л	„	8·50
Смородиний Токай Витравний	0·7 л	„	10·—
Токай солодкий	0·5 л	„	9·—
„ витравний	0·5 л	„	9·—
Вина австрійські:			
Гумпольдскірхен	0·7 л	„	7·50
Маргаретнер Ріслінг	0·7 л	„	7·80
Карловіцер червоне солодке	0·7 л	„	6·—
Вина французькі фірми:			
Will Tourneur & Co. Bordeux:			
St. Julien червоне	0·7 л	зл.	6·50
Mede. Superieur черв.	0·7 л	„	6·—
Graves Excelsior біле	0·7 л	„	6·—
Haut-Sauternes біле	0·7 л	„	8·50
Barsac біле	0·7 л	„	8·50

Вина італійські:			
Ароматне Термено біле	0·7 л	„	5·60
Мушкательове біле	0·7 л	„	5·20
Кальдаро червоне	0·7 л	„	5·—
Вермут Ґенція	0·7 л	„	7·50
Вино грецьке:			
Самос	0·7 л	зл.	7·50
Коняк французький:			
Ожіє Фрер	0·7 л	зл.	25·—
„ „	0·35л	„	13·—
Коняк італійський:			
Каніс Шток	0·7 л	зл.	24
„ „	0·5 л	„	16·—
„ „	0·4 л	„	8·50
„ „	плоска	„	4

Горівки монополеві, горівки Бачевського, лікери, коняки румунські.

В вечесній шому духовенству поручаємо спец яльні богослужебні вина.

1880 1—1

VIM, є великою помічю для кожної ґаздині. Миється ним шкло і порцеляну, чистить ложки, ножі і вилки, шурує горшки, рондлі і всіляке кухонне начиння. При помочі Vim'y удержується ідеально ванни, мидниці і крани. Посипати вогку шматку малою кількістю Vim'y, а по хвилині зникнуть всілякі плями і злоги, — в дтак довести всьо до полиску, чистою мягкою шматкою.

V. P. 15—1

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 93 (11.434). Львів, пятниця 26. квітня 1929. Pocztowa opłata uiszczona ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телєграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телєф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Морока.

Львів, 25. квітня 1929.

Не лише ми, але й поляки мають мороку з переведеним в 1921 р. переписом населення, що офіційно виказав усього тільки 3,898.428 українців на всій українській території під Польщею, себ-то малощо більше, як австро-польська статистика в 1910 р. виказала українців в Галичині.

Перепис в 1921 р. переводжено в спеціальних умовинах, коли справа Сх. Галичини не була вирішена хочби такою парітково-решткową установою, як Рада Амбасадорів. Зовсім природно, що в тому переписі польська сторона мала свою специфічну тенденцію, а саме виказати якнайменшу кількість українців під Польщею та доказати, що українська національна територія під Польщею є *територією мішаною, національно спірною, українсько-польською.* Тим самим польська сторона бажала здобути наявний доказ для бажаного для себе вирішення.

На жаль, своєю тактикою, бойкотом тієї конскрипції в Сх. Галичині ми несвідомо пішли на руку польській тенденції. В Сх. Галичині переведено бойкот перепису. Над цим важним актом не було найменшої контролі з нашого боку. Велике число українців не далося навіть силою втиснути в конскрипційні списки, а інших польські конскрипційні комісарі (часто учні польських середніх шкіл) по лінії інструкцій „організацій народових" вписували по своїй вподобі, себ-то записували поляками (гр. кат. або навіть рим. кат. обряду). На північно-українських землях ще менше церемонилися конскрипційні комісарі, чого доказом створення дивоглядних „тутейших" в рубриці національности та зарахування до польської національности в Польщі аж 545.457 православних, коли загально відомо, що православний поляк є „білим круком" (за винятком горстки поляків із б. Конґресівки, які переходили на православя з метою одержати розвід і то звичайно по 1921 році).

В переписі 1921 р. зараховано до поляків аж 361.294 греко-католиків, коли також ноторично відомо, що греко-католики поляки є тільки нечисленними винятками. А скільки українців узагалі не фіґурує в переписі, навіть в рубриці „поляків", важко сказати.

Наслідки того тенденційного, а у висліді наскрізь фантастичного перепису такі, що кількість українців зменшено до не-цілих 4 міліони, себ-то на яких 35—40 проц. дійсного числа. До того ж і загальна обстановка перепису була для нас дуже некорисна. Українська воєнна й післявоєнна еміґрація в тому часі находилася в своїй кульмінаційній точці. Розуміється, всіх латинників-українців за винятком дрібного числа (16.239) зараховано до поляків. Та решта (16.239 латинників-українців) з якої 300-тисячної маси латинників-українців мала бути pro foro externo доказом польської „безсторонности".

Коли по польській стороні йшли змагання всіми способами і засобами зменшити кількість українців до мінімум, з нашого боку підвищувано її до максімум, подаючи число українців під Польщею звичайно на сім міліонів, а в деяких меморіялах през. Петрушевича виростало воно навіть на вісім міліонів. Але правду кажучи, на таке твердження ми не мали ніяких твердших доказів позитивного характеру. Ми могли тільки негативно з усею певністю твердити, що польський перепис з 1921 р. є фальшивий. Щодо цього не могло бути ніяких сумнівів. І не лише у нас, навіть у поляків.

Після рішення Ради Амбасадорів погляд на правдивість польського перепису з 1921 р. значно змінився. Польські урядові й націоналістично-шовіністичні чинники вперто підтримували відносно українців поменшуючо-фантастичні висліди вересневого перепису з 1921 р., але деякі польські дослідники й учені все більше почали піддавати їх в сумнів. На сторінках журналу „Справи Народовосьціове" відомий польський публіцист Василевський підвищив кількість українців під Польщею на пять міліонів, а д-р Крисінський після менше й більше вдатних теоретичних міркувань намагався устійнити її на 4,865.000.

Без сумніву, „устійнення" Василевського і Крисінського є більш правдоподібні, але немає ніяких основ твердити, що вони правдиві хочби в приближенні. Одночасно й ми не маємо безсумнівних даних твердити, що кількість українців під Польщею виносить сім міліонів, не згадуючи вже про переборщене число вісім міліонів.

Яким фальшивим є перепис 1921 р., виказав подекуди т. зв. шкільний плебісцит, який теоретично допускав „утраквістичну" школу в тих місцевостях, де кількість українського населення виносить щонайменше 25 проц. Підчас плебісциту в багатьох чисто українських (95—99 проц. українського населення) селах виявилося, що *урядово* вони не мають вимаганих 25 проц. українського населення. І тому, хоч за українською школою заявилося 90 проц. батьків українських дітей, то справа була програна, бо в основу для домагання української школи не покладено *дійсности*, тільки *фальшиві*, але зате *урядові цифри*.

Деяке прояснення темряви польського перепису дають й останні соймові вибори, які були переводжені в користь поляків узагалі, а в користь Б. Б зокрема. Ніхто, навіть найзавзятіший бебіст не може твердити, що останні вибори на українській території під Польщею відбувалися без натиску та що вони не мали на меті обмежити числа голосів українських лист, а збільшити польських.

Польський перепис з р. 1921 виказує, що тернопільське воєвідство є в половині польське, що кількість польського населення досягає там 46, себ-то майже 50 проц. Тимчасом підчас виборів на польські листи, враховуючи вже й численні українські голоси, впало 36.3 проц. голосів, на українські 55.6 проц., а на жидівські 8.1 проц. Отже різниця щодо кількости польського населення в тернопільському воєвідстві між переписом 1921 р. і виборами 1928 р., себ-то напротязі не-цілих шість з половиною літ виносить кругло 10 проц.

Зайвим було би переводити дальші арґументи на доказ фальшивости польського перепису з 1921 р., бо в її правдивість не вірять навіть самі поляки. Але цього мало! Нам треба доказати, кілько нас фактично є під Польщею, а головно на українській етноґрафічній території, бо сьогодні ми можемо тільки творити — на основі теоретичних міркувань, — що нас є *понад шість міліонів*, оперуючи тими самими арґументами, що пп. Василевський і Крисінський. Обективно таке приближне означення (понад шість міліонів) є непохитне. Але й на це твердження не маємо наявних доказів.

В 1921 р. була з нашого боку спроба перевести свій власний перепис на території Сх. Галичини, обмежуючи його до найконечніших даних (головно з віроісповідання й національности). Та ця спроба не повелася, бо вона вимагає великих коштів і великого апарату. До того ж саме тоді широко закроєні арешти серед нашого громадянства унеможливили цю спробу.

Бажаючи здобути контрольні цифри для недалекого нового перепису, перемиський „Український Голос" підносить думку, щоби опертися на правдивих і вірних епархіяльних шематизмах. Це справді щаслива думка. В тому напрямку треба зробити все можливе, щоби шематизми могли стати документальними доказами нашої кількости під оглядом віроісповідним і національним. Бо дотеперішні наші епархіяльні шематизми, правду кажучи, по більшій части мають тільки такі правдиві дані: патрон, парох, староство, суд, уряд почтовий, телєграфічний і залізничий. Все інше є „мимо-більше", „около" і т. п. неточности.

З цим треба скінчити. Бо лише тоді зможемо позбутися мороки і розпоряджати реальним доказовим матеріялом для наших твердженъ.

ЛИШЕ легкодух не думає про завтра. Розумна людина забезпечує свою і своїх близьких будучність тим, що складає свої ощадности в **Кооперативному Банку „Дністер" у Львові вул. Руська ч. 20.**

Закордонні прикрощі.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 22. квітня 1929.

Занурені з головою у внутрішньо-політичних чварах, полонені ідеями боротьби за фантоми, задивлені в одну-єдину ціль: владу, геґемонію, забули вони про всякий довколичний світ. Можна би повірити, що справді Польща не має ніяких інших і більших клопотів, як боротьба уряду з соймом в ім'я непередуманих теорій про потребу „зміцнення верховної влади", що від того, які будуть писані прерогативи тої влади залежить ціле добро держави, і що в тому єдиному напрямку — боротьби за зміну істнуючого державного у строю (читай: боротьби за петрифікацію істнуючого стану, боротьби за владу) повинні бути скермовані всі сили, вся енергія. Здається, що замотиличення цілю внутрішньо-політичною боротьбою у Польщі дійшло вже так далеко, що треба би справді надзвичайно тривожних якихось дзвонів і тромів, щоби польські політики з того дурману прочуняли. Санаційні діячі так самі себе засуґестіонували постійним впевнюванням про величезні успіхи післятравневих урядів у всіх ділянках державного життя — передовсім у ділянках *закордонної* та господарської політики, — що навіть не допускають думки про саму можливість якогось такого „погіршення" ситуації на тих царинах, аби воно могло вплинути на „розрахунок" — із своїми внутрішніми ворогами. Справа національних меншин — ще „не дозріла", отже хай підожде, — покищо вона обмежується до проблеми правління „сильної руки", яка не допустила би до якихось нових меншостевих „вибриків". Господарські труднощі — так, це справа поважніша, але безумовно не така поважна, як про неї кажуть і пишуть парляментарні й позапарляментарні опозиціоністи, які ніби-то свідомо ширять паніку з суто-демаґоґічних політичних мотивів: *„Всупереч тому, що хочеться розголошувати, наша господарська ситуація є добра"* — щодо словечка буквально пише п. Бартель у краківському „Курєрку" ще сьогохні 22. квітня 1929 року. Отже, коли навіть оптимізм п. Бартеля може лійсно дещо переборщений (кажуть собі його наслідники при владі), то в усякому разі господарська ситуація Польщі не є теж катастрофальна, і коли якийсь час — аж до недалекого гарного врожаю чи кращої міжнародньої фінансової кон'юнктури — поступатися бажанням Левіятана, то ґалас довколо цих справ можна буде сильно стушувати; така тактика вимагає лише зручної, розумної та рішучої людини, яка проте не потрібує бути зовсім фаховцем-економістом, — мусить лише зорієнтуватися, кого в яких справах радитися і ці поради реалізувати. Щож торкається справ *закордонної політики* — то про них найменше нема чого журитися: міністр Залеський має великий спокій і рівновагу духа і є приклонником тактики „терпеливости", а контролю над цілістю закордонних справ зберігає маршал, — отже ця ділянка справді не дає жадних причин до турбот!

І ось ми є свідками, як від якого року польська публична опінія до справ закордонної політики до решти збайдужніла. Ніколи нею особливо не цікавилася, ніколи в них не вчитувалася і завжди розглядала їх крізь окуляри жалюгідного примітивізму, в якого основу лягла незрушна віра в протекцію свого французького союзника та всесильність цієї протекції. Всеж, травневий переворот, поведений м. і. під ґаслом виелімінування закордонної політики під впливів змінливої міжпартійної парляментарної констеляції, висунув вперед проблеми польської закордонної політики. Факт, що цілий травневий

переворот найшов безумовно прихильну зустріч вбоку деяких закордонних чинників, підштовхнув теж увагу й польського громадянства до міжнародніх справ. Але це тривало дуже коротко. Конфлікт литовський конфлікт, який у немалій мірі підтримував це зацікавлення, увійшов в сталію „терпеливого вичікування" зацікавлення польського громадянства міжнародніми проблемами остаточно ощухло. І вся увага, вся енергія всецілю була присвячена — внутрішньо-громадській грижні. І так надзвичайно бідна польська закордонно-політична література не збагатилася в останніх літах ні одною цікавішою працею, — а в останніх роках взагалі мабуть з цієї ділянки не вийшла ні одна книжечка, ні одна брошура. А щоденна публіцистика виявляє „образ нужди і розпуки". Візьмімо такі „найповажніші" польські газети, репрезентуючі найповажніші три політичні напрямки польського громадянства: „Глос Правди", „Роботніка" і „Газету Варшавску". В першому з них день-у-день авторекляматорські „вужі", підлиті нестравним меґальоманським сосом: вічно та сама єдиноспасаєма санація, вічно ті самі анатеми на всіх і вся, що до неї не належать. З передових статтей „Роботніка" можна би вже скласти цілий том „революційних маніфестів", у яких вічно те саме: „ми не дамося", „ми вам покажемо" та „будучність належить до соціялізму" — революційні маніфести п. Недзялковського, під яких несе до запуди солодкавою парфумою. Знову ендецька „Газ. Варшавска" все в коліще торочить ті самі проповіди під адресою то одних то других, претендуючи завзято на монополь розуміння господарських справ. Внутрішня політична кріза, яку від років переживає Польща, стала для цілої польської преси *єдиною* темою, молоченою у такт пісоньки „бодайся когут знудив".

Не диво, що серед таких відносин ані одна польська ґазета навіть не пробувала призадуматися над можливим значінням таємної поїздки ґен. Секта до Ромунії. „Приватний характер подорожі й куртуазійна візита у премієра Манїва"!

Не диво теж, що на пальцях можна порахувати ті польські ґазети, які глибше вдумалися у зміст і політичне значіння паріської бомби: німецького меморіялу д-ра Шахта, в якому за дуже прозорим серпанком економічних аргументів стояла ясна погроза: перед ревізією версайського мира, перед зворотом Німеччині її кол. східних кліборобських провінцій — данцїґського коридаря і Поморя — не можуть побідні держави сподіватися від Німеччини такого воєнного відшкодування, якого вони бажали би!

Варшавська преса зареаґувала звичайною лайкою: провокація, безсоромність, безличність і т. д. і т. д. Виступ Сновдена в англ. палаті громад, це — німецька інтрига, сам він — німецький аґент. Єдиний висновок: союзники нас оборонять.

Та одночасно у недільному тижневому додатку до „Глосу Правди" є надзвичайно знаменна стаття про переціновання вартости закордонної опінії про Польщу, про потребу змушування цієї опінії рахуватися виключно з доконаними фактами. До тієї статті ще повернемо. Тут хочемо лише одно зазначити: *який пребогатий научний матеріял маємо ми, українці, на прикладі нинішніх помилок польських політиків.*

І. Кедрин.

Паріські переговори.

Німецьке меморандум у справах репарацій.

Цими днями паріська і льондонська преса опублікували витяги з німецького меморандуму в справах репарацій, хоч в комісії була умова, що воно поки що не буде опубліковане. Французька й англійська преса коментують його, як укрите домагання змінити східні границі Німеччини й одержати кольонії. Польська преса вдарила з цього приводу у великий дзвін, а також польський міністр закордонних справ Залеський висловився різко у своїому інтервю про те, що республиканська Німеччина вертає до способів думання, які довели до світової війни. Ця частина німецького меморандуму звучить: „Коли Німеччина мусить доложити максімум енергії для виконання зобовязань, які накладають на неї новий плян, то для цього конче потрібно, щоб їй в більшій мірі, ніж це було досі, забезпечено потрібні економічні підставн. Тому справоздання комісії знавців мало встановити способи й шляхи, якими можна збільшити здатність Німеччини до плачення. При цьому треба мати на увазі такі річи: Німеччина в більшій мірі, ніж яканебудь інша промислова країна, змушена привозити зза кордону сировину для підтримання й розвитку своєї промислової продукції. Наслідком війни дуже зменшилася внутрішня сировинна база Німеччини, а також її позбавлено можливости користати з власних заморських областей з сировиною. Ці страти виявляються в незвичайно сильному обтяженню торговельного і платничого білянсу. Коли Німеччина має виконати встановлені в цьому пляні платничі зобовязання без чимраз то новішого і більшого задовжування за кордоном, то їй треба буде дати пізніше нагоду до утворення власної заморської бази для сировини, яку вона могла би розвивати й використовувати власними засобами продукції, власною валютою й власною адміністрацією".

„В справі забезпечення Німеччини засобами поживи особливу вагу має те, щоби зменшено ввіз засобів поживи й заступлено його почасти власною продукцією. При цьому не можна поминути факту, що Німеччина стратила важні сільсько-господарські продукційні райони на сході, і що велика область, яка майже виключно виробляє сільсько-господарські продукти, відтята від решти німецької держави. Наслідком цього господарський добробут цеї области постійно занепадає і державний уряд мусить весь час давати їй підмогу. Тому **треба умовитися щодо відповідних заходів, щоби усунути ці некорисні умови,** які дуже впливають на платничу спроможність Німеччини".

Німецька делеґація опублікувала деякі спростування з приводу коментарів до опублікованого меморандуму, одначе французька преса твердить, що голова німецької делеґації д-р Шахт у своїх устних заявах пішов далеко далі від меморандуму і виразно домагався звернення польського коридору та давніших німецьких кольоній.

В Берліні рада міністрів не тільки приняла до відома справоздання д-ра Шахта, але також одобрила його становище. Між іншим д-р Шахт боронився також перед закидом, немовто він з економічної ділянки перейшов у ділянку політики. Він заявив, що вже на початку конференції знавців подав їм до відома, що вони мусять або зменшити свої домагання до Німеччини або збільшити її доходи, щоби надолужити ті страти, які вона мала від 1914 р. В кожному випадку конференція в справі репарацій опинилася в глухій вулиці, з якої не так легко буде знайти вихід.

На разі конференція знавців вибрала комісію, яка має виробити остаточне рішення на основі всього дотеперішнього матеріялу. Праці цеї комісії мають тягтись коло двох тижнів. Після цього конференція знавців предложить висліди своєї праці урядам заінтересованих держав. У міжчасі будуть вестися дальші переговори, щоби осягнути порозуміння в спірних точках.

Анґлійці в СРСР.

Резолюція англійської торговельної делеґації.

Комітет англійської торговельної делеґації у Москві передав Пятакову меморандум, який вироблено на загальних зборах делеґації. В цьому меморандумі між іншим стоїть: „Делеґація уважає, що розвиток економічних відносин між Анґлією та СРСР неможливий без відновлення дипльоматичних зносин і обовязується вияснити це англійській публичній опінії. Делеґація стверджує, що Радянський Союз при теперішніх обставинах, коли він потребує засобів для задоволення конечних внутрішніх потреб, не може взяти на себе якихнебудь зобовязань щодо претенсій притійських громадян, якщо тільки для цього не будуть витворені відповідні економічні передумови. Делеґація уповажнює її комітет вступити в переговори з радянським урядом у справі задоволення претенсій британських громадян, бо гадає, що без цього неможлива ніяка ширша фінансова допомога з боку Анґлії в формі позички й уміщення капіталів".

ВОЛОДИМИР БІРЧАК.

БЕЗЖУРНІ ДНІ.

41)

Оповідання.

(Продовження.)

— Що часом і баба Горпина поможе в якійсь несклазній слабости, де дурний, недосвідчений лікар поставить злу діяґнозу, це ясне — вияснював Грицько. — Ось ваша дитина обітьється чого нестравного, дістане горячку й лежить непорушно із сціпенілим карком. Недосвідчений не розпитавши про все як слід, змірить горячку, побачить сціпенілий карк і скаже, що це менінґітіс. Баба Горпина, або й ви самі, пані-добродійко, приложите теплі оклади й дитина вже на другий день біґає здорова — бо дитина тільки переїлася. Але чи на основі цього одного випадку з недосвідченим лікарем можна вже сказати, що баба Горпина значить більше, як усі лікарі? А покличте ви бабу Горпину, як ваша дитина дістане ангіну? Отже ні! А може покличете ту бабу, аби вам зробила операцію, коли вбете собі голку в палець і там її зломите! В ділянці хірурґії баба Горпина мусить замовкнути. А хірурґія стоїть тепер високо. Яких операцій тепер не переводять! Ось приміром остання, яку переводили у нас на клініці, була така...

Грицько любив свій предмет. Нині він запалився і став цікаво оповідати припадок за припадком, як новик, якому бабрачка в людському тілі ще не знудилася. Всі слухали. І пані-матка, що з таким недовірям ставилася до всіх лікарів, слухала не менше цікаво й по кожному оповіданню Грицька, яке доказувало силу знання, доказала слово, два, які свідчили, що баба Горпина пішла вже в кут...

— Очевидна річ, я говорила не проти всіх медиків і не проти всіх лікарів... І між ними є, розуміється порядні, розумні, вчені люди...

Грицько росказував далі, як відчиняють черепи живим людям, як переводять операції мозку, розрізують шлунки, витинають кишки, виймають нирки, як промінням Рентґена просвічують людський орґаніам і так далі і так далі. А все те оповідав із запалом поета, а не лікаря, для якого це вже менше або більше рівнодушне. На присутніх зробив він велике враження.

— Ось з того буде славний лікар! — промовив пан-отець. — Як уже здасьте докторат, а я захорую на старі літа, то їду до вас лічитися!

— Нехай Бог хоронить від усякої хороби! — відповіла пані-матка. — Але такого лікаря і я хотілаб мати. Ось, бачиш — звернулася до мужа — чи з тим, що вкрав тобі кожух, ти таксамо говорив? Чи ти по правді переконався, що то був медик? Сумніваюся, бо й як міг би правдивий, освічений медик украсти тобі кожух, або загалом зробити тобі яку шкоду?! Ні, це неможливе!

Грицько оповів ще одну історію, в якій прославляв медичну штуку. Пані-матка усміхнулася тепер і трошки заклопотана промовила:

— Не гнівайтеся, прошу, на мене, але я малаб для вас пацієнта, властиво пацієнтку, а тільки боюся, що... може образитеся.

— Я не лікар, відповів Грицько?

— Не лікар ще, але баганько знаєте і це будете знати. Тільки прошу вас, не гнівайтеся, що перше я діткнула вас, але прошу зрозуміти, що кожуха мені дуже жаль. Чудовий був кожух! Отже не гнівайтеся!

— Що? Служниця може хора? — спитав пан-отець.

— Не мішайся не до своїх діл! — відповіла гостро пані-матка. А звертаючись до Грицька, сказала:

— Отже оглянете? Тільки ще раз прошу не гніватися, це дуже симпатична пацієнтка.

— Для лікаря нема ні симпатичних, ні несимпатичних пацієнтів, а є одні терплячі, хорі! — відповів Грицько.

— Але таке місце... Їй Богу, будете гніватися...!

— Але їй Богу, ні.

Тоді пані-матка й виявила всю тайну: була слаба корова. На шиї зробився якийсь болян. Не хоче їсти. І що це може бути? Щоб тільки він, медик, будучий лікар, не гнівався — перепрошувала його сотий раз. Пан-отець втрутив, що корові нічого не бракує, бо це тільки ланц вишморгав їй шию, а мухи розіли; тепер треба вимити, завязати рану...

— Мовчи! — обрушилася пані-матка. — Ти все мішаєшся не до своїх річей. Я знаю ліпше, що це не ланц, бо ось кожна корова має ланц, а не кожній розранилася шия. До того: чому вона не їсть уже другий день? Ну, скажи, чому?

— Не знаю! — відповів пан-отець. — Але мабуть тому, що не привикла стояти в стайні, не має апетиту.

— Не знаєш, отже не знаєш! І я не знаю, а є в хаті розумний чоловік, що хоче оглянути хоче розумно порадити. Чомуж не порадитися?! Пане доктор, підемо?

І всі, себто: Грицько, пані-матка, пан-отець, Стецько і щось четверо дітей і дві служниці й пастух увійшли в низку, темну, мокру і вонючу стайню. В темному куті стояла корова.

Кілька хвиль минуло, поки очі привикли до сутіни. Грицько підійшов до корови і став оглядати. На горішній части шиї мала корова рану, велику на долоню. Грицько підійшов, діткнувся пальцем рани, скривив лице і задуманий покивував головою. Треба признати, що це все робив з міною старого, досвідченого лікаря. Чекаючи його слова, його присуду, дивилися всі на нього. Грицько дивився на корову.

Він ще раз покивав головою.

— Карбункул! — промовив вкінці коротко і рішучо.

— Карбункул! прошептав і пан-отець і потер себе рукою по лисій голові.

(Продовження буде.)

На господарські теми.

Платничий білянс Польщі.

Відколи торговельний білянс у Польщі почав бути пасивним, можна було вичитувати всякі навіть півофіціяльні пояснення, що це зовсім не свідчить про погіршування господарської ситуації. В початках пояснювано, що кожній стабілізації валюти товаришить пасивний білянс, а польська валюта саме стабілізується, або що це тому, бо тепер довозиться з заграниці всіляке інвестиційні речі для побільшення продукції, а вони ось-ось причиняться до надвишки експорту і т. д. Та коли і ці аргументи показалися не дуже стійними, витягнено ще інші, а поза менше чи більше переконуючими доказами найбільше вимовним є подавання прикладів, що ось в Европі є богато держав, у яких торговельний білянс є також постійно пасивний, а вони мимо того дуже добре загосподаровані і мають довіря у фінансовому світі, бо про довіря і госп. силу річає не пасивний білянс, але те, чи платничий білянс є в рівновазі. А платничий білянс у Польщі постійно зрівноважений. В цьому останньому аргументі є така велика доза слушности аргументації, що варто спинитися над істотою платничого білянсу в народньому господарстві взагалі, а в господарстві Польщі зокрема.

Підвалиною фінансового довіря або недовіря заграниці до даної держави є її платничий білянс, то є постійне вирівнування зобовязань (в золоті чи в добрих валютах або девізах) супроти заграниці, випливаючих із всіляких взаїмних чинитьб держав чи їх громадян. Ось коли наприкл. наш сезоновий робітник посилає з Німеччини через німецький банк гроші, то цей банк, поручивши котромусь з банків у Польщі виплатити адресатові, буде зобовязаний перекавати цю суму до Польщі. То знов ростуть платничі зобовязання Польщі до Німеччини, коли спроваджую німецькими залізницями товар. Таких видимих і невидимих даних до взаїмних міждержавних зобовязань може бути дуже богато. Вони мусять постійно вирівнуватися, бо на ухилах трають біржі як на клявішах, а ухили можуть захитати довірям до спроможности платности, а навіть до валюти даної держави. Завданням уряду кожної держави є слідити за припливом і відпливом зобовязань, за ваганнями і кермувати справою так, щоби не захиталося довіря. Регулювати сальда платничого білянсу мають призначені до цього банки, в Польщі Банк Польський. Банки й мають на це резерви. Найсильнішим чинником у взаїмних платничих відношеннях є чинний торговельний білянс. Але напр. в Італії дуже важну ролю для здобуття чужої валюти на вирівнання платничого білянсу грає крім торговельних зносин також приїзд чужинців до краю. Знов Англія здобуває претенсії на свої зобовязання своєю торгов. фльотою, що приносить їй великанські доходи, Франція черпає великі доходи з льокат капіталів своїх громадян за границею так, що ці держави можуть мати таку суму додатніх позицій, запасів золота, чужих валют і девіз, що їх платничий білянс може бути в рівновазі навіть при дуже пасивному торговельному білянсі.

Під цим оглядом ріжниться нині Німеччина. Знищена війною була вона змушена для вирівнування своїх зобовязань в платн. білянсі опертися на американських кредитах. Але дякуючи безприкладній працьовитости своїх громадян, вона уміла так корисно їх зужитковувати для піднесення продукції експортових товарів, що не лише сплачує як слід ці позички та вивязується із своїх зобовязань, але заливаючи товарами чужі ринки загрожує слабшим в продукції державам, а в тім і Польщі. У німців першим чинником для вирівнання платн. білянсу — праця.

А Польща? Вона не має всіх тих чинників для рівноваги платничого білянсу, не має навіть активного торг. білянсу. Її платничий білянс вирівнують перекази емігрантів і ще декілька дрібніших позицій, але головно заграничні державні і комунальні позички для банків і приватних фірм. А що нині перекази емігрантів також слабнуть, тому істотним чинником рівноваги платн. білянсу є ці заграничні позички, а передовсім остання т. зв. стабілізаційна позичка Банку Польського.

І коли би всі ці досі затягані позички були вужиткувані так як у Німеччині на продукційні цілі, як напр. поправа комунікації, регуляція рік, піднесення промислу, хліборобства то-що, то були би дійсно дуже поважним чинником для скріплення господарських сил краю, а вслід за тим для активізації торговельного білянсу. Але так не сталося. Заграничні позички, що йшли на консумпцію а не на продукційні цілі, лише обтяжували край, а збільшувані позичками грошові обороти в краю тільки підвищували бюджет. Наслідки того такі, що господарський організм попадає нині в анемію. Рятувати його можна знов позичками добуваючи їх за кордоном і такими засобами як підвишка дисконтової стопи. Власними силами двигнути все народне господарство в анемії дуже важко, а навіть непосильно.

Теперішній урях свідомий того, що в противному випадку зачнуть вичерпуватися резерви Банку Польського ще більше ніж досі. А по їх вичерпанні ледви чи власться втримати і платничий білянс у рівновазі. Тому найбільшою журбою нового уряду — кредити.

М. Творидло.

Ще про „традиційну безсторонність".

Скандал в „Заведенню для обезпечень умовних працьовників" при вул. Пекарській.

(З кругів українських приватних службовців.)

У звязку зі справою помешкань в будинку при вул. Стрийській, який належить до того Заведення і про що ми вже попередньо згадували, подаємо сьогодня ще деякі відомости, що наглядно ілюструють благодати уніфікаційної політики соціяльного законодавства, безсторонність чинників, покликаних до виконування цих законів та приноровлювання в житті рецепти на „згодне вспулужите дву братніх народуф".

Ми згадували попередньо, що на 83 помешкань ні одно не припало українським службовикам. На 768 українських службовиків, що перейшли з 1. І. 1928 з Пенс. Інституту до Заведення при Пекарській (а їх число за 15 місяців ще й побільшилося), внесло подання 12 рефлектантів, значить, число дуже скромне. Якби там ці подання не виглядали, навіть якби мотиви в деяких були за слабі в порівнанні з мотивами в поданнях польських чи жидівських приватних службовиків, для оминення евентуальних непорозумінь і закидів кожна здорово думаюча людина, а ще більше комісія чи установа, повинна була бодай одно подання полагодити прихильно. Головно з уваги на обставини, серед яких живемо та на терен, який своєю діяльністю обіймає назване „Заведення".

Тимчасом у згаданому будинку не дістав помешкання буквально ні один український прив. службовик. Видно, що невеликої вартости були запевнення директора того Заведення п. Завадовського, що він хоче мати чисту совість і тому для приділу помешкань буде покликана окрема комісія; що ця комісія буде строго берегти принціпу справедливости; що службовики Заведення не будуть мати на хід справи ніякого впливу; що національні ріжниці не гратимуть ролі; що міродайні будуть тільки річеві мотиви і т. д. і т. д.

Правда, таку комісію покликано до життя, але в її склад не ввійшов **ні один українець.** Цікаво, що й помешкання отримав один член тої комісії. І не знати, чи дирекція Заведення краще зробила, віддаючи цю справу в руки посторонніх людей, бо всетаки за негодування, спричинене несправедливим розділом, буде відповідати вона, а не комісія, яка вже розвязалася, якої вже нема. Покривджені звертаються зі своїми жалями до дирекції, а не до неістнуючої вже комісії. Як було перед розділом, не знаємо, бо склад комісії був сповитий серпанком тайни, але тільки для українських службовиків.

Що національні ріжниці, вірніше: приналежність рефлектанта до української нації та подання, писане по українськи, в цій справі завважили, найкращий доказ саме обставина, що ні одного подання нашого прив. службовика не поладнано прихильно.

При цій нагоді зазначимо, що нашим службовикам, які інтересувалися цею справою, позволяв собі службовик Заведення д-р Герман зі семітською імпертиненцією ставити запит, чому вони не приступили до будівельної кооперативи українських приватних службовиків „Власна Хата" (цікаво, чи завдавав такі запити також сторонам польської чи жид. народности щодо будівельної кооперативи „Власна Стшеха"?). Службовикові професійної організації українських прив. службовиків цей панок не дозволив вглянути в список тих, що помешкання дістали (хоч це не повинно хіба бути ніякою тайною!). Говорять також, що помешкання мав дістати хтось, що взагалі не є обезпеченим в Заведенні. Було й таке, що українському прив. службовикові, який має родину, звертало іронічно увагу, що сьогодня не так уже трудно дістати деневудь кавалерську кімнату і т. п.

На всякий випадок з тими мешканнями стався скандал і відповідальність за те паде в першу чергу на управу Заведення. Таке поступування запамятають собі українські приватні службовики і їх професійна організація „Супруга" та у відповідному часі й на відповідному терені зуміють витягнути з того консеквенції.

Збори ББ.

Промова пос. Славека.

Дня 24. квітня відбулися в соймі пленарні збори сенаторів і послів ББ. На засіданні голова клюбу полк. Славек говорив про політичне положення та зясував завдання ББ. на найближчий час.

У промові полк. Славек сказав, що годі згодитися на це, щоби весь тягар праці спочивав на плечах марш. Пілсудського, вже крайня пора, щоби клюб ББ взявся до енергічної співпраці. Навязуючи до мин. соймової сесії занявся становищем соймової опозиції, яка вібито вийшла з тої сесії побідно. Та це лише так здається, а методи опозиції вигравати господарське положення є демагогією. Опісля торкнувся бесідних справи голосних інтервю. Зазначив, що стаття марш. Пілсудського мала щоправда досадну форму, але на це нема ради, бо маршалок уже послугується такою формою. Зате зміст статті остає змістом і виказує виразно суету соймової опозиції.

На год. 5. веч. президент держави запросив сенаторів і послів на чай на Замок. У принятті взяли участь також члени уряду з прем. Світальським. „Пшеґльонд Вечорни" зазначує, що ці збори матимуть велике значіння для дальшої співпраці з урядом і викличуть велике вражіння за кордоном, а в краю заперечуть усі чутки, які поширювано тепер у звязи зі зміною уряду.

Врублєвський президентом Банку Польського.

Дня 24. квітня оголошено офіціяльно іменування Вл. Врублєвського, ем. повновласного міністра в Зл. Державах, а передше посла в Льондоні, президентом Банку Польського на пять літ. Іменування підписали: през. Мосціцький, прем. Світальський та керовник мін-ства скарбу Матушевський.

Підвишка дисконтової стопи в приватних банках.

Мін-ство скарбу постановило позволити на підвишку дисконтової стопи в приватних банках. Дисконтова стопа для приватних банків виноситиме 13 процент, для кооператив 15 проц. Розпорядок цей ввійде в життя після затвердження його відповідними чинниками.

Процес Войцеховського.

Дня 25. квітня починається перед апел. карним судом у Варшаві розправа проти Войцеховського, виконавця замаху на торг. радника більповицького посольства Лізарева. Як відомо, присудом суду першої інстанції Войцеховського засудили на 10 літ тюрми. Проти того присуду вніс відклик прокуратор і засуджений.

10. травня розвязання англійського парляменту.

Прем. Болдвін повідомив палату громад, що англ. парлямент буде розвязаний 10. травня, кандидатів нового парляменту іменують 20-го, а загальні виборн будуть 30. травня.

13. травня Греція вибирає президента.

Перше засідання грецького сенату буде 13 травня. Сенат вибере президента грецької республики. В звязи з цим преміер Венізельос просив теперішнього президента Кондуріотіса, щоби відкликав внесену димісію і так уможливив собі новий вибір на президента грецької республики.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·92·00—8·92·50, канадійський долар 8·85·00—8·85·50 чеська корона 0·26·50—0·27·00, австрійський шіллінг 1·25·50—1·26·00, румунська лея 0·05·00—0·05·50 французький франк 0·34·50 0·34·80, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00 фунт штерлінгів 43·50·00—43·80·00, радянський червінець 17·50—18·00.

Золото: 20 корон 36·35·00—36·60·00, 20 франків 33·20·00—33·60·00, 20 німецьких марок 41·25·00—41·80·00, 10 російських рублів 46·00·00—45·00·00.

Срібло: Австрійська корона 0·67·00—0·67·50 5 австрійських корон 3·45·00—3·50·00, австрійський фльорен 1·72·00 1·75·00, російський рубель 2·80·00—2·90·00, копійки за рубель 1·40·00—1·45·00.

Збіжа.

Пшениця дворська 49·75—50·75, пшениця селянська 00·00—00·00 жито галицьке 32·50—33·00, ячмінь галицький броварянний 33·00—3·00, ячмінь на мливо 28·00—29·00, ячмінь пастівний 35·50—36·25, овес галицький 29·50—30·00, кукурудза румунська 34·50—35·50, бараболя промислова 5·50—5·75, фасоля біла 90·00—120·00, фасоля колорова 45·00—50·00, фасоля краса 65·00—75·00, горох пів-Вікторія 51·00—55·50.

ВІДГУКИ ДНЯ.

ВЕСНА!!

Кричить календар, серце і коти:
Весна! Весна! Весна!
Всі ждуть, чекають, а вона —
Й не думає прийти.

Іржуть серця у лисих парубків,
Прибула міць до ніг,
Та все новий, проклятий сніг
Вигонить їх з корчів.

По небі хмари — криги ледові
А низом вітер — ніж.
Нема мягких килимів збіж,
Ні травки на рові...

Сумує все. Радіють лиш панни.
На бік журба і страх!
Бо бузьки — вороги... весни
Погинули в снігах.

Галактіон Чіпка.

За взірцеві табори.

(У відповідь п. А. Охримовичеві.)

Тому, що мені на добрі наших таборів якнайбільше залежить, відповідаю на статтю п. А. Охримовича.

У моїй статті подав я проект, як узгіднити програму уладжування таборів та вказав на конечність переведення антропольогічно-лікарських помірів серед таборитів. Всюди змагаємо до якнайбільшої досконалости, до виключування або бодай до обмежування похибок. Хотів я отже, щоб і уладжування таборів у нас оперлося на досвідах чужих, поки роздобудемо потрібний матеріял серед нас самих. Лише добро справи, а ніщо інше, веліло мені звернути увагу на цей важний чинник фізичного виховання, яким є добре уладжені табори.

Перед написанням своєї статті інформувався я подрібно, як такі табори у нас виглядають. Знаю також точно всю дотичну літературу в нашій мові. Надіявся я, що може по перечитанні моїх уваг (що правда, дуже загальних) вирине у відповідних заінтересованих кругах потреба точніше ту справу обдумати.

Отже з огляду на добро порушеної мною справи питаю п. Охримовича, чому він вичислив у своїй статті таборових лікарів, про котрих я ні слівцем не згадував і котрих фахове знання я високо ціню, а не вичислив нікого з руховиків-фахівців? Як підчеркнув, що руховики-фахівці для орґанізації таборів конче потрібні. Може п. Охримович і тепер не знайде відповіди, тому відповідь дам сам: крім проф. Поліхи, який він в останньому році в одному з таборів руханку, з наших таборах вели руханку нефахівці, а часами навіть неаматори!

Так! Якусь руханку ведено, але не було системи потрібного дозування її, не було степенування ні в часі одної години, ні взагалі за час цілого перебування в таборі. Не говорю вже, що не було поділу на групи, які обнимали б ровесників того самого фізіольогічного віку, поділу, який все у всіх правильниках, опертих на наукових основах, находиться у вступі і є все автором підчеркнений. На тій підставі не може вправляти ученик народньої школи з учеником школи середньої. Це саме і є причиною, що луговички-дівчатка пописуються іншими вправами, як їх товаришки-луговички, старші віком.

І коли б референт пластових таборів був про це поінформований, то спадок ваги декількох учасників табору на тій підставі був би цілковито зрозумілий. А тимчасом у нашому таборі ніхто про це не знав і не старався також засягнути поради у відповідних людей.

Признаю, що жіночі табори ліпше у нас уладжені, хоч і в них руханка, бодай в таборі новиків, не була як слід ведена. Семінаристка, котра вела руханку у новиків, могла вести може добре руханку на годині в якійсь народній школі, але ведення нею руханки в таборі було не зовсім відповідне. Бо хто в часі руханки позволяє молоді завивати шию рушниками на моду шаликів, той вже тим самим виявляє, що не має даних на керманича фізичного виховання. Вимагати від молоді рухових одягів, які не спиняли б руху, а рушниками завивати шиї і позволяти, щоб теплота в тій околиці тіла була вища — то вже просто гріх. Такі і подібні закиди не можуть стрінути табора, у яких вели руханку фахівці-жінки, як п. Д. Навроцька зі Львова і п. З. Палійна з Перемишля.

Не перечу, що табори були під добрим лікарським доглядом. Означе не було антропольогічно-лікарських помірів, які вимагають відповідного приладдя і деякого обізнання з ними. Здається, що п. Охримовичеві добре відомо, як це роблять у чужих таборах, хочби в таборах наших сусідів. Сам він чейже признасть, що помір росту і ваги — це ще дуже мало, тим менше, що не витягається зіставлення ніяких висновків. А де подані виселіди фізичної справности на початку і кінці таборів? Чи роблено такі колинебудь? Того навіть у нашій фаховій пластовій пресі ніхто не знайде! Але в „Молодому Життю" з 1928 р. є повідомлення, що в таборі новиків заведеться спорт. Чи ті панове, котрі це повідомлення писали, розуміють, що таке спорт? Це не слово моди, а слово з точно очерченим змістом. Спорт, як ліки з антики, може помогти багатьом, але неодному може й пошкодити; тому й треба рецепти-вказівки на ліки з антики. Про шкідливість спорту для молоді літ 14—16 пише широко вся фахова преса, знав про це школа, знають руховики, одначе не знали панове, котрі це завели у пласті. І дивно, що референт пластових таборів ралить мені читати фахову пластову пресу, а сам не читає відповідньої і для нього конечної (хочби фах. преси наших сусідів). У наших сусідів існує вже велика література про табори, помірі в них і т. д. Цю літературу опрацьовували професори університету, доценти, лікарі і рухликові фахівці. А ця література чейже легко доступна для кожного, що тими справами інтересується.

Мимоходом згадаю, що й практичні користи з декотрих наших таборів були невеликі. Так учасники водного табору вернули домів і не навчилися плавати! Що вони там робили? Щож там були за фахівці?

А чи їзда новиків у ночі була фахово передумана? Їхали вночі і тричі переривали собі сон. Деж родуміння гігієни для так молодого віку?

А вкінці малий запит: Коли у нас приняв хто якусь схему помірів і хто узнав цю схему за відповідну для нас і неоспориму? Існує схема німецька, американська, польська і радянська? Чи шан. референт хоч в історії про таке чував?

Зазначую ще раз, що в першій моїй статті подав я проект заведення поміж іншим помірів антропольогічно-лікарських та узгіднення тих помірів для всіх, щоб відтак можна з них витягати відповідні висновки й устійнити умовини, коли, де і як орґанізм молоді може в якнайкоротшому часі якнайбільше зискати.

Кінчу і зазначую, що не думаю більше відповідати на уваги, котрі мають бути фахові, а кінець кінців є тільки наївні. Думаю, що це п. Охримовичеві вистарчає.

Д-р мед. Олекса Саламанчук.

Святкуймо без алькоголю!

Замість алькогольних напитків нехай з нагоди Празника Воскресення Христового на святочному столі кожної української хати і кожного українського Товариства та забавового комітету красується **артистично виконана карта „Ідної Школи" звільнюючи від алькогольних напитків.** Такі карти можна набути за попередньому вложенні датку (бодай 2 зол.) в Кружку або Головній Управі „Рідної Школи" у Львові, Ринок 10.

Поради інвалідам.

Ще про додаткову реєстрацію інвалідів.

Додаткова реєстрація інвалідів австрійської та російської армій, на землях, що опинилися в границях Польщі, зачнеться дня 1. липня 1929 р. і буде тривати аж до кінця 1930 р., то є через півтора року. Вдови, сироти та батьки-матері, яких мужі, батьки або сини згинули як жовніри австрійської (російської) армії та інваліди з тихже армій, а які до кінця 1930 р. не зголосять своїх претенсій до польського скарбу, тратять ці претенсії на завсіди.

Саме тепер переводить польський уряд реорґанізацію установ і урядів, які займалися справою інвалідів і в звязку з цим не вийшло ще виконне розпорядження про додаткову реєстрацію. Тому ще ніхто наперед не знає, як цю реєстрацію переводити. У всякому випадку дотична влада видасть окремі друки на зголошення, які треба буде надіслати до воєвідських урядів. Оголошення розіслані ріжними „звйонзками" по наших селах не мають жадного урядового значіння, а мають на цілі вербувати несвідомих у свої члени, від яких стягають членську вкладку за обіцницю помочі при зголошенні до „реєстрації". Інваліди українці не мають потреби ні користи до тих „звйонзків" вписуватися. Належить приготовити свої документи, вишукати свідків і ждати речениця. Про спосіб реєстрації не занехаємо оголосити в часописах.

Подаємо до відома, що додаткова реєстрація оголошена в Д. З. Р. П. (Денник законів) ч 23. з дня 13. квітня 1929.

УКТОНІ, у Львові, вул. Руська 3, II. пов

Торговельно-Промислова Палата у Львові.

Торговельно-Промислова Палата у Львові, до якої вийшли отсе вперше українські представники, складається з 84 членів, делегованих або вибраних ріжними торговельними і промисловими установами. На тих 84 членів є ще 8 з іменованих і 7, що входять до Палати з кооптації.

Нинішній склад Торг.-Пром. Палати такий: 41 жидів, 40 поляків (римо-кат.) і 3 українців.

Представництво українців у Палаті, які вийшли до неї після порозуміння з відповідними чинниками в цій Палаті, складається з п. **Григорія Гануляка**, делеґата Союзу Українських Купців у Львові, вибраного на спеціяльних зборах того Союзу, і з двох представників української кооперації: дир. **Миколи Заячківського**, що входить до Палати з іменування і дир. **Сильвестра Герасимовича**, що входить до Палати з кооптації.

НОВИНКИ

— **Сніг.** Маємо новий зимовий краєвид. Ніхто вже не дивується. Всі зовсім природно влягають на себе футро, тягнуть за собою кальоші і вагаються, виглянувши через вікно на небо, чи не взяти на всякий випадок парасолі. Ласкава преса, що приносить щодня в першій мірі звістки про крадіжі, вбивства, злочини та катастрофи, потішила нас учора, що ще якийсь час будемо мати холод. Метеорольоґи повторяють, що в усій середній і північній Европі температура є все ще під впливом підбігунового повітря. Люди вже починають цікавитись питанням, чи цього року хороводи гайлок не будуть виводити на снігу.

— **Новий директор ґімназії в Станиславові.** Міністерство освіти призначило своїм розпорядком з дня 26. січня директором української ґімназії в Станиславові професора цієї-ж ґімназії Данила Дзерґжа.

— **Темна хроніка.** 10 місяців вязниці дістав Ілько Приступа, що під покришкою актора та кабаретиста обібрав готелеву кімнату в Бродах. — 1 рік вязниці дістав парубок з Трибуховець Юрко Чорний за вбивство свого односельчанина підчас сварки на весіллі. — Тернопільський купець Лянцет повторив старий спосіб як дійти до маєтку: оголосив фальшиве банкрутство і свій інтерес також старим способом — вязницею.

— **Ріжні вістки.** На Литві поширюється епідемія пятнистого тифу; у Ковні лежить 45 недужих у шпиталі. — Погана погода перешкодила у виправі „Цепеліна" через Середземне Море; він вийде пізніше. — Варшавська преса приносить звістку, що до Польщі приїде Форд... інкогніто. — У Парижі арештували одного з редакторів комуністичної „Ліманіте" Бутоніера, в якого найшли потайну друкарню. — Лікар з Варшави д-р Людвик Анігштайн виїхав на 4 роки на Малайські острови для дослідів над пятнистим тифом. — Віденський кабаретовий артист Ледовський побив рекорд гри на фортепяні: грав на ньому 77 годин без перерви. — У Люблинщині, в Білій Подляській, арештували 6 офіцирів і 6 цивільних за зловживання при військовій бранці. — 22-літній еспанський наслідник престолу заручився з німецькою княжною Сальм-Сальм. — З Індії прилетів до Льондону другий почтовий літак і привіз 16.000 листів; 8 км. перелетів він у 7 днях. —

— **Святотатство вченого.** У норвеському місті Грібстед, проф. лінґвістики норвеського університету німець Дюрінґ підчас богослужения підійшов до престола і скинув із нього на землю церковну посуду. Професор звернувся до присутніх вірних і заявив, що між наукою церкви і її обрядами існує велика прірва. На поліції заявив він, що готов боронити своїх поглядів перед судом.

— **Княжна чи авантюристка?** Російська емігрантка Чайковська, що виступає як наймолодша донька царя Миколи, Анастазія, робить тепер в Америці заходи, щоби американський суд видав їй документи, які признавали би її тотожність. Її допомагає в цьому велика княжна Ксеня, яка вірить у неї або... хоче, щоби в живу княжну Анастазію повірили інші. Коли Анастазія матиме бажані папери, тоді вона виступить з домаганням щодо спадщини залишеної царем і царицею, себто їхнього майна. Нпр. у Німеччині цар мав маєток Фрідберґ, на якому тепер мешкає архикнязь Гессену. Американський адвокат, що веде справи Анастазії Чайковської приїхав тепер з деякими матеріялами до Парижа і Берліна. Він каже, що велика княжна в частині видужала від потрясень, память їй вернула і вона знову володіє свобідно англійською та французською мовою.

— **Клопоти з міліонами.** Парижанка Жобер-Бертельо дістала цими днями урядове повідомлення з Сиднею, що 78-літня її кревнячка залишила їй у спадщині 12 міліонів долярів. До свіжо міліонерки злетілись хмарою журналісти. Уявляли собі побачити даму з погідним, розсміяним обличчам. Тимчасом пані Жобер-Бертельо заявила: „Я і моя донька — в розпуці. Спадщина, що впала на нас є для нас тягарем. Два роки тому один вуйко в Америці залишив нам 260 міл. франків... до цього дня ми жили щасливо. Не були ми багаті, але вели життя заможніх. Разом зі спадщиною, все змінилося..." І пані Бертельо оповідає подрібно як з днем, коли звістка про її міліони появилась у пресі вона щодня діставала сотні листів з проханнями, пропозиціями та проєктами. Різні свояки, знайомі, винахідники, що прохали фінансувати їхні ідеї, добродійні товариства. Пані Бертельо знає вже, які клопоти ждуть її тепер. Їй доведеться втікти перед людьми на довгий час з Парижа і злікаідувати дотеперішнє своє помешкання.

— **Жертва алькоголю.** Американський тютюневий король Уокер Інмен виграв розвід зі своєю жінкою дорогою ціною. Він обвинувачував свою жінку, доньку священика в стейті Індіяна, в пянстві і зраді приблизно зі 100 мущинами. Інмен, щоби доказати віроломство жінки, казав стежити за нею 2 роки і це коштувало його яких 300.000 долярів. Процес мав посмак скандалу. Шофер міліонера зізнав, що він відвозив свою паню багато разів зовсім пяну до дому, без памяти і мусів помагати їй роздягнутись. Міліонер мусів признатись, що він сам навчив пити свою жінку, яка перед шлюбом не мала алькоголю в устах. Коли вона зачала запиватись, він не в силі був її стримати від цієї пристрасти. Суд признав мотиви розводу, але також признав жінці Інмена право на річну пенсію 15.000 дол.

— **Професія для бездомних.** „Вечерная Москва" подає проєкт якогось Літвакова, який винайшов нову методу для боротьби з бездомними. Він пропонує притягнути бездомних хлопців від 16 до 19 літ до торговельної фльоти в характері нижчого персоналу. Для цього треба направити десять старих торговельних кораблів і зробити з них „плаваючу школу".

— **Реколекції для Панів** відбудуться заходом „Т-ва Катехитів" на днях 27., 28., 29. і 30. квітня 1929 (почавши від суботи до вівторка) кожного дня в 6. год. вечером в церкві духовної Семинарії при вул. Коперника ч. 36. В середу 1. травня сповідь в 5. год. вечером, а в четвер 2. травня в 7 год. рано Служба Божа і Св. Причастія. 1889

Дописи.

УСТРИКИ ДОЛІШНІ (Шевченківське свято.) Дня 7. квітня ц. р. відбулося в Устриках Долішніх, маленькому містечку на Лемківщині, старанням місцевої читальні „Просвіти", а головно заходами її керманича д-ра Григорія Винницького, місцевого адвоката, свято в честь Шевченка. Свято розпочалося відспіванням „Заповіту", який по мистецьки виконав мішаний хор „Української Бесіди" зі Сянока, запрошений спеціяльно на це торжество. Потім делегат Матірнього Товариства, член Головного Виділу п. Михайло Таранько, виголосив популярний реферат про Шевченка і його значіння для нашого національного відродження. Опісля чули ми продукції вище згаданого хору та деклямації. Мужеський хор під орудою дир. д-ра Василя Блавацького виконав ораторію „Іван Гус" до слів Шевченка та цілу низку пісень, з яких тут слід відмітити вязанку народніх пісень Давидовського п. з. „Бандура" з прегарним сопрановим сольом п-і Налисникової з Коросна і теноровим сольом о. Менціського з Новосілець-Гнєвош. Продукції цього хору причинилися у великій мірі до мистецького піднесення свята, а що найважніше — збудили в серцях слухачів (головно місцевих робітників і міщан) національні почування, приспані довготревалою москвофільською тьмою, та тугу за рідною піснею і рідним живим словом. Десять найкращих рефератів ані віч не промовлять так виразно і глибоко до серця мешканців наших окраїнних земель, як саме наша пісня. З глибоким відчуттям виголосив молодий робітник п. Іван Хлиста-Поточний Шевченкове „Посланіє", а рівнож деклямації п-ни А. Луковичівної та маленької Лесі Ходиновської нагородили одушевлені слухачі рясними оплесками. Свято закінчив короткою, річевою промовою голова читальні, д-р Г. Винницький. **Очевидець.**

З судової салі.

Політичний процес проти 31 селян з Тернопільщини.

В середу, 24. квітня ц. р., переслухувано далі свідків.

Зізнання свідків.

Переслухані свідки оборони, як св. Лев Ґольдберґ, Шехтер і Шлефберґ, поважні громадяни з Тернополя, стверджували своїми зізнаннями цілковиту невинність обв. Ґрінберґа. Всі три свідки рішучо заперечували, начеб обв. Ґрінберґ займався комуністичною акцією на терені Тернопільщини. Навпаки: цей обвинувачений навіть на робітниче свято 1. травня вже кілька років не пускав своїх челядників і робітників. Зате робітники ненавиділи його. Свідки кажуть далі, що обв. Ґрінберґ був дуже льояльним громадянином супроти польської держави і ніколи не займався протидержавною акцією.

Опісля відчитувано зізнання цілого ряду поліцаїв і декількох тайних агентів, усіх з Тернополя, в яких вони потверджували в цілій основі акт обвинувачення.

На тому перервано розправу до завтра. В четвер будуть зізнавати інші свідки оборони.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ:

Західно-українська кооперація в 1927 році. Звідомлення Р. С. У. К. — Загальний огляд і статистика союзних кооператив. Львів 1929. Стор. LIV + 276. Формат 4°.

Пластові табори. Альбом. Львів 1929. Стор. 16. Формат 8°.

ЖУРНАЛИ:

Життя і Знання. Рік II. Ч. 7—9 (19—20) Зміст: І. Баран: Наш Дністер. — Моховий садочок у ескимосів (за Ваґнером переказав М. Черкавський). — О. Терлецький: Мандрівні народи. — Т. Фотиюк: Шкідники наших господарських рослин. — С. Парфанович: Сільська лазня. — Е. Яворовський: Андрій Чайковський. — І. Крипякевич: Запорожське військо. — Б. Гнатович. Будуйте ставки та плекайте рибу! — М. Возняк: Щастя й горе Загоровських. — М. Рудницький: У лондонських парках і садах. — І. Раковський: Утворення світа в біблії і в народніх оповіданнях. — А. Кор—ський: Бразилія. М. Бардеґа: Закладаймо взірцеві і промислові сади! — М. Гаврусевич: Як швидко поліпшити свій сад. — М. Приставш: Шахи. — В. Бирчак: Володар Ростиславич, іст. повість з XI. віку. — Всячина. — Оголошення. — В числі поміщено кілька мап, картин і ок. 80 знимок.

Технічні Вісти. Орган Українського Технічного Т-ва у Львові. Квартальник. Рік V. Ч. 1. За січень-березень 1929. Зміст: Проф. інж. Л. Грабина: Штучні межові знаки на Україні в XVI. і в першій половині XVII. ст. — Інж. Іван Брилинський: Нові способи удержування наверхні шляхів з огляду на самоходовий рух. — Інж. Юрій Крохмалюк: Дещо про можливість ракетної комунікації. — Огляд технічної літератури (геодезія, шляхи, меліорація, теплотехніка, електротехніка, хемічна технольоґія, ґірництво, авіяція). — Нові книжки. — На господарські теми Радянської України. — З Українського Технічного Т-ва у Львові. — Новинки. — Надіслані книжки і журнали.

Військовий Вісник. Видає Союз Українських Старшин та Стрілецька Громада в Німеччині. Ч. 5.

Жіноча Доля. Рік V. Ч. 8. Коломия, 15. квітня 1929.

Молоде Життя. Часопис українського пласту. Рік IX. Ч. 4 (62) з 15. квітня 1929.

Пласт („Skaut"). Часопис пластової молодежи. Ужгород. Рік VII. Ч. 6. За березень 1929.

Зиз. Журнал сатири та гумору. Рік VI. Ч. 7. з 15. квітня 1929.

Жертви на оселю робітників пера!

ВИКАЗ Ч. 7.

На заклик „Т-ва письменників і журналістів ім. Ів. Франка" зложили дальше на оселю українських робітників пера: 77) Повіт. Союз Кооператив, Калуш — 90 зол.; 78) д-р Іван Рижій, Городиславичі — 10 зол.; 79) Петро Зубрицький, Порохник — 5 зол.; 80) о. Іван Яворський, Стрільбичі — 5 зол.; 81) Орест Козловський, Рогатин — 5 зол.; 82) Мирон Матюк, Маріямпіль — 5 зол.; 83) Теодор Савула, Відень — 100 зол.; 84) д-р Юлій Олесницький, Станиславів — 10 зол.; 85) д-р Осип Левицький, Делятин — 25 зол.; 86) о. Микола Дерлиця, Тростянець — 10 зол.

—о—

Жертви пересилати до Земельного Банку Гіпотечного (Львів, Підвалля 7) на вкл. книж. ч. 1141 або до Адміністрації „Діла" (Львів, Ринок ч. 10).

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Четвер 25-го, г. 7·30 веч. „Царевич".

Пятниця 26-го, г. 5·30 попол. „Тільки Ти", оперетка (50 прц. знижки).

Пятниця 26-го, г. 8·30 веч. концерт румунського хору „Cantarea Romaniei".

Кіна.

„Аполльо": „Поліцмайстер Тагєєв".

„Лев": „Королева Бродвею".

„Оаза": „Моряки і бішкин" і „У домі божевільних".

„Палас": „Жага".

„Пан": „Пожежа серденъ".

„Фатаморґана": „Цирк Ролль".

„Химера": „Венера в Венеції".

Програма радіо.

Пятниця 26-го.

Льондон (358). 20·45 Військова орхестра.

Париж (1744). 20.30 Концерт.

Лянгенберг (462,2). 20·00 Російський театр „Арлекін".

Давентрі (482,3) 22·45 „Валькірія" Вагнера з Льондону.

Мюнхен (536,7). 20·50 Симфонічний концерт (Тарас Бульба") Яначека.

Міляно (504,2) 20.30 Симфонічний концерт.

Відень (519,9) 17.40 Концерт. 19.30 „Гроссе Мессе" Бітнера.

Ляйпціґ (361,9). 20·00 Фортепіян з орхестрою.

Москва (825). 19.00 Концерт Консерваторії. (1442,3) 19.00 Легкий концерт.

Будапешт (545). 19·30 Опера.

Харків (1680) 18.30 Етнографічний концерт. — (477) Музично - літературний вечір.

Варшава (1395,1). 17·55 Концерт легкої музики. 20.15 Концерт Фільгармонії.

Познань (339,8). 22·20 Музика з ресторану „Кардьтон".

Субота 27-го.

Льондон (358). 22·35. Легка музична програма.

Париж (1744). 20·15 Популярна швейцарська музика.

Берлін (475,4). 16·30. Орхестра Бенке

Кенігсвустергавзен (1648,3). 21·30. Концерт трія Позних.

Лянгенберг (462,2). 17·45 Камерний концерт.

Мюнхен (536.7). 20·00 „Останній вальс" Штравса.

Давентрі 482,3) 23·30. Вечірний квінтет Паркінґтона.

Відень (519,9) 20·05 Концерт. 20·40 „Пісня Фортунїо" Офенбаха.

Міляно (504.2) 20·30. Опера Верділ.

Будапешт (545). 17·40 Легка мадярська музика. 18·45 Хор з опери.

Ленінград (1000). 14·30 Камерний концерт.

Москва (825). 19·00. Конперт для села. „ (1442,3) 18·45 Опера або оперетка.

Харків (1680) 18·30. Вечір гумору та сатири.

Київ (775). 19·00 Концерт в „Дому вчених".

Варшава (1395,1). 20·30 „Бакхантка" оперетка. 23.00 Музика до танців.

Познань (339,8). 20·00 „Циганський барон".

ОПОВІСТКИ

За оголошення рєдакція не відповідає

Український Театр під дир. І. Когутяка.

Городянця:
Пятниця, 26.IV. „Чар Мундуру".

Трибухівці:
Четвер, 25.IV. „Пан Твардовський".
Пятниця, 26.IV. „Воскресення".

Гриналів:
Субота, 27.IV. „Пташник з Тиролю".
Неділя, 28.IV. „Король життя".

Товстеньке:
Неділя, 28.IV. „Запорожець за Дунаєм".
Понеділок 29.IV. „Чар Мундуру". —?

Кружок Рідної Школи ім. М. Шашкевича продаватиме в квітну неділю коло Преображенської церкви „Шутки" на Рідну Школу. 1890 1—2

З Українського Технічного Товариства. В суботу 27. квітня о год. 18. в домівці Т-ва відчит інж. Ліськевича: „Цельоліт як матеріял ізоляційний і будівельний". 1887

Поводиться до відома, що на підставі ухвали Управи з дня 1. IV. ц. р. Українське Воєнно-історичне Товариство в дні 7. травня ц. р. о 18 год. в Українській Станиці при вул. Кальїні відбуде Загальні Збори, на які просить прибути всіх членів товариства. Коли на призначений час не прибуде потрібна для кворума кількість членів, то годиною пізніш тогож самого дня відбудуться збори в другому реченні при всякій кількости прибувших членів. — **Управа Товариства.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення рєдакція не відповідає

БІЖУТЕРІЮ, СРІБЛО, ГОДИННИКИ поручає дешево Домбровські-Рожнажевські Львів (Готель Жоржа) вул. Академічна ч. 2. Дотідні условія. 1366 30—?

В ЯРЕМЧІ в сусідстві станції дешево до продання парцеля 3200м² трифронтова, сонячна. Дуже корисна льоката капіталу. Зголошення до кооперативи „Гараж" в Дорі. 1876 2-3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг нервів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентгеном. 21—21

Спец. шкір. вен. нед. і косметичні

Д-р РОМАН ДОЛЬНИЦЬКИЙ

орд. від 3—6, вул. ГЛИБОКА ч. 10. партер. — Кварцева лямпа. Діятермія.

1894 1—2

На Свята!

Всі купують: скло, порцеляну, тарілки та всяку іншу посуду і столове накриття лише в одинокій фірмі:

ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО

Львів, Галицька 20

883 6—?

УЖИВАЙ

успішної заправи хемічної фабрики „АЗОТ" в ЯВОРЖНІ.

ЗЕРНИК (Abawit B) суха заправа проти сніти, головні і плісни. Кошт заправлення 100 кг. ярої пшениці зол. 3·40, ячменю і вівса зол. 6·80. Заправа 10 кг. яринного насіння зол. 1·70.

БУРАЧАК (Betanal) знаменита суха заправа до відкажування насіння цукрових і пастевних буряків (проти хвостяковости і іншим недугам). Кошт відкажування 100 кг. насіння зол. 23·60.

ГОРЧИК (Corbin) заправа, яка не труе, але відстрашує запахом і смаком всіляке птаство від нищення сходячої кукурудзи і кінського зуба. Кошт заправи 100 кг. тільки зол. 5·40. 1853 3—4

Негайна висилка почтою. — Відпродавцям рабат.

Тадей Васунг і Ска

ЛЬВІВ, вул. Хорущина ч. 18. тел. 8—33, адр. тел. Тевасунг.

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.

Сир'ювання хитаючихся зубів пльомбування й вирівнання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті після найновішої системи. Пацієнтів з провінції полагоджуються в найкоротшому часі. П. . Урядовцям і студентам значна зниження. Тел. 65 73. 1870 2—5

НОВІ

Духовно-музичні твори

— Й. Кишакевича. —

ч. 17. Отче наш, на міш. і муж. хор

ч. 18. Ангел вопіяше і Плотію уснув на мішаний хор по 1 зол. 50 гр.

До набуття в книгарні Н. Т. ів. Шевченка у Львові, Ринок ч. 10. 1891 1—

Ширіть наш часопис!

Не страхайтеся великого праня!

Бо існує Radion! Radion улекшить Вам працю, надає біллю сніжну білість і запобігає знищенню. Проте уживайте при праню тільки Radionu!

Нема нічо простішого:

вистане розпустити Radion в студеній воді, намочити білля в тім розчині, варити ½ години, відтак добре виполокати і білля є випране. — Непотрібно тертн і щіткувати білля, бо

RADION

сам пере!

САДІВНИК та виноградар с кінчивший фахову середню школу, запрацьований у всіх працях як у саду так і в садку та лабораторії шукає більш менш самостійне місце. Адресувати до Адміністрації „Діла" для „О. Т.". 1-1

ПАРОХІЯ в бобрецькім повіті до заміни. Згодошення до Адміністрації „Діла" під „Заміна". 1893 1-2

ПОСТИНЬ коло Косова — на продаж 11 моргів городу без будинків — половина ґрунту 1. решта 2. і 3. кляси. — Згодошення тільки листовно під адресою: П. Журовська, Львів, вул. Богуславського ч. 14. 1872 2—3

Д-Р АРСЕН ТРИГУБЧАК, адвокат в Скалаті приймає конципієнта з днем 1 мая б. р. — Згодошення неузгляднені позістануть без відповіди. 1866 3—3

УКРАЇЦІ Куликівщини пошукують адвоката Українця. Місце на приміщення канцелярії є догідне. І помешкання знайдеться. Відомість слати до „Просвіти" в Куликові. 1881 2-3

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецизійні продає за готівку і на ґвати від десятків дот з найліпшої сторони завсіда фірма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5. 3 160-г

ПАНЧОХИ, Шкарпетки, Рукавички і Трикотанні поручає Гавриїл ЖИВЧАК, вул. Кілінського 1. 1723 12—15

Певний середник до прання - який продається виключно в пачках.

ЩОБИ забезпечити клієнтелю від купування фальсифікатів, є звичай витолочувати номенклятуру на кусках мила. Річ природна, що є це неможливо, якщо ходить це о Lux, тому, що умістити назву чи то фірму на кожнім дрібненькім платку є цілком неможливо!

Тому оригінальний Lux, цей найбільш певний, випробуваний і успішний середник до прання делікатних тканин і вовни, продають його виключно в заклеєних ґранатових пачках з написю Lux. Тому вистерігатися всіляких підроблень, жадаючи Lux-у завсіди тільки в пачках з номенклятурою.

Lux-ом можна випрати препишні, елеґантні сукні з деліґатних тканин і стрійне, шовкове білля. Вовняні сорочки, білля і кафтанички немовлят, як також грубі вовняні коци і всілякі фляневі одяги, прати тільки Lux-ом, а зберегуть до кінця і по незчисленних пранях мягкість і новий вигляд, о скільки є прані виключно в Lux-і

LUX

Жадати треба Lux-y тільки в пачках.

ПРІБКА ДАРОМ

КУПОН До фірми „Sun'Ki" Акційної Спілки, Поштова Скринка 479, Головна Почта Варшава. — Прошу о безплатну висилку пробної пачки Lux, що вистане на пробне прання.

Ім'я і назвисько . . . . . .

Адреса . . . . . .

Д. 84 А. (Проситься виразно писати.)

1840

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

ч. 94 (11.435). Львів, субота 27. квітня 1929. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Гармонія.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 24. квітня 1929.

Сьогодні радна клюб Б. Б. — своєрідний парламент у польському парляменті. Ця „надзвичайна сесія" стягнула до соймового будинку тьму журналістів, яких в нинішній ситуації цікавить передовсім: коли буде скликана соймова сесія, — бо відповідь на це питання винесло би загальну тактику уряду. Офіціяльний комунікат Б. Б., переданий клюбові парляментарних справоздавців після отих нарад, мав 8 рядків, з чого 2 були присвячені померлому сенаторові Льонгінові; ясно, що з тих 8-ми рядків мудрим бути не можна. Конспіративна метода політ. діяльности ББ. трівав далі. Лише згодом може продістатися дещо до газет із тих „тайн", з яких складаються сьогодняшні наради; сьогодні — як влучно висловився представник одного з найповажніших варшавських щоденників — кожний парляментарний справоздавець, який хоче довідатися, про що радив найбільший парляментарний клюб, є трактований наче „агент сумежної держави", який хоче викрасти „державну тайну". Про будь-який конкретний висліл нарад ані слова; отже ані слова й про погляд клюбу, як цілости, на потребу чи зайвість літньої сесії. Преса повинна вдоволитися вісткою, що „збори дали висліл *повній гармонії поглядів* на низку політичних і господарських проблєм та устійнили плян праці Б. Б." І ось не скликання соймової сесії, лише ця *гармонія* серед послів і сенаторів ББ. стала головною темою кульоарних розмов і в цьому напрямку звершилося тепер ціле зацікавлення преси.

Бо з тією гармонією річ щораз гірша. Коли сьогодняшній „Глос Правди" цілу передову статтю присвячує цій гармонії і цілий підручник історії легіонів та ПОВ наводить на доказ, що ця гармонія справді істнує, — то це вже недобрий знак! Ахіллева пята цих аргументів у тому, що табор санації — це не легіони і не ПОВ, — це і Радзівіл і Любомірський, Мейштович і Вісліцький, Бірка і Кржижановський, Санойца і Богуславський, і Стапінський і Смуліковський — отже що тут говорити про стрілецький підручник „пильність, дисципліна і точність", з якого уже 20 літ тому вчилися нинішні сенатори політичної мудрости?!

Ніде правди діти: тої щілини в санаційному, політичному таборі, яка почала творитися під напором ріжних *соціяльно-економічних* світоглядів ріжних санаційних діячів, створення кабінету д-ра Світальського, як висліл довготрівалої кризи не залатало. Останні дні принесли жменю нових багатомовних фактів: бебесівський „Пшеглонд" вперше явно виступив проти групи консерватистів у ББ; монархістичний „Дзень Польскі" явно закликав уряд до зірвання з соціялізуючими експериментами (під адресою мін. Мораčевського); уступаючий премієр Бартель в інтервю з краківським „Курєрком" цілу свою хворобу печінки звалив на голову „легкодушного виленського молодця" посла Машкевича, який у відповіді у передовиці виленського „Слова" відгрився цитатою з золотих думок шведського канцлера Оксенстієрни: „світ не знає, як мало треба людині розуму, аби правила державою". Від часу славного посмертного слова ред. Стпічинського на міністерській могилі Мейштовича, не другий нечуваний у світі випадок, коли два посли того самого урядового блюку, два чільні його діячі, лають себе взаїмно у пресі.

Але офіціяльний комунікат говорить про гармонію. Цілком неофіціяльно говорять, що брак цієї гармонії саме й був одною з головних тем нинішніх нарад та що полк. Славек висловив своє велике негодування з приводу прання фамілійних брудів на очах усіх профанів. Кілька днів тому на святочній академії у Вильні з нагоди 10-тиліття здобуття його польськими військами, і пос. Славек і пос. Косцялковський закликували теж до єдности. Здається, що цей виленський поклик торкався не так польсько-білорусько-литовського братання, як тільки внутрішньо-польського, а зокрема — внутрішньо-санаційного.

Санаційна преса без упину твердить про ту міць, яку надало державі післятравневе правління. Але фактом є, що ніколи ще в Польщі не було такого внутрішньо-громадянського розбриття як тепер. І цей факт ставить твердження санаційної преси про міць щонайменше в сумнів. Таке твердження зродилося з невірної тези, що сильний уряд є рівнозначний із сильною державою. Тимчасом на міць держави складаються не такі чи інші методи правління уряду, а виключно сильне в своїй організаційній і моральній спільноті громадянство.

Образ сучасних відносин у польському громадянстві є тому повчаючим під деякими оглядами і для нас.

І. Кедрин.

Політика в самоврядуванні.

(Від нашого кореспондента.)

Луцьк, 22. квітня 1929.

В Луцьку сталася подія, яка, як на наші волинські відносини, може стати переломовою і історичною. Тому не можна обійти її мовчанкою. Навпаки, необхідно звернути на неї увагу всіх тих, що працюють на тому самому полі, на якому вона сталася. А саме на полі самоврядування.

Луцький повітовий соймик 15. ц. м. мав відвагу вступитися за свої права. А Волинь до цього не звикла.

Як-то? Нагадувати комусь про свої законні права? Протестувати проти порушення цих прав? Обвинувачувати? — Господи! Та цеж щонайменше „нельояльність"! А буває що й „більшовизм"!

Так думають численні наші громадяни по самоврядуваннях: громадських і міських радах та по соймиках. Ідея автономности комунальних господарств є для них покищо майже неприступна. Вона в них обмежується трьома „правилами": мовчати, слухати й виконувати. Вони переконані, що начальство має право не тільки затверджувати чи відкидати постанови самоуправних тіл, але ще може й накидати їм те чи інше згори.

Так власне сталося з бюджетом луцького соймику на 1929 р. Воєвідська влада скреслила „за браком покриття" субвенції для луцької „Просвіти" (2.000 зол.) і луцької української гімназії (6.000 зол.) — на бурсу для незаможних учнів. А субвенцію на будівлю дому української гімназії в розмірі 50.000 зол. залишено в бюджеті на таких умовах:

„Кредити залишаються з тим, що видавання кредитів узалежнюю від мойого додаткового дозволу, який наступить по предложенні виказу фондів на ціль будови, якими розпоряджає т-во чи концесіонер, що веде українську приватну гімназію, і нарешті по усталенні, які права застережено повітовому комунальному союзові в загальному кермуванні зазначеною гімназією і в розпорядженні її маєтком".

Навіть дуже оптимістично настроєний концесіонер гімназії (він-же член соймику) у відповідь на ці умови заявив, що не має надії одержати субвенцію в цьому столітті. А крім цього, зазначена умова вимагає „спільництва" соймику в гімназії та її маєтку, себ-то, щоб вона перестала бути приватною й українською.

Цілковито інше відношення до „Мацєжи Школьної". Субвенцію для неї затверджено без усяких застережень (біля 49.000 зол.). Для неї „браку покриття" не ствердженo й умови про співвласництво соймику не поставлено. Мало того: їй дається гроші на покриття боргів, які вона позатягала на свої потреби. Замітне, що з огляду на „брак покриття" (для українців) в „відділі: освіта", субвенцію на „Мацєж Школьну" перенесено до „відділу: торговля й промисл". Може це й зовсім вдумно, коли подумати

Хочете чи не хочете, Ваші будинки мусять бути обезпечені на повну вартість. Коли їх добровільно не обезпечите в ½ части в Т-ві „Дністер", то П. З. У. В. примусово стягне від Вас премію і від цеї ½ части, отже разом від цілої обезпеченевої вартости будинків. Тому виконайте свій народний обовязок і виповіджте ½ часть на рік 1930 в П. З. У. В. і цю ½ часть обезпечіть в **Т—ві Вз. Обезп. „Дністер" у Львові вул. Руська 20,**

про „ловецький промисел" на здобування нових душ.

Але й цього мало. Воєвідський уряд, очеркнувши субвенції для національних „меншин", вставив до бюджету цілу низку субвенцій для польських організацій та установ, звівши бюджет з дефіцитом.

Дня 15. квітня соймик, після короткої дискусії, станув на шляху оборони своїх прав і більшістю голосів приняв такі резолюції, внесені українцями.

1. На рескрипт Волинського Воєвідського уряду з дня 8. IV. ц. р. ч. 76 в справі затвердження бюджету соймику на 1929—30 рік внести зажалення до Найвищого Адміністраційного Трибуналу в Варшаві, а саме: в части, що торкається: а) скреслення слідуючих субвенцій: на українську гімназію — 6.000, на „Мацєж школьну Чеську" — 5.000 зол., на школу жидівську „Тарбут" — 5.000, на луцьку „Просвіту" 2.000 зол. і на фельдшерський пункт у с. Лаврові — 4,354.90 зол., разом на суму 22.354.90 зол.; б) внесення додаткових асигнувань: на фізичне виховання — 6.000 зол., на уділ в утриманні протичахотничої станиці в Луцьку — 1.000 зол., на притулок для старців у Зимному — 6.500 зол., на літнисько в Клевані для дітей — 4.000 зол., на літні кольонії — 1500 зол., на заклад боротьби з трахомою в Адамівці — 3.000 зол., на боротьбу з алькоголем — 800 зол., на суму 22.760 зол., а то зі слідуючих мотивів: Уряд Волинського Воєвідства за причину скреслення субсідій подає брак покриття видатків звичайних, але в тойже час підвищує видатки на суму 22.700 зол. теж на субвенції, зводячи бюджет з дефіцитом на суму 7.334 зол., з чого виходить, що мотивами скреслення є не мотиви ощадности, а бажання позбавити субсідій інституції національних меншостей, особливо української, з яких вони користали від часу істнування соймику.

2. Стримати виплату всіх субсидій з бюджету 1929—1930 р., згідно з ухвалою Повітового Виділу з 13. IV. ц. р., протокол ч. 46."

Внесколавці не додали, що всі ці „фізичні виховання", літні кольонії, притулки мають спеціяльні денаціоналізаційні завдання.

Належить ще додати, що ці дрібні субвенції українським установам (7.000 зол.) і національним меншостям (чехи й жиди) скреслені в бюджеті на суму 3 міл. 300 тисяч, з якому є такі позиції: дороги й площі (звичайно перед урядовими інституціями) — 647.251 зол., здоровля — 1. 194.673 зол., оплка 121.761 зол. Тут скреслень не робиться, хоча ревізійна комісія в цих позиціях бюджету за мин. рік знайшла богато цікавих позицій. Скреслюється лише те, що йде на нашу освіту й культуру.

Зазначені резолюції соймику викликали в Луцьку маленьку консернацію. Українська-ж опінія схиляється до того, що ці резолюції за мягкі, що соймик повинен рішуче вивести з практики субвенції на ті інституції, які мають завданням денаціоналізувати як українську більшість, так і національні меншости коштом наших мас.

На це треба звертати пильну увагу й іншим повітам.

В. Островський.

Політична перемога Венізельоса.

Цими днями закінчилися вибори до першого грецького сенату. Венізельос одержав рішучу перемогу, бо до сенату вибрані 72 його сторонники, 11 роялістів і 9 членів ріжних опозиційних партій.

Відгуки репараційної конференції.

Без висліду. — З меморіялу дир. Шахта. — Дещо з його поглядів зперед трьох літ.

Репараційна конференція досі не дала ніяких позитивних вислідів. Вигляди на порозуміння щодо спірних точок слабі. Перерва в нарадах конференції не дає виглядів на можливість усунення непорозумінь, головно щодо цифрового устійнення репарацій, щодо трансферової охорони та щодо річевих чинитьб. Перерванння конференції є фактично її закінченням. Так щонайменше твердить німецька демократична преса.

В світовій пресі ширяють ще відгомони тієї конференції експертів. Аліянти й їх союзники на всі боки обертають меморіял дир. Шахта. Хоч він досі ніде не був оголошений, то французькі журналісти вспіли познайомитися з його сутніми — на їх думку — частинами. „Еко де Парі“ подає ось такий уступ із меморіялу Шахта:

„Якщо Німеччина має мати спроможність платити зобовязання, які будуть на неї наложені на основі нового пляну, то є річю конечною, щоби їй дано у вищій — ніж досі — мірі потрібну до тієї ціли господарчу основу. Тому звіт експертів мусить найти шляхи і способи, за яких допомогою можна буде піднести платничу здатність Німеччини. При тому треба буде взяти на увагу таку точку погляду:

„На Німеччині ваготить у вищій мірі примус, ніж на якій іншій промисловій країні, щоби для підтримки і розвитку своєї продукції спроваджувала сирівці із заграници. Внаслідок війни обмежено внутрішню основу її сировини. Німеччина втратила спроможність витворювати власні заморські сирівці. Та страта висловлюється незвичайно великим обтяженням її платничого й торговельного білянсу. Однак коли Німеччина має сплачувати свої зобовязання без постійно наростаючого свого задовження супроти заграници, то мусить мати нагоду, щоби наново могла витворити заморську основу для здобування сировини, яку розвивала би власними засобами, власною валютою і під власною відповідальністю.

„Щодо заосмотрення Німеччини в поживу, то є особливо важним, щоби привіз засобів поживи був обмежений і заступлений власною продукцією. При тому не можна поминути факту, що важні хліборобські простори, які давали надмір поживи на німецькому сході, Німеччина втратила та що велику область, яка служить майже виключно до витворювання хліборобських плодів, відмежовано від решти Німеччини. Внаслідок того господарський добробут тієї області зменшився, а німецький уряд мусить постійно їй помагати.

„Тому треба обдумати відповідні кроки, щоби усунути ті відемні умови, які так визначно зменшують німецьку платничу здатність“.

Польська й французька преса пригадує, що ще в 1926 р. дир. Шахт висловлював анальогічні погляди перед представником щоденника „Журналь де Женев“, тільки далеко ядерніше і конкретніше. Тоді ось так зясовував він свої погляди у справі репарацій і заг. господарського становища Німеччини, а в дальшому й цілої Европи.

„Я є крайним песимістом у відношенні до всього, що торкається будучої ситуації. З тією хвилею, коли репараційні тягарі осягнуть своє максімум, себ-то два з половиною міліярда, обтяжать вони край значно понад його сили. Европа так довго не може отримати відшкодувань, доки обовязуватиме отсей мировий трактат, який по суті є военним трактатом; доки Польща не зверне нам коридора і Гор. Шлеська. Прошу тільки взяти на увагу, що ми втратили: Альзацію і Льотарингію, Ейпен, Мальмеди, Шлезвік, коридор, Гор. Шлеськ, кольонії і т. і. Ми зрезигнували з Альзації й Льотарингії, хоч то були корінно німецькі краї. Однак напротязі 40 літ вони стояли на перепоні французько-німецькому порозумінню. Намагаємося навязати порозуміння з французами тепер, коли вони ними володіють. Зрештою, знаємо, що альзатці й льотаринці так само будуть невдоволені з одних, як і з других. З Бельгією й Данією якось зуміємо погодитися. Коли йде про мою думку, то я є противний комплікуванню наших міжнародніх відносин з приводу 200 тисяч тирольських німців. Зате з тим, що торкається коридора й Гор. Шлеська ніколи не погоджуся! То є стид для Европи і стид для Ліги Націй. Маємо робити жертви? Чиж не досить відступити Познань? Зрештою, байдужим є те, що поляки кольонізують коридор, бо ми ніколи не погодимося з довершеними фактами. Господарча доля Польщі є мені так довго байдужа, доки поляки не віддадуть нам того всього, що нам забрали. Зате в дні, коли то наступить, я готов кинути на терезу всі економічні сили Німеччини, щоби запевнити Польщі добробут. Але до того дня ані шага! Є божевіллям допускати, що східна Европа може продовжувати своє існування в тій конфігурації, в якій є тепер. Мадярщина, Ромунія, Чехословаччина, все те не втримається. Не знаю, в який спосіб прийдуть зміни, але теперішній стан є противний натурі“.

Військова залога антанти в Надренії.

Американський журнал „Інформаційна Служба“, який видає товариство для закордонної політики, подає статистичні дані про величину військової залоги антанти в Надренії. В 1922 р. було 147.655 залоги, в 1924 р. — 200.000, а в вересні 1928 р. — 66.969. (Французів, бельгійців, американців, анґлійців). Французи мали в 1920 р. 88.550, в 1921 р. — 88.042, в 1922 р. — 90.419, в 1923 р. — 148.604, в 1924 р. — 103.552, в 1925 р. — 68.978 і в 1928 р. — 54.639. Анґлійці мали 10.210 залоги в 1922 р. і 6.760 чол. в 1928 р.

ЗАМІТКИ і ВІДГУКИ.

Любов папи до Польщі.

Римський кореспондент ПАТ-а Л. Хшановський перед своїм відїздом відвідав кард. Гаспарі, з яким відбув розмову на актуальні для Ватикану і католицизму питання. Нас цікавить головно перша частина тієї розмови. На запит п. Хшановського, як кард. Гаспарі відноситься до Польщі і яка її ситуація у Ватикані, відповів запитаний:

„Польща має у Ватикані те велике щастя, що має любов і сентимент св. Отця, який так добре її знає, памятає і ховає її в своїйому серці. Коли тільки полагоджувано справи, звязані з Польщею, св. Отець виявляв все велике зацікавлення і батьківську прихильність для вашого народу. Зрештою, думаю, що ті почування папи відомі і в Польщі, якій св. Отець вже багато разів давав своє благословення, переказуючи їх всьому народові, вашому президентові Ігн. Мосціцькому та марш. Пілсудському, якого св. Отець так добре памятає і високо цінить, та про якого говорить як про найвищий прояв польського патріотизму і віри вашого народу у вашу незалежність. Св. Отець любить Польщу і польський нарід, що богато разів давав доказ своєї віри, тієї віри, що була його силою в літах важкої долі. Маючи у Ватикані за собою такі високі почування і таку глибоку знайомість Польщі, можете вважати себе щасливими, бо ви справді є в упривілеєному становищі.“.

По суті, кард. Ґаспарі не дав прямої відповіди на поставлене питання, заслонюючись засуванням любови папи до Польщі, яка є передумовою польського упривілеєння у Ватикані.

—o—

З прилюдної кореспонденції.

Живемо в часах, коли в моді є прилюдна кореспонденція. Після листа марш. Дашинського до б. прем. Бартеля, пепесівська преса („Робітник“, „Дзенник Людови“ й ін.) містить цікавий лист посла А. Праґера до мін. внутр. справ Складковського.

Цей лист є такий характеристичний для сучасних відносин, що варто подати його в цілости:

Пане Міністре!

Вчора поширено на вулицях Варшави відозву *„до робочого народу“*, видану якоюсь *„Лігою Великодержавного розвитку Польщі“*. На ту відозву дозволяю собі звернути увагу пана міністра, бо вона обіймає собою якраз брехні про діяльність сойму, що має всі признаки свідомого обманства, і у високій мірі тривожить публичну опінію.

„Автори тієї відозви твердять між іншим, що на основі ухвали сойму „скреслено Міністро-

---

ПОС. ВОЛОДИМИР ЦЕЛЕВИЧ.

3)

Самоврядування.

На які цілн йдуть видатки самоврядування.

Офіціяльна статистика ділить видатки самоврядування на слідуючі категорії: 1) загальне адміністрація (адм.); 2) дороги і мости; 3) прилюдна освіта; 4) публичне здоровля; 5) суспільна опіка; 6) рільництво (рільн.);

Видатки самоврядування по категоріям подає офіціяльна статистика не подрібно, а в заокруглені і я робитиму те саме.

Сільські громади.

воєвідство	адм.	дороги	освіта	здор.	опіка	рільн.
			в тисячах			
1) львівське	2.000	1.000	2.000	500	250	150
2) станисл.	1.250	250	1.000	250	120	50
3) тернопільське	1.120	500	1.000	250	60	50
4) волинське	3.000	500	1.500	120	250	50
5) поліське	2.000	250	1.000	250	250	40
Разом	9.370	2.500	6.500	1.370	930	340

Невиділені міста.

воєвідство	адм.	дороги	освіта	здор.	опіка	рільн.
			в тисячах			
1) львівське	2.400	1.500	1.400	1.000	700	300
2) станисл.	1.800	1.100	700	900	400	200
3) тернопільське	1.200	700	500	400	200	100
4) волинське	700	500	400	200	100	70
5) поліське	400	140	200	100	100	50
Разом	6.500	4.240	3.200	2.600	1.500	720

Виділені міста.

воєвідство	адм.	дороги	освіта	здор.	опіка	рільн.
			в тисячах			
1) Львів	3.500	3.400	1.600	2.100	2.700	—
2) волинське	700	300	500	400	300	20
3) поліське	400	200	200	40	300	7
Разом	4.600	3.100	2.300	2.540	3.300	27

Повітова самоуправа.

воєвідство	адм.	дороги	освіта	здор.	опіка	рільн.
			в тисячах			
1) львівське	1.100	4.700	80	500	60	500
2) станисл.	600	2.300	60	400	50	130
3) тернопільське	600	3.100	50	300	60	130
4) волинське	750	2.000	200	2.100	700	1.300
5) поліське	300	1.100	70	900	500	800
Разом	3.350	13.200	460	4.200	1.370	2.800

Підсумки. Коли порівнаємо цілі, на які зуживає самоврядування свої фінансові засоби в пяти українських воєвідствах, то побачимо, що непомірно богато видає самоврядування на кошти загальної адміністрації: сільські громади 9,370.000 зол., невиділені міста 6,500.000 зол., виділені міста 4,600.000 зол., повітова самоуправа 3,500.000 зол. Непомірно високі кошти адміністрації, незвичайно велика скількість самоврядної бюрократії — це Ахілева пята польського самоврядування. Мається враження, що самоврядування істнує в Польщі для вигоди самоуправних урядників. Державна влада не лише не поборює цього лиха, а навпаки робить все можливе, щоби побільшити кадри самоврядної бюрократії. В останньому часі повітові старости насилають нашим сільським громадам громадських писарів з міста і велять тим своїм мужам довіря солено платити. Коли ще візьмемо під увагу, що самоврядна бюрократія є в своїй великій більшости польської народности і відноситься неприхильно до українського населення, то зрозуміємо її шкідливість. Поза загальною адміністрацією видають українські сільські громади найбільше на освіту (6,500.000 зол.) та поправу і будову доріг (2,500.000). Видатки на освіту — це видатки на удержання і будову народніх шкіл. Оскільки українські громади будують шкільні будинки, то виключно на приміщення шкіл з польською і утраквістичною викладовою мовою, бо повітові старости, як керманичі повітової самоуправи або прямо противляться будові шкіл з українською викладовою мовою або унеможливлюють одержання на ту ціль державної підмоги чи позички. Видатки сільських громад на публичне здоровля це переважно звороти коштів лікування бідних мешканців громади в шпиталях. Видатки сільських громад на підтримку рільництва, це переважно накинені громадам повітовою самоуправою видатки на уладження регіональних рільничих вистав, на всякі польські рільничі товариства і т. п.

Не спиняюся над видатками повітового самоврядування, бо господарку повітової самоуправи розгляну окремо.

Висоту обтяження видатками на цілі самоврядування ілюструє найкраще степень обтяження ними одного мешканця. Тому подаю відповідну статейку.

Висота видатків самоврядування в 1927-28 р., що припадає на 1 мешканця в золотих (без Шлеська)

рід самоуправи	Видатки звичайні	надзвичайні	загалом
сільські громади	4·29 зл.	—·45 зл.	4·74 зл.
повітова самоуправа	6·10 зл.	1·85 зл.	7·95 зл.
невиділені міста	23·57 зл.	10·32 зл.	33·89 зл.
виділені міста	48·04 зл.	33·31 зл.	81·35 зл.
Варшава	81·59 зл.	38·14 зл.	119·73 зл.

Джерела доходів самоврядування.

Головним джерелом доходів самоврядування є податки, а фактично додатки до податків. Вони становлять 65 проц. звичайних доходів самоврядування, а саме в сільських громадах 76 проц., в повітовій самоуправі 68 проц., в містах 58 проц. Доходи з майна і підприємств виносять в сільських громадах 8 проц., в повітовій самоуправі 3 проц., в містах около 20 проц. звичайних доходів.

Самоуправні інвестиції.

Два останні роки самоуправної господарки, а зокрема 1928 р. знаменує інтензивна інвестиційна діяльність самоврядування. Інвестиційна

ві Військових Справ диспозиційний фонд на боротьбу зі шпигунством", та, що міністра скарбу Чеховича обвинувачено перед Держ. Трибуналом „за те, що дав безробітним працю, що збудував польський порт в Ґдині, вкінці за те, що збагатив Польщу, не питаючись про те сойму".

„Безлична брехня тих тверджень безсумнівно є відома Пану Міністрові, бо певно пригадуєте собі, що сойм не скреслив диспозиційного фонду М. В. Справ, але зменшив його до квоти, відповідної до бюджету з 1928-29 р., та що мін. скарбу Чеховича обвинувачено перед Держ. Трибуналом за те, що самовільно асигнував видатки з Держ. Скарбу понад квоти устійнені в скарбовому законі, в збірній сумі 560 мілионів зол.

„Автори тієї відозви пишуть теж, що „соймова більшість своїми ухвалами, зверненими проти держави, довершила державної зради". Те останне речення обіймає — досі безкарну — образу сойму, бо ухвали, про які мова, не є приватною опінією ґрупи послів, але є ухвалами сойму, винесеними більшістю голосів, згідно з конституцією, яка обовязує як послів, так і Пана Міністра — по думці заложеної Вами службової присяги.

„Тому, що з приводу припинення праці сойму не можу скористати з права інтерпеляції, запитую Пана Міністра публично, як Міністра Внутр. Справ і як чесного чоловіка:

1) Чи вважаєте властивим, щоби брехуни й клеветники занепокоювали публичну опінію наклепами на сойм, опертими на злобному свідомому перекручуванні змісту соймових ухвал?

2) Чи вважаєте властивим, щоби публично закидувано соймові державну зраду з приводу його ухвал, винесених згідно з конституцією?

3) Чи вважаєте властивим, щоби підчинені Вам власти допускали до безкарного поширювання тієї негідної сваволі слова?

„Перед кількома місяцями, в часі дебати над бюджетом держави, були Ви зґіршені, коли висловив я погляд, що небезпечним є для правного ладу в державі, коли в ньому хоче хтось вирости понад обовязуюче цілий нарід право і коли я висловив побоювання, що така незайманість, оперта на винятковій любови до одного чоловіка, може легко звироднїти і розмножитися на сотні і тисячі дрібненьких незаймапостей кожного, хто схоче її осягнути.

„Сьогодні, коли зґіршуючі документи сваволі слова проявляються все частіше, хіба признасте мені слушність, що безкарність перестала вже бути сьогодні винятковим привілеєм Великого Чоловіка, а стала вже загальним правом кожної блощиці, яка ульокується в його гарлеробі.

„Приймітъ, Пане Міністре, вислови пошани.

Адам Прагер".

діяльність самоврядування немало причинилася до ожвалення господарського життя взагалі, творячи для промислу поважний ринок збуту, а в додатку зменшила скількість безробітних та збільшила консумцію на внутрішнім ринку. Надзірна влада берегла, щоби самоуправа робила замовлення в краєвому промислі. Надзвичайні видатки самоврядування це майже виключно видатки на інвестиційну діяльність. Аналізуючи інвестиційну програму самоврядних установ на найближчі 3 роки побачимо, що: 1) в сільських громадах видатки на освіту, отже на будову народніх шкіл становлять 45 проц. цілої інвестиційної програми; 2) в міських громадах начальне місце займають проєктовані видатки на підприємства (електрівні, різні, водопроводи), бо около 25 проц. всіх інвестицій; 3) в повітових самоврядних союзах будова нових доріг становить 55 проц. всіх проєктованих інвестицій.

Слід замітити, що наслідком частинного обмеження кредиту в другій половині 1928 р. ізза господарської кризи здійснення програми самоуправних інвестицій на 1928-29 р. улягло значним обмеженням.

Фінансове покриття комунальних інвестицій.

Покриття надзвичайних інвестиційних видатків є слідуюче: надзвичайні доходи виносять 145,788.320 зол. і вони покривають 80 проц. надзвичайних видатків. Решту покрито з надвишки звичайних доходів.

В надзвичайних доходах інвестиційні податки виносили ледви 14,061.000 зол., себ-то 9.65 проц. надзвичайних доходів, позички становили 98,581.000 зол., себ-то 67.62 проц. проц. надзвичайних видатків. З цього виходить, що головним джерелом покриття надзвичайних видатків були позички.

Сплата довгів у бюджеті видатків становила 39,450.000 зол., себ-то 6.5 проц. загальної суми видатків.

Міжпарляментарна Унія в справах меншостей.

Наради підкомісії в Празі.

В Празі збирається підкомісія для справ національних меншостей, вибрана Міжпарляментарною Унією. Ця підкомісія складається з 5 членів і має приготовити реферат для властивої комісії Міжпарляментарної Унії. До підкомісії належать: д-р Штудер, віцепрезидент союзного суду для справ забезпечення в Люцерні (Швайцарія), професор університету в Букарешті Пелля, посол д-р Утріж з Чехословаччини, член естонського парляменту д-р Гасельблят з Ревеля й посол до польського сойму Л. Райх зі Львова.

—o—

Коли скличуть сойм?

У варшавських політичних колах зачувати, що сойм буде скликаний в другій половині червня на коротку надзв. сесію. Уряд вніс би на цю сесію кілька проєктів законів фінансово-податкової натури. Булоб це в звязи із заявою голови клюбу ББ. полк. Славека, який м. і. згадував про 2-місячні соймові ферії.

—o—

Хорі маршалки.

Марш. Дашинський їде у Францію.

Маршалок сойму Дашинський виїздить у пятницю рано в Париж на відзначення Міцкевичового памятника. З Парижа їде Дашинський на лікування у півд. Францію.

Годиться зазначити, що в президії сойму є тепер також трьох хорих віцемаршалків, а саме: д-р Марек, Воєніцький та д-р Загайкевич. Агенди сойму на час неприсутности марш. Дашинського вестиме віцемарш. Домбський (Стр. Хл.) і віцемарш. Четвертинський (Н. Д.)

—o—

Войцеховському зменш. кару.

Апел. суд після розглянення відклику Войцеховського, обвинуваченого за намагане вбивство торг. представника СРСР. Лізарева, оголосив присуд, на основі якого уневажнив присуд окр. суду І. інстанції, що засудив Войцеховського на 10 літ тюрми і засудив його на 5 літ із зарахуванням слідчого арешту.

Літак упав у Вислу.

Дня 25. квітня в гостинінському повіті (варшавське воєвідство) впав у Вислу з незначної висоти військовий літак і вараз потонув. Рятункова акція тамошнього постерунку поліції не вдалася й нікого із залоги не вдалося врятувати. Кілька годин пізніше виловили з Вісли військ. плащ із відзнаками майора першого лет. полку. Устійнили, що в катастрофі згинули: майор Рихловський та кап. Домбровський. Катастрофа наступила наслідком мряки.

—o—

Німецький Банк підніс диск. стопу.

На засіданні центр. управи Німецького Банку ухвалили підвищити диск. стопу з 6.5 на 7.5 проц., а льомбардову стопу на 8.5 проц. Постанова обовязує негайно. Віцепрезидент Банку на засіданні управи Банку мотивував підвишку диск. стопи великими девізовими втратами за останні тижні. Фінансові берлінські кола оцінюють постанову Банку як тактичний маневр управи Банку у відповіді на дотеперішній вислід репараційних нарад.

Кр за уряду Австрії.

Труднощі в справі полагоди кризи австрійського уряду збільшилися так, що наступила повна дезорієнтація. Д-р Мітельбергер, який мав би бути премєром, конферував з представниками партій. „Ляндбунд" у комунікаті заявився проти кандидатури д-ра Мітельбергера.

Після гостини ґен. Секта в Сеньгороді.

„Лідове Листи" в передовиці обговорюють гостину ґен. Секта в Сеньгороді, якій приписують виразну політичну мету. Ця прогулька і тамошні розмови ґен. Секта з пром. прем. Манівом є в тісній звязи з цими планами. Головною темою розмов була підбито справа усунення ріжниць між Ромунією та СРСР на тлі Бесарабії.

—o—

Димісія Чічеріна?

Аг. Вех. повідомляє, що знову розійшлися чутки про окончене уступлення Чічеріна зі становища нар. комісаря закорд. справ. Чічерін від 10 місяців не виконує обовязків комісаря і йому заборонили за час відпустки займатися справами закорд. політики. Підозрівали, що він у Берліні не слухав цієї заборони й тому казали йому виїхати у Візбаден. Тепер підбито нар. комісаріят закорд. справ радив Чічерінові, щоби перенісся у якусь невтральну країну, евент. до Півн. Африки. Формальну димісію Чічеріна умотивували би тим, що недуга його проволікається

Сокільське життя.

25 літ українського „Сокола" в Тернополі.

Не лише за „Соколом-Батьком" вже поважний шмат часу, але й за багатьома іншими гніздами. Одно з таких гнізд — це Тернопіль. Святкувало сокільство Тернополя хвилю свойого оснування перед 25 роками руханковим виступом у салі „Міщанського Брацтва" в дні 21. ц. м.

Зі Львова я один туди виїжджу, притягнувшись в суботу змаганням в дужанню і боксі наших львівських змагунів. А цікаві вони були! Бачилося змагунів, що замість дужатися — бігали перед противником переконані, що це біжня на площі „С.-Б.". Бракувало всім парам т. зв. партеру, себ-то зачіпу й оборони в тій так інтересній поставі. А бокс показав, що як не вміеш битися навкулачки, то не пхайся до змагань, бо стовчуть тебе на квасне яблоко. Судді забули пояснити як змагунам так і публиці, від чого залежить побіда на точки (в неділю було інакше означування побіди). Провірити стан здоровля змагунів перед боротьбою і по ній варто і треба було також, тимбільше, що це роблено до війни, а бл. п. д-р І. Стефанович написав навіть на основі такої провірки інтересну лікарську статтю в „Ділі" в 1913 році...

Одначе вертаю до Тернополя. Виходжу з двірця і відразу заманює мене кілька корабельних ліній своїми щильдами; це „сігнум темпоріс". І дивно стає, що навіть на богатому Поділлі мають ці фірми велике поле до заробітку. Минаю магістрат, на якому пишається герб з півмісяцем і шестираменною зорею на синьому тлі. Як легко звізда може втратити одно рамя! А півмісяць вказує на східню психіку населення, що так і справджується на всяких зборах наших товариств... Коби зброя, малиб ми своїх Кайчекіїв з полудневого Тернополя, Чанґколінів з північного і т. д. і доказалиб китайцям, що краще від них вміємо себе вирізувати.

Та до речі. Хочу знати, що соколи там робять і що зробили за двацять пять літ.?

Що зробили в тому часі? В першу чергу занялися веденням руханки і пропагандою сокільства, бо це зміст їхньої роботи. Мали найкращих руховників на приладах, виховали двох учителів руханки (Т. Остапюк, П. Зимак), здобули пречарний майдан під будову сокільні (80 м довгий і 40 м. широкий) в самій середині міста. Не далися вихати з них десь на жидівське забилля (бо ми все такі скромні!). Ширили сокільську ідею аж по Чортків і Бережани, виїздили туди з вправами. Відбули величавий здвиг в Тернополі 26. VI. 1910 року, в якому взяло участь 1.332 соколів, а о. Свїтенький тоді промовляв: „Шумом прапорів, голосом труб, гомоном стягів збудіть, соколи, отаманів, що сплять у могилах, збудіть хоробре козацтво з курганів! Нехай бачать, що ми ще живі, що ми кріпнемо, нехай їх дух піднесе нашу енергію і карність та поведе нас усіх до слави!" Чужі нашим того здвигу тоді завидували... Тернопільські соколи їздили й до Підлися, і до Стрия, і до Львова — всюди були, де їх кликав сокільський приказ і обовязок.

І одно ще тут замітне: хоча за Тернопіль дерлися австрійці і росіяни, поляки і більшовики, то майно „Сокола" навіть у приладах збереглося в цілости. Бо так наказував сокільський обовязок!

Заходжу до знайомих, які інформують мене дальше. На майдані зимою совганка, літом ситківковий тік, скічня і майдан гор і спорту для нашої молоді. А. Остапюк у минулому році вибудував пристань з двома чайками і плівальню для молоді нашої гімназії. Підчеркую це, бо це вислід праці сокільського вихованка. Кількох то наших приватних шкіл мають недалеко ріку і став і легко могліб такий здоровий спорт (у Відні обовязково вся шкільна молодь вчиться плавання!) поширити! Що більше: поширити через те й замилування серед нас усіх до вживання води і купелів, такого важного засобу гігієни!

Год. 8. вечером. Ми в салі виступу, битком набитій молодю і старшим громадянством. Бачу, що „Сокіл" єднає всіх тернопільців. Оглядаюсь по салі: є і посли, і члени „Соколів" з поблизьких сіл, є і члени основателі Т-ва. Промовляє голова Товариства О. Сіяк, що посвів уже в сокільській роботі. За ним робота в молодих роках в „Соколі-Батьку", відтак в Бучачі, а тепер в невідрадних тернопільських обставинах доводиться йому працювати дальше, і то не тільки проводить Товариству, але вести руханку й віднову сокільського життя в повіті. Добрий він взірець сокільського робітника для молодших.

Під звуки орхестри „Міщанського Брацтва" виходять опісля поодинокі відділи до своїх точок. Виходять показати, що дає їм правильна дис-

канка і сокільське виховання, ті дві школи потрібні кожній нації.

Перед нами виконує дівочий доріст справно, з розмахом і літочою приладою вправи червоними хустинками. Музика, що рідко буває у Львові, добре розуміється з вправляючими. По них хлопячий доріст виконує справно мішані скоки на коні і подобається тому, що панує над точністю і чистим відходом від приладу. Слідують вежі на коні жіночого відділу. Бачимо два стіжки, тин, нагадуються Шпиці. Виконали пять веж і відходять під ентузіястичні оплески публики. Знаменито виходять розмахи й удари вправ топірцем, а по них члени стають до вправ на дручку. І хоча це прилад для них новий, бо вправляють щойно від осени на ньому, то слідно, що вложили пильність у підготову, бо виконують й вивар. Новістю у нас вправи серпами укладу Д. Сіяківної. Приковують око своєю природністю і чимсь рідним. Вартоб їх видати і тимсамим поширити! Вежі на коротких драбинках, прегарно уложені і певно виконані, потвердили вповні напрямні промови голови про підпорядкування, співпрацю й обовязки. В їх укладі слід віджити живість і легкість будови. Кінчили виступ дівочі ритмічні вправи снігівками. Убрані в білі шапочки і в білі шерстяки, дали нам ці дівчата своєрідний образ із зими. Гралися кулями, підкидували немов мячем, кидались радісно ними між собою і полонили собі всіх глядачів. Ці вправи навіть багатьох тих, що у нас говорять і пишуть про ритмічну руханку, могліб навчити саме того, як виглядає ритмічна рухання на ділі, а не в їхній уяві.

Вечір покінчився. У вправах взяло участь 78 руховиків і руховичок. Як на наші відносини — вже поважне число. На жаль, не бачили ми між вправляючими ні одного студента вищих шкіл! Хтож тоді буде працювати дальше в місті й повіті?!

В Тернополі довідався я, що і в повіті розвивається спровола, але певно сокільське життя, що громадяни Тернополя задумали зложити дар на будівлю „Сокола". Довідався я також, що над підготовою виступу працювали голова Товариства, Д. Сіяківна і Ярема Остапюк. Нехайже тернопільське громадянство памятає, що має у себе т-во „Сокіл" і не тільки нехай посилає свою дітвору до нього, але й само нехай бере участь у вправах, а тоді не тільки перестане воювати між собою, але й перестане холити до ґродського староства, щоб воно його годило... Бо „Сокіл" має ще одно преважне завдання: виплекати національну гідність!

С. Гайдучок.

Серед наших „русских".

Талєргофське свято в Знесінні.

В неділю 21. квітня 1929 відбулося в Знесінні давно заповідане і кілька разів відкладане талєргофське торжество. На цьому торжестві знесінських громадян було дуже мало, прийшли лиш всі до одного „русскі" зі Львова. Ініціятором цілого торжества був місцевий дяк, „русский", Лука Старицький. Улаштуванням цього свята в Знесінні він задумував правдоподібно причинитися до регенерації „русского" духа в Знесінні, бодай у Старому Знесінні, в якому перед світовою війною цей дух був сильно закорінений. Одначе часи змінилися і тепер „русских" у Знесінні поза місцевим дяком, парохом і ще кількома одиницями вже більше нема. Наглядно показалося це при останніх соймових виборах, в яких листа ч. 18 дістала в Знесінні 441 голосів, листа ч. 19 — 191 голосів (виключно українських робітників), листа ч. 26 — 25 голосів, а листа ч. 20 рівно 14 голосів. З огляду на специфічні місцеві відносини улаштування в теперішній момент талєргофського торжества в Знесінні, скликування кацапів зі Львова і роблення з ними паради можнаб уважати навіть свого роду провокацією місцевого українського населення, а на всякий випадок яркою кацапською демонстрацією. Одначе українці рішили на це не реагувати, тільки здержалися від участи в цьому торжестві і не робили також ніяких перешкод ані уладжуючим ані учасникам.

Не так поступили собі „русскіе". Нахабною провокацією з їх боку, яка могла мати кепські наслідки для самих її ініціяторів, був осьтакий їх поступок: Кілька учениць-українок переходило, вертаючи домів з міста, поруч знесінського цвинтаря, на якому відбувалася саме талєргофська панахида. З цікавости вони хвилину задержалися і хотіли приглянутися цілому обходові. Та кількох кацапських юношів зі Львова, яких правдоподібно вів у скажену лють сам вид шапочок українських учениць, кинулися на них без ніякої причини з палицями, викрикуючи при тім до них зовсім невідповідні до місця й обставин вислови. Нападені очевидно покинули цвинтар і щойно пізніше росказали поміж громадянством Знесіння про цей напад. Треба при цьому зазначити, що знесінчани не звикли і не були ніяк приготовані на такий „лицарський" виступ відважних кацапських юношів супроти безборонних українських дівчат.

Самож талєргофське торжество випало порівнюючи слабо. Було, що правда, кількох священиків (у тому зі Львова о. В. Лончина), співав студентський кацапський хор зі Львова, були й усі до одного „русскі" обох полів зі Львова, одначе з огляду на майже цілковиту відсутність знесінських громадян в цьому торжестві (поза кількома знесінськими талєргофцями і їх жінками) ціле це „свято" для знесінчан і Знесіння взагалі не представляло ніякого значіння. Воно й проминуло без ніякого ефекту.

Святкуймо без алькоголю!

Замість алькогольних напитків нехай з нагоди Празника Воскресення Христового на святочному столі кожної української хати і кожного українського Товариства та забавового комітету красується **артистично виконана карта „Рідної Школи" звільняюча від алькогольних напитків.** Такі карти можна набути за попередньому зложенні датку (бодай 2 зол.) в Кружку або Головній Управі „Рідної Школи" у Львові, Ринок 10.

Дивогляди.

Обурення на нечитану статтю.

Польське преса принесла комунікат „Агенції Вєхолней" того змісту, що поважні кола українського громадянства сильно обурені на статтю посла Д. Паліева в „Новому Часі", в якій він різко осудив виступ проф. С. Томашівського у Варшаві (відомий його відчит, про який була мова також у „Ділі"). Тимчасом, того числа „Нового Часу", в якому поміщена згадана стаття пос. Д. Паліева, ніхто з українського громадянства не мав узагалі в руках, бо воно підпало конфіскаті і весь його наклад забрала поліція.

Совісний свідок.

На розправу проти львівського адвоката Гжещинського, обвинуваченого в мантійстваx, покликали як одного зі свідків муляра Йосифа Марка. Цей, прийшовши на салю розправ, прохає предсідника трибуналу, щоби відклав його переслухання. — Чому? — питає предсідник. А він: „Бо я є „під газом" (пяний).

Про хитрих німців.

Вівторок львівське польське громадянство протестувало на вічу проти заяв представника Німеччини д-ра Шахта щодо претенсій на Шлеськ і Поморя. Найшовся на цьому вічу і теперішній комісар „Народнього Дому" п. М. Бачинський, який теж протестував проти німецьких посягань. Він оповідав присутнім про хитрих німців, як це вони для влекшення боротьби зі славянами в „Малопольщі" витворили нову національність „українську", про яку досі ніхто не чував. Шкода, що п. Бачинський не є німцем; може він також міг би вимудрити щось нового.

НОВИНКИ

— **В квітну неділю** комітет пань продаватиме під усіма львівськими церквами шутки на дохід українських інвалідів.

— **Виїзд ред. О. Ревюка до Америки.** Редактор американського українського щоденника „Свобода" і голова Обединання Українських Організацій в Злучених Державах Півн. Америки Омелян Ревюк виїхав передвчора (вівторок) вечером до Америки. Ред. О. Ревюк пробув у краю майже два місяці та знайомився всесторонно з нашим життям і положенням. В часі між 8. і 20. квітня відбув він поїздку на Радянську Україну. Вернувши в неділю рапком з Радянської України ред. Ревюк працював протягом останніх трьох днів з українськими установами і діячами та доповнював свої інформації про наше положення. Вчора відвідав він і нашу редакцію, працюючись з її робітниками та бажлючи їм успіху в важкій і відповідальній праці. Ми бажаємо ред. О. Ревюкові щасливої дороги, а по повороті на своє становище в Америці успішної праці над закріпленням, поширюванням і поглиблюванням організації українців в Америці та наладнанням якнайсправніших і найтісніших її звязків зі старим краєм. Від ред. Ревюка ми довідалися, що скоро приїде до нас другий редактор амер. „Свободи" д-р О. Мишуга.

— **Новий гість з Америки.** Вчора приїхав до Львова зі Злуч. Держав Півн. Америки наш земляк д-р А. Т. Кібзей. Лікар А. Кібзей виїхав до Америки ще малою дитиною перед великою війною. Походить він з села Мишків, заліщицького повіту. В Америці покінчив середню школу і медичні студії. Тепер пробуває стало в Детройт, де працює як лікар. До краю приїхав, щоби відвідати родину та занятися деякими фаховими студіями тут, а потім в Европі. Нині відвідав до Кібзей нашу редакцію.

— **Між зимою і весною.** Заки дійдуть до нас прогнози метеорольогів, усе те, що напишуть преса про температу, стає неточним або й зовсім фальшивим у хвилині появи газет. Вістки з ріжних країн, а навіть ріжних місць рідного краю, говорять наперекір про студінь і про весняне тепло. У наших горах ще тримають приморозки, по селах температура не перевищає 2 ст. тепла, а в містах маємо подекуди вже й 8 степ. Одночасно, як це не дивно, в Італії впали сніги. На Кримі, де вже були спеки, морози дійшли до 7 степ. Метелиця знищила там засіви, тютюн і виноградники.

— **Темна хроніка.** Арештували віденського фальшивого банкрота, купця Леопольда Штрауса, що ошукав людей на 900.000 шилінгів і сховався до Польщі. — У Львові переловили двох вуличних ошуканців, Ізака Цукерберга і Івана Куліка, що вже віддавна перепродували найвищі ріжні безвартісні предмети. — Невідомі злодіяки розбили у ночі крамницю на вул. Скарбківській і забрали з розрізаної каси 30 зол.

— **Срібні 5-золотівки.** Дотепер польський „золотий" був папером; у найближчім часі він стане сріблом. Державна карбівня випустить 28 мільонів штук „золотівок". Можна уявити собі, як люди кинуться на цю нову монету!

— **Нещастя й катастрофи.** На „Замковій горі" в Перемишлі найшов молодий хлопець гранат і почав ним бавитися; гранат вибухнув, розірвав йому руку, поранив лице, нарушив око і зломив ногу. — Біля Яворова попсувався польський військовий літак підчас лету; апарат осівши трохи розбився разом з керманичем. — На військовім летунськім майдані в Епіналь (Франція) вітер зірвав бальон, який упавши вбив 1 особу, а 4 ранив. — Біля Скерневиць горять ліси; досі згоріло 15 моргів. — На шляху Іркутськ-Чіта поїзд випав зі шин; 6 убитих, 9 тяжко ранених. Причиною катастрофи кривий шлях, нарушений недавнім землетрусом. — У фабриці брікетів у Валенсен (Німеччина) вибух убив 2 особи і зранив 11. — У Берліні згорів один із базарів. — Між Боснією і Хорватією зірваний напором ледників єдиний міст, що їх лучив.

— **Ріжні вістки.** Англійський король остаточно виздоровів і дякує маніфестом всім за докази симпатії підчас його недуги. — Передмістя Риги залиті водою; кілька пароходів у пристані є під загрозою, що крига їх знищить. — У Больові відчули нові довгі тремтіння землі; над містом препогана погода; населення схвильоване втікає. — На похорони князя Гайнріха пруського приїхало до Екернсерде 5000 гостей. — У Парижі закінчились 5-денні „змагання" танцюристів; першу нагороду за найкращі танці дістав минулорічний переможець еспанець Сальвадор Фонт Міралес. — У Мюнхені помер у 72 р. життя драматург Гайнріх Штобіцер, автор дуже популярних комедій: „Варвари", „Атака їздців", „Панна Турбійон", „Хлопець сидів над джерелом" і опереток: „Батько регіменту" і „Улюбленець цариці". — У Дункерці згоріла цінна бібліотека з 90.000 томами і рукописами. — Французька статистика стверджує, що цього року вродилось на 5000 більше дітей у Франції, як у минулому.

— **Перерібка національного гимну.** Головна управа польських музичних і співочих союзів у Варшаві розписала конкурс на нову інструментацію польського національного гимну „Єще Польска"... Мотивом конкурсу був погляд, що гимн музично не робить досить сильного вражіння. Конкурс не дав позитивного висліду. З присланих творів на почесну згадку заслужила лише праця проф. Гавсмана зі Львова, яку щойно треба переробити.

— **Поляки в Київі.** Київський польський тижневик „Трибуна Радзецка" приносить звістку про скількість поляків у Київі. Має їх бути 13 тисяч: це здебільша робітники та ремісники. Цифра подана на підставі останньої офіціяльної статистики.

— **Ображені дентисти.** У суді в Будапешті розбирали цими днями цікаву справу. Союз мадярських дентистів подав у суд драматурга Фодора за образу чести. У новій пєсі Фодора „Заколисана пісня" є такий діяльог: „Жінки лише шкодять науці. Я мав знайомого, що мріяв про наукову працю. На його дорозі стануда жінка і він зовсім пропав". „Щож таке? Він став алькоголіком?" „Гірше. Він став дентистом". Заступник Фодора, директор театру, боронив себе так: „У пєсі автор не нападає на дентистів, а на жінок, що є перепоною в науковій праці своїх мужів. В імя свободи сцени я протестую рішуче проти скарги дентистів. Завтра такуж скаргу внесуть жінки,

післязавтра біржевики і театр не зможе існувати". Одначе суд признав рацію дентистам і оцінив нарушення їхньої чести на 50 пенґо відшкодування. Тепер черга за союзом оборони жіночих прав.

— **Смерть великої журналістки.** У Парижі померла в 74 р. життя письменниця та журналістка Северін, що працювала в кількох денниках і журналах та брала живу участь у суспільнім житті як завзята представниця свобідної думки та жіночої рівноправности. Її дівоче імя було Каролина Ремі. „Северін" це псевдонім. У 15 році життя вона вийшла замуж проти волі батьків, але хутко розчарувалась у подружі і розвелась. Згодом вийшла замуж удруге за вченого д-ра Гебберда, заможньої людини, що дав їй змогу стати самостійною і боротись за близькі їй революційні, наскрізь республиканські ідеї. У Брюсселі познайомилась вона з визначним письменником Жіль Валесом, що жив тоді на вигнанні. Її муж допоміг своїми фондами основати славний „Кріде пепль" (Народній крик), який видавав Валес. Після смерти Валеса в 1885 р. Северін продовжувала його працю як редакторка цього часопису до 1888 р. Відома її активна участь у процесі Драйфуса і у противоєнній пропаганді. Між її повістями особливу вагу має „Ліна", що є автобіографією.

— **Проти кари сперти.** Ціла низка письменників і мистців внесла до німецького парляменту (комітету, що редагує новий карний кодекс) заяву з домаганням, щоби Німеччина пішла за прикладом тих культурних країн, які скасували кару смерти. Заяву підписали між іншим брати Манн, Бруно Франк, Франц Бляй, Макс Брод, А. Керр, Макс Ліберман, Густав Майрінк, Макс Райнгард, Франц Верфель, Арнольд і Стефан Цвайг.

— **Оригінальний дарунок.** Французький уряд з нагоди 50-ліття священства папи переслав йому гіпсовий відлив великої плоскорізьби, що находиться в Ангкорі (Камбоджа, Східний Індокитай). Ця плоскорізьба змальовує рай, пекло і страшний суд на підставі будійської релігії. Її оригінальний проект находиться в індо-китайськім музеї в Парижі.

— **Актори проти цирку.** Магістрат у Торуні дав дозвіл на вїзд до Торуня німецькому славному циркові Гаґенбека. Місцевий відділ союзу польських сценічних артистів рішив запротестувати проти нього. Підчас вистави в театрі перервали гру і прочитали заяву, що на знак протесту вводять одну хвилю мовчанки. Польські актори розяснюють свій протест аргументом, що в цирку Гаґенбека є 90 проц. чужинців і що цирк вивезе з міста багато грошей на чужину.

— **Паризькі ластівки.** Паризька преса поміщує веселу весняну звістку: у Париж приїхали перші індійські магараджі. Щороку на весну злітаються вони туди, мов ластівки. Весь рік збирають вони нові скарби, щоби витратити їх у „сучасному Вавилоні" легкою рукою. Скільки тисяч французів живе з таких гостей! Найпопулярнішими є в Парижі магараджа з Капурталя. Один із паризьких денників уже нарахував, що в Індії є аж 612 держав і 118 на-пів суверенних князів, з яких таки трохи замало відвідує Париж. Дотичні урядові органи, що мають дбати за пропаґанду туристики до Франції повинні би звернути більше уваги на індійських магарадж і добитись більших кредитів на цю пропаґанду. Навіть 40 міл. річно не є забагато, коли магараджі в більшій скількости і частіше відвідуватимуть Париж!

З судової салі.

Політичний процес проти 31 селян з Тернопільщини.

В четвер 25. квітня ц. р. продовжувано далі переслухування свідків.

Зізнання свідків.

Більше як пятнацять селян(ок) зі села Чистилова, які зізнавали в четвер у характері свідків під присягою, стверджували, що св. Юрків — це відомий авантюрник у с. Чистилові. Він-то шукав зачіпки не лише із сусідами, але без ніякої основи починав також сварки з кожним селянином у Чистилові, який йому в чімнебудь і колинебудь не догодив. Одначе вже найбільше натерпілися від нього сусіди, з якими він вічно сварився, а навіть зводив бійки. Свідки ці заявляли на питання предсідника, що на їх скарги перед війтом на св. Юркова війт ніколи не інтервеніював, бо його боявся. Зноваж комендант поліції, якого вони повідомляли про кожний випадок із св. Юрковим, здвигав раменами і не починав ніякої енергічної акції, щоби темпераментного Юркова трохи присмирити. Тому селяни його й боялися.

Дуже характеристичні зізнання про особу св. Юркова зложив під присягою св. Францішок Пйорун, римо-кат., теперішній війт у Чистилові. Він потвердив у цілій основі зізнання своїх односельчан і заявив, що ще в 1927 р. за наказного громадського комісаря запало рішення громадської ради, щоби св. Юркова виселити зі села Чистилова за його поведення (він безбатченко і його приналежність до Чистилова сумнівна). Але цеї ухвали не переведено в життя, бо в кілька днів після цеї ухвали арештовано наказного комісаря, якого по переслуханні в Тернополі зараз таки випущено на волю, але усунено його зі становища комісаря. Свідок каже, що не знав ані не чув нічого про комуністичну аґітацію в селі Чистилові. Таксамо зізнавали всі інші селяни (ки), яких нині переслухувано.

Опісля стверджено із судових актів з Тернополя, що обв. Собельзон сидів в арешті від 2. травня 1925 р. до липня того року за те, що 1-го травня 1925 р. розкидав комуністичну бібулу і летючки підчас робітничих обходів у Тернополі. Тимчасом св. Юрків зізнав, що обв. Собельзон напевно був на третій комуністичній конференції в лісі в тому часі (15. травня 1925). Тому ще раз закликано св. Юркова до салі розправи, щоб він сказав, чи обв. Собельзон був на третій конференції, чи ні. Св. Юрків твердив далі, що обв. Собельзон таки на конференції був і то в дні 15. травня 1925 р. Колиж предс. заявив йому, що обв. Собельзон сидів тоді у слідчім арешті, св. Юрків почав уже вагатися.

Після того прок. Врубель забрав слово і змінив акт обвинувачення проти 23 обвинуваченых у тому напрямі, що зрікся дальшого їх обвинувачення по думці § 58 к. з. й обмежився лише до § 59 ц. к. з.

Після перерви відчитувано далі акти і зізнання деяких свідків. На тому розправу перервано до завтра.

Спір за православну церкву у Львові.

В четвер 25. квітня ц. р. відбулася у львівському окружному цивільному суді розправа за посідання православної церкви у Львові при вул. Францішканській разом з сумежними парохіяльними будинками. Сенатові проводив предс. д-р Брун. Позовника в цій справі, черновецького митрополита д-ра Н. Котлярчука, заступав адв. д-р Ляу зі Львова і д-р Віктор Бомареску з Черновець, адвокат православної митрополії. Позваних, православне брацтво при церкві під проводом рос. еміґрантки Ольги Лелявської, єромонаха Смараґда Колесникова і варшавського митрополита Діонізія — адв. д-р Ратнер і д-р Авербах.

Адв. д-р Ляу поставив внесення, щоб сенат допустив зміну скарги і признав згадану церкву власністю 1) греко-орієнтального фонду і 2) віддав церкву в посідання позовника. На доказ свого твердження, що церква є власністю того фонду, подав до відома сенату такий факт: Ще в березні 1928 р. звернувся митрополит Діонізій до черновецького митрополита д-ра Н. Котлярчука з пропозицією продати йому церкву разом з парохіяльними будинками на його власність. Адв. д-р Ляу каже, що в самій пропозиції міститься вже „імпліціте" признання позваної сторони, що власником церкви є греко-орієнтальний фонд, якого заступником є саме позовник, митрополит д-р Котлярчук. Далі адв. д-р Ляв зазначує, що не подавав того факту скорше до відома сенату, бо вже на дві неділи наперід почала преса вести кампанію в цій справі, інспіровану ріжними чинниками.

Адв. д-р Ратнер, заступник позваної сторони, спротивився цим внесенням. Але сенат по нараді узглядив зміну скарги і допустив, крім того внесення, також докази з ґрунтових книг. Після того розправу відложено аж до липня.

Розправі прислухувався уважно румунський конзуль і кільканацять наших релігійних апостатів (дорослих „русских").

З концертової салі.

Шевченківський концерт „Коломийського Бояна".

Цього року цикль Шевченківських свят у Коломиї розпочав своїм концертом „Коломийський Боян" дня 21. квітня. Афіші заповідали цікаву програму, тому не дивно, що, не зважаючи на чисто осінню слоту, саля Щадничої Каси була не наповнена, а просто набита по береги. І концерт не завів цієї цікавости публики. Це був дійсно небуденний, як на Коломию, вечір.

По „Заповіті" і змістовнім вступнім слові проф. Д. Николишина слідували точки направду дуже високої мистецької вартости. Вже перші пісні „Кол. Бояна": „У перетику ходила" (Вахнянина) і „Ой, у саду, у саду" (Гайворонського) примусили публику стріпонутися й затаїти віддих. Невтомна двомісячна праця дир. проф. Шипайла дала прекрасний овоч. І хто знає, якби була ліпша обсада мужеських голосів (недостача октавістів, а особливо слаба партія тенорів) — чи не міг би „Коломийський Боян" конкурувати й зі знанимн вже нам фаховими хорами.

Після того співав д-р Тисяк, принятий бурею оплесків. Про цього молодого співака вже досить багато писалося в наших часописах, тому нічого нового не будемо додавати й ми.

Ефектовною точкою була мельодеклямація п. Могильницької („Причинна") при фортепянovім супроводі п. Новодворської. Одно лиш трохи вражало: при деклямації Шевченкового твору треба було б уникати російських мельодій („Жаворонок" Глінки) — якось воно не лицює.

Д-р Стецюк при виконанні „Гетьманів" Лисенка" просто здивував салю силою і широким діяпазоном свого барітону. Арія батька з „Травіяти" („Ти покинув рідний край") випала також гарно.

Цим закінчився перший відділ. Другий розпочав „К. Боян" виконанням „Фантазії Ц-моль' Бетовена. Фортепянове сольо в супроводі хору й орхестри! Ця річ моглаб заімпонувати і в більшім, як Коломия, місті. П-і Коссакова добре вивязалася зі своєї трудної ролі (форт. сольо).

Милою точкою був теж виступ п. Р. Сімовича (форт. сольо).

П-і С. Ковбузова, як завжди, мала успіх — коломийська публика пишається своєю землячкою!

Знову симпатичний п. Тисяк і нарешті остання точка: „Україні" Людкевича: сопранове сольо (п. Ковбузова) в супроводі хору й орхестри. Повз цю річ не можна перейти байдуже. Це є новий твір нашого найсильнішого під цю пору в Галичині композитора — ще недрукований. Одних ця річ іритує, інших захоплює, а всі кажуть: европейська культура, висока марка, широкий розмах!... А я додам: і глибока ідея! „Україні"... В цім творі я побачив дещо пророчого: зрив, боротьба, розбрат, зневіра, сльози, крики... — ризиковані дисонанси, сміливі модуляції, буря звуків, широка гармонізація... І з цього хаосу викристалізовується одна ідея, яка переборює, домінує над усім: ми йдемо „нове життя, новий творити світ"... Незвичайно ясна, лагідна, мельодійна гармонія... пестяче вухо пянісімо... закінчує симфонію. Якби таким ясним, погідним було майбутнє України!

Багато труду, нервів, душі вложив у підготовку цього концерту проф. Шипайло. Тож і вдоволення велике: бо цеж завдяки йому побачила трохи Европи і наша рідна Коломия.

І. З-ко.

Дописи.

ПІДКАМПНЕЧЧИНА. *Основання чит. „Просвіти" і „Лугу" в Звиженю).* Дня 15. березня ц. р. заложено в селі Звиженю коло Підкаміня чит. „Просвіти" і „Луг". Членів до обох товариств вписалося поверх сотні. До виділу товариств увійшли найсвідоміші і найактивніші селяни, а саме: Мартин Дмитрів, Гриць Рудак, Тимко Віктовий, Іван Василіна та Іван Бай, так що є повна надія, що товариства розвинуть належну їм діяльність. Заразом зібрано на дар „Просвіті" 8.30 зол., яку то суму вислано до Гол. Виділу у Львові.

—o—

Зі спортового життя.

Виїзд „України" до Ужгороду.

Як нас повідомляють, відомий спортовий клюб „Русь" з Ужгороду на Закарпатті, який тому два роки гостив у Львові та розіграв два змагання з „Україною", закінчені двічи ремісово (3:3, 3:3), влаштовує в днях 8. і 9. червня ц. р. спортове свято. На це свято „Русь" запросила в гості львівську „Україну", яка розіграє в тих днях в Ужгороді два змагання. Треба радіти, що передова українська дружина Львова зміряє свої сили в шляхотних змаганнях з передовою дружиною наших закарпатських братів, що причиниться певно до наближення й затіснення дружніх звязків між цими обома нашими рухливими спортовими товариствами.

Німеччина—Італія.

В найближчу неділю відбудуться в Турині міждержавні змагання копаного мяча Німеччина—Італія. Ці змагання викликують живе зацікавлення в цілій Европі.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

о. Григорій Мороз, гр.-кат. парох в Борині, помер дня 19. ц. м. в 68 році життя. З Покійником зійшов у могилу один з найкращих священників старшої ґенерації. Як вповнений духпастир кев-

Надійшли останні креації для панів
„Sportive" „La Svelte" „Type Officier"
1898 Магазин паризьких горсетів 1--3
„Малґожата" Баторія 34 II п.

мував він 36 літ своєю парохією і полишив у Борині величаву, в українському стилі вимуровану церкву, котру поливляють навіть вороги нашої віри; кільканацять літ сповняв теж Покійний дуже совісно обовязки високанського декана. Як громадянин положив він величезні заслуги для пробудження закапанщеного турчанського повіту: він був одним з тих, що промощували шлях українській нац. ідеї серед бойків і вміли за неї терпіти в Домбю! Місточко Борина завдячує Покійному читальню „Просвіти", „Руську Касу", кооперативу „Купець" і т. д. Покійний був до останньої хвилі активним і визначним членом усіх повітових установ, членом-добродієм філії „Просвіти", головою філії „Сільського Господаря", членом-основателем „Сили" і ще в дні 31. березня ц. р. проводив партійному зїздові УНДО в Борині. Будучи знаменитим бесідником, послідовним суспільним дїячем, невтрудженим, сміливим бойовиком за кращу долю українського народу, тішився неабиякою популярністю серед нас, якої вимовним доказом був імпозантний його похорон у дні 22. ц. м. — Кількатисячний здвиг народу — в тому 17 священників — з запертим духом вислухав похоронні промови о. В. Куновського, о. І. Грабеця, о. І. Федевича і посла Д. Великановича та з правдивим жалем зложив до гробу глїняні останки дійсного священика-патріота. Покійний осиротив 4 дітей, а саме: доньку, замужну за суд. радником О. Шуляковичем в Сяноці, другу доньку віддану за інжинїра Г. Горницького в Станиславові, сина Омеляна, інжинїра в Старім Самборі і сина Петра, міністер. урядовця у Варшаві. — Нехай память про доброго сина України живе вічно!

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Пятниця 26-го, г. 5·30 попол. „Тільки Ти", оперетка (50 прц. знижки).

Пятниця 26-го, г. 8·30 веч. конперт румунського хору „Cantarea Romaniei".

Субота 27-го, г. 3·00 попол. „Марія Стюарт" (вистава для шкільної молоді).

Субота 27-го, г. 7·30 веч. „Аїда", гост. виступ д-р В. Реслєрівної.

Неділя 28-го, г. 4·00 попол. „Ніжки на стіл".

Неділя 28-го, г. 7·30 веч. „Джіоконда".

Кіна.

„Аполльо": „Поліцайстер Тагеєв".

„Лев": „Квітка Золотого Заходу".

„Оаза": „Моряки і білявки" і „У домі божевільних".

„Паляс": „Жага".

„Пан": „Останній монарх".

„Фатаморгана": „Мадярська рапсодія".

„Химера": „Венера в Венеції".

Програма радіо.

Субота 27-го.

Льондон (358). 23·35. Легка музична програма.

Париж (1744). 20·15 Популярна швейцарська музика.

Берлін (475,4). 16·30. Орхестра Бекке

Кенігсвустергавзен (1643,3). 21·30. Концерт трія Позняк.

Лянгенберг (462,2). 17·45 Камерний концерт.

Мюнхен (536.7). 20·00 „Останній вальс" Штравса.

Давентрі 482,3) 23·30. Вечірний квінтет Паркінгтона.

Відень (519,9) 20·05 Концерт. 20·40 „Пісня Фортуніо" Офенбаха.

Мілляно (504,2) 20·30. Опера Вердія.

Будапешт (545). 17·40 Легка мадярська музика. 18·45 Хор з опери.

Ленінград (1000). 14·30 Камерний концерт.

Москва (825). 19·00. Концерт для села.

„ (1442,3) 18·45 Опера або оперетка.

Харків (1680) 18·30. Вечір гумору та сатири.

Київ (775). 19·00 Концерт з „Дому вчених".

Варшава (1395,1). 20·30 „Бакхантка" оперетка. 23.00 Музика до танців.

Познань (339,8). 20·00 „Циганський барон".

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Український Театр під дир. І. Когутяка.

Грималів:
Субота, 27.IV. „Пташник з Тиролю".
Неділя, 28.IV. „Король життя".

Товстеньке:
Неділя, 28.IV. „Запорожець за Дунаєм".
Понеділок, 29.IV. „Чар Мундуру".

3—?

Кружок Рідної Школи ім. М. Шашкевича продаватиме в квітну неділю коло Преображенської церкви Шутки на Рідну Школу. 1890 2—2

Кружок „Рідної Школи" в Дрогобичі уладжує від дня 15. мая до 26. червня підготовчий курс до І. гімназійної класи. Наука пополудненa, безплатна. — Зголошення в гімназії, вул. Івана ч. 22. — **Старшина Кружка.** 1895 1—3

Реколекції для Панів відбудуться заходом „Т-ва Катехитів" на днях 27, 28, 29. і 30. квітня 1929 р. (почавши від суботи до вівторка) кожного дня в 6. год. вечером в церкві духовної семінарії при вул. Коперника ч. 36. В середу дня 1. травня сповідь в 5. годині вечером, а в четвер дня 2. травня в 7. год рано Служба Божа і Св. Причастія. 1·89

До бувших службовчків всіх департаментів української народности. Центральне Тов. „Взаїмна Допомога" у Львові подає до відома був. службовцям і емеритам, що 19. XII. 1928 зістала заснована секція того Тов. в Станиславові. У вище згаданім дни відбулися Загальні Збори тої Секції. Головою зістав вибраний тов. Слюсарчук Микола. До Виділу вибрано: тов. Ковальчук, Красножон, Орищин, Сорока і Кузіо. Заступники: тов. Щербак і Антонюк. Контрольна Комісія: тов. Боднарний, Ільба і Воєвода. Котрі члени належать до станиславівської Секції, просимо звертатися на адресу голови тої Секції Миколи Слюсарчука, вул. Поточна ч. 20. Секції Тов. „Взаїмна Допомога" у Львові є засновані також в Дрогобичи, Стрию і Перемишли — За товариство: **Кол сннк** вр. голова, **Павлюк** вр. секретар.

Жертви на Допомогу Ветеранам. (Виказ за січень-березень ц. р. в золотих). Д-р Р. Білас 15, М. Бриданський 6, Ос. Боднарович 6, М. Бонковський 9, Д-р Д. Бречка 3, Д-р Т. Бурачинський 9, М. Боднар 4, М. Бігамський 1·50, І. Бакович 2, Д-р О. Борис 6, О. Будний 3. О. Бачинська 2, І. Бабій 3, Д-р Д. Бавдяцький 4, М. Бадяюк 8·50, М. Бончук 4·50, М. Базник 6, Білоус 2, Д. Богачевський 3, С. Боїль 6, о. М. Блозовський 3, о. І. Брикович 5, С. Волошиновський 9, Д-р І. Вегера 3, В. Воробець 4, В. Васильків 3, Е. Винярський 3, І. Василик 4, І. Волошин 10, Д-р В. Вітошинський 10, В. Вороновський 8, Т. Волянин 10, Д-р М. Волошин 10, І. Вербяний 3, Із. Громницький 6, В. Гафтковнч 2, М. Гаврисевич 15, І. Грабар 6; Ю. Галяревич 9, о. Е. Гаврилюк 4, О. Ганицький 9, С. Гайдучок 7, М. Галущинський 15, Р. Гуцар 2, І. Герасимович 1·50, С. Ганицький 3, В. Грицина 3, М. Грицина 12, Д-р Б. Гнатевич 2, інж. Герасимович 2, А. Гаврилко 1, І. Грещак 1, Л. Горбачевський 8, П. Глібчук 6, В. Гаухаюк, збірка 6, Е. Глад довнічева, збірка 12·50, о. І. Гавришків 3, С. Гавлюк 7·50, о. Р. Ганас 2, Д-р І. Гижа 3, К. Гураи 1, М. Гебус 0·30, Ш. Гораль 6, о. І. Гураль 4, Г. Гонтарський 9, Д-р Б. Гелєпінський 15, Ю. Гоцький 2, Г. Дмитрів 1, інж. В. Дувало 9, Д-р Р. Дашкевич 6, В. Дутхевич 1, Л. Добрянський 3, інж. П. Дурбак 15, Д-р Г. Дрогомирецький 4, П. Загаєвич 5·50, о. М. Земляньский 4, І. Желіско 6, в-во Журавлі 4, Г. Йовик 0·50, І. Коваль 0·50, Л. Кульчицький 2, Д. Кульчицький 2, О. Костик 9, М. Капуста 12, Д. Конюх 2, М. Климкевич 4, О. Кутний 2, Р. Купчинський 2, В. Кудрик 6, Д-р М. Коновалець 6, Я. Косконицький 6, В. Кміцикевич 6, Я. Кузьмів 2, Д-р В. Конст. 15, С. Корецький 3, О. Карпінський 6, М. Кисілевський 10·50, Д. Квасниця 4, В. Кубаевич 4, П. Коцюба 2, М. Коньолог 3, В. Курилович 9, М. Конко 3, П. Костюк 4, С. Комар 4, Р. Кочержук 2, М. Конюбка 25, Д-р І. Козак 4, о. Д-р В. Лаба 15, К. Личківський 3. Л. Лепкий 9, Д-р Ю. Лещій 6, Н. Левицький, Львів 1, О. Лемішка 1, Яр. Левицький 15, О. Лесюк 3, Юл. Левицький 9, О. Литвин 3, Ол. Лис 9, Д-р Л. Макарушка 7·50, С. Магаляс 9. В. Мудрий 6, о. Ол. Малиновський 5, Д-р М. Музика 7·50, Д-р Л. Максимович 7·50, М. Мельничук 4, О. М. 3, А. Мудрик 9, Б. Макарушка 3, П. Міляновський 1, Т. Мартинець 6, Т. Мисах 2, Г. Макітра 3, Я. Маренін 1, Д-р Н. Матюшенко 1·20, Г. Марет , Я. Матура 7, Д-р М. Мельник 8, Маслосоюз 99, І. Мойсей 15, І. Медвідь 9, Д-р В. Мизюк 5, Д-р І. Німчук 6, Л. Налуковий 9. Народня Торговля 99, О. Наконечний 10, Д-р Я. Олексишин 6, В. Ольховий 3, Л. Огоновський 6, Д-р Е. Олексій 6, І. Ольховий 2, О. Ст. 12, В. Паліїв 8, Д. Паліїв 20, Д-р П. Палійчук 6·50, П. Постолюк 7·50, Д-р Я. Пастернак 4, П. Петрик 6, А. Підвович 9, Ю. Полянський 5, А. Палій 4, Д-р З. Петрів 9, І. Пак 3, К. Плетінка 4, М. Павдик 2, Г. Панас 15, І. Петрицький 2, о. В. Подолянчук 5, о. В. Пилипець 4, А. Пастівничева 1·50, І. Пашкевич 4, Р. Раковський 4, Т. Рожниковський 15, І. Ришаний 1, І. Рудницький 6, Д-р М. Рожанковський 30, О. Радловський 10, В. Ратич 2, М. Струтинський 7, Я. Скопляк 6, Л. Савонка 1, І. Семинів 7·50, Д-р Д. Старосольський 10, І. Стерник 4, Д-р Р. Слюзар 5, П. Смаль 9, В. Свистун 5, І. Сікач 4, П. Скочиліс 6, о. М. Служинський 3, о. В. Соломка 2, Із. Стрецький 45, Ю. Сохоцький 10, о. Т. Сембай 3, Д-р Р. Сліпий 20, о. П. Сник 2, Маг. М. Терлецький 30, М. Творидло 9, І. Тиктор 9, С. Трусевич 1, С. Труш 1, О. Тритяк 2, Т. Татарський 5, о. І. Татаринський 3, М. Угрин-Безгрішний 25. С. Український 6, Український Клюб 900, І. Фостаковський 7·50, І. Федак 1, Л. Федорович 6, Д-р М. Холевчук 2, М. Хомицький 4·50, И. Хмара 21, С. Харамбура 5, Центросоюз 99, Р. Цегельський 20. Е. Чельник 3, І. Чубатий 4, о. В. Чопей 6, С. Червоняк 2 В. Чарнецький 5, Л. Шепаговнч 15, Юл. Шепарович 15, Юр. Шепарович 4, Ш. М. 5, Ю. Шкрумеляк 3, Д-р Е. Щуровський 15, Д-р В. Шуровський 9, К. Єнерський 9, З. Юзичинський 6. Д-р Е. Янкевич 1. 1·97 1 1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ „Zenith", „Longines", також біжутерію власного виробу поручає: Домбровський-Рожанжевський, Львів, (Готель Жоржа) — Догідні умови. 1336 45—?

ВЯРЕМЧИ в сусідстві стації дешево до продання парцеля 3200м² трифронтова, сонячна. Дуже корисна льоката капітазу. Зголошення до кооперативи „Гаразд" в Дорі. 1876 3-3

ПАРОХІЯ в бобрецькім повіті до заміни. Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Заміна". 1893 2-2

УКРАЇЦІ Куликовщини пошукують адвоката України. Місце на приміщення канцелярії є догідне. І мешкання знайдеться. Відомість слати до „Просвіти" в Куликові. 1881 3-3

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ СРІБНІ РОБИ продає за готівку і на сати від десятків літ у цілім краю явсна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриллянти, золото, срібло, плачу найвищі ціни 3 157-?

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легінів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентґеном. 22—24

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

ПОРУЧАЄ

так у Львові, як також у всіх складах в краю

ВИНА

на свята по найнизших цінах:

Вина угорські:

Самородне з 1927 р.	0·7 л	зл.	5·60
„ „	0·7 л	„	7·50
„ старе	0·7 л	„	8·50
Самородний Токай Витравний	0·7 л	„	10·—
Токай солодкий	0·5 л	„	9·—
„ витравний	0·5 л	„	9·—

Вина австрійські:

Гумпольдскірхен	0·7 л	„	7·50
Маргаретнер Рісінг	0·7 л	„	7·80
Кардовіцер червоне солодке	0·7 л	„	6·—

Вина французькі фірми:

Will Tourneur & Co, Bordeux:

St. Julien червоне	0·7 л	зл.	6·50
Mede: Superieur черв.	0·7 л	„	6·—
Graves Excelsior біле	0·7 л	„	6·—
Haut-Sauternes біле	0·7 л	„	8·50
Barsac біле	0·7 л	„	8·50

Вина італійські:

Ароматне Термено біле	0·7 л	„	5·60
Мушкательове біле	0·7 л	„	5·20
Кальдаро червоне	0·7 л	„	5·—
Верхут Генція	0·7 л	„	7·50

Вино грецьке:

Самос	0·7 л	зл.	7·50

Коняк французький:

Ожіє Фрер	0·7 л	зл.	25·—
„ „	0·35л	„	13·—

Коняк італійський:

Каміс Шток	0·7 л	зл.	24·—
„ „	0·5 л	„	16·—
„ „	0·4 л	„	8·50
„ „	плоска	„	4·—

Горівки монополеві, горівки Бачевського, лікери, коняки румн.

Всечеснійшому духовенству поручаємо спеціяльні богослужебні вина.

1880 2—3

Ширіть наш часопис!

Подяка.

По невиджалованій тяжкій втраті Найдорожшого Мужа, Батька і Діда бл. п. о. Григорія Мороза, довголітнього пароха і декана в Борині пов. Турка н/Дн. тр. відчуваємо потребу серця зложити цею дорогою щиру подяку усім, що з обовязку свойого звання, та з щирочищого серця несли поміч та розраду у тяжких послідних хвилях Найдорожшого Покійника, та по смерти звеличали Його память участю в похоронах. Тому дякуємо щиро І-пр. о. деканові Тустановичеві за розраду в часі недуги і за провід в похоронах, о. Лончинському за часті відвідини в часі недуги, за приготовання і уділення благословення на вічну путь, о. Куновському за відвідини в часі недуги, за прекрасні та теплі слова прощання при виносі домовини з дому жалоби, о. Грабцеві за прощальну зворушливу промову в церкві, о. Федевичеві за сердечну промову іменем філії Тов. Просвіта в Турці над гробом, і прочим Вип. ОО. Горницькому, Кабаровському, Ладижинському, Мартиновичеві, Скваркові, Солтикевичеві, Тимчукові, Трешпевському, Шихові і Янькові за увеличення памяти участю в похоронах. Окремо велику подяку складаємо Вп. п. послові медицино-правничеві за прощальну високопатріотичну промову на гробі іменем української парламентарної репрезентації. Крім него сердечно дякуємо хоровій з Турки під проводом п. Горечка, всім чотирьом братствам церковним, а далі зїбцевому громадянству і з довколичних сіл, які не пожалїли часу ні труду увеличати память Покійного. Не находимо слів подяки для місцевого дяка п. Мотриця, котрий через цілих 30 літ праці Покійного на церковному і народньому полі був невідступним і ревним помічником, та щиро відданим для цілої родини. Вкінці усім значним знакомим, що докинули грудку землі на дорогу нам свіжу могилу передаємо щире Спасибіг. — Амалія вдова, Галя, Омелян, Петро і Ярослава діти, Болеслав Шуляневич, Інж. Теофіль Горницький зяті, Олександер і Володимир Шуляневичі, Богдан Горницький внуки. 1896 1—1

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 95 (11.436). Львів, неділя 28. квітня 1929. Pouztowa opłata zaryczałtowana. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. шадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., У найнарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Нарости.

Львів, 27. квітня 1929

В українській пресі починає з'являтися нова рубрика, яка — покищо тільки в реферуючому тоні — займається життям й орґанізаційними досягненнями наших „русских". Правду кажучи, то мени-більш систематично реферує про „русскі" нарости на нашому організмі тільки наш орган. Інші орґани з повною безжурністю, навіть байдужністю ігнорують це відновлене і сумне явище, а один із наших „консервативно-реформаторських" орґанів навіть посередньо приходить з моральною допомогою „русскій стихії".

Справді дивні явища! Саме тоді, коли в органах ріжних наших крайних партій (ліво або право радикальних) аж переливається від нападів, напастей і тим подібної „освідомлюючої праці", про наших „русских" майже ні чичирк. Вони мають „заліганий лист" не лише на свою партійно-демаґоґічну діяльність, але й на свою національно-розкладову, відступницьку роботу.

Як у богатьох питаннях нашого внутрішнього життя (очевидно, за винятком особистих і споріднених з ними справ), так і в справі незвичайно поширених в останніх часах москвофільсько-ренеґатських наростів наші компетентні чинники не проявляють не то належного, але просто ніякого зацікавлення. Мовчить преса, мовчать політичні партії, мовчать національні орґанізації, мовчить духовенство, хоч під прапором москвофільства ширить на Лемківщині розкладова православна пропаґанда. А тимчасом, на це сумне явище треба нам звернути пильнішу увагу і застановитися над засобами — не боротьби, але протиділяння.

В половині цього місяця відбувся в Володимирі (на Волині) з'їзд Русск. Нар. Об'єднення з досить поважною кількістю учасників. З виголошених там звітів довідуємося, що Р. Н. О. (в Галичині — „Русск. Селянская Орґанізація") значно поширила свою орґанізаційну сітку. Лише на території Галичини кількість москвофільських читалень досягла 215, в тому 67 засновано напротязі року (від останніх виборів). Кількість кооператив досягла 237, в тому біля сто нових. Коли мати на увазі, що ще перед двома роками кількість „русских" читалень не перевищувала 70, а кооператив 50, то зріст напротязі двох літ досягає пересічно 300 проц. Активізацію „русского" руху помічається на кожному полі, в кожній ділянці: політичній, освітньо-культурній, шкільній, церковній, економічній. Товчком і вступом до розпочаття діяльности в якій-небудь місцевости, повіті чи окрузі є під теперішню пору т. зв. „талергофські торжества". Стягнувши таким способом людей, опісля відбувається засновування якої-небудь орґанізації. При тому ще одно впадає в очі: давніші, передвоєнні москвофільські діячі, що кілька літ підряд сиділи тихо, прикидалися „непартійними", а подекуди навіть несміливо брали участь в українській орґанізаційній праці, в останніх часах почали проявляти розмірно велику активність в „русскому" напрямку. Очевидно, не маємо тут на думці львівських москвофільських діячів, які думають переважно старими категоріями, а провінціальних. Одночасно з'явилася й „русска" молодь, яка вже майже не існувала. Цей свіжий москвофільський дорість є справжнім дивоглядом нашого сучасного життя. Старше москвофільське покоління, а за ним і молодь, починає виступати дуже самопевно, навіть агресивно. У Львові засновується російська ґімназія, в філії української ґімназії кількість москвофільської молоді постійно зростає під опікою дир. Вербицького, православна пропаґанда при пасивности наших ординаріятів робить все більші поступи (в останньому часі на Лемківщині знову кілька сіл перейшло на православя!). Правда, від часу до часу провідники „русских" (головно справжні руські з північних земель, а не „галіцко-русскіе"!) роблять навіть пропозиції співпраці. Так напр. на володимирському з'їзді б. пос. Серебрянніков говорив:

„Ми все готові подати братерську руку всім, хто хоче працювати з нами. Нехай вони тільки признають нам наші права розпоряджатися собою так, як ми того хочемо. Ми не хочемо ворожнечі з нашими братами, ми готові співпрацювати зі всіми в нашими земляками, *українськими і білоруськими сепаратистами*, коли за нашу льояльність у відношенні до них вони будуть відплачуватися також льояльністю у відношенні до нас".

Ось які це пропозиції!

Очевидно, ми нічого не маємо проти справжніх руських, себто тієї горстки, що в часах російського панування осіла на Волині й інших північних землях. Нехай вони розпоряджаються собою по своїй вподобі, але ми мусимо протиставитися розкладовій акції ренеґатів, які сіють дурман і кукіль серед нашого народу.

Зявляється питання: що вплинуло на москвофільську активність, що спричинило відродження наших „русских"? Чи внутрішні імпульси, чи зовнішні, та якого характеру є ті імпульси?

Революція, упадок старої Росії, розмах українського національного політичного руху, відродження українських державницьких змагань, — все те вплинуло пригноблюючо і навіть ліквідуючо на наших москвофілів. Більша частина їх вичікувала дальшого розвитку подій, а тільки дрібна горстка пайшлася в сфері польських (внєхпольських) впливів по традиції і в нагороду за свою протиукраїнську поставу одержала дефінітивно в свої руки (Ставропігію), або на відробок (Нар. Дім) деякі інституції загально-національного характеру.

Катастрофа, що вистріла західню вітку українського народу, осмілила москвофілів. Так, як колись, під впливом невіри у сили пригнобленого українського народу, вони перекочували в російський табор, так тепер, зневірившись в український рух, вони стали протиукраїнським знаряддям в польських руках. Протекторат над галицьким москвофільством спершу обняли були ендеки, а тепер санатори. Крім того на активізацію цього руху значний вплив мала російська еміґрація (в більшости зложена із „тоже-малоросів") та передвоєнна волинська чорносотенщина зайд опікунчих крил арх. Евлогія.

Російська еміґрація досі в національній квестії нічого не навчилася. Вона думає ще категоріями Пуришкевичів і Родзянків. Вона живе уявними відносинами зперед революційних часів. Найшовшись на українській національній території під Польщею — чи то як польські громадяни (поміщики, урядовці і священики на північних землях), — чи то як еміґранти, — вони шукали опори, щоби тут створити хоч мінятурку колишньої Росії з її світоглядом, звичаями, обичаями і привичками. Утопійним світоглядовим каменем, на якому збудовано те жагуче бажання, була застаріла фраза про „адін, єдіний русскій народ", а реальною підбудовою стали румовища „галіцко-русского" руху.

Другим товчком, як уже згадано, були і є поляки, які обняли протекторат над тим рухом. В їх інтересі було ще більше виправдати голошене твердження про „мішану територію" та за ласку сочевиці одержати вірного союзника в боротьбі з українством. „Русскій" рух полякам не страшний, він все-таки є сезонним, хоч і на довшу мету. Одночасно, як рух по суті (не по формах і демаґоґічним засобам) ведемократичний, навіть своєрідно аристократичний", він вичіпшує процес польонізації. Царя нема, Росія далеко, відмежована від наших „русских" Україною і Білорусю, а до того нова Росія, як нарікає „Русскій Голос", не хоче признаватися до „зарубежних русских".

Ясно, що в таких умовинах носій „чаянній русскаво народа", звертаючись боєвим фронтом проти українців, проводячи лінію творення „національної" й віроісповідної шахівниці на українській території під Польщею, вводячи замішання серед маси, є пожаданим союзником і знаряддям наших противників.

На довшу мету „русское движінів" не має виглядів. Воно є нежиттєве, об'єктивно й субєктивно несамовистарчальне і в ширшому обємі не творче. Та в створених умовинах воно розвивається, відживає, маючи польську протекцію і не зустрічаючи противіділяння з нашого боку. Воно творить шкідливі нарости на нашому національному орґанізмі і — як усякі нарости — може спричинити великі шкоди нашому народові в його еманціпаційних змаганнях.

Тому не слід замикати очей на реставрацію москвофільства, не слід легковажити собі цього руху, але треба йому противіділяти, обдуманими розумні й доцільні засоби противіділяння, ріжні від передвоєнних.

:: :: НАЙБІЛЬША В КРАЮ ФАБРИКА ДЗВОНІВ :: ::

БРАТІВ ФЕЛЬЧИНСЬКИХ

В КАЛУШІ ВУЛ. СВЄНЦЬКА Ч. 19. :: В ПЕРЕМИШЛІ ВУЛ. ЯРАЦЬКОГО Ч. 63.

відливає на замовлення дзвони гармонійні й поодинокі, а постійно удержує на складі понад 200 шт. готових дзвонів у вазі від 10—600 кг.

ЦІНИ ПРИСТУПНІ. — СПЛАТА РАТАМИ.

При важніших запитаннях прохається письма до нас слати реконендовано.

ЗНАЄТЕ біблійну притчу про закопані таланти? Так само нерозумно поступає той, хто свої ощадности тримає дома, а не зложить на вкладкову книжочку в **Кооперативному Банку „Дністер" у Львові вул. Руська ч. 20.** 1899 1—1

Остереження Америки.

Надмірні зброєння задовжених в Америці держав.

Кілька днів тому у підготовчій комісії для роззброєння в Женеві делеґат Америки, сер Гібсон, зложив заяву в справі фльотових роззброєнь. Він виразно зазначив, що виступає після докладного обговорення справи з президентом Гувером. Та в його заяві були місця, які виходять далеко поза межі заяви в справі морського роззброєння і мають характер виразного остереження Америки на адресу задовжених у неї европейських держав.

„Принціпіяльна наша мета — казав сер Гібсон — мусить полягати в тому, щоби перевести великі маси людей з військової служби до продуктивної діяльности, а по друге, зменшити тяжкі податки. Як довго нації мусять терпіти все зростаючі податкові тягарі для удержання зброєнь, шкода говорити про те, що світ наближається до роззброєння. Народи всіх країн кричать, щоб їх визволили від непомірних податкових тягарів і домагаються спинення непотрібних видатків. Ті, що платять податки, мусять відчувати зрозуміле огірчення проти політики, яка змушує до непотрібного обтяження податками, бо не допускає до розумного порозуміння. Мій уряд ніколи не вірив, що можна розвязати проблему роззброєння лише способом зменшення зброєнь. Він переконаний, що справжнє роззброєння може наступити лише тоді, коли зміниться погляд на приморовлення сили для розвязання інтернаціональних суперечок".

В цих словах делеґат Америки виразно вказує на те, що надмірні податки витрачаються на ціли зброєнь, і що треба маси людей, які перебувають у війську, вернути до продуктивної праці.

БЛІДНИЦЮ НЕДОКРОВНІСТЬ усуває, зміцнюючи ділає, побуджує апетит, одинокий середник для реконвалесцентів тільки у М-ра КШИШТОФОРСЬКОГО, вино хінно залізне на еспанській малядзі. — Laborat. Chem. farm. Mr. Krzysztoforski, Tarnów. 774 55—?

ОСИП СТЕФАНОВИЧ
РАНІШЕ РОМАН ЗУБИК
ЛЬВІВ, ВУЛ. ГАЛИЦЬКА Ч. 16.
ВОВНЯНІ НОВОСТИ ДЛЯ ПАНЬ на ПЛАЩІ, КОСТЮМИ і СУКНІ.
ШОВКИ у великому вибор.
ВОВНИ АНГЛИНСЬКІ і КРАЄВІ на мужеські одінка.

Нове свято.

День Української Матері.

Українське громадянство готовиться перший раз цього року до святкування незнаного в нас досі свята. З почину зорганізованого жіноцтва проголошено другу неділю травня (в цьому році буде це день 12. травня) „Днем Української Матері".

Ідея, кинена українським жіноцтвом, найшла щирий відгомін серед загалу громадянства в цілому краю. Її піддержали всі наші культурно-освітні установи, в першій мірі „Просвіта", яка видала відповідний обіжник до всіх своїх філій і читалень, а також „Рідна Школа", Пласт, Захоронка і ін. Всі вони готовляться до торжественних свят в дні 12. травня та докладають ріжних заходів, щоб поширити цю гарну думку серед найширших шарів суспільности.

Ідея присвячення одного дня в році культові матері зродилася на американській землі. Конґрес Злуч. Держав приняв у 1914 р. постанову, що „День Матері" є державним святом і визначив його на другу неділю травня кожного року. За прикладом Америки пішли північна і середня Европа: Швеція, Норвеґія і Данія, а відтак Німеччина й Австрія. Сьогодні „День Матері" став міжнароднім святом в найкращому значінні цього слова.

Свято матері має подвійний характер: родинний і громадський. В кожній родині святкують цей день у той спосіб, що діти стараються зробити своїй матері приємність, обдаровуючи її, догодити їй у всьому. Всі домашні заняття виконують за маму інші члени родини, а вона цей один день у році відпочиває.

Крім цього Свято Матері має також характер громадського свята. В державних народів беруть у святі участь усі державні й самоврядні чинники. В цілому краю відбуваються торжественні обходи, академії, концерти та фестини. Богатотисячні походи дітей з музикою тягнуть вулицями міст, ліс прапорів повівав з усіх будівель, у церквах усіх віроісповідань відбуваються богослуження за душі померших і на інтенцію живучих матерей. Таким робом ціла суспільність висказує прилюдно честь і пошану матерям та дає доказ зрозуміння ваги материнства для нації і людства.

Може в ніякій іншій суспільности ідея Дня Матері не заслуговує на таку горячу піддержку, як саме у нас. Культурне піднесення українського народу і його політична доля залежить у великій мірі від того впливу і значіння, яке в нашому житті займе мати. Тому треба нам конче зінцинити авторитет жінки-матері в родині й суспільности та поставити її на те становище, на яке вона заслуговує.

„День Української Матері" повинен стати зворотом до кращого у відношенні всього громадянства до жінок-матерей. Не лише за їх безмежну любов і посвяту для своїх дітей, але передовсім тому, що вони є матерями народу, та що від них залежить його будучність. З другого боку цей день повинен пригадати матерям їх високе післанництво і велику відповідальність перед народом.

Тому з великою симпатією треба повитати почин нашого жіноцтва до святкування Дня Української Матері, що з великою енергією занялося організацією цього свята в цілому краю, висилаючи відповідні обіжники, програмки святочного обходу, зразкові реферати і т. ін. Підтримку українському жіноцтву мусить дати ціле наше громадянство, а недостачу державного чинника мусять заступити всі наші культурні установи й церкви.

Не сумніваємося, що Свято Матері стане у нас справді всенароднім святом.

(мі-ру.)

Комісія для роззброєння.

Німецьку пропозицію відкинено.

Підготовча комісія в справах роззброєння після дебат відкинула більшістю 23 голосів проти 5 внесення голови німецької делеґації графа Берндорфа про заборону уживати літаків та бальонів для бомбардування. За його внесенням голосували лише делеґати Німеччини, Радянського Союзу, Китаю, Голяндії та Швайцарії. Делеґації, які голосували проти внесення графа Берндорфа, заявили, що вони теж не допускають уживання повітряного бомбардування проти цивільного населення.

З таємниць світової війни.

Хто такий сер Альфред Ірвінґ?

Пішов до димісії сер Альфред Ірвінґ, 74-літній ректор університету в Единбурзі. Підчас війни він був охоронцем „таємниць кімнати ч. 40", в якій англійська контр-розвідка розшифровувала таємні німецькі радіотелеґрами.

Проф. Ірвінґ розкрив ключ німецьких шифр і запропонував свої послуги англійському ґенеральному штабові. В адміралтействі до кімнати ч. 40 ішли дроти сильних радіових приймачів, які стояли здовж усього англійського побережа. Ці приймачі перехоплювали кожну радіотелеґраму, яку висилали німецькі военні кораблі, підводні човни та аеропляни. Зміст цих телеґрам ставав відомим майже рівночасно в Берліні й Льондоні. Та професор Ірвінґ не тільки розшифровував телеґрами, але він з математичною докладністю встановлював, де саме був корабель, що вислав депешу. Легко зрозуміти, яке величезне значіння мало це для англійців у боротьбі проти німецької фльоти. Німці кілька разів міняли свій ключ та професор Ірвінґ за кожним разом після кількох днів упертої праці розшифровував його.

Перед морською битвою коло Ютляндії англійське адміралтейство перехопило всю німецьку диспозицію. Таксамо перехопило воно донесення німецького підводного човна „У-20", який затопив „Люзитанію". Та найбільшу славу здобув проф. Ірвінґ розшифруванням телеґрам німецького державного підсекретаря Цімермана, яка дуже вплинула на те, що Америка вступила до війни. Ця телеґрама містила в собі пропозицію Мексикові заключити союз з Німеччиною проти Злучених Держав. Розшифрувавши телеґраму, сер Альфред Ірвінґ особисто передав її льордові Бальфурові, який негайно переслав її президентові Вільсонові. Американські ґазети опублікували таємну німецьку пропозицію до Мексику, яка викликала в Злучених Державах величезне обурення. З цього часу американська публична думка була підготована до приступлення Злучених Держав до війни.

ВОЛОДИМИР БІРЧАК.

БЕЗЖУРНІ ДНІ.

43)

Оповідання.

(Продовження.)

— А панство знають, що це таке карбункул? — говорив Грицько далі. — Карбункул, по українськи сущ. по латинськи „бацілюс антраціс", творить тревалі форми, так звані „спора", які й по смерти бациля живуть як зерна ще 25 літ. І коли навіть 25 літ по смерти бациля дістануться ті „спора" до людської або звірячої крови, то викликують закаження крови й наглу смерть. Мухи розносять ті бацилі, а тут — прошу подивитися — скільки мух! Смерть засілася тут на всіх, на ціле приходство, на ціле село, нині й — на цілих будучих 25 літ!

Чи можна було колибудь сказати грізніше слово, як оце? Чи могло це грізне слово бути висказане в більш неясній, загальній — і тимсамим страшній формі? До того ті латинські слова — чи не свідчили вони про певність того, що їх вимовляв? Хто був би важився підняти який сумнів?

— Мухи переносять ті бацилі! — повторив Грицько. — І колиб так уселася яка муха на шій рані, потім вкусила когобудь, то вкушений гине до двацятьчотирьох годин!

— Людині теши трумну, а худобі яму! — зітхнула стара служниця і в плач за коровою.

— Втікаймо! На рані сидять мухи! — крикнула спазматично пані-матка. — Втікаймо — І до свого мужа і всіх домашніх кричала: Втікайте, там мухи! Смерть, смерть!

Відійшли кілька кроків від стайні, як розхвильована пані-матка промовила до чоловіка.

— Продай мені її зараз! Зараз!

— Алеж, Манусю, а може це не карбункул?...

— Що?! Ти ще із своїм розумом?! Учений сказав — а ти ще сумніваєшся? Дивіть, яке моє життя із тим чоловіком! — і спазматично ломила свої руки.

— Не роби тут між людьми ніяких сцен! — відповів уже й сам розхвильований пан-отець. Продати, то продати — але що тепер дадуть?... А може виграється, може це таки — ланц...?

— Мовчи! — крикнула пані-матка. — Ти все трясешся над грішми, вдавитися готов ними. Що гроші?! Ось діти! І даром, навіть за доплатою — щоб тільки зараз, зараз мені її не було! Зараз!

Перейшли скоро подвіря і пан-отець хотів зайти в хату, як пані-матка крикнула:

— Не йди! В хаті мухи! Лишимося ось-тут в городі коло сливок. Найперше треба вигнати, вибити всі мухи в хаті!

Пан-отець, побитий і розбитий, мовчав уже. Пані-матка оглянулася за дітьми, примістила їх усіх на лавочках, кожному дала по галузці й казала відганяти від себе мухи...

— Грицьку, — спитав Стецько свого товариша, бачучи, якого бешкету він наробив невинним людям. — Грицьку, чи ти сказав правду, чи може в своєму поетичному настрою трошки — пробрехався?

— Я добре все обдумав! — відповів Грицько. — І в ім'я правди й науки я мусів це сказати. Не можу-ж на своїй совісти мати так багацько душ...

— Грицьку, втікаймо! Ходім уже до Цапівки, там Ксеня чекає на тебе! Я чую, що тут щось не те! — дораджував дуже Стецько.

— Владку! — промовила тимчасом пані-матка до мужа. — Корову мусимо нині, таки зараз продати. А не продамо, то таки зараз її вбити, закопати глибоко під землею. Здоровля перше!

Що тільки вона це сказала, як дорогою поруч приходства надігнав жид мале теля.

— Абрумку! — крикнула пані-матка. — Ходіть сюди, купіть собі корову!

— Вона слаба на карбункул — промовив Грицько, якби з розмислом, щоб господарям попсувати торг.

— Карбункул? Пощо мені корови з карбункулом? Ой-йой-йой — зітхав жид.

— Подивіться на неї і беріть собі її й даром! — просила пані-матка.

— Подивитися можна... але пощо мені її? Коли жид по хвилі вернув із стайні, його лице хитро підсміхалося. Нервозно микав волосся з бороди й запитав:

— Ви кажете, що то є карбункул? Я гадаю, ну, я кажу чесно, совісно як жид, що то не карбункул.

— Абрумку, що ви на тому розуміється? — відповіла пані-матка. — Ось пан доктор! Діти, відганяйте мухи!

— Правда, правда, що я на тому розуміюся? Учені, ну, учені! Отже є карбункул. Ай, ай, ай — карбункул!

— Купуйте! — наглила пані-матка.

— Карбункул! Ай, ай, ай! Ну, пощо мені корови з карбункулом? І мяса не можна їсти, шкіри не вільно продати. Значить: убий її і закопай. Ну, я сам того не зроблю, мушу людей до того наймити, хто мені за це заплатить?

Була його правда: хто заплатить йому за його труд, за його працю? Це розуміла пані-матка і просила Абрумка, щоби взяв собі корову даром. Жид вагався, не хотів, хоч його очі світилися хитро. Кінець-кінців жид дав ублагатися і взяв корову даром.

— Не раз я з вами торгував, то нехай буде, що ось тепер я стратив. Але додайте мені ще й мотузок, бо на чому поведу її?

Відійшов Грицько зі Стецьком з приходства, та що-тільки вони вийшли за третю хату, як Стецько оглянувся в бік приходства, плюнув кілька разів і стал з досадою клясти-проклинати:

— А то дурні! А то тумани! І як такий дурний може на світі жити? А то раби, а то дурні, дурні, дурні!

(Продовження буде.)

Марш. Дашинський стрінеться з Мекдонельдом.

Маршалок сойму Дашинський виїхав у пятницю в Париж. Там стрінеться Дашинський з Мекдональдом, провідником англійської Лейбур Парті, який тепер є в Парижі. Стрінуться у президента парляменту соц. Бовсона в понеділок попол. Буде там і провідник французьких соціялістів Лев Блюм.

—o—

Засідання польської ради міністрів.

В пятницю від год. 5.30 до 8-ої веч. відбувалося перше засідання ради міністрів у новім складі. Полагодили низку менше важних справ. Увесь час нарад був присутній маршалок Пілсудський.

—o—

Старі доляри мають усе вартість.

У звязи з вістками, які появилися в часописах про нову емісію долярових банкнотів і про стягнення тих, які тепер є в обігу, посол Злуч. Держав у Варшаві розіслав часописам таку інформацію. Будуча емісія долярових банкнотів зменшених розмірів буде постепенна, в міру того, як старі знищені банкноти будуть стягані. Банкноти давніх виміpів остануть усе в силі. Тому нема обмеженого речинця до виміни американських банкнотів, які тепер є в обігу, на ново видані.

—o—

Переслухання свідків в справі б. міністра Чеховича.

Дня 26. квітня суддя найв. суду Залеський, який веде слідство в справі бувш. мін. скарбу Чеховича, переслухав бувш. керовника міністерства скарбу д-ра Гродинського в характері свідка, вказаного соймовими обвинувачами.

—o—

Молодеча цера!

Хто має гарну і свіжу церу, цей повинен заєдно дбати щоби її консервувати. Найліпшим способом збереження молодечо свіжої цери є уживання мила крему Elida Favorit.

Мило Elida Favorit: чисте, лагідне, зі субтельним запахом.

Крем Elida Favorit, новий, незрівнаний безтовщевий крем, який ідеально вникає в шкіру і надає її гладкість і свіжість.

ELIDA *Favorit* КРЕМ і МИЛО

Турецька амбасада в Польщі.

Зачувати, що турецьке посольство в Варшаві мають піднести до ранги амбасади. Амбасадором був би турецький посол у Софії Гозревбей, якого вважають одним із найліпших дипльоматів молодої Туреччини

—o—

Заг. світова політична конференція.

Паркер Джілберт уступить?

У звязи з конференцією през. Гувера з сен. Борагом нюйорський кореспондент „Фос. Цтг." повідомляє, що ще перед кінцем ц. р. треба сподіватися скликання великої політичної конференції, в якій візьмуть участь усі европейські уряди, заступлені відповідальними держ. мужами. Конференція займеться окончним управильненням репараційних справ. Рівночасно кореспондент стверджує, що респ. агент Паркер Джілберт чується змучений довголітнім урядуванням і задумує уступити зі свого становища. З огляду на неохоту вашинґтонського уряду виделегувати американця, як наслідника Джілберта, називають президента Французького Банку.

—o—

Криза уряду в Австрії.

З огляду на це, що Мітельбергер відкликав свою кандидатуру на становище канцлера, клюб хр.-сусп. послів предложив кандидатуру посла до Нац. Ради Ернеста Стрерувіца, директора гіпотечного заведення для Дол. Австрії. Кандидатура ця стрінеться з труднощами з боку аграріїв, бо Стрерувіц представник великого австрійського промислу. Цілу пятницю йшли між партіями більшости переговори, але ще не покінчилися.

Останні телеґрами з Відня кажуть, що кризу можна вважати покінченою. Партії дотеперішньої парляментарної більшости згодилися на кандидатуру Стрерувіца на становище канцлера.

З д'яльности Українського Академічного Т-ва в Берліні.

Берлін, 22. квітня 1929.

Дальші реферати, які відбулися в циклі викладів Українського Академічного Товариства при Українському Науковому Інституті в Берліні, були такі:

Дня 8. квітня ц. р. викладав проф. д-р З. Кузеля як гість на тему: „Гаївка". З викладу присутні довідалися не лише про праці над прегарним великодним українським, спеціяльно дівоцьким, звичаєм, але й про його походження та місце на Україні, починаючи від Закарпаття, Буковини, Галичини, Поділля і т. д. По змістовному й річевому викладі д-ра З. Кузелі відбулась оживлена дискусія, після якої прелєгент подав до відома присутніх анкету в справі великодних звичаїв по селах.

Дня 15. квітня ц. р. прочитав свій реферат д-р Константин Чеховнч на тему „Католицька фільософія". В цьому рефераті подав прелєгент історичний розвиток згаданої фільософії, особливо за останне століття. Реферат був цікавий по змісту і викликав живу дискусію з обсягу православного й католицького світогляду.

Дня 19. квітня ц. р. відбувся виклад декана Українського Університету в Празі, проф. Вадима Щербаківського, який прибув до Берліна на свято 100-літнього істнування „Археольоґічного інституту Німецької Держави", що має відбутися в днях 21. до 25. квітня. З перебування проф. В. Щербаківського Управа Т-ва скористала й попросила його на прелєгента. Тема його виклада була: „Значіння дрібних явищ у житті народів". Із цих дрібних явищ психольоґічно-обсерваційного характеру згадав проф. Щербаківський такі, як явище розминання возами на Україні вліво, а не вправо, як це буває в Московщині та в Німеччині (північній), явище писанок, свячення хлібної, а не сирної паски, поросяти з хроном, а не ягняти („барашка"), як роблять москалі і т. д. З тих і інших явищ, майстерно прелєгентом проаналізованих і археольоґічними датами підтверджених, чисденна авдиторія Т-ва довідалася, що й Батьківщина, Україна, належить до середземно-морської, осіло хліборобської системи, звідки як матеріяльна (плуг), так і духова (культ писанок і т. д.) культура надходила на Україну (передовсім з Мезопотамії). Це й є доказом, що евразійці, пишучи про українську культуру і її походження, зовсім розминаються з правдою. Оригінальний виклад проф. В. Щербаківського викликав серед присутніх живий обмін думок і щиру вдячність для прелєгента.

Вислід виборів у Данії.

Вибори до парляменту в Данії принесли велику побіду соціялістам і не менше страти комуністам та консерватистам. В порівнайні до попередніх виборів соціялісти здобули 21 проц., селянська лівиця 3 проц., а уміркована правиця 5 проц. Зате комуністи стратили 50 проц., а консерватисти 17 проц. свого дотеперішнього стану.

По широкому світі.

Еспанський міністр освіти заголосив свою димісію, щоб дати урядові змогу порозумітись із збунтованим студентством.

Мадяреький уряд заборонив усякі маніфестації в дні 1. травня.

Венізельос став у Греції знову популярним; його партія дістала при сенатських виборах величезну більшість мандатів.

У Мексику ожившлась війна з повстанцями. Всі війська повстанців зосереджені в стейті Джелісіо в м. Тепасітлян. Є багато вбитих і раненних.

НОВИНКИ

— **Фотограф Янушевич**, вул. Вінцентого Поля ч. 1, (бічна Зеленої), Тел. 59-60. 1288 29-7

— **Пос. д-р В. Загайкевич**, віцемаршалок сойму, просить нас спростувати вістку ріжних газет про його занедужання: він почувається зовсім здоровим.

— **Нові члени-опікуни стрілецьких могил.** Т-во Охорони Воєнних Могил у Львові (Руська 3, II. пов.) присилає нам дальший спис членів-опікунів українських стрілецьких могил. Тим разом це члени-опікуни, придбані філією ТОВМ у Станиславові, що зложили на тревале упорядкування наших стрілецьких могил на станиславівському цвинтарі по 35 зол. титулом опікунства над одною могилою. Це такі громадяни(ки) або установи: 403) Д-р Осип Гробельний, 404) Д-р Кость Воєвідка, 405) Т-во Українських Жінок, 406) Мих. Мацькін, 407) Ліна Головінська, 408) Соня Кардаш, 409) Громада Викторів, 410) Емілія Кадайська, 411) Д-р Ів. Фіголь, 412) Матуристи української муж. гімназії, 413) Вол. Котецький, 414) Д-р Сава Никифорак, 415) Д-р Лев і Нат. Бачинські, 416) Север. Снігурович, 417) XI. пласт. курінь ім. Мазепи, 418) 6-та кл. жін. гімн. УПТ., 419) Ученики селянської бурси, 420) Лев Рудницький, 421) Микола Лепкий, 422) Дмитро Ліськевич, 423) Юліян Чайківський, 424) Олекса Бойцун, 425) Іван Новосільський, 426) Никифор і Марта Даниш. 427) Ів. Голембйовський, 428) Олег Целевич, 429) Д-р Вол. Бріґідер, 430) Т-во „Учительська Громада", 431) Народня Торговля, 432) Т-во Українських Купців, 433) Т-во „Світло", 434) Микола Хомишин, 435) Франц Ковальський, 436) Т-во Опіки над Молодю, 437) Яків Ковальський, 438) Ф-ма „Фарболь", 439) Агенція Зембанку, 440) Т-во „Церковна Штука", 441) Секція молоді при т-ві „Зоря", 442) Учит. збір школи ім. Шашкевича, 443) Філія „Просвіти", 444) Марійська Дружина СС. Василіянок, 445) Федір Олесницький, 446) Взаїмна Поміч Українських Учителів, 447) Д-р Осип Маланюк, 448) Лев Чачковський, 449) Мих. Шкобрій, 450) Д-р Степан і Ір. Дрогомирецькі.

— **Озимина.** З хліборобських кол повідомляють: Поверхня озимини, засіяної осінню 1928 р., збільшилася в порівнанні з мин. роком. на 2 прц. Простір засіяний пшеницею в цілій Польщі в 1928 р. обіймав 1,351.500 га, житом 6,059.900 га, ячменем 77.200 га. Наслідком вийменкових атмосферичних умовин, що й досі не змінились, годі покищо точно оцінити озимину. Догадуються, що вона перезимувала добре. Ледяна шкаралупа ріллі поволі та рівномірно стопилася, тому минули побоювання, що глибоко замерзла земля вплине шкідливо на озимину. Пильні полеві роботи, як засівання конюшини й гороху, ведені звичайно в лютім або в початках березня, відложені до перших тепліших днів.

— **Новий під житньої муки.** Урядові чинники

постановили устійнити новий тип житньої муки. В звязку з цим на днях відбудеться пробне мелення жита в Кутні, щоби устійнити цей рід муки. При цьому меленні будуть присутні делегати млинарських союзів поодиноких частин краю.

— **Посади для лікарів у Конго.** Бельгійське мін-ство кольоній повідомило польське мін-ство закордонних справ, що лікарі з Польщі можуть найти відповідні становища в бельгійському Конго. Подання треба вносити безпосередньо до міністерства кольоній у Брюсселі, залучаши до нього дипльом, свідоцтво „моральности", стану здоровля і доказ лікарської практики. Основною вимогою для одержання цього становища є знання французької мови.

— **Реформа залізничих оплат.** „Курєр Польскі" повідомляє, що реформа залізничих тариф є на укінченні. На днях комісія для співпраці з бюром реформи цих тариф радила над цілим проектом правильних і виїмкових тариф. Увесь цей матеріял розглядатимуть іще раз подрібно на засіданні тарифового комітету державної залізничої ради, яка нині скінчиться. Фінансовою метою, до якої прямує проектована реформа, є здобути 140 міл. зол. Нова тарифа ввійде в життя не скорше, ніж 1. липня ц. р.

— **З нашої культурної праці в Празі.** Українське Історично-Фільольогічне Товариство в Празі дає 30-го квітня такі два реферати своїх дійсних членів: А. І. Яковліва: „Впливи старочеського права і мови на право і мову Литовсько-Руської Держави XV—XVI. в." і В. М. Щербаківського: „Міжнародній археольогічний Зїзд в Берліні".

— **Нові українські інжинірн.** Скінчивши відділ лісової інжинерії при чеській техніці в Празі, отримали дипльом інжинірів: 1) Вітрик М. з Волині, 2) Заградник В. з Волині, 3) Клюковський В. з Волині, 4) Критюк Ю. з Волині, 5) Негрич В. з Галичини, 6) Роніс М. з Київщини і 7) Стефанишин В. з Галичини.

— **Від громади лісових інжинірів у Празі** дістаємо таке письмо: Управа громади українських студентів лісової інжинірії в Празі, маючи на меті скласти звіт про долю українських інжинірів, що закінчили лісовий відділ в Празі, просить всіх своїх б. членів надіслати на адресу: Praha II., Karlovo nám. Ceská technika, Ing. C. Myk. Malijiv відомости про себе. Цей звіт має бути дороговказом при виборі напряму студій та дальшого поступування для решти членів згаданої громади, яких в сучасний мент є 31. Цінним матеріялом для громади були би вказівки щодо нострифікації дипльомів, попиту на ту чи іншу технічну галузь в сучасний мент та поради щодо практичного приноровлення в краю придбаних тут студій. Пп. інжинір: Яремина, Саєвича, Паньківського, Гавриленка, Голубовича, Клюковського, що свого часу були головою громади крім цього просимо слати рівнож свої фотографічні знимки для уміщення в альбомі громади.

— **Будівельні ідеї.** Професійний союз „умових працьовників" у Варшаві вніс до уряду проект, як зарадити мешканевій кризі. Проект не є дуже складний: треба наложити податок на власників домів і вільних площ. Крім цього необхідно почати акцію, щоби обнизити надто високі кошти будови домів і дістати будівельний кредит для „масових" домів з помешканнями на 3 кімнати.

— **Дрібні вістки з усієї Польщі.** При варшавському університеті почав працювати інститут дослідів над мізком під проводом берлінського професора д-ра Розе. — У Познані почався зїзд польських епископів. — 29-го радитиме в Варшаві зїзд директорів польських театрів. — В останніх днях виселили з Литви до Польщі 12 осіб. — На відкриття памятника Міцкевича в Парижі їде також міністр справедливости Цар. — Комітет пропаганди при виставці в Познані звертається з покликом до всіх купців і промисловців, щоби зазначували на своїх товарах, що вони є польського виробу.

— **Білий крук.** Міська рада Вильна призначуватиме що два роки нагороду в 1500 зол. за найкращий літературний твір білоруською мовою, литовською або жидівською. Є це перша в Польщі літературна нагорода признана якимсь містом для творів написаних мовою т. зв. національних меншостей

— **Молодь у добі кіна.** Цими днями напав у Тернополі на вчителя Сакалюка якийсь молодець, що хотів його ограбити. Вчитель мав саме тоді при собі більше грошей. Поранивши вчителя якимсь гострим знаряддям, молодець утік. Тепер виявилось, що ним є 20-літній гімназист VI. кл. III. державної гімназії Михайло Григель, що мешкав у бурсі „Товариства Школи Людовей". Григель признався до нападу і до того, що хотів добути більше гроша. Можна уявити собі заголовки і коментарі україножерної преси, якби Григель був не поляком, а українцем!

— **Дефравдації по всіх усюдах.** Румунський міністр фінансів склав слідчу комісію, яка має перевірити каси в адміністраційних урядах, з огляду на численні випадки зловживань. — Радянський уряд призначив дипльомата Фюрстенберг-Ганецького, щоби перевів контролю в радянській торговельній місії у Берліні, де ствердили великі зловживання. — У Бресляві застрілився в суді 73-літній барон Гуго Альтен-Бокум, арештований як управитель конкурсового спадкового майна.

— **З людського звіриця.** У Варшаві засудили на... тиждень арешту жінку інжиніра Рихлінську за те, що вона... роками знущалася над служницею, побиваючи її, виганяючи на мороз голою, заморюючи голодом. — В околицях Минська Мазовецького арештували недавно пройдисвіта Станіслава Вечорковського, який убив трое людей, знущаючись над ними своєрідним способом — пробивав їм вуха деревляним клином.

— **Сара з Лодзі графом.** На німецькім кордоні придержала польська поліція молодого панка, що мав пашпорт на імя графа Оскара Грот-Галевського. Це прізвище було дуже відоме минулого року серед „золотої молоді" в Варшаві, де граф гуляв і пив у товаристві легких дам не раз і не двічі. Коли на кордоні оглянули графа аж до сорочки, щоби побачити, чи не займається контрабандою, виявилось, що це — жінка, Сара Брінблят з Лодзі. Арештували її як контрабандистку кокаїни та шпигунку.

При недомаганнях жолудково-кишочних, браку апетиту, атонії кишок, здуттю, згазі, підбиванню, загальному подразненню, мігренових болях годиться ужити вранці 1—2 шклянки природної гіркої води Franciszka Józefa спричинює досконале випорожнення пожарового проводу. Шпитальні опінії виказують, що навіть обложно недужі, радо беруть воду **Franciszka Józefa** і чують відтак значну полекшу. Жад. в аптиках.

— **Різні вістки.** Литовський уряд зачинить від нового шкільного року кільканацять шкіл, бо є в них замало учнів. — У Відні збирається на 5 днів міжнародній конгрес жіночих стрижів; не є виключене, що він придумає нову зачіску. — Славна петергофська палата в Ленінграді буде перемінена на готель для туристів з модерним комфортом. — Німецький будівничий літаків Фокер заявив, що до пяти літ матимемо правильну воздушну комунікацію з Америкою. — Рекорд довжини лету на літаку здобула 17-літня американка Елінор Смит, що вдержалась у воздусі 26 годин без перерви. — У Празі застрілився драматург Гегнер, автор пес з життя „дрібних людей". — Морози знищили в південній Югославії поля маку, який продавали англійським і японським фірмам на виріб опію. — Перський шах у роковини свого правління дістав від Польщі ордер „Білого Орла". — Паризька танцюристка Ермонда Гюі подала в суд відомого маляря Ван Донгена, який „змалював" її так, що вона побачивши себе на виставці, почуває себе покривдженою.

— **З країни чудаків.** Недавно померший американський міліонер Пеперт записав 12 міліонів дол. на будову театру в Шікаго, де мають ставити лише пєси „висвистані" публикою в інших театрах. Хоча кепських пес на світі пишуть багато, все-ж таки замало виставляють таких, проти яких публика мусіла би протестувати аж свистом. Тому оригінальний театр у Шікаго може загинути від недостачі репертуару. Ті, що схотять жити з 12 міл. дол. дарованих на цей театр, будуть мусіти ввійти в порозуміння з іншими театрами і спільно організувати „скандальні" вистави зі свистом наймленої авдиторії.

— **Американські маневри.** 15. травня пічнуться в Спол. Державах досі найбільші воздушні маневри, що тріватимуть кілька тижнів. Дуже цікавим моментом цього перегляду воздушних сил буде пробне бомбардування Ню Йорку кількасот літаками. Боронити місто буде інша ескадра літаків. Замісць бомб скидатимуть з літаків на місто легкопади.

— **Радіо при помочі телефону.** В Академії Наук у Вашингтоні читав один із її членів реферат про новий винахід, як передача радіо можлива при помочі домашніх телефонічних проводів. Їх треба лише в відповідний спосіб уліпшити, а тоді нормальне вживання телефону не буде порушене

— **Новий чудовий метал.** Недавно винайдено новий металь, який названо „абарітом". Це є спеціяльна сполука платини, кобальту й германіюму. Досвіди з цим металем, переведені в Льондоні та Ню Йорку, показали, що цей новий металь 200 разів більше чутливий на магнетичні впливи, ніж сталь. Радіоголосники, збудовані з абаріту, мають таку силу, що віддають навіть шум крил мухи. А злучені з стетоскопом, інструментом, що відлає удари серця, ці голосники передають силу ударів серця так голосно, якби це були удари парового молоту. Таким чином абаріт без сумніву знайде велике приноровлення в радіофонії.

Чому опоганюватися
1812 через 3—3
ВЕСНЯНКИ
і печінкові плями?
ЛЄШНІЦЕРА
масть і мило
це вислід довголітніх студій в ділянки лікарської косметики. Якраз ці спеціяльні препарати охоронять тебе перед непрошеними літніми гістьми.
В аптиках і дрогуеріях масть 3·15, мило 2·10.
Де нема, прямо у фірмі Apt. DRANCZ i Ska, Bielsko.

З театру.

Театр ім. І. Тобілевича: „Гарно вшитий фрак", комедія-сатира на 4 дії Дрегелія.

Сатира мадярського письменника, якої прем'єра пройшла 20 п. м. у Станиславові, написана на кілька літ до війни. Вона звертає свої вістря на суспільно-політичні відносини Мадярщини після 1907 р., а її головною тенденцією — підкреслити недоцільність широко подуманої т. зв. демократизації та притягування широких мас до влади. З цього боку вона вже сьогодні дещо анахронічна. Одначе є таки дещо цікавого в цій комедії для сучасного глядача: влучна характеристика збогаченого міщанина, середовище, для якого мірилом дійсної вартости людини — зовнішня поява, гріш, авізки з власть-імущими, брехливість та підлота товариського життя.

Зміст комедії нескладний, а навіть банальний. Хворобливо амбітний кравецький челядник Мельцер, із запистю підглядаючи життя богатих галапасів, доходить до переконання, що висланє гарної зовнішньої появи, гарно вшитого фрака, щоби в тім середовищі виплисти наверх. Кращі фрак і футро у свого майстра, випливає в сальоні барона Райнора — й іграшка долі зводить його з міністром, якого ореолом осяяний в очах коротконозорих міщан, легко здобуває посольський мандат, а в черги теку міністра і врешті й богату дочку барона Райнора. Комедія добре побудована, але разять подекуди монольоги і пояснення для публики.

Головну ролю кравецького челядника Мельцера креував п. Блавацький, який уперше виступив перед станиславівською громадою як режісер. Свобода рухів, добра дикція, дуже фінезійна та інтеліґентна гра, яку тільки місцями псував нахил до рецитації, — здобули йому загальне признання. П. Боровик, дуже добрий в ролі д-ра Зонберґа, в другій своїй ролі (як ексцеленція Дуб) давав дійсно неаріяцину креацію, яка й осталась найкращою в пєсі. П-ні: Кемпова, Смірницька, Ленська, п-ве: Білоскурський, Величковський, Данчак, Кемпе і Хичій грали бездоганно. За слабо були опрацьовані ролі Лянри Альдорф, Турнера і Лілі. В II. дії за мало життя і тому акція рвалась. Недільна вистава цієї пєси пройшла з далеко кращим успіхом. *М. К.*

Найновіші вироби в вовнах і шовках на плащі і сукні поручає фірма
СТАХЕВИЧ і АБРИСОВСЬКИЙ
1590 **у Львові, ринок ч. 32.** 8—8

Користайте з доброї нагоди!

ВАЖНЕ ДЛЯ БАЖАЮЧИХ УЧИТИСЯ НА ШОФЕРІВ.

Зі зростом самоходового руху, який чимраз більше опановує дотеперішні засоби комунікації, зростає попит за вишколеними шоферами. Заняття шофера дуже відповідальне та поплатне. Означе шоферську працю може виконувати тільки людина вишколена, яка має свідоцтво укінченого самоходового курсу.

У Львові істнують *„Львівські Самоходові Курси" при вул. Міцкевича ч. 28.* і в ними Головна Управа „Рідної Школи" порозумілася щодо *принимання* українців на самоходові курси, ведені за дозволом властей від ряду літ. Управа тих курсів обіцяла приймати українців без ніяких обмежень.

З огляду на велике запотребування шоферів

Найдешевша остання кравецька для панів
„Sportive", „La Svelte", „Type Officier"
Мистецьке пранування хорошого
„Мамонтата" Ватопіа 34 II п.

літнім сезоні дала Шкільна Кураторія дозвіл уладити, себ-то продовжити *однолісячні шоферські курси*, які „Львівські Самоходові Курси" задумують розпочати *з днем 10. травня (мая) 1929. р.*

Оплата за курси виносить 180 зол. і може бути знижена до 100 зол.

„Львівські Самоходові Курси" зголилися на кожних 25 учасників-українців, що вплачують по 180 чи по 100 зол., прияти даром одного бідного українця за згодою і на письменне припорученння Головної Управи „Рідної Школи".

На одномісячний самоходовий курс можна голошуватися на вище подану адресу „Львівських Самоходових Курсів", *або — ще краще — до Головної Управи „Рідної Школи" у Львові, Ринок ч. 10.*, пересилаючи заразом вписове в сумі 20 зол.

З огляду на короткий речинець слід поспішитися зі зголошеннями і висилкою вписового.

ГОЛОВНА УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ":

Ілля Кокорудз вр., голова. *Теодор Мартинець* вр., секретар.

Зі спортового життя.

Україна—Чорні

Товариські змагання між повищими дружинами відбудуться в неділю 28. квітня в 11. год. передпол. на грищу „Чорних" за стрийською рогачкою. „Чорні" виступлять в повному ліговому, „Україна" в репрезентаційному складі. Цими змаганнями з безперечно найсильнішою під цю пору ліговою дружиною Львова „Україна" закінчить покищо свої виступи у Львові, бо в травні виїзджає на змагання за мистецтво: 3. травня до Станиславова з „Гакоагом", 9. травня там-же з „Реверою", 20. травня до Стрия з „Погонею". — Ціни вступу на змагання з „Чорними": партер 1 зол., степеница 2 зол., для членів обох товариств 1.50 зол.

Змагання за мистецтво Б і Ц кляси: Україна III.—Погонь IV. (год. 9.30 рано), Україна II.—Погонь III. (год. 11-а) на грищу „Погоні".

Біг навпростець УССК.

З початком літнього триместру уладжує УССК. в неділю 28-го квітня ц. р. в 11. год. рано біг навпростець на 3 км. для студентів та членів клюбів УСС. Старт і мета на площі „Сокола-Батька". Для бігу призначена мандрівна нагорода. Зголошення в Акад. Домі підчас обіду у тов. Сенишина.

Спорт на Великій Україні.

В половині травня ц. р. приїдуть на Рад. Україну представники французьких робітничих спортових організацій — футболісти і легкоатлети, аби взяти участь у змаганнях в кількох більших містах України. В червні мають прибути на Україну з тією самою метою представники (дружина) робітничих спортових товариств з Австрії. Одночасно представники українських спортових організацій виїдуть до ріжних европейських держав, у першу чергу до Швеції, Німеччини, Англії і Франції, де відбудуть цілу низку футболевих змагань.

Спорт в У. Г. А. на еміграції.

Відчит на цю тему (II. часть), виготовлений проф. І. Калічаком, відчитає тов. Білостоцький в суботу дня 27. ц. м. в салі Союзу Українських Купців, Підвалля 9. Початок: 7. год. вечером. Гостям рад!!

Відділ Спортового Т-ва „Україна".

КАПЕЛЮХИ МОДЕЛЬОВІ
у великім виборі поручає Сальон Мод
Зофії Ганд Пасаж Гавсмана 7.

З судової салі.

Політичний процес проти 31 селян з Теребовельщини.

В пятницю 26. квітня ц. р. відчитувано комуністичні відозви і летючки, які заквестіонувала поліція підчас ревізії в арештованих. Ці письма відчитувано при замкненних дверях цілу пятницю, а дещо з того залишено й на суботу.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ:

С Бела: **Старі гріховодники.** (Старцуни та дівчата). Трагікомедія на 3 дії. Львів, 1929. В—во „Русалка".

ЖУРНАЛИ:

Богословія. Науковий тримісячник Богословського Наукового Товариства. Львів 1925. Том VII. Кн. 1. Зміст: 1) Dr. G. Kostelnyk: Das Prinzip der Identität — Grundlage aller Schlüsse (студія в нім. мові). — 2) Бр. И. Г.: Відвідини неєдиненних архієреїв у митр. Андрія Шептицького. — 3) Д-р Роман Ковшевич: Погляд на українську канонічну літературу. — 4) Огляди й оцінки. — 5) Вибрані питання. — 6) Всячина-Хроніка. 7) Богословське Наук. Т-во у Львові. — 8) Книжки і часописи.

НОТИ:

Духовно-муз. твори Иосифа Кишакевича. Ч. 17: „Отче наш" на мішаний і мужеський хор. — Ч. 18: „Ангел вопіяше" і „Плотію уснув" на мішаний хор. Львів 1929. Ціна кожного випуску: 1·50 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Присилайте передплату!

Театри.

Великий Міський Театр:

Субота 27-го, г. 3·00 попол. „Марія Стюарт" (вистава для шкільної молоді).

Субота 27-го, г. 7·30 веч. „Аіда", гост. виступ д-р В. Реслерівної.

Неділя 28-го, г. 4·00 попол. „Ніжки на стіл".

Неділя 28-го, г. 7·30 веч. „Двох панів Б".

Понеділок 29-го, г. 7·30 веч. „Джіоконда" (40 прц. знижки).

Кіна.

„Аполльо": „Наші за кордоном".
„Лев": „Квітка Золотого Заходу".
„Оаза": „Гробниця великого кохання".
„Палас": „Жага".
„Пан": „Останній монарх".
„Фатаморгана": „Мадярська рапсодія".
„Химера": „Венера в Венеції".

Програма радіо.

Понеділок 29-го.

Льондон (358). 20·40 Опера в Ковент Гарден „Трістан і Ізольда". 21·25 Популярні англійські пісні.

Париж (1744). 15·45 Симфонічна музика. 20·20 Чеський хор, Камерна музика.

Берлін (475,4). 17·00. Капеля Рогос.

Рим (443,8). 17·30 Фільгармонія.

Мілянo (304,2) 17·00 Джезбенд. 20·30 Оперетка.

Мюнхен (536,7). 19·30 Камерний концерт. 21·40 Популярна музика.

Копенгаген (336,3). 20·06 Концерт з творчости Баха.

Відень (519,9) 20.00 Арії з опер.

Прага (343,8). 16·30 Орхестра. 19·05 Словянський вечір.

Будапешт (545). 20·30 Міжнародній концерт.

Ленінград (1000). 19·00 Концерт.

Москва (825). 19·00. Концерт в консерваторії.

Київ (775). 18·10 Літературна академія. 19·00 Концерт з Москви.

Харків (1680) 20·00. Симфонічний концерт.

Варшава (1395,1). 17·55 Легка музика. 20·30 Концерт з Будапешту. 23·00 Музика до танців.

Вівторок 30-го.

Льондон (358). 19·50. Камерний концерт.

Париж (1744). 15·45 Концерт. 20·35 „Фаворіта" опера Доніцетті.

Берлін (475,4). 20·00 „Сім швабів" народня опера.

Давентрі 482,3) 21·30 Ресітал віольончелі.

Мілянo (304,2) 20·30 Староіталійська музика.

Рим (447,8). 20·45 Опера.

Відень (519,9) 20·05 „Золотар з Толедо" опера Офенбаха.

Мюнхен (536.7). 19·50 Концерт військової орхестри.

Будапешт (545). 17·40 Мадярські пісні. 19·30 Опера.

Москва (825). 16.00 Опера.

Київ (775). 17·30 Кльобовий концерт. 19·30 Популярний концерт.

Харків (1680) 18.30 Військовий концерт.

Варшава (1395,1). 17·55 Популярний концерт. 19·50 „Мазепа" опера з Познаня.

Ковно (2000). 19·30 Концерт.

Ширіть наш часопис!

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Український Театр під дир. І. Когутяка.

Грималіа:
Неділя, 28.IV. „Король життя".

Товстенькe:
Неділя, 28.IV. „Запорожець за Дунаєм".
Понеділок, 29.IV. „Чар Мундуру".

3—?

Товариський зїзд матурист'в української гімназії в Кодомі з 1909 року відбудеться в днях 2. й 3. липня ц. р. Участь у ньому разом зі своїми бажаннями що до програми зголошувати на адресу: Д-р С. Никифорак, Станиславів, Вічна Липової ч. 2. — о. Анатоль Майковський, д-р Іван Новодворський, д-р Сава Никифорак. 1095 1-3

На В сокій Технічній Школі в Данцігу одержали дня 22. квітня 1929 дипльом інжиніра хемії товариші: Степан Галаїда, Василь Глова і Іван Ковальський.

Другий осв тньо-кооперативний курс заходом Філії „Просвіти" в Тернополі відбудеться від дня 15. липня ц. р до дня 15. марта 1930 року. Місячне прожиття контунатиме 65—70 зол. — Як що Виділові Філії „Просвіти" вдасться знайти спільне мешкання для учесників курсу, тоді місячне удержання буде виносити менше. — Навчання на курсі безплатне, крім одноразової такси в висоті 30 зол., з котрих 15 зол. належить заплатити при зголошенню, а решту з початком курсу. На курс можуть бути приняті лиш мужчини, що скінчили 18. літ життя і з правила приналменше народню школу. — При письменнім чи устнім зголошенню належить предложити посвідку з читальні „Просвіти", чи кооперативи, що її установи допоручують кандидата на згаданий курс. На відповідь належить долучити 25 сот. Зголошення слати до дня 1. липня 1929 року на адресу: Канцелярія Філії „Просвіти", Тернополь, вул. Міцкевича, ч 11. — Програма викладів: історія й теорія кооперації, кооперативне право, книговодство й бізнес госп. спож. і кред. кооператив, організація кооператив, господарські відомости, ветеринарійні і пасічничі відомости, основні поняття з історії і географії, вибрані питання з українського і всесвітнього письменства, теоретичне і практичне режісерство, основні питання з суспільно політичних наук, основи суспільного виховання, гігієна, вибрані питання з науки природи, психольогії і т. п Практичні питання з права, боротьби з неграмотністю. — **Видїл Філії „Просвіти" в Тернополі.**

На допомогу українським політичним вязням зложили д-р Юрій Сонеяницький з Дрогобича 10 гр. (словами: сорок грошів). За ту щедру жертву складають щиру подяку вязні.

На „Ювилейний Дар" Просвіті у Львові зложили через Комітет Допомоги Українським Вязням в Ужгороді в чехословацьких коронах: по 200: Медвідь Семен, по 100: інж. Яремкевич Петро і Колцуняк Юлїян, по 70: Никорак Михайло, по 60: Д-р Рихло Іван, по 50: 1) Брашайко Михайло, 2) д-р Бирчак Володимир, 3) Бруневич Стефан, 4) інж. Гладій Атанас, 5) Гмитройко Семен, 6) Дуб Константин, 7) Колодрубець Іван, 8) Д-р Кривуцький Павло, 9) Д-р Новаковський Михайло. 10) Д-р Паньківич Іван, 11) інж. Сенат Олександер, 12) Федорів Андрій, 13) Чай а Степан. По 30: 1) Гірний Теодозій, 2) Д-р Гупаловський Олекса, 3) інж. Думка Гриць, 4) Д-р Мадик Андрій, 5) Струк Василь. По 25: 1) Галіяк Андрій, 2) Кульчицький Поділка Петро, 3) Кульчицька Поділка Марія, 4) Д-р Матьовський Осип, 5) Федак Микола. По 20: Ланьківич Андрій, Д р Бойко Микола, 3) Будна Евген, 4) Великорський Михайло о. о. 5) Васпянин, Ужгород, 6) Даньчик Осип, 7) Д-р Долинай Микола, 8) Зелик Остап, 9) Кукуруза Павло, 10) Когут Володимир, 11) Коньовський Михайло, 12) Кулаченко Кость, 13) інж. Мурашко Василь, 14) Д-р Матренчук Спиридон, 15) Медвідь Іван, 16) Наріжний Олександер, 17) Д-р Пежанський Володимир, 18) Д-р Павлюх Отто, 19) Д-р Стахура Роман, 20) Устіянович Володимир, 21) Фединець Василь. По 15: Войтович Семен. По 10: 1) Бачинський Леонід, 2) Горбачевський Вал., 3) Дівнич Антін, 4) Колониець Дмитро, 5) Кохан Михайло, 6) Мудрицький Адам, 7) Остапчук Дмитро, 8) Приходько Олекса, 9) Д-р Стасишин Іван, 10) Трухний Іван, 11) інж. Чапля Василь, 12) Черкасенко Спиридон. По 5: 1) інж. Бутовський Микола, 2) Паньик Михайло, 3) Д-р Рудий Андрій, 4) Сородник Семен, 5) Хомин Іван, 6) Юрчук Петро. По 1: Мороз Олекса. — Всього кч. 2041. 1900

Додатковий виказ збірки **Товариства Прихильників Освіти**, переведеної в часі „Місяця Українського Студента" в днях 1. до 30. вересня 1928 р. **Воєвідство: Львів. Повіт Перемишль:** Громада: Болестратичі 15.30 зол., Бушковичі 11.40 зол., Гнатковичі 3 зол., Журавиця 45.35 зол., Перекопана 2 зол.-Разом 77.05 зол. **Повіт Самбір:** Громада Биків 10.40 зол. **Повіт Жовква:** Громада Туринка 5 зол. **Повіт Ярослав:** Громада: Лази 11.50 зол., Радимно 20.62 зол., Сколошів 34.43 зол., Радимно 2 зол., Острів 11 зол., Сосниця 20 зол. Разом 99.50 зол. **Повіт Сокаль:** Громада: Нісмичі 27.40 зол., Перестор 1 зол., Бишів 36.15 зол., Сокаль 84 зол., Бояничі 7.08 зол., Тартаків 3.50 зол., Хоробрів 21 зол., Спасів 25 зол., Опільсько 13.20 зол., Будинин 20 зол., Бедз 21 зол., Мажнівок 4.10 зол. Разом 263.43 зол. **Повіт Городок Ягайлонський:** Громада: Ставчани 5 зол., Цумів 6.50 зол., Угерці 0.50 зол., Городок Яг. 3 зол. Разом 15 зол. — **Воєвідство: Тернопіль. Повіт Золочів:** Громада Золочів 106.60 зол. **Повіт Радехів.** Громада: Хмільно 21.92 зол., Волиця 1 зол., Стоянів 10.56 зол.,Витків Новий 8.30 зол., Стремільче 68.91 зол., Радехів 94.29 зол., Дмитрів 10 зол., Криве 7 зол., Куликів 2 зол., Нестаничі 3 зол., Нивиці 1.50 зол., Оглядів 2 зол., Опіцько 9.55 зол., Полове 38.45 зол., Ператин 3 зол., Синьків 32.50 зол. Разом 313.92 зол. **Повіт Чортків:** Громада Вигнанка Горішня 2 зол. **Повіт Копичинці:** Громада: Боснри 10 зол., Мшанець 11.30 зол. **Повіт Бучач:** Громада Трибухівці 15.20 зол. **Повіт Камінка Струм.** Громада: Желехів Великий і Малий 27.05 зол. **Повіт Підгайці:** Громада Завалів 14.22 зол. **Повіт Збараж:** Громада: Лісники 31.55 зол., Саранчуки 1.30 зол., Рай 9.80 зол., Климківці 4.40 зол., Мглин 7 зол., Скарпки 11.30 зол., Нове Село 46.60 зол., Голощенці 12 зол., Коларі 28.50 зол., Кобилів 17.85 зол. Куряики 13.90 зол., Березовиця Мала 4.40 зол., Іванчани 15.60 зол. Разом 155.55 зол. **Повіт Скалат:** Громада: Скалат 48.00 зол., Старий Скалат 16.50 зол., Но-

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

ПОРУЧАЄ

так у Львові, як також у всіх складах в краю

ВИНА

на свята по найнизших цінах:

Вина угорські:

Самородне з 1927 р.	0·7 л	зл.	5·60
„	0·7 л	„	7·50
„ старе	0·7 л	„	8·50
Самородний Токай Витравний	0·7 л	„	10·—
Токай солодкий	0·5 л	„	9·—
„ витравний	0·5 л	„	9·—

Вина австрійські:

Ґумпольдскірхен	0·7 л	„	7·50
Маргаретнер Ріслінґ	0·7 л	„	7·80
Карловіпер червоне солодке	0·7 л	„	6·—

Вина французькі фірми:

Will Tourneur & Co, Bordeaux:

St. Julien червоне	0·7 л	зл.	6·50
Medec. Superieur черв.	0·7 л	„	6·—
Graves Excelsior біле	0·7 л	„	6·—
Haut-Sauternes біле	0·7 л	„	8·50
Barsac біле	0·7 л	„	8·50

Вина італійські:

Ароматне Термено біле	0·7 л	„	5·60
Мушкательове біле	0·7 л	„	5·20
Кальдаро червоне	0·7 л	„	5·—
Вермут Ґенція	0·7 л	„	7·50

Вино грецьке:

Самос	0·7 л	зл.	7·50

Коняк французький:

Ожіє Фрер	0·7 л	зл.	25·—
„ „	0·35л	„	13·—

Коняк італійський:

Каміс Шток	0·7 л	зл.	24·—
„ „	0·5 л	„	16·—
„ „	0·¼ л	„	8·50
„ „	плоска	„	4.

Горівки монополеві, горівки Бачевського, ліхери, коняки руми.

Всечеснійшому духовенству поручаємо спец яльні богослужебні вина.

1880 3—3

ФАБРИЧНИЙ СКЛАД

ЛІНОЛЕЮ і ЦЕРАТ

ЛЄОПОЛЬД ГААС

ЛЬВІВ, вул. ЛЕҐІОНІВ ч. 3. ТЕЛЄФ. 16—45

поручає на свята:

ЛІНОЛЕЙ корковий, десеневий і однобарвний
ЛІНОЛЕЙ „INLAID" нестираючіся десені
ЦЕРАТИ на столи і креденси відпасов. і на метри
ДИВАНИ вовняні і плюшеві краєві і закордонні
ХІДНИКИ ютові, вовняні, плюшеві і кокосові
КАПИ на ліжка і столи килимові, плюш. і брокатові
НАКИДИ на отамани і тапчани остан. новости
ФІРАНКИ з тюлю, етаміни, маркізети і коронкові
ОБРУСИ полотняні зі серветками — компл. гарнітури

Коци, Дерки, Японські Мати, Карніші

Величезний вибір. Найнищі ціни.

1811 **50 ВЛАСНИХ ВІДДІЛІВ в краю і закордоном.** 3—3

Поручення з провінції виконується відворотно.

восілка 34.05 зол., Полупанівка 12.40 зол., Городниця 14.10 зол., Криве 10.10 зол., Зарубинці 13.00 зол., Раштівці 20.30 зол., Товсте 20.00 зол., Глібів 12.50 зол. Разом 200.95 зол. **Добровільні датки:** Громадяни з Жидачева 70 зол., Лев Заяць 2 зол., с. Купчинів 17 зол., о. Іван Порайко 5 зол., с. Підпечерки 17 зол., Дмитро Величко 17 зол., Василь Понятишин 10 зол., Коломия 219.13 зол., Калуш 20 зол., Добравський Чеслав 10 зол., громадяни с. Мізунь Старий і околиці 116 зол., громадяни м. Надвірна 141.00 зол. Разом 644.13 зол. Всім збірковим Комітетам, жертводавцям і збираючим складає Товариство Прихильників Освіти у Львові на цім місці щиру подяку. Рівночасно прохаємо всіх, хто не прислав ще грошей і у кого лишилися ще збіркові листи (зужиті і незужиті) переслати їх негайно до канцелярії Товариства (Львів, Супінського 21), щоби можна було оголосити доповнення звіту зі збіркової акції. — У Львові, дня 20. квітня 1929. **За Виділ Товариства: Володимир Дещикевич**, вр., голова; **Д-р Любомир Макарушка**, вр., секретар. 1901 1-1

Ренгтенольог

д-р Людвика Ляндес-Ляйнерова

у Львові, вул. 3-го Мая 7.

1910 **повернула.** 1—1

Спец. скірн. не ер. недуг і косметики

Д-р РОМАН ДОЛЬХИЦЬКИЙ

орд. від 3—6, вул. ГЛУБОКА, ч. 10. партер. — Кварцева лямпа, Діятермія.

1894 2—2

Купуйте на СВЯТА

Вудженини й Мяса

різного рода по дешевих цінах в одинокій Українській фірмі

Теодора Пявки

у Львові, Руська, 16, тел. 59—74. Замовлення з провінції полагоджується відворотною почтою.

1835 2—2

БЮРО ПЕРЕСИЛОК до РОСІЇ

ВАРШАВА, вул. Сенаторська 29 (Галерія Люксембурга)

Телеф. 277-42.

ВИСИЛАЄМО РІЖНІ СПОЖИВЧІ АРТИКУЛИ, ПОЛАГОДЖУЄМО ПОЧТОВІ ФОРМАЛЬНОСТИ, ЦІННІ ІНФОРМАЦІЇ і т. п.

1856 2—4

ПОШУКУЄТЬСЯ інтелігентні жінки до виховання дитини у Львові. — Зголошення до Адміністрації „Діло" під І. К. 1905 1—1

Ширіть наш часопис!

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.

Скріплювання хитаючихся зубів пльомбування й вирівнювання зубів без болю. Штучні зуби в каучук і золоті після найновішої системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. т. Урядовцям і студентам значна зниж-ка. Тел. 65 73. 3—3

1870

VII. ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Українського Краєвого Товариства охорони дітей і опіки над молодю" відбудуться дня 20. травня (мая) 1929 р. о 10 год. рано в домівці Т-ва у Львові, вул. Банхарська ч. 1. І пов з слідуючим порядком нарад:

1) Відкриття Зборів; 2) Відчитання і приняття протоколу з попередніх Загальних Зборів; 3) Звіт з діяльности: а) адміністраційний, б) касовий; 4) Звіт Ревізійної Комісії; 5 Вибір Голови, Головної Ради і Ревізійної Комісії; 6) Зміна статута; 7) Внески і запити. Якщо в означеному часі не явиться приписане статутом число членів Т-ва, Загальні збори відбудуться о пів год. пізніше і їх рішення будуть правосильні без огляду на число присутних членів (§ 14. стат.) — За Головний Виділ: М. Каратницький вр. голова, Р. Мариаш вр. секретар. 1907

Ширіть наш часопис!

На Свята!

Всі купують: скло, порцеляну, тарілки та всяку іншу посуду і столове накриття лише в одинокій фірмі:

ОЛЕКСАНДЕР **ОНИСЬКО**

Львів, Галицька 20.

885 7—7

ЛІЖКО половане „Патент" з матерацом, має як найменше **30 зол.** В провінцію висилаю по одержанім задатку. Фабрика **ЗАКС** Львів, вул. Личаківська ч. 132. 1781 6—6

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

НА ПРОДАЖ! Яйця расових курей Орпінгтонів продає по 75 гр. Стефанія Бурдон Brachówka p. Sokołowka, k. Ożydowa 1909 1 1

ВСІЛЯКІ годинникарсько-ювелерські роботи виконує найстараннійше Домбровські-Розважевські Львів (Готель Жорж) вул. Академічна ч. 2. 1366 a) 47—?

ПАНЧОХИ, Шкарпетки, Рукавички і Трикотажі поручає Гавриїл ЖИВЧАК, вул. Кілінського 1. 1723 13-15

На ратн **Матераци** 3 подушки 30 зол. Волосіння 75·—. Вкладн дротяні 26·—. Канапки до розкладання гобелінові 55·—. Фотелики розкладані 45·—. Гобелінові отомани 55—. **Ліжка** сіткові 40·—. Вішала стоячі 25·—. Умивальки 5·—. Ліжко мосяжне 200·—. Дїточі білі емперовані 50·—. Фабрика ЗАКС, вул. Личаківська ч. 132. 1781 6—6

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні Івана Зельтенрайха Львів пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні дамські годинники перероблюємо на ручні 3 6 59-?

КОСІВ, за Коломиєю, пенсіонат п. Лукашевської поручає покої сонячні з первородним удержанням, ціни умірковані. 1877 2-20

---

50 ПНІВ з уликами повні з медом продам. Іван Паранька, Городиславичі п. Миколаїв к. Гаїв. 1408 1-1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст нервут легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентгеном 23—24

НА СВЯТА

НАЙБІЛЬШИЙ ВИБІР

ПОРЦЕЛЯНИ, КРИШТАЛІВ, ХІНСЬКОГО СРІБЛА ФРАГЕТА, АЛЬПАКА і пациківських виробів

1875 поручає фірма 2—2

Казимир Лєвіцкі

ЛЬВІВ, пл. Марійська, ч. 10.

Подяка.

Почуваюся до милого обовязку і складаю прилюдно подяку п. дентистові Якову Нассові вул. Сикстуська 17. Львів за дбайливе і скоре вилічення та пльомбування зубів. — **Ковальська Софія.** 1906 1-1

КОНКУРС.

Оголошується конкурс на вношения оферт до 12. V. п. р.

1) на внутрішню обнову храма св. О. Николая у Львові,

2) на будову II. части огорожі при церкві св. О. Николая, Львів, вул. Жовківська ч. 28.

Оглянути плян і потрібні пояснения уділить Канцелярія парохіяльна зглядно свящ. Василій Лончина. 1899 1—2

УЖИВАЙ

успішної заправи хемічної фабрики „АЗОТ" в ЯВОРЖНІ.

ЗЕРНИК (Abawit B) суха заправа проти сніти, головні і плісни. Кошт заправлення 100 кг. ярої пшениці зол. 3·40, ячменю і в вса зол. 6·80. Заправа 10 кг. яринного насіння зол. 1·70.

БУРАЧАК (Betanal) знаменита суха заправа до відкажування насіння цукрових і пастевних бураків (проти хвостяковости і іншим недугам). Кошт відкажування 100 кг. насіння зол. 23·60.

ГОРЧИК (Corbin) заправа, яка не труе, але відстрашуе запахом і смаком всіляке птацтво від нищення сходячої кукурудзи і кінського зуба. Кошт заправи 100 кг. тільки зол. 5·40. 1853 4—4

Негайна висилка почтою. — Відпродавцям рабат.

Тадей Васунг і Ска

ЛЬВІВ, вул. Хорущина ч. 18. тел. 8—33, адр. тел. Тевасунг.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 96 (11.437). Львів, вівторок 30. квітня 1929. Pod.łowa opłata zaryczałtowana. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполудням. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шп. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-25.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Недостача видержаности.

Львів, 29. квітня 1929.

В цьому місяці пос. Целевич помістив на сторінках нашого органу низку статтей про сучасний стан самоврядування на українській території під Польщею, подаючи на основі урядових джерел дані про національний склад самоврядувань та загальні досягнення їх діяльности.

З оголошених даних довідуємося, що наша участь в існуючих самоврядуваннях є досить значна, хоч і не відповідає нашій загальній чисельности. І так на території Сх. Галичини (трьох східно-галицьких воєвідств) на загальну кількість 86.607 сільських радних маємо 52.191 (60.1 проц.) українців: на Волині на 1.156 радних маємо 790 (68.2 проц.) українців, на Поліссі на 1.108 радних — 166 (15.1 проц.) українців та 572 (52 проц.) білорусів, не згалуючи мішаної території в її теперішніх адміністраційних межах (Холмщина й Підляшя та Лемківщини). В більших містах Сх. Галичини на 864 радних маємо 117 (13.6 проц.) українців, а в менших на 4.302 радних 878 (20.4 проц.) українців. На північно-західних землях відсоток українських міських радних досягає 12 проц.

Без сумніву вислід громадських виборів, переведених в 1926 р., можемо вважати наскрізь додатним на території Сх. Галичини, а відємним на північних землях. В артерії самоврядного життя (правда, тільки найнижчого ступня) впущено значну дозу свіжої крови. Понад 53 тис. радних-українців у Сх. Галичині і понад 1.000 радних-українців (радних збірних громад, себ-то волостей і міст) на північних землях — це велика самоврядна армія. Можна уявити собі силу тієї армії, коли б вона мала тільки четвертину свідомих самоврядних діячів та була кермована розумним і досвідним проводом.

На жаль, та величезна армія не є скупчена. Вона розпорошена, без керми і вітрил. Вона не має ніякої суцільної програми самоврядної діяльности, вона незв'язана спільними і загальними вищими інтересами, вона в кожному селі, в кожній місцевости заабсорбована своїми дрібненькими справами і рідко коли виходить поза горизонт свого села.

Очевидно, не є це виною розпорошених українських радних. Є це наслідок нашої невидержаности й недостачі послідовности. Громадські вибори в 1926 р. переводжено під кличами піднесення матеріяльної й духової культури нашого села та ступневої українізації міста на українській національній території. Під тими кличами доведено маси до громадських виборів, поборюючи безчисленні перепони. Та з хвилею, коли вибори покінчилися, навіть значним успіхом у створених умовинах, зникло зацікавлення змістом самоврядних справ.

Спочатку говорилося про скликання зїзду міських українських радних у Львові та повітових зїздів сільських радних в повіт. і окружних центрах, але на балачках скінчилося. Наші партії та керована ними популярна преса не спромоглися на ніяку програму нашої діяльности в самоврядуванні, не взяли українських радних ніяким звеном спільної організації, навіть не пробували злагодити цілости української самоврядної політики. Тільки від часу до часу — то тут, то там — з'являлися в пресі дрібні звістки й поради на самоврядні теми, але тільки принагідно, прихапцем, — так сказати б — на злобу дня. Деякі громадські ради на власну руку пробували вести самоврядну політику (як напр. Воля Якубова в Дрогобиччині), але були це відокремлені виступи, які фактично більше скидалися на відруби, бо не мали відповідної підтримки політичних організацій, бо їх кроки не були скоординовані з аналогічною діяльністю кількох тисяч українських громад.

Не треба думати, що вироблення спільної програми нашої самоврядної політики та її здійснювання заперечує вже наш успіх в існуючій самоврядній ділянці. Очевидно, що ні! Знаємо, що наша самоврядна політика зустрілаб величезні перепони старостів і воєводів, які сьогодні виконують функції вищих самоврядних чинників. Доказом цього є хочби поведінка волинського воєводи супроти незвичайно льояльного луцького соймику. Одначе, чи через те, що перепони й опір є неминучі, не треба нам уже нічого робити? Коли так, коли все має бути по старому, коли виборні громадські ради по суті мало чим мають ріжнитися від наказних війтів й іменованих прибічних рад, то на-що й по-що було витрачувати енергію на підготовку й переведення громадських виборів?

На жаль, є це ознака нашої вдачі, що ми спочатку запалюємося, снуємо великі й широкі пляни, але скоро тільки промине соломяний вогонь, байдужніємо, лишаємо все на ласку божу і леліємо нові пляни, шукаємо нових емоцій. Остаточно вільно так поступати відокремленій людині, фантастам і поетам, але ніколи — збірним організаціям!

Мусимо зі себе викресати елементи видержаности й послідовности і вернути до занедбаної самоврядної ділянки.

„Крайні уступки" в справі репарацій.

Що заявила французька делегація?

Відомий французький журналіст Зауервайн публікує в амстердамській газеті „Телеграф" сенсаційну статтю під заголовком „Вихід з глухої вулиці". Зауервайн каже, що він має спроможність подати до відома „крайні уступки", які зробила французька делегація д-рові Шахтові.

Французькі делегати заявили Зауервайнові: „Ми готові далі переговорювати з д-ром Шахтом і урегулювати запропоновані нами річні сплати на основі нової схеми, а також заступити цифри, установлені нами з огляду на наші боргові сплати, свобіднішими формулами. Одначе в двох точках ми не можемо піти на ніякі уступки, а саме в справі одержання призначених на відбудову 13 міліярдів марок, а далі в справі принципу, на основі якого Німеччина зобовязується покрити наші сплати до Америки. Це незмінне становище вірителів. Ми, французи, та наші співвірителі зовсім не вимагаємо, щоб Німеччина при всіх обставинах зобовязалася наперед платити 58 річних рат, з чого дві третини мали би йти до Америки, але ми хочемо одержати 13 міліярдів марок, а також покриття наших сплат до Америки".

Крім цього французька делегація дасть д-рові Шахтові цінні вказівки щодо того, як здобути засоби на репарації і відкриє йому виглядн на збільшення продуктивности німецького господарства. В цьому звязку найважнішу ролю буде мати насамперед репараційний банк. До завдань цього банку може належати господарський розвиток Югославії, Румунії, Радянського Союзу й Китаю. Французький державний банк дав би до розпорядимости репараційного банку кілька міліярдів франків. Коли американська автомобілева фірма „Дженераль Моторс" може мати річно понад 200 міліонів долярів чистого зиску, то чому репараційний банк не міг би при певних умовах давати бодай половину цього зиску, як би він міг працювати грішми акціонових банків.

Pr. 116/29. Sąd okręgowy karny we Lwowie postanowił na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu Prokuratora przy tymże Sądzie: a) zatwierdzić po myśli przepisu z art. 76-go rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10. maja 1927. poz. 398 Dzup. Nr. 45 dokonane dnia 22. kwietnia 929 r. przez Starostwo Grodzkie we Lwowie zajęcie czasopisma „Dilo" Nr. 90. z dnia 23. kwietnia 1929 z powodu, że zamieszczone w tem czasopismie artykuł pt. „Protwerezinja sered rusyniw" zawiera w sobie znamiona występku z § 300 uk. b) wydać po myśli przepisu z art. 77 cytow. rozporządzenia zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tegoż czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie pod rygorem następstw przewidzianych w art. 60 tegoż rozporządzenia.

Lwów, dnia 25. kwietnia 1929 r. Melicki.

Збіжжа, паша, худоба, господарське і хатнє знаряддя не не підлягає *принусові* обезпечення в П. З. У. В. — Обезпечуйте їх отже в цілости в Т-ві **Взаїмних Обезп. „Дністер" у Львові, вул. Руська ч. 20.** 1822

Хто куди...

(Від нашого кореспондента.)

Луцьк, 23. квітня 1929 р.

Є річі, про які не можна не нагадувати час до часу. До таких річей належить нескоординована, неузгіднена праця наших культурно-освітніх і господарських організацій та установ на північно-західних землях. Що повіт — то окреме удільне князівство, що діяч — то свої власні методи праці...

Покищо вся наша робота на згаданих ділянках життя зосереджується в: 1) комунальних установах (гмінних і міських радах, соймиках і у воєвідській раді), 2) „Просвітах", 3) кооперації і 4) „Сільському Господарі" (*покищо в одному повіті*). Здавалосяб, що на кожній з цих ділянок робота повиннаб бути узгіднена щодо метод, засобів, напрямку, ближчої мети і конечної цілі. На жаль, нічого подібного не бачимо.

Візьмім „Просвіти". До моменту закриття „Просвіт" у Ковлі, Рівному й Дубні вони йшли в своїй роботі ріжними шляхами й послугувалися ріжними засобами, в залежности від осіб, які стояли на їх чолі від сторонніх впливів. Усі вони були відірвані духово одна від одної, не знаючи, що робить і як робить сусідка, які собі ставить найближчі цілі та як обминає ті чи інші труднощі й небезпеки. Про якийсь статутовий звязок і не кажемо. В результаті маємо те, що на цих самітних, штучно відокремлених стежках деякі з „Просвіт" не витримали натиску зовнішніх сил і загинули. Частину вини за ці катастрофи поносять ті, що, взявши на себе ролю корабельних капітанів, не бажали користуватися ні досвідом, ні практикою керманичів інших „Просвіт", а тим менше — їхніми загальними напрямними, які дали їм *можливість утриматися на поверхні життя*.

Така сама відірваність помічається й під цей час. А може навіть і більша. Бо в найгірші часи ендеції всеж таки було якесь життя, відбувалися спільні наради й обмін думок. В наші часи — часи „прихильности" до українців і „піклування" нашою культурою та добробутом, про якібудь просвітянські зїзди чи наради ніхто й не мріє. Все мовчить, бо благоденствує, а особливо в тих повітах, в яких зачинено „Просвіти".

Такий стан відірваности й ізольованости відємно відбивається на культурно-освітній праці „Просвіт", бо ніщо не підносить, не освіжує думок і не піднімає енергії. Помічається якась загальна сонливість і пригніченість, що з міст передається вже й на села.

Подібне нанще спостерігаємо й на господарському полі, хоч і в інших формах та розмірах. Кооперативний рух розвивається. Життя саме змушує селянство шукати якогось опертя в своїй примітивній господарці. Формально всі кооперативи, під доглядом інспекторату Р. С. К., працюють однаково. Але в самій, такби мовити, кооперативній побут знов таки окремі керманичі в ріжних повітах вносять ріжні забарвлення. І тому кооперативне життя ріжних повітів дечим відріжняється, розуміється, не на користь загальній кооперативній справі.

І тут капітани кооперативних локальних корабліе не хочуть рахуватися зі своїми сусідами і пливуть, куди очі глядять. Серед них є й просто отаманчики, яким особливо подобається пливати якнайдалі від своїх, по чужих водах, а навіть і під чужим ревізійним прапором. Чимало їх уже розбилося й загинуло. Але це отаманчиків не стримує. Ці отаманчики до якогось ширшого, загально-господарського плану не доросли, і їм не дивуються. Але й серед солідніших діячів є багато таких, які теж мало думають про спільний плян і готові під повівом кожної емоціональної хвильки кидатися то туди, то сюди, а навіть погрожувати розбиттям господарського фронту...

Але найбільше отаманії спостерігаємо в комунальних господарствах. Там українці, запряжені в одну колесницю з представниками інших національностей, цілковито губляться і пливуть „куди вітер віє, без руля й без вітрил". Куди їх штовхне чужа хвиля, туди й котяться. Винятком в деякій мірі може бути хіба луцький соймик, в якому українці мають якусь лінію, уживають завжди, хоч і не всі, рідної мови, й часом уміють відстоювати права тих, хто їх туди післав. А про те, що робиться по інших соймиках, краще й не згадувати. Нікчемність, невироблений, нерозуміння ідеї самоврядування й... стид.

Міські ради майже цілковито опановані чужим елементом. Причини двоякі: по перше й інтелігенція й міщанство цікавляться міським самоврядуванням значно менше, ніж селяни — гмінним, а по друге наші люди при виборах звичайно розбивалися на гуртки і провалювалися до зера.

При поверх 80 проц. українського населення на Волині українці в усіх гмінних радах повинніб мати більшість, а навіть і цілковитий український склад. Але для цього требаб повести велику роботу над зацікавленням селян громадською господаркою і над підготовленням до неї.

Таксамо дає себе відчувати потреба й у підготовці нашої інтелігенції до праці в соймиках і міських радах. Засобами до цього повинні бути самоврядові зїзди, конференції, курси й нарешті спеціяльна література. А перш за все спеціяльний часопис, присвячений справам самоврядування. Потреба в такому часописові — наразі місячнику — є дуже велика. Коли взяти під увагу кількість українців, які входять у ріжні органи самоврядування, то такий часопис, добре поставлений, міг би, кажучи теоретично, існувати. Очевидно, колиб усі комунальні діячі його передплачували. А поки-що є бажаним, щоб існуючі періодичні видання, особливож часописи для ширших мас, уділяли більше місця справам самоврядування.

Підводячи підсумок висловлених думок, треба підкреслити дві з них: про необхідність освідомлення наших культурно-освітніх і господарських працьовників у тому, що без ясного спільного пляну і спільних метод праці ми не далеко зайдемо, та в тому, що настав час спеціяльної підготовки до праці шляхом зїздів, нарад, обміну думок і друкованого слова.

Здається, потребу в цьому відчувають усі. Треба лише комусь взяти ініціятиву в свої руки.

В. Островський.

Святкуймо без алькоголю!

Замість алькогольних напитків нехай з нагоди Празника Воскресення Христового на святочному столі кожної української хати і кожного українського Товариства та забавового комітету красується артистично виконана карта „Ідної Школи" звільняюча від алькогольних напитків. Такі карти можна набути за попередньому зложенні датку (бодай 2 зол.) в Кружку або Головній Управі „Рідної Школи" у Львові, Ринок 10.

Таки захопили!

Горстці „русских" віддано загально-національні, бібліотечно-музейні цінности.

Нашим читачам уже відома справа бібліотечно-музейних цінностей, видобутих д-ром Іл. Свенціцьким в Москві.

Після повороту тих загально-національних скарбів, вивезених в 1915 р. нашими москвофілами спершу до Києва, а опісля до Ростова, мали вони бути на основі умови виставлені якийсь час в Нац. Музеї. Так стояла справа, коли д-р Свенціцький брав на себе важке завдання видобути непотрібно вивезені цінности. Але скоро тільки скрині з бібліотечно-музейними цінностями найшлися у Варшаві, наші „русскі" заспівали іншої пісні. Вони вимагали негайного повернення в їхні руки тих цінностей, зводячи завзяту боротьбу з д-ром Свенціцьким і взагалі з українськими чинниками. Чого вони лякалися?. — Господь знає. Але видно, що їм було не по нутру навіть те, щоби спільна комісія у Нац. Музеї відчиняла скрині зі загально-національним добром.

І після довших заходів наші „русскі", завдяки протекції у „власть імущих" осягнули свою мету. Як подав „Русскій Голос",

„справа музеїв Ставропигійського Інституту і Нар. Дому закінчена. Музеї вже повернено їх законним власникам і вони находяться у Львові в розпорядженні згаданих установ. Справедливість вимагає з признанням відмітити, що в даному випадку оба уряди: польський і радянський, від яких було залежним повернення музеїв, виявили багато коректности у відношенні до наших установ. Польський уряд усіми силами співділав у справі одержання музеїв. З другого боку, як виявляється, радянський уряд, ознайомившись з дійсним положенням справ, не робив перепон".

Виспівавши пеани польському й радянському урядам, „русскій" орган накидається на „деяких галицьких сепаратистичних діячів, близьких до УНДО", які — мовляв — відограли в тій справі „отвратительную роль".

Не будемо над ним поки-що зупинятися. Годиться тільки зазначити, що наших „русских", переслідуваних „сепаратистами", таки „оборонив" польський уряд на спілку з радянським.

Заключення німецько-турецького розємного договору.

Турецький міністр закордонних справ Тевфік Рушді Бей, який довший час перебував у Берліні, виїхав до Риму. Конференції, які відбувалися підчас його побуту в міністерстві закордонних справ у Берліні, довели до заключення договору про німецько-турецький розємний суд. Підписання договору має відбутися незабаром в Ангорі.

З американських наукових дослідів.

Як довго істнує на землі людський рід?

Цьогорічний конґрес американського фільософічного товариства обговорював питання про те, як довго істнує на землі людський рід. На цьому конґресі виступив з рефератом відомий американський історик і археольоґ Брістед, професор університету в Шікаго й голова американського Східнього Інституту. Цей Інститут вислав тепер шість археольоґічних експедицій, які переводять розкопки на просторі від берегів Чорного Моря до берегів Нілю. Професор Брістед казав, що археольоґічні розкопи в Єгипті довели, що люди істнували там сотні тисяч літ тому, а можливо, що навіть міліон літ тому. Цікаво завначити, якими засобами розпоряджають американські наукові інституції. На конґресі повідомлено, що американське фільософічне товариство одержало спеціяльний фонд у висоті 2 і пів міліонів долярів для дослідів про повстання людського роду.

Знову соц'ялдемократичний кабінет в Данії.

Виборча перемога даньских соціял-демократів і радикалів.

Нові вибори по парляменту в Данії дали перемогу соціял-демократам і радикалам. За соціял-демократів подано 593.235 голосів і вони одержали 61 місць в парляменті, за буржуазну лівицю 409.146 голосів (43 послів), за радикалів 151.729 голосів (16 послів), за консерватистів 233.868 (24 посли), за союз правих 25.795 (3 посли), а за комуністів лише 3.655 (жадного посла).

З уваги на такий вислід виборів дотеперішній кабінет консерватистів з міністром-президентом Мадсеном Мігдалом на чолі подався до димісії. Король приняв димісію і поручив премієрові тимчасом вести справи далі. Не підлягає сумнівові, що новим премієром стане знову соціял-демократ Стаудінґ і що більшість в кабінеті матимуть соціял-демократи.

По широкому світі.

Представники европейських держав у Китаю після порозуміння з китайським урядом признали неважним договір з 1919 р., який забороняв европейським державам постачати до Китаю зброю та амуніцію.

Англійський король сам розвяже парлямент і проголосить нові вибори до нього.

Генеральний секретар Ліги Націй, Дрюмон вибирається запрошений португальським урядом до Лізбони у товаристві директора політичної секції Сугімура.

У Бомбаю страйкує в прядільнях 130.000 робітників.

ВОЛОДИМИР БІРЧАК.

БЕЗЖУРНІ ДНІ. 44)

Оповідання.

(Продовження.)

— Хто такий? — спитав Грицько.

— Якто хто? Він, той ідіот! — лаяв Стецько далі. — Послухай! Як жид забирав корову, я пригадав собі, що коли ми входили через ґанок на приходство, я побачив на вікні порохом присипаний підручник „Як лічити домашній скот?" Жид брав корову, а я скочив на ґанок — дійсно лежить там книжка, нерозтинана ще, а в середині відозва видавництва, що видало ту книжку: „Ваша Всечесности — стояло там — знаючи, що Ви сидите на селі й займаєтеся господарством, осміляємося вислати Вам цю книжку. Належитість за неї просимо вислати долученим чеком. Колиб книжка була Вам непотрібна, просимо нам її звернути". Відозва була ще спереду року, а він ні грошей не вислав, бо й чек лежав ще коло відозви, ні книжки не звернув, ані її не розтяв, щоб подивитися, що в ній є. Я швидко знайшов у ній: карбункул або суш і прочитав, що суш не творить ніяких ран, це хороба крови, наверх не виступає. Значить — тут не був карбункул. У першій хвилі я хотів показати цю книжку пан-отцеві, хотів крикнути на жида, але потім отямився: пощо? Як ти сидиш на селі і господарюєш, а не уважаєш потрібним і конечним прочитати господарську книжку — нехай тебе бють! Нехай тебе бють! Ножиком витяв я тільки те місце, щоб тобі показати — і Стецько показав Грицькові чорне на білому.

— Ну, так, так — промовив Грицько, читаючи, — а мені це з чим іншим покрутилося! Так, так, це не був карбункул. Вернемось може?

— Ні, відповів Стецько. — Дурного і в церкві бють. Ідемо далі!

— Чорт його бери! — махнув Грицько рукою. — Ось видно вже Цапівку... Я прошу тебе, мій друже, ти любиш росказувати всякі гумористи, щоб ти не здурів і не оповідав Ксені тої дурної історії... ну, з коровою...

— Один медик вкрав кожух, а другий корову!

— Друже мій!

— І того не росказувати, як Роман скинув нас у ночі?

— І того ні. Я сам колись оповім... як буду вже по слові, ну, як уже буде весілля, то можеш оповісти. Хоч ні, — я сам це ліпше оповім... Друже мій, дай мені на це твою руку!...

XXX.

В міру, як Грицько наближувався до Цапівки, ставав розмріяний, задуманий.

— ...Такої другої не було, нема і не буде на цілому світі...!

І ось тепер ішов до неї, до свого божища — несміливий, непевний, стурбований,аби не захмарила свого чола йому на привіт, а щоб ласкава і привітна була до нього. Йшов зажурений, з докорами совісти, що так прогрішився проти неї. Перед вісьмома роками вперше пізнав її, захопився її красою, та потім спроневірився їй і ось тепер відчував, що мусів її переблагати, перепросити. Її одно слово могло розвіяти всю його тугу, розігнати всі хмари з його чола. Або навпаки! Одно її слово могло раз на все зробити його нещасливим!

Вже за першим разом, коли був у неї, відчув, що вона йому не вірить, хоч може йому й не противна. І в своїй уяві укладав тепер, як серлечно, щиро стане він її просити, перепрошувати. Вияснюватиме їй, чому то любив чи ніби інші, писав до них пісні. Так, писав! Але вже давно пізнав він, що тільки її, одну-одиноку може любити, більше ніякої! А що здавалося йому, що не була йому привітна, то він з глибокого жалю відійшов і шукав другої, що хоч в сотій части булаб на неї похожа. Нераз йому здавалося, що вже таку знайшов, та приглянувшися ближче, бачив, що вона не має й тіни тих прикмет, якими повна душа Ксені. Ось так скитався він довго, аж нині знову вертав до неї, покаяний, із тим глибоким переконанням, що вона одна для нього на цілому світі! Вона одна, вимріяна в його думках, в його снах, найкраща над усі! Така неприступна, найлюбіша зі всіх.

Ось так думав Грицько, йдучи до неї.

Сонце вже заходило. І знову застав її, як вечером підливала квіти в малому городці перед хатою. Звитався, подаючи руку. Правда, його огорнули такі жалощі і така туга і така сильна филя любови до неї, що хвилька — і був би припав до її рук, і був би цілував їх, і може був би плакав, як мала дитина, а може був би любувався нею — чи зрештою він знає, що він був би робив? На-силу стримався.

— Ось знову застали ви мене при квітах, та нині коновочки я вже не перевернула! — промовила Ксеня, з висот зносячи його на землю.

— Я приїхав — пояснював Грицько, — бо у вас, панно Ксеню, забув усі свої поезії.

— Є, є! Я позволила собі навіть прочитати їх, а потім сховала, зберегла. Прошу, заходьте. Татка ще нема, а мамця в кухні. У нас завтра батькові іменини, багацько гостей буде у нас завтра на обіді. Буде вся сметанка з нашої Цапівки. Дозвольте, що попрохаю мамцю...

З її лиця бачив, що була йому рада. Майже тішилася, що приїхав знову.

(Продовження буде.)

Правиця про справу нац. меншостей.

Правиця займається тепер розглядженням справи нац. меншостей. Реферат на цю тему виголосив д-р Іван Бобринський. Він поставив такі основні тези: 1) Процес відбудови польської держави, в якій справа нац. меншостей відграє інтегральну роль, є органічним процесом, якому повинна помагати доцільна, на довшу мету обрахована політика уряду та законолатних чинників, але який годі прискорити і розвязати якимнебудь штучним засобом; 2) концепція Польщі строго народньої та федералістичної також шкідлива, бо окончено зредукувала би межі Польщі до невеличких розмірів: 3) основною та конечною умовиною для ведення якоїнебудь доцільної меншостевої політики мусить бути господарське відродження, яке рівнобіжно з відповідно сильним держ. ладом та зростом авторитету держави могло би впливати притягаючо на всіх горожан держави без ріжниці релігії та національности; 4) найвідповідніша напрямна меншостевої політики буде в середній математичній між моментами угодовости, сили та реальної користи.

Над рефератом ведено дискусію, при чому обговорювали подрібно справу меншостей: німецької, білоруської, української та жидівської. Цю останню признали проблемою окремішної від інших натури.

Видалення кореспондента „Іл. Курєра Щоденного".

Бюро Вольфа повідомляє, що против берлінського представника краківського „Іл. Курєра Цода." вдалено дисциплінарне слідство. Причина — його статті, в яких він обговорював відношення Німеччини до Польщі.

Тисячі Людей

виграє рік річно головні і більші виграні в загальній сумі **кількадесять мільонів золотих.** Хто хоче забезпечити буття для себе і родини, нехай ще нині замовить **льос І-ої кляси Держ. Льотерії Кляссової** в щасливій колектурі

„РУНО", Равіч і Ска, Львів, Академічна ч. 3

Головна виграна виносить 750 000 зл.

Тягнення вже 23 і 24 травня (мая) ц. р.!

Що другий льос певно виграє!

Плян гри обіймає в 19-ій Льотерії виграні на загальну суму більше як

28 мільонів золотих.

Ціни льосів слідуючі:

1/4 — зол. 10·—; 1/2 — зл. 20·—; 1/1 — зол. 40·—.

Замовлення полагоджуємо негайно, пересилаючи разом з оригінальними льосами І-ої кляси, наш блянкет П. К. О. на безплатну пересилку належитости по відборі льосів.

Ч т м » сці просимо вирізати і чітко виповнене переслати!

Купони замовлення:

До колектури **„Руно" Львів, Академічна ч. 3.**

Отсим замовляю до І-ої кляси 19-ої Державної Льотерії:

. . . . . льосів цілих по зол. 40·—
. . . . . льосів половинок по зол. 20·—
. . . . . льосів чвертьок по зол. 10·—

які ласкаво прошу негайно и нетати. Належит сть в квоті зол. . . . . обов'язуюся негайно перед тим по одержанню льосів, блянкетом П. К. О., який долучить мені фірма до льосів.

Ім'я і назвище: . . . . . .

Докладна адреса: . . . . . .

Тал. Гелєра німецькі власти мусіли почати заходи, щоби йому вілібрати дозвіл на побут у Німеччині.

Розпорядок цей спричинений безупинною, позбавленою всякої об'єктивности, тенденційною справозавчою діяльністю. З огляду на це, що поведення та діяльність Гелєра переступає межі того, чого слід сподіватися від закорд. журналіста, який користується правом гостинности в ділянці такту та чемности, проти Гелєра мусіли поробити вище згадані заходи. (Годиться пригадати, що Гелєр зорганізував був „український" бомбовий замах на зат. св. Миколая на берл. представництво „Іл. Кур. Цодз.")

Державний переворот у Румунії?

Орган нар. селянської партії „Адеверул" оголосив ревеляції, нібито румунські військові кола хочуть перевести державний переворот і установити в Румунії диктатуру на зразок Югославії. Диктатором був би член королівської родини. Прихильники тих планів мотивують своє становище цим, що теперішній уряд за слабий, щоби боронити інтересів держави та наслідства пок. короля Фердинанда. Перша маніфестація прихильників диктатури відбудеться 9. травня в роковини битви біля Марасеті.

Сталін перенісся з Кремлю.

Сенсацію в московських політичних колах викликало це, що більшовицький диктатор Сталін перенісся з Кремлю до посілости Гірок біля Москви, де в 1923 р. помер Ленін. Переселення Сталіна наступило, нібито, тому, що він побоюється замаху опозиції, проти якої приноровлюють нові репресії. Сталінового дому пильнують чекісти.

Болдвин певний побіди консерватистів

формує новий уряд.

„Дейли Телеґраф" довідується, що Болдвин такий певний побіди консерватистів при виборах, що навіть шкіцує собі склад нового конс. уряду після виборів. Чемберлен остане на своєму становищі ще 2 роки, потім мін-ство закорд. справ обняв би теперішній віцекороль Індії льорд Ірвінг. У літі льорд Ірвінг приїде в Льондон, щоби нарадитися з урядом.

—o—

Арештування німців у СРСР.

Із Ростова над Доном повідомляють, що там арештували під замітом контреволюції німецького пастора Кельша. Місцева влада закидає Кельшеві, що він хотів зорганізувати збройне повстання проти більшовицької влади на випадок війни. Крім того Кельша обвинувачують, що він заохочував до терористичних актів. На основі документів, сконфіскованих у Кельша, арештували 23 нім. кольоністів.

—o—

Китай зажадає від Японії

звороту Манджурії, Кореї та Формози.

Льондонські часописи повідомляють: Японський посол у Китаї гр. Учіда після повороту з Токіо сказав, що нац. китайський уряд у Нанкіні жадає не лише звороту провінції Шантунґ і Манджурії, які заняла Японія, але й навіть давно відступлених та проданих Японії провінцій Корея і Формоза.

—o—

Зі спортового життя.

Чорні-Україна 5 : 2 (2 ! 2)

Чорні в ліґовому складі. Україна з Ревєрою у воротах, Ґрещуком і Сичом на оборонї, Борсуком, Бутлем і Воробцем у помочі, Скрегетом, Кобаярем, Лисиком, Петровим і Терлецьким у нападі. Гра в першій половині отверта, в другій помітна перевага Чорних, які й впакували в тому часі 3 голі у ворота України. Оба ворота для України стрілив Лисик, без сумніву найліпший ґрач в українській одинадцятці. З пятьох воріт противника чотири були до врятування і всі їх має на своїй совісти Ревєра, що цим разом зовсім не дописав. Не дописав також Ґрещук в обороні, слабий день мала й поміч. Найліпша частина в Україні — трійка нападу; крила за мало рухливі. Загальне враження вспж таки корисне для української дружини, яка за останні два роки видимо немало навчилася. Публики ок. 1.000. Судив пор. Шиба без заміту.

Україна II. — Погонь III. 1 : 3.
Україна III. — Погонь IV. 1 : 2.

За мистецтво Ліги.

Львів. Погонь — Гарбарня 3 : 2 (1 : 0).
Краків. Вісла — Лєґія 2 : 0 (1 : 0).
Варшава. Польонія — Краковія 1 : 1 (0 : 1).
Катовиці. І. Ф. Ц. — Варшавянка 0 : 0.
Лодзь: Л. К. С. — Рух 2 : 1 (1 : 1).

За мистецтво А-кляси.

Львів. Погонь І. Б. — Яніна (Золочів) 1 : 1
Рятія. Ресовія — Гасмонея 4 : 4 (2 : 4).

Про збірку писанок і вишивок.

Пригадка перед Великодніми Святами.

Коли перед пятьма роками я започатковував збірку писанок і вишивок з метою над українською народньою орнаментикою, тоді моя колекція була ще дуже небогата. Але я вірив у гарний успіх своєї акції і хоча в перших двох роках небогато осіб зголосилося до співпраці зі мною, то все таки навіть тоді придбані річи представляли собою високу вартість. Щойно в трьох останніх роках мені вдалося зібрати при допомозі громадянства велике богатство матеріалу. Моя теперішня акція, що обіймає дві тисячі самих найкращих писанок і до тисячки зразків вибраних вишивок з ріжних українських земель (Бойківщина, Сх. Галичина, Буковина, Поділля, Київщина й Херсонщина), вже в теперішньому виді є дуже поважним джерелом до студій. Ціль цієї колекціонерської роботи є добре відома читачам „Діла" з попередніх літ, та для необізнаних із нею начеркну ще й тим разом свою програму.

З уваги на економічну скруту з одного боку й розвиток нашого життя з другого, вироби українського народнього промислу помітно тепер змінюються. Це бачимо виразно на вишивках, які в декотрих округах від воєнної доби прибрали зовсім інший характер. Краще вже є з писанками, бо вони — як предмети обрядові — задержують здебільша давню орнаментацію. Але й тут виступають у кількох повітах основні зміни. Так напр. у Сокальщині з колишнього писанкового орнаменту (геометричного) лишився тепер ледви слід, зате всевладно приняолося там новітне крашення з узорами ростин і квіток. Одначе тимсамим не хочу сказати, що це явище вказує на якийнебудь занепад; навпаки — його можна оцінювати корисно, але ми мусимо заховувати тимбільше ці зразки, які вже переводяться. Про решту виробів артистичного домашнього промислу не згадую, хоча в цьому ділі можнаб рівнож неодно сказати про чималі ріжниці в їх минулому й теперішньому. Саме тому я задумав зібрати всі найкращі зразки українського народнього мистецтва задля аналізи їхніх декоративних елементів і форм та зрепродукування у виді старанно виданих альбомів. Після скінчення своєї праці зложу весь придбаний матеріял до одного з наших музеїв. Зазначую при цьому, з натиском, що я не маю наміру обмежуватися до звичайної колекціонерської роботи. Моя акція має бути лише середником у довершенні головного завдання: зображення повного розвитку української народньої творчости і збереження тих високих цінностей, які свідчать так живо про нашу велику культуру. Поруч цього я охороною всі зібрані предмети, зокрема писанки, якнайпевніше перед знищенням, а то через відповідну консервацію, чого не в силі перевести збирачі-аматори.

Основним матеріялом для моїх дослідів є, як я згадав уже, писанки й вишивки. Саме тому звертаюся знову до нашого громадянства з проханням: колекціонувати ті річи, а враз із тим і інші зразки українського домашнього промислу. Кожного року я веду особисто досліди і збірки більшу часть літа й осени по ріжних місцевостях Сх. Галичини, але ж самому мені неможливо бути всюди. Притім сільське населення ставиться недовірчиво до незнайомих людей, а тимбільше в таких справах! Хто отже хоче допомогти мені в цьому ділі, зволить зголосити свою співучасть у веденні акції під адресою: *Дамян Горняткевич, артист-маляр, Станиславів, вул. Монюшка ч. 9.* Тоді одержить від мене точні вказівки і квестіонар.

Незалежно від сказаного подаю вже тут головні замітки для тих, що негайно хотіли би взятися до праці. Писанки треба при почтовій посилці старанно завивати в мягкий папір (найкраще з часопису), на якому пишеться їхню місцеву назву. Відтак укладається їх одну побіч другої в дерев'яній скрині, добре вистеленій сіном. Якщо писанок є кілька верств, тоді кожну верству вокрема слід виложити сіном. Вишивки найкраще збирати старі. Їх богато в кожному селі — тимбільше там, де вводять нові взори. Такі зношені вишивки держать селянки — як маловартні річи — в скринях, а нерідко видикають зовсім. А це є саме найважніший дослідний матеріял! Наші господині позбуваються їх радо за гроші, хочби й за невеличку суму. Нові вишивки слід відробити на вузькому кусникові полотна, одна під другою. Якщо взір складається з кількох однакових піль, напр. квадратів, ромбів або

галузок чи цвітів, тоді вистане відшити лише півтора деякого поля. Всякі видатки, звязані з виготовленням вишивок і почтовою оплатою, звертну висилаючому на бажання негайно. Дальше заявляю, що назвища всіх співробітників та інформаторів поміщу з правдивою влячністю в альбомах та в конкючасному черговому комунікаті.

Прибалку досі колекцію я використовую вже тепер відповідно. Саме на днях віддам до друку дві свої більші статті з ділянки українського народнього мистецтва, де основним джерелом моїм була власна збірка. Враз із ними я хотів видати кілька серій листівок із репродукціями наших найкращих писанок (у графічному виконанні в Кракові), але один визначний громадянин відрадив мені. Він звернув увагу, що наші сусіди вихісновувалиб таке видавництво, підробляючи всі зразки на свій лад і збогачувалиб тим чином власну орнаментику, як відомо, дуже бідну. Щойно репрезентативно видані альбоми, обчислені в головній мірі на збут за кордоном, будуть справжнім документом, якого ніхто не поважиться ужити до подібних цілей. Але на це треба придбати дуже богато матеріялу, щоб публікація була вичерпуюча. І тому прошу громадянство до співпраці зі мною!

Врешті подаю короткий звіт зі збірки за останній рік. В цьому часі я закупив у кількох округах цілу низку вартісних вишивок і ріжних предметів домашнього промислу безпосередньо, або при допомозі інших осіб. Даром прислали мені дуже цінні річи такі Вп. Пані й Панове: 1) о. крил. Володимир Д. Садовський у Львові — колекцію писанок (12) феноменальної писанчарки Ірини Білянської зі с. Городилович; 2) гр.-кат. парохіяльний уряд велику збірку вишивок і писанок із Новоселиці;3) професорова Юлія Білинська в Кракові — вибрані писанки й галти зі с. Красне; 4) Ярослава Смикова — вишивки зі с. Жовчів; 5) радникова Порайкова в Станиславові — збірку гуцульських писанок; 6) Евдокія Стахова — нову колекцію вишивок зі с. Лазарівка; 7) Евгенія Лепківна в Кракові — вишивки з Рогатинщини й Бережанщини (відроблені); 8) Філя Дідухівна — збірку дуже вартісних, давніх вишивок (60) із с. Русів; 9) Оларка Бриковичівна в Кривенькім — вишивку (копію) зі сорочки Полуботка й буковинські галти (відроблені); 10) Теодозія Котис — зразки (44) здебільша давні, вишивок зі с. Чистогорб; 11) Марія Гуянівна — писанки зі с. Залуче (окр. Коломия); 12) Ярослава Винницька — колекцію писанок із Косова; 13) Степан Кордуба в Тернополі — вибрані вишивки зі Стрийщини (43) й деяких сіл перемиської округи та велику скількість писанок із 11-тьох східногалицьких повітів; 14) д-р Володимир Безушко в Борославі — збірку прегарних писанок (34) зі Сокальщини й Перемищини; 15) Ярослав Геник Березовський — писанки з Березова (Гуцульщина); 16) дир. Іван Герасимович у Львові — колекцію писанок (30) з Космача, Жабя і Заріча біля Делятина; 17) Степан Чепелівський — вишивки з Мединичів; 18) Софрон Добрянський у Кракові — прекрасні писанки з Космача; 19) проф. Станислав Якубовський (поляк) у Кракові — дуже давні вишивки і світлини народньої ноші зі с. Репужинці; 20) д-р Мирон Лятишевський у Пулавах — світлини народніх строїв зі с. Ланчин. Всім їм складаю, покищо на цьому місці, свою щиру подяку. Але найбільшу вдячність почуваю для Хв. Редакції „Діла" за безкорисне поміщування моїх статтей-відозв на своїх сторінках, що видали досі такий богатий успіх!

Дамян Горняткевич.

ВІДГУКИ ДНЯ.

ПРИВИКА!

Привичка стає другою натурою — сказав один фільософ, коли замість у бюрі, опинився в шинку.

З того часу цей вислав став приповідкою і її залюбки вживають у промовах, статтях, а останніми днями і в малих фейлетонах.

Привичка стає другою натурою... Наприклад: Привикне якась інституція давати датки на ріжні цілі... Скаже хтось: Як можна привикнути до датків?! Чому ні! Привикає чоловік до податків у державі, до видатків дома, а даддатків на концертах — чому не має привикнути інституція до датків на публичні цілі?! Тому місяць я можеб і сам не був у таке повірив, але тепер знаю напевно, що так є.

Возьмім ще другий приклад: касу якоїсь інституції.

Раз-у-раз підходять до тієї каси люди...

— Прошу на „Рідну Школу"! Каса відчиняється і з неї мандрує даток.

— Прошу на „Просвіту"!

Даток мандрує.

Прошу на „інвалідів"!

Мандрує...

— Прошу на „Український Город"!

Даток...

Врешті:

— Прошу на...

Вже мандрує.

І не дивниця! Каса так привикла до датків, що на слово: „прошу". — відчиняється і платить.

А тепер ще третій приклад: До деяких наших діячів, що мають дещо спільного з касами, зайшов недавно курзор.

— **Proszę na „Związek Strzelecki"!**

— Привичка, це друга натура — сказала собі каса, відчинилася і дала датох.

Не цікаво, думаю, хто були ці діячі, але цікаво, як вони занотують цю жертву: чи як датох від себе, чи як податок, чи як видаток на репрезентацію?!

Коли на репрезентацію, то крім „Związku" дуже надається на те ще й „Т-во Письменників і Журналістів ім. І. Франка" (вкладкова книжочка 1141., „Земельний Банк", Львів), що отсим подаю до ласкавого відома.

Галактіон Чіпка.

Не забувайте!

День за днем зближується хвиля, коли „Т-во письменників і журналістів ім. Ів. Франка" мусить заплатити більшу половину ціни купна за куплену в Ямнім хату з площею. Рештуюча ціна купна виносить кругло 1.800 дол. Як на наші відносини, а особливо як на відносини наших робітників пера, є це сума дуже поважна. Не маючи змоги вивязатися із принятих зобовязань, „Т-во письменників і журналістів" звернулося до громадянства з покликом прийти йому з допомогою.

Та, на жаль, той поклик найшов досі слабкий відгомін, не вважаючи на розсилку кількох тисяч листів і оголошення відозв у нашій пресі. Число жертводавців на протязі майже року досягло досі 102 осіб та установ, а зложена сума (не рахуючи пожертв наших центральних установ, зложених осінню мин. року при заплаті першої рати) досягла кругло 250 дол. До 1.800 дол. ще дуже далеко!

„Т-во письменників і журналістів" відкликалося до нашої інтелігенції. Правда, вона обтяжена й перетяжена національними податками. Але чи така мета, як допомога, робітникам пера, допомога **одноразова,** може найти відгомін лише у 102 жертводавців (враховуючи в те й центр. установи)? Будь-що-будь — це булоб таки сумним свідоцтвом розуміння служби робітників пера у нашої інтелігенції.

„Т-ву письменників і журналістів" вдалося відсунути речинець заплати другої рати на три тижні (до 20. травня). Треба сподіватись, що напротязі того часу наша інтелігенція поспішить з більшими жертвами на оселю робітників пера.

Не забувайте, що в недалекому часі маємо заплатити 1.800 дол.!

Дивогляди.

Як малий Морщ уявляє собі революційний вечір.

Львівська „Рада", що попала зі своїми редакторами під революційний омофор, мов Пилат у „вірую", кожний раз, коли пічне торочити про революційні ідеї — воскресає з гробу великих революціонерів, які... встають з дива, щоби побачити своїх нових апостолів з Вулиці Пілсудського 21. В останньому числі „Ради" є динамітова стаття з нагоди концерту наших культурно-освітніх установ у Шевченківські роковини.

„Ці установи — пише Рада" — дали ще один вияв свойого абсолютного(!) розбрату (чудесне українське слово) з ідеольогією українських народніх мас: надужили імени революціонера Т. Шевченка до маніфестацій... безсоромного, рабського плазування".

Ось деякі з аргументів автора тої статті: „З програми поусувано все, що могло хоч трохи нагадувати „політику". Усунено бюст Шевченка, усунено деклямацію, не призабуто навіть заповісти, щоб при „Заповіті" публика не вставала. Розуміється, що призабуто також про **традиційне відспівання національного гимну".**

Великий це клопіт, коли за таку статтю сідає панок, що ще недавно творив гурток молодих католицьких письменників, а інші члени редакції такої газети формували довгими роками свій світогляд в атмосфері колінопреклонення перед Францом Йосифом І. Тоді революція паутається їм постійно з бюстом, деклямацією і традиційним гимном. Без цього нема революційного свята. З Шевченка лишилась „Раді" така сама традиція, що і з Леніна: портрет, деклямації і „традиційний" гимн на „габт-ахт!" або „смірно!".

НОВИНКИ

— **Весна підходить поволі.** При кінці квітня починаємо мати зовсім нормальну температуру, коли згодимось, що цьогорічна весна спізнилась на місяць. Ранок є лагідний, у полудне визирає сонце, а над вечір приходить холод. Загальна температура напротязі дня вагається між зеро і 7 степ. тепла. Погода все ще химерна.

— **Особисті вісти.** Консуль Союзу Радянських Соціялістичних Республик у Львові Г. Лапчинський виїхав 28-го квітня на 2-тижневу відпустку.

— **Поїздка наших кооператорів на Вел. Україну.** В пятницю вечером 26. ц. м. виїхала до Київа на зїзд „Сільського Господаря" та на відкриття Кооперативного Музею група наших кооператорів зі Львова. Між ін. виїхали: інж. Павликівський, пос. Луцький, дир. С. Герасимович, дир. Колтунюк, дир. Ю. Шепарович, дир. Коренець, дир. Мудрик, інж. Храпливий та інж. Чижовичівна. Представники наших кооперативних установ побудуть на Вел. Україні ок. 10 днів і відвідають кооперативно-господарські установи не тільки в Київі, але й у Харкові.

— **Нові члени-опікуни стрілецьких могил.** Зложили в Філії Т-ва Охорони Военних Могил у Станиславові по 35 зол. титулом опікунства над одною могилою (докінчення): 451. Д-р Юлій Олесницький, 452. Д-р Мих. Козак, 453. Петро Ростинський, 454. Маслосоюз (відділ Станиславів), 455. Вол. Дутка, 456. Нот. Ст. Левицький, 457. Олекса Мельникович, 458. Т-во „Священнича Поміч", 459. Ів. Ченетух, 460. Осип Марків, 461. о. Теоф. Прийма, 462. Вол. Свістель, 463. Нот. Ів. Строцький, 464. Вол. Яцикевич, 465. Павло Трач, 466. Ант. Осипів, 467. Вол. Сабат, 468. Петро Підлушький, 469. Пет. Фесюк, 470. Григ. Бриндзей, 471. Ів. Вишницький, 472. Ром. Богачик, 473. Прок. Погрібний, 474. Ів. Петраш, 475. Вол. Магос, 476. Українська Міщанська Каса, 477. о. Теод. Матейко, 478. Український Нар. Театр ім. Тобілевича, 479. Кл. Кульчицький, 480. Українська Книгарня і Базар, 481. Лесь Ткачук, 482. Т-во „Зоря", 483. проф. Г. Тимощук, 484. XII. пластовий курінь, 485. Стан. Рубчак, 486. Ілько Поповнич, 487. о. Мих. Ганушевський, 488. Т-во українських залізничників „Нар. Дім", 489. о. дек. Ю. Гірняк, 490. Д-р Нат. Полотнюк-Пристаєва, 491. Гр. Онуферко, 492. Д-р Мих. Соневицький, 493. Вол. Тимцюрак, 494. Теод. Жаровський, 495. Д-р Ів. Матишевський, 496. Стан. Міpчук, 497. Ів. Смолинський, 498. Ст. Малецький, 499. V. кл. української гімназії, 500. VIa кл. української гімназії.

— **Охоронне щіплення віспи** пічнеться у Львові 1-го травня і тріватиме аж до кінця червня. Обовязані щіпитись усі річні діти, уроджені від 15. лютого 1928 до 14. лютого 1929 р. і всі діти уроджені від 1-го січня до 31. грудня 1922, всі діти, що мали щіпитись у 1928 р., а не щіпились і всі особи, що ще не щіпились у минулих роках з ріжних причин. Можуть також щіпитись усі з власної волі. Щіплення є безплатне щодня з виїмком свят в 5. год. попол. для дільниці I. у школі вул. Зелена 10., дільниці II. у школі св. Анни 2., дільниці III. у школі Мартина ч. 6., дільниці IV. у школі Личаківська 167., дільниці V. вул. Рутовського 11., дільниці VI. вул. Сапіги 11. Щіплення є обовязкове; особи, що не зголосяться, а не виправдаються, наражені на відповідальність згідно зі законом.

— **Який буде врожай.** Президент центрального хліборобського товариства у Варшаві в газетнім інтервю сказав, що коли йде про озимину, то гостра зима не зашкодила їй, зате березневий холод і квітневі приморозки без сумніву можуть відбитися на цьогорічному врожаї. Пізна весна спізнила теж роботи в полі, які в нормальних умовинах повинні вже бути покінчені. Тепер тяжко ще ставляти якісь гороскопи. Нпр. минулого року, хоч засіви з весною були дуже марні, літо вирівняло всі недостачі, спричинені в зимі й весною. Таке може бути й цього року, хоч під цю пору положення не дуже добре. Щодо врожаю бараболі, треба побоюватися, що наслідком великих снігів, які покривали високою верствою ями із закопаними бараболями, богато бараболі могло зіпсуватися наслідком надмірного тепла в ямах. Це могло би спричинити недостачу бараболі на пересівку.

— **Радіо в польських поїздах.** У половині травня будуть уже функціонувати радіові антени в поспішних поїздах Варшава-Краків. Перед заведенням радіо в поїздах робили довгі спроби.

— **Розпорядок про грошеву лихву.** Керовник мін-ства скарбу Матушевський і міністр справедливости Цар підписали розпорядок про грошеву лихву. На основі того розпорядку максимальну границю маєткових користей, які осягається при кредитах, підвищено з досі обовязуючої стопи 12 проц. на 13 проц. для всіх без виїмку банкових підприємств. Рівночасно державні і приватні банки підносять проц. стопу від банкових вкл

ків. Розпорядок обовязує з днем його оголошення.

— **Катастрофи на всьому світі.** У Парижі на Сен-Лязар зударились два поїзди; 50 осіб ранених. — На майдані в Ольміц упав літак; один летун сильно ранений. — На цивільнім летунськім майдані в Варшаві згорів гангар. — У Норимберзі вибух у фабриці олівців убив 8 робітників, а поранив 6. — У стейті Ґеоргії борвій убив 20 осіб, а поранив 100. — Недалеко китайського міста Кальган поспішний поїзд наїхав на панцирне авто з вояками; 27 вояків, з чого двох старшин, убитих, а решта ранених.

— **У добі реформ.** Торговельно-промислова палата в Варшаві звернулася до міністерства освіти з характеристичним меморіялом. Вона звертає увагу на факт, що видавці, які друкують шкільні книжки, тратять великі гроші наслідком хронічного явища, що міністерство затверджує що року нові підручники, а тимсамим старі підручники „йдуть на масло". Ще більше тратять на цьому батьки. Давніше батько, що мав кілька дітей, купуючи книжки найстаршому з них, передавав їх по черзі всім молодшим. Нині з початком кожного шкільного року — новий бюджет. Методи навчання в польських школах зміняються так хутко, що часто заки вчитель встигне ознайомитися з одною, вже вона стає перестарілою.

— **Різні вістки.** Останні вибори до саксонського сойму признали неважними; наслідком того посли мусять звернути платню, яку дістали за квітень. — Сенатор Кузенс з Дітройту, бувший спільник Форда, жертвував 10 міл. дол. на фонд поліпшення гігієнічних умовин при вихованні дітей. — Італійський денник „Оссерваторе Романо" перейде під провід Ватикану. — При катастрофі літака вбиті два визначні польські летуни: майор Рихловський і капіт. Павловський. — У Кечкеметі пострілив себе небезпечно 52-літній різник Штіц, який має славу найбільшого черевання Мадярщини; Штіц важить 230 кільо і недавно був у розпуці, що не поїхав на конкурс „грубих", де першу нагороду дістав мущина, що важив 188 кільо. — Варшавські трамваї заробляють денно 600.000 зол. — У Неаполі помер визначний актор Едоардо Піняльоза. — Американський міліярдер Астор записав 2 міл. фр. для Французької Академії, з тим, що з частини грошей Академія заснує художню промислову школу для дівчат.

— **Спосіб на зятів.** Великі клопоти родять інколи великі ідеї. Одну з таких ідей найшов пан Казимир Барановський в Скерневіцах, який мав великий клопіт, бо аж пять доньок на виданні. А всі без віна. Що робити? Нарадившись із донь-ками він пустив дипльоматично вістку, що дістав скромну спадщину від бабки з Америки 10.000 дол. Вістка помогла негайно. Барановський видав три доньки за сім місяців. Зяті, які натякали на віно перед шлюбом і після шлюбу почули від тестя, що гроші вже прийшли, але є ще в банку. Коли-ж час минав, а грошей не діждались, зібрались спільно на нараду і подали тестя в суд. Тесть оповів на суді всю правду: що збрехав для добра своїх дітей. Суд побачивши, що тесть чесна людина, а його зяті поженились з його доньками тільки з інтересу, видав моральний присуд: звільнив Барановського від кари. Хапчиві зяті за кару будуть мусіти жити з жінками, які подобались їм за те, чого не мають.

— **Гарні дипльомати.** У Владивостоці закінчився небуденний процес. Перед судом ставали урядовці китайського консуляту разом зі заступником консуля, обвинувачені в тім, що пробували насильно видати замужню жінку за іншого чоловіка, який заплатив за неї гроші її матері. Коли інтересовані — цей чоловік і мати — звернулись за інтервенцією до консуляту, консулят завізвав згадану замужню жінку до бюра і там вязнив її місяць, заки згаданий чоловік не забрав її. Нещаслива „продана" жінка втікла і почала процес. І мати і купець дістали по 18 місяців. Урядовці будуть звільнені з посад.

— **Чи жертва відмолодження?** У шпиталі в Ню Йорку померла 75-літня співачка Кері Кінг, що в 1923 році перша зважилась на відмолоджуючу операцію у д-ра Воронова. Вона відмолодилась малпячими железами, коли в 69 році працюючи вже як журналістка почувала себе „дуже старою". Операція помогла лише на кілька літ. Вороги Воронова використають без сумніву цей випадок як аргумент проти методи відмолодження.

— **Ватиканська монета.** Небавком вийде низка срібних і золотих лірів, підготовленних Ватиканом. Ці папські гроші будуть на 20 лірів золоті і на 5 лірів срібні.

— **Жіночий полковник.** У Льондоні закінчився процес проти Валерії Сміт, що переодягнена за мущину відгравала талановито кілька літ ролю провідника англійських фашистів, як полковник Баркер. За сфальшування паперів і фальшиві зізнання її засудили на 9 місяців вязниці.

Дописи.

ЛУЦЬК. *(„Рідна Хата".)* Коли б. міністр У. Н. Р. інж. Пилипчук одержав призначення до Луцька на посаду міського інжиніра, орган польсько-уенерівського союзу „Українська Нива" радісно оповістив, що „українська кольонія в Луцьку збільшилася". Уявіть собі, якби що звучало на сторінках польського органу: „польська кольонія в Познані, Кракові чи Варшаві збільшилася"... Ті, кому довелося читати цю релянцію про „українську" кольонію на Волині, приписали її як не ґазетному чортикові, то зайвій чарці редактора і заспокоїлися. Та даремно вони запідозріли й чортика й чарку. На Волині таки дійсно є „українська кольонія". Один з найвищих достойників одкрито заявив, що не вважає місцевих за українців (і слушно, бо урядово вони „русини"). Справжніми українцями є лише уенерівці, включаючи в їх число й п. Волошиновського. Решта — самозванці, яких „Українська Нива" виклинає й піддає анатемі в кожному числі. Отже на Волині маємо: псевдоукраїнців, „імя їм легіони", й чистої Дніпрової води гурток стопроцентових українців племени УНР., що створили тут свою кольонію заходами еміґраційного бюра у Варшаві. Тяжко, звичайно, живеться всякого роду кольоністам серед чужинців або мешканців країни, які мають власні хати й усі установи в своїх руках (на Волині — „Просвіти", кооперативи, брацтва, товариства, партії і т. ін.). В скрутних випадках кольоністи звертаються до місцевого уряду за допомогою, а особливо, коли нема хати. Так зробили й „кольоністи" племени УНР.: пп. Пилипчук, Певний, Савицький і інші вожди. І зробили не без успіху. Перш за все потрібна хата, і влада дала певну кількість гроша під моральні векслі вождів на її влаштування. Кольоніяльна хата УНР повстала і 21. ц. м. її відчинено вра із „буфетом", бо руси... (вибачте) УНР. „є веселіє пити". На відкритті були всі вищі представники місцевої влади, хресний батько кольоністів п. Волошиновський, лицарі ордена одинки й усі наші кольоністи... Помиляюсь: не всі. Частина уенерівців „зденаціоналізувалася", пристала до викличних псевдо-українців, на відкриття кольоніяльної „Рідної Хати" не зявилася, горілки не напилася... Очевидно, що ще до Великодня ці відступники будуть виключені, щоб „не вкусили" свяченої писанки зразка 22. року. Нікого з представників місцевих псевдо-українських інституцій не було, бо по-перше, були заздалегідь у кольоніяльному орґані викляті, а по-друге, бо до „Рідної Хати" взагалі не приймають обранців місцевих русинів, бо це елемент нелояльний і небезпечний. Засада: кольоніст може репрезентувати лише самого себе. Щоб показати світові, а особливо своїм патронам і паспортовому бюрові, що кольоністи на Волині не загубилися серед моря анатемізованих самозванних псевдо-українців, стягнено їх (кольоністів) на свято відкриття хати з різних міст Волині. Бавилися добре, бо в помешканні не було за тісно й почувалися всі як „рівні з рівними", себ-то пани сиділи в одній кімнаті а кольоністи в другій. Щоб символічно представити, як довго існуватиме „Рідна Хата" та справжню її ідею, виставлена була пєса „Останній сніп". Знавці твердять, що думку „останній" підкреслено дуже добре, тільки костюмер помилився і замість контуша й рогативки одягнув героя по московському. Врешті — це дрібничка. Всі добре зрозуміли, як повинно було бути. Треба зазначити, що стопроцентова українська кольонія, з огляду на прибування серед неї дітородження, усиновила кількох місцевих псевдо-українців і після водко-обливання і грошe-помазання на лоно своє стопроцентове ввела й горілкою почастувала. Серед них на святі був і новонавернений відповідальний редактор „Української Громади" п. Проказюк. План праці „Рідної Хати" на найближчий час має устійнити місцева влада. Між іншим по всій кольонії УНР. має бути скасований вигук „Слава" і введене „Віват", бо практика (при гойданні союзного тіла) показала, що „віват" у „Рідній Хаті" звучить більш по рідному, ніж „слава".

Волиняк.

ЧЕНСТОХОВА. *(Свято Шевченка).* Стараннем Управи Українського Т-ва Допомоги Емігрантам з України в Ченстохові, до якого належать національно свідомі та ідейні наддніпрянці й заточенці-галичани, відбулася дня 20. квітня ц. р. урочиста академія в честь Кобзаря України. Вступне слово виголосив п. Степан Палалійчук, а п. Михайло Шлемкевич відчитав гарно опрацьований реферат. П. Гошеватюк Антін, п. Авраменко Гаврило і школяр Петрусь Врублівський виголосили гарно вірші Шевченка. Особливо гарно відеклямував „Чигирин" п. Гошеватюк. Місцеві співаки під управою п. Метильницького і при визначній допомозі тенора п. Радченка відспівали „Заповіт", „Вилітали орли" і „Ще не вмерла Україна"... Свято було скромне, тихе, але щире й урочисте. Мусимо тут з жалем підчеркнути, що серед тутешньої громади знайшлися люди в особах б. директорів департ. міністерств У. Н. Р., б. професори й директори українських гімназій за кращих часів, а навіть в особі б. ляйтнанта фльоти, а тепер голови філії Українського Цент. Комітету, себто голови тутешньої еміґраційної кольонії і члена Ради Центр. Комітету у Варшаві, що злегковажили свято Шевченка. Це мусимо тут напятнувати як негідний обяв, тимбільше, що святим обовязком цих людців є й інших притягати до національної справи. Цим інертним людям пригадуємо в роковини свята Шевченка його поему „Посланіє". Там у відповідних місцях знайдуть вони себе в сучасному стані, при чому знайдуть також і лік на оздоровлення душі, якщо їм ще не запізно.

С. Шупарецький.

Найбільший останні кредит для панів
Матеріяли першорядних торговців 3—3
„Sportive", „La Sveica", „Type Officier"
Варшава 34 II п.
„Мамонтата"
189

З судової салі.

Політичний процес проти 31 селян з Тернопільщини.

В суботу 27. квітня ц. р. продовжуване розправу далі. Доказове поступування замкнено ще в пятницю 26. квітня ц. р., тому в суботу відчитано вже поставлені присяглим суддям питання щодо вини обвинуваченних. Всіх питань є небагато, лише 76. Саме відчитування їх заняло півтора години часу.

І так проти обвинуваченних від 1 до 21 поставлено питання по думці §§ 59 ц, 61 і 65 а к. з., проти обвинуваченої ч. 22 (Марії Турчин) — по думці §§ 59 ц і 61 к. з., проти обвинуваченних від 23 - 29 — по думці § 61 к. з. і вкінці проти двох обвинуваченних (30—31) — лише по думці § 65 а к. з.

По такім вступі почав промовляти прок. Врубель. На початку своєї промови торкнувся він закордонної більшовицької агітації, яку схарактеризував очевидно негативно. Далі перейшов до характеристики К. П. З. У. і нарешті „Сель-Роб Єдність"; (що останню назвав легальною експозитурою компартії КПЗУ.). Тому на думку прокуратора така оборона деяких обвинуваченних, що вони належали до партії „Сель-Роб Єдність", не відтяжує їх зовсім, а навпаки — промовляє за тим, що вони знали добре про комуністичну ідею та займалися її поширенням між спокійним українським селянством, мріючи про диктатуру пролетаріяту. Далі прокуратор перейшов до акту обвинувачення і підтримував усі його тези, розглядаючи при тому подрібно шкідливу діяльність кожного обвинуваченого зокрема. Свою промову закінчив прокуратор ще в суботу.

На тому перервано розправу до понеділка. В понеділок промовлятимуть уже оборонці. Присуд западе мабуть у вівторок.

Змагання в дужанню та боксі.

Дня 20. і 21. ц. м. відбулися в салі Сокола-Батька змагання в дужанню на боксі, котрі уладжував Український Спортовий Союз. Дволіття відсутність таких змагань не дала нам змоги зорієнтуватися в наших силах. Ці змагання виказали всеж таки деякий матеріял, який збирається майже по всіх наших клюбах. В цих змаганнях брали участь лиш члени двох львівських клюбів; з провінції чомусь ніхто не прибув.

Змагання в боксі.

Зголошених до боксу було 20 осіб. Боротьба складалася з 3-ох стріч по 2 мінути. — У вазі папір: Сиротюк-Зелинський; побідив Сиротюк перевагою 14 пунктів. Молодий побідник виказав доволі ініціятиви та опанування. — У вазі перо: Гладків-Лаврух; побідив Лаврух. — У вазі легкій: Кузняк Скібновський; побідив Кузняк. У фіналі Кузняк („Луг")-Сколоздра („Сокіл"-Клепарів); побідив Кузняк. — У вазі півтяжкій: Петноцький-Дзуль (оба „Луг"); побідив Петноцький. — По розгривках побідники одержали нагороди. Пунктовий суддя Вербицький, в рінгу Жарський.

Змагання в дужанню.

Участь брало 25 змагунів. Боротьба тревала 10 мінут, фінали 20 мін. Вага легка: Скірка-Панькевич; побідив моментально (в 56 сек.) Скірка Тайліх-Бордуба. Тайліха за неправильну боротьбу здискваліфіковано. Побідив Кордуба по 4 мінутах боротьби. Мамчак Іван-Жовнір; побідив Мамчак 4-ий. Мамчак Юрій-Охримович, побідник Мамчак — 10 мін. У півфіналі стріча Скрірка-Кордуба принесла побіду Кордубі по 1 : 30 м. фінал відбувся між Кордубою і Мамчаком І. Була це найбільш цікава

боротьба, що тягнулася нерішеною цілі дві стрічі по 10 мінут. У продовженні 5 мінут побідив на пункти Мамчак. — У вазі середній: Савчак-Сабарай; найгарніша під технічним оглядом боротьба. Побідив Сабарай по 9 мінутах. — У вазі півтяжкій: Попель Гелієнко „Сокіл"-Кл.; стріча на пункти в користь Попеля. Велика бруталність Гелієнка, котрий міг зробити несподіванку. — Когут-Мороз, побідив Когут по 4 : 16 м. У фіналі перевага тіла Когута панувала дуже визначно над Попелем, котрий по 22 сек. змагань лежав уже на лопатках. Суддював п. Волинець з Перемишля.

Нові книжки й журнали.

Журнали.

НИВА, часопис присвячений церковним і суспільним справам. Львів, квітень 1929. ч. 4. XXIV. Зміст: о. Петро Дзедзик: Розвязка римського питання. о. Сев. Матковський: Ратуймо нашу дітвору. о. І. Н. Про великий піст, свящ. Антін Радомський: В Ґетсеманії. о. Іван Рудович: Катехитичний конґрес у Монахові. о. Володимир Кармазин: Душпастир у політичнім житю. Протиалькогольний рух і духовенство. Зі зборівського деканату. Відозва. Паломництво до Риму. о. М. Баричко. Зміст. Нові книжки. Всячина. Проповіди.

УЧИТЕЛЬСЬКЕ СЛОВО, орґан „Взаїмної Помочі українського учительства". Львів, травень, 1929. Ч. 5. Р. XVII. Зміст: Христос Воскрес. Реалізуймо давні гасла. Колись і сьогодня. „Просвіта" і учительство. „Діло" й ми. Головолта. Комунікат. Зі сойму. Посмертні оповістки. Під розвагу. Оголошення. Переписка. Рідна Школа.

ПРОТИ ХВИЛЬ. Львів, квітень, 1929. Ч. 4. Р. II. Зміст: М. Обідний: Фрагменти. А. Грім: Темні вуличкн. Весняні настрої. В. Нікашковський: Ми проти хвиль. Арк. Животко: Відгуки колоніяльної політики в культ-освітньому житті на Вел. Україні. І. Трудова школа. II. Нижча професійна освіта. І. Я.—Н.: Дещо про соціялізм і родину. І. Власовський: На тему одної з проблем „совальського кордону". С. Жук: Перспективи просвітньої праці (часть перша). Між власть імущими. Замітки.

МИ МОЛОДІ, орґан українського протиалькогольного руху. Рогатин, травень—червень 1929. Ч. 5—6. Р. II. Зміст: М. Чайковський: Великдень іде. П. Кривоносюк: Причини алькоголізму та нікотинізму. Соварен: Просте питання. В. Пашко: Заломання національної етики під впливом алькоголізму. Новинки з протиалькогольного і протинікотинного руху. Хроніка протиалькогольного руху. Комунікати. Фейлетон.

ВІЛЬНЕ КОЗАЦТВО, двотижневий журнал літератури і політики. Прага, квітень 1929. Ч. 34. Р. II.

Slovansky Prehled, sbornik pro poznavani politickeho, hospodarskeho, socialniho a kulturniho zivota slovanskych statu a narodu. Praha, duben 1929. C. 4. R. XXI.

Жертви на оселю робітників пера.

ВИКАЗ ч. 8.

На заклик „Т-ва письменників і журналістів ім. Ів. Франка" зложили дальше на оселю українських робітників пера: 87) д-р Михайло Воробець, Калуш — 25 зол., 88) д-р Гринь Кузів, Дрогобич — 20 зол., 89) д-р Володимир Конистинський, Куликів — 10 зол., 90) сен. Василь Бараник, Заліщини — 20 зол., 91) д-р Іван Калин — 10 зол., 92) Олена Завадович, Ремезівці — 10 зол., 93) В. Г. — 10 зол., 94) Татяна Лаврукова, Коршів — 10 зол., 95) Чеслав Добровольський, Луцьк — 10 зол., 96) д-р Іван Мандюк, Перемишль — 5.30 зол. (і кличе: проф. Т. Гозу, М. Пащака і д-ра Е. Грицака), 97) проф. Теодор Гоза, Перемишль — 5 зол., 98) Микола Вишиванюк, Люблин — 10 зол. (і кличе Бориса Іванівського в Люблині), 99) дир. Конст. Вишиванський, Станиславів — 4 ам. дол. (і кличе: Юрія Напалєвича з Посіча і Федора Олесницького зі Станиславова), 100) проф. Антін Ковалисько, Львів — 5 зол., 101) Ольга Гонька, Передільниця — 10 зол., 102) д-р Володимир Гамерський, Бучач — 100 зол.

—о—

Жертви пересилати до Земельного Банку Пупотечного (Львів, Підвалля 7) на вкл. книж. ч. 1141 або до Адміністрації „Діла" (Львів, Ринок ч. 10).

Театри.

Великий Міський Театр:

Понеділок 29-го, г. 7·30 веч. „Джіоконда" (40 прц. знижки).

Вівторок 30-го, г. 7·30 веч. „Тоска" Гостинний виступ Дольницького і Стшелецької.

Кіна.

„Аполльо": „Наші за кордоном".
„Лев": „Квітка Золотого Заходу".
„Оаза": „Гробниця великого кохання".
„Паляс": „Танцюристка орхідея".
„Пан": „Останній монарх".
„Фатаморґана": „Мадярська рапсодія".
„Химера": „Венера в Венеції".

Програма радіо.

Вівторок 30-го.

Льондон (358). 19·30. Камерний концерт.

Париж (1764). 15·45 Концерт. 20·35 „Фаворіта" опера Доніцетті.

Берлін (475,4). 20·00 „Сім швабів" народня опера.

Давентрі 482,3) 21·30 Ресітал віольончелі.

Мілянo (504,2) 20·30 Староіталійська музика.

Рим (443,8). 20·45 Опера.

Відень (519,9) 20·05 „Золотар з Толедо" опера Офенбаха.

Мюнхен (536.7). 19·50 Концерт військової орхестри.

Будапешт (545). 17·40 Мадярські пісні. 19·30 Опера.

Москва (825). 16.00 Опера.

Київ (775). 17·30 Клюбовий концерт. 19·30 Популярний концерт.

Харків (1680) 18.30 Військовий концерт.

Варшава (1395,1). 17·55 Популярний концерт. 19·50 „Мазепа" опера з Познання.

Ковно (2000). 19·30 Концерт.

Середа 1-го.

Льондон (358). 15·45 Легкий класичний концерт. 16·45 Органи.

Париж (1714). 15·45 Концерт. 20.50 Концерт.

Берлін (475,4). 20·40 Вагнерівська музика.

Мюнхен (536,7). 21·30 Веселий вечір.

Ляйпценберґ (462,9). 20·10 Капеля Келіо.

Мілянo (504·2) 20·30 Легка музика. 22·00 Кабаретова музика.

Відень (519,9). 18·00 Суспільні пісні.

Будапешт (545). 20·00 Концерт. 21·45 Циганська музика.

Ленінґра (1000). 19·00 Фільгармонія.

Київ (775). 19·10 Музичний вечір у „Домі вчених".

Харків (1680). 20·00 Опера.

Москва (3925). 19·00 Свято 1-го травня в театрі.

ОГОЛОШЕННЯ

СУКНІ моделі 1929 р. за взірці, також всілякі найновіші трикотажні вироби поручає „ТРИКОТАЖ", пл. Марійська 5. в брамі. 1879 2—2

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кружок „Рідної Школи" в Дрогобичі уладжує від дня 15. мая до 26. червня підготовчий курс до І. гімназійної класи. Наука пополудниева, безплатна, — Зголошення в гімназії, вул. Івана ч. 22. — **Старшина Кружка.** 1895 2—3

Інжінер в державній службі, кавалер по трийцятці шукає богатої жінки до 40 літ. — Зголошення тільки з фотографією і повною адресою до Адміністрації „Діла" під Р. К. 13. 91 1 1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик преплайно продає за готівку і на рати від десятків лат з найліпшої сторони звісна фірма **Іван Фельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5 3 161-?

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Рентґенольог
д-р Людвика Ляндес-Ляйнерова
у Львові, вул. 3-го Мая 7.
1910 **повернула.** 2—2

Спеціяліст недуг легінів. серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
Львів, Городецька 46.
432 Пересвітлення Рентґеном. 24—24

ШОФЕРИ, що покінчили **Львівські Самоходові курси**
Інж. Александра Юрого
ЛЬВІВ, вул. Коперника, ч. 54.
відріжняються своїм точним фаховим знанням, бо ці курси ведуть в найбільших варстатах і самоходових гаражах в Галичині. Точна і швидка наука. Поїздки незаможним. Пишіть по ілюстровані проспекти, як безплатно висилаємо. 1911 1—2

На Рати **ЗА ГОТІВКУ**
Дешевше ніж всюди о :0 Меблі, Дивани, Отамани, Канапки, Складані ліжка, Сальонові гарнітури, Вклади і Подушки, Капи, Фіранки, Портієри, Накиди, Хідники, Ковдри і т. п. найдешевше поручає 1903 5 6
Е. КОРЕНБЛІТ, Львів, Браєрівська 4.

Львівське Товариство Акційне Броварів

Поручає на свята свої знамениті вироби:

Пиво експортове ясне

Пиво баварське темне

(подвійно солодове)

одиноке для смакунів темне пиво.

Пиво Імперіяль чорне

поручають його лікарі.

Скрізь до набуття. Скрізь до набуття.

ПОСТИНЬ коло Косова — на продаж 11 морґів городу без будинків половина грунту 1. решта 2. і 3 класи. Зголошення тільки листовно під адресою: П. Журовська, Львів, вул. Богуславського ч. 14.

БРИЛЯНТИ, також іншу біжутерію купує по високій ціні Домбровський-Розважевскі Львів (Готель Жоржа) Академічна 2 1366 47—?

ЗВІДОМЛЕННЯ!

Повідомляю Шан. П. І. Публіку, що дальше провадимо
Магазин Першорядної Конфекції мужеської і жіночої
під фірмою
Р. Табак і С-ка, вул. Личаківська ч. 8. Тел. 59 73

і так як до тепер горячим вашим бажанням буде працювати, щоби цілком вдоволити нашу П. Т. Клієнтелю, доставляючи товар найліпшої якости по найнижших цінах і на найдогіднійших умовах. — При цій нагоді додаємо, що на біжучий сезон заосмотрилисьмо богато нам складі і просимо і на будуче о ласкаве поперте нашої фірми.

З поважанням
Р. Табак і С-ка Личаківська 8.
1—1 Тел. 59—73.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 97 (11.438). Львів, середа 1. травня 1929. Poczтowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Хочете мати певність, що Ваш гірко заграцьований гріш не пропаде, а приноситиме добрі відсотки? Якщо так, то складайте свої ощадности **в Кооперативному Банку „Дністер" вул. Руська 20.**

За охорону меншостей.

Львів, 30. квітня 1929.

В „Прагер Прессе" з 28. н. м. поміщена передова стаття посла д-ра Ант. Утріжа про потребу поширення охорони прав меншостей на всі цивілізовані народи і держави. Стаття настільки інтересна, що ми пополнимо собі подати її зміст в нашому орґані.

Меншостева політика — каже автор — це змагання виборотн для меншостей горожанську рівноправність у рямцях тої держави, в якої склад вони входять. Бо хоч світова війна проголосила принціп світової демократії, то ще й нині є держави, яких меншости не мають навіть найелементарніших прав і свобід. Деякі держави, яких меншости йдуть в сотки тисяч (більших меншостей автор не знає!) дусять в зародку всяку їх спробу зорґанізуватися з метою самооборони і стараються пояснювати мовчанку тих меншостей на міжнароднім форумі тим, що ті меншости нібито вдоволені своїм положенням. Отже ці держави, унеможлививши своїм меншостям якунебудь орґанізацію на національній основі, присудивши їх на мовчанку, кажуть потім, що тим меншостям нічого не бракує, бо інакше вони боронилисяб і реклямувалиб свої права.

Були і є уряди, які для своїх національних ґруп не хочуть відчинити шкіл в їх рідній мові. Були і є уряди, які не дають своїм меншостям ніяких політичних прав, при чому звичайно покликуються на їх духову незрілість; яку вони самі з розмислом спричинили і далі піддержують. Деякі уряди доходять до того, що заперечують саме істнування меншостей на своїх територіях, що не перешкаджає їм нищити свої меншости чисто некультурними і недемократичними способами. Такі некультурні й антидемократичні уряди виступають нерідко на міжнароднім форумі як оборонці прав меншостей, беручи на глум святі людські права етнічних меншостей та використовуючи ганебно міжнародню трибуну, щоб закрити своє дійсне обличе.

Зазначивши далі, що Чехословаччина забезпечила своїм меншостям всі горожанські права, бо, мовляв, чел. законодавство й екзекутива знають тільки рівноправних громадян, без уваги на їх національну, релігійну чи расову приналежність, пос. д-р Утріж каже, що тепер в дві категорії держав, членів Ліги Націй, що мають до діла з меншостями. Одна категорія — це ті держави, що перейняли на основі договору режім над меншостями і виконують свої зобовязання щодо їх охорони. Друга категорія — це держави, що бачать у тому свого роду обмеження власної суверенности і не тільки далекі від того, щоби взяти на себе зобовязання міжнароднього характеру, але також у своїй внутрішній легіслятивній та адміністративній практиці не признають охорони меншостей самозрозумілою послідовністю демократичного принціпу.

Організовані меншости вже давно домагаються від Ліги Націй, аби вона удосконалила і упростила цілу процедуру при розглядании предложених їх жалоб і петицій меншостей. Це справа очевидно важна, але сто разів важніше булоб змусити всі держави, що мають у себе меншости, інтернаціональним договором до респектування прав меншостей і до виконування всіх зобовязань, що випливалиб з постанов того договору. На жаль, до того ще далеко.

Меншостева політика — каже автор — є тепер у стадії, в якій вона моглаб бути розвязана в міжнароднім розумінні, принайменше в тих державах, які виявляють добру волю в полагоді постулятів і домагань своїх меншостей, давчи їм демократичну охорону і свободу національного розвитку на всіх ділянках життя. Ясно, що автор має тут на думці в першу чергу Чехословаччину, яка, як він каже, забезпечила своїм меншостям свободу повного розвитку, що найшло свій вислів також у дотичних постановах чсл. конституції.

Охорона меншостей, що повинна стати універсальною, що її повинні виконувати всі держави якнайскрупулятніше — це основний змисл нинішньої меншостевої політики. Це становище Чехословаччини і в цьому напрямі вона поведе акцію на міжнароднім форумі.

Дві конференції.

Паріська і женевська конференція. — Безвиглядність у справах роззброєння.

Берлін, 26. квітня 1929.

Сензаційний зрив репараційної конференції в Парижі відсунув в тих днях усі інші міжнародні події на другий плян. Велика преса присвячує свою увагу паріським подіям настільки, що для звітів з женевської роззброюючої комісії майже не залишається в ній місця. Тимчасом у Женеві відбуваються річи, вартї того, щоб їх ставити на рівні з подіями в Парижі. Різниця поміж обома конференціями є може тільки та, що коли в Парижі сторпедовано ідею взаїмного порозуміння і замирення одним великим зривом, то в Женеві оту саму ідею винищується дрібним але систематичним обстрілом. Проте, кінцевий ефект є в обох випадках абсолютно однаковий. Чи це йде про питання репарацій та міжнароднього воєнного задовження чи про справи світового роззброєння, то ще і ще раз виявляється з усею яскравістю, що в даній політичній системі Европи, зґл. цілого світа, тих питань позитивно вирішити не можна. Репараційна конференція розбилася на системі поанкаризму. Одною із підстав цеї системи є намагання обтяжити німців такими високими репараціями, щоби вони виснажувались економічно довгі десятки літ і тим самим не могли знова зрости в силу. Отже репарації стали засобом політичної боротьби. Таким чином ославлене аліянтське меморандум, в якому союзники (одначе без Америки і Японії) вимагали від німців 40 міліярдів зол. марок, було подумане як інструмент, яким можнаб було стало спускати німцям надвишку крови. Все це не має нічогісько спільного з тезою про „відполітизування репарацій". Репараційна конференція зійшлась під таким знаком. Вона мала встановити фактичну платоздатність німців і відповідно до того встановити висоту своєї платоздатности суму 27.5 міліярдів. Але під відомими умовами. Отже знова: репараційна справа як засіб німецької боротьби з европейською політичною системою. За поанкаризмом і **проти** поанкаризму — ось остаточна фактична формула для означення кінцевого висліду конференції. Без вирішення цієї центральної проблеми европейської політики, неможливо вирішити її складові частини, як от наприклад справу репарацій. Вона не може бути і не буде так довго вирішена, доки уклад міжнародніх відносин не буде побудований на цілком новій політичній підставі. Те, що робиться в Парижі, є залічуванням окремих симптомів, без того, щоби братися до усунення самого джерела недуги.

Таку самісіку ситуацію бачимо в Женеві. Переживаємо це вже **шестий раз**, що до Женеви приїздять найбільше відомі політичні голови світа і радять над тим, як привести до світового обеззброєння. У кожний раз розїздяться з однаковим висліком: в даний момент обеззброєння не є можливе. Чомуж саме? Хіба справді люди і нації не мають нічого розумнішого до роботи, як тільки зброїтись по зуби і ждати найбільше корисного моменту, щоб знова почати війну? Війна для війни? Тим собі світового зброєння пояснити не можна. Світове зброєння є випливом політичної системи сучасности, її невіддільною складовою частиною. Тої системи не признає добра половина світа і коли вона всеж таки втримується, то тільки засобами зброї. Колиб нині европейські держави обеззброїлись, карта Европи повбралаб завтра цілком змінений вигляд. З того здають собі справу всі ті, яким сучасний міжнародній европейський уклад є на руку. Передовсім носії системи поанкаризму.

Вони здають собі з цього справу тим більше, що усі пропозиції щодо роззброєння виходять якраз від людей ворожих поанкаризмові. Це не є зні трохи випадкова річ, що цілком подібно, як це було на усіх попередніх конференціях, так також і тим разом, найдальше йдучі проекти щодо обеззброєння виходять від — німців, турків, більшовиків і — американців, отже від сил, які не визнали і ніколи не визнають версайського трактату. Поанкаризм здає собі з того справу, що ідея обеззброєння є вживана не як ціль сама по собі, але перш за все як засіб політичної боротьби зі самим таки поанкаризмом. В той спосіб в Женеві витворюється слідуюча ситуація: президент комісії, француз Людон, заявляє вже зі самого початку, що на цьогорічному засіданні друге читання проекту світової обеззброюючої конвенції не відбудеться, бо — мовляв — бракують для цього найважніші передумови: фльотове порозуміння поміж Америкою та Британією. Іншими словами: ми на континенті почнемо роззброюватись щойно тоді, коли буде переведене обеззброєння на морю. До цього часу — ми мусимо підождати. — Нічого нового! Нехай — мовляв — вони починають. Доволі примітивний викрут, обрахований на збереження істнуючого стану річи. Ту самісіку позицію заняв і англієць льорд Кешенден, той самий, що переняв закордонний портфель Чемберлена, коли цей не витримав пресової атаки, зверненої проти його англо-французького пакту і вважав за відповідне нервово занедужати. Льорд Кешенден є одним з лідерів англійського консерватизму, отже є тим самим приклонником системи поанкаризму, зверненої на европейськім ґрунті в першу чергу проти більшовиків. Позиція доволі виразна, щоби з нею можна було погодити ідею роззброєння.

Англійці і француз — ось сила, яка бажає удержати версайський стан в Европі. Довкола них стоять їх вірні підручні. Вони переголосовують усе. Переголосували і привели до упадку найперше проект німця графа Бернсдорфа. Потім проект більшовика Літвінова. Потім проект турка д-ра Руджі-бея. Цілих два тижні продовжується ця комедія. Не приходить ані одна поважніша резолюція, яка булаб у силі щонебудь змінити в істнуючому стані річи. Чи мова йде про обмеження у вишколі резерв чи про заборону газової і бактеріольогічної війни, про обмеження або щонайменше про затримку в послідовнім озброюванні чи при про проекти 25 проц. чи навіть 50 проц. зниження істнуючого озброєння — все одно, кожний проект перепадає і мусить перепасти. Замітне при тім ось що: помимо ріжного ставлення справи, помимо ріжних мотивів, які до цього дані сили приводять, ми помічаємо в Женеві уложення незвичайно цікавого фронту сил, які заєдно атакують: отжеж Америка, Німеччина, СРСР, Італія і Туреччина. Присутність Америки в цьому фронті надала засіданням комісії цілком окрему рису. Коли поанкаризм в спілці з Англією і при фактичній підтримці Японії не має причин боятись німців, італійців чи більшовиків, то справа міняється, коли в гру починає входити Америка. Американський „обсерватор" Джібсон забрав слово в тім змислі, що Америка цілком не розуміє, чому морське роззброєння малоб прийти перед сухопутнім. Зрештою Америка є готова увійти у відповідні переговори. Одначе не для

КАРПАТІЯ
Львів, Руська 18, I. п.
переводить під корисними услівями і догідними комбінаціями всякого рода життєві обезпечення.

ЩАВНИЦЯ
(Львів, Кохановського 10)
д-р Маркіян Дзерович
ординуватиме як щорічно
1916 в „Редуті" від 10.V. 1929 р. —3

того, щоби обмежити зброєння, але щоб їх **зменшити.** Тактика цілком відповідаюча плянам американської політики, бо зменшення англійської фльоти означає зменшення суцільности внутрі Британської Імперії і тим самим дає більше поле до попису для американського капіталу в британських домініях. Англійці не могли сказати: „ні", — бо на отаке „ні", сказане в Женеві в 1927 р., Америка відповіла будовою 15 кружляків. Але поза фразою про „принціпову згоду" — стоять англійські вибори і передовсім використання часу. Зрештою ту справу знято з нарад комісій. А тимчасом підпоручники 20 держав далі молотять в Женеві свою політичну солому.

Цьогорічна конференція в справі роззброєнь закінчиться так само, як всі пять попередніх. Будуть приняті „резолюції", щоби ними милити очі собі і світові, будуть зібрані „корисні матеріяли" для проєкту світової роззброюючої конвенції; зрештою-ж люди розійдуться. Дійсність залишиться така як була: ніколи не випустить зброї з рук той, хто почуває, що тільки зброєю зможе затримати неправне посідання. Це є становище поанкаризму. Цеї ситуації не змінить навіть найбільше замирююча пацифістична музика. Без знищення поанкаризму роззброєння не буде.

Зенон Пеленський.

„Виграна українців".

Епохальний винахід „Епоки".

Варшавська „Епока" з 27. квітня приносить фантастичну відомість про львівську Ставропигію. А саме пише вона, що львівський окружний суд вирішив цікавий з політичних оглядів спір між українцями і старорусинами в некористь останніх. „А саме українці, в яких управі находиться фондація, затягнули в Банку Краєвого Господарства позичку під застав майна фондації. Зате старорусини виступили до уряду (з чим? — Ред.), відмовляючи українцям права обтяжувати довгами фондацію, яка до них не належить, що, на їх думку, було би суперечне зі статутом фондації. Суд відкинув скаргу, затверджуючи тим самим права українців до володіння фондацією". Все те, вже не кожне слово, але кожна буква, є тут бляґою. Як відомо, Ставропигією володіють не українці, тільки „старорусини" в ласки політичних приятелів „Епоки". Невідомо нам, чи теперішні володарі Ставропигії обтяжують майно Ставропигії в Банку Кр. Господарства. Зате відомо нам, що таке обтяжування переводить правит. комісарі „Нар. Дому", віддавшись під протекторат санації. Вістка „Епоки" є її власним епохальним винаходом або спізненим 1-квітневим жартом. З якою метою поширюється такі відомости, це — очевидно — тайна їх винахідників. Мабуть, щоби доказати, як то польські чинники „підтримують" українців проти „старорусинів" та в той спосіб закрити фактичний стан річей.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ
РАНІШЕ РОМАН ЗУБИК
ЛЬВІВ, ВУЛ. ГАЛИЦЬКА Ч. 16.
ПОРУЧАЄ
ВОВНЯНІ НОВОСТИ ДЛЯ ПАНЬ на плащі, костюми і суки.
ШОВКИ у великому виборі.
ВОВНИ АНГЛИЙСЬКІ І КРАЄВІ на мужеські одіння.

В справі виміни долярів.

Паніка на провінції.

Перед двома тижнями, коли доляр почав іти в гору, а девізи почали відпливати за кордон, в бюлетині пресового бюра Безпарт. Блоку співпраці з урядом зявилася вістка про нову емісію американських долярів з візванням не проявити речинця виміни старих долярових банкнотів на нові, щоби не понести втрат. Така сама вістка зявилася в проурядовім „Кур. Червон-ім" з покликом поспішитися з виміною долярів, розуміється, поки-що на золоті, бо нових долярових банкнотів іще нема.

Ці вістки, передані також іншими пресовими органами, викликали на провінції формальну паніку. Як нас інформують, кооперативи й приватні особи заметушилися з виміною долярів, позбуваючись їх по зниженому курсі. Вже перед кількома днями в пресі подано автентичне пояснення до поширеної вістки в тому розумінні, що без огляду на появу нової емісії долярових банкнотів, старі ніколи не тратять своєї вартости. Однак, не зважаючи на це пояснення, занепокоєння на провінції не вгаває просто тому, що не всюди ті пояснення перечитали.

Тому ще раз пригадуємо, що в звязку з вісткою „Черв. Курер-а" (на основі бюлетину Безп. Блоку) американський посол у Варшаві Стетсон дав таке вияснення:

„Майбутня емісія зменшеного розміру долярових банкнотів буде пущена в обіг ступнево в міру того, як старі знищені банкноти будуть вицофувані. Банкноти давних вимірів усе будуть в силі. Тому немає обмеження часу для виміни американських банкнотів, що є тепер в обігу, на нововипущені".

Ясно, що з огляду на те нема потреби спішитися з виміною курсуючих долярових банкнотів та ще й по зниженому курсі.

Святкуймо без алькоголю!

Замість алькогольних напитків нехай в нагоди Празника Воскресення Христового на святочному столі кожної української хати і кожного українського Товариства та забавового комітету красується **артистично виконана карта „ідної Школи" звільняюча від алькогольних напитків.** Такі карти можна набути за попередньому зложенні датку (бодай 2 зол.) в Кружку або Головній Управі „Рідної Школи" у Львові, Ринок 16.

З приводу одних відвідин.

Відгомін візити ґен. Зекта в Ромунії.

Недавно в політичному світі деяке затривоження викликала візита німецького ґен. Зекта в Ромунії. Ґен. Зект офіційно їздив на полювання до Семигороду і в місцевости Клюй зустрівся, як кажуть, припадково з прем. Маніовим. З приводу цеї зустрічі рознеслися поголоски, немов то Зект намагався погодити Ромунію з Рад. Союзом у справі Бесарабії та відтягнути її від союзу з Польщею.

На ці поголоски реагує букарештенський півурядовий щоденник „La Nation Roumaine" підкреслюючи, що візита ґен. Зекта у ромунського премієра мала виключно чемностевий характер.

„Візита ґенерала фон Зекта мала виключно товариський характер і премієр не хотів, а також не мав ніяких причин до того, щоби її ускладнювати. Візиту зложено йому (премієрові) в часі його побуту в Клюй, де прибув премієр без думки стрінути там ґен. ф. Зекта. Візита ґен. фон Зекта у премієра Маніва тривала всього кілька хвилин і не могла мати ніякого політичного ані господарчого значіння. Є смішно приписувати до-неї значіння, якого вона ніколи не мала. Ще більшою невластивістю є вмішувати в ту справу непохитні напрямні нашої закордонної політики, які основуються на знаменитому порозумінні і сердечній співпраці з нашими великими союзниками та краями, з якими єднають нас вузли приязни й почування. Уряд прем. Маніва доложить усіх старань, щоби угрунтувати наші відносини, повні сердечности й довіря, в політиці внутрішній і заграничній, і забирає все голос явно при допомозі уповажнених пресових органів. Величавий успіх недавньої подорожи мін. Міронеску до Парижа й Льондону, сердечний прийом з яким його там зустріли, та конференції, переведені з французькими й анґлійськими державними мужами, кидають нове світло на симпатії, яку великі союзники мають до Ромунії, виявляючи повне довіря урядові прем. Маніва".

А все-таки кидається у вічі, що півофіційний ромунський орган, співаючи пеани в честь великих союзників, поминає менших і ближчих. Бо ясно, що у відвідинах ґен. Зекта може не так глибоко заінтересовані Франція й Анґлія, як напр. Польща.

ВОЛОДИМИР БІРЧАК.

БЕЗЖУРНІ ДНІ. 45)

Оповідання.

(Продовження.)

— Трохи в невідповідний час ми прийшли! — промовив Грицько до Стецька, що загалом не любив більшого товариства, а ще такого, як тут могло бути. Шефи урядів глибокої провінції — казав він, — що певно нічого не читають, не йдуть із світом вперед, а зате днями грають у карти, або п'ють, або сваряться з жінками, попавши в товариство, говорять усі тоном, повним авторитету, про всі важні питання світа або обмовляють неприсутніх другів. Не любив Грицько такого товариства — та що було робити? Треба було просидіти з тими патріотами при обіді якого пів дня, а щойно найближчого дня він постарається свобідно поговорити з нею.

Другого дня в годині пів до першої мали зійтися всі гості. І вже зближався південь. Грицько сидів у городці в тіни яблінки й читав, а Ксеня враз із прислугою накривала тимчасом столи. А коли вже все було готове, коли столи вже були накриті білими обрусами й заставлені пискучим порцеляновим начинням, і коли вже поставлено поруч начиння срібні ложки, вилки і ножі, і коли вже цілий стіл прикрашено прозорим склом на вино і пахучими квітами, — пішла Ксеня у свою кімнату, щоб переодягтися в нову суконку і бути готовою приймати гостей. Найгарнішу з усіх суконок собі вибрала. Правда, багато залежало їй на гостях, та ще більша правда, що думала про одного Грицька. Перед ним хотіла виступити якнайкраще убрана. Отже стала одягатися.

Грицько читав собі спокійно під крісляток яблінкою. Місцевий годинник на вежі, що нині йшов менше-більше точно, вибив саме дванацяту і відірвав Грицька від читання. Він встав і подався в середину: хотів закурити, а свою папіросницю залишив у кімнаті. Увійшов у передпокій і — ні, вперед треба росказати, що сталося за той час з його Ксенею, його богинею, його музою, як він її називав.

Отже: Ксеня пішла переодягнутися у свою кімнату. Вона скинула свою щоденну суконку, в якій помагала мамі і була в одній сорочці. І вже брала рукою за шовкову суконку, яку мала, як несподівано пригадала собі, що ще не роздала всіх сервет на столі, а тут кожної хвилі могли прийти вже гості. Скоро глипнула Ксеня через вікно, Грицько сидів поглиблений у книжці. І Ксеня, як була в сорочці, скочила в двері, перебігла через передпокій і була вже в їдальні. Справді, серветки стояли на купі, ще не всі роздані. Розкинула їх скоро на місця і ще глянула у велике зеркало, до якого поправила своє волосся. І знову скочила в передпокій.

...Перед нею стояв Грицько, що увійшов у протилежні двері.

— Йой! — крикнула. І зі стиду й страху на місці скаменіла.

Грицько спустив очі, стояв хвилю збентежений, завернув і назад в город.

— Йой! — простогнала Ксеня вдруге і щойно тепер утікла. В кімнаті вибухнула голосним плачем. І серце чуло, що в тій хвилі розбилося її щастя...

— Грицьку, що тобі?! — крикнув Стецько, побачивши Грицька, що йшов нещасною ходою, з лицем темнішим ночі.

— Ходи!

— Куди?

— Геть звідси! Ходи! Втікаємо! Геть звідси!

— Що сталося?

— Все запалилося! — і вибухнув плачем.

— Не роби комедії, Грицьку, кажи, що сталося?

— Я мріяв, я снив... я думав, а вона — така самісенька, як інші!

— Нічого не розумію — промовив Стецько і взяв Грицька за руку й посадив поруч себе. — Сідай, кажи, що сталося.

— Ходи! — відповів Грицько. — Мене вітрутила від неї якась сила і кінець. Подумай собі: вбігла роздягнена, мене не бачучи. А побачила — стратила голову і стануда якби вкопана, і я стратив голову. Ввесь чар розпрився! Ходи! Тут нічого не маю вже святого.

— А ти думав, по правді ти думав, нуте, що вона — якась інша, як усі? Вонаж людина, як ми всі і що найкращого є в неї це саме що людське. Поете, де твій розум? Десять літ знала вона тебе, а тепер ой яке! Вона людина, має свої добрі сторони, має і свої хиби. На її хиби повинен ти бути приготований...

— Ходи! — повторив Грицько, не звертаючи уваги на слово приятеля

Але Стецько затримав його силою.

— Коли ти з нею вже розійшовся, то не роби прикрости старим. Що вони тут винні? Нині іменини старого, ось гості сходяться. Ходи! — і Стецько майже силою потягнув Грицька в середину.

А тут уже повно гостей. Старий начальник суду приймає побажання. Стецько зложив свої, підвів і Грицька. Грицько нахмарив брови і коркнув кілька слів.

Засіли до стола. Грицько похнюпив ніс у тарілку і мовчав наче строєний. Ніщо його не обходило, він нікого не бачив.

Ксеня була прибрана в рожеву суконку, що була їй до лиця. На грудях мала прищіпку галузку розцвілої рожі. Усміхалася привітно, хто можна було пізнати по її очах що вона плакала.

Нім. демонстрації проти польського театру.

ПАТ повідомляє, що перед представленням польської опери із Катовиць в Ополі гітлерівці розкидали відозви проти виставлення опери „Галька". Підчас представлення около 20 молодих людей намагалося перервати виставу смердючими бомбами, одначе поліції вдалося удержати порядок. Перед театром товпа демонструвала при виході публики з вистави та співала нац. пісні. До ексцесів не прийшло. На периферіях міста прийшло до заворушень, а біля зал. двірця побили пятьох польських артистів.

У звязи з подіями в Ополі міністр закордонних справ Залеський візвав телеграфічно до Варшави генерального консуля в Байтені Малехома. Він приїде у вівторок рано, щоби здати докладний звіт про цілу справу. Надпрезидент опольської ревізії д-р Люкашек висловив телефонічно жаль польському консулеві в Байтені з приводу події в Ополі.

—o—

Після вбивства на югосл.-встрійськ.м кордоні.

Віденське кореспонденційне бюро повідомляє на основі вістей з урядових югославянських кол, що в інциденті на австрійсько-югославянськім кордоні біля Ляйчі вбито двох югославянських горожан, а саме бувш. комуністичного посла Ефімовича і курєра комуністичної партії Дяковича. Прикордонні югославянські власти найшли їх тіла.

—o—

Тисячі Людей

виграє рік річно головні і більші виграні в загальній сумі **кількадесять міліонів золотих.** Хто хоче забезпечити бутя для себе і родини, нехай ще нині замовить **льос І-ої кляси Держ. Льотерії Класової** в щасливій колектурі

„РУНО", Равіч і Ска, Львів, Академічна ч. 3

Головна виграна виносить 750.000 зл.

Тягнення вже 23 і 24 травня (мая) ц. р.!

Що другий льос певно виграє!

Плян гри обіймає в 19-ій Льотерії виграні на загальну суму більше як

28 міліонів золотих.

Ціни льосів слідуючі:

1/4 — зол. 10·—; 1/2 — зл. 20·—; 1/1 — зол. 40·—.

Замовлення полагоджуємо негайно, пересилаючи разом з оригінальними льосами І-ої кляси, наш блянкет П. К. О. на безплатну пересилку належитости по відборі льосів.

В т и м сці просимо читати і чітко виповнене переслати!

Купони замовлення:

До колектури **„Руно" Львів, Академічна ч. 3.**

Отсим замовляю до І-ої кляси 19-ої Державної Льотерії:

. . . . . льосів цілих по зол. 40·—
. . . . . льосів половинок по зол. 20·—
. . . . . льосів чвертюк по зол. 10·—

які ласкаво прошу негайно прислати. Належитість в квоті зол. . . . . обов'язуюся негайно переслати по одержанню льосів, блянкетом П. К. О., який дадучить мені фірма до льосів.

Ім'я і призвище: . . . . . .

Докладна адреса: . . . . . .

Б. міністр Чехович переслуханий.

Суддя найвищого суду Залеський який веде слідство в справі бувш. міністра скарбу Чеховича, переслухував його дня 29. квітня в характері обвинуваченого. Наскільки обвинувачі, визначені соймом, не виступлять із ніякими додатковими внесеннями, слідство буде покінчене ще того тижня, а публ. розправа перед держ. трибуналом почалася би в половині травня

—o—

Доходовий податок.

Речинець платности зачетів на доходовий податок за рік 1929 у висоті половини податку, що припадає від зізнаного доходу — не буде відложений. Речинець цей минає з днем 1. травня ц. р.

—o—

Передвиборча промова Мекдоиельда.

Провідник Лейбур Парті Мекдональд у передвиборчій промові сказав, що Партія Праці вважає першим своїм завданням поборювання безробіття та навязання дипльоматичних взаємин із СРСР. У ділянці закорд. політики Лейбур Парті вважає найважнішим поробити спроби для запевнення свободи морей та заключення фльотового договору з Америкою

—o—

Війна в Мексику.

Обстрілювання м. Обрегон.

Місто Обрегон (у стейті Сонора, Мексик), заняте повстанцями, збомбардували три урядові літаки. Одна бомба впала на будинок представництва Злучених Держав і знищила його зовсім.

—o—

Передтравневі арештування.

У звязи із святом 1. травня львівська поліція переводила ревізії у людей, підозрілих у комунізмі. Найшли богато комуністичних агітаційних друків й арештували підозрілих. На Первенківці придержали 12-літню дівчину, яка роздавала летючки робітникам. На Бальоновій вулиці задержали авто разом із кольпортером, який розкидав летючки. Назвища арештованих поліція держить у тайні.

—o—

Вибух у фабриці.

У чеській державній фабриці вибухових матеріялів у Семтині біля Пардубиць вибухла нітрогліцерина. Вибух знищив цей відділ, а інші фабричні будинки вчасти ушкоджені. З вибуху занявся теж недалекий ліс. Споміж робітників є 6 убитих, а 15 тяжче та лекше ранених. Мин. тижня в тійже фабриці вибухла була пара етеру та ранила кількох людей.

—o—

Повстання на Кубані та на Кавказі.

З Риги повідомляють, нібито протибільшовицький рух на Кавказі прибрав характер повстання. Повстанці заняли Ставропіль і здобули тем великі склади муніції та зброї. Відділ червоної армії в Ставрополі перейшов на бік повстанців. На Кубані відділ козаків нападає на уряди кубанської округи. З Ростова вислали відділи спец. війська ДПУ для здавлення повстання. В перших сутичках було багато вбитих і ранених. В ставропільській окрузі більшовицька армія обстрілювала з гармат три села, які геть зруйнувала.

—o—

Біржа.

Гроші.

Американський доляр 8·90·00—8·91·00, канадійський доляр 8·82·50—8·83·50, чеська корона 0·26·50—0·27·00, австрійський шіллінг 1·25·50—1·26·00, румунська лея 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·50—0·34·80, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, фунт штерлінгів 43·50·00—43·80·00, радянський червінець 17·50—18·00.

Золото: 20 корон 36·35·00—36·60·00, 20 франків 33·20·00—33·60·00, 20 німецьких марок 41·25·00—41·80·00, 10 російських рублів 46·00·00—46·00·00.

Срібло: Австрійська корона 0·67·00—0·67·50 5 австрійських корон 3·35·00—3·50·00, австрійський фльорен 1·72·00—1·75·00, російський рубель 2·80·00—2·90·00, копійки за рубель 1·40·00—1·45·00.

Збіжа.

Пшениця дворська 49·50—50·50, пшениця селянська 00·00—00·00, жито галицьке 32·50—33·00, ячмінь галицький броварянний 33·00—34·00, ячмінь на мливо 28·00—29·00, ячмінь пастівний 35·50—36·25, овес галицький 29·50—30·00, кукурудза румунська 34·50—35·50, бараболя промислова 5·50—5·75, фасоля біла 90·00—120·00, фасоля колірова 45·00—50·00, фасоля краса 65·00—75·00, горох пін-Вікторія 51·00—55·50, горох пільний 38·00—40·00, бобик 33·50—34·50, мішанка паст. в зерні 00·00—00·00, вика 38·00—40·00, сіно солодке краєве прасоване 18·00—22·00, солома прасована 8·00—10·00, гречка 43·50—44·50, льон 74·00—75·00, лубінь синій 22·00—23·00, рінак озимий 75·00—77·00, мука пшенична 40 прц. 73·00—74·00, мука пшенична 65 прц. 77·00—78·00, мука житня 70 прц. 50·00—52·00, грисік кукурудзяний 67·00—70·00, мука кукурудзяна 49·00—51·00, отруби житні 22·50—23·50, отруби пшеничні 25·00—25·50, крупи гречані 68·00—70·00, пшоно 80·00—82·00, крупи ячмінні 48·25—50·75, пенцак 48·50—50·00, просо краєве 43·50—44·50, макухи льняні 47·00—48·00, конюшина краєва 150·00—170·00, мак синій 115·00—125·00, мак синий 90·00—100·00. Мішки готові виробу Страдом Варта 1·68—1·72, мішки уживані добрі 1·38—1·42.

Зачалися бажання з чарками в руках. Перший промовляв грубенький місцевий адвокат.

— Друже, — говорив до старенького начальника — ми обидва вийшли з одного села, разом ходили до одної школи, а нині ми знову разом стоїмо на сторожі закону й порядку...

Говорив гарно, щиро. Всі слухали, слухав його і Стецько із захопленням. Скінчив, усі заспівали „Многая літа" і стали цокати чарками ясного, жовтого вина. Стецько поглянув тепер за Грицьком.

Грицькове місце стояло вже порожне.

XXXIII.

В осені знайшов Грицько нову зірку.

— Аж ця — казав він Стецькові — така, якої другої й нема на цілому світі! Аж ця — І поет розцвів, розпалився, розгорів. Що там він з нею говорив, що шептав до неї, та що вона йому відповіла — не знаю, то й не скажу. Досить, що поет горів, був веселий, щасливий.

Вже було над ранком, коли вертав зі Стецьком з балю, на котрому пізнав нову зорю.

— Не хочеться мені спати, — промовив Грицько до Стецька. — Тільки вражінь, тільки переживань! Правда, ну, скажи сам, яка вона чудова, які чудові її очі, який усміх, яке її слово! Такої другої нема на цілому світі! Наші душі вже одна цілість!

І пішли блукати ще темними вулицями міста. Грицько згадував нинішню ніч, коли танцював, розмовляв із нею. Стецько згадував своє. Згадав між іншим і ті ночі в часі ферій, коли мандрували, згадав і Постригача, що скинув їх із воза, до себе запросивши в гості. Обидва сміялися щиро.

— Грицьку, — ми на ньому ще не пімстилися! Знаєш, що? Вишлім ось тепер до нього телеграму, яку тривожну, жахливу, щоби приїздив скоро.

— Вишлім!

І вже були на пошті. Але що було до Ромка телеграфувати? Довго роздумували, аж видумали. Просив їх до себе, щоби в часі ферій приїхали до нього і працювали в нього. Щось з тої бочки треба до нього зателеграфувати. І вже писав Стецько: „Грицькова муза вродила Прометея, приїзди скоро на хрестини!"

— Ні, це не добре! — промовив Грицько. — За довгий жарт!

Стали поправляти, додавати, вкорочувати і знову додавати і знову вкорочувати.

— Вже маю! — промовив Стецько. — Коротко, ясно, зрозуміло. — І на депеші написав:

Уродила, приїзди!

— Добре! Це справді коротко, ясно і зрозуміло! — сміявся Грицько.

До 24 годин приїхав Роман. Приїхав, зайшов до Грицька і Стецька недобрий, лютий. Не привитався навіть з ними, капелюха не здіймив з голови і став лаятися.

— Це свинство! Це безличність, це нечуване! Це підлота висилати такі депеші! Я розумію жарт, ну, жартом скинув я вас із воза, хоч по правді, ви самі тоді злізли, але це свинство, свинство і ще раз свинство!

Грицькові вже очі світилися і ось-ось він вже вибухне сміхом. Стецько стримувався.

— Не кричи, Романе, а ліпше розкажи, що сталося — промовив Стецько.

— Що? Ти ще не знаєш? А то безличність! Зробили свинство, зайдацтво і ще один з другим вдає, що не знає, що зробив!

— Дурень ти один! — крикнув Стецько і його чоло наморщилося. — Кажу тобі, що нічого не знаю. Що це є? Прийшов до хати, не привитався з нами, не здіймив капелюха і ще сварить ся з нами! Кажи бодай, за що? А то — не гнівайся — я вийду за двері.

(Докінчення буде.)

БЛІДНИЦЮ **НЕДОКРОВНІСТЬ** усуває, зміцнюючи діває, побуджує апетит, одиноний середник для реконвалесцентів тільки у М-ра КШИШТОФОРСЬКОГО, вино хіново залізне на еспанській малядзі. — Laborat. Chem. farm. Mr. Krzysztoforski, Tarnów. 774 56—?

Злучені Держави і Радянський Союз.

Політика Злучених Держав супроти Радянського Союзу в освітленні Келльога.

В найновішому числі віденської „Нае Фрае Прессе" буший державний секретар Злучених Держав, Франк Келльог умістив статтю під заголовком: „Вашінгтон і Москва", в якій зясовує основні лінії політики Злучених Держав до Радянського Союзу. В цій статті він висловлюється за тим, що Злучені Держави не можуть навязувати офіціяльних зносин з Радянським Союзом і дає добру аргументацію свого становища.

„Протягом останніх пяти літ — пише він — Злучені Держави займали те саме становище супроти Радянського Союзу, а саме, вони уважали за невідповідне й немудре входити у зносини з більшовицьким урядом, як довго більшовицькі провідники тримаються своїх цілей і метод у інтернаціональних зносинах, які виключають усяке порозуміння з ними на основі загально-принятих міжнародніх звичаїв. Злучені Держави переконані, що не можна навязати нормальних інтернаціональних зносин з урядом, на якого чолі стоять круги, що вважають за свою місію перевернути всі існуючі у світі політичні, господарські і соціяльні відносини і відповідно до цього означують своє відношення до інших націй. Це доказали досвіди ріжних европейських урядів. Після признання радянського ладу більшовицькі провідники не перестали вмішуватися у внутрішні справи цих країн, а основних зобовязань інтернаціональних зносин Радянський Союз взагалі ніколи на себе не приймав".

Розуміється, Келльог не висловлює тут нічого нового, чого би перед ним не висловлювано безліч разів у Европі. Але його аргументація про неможливість ввійти в нормальні звязки з більшовицьким урядом має вагу тому, що виходить від визначного американського державного діяча й виходить в часі, коли більшовицький уряд особливі надії покладає саме на Америку. Далі Келльог вказує ще на одну справу, в якій особливо заінтересовані не лише ріжні европейські держави, але також Америка.

„Жадна держава — пише він — не була в стані осягнути заплати боргів, які Росія зробила за давніших урядів, або відшкодування для своїх громадян за конфісковане у них майно. Є всі підстави гадати, що признання нової Росії послужило лише до того, щоби зміцнити теперішніх панів російської держави в їх політиці та надіях на утворення признаної іншими націями бази праці, яка уможливила би їм продовження боротьби проти існуючих політичних та соціяльних установ цих країн".

З цього цитату бачимо, що представник Зл. Держав надає дуже велике значіння справі звороту давніших боргів російської імперії та відшкодуванню чужим горожанам за сконфісковане їм майно й виразно осуджує, як шкідливу, політику тих держав, які признали Радянський Союз.

В дальших виводах Келльог переходить до комуністичної пропаганди й радянської політики. На його думку „біжучий розвиток доводить уперту витревалість, з якою Москва далі держиться своєї цілі щодо викликання світової революції і тому годі навязати нормальні відносини з Радянським Союзом. Теперішні пани в Москві, які мають на меті перевести політичну, господарську й соціяльну еволюцію Росії тим способом, щоби витворити з неї справжню „базу світової революції", тепер, як і давніше, ведуть за допомогою комуністичного інтернаціоналу та інших організацій, яких централі є в Москві, на територіях інших націй і Злучених Держав широку й добре підготовану працю, яка має кінець-кінцем повалити існуючі в цих країнах відносини. Державний департамент у 1924 р. предложив комісії сенату великий матеріял про пропаганду, яку ведуть на території Злучених Держав під проводом та контролею Москви ріжні більшовицькі організації. З того часу ця агітація розвинулася далі, вона підбурила проти уряду та народу Злучених Держав народи латинської Америки та Далекого Сходу. Злучені Держави не бояться, що це систематичне вмішування до їх справ може кінець-кінцем довести до успіху більшовицьких планів, але вони не мають замір санкціонувати цю політику, навязуваши офіціяльні зносини з Радянським Союзом".

Як бачимо, Келльог є рішучим противником навязання офіціяльних зносин з Радянським Союзом. Та рівночасно він стоїть за тим, шоби не перешкаджати розвиткові торговельних зносин між обома державами.

„Американський уряд — пише він — не ставив перешкод фінансуванню цих інтересів і не забороняв при вивозі американських товарів уділювати потрібні великі кредити. Натомісць **американський уряд є проти уміщення російської позички в Америці** і проти ужиття американських кредитів на підтримання ладу, який не признає зобовязань Росії відносно Злучених Держав та тих її горожан, яких майно було там сконфісковане".

Треба гадати, що Келльог не без відповідних підстав кладе особливий натиск на те, що Радянський Союз не може числити на позичку в Америці без попереднього урегулювання справи боргів та відшкодувань і без скапітулювання зі своїх зовнішньо-політичних планів.

Зрештою Злучені Держави дійсно є в тому щасливому положенні, що не потрібують журитися офіціяльним признанням Радянського Союзу. Келльог наводить у своїй статті незвичайно цікаві цифри про розвиток торговлі між Радянським Союзом і Злученими Державами. В 1912 році Злучені Держави привозили з Росії на 28,346.000 дол., а вивозили до неї на 27,318.000 долярів. А в році 1927 (за 10 місяців) вивезено з Радянського Союзу до Злучених Держав лише за 8,885.000 долярів, та зате зі Злучених Держав до Радянського Союзу аж на 58,812.000 долярів. При таких обставинах дійшло до того, що в примусовому становищу є не Злучені Держави, а Радянський Союз.

ЗАМІТКИ і ВІДГУКИ.

Москвофільські ідолопоклонники.

Вже відомо, яку кашу заварили біля справи повороту музейних цінностей Ставропигії й „Нар. Дому" наші „русскіе", не хотячи ніяким чином допустити навіть до влаштування виставки тих річей в Нац. Музеї. В статті „Москва — Варшава — УНДО" розписується „*Русскій Голос*" широко про цю справу, нападаючи на „*ундовских маладцов*", які — мовляв, — підвели навіть „русское саветское правітельство". От завдяки цим „маладцам" мало-що не пропали для наших „русскіх" оті музейні цінности. Правда, Варшава, під якої протекторатом, а коштом нашого загально-національного майна, відбувається відживлювання „русскіх", — „ні чуть не калебалась". Тільки в Москві,

„а вірніше в львівськ. рад. консуляті та полпредстві найшлись і такі, які щиро захопилися надією купити (!?) ундівську дружбу ціною русских музеїв, і такі, які, стоячи на службі Совітів, на ділі працюють в користь ундо-петлюрівщини".

Як бачимо, то довголітні утриманки Бобрінських і тов., а тепер „ідейні" союзники санації, за одним махом роблять поголовний донос на „ундовских маладцов" і членів рад. консуляту у Львові та посольства у Варшаві. Мовляв, уважайте там у Москві, бо тут працюють в користь „сепаратізма" й „ундо-петлюровщини".

В чомуж проявляється та праця?

А ось в чому:

„Ундовскіе маладци" — мовляв — знюхалися з варшавським кореспондентом „Ізвестій" Братіном, а наслідом цього було повідомлення московського радіо, якого зміст як і дальший устуи з „Ізвестій" подаємо за „Руск. Гол.":

„По звісткам нашого кореспонд. з Варшави музей, виданий нами, уряд Польщі передав москвофілам, а не українському музею. Москвофіли — це горстка люлців, яку перед війною основав гр. Бобрінський і яка служила нашим чорносотенцям. Тепер вони без хазяїна і служать тим, проти котрих недавно боролися. Однак наш уряд ще буде в тій справі інтервеніювати".

Крім того, вже після видачі музейних цінностей польським урядом в руки москвофілів, у московських „Ізвестіях" появилася редакційна стаття „Польські власти в союзі з русскими чорносотенцями", в якій між іншим читаємо:

„Нужденну по своїй чисельности і значінні групу „москвофілів" в свойому часі створили російські чорносотенці з гр. Бобрінським на чолі засобами царського уряду. Напротязі десятиліть „москвофіли" були агентами царської Росії, яка мріяла про те, щоби опертися на них і захопити „істінно-русскую" Галичину. Тепер, утративши хазяїна, „москвофіли" пішли на службу тим самим „ляхам", проти яких вони боролися по директивам своїх попередніх панів. Замість вирішення проблеми польсько-українських відносин у Зах. Україні польські власти вайшлися в союзі з нужденною горсткою русских чорносотенців".

Зрозуміло, що ці слова правди мусіли викликати крайне негодування наших „русских ідеалістов". Шануючи „русскую власть", яка вона не була: біла чи червона — наші чорносотенці просто піняться зі злости, мовляв, ту статтю проти „русскіх" — як не писали в редакції „Діла", то певно пером одного з видніших її співробітників.

„Авжеж, було би найвищим надавати більше значіння провокації ундівського чорносотенця, що обманув Братіна і мабуть при його співділанні попав у співробітники „Ізвестій". *Польський уряд поводився так, як він повинен був поводитись, бажаючи шанувати власні закони.* Коли рад. уряд буде так безпристрасно рішати питання про долю польського національного майна в Росії, як у даному випадку польський уряд рішив про долю гал.-русского національного майна, то оба уряди в даному питанні без сумніву осягнуть повне порозуміння.

„Однак тут є ще й друга обставина, що справді викликує побоювання за майбутність: *На взаемини Рад. Союзу з одного і другого боку, на відносини радянського громадянства до русского населення в Польщі і навпаки мають вплив ундо-петлюрівські інтриги, що систематично провокують Польщу і Русь проти себе і розбивають русскій народ на ворожі табори, засуджені на жертву чужим імперіялізмам.*

„Крайна пора Совітам і Польщі упільнитися від засилля ундо-петлюрівської чорносотенщини в русскім національнім питанні. Особливо Совіти можуть осягнути це тільки тоді, коли місця, які сьогодні займають в рад. дипльоматії і в редакціях рад. органів невіжі й ундо-петлюрівські провокатори, займуть люди обзнайомлені, розумні і свідомі відповідальности свого завдання.

„Без того *рад. уряд ніколи не стане в гармонії з надіями русского народа* і ніколи не буде користуватися пошаною за кордоном".

Вкінці „Русскій Голос" апелює до рад. чинників, щоби вони не слухали „ундо-петлюрівських провокаторів", бо інакше викличуть до себе „сожаленія" у наших „русских".

Треба зазначити, що вже давно москвофільська чорна сотня не брала такого високого тону у відношенні до українців, як саме тепер. Видно, що чують за собою сильну протекцію, коли не лише з піною на устах кидаються на все українське, але — й бючи чолом перед польським і радянським урядами — хотять стати цементом, що звязує Польщу й Совіти лише за дрібну ціну: знищення „сепаратистов".

Справді, москвофільсько-чорносотенна реакціонщина дійшла вже в своїй вікчемности до Геркулевих стовпів.

Радянська Україна.

Українська мова і дипльоми.

Народній Комісаріят Освіти повідомив усі вищі школи на Україні, що студенти, які покінчили студії, не можуть дістати дипльому доти, доки не зложать іспиту з української мови. Чи не краще зробити так, щоби студенти не могли вступити до вищих шкіл на студії доти, доки не зложать іспиту з української мови. Бо коли вимагається від них аж тоді знання української мови, коли вони мають одержати дипльоми, то насувається питання: а щож з українізацією тих шкіл? Таж вони українізуються вже цілих 5 літ.

НОВИНКИ

— **Замісць святочних напитків гроші на „Рідну Школу“.** На заклик Головної Управи „Рідної Школи“: замісць алькогольних напитків купувати карти „Рідної Школи“ звільняючі від алькогольних принять у святочні дні, зложили на ті карти з нагоди свят Воскресення Христового такі Вп. громадяни: Моравський Володимир, ветер. лікар, Кротошин 15 зол., о. Пельвецький Антін, Печеніжин 10 зол., Грицай Т. і Бр., Старі Стрілиська 10 зол., о. Моравський Єронім, Орове 10 зол., Білоус Іван, упр. школи, Сернки Середні 10 зол., дир. Крушельницький Антін, Львів 10 зол., к-р Маковський, Печеніжин 5 зол., о. Левицький Хость, Печеніжин 5 зол., Рибчук Василь, Печеніжин 5 зол., Андрійович Осип, Печеніжин 5 зол., Лапчинський Я., Лука біля Обертина 5 зол., о. Курилас В., Добротвір 5 зол., Герасимович Іван, Львів 5 зол., Туркевич Микола, Гвоздець 5 зол., Демидюк Сергій, Кобринь 3 зол. — Хто слідуючий?

— **Вбивство на австр.-югосл. кордоні.** В Загребі в кавярні професор і студент умовлялися в справі перепачкування агітаційних друків до Австрії. Їх підслухали і арештували та відставили від сторожею до австрійського кордону, щоби там довідатися, де сховали ці друки. Підчас шукання друків оба арештовані пробували втекти на австрійський бік. Жандарми застрілили обох, так, що ноги вбитих лежать на австр. території, а горішня часть тіла на югославянській. Правники мають характеристичний „випадок“ для дискусії.

— **Львівські злодії.** Злодій з характером це громадянин львівської Богданівки М. Тшмель, що не зважаючи на свій гарний вік 70 літ і 23 разову вязницю, не завагався вкрасти плащ студента техніки з 105 золотими. — Поліція переловила двох злодіїв, що хотіли продертись до манастиря Василіянок; одного із них підстрілили, коли втікав.

— **Ріжні вістки.** У Штокгольмі помер англійський посол Вогем підчас промови на бенкеті журналістів. — У Москві завели картки на мило та чай, після хліба та цукру. — У Льондоні зростає епідемія віспи; є там 270 осіб недужих. — У Брукліні приготований проект будови готелю на 75 поверхів; він коштуватиме 15 міл. долярів. — Сестрінка бувш. президента Америки Рузвельта, Левінсон, приїхала на шлюб своєї приятельки Девей до Варшави з оригінальним дарунком: живим лямпартом. — Мистцем фльорету признана німка Олена Маєр, що здобула першу нагороду Европи. — У Шікаго вбили невідомі дентиста Броді з помсти, що він поводився „як не слід“ з одним із провідників бандитів, якого знав віддавна. — На острові Ляганово (Тихий Океан) мурини мали вибрати королем литовця, що в Америці оженився з донькою мурінського короля. — Мексиканська черниця обвинувачена у співучасти при вбивстві президента Обрегона засуджена на 20 літ каторги на „діявольськім острові“ Ляс Трес Маріяс.

— **Підготовка до виборів.** Льойд Джордж, що веде свою партію до нових виборів, видав з цієї нагоди нову книжку „Думки політика“. У цьому творі він зясовує головні ідеї своєї партії та свого світогляду, свій життєпис і поодинокі моменти своєї суспільної діяльности.

— **Красуня під анатемою.** Одна з жидівських газет у Варшаві зорганізувала конкурс найкращої жидівки в Польщі. У невинним святі вибору „міс Юдеї“ брав також участь заступник голови варшавської віроісповідної громади посол Фарбштайн. Жиди-ортодокси счинили гвалт з приводу цілого конкурсу, а тим більше факту участи Фарбштайна у такім святі і домагаються його димісії. Сама-же місе Юдея виклята рабинами і не має права входу до синагоги.

— **Знимка сенсаційної фільми.** У Берліні збиралась 25-го квітня велика юрба на вулиці, де відомий фільмовий актор Альдіні мав скакати з даху 4 поверхового дому на балькон, потім з одного поверху на другий, а врешті з 1-го поверху на ланцюг, завішений понад вулицею. Альдіні не трафив на ланцюг і впав на публику. Дві жінки поранені, а сам він зломав ногу.

— **Конгрес місіонарів** збирається цього року в серпні в манастирі Медлінг (Австрія) під протекторатом кардинала Піфля. Є це міжнародній місійний зїзд т. зв. „академічний“, 6-ий з черги. Він займеться загальними питаннями організації та пропаганди місій. У ньому візьме участь кількасот представників кільканацяти народів з усього світа.

— **Архів живих мов.** Віденська преса звертає увагу на своєрідний архів при Академії Наук у Відні, заснований там 30 літ тому фізіольогом Зігмундом Екснером. Є це фонограмоархів, де зберігаються всі европейські мови з кінця XIX. століття разом з діялектичними формами. Архів цей створений для інституту мовознавства. Крім згуків мови фонографи зберігають також народні мельодії. Ці фонографи є зроблені на зразок вальцевих мовних апаратів Едісона, а працюють як грамофони. Теперішня збірка має 3500 знимок з 400 мовами усіх частей світа. Великий матеріял зібраний підчас війни по таборах полонених. За прикладом віденського інституту підуть певно і інші високі школи мов, для яких першорядну вагу має жива ілюстрація вимови.

—**Чудацтва рекордів.** Доба рекордів, в якій живемо, приневолює деяких робити спорт навіть з мистецтва, що не має нічого спільного зі спортом. Віденський капельмайстер Бішоф іде за прикладом піяніста Лєдовського, що побив рекорд гри на фортепяні і хоче спробувати те саме на скрипці. Бішоф є аматором гри верхом і на лещетах. — У Ковні арештували якогось панка, що в год. 8-ій вранці ішов через „Алею Свободи“. На поліції виявилося, що він побився об заклад.

З судової салі.

Політичний процес проти 31 селян з Тернопільщини.

В понеділок 29. квітня ц. р. продовжувано розправу далі. Промовляли цілий день оборонці, а деякі будуть промовляти ще у вівторок. Присуд западе напевно вже у вівторок пополудні.

ПРОМОВИ ОБОРОНЦІВ.

У понеділок почав промовляти перший обор. д-р Аксер. На початку своєї дуже річевої промови заналізував д-р Аксер приписи д-вох §§: 58 і 59 к. з. з історичної перспективи, які в змінених нових державних організмах є тепер нічим іншим, лише анахронічними пережитками. Далі проаналізував дуже основно зізнання головного свідка в цілому процесі Юркова, на яких то зізнаннях прокуратор збудував акт обвинувачення. Обор. д-р Аксер виказував суперечности в зізнаннях св. Юркова і квестіонував його правдомовність. Цьому дав вислів навіть сам прокуратор, що змінив проти 23-ох обвинуваченних акт обвинувачення, бо на основі судових актів виказано суперечности в зізнаннях св. Юркова. Вкінці д-р Аксер обговорив докладно ролю своїх клієнтів, виказуючи при тому їх невинність.

Другий з черги промовляв обор. д-р Давидяк. У своїй знаменитій промові вказав д-р Давидяк на вагу і значіння основного знання для присяглих суддів середовища, в якому доконано злочину. В конкретному випадку, в нинішньому процесі львівські судді присяглі далеко менше знають середовище, як це знали б тернопільські присяглі судді, а проте селяни з Тернопільщини сидять на лаві обвинуваченних у Львові. Опісля д-р Давидяк збивав тези акту обвинувачення щодо своїх клієнтів і виказував їх невинність.

Далі промовляв обор. д-р Айнанґлер. Він обговорив значіння політичних процесів, які творять на думку того ж оборонця переломові епохи в політичному житті всіх народів. Після того перейшов до обговорення невинности своїх клієнтів.

Пополудні промовляли далі ще д-р Ляндау і д-р Гонігвіль. Завтра, у вівторок, говоритиме як останній обор. д-р Прислопський.

На спортові теми.

Здоровля в спорті.

Богато людей відноситься до лікарів із соромливістю або просто з недбалістю, якої ніяк не можна оправдати. У девких людей доходить наслідком цеї соромливости до того, що вони засягають у лікаря поради щойно тоді, коли недуга поступила вже далеко вперід (рак, чахотка, недуга шлунка, сліпа кишка, серце і т. д.). Не булоб цього, якщоб ті люди правильно, скажім, раз до року, відвідували лікаря для провірення свойого здоровля. Таким робом заощадилиб вони собі багато гроша, безосновних побоювань і пізніше всяких лічничих заходів.

Хто в щоденному житті не має зрозуміння для правильного провірювання свойого здоровля, то все таки повинен конче позбутися цеї хиби тоді, коли думає посвятитися руханці чи якійсь ділянці спорту. Не кождий, хто в щоденному житті є здоровим, мусить ним бути в дійсности. Новик, який вступає на шлях спорту, повинен знати — без огляду на те, яку галузь спорту має намічену для себе, — чи його організм достаточно здоровий. Нераз буває, що хтось є хорий на серце, одначе про це не знає. Причина в тому, що серце зжилося з цілим тілом так добре, що при щоденній праці не відчувається биття серця. Одначе коли змушуємо таке недуже серце до праці, що вимагає більшого напруження, до якого тіло не звикло, тоді наражуємо його на болючі за-

бурення та недомагання. Підложе занедужання (чи самої недуги) узмістовлюємо в таких випадках висловом: „Спорт пошкодив!“ Тому лікар людям, що мають слабий організм (оскільки ослаблення не є тяжке), не тільки позволяє на руханку чи спорт, але просто приписує вправляти; бо скріплення організму може тут багато помогти. Річ тільки в тому, щоби відповідно вправляти.

В людському тілі можуть дрімати недуги (чахотка й інші), які до хвилини порушення стану мязів над дотеперішній спосіб життя, заховують рівновагу. Через нагальне управлювання руханки чи спорту приходить подразнення і значне збільшення енергії; тоді рівновага сил нарушена і недуга виступає явно. Тут причина, знова без підстави, буде приписана руханці. Порада у лікаря завчасу під тим оглядом може дуже багато помогти.

Кожному, що просить поради, поручить лікар руханку, найбільш для нього відповідну, найбільш здорову і найхосеннішу; колиж цей, що питає поради, є вповні здоровий і хоче брати участь у змаганнях, лікар визначить йому галузь спорту, в якій він зможе удосконалюватися.

З висліду цього першого лікарського оглядання можна знати, чи пізніші оглядини конечні, чи ні. Хто вправляє в якійнебудь ділянці спорту, той під ніяким оглядом не повинен забувати дати себе оглянути серед самих вправ. Саме тут є найбільше даних щодо здоровля і видержливости, можливих до очеркнення.

Таке ввели вже у себе ріжні товариства. Від кожного новика вимагають, щоб він дав себе перше оглянути, а над вправляючими переводять лікарську провірку. Це заряджения дуже перестерігають на заході, де спорт стоїть високо. Ці заряджения можна припоручити кожному товариству й у нас для власного його добра.

У нас, українців, розвиток спорту йде поволи до кращого, одначе спортова гігієна і здоровля лишилися далеко за ним. В порівнянні до розвитку й поступу нашого спорту гігієна занедбана у нас зовсім. Велике число спортовців з запалом кидається до праці, одначе без ніякої лікарської поради. Тому булоб дуже пожаданим, щоб наші спортовці зрозуміли вагу здоровля так, як зачинають розуміти вагу самого спорту. Треба тямити, що спорт має і свої відємні сторони. Безперечно, що людина, яка займається пильно спортом, придбає багато користи для свойого організму, одначе і він може неодному пошкодити. В першу чергу тим, яких організм відчуває якісь недомагання, як рівнож наслідком надмірного посвячування себе спортові.

Питання про потребу лікарської порадні, порушене у відчитах Спортового Т-ва „Україна“, здається мені, вже було у нас піднесене. Одначе мабуть нічого з того не вийшло. А правду кажучи, це давно вже у нас повинно було ввійти в життя. Тому звертаюся передовсім до спортових товариств, щоб вони подбали про лікарську порадню, як також, щоби з власної волі перевели провірку стану здоровля своїх чинних членів.

Завданням спорту виховувати людей не лишень сильних, свідомих і активних, але й здорових. Н-ек.

Змагання з неділі.

Льондон. Болтон-Вондерерс - Портсмет 2 : 0 (0 : 0). Фінал за англійську чашу. 100.000 видців.

Турин. Німеччина-Італія 2 : 1 (1 : 1). Міждержавні змагання. Глядачів 35 тисяч.

Відень. Вакер-Австрія 2 : 1 (1 : 1). Рапід-Адміра 3 : 0 (2 : 0). ФАЦ-БАЦ 4 : 1 (2 : 0). ВАЦ-Спортклюб 2 : 1. Ніхольсон-Слован 2 : 1.

Будапешт. Гунгарія - ФТЦ 2 : 2 (0 : 0). Вашаш-Кішпешті 2 : 1 (2 : 0). Немзеті-Бочкай 2 : 1. Баштія-Шомодь 1 : 0. — 33 ФЦ - Шабарія 1 : 0.

Прага. Славія-Спарта 2 : 1 (1 : 1). Богеміенс-Вікторія Жіжков 4 : 2 (2 : 0). Нім. Ф. К. - Ч. А. Ф. Ц. 6 : 1 (3 : 0).

Загреб. Конкордія - Граджанскі 3 : 2. Гаск - Кроатія 4 : 0.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Вівторок 30-го, г. 7·30 веч. „Тоска" Гостинний виступ Дольницького і Стшелецької.

Середа 1-го, г. 3·30 попол. „Квадратура кола".

Середа 1-го, г. 7·30 „Царевич".

Четвер 2-го, г. 7·30 веч. „Кавалєрія Русікана" і "Пажи". виступ Корсель-Коркеса і З. Дольницького.

Кіна.

„Аполльо": „Наші за кордоном".
„Лев": „Квітка Золотого Заходу".
„Оаза": „Гробниця великого кохання".
„Палас": „Танцюристка орхідея".
„Пан": „Останній монарх".
„Фатаморгана": „Мадярська рапсодія".
„Химера": „Венера в Венеції".

Програма радіо.

Середа 1-го.

Льондон (358). 15·45 Легкий класичний конперт. 16·45 Органи.

Парнж (1744). 15·45 Конперт. 20.50 Конперт.

Берлин (475,4). 20·40 Вагнерівська музика.

Мюнхен (536,7). 21·30 Веселий вечір.

Лянгенберг (462,2). 20·10 Капеля Келіо.

Міляно (504·2) 20·30 Легка музика. 22·00 Кабаретова музика.

Відень (519,9) 18·00 Суспільні пісні.

Будапешт (345). 20·00 Конперт. 21·45 Циганська музика.

Лєнінгра (1000). 19·00 Фільгармонія.

Київ (775). 19·10 Музичний вечір у „Домі вчених".

Харків (1680). 20·00 Опера.

Москва (825). 19·00 Свято 1-го травня в театрі.

Четвер 2-го.

Льондон (358). 19·45. Фортепіян. 20·00 Конперт орхестри.

Парнж (1744). 20·30 „Фавст".

Берлін (475,4). 17·00. Конперт. 21·30 Мандоліністи.

Мюнхен (536.7). 21·10. Конперт Пфіцнера.

Давентрі 482,3) 22·15. Смичкова орхестра.

Лянгенберг (462,2). 19·30. „Линцар срібної рожі" Штравса.

Відень (519,9) 20·00 Конперт з „Конпертгавзу".

Будапешт (345). 22·25. Військова орхестра.

Міляно (504,2) 20·30 „Богема" Пучінія.

Прага (343,2). 20·15. Весняний конперт.

Москва (825). 18.30 Опера.

Харків (1680) 16·30 Музична академія. Етнографічний конперт.

Ковно (2000). 19·35. Вечірня програма.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Порядок Богослужень Страсного Тиждня і Христового Воскресення у Волоській Церкві. Вел. Середа 1. V. год. 9. Служба Преждеосвященних Дарів Вел. Четвер дня 2. V. год. 9. Служба Божа св. Василія Вел. год. 6-а вечір. Страсти Господа н. Ісуса Христа. Вел. Пятниця 3. V. год. 9 а Царські часи год. 11 а Вечірня, год. 17. Обхід з Плащеницею, год. 18 6 вечером Псальми і Надгробна Утреня. Вел. Субота 4. V. 9 год. Служба Божа св. Василія Великого.

Неділя 5. V. о год. 7½ надгробне воскресна Утреня Читані Служби Божі що години від 6-ої рано почавши посідна чит. Служби Божа о год. 12 Співана о год. 10-ій.

Вечером год. 4½ Вечірня. Початок Майських Богослужень (хозебень до Пр. Д. М.) проповідь і благальна пісня. В інші дні Великодних Свят Богослуження як звичайно в неділі і свята Вечером о годині 4-ій майське Богослуження.

У Велику Пятницю вечером о год. 5½ Псальми відспівує хор Успенської Церкви під управою Д-ра В. Неділки.

Повіт Сокаль. Кружок Рідної Школи" в Сокалі уладжує з днем 10 травня н. р. приготовляючі Курси до гімназії і семінара. Зголошуватися в канцелярії „Рідної Школи" (в канцелярії вдн. Д-ра Льва Хомишського). — **Кружок „Рідної Школи" в Сокалі.**

В середу, дня 1. травня о год. 7. вечером відбудеться в домівці Лікарського Товариства вул. Руська ч. 3. II. поверх відчит Д-ра Кібзея про студії і науку медичну в Америці 1—1

Подаю до загального відома, що з днем 1. квітня ц. р. перестав я бути співредактором і співробітником „Зиза". — **Антін Вартовий.** 1920 1—1

Замість привітальної телеграми в день шлюбу магістра прав Петра Божка з Галею Доманек, складає на „Рідну Школу" 10 зол. інж. Микола Єрмолаєв. 1918 1—1

„Свято Матері". Жіноча Секція при Кружку Рідної Школи ім. князя Льва на Личакові (вул. Крупярська ч. 15) улаштовує дня 19. травня 1929 р. в год. 6. попол. „Свято Матері" — при співучасти молоді вселюдної школи Р. Ш. на Личакові, Захоронок на Личакові й у Пасіках, як рівнож усіх культурних установ личаківської дільниці. В програму входять: 1) розпродаж „Квітки Матері" в навечерія свята. 2) В день свята: Конперт з рефератами, співами та деклямаціями. — Проситься все громадянство Личаківської дільниці до участи в цьому святі, щоб гідно вшанувати ту, яка при всіх злиднях нашого народу найбільш терпіла й яка має великий вплив на майбутнє нації. — За Жіночу Секцію „Рідної Школи" — **М. Крушельницька, Ю. Любінцева.**

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Звичайний Загальний Зїзд „Рідної Школи" У.П.Т.

відбудеться у Львові в понеділок дня 20 травня (мая) 1929 р.

ПРОГРАМА:

О год. 7 рано: Богослуження в Успенській Церкві при вул. Руській.

О год. 8 рано: Загальний Зїзд в салі Музичного Інституту ім. Лисенка при вул. Шашкевича ч. 5, з таким дневним порядком:

1. Відкриття Загального Зїзду.
2. Верифікація протоколу останнього Загального Зїзду.
3. Вибір Комісії-Матки для уложення листи управнених органів Товариства.
4. Звіт Головної Управи Товариства.
5. Реферати на шкільні теми а саме:
   а) Стан українських приватних народніх шкіл і захоронок „Рідної Школи".
   б) Стан українських приватних учительських семінарій „Рідної Школи".
   в) Стан українських приватних гімназій „Рідної Школи".
   г) Стан українських приватних фахових шкіл „Рідної Школи".
6. Організаційний реферат.
7. Звіт видавництва, книгарні і бібліотеки „Рідної Школи".
8. Звіт касовий Головної Управи „Р. Школи".
9. Звіт Контрольної Комісії і уділенни абсолюторії Головній Управі.
10. Вибір голови Товариства (§ 42 статута).
11. Вибір 18 членів Головної Управи і 6 членів їх заступників (§ 42).
12. Вибір 5 членів Контрольної Комісії і 2 їх заступників (§ 45).
13. Вибір 5 членів Розсмного Суду (§ 47).
14. Ухваленнє річної членської вкладки.
15. Зміна статуту Товариства.
16. Реферат д-ра Остапа Макарушки на тему: „Головні напрямні перестрою українського шкільництва".
17. Внески і запити.

Право участи рішаючим голосом мають відпоручники Кружків вибрані Загальними Зборами Кружка (§ 26 уст. 4). На кожних 50 членів припадає 1 відпоручник. Кожних 25 членів кожної 50-ки уважається за повну 50-ку. Кружок може мати найбільше 15 відпоручників, а мусить мати найменше одного (§ 50 статута. — Кожна Рада Повітового Союза Кружків висилає по одному відпоручникові (§ 30). — Відпоручники являються з писемними повновластями від Кружків, які їх вислали. Передача повновласти на іншу особу недопускаєма (§ 50.)

Якщо о год. 8 рано не буде на салі статутом вимаганого числа відпоручників (100), то о год. 9 передполудней відбудеться Загальний Зїзд Товариства в тій самій салі з тим самим дневним порядком без огляду на число присутних відпоручників.

Головна Управа „Рідної Школи".

Ілля Кокорудз вр. голова. 1922 **Т. Мартинець** вр. секретар.

3 зол **ПЕРСТЕНЕЦЬ** **-3**

з 14-карат. золота з рубіном тільки у

Б. ГРИНБЕРГ, ул. Фредра 4 Г. 59-22

СТОРОЖИХА, замужна бездітна середнього віку потрібна зголошення 10 рано, Набелька 26/а. 1919 1—1

ПЛАТИМО високі ціни за золото, бриллянти і перли Домбровські-Розпажевські, Львів, (Готель Жоржа), вул. Академічна ч. 2. Оцінка безплатно. 13.6 50—?

ПАНЧОХИ, Шкарпетки, Рукавички і Трикотажі поручає **Гавриїл ЖИВЧАК, вул. Кілінського 1.** 1723 14-15

КОСІВ, за Коломиєю, пенсіонат п. Лукашевської поручає покої сонячні з первородним удержанням, ціни умірковані. 1877 3-20

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає на готівку і на рати від десятків літ у підім краю звісна фірма **Іван Зельтенрайх,** Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриллянти, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 3 158-?

ПОШУКУЄТЬСЯ у Львові і на провінції, інтеліґентних, добре репрезентуючихся і опитних аґентів за провізію. Оферти з заподанням дотеперішнього заняття вносити до Адміністрації під: Добрий заробіток". 1868 2—2

Ширіть наш часопис!

Не страхайтеся великого прання!

Бо істнує Radion! Radion улекшить Ваш працю, надає біллю сніжну білість і запобігає знищенню. Проте уживайте при пранню тільки Radion!

Нема нічо простішого:

вистане розпустити Radion в студеній воді, намочити білля в тім розчині, варити ½ години, відтак добре виполокати і білля є випране. — Непотрібно терти і щіткувати білля, бо

RADION

сам пере!

Спеціяліст нехуг легінів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентґеном. 1—24

На Рати **ЗА ГОТІВКУ**

Дешевше ніж всюда о 10% Меблі, **Дивани, Отамани, Канапки, Складані ліжка, Сальонові гарнітури, Вклади і Подушки, Капи, Фіранки, Портієри, Накидки, Хіджики, Ковдри і т. п. найдешевше поручає** 1803 6 6

Е. КОРЕНБЛІТ, Львів, Браєрівська 4.

На Свята!

Всі купують: скло, порцеляну, тарілки та всяку іншу посуду і столове накриття лише в одинокій фірмі:

ОЛЕКСАНДЕР ОНИСЬКО

Львів, Галицька 20

885 8—?

Подяка.

Отсим складаю щиру подяку Високоповажаному Пану Д-рові Михайлові Волошинові за совісну і успішну та безкоштовну оборону в спадковій справі. — **Марія Кульчицька.** 1921 1—1

Дентист Яків Наск

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.

Скріплювання хитаючихся зубів пломбування й нинимання зубів без болю Штучні зуби з кавчуку і золоті після найновішої системи. Пацієнтів з провінції пожагодинується в найкоротшому час. П. Т. Урядовцям і студентам значна знижка. 1870 ка. Тел. 65-72. 3—3

Правдивим святочним дарунком є оригінал. апарат **„AUTO-SYPHON"** „Sparklet's" до виробу содової води, всяких мінеральних вод і відсвіжаючих напитків в дома

До набуття:

У предст. на повіт. Познанське і Поморське **Великополь. Дім Пром. Торгов. „PEZAP"** Сп. з обм. пор. в Познані, вул. Товарова ч. 21.

У предст. на Станиславівське пов. **Т. Квятковскі, Станиславів, Сапіжинська ч. 15.** а також у всіх філіях фірми **Юлій Майнль, Спілка Акційна,** у Варшаві, Львові, Краківі, Бельську, Цешині, Катовицях, Королеві Гуті і т. д. або у ген. представництві

„AUTO-SYPHON"
ЛЬВІВ, Коперника 42 б.
Телеф. 42-48.

Фірмам або добре ситуованим особам віддамо представництво на цілі воєводства і п. н. Данії. 2—2

Ширіть наш часопис!

Загально знана зі солідности довголітня фірма

Р. Табак і С-ка, вул. Личаківська ч. 8. Тел. 59-73

повідомляє своїй богато заосмотренний **магазин мужеської і жіночої конфекції** з найліпших матеріялів на довготривучі сплати (до 6 міс.) по готівкових цінах, як: мужеські убрання, мужеські і жіночі Trenchcoaty, ратіни, жіночі плащі і т. п.

Магазин мужеської і жіночої Конфекції

Р. Табак і С-ка Личаківська 8. Тел. 59—73.

У Аґента на фірму: п. д-ру **Р. Табак і С-ка Личаківська 8, тел. 59-73.** 1922

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10.

ч. 98 (11.439). ЛЬВІВ, ПЯТНИЦЯ 3. ТРАВНЯ 1929. Рік XLVII.

Поштова оплата заплачена ryczałtem.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Год. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Релігійна боротьба на Україні.

Львів, 2. травня 1929.

Цілий ряд тижнів тривав в цілому Радянському Союзі, а в тім і на Україні завзята протирелігійна кампанія. Серед численних т. зв. ударних кампаній, які організують більшовики, та виглядає найударнішою. Бере в ній участь Народній Комісаріят Освіти враз зі своїм апаратом, бере участь і весь партійний актив, усі його організації та туртки, ведуть ту ударну кампанію проти релігії і професійні спілки, але найактивнішим і „найконсеквентнішим" на тому фронті комуністичного „здобування" є комсомол (комуністична спілка молоді).

Комсомол влаштовує всякі протирелігійні видовища, очевидно при спільній підтримці власти та з ініціятиви партії, т. зв. протирелігійні карнавали і т. подібні імпрези. Та попри названі в горі установи й організації є ще окреме товариство, що зветься спілкою безвірників, а яке має одну одиноку ціль, а саме: боротьбу з релігією. Ця спілка має свій орґан „Безвірник", видає всякі протирелігійні брошури, сатиричні протирелігійні журнали і навіть влаштовує окремі курси для підготовки „борців" на протирелігійному фронті. Останніми часами, від коли почалася ударна кампанія, бачимо на сторінках всеї радянської преси цілі сторінки, присвячені виключно боротьбі з релігією.

Вже з тих пресових звідомлень з фронту протирелігійної боротьби довідуємося, що ця ударна кампанія таки дає деякі наслідки. Не так під впливом антирелігійної преси як радше під пресією партійних і урядових установ замикають там церкви, синагоги і доми молитви та перетворюють їх у комуністичні клюби. Декуди арештують священників нібито за протирадянську діяльність серед населення.

Спеціяльно займаються комуністичні протирелігійні „борці" ширенням атеїзму серед шкільної молоді. Тут намагаються вони переломити навіть вплив батьків на дітвору. Попри те слідкують дуже за тим, щоби учителі не були релігійними та не защіплювали релігійної „отруї" в дітвору. Комуністи поставили тепер справу так, що боротьба з релігією, є, мовляв, рівнозначна з боротьбою за радянську культуру.

Теоретично рад. конституція нібито визнає свободу релігії, а фактично релігію безпощадно нищить при всякій нагоді і на кожному кроці. Наприклад, навіть у церкві дітей не можна вчити релігії. Існування релігійних громад обставлено такими труднощами, що вони ледви вегетують. На релігійні громади, що є там правними установами, які утримують церкви і священиків, накладають величезні податки за церкву і за ґрунт під нею, переревстровують безнастанно членів тих громад, закидують їм протирадянські настрої і т. д. А все це спричинює між іншим те, що деякі члени релігійних громад, щоби позбутися клопотів і підозрінь, покидають ряди громади.

Найновіша ударна, протирелігійна кампанія принесла зі собою клич, щоби друкарські робітники відмовилися від друкування релігійних книг і журналів. Такі книжки і журнали належать на Україні до рідкостей, бо є їх дуже мало. А все ж найшли комуністи спосіб і на те, щоби їх ліквідувати. З ряд ніби-то непричасний до ліквідації, бо, мовляв, самі друкарські робітники відмовляються від друкування „релігійної літератури", але фактично ці робітники роблять це з наказу партії, яка стоїть понад урядом і всіми державними установами. В Київі це вже сталось. Друкарські робітники відмовились друкувати релігійну літературу.

З теперішньої ударної протирелігійної кампанії виходить, що більшовики завзялися ліквідувати релігію зовсім. Інша річ, чи їм це удасться, але з того, що вичитуємо з преси, виходить це ясно і недвозначно.

При тім слід звернути увагу на одно дуже цікаве явище. Саме тепер, коли ціла країна переживає важкі економічні труднощі, коли на великих територіях степової української полоси багато населення голодує, коли голод стукає і до великих міст та промислових осередків, коли важкі труднощі переживає промисл, коли не дописують і фінанси, коли гріпна криза в хліборобстві, то саме тепер розшалілася завзята, непереборчива в засобах боротьба з релігією, яку вважають комуністи „отрутою", „опіюмом" для народу. Дійсно цей запал і та велика енергія, яку зужитковують комуністичні диктатори на боротьбу з релігією, варта іншої кращої справи. Вартоб ту енергію запрягти хочби до такої важної праці як організація ощадностей, яка там все провалюється з уваги на недовіря населення до комуністичних правителів.

Але не йде вам про те, щоби комуністична енергія зужитковалася на якісь розумніші цілі. Про ощадність згадали ми так для прикладу, бож відомо, що там нема кому і нема що щадити. Ощаджувати можуть там хіба одинокі комуністи та їх „господарники", „фінансісти" й інші достойники, бо все інше голе.

Своєю протирелігійною боротьбою, точніше боротьбою зі совістю громадян комуністи не надбають ніякого капіталу для своєї будучини. Навпаки своїми переслідуваннями та гнетом вони тільки скріплять релігію та загартують її визнавців. Релігія скріпне якістю своїх вірних та набере внутрішньої сили.

Огляд варшавської преси.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 29. квітня 1929.

Одна номінація. — Все ще про співпрацю. — В соціялістичному семействі.

Призначення 1-им директором емісійного Банку Польського колишнього професора адміністраційного права й колишнього дипльомата, який мав стільки спільного з фінансами й економікою, що за час його послування в Америці Польща дістала американську позичку, все ще мулить душу й непокоїть серце всіх тих польських т. зв. господарських кол, які звикли з такою посадою вязати трохи інші фахові кваліфікації кандидата. Що ці кола не зависло цією номінацією захоплені, про це свідчить перша частина „Рефлєксій і уваг" про події минулого тижня у сьогоднішньому „Курєрі Польскому", який є саме органом отих господарських кол, згуртованих здебільша у могутньому „Левятані".

Минулий тиждень не визначився у внутрішній політиці ніякою голоснішою подією. Записати лише треба номінацію д-р. Вл. Врублевського головою („презесом") Банку Польського. Не знаємо, відкіль вийшла ініціятива до покликання на таке важливе становище саме п. Врублевського, але ми пересвідчені, що цей крок зроблено в почутті повної відповідальности. Слушно писав „Час" з 19-го ц. м., що „в усякому разі на особу будучого голову (банку) будуть тепер особливо пильно звернені очі закордону і тому вибір повинен упасти безумовно на людину під кожним оглядом компетентну". Чи п. Врублевський є акуратно в цій царині компетентним, це покаже будучність, бо його минуле не має таких моментів, які призначували би його спеціяльно на таке становище.

В дальшому стурбований автор перечислює усі ті завдання, які стоять у внутрішній час перед керманичем Банку Польського, та наприкінці — для куртуазії, для розваги себе і своїх читачів — висловлює знову „надію". Хай сповняться.

Трохи інший клопіт, але по суті з тої самої — господарської — матерії, має жидівський „Наш Пшеґльонд". У передовій статті „Американські оцінки" передовик цього орґану п. С. Ґ(іршгорн) на вступі гірко жаліється на продовжування старої немилої забави між двома нинішніми політичними таборами, на які поділена Польща:

Кріза уряду ліквідовано. Маємо новий уряд, який проте своєї програми не оголосив а саме тепер, коли ціла країна переживає важкі економічні труднощі, коли на великих територіях степової української полоси багато населення голодує, коли голод стукає і до великих міст та промислових осередків, коли важкі труднощі переживає промисл, коли не дописують і фінанси, коли гріпна криза в хліборобстві, то саме тепер розшалілася завзята, непереборчива в засобах боротьба з релігією, яку вважають комуністи „отрутою", „опіюмом" для народу. Дійсно цей запал і та велика енергія, яку зужитковують комуністичні диктатори на боротьбу з релігією, варта іншої кращої справи. Вартоб ту енергію запрягти хочби до такої важної праці як організація ощадностей, яка там все провалюється з уваги на недовіря населення до комуністичних правителів.

Але не йде вам про те, щоби комуністична енергія зужитковалася на якісь розумніші цілі. Про ощадність згадали ми так для прикладу, бож відомо, що там нема кому і нема що щадити. Ощаджувати можуть там хіба одинокі комуністи та їх „господарники", „фінансісти" й інші достойники, бо все інше голе.

Своєю протирелігійною боротьбою, точніше боротьбою зі совістю громадян комуністи не надбають ніякого капіталу для своєї будучини. Навпаки своїми переслідуваннями та гнетом вони тільки скріплять релігію та загартують її визнавців. Релігія скріпне якістю своїх вірних та набере внутрішньої сили.

Обезпечуючи будинки в ½ части а движимости на повну вартість в Товаристві **Взаїмних Обезпечень „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська, ч. 20,** підтримуєте свою установу та збільшуєте народне майно. 1822 1—1

національна преса, яка має бути його трубою і висловом його думок та замірів, замість дати щось позитивного, продовжує опозицію, навіть дещо сильніше, ніж раньше. Знову опозиція дальше критикує, осуджує і пятнує. І нема нікого, який значно вказав би обом сторонам правильний шлях і який би в обох сторін мав довіря та повагу, щоби його слухали.

І ось п. автор находить цього третього „значливого", який має мати „повагу і довіря" в обох воюючих польських таборах. Є ним американський жидівський часопис „Дер Таґ". Переповідаючи статтю із „Таґ-у" на тему польських відносин, статтю з усякими реверансами у бік усіх пілсудчиків та з окрема нового польського уряду, „Наш Пшеґльонд" додає такий свій коментар:

Американський щоденник був либонь інспірований або якимось дуже угодово настроєним жидівським дівчем із Польщі, який перебуває тепер в Америці, або польською амбасадою в Америці, а найбільш імовірно одним і другою. Але ці оба чинники, будучи на місці і знаючи, який уклад польських відносин може подобатися в Америці дороджує урядові співпрацю з сеймом. Не „розрахунок", не „октроювання", але саме легальну співпрацю з правосильним польським парляментом. Бо тільки при такій співпраці міродатні американські кола, передовсім кола фінансові, можуть відноситись до Польщі з довірям і — кредитом. Коби ця тверда і значлива порада найшла належний послух.

Лихо з тими журналістами! Які вони оптимісти! І передовик „Нашого Пшеґльонду" теж „сподіється", сподіється, що ніщо інше, як акуратно американський „значливий" „Дер Таґ" найде для себе „послух" в уряді д-ра Світаль-ського!

Зате цілком іншими справами займаються оба крила польського соціялізму, які взаємно відсуджують себе від соціялістичного „вірую" і досить безпардонно лізуть собі на свій соціялістичний гонор. Збільшеного палу до такої семейної дискусії додає недалеке свято 1-го травня, в якому і П. П. С. і Б. Б. С. (себто правовірний Центр. Комітет партії і просанаційні сецесіоністи) заповіли свою участь в окремих зборах і окремих походах. Сьогоднішній „*Роботнік*" обурюється з цього приводу. Вже сам наголовок статті „ББС і 1. травня" та перші її два речення зясовують тенденцію автора:

ББС організує святкування 1. травня. Несвідомлений або здезорієнтований робітник міг би на основі цього думати, що та група справді має щось спільне з соціялізмом і клясовою боротьбою в користь пролетаріяту.

Доказавши потім чорним по білому, що

організування першотравневого свята ББС-ах є безличним причеплюванням себе до соціялістичного руху,

відсудивши ББС-ів від усякої ідейности, прирівнявши Пілсудського до Мусоліні (оба — мовляв — буцці соціялісти й оба нині соціялізм поборюють) а цілу „Революційну Фракцію" (ББС) до Н.П.Р. („Народової Партії Робітничої", створеної колись під впливом еміґрації), темпераментний автор так кінчає свої виводи:

...не вважаючи на те, що ББС анектувала назву „революційної фракції", діяльність цієї групи є по суті лише рекламою, а не боротьбою. І тому вона не має теж найменшого морального права кликати до святкування пролетарського свята боротьби.

Ба, але друга сторона є цілком іншої думки. Стоїть в один і той самий день, сьогодні, находимо в органі ББС „*Пшедсвіт*" на одному місці звіт з учорашнього великого політичного віча „бебесів" у Варшаві, на якому між іншими „асами" „фраків" (назва від „Револ. Фракція") промов-

ляв і голова варшавської міської ради, пос. Яворовський — про значіння свята 1. травня і участь у ньому варшавського пролетаріяту:

Кожний свідомий робітник і робітниця найдуться на вічу на Театральному майдані. Бо це буде перегляд наших сил, бо це буде демонстрація в імя відродженого „Рев. Фракціем" давнього соціялізму, в імя нашого ідейного руху, який усуває в масах вплив ККС-іців і комуністів і веде польський пролетаріят до соціяльного визволення.

Справді: робітникові і найбільш освідомленому важко тут розсудити, хто з них ідейний: Недзялковський чи Яворовський, коли обоє закидують один другому брак усякої ідейности! Але звичайного варшавського мешканця цікавить у цій дискусії що інше: обі сторони кличуть до „підрахунку сил", який має відбутися на тому самому, традиційному, Театральному майдані. Традиційний цей майдан із того, що рік-річно на 1-го травня в полудне лунають там стріли, як у тихій мексиканській стороні, після чого не став кареток поготівля звозити ранених до шпиталю та трупів до трупарні. Не диво, що ендецька преса кричить гвалт (головно вуличка *„АВЦ")* і наклікує уряд заборонити всі маніфестації й демонстрації в дні 1. травня. Але дозвіл в, обмежень для збірок і походів жадних нема і державний комісаріят (дирекція поліції) вспокоює населення комунікатом, що стільки-то поліції буде ладу й спокою пильнувати й такі-то гострі приписи будуть приноровлювані. Отвором, заповідається досить весело: бо коли крім озброєних боївок ППС, ББС, ППС-лівиці і комуністів, сконсигнованими будуть на вулицях Варшави в дні 1-го травня ще й скріплені відділи озброєної поліції, то перспективи цієї всезагальної ідилії в далебі досить невиразні. Ендецький крик безумовно облудний: коли соціялісти ріжних відтінків пустять собі взаємно трохи крови, то ще ендеції ні трішки не болить. Але „рух в інтересі" таки направду не виключений. Ану — підемо йому приглядатися.

І. Кедрин.

Святкуймо без алькоголю!

Замість альвогольних напитків нехай з нагоди Празника Воскресення Христового на святочному столі кожної української хати і кожного українського Товариства та забавового комітету красується **артистично виконана карта „Рідної Школи" звільнююча від алькогольних напитків.** Такі карти можна набути за попередньому зложенні датку (бодай 2 зол.) в Кружку або Головній Управі „Рідної Школи" у Львові, Ринок 10.

Пімста митрополита Діонізія.

Відлучення від православної церкви й анатема на д-ра А. Річинського.

В православному соборі у Володимирі (на Волині) в неділю, дня 21. квітня ц. р. переведено відлучення від церкви й кинено анатему (прокляття) на відомого церковного діяча й борця за українізацію зрусифікованої православної церкви.

У „Воскр. Чтені-і", органі російсько-православної митрополії у Варшаві, видруковано синодальну постанову з відповідним уоснуванням цього крайно середньовічного акту пімсти. Відлучення д-ра Річинського від церкви з додатком анатеми постановлено перевести на основі

„цілої низки шкідливих для православної церкви в Польщі і ворожих її законній єрархії вчинків, яких метою підірвати церковний мир і розбити канонічний устрій та законну управу тієї церкви".

Після цього загального спрецизування „вин" д-ра Річинського, йде спеціяльне перечислення всіх його провин не так перед православною церквою, як перед маестатом митрополита-русифікатора. А саме дотеперішня діяльність д-ра Річинського

„виявилася в самовільному скликанні незаконних зібрань парафіян Володимирського Свято-Успенського собору з виголошенням на них бунтівничих промов та проголошенні таких же резолюцій; в зробленні спільно із зібраними для того особами явних і богохульних вчинків у Володимирськім Свято-Успенськім соборі; в літературній діяльности в журналі „На Варті", „Рідна Церква" та інших виданнях, що обіймають собою численні випадки найбільш непристойних і недозволених випадів проти істнуючого канонічного ладу православної церкви в Польщі, клевети на єрархію і духовенство тієї церкви, поклики до відкритого бунту і виступу проти істнуючої церковної влади. Його літературна діяльність, що тягнеться біля пять літ, має на меті дискредитувати вищу церковну єрархію і рядове духовенство в очах православного населення, польського уряду і польської громадянської думки, посіяння безладдя серед вірних православної церкви в Польщі і відкритий розкол в її нутрі".

Та протицерковна і протиєрархічна діяльність д-ра Річинського проявилася

„в скликанні в днях 5. і 6. червня 1927 р. — всупереч забороні св. синоду православної церкви в Польщі з 26. лютого 1927 — в Луцьку самочинного фальшивого церковного („лжецерковного") зїзду, на якому винесено низку неканонічних постанов і вибрано виконавчий церковний комітет із ним, Річинським, на чолі, який то комітет опісля випустив низку повідомлень до православного духовенства і населення, в яких виводив образливу клевету на законну церковну владу та взивав до явного непідчинювання, а також на Всесвітню християнську конференцію в Льозанні післав меморіял, в якому виступив із злобними і по формі непристойними обвинуваченнями проти голови православної церкви в Польщі".

Дальше синод під проводом митр. Діонізія робить д-рові Річинському закид

„в організації цілої низки повітових зїздів у церковних справах для продовження протицерковної роботи, розпочатої на Луцькому зїзді, з змагаючої до викликання повної анархії в церковному житті на Волині і до остаточного церковного розколу, з якою то метою він, Річинський, звернувся з відзивом до всього християнського світу, взиваючи до скинення законної єрархії православної церкви в Польщі. Пізніше організував він поширювання друкованих відзивів на імя уряду і збірку підписів на таких відзивах, обіймаючих хулу на законного архипастиря і поклик до відлучення від нього".

Синод під проводом митр. Діонізія закидує д-рові Річинському, що він

„виявив явне завзяття і непоправність в своїх лихих і шкідливих побудах та вчинках, не оцінивши милостивого відношення до нього свого архипастиря, який дав йому спроможність в порядку крайної виблажливости легально й успішно співпрацювати із законною церковною владою в складі митрополичої ради".

На основі вгорі зясованого постановлено лікаря д-ра Арсена Річинського у Володимирі відлучити від православної церкви і кинути на нього анатему, повідомивши про це духовенство й вірних всієї митрополії. Д-ра Річинського позбавляється а) спільної молитви з вірними, б) участи в якомунебудь церковному богослуженні, в) довершення над ним якоїнебудь тайни чи обряду, г) права похорону. Митрополит перестерігає вірних, що ніякий християнин не сміє з анатемізованим мати ніякого релігійного звязку, а духовні особи не сміють навіть підтримувати приватних звязків.

Без сумніву, є це особиста пімста митр. Діонізія на особі д-ра Річинського при допомозі непрактикованих у культурному світі середньовічних засобів. Як довго митр. Діонізій не мав опори, він толерував церковно-українізаційну пропаганду д-ра Річинського. Цікаво, що учасників українського церковного зїзду в Луцьку на чолі з д-ром Річинським він опісля покликав до митрополичої ради, а тепер анатемізує д-ра Річин-

---

ВОЛОДИМИР БІРЧАК.

(6)

БЕЗЖУРНІ ДНІ.

Оповідання.

(Докінчення.)

Роман стояв як скупаний зимною водою.

— То — ви — обидва — нічого — не — знаєте? — питав здивований.

— Я нічого не знаю! — промовив Стецько.

— І я нічого не знаю! повторив Грицько. — Кажи в чому річ?

— До нас прийшов новий начальник почти. Донька чудова в нього. Перла, діямант, не дівчина! Зробили нам візиту, а ми віддали. Я бігав що-дня на почту, щоб бачити її. Чуло — кажу — не дівчина! І вже все булоб добре, а тут оця депеша! Депешу дістав я раненько, прочитав і кинув, не приязуючи до неї ваги. Але йду на почту, щоб побачитися з нею.

— З почтою? — спитав Грицько.

— З Галею. Та вона й не вийшла, а її батько взяв мене на бік і каже: — Пане, ми з жінкою уважали вас чесним, порядним молодцем, а тут до вас такі депеші...! Ось яка то нині молодь! — Я кленуся, я повсякчас, що це товариші зробили певно жарт, але він і не слухав. Вже й доробив собі цілу історію. Це видно — каже — що з порядного дому, бо не подане імя... Сталося дуже погано, бо над раном подано депешу... Я кленуся, присягаюся, що це дурний жарт, але старий не вірить. Донька не вийшла вже до мене. Це свинство, скандал! І що мені тепер робити? Свинство! — Ну, дивіться, ось тут та дурна депеша.

Стецько взяв її поважно до рук, а Грицько ще поважніше прочитав: Уродила, приїзди! Обидва не витримали і стали сміятися на ввесь голос.

— Це ви обидва! — прикинув Роман.

— Ні! — відповів Стецько рішучо. — Романе, ти поляк, ти повинен це знати, що кожний учинок мусить мати свій психольоґічний підклад, свою психольоґічну основу. Ну, скажи, з якої причини ми малиб це зробити? Що ти нас скинув з коза в ночі? — Теж — кажеш сам — був тільки жарт, а депеша — це свинство, грубе свинство — кажеш сам. Отже психольоґічної основи тут не було, щоб ми її вписували. А ти подумай добре, може хто інший мав таку основу?

— Ага! Ага! — крикнув Роман і вдарився рукою по чолі. — Все розумію! Це та паскуда сотрудникова! Вона на мене недобра, вона інтриґувала проти мене перед почтарем. Усе тепер розумію! Вона недавно їздила до Львова! Тепер присягаю, що це вона і тільки вона це зробила!

І щойно після цього він здійняв капелюх, привитався з Грицьком і Стецьком та сів.

— Аж тепер мені отворилися очі!

— Ти але зробив, що приїхав, ти погіршив тим усю справу! — промовив поважно Стецько. — Уважай, депеша каже: „уродила, приїзди" — і ти поїхав. Тепер скажеш перед почтарем, що це неправда, а він відповість: „Правда, ви й їздили на поклик депеші! Значить... і так далі. Тобі треба було добре роздумати над тим кроком!

— І це правда, але це не прийшло мені на думку! — відповів Роман і глянув на годинник. За пів години поїзд, бувайте здорові, їду!

XXXIV.

Кілька років пізніше відбулося весілля Стецька з Ксенею в Березінці. На прихолстя в Березівку з'їхалися гості. Одним з перших приїхав молодий сотрудник з Калинівки зі своєю над міру супокійною жінкою. Побачивши Стецька, промовив живо:

— А, це ви, що так знаменито симулювали, що не вмієте грати в карти! Ходіть, нехай відіграюся ще раз!

Виняв з кишені карти і вже їх мішав.

— Алеж, Михасю, хоч панові молодому дай супокій! — розважала повільно, цідячи слово по слові, його жінка.

— Алеж, Олесю, ти не розумієшся на тому! — відповів, наслідуючи її тон і голос.

— Алеж. Михасю!...

— Алеж. Олесю!...

І старий Левицький приїхав уразі з учителем. Побачивши Стецька, промовив:

— „Коліто, ерго сум"! Ви казали: *„думаю"*, а то ні, я таки стою за *„мислю"*, ходіть, я вам зараз докажу!

Приїхав і грубенький пан-отець зі Смерековець. Грицько, що був боярином на весіллі, збентежився, побачивши його. Був певний, що він за корову буде його лаяти. Але ні! Пан-отець стиснув сердечно Грицькові руку і промовив, усміхаючись:

— Сердечно дякую! (В голосі пан-отця не було іронії).

— За що? — спитав тихо Грицько.

— За цю корову! Це вам удалося! Знаменито вдалося! Це не був карбункул, ха-ха-ха... В осені купила моя жінка в Панівці нову корову. Привели її до дому, а слуги пізнали, що це таки наша, та сама, що ми засудили її на смерть! Пяк не був карбункул, а тільки — як я це казав — ланц нагрив. Жид корову вилічив водою і жінка моя знов купила! Але це добре, дуже добре! Від того дня жінка мовчить мені за кожух, що вкрав мені медик і вже мене не вчить. А зачалаб учити, я тільки слово про корову і дома вже святий спокій! — І ще раз стиснув Грицькові руку.

Грицько стояв ні в цих ні в тих. Пан-отець лодав по хаті, усміхаючись:

— Тільки там, на медицині, скажіть, щоб уже пінкий медик не важився прийти до нас; жінка дуже люта.

Приїхав і старий пан-отець Постригач із цілою родиною. Пані-матка, що була взором чесноти на цілий деканат, усміхалася нині ласкаво Грицька.

— Із сотрудниковою зірвали ми всякі зязки — пояснювала пані-матка Грицькові. — Прошу собі представити, яку депешу вона вислала Ромцеві!...

І батьки Стецька приїхали. І десятки знайомих та сусідів, тіток і стрийнок, стрийв та вуйків а пізними возиками. І молодіж — що ні очи-

Повітряна оборона Льондону.

Останні повітряні маневри в Англії виявили цілковиту нездатність повітряної оборони Льондону та інших великих міських центрів. Виявилося, що англійська авіяція не може перешкодити нападові ворожих літаків на Льондон та цілковитому його зруйнуванні. Зовсім природно, що такий вислід викликав велику трівогу серед військових та політичних кругів. З того часу в лабораторіях та на пробних стаціях військового міністерства та адміралітейства розпочалася горячкова діяльність. Тепер англійські газети подають, що ця праця дала добрий вислід і англійське адміралітейство має могутній знаряд війни, який робить Англію неприступною не лише з моря, але також з повітря. Винайдено апарат, який бачить вночі, не зважаючи на темряву та найгустішу мряку. Ці апарати названо „ноктовізорами" й тепер їх розставлено по цілому англійському побережу. Кожний апарат випускає в простір невидиме інфрачервоне проміння. Це проміння, стрінувши в просторі якийнебудь предмет, наприклад ворожий аероплян, негайно дає реакцію в апараті. За допомогою окремих апаратів зображення літака стає видимим на екрані апарату й це зображення передається по радіо на екрани центральних стацій повітряної оборони. Таким чином ворожа повітряна фльота, яка нападала би на Англію, сама в темряві нічого не бачить, але є видимою для англійців. Цим способом англійські літаки, що охороняють побережа, можуть легко знищити цю фльоту.

—o—

Тисячі Людей

виграє рік річно головні і більші виграні в загальній сумі **кількадесять мільонів золотих**. Хто хоче забезпечити буття для себе і родини, нехай ще нині замовить **льос І-ої кляси Держ. Льотерії Клясової** в щасливій колектурі

„РУНО", Равіч і Ска, Львів, Академічна ч. 3

Головна виграна виносить 750.000 зл.

Тягнення вже 23 і 24 травня (мая) ц. р.!

Що другий льос певно виграє!

Пляни гри обіймає в 19-ій Льотерії виграні на загальну суму більше як

28 мільонів золотих.

Ціни льосів слідуючі:

1/4 — зол. 10·—; 1/2 — зл. 20·—; 1/1 — зол. 40·—.

Замовлення полагоджуємо негайно, пересилаючи разом з оригінальними льосами І-ої кляси, наш бланкет П. К. О. на безплатну пересилку належитости по вибірі льосів.

В т м м сці просимо вигати і чітко вписувати пересилати!

Купони замовлення:

До колектури **„Руно" Львів, Академічна ч. 3.**

Отсим замовляю до І-ої кляси 19-ої Державної Льотерії:

. . . . . льосів цілих по зол. 40·—
. . . . . льосів половинок по зол. 20·—
. . . . . льосів чвертох по зол. 10·—

ні ласкаво прошу негайно прислати. Належитість в кноті зол. . . . . обов'язуюся негайно переслати по одержанню льосів, бланкетом П. К. О., який додучить пані фірма до льосів.

Ім'я і назвисько: . . . . . .

Докладна адреса: . . . . . .

Як виглядає свято 1-го травня в ріжних державах Европи.

Як відомо, в Берліні на 1-го травня соціял-демократичний президент поліції заборонив усякі вуличні походи. В Льондоні поліція дозволила ріжним партіям святкувати 1-го травня в ріжних днях, щоби тим способом усунути небезпеку сутичок. Англійські комуністи уладжують на 1-го травня демонстрацію в Гайдпарку. Натомісць партія праці уладжує свою демонстрацію в неділю 5-го травня. Французький міністр внутрішніх справ Тардіє заряджав на першого травня як найгостріше поготівля. В Парижі заборонені всякі вуличні демонстрації. Видано наказ, що поліція має негайно здусити кожну спробу уладити демонстрацію. Поліція зміцнена відділами війська. Так само заборонено 1-травневі демонстрації та збори в Югославії в Загребі.

—o—

Арешти на французькому панцирнику.

У французькому військовому порті Тульоні арештовано багато матросів панцирника „Жіль Мітле". Ці матроси роздавали своїм товаришам відозви й намовляли їх не допустити до виїзду панцирника до Китаю.

—o—

ського за скликання того з'їзду. Отже не поклики д-ра Річинського до вчників, протилежних канонічним постановам, бож сам митр. Діонізій теж стоїть під закидом неканонічности, і не „клевети на свого архипастиря" є причиною акту митр. Діонізія. Варшавський митрополит є щонайменше людиною слабого характеру, як не чимсь більше. А до того є він російським патріотом, який за всяку ціну бажав би зберігти над православною церквою супрематію горстки русских. Як довго русскі з їх галицькою відміною не були зорганізовані, митр. Діонізій не хапався таких засобів оборони своїх русотяпських позицій, як церковна анатема. Він проволікав справу українізації церкви, заслонювався всякими перепонами, робив один крок вперед, а два взад, входив в порозуміння з українськими діячами і самим д-ром Річинським, щоби згодом зривати те порозуміння. А тимчасом він шукав опори — то в польському уряді, — то згодом в Русск. Нар. Обединенії. Скоро тільки русскі й їх галицькоренегатське відгалуження зорганізувалися і недавно відбули з'їзд саме у Володимирі, митр. Діонізій постановив припинити комедію, щоби розпочати безоглядну боротьбу з українізаційним рухом при допомозі анатеми. Та чи ця особиста пімста митр. Діонізія принесе користь православній церкві, треба щонайменше сумніватися.

слити, ні списати. Одні добрі знайомі і друзі, інші, як називав їх Стецько, *„фумографи""*, що тільки й дивилися, де з комина куриться і в часі ферій переїздили з весілля на весілля, з празника на празник. І дівчат, дівчат, дівчат! Чорнявок і білявок — як на урожайній ниві маків та блаватів. Щоб доля українського народу була така вродлива, як українські дівчата!

Грицько вів як боярин молоду до шлюбу. Колиж стали танцювати — а танцювали живо та весело, — Грицько кинувся у вир танцю. Стецько танцював також зі своєю молодою жінкою, а як не танцював, то сидів біля неї, розмавляючи, бо щось дуже багацько мали собі сказати. На Грицька звертав Стецько очевидно мало уваги, аж якось над ранком побачив, що він сидів у куті поруч музик і плакав...

— Що тобі, мій друже єдиний? Зробив тобі хто зло?

Грицько нахмарив чоло й відповів:

— Я стратив уже й тебе на завсіди.

— Алеж, Грицьку, не будь дитиною! — відповів Стецько. — Як я був твоїм другом, так ним і залишуся на все!

— Це так говориться, друже. Серця на двоє не поділиш.

— Алеж Грицьку! На присягу під липою я все памятаю!

— — — — — — — —

...І я на тому весіллі був, мід, пиво, вино, пив. Колиб сказав, що по губі текло, а в роті не було — проклявби Бога і старих та молодих господарів. І в роті було і по губі не текло. А що мені Грицько і Стецько про те, як дійшло до того весілля оповіли — оце й розповів я вам точно та докладно.

Але що це? Що це? Що тільки весільні музики перестали грати — заграли військові труби.

— Стецьку, ходім коня сідлати. Україні славу добувати!

— Ходім!

Ужгород, квітень 1927.

Радянська Україна.

Новий провід у центральній комісії для справ українізації.

З радянської преси довідуємося, що Рада Народніх Комісарів УСРР затвердила новий склад центральної комісії для справ українізації радянського апарату. Головою комісії призначений **Затонський,** а його заступником **Порайко.** Перший є народнім комісарем Робітничо-Селянської Інспекції та головою Контрольної Комісії КП(б)У. Другий є комісарем юстиції в уряді УСРР.

Великдень і антирелігійна пропаганда.

Народній Комісаріят Освіти УСРР звернувся до всіх підлеглих собі установ з інструкцією, як використати Великдень для антирелігійної пропаганди в школах. В інструкції говориться про те, що дні релігійних свят мають бути використані в школі для нормального навчання. „Дітей — читаємо в „Комуністі" — треба охороняти цими днями від можливого негативного впливу батьків(!) та інших осіб, що їх окружають і які ще не позбулися старих традицій святкувати Великдень та інші дні культу". В дні релігійних свят все учительство має вести нормально педагогічну працю в школі. Накінець радить Народн. Комісаріят Освіти в тій інструкції „провести серед учителів і дітей кампанію за добровільне (слухайте!) відмовлення від відпочинку в релігійні свята".

„Контрреволюція" в президії ВУЦВК-ту.

У Маріюпільщині сталася така подія, що місцеві компетентні чинники забрали у багатшого селянина Зандіна 324 вівці та розпродали їх доокольичним селянам. Зандін не міг з тим погодитися і почав „правуватись". Справа опинилася аж у президії Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету. Президія рішила під проводом свого секретаря Власенка повернути Зандінові забрані вівці, що й проведено в життя. Одначе Зандін не тішився довго вівцями. Бо ось у московській „Правді", органі ЦК ВКП появляється малий фейлєтон пера М. Кольцова п. н.: „ВУЦИК и овцы", в якому описано ту подію як контрреволюційну. В справу вмішалася найвища на Україні інстанція, а саме Центральна Контрольна Комісія КП(б)У. Вона, познайомившись з фейлєтоном Кольцова, „провірила" справу і признала слушність Кольцову. Головою тієї комісії є В. Затонський. Але мало того, що признала слушність на доручення президії ВУЦВК-ту направити лихо і забрати вівці від Зандіна. Але й на тім не кінець, бо всім учасникам дотичного засідання президії ВУЦВК-ту, отже членам президії, повимірювала кари за приноровлювання „протекціонізму" до „кулака" Зандіна". Отже якогось Ялі нагнали з посади і поставили під знак запиту його дальшу приналежність до партії, те саме зробили і з Сиротенком. Іншим членам президії ВУЦВК-ту, що брали участь у тому засіданні та приймали рішення, висловлено догану. Догану дістали: Неуронов, Власенко, Поляков, Доронін і Левкович; строгу догану дістали Смірнов, заступник голови маріюпільського Окр. Виконкому і члени маріюпільської експозитури робітничо-селянської інспекції. Накінець Контрольна Комісія партії рішила: „запропонувати окр. роб.-сел. інспекції подати свої пояснення для притягнення винних до відповідальности; прохати прокуратуру республіки негайно розслідувати вчинки бердянської райміліції підчас відбирання овець у селян і винних у брутальному поводженні притягти до карної відповідальности".

Ось вам і наслідки одного малого фейлєтону московської „Правди" на Україні. Ось зразок „береження" престіжу місцевої влади та її постанов і рівночасно зразок страху харківських комуністичних ортодоксів перед такою „силою", як московський фейлєтоніст. А щож робилаб Контрольна Комісія тоді, колиб у тій справі забрав слово сам... ну... Сталін, чи Калінін, чи Молотов...

КІНО ЛЕВ

Нині велика **Прем'єра.** Найбільший світовий шлягер **„Metro Goldwyn Mayer"**

„Любов Козака"

Могутня драма на основі повісти **Льва Толстого „КОЗАКИ".** В головних ролях Джон Джільберт, Рене Адоре, Ернест Торанс. Фільма, що викликала найбільше одушевлення в усьому світі — під оглядом величезних сенсацій, емоцій, під оглядом вигляду снов погідних і весели, гри та режісерії — це знаменитий фільмовий архітвір. З причини дуже великих коштів фільми, виїжки і карти вільного вступу неважні. 1938 1—1

Вся писанка „Рідній Школі!"

Під гомін великодних дзвонів...

Весело гомонять дзвони...

На филях свого могутнього голосу несуть вони Тобі, Український Народе, радісну вістку: Христос Воскрес!

Воскрес Той, що голосив слово правди й любови, що життя своє віддав за добро, щастя й визволення вьосго людства.

Український Народе! В день цього величного Свята, що є памяткою Христової всежертви за людину, прислухайся уважно до цих великодних дзвонів.

Чи поруч радісного настрою, що пронизує Твою душу, не чуєш в їх дзвінкому голосі поклику до праці й чину, до самопожертви іменем народу й Батьківщини? Чи не ґелять вони Тобі, Українська Громадо, призадуматись над долею Твоєю і над шляхами, що ведуть до Твого Відродження? — Прислухайся уважно — а зрозумієш їх дужий голос, їх символічне значіння.

Шлях до відродження веде через доцільне виховання, науку і просвіту. **Підстави для цього створює „Рідна Школа". Вона взяла під свої опікунчі крила Твою молодь, сталить її характер, гартує її волю та вказує шлях, по якому дійдеш до завітної мети.**

Вона при Твоїм невсипущім труді, Твоїх збірних зусиллях, Твоїй масовій жертвенности кладе міцні підвалини для народнього розвитку й прискорює день Твого Воскресення. Тому в день Великодніх Свят не забудь про „Рідну Школу"! Не жалій для Неї труду ні зусиль, ні грошевих датків! Вчини, щоби це Свято, що є традиційним днем Твоєї окремої, всенародної жертвенности на „Рідну Школу", було дійсним показчиком розуміння Твоїх громадських обовязків супроти Неї.

Від обильности Твоїх жертв, від щедрої руки залежить не тільки доля „Рідної Школи", але також і Твого Майбутнього...

Бо помочі від нікого стороннього не жди!

Тому засвідчи ділом, що розумієш вагу поклику воскресних дзвонів.

ГОЛОВНА УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ":

Ілля Кокорудз голова. **Теодор Мартинець** секретар.

ЧЛЕНИ ГОЛОВНОЇ УПРАВИ:

Бубела Сень, о. Кан. Гриник Василь, Д-р Залужний Осип, Зелений Андрій, о. Прал. Куницький Леонтій, Кузьмович Володимир, о. Прал. Д-р Лятишевський Іван, Мартинюк Григорій, Огроднік Микола, Похмурський Степан, Раковська Софія, Д-р Савчак Юлій, Струтинський Михайло, Терлецький Омелян, Хруцький Сергій, Целевич Володимир Яворський Михайло.

На організаційному фронті.

Бучаччина.

Посол о. пралат **Леонтій Куницький** відбув у місяці квітні ц. р. з рамени Української Парляментарної Репрезентації майже день за днем цілий ряд справоздавчих віч і довірочних нарад у бучацькому повіті. Це все були т. зв. районові віча, це значить, що віче не було тільки для тієї місцевости, у якій було скликане, але також для ряду довколичних громад. І так посол о. пралат Куницький відбув віче, а відтак довірочну нараду дня 6-го квітня ц. р. в Сороках, дня 7-го квітня в Скоморохах, дня 8-го квітня в Губині, дня 9-го квітня в Яліївци, дня 10-го квітня в Золотому Потоці, дня 11-го в Зубрци, дня 12-го в Переволоці, дня 13-го в Осівцях, дня 14-го в Доброполи, дня 16-го в Ковалівці, 17-го в Монастириськах, дня 18-го в Устю Зеленім, дня 19-го в Красієві, дня 20-го в Ляцькому, тогож дня також у Бобрівниках, дня 21-го в Коропци, дня 23-го в Барміші, дня 24-го в Трибухівцях, дня 25-го в Бучачі. Всюди ухвалювано відповідні резолюції, а також одноголосно повне довіря та подяку Української Парляментарній Репрезентації за дотеперішню діяльність. — В цих вічах взяло участь вверх 15.000 людей, в довірочних нарадах поверх 1.000.

Рогатинщина.

Дня 25-го квітня ц. р. відбулося справоздавче віче в селі **Фразі,** рогатинського повіту. Мимо злих доріг, прибуло на віче понад 600 громадян і громадянок як в самої Фрази, так і з Підмонастирів, Підбіря, Любачі, Яблунова та Дичок. Звіт з діяльности Української Парляментарної Репрезентації складали сенатор **д-р Корнило Трош** і посол **Степан Кузик,** який порушив також господарські справи. Зібрані на вічу з великим зайнтересуванням прислухувалися обом референтам і ухвалили відтак одноголосно відповідні резолюції в справах земельної та шкільної політики, а також у справах промислового будівництва. Віче ухвалило одноголосно повне довіря та подяку Української Парляментарній Репрезентації за її дотеперішню діяльність.

Турчанщина.

Дня 21-го квітня ц. р. відбув від Української Парляментарної Репрезентації посол **Дмитро Великанович** справоздавче віче в **Шумячім,** повіт Турка. На вічу проводив начальник громади Поращич, про якого говорено, що він нібито примушений був пристати до модної тепер декуди „червінсько-руської згоди". Одначе він цьому рішучо заперечив, заявляючи, що ніколи не піде туди, звідки вправді вертається, але вже без чести і чистої совісти. Звіт з діяльности Української Парл. Репрезентації зложив посол Великанович, почім промовляв ще голова Пов. Нар. Комітету Турчанщини д-р Мирон Кондрат, о. радн. Ільницький і численні селяни. По вічу відбулися кооперативні сходини, на яких засновано кооперативу. Як у тім селі, так і в цілій Турчанщині, наше селянство під теперішню хвилю сильно відчуває матеріяльні недостатки, брак паші та готівки.

Золото в Гольфштромі.

На урочистому засіданні Французької Академії Наук визначний французький природник Жорж Кльод говорив про відому морську течію Гольф-Штром. Як відомо, Гольф-Штром це ніби величезна тепла ріка, що пливе з Мексиканської Затоки до берегів Европи. Без того Европа була би покрита ледівцями.

Один з найближчих співробітників Жоржа Кльода, Ідрак, вичислив, що в грудні минулого року Гольф-Штром ніс 50 кубічних кільометрів води на мінуту, а в січні цього року 90 куб. кільометрів. Жорж Кльод навів ці цифри і сказав: „Треба знати, що в кубічному метрі води є на 10 сантімів золота і коли зробити обрахунок, то найде, що Гольф-Штром у свої найбідніші дні несе мимо нас на 4 мілярди франків золота на годину".

Такі величезні богатства несе рік річно в собі Гольф-Штром. Та якби колись науєдинчила ціпенем своїй добувати золото з води, воно страшно би спало вартість.

Меморіял у справі українських і білоруських меншостей.

Англійський полковник Мальон зложив комісії трьох для справ меншостей меморіял у справі українських і білоруських меншостей в Польщі. Він обвинувачує польські власти в переслідуванні цих меншостей.

—0—

Після німецьких демонстрацій.

У Катовицях відбулося 30. квітня протестаційне віче з приводу демонстрацій німців проти виступу польської опери в Ополі. Воєводі вручили резолюції. Також віче уладила в Варшаві акад. молодь. До німецького посольства поліція маніфестантів не допустила.

Катовицький кореспондент „Фос. Цтг." пише, що події в Ополі дуже скоро принесли для нім. меншости у польськім Гор. Шлеську прикрі наслідки. Організаторам нім. театральних вечорів заборонили аж до відклику виступати в будинку катовицького театру. Бюра і касу міського театру актори замкнули, а німецькі шильди замалювали. Німецький театр у Катовицях і Корол. Гуті, — пише кореспондент — який в обох містах грає двічи на тиждень, дуже загрожений. Треба побоюватися, що будинків цих не відступатимуть на німецькі представлення. Про дальшу виплату субвенції нема й мови.

Представник Польщі при мішаній комісії Сахоцький запротестував у голови комісії Кальондера проти подій в Ополі. Кальондер обіцяв після порозуміння з німецькими властями повести слідство. У вівторок приїхав у Варшаву польський консуль у Байтені і здав звіт із подій в Ополі мін. Залеському та польському послові в Берліні Кнолеві, який був у Варшаві. В середу Кноль виїхав до Берліна.

—0—

Троцький хоче осісти в Італії.

Троцький старався за посередництвом французьких приятелів дістати дозвіл на побут в Італії. Італійський уряд заявляє, що дасть йому свент. візу, але не може йому дати гарантії щодо особистої безпеки. Горкий відмовився інтервеніювати в цій справі.

—0—

Злучені Держави не визнають СРСР.

З Вашингтону повідомляють, що Гуверів уряд не думає змінювати своєї дотеперішньої політики у відношенні до СРСР і СРСР остане й надалі не визнаний з боку Зл. Держав. Секретар Сімпсон у листі до віцепрезидента американської федерації праці каже, що уряд не плянує ніяких змін своєї політики в справі визнання СРСР. Урядові кола бачать у цьому листі потвердження наміру президента Гувера не визнавати СРСР.

—0—

Новий австрійський уряд.

Склад нового австрійського уряду представлятиметься так: канцлер і міністр закорд. справ Штрерувіц, віцеканцлер Шумі, скарб д-р Мітельбергер, освіта проф. Чермак, судівництво Сляма, торговля та комунікація д-р Шурф, хліборобство Федермаєр, сусп. опіка д-р Рош, військові справи Ваґоан. Головну комісію австрійського парляменту скликали на четвер.

—0—

Політичне вбивство.

У Люксембурзі італійський горожанин Аскаріо Джока вбив із револьверу керовника канцелярії італійського посольства Альфонса Арену, коли цей відмовився дати йому папери.

—0—

Льойд Джордж проти Мекдональда.

Льойд Джордж у промові заявився рішучо проти кабінету, якого премієром був би Мекдональд. Льойд Джордж вказав на сумний досвід, який зробили в Англії з першим соціялістичним кабінетом. Це було просто невідповідальне з Болдуїнового боку, коли радив королеві, аби поручив Мекдональдові утворити новий кабінет по виборах. Льойд Джордж каже, що соціялісти не здобудуть при виборах абсолютної більшости, зате абсолютну більшість матимуть консерватисти з ліберальми.

—0—

Виселення чужинців із Парижа.

Населяком заряджения, якого метою було не допустити до маніфестацій в дні 1. травня, паризька поліція арештувала кількадесять чужинців, із яких 26 негайно виселила. Між виселеними є визначний член московського інтернаціоналу Безпалов.

НОВИНКИ

— **Комірне на травень** залишається те саме, що минулого місяця.

— **Чи сільські палії?** У Підбірцях біля Львова 30. м. м. в 2. год. вранці вибухла пожежа на господарстві. Є всі познаки, що вона повстала з підпалу, бо стайні горіли одночасно з двох протилежних боків. Місцевий парох о. Петро Пилипець має шкоди понад 50.000 зол., бо весь його інвентар, живий і мертвий, згорів до тла.

— **Вчителі в ролі вічевиків.** Львівська шкільна кураторія наказала цього року всім учителям польської мови та літератури заголосити до Комітету свята 3-го травня і віддатись до його диспозиції. Ці вчителі мають підчас маніфестаційного походу через місто в ріжних місцях виголошувати короткі промови на тему конституції 3-го травня. Деякі з них, що досі не виступали ще ніколи як промовці, чіхаються від тремн як це виглядатиме їхній виступ у ролі вічевих промовців під голим небом і тисячною юрбою.

— **За образу державного прапора.** Окружний карний суд засудив учора Михайла Мерцалу з Бартатова (Городок Яг.) за те, що він зневажив польський державний прапор у 10-ліття польської держави. Він здер прапор з народньої школи і пірвав його. За це дістав 3 тижні гострого арешту.

— **Сільські трагедії.** У Прядильниці (Добромиль) селянин С. Мицуга підчас сварки застрілив свою шваґрову Немчикову і смертельно постріпив її мужа. — В Угерцях Незабит. (Городок Яг.) збили Миколу Бецка і смертельно ранили Василя Дячика.

— **Неясна родинна трагедія.** На Замарстинові у Львові трапилась небувала трагедія в рідні міського акцизника А. Гаврота. Коли Гаврота не було в хаті, його 62-літня жінка підрізала кухонним ножем горло 8-літній прибраній донці. Гаврота взяли цю дівчинку 6 літ тому на виховання від одної жидівки-вихрестки, що дарувала їм свою незаконну дитину, виїхавши на чужину. Гаврotова пробувала покінчити самогубством, випивши денатурат. Слідство не встигло досі розяснити мотивів цього подвійного вбивства.

— **1-го травня в Берліні.** Управа соціялістичної німецької партії оголосила, що дня 1-го вільні від праці на залізницях, у трамваях і автобусах лише ті, що є вільні, згідно зі службовим регуляміном.

— **Нема аматорів.** У Варшаві виставили на ліцитації 8 літаків товариства „Аерольоту". Виклична ціна була 350.000 зол. Ліцитації не перевели, бо літаків ніхто не хотів купити.

— **Катастрофи без кінця.** В аргентинській провінції Мендеза повторився двічі сильний землетрус; у місті Пуетра Де Інка багато домів знищених. — Між Краковом і Дзедзіцами зударились два вантажні поїзди; 13 вагонів з худобою розбитих. — У редакції італ. денника „Уніоне" в Торіно бомба знищила льокаль. — Між Бінген і Кобленц поїзд наїхав на вантажне авто з актами польського консуляту і розторощив його, вбивши шофера. — В Альзації горять ліси між двома долинами Тан і Гебвайлер на просторі 10 км.; є загроза, що згорять деякі села. — Це тільки одна частина звісток про нещастя за один день, що прийшли з ріжних кінців світа.

— **Ріжні вістки.** У Парижі заборонив уряд святкувати 1. травня демонстраціями. — Комісаріят народнього господарства в Москві видав наказ, щоби ощадити вживання паперу на 20 проц. — У селі Оляшники біля Вильни парубки засновували собі фабрику монет на 50 сот. — У Білгороді помер один із найвизначніших сербських полководців Степан Степанович. — Один із провідників бельгійських соціялістів Дефуіссо по причині неврастенії втопився; мав 76 літ. — У Румунії на шляху Букарешт-Кронштадт і Букарешт-Галац покрали всі телефонні дроти. — У міжнародніх кінних перегонах у Ніцці останнього дня здобула перше місце італійська дружина. — У західній частині Гонан (Китай) китайці вбили трьох католицьких священників. — Англійська палата лордів приняла проект закону, який ставить 16 літ як мінімальний вік для подружа. — У нім. містечку Турн бурмистром вибрали комуністку Рубенкову трьома голосами проти 32-ох, що „стрималися від голосування".

— **Чудеса техніки.** Берлінське товариство телевізії приготовило новий модель апарату бачення на віддаль, скажім „далекогляду", заки найдемо краще на це слово. Цей апарат дає змогу не тільки приймати ворушкі образи і їх пересилати, а що найважніше: бачити безпосередно живі особи на віддаль.

— **Князь Юсупов знову в пресі.** В околицях Парижа на замку Ле Лік „домашні" зорганізували змову на життя власника цього маєтку графа Ляренті. Графові влили до кави отруту белядочи. Арештований льокай графа заявив, що тут винен льокай князя Юсупова, вбийника Распутіна. Князь Юсупов є посвоячений з графом Ляренті через подружа. Княжна Юсупова, переслухана в цій справі, заявляє зі свого боку, що її льокай належить до доброї російської рідні і що підозріння щодо його злочину зовсім безпідставні. Слідство в цій справі добуває наверх ріжні неприємні подробиці, як напр. факт, що граф Ляренті мав у себе якогось еспанця з гіпнотичною здібністю, з яким жив гомосексуально. Графиня Ляренті-Демідова зізнала, що недавно пробували отруїти так само князя Юсупова. На всякий випадок убийники Распутіна мачали тут пальці в якійсь новій змові, цим разом без політичного підкладу.

Підписані Каси Ощадности, повідомляють, що з днем 1. травня 1929 р. підвисшють процентову стопу від вкладів в золотих на книжочках ощадности на 9%, а від вкладів в долярах на 7% в річнім відношенню.

Галицька Каса Ощадности
у Львові вул. Ягайлонська ч. 1.

Мійська Каса Ощадности
у Львові вул. Валова ч. 9.

і Відділ І.
вул. Городецька ч. 60.

— **Ображені летуни.** Два летуни, що врятувались з літака „Південного Хреста" капітан Кінґсфорд Сміт і Ульм звернулись зі скаргою в суд проти газети „Сідней Дейлі Гвардіян", домагаючись відшкодування 20.000 фунт. шт. за зневаження їхнього імені. Цей часопис написав, що дуже дивним є факт, як ці два летуни могли осісти на мочарах на 30—50 км. від „пристані Джордж" і що все їхне нещастя є звич. комедією. Летуни стверджують, що вони охляли у своїм леті від спеки і з недостачі харчів.

— **За честь спортсмена.** Цими днями Льондон стежив нетерпляче за процесом, як тільки може стежити народ спортсменів. Визначний англійський боксер Лен Гарвей подав у суд спортовий фаховий журнал „Боксування, перегони і копаний мяч" за образу чести. Цей журнал у справозданні зі змагань Гарвея з французом Ленґань натяknув, що оборона Гарвея подобала на гру кота з мишкою, себто, що Гарвей боронився тільки про око людське і не наступав на противника як слід. Фахові читачі могли зрозуміти, що журнал робить Гарвеєві докір у підкупстві. Суд, що розбирав цю справу перемінився в справжню боксерську арену. Судді, адвокати і свідки сипали як з рукава технічними термінами. Переслухували як знавців відомих боксерів Уельса і Блюмфільда, які ствердили, що Гарвей боронився чесно. В один мент Гарвей запропонував адвокатові журналу „Боксування" пробну лекцію боксу в суді. До цього не прийшло, але журнал, якому суд признав добру віру, мусів заплатити боксерові 100 фунтів відшкодування.

— **Театри проти податкових тягарів.** Франція належить до тих нещасливих країн, де ні кіно, ні карти, ні ресторани не вбили досі театру. Театри є там повні, вічно розпродані. З цього хоче скористати державний скарб і накладає на них щораз більші податки. Недавно прийшла знову така підвишка. Тоді директори театрів не видержали. Вони зорганізували свій зїзд. Не в Парижі, де нервова атмосфера впливає погано на наради, а в Ніцці, де тепер квітне найкраща південна весна. І там рішили: коли уряд не змінить свого розпорядку, вони зорганізують страйк — зачинять театри. Для парижан, що заповнюють щовечора 70 театрів, це страшна погроза. За власниками театрів стоять тисячі артистів, сотні авторів, мілїонів глядачів, спрагнених що вечора сцени. Цікаво, що німецька преса, яка зупиняється на цій новинці, додає від себе увагу, що директори німецьких театрів також повинні би подумати про таку самооборону, тимбільше, що в Німеччині театри переживають велику фінансову кризу.

— **„Модернізація" арабів.** З Парижа вернувся після хореографічних студій на батьківщину араб Наум Азар, який видав арабською мовою першу книжку про модерні танці. Книжка ця має незвичайний успіх. Араби вже від якогось часу почали проявляти зацікавлення новими танцями, а що їхні обрядові танці нагадують подекуди крутіж божевільних, то перехід до модерних вихилясів є для них легкий.

Дописи.

СТРИЙ. (Вистава Винниченкового „Натуся"). Дня 18. квітня ц. р. відбулася в Стрию, в салі „Народнього Дому", силами місцевого драматичного гуртка, вистава 4-актової драми В. Винниченка „Натусь". Не зважаючи на тяжкі по своєму психольогічному змісту місця цієї драми, аматори стрийського гуртка, під умілим режісерством проф. Б. Солтиса, цілком вірно й тонко передали всі психольогічні нюанси, цілий той комплекс тяжких психічних переживань, якими відзначається ця драма. Підкреслюючи безсумнівний успіх цього молодого аматорського гуртка, бажаємо йому й надалі подібних удатних виступів і повної салі, тимбільше, що частину доходу зі своїх вистав гурток віддає на „Рідну Школу" й інші культурно-освітні цілі. Аматори мають на увазі у святочному тижні відвідати Дрогобич і Борислав. Сподіємося, що дрогобицька й бориславська публика охоче підтримає наше молоде мистецтво й належно оцінить гру молодих аматорів-артистів. **Стриянин.**

З судової салі.

Політичний процес против 31 селян з Тернопільщини.

В понеділок 29. квітня ц. р. пополудні промовляли далі ще такі оборонці: д-р Ляндав, д-р Прислопський і д-р Гонінґвіль. Всі три оборонці присвятили найбільше уваги в своїх промовах основній аналізі зізнань головного свідка Юркова, вказуючи при тому на яркі суперечности в його зізнаннях. Це дуже цікаво казав д-р Гонінґвіль, що св. Юрків з математичною точністю і докладністю навіть на секунди оповідав подрібно про працю кожного з обвинуваченых в організації з 1925 р., а плутався і не міг дати ясної відповіди, коли то його переслухав слідчий суддя в Тернополі. А його переслухувано в Тернополі недавно, бо при кінці 1928 р. Далі оборонці виказували невинність своїх клієнтів і збивали тези акту обвинувачення.

На тому перервано розправу до вівторка.

У вівторок 30. квітня ц. р. продовжувано розправу далі.

На початку розправи забрав слово предс. Анґельський і обговорив у своїм резюмі основно доказовий матеріял проти обвинуваченых підтримуючи на його основі тези акту обвинувачення. Після того по тригодинній нараді присяглих суддів відчитав їх провідник вердикт, яким потверджено вину десятьох обвинуваченых по думці §§ 61. і 65 з к. з., а що до інших обвинуваченых заперечено їх вину.

Тоді прокуратор попросив трибунал покарати тих десятьох обвинуваченых по думці §§ 61 і 65 к. з. з приноровленням відповідних лагодячих обставин.

Оборонці: д-р Аксер, д-р Айнанґлєр, д-р Давидяк і д-р Гонінґвіль просили приноровити супроти їх клієнтів не лише відповідні лагодячі обставини, але також амнестійний закон з 1928 року.

Присуд.

Предс. Анґельський по трьохгодинній нараді трибуналу відчитав присуд, на основі якого засуджено обвинуваченых: 1) Степана Цивінського по думці § 61 к. зк. на 2 і пів року тяжкої тюрми, загостреної що кварталу твердим ложем, 2) Дмитра Цивінського також по думці § 61 к. з. на півтора року тяжкої тюрми. Знова обвинуваченых: 3) Авраама Собельсона-фальзе Галічера на півтора року тяжкої тюрми, 4) Анну Цивінську на 1 рік тяжкої тюрми, 5) Юрка Строновича, 6) Луку Бица, 7) Степана Зазулю, 8) Осипа Замкового, 9) Степана Боднара і 10) Гната Пйоруна по 15 місяців тяжкої тюрми, а всіх вісьмох по думці § 65 ц к. з. Всім десятьом засудженим почислено слідчий арешт і приноровлено до них частинно амнестію. Тому засуджені будуть ще сидіти в тюрмі, деякі по 3 місяці, а Степан Цивінський аж 6 місяців.

Засуджені застерегли собі відклик від присуду по нараді з обороною.

Всіх інших обвинуваченых, себто 21 осіб, увільнено від вини і кари. Їх випущено на волю.

Нові книжки й журнали.

Д-р Кость Левицький: **Історія визвольних змагань галицьких українців з часу світової війни 1914—1918 р.** З ілюстраціями на підставі споминів і документів. Перша часть. Львів, 1929 р. Накладом власним. Стор. 285+III. Форм. 8°. Зміст: Вступні уваги; На новий шлях; Перший період (з початку світової війни до кінця 1914 р.); Другий період (орґанізація і пропаґанда в першій половині 1915 р.); Третий період (Побіда осередних держав і дальші події в 1915 р.); Додаток (Голос української Волині).

Іванна Блажкевич: **Пушистий король.** „Дїточа Бібліотека", книжечка ч. 83. Накладом видавництва „Світ Дитини", Львів, 1929. Стор. 78. Форм. 16°.

Зі спортового життя.

„Україна" в змаганиях за мистецтво А-кляси.

В пятницю 3. ц. м. львівська „Україна" починає змагання за мистецтво А-кляси в Станиславові проти тамошньої жидівської дружини „Гакоах". Спортові справоздавці львівської преси всі без виїмку заповідають, що в цьому сезоні „Україна" повинна би відіграти в цих змаганнях передову ролю, бо вона тепер не тільки в добрій формі, але й має кількох вишколених, досвідчених і талановитих грачів. Бажаючи від себе українській дружині якнайкращих успіхів на зеленій мураві, хочемо звернути увагу проводові „України", який так багато вкладу й енергії посвячує своїй І. дружині, щоб він конче оглянувся за добрим воротарем і, можливо, одним крайовим. Те, що показав Ревера в змаганнях з „Чорними" (мав у своїх руках і пустив у власні ворота 4 голі!), не кваліфікує його ніяк на воротаря „України". Це було просто компромітуюче. А що Труш такий самий непевний, як і Ревера, то українська репрезентаційна одинадцятка мусить дістати конче в найкоротшому часі певного й випробованого воротаря. Інакше може піти на марне тяжка праця цілої дружини! Потрібна на нашу думку також зміна на місце Терлецького, який в останньому часі (може тільки хвилево?) видимо підупав. А цілій дружині побажатиб більше видержавости, сили і твердости, аби не повторялося більше питоме „Україні" явище, що вона в другій половині гри не витримує темпа, ослабає і — програє. Аби перемогти, треба не тільки знання, але й запалу і спокійних нервів, а передовсім витревалости і твердої гри до останньої секунки!

Біг навпростець У. С. С. К.

В неділю 28-го м. м. улаштував Український Студентський Спортовий Клюб біг навпростець. Крім членів Клюбу в бігу брали участь члени львівського „Лугу". Зголошених було 15 учасників, стартувало 10. Траса була 3.5 км. довга. Побідив Е. Жарський в дуже доброму часі 12 мін. 45 сек. Другий прибіг до мети Макогон (13.02), третій Рак П. (УССК), четвертий Гладкій („Луг").

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Четвер 2-го, г. 3·00 попол. „Галька", опера Монюшка.

Пятниця 3-го, г. 3·00 попол. „Галька", опера Монюшка.

Пятниця 3-го, г. 7·30 веч. „Твардовський на Кремінках", штука Каніського.

Кіна.

„Аполльо": „Наші за кордоном".

„Кольосеум": „Ексцентричний добродій" (з Фейрбенксом).

„Лев": „Любов Козака" (Льва Толстого".

„Марусенька": „Цілую твою ручку, мадам".

„Оаза": „Пан Тадей".

„Палас": „Крапка над і".

„Пан": „Останній монарх".

„Фатаморгана": „Мадярська рапсодія".

„Химера": „Більше ніж кохання" (з Кор. Гріфіт).

Програма радіо.

Четвер 2-го.

Льондон (358). 19·45. Фортепян. 20·00 Концерт оркестри.

Париж (1741). 20·30 „Фавст".

Берлін (475,4). 17·00. Концерт. 21·30 Мандоліністи.

Мюнхен (536.7). 21·10. Концерт Пфіпнера.

Давентрі 482,3) 22·15. Симчкова оркестра.

Лянгенберг (462,2). 19·30. „Лицар срібної рожі" Штравса.

Відень (519,9) 20·00 Концерт з „Концертгавзу".

Будапешт (545). 22·25. Військова оркестра.

Міляно (504,2) 20·30 „Богема" Пучінія.

Прага (343,2). 20·15. Весняний концерт.

Москва (825). 15.30 Опера.

Харків (1680) 16·30 Музична академія. Етнографічний концерт.

Ковно (2000). 19·35. Вечірня програма.

Варшава (1395,1). 20·00. Вечірний концерт. 23·00. Оркестра.

Кранія (314·1) 23·00 Музика з ресторану.

Пятниця 3-го.

Льондон (358). 20·00 Секстет. 23·00 Музика до танців.

Париж (1744). 15·45 Концерт. 20·35 Симфонічний концерт.

Берлін (475,4). 20·05 Філгармонії.

Відень (519,9) 17·25. Концерт. 20·00. Веселий старовіденський вечір.

Лянгенберг (462,2). 21·00 Німецька симфонія.

Давентрі (482,3) 20·00. „Сумерк богів" Вагнера.

Міляно (504,2) 20·30. Симфонічний концерт.

Рим (443,8) 20·45. „Катя танцюристка", оперетка Дмільбера.

Будапешт (545). 20·10. Циганська музика.

Прага (343,2) 16·25. Квартет.

Ленінград (1000). 19·00 Концерт молодих музик.

Москва (1412,3). 16·00. Етнографічний концерт.

Харків (1680). 19·00. Концерт; музика національних меншостей.

Варшава (1395,1) 20·15. Філгармонія.

Братіслава (277,8) 19·25. „Власник кузні" Белді.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

ПОРЯДОК БОГОСЛУЖЕНЬ в Архикатедральній Церкві св. Юра в Страстний Тиждень і Світлий Празник Воскресення Христового.

Дня 2. мая п. р — Великий Четвер.
год. 6 р. Утреня
„ ½9 р. Торжественна Архієрейська Служба Божа Василія Вел. з Вечірнею — подучена з освячених Антимінсів, св. Мира і умиттям ніг.
год. 6 веч. Страсти.

Дня 3. мая — Велика Пятниця.
год. 9 р. Царські Часи
„ 11 п. пол. Вечірня і винесення Плащаниці
„ 5 пол. Псальми
„ 6 веч. Єрусалимська Утреня

Дня 4. мая — Велика Субота.
год. 9 р. Служба Божа Василія Вел. з Вечірнею
„ ½ 5 пол. Надгробне
„ 6 веч. Воскресна Утреня.

Дня 5. мая — Св. Празник Воскресення Христового
год. 6 р. Читана Служба Божа — Проповідь
„ 9 р. Архієрейська Служба Божа
„ 5 пол. Вечірня.

Дня 6. мая — Св. Понеділок — Празник Хран. св. Юра
год. 6 р. Утреня
„ 10 р. Архієрейська Служба Божа
„ 5 пол. Вечірня і Майське Богослуження.

Дня 7. мая — Св. Второк — порядок як звичайно. 1—1

Кружок „Рідної Школи" в Дрогобичі уладжує від дня 15. мая до 26. червня підготовчий курс до І. гімназійної класи. Наука пополудневa, безплатна. — Зголошення в гімназії, вул. Івана ч. 22. — **Старшина Кружка.** 1895 3—3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

МЛДІ бранзолетки, також іншу біжутерію поручає дешево Домбровські-Розважевські, Львів (Готель Жоржа), Тел. 67—29. 1366 42-7

КОСІВ, за Коломиєю, пенсіонат п. Лукашевської поручає покої сонячні з первовидним удержанням, ціни умірковані. 1877 4-20

НАВЧИЛИСЯ останні кроєнні для пань на „Sp rite" „LA SVELTE" "Type Officier". Дитячим паперових готовий „Мантожера" вул. Баторія ч. 34, II. пов. 1926 1—3

ДІВЧИНА років 20, сирота зі священичої родини, пошукує будь-якого заняття (помочі в господарстві, виховання дітей), найрадше при священичій родині. — Зголошення до Безплатного Бюра Посередництва Праці, Львів, вул. Коперника ч. 24, II. пов. 1—1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Рентгенольог
д-р Людвика Ляндес-Ляйнерова
у Львові, вул. 3-го Мая 7.
1910 **повернула.** 1—2

Спец. скіри, вен. хвор. недуг, косметична
Д-р РОМАН ДОЛЬНИЦЬКИЙ
ord. від 3—6, вул. ГЛУБОКА ч. 10. партер. — Кварцева лямпа, Діятермія. 1957 1—2

Дентист Яків Насс
Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.
Скріплювання хитаючихся зубів пльомбування й випиливання зубів без болю Штучні зуби в кавчук і золоті після найновішої системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі П. т. Урядовцям і студентам знижка цін. Тел. 65 72. 5—5

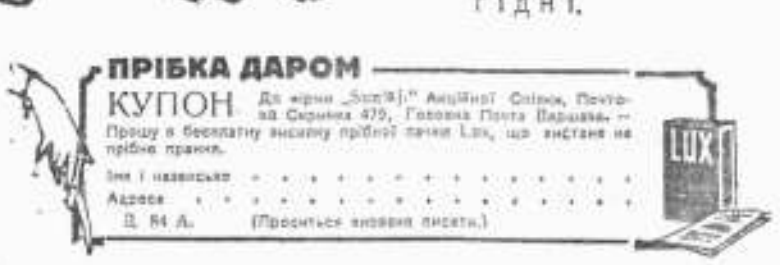
Осторожно з вовною...
Вовняні одяги прати так само осторожно як шовк...
Забезпечується їх мягкість, якщо уживається нового рода мила, яке не корчить вовни

ВОВНУ під ріжними постатями, як светери, шалі, вовняні панчохи, трикотові і вовняні сорочки, конечні при зимових спортах, а також кашмірові пижами в пастелевих барвах, треба прати так само обережно, а може навіть й ще більше обережно, як делікатне шовкове біпля. Одно одиноке зіткнення з кипячою водою, нищить раз на все річи цего рода, — одно одиноке необачне прання робить вовну шорсткою і твердою, яка також корчиться... Тільки нова система прання в Lux-і є раціональною і певною . . . бо мягкість і пушитість вовни можна заховати до кінця і по незчислених праннях . . . . Тільки Lux, усуваючи бруд цілком, не спричинює корчення вовни. Під ніяким зглядом не вільно уживати горячої води. Вовняні річи прати тільки в Lux-і, а успіхи будуть подиву гідні.

ПРІБКА ДАРОМ
КУПОН До фірми „Sun'aj," Акційної Спілки, Почтова Скринка 479, Головна Почта Варшава. — Прошу о безплатну висилку пробної пачки Lux, що виглядає на пробне прання.
Ім'я і назвисько . . . . . .
Адреса . . . . . .
B. 84 A. (Проситься виразно писати.)

L. P. 54-1.

Спеціяліст недуг легінів. серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
Львів, Городецька 46.
432 Пересвітлення Рентгеном. 2—2

8 зол. ПЕРСТЕНЕЦЬ 8 зол.
з 14-карат. золота з рубіном тільки у Б. ГРИНБЕРГ, Сикстуська 4 Т. 59-22

До Впов. П. Т. Публики!
Повідомляю, що я розвязав Спілку з фірмою Р. Табак і С-ка у Львові вул. Личаківська ч. 8. і розпочинаю **оказійну продаж конфекції мужеської і жіночої** по небувало низьких цінах, щоби здобути нову П. П. Клієнтелю і задержати давнішу.
МАГАЗИН ЖІНОЧОЇ і МУЖЕСЬКОЇ КОНФЕКЦІЇ
1925 під фірмою
Озія Шапіра
Личаківська 10. Львів Тел. 74-52 Личаківська 10.
Кредит до 6 м.сяців. — Догідні услівя сплати.

ГОДИННИК ВАШ буде найлішше на правлений у найбільшій годинникарській роботні **Івана Зельтенрайха**, Львів вул. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні давні годинники переробляємо на ручні. 3 6 160-7

Відп. редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10

ч. 99 (11.440). Львів, неділя 5. травня 1929. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 50 сот.

Б. ЛЕПКИЙ.

Кінчім жалобу.

„ХРИСТОС ВОСКРЕС ІЗ ГРОБУ!"
КІНЧІМ ЖАЛОБУ,
ВТИРАЙМО СЛЬОЗИ З ЛИЦЬ,
І ПЕРЕСТАНЬМО ЗІТХАТИ!
ЮДИ, КАЯФИ, ПИЛАТИ
УПАДУТЬ НИЦЬ,
І ЗА ПРИМІРОМ ХРИСТА,
ВОСКРЕСНЕ ПРАВДА СВЯТА,
ВІДКИНЕ КАМІНЬ НАГРОБНИЙ,
БО ЦЕ БУВ ТІЛЬКИ ЗНАК ПРОБНИЙ, —
ПРАВДА СИЛЬНІША НАД ВСЕ —
ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ!

*

ГРАЙТЕ ДЗВОНИ В ПЕРЕГОНИ!
РІКИ, ГОРИ І КОРДОНИ
НАЙ ПОЧУЮТЬ БЛАГОВІСТЬ,
ЩО НАДХОДИТЬ ДОБРИЙ ГІСТЬ.
ДОБРИЙ ГІСТЬ, БЛАГИЙ УЧИТЕЛЬ,
ПРАВДИ Й ВОЛІ ВОСКРЕСИТЕЛЬ,
ЛІКАР ДУШ ПРИБИТИХ ГОРЕМ,
ЩО НЕСЕ ЗДОРОВЛЯ ХОРИМ,
ЩО НАДІЇ ЗЕРНО СІЄ,
ПІДНІМАЄ ТИХ, ЩО МЛІЮТЬ,
ЩО ЗГУБИЛИ ВІРУ В СИЛУ,
ЗАДИВИЛИСЯ В МОГИЛУ,
ПОЗАБУЛИ ЧАР ЖИТТЯ
І ЛЕЖАЛИ БЕЗ ЧУТТЯ
В ТЄМНИХ ДЕБРАХ ОТУПІННЯ,
ЯК КОЛОДИ, ЯК КАМІННЯ.
ВСІХ ВІН ІХ ПІДНОСИТЬ З МЕРТВИХ,
ВИРИВАЄ З УЗІВ СМЕРТИ,
І КРІЗЬ РІКИ КРОВИ Й ПОТУ,
КРІЗЬ ТЕРПІННЯ І ГОЛГОТУ,
КРІЗЬ ЗУСИЛЛЯ ПОВСЯКЧАСНІ
З ВІРОЮ У СИЛИ ВЛАСНІ
ДОПРОВАДЖУЄ АЖ ТАМ,
ДЕ ІХ ДІМ І ДЕ ІХ ХРАМ!

*

„ХРИСТОС ВОСКРЕС ІЗ ГРОБУ!"
КІНЧІМ ЖАЛОБУ,
ВТИРАЙМО СЛЬОЗИ З ЛИЦЬ,
І ПЕРЕСТАНЬМО ЗІТХАТИ!
ЮДИ, КАЯФИ, ПИЛАТИ
УПАДУТЬ НИЦЬ,
І ЗА ПРИМІРОМ ХРИСТА,
ВОСКРЕСНЕ ПРАВДА СВЯТА.
ВІДКИНЕ КАМІНЬ НАГРОБНИЙ,
БО ЦЕ БУВ ТІЛЬКИ ЗНАК ПРОБНИЙ. —
ПРАВДА СИЛЬНІША НАД ВСЕ
ХРИСТОС ВС ... Е!

А. ЛЕПСЬКИЙ.

Великдень.

НА ГОЛІ СКЕЛІ
БЛАКИТНИМИ КРИЛАМИ ХТОСЬ
З ЛІЛЕЙ БІЛІ КИЛИМИ СТЕЛЕ:
ВОСКРЕСЕ ХРИСТОС!

* * *

— ВОІСТИНУ ВОСКРЕСЕ...
МІДЮ ДЗВОНІВ ВЕЛИКОДНИХ
ГРАНІТНУ ДУШУ КРЕШЕ
ЛЮБОВ ГОСПОДНЯ.

І НАЛАС НЕЗАЙМАНИЙ ЛІС
САМОЖЕРТВ ВОСКОВИХ...
ХТОЖ ЦЕ, ХТО АРОМАТИ СЛІЗ
ПРИНІС ХРИСТОВІ?

* * *

ВАЗОРІЛИ ПО РІЛЛІ
РАЙДУГАМИ РОСИ:
ЗА ЛЮДЕЙ, ЗА ІХ ЖАЛІ
ВІН ОТЦЯ ПОПРОСЕ.

* * *

І ЗЛІТАЮТЬ ДО ЛЮДЕЙ
ЗОЛОТОХРЕСНІ ХОДИ:
САМ ГОСПОДЬ ДО НАС ВЕДЕ
СОНЦЕ — ВЕЛИКОДЕНЬ.

(З органу Української Автокефальної Церкви „Церква й Життя" ч. 1. Київ 1927.)

На Свята!

Всі купують: скло, порцеляну, тарілки та всяку іншу посуду і столове накриття лише в одинокій фірмі:

885 8—?

Олександер Онисько

ЛЬВІВ, Галицька ч. 20.

В. ОСТРОВСЬКИЙ.

Наш Великдень.

I.

Не можу повірити, що є українці, для яких не існує Великдень, яких його широка хвиля не зрушувалаб з місця, не підхоплювалаб на свої кольоритні крила.

Бачив я „страшних" атеїстів (з числа безвусих), бачив правовірних соціялістів, цілковито „безбожних" комуністів. Вони робили таке „безрелігійне" обличча, що аж мороз проходив по шкірі. Кричали (щоб чули однопартійці): „релігія — дурман". А самі, коли надходив Великдень, голилися, причепурювалися, тихцем, але пильно стежили, що готують на свято жінки, матері чи сестри, а при зустрічі з добрими знайомими, озирнувшися на всі боки, півголосом говорили: „Веселих свят"...

Загляньте у ці свята до хат наших „атеістів" і „безбожників" і напевно спостережете не саме буденне.

Невже це звичка, інерція?

Великдень чи Воскресення є в особливій мірі нашим українським святом. І не стільки своїми традиційними формами, скільки містичним змістом, символікою.

Коли віруючі англійці, німці, французи й інші, як сказано в символі віри, „очікують воскресення мертвих" у іншому світі, то нам доводиться думати про своє воскресення ще на цьому земному шляху...

В нас усе довкола жде цього Великодня, цього Воскресення.

Те, що в нас Великдень припадає на весну, може й надає йому ощого символічного, а разом з тим і суто реалістичного змісту. Великий, незмінний і неминучий акт воскресення з мертвих ми не тільки уявляємо собі, але й бачимо його власними очима довкола себе. Мертве, скам'яніле, задубіле... нараз встає з дочасної могили, оживає, цвіте...

Чомуж тільки це, а не все?...

Невже закон відмирання і відродження є обмежений тільки оцими деревами, кущами, квітами. Невже він не розповсюджується на народи, прибиті, приспані чи такі, що перебувають в анабіозі — між життям і смертю?

Хібаж це є можливе?

II.

В кого з українців не буває непереможного бажання побачити власними очима оцей Великдень на наших землях? В усіх її закутках?

Здіймаєшся вгору на крилах уяви й летиш, як журавель на весні, на північ. Летиш перевіряти, чи близько наш Великдень. Чи може там зима, все кригами скута?

Летиш.

Ось Холм, столиця короля Данила, під легкою земляною корою решітки фундаменту його пишного замку. Данилів колодязь, гірка, ті самі околиці. А далі: зруйнована Білавинська башта, решітки башти Столпенської. В стороні бачиш згаданий у літописі Угровеськ, стародавню єпископську резиденцію. Прислухуєшся: як чудово звучить стародавня українська „Володава". А далі на північ — Берестє, Біла Підляська, Дорогобич...

Подбайте негайно про забезпечення будучности Вашої родини через придбання полиці Товариства 1917 1—1

КАРПАТІЯ

Львів Руська 18 І. п.

ХТО ЛЮБИТЬ свою жінку й свої діти, для кого не є байдужою будучність рідні і його власна, той складає свої ощадности **в Кооперативному Банку „Дністер"** 1822 **у Львові вул. Руська ч. 20.** 1—1

Зміст:

Богдан Лепкий: Кінчім жалобу (поезія)
А. Лепський: Великдень (поезія).
В. Островський: Наш Великдень
Богдан Лепкий: До плащенниці (фейлетон)
Мих. Галушинський: Освіта дорослих і інтелігентів.
Сенсаційні заяви Муссолінія.
Боротьба з релігією в СРСР.
Чистка комуністичної партії.
Отруйні гази в Токіо.
Святкування Великодня.
І. Кедрин: На теми галицької політики.
М. Возняк: Не спитавши броду (фейлетон).
Святкуймо Великдень без алькоголю.
В. Панейко: Ідучи з Заходу на Схід.
Д-р Іван Раковський: Весна в природі (фейлетон).
День Української Матері.
Д-р Юрій Студинський: Католицький Інтернаціонал.
Інж. Евген Храпливий: Територіяльне самоврядування й наше сільське господарство.
Д-р Ярослав Пастернак: Писанки для Музею.
Михайло Рудницький: Окрушки.
Першотравневе свято.
Новий еміграційний уряд?
Галактіон Чіпка: Веселіє Русь і Звільняючі Карти
Новинки.
Веселий куток.
Жертви на оселю робітників пера.
Зі спортового життя.
Перша українська жіноча професійна школа середнього типу в Польщі.
Оголошення.
Оповістки.

Все скуте морозами подій, засипане снігом духового півсну, напівмертве, нерухоме. Далеко ще тут до Великодня. Але ось... зпід криг і снігу, виглядають перші весняні квітки: „Рідні Хати", українські кооперативи, церковці, читальні, театрики, газетні аркуші, книжочки... Чи не загине все це? Чи дочекається Великодня.

Летиш журавлиним летом на схід. Мертво, мертво. Пінськ — неначе холодна льодова крига. Лише в стороні над могилою повіває якийсь дивний вітрець. У звуках його чуєш: могила Святополка Окаяного, що тікав до Польщі й загинув. Невже це правда? Нема відповіді. Колиб не рідні голоси, не українські пісні, що неначе зпід землі лолітають з приспаних снігом забуття хаток, не булоб надії на свято Великодня.

А вітри тут які, — все московсько-ледуваті.

Повертаєш на південь. Дубровиця, Столин, Сарни. І тут не видно Великодня. Глухо, мертво. Лише чуєш звуки пили, що підрізує скостенілі столітні українські дуби, та на їх місці засіває свої загайники. Моторошно. Навіть оцих перших весняних квіток не видно. Лише ген-ген вілька і то кволих, скутих і західніми й північними несприятливими вітрами. Але під соломяними стріхами жевріють ще вогники. Тут може бути Великдень і не пізно, аби подули лише животворячі південні вітри...

Крила великодніх думок несуть тебе далі. Ковель — засипані метелицею квітки — „проліски". Володимир — пристановище серіх вели-

кого Данила, столиця „короля всієї Руси“ Юрія Львовича й резиденція галицько-волинського митрополита. Село Зимно — друга Печерська Лавра, її рідна сестра. Стародавній Лучеськ, що перед кількома століттями бачив у своїх стінах пишний зїзд могутніх володарів півеВропи — від німецького цісаря й московського царя, до короля угорського, що віддавали честь українській землі, а тепер — осідок новітніх Кисілів, що з грійливими газами з дреколіем йдуть на братів в ім'я чужої слави...

А ще далі твердий, ниці скостенілий горіх — Дубно, на якому ломалися зуби вовків: щасонний Кремінець; окутана московською парчею й голована українськими дрібними грошенятами Почаївська Лавра; колись магнат, а тепер забутий всіма жебрак Острі...

Чимало розпустилося тут снігів від промінів степового Великоднього сонця, чимало зникло криг і близько, близько вже був Великдень. Та знов налетіли метелиці, засипали снігом квітки весняні, скули ледом вільні багаття, що розклали їх по полях Волині її молодечі діти. Вітри західні й північні вгасили вогні, а вугілля розкидали по могилках.

Багато тут ще снігу й криг довкола! Вбивчі вітри морозять численні квітки...

Але весна тут всеж йде — наближається. Подув її відчувається скрізь, дарма тіни Кисілів стримують їх своїми панськими полами. Тануть сніги по селах, хоч ще міцно лежать вони на міських бруках. Гинуть одні квітки від льодового подиху західніх вітрів — народжуються другі. Рясно їх гонить в себе добре полита земля. Ніщо їх уже не стримає. Навіть „кисілята“...

Тут буде Великдень. І святкуватимуть його з нами й „страшні“ атеїсти-соціялісти й інші правовірні „безбожники“...

Наш Великдень таки настане...

III.

„Нехай воскресне наш Бог“...

„Як топиться віск від вогню“, — лунає великолиня церковна пісня...

Знову образ, знову символіка...

Від вогню, від внутрішнього тепла мають щезнути всі леди, всі сніги, що сковують землю, мають зникнути всі вбивчі холодні вітри, що нищать паростки наших весняних квіток.

Власне, від цього вогню, від цього внутрішнього тепла, якого нам так бракує, якого ми розливаємо унутрі свого народу так мало...

Або знову образ з великодньої пісні: „Обнімім один одного“... Чи-ж це не шевченківське „Обніміте, брати мої, найменшого брата“?...

Чиж це нарешті не те гасло, яке ми виставили на своєму прапорі: загальне національне, себто братнє, великодне обєднання? Те обєднання, в якому озброєний знанням і досвідом інтеліґент напередодні нашого Великодня має обняти найменшого брата-селянина?...

Або знову...

Та хібаж цього не досить, щоб цей Великдень — прообраз нашого майбутнього Великодня — святкували з повним визнанням його великої символіки?

———

БОГДАН ЛЕПКИЙ.

До плащениці.

(Виїмок з повісти.)

*

„А ти, Петрусю не підеш до плащениці?“

„Піду, лиш прочитаю ґазету“.

„Десь перше люди менше читали, а мудріші були, тепер читання богато, а розуму мало“.

„Так вам, мамо здається. Старі люди все на нинішні часи нарікають“.

„Пес, синоньку старий, а чоловік ні. А нарікати треба, бо люди гріха не бояться. Де давно такі душегубства бували, як тепер, де-де-де! Тепер таке роблять, що перше і не снилось. От хочби й жінки. Перше жінка, як шлюбувала вірність і послушенство до гробу, то на жадного хлопа навіть не подивилася, не то що! А тепер одному присягає, а про десятьох гадає. Он які тепер жінки!“

Петро Безпечний догадувався, що це про його Олю мати балака і щоб не перечити, кинув часопис і сказав: „Мушу перебрати білля“.

Мати покивала головою, зітхнула і вийшла. Засунув двері, вбирався, не поспішаючись і думав. Про жінку. Що вона там у своїх батьків робить? Натякнув й раз, що його мати старенька, хто зна, чи других Великодних свят доживе, а в додатку, ще й не бачила невістки, так Оля замість відповісти, заграла йому циганський романс.

Це й „жанр“. Як не хоче відповісти, то грає, або співає, або вхопить його і каже гуляти шімі, хоч він так надається до танцю, як під то карити...

„Е-ет!“... і добув з валізи новий одяг... Треба вбратися гарно, бо сусіди скажуть: оженився „сендзя“ з богачкою, а ходить, як який „секвістратор“.

Пригадав собі тії богацтва. Властиво він з них жадного хісна не має. Проценти йдуть на жінчині футра і шовки, на подорожі й забави, а він зі своєї платні утримує хату і навіть книжки собі купити не може, хоч як читати любить...

Гадав, що мамі на старість поможе, але про тую поміч то краще й не казати. От і тепер. Приїхав на свята, сам, без „пані“, привіз трохи якоїсь там вудженини і тільки всього. Не диво, що мати на теперішні часи нарікає і ганить нинішніх жінок. Мабуть добрі люди вспіли вже доповісти, що Оля любить „мужеське товариство“, крім товариства свого чоловіка. Та що ти вдієш? — любить! А найгірше, що міри в тій любові не знає...

Сільські хлопці завзято валили довбеньками до церковного паркану. Пригадав собі, як сам був хлопцем і як таксамо калатав. Вже до гімназії ходив, а як бувало приїде до дому, то мусить усе так робити, як сільські хлопці...

Сів, ніби дуже втомився. Боявся йти під церкву, щоб його давні літа не переймили та не взяли на спит...

Мати давно вже пішла. Крізь двері казала, щоб хату добре замкнув і ключ забрав з собою. „Добре, мамо, добре“.

Скрутив папіроску і пригадав собі тещу. Як приїде до них, то йому треба йти на двір, на папіроску, бо тещу дим дере по горлі і фіранки пеуються.

———

*) Цигарка.

„Ах, як у вас усьо „мігіцінов“) чуги!“ — говорить вона затикаючи хусточкою губу. „Олю, а відчини-но „васіздас“!“**)

Не можна сказати, щоб теща не добра була. Добра, та на свій спосіб. Все для доньки, борони Боже, щоби щось для зятя...

Папіроску від папіроски запалював, накурив, ніби у хаті щось затлілось... Властиво, якого він чорта за тими грішми гонив? З ними, не з Олею женився. Зробив, делікатно кажучи, „маленьке свинство“, і — „засвинив“ собі життя“. Ошукав її, тепер вона ошукує його. Ціле життя ошука, люди ошуканці і то — без параґрафу...

Зоря замерехтіла на небі, просто вікна.

„Треба йти! Вже мабуть і псальми кінчаться“.

*

Захлинувся весняним повітрям. Віддихав глибоко, ніби хотів видихати весь міський бруд.

На загумінку праворуч зеленіла пшениця, а ліворуч пахла зорана земля, ще й не засіяна, бо весна припізнилася сього року.

Ішов межою, котрою колись туси гонив і прутиком цвяхав. Межа вузка і чимраз вужча. Люди мусять до міста йти, з селян у міщан перекидатися. Але цей перекид не легкий. Не всякому добре у місті. Шімі, фокстроти, кіна, радія, а там отруйні ґази, воєнні, і в час миру; сплітки, інтриґи, тощо. Чоловік чоловікови шматок хліба видирає з горла — життя...

Хлопці завзято довбеньками до давінниці били, але гадок у його голові ніяк забити не могли... Властиво, то не він своїй білі вичен, а — біла.

———

**) Вісцне. чоловіка.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ
РАНІШЕ РОМАН ЗУБИК
ЛЬВІВ, ВУЛ. ҐАЛИЦЬКА Ч. 16.
ВОВНЯНІ НОВОСТИ ДЛЯ ПАНЬ на ПЛАЩІ, КОСТЮМИ І СУКНІ. ШОВКИ у великому виборі. ВОЙНИ АНҐЛІЙСЬКІ І КРАЄВІ на мужеські одіяння.

МИХ. ҐАЛУЩИНСЬКИЙ.

Освіта дорослих і інтеліґенція.

Як часто приходиться нам говорити про обовязки членів низових освітніх і кооперативних установ! Про ці обовязки говорять ті особи, котрі — так здавалося би — розуміють, що таке обовязок та на чому полягає виконування обовязку. Ці особи рекрутуються головно з т. зв. інтеліґентної громади. Про обовязки скажеш часом кілька слів також інтеліґентний селянин.

Та легко говорити про обовязки інших. Тяжче, коли приходиться приноровити сказане до себе.

Маємо на думці справу освіти дорослих і відношення інтеліґентної громади до цеї приватної справи.

В цій ділянці ми засвоїли собі кілька загальних, утертих авторитів і нам здається, що наше сумління вже заспокоєне. Ми перш за все тої думки, що освіта дорослих — це тільки завдання якогось „меншого“ брата. Ми-ж покінчили школи, маємо свідоцтва, дипльоми, а навіть „посади“, нас не торкається зовсім справа освіти дорослих.

А тимчасом освіта дорослих щойно там набирає реального значіння і доходить до дійсної величини, де є висока культура, де є культурний нарід. Уже цей факт кидав світло на освіту дорослих. Некультурний нарід, відстала в культурі маса не тільки не розуміє освіти дорослих, але її й не хоче. Такий нарід признає її зайвою, непотрібною видумкою.

І тому сьогодня у світі стоїть справа так, що освіти дорослих потребує кожний. Кожний став її визнавцем, кожний її прагне, бо знає, що іншим робом буде щораз-то більше відставати від великого ходу всесвітської культури й людського поступу.

Ми засвоїли собі ще й такий погляд, що ми, інтеліґенти, не потребуємо нічого більше робити, як тільки час до часу давати окрушини нашого знання „меншому“ братові чи „меншій“ сестрі. Не тільки що погляд зовсім неправильний, але до того з ґрунту фальшивий.

Перше всього ніякого знання, а тим більше глибшого вникнення в істоту знання, ніхто не в силі нікому дати. А колиб навіть це було можливе, то ще велике питання, чи те, що ми даємо, потрібне тим, до яких ми з нашим „даром“ підходимо. Чи часом цей наш „дар“ не є тільки лишками колишнього, лишками непережитого, вже для нас самих безвартісного...

Якже зовсім інакше буде виглядати наш вплив і наша праця, коли ми станемо самі змагати до створення собі погляду на якусь справу чи на звязок справ! І ми нашим прикладом та нашим змаганням витворимо атмосферу, приготовку для освітньої роботи. В даному середовищі потрапимо видвигнути те, що для середовища буде творити коли не зміст життя, то бодай щоденного призвання, зміст тих завдань, що їх, більше несвідомо, як свідомо, несе кожна людина на собі в часі своєї життєвої мандрівки.

Через наше неправильне становище до освіти дорослих спинений розвиток наших освітніх установ. При істнуючому стані річей, а саме повної добровільности щодо приналежности до освітніх установ, потрібно нам самим бути зразковими членами „Просвіти“, „Рідної Школи“ тощо, щоб ми могли притягнути до праці над собою широкий загал.

Тому, користаючи з нагоди, що з приводу Спят обем часопису збільшений, позволимо собі висказати кілька уваг під адресою інтеліґентної громади. Уваги будуть дотичити відношення до Товариства „Просвіта“, як носія ідеї освіти дорослих у нас.

Як не дивно це виглядає, а ще треба нагадувати таку просту справу, як *членство* до Товариства. Та переконувати про цю справу не будемо тих, котрі досі не зрозуміли потреби членства.

Дивне й те, що досі не найшов потрібного принятія такий провідний часопис у ділянці освіти дорослих, яким є *„Народня Просвіта“*. Цей часопис саме призначений на те, аби показати, що освіта й виховання вийшли вже з доби знахорства і стали справами, розбудованими на науковій основі. Кожний інтеліґент, в першу чергу учитель і священик, повинні бути постійними передплатниками цього часопису. Т-во „Просвіта“ приступає саме до відновлення цього припиненого на якийсь час видавництва.

Популярно-науковий часопис *„Життя і Знання“* не находить для себе зрозуміння серед інтеліґентної громади. А ніхто інший, тільки інтеліґентна одиниця потрапить спопулярнізувати цей такий потрібний журнал серед широких кругів наших освітніх установ першого ступня.

Самоосвітні ґуртки не найдуть правильного розуміння й розвитку, коли не матимуть проводу для себе. Тут знову миле і вдячне завдання інтеліґентної громади. Вистане, щоб інтеліґентні провідники перенесли до ґуртків спосіб добування знання і світогляду власними силами й засоба-

Сензаційні заяви Мусолінія.

Пропозиція дати Німеччині зброю в 1925 р.

В Німеччині вийшла книжка Румпенштільцхена „Коваль Риму". До книжки доданий портрет Мусолінія з автографом і написом „Мужі творять історію". Автор перед двома роками мав численні розмови з Мусолінім. В книзі є деякі сензаційні заяви Мусолінія. Наприклад Мусоліні сказав: „Я готовий зробити обмін. Я готов вести іншу політику в південному Тиролю, коли ви, німці, покладете край вашій франкофільській політиці". А в другому місці книги оповідається таке: „Генерал Капельо, давніший комендант другої італійської армії над Ізонцом, зявився в 1925 р. в Берліні до генерала Ґрамона і заявив: „Я говорю в імени Мусолінія. Коли Німеччина схоче виборoти собі свободу й виправити свої божевільні границі, Італія дає до розпорядження все потрібне. Ви одержите аброю й амуніцію, танки й літаки. Ви потрібуете лише поробити відповідні замовлення".

Боротьба з релігією в СРСР.

Нові приписи для релігійних громад

Оголошено нові приписи для релігійних громад, по яким цим громадам відбирається право провадити яку-б-то не було культурну працю й уряджувати якібудь дискусії та відчити. Громади не мають права провадити ніякої господарчої організації. Їх право на будову церков і домів молитви обмежується. Духовні особи не мають права виконувати своїх обовязків поза межами своєї громади. Влада застерігає собі право замикати церкви, коли це буде викликане особливими потребами комуністичної революції.

Тисячі Людей

виграє рік річно головні і більші виграні в загальній сумі **кількадесять міліонів золотих**. Хто хоче забезпечити буття для себе і родини, нехай ще нині замовить **льос І-ої кляси Держ. Льотерії Клясової** в щасливій колектурі

„РУНО", Равіч і Ска, Львів, Академічна ч. 3

Головна виграна виносить 750.000 зл.

Тягнення вже 23 і 24 травня (мая) ц. р.!

Що другий льос певно виграє!

Плян гри обіймає в 19-ій Льотерії виграні на загальну суму більше як

28 міліонів золотих.

Ціни льосів слідуючі:

1/4 — зол. 10·—; 1/2 — зл. 20·—; 1/1 — зол. 40·—.

Замовлення полагоджуємо негайно, пересилаючи разом з оригінальними льосами І-ої кляси, наш блянкет П. К. О. на безплатну пересилку належитости по відборі льосів.

В тім місці просимо вирізати і чітко виповнене переслати!

Купони замовлення:

До колектури **„Руно" Львів, Академічна ч. 3.**

Отсим замовляю до І-ої кляси 19-ої Державної Льотерії:

. . . . . льосів цілих по зол. 40·—
. . . . . льосів половинок по зол. 20·—
. . . . . льосів чвертох по зол. 10·—

які ласкаво прошу негайно прислати. Належитість в квоті зол. . . . . обов обовязуюся негайно переслати по одержанню льосів, блянкетом П. К. О., який долучить мені фірма до льосів.

Ім'я і назвисько: . . . . . .

Докладна адреса: . . . . . .

Чистка комуністичної партії.

На Україні „чистять" партію передовсім від шумських.

По всім Рад. Союзі роблять поспішні приготовлення до загальної чистки комуністичної партії від небажаних елементів. При кожній організації покликано спеціяльну комісію, яка має розглянути поведення й переконання кожного окремого члена партії. Ґенеральна чистка розпочалася першого травня й має бути закінчена до 31. липня. Один з її ініціяторів, Ярославський, висловився, що ця чистка має зменшити число членів партії і тим збільшити її ударну силу, усунувши з партії розкладові елементи, що по словам Ярославського особливо важно тепер, коли партія переживає дуже тяжкі часи.

На Україні чистку інавґурувала всеукраїнська конференція партії, на якій Петровський ствердив, що в партії „є за багато опозиції ріжних напрямків: „троцькісти", „риковці", а особливо на Україні „шумськісти" („наші націонал-комуністи"); всі вони викликають нелад в комуністичній партії. Петровський заповів, що уряд уважатиме всіх опозиціоністів за ворогів пролетаріяту й усуне їх з поверхні політичного життя безоглядно, бо їх розкладова робота загрожує небезпекою передовсім „з уваги на оживлення діяльности українських шовіністів".

Отруйні ґази в Токіо.

Льондонська ґазета „Ексчендж Телеґраф" повідомляє з Токіо, що в одному з передмість міста тисячі родин мусіли втікти зі своїх помешкань, бо з одної фабрики амуніції через каналові рури дісталися до їх мешкань отруйні ґази.

ми. Не вчити як учителі учнів, але стати в гурту змагуном і двигуном — ось головне завдання проводу й опіки.

Стати до активної праці в навчанні *розумового читання* книжок і часописів, тобто помогти великій частині членів низових організацій добути засоби розумного читання, схоплювання провідної думки прочитаного, формування думок письмом. Праця в тім напрямі стане підставовою і зразковою для дальшого розвитку самоосвітніх гуртків.

Ударна робота в *поборюванні неписьменности* — один з начальних обовязків кожної інтеліґентної одиниці. Підручники, видані Товариством „Просвіта", просто зразкові, тільки з них користати.

А над усе, все і всюди не творити з себе ло-

бродія, учителя, отамана, але ставати рядовиком у великих змаганнях за своє знання, за свою освіту. Такий приклад з інтеліґента, такий зразковий підхід до справи рушить з місця питання освіти дорослих і розбудову цієї справи у нас наближить до стану розбудови освіти дорослих серед освічених.

Святкуймо без алькоголю!

Замість алькогольних напитків нехай з нагоди Празника Воскресення Христового на святочному столі кожної української хати і кожного українського Товариства та забавового комітету красується артистично виконана карта „Ґідної Школи" звільняюча від алькогольних напитків. Такі карти можна набути за попередньому зложенні датку (бодай 2 зол.) в Кружку або Годовній Управі „Рідної Школи" у Львові, Ринок 10.

Святкування Великодня.

Відомий австрійський історик культура Штернберґ надрукував у „Нает Вінер Журналь" цікаву статтю про те, як святкували Великдень у ріжних народів та в ріжних часах.

Він каже, що як Різдво є святом дитини, так Великдень є святом родини. Католицький Великдень є святом примирення. Католики перейняли це свято від жидів. У старинних жидів це було свято вдячности за вирятування жидів з Єгипту і святковано його урочистим родинним обідом, так званою Пасхою, коли всі члени родини мали почуватися цілістю, яка була звязана спільною, даною лише жидам благодатю божою. В Старому Завіті ми находимо згадку про свято Пасхи в Іході. Кожний християнин має святкувати Великдень по думці Святого Письма, як свято примирення, як цього вчить християнська церква. Про це писав апостол Павло у своїх посланіях до Коринтян, а також апостол Іоан. Тому церква вимагає великодної сповіді, щоби кожний на Великдень вирівняв свій рахунок з Богом і з людьми, покаявся і забув про всяку ненависть і сварки. Ісус Христос, який на хресті дарував вину своїм убийникам, а сталося це саме підчас Великодних свят, вробив з вибачливости внутрішнє ядро своєї науки. Також католицька церква в часі Великодня дарувала вину відлученим від церкви й приймала їх назад на своє лоно.

У православних задержалося досі в усій чистоті первісне християнське розуміння Великодного свята і тому там Великодний поцілунок є досі символом великого примирення, яке має головне значіння в цьому святі. Натомісць католицька церква цілковито забула про те, яку практичну мету має насамперед на увазі Великодне свято.

Християнський звичай посвячувати шутки в цвітну неділю й вірити, що це приносить благословенство, є звичаєм поганським, перенятим з культу Астарти. Одначе християнська церква оправдує цей звичай тим, що цеї неділі жидівські маси витали вїзд Христа на ослі до Єрусалима, тримаючи в руці пальмове гилля й вимахуючи ним.

Давніше церква святкувала Великдень цілий тиждень. Жиди на Пасху приносили в жертву ягнят. Тому в християнській церкві ягня стало символом Страстотерпця, а Христа називають „Божим Ягнятем".

Вже старинні жиди на Пасху варили яйця і також у християн Великодня писанка стала символом Великодня.

Батько старівся, податки росли, в господарстві все якесь нещастя, — „учися синоньку, та виходи скоро в люди, бо скапаємо, як на вітрі свічки".

Учився, ґімназію скінчив. „Кінчи вже раз і тоті високі школи, щоб скорше „сендзем" став, бо чую, що не довго мойого віку. Мамі поможеш".

Поздавав іспити і вступив до суду. „Женися, сину, — і не без ґрейцара бери, бо тепер бідний, все одно, що дурень".

Оженився, ніби з моста у воду скочив, не питаючи, чи глибока. Дівчини не пізнав, знав тільки що має гроші...

З церкви вибігав носовий голос дяка. Безпечний зупинився і наслухував хвилину. Овіяло його містерією страстей Христових, великою жертвою Спасителя...

І спасаються люди!

З церкви виходили заплакані жінки. Старі в рантухах. Біла хустка круг голови, друга попід бороду. Як духи.

„Романтики!" — погадав собі Безпечний і переступив поріг старої деревляної церкви.

Дяк читав, ніби старе полотно дер, голос мав колись гарний, а тепер зірваний, як ноги в старого коня. Окуляри на чоло підсунув, бо цілу „відправу" знав напамять. Дві хлопці за ним потягали, вдаючи, що з книжки читають.

Дяк мав заплакані очі, і свічки плакали білі плащениці, а образи в іконостасі, ніби дули на них і не могли згасити.

Колишні, ще діточі враження відновлювалися, як чудотворна ікона, то знов здавалося, що причаїлися вони під хорами і як лиш Петро Безпечний увійшов у церкву, кинулися на нього. „Ти наш!"... „Ні, я з міста". „Брешеш, ти романтик"... „Алеж-бо ні я суддя окружного суду. Неблагана льоґіка параґрафів, мій закон"... „Ні, ти ще людина, а людина, це значить романтик"...

•

Підійшов до плащениці.

Христос лежав з пробитими руками й ногами, з котрих стікала кров.

Безпечний глянув і засоромився, як хлопчик, котрого на брехні приловили. Діточі враження знов прискочили до нього. „Бачиш?!... Він терпів за ідею, на хресті помер, щоб людей спасти, а ти? Яка твоя ідея? Як у піґмея. Хто таке ти?"... „Я чоловік солідний"... „Стовбур ти безплідний, колода без чуття на дорозі життя, амеба"... „І таких треба"... „Може, та не нам. Вигода твій храм, а ґріш твій бог, боїшся тривог, навіть малих буденних; шукати шляхів певних, битих доріг, щоб не притомити ніг, йдучи в баюру отупіння; защитькуєш сумління брехнею, боїшся побалакати навіть „з нею", щоб виплисти на чисту воду, забув, що вийшов з народу, що село тебе на світ привело, як марнотравного сина. Така то ти людина!... І за такого розпинався Він?"

— — — — — — — —

Петро Безпечний не боронився, не виправдував себе, не звалював вини на інших, лиш голову під ударами тих слів хилив все нижче й нижче, поки не притулився устами до пробитої руки Христа.

Глянув. — Христос був такий як колись, коли він з мамою до плащениці ходив. Сам біль, сам смуток, сам жаль, але й саме прощання для тих, що каялися своїх ґріхів...

Прискало масло в лямпах, плакали свічки перед образами в іконостасі, святі дули на них та ніяк не могли їх згасити.

І. КЕДРИН.

На теми галицької політики.

(Дискусійна стаття.)

Від Редакції: У 41. і 42 числах „Діла" помістили ми статтю берлінського кореспондента п. Зенона Пелеського п. н. „На теми української політики". Помістили її як дискусійну із застереженням, що не погоджуємося з усіми висловленими в ній поглядами. Нині міститмо на цю саму тему статтю нашого варшав. кореспондента п. І. Кедрина як першу в дискусії над справами, порушеними у статті п. Пелеського. При тім зазначуємо, що зі з деякими поглядами ні з висновками тієї статті взагалі погодитися не можемо.

Недавні ще ті часи, коли „Діло" стрічалося раз-у-раз з докорами читачів, що воно „перелоговане закордонною політикою". Ці жалі були дуже знаменні для політичного світогляду переважного нашого громадянина, для великої більшости галицької інтелігенції, — дуже знаменні для рівня цілої політичної думки в Галичині. Пригадую собі, що яких шість чи сім літ тому була в „Ділі" стаття одного з чільніших наших політичних діячів, одного з тих нечисленних, що й після повороту з закордону слідкували за проблемами міжнародного життя, — стаття під наг. „Англія, Судан і Єгипет". Ця стаття на довгий час стала тараном, яким безчисленні критики „Діла" валили в його редакцію: якими, мовляв, абстрактними — далекими й нецікавими — темами займаються львівські панове редактори, замість... і т. д. Уся та критика, все те невдоволення із статтей на закордонні теми мало одно підложа: *брак свідомости зв'язку між долею рідного краю та питаннями широкого міжнародного значіння.*

Минуло заледви кілька літ, а відносини під цим оглядом чимало змінилися. Здається, що наша дипльоматична програма в 1923 р. і найширшим колам громадянства відкрила очі на потребу і значіння *закордонної пропаганди.* Ця програма поставила тим рубом питання не лише ревізії дальшої внутрішньо-політичної тактики, але й *основних тез цілої нашої політики.* Бо до того часу вони в нас взагалі не були обміркковувані. Розвал Росії й повстання самостійної Української Республики за Збручем казало нам вперше глядіти на українство, як чинник міжнародного значіння. Але навіть Берестейський мир, у якому відроджена Україна забрала безпосередній голос у справах Галичини, не змінив ані напрямку ні характеру галицької політики, яка далі оберталася у рамцях вимоги поділу Галичини та не виходила поза шлях Львів—Відень. Щойно несподіваний розвал Австрії, який автоматично висунув питання злуки Галичини з Наддніпрянщиною, поставив нас віч-у-віч перед потребою *вести закордонну політику.* Коли би українська війна випала для нас корисно і колиб акт обєднання зберіг реальну силу, тоді закордонна політика булаб цілком атрибутом — і клопотом — центральної влади в Київі. Воєнна невдача казала галицькому провідникові шукати на власну руку виходу з ситуації. Таким робом Галичина почала вести закордонну політику цілком самостійно, глядячи на Наддніпрянську Україну лише як на контрагента, від якого кон'юнктура каже нам — відвертатися і відпікатися. Той період нашої закордонної політики, опертий об специфічний світогляд і психіку тодішніх наших керманичів, а не об міжнародню кон'юнктуру, серед якої вони не визнавалися і до якої були непригтовані, творить одну з найсумніших сторінок історії Галичини. Закінчився повним фіяском і відсунув Галичину взагалі від будь-якої участи в міжнародньому житті. Природна в таких випадках реакція казала звернути всі сили на відбудову внутрішньо-громадського життя. Коли ж минулося перше страшне враження і коли аналіза вироблених помилок ставала спокійнішою, виринало питання перевірки цілости нашої політики. Ось так — може це звучить як глум, але правдою є, що — про закордонну політику почалося у нас думати й говорити аж тоді, коли Галичина стала сцентралізованою провінцією у чужонаціональній державі і коли ні клаптик української землі не находиться під своєю національною владою.

Нині ми є свідками, як відома історична українська дилема: „Польща чи Росія"? перестала вже бути улюбленою темою для теоретичних дискусій. Гасло „віри на власні сили", піднесене після провалу в 1923 р. як лік на апатію і зневіру та як девіза для *внутрішньо-громадської роботи,* відбилося і на *загально-політичному світогляді* галицького громадянина. Він перестав шукати вічно якихось контрагентів і опікунів (дарма, що ця хвороба ще в деяких колах покутує і все ще грозить усякими невідповідними „комбінаціями") і почав назад глядіти на українство, як на поважний самостійний чинник, від якого єдино можна шукати спасення. Таким робом ми бачимо, як однаково всі існуючі в Польщі українські національні політичні партії бачать будучність України у зрості національної свідомости й організаційної (передовсім культурно-економічної) сили українських мас *на Наддніпрянщині,* — так і в інформаційно-пропагандистичній роботі перед чужинцями *перше місце* займає освідомлювання їх про значіння самостійної української держави, як чинника політичної рівноваги на сході Европи, а щойно на другому місці стоять інформації про долю українців у Польщі. Навіть ті галицькі політичні кола, які видвигнули концепцію самостійної галицької (галицько-волинської) держави, замість пропаганди явного *національного сепаратизму,* ведуть нині лише пропаганду *політичного москвофільства* — під плащиком територіяльного соборництва. Цей повний провал галицького політичного сепаратизму оснований на свідомості, що для українських земель під Польщею є єдино залежна від *повстання і сили української держави над Дніпром.* Ця свідомість іде в парі з другою, а саме, що ніде на інших українських етнографічних землях повстання державности не є таке *актуальне,* як на землях *Наддніпрянщини.* Льогічно виходить: Галичина є далекою західною провінцією етнографічних українських земель, є далеко віддалена від їх центру і не зона буде рішати про той центр, лише навпаки — *центр про неї.* Виходить: галицька політика мусить робити все, що допомогло би до створення того державницького центра і його скріплення. Річ ясна, що в нинішніх умовах нашого життя, не лише теорія. Бо навіть поважна всеукраїнська інформаційно-пропагандистична праця за кордоном не є до переведення, бо вона вимагає грошевих засобів, яких у нас нема.

Тому теж ціла наша енергія вкладовується нині на *оборону національного характеру Галичини.* Є річю політичної тактики оборонити його так, щоби він якнайтвердіше встоявся до часу великого потрясення на сході Европи, яким буде новий розвал Росії, до часу нової російської революції, яка є неминуча і яка доведе м. і. до відродження самостійної наддніпрянської державности.

Однак відносно мала наша роля — оборона наших земель перед їх денаціоналізацією — не може потягати за собою байдужности до всіх тих широких проблем, з якими звязане питання української державности над Дніпром. Не дозволяє на це спільна галицько-наддніпрянська традиція боїв і новітньої соборницько-державницької політичної думки (Січове Стрілецтво); не дозволяє на це присутність тих кадрів нашої молоді й нашої інтелігенції, яка використає першу можливість, аби при першій нагоді кинутися активно допомагати будівництву українського центра. Найбільшою трагедією булоб для нас, коли би ми не тільки тієї можливости не мали, але були поставлені в такі умови, які скажуть нам пасивно приглядатися великим рішаючим подіям на сході, бо — причинятися до викривлювання їх у шкідливому для будучности цілої нації напрямку. Отже відсіль і походить наше *зацікавлення закордонними справами,* справами міжнародньої політики: бо навіть при найбільш імпонуючій побіді гасла віри на власні сили — це гасло може розбитися об некорисну міжнародню кон'юнктуру...

...Теоретичних уваг на цю тему в останніх часах щораз більше. До надзвичайно цікавих

Май! Май вже надійшов
з ним разом непрошені весняни,
але нам нічо не заколотить радости весни: ми знаємо
ЛЄШНІЦЕРА
масть і мило
що певно усуває
найбільш уперті
1956 1—3
ВЕСНЯНКИ
В аптиках і дрогуеріях масть 3.15, мило 2·30.
Де нема прямо у фірмі Ант. DRANCZ i S-ka, Bielsko.

М. ВОЗНЯК.

Не спитавши броду.

(Невикінчена повість Франка.)

З передмови до збірки оповідань автобіографічного характеру п. н. „Малий Мирон" із 1903 р. признався Франко, що його нарис „Борис Граб" являється „маленьким вирівком" із більшої цілости, а саме повісти „Не спитавши броду", що йому „так і не довелося скінчити" ІІ. Передне слово до однієї з пізніших збірок оповідань Франка п. н. „Батьківщина" з 1911 р. відкрило дальші частини нескінченої повісти. А саме про оповідання „На лоні природи" сказано тут, що воно „первісно творило один розділ" згаданої повісти. В збірку „На лоні природи" з 1905 р. увійшов ще інший уривок недокінченої повісти, а саме „Дріяда". Також про два оповідання збірки „Батьківщини", а саме про „Гаву і Вовкуна" та „Генія" запримітив сам Франко, що це частини його недокінченої повісти „Не спитавши броду".

Користуючися вказівками Франка й контролюючи їх даними з його листування та з останків первісного рукопису повісти, що збереглися в архіві Франка в Бібліотеці Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, спробую відбудувати текст повісти Франка.

Чим починалася Франкова повість, про це маємо вказівку в таких словах листу Франка до Драгоманова з 5.—7. березня 1890 р.: „Коли-б Ви могли ще щонебудь прислати на друк „Споминів", то се значно би прискорило їх видане, тим більше, що мій заробіток в „Зорі" мабуть швидко урвеся: редакція має нову повість Нечуя „На березі Чорного Моря", котра займе всі нумери аж до кінця року, значить, на мою „дробину", за котру надто ще треба платити по 15 гульденів від друковного листа, — не буде місця тим більше, що „Зоря" тепер, як чути, стоїть дуже слабо (говорять про 90 прекум., але мабуть є їх більше). Виємковим способом пішла ще в 4 нумері одна глава мого романа (перша була в 1 нумері), в формі осібної новели „Гава і Вовкун", а пішла для того, що ред. „Зорі" торгуеся ще з Нечуем про якісь зміни в його повісти і для того зупинила першу главу, вже набрану". Згадана в листі Франка перша глава це нарис „На лоні природи". Із слів Франка виходить, що обидві частини невикінченої повісти, себто „На лоні природи" й „Гава і Вовкун", це повні окремі глави згаданого роману. Але справа маеться трохи інакше.

Слова Франка про те, що нарис „На лоні природи" це перша глава його невикінченого роману, настільки недокладні, що цей нарис являється тільки початком першого розділу повісти. Також і надрукований у формі окремої новелі „Гава і Вовкун" це частина першого розділу повісти. Рукописна частина, що вяже обидві надруковані, не заховалася в цілости, правдоподібно, тому, що частинки сторінок із початком і закінченням рукописного уривку віддано до друкарні, отже разом із закінченням частини п. н. „На лоні природи" й початком частини п. н. „Гава і Вовкун". Порівнявши друкований текст „Гави Вовкуна" з рукописними останками, бачимо, що надрукований в формі окремої новелі текст тільки з початку сходився з текстом повісти, а в своїй решті він перероблений так, як цього вимагала цілість окремої новелі. Таким робом рукописний текст закінчення першого розділу повісти лишає друкований текст „Гава і Вовкуна" й на будуче в формі окремої новелі.

Другий розділ повісти починався текстом „Бориса Граба", таким, як надруковано його в „Зорі" за 1890 р., а закінчувався другий розділ текстом, збереженим у рукописі. Перша сторінка захованого рукописного тексту не ціла, бо менша її частина відтята, очевидно, для друкарні як кінець „Бориса Граба"; ця подробиця важна тим, що вказує на те, що текст „Бориса Граба" нічим не ріжнився або має неістотні ріжниці в порівнанні з текстом повісти. Письмо автографу другого розділу трохи пізніше від письма першого розділу, а правопис, як і в першому розділі, етимольогічний.

Випускаючи „Бориса Граба" 1903 р. в переробленому тексті, Франко писав ось що: „Найменше автобіографічного маеться в оповіданню „Борис Граб", хоча й тут фігура Міхонського включно до назви зрисована з дійсности. Та тільки діяльність сього симпатичного й замітного чоловіка зі сфери добрих намірів та принагідно висловлюваних афоризмів переведена в діло, систематизована та розвинена. Ані я не був Борисом Грабом, ані взагалі не було за моїх часів у Дрогобичі ані пізніше в Перемишлі, де Міхонський умер, такого щасливого ученика, ані Міхонський на жаднім ученику не пробував розвинути свої педагогічні погляди. Таким робом герої сього оповідання підмальовані, так сказати, значно понад їх природну величину". Зазначивши, що це зробив він з огляду на більшу цілість, повість „Не спитавши броду", кінчив Франко свою передмову: „Додам тут, що первісний текст нарису „Борис Граб", друкований у „Зорі" 1890 р. ч. 9, тут являється значно розширений, власне з огляду на повноту характеристики Міхонського

думок належать погляди берлінського дописувача „Діла“ п. Зенона Пеленського (гл. „Діло“ чч. 41—42 „На теми української політики“), який ставить українську політику на найширшій, бо світовій (гльобальній) площині. Однак його висновки мають дві слабі сторони: 1) кажучи нам орієнтуватися на держави, що йдуть по лінії противерсайського ревізіонізму й причисляючи тули Німеччину і Сполучені Держави Півн. Америки, він промовчує питання про відношення цих держав до взержання єдности чи розбиття Росії (С. Р. С. Р.); ставить у премісу нашого успіху — і розвал Росії і одночасний розвал версайсько-британської системи (Польщі, Франції, Англії і держав Малої Антанти). Очевидно, що ці теоретичні міркування можуть мати багато слушности, однак їх реально-політична вартість щонайменше — дуже й дуже сумнівна. Правда, таке щастя мала Польща, коли одночасно програли війну і Росія і центральні держави. Однак це виїмкові випадки в історії, а рахувати на виїмки — політика не може, бо тоді входить у сферу фантазії...

Святкуймо Великдень без алькоголю!

Зближається найкраще, найдостойніше Свято в році. Всі приготовляємося до цего торжества. Очищуємо душу, окращуємо тіло, порядкуємо хату. Вкінці, люди йдуть до церкви, та їдять свячене. Алеж при тій нагоді в кожній, і найбільшій хаті мусить найтися шляшка — та неодна. Заки минуть Свята чимало гроша піде в кишеню корчмареві, полляться горівка, пиво чи вино, підуть веселі вигуки та музики.

Пропав святочний настрій! З неодної хати лунають крики та пяна метушня, пяниці волочаться вулицями. Неодин побій і чимало ран, неодна ворожнеча, а то й проступок, навіть убийства лучаються в Свята під впливом чарки.

Український Народе! Якраз у Свята ти руйнуєш Своє здоровля, підриваєш Свої сили, плюгавиш Свою гідність! Якраз у Свята викидаєш тяжко зароблений гріш та міняєш його на упідлюючу, руйнуючу отруту! А через те гине добробут і щастя, підупадає здоровля, росте злочинність та нездарність до життя. Мільони мандрують в чужу кишеню, а ми убожіємо та стогнемо в ярмі.

Святкуймо Свята без алькоголю! Нехай не буде хати, деб святочний настрій поганила чарка! Нехай не буде ні одної забави, ні одної гостини з алькоголем. Зате на кожному столі нехай найдеться карта Рідної Школи звільняюча від напитків. Тверезо і гідно зустрічаймо Свято Воскресення!

За Виділ Протиалькогольного Товариства „Відродження“:

Д-р Іван Раковський вр. голова. — *Михайло Хомяк* вр. секретар.

За Виділ Укр. Гігієнічного Т-ва:

Д-р Маріян Паньчишин вр. голова. — *С. Куцик* вр. секретар.

В. ПАНЕЙКО.

Ідучи з Заходу на Схід.

Подих Сходу в Парижі.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, кінець квітня 1929.

I.

Є собі в Парижі, при бульварі Батіньоль, майже на самому Монмартрі, підстаркуватий театр: „Дез-Ар“, тобто „Мистецький“, а в ньому грає, вже кілька років, трупа колишнього петербурського артиста Пітоєва. Найбільш талановита особа в трупі — дружина директора, Людмила Пітоєва: її рахують найвидатнішою сьогочасною артисткою французької драми. Крім росіян грають у трупі й французи; мистецький рівень цього театру високий — поміж найкращими тутешніми театрами.

Грають ~ м оригінальні французькі песи та й перекладні з різних мов. Минулого року найбільший успіх мала там „Жанна Дарк“ Бернарда Шова. Тепер ідуть там, від якогось часу, „Три сестри“ Чехова.

Пішов ваш кореспондент на цю песу, яку досі знав тільки з лектури. Пересидів її до кінця не нудячися ні хвилинки, вийшов — і клянуся: більше туди на Чехівські песи, а може й взагалі на російські вистави не піду. Мабуть і воламя мене туди вже більше не затягне...

Чому?

Життя — само собою важке, навантажене труднощами, невдачами, вбоге радощами. Жалкувався — пригадуєте собі? — Франко:

„На одну хвилину втіхи
„Ідуть доби жалю...“

Хочете трохи розважитися, відірватися від суєти, вирватися з мрачної й сірої буденщини — стягнетеся на театр і — замість розваги падуть на вас настрої... „Трьох Сестер“. Чорт з ними!

Не тому, неначеб то песа була неважна чи нецікава, або неначе би то вистава не була старанна й талановита. А навпаки!

II.

Песа і вистава виконані чудесно. Ви положені всіми вашими нервами; ніхто в Парижі (навіть у самому Гран-Гіньолі) не вміє так могуче віддати жалібні настрої, як театр Пітоєва: виходячи звідти, ви почуваєте таке вдоволення, неначеб ви вихопилися з якоїсь — справжньої катастрофи. Навіть брудний, запорошений і закурений бульвар Батіньоль вам раптом видається милим і усміхненим, і ви хотіли би стискати руки байдужим прохожим. Бо і бульвар і прохожі видаються вам приємними і погідними після того мрачного страхіття (чи то пак, того жахливого мраковиння), що ним на вас віяв Чехов і Пітоєв.

Француан, що були з нами в театрі, приголомшені й прибиті, щось плели про „ам-слав“, „славянську душу“, яка — кажуть вони — дихнула на них із песи Чехова.

Нехай вас святі боронять від тієї „славянської душі“ — кленете і ви. А кленучи, все таки почуваєте, що її отруйні випари мають доступ і до вашої душі — до вашої і всякої іншої, будь вона французька чи навіть американська: чудуєтеся, що ви одночасно і далекі від тієї „душі“, і такі близькі й рідні їй. Що вас обхоплює одночасно і жах і обридлість до неї і — симпатія.

III.

Які чудесні артисти всі вони — автор і актори „Трьох Сестер“! Але не ждіть від них нічого іншого, як тільки гнучкости і хисту чуттєвого зворушування. Не домагайтеся від них, щоб вони будували, „конструювали“ песу: вони мистці у віддаванні баченого і переживанні зворушення. В ньому їх сила, а не в здатности до конструкції.

* * *

Немає в „Трьох Сестрах“ ні початку ні кінця. Наче у „Війні і Мирі“ ви могли би розпочати роман 200-ою сторінкою і закінчити деінебудь, і нічого це не змінило би, так і в „Трьох Сестрах“ — повна відсутність усякої акції. Щоб їх оповісти, треба би піти його-як темпом, але як це зробити?

Зрештою і без цього, самі знаєте зміст цієї драми. Грають же її мабуть і у Львові, в українських театрах. Всетаки пригадаймо собі її зміст.

Три сестри, Маша, Ольга й Ірина, живуть з братом Андрієм і з військовим лікарем, у провінціональному місті. Маша замужна, за професором, дві інші ще не віддані. Біля наймолодшої заходиться артилерійський офіцир; вони заручуються, але він гине в поєдинку. Машу нудить її чоловік, і вона платонічно влюбляється в підполковника тогож артилерійського полку, теж, своєю чергою, але подруженого. Полк переходить в інше місце, а з ним і підполковник, і Маша остається сама, зі своїм незадоволенним коханням. Щодо Ольги, то їй не приключається взагалі — нічо. Брат женився з пустою гусочкою, яка замучує білолашних сестер глупим балаканням. Він має скромну посаду в адміністрації і він — вічно невдоволений своєю долею. Невдоволені долею також Ольга, і Ірина, і її суджений, і військовий лікар, і офіцир, котрий вбив судженого у поєдинку. Взагалі ніхто, ніколи й нічим не вдоволений. І це своє основне, глибоке й бездонне невдоволення кожний висказує знаменито і кожний на свій питомий лад, із неймовірно поражаючою силою правдивости. Якщо нема в Росії саме таких, вічно незадоволених людей, і то в мільонах примірників, то треба хіба думати, що всі ро-

БЛІДНИЦЮ НЕДОКРОВНІСТЬ усуває, зміцнюючи ділає, побуджує апетит, одинокий середник для реконвалесцентів тільки у М-ра КШИШТОФОРСЬКОГО, вино хіново залізне на еспанській малядзі. — Laborat. Chem. farm. Mr. Krzysztoforski, Tarnów. 774 57—?

то“. Останне Франкове речення підкреслює потребу задержати на будуче текст „Бориса Граба“ у виданні з 1903 р. як окремої новелі, а текстом із „Зорі“ починати другий розділ невикінченої повісти.

Третій розділ повісти „Не спитавши броду“ починався текстом, надрукованим у „Зорі“ за 1890 р. п. н. „Геній“, можливо, з маленькими змінами. Тісно з друкованою частиною третього розділу вяжеться рукописна, писана вже фонетичним правописом. Одну третину останньої сторінки рукописної частини відтято. Відтята частина сторінки пішла до друкарні як початок дальшої частини третього розділу повісти, надрукованої в формі окремої новелі „Гершко Гольдмахер“ в календарі „Просвіти“ на 1891 р. Сам Франко висловився в передмові до збірки „Батьківщина“ про „Гершка Гольдмахера“, що він „являється неначе вступною частиною до оповідання „Гава“.“ А в тім і в календарі „Просвіти“ на 1891 р. є відсилка: „Глянь книжочку „Просвіти“ ч. 110 **„Гава.** Образок з життя підкарпатского народа. Написав Іван Франко“. Львів, 1888. Ціна 10 кр.“. Задержався автограф „Гершка Гольдмахера“, на жаль, без початку, який служить доказом, що й це частина невикінченої повісти Франка. Частина сторінки з кінцем „Гершка Гольдмахера“ відтята, а захована решта сторінки починає рукописний останок третього розділу повісти, що має спільний тільки пятий розділ друкованого оповідання „Гава“. Таким робом на будуче „Гава“ лишиться окремим оповіданням у спадщині Франка, а рукописний уривок творитиме закінчення третього розділу невикінченої повісти, бо й рукописний уривок має під своїм текстом на останній недописаній сторінці закрутку на знак закінчення розділу.

Недруковані досі згадані тут частини повісти „Не спитавши броду“ принесли січнева і лютнева книги „Червоного Шляху“ за 1929 р.

Останньою друкованою за життя Франка частиною повісти „Не спитавши броду“ була „Дріяда“, надрукована в збірці „На лоні природи“ з 1905 р. Як „уривок з повісти“, поданої по назві в передмові до „Батьківщини“. Рукопис „Дріяди“ правдоподібно не зберігся, тому й тяжко сказати, чи в друкованому тексті поробив які зміни Франко в порівнанні з рукописним текстом повісти. Розвиток дії повісти велить здогадуватися, що маємо тут у формі спогадів початок четвертого розділу повісти, а дальша частина його й увесь пятий розділ зберігалися в рукописі й надруковані в січневій книзі „Червоного Шляху“ за 1927 р. Всі розділи невикінченої повісти Франка „Не спитавши броду“ в числі пятьох увійдуть у перше збірне видання творів Франка завдяки рухливій видавничій харківській кооперативі „Рух“.

Можна з великою правдоподібністю здогадуватися, що Франко дав назву повісті під глибоким враженням листу Драгоманова до нього з 13. лютого 1886 р., де він ужив про себе приповідки „Не спитавши броду, сунувсь в воду“, себто в органи галицьких народовців, у чому й Франко відіграв деяку ролю. Це був час великого напруження між Франком і Драгомановим і слова останнього робили сильне враження на його львівського кореспондента. В усякому разі безсумнівна річ, що в 1886 р. мав Франко як не все написане, що задержалося з повісти, то бодай її початок. У листі до Драгоманова з 31. жовтня 1886 р., згадуючи про те, що з белетристики призначував для задуманого й нездійсненого журналу „Поступ“, писав Франко й таке: „Між іншими річами даю свій новий роман „Не спитавши броду“ з сучасного галицького життя“. Колиж австрійська прокураторія сконфіскувала сам проспект задуманого журналу й Франко задумував уже заступити періодичний журнал неперіодичними альманахами, він у листі з 14. грудня 1886 р. призначував і „Не спитавши броду“ для альманаху.

Коли „Поступ“ мав друкуватися фонетичним правописом, то його попередник „Братство“ кілька місяців перед ним плянувався зразу в етимольогічному правописі. До видавання окремого журналу тоді не прийшло, бо Кониському вдалося склеїти згоду Франка з „Зорею“. В звязок із первісним пляном етимольогічного правопису в окремому журналі й таким самим правописом у „Зорі“ треба поставити й етимольогічний правопис перших двох розділів повісти Франка „Не спитавши броду“. Але праця Франка в „Зорі“ зустрічала щораз нові труднощі й Франко щораз більше почав думати про окремий журнал, уже в фонетичному правописі, з чим і вяжеться фонетичний правопис дальших розділів недокінченої Франкової повісти. Несприятливі обставини праці Франка в редакційній колегії „Зорі“ довели до його виходу з неї й шукання заробітку в польському людовому щоденнику „Курєр Львовскі“. В 1887 р. розписала редакція „Курєр-а Варшавск-ого“ премію на суспільну повість і Франко засів за повість „Лелюм і Полелюм“. План окремого від „Зорі“ літературного журналу лишився нездійсненим, редакційні обовязки в „Курєр-і Львовск-ому“ ледви лишали час на писання повісти „Лелюм і Полелюм“, і „Не спитавши броду“ або пішло в забуття або не найшло потрібного для свого викінчення часу.

сійські письменники змовилися, щоб дурити світ щодо свойого племени і своєї країни.

Одначе ні, вони мабуть не дурять нікого. Вони мабуть і такі — той містик із співучим голосом, що жде щастя людства через 300 років; ті жінки, що прилюдно сповідаються, їзза смаку в самопринижуванні; той урядовець, що б'ється в груди, бо він не учений; той офіцир, що пять років повторює, що він хоче, мовляв, взятися за роботу; той лікар, що забув медицину і впевняє, що все те без значіння... Ось вам!

Такі люди, на погляд тутешнього, французького читача і глядача, втілюють у собі т. зв. славянську душу, „ам-сляп"...

IV.

Чи подобається ця леса тутешній публиці? — Ледви! Бо француз, навіть пересічний собі хлібоїд, занадто має життєвої мудрости sagesse переданої століттями особистих і літературних досвідів, щоб хапати зорі з неба, тужити за неосяжним і затроювати своє й чуже життя безнадійною нудьгою, як це роблять персонажі Чехова і російського письменства. Француз знає, що життя обмежене часом, простором і можливостями долі, і його радощі обмежені, і що треба, поки час, користуватись і тішитися тим, що світ і життя нам дають. Француз — а з ним кожний західний европеєць — знає, що недолі й справжнього нещастя на світі доволі; не треба ще аж шукати і продукувати штучно й на силу засобами мистецтва й театру — нудьги, туги, безнадійности.

В цій штучній, насильній продукції суму й безнадійности справжніми першорядними майстрами виявилися російські письменники — російські тай письменники всіх суєдніх народів, у більшій або меншій мірі заражених тим східним подихом духової мрачности.

Коли ви вперве після кількох років відсутности в Східній Европі і кількох років життя на Заході, вертаєтеся в батьківщину, тобто їдете на Схід, то не можете протягом цих двох днів подорожі охоронитися від дивного і прикрого помічення: чим більше ви віддалюєтеся з заходу на схід, тим менше погідні і щораз більше сумні або й несупокійні обличчя ваших сусідів у вагонах і публики по залізничих двірцях. От у Парижі, на Північній Залізниці, ви ще бачили живі й погідні, безжурні обличчя: в Страсбурзі вони вже менше погідні, в німецькій Надренщині ще менше, хоча всетаки ще не насуплені; в Берліні окружує вас публика ще значно менше погідна, переважно вже хмарна, а відете в Польщу ,то від самого виду польського кондуктора чи листаря вам уже неприємно: несупокійні, підзорливі зиркання. А серед подорожніх, що ще дальше їдуть на Схід і на Північ — скільки облич — з трагічно пооранимн рисами, з безмежно знуженими й несповійними очима. Ви й самі від них — автоматичним наслідуванням окруження — заражуєтеся, і коли ви після кількох тижнів, перебутих на Сході, вернулися в Париж, то ваші знайомі, здивовано питаються вас:

— Що вам таке? Нездорові? Злі новини?

Вони думають, що батько вам помер, чи яке інше нещастя на вас упало, такий змінений у вас вираз обличчя. А тимчасом ви тільки побули кілька тижнів серед людей, які нетільки сумні з роду і з вини обставин, але й з вини літератури, мистецтва, театру.

Одним словом: ви заразилися від тих, що штучно й непотрібно продукують сум. Так, неначе і без цього не було його доволі на світі.

День української матері.

Українська Громадо!

Нове, незнане в нас досі свято вводимо отсе в українській суспільности: День 12. травня проголошуємо Днем Української Матері. В цей день віддамо глибоку пошану і честь нашим матерям, виявимо їм гарячу вдячність за весь їх труд і любов.

Але не лише кожна дитина, кожний громадянин подякує в День Матері тій, яка його на світ привела, яка з безмежною посвятою плекала його і виховувала. Цей день мусить стати загальним, збірним святом цілої нашої суспільности. В цей день українське громадянство освідомить собі, що слово „мати" — це „велике слово", бо мати виховує діти, з яких виростає молодь, що творить пізніше народ. Таким робом у руках матері спочиває доля народу, його будучність.

Значіння такого свята, яке підносить повагу жінки-матері в родині і громадянстві, оцінили вже давно інші культурні народи Америки і Европи, де День Матері святкується як національне свято, признане державою.

Пора і нам піти за їх прикладом і поставити Українську Матір на височині її завдання поруч матерей усіх культурних народів світа. Пора і нам зрозуміти, що мати-рабиня не виховає вільних громадян.

Нехай День Української Матері стане всенародним святом, нехай огорне всі верстви нашої суспільности, цілий народ. Хай пісня вдяки і любови понесеться з грудей цілого народу, щоби нагородити всі кривди і недостачу належної пошани для многострадальної Української Матері.

Цей день пригадає також матерям велику відповідальність перед будуччинною народу, котрого щастя або недоля залежить від того, як українська мати сповнить своє високе післанництво духового відродження народу.

За Українське Зорганізоване Жіноцтво: М. Рудницька, О. Кисілевська; За „Просвіту": М. Галущинський, В. Мудрий; За „Рідну Школу": І. Кокорудз, Т. Мартинець; За „Верховну Пластову Команду": С. Левицький, П. Дурбак; За „Українську Захоронку": О. Гординська, І. Макух-Павликовська.

КАШЕЛЬ ХРИПКУ ЗАКАТАРЕННЯ ГОРЛА І ОЛЕГОЧНОЇ
1957 1-7
лічать ТАБЛЄТКИ „EMS"
Магістра КЛЯВЕ
ні завдяки спеціяльному способові приладження (витривування) по розпущенню в воді дають рочини можливо збливжений до свіжої природної води.
Можна одержати в кождій Аптиці і Дрогуерії.

Д-Р ЮРІЙ СТУДИНСЬКИЙ.

Католицький Інтернаціонал.

Париж, квітень 1929.

Одним із великих католицьких центрів світа є Париж і я хотів би тут поділитися деякими враженнями, які я набув, стрічаючися у товариському житті з католиками мілітантами ріжних національностей і рас. Мені здається, що могучий католицький інтернаціонал зі своїми політичними впливами є у нашім житті якщо не зовсім незнаним, то бодай недоцінюваним.

Передовсім нехай нікому не видається, що католицький інтернаціонал не істнує, чи що він обмежується тільки до католицького клеру, монаших чинів, чи езуїтських товариств. Ні — у ньому найдете імена визначних державних мужів і людей на всіляких світських становищах. Чи можна дати кращий приклад на те, як недавно померщого маршала Фоша, начального вожда військ антанти? Він був один із визначних католицьких мілітантів у Франції.

Правда, католицький інтернаціонал не має крикливої реклями в роді „пролетарі всіх країн єднайтесь" — але він у своїм нутрі цілко спокійний, а католицький світ є отворений для кожного католика мілітанта без ріжниці національности чи раси.

Кожна нація романська чи англьо-саксонська розпадається на цілий ряд груп, строго від себе відокремлених, які живуть своїм відмінним життям. Одною із таких груп в кожній з них є саме католицьке середовище (milieu).

Я мав нагоду говорити з одним французом, професором університету, знаним католицьким дівчем. Що трете, четверте речення його бесіди було переплетене таким запитом: скажіть мені, будь ласка, як відноситься до цієї справи митрополит Шептицький? Я був все в клопоті, що йому відповісти. Чому я про те згадую — стане ясним далі.

Чи українські католики мілітанти розвинули достаточно на світовій католицькій арені якунебудь корисну для нації акцію — в це можна сумніватись. Досі одиноке імя нашого львівського митрополита знане у цілім католицькім світі. І коли чужинний провідний католицький світ має тепер сяке-таке поняття

Д-Р ІВАН РАКОВСЬКИЙ.

Весна в природі.

Вкінці вона прийшла!... Прийшла й теплим подихом розбудила приспану природу із надміру довгого зимового сну. Земля вкривається зелею і квітами, пташки щебечуть, комашки бренять та й людям стає веселіше й відрадніше. Правда, ми всі знали, що вона прийде; ми всі знаємо, що почавши від 21-го березня вісь нашої Землі своїм північним бігуном чимраз більше нахилюється до Сонця й через те це могутне джерело тепла й світла чимраз більше освітлює й огріває північну півкулю нашої Землі. Наслідком цього у нас і дні стають чимраз то довші і загалом стає чимраз тепліше. Ми знаємо також, що наслідком цього тепла і земля відмерзає і сніги та леди топляться, а огріті верхні шари нашої Землі переповнюються водою. Цю воду жадібно втягають у себе засіяні зерна й коріння ростин, які перетрівали зиму, а під впливом цеї води зерна кільчаться, а ростини розвиваються і вкриваються листям і квітом. І швидко висушується земля. Вона скоро затвердла би мов опока, колиб не теплий весняний дощик, який від часу до часу ллється обильними струями, достарчуючи спрагненим ростинам конечного напою й поживи. Оттак розвій ростин із настанням весни, а тимсамим весняну роскішну зелень і весняні пишні квіти, ми завдячуємо теплоті й світлу соняшних промінів та воді. Правда, ця справа не така проста, якби це може здавалося на перший погляд; ділання соняшних промінів на ростини дуже складне. Діло в тому, що наші ростини, як відомо, не відживлюються готовою живиною, чи як кажуть „органічною" поживою. Цю пожизу вони виробляють собі самі з води і так званого двокису вуглю або вуглиного квасу. Воду втягають ростини з Землі, своїми корінчиками, а згаданий двокис вуглю втягають своїм листям із повітря; цьогож газу є доволі у нашому повітрі, бо його з кожним віддихом видихують з себе всі звірята і люди. Із тих двох мертвих складників виробляють ростини живу річевину, в виді дрібненьких зерняток муки, якими вже відтак ростина відживляється, мов ми галушками або булочками, та перероблює їх на свою власну річевину й виробляє з неї все, що їй потрібне до життя.

Отсе справжне чудо: виріб живої (органічної) річевини із мертвих (неорганічних) складників, так звана „приміна" або „асиміляція", доконується безупину в нутрі кожної ростини і для цієї „приміни" має кожна ростина особливі приладдя. Це приладдя, як кожна машина, потрібує якоїсь сили, щоби воно могло виконати свою працю і цю силу для приміни дають ростинам промінія Сонця. В ночи або в темних пивницях, задля недостачі соняшного світла, ростини не в силі виконувати згаданої приміни, таксамо і в зимі, коли день короткий, а соняшні промінія слабі й холодні, приміна майже спиняється. Але на весну і в літі, коли ясне й гаряче соняшне промінія щедро спадає на нашу Землю, ростини примінюють жваво воду і двокис вуглю у зернятка муки, з якої вироблюють свою річевину та збудовують з неї свої бильця, листя, квіти і овочі.

Згадана „приміна" це дуже важний і дуже цікавий прояв природи та ми не можемо довше займатися цею справою, бо вона вже достаточно розяснена і загально відома. Ми хотіли сьогодні звернути увагу на інші прояви, злучені з приходом весни, які ще непрояснені як слід, а якими тепер живо займаються вчені. Маємо тут на думці перш за все перелетні птахи. Чому деякі птахи відлітають від нас на зиму, а відтак з весною вертають до нас назад? В першій хвилині видається нам справа досить ясною. Очевидно вони відлітають від нас на зиму через те, що в зимі вони не малиб чим відживлюватись і мусіли би погинути з голоду. Щож мають робити у нас в зимі бузьки і журавлі та інші „болотні" птахи, коли жаби, ірищі, ящірки й інші звірята, якими вони живляться, поховалися глибоко в норах і спять глибоким зимовим сном? Що мають робити у нас в зимі ластівки, соловейки, жайворонки й інші комахоїдні птахи, коли комашок ніяких нема і на лік? Через те й не диво, що у нас через зиму полишаються головно тільки птахи мясоїдні і зерноїдні, які через зиму можуть знайти собі достатком поживи. Одначе всі знаємо добре, що бузьки, ластівки й інші перелетні птахи відлітають від нас вже з кінцем серпня, тоді, коли у нас є ще дуже тепло, а тих звіряток, якими вони відживлюються, достатком. Ця обставина ясно нам доказує, що причиною відлітання тих птахів є не зимно або недостача поживи, а цілком інші, якісь глибші чинники. Ця справа тим дивніша, що є у нас багато таких птахів, як от: куропатви, дятлі та плавуни, які відлітають від нас так сказавши тільки в остаточній конечности. Коли зима лагідна, вони й не думають від нас втікати, колиж потиснуть морози, вони втікають від нас у тепліші околиці, звичайно недалеко: на Закарпаття, на Балкан або до південної України, над Чорне Море, а там тільки й чекають, коли в нас потеплїє і негайно вертають назад. А тимчасом „правдиві "перелетні птахи відлітають і прилітають до нас рішучо за скоро, та за те приблизно все в тім самім часі: кінець серпня і половина березня. Чи може цеї причини треба шукати в підсонні тих країв, де вони зимують? Цілком ні! Наші „правдиві" перелетні птахи зимують переважно на південних берегах Середземного Моря, а там спеки, неможливі до видержання для багатьох сотворінь, починаються доперва з початком червня і трівають пересічно до кінця жовтня. Якаж причина тих дивних річниців відлету й повороту?

Деяке освітлення на цей дивний прояв кидають нові досліди над тими шляхами, якими згадані птахи летять у „вирій" і вертають з нього назад. Отже показується, що всі перелетні

До п. т. ФІРМИ

М. Фрайліха

Заведення спеціяльних бандажів

ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА, ч. 35. 1955

Складаю Вам сердечну подяку, повідомляю, що бандаж заложений мені дня 4. VII. 1927 року оказався корисним в наслідках так, що дня 13. XI. 1927 року я його вже відложив і тепер не ношу більше, а чуюся цілком здоровим, чого і не сподівався. Шлю отже сердечну подяку за уратования мені здоровя.

З високим поважанням

МИХАЙЛО КОРТА, Сороцко, п. Скалат.

про те, що існує греко-католицька вітка великого українського народу, то є це передовсім заслугою великої індівідуальности львівського владики, але заразом доказом незначної і може аж надто слабої активности українських католицьких діячів.

У французьких католицьких кругах українське питання є зовсім незнане. Французький католицький світ, взірцево зорганізований, замкнений у своїх католицьких клюбах не має ніякої нагоди почути слово „Україна". За це в його ухах звенять золотоусті виклади польських, еспанських, італійських та інших католиків мілітантів. L' Institut Catolique, славний католицький університет у Парижі, із державними дипльомами, зложений з факультету права і des lettres з відділами стислої фільософії, природничими науками, орієнтальними мовами і т. п. — словом святиня науки молодих католиків остане мабуть на довгий час тільки мрією українських католиків. Але коли там вчаться представники всіх націй, переважно як стипендисти, то невже від нас не можнаб вислати туди на науку теж кількох стипендистів? Невже нема кому зорганізувати стипендійного фонду?

По столицях Европи розкинені товариства т. зв. „приятелів Польщі". Коли переглядаєте списки членів тих товариств, то переконаєтесь, що три четвертині їх імен найдете у рядах католиків дотичних країн. Це велика заслуга польських католицьких діячів супроти їх батьківщини. Вони шукають звязків усюди і прикладають до них велику вагу. А що робиться в тому напрямі в нас? — Щонайменше дуже мало.

Зате ми маємо одну таку прикметну рису, що в деякій мірі навіть виключає такі звязки, а саме: в нас у всьому панує пересада. Коли маєте нагоду говорити на чужині з українцем, комуністом по переконанні, то по розмові з ним прийдете до пересвідчення, що пок. Ленін у порівнанні з ним був хіба „правим чорносенцем". Про українського католика в нас чомусь — мабуть не без причини! — принялася поговірка, що він: „mehr päpstlich als der Papst selbst" І тому мабуть нашим українським католикам важко ввійти в солідні та трівкі звязки з католицьким інтернаціоналом. У чужинців інтернаціонал є базою допомоги для своєї нації, а в нас воно не все так.

ІНЖ. ЕВГЕН ХРАПЛИВИЙ.

Територіяльне саморядування й наше сільське господарство.

Територіяльне самоврядування в Польщі, хоч як воно неоднородне та неупорядковане, присвячувало від початків свого істнування досить уваги розвиткові сільського господарства. Хоч ця увага кінчилася здебільша тільки бажанням помогти сільському господарству, то всеж таки в останньому часі помічається серіозні спроби державних чинників передати велику частину праці над піднесенням сільського господарства територіяльному самоврядуванню, а в слід за цим і змагання цього останнього до переходу від плянів до діла.

Для нас справа територіяльного самоврядування та його праці є великої ваги. Нашим завданням повинно стати опанування органів самоврядування та поведення його праці по лінії інтересів нашого народу. А вже праця самоврядування над піднесенням сільського господарства, цієї найжиротнішої у нашому народі справи, не сміє вийти з порядку наших праць в органах територіяльного самоврядування.

Вперше доручено в Польщі державними чинниками територіяльному самоврядуванню опіку над сільським господарством в декреті з 4. лютого 1919, який говорить про організацію тимчасового повітового самоврядування колишніх російських земель. Дальшим кроком у тім напрямі був обіжник міністерства рільництва з 14. грудня 1924, який при усталюванні норм видаткування самоврядних грошей воєводами, наводить ряд завдань, які самоврядування має перевести в области сільського господарства, головно в ділянці плекання сільсько-господарських тварин, та меліорації. В тім напрямі працювали теж зїзди представників самоврядування, з яких відбутий в 1927 р. займався майже виключно питаннями відношення самоврядування до сільського господарства, а в р. 1928 спрецизував побажання в тім напрямі до уряду, звертаючи увагу передовсім на сільсько-господарське самоврядування у формі Рільничих Палат. Вслід за цим видало міністерство внутрішніх справ обіжник до воєвод 14. серпня 1928 р. в справі організаційних форм праці територіяльного самоврядування в ділянці піднесення сільського господарства. Цей обіжник доручає територіяльному самоврядуванню підтримувати сільське господарство й брати чинну участь в його підйомі; звернути увагу передовсім на села скомасовані і повсталі наслідком раціональної парцеляції; покликати до життя сільсько-господарські („рольне") комісії, які мали бути помічними органами територіяльного самоврядування; доручає держати на своїому етаті фахові сили; обговорює ролю воєвідських сільсько-господарських комісій та міжкомунальних повітових союзів.

Компетентне у виданні детайльних вказівок міністерство рільництва видало 21. січня 1929 р., в порозумінні з міністерством внутрішніх справ і рільних реформ, докладну інструкцію про напрямні праці територіяльного самоврядування в ділянці підтримування сільського господарства. Ця інструкція означує вже детально, які завдання в цій ділянці має лишити за собою самоврядування, а які мають перейняти добровільні сільсько-господарські товариства. І тут означено, очевидно поза нашими плечима, яку участь можемо й ми брати в тій роботі через наші товариства й установи, й на яких умовах. З уваги на те ця інструкція дає нам власне вузькі можливости співпраці з самоврядуванням, згл. праці над сільським господарством в ньому, тому при пляновім прямуванні до впливів у самоврядуванні — вона буде основою нашої роботи.

В загальній частині інструкція постановляє, що праця над сільським господарством мусить йти в порозумінні з державними чинниками, а зокрема мають бути в кожнім воєвідстві сладжені воєвідською рільною комісією господарські пляни, на яких ця праця має бути збудованою. Ці пляни мають бути опрацьовані на основі повітових плянів господарських, однак інструкція радить використати при цім ще й господарські пляни воєвідських регіональних комітетів (господарська експозитура ББ!). Добровільні господарські організації можуть предкладати свої проекти праці, які будуть зєднані в спільний воєвідський чи повітовий господарський план праці. Праця самоврядування може бути безпосередня або через підтримку добровільних господарських організацій. До безпосередних праць самоврядування належить: переводження меліорацій; ветеринарна опіка; ліквідація неужитків; виконування законів про сільсько господарське шкільництво (закон з 9. липня 1920 про вселюдні с.-г. школи), підтримка плекання с.-г. тварин (закон з 28. жовтня 1925, про нагляд над бугаями) і поборювання рослинних хвороб, бурянів і шкідників (розпорядок президента з 19. вересня 1927 р.). Інструкція вважає, що заступлення самоврядуванням праці добровільних господарських організацій булоб недоцільним і шкідливим. Головна позашкільна с.-г. освіта — це виключно ділянка до-

---

птахи летять у вирій докладно означеними шляхами, а під тим оглядом Европу можна поділити на дві нерівні части, між якими границя переходить від гирла Рену по Ядранське (Адрійське) море. Перелетні птахи тих країв, що лежать на схід від цеї границі, відлітають в напрямі Малої Азії, а тих країв, що лежать на захід від згаданої границі, відлітають в напрямі берегів Африки. Ця границя дуже замітна: туди проходило колись, на початку т. зв. третішньої доби, широке море, яке розділювало нинішню Европу на дві нерівні частини: одна східна злучена була з північньою Америкою й Азією, а друга західна злучена була з Африкою. Перед тим в „середньовічній" добі в околицях нинішньої Европи було дуже гаряче підсоння: в нинішній північній Европі росли пальми й інші ростини нинішніх підрівникових країв; одначе з приходом третішньої доби підсоння замітно стає холоднішим так, що в „зимову" пору почали появлятися приморозки, які змагалися чимраз то більше, унеможливлюючи здобуття поживи комахоїдам і болотним птахам. Це змушує згадані птахи втікати на зимовий час в тепліші околиці. Розуміється, що птахи повище згаданої західної частини Европи могли відлітати тільки до нинішньої північної Африки, а птахи згаданої східньої частини Европи могли відлітати тільки до околиць нинішньої Мезопотамії і азійських Індій, бо це були ті тепліші околиці, до яких можна було найлекше дістатись. Розуміється також, що в тих тепліших країнах було тоді далеко горячіше як сьогодні, так, що в березні там вже були такі спеки, що життя для наших перелетних птахів ставало вже неможливим і вони вертали назад до нинішньої Европи.

Сотні тисяч літ трівали такі обставини і за цей час для наших болотних і комахоїдних птахів відлітання у вирій і поворот з нього у певний означений час, стали вродженою життєвою конечністю. Та після довгої третішньої доби настала холодна т. зв. ледяна доба: ціла наша північна Европа вкрилася „вічним" ледом, а з кінцем серпня вже наставали невиносимі морози і наші перелетні птахи мусіли приспішити свій відлет у вирій, бо котрі з них тільки полишилися довше, мусіли марно загибати з голоду й холоду. Ледяна доба трівала теж довгі тисячі літ, а за той довгий час і ця зміна стала для наших перелетних птахів вродженою конечністю. Правда, в останніх тисячах літ обставини значно змінились: третішне „середземне" море зникло з лиця Землі, обі частини Европи злились в одну цілість, а підсоння теж значно змінилось у нас наразі на ліпше, бо загалом стало тепліше, а північні леди відступили далеко на північ. Та мимо цього наші перелетні птахи не змінили свойого способу відлітання у вирій і повороту з нього, на це не було ще достаточного часу. Природа постійно змінюється, а відповідно до цього всі живини природи пристосовуються до тих змінених обставин: одначе таке пристосовування є дуже складним проявом, який вимагає звичайно багатьох тисячів літ. І наші перелетні птахи також пристосовуються до нових змінених обставин, одначе людське життя надто коротке, щоби ми могли завважити ці зміни.

Другим, таким питомим для весни, проявом є пробудження з так званого „зимового сну". Як відомо, є багато таких звірят, які при кінці осені засипляють і сплять безперервно довший час, а то й через цілу зиму. До таких звірят належить приміром наш медвідь. Їжак, лилик, ящірки, жаби і багато інших звірят. Головною причиною цього зимового сну є безперечно надмірне зимно, якого ці звірята не зносять, через те й вони попадають в сон, з якого будяться допера тоді, коли знова достаточно потепліє. Але у ссавців цей прояв далеко більше складний. Із найновіших дослідів показується, що остаточна причина їхнього зимового сну лежить у так званій „щитовій" залозі. Ця залоза, яка є біля гортанки, при підставі шиї, виділює особливу рідину, яка як всі виділини внутрішніх залоз, безпосередно переходить до крови. Головним завданням цеї рідини є піддержування правильних чинностей мізку й цілого нервного приладдя. Отже під зиму ці залози, мабуть під впливом холоду, перестають виділювати достаточну кількість згаданої рідини, а наслідком цього згадані звірята стають отяжілими, немов затуманені надмірною втомою, а вкінці засипляють. Під весну згадані щитові залози оживають знов і починають виділювати потрібну кількість згаданої рідини, а наслідком цього дотичні звірята пробуджуються та відпочавши і відгодувавшися після довгого посту, кидаються з новим завзяттям і з новими силами у вир життя. Є певні дані, які доказують нам, що у ссавців з весною оживають і другі подібні залози, що має великий вплив на їх життя. І в чоловіка після зими оживають залози внутрішнього виділювання і через те з весною ми почуваємо себе сильнішими, жвавішими і підбадьореними. Розуміється, чоловік є теж частиною природи й мусить повинуватися її законам.

Ось так, як бачимо, усі ті питомі прояви, які спостерігаємо все із приходом кожної весни, а саме: розвій і розквітання ростин, поворот перелетних птахів, пробудження звірів із зимового сну, бадьорий настрій всіх живин, ба, навіть і „весняні" почування чоловіка, це все прояви дуже складні, які тільки з трудом вдається прослідити науці.

Та якнебудь ці питання рішить наука, ми все цілим нашим єством відчуватимемо прихід кожночасної весни. Перед нашими очима після довгого омертвіння ціла природа воскресає до нового життя і це нас тішить і радує та захоплює нас надією на нашу кращу будучність. Через те й споконвіку ріжні народи обходять святочно прихід весни, через те й ми з Великоднем, цим святом побіди вічного Життя над смертю, тішимося, надіємося кращої долі й упоєні весною кличемо: Христос воскрес!

ВСЯ ПИСАНКА ДЛЯ „РІДНОЇ ШКОЛИ"!

З нагоди Воскресення Христового не забувайте на писанку для „Рідної Школи"! Нехай кожне Товариство (Кружок „Рідної Школи", Читальня, Луг, Сокіл і т. п.) кожна кооператива, кожне підприємство і кожний українець та кожна українка особисто чи гуртом перешлють дар на писанку „Рідній Школі".

Сповніть свій обовязок супротив свого молодого покоління й Великого Майбутнього Української Нації. 1—?

ГОЛОВНА УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ" Львів, Ринок ч. 10.

бровільних с.-г. організацій. Працю і безпосередню і посередню мусить вести чи координувати повітова рільна комісія. Підтримування с.-г. організацій може йти шляхом субвенціонування або акредитування. Субвенціонованими можуть бути тільки докладно означені праці с.-г. організацій, і то такі, що впадають в загальний господарський план, принятий рільною комісією, а дана організація мусить виказатися відповідним власним бюджетом, вкладками членів та відповідною працею, зокрема організація мусить обслуговувати загал хліборобів, не тільки своїх членів. Повітові рільні комісії переводять контролю, чи субвенції зужиті правильно.

В подрібних постановах подає інструкція вказівки відносно всіх безпосередніх праць самоврядування, а зокрема праць добровільних організацій. З цих останніх заслугують на увагу: охорона рослинної продукції; підтримка розповсюджування дорідного насіння; досвідництво і поширення штучних погноїв; поширення садівництва і городництва; підтримка плекання с.-г. тварин; с.-г. страхування (обезпечення движимостей та інвентаря, — розпорядок президента з 27. травня 1927); підтримка сільсько-господарської кооперації, сільсько-господарського будівництва і електрифікації села; підтримка землепорядкування. Поза субвенціями на різні вичислені цілі, передбачується кредит комунальних кас для сільсько-господарських кооператив, а передовсім на лозинові, яічарські, молочарські кооперативи, на будову млинів, збіжевих елеваторів, холодільень та інших кооперативних фабрик переробки сільсько-господарських продуктів.

Найважніше тут те, що різні організації не можуть працювати поза господарським планом повіту чи воєвідства, оскільки рефлектують на фонди з самоврядування. А не користати з цих фондів — значить зрікатися непотрібно наших власних грошей і впливу на їх зужитковання. Тому наші господарські товариства мусять скоро поробити всюди старання, щоби війти до самоврядних органів та мати на них вплив — нетільки числом представників, але і якістю та плановістю своєї роботи. Це тимбільше конечне, що всі польські господарські товариства вже обєдналися в один союз та розділили державу на сфери впливів: в кожному воєвідстві може працювати тільки одно польське господарське товариство. Це приневолює нас бути на сторожі наших прав всюди, а тимбільше в територіяльному самоврядуванні, яке вважаємо на наших землях нашим.

З нашої сторони поробив вже всі старання для відповідної праці „Сільський Господар". Чекаємо ще на наші кооперативні установи. Зокрема все наше свідоме громадянство мусить пильно стежити за тим, щоби наші слушні права за впливи в самоврядуванні, а головно в його праці над селом і сільським господарством, були всюди докладно використані й оборонені.

Д-Р ЯРОСЛ. ПАСТЕРНАК.

Писанки для Музею

Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові.

Прийшли Великодні Свята, а з ними й час писанок. Звичай писання писанок є розповсюднений по цілій Україні і має свій початок у дуже далекій минувшині, розкриває перед нами при належнім розслідженні неабиякий інтересну сторінку духового життя наших предків, їх вірувань та поглядів на окружаючі їх явища природи. Особливо важні є досліди над незвичайно богатим і гарним орнаментом писанок, що мають велике значіння й ціну як з погляду археольогічного (у збережених пережитках старих, доісторичних ще мотивів орнаментаційних), так і культурно-історичного, етнографічного та мистецького.

Очевидно, що належне дослідження цих різних питань, а зокрема топографічного поширення окремих типів орнаменту та зв'язаних з ним етнольогічних питань, стане можливим лише тоді, коли буде зібрана значна скількість писанок у приступних до студіювання збірках музею, і то *з усіх усненностей* наших земель. Наукове Товариство ім. Шевченка вже кільна разів зверталося до громадянства з закликом допомогти йому в цій справі і треба стверднти, що воно відгукнулося на ці заклики, хоч може не в такій мірі, як бульо можна сподіватися з огляду на вагу справи. Досі зібрав Музей цею дорогою вже 1200 писанок із 45 повітів, та все ще не має наприкл. *ані одної писанки* з повітів: Бережани, Бучач, Чортків, Теребовля, Березів, Добромиль, Пшеворськ, Рудки, Станиславів, Стрий, а головно з наших західних окраїн: Новий Санч, Грибів, Ясло, Стрижів, Ряшів, Ланьцут та Ніско. З Буковини бракує ще писанок з повітів Гурагумора та Сучава, з Волині є лише з повітів Грубешів, Здолбунів та Кремянець, з Холмщини лише із с. Устілуг, а з Полісся зовсім нічого нема. Тому Управа Музею Наук. Тов. ім. Шевченка поновлює з нагоди цьогорічних Великодних Свят свою просьбу до всіх тих, кому залежить на пізнанні рідної матеріяльної культури та задокументуванні її перед чужими, та подає до відома вказівки, необхідні при збиранні писанок, а саме: а) кожну писанку належить завинути окремо в кусок паперу і до неї доконче долати карточку з назвою села і повіту її походження; б) подати назву взору: в) якими красками писанку закрашено, куплними чи власного виробу, і по змозі; г) прізвище, вік, стан, і степень освіти особи, що писала писанки.

Розуміється, що Музей рефлектує на писанки також з *усіх* вище не названих повітів, бо деякі з них є заступлені у збірках лиш 2—3 селами, а то не вистарчає ще до робіння висновків щодо ролів орнаментів та їх поширення у цілому повіті — тимбільше, що і у писанні писанок є мода, яка зміняється; старі місцеві взори народнього походження затрачуються, а на їх місце приходять копії з чужосільних гарніших писанок або з друкованих зірців.

Управа Музею звертає на бажання жертводавців усі кошти пересилок, які просить передавати чи пересилати на адресу: Музей Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові. вул. Чарнецького ч. 24.

Окрушки.

Найрозумніші думки повстають з роздумувань над людською глупотою.

*

Чужі заслуги признаємо тим лекше, чим лекше можемо при цьому звернути увагу на нашу заслугу, що їх признаємо.

*

Панове наверпені атеїсти! 20 літ треба вам було, щоб повірити в Слово Боже. Чи не справедливо було би дати і нам бодай стільки часу, щоб ми повірили в *слово ваше?*

*

„Смілива оборона поглядів". На цей комплімент найбільше заслужили ті, які боронять того, чого не мають, ще й не маючи чим боронити.

*

Себе оцінюємо на підставі своїх ідеалів; інших на підставі їхньої буденщини.

*

Найбільшим чудом природи є людський мозок; не в його необмеженій творчости, а в тій обмежености його механізму, завдяки якому більшість людей є вдоволена саме таким мозком, який має.

*

З великими спокусами боремось охотніше, ніж з малими, бо почуваємо себе тоді більшими геройми.

*

Кому залежить на популярности, той мусить здати більше про ворогів, які би його голосно лаяли, ніж про приятелів, які би його тихо хвалили.

*

Найморальнішим способом бути популярним є проповідувати непопулярні ідеї.

*

Деяких добрих знайомих поважаємо тільки тому, що ми не вели з ними ніколи поважної розмови.

*

Що таке досвід у коханні? — Кілька великих перемог, які ведуть до одної великої невдачі: — кілька великих невдач, що ведуть до одної малої перемоги.

*

Мало хто зміняє під впливом свого світогляду хату або харч; зате неолиш зміняє весь свій світогляд тільки тому, що втратив хліб або, що десь хтось викинув його за двері.

*

Найсильніші почування родяться тоді, коли розум каже, що варт стати безглуздим і слабим.

*

Малі люди не мають малих справ, великі не мають великих

Мих. Рудницький.

1-шотравневе свято.

Святкування 1-го травня в Галичині.

Сьогорічне 1-шотравневе свято мало дещо відмінний характер, як попередніми роками. Бо коли в попередніх роках проявлялося змагання до „спільного" святкування розбіжними соціялістичними партіями й підчиненими їх впливам професійними організаціями, то цього року проявилася в святкуванні сепаратистична тенденція. Всі соціялістичні угрупування у Львові і на території Польщі святкували 1-го травня окремо.

У Львові на майдані Госевського вже в 9-ій год. ранку зібралася **соціялістична лівиця,** зложена зі Сель-Робу-Єдности, Сель-Робу (правиці) ППС-лівиці і комуністів. Вхід на майдан і трибуну обсадила пепесівська міліція (боївка). З крісла почав промовляти пос. К. Вальницький. Небавом знявилася поліція, яка на спілку з пепесівською міліцією розігнала зібраних. Годиться додати, що поліція не дала дозволу на відбуття цього віча. При розпорошуванні цього віча потурбовано кількох вічевиків, а між ними легко послів Волиняка і Вальницького.

Опісля на тому самому майдані відбулося **віче ППС,** на якому промовляли пос. Гавзнер, Микола Ганкевич (по українськи), Лясковський і Дробутова. Після прийняття відповідних резолюцій розвинувся похід, в якому взяло участь кілька тисяч людей. Санаційний „Дзенник Львовскі" подає кількість учасників походу на 2.200 людей, а ендецький „Львовскі Курер Поранни" на 6—7 тисяч. Цей останній орган подає, що пепесіаський похід стояв під виразним протисанаційним прапором. У поході несено транспаренти з написами: „Геть з фашистіаською диктатурою!", „Домагаємося демократії!" і т. і. Пепесівський похід був обсаджений сильними партійними боївками. Він перейшов вулицями міста та середмістям і розвязався під міським театром після промови пос. Гавзнера.

Одночасно святкувала 1-го травня **ППС (рев. фракція)** вічем у ремісничій палаті при Стрілецькому майдані. По інформаціям „Дзенніка Льв." взяло в ньому вічу участь до 700 людей. На ньому промовляли пос. Смуліковський, д-р Шайнокова, Гольцман, Александровичева і Зайончковський. Опісля розвинувся похід, який перейшов до ратуша і тут розвязався після промови пос. Смуліковського. Кількість учасників віча й походу бебесівців сильно переборщена. Бебесівський похід не перевищував сотні осіб. Зложений він був з бюрових сил (мущин й особливо панянок), робітників не видно було в ньому.

УСДП і УСРП святкували 1-шотравневе свято вічем в льокалі професійних союзів при вул. Оссолінських 10. В святі взяло участь до 150 учасників. Промовляли д-р Лев Ганкевич і п-н М. Стахів.

Поалей-Сіон (лівиця) зібралася на Старім Ринку під проводом д-ра Літвака. Поліція розвязала віче. Поалей-Сіон (правиця) відбула зібрання в льокалі при вул. Рутовського. **Бунд** святкував 1-го травня зібранням на майдані Сольських. Бундівський похід перейшов з майдану Сольських на Марійський майдан і звідсіля після відповідної промови спрямувався до свого партійного льокалю на вул. Соняшній, де розвязався. Бундівський похід був досить чисельний.

У Львові арештовано кілька осіб за „нарушення публичного спокою". Трамваї у Львові не курсували цілий день.

Зате більш трагічно пройшов день 1-го травня в **Бориславі,** де тяжко ранено пос. Хама (Сель-Роб-Єдність). Про це доносить ендецький „Льв. Кур. Поранни" так:

„Уладжено два віча, з яких один зорганізувала ППС, а другий ББС. Віче ППС відбувалося на майдані „Вікторія". ББС уладила зібрання біля „Сокола", на майдані „На Толоці". В часі промов на вічу ППС вдерлася комуністична боївка з пос. Хамом на чолі. Зорганізована міліція ППС обкидала боївку камінням. Не зважаючи на те, комуністи розпочали дальший наступ, з чого виникала завзята бійка. Ранено до 15 осіб. Пос. Хама дуже важко ранено так, що на дворець відвезено його кареткою Рятунк. Поготівля. Поліція не допустила до зустрічи походів ППС і ББС. Події на вічу ППС викликали значне схвилювання".

„Дзенник Львовскі" (який появився надзвичайним виданням поруч „Льв. Кур. Пор") нічого не подає про бориславські події. Очевидно, на основі одної релації важко безстороннно змагати

Вина, коняки, лікери краєві і заграничні консерви поручає найдешевше **Атляс** 1861 Ринок, ч. 45.

собі розвиток подій і дійсний стан річей у Бориславі.

В **Перемишлі** — по звісткам ПАТ-а, день 1-го травня минув спокійно. Після зібрання в Робітничому Домі відбувся похід, закінчений в Ринку промовою пос. Ліберман. Сель-Роб і комуністи влаштували зібрання на побережі марш. Пілсудського. Але поліція розігнала це зібрання як недозволене, арештуючи кількох демонстрантів.

1-ий травня у Варшаві.

Перший травня у Варшаві проминув без поважніших випадків. Фабрики були нечинні, трамваї не курсували до 2. год. попол.

Вже в 8-ій год. ранку почали на Театральному майдані збиратися робітники зпід стягу ББС. Біля 10-год. кількість учасників дійшла по реляціям „Льв. Кур. Пор." раз до 2 і пів тис., а другий раз до 8 тис., а по реляціям ПАТ-а до 10 тисяч. Після промов і відспівання пісень відбувся бебесівський похід, який перейшов вулицями міста, маніфестуючи на честь марш. Пілсудського.

ППС (зпід стягу Центр. Комітету) святкувала 1-го травня в трьох місцях: на границі „Скри", на Новім Брудні і під віядуктом мосту Понятовського. Це останне зібрання було найчисленніше. Походу не було згідно з попереднім повідомленням. ПАТ подає, що походу не було ізза малої кількости учасників.

Комунікати і ППС-лівниця збиралися в ріжних кінцях **міста. Найчисленнішим було** зібрання на Гжибовському майдані, переступаючи число 2 тис. (ПАТ подає 1.500). Всюди поліція розганяла комуністичні зібрання, а на Гжибовському майдані кілька разів шаржувала кінна поліція. Ранено кілька осіб і відібрано 11 транспарентів.

Бунд й оба крила Поалей-Сіону святкували в жидівських дільницях, де й відбули походи.

Кореспондент ендецького „Льв. Кур. Пор." обраховує сили поодиноких святкуючих груп у Варшаві, що кількість комуністів (в ріжних пунктах міста) можна означити цифрою 5—6 тис., жидівських соціялістів (Бунд і Поалей-Сіон) — 3 тис., ББС — 2 і пів тис., ППС (Ц. К.) — 2 і пів тис., а ППС-лівиці — півтора тис. Похід бебесівців по докладним обчисленням чвірок мав 2 тис. людей, а в тому 1556 тзв. міліції, узброєної в однакові білі палки і револьвери.

1-ший травня на провінції.

Без значніших випадків відбулося теж святкування 1-шого травня на провінції.

В **Лодзі** піддержувано рух у фабриках. До праці не явилося 10 проц. робітників. Трамваї курсували. Рух був перерваний тільки тоді, як переходили походи.

В **Гірничій Дуброві** поліція розігнала заборонене комуністичне зібрання. Кілька осіб арештовано.

В **Кракові** ППС відбула зібрання на Клепарському Ринку. ППС-лівиця вічувала окремо під мостом.

В **Люблині** поліція розвязала зібрання ППС-лівиці та хлопської лівої організації „Самопоміч".

У **білостоцькому** воєвідстві, в Катовицях, в Каліші й інших місцевостях день минув спокійно. То тут, то там відбувалися тільки арешти лівих і комуністів.

В Берліні сутички і стрілянина.

В день 1-го травня в Берліні прийшло до кріваних сутичок між поліцією й комуністами. Всюди поліція розганяла комуністичні походи. Під час стрілянини в кількох місцях міста були ранені. На майдані Олександра перед президією поліції зібралася велика товпа демонстрантів. Поліція була безсильна. Демонстрантів розганяли пожарними сикавками. В північній частині Берліна до поліції стріляно з вікон. Аж після гострого наказу зачинити вікна припинилася стрілянина. Арештовано до 500 демонстрантів. По стороні демонстрантів і поліції є багато ранених.

Присуд у Чорткові.

Дня 2. травня в чортківськім суді запав присуд у розправі за шпіонажу против інж. Чоловського і тов. Чоловського засудили на 12 літ тюрми, Гелечука, абс. торг. школи в Коломиї, та його брата Антона по 5 літ тюрми, Безкоровайного, гімн. учня з Устечка на 3 роки, Талагу, прим. урядовця на Шлеську на 2 роки, Фідера, бувш. головну інвалідів у Станиславові на 11 місяців вязниці. Чотирьох обвинуваченних увільнено. Прокуратор вніс зажалення неважности з приводу увільняючого присуду. Увільнені вийшли нетайно на волю.

Новий еміграційний уряд?

По інформаціям польської преси повстала в Празі „Українська Національна Рада"?

Польська преса на основі реляцій незазваної телєграфічної аґенції доносить:

В Празі повстала „Українська Національна Рада", зложена з українських радикальних (?!) уґрупувань, на яких чолі стоїть б. член Директорії проф. Швець і провідник соціялістів-радикалів (хіба есерів? — Ред.) М. Шаповал. Рада зорганізувала т. зв. Ґенеральний Секретаріят, що виконує функції уряду на еміґрації. Рада ухвалила текст маніфесту в якому заповідає: близьке визволення України зпід окупаційного режиму Росії, Польщі і Ромунії. Про Підкарпатську Русь, яка є під чехословацькою владою, відозва нічого не згадує. В маніфесті згадується, що „майбутня Україна матиме радянський устрій з виключенням комуністичних принципів".

Неназвана аґенція додає, що М. Шаповал підтримує близькі звязки із чехословацьким послом у Варшаві Гірсою, який є одним із кращих знавців „російських справ".

Стільки подає польська преса на основі інформацій неназваної аґенції. Не входячи в зміст і правдивість чи неправдивість цих реляцій, годиться хіба додати, що вони є щонайменше дуже балямутні.

Зате цікавішим є голоси польської преси з того приводу, а особливо голос краківського „Іл. Кур. Цодз.", що від десяти літ з невеличкою перервою веде послідовну противеську кампанію. Отже „Іл. Кур. Цодз." пише:

„То донесення не може перейти без відгомону в польській опінії. Польське громадянство ніколи не обманювало себе, що чеська політика супроти нас відзначається щирістю, або хочби лише поправністю. Головно коли йде про українські справи, чехи від богатьох літ роблять все, щоби виказати, що мрії про чеський коридор до Росії (?!), який веде через Сх. Малопольщу, або про російський коридор, який веде через ту землю до чеської границі, не вивітріли ще з голови ріжних пражських політиків. Чи треба пригадувати хочби ревеляції про поміч, уділену руським військовим і цивільним еміґрантам з Малопольщі чехословацьким урядом і штабом? Після останнього замаху в Празі, довершеного українцем на консулеві Річпосполитої, здавалося, що чеський уряд щонайменше на деякий час покине українські інтриґи і схоче поводитися поправно. Нинішня депеша доказує, що той самообман був неслушний. Чехословаччина, яка формально вдержує приязні відносини з Польщею, підтримує організацію, звернену проти територіяльної цілости Річпосполитої, Чехословаччина, що разом із Ромунією засідає в Малій Антанті, підтримує організацію, що підриває цілість ромунського королівства. Що це значить? І що значить це дивне відношення голови Укр. Нац. Ради п. Шаповала до п. Гірси, акредитованого в характері посла і надзвичайного міністра при уряді Річпосполитої Польської у Варшаві? Европа, головно середущо-східна, потребує спокою і стабілізації відносин. Поведінка пражського уряду захитує тією атмосферою спокою. Маємо право й обовязок запитати в Празі, що по суті означує поміч у створенні Української Нац. Ради і толєрування тієї діяльности на чеському терені. Треба виразно здекларуватися і сказати, до чого змагається і чим інтересам служиться".

При тому йде також зачіпка на адресу мін. Бенеша, що — мовляв — він живо цікавиться українським питанням і дав свою згоду на повстання Української Нац. Ради.

От скільки можна написати з приводу неперевіреної нотатки неназваної пресової аґенції.

Президент опольської поліції завішений в урядуванні.

Пруський уряд відкликав президента опольської поліції Мая з його становища, та заряднв його тимчасове перенесення в стан спочину від 2. травня ц. р. Сталося це на внесення пруського мін. вн. справ, Ґжесінського. В звязи з подіями в Ополі перенесли теж на інші становища двох вищих офіцерів опольської поліції.

1. травень у Берліні.

Вбиті й ранені. — Барикади. — Бурливі сцени в райхстазі.

1-травневі заворушення в Берліні мали дуже поважний характер. В півн. дільниці йшов крісовий бій. В півд. роб. дільницях Найкельн і Ведінґ комуністи уставили барикади; виривали трамвайові шини, перевертали вантажні авта, розбирали бараки, поставлені там при будівельних роботах. Барикади ці здобувала поліція по кількакод. наступах. Цілу Кеслінштрассе комуністи забарикадували та держалися там до півночі. Поліцію, що старалася здобути цю вулицю, витали сильною крісовою пальбою. Погасили всі ліхтарні, тому бої йшли в темряві. Поліція ввела вантажні авта з рефлєкторами, щоби ними викрити з котрих вікон стріляно. Потім поліція мусіла вжити панц. авта. Є 9 убитих і 100 ранених. З поліції є 12 убитих, а 4 тяжко ранених. Як поліція здобула вулицю, стала переводити ревізію, приказувала: „Руки в гору"! та відводила арештованих у вязницю.

В райхстаґу ком. посли накинулися з обидливою лайкою на соц. послів. Ком. пос. Пік робив відповідальним за події уряд і соціялістів. Казав, що робітники проженуть президента поліції з його становища. Председник кілька разів вивав бесідника до порядку. Інший ком. посол твердив, що проти робітників виступив і відділ райхсвери в одностроях поліції. Коли ком. внесок на відложення нарад райхстаґу відкинули, комуністи вийшли зі салі співаючи.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Веселіє Руси і Звільняючі Карти.

Що тут завивати в папірці! Ціла Русь-Україна, як довга вона й використовувана, цілий божий Великдень пити буде, аж чуби будуть куритися. Присмокчеться до чарки і стар і молод, і побожний і безбожник, і здоровий і хорий і вмираючий. Питимуть за здоровля, за щастя, і з вас і за нас і за неньку-стареньку, за усопших і за ненароджених, а коли не стане претексту, то так — без претексту, коби тільки було що.

— *Веселіє Руси есть пити!* — сказав літописець, коли виступив зі старослав'янського „Відродження". Не виходив ще тоді в Рогатині протиалькогольний журнал „Ми Молоді", а тоб він був залив за шкіру сала старому літописцеві, як залив недавно літописцям „Діла" за те, що кепкували собі з висліпів протібіції в Америці.

Веселіє Руси есть пити!...

Трохи ця істина полиняла в суматосі віків, подій і девальвацій. Виступав проти неї Наумович, агітувала „Просвіта", врешті й устна словесність підкошувала її, але мало що пошкодила сивоусому висказові.

....,Коб не тота горілонька,
Не тота паруха,
Не ходилаб жінка боса,
А я без кожуха"...

Співав народній співець під церквою, люди притакували, де-хто навіть слізку пустив і... йшов на чарку, бо „аж під серцем занудило з жалю".

А коли приходив Великдень, то вже й співець не співав протиалькогольної пісні, бо раз ніхто не слухав би його, а друге, сам автор ледви мотав язиком.

Та не тільки веселіє, але й мудріє Руси есть пити.

Політики кажуть, що ніде так як при чарці не вдається політична крючка, поети запевняють, що пеґаз брикає тільки від алькоголю, вояки переконані, що Марс чистить зброю лікером, купці вірять, що Меркурій без могоричу кроку не зробить. А всі інші, які не мають обовязку пити, п'ють „на приватну лєктуру".

Це все відноситься до звичайного сірого будня. Щож до свят, а спеціяльно до великих свят, то тоді не треба спеціяльних викрутів, претекстів чи причин. Свято і годі!

Хотіла „Рідна Школа" перехитрити русинів.

— Чи не ліпше — каже — дати ці гроші на школу.

— Ліпше! відповідають русичі, — але щож, приїдуть гості... стидно без чарки.

— То ми видали карти звільняючі від напитків. Прийде до вас хто, покне пальцем до горла, а ви йому: тиць карту під ніс!

— Прекрасно! Видайте. Слово даю!

„Рідна Школа" видала і люди — не можна сказати — купують.

Тільки одно біда. Або ховають карту, а витягають горілку, або показують гостям карту, а самі в гостях репетують за чаркою.

Я відразу казав: треба подвійних карт. Одні, які звільнялиб від напитків, другі, якіб дозволяли на них.

Ті люди, які цілий рік п'ють — купувалиб звільняючу карту, ті які не п'ють — купувалиб дозволяючу.

Перших все *одно* не здержав би, других все одно не відстрашив би, але зате колиб усі „алчущі" викупили карти, то „Рідна Школа" зібралаб більше, як за весь час свойого істнування.

Галактіон Чіпка.

НОВИНКИ

— **ВСІМ НАШИМ ЧИТАЧАМ, ПЕРЕДПЛАТНИКАМ І ПРИХИЛЬНИКАМ БАЖАЄМО ВЕСЕЛИХ СВЯТ.**

— **Фотограф Янушевич**, вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 59-60. 1258 30-?

— **На писанку „Рідній Школі".** Українські установи громади Левандівка біля Львова рішили зложити в місцевій кредитовій кооперативі „Згода" деяку квоту на залізний фонд „Рідної Школи". Відсотки від цієї квоти має кооператива виплачувати двічі в рік на цілі „Рідної Школи". Фонд цей започаткований установами, а доповнюваний громадянами, виносить під цю пору сімдесять ам. долярів.

— **У провідну неділю** буде відкриття повної виставки українського мистецтва і привезеного із Радянщини архіву о. Митрополита і Національного Музею.

— **Збирайте писанки!** Управа Національного Музею у Львові (вул. Мохнацького) прохає прислати до музею можливо найбільшу скількість писанок. Музейна дотеперішня збірка у числі 5000 стала основою спеціяльної студії Ірени Гургули, на основі якої складено особну карту. Бракують у музею писанки з Цішанівщини, Рудеччини, Дрогобиччини, Стрийщини, Жидачівщини, Бобреччини, Рогатинщини, Бережанщини, Бріджини, Тернопільщини, Скалатщини, Теребовельщини, Гусятинщини, Чортківщини і Снятинщини.

— **Відгуки листопадових подій.** Довідуємося, що слідство в справі арештованих по листопадових подіях вже покінчене. На днях буде їм доручений акт обвинувачення. Розправи сподіються в червні ц. р. Всіх пробуває тепер у тюрмі семеро: студ. Кравцівна Марія, студ. Чижівна Марія, студ. Конрадівна Марія, студ. Мойсеович Соня, студ. Сена Евген і двох братів Процишинів.

— **Іменування.** Високопреосвященний Митрополит Андрей Шептицький іменував о. д-ра Йосифа Сліпого ректором гр.-кат. Богословської Академії у Львові, яка має завдання продовжувати світлу традицію нашої богословської науки і піднести її рівень між духовенством.

— **Фільму „Тарас Шевченко"** висвітлюватимуть від 5.—8. травня в Коломиї в військовому кіні „Марс", від 11.—13. травня в Снятині, від 18.—20. травня в Рогатині, від 22.—23. в Сяноку, від 25.—28. травня в Чорткові. Обовязком всіх українців оглянути мученичe життя нашого ґенія.

— **На карти „Рідної Школи" звільняючі від алькогольних принять** зложили з нагоди Празника Воскресення Христового слідуючі ВП. Громадяни: о. Матковський Василь, Краковець 30 зол., Заячківський Микола, дир. Народньої Торговлі Львів 10 зол., Щурко Микола, Львів 10 зол., о. Антін Каштанюк, Львів 10 зол., Скрехота Іван, Богданівка 6 зол., д-р Бемко Володимир, арвокат Бережани 5 зол., Когут Степан, Цеперів 5 зол., Варуцький Михайло, Запитів 5 зол., о. Крайчик Омелян, Конюшки Королівські 5 зол., інж. Мудрак Юліян, Львів 5 зол., дир. Мороз Микола, Львів 5 зол., Паньчишин Даниїло і Анна, Львів 5 вол., о. Кандя Григорій, Михновець 5 зол., д-р Турянський Осип, Львів 5 зол., дир. Іжицький Іван Львів 5 зол., о. Петрик Володимир, Бабиня 4 зол., о. Харханіс Ол., Опарівка 3 зол., Войтович Володимир, Ліско 2.50 зол., Бень Василь, упр. шк. Запитів 2 зол., Денис Михайло, Львів 2 зол., Сиротюк Павло, Львів 2 зол., Саламанчук Онуфрій, Львів 2 зол.

— **Національний Музей** у Львові мав у місяці квітні 72 числа (280 предметів) приросту з дарів, вакупна та книгообміну до ч. 27.409 включно. Жертводавцями були пп.: о. Вергун Т., о. крил. Войнаровський Тит., о. дек. Волосянський І., д-р Гординський Я., Охримович І., проф. Петров А., д-р Ривюк В., церковний комітет в с. Мочарах та д-р Чайковський Б. Усім їм складає Управа музею за це щиру подяку. Протягом березня і квітня вплинули на розбудову музею слідуючі жертви в золотих: М. Галібей 0.50, Теод. Будзиновський 5, д-р Мих. Волошин 10, Строцький Ізидор 25, д-р Ів. Маковський 10, нотар Р. Заячківський 10, О. Козловський 5., Мих. Татух 10, Ів. Огієнко 2, В. Левицький 20, д-р В. Касіян 1 зол. і 1 дол., о. Н. Коропась 2.50, Мих. Мочульський 15, Ів. Раставецький 50, д-р І. Калин 5, П. Костюк 2 дол., Грабовецький Богдан 10, Я. Левицький 5, Мих. Солтис 25 дол., А. Андрохович 10, Питомці гр.-кат. Духовного Семинаря у Львові 102.

— **Музей Наук. Товариства ім. Шевченка** у Львові мав у місяці квітні 88 чисел (470 предметів) приросту до ч. 18.723 включно. Жертводавцями були пп.: акад. проф. Багалій, проф. Буцманюк Ю., Вальнер Е., Дорош А., Дудко Ф., о. Закаріясевич Я., Кипріян В., о. Крайчик, Крайчиківна Г., Мельник С., Мельничук М., Музикова Я., Народній Музей у Будапешті, „Нова Хата", Сахно, акад. Студинський К., Ціпановська О., за що Управа Музею складає всім їм щиру подяку. Музей відвідало за цей час 97 осіб. — Я. П.

— **Свячене в Берліні.** „Українська Громада" в Берліні уладжує в неділю, 5-го травня, в домівці „Гумбольдштіфтунг" (Фазаненштр. 23) в год. 12.30 в пол. традиційне спільне свячене для членів і запрошених гостей.

— **Освітньо-кооперативний курс у Тернополі** при філії „Просвіти" спростовує помилку в оголошенні з дня 28. квітня ц. р. у 95 ч. нашого часопису: цей курс є 4-місячний і зачинається 15. листопада 1929 р. до 15. березня 1930, — а не 15. липня, як було хибно видруковано.

— **Новий епископ для Канади?** Філядельфійська „Америка" з 2. квітня ц. р. приносить таку вістку: Епископом для українських греко-католиків у Канаді іменований о. Волод. Ладика, родом з Дрогобича. Новоіменований епископ скінчив теольогію у 1912 році в Монтреалі, Квібек. По скінченні теольогії приїхав був до Філядельфії до покійного епископа Сотера Ортинського й одержав від нього свячення. Опісля вернувся до Канади і жив спочатку у Вінніпеґу, а опісля в Едмонтоні і в Мондер, в Альберті. Новий епископ має 42 роки і відзначається кріпким здоровлям та знає добре канадійські відносини, бо мешкає постійно в Канаді від 1911 року. — В компетентних наших кругах у Львові про іменування о. Ладики канадійським епископом нічого не відомо, тому вістка „Америки" мабуть передчасна.

— **Виступ Голинського в Москві.** Нашим читачам відомо, що премієр-тенор харківської державної опери Михайло Голинський співав недавно в московському великому театрі (І. державний театр опери й балету) головну партію в двох операх: „Кармен" і „Аіда". Співав в українській мові і це вперше московська публика чула українську мову в своїй опері. З рецензій у московській і харківській пресі видно, що Голинський мав на обох вечорах величезний успіх. Його оплескувано кілька разів при отвертій сцені, а після вистави викликувано перед рампу безліч разів. Слід зазначити, що управа опери поставилася до виступу нашого земляка дуже уважно: цілий ансамбль складено з найкращих сил опери, а диріґував нар. артист Сук, що не так часто буває в московських умовах. На великанських афішах, що повідомляли про гостинний виступ Голинського, його імя і назвище видруковано в українській мові (Михайло Голынський).

— **Як їсти тісточка?** Львівський магістрат видав цікавий новий розпорядок цукорникам: вони не сміють подавати гостям на таріжці більше тісток до вибору, ніж вони самі домагаються; гість, що зїв лише частину з поданих йому тісточок не може решту звертати до буфету, а мусить заплатити за всі і забрати їх зі собою. Річ у тому, щоби тісточка від одних гостей не мандрували через їхні пальці та буфет до других і тимсамим не поширювали недуг.

— **Універсальний геній.** Італійський міністр праці Джюраті зголосив свою димісію. Міністерську теку після нього перебрав Мусоліні.

— **Скромні бандити.** Цими днями напали на шляху між Яворовом і Немировом бандити на Гершка Ретіґа з Ярова Стґрого і хотіли ограбити його зі золотого годинника та мошонки. Купець поторгувався і дав їм відступного... 50 сотиків.

— **Ріжні вістки.** У будинку парляменту в Софії згоріла стеля і частина салі. — Новою італійською експедицією до північного бігуна проводитиме інжинір Альберті на норвежськім пароплаві „Гаймен" для розшуків „Італії". — Горкий, що має при кінці травня вернутись у Москву, ще не рішений, чи лишиться там постійно. — У Вісбадені продавали на ліцитації 32.380 пляшок правдивого вина з 1920 р.; з них за 1740 пляшок платили по 13 і 18 марок, а ціна одної, зі старим вином, дійшла до 61 марок. — У Данилоґроді (Боснія) жінка і донька селянина Симона, на якого хату напав ватажок бандитів Петрович, обезсилили його і видали в руки поліції. — У ню-йорській підземельній залізниці зударились два поїзди; є трьох убитих, а 40 ранених; зударені поїзди витворяли пожежу. — За продаж одної чарки горілки ню-йорський суд засудив Ернеста Дагляса на півтора місяця вязниці, згідно з новим гострим законом про прогібіцію.

— **З надходячим сезоном спеки** неодин матиме нові клопоти як позбутись веснянок і ряботиння на лиці. Великою жертвою є для людей зріктись соняшних купелів з остраху, що зіпсують собі церу. На жаль, виявилось, що велика скількість препаратів загально вихвалюваних не дала сподіваного наслідку і спричинила прикрі шкірні висипки. Зпоміж загально поширених продаваних препаратів на окрему увагу заслуговують оригінальні препарати аптикаря Лешніцера, які від десятків літ зєднали собі загальне признання як один із найдоцільніших середників, а при цьому найменше шкідливий.

— **Ґума замість каміння.** На одній з великих вулиць у Льондоні місто завело пробну мостову з ґуми. За цією новинкою промовляли такі мотиви: ґума втягає в себе вуличний гомін, охороняє доми від потрясень і є тривкіша, ніж інші матеріяли. Вулиця викладена ґранітом видержує 20 літ, деревом 10 до 12 літ, асфальтом від 4 до 8, а ґума аж 40 літ. За це ціна її є непомірно висока; один квадратовий ярд ґуми коштує 4 фунти шт.

— **Двацятилітній поматуральний товариський зїзд** товаришів української ґімназії з 1909 р. в **Перемишлі** відбудеться 30. травня 1929 р. Зголошення надсилати на адресу: Михайло **Федевич**, проф. ґімн., Перемишль, вул. Коперника ч. 36. За Комітет: проф. Степан Бобеляк, д-р мед. Кость Воєвідка, о. Ілля Гриниших, проф. Григорій Микетей, д-р прав Дмитро Мудрецький, проф. Михайло Федевич. 1968 1-1

— *Хв. Дирекціям Народньої Торговлі, Центросоюза, Повіт. Союзам, Кооперативам і всім відборцям бажає вашого найкращого з нагоди свят фабрика пасти О. Левицько і Спілка у Львові.*

— **Христос Воскрес!** Веселих свят бажає всім своїм клієнтам фот. Л. Янушевич, Львів, Вінц. Поля 1., тел. 59-60. 1931 1-1

Веселий куток.

Спільний інтерес.

Коли ще Троцький був всевладним диктатором, відвідав його раз його батько. Коли вони лишились самі, каже він:

— Слухай Лейба, передімною ти не потрібуеш мати ніяких тайн. Скажи мені щиро, що це значить... Я знаю, що цей інтерес ти основав спільно з Леніном. Тимчасом скрізь чую лише імя Леніна... сказав Ленін... зробив Ленін... — скрізь висять портрети Леніна, а поруч нього твого нема...

На це Троцький:

— Бачиш, тату, правду кажучи, то інтерес є мій. Але фірму дає Ленін.

Злобний Бріян.

Клємансо, складаючи свій перший кабінет у 1906 р., мав чималі труднощі й огірчений сказав перед одним з політників:

— Що-ж я в силі зробити? З одного боку Кайо вважає себе Наполеоном, з другого Бріян новим Спасителем!

Кілька днів пізніше Бріян, якому повторили ці слова проходжувався у Люксембурському саді. Нараз він зустрічає Клємансо, який питає його:

— Шож ви робите тепер?

— Складаю нову евангелію.

Слава і преса.

На другий день після вибору Думерґа на президента, його карита їхала поволі алеєю Елізейських Піль. Серед окликів публики, що витала його, нежданно почули сильний вигук, що повторився тричі:

— Нехай живе Мілєран!

Думерґ усміхнувся і сказав:

— А всеж таки є ще в нас люди, що не читають ґазет!...

Прапор.

Докоряють міністрові Ерріо, що він не має виразної політичної лінії. Один з його приятелів каже:

— Ерріо, правду кажучи, це не є провідник...

А другий докидає:

— Але це є прапор... він повіває, куди вітер віє.

З пошани для імені.

Якийсь злобний містифікатор післав недавно до „Таймса" поему „Стара ґвардія" і підписав її „Редіярд Кіплінґ". Поему видрукували. Кіплінґ прийшов до редакції і заявив коротко:

— Це не я писав. Поема є ідіотична.

На це редактор відповів:

— Ми були також тої самої думки, але видрукували її виключно тому, що були пересвідчені, що ви є її автором.

З проблем критики.

Питають одного критика, що він гадає про повісти письменника Ікс.

— Нічого не гадаю. Я їх не читаю. Зрештою вони занадто сильно нагадують повісти пана Зет.

— А ви не любите повістей Зет?

— Не можу цього сказати, бо я також їх не читаю.

„ФАРБОЛЬ“
СТАНИСЛАВІВ, вул. Сапіжинська ч. 11. — Телєфон 5—18.
Гуртівня фотографічна, радіоапарати і складові части
ПЕРФУМЕРІЯ
Склад фарб, лякерів, покостів, щіток та пензлів. — Знаряддя господарські і хірургічні.

Жертви на оселю робітників пера.

На заклик „Т-ва письменників і журналістів ім. Ів. Франка“ зложили дальше на оселю українських робітників пера: 103) дир. д-р Лесь Кульчицький, Львів — 50 зол., 104) фот. Лев Янушевич, Львів — 10 зол., 105) д-р Волод. Бемко, Бережани — вдруге 5 ам. долярів (і кличе: о. Евзебія Бачинського, пос. д-ра Мих. Західного і адв. д-ра Корн. Терлецького, всіх у Бережанах), 106) Олександер Онисько, Львів — 5 ам. долярів й умивальний гарнітур вартости 100 зол., 107) проф. Евген Перфецький, Львів — 10 зол., 108) дир. Мирон Гаврисевич, Львів — 20 зол. (замість святочних побажань), 109) інж. Андрій Корнелля, Львів — 10 зол., 110) д-р Іван Куровець, Львів — 10 зол. і 6.80 шв. франків, 111) нот. Іван Раставецький, Львів — 50 зол., 112) Роман Малішевський, Львів — 5 зол., 113) Теодор Мартинець, Львів — 2 зол., 114) о. Степан Василів, Львів — 1 ам. дол., 115) дир. Микола Заячківський, Львів — 10 зол., 116) М. Бонковський, Львів — 3 зол., 117) д-р Олекс. Бариляк, Львів — 3 зол., 118) Антін Окпиш, Львів — 3 зол., 119) Осип Янів, Львів — 2 зол., 120) Іван Охримович, Львів — 3 зол., 121) Н. Н. — 1 зол., 122) Евгенія Ференцевичева, Львів — 2 зол., 123) д-р Микола Шухевич, Львів — 10 зол., 124) д-р Леонтій Максимонько, Львів — 10 зол., 125) д-р Іван Бережницький, Львів — 10 зол., 126) апт. Михайло Терлецький (через редакцію „Неділі“), Львів — 100 зол., 127) Теодор Пявка, Львів — 20 зол., 128) д-р Олександер Тисовський, Львів — 5 зол., 129) Ст. Бурий, Глебівка к. Богородчан 5 зол., 130) д-р Богдан Савчак, Щирець — 25 зол., 131) радн. Михайло Яценьо, Львів — 10 зол., 132) д-р Іван Станько, Любачів — 5 зол., 133) д-р Валеріян Банах, Надвірна — 10 зол., 134) Григорій Демчишин, Хелмно — 1 ам. дол., 135) інж. Юліян Мудрак, Львів — 10 зол., 136) Осип Стефанович, Львів — 6 коців (по 25 зол.) вартости 150 зол., 137) Онуфрій Сакаманчук, Львів — 5 зол., 138) проф. Дмитро Греголинський, Перемишль — 50 зол., 139) пос. Гринь Тершаковець, Якимчиці — 4 дол.

Зі спортового життя.

Сокіл IV. — Україна II.

У великодний понеділок (6. травня) відбудуться у Львові товариські мячеві змагання між дружинами Сокіл IV. (Личаків) — Україна II. Початок змагань в 4. год. попол. Площа „Сокола-Батька“.

З діяльности „Довбуша“.

Черновецький спорт. клюб „Довбуш“, що є тепер під проводом голови (кошового) А. Ганицького (секретар: А. Живко), укріпився після своєї перемоги над нім. дружиною „Ян“ (1:0, 0:0) на третьому місці табелі за мистецтво Буковини. На першому місці є ромунська дружина „Драгош Вода“ (9 змагань 14 пунктів), на другому жид. „Гакоаг“ (9 змагань 12 п.). „Довбуш“ має теж 12 пунктів на 9 змагань, але в порівнянні з „Гакоагом“ має гірше відношення воріт. До кінця змагань за мистецтво бракує ще всім дружинам всього по 3 стрічі.

Перша українська жіноча професійна школа середнього типу в Польщі.

Часи романтичного життя минули безповоротно, не тільки для мущин, але і для нашого жіноцтва. Життя стає чимраз твердшим і незблаганним. Удержується на поверхні тільки той, хто має змогу боротись, бо тільки в боротьбі здобуде своє право.

Найслабшим у тій боротьбі було і є дотепер наше жіноцтво. Йому все бракувало відповідної підготовки до такої боротьби, бо всі ми дотепер за мало звертали уваги на фахове образування наших дівчат, яке одиноко дає тривку підпержку в життєвій боротьбі.

Нам треба жіноцтва з високою університетською освітою, але багато більше жіноцтва бодай з середньою фаховою освітою, бо скільки є вже сьогодня наших жінок і дівчат, які покінчили чи то учительську семинарію, чи то середню школу (гімназію), чи то навіть університет, а проте не можуть знайти для себе відповідного, а часами навіть якогонебудь приміщення.

Інша справа з тими, що мають відповідну фахову освіту; перед ними світ всюди відвертий і вони не є такі залежні від „власть імущих“.

Тому-то маємо надію, що наше громадянство прийме з вдоволенням до відома вістку, що приватна професійна жіноча школа СС. Василіянок у Львові, яка міститься при вулиці Длугоша ч. 17, остаточно рішенням з дня 21. січня 1929 до Ч. III. 6069/28 одержала дефінітивну концесію і таким робом її правне істнування є вповні забезпечене.

Розглянемо ближче становище тої школи.

З погляду правного опирається вона на рішенню Міністерства Освіти з дня 14. червня 1928 ч. 3 5105/28 і концесії з дня 21. січня 1929 ч. III. 6069/28, лишається під безпосереднім надзором Кураторії Львівської Шкільної Округи, а почесний протекторат над нею обняв Вп. П. М. Коцюба, емер. візитатор шкіл і відомий діяч на полі організації шкільництва професійного і рільного.

Свідоцтва з укінченої науки в цій школі мають ту саму вагу, що свідоцтва рівнорядних шкіл державних, одним словом під оглядом правним і формальним приватна професійна жіноча школа СС. Василіянок у Львові стоїть нарівні з державними школами того самого типу.

Завданням школи є теоретичне і практичне підготування дівчат до самостійної праці та до праці в промислових і торговельних установах.

До школи приймаються дівчата у віці від 14 літ з свідоцтвом укінчених 3-ох кляс середньої загально-освітньої школи (гімназії) або 7 кляс вселюдної школи.

Наука буде тривати три роки. Учительські сили з університетською освітою і відповідними фаховими іспитами. Рівень теоретичної науки в цій школі відповідає більш-менш 4., 5. і 6. клясам неогуманістичної або математично-природничої загально-освітньої школи (гімназії) або 4., 5. і 6. клясам ліцеальним, себ-то так званій надбудові ліцею.

Наука теоретична обіймає релігію, мови: українську та польську, науку про громадянство, історію, географію господарську, промислову рахунковість, костюмольогію, основи декорації, геометричний рисунок, хемію, товарознавство і кухарство, гігієну — чужі мови: німецьку і французьку, рисунки, руханку і спів, — евентуально вже від 1-го вересня 1929 стенографію і науку писання на машині. Практичні предмети навчання як жіноче кравецтво, крій і шиття білля будуть у потребі поширені на інші практичні предмети, як моднярство, торговельні предмети, науку про домашнє господарство, огородництво і т. д.

Цілею навчання практичних наук є, щоб ученица скінчивши школу мала „свій хліб у руках“.

Тому, хто хоче дати своїй дитині не тільки теоретичну освіту, але і підготовити її до практичного життя, дати їй, як то кажуть, „хліб у руки“, нехай записує її до приватної професійної жіночої школи СС. Василіянок у Львові.

При школі є також інститут, де дівчата можуть мати ціле утримання.

Ближчі інформації дає канцелярія Професійної Жіночої Школи СС. Василіянок у Львові, вул. Длуґоша ч. 17.
1963 1-1

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Пятниця 3-го, г. 3·30 попол. „Галька“, опера Монюшка.

Пятниця 3-го, г. 7·30 веч. „Твардовський на Кремінках“, штука Камінського.

Малий Театр:

Пятниця 3-го, г. 3·30 веч. „Варшавський мурин“.

Пятниця 3-го, г. 7·30 веч. „Поїзд мареве“.

Кіна.

„Аполльо“: „Наші за кордоном“.

„Кольосеум“: „Ексцентричний добродій“ (з Фейрбенксом).

„Лев“: „Любов козака“ (Льва Толстого“.)

„Марусенька“: „Цілую твою ручку, падам“.

„Оаза“: „Пан Тадей“.

„Палас“: „Кравця над і“.

„Пан“: „Останній монарх“.

„Фатаморгана“: „Малярська рапсодія“.

„Химера“: „Більше ніж кохання“ (з Кор. Гріфіт).

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Порядок Богослужень в церкві Св. Духа при гр.-кат. Духовній Семинарії у Львові, вул. Коперника 26.

Пятниця 3. травня: год. 8.30 рано: Царські Часи і заложення Плащениці;

год. 6. веч. Єрусалимська Утреня (співає хор питомців).

Субота 4. травня: год. 8. рано Служба Божа, а по відправі Воскресної Утрені в Архикатедральнім храмі св. Юра починається Воскресна Утреня в семинарийській церкві. 1-1

Замість святочних бажань зложив дир. Мирон Гаврисевич 20 зол. на оселю Т-ва Журналістів і Письменників і 10 зол. на „Рідну Школу“. 1962 1-1

Товариський зїзд матуристів української гімназії в Коломиї з 1909 року відбудеться в днях 2. й 3. липня ц. р. Участь у ньому разом зі своїми бажаннями що до програми зголошувати на адресу: Д-р С. Никифорак, Станиславів, Бічна Липової ч. 2. — о. Анатоль Майковський, д-р Іван Новодворський, д-р Сава Никифорак. 1094 2-3

Загальні Збори Союза українських власників реальностей у Львові відбудуться в суботу, дня 11. травня 1929 р. в 6. год. вечером в комнатах Т-ва при вул. Косцюшка ч. 1а, II. пов. — За Головний Виділ: Ілля Кокоруда, голова; Стах Ігнат, секретар. 1-1

Оголошення. Управа Відділу Т-ва „Український Центральний Комітет“ у Львові повідомляє, що на підставі §§ 7, 9, 10 і 16 статута Т-ва У. Ц. К. та розпорядження Головної Управи У. Ц. К. з дня 23. III. 1929 р. ч. 5, дійсним членом Т-ва може стати український політичний емігрант, який подасть заяву про бажання вступити в члени Т-ва та виплатить членську вкладку від 1. січня 1929 р. (по 50 сотиків місячно). Хто ще не одержав готових анкетних бланків та тексту заяв вступу, той може їх одержати в канцелярії Відділу Т-ва У. Ц. К., яка міститься у Львові, вулиця **Валова ч. 14, II. пов.**, в урядових годинах від 9—11 передполуднем в днях: півторок, четвер і субота. — За Управу: О. Кузьмінський, голова; Я. Малинівський, секретар.

Надзвичайні датки на „Рідну Школу“ зложили Вп.: Емілія з Олесницьких Дрогомирецька 20 і Панство Кобринські, Львів 20 зл. замість цвітів на могилу бл. п. Сильвестри Дрогомирецької в Турівці. — Вп. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа. 1967 1-1

Ситківкові корти при вул. Супінського 21 вже уладжені і з днем 28. квітня віддані для ужитку Шан. Гостей. Оплата за годину 1 золотий. Для абонентів і членів українських ситківкових товариств знижка. Телефон 63—66. — Управа „Академічного Дому“. 1942 1-1

Замість святочних побажань зложили на „Рідну Школу“ в золотих: Вп.: дир. Ярослав Колтуніок 30, Кисілевський Маркіян, Львів 10, д-р Евген і Анна Ловицькі; Підгайці 10, Прудпус Іван, Селиська 5, дир. Гаврисевич Мирон, Львів 10, інж. Ю. Мудрак, Львів 5, пос. Гринько Тершаковець, Якимчиці 10 зол., Редакція місячника „Нові Шляхи“, Львів, вул. Пісокова ч. 40 зол. 10, Войчак Володимир, Львів 3, д-р Василь Маковський, Печеніжин 10, о. Ярослав Мурович, Снович 5.

Загальні Збори Товариства „Руська Захоронка в Станиславові“ відбудуться дня 12. травня 1929 в 6-ій год. вечером в салі катедральної церкви, про що Вп. П. Членів згідно з § 12 статута повідомляється. Станиславів, дня 29. квітня 1929. — Виділ.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

КОСІВ, за Коломиєю, пенсіонат п. Лукашевської поручає покої сонячні в первовидних удержанням, ціни умірковані. 1877 5-20

ХЛОПЦІВ до науки столярства, одного з початками прийме Іван Стефанівський Львів вул. Куркова 14. 1967 1-3

НАШПИГИН останні кремації для пань: „Spr rtwo“, „LA SYELTE“, „Type Officier“, Малинин парижских горсетов „Жалтожата“ пул. Баторія ч. 14, II. пов. 1956 2—3

БІЖУТЕРІЮ, СРІБЛО, ГОДИННИКИ поручає дешево Домбровскі-Розважевскі Львів (Готель Жоржа) вул. Академічна ч. 2. Догідні условія. 1366 31—?

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик пренайпевніше продає за готівку і на ратн від десятків літ з найліпшої сторони звісна фірма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5. 3 162-?

ПАНЧОХИ, Шкарпетки, Рукавички і Трикотажі поручає Гавриїл ЖИВЧАК. вул. Кілінського 1. 1723 15-15

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

†

В першу річницю смерти бл. п.
Івана Матіква
візитатора шкіл
відправиться в четвер, дня 9. мая 1929 р. о годині 8. рано
ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ
в Успенській Церкві у Львові, на яке запрошує
1928 1—1 РОДИНА.

Рентгенольог
д-р Людвика Ляндес-Ляйнерова
у Львові, вул. 3-го Мая 7.
1910 **повернула.** 2—2

Спец. скірн. ве ер. недуг і косметики
Д-р РОМАН ДОЛЬНИЦЬКИЙ
орд. від 3—6. вул. ГЛУБОКА, ч. 10.
партер. — Кварцева лямпа, Діятермія.
1937 2—2

Д-р Мирон Вахнянин
ординує від мая до жовтня
в Карльсбаді
Mühlbrunstrasse 9. дім „Wied“.
Тел. 19—91
1944 1—8

Лікар загального шпиталя і Клініки стоматол. дентист у Львові
Д-р Михайло Бойко
орд. в недугах зубів і устної ями від 1952 2-5 по под. **Ковдецького 47.** 1-2

Спеціяліст недуг легенів. серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 45.

432 Пересвітлення Рентгеном. 3—24

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.

Сріплювання китаючихся зубів пльомбування й випимання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після найновішої системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. Т. Урядовцям і студентам значна зниж-ка. Тел. 65—73. 1—5
1952

Адвокат і оборонець

Д-р Роман Перфецький

повернув

і веде адвокатську канцелярію

ЛЬВІВ, вул. Бляхарська ч. 9. поверх II. (біля ринку).

1950 1—1

ШОФЕРИ, що покінчили **Львівські Самоходові курси**

Інж. Александра Юрого

ЛЬВІВ, вул. Коперника, ч. 54.

відріжняються своїм точним фаховим знанням, бо ці курси ведуть в найбільших варстатах і самоходових гаражах в Галичині. Точна і швидка наука. Подекуд незаможним. Пишіть по ілюстровані проспекти, які безплатно висилаємо. 1911 2—2

НОВІ Духовно-музичні твори **Й. Кишаковича.**

ч. 17. ОТЧЕ НАШ на міш. і муж. х. (1·50)
ч. 18. АНГЕЛ ВОПЯШЕ і ПЛОТІЮ УСНУВ на жін. хор (1·50)
ч. 19. ТЕБЕ БОГА ХВАЛІМ і БЛАГАЛЬНА ПІСНЯ на м. хор (2·50).
ч. 20. ВОСКРЕСНІ ПІСНІ (Три Христа воскрес, Пісць побіди і Воскресний гимн) на міш. хор (2·50) — До набутти у Львові в книгарні Тов. ім. Шевченка 1929 1—1

зол. 3 ЦУКОРНИЦЯ **зол. 3**

з хінського срібла тільки у Б. Ґринберґа, Сикстуська 4. Тел. 59-22.

Вже вийшла Д-ра К. Кисілевського **Методика правописних і словесних вправ** — з додатками: 157 диктатів на основі читанок від 1. до 7. року навчання, зразки говірок, синонім. словничок. — Є се практичний підручник для вчителів і кандидатів учительського знання. — Ціна 2·50 в книгарнях. 1930 1—1

АНҐЛІЙСЬКІ МАТЕРІЯЛИ

З метровий купон на мужеський одяг І-шо-рядна якість, тільки **45 зол.**

Замовлення на провінцію полагоджується відворотно — за посліпатою.

Е. ІҐЕЛЬ, Романовича 10.

1054 1—1

ОДИНОКА

НАЙЛІПША і СВОЄРІДНА ПАСТА до ВЗУТТЯ

„ЕЛЄҐАНТ“

КОНСЕРВУЄ ШКІРУ

УЖИВАЙТЕ ЛИШЕ ЦЮ ПАСТУ.

АДРЕСА: 1939

ЛЬВІБ, вул. Кордецького, ч. 51.

ПИВО

з Архикн. Бровару в Живці.

Зі згляду на свою високу відживчу вмістимість і безоглядну чистоту продукції є **найліпше в Польщі.**

Всі роди пива а то: **„ПОРТЕР“** одинокий в своїм роді, яке поручають лікарі для реконвалесцентів **„АЛЄ“** що дорівнує своєю якістю англійським пивам **„МАРТЕВЕ“** (темний ala — Бровар) і вкінці знаний під назвою **„Польський Пільзнер“** десерове ясне **„Живецький Здрій“** до набуття у всіх першорядних льокалях і реставраціях.

ПИВО ФЛЯШКОВЕ у всіх якостях до набуття майже у всіх реставраційних льокалях і торгівлях делікатесів.

Представництво Архикн. Бровару в Живці

„Живецький Здрій“

Сп. з обм. пор. у Львові, вул. Косцюшка 24. — Тел. ч. 13—29.

748 1 1

Земельний Банк Гіпотечний

АКЦІЙНА СПІЛКА

ЛЬВІВ — УЛ. ПІДВАЛЛЯ Ч. 7.

УВАГА! В половині травня (мая) ц. р. переносить Банк свої бюра до власної каменниці

при вул. Словацького ч. 14.

Телєфон ч. 3-82 і 52-92 (Дирекції). — Кто в П. К. О. 1490-00.

Адреса для телєграм: „ЗЕМЛЕБАНК“ Львів.

— Одинокий Український Девізовий Банк —

Полагоджує всі банкові чинности.

Приймає вклади на біжучий рахунок в долярах, або золотих по курсі дня.

Переводить перекази за границю до всіх країв — з осібна на Україну й до Америки.

Переводить інкасо у всіх місцевостях краю.

Уділяє гарантій, акредитив і т. д.

Купує і продає цінні папери.

1960

При письменних запитах долучити на відповідь марку за 50 грошів!

Банк цукроварства

Акційна Спілка в Познані

відділ у Львові

вул. Ягайлонська ч. 1. (Дім Галицької Каси Ощадности).

Виконує всілякі чинности, що входять в круг банковости. Полагоджує комісову продаж цукру на терені Галичини для Цукроварень, зєдинених в Союзах Цукроварського Промислу Р. П.

Телєгр. адреса: „BACUKRO“ Львів.

242. 821.

Телефон Чч. 25—40.

Зі СВЯЩЕНИЧОЇ родини, сепарована жінка, бездітна, молода, вірцева господиня негайно прийме самостійний заряд домом, найрадше в околиці Рогатина-Львова. Гали Рудавська Чортків, Вигнанка Горішна дім п. Беднарського. 1965 1—1

НА ПРОДАЖ кільканайцять морґів орного поля і сіножати у Львові на Знесінню в грунтах св. Пятниць в комплексі Оферти слати найдальше до 14 мая 1929 на руки гр.-кат. Уряду Деканального пл. св. Юра ч. 5. 1946 1—2

Кождий буде лікарем для себе, хто купить від нас елєктр. апарат до лічення. „Vio“

„Vio“ заступає кварцеву лямпу, нігде в жадній родині не повинен бракувати. **„Vio“** лічить всякого рода **ревматизм**, болі головн, носа і т. п., лічить нежить, випалює бородавки і натягітки, через масажі надає лишо гарний, свіжий і **молодечий** виглад, лічить приші і плями, значить **відмолоджує**. — Продаю **також на рати**. Рутинованих заступників приймy. — Заступництво і головний склад на ціду Польщу.

ІВАН БУНДА Львів, Чарнецького 20.

ПОШУКУЄТЬСЯ іспит. кінооператора до мандрівного кіна по селах. Кружок Рідної Школи — в Чорткові (укр. гімназія). 1945 1-2

РЕСТАВРАЦІЯ М. Теодоровича в Надвірній приймe хлопця до науки з ліпшого дому. 1943 1-3

Центральний Кооперативний Банк

Краєвий Союз Кредитовий

у Львові Ринок 10.

що акредитує українські кооперативи всіх видів, — приймає вкладки ощадности в золотовій і чужій валюті та опроцентовує їх з піврічною капіталізацією.

Резервові фонди має улоковані в каменниці при вул. 3-го Мая ч. 15. і в реальности при вул. Кордецького у Львові та маєтности Чернища к. Бродів. — Ч. телефону 433. — Чекове конто ПКО. Варшава 143.467. Жирове конто в Польськім Банку. — Адреса для телєграм: Центрбанк Львів. 1939

Свій до свого!

:: Попирайте рідний промисл! ::

Кожний з Вас мусить знати, що є одинока

українська

ЛІЯРНЯ ДЗВОНІВ

Михайла Брилинського

У ЛЬВОВІ, вул. Замарстинівська ч. 41. Телєф. 63—56.

ЛІЯРНЯ Замарстинів, вул. св. Михайла ч. 14. (Власні доми),

де можете завсіди дістати дзвони першої якости, довільної величини. — За вит. инвалість ґаранція. — Умови приступні. — Сплата ратами. — Солідність фірми потверджують численні похвальні листи, котрими згадана фірма може похвалитися. 1938

ДНІСТЕР

Товариство Взаїмних Обезпечень

у Львові,

вул. Руська 20 Телєфон 5—47.

Обезпечає: 1) від огню будинки, хатні і господарські движимости, худобу, пашу і збіжа, в долярах американських або в польській валюті.

2) від крадежі з вломом. готівку, вартісні папери, дорогоцінности, предмети домашного уряджения, товарі склепи і т. п.

Кождий: Українець повинен бути членом Тов-а вз. об. „Дністер" і обезпечити в „Дністрі" хоч ⅓ часть вартости своїх будинків, вільну від примусового обезпечення в П. Д. В. О. виповідаючи обезпечення тої ⅓ части порученим письмом до Відділу П. Д. В. О. Движимости всякого роду не підлягають примусови обезпечення в П. Д. В. О. і тому повинні бути в цілости обезпечені в „Дністрі".

Адреса для телєграм: „ДНІСТЕР" Львів.

Найкорисніще, найпевніще і найлегче умістити свої ощадности в золотих або долярах у

Кооперативнім Банку

ДНІСТЕР

який платить за вкладки 7 відсотків з почвірною капіталізацією.

Опроцентованя вкладок приданого вище на 1% від опроцентованя звичайних вкладок.

ЛЬВІВ Пушки ощадности Руська 20

які дають можність ощаджуватн навіть найменші квоти, випожичає вкладчикам БЕЗЛАТНО за зложенням вкладки 5 зол.

Вкладчикам з провінції висилає для надсилання вкладок ошадности складанки Почтової Каси Ощадности безплатно.

За вкладки і їх опроцентуванння ручить Банк цілим своїм майном, що складаєся з 3 реальностей у Львові і двох більших посілостей обшаром поверх 200 моргів.

Із зложених ощадностей уділив Банк в минувшім роц пожичок поверх зол. 3,000.000 переважно селянам на купно ґрунтів, відбудову будинків, докуплення інвентара і т. п.

Вкладки почавши від 1 зол. приймає Банк щоденно від 8·30 до год. 2·30, а в неділі і свята від 10 до 1.

КОСИ

З ОХОРОННОЮ МАРКОЮ

„Центросоюз-Львів"

ПОЗІР! Кожна наша оригінальна коса має на синій пятці вибиту золотими буквами охоронну марку

„Центросоюз-Львів"

Просимо:

1. **Проголосити** негайно в селі, що Ваша кооператива приймає вже замовлення на коси з охоронною маркою **„Центросоюз-Львів"**

2. **Повідомити** Ваш Повітовий Союз Кооперативн, скільки кіс та якої довжнин будете цеї весни потребувати.

3. **Волинські кооперативи** **і всі інші необєднані** в Повітових Союзах Кооператив, замовляти коси безпосередно в **Центросоюзі — Львів, вул. Зіморовича 20.**

Подбайте, щоби цеї весни кожний господар у Вашому селі купив лише косу з охороннюю маркою

„Центросоюз-Львів"

Ви радієте з розвитку рідного промислу?

Так?

А чи Ви причинюєтеся до його піднесення?

Чи Ви купуєте молочарські продукти тільки

в центральній орґанізації молочарських кооператив

„МАСЛОСОЮЗІ"?

Якщо так, то радість Ваша є щира.

Повідомляю П. Т. Публику, що остаю у Львові до 18. травня 1929.

Всі, що не змогли мене відвідати, а хотять дізнатися про **свою будуччину** нехай спішать мене відвідати!

Пораз перший у ЛЬВОВІ

Знана світова французька

ХІРОМАНТКА і ЯСНОВИДЮЧА,

Скаже Вам, чи Ваша будуччина буде щасливa і ясна, які успіхи будете мати у Ваших предприємствах, планах, любови, супружестві і т. п. Очеркую будуччину життя з руки, очей і фотографії характер, успособлення, як також імена знайомих і незнайомих осіб, своїх клієнтів. Відгадую з почерку письма даних осіб. Хто має смуток на серці, хто бажає набрати відваги або енергії **нехай зголоситься до мене.** Ціни від 4—6 зол. Години приймань від 11—1 і від 3—8 веч. **вул. Різницька, ч. 6. Готель Польонія, покій ч. 7.** Говорю новими польською, французькою і німецькою.

1948 1—1 **J. Lisinioré.**

КОНКУРС.

Оголошується конкурс на виконання оферт до 12. V. п. р.

1) на внутрішню обнову храма св. О. Николая у Львові,

2) на будову II. части огорожі при церкві св. О. Николая, Львів, вул. Жовківська ч. 28.

Оглянути плян і потрібні пояснення уділить Канцелярія парохіяльна зглядно свящ. Василій Лончина. 1899 2—2

Ширіть наш часопис!

КЛІШЕ

РЕПРОДУКЦІЙНІ ЗАВЕДЕННЯ

ШЛЄСЕРА

ЛЬВІВ, вул. СИКСТУСЬКА 10. – ТЕЛ. 48-46

ВИКОНУЄ: ДРУКАРСЬКІ КЛІШІ ЧЕРТКОВІ · СІТКОВІ І КОЛІРОВІ · РЕКЛЯМОВІ · РИСУНКИ ·

До Впов. П. Т. Публики!

Повідомляю, що я розвилав Спілку з фірмою Р. Табак і С-ка у Львові вул. Личаківська ч. 8. і **розпочинаю оказійну продаж конфекції мужеської і жіночої** по небувало низьких цінах, щоби здобути нову П. П. Клієнтелю і задержати давнішу.

1925 МАҐАЗИН ЖІНОЧОЇ І МУЖЕСЬКОЇ КОНФЕКЦІЇ ПІД ФІРМОЮ

Озія Шапіра

Личаківська 1. Львів Тел. 74-52 Личаківська 10.

Кредит до 6 місяців. — Догідні услівя сплати.

БЮРО ПЕРЕСИЛОК до РОСІЇ

ВАРШАВА, вул. Сенаторська 29 (Ґалєрія Люксембурга)

Телєф. 277—42.

ВИСИЛАЄМО РІЖНІ СПОЖИВЧІ АРТИКУЛИ, ПОЛАГОДЖУЄМО ПОЧТОВІ ФОРМАЛЬНОСТИ, ЦЛОВІ ІНФОРМАЦІЇ і т. п. 1856 3—4

Мару великого прання

безповоротно усунено, відколи дбайливі господині уживають Radion-у, цей найбільший винахід в господарстві. Radion ощаджує час і гроші, пере знаменито і береже знаменито білля перед знищенням.

Нема нічо простішого:

вистане розпустити Radion в студеній воді, намочити білля в цім розчині, варити ½ години, відтак знаменито виполокати і білля випране. Непотрібно терти і щіткувати білля, бож

RADION

сам пере!

:: НАЙБІЛЬША В КРАЮ ФАБРИКА ДЗВОНІВ ::

2525 46—52

БРАТІВ ФЕЛЬЧИНСЬКИХ

В КАЛУШІ, ВУЛ. СІВЕЦЬКА ч. 18.
В ПЕРЕМИШЛІ ВУЛ. КРАСІЦЬКОГО ч. 63.

відливає на замовлення дзвони гармонійні й поодинокі, а постійно удержує на складі понад 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.

ЦІНИ ПРИСТУПНІ - СПЛАТА РАТАМИ

При важніших запитаннях прозається письма до нас висилати рекомендовано.

Ширіть наш часопис?

Загально знана зі солідности довголітна фірма!

Р. Табак і С-ка, вул. Личаківська ч. 8.

Тел. 59—73

поручає свій богато засмотрений **магазин мужеської і жіночої конфекції** з найліпших матеріялів на довготривинцеві сплати (до 6 міс.) по готівкових цінах, як: мужеські убрання, мужеські і жіночі Trenchcoaty, **рагляни,** жіночі плащі і т. п. 2—2 1923

Магазин мужеської і жіночої Конфекції

Р. Табак і С-ка Личаківська 8. Тел. 59—73.

УВАҐА на фірму і ч. дому Р. Табак і С-ка Личаківська 8, тел. 59-73.

Спробуйте а переконаєтеся, що

Мило Кооперативної Фабрики ЦЕНТРОСОЮЗУ

є НАЙЛІПШЕ і НАЙДЕШЕВШЕ

До набуття в усіх КООПЕРАТИВАХ та СКЛАДАХ НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ.

Львівське Товариство Акційне Броварів

Поручає на свята свої знамениті вироби:

Пиво експортове ясне

Пиво баварське темне

(подвійно солодове)

одиноке для смакунів темне пиво.

Пиво Імперіяль чорне

поручають його лікарі.

Скрізь до набуття. Скрізь до набуття.

Запросини до передплати на рік 1928-29

З 1-ГО ЖОВТНЯ 1928 РОКУ ПОЧАВСЯ ДРУГИЙ РІК ІСТНУВАННЯ ЖУРНАЛУ

„ЖИТТЯ І ЗНАННЯ“

Хоч ней журнал доволі відомий у кругах громадянства, проте в передплаті не найшов такого поширення як належало. Одначе Т-во „Просвіта“ і Редакція журналу мають ту сильну віру, що в другому році видавництво зросте, бо найде відповідну підтримку.

Зміст і вигляд журналу не зміненний. На рік вийде 12 чисел. — Кожне число по 32 сторінки багато ілюстроване. Журнал подає знання з ріжних галузей науки і життя.

Передплата на рік виносить 18 зол., на 6 місяців 9 зол., на 3 місяці 5 зол., поодиноке число коштує 2 зол., За кордоном на рік виносить 3 ам. дол., на 6 місяців 2 ам. дол., на 3 місяці 1·20 ам. дол., поодиноке число коштує 0·45 ам. дол. — Для членів Т-ва „Просвіта“ за кордоном 3 ам. долари.

Адреса Редакції і адміністрації: Львів, Ринок ч. 10, II. поверх Товариство „Просвіта“. Societé „Prosvita“ Leopol, Rynok 10 II. Pologne. — Association „Prosvita“, Lvov, Rynok 10, II. East. Galicia, Poland. 1941 1—1

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів. Ринок ч. 10

Ч. 100 (11.441). Львів, четвер 9. травня 1929. Pocztowa opłata zaryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 3 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Націоналізм і фемінізм.

Під кінець минулого століття появляються майже рівночасно і незалежно від себе на овиді життя дві суспільні течії. Обі вони родяться зі стихійною силою як витвір невідкличних внутрішніх законів, а не якоїсь штучної доктрини. Одна з них — це *націоналізм* (в розумінні активного національного патріотизму), що на своїх прапорах виписав гасла віри в животворні сили нації і її місію. Друга — це *фемінізм*, якого основою є віра в творчі можливости і покликання жінки.

Вже при поверховному розгляді обох згаданих рухів звертають на себе увагу деякі аналогії між ними. Тут і там, як основна рішаюча прикмета, сильна діяльна будуча *віра у власні сили і своє високе призначення*. Як націоналізм вірить у націю, що сама в собі криє закони свого істнування і свого розвою, таксамо фемінізм вірить у жінку, в її спромогу творити свій світ зі самої себе, згідно з власними потребами і мірилами.

Орґанізований, послідовний націоналізм відкидає всякі зовнішні „орієнтації", приймаючи на їх місце самодоцільність і орґанічну цілість народу. Він вірить у світлу будучність і політичну незалежність своєї батьківщини. Зовсім подібно фемінізм; його вихідною точкою є переконання в творчі сили жіночої психіки, яка завдяки своїй питомій, відмінній від мущини структурі збагатить людську культуру новими цінностями і перетворить її згідно з законами своєрідної жіночої особовости. Як націоналізм вимагає *самодільности* від усіх громадян і хоче видобути з народу якнайбільшу суму енергії, таксамо фемінізм каже жіноцтву йти власними шляхами та шукати *власних* виявів своєї творчости.

Передумовою сповнення місії нації є її незалежність і соборність; тому націоналізм поборює всі зовнішні і внутрішні перешкоди, які стоять на їх шляху. Подібно передумовою здійснення історичної ролі жінки є *рівноправність*, а боротьба за неї є в суті річи поборюванням перешкод, які жінка зустрічає в свобідному розвиткові своєї індивідуальности. Крім цього однаково: націоналізм і фемінізм визначуються здоровим *оптимізмом і ентузіязмом*. Оба змагають до якнайбільшої *активности*, оба *вірять у перевагу* своєї ідеї.

Чи під тими припадковими аналогіями в їхній основі і в темпераменті обох течій криється якийсь глибший між ними звязок? Яке відношення одної ідеї до другої? Чи вони з собою згідні, чи йдуть поруч себе рівнобіжно, мов струї двох рік, що вливаються в одно море, чи скріплюють себе взаїмно, — чи може навпаки вони суперечні себе взаїмно, — чи може навпаки вони суперечні в собою? Одним словом, чи фемінізм зміцнює сили нації а націоналізм визвольницький жіночий рух?

Цим питанням з одного і другого боку замало, на жаль, присвячується уваги. Замало, або радше зовсім ні. Ні в націоналістичній літературі, ні в богатій літературі по жіночому питанню, нам не доводилося досі стрінути безпристрасного і вичерпуючого розгляду відношення обох ідей до себе.

Зате як часто приходиться чути взаїмні обвинувачення і безосновні закиди. Щоби розглянути ті закиди всесторонно, щоби перевести аналізу і оцінку цілої складної проблеми, на це треба довгої, глибокої студії. Тут мусимо обмежитися лише до кількох думок.

Фемінізм робить націоналізмові часто *закид реакційности*, отже якоїсь немовто принципіяльної ворожнечі до всіх поступових течій, між іншими і до жіночого руху. Практика політичного життя, на жаль, потверджує часом цей закид, бо деякі „національні" і „націоналістичні" партії справді часто бувають відсталі під оглядом політичним, соціяльним і культурним. Одначе цей закид виявиться *неоправданим пересудом*, якщо під увагу візьмемо *суть* націоналізму, якого ідеольоґія безумовно не є реакційна. Навпаки, націоналізм в своїй природі визначається сміливістю концепції, змаганням до поступу та молодечою афірмацією життя.

Неменші пересуди панують по другому боці. І так націоналізм обвинувачує жіночий рух, немовто він *бурить родини* та що його наслідком є велика *знижка зросту населення*. Крім цього чуємо часто закид, що природі фемінізму льогічно прикметні є *інтернаціональні і пацифістичні тенденції*, які ослаблюють відпорність і розгін нації.

Нема більше неслушного погляду як обвинувачення фемінізму в руйнуванні родини. Цей, на жаль доволі поширений, погляд є доказом, як поверховно і легкодушно осуджує публична опінія глибокі течії, видаючи свою оцінку по зверхніх, припадкових явищах, які з істотою цієї течії не мають нічого спільного. Треба ствердити в найбільшою рішучістю, що фемінізм від самих своїх початків аж по нинішній день, завсіди і всюди ставився до родини якнайбільше *позитивно*, розуміючи як слід її етичну і державно-творчу ролю.

І саме тому, у повному зрозумінні ваги родини і у повній відповідальности за її долю, фемінізм прямує до її *відновн й оздоровлення*.

Одначе з того, що фемінізм ставиться критично до патріярхальної форми родини, з того, що домагається *належного становища* в родині *для жінки-матері*, цієї родительки і вихователькн нових поколінь, цієї основи родинного життя — не виходить, що фемінізм „руйнує" родину як таку! Треба тямити, що фемінізм це не лише могутній суспільний рух, але також стихійна, духова течія і тому не дивниця, що під його впливом перетворюються змінчиві форми родинного життя відповідно до вимог і потреб жіночої особовости, при чому ці нові форми в нічому не ослаблюють сили та енергії нації.

Не можна заперечити, що більше виправдане — бодай на перший погляд — є обвинуваченнн фемінізму в зменшенні зросту населення. Нема сумніву, що між материнством і потребою самостійности жінки істнує *гострий конфлікт* та що погодити ролю матері з ролею урядовця, фізичного і умового робітника, чи суспільного діяча — не легко. Одначе велику помилку роблять ті вчені та політики, які одиноку причину незвичайно складної проблеми: депопуляції бачать лише в фемінізмі. Колиж навіть фемінізм причинюється до свідомого обмежування числа дітей у родині, то з другого боку він має *великі заслуги в зниженні смертности* населення, в першій мірі смертности дітей.

З усіх питань фемінізму центральне місце займає в ньому питання материнства, а *охорона матері і дитини* зросла нерозривно з цілим зорганізованим жіночим рухом та з працею жіночих орґанізацій. Візьміть до рук звіт з якогонебудь феміністичного конґресу, чи який жіночий журнал, а — побачите — що львину частину статтей і рефератів виповнюють проблеми звязані з материнством.

Не лише через опіку над матірю веде фемінізм боротьбу за охорону та поліпшення раси. Також поборюванням усіх суспільних болячок, які дегенерують расу (як проституція, торговля жінками, алькоголізм, полові недуги, праця дітей, то-що.) дає фемінізм доказ, що він *дбає за здоровля майбутніх поколінь*. Тому треба порадити соціольоґам, щоби вони пошукали причини депопуляції в інших явищах, не у фемінізмі, а політиків, що за прикладом Мусолінія звертаються до жінок з розпучлив. зазивом: „фаціате бамбіні!", треба попросити, щоби вони через зміну господарських умов і належну опіку держави нал молодим поколінням дали змогу кожній жінці здійснити її природну тугу за дитиною. Лишається ще вкінці закид щодо пацифістичних тенденцій фемінізму. Нема сумніву, що кожна жінка з своєї природи є подекуди пацифістка, що вона, яка приводить на світ нове життя, покликана є до того, щоби це життя зберігати від загину. Одначе фемінізм пригадує жінкам, що вони є матерями не лише власних дітей, але *матерями народу*. Історія людства дає досить прикладів, що в рішаючий для нації момент мати вміє поставити вище інтерес будучих поколінь від „тих, що живуть", вище навіть від життя власної дитини.

Аналіза взаємних обвинувачень націоналізму і фемінізму виявла цілковиту нестійність тих закидів. Найвища пора, щоби одна течія признала в другій союзника, без помочі якого годі їй здійснити свою ідею.

Як зможе націоналізм зорганізувати сили цілого народу до боротьби за його істнування і ня? Чи зуміє він вплекати в народі *соборницьку* міць, поминаючи при цьому половину населення *психольоґію і національну традицію* не втягаючи в свої ряди жінок? Де найде сильнішого союзника в підчиненні класових, партійних і вузько провінціональних інтересів інтересам *збірної* нації, в жінці?

Націоналізм мусить прийти до переконання, що коли фемінізм прямує до вияву всіх творчих можливостей жінки, то тимсамим він скріплює життєздатність і енергію нації. А фемінізм зі свого боку мусить свідомо опертися на націоналізмі, бо нарід є одинокою в цивілізованому світі формою суспільного життя, до якої довела нас історична еволюція. Збагачуючи людську культуру знанням свого духа жінка в першій мірі працює для своєї нації, з якою вона завдяки містерії материнства звязана нерозривними нитками. Одним словом фемінізм це *конструктивна сила*, яка свідомо чи несвідомо служить розвиткові найкращих фізичних сил і духових ідеалів нації.

Пос. Мілена Рудницька.

„Духи" в Брацтві.

(Допис з Волині.)

Сумно проходить ювилейний 310-тий рік істнування українського Луцького Чесного Брацтва, що вславилося в історії Волині Брацькою школою й широкою добродійною та освітньою працею.

Сумно, бо „кресові" духи захитали самими його підвалинами: згодою й однодушністю членів його ради.

Стократ сумно, бо занадто ясно розкривається метода цих духів: „пустити русина на русина"; бо вже крякає воронна над його майном, а особливо над каплицею в центрі міста; бо вже нема хору; бо вже ця релігійно-національна святиня перетворена на політичне кубло цих духів...

Ще пів року тому рада Брацтва складалася з самих українців, представників ріжних українських земель і ріжних політичних поглядів. До неї входили пп. Ясинський, як голова, протопресв. Пащевський, М. Левицький, пос. Власовський, Білецький, Тиравський, Бондарук, Сорокин, Сидорук і Пилипчук.

Не зважаючи на великі ріжниці між світоглядами членів ради, робота Брацтва якось йшла. Бодай назовні була однодушність. Коли треба було придбати для парафії села Вишків і Ківерці, всі братчики й парохіяни, неприсутні в церкві, як один, підписали петицію до митрополита, — і до церкви прилучено 30 га землі. Каплиця давала дохід, орендарі землі в місті (пів міста стоїть на братській землі) платили чинш, мав добре утримання священик, не але почував себе диригент хору, найкращого в Луцьку.

Не вистарчало статута, про зареєстрованнн якого рада просила роками, й все без бажаних наслідків. Причини дуже зрозумілі: по-перше, небажання залишати в руках українців цю історичну станицю в той час, коли „дух" Ґрабського йшов до ліквідації православія, як одної з твердинь українства, а по-друге, не менше небажання залишити в руках Брацтва його історичне нерухоме майно (землю й три доми), бо це противиться засаді „все, що ваше, буде наше".

Щоб знищити немилу духам каплицю, (в центрі міста), магістрат знайшов „знаменну" думку: заліпити її так, як ластівки заліплюють у своєму гнізді непрошеного горобця, а саме: дозволив жидам будувати перед каплицею крамниці, щоби таким чином сховати її від людського ока. Голова п. Ясинський побіг на базар і привів юрбу селян, які в мить ока рознесли на шматки руштованнн. Жиди більше не відважилися „заліплювати" каплицю своїми будками, а магістрат дав їй спокій.

В руках голови переховувалися цінні історичні документи на братські землі. „Заінтересовані" духи не раз хотіли перебрати їх у свої руки, та той їх зручно ховав від чужих очей. В актах брацтва є цінний історичний лист компетентних духів, які говорили в ньому, що „о іме сен да (будинки Брацтва), о тиле сен зробі" справу ре-

ОСИП СТЕФАНОВИЧ
РАНІШЕ РОМАН ЗУБИК
ЛЬВІВ, ВУЛ. ГАЛИЦЬКА Ч. 16.
ПОРУЧАЄ:
ВОВНЯНІ НОВОСТИ ДЛЯ ПАНЬ на плащі, костюми і сукні.
ШОВКИ у великому виборі.
ВОВНИ АНГЛІЙСЬКІ І КРАЄВІ на мужеські одіжки.

естрації статута. Не беруся окреслювати „процентовости“ українства б. голови (еміґранти в нас точно окреслюють), який під громи московських анатем зукраїнізував Брацтво, всеж таки не згодився на те, щоб „лати“ будинки за полагодження справи статута. І хоч твердили про низький процент його українства, а він усе-ж випер москалів із каплиці, де єдиним священиком залишився українець Пащевський.

Отак якось життя йшло, й братська церква була гордістю й предметом любови українців. Якаж це страшна річ оця українська згода, хоча б і нещевна!... І кресові духи повели проти неї акцію. Не хочу образити еміґрантів, але більшість з них є чудовими медіюмами оцих кресових духів. У їх присутности на засіданнях ради мало не літали стільці... Особливо духи денервувалися, коли не було заколоту.

А через те, що кожний б. міністр має охоту бути принаймні „головою“, то й почалося випирання голови, з чого духи зручно скористали: шепнули устами медіюмів, що як голова не буде головою й як взагалі в раді будуть самі стопроцентові українці (читай: уснерівці-регіоналісти), то статут негайно буде затверджений.

Брацтва, на чолі з п. Пилипчуком, який має безпосередні зносини з вищими духами, впали в транс, в Брацтві все почало літати, вилетіли (самі) пос. Власовський і п. Бондарук, вилетів (не сам) голова Ясинський і все пішло кодором.

Митрополит вирішив, що коли „хахли деруться“, то є потрібний „гарадавой“ і, призначивши нового голову бл. п. Сорокина, ввів до ради „для безпорядку“ двох росіян, пп. Романова й Лупікина. Духи, як так горливо обороняють українців, стрепенулися. Мовляв, швидче їх викиньте, бо не дамо статута. А коли ті й самі перелякалися, а новий голова аж помер, старий голова Ясинський сів на актах і заявив: не маю кому їх здати.

Але-ж їх можна забрати! На це-ж є відповідні чинники! Подумано — зроблено. Один з братчиків, страшенно „болівчи“ душею, що б. голова Ясинський наробив грошових зловживань, написав до влади просьбу про переведення слідства. Влада негайно забрала всі акти й документи в б. голови й після допиту свідків передала справу до прокураторії. Та тут медіюмам обірвався. Прокуратор не знайшов підстав до обвинувачення й справу повернув до воєвідства.

Довідавшись про це й бачучи, що хахли, під впливом духів таки добре взялися за чуби, митрополит негайно призначив нову раду, ввівши до неї ще більше „гарадавих“ для „безпорядку“. Склад цієї ради був такий: протопреосв. Пащевський, В. Островський, інж. Пилипчук (українці), прот. Павликовський, прот. Огнбовський, Лупікин і Романів („русскіе“). Завідувачим каплицею іменовано В. Островського. Тенденція „утраквізувати“ українське Брацтво занадто була ясна, щоб українці могли ввійти в таку раду.

За чистоту й стопроцентовість української ради Брацтва станув і воєвода. Негайно виїхав до Варшави, де до порозуміння з митрополитом не дійшов. Митрополит телеґрафував до прот. Павликовського, щоб 20. квітня рада була уконституована й каплиця передана. Та медіюми знову впали в транс і все почало літати. По-перше, прот. Павликовський почав літати по власному помешканні, хапатися за голову (після візити в воєвідстві) і ніяк не міг вручити запрошень членам ради; член Лупікин вилетів аж до Рівного, пп. Сидорук і Ясинський, який мав передати каплицю, вилетіли... до ліжка, бо почули себе хворими, а о. Пащевський і інж. Пилипчук десь так літали, що не могли їм віддати запрошення.

Поки все це так спіритистично літало, п. воєвода напередодні іменував другу раду в складі „стопроцентових“ українців, а саме: б. премієра УНР. Пилипчука, б. міністра здоровля М. Левицького, б. коменданта М. Савицького, директора ґімназії п. Шкляра й адв. Черевка. Завідувачим каплицею — п. Савицького. Кажуть, що новій ралі вже передані акти.

Перший братський сеанс скінчився: не було ні одної ради, а тепер є дві — одна з призначення митрополита, не визнана воєводою; друга з призначення воєводи, не визнана митрополитом.

Очевидно, що продовження цеї історії ще буде, бо за триста десять років Луцьке Брацтво вперше має раду з призначення адміністративної влади.

А поки-що братчики питаються: „А статут? Нам не потрібні ваші ради, дайте нам статут, а раду ми собі самі виберемо“.

Поки-що відповіди немає...

Тимчасом „стопроцентові“ українці зпід стягу одинки здобули собі, за допомогою союзників, добру станицю.

Очевидно, почнеться чистка Брацтва. Ксьондзи вже оглядали каплицю й про щось шептали. А компетентна особа з віроісповідного відділу висловлювала думку, що для цілковитого „очищення“ Брацтва належало-б каплицю розібрати, або... перенести на село.

Кажуть, що настрій в медіюмів такий, що коли вони впадуть у транс, то каплиця дійсно може вилетіти в повітря, або перелетіти на село (а на її місце прилетить хіба латинська), або просто влетить у руки ксьондзів.

Луцьк завмер і чекає з нетерпінням, чи не полетить каплиця, а за нею — доми, а за домами — земля, а за землею й само Брацтво.

А побожні жінки з нетерпеливістю чекають Великодня, щоби заспівати:

„Нехай воскресне Бог і побіжать вороги Його.

Братчик.

„Шляхом обективности і знання“.

На маргінесі двох статтей двох польських авторів.

Краківський „Курєрок“ поправляється. До недавна поміщувано в його науковому додатку („Курєрок“ і наука — що за іронія!) статті, живцем витинані з німецьких журналів, таких, як „Угу“, то-що, при чому не лише промовчувано джерела, звідкіля дана стаття походить, але під ними, як під оригінальними, підписувалися співробітники „Курєрка“. Треба подивляти, що редакція „Угу“ не витягнула з цього відповідних висновків, але мабуть там у Німеччині „Курєрка“ не читають. Тепер помітна, як згадано, деяка поправа. Чимраз більше появляється в цьому щоденику статтей оригінальних, та зате всі вони дуже бідні під оглядом змісту.

Самозрозуміло, що нас нічого не обходив би „науковий“ рівень „Курєрка“, якщо він в одному, недільному додатку не заговорив би і про культуру українців. У 89. ч. з 1929 р. цього органу є стаття якогось д-ра Яна Скульського п. з. „Народні забави великодні в Малопольщі середній і східній“. Автор її відкриває нам ревеляційні новини, що в часі народніх „забав“ українське населення співає на церковних майданах на пере-

---

Д-Р РОМАН ЦЕГЕЛЬСЬКИЙ.

Електрифікація та її розвиток.

Минуло недви 128 літ від того часу, як славний італійський фізик Алессандро Вольта винайшов перше ґальванічне звено, назване його іменем, що, збудоване лише з одної течі (розведеного сіркового квасу) і двох ріжних металів (цинкової і мідяної плити), стало джерелом електричної струї. Коли Вольта задемонстрував свої спроби з електричною струєю перед Наполеоном І, що відвідав його, будучи в Італії, то великий цісар сказав опісля до своїх ґенералів: „Дивувся, що дорослі люди можуть займатися такими діточими іграшками“! Наполеонови і на думку не прийшло, що електричність здобуде собі в несповна 100 літ домінуючу ролю в житті людства.

Після Вольти пізнали фізики всілякі прикмети електричної струї та видумували нові, чимраз кращі звена, між іншим винайшли також акумулятори.

Останні замітні тим, що можна їх реґенерувати при допомозі чужої електричної струї, якщо їх сила ослабне.

В 1867 р. винайдено динамомашини, що дають дуже сильну однонапрямну або перемінну струю, залежно від своєї конструкції. Електрична струя витворюється в них під впливом дуже кріпких маґнетів, біля яких обертається залізний перстень або валок з великою скількістю півок, навинених ізольованим дротом. Саме у тім дроті повстає електрична струя, яку розводять дротами по цілім місті, а навіть і по околиці, та освітлюють при її допомозі її вулиці та мешкання, порушують трамваї та залізниці, і вправляють в рух мотори, що виконують працю у молотільнях, млинах, трачках та у ріжних фабриках.

Впровадження електричної струї в ріжні ділянки життя принесло великі улекшення та вигоди. Давніше треба було уміщувати у фабриках окремі парові машини, а в звязку з ними помічні прилади з ременями та трансмісіями. Вони займали богато місця і орудування ними було дуже недогідне. Тепер кілька електричних централь, а декуди навіть лише одна витворює електричність, яку розпроваджують дротами, куди лише заходить потреба. Одним потисненням ґузика засвічується електричні лямпи у мешканнях, фабриках та на вулицях міста, так само одно потиснення ґузика вправляє в рух найбільші двигуни. А коли винайшли т. зв. трансформатори, що перетворюють перемінну струю мірної напруги на струю високої напруги і тимсамим уможливили передачу її по дротах на велику віддаль, тоді стали будувати електричні централі, що засилюють електричною енергією цілі округи. До обертання динамомашинни уживали давніше тай уживають ще і тепер у великій мірі парових машин. Згодом насунулася думка запрягти енергію руху води до порушування динамомашин. В девядесятих літах 19. віку збудовано на ріці Рені коло міста Шафгавзен гідроелектричну станцію, яка достарчала 15.000 кінських сил, себ-то тілько само праці, що 150.000 робітників. Небаром потім повстала гідроелектрична стація на водопаді Ніяґара в Америці, якої справність виносила 40.000 кінських сил; ця стація засилювала цілу околицю. До 1910 р. пересилано електричну енергію дротами на віддаль 200 км, сьогодня осягнено вже 600 км.

Велику ролю грають у гідроелектричних стаціях турбіни. Турбіна це колесо з лопатками особлившої форми, що містяться у нерухомім колесі. Обі колеса находяться у великій обгортці, в яку пускають воду, задержану греблею. Вода біжить бистро в обгортку та натискає на лопатки нерухомого колеса, з них паде на лопатки рухомого та обертає його. В турбінах натискає вода на всі лопатки відразу, тоді як у млин. колесах лише на частину лопаток. Таким чином можна використати майже всю енергію руху води, перемінюючи її на електричну, та ужити її до виконання праці у більшій віддалі.

В останніх літах побудовано турбіни великі в богатьох краях. На водопаді Ніяґара працює тепер вісім гідроелектричних стацій, що дають 1,400.000 кінських сил т. зн. використовують четвертину сили водопаду. Разом дають гідроелектричні стації Злучених Держав Півн. Америки 12 міліонів кінських сил. Ці енергії уживають здебільша до порушування трамваїв та залізниць, виробу штучних навозів, хемікаліїв, обробітки металів та в сільському господарстві. Якщо ріка має меншу масу води, то будують греблі і витворюють штучно великі озера. Напр. в Америці утворено на Слонових Горах штучне озеро, якого поверхня виносить попад 15000 га. В Швайцарії біля Мартіні збудували гідро-електричну стацію на 100 тисяч кінських сил, що працюють головно при виробі штучного навозу. Ця стація лежить 1650 м. пониже озера, якого воду спиняє величезна гребля. Широкими сталевими рурами, що їх проклали на поверхні гори, спрямували воду до турбін стації. В Єгипті на ріці Ніло коло Асуан є гребля на 1952 м. довга. Вона затримує аж 2300 міліонів кубічних метрів води, якої натиск на греблю іде на сотки тисяч тон. З великою запопадливістю заходяться німці коло електрифікації своєї країни. З огляду на відірвання від Німеччини найкращих вуглевих районів збудували вони гідроелектричні стації, що засилюють цілі провінції напр. Баварію з околицею. Також кинулися до використовування дешевшого палива для витворення електричности за допомогою парової машини. Напр. в Гольпа-Чорневіц палять у парових машинах бурим вуглем і одержують електричної енергії на 200.000 кінських сил, яку провадять на віддаль 130 км.

Великі поступи зробила електрифікація в Союзі Радянських Соціялістичних Республик. Коли за царських часів 45 гідроелектричних стацій давної Росії давало 700 тисяч кінських сил так, що на одну стацію припадало 15 кінських сил, то тепер одна лише гідроелектрична централя, яку кінчать будувати на ріці Волхові у віддаленні 110 верстов від Ленінграду, буде давати 80 тисяч кінських сил для Ленінграду та його околиці.

На Великій Україні будують гідроелектричну стацію нижче Дніпрових Порогів. Після остро-

В пятницю розвязання англ. парляменту.

В пятницю буде англійський парлямент розвязаний, щоби по трьох тижнях палата зібрался в новому складі. Устійнено листи кандидатів. Консервативна партія поставила 584 кандидатів, Лейбур Парті 560, ліберальна партія 500. На 400 теперішніх конс. послів 330 кандидує знову. Листи виборців виносять около 27 міліонів людей.

Розвязання комуніст. партій в Німеччині.

Мін. Штреземан на засіданні урядничої комісії нім. нар. партії сказав, що комуністичні заворушення припали на час прикрого фінансового та госп. положення Німеччини та що не мали льокального характеру.

Пруський міністр вн. справ видав розпорядок, який розвязує найсильнішу комуністичну організацію Союз червоних буйш. учасників війни разом із його організаціями Червона Фльота і Союз Молоді. Майно товариства сконфісковано на користь держави, льокалі опечатали. Поліція обсадила всі бюра й льокалі згад. товариств і перевела ревізію в льокалях нім. секції III. інтернаціоналу. Найдені там документи сконіфскували.

Наслідком повищого розпорядку не могтиме відбутися ком. зїзд у Гамбурзі. Всетаки провідники гамбурських комуністів на демонстрації в Лінебурзі заповіли, що комуністи відбудуть зїзд проти заборони гамбурського сенату.

Тому, що в Берліні настав уже спокій, президент берлінської поліції відкликав усі виїмкові розпорядки. Одначе більші відділи поліції є все ще в поготівлі.

Тисячі Людей

виграє рік річно головні і більші виграні в загальній сумі **кількадесять міліонів золотих.** Хто хоче забезпечити бутте для себе і родини, нехай ще нині замовить **льос І-ої кляси Держ. Льотерії Клясової** в щасливій колектурі

„РУНО", Равіч і Ска, Львів, Академічна ч. 3

Головна виграна виносить 750.000 зл.

Тягнення вже 23 і 24 травня (мая) ц. р.!

Що другий льос певно виграє!

Пляи гри обіймає в 19-ій Льотерії виграні на загальну суму більше як

28 міліонів золотих.

Ціни льосів слідуючі:

1/4 — зол. 10·—; 1/2 — зл. 20·—; 1/1 — зол. 40·—.

Замовлення полагоджуємо негайно, пересилаючи разом з оригінальними льосами І-ої кляси, наш блянкет П. К. О. на безплатну пересилку належитости по відборі льосів.

В тім місці просимо вирвати і чітко виповнене переслати!

Куповн замовлення:

До колектури **„Руно" Львів, Академічна ч. 3.**

Отсим замовляю до І-ої класи 19-ої Державної Льотерії:

. . . . . льосів цілих по зол. 40·—
. . . . . льосів половинок по зол. 20·—
. . . . . льосів чвертох по зол. 10·—

які ласкаво прошу негайно прислати. Належитість в кноті зол. . . . . обообовязуюся негайно переслати по одержанню льосів, блянкетом П. К. О., який долучить мені фірма до льосів.

Ім'я і назвисько: . . . . . .

Докладна адреса: . . . . . .

Ограблення почтового воза.

Дня 3. травня виконано напад на дорозі між Волчковим (пов. Станиславів) і Устем Зеленим (пов. Бучач) на почтовий амбулянс, що постійно курсує на просторі Маріямпіль-Усте. Напасники звязали візника дротом і оставили на місці нападу, а почт. скриню розбили та забрали з неї торбу з грошовими листами і посилками. Станиславівський воєвода Наконечніков-Клюковський видав стежні заряджения та порозумівся з сус. воєвідствами. Поліція уладила концентр. погоню від пов. товмацького, бучацького та станиславівського і до 16 годин арештувала трьох справників нападу: Данила Ковриновича почт. візника з Маріямполя, Петра Шпирку шевця та Ів. Павелка різника з Устя Зел. Вони вже не мали часу поділитися добичею, 5.000 зол., які були скрили в лісі, 1 км. від місця нападу.

—o—

Замах на Вальдемараса.

Литовська Тел. Аг. повідомляє: Дня 6. травня, коли прем. Вальдемарас із жінкою, сестрінком, своїм адютантом пор. Гудінасом і адютантом міністра війни кап. Вербіцкасом ішов на концерт у литовському держ. театрі, незнайомий справник вистрілив кілька разів іззаду до згаданих. Особистий Вальдемарасів адютант Гудінас, поцілений в голову, згинув на місці. Кап. Вербіцкасові куля перейшла через праве лєхке. Вальдемарасів сестрінок ранений легко в живіт. Прем. Вальдемарас і його жінка вийшли цілo. Вбийник утік. Про причини злочину досі нічого не відомо.

міну пісні польські й українські, „краковяки" й „коломийки". Запалюють тоді також великодні вогні, звані „купала"(!), що має бути найкращим доказом „польського походження цього звичаю". Не менше, ні більше! Дальше д-р Скульський згадує про гаївки, але генези їх не подає зовсім. Або не знає її, або в добі оснування „червіньско-руских організаций" зручніше промовчувати цю тему. Бо й якжеж то говорити між іншим про Зельмана, про панцину?... А що „почціви людек руски" співає напереміну українські й польські пісні, то лише є доказом „братнього співжиття обох народів" — це ясне! Зрештою невжеж годиться аналізувати точніше звичаї українців? Українці — на думку автора — такі неграмотні, що навіть не знають, чому то цілі „два дні (!) Великодня безперервно гудять дзвони"! Страх, який сором за рідну націю! Дуже інтересні „історії" росказує п. Скульський ще й про наші писанки. „Крашанки або писанки є звичайно одноколірові, сині або червоні, а якщо є друковані(!), то майже завсіди білочервоні". Де цей „учений" бачив „друковані" українські писанки, нам самим було б цікаво почути, бо те, що він добачує в усьому „біло-червоні" краски вже ні трохи не дивує...

БЛІДНИЦЮ **НЕДОКРОВНІСТЬ** усуває, зміцнюючи діє, побуджує апетит, одинокий середник для реконвалесцентів тільки у М-ра КШИШТОФОРСЬКОГО, вино хіново залізне на еспанській малядзі. — Laborat. Chem. farm. Mr. Krzyształoforski, Tarnów. 58—?

Самозрозуміло, що гумористичні ревеляції „Курєрка" того покрою надаються найкраще до зігнорування, але слід про них згадати ще й тому, бо на подібний лад висказуються також інші польські журнали й поважніші автори. Так прим. жіночий часопис „Сьвят Кобеци", пишучи про „гафти і робутки вейске в Польсце", зазначує між іншим таке: „В **декотрих** околицях східної Галичини український нарід (в оригіналі „руський") прикрашує передн й рукави **мужеських** сорочок **нераз доволі інтересним** гаптом". Авторка цеї статейки, п. Ю. Альбіновська, обурюється на „люд польскі", котрий, „завидуючи мабуть цеї прикраси українцям, прикрашує українським гаптом своє білля". Накликує отже поляків до наслідування давніх орнаментальних зразків, з якими мають їх познайомити двори й польські школи. Та й тут біда, бо звідкіля взяти сутопольських орнаментаційних елементів? Чи може зі старих, шляхотських килимів? Алеж і ті килими були виробами здебільша українських майстрів, представників тої нації, котра заховала сьогодня ледви „доволі цікавий гапт"!... Бідні ми, правда?

Д. Г.

на Хортиці кладуть греблю, на 720 м. довгу, поперек Дніпра. Гребля затримає воду та піднесе рівень її пересічно на 38 м. Зайву воду можна буде спускати 25 заставами. Планована є будова дев'ятнацятьох турбін, що дадуть 650 тисяч кінських сил. Електричність, витворена ними, має засилити Запоріжжя, Кривий Ріг, Харків, Херсон, Миколаїв та околицю.

Світову продукцію електричної струї можна числити річно на 200 міліярдів кільоватгодин. (1 кільоват = 1,36 кінських сил). На кождого мешканця землі припадає 100 кільоватгодин річно. Якщо почислимо пересічну ціну продажі кільоватгодини лише 15 грошів, то вартість електричної струї, проданої протягом року на цілій землі, виносить 30 міліярдів золотих річно. Як бачимо, електричність стала одним з найважніших чинників світого господарства не лише задля своїх особливших прикмет, але також задля грошевої вартости.

У світовій продукції електричности перше місце займають Злучені Держави Півн. Америки, по'них іде Німеччина, Англія, Італія і т. д. В 1927 р. припадало в Німеччині 325 кільоватгодин на голову, в Злучених Державах 800, у Швайцарії 1070, в Норвегії 1600. До витворення електричности уживало 80 проц. німецьких централь парн, 20 проц. води, у Швайцарії, Швеції і Норвегії майже 100 проц. води, в Італії 90 проц., у Злучених Державах Півн. Америки 50 проц. Уживання водяної сили до витворювання електричности має отсі добрі прикмети. Перш за все вода це товар, що не спалюється, як вуголь, але все знова напливає. По друге водяні уладження є дуже довготревалі, а парові зужиткуються по 15 літах. Тому після виплачення коштів будови та уладження гідростації продукція електричної струї в них стає дуже дешевою, бо в гру входять лише кошти адміністрації та податки тоді, як у парових стаціях долучується ще великий видаток на вуголь.

Одначе гідростації мають також і свої слабі сторони. А само їх мусять будувати відразу для найповнішого використання водяної енергії хоч нема ще відповідного збуту електричности, коли парові стації можна розбудовувати постепенно в міру потреби. Крім того мають деякі стації неправильний доплив води; раз її є за багато, другий раз за мало. Тому їх продукція змінюється безнастанно а це явище зовсім небажане. Вкінці недогідним є і те, що найбільше гідроелектричних стацій побудовано в горах, а місця зужитковання електричної струї лежать далеко; пересилка струї на більшу віддаль сполучена зі значними коштами.

Важною проблемою є нагромаджування електричної енергії на запас. Для цеї мети послугувалися при менших скількостях електричної енергії акумуляторами. Одначе, коли продукція поодиноких централь стала дуже велика, придумано інший спосіб збереження енергії. Користаючи з того, що в ночі є менше запотребування електричної струї, помпують при її допомозі воду у вище положені збірники, а в годинах або днях найбільшого запотребування пускають цю воду на резервові турбіни гідроелектричної стації. Такі уладження подибуємо у Швайцарії, в Валені у Німеччині, а ренсько-вестфальська електрична централя будує їх біля міста Гердеке.

Якщо приглядаємося цьому всесвітньому розвиткови електрифікації, насувається нам мимохіть думка, що наш край, наша ближча батьківщина, стоїть далеко позаду тих світових змагань. Німеччина продукує так богато електричної енергії, що задумує продавати її сусідним краям, а у нас цілий ряд гірських рік несе свої бистрі води і враз з ними великі засоби енергії далеко у море без ніякої користи. Від часу до часу пригадують вони самі, що в них дрімає велика скількість незужитої енергії, але ця пригадка несе знищення та руїну в виді грізної повені. А чейже можна було б використати цю енергію та вести її порушати залізниці та мотори, освітлювати міста та села. Але покищо не заноситься на це ні тепер ні у найближчій будуччині.

Українські посли в Канаді.

Преміер Брекен оповістив у соймі провінції Манітоби в Канаді склад ріжних соймових комісій. З українських послів є членами комісій: Бачинський — поправки законів, публичних рахунків, привілеїв і виборів; Григорчук — публичних рахунків, рільництва, імігрaції та муніціпальних справ.

У центральному парляменті Канади в Отаві засідає, як відомо, український посол Лучкович, що вже кілька разів забирав слово в оборони поневолених українців в Европі.

Свідки замаху кажуть, що стріляло трьох людей з револьверів, а четвертий кидав ручні гранати, але вони не вибухли. Атентатчики вмішалися в товпу і в темряві ночі втекли. Мін. вн. справ визначив нагороду 50.000 літів тому, хто вкаже виконавців замаху. Одні здогадуються, що замаху доконали Плєчкайтісові агенти, інші, що терористи, в звязи з процесом терористів, який визначено на 7. травня перед військ. судом у Шавлях.

В Ковні поліція арештувала богато людей та замкнула всі дороги до поблизьких міст і контролює документи прохожих і тих, що їдуть за місто. Прибічну сторожу в Вальдемарасовім мешканні скріпили.

—o—

Німеччина неуступчива.

Йонґ інтервеніює.

Д-р Шахт приїхав у Париж. Півурядовий комунікат заперечує, начеб президент Нім. Банку Шахт привіз нові німецькі предложення. Нічого не зміниолося в дотеперішньому положенні в паризьких переговорах із цифрового боку. Рівночасно „Ф. Цтґ." повідомляє, що в Парижі кружляють чутки про новий компромісовий проект Йонґа в справі заг. числа нім. зобовязань і поділу річн. рат. Дня 2. травня д-р Шахт нараджувався з Овеном Йонґом.

—o—

Землетрус у Персії.

У перській частині Туркестану землетрус повторився напротязі двох діб кількинадцять разів. Досі нараховують від 2000 до 3000 убитих. У місцевости Карчі Баган витворилася в землі шілина на двацятькілька кільометрів довжини.

—o—

Великий метеор.

Праська астрономічна обсерваторія повідомляє, що 14. квітня перелетів над Мюнхеном великий метеор на висоті 150 клм. у напрямку на північний захід. Перелетівши чеський кордон погас на висоті 30 клм. над Хемніц. Швидкість лету метеору була 50 клм. на секунду. Шлях, який він перелетів у 6 секундах, літак міг би зробити ледви в годині.

—o—

Політика австр. уряду.

На засіданні австр. нац. зібрання новий канцлер Штрерувіц сказав, що партії дотеп. більшости випрацювали спільну програму праць парляменту. Щодо кризи в хліборобстві, то уряд далі вестиме політику, о. Зайпеля. Для підтримки торг. білянсу підпомагатиме краєве гірництво. Уряд старатисяме зрівнати австр. законодавство з німецьким.

—o—

Скликання сойму?

В польських фінансових і політичних колах у звязи зі звітом Девея кажуть, що можливе є, що сойм буде скликаний на надзвичайну сесію для полагоди податкових предложень. Гадають, що це станеться в половині червня, а може ще в травні. Девей у звіті звертає увагу передовсім на конечність полагоди податкових справ.

—o—

Ціни пашпортів знижені.

Податковий департамент у польському міністві скарбу закінчив праці над справою цін закорд. пашпортів. Висліди праць предложили керовникові скарбу Матушевському, від якого залежить оконечна полагода. Кажуть, що пашпорти на будуче коштуватимуть 125 до 150 зол., незалежно від істнуючих категорій пільгових пашпортів.

—o—

Реформа залізн. тарифи.

У Варшаві відбуваються наради тарифової комісії при держ. зал. раді. Вона має видати опінію про проект зал. тарифи, яку тепер опрацьовують. У дискусії заявили, що теп. хвиля не надається для підвишки заліз. тарифи. Потреба підвишки не є така велика, бо справжне запотребування залізниць далося би покрити й інакше, а то в звязи з комерціялізацією залізниць не переказуючи т. зв. надвишок мін-ству скарбу. Тепер комісія розглядає поодинокі ділянки реформи зал. тарифи.

—o—

Союз Українок істнує далі.

В останній хвилі довідуємося, що внесений Виділом Союзу Українок відклик до вищої інстанції в справі припинення діяльности Союзу Українок львівським староством ґродським полагоджений прихильно. Наслідком того Союз Українок буде реактивований у всіх дотеперішніх своїх статутових правах і вже в найближчих днях пічне свою діяльність.

—o—

Поворот наших кооператорів.

Представники наших центральних господарських установ, які в дні 26. квітня ц. р. виїхали були на Рад. Україну, щоби взяти участь у річних зборах „Сільського Господаря", а головно у відкритті сільсько-господарського музею, після однотижневого побуту, повернули до Львова. Вже в Шепетівці витали наших кооператорів численно зібрані представники місцевої кооперації. Одночасно вижидали їх там представники центральних велико-українських кооперативних установ, які їх супроводжали до Києва. На Рад. Україні наших кооператорів витали всюди дуже щиро і сердечно. Однак у Києві можна було помітити деяку, зручно масковану обмеженість рухів. Зате в Харкові мали вони повну свободу рухів. Напротязі однотижневого побуту наші кооператори не виходили з рямок господарсько-кооперативного зацікавлення при одночасній загальній обсерваційї тамошнього життя. Крім участи у відкритті музею та в зібранні „Сільського Господаря", відпоручники наших установ відвідували сільсько-господарські інститути й різнородні музеї. Дотеперішні досягнення Рад. України в ділянці сільсько-господарської культури зробили на наших відпоручниках величезне враження. Загальні їх враження з побуту на Рад. Україні є двоякі: наскрізь додатні в ділянці національній (українізаційній) і державній та відємні в соціяльно-економічній. В цій останній ділянці там усе ще відбувається експериментація, яка своїм вантажем придавлює особливо сільське населення.

З вісьмох відпоручників, що брали участь в поїздці, залишились іще на Рад. Україні на короткий побут: дир. Коренець, інж. Чежовичівна і п. Кіт, які подалися на оглядини Дніпрельстану.

На тернистому шляху поневолених.

Ще один матеріял у справі нац. меншостей

Швайцарська телєґр. аґенція подає, що комітет трьох Ради Ліги Націй, який в Льондоні радив під проводом амбасадора Алатсі над зясуванням процедури в справі жалоб нац. меншостей, одержав меморіял у тій квестії від організації нац. меншостей в Женеві. Меморіял боронить критичних уваг Дандюранда (Канада) і Штреземана (Німеччина), висунених на березневій сесії Ради Ліги Націй, а звернених проти приноровлюваної тепер процедури розгляду жалоб і петицій нац. меншостей. Крім того меморіял домагається знесення інституцій т. зв. комітетів трьох, що істнують від ряду літ і ніби-то займаються розглядом меншостевих жалоб, а по суті їх спинюють і утруднюють їх висвітлення.

Меморіял домагається, щоби на будуче меншостеві жалоби розглядала Рада Ліги Націй при допомозі спеціяльного комітету, зложеного з 14 членів. Рада Ліги мала би право передавати спори з меншостевої ділянки постійному міжнародньому трибуналові в Газі, щоби в той спосіб усунути їх з обсягу політичного трактування і піддати їх виключно правній процедурі.

Зі спорту.

Мистецтво Ліги.

Львів. Чорні — Польонія 6 : 3 (2:2)
Краків. Вісла — Гарбарня 5 : 2 (3 : 2).
Лодзь. Л. К. С. — Поґонь 2 : 0 (1 : 0).
Варшава. Легія — Краковія 2 : 0 (0 : 0).
Катовиці. І. Ф. Ц. — Варта 1 : 1 (1 : 1).

Мистецтво А-кляси.

Гасмонея — А. З. С. 2 : 1 (2 : 0).
Станиславів. Лехія — Гакоах 4 : 2 (1 : 0).
Рашів. Поґонь І. Б. — Ресовія 3 : 1 (1 : 1)
Перемишль. Польонія — Яніна 5 : 2 (3 : 1).
Перемишль. Чувай — Рух 5 : 1 (3 : 0).
Станиславів Ревера — Чорні II. 4 : 0 (4 : 0).

Закордонні осяги.

Льозанна. Чехословаччина — Швайцарія 4 : 1 (2 : 0). Двацять тисяч глядачів.

Відень. Австрія Мадярщина 2 : 2 (1 : 1). Шістьдесять тисяч глядачів.

Загреб. Загреб — Відень. 2 : 1.

Антверпен. Бельґія — Голяндія 3 : 1. Антверпен — Ротердам 4 : 1.

Братислава. Братислава — Відень. 3 : 2.

Прага. Австрія — Вікторія Жіжков 4 : 3. Австрія Богеміянс 5 : 4.

Чаша Дейвіса.

Копенгаген. Данія — Чіле 3 : 0.

Гельсінґфорс. Єгипет — Фінляндія 2 : 1.

Справа меншостей.

Тайна дипльоматія комітету для справ національних меншостей.

Минулого понеділка зібрався в Льондоні комітет трьох призначений Лігою Націй, для розгляду справи національних меншостей. До цього комітету належить сер Австен Чемберлен, японець Адачі й еспанець Квіноес де Леон. Комітет одержав до розгляду різні меморандуми, а саме від держав, що мають великі національні меншости, — від Польщі, Ромунії, Югославії, Чехословаччини й Греції, меморандум Штреземана й канадійського делегата до Ліги Націй Дандюрана.

Меморандуми держав з національними меншостями мають майже ідентичний текст і є вислідом спільних нарад представників урядів цих держав. Правда, ці держави признають свої зобовязання щодо договорів про національні меншости, одначе заявляють, що при заключенні цих договорів вони згодилися на них лише з великими сумнівами. При таких умовах вони мають право вимагати, щоб їх зобовязання інтерпретовано в якнайвужчому розумінні. Ці зобовязання є винятковими зобовязаннями, і вони не можуть допустити, щоби переведення постанов про національні меншости було якимнебудь способом поширене. Меморандуми заявляють, що не можуть прийняти пропозиції ні Німеччини, ні Канади. Ці пропозиції, на думку дотичних держав, є не лише некорисні, але також небезпечні. Не буде ніякої користи, коли дотеперішні комісії для справ національних меншостей будуть збільшені. Ці комісії вже тепер викликують непорозуміння між народами, і поширення їх компетенцій може повести лише до дальших суперечок, які зле вплинуть на національні меншости.

Далі меморандуми висловлюються проти пропозиції Канади, щоби публіковано петиції національних меншостей, бо таке публікування могло би лише викликувати незадоволення та розятрювати почуття ненависти між народами. Непорозуміння між національними меншостями та урядами можна часто усунути шляхом обговорення висловлених у петиціях зажалень. Та ця примирюча діяльність буде утруднена, коли петиції будуть вже опубліковані й стануть предметом ґазетної боротьби.

Як бачимо, всі аргументи, висловлені в меморандумах держав з національними меншостями, не витримують жадної критики.

Та ще цікавішою є та обставина, що секретаріят Ліги Націй веде в справі національних меншостей тайну дипльоматію. Льондонська ґазета „Дейлі Телеґраф" надрукувала статтю свого женевського кореспондента, який дуже гостро критикує цю тайну дипльоматію і зазначує, що жадний німецький член секретаріяту Ліги Націй не лише не одержав, але навіть не бачив меморандуму, який Ліґа Націй виробила в справі праці комітету трьох. Таксамо секретаріят не вислав до Льондону жадного німецького члена секретаріяту Ліги Націй, хоч туди крім самого секретаря, сера Еріка Дрюмонда виїхав від секертаріяту представник Бельгії, Франції та Еспанії. Таксамо німецький уряд досі не одержав жадного матеріялу про роботу комітету в Льондоні. Натомість цей комітет утримує живий звязок з представниками держав з національними меншостями, що вже відбилося в некорисних для меншостей голосах англійської преси.

З Буковини й Бесарабії.

Розвязання громадської ради в Чернівцях.

Вища адміністративна влада розвязала громадську раду в Чернівцях. Тепер управляє містом спеціяльна (інтерімарна) комісія, зложена з 11 осіб. У цій комісії 6 ромунів, двох жидів, один українець (д-р Панько Клим), один поляк і один німець.

Шевченківське свято в Кишиневі.

Опізнилася кишинівська українська громада з святкуванням, бо тільки 13. квітня спомянула великого Кобзаря не злим, тихим словом. Без гомону — по семейному відбулося свято і далеко не вся громада навіть була на ньому. Вечер відкрив коротеньким вступним словом голова

Громади, адвокат Міткевич, а про творчість і характеристику Шевченківської музи говорив професор французької гімназії Гречина. Вокально-декламаційну часть розпочато „Заповітом", слабий чисельно хор під орудою п. Білинського відспівав удачно „Садок вишневий", „Червона калина", „Стоїть явір над водою" і „Черевички". П. Павлів під дострій гітари відспівав з чуттям „Кантату на смерть Тараса Шевченка". З деклямацій зі зрозумінням віддала „Мені однаково" і „Чигирин" п-ні адв. Міткевич і „Хоходний яр" п. І. Новицький. Закінчено вечір українським національним гимном. Замісць вступу зложили зібрані понад 1000 лей на поміч студентам в Подебрадах.

Транзіт через Польщу до Радянського Союзу.

В квітні цього року відбулася у Варшаві друга конференція в справі перевозу товарів з Чехословаччини та Австрії через Польщу до Радянського Союзу. Прийнято за основу транзіту постанови міжнародньої конференції в Берні з 1924 р. про перевіз товарів залізницями; ухвалено також перевести відповідні зміни в обовязуючих досі тарифах.

Криваві заворушення в Берліні.

Продовження заворушень. — Барикади на вулицях. — Облога робітничих дільниць. — Вбиті ранені. — Стан облоги. — Глибші причини заворушень.

Криваві заворушення, які вибухли в Берліні в дні 1. травня, а які проявилися стріляниною в робітничих кварталах між комуністами і поліцією, не закінчилися 1. травня. Ще з більшою силою віджили вони в ночі з 2. на 3. травня, переміюючись в справжню революту. З настанням ночи в робітничих дільницях: північній Веддінг і полудневій Найкельн — розпочалася нова боротьба з поліцією. В Найкельні комуністичні робітники збудували барикади, які поліція облягала цілу ніч.

Ці випадки були досить несподівані. Саме тоді відбувалися по фабриках і промислових підприємствах зібрання залогових рад і фабричних комітетів, які мали рішити про проголошення генерального страйку. Ці зібрання з перевагою комуністичних елементів покінчилися біля 9-ої год. вечером без більших сутичок. Аж коло півночи почався обстріл поліційних патроль, а одночасно збудовано барикади. Поліційні відділи, обстрілювані з вікон і дахів, мусіли відступити з кількох, найбільш загрожених вулиць, які опанували комуністи. Тоді поліція розпочала протинаступ, одержавши допомогу та вводячи в бій панцирні авта й скорострільні. Опановані комуністами вулиці окружено з усіх сторін. В ночі поліція вела тільки правильну облогу, а над раном перейшла до наступу, здобуваючи при допомозі панцирних авт одну барикаду за другою та обсаджуючи вулиці сильними патролями.

В міжчасі окружені з усіх боків вулиці Найкельну стали тереном грабунку. Суспільні покидки розбили там низку крамниць й ограбили їх.

Над раном поліція опанувала ситуацію, переводячи систематичну ревізію одного дому за другим, конфіскуючи зброю і довершуючи масових арештів.

Кількість вбитих досягла 8 осіб, важко й тяжше ранених 150, а арештованих кількасот. Поліція не мала поважніших втрат. Розмірно малу кількість жертв після цілонічної стріляниини пояснюється тим, що поліція не стріляла в товпу, обмежуючись до сальв, віддаваних на пострах та до стріляниини на барикади.

В полудне, 3. ц. м., в Найкельні знову прийшло до сутичок із поліцією.

Берлінські заворушення викликали пригноблюючі настрої в Німеччині. Продовження заворушень поза 1. травня вказує, що тут не йде вже про демонстрації, тільки зорганізовану збройну революту. Президент берлінської поліції Цергібель (сец. демократ) видав гострі зарядження в обох дільницях, які рівняються станові облоги. Після 9-ої год. вечером припинено який-небудь вуличний рух. Не вільно ходити більшими гуртами, як по три особи, не вільно ставати у воротах домів, відчиняти вікна і т. і. Всі ресторани і публичні льокалі мають бути зажкнені в 9-ій год. вечером. Одночасно припинено на три тижні видавництво комуністичної „Роте Фане".

„Н. Фр. Прессе" твердить, що ці події є спровоковані з одного боку німецько-національними, а з другого боку Комінтерном (внаслідок розбіжностей між рад. урядом і Комінтерном), а звернені вони проти соц. демократичного президента поліції Цергібеля.

Берлінські події, які є вступом до соціяльної революції, викликують важкі рефлексії в німецькій пресі. Ці події мають також глибший підклад. Є вони наслідком політики антанти.

При останніх виборах німецькі комуністи здобули 3 з четвертиною міл. голосів і 45 мандати до райхстагу, а 56 мандатів до пруського сойму. Однак усі ці успіхи комуністів були досі без значіння. Чорні хмари революти і бунту зависли над Німеччиною аж тоді, коли захиталася льокарненська політика, коли не осягнено порозуміння в репараційних справах, коли знеохочення й хитання заступили віру в трівкість відносин і кращу будуччину, коли величезні податки й тягарі звалюють на народ, викликуючи зневіру. Такою є глибша причина берлінських заворушень по думці німецької преси.

Дивогляди.

„Спеціялісти".

Якийсь пригнідний „спеціяліст" у „Век-у Нов-ім" зі самопевністю крайного ігноранта твердить, що українці не мають ні виробленої мови, ні літератури, ні нічого. Очевидно, щоби щось твердити, треба щось знати, на чомусь розумітися. А яке знання української мови мають польські журналісти, ті самі, що важаться видавати „авторитативні" оцінки й осуди в українських справах, свідчить про це хочби якийсь „спеціяліст" з будючного „Дзєнні-ка Львовск-ого":

В ч. 119 з 1. ц. м. при допомозі цитатів реферує цей орган нашу статтю про самоврядування („Недостача видержаности") і слова: „без керми і вітрила" перекладає: „bez steru i tyłów" — замісць: „bez steru i żagli", а слово „байдужністю" передає якимсь бездумним, кованим дивогляду: „bajdurzymy" — замісць: robimy się obojętni" чи obojętnicjemy".

Що поверховний читач цього органу прийме ці бездумности за добру монету, нічого дивного, але що в польських редакціях є такі „спеціялісти" — це справді дивогляд, коли навіть приняти за аксіому, що звичайно там сидять людці з патентом: „in rebus ucrainicis ignorantia maxima".

Заступлення „вітрила" словом „тил" є ще в деякій мірі зрозуміле, бо це слово в ріжних „фінезійних" відмінах увійшло тепер пробоєм до польської публіцистики й журналістики, здобуваючи собі право горожанства, але незрозумілим є заступлення „байдужности" — „bajdurzeniem" — хіба, що це є підсвідомим показчиком того, що польські журналісти постійно „bajdurzą" в українських справах.

НОВИНКИ

— **Фотограф Янушевич**, вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 59-60. 1258 31-?

— **Арештування в Тернополі.** „Подільський Голос" з 5. травня повідомляє, що тамошня поліція перевела минулого тижня деякі арештування серед української молоді. Арештовано студента фільософії Володимира Богдана Майковського, Івана Багрія, уч. 7-ої кл. гімн., Теодора Панаса, уч. 7-ої кл. гімн. і Романа Паладійчука, уч. 8-ої кл. гімн. У звязку з тим арештовано також ученика 7-ої кл. гімн. Ярослава Олійника у Львові. Цього останнього видалили недавно з тернопільської гімназії за те, що мав організувати серед гімназійної молоді бойкот свята Юзефа і який удався був потім до Львова, щоби вписатися до котроїсь школи. Всіх арештовано під замітом злочину головної зради, якої мали допуститися тим, що роздавали друковані на цикльостилю летючки з нагоди похорону і панахиди по вбитім у Львові студ. Любовичеві. Слідство в тій справі веде сл. судця Янеллі в Тернополі.

— **Перед виборами нових членів УАН.** В Одесі відбулися 27. квітня збори професури і студентства Інституту Народньої Освіти, на яких обговорювано справу вибору нових членів (академиків) Української Академії Наук. Збори рішили, що закон про доповнення Української Академії Наук „новими науковими робітниками" є своєчасний і потрібний, а далі постановили, що новими членами Академії можуть бути тільки ті, які „засвоїли марксистську методольогію та стали близькими пролетарській ідеольогії". Збори висловили наконець однодушно думку, що на Україні **„треба будувати культуру національну формою і соціялістичну щодо змісту".**

— **З життя наших „Боянів".** В цьому році припадає 10-ліття річниці заснування першого мистецького хору в Галичині, а саме засиування хору при соборі в Перемишлі еп. Снігурським, з якого вийшли перші наші композитори М. Вербицький і І. Лавровський, і весь наш співочо-муз. рух спершу в Перемишлі, а відтак і у Львові. Щоби відсвяткувати гідно цю важну річницю Т-ва львівський і перемиський „Бояни", порозумівшися із собою, рішили влаштувати два спільні хоральні концерти: один в Перемишлі (в неділю, дня 26. травня ц. р.), другий у Львові (2. червня) із тою самою програмою. До співучасти упрошено також „Стрийський Боян", який виступить з окремою точкою і в спільних точках всіх хорів. З огляду на близький речинець обох концертів Виділ Т-ва „Львівський Боян" взиває отсим всіх своїх членів, щоби являлися **точно і в комплеті** на всіх пробах. Перша проба в пятницю 10. ц. м. починається **точно в год. 7.30 веч.**

— **Амнестія в Ромунії.** Черновецький „Час" інформує, що з кінцем цього тижня буде предложений ромунському пярляментові урядовий законопроєкт про амнестію. Амнестія буде відноситись до політичних і військових проступків. Увільнені будуть від кари дезертири, що здезертирували з війська по амнестії з 1921 р. та особи, що провинилися при виборах. Комуністи й особи, що допустилися протидержавних злочинів, амнестії не підпадуть.

— **Є чи нема?** З Тернополя дістаємо такого листа: Старшина Кружка „Рідної Школи" в Тернополі віднеслась до Виділу „Української Бесіди" в Тернополі з проханням відступити їй одну кімнату на півтора місяця для ведення підготовчого курсу для дівчат, що мали при кінці червня ц. р. здавати вступний іспит до гімназії. Хоч ця кімната стоїть цілий божий рік безужиточно, хоч вона булаб занята лиш 2 години денно, хоч у виділі засідають люди, яким повинно залежати на збільшенні фреквенції в гімназії, — то всеж Виділ „Бесіди" відмовив проханню ось яким письмом: „До Виділу Кружка Р. Шк. в Тернополі. — Виділ т-ва „Українська Бесіда" в Тернополі повідомляє ним у справі Вашого письма з 24. квітня 1929, що не може прихилитись до Вашої просьби, бо не має відповідної убікації на ведення школи, а крім того наше т-во є звязане постановами контракту найму з властителем, який не годиться на відступлення льокалю на згадану ціль. — Тернопіль, 30. квітня 1929. За Виділ: К. Білинський, за голову. Д. Цебушник, секретар". — Отже з наведеного письма виходить на початку, **що нема кімнати,** а при кінці, **що є кімната,** але властитель не годиться її відступити. — Старшина Кружка „Рідної Школи" в Тернополі.

— **Сумне, але правдиве.** Зі Самбора пишуть нам: Дня 30. квітня 1929 р. в салі окружного суду в Самборі відбулась карна розправа перед відкличним трибуналом до ч. спр. Бл. І. 82/29 проти селян: Стаха Куприча, Михайла Менчика і Андрія Мацікевича за провину з § 303 к. з. (обиду релігії). Сторону пошкодовану, себто о. Івана Скварка, гр.-кат. пароха в Туречках Нижних, повіт Борині, заступав д-р Менкес, субститут адв. д-ра Гольдберга у Самборі. Присутні селяни подивляли зі здивуванням, а українські адвокати зі соромом, як жид боронив святости гр.-кат. обряду і церкви! Для пояснення справи, по провірені актів, стверджено, що о. парох Іван Скварко зробив карне донесення проти названих обвинуваченних своїх парохіян по польськи, хоч у Борині є адвокат українець і що як при першій розправі, так і при відкличній розправі, заступав о. пароха і гр.-кат. церкву адвокат жидівської народности! Чи це не сором? Нехай осудить загал і Владика, чи може бути щось сумнішого в історії нашої церкви?! — **Іван Білинський.**

— **Ш-тя (передостання) частина Споминів** д-ра Степана Шухевича вже появилась у продажі викликуючи своєю появою ще більше зацікавлення, як попередні томи. Богато описів невідомих досі подій та причинків до історії побуту УГА на Великій Україні, зокрема подій в Подільськім Камянці, у Винниці та Київі. Ціна 4 зол. 1979

— **Паломництво до Риму.** При зголошенню участи в паломництві треба крім фотографії на паломничу легітимацію подати дату і місце уродин та місце горожанської приналежности. Про пашпорт старається кожний паломник окремо у дотичному старостві аж по 15. травня, коли прийде з міністерства наказ видавати паломникам пільгові пашпорти. Одержаний пашпорт треба негайно надіслати до Мар. Т-ва Молоді у Львові, вул. Сикстуська 39а в цілі одержання візи та долучити 250 зол. на купно білетів (туди і назад) і на задаткування приміщень. Приміщення з харчем у Відні, Венеції, Римі і Неаполі буде для всі хпаломників разом.

Паломництво виїде зі Львова дня 2. липня ц. р. (второк) год. 18.35. Остане 1 добу у Відні, 1 добу у Венеції, 1 тиждень в Римі, 1 добу в Неаполі й Помпеях. З Неаполю кожний паломник може вертати до дому окремо на той знижковий білет, який закуплено у Львові. — Львів, дня 2. травня 1929. — о. Д-р Іван Бучко, провідник паломництва.

Зі спортового життя.

Україна — Гакоаг (Станиславів 2:2 (0:2).

Перші цьогорічні змагання за мистецтво львівської А-кляси зі станиславівським жидівським клюбом „Гакоаг" закінчила „Україна" досить нефортунно вислідом 2:2, здобуваючи один пункт. Повищі змагання, що велися підчас дощу на розмоклому терені, стояли на низькому рівні і не дали численно зібраним глядачам тої емоції, якої можна було надіятися. „Гакоаг", це типічна провінціональна дружина, яка технічні і тактичні недостачі надробляє надміром амбіції й стартом до мяча, при чому грає дуже гостро. Зараз в перших мінутах гри чільник України Лисик при випадковім зударі з Петровом був контужений і це відбилося на цілому ході гри. Граючи в першій половині змагань з вітром, ліва сторона нападу противника двічи використала тактичний блуд Сича й впакувала мяч у ворота України. Щойно в другій половині гри вирівнує Петрів, який був найліпшим на грищу. Суддював добре п. Гуліч.

Жертви на оселю робітників пера.

ВИКАЗ Ч. 10.

На заклик „Т-ва письменників і журналістів ім. Ів. Франка" зложили дальше на оселю українських робітників пера: 140 Урядовці Т-ва „Сільський Господар" у Львові — 62 зол., 141) Урядовці „Маслосоюзу" у Львові — 38 зол., 142) Роман Збудовський, Надвірна — 1 акцію Зем. Банку ном. вартости 25 зол., 143) пос. д-р Ів. Блажкевич, Дрогобич — 100 зол., 144) пос. Іван Ліщинський, Львів — 20 зол., 145) пос. Волод. Целевич, Львів — 10 зол., 146) пос. Іван Заваликут, Гусятин — 10 зол., 147) пос. о. Мих. Ганушевський, Угорники — 10 зол., 148) пос. Дмитро Великанович, Турка — 10 зол., 149) пос. Олекс. Вислоцький, Гаї Дітковецькі — 10 зол., 150) нот. Волод. Рудницький, Ширець — 20 зол., 151) д-р Олекс. Козакевич, Коломия — 5 ам. дол., 152) дир. Микола Сабат, Львів — 10 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Кіна.

„Аполльо": „Понад сніг" (Жеромського).

„Кольосеум": „Ексцентричний добродій" (з Фейрбенксом).

„Лев": „Любов козака" (Льва Толстого".)

„Марусенька": „Цілую твою ручку, мадам".

„Оаза": „Пан Тадей".

„Палас": „У проклятому домі".

„Пан": „Божевільні".

„Фатаморгана": „Мадярська рапсодія".

„Химера": „Більше ніж кохання" (з Кор. Гріфіт).

Програма радіо.

Середа 8-го.

Варшава (1395,1). 16·00 Концерт грамофонових плит. 21·15 Концерт солістів.

Гамбург (331,6). 17·00 Концерт творів Пфіцнера.

Кільонія (250). 20·00 Концерт сучасної музики.

Москва (825). 19·00 „Квадратура кола", комедія Катаєва.

Липськ (361,9). 20·00 Камер. концерт, творів Брамса.

Бресляв (321,2) 20·00 Оперетова музика (дириг. Айзлер).

Прага (343,2). 20·00 Трансмісія з Фільгармонії, святочний концерт (Дворжак).

Відень (519,9) 20·00 Трансмісія з Музікферайну, концерт хору.

Рим (443,8). 20·45 Опера Масканіого.

Мюнхен (536.7). 21·30 Камер. концерт.

Льондон (358). 21·45 Трансмісія з корол. опери. „Норимберські співаки" Вагнера. 23·40 Танкова музика.

Копенгаген (336,3). 15·30 17·30 Концерт. 21·00. Концерт. 21·45 Оперетова музика.

Лянгенберг (462,2). 20·00 Орхестра. 21·00 Вечір геройсько-европ. музики.

Берлін (475,4). 20·30 Веселі пісоньки. 21·30 Тріо.

Четвер 9-го.

Варшава (1395,1). 12·10 Симфонічний поранок з Фільгармонії. 20·00 Оперетова музика. 23·00 Танкова музика.

Краків (314'1) 20·05 Хор „Ехо".

Вильно (455,9). 19.15 Музика з грамоф. плит.

Кенігсберг (280,4). 19·00 Камер. тріо. 20·35 Популярний концерт.

Бресляв (321,2). 16·00 Концерт мандолівістів.

Копенгага (336'3). 15·00. Орхестра. 20·00 Орхестра. 21·30 Камер. концерт.

Прага (343,2) 21·30 Фортепіяновий концерт англ. творів.

Льондон (358). 19·45 Конперт університету Терсінгтон.

Липськ (361,9). 16·30 Концерт радіоорхестри. 19·30 Вечір старої нім. любовної пісні.

Гамбург (391'6). 20·00 Святочний концерт.

Ревель (408) 19·00 Релігійний концерт.

Рим (443,8). 20·45 Симф. концерт з участю Марії Лябій.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Пригадка. Звичайні Загальні Збори Товариства Українсько-Руських Правників у Львові відбудуться в пятницю дня **10 травня 1929** о год. 6 зг. 6·30 веч. в домінці Тов. „Українська Бесіда" (Дім Народний) зі звичайним порядком нарад — як подано в оголошенні час. „Діло" з д. 25.IV За Головну Раду Товариства: Зенон Лукавецький голова, д-р Іван Грицай секретар. 1973.

Агрономічно-Технічне Т-во „Праця" ім. Івана Левинського — у Львові, Ринок ч. 10. II пов. — уладжує з приводу 10. річниці смерти бл. п. проф. Івана Левинського Святочну Академію — і просить П. Т. Громадян, що стояли ближе особи бл. п. Ів. Левинського, щоб подавали відомости про нього, а з окрема про його суспільну та гуманітарну діяльність на адресу вище наведеного Т-ва. — Старшина. 1074 1-1

Кружок Рідної Школи в Стрию уладжує від 10. мая до кінця шкільного року підготовляючий курс до I гімназійної кляси. Наука пополудниева. Зголошуватись в Дирекції Українського Семінаря — Руська Бурса, Крашевського ч. 16. — Старшина Кружка. 1975 1-1

Концерт. Філія Т-ва „Просвіта" ім. Т. Шевченка у Львові спільними силами своїх читалень уладжує дня 9-го (четвер) п. р. **годину 7 веч.** в салі Тов-а ім. Лисенка при вул. Шашкевича концерт у честь Тараса Шевченка. Вичерпуюча програма в афішах. — Вп. Громадянство проситься взяти численну участь. Білети можна набувати в передполудневих годинах в канцелярії Т-ва „Просвіта", а в дні концерту при касі.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ „Zenith", „Longines", також біжутерію власного виробу поручає: Домбровський-Розважевський, Львів, (Готель Жоржа). — Догідні умови. 1336 46—?

КОСІВ, за Коломиєю, пенсіонат п. Лукашевської поручає похорі сонячні з первовідним удержанням, ціни умірковані. 1877 6-20

НАЛИШНИК остатні хрести для пам'ятників, мармур пирсених горосити „Мягкожата" вул. Батория ч. 34. II. пов. 1926 3—3

КОНЦИПІЄНТА прийму в дни 1. червня п. р. Рефлектантів прошу о оферти. Д-р М. Кондрат, адвокат в Турці. 1—1

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ у цілім краю давніша фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриляити, золото, срібло, плачу най-вищі ціни. 3 189-?

НА ПРОДАЖ кільканайпять морґів орного поля і сіножати у Львові на Знесінню з ґрунтів св. Пятниць в комплексі. Оферти слатинайдальше до 14 мая 1929 на руки гр.-кат. Уряду Деканального пл. св. Юра ч. 5. 1946 2—2

РЕСТАВРАЦІЯ М. Теодоровича в Надвірній прийме хлопця до науки з ліпшого дому. 1943 2-3

НА рати **Матераци** 3 подушки 30 зол. Водосінна 75·—. Вкладі дротяні 26·—. Канапки до розкладання гобелінові 55·—. Фотелини розкладані 45·—. Гобелінові отомани 55·—. Ліжка сіткові 40·—. Вішала стоячі 25·—. Умивальки 5·—. Ліжко мосяжне 200·—. Діточі білі лякеровані 50·—. Фабрика ЗАКС, вул. Личаківська ч. 132. 1977 1—7

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легінів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентгеном. 3—84

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.

Скріплювання хитаючихся зубів пльомбування й нанимання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після найновішої системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. і. Урядовцям і студентам значна зниження. Тел. 65—73. 2—5

КОЖНА добра і дбайлива ґаздиня дбає про взірцеву чистоту горшків, рондлів і взагалі всіх кухонних начинь, в першу чергу з гігієнічних а відтак естетичних зглядів.

Не так легко удержувати всьо стало в стані взірцевої чистоти! Тільки при помочі Vim'у можна це зробити.

Передовсім через хвилину мочити даний предмет в горячій воді, терти предмети вогким платочком посипаним Vim-ом, а відтак довести до полиску мягкою стиркою.

Система пушок Vim-у є дуже практична, а металеве дно забезпечує, щоби вода не проникала до пушки.

Vim продається в малих пачках як також і в догідних пушках.

VIM

V. P. 11—2

Комплєтні накриття

столові з правд. хінського срібла, срібла і альпаки по найнижших цінах тільки у ГРИНБЕРҐА, Львів, Сикстуська 4.

ЛІЖКО полеве залізне „Патент" з матерацом, займає як найменше місця **30 зол.** На провінцію висилає по одержанню задатку. Фабрика **ЗАКС** Львів, вул. Личаківська ч. 132. 1977 1—7

Купуйте Вудженини й Мяса

різного рода по дешевих цінах в одинокій Українській фірмі

Теодора Пявки

у Львові, Руська, 16, тел. 59—74. Замовлення з провінції полагоджується відворотною почтою.

1855 1—1

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

ч. 101 (11.442). Львів, пятниця 10. травня 1929. Poczтowa opłata zaryczałtowana. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шп. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Обезпечуючи своє майно **в Т-ві Вз. Обезпечень „Дністер" у Львові** вул. Руська 20 не поносите ніяких жертв, не робите ласки, а тільки сповняєте свій — — — — — — обовязок. — — — — — —

Крівавий травень.

Берлін, 3. травня 1929.

14 убитих, сотня тяжко і понад дві сотні легко ранених — ось білянс берлінського першотравневого „свята". Правда, нам ті цифри не страшні. Ми привикли до більших жертв ще з того часу, коли революція косила на наших землях сотні тисяч і мільони людей. Ми знаємо, що значить „диктатура пролетаріяту"; знаємо як вона починається, з якими гаслами вона приходить і чим вона кінчиться. Одначе німці цього всього не бачили, не пережили і є незвичайно цікаво слідкувати, як з математичною точністю повторюється на німецькому ґрунті щераз та сама історія і як люди нічого взаїмно від себе не хочуть навчитись.

Комуністична партія Німеччини, що на її конто треба записати дводневний пролив крови на вулицях Берліна, складається з потрійного елементу; передовсім з тих, що з комунізму живуть, по друге з тих, що нічого не мають до втрачення і по третє з тих, що в комунізм вірять. Ті останні найдурніші і тому їх найбільше. Гасло до розрухів кинули наємні агенти Комінтерну. Непокої спровокували ті, що взагалі нічого іншого ніколи не роблять, але на барикадах на Веддінгу і в Найкельні залишились ті, що в справу вірили. І тих справді жаль, бо коли до кого, то про них можнаб сказати: даруйте їм, бо не знають, що творять! Я не один раз мав нагоду говорити з німецькими комуністами. Особливож з молодими. І все був я поражений їхнім повним незнанням комуністичної дійсности. Вони задивлені в московський „Арбайтерштаат" як в сонце. Вони неначе сліпі і вірять у свою справу тим більше фанатично, чим тяжча є німецька дійсність.

Молодість не думає. Не шукає причин. Живе чуттям, порівом, реагує безпосередньо. Вона не бачить програної війни. Вона тільки бачить неможливість найти себе, добитись до чогось, жити для певної конструктивної ідеї. Дійсний соціяльний стан тих справді **віруючих** цілковито пригадує наш наддніпрянський соціялізм, особливо-ж серед інтелігенції і дворянства. Інтелігенція і знікчемніле дворянство бавились так довго в соціялізм, доки отойже таки соціялізм, своїх власних духових батьків і носіїв не знищив. Нині бавляться в нього німці; студенти, урядовці, діти добрих горожанських родин, відпущені вояки, добра частина того молодого світа, що збитий з ніг війною, не находить собі місця. Там ви найдете збіднілого інтелігента, мистця без заробітку, артиста, який не витримує конкуренції на перелюдненій німецькій сцені, потім справжнього робітника, огірченого довгим безробіттям і злиднями.

Друга категорія німецьких комуністів це ті, що „штемпелюють". Цей вислів має в Берліні спеціяльний посмак. „Штемпельн геген" — значить ходити двічі на тиждень до спеціяльної установи, де безробітним прибивають на робітничу книжку контрольну печатку — після чого держава виплачує їм допомогу. Цеї допомоги буває 60—'80—100 марок на місяць. Залежно від попереднього заробітку. В тисячах-тисячах випадків процедура є та, що чоловік працює деінебудь приписаних мінімальних 6 тижнів, а після того кидає під якимнебудь претекстом роботу і виходить пів року „штемплювати". 60 марок вистарчить, щоби в Берліні при родині, чи при власнім помешканні жити. Якраз досить, щоби не бути голодним. І от, підіть і подивіться, що робиться в тих установах, де „штемплюють". Там власне робиться політика, там росте „соціяльна" революція. Бажання легкого хліба, наживи, при мінімальній витраті енергії, ось ідеал. Пощо працювати, коли є люди і кличі, які обіцюють безкарну грабіж усього того добра, яке вони голодними очима оглядають в заможних домах Берліна? Ті люди справді не мають до страчення нічого, а здобути можуть — усе. Їхній світогляд, їхні звички, спосіб думання родяться в берлінській „кашемі". Це є означення на кнайпу в сутеринах, у передмістях Берліна.

Щоби ту атмосферу зрозуміти, треба її побачити, пережити; описати цього не можна. Це є піна, що її збиває на береги великого міста шалене темпо тутешнього життя. Ті люди мають свою мораль, свої погляди, свій оригінальний, не цілком лихий гумор. І це саме той „Фортруп", що починає кидати на поліцію спочатку гнилі яйця, потім каміння, а потім починає стріляти. Не новина! Ті люди є найбільш безпосереднім виконавцем волі всяких агентів Москви.

Щоби зрозуміти берлінські події з 1. і 2. травня, треба перш за все знати само місто. Отже спочатку Веддінг. Море касарень, в яких живе найбідніша частина тутешнього робітництва. Усе тут живе буквально на купі, скрізь страшна нужда, повна анархія, особливож у моральному і половому відношенні. Брудні вулиці, сірі обдряпані доми, люес, туберкульоза — це є Веддінг. Тут можнаб говорити про справжній соціяльний ресентимент. Але вже зовсім відмінне обличча має квартал Найкельн. Щоб його влучно схарактеризувати, можна оповісти один анекдот ще з воєнних часів. В часах найбільшої слави Людендорфа, Берлін бажав якнебудь віддати честь німецькому полководцеві. Міська рада рішила переіменувати Найкельн на Людендорф. Але проекту не виконано, бо слово „Люде" означає по німецьки „лупій" згл. сутенер, отже „Людендорф" дослівно означалоб: село лупіїв і вповні відповідалоб характерові передмістя. І саме тут відбулись найбільше криваві бої. Передмістя замкнено поліційними кордонами і в повній темноті почався в ночі з 2. на 3. травня обстріл. Комуністи порозбивали кулями ліхтарні у всьому кварталі, позрізували типові для берлінських вулиць платани і липи, позривали всі електричні і телефонічні каблі, трамваєві дроти, перевернули кілька трамваїв і тягарових авт та почали з цього матеріялу всуміш з позриваним бруком будувати барикади. А потім прийшло те, що **мусіло** прийти: панцирні авта, скорострільний вогонь, ракети, ручні гранати, сталеві шоломи. Рано пів до шестої заведено в Найкельні лад. Але проте в берлінських „кашемах" кипить. „Прокляття і ненависть" — ось дослівний зміст летючок, що вам їх втискають комуністичні підростки на кожнім кроці в руки. Комуністична партія Німеччини закликує до генерального страйку. Вона потребувала цього першого травня; потребувала для відживлення своєї анемії червоної робітничої крови. Нікому не секрет які важкі кризи переживає в своєму нутрі німецький комунізм і як московський партійний розклад діляє на берлінську експозитуру. Ті люди, що стояли на услугах Москви, потребували мучеників. І справді — знали що роблять, бо ніщо так не розяруе, як пролита кров. Власне в цьому найбільша помилка німецької поліції. Не робити мучеників!... Це є найгірше. Краще вже так, як це робить президент поліції в Парижі. Найперше вирешетовує 3000 видніших комуністів і робить товпу безголовою. Зрештою-ж на випадок потреби прикручує до гидрантів ґумові вужі і холодна вода на протязі пятьох мінут розганяє на всі сторони найбільше запальчиву демонстрацію.

1. травня? Велика, гарна ідея свята праці і робітника надужита тут для експерименту і то виключно для нього.

Зенон Пеленський.

Нова американська пропозиція в справі репарацій.

Німецька делегація в Парижі видала комунікат, в якому повідомляє, що при певних умовах годиться на цифри, які запропонувала американська делегація. Поки-що ще невідомо офіціяльно, що це за цифри, одначе німецькі кореспонденти з Парижа повідомляють, що Німеччина мала би платити протягом найближчих 13 літ від 1 міліярда 700 міліонів до 2 міліярдів марок. Пізніше ці річні сплати мали би бути менші, бо частину сплат мали би покривати з зисків від репараційного банку.

Коли хочете мати спокійну совість то обезпечіть своє життя в користь Вашої жінки і дітей в Товаристві

„КАРПАТІЯ"

Львів, Руська 18- I пов. 1917

Історія анатеми на д-ра А. Річинського.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 1. травня 1929.

Про цю саму подію була вже в „Ділі" стаття (ч. 98., „Пімста митрополита Діонізія"). А проте містимо й оцей допис з Варшави з огляду на гостро актуальну тему та на деякі ближчі подробиці, які в ньому находимо. Нинішний допис є теж першим із циклю інформаційних статтей п. І. Кедрина про відносини у православній церкві в Польщі. — **Редакція.**

Офіціяльним органом православної церкви в Польщі є „Воскресное Чтеніе" — *російський* часопис установи, яка обеднує поверх 3 міліони *українського і білоруського* населення, російський часопис для українського і білоруського населення, видаваний у *Варшаві*.

У ч. 17. того органу з 28. квітня ц. р. надрукована (очевидно, по російськи) „Постанова Святійшого Синоду Святої Автокефальної Церкви в Польщі з 15-го квітня 1929 року за ч. 14. про відлучення від Церкви і кинення анатеми на мешканця м. Володимира лікаря Арсена Річинського за його ворожу і шкідливу для православної Церкви в Польщі діяльність". До речі кажучи, ця „постанова" оголошена в 7 днів уже *після* доконання самого акту анатеми, так, що вірні православної церкви довідалися про цілу історію шойно „пост фестум", ставчи перед доконаним фактом. З дальшого видне цілком ясно, чому воно так сталося і чому інакше статися навіть не могло!

Анатема на д-ра А. Річинського виходить безумовно далеко поза межі особистої справи, має характер подій широкого, загально-громадянського значіння, а що вяжеться найтісніше з боротьбою українців за відмосковлення української православної церкви в Польщі, то мусить порушити взагалі всіх українців, без ріжниці віроісповідання. Для всестороннього освітлення цієї *прецікавої* справи необхідно перш за все подати точній аналізі згадану московську „постанову": вона кидає яскраве світло на цілу панучу *систему правління* у нинішній православній церкві в Польщі.

Під тою „постановою" підписані: православний митрополит Денис, виленський архієпископ Теодозій, поліський Олександер і гродненський Олексій, — три перші москалі, четвертий ніби-то українець.

Подані в тій „постанові" офіціяльні причини анатеми поділити можна на 4 групи: 1) публіцистичну діяльність Річинського, 2) устні його доклади про церковні справи, 3) православний зїзд в червні 1927 р. і 4) агітацію проти вищої церковної влади поза православними віруючими. Ці чотири категорії церковної діяльности д-ра А. Річинського це по суті *4 етапи українського церковного руху на Волині*, який ішов від газетного освідомлювання має через устну агітацію та внутрішню організаційну працю — аж до апелювання до зовнішніх і закордонних чинників. На ділі ці „провини" д-ра А. Річинського виглядають ось як:

До т. 1.: *публіцистична* діяльність д-р А. Річинського в суто церковних справах простягалася передовсім на його власні журнали „На варті" і „Рідна Церква". У цих органах д-р Річинський виступав проти відносин у православній ієрархії та зокрема проти митрополита Дениса дуже різко, однак ані митрополія ані сам митрополит ніколи ані не опротестовували (на судовій дорозі) ані не спростовували роблених їм закидів, і то таких закидів, які говорили про кардінальні вчинки. Конкретно писав напр. д-р Річинський у пресі про незаконну розпродажу церковної землі на Волині з відома вищої цепк. вла-

ли; наслідком тих ревеляцій прокуратура розпочала слідство.

До т. 2.: *устні доклади* д-ра Річинського про церковні справи, це були відчити по читальнях „Просвіти", все були приноровлені до просвітянського статуту й обмежувалися до історичних тем (переповідання історії православної церкви).

До т. 3.: *український церковний православний зїзд* у днях 5—6 червня 1927 року стояв на строго канонічному ґрунті й виступаючи проти штучного замосковщення української православної церкви в Польщі, проти особи самого митрополита нічим себе не проявив, що більше, організатори й провід того зїзду свідомо проминали всякі атаки на митрополита (автор цих рядків подав тоді в кількох числах „Діла" детальний звіт із того луцького зїзду).

До т. 4. *агітація* д-ра Річинського проти вищої церковної влади перед *зовнішніми* чинниками йшла в двох напрямках: а) у минулому році д-р А. Річинський вислав меморіял до „Світової християнської конференції" у Льозанні, в якому зїйсно виступив безпосередньо проти особи митрополита Денисa, а саме: у нарушенні монаших обітів. Цього нарушення мав митрополит допустити *неморальним життям*. Мимоходом кажучи, торкнена в тому меморіялі персональна справа митрополита Денисa є прилюдною тайною і має деякі „пікантні" моменти, які — очевидно — виходять у сферу яскравої скандалістики. Так напр. відомо, що митрополит уділив пані Ю. розводу, а її чоловік заскаржив той розвід до царгородського патріярха; нині пан Ю. має високу посаду в кремінецькій консисторії, а брат пані Ю. — високу посаду у варшавській митрополії! Отож митрополит Денис не потягнув д-ра Річинського до судової відповідальности за речі, сказані у льозанському меморіялі, лише — волів кинути на нього... анатему! б) До виступів д-ра Річинського на зовні треба теж зарахувати його подання до польського уряду, в якому теж вказував на порушення митрополитом канону, а саме того, що виразно наказує епископові жити у своїй дієцезії: митрополит Денис, як волинський епископ, не живе на Волині і показується туди дуже рідко.

Ясно, що всі ці провини, закинені д-рові Річинському, ні трішки не нарушують *канонів* і тому треба було пошукати якоїсь іншої правної причини для „анатеми". Шукаючи за нею, найшли 55-те правило святих апостолів, яке наказує вірним *„о недосажденіе своему епископу"* („недосажденіе" — недошкулювання). Це „правило" стало мабуть уперве взагалі в історії церкви причиною кинення на когось анатеми; пригадуємо, що напр. білоруського сенатора Богдановича виклято з православної церкви в Польщі за відступництво.

Якже відбувся акт кинення анатеми, з чим він звязаний і які його безпосередні ширші і дальші наслідки.

Про це у завтрішньому числі.

І. Кедрин.

Радянська Україна.

„Десятинну церкву під безвірницький клюб".

Під таким вимовним наголовком читаємо у київській „Пролетарській Правді" ось що: „Робітники трамваєвого парку ім. Красіна ухвалили зняти питання перед відповідальними організаціями про закриття Десятинної церкви для того, щоби перетворити її в міський антирелігійний клюб. Робітники цих підприємств закликають інших робітників приєднатися до їхньої постанови". Отже постановили „зняти питання". А це значить, що перемїна десятинної церкви в безвірницький клюб піде дуже легко. Читаєш ту замітку і дивуєшся, де політичний розум у тих, що задумали робити „рай на землі"? Невже вони думають, що досягнуть щонебудь корисного для себе через таку переміну найстаршої святині в Київі у звичайну коршму та дім розпусти? Навіть сам Люцифер здається не придумав бї гіршої провокації проти себе як це зробили комуністи, ініціюючи переміну десятинної церкви в безвірницький клюб. Бо й Люцифер порадив би мабуть тієї святині не зачіпати та не плюгавити вже хоч би з уваги на її давнину, традицію та музеальну цінність. — Та київським комуністам і того мало. Вони, як зачуваємо, заходяться останніми часами вже й біля того, щоби перемінити й одиноку в Київі уніятську церкву в безвірницький клюб. — Словом, останніми часами комуністи потапають у протирелігійній вакханалії. Перетягують струни людської терпеливости. Але хоч як там населення звикло терпіти, то не виключене, що в тому випадку його терпець таки урветься. А комуністи сіючи вітер, будуть збирати бурю.

„Вибори" нових членів до УАН.

На загальних зборах культурних і наукових робітників Харкова, що відбулися 28. квітня рішено висунути на членів Української Академії Наук таких членів: а) у відділі соціольогічних і фільософічних наук: *Скрипника* (теперішній наркомосвіти), *Семковського і Юринця;* у відділі економічнім: Кржижановського (член Всесоюзн Академії); у відділі фізико-математичних наук: *Кравчук, В. Затонський* та *Гольдман;* у відділі біольог. наук: *Білоусов і Третяков;* у відділі хемії *Паладін і Орлов;* у відділі техн. наук: *Усенко* і *Маковський;* у відділі сільсько-господ. наук: *Шліхтер* (теперішній народн. комісар земельних справ в УСРР), *Соколовський, Вавілов Висоцький, Холодний і Яната;* у відділі геольогії: *Лебедев, С. Рудницький і Е. Опоков:* у відділі історичних наук: *Матвій Яворський, Ігнатовський, Слабченко і Еварницький.* Крім того на тих самих зборах рішено висунути на членів Академії українського поета П. *Тичину* і білоруського поета Янка *Купалу.* Порушено також справу вибору в члени Академії ученик з Галичини, але не названо ні одного імени. З наведеного бачимо, що між кандидатами на яких 60 відсотків переважають москалі, що працюють тепер на Україні в характері „спеців". І там також комуністи, що з наукою мало мали спільного. Але найдивоглядніщим кандидатом на члена Академії є таки такий комуністичний вчений і „марксо-ленінської крови" історик як Матвій Яворський. Дійсно не завидним стане престіж Академії, коли в ній будуть „засідати" такі академики як цей останній.

Закон про оборот землею.

Новий законопроект міністерства земельних реформ.

Міністерство земельних реформ підготовляє новий закон про оборот землею, закон, який радикально змінює досі обовязуючі постанови, а який — ставши обовязуючим законом — викликав би глибокий переворот у господарчих відносинах.

Міністерський законопроект змагає до зовсім відмінного управильнення обороту землею, як досі обовязуючі постанови разом із законом про земельну реформу. На випадок зголошення якоїнебудь трансакції, якої предметом є земельна нерухомість або лісний обект, законопроект застерігає земельному урядові право спротиву і первокупу зголошених нерухомостей. Під трансакції про оборот землею законопроект підтягає теж аренду з річницем понад 6 літ.

Постанови про приноровлювання спротиву земельним урядом є дуже загальні і неясні, даючи найширше і найдовільніше право коментування та підготовляючи ґрунт до повної самоволі. Земельний уряд може спротивитися намірені трансакції між іншим, „коли вона стоїть в суперечности з основами раціонального земельного устрою або є небажане з огляду на **публичний інтерес**" або „коли з огляду **на особу набувця** (арендатора, ужитковця) або **з інших причин**, не дає гарантії належнього господарювання на набутому (внарендованому) просторі". З тих самих причин може земельний уряд приноровити примусовий викуп.

Законодавець зовсім не вияснює таких гнучких понять, як „недостача гарантії належнього господарювання", „публичний інтерес", „оглял на особу набувця", а головно „інші причини". Ясно, що під цими незясованими поняттями відкривається широке поле до субективної самоволі і навіть зловживань.

Законопроект дає право земельним урядам відступати набуті нерухомости (шляхом викупу) **третім особам**, що може мати вплив на рішення влади. Заінтересовані особи мають утруднену оборону своїх прав й інтересів з огляду на неспроможність оборони перед Найв. Державним Трибуналом від постанов земельних урядів, винесених на основі свого свобідного погляду.

Польська преса, яка подає ці уваги про розроблюваний законопроект, зазначує, що згадані вгорі постанови суперечать конституції, цілій низці постанов кодексів, цивільної процедури то-що.

Коли ж польська преса виступає проти цієї самоволі, яку хочуть вбрати в рямки закону, то оскільки небезпечним був би такий закон для нас, що мали вже нагоду докладно познайомитися з національною політикою земельних урядів, особливо в часах всевлади Вітоса.

ПОС. ВОЛОДИМИР ЦЕЛЕВИЧ.

4)

Самоврядування.

Незвичайний зріст самоврядних бюджетів.

Самоврядні бюджети в Польщі виказують нахил до неприродно скорого зросту. Не маємо ще урядових статистичних матеріялів про бюджети самоврядних установ на 1928/29 рік. Всеж-таки деякі відомости про них вже проголошено.

І так надзвичайні (інвестиційні) видатки повітового самоврядування і виділених міст виносили: в 1927/28 р. — 156,700.000 зол.; в 1928/29 р. — 395,000.000 зол.

Отже зросли більше як на 150 проц. протягом одного року. Звичайні видатки тих самоврядних установ зросли в тому самому часі на 37 проц.

Коли принятися дуже скромно, що 60 проц. надзвичайних видатків повітової самоуправи і виділених міст на 1928/29 р. мали би покрити позички, то одержимо на 1928/29 р. суму позичок на 240,000.000 золотих.

Кольосальний зріст обложення самоврядних обединань є нездоровим обявом і грізним „мементо" для них, а то тимбільше, що відсотки від тих позичок є дуже високі. Колиб зростав дальше дотеперішній нахил затягання позичок на всяку ціну і безоглядно на умови, то належить сподіватися, що вже вкоротці фінансова господарка самоуправних обединань найдеться в гострій кризі і стане перед маревом банкрутства.

На загал зріст висоти самоврядних бюджетів з року на рік не стоїть в нїкому розумному звязку зі зростом заможности населення. Навпаки. Бюджети самоврядування ростуть, а податкова сила населення маліє.

Господарка т. зв. повітової самоуправи в Галичині.

І. Загальні уваги.

Пишу т. зв. повітова самоуправа тому, що, як я виказав в моїй статті під заголовком „Національний склад повітових репрезентацій", виборна повітова самоуправа в Галичині не істує. Є лише повітові старости, як правительственні комісарі повітової самоуправи і їхні прибічні ради, іменовані політичною владою.

Ми і за австрійських часів не мали найменшої причини бути вдоволеними і зі складу і з господарки повітових рад і повітових виділів. В повітових репрезентаціях ми не мали належного нам заступництва, а це завдяки куріяльній виборчій ординації. Керманичами повітової самоуправи т. зв. повітовими маршалками за австрійських часів були поміщики польської народности, які дбали в першу чергу про береження інтересів великої земельної власности, а не дбали про потреби широких селянських мас.

Всежтаки австрійські повітові маршалки краще вели повітову господарку від теперішніх керманичів повітової самоуправи. Вони походили з повіту, знали господарське положення повіту, знали потреби населення повіту, а передовсім знали вартість гроша і вели ощадну господарку фондами повіту. Теперішні керманичі повітової самоуправи походять з різних сторін польської держави, їх ніщо не вяже з повітом, вони не знають зовсім місцевих відносин і потреб населення, а в додатку змінюються дуже часто.

Тимто стан повітової самоуправи в Галичині є дуже непідрадний, а признають це навіть і правительственні кола. Населення, обтяжене шораз більше повітовими тягарами, вичікує з нетерпеливістю тої хвилі, коли замість наказних комісарів до повітової самоуправи прийдуть виборні повітові репрезентації. Теперішній стан не дасться вже довго удержати.

Теперішні керманичі повітової самоуправи ведуть таку саму господарку по повітах як до недавна наказні громадські комісарі по громадах.

II. Видатки на адміністрацію.

Т. зв. повітова самоуправа в трьох східньогалицьких воєвідствах видала в бюджетовому році 1927/28 2,300.000 зол. на кошти загальної адміністрації. В бюджетовому році 1928/29 збільшилися кошти загальної адміністрації щонайменше на 30 проц. Ці кошти є дуже великі, коли візьмемо під увагу, що не вчисляються до коштів загальної адміністрації, коштів удержання повітових лікарів, повітових дорогових інжинірів, дорогової та санітарної служби і т. п.

За австрійських часів пов. маршалки не побирали ніякої винагороди. Тепер повітові старости за ведення повітової господарки побирають з повітових фондів окрему щомісячну винагороду, що дорівнює або і перевищає їхню платню як державних службовників. Коли староста виїджає на повіт без огляду на те, в якій цілі, почислює собі подвійно тієти і як представник пові-

На педагогічні теми.

Анкета у шкільній справі у Празі.

(Особисті спостереження.)

В днях 8—12 квітня міністерство шкільництва та нар. освіти ЧСР, скликало анкету з представників високих шкіл, політичних партій, учительських і ріжних громадських організацій, в числі 148 осіб, для обговорення питань, звязаних з реформою шкільної системи.

Анкету, що відбувалася в салі сенату відкрив промовою міністр освіти д-р Штефанек який вясував, що зробило міністерство протягом десятирічного істнування ЧСР та що слід виправити або цілком змінити в шкільній справі, щоб оминути небезпеки відсталости ЧСР в порівнянні з іншими країнами на культурнім полі.

Безпосередньо після промови міністра виступив проф. унів. д-р Биджовський, який гостро критикував порядок комплєтування анкети і зі свого боку предложив попросити до складу учасників анкети чотири особи, в тім числі доц. унів. д-ра Пшігоду, як авторитетного спеціяліста в справі єдиної школи, себто питання, яке неминуче займе центральне місце в анкеті. Хоча до предложення проф. Биджовського поверталося потім декількох промовців, одначе міністр не вважав можливим задовольнити це побажання з тої причини, що збільшення учасників анкети може зле відбитися на продуктивности самої анкети. Зате він обіцяв запросити їх на другу анкету, яку міністерство має намір скликати в близькому часі для обговорення питань суто педагогічного характеру.

Мушу сказати, що при обговоренні питання про єдину школу нераз відчувалася відсутність спеціяліста, який міг би розвязати ті сумніви щодо практичного переведення в життя принціпів єдиної школи, які висловлювали поодинокі промовці.

Порядок ведення самих засідань анкети визначався деякими особливостями, про які також необхідно згадати.

По-перше, засідання продовжувалися щодня від 9. год. ранку до 7—8 г. вечером без ніякої перерви. Розуміється, ні один з учасників не міг висидіти ціле засідання, а залишав його для обіду й відпочинку тоді, коли вважав для себе це зручнішим. З уваги на те кожний з учасників пропустив ту чи іншу частину засідань, що, розуміється, не могло не відбитися на цілости його враження та повноті схоплення тих відтінків думок, які мав кожний учасник анкети, що слухав рефератів і дискусії в окремих питанних анкети.

По-друге, богато промовців виступало на анкеті з тою метою, щоб оголосити в імени відповідної установи чи організації наперед виготовлену відповідь на той чи інший запит анкети. Отже наперед виготовлена відповідь нерідко звязувала такого промовця, позбавляючи його можливости висловити свою думку так, як склалася вона у нього тут, на анкеті, під впливом вислухання рефератів і дискусії.

По-третє, після дискусії та кінцевого слова референтів на ту чи іншу тему анкети ніякого голосування не переводилося. В наслідок цього відпала можливість певного уявлення для учасників анкети про загальне рішення того чи іншого питання анкети, тимбільше, що в дискусії по окремих питаннях виступало пересічно біля 1/3—1/4 всього числа учасників анкети, так, що думка решти учасників залишалася зовсім незясованою. Та й ті, що виступали в дискусії, не завсіди яскраво підкреслювали, яке саме рішення приймають вони щодо того чи іншого питання. Тому не дивно, що кожний часопис по своєму оцінював загальне враження після виступів учасників у дискусії по окремих питаннях. Так напр. „Народні Освободзені" додержується тієї думки, що більшість учасників анкети висловилася за єдину школу, тоді як „Лідове Новіни" є зовсім протилежної думки.

На обговорення анкети міністерство поставило такі запити: 1) чи слід залишити народню школу з 5-ти річним курсом і далі вищий ступінь (міщанську школу) з 3-річним курсом, чи слід завести народню школу з 4-річним курсом і вищий ступінь також з 4-річним курсом; 2) чи слід залишити міщанську школу з 3-річним курсом (4-й рік факультативно), чи слід встановити в ній 4-річний курс (5-й рік факультативно), якщо народня школа має бути 4-річною школою; 3) чи має залишитися міщанська школа обовязковою школою, як вищий ступінь народньої школи, чи вона має обслуговувати лише більше здібних учнів; 4) як полекшити перехід з міщанської школи до середньої; 5) чи слід зберегти основу двох типів середньої школи — гімназіяльну й реальну, чи слід організувати середню школу за єдиним пляном, а саме так, щоб єдина середня школа мала спільну 4-клясову основу та приблизно три побічні відділи у вищім ступні середньої школи; 6) чи можна без шкоди успішного студіювання у високих школах перенести навчання латинської мови на вищий ступінь середньої школи; 7) які реформи слід перевести в спеціяльних школах (комерційних, промислових і т. д.); 8) чи слід зберегти матуральні іспити чи можна замінити їх вступними іспитами у високих школах.

Центральне місце в анкеті заняли два питання: про єдину школу і про ролю латини в середній школі.

Хоча в програму анкети питання про єдину школу — від народньої до середньої — просто не було поставлене, одначе обидва референти на теми двох перших запитів анкети (шкільний інспектор Черни та управитель міщ. школи І. Крута) висловилися за реформу шкільної системи в напрямі єдиної диференційної школи, як це було ухвалено на зїзді „Педагогічний Тиждень" (див. про це мою замітку в „Ділі", ч. 44. за ц. р.).

Теж питання виникло і при обговоренні третього й четвертого запиту анкети, — вкажу на реферат учителя Врана та виступ проф. Биджовського в дискусії, одначе значна частина учасників дискусії визнавала єдину школу лише за ідеал, до якого слід прямувати, а для теперішнього часу уважала необхідним заснування в ріжних осередках досвідних шкіл для перевірки на практиці принціпів єдиної школи.

Щодо питання про місце латини в середній школі, то тут захисниками двох крайніх течій виступили проф. унів. Новотни (за латину з 1-ої кляси гімназії) і проф. унів. Биджовський (за латину з 5-ої кляси класичного відділу середньої школи). Більшість промовців висловилася за те, що навчання латинської мови слід пересунути до 2-ої або 3-ої кляси гімназії.

Живу дискусію викликало також питання про матуральні іспити. Деякі промовці (напр., проф унів. Гендріх) висловилися за реформу іспитів у тому напрямі, щоб уділити учневі певну свободу у виборі предметів при матурі, а також за зрівнання всіх середніх шкіл щодо права вступу абсольвентів до високих шкіл (проф. Биджовський й ін.). Цікаво, що майже всі промовці висловлювалися за збереженням матури.

Хоча анкета й не виявила певної думки щодо тих питань, які поставлено на її обговорення, всеж таки вона безперечно дасть богатий матеріял міністерству освіти при опрацюванні ним законопроектів у справі шкільної реформи, які воно готує для законодатних установ.

Наприкінці не можу не згадати, що в анкеті лунала й українська мова у виступах двох представників із Закарпатської України — директора ужгородської гімназії А. Алиськевича та посла А. Волошина.

Прага, 23. IV. 1929 р.

Ст. Сірополко.

Дипльоматичний крок Німеччини в Москві.

В Москві підчас свята 1-го травня військовий комісар Радянського Союзу Ворошилов виголосив промову, в якій дуже різко висловився проти Німеччини. Він вичислив усі країни, в яких гноблять пролєтаріят і між ними згадав Китай, Індію і „так звану демократичну Німеччину". Крім того він дуже гостро критикував поведення берлінського президента поліції Цергібеля. Підчас походу в Москві деякі групи робітників несли плякати з карикатурами на членів німецького уряду. Як повідомляють берлінські газети, Німеччина поробила в справі цих подій відповідні дипльоматичні кроки.

Памятник для поета-мистця.

Із Борислава дістаємо поклик від заснованого там громадянського комітету в справі будови памятника на могилі Корнила Устияновича.

Наш поет-мистець помер дня 21. липня 1903 р. у селі Довге, в 25 км. від Борислава. У цій чудовій околиці над Стрием наш артист працював безпосередньо перед смертю над іконостасом у тамошній церкві. Нині могила його забута, запущена. Вже чотири роки тому, старенький місцевий парох о. Юліян Ших робив перші заходи, щоби на цій могилі поставити памятник гідний того, хто в ній спочиває.

Аж тепер заснувався в Бориславі комітет, що має на меті зібрати фонди, потрібні на цю гарну ціль. Комітет проєктує на день 21-липня ц. р. у 26-ті роковини смерти поета влаштувати свято покладення угольного каменя під памятник. До місцевого комітету ввійшли: о. Іван Ліщинський, голова; посол А. Максимович, заст. голови; П. Лопата, секретар; І. Яворський, голова „Християнської Громади" і дир. Народнього Банку", скарбник; члени: інж. Р. Кулинський, інж. І. Озаркевич, Т. Дуб і А. Тарнавський.

Крім цього повстав комітет у самім селі Довгім, що працює в порозумінні з бориславським. До нього ввійшли: о. Ю. Ших, о. М. Бень з Рибника, В. Диленько, Ю. Яворський, управитель лісів у Майдані.

З першою жертвою на памятник поета поспішило Т-во „Підойма" в Дрогобичі (50 зол.). — Жертви треба присилати на адресу „Народній Банк", Борислав, з допискою: „на памятник К. Устияновича". Їх виказ буде оголошений у пресі.

тової політичної влади і як керманич повітової самоуправи.

Кожний староста, коли лише став керманичем повітової самоуправи, уважав першим своїм обовязком для вжитку повітової самоуправи закупити особове авто. Таке авто мало уможливлювати часті поїздки старости і повітових службовиків до поодиноких громад повіту в інспекційних цілях. Тепер в Галичині нема, здається, ані одної повітової самоуправи, яка не була би в посіданні особового авта. Покупували авта навіть такі повіти, де є лише кільканацять кільометрів битих гостинців, пригожих для їзди автом. Знаю осьтакий куріозний випадок. Староста одного з найбільше знищених війною подільських надграничних повітів з огляду на незвичайно прикре матеріяльне положення повіту удався з депутацією місцевого населення до Варшави і поклопотав там для повіту низькопроцентову позичку. За позичені гроші закупив він особове авто.

Кошти закупна авта не містяться в видатках на загальну адміністрацію, лише в ріжних інших видатках, найчастіше в надзвичайних (інвестиційних). Коли почислимо, що всі 55 повітові самоуправи трьох східногалицьких воєвідств закупили особові авта лише по ціні 1.500 долярів, то загальні кошти закупна авт винесли 82.500 долярів. Досі ще деякі повітові самоуправи не сплатили цілости ціни купна.

В цей спосіб до коштів загальної адміністрації є новий постійний і значний видаток, а саме: кошти удержання шофера, авта та гаражу. Крім цього коштом повіту удержується кінь, позвоки, фірман, теж для вжитку старости.

Дальшою чергової причиною великого зросту видатків на адміністрацію є зріст скількости повітової самоврядної бюрократії. Як службовики повіту дістають ласкавий хліб всі будівничі польськости на „кресах". Нові посади ростуть як гриби по дощі, а в деяких повітах число повітових службовиків виносить двацять кілька осіб.

Не слід забувати, що самоврядні службовики є краще платні як державкі, бо крім платні в висоті платні державних службовиків побирають ще пятнацятьпроцентовий комунальний додаток. В додатку в самоврядній службі скорше авансується.

На адміністраційній соймовій комісії при обговорюванні діяльности старостів, як керманичів повітової самоуправи, посли Путек з „Визволення" і Цьолкош з П. П. С. ствердили, що в деяких повітах в урядових льокалях повітової самоуправи містяться бюра безпартійного блоку співпраці з урядом і що керманичами тих бюр є службовики повітової самоуправи. Ревеляції згаданих послів заскочили навіть послів з одинки і вони устами посла Стронського заявили, що таку поведінку уважають невмісною і зарядять забрання своїх партійних бюр з льокалів повітової самоуправи.

Думаю, що цей один інцидент найкраще характеризує діяльність теперішньої т. зв. повітової самоуправи і степень розполітикування її службовців.

Щоби оздоровити діяльність повітової самоуправи в тій ділянці її діяльности слід перевести редукцію бюрократичного апарату, припинити його розполітикування і ввести засаду ощадного господарювання самоврядними фондами.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Доля фейлетоніста.

Вже два фейлетони не приняв мені головний редактор. Прочитав, похвалив і... звернув. Не жаль мені цього, що вони не будуть видруковані, а жаль, що дурно мучився. Ніхто мені за них навіть спасибі не скаже.

Один фейлетон був про свято „Вибуху Амуніції" на Гол. Двірці, другий про подібність висловів Муссоліні і Бартеля.

— Чому мають — питаю — конфіскувати міркування на тему вибуху амуніції? Вонаж вибухла тому десять літ, а нині це тільки спомин.

— Говоріть своє. Сконфіскують за тенденцію.

— Нехай буде по вашому. Але фейлетон про Бартеля за що? Адже це факт, що один уступ його інтерв'ю подібний слово в слово до уступу з промови Муссоліні.

— Чи одно є правдиве на світі, а ваші — сконфіскують.

— Але ж п. Бартель тепер приватна особа.

— Тому вам кажу приватно, що сконфіскують.

— В такому разі про що писати?

— Бійтесь Бога! І ви про це питаєте? Ви, що кожної весни мали стільки вражінь, переживань!...

— Пережилися разом зі мною. Від місяця блукаю по парках, сам як палець.

— То пишіть спостереження.

— Не довиджую вечорами.

— То фантазуйте!

— Не дали святочного.

— Як-то? Не маєте загалом ніякої теми?!

— Маю одну, але не знаю, чи буде надаватися до „Діла"!

— Чому?

—Бо трохи небезпечна з огляду на нашу внутрішню цензуру!

— Про що?

— Про бузьків.

— Залежить, як ви її обробите.

— Власне, що так...

— Ой, то буде тяжко! Ану, розповідяйте мені.

— Бачите: в Франції виступили учительки на одному зїзді проти старосвітського звичаю з бузьком...

— Якто з бузьком?

— Ну... якби вам сказати... Що бузько приносить... ні... ну... що завдяки бузькові помножується рід людський.

— І що?

— І тому треба дітям вже змалечку пояснювати цю замотану історію, відкидаючи гіпотезу з бузьком. Хочу на цю тему написати кілька слів. На мою думку домагання учительок є шкідливе, в першу чергу для Франції. Їй і так грозить депопуляція, а ще як відучується доброго, старого способу, то й зовсім опустіє. Це раз. А друге: для невинних і скромних дівчат це було би просто забійством. На когож тоді зложилиб неосторожний крок, колиб не стало бузька?! Старий, шляхетний довгодзьоб спокійно приймав досі всю вину на себе і ані не думав протестувати. Треба, про що хочу написати, це пересторога для нашої суспільности. Нехай вона не йде на цю французьку інновацію. Може на ній таксамо зле вийти, як вийшла на інших новинках з Франції. Я, особисто, досі вірю в бузька, вірить у нього мій приятель Льоньо Ліньо і Шимко. Чому маєте цю віру відбирати своїм найменшим?!

— Маєте рацію, пане товаришу, але я...

— Ви не вірите?!

— Я вірю також, але про те не можете писати. Занадто дражлива справа.

Я розплакався над долею фейлетоніста.

Галактіон Чіпка.

Біржа.

Гроші.

Американський доляр 8·91·00—8·91·50, канадійський доляр 8·82·50—8·83·50, чеська корона 0·26·50—0·27·00 австрійський шіллінг 1·25·50—1·26·00, румунська лея 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·50—0·34·80, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, фунт штерлінгів 43·50·00—43·80·00, радянський червінець 17·50—18·00.

Золото: 20 корон 36·35·00—36·60·00, 20 франків 33·20·00—33·60·00, 20 німецьких марок 41·25·00—41·50·00, 10 російських рублів 46·00·00—46·60·00.

Срібло: Австрійська корона 0·67·00—0·67·50 5 австрійських корон 3·45·00—3·50·00, австрійський фльорен 1·72·00—1·75·00, російський рубель 2·80·00—2·90·00, копійки за рубель 1·40·00—1·45·00.

Збіжа.

Пшениця дворська 49·50—50·50, пшениця селянська 00·00—00·00, жито галицьке 32·50—33·00, ячмінь галицький броварянний 33·00—34·00, ячмінь на мливо 28·00—29·00, ячмінь пастівний 35·50—36·25. овес галицький 29·50—30·00, кукурудза румунська 34·50—35·50, бараболя промислова 3·50—3·75, фасоля біла 90·00—120·00.

Лист марш. Пілсудського до прем. Світальського.

У звязи із звільненням ген. дивізії Мінкевича зі становища команданта корпусу погранича один із вищих генералів ген. інспекторату збройних сил переняв бюра ДКОП. Щоби оминути сплетні, які кривдили би ген. Мінкевича, міністр військових справ Пілсудський вислав до прем. Світальського такого листа:

„Прошу пана президента міністрів подати пресі отсе: З приводу звільнення мною команданта КОП: При звільненні ген. Мінкевича я приморив форму, яка може дати причину для глупих сплетень, а ще глупших здогадів і підозрінь у відношенні до ген. Мінкевича. Для вияснення ствердюю, що я приморив цю форму не з якоїнебудь іншої причини, як із тої, що в нашій державі є звичай страшно поширений серед людей, які займають вищі становища, утруднювати своєму наслідникові виконування свого обовязку. Роблять це дуже легко, коли вважаючи публ. річ приватною заберуть зі собою при відході зі служби ріжні папері та кореспонденцію, так, що наслідник має наслідки розпочатих попередньо справ без їх початку та мусить присвятити багато часу, щоби зрозуміти нераз малу справу. Звичай цей не лише, що дуже поширений, але доводить до повної затрати держ. етики, так, що справа державної ваги гине зовсім, або лежить в укритті, в найріжніших складах і складиках у зовсім приватних людей. **Держава при такій етиці подобає мало що не на публичний дім і то банкротуючий, з якого кожен виносить що хоче та скриває, стверджуючи, що там мешкає якийсь великий встид. Мушу при цьому завважити, що бодай я один, як відходив зі становища начальника держави, не зробив стиду своєму урядові, але за це й був покараний, бо уряди, що наступили після мене, порозкрадали мої папері, фальшували мої підписи, ба, навіть розікрали мою приватну власність.** Тож коли я зробив форму передачі урядування наслідника ген. Мінкевича доволі дразливою для нього, то не тому, щоби я ген. Мінкевича підозрівав у чомусь злому, а тому, що не бачу іншого засобу, як впровадження в державі більш чесних і більш етичних методів життя". Підпис: Мін. військових справ Йос. Пілсудський.

Наслідник ген. Мінкевича.

„Пшегльонд Веч." повідомляє, що в звязи з уступленням команданта КОП-у ген. Мінкевича агенди команданта КОП-у з припоручення міністра військових справ Пілсудського переняв інспектор армії ген. Орлич-Дрешер. Іменування наступить у найближчих днях.

Довкола справи ген. Мінкевича.

Велике зацікавлення викликала у варшавській громадській думці справа ген. Мінкевича. Дуже живо коментують лист марш. Пілсудського до премієра Світальського в тій справі. Одначе трудно здогадатися, які були причини для зміни команданта КОП-у. Ген. Мінкевич належить віддавна до табору Пілсудського і то ще з передвоєнних часів, коли був боевиком ППС. Кажуть, що до марш. Пілсудського прийшла була делегація в цій справі, але він її не приняв. Приняв її ген. Карасевич-Токажевський, який по полк. Присторі обняв керовництво персон. справ у міністерстві військових справ. „Роботнік" у статті в звязи з листом марш. Пілсудського каже, що признає його заслуги для незалежности Польщі, але нема такої заслуги, яка позволила би йому безупинно поневіряти нарід, як цілість, представництво народу в соймі та сенаті, гурти людей, які зле чи добре кермували справами держави. Марш. Пілсудський обвинувачує, що незнані ближче по назвищах міністри розкрадали держ. скарб, що соймі були кузнями зради й осередками підкупства, що цілі уряди розкрадали приватну власність бувш. начальника держави і фальшували його підписи. Ніхто не має права обвинувачувати так без назвищ, доказів і консеквенцій для обвинуваченых. Так виховується не патріотів, а невільників із собачою покірністю, яких бють по лиці, а вони тихо ковтають сльози. Проти такої методи виховання все, що здорове в Польщі, мусить запротестувати.

Сніговиця в Америці.

Над стейтом Манітоба, головнож над його південною частю, лютувала страшна сніговиця, що в заливі Годсона зовсім припинила комунікацію. Около 300 робітників, що є в дорозі до Черчіл і 100 подорожніх, що їдуть із заливу Годсона до Віннінеґу, зовсім відтяли сніги. Щоби їх рятувати від голодової смерти, власти вислали їм харчі літаками та санками, запряженими в собаки.

— —o— —

На господарські теми

Нинішня господарська скрута.

Коли новий міністр скарбу Матушевський обняв свій уряд, господарські круги ожидали від нього заложення декларації щодо напрямних господарської політики. І не дарма, бо неспокійність внутрішньо-політичної, а ще більше господарської ситуації була велика. Тимчасом новий міністр обмежився лиш до повного признання для влучної фінансової політики попереднього уряду прем. Бартеля, бо, мовляв, цей уряд передав новому урядові скарбницю засібною, каси повні, валюту устабілізовану. Стверджуючи те, міністр не заговорив ні словом про господарську ситуацію в краю. Зате заговорили за нього факти життя й американський фінансовий дорадник та член ради Польського Банку п. Девей.

Таким яскравим фактом невідрадного господарського стану в Польщі є аріст векслевих протестів, який дійшов в останніх часах до небувалих досі у Польщі розмірів. У самому Польському Банку було запротестованих векслів у місяці лютому 4.61 проц., а вже в березні 5.12 проц., при чому векслевий портфель аріс в березні на 44 мільйони золотих, себто до суми 704 мільонів. А в приватних банках ситуація куди гірша, бо в березні було запротестованих 10 проц. векслів, а в квітні вже 15 проц.

Образом нинішньої госп. ситуації може служити під цим оглядом польський торговельний Менчестер — Лодзь. Магістрат цього міста виготовив статистику запротестованих там векслів. Виходить, що там запротестовано в січні 1928 р. 17.092 штук векслів на суму 2,886.200 зол., в лютім 17.707 штук на суму 2,798.900 зол. в жовтні вже 25.043 штук на 3,820.300 зол., в грудні 25.705 штук на 4,241.100 зол. Але скоки в мин. р. ще не були великі. Зате в січні 1929 року запротестовано 28.251 штук на 5.019.600 зол., в лютім уже 30.444 штук на 5,602.500 зол., а в березні аж 37.317 штук на 7,137.100 зол.

Так отже місяць березень ц. р. став під цим оглядом рекордовим, і то не лиш в Лодзі, але й у цілому краю. Очевидно, цього господарство не може витримати і мусить корчитися. Одночасно підпали вникці курси акцій, і то декотрих дуже сильно; в додатку по цілому краю стали аж надто замітними пошукування долярів у готівці, так, що Польський Банк тратить у кожній декаді поважну кількість девіз та валют на рятунок золотого.

А що каже на все те п. Девей? Формально є він тільки дорадником. Але як висланник для охорони амер. позичок він має вплив у цілі госпд. життя, а подекуди й рішаючий вплив на нього. Значить: його слова, як слід умотивовані, не є пустими фразами. Він предложив уже цим американським банкам, що дали стабілізаційну позичку, рапорт щодо господарської і бюджетової ситуації Польщі за перший квартал 1929 року. Цілість цього рапорту не подана ще досі до публичного відома. Та все таки нині вже не є тайною, що висліднею його аналізи нинішньої госп. ситуації є рада для польського уряду, щоб він та всі залежні від нього госп. чинники зредукували в найблищчому часі інвестиційні видатки, бо нових доплывів заграничних готівкових капіталів для оживлення внутрішніх оборотів нема що надіятися.

Така вирішення справи не відноситься і не може відноситися до приватних підприємств. Але коли ці прив. підприємства, як також прив. банки мають пусті каси і є цілком залежні від державних кредитів, коли кредит дорожіє підвищенням відсоткової стопи, то і вони мусять занехати інвестицій у підприємствах. Тому й не дивно, що вже нині поступає ліквідація та судові надзори підприємств, редукція праці, робітників, словом занепад госп. життя.

І малою потіхою є оптимістичний виклик нового міністра скарбу, що все добре, бо державні каси повні, бо валюта устабілізована. Тяжко вже потішати діяграмами про розвій, бо тверде життя креслить свої діяграми. А де тому всьому причина? Кожна криза це не початок, але кінець фальшивого ведення господарки. Нині не є тайною, що це мститься той широко закроєний, недоцільний етатизм, ця інвестиційна акція, яка в усіх попередніх роках визначалася фаворитуванням монументальних патріотичних будівель чи улаштуванням підприємств на ефект. Бо хіба ясне, що цілком не мають господарського значіння будови величавих репрезентаційних домів, пребарних памятників по містах або дорогої виставки у Познані, яка нині коштує вже до 50 мільонів, тоді, коли загал населення топиться на болотнистих дорогах та забагнених ґрунтах, коли маси сільського пролетаріяту мусять жити у вогких сутеринах і норах. Хіба не можуть причинитися до двигнення народнього господарства такі інвестиції, як мільонові вклади у 86 державних будинків у Холмі, що не витримавши цього

річної важкої зими, самі від себе зарисовуються. Та це лише приклади з цілости таких льокат, на які можнаб позволити собі хіба тоді, якби населення довгими десятиліттями працювало і шанило.

Нині кладе тяму тому розгонові „віс майор", яка проявляється у зменшенні впливів до державних кас. Ось у березні 1929 року винесли вони 278 мільонів золотих, підчас коли в березні 1928 року дали 306 мільонів. І це перший раз по безпастанньому рості впливів від 1926 року, але по відомостям фахівців нема вже надії, щоби впливи росли, коли з усіх сторін пливуть домагання для полекш і податкових редукцій. Тому й не диво, що міністерство скарбу вже віявало підчинені собі уряди до ощадностей.

М. Творидло.

На організаційному фронті.

Бурштинщина.

Дня 28-го квітня ц. р. відбулося велике повітове віче в місті Бурштині, на якому було присутних понад 2.000 громадян і громадянок як з самого Бурштина так і з сумежних сіл Корнилович, Демянів, Кілашів, Мартинів Старий, Мартинів Новий, Серчки, Озеряни, Букачівці, Бокшів, Чагрів і т. д. Реферати про діяльність Української Парляментарної Репрезентації, про політичне положення українського народу під теперішню хвилю та на господарські теми виголосили сенатор д-р *Корнило Троян* і посли *Дмитро Паліїв* і *Степан Кузик*. Відтак в живій дискусії забирали слово та ставили запити до послів громадяни: Процик з Озерян, Малиновський з Бурштина та інші. Зібрані з великим зацікавленням прислухувалися до виголошуваних рефератів та одноголосно ухвалили резолюцію, в якій віче висказує подяку Української Парляментарній Репрезентації за важку й гідну оборону прав нашої нації на соймовій арені. Віче висказало одноголосно повне довіря проводові Українського Національно-Демократичного Обєднання за дотеперішню діяльність. Відспіванням національного гимну покінчено віче.

НОВИНКИ

— **Рік без весни.** В останніх днях настала така погода, що перехід від холодів до спеки обійшовся без весни. Люди просто з футер і вовняної одіжі перейшли до літнього вбрання без нагорток. Якщо й решта травня буде така, тоді цього року квітень і травень залишаться тільки спомином щодо назви. У Румунії спеки дійшли до 30 степ.

— **Іспити на вчителів середніх шкіл.** Державна іспитова комісія для кандидатів на вчителів середніх шкіл повідомляє, що письменний іспит під доглядом в сьогорічному весняному речинці відбудеться в днях 21. і 22. травня, після чого відбудуться устні іспити. Письменні іспити відбудуться в старому університетському будинку (вул. Миколая), а устні іспити в будинку б. сойму.

— **Проти німецьких фільм.** Кіновий союз у Варшаві видав обіжник до власників кін у Польщі, щоби вони перестали виставляти фільми німецького виробу. Має це бути відповідь протесту на німецькі авантюри в Ополі.

— **Анкета на тему адміністрації.** Міністерство внутрішніх справ у Варшаві розписало анкету на тему адміністраційного поділу держави. Участь у цій анкеті візьмуть державні центральні органи, повітові та громадські. Анкета має зібрати матеріял для вирішення питання, чи для цілей загальної адміністрації та самоврядної кращий є поділ на ріжні степені напр. три: воєвідство, повіт і громада, чи на два або чотири. Крім цього: як розмежувати обсяг праці між державою і громадськими установами, — які міста є відповідніші на осідки воєвідств і інших адміністраційних органів, який простір мають обіймати поодинокі воєвідства. Одним словом — тема до дискусії і роздумувань неабияка.

— **„Плоди освіти".** У польському селі Вержбово, біля Щущина, господар Іван Ніцевський купив собі радіо з голоснею. Сусіди слухаючи дивних звуків, що йшли з непоказної машини, рішили, що Ніцевський запродав свою душу чортові, тому, що в околиці трапилось кілька нещасливих випадків. Вони прохали його, щоби він викинув свою пекольну машину, а коли цей не хотів цього зробити, його укаменували.

— **Напасть на гладкій дорозі.** Дня 28-го м. м. в год. 15-ій їхав трамваєм ч. 4 студент техніки Г. Я. в шапочці загально вживаній українськими студентами техніки. При віденській кавярні магістер прав В. К. пробував йому цю шапку здерти, виступаючи як оборонець університетського сенату, який буцім-то заборонив носити такі шапки. Коли студент Г. Я. боронив своєї власности і у відповіді здер шапку студентові В. К., поліцай вілвів обох на поліцію. Тут виявилося, що В. К. не має легітимації. Тому з поліції викликали двох свідків зі студентського дому при вул. Лозінського. Замість двох прийшло їх аж пятьох. Коли вони ствердили, що знають В. К. і був списаний обосторонний протокол, студент Г. Я. відійшов спокійно. Одначе вже в сходовій клітці комісаріяту поліції тих шістьох корпорантів напали на нього і почали знову здирати з нього шапку силоміць. Після оборони Г. Я., трьох утікло з його шапкою, а трьох удалось йому притримати; з ними списали знову додатковий протокол.

— **Памятник Міцкевича в Парижі.** 28-го квітня відкрили в Парижі памятник Міцкевича зроблений одним із найбільших французьких різьбарів Бурделем. Памятник стоїть на одній із найкращих площ, Альма, правда: мало оживленій. Від 20 літ Бурдель підготовляв свою працю і стільки-ж часу ждали поляки на цю маніфестацію франко-польської дружби. Тимчасом, як це виходить недвозначно зі справоздань польської та французької преси, свято відкриття памятника національного польського генія і бувшого професора „Колеж де Франс" у Парижі вийшло дуже бліде. Воно перемінилось у чисто офіціяльну програму, в якій найголовнішими виконавцями були державні представники, міністри, посли і інші достойники, що не мають ніякого відношення до літератури. Ніхто з великих французьких письменників не промовляв; польські письменники, вислані як делеґати до Парижа, також не були підготовані до ролі промовців. Ще менше була підготована французька преса, що крім загальних фраз на тему симпатії до Польщі не вміла багато сказати про Міцкевича, якого творів, мимоходом кажучи, досі неперекладених, не знають навіть французькі критики.

— **Доля Англії в руках жіноцтва.** Англійський уряд має вже готові списки осіб, які мають право голосу при найближчих виборах. Із цих списків виходить, що майже в усіх округах число жінок-виборців є значно більше як мущин. У численних містах ця перевага вагається між 5000 до 15.000 надвишки жіночих голосів понад мужеськими. Англія є зразковою країною „стародівоцтва" і хто зна, чи саме голоси тих жінок, про яких мущини забули, не пригадають мущинам при виборах, що жіноцтво має великий вплив на напрям англійської політики.

— **Ріжні вістки.** Італійський король складе папі перші офіціяльні відвідини. — Курці в Польщі матимуть від нині чотири нові сорти цигар і три сорти тютюну до люльки, з данціґських монополевих фабрик. — У Парижі відкрили памятник інжиніра Айфеля, архітекта, що вибудував відому залізну вежу. — Бельґійський король надасть титули баронів кільком малярям за заслуги для рідного мистецтва. — У Віндсорі, біля Льондону, де находиться королівський замок, велика пожежа знищила частину молодого ліса. — Холєра в Індії дійшла до великих розмірів у провінції Пенджаб. — У 1927-28 шкільному році було в Відні 120.063 шкільних дітей, у цьому 60.476 дівчат і 59.587 хлопців. — Поля Негрі мала заявити англійським журналістам, що виступить у Льондоні в останній своїй фільмі, а відтак вернеться до Польщі, щоби занятись сирітськими захистами. — У півд. Африці в Барклей Уест найшли виїмкової величини діямант, що важить 33 і чверть карата; за нього заплатили теж виїмкову суму: 2660 фунт. шт. — У Льондоні почався конґрес судової медицини з участю 750 делеґатів. — У Севілі відкрили памятник романтичному еспанському поетові Саведрі Рівас. — У Парижі почались наради міжнародньої технічної комісії для справ летунства з участю 31 держав.

— **Сировий тиждень.** В Австрії зорганізували від 14 до 20 квітня тиждень пропаганди за сиром. Не тільки у Відні, а на просторі всього краю, австрійці повторили недавно успішну кампанію під гаслом: „Купуйте краєві вироби". Найбільшу ролю в цій „сировій" акції відограли радія, плякати і... крамничні та ресторанні послужники, які поручали всім гостям сири рідного виробу.

— **Військові коні при сільсько-господарських роботах у Румунії.** Румуньске міністерство військових справ видало розпорядження, силою якого четвертина військових коней буде цеї весни використана при пільних роботах у сільському господарстві. Причиною такого розпорядку є те, що цього року наслідком довгої зими сильно припізнилися весняні роботи. Військовими кіньми мають послуговатися при пільних роботах і поміщики і селяни.

— **Державна асекурація членів компартії.** Рада Народніх Комісарів УСРР видала розпорядження про асекурацію на державний кошт усіх членів комуністичної партії та радянських урядовців, що працюють по селах! Асекурація дійсна від 1. листопада 1928 р., бо більшість терористичних актів сільського населення супроти комуністів на селах мала місце в тому часі.

— **Доля архикнязя.** Біля Франкфурту зголосився в захисті для бездомних у Стомберґу якийсь бідно одягнений молодець, прохаючи переночувати його задурно. Він заявив, що є бувшим австрійським архикнязем Францом Йосифом. Із предложених ним документів вийшло, що він не умово недужий і не ошуканець, а справді архикнязь. Він іде пішки до Треві́ру, бо не має защо їхати.

— **Згорів млин.** З Угнова доносять: Нині, себто на другий день Великодних свят, згорів млин турбіново-моторовий бл. п. Івана Дорожинського. Огонь розпочався около 6. год. над раном, з невідомої причини. Загальна опінія добачує причину пожежі у підпалі. Лише завдяки тому, що вітер був слабий, не спалилася сусідня з млином частина міста, хоч в кількох місцях займались доми. Місцева огнева сторожа була несправною, хоч в дні 3. травня робила велику параду, не зважаючи на те, що це була Велика Пятниця. Лише завдяки огневій сторожі зі села Піддубець врятовано недавно вставлений мотор. Крім мотору і турбіни згоріло все. Шкоду обчислюють на 20 тисяч долярів. На 10 тисяч дол. млин був обезпечений в „Дністрі"

— **Китайці без коси.** З днем 1. травня наніньський уряд видав заборону для китайців носити коси. Чи ця заборона торкається також китаянок не можна відгадати з телеграм

— **Англійський лібералізм.** Наймолодша посолка англійського парляменту Дженні Лі виголосила свою першу промову підчас бюджетової дискусії. Вона атакувала сильно уряд за його політику. Коли її однопартійники з партії праці зробили їй овацію, до овації приєднались і її противники, згідно з традиційним звичаєм, складаючи їй побажання за вдатну першу посольську промову.

— **Через що розводяться.** Суддя Мек Дейд в Мідія, недалеко Філядельфії, дав розвід Катерині Мек Кін, яка обжалувала була свого чоловіка Томаса Мек Кіна, що з нею поводиться по варварськи. Вона сказала, що він богач, має річного доходу 100.000 дол., але в пошлюбній подорожі жалував їй грошей і лишав її самою. А було це тому... 35 літ. Та найгірше сталось недавно на балю. Її чоловік просив одну даму до танцю, а вона пішла танцювати з іншим. Тоді він крикнув до неї: „Ваші предки ще мили посудину, як мої предки підписували Заяву Незалежности!" То правда, що предок Мек Кіна підписав Заяву Незалежности. Правда теж, що він так кричав, але правда і те, що жінка і так жила вже 7 літ окремо. А проте суддя осудив варварство мужа і признав жінці розвід.

— **Все для дівчат.** В Минеоля (біля Ню Йорку) поліція арештувала трьох 18-літніх поляків з Джерзі Сіті, Михайла Шиманського, Вільгельма Поспеха і Франца Ґрафонського за злодійства. Вони признались, що крали діямянти по домах заможніх американців і накрали на більше як 50.000 дол. Всі крадені річи, казали злодії, роздали дівчатам, а собі майже нічого не лишили. Вони вказали дівчат, що дістали від них „гостинці". І дійсно одна домашня служниця мала на руці перстень з діямантом вартости 6.000 дол., а одна кельнерка наручний годинник з діямантами вартости 2.500 дол.

Дописи.

БЕРЕЖАНЩИНА. (Перетинання тел. дротів. — Арешти й ревізії). В Бережанщині було кілька випадків перерванння телеграфічних і телефонічних дротів. Хтож це міг зробити? Слідчі органи почали, очевидно, шукати винних серед українців. У звязку з тим арештували українських студентів, а саме: Володимира Ріжевського, Старуха, Михайла Ставничого та міщан: Володимира Нагуляка, Стаха Кокурудзу і Михайлу Бідулу. Вже по арештуванні названих перетяв знов хтось дроти. Дня 27. квітня ц. р. в 3 год. попол. зявилися у всіх українських установах Бережан поліційні органи і то в установах не лише культурно-освітніх, але також у виховавчих (гімназ. бурса) і в економічних (в кооперативі „Народній Дім" і в О. С. Кооператив) і перевели ревізію, пошукуючи за зброєю і протидержавними книжками та письмами. Ревізію переводили не лише в кімнатах даних установ, але також у поодиноких осіб, що находилися в тім часі в тих установах. Ревізія не дала жадних позитивних наслідків. Крім ревізій в установах перевели ще ревізії у пп. Богдана Бородайка, о. В. Соломки і Миколи Чуловського. Крім цего переводжено труси по селах: Посухів, Вербів, Куряни, Лапшин, Гиновичі. Всюди пошукувано за зброєю та брошурами. Дня 26. квітня зявилися в Гиновичах якісь підозрілі купці, що продавали людям образи та говорили, що буде революція. Другого дня переведено в тім селі ревізії в читальні та у селян: Івана Королишина, Василя Воха, Михайла Штепованого, Михайла Мрочка с. Степана, Михайла Мрочка с. Федя, Мрочка Івана. Не знайдено нічого. — Староство заявляло в Гиновичах вадах

біля дротів на просторі цілої громади. „Звйонзек стшельцуф" одержав кріси і робить варту в селі. Письмом ч. 8330/Мз. з 27. квітня ц. р. староство звільнило „стшельцуф" і їхні родини від повнення варт та пильнування лінії телефонічної і телеграфічної. В Курянах переводила поліція й около 24 агенти ревізії в кооперативі, читальні (ревізія тревала 5 годин), при чім забрали з кооперативи фактури. У господаря Степана Бурштинського найдено два старі заржавілі багнети в стрісі. Його арештовано, але вже другого дня випущено. Ревізії переведено у Теофана Ковальського, Степана Комарянського синів Дмитра і Гринька, Юлька Комарянського, Михайла Масляка, Михайла Семкова, Василя Зарічного і у Михайла Джумака. Нічого в них не найдено. — В ночі по 30 господарів робить службу. Поляки і жиди звільнені. Вербів: Переведено ревізії 27. квітня в кооперативі, читальні та молочарні. Крім цього переведено ревізії у громадян: дир. Петрицького Івана, о. Кушніра, М. Гусака, Дмитра Семчишина і Федька Баковича. Забрали карту України і 2 старі шлявхи від авт. В тій громаді нема ані телефонів ані теж телеграфів — тому громада має наразі спокій з вартами.

Зі спортового життя.

Туристично-Спортове Т-во „Ропник" в Бориславі розпочало ц. р. сезон копаного мяча розіграннем товариських змагань з **Т .У. Р.** в Бориславі в дні 1. ц. м. з вислідом 2:2 (2:1). Як на перші змагання, а до того без тренінгу, цей вислід можливий. Требаб побажати, щоби „Ропник" у цьому сезоні вибився на одну з чільніших серед наших спортових дружин.

Жертви на оселю робітників пера.

ВИКАЗ Ч. 11.

**На заклик „Т-ва письменників і журналістів ім. Ів. Франка" зложили дальше на оселю українських робітників пера: 153) Степан Кузик, Рогатин — 15 зол., 154) о. мітрат Олексій Базюк, Львів — 3 ам. дол., 155) д-р Іван Гижа, Львів — 5 зол., 156) Константин Рубель, Львів — 5 зол., 157) учит. Михайло Зубрей — 3 зол., 158) Роза Флісерова, Львів — 2 ам. дол., 159) Іван Мануляк, Перемишль — 5 зол., 161) К. Вайда, Перемишль — 5 зол., А. Артимович, Перемишль — 3 зол., 163) В. Блюй, Перемишль — 1 зол., 164) о. О. Кормош, Перемишль — 5 зол., 165) о. Паславський, Любовиська — 2 зол., 166) інж. Корженьовський, Перемишль — 3 зол., 167) д-р Евген Гришак, Перемишль — 5 зол. (і кличе: проф. Т. Ставничого, Т. Голійчука і Б. Загайкевича), 168) Михайло Косаревський, Варшава — 5 зол., 169) Научний Кружок української гімназії в Станиславові — 30 зол., 170) о. Єронім Моравський, Орове — 10 зол. (і кличе на довільну квоту: о. дек. П. Микелиту в Стебнику, о. Олекс. Хтея в Доброгостові і о. Дан. Бодревича в Уличнім), 171) о. Степан Козолюб, Добриничі (замісць сваточних побажань) — 5 зол., 172) Дмитро Жук, Адамівка — 5 зол., 173) інж. Теофіль Горницький, Станиславів — 2 зол., 174) Ростислава Зарицька, Козаів — 3 зол., 175) М. Левицький, Дрогобич — 10 зол., 176) Йосиф Туркавський, Самбір — 5 зол., 177) Мих. Пащак, Перемишль — 5 зол., 178) М. Кокольський, Стрий — 5 зол., 179) д-р Богдан Питлик, Жабе — 10 зол., 180) Вас. Коваль, учит. в Чорткові — 25 зол. (і кличе дир. Віктора Петрикевича, проф. Адама Миколаевича і о. Матія Черника), 181) Альбін Добрянський, Волосянка Вел. — 5 зол., 182) інж. Степан Матвійко, Домброва — 5 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Четвер 9-го, г. 3·00 попол. „Царевич", оперетка.

Четвер 9-го, г. 7·30 веч. „Борис Годунов".

Пятниця 10-го, г. 7·30 веч. „Несподіванка".

Малий Театр:

Четвер 9 го, г. 3·30 попол. „Варшавський мурин".

Четвер 9-го, г. 7·30 веч. „Поїзд мареве".

Пятниця 10-го, г. 7·30 веч. „Поїзд мареве".

Кіна.

„Аполльо": „Понад сніг" (Жеромського).

„Кольосеум": „Міць людини" і „Пригоди трьох черевиків".

„Лев": „Любов козака" (Льва Толстого".)

„Марусенька": „Історія покотки Людо".

„Оаза": „Пан Тадей".

„Палас": „Дон Жуан, що згрішив" „Лапка на чоловіка".

„Пан": „Брудні гроші".

„Пасаж": „Демон попальні золота".

„Фатаморгана": „Нужда рі" (В. Гюго).

„Химера": „Любка гвардійця".

Програма радіо.

Пятниця 10-го.

Льондон (356). 21·25 Симфонічний концерт.

Париж (1741). 15·45 Концерт.

Берлін (475,4) 20·30 Виїмки з оперет.

Відень (519,9) 20·15. Найновіша оперетова музика.

Лайпціг (361,9). 21·00 Сучасні скрипкові сонати.

Мілянo (505,2) 20·30. Симфонічний концерт.

Будапешт (545). 19·30. Опера. 22·30 Мужеський хор. 23·30 Циганська музика.

Ленінград (1000). 16·20 Оперетка.

Москва (1442,3). 16·00. Гебрайська музика.

Київ (775). 18·10. Легкий концерт для села.

Харків (1680). 18·30. Опера.

Варшава (1395,1). 20·15 Симфонічний концерт.

Братислава (277,8) 16·30. Концерт.

Субота 11-го.

Льондон (356). 19·30 „Ісландська книжка".

Париж (1744). 17·45 Музична всячина.

Берлін (475,4). 16·30 Популярний концерт.

Відень (519,9) 18·50 Пісні та дуети. 19·30. Опера.

Мюнхен (536,7). 20·00. Веселий вечір.

Мілянo (505,2) 20·30. „Лінда ді Шамоні" опера Доніцетті.

Будапешт (545). 19.00. Скрипач Затурецький і співачка Діосі. 22·35. Циганська музика.

Давентрі 482,3) 22·20. Концерт соло квінтет.

Ленінград (1000) 14·30. Камерий концерт. 19·30. Оперетка.

Москва (1442,3). 16·00. Оперетковa музика.

Київ (775) 20·00. Симфонічний концерт.

Харків (1680) 17·00. Камерий концерт.

Варшава (1395,1). 20·30. „Ах, ця весна" оперетка Штравса. 22·30. Музика до танців.

Познань (339,5). 24·00. Нічний концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Український театр під дир. І. Когутяка.

Сколат:

Пятниця 10.V — „Король життя".
Субота 11.V. „Вихрест".
Неділя 12.V. — „Ой не ходи Грицю".
Понеділок 13.V. „Маруся Богуславка".
Второк 14.V. „Пташник з Тиролю".
Середа 15 V. — „Кума Марта" (на сцені).
Четвер 16.V. — „Пан Тадеуш".
Пятниця 17. V. — (правильна вистава) „Мірале Ефрос".

Колодіївка:

Пятниця 17.V. — „Запорожець за Дунаєм".

Тернопіль:

Субота 18.V. — „Кума Марта".
Неділя 19.V. — „Король життя".
Понеділок 20.V. — „Пташник з Тиролю". 1—3

Агрономічно-Технічне Т-во „Праця" ім. Івана Левинського — у Львові, Ринок ч. 10. II пов. - уладжує з приводу 10. річниці смерти бл. п. проф. Івана Левинського Святочну Академію і просить П. Т. Громадян, що стояли ближше особи бл. п Ів. Левинського, щоб подавали відомости про нього, а зокрема про його суспільну та гуманітарну дїяльність на адресу вище наведеного Т-ва. — Старшина. 1074 2-4

Жіночі Сходини з приводу Дня Української Матері відбудуться в суботу дня 11. ц. м. о год. 6. вечером в салі Бесіди. На порядку дня реферат п-ні М. Струтинської п. з. „Материнство у фемінистичному світогляді". За Комітет: М. Рудницька, О. Шепарович. 1981 1-2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ВСІЛЯКІ годинникарсько-ювілярські роботи виконує найстараннійше Домбровські-Рожажевські Львів (Готель Жорж) вул. Академічна ч. 2. 1366 а) 48—7

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській роботні **Івана Зельтенрайха** Львів пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою — Старомодні данські годинники переробляємо на ручні. 3 б. 161-2

РУТИНОВАНИЙ конціпієнт д-р прав глядає негайно місця. Зголошення в адм. „Діла" під „Конціпієнт" 1980 1-3

ЗАЛІЗНІ ЛІЖКА з матерацами виладами 3 столики, 3 шафи зі зеркалами, 2 нічні шафки з мармуровими блатами, в добрім стані, дешево продасть Народна Гостинниця. 1982 1-2

ПОШУКУЄТЬСЯ іспит. кінооператора до мандрівного кіна по селах Кружок Рідної Школи — в Чорткові (укр. гімназія). 1943 2-3

ПЛІСИ. гафти, мережки, енлі, взори, пасмульки, М. Козловська, Львів, Академічна 22. 1—6

МУЖЧИНА в середнім віці, незалежний, дуже добре ситуований шукає до заряду домом господині бездітної, інтелігентної, пристійної, середнього росту і по можности музикальної до літ 35. Зголошення з референціями і фотографією за звором якої ручу словом чести, прошу слати на адресу: О Зборовський Мразниця ад Борислав для Н.Н. 1981 1—2

ДІВЧИНУ до справування готеденних кімнат негайно прийме Народна Гостинниця. 1982а) 1—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легіня, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентгеном. 5—21

АДВОКАТ

Д-р Володимир Безпалько

1983 **відкрив канцелярію** 1—2

в КОПИЧИНЦЯХ

Дентист Яків Наєс

Львів, вул. Синстуська ч. 17. II. п. Скріплювання хитаючихся зубів пальобування й пониження зубів без болю. Штучні зуби з каучуку і золота після найновішої системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. І. Урядовцям і студентам знижка зимою. 1952 на. Тел. 65—73. 1—3

зол. 6·50 | ГОДИННИК ANCRE | зол. 6·50

швайцарський з гарантією тільки у

Б. ГРИНБЕРГА Львів, Синстуська 4.

:: СКЛО ::
ПОРЦЕЛЯНА
КРИШТАЛИ
ПОРУЧАЄ
НОВООТВОРЕНИЙ СКЛАД
ОЛЕКСАНДРА ОНИСЬКА
Львів, вул. Галицька ч. 20.
885 Тел 69-75 (Пір Валової) 33—7

Погулянка

Вже відчинена

під вул. КОХАНОВСЬКОГО трамваями ч. 3, 6, 7,

РЕСТОРАН
знамен-ті снідання, обіди, підвечірки, вечері і т. п.
Кухня під власною управою. 1987

ДАНСІНҐ
щодня вечером, в неділі і свята також передпол.
Властитель ИОСИФ МАРШАЛОК

Міське Ґазове заведення

Тел. 43. у ЛЬВОВІ, вул. Ґазова 28. Тел. 43.

виконує:

ГАЗОВІ ІНСТАЛЯЦІЇ на догідні сплати в ратах.

і достарчає по конкуренційних цінах

КОКС

до опалювання, центральних огрівань і кузень

ПРЕПАРОВАНУ СМОЛУ

до дахів і консервації дерева

1985 АМОНЯК хемічно чистий і для антик і

СКРОПЛЕНИЙ АМОНЯК для холодільень.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 102 (11.443). Львів, субота 11. травня 1929. Pocztowa opłata uiszczona ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполудням. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Господарське положення Польщі.

Звіт фінансового дорадника Девея.

Львів, 10. травня 1929.

Фінансовий дорадник у Польщі Девей приготовив звіт про господарче положення Польщі за I-ий квартал 1929 р. Заки той звіт буде проголошений в цілости (в половині цього місяця), польська преса подає важніші виняткн з нього, які достаточно характеризують сучасне господарче положення Польщі.

Довги польської держави виносять тепер 460 міл. доляріа, себ-то 15 дол. на кожного мешканця. Сума довгоречинцевих заграничних позичок досягла за десять літ квоти 461.5 міл. дол.

Податкова система Польщі мала за основне завдання збільшити державні доходи, щоби заспокоїти найпильніші потреби господарчої відбудови. Ясно, що на швидку руку розбудована та система не є ані достаточна, ані вдоволяюча. Від 1926 р. державні бюджети виказували значні надвишки. Але з моментом заспокоєння найпильніших потреб годиться застановитися над доцільністю продовжування тієї політики.

Розвиток публичної господарки значно випередив зріст торговлі, промислу і хліборобства. Внаслідок воєнного знищення Польща розпоряджала невеличким оборотовим капіталом. Торговля і промисл лишилися без резерв, а недостача оборотового капіталу є така велика, що найменше звільнення темпа оборотів (напр. з атмосферичних причин) спричинює зріст векслевих протестів і піднесення відсоткової стопи. Другою причиною недостачі оборотового капіталу є поміпне змагання продовжувати векслеві речинці. Вимога короткоречинцевих кредитів зростає далеко скорше, як вкладки в банках.

Цікаве світло на господарчу ситуацію Польщі кидає величина резерв Польського Банку. В дні 30. червня 1928 р. обіг банкових білетів і негайно платні зобовязання виносили 1,779,200.000 зол., а в дні 31. грудня 1928 р. — 1,819,500.000 зол., себ-то надвишка висловлювалася сумою 40.300.000 зол. Золото і заграничні належности в дні 30. VI. 1928 виносили 1,370,500.000 зол., а в дні 31. XII. 1928 — 1,373,300.000 зол., себ-то висловлювалися надвишкою 2,800.000 зол. Відношення резерв до обігових білетів і належитостей виносили 30. VI. 1928 — 77 проц., а 31. XII. 1928 — 75 проц. Тривкість запасу девіз і золота, не зважаючи на відемний платиничий білянс, можна було втримати тільки при допомозі закордонних позичок, які в 1928 р. приплили в сумі 272.5 міл. зол. та короткоречинцевим закордонним зобовязанням, які — після потручення закордонних належностей — виносили нетто 336 міл. зол. З того 259 міл. зол. є платні в тримісячному речинці або й коротшому. На випадок їх відпливу запас золота і девіз вменшився би до 50 проц.

Запас резерв Польського Банку свідчить про стійність гроша, але одночасно доказує, в якому малому обемі промисл і торговля могли користати з кредитової резерви в краю. Ніякий промисл не може на довшу мету розвиватися без достаточних резерв, бо вони є підпорою господарства, коли резерви меншають. Недостачу оборотового капіталу і резерв у промислі відчував все господарче життя краю, тому, що промисл і торговля є примушені надмірно користати з банкових кредитів. Тоді зростає відсоткова стопа, збільшуються торговельні кошти не лише в промислі, але і в хліборобстві. Тому при укладанні майбутніх бюджетів поодинокі міністерства, застановляючись над дальшими інвестиційними позиціями, повинні розглядати їх не з точки погляду того, чого може довершити держава, тільки що є конечно потрібне для загального добробуту країни.

Для прикладу можна взяти залізниці. Чистий прибуток із залізниць в останньому році виносив 20 міл. дол., з чого більшість повернено на інвестиції. В майбутности було би бажаним переливати ті доходи до загальних державних прибутків, а на покриття додаткових залізничих інвестицій треба би затягнути позички обтяжити ринку, щоби сплатою тієї позички обтяжити також будучі покоління, які пізніш будуть користати з услуг тієї залізниці. Те саме торкається інших державних підприємств, які з огляду на свою прибутковість можуть бути добрим підкладом для довгоречинцевих позичок. Обмеження урядової інвестиційної політики зменшило би запотребування уряду і дало би змогу поправити податкову систему.

Існує суґґестія, що обмеження урядових інвестицій спричинить зріст безробіття. Так було би, колиб одночасно не зменшено податків. Однак у всіх державах стверджено, що зменшення податків побуджує приватну ініціятиву і дає товчок промислові до поширення діяльности. Навпаки, великі податки спричинюють господарче пригноблення. Сойм повинен перевести реформу податкової системи, яка повинна змагати до *усунення нерівности і до більше гармонійного розкладу податкових тягарів*. Напр. оборотовий податок надмірно обтяжує промисл і торговлю. Зате доходовий податок розвивається дуже повільно. Через зменшення податкових тягарів треба змагати до того, щоби краєва продукція могла випосажитися в оборотовий капітал і резерви, які можуть бути осягнені тільки шляхом збільшення зисків. Постійна недостача оборотових капіталів і резерв спричинює таке зменшення заробкової сили, що податкова здатність в державі маліє. Обмеження державних видатків є рівнозначне зі зменшенням вимог в ділянці прибутків і дає змогу перевести зміну податкової системи та обнизити податкові тягарі. Реформа податкової системи і нижчі податки є рівнозначні зі зростом приватної ініціятиви і заробітків. А зріст ініціятиви і приватних заробітків рішає про побільшення оборотового капіталу і резерв, спричинює обниження відсоткової стопи, вищі платні та збільшує силу купна.

Звіт американського дорадника дав притоку ендецькій пресі виступити зі закидами проти дотеперішньої господарчої політики уряду. Одночасно та преса твердить, що вона давно голосила програму і гасла, обняті звітом Девея. Зновуж оборонці уряду підносять, що вони теж уже давно обстоюють аналоґічні до Девеєвих думки. Чи і коли прийде до зміни податкової системи, важко сказати, бо податкову реформу може перевести тільки сойм, а він є в неласці теперішнього уряду.

Назріваючі зміни в політиці.

На маргінесі двох книжок. — Закордонна політика останніх двох літ. — Америка змінює фронт. — Англо-американський союз?

Берлін, 4. травня 1929.

Українська справа уложена в зовнішньо-політичних перспективах незвичайно тяжко. Історичні порівняння не мають, що правда, сили екзактних наукових доказів. Одначе порівняння сучасного зовнішнього положення нашої справи з колишнім положенням чехів чи поляків дає немало повчаючих фактів. Як легко і просто виглядало зовнішньо-політичне уложення чеської проблеми! Едвард Бенеш, чеський закордонний міністр, видав недавно книжку п. з. „Повстання націй". В ній він говорить про визвольну політику чехів так само внутрі нації як і на зовні. Недавно появилась друга подібна праця д-ра Павла Моліша п. з.: „Боротьба чехів за їхню державність". Обі автори приходять до однакових висновків. Чеське визволення було можливе лише при повнім розбитті центральних держав, отже всеї системи трисоюзу. Відколи витворилась протилежна система, отжеж трипорозуміння, тоб-то пізніша антанта, чехи робили усе можливе, щоби в політичні рахунки антанти, в якої побіду вони були сильно переконані, втягати також чеську державну справу. Вони і зі свого боку докладали всіх зусиль, щоби допомогти побіді антанти. Така ясноозначена чеська політика була можлива тільки при одній передумові, а саме, що в тодішній Европі, поділеній на бльоки трисоюзу і трипорозуміння, існувала певна, ясно означена міжнародня система. В тих умовах не важко було скласти програму чеської визвольної політики. Усе тут було ясне: хто кому ворог, а хто кому приятель. Одначе того рода умов нині нема й усі труднощі зовнішньо-політичного уложення української справи полягають саме в недостачі тривкої, яснонакресленої, остаточно оформленої світової міжнародньої системи, з якою нашу справу можнаб було в тих чи інших формах звязати. Радше навпаки!... Замісць константности ми на протязі цілого уже десятка літ маємо до діла з невпинною, вічно мінливою флюктуацією міжнародніх сил і угруповань. Усе тут пливе, вічно міняється і покищо майже нема познак близького устійнення відносин. Та міжнародня непостійність виявилась яскраво черговий раз саме тепер, з нагоди двох міжнародніх конференцій найсвіжішої дати — отже репараційної і розброюючої. Уклад міжнродніх сил, який оце поволі зарисувався в світовій політиці у формах англьо-французького пакту з одного боку і системи ревізіонізму з другого боку починає поволі прибирати цілком новий, навіть до коріня змінений вигляд.

Щоби в коротких словах зясувати суть зовнішньо-політичного світового розвитку останніх часів, можна твердити, що його основою була британська оборона перед економічною експанзією Америки і політично розкладовими змаганнями більшовизму. І тому то прийшло Льокарно як засіб політичного засклеплення Европи, а потім франко-британський пакт як засіб активної, евент. збройної оборони. Роблячи французам уступку в справі свобідного вишколу французьких сухопутніх резерв, отжеж, дозволяючи тримати французам найбільшу в Европі армію, англійці віддавали фактично панування над Европою у французькі руки. Систему *пуанкаризму* поставлено осьтак на сторожі проти більшовиків і тим самим британці звільнили собі руки у відношенні до Америки. Розвиток справ був занадто ясний, щоби не викликати реакції. Почалась передовсім американська протинафензива. Спочатку моральна. Америка вимусила передовсім на англійцях і французах пакт Келльоґа. Потім прийшов удар сенатора Борага в справі ревізії морського права, при чому ота ревізія була подумана як фактичне скасування британських морських прерогатив. Потім принято закон про будову 15 американських кружляків. А далі прийшло кумання американців з більшовиками. Американський капітал почав здобувати перші міцні позиції в СРСР, витискаючи звідтіля британців. Щораз частіше почав ходити гомін про скоре визнання більшовиків з боку Америки. Вашінґтон цьому не заперечував. Американці ані на хвилину не залишали нікого в сумнівах, щодо їхнього відношення до справи франко-британського пакту. Напруження поміж Льондоном і Вашінґтоном набирало щораз більше знамен колишнього напруження поміж Льондоном і Берліном, яке зрештою скінчилось перегонами у розбудові военної фльоти, а потім — війною. Але Америка не була одинока в тім змаганні. Цілком паралельно з нею провадив свою політику Мусоліні, спрямовану до розбиття французької супрематії в Европі. В Римі кинуто перші кличі ревізіонізму. Зарисувались перші риси в системі повоєнної Европи. На тім підложу стало зрозумілим, що німецький націоналізм почав зростати в силу й активність, бажаючи вирвати керму з рук миролюбивої демократії, сподіючись від отакого американсько - німецько - більшовицько - італійського *зближення розвалу версальсько-пуанкарівської* системи. Контури двох могучих бльоків вирисували щораз сильніше. Нам цей розвиток справ не міг бути несимпатичний. Особливож втягнення Італії в цей бльок і через неї можливість розгрому малої антанти, робило цілу концепцію для нас зовсім можливою. Можливо, що треба було ще цілого десятка літ, щоб отой двоподіл світа прибрав настільки означені форми, що наприклад двоподіл Европи в 1909—1914 р.

І нагдо помічуємо в останніх днях основні пересунення в підставах цього політичного укладу. Передовсім дивує на перший погляд най-

Найкращим даруноком з нагоди імянин, свят і хрестин є вкладкова книжочка враз з пушкою ощадности **Кооперативного Банку „Дністер" у Львові вул. Руська ч. 20.** — — — — — — 1825

новіша позиція Америки. Американський представник на „роззброюючій" конференції в Женеві Джібсон складає дві сенсаційні заяви. Перша, що американці радо підуть на уступки в справі фльотових роззброєнь, т. зн. є готові погодитись в дечім з британськими тезами щодо тонажі і класифікації кораблів. Друга заява: Америка йде на уступки Франції щодо висоти вишколених сукопутніх резерв. Ми бачимо: цілковита зміна дотеперішнього фронту. Що більше: секретар Стімсон заявляє оце на днях, що політика американського уряду супроти СРСР не зміниться. Отже Америка СРСР **не визнає.** Як безпосередній наслідок із цього буде передовсім зменшення приватних американських кредитів для СРСР і нове загострення сталінського курсу.

Заломання ревізіоністичного фронту? Звідкіля воно? І як собі пояснювати американський зворот? Передовсім: всі оті американські чини є спрямовані простісько проти англійських консерватистів; їм завдано оце три удари такої сили, що мабуть після них консерватисти не витримають виборчої кампанії. Отжеж, передовсім концесія в бік французьких резерв має на меті ослабити англо-французьке зближення, бо при того рода франко-американськім аліянсі, французи затримують владу над Европою, не потребуючи давати ніяких рекомпенсат в роді „сторожування над більшовиками". Але це означає загрозу повної ізоляції британців і деяку компромітацію політики Чемберлена. По друге: американська „уступка" в бік фльотових тез британців є просто спрямована до англійського податника. В даних британських умовах пацифізм означає не ідеольогічну вимогу, але найбільше реальний ловимий пожиток. Англійські робітники і ліберали можуть провести свої виборчі програми тільки за ціну зменшення морського етату і американська пропозиція роззброєння **на базі британських тез** по суті скріпляє виборчі позиції опозиції. Нарештіж заява Стімсона щодо більшовиків вибиває з рук консерватистів їхній незвичайно міцний козир, отже аказівки на загрозу американської конкуренції на російськім грунті.

Побіда опозиції, що її хочуть американці провести за всяку ціну, матиме той наслідок, що новий уряд схоче добитись з Америкою порозуміння **і в тих перспективах оце вперше зарисовується можливість створення англо-саксонського політичного братання в противенстві до політики англо-французької антанти.** Наслідків із такої комбінації Англія-Америка покищо не можна передбачити. Але одно є певне. Розбудова післявоєнної міжнародньої системи станулаб на цілком нову базу. Неминуче прийшлиб глибокі зміни, які поставилиб у нову зовнішню площину також можливости нашої справи. Але це видно буде аж після англійських виборів.

Зенон Пеленський.

Історія анатеми на д-ра А. Річинського.

(Від нашого кореспондента.)

II.

Церковні правила вимагають, щоби перед кинеинням анатеми пробувати ще навернути деліквента шляхом 3-кратного „усовещання" (переконування). Цю місію передано протоереєві Георгієві Боришкевичеві у Володимирі, відомому „обрусітельному" московському діячеві, з яким українська частина парохіян усе боролася і бореться і який — очевидно — є завзятим ворогом д-ра А. Річинського. На віавання Боришкевича, спрямоване до д-ра Річинського, щоби він явився до нього на „усовещаніе", цей останній заявив, що своїм духовником уважає священика Пащівського, — хай, мовляв, той його „совіщає", — і до Боришкевича не пішов. У відповідь протоєрей Георгій Боришкевич проголосив у Володимирському соборі в м. Володимирі анатему на д-ра Арсена Річинського за „недосаждение своєму епіскопу". Сталося це 21. квітня ц. р., себто 6 днів після дотичної постанови варшавського Синоду і на 7 днів перед огодошенням її у пресі. Як відбулася сама церемонія — не знаю, чув лише, що церковна влада, боячися якихось українських протестів, зажадала від адміністраційної влади скріпленої на той день охорони церкви і що цю охорону отримала.

Очевидно, що на цьому справа не скінчилася, бо звязана вона органічно й невідлучно — як ми вже вчора на вступі зазначили — з цілим українським церковним рухом в Польщі, з цілою боротьбою українства за відмосковлення православної церкви. Анатема на д-ра А. Річинського не є справою Річинського, тільки цілого православного українського населення та безпосередньо всіх церковних діячів, згуртованих у Церковному Комітеті, вибраному на зїзді в червні 1927 р., та всіх тих, яких морально обеднує. Анатема на д-ра Річинського є лише завершенням одного етапу боротьби поміж українцями та москалями за характер і долю православної церкви в Польщі, — однак ця боротьба далеко ще не скінчилася. Тут уважаємо доцільним пригадати її дотеперішній хід, — він тісно звязаний із самою анатемою.

Отже завзята і вперта, але неорганізована й тиха боротьба прийняла організовані форми саме від отого першого українського церковного православного зїзду в Луцьку, в червні 1927 року. В рік пізніше, 1-го липня 1928 р., прийшло до замирення. Тоді-то списано у Варшаві поміж митрополитом Денисом і гуртом поважних українських церковних діячів з безспірним авторитетом у краю — цілу формальну умову. Підписали її з одного боку митрополит Денис і епископ Олексій, з другого саме д-р А. Річинський і п. Рочняк (із Замостя); у нарадах, що довели до цієї умови, брали участь крім названих двох українських діячів ще пп.: б. сен. Михайло Черкавський (з Кремінця), пос. С. Хруцький (Холмщина), Артемюк (із Берестя), Соловій (із Берестя), Бондарук (з Луцька) і радикальний посол Власовський. Усі вони, крім п. Рочняка, **є членами** Церковного Комітету; участь у нарадах п. Рочняка і його підпис на умові, як визначного холмського діяча, мала підкреслити значіння цього порозуміння між православним українством усіх земель Польщі та митрополією. У цій умові признано українцям цілий ряд „концесій", які одначе — були й остались лише на папері. Вправді митрополит видав відомий обіжник про вживання української мови в церкві, але одночасно виданий був **тайний обіжник,** який обмежував, а по суті уневажнював попередній! Це вказує наглядно, що умову принято згори нещиро. М. і. на основі тої умови д-р А. Річинський став членом Митрополичої Ради. Виступив з неї сам, протестуючи проти перероблювання постанов Митрополичої Ради самим митрополитом (лист у „Ділі" з 4. XII. 1928)! **Умови не дотримано наслідком ріжних махінацій москалів із РНО,** які повели проти неї кампанію, яка — при істнуючому складі церковної православної влади й її настроях — мала згори всі вигляди на успіх! Анатема на д-ра Річинського є завершенням оцього контрнаступу РНО. Але як-же так, спитаєте, — кинено анатему на власного контрагента? Отже ні, — з „постанови" про анатему довідуємося, що умова, формально списана й підписана та всі попередні наради, не були ані умовою ані нарадами! Митрополит Денис, мовляв, „ради сохраненія церковнаво міра ещо раз проявіл сваю любов і прощеніе самочінним руководітелям украінскаво церковнаво двіженія, пригласів к себе в Варшаву 1. VII. 1928 состав названнаво Комітета..." Отже враз довідуємося, що вся конференція не була конференцією, а „усовещаніем"! З „постанови" довідуємося теж, що це не Річинський виступив з Митрополичої Ради, а його викинули, як „недостойнаво"! Чи не дивні дива?!...

Цілком ясно, що такі чудасії, які є дійсно навіть серед найбільш скандальних відносин нечуваним скандалом, мусять мати свої наслідки. Посипалися **протести** — до митрополії, до голови ради міністрів, до міністра віроісповідань, — підписані Володимирською Соборною Парохією: 50 представників парохії, які домагаються і для себе анатеми! Очевидно, що й усі названі вгорі українські діячі, члени й не-члени Церковного Комітету, мусять теж вимогати для себе анатеми! По всіх парохіях Володимирщини йде горячковий рух, який перекидається на цілу Волинь. Ба — **Володимирська парохія відмовила митрополитові Денисові послуху,** про що повідомила уряд. Складено великий акт обвинувачення проти митрополита й вислано його до цар-

---

Д-Р ІВАН ТУРИН (Відень).

Боротьба за нафту й українці.

Пильний читач великих дневників світа напевно зауважив, що не минає ні одного дня, коли то в політиці то в господарстві то в новинках щось „пахне нафтою". Раз говориться про світову війну за нафту, раз про заснування або аліквідування якоїнебудь нафтової фірми, іншим разом знову виявляється якийсь скандал в нафтовім ділі то-що. Отже великий світ, як бачимо, дуже цікавиться нафтовими справами та й має великі причини до того.

Нафта, як учать зрештою всі відомі техніки, нині безумовно і в повнім змислі того слова „кров цілого господарства". Не говоримо тут уже про значіння нафти для освітлювання помешкань, а це тому, що нині чимраз більше уживається електричної струї для витворення світла на місце нафти. Зате росте в кольосальнім розмірі уживання таких моторів та машин, які пускаються в рух бензиною, газоліною та навіть керосіном (як авта, трактори і т. д.), або таких, які смарують машиновим маслом чи опалюється (як напр. кораблі, паровози) нафтовим топливом або мазутом. Велика, превелика часть нашої господарської техніки є нині в залежности від тої „крови господарства", від нафти. А хто щасливим посідачем нафти, той паном і то могутнім паном, бо вона фактично рішає про життя або смерть господарства.

Тому не дивно, що за посідання нафти, себто нафтових терен, ведеться страшна, безмилосердна боротьба між державами, як і між приватними людьми. Не хочемо тут докладніше задержуватися при історії тих нафтових війн, а лиш згадаємо, що не одна війна або революція в державах (пр. в Мексику або в деяких державах Полудневої Америки). Де знаходиться нафта, вибухла в звязку з нафтовою політикою держав чи великих нафтових концернів. А навіть у великій світовій війні грала нафта одну з найважніших роль. „На хвилях нафти ми дійшли до побіди" — говорив свого часу льорд Курсон, шеф британської адміралиції підчас війни.

Географічний розподіл нафтових богацтв нині такий, що більше як дві третини (докладно 68.6 проц.) нафтової продукції цілого світа (яка виносила в р. 1928 — 1,306.135 тисяч бочок) випадають на Зєдинені Держави Півн. Америки, а дальші 15.5 проц. на інші американські країни. В Азії продукується (в Персії, Гол. Індії, Брит. Індії) 6.4 проц., а в Европі 8.3 проц. нафтової продукції. Найбільшим продуцентом в Европі є СРСР (6.51 проц.), потім Ромунія (2.27 проц.), а на третім місці є Польща (0.52 проц.). Як поділити цю продукцію на поодинокі нафтові концерни, то на американську „Стендард Ойль" випадає приблизно 26 проц., на англійсько-голяндську „Шель" та кооперуючу з нею англійську „Енгло Персіен" 14 проц., на 10 найбільших американських „незалежних" фірм 16 проц., на державні трести СРСР 6 і пів проц., на всіх інших 37.5 прц. Чистий грошевий дохід виносив у 1926 р. для всіх товариств концерну Стандард разом біля 400 міліонів долярів, для групи „Шель-Англьо-Персіен" біля 100 міліонів долярів. Уже один погляд на такі величезні числа показує нам, що такі нафтові концерни — то вже неабиякі капіталістичні товариства. Ні, то вже могутніші інституції, як деякі держави. Такі велитні як Стендард або й Шель мають більше майна та персоналу, більший бюджет та грошеві обороти, як неодна держава, що нам вже виглядає могутньою.

Читаючи отсі числа й замітки, неодин може спитається, яке властиво нам, українцям, діло до нафти. Поки наша бездержавну націю, бідну та без ніякої капіталістичної орґанізації, втягати взагалі в якінебудь звязки зі світовою нафтовою політикою?

Ну, чесж таки один погляд на господарську карту світа, а другий на етнографічну карту України проф. Рудницького показують нам, що на територіях, заселених в більшости українцями, є два нафтові терени, з котрих вже тепер викопують нафту, а крім того є ще инша терен, щодо яких можна надіятися, що там знайдуть нафту у відповідних розмірах. З продуктивних центрів один знаходиться на заході (в Галичині), а другий далеко на північному сході, на границях Кубанщини та північного Кавказу (Грізний). Але ні тут ні там українцям ніяке діло до нафтового промислу, вони в ньому цілком не заступлені.

В Галичині, себто в переважно українцями заселеній частині, видобувають понад 80 проц. цілої нафтової продукції Польщі (всього 73.599 цистерн і 10.000 кґ в р. 1928). Знані тут нафтові копальні в Бориславі-Тустановичах, у Східниці, в Мразниці, в Рипнім та інших місцевостях дрогобицького повіту, щоб вичислити тільки найголовніші місцевости. А хоч свого часу майже вся нафтоносна земля була в руках українських селян, то тепер майже нема сліду з того. Є, правда, небогато т. зв. брутовців-українців (вони навіть мають свою організацію) є й кілька одиниць-українців, що добре заробляють на нафтовім ділі, але все те не є нічим. Були ще перед війною ріжні спроби зорганізувати якесь українське нафтове підприємство, було також кількох фахівців українців у нафтовім ділі, як пр. відомий у цілім світі український нафтовий хемік, пок. проф. Залозецький. За часів ЗУНР пробовано теж зі сторони нашого уряду рушити нафтовий промисл та добути правильний збут нафтових продуктів (у тій цілі в 1919 р. вела окрема українська делегація з послом Вітиком переговори у Відні). Але й тут показалося, що горе тому народові, що має нафтові копальні, а мало сили й впливу у світі. Східна Галичина стала по розпаді Австрії об'єктом світової нафтової політики. Англійський та французький нафтовий капітал відніся ці значно більшим довірям до нової польської, як до молодої західно-української держави, а не було без-

городського патріярха та патріярхів усіх окремих православних церков з вимогою суду над митрополитом! До закінчення того суду **парохія віддала себе до розпорядження київського автокефального митрополита!**

Очевидно, що в цій справі забере мабуть слово і польський уряд, бо справа валить уже в **престіж держави.** Але ба — тут уже починається „особая статія": церковна політика уряду. Про неї — іншим разом.

І. Кедрин.

ЗАМІТКИ і ВІДГУКИ.

До історії одного викладу.

Дня 12. квітня ц. р. виголосив проф. д-р Ст. Томашівський у варшавському „Інституті для розсліду національних справ" виклад на тему: „Десять літ української проблеми в Польщі". Про цей виклад наш варшавський кореспондент ч. І. Кедрин написав статтю п. н. „Нещасливий виступ" у 88. числі „Діла". Майже рівночасно у 15. числі „Нового Часу" появилася стаття посла Д. Паліева п. н. „До чого може довести чоловіка горито?", в якій обговорений теж виклад проф. Томашівського.

В тому самому часі появився на сторінках „Нової Зорі" зміст, виголошеного проф. Томашівським реферату у Варшаві. А вже в третьому з черги числі „Нової Зорі" видрукований відкритий лист проф. Томашівського до українського громадянства, в якому автор твердить, що і п. І. Кедрин у „Ділі" і пос. Паліїв у „Новому Часі" сфальшували зміст реферату і перекрутили думки прелєгента. Цей відкритий лист появився також окремою відбиткою.

У відповідь на цей лист опублікував пос. Д. Паліїв у 49. числі „Нового Часу" статтю п. н. „Пояснення і відповідь", в якій між іншим читаємо:

„Щодо повищої заяви п. Томашівського заявляю, що й далі підтримую всі мої закиди на його адресу. Не сфальшував я ані змісту, ані не перекрутив ні одної думки. Підчас викладу я скрупулятно нотував „ціняні" думки прелєгента і записками послуговувався при писанні статті. Але натомість мушу з цілою рішучістю стверднти, що зміст реферату, друкований в „Новій Зорі" в виголошеним рефератом в 3/4 не має абсолютно нічого спільного. Можливо, що це, що заподано в змісті, референт думав, або навіть мав написане, але більшости з того він не говорив. Взагалі референт не тільки відчитував написане, але доволі часто імпровізував. Через те заповідана професором Том. комісія, яка на підставі писаного реферату має видати свій суд — ледви чи може сповнити своє завдання. Тільки слухачі можуть осудити дійсний зміст і хід думок того влощасного реферату професора від української історії, який напр. Берестейський мир окреслював, як — „спекуляцію покійове в Бжесьцю без взгляду на вразьлівосьці польске." А всі *незалежні* українці, що прислухувалися рефератові хіба мусять стверднти, що він був такий, як його описали (до речі кажучи зовсім від себе незалежно, бо статтю п. Кедрина я прочитав щойно по написанні своєї) п. Кедрин і я: було соромно за прелєгента і за націю, до якої він себе зачисляє".

Так виглядає дотеперішній стан цеї прилюдної переписки між проф. Томашівським з одної і послом Паліевом та п. Кедрином з другої сторони. До цеї справи ще вернемо, коли появиться друком реферат проф. Томашівського.

Винятковий ювилей.

25-ліття знесення заборони литовських друків латинкою.

Литовське громадянство обходило в дні 7. ц. м. винятковий ювилей, 25-літній ювилей знесення заборони литовських друків латинкою. Ця заборона існувала повних 40 літ (1864—1904). Знесено її, цю бездумність і виняткову подію в історії цивілізованого світу, дня 7. травня 1904.

Цікавим є й помисл уведення до литовського письменництва російських букв. Учений Олекс. Гільфердінґ впав на думку створити всесловянську азбуку, яка зблизила би між собою славян. Цю думку у відношенні до литовців розвинув кустос варшавської прилюдної бібліотеки Станислав Мікуцький. Бажаючи зробити карієру, він предложив свій проєкт Мілютинові, а цей відіслав його до Вильна до Муравйова. У Вильні створено комісію для реформи литовського письменства, яка випустила кілька литовських видань російськими буквами.

Наслідник Муравйова ґен. Кавфман добув відповідне розпорядження міністерства внутрішніх справ, яким заборонено друк литовських видань латинкою.

Мікуцький почав заходитися біля видання литовських букварів, граматик, словників, молитовників то-що, друкованих російськими буквами. Однак цей „обединюючий" помисл не принявся серед литовців. Розпочалася глуха, але завзята боротьба між литовцями і російською адміністрацією. Друковані російськими буквами книжки насильно розпихано серед литовських дітей. Та ніхто не хотів їх брати. Коли ж брали, то палили негайно. До тогож зі шкіл усунено литовську мову, заступаючи її російською. Отже помисл Мікуцького і російської адміністрації втратив реальну основу. Одночасно розпочалася контрабанда литовських книжок, друкованих латинкою за кордоном, особливо в Тильжі (в Прусії). Закордонні литовські книжки підроблювано під старі, видані попередньо у Вильні, і тим способом улекшувано їм поширення на Литві.

Такий стан існував 40 літ. Аж в р. 1903 виленський ґенерал-губернатор кн. Святополк-Мірський в окремому меморіялі виказав бездумність і шкідливість введеної перед 40 літами заборони. Центральна влада погодилася зі становищем ґубернатора, так, що дня 7. травня 1904 цар затвердив постанову Ради міністрів, якою знесено заборону друкувати литовські книжки латинкою.

Від тієї хвилі минає 25 літ. Напротязі чвертьстоліття литовці богато попрацювали, щоби розвинути своє письменство. Однак повних 40 літ заборони мусіло некорисно відбитися на розвитку литовської культури. Під тим оглядом доля литовців схожа тільки до долі українців, яким накинено „ярижку", а одночасно обмежено до крайних меж спроможність культурної творчости.

Майже одночасно впали кайдани з литовського й українського друкованого слова, що дало спромогу обом народам проявити свої увязнені сили і піти шляхом приспішеного культурного розвитку.

„Рідна Школа" і Т. Ш. Л. у Станиславівщині.

(Стаття надіслана.)

Станиславівський тижневик „Курєр Станіславовскі" помістив у чч. 455 і 456 статтю п. з. „Т. Ш. Л. в Станіславове на тле дзялальносьці в р. 1927 і 1928". Ця стаття насуває дуже сумні рефлєксії на читача-українця, коли він одночасно усвідомить собі нашу мізероту, серед якої працює і вегетує наша „Рідна Школа". Отся стаття дає саме мені притоку до того, що поведу порівнання між цими обома товариствами.

Автор згаданої статті, даючи огляд праці Т. Ш. Л. в Станиславівщині, на чільному місці розглядає діяльність товариства в ділянці шкільництва, цілком слушно називаючи її найважнішою. Ті місця статті подаю в дослівному перекладі:

„Завдяки жертвенности тут. громадянства збудовано ще в минулих роках шкільні будинки в Боднарові, Делієві, Дрогомирчанах, Єзерку, Клепках, Кіньчаках Старих, Св. Станиславі, Тисьменичанах, Угорниках-Кольонії, Угринові Шляхотському і в Зигмунтівці. Заряд Т. Ш. Л. опікується тими школами, видаючи в міру своїх скромних засобів фонди на їх удержання, ремонт і консервацію, а також на викінчення декотрих будинків. І так в кінцем 1927 р. викінчено шк. будинок у Клепках і віддано його до вжитку, а тепер саме находиться в роботі будова школи в Остої (коло Комарова), призначеної для тамошніх польських осадників. Будову тої школи треба би приспішити, бо задля недостачі фондів тягнеться вона ще від 1924 р. з великою шкодою для дітей наших осадників.

З ощадностевих оглядів, а також задля відсутности законно вимаганої скількости дітей у шкільному віці власти замкнули 2 польські школи: в Клепках і Тумирі. Ті школи переняв на свій рахунок заряд Т. Ш. Л., огорнув їх дбайливою опікою і завдяки жертвенности суспільности веде в них працю.

Доказом признання такої праці зі сторони шк. властей є наділення школи в Тумирі правом прилюдности.

Опікуючися польськими школами, заряд Т. Ш. Л. сповняє важну освітню і виховавчу місію, а одночасно приєднує громадно населення села і привязує його до держави й народу. З причини столітнього занедбання у вихованні польського народу на кресах в мові, дусі й польських обичаях, а не менше з причини великого спорідненння мовного й обичаєвого, а часто також і родинних звязків з українським („руським") населенням — є на тому полі ще велика праця перед нами; сам факт існування і впливу польської держави, без діяльної співучасти інтеліґенції, супроти великої рухливости ворожих нам елєментів, не досить скоро привертає те населення до повної народньої і державної свідомости.

Праця Т. Ш. Л., а головно польські шкілки по національно мішаних селах сповнили вже свою велику ролю, бо виховали наймолодше покоління для польської ідеї. Одначе спочати не можна, бо розвій шкільних і політичних відносин в нашому селі вимагає все великої уваги. Маємо тут на думці утраквізаційні закони, що їх використовують радикальні українські елєменти до постійної політичної боротьби і з ідею польської школи".

Отсих кілька місць зі згаданого звіту ілюструють якнайкраще напружену діяльність Т. Ш. Л. на наших землях. Безперечно, львину пайку жертв на Т. Ш. Л. поносить сама таки держава (в різних формах), тому то й нема в статті виказу зложених жертв, але зі звіту виходить, що й польська суспільність складає поважні жертви в грошах і — що дуже важне — дає свої робучі сили для цілей Т. Ш. Л. Дальша

перечно одною з причин оконечного прилучення Східної Галичини до Польщі.

Нині головна часть нафтової продукції Східної Галичини в руках французького капіталу, себто концерну „Малопольска — Премієр", фірми Ліманова та кількох інших. Але й польська держава старається вилинути на нафтове діло. Держава старається вилинути на нафтове діло. Хоч державне нафтове підприємство „Польмін" досі безпосередньо не викопує нафти (а тільки нафтовий ґаз в Дашаві коло Стрия), то має воно законне право первокупна на руду (сировицю) для своєї рафінерії в Дрогобичі. Крім тої рафінерії (найбільшої та найліпшої в цілій Польщі) держава має ще домінуючий вплив в експльоатаційнім товаристві „Піонєр", в котрім заступлені всі більші нафт. фірми краю. Головна робота того, щойно недавно зорґанізованого товариства — шукати за новими нафтовими теренами (зі стратеґічних причин головно в не-українській частині Галичини), бо поля в Бориславі й Биткові помалу вичерпуються, а потреба краю в нафтових продуктах чимраз більша. Вигляди винайти як не новий Борислав, то принайменше нове нафтове поле в Східній Галичині, очевидно є. Приміром саме тепер ведуться інтенсивні розслідчі роботи в Небилові к. Рипного, в Нагуєвичах к. Борислава і т. д. Ґеольоґи впевняють, що нафтонадійні смуги в Підкарпатті тягнуться аж до Ромунії. В дійсности також в українській части Ромунії, в Мармарощині, маємо невелику нафтову продукцію, а на Буковині по давніх кількох спробах недавком знову мають вертіти за нафтою в долині Вел. Бистриці.

Й тут саме маємо ту точку, де місце і для української ініціятиви. Бо як головна боротьба світових концернів ведеться менше за опанування старих теренів, а більше за опанування нових, свіжих піль, так повинно робитися в малих розмірах також у нас. Хоч польський закон про пошукування нових нафтових покладів з практичних причин зовсім ідє на руку великим товариствам, то всеж таки на випадок винайдення нових, то всеж таки на випадок винайдення нових нафтових покладів знайшлося би місце і для дібової нафтової смуги знайшлося би місце і для діяльности українських установ та одиниць. Адже всеж таки маємо українські кооперативи й інші господарські організації, що могли би в національним та господарським інтересі українського народу працювати з успіхом на нафтовій ділянці, якщо вони тільки не підуть надто рискантним та спекуляційним шляхом, як це, на жаль, аж надто часто має місце в нафтовім промислі.

При кінці ще кілька слів про нафту в українських частинах СРСР. Тут ще менше, як у Галичині, був і перед і по війні слід якоїсь української діяльности. В Ґрізнім, як і на Кубанщині (коло Майкопу) і в Криму перед війною працював переважно анґлійський та французький капітал. На його місце прийшла по більшовицькій революції держава, чи пак скупчені після нафтові трести „Ґрознефт" і „Кубчернефт". Ґрізненський район другий по величині продукції нафти в СРСР. В 1927-28 (від 1. X. 1927 до 30. IX. 1928) дав він майже 3 і пів мільонів тон продукції, отже майже 5 разів стільки, як ціла Польща. Крім того саме звідси дістають найліпшу по якости бензину, котра має ринок в цілій Европі та в Орієнті аж до Індії і Китаю. Признати треба, що більшовики з успіхом працювали і працюють над змодерніязуванням цілого нафтового промислу в Ґрізнім, закупивши бурові ґарнітури, інструменти та інсталяції для рафінерій за американськими взірцями. Новий нафтопровод від промислів у Ґрізнім аж до пристані Туапсе на Чорнім Морі улекшує значно експорт ґрізненської продукції нафти.

Як згадано, маємо ще в Майкопі на Кубанщині та в кількох місцях Криму і побережа Чорного Моря або діяльні нафтові копальні або терени, про які майже з певністю можна сказати, що вони мають нафту. На жаль, тут для приватної ініціятиви, особливож для ініціятиви української нема місця. Залежить це тільки від доброї волі володарів у Москві, чи і в якій формі схочеться їм допустити український елемент до використовування нафтових богацтв на його власній землі.

бачимо зі звіту, що Т. Ш. Л. старається заложити свою шпільку всюди там, де неможливо вдержати державну польську школу з причини замалого числа дітей. Ясно, що вся його діяльність спрямована саме на те, щоб польонізувати наше село.

А тепер пригляньмося, як працює наша „Рідна Школа" в Станиславові і який успіх тої праці. Діяльність кружка „Рідної Школи" в Станиславові обмежується лиш трьома школами: жіночою гімназією, промислово-ремісничими курсами і 7-клясовою виділовою школою ім. М. Шашкевича. Жіноча гімназія мусить сама себе удержати, отже може і зможе лиш тоді істнувати, коли буде мати відповідно велике число учениць. Кружок „Рідної Школи" в Станиславові нічим гімназії помогти не може, бо всі засоби, що ними він розпоряджує, йдуть на школу ім. Шашкевича і промислово-ремісничі курси. Але й на ті дві школи кружок не має потрібних грошей, бо наше станиславівське громадянство відтягається всіми способами від плачення 1 проц. на „Рідну Школу". Місячно потребує кружок на обі школи коло 2.500 золотих, а саме: 1.786 зол. на платні учителів, 130 зол. на уряднця, 170 зол. на Касу Хорих і Пенс. Інститут, 400 зол. на адміністрацію шкіл і кружка. Крім цього має кружок до 10.000 зол. довгу, в тім 8.000 до Пенс. Інституту. В самім Станиславові є 18.000 українців, а як вони платять на „Рідну Школу", не найкраще буде видно з отсього зіставлення 1 проц. вкладок за один місяць:

52 учителів середніх шкіл	192.92	зол.
38 нар. учителів	92.16	„
22 священників	43.50	„
6 лікарів	24.—	„
8 адвокатів	34.80	„
123 інших фахів	190.60	„
81 державних службовників	205.10	„
Разом	784.78	зол.

Значить, кружок „Рідної Школи" в Станиславові збирає місячно 800 зол., а має виплачувати 2.500 золотих! Як кружок це робить? Ось як: позичає по касах, збирає дещо по вулицях, а тяжких хвилях просить помочи у владики (дістав 3.000 зол.), жде надію на коляду й писанку і виплачує своїм учительським силам, з яких дві побирають місячно аж по 100 золотих, платню ратами по 50, 30, 20, 5 а й по 1 золотому і то звичайно в половині або й у другій половині місяця. Станиславівські громадяни тим не інтересуються і не журяться; деякі з них живуть собі тихо та спокійно в своїх палатах і до голови їм не приходить, що там в „Рідній Школі" учителька в подертих черевиках ходить і голодна вчить.

Чи нема патріотів в Станиславові? Коли судити по всяких заг. зборах, то є; коли судити по тім, хто платить по 1 проц. на „Р. Школу", то мало. Чи може станиславівське громадянство таке дуже бідне? Є й бідні, але по 1 проц. зовсім не платять, або платять 1/2, або 1/4 або 1/5 проц. такі, що мають і значніші доходи і свої реальности, часом навіть величаві. Розглянемося: 15 зол. платить 1 громадянин, 10 — також 1, 8 — також 1; адвокати і лікарі платять по 5 зол. (один навіть менше); нар. учителі, священники, інжиніри наших інституцій вдоволяються переважно скромним датком — 2 зол., один навіть 0.50 зол.; деякі учителі сер. шкіл і деякі урядовці цілком нічого не платять або смішно мало; буває й таке, що і чоловік і жінка богато заробляють, а платять дрібничку або нічого. Дві лиш школи платять солідно по 1 проц., а саме учителі української муж. гімназії і жіночої гімназії. Всі інші платять, що їм подобається. Що це не пересада, покажеться на заг. зборах зі статистики. Отже виходить таке: одні громадяни платять чесно й совісно по 1 проц., а інші сміються з цього, бо насміхом, жебрачою милостинею можна назвати датки по 1 зол. тих людей, що крім значних доходів ще й свій маєток мають.

Так виглядає на ділі патріотизм станиславівських громадян української народности, які дуже ображливі, коли їм хто сказав, що вони не патріоти. Гірші ці слова, що їх пишу, але їх треба написати, бо коли громадянство Станиславівщини не буде платити 1 проц. чесно й совісно, а передовсім поголовно, то школи, удержувані кружком „Р. Ш.", мусять упасти. Колиж упадуть, нехай тоді ніхто не кидає камінням на кружок. Хочемо мати надію, що кожний станиславівський громадянин сам підвищить свій датох: на „Р. Ш." і принаймні принаймнішого одного українця з тих, що досі взагалі нічого не платить на „Рідну Школу".

С.

Англія і нім. предложення.

Канцлер скарбу Черчіль відповідаючи в палаті громад на запит щодо пропозиції Волга в справі відшкодувань, сказав, що англ. уряд не висилав цілівок англ. знавцям. Вони мали повну свободу переглянути свої конклюзії. Конклюзії ці не обовязують уряду, який залишає собі свободу розглянути наново цілу справу. Та щоби недопустити до всяких хибних концепцій за кордоном і всяких алярмів, треба заявити, що предложення, подані пресою, рішучо тоді приняти.

Аг. Аваса повідомляє, що д-р Шахт вручив 9. травня союзним державам меморандум із німецькими застереженнями.

—o—

Амнестія в Ромунії.

Урядовий ром. денник оголосив декрет про амнестію з нагоди 10-их роковин злуки Ромунії. Амнестія обіймає всі політичні проступки, передбачені в карнім кодексі або в спеціальних законах, доконані ромунськими горожанами перед днем 1. грудня 1920. р., наскільки не запали окончні присуди.

—o—

Затьма сонця.

Із Сінґапуру повідомляють, що затьма сонця почалася там 9. травня в годині 12.5. Найвищий степень затьми записали в годині 13.40.

—o—

Мін. Штреземан про репарації та розброєння.

На банкеті союзу закорд. кореспондентів у Берліні в готелі Адльон були мін. закорд. справ Штреземан, мін. господарки Курціюс, мін. хліборобства Дітріх, мін. справедливости Ґерард і мін. райхсвери Ґренер і весь дипл. корпус із нунцієм Пачелі та визначні представники наукового, господарського й журналістичного світа в Берліні. Голова союза Ленер підкреслив ряд додатніх обявів госп., культурного і наукового життя, про що закорд. кореспонденти з Берліна м. р. писали в пресі своїх країв. Мін. Штреземан у політ. промові обговорив справу репарацій та розброєння. Поминаючи на наведений вже головою союзу приклад будови трансокеанських вел. кораблів, що є символом змагань Німеччини для переведення відбудови власними силами. Справу репарацій окреслив мін. Штреземан як госп. і фінансове зліквідування світової війни, як проблему, що своєю вагою виходить поза межі чисто фінансові та цифрові. Пляни Доза це успіх політики, яка висловлює духа розуміння та бажання зрівнання інтересів. Коли паризькі переговори будуть успішні, то це буде величезний крок вперед. Прийшлоб тоді теж до управильнення цих політ. справ, незалежних від репарацій, які вже віддавна дозріли для розвязки, а які лише як останки з часів війни тягнуться й дотепер. Розброєння також є складовою часте заг. ліквідації світової війни. На основі ост. женевських нарад справа представляється так, що на зовні щоправда можна говорити про прискорення темпа в річевому трактуванні справи. Одначе вирисовують перспективи, які велять дуже побоюватися, що основна ідея заг. розброєння завелє. Мін. Штреземан погоджується зі становищем нім. делеґата на розоружну конференцію Бернсдорфа, який спротивився женевським ухвалам і скинув відповідальність за їх наслідки на представників тих урядів, які за цими ухвалами голосували. З витвореного жен. ухвалами положення Штр. бачить, що розоружна конференція має лише приготовне значіння та що не є міродатною інстанцією для окончного рішення.

Спорт.

Мистецтва Ліги.

Краків: Чорні — Вісла 4 : 4 (2 : 3).
Варшава: Туристи — Варшавянка 2 : 0 (1:0).
Познань: Варта — Легія 3 : 1 (1 : 1).
Лодзь: Гарбарня — Л. К. С. 0 : 0.

Мистецтва А-кляси.

Львів: Яніна — Гасмонея 2 : 0 (2 : 0).
Львів: А. З. С. — Погонь II. 2 : 1 (2 : 0).
Львів: Чорні II. — Гакоах 4 : 2 (2 : 0).
Станиславів: Ревера — Україна 3 : 0 (1 : 0).
Перемишль: Польонія — Ресовія 3 : 1 (2 : 1).
Стрий: Погонь (Стрий) — Лехія 2 : 0 (1 : 0).

Товариські змагання.

Львів: Погонь — Сімеринґ (Відень) 4:2 (4:0).

По широкому світі.

Ллойд Джордж заявив у передвиборчій промові, що союзні війська треба вже забрати з Рейнщини.

Президентом Китаю (нанкінського уряду) вибраний Чанґ-Кай-Шек, що є головою центрального виконавчого комітету складеного з 24 членів.

Між військами Болівії та Парагваю, що стоять на кордоні, прийшло до сутички. Ліга Націй імовірно наново буде приневолена посередничити, щоби перешкодити війні.

В Індії у пристані Мангальоре прийшло до кривавих сутичок з магометанами.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Небуденна фільма.

Не люблю кіна. Коли виберусь до нього, то вже напевно не пишу про те, що діється на екрані, хіба про те, що твориться перед ним. Світла в кіновій салі хоч і погаснуть, то від екрану бє така лепість, що можна богато дечого цікавішого побачити, як на фільмі.

Але вчора був я в кіно „Лев" і пишу про це, що бачив не на салі, а на екрані.

Афіші заповідали „Кохання козака" — себто щось нашого, рідного, щось, що перенесе абідованого галичанина в ліпші часи без труду і в інший край без пашпорту. Під наголовком фільми видніла назва американської кінофабрики, себ-то, що не будуть робити „а тата варята", але дадуть справді скінчену річ. Властиво повинно бути так: „Кохання козака" — „українська кінофабрика"! — але добре, що наразі так не є. Вийшов би чоловік з таким несмаком, як із фільми „Тарас Шевченко", де на протязі 10 актів гнали нашого поета в потилицю.

В „Коханні козака" був би зараз поділ на революціонерів і контрреволюціонерів. Революціонери булиб усі праведники, контрреволюціонери всі — каналії, а чого доброго, при кінці майнув би над запорожцями червоний прапор з написом: „Пролетарии всех стран соединяйтесь!", а яка там віща Перебендя вишкварилаб на додаток „Ето будет последний..."

Цього всього в американській фільмі напевно не буде, бо американці народ справедливий і — головне — встидливий. Козаків вони не перенесуть в добу Муравйова чи Евгенії Бош і не скажуть їм співати „Інтернаціонал", замість „Нам поможе святий Юр"...

Одно мене тільки непокоїло: як американці виставлять козацьку фільму в царстві пролібіції? Що як що, але чарка грала в житті козака коли не на першій скрипці, то бодай на другій.

Зайшов я в кіно...

Козацька станиця на Кавказі, в Терській Області. Козаки мов живі, жіноцтво мов намальоване... Отаман, викапаний Сірко, всі його слухають і шанують. Старенький священик ані не п'яний, ані не понижуваний. Жіноцтво ще не свідоме вільної любови, спекуляції материнством і т. п. нинішніх благодатей. Одним словом, що крок, то „буржуазні предрадсудки"....

А сама дія...

Любить юнак, син отамана, дівчину Марусю, але вона його не хоче, бо він трус (Ох, галичанки! Чому цього не було в 1918 р. — прим. складача). Юнак напастує дівчину, але раз ловлять його козаки, перебирають за жінку і насміхаються з нього. Юнак вертає до дому, та там же на нього завстиджений і лютий батько. Здіймає зі стіни нагайку і підходить до сина (чому не було таких батьків у 1918 р.! — прим. скл.).

— Тату не важся бити! — погрожує син
А тато замахнувся і хвись!
— Тату!!!
Хвись!
— Он!
Хвись!
— Ай!
Хвись, хлясь, цвіт!
— Ех!!!

Зірвався покровавлений юнак. Збунтувався абабілий дух, збудилася приспана гордість, настали привілі мляві біль. Зірвався юнак і до батька. Взялися за чуби. Молода сила перемогла, порахував старому ребра, грюкнув дверми і пішов. А батько встав і як глянув у зеркало, то аж усміхнувся — ціле лице в синяках.

— Маю сина! — похвалився сам перед собою. Він-же не бився з синон як батько, а як козак з козаком.

А після цього зайшла переміна в душі юнака. Пішов „турка воювати" і так відзначився, що станиця пир у його честь справляла. А Маруся хмелем біля нього вється і в очі зазирає і уста до поцілунку подає. Та козак не дуже тепер квапиться, бо „не личить козакові занадто коло бабів упадати".

Попав козак з батьком-отаманом у турецький полон. Мучать їх усякими способами і все питають: „Відречешся своєї віри? Впадеш на коліна перед нами?" А батько і син в один голос: „краще козакові згинути вольним, як жити в ганьбі!"

Батько від муки вмирає, сина визволяють товариші, що в лютім бою здобувають твердиню.

Останні слова батька: „Сину! Люблю тебе!", перший рух сина, це поцілуй на батьківському лиці.

А потім поворот домів, поворот героїв, побідників. Попереду колишній трус, а вслід перший герой і будучий отаман. На стрічу козакам дзвони радости і усміхи жіночі.

А жаль за погибшими?!... — Нема! Не видно його!

„На те й козак живе, щоби загинути" — казав покійний отаман.

Галактіон Чіпка.

П. С. Хоч фільма в прогібіційній Америці творена, але артисти, ради історичної правди, таки здорово випивають.

НОВИНКИ

— **Відкриття першої ювілейної вистави у Національному Музею** (вул. Мохнацького 42) в неділю 12. травня в 11. год. передпол. Є це виставка нового мистецтва, історичного портрету на тлі памяток культурного побуту, гуцульщина і найцінніші грамоти з архіву о. Митрополита, що відзискано після 14-ти літ на Радянщині. Управа Музею прохає можливо якнайчисленніше відвідувати виставку. Після 15-ої год. буде другий показ гостям свята українських купців.

— **На карти „Рідної Школи" звільняючі від алькогольних напитків** зложили з нагоди Празника Воскресення Христового слідуючі Вп. Громадяни і Громадянки в золотих: по 20: д-р Бабій В. лікар-дентист — Львів, інж. Кравціа Михайло — Стрий, д-р Питлик Богдан — Жабє; по 15: Панство Сполітакевичі — Львів; по 14.50: Крукок „Р. Ш." — Мостиська; по 10.30: проф. Кміцикевич — Тарнів; по 10: проф. Іван Раковський — Львів, Литвинович Вол., купець — Познань, Петликівський Теодор, урядн. — Познань, д-р Маковський Ю. — Жабє, посол Струтинський Михайло — Львів; по 8: інж. Коваль Віктор — Познань; по 6: суддя Пацлавський Омелян — Калуш; по 5.10: д-р Мурович Волод., адв. — Заболотів; по 5: Шарко Петро — Львів, Фостаковський Іван — Львів, Олена Ковальчукова, учит. — Річечани, посол Дмитро Великанович — Львів, радн. Коссик Олександер — Познань, інж. Молчко Ярослав — Познань, М. Т. Струки — Юнашків, Гереджук Іван — Жабє, посол Шекерик Петро — Жабє, суддя Гладишовський Степан — Калуш, Панство Павлишини — Калуш; по 4: Сирота Михайло, упр. школи — Опарівка, Чорпітоза С. — Калуш, П. Мосора — Калуш, Панство Байлові — Калуш, Панство Сілінські — Калуш, Панство Бачинські — Калуш; по 3.50: д-р Сохацький Іван — Калуш; по 3: Кучерішка Ольга, асист. фармації — Познань; дир. Мигович Петро — Калуш, Тисовський Володимир — Калуш, Панство Мікули — Калуш, п. Власакова — Калуш; по 2.50: Курдидик Онуфрій — Калуш, о. Кравчук М. Нигівці; по 2: Семенюк Ілярій — Спасів, о. Лагола О. К. — Жабє, Гаврилюк Ст. — Жабє, Мартищук Дм. — Жабє, Кікенчук Вас. — Жабє, Сумарук А. — Жабє, дир. Ярослав Рубчак — Калуш, Аронець Іван — Калуш, суд. Стронціцький — Калуш, Рубчак Андрій — Калуш, Сімків Теренгій — Станькова, інж. Радловський Володимир — Калуш, дир. Бариш Тимотей — Калуш, Панство Сенчини — Калуш, Панство Смитанські — Калуш, Панство Кириловичі — Калуш, о. Майорчак М. — Калуш, Зубрей Мих. — Лежайськ, Панство Загаєвичі — Калуш; по 1: о. Вань Лев — Свмбір, Гулюк Юл., Моклович А., Волинюк В. і Коник О. з Жабя, Захней Семен, Іван Тимцюрак, Семянишин Яків і Панство Ортинські з Калуша.

— **Взаїмний бойкот.** Напад німецьких націоналістів в Ополі на польських акторів із Катовиць відбився голосним відгомоном у Польщі. Широко розлилася хвиля обурення, хоч німецька преса осудила брутальну напасть німецьких націоналістів, а влада приморовила до них карне поступування. Побиті польські артисти вже давно грають у катовицькому театрі, а хвиля обурення все ще котиться й дає нагоду різним польським організаціям проявити максімум галасливого патріотизму. Але на цьому справа не кінчається. В Польщі поширюється бойкотовий рух у відношенні до Німеччини. Управа Союзу кіножих театрів у Варшаві вислала, як ми вже писали, обіжник до всіх власників кінотеатрів з дорученням негайно зняти з репертуару німецькі фільми. Одночасно Союз постановив не справджувати більше німецьких фільм. — Ще не всі провінційні закутки в Польщі довідалися про цю постанову, як уже всі представництва німецьких проекційних апаратів (фірми „Цайс-Єна") одержали телеграфічний наказ негайно припинити продажу тих апаратів, зробити білянс із дотепершньої продажі, а апарати звернути централі. Коли мати на увазі, що апарати „Цайс-Єна" є виключно уживані в кінотеатрах Польщі, то це є великий удар для польських кінотеатрів, які відмовляться від німецьких фільм. У висліді можна сподіватися, що в короткому часі буде приневолена зачинити двері значна частина кінотеатрів у Польщі задля недостачі проекційних апаратів.

— **Весняні самогубці.** 21-літній студент прав Р. Шмельк у Львові застрілився з невідомих мотивів. Жінка залізничого кондуктора А. Кокошко наслідком родинних непорозуміць вчинила самогубство.

— **Засуд адвоката мантія.** Нарешті після довгого слідства і довгого процесу проти львівського адвоката Гжешчинського, прийшов учора засуд у його справі. Суд признав його винуватим у злочині спроневірення та ошуки в 8 випадках і присудив йому два роки тяжкої вязниці з правом амнестії, так, що третину кари йому дарували. Гжешчинський мав би відсидіти ще 14 місяців. І він і прокуратор зголосили відклик щодо кари, яка першому видається надто великою, а другому надто малою.

— **Сільські порахунки.** У Прядильниці біля Добромиля В. Боднар застрілив Миколу Гаєвського з ненависти за ріжні особисті порахунки. — З місяці вязниці дістав 22-літній Андрій Вихопень з Жовтанець за вбивство лопатою парубка Парамута у суперечці після весілля; незвичайно мала кара признана йому тільки тому, що він був пяний.

— **Дохідна професія.** У Лодзі зголосилась до захисту старців стара жебрачка з проханням приняти її там на постійне за винагородою. Вона готова дати за це свої ощадности. Коли управа захисту згодилась, вона поклала на стіл 5000 золотих.

— **Буровій убив 100 дітей.** В американськім місті Клінчпорт (стейт Вірджінія) буровій перевернув школу підчас науки. Приблизно 100 дітей згинуло.

— **Син, що вбив батька і матір.** Перед судом для малолітніх у Відні почався процес проти 17-літнього гімназиста Ф. Артмана, обвинуваченого у вбивстві своїх батьків. Молодець після двох вистрілів у хаті вибіг до сусідів і заявив, що його батько та мама застрілились і хотіли застрілити також його, але тільки зранили його в палець ножем. Слідство ствердило, що хлопець знав про велике обезпечення на 6000 дол. і 30.000 швайц. франків, які він мав дістати на випадок смерти батьків. На розправі трапився сензаційний момент. Знавець проф. Веркгартнер узяв зі стола ніж, який зранив Артмана і вдарив ним легко по столі; вістря зігнулося і зранило знавця саме в малий палець. Є це велика обвинувачуюча позиака проти гімназиста, що його сильно збентежила. Процес тягнутиськме кілька днів.

— **Ріжні вісткн.** Норвегія приєднала до свого королівства острів Маєн, що лежить на схід від Гренляндії і де від 1921 р. істнує норвеська метеорольогічна стація. — У Варшаві заплатило всього 70 проц. осіб обовязаних до дохідного податку. — У Бельгії панує епідемія віспи. — Форд має намір заснувати в Польщі фабрику авт з капіталом 10 міл. дол., з метою експорту авт на північ і південний схід Европи. — Перша жінка, що була маклером на ню-йорській біржі, Гольдгерст, перестала виконувати свою професію, бо збанкротувала на 100.000 дол. — Магомедани знову обкидали в Єрусалимі під „стіною плачу" жидів, що молились там. — У Москві ведуть кампанію, щоби збирати всі відпадки гумових виробів. — Монте Карльо заробило за минулий рік зі свого касина гри 80 міл. фр.; є це один з найбільше дохідних років цієї держави; князь Монако дістає 8 міл. річно. — В Орлеані (Франція) святкували 8-го ц. м. виїмково маніфестаційно роковини перемоги Жанни Дарк, „Орлеанської Діви".

— **Таємне вбивство.** В околиці Марсей, у маленькім містечку Бо, найшли в лісі трупа багатої англійки Оліви Брансон, що була талановитою маляркою. Вона поселилась у цій поетичній закутині від кількох місяців, щоби мати матеріял для малювання гарних краєвидів. Проти самогубства, яке не є виключене, промовляють такі мотиви: Брансон жила безжурним життям людини, що мала самі успіхи і ніхто з її окруження не догадується, яка могла би бути причина її акту розпуки; вона мала при собі кількох псів, які дуже любила і була би перед самогубством напевне з ними попращалася. Її служба ствердила, що Брансон, здається, не мала при собі револьвера. Дуже цікавою є обставина, що саме рік тому недалеко від місця, де найшли трупа пані Брансон, убили невідомі іншу багату англійку. Поліція досі не має ніяких познак щодо можливих злочинців.

З театру.

Великий Міський Театр: „Твардовський на Кшемьонках", романтично-казковий водевіль на 3 дії Я. Ж. Камінського.

Цікаво поглянути, що було для львівської публики рівно 100 літ тому козирем театрального репертуару, а одночасно вершком популярної драматичної продукції. Цей водевіль оживителя тодішньої польської сцени має всі ознаки наших найслабших побутових пес, а найсильнішою його основою є чисто українські народні пісні. Все тут змішане в дивовижну саламаху: леґенда про Твардовського, що запродав душу чортові з мотивами чужинних казок і акцесоріями наївного романтизму, славянофільськими нотками, побутовими танцями і цирковими вигадками. Єдині шнурки, на яких тримається акція, це ті, які бачимо на сцені, причіплені до предметів, призначених до „чудодійного" лету.

Дивне враження робить ця примітивна драматична основа у сполуці з новими вставками зразкового опереткового балєту. Ще дивніше: що в пєсі виступає таки справжня українка, яка промовляє українською мовою, правда, не краще, ніж якби мала вивчити еспанський текст і не могла у Львові найти нікого, хто міг би вивчити її вимови цієї екзотичної мови. Можливе, що і з чеською мовою другої акторки було те саме. Є в цій старосвітській пєсі, як і в неодній старенькій нашій, неодна превесела сцена, неодна дотепна вигадка ще досі невлиняла — але цілість! Ще на 200 літ перед цим нині столітнім твором істнував уже Шекспір зі своїм „Сном літньої ночі".

Малий Театр: „Поїзд марево", 3 дії. А. Рідлея.

Література, до якої належить такий кіновий твір, у нас зовсім невідома. Є в Парижі театр „Гран Гіньоль", що виставляє виключно короткі пєси, проймаючі жахом, а переплутані незвичайно веселими фарсами. Деякі пєси містять у собі одночасно оба елєменти: жах і гумор. Саме таку вдатну комбінацію зробив американець Рідлей. Є на салі глядачі, що не в силі видержати упирного настрою на сцені себто в самотній залізничій будці в бурхливу ніч, де випадкові подорожні ждуть появи „хронічних" марев і хотять утікати зі салі, мов ці подорожні з тої будки. А проте ті, що мають досить терпцю, сильних нервів і гумору, і видержать до кінця, є нагороджені в 3-ій дії справді дотепною розвязкою цих страхіть. Америка є недурно країною своєрідної романтики, де найбільше поетичних несподіванок є звязаних безпосередньо з бізнесом.

М. Р.

Зі спортового життя.

Поклик до наколесників.

Спортове Т-во „Україна" приступає до істнування секції наколесників. Завданням секції буде уладжувати що-неділі прогульки своїх членів у ближчі й дальші околиці Львова, а також ріжні змагання. Перші сходини охочих вписатися в члени секції відбудуться в пятницю 10. травня в 7. год. вечером в домівці Союзу Українських Купців, Підвалля ч. 9, І. пов. Проситься українських наколесників, старших і молодших, прибути численно на ці сходини.

Видїл Спорт. Т-ва „Україна".

Висліди змагань.

Україна II. — Лехія II. 1:2. — Мистецтво Б-кляси.

Україна III. — Лехія III. 3:0. Вальковер. Мистецтво Ц-кляси.

Україна III. — Лехія III. 4:3. Змагання товариські.

Україна комб. — Сокіл IV. (Личаків) 14:1. Змагання товариські.

Легко-атлетичні тренінги.

В суботу 11-го ц. м. зачинають спортові клюби УСС тренінг у легкій атлетиці та у спортових грах. Вправи будуть відбуватися на площі Сокола-Батька двічи у тиждень, в суботу від год. 5.—8. попол. і в неділю від год. 8.—10. передпол. Програма навчання обіматиме науку впоряду, руханки, легко-атлетичні вправи та всі роди спортових гор. Вправами жінок проводитиме п-і М. Охримович, тренінґ для мущин буде вести п. Е. Жарський. — **Рада У. С. С.**

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

о. Гошовський Евген, парох у Збоїсках, помер по довгій і важкій недузі дня 4. травня ц. р. в 66. році життя. Покійний був понад 34 роки парохом у Збоїсках, де своєю працею та симпатичною вдачею зєднав собі не лише своїх парохіян, але й мешканців сусідніх сіл. Був щирим українським патріотом і робітником. З його ініціятиви та праці повстав у Збоїсках цілий ряд установ, які тепер дуже гарно розвиваються. В часи нашої визвольної боротьби був кілька разів арештований, а навіть засуджений на кілька літ тюрми. Найвищий суд зніс цей присуд і таким чином покійний відзискав волю. Доказом симпатій для покійника був величавий похорон, що відбувся 7. травня ц. р. при участи кількоанацяти священників і великім здвизі народа. — В. Я. П.!

Театри.

Великий Міський Театр:

Пятниця 10-го, т. 7·30 веч. „Несподіванка".

Малий Театр:

Пятниця 10-го, т. 7·30 веч. „Поїзд мареве".

Кіна.

„Аполльо": „Полуми кохання".

„Кольосеум": „Міць людини" і „Пригоди трьох черевиків".

„Лев": „Любов козака" (Льва Толстого".)

„Марусенька": „Історія кокотки Люлю".

„Оаза": „Через гріх до щастя".

„Паляс": „Дон Жуан, що згрішив" і „Лапка на чоловіків".

„Пан": „Брудні гроші".

„Пасаж": „Демон копальні золота".

„Фатаморґана": „Нуждарі" (В. Гіго).

„Химера": „Любка ґвардійця".

Програма радіо.

Субота 11-го.

Льондон (326). 19·30 „Ісландська княжна",

Парнж (1764). 17·44 Музична всячина.

Берлін (475,4). 16·30 Популярний концерт.

Відень (519,9) 18·50 Пісні та дуети. 19·30. Опера.

Мюнхен (536,7) 20·00. Веселий вечір.

Міляно (504,2) 20·30. „Лінда ді Шамоні" опера Доніцеті.

Будапешт (545). 19.00. Скрипач Затурецький і співачка Діосі. 22·35. Циганська музика.

Давентрі 482,3) 22·20. Концерт сольо і квінтет.

Лєнінград (1000) 14·30. Камерний концерт. 19·30. Оперетка.

Москва (1442,3). 16·00. Оперетнова музика.

Київ (775) 20·00. Симфонічний концерт.

Харків (1680) 17·00. Камерий концерт.

Варшава (1395,1). 20·30. „Ах, ця весна" оперетка Штравса. 22·30. Музика до танців.

Познань (339,5). 24·00. Нічний концерт

Присилайте передплату!

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Український театр під дир. І. Котутяка.

Скалат:
Субота 11.V. — „Вихрест".
Неділя 12.V. — „Ой не ходи Грицю".
Понеділок 13.V. „Маруся Богуславка".
Второк 14.V. „Пташник з Тиролю".
Середа 15.V. — „Кума марта" (премєра).
Четвер 16.V. — „Пан Твардовський".
Пятниця 17.V. — (прощальна вистава) „Мірале Ефрос".

Колодіївка:
Пятниця 17.V. — „Запорожець за Дунаєм".

Тернопіль:
Субота 18.V. — „Кума Марта".
Неділя 19.V. — „Король життя".
Понеділок 20.V. — „Пташник з Тиролю". 2—3

Агрономічно-Технічне Т-во „Праця" ім. Івана Левинського — у Львові Ринок ч. 10. II пов. — уладжує з приводу 10. річниці смерти бл. п. проф. Івана Левинського Святочну Академію — і просить П. Т. Громадян, що стояли блище особи бл. п. Ів. Левинського, щоб подавали відомости про нього, а з окрема про його суспільну та гуманітарну діяльність на адресу вище наведеного Т-ва. — Старшина. 1974 3-4

Надзвичайні датки на потреби „Рідної Школи" зложили в золотих ВІЛ.: Персонал „Дестави" 75·50 як одноденний заробіток; Панство Чуми, Львів 20 з нагоди вінчання п. Гал Доманик.

Замісць святочних побажань зложили ВІЛ.: Дзєдзінський Леонард Львів 5, Дидик Евген Львів 25, о. Евген Громницький Львів 10, Сполітаквевичі Львів 15, враз з протиальногольною картою, Володимир і Христина Мрици Львів 6, Шепаровичі, Колодіївка 10, о. Володимир Мармаш, Зашків 10. — ВП. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа. 1991 1—1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.

Скріплювання хитаючихся зубів пальовбування й випинання зубів без болю. Штучні зуби в навчуку і золоті після найновішої системи. Пацієнтів з провінції подагоджується в найкоротшому часі. II. і. Урядовцям і студентам значна зниж- 1952 ка. Тел. 65-73. 2—5

Ширіть наш часопис!

ЗАЛІЗНІ ЛІЖКА з матерацовими вкладами 3 столики, 3 шафи зі зеркалами, 3 нічні шафки, з мармуровими блитами, в добрім стані, дешево продасть „Народна Гостинниця". 1982 2—2

МУЖЧИНА в середнім віці, незалежний, дуже добре ситуований шукає до заряду домом господині бездітної, інтелігентної, пристійної, середнього росту і по можности музикальної до літ 35. Зголошення з референціями і фотографією, за зворот якої ручу словом чести, прошу слати ми адресу: О. Зборовський Мразниця ад Борислав для Н. Н. 1961 2—2

ДІВЧИНУ до спрятування готелевих кімнат негайно прийме „Народна Гостинниця". 1982 а) 2—2

ПОШУКУЄТЬСЯ іспит. кінооператора до мандрівного кіна по селах. Кружок Рідної Школи — в Чорткові (українська гімназія). 1945 3-3

БРИЛЯНТИ, також іншу біжутерію купує по високій ціні Домбровська-Розважевські, Львів (Готель Жоржа) Академічна 2. 1366 48—?

УНЕВАЖНЮЮ згублену військову книжочку виставлену через П. К. У. в Бучачі на ім'я Лисий Ярослав, уроджений 1903 р. в Ланчині повіт Надвірна. 1928 1—3

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик предкійні продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони звісна фірма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5. 3 163—?

Спробуйте оден раз

а переконаєтеся, скільки часу заощадить Вам при пранню Radion, яке біле і тревале буде білля. Вистане одна проба, щоби стати вірним Radion-ові і заєдно його уживати.

Нема нічо простішого:

вистане розпустити Radion в студеній воді, намочити білля в тім розчині, варити ½ год., відтак докладно виполокати і білля випране. Не потрібно ні шіткувати ні терти білля, бо

RADION

сам пере!

Спеціяліст недуг легінів. серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентгеном. 5—24

9 зол. | ВЕСІЛЬНІ ОБРУЧКИ | 9 зол.

з 14-карат. золота, від 9 зол. тільки у Б. ҐРИНБЕРҐА ЛЬВІВ. вул. Сикстуська 4.

Подяка.

Дня 7. травня ц. р. відпровадили ми на вічний супочинок на львівське кладовище Гриця ка Маретя був. старшину У. Г. А. Цею дорогою складаю щиру подяку всім, що своєю присутністю звеличили сумний обряд похорону та віддали останню прислугу Покійникови. З окрема щиро дякую за поміч і пораду панству Гевакам і п. дир. Броніславові Янові за прощальне слово над домовиною.

Стефанія з Сівецьких Маретова
1990 1—1 жена, — мати та рідня.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ:

Д-р Степан Шухевич: **Спомини з Української Галицької Армії 1918—1920.** Частина III. Від липня 1919 до січня 1920. Львів, 1929. Видавнича Кооперативна „Червона Калина", Стор. 162, 16°. Зміст: Відносини в Подільськім Камянці. Диктатура і Начальна Команда. Протибільшовицька офензива. Начальна Команда у Виниці. Похід на Київ. Бої з Денікіном. Настрої серед стрільців УГА. Непорозуміння між двома урядами. Тиф. Нарада у Виниці. Переговори з добрармією. Ґен. Микитка командантом армії, ґен. Ціріц шефом штабу. Суд над ґен. Тарнавським. Відворот на Одесу. Прихід більшовиків.

Юра Шкрумеляк: **Чета Крилатих.** Повість з воєнних часів. Видавнича Кооперативна „Червона Калина". Львів 1929. Стор. 262, 16°.

Пант. Куліш: **„Маруся Богуславка"**, поема з 1620 років з передмовою і поясненнями ґ-ра В. Щурата. Бібліотека літературних новин ч. 4. Дмитро Хомяк — Спілкове видання. Львів, 1929. Стор. 130+IV+2. Форм. 16°.

J. Borovicka. Zehn Jahre Tschechoslovakischer Politik. Prag 1929. Стор. 156. Форм. 8°.

К. Вінярський: **„Третій зїзд КПЗУ. про національне питання на Західній Україні".** Д. В. У. Харків 1929. Стор. 120. Форм. 16°.

Постанови III. зїзду КПЗУ. Держ. Вид. України. Харків 1929. Стор. 200. Форм. 16°.

ЖУРНАЛИ:

„Літературно-Науковий Вістник", книжка за травень 1929 р. Річник XXVIII, Том. XCIX. Зміст: Арсен Кара: На заґаньбленій Голготі; Ол. Бабій: Nocturno; Лєско Ромен: Діоґенова мара; Андрій Крижанівський: Дороги; Ав. Коломиєць: Невмируще; Андре Савіньон: Пробачення; Арсен Кара: Гарфи; Джон Ґолсверси: Шибениця; Арсен Кара: Дальня канонада; Ів. Гончаренко: Дон Міґуель де Унамуно; Арсен Кара: Ярлива; Проф. д-р Ветцольд: Від імперіялізму до експресіонізму; Арсен Кара: Рецензія; Е. Бартлєт: Російська загадка; Евген Маланюк: Мадярські пісні; В. Коґенс: Політика і пропаґанда; Ав. Коломиєць: Поет-студент; Д. Д.: Фош і „фошісти"; А. Крезуб: Умова Директорії з німцями; М. Сільський: Тиша; Петро Зленко: Микола Аркас; О. В.: З пресової фільми; Бібліоґрафія; Нові книжки.

Смолоскипи, журнал національної молоді. Рік видання III. Ч. 1. за квітень 1929 р. Зміст: Девізе; М. Галушинський: Найближні завдання; Роман Драґан: Сателіти; О. Дніпровський: Послідовність; Крізь політичну призму; Еміль Фаґе: Люби Батьківщину; М. Караєв: Про самоосвіту; Додаток I—IV.

„Світ", ілюстрований журнал, квітень, ч. 4. Зміст: І. Камінський: Поезія і проза. В. Пачовський: Розгублені звізди. В. Некрашевич: Така доля. С. Пилипенко: Сова, осел і сонце. А. Аверченко: Qui pro quo. М. Кічура: З поезій. І. Маневич: Ю. І. Нарбут. Я. Гашек: Заручини моєї сестри. Нові видання В. Винниченка. М. Рудницький: З поезій. Тайни морської глибини. Глухі поля. Зоольоґічна рідкість. З. В.: Японський театр. Столиця Радянської України. Р. Ольгович: Прощання. І. Яремський: Батькова доля. Цікаві розкопки. Підводний тунель. О. Бржезіна. Ю. Сльозкін: Батько Викрута. Репродукції: І. Крушельницького, П. Мегика, Ю. Нарбута. 24 ілюстрації. Це число „Світу" появляється в новій обгортці, яку зладив відомий ґрафік Роберт Лісовський, що від року перебуває в Берліні для поглиблення своїх студій.

„Русская Школа за рубежом". Год изд. 6. Ч. 31. Прага 1929.

„Нова Хата", журнал для плекання домашньої культури. Рік V. Ч. 6. Львів, травень 1929. Зміст: Катря Гриневичева: З весною; І. Ґургула: Писанки; Яросл. Лагодинська: Жінка в творах Ів. Франка; Ул. Кравченко: Матері; Ріжні вісти; Моди; Ручні роботи; Вас. Горбай: Новітні моноґрами; О. З.: Жіночі конґреси; С. Кириченський: Постаті римлянок у часах Республіки; М. Ф.: Нові книжки; д-р Соф. Парфанович: Лікарські поради; С. Мійська: Приписи; Заклик у справі будови жіночої ремісничої бурси; Жертви на памятник М. Примівної; Гарін (Михайловський): Діточі літа Тьоми; Ілюстрації.

„Нові Шляхи", літературно-науковий, мистецький і громадський місячник. Ч. 1. Львів, травень 1929. Зміст: С. Черкасенко: Біла Панна; А. Павлюк: Із „Сумного Циклю"; І. Крушельницький: Радощі життя; А. Крушельницький: Справа Палатинського; П. Романов: Весна; С. Левинський: Наші паризькі клопоти і надхнення; М. Посацький: На руїнах колосеум; П. Ковжун: Неопубліковані праці Г. Нарбута; Наші шляхи; І. Коломийців: Ліврики останнього десятиліття; Д-р В. Бірчак: Літературна творчість Закарпаття 1919—1929 р.; Ю. О.: Розвиток науки на Рад. Україні; М. Галицький: Загальний огляд народнього господарства України; Ів. Свенціцький: Доба великих можливостей; М. Андрусяк: Українці — великоруси — поляки; д-р В. Кучер: в 50-ті роковини народин Н. Айнштайна; Л. В.: Музейне життя на Чернигівщині: Г. Л. К.: У 25-ліття Вищого Музичного Інституту ім. М. Лисенка у Львові; Записки; Ілюстрації.

НОТИ:

Д-р А. Річинський: Українська відправа Вечірня і Рання на мішаний хор. Уложив д-р А. Річинський. Володимир Волинський 1929. Стор. 24. Форм. 4°.

Духовно-музичні твори *И. Кишакевича:* ч. 19. **Тебе Бога хвалим і Благальна пісня** на мішаний хор. Стор. 8+4. Ціна зол. 2·50. Ч. 20. **Воскресні пісні** на мішаний хор (тр. Христос Воскрес, Пісня побіди і Воскресний гимн). Стор. 8+4. Ціна 2·50 зол.

За редакцію відповідає Василь Мудрий Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 103 (11.444). Львів, неділя 12. травня 1929. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполудием. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

:: :: НАЙБІЛЬША В КРАЮ ФАБРИКА ДЗВОНІВ :: ::

БРАТІВ ФЕЛЬЧИНСЬКИХ

В КАЛУШІ ВУЛ. СІВЕЦЬКА Ч. 18. :: В ПЕРЕМИШЛІ ВУЛ. КРАСІЦЬКОГО Ч. 63.

відливає на замовлення дзвони гармонійні й поодинокі, а постійно удержує на складі понад 200 шт. готових дзвонів у вазі від 10—600 кг.

ЦІНИ ПРИСТУПНІ. — СПЛАТА РАТАМИ.

При важніших запитаннях прохається листа до нас слати рекомендовано.

Товариство Взаїмних Обезпечень „Дністер" це не приватна але всенародна установа. Майно „Дністра" є майном цілого народу, тому обезпечуйте свої будинки на дозволену законом 1/3 часть, **а движимости в повній вартости в** Т—ві Вз. Обезпечень „Дністер" у Львові вул. Руська ч. 20. 1822

Як ми мертві воскреснемо...

Десятиліття приєднання Закарпаття до Чехословаччини.

Львів, 11. травня 1929.

День 8. травня має своє окреме, історичне значіння для полудньово-західньої смуги суцільної української етнографічної території, для Закарпатської України, офіційно названої Підкарпатською Русю. Саме в тому дні минуло десять літ від приєднання нашого Закарпаття до чехословацької республики.

В дні 8. травня 1919 зібрались в Ужгороді три „руські національні ради" на спільне зібрання під проводом о. А. Волошина, обєднались в одну центральну раду і проголосили приєднання Підкарпатської Руси до чехословацької республики. Цю постанову попередили довгі вагання і суперечні тенденції ріжних орієнтаційних, національно-політичних напрямків: соборницько-українського, обединительно-російського, чехофільського і навіть мадярофільського. Найсильнішим у масах (а не серед здезорієнтованої помадярщеної інтеліґенції) і найприродніщим був соборницько-український напрямок, що проявив найбільшу активність під проводом пок. майора Пузи. Та революційний хаос і домашня війна на Наддніпрянщині і неспроможність Наддніпрянщини завершити свої державницькі змагання з одного боку, а напір антанти і чеські заходи (на основі пітсбурської умови) з другого, вплинули на чехофільську розвязку закарпатсько-української проблеми.

Десять літ пробування Закарпатської України під чехословацькою владою дає основу підведення короткого білянсу життя і всебічних здобутків наших закарпатських братів. Бо під чехословацьку владу прийшли наші брати голі і босі, втративши майже все: свою культуру, традицію, інтеліґенцію, національно-індивідуальну окремішність. Прийшли затуркані, бідні, ограблені, темні і принижені з роздвоєною душею, пригнічені пилом мадяризації.

Приєднання до Чехословаччини розпочинає в історії цеї країни нову добу, не зважаючи на визаковатість чехословацької політики на Закарпатті і навіть на чехізаційні намагання. В умовинах нового життя закарпатські українці в першу чергу віднайшли себе як окремішну національну індивідуальність, воскресли до нового життя з мадярської нірвани. І хоч впливи довголітньої неволі, які серед „аристократичної" інтеліґенції зродили невіру у власні сили, ще сьогодні позначаються в русофільстві, яке є в значній мірі тільки другою стороною медалі мадярофільства, то всетаки за останніх десять літ зроблено великий крок в еманципаційному напрямі. Український народ за Карпатами, що до 1918 р. існував лише як сива й темна маса, сьогодні живе й розвивається, поборюючи безчисленні перепони. Він має сьогодні школи всіх основних типів (крім високої школи): народні, горожанські (виділові) і середні та професійні, культурно-освітні товариства, бібліотеки, господарчі установи (банк, кооперативи), промислові підприємства, власну інтеліґенцію, яка збільшується з кожним роком. Національна й соціяльна свідомість постійно зростає, а почуття єдности з усім українським народом поширюється і поглиблюється в масах.

Зпід мадярської опіки вийшов закарпатсько-український народ з 70 проц. анальфабетів. В останніх літах відбулося до тисячу курсів для неграмотних, що значно зменшило відсоток анальфабетів (на 11 проц.). Молоде покоління проходить вже через школу в рідній мові. Звільна проявляється голос туземного населення і в політичному житті в умовинах конституційного ладу.

Та поруч цих додатніх явищ помічаємо й відемні. До них належить перш усього вічно відкрита рана словенсько-руських границь, яких вирішення постійно відтягається з одночасним підсичуванням словенізації української Пряшівщини. Дальшою відемною признакою є роздрібнення політичних сил і завзята взаїмна боротьба, що знову вказує на слабке політичне вироблення країни. Не менше прикрим є невиповнення чеського зобовязання, між іншим обнятого сан-жерменським трактатом і конституцією республики, щодо здійснення краєвої автономії. Створення т. зв. краєвого представництва не може хіба бути навіть тіню автономії. Вкінці до відемних явищ годиться зарахувати поліцейський режім, чехізаційні намагання, підривання українського театру, насилання чеських урядовців, переслідування українських еміґрантів то-що.

Та всетаки, коли поставимо поруч себе актива й пасива, а головно — коли порівняємо стан Закарпаття зперед десяти літ із станом теперішнім, то мусимо ствердити, що наші закарпатські брати зробили великий крок уперед, особливо під оглядом національної свідомости, творення власної культури та орґанізації економічного життя. Якщо національна свідомість й орґанізаційна здатність наших закарпатських братів зросте, якщо тамошня інтеліґенція отрясеться із чужонаціональних культурних впливів (російського й мадярського), якщо вона позбудеться своєї фальшивої „аристократичности" і підійде ближче до народу, якщо вона перестане ганятися за чужими богами, — то можемо бути певні, що друге десятиліття завершить більшими успіхами і всестороннім розвитком Закарпатської України.

Ми, галицькі українці, можемо бути горді, що у відношенні до Закарпаття, як і до інших українських земель, ми в межах спроможности виповнили своє завдання і причинилися своєю працею до дотеперішніх культурних досягнень цеї відсталої країни.

Зїзд малої антанти.

Білгородська преса повідомляє, що міністри закордонних справ малої антанти зберуться в в Білгороді 20. травня. Програму побуту ромунської та чехословацької делеґації устійнять небавом.

—o—

Свою старість і свою родину зможете найкраще забезпечити через життєве обезпечення в Товаристві

„КАРПАТІЯ"

Львів, Руська 18. І. п.

З життя американських українців.

Рухливість американських українців. — Американсько-Український Музичний Союз. — „Пласт" і участь українців у пластовому святі. — Світова вистава в Шікаго і українці. — Церковне життя. — Конвенції допомогових установ.

(Допис з Америки.)

Америка, 15. квітня 1929.

Українці там у старому краї, за океаном і ті, що на іміґрації, це одне й те саме. Бодай кожний свідомий громадянин бажає собі, щоб так було. По правді, то ми хотіли би, щоб так якнайдовше остало. Тому по одному й по другому боці цікавить взаїмно доля тих, що живуть відділені океаном.

Америка — це новий світ. Не тільки в географічному розумінні, але новий своїм життям, відмінним від старого, европейського. Та я не буду збирати загально-американських новинок, не зважаючи на їх інтересність, а спинюся на тому, що в останніх днях хвилює американську іміґрацію.

Ця іміґрація живе, рухається. Певно, що не в такій мірі, як головний пень там, у Галичині. Там мусять творити власне життя на всіх ділянках та вести одночасно оборону й наступ, а тут ліплять своє гніздечко, помаленьку, щоби нагло не пропасти від вихрів... На це є свої інституції: церкви, при них школи, а в й школи окремо від церков. Є всякого рода „клюби", хори, орхестри, аматорські гуртки, пласт, спортові й руханкові товариства, а всюди в них йде життя відповідно до того, що за людина в даній установі має провід у руках.

Залежно від того, котра ділянка найде свідому справи, рухливу й витривалу в постановах чи замислах людину, — та установа розвивається живіше, поширюється. От на днях (12. квітня) засновано в Ню-Йорку „Американсько-Український Музичний Союз". Засновано його заходами людей, які не люблять ходити самопас, які вірять, що обєднаний гурт зможе зорґанізовано більше дати зі себе, ніж поодинока людина. До заснування причинився найбільше відомий композитор, д. Михайло Гайворонський. Саме заснування попереджувала дискусія в пресі (не все прихильна й заохочуюча), але перемогли ті, що не тільки запальчиві, але й більше витривалі. Товариство ставить собі завданням орґанізовану працю для розвитку й поширення нашої музичної культури. Найбільшу вагу кладе молоде товариство на хори, бо їх є в Америці найбільше, але майбутню діяльність закроює якнайширше, щоби дати змогу обєднатися всім музичним силам в Америці. А є їх вже доволі. Можна надіятися, що тимчасова управа в особах: д. Григор Павловський як голова, Осип Стеткевич як м.-голова, Мих. Гайворонський як секретар, Іванна Скубівна як секр. для американських справ, а Юрій Кириченко як скарбник, розбудять українське музичне середовище в Америці й підготують перші загальні збори як слід.

Колиб товариству вдалося виконати, що задумує, то наслідки тої діяльности були би великої ваги. Відомо, яку то пропаганду української справи серед американців робив знаний хор Кошиця. А тепер хотілоб молоде товариство між іншим воскресити національну капелю. Я сам був свідком того, який вплив на американців має українська пісня.

В місяці лютім ц. р. був у Бофало Н. Й. вечір у честь провідників місцевих „пластів". У величезній галі (щось, як у Львові „Спортова Палата"), було 1700 місць. Для мене вже не було. Але коли я сказав, що я з Европи, українець, член народу, де також „Пласт" існує й розвивається — то з вишуканою чемністю негайно най-

шовся білет і для мене. Був там і український „Пласт“ з Бофало Н. Й. Ріжні національні „Пласти“ показували гостям, що засіли до вечері, те, що уважали за своє рідне та — певно — для такої хвилі найкраще й найвідповідніше. Напр. малі індіяни в індіянських червоних строях, з перами на голові, а то й з пірянними крилами виконували при звуках чотирокутного бубна свій незвичайно живий танець, вівкаючи проразливо. Шкот, убраний у свою спідничку, в жупані з ріжними нашивками та прикрасами ходив поміж столи з дивним дутим інструментом (чи — як тепер у нас смішно називають — „духовим“...) та вигравав монотонну мельодію. Двох поляків у сукманах зпід Лежайська, в рогатівках ходили теж поміж столи і грали на своїх національних інструментах: один на... ручній тармонії, а другий на... баньйолі. Одні українці (6 їх) виступали на сцені в шараварах, чоботах, вишиванках і синіх шапках, приспівуючи кілька народніх і стрілецьких пісень. Оплескам не було кінця. Мусіли всі пісні повторювати, особливо „Ой, видно село“, яка своїм ритмом підходить під веселу, безжурну душу американця, захоплювала всіх. Коли українці йшли зі сцени на свої місця, їх переловили посеред салі американці й просили ще співати „Ой, видно село“. І знов рясні оплески. На другий день вже рано появилася в місцевій газеті фотографія групи, що найбільше захоплювала провідників Пласту, в якій були індіяне, що танцювали, сіямець, єгиптянин і два українці.

Імігрантське життя замітне і в таких обявах, як те, що напр. у виставці національної культури міста Клівленд, О. брали участь і українці, які в Дітройт, Мінн. виборoли собі в управі міста місце під будову памятника Шевченка на бульварі, де стоять памятники визначних людей інших націй.

Дуже важною і чималою в наслідках може бути участь українців у світовій виставі, яка має відбутися в р. 1933 у Шикаго, Ил. в століття істнування міста. Головою численного українського комітету є д-р Мир. Сімене, а його заступником Конрад Савяк, наш земляк з Таданя в Камінеччині, якому природний розум і купецький сприт поталанили доробитися поважного майна. Він уходить сьогодні за найматнішого українського імігранта в Америці. Він не скупить грошей на підготовку українського відділу в переконанні, що виставa буде добрим засобом пропаганди української справи. Вже напр. відтепер удержує власним коштом великий хор, оплачуючи дириґента (д. Бенецький, б. член капелі Копиця), та салю на проби того хору. Я мав нагоду чути той хор на концерті. Заповідається добре.

Так звана „церковна“ боротьба ведена колись дуже завзято деякими громадами й громадянами проти епископа о. Богачевського вправді не застановлена цілковито, але дещо притупила свое вістря. Внаслідок тої боротьби скріпилася українська православна (автокефальна), церква, а гр.-кат. церква втратила чимало.

Лев Ясінчук.

(Докінчення буде.)

ОСИП СТЕФАНОВИЧ
РАНІШЕ РОМАН ЗУБИК
ЛЬВІВ, ВУЛ. ГАЛИЦЬКА Ч. 16.
ВОВНЯНІ НОВОСТИ
ДЛЯ ПАНЬ
на плащі, костюми і сукні.
ШОВКИ
у великому виборі.
ВОВНИ АНГЛІЙСЬКІ І КРАЄВІ
на мужеські одіння.

Перспективи індустріялізації України.

Президія Всеукраїнської Ради Народнього Господарства розглянула й одобрила новий варіянт 5-літнього пляну розвитку промисловости в УСРР. В новому варіянті зріст ґуртової продукції україн. промисловости в кінці 5-ліття має зрости на 164 проц. замість на 108 проц., які проектовано давніше. Має бути організована нова продукція ріжних складних сільсько-господарських машин та варстатів, які досі ввожено зпоза кордону. Загальне число робітників має збільшитися в 1932-33 р. на 177 тисяч чол. До цього часу всі промислові заклади України мають перейти на семигодинний робочий день.

Добування вугілля має дійти через пять літ до 52,5 міл. тон або на 92 проц. більше, ніж у біжучому році. Механізація добування вугілля в Донбасі має бути доведена до 75 проц. загального добування. Мають бути заложені 18 нових великих копалень і 8 середніх. На капітальні роботи у вугляній промисловости Донбасу проектується витратити 1.081,9 міл. карб.

Виріб чавуну за 5 літ має збільшитися до 6.635 тисяч тон проти 2.845 тисяч тон у цьому господарському році. Виріб сталі має зрости з 2,591 до 5.715 тисяч тон, а виріб вальцювального заліза з 2.053 тисяч до 4.600 тисяч тон. Мають бути основно перебудовані 9 металюрґійних заводів і збудовані 3 нові — Криворіжський, Запоріжський та Керченський. Будуть перебудовані також 4 фабрики консерв. В металюрґійній промисловости України за 5 літ мають збудувати 19 нових гут, а 8 перебудувати, збудувати 19 нових великих печей до витоплювання мартенівської стали, а 25 перебудувати. Капітальні вклади в металюрґійну промисловість УСРР мають досягти 933 міл. карб., з яких 705 міл. карб. будуть ужиті на будову нових металюрґійних заводів.

У цьому пятилітті на Україні повстане також кольорова металюрґія. А саме має бути побудований завод алюмінію в районі Дніпрельстану та цинк в Константинівці. Дуже швидким темпом має зростати середня та тяжка індустрія виробу машин. Продукція всеї металевої промисловости має збільшитися майже у два рази, а продукція машино-будівництва у три рази і будови сільсько-господарських машин у 2,6 рази. На капітальні роботи метально-обробної промисловости буде видано 193 міл. карб., з того 60 міл. карб. на нове будівництво. Великі будівельні роботи будуть виконані також в ряді інших галузей української промисловости — цукрової, виробу будівельних матеріялів то-що.

Взагалі протягом пяти літ на капітальні роботи буде асигновано на промисловість України 4.721 міл. карб. З цієї суми 4.074 міл. на загальносоюзну промисловість, 511 міл. на республіканську і 136 на місцеву. Майже девять десятих усіх витрат, а саме 4.130 міл. карб. буде видано на ті галузі, що виробляють засоби продукції.

Так виглядає пятирічний плян розроблювання українського промислу. Та це тільки теорія. Бо дотеперішня практика доказала, що ні разу не вдалося ні в одній ділянці промислу досягнути того, що намічував плян. Колиж до того додамо, що Всесоюзна Рада Народнього господарства цього року скреслила в бюджеті України пів мільярда карбованців — то наведений плян стане просто утопійним.

Але, поминаючи навіть щойно сказане, вартоб вичитати бодай раз у більшовицьких публікаціях що-небудь про те джерело, з якого комуністи мають черпати фонди на реалізацію свого пятилітнього пляну. Бо в таке джерело як податки при таких великих розмірах розбудови промислу повірити годі.

Українське свято в Бельгії.

Відкриття українського відділу в світовому музею.

День 5. травня був великим святом для всієї української кольонії в Брюселі. Сотні розісланих запрошень і більшість бельгійської преси повідомляли про відкриття українського відділу в світовому музею...

Вже майже рік, як невеличка українська кольонія в Брюселі працює над улаштуванням цього відділу і над підшуканням відповідного матеріалу, котрий міг би гідно, правдиво й докладно освітлити історію, а також культурно-економічне й політичне життя України. До певної міри не вдалося зробити і нині у величезній салі поруч з Данією і Швецією красується досить великий і гарний відділ України. Треба сказати, що ріжні відділи европейських держав були зорганізовані й відкриті на кошти амбасад тих держав, але не зважаючи на це, відділ „Україна“ репрезентований далеко ліпше ніж напр. Чехословаччина, Польща, Ромунія та інші наші сусіди. Дня 5-го

В. ПАНЕЙКО.

По тому боці Каналу.

Париж, 4. травня 1929.

I.

Після трьох днів Льондону ось ви знов у Парижі. Інший світ — далекий і близький одночасно.

Ще вчора ранком ви проснулись у твердому й невигідному ліжку, зїли в готелевій їдальні неймовірно обильне снідання: каша з молоком, присмажена риба, гаряча шинка з яйцем, хліб, мармеляда, кава, овочі — все те обнято ціною кімнати, і вийшли на вулицю — не так, аби щось купити, як щоби ще раз глянути на льондонський ранок і ще раз дихнути особливим льондонським повітрям. Кожне велике місто має свій особливий запах, який вибивається навіть зпід запаху автомобільної бензини; мав свій запах і Льондон. Гріх сказати-би, щоб він був особливо милий, а всетаки, коли ви вже на відїзді, то і його ще хочете в останне вдихнути і повезти його з собою, наче спогад про світ, який швидко маєте покинути.

До відходу поїзду ще добрих півтора години, і ви пошкандибали пішки до двірця Вікторії. Дорога туди — прешановна: наче би дали-собі поздовж неї побачення найбільші памятники британської величі. Ось Нельзонівська колюмна і Трафальґарська незугарна площа. Ось міністерство фльоти (британської!), а недалеко відти, по другому боці вулиці вхід на славну Довнінґстріт, з закордонним міністерством. Ось, трохи дальше, побереженя темної Темзи, а зловж нього і Парлямент, і Пантеон Британський — Вестмінстерський Собор. Клоните голову перед памятником сучасника нашого Богдана — Протектора Кромвеля... Ще кусник дуже модерної вулиці, і ви перед незграбно накопиченими старими й новими будівлями, які закривають перед вами двірець Вікторії. Вимиваєте десятки одноповерхових автобусів і входите на стацію.

До англійських поїздів звичайно не треба вдиратися по сходах, як напр. у Львові: рівень двірцевого помосту той самий, що рівень воза: винахід, здавалось би, не такий то вже і хитрий, а всетаки у нас ще до нього не додумалися. І зимою люди виховзують собі ноги і викручують вязи в руках, вдираючися в поїзди й вискакуючи з них...

Під вечір ви вже в Парижі. Ви в іншому світі і — хочете чи не хочете, а роздумуєте над дечим із того, що в останніх днях бачили й чули.

II.

Англієць, крайне холодний з незнайомими, виявляється людиною найввічливішою в світі і найгостиннішою, коли вам пощаститься бути правильно „введеним“ до нього. Задзвоніть до його дверей з поручаючим словом його друга: він вас прийме в ту мить, вас привітає сердечно, вас запросить. Його домівка буде ваша, і він не пожалує заходів, щоб вас угостити як найліпше.

При чому його гостинність ні трохи не вплива. В англійському домі ви зовсім свобідні, а господарі пильно обминають усе, що могло би вас вразити. Не будуть вас навіть морочити питаннями про те, куди ви ходили і що діяли поза хатою.

Казати вам, коли снідання, обід, чай, вечера — річ зайва: це як скрізь по людях. Прийдете в пору, то застанете ваше крісло і ваше накриття готове. Харч застанете завсіди обильний; та всетаки й не надійтеся попоїсти там чимось дуже смачним. Англійська кухня неособлива. Правду сказати, то вона навіть бувае, неможлива. Гірше ніж в Льондоні не прийдеться вам їсти ніде в Европі: навіть погана кухня берлінська з її „ерзацами“ і густими сосами — таки краща льондонської.

А коли вам нарешті наїлася вічна баранина з неминучим мятковим сосом, виварена в чистій воді ярина і залиті триклятим кремом компоти й тіста то підіть у „Сого“ — квартал чужинецьких ресторанів, і вступіть у якийнебудь з них: кожний — французький чи російський, італійський чи жидівський — буде кращий від англійського.

Зрештою, не думайте припадком, що застанете там тільки саму чужинецьку публику. Ні, там у переважній більшости — англійці: це ті, котрі подорожували по Европі і засмакували щось смачніше ніж англійські харчі.

А що є дуже богато британців, які мандрували по світі, зосібнаж бували бодай у сусідній Франції, то чужі ресторани в Льондоні завжди повні.

III.

Зайшли ви напр. у французький ресторанчик, два кроки від Пістерської площі. Повно скрізь, і вас посадили при одному столику з якимсь англійцем, уже трохи підстаркуватим. Він певне богато подорожував по Европі, бо — не представившись — розпочав розмову. Про що? Про прикмети і про хиби кухонь французької й англійської.

— Франція найздоровіша країна в світі, а в часі війни французькі вояки були значно витривалівші супроти невигод і пошестей ніж вояки інших народів. Яка причина цієї вищости?

— О, пане мій, звідки можна це знати?

— Ото-ж, пане, я певний, що вищість та виводиться з високої якости французької кухні.

— Справді?

— Ні один нарід у світі не харчується краще французького народу. Французи чхають на

травня в 11. год. передпол. велика конференційна сала світового музею була заповнена представниками преси і ріжних бельгійських та чужоземних установ. Прочитано у французькій мові добре обґрунтований реферат про Україну, а потім висвітлювано на екрані чудові знимки з історії і життя України, що доповнили й підтверджували відомости, подані референтом. На закінчення промовляв директор світового музею. Він підкреслив значіння України для Европи, а вокрема для Бельгії і сказав, що він вірить глибоко у воскресення великої Української Держави, „бо нація, котра хоче жити, хоче бути нацією, хоче мати свою державу, мусить її мати, а наш обовязок їй допомогти".

Після цього всі присутні гості (поміж котрими було кількох представників з l' Union de Associations pour la Société des Nations) перейшли до відділу „Україна", де відбулося офіціяльне відкриття. Два величезні українські прапори й артистично виконаний напис „Україна" видніли здалека. Ще кілька промов і на закінчення директор музею заявив, що бере під свою опіку відділ „Україна". Які зміни — казав він — не зайшлиб, відділ „Україна" залишиться раз на все відділом окремої держави, що має всі права на те, щоб такою бути.

Після цього офіціяльного свята всі присутні відфотографувались. Українська громада відзначила цей день святочним обідом, на котрому була присутня вся українська кольонія Брюселя й українці з Льожу. Того дня великі бельгійські щоденники сповістили про відкриття українського відділу (d' Ukraine au Palais Mondial).

Українська громада в Брюселі надіється, що при допомозі українських установ їй удасться доповнити український відділ і таким чином скріпити нову українську установу на чужині.

Як уже повідомлялось, музей цей має бути перенесений в місто осідку Ліги Націй.

Брюсель. *Я. О.*

Склад червоної армії.

В останньому бюлетені союзного комісаріяту закордонних справ знаходимо такі відомости про склад червоної армії. Червона армія нараховує 562 тисячі, з того 18,1 проц. робітників, 71,3 проц. селян і 10,6 проц. інших. В 1927 р. в червоній армії було 90.583 комуністів, а тепер 99.226; з того 47,9 проц. робітників, 25 проц. селян і 17 проц. інших. 27 проц. комуністичної партійної організації належить до вищого й середнього, 19,7 до молодшого командного складу, 13,8 прц. до політичних інструкторів, 12,9 проц. до слухачів військових шкіл та курсантів і 22 проц. до червоноармійців. Соціяльний склад командного складу червоної армії такий: 23,8 робітників, 50,9 проц. селян і 25,3 інших. Командантів комуністів є 49,7 проц., комсомольців 4,4 проц. і безпартійних 45,85 проц.

Меморіял Польщі і малої антанти
в справі національних меншостей.

Білгородська „Політика" подає зміст меморіялу, який зложили польський уряд і мала антанта (Греція, Ромунія, Чехословаччина та Югославія) Комітетові Трьох у Льондоні, покликаному розглядати внесення, зголошені свого часу, які торкаються зміни меншостевої процедури Радою Ліги Націй. В меморіялі держави, які підписали версайський договір про нац. меншости, зазначують, що самі хотіли забезпечити своїм нац. меншостям рівні з іншими горожанами права, одначе мали сумніви, чи повинні заключувати договір у справі меншостей, суперечний з принціпами рівности між державами тай тому противляться затяганню спец. зобовязань, які не обовязують інших держав. На мировій конференції впевнювано сигнатарів договору про меншости, що заключення цих договорів забезпечить територіяльну незайманість інтересованих держав усіми заприязненими державами, одначе цієї обітниці — як твердить меморіял — до нині в практиці не зреалізовано. Держави, які підписали договір про національні меншости, найшлися в іншому положенні, ніж у цьому, якого повинні були сподіватися.

Далі автори заявляються проти зміни меншостевої процедури, предложеної в Женеві німецькою та канадійською делегацією. Бо вони стоять на становищі, що зажалення меншостей походять із закордону та мають за ціль протидержавну пропаганду. З цих причин меншостеві держави добачують загрози небезпеки та добрих міжнародніх взаємин у петиційному акті організацій односторонно інтересованих. Меморіял жаліється також на надуживання меншостевих зажалень для пропаганди проти заінтересованих держав. Згори можна було передбачити, що Ліга Націй ніколи не буде толерувати насильства прав меншостей та зуміє направити кожну справжню кривду. Одначе треба пригадати меншостям, що їх обовязки є таксамо стислі як і їх права. Меншости повинні бути льояльні у відношенні до держави, в якої склад увіходять і виконувати всі розпорядки. Згадані уряди стверджують, що вважають себе уповноваженими до сформулювання тих меморіялів, бо є незаперечним фактом, що сигнатарі меншостевих договорів посунулися в ділянці охорони меншостей поза свої договірні зобовязання.

Польські часописи повідомляють, що Комітет Трьох у Льондоні не заняв позитивного становища до предложень Німеччини та Канади.

—o—

Арештували атентатчиків на Вальдемараса?

Прикордонна литовська сторожа арештувала біля Кошидар студ. унів. Василюса, підозрілого в замаху на Вальдемараса. Він є соц.-революціонером. Бюро Вольфа впевняє, що між арештованими є один, якого співучасть у замаху безсумнівна.

Май! Май вже надійшов

з ним разом непрошені весняки, але нам ніщо не заколотить радости весни! ми знаємо
ЛЄШНІЦЕРА
масть і мило
що певно усуває
1956 найбільш уперті 2—3
ВЕСНЯНКИ
В аптиках і дрогуеріях масть 3·15, мило 2·30.
Де нема прямо у фірмі Apt. DRANCZ i S-ka, Bielsko.

Конфлікт між православними епископами в Польщі.

До Варшави приїхав спеціяльний делегат православного патріярха в Царгороді, епископ Олександер. Він предложив православному митрополитові Діонізові письмо царгородського патріярха, в якім цей іменує його своїм заступником у Польщі та надає йому сцеціяльні повноваст в управі православною церквою. У відповіди на це митр. Діонізій заборонив еп. Олександрові відправляти богослуження та брати участь у богослуженнях православної церкви в Варшаві. Кажуть, що митр. Діонізій уступить, а його наслідником буде еп. Олександер. У звязи з цим конфліктом скликали надзвичайну сесію православного синоду.

—o—

Літвінов у Берліні.

До Берлина приїхав у поворотній дорозі з Женеви у Москву Літвінов із частю більшовицької розоружної делегації. Літвінов побуде в Берліні а тиждень. Кажуть, що між Літвіновим і Штреземаном відбудеться конференція в звязи з промовою Ворошилова в дні 1. травня та висміванням нім. міністрів у 1-травневих походах на вулицях Москви.

—o—

НОВИНКИ

— **Фотограф Янушевич**, вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 59-60. 1288 32-2

— **Вчорашнє 101. число „Діла"** заняло вчора старосто ґродське за передрук кількох рефлексій „Роботніка" з приводу останнього листа маршалка Пілсудського до премієра Свїтальського.

— **Арештування гімназистів.** В часі Великодних свят і після Великодня арештовані в Тернополі такі учні гімназій: 1) Конрад Володимир, уч. 8-ої кл., 2) Дзюбінський Маріян, уч. 8-ої кл., 3) Буката Ярослав, уч. 8-ої кл., 4) Деревлянко Маріян, уч. 7-ої кл., 5) Думка Мирослав, уч. 7-ої кл. Причина та сама, що подана нами про арештованих в числі 100 „Діла".

— **Місячник присвячений справам співу й музики.** З Дрогобича повідомляють нас, що в травні ц. р. почне там виходити одинокий на українській території під Польщею український місячник, присвячений справам співу та музики п. н. **„Боян".** Місячник буде видавати співацьке товариство „Дрогобицький Боян". Співробітниками нового місячника мають бути найвизначніші наші фахові сили.

— **Важне для кандидатів на шоферів.** У звязку з нашим оголошенням перед Великодними святами в справі шоферських фахових курсів, які мали починатися на 10. травня ц. р. повідомляється, що виписи продовжено до 15. травня ц. р. Зголошуватися прямо до „Львівських Самоходових Курсів" у Львові, вул. Міцкевича ч. 28 або до Головної Управи „Рідної Школи" у Львові. — **Головна Управа „Рідної Школи".**

— **Нові члени-опікуни стрілецьких могил.** Т-во Охорони Воєнних Могил у Львові просить нас оголосити, що в поміщених недавно в „Ділі" виказах членів-опікунів стрілецьких могил пропущено двох членів зі Станиславова, які зложили титулом опікунства по 35 зол. у станиславівській філії ТОВМ. Це: 501) Д-р Ярослав Грушкевич і 502) проф. Михайло Ростковнч. У Львові зложив титулом опікунства над двома могилами квоту 30 зол. 503) учительський семинар СС. Василіян. та його учительський збір. — Дальші зголошення і жертви на згадану ціль слати на адресу: Т-во Охорони Воєнних Могил у Львові, Руська 3, II. пов.

— **Упрощення мельдункової системи.** В міністерстві внутрішніх справ розглядають проект урядового комісаріяту в справі дальшого упрощення мельдункової системи. Проект має на меті злучити військові мельдунки з мешканевими. До формулярів самоврядних бюр, які ведуть мельдунки, були би долучені окремі евіденційні листки, що торкалися би військової реєстрації й означення місця побуту мущин у поборових літах. Це зробило би зайвим окреме мельдування в військових секціях громад.

чеські харчові винаходи, дієти, режіми, синтетичні харчі, кальорії, то-що. Вони їдять як їли їх батьки — обильно і щедро: богато доброго хліба, добре, природне вино, доброго пів фунта мяса, багато ярини, овочів, масла й сира. Зате більшість англійського народу їсть мало і зле. Тут їдять богато всяких хемічних консерв і хемічних штук, тай заливають це нездоровими напитками. Колись була і в нас добра кухня, але її рідко коли ще можна подибати...

Так балакав ваш приятельський сусіда, а ви слухали: мало є людей здатних безсторонньо оцінювати прикмети і хиби своєї власної нації.

Бо — англійці похожі в цьому на всі інші народи — думають про себе самих як найкраще. А коли пересічному англійцеві сподобається (це дуже рідко!) якийсь чужинець, то найкраще зможе він його похвалити ось-так:

— Це людина похожа на англійця...

А ви грішні, слухаючи таке, нагадаєте собі, як то тому кілька років ви показували Париж Льонгинови Цегельському (в дорозі до Ню-Йорку). Коли йому тут подобалося якесь обличчя, якась особа, то він вмить „констатував":

— Це зовсім наче наш чоловік!

„Наш" — тобто з України, з Галичини...

IV.

Чи не хотіли-б ви трохи звеличчати англійську гіпокризію, чи то пак облуду, як вищу форму ввічливости?

Англієць не більше чеснотливий і не менше порочний ніж інший який европеєць. Тільки він значно пильніше зберігає зверхні познаки своєї шляхетности. Його бридить занадто велика пишановитість. Його бридить почувань. А своїх пороків у вилюванні почувань. А своїх пороків у вилюванні почувань. А своїх пороків у вилюванні

— **Про побут чужинців у Польщі.** В міністерстві внутрішніх справ, при співучасти представників мін-ства закордонних справ, зїзд вищих урядовців із усіх воєвідських органів радив над сумнівами, які насуваються при приноровлюванні нових приписів про побут чужинців у Польщі. Воєвідські урядовці, присутні на зїзді, мають за завдання познайомитися з одержаними директивами та вказівками старостинських урядовців. Нові формальности щодо реєстрації чужинців є в звязку зі сподіваним більшим напливом чужинців.

— **Про „мінімум" екзистенції.** Польське міністерство праці й суспільної опіки переслало для узгіднення всім міністерствам проект закону про устійнення найнижчої міри конечних життевих потреб. Закон управильнює справу віджившлювання в заведеннях суспільної опіки. Найнижча норма харчу для дітей має мати 410 кальорій денно, для молоді до 18 літ 1500 кальорій денно. Як найнижчу міру потреб у ділянці одягнення передбачено річно: два комплєти білля, одна пара обуви, один комплєт одягу та плащ на три роки. Закон запевняє літям, які користуються суспільною опікою, шкільне навчання бодай у народній школі та дає нагоду приготовлятися до фахової праці, відповідно до таланту, фізичних і умових сил.

— **Пройдисвіт.** Остерігають з провінції наше громадянство перед панком літ около 40, присадкуватим, добре відживленим, з неінтелігентними рисами лиця (різника або масаря), який вештається по українських ломах і представляючись як агент т-ва обезпечень, професор мов, ліцею, власник реальности, винахідчик лічничого зілля і т. п. затягає від легковірних людей позички, яких опісля не звертає.

— **Успіх нашого маляря.** В Парижі, в будинку „Ґран Пале", 30. квітня президент французької республики Поанкаре в супроводі міністрів та в присутности великої кількости гостей відчинив чергову виставу праць малярів „Союзу Французьких Артистів". Такі вистави відбуваються там один раз кожного року протягом одного місяця. В цьому році на виставі є біля 6.500 образів та 1000 різьб. Серед цієї великої кількости праць найкращих французьких артистів є праці й наших українських артистів-малярів. Так великий французький часопис „Тан" уже 30. квітня ц. р., даючи огляд і оцінку вистави, пише: „Устриці" Дядинюка — це картина завершена і лише на око робить враження простоти".

— **Українка.** У місяцях березні і квітні ц. р. видруковано в щоденнику „Прагер Прессе" оттакі статті й замітки з обсягу українознавства: 3. III. — „Книголюб"; 8. III. — цитата з ЛНВістника; 10. III. — Альманах на честь О. Кобилянської; 13. III. — Бібліольоґічні Вісти; 26. III. Вісти ВУАН; 5. квітня — Шекспір у українців; 6. квітня — Казки та оповідання з Поділля; 9. квітня — Волинський Музей; 11. квітня — Іван Франко та Бол. Прус; 12. квітня — Некрольоґ письменників К. Анищенка та Л. Скрипника; 14. квітня — Масарик українською мовою; 21. квітня — Товариство українських бібліофілів у Львові; Первісне громадянство та його пережитки на Україні; 24. квітня — Листи Драгоманова до Пипіна; 28. квітня — Українські приказки та прислівя.

— **Різні вістки.** Фашистівська партія почала в Італії енергійну пропаґанду, щоби всі носили соломкові капелюхи. — Київську церкву „Десятинну", яку збудував Вол. Великий, перемінили на клюб „безбожників". — З Вильни повідомляють, що озеро Троцьке, без огляду на тепло, все ще вкрите кригою на двацятькілька цм. — На Радянській Білоруси заборонили деякі міські управи ритуальну різьню худоби. — У фабриках Ленінграду зробили заняті там інжиніри та робітники 1000 нових винаходів, себто уліпшень, з яких 700 уже приноровлено. — Якийсь анонімний англієць прислав 105.000 фунт. шт. на фонд лондонських шпиталів з утіхи, що англ. король видужав. — У Берліні два бандити напали на вулиці в день на возьного, що ніс 7000 марок і втікли автом. — Ромунський уряд заводить новий ордер „Регале Фердінанд", який зможуть носити також жінки. — На шляху Прага-Букарешт невідомі злодії вкрали в поїзді біля стації Кіралігаза дорогоцінностей на 2 міл. корон. — На побережі Дальматії запримітили в морі великанського кита, який імовірно дістався через Гібральтар.

— **Нелегка проблема.** Американські ґазети оповідають про цікаве рішення цивільного уряду в подружих справах. Одна з сестер Джіб, які є сіямськими сестрами, схотіла вийти замуж. Одначе цивільний уряд у подружих справах не дав панні Маргарити Джіб дозволу вийти заміж і заявив, що обидві сестри, як сіямські близнята, мають лише одно тіло і що тому не можна допустити, щоби вийшла замуж лише одна половина, тоді як чоловік одної сестри поповнив би злочин двоженства. Та панна Маргарітa Джіб не прийняла до відома цього рішення і внесла відклик до вищої інстанції. Подяники мають рідкий випадок до вирішення складного питання про те, чи зрослі близнята є однією правною особою і чи в краях, де є дозволене двоженство сіямські сестри не мали би юридичних перепон при подружі одної з них.

— **Нова зачіска „смотрик".** Як це ми передбачували віденський зїзд 200 представників від мистецтва зачіски з 21 держав не скінчився на самій теоретичній виміні думок. Стрижії радили при зачинених дверях і вирішили: 1. Мода голеного карку минулася; 2. Нова мода домагається довшого волосся (річ ясна для жіноцтва); вона має всі добрі сторони підстрижки, а при цьому дозволяє носити ззаду кучері; 3. „Мала головка" веде верх надалі. Але волосся повинно бути в гармонії з ровитком „тоалєти" (хитро сказане!). Ново введена зачіска зветься по англійському „флятер", себ-то по нашому „зачіска смотриків". Іншими словами: підстрижка ще істнує, але в новій формі, щоби стрижії мали над чим працювати.

— **Син, що вбив батька і матір.** Розправа проти 17-літнього гімназиста у Відні, Альтмана, обвинуваченого у вбивстві своїх батьків, дійшла швидко до розвязки. Альтман приведений до кімнати своєї матері почав тремтіти на всьому тілі і згодом признався, що вбив батька, коли той кинувся з ножем на його матір, після того як стріляв до неї.

— **Бунт засланих на каторгу.** Французький пароплав „Аррас" відвозив цими днями злочинців до карних кольоній в Африці. Вже в дорозі збунтувались злочинці, що були у порозумінні з моряками. Вони напали на двох сторожів і двох старшин і ранили їх. Коли корабель причалив до карного острову „Бель Іль", на беріг зійшов сам капітан з кількома старшинами. Тоді моряки використали його відсутність і почали бунт спільно зі злочинцями, яких випустили з кліток. Одного сторожа, що боронився проти них, убили. Першого старшину сильно ранили, а другого разом з одним сторожем били нагайками до памороків. Решта сторожів в обороні власній зробила барикади; одному з них удалось утікти на беріг і закликати військовий відділ з острову. За той час більшість злочинців утікла і досі їх не зловили.

— **Наша** молоденька землячка п. Галя Дрогомирецька зі Станиславова, одержала у Відні дипльоми з французької та німецької мови, здавши „Staats i Universitätsprüfung". 1995 1-1

При отилости, побуджує природня гірка вода Franciszka Józefa переміну матерії в організмі і впливає на витончіння форм. Численні професори поручають пиття води **Franciszka Józefa** при затовщенню серця, уважають її як цінний середник та приноровляють рано в полудне і вечір по ½ шклянки. Жадати в аптиках.

Дописи.

ЯНІВ К. ЛЬВОВА. **(Нетактовна поведінка представників поліції на цвинтарі.)** Дня 6. травня 1929, на другий день Великодня, удалися українські громадяни місточка Янів к. Львова (повіт Городок Яг.) на місцевий цвинтар для відправи молебнів за померших. По скінченні соборного парастасу за всіх померших під хрестом на середині цвинтаря, подалася процесія з управителем о. Михайлом Кушкевичем на чолі на спільну могилу українських стрільців, що впали у визвольній боротьбі в 1918-19 р. Підчас молебня о. М. Кушкевич виголосив відповідаючу хвилі проповідь. По ній одна з членів церковного брацтва Найсвятіших Тайн, Стефанія Когутівна, донька місцевого міщанина, почала виголошувати віршом молитву за полеглих, після котрої мала в імени брацтва Найсвятіших Тайн зависити вінець на хресті, що стоїть на могилі стрільців. Ледви вона почала говорити молитву, комендант янівського постерунку Шиманський і пост. Спіс почали її стягати з могили, при чому один з них заткав їй уста рукою, не візвавши її перед тим до припинення молитви. Як з нею повелися, видно з того, що п. Когутівна має підбите око і з перестраху дістала нервове потрясення так, що по звільненні її з рук поліцаїв, з цвинтаря виведено її напів притомну, а під вечір стан її погіршився так, що візвано до неї місцевого лікаря д-ра Авраама Кулфера. Коли зібрані на цвинтарі українці побачили, як поліцаї поступили з п. Когутівною, повстала серед них метушня. Обурені люди були чинно зареаґували на поведення представників поліції на цвинтарі, якби не енергійна інтервенція о. М. Кушкевича, який візвав присутніх до спокою, а коменданта постерунку Шиманського до людського і тактовного поступування на освяченім місці. Дня 8. ц. м. приїхав на місце до Янова для прослідження справи посол д-р Ст. Білак, якому розжалені громадяни представили хід подій і просили, щоби взяв в оборону греко-католицьке населення, а передовсім любленого ними завідателя о. Мих. Кушкевича, якому зі-

БЛІДНИЦЮ НЕДОКРОВНІСТЬ усуває, зміцнюючи діткє, побуджує апетит, одинокий середник для реконвалєсцентів тільки у М-ра КШИШТОФОРСЬКОГО, вино хіново залізне на еспанській малядзі. — Laborat. Chem. farm. Mr. Krzyształoforski, Tarnów. 774 59—7

сцева поліція на кожнім кроці дає про себе знати, щоби в той спосіб його відстрашити від громадянської діяльности.

ТЕРНОПІЛЬЩИНА. (Посольське справоздавче віче в Острові). В неділю 28. квітня ц. р. відбулося в Острові, тернопільського повіту, велике справоздавче віче посла д-ра Степана Барана при участи близько тисячки виборців. Посол д-р Баран обговорив діяльність Української Парляментарної Репрезентації в обох минувших сесіях і важніші для селян закони, які в соймі ухвалено, почім давав подрібні вияснення на численні запити учасників у ріжних пекучих справах. Віче закінчено відограним місцевою орхестрою національного гимну. Вечером тогож дня виголосив посол д-р Баран у тій самій громаді святочну промову на Шевченківському концерті, що його уладила місцева читальня „Просвіти" при допомозі власного хору під управою п. Антькова.

З судової салі.

Кривавi подiї в Батятичах перед судом.

В пятницю 10. травня ц. р. почався новий великий процес перед трибуналом прис. у Львові проти українських селян зі села Батятич пов. Жовква. Процес має соціяльно-економічну основу і відзеркалює дуже ярко тяжке та невідрадне положення українського села.

Трибуналові проводить радн. Тертіль, а за потанти засідають радн. Ліндерт і Міхалє. Обвинуваче прок. Пехе. Боронять обвинуваченних д-р В. Старосольський, д-р М. Заяць і д-р Т. Стефанович, адвокат з Камінки Струмілової.

На лаві обвинуваченних сидить 46 українських селян і селянок. Прокуратор ділить всіх обвинуваченних на три ґрупи. І так, до першої ґрупи зачисляє таких: 1) Михайла Ліґашевського, 44 роки, 2) Василя Ліґашевського, 35 літ, 3) Івана Курівця, 24 роки, 4) Меланію Ліґашевську, 23 роки, 5) Анну Сибаль, 21 літ, 6) Марію Теслюк 17 літ, 7) Степана Ліґашевського, 25 літ, 8) Василя Теслюка, 17 літ, 9) Василя Ліґашевського, 41 літ, 10) Михайла Пачковського, 36 літ, 11) Василя Теслюка, 54 літ, 12) Андрія Луківського, 28 літ, 13) Івана Задру, 20 літ, 14) Степана Петруняка, 57 літ, 15) Гриця Ліґашевського, 29 літ і 16) Василя Марчишина. Всім найвищим закидає акт обвинуваченння доконання публичного насильства на особі Теодора Кошарського і 8-ох його товаришах у дні 29. грудня 1928 р., коли то вони перевозили дерево з ліса з села Зіболок до тартаку в Камінці Струмілової фірми Спац і Зіманд. Далі акт обвинуваченння каже, що згадані вгорі обвинуваченні не хотіли розійтися до дому, хоч поліція їх до того взивала, і залишити в спокою переїзджаючих селян з деревом через село Батятичі.

До другої ґрупи зачисляє обвинуваченних: 17) Степана Жеребецького, 27 літ, 18) Настю Ліґашевську, 34 роки, 19) Корнила Теслюка, 44 роки, 20) Андрія Семкова, 24 роки, 21) Павла Ребеця, 19 літ, 22) Меланю Куронь, 18 літ, 23) Івана Курівця, 40 літ, 24) Андрія Хаврону, 23 роки, 25) Меланю Барицку, 23 роки, 26) Ґната Луківського, 56 літ, 27) Андрія Марчишина, 55 літ, 28) Корнила Луківського, 30 літ, 29) Михайла Малишка 23 роки, 30) Василя Дуду, 30 літ, 31) Степана Шведа, 19 літ. Акт обвинуваченння каже, що ті обвинуваченні допустилися публичного насильства в дні 5. січня 1929 р. на особах Івана і Осипа Яворках, як ці перевозили дерево через село Батятичі та що не послухали приказу поліції і не розійшлися до дому.

Вкінці до третьої ґрупи зачислено обвинуваченних: 32) Івана Семкова, 26 літ, 33) Анну Луківську, 19 літ, 34) Івана Антонишина, 25 літ, 35) Петра Бутвинника, 20 літ, 36) Степана Марчишина, 58 літ, 37) Настю Хмелєр, 28 літ, 38) Степана Пастернака, 20 літ, 39) Еву Задру, 20 літ, 40) Василя Курівця, 17 літ, 41) Настю Ліґашевську, 30 літ, 42) Настю Барицку, 16 літ, 43) Костя Данька, 62 роки, 44) Лікерію Цюцюлу, 42 роки, 45) Марка Ружицького, 37 літ, і 46) Максима Петлоха, 42 роки. Акт обвинуваченння каже, що ті знова обвинуваченні в дні 11. січня 1929 р. мали скинути дерево візникам Адамові Шнайдерові та його 11-ьом товаришам у селі Батятичах уладивши 15-тьом поліцаям охорону візників. Що більше, ті обвинуваченні мали підбурювати товпу проти поліції та візників і тому спричинили кривавi події в дні 11. січня 1929 р., які закінчилися смертю 4-ох селян і пораненням більше як 10 осіб. Тому прок. обвинувачує деяких обвинуваченних по думці §§ 98 і 283 к. з., дея-

ких подумці §§ 81 і 284 к. з., а знова інших по думці §§ 85, 87 і 100 к. з.

Причини трагічної події.

Акт обвинувачення каже, що з кінцем 1928 р. домагалися селяни зі села Батятич від фірми Спац і Зімманд підвишки платні за перевіз 1м³ сосни 15 зол. а дуба 18 зол., але фірма піднесла платню з 10 зол. лише на 11 і 12 зол. Тому селяни з Батятич перестали возити дерево до тартаку. Одначе селяни з сусідних сіл і деякі міщани Камінки Струмілової почали возити дерево навіть по такій ціні. Тоді то управа професійного союзу рільних робітників у селі Батятичах (який існував через цілий 1928 рік), скликала до Народного Дому збори селян, де ухвалено не лише самим не возити дерева, але перешкодити навіть силою селянам зі сусідних сіл, а тоді напевно фірма прийме їх домагання. Далі на тих зборах вибрано комітет з трьох осіб, а саме з обв. Михайла Лігашевського, Миколи Омеляна і Івана Задри, якому доручено вислати до фірми письмо з домаганням заключити збірну умову з професійним союзом у Батятичах. Але фірма обстоювала далі при своїму, а тоді селяни намагалися здійснити свої домагання і тому прийшло три рази до прикрих інцидентів, які закінчилися трагічно для селян.

І так 29. грудня 1928 р. заступила товпа селян візникам дерева дорогу і намагалася скинути дерево з возів, а повідомлена поліція не могла цьому перешкодити, бо замало було поліцаїв у селі Батятичах. Тому то сконсигновано по тім інциденті вже більше поліції.

Незадовго, бо вже в дні 5. січня ц. р. прийшло знова до прикрого інциденту між селянами і візниками, але тим разом вже зміцнена поліція розігнала селян. Одначе в дні 11. січня ц. р. інцидент повторився і тоді поліція віддала до селян сальву стрілів. Наслідки цього інциденту були страшні, бо 4 трупи і більше як десяток ранених осіб. Далі акт обвинувачення каже, що обв. Михайло Лігашевський був не лише головою професійного союзу, але також ініціятором страйку.

Переслухувані селяни заперечували свою вину. Їх зізнання кинули промінчик світла на важке положення селян, яке було причиною трагічної події. І так обвинувачені зізнавали, що фірма використовувала їх у страшний спосіб. За перевіз дерева з ліса з Зіболок до Камінки Струмилової платила фірма смішно низькі ціни, бо 4—8 зол., тоді як селянин мусів їхати вже в другій годині в ночі до ліса по дерево, а вертав до дому щойно в 10 год. вечером або тратив 18 год. на саму перевізку дерева. Одначе селяни терпіли так довго, доки фірма не піднесла ціни на опалове дерево. Як за фіру дров фірма зажадала 10 зол., а щоб їх заробити треба було два рази їхати до ліса, тоді селяни постановили застрайкувати. Обвинувачені зізнають, що їх до страйку ніхто не намовляв. Вони вже так в осени 1928 р. страйкували і тоді вибороли собі від поміщика підвищення платні з 1 зол. на 2.50 зол. за цілоденну працю на панськім лані. Цей успіх попереднього страйку спонукав їх застрайкувати і в тім випадку.

Нині переслухано лише половину обвинувачених, з яких 30 сидить в арешті, а 16 відповідає з вільної стопи. З дальшого ходу розправи будемо подавати докладний звіт.

З концертової салі.

Шевченківський концерт філії „Просвіти" на місто Львів.

В цілком порожній салі Лисенка відбувся 9. ц. м. концерт у честь Шевченка, влаштований силами львівських читалень „Просвіти". Концерт заслуговує на щиру згадку з уваги на свою богату програму і її солідне виконання, тому й жаль, що він не викликав ніякого зацікавлення серед нашої громади.

Атракцією концерту були безперечно виступи дуже гарно вишколеного міш. хору читальні „Просвіти" з жовківської дільниці під управою радн. Купчинського („Огні горять", вязанка стрілецьких і народніх пісень та ін.). Хор доволі сильний, має гарний голосовий матеріял і співає прецизно й інтелігентно. Хор чит. „Просвіти" на Левандівці під управою дир. Манька, менше численний, співав теж зовсім поправно. Добре вивязалася зі своєї задачі також орхестра (12 інструментів) чит. „Просвіти" на Левандівці, що відіграла „Українську Суіту" Рубінштайна. Позатим слід відмітити барітонове сольо п. Молчка („Ой, чого то почорніло"), що має голос сильний, звучний і з дуже симпатичним тембром, хоч іще в доволі сирому виді, а також діточі деклямації: маленької Грицьківної з Богданівки і ще меншого Богдана Кіменка. Концерт започатковано „Заповітом" Стеценка, а закінчено національним гимном.

Заповіджена святочна промова дир. д-ра Василя Щурата відпала тому, що шан. наш учений дістав, як повідомляє його письмо до Комітету, від групи української молоді заборону промовляти на цьому концерті з уваги на його виступ на недавнім Шевченківськім святі в гімназії СС. Василіянок. Що це означає, нам не'відомо.

Зі спортового життя.

Україна — Ревера 0:3 (0:1).

Станиславівська Ревера може почванитися свого роду рекордом, бо напротязі чотирьох літ не програла ні одних змагань на своїм грищу. Не перемогли її там ні лїгова Погонь ні Чорні, не встояла й Україна. Змагання за мистецтво А-класи, які відбулися в Станиславові в четвер 9. ц. м. закінчилися перемогою Ревери над Україною 3:0. До цих змагань виступила Україна в складі: Новицький (ворота), Грещук, Сич (залога), Воробець, Рак, Борсук (поміч), Кобзяр, Петрів, Мурський, Лисик, Скрегота (напад). Гра велася цілий час в скорому темпі і стояла на високому рівні. В першій половині Україна мала рішучу перевагу над противником, який обмежився до дефензиви, резервуючи сили на кінець гри. Своєї переваги Україна не використала наслідком гіперкомбінації під воротами противника і наслідком відсутности моментальної децизії до стрілу. Свою побіду завдячує Ревера передовсім своїому воротареві, який боронив усі можливі і здавалось неможливі до оборони стріли, а також дуже швидкому нападові, що використовував кожний промах оборони України. З грачів України найкраще списувались: Рак в помочі, Кобзяр на правому крилі і новий воротар Новицький, якого дебют випав цілком вдоволяюче. Суддював дуже добре п. Вечистий. Глядачів більше тисячі, в тім дуже багато українців.

Жертви на оселю робітників пера.

ВИКАЗ Ч. 12.

На заклик „Т-ва письменників і журналістів ім. Ів. Франка" зложили дальше на оселю українських робітників пера: 183) д-р Степан Федак, Львів — 5 ам. дол., 184) о. Теодор Савойка, Селиска — 10 зол., 185) пос. Мих. Струтинський, Львів — 10 зол., 186) д-р Вол. Щуровський, Львів — 10 зол., 187) Волод. Верхола, Спас — 10 зол., 188) о. Ізидор Бобикевич, Саджавка — 5 зол., 189) Микола Войцеховський, Коломия — 10 зол., 190) Іван Заяць, Перемишль — 5 зол., 191) Михайло Білик, Стрий — 5 зол., 192) Михайло Галань, Белз — 10 зол., 193) Григорій Вовк — 5 зол., 194) Юлій Карпінський, Гаї Нижні — 20 зол., 195) Микола Сторож, Мушина — 5 зол., 196) Володимир Лельо, Винники — 2 зол., 197) Мих. Геник-Березовський, Стрий — 10 зол., 198) Теофіль Скалений, Жидачів — 10 зол., 199) М. Чолій, Каліш — 5 зол., 200) Іван Курієць, Синків — 5 зол., 201) Йосиф Мурський, Цепелів — 5 зол., 202) Емануїл Лаврівський, Любачів — 5 зол., 203) Олекс. Притика, Шадловіце — 10 зол., 204) Евстахій Лельо, Пільзно — 10 зол., 205) Ігнат Мирович, Дуба — 10 зол., 205) Лесь Ткачук, Книгинин — 10 зол., 207) Мих. Скородинський, Долпотів — 10 зол., 208) Рибянська, Вапівці — 10 зол., 209) Дмитро Гнідан, Томашів — 10 зол., 210) Волод. Галець, Пулави — 2 зол., 211) Павло Димідас, Будзанів — 10 зол., 212) Іляріон Брикович, Тернопіль — 5 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Субота 11-го, г. 3·00 попол. „Твардовський на Кремінках".

Субота 11-го, г. 7·30 веч. „Кавалєрія Рустікана" і „Паяци". Виступ Корсель-Коркеса.

Неділя 12-го, г. 3·30 попол. „Два павове Б".

Неділя 12-го, г. 7·30 веч. „Джоконда". Виступ Качмара.

Понеділок 13-го, г. 7·30 веч. „Бродвей".

Малий Театр:

Субота 11-го, г. 7·30 веч. „Поїзд марево".

Неділя 12-го, г. 3·30 попол. „Квадратура кола".

Неділя 12-го, г. 7·30 веч. „Поїзд марево".

Понеділок 13-го, г. 7·30 веч. „Варшавський мурин".

Кіна.

„Аполльо": „Полумя кохання".

„Колюсеум": „Міць людини" і „Пригоди трьох черевиків".

„Лев": „Любов козака" (Льва Толстого".)

„Марусенька": „Історія кокотки Люлю".

„Оаза": „Через гріх до щастя".

„Палас": „Американська краса" і „15 хвилин страху".

„Пан": „Брудні гроші".

„Пасаж": „Демон копальні золота".

„Фатаморгана": „Нуждарі" (В. Гіго).

„Хівера": „Як стати поїмановою".

Програма радіо.

Субота 11-го.

Льондон (358). 19·30 „Ісландська княжна".

Париж (1744). 17·44 Музична всячина.

Берлін (475,4). 16·30 Популярний концерт.

Відень (519,9) 18·50 Пісні та дуети. 19·30. Опера.

Мюнхен (536,7). 20·00. Веселий вечір.

Мілляно (304,2) 20·30. „Лінда зі Шамоні" опера Доніцетті.

Будапешт (545). 19.00. Скрипач Затурецький і співачка Діосі. 22·35. Циганська музика.

Давентрі 482,3) 22·20. Концерт сольо і квінтет.

Ленінград (1000) 14·30. Камерий концерт. 19·30. Оперетка.

Москва (1442,3). 16·00. Опереткова музика.

Київ (775) 20·00. Симфонічний концерт.

Харків (1680) 17·00. Камерий концерт.

Познань (339,8). 24·00. Нічний концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Репертуар Нового Українського Театру Дир. П. Караб невяча.

Підгородчани: 13.V. „Маруся Богуславка". 14.V. „Вій".

Львів: 15.V. „Базар" сала Лисенка. 1994 1—2

Український театр під дир. І. Когутяка.

Схадат:

Неділя 12.V. — „Ой не ходи Грицю".
Понеділок 13.V. „Маруся Богуславка".
Второк 14.V. „Пташник з Тиролю".
Середа 15.V. — „Куна марта" (премєра).
Четвер 16.V. — „Пан Твардовський".
Пятниця 17.V. — (прощальна вистава) „Мірале Ефрос".

Кододіївка:

Пятниця 17.V. — „Запорожець за Дунаєм".

Тернопіль:

Неділя 19.V. — „Король життя".
Понеділок 20.V. — „Пташник з Тиролю". 1—3

Агрономічно-Технічне Т-во „Праця" ім. Івана Левинського — у Львові, Ринок ч. 10. II пов. — уладжує з приводу 10. річниці смерти бл. п. проф. Івана Левинського Святочну Академію — і просить П. Т. Громадян, що стояли близше особи бл. п. Ів. Левинського, щоб подавали відомости про нього, а зокрема про його суспільну та гуманітарну діяльність на адресу вище наведеного Т-ва. — Старшина. 1974 4-4

Жіночі Сходини з приводу Дня Української Матері відбудуться в суботу дня 11. ц. м. о год. 6. вечером в салі Бесіди. На порядку дня реферат п-ні М. Струтинської п. з. „Материнство у феміністичному світогляді". За Комітет: М. Рудницька, О. Шепарович. 1984 2-2

Товариський зїзд матуристів української гімназії в Коломиї з 1909 року відбудеться в днях 2. й 3. липня п. р. Участь у ньому разом зі своїми бажаннями що до програми зголошувати на адресу: Д-р С. Никифорик, Станиславів, Вічна Липової ч. 2. — о. Анатоль Майковський, д-р Іван Новочорський, д-р Сава Никифорик. 1094 3-3

Святочний чай емігрантів з Наддніпрянщини відбудеться 11. травня ц. р. в реставрації Нафтури (Львів, вул. Трибунальська 12. І. поверх). Початок в год. 6 вечора. Для пп. емігрантів, бажаючих взяти участь, слід зголоситися до п. Малиновського в суботу від 5 до 6 год. вечора в реставрації. — За Управу Відділу Т-ва „УЦК.": О. Кузьмінський голова, Я. Мадиновський секретар.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ПЛАТИМО високі ціни за золото, бриллянти і перли Домбровські-Розважевські, Львів, (Готель Жоржа), вул. Академічна ч. 2. — Оцінка безплатно. 1366 51—?

ХЛОПЦІВ до науки столярства, одного з початками приїне Іван Стефанівський Львів вул. Куркова 14. 1967 2-3

ПЛСН, гафти, мережки, ендеї, взори, пасунайки, М. Козловська, Львів, Академічна 22. 2—6

НА рати Матераци 3 подушки 30 кор. Волосїнна 75·—. Вязади дротяні 26·—. Канапки до розкладання гобелінові 55·—. Фотелики розкладані 45·—. Гобелінові отомани 55·—. Ліжка сіткові 40·—. Віщалка стоячі 25·—. Умивальки 5·—. Ліжко мосяжне 200·—. Діточі білі лякеровані 50·—. Фабрика ЗАКС, вул. Личаківська ч 132. 1977 2—7

МЕШКАННЯ, 7 покоїв, комфорт, стайня, город, парк, передмістє, трамвай кілька хвиль, віддам. Пожичка 3000 долярів. Зголошення під „Сплата". Бюро Оголошень, Легіонів 1. 2002 1-1

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків дит у цілім краю звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриллянти, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 3 160-7

РУТИНОВАНИЙ концепієнт д-р прав глядає негайно місця. Згодошення в адм. „Діла“ під „Концепієнт“. 1980 2-3

КОСІВ, за Коломиєю, пенсіонат п. Лукашевської поручає покої сонячні з первородним удержанням, ціни умірковані. 1877 7-20

КРИНИЦЯ. Новозаснований пенсіонат РИМЛЯНКА (vis a vis Криничанки) П. Ябдонської поручає бальконові сонячні покої побіч дасенок з первородним удержанням. Ціни від 8 зол. денно. 1998 1—2

ДРУКАРСЬКА машина „KAISER“ вимір рами 79½ × 107½ в добрім стані на продаж. Устні або письменні згодошення до Адміністрації „Діла“ Ринок 10. 1—3

ПОШУКУЮ солідних, рухливих, винових агентів (-ок) як би ходили від дому до дому з взорами та продавали порцеляну на провінції. Згодошення в Торг.-Пром. Банку Львів, Бойма 4. I. п. від 4—5 год. поп. 1997 1—3

ПАРОВИЙ БРОВАР У КАЛУШІ поручає свої знамениті вироби пива: експортове, дубельтове, чорне у фляшках і бочках по цінах умірковарих. Заряд броварський. 1996 1—?

ПОШУКУЄМО в кожній місцевости власників склепів, відпродавців, торгівців також людей, що бажають обняти представництво і продажу патентованого, сенсаційного артикулу. Хто бачить купує. Сталий і великий заробок запевнений. По всілякі інформації звертатися письменно до фірми „Hermes“, Łódź поч. скр. 392. 2000 1-2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентґеном. 7—25

Присилайте передплату!

САМОХОДИ „PRAGA“

4- 6- 8- циліндрові

особові, тягарові, бочковози, сикавки.

Представництво: ЛЬВІВ, вул. Ягайлонська 7.

ТЕЛЄФОН 305.

Проспекти і списи висилаємо безплатно.

1992 1—1

Лікар загального шпиталя і Клініки стоматол. дентист у Львові

Д-р Михайло Бойко

орд. в недугах зубів і устної ями від 1992 2-3 по-пол **Кордецького 47.** 2-2

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.

Скріплювання хитаючихся зубів альвеобування й вживлювання зубів без болю. Штучні зуби в камчуку і золоті в дуже найновішої системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. Ц. „Урядовим і студентам значна знижка. Тел. 65 73. 1952 5—5

ЛІЖКО полеве зладне „Патент з матерацом, займає як найменше місця **30 зол.** На провінцію висилаємо по одержанню задатку. Фабрика **ЗАКС** Львів, вул. Личаківська ч. 13. 1977 2—7

Ширіть наш часопис!

УНЕВАЖНЮЮ згублену військову книжочку листа валену через П. К. У. в Бучачі на ім. Лисий Ярослав, уроджений 19-3 р. в Лавчині повіт Надвірна. 2—3

БЮРО ПЕРЕСИЛОК до РОСІЇ

ВАРШАВА, вул. Сенаторська 29 (Галерія Люксембурга)

Телеф. 277—42.

ВИСИЛАЄМО РІЖНІ СПОЖИВЧІ АРТИКУЛИ, ПОЛАГОДЖУЄМО ПОЧТОВІ ФОРМАЛЬНОСТИ, УСНІ ІНФОРМАЦІЇ і т. п. 1856 4—4

Ширть наш часопис!

Спец. сверб. пер. ен. недуг і косметичні

Д-р РОМАН ДОЛЬНИЦЬКИЙ

орд. від 3—6, ул. ГЛЯБОВА ч. 10. партер. — Кварцова лямпа. Дятермія. 1993 1—1

АДВОКАТ

Д-р Володимир Безпалько

1983 **відкрив канцелярію** 2—2

в КОПИЧИНЦЯХ

Подяка.

Щиру подяку складаю д-рови Ізидорови Гінсберґови, вул. Вірменська 8 за виліченя мене зі смертельної недуги. Елеонора Стефанівська, Куркова 14.

:: СКЛО :: ПОРЦЕЛЯНА КРИШТАЛИ

ПОРУЧАЄ

НОВООТВОРЕНИЙ СКЛАД

ОЛЕКСАНДРА ОНИСЬКА

Львів, вул. Галицька ч. 20.

885 Тел 69-75 (Pir Валової) 34—2

На памятку десятиліття вільної Польської держави відбудеться

від 16. травня до 30. вересня 1929 р.

ЗАГАЛЬНА КРАЄВА ВИСТАВА В ПОЗНАНІ

П'д протекторатом

Президента Польської Республики д-ра І. Мосціцького,

який відчинить виставку дня 16. травня в год. 10-ій передпол.

У склад Почесного Комітету входять усі Міністри з Марш. Пілсудським на чолі, оба Кардинали і Маршали Сойму та Сенату.

Загальнокраєвий характер Виставки підкреслив Великий Комітет, до якого ввійшло 400 осіб зпоміж найвизначніших представників громадянства, урядових органів, хліборобства, мистецтва, науки, промислу, фінансів і торгівлі.

Оглянути зібрані на цій виставці надбання господарські та культурні, запрошує всіх

Головна Рада, Управа і Дирекція Загальної Краєвої Виставки.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло“. В друкарні Видавничої Спілки „Діло“. Львів. Ринок ч. 10.

ч. 104 (11.445). Львів, вівторок 14. травня 1929. Poczтowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Белгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

„База постачання СРСР".

Львів, 12. травня 1929.

В Харкові почався XI. Всеукраїнський Зїзд Рад. Зїзд Рад є найвищою і законодатною установою в УСРР у системі радянського устрою. Таким є цей зїзд теоретично і згідно з писаною конституцією УСРР. Фактичнож всю законодатну і політичну ініціятиву має комуністична партія, а Зїзд Рад тільки формально апробує те, що вже наперед продумала та постановила партія. Теперішній XI. Всеукраїнський Зїзд Рад має за завдання прийняти давно вже виготовлений та затверджений партією пятирічний план індустріялізації краю.

Самозрозуміло, що нічого нового ні цікавого цей зїзд до пятирічного пляну не внесе. План остане таким, яким він вийшов з комуністичних зїздів та фахових комісій. Та й усі промови і звіти на тому зїзді будуть ті самі, що їх недавно виголошували на зїзді КП(б)У. На всіх Всеукраїнських Зїздах Рад як і на всіх партійних зїздах та конференціях (всеукраїнського характеру) виступають уповноважнені представники Москви зі звітом з діяльности чи то союзного уряду чи то всесоюзного партійного центру (ВКП). На партійних зїздах говорять ті представники від московського парт. осередку, а на Зїздах Рад від всесоюзного уряду. Звичайно роблять це одні і ті самі люди.

І на теперішньому Всеукраїнському Зїзді Рад явився представник московського всесоюзного уряду *Куйбишев* для зложення звіту. Куйбишев, як це видно з його звіту, великий оптиміст і в оцінці сприятючого комуністам міжнароднього положення і в оцінці економічного положення в СРСР. Особливо промисл вибуяв у СРСР до тої міри, що стоїть нині, на думку Куйбишева, щодо свого зросту на другому місці по американському. Сполучені Штати проти 1913 року — каже Куйбишев — збільшили виробництво на 50 відс., а наш Радянський Союз до кінця 1928—29 господ. року досяг 123 відс. виробництва 1913 р. Виходить, що все там у промислі розвивається ідеально. Тільки важко зрозуміти, чому в більшовиків така велика недостача промислових продуктів і чому в них така погоня за капіталом у закордонних капіталістів, і то саме за капіталом, необхідним для засилення свого промислу.

Щож до сільсько-господарського положення в СРСР то Куйбишев сказав виразно, що на тій ділянці справи стоять кепсько: „Труднощі, — казав він дослівно — які стоять на нашому шляху, великі. Основна перешкода — запізнення зростання сільського господарства. Звичайно, не доводиться говорити про деградацію та занепад сільськ. господарства й ми не повинні в цьому питанні йти на поводі панікерів, що розкладають нашу волю до перемоги й підривають віру робітничо-селянських мас у перемогу соціялістичного будівництва. Ми ще не встигли відновити площу зернових хлібів, є недобір великої рогатої худоби й коней. Чому відстає наше сільське господарство? До війни у нас було 15—16 міліонів селянських господарств, тепер 25—26 міл. Бідницько-середняцькі господарства, кількість яких чимало зросла, давали до війни 50 відс. гурт. продукції хліба, а тепер 75 відс. Але товаровість цих господаств упала з 15 відс. на 11 відс. Наше сільське господарство відстає — в цьому коріння наших труднощів. А за тих років, коли на сільське господарство несприятливо впливають стихійні обставини, наші труднощі більшають. *Так трапилося тоїк, коли Україна, що є основна база харчового постачання для всього Союзу, майже зовсім випала з наших рахунків, втративши 5.000.000 гектарів засіву, що загинули через посуху.* Якже нам піднести сільське господарство? Міркування про те, що сільське господарство можна відновити й піднести, зміцнивши тільки індивідуальні господарства, зовсім безґрунтовні й шкідливі, насамперед, для сільського господарства. Коли ми не вільмемось до колективізації, нам ніколи не пощастить заглибити в селянське господарство на вищий технічний щабель".

Словом, у ділянці сільського господарства справи стоять навіть дуже лихо. Одиноким шляхом, що повинен довести до поправи, є-на думку Куйбишева, колективізація. Та вона не дописує, і то не дописує передовсім на Україні, тій „базі харчового постачання всього Союзу". По кінець листопада 1928 р. вспіли комуністи зорганізувати на Україні заледви 12,048 колективних господарств, а в тім тільки 287 комун. Колективні господарства обєднували, як це ми вже писали 173 тисячі господарств з 1.399 гектарами землі. Очевидно, що цифри ці мінімальні в порівнанні з масою всіх індивідуальних господарств на Україні. Пятирічний план передбачує колективізацію 30 відсотків усіх українських селянських господарств. Але це тільки плян. Дійсність певно розчарує творців пляну. Бо досі розчаровувала їх з правила. Ні колективні ні комунальні господарства не мають будуччини на Україні. Їх щороку більше ліквідується, чим прибуває. І тому не знати, чи за пять літ стане Україна знов такою „базою харчового постачання Союзу", тоб-то кольонією Москви, як була перед революцією. Мабуть таки не стане.

З життя американських українців.

(Допис з Америки.)

(Докінчення.)

Як вислід тієї боротьби зорґанізовано в найновішому часі, бо дня 9. квітня ц. р. щось немов би нову українську церкву, вже третю, зложену з тих священників, що відступили від еп. о. Богачевського. Дня 9. квітня ц. р. відбувся в Алентаун, Па. „Церковно-Народній Зїзд", на якому було 34 світських делєгатів і 9 священників. На тому зїзді вибрано адміністратором о. А. Улицького, а йому до помочі приділено о. П. Середу й о. Й. Пелеховича. Ухвалено дальше боротьбу „за права української гр. кат. церкви", як говориться в комунікаті.

Очевидно, що не можна назвати здоровим того обяву, коли внаслідок такого розбиття основується й *четверта* українська церков у Скрентоні, Па., про яку наразі, знаємо тільки з 14. ч. польського скрентонського часопису з 4. квітня ц. р. (часопис стоїть на польсько-державницькому становищі), який надрукував про це новинку. Це таке характеристичне, що треба подати в оригіналі:

„Narodowa ukraińska cerkiw" pw. św. Michała Archanioła w Scranton.

Część ukraińskiego ludu w Scranton niezadowowolona z postępowania grecko-katolickiego biskupa i księdza postanowiła oderwać się od Rzymu i na wzór polaków zorganizować Wolny Narodowy Kościół (cerkiew), któryby służył na podniesienie i uświęcenie ukraińskiego narodu, a nie na zbogacenie biskupów i księży. Ks. bp. Fr. Hodur przeznaczył na pierwszego proboszcza Ukraińskiej Narodowej Cerkwi ks. Piotra Kasenczaka. Uradowani ludzie postanowili działać energicznie i już w tę niedzielę, 7-go bm. odbędzie się pierwsze nabożeństwo w Narodowej Ukraińskiej parafji w Polskim Narodowym Kościele im. Zbawiciela Świata na Tripps Parku o godz. 10·30 przed południem. Polacy użyczają gościnnie tymczasowo Braciom Ukraińcom swej świątyni, aby im podać rękę we walce o wolność religijną, trzymając się staropolskiego hasła: za naszą wolność i waszą".

Чому польський біскуп, о. Годур, має бути для українців більше „приємливий" як о. Богачевський, — цього годі збагнути.

Коли мова про церкви, то слід зазначити що 9 травня ночне в Ню-Йорку свій собор українська православна церква. У цій церкві зайшла також в останньому часі замітна подія. Именно орґан тої церкви, „Дніпро", приносить під датою 16. березня ц. р. таку вістку: „Переведений розслід діяльности священика Константина Курилла встановив з безсумнівністю факт зламання ним присяги вірности українській автокефальній православній церкві і її духовному проводу. Цей же розслід викрив тайну інтриґу, цілю якої було розвалення української автокефальної православної церкви і створення на місце її іншої орґанізації з названим священиком на чолі. З огляду на це священик Константин Курило звільняється з посади пароха в українській православній парохії в Филаделфії, Па., оголошується втратившим всі права священства в українській автокефальній православній церкві і, як її противник, виключається з її рядів. Священик П. Дмитрик, парох в українській православній парохії в Монесен, Па., який з доручення бувшого священика Константина Курилла робив збирання підписів священиків дієцезії під підпискою, якою відкидається вірність українській автокефальній православній церкві і її духовному проводові, віддається під церковний суд собору української автокефальної православної церкви 9—11 травня ц. р."

А. о. Курилло, це бувший гр. кат. священик і папський пралат, який у часі боротьби против еп. Богачевського покинув свою церкву і перейшов до української православної, та ще в січні ц. р. писав науково-теольоґічні статті проти гр. кат. церкви. Що з цьої церковно-громадської саламахи вийде, сьогодня годі передбачити.

Одначе фактом є, що ця боротьба серед загалу української імміґрації вже менше популярна, вже всім надоїла. Чую про це зі всіх усюдів, і від робітників і від інтеліґентів. Недавно (21. березня) ц. р. написав найстарший сучасний український імміґрант зпоміж т. зв. інтеліґенції, д-р В. Сіменович з Шикаґо, Ил., статтю в джерзи-ситській „Свободі" (ч. 67.), в якій апелює до злуки всіх творчих сил в Америці. „Нам — пише — конче треба утворити на всіх українських землях одно центральне тіло, яке мало би повновласть заступати весь український нарід і промовляти до світа в імени ц і л о ї (підчеркнення моє) України". Це все можна би обговорити на всесвітнім українськім конґресі". На тему переведення такої організації випустила „Свобода" кілька статтей. Було-б побажанним, щоби та ідея не сходила з часописних сторін, аж доки не здійсниться. А то страшно, щоб — як це часто в нас бувае — не покінчилося на поклику.

Цього року розворушена громадська опінія ще й з приводу „конвенції" допомогових „Союзів". Це загальні збори допомогових товариств, зорґанізованих на лад асекурації життя, які то товариства стоять під контролею держави. Цього року припадають конвенції двох українських Союзів, а саме „Українського Народнього Союзу" дня 9. травня в Ньюарку Н. ДЖ. та „Робітничого Союзу" дня 21. травня в Скрентоні, Па. Обі поважні, великі асекурації. Обі мають широке поле до діяльности, а саме зорґанізувати в себе українську молодь і то зорґанізувати її під загрозою істнования Союзів. Оба Союзи мають власні орґани. Орґаном У. Н. С-а є „Свобода", орґаном Р. С-а — „Народна Воля". „Свобода" виходить що дня, а „Народна Воля" три рази в тижні.

Конвенція — це для членів звичайна річ. Ще перед чотирма роками знали члени, що така конвенція відбудеться. А все-ж помітне деяке хвильованнн. Причини? Ріжні: дехто хотів би попасти в управу з особистих мотивів, дехто з партійних, дехто хотів би захопити часопис у руки і т. п. причини. Вже від місяців заповнені орґани Союзів проектами своїх відділів про зміни, які на їх думку треба би в Союзах завести. Є між ними фахові, є деякі може менше доцільні. Замітні проекти, які домагаються всего даром: часопису поширеного в двоє-троє, календаря і що ще далось би. Щось так, як у нас, в Галичині. Український Нар. Союз має вже 401 правосильних делєгатів. Важність деяких виборів має вирішити щойно конвенція (між ними вибір д-ра Л. Цегельського). Дивлячись зі загально-національного становища, конвенції обох Союзів — це події великої ваги. Вони-ж мають часописи, при допомозі яких промовляють до *десяток тисяч* найсвідоміших членів імміґрації.

Оце маленька дещочка американських новин з останніх днів.

Навіть зі сотиків зростають міліони, тому хочби найдрібніші ощадности складайте **в Кооперативному Банку „ДНІСТЕР" вулиця Руська ч. 20.** 1822 1—1

Як видно, енергії в американської іміграції ще доволі. Колиб так були сили спрямувати її в один бік, то можнаб створити дуже і дуже багато доброго.

Лев Ясінчук

Замотеличення.

Учительський конгрес в Ужгороді. — Побіда русофільського напрямку. — Чеська поліція помагає „общеросам". — В інтересі чехізації. — Дяковчителі — „аристократи". — Пиргова побіда. — Витримати і працювати.

„Прагер Прессе" подає з Ужгороду, що там відбувся дня 8. ц. м. конгрес закарпатських учителів, в якому взяло участь до 500 делегатів.

На конгресі проявили себе два напрямки: український і російський, а радше українофільський і русофільський. Підчас нарад частина делегатів виключала український напрямок у шкільництві. Коли до голосу прийшов пос. о. А. Волошин і в довшій промові почав доказувати, що закарпатські русини є частиною українського народу та що до шкільництва слід увести українську літературну мову, русофільські делегати дикими окликами почали перебивати промовцеві. Тоді пос. Волошин візвав свідоме українське учительство до опущення конгресу. Около 200 делегатів опустило конгрес і під проводом пос. Волошина подалися до будинку „Просвіти", щоби там відбути свої наради. Однак чеська поліція (яка під авспіціями центрального уряду в Празі протегує русофільський напрямок) не допустила до нарад і розвязала зібрання як нелегальне. По полудні відбулося приватне зібрання українських учителів під проводом пос. Волошина.

Після опущення конгресу українськими учителями русофіли винесли резолюцію про введення в народніх школах поточної мови (закарпатського руснацького говору), а в середніх школах російської літературної мови.

„Прагер Прессе", згадуючи про перемогу російського напрямку, зазначує, що є це катастрофальна поразка українського напрямку на Закарпатті.

Ми є того погляду, що здержлива радість празького півофіціоза є безумовно передчасна. Дуже добре розуміємо інтенції кльофачівсько-крамажівської Праги. Побіда русофілів, перемога російського напрямку серед закарпатського учительства йде по лінії бажань Праги. Російський напрямок у шкільництві петрифікує приналежність Закарпаття до чехословацької республики з одного боку, а з другого (з огляду на х-милеву віддаленість Росії) творить податну основу під чехізаційні і кольонізаційні затії, що теж є передумовою згаданої петрифікації. Цікаво, що на Закарпатті, де перед десятьма літами не було ані одного чеха, сьогодні є вже 140 чеських народніх шкіл і 300 чеських учителів. В інтересі Праги є підтримувати т. зв. язикове питання, себ-то язиковий хаос, а в дальшому розвивати розкладові русофільські тенденції, щоби тим чином лекше і доцільніше переводити чехізацію. Чеські політичні партії, а між ними записяжені русофіли: крамаржівці і кльофачівці, а в дальшому й аграрники, взяли в свою курателю громадське життя на Закарпатті й експериментують його по своїй вподобі і згідно зі своїми егоїстичними інтересами. Цікаво, що серед русофільських учителів найшли послух саме ті чеські партії, які не хотять ніяким чином допустити до перевірки русько-словацьких границь і які руську Пряшівщину держать в словацькій неволі.

Чеські русофільські партії виходять із заложення: нехай бідні „руснаки" чубляться між собою за „язиковий вопрос", а ми тимчасом будемо їх чехізувати і вирвати їм грунт із під ніг.

Крім чеських зазіхань і затій до побіди російського напрямку причинилася крайна обмеженість, несвідомість та „аристократичність" більшости вчителів. Побідниками на учительському конгресі вийшли русофіли, себ-то головно старі учителі, в більшости б. дяковчителі, вихована з одного боку в школі мадярського послуху, а з другого приписані до церковних книг. Ці консерватисти вважають російську мову, подібну до церковно-славянської, чимсь вищим, кращим, більш панським від мови „пастухів", від мови народньої. Одночасно вони привикли ще за мадярських часів коритися перед усякою владою й сліпо виконувати її побажання.

І вони побідили. Але це є Пиргова побіда. Вони проти найживотніших інтересів свого народу, його культурного розвитку й його будучини, стали сліпим орудлям у руках чесько-русофільських експериментаторів. Цікаво ще зазначити, що чехи напр. не роблять перепон у видаванні українській комуністичній пресі (очевидно, крім конфіскат), але закрили український національний журнал „Наша Земля", видаваний українською літературною мовою і фонетикою відомим поетом В. Гренжа-Донським. Ось що їх лякає, що творить для них небезпеку — поширення національної свідомости і тісного звязку з великим українським світом серед наших закарпатських братів.

Та побіда русофілів і тим самим чехізаторів, як ми зазначили, є Пирговою побідою. Скорше чи пізніше старе „аристократично"-дяковчительське покоління учителів уступить місце молодим учителям, вихованим в інших умовинах, перенятих свідомістю свого тісного культурного і всякого іншого звязку з великим українським світом. Одночасно підростає й молоде покоління тамошньої інтелігенції, пройняте духом всеукраїнської єдности. Тоді побідить й народньо-український напрямок, який виведе на культурні вершини й закарпатську вітку українського народу.

Наші брати на Закарпатті нехай тільки не тратять надій, нехай не попадають в сумніви, нехай ведуть систематичну освідомлюючу працю, нехай борються, а їх побіда певна. Анальогічний процес й анальогічні експерименти переходили також ми в Галичині і впертою працею вийшли побідно. Нині москвофільство тримається подекуди у нас тільки завдяки чужосторонній протекції, але не має ніякого впливу на розвиток нашого життя. Так буде й на Закарпатті. Тільки праці, видержаности й завзяття! Боротьба за народню мову є боротьбою за українську культуру, за двигнення народу на вищий ступінь розвитку, за будуччину землі Коріятовичів.

Англія проти пляну Йонга.

Заява Черчіля в палаті громад.

Цими днями в англійській палаті громад поставлено два запити до уряду в справі репарацій. Один член консервативної партії поставив очевидно заамовлений урядом запит до канцлєра спарбу, чи уряд може дати виясненнд про стан репараційних переговорів у Парижі, і чи уряд хоче взяти на себе зобовязання не приймати жадного розвязання справи, яке мало би потягнути за собою більше обтяження англійських податників. Представник партії праці поставив запит, чи знавці в справах репарацій мають упевнення змінити ключ розділу репарацій, який уложено свого часу на конференції в Спа. У відповідь на оба запити Черчіль відчитав заяву, яку виробила на окремому засіданні рада міністрів.

В цій заяві між іншим говориться: „Репараційна комісія, що засідає в Парижі, складається з зовсім незалежних економічних знавців. Англійський уряд, який переконався, що англійські делегати мають повне зрозуміння до цілости репараційної справи, наслідком цього рішив не давати їм жадних спеціяльних інструкцій. Він обмежився лише на утриманні з ними сталого звязку. Також при теперішньому стані річей уряд не бачить причини змінити своє становище. Одначе уряд уважає за потрібне зазначити, що ні він, ні жадний інший уряд не звязані радами знавців, все одно, чи будуть ці ради ухвалені одноголосно, чи лише більшістю голосів. Щоби запобігти занепокоєнню за кордоном і в країні уряд уважає за потрібне заявити, що *пропозицій, які тепер дискутуються в Парижі*, й які англійський уряд знає лише з газет, він *цілковито не може прийняти і при жадних обставинах не возьме їх під розвагу*".

Після цеї заяви члени партії праці пробували ставити Черчілеві запити в справі „дарунків" Франції, одначе Черчіль відповів, що не хоче ослаблювати значіння відчитаної декларації дальшими відповідями і з огляду на це спікер палати не дозволив ставити дальших запитів.

Великанські метеори.

Нема може людини, яка не захоплювалась би чудним видом „падаючих звізд" у погідний вечір або в зоряну ніч, особливо в серпні або листопаді, кожного року. Є і такий пересуд, що побачити падаючу звізду — це ворожба щастя. Якби це мала бути правда, то 7 і пів міліона людей на добу зазнало би якогось щастя, бо обраховано, що стільки метеорів спадає за добу на нашу землю — звичайно дрібних, може кількакілевих, подібних до невипаленого коксу, або жужлю. При перекрою виглядають вони або як темний граніт (камінний метеор), або як металь-залізо (залізний метеор).

Однак бувають і велитні-метеори, на щастя рідко, бо стрічу з ними треба вважати за велике нещастя. Де такий велит впаде, нищить, палить і торощить все на просторі так великім, як Чикаго, Льондон або Париж в одній секунді і то нищить так основно, що камінь на камені не остане, а сам заривається на кілька сот метрів у землю.

Один з таких велитнів можна оглядати в природнім музею в Ню-Йорку. Привезений з Гренляндії, званий **„Cap York-Meteorit"**. Важить 36.500 кільграмів і складається з солідного ніклевого заліза. Першу вістку про нього привіз відомий дослідник Джон Росс з північн. кінця затоки Бафінбай. Другий дослідник північного бігуна Р. Е. Пері підприняв дві виправи, щоб спровадити того чорного, заржавілого небесного гостя до Ню-Йорку.

Без порівнання більшим є другий такий небесний гість, зв. **Аріцонський метеор.** На його слід навело вірування Гопі-індіян, заселюючих аріцонську державу (Аріцона Стейтс) над Діяболью-Канон (діявольський провал), в те, що *один з трьох богів зійшов з хмар і поселився* в пустині на височині Кольорейдо. Два американські офіцири відфотографували з літака у віддаленні 30 кілька кільометрів від місточка Вінслов в тій пустині величезне заглиблення, подобаюче на діжу, або вигаслий кратер вулькану, а коли докладніше розслідили те місце, переконалися, що то місце спаду метеору, глибоке на 200 метрів, а 1 і пів кільометра в промірі. Довкола в промірі 10 кільометрів найшли величезну масу дрібних відломків метеору, а скали порозбивані, покрушені, поліравлені — це знак, з якою скорістю та кольосальна маса впала на скали і зарилась ще так глибоко під поверхню. Обчислено цей метеор приблизно на 70.000 метричних сотнарів, а скорість лету на яких 40 до 60 кільометрів на секунду, щоб міг в таких скалах зробити таке спустошення. Щодо часу спаду, то годі про него щось певного сказати. На основі стану звітріння розбитих скал можна здогадуватися, що сталось це може перед 4.000—5.000 літами.

Дуже фантастично описує цю подію американець Віллям Д. Бутвель **(Boutwell)** в зошиті журналу „Ді Нейшенел Географік Магезін" за червень 1928. Він пише, яке страсення землі мусів спричинити цей метеор, який огонь за секунду засіяв на тисячі кільометрів довкруги, який гук і тиск воздуха розлягся далеко в глуб краю.

Але американці привязують більшу вагу до реальних річей, ніж до фантастичних здогадів. Вони обчислили, що метеор представляє вартість великих міліонів долярів і тому рішились заризикувати кілька чи кільканацять міліонів долярів, щоби докопатись до величезної маси нікльового заліза і стали в 1922 р. вертіти. Верчення показалось дуже утяжливим. Найлучші, найновіші сверли крутились начеб були з мягкого дерева, а коли дійшли до 450 метрів глибини і в мучці находили 50 пр. ніклевого заліза, мусіли припинити дальше верчення, бо ніякі сверли не брали того твердого металю, хоч, *здається, вони ще не довертілися до властивого* головного метеору. Навіть динамітом не можна його розсадити.

Одначе цей аріцонський метеор представляється дитинячою забавкою супроти **сибірійського** або **тунгуського,** який упав 30. **червня** 1908 р. в Єнісейській країні в пралісах тундрів над рікою Об, недалеко села Вановара а в віддалі біля 1.500 верстов від Іркутська.

Н. Т. Бобровніков описав це місце спустошення торік в „Поблікайшен оф ди Астрономікаль Сосайте оф ди „Песифік", бо сам брав участь в двох російських експедиціях для розсліду цего метеору в роках 1921 і 1927 під проводом Л. А. Кулика. Місце спаду метеору лежить в так недоступних мочарах, трясавицях і тундрах, що перша експедиція не добилась до нього. На просторі несчислених квадратових кільометрів, може як великі тернопільське і станиславівське воєвідства, праліс знищений спалений, дерева з корінням повивертані, земля безчисленними отворами, лійковатими, але великанськими поорана, горби, мов би яким великим плугом переорані, поперетинані, а борозди на кільканацять аршинів глибокі.

Головне місце спаду — це ціла долина, заглиблення в трясавиську, недоступне для розслідів, і експедицією таки не розсліджене, бо і приступ для почину розкопів або верчення рішучо непригідний.

Лише про саму подію спаду метеору змогла експедиція зібрати деякі відомости, очевидно від тубильців, які з віддалі кількадесятн верст мали нагоду запримітити небесний вогонь, почути страшний грім і тріск, та відчути формальний „кінець світа". Бо що було ближче спаду, згоріло в одній секунді. Стайні з 1.500 ренами на кільканацять верст від місця спаду згоріли так, що лишилась по них тільки невеличка купка костей.

Така то космічна сила тих метеорів, які всеж таки є тільки пилинками супроти інших, у вселенній блукаючих, небесних тіл, що з землею можуть зударитися і спричинити невідомі наслідки.

Виборча промова Льойда Джорджа перед жінками.

Цими днями Льойд Джордж виступив на великих зборах жінок у Льондоні. Рівночасно його промову передано телефоном до 12 інших міст на 16 жіночих зборів. Свою промову старий парляментарний тактик почав з зазначення того значіння, яке мають тепер жінки в політичному житті Анґлії, бо виборців-жінок є тепер більше, ніж виборців -мужчин. Одначе ліберальна партія, — сказав він, — не боїться цього. „Я часто ставив собі питання, що було би в 1914 році, якби тоді в Анґлії та інших державах Европи жінки вже мали виборче право. Я переконаний, що тоді історія націй виглядала би інакше, і був би задержаний мир. Від 1918 р. ідея миру зробила великий поступ, але лише на папері. Справжнім ключем до мира є розброєння. Та не зважаючи на пакти, Лігу Націй та договори, святиня мира побудована на папері, а святиня війни збудована з міцної сталі, а її підвалини стоять на золоті". Далі Льойд Джордж критикував поведення консервативного уряду в справі мира. В Женеві роками нараджуються в справі роззброєння. Та це лише жалюгідна фарса. Там обговорюють ріжні справи, а не чіпають самої суті проблеми. Тому справу роззброєння повинні взяти в свої руки жінки.

—o—

Кожний може збагатіти

хто купить

ЛЬОС 1-ої КЛЯСИ

Польської Державної Клясової Льотерії в найбільшім і славнім зі щастя канторі

„НАДІЯ" ЛЬВІВ, вул. Сикстуська, ч. 6.

Головна виграна

750.000 зол.

Загальна сума виграних — більше як

28 міліонів золотих.

Що другий льос мусить виграти!

Тягнення 1-ої кляси вже 23. і 24. ц. м.

Ціни льосів:

1/4 льосу — зол. 10·— 1/2 льосу — зол. 20·— 1/1 льос — зол. 40·—

Державна льотерія приносить рікрічно тисячам людей багацтво і добробут. Замовте ще нині, бо наш запас льосів на вичерпанні. На замовлення негайно висилаємо оригінальні льоси, разом з блянкетом П. К. О. на безплатну пересилку належитости.

В тім місці вирвати і виповнене переслати в листі.

2003 Карта замовлень: 1—5

До „НАДІЇ" ЛЬВІВ, вул. Сикстуська ч. 6.

Отсим замовляю:

. . . . . цілих льосів по зол. 40·—
. . . . . половинок льосів по зол. 20·—
. . . . . чвертьок льосів по зол. 10·—

Належитість зол. . . . . пришлю блянкетом П. К. О., що дозучить його фірма до льосів.

Ім'я і назвисько: . . . . . .

Докладна адреса: . . . . . .

Залізничі знижки на Загальний Зїзд „Рідної Школи".

На Загальний Зїзд „Рідної Школи", який відбудеться у Львові в понеділок дня 20. травня 1929 р. в салі ім. Лисенка, уділило Міністерство Комунікацій рескриптом з дня 4. травня 1929 р. ч. III. Ou 5324/29 залізничі знижки. Відпоручники Кружків „Рідної Школи" дістають знижкові карти в Головної Управи „Рідної Школи" і ті карти мають остемплювати на стації, з котрої відїзджають до Львова. За білет до Львова треба платити цілу ціну, натомість з поворотом прислугує знижка для тих, що їхали II. клясою половина третої, а для тих, що їхали третьою клясою половина четвертої кляси. Виїздити до Львова на ті знижки можна кожного дня, а при повороті зі Львова вони важні тільки 20, 21 і 22 травня ц. р.

Взиваються всі Кружки і всі Повітові Союзи Кружків „Рідної Школи" негайно подати до відома Головної Управи „Рідної Школи" у Львові Ринок ч. 10., скільки карт для учасників вислати.

Карти вишлеться на руки Повітових Союзів Кружків згідно Повітових Кружків „Рідної Школи", хіба якісь місцеві Кружки жадалиб, щоби їм карти вислати прямо на їх адреси.

З огляду на залізничі знижки надіємося численної участи в Загальному Зїзді „Рідної Школи".

Головна Управа „Рідної Школи".

—o—

ЗАМІТКИ і ВІДГУКИ.

З характеристичної промови.

Маршал польського сойму Ігнат Дашинський, який недавно виїхав в політичну подорож по Европі, виголосив у Парижі пропагандистичну промову, що — **per analogiam** — не є позбавлена інтересу і для нас.

Марш. Дашинський говорив про мартирольогію польського народу (з додатком польських соціялістів) під владою займанних держав. В російській займанщині (в Конґресівці) в рр. 1906, 1907 і 1908 вішано річно пересічно 200 польських соціялістів.

„Так поводилась з нами „словянська Росія". А як поводилась з нами Прусія, „держава божого страху і добрих обичаїв"? Забирано полякам землю, викидано польську мову зі школи і публичного життя. Ми бачили там нещасних селян із Познанщини, що жили в нужденних возах, тому, що пруська влада відмовила їм права будувати дім на власному ґрунті. А все те в ім'я пруської культури!... Лише Австрія, побіджена в р. 1859 і 1866, згодилася признати полякам національну автономію. Ми мали польський сойм у Львові, два університети, академію мистецтв, гірничу академію, академію наук, польські школи і польських урядовців. Але зате Відень домагався худоби, вугля, збіжа, грошей і рекрута. І австрійську займанщину трактовано як кольонію, що надається до експорту австрійського промислу.

„Таким було життя поляків у самому осередку Европи на початку XX. ст. *Але засуджені на смерть, ми не хотіли вмирати!*... Ми були постійним „бунтарем" для Европи, для демократії, для поступу".

Дальше оповідає Дашинський про траґедію поляків підчас війни про боротьбу за незалежність, про те, що версайський трактат не збудив „польського труна"". Бо

„Польща жила і працювала вже як держава чотири дні перед завішенним зброї, а 11. листопада 1918. Аліянтські народи дали Польщі границі, але для устійнення деяких з них мусіла Польща боротися підчас плебісциту і війни з Совітською Росією в літах 1919—1921, закінченої ризьким трактатом".

Тепер та Польща, яка була „вічним бунтарем Европи" є прихильницею миру. Польська демократія хоче спокійно працювати. Досі вже багато зроблено. Соціяльне законодавство Польщі може рівнятися з анальоґічними законодавствами інших европейських держав.

„Неволя лишила нам до розвязання ще одно питання, а саме *питання національних меншостей*. Не можу тут розглядати всіх подробиць тієї проблеми, але вистане сказати, що польська демократія має *найлїпшу в світі волю розвязати ту справу згідно з духом рівности прав усіх горожан і пошани для їх духового життя і національної культури*, яка повинна в Польщі найти пригожі умови розвитку. Від наших меншостей вимагаємо лише льояльности для польської держави, себ-то перестерігання того, що п. Чемберлен назвав у Женеві „чистими руками". Але ми далекі є від недоцінювання ваги і трудношів тієї проблеми".

Так то воно на світі діється. На початку XX. ст. 3 і пів міл. поляків у реакційній Австрії мали національну автономію, польський сойм, польську адміністрацію, університети, академії, а зате мусіли доставляти Відневі худобу, вуголь, збіжа. А понад 6 міл. українців у Польщі (по обчисленням Василєвського лише 5 міл.) в демократично-республиканській Польщі мають... „найлїпшу в світі волю польської демократії розвязати справу „національних меншостей згідно з духом рівности прав усіх горожан і пошани для їх духового життя і національної культури".

Правда, як мало мали поляки перед війною в Австрії, а як богато мають українці після війни і після проголошення права націй в Польщі.

Чолом бити перед такою демократією і перед таким соціялізмом!

Новий плян репарацій для Німеччини.

Паризький кореспондент ґазети „Шікаґо Дейлі Ньос" подає цікаві подробиці про плян німецьких репарацій, який виробив представник Америки Йонґ.

Німеччина має протягом 37 літ виплачувати річно пересічно 2.050 міліонів марок. Ця сума поділяється таким способом: воєнні довги союзників до Злучених Держав 1270, чинитьби в пляну Дова 61, кошти окупації Злучених Держав 70, Франції 345, Бельґії 64, Італії 60, Сербії 55, Ромунії 11, Португалії 14, Японії 15 міліонів золотих німецьких марок. Річні сплати починаються сумою 1675 міл. марок і збільшаються до 2100 міл. марок до 18 року і до 2367 до 21 року, а потому аж до 37 років лишаються ті самі. По упливі 37 років річні сплати будуть покриватися з зисків інтернаціонального репараційного банку. Ці виплати починаються в 38 році сумою 1511 міл. марок і збільшаються до 56 року до суми 1648 міл., а в 58—60 році спадають до 870 міл. Неохоронена трансферою частина річних сплат виносить спочатку 750 міл., збільшується до 13 року до 1000 міл. і лишається на цій висоті до 37 року. Для решти річних виплат на випадок трудношів трансферу передбачено двохлітню мораторію. Виплати товарами в першому році обчислено на 750 міл., а потому вони зменшаються що року на 50 міл., а від 11 року зовсім спиняються, коли до того часу не прийде до нового порозуміння.

З Буковини й Бесарабії.

Подання за українськими школами.

„Хліборобська Правда", орган нац. хліборобської партії в українській мові, подає до відома, що на руки посла Костя Кракалії прислали до кінця квітня подання за українськими школами: *з повіту Чернівці 57 громад, з повіту Сторожинець 24 громади, з повіту Радівці 19 громад, з повіту Кімполюнг 1 громада.* Разом прислало кругло 100 громад подання з домаганням української школи. Не прислало заяв у цій справі ще досі ок. 150 українських громад.

Курс історії України.

Заходом „Жіночої Громади" в Чернівцях відбувся напротязі останніх тижнів курс історії України, доступний для всіх кругів українського населення. Викладав на цьому курсі д-р Лев Когут.

Українська захоронка в Чернівцях.

Тому 5 літ „Жіноча Громада" в Чернівцях отворила українську захоронку для дітей-сиріт, у якій прохарчовує, одягає, вчить і виховує поважне число української дітвори. Утримання цеї захоронки коштує пересічно 12.000 л. на місяць. З уваги на те, що на Буковині — по виказам парохіяльних урядів — є понад 500 круглих сиріт, якими ніхто не опікується, „Жін. Громада" хоче отворити для них Сирітський Дім і на ту ціль збирає тепер інтенсивно фонди. Коли збереться потрібна сума, „Жін. Громада" приступить до будови такого дому або купить готовий.

Поновні іспити для неромунських учителів.

Заступники меншостей в ромунському парляменті, між ними від українців сенатор д-р Во-

Володимир Залозецький, внесли протест до міністра освіти проти розпорядку міністерства в справі зарядження поновних іспитів для професорів середніх шкіл. Регуляміи, оголошений у „Вістнику урядовім“ ч. 39. з 18. лютого 1929, ще погіршує статтю 132, уступ 3, закону про науку в середніх школах з 8. травня 1928. Цей уступ каже, що професори, котрі вже здали раз іспит, мусять поновно іспитуватися до 2 років, як при інспекції покажеться, що вони не володіють досить ромунською мовою; а як не здадуть, то будуть віддалені від навчання. А в § 247 регуляміну ще кажеться, що начальний інспектор може зарядити, щоби професор, який не знає добре ромунської мови, хоч здав уже іспит, мусів іти до старого регату прислухуватися науці свого фаху в клясі ромунського професора протягом 6 місяців. Тимчасом буде його заступати суплент, побираючи 75 проц. його платні. Міністр може дати такому професорові приміщення в шкільній бурсі і 50 левів денно. Відтак професор мусить іще раз здавати іспит із 4 предметів і дістати пересічну ноту 6. Як ні — тратить службу.

Голод у виленському воєвідстві.

„Катовіцер Цайтунг“ (ч. 108) подає від свого варшавського кореспондента такі відомости про голод у Виленщині. Там протягом останніх семи літ лише два урожаї були задовольняючі. Наслідком цього дуже зменшилася покупна сила сільського населення і це відбилося також на населенні міст. Урядово обчислено, що в виленському воєвідстві тепер 140.000 людей не має ніяких засобів поживи. Тому протягом двох останніх місяців дуже зросло число самогубств. З числа 700 крамниць, які має Вильно, 164 в останньому часі мусіли спинити свою торговлю. Інші крамниці стоять перед руїною. Число запротестованих векслів незвичайно зросло. В багатьох місцевостях Виленщини почалася пошесть голодового тифу.

Уряд у Варшаві ухвалив певні засоби на виживлення дітей. Крім того засновується приватний допомоговий комітет, на чолі якого має стати президент республики.

В ювилейному році.

Свята „Просвіти“ за океаном.

Злучені Держави.

Detroit і Hamtramck, Mich., центр фордівських автомобілевих заводів, святкував 17. березня ц. р. величаво 60-ліття „Просвіти“. Ініціятором і душею свята був п. Мих. Чемний, бувший січовий стрілець. Комітет свята творили представники 12-тьох місцевих товариств, а саме: IV. округа гетьманських Січей, брацтво „Провидіння“, т-во „Згода“, українська грекокат. парохія, брацтво св. Арх. Михаїла, спів. т-во ім. І. Котляревського, сестрицтво Неп. Зач. Пр. Д. М., Український Амер. Жін. Клюб, український нац. хор „Думка“, Українсько-Американський Гор. Клюб, український муж. хор „Бандурист“, українська кат. церква. В екзекутиву комітету входили: М. Чемний, Анна Стецько, А. Мохорук, Й. Годяк та І. Братусь. Підготовка йшла також при помочі преси. Заходами голови комітету п. М. Чемного видано окремі афіші, програми, то-що. Святочний день розпочало урочисте Богослужения, відправлене о. Ст. Побуцьким, який виголосив при тому дуже гарну й річеву проповідь. Саме свято розпочалося в год. 8-ій вечером у салі „Української Хати“ при вул. Грейлінґ в Гемтремк, Міш. Богата й різнородна програма перенесла учасників (понад 500 осіб) думками до старого краю та вложила їх голови а пошані й подяці перед працею й заслугами найстаршого українського товариства. На програму зложилися: вступне слово о. Ст. Побуцького, реферат п. Т. Кошіля, деклямації п-ні А. Гарматюк та п-ніи Р. Пристая й І. Голика й вокальні точки 3-ох хорів: „Думка“ — дир. І. Атаманець, хор ім. Котляревського — дир. А. Стисловський та „Бандурист“ — дир. М. Фелитник. Всі три хори закінчили свято національним гимном. Окремою точкою програми була роздача головою комітету членських грамот „Просвіти“. Велике вражіння зробив на присутних образ-алегорія „Просвіти“ кисти арт.-маляра п. І. Руньки. Свято дало львівській „Просвіті“ 100 дол. дару та деяку кількість членів. Про це величаве свято згадували також місцеві американські й польські часописи.

Канада.

Edmonton, Alta. Заходами Інституту ім. М. Грушевського та Стрілецької Громади відбувся 24. лютого ц. р. величавий концерт. Дуже інтересний реферат про „Просвіту“ виголосив п. Пашин, що навязавши до листопадових подій, відзвав присутніх до переведення збірки, яка дала 82 дол. дару для „Просвіти“.

Kenora, Ont. Т-во „Просвіта“ ім. Т. Шевченка відсвяткувало 60-ліття „Просвіти“ урочистим концертом у дні 9. грудня м. р. Концерт дав 9.20 дол. дару.

Regina, Sask. Греко-Катол. Клюб святкував ювилей „Просвіти“ театральною виставою „Шімста жидівки“, яку відграв амат. театральний кружок. Виставу попередив відчит місцевого пароха. Дохід в квоті 25 дол. переслано на дар старокраєвій „Просвіті“.

Saskatoon, Sask. Питомці Українського Інституту ім. П. Могили устроїли концерт, дохід з якого в квоті 16.65 дол. переслали на дар „Просвіті“.

Німецький меншостевий меморіял.

Берлінська преса заповідає оголошення німецького меншостевого меморіялу. Меморіял основується на принципах, висловлених мін. Штреземаном на женевській конференції і йде в двох напрямках: 1) в напрямі допущення до участи в комісіях, які мають розглядати справи меншостей, представників держав, які етнографічно є звязані з даною меншістю, 2) в напрямі установлення постійної комісії для менш. справ на зразок існуючих уже при Лізі Націй комунікаційної та господарської комісії і т. п.

Чубар про Польщу.

На зїзді рад, який відбувається в Харкові, голова ради народніх комісарів України Чубар у промові, присвяченій польсько-українським відносинам, сказав м. і. що сім мілїонів українців у Польщі не мають власної державности та що цей стан є ненормальний. Присутний на салі ген. консуль Польщі в Харкові Стебловський на знак протесту кинув дипл. льожу.

Подібне трапилося в Тифлісі, де представник України виступив проти Польщі, а м. і. сказав, що „український нарід за кордоном стогне під чоботом Пілсудського“. Присутній на салі польський ген. консуль у Тифлісі Мостовський вийшов із салі.

Наслідник Бухаріна.

„Руль“ повідомляє, що наслідником Бухаріна на становищі голови комінтерну буде Шмераль, чеський комуніст. Шмераль женатий з Сталіновою сестрою та втішається довірям теперішнього диктатора СРСР. Шмерали вже давно передбачали на це становище від коли Бухарін попав у неласку.

Замість неділі „ленінськ“.

Російський вчений проф. Кайбородов опрацював проект зміни календаря. Новий календрад введуть від 1. січня 1930. Проект передбачує два відпочинкові дні в тижні — суботу та неділю. Обовязковим святочним днем у цілому СРСР має бути субота, яка в російській мові називатиметься „неділя“. Слово „тиждень“ заступлено назвою „трудовий етап“ Слово „неділя“ (воскресенїе) заступлять назвою „ленінськ“. Усі свята за виїмкою 12 рев. свят мають скасувати

Після замаху на Вальдемараса.

В слїдстві в справі замаху на лит. премієра Вальдемараса доказали чотирьом арештованим участь у замаху. До них належить і студ. ун. Василюс, який був ранений підчас утечі наслідком вибуху ручної ґранати.

Розстріляли.

Бюро Вольфа повідомляє з Ковна, що лит терористів Розґу, Маркеліса, Анґатіса та Ґавенаса, яких 21. січня арештували в Шавлях, озброєних у револьвери та ґранати, военний суд засудив на смерть. Засуджені внесли просьбу до през Сметони, щоби помилував їх, але Сметона не уважднив поданих. Присуд виконано в неділю рано.

1718 кандидатів на 615 мандатів.

На лїверпольській біржі сподіваються, що консерватистам удасться здобути 275 мандатів, Лейбур Парті 245, ліберали 90 мандатів. На 615 мандатів до анґ. парламенту кандидує 1718, а саме 588 консерватистів, 566 членів Лейбур Парті, 506 лібералів, 31 комуністів і 27 інших. Між кандидатами 67 жінок, із того 28 із Лейбур Парті.

„Роте фане“ пробує виходити нелєґально.

Президент берлінської поліції завісив тиждневик „Монтаґ Шт.“, який є понеділковим виданням „Роте Фане“. Рівночасно поліція сконфіскувала в друкарні при Гольманнштрасе „Роте Турнфане“, що виходила нелєґально на місце „Роте Фане“. „Турнфане“ мала подане фіктивне місце появи: Амстердам. Власника друкарні арештували.

Троцький.

Продовження заслання.

Троцький перенісся на острів біля Царгорода і там побуде ціле літо.

Політбюро на внесення Сталіна ухвалило продовжити річницю заслання Троцького, що минає 1. червня н. р. Про цю ухвалу повідомила Троцького амбасада СРСР в Анґорі. Ухвала умотивована тим, що Тр. не зміпив свого становища до ком. партії й уряду. Коли така зміна не наступить до січня 1930, то управа компартії рішена розглядати пляна відібрання Троцькому більшовицького горожанства

Після німецького демаршу.

Більшовицький уряд у відповіди на демарш нім. амбасадора в Москві відповів, що військовий комісар Ворошилов не гадав у своїй промові мішатися в нім. вн. справи. Крім того більш. уряд обіцяв перевести слїдство в справі карикатур, що обижували визначних нім. держ. мужів, яких ужили в дем. поході в Москві 1. травня.

Перед порозумінням між Йонґом і Шахтом.

„Н. Фр. Пр.“ повідомляє, що на конференції знавців у Парижі запала ухвала, на основі якої дискусію над висотою нім. рат завішено аж до хвилі покінчення безп. переговорів між Йонґом і Шахтом. Ухвала ця затрівожила фр. політиків, які бояться, що порозуміння між тими двома фінансістами наступить коштом Франції, та що знову зажадають від неї уступок. Кажуть, нібите Шахт зрікся домагань політ. натури, які передше постановив.

Зі спортового життя.

Товариські змагання.

Львів: Чорні — Погонь 2 : 1 (0 : 1).
Львів: Тім А-кл. ТімБ-кл. 5 : 4. (2 : 0).
Львів: Репр. резерв. ліг. — Тім. клюбів жидівських 10 : 2 (5 : 0).
Львів: Спарта — Лехія 3:1.
Краків: Краковія — Вісла 1 : 1.
Варшава: Легія — Варшавянка 5 : 0 (1 : 0).
Познань: Репрез. А-кл. — Варта 4 : 1 (2:1).
Лодзь: Туристи — Л. К. С. 3 : 1 (2:1).
Катовиці: Рух — І. Ф. Ц. 3 : 2 (1:1).

Закордон.

Відень: Гакоаґ — Австрія 3 : 3.
Відень: Ніхельсон — Вієнна 2 : 2.
Відень: Рапід — ВАЦ 6 : 3.
Загреб: Ґраджаньскі — Славія (Софія) 4:2.
Букарешт: Югославія — Ромунія 3:1.
Будапешт: ФТЦ — Кішпешті 6:1. ІІІ. Окр.— Сабарія 1:1. „33“ Кер — Шомодь 1:1. Немаеті — Башція 4:0. Бочкай — Уйпешті 3:1. Адміра (Відень) — Ґунґарія 1:0.

Меч за Ґашу Дейвіса.

Ситківкові змагання у Варшаві між Польщею й Англією скінчилися поразкою Польщі 5:0.

Ексцеси.

В неділю о півночі вул. Косцюшка, Сикстуська, Коперника й Академічна були терепом ексцесів. Около 50 молодих людей вийшло з кавярні „Пекур“ і побили скляні шильди

Опісля співаючи пішли на вул. Академічну. Тут побили шильди фірми Ліндерберґера. Тут явилася поліція і демонстранти розійшлися. Не арештовано нікого.

НОВИНКИ

— **Заняття „Діла“.** Вчорашне число „Діла“ (ч. 103) заняло львівське Староство Ґродське за допис з Янова к. Львова про події на тамошньому цинтарі в часі наших Великодних Свят. Це 12-а з черги конфіската нашого органу в цьому році.

— **Львівська хроніка.** 55-літня Софія Ушерко скочила з І. поверха у самогубнім намірі; зломала тільки ногу. На товарнім дворці вагон відрізав руку необережному робітникові Я. Шажинцеві. За замарстинівською рогачкою в Голоску Вел. бандити напали в ночі на дім Дрехерів, починаючи стріляти наосліп; коли збіглися люди, бандити втікли.

— **Несподіванка для аптикарів.** Варшавське міністерство внутрішніх справ підготовляє проект

від якого мороз іде поза шкіру всім власникам аптик. А саме: аптичний монополь буде скасований, кожний магістер фармації зможе дістати концесію на аптику, з тим одним застереженням, що одна аптика не може бути менше як на 10.000 мешканців.

— **Труп невідомої жінки б. Львова.** З окружного суду у Львові дістаємо таке повідомлення, з проханням помістити його: „Дня 5. травня 1929 на залізничім шляху Львів-Краків між Білогорщею і стацією Зимна Вода б. Львова найдено тіло жінки приблизно трицятьлітньої, висоти 156 цм., з довгими темно-біляними косами, сильно збудовану, добре відживлену, зі здоровими зубами, одягнену в ясно-рожеву блюзку та гранатову спідницю з жовто-синіми смужками, в білих паньчохах і бронзових півчеревиках. Недалеко біля неї лежав плюшевий „антискаий" плащ, добре збережений, коліру кертиці, з блідосиньою перластою підшивкою, де був надпис фірми „Магазин нової конфекції для жіноцтва Х. Шер, Львів, Краківська 1." — далі бавовняна чорна парасолька з грубою дерев'яною ручкою вишневого коліру, з жовтавими охоронниками на кінцях дротів. Покійна не мала при собі ніяких паперів. Тому, що досі не ствердили тотожність її особи, згадана одіж перехована у громадськім уряді Зимної Води. Всі, що могли би дати якінебудь пояснення щодо особи покійної, а хотіли би оглянути частини її гардероби або поглянути на її фотографію, повинні зголоситись на постерунку держ. поліції Зимна Вода".

— **Дипльомат спекулянтом.** Слідча комісія латиського сойму ствердила, що посол Озольс перевозив під дипльоматичними печатками приватні предмети, за які треба було платити мито. Тому, що така поведінка не лицює зі становищем посла, комісія рішила, щоби урядовці при контролі дипльоматичного багажу не вірили й іншим.

— **Вантаж „Цепеліна".** 15-го ц. м. „Цепелін" починає свій трансатлянтійський перелет з 16 пасажирами. Воздушний велитень крім ріжних необхідних предметів, візьме зі собою почту, електричні апарати, фортепян Бехштайна, одну картину Рубенса і дві клітки з горилями. Ніодним з цих надпрограмових „зразків" провідники „Цепеліна" не заімпонують Америці, яка має свої фортепяни, своїх Рубенсів і свої малпи.

— **Ріжні вістки.** Окружний суд у Ризі засудив бувш. військового міністра Гольдманіса за зловживання чеками на два роки поправчого дому. — 20 червня приїде до Праги в офіціяльні відвідини до Масарика египетський король Фуад. — У двох паризьких вязницях 28 комуністів почало голодівку, яка трівае вже третий день. — Від 12. до 16. ц. м. по всій Болгарії проголошено ювилейні свята з потрійної нагоди: 1000-ліття короля Симеона, 50-ліття болгарської незалежности і імяхин короля Бориса. — У Беверлі Гіл, Каліфорнії, відбувся 9-го ц. м. шлюб відомої кінової артистки Констанс Тальмедж з Тавнсенд Нечером, купцем зі Шікаго. — У Сінгапурі ствердили велике затьміння сонця. — У Льондоні померла остання донька великого повістяра Дікенса в віці 89 літ. — У Бізерті один вояка чистив бензиною мундур; біля нього другий запалив папіроску; бензина вибухла: двох убитих, двох ранених. — У французькім містечку Рубе один 18-літній робітник ішов до шлюбного вівтаря з 71-літньою жінкою; мешканці счинили таку авантюру що не допустили до шлюбу.

— **Українка.** У місячнику „Славіше Рундшав", що від початку ц. р. виходить у Празі за головною редакцією професорів празького німецького університету Франца Спіни (німецький міністр у чеськім кабінеті) й Гергарда Геземана (провідник катедри славістики), до цього часу вміщено такі статті й замітки з обсягу українознавства: Л. Булаховський, Харків — Славянське мовознавство на Радянській Україні; В. Геринович, Кам'янець Подільський — Із культурного життя на Поділлі; П. Рулін, Київ — Замітки з музичного й театрального життя в Київі (ч. 1—2); Д. Зеленін, Ленінград — Казки та оповідання з Поділля (рецензія на працю М. Левченка, ч. 4). У числі 5., що незабаром вийде, буде стаття О. Гермайзого з Київа про українську історичну науку за останні роки та кілька рецензій на українські книги. У кожнім числі журналу міститься докладна хроніка українського культурного життя й широка українська бібліографія, що охоплює журнальну і книжну продукцію. У практиці европейських славістичних часописів це перший випадок, що українську культуру з самого початку поставлено на рівне місце з культурою інших славянських народів. Коли українського матеріялу все-таки міститься не так багато, як хотілосяб, то це виключно вина самих українських культурних робітників, які ще належно не оцінили значіння цієї світової трибуни.

— **Черево столиці.** У Берліні відчинили нові великі холодільні для береження харчів. Ці холодільні матимуть усі найновіші технічні винаходи. В одним відділі для яець є місце на 50 мілионів яець.

— **Кіновий запал.** Одно мюнхенське кінове підприємство робило цими днями знимку до великанської фільми в Інсбруку. Мала це бути історична фільма, що змальовувала битву на горі Ізель між французькими і баварськими військами у 1809 р. У цій знимці взяло участь 3000 осіб. Статисти прибрані в історичні костюми так перенялись военним настроєм, що після скінченої знимки рятункове поготівля мусіло прийти з допомогою 37 раненим.

— **Німецькі автори в російських видавництвах.** Появилась статистика розпроданих у СРСР минулого року деяких німецьких авторів, перекладених на російську мову. Повість А. Наймана „Чорт" розійшлась у 5000 прим., його пєса „Патріот" у 15.000 прим., Полєнца „Селянин з Бітнер" у 5000 прим., Пресбера „Про дітей і молоді собаки" в 34.000, Вібіг „Хліб насушний" у 4000 прим. Німецька преса додає до цього докірливу замітку, що німецькі автори не дістають за переклади своїх творів ніякого гонорару від радянських видавництв, при тім одначе промовчує факт, що велика скількість перекладів з російської літератури у Німеччині пояснюється нині саме тою обставиною, що за них не треба нічого платити авторам.

— **Памятник Чехова в Німеччині.** Російський часопис „Сегодня" оповідає кілька цікавих подробиць про долю памятника Чехова в німецькім літниську Баденвайлер (Шварцвальд), де в 1904 р. помер письменник у присутности своєї жінки, відомої артистки „Художественного Театру". Кілька літ пізніше напроти готелю, де мешкав Чехов в останніх роках свого життя, поставили його скромний бюст. Коли прийшла війна, в перший її день, місцеві патріоти знищили цей памятник „російського" підданого. Аж тепер „Союз німецьких письменників і драматургів" хоче направити кривду заподіяну памяти великого письменника, читаного та любленого в Німеччині. У відповіді на запит цього Союзу управа літниська відповіла, що місце, на якому стояв памятник, стало тепер власністю баденського уряду і управа голосу не має. А баденський уряд не має нічого проти памятника, але не вважає можливим узяти на себе почин відновлення його. Почин перейде імовірно до союзу російських письменників у Німеччині спільно з німецьким союзом.

— **Поділ годин Гувера.** Ніяка преса в світі не знає так точно поділу праці королів, диктаторів і президентів своїх держав, як американська знає точніско те, що робить її президент. Герберт Гувер, що в неодному не буде згоджуватись зі своїм попередником, приняв найосновніші принціпи урядової праці Куліджа. Ця праця починається в год. 7. спортом: мячевими (лікарськими!) вправами; учасниками цих вправ є найближчі співробітники Гувера — два нові державні секретарі, суддя з найвищого суду і лікар „Білого Дому". Від 9-ої год. до 1-ої Гувер урядує в бюрі, перечитуючи листи, диктуючи відповіди, приймаючи клієнтів. Гувер скоротив офіціяльні відвідини своїх громадян до двох днів у тижні від 10-ої год. до 10.30. Тоді він виконує обрядову функцію американського президента і стискає руку кожному, хто приїхавши до Вашингтону, вважає собі за честь на нього поглянути. Від 2.30 попол. до 7-ої веч. Гувер сидить знову в бюрі і не йде спати ніколи пізніше як 10.30. Перед сном він читає легку лектуру, найрадше кримінальні романи з детективами, отже щось у роді премодного Уолеса. Одним словом президент наймогутнішої держави проводить день скромно, як пересічний наш урядовець.

— **Почта поволіша від черепахи.** Болгарська преса передає трагічну історію батька та сина, в якій головну ролю відограла югославянська почта. Болгарин Дмитро Сомардчев утік з югославянського села Стоімірово в Болгарію. Було це в літі 1926 р. Він залишив старого батька, впевняючи, що негайно, коли перейде щасливо ворожий кордон, повідомить його про це листом. Сомардчев перебрався щасливо через югославянський кордон і 11. серпня 1926 р. вислав до батька поручений лист зі села Горна Дюмая. Лист відійшов зі залізниці в Софії 13-го серпня і 17-го приїхав до міста Скоплє. Одначе старий батько не міг діждатись приходу цього листа в селі Стоімірово. Минали дні за днями, тижні за тижнями і старець з розпуки за втраченим сином помер. Одначе на солідній почті ніщо не пропадає. Висланий Дмитром Сомардчевим лист таки дійшов до Стоімірова. Правда, спізнений, бо аж 8. квітня 1929 р., себ-то після 970 днів. Болгарське село Горна Дюмая віддалене від Стоімірова на 30 км. До цього факту додає один німецький журналіст таку рефлексію: воли їдуть поволі; від 25 до 30 км. денно; поволіше йдуть черепахи; ще поволіше деякі мурахи, а найповоліше слимаки: 2 метри на годину, себ-то 1440 м. місячно. Югославянська почта робить часом місячно лише 1 км.

Дописи.

СТАНИСЛАВІВ. *(Українська книгарня. — Українська Міщанська Каса. — Український „Сокіл".)* Є по наших містах і селах всякі установи та інституції, що про них ширший загал бливе ніколи нічого не чує, а проте вони заслугують на те, щоби про них згадати не злим словом. До таких належить м. ін. українська книгарня в Станиславові. Ця кооператива основана ще в 1912 році. Переходила вона ріжні фази розвою. Була над берегом пропасти, відтак двигалась із занепаду; сьогодні стоїть твердо на ногах. Загальний її оборот в 1928 р. виносив 317.251.16 зол. Запасний фонд 27.966 зол. Членів було 228. У минулому році виплачено 4.038 зол. на народні цілі, з того 1.538 зол. „Рідній Школі". За останніх 5 літ книгарня розділила 23.126 зол. титулом підмоги ріжним нашим товариствам. Наше громадянство повинно з усіх сил піддержувати цю кооперативу, бо купуючи в ній, воно тимсамим дає свою лепту ріжним нашим просвітно-культурним установам. — Другою такою мало знаною інституцією є Українська Міщанська Каса. Ця кредитова установа існує вже до 30 літ. Напротязі чверть століття несла вона поміч селянству й міщанству, забезпечуючи потребуючих позичок перед лихвою. У просторих її власних кімнатах тулилися й туляться донині всякі наші товариства гуманітарні й культурно-освітні за малим чиншом або таки безплатно. На загальних зборах У. М. К. дня 14. IV. ухвалено зміну статуту та перемінено її назву на Український Кооперативний Банк. Завданням цеї установи є на модерних взірцях підтримувати розвиток господарства, торговлі, промислу й ремесла серед українського населення. Банк полагоджує солідно всякі банкові трансакції під дуже догідними умовинами. Можна надіятися, що при взаїмній солідарности й довірю членів наш банк зможе відповісти вимогам цілого громадянства. Відновлені й на европейський лад уладжені бюра містяться у власнім домі при вулиці Сапіжинській 23, І. поверх. — Станиславівський „Сокіл", хоч належав перед війною до найкращих філій, не давав довго про себе знати ширшій громаді поза Станиславовом. Товариство, заняте будовою власної хати, ввесь запал і всю свою енергію вкладовувало на призбирання фондів та сплату довгів, котрими була обтяжена реальність. Сьогодні будова скінчена, довг майже сплачений, так, що виділ міг уже звернути увагу на головні завдання товариства, тоб-то на руханку. І вже сьогодні понад двіста членів обох полів і ріжного віку вправляється під кермою фахового учителя. Поналто оживився значно рух по сокільських гніздах у ріжних селах повіту. Головним мотором праці в „Соколі" та в інших наших товариствах був дотепер надрадн. Дутка. Особа п. Дутки загально відома. Людина рідкої енергії, великої інвенції, віддана щиро всякій народній справі, приступає завдно до роботи з вірою в її успіх. Таких громадян тепер, на жаль небогато. Тому сумом переймила кожного вістка, що ніким незаступлений нач. робітник з причини підірваного здоровля мусить відтягнутися на якийсь час від суспільної роботи. Станиславівська громада щиро бажає заслуженому громадянинові скорого повороту до здоровля і надіється, що він стане по видужанні знову до варстатів громадянської праці.

З судової салі.

Кріваві події в Батятичах перед судом.

В суботу 11. травня ц. р. зізнавали далі самі обвинувачені. На салю не пускають нікого з публики тому, що самі обвинувачені ледви можуть приміститися в малій, другій салі розправ, бо у великій салі відбувається саме тепер розправа проти обв. інж. Павловича і товаришів, замішаних у велику залізничу панаму. До цієї групи належить також співвласник тартаку в Камінці Стр. Бернард Зіман, що не хотів батятицьким селянам піднести платні за перевіз дерева, але сам — як каже акт обвинувачення проти нього — натягнув скарб державі на велику квоту.

Обвинувачені в дальшій черзі заперечують свою вину. Заперечують рішучо, аби хтонебудь з них ходив по селі і підбурював людей до страйку або намовляв до виступів проти поліції. Що більше, зізнання обв. Степана Марчишина принесли навіть свого роду революцію про ролю ріжних чинників підчас сумного інциденту в Батятичах у дні 11. січня ц. р.

Обв. Степан Марчишин, 58-літній старий, сивий чоловік, зізнає про саму трагічну подію так: На пів години перед критичною подією зайшов він до хати Василя Теслюка, бо хотів розвідати-

ся про ціну каменя на будову. Вже через вікно з хати побачив, як переїзджали дорогою візники з деревом при сильній охороні поліції. За кілька хвилин почули вони в хаті крісові стріли, а за хвилю прибігла до хати обв. Настя Хмеляр з плачем і кричала: „Дядьку, рятуйте мене! Я ранена в руку!" Але обв. Марчишин не мав змоги прийти їй з помічю, бо в тій хвилині хтось крикнув до нього: „Вашого сина також ранили"... Обв. вибіг скорим кроком з хати. Перебігши кількадесять кроків поміж людьми, як- втікали до дому, він зблизився до поліції на яких 100—200 кроків. Тоді побачив свого сина біля хати Василя Росовського. Обвинуваченій мусів перейти через гостинець, щоб дістатися до свого сина. Саме тоді, як він переходив через гостинець, почув команду комманданта поліції: „Раз, два, три!" Вчули вже другий раз стріли до людей і тоді його ранено в лопатку, себ-то взаду. На спростування предс. Тертіля, що поліція лише один раз стріляла до людей, між якими мав бути також сам обв. Марчишин, він рішучо обстоював при своїму зізнанню і твердить, що поліція стріляла залвою даїчи до людей. На питання обор. д-ра В. Старосольського, хто міг би потвердити з хати Василя Теслюка, що обв. був спершу в їх хаті і щойно пізніше вибіг на дорогу, обв. називає Василя Теслюка і його жінку, які також сидять на лаві обвинуваченых.

Не менше цікаві були зізнання обв. Івана Антонишина. Цей обвинуваченій запевняє, що його не було цілком у селі підчас самої трагічної події, бо був у лісі. До села повернув уже по тій критичній ситуації. Тут довідався вже про все. Саме тоді прийшов до нього Дмитро Марчишин і просив його забандажувати рани його батькові Степанові (обв. Антонишин вернув з польського війська, де був при санітарній службі). Того вечора перевязав він ще рани Іванові Курівцеві і Степанові Пастернакові. В часі його повороту до хати стрінув обвинуваченого поліцай Бахля, перевів у нього ревізію і знайшов лише перевязку, але проте казав, що обв. вертає зі страйку і за це він нині знайшовся на лаві обвинуваченых.

Зізнання інших обвинуваченых кидають не менше ярке світло на цілу ту трагічну подію. І так обв. Петра Бутвинника поранено в руку не на гостинці, куди їхали візники з деревом, але в бічній вулиці, як він вертав до дому з крамниці, де ходив за цвяхами і кілками до чобіт. Подібно зізнають і інші обвинувачені.

Але вже найцікавішу історію оповів перед трибуналом обв. Степан Швед. Він зізнавав, що критичного дня пробив його поліцай Поспешни багнетом у плече. Одначе перед слідчим суддею обв. Швед зізнавав, що він послизнувся по снігу і впав на поліціянта та сам скалічився. Після того предс. Тертіль питає обв. Шведа: „Слухайте, скажіть, як то властиво було?" Обв. Швед пояснює, що перед слідчим суддею зізнав лише так тому, бо на поліції йому сказано: „Якщо зізнаєш, що поліцай тебе скалічив, тоді підеш до арешту". Тому то він боявся признатись перед слідчим суддею, хто його скалічив.

На тому перервано розправу до понеділка. В понеділок будуть зізнавати вже свідки прокуратури.

З театру.

Театр ім. І. Тобілевича в Станиславові: „День і ніч" — трагедія на 3 дії Анського.

Зміст цієї п»си добре відомий, тому не будемо його переказувати. Її ідея, це відвічна проблема Добра й Зла, боротьби, що від віків йде в душі чоловіка, боротьба Бога з Сатаною — дня і ночі. В атмосфері, де Зло є безоглядно, безпощадно нищене, в атмосфері, де найвищим каноном церковна догма, де на життя дивляться через призму декальогу і талмуду — виступає сильна стать нащадка чудотворних рабінів ребе Дона. А понад ним жорстокий і мстивий Єгова, що за гріх до десятого покоління карає. Та проворний, хитрий Сатана розточує перед очима ребе усю розкіш життя і перед ребе-аскетом вицвітає, мов пишна троянда, його племінниця Міріям.

Ролю ребе креував п. Блавацький. У його відтворенні ребе Дон це не свідомий своєї сили жрець жорстокого Єгови, для якого нема таємниць, що навіть над смертю має владу — а неспосібний до життя, слабосилий фантаст. І тому, помимо доброї гри п. Блавацького, відсутність логічного повязання подій у трагедії, ослаблювала враження, яке вона могла викликати. Пані Блавацька, в ролі матері, в І. дії вийшла досить блідо, зате в ІІ. дії грала з великою експресією і дуже добре відтворила трагічний момент смерти матері. Зі зрозумінням грав п. Хичій ролю Ханания, але в ІІ. дії, в найбільш трагічному для Ханания моменті, коли валяться усі його дотеперішні погляди, — не дав потрібної сили чуттєвому переживанню і загальну вартість креації значно ослабив. Дуже добре вивязались п. Ленська в ролі Міріям, п. Боровик як кантор, п. Пазорій в ролі слуги, п. Данчак як сват Мендель, п. Білоскурський у ролі ребе з Саврана і п. Кемпова як жінка кантора. Усі гуртові сцени аж до подробиць опрацьовані, а в загальній постановці трагедії слідно великий вклад праці режісера. У розвитку театру в Станиславові вистава цієї трагедії — одна з кращих сторінок.

М. К.

Нові книжки й журнали.

„Кооперативна Республика", економічно-суспільний місячник. Ч. 5. Львів, травень 1929. Рік видання ІІ. Зміст: К. К.: До методики економічного будівництва; О. Мицюк: Внутрішня торговля СРСР. і положення селянства; А. Кушнірський: Культурно-освітня діяльність кооперації; М. Творидло: Шляхами розбудови с. госп. кооперації; О. Охрим: Члени старих і нових кооператив, обєднаних у РСУК; П. Панченко: Огляд діяльности ПСК у Стрию за 1927/28 р.; Нові методи праці; Рік боротьби з манком; Пропаганда між молодзю; Господарська хроніка; З преси; Всячина.

„Поступ", вістник літератури й життя. Зміст: А. Курдидик: Христос ходить; Б. Гомзин: День; А. Курдидик: Мученики; А. Вартовий: Зміст; Б. Гомзин: В сорок літ; д-р М. Гнатишак: Театр у Берліні; М. Коваль: Гетьман Павло і його рід; Р. Копач: Метрополія і кольонія; д-р П. Ковалів: Господарська відбудова; Я. Бохенський: Срібні тіни; Всячина; Зі світа; Тиранія рівности; З природи й техніки; Бібліографія; Лист до Редакції; Надіслані книжки й журнали.

„Сільський Господар", господарський часопис. Ч. 9—10 з дня 1. і 15. травня 1929. Річник XV. Львів 1929. Ювилейне число. Стор. 48+8+28 („Українська Господиня", „Шовківництво", „Український Помічник"). Форм. 4°.

„Альбом Українського Кіно" ВУФКУ. Київ 1928. Портрети українських фільмарів і кадри з фільмів. Стор. 51. Форм. 4° на гарному кредовому папері.

„Вісти Спілки інжинірів та техніків українців емігрантів у Польщі". Warszawa. Підвале 16. М. 15.

„Жіноча Доля", двотижневик для українського жіноцтва. Ч. 9—10. Рік V. Коломия, 1. і 15. квітня 1929.

„Вікна", література - мистецтво - критика. Ч. 4. Рік ІІ. Львів, квітень 1929.

„Вісти з Лугу", письмо присвячене луговим і січовим справам, просвіті і науці. Р. IV. Ч. 4. за квітень 1929 р.

Przewodnik Drzewny", organ związku zawodowego urzędników przemysłu drzewnego. Rok 4. Nr. 3. Lwów, w kwietniu 1929 r.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Понеділок 13-го, г. 7·30 веч. „Бродвей".

Вівторок 14-го, г. 7·30 веч. „Кармен", виступ капельника Берджева і М. Ронської.

Малий Театр:

Понеділок 13-го, г. 7·30 веч. „Варшавський мурин".

Вівторок 14-го, г. 7·30 веч. „Поїзд Мареко".

Кіна.

„Аполльо": „Полумя кохання".

„Кольосеум": „Горіюче авто".

„Лев": „Любов козака" (Льва Толстого".)

„Марусенька": „Історія кокотки Люлю".

„Оаза": „Через гріх до щастя".

„Палас": „Американська краса" і „15 хвилин стразу".

„Пан": „Брудні гроші".

„Пасаж": „Демон попальні золота".

„Фатаморгана": „Нуждарі" (В. Гіго).

„Хімера": „ Як стати примадонною".

Програма радіо.

Понеділок 13-го.

Льондон (358). Музика з готелю Сесіль. 19·45 „Зигфрид" Вагнера.

Париж (1744). 21·45 Концерт старофранц. пісень.

Лянгенберг (462,2). 20·00 Концерт з Дюсельдорфу.

Давентрі 488,3) 21·45 Скрипка. 22·15 Музика до танців.

Міляно (504.2). 20·30 Оперетка.

Відень (519,9) 20·00 Балади Лове (спів і форт.).

Штутгарт (374,1). 20·15 „Мародери" роман. опера Льорцінга.

Ленінград (1000). 18·05 Радіоконцерт Рахманінов, Шопен, Попов, Стравінський.

Москва (1442,3). 10·30 Кабаретова музика. 16·00 Популярний концерт.

Харків (1680). 9·00 Українська музика. 19·30 Симфоніч. концерт.

Київ (775). 18·15 Камерна музика. 19·30 Етнографічний концерт.

Варшава (1395,1). 17·55 Легка каварянна музика. 20·30 Міжнародній концерт.

Вівторок 14-го.

Льондон (358). 19·45 Концерт радіоорхестри. 22·40 Музика до танців.

Париж (1744) 16·45 Концерт.

Берлін (475,4). 17·00 Концерт. 20·10 Вечірня програма.

Відень (519,9). 20·00 Концертова Академія з інституту сліпих. 21·40 Хор „Мадрігальферайн'гунг".

Міляно (504,2) 20·30 Староіталійська музика.

Рим (443,8). 20·45 Вокально-інструм. квартет.

Будапешт (545) 22·30 Циганська музика.

Київ (775). 19·00 Опера.

Харків (1680). 17·00 Камерний концерт. 18·30 Концерт для села.

Москва (1442.3). 10·15 Музичний ранок.

Каванас (2000). 20·00 Вечірня програма.

Берн (406). 20·00 „Гаспароне", оперета Міекера.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Репертуар Нового Українського Театру Дир. П. Карабіневича.

Підгородчани: 13.V. „Маруся Богославка". 14.V. „Вій".

Львів: 15.V. „Базар" сала Лисенка. 199, 1—2

Фортепіановий вечір Парії Геласимович і Дарії Гординської відбудеться в пятницю 17 травня о год. 8 вечер в салі Муз. Тов-а ім. Лисенка. Програмка в ціні 1 зол., для шкільної молоді 50 сот. служить як карта вступу. 2005 1—2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

УНЕВАЖНЮЮ згубленну військову книжочку виставлену через П. К. У. в Бучачі на ім'я Лисий Ярослав, уродженний 1903 р. в Ланчині повіт Надвірна. 1988 3—3

МОДНІ бранзолетки, також іншу бижутерію поручає дешево Домбровські-Розважевські, Львів, (Готель Жоржа). Тел. 27—29. 1366 43-?

ДРУКАРСЬКА машина „KAISER" вимір рами 79½ × 107½ в добрім стані на продаж. Устні або письменні зголошення до Адміністрації „Діла" Ринок 10. 2—3

ХЛОПЦІВ до науки столярства, одного з початками прийме Іван Стефанівський Львів вул. Куркова 14. 1967 3-3

ПЛІСИ, гафти, мережки, енді, взори, пасмудьки, М. Конюшевська, Львів, Академічна 22. 3—6

ПОШУКУЮ солідних, рухливих, винахідних агентів (-ок) як би ходили від дому до дому з взорами та продавали порцеляну на провінції. Зголошення в Торг.-Пром. Банку Львів, Боїмів 4. І. п. від 4—5 год. поп. 1997 2—3

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні Івана Зельтенрайха, Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою — Старомодні дамські годинники переробляємо на ручні. 3 б 162-?

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг нервових, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентгеном. 8—24

24 зол. СТОЛОВЕ НАКРИТТЯ 24 зол.

з хінського срібла: 6 ложок, 6 вилок, 6 ножів і 6 ложечок тільки у

Б. ГРИНБЕРГА, ЛЬВІВ,

вул. Сикстуська ч. 4 Тел. 59—22

Купимо:

ІСТОРІЮ УКРАЇНИ-РУСИ Грушевського,

том 6-ий, 7-ий, 8-ий.

Літ. Наук. Вістник: 1898, 1899.

Книгарня ім. Шевченка, Львів, Ринок 10. 2000 1—3

Пнеуматики „MICHELIN"

і поручає фабричний склад і

Витовд ТРАНДА

Львів, вул. Подлевського 2

2006 **Телефон 8—43.** 1—3

АВТОБУСИ і ТЯГАРІВКИ

CHEVROLET

цілком готові до їзди негайно доставляє 2007 1—7

АЛЬТШИЛЄР і Ска

ЛЬВІВ, пл. МАРІЙСЬКА 6—7.

Телефон 18—19 і 64—65.

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 105 (11.446). Львів, середа 15. травня 1929. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Жінки рішають.

Львів, 14. травня 1929.

Вже від довшого часу ведеться в Англії завзята, але наскрізь толерантна в прийомах передвиборча боротьба. Хоч парляментъ консервативної більшости був іще живкий, хоч він сповняв іще свої функції, то це вже була тільки тінь живої установи. Не лише поза парляментом, але й на його терені відбувалася передвиборча увертюра. Сновден б. міністр скарбу з попереднього уряду Макдональда промовляв так, щоби викликати враження, що майбутній уряд буде безумовно лейбористським урядом. Тимсамим із парламентарної трибуни впливав він сугестійно на виборчі маси. Розуміється, що й консерватисти не залишили ніякої нагоди, щоби припинити лейбористів і відстрашити від них сірі виборчі маси, які мають той привілей, що раз на 4 роки рішають про характер британського уряду.

Та все-таки в часі, коли по цілій Англії вже розгорілася передвиборча боротьба трьох партій: консерватистів, лібералів і лейбуристів, парляментъ консервативної більшости ще існував. Сьогодні вже й його не стало. Дня 10. ц. м. королівським декретом розвязано палату громад, попращавши її престольною промовою, відчитаною льорд-канцлером в імені короля.

Престольна промова в першу чергу займається закордонною політикою Вел. Британії, підкреслюючи приязні відносини до інших держав. Зокрема як додатне явище згадується ратифікацію Келльоґового пакту, відвідини Гльостера в Японії, визнання національного уряду в Нанкіні та висловлює надію віднови взаємин із Афганістаном із хвилею стабілізації там уряду, визнаного населенням. Пропозиції американського делєґата Ґібсона в Женеві про зменшення фльотових збройнь теж витає престольна промова, хоч в боку Англії не передбачуються позитивні кроки в скорому часі. Зате Англія з домініями є готова приймити протокол про усунення хемічних і бактеріольоґічних засобів у війні. Вкінці престольна промова вказує на працю комісії Сімона в Індіях, яка небавом свої висліди предложить парляментові.

Зупиняючись на внутрішній політиці, престольна промова згадує про поправу господарчої ситуації, хоч проблєма безробіття все ще ваготить над економікою Англії. Реорґанізація британської індустрії робить значні поступи. Є надія, що при добрій волі і співпраці працедавців і робітників прийде до стабільної поправи. Уряд пробив кроки для злагіднення податкових тягарів у хліборобстві й інших галузях продукції.

Цею пращальною промовою замкнено добу діяльности парляменту консервативної більшости й уряду Болдуіна та розвязано парлямент, призначуючи нові вибори на день 30. травня, а збірання нововибраного парляменту на день 25. червня.

Від цеї хвилі передвиборча боротьба ввійшла в напружену-гостру фразу. Кожна з трьох партій всі свої найкращі сили запрягла до праці, щоби віднести виборчу побіду. Партії виставили у всіх округах 1718 кандидатів, себ-то 300 більше як при попередніх виборах.

Теперішні вибори в Англії, які матимуть величезне значіння і вплив — в залежности від своїх вислідів — на світову політику, визначаються боротьбою трьох могутніх партій. Але найцікавіше в тій боротьбі є те, що тут не рішатимуть прихильники партій, тільки маса апартійна, і то в більшости жіноча. На основі складених виборчих списків виявилося, що — після поширення виборчих прав для жінок — кількість виборців — жінок є на цілий міліон більша від виборців — мужин. Ніхто не сумнівається, що в країні суфражистського руху і специфічного тоталітарного привілєювання жінки пять міліонів нових жіночих голосів буде рішаючим фактором у біжучих виборах. Можна сміло твердити, що нові напрямні і шляхи великобританської політики лежать в руках, а радше в голосах жінок, які рішають.

КАРПАТІЯ

Львів, Руська 18. I. п.

переводить під корисними услівями і догідними комбінаціями всякого рода житєві обезпечення.

Ювилейні дні Болгарії.

Велике національно-державне свято в болгарському королівстві.

В цих днях ціла Болгарія святкує незвичайно урочисто 1000-ліття своєї державности, а одночасно й память великого царя Симеона. Це свято мало відбутися ще в 1927 році (цар Симеон помер в 927 р.), одначе з причини національної жалоби після балканського землетрусу його відложено на цей рік.

Цар Симеон, третій син болгарського християнського князя Михайла Бориса, панував від 893 р., коли болгари під впливом грецької культури Византії стояли вже на високому щаблі розвитку. Симеон покінчив побідно свою боротьбу з братом Володимиром, що піддержував поганство, і засів на престолі за згодою і благословенством свого батька. Сам він був вихований в Царгороді, де набрався не тільки широкої освіти і глибокої релігійности, але навчився також державної мудрости і воєнного ремесла. Як пануючий мав він у своїому окруженні на своїому дворі в Преславі визначних тодішніх учених і письменників, піддержував з усіх сил ріжні культурні змагання, а й сам займався літературною працею (йому приписують збірку духовних промов „Златоструй"). Тодішній розцвіт староболгарської літератури був безперечно в немалій мірі заслугою царя Симеона.

Не зважаючи на численні війни, була Болгарія під кермою царя Симеона таким могутнім культурним центром, що він розсипав свої проміння на всіх славян Балкану і північного сходу. Тодішня болгарська література переживала свою золоту добу. Виходили тоді в новій, живій мові богословські письма, апокрифічні легенди на біблійні теми, перші Олександреіди в славянській мові, епопеї про героїв прозою і т. п., що є для славістів першокласними документарними доказами при студіях найстарших літературних язикових форм славянських народів. Ця культурна традиція, що почалася за правління Симеона, тревала в Болгарії аж до XV. століття.

Як германи мріли про Рим, так східні і полудневі славяни були завсіди думками в Царгороді. Не диво, що Симеон, який уважав себе потомком і спадкоємцем східно-римського (византійського) царства, вів з Византією численні війни і вже небавом після вступлення на престол проголосив себе царем болгарів і греків. Колиж йому не вдалося таки здобути Царгороду тому, що не мав фльоти, він для піднесення свого престіжу і для ривалізації зі східно-римським цісарством заснував свій власний славянський патріярхат. Його четвертий з черги похід проти Царгороду перервала ненадійна його смерть.

Саміж теперішні свята в Болгарії мають всенародній характер. У Преславі, колишній столиці Симеона, посвячено собор (катедру) в память славянських апостолів Кирила і Методія. В цьому святі взяли участь делєґації з цілої держави. Позатим відбуваються в Болгарії найріжнородніші торжества включно з руханково-спортовими пописами й іншими подібними імпрезами, а в національному театрі в Софії виставляють драму Степана Костова „Заграва" й одну старшу песу Івана Вазова.

Велике свято Болгарії є не тільки льокальною подією. З уваги на літературну діяльність царя Симеона і його епохи, що мала такий могутній вплив на інші славянські народи, зокрема на нас, українців, а дальше з уваги на память св. Кирила й Методія, у честь яких здвигнено там монументальний собор, ювилейні дні в Болгарії є до певної міри святом цілої Славянщини.

Земельний Банк Ґіпотечний С. А. у Львові, вул. Підвалля ч. 7. переносить свої бюра **з днем 16. травня ц. р.** до власної каменици **при вул. Словацького ч. 14.** Числа телефонів: 75—32, 3—82 і 52—92 (Дирекція). 1—5 2020

Заохочуйте своїх кревних, свояків і знайомих, щоби вони без надуми виповіли в П. З. У. В. обезпечення 1/3 части своїх будинків і виповіджену часть обезпечили у своїм народнім Т-ві **Взаїмн. Обезпечень „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20.**

ЩАВНИЦЯ

(Львів, Кохановського 10)

д-р Маркіян Дзерович

ординуватиме як щорічно

в „Редуті" від 10.V. 1929 р. 2—3 1916

Дальша історія анатеми на д-ра А. Річинського.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 10. травня 1929.

Довідуємося, що гурт українських правників у Варшаві зацікавився юридичною стороною анатеми, киненої на д-ра А. Річинського і перевів правну аналізу точок постанови Синоду про цю анатему (гл. „Діло" ч. 101). Вислід тої аналізи цілком сенсаційний. Показалося, що ця постанова **не має ніякої правної підстави,** бо наведені в ній точки торкаються **духовних** осіб, а в ніякому разі світських. Отже славна 55 стаття, яка стала підставою для анатеми („о недосажденію єпископу") звучить: „аще кто из **клира** досадит епископу, да будет извержен". Так само лише до клиру відноситься 18-те правило 4-го Вселенського Собору і 34-те правило Трульського Собору, на яку покликується постанова Синоду. Кинення цієї анатеми противиться теж виразно постанові російського Синоду з 20. II. 1901 ч. 557, яка каже, що вища міра церковної кари може бути приторовлена лише за „нізпроверженіе догматов вери", — а цього Річинському навіть не закинено.

На основі тої аналізи останнього геніяльного чорносотенного „тріку", згаданий гурт українських правників готовить скаргу до царгородського патріярха з просьбою зняти з Річинського клятву. Одночасно невдовзі має появитися **меморіял до цілого українського православного населення.** Дивує, що досіль ще нема жадної прилюдної заяви від Українського Церковного Комітету.

Серед українських еміґрантів з Наддніпрянщини, які творять у Варшаві чималу громаду, виринула думка створити власну **самостійну українську православну парохію,** яка залежала би від православного **епископа Теодоровича в Шікаго.** Мотивують еміґранти цей свій замір тим, що вони не на те активно воювали з Московщиною, аби ще й на еміґрації і то в чисто духовних справах мали терпіти чорносотенні примхи церковної православної ерархії. Безпосередньо ця ідея зродилася після того, як православний собор на Празі у Варшаві був на Великдень демонстративно удекорований московським хрестом із трьохколірових електричних лямпочок!!!

І. К-н.

Королі і державні мужі в подорожі.

Президент Франції Думерґ відповідаючи на запросини бельґійського короля, а початком вересня відвідає його офіціяльно. — Єгипетський король Фуад дня 2. червня зачинає подорож по Европі. Відвідає Італію, потім Німеччину, де побуде 12 днів. — Віденські часописи повідомляють, нібито Мусоліні відвідає в липні Кемаля Башу в Царгороді.

—o—

У 25-ліття Національного Музею.

Ювилейна виставка цінностей Національного Музею.

В неділю, 12. травня ц. р. в 11. год. ранку відкрито ювилейну виставку творів малярства, кисти нових українських мистців, творів, які є власністю Національного Музею. Є це перша виставка з цілого ряду вистав, які управа Музею влаштовує з нагоди 25-літнього істнування тієї установи, щоби познайомити українське громадянство з усіми мистецькими цінностями Музею. Одної великої виставки всіх скарбів нашого мистецтва, нагромаджених в Музею, зробити не можна тому, що нема відповідно обширного приміщення. Тепер має Музей понад 70 тисяч предметів.

Виставу відкрив у присутности численно зібраних громадян керманич Національного Музею д-р І. Свенціцький. В своїй промові подав він коротку історію розвитку і зросту установи, змалював яскраво часи російської окупації, коли царська влада хотіла вивезти деякі цінности Музею, далі описав усі прикрощі, яких зазнала установа від російської адміністрації і накінець докладно розказав історію вивезення музейного архіву разом з архівом митрополита Андрея до Росії та історію його повороту. При тій нагоді спинився також над справою повороту архівного майна Народнього Дому і музейного добра Ставропігії до краю. Як відомо, все те добро прибуло до краю завдяки старанням і заходам управи Національного Музею.. Одначе, не зважаючи на те, що Управа Музею положила так богато труду біля його повороту (до речі треба ствердити, що і майно Нар. Дому і майно Ставропігії передала радвлада для Національного Музею, як народне добро), то теперішні правителі Ставропігії і Нар. Дому, добувши у свої руки повернене добро, оклевечують та зневажають управу Музею. Д-р І. Свенціцький заповів прилюдно, що за клевети вони будуть відповідати перед судом.

По промові почали присутні оглядати виставку образів, видань Національного Музею і частини повернених з Петербурга архіву. Пояснення до виставлених картин давав д-р І. Свенціцький. Виставлені є твори І. Труша, Новаківського, Панкевича, Сосенка, Кульчицької, П. Холодного, Красицького, Федюка, Анастасієвського, Копистянського і Мальчевського. Виставку варто відвідати.

Залізничі полекші.

Мін-ство комунікації в порозумінні з мініством закорд. справ уповажнило польські консуляти видавати польським горожанам, які вчаться в закордонних заведеннях, посвідки, на основі яких зможуть діставати пільгові білети на польських держ. залізницях. Пільги признаватимуть на час ферій, на Рождество та на Великдень. Щоби дістати пільгові білети, треба предложити академічну легітимацію та пашпорти.

—o—

„Рідна Хата" і її творці.

(Допис з Волині.)

Необхідно полати, як матеріял для історії української еміграції на Волині, такі факти. Група емігрантів на чолі з б. премієром п. Пилипчуком, стареньким письменником Модестом Левицьким і „редактором" Певним підняласа політичної місії осідлати непокірливих волинників. А принаймні — говорити від їх імени для заграниці, що, мовлав, вони, волиняки, „співжинвуть" душа в душу й почувають себе щасливими.

Фіговий листок скинули. Всякі соборницькі мости спалили. Не без того, щоби давали їм спати „лаври" тих синів славянських племен, яких колись уживали турки для навчання своїх братів „співжиття". Можливо, що вплинуло й „джентельменство" того цигана, який, продавши коня, сідлає, занудує й обїждає його для нового господаря, а коли треба, то й „смарує" батогом.

А одночасно ця трійця устами своєї рептильки голосить, що хруні не вони, а всі ті волиняки, холмщаки, поліщуки, галичани й т. д. Згідно з тактичною новочасною мудрістю: „Хапай злодія".

Та сталося, що загарячий редактор, „Пшегльонду Волиньск-ого" п. Загурскі, який був на відкритті „Рідної Хати", проговорився на сторінках свого орґану (ч. 18).

Ось що пише п. Заґурскі про відкриття цеї хати:

„Витали „Рідну Хату" посол Волошиновський, д-р М. Левицький (від імени Чеснохресного Братства), редактор Т. Заґурскі (від імени польської демократії *кресової*" і т. д. „Відчитано привітання від... голови Українського Ц. К. п. М. Ковалевського*)..., від сен. Даля (з одники), від віцебурмістра м. Луцька Вейса" і інш. „Місто репрезентував присутній бурмістр Галюсінський".

Далі в справоданні говориться про виставлення одноактівки „Останній Сноб" (так написано). Помилка це чи вища щирість автора — не знаємо. Справоздання закінчується такими ревеляційними словами (слухайте козаки й інші емігранти!):

„Виходячи з клюбу всі відчували, що дійсно повстала в Луцьку правдива волинська хата ойчиста (так написано), де всі *без ріжниці національности* знайдуть сердечний захисток"... звичайно, крім — волиняків, які цеї „ойчистої хати" не можуть уважати за хату рідну, українську.

Та п. редактор Заґурскі, в запалі радости, не міг на цьому спинитися й, крім справоздання, ушкварив ще за власним підписом і цілу вступну статтю.

З огляду на те, що ця вступна стаття присвячена не тільки „ойчистій" хаті, але й взагалі „еміґрантщині", а зокрема — епізодові „опанування" Братства, то варто раніше прочитати де-що з відозви нової ради цього Братва, призначеної волинським воєводою з самих емігрантів.

Отже ця призначена воєводою рада в своєму комунікаті-відозві, в першу чергу уміщеній в тому-ж числі „Пшегльонду Волиньск-ого", пише, між іншим таке:

„З непохитною вірою, що аверхня влада Річпосполитої Польської поставиться до нашого (еміґрантського?) Братва також прихильно, як ставилися до нього світлої памяти королі польські Зигмунт III. і Владислав IV., тимчасова рада Братва" і т. д.

Волинники, яких до ради не допустили, переконані, що поставляться „таксамо"...

Очевидно, переконаний у цьому й редактор Заґурскі, коли в згаданій вступній статті пише з таким добрим гумором:

„Маємо безумовно до діла з певним переломом психольоґії місцевої" (читай: еміґрантської). А далі: „Мусимо підкреслити, що відозва Братва (не Братва, а призначеної воєводою еміґрантської ради), цей його правдивий маніфест, не є чимсь відірваним від цілости збірного (читай: еміґрантського) життя на Волині".

„Зверніть, ш. ч., увагу вашу на інший факт, теж занотований у сьогодняшньому числі „Пшегльонд-у". Є ним врочисте відкриття в Луцьку клюбу під назвою „Рідна Хата". Відкриття клюбу відбулося в найсердечнішім настрою, при численній участи представників польської влади й польського громадянства".

Про те, хто заклав оцю „ойчисту" хату, теж проговорився Заґурскі в повищому справоданні:

„Основоположниками клюбу є: інжинір П. Філіпчук (мабуть: Пилипчук, еміґрант), д-р Модест Левицький (еміґрант), редактор Певний (еміґрант), директор української ґімназії Р. Шкляр (еміґрант), інжинір Галушка (еміґрант), П. Чупрун (еміґрант), К. Ільницький (еміґрант), інж. П. Ерастів (еміґрант), інж. І. Константинів (еміґрант) і група співробітників „Української Ниви" (еміґранти).

Отже, як усі члени призначеної воєводою ради Братва, так і всі основники „Рідної „ойчистої" Хати" , уенерівці — не волиняки.

Іншими руками підробляється голос волинських мас та інтеліґенції, які рішуче й з осудом відкидають оцю розбивацьку роботу „уенерівського гуртка". (Чесна частина українців з Надпіпрянщини таксамо осуджує цю невідповідальну роботу.)

Нехай ці факти ввійдуть до історії, а імена тих, що показують перед світом у підробленому виді гірку долю й опінію нещасних братів волиняків, нехай будуть на вічні часи записані на чорну дошку.

Волиняк

*) Видно, що п. Ковалевський, який не надіслав привітань з приводу свята „Просвіти" та кооперації, вважав „Рідну Хату" за чисто еміґрантську установу.

Штучні навози.

Міністр скарбу підписав розпорядок, на основі якого штучні навоаи зараховано до категорії конечних для хліборобства сирівців. Оборотовий податок від штучних навозів, що досі виносив 2.5 проц., тепер на основі нового розпорядку виноситиме лише 0.5 проц.

—o—

Інсп. І. СТЕРНЮК.

Власними силами.

На маргінесі звідомлення Ревіз. Союзу Українських Кооператив.

Слово „кооперація" злобуло собі у нас давно право горожанства. Цим терміном дуже радо послуговується богато бесідників на наших освітніх та економічних зборах, хоч не всі як слід обзнайомлені з успіхами нашої кооперації. На основі статистик, виданих Рев. Союзом Українських Кооператив у Львові, хочу познайомити ширший загал у висліпами 6-літньої праці в тому напрямі.

До війни була у нас розвинена кооперативна організація головно кредитова. З кінцем 1911 р. було у нас всіх 611 кооператив зі 165.293 членами. Таке велике число членів дається пояснити тим, що в кредитових кооперативах дуже великий відсоток ставав членами несвідомо та з конечности.

Довоєнні надбання нашої кооперації, як відомо, майже зовсім знищила війна і девалюація гроша.

В 1921 р. Р. С. У. К. з пятьма своїми службовиками приступив до основування господарсько-споживних кооператив. Початки тої праці були нелегкі, коли зважиться, що Р. С. У. К. не розпоряджав навіть таким капіталом, щоб тих пятьох службовиків міг оплатити. Дальше треба відмітити господарський хаос під оглядом валюти, неприготованість населення і недостачу вишколених робітників на місцях.

Не зважаючи на всі ті хиби й недостачі, із кінцем 1924 р. було вже основаних 400 нових кооператив, у тім числі 16 повітових осередків (Повітові Союзи Кооператив) і 1 краєва централя (Центросоюз). Відновлено також Маслосоюз. В 1925 р. прибуває дальших 189 кооператив, у 1926 р. 480 кооп., у 1927 р. 505 кооп., а з кінцем 1928 р. є 2393 кооператив членами Р. С. У. К. Крім того є около 400 кооператив, які мають стати членами Р. С. У. К. в найближчих місяцях.

В числі обєднаних у Р. С. У. К. кооператив було 34 повіт. осередків, 3 фахові централі (Нар. Торговля, Центробанк і Маслосоюз) і 1 централя (Центросоюз). В усіх тих кооперативних організаціях було занятих з кінцем 1927 р. 2756 службовиків, з того 751 з середньою і вищою освітою; в Р. С. У. К. було 80 службовиків.

З кінцем 1927 р. було 186.703 членів у всіх кооперативах, з виїмкою кредитових, які мали 49.437 членів.

По сільських кооперативах обєднання виносить понад 50 відс. самостійних господарств. Найбільший відсоток (82 відс.) припадає на селянство. Поміж членами є 22.912 або 8 відс. жінок.

Грошеве вилянування кооператив з кінцем 1927 р. представляється так: 1) Запасні (резервові) фонди, які повстали з надбань кооперативами і є їх власністю, виносять 3,340.442.53 зол. Вони эросли за останні два роки на 3,184.085.01 зол. або річно понад 1 і пів міліона зол. В міру більших оборотових засобів власні фонди будуть приростати в збільшеній сумі річно. 2) На уділи зложили члени 2,856.362.06 зол. Уділи эросли за останні два роки на 1,595.515.25 зол. 3) На ощадність до наших кредитових кооператив зложено 4,274.395.73 зол. В останніх двох роках ощадність викавзує зріст на 1.412.192.04 зол.

Статистика не викаэує, які великі ощадности зложено в некредитових кооперативах. Там ощадности зачислено під „кредит готівкою". Знаю з досвіду, що поважні суми ощадностей є по некредитових кооперативах. Тому в суми кредитів у готівці належить найменше 70 відс. уважати за ощадности. В цей спосіб сума всіх ощадностей виноситиме около 10 міліонів зол. Сума ця відповідає ощадностям, які були в наших 106 кооперативах в р. 1905. В р. 1911 всі ощадности виносили вже 26.000.000 корон.

Коли всі суми, зложені нашим населенням під 1), 2) і 3) додамо разом, то вийде, що наше населення зложило 16 міліонів зол., тоб-то около 65 відс. всіх оборотових капіталів. Бракуючу суму оборотових фондів у квоті 8 міліонів дали товарові кредити (2,934.044.66 зол.), адміністраційні залеглости (2,501.024.36 зол.), кредити за набіл (у наших селян) та акредитиви наших кред. централь. Отсе й були всі ті оборотові фонди, які так обильно (по словам сусідів) пливуть до нас і з заходу і зі сходу...

Перед війною наші кооперативи користали з кредитів у Краєвім Банку, Австро-Угорськім Банку й ін. З кінцем 1911 р. вони використали ті кредити до висоти 12,052.252.96 корон, а за останні три роки до війни сума тих кредитів була певно три або чотири рази більша.

Всі наші кооперативи перепродали в 1927 р. крамничого товару за 73.028.475.85 зол., сільських продуктів за 11,876.502.20 зол., власних виробів (головно масла) за 6,402.242.11 зол. Разом перепродано всього за 91,307.220.16 зол. Загального доходу за 1927 р. викавзували кооперативи 8,117.798.79 зол. З цеї суми покрито всі видатки, як: платні управ і службовиків

Свято українських купців.

В неділю, дня 12. травня ц. р., в 12. год. в полудне відбулося в салі „Української Бесіди" свято патрона українських купців (св. Юрія), получене цього року в великодним священим. У святі взяло участь понад 100 українських купців зі Львова і краю, а також представники українського громадянства.

Акту священня доконав посол. о. пралат **Л. Куницький**, почім присутні засіли до спільного святочного стола. Між присутніми бачили ми крім о. прал. Куницького, ще о. крилош. Ковальського, ректора львівської Духовної Академії о. д-ра Й. Сліпого, представників нашого реміснництва, а далі сенатора В. Децикевича, мец. д-ра Мих. Волошина, дир. Я. Колтунюка, представників преси та численних інших визначних наших громадян.

Відповідну промову про вагу й значіння організації українського купецтва, а зокрема про значіння свята виголосив голова „Союзу Українських Купців" **Гр. Ганулик.** Крім нього виголосили привітні промови **д-р Коновалець** (від „Нового Часу"), п. **Ковалюк** від українських купців у Коломиї, **д-р М. Волошин**, п. **Бойко** як представник купецької молоді, **ред. В. Мудрий**, п. **Хамула** від українських промисловців і о. прал. **Куницький.**

Подякував усім присутнім за участь у святі скарбник Т-ва **Радловський,** що заініціював одночасно принагідну збірку на „Рідну Школу", на будову Бурси для української торговельної молоді і на оселю для українських робітників пера.

Після того всі присутні вписувалися до пропамятної книги „Союзу Українських Купців". Свято випало прегарно і зробило велике враження на всіх присутніх. Його ініціяторам належиться за нього правдиве признання. Взагалі ми бачимо останніми часами незвичайно живу орґанізаційну і консолідаційну діяльність того молодого Товариства наших купців і бажаємо йому на тому полі якнайкращих успіхів.

Присуд на Артмана.

Дня 11. травня закінчився у Відні процес проти 17-літнього Артмана, який вбив рідного батька. Артмана засудили на сім літ вязниці.

—o—

Небажаний чужинець.

В звязи з 1-травневими заворушеннями в Парижі фр. уряд видалив богато чужинців, між ними польського комуністичного письменника Лєвінського, автора повісти „Париж горить", яку в фейлетонах друкувала ком. „Ліманіте".

—o—

Повені

Наслідком великих дощів, що падали в перших днях травня, виступив сильно з берегів Черемош і забрав богато дерева, що стояло при його берегах. Виступила також із берегів надпрутянська Бистриця, тому хвилево перервано комунікацію між Рафайловою та Пасічною. Деякі мости загрожені.

—o—

Арештування в Тернопільщині.

В „Ділі" була вже коротка згадка за „Подільським Голосом" про арешти серед української гімназійної молоді в Тернополі в другій половині квітня і з початком травня ц. р. під замітом приналежности до УВО. Безпосередньою причиною арештів було богослуження за покійного студента Любовича, відправлене в парохіяльній церкві в Тернополі 12. квітня ц. р. і роздавання тогож дня друкованої з того приводу летючки. Список арештованих, що їх вже переслухано в суді, є такий: 1) Володимир Богдан Майковський, студ. унів.; 2) Іван Багрій, уч. 7. кл. гімн., 3) Теодор Панас, уч. 7. кл. гімн., 4) Роман Паладійчук, уч. 8. кл. гімн., 5) Омедян Ярослав Олійник, уч. 7. кл. гімн., 6) Антін Романюк, уч. 8. кл. гімн., 7) Микола Палій, уч. 6. кл. гімн., 8) Максим Яремчук, ук. 7. кл. гімн., 9) Фелікс Кордуба, уч. 7. кл. гімн., 10) Володимир Конрад, уч. 8. кл. гімн. і 11) Степан Ярослав Шустакевич, студ. унів. Проти них всіх заряджено примусовий слідчий арешт за злочин головної зради з § 58 і § 59 буква б, уступ перший карн. зак. (безпосередні справці). В четвер 9. ц. м. арештовано знова чотирьох учнів української держ. гімназії в Тернополі, між ними Маріяна Мирослава Деревянку, уч. 7. кл. гімн. і Н. Букату, уч. 8. кл. Всіх чотирьох відставлено вже до слідчої вязниці так, що за ту справу сидить тепер в тернопільській тюрмі тринацять гімназистів, здебільша 17-літніх, на добру половину ще дітей. Деякі з них поважно недужі, напр. Олійник на легені. Особливо потерпіли осьмаки, бо стратили сьогорічну матуру, що розпочинається 14. ц. м. Не випереджуючи висліду карно-судового слідства, яке зі шкодою для арештованих затягається, можна вже нині згори приняти як у двох аналоґічних випадках з цеї самої гімназії з листопада 1928 і з січня 1929, — коли арештовано і держано в тюрмі учнів під замітом головної зради, — що прокуратор не знайде і тепер знамен головної зради. А в міжчасі діти потратять рік шкільної науки, а деякі і здоровля. На разі йде арештованим про приспішення слідства і у тій справі посол адвокат д-р Баран інтервеніював у компетентних чинників.

Дня 10. ц. м. арештувала поліція шістьох поважних селян з Байковець пов. Тернопіль, а саме двох братів Івана і Дамяна Цебринських Михайла Логіна, Петра Лукашева, Івана Чорномаза і Павла Шкулу — всіх під замітом злочину публичного насильства з § 83 карн. зак. (напад на чуже нерухоме майно). Коло церкви в Байківцях є кусень громадського неужитку, через який веде одиноко можлива дорога до церкви. Громадська рада, що завдяки останнім виборам є в руках місцевих поляків під проводом війта Фрідберґа як війта, казала загородити цю дорогу зґл. цей невеликий неужиток і відтяти зґл. утруднити доступ до церкви. Українці викинули цю огорожу, а коли поляки хотіли її ставити на ново, до цього недопустили і справу за посідання передали судові. Зїхав староста Маліцький і він теж припоручив огорожі не ставити, бо цілий спір може бути рішений тільки на судовій дорозі. Не вижидаючи однак на судовий вислід, поліція арештувала найвидніших і найсвідоміших селян, котрі тепер сидять в тернопільській тюрмі.

В останніх днях тернопільська поліція привезла до поліційних арештів двома великими грузовими автами около двацять селян з якихсь дальших околиць під замітом протидержавної агітації. Всіх держать на поліції, а їх імен покищо не вдалося нам усталити.

Трудноші репараційної конференції.

„Крахова" теорія Льойд Джорджа. — Стан репараційної конференції. — Компроміс Оуена Юнґа. — Новий американський клин поміж Англією і Францією. — Консерватисти в дефензиві.

Берлін, 10. травня 1929.

Льорд д' Абернон, один із найбільше видатних англійських дипльоматів, довголітній британський посол у Берліні, видав недавно свої дуже цікаві політичні спомини. Подаючи в деяких місцях своєї книжки інтересні характеристики сучасних англійських політиків, оповідає, наприклад, про Льойд Джорджа, що цей завсіди притримувався з нагоди більших міжнародніх конференцій такої тактики: старатись викликати якнайскорше, по можности вже на самім початку конференції, якийнебудь сензаційний зрив, або, як це кажуть, — крах! Зовсім так, неначеб отакий „крах" був природним явищем на кожній конференції, а це тому, щоби потім тим швидше і тим гладше довести конференцію до позитивних результатів. Мовляв, без цього ніяка конференція не є справжньою конференцією і коли люди не скандалять, то це значить, що справи стоять погано. Та знаменита теорія Льойд Джорджа справдилась оце зайвий раз з нагоди репараційної конференції.

Ота експльозія, яка була потрібна, щоби зрушити конференцію з місця, прийшла 18. квітня. До цього часу панове знатоки перебалакували всяку всячину, робили гарні проекти, особливож відносно репараційного банку, але конкретних пропозицій не робив ніхто, чисел люди не називали, всі боялися схопити сміло руками гаряче репараційне залізо. Це продовжувалось цілі тижні. Потім впали числа: німці пропонували 27,5, аліянти хотіли 40 мілірдів. Тоді прийшов „крах". Він повинен був прийти ще перед тижнями. Але потім справи почали розвертатись з головокружною швидкістю. Коли до 18. квітня над конференцією висіла атмосфера нудьги, то по тім не проходить день, щоби не приніс чогось сензаційного і нового.

Який-же є теперішній стан репараційної конференції? По тім, як німці 18. квітня заявили, що вони більше платити не зможуть, конференція фактично розбилась. Не було ніяких надій, щоби можна було прірву поміж вимаганим і пропонованим якнебудь засипати. Непорозуміння виросло з приводу 13 міліярдів. І саме у найбільше критичній хвилині вмірає нагло англійський заступник, льорд Ревельсток. Учасники конференції, які готовилися розїзджатись, були примушені ще три-чотири дні затриматись зі звичайної чемности і пошани для помершого. Тих три дні використано, щоби за кулісами поробити горячкові спроби для повязання пірваних ниток. Формально конференція ніби-то складала т. зв. кінцевий комунікат, щоби зафіксувати неможливість порозуміння на чисто комерційній базі і дати вказівку урядам, щоби намагалися полагодити репараційну справу в площині політичній. У міжчасі, німецький делегат д-р Шахт виїхав до Берліна по нові інструкції. Помимо сильних асекурацій, що їх німцям дає плян Дова, особливож відносно видобування позичкових фондів для плавлення репараційних рат, німцям всежтаки залежить на тім, щоби оту справу уже раз дефінітивно полагодити. Передовсім тому, що управильнення справи репарацій віддає їм Райнлянд і крім цього розвязує політично руки. Полагодження репараційної справи управильнить европейські фінансові взаємовідносини настільки, що тим більше буде можливостей і прочищеного грунту, щоби остаточно скласти певну означену, докладно оформлену систему міжнародньої політики. Полагодивши свої грошеві справи німці роблятся в повнім значінні того слова знова здатними і досить свобідними до того, щоби заключувати певні означені союзи і перш за все мати в зовнішній політиці свобідні руки. Якраз таким чином вони мають намір знова добитись до свого великодержавного значіння і могти у змінених умовах розпочати боротьбу за ревізію версальської системи в цілости. Не дивно тому, що виходячи з того рода міркувань, німці рішили, що для них буде зручно ще більше економічно обмежитись чим досі, ще трохи більше побідувати, щоби тим скорше визволити собі руки. Тому то коли президент конференції Оуен Юнґ

(2,503.253.43 зол.), суспільне обезпечення службовиків (245.398.65 зол.), за податки заплачено 576.911.59 зол. Таким чином лишилося ще чистого зиску около 1 і пів мілїона зол.

При цьому слід зауважити, що в статистичнім зіставленні бракує около 300 кооператив, членів Р. С. У. К., які на час не прислали своїх звідомлень і около 400 кооператив, які не були ще членами Р. С. У. К. Відповідно до того числа кооператив зросли очевидно всі вище наведені цифри й дати.

Які безпосередні користи має українське населення з кооператив?

Населення не переплачує потрібного йому товару і не збуває своїх продуктів нижче ринкової ціни. Кооперативи накладають пересічно на товарі заробіток у висоті від 12—15 відс. (у дрібній розпродажі). В тих громадах, де не було ще наших кооператив, цей заробіток чужинців вагався між 30—100 відс.! Приймаючи найменшу товарову обнижку 15. відс., видно, що населення при купні товару у кооперативах видає річно менше 15 мілїонів, а що ще стільки дає утоpгувати приватним купцим, то цей заробіток населення подвоїться. З цього виходить, що кооперація стала реґулятором цін у громадах.

Кооперативи започуткували у нас раціональнішу сільську господарку. Богато кооператив закупило й удержує дороге сільсько-господарське знарядля для спільного ужитковання, якого поодинокий господар не був би в силі ніякого поодинокий господар не був би в силі ніякого закупити. Для прикладу вкажу, що в одній кооперативі одного швайцарського села сонцюкооперативі одного швайцарського села сонцюкооперативі одного швайцарського села сонцюк

виставив свій проект компромісу, німці на нього погодились. У своїй найпростішій формуловці справа виглядає так, що німці фактично погодилися підвищити свої зобовязання на цілих 10 міліардів з тим, що аліянти зречуться решти, отже з 3 міліярди. Разом з тим німці застерегли собі цілий ряд концесій в справі комерціялізації і міжнародньої допомоги у видобуванні евент. позичок, потрібних для плачення рат, як також можливости ревізії цілого репараційного пляну. Коли німці могли підвищити свою пропозицію на цілих 10 міліярдів, то аліянти не могли не опустити своїх трьох. Вони принціпово на це погодились. Справа була неначеб врятована. Проте, цілком несподівано виросли оце нові труднощі. Льогічним висновком з осьтак витвореної ситуації булоб, що аліянти мусілиб процентово посчеркати зі своїх окремих претенсій стільки, щоб усе це разом винесло суму 3 мілірдів зол. марок. Тимчасом поміж аліянтами вибух новий спір — ніхто не хотів починати счеркувати від себе. Кожний ждав такого джентельменства від другого. Цей спір за счеркування починає щораз поважніше загрожувати цілій конференції. Особливо англійці поставилися до цего негативно.

Річ у тім, що зовсім подібно, як це було на женевській конференції, в справу вмішались мотиви англо-американської політики. В Женеві Джібсон, а в Парижі Юнґ, ставлять справу в тій площині, щоби через такий чи інший розвиток репараційної зґл. роззброюючої конференції вплинути на близькі англійські вибори, отже, щоби допомогти опозиції звалити англійських консерватистів. У Женеві пішов Джібсон на уступки французам в справі резерв, свобідної фабрикації і магазинування военних припасів, щоби тим самим ослабити англо-французький звязок і скомпромітувати закордонну політику консерватистів. Юнґ забажав осягнути такий самий ефект в слідуючий спосіб: Коли аліянти не могли порозумітись щодо того, наскільки мають бути посчеркувані їхні претенсії, рішили віддати це під „безпартійний" осуд Юнґа. Цей „осуд" випав так, що французи не повинні зі своїх претенсій счеркнути майже нічого, але майже все англійці. Отжеж і тут американська політика цілком свідомо заганяє клин поміж Англію і Францію. Англійці відповіли на пропозицію Юнґа коротким, навіть брутальним — ні! Колиб тепер конференція зірвалась, то вся критика світової преси приписалаб вину англійцям, передовсім консервативному урядові, що не зумів довести справи репарацій до кінця.

Консерватисти рахували на успіх конференції як на один із найбільших виборчих козирів. Тепер стоять перед загрозою, що замість плюсу, конференція готова їм завдяки політиці Юнґа принести мінус. З таким білянсом нелегко йти до виборів. Тому не диво, що ціла консервативна англійська преса вживає супроти Америки неймовірно гострого тону. Одначе незважаючи на те, чи зважаться всежтаки консерватисти взяти на себе відповідальність за розбиття конференції? Хоч як стара і хоч як зручна та досвідчена англійська дипльоматія, то всеж таки вона вже нині не витримує темпа з молодечим натиском американців. Це продовжується вже цілий десяток літ, що їх американці побивають скрізь — економічно, станом озброєння і военної готовости, дипльоматично, і як хочете. Вони вимагають від англійців ревізії морського права і англійського фльотового роззброєння, саміж будують нові кружляки і заливають англійські ринки своїми товарами й долляром. Тепер вмішуються попросту у внутрішні англійські справи, впливають найбільше безпосередньо на хід англійських виборів. Витримають цей натиск консерватисти? Чи може американці таки допоможуть добитись до влади робітникам і лібералам, щоби за ту ціну добитись з ними на базі морського компромісу до дискутованої в пресі щораз більше „пакс англьосаксоніка", в якій англійці дістануть місце „альтер інтер парес"? Всі ті можливости і перспективи прояснять трохи більше близькі англійські вибори.

Зенон Пеленський.

Зловживання при бранці.

На днях викрили у Львові асентерункову аферу. Арештували богато військових і цивільних. З огляду на слідство подробиці афери держать у тайні.

—o—

Літвінов вернув у Москву.

У Москву приїхав Літвінов після побуту в Женеві та Берліні і конферував із Сталіном, якому звітував наслідки протинімецьких виступів у Москві та Ленінграді та домагався скінчити з протинімецькою кампанією в пресі.

—o—

За океаном.

КАНАДА.

Міністр Форк і українські еміґранти.

В „Українському Голосі", що виходить у Вінніпегу, читаємо: Пише нам з Оттави посол Л. П. Бенкфорт з округа Селкірк, що манітобські посли мали конференцію з міністром імміґрації п. Р. Форком з нагоди недавного оповіщення, що до Канади дозволиться цього року впустити тільки 10.000 українських імміґрантів. Вияснено, що в цій справі зайшло якесь непорозуміння. Розпорядок відноситься тільки до нежонатих фармерських робітників. Таких впущено минувшого року 30.000 і департамент має в себе петицію, підписану великим числом тих, що приїхали минулого року; вони просять, щоб департамент зменшив число імміґрантів, бо для них нема подостатком роботи. Департамент імміґрації порозумівався з правительствами трьох степових провінцій і всі три провінції згодилися найти заняття для 2.500 українських фармерських робітників цього року. Тоді департамент видав своє оповіщення про зменшення числа імміґрантів з 30.000 на 10.000 в 1929 р. і департамент має подбати за приміщення остаючих 7.500. Це розпорядження не відноситься до українських імміґрантів, що хочуть поселитися на фармах, ані до свояків тих українців, які вже є в Канаді. Рівнож не відноситься це до домашньої служби. Під домашньою службою розуміється служниці-дівчата, які можуть їхати до Канади на підставі пермітів, себто дозволу канадійського уряду. Для тих трьох кляс імміґрантів нема ніяких обмежень. Розпорядок департаменту мав на меті виключно спинення надміру робітників без заняття.

Посол Лучкович в обороні української імміґрації.

Пос. Лучкович є одиноким українським послом до канадійського домініяльного парляменту в Оттаві. В останніх часах англійські політичні партії в агітації за обмеженням імміґрації до Канади зі середущої і східної Европи намагаються втягнути в свої ряди також українців, замешкалих в Канаді, а коли це не вдається, то лякають канадійську публичну опінію, що канадійські українці будуть противілати інтересам Канади. Цей підступний маневр спростував на засіданні палати послів в Оттаві посол Лучкович з Вергевил і поставив такий запит: „Я хотів би спитати міністра імміґрації (п. Форка), чи він дістав які заяви від редакторів українських часописів, або яких інших відповідальних українських тіл, з запереченням підступних інсинуацій, зроблених у „Вінніпеґ Фрі Прес" та „Вінніпеґ Трибюн" з 6. і 7. лютого і в редакційних замітках богатьох канадійських щоденників, в котрих говорилося, немов то середньо-европейці, поселені в Західній Канаді, приготовляють залити Оттаву петиціями з протестами т. зв. „дискримінаційного рішення проти допускання до Канади більше, ніж дуже обмеженого числа середньо-европейців", і що на випадок, як департамент імміґрації нічого не зробить, ці петиції будуть ефектовно піддержані злученою акцією в сімнацятьох округах Канади підчас найближчих домініяльних виборів. Я можу звернути увагу міністрові імміґрації, що маю в своїм посіданні абсолютні заперечення від редакторів двох українських часописів, що українці в Канаді ніякої подібної акції не задумують". Роберт Форк, міністр імміґрації, відповів на це так: „У відповідь п. послові можу сказати, що я не дістав таких петицій ні заяв. Я мав заяви саме протилежного характеру".

БРАЗИЛІЯ

Український робітничий союз.

Чотири українські робітничі товариства, а саме: Товариство „Самообразування", Товариство ім. Шевченка, Товариство ім. Франка і Товариство „Поступ" утворили Союз Українських Робітничих Організацій в Аргентині. Союз видає свій орган „Пролетар", якого появу ми вже нотували. Маємо отже тепер уже два українські часописи в Бразилії, а саме „Українське Слово" і „Пролетар".

З життя українців у Беріссо.

У місцевости Беріссо істнує вже від шістьох літ товариство „Просвіта". Життя в ньому розвивається гарно. Недавно відбулися загальні збори цього товариства, на яких одноголосно рішено закупити площу і приступити до будови Народнього Дому. Головою комітету будови вибрано Г. Тимчишина, секретарем Р. Дацкова, скарбником П. Лисюка.

Засуд редактора.

Окружний суд у Катовицях засудив на місяць арешту відповідального редактора „Катовіцер Цайтунг" Гофмана за виявлення військової тайни.

—o—

Б. мін. Чехович перед держ. трибуналом.

Слідство проти бувш. мін. скарбу Чеховича вже на укінченні. За який тиждень вияснчуть речинець прилюдної розправи перед держ. трибуналом. Буде це, мабуть, у половині червня. Обв. винуватчуючі з рамени сойму пос. Ліберман і Вижиковський виступили з новими внесеннями для доповнення слідчого матеріялу. Вони домагаються переслухання як свідка бувш. прем. проф. Бартеля та бувш. мін. праці Юркевича на цю обставину, з яких причин уряд не доложив сеймові проекту закону про додаткові кредити. Обвинувачуючим ходить теж про зясування дискусії, яка відбулася свого часу на засіданні ради міністрів в справі вносигнування 8 міл. зол. до диспозиції президії ради міністрів., яка то сума пішла потім — як кажуть — на вибори. Колиб узгляднили ці внесення, справа проволіклася би, хоч би тому, що проф. Бартель є за кордоном, відки вернеться щойно в осени. Узгляднення внесення залежить від постанови судді Залеського зґл. від комплету державного трибуналу.

—o—

Після замаху на Вальдемараса.

З Ковна прийшли вістки, що в звязи із замахом на Вальдемараса арештували більше як 200 людей. Поліція звернула передовсім увагу на викриття місця побуту двох членів рад.-лівої акад. організації „Аушра" (Зоря): Буденіса та Булоти. Підозрівають, що ця організація уплянувала замах на Вальдемараса. В ночі на 13. травня арештували богато старшин і вояків 3. п. арт. та 5. і 7. п. піхоти і летунських відділів у Ковні. „Ріґаіше Рундшав" повідомляє, що арештували 30 членів студентської революційної організації і 50 соц.-демократів. Доказано, що підозрілі в замаху були у взаєминах із старшинами одного литовського полку піхоти. Аранжери замаху сподівалися, що замах буде кличем до загальної революції. Арештований студент Василюс не хоче нічого зізнати. Він є адоптований син адвоката із Маріямполя Балути, що тепер є під строгим домашнім арештом. „Ріґаіше Рундшав" повідомляє, що як підозрілого в замаху арештували капітана 5. п. п. Шлапсінскаса. Капітан цей належав до прав. групи і брав чинну участь під командою б. шефа ген. штабу Плехавіціюса в грудневім державнім перевороті.

—o—

Відгомін 1. травня в пруській соймі.

Засідання пруського сойму 13. травня було присвячене інтерпеляціям у справі 1-травневих подій. Зараз спочатку комуністи счинили галас, кидали обиди під адресою міністра внутрішніх справ Ґжесінського, як він зявився на салі. Інтерпеляції мотивував комуністичний посол Каспер. Він обвинувачував поліцію, що поводилася жорстокіше, ніж зробила би це в неприятельській країні. Опісля пруський міністр внутр. справ Ґжесінський ввійшов на трибуну, щоби відповісти на інтерпеляції, одначе комуністи счинили страшний галас і не допустили його до голосу. Предсідник виключив кількох комуністичних послів із засідань і тричі переривав засідання, щоби їх усунули зі салі. Щойно як усі комуністичні посли вийшли зі салі співаючи третій інтернаціонал, міністр міг говорити.

Райхстаг.

На засіданні райхстагу відкинули внесення комуністів в справі скасування заборони видавання „Роте Фане" та в справі розвязання комуністичної організації „Роте Фронт". Опісля райхстаг перейшов до дискусії над урядовим проектом 50-міліонової упривілеєної позички на покриття касових дефіцитів. Мін. скарбу Гільфердінґ зясував прикре касове положення держави, зазначив, що число безробітних зменшилося, але не настільки, щоби заведення обезпечень могло з власних фондів давати підмоги безробітним, тому уряд мусітиме давати й далі позички, які до кінця червня винесуть 100 міл.

—o—

Біржа.

Гроші.

Американський доляр 8·92·00—8·92·50, канадійський доляр 8·84·00—8·84·50, чеська корона 0·26·50—0·27·00, австрійський шіллінґ 1·25·50—1·26·00, румунська лея 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·50—0·34·80, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, фунт штерлінґів 43·50·00—43·80·00, радянський червінець 17·50—18·00.

Золото: 20 корон 36·35·00—36·60·00, 20 франків 33·20·00—33·60·00, 20 німецьких марок 41·25·00—41·50·00, 10 російських рублів 46·00·00—44·00·00.

Срібло: Австрійська корона 0·67·00—0·67·50 5 австрійських корон 3·45·00—3·50·00, австрійський фльорен 1·72·00—1·75·00, російський рубель 2·80·00—2·90·00, копійки за рубель 1·40·00—1·45·00.

НОВИНКИ

— **Земельний Банк Піпотечний С. А. у Львові вул. Підвалля ч. 7.** переносить свої бюра з днем 16. травня ц. р. до власної камениці **при вул. Словацького ч. 14.** Числа телефонів: 75—32, 3—82 і 52—92 (Дирекція). 2020 1—5

— **Примхи природи.** Згідно з народнім повірям дні трьох польських святих Панкартія, Сервація та Боніфатія, що припадають на 12., 13. і 14. ц. м., це дні нежданої великої студені. Цих святих називають „ледоносцями". Тимчасом цього року повіря не виправдалось. Вчора і нині було весняне тепло і тисячі народу виїздило і мандрувало за місто, щоби насолодитись принадами „лона природи". Хіба, що студені святі, як і цьогорічна весна, спізнились і дихнуть на нас ще своїм морозистим подихом трохи пізніше.

— **Вибили шиби в „Маслозоюзі".** В неділю в ночі приблизно 50 молодих людей вийшло з кавярні „Лювр", перейшли на вул. Косцюшка і тут побили скляні вивіски „Маслосоюзу". Опісля перейшли на вул. Академічну і вибили шиби в фірмі Ліндберґера. Шойно тут зявилася поліція й демонстранти розійшлися. Досі нікого не арештовано.

— **Концерт д-ра Тисяка** в Станиславові відбудеться 16-го ц. м. в год. 8-ій веч. у салі „Сокола".

— **Вияснення з Тернополя.** В справі новинки, поміщеної в „Ділі" з 9. травня ц. р. п. н. „Є чи нема?", дістаємо від „Української Бесіди" з Тернополя таке вияснення: „Старшина Кружка „Рідної Школи" дійсно звернулась до нас з проханням відступити їй жіночу гардеробу (кімнату) в Т-ві „Бесіда" на ведення курсів для дівчат. Кімната ця є на 2 і пів метра широка і на 3 метри довга, а до того положена біля кльозету і тому не надається для ведення курсів для 10-15 молодих дівчат. Старшині Кружка відомо, що в тім самім будинку (але не в „Бесіді") є хвилево вільна обширна фронтова кімната, далі відомо також, що є вільна кімната в Бурсі, і читальня в будинку „Просвіти". Тому дивно, чому старшина Кружка з таким проханням звернулась саме до Т-ва „Бесіда", що має цілком невідповідну кімнату для науки, а ще дивніше те, що відповідь „Бесіди" публікує. Якби трошки більше вирозумілости та безсторонности, то булоб корисніщим і для немилих відносин у Тернополі. — За Виділ Т-ва „Українська Бесіда": Кипр. Білинський, голова; Дм. Цебушник, секретар.

— **Сільські трагедії.** У Зозулях біля Золочева арештували молоду селянку Анну Лісну з Новосілок, яка втопила свою дитину, тому, що батьки прогнали її з хати.

— **Не робіть знайомостей у поїзді.** Між Краковом і Віднем зробив у вагоні цікаву знайомість віденський промисловець О. Полляк з молодою гарною дамою і очарований нею запрохав її до своєї переділки І-ої кляси. Дама вміла приспати Полляка якимсь наркотиком і обікрала його з валіз, де були дорогоцінности та паперів вартости більше як на пів міл. золотих. Поліція не встигла досі відкрити слідів цієї дами, яка щезла.

— **Українка.** У 3. ч. паризького місячника „Крі де Пепль" (крик народів) поміщена стаття Рене Мертеля про українську справу в Польщі, а зокрема про взаємини греко-католицької і православної церкви. У цих взаєминах підкреслена велика роля теперішнього папи.

— **Різні вістки.** У Парижі відкрили 21-і з черги „паризькі торги", в яких беруть участь 33 держави. — Муссоліні вибирається в липні у відвідини до Кемаля Паші в Стамбул. — 10-го ц. м. відкрили в Льондоні всесвітній почтовий конгрес. — В Альбанії відчули кілька тремтінь землі;населення втікає з остраху. — Управа московської телефонної стації проектує завести таксу на скількість телефонних розмов; досі має вона 10.000 заголошених. — Білгородський суд дістав 793 справ за фальшування, хабарництво та зловживання провінціональних урядовців; 4000 урядовців є в слідстві. — У Метцу арештували пройдисвіта, що мав фальшовані документи як син російського царя. — Муж італійки Фавстини Беллі взяв собі надто сильно до серця гасло Муссоліні „фачіяте бамбіні", бо його жінка вродила четверята. — У боксерських професійних змаганнях у Відні, на які поліція дозволила вперше 5 літ, австрійський боксер ударив у серце мадяра Гудру, який помер негайно. — У змаганнях за міжнародне мистецтво у ситківці (чаша Дейвіса) клюб англійців проти клюбу польського виграв у Варшаві у відношенні 5:0. — У Кіль помер нім. адмірал Фішель, що вславився в удосконаленні воєнної торпеди.

— **Торговельна виставка в Брні.** В Брні відбудеться цього року виставка модерної торгівлі. Брно є другим містом чехословацької республіки, в її центрі, на перехресті торговельних шляхів. Воно має 250.000 мешканців, фабрики вовняних виробів, металюргічних і зброї, а в околиці

ХТО ТЕРПИТЬ
НА АРТРЕТИЗМ, КАТАР ЖОЛУДКА І КИШОК, ПЕЧІНКИ
нехай не омешкає скористати з
АКТИВОВАНИХ
КАРЛЬСБАДСЬКИХ ТАБЛЄТОК
Магістра Кляве
Через активування, ТАБЛЄТКИ ні у своїй ділянці наближені до свіжої природної води. Можна 2011 одержати в кожній аптиці і Дрогуерії. 1—7

вуглеві шахти. Виставка складатиметься з чотирьох частин: 1. статистика торгівлі та її організації — малюнок історичного розвитку, 2. організація торгівлі і влаштування крамниць, 3. роди модерної реклями, 4. виставлені зразки чехословацького та чужинного промислу.

— **Вражливі студенти.** Студентство в Ґенуї зорганізувало масові вуличні демонстрації проти жіноцтва, що носить короткі модні сукні. Жінок затримували студенти силою і вуглем значили їм на паньчохах місце, до якого повинні сягати спідниці.

— **Ображена красуня.** Німецькою та мадярською мовою вийшов недавно великий твір „Обичаї нашої доби". У томі „Сексуальне життя та еротика нашої суспільности" поміщена також фотографія цьогорічної европейської красуні мадярки Сімон. Вона дізнавшись про це внесла скаргу проти видавця, домагаючись, щоби він знищив її фотографію у такій неморальній книжці. Суд рішатиме одно зі складних питань авторського права та закону про „неморальну літературу".

— **Чеснотливе товариство.** У Відні заснували союз мадярських родин, який має на меті „зберігти етичні цінности мадярського родинного життя". Члени цього товариства, під проводом графа Береній і його жінки акторки Ірми Терек, присягають, що не гратимуть у карти, поборюватимуть у своїм середовищі азартні гри, не будуть вживати надмірно алькоголю і вестимуть зразкове життя під усіма оглядами.

— **Кавказ у Голівуд.** Довідуємося з чужинної преси, що вийомкова художня фільма, яку виставляли цими днями у Львові „Козацьке кохання" на підставі „Козаків" Толстого майже вся створена на тлі штучної обстановки, зробленої в Голівуд. Козацька станиця така вірна своїм зовнішнім виглядом — це тір мистецьких рук режісера, а не праці дійсних козаків. Лише козаки-верхівні, що показували своє мистецтво в їзді верхом — справжні козаки, спроваджені на фільмові знимки з осель емігрантів в Америці. Навіть американські ковбої, що зросли змалку з конем не дорівнюють сміливости та легкости козаків, які рухаються на коні, мов на цирковій трапезі.

— **Зменшена слава.** „Ню Йорк Геральд" друкує статтю американського історика Міннігеродс, який доказує факт, що зажурить сильно еспанців і генуенців. Колюмб користується незаслуженою славою як перший відкривник Америки. Її відкрили 100 літ раніше перед ним французькі китоловці, що в 1392 р. доїхали до Нової Фунляндії і там заснували оселю. Якщо це правда, тоді довголітній спір учених до якої національности зарахувати Колюмба, втратив би на своїй гостроті.

З судової салі.

Криваві події в Батятичах перед судом.

В понеділок 13. травня ц. р. переслухано вже свідків прокуратури.

Зізнання свідків.

Перший почав зізнавати під присягою св. *Йосиф Підбережний*, комендант поліції в Жовкви. Цей свідок і його товариші обтяжували дуже своїми зізнаннями обвинуваченних селян і селянок та заперечили, що цілу вину за кривавні події в Батятичах у дні 11. січня ц. р. поносять батятицькі селяни. Вони то цілим своїм визиваючим поведенням і безпідставним атакуванням самої поліції та візників мали нібито довести до проливу крови. І так св. Підбережний дуже докладно аж до найменших подробиць описував „визиваюче поведення" селян, яке мало місце критичного дня. Цей свідок зізнає, що по першій остерігаючій сальві поліції вгору товпа (біля 300 осіб) частинно розбіглася і візники з деревом могли їхати далі селом. Заперечує рішучо, щоби при стріляннї першої сальви когонебудь зі селян могли ті стріли поранити, бо як він твердить далі, 9-ох поліцаїв стріляли на його команду всі разом і до того ще вгору. Далі запевняє, що не впав нїодин поодинокий стріл зі сторони поліції поза трьома сальвами. Каже, що незадовго по першій сальві зaатакувала другий раз поліцію зібрана товпа селян вже в числі 700—800 осіб на закруті тостинця до Каміники Струмілової коло стодоли Євки Курівець, обкидаючи поліцію градом каміння. Мало того. Селяни з криком „Гурра" і „Хлопці, на них, розброїмо їх!" кинулися на поліцію. Тоді то свідок, як комендант поліції, приказав 9-ьом поліцаям стріляти другу остерігаючу сальву, але ще вгору. Одначе навіть друга сальва і його заклики до селян, щоб вони розійшлися, не спинили їх від дальшого наступу на поліцію. Тому він приказав віддати 9-ьом поліцаям вже третю з черги сальву, але тим разом вже до людей. Запевняє, що третю сальву віддано до селян певно з віддалення 6—7 кроків від топки і обстоює при тому, що стріляно до людей на закруті гостинця, так, що стодола Євки Курівець находилася цілком на боці. Одначе свідок на запит обор. д-ра В. Старосольського не вміє дати ясної відповіди, чому лікарі орекли, що всіх чотирьох селян убито з більшого віддалення, а найменше з віддалення 22 кроків. Св. Підбережний відповідає на це з їдкою іронією, що орекення лікарів його цілком не обходять, бо він сам не є лікарем і хіба мусів би записатися тепер на медичний факультет на студії в університеті, а тоді вже напевно ясно відповів би оборонцеві. Далі не вміє ясно відповісти, чому і защо арештовано обв. Михайла Лігашевського зараз по першім інциденті в дні 29. грудня 1928 р. а чому обвинуваченого за випадки в дні 11. січня ц. р., хоч тоді цей обвинуваченний вже силів в арешті. На тій основі приходить при дальших запитах, звернених до свідка у тому напрямі, до непорозуміння між обор. д-р Старосольським і прокуратором та предс. Тертілем, бо св. Підбережний звертається до предс. з проханням, щоб його взяти в оборону перед того роду запитами оборонця. Далі свідок не знає, як пояснити зранення в руку обв. Насті Хмілар і Еви Задри, які находилися від закруту, себто від місця, де стріляно третій раз, на 300—350 кроків і стояли під хатою обв. Василя Теслюка, хоч його хата стоїть цілком на боці гостинця, а на самім гостинці знаходилася збитою масою товпа селян. Але св. каже, що куля певно перелетіла через тіло убитого до хати обв. В. Теслюка і ще там поранила обі селянки. При дальших запитах обор. д-ра Т. Стефановича свідок зізнає, що дійсно по критичній ситуації він сам стверднв, що вистрілено два набої більше, але не знає коли і хто це вистрілив.

Два інші свідки, оба поліцаї *Ян Пахля і Йосиф Блажейовський*, підтримують своїми зізнаннями теки акту обвинуваченння. Але і їх зізнання суперечні в одному. І так св. Пахля твердив, що він не бачив, аби селяни кидали камінням на поліцію, але зате другий запевнював, що його навіть потурбовано камінням у плече і ногу.

Зізнання св. Івана Липки.

Св. Іван Липка, радний громади, заприсяжений, зложив нині в суді свого роду революційні зізнання. Він впевняє, що критичного дня, як візники вже їхали селом (себто по першій сальві), як зізнавали поліц. свідки, тоді перед хатою обв. Василя Теслюка впали 2—3 відокремлені стріли і зараз таки люди говорили, що поранено обв. Настю Хмілар та Еву Задру. Каже, що він не бачив у селян ані яких зилів ні палиць ані не бачив, щоби хтонебудь кидав на поліцію камінням, хоч міг дуже добре бачити все, бо йшов уже позаду за валкою візників. Запевняє, що обв. Степан Марчишин цілком спокійним голосом заговорив до селян, щоб: „вони не боялися, бо поліція до них з острих куль не буде стріляти".

Цілком подібні зізнання зложили ще два інші свідки, оба громадські радні.

На тому розправу перервано до завтра.

Жертви на оселю робітників пера.

ВИКАЗ Ч. 13.

На заклик „Т-ва письменників і журналістів ім. Ів. Франка" зложили дальше на оселю українських робітників пера: 213) Кооп. „Достава", Львів — 50 зол., 214) Любомир Савойка, Львів — 5 зол., 215) д-р Ярослав Шипайло, Тисьменица — 10 зол., 216) Пилип Волчук, Львів — 5 зол., 217) Андрій Бойцунь, Львів — 3 зол., 218) Ольга Ципановська, Перемишль — 10 зол., 219) Михайло Демчук, Перемишль — 10 зол., 220) о. Михайло Комарницький, Перемишль — 10 зол., 221) д-р Микола Рибак, Перемишль — 10 зол., 222) О. Крупа, Перемишль — 5 зол., 223) о. Голинський, Перемишль — 5 зол., 224) Ол. Ярема, Перемишль — 5 зол., 225) П. Горницький, Перемишль — 3 зол., 226) В. Подлуський, Перемишль — 1 зол., 227) радн. Кипріян Білинський, Тернопіль — 20 зол., 228) д-р Мирон Кондрат, Турка — 1 акцію Зем. Банку на 25 зол.

Жертви проситься пересилати і складати до Земельного Банку, Львів, Підвалля 7 (від 15. ц. м. — вул. Словацького 14), або в Адміністрації „Діла", Львів, Ринок 10, II. пов.

Театри.

Великий Міський Театр:

Вівторок 14-го, г. 7·30 веч. „Кармен", виступ капельника Бердяєва і М. Ронської.

Середа 15-го, г. 7·30 веч. „Твардовскі на Кшемьонних".

Малий Театр:

Вівторок 14-го, г. 7·30 веч. „Поїзд Мареро".

Середа 15-го, г. 7·30 веч. „Поїзд мареро".

Кіна.

„Аполльо": „Полуня кохання".
„Кольосеум": „Горіюче авто".
„Лев": „Острів насолод" (Містенгет і К. Франс).
„Марусенька": „Дитина вулиці".
„Оаза": „Непотрібна людина" (з Явінгсом).
„Паляс": „Американська краса" і „15 хвилин страху".
„Пан": „Янгол вулиці".
„Пасаж": „Демон копальні золота".
„Фатаморґана": „Нуждарі" (В. Гіго).
„Химера": „ Як стати примадонною".

Програма радіо.

Середа 15-го.

Льондон (388). 21·50 Концерт Ліво Амара і Ґунтера Раміна (скрипка та клявікорд).
Париж (1744). 16·45 Концерт.
Давентрі (482,3) 22·15. Музика до танців з готелю „Піккаділі".
Лянгенберг (462,2). 20·00. Романтичні композитори.
Відень (519,9) 20·05. Веселий вечір.
Міляно (504·2) 22·00. Радіо квінтет.
Рим (443,8). 20·45. Опера Россіні.
Будапешт (545). 20·40. Камерний концерт.
Ленінград (1000). 19·30. Концерт з Фільгармонії.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

На дохід висилки сегорічної Вакаційної Оселі відіграють учениці дівочої школи ім. Шевченка сценічний образок п. з.: „В чужім пірю" дня 15. травня 1929 р. о год. 3. пополудни в салі Лисенка. Вступ за добровільними жертвами. — Управа Вакаційної Оселі упрашає о численну участь. 1—2

Конкурс. Управа Монастиря С. С. Василіянок в Яворові оголошує отсим конкурс на одну посаду для учительської семінарії з кваліфікацією до шкіл середніх, а одну посаду на учительку школи вправ з кваліфікаціями до шкіл вселюдних. **— Управа.** 2012 1—3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ЯМНА біля Яремча стапів в місці в лісистій околиці над Прутом — заслонена від півночи високими горами — пансіон п. Струмінської — сонячні кімнати — добірний харч — теніс — прогульки в гори — автобуси на місці — опіка над дітьми. Ціни умірковані в першім сезоні. Зголошення слати в травні Львів, Мурарська 48а а в червні до Ямни почта Яремче. 2018 1—1

БІЖУТЕРІЮ, СРІБЛО, ГОДИННИКИ поручає дешево Домбровскі-Розважевскі Львів (Готель Жоржа) вул. Академічна ч. 2. Догідні условія. 1366 32—?

ГАРНА реальність з домом мурованим і з приналежностями біля Львова дешево продам. Інформації подасть Пророк, вул. Длугоша 21. 2024 1-1

ПРОФЕСОР ГІМНАЗІЇ, літ 40 близько Львова, оженився негайно з панною або вдовою до літ 32. Відповідний посаг для обопільного добра вимаганий. Зголошення враз з світлиною слати до Адм. „Діла" під „Сонячний Промінь". 6023 1—1

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик преціїйні продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5 3 164-?

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легінів. серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентгеном. 9—24

Д-р Мирон Вахнянин

ординує від мая до жовтня

в Карльсбаді

Mühlbrunstrasse 9. дім „Wied".

1944 Тел. 19—91 2—5

РУТИНОВАНИЙ концепієнт д-р правлядає негайно місця. Зголошення в адм. „Діла" під „Концепієнт". 1980 3-3

ПОШУКУЮ солідних, рухливих, вимовних агентів (-ок) якіби ходили від дому до дому з взорами та продавали порцеляну на провінції. Зголошення в Торг.-Пром. Банку Львів, Боїмів 4. І. п. від 4—5 год. поп. 1997 3—3

ДРУКАРСЬКА машина „KAISER" вимір рами 79½×107½ в добрім стані на продаж. Устні або письменні зголошення до Адмін. „Діла" Ринок 10. 3—3

НОТАР в КОСОВІ за Коломиєю приймає кандидата управлінню до субституції. 2009 1-2

ПОШУКУЮ служачого до склепу стану вільного до 27 літ здорового, чемного, чесного за рекомендацією, який знавби добре Львів. Зголошення негайно до Тогр.-Пром. Банку Львів, Боїмів 4 між 4—5 поп. 2019 1 3

ПРОДАМ 113 морг. фарму разом з машинерією за 1200 дол. в Канаді. Ласкаві зголошення під „Фарма до Адміністрації Діла. 2014 1- 2

ВАЖНЕ ДЛЯ ЛІТНИКІВ. Бюромешкань для літників в Косові посередничать в винаймованню мешкань і уділяє всяких інформацій. 2017 1—5

Оголошення.

Управа Товариства „Ощадність" для господарности і добробуту, кооперативи з обмеженою відповідальністю у Львові, скликує отсим членів кооперативи „Ощадність" по думці §. 21 статуту на

II. ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ,

які відбудуться в пятницю 31. травня (мая) о годині 4. по под. в льокалі Центробанку, у Львові Ринок 10/1 з слідуючим **порядком нарад:**

1. Відкриття Загальних Зборів. 2. Відчитання протоколу з перших Загальних Зборів Товариства. 3. Звідомлення з діяльности Товариства. 4. Прийняття більансу Товариства з днем 31. грудня 1928 р. і уділення абсолюторії Управі та Надзірній Раді. 5 Означення найвищої суми зобовязань, котрі може затягнути кооператива (§ 29 б) статута. 6. Внески і запити.

Члени кооперативи беруть участь в Загальних Зборах особисто. Особи, що не можуть самовільно приступити до кооперативи, беруть участь через законних заступників, — особи правні через установлених повновласників. Повновласник не може заступити більше як одного члена. Кождий член має тільки один голос (§ 25. статуту).

2008 Львів, дня 10. травня 1929 р.

За Управу Товариства „Ощадність" для господарности і добробуту, кооперативи з обмеженою відповідальністю у Львові:
Д-р Кость Левицький, Омелян Саєвич,

Подяка.

Високоповажаному Д-ру Володимирові Електровичеві в Чорткові за дбайливу опіку в довгій слідчій тюрмі і за солідну оборону на розправі перед окружним судом в Чорткові щиро дякую. Сильвестер Мартюк, студент прав Скала в травні 1929. 2015 1-1

АВТОБУСИ і ТЯГАРІВКИ

CHEVROLET

цілком готові до їзди негайно
2007 доставимо 2—7

АЛЬТШИЛЄР і Ска

ЛЬВІВ, пл. МАРІЙСЬКА 6—7.

Телефон 18—19 і 64—65.

Подяка.

По тяжкій, передчасній і непереможаній праті нашої найдорожчої Мами бл. п. Сильвестри де Говора Дрогомірецької складаємо отсим подяку Впр. О. Деканові Винярському за провід в похоронах, О. Куницькому за щирі слова прощання, О. Левицькому, Зазулякові і Лубянецькому за участь в похоронах. З особна дякуємо Вп. Рашардові і Марії Малаховським, власникам дібр Турівка, Д-ру Відеяко, п. Куницькій і п. Марії Чорній за увічнення памяти Покійної участію похоронах. Рівнож складаємо подяку Вп. Директорові школи п. Осовському і учителям п. Бріхачекові п. Бріхачековій і п. Барисівній за провід шкільної молоді підчас похоронної відправи в церкві, вкінци братствам церковним, начальникові громади, громадянству і всім тим, котрі не пожаліли часу ні труду, щоби увічнити память Покійної — Турівка, дня 1. травня 1929 р. **Рідня.** 2010 1-1

Ширіть наш часопис!

зол. 3 ЦУКОРНИЦЯ зол. 3

з хінського срібла тільки у

Б. Гринберга, Сикстуська 4. Тел. 59-22.

Загальні Збори Українських Накладень і Книгарень відбудуться у Львові в неділю дня 19 травня ц. р. о годині 11-ій перед полуднем в салі засідань Товариства „Просвіта" у Львові, Ринок ч. 10. II. поверх, з таким денним порядком: 1. Відкриття Зборів. 2. Відчитання протоколу з попередних Загальних Зборів. 3. Звіт з діяльности Управи. 4. Звіт Контрольної Комісії. 5. Уділення абсолюторії уступаючій Управі. 6. Вибір головн, пятьох членів і двох заступників членів Управи Союзу. 7. Внески членів. 8. Евентуалія. За Управу СУНК і К.: Таранько, голова; М. Матчак, секретар. 2022 1—3

Загальні Збори Т-ва „Прихильників Освіти" у Львові відбудуться в пятницю, дня 17. травня 1929 р. о годині 18. в салі Української Бесіди вул. Рутовського ч. 22. з слідуючим порядком: 1) Відчитання протоколу з попередних Загальних Зборів. 2) Звіт з діяльности: а) Виділу, б) Ревізорів з внеском на уділення абсолюторії уступаючому Виділови. 3) Реферат про студентські справи. 4) Вибір 5 членів Виділу і їх заступників по думці § 35. статута — і мирових суддів по думці § 37 статута. 5) Устійнення вписового та річної членської вкладки. 6) Внески і запити. — Як що о означеному часі не зібралабся приписана кількість членів — Загальні Збори відбудуться в тім самім місці о одну годину пізніше, без огляду на число присутних членів. — За Виділ: **Володимир Дещикевич вр.** голова. **Іван Сеник вр.** секретар. 2021 1—1

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10.

ч. 106 (11.447). Львів, четвер 16. травня 1929. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телєграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 ал., Німеччині 7·50 ал., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Наша праця в самоврядуванні.

Львів, 14. травня 1929.

В 96-ім числі „Діла" з дня 30-го квітня 1929 р. появилася на цьому місці стаття під заг. „Недостача видержаности". Автор статті робить закид політичному проводові і нашій пресі в недостачі послідовности і видержаности, а саме, що наші партії не спромоглися на ніяку програму діяльности в самоврядуванні і що серед нашого громадянства по переведенні виборів до громадських рад щезло зацікавлення змістом самоврядування.

У названій статті автор виявляє мало поінформованости в тій справі. Бо хто слідив у пресі за справами з ділянки самоврядування, той мусів завважити, що в тій ділянці богато робиться. Тому, щоби не ширилося баламуцтво, вважаю конечним дати в тій справі деякі вияснення на цьому місці.

Провід Українського Національно-Демократичного Обеднання привязував все велику вагу до справ самоврядування і постійно ними займається. Найліпшим доказом на те були самі вибори до громадських рад, які переводжено з великим накладом праці і гроша. Безпосередньо по переведенні виборів намічено пляи дальшої діяльности в справах самоврядування, рішено скликати зїзди радних, перевести організацію українських радних і відповідною літературою підготовити їх до наложених на них завдань. До виконання цього пляну відразу не дійшло в причин від партії зовсім незалежних. Як відомо, вибори до громадських рад у Східній Галичині розписано розпорядком міністра внутрішніх справ з дня 25. квітня 1927 р. Згідно з інтенціями уряду, вибори мали покінчитися перед жнивами, себто в першій половині липня 1927 р. Вправді до місяця серпня 1927 р. переведено вибори у всіх майже східно-галицьких міських і сільських громадах, одначе протягом цілого 1927 р. було дуже мало громад, де новообрані громадські ради могли уконституватися. В 90 проц. громад на території Східної Галичини повношено протести проти переведених виборів, а адміністративна влада дуже пиняво ці справи полагоджувала. Це зрештою загально відоме для кожного, хто бодай трохи цікавився справами самоврядування в цьому часі. При кінці 1927 р. і в першій половині 1928 р. не було взагалі кого організувати, бо громадське самоврядування ще не увійшло було в життя. Партія займалася тоді самоврядуванням в цей спосіб, що удїлювала правних порад в справі вношення виборчих протестів та в справі приспішування їх полагодження, інтервеніювала у влади в тих справах та підготовляла переведення нових виборів там, де уневажнено переведені вибори і розписано нові. Зрештою про ці справи говорилося докладніше в звіті Головного Секретаріяту на Народнім Зїзді в грудні 1928 р.

В міжчасі, з початком 1928 р., відбулися вибори до польських законодатних установ, які сильно виснажили фізичні і матеріяльні сили партії. Одначе і в цьому часі, і безпосередньо по переведенні виборів, провід партії і Парляментарна Репрезентація присвячували належну увагу справам самоврядування і не могло бути навіть і мови про занедбання цих справ. На парляментарній арені повела Репрезентація в ділянці самоврядування інтензивну акцію за скоре полагодження виборчих протестів і за припинення виборчих зловживань. Двом членам Посольського Клюбу, послам Целевичеві і Заваликутові, доручила партія занятися головно справами самоврядування на парляментарній і краєвій арені. На парляментарній арені пішла, як відомо, боротьба за нові самоврядні закони, а зокрема за виборчу ординацію до повітових рад. На краєвому терені ситуація в цьому часі представлялася так, що уконституування більшости громадських рад наступило щойно в осені 1928 р. Але ще й по нинішній день є кілька соток громад, де громадські ради остаточно не уконституувалися. Так, ради остаточно не уконституувалися. Так, що на намічені свого часу зїзди радних приходить щойно тепер відповідна пора. І тому тепер йде підготовча праця для їх організації.

Незалежно від пляну скликування зїздів радних дістали члени Клюбу від проводу партії доручення на всіх зїздах і вічах порушувати справи самоврядування і давати потрібні вказівки. На засіданнях Парляментарної Репрезентації декілька разів дуже основно ці справи обговорювано і інформовано послів про стан самоврядних справ.

Одначе не слід забувати, що роблення докладної і обрахованої на дальшу мету програми самоуправної політики а в слід за цим переведення трівкої організації радних в теперішніх умовинах не є легке. З одної сторони влада переводила саме в ділянці самоврядування далекосяглі зміни, коротко кажучи, прямувала до пляновой ліквідації самоврядування, з другої сторони кілька осіб з політичного проводу мусіло над цими справами перевести основні студії і в ширшому крузі перединскутувати намічені проекти.

Вислідом тієї підготовки є цілий ряд статтей на самоврядні теми посла Целевича, які в останньому часі появилися в нашій національній пресі („Діло", „Свобода", „Новий Час", „Народня Справа"), а хто слідкував за цими статтями, той мусів прийти до пересвідчення, що там обговорюється не тільки стан самоврядування, але й ведеться підготовку до практичної реалізації деяких точок програми нашої самоврядної політики (прим. організація радних в окремім товаристві, видавання часопису для справ самоврядування і т. п.). Крім цього намічується видавання популярних прошур в справі самоврядування. Перша з них відходить до друку вже в найближчому часі.

З представленого можна легко зробити належні висновки. Про якенебудь занедбання самоврядних справ не могло бути й мови. Політичний провід робна усе, щоби самоуправну політику вбрати в цілком реальну програму практичної праці. Бо й на зїзді радних слід прийти з докладними поясненнями щодо прав і обовязків громадських радних, з директивами щодо складання громадських бюджетів, словом з цілою до подробиць виробленою програмою. До всього того треба було перевести не лише належну і солідну теоретичну підготовку, але й серед теперішнього правного стану і пливких відносин саме в ділянці самоуправного законодавства поробити цілий ряд практичних спостережень. Провід партії працює інтензивно і над одним і над другим.

Д-р Любомир Макарушка.

Сумерк митрополита Дениса.

Несподіваний приїзд до Варшави постійного делегата царгородського патріярха.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 11. травня 1929 р.

I.

Події у православній церкві в Польщі починають розвиватися швидше, ніж самі ми цього сподівалися. Історія анатеми на д-ра А. Річинського (гл. „Діло" ч. 101 і 102 з 10. і 11. ц. м.) дала їм сильного стусана вперед. Бо ця історія довела аномалію відносин у православній церкві в Польщі до куріоза, а ніякий куріоз у громадському житті на довшу мету втриматися не може. І ось нема ще місяця від того дня, коли митрополит Денис, під натиском своєї чорносотенної гвардії та вдоволяючи власне бажання особистої пімсти, перевів на Синоді постанову про викляття із церкви д-ра Річинського, нема ще місяця від того менту, який ніби-то мав смертельно вдарити по українському церковному рухові й проголосити повну побіду московської православної єрархії — а вже зайшли події, які явно свідчать про **сумерк митрополита Дениса.** Зайшли події, які мабуть розпічнуть новий етап в історії православної церкви в Польщі, — чи кращим він буде для православних українців від попередніх етапів, це невідомо, але нема сумніву, що цей новий етап є зроджений із факту, що митрополит Денис та вся „обрусительна" церковна політика зайшли задалеко, — пересадили — як кажеться у нас — сакраменти!

Земельний Банк Гіпотечний С. А. у Львові, вул. Підвалля ч. 7. переносить свої бюра **з днем 16. травня ц. р.** до власної каменици **при вул. Словацького ч. 14.** Числа телефонів: 75—32, 3—82 і 52—92 (Дирекція). 2020 2—5

Під церковною політикою не маємо на увазі лише політики „сільних православиаво міра" з варшавської митрополичої консисторії, яких слід утотожнювати з політичними діячами з чорносотенного РНО („Русское Нар. Обеднєніе"), але теж політику „сільних міра" з варшавського департаменту віроісповідань, яка у свою чергу є залежна від загальної урядової політики відносно українців. Що й казати: адже булоб річю цілком неможливою, щоби правно-державна установа, обединуюча поверх 3 міліони українських і білоруських громадян, находилася ще в 11-ому році істнування самостійної Польщі в диктаторському завідуванні московської кліки, коли би цього не бажали собі кермуючі державні чинники. Зрештою, церковна політика уряду є річю занадто відомою, щоби тут над нею широко розводитися. Скажемо тут лише, що з іменуванням графа Францішка Потоцького директором департаменту віроісповідань, РНО і рнівські високі духовники набрали ще більшого розмаху й сміливости. Як інакше можна пояснити той нечуваний поступок, яким була анатема на провідника організованого українського православного руху, признаного за такого самим митрополитом у минулорічній взаємній умові, — анатема на український православний рух! Але, здається, що тут саме митрополит перерахувався, рахуючи дальше, що його марка „найльояльнішого з льояльних" забезпечує йому повну й необмежену самоволю. Безумовно, що новий русифікаторський пароксизм варшавської православної митрополії не зродив у пана графа Францішка Потоцького раптового милосердя та любови до православних українців з Річинським включно чи виключно. Однак міг зродити певний острах перед таким зростом русицизму, який вже й для уряду був би неприємним. Здається, що винуваті тут самі світські й духовні політики з РНО, які поруч з усіми маніфестаціями своїх найльояльніших почувань і т. д. і т. д. таки не в силі цілком скрити старих своїх і вічно живих едино-неділимческих симпатій і поглядів. Щодо самого митрополита Дениса, то ясно, що постійна хитkість, постійне підпорядковування себе впливам оточення, вічне крутійство, мусить швидше чи пізніше викликати й у найвірнішого союзника недовіря. І ось, здається, що митрополит Денис оце довіря у міністерстві освіти й віроісповідань — утратив. Хаос у православній церкві міг би польського уряду не бентежити, бо замало є — православних поляків. Але мусять його бентежити факти, що бють уже безпосередньо по державному престіжі. Мандрівка по світі ріжних меморіялів Українського Церковного Комітету, розмови на тему відносин у православній церкві в Польщі по всіх православних патріярхатах і митрополіях світа, врешті помітне зацікавлення церковно-православним життям закордонними кореспондентами у Варшаві, все це починає бути річю високо немилою. Та й не боровся уряд за відірвання польського православія від московського патріярхату й автокефалізм православної церкви в Польщі на те, щоби в 7-му році панування митрополита Дениса цілі парохії піддавалися київській митрополії!

Але польська національна політика має уже свою традицію. Глянути правді в вічі, приступити сміливо до ліквідації зроблених помилок, не лякатися тих реформ, яких вимагає життя, явно і славно вирішити те, що життя давно вже вирішило — ні, цього бути не може! Можна щонайвище пошукати якогось паліятиву, — обійти довкола наболіле питання і старатися сіпнути його всякими якимись новими штучками: авуж щось із цього вийде! Національна політика уряду йде по лінії експериментів. Розчарувавшися в митрополиті Денисові, польський уряд починає у церковно-православному питанні, як одній ділян-

ОСИП СТЕФАНОВИЧ
РАНІШЕ РОМАН ЗУБИК
ЛЬВІВ, ВУЛ. ГАЛИЦЬКА Ч. 16.
поручає: ВОВНЯНІ НОВОСТИ ДЛЯ ПАНЬ на плащі, костюми і сукні. ШОВКИ у великому виборі. ВОВНИ АНГЛІЙСЬКІ І КРАЄВІ на мужеські одіяння.

ці загально-національного питання у Польщі, новий експеримент. Цим експериментом є приїзд до Варшави постійного делегата царгородського патріярха, тракійського епископа Олександра Зотоса, — приїзд на спеціяльне запрошення польського уряду.

Якаж ціль цього приїзду, яка місія цього делегата та які виглади на успіх цієї місії? Про це — завтра.

І. Кедрин.

Радянська Україна.

З XI. Всеукраїнського Зїзду Рад.

Дня 7. травня по рефераті делегата союзного уряду Куйбишева, вивязалася на Зїзді Рад жива та дуже інтересна дискусія. Куйбишев обговорив у своїм рефераті пятилітній плян господарського будівництва в СРСР. В тому пляні передбачуєтьси між іншим будова тракторного заводу загальносоюзного значіння на Уралі. На Зїзді виступив цілий ряд українських делегатів з домаганням до союзного уряду, щоби тракторний завод будувати не на Уралі але на Україні. Того домагалися делегати: з Дніпропетровщини Кучеренко, з Одеси Демченко, з Київа Рейкіс, з Тульчина Ольховий, голова харківського окрвиконкому Буценко та інші. Їхні домагання підтримали народ. комісар земельних справ УСРР Шліхтер і нар. коміс. фінансів УСРР Полоз. Всі вони, пише „Комуніст", „заявляли союз. урядові претенсію України на автотракторний завод. Тут не було абсолютно жадних місцево-патріотичних міркувань — „не забиждай наших", тут були виключно міркування загальносоюзних інтересів". Особливо сильно аргументував це домагання делегат Дніпропетровська проф. Маковський, що доказував цифрами недоцільність будови тракторного заводу на Уралі, а доцільність його будови саме на Україні, де є і вуголь і залізо і всі потрібні для такого заводу матеріяли. Крім того наркомзем Шліхтер протестував проти відкладання союзними чинниками будови гідростанції над Нижнім Бугом.

Колись із трибуни союзного Центрального Виконавчого Комітету рад російський комуніст-інтернаціоналіст Ларін накинувся на харківський уряд за те, що він гнобить національні меншости на Україні та насильно їх українізує. На цьогорічному XI-му Зїзді Рад в Харкові у часі дискусії над звітом Куйбишева делегати Буценко (Харків), Демченко (Київ) та інші „докоряли — як пише „Комуніст" — урядові РСФРР за недостатнє культурне обслуговання українського населення в РСФРР. Не випадкого делегати говорили про це в дебатах над доповіддю союзного уряду". Нарешті додумались і радянські діячі до того, що треба бодай докоряти комусь за те, що українське населення в межах російської радянської республики не має ніякого заспокоювання своїх національно-культурних потреб.

На рідношкільні теми.

На маргінесі проєкту зміни статуту „Рідної Школи".

Приноровлюючися до ухвал останніх двох загальних зїздів „Рідної Школи", які вимагали підготування зміни статута в тому напрямку, щоби керму товариства передати в руки постійної дирекції, зложеної з платних але й відповідальних урядовців, а Головну Управу звести до контрольного чинника, Головна Управа виготовила проект зміни статуту „Рідної Школи" і справу зміни статута поставила на денний порядок загального зїзду (20. травня).

Як уявляємо зміну управи товариства (платної, але й відповідальної дирекції) цей проект?... Замість дотеперішньої Головної Управи вводить Головну Раду (19 членів), яка, згідно зі статутом, може не сходитися більше, як один раз на рік. Членів Гол. Ради вибирається на 3 роки. (Щороку 1/3, яка сидить у Раді 3 роки — уступає).

Замість дирекції пропонує цей проект вибір Головної Управи, (зпоміж членів Головної Ради — цеб-то, як досі було, вибір президії) зложеної з 7 осіб, вибираних до Головної Управи на три роки. Демократичний ділений принцип (праці платної і відповідальної) заступається патріотичним принципом, праці з патріотизму (у вільних хвилях, або й ні!)

Таким чином домагання загальних зїздів, щоби покликати до керми ділову, платну й відповідальну управу (дирекцію), цей проект не здійснює.

Але ми знаходимо в цьому проекті статуту такі постанови, яких досі в „Рідній Школі" не було.

І так у § 34. статут впроваджує до Управи кожного Повітового Союза Кружків, крім вибраних загальними зборами П. С. К. 7 членів, як восьмого: „одного відпоручника даного Ординаріяту". Яка буде роля відпоручника Ординаріяту в управі Повітового Союзу Кружків — про це статут не говорить. А що буде, як напр. до якогось Союза Ординаріят не схоче вислати відпоручника? Чи тоді управа Союзу може вважати себе правосильною до урядування?

Далі бачимо в проекті такі інновації: в загальному зїзді, найвищій установі товариства, мають право участи з рішаючим голосом: 1) відпоручники Повітових Союзів Кружків (один на 40 відпоручників Кружків, при чому один відпоручник кружків до Повітового Союза Кружків припадає на 50 членів кружка. Іншими словами один відпоручник Пов. Союзу Кр. заступає 2000 членів. А що всіх членів „Рідної Школи" є тепер 26.000 — то на загальному зїзді повинно бути із відпоручників усіх членів, усього українського громадянства); 2) члени Головної Ради (19); 3) члени Контрольної Комісії (5); 4) управителі всіх шкіл Р. Ш. (а дорадчим голосом) — около 50.

Так мав би виглядати найближчий зїзд „Рідної Школи". Буде на ньому (з рішаючим голосом) вся Головна Рада або іншими словами Головна Управа і Контрольна Комісія, яку малисьби вибрати на загальному зїзді дня 20. травня 1929 року і то в числі 24 осіб. А крім того все українське громадянство, яке дає жертви, колекту, писанку на „Рідну Школу", тих 26.000 членів, що платять вкладки, малиб бути заступлені при теперішнім стані членства тринацятьма відпоручниками Повітових Союзів. Та ще крім того буде около 50 (пятьлесять) управителів шкіл (а дорадчим голосом). Словом — найближчий загальний зїзд „Рідної Школи" був би на основі проекту цього статуту зїздом управителів шкіл з Головною Радою і Контрольною Комісією Товариства і тринацяти відпоручниками Повітових Союзів Кружків Р. Ш.

А льокальний склад найближчого зїзду (з 1930 р.)? Зі Львова буде: 13 членів Головної Ради, 5 членів Контрольної Комісії і 2 відпоручники Повітового Союза Кружків у Львові. А на решту всіх українських земель під Польщею припаде 6 членів Головної Ради й около 11 відпоручників Повітових Союзів Кружків. Значить, Львів буде заступлений 20 (двацятьма) членами, весь край (Галичина, Волинь і т. д.) 15 (пятнайцятьма) членами зїзду!

Мало того: § 20 проекту статуту каже, що до важности ухвал треба 1/3 управнених до голосування (отже всього 13 членів), а того до зміни статуту 2/3 — тоб-то девять членів, до розвязання товариства 3/4 всіх присутних — тобто 10 голосів. А якби в означеному часі не зібралося 13 (тринацять) членів, то за годину западуть правосильні рішення без огляду на кількість.

Оце значить спопулярнізовувати ідею „Рідної Школи" серед української нації!

Що правда в § 18 є такий уступ: „На кожних 40 відпоручників кружків, згуртованих у Повітовім Союзі Кружків або в кружках, наділених правами Повітового Союза Кружків, (отож на кожних 2000 членів Р. Школи) припадає один відпоручник на загальний зїзд товариства з тим, що кожний Повітовий Союз Кружків повинен мати найменше одного відпоручника. Кожних 20 відпоручників нової 40-ки (на 1000 членів) уважається за повну 40-ку. Повітовий Союз може мати найбільше 8 відпоручників. (Щоб їх дістати, мусить мати 16.000 членів).

ПОС. ВОЛОДИМИР ЦЕЛЕВИЧ. 5)

Самоврядування.

II. Діяльність повітової самоуправи в ділянці поправи і будови доріг.

В числі 77. часопису „Польска Збройна" з дня 19. березня 1929 р. появилося звідомлення про працю 44-ох повітових самоуправ трьох східньо-галицьких воєвідств. Уміщено там також фотографії повітових старостів, як керманичів повітової самоуправи і фотографії секретарів повітових виділів. За поміщення тих звідомлень і фотографій платила повітова самоуправа відповідну винагороду і в такий спосіб уможливлено редакції видання ювилейного числа часопису на 100 сторін великого формату в люксусовій формі.

Ці звідомлення, навіть при всій своїй тенденційности, є вельми інтересні і я буду ними послугуватися при обговорюванні діяльности повітової самоуправи. Мушу з жалем ствердити, що наш загал замало звертає увагу на діяльність повітової самоуправи і в слід за тим маємо замало власних матеріялів в тій справі.

Я роблю спробу обговорення всіх сторінок діяльности галицької повітової самоуправи. Завданням наших діячів по повітах буде доповнити мої міркування новим фактичним матеріялом і спростувати мої висновки там, де я спираюся на урядових матеріялах.

Стан доріг і мостів це одна з великих болячок нашого краю. Ще в мирних часах за австрійських часів дороги в Східній Галичині були в занедбанні. І віденське правительство і краєвий виділ дбали дуже про державні і краєві дороги в Західній Галичині, а менше інтересувалися дорогами в Східній Галичині. Коли вже будовано краєві і державні дороги то брано при тім під увагу більше стратегічні цілі як потреби населення.

Щодо повітових доріг, то славною була повелінка повітових маршалків будувати повітові дороги в першу чергу до своїх посілостей. Одним словом вже за австрійських часів Східна Галичина і щодо стану і щодо скількости доріг була упосліджена в порівнянні з Західною Галичиною і дороги в Східній Галичині находилися переважно в лихому стані.

Прийшла велика світова війна. Вона велася весь час на нашій території. Тисячі більших і менших мостів висаджувано в повітря зі стратегічних мотивів. Переположення тяжкої і легкої артилерії та перемарші військ знищили дороги до щенту. Одним словом дороги найшлися в катастрофальному стані, особливо в деяких повітах. Поправа не наступила і за українських часів. Польсько-українська війна не сприяла пляновій праці над поправою доріг.

Також за польських часів довший час не приходила поправа в тому стані. Завдяки обовязуючим законам повітова і громадська самоуправа орудувала так малими грошевими засобами, що неможливим було приступити до планової і систематичної праці над поправою істнуючих доріг і над будовою нових. Доперва від 1925 р. починає самоврядування орудувати значнішими фондами. Наведу один приклад, який пояснить справу. Бюджет стрийської повітової самоуправи, яка обіймала 2 політичні повіти стрийський і сільський виносив в 1921 р. лише 35.000 золотих в золоті, відчас коли в 1927/28 р. бюджет лише звичайних видатків стрийської самоуправи виносив 400.000 зол., сягаючи передвоєнної висоти.

В бюджеті повітових самоуправ трьох східньо-галицьких воєвідств на 1927/28 звичайні і надзвичайні видатки на дороги виносили 10,100.000 зол., що становить 60.4 відс. всіх видатків повітових самоуправ. В деяких повітах видатки на дороги виносять більше від усіх інших видатків. І так у дрогобицькому повіті звичайний бюджет повітової самоуправи на 1928/29 р. виносить 568.593 зол. з чого на дороги предмінювано 346.443 зол., а крім цього цілий надзвичайний бюджет у висоті 700.000 зол., так що разом з загального бюджету в висоті 1268.593 зол. предмінювано на дороги 1.046.743 зол., себто аж 82.4 відс. Таксамо більше ніж 2/3 видатків повітової самоуправи іде на дороги в жидачівському і теребовельському повіті.

Представлю коротко в міру матеріялів, які маю під рукою, стан доріг в поодиноких повітах і працю повітової самоуправи над їх поправою.

Львів-повіт. Тут кепський стан. Половина бюджету повітової самоуправи іде на дороги. Повіт Дрогобич. Він має під своїм зарядом 220 клм. битих доріг, а помагає готівкою і технічно до удержання 500 клм. громадських доріг. Вілбудовано знищені повінню в 1927 р. дороги: Дрогобич — Підбуж, Дрогобич — Опака. Дрогобич — Бронивник, будуються нові дороги: Тустановичі — Орів, Грушів — Волоща. Повіт Перемишль: Дороги в дуже лихому стані. Пов. Бібрка: Повіт має 45 клм. воєвідських, 61 клм. повітових і 100 клм. громадських доріг. Дуже мало доріг в повіті і всі в лихому стані. Повіт убогий і власними силами без більшої позички зелми чи в скорому часі зможе їх поправити. Пов. Ліско має 80 клм. держав-

Протестаційна нота Польщі в Москві.

Вчорашня „Ґазета Поранна" надрукувала звістку, що голова української Ради народних комісарів Чубар у своїй публичній промові на Всеукраїнському Зїзді Рад у Харкові в присутности польського консуля сказав, що це ненормальна річ, що 7 міліонів українців у Польщі, позбавлені повноти політичних прав. А представник українського уряду на краєвому радянському зїзді Рад у Тифлісі сказав: „український нарід по той бік кордону ще мучиться під чоботом Пілсудського". В обох випадках польські консулі на знак протесту вийшли зі зборів. Тепер, як подає „Катовіцер Цайтунґ" польський уряд вислав до Москви ноту з протестом проти цих виступів. Польський уряд пригадує радянському урядові, що Радянський Союз у 5 артикулі мирового договору в Ризі признав суверенність польської держави й зобовязався не вмішуватися у внутрішні польські справи й не вести протипольської пропаганди.

Торговля Польщі з Рад. Союзом.

Новий радянський торговельний представник у Варшаві подав деякі відомости про нові радянські замовлення в Лодзі та на ґуті Бісмарка. Ґута Бісмарка одержала замовлень на 850.000 долярів. Замовлення в польській текстильній індустрії дійшли до висоти 800.000 долярів. У звязку з цим також Польща поробила в Радянському Союзі замовлення, головно на тютюн. Сума польських замовлень доходить до 1 міліона долярів. Дальший розвиток торговельних відносин між Польщею та Радянським Союзом залежить від того, чи буде розвязана справа кредитів.

Кожний може збагатіти

хто купить

ЛЬОС 1-ої КЛЯСИ

Польської Державної Клясової Льотерії в найбільшім і славнім зі щастя канторі

„НАДІЯ" ЛЬВІВ, вул. Сикстуська, ч. 6.

Головна виграна

750.000 зол.

Загальна сума виграних — більше як

28 міліонів золотих.

Що другий льос мусить виграти!

Тягнення 1-ої кляси вже 23. і 24. ц. м.

Ціни льосів:

1/4 льосу — зол. 10·— 1/2 льосу — зол. 20·— 1/1 льос — зол. 40·—

Державна льотерія приносить рікрічно тисячам людей багацтво і добробут. Замовте ще нині, бо наш запас льосів на вичерпанні. На замовлення негайно висилаємо оригінальні льоси, разом з блянкетом П. К. О. на безплатну пересилку належитости.

В тім місци витяти і виповнене переслати в письмі.

2003 Карта замовлень: 2—5

До „НАДІЇ" ЛЬВІВ, вул. Сикстуська ч. 6.

Отсим замовляю:

. . . . . цілих льосів по зол. 40·—
. . . . . половинок льосів по зол. 20·—
. . . . . чвертьок льосів по зол. 10·—

Належитість зол. . . . . прішлю блянкетом П. К. О., що долучить його фірма до льосів.

Ім'я і назвисько: . . . . . .
Докладна адреса: . . . . . .

Показчик культури.

Скільки і які пресові органи розпродала українська книгарня в Станиславові в 1928 р.?

Ми дістали до своїх рук виказ українських ґазет і журналів, проданих напротязі 1928 р. в українській книгарні („Народній Базар") при вул. Собіського в Станиславові. Виказ цей інтересний як показчик чимраз більше зростаючого розуміння потреби українського друкованого слова серед нашого громадянства в Станиславові, він вказує також, наскільки і які пресові орґани найбільше поширені в цьому воєвідському місті. Зрештою нехай говорять самі цифри.

З ґазет продано в українській книгарні в 1928 р.: Діло 17.032 прим., Новий Час 14.260, Український Голос 3.091, Неділя (від вересня 1928) 982, Свобода 626, Нова Зоря 527, Гром. Голос 504, Народня Справа 277, Рада 251, Правда 212, Праця 207, Жіноча Доля 187, Українська Нива 147, Українська Громада 104, Наше Слово 96, Час (Чернівці) 15.

З журналів: Зиз 604 прим., Нова Хата 237, Світ 200, Літ.-Науковий Вістник 184, Життя і Знання 175, Світ Дитини 96, Розбудова Нації 59, Вікна 59, Сіль. Госп. 54, Український Еміґ. 48, Проти Хвиль 40, Госп. Кооп. Часопис 36, Культура 30, Тризуб 26, Ми Молоді 25, Літерат. Вістн 12, Сіль. Світ 15; Смолоскипи 10, Сокільські Вісти 6, Кооперативна Республика 4.

До цього виказу слід замітити, що українські пресові орґани продаються в Станиславові, хоч і в меншій скількости, ще в другій, приватній українській книгарні (власник п. Чепига) і по ріжних трафіках. Крім того деяка скількість українських ґазет і журналів приходить просто до рук читачів-абонентів.

—o—

Виходило б, що ця постанова § 18 розширила б вище означене число 13 (тринацяти) членів усього громадянства бодай на стільки, скільки буде Повітових Союзів Кружків.

Але ж бо досі є на весь край тільки 2 Повітові Союзи Кружків і то за ввесь час істнування приступінности в „Рідній Школи". Можна уявити собі, скільки то ще часу може пройти, заки повстане 10—20 Повітових Союзів Кружків бодай у більших містах! Щодо Кружків, наділених правами Повітового Союза Кружків, навіть проект статуту не постановляє, що вони мусять (або можуть) мати обовязково бодай одного відпоручника на зїзд. І зовсім слушно! Бо постанови про наділювання Кружків правами Повітового Союза Кружків не знає дотеперішній статут і вона не повинна б увійти в новий статут. §. 33. каже, що Повітовий Союз Кружків має виявляти ініціятивну діяльність, пильнувати одноцільности ведення кружків і наглядати їх діяльність. Розуміється, що правами Повітового Союза Кружків можна-б наділити кружок у повітовому місті, який веде одну або дві середні школи, ще й народню школу. Такий кружок вимагає сам нагляду й контролі. А тут він мав би сам себе контролювати, сам себе наглядати і т. п. А щоби він наглядав працю інших кружків — це важко собі подумати! Він остільки заабсорбований своїми школами, що ледви зможе виконати свою власну працю, не то щоби він контролював працю, ініціятивність і т. п. інших кружків!

А вже постанови про розвязування старшин кружків, це виглядає на відсування членів від участи в управі і накидування їм опіки у характері делеґатури. Це, що правда, заведено досі в кількох випадках, хоч старий статут цього не передбачує, але і в новому статуті цього бути не повинно. Бо замість виборних старшин, можнаб мати в короткому часі у більшости кружків постійні, назначені згори делеґатури. А це хіба не гармонізувалоб з ідеєю „Рідної Школи", яка є тісно звязана з громадянством.

Для порівняння із цим проектом наведу деякі резолюції американського Обєднання в справі „Рідної Школи".

1. резол.: „Рідна Школа" мусить стати дійсно всенародньою понадпартійною установою, опертою на широких масах, які будуть у ній най-

---

них, 120 клм. повітових доріг, в тому половина в лихому стані. Пов. Мостиска: 3/4 доріг це земні дороги. На загал дороги в фатальному стані. Пов. Самбір має державних доріг 40 клм., повітових 125, битих і воєвідських 25 клм. Всі дороги вимагають основного ремонту. Звичайний бюджет виносить 313.467 зол., а чого 214.000 іде на дороги. Пов. Старий Самбір: Державні дороги в доброму стані, 104 клм. повітових доріг в можливому стані. Поправляється громадські дороги. Катастрофальна повінь в 1927 р. позривала мости і понищила десятки клм. доріг. Відбудова доріг вичерпала грошеві засоби повіту і задовжила його на 150.000 зол. Пов. Яворів: Повітовий виділ будує дорогу Краковець — Великі Очі, Ковлів — Прилбичі в напрямку Городка Ягайлонського та видав значні суми на поправу ґрунтових доріг. Пов. Сянік. Дороги в доброму стані. Пов. Золочів. Дороги у злому стані. В бюджеті повіту на 1926 р. призначено на дороги 220.000 зол., на рік 1927/28 — 296.765 зол. а в 1928/29 — 228.420 зол. Пов. Бібрка. Дороги і мости понищила війна. Упорядковано 47 клм. повітових доріг, збудовано кілька мостів. Уділювано громадам субвенції на громадські дороги. Пов. Броди. Повіт має 77 клм. державних, битих доріг, 45 клм. державних ґрунтових доріг, 43 клм. повітових битих доріг. 87 відс. усіх доріг це ґрунтові дороги. Повітова самоуправа упорядкувала 27 клм. повітових битих доріг, 20 клм. громадських битих доріг а крім цього вибудувала 2 клм. повітової битої і 2 клм. громадської битої дороги. Направа доріг потребує 2 роки. Звичайний бюджет на 1928/29 р. призначує на дороги 280.000 зол., надзвичайний 200.000 зол. На покриття надзвичайного бюджету затягнено позичку на 30 літ. Пов. Теребовля: Державні дороги 40 клм., самоуправних 110 клм. Треба 14 літ, щоби їх привернути до доброго стану. Відбудовано 4 мости, з котрих лише один коштував 55.000 зол. 2/3 бюджету, що виносить того року 330.000 зол. іде на дороги. Пов. Заліщики. Дороги в повіті належать до найліпших у Галичині. Будуються мости на Серети в Лисівцях і Городку. Пов. Перемишляни: Виділ допровадив до можливого стану 74 клм. повітових шутрованих доріг при помочі шарварків селянського населення. Таксамо зробив можливими 34 клм. ґрунтових повітових доріг і около 600 клм. громадських теж при помочі шарварків. Вишутровано 40 клм. громадських доріг. Виділ хоче в річниці 10 літ вишутрувати всі громадські дороги. Всі дороги обсаджено овочевими деревинами. Пов. Городенка — 90 клм. повітових битих доріг. У бюджеті цього року 360.000 зол. призначено на дороги. Нема каміння, треба його спроваджувати і це підносить кошти направи. Стан доріг перешкаджає розвиткови повіту. Пов. Косів. — 195 клм. битих доріг і 56 воєвідських. Повінь 1927 р. знищила 110 повітових доріг. Відбудовано їх при державній субвенції. Загальний бюджет виносить около 200.000 зол., з чого 50 відс. йде на дороги, але це капля в морі. Лише субвенція може помогти. Проектується відбудову автомобілевого шляху Жабє—Ворохта. Мін. рільництва приступає цього року до будови вузкоторової залізниці з Кут до Гринави. Громадські дороги відбудовується при помочі шарварків. Пов. Рогатин — страшний стан доріг. Зі звичайного бюджету в висоті 517.000 призначено 340.000 зол. на дороги, але і цего замало і працю розложено на 3 роки. Пов. Калуш — відбудовано кілька більших мостів, як дубовий на Лімниці в Добрівлянах, таксамо дубовий у Завалці на Болехівці і міст з мягкого дерева в Завою на Лукавиці та богато менших мостів. Правительство дало субвенцію. Пов. Турка. — Виділ старається про позичку на дороги, бо має на удержанні 520 клм. доріг. Лише 57 клм. державної дороги є в доброму стані. Пов. Снятин. Дороги у виїмково доброму стані. На удержанні повіту є 117 клм. битих доріг, державних 28 клм., воєвідських 42 клм. Пов. Коломия. У 1928 р. відбудовано повітову дорогу Коломия—Обертин коштом 100.000 зол., вибудовано 2 мости на дорозі Яблонів — Космач. Закуплено шутер і розділено на інші дороги.

З наведених статистичних і фактичних даних бачимо, що т. зв. повітова самоуправа витрачує богато праці і грошевих засобів на поправу істнуючих і будову нових доріг. Інша річ, чи при тому поступає вона доцільно й ощадно. На загал при повітовій самоуправі удержується завеликий і за коштовний дороговий персонал.

Деякі теперішні володарі повітової самоуправи не знають практичного життя, укладають пляни реконструкції доріг за зеленим столиком, ті пляни в зустрічі з дійсним життям показуються нереальними і потягають за собою недоцільну витрату гроша.

Окремого обговорення вимагає польське дорогове законодавство. Воно має численні недостачі та хиби, а з окрема його постанови про шарварки дають змогу до ріжних зловживань і дошкулювань нашому населенню. Український Клюб заголосив у соймі внесок на зміну дорогового закона, але про це напишу іншим разом

живіше заінтересовані та своїм напрямком та своїми уладженнями мусить служити виключно національним і суспільним потребам української нації".

14 резол.: „З огляду на еволюцію думки з одного боку, а з другого боку з огляду на конечність тяглости в праці, — Р. Ш. мусить задержати слушну постанову статуту про однорічний період урядування Гол. Управи та виконати доцільну постанову двох останніх загальних зїздів про введення в централі дирекції із знавців діла „Рідної Школи".

А ухвала загального зїзду Р. Ш. з 24. грудня 1926 р. звучить:

„Взивається Головну Управу, щоб найдалі до кінця травня 1927 р. предложила надзвичайному загальному зїздові проект зміни §§ 42, 43, 53 і з ними злучених §§-ів у цьому напрямку, що всі справи товариства вестиме Головна Управа і Дирекція, а саме:

Головна Управа Р. Ш. зложена з голови, 18 членів і 6 заст., вибирана на протяг одного року, являється верховною владою українського шкільництва і лучником між українським громадянством і виконною Дирекцією Товариства. Вона проводить у життя напрямні шкільної політики, витичені загальним зїздом Р. Ш., як узагалі проводить цілою діяльністю Товариства та веде надзір над Дирекцією.

Натомість для кращої справности Товариства і тяглости його праці творить з референтів поодиноких ділянок, платних урядовців Р. Ш., Дирекцію відповідальну за ведення своїх діл у першій мірі перед Головною Управою з управненнями переводити всі аґенди Товариства й підписувати письма Товариства та документи".

Думаю, що ця резолюція з 1926 р. повторена в 1927 р. на зїзді, як також ухвали американського Обєднання — це дійсно *воля всіх організованих у „Рідній Школі" чинників* не могли бути невідомі авторам проєкту нового статуту.

R

ЗАМІТКИ і ВІДГУКИ.

Москвофільські „воскресенці" й їх протектори.

Москвофільські „воскресенці", чуючи за собою протекцію „власть імущих", починають брикати і наступати. Те, що не вдалося всякого покрою „хлібоїдам" від твердохлібної яцківщини, ільківщини починаючи і даниловичівщиною кінчаючи, — взяли и а себе наші „русскі" „русскоголосовці", зєднані з РНО через „Русскую Сел. Організацію" і „комісарський гурток, безпосередньо спорідненний з одного боку зі санацією (з Господарським Клюбом у львівській міській раді), а з другого боку „ідейольогічно" з „Червенсько-руською Орг. „Згода". Коли перші не виходять надто далеко поза рямки всебічної і традиційної льояльности, то другі (себ-то друга сторона медалї русско-польського москвофільства) аж до заперечення всякої людської гідности додержують своїм протекторам.

Другою стороною русско-польського москвофільства ми не будемо займатися. Звернемо увагу хіба на першу, себ-то на тих, що посередньо служать своїм протекторам, вводячи замішання в деяких околицях нашої країни та за миску сочевиці або „единонеділимського" фантому ломляючи подекуди опір нашого селянства.

Москвофільських „воскресенців" обєднує з їх протекторами одно: боротьба зі „сепаратизмом". Як розкладовий, а не будуючий елемент, притягнули їх до праці їхні протектори. Ще в р. 1919 Ір. Паненкова доказувала на сторінках б. „Кур. Львовск-ого", що в Сх. Галичині немає української більшости, що це країна наскрізь мішана, бо воца має понад 2 мілл. поляків, нецілих 2 мілл. українців, 1½ мілл. „русских" і 600 тис. жидів. Очевидно, що на основі такого національного препарату поляки є домінуючою національністю у Сх. Галичині, що потягає за собою означені консеквенції. Тепер уже своєю службою і поширюванням бази „русскої" національности москвофільські „воскресенці" доказують, що п. Паненкова „мала рацію". Консеквенції поки-що витягнені, а тепер тільки треба їх зафіксувати. І москвофільські „воскресенці" зафіксовують їх, сповняючи свою службу ще краще й успішніше під „единонеділимським", поки-що національно-культурним прапором, як їх попередники: Твердохліб, Яцків, Ільків, Даниловичі і тов.

Розуміється, наступ ведуть вони виключно тільки проти „українофільського сепаратизму". В статті „Удовские банкроты" (в ч. 34 „Русск. Голос-у") недарма, але зате пристрасно й атакуючо полемізують вони з нашими статтями: „Нарости" й „Москвофільські ідолопоклонники".

Із всіх сепаратистичних партій — пишуть москвофільські „прогресисти" — найнікавішою є Удо. Попереш тому, що увязати спільно з петлюрівцями найбільш ретроградні. Подруге Удо, закостеніле в реакції й шовінізмі, захопило багаточисленну українофільську інтеліґенцію, що сьогодні, як може рятуєтьця з мертвецьких обіймів Удо, наскільки вона здатна до життя і поступу. Вкінці Удо (те мертвецьке Удо" — Рех.) веде проти „русскаго движенія" боротьбу прикметної йому брехні і провокації, хоч безпосередня небезпека погрожує йому не а „русской стороны", а з боку українофільського прогресивного громадянства".

Після такого, справді „інтересного", навіть винахідливо-оригінальнього вступу, наша домороста чорносотенщина переходить в полемічний наступ. Розуміється, нецікаві є всі ті інвективи, звернені на адресу „габсбурско-самостійническої черносотенщины", а цікавішою є „революційна" самохвальба:

„Діло" докоряє українофільській неундівській пресі, партіям і духовенству, що вони не доцінюють русскої небезпеки. Особливо „Діло" провокує уніятську церкву проти „русскаго движенія", обвинюючи його в пропаганді православя. *Авжеж „Діло" не бере на увагу, що колиб „русское движеніе" несло в народ православя, то сьогодні була би православною не одна православно настроена Лемківщина, а не менше половини Галичини. При тому православя не розвивалось би еволюційним шляхом, а котилось би хвилею справжньої церковної революції.* „Діло" не хоче теж знати, що ми, хоч і вважаємо сепаратизм великим лихом русского народа, то відріжняємо в ньому українофільство від самостійництва. Перше ми вважаємо своїм „русским движеніем" і ведемо з ним не боротьбу, а звичайну політичну й культурну конкуренцію, роблячи все можливе, щоби не надавати їй характеру боротьби, шкідливої для загальнонародніх інтересів. Навпаки, проти самостійництва в постаті удо-петлюрівщини, як проти нічим неприкритої, нахабної спекуляції долею рідного народу, ми ведемо безпощадну боротьбу".

Якщо Удо збанкрутувало, якщо воно є мертве, якщо з його „мертвецьких обіймів" втікає „українофільська інтеліґенція", не говорячи вже про народ, то по-що даремне витрачувати сили на безпощадну боротьбу з нахабним самостійництвом"?

Не будемо даремне займати місце аналізою тієї води, що витекла з голов „русскоголосівських журналістів, а звернемо увагу, що про московських „воскресенців" й їх роботу кажуть їх протектори. Маємо на думці статтю „Ґазети Пор." під написом: Активізація „мамута", — в якій цей орґан відкидає наше твердження, немов та активізація є ділом поляків з метою створити на українських землях національну і релігійну шахівницю. Правда, цей бульварний жидівсько-польський орґан не репрезентує ніякої партії, але будучи близьким до санаційних кол висловлює їх думки. Отже „Ґазета Пор." заявляє, що

„участь польських чинників в активізації москвофільства обмежується до нероблення перепон. Не робиться перепон „русским" вічам, святам й організаційній роботі тому, що *та діяльність в теперішніх умовах не насуває ніяких застережень. Не виступав проти держави, навпаки — акцентує свою льояльність. Не змагає до відірвання частини держави від цілости, всю свою окремішність зводячи до язикових і культурних управнень, що основуються на конституції.*

„Українська політика майже на всьому своєму фронті є *революційна.* Означує собі остаточні цілі, до яких може дійти лише через океан крови, шляхом викликання і використання переворотів...

„Москвофільська акція тим відріжнюється від української, що не шукає ґудзів. Через свій *консервативний характер краще відповідає характерові села.* Його потреби заспокоює шляхом безпосереднім, без ризика. І колиб у кількох словах треба було вияснити причини елементарного (?!) москвофільського руху, то ми сказалиб: *надійшла хвиля, коли населення бажалоб бачити свої зібрання без авантюр і без поліційної асисти, свої доми асекуровані перед ревізіями, свої читальні активні, свої постуляти узгляднені владою. Так склалося, що москвофіли краще як українці, і скорше зрозуміли конечність приноровлення до атмосфери переважної населення, до загально вичуваної потреби ладу, безпеки і спокою".*

Тільки до такого ролу допомоги москвофілам признається в польському імени „Ґаз. Пор." Очевидно, віддання „русским" „Ставропигії", „Нар. Дому", допомога при громадських виборах у деяких селах не свідчить лише про тактику „не роблення перепон". Але й те, що вгорі сказане, є вповні достаточне, щоби підтвердити наше твердження про протекторат над москвофільством і про причини його активізації. Перед війною москвофіли були для поляків „przyjemni w obcowaniu", а сьогодні вони ще мають одну прикмету: „akcentuja swą lojalność".

Марш. Пілсудський у Вильні.

У вівторок приїхав у Вильно марш. Пілсудський. На двірці витали марш. Пілсудського мін. Станевич, виленський воєвода Рачкевич, військові власти, президія міста Вильна та посли Пілсудський і Косцялковський. Марш. Пілсудський побуде у Вильні кілька днів і переведе воєнні гри.

—o—

Пашпортові ціни незмінені.

В мін-стві скарбу розглядали справу обниження пашпортових ціп. Внесіли предложили до апробати керовника мін-ства полк. Матушевського. У висліді переведених студій заявилися за обниженням пашп. оплат при дальшому задержанні пільгових пашпортів. Одначе кер. Матушевський не згодився на предложені йому внесення та постановив задержати дотеперішні пашпортові оплати. Кажуть, що постанова міністра є в звязи із захолами т-ва польських літинщ, які виступили проти обниження пашп. оплат.

—o—

Замах на Вальдемараса — з особистої пімсти?

З Ковна прийшли вістки, будто би арештований студ. Василюс признався до виконання замаху на Вальдемараса. М. і. зізнав він, що замах є актом особистої пімсти, тому, що Вальдемарас вислав до концентраційних таборів богато членів політ. акад. організації та приказав вилалити з ковенського університету.

Учасники замаху арештовані.

Бюро Вольфа повідомляє з Клапейди, що лит. поліція викрила вже всіх учасників замаху на Вальдемараса. Брало в ньому участь 10 студентів із студ. організації „Авшра". Біля польсько-лит. кордону арештували ще двох учасників замаху, між ними голову т-ва „Авшра" Таліцюса, якого при арештуванні зранили. В звязи з арештуванням членів хр.-дем. орг. „Тавтінінкай" інтервенював голова тої партії у міністра вн. справ. Йому відповіли, що інтервенція не матиме успіху, бо арештовані брали участь у політ. акції.

—o—

4-год. промова Мусолінія.

Аг. Стефані повідомляє, що дня 13. травня на засіданні парляменту в присутности всіх послів, при заповнених трибунах для представників сенату, преси та публики Мусолінї виголосив 4-годинну промову в звязи з латеранським договором. М. і. сказав, що Італія може вивязатися з фінансових зобовязань, не збільшуючи цубл. тягарів і не затягаючи позичок, 700 тис. лірів, які треба виплатити Ан. Столиці не створюють трудноцїв, бо в держ. касах 30. квітня було до розпоряження більше ніж 2 мілїярди лірів, а теп. бюдж. період збільшив надвишку доходів над видатками з 106 мілл. на 363 мілл. Ан. Столиця згладжує суму дістане в ратах. Конкордат, порушений духовенству, є в усіх інших конкордатах. Не є правдою, будто би покликано до життя дух. суди, бо коли духовник допуститься проступку, то тимсамим утратить характер духовника і його судитимуть як зв. проступника. Коли би допустився би політ. злочину, будуть судити його так, як кожного політ. проступника. Далі зазначив М., що дехто хотів би воскресити політ. партії, які окончено зникли з політ. терену. Фашистівський устрій чуйний і ніхто не вимикається перед його увагою. Велику Кавуропу (вел. вел. будівничого італ. єдности, здійснено договором з 11. лютого.

Після промови всі посли встали, оплескували бесідника та кричали „Хай жие Мусолінї". До тих овацій прилучився і дипл. корпус, представники преси та публика. В кор. ложі була княжна Аоста та богато осіб із кор. двора.

—o—

День жалоби Німеччини.

В бюдж. комісії райхстагу нім. нац. пос. Бернґт зголосив внесення, щоби день 28. червня, як роковини підписання версайського договору проголосити днем жалоби в усіх нім. школах. Мін. Северінґ сказав, що розглядне це внесення під умовиною деяких політ. гарантій. „Д. Альґ. Штг." домагається, щоби жалоба 28. червня обнала не лише школи, але й ціле публ. нім. життя в краю та за кордоном.

—o—

БЛІДНИЦЮ **НЕДОКРОВНІСТЬ** усуває, зміцнюючи ділає, побуджує апетит, однокий середник для реконвалесцентів тільки у М-ра КШИШТОФОРСЬКОГО, вино хінове залізне на еспанській малядзі. — Laborat. Chem. farm. Mr. Krzyształoforski, Tarnów. 774 60—?

Торговельні переговори між Римом і Туреччиною.

Цими днями до Анґори приїхала частина італійської торговельної делєґації, яка має довести до кінця новий торговельний договір з Туреччиною. Старий договір кінчиться на початку серпня цього року. Італія з торговельно-політичного погляду більше від інших держав зацікавлена в заключенні нового договору з Туреччиною. З боку політичного Італія знаходиться в доброму відношенні до Туреччини, а крім того остання аустріч між турецьким міністром заморднних справ Рушді Беєм та Мусолінім довела до закріплення обопільних звязків

НОВИНКИ

— **Земельний Банк Піпотечний С. А. у Львові вул. Підвалля ч. 7.** переносить свої бюра з днем 16. травня ц. р. до власної каменици **при вул. Словацького ч. 14.** Числа телєфонів: 75—32, 3—82 і 52—92 (Дирекція). 2020 2—5

— **Фотограф Янушевич,** вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 59-60. 1258 33-?

— **На дар „Просвіті".** З нинішнім числом „Діла" розсилаємо почтові складанки, призначені для пересилки ювилейного дару найстаршому і найбільше заслуженому в історії нашого національного відродження товариству і матері всіх, численних нині, українських установ, „Просвіті". Віримо, що кожний передплатник, читач і прихильник нашого органу, що вповні оцінює велику національно-творчу і культурно-історичну ролю „Просвіти" в нашому житті, не перейде до дневного порядку над залученою складанкою (чеком), а виповнить її негайно та перешле матері українських товариств бодай скромний, незначний, але за те щирий і гідний ювилейний дар. Покажім, що ми зрілий народ, що ми направду новочасна нація, свідома великих завдань і здатна оцінити заслуги такої установи як „Просвіта".

— **Між нашими політичними вязнями.** Другого дня Великодних Свят відвідав о. посол пралат Куницький наших політичних вязнів у тюрмі у Вісничу. Цьогож дня відбулася сповідь, а на третій день свят Служба Божа і посвячення тих дарунків, що їх українські політичні вязні одержали від комітету зі Львова. По Службі Божій перебув о. пралат Куницький за дозволом управи між політичними вязнями цілу годину на спільній розмові. На Провідну неділю виїхав о. посол д-р Володимир Пелліх відвідати наших політичних вязнів до тюрми в Равічу.

— **Арешти.** Повідомляють нас, що в неділю 12. травня ц. р. поліція перевела трус у студ. техніки Івана Пасіки і електротехніка Мих. Пасіки; трус трівав дві години і після нього обох арештували. Одночасно випустили Миколу Ясінського, що просидів у вязниці довший час. Залишились ще увязнені Мих. Бігун і Іван Паславський.

— **„День українського вояка".** Українське Допомогове Т-во і місцева група загально-професійного робітничого союзу в Райхенбергу (ЧСР) злаштовують 19. ц. м. „День українського вояка". Програма свята така: 1) Похід (9 год. рано) з музикою і вінцями з „Шіценгавс-у" до українського памятника поляглих в Рупперсдорфі; 2) Отворення свята; 3) Відслонення памяткової таблиці; 4) Посвячення прапору українського руханкового т-ва „Січ"; 5) Торжественна промова; 6) Складання вінців на памятнику; 7) Закінчення свята на стрілецькому цвинтарі; 8) Збори українців у „Шіценгавс-і" (4 год. попол.); 9) Забава від 7. год. вечер. тамже. — В святі бере участь український мужеський хор з Праги. Чистий дохід призначений на інвалідів Української Армії.

— **Фортепяновий вечір.** В програму фортепянового вечора Дарії Герасимович і Дарії Гординської входять з біґших творів Баха-Стравдаля органовий концерт д-моль (в цілости) і Шумана прекрасний у нас вперше виконуваний твір „Крайзлеріяна". Крім цього буде виконане скерцо ціс-моль Шопена та низка дрібніших творів як Шуберта-Ліста „Gretchen am Spinnrad" та „Soirée de Vienne" A-dur ч. 7. та кілька етюдів Шопена. Гарна програма обох наших концертанток — які своїми виступами вже не перший раз зєднали собі признання музикальної нашої публики і критики — та дешеві вступи: 1 зол., для молоді 50 сот., повинні зацікавити широкі верстви нашої публики.

— **Новий розпис поїздів.** Від 15-го ц. м. обовязує літній розпис поїздів. Заведені нові поспішні поїзди на ріжних шляхах, нові та безпосередні до ріжних літниськ. Є також вигідніші пересідки для сполучення з бічними шляхами.

— **Не їдьте до Бразилії!** Приходять звістки, що в Бразилії появилась найстрашніша пошесть — чума. Випадки чуми є також в Японії. Ті, що мали намір емігрувати, повинні покищо відложити свій виїзд.

— **Передучасна радість.** Справа знижки паспортів для виїзду на чужину не є досі вирішена. Останнє слово в цій справі матиме податковий департамент міністерства скарбу.

— **Бандитизм.** В околиці Золочева, два парубки з Вороняків ограбили в ночі під лісом господаря М. Довганя, злакомившись на 30 зол. Парубки рахували на покришку ночі, що заступить їм маски і не сподівались, що нападений пізнасть їх. — В Яворові бандити напали на дім купця Бавера, ранили його з рушниці і забравши гроші та дорогоцінности — щезли.

— **Де масло та яйця?** Від кількох днів у Львові відчуваємо недостачу масла та яець. Ціни на ці продукти сильно підскочили. Чому це так — невідомо. Невже-ж наші земляки відсвяткували цього року Великдень так добре, що все масло та яйця пішли на паски та крашанки?

— **Брукова політика.** Львівська „Газета Поранна", що веде з насолодою скандальну та кримінальну хроніку, краєву та чужинну, розмальовуючи судороги пристрастей, осоружні прояви вироджения та посвоячення людини з широкою звіринною галерією, вміє і при цій нагоді робити політику. Вряди-годи серед соковитих заголовків, що пахнуть випарами передміського шумовиння, появляється там підкреслене слово „русіні", щоби звернути увагу, що злодієм або бандитом був „не свій", а чужий. Ось напр. у нинішнім числі „Два брати русини арештовані"... Як виглядала би ця метода приноровлена нами, якби ми при кожнім злочині додавали національність злодіїв, ошуканців і бандитів? Цензура напевне не дозволила би нам на такі натяки. Але цей термін „русін" має і свій веселий бік. Саламаха, що запанувала в більшости польської преси у відношенні до нашої национальности мститься за кожним разом. „Русіні" — це у неї раз термін на означення „порядних громадян", себ-то тих, які кажуть, що не є українцями, бо вважають себе „русскими", — іншим разом „русіні" — це загал нашого українського народу. Аж дивне, що „Народній Дім" не протестує, коли читає „русіні арештовані", а бачить, що діло йде не про них.

— **Ріжні вістки.** З Німеччини приїхало до Ню Йорку кораблем „Ріляенс" 9 тонн золота вартости півсьома міл. дол. — Нагороду з фонду американського політика Штрасбургера за найкращу статтю на тему зміцнення франко-американських взаємин дістав редактор „Журналю з Руен" Андре Ляфон. — У Закопаним настали спеки в 30 степ. — У Больонї, Генуї і кількох італійських містах відчули сильне тремтіння землі, яке знищило багато домів. — Всі американські воєнні кораблі та лодки дістали офіціяльний наказ допомоги в разі потреби підчас перелету „Цепеліна" довкола землі. — Сім европейських цьогорічних „красунь-царівен" виїхало на міжнародній конгрес краси до Гальвестону. — У Спол. Державах умирає річно 25.000 осіб через поспіх від нещасливих випадків, а десять міліонів є ранених. — Між старшинами чехословацької армії виринуло домагання, щоби знову завести для них „денщиків", яких скасували після перевороту як становище суперечне з ідеями демократії; всі інші скасовані атрибути мілітаризму заведені віддавна. — В околиці Берліна завалилось столітнє каштанове дерево в однім парку і вбило одну особу, зраниви кілька осіб.

— **Міжнародній зїзд письменників.** 24-го червня збираються, як що-року, цим разом у Відні представники т. зв. „пен-клюбів", що мають на меті зміцнити духові взаємини між письменниками ріжних народів. У цьому зїзді візьме участь 30 держав під проводом анґлійця Джона Гельсуорті, основника цього великого союзу. Сподіваються також приїзду Бернарда Шова та Уельса. Представниками Франції будуть Жіль Ромен і Бенжамен Кремє, можливо ще й Поль Валері. Німецькі секції матимуть представниками своїх голов від поодиноких товариств. З Америки приїде видавець „Суботнього літературного журналу" Кенбі; також Канада, півд. Африка, Чіле, Аргентина і Фінляндія зголосили цього року свою участь. Між питаннями над якими радитиме зїзд головне місце займе справа перекладів.

— **Висота лету.** Новий рекорд висоти лету здобув американський військовий летун Сузек, що знявся 39.140 стіп. Останній рекорд дійшов до 38.418 стіп.

— **Рідка згода.** „Таймс" поміщує поклик з підписами трьох ворожих політиків, які від довгих літ, мабуть від часу проголошення війни, не виступали разом. Болдвін, Мекдональд і Льойд Джордж підписали маніфест у справі „охорони селянської Анґлії". У ньому читаємо: „У найближчих тижнях ми розійдемось у найбільше основних питаннях громадського життя, тому радо користуємося нагодою, щоби дати доказ, що в одному питанні ми сходимося, а саме, коли йде про способи збереження краси анґлійського села в усій багатій ріжноманітности". З цього ясно, що анґлійське село загибає; щораз більше його мешканців виїзджає до міст і нема кому дбати про красу природи.

є забезпечений від перестуди о скільки негайно не зажне одної до двох таблеток
ASPIRIN
щоби знова відзискати досконалий стан здоровля. 1842 1—1
Жадайте таблеток Aspirin в оригінальнім опакуванні з червоною фірмовою зі знаком Bayer
ЦІНА: 6 штук зол. 1·50 — 20 штук 2·35
До набуття в аптиках.

З судової салі.

Кривавні події в Батятичах перед судом.

У вівторок 14. травня ц. р. почалась розправа з технічних причин щойно в 3-ій год. пополудні. Переслухано далі кількох свідків прокуратури.

Зізнання свідків.

Переслухані свідки, як Андрій Поспішни, Ян Ґонсьоровський, Андрій Стопира, Петро Макодайський, Матей Міхель і Франц Дітхен, самі поліцаї без присяги дуже обтяжували своїми зізнаннями обвинуваченних селян і селянок та підтримували тими зізнаннями акт обвинуваченння. Всі ті свідки казали, що бачили в селян палиці, каміння в руках, яким кидано на поліцію. Але один з цих свідків, а саме *Андрій Поспішни* зізнав, що камінням кидано на поліцію лише між першою і другою остерігаючою сальвою, а цілком не кидано між другою і третьою, як це твердив св. Йосиф Підбережний і інші свідки-поліцаї. Що більше, свідок Поспішни зізнав, що комендант поліції Підбережний цілком не накликував селян до спокою між другою і третьою сальвою, лише безпосередно по другій остерігаючій сальві приказав цей комендант стріляти поліції до людей. Пізніше на наставання прок. Пехе, чи напевно памятає, що комендант не успокоював людей по другій сальві, цей свідок Поспішни не знає що відповісти і вкінці вагаючися каже, що — не памятає.

Далі переслухано під присягою св. Дмитра Курівця, заступника війта. Він то зізнав, що вже по першій сальві за кілька хвилин стрілив ще поліцай Вінценти Бялік. Свідок каже, що люде стояли переважно по своїх вулицях і подвірях і що він в нікого зі селян не бачив каміння, ані палиць. Не пригадує собі, щоби деякі з обвинуваченних були напевно між наступаючою на поліцію товпою, як це зізнав перед слідчим суддею. Затс дістає комплімент від предс. Тертіля, що викручується як муха по маслі.

На тому розправу перервано до середи.

Зі спортового життя.

Наколесники, позір!

Установчі збори секції наколесників при Спорт. Т-ві „Україна" відбудуться в четвер 16. ц. м. в домівці „Союзу Українців Купців", Підвалля 9, I. пов. Всіх наколесників-українців у Львові, старших і молодших, проситься прибути. Початок зборів: год. 6.30 вечером.

Наші осяги в легкій атлетиці.

Подаємо до відома дотеперішні найкращі

осяги в легкій атлетиці. Нові осяги будуть затверджені Спорт. Радою УСС щойно тоді, коли клюби перешлють своєчасно звіти з відбутих змагань та протоколи рекордів (бланкети можна набути в Секретаріяті УСС), затверджені приналежною владою. Це згідно з постановами правильника УСС § 5.

Найліпші жіночі осяги.

Біг 60 ярдів — 8,7 сек., Сниликівна, СКУД, 2. XI. 1924, Львів. — Біг 60 метрів: 8,9 сек., Бирчаківна, СКУД, 17. VI. 1928, Львів. — Гінці 4х60 ярдів: 35,8 сек., СКУД, 2. XI. 1924, Львів. — Гінці 4х60 метрів: 36,8 сек, СКУД, 20. VI. 1925, Львів. — Скок вгору з розбігу: 1,235 м., Сітницька, СКУД, 28. V. 1925, Львів. — Скок удаль з розбігу: 4,230 м., Секила, Спартанка, 8. IX. 1928, Перемишль. — Стусан кулею (3 кг.): 7,62 м., Сітницька, СКУД, 19. V. 1926, Львів. — Мет ратищем (600 гр.): 22,05 м., Шпотівна, СКУД, 19. V. 1926, Львів. — Мет диском (1 кг.): 23,82 м., Гусар, Спартанка, 8. IX. 1928, Перемишль.

Мужеські осяги.

Біг 100 м.: 11,4 сек., Щупаківський, Україна, 1912, Львів. — Біг 200 м.: 25,8 сек., Дахнівський, УССК, 1925, Львів. — Біг 400 м.: 57,4 сек., Щупаківський, Україна, 1912, Львів. — 800 м.: 2:11 мін., Жарський Е., УССК, 1927, Львів. — 1.500 м.: 4:51 мін., Жарський Е., УССК., 17. VI. 1928, Перемишль. — 3.000 м.: 10:40 мін., Жарський Е., УССК 1927, Львів. — 5.000 м.: 19:13,4 мін., Жарський Е., УССК., 1924, Львів. — Біг 10.000 м.: 39:37,7 мін., Карпинський, Україна, 1912, Львів. — Хід 1 км.: 5:00,1, Жарський Е., УССК., 1925, Львів. — Хід 2 км.: 11:02,4, Жарський Е., УССК., 1925, Львів. — Хід 3 км.: 17:08, Зелений, Україна, 1912, Львів. — Хід 15 км.: 1 год. 29:40, Жарський Е., УССК, 1924, Львів. — Гінці 4х100: 49:6, Беркут, Перемишль, 9. IX. 1928, Перемишль. — Скок вгору з розбігу: 1,63 м., Новосільський, УССК., Краків, 9. IX. 1928, Перемишль. — Скок вдаль з розбігу: 6,335 м., Новосільський, УССК., Краків, 8. IX. 1928, Перемишль. — Скок з жердкою: 2,64 м., Лавецький, Беркут, 8. IX. 1928, Перемишль. — Скок вгору з місця: 1,105 м., Худяк, Сокіл, 14. IX. 1924, Львів. — Скок удаль з місця: 2,435 м., Худяк, Сокіл, 14. IX. 1924, Львів. — Трискок з розбігу: 10,80 м., Худяк, Сокіл, 14. IX. 1924, Львів. — Трискок з місця: 7,075 м., Старосольський, УССК., 14. IX. 1924, Львів. — Мет диском 32,10., Козак, Беркут, 8. IX. 1928, Перемишль. — Мет ратищем: 44,30 м., Талпаш, Сянова Чайка, 1912, Львів. — Стусан кулею: 12,00 м., Козак, Україна, 12. VI. 1926, Львів. — Стусан кулею обіруч: 20,635 м., Козак, Україна, 12. VI. 1926, Львів.

Рада У. С. С.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Олена Мотюкова. Дружина о. Василія пароха Маріямполя упокоїлася в 71 році життя по коротких а тяжких терпіннях в неділю дня 12 травня п. р. Похорони відбудуться в середу 15. травня з дому жалоби в год. 8. рано, на які запрошує смутком прибита **Родина.**

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:
Середа 15-го, г. 7·30 веч. „Твардовскі на Кшемьонках".

Малий Театр:
Середа 153-го, г. 7·30 веч. „Поїзд марево".

Кіна.

„Аполльо": „Полумя кохання".
„Кольосеум": „Горіюче авто".
„Лев": „Острів насолод" (Містенгет і К. Франс).
„Марусенька": „Дитина вулиці".
„Оаза": „Непотрібна людина" (з Явінґсом).
„Палас": „Американська краса" і „15 тиждин страху".
„Пан": „Янгол вулиці".
„Пасаж": „Цар джунґлів".
„Фатаморґана": „Нуждарі" (В. Гіго).
„Химера": „ Як стати прімадонною".

Програма радіо.

Четвер 16-го.

Льондон (358). 22·35. Музика до танців.
Париж (1744). 21·35 „Красуня Олена" оперетка Офенбаха.
Берлін (475,4). 17·00. Камерний квартет.
Відень (519,9) 16·00. Квартет Сільвінґ.
Давентрі 482,3) 10·30. Органи.
Ляйпценберґ (462,2). 20·30. Вечірний концерт.
Міляно (504,2). 20·30. „Льодолета", опера Масканія.
Будапешт (545) 17·40. Циганська музика. 20·00. Хор зі Загребу. 21·40. Скрипачка Кальман.
Рим (443,8) 20·45. Симфонічна орхестра.
Москва (1442,3). 16·00. Популярний концерт і російська музика.
Харків (1680). 19·00. Концерт.
Ковно (2000). 20·00. Гебрайська музика.
Варшава (1395,1). 23·00. Музика до танців.
Познань (339,8) 20·30. Органи.

Пятниця 17-го.

Льондон (358). 20·00. Симфонічний концерт.
Парнж (1744). 16·45. Концерт. 21·35. Концерт.
Берлін (475,4). 20·00. Оперетькова музика.
Відень (519,9). 17·15. Концерт. 20·15 „Княжна Кінета" оперетка Штравса.
Ляйпценберґ (462,2). 20·00. Концерт. 21·00. Квартет.
Рим (443,8). 20·45. „Паганіні" Легара.
Міляно (504,2) 20·30. Симфонічний концерт.
Будапешт (545). 12·05. Циганська музика. 19·30. Опера.
Москва (1442,3). 16·00. Концерт української музики.
Харків (1680). 19·00. Концерт націон. меншостей.
Київ (775). 17·45. Популярний концерт.
Варшава (1395,1). 17·55. Концерт мандолінистів. 20·15. Концерт з Філгармонії.
Познань (339,8). 22·15. Музика до танців.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

На дохід вислики сегорічної Вакаційної Оселі відіграють учениці дівочої школи ім. Шевченка сценічний образок п. з.: „В чужім пірю" дня 15 травня 1929 р. о год. 5. пополудни в салі Лисенка. Вступ за добровільними жертвами. — Управа Вакаційної Оселі упрашає о численну участь. 2—2

Конкурс. Управа Монастиря С. С. Василіянок в Яворові оголошує отсим конкурс на одну посаду для учительської семінарії з кваліфікацією до шкіл середних, а одну посаду на учительку школи вправ з кваліфікаціями до шкіл вселюдних. — **Управа.** 2012 2—3

Фортепяновий вечір Ларії Геласимович і Дарії Гординської відбудеться в пятницю 17 травня о год. 8 вечер в салі Муз. Тов-а ім. Лисенка. Програмка в ціні 1 зол., для шкільної молоді 50 сот служить як карта вступу. 2005 2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ „Zenith", „Longines", також біжутерію власного виробу поручає: Домбровський-Розважевський, Львів, (Готель Жорж) — Догідні умови 1336 47—?

КОСІВ, за Коломию, пенсіонат п. Лукашевської поручає пової сонишні з первовядним удержанням, ціни умірковані. 1877 8-20

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ у цілім краю звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую брилянти, золото срібло, плачу найвищі ціни. 3 161-?

ПОШУКУЮ служащого до склепу стану вільного до 27 літ здорового, чемного, чесного за рекомендацією, який знавби добре Львів. Зголошення негайно до Тогр.-Пром. Банку Львів, Боїмів 4 між 4—5 поп. 2019 2—3

ПЛИСИ. гафти, мережки, ендлі, взори, паспульки, М. Ковловська, Львів, Академічна 22. 3—6

УЧЕНИКІВ столярсько - будовляних прийме „Карпіна" давно фабрика Івана Левинського Потоцького 38. Обізнані в заводі столярським мають першенство. 2026 1-1

КУПЛЮ більшу кількість поля-чорнозему, найрадше ерекціонального. Ласкаві зголошення слати до Адміністрації Діла під „Чорнозем" 2013 1-3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легінів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентгеном. 10—24

Спец. сіярн. ве ер. недуг і косметики
д-р РОМАН ДОЛЬНИЦЬКИЙ
орд. від 3—6, вул. ГЛУБОКА, ч. 10. партер. — Кварцева лямпа, Діятермія. 2028 1—2

3 30 7 | ПЕРСТЕНЕЦЬ | 30л

з 14-карат. золота з рубіном тільки у Б. ГРИНБЕРҐ, Сикстуська 4 Т. 59-22

Панчохи вовняні, ниткові, легкі вовни і кашміри

Носяться дуже довго — заховуючи до кінця новий вигляд, як що переся їх старанно, осторожно і без варення.

ПАНЧОХИ всілякого рода і якости — грубі і тонкі, гладкі і в десені, теплі трикоти, вовняні сорочки, потрібні до зимових спортів, і т. п. одяги, які часто нищаться не через ношення, але прямо через хибне прання! . . . Нитки пряжива ослаблюються, вовна набирає штивної шорсткости а барви спираються — тим більше, як її вариться, що дійсно є варварством, на яке не вільно собі дозволяти . . . як також на прасованя горячим залізком . . . . Це річи в цілім цего слова значінню недопускаємі . . . . Тільки уживаючи Lux до прання, уникається знищення тканин, одним словом треба раціонально прати і відповідним середником. Прати через жмякання в долонях — ніколи не терти і не викручувати.

Вовняні панчохи, шалі, светри, і т. п. як що є брудні, прати тільки в піні Lux-y, а осягнеться подиву гідні наслідки, бо убрання будуть носитися дуже довго, зберігаючи до кінця новий вигляд.

L. P. 55-1.

АВТОБУСИ і ТЯГАРІВКИ

CHEVROLET

цілком готові до їзди негайно
2007 доставимо 3—7

АЛЬТШИЛЄР і Ска

ЛЬВІВ, пл. МАРІЙСЬКА 6—7.
Телефон 18 19 і 64—65.

Загальні Збори Союзу Українських Накладень і Книгарень відбудуться у Львові в неділю дня 19 травня п. р. о год. 11-ій перед полуднем в салі засідань Товариства „Просвіта" у Львові, Ринок ч. 10. II. поверх, з таким денним порядком: 1. Відкриття Зборів. 2. Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів. 3. Звіт з діяльности Управи. 4. Звіт Контрольної Комісії. 5. Уділення абсолюторії уступаючій Управі. 6. Вибір годови, пятьох членів і двох заступників членів Управи Союзу. 7. Внески членів. 8. Евентуалія. За Управу СУН і К.: М. Таранько, голова; М. Матчак, секретар. 2022 2—3

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 107 (11.448). Львів, пятниця 17. травня 1929. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. » Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

З ощадности повстає добробут одиниці а тим самим доброут народу. Не будьте своїм власним ворогом і складайте свої ощадности в Кооперативному **Банку ДНІСТЕР у Львові, вул. Руська, ч. 20.** 1—I

Триліття.

Львів, 16. травня 1929.

Цього місяця минає три роки від травневого перевороту, якого доконав у Варшаві марш. Пілсудський під гаслами санації відносин у польській державі. Наслідки перевороту всім відомі. Уряду Вітоса не стало, уступив зі свого становиска і президент Войцеховський. До влади прийшов санаційний табор під проводом марш. Пілсудського, що заініціював у Польщі систему т. зв. твердої руки в правлінні. Він виконує владу по нинішній день.

За три роки в Польщі богато дечого змінилося, особливо під політичним оглядом. „Тверду руку" потравневого правління відчули зараз-же по перевороті передовсім противники санаційного табору. І хоч вони мали більшість у тодішньому соймі, то всеж до систематичної і плянової боротьби з новим урядом були не златні. Сойм під диктат ухвалив зміну деяких постанов конституції, наділюючи нового президента держави великими повновластями, і служив потім до самого свого кінця радше для декорації, як для виконування своїх обовязків. Новий уряд правив без сойму і на підставі одержаних повновласгей для президента декретував закони.

Попри державну працю занявся санаційний табор дуже інтезивно працею над ослаблюванням та моральним дискваліфікуванням своїх політичних противників. Йому вдалося цілковито розложити „Пяста" і польську народову демократію. Обі ті політичні організації сильно ослабли та втратили вплив. Такі партії як ППС і „Визволене" стояли тоді на політичних позиціях санації. Вони акцептували переворот і давали підтримку новому урядові. ППС взяла навіть активну участь у перевороті та в великій мірі причинилася до його успіху. Нині обі ці партії, отже ППС і „Визволене", є у завзятій опозиції до санаційного правління, яке зі свого боку робить все, щоби їх розложити та ослабити випробованими свого часу у відношенні до ендеків і пястівців засобами. Не можна сказати, щоби ця акція санації була цілком безуспішною. Але про те, так мимоходом.

На весну 1928 р. переведено нові вибори до законодатних установ, у яких весь санаційний табор виступив зорганізовано під фірмою Безпартійного Блюку співпраці з урядом. Безпартійний Блюк не висунув ніякої одноцілої програми державного будівництва, бо таку заступала йому сама особа марш. Пілсудського. Більшости у новому соймі цей Блюк не здобув. Самі вибори показали, що санація готовилась до них довго, бо від травневого перевороту аж до самого дня виборів. Але не зважаючи на те виновні побідно з виборів не вийшла. Новий сойм опинився в дуже незавидному положенні. Його роля звелася теж то декорації. Що більше, новий сойм, у якому більшість найшлася в руках опозиції, опинився в ролі контрагента затяжної боротьби. Другим контрагентом тієї боротьби став уряд як противник сойму. До якої стадії напруження дійшли відносини між урядом і соймом не треба й пригадувати, бо це свіже в памяти усіх.

Які позитивні досягнення потравневих урядів для Польщі? Першого року було враження, що Польща консолідується в господарському відношенні. Може воно спершу так і було. Але пізніше ставало чимраз гірше. Тепер вже й санаційне преса признає, що в господарському відношенні настали в Польщі важкі часи. Але попри те та сама преса незвичайно гішиться тим, що, як мовляв, великодержавне становище Польщі сильно зросло. А пише вона про те з нагоди переміни італійського посольства в Варшаві на амбасаду. Про те пишемо на іншому місці. Видно, що логіка т. зв. санаційних журналістів прямує шляхом, який в силі голити такі суперечности як ціла низка внятрішньо-державних господарських труднощів з одного боку і зріст великодержавного престіжу та значіння польської держави у міжнародніх відносинах з другого боку. Для нас ці суперечности важко зі собою погодити і тим важче зрозуміти цей великодержавницький оптимізм санаційних публіцистів.

У ділянці національної політики санаційне правління не висунуло за три роки ніякої нової програми. Воно всецілю акцептувало в тій ділянці програму своїх хєнопястівських попередників вперед травня 1926 р. Писати про неї богато не треба, бо вона всім відома. Люди з Безпартійного Блюку придумали ще програму т. зв. регіоналізму на українських і білоруських землях і намагаються її виконувати. Суть тієї програми заключається в тому, щоби українське населення розбити та розєднати, перетворити його в стада послушних овечок, які репрезентували би ва зовні не цілий український нарід, а поодинокі етнічні групи того народу, в вигляді окремих відрубних племен (не українців, а бойків, гуцулів, поліщуків, лемків і т. д.). Словом у ділянці національної політики кермуються санаційні правителі взагалі старим правилом: діли і пануй.

Щож до самого санування відносин у цілій державі, то про те краще не писати. Бо за три роки сталося і виявилося богато дечого такого, що вимагає для санації нової санації. Ось і весь біляне потравневого правління і політики за три роки. Він богатий на численні „сензації" політичного посмаку, але скромний і бідний у досягнення для консолідації держави.

Сумерк митрополита Дениса.

Несподіваний приїзд до Варшави постійного делегата царгородського патріярха.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 11. травня 1929 р.

II.

Вже яких півтора року тому, — коли ясно стало, що митрополит Денис не має авторитету ані серед українців ані москалів, і що відносини в православній церкві в Польщі таки швидше чи пізніше будуть вимагати санації, — завели т. зв. урядові чинники з Денисом розмову про постійний побут у Варшаві делегата царгородського патріярха. Не надаючи цій розмові особливого значіння, митрополит згодився тоді на таку ідею. Він мабуть і забув про це, однак не забули в департаменті віроісповідань.

І ось враз 2-го ц. м. явився у Варшаві трахійський епископ Олександер Зотос, грек, д-р фільософії, абсольвент католицького університету в Мюнхені. На двірці вітали його представники уряду, міністерство освіти подбало про гарні апартаменти для нього в Европейському готелі, приділило йому постійного секретаря-перекладчика та взагалі на самому вступі маніфестаційно підкреслило свою ввічливість і прихильність. Вона не булаб звернула особливої уваги, колиб не одночасна демонстративна неввічливість варшавської православної митрополії, яка приїзду епископа Олександра наче зовсім не помітила. Зголосившись до митрополита Дениса, еп. Олександер предложив йому документи від патріярха з Константинополя і просив від митрополита допомоги. Ця остання просьба, видно, зразу найшла прихильний відгук, бо митрополит Денис тутже заборонив приїжому епископові взяти участь у святочних великодних відправах! Варшавська російська „За Свободу", повідомляючи про цю заборону, додала свій коментар, що, мовляв, серед православних кол істнує поголоска, що еп. Олександра спровадив до Польщі уряд, який буцім-то бажає собі, щоби керма православної церкви найшлася в руках осіб, що не належать до місцевих церковно-славянських гуртків. „Курер Варшавскі" з дня 9. ц. м. пішов ще далі, подаючи, що „говориться про уступлення митрополита Дениса та іменування на його місце попіжого епископа". Сам еп. Олександер негайно поспів з запереченням поголосок про якийнебудь його конфлікт з митрополією, заявляючи скромно, що приїхав він до Варшави, як делегат екуменічного царгородського патріярха **на запросини польського уряду в порозумінні з головою православної церкви в Польщі,** митрополитом Денисом. З канцелярії синоду появився 9. ц. м. офіціяльний комунікат, який у 12 рядках коротко повідомляє, що еп. Олександер приїхав **читати лекції** на варшавському університеті (він призначений професором догматичного богослов'я) та „виконувати функції свойого представництва".

Суть саме в отих функціях. Згідно з інформаціями підписаного, грецький еп. Олександер має повновласть не лише заступати патріярха у церковних святочних обходах, але й **забирати голос іменем патріярха у всіх важливих справах церковного православного життя у Польщі.** Що більше, всі документи, які будуть виходити з варшавської митрополії до Константинополя, мусять надалі бути контрасигновані еп. Олександром. Іншими словами, митр. Денис і варшавська митрополія підпали раптом під контролю, — не моральну контролю далекого патріярха в Константинополі, але близьку контролю фізичної особи, що засіла ось тут обіч, таки в самій Варшаві.

Для пояснення нашим читачам, які може не зовсім визнаються в організації православної церкви, слід зазначити, що православна церква збудована так, що вона складається із окремих автокефальних національних чи радше державних церков — посестер, які у відношенні до царгородської церкви є дочками. Це вправді канон не писаний, але в ім'я догми „ісповідую **єдиную** церкву", всі православні церкви вважають царгородську церкву своєю матірю. Щодо автокефалії православної церкви в Польщі, то в 1924 р. царгородський патріярх видав „томос", яким проголосив її автокефалію, себ-то скасував її дотепершню залежність від московського патріярхату. Якими способами добуто це рішення, яка тут роля була польської дипльоматії і т. д., це до речі не належить. Для православних українців надзвичайно важливий (в позитивному значінні) один уступ в згаданому „томосі", а саме той, в якому царгородський патріярх ствердив, що коли в 1586 р. москалі забрали українську церкву (київську митрополію), то зробили це неканонічно і тому нині вона не потрібує дозволу московської церкви на звільнення. Згодом автокефальна церква в Польщі отримала визнання усіх інших православних автокефальних церков, за вийком — очевидно — московської, яка далі стоїть на своїому верховному становищі і в імя цього принципу верховництва призначила навіть ославленого еп. Євлогія, що перебуває тепер у Парижі, номінальним завідуючим православною церквою у Польщі. До митрополита київської автокефальної церкви варшавський митрополит за визнанням не звертався, вважаючи його неправно свяченим (без рукоположення). Отже **правної** залежности автокефальної церкви в Польщі від царгородського патріярха нема, є проте залежність **моральна і звичаєва,** яку підтвердив чимало разів сам митрополит Денис, звертаючися бувало до Константинополя за вказівками навіть і в маловажних справах. З усього вище сказаного виходить ясно, що цю моральну і традиційну залежність **хоче нині використати польський уряд — проти Дениса.**

З польських кол, які про ці справи є добре поінформовані, чув я аргумент на оправдання цього останнього урядового кроку з запросинами еп. Олександра, що не може чейже, мовляв, встрявати безпосередньо польський католицький уряд в церковно-**православні** справи. Очевидно, що цей аргумент, це лише мирщавий і піравий параван, бо чому напр. польський уряд (міністер-

Земельний Банк Гіпотечний С. А. у Львові, вул. Підвалля ч. 7. переносить свої бюра **з днем 16. травня ц. р.** до власної каменици **при вул. Словацького ч. 14.** Числа телефонів: 75—32, 3—82 і 52—92 (Дирекція). 2020 3—5

ство освіти) не встрявае у прескандальні відносини на православному теольогічному факультеті варшавського університету, відносини, які є чудовою відбиткою всієї нинішньої системи, пануючої у верховних колах православної церкви в Польщі?! Цеж уже не церковні справи, — а може тут „автономія" університету перешкаджає? Покликання до Варшави постійного делегата царгородського патріярха, це стара метода політики польського уряду, — все шукати якогось посередника, все діяти через якийсь третій чинник, який може справді принесе якусь користь та на якого в разі неуспіху можна буде звалити вину і — обмити руки...

Щодо самого еп. Олександра, то не маємо ніяких підстав не вірити в його найщиріші заміри, принести своїм побутом у Польщі бодай частинне оздоровлення відносин у православній церкві. На практиці це оздоровлення може йти лише в одному напрямку, а саме по лінії **відмосковлення православної церкви у Польщі.** Тому еп. Олександер може напевне рахувати на **підтримку** в ділі **справжньої** санації православної церкви **з боку православних українців.** Якщо еп. Олександер хоче витрівати при своїй місії аж до її успішного затвердження, не зважаючи на всі перешкоди і труднощі, то без цієї підтримки йому не обійтись і цю підтримку повинен як найвище цінити. Бо взагалі його положення у Варшаві надзвичайно трудне, може і труднішe, ніж він сам здає собі нині з цього справу. Будучи гейби гостем польського уряду він безумовно схоче бути до нього цілком льояльним, себ-то на практиці вважати уряд найбільш авторитетним джерелом інформацій та не робити урядові пакостей, зачіпаючи справи, які для уряду неприємні. Отже можна згори передбачити, що еп. Олександер буде як огню оминати всякі питання політичні. Але як тут церковну політику в Польщі відділити від цілости національної польської політики?! Щодо інформацій, то ясна річ, еп. Олександер, грек, не володіючи ані одною славянською мовою народів, які гуртує в Польщі православна церква, у тутешніх справах не тільки не зорієнтований, але зорієнтуватись йому в них і витворити собі правдивий їх образ буде дуже і дуже важко. З одного боку матиме до діла з інформаціями відомого сорта з **польських** джерел, з другого боку наражений буде безумовно на завязку кампанію від **москалів,** кампанію, яка — по моїм інформаціям — **вже розпочалася!**

Тому православні українці, маючи на увазі всі ці труднощі, не повинні звязувати з приїздом еп. Олександра відразу занадто великих сподівань. Вони можуть лише **побажати еп. Олександрові обєктивности** і терпцю витрівати при цій обєктивности до кінця, бо лише обєктивність у вирішуванні справ православної церкви в Польщі може вийти на користь **цій церкві — і православним українцям.**

І. Кедрин.

Закарпаття.

Оснування філії „Просвіти" в Ужгороді.

В головному місті Закарпаття Ужгороді, де має свій осідок центральне Товариство „Просвіта" для цілого Закарпаття, основано філію „Просвіти" для обслуговування читалень Т-ва в окрузі ужгородській, а по можности також в перечинській і великоберезнянській. Отворив її збори д-р Мих. Бращайко, після чого виголосив гарну й теплу промову до молоді дир. о. Виктор Желтвай. До виділу філії вибрані: адв. д-р М. Бращайко — голова, шк. інсп. Юлій Ревай — заст. голови, суд. нотар Мих. Калинів — секретар; члени: Василь Деха, Олександер Зейкань, д-р Вол. Пежанський, Павло Стегура, Андрій Кущин, Василь Станько, Франц Агій. Контрольна комісія: о. Василь Лар, Юрко Ганьчак і Степан Кущин.

Поступ чехізації.

Найновіші пресові органи Закарпаття потвердять дальший зріст чехізаційних затій в цій країні. Тепер є на Закарпатті вже до 300 чеських учителів і кругло 140 чеських народніх шкіл, при чому деякі з них не мають навіть 10 шкільних дітей! Більшість чеських шкіл має 10—20 дітей, головно жидівських купців і чеських урядовців. Це діється тоді, коли понад 20.000 дітей української народности не може користати з шкільної науки, бо для них нема взагалі шкіл! Усі чеські школи добре вивінувані, підчас коли українські школи мають густо-часто але приміщення і замало учительського персоналу. Є українські школи, де на 400—600 дітей є всього 2—3 учителів. У чеських школах при такому числі дітей будоб негайно найменше 8—10 учительських сил. До того всього слід іще додати, що на Закарпатті, де до 1918 р. не було ні одного чеха, завандрувало за останніх 10 літ понад 40.000 чехів і словаків.

Дивоглядна газета.

В Густі появилася недавно нова тижнева газета „Мармарош" (чому не „Мараморош"?). Статті цієї газетки такі сорокаті, що аж смішно: писані вони по мадярськи, мадярськими буквами по чеськи і чеськими буквами по українськи (що то за українська мова, пожалься, Боже!) Нова газета виходить під редакцією д-ра Мілоша Дрбали, чеського адвоката, при співучасти адв. д-ра Мюллєра і проф. Луковича. „Мармарош" вже в першому числі домагається відкриття чеських відділів при місцевій гімназії в Густі.

Летунська стація в Ужгороді.

В дні 4. п. м. відкрито в Ужгороді торжественно летунську стацію. Від того дня Ужгород має безпосередню щоденну повітряну комунікацію з Братиславою (3 год. їзди) і з Прагою (6 год. їзди). Їзда літаком з Ужгороду до Кошиць коштує 80 ч. к., до Братислави 200 ч. к., до Праги 300 ч. к. Літаки забирають із собою також почту (картка — 15 сот., лист — 30 сот.).

З польських справ.

***Під крилами тайни.* — Рангове підвищення Польщі на міжнароднього терені. — Тріщіття травневого перевороту. — Голод на Виленщині.**

Напрямні політики і праця потравнених урядів у Польщі все були менше або більше прикриті серпанком тайни. Не тільки публична опінія, не тільки преса, але дуже часто й законодатна влада була заскочена несподіваними починами уряду, але в останньому році його еманацією на соймовому терені — Безпартійним Блоком співпраці з урядом.

Тим більше таємничим стає польський уряд від останньої зміни, від перенятя влади „групою полковників". Кабінет д-ра Світальського — так сказатиб — законспірувався у своїй праці. Крім загальникового експозе прем. Світальського в клюбі соймових справоздавців, експозе, що не дало найменшого підкладу для роблення яких-небудь висновків про плян діяльности і характер нового уряду, — досі не маємо ніяких ні програмових ні наявних даних для реєстрації й оцінки діяльности уряду поза тими, що їх на суспільно-політичний горизонт виносить саме життя. Польська преса, якщо поминути обовязкову апольогію або пропаґандистичне ідолопоклонство прорядових органів, навіть двох чолових членів сучасного уряду: прем. Світальського й керманича мін-ства скарбу Матушевського, мусіла характеризувати чи реклямувати на основі їх теперішніх енунціяцій (бо таких не було), тільки на основі їх попередньої публіцистичної діяльности (першого в журналі „Дрога", а другого на сторінках „Ґлос-у Правди"). Уряд не піддержує тісніших звязків із пресою. Наслідок цього такий, що деякі акти (як от напр. звільнення ґен. Мінкевича з команди пограничного корпусу) заскакують громадянство і дають привід до найбільш суперечних здогадів — або вводять замішання (як кілька разів полавана і опісля простонана вістка про скликання сойму на весняну сесію чи справа „знижуваних" заграничних паспортів і т. і.).

На підкладі цеї таємничости і заскакування сталася в останніх днях подія, яка без сумніву — так сказатиб — рангово підвищує Польщу на міжнароднього терені. В дні 13 ц. м., себ-то в тріщіття травневого перевороту італійський фашістівський уряд (очевидно, на основі попереднього порозуміння) підніс своє посольство у Варшаві до рівня амбасади, одночасно погодившись на також рангове підвищення польського посольства при Квіриналі в Римі. Досі Польща мала тільки дві амбасади в Парижі (як тісна со-

---

І. К.

Львівські роковини 1629 р.

Рік 1629 був у Львові богатий подіями місцевого характеру, що мали тоді велике значіння для міста і міщанства, а й тепер ще — по 300 роках — не втратили інтересу для дослідника й прихильника минулого.

Для українського міщанства у Львові це був рік релігійно-національного тріюмфу: Ставропиґійське Брацтво докінчило будову Успенської церкви. Давня церковна будова погоріла в пожарі 1576 р., брацтвики почали її відбудову 1591 р., але через різні перешкоди, головно матеріяльного характеру, будова протягнулася на цілих сорок літ. Над входовими дверми церкви заховався памятковий напис: „Храм цей честний совершися року божія 1629". Внутрі церкви під хором є напис у память одного з фундаторів: Твоя от твоїх Тебі, Царю Христе, раб твой Мирон Бернавский, воєвода Молдовлахії, совершеніе храма сего любезно приносить. Прийми убо кнлостив по распинийся плотію Ісусе, Слове Божий, і всіх ктитор освяти, храм сей і люди зловірія ізбави. Року 1629". Із цього мабуть року походять теж написи у нутрі церковної копули в память тогож Бернавського, воєвод молдавських, Єремії і Симеона Могил, московського царя Федора.

В жовтні 1629 р. у Львові відбувся зїзд унїятських владиків. Здавна був проект уладити стрічу православної та унїятської ерархії для переговорів у справі церковної єдности, — такий зїзд мав відбутися у Львові, але православні епископи відмовилися від участи. З унїятських епископів приїхали до Львова митрополит Йосиф Рутський, епископи перемиський Іван Шишка, володимирський Мороховський, туцький Поґаповський, пинський Михайлович, полоцький Мелетій Смотрицький, смоленський Кревза. Через те, що православні не приїхали, а також і римська курія не дала дозволу на наради, епископський зїзд формально не відбувся; але побут владиків у Львові використано для пропаґанди унії. Митрополит Рутський разом з епископами відправив святочно Службу Божу в латинській катедрі; з епископами був добірний хор, так що богослуженя зробило велике враженя. Латинський архиепископ Пруханцький, 70-літній старик, сам з українського роду, зі сльозами говорив, що ніколи не знав, що щось таке є між унїятами, і ніколи не повірив би, якби не бачив на власні очі. Проповідь на тему церковного обєднання мав славний тоді проповідник єзуіт Бембус.

Дня 31. жовтня владики відвідали новопобудовану Успенську церкву. Прийшли величавим походом в ризах, з хрестами, в супроводі клиру і співаків. Стрічали їх при церкві успенський парох о. Боярський та старшина Ставропиґійського брацтва Роман і Гавриле Лангиші, Микола Добрянський, Степан Лясковський; були також представники православної шляхти князь Пузина і славний посол волинської землі Лаврентій Древинський. Владики, як вже мали виходити з церкви, повернулись на схід сонця і заспівали: „Подай утішенє рабам своїм Всенепорочная". Поляки, що прийшли з епископами, скрикнули: „Слава Богу, згода, унія!" Гостей запросив до себе на обід о. Боярський. Підчас бенкету прийшло до розмов і спорів на церковні теми. Смотрицький заохочував до згоди: „Щоби, отці, ви були ми, а ми ви!" о. Боярський відповів на це: „Нехай би ви були ми, а не ми ви" — і хочав частувати гостей... І так унійна акція не повелася.

Більший успіх мала унія серед вірмен: сьогож 1629 р. вірменський епископ Микола Торосович проголосив єдність з Римом. Вірменська вуниця приняла рішення владики вороже: почалася боротьба між прихильниками й ворогами унії, боротьба завзята і кровава. Одна сторона на другу нападала з шаблями, — портрет Торосовича вивішено публично, пробито йому чоло цвяхом, лице обкурено кіптячими свічками.

Рік 1629 приніс для Львова постійну почту. Вже перше місто мало почтову комунікацію, але зорґанізував її наново та уліпшив щойно того року італієць Роберт Банліоллі, перший львівський „почтмайстер". Почта ішла головно в двох напрямках — через Замостє, Люблин, Варшаву, Торунь до Ґданська та на Ярослав, Ряшів, Тарнів до Кракова, — рідше на третій шлях до Каменця і на Ясси. Почту розвозили заприсяжені курсори, під суворою відповідальністю, а забезпеченням бажаної дискреції.

В 1629 р. закінчив життя Мартин Кампіян, один з найвизначніших львівських міщан тогс часу. Рід Кампіянів походив з Новополя над р. Піліцею, — звідси їх латинізоване прізвище Новікампіянус, Кампіянус. Мартин Кампіян учився в Кракові та в Італії, добув докторат медицини, а потім у Львові дійшов до найвищих міських урядів, консуля й бурмистра, доробився великого майна і довгі часи був немов диктатором міста. Але в останні роки життя він попав у боротьбу з міщанством. Коли місто знайшлося у великих матеріяльних клопотах, Кампіян позичив магістратові значніші грошеві суми, — опісля почав свої належности витискати так безоглядно, що міська опозиція поставила його під суд і добула на нього вирок інфамії. Кампіян вславився як меценат мистецтва. Побудував ратушеву вежу, що істнувала до початків XIX. в., при латинській катедрі поставив величаву каплицю в благородному ренесансі, в якій заховалося його камяне погрудля; памяткою по Кампіяні є також камяний лев під могилою люблинської унії на Високім Замку, — перенесений сюди зі старого ратуша.

Американський проєкт репараційного банку.

Паризький кореспондент ґазети „Геральд Трібюн" опублікував повний проєкт інтернаціонального репараційного банку, який виробив американський делеґат Юнґ. На чолі цього банку має стояти дирекція з 25 осіб. Шість держав, головних вірителїок та Німеччина посилають туди по два представники, інші держави разом 9 представників, а крім того Франція та Німеччина ще по одному. Президенти европейських нотних банків та губернатор американського союзного банку в Нов. Йорку будуть з уряду належати до дирекції репараційного банку. Вони від себе іменують до дирекції ще по одному представникові. Дирекція вибирає одного ґенерального директора. Банк засновується з капіталом 100 міліонів долярів, одначе спочатку може бути виплачено лише 25% цеї суми. Одна четвертина зиску має йти до державного фонду, аж доки він не осягне подвійної висоти вплаченого капіталу. Решта зиску йде на виплату дивіденд. Завдання банку поділюються на „властиві" і „дозволені". До „властивих" завдань належить приймання, управа та виплата одержаних німецьких репарацій. До „дозволених" завдань належать усі звичайні банкові операції й утворення центральної орґанізації нотних банків. З огляду на таку широку програму діяльности будучого репараційного банку, в якому головну ролю будуть грати американці, не диво, що найбільші англійські банки відбули спеціяльні наради, на яких висловилися, що утворення такого банку може дуже пошкодити тому становищу, яке досі Льондон займав у фінансовій інтернаціональній політиці.

—о—

Кожний може збагатіти

хто купить

ЛЬОС 1-ої КЛЯСИ

Польської Державної Клясової Льотерії в найбільшім і славнім зі шастя канторі

„НАДІЯ" ЛЬВІВ, вул. Сикстуська, ч. 6.

Головна виграна

750.000 зол.

Загальна сума виграних — більше як

28 міліонів золотих.

Що другий льос мусить виграти!

Тягнення 1-ої кляси вже 23. і 24. ц. м.

Ціни льосів:

¼ льосу — зол. 10·— ½ льосу — зол. 20·— ¹/₁ льос — зол. 40·—

Державна льотерія приносить рікрічно тисячам людей багацтво і добробут. Замовте ще нині, бо наш запас льосів на вичерпанні. На замовлення негайно висилаємо оригінальні льоси, разом з блянкетом П. К. О. на безплатну пересилку належитости.

В тім місці витяти і виповнене переслати в письмі.

2003 Карта замовлень: 3—3

До „НАДІЇ" ЛЬВІВ, вул. Сикстуська ч. 6.

Отсим замовляю:

. . . . . цілих льосів по зол. 40·—
. . . . . половинок льосів по зол. 20·—
. . . . . чвертюк льосів по зол. 10·—

Належитість зол. . . . . пришлю блянкетом П. К. О., що долучить його фірма до льосів.

Ім'я і назвисько: . . . . . .
Докладна адреса: . . . . . .

Вічевий рух.

Посольське справоздавче віче в Перемишлі.

Дня 10. травня відбулося в Перемишлі велике посольське справоздавче віче, в якому взяли участь крім пос. д-ра В. Загайкевича з Перемишля також сенаторка О. Кисілевська і пос. М. Рудницька. Віче почалося точно в 12. год. в полудне у вел. салі „Нар. Дому". Відкрив віче голова Пов. Нар. Ком. ради. Гамчикевич, а до президії віча ввійшли: о. Д. Михайлів, сел. Т. Гамик, ради. Гамчикевич, сел. Радьо, сел. Носалик, сел. Корецька, гром. Посацький і Хома Василь.

Перший промовив на вічу пос. д-р В. Загайкевич. У півторагодинній промові змалював він яскраво політ., господарське і культурне положення та представив політику Пар. Репр. В часі його промови прийшли на салю сенаторка Кисілевська і пос. Рудницька, яких привитав пос. Загайкевич короткою промовою, а всі присутні бурею оплесків.

По промові посла Загайкевича прийшла до слова пос. М. Рудницька, що представила працю Українського Клюбу на пар. терені, а зокрема присвятила богато уваги шкільним справам. По ній говорила сен. Кисілевська про орг. жіноцтва. На внесення І. Галика, сел. з Бикова, ухвалено повне довіря Українській Пар. Реп. та щире признання за її діяльність. Секретар Пов. Нар. Ком. О. Сенечко поставив відповідні резолюції в політ., економ., культур.-освітніх та шкільних справах, які віче приняло одноду шно і в цілости. Закінчив віче короткою промовою д-р В. Загайкевич. По відспіванні нац. гимну присутні розійшлися підбадьорені та піднесені на дусі домів.

—о—

взниця) і в Римі при Ватикані (як одна з чоловних католицьких держав). Тепер прийшла третя амбасада при фашистівському уряді.

В тому факті, покищо формального значіння, проурядова польська преса добачує великий успіх Польщі в поході до великодержавного становища. Урядові й проурядові чинники сподіються, що ці ступневі рангові осяги в єрархії польського закордонного представництва винесять польську республику з низин підрядного становища на великодержавні вершини. За переміною польського посольства в Римі (при Квіринал:) на амбасаду повинна прийти також гереміна в Анґорі, в Льондоні і вкінці в Берліні. Що торкається Туреччини, то тут ніяких перепон не буде. Вате Анґлія й Німеччина ставлять опір.

Піднесення Муссолінім польського посольства при Квіриналі до рівня амбасади (очевидно на основі польсько-італійської взаїмности) саме в трилітні роковини травневого перевороту є знаком часу. Творець і провідник італійського фашизму в той спосіб відзначує не лише Польщу, але й теперішній польський уряд, який — видно — находиться на шляху завершення травневого перевороту корпораційно-фашистівським устроєм.

Трилітні роковини травневого перевороту під проводом марш. Пілсудського минають скромно і тихо. „Санаційний" табор, державець влади, не обходив святочно цих роковин. Коли він не мав причини до радости, то тим більше не мали такої причини його опоненти. Очевидно, в цих важких і сумних часах навіть пануючій нації не доводиться говорити про „радість життя".

Не вдарила в дзвони радости й проурядова преса. Навіть хоружий „санації" варшавський „Ґлос Правди" в юбилейній статті „Перед трьома роками" не міг вийти поза окопані загальники. Говорячи про вдатну операцію, яка тоді називалася „демонстрацією", „Ґлос Правди" пише:

„Протято ґанґрену, що грізно поступала в літах безсилого соймовладства. Запобіжено анархії, яка мусіла бути наслідком тієї гнилизни. З божевільних манівців, поплутаних і безвихідних, нагло найшовся простий і короткий вихід — один скок — через третій міст. Якже інакше виглядає дорога, якою ступає держава від того часу. На ріжних своїх відтинках є лекша або важча; твердим трухцем або обережним кроком посувається по ній запряг державного возу; але є це дорога проста..."

І тим подібні комунали впродовж довжелезної статті. Зайвим було би їх аналізувати, бо нова словами, тут немає нічого крім пустки. Інакше оцінює це триліття опозиційна польська преса. Пос. Недзялковський на сторінках „Роботника" твердить, що цей період визначається „неґацією й ненавистю", а згаданий „запряг" — це тільки „тінї тіней" марш. Пілсудського, які „не жиють власним життям".

Шлях, на якому розвивається життя в Польщі є на деяких відтинках лекший, а на деяких важчий — проголошує „Ґлос Правди". Свята правда! Без сумніву на відтинку „санації" є він лекший, але на відтинку населення взагалі, а українського зокрема, є він важкий, навіть дуже важкий. Взагалі господарське положення незавидне. Свідчить про це хочби голод на Виленщині. По офіційним комунікатам 140 тис. населення є без засобів пожиття. Заробітків нема. Населення заспокоює голод усякими відпадковими останками. Кількість самогубств збільшується. Векслеві протести зростають, крамниці банкротують, пошесть черевного тифу шириться по цілій Виленщині. Худоба ледві тримається на ногах. Катастрофа голоду на Виленщині значно перевищує повеневу катастрофу в Галичині з 1927 р., і голод з 1924 р. Цікаво, що всі ті елементарні нещастя на протязі останніх десяти літ, як пошесті, повінь, голод, недорід і т. і. справила досягають „кресы", себ-то українську або білоруську національну територію. Польська національна територія, хоч має далеко гіршу землю й гірші умовини розвитку, не переходить майже рік-річно таких глибоких кріз, як „кресові" землі. Отже мусять бути якісь глибші причини цього систематичного явища, а не самі тільки „незалежні обставини".

Великий вибух газу коло Нового Йорку.

В американському місті Сиракузах, недалеко від Ню Йорку, на одній хемічній фабриці вибух величезний збірник, в якому було понад 40.000 літрів хльорового газу. Вибух цілковито знищив будинок, в якому стояв збірник. Ґаз швидко поширився навкруги й затроїв 30 осіб. Населення міста перелякалося й почало тікати. Саме в тому часі над містом кружляв „Цепелін" „Льос Анджелес" і багато людей гадало, що почалося бомбардування міста ґазами.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Марево споминів.

Люблю Перемишль коли його згадую, про нього думаю, або читаю. Зате не люблю поїхати туди і побачити на власні очі. Чому? — спитаєте... Адже й інші міста Галичини не менше брудні, неохайні і маломістечкові!... Не в тім суть справи! До бруду, вибоїв, обдряпаних стін і тим подібних краєвидів я привик, бо живу вже стільки літ у Львові. Але до Перемишля не люблю їхати з зовсім інших причин.

Він мені нагадує мою молодість!...

В Перемишлі ходив я до ґімназії, в Перемишлі перший раз любився і в Перемишлі писав перші любовні вірші, які таке могутнє враження робили на... автора. Все те встає перед моїми очима мов живе, кожного разу, коли доля примусить мене заїхати в столицю наших західніх окраїн.

Приїзджаю... Куди іти? Ясно, що на Францішканську! Найбільша, найкраща вулиця, на якій стоять елеґантні склепи і по якій ходять елеґантні панночки. Десь колись навіть „інститутки"... Йду вулицею і чогось мені робиться страшно. Десь там глибоко, на самому дні серця, ворушиться, росте неспокій... Ануж який професор побачить! Завтра вараз: „до таблиці!", а я ще нині нічого не робив. Холодний піт виступає на чоло. Оглядаюся трівожно і бачу... польського поліцієнта. Ах, правда! Я вже давно перестав ходити до ґімназії...

Греко-католицька катедра...

Скільки разів парами ходили ми сюди на богослуження. Ось поруча над стрімким облазом. Тут, памятаю, стрінув раз (я був тоді в VII. Б. кл.) гарну дівчину. Йшла в противну сторону і глянула и а мене. Що я дивився на неї, то про це й не треба згадувати, бо який ученик не дивиться на кожну стрічну панночку! Відразу залюбився і вже мав про що мріяти і до кого писати вірші. Знаю навіть початок одного такого вірша:

„Не знаю хто ти дівчино кохана,
Чия, яка і де живеш!..."

Правду сказавши, я дуже добре знав хто вона, чия, яка і де живе, але романтика студентського серця наказувала забути всі ці дані, включно до віконця на другім поверсі, до якого я стільки разів посилав свої зітхання, думи і тим подібні погляди.

Ґімназіяльний Інститут...

Вісім літ життя молодого забрали мені ощ червоні мури. Ось вікно, в якім так часто сіда-

і схиливши голову на руки шукав риму до „двійка", „поцілунок" або „директор". Тут нераз уявляв я себе як трупа з простріленою головою, а біля мене „вона". Щойно тепер переконалася про мою любов і плаче та припадає надімною. А холодний труп думає собі: „Бачиш, не треба було вчора відвертатися від мене!"

Гімназія...

Суворий будинок з залізною брамою і спеціяльним запахом каталогів та чорнила. Переходжу мимо і — брр! — всі мої промоції, двійки, конференції шкірять до мене зуби з-поза огорожі.

— До пана директора — ляснув по мені голос терціяна, як удар батога.

Натискаю клямку брами — заперта... Це мені тільки причулося! Давно минули часи, коли я боявся директора. (Мова тут про директора гімназії, бо інших директорів до нині мушу боятися!) Давно перестав мене кликати терціян на чорну каву до канцелярії (тепер її маю дома!)...

Куди піти, куди втікти від усіх тих споминів. — На Замок? — На Вишну Гору? — На Скрут? — На Баконьчичі?...

Ні, всюди мене знайде бувальщина, всюди обскочать тіни призабутих подій і переживань.

Хіба зайду до шиночку. Шинки всюди однакові, а до перемиських я не ходив, бо за моїх часів ученики ще боялися ходити до шиночків.

Заходжу...

Ледви зробив кілька кроків напроти мене усміхнене лице і простягнена рука... Професор!...

— Сідайте коло мене, щось вам покажу.

Сідаю, а він витягає старезний записник і читає:

— Дня 28. III. 1911 недостаточно...

— Вивчте, пане професор, в котрій році найближчий потяг до Львова?!...

Галактіон Чіпка.

Рільний страйк у Равщині.

Санаційний „Дзєнник Львовскі" приносить вістку з Рави Руської, що в тамошніх селах Стенятинських і Любичі Королівській почався рільний страйк. Кілька разів мало дійти до сутичок між селянами названих сіл і рільними робітниками з інших сіл, що мали заступити робітників любицьких і стенятинських. Ті сутички мала ліквідувати поліція. Деяких споміж страйкуючих арештовано. Між ними є Михайло Подок з Любичі і Н. Стишка зі Стенятинськ, які мали організувати страйк. Такі інформації подає „Дзєнік Львовскі". З інших джерел одержуємо непровірені вісти про те, що в Равщині мало почати страйк понад десять сіл.

Справа скликання сойму.

У звязи з інтерпеляцією Нар. Клюбу та Пяста в справі скликання сойму на надзвичайну сесію вик. комітет ППС на засіданні ухвалив, що соціялісти вважають скликання соймової сесії передчасним і невказаним та недоцільним. Вони є думки, що колиб і вдалося здобути відповідну скількість підписів і надзвичайну сесію скликали би, то вона не потягла би довго, бо уряд кожної хвилі міг би замкнути її. Тому соціялісти волять справу скликання сойму оставити прем. Світальському.

Рівночасно в парляментарних колах кажуть, що дотеперішній курс уряду можна назвати виразно протисоймовим, чого доказом може бути напр. спосіб запрошення сойму на 3-травневі свята, відкликання прогульки французьких парляментаристів до Польщі, що була подумана як ревізита для польського сойму та спосіб запрошення послів і сенаторів на виставу в Познані. Запрошення на виставу одержали лише посли та сенатори з ББ. Кажуть, що управа комітету виставки вислала запрошення до Варшави, а тут щойно уложили ліста запрошених.

—o—

Самоходовий випадок марш. Пілсудського.

У Вильні на углі вул. Магдалини на авто марш. Пілсудського наїхало авто-таксіака. Обійшлося без наслідків. Марш. Пілсудський поїхав своїм автом далі, а таксівка розбилася. Після карамболю марш. Пілсудський поїхав до репр. палати, де замешкав.

—o—

Після замаху на Вальдемараса.

„Літувос Аідас" обвинувачує Польщу у замаху.

„Берл. Тгг." повідомляє з Ковна, що арештовані студ. Булота та Будегіс утекли на Виленщину. „Літувос Аідас" твердить, що виконавці замаху були прихильниками ген. Плєшкайтіса й агентами Польщі. Замахом кермували Голувко та Пілсудський. „Берл. Тгг." повідомляє, що учасників замаху в Таврогах дуже прихильно приняла Польща та що Голувко приймав Плєшкайтіса снідайнєм у Варшаві, а потім приняв його Пілсудський. Тому, що Голувкові та Пілсудському не вдалося заняти цілу Литву, вони хотіли створити новий плян, який вносив би замішання та неспокій у внутрішнє життя Литви. Вкінці „Л. А." твердить, що має докази, будьто би агентів Пілсудського та Голувка вправляли в киданні гранатів і що вони задумують небаром знову навідатися до Литви.

Варшавський „Експрес Поранни" повідомляє, що в Ковні помер загадочною смертю виконавець замаху Василюс. „Кур. Поранни" повідомляє з Риги, ніби-то Василюс зізнав, що один із міністрів Вальдемарасового кабінету інспірував і оплачував замах. Одначе Василюс не хотів виявити його назвища.

—o—

Відповідь Ватикану на промову Мусолінія.

„Орсерваторе Романо" зазначив із нагоди промови Мусолінія, що політичні та полемічні погляди Мусолінія в богато речому не можуть найти апробати Церкви. Одначе часопис висловлює щире признання для слів Мусолінія, в яких він прославляє батьківську любов і мудрість папи, а які то слова палата та публика приняла оплесками. Здогадуються, що становище „О. Р." є висловом невдоволення Ватикану та що може на днях появиться відповідь або коментар богато обширніший, який Ватикан із прикметною собі точністю приготовляє нарочно поводи. В ватиканських колах зачувати, нібито промова Мусолінія мала цей безпосередній наслідок, що Ватикан відложить ратифікацію конкордату на неозначений час. Одначе ці чутки треба приймати із застереженням.

На засіданні фаш. палати 14. травня приняли латеранські трактати 335 гол. проти 2. Правний проєкт у справі конкордату та релігійних товариств приняли одноголосно.

—o—

Новий лет „Цепеліна".

„Цепелін" віллетить із Фрідріхсгафену 17. травня в 6. год. рано в напрямі Шербурга. Франція згодилася на перелет „Цепеліна" понад Францією до Америки.

НОВИНКИ

— **Земельний Банк Гіпотечний С. А. у Львові вул. Підвалля ч. 7.** переносить своє бюро з днем 16. травня ц. р. до власної каменіці **при вул. Словацького ч. 14.** Числа телефонів: 75—32, 3—82 і 52—92 (Дирекція). 2020 3—5

— **Хор ради. Купчинського** відспіває дня 19. травня ц. р. в 12. год. в полудне в Преображенській церкві „Воскресні пісні" на Писанку Р. Ш., Кружок Р. Ш. ім. М. Шашкевича просить о численну участь. — Старшина Кружка. 2033 1-2

— **Арештування.** Дня 13-го травня ц. р. після переведеної ревізії арештовано в Хирові студ. прав і голову Повітового Народнього Комітету Хирівщини п. Франца Липецького і перевезено його цього-ж дня до вязниці в Самборі. Причини ревізії та арешту покищо невідомі.

— **Михайло Голинський у Львові.** Вчора приїхав до Львова премієр-тенор харківської державної академічної опери Михайло Голинський після двох оперових сезонів. Сьогодні відвідав він нашу редакцію. Довідуємося від нього, що наша громада матиме змогу почути його спів на сцені львівського великого театру, де він виступить гостинно. Наш артист робить тепер заходи для виїзду на захід. В першу чергу хоче виїхати до Відня, де виступить у тамошній державній опері, яка старається його приєднати на найближчий сезон. Потім виїде до Берліна.

— **До відома пластових новиків.** В днях від 4-го липня до 10. серпня ц. р. буде розташований табор новиків, приміщений у забудуваннях санаторії у Підлютім над Лімницею. Опікуном табору є о. Олександер Бучацький. Лікарська опіка запевнена. Харч у таборі достатній і пять разів денно. Участь у таборі брати можуть новики(чки) від 8-го до 14 р. життя. В програму занять увійдуть: Проби новика, руханка, прогульки, гри й забави, гутірки на теми: гигієни, доброго поведення, закону новиків. Спеціяльну увагу кластиметься на національне виховання. Таборова оплата для новиків 65 зол., для незгуртованих 80 зол. платна у трьох ратах. І-ша рата 20 зол. (25 зол.) платна до 30. травня ц. р. ІІ-га рата 20 зол. (25 зол.) платна до 15. червня ц. р., ІІІ-тя рата 25 зол. (30 зол.) платна в таборі. Кошти подорожі оплачують учасники табору окремо. Зголошення слати на адресу: Іван Кліщ, студ. техн., Львів, Вулька 45. Місце і час збірки подасться зголошеним окремо.

— **Невідомий труп мущини** найшли на залізн. шляху недалеко Миколаєва; він має відрізані обі ноги, які втратив падаючи з поїзду. Його відвезли до Інституту судової медицини у Львові.

— **Крамниці з 14 годинами праці.** Комісаріят Варшави приняв новий проєкт щодо часу відчинення крамниць у місті. Харчеві крамниці, що продають печиво, набіл, вудженину і навіть різні зможуть бути відчинені від 5 год. ранці до 7-ої години веч.

— **Податкові реформи.** Міністерство скарбу у Варшаві підготовляє цілу низку проектів щодо зміни податкової системи, яка не є дуже простою. Між цими проєктами має бути також проект скасування оборотового податку, а на це місце завести підвишку податку дохідного.

— **З Українського Наукового Інституту в Берліні** повідомляють, що дня 17-го травня ц. р. відбудеться відчит д-ра З. Кузелі німецькою мовою: „150 літ української етнографії".

— **Вістки з усієї Польщі.** Загальним інспектором армії має стати генер. Мінкевич. — Марш. Пілсудський виїхав приватно на кілька днів до Вильни, — міністр закорд. справ Залеський виїжджає до Будапешту, щоби віддати офіціяльну візиту мадярському міністерству. — Найвищий Суд у Варшаві ствердив, що продажа алькоголю без дозволу скарбової влади не належить до провин зменшування скарбового доходу. — Польський інжинір Нішинський мав у монополевій фабриці тютюну винайти спосіб як очищувати тютюн від нікотини. — Загальні збори Союзу польських письменників рішили скликати надзвичайні збори посвячених товариств, щоби підготовити проєкт утворення польської літерат. Академії. — Проф. Бартель, бувш. премієр, був на авдієнції в папи зі своєю рідною.

— **Рижі вістки.** 18-го ц. м. збирається в Мадриді конгрес товариства прихильників Ліги Націй. — Турецький закон про амнестію принесе 8000 полекшу або звільнення від кар. — У Відні радять міжнародній конгрес охорони звірят; є на ньому і реферати, що домагаються легшої форми для ловів. — Управа державних копалень діямантів у Капштадті припинила працю і почала звільняти чужинців з огляду на численні крадіжі; заводять там апарати, які мають не допустити до зловживань. — На Волзі вода вийшла з берегів і загрозила 300 селам. — Американська статистика стверджує, що вибір президента Гувера коштував 6,541.749 дол., себ-то 33 центи кожного, хто голосував на нього. — В Атлянтік Сіті святкуватимуть 31. ц. м. 50-літні роковини винаходу електричної лямпи Едісоном.

— **Середа — неділею.** У Сталінгороді ввели в численних школах середу замість неділі як відпочинковий день для молоді.

— **Великий землетрус в Туркменії.** Недавно в автономній республиці Радянського Союзу Туркменії, на схід від Каспійського Моря, стався ряд землетрусів, які тревали два тижні. Підчас цих землетрусів загинуло понад 3.000 людей. В Туркменії панує тепер страшний голод. Радянський Червоний Хрест вислав туди лікарів, амбулянси, засоби поживи й ліки. Бояться, що може початися чума.

— **Кандидатки до англійського парляменту.** Цікаво і не-політикам прочитати кілька інформацій про те, скільки англійських жінок кандидує при кінці цього місяця на почесне становище посолки. Є їх 64. 14 міліонів жінок має право голосу; при попередніх виборах було їх усього 8,800.000. У цій цифрі 300.000 є з першого наймолодшого року виборчинь. З консервативної партії є 8 кандидаток, з ліберальної 25, з робітничої 27; крім цього є ще 2 комуністки, одна незалежна соціялістка і одна безпартійна, феміністка Ретбовн, авторка суспільної книжки „Вивласнена рідня". Найвизначнішою кандидаткою є консерватистка леді Астор, жінка льорда Астора, що стала посолкою в 1920 р., є невтомною організаторкою і матерю 6 дітей у дуже молодім віці. Її хата є місцем сходин політиків усіх напрямків. З цієї ж партії кандидують графиня Атоль, письменниця і Марг. Бівен, держ. секретарка мін-ства освіти, що була в Ліверпулі вибрана за свої заслуги бурмистром, і графиня Іміер, що звернула на себе увагу в парляменті при дискусії над реформою офіціяльного молитовника. З ліберальної партії замітні посолка Маргар. Вінтрінгем, що причинилась до реформи закону про опікунство, посолка Рансімен, що засідає в парляменті разом зі своїм мужем, далі Марджері Ешбі, голова світового союзу для вибореня виборчих прав жіноцтву і молода донька Льойда Джорджа. З робітничої партії відомі як посолки Бондфільд, перша жінка, що була вибрана головою ради на конґресі трейд-юніонів і була держ. секретарем в уряді Мекдональда, Сузанна Льоренс, відома як член льондонської шкільної ради, Дорота Джюсон, спеціялістка від проблем промислу, дві аристократки — „відступниці" від своєї класи: леді Аннеслі і леді Мослей, врешті молода, теж

пераментна Елен Вількінсон з хлопячою підстрижкою, гострим веселим дотепом.

— **Чи зміна кирилиці?** Деякі польські часописи передають звістку, буцім-то московська Академія Наук підготовляє реформу азбуки, бажаючи вже від січня 1930 р. завести замісць кирилиці латинку. У царстві радикальних, негайних і необдуманих реформ усе є можливе, а приклад енергійного Кемаля Паші може бути заразливий. А проте треба брати з резервою автентичність цієї інформації. Щойно недавно радянська влада витратила міліярди на перевидання класників і тисячі книжок новим правописом. Занадто хутко прийшлось би всю цю працю починати наново. Не кажемо вже нічого про великі труднощі при вирішенні: якими латинськими буквами передати деякі букви кирилиці; чи напр. „ш" і „щ" писати як пишуть поляки (двома і чотирома буквами) чи приняти дуже непрактичну систему чеського правопису з безліччю значків над буквами. Фільольоги мають чимало розбіжних поглядів у таких справах, а вирішення таких справ без їхньої повної згоди рідко є розумне.

— **Королева залізниць.** Голяндія гостила цими днями рідку делегатку. Була це молода англійка вибрана англійськими залізничниками з метою, щоби в сусідських країнах вела пропаганду в користь миру себто проповідувала солідарність робітників і працедавців (нелегка справа!) на випадок війни. Іншими словами: залізниці ріжних країн на випадок війни повинні йти солідарно і виступити активно проти воєнних подій. Чи на цю складну тему промовляла в Голяндії гарненька скінчена учениця, вибрана за „королеву залізниць" на вічу членів англійського залізничого персоналу — про це з преси не довідуємось. Читаємо лише, що її приймали дуже гостинно і що вона дістала гарний дарунок — золотий ланцюшок з відповідною емблемою. Минулого року була ця „королева" в тій самій ролі у Франції, а на другий рік їде до Німеччини.

— **Репортер XX. століття.** Віденський представник газети „Шікаго Трібюн" має не лише власне авто, але також власний літак, якого уживає для своїх професійних подорожей. Його літак це невеликий біплян на дві особи і він сам ним керує. Коли в Афганістані вибухли заворушення, він сів на свій літак і поїхав туди. Йому пощастилося мати розмову й вислати каблем велике інтервю до Шікаго. Коли він скінчив своє завдання в Афганістані, сів знову на літак і поїхав назад до Відня.

— **Ірляндське марево.** Ірляндська преса, а за нею англійська, оповідає несамовиті подробиці про диво, які коїть непрослідженє досі явище в однім домі в місті Уікльов. Цей дім купив один громадянин з Дабліну, одначе наляканий ріжними таємними згуками, вигуками і появою дивної постаті зі зубами дика, покинув цю хату. Його син вибрався з трьома товаришами провести там ніч і переловити „духа". Всі вони бачили якусь чудернацьку постать у пелєрині, що виходила прихапцем з дому при зачинених дверях, вихилялась через вікно і втікала від них, засипуючи їх відломками всяких предметіві посудини. Коли вони здоганяли її аж до горіща, бачили, що вона висіла там повішена на сволоці з головою вниз. Студенти перелякані втікли. Один із них, що вмів рисувати, намалював її вірний портрет з памяти, щоби дати матеріял для слідства поліції. Коли цей нарис вложив він до кишені, щоби показати свому батькові, в мент, коли його виняв, стверднв, що рисунок щез з білого листка паперу. Преса, поліція, спіритисти, а головно ірляндці, славні забобонами, мають про що говорити.

— **Релігійні сутички.** В одному з міст північної Америки Десмойнс (стейт Йова) прийшло до заворушень студентів університету, які збунтувались проти управи своєї школи. Більшість студентів і професорів належить до секти реформістів, тимчасом надзірна рада університету стоїть на старім традиційнім становищі баптистів: дослівної інтерпретації Біблії. Університет утримують баптисти і їхня церковна влада виступила гостро проти студентів. На це студенти відповіли зруйнуваннням саль і побоями ортодоксійних професорів, з яких частина мусіла забарикадуватись у пивницях.

— **Конкурс на статтю.** Паризький журнал „Ревю де ліван" розписав конкурс на статтю про організацію Злучених Держав Европи. Автор найкращої статті має одержати 10.000 франків. У конкурсі можуть брати участь автори всіх країн, але при надісланих статтях мусять бути перекладн на французьку мову. Статті можна надсилати до 31. жовтня ц. р. Рішення про вибір статті буде опубліковане 10. грудня. Колегія суддів суворіша, ніж суд Озіріса; до неї належать ріжні дипльомати та письменники: Поль Бонкур, льорд Сесіль. Жорж Дюгамель, Поль Валері, а також ряд державних мужів, як д-р Зайпель, Нінчіч

— **Американці будують новий велитенський далекозір.** В Америці рішено приступити до будови нового велитенського далекозору. Сочки цього далекозору будуть такі гострі, що через них можна буде ясно бачити світло свічки на віддалі 63.000 кільометрів. Кошти на будову дає інтернаціональна комісія освіти, а будову буде переводити технічний інститут у Каліфорнії. Будова далекозору буде тревати кілька літ. Його сочки будуть мати 17 стіп у промірі, а зеркало буде витоплене з кварцу. Доглядати над будовою буде окрема рада визначних фізиків, хеміків, інжинірів та метеорольогів. Директор обсерваторії на горі Вільсона, найбільшої досі обсерваторії в Злучених Державах, каже, що через новий далекозір можна буде бачити зорі двацятьпятої величини. Він збільшить у четверо дотеперішню границю видження у світовому просторі й доведе її до 400 міліонів світляних років. Американці вчені мають надію за допомогою нового далекозору відкрити чимало нових зір і дослідити тайну так званих „каналів Марса", а також умови підсоння цієї планети.
Політіс, граф Сфорца, Тітулеску, Залеський і ін.

— **На памятник К. Устияновича.** На заініційовану о. сов. Ліщинським у Борислові збірку на памятник Корнилові Устияновичеві в Довгім складає Марія Бобикевич 30 зол. і кличе о. Івана Устияновича , пароха в Репужинцях, Володимира Устияновича в Стрию, д-ра Льва Скобельського, декана в Кутах Старих, д-рову Евгенію Галущинську, Самбір, д-рову Олександру Підгірську, Любитів, Павла Устияновича, радника, Сторожинець, Буковина, Володимира Устияновича, суддю в Ужгороді, д-рову Теклю Козакевич у Коломиї, Ольгу Устиянович у Репужинцях, Миколу Бобикевича, учит. в Римшанах, полковникову Клявдію Сора, Фогараш, Марійку Донцов, Львів, Анну Дудрик, жінку надревідента у Львові — усіх на довільну суму. Гроші пересилати на адресу „Народній Банк", Борислав, на памятник К. У.

— **На будову памятника бл. п. Марії Примівної,** директорки Українського інституту для дівчат у Перемишлі, вплинуло дотепер через адміністрацію „Нової Хати" 827 зол. 65 сот. Тимчасовий комітет, складений з пань: О. Левкевич, М. Данилович і І. Негребецької вирішив приступити вже до будови памятника на могилі Директорки в селі Лолин, коло Долини, а в будинку Інституту помістити пропамятну таблицю. Посвячення памятника мало би відбутися на Зелені Свята, а пропамятної таблиці з початком шкільного року 1929-30. Кошти памятника й таблиці будуть виносити приблизно 1.500 зол. Комітет просить усіх бувш. інституток, що досі не прислали ще датку на памятник, а хотілиб причинитися до його будови, — присилати жертви на адресу адміністрації „Нової Хати", Львів, Ринок ч. 39, І. пов., з дописком: „На памятник".

— **На дохід** висилки сьогорічної Вакаційної Оселі відіграють учениці дівочої школи ім. Шевченка сценічний образок п. з. „В чужім пірю" дня 18. ц. м. (а не 15. ц. м., як було хибно оголошено) в год. 5. попол. в салі Лисенка. Вступ за добровільними жертвами. Управа Вакаційної Оселі просить о численну участь. 1-2

З театру.

Великий Міський Театр: опера Бізета „Кармен".

Прегарну еспанську оперу „Кармен" виставляли на сцені львівського міського театру перед двома літами. Тоді співав партію Хозе наш оперовий артист Мих. Голинський. Вчора бачили ми цю оперу на сцені міського великого театру відновленою в новій цілком постановці режисера Улуханова і при нових декораціях. Дирігував Бердяєв, досі капельник опери у Свердловську (Ураль), а тепер дирігент опери у Тифлісі (Кавказ). Гостинний виступ цього знаменитого дирігента був щасливий і вдатний. Дирігував він з життям і вервою та надав музиці в деяких місцях цілком нову у Львові інтерпретацію. Партію Кармени співала з успіхом М. Ронська, що має гарний голос і сценічне вироблення. Партію Хозе співав Бедлєвич, а Ескаміля Плонський. На загал вистава випала гарно. Видно, що була старанно підготована.

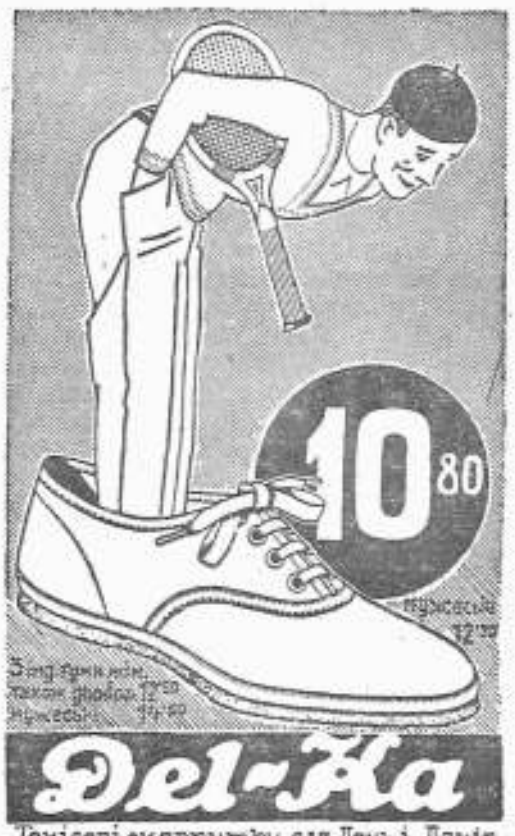
З судової салі.

Криваві події в Батятичах перед судом.

В середу 15. травня ц. р. переслухувано далі свідків прокуратури. Деякі, а саме батятицькі селяни, богато змінили зі своїх зізнань, зложених перед слідчим суддею або цілком відкликали свої давніші зізнання на нинішній розправі.

Зізнання поліційних свідків.

Переслухані свідки, як Микола Бучек, Антін Гуньо і Йосиф Позовський, всі три поліцаї, незаприсяжені, обтяжували далі своїми зізнаннями всіх обвинуваченних і загально зізнавали так са-

мо, як і інші свідки поліцаї. Позатим до розправи нічого нового не внесли. Справді св. Антін Гуньо твердив, що чув ще два відокремлені стріли по остерігаючій сальві, але запевняє, що стріли віддано напевно в гору, а не до людей. Цікавс, що і ці свідки, і інші переслухані вже свідки-поліцаї пізнають обв. Івана Курівця (Ящишина) по золотих зубах (бо лише один він їх має апоміж усіх обвинуваченних), хоч лише деякі з цих свідків називають його по назвищі. Далі дуже цікавий момент підніс на розправі св. Микола Бучек Він зізнав, що між остерігаючою другою і третьою сальвою, відданою вже до людей, вибігли діти зі школи і зібралися на переді товпи разом із селянками. Пізніше зміняє він свої зізнання і каже, що діти і жінки розбіглися дїлком так, що третю сальву віддано до товпи селян.

Зізнання селян.

Опісля зізнавали дальше свідки прокуратури, але вже батятицькі селяни. І так св. **Василь Кись**, 17-літній хлопець, під присягою зізнає, що дійсно чув у селі в Народнім Домі, як хтось промовляв до зібраних там селян і радив їм застрайкувати, але ані по голосі ані по рисах лиця не пізнав тої особи, бо це було в сумерку. Заперечує рішучо, ніби тим бесідником був обв. Михайло Лігашевський. Толі предс. Тертіль відчитує його зізнання, зложені перед слідчим суддею, де він назвав обв. Мих. Лігашевського як того бесідника. Св. Кись заявляє, що слідчий суддя запитався його, чи то говорив Мих. Лігашевський в Народнім Домі до селян, на що він притакнув. Зробив це тому, бо боявся, щоб його поліція не арештувала. Далі зізнає, що слідчий суддя переслухував свідків на постерунку і перед переслуханням поліція терорнзувала свідка, кажучи: „Ти большевик. Тебе арештуємо!". При тому уживала таких соковитих висловів, як „шляк вас трафить, большевики" і т. д. Також інші свідки, як Ілько Процик і Теодор Луківський потвердили своїми зізнаннями, що їх перед переслухуванням у слідчого судді поліція в цей самий спосіб терорнзувала.

Тоді прок. Пехе забрав слово і просив трибунал списати зі свідком Кисем окремий протокол та його арештувати. Але обор. д-р Старосольський спротивився, щоби свідка арештовано, кажучи, що це можна уважати терорнзуванням цього свідка. Преде. Тертіль заявив, що прокуратор може окремо доходити собі, чи цей свідок зізнав правду і тому не прихилився до внесення прокуратора.

Далі св. **Олекса Хаврона,** незаприсяжений, зізнав, що не чув, аби обв. Мнх. Лігашевський намовляв людей до страйку. Каже, що камінням на поліцію не кидано тому, бо каміння лежало на гостинці під грубою верствою снігу.

Зновуж св. **Ілько Процик** під присягою зізнає, що поліція перед його переслуханням у слідчого судді терорнзувала його і казала йому зізнавати так: „Михайло Лігашевський мав сказати до свідка в дні 29. XII. 1928 р. на дорозі такі слова: чужі фірманки поїхали по дерево, але ми не їдемо". Тепер свідок каже, що він присягнув і говорить правду, а тому нині відкликує свої зізнання, зложені перед слідчим суддею. Далі на запит обор. д-ра Старосольського виявляється, що цього свідка арештовано перед його зізнаннями у слідчого судді і що свідок пересидів ці-

лий день на поліції в Мостах Великих. Пізніше випущено його на волю і переслухано у слідчого судді, але він не знав, чи як свідка чи як обвинуваченого. До нього також просив прокуратор приноровити припис § 277 к. п. і його арештувати, але предсідник не згодився на це, кажучи, що прок. може окремо потягати його за неправдиві зізнання до відповідальности.

Вкінці переслухано ще під присягою св. **Теодора Луківського.** Він відкликав цілком свої зізнання, зложені перед слідчим суддею, кажучи, що вони є неправдиві. Зате предс. Тертіль скористав тут з припису § 277 к. п. і свідка арештовано та відставлено до слідчого судді. Предс. мотивував свій крок тим, що слідчий суддя упімнув свідка перед зізнанням по думці § 165 к. з., щоби він зізнав правду. Цього свідок не зробив.

На тому перервано розправу до четверга

Зі спортового життя.

Перед виїздом „України" до Ужгороду.

Ужгородський спортовий клюб „Русь", що запросив до себе львівську „Україну" на два змагання, приготовляється, як довідуємося, дуже енергічно до зустрічі з львівською дружиною. Сама зустріч подумана як „Свято Спортовця" і викликала живе зацікавлення не тільки в Ужгороді, але й у інших містах Закарпаття. Мірилом зацікавлення є хочби те, що вже тепер ріжні спортові ентузіясти в Ужгороді поробили заклади, що цим разом оба змагання мусить виграти „Русь". Побачимо.

З діяльности спорт. т-ва „Ропник" у Бориславі.

„Ропник" (Борислав) зачав цьогорічний сезон копаного мяча з Т. У. Р-ом (Борислав) у приятельських змаганнях з виґлядом 2 : 2 (2 : 1) дня 1. ц. м. В неділю 12. ц. м. грав „Ропник" з „Соколом" (Дрогобич) з виґлядом 5 : 2 (3 : 1). З обох цих змагань можна завважити, що „Ропник" працює ц. р. над осягненням ще кращих успіхів, як у мин. році. Можна мати надію, що „Ропник" стане небавком одною з найкращих наших дружин на провінції.

Чеські мистецтва.

Чеські змагання за мистецтво І. ліги так якби покінчені. Вікторія Жіжков завершила всі свої змагання 18 пунктами (на 12 змагань). Славія, що на 10 змагань здобула 17 пунктів, є, можна сказати, безапеляційним мистцем на цей рік, бо два останні змагання має відіграти зі слабими противниками і до того на своїму грищі, а потребує всього 1 пункту. На третьому місці буде правдоподібно Спарта, на четвертому Богемієнс, на пятому Кладно, на шестому Чехіє Карлін. Лібен відпадає невідклично до II. ліги.

З Верховної Пластової Команди.

В справі пластових таборів.

У звязку зі статтями д-ра Саламанчука в справі руханки і спорту в пластових таборах і з нагоди близьких загальних зборів нашого опікунчого товариства, повідомляємо всіх, що їм добро Пласту лежить на серці, що свідомі наших обовязків виконуємо їх так як в наших обставинах і при наших засобах виконувати можливо. Всяку фахову пораду і поміч, оскільки вона рахується з обставинами, ми кождої хвилі приймаємо з якнайбільшою готовістю, але просимо всіх охочих до *реальної* співпраці, звертатися до нас безпосередньо. На академічну полеміку в нас часу нема. З усієї, отже і з руханкової, спортової і лікарської діяльности в торічних таборах у нас у руках докладні звіти і з них ми здамо справу на надхолячих загальних зборах У. Краєвого Товариства охорони дітей і опіки над молодю, як нашої опікунчої влади. Готові там рівночасно уділювати всяких вияснень, слухати всяких фахових поучень щодо уліпшень діяльности в Пласті, приймати зголошення до співпраці і поради щодо придбання фондів на здійснення планів.

ВЕРХОВНА ПЛАСТОВА КОМАНДА
(як секція Українського Краєвого Товариства охорони дітей і опіки над молодю.)

Теперішні господині

віддавна очікували і домагалися самоперучого середника. Їх потребу заспокоїв винахід Radion-у. Прання перестало дошкулювати господиням, коли пізнали користи і полекші, які дає їм Radion.

Нема нічого простішого:

вистане розпустити Radion в студеній воді, намочоти білля в тім розчині, варити ½ години, відтак належно виполокати і білля випране. Непотрібно терти і шіткучати білля, бо

RADION
сам пере!

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Четвер 16-го, г. 7·30 веч. „Аіда", опера, виступ дирігента Бердяєва.

Пятниця 17-го, г. 7·30 веч. „Несподіванка" (50% знижки).

Субота 18-го, г. 3·00 попол. „Твардовскі на Кшеньонках".

Субота 18-го, г. 7·30 веч. „Кармен".

Малий Театр:

Четвер 16-го, г. 7·30 веч. „Варшавський мурин".

Пятниця 17-го театр замкнений.

Субота 18-го, г. 7·30 веч. Кохання без ботинка" штука Неджинського (премієра).

Кіна.

„Аполльо": „Полуми кохання".

„Кольосеум": „Таємний китаєць".

„Лев": „Острів насолод" (Містенгет і К. Франс).

„Марусенька": „Дитина вулиці".

„Оаза": „Непотрібна людина" (з Янґсом).

„Палас": „Драма в підземній залізниці" і „Гарі та сонні примари".

„Пан": „Янгол вулиці".

„Пасаж": „Цар джунглів".

„Фатаморгана": „Нуждарі" (В. Гіго).

„Химера": „ Як стати прімадонною".

Програма радіо.

Пятниця 17-го.

Льондон (358). 20·00. Симфонічний конперт.

Парнж (1741). 16·45. Конперт. 21·35. Конперт.

Берлін (475,4). 20·00. Оперетнова музика.

Відень (519,9). 17·15. Конперт. 20·15 „Княжна Кінета" оперетна Штравса.

Лнгенберг (462,2). 20·00. Конперт. 21·00. Квартет.

Міляно (501,2) 20·30. Симфонічний конперт.

Будапешт (545). 12·05. Циганська музика. 19·30. Опера.

Москва (1432,3). 16·00. Конперт української музики.

Харків (1680). 19·00. Конперт націон. меншостей.

Київ (775). 17·45. Популярний конперт.

Рим (443,8). 20·45. „Паганіні" Легара.

Варшава (1395,1). 17·55. Конперт мандолінїстів. 20·15. Конперт в Філгармонії.

Познань (339,8). 22·15. Музика до танців.

Субота 18-го,

Льондон (358). 19·30 Орхестра. 22·35 Музика до танців.

Парнж (1744) 21·15 Конперт. 22·00 Музика до танців.

Кенігсвустергавзен (1648,3). 21·00 Фортепіяновий конперт. 21·30 Скрипковий конперт.

Лнгенберг (462,2). 20·00 Веселий вечір.

Відень (519,9). 18·50 Пісні Вольфа-Феррарі.

Міляно (504,2). 19·00 Джезбенд. 20·30 „Льодовєта", опера Масканїя.

Рим (455,9). 17·30 Конперт італ. музики.

Будапешт (545). 18·00 Мадярські пісні та циганська музика. 19·35 Легка музика.

Лєнінград (1000). 14·30 Сучасна музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Конкурс. Управа Монастирця С. С. Василіянок в Яворові оголошує отсим конкурс на одну посаду для учительської семинарії з кваліфікацією до шкіл середних, а одну посаду на учительку школи вправ з кваліфікаціями до шкіл вселюдних. — **Управа.** 2012 3—3

Пригадка. Загальні Збори „Українського Краєвого Т-ва охорони дітей і опіки над молодю у Львові відбудуться в понеділок, дня 20. травня 1929 р. о 10. год. рано в домівці Т-ва, вул. Бляхарська ч. 11 I пов. Всі Філії обовязані вислати на Збори своїх відпоручників (§. 15. стат.). — **Головний Видїл.** 2035 1—2

Сокальщина, позір! Звичайні Загальні Збори Філії „Просвіти" в Сокалі відбудуться в понеділок 20. травня ц. р. в салі Народньої Торговлі в Сокалі. На порядку зборів звідомлення уступаючого виділу й контрольної комісії, а дальше вибір годови, 6 членів і 3 заступників виділу та 3 членів контрольної комісії. Початок Зборів: 10. год. рано. В Заг. Зборах можуть брати участь тільки члени Т-ва і відпоручники читалень „Просвіти", які заплатили членську вкладку за 1928, зга. 1929 р. — **Виділ.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

НОТАР в КОСОВІ за Коломиєю приймє кандидата управлению до субституції. 2009 2-2

ВАЖНЕ ДЛЯ ЛІТНИКІВ. Бюро мешкань для літників в Косові посередничить в винаймованию мешкань і уділює всяких інформацій. 2017 2—5

ПОШУКУЮ служащого до складу стану вільного до 27 літ здорового, чемного, чесного за рекомендацією, який знавби добре Львів. Зголошення негайно до Тов.-Пром. Банку Львів, Бойміх 4 між 4—5 пол. 2019 3 3

ГОДИННИК ВАШ буде найлпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха**, Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою — Старомодні дамські годинники переробляємо на ручні. 3 6 163-?

МУЖЧИНА кавалєр літ 40, на державній посаді 20 літ, має майна до 30.000 зол шукає цею дорогою відповідної товаришки життя. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під „Україна". 2031 1—1

ВІЛЛЯ двоповерхова, комфорт, ціла вільна. Город, гараж. Ціна 9.500 долярів, вклад 5.500 долярів. Вілла комфортова, вільне мешкання чотиропокоєве, бічна падолиста. Ціна 6.500 долярів. Центральна Агенція, вул. Коперника ч. 14. 2034 1—1

ХЛОПЦЯ львівського до практики приймє корінна торговля Е. Мартинця, Львів, площа Унії Берестейської ч. 5. 2029 1—4

ХТО з Впр. ОО. прийняв сироту зі священичої родини, середніх літ на один місяць для відпочинку, буде ласкавий подати адресу до Адміністрації „Діла" під „відпочинок". 1—2

АБСОЛЬВЕНТКА педагогічного інституту з практикою шукає від 1. червня заняття до дітей при інтелігентній родині на час вакацій евентуально довше. Ласкаві зголошення слати до Адміністрації „Діла" під „Скромні вимоги". 2036 1—1

ВСІЛЯКІ годинникарсько-ювілерські роботи виконує найстараннійше Домбровскі-Рожанжевскі Львів (Готель Жоржа) вул. Академічна ч. 2. 1366 a) 49—?

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легінів. серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентгеном. 11—24

АВТОБУСИ і ТЯГАРІВКИ

CHEVROLET

цілком готові до їзди негайно 2007 доставляє 4—7

АЛЬТШИЛЄР і Ска

ЛЬВІВ, пл. МАРІЙСЬКА 6-7.

Телефон 18-19 і 64-65.

Пнеуматики **„MICHELIN"**

поручає фабричний склад:

Витовд ТРАНДА

Львів, вул. Подлєського 2

2006 **Телефон 8-43.** 2—6

Загальні Збори Союзу Українських Накладень і Книгарень відбудуться у Львові в неділю дня 19 травня ц. р. о год. 11-ій перед полудием в салі засідань Товариства „Просвіта" у Львові, Ринок ч. 10. II. поверх, з таким дневним порядком: 1. Відкриття Зборів. 2. Відчитання протоколу з попередних Загальних Зборів. 3. Звіт з діяльности Управи. 4. Звіт Контрольної Комісії. 5. Уділення абсолюторій уступаючій Управі. 6. Вибір годови, пяти́х членів і двох заступників членів Управи Союзу. 7. Внески членів. 8. Евентуалїи. За Управу СУН і К.: М. Таранько, голова; М. Матчак, секретар. 2022 3—3

Ва редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

ч. 108 (11.449). Львів, субота 18. травня 1929. Poczтowe opłatę zapłacono ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телєграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телєф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Земельний Банк Гіпотечний С. А. у Львові вул. Підвалля ч. 7.
переносить свої бюра **з днем 16. травня ц. р.** до власної каменици
2020 **при вул. Словацького ч. 14.** Числа телєфон: 75—32, 3—82 і 52—92 (Дирекція). 4—3

Докажіть ділом, що клич „свій до свого" не є для вас пустим звуком і обезпечуйте своє майно в Товаристві
Вз. Обез. „Дністер" у Львові вул. Руська ч. 20.

Паніберизм.

Берлін, 12. V. 1929.

Дня 9. ц. м. отворено святочно еспано-іберійську виставку. Окрім сотень тисяч туземного еспанського населення зїхалося в перших днях травня до Барцельони і Севіллі понад 25.000 чужинців. Уже від місяців ведено по більших центрах цілого світу живу пропаганду; в Токіо і в Нью-Йорку, в Римі й Парижі вас на кожному кроці запрошували величезні мистецькі афіші і проспекти: Відвідуйте ібедо-американську виставку! А всеж таки не є для нікого тайною, що тільки половина обектів, палат, павільонів та експонатів є більш-менш зріла для публичного оглядання, усяж решта наспіх викінчується. Одначе незакінченість виставки можна сміливо оправдати, бо й матеріял не був легкий до опанування. Духова й матеріяльна культура 110 мілїонів людей і 22 еспано-американських держав мала оце бути в Еспанії показана у повноті її історичного й сучасного розвитку, такби сказати: культурна субстанція цілої іберійської раси. А це перевести не так легко.

Знання еспано-іберійського культурного круга у нас не є надзвичайне. Більшість наших західних земель, що довгі десятки літ приналежали до Австрії, є тимсамим втягнена в культурний круг германського і до певної міри англьосасського світа. Щож торкається Наддніпрянщини, то далі Франції й Італії наші культурні звязки звідти не виходили. Тимчасом поза кругами германо-романських цивілізаційних змагань, які зрештою закінчились катастрофальною війною, росла й розвивалась величезним темпом модерна іберійська культура, особливож в т. зв. Латиноамериці. Вийшовши з материка Еспанії й Португалії, вона опанувала цілу південну і середню Америку і коли нині міць та велич Злучених Держав кидає глибокі тіни на Латиноамерику, то тим не менш одна стара велика европейська культура найшла собі грунт для нового розвитку скрізь у новім світі, починаючи від Кап Горну й кінчаючи вже на північній мексиканській границі.

„Іберійська раса" є, розуміється, в антропольогічному змислі цього слова повним нонсенсом. Але зате цей вислів має тим більше оправдання, коли під ним розуміти освідомлення певної культурної, цивілізаційної і передовсім національної спільноти. Коли раніше це поняття не було популярне, коли іберизм не був перед війною загально знаним явищем, то причин для цього треба шукати в площині політичній. Напрогязі цілого 19. віку в латинській Америці оформлювалося 20 ріжних самостійних держав Усі вони були колись кольоніями Еспанії і Португалії і всі вони почували в міру свого розросту щораз більшу охоту політично усамостійнитись і передовсім унезалежнитись від еспанського й португальського материка. В огні політичної боротьби за еманципацію повстало почуття спільноти мови і крови. Найперше південно-американські держави мусіли до кінця довести боротьбу за своє державне оформлення, щоб говорити парадоксом — мусіли найперше від себе відірватись, аби потім злучитися в інакших формах знова. Щойно з кожилею, коли колишні еспано-португальські кольонії перестали боятись усяких заїхань на свої політичні й державні права, тим більшою силою зявилося старе почуття кровної і культурної спільности. Негамований уже ніякими внутрішніми політичними моментами іберизм тим сильніше діяє як велика сполучуюча сила.

Колиб хотіти пошукати хочби віддалених аналогій, то сучасний іберійський рух пригадує до певної міри славянофільство. Воно могло мати як певний культурний універсалістичний елемент своє значіння, колиб не те, що саму цю ідею як таку скомпромітувала політика царизму. Передпосилкою для витворення активної культурної славянської спільноти було державне усамостійнення славинських народів. Тимчасом славянофільство скоро замінилося в панславізм, і то панславізм московської марки. Його найвищим оформленням була славнозвісна теза Пушкіна, що всі славянські ріки мали злитися в русскім морі, не тільки культурно, але й політично. І саме в тій точці бачимо діяметральну ріжницю поміж славянством та іберизмом. Іберизм зумів упоратися з унітарними політичними перешкодами. Всі іберійські народи осягнули свою політичну самостійність. З тим більшою радістю вони признаються до свого походження, тим більше запалу вони нині присвячують плеканню старої іберійської культури.

Найцікавіше у всьому тому є факт, що іберизм як певний культурний принціп, як почуття кровної і лінгвістичної спільноти, нині набирає в себе щораз більше *політичних унітарних рис* і в тих перспективах можнаб говорити про повстання і зріст політичного іберизму. Цей іберійський політичний унітаризм, який тут і там виявляється в дуже оригінальних формах, не приходить згори, не є накидуваний силою, але виростає з низів, цілком зрештою спонтанно і добровільно. Розгадка цієї проблеми лежить перш за все в наслідках великої війни. З одного боку старий материк, тобто Еспанія і Португалія, не находячи збуту для своїх культурних і економічних енергій в повоєнній, виснаженій Европі, мимоволі повертається обличем до Латиноамерики. Це тим більше, що старий край не находить теж щастя в непевних африканських кольоніях. З другогож боку супрематія Злучених Держав зросла після війни так далеко, що паніберизм, отже тенденція латино-американських держав до політичної й економічної самооборони, мусіла прийти сама по собі. Так старий край і нові іберійські держави стрінулись на половині дороги. Заговорила кров. Паніберизм зробився нині не тільки культурною, але й уже до певної міри навіть новою політичною дійсністю.

Сучасна еспано-американська виставка є найновішим висловом тих обєднюючих паніберійських культурних і політичних тенденцій. Вона не є ізольованим явищем, але позначує і доповнює закінчує цілу низку дуже знаменних актів, із яких приходиться на цьому місці назвати бодай важніші.

Центральною точкою, в якій організаційно оформлюються ті тенденції, є *„Уніон Іберо-Американа"*. Є це дуже вплизова й сильно поширена організація, яка охоплює всі 22 еспано-іберійські держави. Вона повстала ще далеко до вибуху великої війни і вже в 1892 році 12. жовтня скликує *перший паніберійський конгрес* в Мадриді з нагоди 400-ліття відкриття Америки. На цьому конгресі зроблено підрахунок всього того, які іберійська раса дала вклади у відкриття й розбудову нового світа. День 12. жовтня, отже день відкриття Америки Колюмбом, підносить Чіле в 1911 р. до висоти національного свята, а в дальших десятьох роках цей день робиться святом іберійської раси (fiesta de la raza), яке не має в цілім сучаснім світі ніякої аналогії. 110 мілїонів людей в 22 державах святкує цей день як найцінніший в році. В 1898 р. Злучені Держави окупують решту еспанських кольоніяльних посілостей, отжеж Кубу, Порторіко і Филипини. *Другий паніберійський конгрес в 1900 р.* був уже першою політичною паніберійською конференцією, на якій оголошено світові, що ніяких глибших політичних непорозумінь внутрі іберійської раси нема, що іберійська раса почуває себе великою єдністю і що спільнота мови і крови є тою базою, на якій іберійські держави завжди найдуть можливости політичного порозуміння. 3. паніберійський конгрес відбувся в 1925 р. в Коїмбрі в Португалії. Ще в 1920 р. заключено поміж іберійськими державами почтову конвенцію, якою встановлено одно порто для почтових посилок серед усіх іберійських держав, подібно, як це є в британськім державнім союзі. Дрібний рис, але він добре характеризує атмосферу. **Federación Universitana Hispano-Americana** подбала за зрівняння й одноправність академічних дипльомів у цілім іберійськім світі. Всі великі латино-американські часописи тримають знавців еспанської мови, аби дбати про її чистоту на американськім грунті. Щораз сильніше лунає клич за переведення колективної національзації індустрії в цілій Латиноамериці. Мексик приймає закон, яким надає без трудностів право горожанства всім бажаючим, оскільки вони походять з котроїсь із 21 держав іберійського світа. Особливож молода сучасна еспано-американська інтеліґенція з великим запалом пропагує ідею паніберизму. Все це *покищо* дрібні факти, але вони дуже повчаючі і можливо, що вони знаменують майбутній політичний розвиток дуже далекосяжного значіння.

Зенон Пеленський.

Через непевність завтрішнього дня обезпечіть вже нині Вашу родину в Товаристві
„КАРПАТІЯ"
Львів, Руська 18. I. п.

Розбірка православної церкви в Київці.

„Воскресное Чтеніе" (орган правосл. митрополії) подає, що в дні 21. березня ц. р. у Київці, більського повіту, явилася саперна компанія 34 пішого полку і приступила до розбірки православної церкви. Ця церква була побудована перед війною й ушкоджена гарматніми стрільнами. Після війни церкву зачинено на приказ польської адміністративної влади. Заходи населення і духовних чинників в напрямі переведення ремонту і відчинення церкви не дали ніяких наслідків. Розпорядок про розбірку церкви в Київці видало люблинське воєвідство, не повідомивши про те церковної влади.

Підчас розбірки населення пробувало ставити опір, одначе військо й поліція відсунули православних, декого з них потягнувши до відповідальности за опір владі.

Всі заходи у влади в напрямі припинення розбірки не дали наслідків. Розбірку церкви доведено недавно до кінця, продавши частину матеріялу приватним особам. Величавий іконостас київецької церкви сильно ушкоджений.

„Воскр. Чтеніе" зазначує вкінці, що

„деякі особи, що переводили розбірку, а між ними — на жаль — і офіцери поширювали серед православного населення поголоски, немов-то церковна влада продала київецьку церкву на матеріял і немов-то розбірку переводиться на основі згоди митрополита".

Злучені Держави і справа війни.

Конґрес Злучених Держав почав розглядати проект закону, який дає президентові на випадок війни право покликати до війська мужчин у віці від 18 до 45 літ.

Мовчазні роковини.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 14. травня 1929.

Рівно три роки тому сповивали Варшаву облаки тріскаючих набоїв, оклики наступаючих і войки вмираючих. Три роки тому йшов у Варшаві рішаючий для цілої Польщі кривавий бій за нову систему влади й за саму владу. Революція побідила, законні правителі були скинені, на їхне місце прийшли творці перевороту й їхні вибранці. Вони правлять і нині, оперті все ще на силу, яка їх висунула, на армію, яка три роки тому після трьохдневих змагань таки рішила в користь бойовників за нову еру в житті держави. Здавалось би, що дні, в яких стався отой історичний „травневий переворот", повинні бути врочисто святковані побідним „травневим табором", — коли й не так голосно, як напр. щорічно святкована в Рад. Союзі жовтнева революція чи в Італії роковини походу Муссолінія на Рим, чи роковини диктатури Прімо де Рівери, — то в усякому разі — бодай якоюсь академією, ревією, Богослуженням... Тимчасом побідники гейби забули про роковини їхнього збройного пориву, який дозволив їм чейже розпочати нову сторінку в історії їх батьківщини! Ані чичирк! Єдиною зовнішньою пригадкою, що всетаки три роки тому щось таке сталося, чого не слід і нині забувати, себто щось таке, що реальний слід по собі залишило, — це передові газетні статті. Але які й вони бідні! Чемає в них захоплення нинішніми роковинами, не видно в них душі ні серця, а видно хіба лише виконання куртуазійного обовязку. Наче невіруюча людина, що минаючи церкву — для пристойности, про людське око, знімає капелюха...

Що й не кажіть: брак усякого зовнішнього відгуку трьохлітніх роковин травневого перевороту в Польщі й надзвичайно сухий та холодний, а щонайбільше — фразеольогічно натягнений, тон „святочних чисел" санаційної преси, є надзвичайно характеристичним симптомом: і для пануючих сьогодні в цілому польському громадянстві з т. зв. травневим табором включно настроїв і для практичного значіння самого травневого перевороту, чи — вірніше кажучи — для практичного значіння цих трьох літ, які ділять Польщу від тих днів, коли Варшаву сповивали облаки тріскаючих набоїв.

Ось глядіть:

Під датою 24. квітня 1929 року радила політична еманація травневого перевороту — еліта травневого табору — парляментарний клюб „Безпартійного Блоку" — і ухвалила таке: „...*мусимо виступити з цілою енергією, до якої ми здібні. Протягом цих двох місяців (травень і червень) партійництво мусить розвалитися. Мусимо поставити проблему конституції. Конституція мусить бути рішена... Партії оборонилися від розламів і розбити їх нам не вдалося... Мусимо піти в нашій тактиці з більше наступним і рішучим наступом проти партій і з вияснением громадянству потреби зміни конституції...*" (З „тайних вказівок Б. Б., довірочний друк ч. 1431/29/1., за „Газ. Варш." з 9. ц. м.) Якже не так, чи це справді аж три роки минули від проголошення *побідною* революцією гасла боротьби проти партій і зміни конституції, — коли нині ще говориться такі речі?!

А 9-го травня 1929-го року марш. Пілсудський, — уже не з тихого заточення у Сулєювеку, а з бельведерської палати, — складає заяву, що треба було запечатати всі акти уступаючого високого військового достойника, щоби дати науку для

„*введення в державі більше чесних і етичних методів життя*",

бо — мовляв —

„*держава... подобає мало що не на публичний дім і то банкротуючий, з якого кожен виносить, що хоче, та скриває, стверджуючи, що там мешкає якийсь великий стид*".

Гаразд, ми чули подібні признання три роки тому, чули що „забагато неправедности діється" — і згоджувалися, що справді задля чистки авгієвої стайні треба було революції. Але, пробіг, нині минає уже три роки від того часу!...

101% санаційний „Курєр Поранни", у святочній" статті „В треті роковини державного перелому" (з 14. ц. м.), у трьох четвертинах займається кадилом, а тільки наприкінці підводить підсумки конкретних вислідів трьохлітнього перелому:

„*Вислід проби сил привернув державі спокій, тривкість системи влади, перевагу моментів державного інтересу над грою партійних егоїзмів, та умови, відповідні для творчої і організаційної праці*".

Але навіть, коли би ми не хотіли сумніватися у те, що автор вірить у всі ці „правди", мусимо сумніватися у дальші його виводи, що геть перекреслюють попередні. Отже:

„*(вислід проби сил) не усунув ще всіх труднощів і небезпек, головнож не відібрав надії на реванж поконаної перед роками сторони, а нині скріпленої союзом з тими чинниками, які тоді стояли по стороні перелому... Всі зусилля скоординування праці уряду з сеймом досіль зійшли на нівець. Праця над реформою конституції не посунулася ані на крок наперед. Це дає причину до поважних турбот про дальший устрій внутрішнього життя...*"

Таке кажуть і в своїй щирости признають верхи побідного травневого табору. Річ ясна, що голоси опозиції, табору протилежного, де-де якнайсправніше представляють нинішній стан, стан після трьох літ варшавського перевороту. Отже центральний орган ендеків, „Газ. Варшавска", в самі роковини (14. ц. м.) на маргінесі останнього з'їзду „Стшельца" заявляє:

Є незаперечним фактом, що внутрішні непорозуміння серед санації стають щораз докраїніші та обхоплюють навіть ряди найбільше відданих й вірних.

Це торкається організації Стшельца. Але-ж бо в тому самому числі „Газ. Варш." є цитати з військового (несанаційного) „Шаньца", в яких автор плаче на упадок усяких авторитетів взагалі та зокрема — авторитету армії в очах польського громадянства. Може ці голоси й перебольшені, може вони й випливають із почувань злоби й зависти, а проте — всетаки вони лунають, лунають у треті роковини перевороту, того перевороту, що був ведений саме в ім'я усунення усіх тих гріхів!

Чи треба сягати до голосів найбільше радикальних? Алеж бо той найбільше радикальний „Роботнік" — цеж союзник із перед трьох літ! І нині, в 3-ті роковини цього союзу, він кличе („На народини мами", з 14. ц. м.):

„...*Вже важко витримати. Прилюдна опінія, опінія робітничих мас, щораз голосніше домагається скорочення цієї „чесної і козольної" праці „моральної санації". Домагається терпеливо і терпеливо ще чекає*"...

Не маємо жадних сумнівів, що довго-довго прийдеться польським пешесам „терпеливо" чекати. Але теж не маємо сумнівів щодо причин такого мовчазного святкування санацією трьохліття своїх народин. Мовчазні роковини — бо іншими бути не можуть.

І. Кедрин.

Довкола пімсти-анатеми.

Поклик-заява на дверях володимирського собору. — Нарада громадсько-церковних діячів. — „Наше Братство".

У великодну неділю на дверях володимирського православного собору вивішено поклик з протестом проти поведінки й діяння митр. Денисa, головно проти відлучення від церкви д-ра Річинського.

В кінцевій частині поклику зазначується, що відтепер „признається верховну владу тільки того престолу, до якого віддавна належала наша православна церква згідно з постановою 60. Картагінського Собору" (прав. 131).

Напротязі повеликодного тижня у волинських містах відбулися наради українських громадсько-церковних діячів у звязку з анатемою-пімстою митр. Денисa. Небавом має відбутися загальне зібрання українських громадсько-церковних діячів, присвячене розглядові цілої низки питань, звязаних з православною церквою на українських землях і політикою української госсистрії.

З кінцем квітня (30. м. м.) вийшов у Володимирі новий український громадсько-церковний журнал „Наше Братство" під редакцією д-ра Річинського. Перший випуск того журналу сконфіскований за „ворожий тон" у відношенні до церковної влади.

В. ПАНЕЙКО.

Синьо-жовті стяги.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, початок травня 1929.

I.

Синьо-жовті стяги мають по Парижі: на високих щоглах, на перехрестях великих вулиць, на площах, перед державними будинками, перед усіми музеями. Колише ними холодний вітер, у весняному повітрі, під несміливими промінням припізненого цьогорічного сонця.

— Глядіть, українські прапори! — здивовано викликує колишній старшина нашої армії, свіжий гість у Парижі.

— О, ні, — відповідає йому другий старшина, паризький старожил. — Дивіть, це-ж синій стяг, перерізаний жовтим хрестом. Це шведські барви.

Воно й справді так. Це шведські стяги, а розміщено їх оце так щедро по цілому городі тому, що від десятка днів є тут вистава шведського мистецтва — це в честь мистецтва цього і в честь шведських гостей, які виставу цю тут улаштували.

Властиво, то це навіть не одна вистава, а дві, окремі. В Люврі вистава шведського мистецтва старого, до 1880 року, а вистава новітнього, від 1880 року, мистецтва — в одній з двох вирятованих від пожару 1871 року будівель старої королівської палати Твілеріїв, кілька десятків кроків від того місця, де колись відограються найважніші акти Великої Революції — Національне Зібрання, Конвент, то-що, де гремів Дантон, де невмолимо сичав Робеспер, де розпочався Девятий Термідора, і — кудою тепер їздять безконечним шнуром автобуси і автомобілі, промощеною Наполеоном І. величавою вулицею Ріволі...

Всі ті місця сьогодні омаєні жовто-синіми барвами — шведськими.

II.

В неділі ціни вступу на ці виставки низчі ніж у будні, і вибралися ми на новітню виставу передостанньої неділі, на старинну — останньої. Перейшли всіми салями, попри всі предмети, раз і другий, спинялись трохи довше над деякими предметами, задержалися при вході і виході кожної салі, щоб одним поглядом обняти всі барви і тони, силкуючись дихнути загальною атмосферою того шведського мистецтва, і вийшли — чому не признатися? — з обоїх вистав без особливого не то захоплення, а то й навіть вдоволення.

Чому це невдоволення?

Навіть не тому, що серед шведських мистців, старих і нових, тоб-то серед шведських малярів і різьбарів, нема ні одної зорі першої величини, ні одного Мікеланджеля, ні одного Рембрандта: наш брат не має ніяких претенсій ні на знавця мистецтва, ні на спеціяліста в історії чи критиці мистецтва, і буває, що картина другорядного майстра дає йому хвилини більшої розради ніж загально признані і звеличані архитвори першорядних мистців. І шведська вистава, хоча і позбавлена перших імен, була би вас втішила, може й захопила, якби ви були — чи вільно признатися? — віднайшли в ній бодай частину, бодай відблеск і відгомін тих красок і форм, того сонця і тієї атмосфери, що ними радувалися ваші очі за два короткі тижні вашого колишнього гостювання в Швеції, в батьківщині наших Ваярів, в країні зелених лісів, синіх озер, русявих дівчат, стрункіх молодиків, барвистих домівок, веселого сонця, ясних, уже майже полярних, ночей.

На обох виставах ви шукали за тими шведськими картинами, які залишилися були у вашій памяти після одної короткої та незабутньої гостини в тій країні, та, на жаль, ні настроїв тих, ні атмосфери тієї там не знайшли. Знайшли тем сотні образів і різьб переважно французької, по части й німецької манери, але „Швеції", яка залишилася у вашій голові і у ваших нервах, з подорожі зперед 12 років ви там не знайшли.

Розчарувались, ще одно. А винуваті в цьому шведські мистці, які чомусь видавалися вам замало шведськими, — чи винуваті таки ваші ілюзії? Може одно, може друге, а може одно і друге нараз.

III.

Річ можлива, що шведські спогади у нашого брата тим ясніші, тим барвніші, тим живіші і тим більше обкутані атмосферою ілюзій, що та наша подорож була звязана з одним з періодичних підйомів української національно-державної будови, якою живилися ми в 17, 18 і дальших кількох роках нашого століття.

Був липень 1917 року. Вже від місяців розкладалася Росія під руками і під промовами всяких тимчасових Керенських. Підіймалася Україна. Стокгольм (не „Штокгольм") стягав до себе всіх зацікавлених у долі Росії, України, війни, мира. Від кількох місяців ми стукали до послів Костя Левицького і Миколи Василька, щоби через Стокгольм звязатися з російською Україною, з проф. Грушевським, з провідниками Центральної Ради. Нарешті, в липні все було готове: згода

На рідношкільні теми.

Ще в справі зміни статута.

(Стаття з рідношкільних кол.)

Новий статут „Рідної Школи" має на меті: 1) поширити круг ділання товариства на територію **цілої** польської держави; 2) здецентралізувати його діяльність при помочі кружків і повітових союзів кружків, полишаючи тільки засадниче ведення шкільних, виховних і видавничих справ централі.

Відповідно до цеї зміненої поширеної мети треба зреформувати загальний зїзд Товариства. По статутові, який досі обовязує, має загальний зїзд **репрезентативний** характер: **кожний** Кружок „Рідної Школи" має право вислати на загальний зїзд означену статутом скількість делегатів. А що число кружків раз-враз росте, тож показалася конечна потреба реформи дотеперішнього репрезентативного загального зїзду, який складаючися з кількох соток делегатів, виключає можність доцільних річевих нарад на рідношкільні теми. Тому новий статут, який, поширюючи круг ділання „Рідної Школи" на територію цілої держави і рахуючися тим самим з неабиким значним зростом членів, кружків і повітових союзів кружків, реформує репрезентативний характер загального зїзду Товариства в той спосіб, що делегатів висилатиме не **кожний** кружок, як досі, але **кожний** повітовий союз кружків,, згл. кружок, наділений правами повітового союза кружків.

Аритметика, яку подав в „Ділі" з тої нагоди дописувач, є доволі наївна, а до того крайно тенденційна. Хто бодай трохи обізнаний з організацією товариства, той добре знає, що **кожний** кружок „Рідної Школи", який має бодай 10 членів, має вже право вибору **одного** делегата тепер на загальний зїзд, а по новому статуту матиме право такогож вибору на загальні збори повітового союзу кружків. Тому шабльонове ділення числа членів товариства на 50 чи на 2000 тут ні при чому.

Що **досі** кількість повітових союзів кружків є дійсно невеличка — це для справи нової репрезентаційної системи загального зїзду зовсім неважне, бо по новому статуті по **всіх** повітах повстануть союзи, згл. кружки, наділені правами повітових союзів кружків, а як тоді **кожний** повітовий союз вишле бодай по **одному** делегатові, то вже загальний зїзд матиме значне число **поважних** членів, які вестимуть спокійні річеві наради.

Справа настановлення дирекції вимагає ширшого обговорення, тому тут її не порушуємо. Вона й без того знайде свій відгомін на найближчому загальному зїзді 20. травня при дискусії над новим статутом.

Одно тільки можемо напевно сказати, що редактори нового статута рахувалися в тій справі також з фінансовою спроможністю „Рідної Школи".

Буковина.

„Українська небезпека"

„Нямул Романеск", орган проф. Йорги, повідомляє, що з Буковини наспівають страшні вісти. „Рутени" на півночі Буковини, перняті антинаціональними й антиромунськими ідеями, допускаються агресивних акцій. Вони бють ромунських священиків і сміються з ромунської мови. Їх ворожий настрій прибирає небезпечну форму. Вони говорять явно про створення східно-української республики (?!) і відносяться з погордою до держави, основаної Стефаном Великим... Вказавши осьтак на „українську небезпеку", ромунський патріотичний орган взиває ромунські громадські і державні чинники до репресій проти українців. Так якби українське населений в Ромунії не жило під обухом нечуваних репресій вже цілих 10 літ!

З концертової сали.

Дня 9. ц. м. відбувся в Чернівцях концерт українського співака-баритона *Омеляна Гишки* до спілки з вірменеським тенором *Богданом Ассатуріяном*, відомим і у нас зі своїх виступів у міській опері. Концерт пройшов з великим мистецьким успіхом і дав богато насолоди вібраній публиці. Дохід з концерту пішов на продовжування студій п. Ом. Гишки. Акомпанівувала п-ні *Галя Василашко*. (Довідуємося, що п. Гишка думає приїхати на кілька концертів до Галичини). — Дня 2. червня ц. р. відбудеться в Чернівцях заходом т-ва „Буковинський Кобзар" концерт в память Миколи Лисенка.

Безпартійний тижневик у Москві.

З днем 11. ц. м. почав появлятися у Москві безпартійний тижневик, але на німецькій мові, під назвою *„Москауер Рундшау"* (Московський Огляд). Редагує його Отто Поль. У вступній статейці „Цум Геляйт" підкреслюється безпартійний характер тижневика, якого завданням є об'єктивно і всесторонно ознайомити німецьких читачів з „життям, творчістю і змаганнями СРСР. Про рад. Союз говориться там, як про „політико-історичний факт". Викреслити його з життя культурного людства — це утопія.

Поруч інших статтей (часто полемічного характеру) зустрічаємо там також спростування поширених у польській пресі відомостей, немов то німецький посол у Москві Ф. Діркзен — з нагоди недавнього побуту англійської делегації — запротестував перед комісарем торгу і промислу Мікояном проти допущення англійського капіталу на Україну, бо — мовляв — Україна находиться в сфері німецьких економічних впливів.

Протирадянський рух у Бухарі та Афганістані.

З Москви повідомляють, що хан Габібула, який перебуває в Кабулі, мав нараду з провідниками мусульманської протирадянської еміграції, а також з представниками „басмачів" (великих земельних власників, що в радянській Бухарі стратили свої маєтки). На нараді вироблено плян війни проти Радянського Союзу. До Ташкенту прибув комендант середньо-азійської групи радянських військ Дибенко для організації оборони на випадок нападу басмачів.

Народній комісаріят закордонних справ у Москві видав бюлетень, в якому зазначує, що на радянсько-афганській границі витворилося неспокійне та гріжне становище. Після скинення короля Аманули в Афганістані утворилися численні відділи, які мають на меті повалити радянську владу в бухарській радянській республиці. Ці відділи працюють під проводом теперішнього короля Афганістану Габібули. З огляду на це, радянський уряд вислав поважні сили на радянсько-афганську границю.

З життя наших установ.

Звіт з діяльности Т-ва Прихильників Освіти у Львові за час від 17. березня 1927 до 15. травня 1929 р.

Приступаючи до праці, Товариство Прихильників Освіти у Львові мусіло в першій мірі звернути увагу на добуття фондів, щоби при їх помочі зреалізувати завдання Товариства. До цього здобуття фондів обмежувалася майже вся діяльність Товариства від самого його початку, тимбільше, що кожного року виринали все нові вимоги, які Товариство мусіло заспокоювати. Добуття фондів пішло у двох напрямках: 1) притягнення якнайбільше членів до Товариства, які піддержувалиб постійно Товариство своїми вкладками і 2) збірок на студентський фонд, прим. в часі „Місяця Студента", або спеціяльних акцій, прим. збірки на „Фонд направи Акад. Дому". Товариству передали свої довжні скрипти: Товариство українських техніків „Основа" в Данцігу і Центральний Союз Українського Студентства в Празі, які з давніми студентськими позичками стануть у майбутньому підставою для постійних приходів Товариства. Аби не було розрібнення в самодопомоговій акції для студентства, Товариство по порозумінню зі студентськими товариствами сцентралізувало всю допомогову і збірковy акцію для студентства в своїх руках, опріч збірковой акції українських техніків на будову Технічного Дому у Львові.

Для збирання вкладок від членів Товариства у Львові принято окремого курсора. За чіс від 17. березня 1927 р. до 12. травня ц. р. вписалося в члени Товариства 356 громадян і 318 студентів. У допомічні члени Товариства (одноразова вкладка: 120 золотих) вписалося одинадцять у-

---

на подорож, і білєти, і пашпорт, і поручаючі листи. Через Відень, Ціріх, Берн, Мюнхен, Берлін, через старославянський острів Ругію і Балтик, ми подалися в Швецію. З виголодженої Австрії і Німеччини — в обильну і ситу Швецію. З держав безконечних заборон і шикан воєнної адміністрації — в свобідну, невтральну, воєнними злиднями не торкану, щасливу країну. З сірого бруду, який в третьому році війни вже налягав навіть на німецькі ваґони, в блескучо-чистий шведський корабель, у невидано й неймовірно чистенькі вози шведської залізниці. З тупої пригноблености тодішнього Львова, Відня, Берліна — у веселий, щасливий, літним сонцем осяяний край. Тай з якими безмірними надіями на близький край. Тай з якою вірою в розклад Росії, з якою вірою в розклад Росії ким мир з Росією, з якою вірою в розклад Росії на автономні й самоуправні части, надією на українську державу в складі великої федерації...

Тай — на визволення рідної Галичини з вікового австрійського визиску, з вікового виснажування, приниження!

Все те, ті надії і ілюзії, те сонце і ті барви, незримими асоціяціями повязалися в одно, в душі мандрівника, і чи дивно, що тепер він не може віднайти на виставах шведського мистецтва в Парижі — ні краси, ні сонця, ні радощів, ні надійности тієї „Швеції" з липня 1917 року?

IV.

Не ждіть тут звідомлення зі стріч і розмов, переведених тоді в Стокгольмі зі шведами, з німцями, з австрійцями, росіянами й українцями з чями, з австрійцями, росіянами й українцями з обох боків Збруча: сьогодні все те — пара, і ніщо більше. Одну тільки подробицю все таки хочеться тут пригадати: що в розмовах з представниками Центральної Ради ми палко наставали на тому, щоб Україна використала весь свій вплив у тимчасовому російському урядові на те, щоб у мирі, якого треба було конче центральним державам, відорвати Східну Галичину від Австрії і прилучити її до України в складі відновленої і на автономних засадах перебудованої „Росії". Робячи це, ми де-де переступали правди політичної віри, визнаваної тоді пок. послом Васильком і віри в Австрію і в нашу при Австрії будуччину. Одначе не до Василька і його австр. льояльности нам тоді вже було! А припечатав ту нашу програму, те наше благання визволення з австрійських кліщів — наш довгий лист до проф. М. Грушевського, висланий тоді зі Стокгольму в Київ: ради всього святого робіть усе можливе, щоб нас, нашу нещасну, виголоджену, виснажену, висмоктану галицьку землю вирвати з смертних обіймів австрійської адміністрації тай прилучити її до України, хочби навіть в рямках Росії. То був тон наших розмов, то був крик нашого листовного благання до Київа.

„Москвофільство" — каже один з мемуаристів того часу. Ні — треба відповісти. Ніякого москвофільства, тоб-то якоїсь особливої любови до Росії, до її культури, її віри, її мови й племени в нас ніколи не було, ні тоді, ні пізніше. Неначе день над ніч, ми завжди воліли би були англо-саксонські культурні впливи, і французькі, навіть німецькі в деяких ділянках продукційної творчости, над впливи Росії й російського духа, духа києво-московської візантійщини. Одначе що з того? Географічного розміщення і сусідства народів бажаннями, хочби найпобожнішими і найбільш раціональними, не зміниш, і хоча ми і воліли-б сусідствувати з англійцями, французами чи навіть німцями, то таки мусимо сусідувати з росіянами і брати участь у нашій різній візантійській спадщині.

А крім того! то інший, як тільки Росія могла тоді (1917 рік!) визволити тіснішу нашу Батьківщину з вікового ярма? Зі систематичного винищування нашого племени. Доволі було тільки поглянути на українських селян з одного і другого боку Збруча. Ви бачили з одного боку звироднілих майже карликоватих селян, висмоктуваних віками австрійською адміністрацією, які мясо їдять тільки раз у рік, молоко пють майже тільки немовлятами, масло роблять тільки для продажі на податки, а живляться від століть капустою і бараболянкою. Від століть, від століть! Австрійська неволя виродила навіть фізично расу нашу. А подивилися ви по другому боці Збруча, на рідних братів і сестер нашого австрійського виголодженого раба: рослі, буйні, на молоках і медах розжиті селяни і жінки українські. Ви порівняли результати обоїх неволь: австрійської тут, російської там і сказали собі: **Primum vivere deinde philosophare!** В кого жива кров у жилах, з того ще вийдуть люди, при змінених обставинах. Але в кого картопляна юшка в жилах і сухоти в грудях від вікового недоїдання, над тим похилиться *загин фізичний і смерть національна*. — Ось такі ми грішні думки думали, на синьожовті шведські барви в Парижі дивлячись...

Шановна Редакція „Діла" не погоджується з нами?*) Все таки прохаємо пропустити ці уваги і адже сьогодні, року божого 1929, значіння їх виключно тільки і чисто історичне.

---

*) **Від Редакції:** У відповідь на це питання зазначуємо, що з приватними спомінами не можемо ні погоджуватись ні не погоджуватись! Інша річ — політично-філософічні міркування Шва. Кореспондента на тої тих спо-

українських установ та осіб. Разом з членських вкладок вплинуло 5.340.45 золотих.

Допомогову діяльність Товариства для студентства можна означити 1) як колективну допомогу (студ. товариствам та установам) і 2) матеріяльну допомогу поодиноким студентам. Товариство входило через своїх представників до Комітету Академічного Дому, через який спільно з представниками Наукового Товариства ім. Шевченка заряджувало Академічним Домом. В Акад. Домі дістає мешкання 140 студентів. У 1927/28 р. Т. П. О. оплачувало тридцятьом студентам мешкання в Акад. Домі чи то в цілости чи в половині. Товариство сплачує іпотечні рати за Акад. Дім; досі сплатило пять залеглих рат на заг. суму 2.657.49 золотих. Опріч цього від жовтня м. р. уділює постійно субвенції на видатки Акад. Дому. Разом з Акад. Дім (вчислюючи в це й іпотечні рати) Товариство вложило зол. 7.970.18. Збірка, яку Товариство заініціювало по листопадових полях на „Фонд направи Академічного Дому", принесла зол. 2.155.98.

Студентським товариствам та установам Т. П. О. уділило такі субвенції: Студентській Громалі у Львові 1.580 зол., у тому 400 зол. на підмогу для членів, а 1.180 зол. на сплату довгів за харчівню; дешевій харчівні при б. Студ. Громалі у Львові 3.600 зол. на справлення інвентаря, уладження їдальної салі і закупно харчів; мистецькому гуркові „Арс" при б. Студ. Громалі 382 зол., на будову й уряджения сценки у великій салі Акад. Дому. („Арс" виступив на цій сцені з виставами двох пес: „Гріх" В. Винниченка й „Огні Іванової Ночі" Зудермана); гурткові українців при б. Студ. Громалі 100 зол. на закупно книжок для фахової бібліотеки; Товариству студентів-техніків „Основа" у Львові 100 зол.; Українській Студентській Громалі в Кракові 600 зол. на підмоги для членів і винайми домівки, в якій Громада та всі її рухливі секції могліб знайти приміщення і яка моглаб стати теж вогнищем для всіх українців, що живуть у Кракові; Цесусові в Празі 300 зол.

Індивідуальної допомоги Товариство уділювало в позичках (довго- і короткоречинцевих), оплатах за харчі в дешев. студ. харчівні й оплатах за мешкання в Акад. Домі. 78 студентів у Львові, Кракові, Данціґу, Познані й Вильні одержало позичок на суму зол. 6.470.80, позичок у виді оплат за харчі в дешев. студ харчівні у Львові зол. 2.027.35 і позичок в оплатах за мешкання в Акад. Домі на суму зол. 2.029.50. Опріч цього 11 львівських студенток одержало позичок на суму 1.380 зол. і позичок в оплатах за харчі на суму зол. 202.65.

Адміністраційні видатки: уладження канцелярії, приготування збірок, друки, платні й ремунерації урядовця, провізія курсорів — виносили суму 5.646.52 зол.

На фонди Товариства, як ми вже згадали, зложилися крім членських вкладок збірки, датки на Товариство і субвенції поодиноких установ чи осіб. В 1927 році переведено збірку в усіх чотирьох воєвідствах: львівському, тернопільському, станиславівському і волинському. Разом зібрано тоді в часі „Місяця Студента" зол. 9.133.95. В 1928 році Т. П. О. одержало дозвіл на збірку тільки у львівському і тернопільському воєвідствах і в часі „Місяця Студента" зібрано зол. 9.986.17; опріч цього вплинули добровільні датки зі Станиславівщини на суму зол. 644.13. Більшими сумами підпержали Товариство такі установи: Народня Гостинниця — Львів, 500 зол., Маслосоюз 250 зол., Кооп. Банк „Дністер" 100 зол., Добродійний Комітет Львівських Економічних Установ 1600 зол., Львівське Товариство Акційне Броварів 400 зол., Акц. Спілка Буд. Промислу 500 зол., Обединання — Філядельфія, 1327.24 зол., Українська Стріл. Громада — Канада, 354.80 зол., Магістрат міста Львова 2.000 зол., українські студенти богословії у Львові 620.60 зол. Разом зі збірок до каси Товариства вплинуло 20.217.51 зол., а з датків і субвенцій 8.675.52 зол.

Виділ Товариства занявся також справою площі під другий Акад. Дім, закупленої студентством ще в 1923 році у Т-ва „Праця". Тому, що належитість за площу в цілости не була сплачена, а Товариство „Праця" домагалося тепер за несплачених в 1922—23 р. 500 дол. доплати в сумі 2000 амер. дол., яких Товариство Прихильників Освіти не може тепер заплатити, прийшло до умови між обома товариствами: Товариство „Праця" зобовязалося вернути Товариству Прих. Освіти вплачені гроші за площу в сумі 1500 амер. долярів між обома товариствами: Товариство „Прихильників Освіти уживе цих грошей на створення фонду розбудови існуючого Акад. Дому.

В п'ятницю 17. травня п. р. відбудуться Загальні Збори Товариства Прихильників Освіти. Товариство здасть тоді звіт зі своєї діяльности та намічувати дальші шляхи своєї праці. Від заінтересування та співпраці всього громадянства з Товариством Прихильників Освіти залежатиме дальший розвиток Товариства й дальша, більше всестороння його праця.

Лет „Цепеліна".

Із Фрідріхсгафену повідомляють: Повітряний корабель „Цепелін" відлетів 10 травня в год. 5.58 в завтлантійську подорож до Америки. Окружившим Фрідріхсгафен кораблем завернув у напрямі Констанції та Базилеї.

На афґансько-більшовицькім кордоні.

Вісти з Туркестану стверджують, що протибільшовицький рух задля відірвання Бухари й реституування Емірату прибрав грізні розміри. Місцеві більшовицькі власти приловили посланця бувш. еміра Бухари Алі хана з листами, адресованими до проводирів поодиноких племен. У листах емір заряджує заг. мобілізацію населення Бухари та заповідає, що вернеться з армією, зорганізованою в Афґані. Більший відділ повстанців занявмісто Дуїчемб, де полонив два більшовицькі полки (?) Повстанці розстріляли всіх старшин разом із командантом бриґади Михайловичем. Прийшли більші воєнні більшовицькі відділи та відбили місто назад, але повстанці вивезли з нього богато муніції.

Шахтів звіт.

Звіт, опрацьований д-ром Шахтом і делєґатом В. Британії Стампом доручили 16. травня делєґатам поодиноких держав, заступлених на конференції для репараційних справ. Звіт основується на першім меморіялі знавців коаліційних держав, але подає також і німецькі застереження. Звіт не наводить цифр предкладаних репар. сплат. До звіту долучений лист д-ра Шахта до голови конференції Янґа. В листі тім пім. делєґат в імени свого уряду заявляє, що згоджується на новий плян репараційних сплат.

„Заворушення в Дорожеві?"

Під новинним заголовком „Слово Польске" повідомляє, нібито в Дорожеві (пов. Самбір) дня 14. травня селяни напали на пятьох членів громадської ради та внеможливили їм дотильнувати наборони гнати худобу на пасовища. З товпи нібито впали два револьверові стріли, з яких одна зранив у ногу Гр. Нищака. Поліцаї Андрищак і Фітель із пов. команди в Самборі здержали товпу 200 людей. Тогож дня веч. зібралася знову озброєна товпа (?!) і пішла під хату війта. Поліція не могла здержати товпи, в якій були жінки та діти й вистрілила пять разів угору. Так привернули спокій. В звязи з цими подіями поліція арештувала шістьох селян.

Берл. Шов приїде у Польщу?

„Курєр Червоний" повідомляє з Льондону нібито англ. драматурґ Бернард Шов вибирається у Варшаву на премієру своєї песи п. з. „Великий крам", яку виставить небаром Польський Театр. Пізніше цю песу дадуть у Берліні, а шойно у вересні в Льондоні.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·90·50—8·91·00, канадійський долар 8·83·00—8·83·50, чеська корона 0·26·50—0·27·00, австрійський шіллінг 1·25·50—1·26·00, румунська лея 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·50—0·34·50, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, фунт штерлінгів 43·50·00—43·80·00, радянський червінець 17·50—18·00.

Золото: 20 корон 36·35·00—36·60·00, 20 франків 33·20·00—33·60·00, 20 німецьких марок 41·25·00—41·80·00, 10 російських рублів 46·00·00—45·00·00.

Срібло: Австрійська корона 0·67·00—0·67·50 5 австрійських корон 3·45·00—3·50·00, австрійський фльорен. 1·72·00—1·75·00, російський рубель 2·80·00—2·90·00, копійки за рубель 1·40·00—1·45·00.

Збіжа.

Пшениця дворська 46·00—47·00, пшениця селянська 00·00—00·00, жито галицьке 25·75—26·25, ячмінь галицький броварняний 00·00—00·00, ячмінь на мливо 00·00—00·00, ячмінь пастівний 00·00—00·00, овес галицький 00·00—00·00, кукурудза румунська 34·50—35·50, бараболя промислова 4·00—4·50 фасоля, біла 90·00—120·00 фасоля колорова 45·00—50·00, фасоля краса 65·00—75·00, горох пів-Вікторія 55·00—60·00, горох пільний 40·00—42·00, бобик 31·00—32·00, мішанка паст. в зерні 00·00—00·00, вика 37·25—39·25, сіно солодке краєне прасоване 18·00—22·00, солома прасована 8·00—10·00, гречка 35·50—36·50, льон 74·00—76·00, лубінь синій 26·00—27·00, рінак озимий 00·00—00·00, мука пшенична 40 пр. 73·00—74·00, мука пшенична 65 пр. 77·00—78·00, мука житня 70 пр. 50·00—52·00, грисік кукурудзяний 67·00—70·00, мука кукурудзяна 49·00—51·00, отруби житні 19·50—20·00, отруби пшеничні 21·25—21·75, круши гречані 71·00—73·00, пшоно 00·00—00·00, крупи ячмінні 51·00—53·00, чеснак

НОВИНКИ

— **Земельний Банк Іпотечний С. А. у Львові вул. Підвалля ч. 7.** переносить свої бюра з днем 16. травня н. р. до власної камениці **при вул. Словацького ч. 14.** Числа телефонів: 75—32, 3—82 і 52—92 (Дирекція) 2020 4—5

— **Заняття „Діла".** Вчорашнє число „Діла" (107) занило львівське Гродське Староство за передову статтю. Це 13-а конфіската нашого органу в цьому році.

— **Трус у редакції „Українського Слова" в Яворові.** Дня 14. травня н. р. відбулася шестигодинна ревізія в редакції „Українського Слова" і в Евгена Яворовського в Яворові. Чого шукали, не знати. Не знати також, хто їм велів робити ревізію. Забрали „до прочитання" декілька рукописних статтей, в тім і деякі вже видрукувані в „Українському Слові".

— **Шевченківський концерт** Філії Т-ва „Просвіта" на повіт Львів відбудеться в неділю 19. травня 1929 в 3-ій попол. в салі Муз. Т-ва ім. Лисенка. Програма в афішах.

— **Шевченко і польські студенти в Рогатині.** У Рогатині мала йти дня 18., 19. і 20. н. м. фільма „Тарас Шевченко" в кіні Аполльо. У середу ввечорам місцеві польські студенти позривали афіші на місті і повибивали шафки зі зразками фільми. Як вчуваємо, між студентами були також сини одного з високих місцевих польських урядовців. Чи можна уявити собі, щоби якінебудь наші студенти при якійнебудь нагоді знищили фільму з життєписом Міцкевича?

— **Справа Агатона Добрянського.** Повідомляють нас, що п. Агатона Добрянського перевезено на днях із золочівської вязниці до Львова, де в дні 6. червня н. р. відбудеться проти нього судова розправа перед судьми присяжними під замітом гос. зради (§ 58). Боронитиме адв. д-р В. Старосольський.

— **Надія на гарні жнива.** По інформаціям союзу хліборобських організацій виїмково тепла погода останнього тижня направила майже зовсім шкоди, заподіяні хліборобству довгою зимою. В деяких околицях, головно на заході і півд. заході озимина гарна і жнива заповідаються богато краще ніж минулого року. При правильних, добрих умовинах, озимина повинна би вже колоситися, та це не впливає уємно на стан будучого жнива. Якби і далі була гарна погода та часті і теплі дощі, то жнива були би виїмково добрі.

— **Пояснення.** З еміґрантських наддніпрянських кол дістаємо таке пояснення щодо еміґрантських організацій у Львові: „Товариство Допомоги Еміґрантам з Великої України" є самостійним місцевим, допомоговим і культурним товариством, головою якого є нині артист-маляр Ю. Магалевський. Товариство це все користувалося симпатіями й піддержкою українського громадянства. Рік-річно випускає воно календарі-альманах „Дніпро", добре всім знаний. Деякі кола українського громадянства ідентифікують це Т-во з львівською філією „Українського Центрального Комітету" в Варшаві, тимчасом це два зовсім окремі і незалежні від себе установи.

— **Шевченківське свято в Брні** (ЧСР) святкувала тамошня українська кольонія дня 27. квітня з такою програмою: вступне слово на тему „Т. Шевченко як пророк нац. України" мав голова „Української Громади" п. Андрій Шкварко; п. Ілько Калічак, гімн. учитель, відчитав оригінально оброблений реферат „Шевченко — українській армії"; хор під орудою абсольв. техніки Андрія Шевця відспівав чотири пісні. Три сольові пісні заспівала в супроводі фортепіяну п-на інж. хем. Жолківська. Абс. техн. Байко декламував „Сон", а студ. мед. в Брні п-на Матрибчуківна з Ужгороду деклямувала „Кавказ". Зі зібраних добровільних датків при вступі, вислано на „Оселю для письменників" 200 ч. кор., а 100 ч. кор. на сокільський город у Львові.

— **Самогубства на селі.** У Залісці (Золочівщина) Грянько Іванців застрілив 25-літню Марію Шевчук і після цього сам себе застрілив. У Головчинцях (Заліщики) на тому самому тлі любовної трагедії 21-літній Микола Смутило стрілив двічі з рушниці до Вікторії Струг, своєї любки, а собі в груди. Як бачимо, нервове життя міст щораз сильніше доходить до сил, в яких перед війною самогубства і акти розпуки в звязку зі справами серця належали до дуже рідких явищ.

— **Шезають дівчата.** Цими днями в год. 8. вранці пішла у Варшаві до школи 18-літня дівчина і не дійшла до школи ні не вернулась до хати. Після чотирьох днів найшли її запомороченої на залізниці у стані повного нервового розстрою. Минулого місяця, пишуть, було у Варшаві таких 43(!) випадків. Торгівля живим товаром квітне непогано.

— **Ріжні вістки.** У Парижі почався процес проти бувшого міністра скарбу Кльотца.

обвинуваченого у фальшуванні векслів. — У Відні відкрили потайне бюро комуністичної пропаґанди, яке між іншим організувало постійні подорожі до Москви і назад. — У Лодзі будуть засновані дві фабрики шовку французькими фірмами. — В америк. стейті Тексас при повені ріки Трініті втопилось 7 осіб. — Біля Байонни (Еспанія) поліція найшла покинену валізу з 80 автоматичними револьверами. — У Ленінграді арештували директора хемічної фабрики Вебера, якого обвинувачують у шпигунстві та хабарництві: він мав, кажуть, приймати з Німеччини келські вироби, піддержувати звязки з „денікінцями" і брати від німців гроші. — У білостоцькім воєвідстві в Свяцьку має варшавське міністерство здоровля збудувати санаторію для лікування алкоголіків. — Директор зоольоґічного саду в Ню Йорку, Снідер, спеціяліст від гадюк і плазунів, помер від укусу гадюки. — Естонська преса стверджує, що один естонець-кравець має 132 роки.

— **Боротьба з релігією.** Московський уряд має небавком призначити нових інспекторів при школах зі зовсім новою функцією. Вони мають зміцнити пропаганду для боротьби з релігією в даному окрузі, ввійшовши в близький контакт з товариствами „безбожників". Зваживши, що молодь вихована в атмосфері революції є настроєна на більше бунтарський тон, ніж усяка інша молодь, що також нерадо слухає інспекторів, можна сподіватись, що ця нова пропаганда лише зміцнить потребу релігійної віри.

— **Модерна книжка.** Товариство телефонів у Ню Йорку мусіло видати для своїх абонентів відручну книжку. А що список пів-міліона прізвищ дійшов би до розмірів тому лексикону, а грубезна книга є мало практична для буденного вжитку, всю цю книжку видрукували мікроскопійним петітом так, що читати її можна лише через мікроскоп. Зате кожний телефон має побільшаючі скла, а телефонна книга не є грубша від більшого шкільного зшитка.

— **Жертва рекорду.** Віденський танцюрист Боттом-Зачек забажав лаврів придбаних ногами. Рекорд установлений одним американським наслідувачем святого Вита 72 години танцю, не давав спати Зачекові і він протанцював 50 кілька годин, заки не звалився безсильно на долівку. Публика, що приглядалась його ідіотству, заохочувала його бадьорими вигуками продовжувати свою спробу і він встав, подригав трохи ногами, вкінці віднесли його до шпиталя.

— **Музей Дарвіна.** Дім, де жив у Льондоні великий творець теорії походження людини від малпи, перемінили на музей, придавши йому точнісько такий-же вигляд як він мав за життя вченого.

— **На-пів тверезий Мексика.** Мексиканський уряд підготовляє заборону продажі горілки. Пиво та вино зможуть пити лише дорослі. Утворять державну комісію для боротьби з алькоголем.

— **Приняття до Торговельної Школи Т-ва „Просвіта" у Львові,** вул. Корнякгів ч. 1. буде починаючи з новим шкільним роком залежне не тільки від укінчення 7-ої кл. всенародньої або 3-ої кл. середньої школи, але також від зложення **вступного іспиту** з української та німецької мови і рахунків. Тому-то дня 21. травня в 5. год. поп. відкривається в домівці школи підготовчий курс для тих, що мають намір вступити до Торговельної Школи.

— **З причини** від Товариства охорони дітей незалежної, **Тиждень Дитини** перенесений і відбудеться від 2. червня ц. р. до 9. червня ц. р. включно.

— **На дохід** вистави сьогорічної Вакаційної Оселі відіграють учениці дівочої школи ім. Шевченка сценічний образок п. з. „В чужім пірю" дня 18. ц. м. (а не 15. ц. м., як було хибно оголошено) в год. 5. попол. в салі Лисенка. Вступ за добровільними жертвами. Управа Вакаційної Оселі просить о численну участь. 1-2

Які чоловіки найкращі.

З американських дивоглядів.

Кожна жінка або дівчина, що хоче вийти заміж, бажає звичайно якнайкращого чоловіка. Та як його розпізнати, при відомій фальшивости мущин (так бодай твердять жінки), які чоловіки кращі, а які гірші. Одначе в Америці знайшлася „спеціялістка", і в цій многоважній для жіночого роду справі. В Злучених Державах таким знавцем є провідниця одного американського національного клюбу вдів та вдівців, пані Неллі Брук в Сінсінаті, яка твердить, що найкращими чоловіками на світі є вдівці. Нема що й казати, це просто геніяльна ідея. Спробуємо її трохи проаналізувати. Коли найкращими чоловіками мали бути вдівці, то з цього виходить, що не вдівці, а чоловіки своїх перших жінок є гіршими чоловіками. А щоденний досвід учить нас, що майже кожна жінка уважає свого першого чоловіка за дуже лихого для неї чоловіка. І щоби лихий чоловік став раптом, бодай потенціяльно добрим чоловіком своєї жінки, треба лише дрібнички — треба щоби його перша жінка вмерла. Так каже аналіза твердження пані Брук, зроблена після мужеської льоґіки. Та пані Брук жінка, а жінки взагалі мають свою власну льоґіку, а американки зокрема, (а треба знати, що нема на світі більше фальшивого народу, як американці).

Тому пані Брук уаргументовує своє твердження інакше. Вдівець, — каже вона, — є ідеальним чоловіком своєї другої жінки, коли йому здається, що він ніколи не може потішитися від горя, яке завдала йому утрата першої жінки. На думку пані Брук, людина, яка вже була раз жоната і жениться вдруге, цим доказує, як щасливою вона почувала себе в першому подружу й які добрі досвіди мала вона підчас свого першого подружого життя. Незвичайно тяжко згодитися з цим, твердженням пані Брук. Могла його виставити лише американка, яка гадає, що сама її вгода на подруже життя з мущиною є чимось в роді благодаті божої.

Далі пані Брук завзято виступає проти тих есимістів, які твердять, ніби друге подружа причинюється до скорочення життя мущин. Вона наводить численні приклади, що друга жінка не має такого фатального впливу на свого чоловіка.

Нарешті шановна предсідателька клюбу вдів та вдівців рішуче виступає проти твердження, ніби мущини воліють білявок. Вона каже, що це є леґендою. І коли справді богато мущин вперше женяться з білявками, то вдівці, які вже мають досвід, воліють чорнявок. Білявки, — авторитативно заявляє пані Брук, — далеко зручніше від чорнявок вміють ловити мущин, одначе мущини, коли мають хоч маленький досвід, всеж таки воліють чесних чорнявок, ніж хитрих білявок.

Як жінка практична й енергійна, пані Брук не забула і про „бізнес". Вона зорганізувала клюб, з численними філіями, вдів та вдівців, які хотять заключити нове подружа.

Членами цього клюбу можуть бути лише вдови та вдівці й платять вони 6 долярів річної вкладки. А сама пані Брук грає в клюбі не лише ролю предсідательки, але також незвичайно дільної свахи. Справи клюбу та її особисті справи йдуть блискуче. Наймолодшим членом цього клюбу є тепер один 20 літній вдовець, а найстаршим — 84 літня вдова, яка не зважаючи на свої літа, се-ж тягнеться до подружих звязків.

З судової салі.

Кривавi подiї в Батятичах перед судом.

В четвер 16. травня ц. р. переслухувано далі свідків прокуратури. На розправі прийшло знов до прикрого інциденту підчас зізнання одного свідка, батятицького селянина, якого передано в розпорядження слідчого судді.

Зізнання свідків.

Два свідки, поліцаї, Семен Ружіцький і Вінценти Бялік, незаприсяжені обтяжували в дальшій черзі обвинуваченых селян і селянок, скидаючи цілу вину за кривавi подiї виключно на цих батятицьких селян. Св. Бялік зперечував, щоби він стріляв окремо до людей зараз по першій остерігаючій сальві і заявляє, що стріляв лише при другій і третій. На доказ своєї правдомовности каже, що перед трагічною подією в дні 11. січня ц. р. мав при собі 20 патронів, а по ній, того самого дня 18. Одначе св. Дмитро Курівець зізнав під присягою, що саме цей свідок стрілив окремо по першій сальві саме біля хати обв. Василя Теслюка, де як показалося, дорано дві обвинуваченi селянки і одного обвинуваченого селянина. Далі св. Бялік зізнає, що товпа селян мала дуже кричати. На запит оборони, чи не памятає якихнебудь висловів — заявляє, що він цілком нерозуміє української мови і тому не знає, що селяни кричали.

Опісля зізнавали свідки прокуратури, але вже батятицькі селяни. І так, св. *Василь Білюк* під присягою зізнав таке: Свідок чув від людей, що обв. Михайло Ліґашевський організував страйк, але цей рільний в осени, а не цей другий з черги. На питання предс. Тертіля, чому зізнав перед слідчим суддею, що обв. Мих. Ліґашевський організував також другий страйк, свідок відповідає, що не памятає, чи говорив такі слова до слідчого судді. Знова св. *Петро Шпот* стверднв під присягою, що стрінув обв. Костя Данька ще перед школою, віддаленою на 400 кроків від трагічного місця, а не між товпою. Цей обвинуваченнй нічого зі свідком не говорив, лише сказав, що йде „геть", але куди „геть" — свідок не знає. Далі бачив обв. Івана Курівця (Жабчака) і св. Олексу Петлоха біля церкви, а не між товпою, у віддаленні від цього місця біля 800 кроків.

Після того св. *Мих. Росовський* під присягою зізнав: критичного дня зайшов до його стодоли обв. Мих. Ліґашевський і сказав такі слова: „селяни хочуть вийти за село, щоби чужих фірманів не пустити через село". Тоді предс. відчитав йому його зізнання перед слід. суддею, де свідок зізнавав так: обв. Мих. Ліґашевський сказав: „Ходім за село скинемо дерево". Свідок заперечує і каже, що обв. М. Ліґашевський таких слів не говорив і він так не зізнавав перед слідчим суддею. Тому прок. Пехе, просить, щоби трибунал приноровив до цього свідка приписс § 277. к. п. Цьому внескові спротивився обор. д-р Стефанович, бо це межувалоб з тероризуванням свідка. Прок. Пехе реплікував а предс. Тертіль порішив віддати свідка до розпорядимости слід. судді. Далі зізнавав ще св. *Олекса Петло*, що він бачив обв. Івана Курівця біля хати жида Мехля, а обв. Костя Данька на дорозі як він вже вертав до дому. Вкінці зізнавав св. Йосиф Складнік, селянин з Банева, який критичного дня віз дерево через село Батятичі. Цей свідок (поляк) обтяжував також своїми зізнаннями обвинуваченых.

На тому перервано розправу до пятниці.

Дописи.

ТЕРНОПІЛЬ. (Свято в честь Шевченка.) Дня 26. квітня ц. р. звеличала молодь обох тернопільських українських ґімназій, себто приватної жіночої ґімназії УПТ і державної мужеської, память Шевченка святочним концертом, який на довго залишиться в споминах тернопільського громадянства. По мистецьки дібрана та відповідно уложена, обильна програма притягнула чимало гостей. Концерт увінчався надзвичайно гарним успіхом, бо всі, хто брав будь-яку участь у влаштуванні цього свята, доложили богато сил та старання, щоб гідно вшанувати Прометея України. Вступне слово, виголошене проф. Цебушником, заінавґурувало це свято, а реферат уч. 7-ої кл. Стецюка, опрацьований солідно й джерельно, був влучним його доповненням. Відтак слідували вокально-музичні продукції — одна за одною без зайвих перерв та довших павз. Все точно, акуратно, солідно. Всюди взірцевий порядок. На хорові продукції зложились виступи хорів мішаних, жіночих та мужеських. Всі виконані удатно та з повним зрозумінням. Напр. слухаючи „Гамалію" Лисенка на міш. хор, будились у нас спомини нашої минувшини, а перед очима вирисовали одна по другій історично-побутові картини. Рівнож уривок з опери Лисенка „Утоплена" („Туман хвилями лягає") в супроводі фортеляну виконано вельми удачно. Також „Заповіт" Вербицького з барітоновим сольом у виконанні уч. 8-ої кл. Білинського відспівано зі щирим піетизмом та зрозумінням. Незвичайно милою атракцією була поява на сцені жіночого хору ґімназії УПТ., що виконав Шевченкову „Калину". Хор зробив добре враження своїм зовнішнім виглядом, а передовсім гарно дібраним голосовим матеріялом. Рівнож і мужеські хори під управою уч. 8-ої кл. Двораківського співали дуже справно. Добрий вишкіл, віспівання, виразна дикція, а передовсім дисципліна — це характеристичні ознаки цього хору. Своїм виступом хор зєднав собі зразу симпатії публики, яка безперестанними оплесками змушувала його до наддатків. Особливо гарно випали у виконанні цього хору Ніжанковського „Золоті зорі" та Ніщинського „Закувала та сива зозуля". Не менш удачні були також сольові виступи. Дуже гарне враження викликала уч. 8-ої кл. В. Яворська своїм сопрановим сольом „Садок вишневий". Голос у неї вправді ще молодий, але незвичайно ніжний та симпатичний. Рівнож і тенорове сольо у виконанні уч. 5-ої кл. Горасимовича було опрацьоване солідно. Гарний його голосовий матеріял, подібно як і Яворської, подає найкращі сподівання на майбутнє. Чи не найгарнішою точкою був виступ молодого скрипака, уч. 7ої кл. Ковальського. Його вже досить висока техніка та вміле фразування й уміння дають гарні надії на будуче. Фортепяновий дострій спочивав у руках учениць 7-ої кл. Миколаєвичівної та Патрилівної. Загально концерт пройшов під знаком повного успіху.

Очевидець.

РІВНЕ. *(Шевченківське свято).* В понеділок, 22. квітня, рівенське громадянство впорядило Шевченківське свято. Напередодні, в неділю, в соборній церкві після скінчення літургії настоятель о. Рогальський разом з двома священиками собору та діяконом відправив урочисту панахиду по Шевченкові. Співав хор Літературно-Мистецького Т-ва під управою п. Кальмуцького, керманича української приватної 3-кл. школи. Відправа була українською мовою. Програма понеділкового свята розпочалася традиційним відспіванням „Заповіту". По „Заповіті" був реферат на тему „Українська національно-політична ідея і Шевченко". Далі хор Літературно-Мистецького Т-ва під керівною тогож п. Кальмуцького виконав

„Вітер в гаї", „Прощай світе", „Думи мої", „Сонце заходить", „Ясне сонце в небі сяє" — композиції Лисенка, Воробкевича та Роздольського. Інсценізація п. Зінченком „Русалки" Шевченка і „Тарасової могили"" Кобця дуже вдалася. Деклямації п. М. Орла („Не на шовкових пелюшках" Комарової та „Чернець" Шевченка), а також деклямація п. Д. Ковпаненка „Сон" („Гори мої високії") Шевченка — були досконалі. Закінчено святочний вечір апотеозою: на сцені, серед дуже милої декорації, на пєдесталі — постать України (п. Орлова) в розкішнім дорогім українськім шляхетськім убранні з національним широким прапором у правій руці і в білім вінку з квіток; над нею унизаний електричними зірками золотаво-жовтого кольору горить-сяє український герб; сцена тоне в зеленкувато-білім світлі; на переднім плані той-же хор бадьоро, захоплюючо виконує „Ще не вмерла Україна". З усім: і в декораціях, виконаних п. Зінченком, і в уложенні програми й у виконанні її, ба навіть у такій деталі, як друковані програмки, відбився добрий смак впорядчиків. Одно лише було по старому. Зневаживши гопацько-самогонну „традицію", впорядчики не змогли побороти ще одної, в такій-же мірі „славної" традиції: замість в 9-ій годині, як повідомляли афіші, розпочато програму в год. 10 і пів. Це4 мінус негативно відбився на загальнім настрою публики, а мабуть і виконавців програми. Помимо-чи-не-чи, свято пройшло дуже гарно у всякому відношенні. Впорядчикам велика подяка. Окрема подяка хорові й диригентові! — *Присутній.*

Зі спортового життя.

Біг навпростець Сокола-Батька.

Спортова Секція Сокола-Батька уладжує в неділю 19. травня 1929 р. в год. 11 рано на площі „С-Б." біг навпростець на 3 км. В бігу беруть участь усі сокільські товариства Львова і передмістя, а також запрошуються всі спортові товариства до участи вбігу. Для пояснення мусимо подати, що наші спортовці мильно розуміють характер бігу навпростець. Усі біги навпростець є обчислені на масову участь змагунів і не грає тут головної ролі якість, але скількість змагунів і їх охота вправляти спорт. Зголошення до бігу приймаються в канцелярії „С-Б.", Руська 20, що-дня від год. 10—2 та на старті. Збірка змагунів: год. ½11 на площі „С-Б." в цілі лікарського перегляду. — **Спортова Секція „С-Батька".**

Жертви на оселю робітників пера.

ВИКАЗ ч. 14.

На заклик „Т-ва письменників і журналістів ім. Ів. Франка" зложили дальше на оселю українських робітників пера: 229) д-р Кость Левицький, Львів — 20 зол., 230) Степан Левинський, Париж — 100 фр. фр. (і кличе своїх паризьких приятелів), 231) Василь Чередарчук, Коломия — 10 зол., 232) Василь Барвінський, Львів — 10 зол., 233) Остап Гамерський, Сокаль — 10 зол., 234) Микола Скрипка, Львів — 10 зол., 235) В. Кисілевський, Львів — 2 зол., 236) Л. Огоновський, Львів — 1 зол., 237) Кміцикевич, Львів — 2 зол., 238) Т. Яросевичівна, Львів — 2 зол., 239) Я. Чорний, Львів — 2 зол., 240) Ів. Громницький, Львів — 5 зол., 241) інж. Барвінський, Львів — 2 зол., 242) проф. Бачинський, Львів — 2 зол., 243) о. Ів. Туркевич, Львів — 2 зол., 244) Стефанія Пашкевич, Львів — 5 зол., 245) Ольга Медвідь, Львів — 5 зол., 246) адв. д-р Голубовський, Львів — 10 зол., 247) о. д-р Г. Костельник, Львів — 5 зол., 248) о. Вол. Садовський, Львів — 3 зол., 249) книг. Громницький, Львів — 3 зол., 250) д-р Олекс. Барвінський — 20 зол., 251) д-р Т. Бурачинський, Львів — 10 зол., 252) Волод. Медвецький, Львів — 5 зол., 253) Юл. Цісик, Львів — 3 зол., 254) Сопотницький, Львів — 1 зол., 255) А. Іванович, Львів — 5 зол., 256) Ольга Дучимінська, Тяпче — 5 зол. (і кличе всіх своїх приятелів), 257) Принагідна збірка на святі Українських Купців — 70 зол., 258) Орест Радловський, Львів — 10 зол., 259) Ярослав Левицький, Винники — 20 зол.

Жертви проситься пересилати і складати в Земельнім Банку, Львів, Словацького 14, або в Адміністрації „Діла", Львів, Ринок 10, II. пов.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Стефан Матвіейко, син о. Василя і Стефанії з Юриків, пароха Гумниск, упокоївся в Бозі дня 12.V. 1929 р. в 19 весні життя. В. И. П.!

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Пятниця 17-го, г. 7·30 веч. „Несподіванка" (50% знижки).

Субота 18-го, г. 3·00 попол. „Твардовські на Кшемьонках".

Субота 18-го, г. 7·30 веч. „Кармен".

Малий Театр:

Пятниця 17-го театр замкнений.

Субота 18-го, г. 7·30 веч. „Кохання без сотини" штука Кеджинського (премієра).

Кіна.

„Аполльо": „Кандидатки на розвід" і „13-ий присяжний".

„Кольосеум": „Таємний китаєць".

„Лев": „Острів насолод" (Містенґет і К. Франс).

„Марусенька": „Дитина вулиці".

„Оаза": „Непотрібна людина" (з Яінґсом).

„Палас": „Драма в підземній залізниці" і „Ґарі та сонні примари".

„Пан": „Янгол вулиці".

„Пасаж": „Цар джунґлів".

„Фатаморґана": „Арлекінада життя" Янінге).

„Химера": „Горіючий корабель".

Програма радіо.

Субота 18-го,

Льондон (358). 19·30 Орхестра. 22·35 Музика до танців.

Париж (1744) 21·15 Концерт. 22·00 Музика до танців.

Кенігсвустергавзен (1648,3). 21·00 Фортепіановий концерт. 21·30 Скрипковий концерт.

Ляйпценберг (462,2). 20·00 Веселий вечір.

Відень (519,9). 18·50 Пісні Вольфа-Феррарі.

Міляно (504,2). 19·00 Джезбенд. 20·30 „Льодолєта", опера Масканія.

Рим (455,9). 17·30 Концерт італ. музики.

Братислава (277,8). 19.30 Опера з Праги.

Ленінград (1000). 14·30 Сучасна музика.

Москва (1442.3). 19·00 Концерт або опера.

Харків (1680). 16·30 Концерт. 18·30 Музично-літерат. вечір.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

„Міщанське Брацтво" у Львові уряджує традиційне свячене дня 19.V. п. р. год. 11·30, в домівці „Пласту" у Львові вул. Бляхарська ч. 11. І. пов. на котре запрошує своїх членів і гостей запрошених. — Видія М. Бр. 2042 1—2

Український жіночий спортовий клюб Стріла" подає до відома своїм членам, що вправи легкої атлетики і рухових ігор буде провадити п. Марія Охримович. Перші вправи відбудуться в суботу 18. травня п. р. о 17-ій год. на площі Сокола Батька. Вписи в члени прийматися буде тогож дня на площі. О. Шепарович містоголова, Ірина Макарушка секретар. 2038 1—1

Іздматуристів акад. гімназії у Львові з 1909 року назначений на 26. травня п. р. відкладається ізза Загального Зізду „Рідної Школи" як рівнож малого числа зголошених учасників. Про речинець Зізду подасться в часописах. Просимо подавати свої адреси на руки Данила Вахнянина, Львів, Ринок 10. „Рідна Школа". Д-р Степан Біляк, Данило Вахнянин, Михайло Климкевич, Михайло Струтинський, Володимир Целевич. 2043 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

НА ПРОДАЖ мурована реальність, крита бляхою, двофронтова, електричне світло, мурована ледівня, зараз коло ринку в Самборі, з великим склеповим льохалем в котрім находиться від 25 літ вишинк всіляких спіртових напитків, з віськома відьними покоями. Реальність та належитости також на якенебудь інше підприємство або торгівлю Бливші інформації уділяють Густав Сікора, Самбір. 2037 1—2

ХЛОПЦЯ львівського до практики приймe корівна торговля Е. Мартинця, Львів, площа Унії Берестейської ч. 5. 2029 2—4

КЛЬОТОВІ плащі мужеські і жіночі як також всілякі іншу охоронну одежу поручає „Pallium" Вірменська 3. Телеф. 54—24 1—1

ПЛАТИМО високі ціни за золото, бриллянти і перли Домбровські-Розважевські, Львів, (Готель Жоржа), вул. Академічна ч. 2. — Оцінка безплатно. 13·6 52—7

ПЛІСИ, гафти, мережки, ендлі, взори, пасмуляки, М. Козловська, Львів, Академічна 22. 5—6

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецізійні продає на готівку і на рати від десятків дит в найліпшої сторони звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5 3 165-?

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів. серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентгеном. 12—2

Ч. 56/Пр. 29 у Львові, дня 16. травня 1929 (ров.).

Оголошення Ліцитації.

КАСА ХОРИХ м. Львова оголошує офертову ліцитацію на виконання електричної інсталяції і моторів, внутрішних телефонів і громозводів на будові Санаторії при вул. Курковій у Львові.

Поміри і услівя цих інсталяцій можна підняти і плани переглянути в Дирекції Каси Хорих м. Львова вул. Браєрівська 8 від год. 11—12. Термін складання оферт разом з пятипроцентовим вадієм призначується на день 25. травня о год. 12-ій.

Управа Каси Хорих м. Львова застерігає собі вибір оферт після власного признання, зглядно поділ робіт після будинків, або групи робіт.

Управа Каса Хорих м. Львова.

2044 1—1

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 109 (11.450). Львів, неділя 19. травня 1929. Poczтowa opłata zryczałtowana uiszczona. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполудням. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Земельний Банк Гіпотечний С. А. у Львові вул. Підвалля ч. 7.
переносить свої бюра **з днем 16. травня ц. р.** до власної каменици
2020 **при вул. Словацького ч. 14.** Числа телєфон: 75—32, 3—82 і 52—92 (Дирекція). 3—3

Сойм -- уряд -- партії.

Львів, 18. жовтня 1929.

Від якогось часу на сторінках преси зявляются несміливі, стидливі відомости про скликання весняної соймової сесії. Попередній сойм під час своєї бюджетової сесії не вичерпав усіх актуальностей — як урядових (напр. будівельний законопроєкт про „дешеві доми"), так і власноініціятивних. Серед цих останніх на перший плян вибився приспішуваний лівими опозиційними партіями законопроєкт про тзв. малі самоврядні закони. Полагоді самоврядних справ представник уряду формально не противився, тільки проурядовий клюб (ББ) протиставився їм з усею силою.

Розуміється, скептики не сподівалися скликання сойму на весняну сесію, спираючись на дотеперішній практиці потравневих урядів, які поза бюджетовою сесією вимикають зустрічин із парляментом. Це є правило. Однак кожне правило має винятки. Здається, що на тих винятках будовано надії на скликання весняної сесії сойму —тим більше, що заістнували нові події, які промовляли за скликанням сойму, хочби на коротку, формальну сесію. До них в першу чергу треба зарахувати зміну уряду й звіт американського фінансового дорадника Девея.

Перша подія вимагала формального представлення нового уряду та зясування хочби найзагальнішої його програми. Друга подія вимагала реформи податкової системи, що можна було перевести тільки на парляментарній арені.

Та ці самі події в рівній мірі промовляли і проти скликання соймової сесії. Розходження між соймом й урядом є такі великі і глибокі, що ці два відгалуження одної влади зустрічаються тільки примусово. До тогож у попередній сесії зазначилася перевага соймової опозиції у змаганнях між соймом і урядом та його соймовою делегацією. Ясно, що це уряд не хоче дати нагоди соймові зміцнитися — тим більше, коли партії соймової опозиції повели в пресі дальшу боротьбу (яка одночасно є обороною) на підкладі сучасного економічного положення Польщі.

І тому після перших звісток про наміри скликати сойм на весняну сесію, ненадійно уряд взяв назад свої законопроекти, внесені до сойму. Це вказувало ясно, що скликання сойму на весняну сесію відпадає. Коли справа скликання стала безвиглядною, ініціятиву перейняли в свої руки праві опозиційні партії. Спершу „Пяст", а опісля Нар. Сторонництво (всеполяки) заявилися за скликанням сесії і постановили до тієї акції притягнути й ліві партії, бо тільки з їх допомогою внесення на скликання могло осягнути вимагану кількість підписів.

Одначе пепесівці не приєдналися до ініціятиви правих польських партій. В створених умовинах великого напруження скликання сойму на сесію булоб передчасне і безвислідне. Президент держави міг би під формальним оглядом сповнити бажання партій, але це не виключує закриття сесії вже після кількох днів. Той самий погляд заступають і інші партії соймової лівиці („Визволення" і Хлопське Сторонництво), підносячи, що новий уряд веде явний протисоймовий курс, чого доказом спосіб запрошення сойму на свято 3. травня, відкликання ревізити французьких парляментаріїв, спосіб запрошення послів і сенаторів на відкриття вистави в Познані.

Очевидно, ці причини не є особлившого значіння для оцінки потреби скликання сойму. Тут грають вагу інші моменти. Основною причиною, чому польські партії соймової лівиці не бажають собі тепер соймової сесії, а радше лишають ініціятиву в тій справі урядові д-ра Свїтальського, є свідомість того, що тепер мусілоб прийти до рішаючого бою між двома супротивними силами. Поява опозиція, а особливо ендеки, всею силою пруть до зудару, бажаючи використати до того лівицю — як сильнішу й численнішу. Зате лівиця ухиляється від цеї почесної ролі, не будучи певною побіди. Одночасно уряд тримає пепесівців міцно в руках, погрожуючи усуненням їх з кас хорих і заступленням виборних управ правительственними комісарями. Ясно, що пепесівці примушені ходити поміж дощ і не дуже експонуватися в боротьбі проти уряду, присвячуючи більше уваги консолідації своїх дещо помішаних бебесами рядів.

Звідсіля й всі ті викрути й небажання спільної акції з правими партіями, які — як уже згадано — пруть до рішаючого зудару. Особливо систематичну кампанію веде ендецька преса, перескакуючи з економічних міркувань на політичні найріжнороднішого покрою. Цікаво напр., що „Газета Варш." (з 13. ц. м.) містить передовицю „Виборчі зловживання", в якій приводить звіт соймової адміністраційної комісії про хід і причини додатніх для „одинки" виборчих вислідів. Звіт адміністраційної комісії устійнює ріжниці в обчисленнях районових і окружних виборчих комісій (на користь „одинки") і записує їх між здобутки міністерства внутрішніх справ, яке окремим обіжником, суперечним з арт. 86 вибор. ординації, доручило пересилку вислідів голосування до окружних комісій за посередництвом поліційних станиць і староств. Другою причиною побіди „одинки" (на основі згаданого звіту) є уневажнювання лист окружними комісіями, вже заздалегідь відповідно зложеними. При допомозі широко приноровленої помисловости уневажнено виборчі листи в округах 2 (Варшава-повіт), 8 (Ціханів), 10 (Влоцлавок), 12 (Гродзіск), 22 (Сандомир), 25 (Біла), 30 (Грудзьондз), 33 (Гнезно), 42 (Краків-повіт), 47 (Ряшів), 52 (Стрий), 56 (Ковель), 64 (Свенцяни). Крім цеї „різні лист" звіт займається справою виборчих зборів і віч, цитуючи обіжник міністерства внутрішніх справ до нижчих інстанцій, в якому між іншим сказано:

„Чи інтерес публичного добра дозволяє в даній місцевости на ліберальнішу інтерпретацію законів про збори та чи і до яких угрупувань годиться таку інтерпретацію приноровити — **у великій мірі залежить від індивідуальних поглядів пп. старостів".**

Дальше звіт займається особистою агітацією старостів і воєводів за „одинкою", конфіскатами, розбиванням віч і зборів, а вкінці фінансуванням виборчої акції „одинки". Про це останне звіт говорить дослівно:

„Ніхто хіба не може заперечити, що **виборча акція урядової партії була підпомагана публичним грошем, що походив з державних кас.** Головну кєрму фінансової акції урядової партії вів високий урядовець міністерства внутр. справ п. Забєжовський, начальник центр. виборчого бюра „Безп. Бльоку".

Ця кампанія ендеції ясно вказує, що праві опозиційні партії, витягаючи в такий непригожий для уряду час виборчі зловживання, прут до зудару. Одночасно ясно також, що уряд не допустить тепер до скликання соймової сесії, щоби не бути нараженим на всякі небажані неприємности.

Вчіть своїх дітей ощадности і постарайтеся для них о пушку і книжку ощадности **Кооперативного Банку „ДНІСТЕР"** 1822 **у Львові, вул. Руська ч. 20.** 1-1

Заплатили соціялісти.

Париж, 14. травня 1929.

I.

Цим разом заплатили соціялісти — а саме мандатами до громадських рад у Франції.

Вибори до громадських рад, усіх, сільських і міських, відбувалися у Франції протягом останніх двох неділь. Тому вісім днів були перші вибори, а вчора вибори доповняючі і тісніші. Нині вже є висліди всіх французьких виборів.

Важні ц і вибори не тільки для будучих 6 років громадської самоуправи цієї країни. Вони важні й для будучого складу французького сенату. Французька конституція не знає безпосередніх виборів до сенату: висша палата перевибирується і доповнюється посередними виборами: через громадські ради. Таким чином висліди громадських виборів мають у політичному житті країни значіння багато більше ніж громадські вибори в інших державах. У Франції громадські вибори майже в рівному степені як вибори до палати послів означують на будучий період політичну фізіономію країни.

Нічого дивного, що висліди їх оцінюють тут дуже поважно і що з них виводяться прогнози на політичну орієнтацію Франції.

II.

Як сказано, цим разом соціялісти (тобто на нашій термінольогії: соціяльні демокр.) виходять із виборів підскубані. Вони потратили мандати на дві сторони, на право й на ліво, в користь радикалів (які тут, інакше як у нас лічаться партією радше правою ніж лівою) і в користь комуністів. Останнє явище особливо помітне в Парижі і в найближчій околиці: комуністи зберегли тут свої давні мандати та ще здобули собі нові коштом соціялістів. Паризький виборець міркував собі, що раз він соціяліст і має в програмі всі цілі й ідеали соціялізації, національні то-що, то і треба йому віддати голос комуністам, які борються за соціялістичну програму без порівнання послідовніше й енергічніше соціялістів, та які в Радянських республиках цей ідеал уже навіть здійснили.

Додумавшися цього, паризький робітник показав оце плечі соціялістам, і пішов за комуністами.

Єдине місто, де соціялісти здобули собі нові позиції, — Ліон, дотеперішня твердиня радикалів і їх противника Еріо, котрий там і був довголітнім бурмістром. Тепер його панування в цьому великому й богатому промисловому центрі прийшов конець.

III.

Особливу увагу звертає на себе окончений вислід виборів у Парижі і Альзасії.

В Парижі самому праві партії, які в цьому місті іноді й називають себе „національними", нетільки зберегли свою дотеперішню більшість, а ще й підняли її 5 новими мандатами. Значить, громада Парижа далі матиме ту саму і таку саму комунальну господарку, що досі. Господарка ця — не найкраща. Пильні реформи відкладаються тут з одної періоди на другу, а міські радні — таке бодай говорять злі язики — дуже дбайливо заходяться коло своїх приватних підприємств, хочби й коштом міста.

В Альзасії одержали безперечну перемогу автономісти, які — коли вірити французькій національній пресі — йшли у виборах рука в руку з комуністами, давши осьтак „зіґзаґовий" приклад виборчого і політичного співробітництва між католицьким духовенством і безбожним комунізмом.

Таким чином в Альзасії політика теперішнього президента міністрів потерпіла болючу невдачу. Поанкаре поклав був одною з цілей свого життя „злучення" Альзасії. За здійснення

БЛІДНИЦЮ **НЕДОКРОВНІСТЬ** усуває, зміцнюючи діває, побуджує апетит, одинокий середник для реконвалесцентів тільки у М-ра КШИШТОФОРСЬКОГО, вино хіново залізне на еспанській малядзі. — Laborat. Chem. farm. Mr. Krzyształoforski, Tarnów. 774 61—?

ОСИП СТЕФАНОВИЧ раніше РОМАН ЗУБИК
ЛЬВІВ, ВУЛ. ГАЛИЦЬКА Ч. 16. 1 поверх
ВОВНЯНІ НОВОСТИ ДЛЯ ПАНЬ на ПЛАЩІ, КОСТЮМИ І СУКНІ. ШОВКИ у великому виборі. ВОЙНИ АНГЛІЙСЬКІ І КРАЄВІ на мужеські одіяння.

пісї ціли Франція заплатила безміром жертв (самих убитих у великій війні було авиш півтора мільона), а нині світ і Франція сама бачать, що ці альзасці не такі то вже дуже захоплені прив'язанністю до сцентралізованої французької республики.

В найбільших і найбагатших альзаських центрах, в Страсбурзі і в Кольмарі, перемогли автономісти. Те саме в цілому ряді менших громад сільських і міських.

Для французького національного почування це результат дуже немилий.

В. П.

Радянська Україна.

Пятилітній плян культурної праці в УСРР.

На XI. Всеукр. Зїзді Рад у Харкові виголосив величезний реферат нарком. комісар освіти Скрипник про стан культурної роботи на Україні та про перспективи культурного будівництва за слідуючих пять літ згідно з наперед уложеним пляном. З деякими даними того реферату хочемо познайомити наших читачів. Користуємося при тім текстом реферату, опублікованим у київській „Пролетарській Правді" з 14. травня ц. р. Скрипник заявив перш за все, що „генеральна лінія культурно-освітньої роботи (в УСРР) не радикальна реконструкція культурного рівня країни".

Тепер стан освіти на Україні представляється ось як: По містах є 54 відс. письменних а по селах 53 відс. Щоби протягом трьох літ можна було зліквідувати неписьменність на Україні, то треба булоб, щороку вивчити по два мільони душ читати і писати. „Коли ж протягом трьох років — казав Скр. — не зліквідуємо неписьменности, то господарча реконструкція краю буде поставлена під серіозну загрозу". З навчанням дітей справа представляється так, що зі школи користає тепер на Україні 71 відс. дітей шк. віку. Взагалі вчиться тепер в українських школах два і пів мільона дітей. Останніми часами зріст шкільної сітки ослаб. Згідно з планом цього року мало повстати 6663 нові шкільні комплєкти, а повстало фактично тільки 5.100. Пятирічний плян передбачує відкриття 23.000 нових комплєктів у початковій школі.

Далі підкреслив Скрипник, що на Україні недостає інтеліґентних фахівців. Брак учителів, агрономів, інжинірів і т. д. „Не зважаючи на те — каже він, — що тепер на Україні вшестеро більше вищих шкільних закладів і значно більше масових профес. шкіл (по яких вчиться 170 тисяч душ), то всеж у нас не вистарчає фахівців". Пятирічний плян передбачує потребу 16 тисяч нових інжинірів, 16 тисяч агрономів, 20 тисяч техніків і понад 300 тисяч кваліфікованих робітників. Число студентів по вищих школах має зрости за пять літ на 36 тисяч душ. Крім того плян намічує відкриття цілого ряду нових вищих шкіл та перетворення одного зі сільсько-господарських інститутів у сільсько-господарську академію. Станеться це з харківським або київським сільс.-госп. інст., а котрому з них припаде честь стати академією, про те має вирішити „соціялістичне змагання між ними". В чім воно полягає — не знаємо.

Пятилітній плян освіти передбачує далі утворення 60 нових робітничих факультетів і 55 „груп для підготування до вищих шкіл найманців". Стипендійний фонд для студентів теж зросте. Стипендії буде діставати 74 тисячі студентів (тепер дістає стипендії 31.000 студентів). Щодо чистки студентів Скрипник сказав таке: „по деяких вищих школах адміністрація стала на шлях виключення таких студентів старших курсів (очевидно студентів непролетарського походження), яким лишилося по два місяці, щоби закінчити навчання. Цей шлях принципово є неправильний. Дійсно, що хто духом чужий нашим завданням, того треба нещадно виганяти, але тут гуртового підходу не може бути". З дальшого виходить, що і між студентами непролетарського походження бувають такі, що можуть бути добрими „червоними фахівцями" тому і „гуртовий підхід" недоцільний.

Сітка вечірніх робітничих університетів має згідно з пятилітнім пляном зрости теж з теперішніх 16 на 30. Вечірніх робітничих шкіл повстане стільки, щоби могли охопити 95 тисяч учнів. Плян передбачує також широко поставити справу заочної освіти. Число сільських будинків має зрости втрое, а число хат-читалень вшестеро.

Далі говорив він про українську (очевидно) пролетарську культуру взагалі. З того уступу вибираємо дані про українські видавництва і пресу. Отже цього року продукція українських видавництв мала зрости в порівнянні з минулим роком на 50 відс. Вона досягнула „300 мільонів відбиток, у тім 245 мільонів припадає на українські книжки". На Україні появляється тепер 232 українські часописи, що мають кругло мільон примірників тиражу.

Трудові школи на Україні зукраїнізовані майже в цілости, бо 81 відс. усіх шкіл на Україні веде навчання по українськи. Тільки 19 відс. шкіл веде навчання мовами національних меншостей. Технікуми (середні школи) зукраїнізовані лише на 54 відсотки, а інститути (вищі школи) тільки на 30 відс.

Так виглядають підсумки культурного будівництва на Україні досі та пляни на слідуючих пять літ в освітленні Скрипника.

Всілякі забурення травлення, надкислоту жолудка, склонність до жовчевих камінків, подразнення слізної кишки і т. п. лагодить і лічить стале уживання лужної мінеральної води, яку одержуємо через розпущення активованих, або можливо зближених до свіжої, природної води **Таблєтки VICHY Магістра КЛЯВЕ.** Необхідні в подорожі, при реставраційній харчі, надуживанню алькогольних напитків і т. д. Одержати можна в кожній Аптиці і Дрогерії. 2051 1—6

ЗАМІТКИ і ВІДГУКИ.

Ще про анатему на д-ра Річинського.

Варшавська „За Свободу" аналізує анатемічну постанову синоду правосл. церкви, себ-то II русотянської єрархії, і доходить до висновку, що та постанова не має найменшої канонічної основи, є непередумана і безцільна.

„Відлучити людину від звязку з Богом і позбавити її вічного спасення не так легко, як то здається нашим князям церкви, одначе старий, пережитий звичай відлучування й анатемізування існує й до нині лише з тою різницею, що давніше проклинали й відлучували під церкви людей великого розміру і при тому в особливо важких умовинах, а тепер відлучують і проклинають рядових громадян, що мають „свій власний погляд" й інакше думають...

„Вважаємо відлучення д-ра Річинського величезною помилкою синоду, подібною до тієї, якої допущеного з неменш дивоглядним відлученням сен. Богдановича. Чого, запитаємо, добився синод, відлучивши сен. Богдановича від церкви? Того, що Богдановича засипають листами з усіх сторін Польщі; того, що „відлучений" сенатор виступає на парляментарній трибуні в обороні інтересів церкви, що його відлучила?

„А коли згадаємо, як ще недавно вища церковна влада „загравала" з д-ром Річинським, заключаючи з ним „вічний мир" і вводячи його опісля, як відомого українського громадянина, до ліча, в склад митрополичої ради, — то лишній раз переконаємося, що і тоді, і тепер була політична гра в церковній огороді. Зрештою, цього й не скривають. Авторові цих рядків (Туберозову — Ред.) довелось говорити з особою, дуже близькою до синодальних сфер, з приводу того славного відлучення. На питання, як могла вища церковна влада рішитися на такий крок, як відлучення від церкви відомого церковно-політичного діяча д-ра Річинського, авторові цих рядків заявлено: *з Річинським разувалися тільки до того часу, поки по його стороні був уряд*".

„Ось який дійсний підкладковий синодальної акції. Все це зайвий раз вказує на те, в якій нездоровій атмосфері находиться православна церква в Польщі. І св. синод замість того, щоби шукати дійсних шляхів до оздоровлення церковного організму, зводить особисті рахунки з людьми, що інакше думають. А про те, яке враження викликав його „акціон", синод забуває. А враження, повторяємо, найбільш негативне".

На господарські теми.

З кооперативного шляху.

На маргінесі звіту Ревізійного Союза Українських Кооператив.

Перед нами обемиста книжка квартового формату о 137 сторонах друку під заголовком **„Західно-українська кооперація в році 1927".** Це звідомлення Ревізійного Союза Українських Кооператив із його власної діяльности та статистика і огляд діяльности усіх кооператив і їх централь на західно-українській національній території, згуртованих в цьомуж Союзі. Останній звіт є безумовно найкращим з усіх дотеперішніх як під оглядом зібран. матеріялу, так щодо його укладу і переглядности та богатства змісту, що виказує ще більший розмах в нашому кооперативному житті, ніж досі. Недостає хіба ще рефератів зі зборів РСУК та анкет, які теж булоб вказаним подавати у звітах.

Та, не зважаючи на свою неоцінену вартість, цей звіт має, ще деякі хиби, які годилось би справити в слідуючих звітах. Очевидно, не маємо ніякого сумніву щодо вірности дуже солідно зібраної статистики, так наглядно і переглядно демонстрованої табелями і графіконовими порівняннями і поясненнями. Маємо на увазі факт, що РСУК надав нашим кооперативам номенклятуру, яка не відповідає їх характерові.

Ось РСУК ділить їх на господарсько-споживчі, молочарсько-споживчі і міські споживчі, яких є разом 1854, а далі на кредитові (114) й інші (46).

Коли чужинець читає цей звіт*) і бачить, що понад 90 проц. наших кооператив є споживчими, то може собі із звіту виробити поняття, що наша нація є хіба націею самих безземельних, бо на заході під споживчими кооперативами розуміються робітничі та урядничі, а не хліборобські. А коли чужинець знає, що наша нація є в більшости хліборобська, то хіба подумає, що наш хлібороб не є зорганізований в кооперації, себ-то, що він відсталий, а тільки робітничий елемент є зорганізований. Ще більше здивує його, що уся майже наша кооперація розміщена по селах, а не по містах, і тоді зовсім нашого звіту не зрозуміє, бо не буде йому ясним, відки взялося по наших селах стільки робітничого пролетаріяту.

Щоби зясувати собі характер нашої кооперації і по її характері приняти номенклятуру для неї, приглянімося, в чиїх вона руках.

Звіт виказує, що членами наших кооператив є 84.7 проц. селян-хліборобів, ледві 2.1 проц. робітників, 2.6 проц. ремісників, 6.0 проц. урядовців і 4.6 проц. інших, разом 15.3 проц. не-хліборобів. Коли зважимо ще й те, що між цими 15.3 проц. є багато таких, що у них побічним заняттям є також хліборобство (напр. сільські ремісники, священики), то поправді число хліборобів є ще більше. Але і на цьому не кінець. Звіт виказує, що навіть в міських споживчих кооперативах, а є їх всього 43 (те є 3.4 проц. усіх кооператив), є аж 36.8 проц. хліборобів, та і ті „інші" торговельного й виробничого характеру числом 46 спираються також на селянстві. З цього стає кожному ясним, що наша кооперація має напевно більше, як в 90 проц. характер хліборобських кооператив, що споживчих артикулів в тісному розумінні слова купують дуже мало.

На заході усі кооперативи, що мають обслуговувати село, без огляду на їх завдання, називаються хліборобськими чи там сільсько-господарськими, а ті, що у нашому звіті названі господарсько-споживчими, називаються с.-г. кооперативами для заспокоєння господарських потреб. Тим менше відповідає назва „молочарсько-споживчі кооперативи", бо це виглядає так, неначе би ці кооперативи мали доставляти своїм членам, себ-то селянам молоко. Коли усі ті селянські кооперативи враз з їх централями, що їх обслуговують, будуть мати назву сільсько-господарських кооператив, тоді буде в ній зазначений виразно їх характер.

*) Статистичний звіт крім українських повинен мати ще й польські та німецькі, так що в чужі кооператорів, яким РСУК розсилає його в замін, мають спромогу не знайомитися з українським кооперативним рухом.

Більшовицькі й англійські війська над кордонами Афгану.

Після концентрації військ у Туркестані СРСР концентрує війська в Азербейджані і татарській надволжській республіці. У Москву вернув із Владивостоку бувш. ген. інспектор червоної кавалерії, член нар. комісаріяту хліборобства Буденний. Його покличуть знову до рев. військової ради в звязи з подіями в Туркестані. Хочуть вислати його до Ташкенту, як команданта військ проти повстанців.

У звязи з боями племен у зах. Афгані Англія змобілізувала англ. війська над індійсько-афганським кордоном. Є чутки, що побідні Габібулині війська зовсім окружили Аманулу. В англ. колах гадають, що це оконечна поразка Аманули.

—o—

Арештування німців у СРСР.

Риська преса подає за більшовицькою подробиці про арештування німця Вебера, що перед війною мав фабрику в Петербурзі. Більшовики запросили Вебера на службу в хемічнім тресті. Веберові закидають, що купував за кордоном невідповідні машини для більш. фабрик і з іншими інжинірами старався утруднювати хем. продукцію. ДПУ закидає Веберові економ. шпіонажу та вдержування взаємин із б. власниками фабрик за кордоном. Із Вебером арештували 5 інжинірів.

Німецький амбасадор Дірксен інтервеніював у ком. закорд. справ у справі депортованих на Соловецькі острови моряків німецьк. корабля „Шарнгорст". Німеччина домагається увільнення моряків.

Кожний може збагатіти

хто купить

ЛЬОС 1-ої КЛЯСИ

Польської Державної Клясової Льотерії в найбільшім і славнім зі шастя канторі

„НАДІЯ" ЛЬВІВ, вул. Сикстуська, ч. 6.

Головна виграна

750.000 зол.

Загальна сума виграних — більше як

28 міліонів золотих.

Що другий льос мусить виграти!

Тягнення 1-ої кляси вже 23. і 24. ц. м.

Ціни льосів:

1/4 льосу — зол. 10·— 1/2 льосу — зол. 20·— 1/1 льос — зол. 40·—

Державна льотерія приносить рікрічно тисячам людей багацтво і добробут. Замовте ще нині, бо наш запас льосів на вичерпанні. На замовлення негайно висилаємо оригінальні льоси, разом з бланкетом П. К. О. на безплатну пересилку належитости.

В тім місці вирізати і виповнене переслати в письмі.

2003 **Карта замовлень:** 4—5

До „НАДІЇ" ЛЬВІВ, вул. Сикстуська ч. 6.

Отсим замовляю:

. . . . . цілих льосів по зол. 40·—
. . . . . половинок льосів по зол. 20·—
. . . . . чвертюк льосів по зол. 10·—

Належитість зол. . . . . пришлю бланкетом П. К. О., що долучить його фірма до льосів.

Ім'я і назвисько: . . . . . .

Докладна адреса: . . . . . .

„Цепелін" у небезпеці.

Підчас перелету над Валенсією „Цепелін" перестав був посуватися вперед, мабуть мотори перестали були працювати. Залога „Цепеліна" радіотелеграмою просила звалярмувати гарнізон у Валенсії, щоби приготовано причалення для повітреплава. Та нагальний вихор поніс „Цепеліна" в півд.-сх. напрямі зі скорістю 30 км. на годину. Радіостація в Валенсії надармо старалася злучитися з повітреплавом. В год. 16.45 повітреплав перелетів над Саліянс 40 км. від Валенсії. Телеграми з Парижа повідомляють, що „Цепелін" осів 17. травня в 20 год. на лет. майдані біля Тульону.

—o—

Видалення більш. кореспондента з Німеччини.

Президент берлінської поліції одержав згоду уряду на видалення з Німеччини берлінського кореспондента московської „Правди". Постанову цю мотивував президент поліції ним, що цей кореспондент посилав у Москву скандальні справоздання підчас травневих заворушень у Берліні. Кореспондент зголосив зажалення проти видалення, яке будуть розглядати.

—o—

Смертний присуд у Львові.

Дня 17. травня після кількаденної розправи запав присуд у справі вбивства жид. сімї Гансів в Угнові: Ів. Кшачковського засудили на кару смерти (шибеницю), а його сестру Марію увільнили від вини та кари. Оборона внесла зажалення неважности, прокуратор щодо Кшачковської також.

—o—

Вони повинні ділитися на кооперативи: 1) для заспокоювання с.-г. потреб, 2) для перерібки і збуту с.-г. продуктів, 3) кредитові, 4) інші, а не як поділені в звіті.

Їх чинности нині ще дуже скомульовані, тому що вони нині є ще в початках розвитку, тай нема ще у нас вироблених кадрів людей до спеціяльних завдань в кооперативах по селах, ні відповідних матеріяльних засобів. Між кооператорами ріжних країв є поділені думки щодо того, чи слід спеціялізувати сільські кооперативи, чи тільки творити спеціяльні центри для одностайної підбудови з доброю для неї обслугою. Але можна здогадуватися на основі даних у нас і прикладів в інших народів, що наша с.-г. кооперація буде спеціялізувати себе в рямках поданих вгорі чотирьох груп ось так:

1. Кредитові чисті та кредитові з бічними чинностями (достава чи збут с.-г. продуктів).

2. Для заспокоєння с.-г. потреб (Bezugsgenossenschaften), а деякі з них включно зі збутом чи з перерібкою і збутом с.-г. продуктів.

3. Для збуту збіжжа враз зі збіжевими магазинами.

4. Для збуту худоби.

5. Для збуту яєць, меду і т. п.

6. Молочарські включно з молочарнями і з ними злученими чинностями.

7. Млинарські, пекарські, різницькі, горільняні, пивоварські — для перерібки овочів, капусти, цегольняні, крохмальняні, цукроварні, будівельні, водні, меліораційні, всякого рода годівляні, пасовискові, для обезпечення худоби, машинові й інші як напр. вапнярки, цементарні, майстерні (гончарські, столярські), для перерібки торфу, гостинниці, купальні та інші.

Окремий кооперативний світ творять нинішні наші „міські споживчі" та ті міські, що є в рубриці „інші". Вони повинні бути у звіті виразно специфіковані, відрубно від сільсько-господарських, з поділом на міські кредитові, споживчі (і ті одиноко повинні мати назву споживчих), продукційні й інші. Тоді легко можна буде мати образ стану міських кооператив, які у нас досі так занедбані, а тоді також прийдеться звернути бачнішу увагу на конечність їх розбудови, бо тепер вони губляться в статистиці.

М. Творидло.

Політичні відносини в Англії.

Виклад англійських кооператорів Сіднея та Беатрічи Уеб.

У Відні від деякого часу перебуває старенькe подружжя Сідней та Беатріча Уеб. Обоє вони є визначними теоретиками й практиками соціяльного, а особливо кооперативного руху в Англії. Крім того Сідней Уеб є членом англійської палати громад. Цими днями вони мали виклад в „австрійсько-англійському товаристві" у Відні про сучасні політичні відносини в Англії. Першим забрав голос Сідней Уеб. Він насамперед висловив свої думки щодо теперішніх виборів до парляменту. Він зазначив, що цим разом у виборах візьме участь 6 міліонів нових виборців, які майже всі належать до жіночого роду. Таким чином загальне число виборців у Англії збільшається до 27 міл. на 44 міл. населення, й можна гадати, що з того 21 міл. візьме участь у виборах. Та годі передбачити, який буде вислід виборів. На його думку партія праці збере 8 до 9 міл. голосів, консервативна партія 7 до 8 міліонів, а ліберальна 4 до 6 міл. Одначе з огляду на особливости англійського виборчого права не можна обрахувати, як вилляться це число поданих голосів у числі парляментарних представників. Англійська палата громад має 615 послів. Він числить, що партія праці здобуде 80 до 100 нових мандатів, так що буде мати 240 до 260 членів у парляменті. Натомість консерватисти можуть стратити від 100 до 120 мандатів, так що число їх представників зменшиться до 300. Найбільше непевним є вислід виборів для ліберальної партії. Тепер вони мають 40 мандатів, і Уеб рахує, що вони можуть збільшити це число до 60 або 80 мандатів. Таким чином консервативна партія, яка мала понад дві третини більшости, буде мати лише більшість в кілька голосів, а може навіть буде в меншости. З огляду на це будучий англійський уряд не буде мати за собою сталої більшости, і тому, на думку Уеба, нововибраний парлямент не буде існувати довше, як рік або два.

Далі Уеб перейшов до характеристики партійних програм, які виставлено підчас виборчої агітації. На зовні, — каже він, — усі вони майже однакові. Це пояснюється тим, що всі партії виставляють наперед популярні гасла, а замовчують неприємні проблеми. Одначе в двох справах ці програми основно ріжняться між собою. Перша справа, це справа миру. Він не хоче ним сказати, що якапебудь партія не бажала би миру або не доложила всіх старань, щоби не допустити до війни. Але в ату має те, як уявляють собі партії дальше ведення політики. І тут є велика ріжниця між партіями. Партія праці є тої думки, що консервативний уряд занадто звязав Англію з Францією. Для Англії найкращою політикою було би стояти в приязних відносинах до всіх націй. Друга справа, в якій партії ріжняться між собою, це справа охоронного мита.

В останній частині свого викладу Уеб дав огляд соціяльної діяльности англійських урядів від 1832 р. і виказав, що протягом останніх пятидесяти літ відбулися основні зміни в розумінні завдань держави. Ідея соціяльної реформи панує тепер в діяльности держави. Видатки на соціяльне обезпечення дають тепер велитенську суму 350 міл. фунтів штерлінгів, та найважніше, що всі англійські партії згідні між собою в тому, що соціяльну охорону треба не лише утримати, але ще поширити. Ідея, що кожний громадянин має право на певне мінімум добробуту й культурних дібр, стала загальною. І в основі цього лежать не якінебудь гуманітарні змагання, а переконання, що убожество навіть окремих одиниць шкодить усій суспільности.

Після викладу Сіднея Уеба голос забрала його жінка. Вона зазначила, що не годиться в деяких справах з висновками свого чоловіка. Наприклад вона не годиться з поглядом, що масова участь в політичному житті не потягне за собою змін у загальній політиці. Її досвід показує їй, що жінки далеко поважніше відносяться до політики, ніж мущини. Всі англійські партії здають тепер собі справу, що політика чимраз більше стає наукою, й роля знавців у політиці весь час збільшується. Чого вона боїться в політиці найбільше, це фанатиків зправа і зліва.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Розмова з книжками

(стилі: Вишневий).

Зайшов я недавно в книгарню Шевченка.. Відома річ — коли в книгарню йдеш, то не на чарочку, чи цигарку, а щоб книжку купить, а по крайній мірі, щоби з книжечкою побалакать. Заходжу, значить, а там книжок, як то була в літку гарбузів на баштанах. Вигріваються собі на сонічку, всміхаються до перехожих, аж просяться, щоб узяти їх та попробувать.

Пестряться коліри, тибетові спілниці нагадуючи, наголовки в вічі лізуть, апострофами підпираючись.

— Звідкіля ти книжечко? — питаю першої вкраю.

— З Харкова — відповідає - закопилиши губки.

— А чия ти?

— Держвидаву.

— А ти?

— Я теж — каже друга.

— А ти, а ти, а ви?

— Ми всі одного батька діти — загреміли книжечки хором Кошиця, чи іншої „Думки".

От — думаю — гарно! Далебі гарно. Як не брати — гарно...

Скільки не говорилось у нас всякої всячини: „Збруч широкий", „Збруч глибокий", „Збруч сякий", „Збруч такий" — а дивись — маленька книжечка отой „глибокий та широкий" перебрила і в нашу Галичину всунулась.

Далебі гарно!...

— То вас там десь велику силу друкують, коли ви на еміграцію пустилися — кажу до книжок.

— Ох, якуж силу! Буває і по 300 тисячі екземплярів і даже по більше.

— А немає — питаю — між вами галицьких видань? Щось не бачу!...

— Були, та як тільки ми прибули, зразу на них наступали — от вони й заховалися. Мягкого вони серця. Такіж як і ви, галичани.

— Якаж вам ціна, книжечки харківські?

— Невисока... Що кажу: манюсенька! Ледви гричі, або навіть і двічі більша, як вашим виданням.

— Гарно, їйбо, гарно!...

— А скажіть мені, книжечки, чи галицькі видання там у вас, у Харкові теж так, як ось ви тут?!

— Куди! Їхнім духом навіть не пахне.

— Чому? Хіба не цікаво надніпрянцям що пишуть наддністянці?

— Цікаво воно — це правда, але в вас кожна книжка контрреволюцією пахне.

— Якже це?

— Пишете бог через велике „б", а Революція через мале „р".

— Бувають книжки, де немає ні Бог ні революція...

— Зате всюди есть і назва друкарні і місце видання.

— А ось ми не боїмось ні вашої друкарні, ні місця видання!

— Вам „не випадає".

— Скажиж, книжечко, есть яка рада на те, щоб галицькі книжки пішли на Україну. Маю на увазі такі — зовсім нешкідливі?!

— Єсть одна, та... я боюся виявити.

— Чому?

— Бачиш, коли мене не куплять тут, то повернуся назад у Харків... А там — відома річ — зараз Д. П. У. на допит возьме: На що ти це, по що ти те!...

— Не бійся, книжечко, я тебе куплю.

Книжечка оглянулась і шепотом промовила:

— Вимагайте обовязково вимін книжок.

Їйбо гарно!...

Галактіон Чіпка.

Устійнювання назв місцевостей у Польщі.

Читаємо в польській пресі:

В численних випадках стверджено, що в означуванні назв місцевостей у Польщі істнує надто велика свобода. Тому **устійнення назв місцевостей в польській вимові мають бути переведені урядово.** У звязку з тим міністерство внутрішніх справ задумує виступити з внесенням утворити при цьому міністерстві комісію, яка мала б за завдання виробити внесення в справі устійнення урядової номенклятури місцевостей на терені цілої Польщі. В комісії будуть співпрацювати делегати окремих ресортів, а також представники наукових кругів. Крім центральної комісії проектується утворення комісій при воєвідських урядах для передвступного приготування матеріялів у справах, звязаних з устійненим номенклятури місцевостей.

Дивогляди.

Соломоновий присуд.

У Менчестері арештували емеритованого вчителя Еноха Лятема, який від довшого часу краде в ночі квіти з міських парків. Суд придумав для нього оригінальну кару: Лятема арештуватимуть що вечора в 6. год., а випускати в 6. год. вранці напротязі трьох літ від 15. квітня до 1. листопада. Щаслива англійська поліція, яка має стільки часу займатись щодня одним засудженим! Щасливий і засуджений, який у 73 році життя не може жити щодня без китиці квітів!

Важко бути дозрілим.

В одній варшавській гімназії при матурі з 38 учнів ніодин не написав добре математичної вправи. Коли її показали старшим студентам техніки, вони заявили, що тема є занадто важка.

НОВИНКИ

— **Земельний Банк Гіпотечний С. А. у Львові вул. Підвалля ч. 7.** переносить свої бюра з днем 16. травня ц. р. до власної каменици **при вул. Словацького ч. 14.** Числа телефонів: 75—32, 3—82 і 52—92 (Дирекція). 2020 5—5

— **Фотограф Янушевич**, вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 59-60. 1258 34-?

— **Новий український часопис у Львові.** Перед нами перше число нового українського часопису **„Львівські Вісти".** „Львівські Вісти" є органом Народньої Організації українців м. Львова і появляються двічі в місяць. З програмової статті цього національного двотижневика довідуємося, що завданням „Льв. Вістей" є: „дати українському **міському** (як Львова так усіх інших міст) **населенню** міський часопис, що буде служити потребам та інтересам міського населення і буде боротися за належне йому місце і права, які вже добув собі міський елемент інших націй". Отже новий часопис, будучи органом Народньої Організації українців м. Львова, є рівночасно речником прав та інтересів українського міського населення взагалі. Є це перший у нас того роду національно-український орган. Перше число ріжнородне, має кілька теоретичних статтей і доволі інформаційного матеріялу про життя українського міського населення столиці. Адреса Редакції і Адміністрації „Льв. Вістей": Львів, вул. Косцюшка ч. 1 а.

— **Чому нема масла?** Не лише у Львові бракує масла. Нема його також у Варшаві. Дарма, що урядова ціна є 5 зол. 70 с., платять за нього багато більше. Причини? Відсутність нової весняної паші і невдоволяючий збір з минулого року. Масла потрібує також Німеччина. Спеціялісти кажуть, що на нові трави треба заждати ще з 10 днів, якщо, річ ясна, прийдуть потрібні дощі.

— **Виступи Голинського у Львові.** Премієр-тенор Державної Академічної Опери в Харкові Мих. Голинський виступить у львівському міському театрі в двох операх: у второк 21. ц. м. в „Тосці", а в неділю 26. ц. м. в „Аіді". Українська публика, що так довго не чула нашого співака, матиме нагоду подивляти його голос на обох цих виступах.

— **Нові ціни муки.** Від 17-го ц. м. обовязує у Львові новий цінник на муку та печиво: 1 кг. пшеничної муки (65 проц.) на базарі коштує 84 сот., 1 кг. житнього темного хліба у крамниці чи на базарі 35 сот.

— **Засідання вломників.** В одному шинку на Клепарові зібралось учора на довірочне засідання аж 14 вломників. Коли вони пересварились між собою і почали бійку, попав між них поліцай, що робив службу на вулиці. Після першого його стрілу, що зранив у груди професійного бандита Цельту, всі втікли.

— **Ріжні вістки.** Марш. Пілсудський виїде на вакації, як і минулого року, до Ромунії. — Гамбург з пристанею належатиме до Прусії. — 28-го ц. м. відбудеться ревізія гомінкого процесу в Німеччині: перед роками невинно засудженого робітника Якубовського; до розправи в Най-Стреліц покликали 120 свідків. — У Льондоні почав радити зїзд світового союзу почтовців при участи 200 делегатів з 80 країн. — Кошти вивезення снігу із варшавських вулиць коштували цієї зими 1.869.992 зол.; у попередньому році всього 754.226 зол. — У Саксонії, біля міста Пляен, відчули кілька сильніших підземельних тремтінь; не є виключене, що земля тремтіла від сильних громів. — У 1928 р. 188 громадян з теперішньої польської території дістало англійське підданство. — У музеї в Гарлємі невідомі вкрали два архитвори Франца Гальса і два Корнеліса Корнелісена. — У 1928 р. пропало на німецьких залізницях 125.155 рушників, яких уживають подорожні; є це 13 проц. зі загальної суми; державу коштує це 30.000 марок. У першім дні найбільших кінських перегонів у Льондоні т. зв. „Дербі" 1-у нагороду взяв кінь зі стайнів льорда Дерб'. — У Севіллі якийсь громадянин Чіле жертвував 9,260.000 песет на будову діточого шпиталя. — Біля Ліль отара овець вилетіла бездумчиво на залізничий шлях, яким їхав паризький експрес; сто овець убитих. — Англійський учений Рональд Рос, що найшов причину переношення бацилів малярії і цим причинився до успішної боротьби з цією недугою, дістав у день своїх 72-літніх уродин приблизно 100.000 дол. національного дару.

— **Зїзд славянських аптикарів** відбудеться в Познані від 10. до 14. червня Буде це перший цього роду зїзд і радитиме над засобами поліпшення своєї професії.

— **З людського звіринця.** Якийсь 18-літній грек в Атенах убив сокирою свого брата, інжінїра, зі заздрощів, що він був дуже розумний. Убивши його, зїв його мозок, у сирому виді, пересвідчений, що цим способом умові здібности брата ввійдуть у нього безпосередньо.

— **Ціна дитини в Канаді.** Два роки тому в Монтреалі була страшна кінова катастрофа. Підчас пожежі кіна згоріло 77 дітей. Батьки цих жертв почали процес із власниками кіна за відшкодування. Уже 25 із них згодилось, що візьме за кожну дитину по... 250 долярів.

— **Бісмарк — пророком.** У Берліні виходить цікавий тижневик „Біла Гора" — „релігійно-гуманістично-суспільний орган". Орган цей вірить у спіритизм і поширює його, инколи дуже сміливими способами. В одному з останніх чисел редактор „Білої Гори" Вайзенберг помістив своє інтервю з Бісмарком. Стіл цього редактора-спіритиста не є таким звичайним столом, як у нашій редакції, який говорить лише те, що написали в газетах, а є це стіл, крізь який можна розмовляти з духами. І Бісмарк заявив: „В 11. год. вранці 25. травня Англія впаде на дно океану і щезне. Страшний землетрус змінить береги Франції, Бельгії та Америки. 22 червня у всій Німеччині проголосять стан облоги. У половині червня страшна чума перейде через усю державу. У Берліні помре 17.000 осіб. Таким робом питання про сплати німецьких відшкодувань відпаде само собою. 25. серпня польська армія у порозумінні з французькою збере свої сили недалеко німецького кордону. Перші бої 22. вересня і Німеччина вийде з них зі світлою перемогою". Кажуть, що нині все можливе. Вільно духові Бісмарка, що певно не має нагоди читати часописів, слабо орієнтуватись у теперішніх европейських справах, але патріотичний німецький редактор таки повинен бути обережніший.

— **Дарвін винен усьому.** Американська та польська преса мають сенсаційну тему. Недавній король атлетів Збишко-Цигановіч, що живе постійно в Ню Йорку, має процес із власною жінкою. Вона домагається розводу, заявляючи, що має до нього відразу. Причина цієї недавньої відрази — стаття в деннику „Ню Йорк Америкен", де якийсь учений доказував теорію Дарвіна, додаючи до неї фотографію Цигановіча, що своєю будовою тіла незвичайно точно пригадує горилю. Жінка Цигановіча аж тоді, коли побачила фотографію свого чоловіка в його повній величі атлета, звернула увагу на його схожість з малпою. Цигановіч мав внести скаргу проти видавця згаданого часопису, домагаючись відшкодування за те, що він став причиною його подружого розладдя. Характеристичний факт, що Цигановіч уже має другий розводовий процес. З першою жінкою він не міг жити тому, що вона його... побивала. Вона мусіла при цьому вживати неправильних засобів боротьби і замість класти його на лопатки, вправлялась в метанні посудини на віддаль.

— **Дніпро реве...** У Київі вилив Дніпро, заливши, як звичайно, нижчі частини Подолу, заливши Трухановий острів і Слобідку.

— **Конкурс.** Дирекція Прив. Жін. Учит. Семінарії СС. Василіянок в Станиславові оголошує конкурс на слідуючі учительські посади: 1) предметів педагогічних, 2) польської мови, 3) історії, 4) географії, 5) рисунків, 6) ручних робіт, 7) руханки. Вимагається учительського іспиту або позволення на навчання. Зголошення приймає Дирекція до кінця червня 2054 1-1

Май! Май вже надійшов
з ним разом непрошені весняники, але нам нічо не заподіють радости весни: ми знаємо
ЛЄШНІЦЕРА
масть і мило
що певно усуває
найбільш уперті
1056 1—3
ВЕСНЯНКИ
В аптиках і дрогуеріях масть 3.15, мидо 2.30.
Де нема прямо у фірмі Акт. DRANCZ i S-ka, Bielsko.

ЖАДАЙТЕ французських паперців **ДО КУРЕННЯ.** JOB
1310 1-10

— **У добі спек,** що зближується до нас, люди мають чимало клопоту: як позбуватись веснянок на шкірі. Зпоміж численних середників, які поручають для цієї цілі, виїмкове признання зєднали собі оригінальні препарати аптикаря Лєшніцера. Як про це можна переконатись із точного їх опису, вони мають у собі дуже вдатні складні. З усіх усюдів хвалять їх нешкідливий а доцільний вплив.

З судової салі.

Криваві події в Батятичах перед судом.

В пятницю 17. травня ц. р. переслухувано вже свідків оборони. Крім нині переслуханих свідків оборони буде ще зізнавати 30-ьох інших батятицьких селян. Тому присуд буде виданий набуть аж за кілька днів.

Зізнання свідків.

В пятницю зізнавав перший під присягою св. **Іван Теслюк.** Він заявив, що критичного дня по полудні обв. Кость Данько розмовляв з якоюсь особою на своїм подвірю (обв. Данько сусідує зі свідком). Незадовго, бо вже за пів години, почув свідок стріли в селі. Свідок каже, що в тім моменті не бачив обв. Данька на його подвірю, але виключає, аби обв. Данько міг зайти в міжчасі на критичне місце (де 4-ох селян убито і десяток поранено), яке є віддалене від його хати на цілих два кільометри. (Для інформації читачів подаємо, що село Батятичі тягнеться більше, як на три кільометри).

Опісля обор. д-р **В. Старосольський** мотивував внесення оборони, аби трибунал допустив крім 30-ох нових свідків ще 40 нових на ту обставину, що вже при першій остерігаючій сальві поранено трьох обвинуваченых, а саме: Настю Хміляр, Еву Задру й Андрія Семкова. Трибунал по нараді відкинув внесення оборони і порішив переслухати крім 30-ох свідків ще св. Миколу Омеляна і слідчого суддю Туніковського.

Св. **Микола Омелян** зізнав під присягою, що обв. Мих. Лігашевський промовляв у Народнім Домі до селян, але при тому просив, аби не-члени професійного союзу рільних робітників не перешкоджували чужим візникам возити дерево, кажучи, що за це можуть посидіти бодай 6 місяців у вязниці. Членів проф. союзу перестерігав також, аби не били візників і взагалі нічого злого їм не робили, лише скинули дерево в селі. Свідок каже, що в Народнім Домі не промовляв поза обв. Мих. Лігашевським вже ніхто більше до селян.

Зноваж св. **Кузьма Дамянський** ствердив під присягою, що обв. Іван Курівець (Жабчак) працював у дні 5. січня ц. р. цілий день при вибиранні бульби у дворі Папарівці. Рішучо заперечує, аби він міг брати участь того дня при скиданні дерева візникам з возів, як це йому закидає акт обвинувачення. Таксамо зізнавали свідки: **Юліян Фідерер** (під присягою), поляк і до того гуменний у дворі Папарівка та форналь **Дмитро Лис.**

Опісля переслухано слідчого суддю **Туніковського.** Цей свідок твердив, що при переслуханні селян на постерунку не було нікого з поліцаїв у хаті, де він переслухував; був лише він і його протоколянт. Запевняє, що слухані селяни самі з власної волі мали складати обтяжуючі зізнання на обвинуваченых, а головно на обв. Мих. Лігашевського. До того ще з тріюмфом додає, що арештований на салі розправи св. Теодор Луківський відкликав уже перед ним свої зізнання, зложені перед трибуналом, нібито тому, що перед обвинуваченими не хотів їх обтяжувати, як це зробив першим разом у слідчого судді.

Крім того переслухано ще двох свідків оборони, які до розправи не внесли нічого нового. На тому перервано розправу до завтра.

*

В звязку з цею трагічною подією в селі Батятичах відбулася у військовім суді у Львові розправа проти обв. **Василя Барилка,** стрільця 3. летунського полку. Він був у січні ц. р. на відпустці в Батятичах і замішався критичного дня між товпу селян. За те засуджено його тепер на 6 місяців тяжкої тюрми.

Студентське життя.

З діяльности Громади Студентів Українців у Познані за шк. рік 1928/29.

Студентська Громада в Познані основана 1925 р. Мала скількість членів не позволяє розвинутися їй як слід та повести ширшу діяльність серед українського студентства. Число членів Громади вагається щорічно між 60—70. В 1928/29 р. Громада мала 72 членів. Більший процент студентів студіює фармацію, медицину, фізичне виховання, менший вищу торговельну школу (новий тип), науки природничі та правно-економічні. Познанська Громада є членом „Цесуса".

Консолідуючись із краєвим студентством, познанська Студентська Громада внесла в листопаді минулого року відповідний протест на руки „Цесуса" в справі львівських листопадових подій та приняла на себе добровільну національну жалобу від 1. XI. 1928 р. до 1. VII. 1929 р. З тої нагоди члени Громади оподаткували себе щомісячним добровільним датком на Рідну Школу (вислано дотепер 200 зол.).

Громада відсвяткувала при співучасти корпорації „Чорноморе" день 1-ого листопада та день 22-ого січня. В березні ц. р. вшановано память Шевченка святочним концертом; на концерт явилися громадно не тільки студенти, але також українські еміґранти й урядовці-заточенці з Познаня та околиці. Дохід з концерту у висоті 100 зол. вислано на фонд „Учітеся". Коли до того всього додати декілька зборів, сходин та рефератів, то будемо мати короткий образ життя познанської Студентської Громади на протязі цілого шкільного року.

Цей Пан

остане вічним приятелем BERSON-A, бо гумовим запятком BERSON завдячує еластичний хід, свіжість тіла і здорові нерви.

Не було легко переконати цего Пана, як шкодить ходження на твердих, скіряних запятках. Перша проба ношення Bersona вистарчила. Спокійний і певний хід на гумових запятках BERSON ділає здорово на тіло і нерви та хоронить перед вчасним умученням.

Хто раз пізнав добродійство еластичного ходу на гумових запятках BERSON, ніколи не обійдеся без них. 2049 1—1

Зі спортового життя.

Погонь (Стрий) — Україна.

Змагання цих дружин за мистецтво А-кляси відбудуться в Стрию в понеділок 20. ц. м. Сподіємося, що українська дружина видобуде із себе якнайбільше зусиль, аби ці змагання виграти і привезти до Львова два пункти.

Секція наколесників Спорт. Т-ва „Україна".

В четвер 16. ц. м. відбулися в салі Союзу Українських Купців установчі збори секції наколесників при Спорт. Т-ві „Україна". До секції вписалося відразу понад 20 членів. Управа секції така: Радловський О. — голова, Яремович М. — заст. голови, Волошин Е. — секретар.

В неділю 19. ц. м. відбудеться прогулька наколесників С. Т-ва „Україна" до Янова (30 — 60 км.). Збірка в 6. год. рано біля Нар. Торговлі. Поворот в 3. год. попол.

В понеділок 20. ц. м. відбудеться прогулька наколесників до Стрия (70—140 км.) Збірка в 6. год. рано біля Стрийської рогачки (площа Сокола-Батька). Поворот вечером.

В обох прогульках можуть брати участь і не-члени. Гостям раді!

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Субота 18-го, г. 3·00 попол. „Твардовські на Кшемьонках".

Субота 18-го, г. 7·30 веч. „Кармен".

Неділя 19-го, г. 3·30 попол. „Двох паїв Б".

Неділя 19-го, г. 7·30 веч. „Царевич"

Понеділок 20-го, г. 3·30 попол. „Твардовський на Кшемьонках".

Понеділок 20-го, г. 7·30 веч. „Княжна Чардаша".

Малий Театр:

Субота 18-го, г. 7·30 веч. „Кохання без сотика" штука Кеджинського (премієра).

Неділя 19-го, г. 3·30 попол. „Варшавський мурин".

Неділя 19-го, г. 7·30 веч. „Любов без сотика".

Понеділок 20-го г. 3·30 попол. „Поїзд варшавський".

Понеділок 20-го, г. 7·30 веч. „Кохання без сотика".

Кіна.

„Аполльо": „Кандидатки на розвід" і „13-ий присяжний".

„Кольосеум": „Таємний китаєць".

„Лев": „Остріє насолод" (Містенгет і К. Франсь

„Марусенька": „Сповідь жінки" і „Весела війна моряків".

„Оаза": „Непотрібна людина" (з Янінгсом).

„Палас": „Драма в підземній залізниці" і „Гарі та сонні примари".

„Пан": „Янгол вулиці".

„Пасаж": „Цар джунглів".

„Ушеха": „Місто чудес" (Фейрбенкс).

„Фатаморгана": „Арлекінада життя" Янінгс).

„Химера": „Горючий корабель".

Програма радіо.

Неділя 19-го,

Льондон (358). 20·05 Військова орхестра.

Париж (1744). 21·30 Симфонічний концерт (Моцарт).

Берлін (475,4). 20·00. Радіоорхестра.

Відень (519,9). 19·20 Фортепянове тріо. 20· Опера (виступи „Ля Скала" з Міляно).

Павентрі (482,3). 20·00 Сличкова орхестра.

Лянгенберг (462,2). 20·45 „Трістан і Ізольда" опера Вагнера.

Міляно (504,2). 21·00 Опера „Ля Скала".

Будапешт (545). 17·25 Симфонічний концерт.

Рим (455,9). 20·45 Масковий баль" Вердія".

Прага (343,2). 21·35 Стара чеська музика.

Ленінград (1000). 19·00 Музично-літературний вечір.

Москва (1442,3). 11·00 Концерт 18·30 Радіотеатр.

(1442,3). Опера.

Київ (775). 13·30 Дїточий концерт 20·00 Концерт.

Харків (1680). 18·30 Симфонічний концерт.

Варшава (1395,1). 15·15 Популярний концерт. Фідьгармонїї. 18·20 Літерат.-музична авдиція. 23·00 Казарминна музика.

Познань (339,8). 20·05. Концерт хорів.

Загреб (302,3). 20·00 Театр.

Понеділок 20-го.

Льондон (358). 20·45 Народні пісні.

Париж (1744). 21·15 Концерт.

Берлін (475,4). 16·30 „Казки Гофмана" з опери.

Відень (519,9) 17·50 Квінтет форт. 18·25. Пісні Шумана. 20·00 Фридриха оперетка Штрауса.

Рим (443,8). 21·00. Легка музика.

Будапешт (545). 18·10 Мадярські пісні циганська музика. 19·30 Опера.

Міляно (504,2) 20·30 Оперетка.

Ленінград (1000). 19·00 Молоді російські композитори.

Москва (1442,3). 10·30 Українська музика.

Харків (1680). 9·00 Робітничий концерт.

Київ (775). 19·00 Популярний концерт.

Варшава (1395,1). Популярний концерт. 18·00 Популярний концерт. 23·00 Казаринна музика.

Познань (339,8). 20·15 Славянський концерт з чеськими хорами.

Вильно (355,9). 20·15 Камерний концерт.

Кошиці (265,5). 20·15 Концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Пригадка. Загальні Збори „Українського Краєвого Т-ва охорони дітей і опіки над молодю у Львові відбудуться в понеділок, дня 20. травня 1929 р. о 10. год. рано в домівці Т-ва, вул. Бляхарська ч. 11 I пов. Всі Фідії обовязані прислати на Збори своїх відпоручників (§. 15. стат.). — **Головний Виділ.** 2035 2—2

Electrolux

Яку користь приносить нам

ФІЛЬТР ЕЛЄКТРОЛЮКС

який природною дорогою змягчує водотягову воду на стільки, що вона стає мягкою, як дощівка?

ЩАДИМО при пранню 75% середників до прання. Прання вимагає тільки половину цеї праці, що давніше. Білля стає біле і мягке, а його тревалість, кількакратно збільшується.

ЩАДИМО господарські начиння, цілковито запобігаємо твореннюся вапнянного осаду, через що значно скорочуємо час варення, а вислідом цего є, що

ЩАДИМО на паливі.

ЩАДИМО на господарських видатках, бо варячи страви в мягкій воді, є вони поживніші і смачніші.

ЩАДИМО власне здоровля як також своєї рідні, інсталюючи фільтр ЕЛЄКТРОЛЮКС. Оплатиться це нам в короткім часі, бо кошти удержання фільтру мінімальні.

Жадайте проспектів і безплатного задемонстрування у своїм мешканню

ЕЛЄКТРОЛЮКС

ЦЕНТРАЛЯ:

ВАРШАВА
Виділ фільтрів.

Відпилячі Фротерки

ВІДДІЛИ:

ВАРШАВА
МАРШАЛКІВСЬКА 153
тел. 78 97

БИДҐОЩ
Пл. ТЕАТРАЛЬНА 3
тел. 12-33

ЛЬВІВ
3 МАЯ 19
тел. 13-12

ЛУДЗЬ
ПЙОТРКОВСЬКА 53
тел. 44 66, 49 99

КАТОВИЦІ
ДИРЕКЦІЙНА 10
тел. 10 69

ВІЛЬНО
ЗАМКОВА 2
тел. 3-35.

ПОЗНАНЬ
ФР. РАТАЙЧАКА 39
тел. 28 93

КРАКІВ
ГОЛОВНИЙ РИНОК 25
тел. 425-427, 9

„Міщанське Брацтво" у Львові уряджує традиційне свячене дня 19.V. ц. р. год. 11·30, в домівці „Пласту" у Львові вул. Близарська ч. 11. І. пов. на котре запрошує своїх членів і гостей запрошених. — Виділ М. Бр. 2042 2—2

Загальні Збори „Т-ва письменників і журналістів ім. Івана Франка" у Львові відбудуться в суботу, дня 25. травня 1929 в год. 5·30 попол. в салі редакції „Діла" (Ринок 10/II) з таким денним порядком: 1) Відчитання і принятя протоколу з попередніх Заг. Зборів; 2) Звіт з діяльности за минулий рік; 3) Справа оселі в Ямнім; 4) Звіт Контрольної Комісії й уділення абсолюторії уступаючій Раді; 5) Справа загальноукраїнського правопису; 6) Вибір нової Ради і Контр. Комісії; Евентуалія. У Львові, 17. травня 1929. За Раду Т-ва: **Д-р В. Щурат** голова, **Д-р М. Рудницький** секретар. 2048 1—1

Кооператива „Народній Дім" у Знесінні повідомляє українське громадянство про свято відчинення і посвячення власної камениці в будинку читальні „Просвіти" в Знесінні, яке відбудеться в неділю 19. травня 1929 р. в 11-ій год. перед пол. Управа кооперативи просить знесінське і львівське українське громадянство до численної участи.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ЯМНА біля Яремча станція в місці в дісності оволини над Прутом — засдонена від півночи високими горами — пансіон п. Стецунівської — сонячні кімнати — добірний харч — теніс — прогульки в гори — автобуси на місці — опіка над дітьми. Ціни умірковані в першім сезоні. Зголошення слати в границі Львів, Мурарська 48а а в червни до Ямни почта Яремче. 2055 1—1

ХЛОПЦЯ львівського до практики прийме корінна торговля Е. Мартинця, Львів, площа Унії Берестейської ч. 5. 2029 3—4

КРИНИЦЯ. Новозаснований пенсіонат РИМЛЯНКА (vis a vis Криничанки) П. Яблонської поручає балькони-ві сонячні покої побіч деревець з первородним удержанням. Ціни від 8 зол. денно. 1998 2—2

ПАРОВІЙНІ БРОВАР У КАЛУШІ поручає свої знамениті вироби пива: експортове, дубельтове, чорне у фляшках і бочках по цінах умірконаних Заряд бровару. 1996 2—7

КОСІВ, за Коломиєю, пенсіонат п. Лукашевської поручає покої сонячні з первородним удержанням, ціни умірковані. 1877 9-20

НА рати **Матераци** 3 подушки 30 зол. Водосінна 75·—. Вешалки дротяні 26·—. Канапки до розкладання гобелінові 55·—. Фотелики розкладані 45·—. Гобелінові отомани 55·—. **Ліжка** сіткові 40·—. Вішала стоячі 25·—. Умивальки 5·—. Ліжко мосяжне 200·—. Дїточі білі лякеровані 50·—. Фабрика ЗАКС, вул. Личаківська ч 132. 1977 3—7

ПОШУКУЄМО в кожній місцевости власників склепів, відпродавців, торгівців також людей, що бажають обняти представництво і продажу патентованого, сензаційного артикулу. Хто бачить купує. Сталий і великий заробок запевнений. По всякі інформації звертатися письменно до фірми „Hermes". Łódź поч скр. 392. 2006 2-2

МІДНІ бранзолетки, також іншу бижутерію поручає дешево Домбровські-Розважевські, Львів (Готель Жоржа). Тел. 27—29. 1366 44-?

ДЕНТИСТИЧНЕ заведення прав з повним уладженнем до винайму у Львові. Зголошення до адміністрації для „дентиста". 2046 1—2

РОБІТНИЧІ одяги, комбінези, охоронні плащі — одинокє джерело „Galium" Вірменська 3. Тел. 54—24. 2041 1-1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентгеном. 13—24

Спец. сифіл. ве ер. недуг і косметики

Д-р РОМАН ДОЛЬНИЦЬКИЙ

орд. від 3—6, вул. ГЛУБОКА ч. 10. партер. — Кварцева лямпа, Дітермія. 2028 2—2

В літниську клімятичнім **ДОРА** Вілля Олена доскінно, пригарно положена близько станції, Пруга і ліса, сонячні кімнати з верандами, сади і город, приймає на пенсію від 1/6 Харч особливий, ціна покою з харчем в червни 7 зол. Зголошення до зарядника. 1045 1-5

ЛІЖКО полеле залізне „Патент" з матерацом, займає як найменше місця **30 зол.** На провінцію висилаю по одержанню задатку. Фабрика **ЗАКС** Львів, вул. Личаківська ч. 132. 1977 3—7

АВТОБУСИ і ТЯГАРІВКИ

CHEVROLET

підхом готові до їзди негайно достанне

2007 6—7

АЛЬТШИЛЄР і Ска

ЛЬВІВ, пл. МАРІЙСЬКА 6-7.
Телєфон 18 19 і 64-65.

Ширіть наш часопис!

Купимо:

ІСТОРІЮ УКРАЇНИ-РУСИ Грушевського,

том 6-ий, 7-ий, 8-ий.

Літ. Наук. Вістник: 1898, 1899.

Книгарня ім. Шевченка, Львів, Ринок 10. 2004 2—5

ГОДІННИКИ тільки найліпших фабрик преціозійні продає за готівку і на рати від десятків зіт з найліпшої сторони звісна фірма Іван Зельтерайх, Львів, пл. Марійська ч. 5. 2 186-?

УВАГА!

Поважна банкова інстнтуція **приймає заступників** до продажі державних облігацій за високу провізію.

Для початкуючих письменне поучення.

Зголошення під „Певний заробок 1500 зол. місячно" до Адміп. „Діла".

Інвуєматики 2006 — „MICHELIN" поручає фабричний склад витод ТРАНДА Львів, вулиця Подлєського 2. Телєфон 8 43.

:: НАЙБІЛЬША В КРАЮ ФАБРИКА ДЗВОНІВ ::

2525 48—52

БРАТІВ ФЕЛЬЧИНСЬКИХ

В КАЛУШІ, ВУЛ. СІВЕЦЬКА ч. 18.
В ПЕРЕМИШЛІ ВУЛ. КРАСІЦЬКОГО ч. 63.

відливає на замовлення дзвони гармонійні й поодинокі, а постійно удержує на складі понад 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.

ЦІНИ ПРИСТУПНІ - СПЛАТА РАТАМИ

При важніших запитаннях прохаються письма до нас висилати рекомендовані.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 110 (11.451). Львів, вівторок 21. травня 1929. Poszkowa opłata ryczałtowa uiszczona. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 дей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

До 31 травня ц. р. всі свідомі Українці повинні виповісти в П. З. У. В. обезпечення 1/8 части своїх будинків і цю часть обезпечити в **Т-ві „Дністер" вул. Руська ч. 20.**

За опанування мас.

Львів, 19. травня 1929.

Зачнемо від маленького незначного факту. Дня 12. травня ц. р. влаштував посол з клюбу Б. Б. Земняк посольське справоздавче віче в українському селі Гумінци самбірського повіту. Правда, віче йому не повелося, але в даному випадку не про те хочемо писати. Даний, зрештою не відокремлений і не одинокий, випадок, беремо тільки за вихідну точку для деяких міркувань. Цей випадок, як і деякі інші свідчать про те, що численні польські політичні діячі, а то й цілі партії намагаються за всяку ціну підійти до нашої селянської маси, намагаються здобути її для себе. Очевидно, що це їх змагання не є для нас ніякою новиною, бо в такій чи іншій формі появлялося воно з польського боку давно. Тай наше селянство на загал не є таке податне на те, щоби давати віру всім без розбору тим польським його „приятелям", які до нього приходять.

Але є між теперішніми польськими партіями і такі, як наприклад бебісти, що придумують для приєднання собі нашого селянства дуже тонку та на дальшу мету обраховану програму. В програмі цій головна вага положена на економічну ділянку в житті нашого села. При допомозі всяких економічних заходів хочуть автори тієї програми і рівночасно творці регіоналізму зєднати для себе наше селянство і політично. Досі не мають вони ніякого успіху в нашому селі, але це не значить, що тій їхній акції не треба енергійно протиставитись з нашого боку. На тому місці ми не можемо входити в подрібну аналізу всіх заходів і методів, приноровлюваних з польського боку до опановування наших селянських мас. Сказаного доволі, щоби в того поробити деякі висновки.

Саме тепер переживаємо добу, коли на всій національно-українській території йде завзята боротьба за опановування українських мас. А що фундаментом, підставовою верствою українського народу є селянство, то зрозуміло, що вся майже боротьба ведеться за опанування довіря та душі українського селянства. На українських землях під Польщею стоять на тому фронті боротьби два табори: польський і український. В польському таборі стрінемо на тому відтинку боротьби усі польські партії й усі кляси у спільних рядах. І хоч вони між собою ведуть на фронті чисто польської політики завзяту боротьбу, то в тій ділянці лучить їх одна ціль, обединює одна ідея, а саме: політична й національна асиміляція українського населення. Не те по нашому боці. В нашому таборі йде перш за все завзята боротьба між поодинокими партіями за опанування села. Ця боротьба серед нас самих ослаблює, очевидячки у великій мірі, нашу боєздатність на одному великому загально-національному фронті.

Тепер, як це доказало життя, найбільше контакту з масами, найбільше довіря тих мас і найтісніші звязки з ними має Українське Національно-Демократичне Обединання. Воно є тому найбільше масовою українською національною партією. А тим самим є воно найбільше відповідальним за виховання тих мас та за працю серед них і для них. Самозрозуміло, що велике довіря нашого селянства до себе мусить У. Н. Д. Обединання дуже цінити і мусить дбати не тільки про те, щоби його зберігти в дотеперішніх розмірах, але ще більше про те, щоби його в будуччині значно поширити та зглибити. Партія мусить дбати про те, щоби маси зі собою якнайтісніше та якнайперозривніше звязати. Це може статися тільки при допомозі великої своїми розмірами, але зате вже по своїй природі не дуже голосної, бо т. зв. буденної поаці серед населення на місцях. Члени партії мусять бути на місцях піонірами не тільки національнополітичної незалежницької думки, але й будівничими економічного життя, пробоювиками на культурно-освітньому, господарському і кожному іншому полі.

Коли партія буде затісняти свої звязки особливо з селянською масою при допомозі праці, тоді їй не буде страшним ні цей великий фронт боротьби, на якому є грізний польський противник, ні цей менший, але може й подекуди важчий від попереднього, фронт внутрішньої боротьби з усякими своїми клясовими, інтернаціоналістичними чи комуністичними групами.

Тепер, коли прикметною признакою сучасної доби є боротьба за опанування мас, не можна собі легковажити масовизму для партії. Його треба поставити в основу практичної діяльности, треба опановувати його теорію і практику. При чім не можна забувати, що для національної політичної організації важною є не тільки маса, але й її якість. Від якости тієї маси, якою оперується, залежить у великій мірі успіх усеї праці. Наше селянство є щодо якости, то значить щодо своєї національно-політичної вартости дуже добрим і надійним елементом. Але його треба вміти вести, треба вміти його виховувати та усвідомлювати. А це вже залежить у свою чергу від якости і вартости діячів. І тому при такій великій і відповідальній праці слід звертати велику увагу на кадри провідних діячів на місцях, на їх національне вишколення, на їх такт і на їх знання.

Коли провідні діячі на місцях будуть відповідати як слід своїм завданням, тоді перед нами не буде фронту боротьби за збереження мас при собі, чи взагалі фронту боротьби за опановування мас. А буде тільки боротьба за добробут, за краще завтра нації.

Ногуючи на цьому місці повинні міркування, ми бажалиб, щоби провідні діячі Українського Національно-Демократичного Обединання взяли їх на увагу при практичній праці, особливо при праці на місцях, у самій народній гущі.

Повстання проти більшовиків у Бухарі.

З Москви повідомляють, що радянський уряд дуже занепокоєний станом справ на радянсько-афганській границі. Протирадянський рух, який має на меті відділення Бухари, збільшується. Бувший емір Бухари, Алі-Хан звернувся до всіх племен з закликом починати повстання.

Значний відділ повстанців здобув місто Дуїхамбу, де має взяти у полон два радянські полки. Повстанці мали розстріляти всіх червоних старшин. Нові відділи червоної армії здобули місто назад, але повстанці забрали з собою великі запаси амуніції та кілька гармат. Повстання мусульман у Бухарі викликало заворушення також по інших місцях середньої Азії. Тому на всій території середньо-азійських республік проголошено воєнний стан.

Воєнно-революційна рада постановила вислати підкріплення до Туркестану. Штаб середньо-азійської воєнної округи повідомив Реввоєнраду СРСР, що вже закінчено концентрацію частин червоної армії на границях Афганістану та Персії.

Подбайте негайно про забезпечення будучности Вашої родини через придбання поліси Товариства

„КАРПАТІЯ"

1917 Львів, Руська 18 І. п. 1—1

На суспільно-господарські теми.

Безробіття.

Цілу повоєнну Европу переслідує від перших повоєнних днів аж досі важка суспільна недуга, а саме: безробіття. Причини того масового безробіття не легкі до розсліду, коли зважити, скільки людей найшлося у безвихідному положенні, коли повернули з фронтів по кількох літах війни, і коли не знайшли вже своїх давних варстатів праці, або найшли їх поруйнованими чи зміненими, приноровленими до інших завдань. Так викинула війна нараз міліони людей на вулицю, а кожна держава мусіла, чи то з гуманности чи зі страху перед заворушеннями, більшовизмом, то-що, давати безробітним підмоги на прожиток з державної каси, то значить з податків. Це безробіття тріває в Европі й досі, та є одним з найбільших клопотів урядів, бо найти для великої маси безробітних працю, не легко.

Безробіття не є чимось новим в історії людства, а його причина не лежить у надмірі населення, як це дехто пояснює. Воно появлялося від найдавніших часів, до яких лише могла сягнути історія, а появлялося навіть при дуже рідкому населенні, а то тоді, коли зріст продукції був менший ніж зріст населення, або коли варстати праці і надпродуковані засоби (капітал) концентрувалися в одних руках так, що були недоступні для інших. Безробіття було причиною розрухів, соціяльної боротьби, дарма, що безпосередньою їх причиною могли бути цілком інші мотиви. Те саме явище є й нині. Можливо, що такої грізної ситуації і не булоб, якби був більший відплив промислових товарів на схід до СРСР та можність переселення до Америки. А так Европа помимо старань, безлічі законів і розпоряджень у справі безробіття, не в силі дійти по війні до такого нормального стану, щоби воно щезло. В кожній державі виросла нині з цієї причини ціла література, стирти проектів на всякого рода реформи, аж до реформ державного чи суспільного устрою.

Але це ніщо не помагає. Найбільші цифри безробітних виказує Англія, бо понад мілюн; Німеччина, відтак йдуть інші. Зате Польща офіціяльно подає дуже мало, бо всього около 90.000 безробітних. Ця, так мала цифра робить за границею навіть добре враження, бо доказує, що тут господарське життя майже зближується до рівноваги.

А по правді? Для ясности образу безробіття в Польщі не можемо поминути мовчанкою того, що в Польщі уряд зараховує до безробітних лише т. зв. фахових, себто кваліфікованих робітників і лише ті мають право до державних допомог. Не мають цего права звичайні, назвім їх прості, міські чи сільські робітники, яких у так визначно аграрній державі як Польща є найбільше. Одних і других у списках не реєструється.

Pr. 134/29. Sąd okręgowy karny we Lwowie postanowił na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu Prokuratora przy tymże Sądzie: a) zatwierdzić po myśli przepisu z art. 76-go rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10 maja 1927 poz. 398 Dzup. Nr. 45 dokonane dnia 11. maja 1928. przez Starostwo Grodzkie we Lwowie zajęcie czasopisma „Dilo" Nr. 103 z dnia 12. maja 1929 z powodu, że umieszczony w tem czasopismie artykuł pt. „Dopysy" od słów „Jakiw K. Lwowa" do słów: „Hromadjańskoi diałalnosty" zawiera w sobie znamiona występku z art. 1 roz. Prezydenta Rzeczypospolitej z 10 maja 1927 poz. 399 D. N. 45. b) wydać po myśli przepisu z artykułu 77 cytowanego rozporządzenia zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie pod rygorem następstw przewidzianem w art. 60 tegoż rozporządzenia.

Lwow, dnia 15 maja 1929 Hawel.

Pr. 133/29. Sąd okręgowy karny we Lwowie postanowił na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu Prokuratora przy tymże Sądzie: a) zatwierdzić po myśli przepisu z art. 76 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10 maja 1927. poz. 398 Dzup. Nr. 45 dokonane dnia 9 maja 1929 przez Starostwo Grodzkie we Lwowie zajęcie czasopisma „Dilo" Nr. 101. z dnia 10 maja 1929 z powodu, że zamieszczone w tem czasopismie artykuł pt. „Dowkoła sprawy gen. Minkiewicza" zawiera w soobie znamiona występku z § 300 uk. z art. 58 roz. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 maja 1929 poz. 398 Dzpp. Nr. 45. b) wydać po myśli przepisu z art. 77-go cytowanego rozporządzenia zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma druhowanego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tegoż czasopisma nakaz, by orzeczeie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie pod rygorem następstw przewidzianych w art. 60 tegoż rozporządzenia.

Lwów, dnia 15. maja 1929. Hawel.

ясне, що колиб їх реєструвати, то числ безробітних було би далеко-далеко більше. Та перейдім ще до іншої групи безробітних.

Загально відомим є, що з Польщі вивозиться на границю залізо, цукор, вугілля, то-що, по цінах значно нижчій ніж продається його внутрі краю, навіть нижче коштів продукції, а ціна його у внутрі підноситься за дозволом чи з доручення держави так високо, щоби фабрика могла покривати у цілости ту страту, яку понесить вона на експортованих товарах. Є це так зв. експорт демпінґовий (думпінґ). Ось наприклад цукор продається за границю по 42 сотики за кільограм, а в краю, як це загально відомо по ціні майже не вчетверо більшій. Подібно є і з вугілем та з іншими демпінґовими товарами. Спитаєте, очевидно чому так діється? Причин такого явища може бути багато. Може бути такий випадок, що видається на якийсь чужий ринок свій товар по нижчій ціні, щоби побити конкурента, бо відтак можна буде надолужити собі страту. Це буває найчастіше. Не є виключене й таке, що неспроможність продукувати якогось товару в малих кількостях і краще є продавати його масово, а не сконсумовану кількість у краю вивозити хочби зі стратою за границю, бо масовість покриває цю страту, яка випливала би з дрібної продукції. Треба також нераз кинути товар за границю, коли нема на нього у краю в часі госп. скрути чи застою запотребування, або коли забракне в краю чужої валюти, так, що її за всяку ціну треба здобути, хоч би й такою дорогою. Та буває і таке, що коли валюта падає, то отвирає для загранниці можність купувати товар за свою валюту по дуже низькій ціні, доки валюта не устабілізується. Польський економіст проф. Яворський доказує, що нині у Польщі причиною такого експорту не є наведені мотиви, а те змаганнє омину ти безробіття. І це зве він голодовим демпінґом. Його твердження слушні, бо усі вище подані причини, за виїмком того, коли ходить про масовість продукції, можуть бути лише хвилеві, ніколи постійні. А в Польщі є демпінґ явищем постійним, хоч тут не йде про масовість продукції. Завданням його дати квал. робітникам безробітну платню не з держ. каси, але з каси підприємств, а цим має винагородити страту — за експорт нижче коштів продукції — краєвий конзумент. Таким чином оминає уряд кадрову офіціяльної цифри безробітних, та оминає можливости небезпечних, соціяльних рухів. Але такий схований податок для безробітних, точніше схована рільність безробітних зовсім не поправляє ситуації безробіття.

М. Творидло.

ЗАМІТКИ і ВІДГУКИ.

Польські антисеміти, „жидівські погроми" й „українська Ганя".

В Катовицях на Шлеску виходить польський антисемітський двотижневик „*До чину*", орган „Звйонзк-у самооборони спочечней". Цей органчик послідовно проповідує антисемітизм у всіх його формах і то зовсім неперебірчивими засобами. Не звернули би ми на нього уваги, якби там не вихвалено під небеса „української Гані", яка ніби є персоніфікацією продяженого українського антисемітизму, який ставиться полякам як гідний до наслідування.

Якийсь Альойзи Мак на сторінках того „оборонного", а по суті незвичайно зачіпного органчику, твердить, немов-то українці проганяють жидів зі своїх сіл, а вони хмарою сунуть на Шлеськ.

Мовляв, завдяки енергійній пропаганді української інтеліґенції поширюється український кооперативний рух, ідe боротьба з алькоголізмом, в кожному селі масово повставають крамниці української „Торговлі" (?!).

„Та господарча самооборона „неосвічених" українців, енергійніша, як освічених західних поляків, викликує велику тривогу серед жидівства. Жидівська преса, як „Морген" і краківський „Нови Дзєнник", в низці статтей відносить з того приводу великий галас про „погром". — очевидно, треба розуміти лише господарчий".

Далше приводить автор цікавий цитат з „Нов. Дзєнник-а", який голиться подати також до відома нашого громадянства: Він пише:

„По суті про щось інше не йде українцям, як лише про відживлення села. Антисемітизм українців не є ніякою новістю в історії цього народу. Є він традицією, успадкованою вже від часів Хмельницького. Історія погромів за часів Петлюри є лише одним з епізодів тієї боротьби".

До цього цитату жидівського щоденника додає антисемітський автор такий коментар:

„Нови Дзєнник" має рацію. Українець є антисеміт від уродження. Того антисемітизму ми, поляки, можемо йому позавидувати! Саме той український антисемітизм гонить тисячі халатників на Шлеськ".

Доказом „українського антисемітизму" має бути й така анекдота, подана п. Альойзим як факт:

„В Східній Малопольщі старі замки (?!), шляхетські двори і дворки діставлися в жидівські руки. У такого жидівського „ясне пана" служить українська Ганя. Одного разу українська Ганя приходить до того жидівського „ясне пана" і каже, що не буде у нього служити. Жидівський дідич питається Гані: „Скажи мені, Ганю, чому ти потребуєш відходити? Чи тобі ясний пан (себ-то він, жид!) що зробив? ...Чи може ясна пані?... (себ-то його жінка!). Чи ясна панянка?... Чи може ясний панич тобі що зробив?... Скажи, Ганю, то мені, своєму панові!" А Ганя-українка на те: „Ані ясний пан мені нічого не зробив, ані ясна пані, ані ясна панянка, ані ясний панич мені нічого не зробили.... але я у таких паршивих жидів служити не буду".

„Ось сила! Ось класичний приклад українського антисемітизму! Поцілувати за те таку українську Ганю! На такий український антисемітизм жаліється жидівський „Нови Дзєнник", такий антисемітизм називає усявченим традицією. Так, „Нови Дзєнник" має рацію! Тільки усявчена традиція свідомість жидівської небезпеки для українського народу могла вложити в уста тієї бідної Гані, що не вміє читати(?!), такі перли, такі чудові слова, спричинити такий благородний відрух!"

Це розхристане „дахопленнє" мітичною „українською Ганею", під якої прапором виступає до бою шлеськo-польський антисемітизм, не спирається на підвалі дійсности. А взагалі повлони перед ідолом „українського антисемітизму" є безосновні. Бо колиб українці справді були антисемітами, як їх малює п. Альойзи на спілку з частиною жидівської преси, то не перебувалаб, не жилаб і не розвивалась би на українських землях пропорціонально найбільша кількість жидів.

—o—

На фронті психічно-патріотичного роздвоєння.

„Дзєнник Львовскі" помістив в останніх днях гумово-розтяжну передовицю про „чужі агентури і польську політику". Третю статтю своїх міркувань присвятив п. Ґурка „меншостевому питанню", підходячи до него з чисто дефензивного становища. Очевидно, все те, що пише п. Ґурка „ірредентистичні німецькі й українські організації" та про їх „узалежнення від зовнішніх ворогів нашої держави" є таке старе і трафаретне, що зайвим було би над ними „оригінальними" міркуваннями зупинятися. Дивна є й льоґіка п. Ґурки. Він розправляється з „перфідією" комуністів, уніятів і т. і., які твердять, що роля „протидержавних організацій" приладує передвоєнну боєву діяльність ППС на терені б. Конґресівки.

„Рух ППС в Конґресівці — каже п. Ґурка — був боєвою акцією, політично й суспільно переворотовою, але опертою виключно на елемент і фінансові засоби горожан даної держави, і тому в ніякій мірі не мав тих признак заграничного шпигунства, які виявляють всі тайні, протидержавні організації на нашому терені".

Про такий чи інший характер та залежність чи самостійність тайних організацій важко щонебудь говорити, а тим важче робити висновки про характер їх діяльности вже тому, що вони

СТЕПАН ЛЕВИНСЬКИЙ.

В атмосфері духового зближення.

(Враження з Давос.)

У місяці березні 1929 року я виїхав на три тижні до Давос, привабленій університетськими курсами з філософії і літератури, що були зорганізовані франко-німецьким товариством культурного зближення. Курси ці тривали повних три тижні і брали у них участь як викладачі, крім французьких і німецьких професорів, ще швайцарці і по одному професорі: голяндець і італієць.

Момент це атом вічности.
(Кіркегард).

Є нас спершу четверо. Двох мущин і дві жінки. Зустрічаємося вперше у сумрачній заліза-ничній галі „Gare de l' Est". Париж прощає нас темним, густим димом паровиків і нервозною ходою людей. Мімі (це одна з дівчат) має великі сині очі і маленькі всміхнені уста. Коли дивиться на вас, то погляд її тоне у прозорій, вогкій тканині вій. Займаємо місця у переділці і перекидаємося словами на тему: як важко покидати Париж хочби тільки на три тижні.

— Чи там буде де зачесатися? — скаржилася Мімі.

— Чи хоч швайцарці курять дешевий тютюн? — несупокійно ворушить очами товариш П.

— Коли вернемо, зазеленіють уже дерева на бульварах і в саду Люксембурга, — розважаю їх як можу.

...Поїзд жене тепер крізь темряву ночі, побренькує вікнами і скрипить металевими рейками. Запримічую, що нас стало менароком пятеро.

Ах, це оцей 17-літній товариш В. з Каен, що про нього згадувала Мімі — син сліпого професора університету. Він сам низький, нічим незамітний, здається мені чомусь фізично недорозвинений. Але вже ведеться дискусія. Падають слова: держава, соціяльний мир, релігія... Це В. говорить. Йому відповідають: боротьба кляс, соціялізм, революція. Слухаю тепер.

Сімнацятьлітній француз бачить зразок впорядкованої держави у католицькій церковній єрархії. Він відкидає конечність революції. До реформ і збереження мира (В. здеклярований пацифіст) прямувати треба словесною пропагандою і конституційними засобами приневолюючи уряд творити те, чого хоче миролюбно настроєна маса. У дальшій консекванції треба перебудувати Союз Народів, створити кодекс міжнародного права; такому новому Союзові Народів треба додати збройну силу...

— Але-ж твій світоглял це порожня розумова концепція, що не виправдає себе у практиці — відповідає йому мій сусід товариш П. — існують сили (**forces en presencé**), яких навіть доглянути не хочеш. Існують протилежні інтереси, партії, суспільні кляси, існує зорганізований пролетаріят, що має інші напрямні своїх державо-творчих планів. — Вони всі такі, — звертається П. до мене. — Під „усі" треба розуміти сьогодішню французьку молодь, особливо по провінціональних університетах.

Дискусія ведеться дальше поміж двома мущинами. Дівчата докидають часом своє слово, що здається є прихильніше для приклонника революційних метод боротьби. А я?, людина Сходу Европи, син народу, що всі свої надії звязав з революційним виявом волі, що всі свої сили організує для революції і що своїх синів посилає на розстріл зі згірдливою усмішкою того, що нічого не має крім свого великого ідеалу, — чи доводиться говорити про мої погляди? Але все-таки в мене богато симпатій і подиву для молодого товариша з Каен. Його розумові, чисто теоретичні конструкції, як назвав їх П., мають усю глибину справдішнього передумання, еластичність строго льоґічного французького ума: разом з тим є доказом внімкової інтеліґенції молодого хлопця.

У **Troyes** сідає у наше **coupé** добродій років на 50 з величезними вусами і поглядом очей, що зраджує людину доброго серця, щиру і запальну. Він мішається до дискусії і виявляє себе типом французького буржуя старої дати. Це радикал, атеїст і патріот.

Анархізм більше до вподоби йому, як комунізм (усі молоді протестують рішуче). Розуміється це наскрізь теоретичні його міркування, бо на практиці він член радикальної партії, **ancien combattant**, (старий учасник війни), декорований, і займає визначні становища у французькій урядничій єрархії. Він ще крім цього прихильник жіноцтва, феміністи, як сам себе називає, але патріярхального покрою. Не забуває сказати дівчатам кілька невинбагливих компліментів, але поміж ним і сьогоднішньою генерацією видко нема найменшого зрозуміння, бо коли він сідає на одній з прикордонних стацій, то під його адресою падають терпкі слова критики. В. не може йому забути безбожницьких думок, П., притакує головою, а дівчата мовчать зазято.

Франція дивиться тепер на нас заплаканими очами сходячого дня, а довкола нас чути альпатську говірку. Минаємо Альткірх, бастіон автономізму. І навіщо було відвойовувати „їх" коштом мільонів людських жертв, коли вони тепер нас не хочуть? — кидає хтось.

. . . . . .

Давос сміється до нас усмішкою свого чудового сонця, що зміняє біле, кучеряве кружало гір у корону бриліянтів і перлин.

1600 метрів понад поверхню моря.

У полудне горячо. Ніби у літку ходять усі без нагорток і чорні, обмалені сонцем як африканські негри. А нічю мороз, часом —10 степ. Негайно після заходу температура падає нагло, проймає холодом, але воздух дишеться безпорушний і прозорий, як найчистішої води кришталь.

(Продовження буде.)

тайні. І то в рівній мірі як про минувшину, так і про теперішність. Але, коли б якась „протидержавна організація", політично й суспільно переворотова доказала, що вона спирається виключно на „елемент і фінансові засоби горожан даної держави", то чи після того вона була би ідейно санкціонована й легалізована?

Та ми не мали на меті зупинятися над цими міркуваннями. Нас цікавить що інше, нас цікавить оцінка поведінки жидів, тих — льояльних із найльояльніших. Д-р Ґурка хвалить жидо-поведінків, фолькістів і взагалі тих жидів, що цілість своїх політичних змагань замикають в границях польської держави. Інакше він ставиться до сіоністів з б. Конгресівки, які „підкреслюють своє вороже відношення до польської держави і польськости". Але й прельояльні і протипольські східно-галицькі сіоністи (райхівці) мають свою рубрику у санаційній „чорній книзі". Про неї так пише п. Ґурка:

„Однак існує деяке „але", чи радше трудність, що появилася при тій самій квестії, себ-то при англійських виборах. Не можна мати двох батьківщин одночасно, бо навіть при найбільшому географічному віддаленні можуть зайти конфлікти. „Хвіля" з приводу виборів бажає собі побіди робітничої партії, кермуючись в тому становищі виключно інтересами Палестини. Є характеристичним, як далеко подібна стаття, чи радше комунікат міжнародньої агенції, в ніякій мірі навіть не оглядається на інтереси і потреби держави, в якої границях живуть всі читачі того органу. Польське громадянство, а головно потрактоване правління нераз дало виразів симпатії для ідеї розвитку Палестини — яко такої, однак те саме громадянство з обуренням мусить відкинути думку, щоби горожани Польщі в своїх заграничних наставленнях керувалися іншими інтересами й тенденціями, як справи їх держави. Приводимо цей момент не з огляду чи в переконанні, немов би він був грізний, але як ілюстрацію, що факт посідання двох батьківщин — якщо не мусить, то може створити ситуації, що стануть жиром для чужих аґентур".

Дочекалися! Д-р Райх, Розмарін і тов. мусять ще основніше перетопитися в „санаційному" вогні, мусять вбити в собі всякі окремішні, хочби найбільш невинні думки (як нпр. побажання побіди англійської робітничої партії, бо інакше попадуть в „чорну книгу" експонентів „чужих аґентур".

За океаном.

КАНАДИ.

Новий греко-кат. епископ у Канаді.

Як ми вже повідомляли, новим греко-кат. епископом для українців Канади іменовано о. Володимира Ладику, родом з Дрогобича. Новоіменований епископ, брат посла д-ра Ладики з Тернополя, скінчив теольогічні студії в Монтреалі в Канаді 1912 р. На священика висвятив його пок. епископ Ортинський у Філядельфії (Злуч. Держави). Попередник епископа Ладики еп. Будка перебуває від довшого часу в Римі.

Нові українські учителі.

З листи студентів, які покінчили з успіхом професійні учительські іспити в Саскачевані, довідуємося, що між тими студентами є також українці. І так: в Ріджайні — Михайло Голубицький, а в Саскатуні — Іван Чайковський, Олена Демовська, Дмитро Охітра, Михайло Ващук і Марія Воробець.

Пожежі українських установ.

З канадійсько-української преси довідуємося, що в Бруксбі, Саск., згорів з невідомої причини Український Народній Дім ім. М. Грушевського. Втрати виносять около 2 тисячі долярів. У домі була добре уладжена сцена, котра цілком знищена. — Друга пожежа трапилася в місті Йорктоні. Згорів там будинок читальні „Просвіти". В другому випадку є підозріння, що огонь підложила мстива рука.

Рух проти чужих мов у Саскачевані.

На річній конвенції шкільних трустів у провінції Саскачевані, яка відбулася в Ріджайні ухвалено 23. лютого резолюцію з домаганням заховання закону, який забороняв би уживання всякої іншої мови крім англійської в школах та на шкільних зборах. Інша резолюція, яку ухвалила конвенція, домагається поправки шкільного закону, аби шкільними трустами могли бути тільки ті люди, які докажуть перед виборами, що вони можуть читати та писати по англійськи. В теперішню пору вистарчає для шкільного труста, аби він умів читати та писати в якійнебудь мові.

Гомстеди в Канаді.

Протягом 10 місяців 1928 р. нові еміґранти, що прибули до Канади, взяли 11.521 гомстедів (земельних наділів по 160 акрів або 113 моргів) у ріжних провінціях: в Манітобі 466, в Саскачевані 3.900, в Альберті 6.471, в Британській Колюмбії 594. Взагалі нові еміґранти забрали в 1928 р. під управу 1,800.000 акрів землі.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ.

Нове українське підприємство.

Перед двома місяцями зорґанізувалося в Нью-Йорку під проводом п. К. Лисюка, відомого українського бізнесмена й патріота, публичне підприємство для виробу новоопатентованого чорнила, яке має ту прикмету, що підчас писання відразу висихає, так, що зовсім не треба уживати бібули. Фабрика покищо находиться в Бруклині, Н. Й., але має бути перенесена на оселю Нова Україна, Н. Дж., де вже будуть нові будинки.

„Цепелін" вернув назад.

Лет „Цепеліна" до Америки не вдався. В Берліні одержано звістку, що корабель вертає назад. Виявилося, що мотори мають деякі хиби. Тому треба буде їх направити, і тільки тоді корабель вирушить знову до Америки.

Страшний вибух у шпиталі в Клівленді.

Понад 100 жертв.

Страшний вибух цілковито знищив великий міський шпиталь в Клівленді в Злучених Державах. З невідомих причин 15. травня в шпиталі наступили один по одному три тяжкі вибухи. Великий будинок шпиталю відразу в більшій своїй частині завалився, а рівночасно вибух огонь, який незабаром охопив весь шпиталь. В часі, коли сталося нещастя, в шпиталі лежало около 200 хорих, не числячи лікарського персоналу та служби. В шпиталі діялися страшні сцени, коли хорі, наскільки вони вже не лежали мертві під руїнами, пробували рятувати своє життя втечею. На місце катастрофи негайно зявилася пожежна сторожа, одначе вона не могла дати ради з вогнем.

Число жертв доходить уже до сотні, а ще не відомо, скільки трупів знайдуть під палаючими руїнами.

Перший вибух наступив около 12 години в полудне в салі до рентґенування, яка була в партері будинку. Припускають, що з невідомої причини запалилися фільми, призначені до рентґенівських знимок. Чверть години пізніше наступив другий вибух, який завалив усі стелі будинку й частину мурів. Гадають, що тоді загорілися й вибухли запаси ріжних хемікалій та газів, що переховувалися в шпитальному складі. Коли пожежна сторожа прибула на місце, настав третій вибух, який докінчив загальну руїну. Горячо було таке велике, що пожежна сторожа не могла дістатися до будинку. На сходи другого поверху, перед дверима салі до операцій, з вулиці видко було велику купу мертвих і покалічених хорих, на яких упала стеля й частина муру. З палаючого будинку чути було страшні крики хорих і благання допомоги.

Заки прибула пожежна сторожа, богато хорих кидалося через вікна на вулицю й тяжко покалічилося. Інших витягла сторожа. На місце катастрофи прибули всі амбулянси Клівленду й понад 100 лікарів. Міський шпиталь збудований у 1921 році, він мав усі модерні медичні апарати й був одним з найкращих шпиталів у Злучених Державах.

Вияснено, що отруйні ґази відразу забили 50 хорих в будинку. Ґаз поширився також на сусідні вулиці, де богато людей стратило притомність. Коли почався вогонь, вибухли зі страшною силою збірники з киснем. Після вибухів повстали густі хмари ґазу броміду, які у затроєних викликали кровотечу з очей носа та рота.

Один очевидний свідок так змальовує перебіг катастрофи:

„Я стояв у вільнику перед моєю хатою, як раптом почув вибух. Я несамохіть глянув на будинок шпиталю й побачив, як дах будинку підняся до гори й потім знову впав. Незабаром відчинилися двері й з них почали вибігати з голосним криком хорі та доглядачки. Рівночасно у вікнах першого та другого поверху зявилося коло 20 дівчат та сестер і почали скакати на вулицю. За ними вискочило ще кілька мужчин. Всі вони впавши так і лежали на землі. Зі шпиталю почулися страшні крики й у вікнах зявилися горючі постаті".

Нові напрямні більшовицької політики.

В найновішому числі „Нае Фрає Прессе" інж. Басехес з Москви дає характеристику нових напрямних більшовицької політики. На його думку ця політика, утримуючи далі догму про клясову боротьбу, фактично йде на компроміс з селянством і з новоповсталою, наслідком „непи", буржуазією. **„Ця напрямна є вислідом компромісу з правими напрямами серед населення й партійної маси".**

Для угрунтування цього твердження інж. Басехес наводить ряд цікавих фактів. Радянська влада наново повернула виборчі права декому споміж тих осіб, що були їх позбавлені. Але також тих, яких позбавлено виборчих прав, не можна, як це було давніше, виключати з профсоюзів і викидати їх з помешкань та позбавляти посад. Таксамо обмежено видалювання учнів зі шкіл на основі їх соціяльного походження й видано розпорядження, яке забороняє на будуче робити такі виключення. Селянам пороблено далекойдучі уступки в справі оподаткування і винайдено нову формулу, що треба старатися про збільшення соціялізованого сектора сільського господарства, одначе не забувати, що індивідуальне сільське господарство є основою всеї сільської продукції і що треба тому дбати про його розвиток.

Не менше цікавими є також спостереження інж. Басехеса про відношення радянської влади до „непманів". Свого часу, з заведенням „непи", держава дала дозвіл на приватну торговлю й так витворилася нова каляса, яку, що правда, не можна було назвати капіталістичною, але яка всеж була буржуазною. Та пізніше держава розпочала боротьбу з „непою" і приватна торговля знову стала напівлеґальною. Одначе радянська влада не могла цим разом повести боротьби до кінця й зовсім заборонити приватну торговельну діяльність. Вона потрібувала грошей і розпочала цілу серію внутрішніх позичок. Ці позички були звільнені від податків і давали досить високе оопроцентування (8 проц.). Таким способом для нової буржуазії повстала можливість льокувати свої ощадности в цих позичках, не наражуючися на ніякі небезпеки з боку влади. А влада мала з цього подвійну користь: вона, по перше, одержувала гроші, а по друге невтралізувала економічну силу гроша, який нагромаджувався в руках нової буржуазії. Так приватні капіталісти стали в деякій мірі рентіерами радянської держави.

Та, на думку інж. Басехеса, радянська влада не може цілковито відкинути принціпу клясової боротьби. Особливо це відноситься до селян. Тому „радянська політика має лише дві формули свого політичного істнування, або з селянами проти закордону, або з закордоном проти селян". На його думку радянська влада спробує тепер піти з закордоном проти селян і тому треба ждати нової активізації більшовицької закордонної політики, нових проб здобути собі ріжними уступками симпатії закордону та закордонні капітали.

Познанська вистава.

Відкриття вистави. — Мета вистави в освітленні „Епоки". — Трилітня підготовка. — Замазування „меншостей".

В четвер, 16. ц. м. відбулося святочне відкриття Загальної Краєвої Вистави в Познані з участю президента держави проф. Мосціцького, прем. д-ра Свїтальського, міністрів, високих урядовців, духовенства під проводом кардинала-примаса Гльонда, представників самоврядувань, промислу, торговлі, хліборобства, культури, преси, дипльоматичного світу то-що.

В імени Т-ва, що влаштовує виставу, відкрив її відповідною промовою президент управи д-р Ст. Ваховяк, ансовуючи заходи в справі влаштування вистави, підготовчі кроки, дальшу діяльність, пропаґандистичні зусилля, допомогу виставців, відгук польської европейської й заморської еміґрації, поміч уряду й преси. Саму виставу, яка триватиме повних шість місяців, назвав він „ревією здобутків польської праці".

Опісля промовляли президент держави проф. Мосціцький і премієр д-р Свїтальський, обертаючись біля відомого вислову марш. Пілсудського: „Ідуть часи, яких признакою будуть перегони праці, як передтим були перегони заліза, як передтим були перегони крови". През. Мосціцький підкреслив, що

„найбільшою вартістю народу є здатність і любов праці, бо лише праця дає спроможність використовувати природні багатства, запевнює добробут, внутрішній мир, уможливлює найвище напруження умової творчости".

Вже в першому дні, в дні відкриття виставу відвідало 70 тис. людей. Сподіються, що за шість

місяців виставу відвідає найменше 4 міл. людей. Коли прийняти, що відвідини одного учасника виставки (з коштами подорожі, вступами, прожитком і т. і.) пересічно коштуватимуть 150 зол., то польські залізниці, ресторатори і всякого роду підприємці стягнуть з відвідувачів круглo 600 мільонів зол., з чого найменше третина лишиться в самому Познані. Очевидно, в цих загальних обчисленнях не беремо на увагу закордонних відвідувачів.

На тему завдань виставки пише варшавська „Експрес", що вона (виставка)

„спопуляризує краєві вироби, підсилює їх внутрішню консумцію, підвищить продукцію, поширить експорт, поправить платничий баланс не лише шляхом здобуття в майбутности нових ринків збуту для наших товарів за кордоном, але й доразово завдяки приїздові тисячних громад із чужини та польської еміграції, **які лишать у нас значні кількости міцної валюти. Той приплив економічної крови підсилить увесь господарський організм Польщі і припинить, а щонайменше злагіднить кризу, яку вже дається відчувати, головно під оглядом готівки. Буде то справжнім вприском, лікуючим недугу, що вже розвивається.** Підсилена кількакратно активність національного господарства, помітна вже в комунікації, мусить поширитися на ділянки, зв'язані з туристикою, на торговлю, на деякі галузі виробництва і — як лічничий масаж — надасть пружність і сили ослабленим органам".

Познанська виставка є закроєна на широкі розміри. Підготовка до неї йшла повних три роки, починаючи від 18. травня 1926 р. Ініціятива влаштування програми вийшла від президента міста Познаня К. Ратайського. Та першого пів року йшла тільки теоретична підготовка, звязана з усякими ухвалами магістрату й міської ради в Познані, як і розроблення загального проекту виставки. Уряд затвердив предложений проект у дні 5. січня 1927. Від того часу підготовка перейшла на реальний ґрунт. Іще того самого місяця створено тимчасовий організаційний комітет, який в дні 1. травня 1927 перетворився в окреме товариство з метою здійснити загальну краєву виставу у Познані. Провід Гол. Ради обняв през. Ратайський, а провід управи д-р Ваховяк.

Виставу поділено на сім відділів: 1) виставу уряду, 2) виставу самоврядувань, 3) хліборобство, 4) промисл, торговля і ремесло, 5) мистецтво, 6) фізичне виховання і спорт, 7) еміграція. Виставовий терен обіймає до 650.000 кв. метрів у 5-ох комплексах, на яких виставлено 76 постійних будинків і кількадесять сезонових павільонів. Виставові обекти поділено на 32 ґрупи, що знову діляться на 200 кляс. Крім того виставовий терен обіймає парк і спортову арену. В часі виставки відбудеться в Познані біля 150 зїздів і конгресів.

Цею виставою поляки святкують десятиліття своєї незалежности, даючи перегляд своїх десятилітніх здобутків. Наскільки познанська виставка дає повноту життя польської держави в сучасних її межах, важко сказати. Треба бачити ту виставу, щоби під тим оглядом видати який-небудь осуд. На всякий випадок змаганням ініціяторів і творців виставки було створити ілюзію національної однородности сучасної Польщі. Виставу угруповано не по провінціям, але го ділянкам господарства і культури, скриваючи під тією заслоною тзв. національні меншости, їх життя і творчість. Можемо з усею певністю твердити, що витвори нашої народньої культури, гуцульські чи поліські килими і т. і., як досі в Льондоні і взагалі на закордонних ринках, так тепер і в Познані певне фігурують під польською намітко.

Бажаючи збільшити доходи познанської виставки і створити згадину вгорі однородність, польський уряд не дозволив на українську сільсько-господарську виставу у Львові. Але для влаштування львівських „Таргуф Всходніх" познанська виставка, видно, не становить ніякої перешкоди, коли все таки цього року відбудуться.

Вертаючи до самої познанської виставки, можна надіятися, що її реалізатори познанці, які вийшли з німецької школи, створили щось гідне уваги, абстрагуючи від тенденції замазування на ній того, що не польське та презентування його під польською вивіскою.

Уряд завернув із сойму проєкти законів.

Міністри: скарбу, промислу і торговлі, праці та суспільних робіт письмами повідомили маршалка сойму, що беруть назад із сойму зложені свого часу проекти законів, загалом 14. Мін-ство скарбу взяло назад усі вісім податкових проектів проект закона про будову дешевих мешкань, що свого часу наробив був багато розголосу. Сталося це на основі ухвали, яка запала на останній раді міністрів.

—o—

Арештування референта мін-ства військ. справ.

Сенсацію у варшавських військових і цивільних колах викликало арештування ротм. Ст. Пронзаінського, референта в мін-стві військових справ під замітом ріжних надужить. Арештували його на приказ військ. прокуратора при військ. суді в Варшаві. Приказ арештування підписав теж віцемін. військ. справ ґен Коназевський. Рівночасно на домагання військ. влади арештували цив. урядовця в мін-стві військ. справ інж. Ст. Кухажевського, шурина ротм. Пронзаінського. Слідство в справі інж. Кухажевського веде цив. суддя. Вже небаром відбудеться розправа. Ротм. Пронзаінський дістав уже акт обвинувачення. Ротм. Пронзаінський старається втягнути в справу богато визначних військових. Недавно перед виявленням надужить ротм. Пронзаінського перенесли в стан спочинку.

—o—

Процес б. мін. Чеховича.

Суддя найв. суду Залеський відкинув домагання пос. Либермана, Перацького та Вижиковського, обвинувачів б. мін. Чеховича, щоби для доповнення слідства переслухати бувш. прем. Бартеля та бувш. мін. Юркевича на обставину, чому уряд не зложив у соймі закону про додаткові кредити. Тому обвинувачі відносилися до держ. трибуналу з зажаленням на становище судді Залеського. Справу цю розглядатиме держ. трибунал на найбл. госп. засіданні.

—o—

Нова система видавання купецьких пашпортів.

В мін-стві скарбу приготовляють проект зміни системи видавання купецьких і промислових пашпортів, так щоби для одержання пашпорту вистарчила посвідка торг.-пром. палати, замість дотепершніх посвідок пром. відділу воєводства. Так усе сконцентрується в адм. влади І інстанції.

—o—

Після врятування „Цепеліна".

Урятування „Цепеліна" викликало в цілій Німеччині велику радість. Амбасадор фон Геш зложив візиту у фр. мін-стві закорд. справ Марин парни та летунства і дякував в імени нім. уряду за поміч при причалюванні „Цепеліна". Мін. летунства Ейнак дістав телеграму від мін. Штеґервальда та д-ра Екенера з подякою фр. владі за поміч „Цепелінові". „Фос. Цтґ." зазначує, що на лет. майдані в Тульоні представники влади і публика щиро приняли летунів. Екенер перший висів із ґондоли, підійшов зараз до фр. команданта та зі зворушення міг лише вимовити слова: „Мерсі, мерсі". Фр. населення щиро запрошувало подорожніх на кватири до приватних мешкань. Права преса добачує в невдачі „Цепеліна" акт саботажу. Бо й перед відлетом у Фрідріхсгафені викрили трьох підозрілих подорожніх, яким удалося закрасти на „Цепеліна". Одного з них, підозрівають, що хотів виконати замах, бо найшли при ньому сірники, яких не вільно мати на „Цепеліні". Другий пасажир, що хотів їхати „зайцем" це голяндець, який каже, що він різник, третій гарбар із Штутґарту, який не вміє пояснити, як дістався на „Цепеліна". Зате д-р Екенер сказав представникові бюра Вольфа, що причиною невдачі „Цепеліна" було розлюзнення циліндрів.

—o—

Важна сесія Ради Ліги Націй.

Рада Ліги Націй радитиме 10. червня в Мадриді. Бріян, Чемберлен і Штреземан зачнуть довірочні наради 6. червня. Радитимуть над процедурою в справі нац. меншостей, яку обговорювали в Льондоні, як кажуть, доволі зміненну. Обговорять теж справу евакуації Надренії. Німці домагаються негайної і повної евакуації та створення міжсоюзної комісії, яка гарантувала би демілітаризацію цілої Рейнщини. Звертають увагу на факт, що нарали згад. держ. мужів потревають аж тиждень. Це доказувало би, що хочуть зовсім перекреслити спори, які остали по війні. Тому червнева сесія Ліги буде одним із важніших етапів Ліги від часу, як вона повстала.

—o—

Нім. меморіял у справі нац. меншостей.

Німецький уряд оголосив текст меморіялу в справі нац. меншостей, який свого часу зложив у Лізі Націй. Меморіял стверджує права нац. меншостей в ділянці управнень для здержання окремішности народу для мови, релігії і культури та зазначує, що справи нац. меншостей є під гарантією Ліги Націй. Німеччина предкладає, щоби Ліга Націй утворила зпоміж себе орган, який з більшою пильністю, ніж досі полагоджував би справи нац. меншостей.

—o—

Успіхи комунізму...

Візит про СРСР.

Член німецької демократичної партії Кох-Везер, який побував у СРСР, мав у Штутґарті відчит. М. і. він сказав, що одиноким реальним наслідком комунізму в житті СРСР, як госп. організму є знищення варстатів праці та справжня націоналізація споживчих артикулів. У всьому іншому СРСР є державою більше зацофаною, ніж яка інша. Серед теперішніх володарів СРСР, нема нікого, який образуванням приготований був би правити такою величезною державою.

—o—

Делєґація Зл. Держ. до СРСР.

Президент Гувер і секретар закордонних справ згодилися вислати делєґатів у Москву.

—o—

Новий уряд СРСР.

Дня 19. травня в Москві оголосили листу нового уряду СРСР. На чолі листи замість Рикова стоїть Сергій Сирцов. Сирцову тепер 35 літ. Був він студ. ек. вилілу петербурської політехніки. До партії належить від 1928 р. Зміна на становищі голови уряду наступила згідно з волею Рикова, хоч Калінін заперечує це. Факт відходу Рикова пояснюють цим, що він перехилявся до опозиції.

—o—

Вилив Дніпра.

Дніпро далі заливає околиці. Вилив дорівнює великій повені з 1917 р. Вода залила значну часть передмістя Києва Подоля а також нижчі дільниці Катеринослава.

—o—

Реконструкція ромунського уряду.

Закон про реконструкцію ром. міністерств касує всі міністерства, територій прилучених до Ромунії після великої війни. На другий тиждень переведуть реконструкцію ромунського кабінету.

Зі спортового життя.

Товариські змагання.

Львів: Чехія-Карлін — Погонь 1 : 0 (1 : 0).
Львів: Чорні — Лехія 3 : 3 (2 : 1).

Лігові мистецтва.

Варшава: Легія — Польонія 3 : 2 (1 : 2).
Краків: Краковія — Варта 5 : 0 (2 : 0).

Окружні мистецтва.

Перемишль: Польонія — АЗС 8 : 0 (2: 0).
Рівне: Рессвія — Янова 4 : 1 (3 : 1).

НОВИНКИ

— **Арештування серед гімназистів.** Тому кілька днів зварештувала поліція після переведеної ревізії у с. Чернилові ученика 8-ої кляси гімназії „Рідної Школи" в Яворові Василя Перуна і відставила його до Яворова, опісля до Перемишля. Зарештували ученика 8-ої кл. тої самої гімназії Володимира Грабовського і відставили його до Перемишля, а також ученика 5-ої кл. гімн. Василя Муху, якого вкінці випустили на волю. Кликали на поліцію в Яжеві Старім и ученика 3-ої кл. гімн. Ф. Мацелюха, просто дитину. Причина арештувань і допитів невідома.

— **Сільські порахунки.** В Підбірцях біля Львова дня 17. травня н. р. в білий день на вулиці застрілив 19-літній Войтко Цмок, поляк, 16-літнього українця Михаила Данкевича.

— **Грошеві посилки із СРСР.** Польське міністерство внутр. справ видало обіжник до всіх воєводів у справі легалізації документів і свідоцтв убожества, виданих польською владою, які треба предкладати радянській владі, щоби одержати дозвіл на висилку горожанами допомог своїкам, які живуть у Польщі. Мін-ство внутр. справ повідомляє, що наслідком вияснень, одержаних від радянського посольства, відпадає конечність легалізації цих документів мін-ством закорд. справ. Тому зайве пересилати на будуче мін-ству закорд. справ у Варшаві ці документи.

— **Вправи резервістів.** У звязку з чутками, що ц. р. не відбудуться вправи резервістів рядовиків і підстаршин з огляду на ощадність, військова влада пояснює, що такі чутки неправдиві. Вправи відбудуться в точно означених річницях і небавком будуть оголошені.

— **Небезпечний сніданок.** Білгородська преса приносить звістку, що англійський посол у Софії приймав сніданком архикнязя Франца Йосифа, який переїзджав туди. Було це перше офіціяльне принятя члена Габсбургів англійською офіціяльною репрезентацією. Представники Італії, Франції, Югославії і Чехословаччини та Ромунії мали цього-ж дня демонстраційно виїхати зі Софії. Вся ота звістка потрібує точніших подробиць. Принятя австрійського архикнязя могло мати чисто приватний характер і мабуть звороховило дипльоматів фальшивим алярмом.

— **З вязниці на бурмистра.** В американськім місті Атлянта (стейт Індіяна) вибрали нового

бурмистра Росвель Джонсона. Бурмистр саме вийшов із вязниці. Він не належав до товариства тверезости і необережно випивши нарушив протибійний закон.

— **Різні вістки.** 17. травня святкувала Норвегія 115 роковини своєї конституції як національне свято. — Цього-ж дня святкувала також своє національне свято Еспанія, з багато скромнішої нагоди: в 43 роковини уродин свого короля Альфонса XIII. — Губернатором „Міста Ватикану" призначили Де Кавальєрі, префекта ватиканської бібліотеки та організатора папської жандармерії. — 100 представників американської торгівлі, промислу та фінансів виїде на місяць до СРСР. — Мала англійська авіонетка „Авро Авіян" перша перелетіла з Англії до Китаю у 23 днях. — На міжнародніх кінських змаганнях на виставці в Познані срібну чашу, почесну нагороду президента Річипосполитої, здобув капітан Андрей, румун. — Шведський письменник Вернер Гайденштам, лавреат Нобля, дістав у 70-ліття своїх уродин дар з 20.000 швед. корон; ці гроші він призначив на звіринець скандинавської фавни. — У Полтаві арештували цілу громаду баптистів, що байкотують усі радянські установи, називаючи комунізм „вигадкою чорта". — У Варшаві було 1. травня 2533 зареєстрованих авт-таксівок. — Мадярські університети завели у себе „нумерус клявзус" для жидів; наслідок цього такий, що деякі з них сфальшували свої метрики і вписались як протестанти.

— **Ще раз та сама помилка.** Італійці, що вибрались на розшуки останків затраченої у підбігунових ледах „Італії" ще раз здивували норвежців. Вони приїхали так само кепсько підготовлені до цієї виправи як їхній попередник Нобіле. Одним словом: нелегко уявити собі під італійським небом північний бігун.

Дописи.

БРОДИ. *(Свято Шевченка).* І в нас, у Бродах, завдяки невтомимій праці талановитого дирігента о. М. Е. Осадци, відсвяткувала українська громада Брідщини 68-і роковини смерти Т. Шевченка святочним концертом, що відбувся дня 23. IV. 1929. Програма концерту, якої під фаховим оглядом оцінювати не берусь, піднесла незвичайне святочний настрій присутніх. Мужеські та мішані хори т-ва „Брідський Боян" віспівали під батутою о. М. Е. Осадци та при фортепіяновому дострої п. І. Насальської: 1) Шевченко-Стеценко „Заповіт" в супр. симф. оркестри; 2) Кунчинський-Баландюк: „Ой зацвила черемха"; 3) Леонтович „Дударик"; 4) Шевченко-Воробкевич „Три шляхи"; 5) Гайворонський „Стрілецька пісня"; 6) Шевченко-Колесса „Он умер старий батько"; 7) Леонтович „Гра в зайчика". А симф. орхестра цьогож товариства рівнож під батутою о. Осадци відіграла: 1) П. Чайковський „Пісня без слів"; 2) А. Кетельбей „Перська каравана"; 3) П. Чайковський „Симфонічний патетік" Адаліжіо-Анданте"; 4) О. Феррас: Увертура до опери „Блюменфест". Виконання цих точок викликало захоплення навіть у чужинців, що радо спішать на концерт т-ва „Брідський Боян". Крім цього д-р І. Сірко збирав заслужені оплески за виконання сольоспівів: Людкевича „Ой вербо, вербо" та Безкоровайного „На схилі гір". Слід би ще згадати про чельове сольо п. Рогоязького, молодого адепта музики, у якого запримічено вже значний поступ в розвою його музикальних здібностей. Гарно випав також дует д-ра І. Сірка та Л. Кенсицького. Виконання всіх отсих точок вислухали приявні з повним пієтизмом, до якого настроїв їх також о. В. Кармазин своєю гарною, глибоко обдуманою вступною промовою. Концерт полишив по собі якнайкраще враження і богато причиниться до пробудження та скріплення національної свідомости серед тутешнього громадянства. Головна заслуга в цьому о. М. Е. Осадци, якому за це належиться щире признання та подяка. На жаль, не всі розуміють у нас як слід вагу такої культурної праці. Доказом цього майже повна відсутність як духовного так і світського громадянства з повіту на цьому святі. І це ми тут публично пятнуємо. *4з.*

З судової салі.

Криваві події в Батятичах перед судом.

В суботу 18. травня ц. р. переслухано цілий ряд свідків оборони, які під присягою ствердили невинність кількох обвинуваченых, а головно їх непричасність у минімім нападі на поліцію У вівторок закінчаться вже переслухування свідків і почне промовляти прок. Пехе.

Зізнання свідків.

Переслухані свідки, а саме **Андрій Липка, Василь Липка, Катерина Луківська і Євка Лігашевська** зізнали під присягою що другий з черги обв. Василь Лігашевський не брав ніякої участи в страйку селян у Батятичах, який покінчився для них так трагічно. І так цей обвинуваченій Лігашевський возив у дні 29. XII. 1928 р. раню камінь з Батятич до Зіболок, а опісля цілий час носив пшеницю зі стодоли. Знова в дні 5. січня ц. р. працював цілий час у хаті і лише на хвилину вибіг на гостинець, як побачив свою семилітню дитину на дорозі, а вернувши з нею домів, нікуди вже більше не виходив. А критичного дня, себ-то 11. січня ц. р., возив цілий день сіно зі сіножать і не виходив з дому, як поліція стріляла до селян. Те саме потвердили інші свідки під присягою, як **Параня Луківська, Євка Луківська і Василь Лігашевський.**

Дальші свідки: **Марія Курівець** і **Василь Теслюк** зізнали під присягою, що третій з черги обвинуваченій Іван Курівець (Ющишин) критичного дня, як поліція стріляла до людей, стояв на подвірю біля хати Ілька Процика і не виходив цілковито на гостинець. (Свідки-поліцаї пізнавали всі як один цього обвинуваченого по його золотих зубах, кажучи, що він разом з іншими напастував поліцію). Крім того св. Василь Теслюк ствердив, що вже по першій сальві поранено трьох обвинувачених, а не при третій, як зізнавали поліцаї, а саме: Настю Хміляр, Євку Задру й Андрія Семкова і то біля його хати. Цим пораненим, а тепер обвинуваченим, перевязувано навіть рану в його хаті.

Ранених обв. Настю Хміляр й обв. Еву Задру бачив також св. **Василь Жеребецький** в хаті Василя Теслюка зараз по першій сальві, а обв. Івана Курівця бачив, як він стояв біля хати Ілька Процика.

Св. **Андрій Барилка** зізнає під присягою, що в дні 5. січня ц. р. бачив напроти своєї вулиці візників, яким селяни скинули дерево. Там стрінув свідок обв. Корнила Теслюка і з ним розмовляв. Свідок запевняє, що обв. Теслюк рішучо не міг скидати візникам дерева з возів, бо вони стояли на яких 100 кроків віддалені від місця, де скинено дерево.

Також св. **Андрій Микитишин** зізнав, що бачив того обвинуваченого в дні 5. січня ц. р. у критичнім часі, як обв. Теслюк стояв на своїй вулиці.

Далі св. **Петро Антош,** поляк, зізнавав під присягою (по українськи, бо по польськи страшно калічив), що обв. Павло Ребець в дні 5. січня ц. р. був зі свідком у своїй хаті і не виходив нікуди в тім часі, як візникам скидано дерево.

Вкінці свідки **Андрій Курівець** і **Василь Хміляр** ствердили під присягою, що обв. Андрій Хаврона був з ними біля трафіки в дні 5. січня ц. р. саме тоді, як візникам скидали селяни дерево. Зноваж св. **Юрко Барилка** зізнав теж під присягою, що цей обвинуваченій у дні 11. січня ц. р. відкидав сніг біля своєї хати при першій сальві і тому не міг напастувати поліції, як це йому закидає акт обвинувачення. Те саме потвердив своїми зізнаниями св. **Степан Курівець** щодо обв. Андрія Хаврони.

Двох свідків не переслухано тому, що не явилися на розправі. Оборона зріклася їх переслухання у вівторок.

На тому перервано розправу до вівторка.

Літературний куток.

Нова слава. Одну з великих щорічних нагород Франції нагороду „Ренесанс" дістав письменник мало відомий, що має за собою вже неодин твір великого таланту. Йосиф Жолінон, так само як цьогорічний лавреат Академії Гонкурів, Моріс Баєр має за собою тяжкі досвіди великої війни. Він має 42 роки і пішов на війну безпосередньо після скінчених правничих студій у Ліоні. Його книжка „Чура слави" викликала у свій час великі застереження серед більшости критиків, настроєних на патріотично-воєнний тон. Жолінон змальовує там у дуже різкій формі внутрішній перелім вояка збунтованого проти війни.

Жолінон дістав нагороду головно за твір „Мячевий грач" і за другий „Базар". Усі його твори діляться на два цикли — перший „Кльод Люнан" і другий „Історії Корпуска" (назва). Перший цикль має досі 4 томи, — другий три: „Мельник проти міста", „Парохіянка" і „Базар". Автор перейшов основні клясичні студії і ще учнем поруч захоплення поезією вправлявся залюбки в руханці та спорті. Латинські гексаметри надали своєрідний ритм його прозі, а руханка загартувала його фізично і зробила з нього здорову, сильну людину. Більшість його повістей, це мистецька транспозиція його духового розвитку. „Мячевий грач" і „Перестрілена голова" твори, що звеличають розвиток індивідуальности.

Жолінон є 12-тим з черги лавреатом „Нагороди Ренесансу", якого журі складається з 17-ти найвизначніших письменників і критиків. Його попередниками лавреатами були Олександер Арну, Анрі Жак, Пер Мак Орлян, Поль Моран, Андре Байон, Люї Леон Мартен, Жорж Жірар, Еміль Заві, Поль Шак, Люк Дюртен і Олена Пікар.

З концертової салі.

Фортепіяновий вечір піяністок: Дарії Гординської і Дарії Герасимович.

Вечір зібрав не надто богато публики, але пройшов серед щирого зацікавлення присутніх і мав безперечно великий мистецький успіх. Молоді, симпатичні наші піяністки виконали велику концертову програму, зложену з творів вельми трудних технічно та важких своїм музичним змістом. Шопен (Скерцо ціс-моль і етюди), Бах-Страдаль (концерт д-моль), Шуман (Крайслеріяна) та Шуберт-Ліст (Ґретхен ам Шпінраде і Сувенір де Вієнне) — ось автори, що у виконанні наших піяністок представилися нашій музикальній громаді з якнайкращої сторони. Виконання цілої богатої програми стояло взагалі на висоті і було під кожним оглядом у концертовім масштабі европейської міри. Особливож Гординська у „Крайслеріяні" й етюдах Шопена стануда і технічно і змістово на такому рівні, який тільки рідко коли осягають наші домашні піяністки. Обі концертантки можуть бути вповні вдоволені цим своїм удатним виступом, а Муз. Інститут ім. М. Лисенка тим, що їх видав. **Ч.**

Серед нових книжок.

„Чарка горілки — море сліз". Написав Микола Чайковський, Рогатин 1929. Накладом „Союзу Протиалькогольних Гуртків Молоді".

Це не сензаційний роман, якби з першого погляду з уваги на назву могло комунебудь видаватися, а серіозна праця про алькоголізм. У вісьмох розділах розгортає автор перед читачем все лихо, яке несе з собою алькоголь для людства. І не накопиченими фразами абс придуманими картинами переводить він читача етапами ділання тієї отруї, що нищить тіло і духа людини та деґенерує цілі народи, але озброєний новітніми здобутками науки, ставить перед очі читача її досліди (досвіди), кличе на свідків визначних лікарів, соціольогів, вихователів молоді та подає йому статистичні дані, що промовляють проречистою мовою проти шкідливости алькоголю. Автор, як не можкраще, опановує всю свою і чужу протиалькогольну літературу. Вибрав він з неї що найважніші частини і в розмірно короткому нарисі, ядерними словами, без всякої зайвої прикраси та сензації, створив поважну публікацію, яка збогачує нашу дотеперішню, дуже скупу, протиалькогольну літературу. Та ще одну, не меншу прикмету цієї праці треба підчеркнути, а саме її українські рямці, в які авторові вдалося її вложити. Український читач читає цю книжечку з початку до самого її кінця не як твір чужої думки, чужих відносин, але як свою власну долю, долю свойого народу, спричинену страшним налогом — алькоголізмом.

Прегарний зміст її ставить у тінь деякі технічні недомагання книжки (не зівсім виразні малюнки, друкарські похибки). Не зважаючи на це, треба щиро повитати появу нашої першої, хоч короткої алькогольогії. В добу нашого відродження є вона дуже актуальною і надається до масового поширення.

М. Парфанович.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Ольга з Шарковських Рублева, упокоїлася після короткої і тяжкої недуги дня 9-го травня ц. р. в 30 році життя. Похорони відбулись дня 11-го травня ц. р. в Станиславові. — Горем прибитий *Муж.* 2056 1—1

Грицько Марет. Галицький повіт поніс на днях велику втрату. Нестало знову одного з кращих наших національних робітників. На сам Великдень ц. р. помер у Львові після операції Грицько Марет — і ця сумна вістка сумом покрила цілу галицьку округу. Бл. п. Грицько Марет — це людина, що могла служити всім нашим людям найкращим прикладом. Як старшина У. Г. А. брав участь у визвольній війні, де й набрався хороби шлунка. Вернувши з табору полонених, віддався цілою душею праці для свого народу. Працював у Галичі від пятьох літ як б. директор Повіт. Союзу Кооператив, як урядовець філії „Просвіти" і кружка „Рідної Школи", як член усіх наших освітньо-культурних та економічних установ. Завсіди усміхнений, завсіди готовий до діла — зєднав собі пок. Марет щиру симпатію цілого повіту. Помер ненадійно для всіх в 34-ому році життя. Земля пером Покійникові!

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Понеділок 20-го, г. 3·30 попол. „Твардовський на Кшемьонках".

Понеділок 20-го, г. 7·30 веч. „Княжна Чардаша".

Малий Театр:

Понеділок 20-го г. 3·30 попол. „Позд наречо".

Понеділок 20-го, г. 7·30 веч. „Кохання без сотика".

Кіна.

„Аполльо": „Кандидатки на розвід" і „13-ий присяжний".

„Кольосеум": „Таємний китасць".

„Лев": „Мадам Рекаміє".

„Люна": „Боротьба за ізмарагд".

„Марусенька": „Сповідь жінки" і „Весела війна моряків".

„Оаза": „Непотрібна людина" (з Янінгсом).

„Палас": „Гегенна пасербиці".

„Пан": „Янгол вулиці".

„Пасаж": „На жовтих водах Янг-Це-Кіангу".

„Успеха": „Місто чудес" (Фейрбенкс)

„Фатамморгана": „Аравікінада життя" Янінгс).

„Химера": „Горіючий корабель".

Програма радіо.

Вівторок 21-го.

Льондон (358). 16·00 Балади. 19·45 Пісні Дебюсі.

Париж (1744). 21·35 „Пророк" опера Маєрбера.

Берлін (475,4). 17·30. Смичковий квартет.

Відень (519,9). 20·00 Народні хорові пісні. 21·20 Легка орхестра.

Кенігсаустергавзен (1648,3) 21·00 Фортепіяновий конверт.

Давентрі (482,3). 23·15 Концерт радіо-орхестри.

Лянгенберг (462,2). 20·30 „Трістан та Ісольда".

Рим (455,9). 21·00 „Дон Пасквале" опера.

Будапешт (548). 17·10 Циганська музика. 19·40 Опера.

Ленінград (1000). 19·00 Опера

Київ (775). 20·00 Симфонічний конверт.

Харків (1680). 15·30 Відчит про спорт. 19·00 Військова орхестра.

Варшава (1395,1). 17·55 Конверт.

Познань (339,8). 20·15. Симфонічний конверт 22·30 Каварилна музика.

Прага (343,3). 21·00 Французька оперова музика.

Кошиці (265,5). 20·15 Радіоквартет (Двожак).

Середа 22-го.

Льондон (358). 20·45 Камерний конверт. 23·35 Фортепіяновий конверт.

Париж (1744). 21·35 Конверт.

Берлін (475,4). 20·30 Конверт радіо-орхестри.

Відень (519,9) 20·25 „Царица" і птаха" з опери російської легенди

Давентрі (482·3). 22·00 Квінтет Парвінтона. 23·15 Музика до танців.

Рим (443,8). 21·00. Твори Масканія і Масне.

Міляно (504,2) 20·30 Легка музика. 22·30 Кабаретова музика.

Будапешт (548). 20·45 Конверт тріо.

Ленінград (1000). 19·00 Літерат. вечір: російські поети.

Москва (1442,3). 19·00 Радіотеатр.

Київ (775). 18·00 Камерна музика. 19·00 Опера.

Варшава (1395,1). 17·55 Солісти. 20·15 Легка музика.

Познань (339,8). 17·55 Артисти опери.

Катовиці (416,1). 20·15. Вечірний конверт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Про відкриття Центрального Кооперативного Музею в Київі говорить не відпоручники кооперативи „Українське Народне Мистецтво" п-а Ст. Чиковин у четвер дня 23 ц. м. в домівці „Труду", Ринок ч. 39, в год. 6·30 вечором. Членів кооп. „Труд" і „Українське Народне Мистецтво" проситься численно явитися. 2062 1—1

Порадня Матерей при вул. Ходоровського ч. 15. повідомляє, що тіпіення віспи у немовлят і шкільної молоді буде відбуватися від 20. мая ножного дня від год. 9 10 рано за виїмком неділі і свят. Рівночасно повідомляється, що ординаційні години в дентистичній амбулаторії є від 9—11 рано і від 2·30—4·30 пополудні. 2058 1—1

Панахида за бл. п. С. Петлюру. Відділ Тов. „Український Центральний Комітет" у Львові сповіщає Українське Громадянство, що в неділю 26 травня 1929 р. заходами Т-ва відбудеться в Свято-Юріївській православній церкві при вул. Францішканській ч. 3 в українській мові Заупокійна Літургія і Панахида по бл. п. **Голові Директорії і Головнім Отамані Військ Української Народньої Республики Симоні Петлюрі.** Літургію і панахиду за всіх полеглих за волю України відспіває хор в українській мові. Початок літургії в год. 10. рано, а панахиди в год. 12. **Управа Товариства.** 1 3

На карти „Рідної Школи" звільняючі від алькоголових напитків здержали з нагоди Празника Воскресення Христового слідуючі ВП. Громадяне і Громадянки в зол: Шаклюк Гриць — Броди 30, Кружок „Рідної Школи" — Мостиска 14·50, Павлюк Гнат — Львів 10, Д-р Водинець, суддя — Броди 10, Майстер Фридерих — Варшава 5, Д-р Палійчук Петро — Львів 5, о. Грабець Дмитро — Обертин 5, Д-р Кибляк Ілько — Обертин 5, Кружок „Рідної Школи" — Збараж 5, Гошко Микола — 5, Д-р Жолнірчук Теодор 5, Д-р Чировський Володимир 5, Левицький Северин 5, о. Демчинський Микола 5, о. Сірко Володимир 5, Панас Гнат, суддя 5, всі з Бродів, Батюк Сильвестер Стриганці 5, о. Мурович Ярослав Сновин 5, Боднар Василь — Відень 5, нотар Діцицький Олександер — Калуш 5, Кудрикова Ірина — Рогатин 5, Галат Юліян — Костильники 4, о. Павуза Василь — Смільно 4, інж. Трачук Василь — Обертин 3, суддя Гембонський Лев Обертин 3, Решибюк Степан — Обертин 3, Грабець Василь 2, Водницький Іван 2, Станиславський Михайло 2, Юрчак Павло 2, Семчук Дмитро 2, Фастрига Антін 2, Горадчук Михайло 2, Яворський Петро 2, Горадчук Петро 2 Семчук Іван 2, Романюк Михайло і Марія 2, Юрчак Василь, і Марія 2, Рудницький Михайло 2, Кінка Ілярій 2, Когут Степан 2, Долинський Петро і Марія 2, всі з Обертина, Ільків Іван — Ганчарів 2, Масик Стефан — Жукив 2, Ковальчук Лукин — Джурів 2, о. Чировський Іван — Корсів 2, Букса Стефан — Броди 2. Дир. Синлик Денис — Львів 2, Коломиєць Іван — Калуш 2, Возьняк Антін Калуш 2.

Замість святочних побажань зложили на „Рідну Школу" в золотих ВП. П. інж. Любомир Савойка, Львів 10, „Достава" Львів 50, о. Микола Дехайло — Струсів 5, о. Роман Синак — Славсько 5, Ірина Шмігельська — Новосілки 3, о. Іван Іванчук — Товсте 3, о. Дмитро Панасевич — Балигород 10, Омелян Тарнавський — Улашків 2·50, о. Ярослав Мурович — Сновин 5, Павло Галушак — Опілуцко 5, о. Ярослав Мартинюк — Сплавці 2, О. і С Сеницини — Ширець 5, Василь Сенця — Ладинці 2.

Надзвичайні датки на „Рідну Школу": ВП. П Д-р Олекса Пеленський — Комарно 20 зол. як неприятий гонорар від п. Івана Пеленського с. Петра, збірка на гостинні у ВП. Матвійчуків — Львів 24 зол. — ВП. Жертводавним складає щиру подяку Головна Управа. 2059 1—1

Присилайте передплату!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

БРИЛЯНТИ, також іншу біжутерію купує по високій ціні Домбровські-Розважевські, Львів (Готель Жоржа) Академічна 2. 1366 49—7

ГЛУХОТА ВИЛІЧИМОЮ. Феноменальний винахід Еуфонія задемонстрований спеціялістам. Сами визначитеся з притупленого слуху, шуму і витіку з уха. Численні подяки. Повчаючу брошуру на бажання висилає безплатно Еуфонія, Ліпки в. Кракова. 1773 2—2

ХЛОПЦЯ львівського до практики приїме корінна торговля Е. Мартинця, Львів, площа Унії Берестейської ч. 5. 2029 3—4

ПЛІСІ, гафти, мережки, ендлі, взори, пасмуяльки, М. Козловська, Львів Академічна 22. 6—6

ПРАННЯ СТАЄТЬСЯ ЛЕГКОЮ і ШВИДКОЮ РОБОТОЮ.

НА щастя наступив корисний переворот в перестарілій системі прання, який перестав бути незносимою мордівнею. Тепер існує Rinso, яке в уліпшеній формі сповняє працю людських рук, нб. швидко і основно. Непотрібно мучитися тертям білля на балії, а замісць цего здобувається богато часу і можна занятися якоюсь пожиточною домашною працею. Давну систему так дуже шкідливу не тільки для білля але і для здоровля, треба відкинути на завсіди.

Rinso усуває бруд — тертя непотрібне.

Поминається тертя так дуже шкідливе для білля. В балію наповнену до половини літною водою, вляти гарячий розчин Rinso. Білля мочити одну або дві години, а відтак основно сполокувати кілька разів і... прання скінчене.

Хто завсіди варить білля

не може обійтися без Rinso Rinso не заводить, завсіди успішне і завсіди є на висоті свойого завдання. Rinso можна уживати як на зимно так і на гаряче та до варення білля.

Rinso

Rinso продається тільки в пачках.

ДАРОМ ПРІБКА

КУПОН. До фірми „Sunlight" Спілки Акц. Почтова Скринка 475, Головна Почта, Варшава. — Прошу о безплатне присилання мені пробного пакету Rinso, що вистане на пробне прання.

Ім'я і назвисько .....

Адреса .....

д. 16. (Проситься о читке письмо.)

R. P. 42—1

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха**, Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою — Старомодні дамські годинники переробляємо на ручні. 3 б 164-7

НА ПРОДАЖ передвоєнна малоужи-вана дуже практична комбінована косарка марки „Алмірадь" зі всіма додатками за 70 ам. долярів. Згодошення приймає п. Евгенія Стернюкова. Пустомити loco. 2063 1—5

ЛІБЕРІЙНІ убрання, охоронні плащі для кожної професії, казочно дешево у „Pallium" Вірменська 3. Тел. 54—24 2041 1—1

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легінів. серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентгеном. 14—24

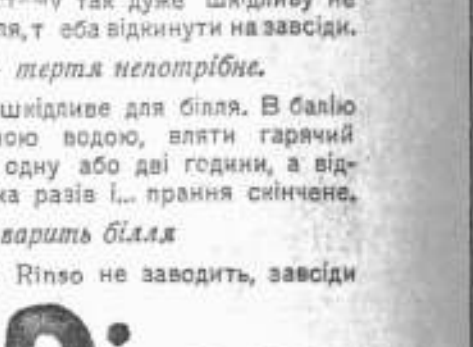
Комплєтні накриття

столові з правд. хінського срібла, срібла і альпаки по найнижших цінах тільки у ГРИНБЕРГА, Львів, Сикстуська 4.

Ширіть наш часопис!

Важне для літників!

Бюро мешкань для літників в Косові посередничить у винаймованню мешкань і уділяє всяких інформацій. 2017 3—5

піком готові до їзди негайно доставляє 2007 7—7

АЛЬТШИЛЄР і Ска

ЛЬВІВ, пл. МАРІЙСЬКА 6—7.

Телефон 18—19 і 64—65.

Виділ Філії „Т-ва Охорони Военних Могил" в Кракові скликує отсим на день 26. травня п. р. о год. 7 веч. в дом. Т-ва Українська Студентська Громада в Кр. Ринок ч. 26/II

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

зі слідуючим порядком дня: 1) Отворення. 2) Звіт Виділу. 3) Звіт Ревізійної Комісії і уділення абсолюторії уступаючому Виділови. 4) Вибір нового Виділу і Ревізійної Комісії. 5) Внески й запити. — За Виділ Філії: В. Рихницький, голова. В. Ступницька, секретар. — Краків, дня 15. травня 1929 р. 2037 1—1

Присилайте передплату!

Відповідальний редактор Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" у Львові, Ринок ч. 10.

Ч. 111 (11.452). Львів, середа 22. травня 1929. Pocztowa opłata zaryczałtowana ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. шадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Земельний Банк Гіпотечний С. А. у Львові вул. Підвалля ч. 7. перенїс свої брюа **з днем 16. травня ц. р.** до власної каменниці **при вул. Словацького ч. 14.** Числа телєфон: 75—32, 3—82 і 52—92 (Дирекція). 5-3

Нічого не діється!

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 19. травня 1929.

Візьмете газету в руки, вона повна вісток із широкого світа. Колиж будете шукати їх із Польщі, то найдете „політичну хроніку" на 20 рядків, з яких половина належить до сфери здогадів. У будь-якій державі будь-якої частини світа державне та громадське життя тут багатше на події ширшого значіння, там бідніше, але всюди воно чимось зазначується, всюди дає матеріял до обсервацій для своїх і чужих громадян, дає тему до прилюдних словних і писаних міркувань. У Польщі треба пріти при пригадуванні собі важливих подій останніх днів-тижнів! Є у Варшаві публіцисти, для яких ушкварити „поліпа" на 200 рядків на „актуальну тему", це зїсти шматок хліба з маслом, а актуальних тем у них досить у кожній кишені. Сьогодні немає зпоміж них ні одного, який з лисої голови не рвав би волосків з розпуки, не знаючи про віщо писати. Наче серед канікули, коли 40-ступнева спека висушує державним діячам, політикам і всім рядовим смертникам утомлений мізок та сіє довкола лінивство, мир і тишину. Ба, але до канікули чейже ще далеко. Вправді входимо в третю декаду травня, але саме нова „атмосферична депресія", висловлюючися термінольогією геніяльних комунікатів ПІМ-а (Польськ. Інстит. Метеорол.), каже людям надягати на спину осінне чи навіть зимове вбрання і турботливо глядіти вгору, чи не спадуть їм на ніс білі клаптики снігу. Далебі, завчасно ще до літніх ферій, а проте прийдеться таки мабуть шукати за „морськими вужами" у Вислі, як сензацією, гідною увіковічнення у газетній кореспонденції. Бо в травні 1929-го року у Польщі абсолютно нічого не діється!

Відкриття виставки у Познані — так, але ідея тої виставки зродилася поза урядом, мусіла пробивати собі за нього тернистий шлях і тому вона була і є імпрезою Познання і від цілости суспільного життя у Польщі стоїть осторонь. Не торкається теж познанська виставка — бодай безпосередньо — актуальних загально-державних проблєм, а коли про неї стільки розписуються усі польські газети, то це тому, що — не мають про ніщо інше писати! Бо чейже, не вважаючи на доконане 16-го ц. м. формальне відкриття виставки, вона ще на половину не готова, тому теж до неї ще ані публиці ані кореспондентам не спішно, а все те, чим газети переповнені, це офіціяльні комунікати реклямового характеру. Щож діється крім цієї виставки? Маршалок Пілсудський удаджує у Вильні „воєнну гру" зі своїми старшинами (так голосив комунікат у 2-ох рядках), міністр Квятковський поїхав на ромунські роковини до Букарешту, міністр Залеський поїхав до Будапешту (чи теж з куртуазійною візитою?), уряд забрав із сойму 14 законопроєктів п. Бартеля, Морачевського й Чеховича, міністр Матушевський рішив, що пашпорти в Польщі досить дешеві, так, що не треба занижувати їх ціни, у міністерстві внутрішніх справ ще 2 високі старшини покликані на дві високі посади, посли при нагоді відкриття познанської виставки дістали ще один поличник, а торговельний білянс приніс новий 107 міліонів місячного дефіциту. Чи і що прийде на місце завернених із сойму законопроєктів (м. і. 3-ох податкових, мешканевого, забезпечення робітників на старість і т. д.) не відомо. Чи, в звязку з цим, буде скликана літня надзвичайна сесія — теж невідомо. Заповіджена й тужно вижидана велика промова міністра торгу й промислу 16-го ц. м. у Познані з виложенням економічної програми уряду — зовсім не була виголошена. Пресовий референт із президії ради міністрів перестав давати пресі навіть комунікат про „день премієра", а пресові відділи й референти по всіх інших міністерствах тому називаються пресовими, що з пресою не мають нічого спільного (пардон: дотичні достойники читають напевне „Експреса Поранного" і може „Глос Правди" — це достаточне оправдання їхньої „пресової" посади). Повіяло знову вітром „урядової конспірації", який відгребав усякі старі дотепи на ту тему.

Адольф Новачинський каже, що нинішні правителі, як знавці воєнної тактики, пригадали собі тактику, відому читачам австрійських воєнних комунікатів: „...наші війська після побідного бою відірвалися від противника й завернули на давно приготовані позиції..." Прийшло „відірвання" від противника: цим побідником є ніби уряд, а цим противником ніби сойм. Очевидно, що „давно приготовані позиції" є — як на кожній війні — тайні і не вільно їх профанам розкривати. І тому можна досхочу собі голову морочити (хто не має кращого заняття) над питанням: якою буде нпр. податкова реформа, яка — всі це почувають — мусить прийти, нічого ніхто не видумає. Тому справді найкраще повірити в найновішу сплетню, що уряд скличе на один день сойм, щоби дістати повновласть на введення податкової реформи — декретом! І так у всіх інших справах...

Тому не майте, прошу, шановні читачі, жалю, коли у кореспонденціях із Варшави находите багато води, а мало риб. Бо, далебі, вірте не вірте, але — нічого у нас не діється.

І. Кедрин.

З воєнно-революційних часів.

Російські ревеляції про події на европейському Сході 1919—1920 р.

Російський (тепер емігрантський) історик Мельґунов, що займається з насолодою історією найновіших реовлюційних рухів на европейському Сході та боротьбою демократичних російських партій проти більшовизму, видав недавно книжку про свого приятеля Миколу Васильовича Чайковського, міністра закордонних справ „Северной Области" („Н. В. Чайковский в годи гражданской войны"). „Северная Область" зі столицею в Архангельську була якийсь час тереном і захистом влади останків соц.-революціонерів, підтримуваних Анґлією і Францією. З кінцем 1919 р. Чайковський зі Савінковим робив деякі заходи в Польщі у тодішнього начальника держави Пілсудського. Йшло про те, щоби всі протибільшовицькі сили на сході Европи обєднати до спільної боротьби з червоною армією, з Польщею включно.

Протибільшовицькі провідники, а навіть відомий Радек, є того погляду, що на перепоні повного розгрому більшовиків став марш. Пілсудський. Червоні війська могли бути зовсім розпорошені над Дніпром, колиб поляки не звільнили були всіх доріг, що ведуть на північ. Це дало спромогу червоній армії здобути підсилення, доповнити засоби поживи і знову звернутися на полудне, спихаючи армію Денікіна в море. Так твердить у своїх споминах ген. Денікін. Зновуж комуністичний публіцист Радек-Собельзон у посмертній згадці про відомого польського комуніста Мархлевського також висловлює такий самий погляд. А саме він у найкритичнішім для червоної армії моменті удався до тодішнього начальника держави Пілсудського і переконав його, щоби здержав похід поляків і дав спромогу більшовикам побити Денікіна, бо розгром білоґвардейщини є в інтересі Польщі.

В грудні 1919 р. після ліквідації денікінщини розпочали переговори з Пілсудським соц.-революційні ватажки Чайковський і Савінков. Початково Пілсудський мав ніби то заявити Савінкову, що не може співділати з російською протибільшовицькою емігрантією, бо вона реакційна й імперіялістична. З прибуттям Чайковського ситуація дещо змінилася. В днях 16.—20. січня 1920 р. переведено розмови між Пілсудським і Чайковським у прияві Савінкова. Пілсудський заявив представникам лівої російської еміграції, що готов дати їм поміч, якщо вони порозуміються з польськими соціялістами і народовцями. Чайковський зазначив, що із розмови з ними „ніколи нічого не виходило". Іншої думки був Савінков. Він допускав можливість порозуміння, але вимагав, щоби Пілсудський, якщо хоче допомогти Росії, не підтримував Петлюри. Пілсудський здивувався, бо коли Петлюра бореться проти більшовиків, то дивним виглядає таке бажання есерівських представників. Опісля нач. держави Пілсудський розвинув два свої пляни: великий і малий. Великий плян мав би обіймати союз всіх народів б. російського цісарства проти більшовиків та самоозначення їх волі. Малий торкався порозуміння між Польщею й Росією щодо плебісциту на Литві і Білорусі. Пілсудський мав говорити: „Польський нарід може вложити своє діло в загальну працю йдучи по своїй **національній дорозі**, коли посувається в тім самім напрямі, в якім крутиться велике колесо". Колиб не повівся великий плян, тоді Польща обмежиться до малого.

Дальший зміст діяльогу між Пілсудським і Чайковським (поданий Мельґуновим у скороченні на основі записок Чайковського) торкається границь Польщі на сході, покладення на старих методах, наклонення „інородців", щоби не обстоювали незалежности, справи примирення українців з Росією і т. і. Пілсудський мав заявити, що союз Польщі є можливий тільки з демократичною Росією. Вислідом тих розмов було створення савінківських відділів у часі польської офензиви проти більшовиків у 1920 р.

Та важним є тут твердження Денікіна з одного боку і Радека з другого, а посередньо й Чайковського (тепер за посередництвом Мельґунова), що Польща в 1919 р. допомогла більшовикам до побіди над ріжношерстним протибільшовицьким „обєднанням".

Преса маршалківського табору (варшавський „Курер Поранни") подає в сумнів записки Чайковського і висновки (на їх основі) Мельґунова, а обвинувачення Денікіна і твердження Радека називає просто „буйдами". Хоч одночасно та преса зазначує, що

„Польща не лише не мала найменшого інтересу брати участи в тій контрреволюційній комедії, але не могла не мати вражіння, що та комедія є звернена не так проти більшовиків, як проти міжнароднього устійнення східніх границь Польщі".

Мовляв, Льойд Джордж підтримував боротьбу ріжних російських таборів проти більшовиків в часі мирової конференції в Парижі, щоби через відсутність Росії на тій конференції не виносити ніяких рішень про землі б. російської імперії, а тим самим не обговорювати східних границь Польщі. Тому Англія підтримувала Колчака і Денікіна, як представників старої Росії, а Савінкова і Чайковського як недобитків короткого демократично-республиканського періоду.

Все це не покривалося з інтересами Польщі, яка вела свою окрему гнучку політику, змагаючи до виборення на сході корисних для себе границь.

До 31 жовтня ц. р. всі свідомі Українці повинні виповісти в П. З. У. В. обезпечення ⅓ части своїх будинків і цю часть обезпечити в **Т-ві „Дністер" вул. Руська ч. 20.**

Комуністична преса в світі.

Її наклад і поширення.

Білоруська газета „Звезда", що виходить у Мінську, орган центрального білоруського та мінського виконавчого комітету комуністичної партії Білоруси, опублікувала цікаві статистичні дати про „комуністичну пресу на всій земській кулі".

На першому місці щодо поширення комуністичної преси стоїть Німеччина. В Німеччині виходить тепер 43 щоденні комуністичні газети з накладом 400 тисяч примірників і 15 тижневих та місячних комуністичних журналів з накладом 9.000 примірників. Найбільше поширеною комуністичною газетою в Німеччині є офіціяльний, центральний орган німецької комуністичної партії „Роте Фане".

На другому місці щодо накладу газет стоїть Франція. Там виходить 4 щоденні комуністичні газети з накладом 250 тисяч прим. та кілька комуністичних журналів з накладом 150 тис. примірників. Найбільше поширеною газетою є офіціяльний орган комуністичної партії Франції „Ліманіте". По ній іде антимілітарний орган „Касарня" та орган французького комсомолу „Молодий Більшовик".

На третьому місці в Европі стоїть Чехословаччина, яка має 80 тисяч накладу щоденних комуністичних газет і 140 тисяч накладу 30 тижневих та місячних журналів.

Далі йдуть Швеція (5 щоденних газет з накладом до 20 тисяч прим. і 1 журнал з накладом 50 тисяч), Норвегія (40 тисяч накладу), Англія (30 тис. накладу), Швайцарія (17 тис. накладу), Бельгія (14 тис.).

Гірше стоїть справа — пише „Звезда" — в країнах „білого "терору — там виходять лише невеликі нелегальні газети та журнали. В Польщі виходить 12 нелегальних газет та журналів, у Латвії 6 (10 тисяч накладу), у Фінляндії 3 (6 тис. накладу), в Естонії 6 (8 тис.), у Литві 5 (6 тис.). Ряд нелегальних газет видає комінтерн в Італії, Югославії, Греції, Болгарії.

Виходять комуністичні газети також по інших частинах світу. Наприклад в Аргентині є 5 комуністичних газет та журналів з накладом 30 тис. прим., в Уругваю 3 з накладом 15 тис. та кілька у Злучених Державах. В Австралії виходить один журнал, в південній Африці теж один.

В Азії на першому місці стоїть Японія. Там виходить 7 комуністичних газет та журналів з накладом 60 тис. прим., а в інших азійських країнах виходять головно комуністичні відозви.

Сила друкованого слова.

Йосиф Пілсудський про цензуру.

Пепесівська преса, в останніх часах досить часто конфіскована (або „занята" на основі нового пресового закону) любить від часу до часу приводити міркування на тему свободи преси Йосипа Пілсудського з тих часів, коли він був іще редактором нелегального „Роботніка" або й пізніших, на всякий випадок із передтравневої доби.

Недавно „Роботнік" подав на своїх сторінках характеристичний уривок з книжки Й. Пілсудського під титулом: „Революційна боротьба в російській займанщині", який варто подати до відома також нашим читачам:

„Друковане слово в сучасних громадянствах є загально признаною могутністю. Його поступами, його розвитком, його поширенням деякі мірять силу, овоч і стан цивілізації та культури. А як ми, поляки... стоїмо під тим оглядом? Відповідь легка. Досить уявити собі людей, що не мають права читати несфальшованої історії свого народу; досить бачити твори наших співців покалічені брутальною рукою цензорія; досить подумати, що існує громадянство, в якому політичні партії або є позбавлені права існування, або — в найкращому випадку — засуджені на промовлювання потворною, невільничою мовою Езопа: досить уявити собі, що широка, така болюча для нас діяльність уряду не може зовсім підлягати публичній критиці — а часто звичайному обговоренню; досить того всього, щоби знати, як невідповідаючим вимогам громадянства є стан легального друкованого слова, як понижуючо виглядаємо в порівнянні з іншими народами".

До цього колишнього становища марш. Пілсудського зайвим було б и що-небудь додавати.

Свято львівських міщан.

Традиційне свячене у „Міщанському Брацтві".

Львівське „Міщанське Брацтво" проявляє останніми літами досить живу та рухливу діяльність. Сконсолідувавшись внутрішньо у Львові, воно поширює свою організаційну діяльність і серед міщанства на провінції. В неділю, 19. травня ц. р. влаштувало воно у салі „Пласту" традиційне свячене, яке зробило на всіх учасників незвичайно додатне враження. Свято почалося в 12. год. в полудне. Акту свячення доконав о. прал. і пос. **Л. Куницький.** По відправі зложив він побажання на руки голови „Міщ. Брацтва" дир. **М. Заячківського,** який подякував за привіт і побажання та поділився з о. Куницьким і всіми присутніми свяченим яйцем.

Потім засіли гості і члени товариства до спільного стола. Перший промовив голова „Рідної Школи" радн. **І. Кокорудз,** а далі промовляли по порядку голова Українського Національно-Демократичного Обєднання пос. д-р **Дмитро Левицький,** ред. **Мик. Голубець,** дир. **Мик. Заячківський, о. Мякий** (делегат від перемиської філії „Міщанського Брацтва"), **Петро Сенюта, Амброз Березовський** (голова Народн. Організації Українців м. Львова), **Олексин** (Сокіл III.), **Степан Гевак** („Зоря"), **Гануляк** (голова „Союзу Україн. Купців), і о. прал. **Л. Куницький.** Офіціяльну частину свята закінчив голова Т-ва дир. **М. Заячківський,** дякуючи присутнім за участь у святі.

Між промовами співав хор (давна „Сурма"). Між присутніми бачили ми крім членів „Міщанського Брацтва" представників усіх наших центральних установ, делегацію від перемиської філії в числі 2 представників і представників української преси. Свято закінчилося дружньою товариською гутіркою та показало нам, що наше міщанство консолідується та набирає тієї сили, яка така необхідна для нас в житті та організації наших міст.

Загальний Зїзд „Рідної Школи".

В понеділок 20. ц. м. в год. 8. рано почав свої наради Звичайний Ягальний Зїзд „Рідної Школи" в салі Муз. Інституту ім. Лисенка. Зїзд попередило богослуження за померших членів т-ва в Успенській церкві. В год. 11. рано було на салі 204 членів-делегатів в правом голосу і кількадесять гостей на ґалерії. При окремім столику засіли справоздавці української преси. Представника влади цим разом на салі нема.

Зїзд отворив голова „Рідної Школи" дир. Ілля Кокоруда довшою промовою, після чого вибрано президію зїзду в такому складі: дир. Ілля Кокоруда — голова, проф. Омелян Терлецький і о. Леонтій Куницький — заст. голови, пос. Мих. Струтинський — член президії (в заступстві неприсутнього секретаря п. Теодора Мартинця). Секретарі зїзду: Іван Герасимович і Ярослав Кузьмів.

Зараз після вибору президії розгоріла завзята дискусія в справі порядку нарад, запропонованого Головною Управою. Частина членів домагалася усунення з програми Зїзду 15 точки (зміни статуту Т-ва), за чим побивалися головно дир. Крушельницький і ред. Коберський. За поладнанням цієї справи на нинішньому Зїзді промовляли м. ін. о. прал. Куницький, д-р Ваньо, д-р Венґльовський і пос. Струтинський. Вкінці по 2-годинній дискусії принято внесення пос. Струтинського, щоби Зїзд перейшов до дневного порядку над внесенням дир. Крушельницького і ред. Коберського та відбував наради згідно з про-

---

Відкритий лист
посла Івана Власовського до митрополита Варшавського і Волинського Діонисія*).

Ваше Блаженство!

Постановою Синоду Православної церкви в Польщі на засіданні 15. квітня ц. р. під Вашим проводом і з Вашої ініціятиви відлучено від церкви д-ра Арсена Річинського. Повний текст цієї постанови, уміщений в синодальному органі „Воскресное чтеніе" (ч. 17. з ц. р.), не дає сумніву в тім, що д-ра Річинського відлучено від церкви як провідника українського церковного руху в православній церкві у Польщі. Бо „досажденіе своєму епископу" з боку д-ра Річинського, і не тільки його, а й цілого ряду інших осіб і на протязі вже ряду літ, випливало єдино з високо-ідейних мотивів здійснити незаперечене ні наукою православної церкви, ні й канонами право українського народу на свою національну церкву в ряді православних церков. У боротьбі з цим ідейним церковно-національним рухом противники його використали формальну для них можливість приморовити „найвищу кару" — відлучення й анатеми.

Та не в цій площині маю я намір підійти у даним листі до постанови Синоду. По своїй суті ця постанова знайде відповідь у дальшому житті православних українців під Польщею. Мене вразило в тій постанові Синоду слідуюче: Я досі думав, що все, що виходить публично від архипастирів, повинно бути пронято духом правди, фактичної і моральної, а тим більше таким духом правди повинен відріжнюватися такий акт, як відлучення християнина від церкви, зате, що він відійшов ніби від „пути істини" і тим допустився, кажучи словами синодальної постанови, „хули на Духа святого".

І саме цей акт „Опредѣленіе Св. Синода об отлученіи от церкви и анафематствованіи проживающаго в г. Владимирѣ лѣкаря Арсенія Річинскаго", підписаний Вами, як головою, а архієпископами Ѳеодосієм, Александром і Алексієм, як членами, вразив мене як документ під оглядом духа його правди. Не маю заміру дати під цим оглядом вичерпуючу оцінку названого синодального акту; думаю, що в свій час це буде зроблене. Я хочу пригадати Вашому Блаженству, а до загального відома подати деякі, широкому громадянству невідомі, факти, при чому, річ ясна, поношу цілковиту відповідальність за всі свої слова і за правдивість у передачі фактів.

У постанові Синоду про відлучення від церкви д-ра А. Річинського говориться: „Его Блаженство, ради сохраненія церковнаго мира, еще раз проявил свою любовь и прощеніе самочинным руководителям украинскаго церковнаго движенія, пригласив себе в Варшаву 1-го іюля 1928 г. состав Церковнаго Комитета, во главе с Річинским, с целью сделать попытку ввести украинское движеніе в законное русло, а в августе того же года Его Блаженство пригласил в состав Митрополитальнаго Совета, в числе представителей украинской общественности, г. Річинскаго. Но и эта попытка владыки-митрополита смягчить окаменевшую душу Річинскаго и научить его православно пети Богу аллилуіа не только не дала желательных результатов, а напротив окрылила г. Річинскаго с новой силой повести свою разрушительную работу в отношеніи православной церкви и ея законной іерархіны... І далі: „Річинскій проявил явное ожесточеніе и неисправимость в своих злых и вредных побужденіях и действіях, не оценив милостиваго отношенія к нему своего архипастыря, предоставившаго ему возможность, в порядке крайняго снисхожденія, легально и плодотворно сотрудничать с законною церковною властью в составе Митрополитальнаго Совета" (Воскресное чтеніе ч. 17. з ц. р. стор. 264—265).

Видно, що цему моментові — конференції 1 липня 1928 р. і введенню до Митрополитальної Ради представників від українців, а в тому числі і д-ра Річинського, надається постановою Синоду велике значіння в історії відносин митрополії до українського церковного руху взагалі, а до провідника руху д-ра Річинського зокрема. І дійсно, цей момент міг би стати переломовим, та він не став таким, а все те, що говориться про нього в постанові Синоду, є специфічним для семинарської реторики, а далеким від правди і розрахованим на „неграмотних", забуваючи, що до Митрополитальної Ради від українського громадянства входило шістьох з вищою освітою, а один зі спеціяльною педагогічною.

Перш усього — якою була в дійсности „попытка смягчить окаменную душу" Річинського і „научить его православно пети Богу аллилуіа"? Я був тим, через кого велись переговори в цілях налагодження порозуміння з провідниками українського церковного руху. Чи пригадуєте собі, Ваше Блаженство, що звернувшись до мене з проханням дати список осіб, котрих Ви запросили би на нараду 1. липня 1928 р., Ви висловили саме відносно д-ра Річинського своє небажання мати його на тій нараді? І тільки моя впертість і доводи, що присутність д-ра Річинського буде найкращим доказом ширости митрополії

---

*) **Від Редакції.** Нині даємо на сторінках „Діла" місце відкритому листові посла Івана Власовського до православного митрополита Дениса. Робимо це тому, що досі ніхто з православних українців не займався на сторінках нашого органу справою анатеми, якою обложено д-ра Річинського, видатного діяча у церковній ділянці на Волині. Посол Власовський компетентний забрати прикладне слово в цій справі тому, що був заступником голови українського Церковного Комітету на Волині, головою луцького церковного зїзду у 1927 р. і робив останніми часами заходи для налагодження мирного співжиття провідників українського православного руху Волині з варшавською митрополією. Наїнець місткість цей лист після Власовського ще й тому, що справа, якій він присвячений, має цілий громадський і національний характер.

грамою, предложеною Головною Управою. За внесенням пос. Струтинського голосувало 104 делегатів за внесенням, щоб усунути з денного порядку зміну статуту Т-ва, 45 гол. Ці голосування забрали знов дуже багацько часу.

Опісля секретар Зїзду п. Ів. Герасимович відчитав протокол Зїзду „Рідної Школи" з 1928-го року, який принято.

З черги зачалася знову довжезна, іноді дуже горячкова, а навіть бурлива дискусія в справі вибору комісії-матки. Поставлено дві листи. На першій поставленій сел. Загульським, були: Дідич Іван, д-р Ревюк Володимир, п-ні Білякова, о. Пшепюрський, Іван Корчинський, Степан Похмурський і о. Навроцький. На другій поставленій проф. Яворовським, були: Константина Малицька, о. Яворський (з Рогатинщини), дир. Кузьмович, проф. Домбровський, п-ні Блажкевич, д-р Новодворський, ред. Мудрий, ред. Кобер-ський і учит. Вахнюк. Колиж показалося, що ред. Мудрий поставлений без його відома (не був делегатом ні взагалі на салі!), а п-ні Малицька, о. Яворський і дир. Кузьмович зголосили свою резигнацію, цю листу доповнено учит. Зубреєм і п-нею Білецькою. Були ще й інші внесення, а саме внесення дир. Даниша, аби до першої комісії увійшов іще дир. Макогон зі Станиславова, внесення представника студентства п. Кравцева, аби до комісії-матки вибрано двох представників студентства (Габрусевича і Сенева) і внесення дир. Крушельницького, аби комісія-матка складалася з 18 членів (себ-то всіх поставлених). По довших перипетіях, по менше або більше демагогічних виступах ріжних делегатів вибрано вкінці (після кількох голосувань!) комісію-матку в складі, поставленому п. Загульським (ліста перша). За цією листою заявилося 109 присутніх. За листою поставленою п. Яворовським, голосувало 36 присутніх. Дискусія і голосування над цією справою забрали знову дві години часу.

В год. 1. приступлено нарешті до найближчої точки — звіту Год. Управи, що його зложив дос. Струтинський. Після того присутні вислухали рефератів про стан народніх шкіл і захоронок „Р. Ш.", про стан семинарій і гімназій „Р. Ш.", а вкінці про стан фахових шкіл „Р. Ш."

Год. 4. попол. Зїзд тревав далі.

Вибір Головної Управи „Р. Ш.".

В 7. год. вечером вибрано нову Головну Управу Т-ва. Головою вибрано знову радн. **Іллю Кокорудза**, за яким заявилося 108 присутніх (проти 5, решта здержалася). Членами Головної Управи стали: о. мітр. Базюк, о. кан. Гриник (Перемишль), сен. Децикевич, дир. Даниш (Станиславів), п-і Федорчакова Софія, Яворський Омелян, сел. Загульський Микола, Терлецький Омелян, Мартинець Теодор, Корчинський Іван, д-р Коновалець Мирон, дир. Кузьмович (Дрогобич), о. д-р Лятишевський Іван (Станиславів), Домбровський Августин, д-р Кисілевський Кость, Струтинський Михайло, учит. Похмурський, п-і Селезінкова (Радехів). Заступники: д-р Залужний Осип, Ластовецький Микола, Манько Василь, о. Навроцький Василь, Пачовська Олександра, Лежогубська Ірина. До Контрольної Комісії увійшли: Кисілевський Маркіян, Мороз Микола, Филипович Іван, Стернюк Іван, Кубаєвич Василь; заступники: Гебус Методій, д-р Цимбалістий Павло. Розємний суд: о. Бучацький Олександер, д-р Ревюк Володимир, д-р Левицький Дмитро, д-р Левицький Кость, Сосновський Роман.

Промова Рикова.

Посол Патек вийшов зі салі.

Дня 20. травня отворено у Москві 14-ий всесоюзний зїзд рад під головуванням Калініна. Заповіджена промова Рикова стягнула представників дипльоматичного корпусу і закорд. преси. Двогодинна промова Рикова присвячена була закордонній політиці. Дня 21. травня Риков говоритиме про діяльність рад. влади в інших ділянках. Передовсім гострий був уступ промови, що торкався Англії та Ліги Націй. Довше задержався Риков біля Польщі, зазначив, що СРСР хоче добрих і тривких сусідських взаємин із Варшавою. Згадав про вироблене свого часу предложення про неагресію. На слова Рикова: „Коли би мали битися з Польщею, то будемо битися ретельно" — сала зареагувала оплесками. В тій хвилі присутній на зїзді польський посол Патек вийшов зі салі.

Риков про свободу віри.

В промові на 14. всерос. зїзді рад Риков торкнувся теж антисемітизму та свободи віри. Вважаючи антисемітизм висловом експльоатації, Риков сказав м. і.: „Таку експльоатацію, ворожу для жидів, годі толерувати в наших радянських умовинах. Кожний працюючий, якоїнебудь національности, є повноправний горожанин Союзу. Змірямо до здійснення братерства працюючих. Ворогом нашим може бути лише „непман", „кулак" жид чи русский. Ми є за поборюванням релігії, але не гадаємо приноровлювати ніяких засобів насилля адміністраційного характеру, навпаки наша конституція признає свободу віри. Правдою є, що деколи практикуються почасти засоби насилля в боротьбі проти релігії. Та це відокремлені випадки".

Як інформують представники Жид. Тел. Аг. з півурядових кол, теперішній зїзд рад ухвалить поправку до радянської конституції, на основі якої офіційно забезпечена буде свобода віри та протирелігійної пропаганди.

—o—

Конференція малої антанти.

Дня 20. травня приїхав у Білгород Бенеш із жінкою. З міністром приїхав шеф кабінету та секретар. На двірці витали Бенеша заступник міністра закорд. справ Кумануді та ром. мін. закордонних справ Міронеску. Перші збори цих міністрів були в 11. год. Перед конференцією мін. Бенеш і Міронеску *прийшли до королівської* палати, де зложили свої візитівки. Після засідання мін. Бенеша приняв король, а потім Міронеску. На сніданні були три міністри, дипльомати та кількох урядовців білгородського мін-ства закордонних справ.

—o—

Землетруси.

З Анкори прийшла вістка, що 19. травня землетрус навістив місцевість Сусісері. Завалилося 950 домів. Є 39 людей вбитих, а кількадесять ранених.

Дня 20. травня біля Букарешту відчули підземні тремтіння. Шкід не було.

Пожежа нафти.

У Ромунії на стації Тімушул вискочив зі шин поїзд цистерн із нафтою. Нафта запалилася. Чотирьох людей згоріло в полумї, трьох було тяжко ранених.

—o—

Фр. старшини у „Цепеліні".

Французький міністр летунства Ейнак приняв запрошення д-ра Екенера, який предложив пятьом французьким старшинам-летунам відбути подорож „Цепеліном" до Фрідріхсгафену. Нові мотори для „Цепеліна" прийшли вже до Тульону.

—o—

Хмаролім у Борщівщині і Бережанщині.

Над Борщевом перейшла буря з хмароломом. Борщівський потік замулив городи та заподіяв великі шкоди. Загальна шкода виносить ок. 40 тис. зол. Над Саранчуками та Потуторами (Бережанщина) перейшов хмаролім. Зливний дощ заподіяв великі шкоди в полі, а подекуди зовсім знищив засіви.

—o—

Зі спортового життя.

Мистецтва Ліги:

Краків. Гарбарня-Варта 3:2 (2:1).

Окружні мистецтва:

Стрий. Погонь (Стрий) — Україна 3:2 (1:2).

змінити своє відношення до українського церковного руху, довели до того, що д-р Річинський попав у список. Нарада 1. липня відбулась. В числі 7 осіб, котрих Ви погодилися ввести як представників українського громадянства до складу Митрополитальної Ради, був і д-р А. Річинський. Чи пригадуєте собі далі, Ваше Блаженство, як у розмові з 17. VIII. 1928 р. Ви заявили мені, що д-ра Річинського не введете до Митрополитальної Ради і то не через „камінну його душу", а з тої причини, що представники РНО (Русское Народное Обединеніе) домагаються від Вас введення до Ради Евг. Комаревича з Володимира. Буквальні Ваші слова: „они всѣ как умирают, как влюбленные, какіе в Комаревича настаивают на его включеніи, а я не хочу этого, так как из Митрополитальнаго Совета получится тогда балаган, а не приглашая Комаревича, не могу ввести и Речинскаго, как его антипода, все равно как Хрущкій антипод Серебряникова". І я Вам сказав тоді, що найправдоподібніше наші представники на сесію Митрополитальної Ради (призначену на 22. VIII. 1928 р.) не являться, між іншим і з причини недодержання умови щодо запрошення до Ради д-ра Річинського.

Одначе на нашій нараді, на котрій був присутнім і д-р Річинський, вирішено на сесію Митрополитальної Ради їхати, у зрозумінні великої ваги справи, і в остаточно невтраченій, хоча і значно знов підірваній, вірі в зміну курсу митрополії у відношенні до українського церковного руху.

22. серпня 1928 р. розпочалася сесія Митрополитальної Ради, а того-ж дня вечером архієп. Олексій, на доручення Вашого Блаженства, просив мене викликати телеграмою д-ра Річинського на сесію Ради. На моє здивованнн, чим пояснюється така раптовна зміна, дістав я відпочідь, що введений вже до Ради і Комаревич. Комаревича не треба було викликати до Варшави, бо він, як виявилось, вже біля трьох днів перебував тут з якоюсь делегацією, яка домагалась, щоби його ввести до Митрополитальної Ради; ранком 23. III. він вже сидів на засіданні. Я відмовився викликати д-ра Річинського за своїм підписом, вимагав підпису Вашого Блаженства. Ви на те не погодилися, і д-р Річинський був визваний за підписом арх. Олексія, але вспів прибути тільки на останнє засідання. Так Комаревич, референт церковної справи в РНО, втягнув за собою до Митрополитальної Ради д-ра Річинського. Отака є історична правда отого в синодальній постанові „милостиваго отношенія (до Річинського) архипастиря, предоставившаго ему возможность легально и плодотворно сотрудничать с законной церковной властей в составѣ Митрополитальнаго Совета".

Переходжу до передачі подій того часу в їх цілому, як одної зі сторінок в історії українського визвольного церковного руху. Перш за все неправдою є в постанові Синоду, що до Варшави на 1. липня 1928 р. запрошений був „состав Церковнаго Комитета", бо це булоб 37 осіб, а запрошених було 12, з того 6 не належало до Церковного Комітету. В розмовах Ваше Блаженство зовсім оминали цієї назви, кажучи про представників українського громадянства, а не про Церковний Комітет, котрого ніби далі бажали не визнавати.

Постанова Синоду каже далі, що нарада в 1. липня 1928 р. була проявом „любви и прощенія самочинным руководителям украинскаго церковнаго движенія", спробою ввести той рух в „законное русло", „ради сохраненія церковнаго мира". Надзвичайно цікаво — чому любов і прощення і старання про церковний мир прийшли аж по році після українського церковного зїзду (5—6 червня 1927 р.) і прийшли в момент, коли український церковний рух не був таким агресивним, бо переживав хвилю ослаблення? Акт архипастирів не каже правди, і тому мушу пояснити ту „любов" до церковного комітету. Перетовори зі мною в цілі навязання контакту з „самочинными руководителями украинскаго церковнаго движенія" і скликання їх на нараду 1. липня 1928 р. були розпочаті внаслідок листа до Вашого Блаженства міністра ісповідань і освіти Побружського, в котрому міністр упорядкування правних відносин між православною церквою в Польщі і державою узалежнював передовсім від вироблення церковною владою такого статуту внутрішнього життя православної церкви в Польщі, котрий узгляднював би „місцеві" традиції і звичаї (іншими словами українські, білоруські), знищені Москвою, а також радив Вашому Блаженству, щоби Ви відносно цього статуту і взагалі внутрішнього положення в церкві засягнули думки поважних осіб і знавців місцевої церковної традиції. Смію пригадати Вашому Блаженству, що на нараду 1. липня 1928 р. запросили Ви через мене не „самочинных руководителей украинскаго церковнаго движенія", а якраз тих поважних осіб, про котрих писав Вам у листі міністр Добрудський і в котрих Ви шукали опертя при тих „політичних" обставинах, в яких тоді знайшлися, а зокрема як керманич відділу православної теольогії при варшавськім університеті. А чи можнаб опиратися на „самочинцях"?

Далі. Майже напередодні з 1. липня 1928 р. міністр Добруцький уступив; на його місце прийшов міністр Свїтальський. Ситуація була неясна: чи потрібні далі думки поважних осіб і опертя на них, чи може вже можна обійтися без них? Але події вже розвивалися. Тому липнева нарада відбулась. Ваше Блаженство були провідником на нараді, що зазначено в протоколі наради. Одначе на другий чи третій день протоколу цього Ви не підписали як провідник (предсідник), а написали тільки „читал" і — підпис, щоби потім сказати, як і казали мені нераз, що Ви тільки слухали, а не вирішували разом з нами. Та так не було. І що-ж Ви перевели в життя з постанов тієї *спільної* наради? Видано архипастирське послание в справі української відправи по церквах? Але замість „точної і обовязуючої інструкції" для руководства духовенству (п. II. протоколу) післано „сопроводительную бумагу" при посланні, котрою те послання анулювалось! Введено представників українського громадянства до Митрополитальної Ради? Як було введено д-ра Річинського, я вже оповів. Пригадаю також, що Ви

НОВИНКИ

— **Земельний Банк Гіпотечний С. А. у Львові вул. Підвалля ч. 7.** переніс свої бюра з днем 16. травня ц. р. до власної каменици **при вул. Словацького ч. 14.** Числа телефонів; 75—32, 3—82 і 52—92 (Дирекція). 2020 4—5

—**Резервісти покликані на вправи.** Піхота від 3. червня до 14. вересня; повзи від 10. червня до 20. липня, кавалєрія від 1. до 20. липня; артилєрія від 3. червня до 31. жовтня; летуни від 3 червня до 14. вересня; самоходи від 12. серпня до 21. вересня; звязкові відділи від 5. серпня до 14. вересня; служба здоровля, інтендантури та ветеринарійна від 5. серпня до 17. вересня; жандармерія від 3. червня до 13. липня; воєнна маринарка від 1. червня до 11. вересня. Вправи тріватимуть чотири тижні. Хто хоче бути звільнений від вправ цього року, повинен вислати прохання до ПКУ (повітова команда доповнень (узупелнень) на два тижні перед початком вправ. Мотивом звільнення може бути: поважна недуга, важні родинні події, наукова подорож, стверджені доказами. Резервістів не будуть повідомляти окремо, лише загальними плякатами.

— **У Великів Голоску** давнішими роками поставила громада біля громадського джерела фігуру, при якій досі українська й польська молодь збиралася напереміну та співала побожні пісні. З обох боків не було досі ніякої зачіпки. Щойно в середу 15. ц. м. деякі місцеві польські шовіністи не стерпіли, як може українська молодь співати біля громадської фігури. Місцеві „стшельці" з допомогою замарстинівських напали з камінням на українців та побили одного мущину й одну жінку. Зновуж місцевий громадський уряд, обсаджений поляками, після цієї бійки замість покликати до відповідальности напасників, переводив ревізію при помочі поліції серед спокійних членів місцевої читальні „Просвіти".

— **Смерть співачки.** У Берліні померла в 81 р. життя німецька співачка Лілі Леман, одна з найбільших і найбільше всесторонніх артисток минулого століття. Ще 10 літ тому давала вона свій останній концерт, зберігаючи свій голос і молодечий вигляд, мов Баттістіні. Вона мала кольоратурний голос і почала свою славу в Байрайт це під проводом самого Вагнера. Її великий темперамент довів її до конфлікту з дирекцією берлінської опери і вона виїхала до Америки, де почала дійсну співацьку карієру, вийшовши там одночасно замуж за тенора Павла Каліша. Її найкращі ролі були: Ізольда, партії в операх Верлія та Моцарта і в Бетовена „Фіделіо". Кожна з її роль була простудіована до найменших подробиць і передана з рідким мистецтвом.

— **Забави австрійських урядовців.** У відомім лічничім місті Бадені, в околиці Відня, поліція відкрила досить небуденну організацію. У пивниці одного міського радного був влаштований бар для сходин потайного товариства кокаїністів, якого членами були і жінки. Коли поліція ввійшла туди, застала чимало осіб в одязі Адама та Еви. Арештували 23 особи, між якими є люди на дуже поважних суспільних становищах.

— **Ріжні вістки.** Одна божевільна жінка у Відні процесувалася з усіми своїми знайомими та сусідами так довго, заки суд не зорієнтувався, що треба її посадити в домі божевільних. — Мати вбитого великого німецького політика Вальтера Ратенава видала в 3-ох томах його листування, лише в 100 примірниках. — З помешкання англійського консуля в Берліні злодії винесли дорогоцінности в білий день, заявивши службі під час його неприсутности, що прийшли на замовлення перевести дезинфекцію.— Шведська княжна Інгріда має вийти замуж за одного з трьох синів англійського короля. — Відомий німецький письменник Бруно Франк, жонатий з донькою відомої артистки Фріці Массарі — розводиться. — Французькі знавці оцінили дорогоцінности перської корони на великі мільони; славний камінь Даріда-і-Нор є, на їх думку, взагалі „неоцінений". — В околиці Фльоренції найшли у землі етрурійську вазу, виїмково мистецького зразка, зроблену на кілька століть перед Христом.

— **Небажаний життепис.** Недавно одна англійська видавнича фірма повідомила про підготовлюване видання життепису англійського короля, написаного одним із членів королівського дому. Книжка почала друкуватись. Тимчасом король, якому передали коректорську відбитку частини книжки до прочитання, висловив побажання, щоби книжка не появилася, тому, що в ній є неприємні подробиці про приватне життя членів королівської рідні. Видавництво стримало друк книжки і зірвало умову з видавництвами в Америці та Австралії, що хотіли її перевидати.

— **Паризький процес.** У найближчих днях почнеться в Парижі процес директії одного мюзік-голю проти своєї артистки Сімони Сабар, лавреатки конкурсу краси. Дирекція театрику подала в суд красуню за те, що вона не додержала умов контракту, бо не хотіла виступити на сцені в занадто прозірчастих сукнях. Чисто паризька історія!

— **Діявольська шафа.** У Берліні виставили на прилюдну ліцитацію шафу Люкреції Борджія, де містилася збірка отрут відомої отруйниці. Ця шафа має 400 літ і небуденну історію. Кардинал Фердинанд де Медічі жертвував її на початку минулого століття цареві Миколі І. з вдячности за охорону католиків у Росії. Згодом цей мебель став власністю царині Олександри, яка дарувала його гідному наслідникові Люкресії — Распутінові. Біснуватий чернець казав, що в цій шафі шукає він своєї пророцької ясновидючости. Невідомо, чи сама радянська влада чи хтось приватний вивіз цю шафу до Берліна, щоби її добре продати. Шафа є зразком стародавнього мистецтва, вся різьблена в гебані, прикрашена бронзованими вріїаами з постатями сатирів і німф у сороміцьких позах. Висока на 2 метри, широка на 1 м. 60 цм. У самій середині є в ній годинник увесь зі золота. Коли натиснути таємну пружинку, відчиняються двері з цілою низкою маленьких шуфлядок і сховищ. У кожній шуфлядці находився спеціяльний рід отрути. Можна уявити собі, що аматорів на таку діявольську машину найдеться в нинішній не дуже нормальній добі чимало.

— **Гонорар за прогульки.** Польське мін-ство освіти видало розпорядок, на основі якого вчителі діставатимуть дієти за наукові прогульки, уладжувані зі шкільною молодю.

— **Теміда в Золочеві „переочує".** Селянин з околиці Золочева, Стахура, кохав багату доньку садівника і хотів з нею женитись. Коли її рідня і чути не хотіла про такий мезаліянс, він зробив те саме, що герої старих трагедій — пробив ножем дівчину і себе. Дівчину сміливіше так, що вона вмерла, себе слабше так, що видужав. Лава присяжних у Золочеві мала відповісти на питання: „Чи винен він у душегубстві?" і відповіла: „Ні". Другого питання: „Чи винен він в убийстві?" й не ставили і Стахура вийшов на волю. Прокуратор зголосив відклик неважности. Найвищий суд признав йому рацію: що розправа неважна, бо при ній переочили одно важне питання щодо вбийства. Підчас нової розправи в Золочеві суддя почав усе наново і поставив новій лаві присяглих ще раз те саме перше питання: „Чи Стахура винен у душегубстві?". Лава відповіла: винен. Закон передбачує кару смерти. Тепер знову зголосив відклик неважности адвокат: суд повинен був обмежитись лише до справи про вбийство, а не вертатись до питання про душегубство. Найвищий суд знову скасував засуд. Суд у Золочеві розбиратиме ту саму справу втрете; може цим разом уже правильно.

— **З українського радянського кіна.** Управа ВУФКУ рішила побудувати ще цього року нові кіна: у Кривому Розі (на 800 місць), в одному з міст Донбасу та в робітничій околиці Києва. Вона хоче вислати одного зі своїх членів до Америки для вивчення техніки згукової фільми. Ще цього року мають купити пять згукових установок для кінотеатрів на Україні. — Революційна фільма „Арсенал", ставлена по портових містах чорноморського побережа: в Одесі, Миколаєві та Херсоні одночасно з підготовчими лекціями, дискусіями та анкетами. — З нових фільм українсько-

---

без порозуміння з нами ввели, і теж від українців, посла з клюбу Б. Б. Богуславського. Треба було вітати запрошення представників білоруського громадянства, бо білорусинів у Ралі не було. Але як зрозуміти те, що Ви на 7 українців і 3 білорусинів дібрали в Митрополитальну Раду ин. Короля, Лелявського, Серебряникова, Комаревича, — всі з РНО і від москвофілів з Галичини і зром. Пантелеймона і Бендасюка, разом 6 осіб, коли у складі Ради і без того було понад 10 росіян, або представників тієїж течії, що дібрані тепер 6 осіб. Чи ні особи теж були введені, як Річицький, чи ми, „в порядкѣ крайняго снисхожденія" і „ради сохраненія церковнаго мира"? На мій протест (17. VIII.), умотивований статистичними даними що-до національного складу православного населення в Польщі, Ваше Блаженство відповіли, що від Волині Ви не запросили жадного представника РНО. На жаль, я не знав, що вже тоді був запрошений о. Рогальський з Рівного, і не міг передбачити, що настоїть на своїм Комаревич з Володимира, себ-то обидва саме з Волині. І все-ж таки на сесію Митрополитальної Ради 22. серпня 1928 р. ми явились. Більше того! Тактика українців в Митрополитальній Раді була остільки миролюбивою, що зискали вони собі симпатію посеред значної частини російської групи, тоді як активісти з РНО загострювали відносини, приладь особливо їхні настирливі домагання мати числену перевагу в організаційній, по скликанні церковного собору, комісії.

Та чи те мирозбоже знайшло відповідь і оправдання та зрозуміння в дальших наших відносинах? Ні! І те виявилось зараз-же після закінчення сесії, коли відбулась з моєї ініціятиви (бо я ясно бачив фальш положення!) вечором 24. VIII. 28 р. бесіда з Вами, на котрій були д-р Річицький, о. Пашевський, Артемюк, Соловій, Черкавський, Яцишинський, Хрущкий і я. І Ви, Ваше Блаженство, мабуть памятаєте ту бесіду, по тону і змісту цілком проти всіх нарад з 1. липня, памятаєте мабуть і Вашу заяву, від котрої дрогнули вражені українські серця, а саме, що українська відправа може мати місце в парафії, коли всі 100 проц. парохіян погоджуються на неї, а раз знайдеться хоч один проти, то треба зберігати „традицію" і правити в російсько-словянській мові?" А шож уже з українським епископом, реконструкцією консисторій, змінами в церковно-адміністративнім апараті по повітах, а перекладом Богослужебних книг? — Все це справи, умовлені на нараді 1. липня, в котрих не зроблено нічого і не видно було жадного наміру щонебудь зробити? На ділі та розмова з представниками українського громадянства 24. VII. 1928 р. була вже зірваним наладжених було відносин. І нехай прийде й на мене анатема, але не відступлю від твердження, що представники українського народу не винні в тому, що спроба мирного полагодження, і в еволюційному порядку церковно-національних питань нагло була обірвана, і не вони, а зокрема не д-р Річицький, відповідальні за нарушення „церковного миру".

Чому так сталося? Ваше Блаженство в своєму сумлінні те краще знаєте. Від себе-ж я, закінчуючи передачу ряду фактів, позам, що Митрополитальна Рада після серпня більше не була скликана, хоч мала бути скликана в осени 1928 р., ні краєвий церковний собор, намічений на Різдво 1928—29 р., також не був скликаний. Вияв, Ваше Блаженство, в осени 1928 року оповідали мені, що до всієї цієї акції громадянства („общественности") в церковному житті неприхильно поставився новий міністр ісповідань Світальський, а особливо був незадоволений він із включення Вами до складу Митрополитальної Ради громадських діячів — представників національностей. Звідсіля — несклікання Митрополитальної Ради і поховання краєвого церковного собору, котрий, правду кажучи, при тім адміністративно-виборчім церковнім апараті, якого Ви змінювати не бажали, не віщував для українців добра. Зрештою, в „Воскресном чтеніи" (ч. 17. ц. р.) надруковано, що на початку квітня ц. р. міністерство ісповідань повідомило Ваше Блаженство, що „Митрополитальний Совет не признается министерством за учрежденіе оффиціально существующее и действующее", а це на Вашу просьбу виплатити видатки, понесені в час сесії Ради в серпні 1928 року. Чи потрібно з цих останніх фактів робити висновки? Думаю, що непотрібно, — вони ясні.

У світлі всіх наведених мною тут фактів якже без кінця сумно виглядає отой архипастирський акт відлучення від церкви д-ра Річицького! Як убога і жалю гідна в постанові Синоду ота „лямептація" про проявлені до „самочинних руководителей украинскаго церковнаго движенія" на чолі з д-ром Річицьким „любовь и прощеніе", у відповідь на які вони ніби проявили „лютое ожесточеніе и неисправимость"... Хто то став на перешкоді церковного мира і хто не захотів цього мира, з наведеного мною стає дуже і дуже ясним.

І нема річ, що подібними актами не піднімається і не укріпляється авторитет церковної влади. Можливо, що пригадані мною факти були одними забуті, а для інших членів Синоду і зовсім не були відомі, хоча така справа, як анатема людини, вимагає, думаю, надзвичайної обережности і надзвичайно в відповідальною, *щоби самій не стати хулою на Духа Святого*, а тому, коліб цей лист з поданим фактичним матеріялом міг послужити до перегляду в Синоді Православної Церкви справи анатеми на д-ра Річицького, то виготовлення його булоб тимбільше оправданим, як також я в готовий до подачі цілого ряду інших знаних мені фактів, необхідних у ціли перегляду даної справи і вирішення її в дусі правди і справедливости, якими одиноко повинні кермуватися архипастирі в своїх рішеннях.

Луцьк, 15. травня 1929 р.

Іван Власовський,
посол до сойму і член Митрополитальної Ради.

го виробництва приладдя „Весна", що показує природу останнього сезону в її різноманітних проявах, — „У Заметах" з подій України за часів гетьманщини з 1918 р.; „Перша кінна" з подвигів армії Буденного і дві діточі фільми „Немає переможця" і „Шкідник" з наскрізь педагогічною тенденцією. Ці звістки виписуємо з „Прес-бюлетеню Всеукраїнського Фото-Кіно Управління", який попадає до нас дуже рідко, зовсім випадково, і який, на жаль, друкований є на цилькостилі так невиразно і на такім поганенькім папері, що деякі слова ледви можна розібрати.

— **Завзятий антимілітарист.** 10 літ ховався перед військом польський дезиртир Кваснєвський, з околиць Сандомира. У своїм селі Веселівка він вів невеселе життя, бо просиджував потайки роками на горіщі своєї кучі, де рідня приносила йому їсти. За той час він утратив усі свої сили. Якби не великий дощ, що знищив кучу, він силів би там і досі.

— **В обороні чести кайзера.** В околиці польського Лешна прийшов три місяці тому поліцай до селянина Вигоди і показав йому наказ арештування. Вигода параграфів не розуміє і рішив, що сварить уже пізно. Дав себе відставити до вязниці у Вронках, де мав сидіти 3 місяці. А що багато мав часу до роздумування, прийшов до переконання, що коли вийде з вязниці таки спитає, защо йому „вліпили" таку кару. Бодай щоби знати на майбутнє пропорції провини і кари. І довідався: у свій час німецький суд засудив його за словну образу кайзера Вільгельма і переклав цей присуд до виконання польському судові.

— **Краса і школа.** Столиця Ліфляндії, Мітава, пішла за прикладом великих міст і зорганізувала модний конкурс — жіночої краси. Королевою вийшла 18-літня гімназистка; її фотографія пишалась за виставками крамниць, у журналах і в кінах, а деякі часописи, навіть чужинні, принесли замітки та статейки про вродливу дівчину. Журі мало нелегке завдання вибрати найкращу зпоміж тисячі кандидаток. Та ще важчу ролю почув на своїх плечах директор гімназії, де вчилась красуня. Він скликав учительську конференцію і вібрав більшість голосів за поглядом, що гімназистці не вільно брати участи в таких „неморальних" конкурсах. Красуню виключили з гімназії безпосередно перед матурою. Її батьки внесли скаргу до міністерства освіти, що директор і вчительська рада перейшли свої компетенції. Одночасно педагоги причинились ще до зміцнення симпатій „міс Мітаві", яку інші гімназії запрошують здавати іспит в їхній школі. Не є виключене, що таки молоду красуню допустять до теоретичного іспиту зрілости, вона готова здати його практично і вийти замуж.

— **Жінки мають більший успіх.** У Бірмінгемі відкрила поліція, що одна дама, яка шукає праці є переодягненим мущиною. Цей мущина, що мав найсучаснішу професію, бо грав на саксофоні, виправдувався на суді тим, що жінці нині лекше найти працю. Його звільнили, але за кару вже у судовій салі передали йому мужеське вбрання для переодягнення, залишаючи на його ногах жіночі черевики з високими каблуками, бо не мали підходящих на його ногу.

— **Щастя кінової зорі.** Відома зоря американського екрану Ґрета Ґарбо, шведка, дістала 150 тисяч дол. спадщини від шведського режісера Стіллєра, що відкрив її і підготовив її карієру. Стіллер кохався в Ґарбо без взаїмности і хотів дати їй ще один доказ своїх почувань.

— **Справлення ошибки.** У вчерашнім числі Ціла в оголошенню Т-ва Дністер на І стороні замість: **До 31 травня ц. р. має бути до 31 жовтня ц. р.**

Діти на село!

(Поклик Т-ва Вакаційних Осель.)

Як що-року, так і цього року Т-во Вакаційних Осель ладиться вислати найбідніші, найменші львівські діти на село, щоб відпочали по цілорічній шкільній праці, набрали сил на сіжому повітрі, на сонці серед зелені і відживилися на кращому харчі, як може їм дати родинний убогий дім. Дві групи дітей, хлопці й дівчата, по 60 кожний, зможуть виїхати на чотири-пять тижнів до Милування під опікою учительок і учителів, які подбають вже про те, щоб вакації лишили їм, які найкращі спомини і принесли у літвори якнайкращі спомини і принесли справді хосен їх здоровлю. Але висилка 120 дітей на два місяці на оселю вимагає коштів, великих коштів. Видія Товариства напротязі року стягав кошти. Видія Товариства напротязі року стягав кошти. Видія Товариства напротязі року стягав кошти

З театру.

Малий Театр: „ЛЮБОВ БЕЗ СОТИКА", комедія на три дії *С. Кеджинського.*

Найсильніші почування слабнуть інколи без піддержки капіталу. Найчесніші жінки та мужчини затрачують розуміння між чесністю і делікатною ошукою, коли тратять ґрунт під ногами. Любов без сотика стає щораз рідшим явищем серед післявоєнної інтеліґенції, що хотіла би погодити приємне з корисним себ-то мати користь в приємности. Всі поняття про мораль, чесність, подружа та дружбу змінились у нашій добі так дивоглядно, як жінка, що ще вчора була матроною, а нині наслідує молодість при помочі кравця, фризіра та косметиста.

Із цієї плутанини автор вибрав низку веселих типів і комічних сцен і склав із них наскрізь паризьку сезонову комедію. Ідеал такої комедії: розважити, розсміяти, спонукати до кількох легких рефлексій дотепним анекдотом, який не має в собі більше перцю як кремової піпки. Оповідати таких анекдотів не слід заздалегідь, коли радимо іншим послухати їх особисто, а не хочемо псувати найважливішого настрою підчас паризької комедії: зацікавлення як автор розвяже накопичені ситуації. Хто схоче найти в „Любові без сотика" кілька гострих уваг на адресу дуже поширеного типу післявоєнних комбінаторів, інтеліґенції, що силоміць живе понад свої засоби, хто схоче найти типи з легка забрудненими, дарма, що й манікурованими пальцями, хто схоче обмежитись до фарсових ситуацій — кожний найде там те, чого бажає, в приємній усміхненій формі. Кому що треба: одному фільософія, другому скоботи.

Пєсу грали з таким самим вдоволенням, як слухали її. П. Міля Чайковська мала всі прикмети паризької чарівної артистки і нагадувала Івонну Прентам. П. Я. Страхоцький може був трохи за поважний для комедії в такім тоні. Незрівнаний був *Добжанський*; усі інші достроєні до головних виконавців. **М. Р.**

Жертви на оселю робітників пера.

ВИКАЗ ч. 15.

На заклик „Т-ва письменників і журналістів ім. Ів. Франка" зложили на оселю українських робітників пера: 260) о. митр. А. Шептицький (з здеклярованої суми) — 100 зол., 261) кот. Володимир Левицький, Винники — 100 зол., 262) С. і В. Тариновецькі, Львів — 5 зол., 263) о. Йосиф Логинський, Струтин Нижний — 5 зол., 264) Іван Сполітаксвич, Львів — 10 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:
Вівторок 21-го, г. 7·30 веч. „Тоска". *Гостинний виступ М. Голинського.*

Малий Театр:
Вівторок 21-го, г. 7·30 веч. „Кохання без сотика".

Кіна.

„Аполльо": „Кандидатки на розвід" і „13-ий присяжний".
„Кольосеум": „Таверна тисяча насолод" і Ж. Верна „Діти кап. Ґранта".
„Лев": „Мадам Ренаміс".
„Люна": „Боротьба за ізмарагд".
„Марусенька": „Сповідь жінки" і „Весела війна моряків".
„Оаза": „Небораки".
„Палляс": „Гегемна пасербиці".
„Пан": „Могила серед ледників".
„Пасаж": „На жовтих водах Янг-Це-Кіангу".
„Ушка": „Місто чудес" (Фейрбенкс).
„Фатаморґана": „Арлекінада життя" Янінгс).
„Химера": „Наречений з дансінгу".

Програма радіо.

Четвер 23-го.

Льондон (358). 21·00 Концерт симфон. орхестри.
Париж (1744). 21·35 Концерт.
Берлін (475,4). 20·00 „Його Висость танцює вальса".
Відень (519,9). 20·05 Фрагмент опери.
Міляно (504,2) 20·30 „Люкресія Борджія" Доніцетія.
Рим (455,9). 21·00–53·10 Симфонічна орхестра.
Будапешт (548). 21·00 Концерт. 22·00 Циганська музика.
Москва (1442,3). 19·00 Опера.
(1442,3). 17·16 Дута орхестра.
Харків (1680). 16·30 Концерт.
Варшава (1395,1). 17·55 Сучасна музика. 23·00 Музика з кавярні.
Познань (339,8). 17.36 Сучасна музика.
Братислава (277·8). 16·30 Концерт.
Прага (343,2) 21·00 Концерт.

Пятниця 24-го.

Льондон (358). 22·35 Концерт.
Париж (1744). 16·45 Концерт. 21·35 „Льогенґрія".
Берлін (475,4). 20·00 Радіоорхестра. 21·40 Сьвітковий концерт.
Відень (519,9) 20·15 Камерний квартет. 21·00 Баляди.
Рим (443,8). 21·00. Вечір національного свята (гимни та оперетка).
Міляно (504,2) 20·3 Симфонічний концерт.
Ленінград (1000). 19·30 Музично-літерат. вечір.
Москва (1442.3). 19·00 Концерт.
Харків (1680). 18·30 і 20·00 Концерт національ. вершностей.
Київ (775). 19·00 Музичні продукції.
Варшава (1395,1). 17·15 Концерти з Познани.
Кошиці (265,5). 20·20 Музика Двожака.
Братислава (277,8) 16·30 Концерт.
Загреб (30·3). 20·35 Славянська музика.
Прага (343,2). 16·25 Камерний концерт.
Берн (406). 20·30. Орхестра мандолін.
Бенко (432,3). 19·05 Концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає.

Панахида за бл. п. С. Петлюру Відділ Тов. „Український Центральний Комітет" у Львові сповіщає Українське Громадянство, що в неділю 26 травня 1929 р. заходами Т-ва відбудеться в Свято-Юрівській православній церкві при вул. Францішканській ч. 3 в українській мові Заупокійна Літургія і Панахида по *бл. п.* **Голові Директорії і Головнім Отамані Військ Української Народньої Республики Симоні Петлюрі.** Літургію і панахиду за всіх полеглих за волю України відспівує хор в українській мові. Початок літургії в год. 10. рано, а панахиди в год. 12. **Управа Товариства.** 1 3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

БІЖУТЕРІЮ, СРІБЛО, ГОДИННИКИ поручає дешево Домбровські-Розважевські Львів (Готель Жоржа) вул. Академічна ч. 2. Догідні условія. 1366 33—?

ПРОДАМ 113 морг. фарму разом з машинерією за 1200 дол. в Канаді. Ласкаві зголошення під „Фарма" до Адміністрації Діла. 2014 2—2

НА ПРОДАЖ передвоєнна майже вживана дуже практична комбінована косарка марки „Адмірал" зі всіма додатками за 70 ам. долярів. Зголошення приймає п. Евгенія Стерницкова, Пустомити loco. 2063 2—3

КУПЛЮ більшу кількість поля чорнозему, найкраще ерекціонального. Ласкаві зголошення слати до Адміністрації Діла під „Чорнозем" 2013 2-3

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик преційні продає за готівку і на рати від десятків дот з найліпшої сторони звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5 3 167-?

КЕЛЬНЕРСЬКІ і фризієрські блюзи і іншу охоронну одіж продає по фабричних цінах „Vallium" вул. Вірменська ч. 3. Тел. 54—24. 2041 1—1

ДО НЕГЛІНОГО ПОЗИЧЕННЯ піяніна і фортепіяни поручає „Дім Шопена" Львів, вул. Сикстуська ч. 11. 2064 1—1

СОНЯШНИЙ особний покій для двох студентів від зараз в ніктом або без. Здорова околиця, середмістя, біля Високого Замку у п. Кордасевич, вул. Чарнецького ч. 26?. 2067 1—1

ПРИЙМЕ хлопців до вивчення диківського звання Сенишин, дяк і управитель хору. Стрий, вул. Церковна ч. 5. 2069 1—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легіків, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентгеном. 15—24

24 зол.	СТОЛОВЕ НАКРИТТЯ	24 зол.

з хінського срібла: 6 ложок, 6 виделок, 6 ножів і 6 ложечок тільки у
Б. ГРІНБЕРҐА, ЛЬВІВ,
вул. Сикстуська ч. 4 Те 59 2

Шир.ть наш часопис!

ЗБАНКИ, імбрики і взагалі всіляке кухонне начиння, повинно бути завсіди ідеально чисте і світяче.

Нічо дивного, що кожна ґаздиня хвалиться, взірцево одержуваною кухнею. Хто раз випробував Vim, цей без нього не може обійтися. Терти предмети вогким платком посипаним Vim-ом, а відтак довести до полиску мягкою стиркою.

Vim можна уживати не тільки до кухонного начиння, але також до всього дома, що тільки вимагає полірованого чищення.

Vim продається в малих пачках також в догідних пушках.

VIM

V. P. 12.

Пінуематики 2006 — „MICHELIN" поручає фабричний склад ВНТОВД ТРАНДА Львів, вулиця Подлеського 2. Телефон 8 43. — 3—6

ПЕРШОРЯДНИЙ ФОРТЕПІЯН

з англійською механікою на дуже догідних условіях оказійно продасть 2065 1-1
„ДІМ ШОПЕНА"
Львів, Сикстуська 11.

Подяка.

ВП. Пану Д-рови Олександрови Рибачевському, лікареви в Мостах Великих складаю шіру подяку за безкорисне лічення і дбайливу опіку, виявлену в часі довготревалої недуги бл. п. моєї матері. 2068 Станіслава Дубасівна.

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Василь М[illegible] Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.

ч. 112 (11.453). Львів, четвер 23. травня 1929. Poczatowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 3 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Америка й репарації.

Львів, 22. травня 1929.

Нове освітлення репараційної справи дають дві статті, уміщені в останньому числі віденської „Нає Фрає Пресса". Одну написав відомий французький політик, бувший французький міністр фінансів Кайо. Його виводи зводяться до того, що насамперед мусить поробити уступки Америка. Він пише: „Що мене вразило, так це метода, якої ужито при виробленні відповіді вірителів. Знавці в теорії поділили німецький довг на дві нерівні частини. Одна, більша частина, не може бути зредукована й репрезентує виплати Европи для Америки. Друга, відносно мала частина, репрезентує репарації, і з цієї частини европейські знавці на домагання Овена Юнга, старалися робити счеркнення". Цей спосіб поступування видається Кайо несправедливим, особливо для Франції. Тому він висловлює надію, що американці мусітимуть змінити своє становище. „Можливо, — каже він, — що американці тепер будуть непримиримі. Та вони не матимуть змоги завсіди триматися цього погляду. *Мусить прийти час, коли Злучені Держави зрозуміють конечність майже цілковитого анулювання своїх домагань до довжників*, як це вже зрозуміла Анґлія, Франція та їх союзники у відношенні до Німеччини".

Як бачимо, Кайо всю вину в справі репарацій складає на Америку. Та зовсім інакше виглядають виводи професора Бона. Він пригадує, що підставу до репараційних домагань положено в умовах перемиря, якими Німеччина зобовязалася дати відшкодування за свої напади на суші, морі та в повітрю. Одначе союзники не додержали цієї первісної умови і в мировому договорі втягнули до відшкодувань ще ріжні інші річи. А це потроїло суму первісних домагань союзників від Німеччини. І характеристично, що власне два американські пацифісти, Вільсон та генерал Смутс несуть на собі відповідальність за цю зміну, бо вони дали свою згоду на неї проти решти американської делегації.

Щож тепер вийшло? Капіталізована сума теперішніх репараційних домагань від Німеччини виносить 36.5 міліярдів марок. З того лише 10.5 міліярдів має йти на властиві репарації, а 26 міліярдів мають покрити борги союзників до Америки. Якби триматися термінів перемиря та мирового договору, то треба булоб сказати, що 72 проц. всіх репараційних сплат Німеччини йде на відбудову знищених нею областей Злучених Держав. „Чи колинебудь у світовій історії був такий нонсенс?" — запитує проф. Бон.

І він теж висловлює ту саму думку, що Кайо, що тепер справа репарацій залежить від Америки. Та він зовсім інакше від Кайо підходить до цієї справи. На його думку уряд Злучених Держав поробив своїм дожникам і так дуже великі уступки. Він продовжив їм термін сплат з 25 років до 62 і бере з незаплачених сум лише 1/8 відсотка. Тому, на його думку, треба старатися всій сотка. Тому, на його думку, треба старатися всій Европі удержувати якнайприязніші відносини з Америкою. А ключ до полагодження всеї справи Америкою. А ключ до полагодження всеї справи Америкою. А ключ до полагодження всеї справи

ЖАДАЙТЕ французьких папершів ДО КУРЕННЯ. JOB
1510 2 10

ОСИП СТЕФАНОВИЧ
РАНІШЕ РОМАН ЗУБИК
ЛЬВІВ, ВУЛ. ГАЛИЦЬКА Ч. 16.
ВОВНЯНІ НОВОСТИ ДЛЯ ПАНЬ на плащі, костюми і суки. ШОВКИ у великому виборі. ВОВНЯНІ АНГЛІЙСЬКІ І КРАЄВІ на мужеські одіння.

Закінчення шкільного року в сільських школах.

Народній комісаріят освіти видав розпорядження, щоби цього року закінчувати шкільний рік у початкових школах окремим святом, яке має носити характер демонстрування досягнень школи за цілий рік.

Ювилей акад. Тутківського.

У Київі при геольогічному музею повстав окремий комітет для організації ювилею академика П. А. Тутківського. Комітет влаштував в понеділок 20. травня врочисте засідання на честь заслуженого геольога. В засіданні взяло участь 240 представників усяких наукових і професійних установ. Разом взяло в засіданні участь коло тисячки осіб. Ювилейний комітет опрацював плян видання наукового збірника на честь акад. Тутківського.

За океаном.

Полк. Коновалець в Америці.

З американських ґазет довідуємося, що 7. ц. м. приїхав до Злучених Держав полк. Евген Коновалець. Як виходить з інформацій тих ґазет, полк. Коновалець побуде в Америці кілька місяців.

Курилло — православним епископом.

Константин Курилло недавно ще був українським греко-католицьким священиком. Відтак відступив від своєї церкви і перейшов до автокефальної. Перша суспендувала його українська греко-католицька церква, але небаром суспендувала й автокефальна. Епископ Теодорович поробив йому богато дуже важких закидів в ґазеті. Тепер довідуємося, що о. Курилла висвятив російський православний архиепископ Іван Кедровський з Ню Йорку на православного епископа. о. Курилло ніби має стати епископом в дієцезії Кедровського, з осідком у Філядельфії. Кедровський є архиепископом російської православної церкви в Америці. Давніше вона була царська, а тепер популярно її називають „живою церквою", але в Росії і на Україні називають її синодальною, бо вона правиться синодом. В Росії та синодальна церква російська, а на Україні російсько-українська. В Америці вона російська. Належать туди парохії несвідомих українців з Наддніпрянщини, які звуть себе „малоросами" і цвенькають з московська, а також парохії змосковщених білоруснів і галицьких москвофілів.
(„Америка".)

Замкнення Колегії Українського Союза в Бразилії.

Число 7 „Українського Хлібороба" подає до загального відома, що з днем 10. березня цього року з огляду на тяжкі часи і брак учнів, припинено навчання в Колегії Українського Союза в Бразилії. Знаючи добре, чим є для всіх віруючих Український Союз у Бразилії, розваживши добре, скільки стиду й ганьби наніс він нашій українській еміграції через яничарські доноси до уряду на наші українські школи, що в них учать по українськи (сік!), згадавши спалення „Народнього Дому" на Ірасемі і найбільшої бібліотеки, як і хуліганські напади на старців-місіонарів, організовані членами цьогож Союза, ми зовсім не ллємо ні щирих ні крокодилів сліз з приводу упадку Союза, що не в силі навіть утримати Колегії. Колегія від самого початку була майже приватним підприємством, чи радше рентовним варстатом праці для пару наших українських інтелігентів, як якоюсь національною інституцією. Зваживши до того всього, що Колегія була провадженa в дусі безрелігійнім, як богато інших наших бразилійських шкіл, не можна було сподіватися з її елєвів великої користи ні для нашої еміграції, ні для суспільности взагалі. Може хоч на будуче корифеї Союза дещо з цього навчаться, коли нам радше випадає по цій події прийти до денного порядку, бо нема за чим жалувати, хоч і нема чим тішитися... (Бразилійська „Праця".)

Загальний Зїзд „Рідної Школи".

Наради Зїзду „Рідної Школи", поза тим, що ми вже подали у вчорашньому числі, принесли мало цікавого, ще менше гідного опублікування. Ліва частина Зїзду, підсилена рїжними неврівноваженими елементами, що голосово презентувалася дуже добре, перепиняла раз-у-раз правильний хід нарад, які густо-часто подобали на все інше, тільки не на Зїзд такої преважної установи, як „Рідна Школа". Безладдя, шум, крик, ну — і крайно демаґоґічні, інколи просто непочитальні виступи рїжних людців — ось атмосфера, в якій радив цьогорічний Загальний Зїзд „Рідної Школи" у Львові.

Через те не подаємо звідомлення з дальших нарад, зазначимо тільки, що з уваги на спізнену пору знято з денного порядку справу зміни статуту Т-ва. В цій справі буде скликаний надзвичайний Зїзд „Рідної Школи".

Вчорашній Зїзд закінчився в год. 10.30 вечером досить дивно. А саме до голосу було записаних ще кількох бесідників, але деяким учасникам, видно, знудилося вже на Зїзді і вони заінтонували спів нац. гимну та стали виходити з салї, чим і припечатали дальші наради Загального Зїзду „Рідної Школи" з цілого краю.

Ще про Жабче.

(Допис з Волині.)

Як відомо читачам „Діла", селянам, що зачинилися в церкві, щоби припішпити повернення її правним власникам, влада обіцяла в найближчому часі вирішити цю справу, аби тільки вони припинили своє „затворництво".

Після усунення їх силоміць, церкву знову зачинено з тою самою обіцянкою, і в такому стані вона перебуває до сьогодняшнього дня, збільшуючи огірчення населення й загострюючи відносини між православною більшістю і жменькою „унїятів". Минає третій місяць, а про вирішення цеї справи не чувати нїчого.

Та церковні будинки є лише частиною цеї складної історії. Не менше болючою матерїяльною частиною її є церковна земля, якої нараховувалося біля 66 гектарів. Згідно з пляном рільної реформи, парохія має право лише на 36 гектарів землї.

У звязку з цим земельний комісар листом з дня 19. січня ц. р. (ч. 271.) повідомив православного пароха Жабча, що 7. лютого приїде делегована ним комісія з метою перейняття в розпорядження держави землї, що залишається понад нормою. Дїйсно, в означеному дні приїхала комісія, запропонувала священикові Сагайдаківському вказати, яку землю він бажає залишити для парохії, й цю землю йому передала. Отже, урядово земля передана православній парохії, як правному власникові її.

На цьому правна сторона кінчається. Далї вже йде історія з „унїятами", які церковну землю ще в осени захопили й засіяли. Лишилося тільки два городи (біля 2 гект.). Одним з городів мав користуватися диякон П. Кецка, що має восьмеро дїтей; другим — священик.

Передбачуючи, що „унїяти" захочуть захопити й ці городи, парохіяне вислали делегацію до вищої влади з просьбою про відповідне зарядження. 6. травня делеґати відвідали Варшаву, а 7-го воєвідський уряд у Луцьку, де приняв їх референт.

Після цих кроків священик 8. травня вислав робітників орати диківський город. Негайно збіглися „унїяти", набили робітників і коні та порозкидали знарядля, а коли священик закликав їх схаменутися, почастували його „матюками". Місцевий солтис просив „унїятів" не чинити самоправства й звернутися до влади. Та тут виступили „унїятський" священик Селецький та дяк Тетерукомський, закликаючи „унїятів": „йдіть — мовляв — орати на нашу відповідальність".

СТЕПАН ЛЕВИНСЬКИЙ.

В атмосфері духового зближення.

(Враження з Давос.)

(Продовження.)

Оце небуденне, величне тутешньої природи не приходить незамітно і на врочистому відкритті університетських курсів. Коли господар курсів **Bünderrath Motta** говорить тільки про людський пацифізм, зокрема швайцарський, але не забуває вгадати Льокарно, ба навіть литеранський польсько-італійський пакт, то всі гості не забувають про неї.

Про сонце і гори говорить французький професор **Henri Lichtenberger** тільки про їх пацифізм, а коли переходить до французько-німецьких взаємин, то замічає здебільша контрасти. Це скептик, говорить давоська опінія. (Вже й така є.)

Про сніг і воздух говорить ректор університету з Діжон проф. Тетенисе, але на їх тлі рисує майстерну арабеску ввічливої куртуазії і перетикає ще мозаїкою вибагливої іронії.

Говорить нам про зимові спорти і збереження здоровля представник німців, а крізь високі вікна диваться на нас сніжні верхи гір, тепер усі рожеві від теплого румянця заходячого сонця. Вони так близько-близько нас, що хочеться простягнути руки, щоби доторкнути їх.

. . . . . .

Кілька сильветок викладачів. Проф. Кассірер із Гамбурґа. Високий з величною сивенькою чуприною. Вбирається коректно, навіть з певним кокетством. Фрази підшукує старанно, не забуває про ввічливу усмішку і кілька приємних слів, щоби зєднати прихильність авдиторії. Як теми своїх докладів вибрав питалня: простору, мови і смерти. Цитує біольоґів і лінґвістів, Паскаля, Ґете і свого, тут присутного суперника проф. Гайдеґера з Фрайбурґа.

Гайдеґер, це людина нового покоління. Було йому тільки 25 років, коли довелося переживати всенне пекло. Низького він росту, а зі смуглявого облича ґлядить пара маленьких, інтелігентних очок. Проф. Кассірера у своїх докладах не згадує ніколи, буває часом неуважливий, гострий аж до брутальности. Кажуть, що це селянська дитина. Разом з тим він любимець молоді. Всяку дискусію на політичні теми відкидає апріорі. — „Я не читав ніколи Маркса", — пишається він. Говорить у своїх докладах про Канта і тільки про нього. Каже, що ніхто дотепер не зрозумів Канта як слід, і що він перший розкриває тайни філософії великого кенїґсберґця. Каже ще, що філософи повинні звернути свою виключну увагу на антольоґію і продовжувати думки великих греків: Плятона, Аристотеля. **Das Sein des Seins**, істнування — істнування ось центральна метафізична проблема.

Іронія була би парадоксальною в його устах. Один француз сказав дотепно, що же хвилини, коли Гайдеґер покладе ніж перед себе і заявить: це буде тому, хто посміляться перечити мені.

Проф. Ріцлер — це куратор франкфуртського університету. По професії бувший дипльомат (права рука Бетмана-Гольвеґа — кажуть), людина чипурно вбрана, куртуазна і тактовна. Дає нам доклад на тему: „Сьогоднішня людина". Оригінальний в нього підхід до складного питання. Нотки песимізму звучать у першій частині відчиту, котру назвав він **Fatalität** (судьба). Диференціяція людської праці, інтересів, взагалі життя, трудність привернути загублений звязок поміж варстатом праці людини і її родинним життям, неможливість синтези рїжних ділянок життя, динамізм нашої епохи — ось усе елєменти цієї „Fatalität". А потому кілька слів оптимізму на тему свободи. **Freiheit**, це наші зусилля виволитися з кайдан забобонів, суспільного поневолення, матерії — загально кажучи.

Ці три викладачі є головними акторами професорського дискусійного вечора (**Arbeitsgemeinschaften** — як тут кажуть), Ріцлер як предсідник, Кассірер і Гайдеґер як два фільософи, що мають протиставити один одному два протилежні світогляди. Настрій вельми святочний і довгі фільософічні промови, що їх важко невтаємниченому зрозуміти.

Замітки авдиторії. Проф. Пос (з Амстердаму) цікаво характеризує обох фільософів. Він каже: так як при перекладанню, з одної мови у другу лишається все деяка кількість „термінів", що їх годі перекласти, так і тут він, Пос, сумнівається, чи можливо перекласти на іншу фільософічну мову вирази Гайдеґера: **ontisch. Sein. Dasein**, або вирази Кассірера: **Seelische Dorwegnahme** (духовий замір). Всі вдоволені оплескують, обо фільософи подають собі куртуазно руки, а предсідник — дипльомат усміхається дискретно і загалково.

Зацікавлення слухачів ще росте, коли викладачем стає відомий французький фільософ проф. Бруншвіґ з Парижа. Це людина сивоволоса, скромно вбрана, з очами, що якби млою зайшли, з виразними семітськими рисами лиця. Він

Тогож дня робітники священника зорали другий город і посадили бараболю. Знову прибігли „уніяти" з дрючками та розпочали бійку. Полилася кров. Набито кільканацять православних. Петрові Климюкові нанесли глибоку рану в голову (6 цм.). Цим „побожним" унiятом, що пролив братню кров, є М. Базюк, який сидів у тюрмі за крадіж.

Щоби припинити самоправство, православний священик послав солтиса на постерунок поліції, де комендант заявив, що прийде на другий день. Післав священик телеграму до повітового староства, та жадної відповіді не одержав.

Другого дня (9. травня) вранці „уніяти" знов зявилися юрбою на священичому городі, викопали саджену напередодні картоплю й засіяли ячмінь. Таким чином церковну землю, віддану земельним комісарем православній парохії, самочинно і без перешкоди захопили „уніяти". 10. травня свящ. Сагайдаковський, той самий, що сидів з селянами у церкві, звернувся особисто до воєвідського уряду зі скаргою та з проханням про належні заряджения. Відповідь воєвідства ще нам не відома.

Православні, маючи величезну більшість, могли упоратися з нападниками, але не бажаючи вдаче вживати сили, звернулися за допомогою до відповідних чинників і покищо не мають землі.

Волиняк.

Бебістичний зїзд.

Урядовий зїзд проурядового бльоку на галицькому відтинку. — Промова полк. Славека. — Оригінальна „розвязка" української проблеми.

Підчас латинських Зелених Свят відбувся у Львові дільницевий зїзд Безпартійного Бльоку співпраці з урядом. Явилися на ньому бебістичні посли й сенатори Галичини (трьох полудневосхідних воєвідств), всі три воєводи: львівський Голуховський, станиславівський Наконечніков-Клюковський і тернопільський Мушинський та взагалі всякі вищі адміністраційні урядовці. З т. зв. громадських кол у зїзді взяло участь кількох поміщиків і промисловців. Жидівську асиміляцію репрезентував д-р Вассер, а горстку „староруських" асиміляторів правит. комісар Нар. Дому Мих. Бачинський.

Зїзд відкрив пос. Здіслав Стронський, витаючи голову бебістів полк. В. Славека. Після вибору президії забрав голос полк. Славек, який говорив про організаційні тенденції Безп. Бльоку. Мовляв, найкращим зразком організації є тип військової організації, в якій головний вождь розділює функції згідно із загальною директивою, полишаючи підкомандним великі відтинки, де вони можуть виявити свою ініціятиву й енергію. Дальше говорв він про волюнтаристичне напруження і координацію зусиль в доосередному напрямку.

Завданням Безп. Бльоку є координація зусиль в напрямі унормування відносин між урядом і громадянством. Полк. Славек твердить, що та мета вже в значній мірі осягнена. Служба державі, основана на державній амбіції, це головне завдання громадянства. Цей принціп мусить найти свій вислів в організаційному уладженні держави, що обіймає собою бебістичний проект конституції. Метою цього проекту є збільшення відповідальности послів і поменшення влади парляменту.

Переходячи до відносин у Галичині торкнув полк. Славек й українську справу, кажучи, що „мусимо видобутися з тієї ситуації, в яку загнала нас Австрія по лінії принципу: **„divide et impera"** Треба змагати до співпраці на терені щоденного життя і шукати дороги до порозуміння, злагіднюючи давній тон ненависти, з яким обі сторони підходили до тих (котрих? — Ред.) справ. Буде це співділання з розумною тенденцією уряду".

З черги вислано привітальні телеграми президентові держави Мосціцькому, марш. Пілсудському і прем. Свїтальському. Окремо витали зїзд в імени трьох полудневосхідних воєвідств воєвода Наконечніков, в імени легіоністів і стрільців полк. Бачинський, від жидів-асиміляторів д-р Вассер. Найгарячіше повитав зїзд промову „старорусина" Мих. Бачинського, який зазначив, що польсько-українська війна не є польсько-руською війною, що руський селянин стоїть сьогодні на становищі польської державности і в разі потреби є готов зложити жертву крови в її обороні.

Зїзд ухвалив резолюцію в справі зміни конституції, осудив партійництво, висловив признання полк. Славекові і всьому Безп. Бльокові, а в українській справі виніс ось таку постанову:

„Зїзд делегатів ББСУ полудневосхідніх воєвідств при згідному підкресленні своєї готовости й охоти вести політику співжиття з руським населенням і приноровлювати методи узгляднювання його потреб, одночасно стверджує конечність енерг. боротьби з усякими ірредентистичними і саботажовими акціями українських організацій".

Бебістичний зїзд мав наскрізь казьонний характер, на зразок всіх інших урдових зїздів. Відбуто його в середовищі відповідної настроєвости й святочности з декораціями у формі „посольської академії", театральної вистави то-що.

Зїзд Безп. Бльоку не вийшов поза рямки трафаретних комуналів з волюнтаристичним підкладом. „Розвязку" українського питання в „програмі" Б. Б., „зясовану" в промові полк. Славека і винесеній резолюції, „розвязку" оперту на порозумінні і співпраці в справах щоденного життя та готовости узгляднювати потреби українського населення, можнаб уважати питійською ворожбою, якби дотеперішня практика наявно не продемонструвала нам напрямних своєї політики. Бебістична політика на терені Волині (з Богуславськими і тов.) і Галичини (зі „старорусинами") наглядно засвідчує, що пп. бебісти не погорджують принціпом: **„divide èt impera"** бажаючи розколоти українське громадянство і при допомозі нужденних охлапів з ділянки „щоденного життя" всебічно здійснити асиміляційну програму своїх учителів: Грабських, Лютославських і Гломбінських. Така „розвязка" є ідентична зі смертю українського народу, і ясно, що вона мусить залишитися у сфері побожних бажань бебістичних ватажків.

Політичні віча і збори.

Тернопільщина.

В неділю, 12. травня відбулося посольське справоздавче віче в селі Чернилів. Звіти з посольської діяльности здавали на ньому посли **д-р Ст. Баран і А. Кунько.** У вічу взяли участь селяни з Черниxова, Куровець, Глядок, Серединець, Висиповець, Малашовець, Янковець, Зарудця і Глубічка Великого. Разом на вічу було понад 2 тисячі учасників.

Рогатинщина.

Дня 12. травня відбулося також посольське справоздавче віче і в селі Желиборах (Рогатинщина). В ньому взяли участь селяни з Кінашева, Бовшева, Сернок Долішніх, Гербутова, Стаської Волі, Сернок Середніх, Скоморох Старих і Нових та з Підшумлянець. Посольський звіт складав посол рогатинської землі **Степан Кузик.**

Турчанщина.

Того самого дня, себто 12. травня відбулося посольське справоздавче віче у селі Дидьовій, турчанського повіту. Посольський звіт складав на ньому посол **Д. Великанович.** На організаційні теми говорив на цьому вічу **д-р Мирон Конрад,** голова Повітового Народнього Комітету Турчанщини

Aspirin-
TABLETKI
BAYER
при обявах перестуди
ревматичних болях.
До набуття в аптиках.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Хотячи чи нехотячи?!

Львівські сусідські часописи були останніми днями повні гамору про Цепеліна:

...„Цепелін вибирається знову до Америки"... і скрегіть зубами.

...„Цепелін по дорозі шпіонує та приглядається французьким твердиням... і кив-кив пальцем у чоботі.

...„Цепелін борикається з бурею"... і очі надією займаються: ануж не видержить!

...„Цепелін перед катастрофою".. і серце груди розпирає, мало камізельки на редакторах не потріскають.

...„Цепелін вирятований союзницькою Францією"... і міни в редакторів такі — мовляв: бачиш, німче, які ми благородні.

Це все так тільки мимоходом, головна річ — катастрофа і примусовий осід Цепеліна в Франції.

Всі знають, який німці народ. Солідний, осторожний, розумний... Висилаючи „Цепеліна" за океан, кожну шрубку десять разів оглянули, кожну пружинку пощупали, бензинну язиком пробували. Напевно забезпечили в усе свій повітроплав. Не так, як італієць Нобіле, що на дірявім бальоні з парасолем і термосом до бігуна вибрався.

І нараз — катастрофа і нараз — конечність осідку на французькій землі. Щось воно підозріло виглядає...

А потім комендант Екенер, як тільки висів з „Цепеліна", зараз — бух! на шию французькому старшині і: „Мерсі, мерсі! Мерсі!"...

Дехто каже, що навіть сльози мав у поготові.

А добросердні французькі вишкрабки таки сплакнули. З гордости, радости і перечулення. Якжеж не пустити сльози, коли германець цілується зовсім як чоловік та ще й каже „мерсі"?

За мешканцями маленької містини, закричала ціла Франція: ура! За Екенером сказала ціла Німеччина: „Мерсі"!

Фон Геш, амбасадор німецький у Парижі, дякував міністрові летунства Ейнакові, Ейнак стискав руку фон Гешові. Не без того, щоби Штреземан не сказав Брїянові: „мерсі", а Брїян не всміхнувся і не відповів: „бітте шен!"

Д-р Екенер, старий повітряний вовк, що стільки вже кільометрів зробив на „Цепелінах", каже, що катастрофу спричинило розлюзнення циліндрів.

Не перечу, що циліндри можуть бути причиною катастрофи. Адже і в нашім державнім житті нераз циліндри, або їх недостача приводила катастрофу. Але в даним випадку щось мені не хочеться вірити в катастрофу.

Чи не втяли німці штуки, і не осіли вмисне, щоби французи мали з чого радіти, а Екенер міг похвалитися французькою мовою?

Адже такий упадок „Цепеліна" може богато причинитися до... зменшення платничих рат.

Скаже хтось: Що може помогти в дипльоматії упадок повітреплаву?!

Шановні Читачі! Чи не чули Ви, що дипльоматія дуже часто послугується ріжними упадками? Скільки то разів упадок малої жінки помагав державі в скрутних хвилях!

Чому упадок великого „Цепеліна" не міг би помогти Німеччині?!

Галактіон Чіпка.

Повстання в Китаю проти Чанг-Кай-Шека.

Віденська преса повідомляє з Шанхаю, що в Китаю готується повстання проти уряду Чанг-Кай-Шека. Генерал Хсу-Кінг-Тан уже відділився від національного уряду й проголосив незалежний уряд зі столицею в місті Сватау. До нього прилучився також маршал Фенг-Ю-Сіанг. Він зорганізував у Хонані армію до 200.000 вояків, готову до боротьби проти Чанг-Кай-Шека. Становище в Кантоні значно погіршилося. Війська національного уряду, які там перебувають, ослаблені безнастанними нападами військ Кванг-Сі.

говорить на теми: „Розум і наука" і „Розум і релігія". Всю метафізичну спекуляцію поминає він мовчанкою, а центральним мірилом фільософічних досягнень встановлює розвиток математичних наук. Цитує Декарта, математичні формулки, згадує кількакратно Айнштайна.

Цей спосіб ставлення фільософічних питань не дуже до вподоби німцям. Декарт замісць Канта, математика на місце метафізики, якже це? Коли замінимо ввесь світ у цифри, куди діти тоді всю романтику метафізичної спекуляції, цілу поезію змагань людини з великим невідомим?

Зацікавлення викладами Бруншвіга переноситься на особу проф. Пофіле з Ліону, що говорить цікаво і з любовю про вплив античного греко-римського світа на французьку літературу. Кінчить похвальним гимном на честь Поля Валері і ще додає кілька гарно сконструованих речень про значіння античної культури для нас узагалі. Це оця всеевропейська мова, каже приблизно він, що затирає наші національні партикуляризми і зближує до себе розсварені народи. Це наша спільна спадщина, що з неї всі маємо право користати і це ще ніколи не всихаюче джерело досконалости, що оздоровлює і ушляхотнює тих, які із нього пють. Невважаючі оплески покривають останні слова прелегента. Пофіле говорив те, чого ждали від нього. Він зумів говорить про Францію згідно з німецьким розумінням ролі французької культури на світі. Він зумів викликати в німецького слухача подив і симпатію для Франції. Німці розуміли і оплескували.

. . . . . .

(Докінчення буде.)

Справа нац. меншостей в Раді Л. Н.

55-та сесія Ради Ліги Націй почнеться 10. червня в Мадриді під головуванням представника Японії. Сесію цю попередять збори Ради, які розглянуть звіт комітету 3-х. Збори ці зачнуться 9. червня і займатимуться справами меншостей. На тимч. денним порядку сесії є яких 30 справ, із яких найважнішою є справа охорони меншостей. Рада зазнайомиться теж із висліданми польсько-німецьких переговорів, які відбувалися під проводом Кальондера в справах Гор. Шлеська.

—o—

Мін. Квятковський уступає?

У варшавських політ. колах чувати, що мін. промислу та торговлі Квятковський уступить небаром. Наслідником Квятковського був би генерішній міністр почт і телеграфів полк. Бернер.

—o—

Арештування в Підбужі.

Дня 17. травня до Підбужа (пов. Дрогобич) приїхала була комісія староства для виконання опінки, які части громадського пасовиська мають залісити. „Слово Польске" повідомляє, що населення Підбужа не бажає собі, щоби пасовище перемінювати у ліс, тому як лише 3 члени комісії прийшли до гр. уряду, товпа з 500 людей облягла будинок гр. ради, а напіть вдерлися до середини будинку та виволікли двох радних і побили їх. Радних урятувала поліція. З Дрогобича автами приїхало 20 поліцаїв і вони розігнали товпу. Скріплено місцевий постерунок поліції. Із селян арештували девять мужчин і дві жінки, та відставили їх до окр. суду в Самборі. На другий день товпа з около 300 селян прийшла перед поліц. постерунок і домагалася, щоби арештованих випустили на волю. Тоді був у службі поліцай Ян Мруз і його, як впевняє „Сл. Польске" товпа хотіла розброїти. Поліцай Мруз вистрілив і зранив у ногу Івана Смоляка. Товпа розійшлася. Слідство веде повітовий комендант поліції з Дрогобича.

—o—

Два політ. вбивства на Литві.

„Берл. Тгг." повідомляє з Ковна, що в місц. Шагалі вбив якийсь селянин комісанта поліції Палецкіса. Комендант арештував був цього селянина за приналежність до Плєчкайтісової групи та від його до міста. Селянин обезброїв Палецкіса та застрілив його, а сам казав себе відпровадити до латвійського кордону, куди втік. — В селі троцького повіту селяни вбили селянина, бо підозрівали його, що належить до Плєчкайтісової групи.

—o—

Анґлійці стережуть Кантону.

Моряки англійської канонірки, яка стаціонує біля Кантону, висіли на сушу та зорґанізували охоронні постеруники в ріжних місцях чужинної концесії. Пристань і місто замкнули, стережуть його англ. відділи. Анґл. консулят перестеріг англ. горожан, щоби не кидали території Шанґаю та не збиралися на терені залізниці Кантон- Ков-Люн. Дільниці Шамон боронять три англ. канонірки, дві французькі й один японський контрторпедовець.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8 90 00—8 91 00, канадійський долар 8·82 50—8·83·00, чеська корона 0·26·50—0·27·00, австрійський шіллінг 1·25·50—1·26 00, румунська лея 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·50—0·34·80, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, фунт штерлінгів 43·50 00—43·80·00, радянський червінець 17·50—18·00.

Золото: 20 корон 36·35·00—36·60·00, 20 франків 33·20·00—33·60·00, 20 німецьких марок 41·25·00—41·80·00, 10 російських рублів 46·00·00—47·00·00.

Срібло: Австрійська корона 0·67·00—0·67·50 5 австрійських корон 3·45·00—3·50·00, австрійський фльорен 1·72·00—1·75·00, російський рубель 2·80·00—2·90·00, копійки за рубель 1·40·00—1·45·00

Господарське життя краю.

Самбірщина.

Недавно відбулося в Самборі заходами тамошньої філії „Сільського Господаря" велике господарське віче, на якому інж. Герасимович виголосив основний реферат про комасацію і меліорацію. О. сен. Юл. Татомир говорив про положення нашого рільництва взагалі. На день 3. червня ц. р. плянує самбірська філія „Сільського Господаря" велике господарське свято з участю представників Української Парляментарної Репрезентації.

Дивогляди.

Коти.

Один поважний парох пише нам під таким заголовком ось-що: „Чарівниці передсказали Макбетові: Не лякайся, доки ліс Бірнам не прийде під мури твого замку Дунзинану. І ліс прийшов. Не вірю в ворожбитво, але воно здійснюється. Ось приклад: був маєтний господар, купив сто моргів поля і зажив з рідною достатньо. Прийшла на хутір старенька бабуся і каже: „Як вам коти будуть годуватись, будете щасливі". Через 7 літ коти були жваві і лапали мишей. Згодом здохла стара кітка, а за нею змарнів її нащадок і також здох. Починаються трагедії: бузьки склали на стодолі гніздо, але прилетів до них інший бузьок і розбив його; у поміщика почались сварки і жінка покинула мужа, син утік. Так здійснилася ворожба. Якби мене Муза неопосліднла, якби я мав такий талант як Галактіон Чіпка або як наш бл. п. Франко, то я писав би багато, але з порожнього не наллєш. Хіба д-р Щурат Василь міг би з оповідання написати поезію".

Теорія умовности.

Міська рада в Берліні вже втрете прохає проф. Айнштайна, щоби він приняв від неї дарунок з нагоди свого 50-тиліття. Він відмовляється. Дарований Айнштайнові перший дім, як це виявилось, не був власністю міської ради Берліна, а вибір зробили зовсім помилково. З цієї нагоди сатиричний журнал „Ульк" помістив такі строфи, які передаємо в перекладі:

Подія зовсім звичайна:
Міська рада Берлін
Дарувала в день уродин
Дім для Айнштайна.

Та слухайте панство шановне:
Ось сталося відоме усім,
Що це не Берліна дім.
Все є умовне.

НОВИНКИ

— **Фотограф Янушевич**, вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 59-60. 1258 35-?

— **Почтові складанки** розсилаємо з нинішнім числом і просимо Вп. Передплатників негайно відновляти передплату, щоби не було перерви у висилці часопису. Передплата на червень виносить 5 зол.

— **Повість перед судом.** Як відомо, староство в Тернополі сконфіскувало історичну повість Андрія Чайковського з часів гетьмана Сагайдачного під заг. „До Слави". Крім цього прокуратура в Тернополі незалежно від конфіскати поставила внесок на переведення карно-судового слідства за зміст сконфіскованої повісти проти видавця „Чар Зілля" Василя Семчишина в Тернополі і проти автора д-ра Андрія Чайковського в Коломиї в напрямі злочину заворушення публичного спокою з § 65 а) зак. кари. Слідство переведено, переслухано обвинуваченних та свідків і акти відослали до прокуратури в Тернополі, яка на днях припинила карно-судове слідство проти обох обвинуваченних, не бачучи причини до дальшого їх переслідування. Рівночасно поставила прокуратура внесок на розписання устної розправи перед трибуналом окр. суду в Тернополі як пресовим трибуналом, найшовши таки у сконфіскованих місцях ознаки злочину з § 65 а) к. з. і окружний суд в Тернополі розписав вже устну розправу перед трибуналом карним як пресовим (так звану „обективку") на второк 28. травня ц. р. в 9. год. рано. Видавництво заступає у цьому процесі пос. д-р Ст. Баран, а шановний нестор галицько-українських письменників буде мати особисту нагоду боронити сам як автор свою сконфісковану повість перед судовим трибуналом.

— **30-ліття Україн. Банку Коопер. в Тернополі,** одної з наших найстарших і заслужених кредитових кооператив в краю (давніше Пов. Т-во Кредит.), відбудеться в четвер, 30. травня ц. р. (латинське Боже Тіло) з слід. порядком: год. 9. рано — Торж. Служба Божа, год. 11. рано — у власній домівці: 1) привіт голови надз. ради, 2) відчит про 30-літню діяльність банку, 3) привіти і 4) спільна фотографія. У живих є ще всі предсідники надз. ради (крім пок. Ант. Негребецького), між ними наші заслужені громадяни у Львові: п. радн. Альойзій Добрянський (перший голова), п. радн. Роман Сосновський, о. крил. Дамян Лопатинський і п. проф. Омелян Терлецький, яких запрохали на ювилей, так само і представників наших центральних економічних установ зі Львова і редакцій економічних часописів. Тернопільське громадянство сподівається привитати їх у себе в дні 30. ц. м. як у ювилейне свято української кооперації на Поділлі.

— **Опорожнені каси.** Львівські вломники розбили ще одну незломну касу в „Торговельнім варшавсько-лодзькім товаристві" на Ринку 24 і найшли там зовсім приличний гонорар 8.500 зол. — Ще простіше зробили спеціялісти від чужих замків у Нагорянці біля Чорткова з касою графа Лянцкороньского, яку відчинили дібранним ключем і забрали з неї 40.000 зол.

— **Студенти шпигунами?** У повіті Долина арештували трьох берлінських студентів: Гальма, Кунке і Франце, підозрілих у небезпечній пропаганді (!). Їх відставили до судових арештів у Станиславові. Вони мали їздити по наших селах і агітувати; якою мовою, за чим і в якій небезпечній формі, цього з польської преси, що принесла цю звістку, не можна довідатись.

— **Особисті вісти.** Дня 17. травня ц. р. у Високім Педагогічнім Інституті ім. Драгоманова в Празі відбулася промоція **Олекси Бабія** на доктора історичних і літературних наук.

— **Львівській Дирекції Почт до відома.** Адміністрація щоденника „Діло" і тижневика „Свобода" адресує всі свої звичайні газетні посилки так, що на адресній наліпці (картці) пише згідно з обовязуючими приписами назву почти латинськими буквами в урядовій мові, а прізвище адресата подає в українській мові та українськими буквами. Тимчасом почтовий уряд в Корчові к. Угнова нехтує обовязуючі приписи і повертає Видавництву посилки з польською допискою на них, що, мовляв, прізвище адресата треба подавати теж у польській мові і латинськими буквами. Сподіваємося, що Дирекція почт повчить підчинений собі уряд про те, що він не має права вертати посилок і давати Видавництву суперечні з духом обовязуючих приписів „інструкції".

— **З Українського Академічного Товариства в Берліні.** Дня 22. квітня відбувся там реферат В. Ісаїва на тему: „Роля українського Пласту в історії державницького відродження України". Дня 10. травня відбулися Загальні Збори Товариства. Члени, вислухавши звіт управи, одобрили її діяльність і перевибрали на ново у повному складі. Дня 13. травня відбувся реферат д-ра М. Гнатишака на тему: „Війна і література". У своїм незвичайно цікавому рефераті подав прелеґент головні фази розвою зображення війни в европейській літературі та наприкінці порівняв її з українською літературою зазначивши її оригінальні риси. — Крім цього управа спілки студентів у Німеччині влаштувала 21. травня панахиду за бл. п. отамана С. Петлюру, яку відслужив еп. Тихон при участи хору Д. Котка.

— **Михайло Островерха,** ліричний тенор, який вернувся недавно після студій у Міляно, уладжує у Львові один концерт у перших днях червня ц. р.

— **Небезпечна фільма.** У ч. 108 „Діла" передали ми новинку про фільму „Тарас Шевченко", яку мали виставляти в Рогатині в кіні „Аполльо", а якої зразки зі знимками у реклямових шафках знищили тамошні польські шовіністи. Нині одержуємо роз'яснення в цій справі від власника кіна у Рогатині, Лійкерта, який переслав у Львів і першу інформацію; вона зовсім неточна. А саме: фільмова реклама не знищена і не винні тут місцеві польські студенти. А фальшиву цю інформацію подав телефонічно навмисне польський учитель Кароль Коваль у порозумінні зі судовим радником Дроздовичем, головою „Товариства Школи Людової" та вчителькою Котовичевою, з метою відстрашити власника кіна висвітлювати згадану фільму. Радник Дроздович майже на тиждень раніше робив усякі заходи, щоби Т-во „Сокіл" заборонило висвітлювання фільми з Шевченком, пускаючи при цьому „залякаючі вістки", буцім-то проти такої фільми „всі" збунтуються. Видко, що „Товариство Школи Людової" у Рогатині дивиться на Шевченка ще очима російських царських губернаторів...

— **Ріжні вістки.** Еспанські університети відчинені наново. — Румунський король надав військовий хрест почесного відзначення „з пальмами" румунському воякові... Невідомому. — Англійський уряд надав туреньким жінкам право участи в міських радах. — Головою делеґатів індуських князів на вересневих зборах Ліги Націй буде магараджа Капурталі. — Англійський наслідник престола має заручитись із шведською княжною Інґрід. — У Кошицях почався процес проти 19 молдаванських циганів за ріжні грабіжі, напади та мантійства; приїхали на нього чужинні денникарі. — У Барселюні почались наради міжнароднього конґресу фабрикантів шовку. — 18. ц. м. литовська преса давала свій перший бал з участю усіх бувш. міністрів і Вальдемараса. — Чехословацькі фабрики обуви зробили таку конкуренцію фабрикам в Австрії, що за 4 роки число

БЛІДНИЦЮ НЕДОКРОВНІСТЬ усуває, зміцнюючи діває, побудує апетит, одинокий середник для реконвалесцентів тільки у М-ра КШИШТОФОРСЬКОГО, вино хіново залізне на еспанській малязі. — Laborat. Chem. farm. Mr. Krzysztoforski, Tarnów. 774 62—?

австрійських фабрик з 41 зменшилось на 21. — У Закопанім власниця пансіону „Ніна“ застріли ся місцевого верховинця, який з кількома іншими добивався в ночі до пансіону; стріляли з пансіону лише для перелякання.

— **З „Українського Т-ва Бібліофілів“.** Сходини членів будуть дня 24. ц. м. (в пятницю) в 6-ій год. вечером у гімназії СС. Василіянок. В програмі доповіди д-ра В. Щурата „З історії гал.-українських бібліотек“, д-ра Ів. Крипякевича „Про перший катальог Ставропигійської бібліотеки“ та „Про початки українського екслібріса“. Попередить доповіди засідання виділу в год. 5-ій.

З судової салі.

Кріваві події в Батятичах перед судом.

У вівторок 21. травня ц. р. закінчено переслухування свідків оборони батятицьких селян. Переслухані свідки в дальшій черзі відтяжували своїми зізнаннями деяких обвинуваченних, виказуючи їх непричасність у подіях в Батятичах.

Зізнання свідків.

Св. *Іван Петруняк* зізнав під присягою, що обв. Меланія Баричка в дні 11. січня ц. р. напевно була від самого ранку до вечора в хаті своїх батьків і не виходила нікуди з хати. Заперечує рішучо, аби ця обвинуваченна виходила на дорогу, де розіграмся того критичного дня трагічні події.

Свідки *Теодор Ладніцький* і *Василь Луківський* під присягою ствердили, що обв. Василь Дуда в дні 5. січня ц. р. вийшов з хати на дорогу вже після скинення дерева візникам, почувши крик селян. Підчас самого прикрого інциденту цей обвинуваченний різав разом зі свідками січку для худоби.

Далі св. *Андрій Обірек* зізнав під присягою, що обв. Іван Антонишин вернув у дні 11. січня ц. р. щойно вечором фірою з ліса, а це вже було по кровавій події. Зновуж свідки *Дмитро Марчишин* і *Михайло Курівець* під присягою ствердили, що цей обвинуваченний у дні 11. січня ц. р. на їх гаряче прохання забрав зі собою ножиці і перевязку та перевязав рани раненому обв. Степанові Марчишинові і ще двом селянам. Як уже вертав до дому від цих ранених, поліція арештувала його вечором на дорозі.

Свідки *Павло Лігашевський*, *Анна Люта* і *Гринько Трубайло* під присягою потвердили, що обв. Настя Лігашевська в дні 11. січня ц. р. цілий день була в своїй хаті, віддаленій 3 клм. від трагічного місця кривавої події і нікуди не виходила того дня з хати.

Вкінці свідки *Андрій Ребець* і *Андрій Гладюк* зізнали під присягою, що обв. Павло Ребець в дні 11. січня ц. р. був у критичнім часі в хаті Гриця Ребеця і грав на трубі (в селі є орхестра). Обв. Павло Ребець вибіг з хати щойно на відгомін стрілів, по яких залишилися трупи і десяток раненних селян. Заперечують рішучо, аби обв. Павло Ребець брав якунебудь участь у нападі на поліцію.

Відчитування актів.

На тому закінчено переслухування свідків оборони. Після того предс. Тертіль відчитав ще протоколи зізнань кількох візників, які возили дерево у критичнім дні, себто 11. січня ц. р. Далі відчитано ще оречення лікарської комісії, яка заявила на підставі секції чотирьох убитих селян і після оглянення ран раненних селян, що чотирьох селян убито найменше з віддалення 25—35 кроків від поліції. (Свідки поліцаї зізнавали, що вони стріляли найдальше з віддалення 7 кроків до товпи селян). З оречення цієї лікарської комісії виходить далі, що деяких селян поранено з віддалення найменше 100 кроків.

Промова прокуратора.

На тому замкнено доказове поступованнн в год. 12. 30 пополудні. Після того почав промовляти вже прокуратор Пехе, що у своїй короткій промові не спромігся навіть на пластичніше і ясніше змалювання цілого ходу прикрих і сумних інцидентів, які закінчилися для селян так трагічно. По короткім вступі прок. Пехе перейшов до подрібного обговорювання вини поодиноких обвинуваченних, відчитуючи з карточки обтяжуючі зізнання свідків поліцаїв і зізнання свідків оборони, в яких вони виказували невинність обвинуваченних, піддаючи, розуміється, зізнання цих свідків у сумнів. Вкінці прок. підтягнув поведення обвинуваченних за події в днях 29. грудня 1928 р. і 5. січня ц. р. під §§. 98 а к. з. і 283 к. з., зновуж поведення обвинуваченних у дні 11 січня ц. р. під §§ 87 і 283 к. з. Якби трибунал не приняв кваліфікації вини прок. Пехе щодо обвинуваченних селян за події в дні 11. січня ц. р. — то прокуратор просить приморозити до тих обвинуваченних принципи з §§ 81 і 98 к. з. На тому закінчив прок. свою промову, яка тревала всього пів години.

Після того розправу перервано до середи. В середу промовляти будуть уже оборонці. Вечором западе правдоподібно присуд.

—o—

Редактор „Нового Життя“ двічи засуджений.

Дня 14. травня ц. р. судив люблинський окружний суд на виїздній сесії в Холмі *редактора холмського тижневика „Нове Життя“ Павла Щербака* з приводу поміщення в сконфіскованім 24. числі згаданого органу статті: „Слідами життя. Думки на соломі“ і „2. вересня у Варшаві поплила робітнича кров“. Акт обвинувачення закидав підсудному переступство зі 129 ст. ч. 1. уст. З. к. к. і з 1 ст. 3 уст. розпорядку президента з 10. V. 1927 р, себто накликування до спротиву заряджениям влади і поширювання неправдивих вісток, що могли викликати публичний неспокій

За першу статтю суд присудив обвинуваченому редакторові *1 рік і 6 місяців вязниці*, заступаючої дім поправи, *позбавив його прав і завісив „Нове Життя“ на 3 роки*. За другу статтю присудив *6 місяців вязниці*, яку влучено в попередню вару. Як запобігавчий середник визначено кавцію в сумі 500 зол., до заплачення якої заряджено арештування Щербака таки в судовій салі.

Окремо (на другій розправі) суджено ред. Щербака з приводу поміщення в сконфікованім 27. ч. „Нового Життя“ статті: „До робітниче-селянської молоді!“ За цю статтю засуджено обвинуваченого *на 10 місяців вязниці і завішено (вдруге) „Нове Життя“ на 3 роки*. До заплачення кавції в сумі 300 зол. заряджено арештування підсудного на салі.

Проти цих присудів внесено відклик, тому вони не є остаточні і не здержують дальшого видавання газети „Нове Життя“. На всякий випадок про такі кари в пресових справах дотепер ще не було чувати.

Дописи.

ТУРКА. (Кооперативно-господарський курс). В часі між 15/4 і 25/4 1929 відбувся в Турці перший госп.-кооперативний курс, що випав уповні удачно під кожним оглядом. На курс ходило пильно 25 слухачів з 12 громад, з чого було 6 дівчат. Викладали на ньому: Олекса Сандович, інструктор „Народньої Торговлі“, Михайло Береза, начальник турчанської „Н. Т.“, д-р Дмитро Марців, д-р Мирон Кондрат, о. Іван Тимчук, декан з Беньової, Дмитро Великанович, посол, о. каноник Іван Федевич і Андрій Горечко. — Наука була безплатна й дала дуже гарні висліди, як це виявилося на іспиті в дні 28/4 1929 р. Тоді теж відсвятковано торжественною академією закінчення курсу, в програму якої увійшли: деклямації Осипи Шовдрівної і Михайла Трескота, продукції міщанського хору і реферат Луки Клима зі Шандрівця. Згаданий курс, уладжений окружним кооперативним комітетом при підмозі Р. С. У. К. зі Львова і „Сили“ з Турки, причинився дуже до поширення кооперативної ідеї і вислав у занедбаний турчанський повіт 25 вишколених кооператорів. Тому то не дивниця, що він звернув на себе пильну увагу як сусідів, так і поліції. Цей курс можна сміливо вважати дуже цінним вкладом у кооперативну працю в Турчанщині.

З життя наших установ.

Загальні Збори „Народньої Лічниці“ у Львові.

Звичайні Загальні Збори „Народньої Лічниці“ відбулися дня 26. квітня ц. р. в годині 6-ій веч. у хаті „Зорі“ при вул. Вірменській ч. 25. — Звіт з діяльности і рахунків зложили д-р Куровець і д-р Е. Бурачинський.

В 1928 р. лікувалося у Н. Л. амбуляторійно 9.623 хорих, яким уділено лікарських порад, перевязок, вприснень, насвітлювань 10.812, разом уділено хорим лікарської помочі 20.435 разів.

Найбільше активні були відділи: внутрішніх недуг, де ординувало постійно 3 лікарів, а лікувалося 4443 хорих, яким уділено 6.209 лікарських порад; хірургічний відділ, де лікувалось 2076 хорих, яким уділено 2.869 лікарських порад, перевязок, вприснень і доконано 236 більших і менших операцій; на відділі недуг горла, носа й уха лікувалося 952 хорих, яким уділено 1708 порад і доконано 67 операцій носа, 76 операцій горла, 6 операцій уха. — На відділі недуг зубів і устної ямини за короткий час істнування доконано 202 пльомбовань та інших способів лікування зубів і устної ямини. На відділі очних недуг лікувалося 659 хорих, яким уділено 3.397 порад і лікувань, як вприснень і менших очних операцій. На відділі жіночих недуг лікувалося 534 жінок; у відділі діточих недуг 461 хорих. Кремінною лямпою насвітлювано 264 хорих, яким уділено 2140 насвітлювань. В 1928 р. лікувалось у Н. Л. 5.924 українців, т. є. 61.6 проц., поляків 2.636, т. є. 27.4 проц., жидів 917, т. є. 9.5 проц. і 156 інших, як русских, німців, югославян, чехів і т. п., отже 1.5 проц.

В році 1928 ординували на відділі внутрішніх недуг д-р Куровець, д-р Паньчишин, д-р Гинилевич стало, а д-р Дзерович, д-р Парфанович і д-р Кашубинський часово. На відділі діточих недуг д-р Туна Надрагова. На відділі хірургічних недуг і недуг горла, уха і носа д-р Е. Бурачинський. На відділі очних недуг д-р Ландав стало, а д-р Грубер і д-р Ігель часово. На відділі жіночих недуг д-р О. Подолинський і д-р Евг. Олексій, а полових і скірних недуг д-р Ів. Гриневецький. Досліди мочу, крови, амісту шлунка і бактерійні досліди робили д-р Музика і д-р Максимонько. Зубну амбуляторію часово провадила під доглядом д-ра Бурачинського д-р Чайківська Ляхова.

Дирекцію вели д-р Куровець і д-р Бурачинський. В році 1928 збільшився значно хірургічний інвентар. Закуплено апарат Рентгена коштом около 1.500 долярів, а крім того закуплено хірургічні прилади, разом вартости 15.000 зол. Цілий лікарський інвентар і обстанова Н. Л. вартують понад 30.000 зол., реальність з городом і фронтом около 60 м. довжини вартує около 50 тис. зол. Готівка зложена в Центробанку на вкл. книжечках, а то 12.962.95 долярів і 4.859 зол. Готівка, перерахована на золоті виносить разом 116.252 зол. плюс інвентар і реальність, вартости около 80.000 зол., разом майно Н. Л. становить 196.250 зол. В році 1928 було приходу 19.968 зол. і 6.139 долярів, розходи 7.447 зол.

На внесення контрольної комісії ухвалили Загальні Збори одноголосно абсолюторію за діяльність і рахунки в р. 1928. На внесення директора О. Саєвича Загальні Збори ухвалили одноголосно подяку ординуючим лікарям і дирекції за безінтересовну працю для Н. Л. — На рік 1929 вибрано нову Раду Н. Л., а то: президента і сенатора В. Децикевича, як голову Ради Товариства, о. крил. В. Томовича, д-ра М. Вахнянина, д-ра Курівця, д-ра Е. Бурачинського, Михайла Стефанівського, Михайла Галібея, д-ра Подолинського, д-ра О. Надрагу і д-ра Рудницьку-Криштальську як членів Ради. — Членами контрольної комісії вибрано директора „Нар. Торговлі“ М. Заячківського, Івана Чуму, емер. урядн. „Дністра“ й інспектора Ревіз. Союзу Івана Стернюка. Директори д-р Куровець і д-р Бурачинський остали далі на своїх становищах. — На внесення през. В. Децикевича Загальні Збори змінили §§ 3, 4, 5, 8, 10, 10, 14, 24, 26, 31 і 40 статуту.

З нагоди 25-літнього істнування Н. Л., згідно з ухвалою, відбудеться 2-го червня ц. р. в 12. год. в полудне святочна академія в салі ім. Лисенка.

За Управу Н. Л.

В. Децикевич; Д-р І. Курівець; Д-р Т. Бурачинський; д-р Рудницька-Криштальська.

В обороні правди.

Лист до Редакції письменника Модеста Левицького.

В інтересах справедливости та історичної правди прошу Шановну Редакцію дати місце на сторінках „Діла“ моїому листові.

За останніх часів у де-кількох часописах („Неділя“, „Новий Час“, „Діло“) почали друкуватися дописи з Волині, які освітлюють події тутешнього життя часом тенденційно і не зовсім правдиво. А що в тих дописах нераз згадується і моє імя, то це примушує мене реагувати на них.

В ч. 105 „Діла“ стаття „Рідна Хата і її творці“ починається неправдивими, щодо моєї особи, інформаціями:

„Група еміґрантів на чолі з б. премієром п. Пилипчуком, стареньким письменником Модестом Левицьким і „редактором“ п. Повним підялися політичної мети осідлати непокірливих волинякін“.

В цьому уступі єдині правдиві слова про мою особу ті, що я — стареньний письменник. Бо: 1) я не стою на чолі ніякої групи; 2) на Волині не вважаю себе за еміґранта і 3) не підіймався й на думці не мав й не мав осідлувати когось то не було, а тим більше своїх земляків.

До групи основоположників „Рідної Хати“ дописувач „Діла“ п. Волинян зачислив між ін-

щим і мене. Взяв він це з „Пшеґльонду Волинського", який, видимо, був неправдиво поінформований, бо не тільки до основоположників, але навіть до числа членів цього клюбу я не належу.

Бувають хибні інформації, свідомо чи несвідомо помилкові. Але, коли хто береться писати історію та ще записувати когось на чорну дошку її, то повинен би, бодай щодо імени осіб, яких він записує на ту дошку, перевірити ці інформації; це не так трудно зробити на місці.

Отже я до тої групи не належав і не належу, а тому я й не міг стати на чолі її.

П. Волиняк зачислив мене до еміґрантів; а це знов таки його особиста гадка і неправдива вона. Хоч і нікого сорому нема в еміґрантстві, але, коли таке твердження не відповідає дійсности, то воно неправдиве. На Волині я працював як лікар ще в рр. 1894—98, у Ковлі; пізніше в рр. 1907—12 у Радивилові, де мав свою хату й садибу, якими володів 15 літ; був і радним кремянецького земства і тоді ніхто не вважав мене за еміґранта. Я еміґрував із Києва р. 1919 і вважався за еміґранта у Греції, в Австрії, в Чехії, але не вважаю себе таким на Волині.

Щож до мети „осідлати непокірливих волиняків", то це вже треба зачислити не до фактів, а до читання чужих думок і тут помилитися ще лекше, але це ще менше дає права записувати когось на чорну дошку історії.

У тимчасову раду Братства я вступив з іншою метою, про яку та рада інформувала громадянство у своїму комунікаті. Вирвавши звідти один уступ п. Волиняк його використовує, як цвяшок, щоби прибити мене на чорну дошку.

Так історія не робиться.

Майбутній історик використає ввесь комунікат, а не вирвики з нього, дасть йому належну оцінку, сподіваємося, далеко спокійнішу й об'єктивнішу без тих гиденьких лапок („ ") і підпише свою оцінку чесно своїм іменем, а не псевдонімом.

Я не маю змоги стежити за всіма дописами, що з'являються в газетах з приводу громадського життя на Волині; не маю змоги й охоти на кожний наклеп писати спростування. Старенький письменник розуміє свої громадські обовязки і робить так, як йому наказує совість.

Прошу прийняти запевнення в моїй пошані.

Модест Левицький.

Зі спортового життя.

Біг навпростець „С.-Б.".

Біг навпростець „С.-Б.", заповіджений на 19 т. ц. р., відбувся як тренінґовий, бо дощ, який падав цілий ранок, перешкодив у визначенні траси та відстрашив багато зголошених учасників. Усеж таки в тренінґовім бігу брало участь 18 змагунів.

Змагання в біґу навпростець „С.-Б." перенесені на неділю 26. травня 1929 р., год. 11 рано, площа „Сокола-Батька". Дальші зголошення приймає канцелярія „С.-Б." від год. 10—2 кожного дня. Для побідників призначені нагороди.

Спортова Секція „С.-Б.".

Закордонні висліди.

Відень: Вієнна-Спарта 4 : 2, Рапід-Фльоріздорф 2 : 1, ВАЦ-Вакер 1 : 1, Адміра-Спарта 3 : 1, Гакоаг-Немзеті 2 : 2, Рапід-33 ФЦ 1 : 1.

Прага: Слявія Ред Стар Олімпік 6 : 3 ДФЦ-Ред Стар Олімпік 5 : 3, Богеміянс-Ред Стар Олімпік 3 : 1.

Будапешт: Гунґарія-Гудерсфілд Тавн 4 : 2, ФТЦ-Гудерефілд Тавн 1 : 1, Вікторія-Жіжков-Гунґарія 2 : 2, ФТЦ-Немзеті 2 : 1, Сабарія-Бочкай 3 : 1.

Париж: Югославія-Франція 3 : 0.

Нірнберґ: ФЦ Нірнберґ-Герта (Берлін) 6 : 1.

Загреб: Моравська Славія-Ґраджанскі 3 : 1.

Льондон: Англія-Німеччина 61 : 41, Легко-атлетичні змагання.

Дейвісова чаша.

(Ситківкові змагання.)

Стокгольм: Півн. Африка-Швеція 4 : 1.

Копенгаґа: Данія-Греція 2 : 1.

Куба: Куба-Мексик 2 : 0.

Деблін: Італія-Ірляндія 5 : 0.

Шеверінґен: Голяндія-Єгипет 4 : 1.

Монтреаль: Зл. Держави-Канада 3 : 0.

Жертви на оселю робітників пера.

ВИКАЗ ч. 16.

На заклик „Т-ва письменників і журналістів ім. Ів. Франка" зложили на оселю українських робітників пера: 265) адв. Осип Бурачинський, Хойніце — 25 зол., 266) Йосифа Паньківська, Львів — 10 зол., 267) о. Ол. Пристай, Гартфорд (Америка) —2 дол., 268) о. Ярослав Муровнич — 5 зол., 269) д-р Волод. Гамаль, Збараж — 5 зол., 270) В. Вергун, Краснопіль — 5 зол., 271) О. Моровик, Бабин — 5 зол., 272) „Под. Голос" від Н. Н., Тернопіль — 5 зол., 273) д-р Осип Залужний, Золочів — 20 зол., 274) дир. Віктор Петрикевич, Чортків — 25 зол.

Жертви проситься пересилати і складати в Земельнім Банку, Львів, Словацького 14, або в Адміністрації „Діла", Львів, Ринок 10, II. пов.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Середа 22-го, г. 7·30 веч. „Княжна долярів" (50% знижки).

Четвер 23-го, г. 7·30 веч. „Останній новість", комедія Бурдета (прем'єра).

Пятниця 24-го, г. 7·30 веч. „Леді Шів", оперетка.

Субота 25-го, г. 3·30 попол. „Твардовскі на Кшемьонках".

Малий Театр:

Середа 22-го, г. 7·30 веч. „Кохання без сотика".

Четвер 23-го, г. 7·30 веч. „Кохання без сотика".

Пятниця 24-го, г. 7·30 веч. „Кохання без сотика".

Кіна.

„Аполльо": „Кандидатки на розвід" і „13-ий присяжний".

„Кольосеум": „Таверна тисяча насолод" і Ж. Верна „Діти кап. Ґранта".

„Лев": „Мадам Рекаміс".

„Люна": „Ас-Каро" (всі серії).

„Марусенька": „Сповідь жінки" і „Весела війна моряків".

„Оаза": „Неборак".

„Паляс": „Ґегенна пасербиці".

„Пан": „Могила серед ледників".

„Пасаж": „На жовтих водах Янг-Це-Кінгу".

„Унеха": „Любки" (Відьма Банхі).

„Фатаморґана": „На провесні (Жеромського).

„Химера": „Нареченій з дансінгу".

Програма радіо.

Пятниця 24-го.

Льондон (358). 22·35 Концерт.

Парнж (1741). 16·45 Концерт. 21·35 „Льогенґрін".

Берлін (475,4). 20·00 Радіоорхестра. 21·40 Сничковий концерт.

Відень (519,9) 20·15 Камерний квартет. 21·00 Балади.

Рим (443,8). 21·00. Вечір національного свята (гимни та оперетка).

Мілянo (504,2) 20·3: Симфонічний концерт.

Ленінград (1000) 19·30 Музично-літерат. вечір.

Москва (1442,3). 19·00 Концерт.

Харків (1680). 18·30 і 20·00 Концерт національ. меншостей.

Варшава (1395,1). 17·15 Концерти з Познани.

Київ (775). 19·00 Музичні продукції.

Кошиці (265,5). 20·20 Музика Дворжака.

Братислава (?77,8) 16·30 Концерт.

Загреб (30·.3). 20·35 Славянська музика.

Прага (343,2). 16·25 Камерний концерт.

Берн (306). 20·30. Орхестра мандолін.

Берно (432,3). 19·05 Концерт.

Будапешт (545). 12·05 Російськ балалайки. 17·40 Циганська музика. 19·30 Опера.

Субота 25-го.

Льондон (358). 22·35 Оперетков програма.

Парнж (1744). 19·35 Пате.

Берлін (475,4). 16·30 Концерт орхестри.

Відень (519,9). 20·15 Веселий вечір.

Давентрі (482,3) 23·30 Концерт балад.

Мілянo (504,2) 19·00 Джезбенд. 20·30 Концерт творів Тості.

Будапешт (546). 10·35 Концерт еспанської музики. 23·00 Циганська музика.

Ляйпціґ (361,9). 20·30 Оперетка „Коли небо все у скрипках".

Прага (343,2). 22·00 „Бонсоар месіє Пантальо„ комічна опера.

Ленінград (1000). 19·00 Оперетка.

Москва (1442,3). 19·00 Опера або оперетка.

(1442,3). 10·30 Музика російських композиторів.

Київ (775). 19·30 Легка музика.

Харків (1680). 16·30 Концерт. 18·30 Фантазії з опер.

Варшава (1395,1). 20·30 „10 доньок на віданні" оперетка. 23·00 Музика до танців.

Познань (339,8). 22·30 Музика до танців.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

ПОВІДОМЛЯЄМО ТОВАРИШІВ, що здавали іспит зрілости в тернопільській гімназії, в 1899 році, що дня 29. червня ц. р. відбудеться 30-літний товариський зїзд, на котрий П. Т. Товариша запрошуємо. Приїзд до Тернополя дня 28. червня ц. р. пополудне. Участь у зїзді просимо зголосити найпізніше до дня 15 червня ц. р. на руки окружного судді Віктора Цебровського в Тернополі. — Тернопіль, дня 15. травня 1929 р. — Віктор Цебровський, Станислав Міхаловський, Станислав Ґранєвський. 2070 1—4

Попис учнів вищого Музичного Інституту ім. М. Лисенка у Львові (скрипкова кляса проф. О. Москвичева) відбудеться в четвер дня 23. травня ц. р. о год. 7·30 вечер в великій салі Муз. Тов-а. Програма в ціні 50 сот. служить як вступ. 2072 1—2

Борщівщина — Позір! Дня 16. червня 1929. р. відбудеться в Борщеві Повітове Ювілейне Свято Просвіти з обширною і рожноманітною програмою, що ділиться на 3 головні частини: 1) полеве Богослуження, похід улицями міста, промови — до полудня, 2) народній фестин — по пол., 3) концерт читальняних хорів — вечором. Нехай у тім Святі візьме участь кожний і кожна, кому в грудях бється українське серце, „кого українська мати породила". Всі товариства й організації повіту: Читальні, Кооперативи, Луги, Сокоди, Кружки „Союзу Українок" та Кружки „Рідної Школи", — нехай увесь український загал Борщівщини явиться дисциплінованими рядами до Борщева, щоби многотисячною участю в тім великім Святі української культури дати доказ сили та живучости змагань українського народу до освіти, до культури. Нехай у той день ціла Борщівщина зїдеться до повітового осередника, щоби зложити чолобитню Матері всіх наших товариств — Т-ву „Просвіта". Початок Свята в год. 9. рано. — Повітовий Ювілейний Комітет при філії Т-ва „Просвіта" в Борщеві.

Поднжа. Для бідної селянської родини — для безрукого батька і трох маленьких сиріток дальші своі жертви прислали: Вп. д-р М. Паньчишин, Львів, 20 зол., Вп. П. Паньчишинова Львів, для всіх дітей білля, одіж і черевики, Марійська Дружина Пань Золочів 15 зол., проф. С. Бобеляк від Учительського Збору української гімназії, Перемишль 41·50, Редакція Українського Голосу, Перемишль 5, З. Хомінська, Сокаль 10, В. Черінський ем. директор почт, Львів 5, о. В. Рудко, Дубє 5, інж. М. Єрмолаєв, Варшава 5, о. А. Радомський, Капличці 5, д-р В. Маковський нотар, Печеніжин 5, IV. і V. кл. гімн. С. С. Василіянок, Львів 11, Чемеринські, Будзанів 5, М. Лепкова, Коломия 5, о. Соятинович, Улюч 2, А. Дорожинська, Мізунь 2, А. Посацька, Дрогобич 5, М. Флюнт, Дмитрова 5, О. Зупинкова, Ворохта 5. І. Гандякова Станиславів 5, О. Максимик, Підгородище 5, О. Сєрська, Львів 5, І. Селезінка, Радехів 5, А. Мельниківна, Сокаль 5, Х. в листі 5. Отсею дорогою складаємо Всім Вп. Жертводавцям щиру подяку і просимо дальшої помочі на адресу: Михайло Гринило, для Церківна п. Болехів. О. Володимир Свистун, Свидів п. Красне к. Львова, був. парох Церківної.

З „Львівського Бояна". Останні дві проби на святочні концерти в память 100-літніх роковин заснування першого хору в Перемишлі (26. травня) і у Львові (2. червня) відбудуться в середу дня 22. і в пятницю 24. ц. м. Проситься всіх членів точно явитися.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ „Zenith", „Longines", також бижутерію власного виробу поручає: Домбровський-Розважевський, Львів, (Готель Жоржа). — Догідні умови. 1336 48—?

КОСІВ, за Коломию, пенсіонат п. Лукашевської поручає покої сонячні і первовядним удержанням, ціни умірковані. 1877 9-20

НА ПРОДАЖ передвоєнна малоужи-вана дуже практична комбінована косарка марки „Адмірал" зі всіма додатками за 70 ам. долярів. Зголошення приймає п. Евгенія Стерникова, Пустомити Іосе. 2063 2—3

ПРИЙМЕ хлопців до вивчення дяківського звання Сеньшин, дяк і управитель хору. Стрий, вул. Церковна ч. 5. 2069 2—3

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик преціїйні продає за готівку і на гати від десятків лет з найліпшої сторони звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. 3 168-?

ЛІКАРСЬКІ пляші звичайні і фартухові, лише „Pallium" вул. Вірменська ч. 3. Телеф. 55—24 2041 1—1

РЕТІНОВАНІЙ концішент д-р пригадає місця від дня 1. червня н. р. — Ласкаві зголошення в Адміністрації „Ділa" під „Концішент". 2071 1—2

БУГАЙ річного сіментальської породи від дуже молочної корови негайно продасть Ю. Карпінський, Гаї нижні п. Дрогобич. 2074 1—1

ПОТРІБНА особа до провадження кухні, адреса А. Лагода, Дубровники п. Янів к. Львова. 2073 1—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і нервів

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентгеном. 16—?

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 113 (11.454). Львів, пятниця 24. травня 1929. Pocztowe opłatę zapłacono ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Хочете спокійно спати? Обезпечуйте своє рухоме майно на повну вартість в Т-ві Взаїмних Обезпечень **„ДНІСТЕР" у Львові вул. Руська ч. 20.**

На маргінесі Загального Зїзду „Рідної Школи".

Львів, 23. травня 1929.

Одним з найспокійніших Зїздів „Рідної Школи" був Зїзд в 1927 р. Над Товариством висів тоді понад 100-тисячний довг. Край і еміграція стояли під знаком допомоги жертвам повені. Ясно було, що це може катастрофально відбитися на жертвенности на всі інші цїли, а в цьому й на „Рідну Школу". А білянси „Рідної Школи" з попередніх років наглядно виказували: жертвенність суспільности — одинока підстава істнування Товариства, не додержує кроку зростаючим вимогам рідношкільної мережі, дефіцити Товариства ростуть з року на рік. В додатку: серед суспільности під вражінням міжпартійної гризні на терені Головної Управи стало підійматися певне настороження у відношенні до „Рідної Школи". „Рідна Школа" стояла перед маревом розвалу. Тому й тихо було на Зїзді 1927 р., (поза кількома демонстраційними вибриками сельробівських делєґатів!) Коли ж прийшло до вибору Головної Управи, радикали відмовилися ввійти до неї. Таким чином одиноким репрезентантом лівих угрупувань у новій Гол. Управі залишився соц.-дем. д-р В. Старосольський. Одначе він зложив мандат.

Після Зїзду ліва преса вдарила на алярм: „Рідну Школу" захопила „ундо-ухівська реакція"... І розпочалася неперебірчива в засобах підїздова кампанія проти Головної Управи, якої фронт перекинено з часом і на американський ґрунт. Посипались підозріння, наклепи, мішання з болотом окремих рідношкільних діячів. Край, знаючи ближче наших лівих і їх неперебірчиві засоби боротьби, на цю кампанію відповів збільшенням жертвенности на „Рідну Школу".

Зате ослабла жертвенність заокеанської еміґрації. „Рідну Школу" втягнено там у вир внутрішніх спорів. Кожний вискок проти Головної Управи „Нашого Слова" і „Громадського Голосу" використовувано до шпунту. А жертвенність еміґрації вже й без того спадала з року на рік (в р. 1924/25 — 9.051.44 ам. дол., в р. 1925/26— 8.779.15 ам. дол., в р. 1926/27 — 7.626.50 ам. дол., в р. 1927/28 — 5.292.30 ам. дол).

Перед новою Головною Управою стояли два шляхи: 1) аліквідувати частину шкіл у Львові і таким чином набрати відпиху та взятися на обмеженому відтинку за відповідну реформу приватного шкільництва; 2) за всяку ціну змагати до збереження істнуючих шкіл, рахуючи на здоровий інстинкт широких мас у краю і на еміґрації, рахуючи на пробудження масового почуття „Рідної Школи" в наших змаганнях і на масову відсіч лівим розбивачам.

Головна Управа вибрала другий шлях, хоч була свідома того, що на якийсь час опиниться в тяжкому положенні! Бо перебиваючись від першого до першого з платнями учительства, не буде змоги: проводити відповідних реформ, санувати відносини по кружках на провінції, розвести від повідну пропаґанду живим словом у краю (обмежуючи її до закликів і статтей у пресі). На все це необхідні фонди. Міжтим жертви, які вливали, не вистарчали навіть на виплату голодових, не вистарчали навіть на виплату голодових платень учительству. Отже фінансова справа силою обставин заабсорбувала всю увагу Головної Управи. За всяку ціну зберегти істнуючу сітку шкіл! Літом мин. року здобулася Головна Управа на висилку делєґата до Америки. Його акція увінчалася справді поважним успіхом. А крім цього ще більше піднеслася жертвенність краю.

Прийшла врешті так довго очікувана хвиля середишки. „Рідна Школа" позбулася львівської частини довгів, значить, може взятися до переводження відповідних реформ; значить, може взятися до налаштовування меткого орґанізаційного апарату і т. д.

І ось Головна Управа скликує Зїзд. В тій надії, що рідношкільний парлямент серіозно проаналізує положення рідношкільної справи і намітить шлях дальшої діяльности.

Зїзд не виконав свойого завдання. Зараз на вступі один з делєґатів (д-р Венґльовський а Борщева) подав до прилюдного відома заяву одного з лідерів соц.-рад. партії про необхідність розбиття Зїзду. Це і необережний, зате дуже характеристичний виступ одного з соц.-рад. делєґатів (про цей виступ другим разом!) до певної міри здетонували соц.-рад. ватажків. І вони обмежилися до обструкційних вічевих промов, протягаючи Зїзд поза 10-ту годину в ночі, не допускаючи до вичерпання дневного порядку й до ухвалення резолюцій.

Терен рідношкільного Зїзду використали соц.-радикали для викликання якнайбільшого несмаку у його учасників, для ослаблення захоплення рідношкільною справою, для утруднення діяльности нової Головної Управи.

А коли комісія-матка запропонувала мандат до Гол. Управи сен. Макухові, він відмовився його прияти. (З соц.-рад приняв вибір А. Домбровський, з соц.-дем. п-ні С. Федорчакова). Стара, добре відома тактика...

На дневному порядку нарад Зїзду була м. ін. вельми важна справа зміни статуту Т-ва. Для Головної Управи дуже важно було вислухати думки краю про запропоновані зміни. Тому ці зміни поставлено дуже різко. Рахуючись з тим, що Зїзд тільки неботато часу зможе присвятити цій справі. Отже ходило про те, аби вибрана Зїздом статутова комісія дістала сконкретизовані внески до відповідних (різко зясованих!) параґрафів проєкту. Таким чином облекшено би працю комісії і майбутнього Зїзду, який доконечні зміни ухвалив би.

Та наслідком тактики сорокаченного гуртка, що під проводом соц.-радикальних лідерів перемінив Зїзд у віче, справи статуту не передискутовано. В ім'я чого і для чийого добра це сталося?

М. Струтинський.

Коли хочете мати спокійну совість то обезпечіть своє життя в користь Вашої жінки і дітей в Товаристві **„КАРПАТІЯ" Львів, Руська 18. І. пов.** 1917

Під прапором фашизму.

Польська політика в орбіті італійських впливів.

Саме в дні відкриття конференції малої антанти в Білгороді, відвідав Будапешт польський міністр закордонних справ Залеський. У відповіді на запросини вступити в склад малої антанти, Польща за спонукою Італії інавґурує нову добу співпраці з Мадярщиною, себ-то з державою, проти якої головно є звернена коаліція Чехословаччини, Югославії й Ромунії. Одночасно Польща має за завдання погодити Ромунію з Мадярщиною, а тим самим іще більше підірвати або й розбити звязок малої антанти.

Мін. Залеський прибув до мадярської столиці в понеділок вечором, де його витали дуже овацийно. Представникам мадярської преси заявив мін. Залеський, що його відвідини не мають ніяких політичних цілей і є тільки звичайним актом дипльоматичної куртуазії. Однак він сподіється, що підчас свого побуту матиме нагоду обговорити з прем. Бетленом і мін. закордонних справ Вальком низку міжнародніх політичних квестій. Чи справді так говорив мін. Залеський, чи може так незручно, а радше неграмотно передала цю розмову польська аґенція (АВ), досить того, що перша частина заяви польського міністра закорд. справ суперечить другій і навпаки. Твердження мін. Залеського, що його відвідини не мають політичних цілей (якщо, очевидно, вірити АВ), є чисто „дипльоматичного" покрою. Тут слова мають за завдання закрити думки і діла.

Відвідини мін. Залеського в Будапешті мають далекойдучі політичні ціли, а на одну з них вказав таки польський міністр закорд. справ, кажучи: „З великою радістю вислухав я недавно заяви Бетлена, що він рахує на посередництво Польщі при спробі поліпшення сусідських взаємин між Мадярщиною і Ромунією". Це одна з політичних цілей відвідин мін. Залеського. За нею скриваєть ся багато інших. Будапешт є тим місцем, в якому зустрічаються — так сказатиб — симпатичні лучі, що вистрілюють з Риму і Варшави, в Будапешті зосередковується вихідна точка італійської політики, що розстрілюється з одного боку в напрямі Відня, а з другого в напрямі Балкану і Чорного Моря. Будапешт відвідував недавно держ. секретар Ґранді, а тепер мін. Залеський і то саме в часі конференції малої антанти.

Муссоліні вже від довшого часу старався приєднати Польщу, втягнути її в орбіту італійських впливів й італійських інтересів та знівелювати французькі впливи. З моментом утвердження фашистівської влади в Італії Муссоліні виступив у користь Польщі в справі східніх границь. Вирішення галицької справи в користь Польщі, це головно заслуга Муссолінія. З моментом вибору папою б. нунція у Варшаві монсін. Ратті польська політика виявила ще більше тяги до Риму. Безпосередньо після замирення між Ватиканом і Квіриналом наступив новий акт: піднесення польського посольства при Квіриналі й італійського посольства у Варшаві до ранги амбасад. Польська політика на римському ґрунті спирається тепер на двох основах: на Ватикані (монархічно-духовна влада) і на Квіриналі (фашистівська влада). За цю допомогу, яку досі Польщі дав світський і духовний Рим, за те відзначення Римом Польщі, ця остання має виконати означені завдання в користь Італії. Інтереси Італії й Польщі скупчуються в наддунайській Европі, на теренах, що ділять Польщу від Італії. На перше місце з італійської точки погляду висувається тут австрійська проблєма, вірніше: справа приєднання Австрії до Німеччини. Для Італії приєднання Австрії до Німеччини це безпосередня границя між Німеччиною й Італією та натиск Німеччини на Трієст і Адріятик. Для Польщі є воно узалежненням від Німеччини її сухопутнього контакту з Італією і державами західної Европи. Спільне італійсько-польське поборювання приєднання Австрії до Німеччини є одночасно боротьбою проти віденського соціялізму (найяскравішого виразника **„Anschluss-y"**) і боротьбою проти Чехословаччини й її впливів у Відні та франкофільської малої антанти.

Другою обєднуючою Рим і Варшаву проблемою є відношення до Мадярщини („покривдженої" тріяноньским трактатом) і у звязку з тим до малої антанти. Створена Бенешом мала антанта до нинішнього дня не виявила ясно обличча своєї політики. Поза асекурацією у звязку з тріяноньским трактатом Чехословаччина, Югославія й Ромунія не найшли основи спільної політики напр. у таких питаннях, як проблєма европейського Сходу і в питаннях взаїмного відношення. Італійська політика від довшого часу змагає до розсадження малої антанти і до знівелювання її впливів в західному напрямку (Австрія) та полудневo-східному (Балкан). До цього в першу чергу має служити зміцнення становища Мадярщини та вирівнання розбіжностей між нею і Ромунією. Саме Польщі має припасти почесна роля посередника (з доручення Риму) між Бука-

рештом і Будапештом. За це Польща малаб у Мадярщині (разом із союзною Ромунією) союзника на випадок хуртовини зі Сходу.

Третьою точкою, де виступає спільність італійсько-польських інтересів є Чорне Море. Італійська експанзія вже від довшого часу розвивається в напрямі Чорного Моря і Близького Сходу, змагаючи до домінуючого становища на тому терені. В тому самому напрямку традиційно проявляє свої тенденції й Польща. Італія заходить на Чорне Море від моря (через Босфор) і через Болгарію (ворожу до Югославії) та Туреччину (відтягнену від радянських впливів), а Польща змагає до Чорного Моря за посередництвом Ромунії і (в незаспокоених надіях) через Україну. До тогож Ромунія, Мадярщина, Туреччина у польських рахунках — це істнуючі або — при допомозі Італії — сподівані союзники Польщі у майбутньому ударі з Рад. Союзом.

Ось в загальному головні точки, в яких сходяться спільні інтереси Італії і Польщі, які під сучасну пору зустрічно перетинаються в Будапешті, де недавно гостював Гранді, а тепер гостює Залеський. Тут, в цій точці завязується вузол італійсько-польської спільности інтересів. Тут Італія, притягаючи Польщу і розсаджуючи малу антанту, підставляє ногу дотеперішній супрематії Франції в середущій і полуднево-східній Европі. Тут Польща асекурується перед відверненням милостивого обличча Англії на випадок повалення консерватистів. Тут якінці фашистівська Італія впливає на дозрівання фашистівського ладу в Мадярщині і Польщі.

Шумському далі не вірять.

У харківському „Комуністі" опубліковано постанову інтернаціональної контрольної комісії (ІКК) Комінтерну в справі О. Шумського та К. Максимовича, яких обвинуваченo в націоналістичному ухилі і в підтримуванні звязків з „антикомуністичною групою Василькова-Турянського, що на початку 1928 р. відколовся від Комуністичної Партії Західної України і тепер працює на користь польського фашизму". З цієї постанови ми довідуємося, що комісія інтернаціональної контрольної комісії та ЦКВКП(б) перевела слідство в справі Шумського й Максимовича й запропонувала їм безумовно відмежуватися від групи Василькова-Турянського та категорично осудити цю групу.

По переведеному слідстві Шумський та Максимович вислали до московської „Правди", органу ЦК-ту ВКП(б), листа, в якому відсепаровуються від групи Василькова-Турянського та осуджують її. Одначе „Правда" цього листа не опублікувала, а передала до комісії. Зате надрукував його в цілости харківський „Комуніст" з дня 17. травня ц. р. У листі читаємо:

„1. Ми рішуче й безумовно осуджуємо розколу КПЗУ і не можемо інакше кваліфікувати політичну поведінку групи Василькова-Турянського, як не тільки організаційний, але й ідейний розрив з Комінтерном, зраду принципів комунізму та сповзання на позицію дрібнобуржуазного націоналізму.

2. Ми вважаємо за злочин проти Комінтерну та за зрадництво інтересів робітничої кляси виступ Василькова-Турянського з власним списком на виборах до сойму, що об'єктивно було прямою послугою пілсудчині.

3. Ми вважаємо за політично-фальшиву декларацію групи Василькова-Турянського про розпуск своєї організації, бо видимий розпуск організації при обстоюванні засуджених Комінтерном поглядів, при збереженні за собою трибуни сойму та організаційних позицій у Сільробі не може означати нічого іншого, як конспірацію від Комінтерну та продовження боротьби з ним під псевдонімом.

4. Ми рішуче протестуємо проти використання групою Василькова-Турянського наших партійних імен у виправдання своєї поведінки. Над нами висіло останні два роки тяжке незаслужене й неправильне обвинувачення в націоналістичному ухилі, хоч ми не розходилися й не розходимося з лінією КП(б)У в національному питанні, що й визнала спеціальна комісія вищих інстанцій ВКП(б) та Комінтерну. Ось чому ми відкидаємо спроби розкольників прикриватися нашими іменами й тим більш протиставляти нас ЦК КП(б)У.

5. Ми вважаємо за обовязок кожного комуніста, робітника та селянина Західньої України викриття розкольників та ще більше згуртування навколо КПЗУ та її ЦК, керованого Комінтерном у боротьбі за комунізм".

Контрольна комісія розглянула цю заяву й признала її незадовольняючою, а крім того ухвалила в справі обох обвинуваченних велику постанову, з якої ми наводимо лише кінцеве мотивування та само рішення:

„Не побажавши безумовно відмежуватися і засудити групу Василькова-Турянського та обумовивши своє засудження вимогою зняття з нього обвинувачення в націоналістичному ухилі, Шумський тільки підтвердив факт, що в даний час він ще не звільнився від цього ухилу і взагалі на засіданні комісії ІКК і ЦКВКП(б) Шумський не виявив потрібної для партії щирости у визнанні своїх помилок.

За небажання безумовно засудити антикомуністичну групу Василькова-Турянського комісія ІКК і ЦКК ВКП(б) ухвалила оголосити тов. Шумському сувору догану з попередженням.

Щодо Максимовича, то в процесі робіт комісії виявилося, що Максимович з одного боку умовно засуджує групу Василькова-Турянського, а з другого — підтримує з нею звязок політичного характеру. *Через це комісія висловилась за виключення Максимовича з Комінтерну, як особи, що далі додержує звязки з антикомуністичною групою, яка працює на користь польського фашизму".*

Все повище таке ясне, що не вимагає особливих коментарів. Шумського і Максимовича копають комуністи далі за їх старі „націоналістичні гріхи", дарма, що вони їх осуджують та від них тепер відпікуються.

Зїзд Малої Антанти.

Берлін, 17. травня 1929.

Цьогорічний зїзд Малої Антанти відбудеться в Білгороді від 20 до 22 травня. Крім офіційних конференційних днів, в програмі передбачується кільна „приватних" поїздок учасників конференції над Адрію й до інших сербських літниськ. Помимо доволі цікавої політичної обстановки, в якій конференція має відбутись, европейська преса присвячує їй розмірно мало уваги. Багато більше зацікавлення викликують останні бої на репараційному фронті, близькі англійські вибори, нова фаза в розвитку китайської революції і навіть назріваючі непорозуміння поміж Квіріналом і Ватиканом. Брак заінтересування збоку західньоевропейської суспільности до цьогорічної малоантантської конференції є остільки зрозумілий, що вона не приносить нині нічого нового, окрім хіба планів розбудови своїх економічних позицій. Але тим більший інтерес мусять мати всякі зїзди Малої Антанти для нас. Політика малоантантського трисоюза, спрямована в загальному у напрямку втримання версайського стану посідання в південно-східнім куті Европи, закріплює ненормальний стан, в якому великі, важні частини української землі є засуджені на стале перебування в ромунсько-чеській займанщині. Оскільки ворожою є нашим змаганням Мала Антанта, слідно по всіх її політичних вчинках. Останнім виявом цієї ворожости у відношенні до нас був малоантантський *меморіял в справах національних меншостей*, висланий під кінець квітня до Льондону, для розгляду в славній „комісії трьох" (Чемберлен, Алачі, Квіноне де Леон).

Як відомо, остання женевська дебата над справами національних меншостей, яка має в червні продовжуватись з нагоди зїзду Ради Ліґи Націй у Мадриді, покінчилась покликанням студійної „комісії трьох". Вона має розглянути проекти і виробити напрямні в справі реформи правно-державного положення европейських національних меншостей як також намітити ревізію в процедурі полагоджування меншостевих жалоб. До цього часу вплинуло до студійної комісії 17 ріжних проектів розвязки меншостевого питання, між іншим також проект Малої Антанти. Щось більше реакційного і тупого як цей малоантантський проект годі подумати. У своїй суті, цей меморіял якогонебудь істнування меншостей взагалі не признає: союзні політики М. Антанти бачать у своїх меншостях тільки експериментальний матеріял, якого вся проблематика полягає у тому, якими способами можнаб оті меншости найскорше денаціоналізувати і злити їх в одну цілість з даними „державними націями".

Коли в тих умовах справа малоантантських національних меншостей поставлена як одна із точок порядку дня конференції, то можна собі уже більше менше представити, як і в якім тоні нестимуться у Білгороді меншостеві дебати. Таксамо як в усіх інших ділянках так теж у справах меншостей Мала Антанта виходить з заложення: не сміє статись нічого, що виходилоб поза букву мировых договорів! Шляхом зрозуміла річ,

СТЕПАН ЛЕВИНСЬКИЙ.

В атмосфері духового зближення.

(Враження з Давос.)

(Докінчення.)

Перша стріча студентів. Французи, як звичайно, у своїх темноблакитних або чорних шапочках (béret basque), вбрані скромно, майже недбайливо, краватки часто-густо помандрували кудись у бік і відкрили недискретним очам самоту металевої спинки. Німці і швайцарці переважно елегантно повбирані, більше церемонні, трохи штивні.

Вечором у великій готелевій салі зустрічається уперве еліта Ecole normale supérieure (les Normaliens, як їх називають) і сіра сорбонська братія (les Sorbonnards) з представниками Studentenverband-ів і буршами Гайдельберга, Берліну і Фрайбурга. Богато взаємної симпатії в очах, але ще більше несміливости у голосі і рухах.

У великій пригоді стає, як звичайно, жіноцтво. Мімі і її французькі товаришки завойовують симпатії німців безпретенсіональністю поведінки, щирою вдачею і гарною лінією ноги. Німкині імпонують французам гордовитою поставою, високим станом і правом голосу до парляменту. Не перший це раз у історії сповняють жінки дипльоматичну місію.

Музика грає до танцю. Французи на загал танцюють зле, імпровізують і говорять компліменти тоді, коли треба зважати на такт. Німці радіють ритмічно і вручно беруться до речі. Зрештою вони ще й у смокінгах, коли поміж французами я не находжу ніодного вечірного вбрання.

Дискусійний студентський вечір виявляє сильну активність німецьких студентів і велику стриманість французів. Після німецького реферату „Університет і ми" у дискусії забирають голос виключно німці.

Замітне те, що більшість промовців закликає студентство до братання з пролетаріятом. Всі підчеркують вимкове становище сьогоднішньої молоді, що виросла на руїнах великого безладдя, що звалося війною. З усіх майже уст чути голоси критики суспільного ладу в старій Европі і бажання взяти активну участь у неминучій перебудові світа.

А французи мовчать завзято. Тільки після замкнення дискусії вже знаний нам товариш В. згуртовує довкруги себе широку авдиторію німців і намагається переконати їх у доцільности мирної пропаганди ідеї пацифізму і неокатолицького світогляду. Слухають уважно, а потому всміхаються і здвигають раменами, до речевої дискусії й уста їм не складаються. Чи варто дискутувати з апостолами і сновидами? — здається говорять їх очі.

Через кілька днів знову чути голоси скарги німецьких студентів, що бракує їм контакту з французами. Тоді президент франко-німецького товариства д-р Гравтопф читає доклад на тему: „Як французи уявляють собі німців". Він же проживав довгі роки у Парижі і нібито знає цей край, його культуру і людей. На ділі виходить щось дуже недотепне. Авдиторія, звичайно, у час докладу примусово мовчати і приневолена слухати безконечних застережень, неправдивости і хитань прелегента, що робить враження, нібито заховав він перед нами переважні тайни, але задля невідомих причин не хоче їх виявити. З самого початку заявляє, що політичних питань не буде торкатися, але якже обійти їх мовчанкою? Найменше слово критики сказане під адресою французів і мінімальна похвала німців виходять недотепно в устах п. Гравтопфа. Стає зрозуміло, що ум цього німця остав непорочно германським і не заразився у Парижі ні трішки французьким „esprit".

Рятує ситуацію, як звичайно, завідувач курсів проф. Ш. (швайцарець). Він наперед серіозно застерігається, що впорядженні курси це діло наскрізь аполітичне, а тому радить не починати дискусії, що не доведе ні до чого, а просто зійти у низ до бару і за малими столиками і у час дозвілля поміж тангом і чарльстоном продовжувати це зближення, яке ніяк неможливо налагодити у викладовій салі, в атмосфері дискусій на тему окупаційних військ або високости репараційних сум.

Дехто протестує. Позвольте хоч послухати французьке слово, „їх" опінію про нас, — просяться німці. Але воля деспота (так назвали тут проф. Ш.) є невблаганна. Д-р Гравтопф червоний як борщ вилазить зпоза стола, а в бару доходять уже згуки джезбенду і муринське горло гремить у гучномовець модну пісоньку:

I wonder where my baby is gone to night...

Французько-німецьке зближення стає дискретнішим, більш інтимним, але чи тривкішим у наслідках?

що ще підчас недавніх меншостевих дебат у Женеві Польща солідаризувалася в кожній точці з позиціями Малої Антанти. Осьтак, перед нами виринає черговий раз в усій своїй реакційности, частитла система поанкаризму.

Не можна зрештою твердити, що контрагенти Малої Антанти добре себе почувають в отій системі. Вони знають, або бодай інстиктовно відчувають усі її слабі сторони. Але вони знають теж, що зломання цеї системи означає кінець їх „впливів і сили". Тому цілком зрозуміле, що вся вага цьогорічної конференції концентрується *на справі відновлення системи малоантантських політичних договорів*. Всі оті договори кінчаються в червні ц. р. Як відомо, Мала Антанта не базується на якомусь *одному* спільному договорі, але цей досі представляє цілу систему всяких договорів поміж всіми трьома контрагентами. Осьтак для прикладу: Ромунія має окремі договори з Югославією і Чехословаччиною й вони ані своїм змістом ані політичними цілями не є ідентичні з тими договорами, що їх має наприклад Чехія з Югославією. Щойно перед трьома роками малоантантським політикам поталанило довести бодай до того, що означено спільний час тривання тих договорів. Тим разом має відбутись знаменна спроба довести також до *єдности змісту* у тій системі договорів, або навіть заступити її одним колективним договором. Пресова опінія відноситься до цеї спроби доволі скептично; але не зважаючи на те, сама спроба як така, є доволі характеристична перш за все як малоантантське намагання тим міцніше сціпитись в одну органічну нерозривну єдність. Тимчасом є це доволі сумнівна річ, чи поанкаризм взагалі здатний так далеко сконцентрувати свою малоантантську твердиню. Річ у тім, що такий єдиний і для всіх однаково обовязуючий договір буде, наприклад, примушувати Чехословаччину займати з Югославією солідарне становище, скажемо, в справах тіснішої балканської політики. Це булоб однозначне з погіршенням чеських відносин до Болгарії і ще гірше до Італії. З огляду на ромунсько-радянське суперництво такий спільний договір примушував би наприклад Чехію і Югославію займати вороже становище до СРСР., чого оті держави явно і просто тепер в ніякому разі не зроблять. З огляду на ті внутрішні суперечности й деяку розбіжність зовнішньополітичних інтересів, заключення єдиного малоантантського договору є доволі сумнівне. Таким чином, треба з тим рахуватись, що малоантантська конференція продовжить існуючі вже договори на три чи пять літ, без того, щоби найти для центральної малоантантської ідеї *вдержання середньоєвропейського стану посідання* одну договірну платформу.

Та всеж вага цьогорічної конференції лежить фактично у чомусь іншому. Тим разом вона всецїло стоїть під знаком — економіки. Первісна мета Малої Антанти була негативна: втримання існуючих границь, відносин і договорів. Тимчасом розвертання політики ревізіонізму виявило, що на тій базі Мала Антанта втриматись не зможе. Таким чином, вже на обох попередніх малоантантських конференціях виринула думка підсунути під політично негативну мету Малої Антанти також позитивну програму? З тих міркувань вирвнув проект створення *господарської малої антанти, як завязку господарського союзу всіх держав середньої Европи*. Але й тут, приходиться підходити до господарських малоантантських проектів з великою лозою скепитицизму. На цьому місці вже була мова про те, що інтереси індустрійної Чехословаччини й аграрної Ромунії та Югославії розходяться доволі далеко. Що більше розходяться також інтереси Ромунії та Югославії, які є доволі гострими конкурентами на світових аграрних ринках. Причин для розвязки проблеми зновже таки приходиться шукати в політичному. Коли нині поанкаризм намагається розбудувати Малу Антанту не тільки як політичний, але й як першорядний господарський чинник на південному сході, то в тім явищу бачимо дальший тяг скритого, але незвичайно інтенсивного економічного змагання Франції з Італією і перш за все з Німеччиною. Коли взяти за мірило оцінки саму Німеччину, то стане ясним, що у всіх трьох державах Малої Антанти Німеччина стоїть як імпортер на першому місці а числа її ввозу хитаються весь час поміж 22.5 до 30 проц. у такий час, коли ввіз Франції до згаданих держав осягає пересічно лише 8 проц.! Ті процентові відношення виявляють наглядно як вузкою є економічна база французької політики на Балкані.

Щоби не допустити до такого розвитку справ, Франція заініціювала оце після стабілізації своєї валюти широку позичкову балканську політику, намагаючись заливати Балкан своїм фінансовим капіталом. Психольогія французького рентіера остала незміненою і нині стоїмо перед фактом, що у французьких банках лежить 20 міліярдів золотих франків щадничих грошей, які потребують поля ділання. Російський ринок нині відпав, але зате відкриваються широкі перспективи на голодпім на гріш Балкані та взагалі на Сході. Осьтак Франція фінансувала недавно велику закордонну позичку Ромунії й проф. Ріст із „Banque de France" є нині фактичним ромунським фінансовим диктатором. Подібну позицію має в Болгарії француз Шарон, який управильнює болгарські фінанси французького походження, придбані болгарами за допомогою т. зв. позички Ліги Націй. Таксамо югославянська диктатура живе тільки з короткотермінових французьких кредитів. Ця зростаюча офензива французького фінансового капіталу стрічає скрізь по дорозі сильний спротив німецько-італійського індустрійного капіталу. Осьтак повстання ревізіоністичних течій якраз на південному сході Европи має також свої глибші економічні причини. Ця економічна боротьба транспонована на політичне поле, дає дуже цікаве тло для цьогорічних травневих переговорів Малої Антанти.

Зенон Пеленський.

. . . . . .

На кінець ще кілька слів про лещетарів у Давос. Це тії люди, що знають усі тайни зимна і світла.

Піц-кеш, чули таке, ні? Це тут недалеко сніжний верх такий, білий, цілий як мраморна статуя гордовитого бога.

У стіп його ночують вони у малій хатинці на соломі. Вітер співає звичайно щось монотонно-таємне серед криші і свідомість одности з природою проникає всіх.

Потому западає ніч тиха і божеська.

Дехто підслухує її шепотів на дворі, крадькома вихопившися із хати, щоби не побудити інших.

Там різьблений профіль нерухомих дерев, лещені, білі тіла гір і тайна місячного світла.

Поміж несупокійну, рухливу тінь і монолітний спокій світа людина просуває себе. Це оця протинка у реченні, невідома математичного рівнання, незбагнене серед зрозумілого.

І простір виповняється тепер і рисує собі межі, а час затримує на хвилину свій шалений гін. У дзеркало світа глядить людина, шукаючи Бога, і находить себе.

Потім прокидається ясний, прозорий день

Начіпають лещети і горбами, долинками рвнуть у низ, у нетри світа, крутіж вітрів, уцілюються пяними устами у білий, пухнатий сніг у палких обіймах землі і людини.

А потому впадають мов ураган у штивність готелевих сальонів з червоним полумям на щоках, живі, молоді, веселі.

З „Рідної Школи".

Правда про Організаційний Відділ „Рідної Школи".

На Загальному Зїзді „Рідної Школи" дня 20 травня 1929. р. підніс один відпоручник неслушні і тенденційні заміти на адресу Організаційного Відділу „Рідної Школи". Наслідком того, що присутні на Загальному Зїзді студенти як відпоручники студентського Кружка „Рідної Школи" ім. Петра Могили вряз з частиною своїх приклонників перед вичерпанням дневного порядку покинули при співі демонстраційно салю Загального Зїзду і тим самим довели до примусового його закінчення, — не прийшли до голосу записані відпоручники Кружків та організаційний референт Головної Управи „Рідної Школи" для фактичного спростування і річевого вияснення. — Тому отсею дорогою стверджуємо:

1) Значний зріст надзвичайних датків на початку біжучого адміністраційного року, які не допустили до фінансової катастрофи „Рідної Школи" — це діло широко розвиненої, доцільної пропаганди Головної Управи взагалі і Організац. Відділу з окрема та численних часописних статтей з покликом *допомоги*. Це доказують отсі порівнання жертв, які вплинули в трьох перших місяцях 1927/28 і 1928/29 рр. до каси Головної Управи „Рідної Школи" а саме:

Місяці:	1927/28 р.:	1928/29 р.:
вересень	7.000.37 зол.	12.420.18 зол.
жовтень	8.336.45 „	23.048.74 „
листопад	10.238.49 „	15.303.44 „

В загальному за цілий 1927/28 р. вплинуло жертв до каси Головної Управи 231.489.05 зол., а від 1. IX. 1928 — 30. IV. 1929 с. є за вісім місяців 1928/29 р. вплинуло 235.418.35 зол., отже 3.959.30 зол. більше.

Зріст Кружків і членів „Рідної Школи" представляється ось як:

Стан:	Кружків:	Членів
з дня 31. VIII. 1928	393	23.520
з дня 30. IV. 1929	486	26.913

2) Що жертвенність в Америці на „Різну Школу зросла — це рівнож виключна заслуга службовика Організаційного Відділу як відпоручника Головної Управи „Рідної Школи".

3) Організаційних і люстраційних поїздок не можна було переводити, в таких розмірах, як це булоб потрібно — а то задля малого числа персоналу Організаційного Відділу (2 особи) та з причини фінансової кріси, яка не дозволяла давіть на покриття довжних учительських платень та на необхідну сплату невідложних довгів, головно в Касі Хорих та Пенсійному Інституті.

На загал Організаційний Відділ обходиться досі розмірно невеликими коштами в порівнянні *до инших інституцій, які на організаційні і пропагандистичні цілі можуть призначувати відносно* більші квоти. І так напр. преліминар „Ревізійного Союзу Українських Кооператив" за час від 1. I. — 30. VI. 1929 р. на загальну преліміновану квоту 358.075 зол. призначує на організацію і пропаґанду 116.423.78 зол. (30 проц.), а за час від 1. VII. 1929 р. — 30. VI. 1930 р. на загальну квоту 878.199.15 зол. вставляє на організацію і пропаґанду 288.798.71 зол. (33 проц.).

Головна Управа „Рідної Школи" цього не в силі зробити і тому за 1927/28 р. на загальну квоту 422.494.34 зол. видано на організацію і пропаґанду тільки 18.099.16 зол. (4 проц.) вже враз з коштами подорожі делеґата до Америки.

Одначе Головна Управа „Рідної Школи" головні свідома конечности безпосереднього контакту з провінцією і цей контакт буде налагоджений в міру фінансової спроможности.

Не можна нехтувати необхідну в такій інституції бюрову працю, а також велику пропаґандистичну акцію в пресі. Все це доцільне і конечне.

Одним словом Організаційний Відділ „Рідної Школи" при відносно малих засобах виконує свою важку працю з повною посвятою, зрозумінням справи і великими реальними успіхами.

ГОЛОВНА УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ"

Ілля Кокорудз вр. голова — *Теодор Мартинець* вр. секретар.

Пасивність торговельного білянсу в Польщі.

Головний статистичний уряд Польщі уложив торговельний білянс за місяць квітень. Цей білянс дуже пасивний. До Польщі привезено 543.651 тон товарів на суму 321.134.000 золотих, а вивезено з Польщі 1.526.758 тон товарів на суму 214.319.000 зол. Таким чином у квітні Польща мусіла заплатити за чужі товари готівкою 106.815.000 зол.

Смерть Натана Лєвенштайна.

У вівторок, 21. ц. м. помер у Львові на удар серця в 71 році життя визначний представник асиміляції д-р Натан Лєвенштайн. Протягом останнього 35-ліття постать д-ра Лєвенштайна визначувалася на сірому фоні галицького життя — чи то як адвоката, чи як соймового й парляментарного діяча, чи як пропаґатора в словах і ділах асиміляторської ідеї.

Натан Лєвенштайн походив з рабінатської родини. До гімназії ходив у Львові, університетські часи провів у Відні, Кракові і Липську. Як адвокат вславився своєю вимовою в карних процесах, особливо в процесі т. зв. „тернопільської Омладіни" (кружок незалежницької польської молоді) за державну зраду. В 1895 р. з рамени торговельної палати ввійшов до галицького сойму. Належав до т. зв. польської демократії. До австрійського парляменту ввійшов в 1907 р. Постать д-ра Лєвенштайна остане в памяти сучасного покоління також з приводу жертв, які спричинив його вибір до австр. парляменту з дрогобицької (міської) округи.

Покійний був асиміляторем чистої води і змагав до засимілювання жидівства в користь поляків. Був відомим адвокатом, знавцем податкових і фінансових справ, знаменитим бесідником з відтінком жидівського патосу. Молодий сіоністичний рух мав в ньому поважного противника. На українську справу дивився очима свого табору (як д-р Рутовський, бар. Баталія й ін.). Цей визначний представник жидо-польської буржуазії виявляв нахил до аристократизму. Передвоєнна Польща, яка користувалася його послугами в передвоєнній і воєнній добі (процес у Мараморошському Сиготі), зреаґнувала з них після осягнення державности. Після 1922 р. пок. Лєвенштайн зійшов з овиду політичного й громадянського життя. Зрештою, його завдання було скінчене. Бо асиміляція, проти якої завзято боровся сіонізм, сама стала сутньою частиною т. зв. жидівського національного руху під проводом д-ра Райха.

Порозуміння в справі репарацій.

У паризьких політичних колах гадають, що репараційні знавці союзних держав, які на Зеленій Свята працювали день і ніч над новою репартицією відшкодувань — дійшли до порозуміння. Сподівані приходи Міжсоюзного Банку підуть передовсім на вирівнання редукції, яку виконав Йонґ у користь Англії, Бельгії й Італії. Редукція сплат, переведена Зл. Державами, має виносити 4 міл. нім. марок річно.

Сплата довгів — 24 роки.

Звіт Стампа і меморандум знавців держав-вірителів доручено Шахтові. Знавці держав-вірителів готові приняти: 1) пересічно річні сплати з титулу відшкодувань і довгів по 2 міліярди 50 міл. через 37 літ, 2) сплата военних довгів буде відбуватися через дальших 21 літ, 3) за банкноти (марки), видавані підчас окупації Бельгії признане буде Бельгії відшкодування, 4) незалежно від основного капіталу Міжнар. Банку сплат, заінтересовані держави, а передовсім Німеччина, зложать у Банку спец. вплати титулом уділу в його фондах.

—o—

Справа б. мін. Чеховича.

Дня 22. травня на господарському засіданні державного трибуналу під проводом президента найв. суду Супінського, при участи суддів: бувш. віцепрез. Тугута й адв. Богуцького розглядали зажалення, внесене обвинуваченими з рамени сойму: пос. Ліберманом, Перацьким і Вижиковським у справі постанови слідчого судді Залеського, якою відкидає їх внесення на переслухання як свідків б. прем. Бартеля і б. мін. Юркевича. Держ. трибунал станув на становищі занятім суддею Залеським і не узглянив зажалення обвинувачів.

Як зачувати, суддя Залеський вважає слідство покінченим, а дальші внесення обвинувачів могли би спричинити їх доповнення. Коли це не станеться, треба сподіватися замкнення слідства та розписання публ. розправи проти бувш. мін. Чеховича перед державним трибуналом на половину червня. Колиб розправа не відбулася в червні, то могла би відбутися щойно у вересні, а то з причини літніх ферій.

—o—

Коли поліцай може стріляти?

Польське мін-ство внутрішніх справ оголосило приписи, коли старшини і рядовики поліції можуть стріляти. Ужиття зброї згідно з тими приписами є оконечним засобом недопустити до виконання проступку, наскільки всі інші засоби, як обезсилення проступника, наложення ланцюшків і т. д. будуть безуспішні. Постанова покористовуватися зброєю повинна основуватися на холодній розважі, при чому поліцаєві не вільно забувати, що ужиття зброї це засіб примусовий, який слід приноровити в оконечному випадку. Ужиття зброї мусить попередити упімнення, а лише у виїмкових випадках, коли упімнення неможливе, можна вжити зброї після одноразового остерігаючого вистрілу у повітря. Приписи устійнюють, що поліцай може покористуватися зброєю лише тоді, коли проступок загрожує життю його або іншої людини, публичному або приватному майну, при чому зазначено, що ужиття зброї не має за мету відібрати життя проступникові, лише його унешкідливити. Дальші приписи нормують умовини користування зброєю в густій товпі людей, умовини ужиття зброї неумундурованою поліцією. Вкінці подані проступки, які уповажнюють користуватися зброєю. Коли при ужитті зброї наступило зранення, поліцай має доставити негайно лікарську поміч або сам поспішити з помічю. Для ствердження чи зброї вжито згідно з приписами, мається проти даного поліцая вести слідство. Приписи ці входять у життя з днем 23. травня ц. р.

—o—

Девей їде у Ромунію.

Фінансовий дорадник Польського Банку Девей з кінцем травня поїде у Букарешт, щоби зазнайомитися з фінансами й економічним положенням Ромунії. Гостині Девея в звязи з останньою гостиною мін. Квятковського господарські кола приписують поважне значіння.

—o—

Літна сесія фр. парляменту.

Після 6 тижневих ферій французький парлямент вертає до праці в четвер 23. травня. Літня сесія потреває до кінця липня. На порядку дня м. і. сплата Америці за повоєнні запаси, набуті арештованим б. мін. Кльоцом. Участь пос. Блюма у парляменті є заповідю опозиції проти Пуанкаре.

—o—

НОВИНКИ

— **„Łemko" redivivus.** Появилося по півріч-ній перерві нове число „Лемка", „письма для народа", видаваного в лемківсько-польському жаргоні латинським правописом у Кракові Стефаном Коссом, організатором „Червіньско-Руской Згоди". Редакція „Лемка" обіцює видавати свій органчик точно що-місяця, а свою програму представляє так: „Лемко" є письмом широ хлопським і боронить лемків перед українським наїздом і перед тими, що на нас спровадили Талергоф"... В числі, що появилося отсе за квітень, є стаття „Што народ ма з сейму?", декілька нецікавих замітох (м. ін. замітка п. з. „Зміна ржонду") і кілька дрібних новинок. На першій сторінці „Лемка" є малюнок, „што представят хвопского генерала Косцюшка, котрий то зробіл революцію преців наїздникам нашой Отчини". В такій шаті і з таким змістом вибирається краківський „Лемко" на підбій Лемківщини. Шкода грошей і заходу!

— **Курці здивовані.** За одну ніч тютюн подорощав від 20 до 30 проц. Ця підвишка не була би така прикра для курців, якби вони бодай знали про це заздалегідь і підготовлялись до цього удару довший час. Але так... Деякі часописи питаються наївно: чому дирекція тютюневого монополю ввела таку підвишку, так сказати, „контрабандно", не попередивши про неї? З ощадности, щоби курці не аруйнувались і не накупили тютюну перед підвишкою за всю свою пенсію, за все своє рухоме та нерухоме майно.

— **Михайло Голинський** співає в неділю, дня 26. травня ц. р., на сцені львівського міського великого театру в опері „Паяци" партію Каня.

— **З Українського Наукового Інституту в Берліні.** На 24-го заповіджений там відчит німецькою мовою д-ра Степана Смаль-Стоцького: „Основна співучасть українства в славянознавстві", а на 26-го відчит ним. мовою проф. Д. Дорошенка: „Шевченко, великий національний поет України".

— **Концерти д-ра В. Тисяка** відбудуться дня 25. травня (субота) в Дрогобичі (салі „Сокола") і в Бориславі в неділю, дня 26. травня в салі „Народнього Дому" (кінотеатру).

— **Новий український орган на Буковині.** В квітні став виходити в Чернівцях новий український тижневик „Борець", орган партії українських працюючих Ромунії „Визволення". Видає цей орган Іван Стасюк. Зі змісту тих чисел, що до нас наспіли, виходить, що „Борець" є чисто-інтернаціонально-марксистським органом. В своїх статтях і замітках виступає „Борець" якнайрізкіше проти українського соц.-демократичного органу „Боротьба", що виходить теж у Чернівцях.

— **Родинні трагедії.** Мащиновий помічник при львівських броварах І. Яновський не міг дати собі ради з жінкою, зятем і донькою і найшов спосіб, як їм досолити: підпалив власну хату соломою. Тепер буде мешкати на самій соломі, не у власній хаті. — На вул. Кохановського 83 сторожиха Анна Чабан посварившись із мужем пробила йому живіт ножем.

— **Жіноцтво і алькоголь.** Міністерство праці у Варшаві видасть небавком розпорядок, який заборонятиме підприємцям усіх заведень, де продають алькоголь (отже і ресторанів), мати в себе кельнерок. Наскільки нам відомо, досі такий розпорядок не істнує ні в одній державі. Наслідком цього тисячі дівчат утратить посади.

— **Після матури найкраще до війська.** Новий закон про військову службу дозволяє відкладати її не пізніше як до 23 року життя. З огляду на те, що до цього віку нелегко молодим людям скінчити початі студії, більшість із них буде приневолена їх перервати одним роком військової служби. Тому-то директори гімназій дістали від міністерства освіти обіжник, який пригадує, що слід радити всім матуристам зголошуватись до військової служби на охотників, заки почали університетські студії.

— **Ріжні вістки.** Французький міністр освіти, письменник Ерріо, вибраний надалі бурмистром Ліону. — З Осло вибрався у подорож довкола світа корабель „Амундсен", який буде зупиняти ся у всіх пристанях і збиратиме гроші на будову памятника для звеличання норвеського дослідника. — Літак „Форт Уорт", що має в стейті Тексас побити рекорд довжини лету, тримався у воздусі 36 годин. — Бернард Шов приїхав до Бріоні і приглядається ріжним спортовим вправам у товаристві відомого американського боксера Таннея. — Скрипач Губерман, що приїхав на концерти до Ленінграду дістав пропозицію, щоби замість грошевого гонорару прияв ріжні твори мистецтва. — У Льондоні помер колишній премієр Джордж Розбері, один із провідників лібералів, у 89 р. життя. — Міська рада Ню Йорку подає до відома офіціяльно, що 212 тисяч дол. же в державній касі урядовців, які забули за минулий рік уяти собі платню. — Професор паризького університету Лерю пропонує, щоб назву паризької ріки „Сена" змінити на „Йонна", тому, що фактично Сена пропадає в Йонні, більшій ріці, яка є покровителькою. — У Парижі щезла вдова відомого письменника Капі: вона була в нужді і імовірно скінчила самогубством.

— **Ідемо вперед.** Наш земляк д-р Амброзій Кібзей лікар з Дітройту, що приїхав до Львова і до Відня на кілька місяців доповнюючих студій по шпиталях і клініках, зазнав підчас своєї подорожі з Америки приємної почести. На кораблі „Іль де Франс" давали, як це звичайно буває, концерт на дохід вдів і сиріт по моряках, що згинули на морі. На цьому концерті кількасот пасажирів І-ої кляси вибрали провідником цього свята д-ра Кібзея. Цей маленький, зрештою маловажний факт, вказує на один факт ширшого значіння для нас: що є вже у нас земляки, що своєю поведінкою і загальним аранжінням у силі зєднати собі симпатії між ріжношерстою міжнародньою публикою. Якби д-р Кібзей не був американцем, то можна би з цього приводу сказати: ми европеїзуємося...

— **Чудесний рятунок.** У місті Гродзіск вийшла в поле селянка Марія Осецька садити бараболю. Підчас її роботи, 6-літній її синок відійшов від неї і ввійшов на залізничий шлях, де бавився камінцями. Небавком надіхав поїзд. Мати оглянулась і побачила дитину далеко від себе. Не було вже часу добігти і спасти її. Мати впала в зворушення без тями. Коли прокинулась, побачила, що поїзд, переїхавши місце, де стояв її синок, стоїть на шляху, а згодом і синка. Хлопець так як сидів в останній мент упав животом між шини і спокійно переждав, заки поїзд не переїхав над ним. Поїзд і не торкнув його.

— **Американські новини.** Кулідж почав писати (дуктувати), свій життєпис 20. березня і невідомо коли його скінчить. Його помістить журнал „Космополітен". — На другий рік буде спис населення, який переводиться що 10 літ. Перша конскрипція в 1790 році виказала була 3,929.214 душ в Америці. Остання в 1920 р. була виказала 105,710.620 душ. Нарік перейде 120 міліонів. Річно зростає число населення в Злучених Державах на 1,400.000 душ. — Федеральний уряд Злучених Держав видав за 9 літ на протібіцію 300 міліонів долярів. До цього не вчислені видатки стейтів і міст. — В Ню Йорку приготовляє професор Шатвелл видання історії світової війни. Досі вже складено 108 томів, а всіх буде 150. — Дня 21. травня відбулося удане бомбардування Ню Йорку воєнними літаками. На папері Ню Йорк вийшов знищений, але позатим ніхто не потерпів на „бомбардуванню". — Комісар нюйорської поліції Велен каже, що в Ню Йорку є 32.000 шинків. Філядельфійський денник „Інквайрер" питається: „А чомуж він їх не позамикає? Коли не знає як, то нехай приїде подивитись до Філядельфії".

— **Справлення похибки.** У дописі з Лушпи п. н. „Рідна Хата" зайшла друкарська похибка. Замість: **М. Ковальський** — там надруковано: М. Ковалевський.

З судової салі.

КРІВАВІ ПОДІЇ В БАТЯТИЧАХ ПЕРЕД СУДОМ.

В середу 22. травня ц. р. промовляли вже оборонці. Вони виказували у своїх промовах невинність обвинувачених селян і селянок та збивали тези акту обвинувачення, аналізуючи при тому докладно поведення батятицьких селян у трьох критичних днях.

Промови оборонців.

Перший забрав слово обор. **д-р Михайло Заяць.** Він у своїй дуже річевій промові занализував соціяльно-економічну основу страйку батятицьких селян, який закінчився для них так трагічно. Лише крайня нужда селян і нечуваний визиск їх праці зі сторони фірми тартаку в Камінці Струмиловій приневолили їх застрайкувати, аби в той спосіб добути підвишку платні для себе. Тому концепція прокуратора, що страйк батятицьких селян має виключно політичний характер і що він є лише наслідком агітації кількох осіб, не видержує ніякої критики, як про це проречисто говорять зізнання самих свідків, батятицьких селян. Далі д-р Заяць висказує своє здивування в тої причини, що на лаві обвинуваченних знайшлися лише менша частина винованників сумних інцидентів у Батятичах, а не сидять ті люди, які спричинили кровопролиття. Держава, яка стоїть на становищі правного ладу — каже він — не може і не сміє робити ніяких ріжниць і повинна саджати на лаву обвинуваченних кожного, хто ломить закон, а до того ще самовільно. Опісля д-р Заяць висвітлив докладно ті способи, якими послуговувався Зімана, співласник тартаку, аби лише здомити страйкую-

На літній сезон
чудова обува
полотняна і текстильна
легка
практична
вигідна
і
дешева

16 50
ПОЛОТНЯНІ БІЛІ І БЕЖ

14 50
ПОЛОТНЯНІ БІЛІ, ПОПЕЛЯТІ І БЕЖ

16 50
МОДЕЛЬ 90, 91

18 50
МОДЕЛЬ 89

Найновіші текстильні пантофельки „TOJO"
в різних барвах і десенях

Del-Ha

Можна дістати у всіх філіях і заступництвах.

Програма радіо.

Субота 25-го.

Льондон (358). 22·35 Оперетковa програма.

Париж (1744). 19·35 Патє.

Берлін (475,4). 16·30 Концерт орхестри.

Відень (519,9). 20·15 Веселий вечір.

Дакентрі (482,3) 23·30 Концерт балад.

Мілянo (504,2). 19·00 Джезбенд. 20·30 Концерт творів Тості.

Будапешт (546). 10·35 Концерт еспанської музики. 23·09 Циганська музика.

Ляйпціг (361,9). 20·30 Оперетка „Коли небо все у скрипках".

Прага (343,2). 22·00 „Боксоар месіє Пантальо" комічна опера.

Ленінград (1000). 19·00 Оперетка.

Москва (1442,3). 19·00 Опера або оперетка.

(1442,3). 10·30 Музика російських композиторів.

Київ (775). 19·30 Легка музика.

Харків (1680). 16·30 Концерт. 18·30 Фантазії в опер.

Варшава (1395,1). 20·30 „10 доньок на віданні" оперетка. 23.00 Музика до танців.

Познань (339,8). 22·30 Музика до танців.

акцію селян. Він то пропонував обв. Василеві Лігашевському, громадському радному, 50 долярів як хабаря на те, аби приєднати собі його. Але йому в тому випадку не вдалося. Вкінці оборонець аналізував дуже докладно події в дні 11. січня ц. р. і виказував невинність, як батятицьких селян взагалі, так обвинувачених зокрема.

Опісля промовляв другий з черги оборонець, **д-р Т. Стефанович** з Камінки Струмилової. Він присвятив найбільше уваги в своїй промові критичній аналізі тез акту обвинувачення. Потім він виказував ріжні недомагання і недостачі в переведенні самого слідства, яке в кінцевім результаті не дало навіть вірного і ясного пляну ситуації в критичнім дні, себ-то 11. січня ц. р. А це справа немаловажна. Якби слідчий суддя предложив був вірний плян ситуації критичного дня, тоді напевно бодай половина всіх обвинувачених не сиділаб нині на лаві обвинувачених. Далі оборонець абиває твердження прокуратора, що положення візників критичного дня було незвичайно важке і навіть грізне для їх життя. Якби таке було, то вже в дні 6. січня ц. р. мусілоб було прийти до кривавих подій і тоді поліція не була би спізнилася і не прийшла би вже по доконанім факті, тоб-то по скинення дерева візникам на дорогу. Опісля обор. д-р Стефанович запевняє, що якби слідство поведено в напрямі концепції оборони, яка приймала, що вже по першій остерігаючій сальві поранено трьох селян, а не в напрямі відстрашення поранених — тоді напевно богато обвинувачених сиділоб нині дома. Після того обговорив він ще подрібно участь своїх клієнтів у цих прикрих інцидентах і виказував їх невинність на основі доказового матеріялу, зібраного протягом цілої розправи.

Вкінці забрав слово третій з черги обор. **д-р В. Старосольський.** У своїй знаменитій промові запустився він у теоретичні виводи і піддав основній аналізі приписи з §§ 87 і 81 к. з., під які прокуратор підтягнув поведення обвинувачених у дні 11. січня ц. р. Дальше він виказував, що ці приписи не можуть бути приноровлені до обвинувачених в критичному випадку, бо їх поведення не може підлягти кваліфікації по думці згаданих приписів карного закону з причини недостачі відповідних знамен злочину. Розправа абсолютно нічого такого не виказала, аби поліції грозила хоч би найменша загроза небезпеки життя, але навпаки. Поліція стріляла до селян щойно тоді, як уже психольогічно перейшла небезпека нападу на візників з деревом. Далі оборонець збиває тезу акту обвинувачення, що між батятицькими селянами було спільне порозуміння. Виказує незбитими аргументами, що величезна скількість батятицьких селян не прийшла на місце вчинку, але що це було навпаки. Трагічні події розіграли саме перед хатами деяких обвинувачених і вони мусіли вийти тоді на своє подвіря. Одначе це не є їх виною. Після того д-р Старосольський перейшов до подрібного розглянення вини своїх клієнтів.

На тому перервано розправу аж до пятниці, до 12. год. вполудне. В тому часі предс. Тертіль проголосить присуд обвинуваченим.

З життя наших установ.

Загальні Збори Земельного Банку Гіпотечного, Акційної Спілки у Львові.

Дня 30. квітня ц. р. відбулися XV. Звичайні Загальні Збори Земельного Банку Гіпотечного, Акційної Спілки у Львові, при доволі численній участи акціонаріа.

Збори отворив і здав в імени Надзірної Ради звіт з діяльности Банку за минулий білянсовий рік през. Надзірної Ради д-р Кость Левицький.

Зі звіту видно, що Земельний Банк мимо несприятливих на загал економічних відносин іде в своїм розвитку поволі, але постійно і певно вперед. Білянс на день 31. грудня 1928. виказує майже на всіх рахунках зріст білянсових сум і свідчить про поважне побільшення і розширення фінансових операцій і круга діяльности нашого одинокого акційного Банку.

Банк уділював векслеві кредити головно селянам — на поправу і поширення їх господарств як також векслеві в біжучім рахунку кредити нашим ремісникам, промисловцям і купцям та причинювався таким чином до творення нових чи краще скріплювання вже істнуючих варстатів праці.

У 1928 р. зесконтував Банк 13.054 шт. векслів на загальну суму 9,237.156.17 зол. (в 1927 р. — 6,009.535.95 зол.). У білянсовому році 1928 викуплено 9.428 шт. векслів на квоту 7,387.118.13 зол. Отже векслевий портфель виказує з днем 31. XII. 1928 р. 3.626 шт. векслів на квоту зол. 1,850.038.04.

Поодинокі господарчі групи користали з цих кредитів в такому відсотковому відношенні: рільництво 55 проц.; кооператив 25 проц.; торговля і промисл 10 проц.; інші 10 проц.

Коли взяти під увагу, що кредит, уділений кооперативам, йшов також майже в цілости на скріплення рільництва, то уділ його в кредитах пересунеться на 80 проц. Стан кредитів в біжучім рахунку виносив з днем 31. грудня 1928 р. квоту 625.062.97 зол., з чого більшість припадає на торговлю, промисл і дрібне ремесло, бо около 53 проц. цих кредитів. Кредитів як векслевих, так і в біжучих рахунках уділював Банк тільки у твердій валюті.

Касова готівка і суми до диспозиції в Банку Польським і ПКО виносили з днем 31. грудня 1928 47.897.17 зол., а припас заграничних валют 4,109.929.45 зол., а це в наслідок вплати під сам кінець 1928 р. квоти 4,000.000 золотих на VI. емісію акцій. Вартість каменици при вул. Словацького 14. вставлена в білянсі квотою 414.800 зол.

Гіпотечних позичок не уділяв Земельний Банк в 1928 р., а в квоті 296.515.38 зол. міститься 350 несплачених давніх гіпотечних позичок. Квота та покривається з виданими Земельним Банком Гіпотечним Заставними Листами, які є в обігу.

В довжнім стані Банку виносять власні капітали: акційний 1,000.000 зол., запасні 137.363.82 зол., а коли додати вплату на VI. емісію акц. капіталу 4,000.000 зол., то це дасть разом 5.137.363.82 зол.

Доплив свіжого так значного грошевого засобу не міг ще унаглядництись у білянсовім висліді за 1928 р., бо вплинув доперва при самому кінці 1928 р.

Вклади ощадности виносили з днем 31. XII. 1928 р. 2,469.187.72 зол. Тут належить з задоволенням підчеркнути, що рахунок цей виказує з року на рік значні прирости. І так: 31. грудня 1925 р. вклади виносили 339.428.46 зол.; 31. грудня 1926 — 990.098.82 зол.; 31. грудня 1927 — 1,712.256.49 зол.; 31. грудня 1928 — 2,469.187.72 зол.

Вклади є майже в цілости у твердій валюті. З приводу значнішої готівки обнизився стан ресконту в Банку Польськім з днем 31. XII. 1928 р. до квоти 168.383 зол.

Зиск брутто за 1928 р. виносить 384.007.62 зол., а по відчисленні заплачених відсотків, адміністраційних коштів, податків і ріжних, остає зиск нетто 15.815.65 зол. Такий невидатний вислід спричинили значно збільшені адміністраційні кошти, які в 1927 р. виносили квоту 96.217.43 зол., а в 1928 р. 172.781.92 зол. і заплачені податки, які в 1927 р. виносили 31.693.02 зол., а в 1928 ро. 67.237.11 зол.; вкінці вище наведена обставина, що значна частина вкладів, як також вплата на підвишку акційного капіталу вплинула доперва під кінець 1928 р.

Повищий звіт приняли Загальні Збори до відома, затвердили білянс за 1928 р. та уділили Управі Банку абсолюторію.

З чистого зиску приділено 10 проц. до загального резервого фонду т. е. 1.581.57 зол., а решту в квоті 14.234.08 зол. перенесено як зиск на 1929 р.

До Надзірної Ради вибрано о. мітрата Тита Войнаровського, о. крил. д-ра Івана Лятишевського і д-ра Юліяна Савчака.

З театру.

Михайло Голинський у „Тосці" на сцені Великого Міського Театру.

Вчора мали ми нагоду по році почути знов спів нашого оперового артиста Михайла Голинського по його повороті з Харкова на сцені львівського театру. Голинський відтворював партію Кавардоссі. Співав її по майстерськи. Його голос став, здається, ще кращим і миліщим. Про нього можна писати тільки в суперлятивах. Помітний у Голинського також значний поступ у сценічній акторській грі. Тому не дивно, що публика овацийно витала нашого співака по кожному акті та оплескувала навіть у середині гри. Особливож відома арія на початку третього акту, відспівана Голинським дійсно по майстерськи і з великим чуттям та драматизмом, зробила на слухачів величезне вражіння, а гураган оплесків безпосередньо по її відспіванні був належною нагородою за неї для артиста. Публика завзято домагалася її повторення, але це не сталось.

Гідною партнеркою М. Голинського в титуловій ролі була п-ні Платівна. Партію Скарпії співав п. Циганік. Вона вийшла доволі блідо. Дириґував п. Лєрер. У театрі переважала українська публика. В.

Дописи.

ЛУЦЬК. (Збори „Українбанку"). В неділю, дня 12. ц. м. відбулися річні збори Українського Кооперативного Банку в Луцьку. Збори були нечисленні. Переважали мешканці міста, хоч і ті явилися в невеликій кількости. На порядку денному було: справоздання дирекції та надзірної ради, деякі зміни статуту, регуляміни для дирекції і надзірної ради, затвердження купівлі землі на передмісті „Красне", відкриття філій „Українбанку" в м. м. Колки й Олика і т. ін. Зацікавлення зборами викликало питання: як стоїть Банк після вимовлення йому кредитів Рільним Банком. Те, що побачили „регіоналісти", які закладають свій хрунівський Банк, перейшло всякі сподівання. Діяграми й цифри їх переконали, що наше селянство в своїй свідомости швидко росте й вміє оцінювати такі факти як вимовлення кредитів. Відповідь селянства була тиха, але красномовна: з цифр за 5 міс. ц. р. яскраво було видно, що після того, як Рільний Банк відтягнув кредит, селянство збільшило вклади, й як загальний оборот, так і позички відразу зросли. Виявилося також, що селянство чудово вміє оцінювати блудні стежки „рідношатівців". Кандидатуру на члена Надзірної Ради одного з колись поважаних громадян, тепер „рідношатівця", селяни провалили. Селянство дало до зрозуміння, що хто не з народом, того нарід відкидає. Луччанин.

Зі спортового життя.

Україна-Погонь (Стрий) 2 : 3 (2 : 1).

Як у минулому, так і в цьому році приморовила стрийська Погонь супроти України гру брутальну і небезпечну. А все те йшло тим лекше тому, що суддя п. Брах зі Станиславова давав цілковито волю диким інстинктам змагунів Погоні, в наслідок чого кількох гравців України потурбовано так, що вони мусіли піддатись лікарській опіці. Тому, що Україна внесла в цій справі широко умотивований протест до компетентних чинників, які, маємо надію, дадуть сатисфакцію нашій дружині (як це було в минулому році по змаганнях з Екраном), здержуємося покищо від всяких дальших уваг на цю тему.

Щодо гри, то в першій половині Україна мала перевагу над противником і провадила 2 : 1. Щойно в другій половині противник, приморовивши брутальний спосіб гри, переміг, впакувавши ще двічи м'яч у ворота України. Голі для України стрілили: Мурський з вільного і Лисик з вільного (добив Кобзяр).

Лист до Редакції.

До Хв. Редакції „Діла" у Львові.

Прошу ВПоважану Редакцію ласкаво умістити на сторінках „Діла" слідуючий лист:

Не маючи можливости відписати особисто на всі телеґрафічні й листовні поздоровлення з нагоди великодних свят та вислови співчуття й протесту проти кинення на мене варшавською митрополією анатеми, — цею дорогою приношу сердечну подяку всім, хто в цю критичну хвилю засвідчив нашу ідейну єдність, підкреслюючи правоту і святість нашої національно-церковної справи та свою незломну волю боротися далі за рідну Українську Церкву, хоч би на тім шляху прийшлося скласти ще нові жертви. Зособна дякую за цю моральну підтримку нашому духовенству, яке мимо рішучої заборони Синоду не тільки не боїться держати зі мною живий звязок, але й отверто осуджує нерозважний вчинок митр. Денисa. Глибоку радість справили мені й протести селянства з Володимирщини, з моєї рідної Кремінеччини (зокрема телеґрама від навіть незнаної мені громади з Бережанки) та з усіх кінців Волині, як також від української громади в Брюсселі, української кольонії в Пьотрокові, українських пластунів з Галичини та від наших громадян з ріжних сторін Польщі і з поза кордону.

Вірю, що така однодушна постава українського громадянства і преси є найкращою запорукою нашої остаточної перемоги та доказом живучости українського церковного руху.

Д-р Арсен Річинський
у Володимирі Волинському
17.V. 1929 р.

Жертви на оселю робітників пера.

ВИКАЗ ч. 17.

На заклик „Т-ва письменників і журналістів ім. Ів. Франка" зложили на оселю українських робітників пера: 275) інж. Юліян Павликовський Львів — 20 зол., 276) Степан Скоробогатий, Львів — 10 зол., 277) о. Маріян Клодзінський, Путятинці — 10 зол., 278) о. Орест Солтикевич, Улюч — 10 зол., 279) о. Р. Зарицький, Вікно — 5 зол., 280) д-р М. Пушкар, Ланьцут — 3 зол., 281) о. Ізидор Глинський, Бучнів — 5 зол., 282) Теодор Пилипівський, Познань — 5 зол., 283) Анна Дембицька, Заліщики — 10 зол., 284) М. Базник, Вронів — 10 зол., 285) Іванна Посацька, Ряшів — 7 зол., 286) д-р Теофіль Гвоздецький, Липиця Дол. — 5 зол., 287) о. Матій Попович, Павлів — 10 зол., 288) інж. Р. Яців, Пільзно — 3 зол., 289) інж. М. Чорний — 10 зол., 290) інж. Шматера, Перемишль — 5 зол., 291) д-р М. Хробак, Перемишль — 5 зол., 292) Евген Борис, Перемишль — 5 зол., 293) Яків Попель, Перемишль — 5 зол., 294) О. Ярошевич, Перемишль — 5 зол., 295) д-р Володимир і Ельза Загайкевичі, Перемишль — 10 зол., 296) Т. Голійчук, Перемишль — 8.90 (1 ам. дол.), 297) Федевичі, Перемишль — 5 зол., 298) Мелянія Бордун — 5 зол., 299) М. Сітницький, Перемишль — 5 зол., 300) Степан Татух, Перемишль — 5 зол., 301) Ем. Калайська, Станиславів — 20 зол., 302) д-р Гриць Гарматій, Теребовля — 20 зол., 303) д-р Сава й Анна Никифоряки, Станиславів — 10 зол., 304) Олена Крушельницька, Станиславів — 5 зол., 305) Франц Ковальський, ветер, лікар, Станиславів — 25 зол., 306) Секція Студентів, Краків — 15 зол., 307) о. Ол. Хтей, Доброгостів — 5 зол., 308) Кооператива „Єдність", Стебник — 10 зол. (і кличе всі кооперативи дрогобицького повіту), 309) о. Петро Микелита, Стебник — 10 зол., 310) д-р Теодор Жолнірчук, Броди — 30 зол., 311) інж. Петро Яремкевич, Ужгород — 100 ч. к., 312) Українська Громада в Берні (дохід зі свята Шевченка) — 200 ч. к., 313) Олекс. Горуцький, Львів — 1 зол.

Жертви проситься пересилати і складати в Земельнім Банку, Львів, Словацького 14, або в Адміністрації „Діла", Львів, Ринок 10, II. пов.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Дня 15. травня ц. р. заснув тихо без мук і страждань смертним сном визначний громадянин-патріот, парох Смолина коло Немирова, о. **Омелян Гриневецький,** у 76 році життя, по 50-літній праці для своєї нації. Під його проводом основувалися і розвивалися всі національні установи в окрузі майже до останніх часів, поки лиш стан його здоровля на це дозволяв. Перший основник заможньої нині кредитової кооперативи „Віра" та „Народнього Дому" в Раві Руській, сповняв він цілих 24 роки почесний, але не завсіди легкий уряд голови надзірної ради у першій установі та голови виділу у другій. А коли фізична немічі не дозволяла йому більше сповняти функцій в цих урядах, пошановано його працю й заслуги подякою від загальних зборів „Віри" та почесним членством „Народнього Дому". При дуже численній участи громадянства та при поголовнім плачу парохіян за своїм самаританином-лікарем, опікуном і дорадником передано дня 17. травня цю патріярхальну постать рідній Матері-Землі. В. Й. П.!

ОГОЛОШЕННЯ

Ширіть наш часопис!

Театри.

Великий Міський Театр:

Четвер 23-го, г. 7·30 веч. „Остання новість", комедія Бурдета (премієра).

Пятниця 24-го, г. 7·30 веч. „Леді Шік", оперетка.

Субота 25-го, г. 3·30 попол. „Твардовські на Кшемьонках".

Субота 25-го, г. 7·30 веч. „Остання новість".

Малий Театр:

Четвер 23-го, г. 7·30 веч. „Кохання без сотика".

Пятниця 24-го, г. 7·30 веч. „Кохання без сотика".

Субота 25-го, г. 7·30 веч. „Кохання без сотика".

Кіна.

„Аполльо": „Хатина дядька Томи".

„Кольосеум": „Таверна тисяча насолод" і Ж. Верна „Діти кап. Гранта".

„Лев": „Мадам Ренаміє".

„Люна": „Ас-Каро" (всі серії).

„Марусенька": „Сповідь жінки" і „Весела війна моряків".

„Оаза": „Неборак".

„Палас": „Гегемна пасербиці".

„Пан": „Могила серед заднпія".

„Пасаж": „На жовтих водах Янг-Це-Кіангу".

„Уніса": „Любки" (Вільма Банкі).

„Фатаморгана": „На провесні (Жеромського).

„Химера": „Наречений з дансінгу".

Присилайте передплату!

✝

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ
за упокій душі бл. п.
Д-ра Володимира
Бачинського
відправиться в суботу дня 25 ц. м. о год. 8. рано в Волоській Церкві при вул. Руській.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

В Ржевницях коло Праги (в Чехословенській республіці) істнує Українська Гімназія. В цьому (1928—29) році були такі класи: друга, третя, четверта, пята, шеста й осьма. Гімназію засновано для дітей еміґрантів. Можуть учитися діти й не-еміґрантів з Галичини й Волині, але на свій кошт. При гімназії є інтернат, де діти спять і харчуються. Діти бідних еміґрантів дістають усе (помешкання, їжу, одяг, то-що) безплатно, а діти заможніших еміґрантів і не-еміґрантів дістають усе за плату (250 кч. місячно). Навчання в гімназії безплатне. В шкільнім році 1929—30 відкривається ПЕРШІ класи. Для вступу до пісі класи діти мусять мати не менш десяти років (ті, що народилися в 1919 р. байдуже, чи в січні чи в грудні). До прохання треба додати: метрику, свідоцтво про маєтковий стан родичів. Крім того, Дирекція зазначує, що в гімназії можуть учитися лише діти, що мають дозвіл на перебування в Чехословенській республіці. Отже треба завважегідь про цей дозвіл подбати. Прохання треба подати найпізніше до дня 15 червня п. р. — **Д-р Артамович,** директор. 2076 1—1

Ширіть наш часопис!

Дня 2. червня 1929 р. відбудеться в Коломиї повітове свято Фільї Сільського Господаря. Порядок свята подадуть афіші. Просимо як найчисленніше явитися. 2079 1—2

Попис еленів вищого Музичного Інституту ім. М. Лисенка у Львові (скрипкова класа проф. О. Москвичева) відбудеться в четвер дня 23. травня ц. р. о год. 7·30 вечер в великій салі Муз. Тов-ва. Програма в ціні 50 сот. служить як вступ. 2072 2—2

Двадцятилітній поматуральний товариський зїзд товаришів (-ок) української гімназії з 1909 року в Перемишлі відбудеться дня 30-го травня 1929 року збірка о год. 8. рано в катедральній церкві. — Зголошення надсилати на адресу: Михайло Федевич — Перемишль, вул. Коперника ч. 96. — **Комітет.** 2075 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ЯМНА біля Яремча стація в місці в лісистій околиці над Прутом — засолонена від півночи високими горами — пансіон п. Струмінської — сонячні кімнати — добірний харч — теніс — прогульки в гори — автобуси на місци — опіка над дітьми. Ціни умірковані в першім сезоні. — Зголошення слати в травні Львів, вул. Мурарська ч. 38а а в червни до Ямни, почта Яремче. 2055 1—1

ПРІЙМУ місце до управи домом. — Зголошення „Марія", до Адміністрації „Діла". 2077 1—1

ВСІЛЯКІ годинникарсько-ювелерські роботи виконує найстараннійше Домбровскі-Розважевскі Львів (Готель Жорж) вул. Академічна ч. 2. 1366 а) 50—7

БУГАЯ річного сіментальської породи від дуже молочної корови негайно продасть Ю. Карпінський, Гаї нижні п. Дрогобич. 2074 2—2

ПОТРІБНА особа до провадження кухні, адреса А. Лагода, Дубровиця п. Янів к. Львова. 2073 2—2

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській роботні **Івана Зельтенрайха,** Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації прислати почтою — Старомодні ламські годинники переробляємо на ручні. 3 б 165-2

ПОРОХІВНИКИ, охоронні плащі, робітничі убрання, комбінези, одиноке джерело: „Pallium", вул. Вірменська ч. 3. Телеф. 54-24. 2041 1—1

РУТИНОВАНИЙ конціпієнт д-р прав глядає місця від дня 1. червня ц. р. — Ласкаві зголошення в Адміністрації „Діла" під „Конціпієнт". 2071 2—2

ГАРНІ, заліснені парцелі під будову на продаж у Зимній Воді. — Ближчі відомість вул. Павлинів ч. 17. у інж. Монастирського. 2060 1—1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
Львів, Городецька 46.
432 Пересвітлення Рентґеном. 17—24

Подяка.

Підписані складають отсим Вином. Панови Послови Д-рови Степанови Баранови, адвокатови в Тернополі щиру подяку за успішну і безкорисну оборону їх перед окружним судом у Тернополі в винченім проти них процесі за уладження листопадового віча в селі Сороці, скалатського повіту. — Кошчинці, дня 17. мая 1929 року. — **Ярослав Богачевський, Іванна Богачевська, Юліян Божівський.** 2078 1—1

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 114 (11.455). Львів, субота 25. травня 1929. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Українська політика в освітленні польського монархіста.

Львів, 24. травня 1929.

В органі вилєнських монархістів „Слово" з 16. травня п. р., редактором якого є посол С. Мацкевич, находимо передову статтю під назвою „У. Н. Д. О." Чому ця стаття має таку назву — важко збагнути, бо про УНДО говориться в ній дуже мало. Натомість автор присвячує богато уваги українській політиці 17. століття та аналогіям між нею і нинішньою українською політикою. Він твердить, що 17. вік дав т. зв. систему української політики. Ця система замикається такими вихідними ментами: Переяслав, Гадяч і Андрусів. Правда, була ще деякий час актуальною українська політична орієнтація на Туреччину, але вона не мала в історії української політики 17. віку такого значіння, як попередні. Так міркує автор статті.

Переяслав — це для нього московська орієнтація української політики. Гадяч — це польська орієнтація. А Андрусів — це гріб для всякої самостійницької української політики, бо це поділ України між Польщу і Московщину (від 17. століття Росії у передвоєнному розумінні не було). Андрусів „переложений — читаємо дослівно у статті — на мову 20 століття називається програмою Станислава Ґрабського". Далі йдуть уже аналогії з теперішнім. Тепер на Україні (над Дніпром) всевладно панує Переяслав у далеко гіршому виданні як той з 17. віку. Переяслав має своїх визнавців і то ортодоксальних і серед українців у Польщі, як сельроби. Але має своїх визнавців і Гадяч. Це еміґрація з Наддніпрянщини під проводом п. Андр. Левіцького. Не находить автор серед українців тільки визнавців Андрусова. Зате турецьку орієнтацію з 17. віку заступила тепер орієнтація деяких українських кол на Німеччину. Під такими розуміє автор українських гетьманців, згуртованих біля гетьмана Скоропадського.

Перевівши осьтакі анальогії та ствердивши при обговорюванні визнавців теперішнього Гадяча, що „сучасна польська політика під оглядом української справи займає вповні льояльне становище супроти Совітів (тоб-то супроти нового Переяслава — Ред.) на ґрунті рижського трактату" (тоб-то на ґрунті свого роду нового Андрусова! — Ред.), автор питає: „а якої орієнтації є тепер найсильніша і найбільше відповідальна політична організація в Польщі т. зв. УНДО?" І відповідає: „ніякої". „Часто — міркує автор далі — хтось закине УНДО в запалі більшовицько-московську орієнтацію, та це неправда. Такі закиди можна робити тільки в подразненні. *Не знаю добре східньогалицьких відносин*, але більше умотивованими видаються мені поголоски, що УНДО деколи впадає в німецьку орієнтацію. Але загально УНДО не робить враження, щоби консеквентно і свідомо реалізувало *фантазії союзу з німцями*". А далі автор твердить, що партії діляться на такі, що ведуть політику і на такі, що не ведуть ніякої політики. УНДО належить, на його думку, до таких партій, що політики не ведуть. В противенстві до українських комуністів, що прямують до зрадянізування, отже до змосковщення свого краю, в противенстві до Андр. Левіцького, що орієнтується на гадяцьку концепцію і в противенстві до Скоропадського, що орієнтується на німців, УНДО є тією партією, що не веде політики. Такий є кінцевий висновок вилєнського монархістичного щоденника „Слово", гострішає висновок посла Мацкевича про політику Українського Національно-Демократичного Об'єднання.

Над наведеними поглядами і характеристикою української політики можнаб перейти до денного порядку, якби не специфічна ментальність автора цитованої статті при оцінці української політики в минулому і сучасному, зокрема при оцінці політики У. Н. Д. О. Ця своєрідна ментальність питома не тільки для цього автора, до речі, не знає відносин у Східній Галичині, (до чого сам признається), але для неодного іншого польського публіциста і політика і тому варто їй присвятити кілька слів. Отже посол Мацкевич, а за ним і деякі інші польські публіцисти та політики є того переконання, що політику може вести тільки така українська партія, чи ґрупа, яка зорієнтована на якусь позаукраїнську, чужу силу. Коли якась українська партія не орієнтується ні на Москву (Переяслав) ні на Варшаву (Гадяч) ні на Берлін ні на Анґору, то вона не здатна до ніякої політичної роботи і тим самим вона ніякої політики не веде. А чому не веде? Бо в неї нема реальної політ. мети (так, якби мета української політики мусіла лежати поза Україною). Іншими словами деякі польські політики переконані, що тільки опортуністична політика чи то в сторону Варшави, чи то в сторону Москви, повинна бути прикметною для українських партій і тільки тоді вона заслугує на назву політики. З такої самої ментальности випливає знов у польських шовіністів ще зовсім інше твердження, а саме, що всі активні українські партії — це штучні твори посторонніх московських чи берлінських сил. Словом, вони — чужа інтрига! З того знов витягають деякі польські чинники висновки, що в противагу тим штучним творам чужих чинників можна творити теж свої штучні т. зв. українські політичні ґрупи.. І творять т. зв. хлібоїдщину. Ми були свідками ільківщини, яцківщини і данилевичівщини. Але що при тім виявилось? Виявилось, що ніяка хлібоїдщина не в силі не то протиставитись українським національним партіям, але навіть не в силі сама в собі зорґанізуватися. З того знов висновок, що українські національно-політичні партії не є штучними творами, а цілком природним явищем у теперішніх часах політичної диференціації та політичного життя народу. Але вертаймо до міркувань „Слова".

Найліпше збережете свої ощадности в Кооперативному Банку **„ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20.** який приймає вкладки в *золотих або долярах* на 7% і ручить за них цілим своїм майном, що обіймає **між іншим три реальности у Львові й дві більші посілости в обємі понад дві тисячі морґів землі.**

Коли наприклад УНДО в розумінні „Слова" не веде ніякої політики, то чому з ним веде таку завзяту боротьбу не тільки весь політичний польський табор, в усіх його політичних відмінах де влади включно, але й комуністи та всі інші домашні (українські) чинники, що орієнтуються на якусь посторонню (неукраїнську) силу? Чому УНДО найсильніша і найвідповідальніша українська партія? Невже тому, що не має ясної політичної мети? Власне все навпаки! УНДО є тому такою величиною в українському політичному житті, що не веде ніякої опортуністичної політики ні в сторону Москви, ні Варшави, ні Берліна, а орієнтується на власні сили і далі тому, що має ясно спрецизовану програму національної політики, має ясну політичну мету. Ця мета не мусить бути здійснена зараз, нині, завтра, за рік чи півтора. Але вона є ясна та недвозначна. Вона безкомпромісова. А вся практична діяльність УНДО зводиться в буденній праці до того, щоби, пробиваючись оборонною руков серед трудношів буднів, підготовити силу, підготовити матеріял, викувати збірну волю народу для здійснення своєї програмової мети при відповідних, сприятливих обставинах.

Українські церковники.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 22. травня 1929 р.

У попередніх своїх дописах на церковно-православні теми, підписаний звертав увагу на два чинники, винуваті в нинішньому забагненому стані православної церкви в Польщі: єрархично-*московський* і урядово-*польський*.*) Сьогодня хочемо вказати на третій чинник, який чудово допоміг обом названим в їх вівісекціях над православною церквою: є ним самі *українські православні церковники*, себто ті громадські діячі, які спеціяльно церковною справою віддавна цікавилися і цікавляться, в церковному житті нібито живу участь приймають, та які справді церковними болячками чуттєво надзвичайно переймаються. А проте, як сказано, треба вважати саме цих українських православних церковників за поважних співвинуватців нинішніх сумних церковно-православних відносин.

Православних церковників надзвичайно богато. Можна сказати, що на північних українських землях у Польщі взагалі нема інтеліґента, який бодай трішки займався би будь-якою громадською справою, щоби він не був, або бодай сам себе не вважав „церковником", незалежно від ступня своєї релігійности та напрямку своїх соціяльно-політичних поглядів. Джерело такого дивного на перший погляд явища ясне і просте: церковна справа є нині справді найбільш актуальною, найбільше *популярною* і найбільше заплутаною на північно-західних українських землях і свідомість цього каже нею займатися усім свідомим одиницям. Здається нам, що у факті того великого числа православних церковників криється перша причина лиха, — їх *завелико*. Бо коли згадаємо не лише загально-українську притоменну рису вдачі: вибуялий *індивідуалізм*, — але й специфічну холмсько-волинську інтеліґентську *безхарактерність*, — то стане зрозумілим, що українські православні церковники по нинішній день є розсіяною юрбою одиниць, без ніякого організаційного стрижня, без одностайного погляду і, очевидно, без т. зв. одноцілого фронту. Таким робом українська сторона у боротьбі за православну церкву є найслабша, дарма, що повинна бути найсильнішою, бо має до діла з двома противниками. Слабість табору українських православних церковників, як духовних керманичів всього українського православного населення, дискредитує в очах і уряду і православної митрополії весь український православний рух та його ціли.

Центрами українського православного руху у Польщі є: 1) Володимир Волинський, з того титулу, що там існує найстарший український православний собор і що там живе д-р А. Річинський, 2) Луцьк, — осідок Братина, 3) Кремінець, осідок духовної семінарії, 4) Берестє, місце перебування кількох чільніших церковників і 5) Варшава, центр православної наддніпрянської еміґрації у Польщі. Луцький з'їзд із червня 1926 р., який завершився вибором Церковного Комітету, обєднав персонально згадані осідки православного руху. Однак не надовго. Провідники Церковного Комітету зробили великий промах, неоформивши його зразу, як статутове товариство. Тому й Комітет був гейби у повітрі завішений, а його моральне значіння було тим менше, чим довший час ділив його від луцького з'їзду. Спершу Комітет, непризнаний митрополитом, мав

*) В ч. 56. „Нового Часу" у передовій статті під наг. „Анатема на українську сплячку" кинено докір під адресою варшавського кореспондента „Діла" якого дописи мовляв, справді спопуляризували останні випадки у православній церкві, однак взагалі вони, ці дописи, дуже однобокі, бо цілу справу зводять до боротьби російської церковної єрархії з українським рухом; справа, мовляв, „не така проста" Варшавський кореспондент „Діла" нібито повсім перечує увиртий, але фішаючий чинник — уряд. Гадаю, що цей докір це якесь непорозуміння, нещаслива стилізація чи що. Бо по суті докір настільки безпідставний, що годі поважно розглядати його: адже чейже і сам автор отої статті в „Новому Часі" певне сумівається, що варшавський кореспондент „Діла" належить до одиниць, які краще інших **знають** церковну політику уряду та деякі її закулісові ходи, а **знаючи її не може** стояти на тому становищі, яке йому приписує „Новий Час". Зрештою, в міжчасі появилася у „Ділі" стаття його варшав. кореспондента („Сумерк митроп. Денисея"), в якій є досить доказів, що її автор далеко не вважає справу православної церкви „простою". — І. К-н.

бодай доступ до міністерства освіти і віроісповідань. Мав його так довго, як довго уряд ждав на винесення його політ. фізіономії, звязуючи з нею певні відомі свої заміри. Коли ж підчас виборів д-р Річинський, замість фігурувати на листі ББ, станув разом з пп. Шатірським і Назаруком на ковельській листі ч. 18, і коли інші члени Церковного Комітету кандидували чи то від УНДО (Артемюк, Кушнірський, Черкавський) чи від радикалів (Бонадиман, Власовський), — до Комітету поставився ворожо й уряд. Б. воєвода Мех просто не дозволив Комітетові проявити ніякої організованої роботи. Таким робом спроба консолідації православних церковників розбилася. Але не в цьому лихо: лихо у вічних ріжницях поглядів на шляхи боротьби за українську православну церкву та у згаданих специфічних прикметах вдачі церковницьких діячів.

Між православними церковниками все ще йдуть суперечки: чи домагатися зразу „українізації" церкви, себто всіх церковних відправ на українській мові, чи обмежитися спершу до „розмосковлення" церкви, себто до введення лише української вимови старо-славянського тексту та повороту до старих обичаїв. Очевидно, що це питання насправді теоретичне, бо на практиці і найбільші радикалісти т. зв. українізації йдуть на всякі компроміси, як це доказала нещасна минулорічна серпнева умова Річинського з митрополитом. В питанні реформи адміністрації православної церкви обі групи церковників стоять за демократизацією і соборно-правністю адміністративного устрою. Зате поважні ріжниці викликає питання відношення церкви до держави: повна чи умовна залежність церкви від держави, чи повна церкви незалежність. Хоча це останнє питання є теж теоретичне, бо його розвязка не лежить в руках українців, на практиці доволить іноді до ріжниці поглядів на доцільність тих чи иших конкретних заходів. При нинішніх своєрідних умовах життя православної церкви в Польщі, надто радикальне пропагування незалежности церкви від держави на практиці може довести напр. до творення самостійних церковних громад, які буцімто були би менше залежні від уряду та низшої митрополичої консисторії, до всілякого рода сект, в остаточному висліді до анархії...

Та найголовнішою причиною браку єдности поміж українськими православними церковниками і браку ясної та послідовної скоординованої акції з їхнього боку, не згадані вже вгорі і так гарно нам вісімі приємні риси вдачі всіх українців взагалі, а холмсько-волинських наших братів зокрема. Згадати наприклад самого провідника українсько-православного руху, про якого стільки тепер пишеться у звязку з киненою на нього анатемою, д-ра Арсена Річинського. Типічний український індивідуаліст, людина рухлива й енергійна, однак на прочуд незрівноважена, яка залюбки любить своїх найближчих співробітників заскакувати „доконаними фактами" та лучити поважне з неповажним, обдумане з необдуманим, і яка стоячи на такому відповідальному становищі, як фактичний лідер поважної групи поважних людей, вважає можливим для себе співробітничати в „Українській Ниві", і вимагати одночасно моральної підтримки від усієї решти українського національного громадянства! (Мимоходом кажучи, співпраця д-ра Річинського з „У. Нивою" та її редакторами закінчилася так, як цього можна було сподіватися: в нинішній найважчий для д-ра Річинського час „У. Нива" — очевидно по наказу згори — копнула свого недавнього співробітника, іменем якого робила собі популярність, та від цілої справи анатеми по одиному вмила руки!).

Своєрідним показчиком „чесности з собою" українських церковників є перехід голови луцького церковного зїзду з 1926 р. п. Власовського до радикалів: як може людина погодити свою діяльність активного ідейного церковного діяча з приналежністю до політичної партії, якої найскравішою рисою є боротьба з церквою?! Ніде правди діти, є теж серед українських церковників одиниці, які на церковну роботу глядять крізь призму особистих шкурних інтересів.

Нема у відношенні українських церковників до своїх противників по польському та московському боці тої гідности, тої громадської мужности і тої послідовної непохитности, які єдино можуть виробити пошану для себе та авторитет. Маленький приклад: останньої суботи відбулися у Варшаві збори православних українців для вислухання відчиту про анатему на д-ра Річинського та прийняття відповідних резолюцій. Із 3-х професорів теольогічного православного факультету на тутешньому університеті, себто чейже найбільш авторитетних православних церковників, на цих зборах бачили ми лише одного і то такого, який попав туди по непорозумінню, а довідавшись про протестаційний характер зборів, на смерть перелякався і не знав куди йому дівatися: якже так, аджеж митрополит Денис — цеж декан православного факультету і на участь на таких зборах може позиватися лихим оком!!!

— Пишемо про це все тому, бо вважаємо, що прийшов час, коли слід покінчити з забавою, яка занадто дорого коштує мільони українського православного населення, занадто дорого коштує єдину з найповажніших сучасних проблем українського національного життя в Польщі. Пора перевести санацію у власному гурті на порозі нової боротьби за санацію внутрі православної церкви. Згідно з інформаціями підписаного приготовляються сходини українських православних церковників, які тепер самі вже інстинктовно почувають потребу консолідації та координації сил і праці. Гадаємо, що всі гіркі слова правди, — давно відомі вже нашим противникам, лише не нам — сказані повище під адресою українських православних церковників людиною, яка не є ані православним, ані церковником, будуть зрозумілі виключно як бажання допомогти справі, яка є дорогою усім нам, без ріжниці віроісповідання, пресвіщій та кордонів — українцям.

І. Кедрин.

Велика повінь в Іраку.

Ріки Евфрат і Тигр вийшли з берегів і затопили область Іраку. Наслідком несподіваної повені, тисячі людей потопилося. Летуни оповідають, що вся область покрита водою.

ЗАМІТКИ і ВІДГУКИ.

Монархо - консерватисти і „креси".

Редактор монархістичного „Слова" у Вильні пос. Мацкевич недавно (17. ц. м.) виступив із рефератом про національне питання в Польщі. Реферат відбувся в редакції газети „Дзень Польскі" з ініціятиви консервативної партії (Правіца Народова), що входить в склад Безп. Блоку.

На основі короткого звіту, поміщеного в згаданому варшавському органі, пос. Мацкевич уважає головною помилкою теперішньої польської меншостевої політики однакове відношення до всіх нац. меншостей. Ініціяторами польської меншостевої політики є Ст. Грабський і Ст. Тугут через проведення відомого язикового закону. Силою факту та політика мусіла з одного боку довести до бльоку нац. меншостей і то бльоку ірредентистичного характеру, а з другого боку до солідарности польських партій. Одначе кожна національна меншість має свій окремий, своєрідний характер, який вимагає індивідуальної методи політичної роботи. Не всі меншости дозрілі до назви „нація", деякі з них мають тільки територіяльне (?!) значіння. Також не слід на віроісповідну проблему тих меншостей дивитися як на засіб політичного торгу. Не слід допомагати до підсилення націоналізму серед тих меншостей, даючи їм підтримку в тій чи іншій національній церкві. Треба підтримати **православну церкву на те, щоби тим чином зміцнити її в Росії, а головно зміцнити її в боротьбі з більшовизмом, змагаючи до виграння того козира в інтересі великодержавної політики Польщі.** Заявляючись за обєднанням усіх церков під крилами католицизму, пос. Мацкевич **противиться ступневому відриванню поодиноких її частин при допомозі „східно-словянського обряду"**, бо це ослаблює виглядн на приєднання православної церкви як цілости.

Замість боротьби польського націоналізму (який з огляду на відродження Польщі став анахронізмом) з меншостевими націоналізмами, по суті ірредентистичними, пос. Мацкевич **заявляється** за перестроєм політичної структури громадянства, не по лінії національній — **тільки** по лінії суспільно-господарській. Під національним оглядом усі партії від правих до лівих **повинні** бути мішані.

Найважчим до вирішення є питання жидівське й українське з огляду на традиції і національні змагання українців. На жаль, українці в цілости находяться сьогодні під знаком установленого колись звязку з Москвою (переяславський договір? — Ред.) вже без якого-небудь сліду польської орієнтації. Далеко лекше є розвязати питання німецьке і білоруське в Польщі.

Додатнім засобом державної асиміляції меншостей є здоровий імперіялізм та монархічна ідея, як основа державного зеднання етнографічно складних держав.

В дискусії над рефератом забирали голос

ПОС. ВОЛОДИМИР ЦЕЛЕВИЧ.

6)

Самоврядування.

IV. Діяльність повітової самоуправи в ділянці піднесення рільництва.

Найбільшу вагу привязує політика теперішнього уряду до переведення в життя своєї програми в ділянці піднесення рільництва. Зреалізування цеї програми має принести польській державі неймовірні користи, а саме усунути господарські трудноші держави і приєднати населення непольських народів до ідеї польської державности. Одним засобом мається осягнути і господарську і політичну користь.

Реалізаторами цеї, на думку авторів, великої у своїх наслідках програми мають бути міністерство внутрішніх справ та йому підчинені органи: воєводи та старости, як керманичі повітової самоуправи.

Найважніші завдання має виконати в тому плані повітова самоуправа або, точніше кажучи, повітові старости в характері керманичів цеї самоуправи. Для зрозуміння програми уряду в ділянці піднесення рільництва є дуже важним обіжник міністра внутрішніх справ Складковського з 14. серпня 1928 р. ч. 150 до всіх воєводів у справі організаційних форм праці територіяльного самоврядування над піднесенням рільництва. Переповім коротко його зміст:

„Піднесення рільної культури в Польщі, а в слід за тим побільшення рільної продукції, неминарчаючої сьогодні щодо збіжа навіть на заспокоєння потреб внутрішнього ринку, становить одну з підставових вимог господарської політики уряду. В цій акції підтримування рільної продукції і піднесення рільної культури повинна взяти якнайживішу участь територіяльна самоуправа. В порозумінні з міністрами рільництва і рільних реформ устійнюю слідуючі організаційні напрямні для діяльности самоврядування, які воєвода має доручити виконати самоврядуванню.

Щодо діяльности повітової самоуправи: 1) повітова самоуправа має наглядати над інтензивним і всебічним розвитком рільництва в повіті і брати активну участь в акції підтримки рільництва; 2) найкращим тереном для всяких інвестицій слід признати села, де переведено комасацію, згляднo села, що повстали наслідком пляновой парцеляції". (Тому, що в нас скомасованих сіл є лише кілька, буде в практиці повітова самоуправа робити в Східній Галичині інвестиції в напрямку піднесення рільництва в мазурських кольоніях). „3) треба старатись, щоби по всіх повітах при повітовій самоуправі повстали рільничі комісії, як помічні органи".

Рільничі комісії мають:

1) випрацьовувати пляни діяльности повітової самоуправи в ділянці рільництва;

2) випрацьовувати прелімінарі видатків повітової самоуправи на ті цілі;

3) координувати діяльність повітової самоуправи і окремих рільничих товариств;

4) контролювати службовиків і заведення, які удержує повітова самоуправа для піднесення рільництва;

5) контролювати діяльність тих рільничих товариств, що користуються підмогами повітової самоуправи;

6) видавати опінії, щодо всіх справ, які прийдуть під обради повітової самоуправи.

До рільничої комісії мають входити: 1) представники повітової самоуправи, вибрані повітовою самоуправою зпоміж осіб, що мають фахове рільниче підготування; 2) фахові державні урядники як ветеринарі і земельний комісар; 3) представники фахових рільничих товариств, запрошені самоуправою.

Мається видати окремі інструкції, що означать, які завдання має виконувати повітова самоуправа безпосередньо, а які шляхом субвенціонування рільничих товариств. Фаховий інструкторський рільничий персонал має бути на утриманні повітової самоуправи. Під рільничими товариствами слід розуміти стоваришення рільничої освіти, кооперативи і союзи рільничих продуцентів".

Стільки обіжник міністра Складковського про напрямні діяльности повітової самоуправи в ділянці піднесення рільництва.

Цей обіжник не каже нічого про політичні цілі господарської програми уряду. Політичні консеквенції випливають з нового напрямку польської політики, який зветься регіоналізмом. Програма регіоналізму повстала в 1927 р., а завдання регіоналізму прецизує обіжник міністра Складковського з 30. листопада 1927 р. ч. 209.

В практичному приноровленні в ділянці праці повітової самоуправи над піднесенням рільництва польський регіоналізм прямує до зліквідування українського господарського товариства „Сільський Господар", до ослаблення української кооперативної організації всіх ступнів і всіх родів і до зосередження всеї праці над піднесенням рільництва в руках повітової самоуправи, точніше кажучи, в руках повітових старостів. Повітова самоуправа має старатися, щоби вона сама або підтримувані нею товариства виконували завдання філії „Сільського Господаря" і

архіеп. Роп, гр. Ромер, пос. Соболевський й інші. Бесідники зазначували, що православна церква не склала іспиту та що **польський і католицький інтерес вимагає підтримки так назв. малої програми церковної унії,** себ-то польської унії під проводом єзуїтів. Щож торкається жидівського питання, то переважала думка, що треба змагати до галицьких (себ-то асиміляційних, хоч і під покришкою сіонізму! — Ред.) традицій, бо вони дають найкращі висліди.

Про намірену чи бажану розвязку інших національних проблем нічого не довідуємося з пресового звіту. „Розвязка" цієї важливої і склад ної проблеми монархо-консерватистів по суті нічим не ріжниться від такоїж „розвязки" інших бебістів (диви резолюцію дільницевого зїзду ББ). По суті про ніяку розвязку тут і не доводиться говорити. Нинішні володарі не мають ні даних, ні охоти, а може й спроможности взятись за розвязку національної проблеми, і тому блудять манівцями грабіжни, що є загостреним повторенням національної політики старої Польщі.

—o—

Один із „знавців" нашого села.

У переживаних нами важких часах, пронизаних смутком і журбою, кожний, хто викличе усміх на наше стурбоване обличчя, гідний нашої подяки. Не важно, що і хто викличе усмішку на наше обличчя, а важний сам факт її появи. Тим більше, коли та усмішка спричинена чимсь ненадійним, у місци, де того найменше можна сподіватися. Напр. зовсім інакше впливає на нас гумористичний часопис, який часто відкладаємо розчаровані, а зовсім інакше тзв. поважний, в якому зустрінемо роззброюючі нісенітниці. Саме на днях у „Львовскі-м Кур. Поранн-ім" (органі всеполяків) зустріли ми довженьку статейку „Життя руського села", яка по своїй наївности й ігноранції гідна найтися на сторінках гумористичного органу. Ця кореспонденція (зі Станиславова) якогось Бол. Капроського розвеселила нас у цих сумних часах. Не хочемо тієї веселости позбавити й наших читачів.

„Народовий знавець" приглядався життю нашого села в повітах: Станиславів, Товмач, Богородчани і Коломия і прийшов до пересвідчення, що „для руського хлопа не істнує українська справа". Він уважає себе „русином" і „по більшій части є так привязаний до польської держави, як колись до Австрії, себ-то є байдужим на державні справи". Значить все в найкращому порядку. Біда тільки в тому, що „руського хлопа" насильно перероблюють на українця — державна школа й інтеліґенція. Ця остання, „живучи в марних умовинах, часто важко борючись за щоденний хліб, хапається уявного українського націоналізму, щоби в той спосіб найти кращі умовини життя".

Дивний погляд — перерве мо хід думок і помічень п. обсерватора, — бож — що як що — але український націоналізм хіба не може створити кращих умовин життя української інтеліґенції.

Та вертаймо до „помічень" нашого „знавця". Отже він нарікає, що мало є польських ксьондзів, а через те поступає українізація польського елемету по селах. Школа українізує (подумайте, польська школа українізує, бо українська вже майже зовсім зліквідована! — Ред.). Польські учителі дивляться на „хлопа", як на чужого, і не притягають його до польськости.

„До хлопа, що є тільки греко-католиком, що проклинає українську інвазію (очевидно, інвазію — з місяця! — Ред.), говориться так, якби він був завзятим українським дівчем".

Селянам говорять про автономію, про український університет і т. і. А його то нічого не обходить, „за винятком кількох кириників, що за пруські гроші хотять створити нову народність".

Але, хоч „хлоп" є „байдужий на державні справи", то є одна така справа, яка того „хлопа" зовсім виводить з рівноваги й одночасно стоїть на перепоні повного зліквідування української квестії, якої зрештою нема. Тією винятковою справою є справа голови держави.

„Другою перепоною до проголочення руського елементу є справа безнастанної зміни голови держави, хлоп того не любить, є це для нього невиясненою нісенітницею. Хлоп бажає собі доживотнього голови держави, бо це забезпечує йому певність життевих відносин і дає чинник, що належно ним опікується".

Ну, прецінь є одна справа, якою турбується апатичний „руський хлоп".

Ось як живе „руське село", ось що думає „руський хлоп", який хоче, щоби з ним говорити (?!) про його клопоти, який хоче вміти читати й писати, але не бажає собі українських книжок і газет. Він не бажає собі читальні. „Найріжнородніші (?!) читальні ведуть сухітничe животіння або годуються гайдамацькими „ідеалами", бо нема чинника в польській державі, який занявся би доставою добрих книжок на руське село".

Населення в Галичині ділять на дві рівнорядні народности. Цього не повинно бути. „Коли українізм впоюють в хлопа агітатори, що мають свій осідок в Берліні або в Празі, то ми, поляки, не секундуймо їм у тому. Руського хлопа треба привязати до держави, а того не осягнеться безнастанним підкреслюванням: „ти є щось інше".

Так говорять „знавці" із всеполького подвірячка. Нічого не маємо проти того, щоби такими нісенітницями польський орґан годував своїх читачів. Нічого не маємо проти доставлювання нам легкої гумористичної лектури. Наперед радіємо, що матимемо нагоду ще трохи розважитися, бо курієрський „знавець" заповідає дальші кореспонденції з цієї ділянки.

Наради Малої Антанти в Білгороді.

Наради міністрів закордонних справ держав Малої Антанти, як подає кореспондент „Берлінер Таґеблят", довели до рішення, що мають бути відновлені договори про союз між Румунією та Чехословаччиною і між Югославією та Румунією, які кінчаться в цьому році. Крім того обговорено й вироблено проект договору про мировий суд між заінтересованими державами.

Візита польського міністра закордонних справ Залеського в Будапешті саме в тому часі, коли в Білгороді відбувається нарада членів Малої Антанти, й демонстративно одушевлене прийняття Залеського збоку урядових мадярських чинників викликали в Білгороді сильне незадоволення. Одна білгородська газета пригадує, що Угорщина не зріклася своїх давніх претесій і це далі є загрозою мира в Европі.

На нараді обговорено справу національних меншостей і рішено йти в цій справі разом з Польщею, Грецією та Францією. Одначе Чехословаччина мала порадити Югославії, щоби вона не загострювала своїх відносин до Болгарії, а Югославія мала вислoвитися за веденням ліберальнішої політики супроти національних меншостей у Польщі, Румунії та Чехословаччині.

Нарешті кореспондент звертає увагу на те, що король Олександер два рази приймав на довших авдієнціях Бенеша. Темою розмов були насамперед господарські труднощі Югославії, при чому Бенеш мав дати згоду на уділення Югославії кредитів у доставі ріжних товарів і обіцяв дипльоматичну допомогу у виробленні для неї закордонної позички. Король дуже цікавився російською справою й докладно обговорив її з Бенешом. При цьому порушено також справу утворення „фронту проти Радянського Союзу". Вислідом цієї розмови було рішення наради, що окремі держави Малої Антанти далі мають вільну руку щодо свого відношення до Радянського Союзу.

Ще про „Союз Українок".

Чому воєвідство уневажнило постанову львівського староства гродського про припинення діяльности „Союзу Українок"?

Львівське староство гродське припинило, як відомо, постановою з дня 16. березня Т-во „Союз Українок" в його діяльности. Против цієї постанови внесло Т-во спротив до воєвідського уряду. У відповідь на нього дістала голова Т-ва постанову воєвідського уряду такого змісту: „Lwowskie Starostwo Grodzkie. — L. 390/29 pf. — We Lwowie, dnia 14 maja 1929. Do Zarządu Stowarzyszenia „Sojuz Ukrainok" do rąk P. Przewodniczącej Rudnickiej Mileny we Lwowie, ul. Wierzbowa 6. — Urząd Wojewódzki uchylił rezulucję Starostwa Grodzkiego z 16. marca 1929. L. 164/29 zawieszającą działalność stowarzyszenia pod nazwą „Sojuz Ukrainok" z siedzibą we Lwowiez powodu braku podstawy prawnej. — Czynności członków, w tym wypadku urządzenia nielegalnej zbiórki względnie rozprzedaży kartek, można tylko wówczas kłaść na karb stowarzyszenia, jeśli stwierdzonym zostało, że czynności te wykonywali na polecenie zarządu stowarzyszenia, które jest odpowiedzialny za działalność stowarzyszenia. — Ponieważ jednak stwierdzono, że rzeczone stowarzyszenie łącznie z swemi filjami zajmuje się sprawami natury politycznej, a przedewszystkiem mimo ostrzeżenia udzielonego w grudniu 1924 nadal zajmuje się sprawą Basarabowej z politycznego punktu widzenia — Urząd Wojewódzki udziela ponownie ostrzeżenia z tem, że na wypadek powtórzenia tego Urząd Wojewódzki bezwzględnie rozwiąże rzeczone stowarzyszenie. — Równocześnie Urząd Wojewódzki nakłada na zarząd macierzystego stowarzyszenia obowiązek bezzwłocznego zakomunikowania niniejszej decyzji wszystkim filjom stowarzyszenia w formie okólnika, którego jeden egzemplarz przedłoży Zarząd Stowarzyszenia Urzędowi Wojewódzkiemu i Lwowskiemu Starostwu Grodzkiemu do dni 21. licząc od dnia podania do wiadomości niniejszego reskryptu. — O tem zawiadamiam Zarząd Stowarzyszenia w myśl reskryptu Urządu Wojew. z 8/5 1929. L. BP. 3887/29 z nadmienieniem, że pieczęcie nałożone przez organa PP. mogą być przez Zarząd zdjęte, zakwestjowane zaś księgi T-wa będą wydane za zgłoszeniem się upoważnionego do odbioru delegata Zarządu Stowarzyszenia. — Starosta Grodzki — Klotz, m. p.".

Нотуємо цю постанову як своєрідний історичний документ наших часів.

Український концерт в Софії.

Софія (Болгарія), 20. травня 1929.

Дня 14. квітня 1929 р. в театрі „Рояль" (Софія) відбувся концерт, влаштований заходом Українського Культурного Обєднання в Болгарії. В програму входили композиції П. Чайковського, І. Добровена, Ц. Цанкова, М. Лисенка, П. Ніщинського, К. Стеценка, І. Орлова та інших. В концерті приняли участь славна концертова співачка п. Карін Цанкова (родом німкиня), оперовий диріґент і компоніст п. Цанко Цанков з оперовою камерною орхестрою і п. І. М. Орлов з Українським Народнім Хором.

Велике враження зробила на публіку п-ні К. Цанкова своїм чудовим сопраном. Широкий діяпазон її голосу, мельодійна звучність і рівність в регістрах у неї надзвичайні. Глибоко продумана інтерпретація болгарських і македонських пісень викликала гучні оплески, а мистецьке виконання українських народніх пісень — бурні овації. Успіх артистки був величезний. На горяче бажання публики українські пісні повторювалися під невмовкаючі оклики „браво". Співачка була в гарному українському одягу. Орхестра акомпаніювала дисциплінювано, мягко і з прекрасними нюансами.

П. Цанко Цанков і цим разом виявив себе першорядним диріґентом. Його орхестрові композиції „По здрач" („При заході сонця") і „Люлчина пѣсень", як і незвичайно гарні пісні в народньому дусі підкреслили його безсумнівну композиторську талановитість.

Український Народній Хор (в національних костюмах) з великим успіхом, чудовою динамікою і добірним ансамблем виконав українські народні пісні свого репертуару, викликавши бурю овацій і живу симпатію серед присутніх. П. І. М. Орлов диріґував, як і завжди, з природним умінням, з мистецьким почуттям і знаменитою техніков.

В повній салі театру (найкращого після державного) було богато дуже визначної публики столичного міста на чолі з ріжними дипльоматичними представниками, міністрами і т. ін. Було також чимало письменників, журналістів і інших представників слова, пера, науки, мистецтва і театру. Концерт зробив на всіх присутніх прегарне враження.

Ст. Ткач

повітового Союза Кооператив, щоби громадські каси, кооперативи і читальні зробили непотрібним істнування українських сільських кооператив, молочарень, кружків „Сільського Господаря" і читалень „Просвіти". Одним словом окончим завданням регіоналізму є в господарській ділянці змести з лиця землі окремі українські господарські організації і товариства.

Програму праці в напрямку піднесення рільництва переводитимуть у життя повітові самоуправи згідно з обіжником мін. Складковського з 14. серпня 1928 р. щойно в 1929 р.

Однак вже дотеперішня господарська діяльність повітової самоуправи, а зокрема діяльність з 1928 р., кидає богато світла на політику міністерства внутрішніх справ та містить у собі богато інтересних подробиць.

Видатки повітової самоуправи на піднесення рільництва виносили в 1924 р. для цілої Польщі 1,1,000.000 зол., а в 1927-28 р. вже 13,000.000 зол. В дійсности видатки на ті ціли є значно вищі, бо не вчислено тут тих дуже значних квот, які на приказ повітової самоуправи вставляють громади в свої бюджети, як напр. на уряджения регіональної вистави, на повітового рільничого інструктора і т. п.

В 1928-29 р. видатки повітової самоуправи на рільничі ціли були значно вищі, але про це ще не маємо урядової статистики. За те є звідомлення з кільканацяти повітів про діяльність повітової самоуправи над піднесенням рільництва. Вони є дуже інтересні, кидають богато світла на небезпеку, яка з того боку грозить українським господарським товариствам. Подам їх коротко у черговій статті.

Приюти для чахотників.

Під розвагу українського громадянства.

Знаємо всі, що в недуги, які довго тривають і на випадок неліченння остаточно доводять до смерти. До тих недуг належить у першу чергу чахотка — сухоти.

Щож діється, поки смерть скоротить муки? Слабий на чахотку, як довго може, то ходить по-трохи, по-трохи навіть працює (чого не вільно), але вкінці кладеться до ліжка і часом навіть пів року лежить, аж вилічиться або умре. За той час такий хорий випашлює великі мілїони заразків, які через відих дістаються до інших осіб (найчастіше з окруження) і вони заражуються. Найнебезпечніше є воно для дітей.

І для самого хорого не є без значіння, де він перебуває, чи в чистій кімнаті зі свіжим воздухом, чи в брудній, душній кучі, де повно пороху й випарів, що вібирають хорому апетит до їдження; а відомо, що коли людина не їсть, то слабне і через те підготовляє грунт для недуги.

Крім вище згаданого, тобто небезпеки для інших зі сторони хорого та вбивання себе самого, є ще третя річ, про яку мушу згадати, а саме: хора людина потребує постійно опіки: треба їй все приладити, подати, а навіть треба коло неї робити порядок. До того мусить бути одна, а навіть більше осіб. Коли це є в часі вільнім від роботи, то добре, але прийде горячий час праці, де кожна хвилина дорога, то час мусить бути змарнований, коли не хочеться лишити хорого на ласку й неласку долі.

Як в одному, так у другому і в третьому випадку можна бодай частинно зарадити лихові, а рада булаб така: вибудувати в кожній місцевости, а коли одна замала, то дві або й більше близьких місцевостей вибудують дім з двома або й більше кімнатами та кухнею й іншими потрібними убікаціями, де можна було би примістити таких недужих. Там малиб вони свіжий воздух, спокій і краще (апетитніше) приладжений харч, а колиб заходила потреба, моглиб лекше викупатися і т. д. До такого дому слід наймити одну або дві особи, які постійно доглядалиб хорих і взагалі піклувалисяб ними.

Раджу будувати такий дім в кожній місцевости, або для кількох найблизчих на те, аби зблекшити все. Тут можна достарчити хорим харчів (розуміється, сирих) і це дасться лекше перевести, ніж платити грішми на випадок, колиб такий хорий лежав десь далеко. Друга немаловажна справа, що харчі є ближче рідні, а якою можуть скоро бачитися. Це має для хорого безперечно велике значіння. Розуміється, час до часу мусів би до такого приюту приїхати лікар і уділити хорим фахових порад.

Скаже може хто, що будувати дім і держати обслугу — це дуже коштовна річ і через це тяжко її перевести. Я скажу, що ні, бо оплата одної чи двох осіб, які можуть приглядувати навіть 20 хорих, винесе значно менше, як страта часу 20-тьох або й більше осіб, які мусять бути при кожнім хорім зокрема. Це можна обчислити. Приймім, що страта часу одної особи вартує 2 зол. денно; в такому разі двацять осіб стратить 40 зол. Колиб видати на послугу у такім домі навіть 10 зол. денно, то ще таки 30 зол. (нехай лише 20 зол.) буде заощаджених. Це винесе річно 11.000 зол., за які вже можна вибудувати такий дім на селі.

Крім того чисто матеріяльного хісна осягаємо вище згадане, а саме можемо запобігти поширенню чахотки і довести до кращих умовин життя для хорих, які в таких умовинах можуть скорше видужати, ніж коли будуть лежати у нечистій, тісній гамірній хаті.

Доми такі принесуть далеко більший хосен, ніж усякі протичахотничі поради, які заводить держава.

Подаю це під розвагу широкого загалу, а бодай свідоміших наших громадян, які повинні зрозуміти вагу таких приютів. Подаю це передовсім під розвагу громадських урядів, які можуть це найлекше перевести в життя. Також Українське Гігієнічне Товариство, сподіюся, візьме це під розвагу і поширить у тім напрямі відповідну пропаганду, а також улаштує, як уже до того зайде потреба, курси для вишколення послугачів (чок) до таких приютів.

На випадок переведення цього пляну в життя й очевидних користей з таких приютів можнаб будувати подібні доми і для інших довготривалих часто безвихідних недуг.

Яворів, 9. травня 1929.

Д-р Степан Кушнір.

Туґут у справі бувш. мін. Чеховича.

У звязи з вістками часописів, що в середу на засіданні держ. трибуналу постановили відкинути домагання візвати бувш. премієра Бартеля і бувш. мін. Юркевича на свідків у процесі проти бувш. мін. скарбу Чеховича, член держ. трибуналу Туґут подав до відома, що зголосив вотум сепаратум. Зробив це в справі постанови трибуналу а також щодо способу сформулювання постанови слідчим суддею.

—o—

Мін. Залєський не їде у Букарешт.

„Кур. Варш." повідомляє з Букарешту, що тамошнє міністерство закорд. справ одержало вістку, що мін. Залєський мусить відложити речинець своєї подорожі до Ромунії до осени ц. р. з причини нарад Ліги Націй у Мадриді.

—o—

Мін. Квятковський не уступає?

Пат уповажнена заявити, що вістка, подана часописами про недалеке уступлення мін. торговлі та промислу Квятковського є неправдива. Мін. Квятковський їде в суботу до Познаня і в тамошньому університеті матиме відчит п. з. „Право побіди" на госп. теми. Вчорашній „Робітник" знову подав вістку, що мін. Квятковський таки уступає.

—o—

Коли буде реформа податків?

Аг. Вех. повідомляє, що вілкликані зі соймu проекти податкових законів, внесені кабінетом проф. Бартеля, опрацьовують наново в напрямі рівномірного розложення податкових тягарів на всіх платників. Праці над цим потревають мабуть до осени ц. р. і щойно тоді передадуть їх соймові.

—o—

Напад на польського консуля в Харкові.

Берлінські часописи а також Пат повідомляють, що дня 15. травня польського консуля в Харкові Стебловського, коли він їхав автом із своїм секретарем Шостаком, обкинули камінням. При цьому зранили секретаря у скронь. Про цю подію ген. польський консулят повідомив негайно повноважника нар. комісаріяту закорд справ у Харкові. Сповнюючий обовязки повноважника Куліш висловив керовникові ген. консуляту рад. Стебловському спочуття, опісля тогож дня явились в консуляті два представники місцевої адм. влади та висловили й від себе спочування. Дня 17. травня повноважник нар. комісаріяту закорд. справ у Харкові потвердив на письмі висловлені спочування з приводу випадку та повідомив, що як виявиться арештували остаючого без опіки 13-літнього Ол. Болдерїва. Рівночасно повноважник повідомив, що Болдерїва переслала адм. шляхом до дому поправи. Керовник консуляту Стебловський признав тому справу полагодженою.

—o—

Дискусія над промовою Рикова.

Пятий з'їзд рад веде вже другий день дискусію над промовою Рикова. Дискусія як подає Пат, обмежується головно до складання заяв льояльности для центр. влади та комуністичної партії або торкається місцевих болячок. Кількох бесідників торкнулося міжнар. політики. Українська та білоруська делегація обвинуватчували Польщу в агресивних, воєвничих плянах а також у невиконанні риського договору та в бажанні відірвати Радянську Україну від рад. Союзу.

—o—

Аманула втік до Індії.

Бюро Вольфа повідомляє, що дня 22. травня король Аманула приїхав із сімєю у брит. Індію. Вістку цю коментує нім. преса як оконечну побіду теп. короля Афґану Габібули.

ЮР. МИЛЯНИЧ.

Здобуття південного бігуна.

I.

14. грудня 1911 р. осягнув Роальд Амундсен з іншими чотирьома норвежськими товаришами південний бігун. Це були перші люди, яким поталанило добитись до „найбільше південної точки світа". В хвилині, коли вони застромили на бігуні норвежський стяг, було погідне морозне полудне. Колиб не інструменти, ніщо їм на це не вказувалоб, що стоять на південному кінці земської оси. Перед ними лежала непроглядна, гладка як стіл, одноманітна біла площина, що десь далеко, зливалась на обріях в одно з блідоблакитним овидом. Ніде найменшого знаку життя. Глуха тишина. Як каже наш поет: така, що дзвоном дзвонить. Велика біла мовчанка. Тільки сніг іскрився і вилискував при 18 степенях морозу. Щоби пережити цей день і побачити ту картину, Амундсен затратив два повніські роки. Його експедиція до південного бігуна вибралась з Норвеґії в літі 1910 р. До дому повернула в осени 1912 р. Усе це для того, щоби довідатись, що південний бігун находиться на гладкій як стіл високовіні, 3.127 м. понад поземом моря, що нема тут ніякої фавни і фльори, і щоби справдити припущення, що Антарктида, ще справжня велика шеста частина світу. Метеорольоги припускають, що в тій частині Антарктиди панують розмірно зрівноважені кліматичні умови, без більших снїжних опадів і хуртовин. Якщо ця гіпотеза правдива, і якщо командорові Річардові Бирдові пощастить цього року осягнути південний бігун літаком, він мабуть найде на бігуні усе так, як його залишив Амундсен 17. грудня 1911, згл. капітан англ. фльоти **Роберт Ф Скот** який „спізнився" зі своїми 4 товаришами і осягнув бігун згл. збудоване на ньому норвежське шатро з розвіяним норвежським стягом 32 дні пізніше від Амундсена. Це був для англійців страшний удар! Скот ціле життя боровся тільки для одної мрії, мав тільки ту одну ціль, до якої прямував неначе лунатик до місяця: південний бігун. Він влаштував три експедиції, в 1901 р., в 1902—1906 і 1910 р.; його похід до південного бігуна разом з 4 іншими англійськими старшинами, це дивна, страшна грізна катабазіс, повна самовідречення, посвяти, терпіння — усе це для того, аби застромити на південому бігуні „Юніон Джека" — англійський національний стяг! Після десятка літ праці — спізнитись на 32 дні і побачити в точці своїх змагань стяг короля норвеґів, Ґакона VII! Але не були англійці. Це було законом лицарськости і джентельменства, що вони віддали норвежцям салют і позавертали — аби більше ніколи до Англії не вернути. Добитись до бігуна вони ще мали силу. Але вернути уже не поталанило. Усі пять залишились на шляху.

II.

Та не тільки вони. Капітан Скотт та його товариші, не перші і не останні, що поклали голови за бажання заглянути в найбільше таємні закутки земської природи. Пишучи свої спомини про осягання південного бігуна, Амундсен вичислює 52 експедиції, що намагались відкрити Антарктиду та здобути південний бігун. Не один корабель був роздавлений серед лєдових гір і антарктичних криг, не один впав жертвою тамошніх диких хуртовин. Десятки, якщо не сотні людей погинуло від морозів, невигод, голоду, божевілля, дизентерії — і передовсім, від найстрашнішого ворога усякої бігунової експедиції — від шкорбуту. Цьогорічні виправи американця Бирда і канадійців Ейенсона та Уілкінса вже властиво не можна зараховувати до історії відкриття Антарктиди. Від них починається час машини, кінчається роля здобувця-людини. В історії Антарктиди настає нова доба експльоатації. Одначе ті правдиві, *цілі мужі*, що не машиною здобували бігун, але „кровю власною і власними кістками", ті люди, що перші покорили Антарктиду, жили *перед* нашою добою.

Вже здавна цікавило людей питання, що властиво діється на кінцях земської оси. Перші практичні досвіди принесла т. зв. „доба відкрить". Вже в 1470 р. вибираються португальці в першою експедицією на далекий південь, щоби довідатись, „які краї і люди існують в околицях південного моря". Після них, до 1772 року начислюємо 14 експедицій, які далі як поза ріг Доброї Надії не виходили. Одначе разом з ними вертала до Европи дивна леґенда про Антарктиду, якусь неприступну таємну землю, що начеб-то десь далі на півдні творить окрему, шесту частину світа. Пять частин світа вже здобуто. Тільки на Антарктилї ще не ступила людська нога. Старі книжки оповідають про цю Антарктиду чудні леґендарні річи; завсіди чоловік вбирав в райдужний серпанок фантазії все те, чого не може здобути. Тому-то в 1772 р. англійський уряд вислав славного відкривця і мореплавця Джемса Кука, щоби „усталив істнування Антарктиди і взагалі придбав відомості про якість антарктичного моря". В 1773 р. Кук вперше переїздив південний підбігуновий круг і згодом осягає найвищу в тодішній історії південну географічну ширину: 71°, 10'. Усталює пізнє своєї трирічної експедиції з повною точністю, що поміж Африкою, Америкою й Австралією та Антарктидою ніякого сполучення немає. Чи існує Антарктида? На 71°, 10' ширини він станув перед рухомим муром з криги і цеї перешкоди його трищоглові кораблї не змогли поконати. Що крилось поза цим ледовим муром?

(Докінчення буде.)

ВІДГУКИ ДНЯ.

З моєї переписки.

Високоповажаний Пане Галактіоне!

Сонечко світить, дерева зазеленілись, соловейки витьохкують — а ви в своїх фейлетонах вічно тільки про якусь політику. Перше, то я беручи „Діло" до руки шукала за Вашим фейлетоном, тепер перше дивлюся хто вмер і на новинки. Змініть трохи тему, бо перестануть Вас читати.

Здоровлю Вас
Жінка з синіми очима

Високоповажана Жінко з синіми і т. д.

Так давно не мав я листа від гарного пола, що сердечно Вам дякую за Ваше теплке писанячко.

Пишете: сонце, дерева, соловейки — одним словом весна — а я все про політику. Хочете про любов?!...

Прошу дуже...

Кажу колисьто до одної симпатії:

— Ходім до парку. Гляньте, як гарно: сонце, дерева, соловейки...

А вона:

— Бійтеся Бога! Та в білий день!? Яка страшна проза і... неделікатність!

Значить: сонце не сприяє коханню в такій мірі, як Вам здається.

На мою думку, найбільше пособляє любовним містеріям місяць і то не підчас повні, а підчас нову. Колиж є ніч, то більше чи менше позеленілі дерева не грають ролі, а соловій дуже нерадо співає в... барі.

Минули, о Синьоока, ті добрі старі часи, коли любов цвила так як лопух чи незабудька — на луці, на кльомбі, в лісі... Нині вона зробилась теплярною квіткою і дозріває тільки в оранжеріях, прислонених джез-бендом і огріваних ліхерами. А може й цвите і дивіл, на лоні природи але я про неї вже не знаю.

— „Колиб я молодший дівчино!"...

Літа пливуть, як нестримна ріка, тільки та ріжниця між літами і рікою, що вони чим ближче до уйстя, тим вужче їхнє русло.

Писати про другу, теплярну любов також не можу, бо її не знаю.

У Львові нема ніодного бару, де пускалиб тільки тому, що хтось пише фейлетони і гостили тому, що хтось шукає вражінь.

Пишу про політику, бо хочу щоб зі мною почали в політичних кругах числитися, а коли будуть числитися, тоді перестану про неї писати. Скачу найрадше на більшовиків, бо тільки звідтам можу сподіватися пропозиції на корисну мовчанку. Тоді вже буду мати защо шукати вражінь.

Пишете вкінці, що тепер читаєте некрольоги. Я це, о Синьоока, передбачав уже давно. Тому малощо не зробив недавно доброго інтересу.

Каже до мене один знакомий:

— Добре мати такий гумор. Тож половина здоровля! Гумор у нинішніх часах — направду — це найменше два тисячі долярів.

— Добродію — відповідаю — дайте тисячу, а продам Вам його з усіми правами фейлетоніста. З того часу писатиму тільки некрольоги.

Знакомий не згодився, хоч я жадав тільки половину ціни.

Знав здається, що тепер некрольоги йдуть на першім місці, по них новинки, а щойно потім фейлетони.

Навіть, колиб я писав про любов, — сумніваюся, чи некрольоги зійшлиб на другий плян.

Мало є синьооких, які вірилиб, що любов сильніша р[і]ж смерти.

З пошаною остаю
Галактіон Чіпка.

НОВИНКИ

— **До відома письменників і журналістів.** Усім членам „Т-ва письменників і журналістів ім. І. Франка" у Львові пригадуємо, що загальні збори Т-ва відбудуться дня 25-го ц. м. в год. 5.30 у салі редакції „Діла".

— **З музичних кругів** довідуємося, що в неділю 26. травня ц. р. виїжджає „Львівський Боян" в год. 7.30 рано до Перемишля, щоби взяти участь у святочнім концерті з приводу 100-літнього заснування першого мистецького хору в Галичині при соборній церкві в Перемишлі. Дня 2. червня ц. р. (в неділю) улаштовує „Львівський Боян" святочний концерт з приводу тогож свята у Львові в год. 8. вечером у салі бувшого „Кольосея" (тепер кіно „Кольосеум" — пасаж Германів), при співучасти хорів „Бояна" з Перемишля та Сяна, хору Т-ва „Бандурист", хору богословів і „Сурми" під орудою теперішніх і деяких упрошених бувших дирігентів наших „Боянів". Програма львівського ювилейного концерту буде подана на днях до прилюдного відома.

— **Нова вища школа** істнуватиме від осени в Варшаві. Називатись буде „Інститут торговельних і орієнтальних студій" і буде професійною школою для підготовки людей, що хотять вести торгівлю з чужиною. Інститут матиме три факультети: експортовий, орієнтальний (для торгівлі зі Сходом, з катедрами східних мов: російською, турецькою, перською, японською та китайською) і банковий (також товариства обезпечень). Студії тріватимуть три роки.

— **Ножі та алькоголь.** Підчас алькогольних змагань у шинку на вулиці Зеленій пробували своїх сил два львівські зайдиголови, цегляр Слива і муляр Мусял. Коли скінчили малу бійку в шинку, Мусял ждав на Сливу на вулиці та пробив йому ножем груди так сильно, що Слива вмер на місці. Мусял обороняється, що був пяний. — Одночасно ведеться у Львові процес проти кількох львівських „апашів" і одної легкої дівчини, обвинуваченних у вбивстві свого товариша Стефана Черемхи дня 28. лютого. Після пяної забави, підчас якої Черемха покалічив посудиною голову свому побратимові Лопушанському, цей відшукав його кілька годин пізніше в ресторані „Оаза", підпив його, вивабив на двір у порозумінні зі спільниками і почав бійку, в якій смертельно пробив його ножем. Лопушанський обороняється старим аргументом, що зробив усе по пяному і нічого не тямить.

— **Зловживання капітана.** Окружний військовий суд у Кракові почав судити капітана Йосифа Куклю за те, що він як харчевий старшина набрав до власної кишені 60.000 зол., 40.000 зол. покрив фальшивими рахунками. Розправа протягнеться аж три тижні.

— **Ловецькі собаки,** які досі мали трудноші їздити залізницями в товаристві своїх панів, тому, що інші подорожні зустрічали їх неприхильним оком, матимуть тепер, у добі ловів, окремі переділки разом зі своїми панами. Таке рішення видало міністерство комунікацій на заходи ловецьких товариств.

— **Ріжні вістки.** Папа вийде вперше поза мури Ватикану імовірно 6. червня на свято „Божого Тіла". — Бельгійська влада арештувала політичного редактора „Райніш-Вестфаліше Цайтунг" д-ра Барца і виселила його з території Евпен Мальмеді. — У Мадриді радив цими днями міжнародній конгрес композиторів. — Брат головного провідника мексиканських повстанців д-р Ескобар застрілився. — Уряд Перу повідомляє офіційяльно, що не було там революції, а тільки вбили кількох студентів підчас вуличних заворушень. — Міська рада Риги святкує 600-літній ювилей свого істнування. — У березні приїхало до Палестини 452 осіб, з чого 375 жидів, а виїхало 236 осіб, з чого 155 жидів. — До міської ради Парижа вибраний 25-літній Жорж Прад, спеціяліст від нормування вуличного руху; коли дали на нього голос, він не мав ще обовязуючих 25 літ, та зато голоси обчислили, він саме скінчив приписаний німімальний вік. — Польський комуністичний письменник Бруно Ясєнський, виселений з Франції за агітацію, виїхав до Москви. — На Корфу святкували день зединення семи грецьких островів. — У виленськім воєвідстві почали горіти ріжні ліси; один із них у маєтку Мірош, вартости 2 міліонів, згорів учора. — У Лодзі згоріла ціла фабрика мила Шенке-Прайс.

— **Смерть письменника.** Цими днями помер у Ленінграді відомий російський письменник Ігнатій М. Потапенко. З походження українець, належав він ще до того гоголівського покоління, яке виховане на російській мові, вживало її як свою літературну мову. Карієра Потапенка була досить велика. Його численні побутові повісти та оповідання належали до літератури читаної залюбки широким загалом і він писав їх напрочуд хутко та легко. Ціла низка його пєс належала до „залізного" репертуару російських театрів, себ-то до тих, які загально подобаються і роблять касу. Характеристичний факт: російська чужинна преса передаючи звістку про смерть свого популярного письменника не наводить хоча би десять найкращих його творів. Було їх за багато, щоби можна було запамятати через 10 останніх літ, підчас яких Потапенко став забутий у нових післяреволюційних умовинах життя.

— **Сітроен проти Форда.** Французький фабрикант авт Сітроен веде не від нині конкуренційну боротьбу з Фордом, якого дешеві вози пробує заступити власними виробами. Почувши, що Форд має намір основати фабрику авт у СРСР, він вислав свого сина до Варшави у звязку зі заходами, щоби створити свою фабрику в Польщі.

— **Віденський сплін.** Напротязі вчорашн. дня було у Відні знову 10 самогубчих спроб. Пять самогубців урятувала швидка лікарська поміч. І так: ні товариство поради для кандидатів на самогубців, що від року розвинуло живу діяльність, ні стара безжурна традиція Відня, ні славна віденська оперетка, ні Пратер, ні весна — не помагають. Віденська міська рада могла би розписати цікавий конкурс на твір для соціольогів, моралістів, політиків, лікарів і принагідних фільософів: як лічити цей сплін і що треба зробити, щоби вернути віденському населенню радощі життя?

— **Рукописи Ваґнера.** В одному із „сейфів" одного льондонського банку найшли ріжні рукописи Р. Ваґнера, що перележали там 30 літ. Є там партитури, любовні листи і рукопис рідкого життепису композитора. Все це було власністю одної англійки, яка підготовляла студію та вмерла, не здійснивши свого наміру. Ці матеріяли мають велику вартість.

— **На мексиканську нуту.** Американський посол у Мексику, Морров, дістав листи з погрозами, що коли не складе 50.000 дол. викупу на означене місце, тоді його наймолодшу доньку вбють. Морров узяв доньку просто зі школи і виїхав літаком до Ню Йорку. Його рідню охороняють поліційні агенти. Морров буде небавком тестем Ліндберґа, який жениться з його найстаршою донькою.

— **Буде більше бензини.** Два нафтові концерни Спол. Держав „Шел-Петролеум" і ще один нюйорський основують в стейті Іліноіс, у Вуд Рівер спілку для продукції бензини зовсім новим способом. Ця спілка добуватиме із землі щоденно 420.000 гальонів бензини. Авта в Америці не сплять і їх апетит на бензину ненаситний.

— **За міжнародню мову.** У Стокгольмі вели недавно спеціяльні студії для розвязки питання, яка мова могла би мати найбільше даних на світову, вживану всіма народами у безпосередніх взаєминах (у конґресах, дипльоматії, купецтві). Скандинавський півострів рішив цю справу головно за себе: що для цього найвигідніша англійська мова. Крім аргументів вигідних для скандинавців, яких мова має чимало спорідненя з англійською, підкреслені такі загальні — англійською мовою говорять держави великих економічних впливів: Спол. Держави, Англія, вона поширена пів-офіційяльно та офіційяльно на великих просторах Азії. Упрощена англ. граматика дуже пригожа для простого порозуміння та торговельної кореспонденції. Є зате проти неї такі аргументи: вона дуже важка у вимові та в дальшій стадії літературного засвоєння, з огляду на тисячі синонімів. Її суперниками є найбільше поширені — еспанська, німецька та французська. Німецька є дуже важка для чужинців своєю складнею; крім цього вона втратила на своїх впливах поза Европою після останньої війни. Еспанська, що могла би як мова великих кольоній бути суперницею англійської, зваживши красу її згучности, клясичну ясність і легкість вимови, має занадто мало впливів між европейскими народами. А французька як мова позаевропейського світа є занадто слаба в порівнанні з англійською.

Дописи.

САМБІР. (Свято „Просвіти". — Арештування й ревізії. — Недозволений виклад). Дня 9. V. 1929 р. відсвятковано заходом Філії „Просвіти" в Самборі свято „Просвіти", починаючи з рана Богослуженням у тутешній церкві при співучасти значного числа духовенства, як місцевого, так і з околичних сіл. — В год. 11-ій в салі „Сокола" відбулася святочна академія, яку отворив адв. д-р І. Рогуцький, голова Філії, гарною річевою промовою, змальовуючи значіння цього свята, історію „Просвіти" і її завдання. Відтак мішаний хор під управою проф. Я. Барнича відспівав вязанку українських пісень. — Секретар Філії „Просвіти" відчитав опісля привітне письмо о. Петрика з Бабини, довголітнього голови Філії, якому недуга не дозволила взяти участи у святі. З черги п-на Ольга Филипівна захопляла присутніх пригарно виголошеною деклямацією: Привіт „Просвіті" Юри Шкрумеляка. На закінчення присутні відспівали „Ще не вмерла Україна". На тому свято закінчено із зазивом до присутніх взяти участь у пополудневій виставі „Запорожця за Дунаєм". Ця вистава, таксамо як вечірня вистава „Ой не ходи Грицю", зробила велике вражіння на всіх, завдяки трудам і енергії проф. Я. Барнича, який силами місцевої інтеліґенції, при співучасти п. Стадникової і п. Сороки, артистів українського театру (тільки в „Запорожцю за Дунаєм"), дав зразковий спосіб вистави аматорського кружка. Гра аматорів була така солідна, що професійні наші артисти чулися вдоволені, виступаючи з так добре підготованими артистами-аматорами в не дуже легкій пєсі. Одначе ціле свято „Просвіти" мало й темні сторони, а саме разила відсутність селян, які мабуть через спізнену весну не хотіли втратити робучого дня, так, що на салі можна було начислити ледви кількадесять селян. Натомісць духовенство тутешнього повіту цим разом дописало і своєю присутністю дало доказ, що свято „Просвіти" для нього не чуже. — Цн. 13.

гравня переводила поліція цілий день арештування і ревізії серед учеників тутешніх гімназій і вчительського семинара. Поміж арештованими були й такі ученики, які на другий день мали сідати до писемної матури, а яких, завдяки заходам поодиноких осіб, випущено на волю в год. 3½ рано, так, що могли приступити до писемної матури. Першого дня арештовано понад 30 учеників, а на другий день около 100, але по переслуханню всіх випущено на волю. Полиція робила арештування й ревізії тому, бо довідалася, що пластуни відбували вправи за містом, а діставши в руки спис усіх пластунів, арештувала їх під замітом приналежности до недозволеного товариства та уладжування збірок без дозволу властей. — Того самого дня відбулася в городськім суді в Самборі карна розправа проти 35 селян з Луки за те, що вони зійшлись у Народнім Домі і без дозволу властей слухали... викладу про шкідливість алькоголю... Обвинуваченних боронив адв. д-р Туркевич і мґр. Слиш, субститут адвоката Білинського. Всіх селян увільнено від вини і кари. С-о.

СТАНИСЛАВІВ. (Концерт В. Тисяка. — Шевченківське свято). Концерт співака-тенора В. Тисяка, який відбувся у нас дня 16. ц. м. при співучасти піяністки проф. С. Крижанівської, дав нагоду станиславівцям познайомитися з його співом. Гарний голосовий матеріял, оформлений добрим вишколенням, музикальність і точність у відтворюванні співаних пісень, чиста інтонація та дуже чутлива динаміка дають запоруку, що п. Тисяк вславиться в короткім часі як один з кращих наших оперових співаків. Станиславівська публика, яка від ряду літ з великим зацікавленням слідить за розвитком наших музичних виконавців, і цим разом не завела та виповнила салю „Сокола" досить щільно. — Шевченківське свято відбулося у нас в цім році поза звичайним шабльоном і складалося з академії, що відбулася в понеділок дня 20. ц. м. в полудне, а вечером цьогож дня була святочна вистава Театру ім. Тобілевича. Програму академії виповнили співи „Стан. Бояна" (Заповіт — Вербицького, Минули літа — Січинського, Золотий засів — Стеценка та хор з опери „Утоплена" — Лисенка), чельо з фортепіяном (проф. Недільський і проф. Крижанівська), дві деклямації (п. М. Левицька й арт. Блавацький) та промова д-ра Андрія Чайковського. Всі точки програми були виконані як слід і тому концерт пройшов зовсім удачно під мистецьким оглядом. Зокрема промова своїм небуденним змістом викликала у слухачів велике зацікавлення та глибоке враження. Хорами проводив проф. Недільський, фортепіянову часть виконала п. Т. Лепківна. — Театр Тобілевича виставив вечером інсценізацію „Розритої могили" в обробленні режісера Блавацького при співучасти арт. Боровика (сценічне оформлення) і дир. Сарамаги (музична ілюстрація). Твір цей викликав богато більше настрою, як опера Аркаса „Катерина", котра під оглядом сценічної акції і самої музики є слабим твором і навіть добра гра та солідне сценічне підготування не могли її оживити. О. З.

Мандрівництво у нас.

Поможім здвигнути український захист у Славську!

В Німеччині в 1924 р. користувався мандрівничими захистами 1 міліон молоді! Поляки мають у Карпатах 17 схоронищ, одно навіть на Ялю в Горґанах, а цього року будують в Горґанах ще два. Польські лещетарі мають в самому нашому Славську два захисти. Один з них, будований вже по війні на 300 осіб, викінчує саме львівський спортовий клюб „Чарні". Миж у цьому Славську не спромоглися навіть на примітивний памятник Миколі Устіяновичеві! І доходить до того, що ось саме цього року один з наших пластунів-лещетарів з Ужгороду замандрував, як сам про це пише в „Пластуні", до Славська, ну — і приняли його в польському схоронищі. От що стрінуло його в галицькім Піємонті!

І стає перед нами питання, чому ми так далеко позаду остались навіть у наших рідних Карпатах? Чи може не мандруємо? Навпаки! Маємо сотки молоді, що мандрує рік-річно Карпатами, знаємо десятки старших громадян, які знають Карпати немов власну кишеню перед першим. Живе ще немало наших мандрівників, що бували і в мармарошських Карпатах і роднянських Альпах. Ми мали своїх мандрівників і маємо їх тепер, але вони всі ходили й ходять передовсім для себе; інакше: це незорґанізовані мандрівники, чи пак „дикі". І тому позаси чувалися кружки „Плаю" на провінції і тому не маємо ні одного українського схоронища! З тої також причини молоде покоління сліпо мандрує по Карпатах і без ніякого плану, а тимсамим з невеликим хісном. Тут і причина, що поза кількома сторінками орґану „Туристика і краєзнавство" нічого у нас на цьому полі не зроблено і ми все мусимо користуватися чужим провідником-книжкою. Тому теж наша молодь лине тільки в Гуцульщину і в Горґани, але вже Лемківщина для неї чужа, як чуже їй Поділля з його памятками і красою, як чужі їй Товтри або Гологори.

Хоча вже в 1908 р. поважно думав А. Будзиновський про схоронище на Дземброні, справа ця розбилася саме через те, що наші мандрівники не були зорґанізовані, а наша інтеліґенція, що живе в Карпатах, була менше рухлива від польської, аби могла була помогти в ділі. Станиславівське т-во „Чорногора" вдоволилося тим, що робило само для себе мандрівки чи тільки прогулки у верхи Карпат. І коли я вже при цьому, то мушу зробити і злобний притинок на адресу тих наших патріотів з Боршева, які шукали по Львові за товариством, котре заопікувалосяб печерами в Кривчу... Чейже їм було найближче і найбільш на руку зробити це. Тепер певно винуватять львовян, хоч у тих ні часу ні гроша на це.

Одно відрадне явище у нашому житті треба всеж таки відмітити. А саме наші зимові мандрівники, згуртовані в „Карпатському Лещетарському Клюбі", провіривши той наш невідрадний стан на своїх мандрівках, вирішили перед кількома роками дійти покищо в Славську до туристичного захисту. Ним був би він для них зимою, а літом приміщував би чи то вакаційну оселю чи то пластунів. Поволи йдуть наші лещетарі до своєї мети, бо мають готівкою 150 долярів, а недавно дістали 200 долярів у дарі від одного з наших чільних громадян. З тою сумою можуть закупити землю під власну домівку. Коли збудують? Сподіюся, що ще цього року, коли відозвуться до всіх наших мандрівників (жертви слати до Центросоюзу, Львів, Зіморовича 20, ч. кн. 307). За жертвами на таку домівку промовляють усі вгорі наведені аргументи навіть і до тих, що ніколи не мандрували і мандрувати не будуть.

Blue boy.

Лист до Редакції.

Відносини на почті в Гданську.

Свого часу побивались поляки за свою почту в Данціґу (Ґданську), щоб улекшити пересилку пакунків і листів польським горожанам з Польщі до Ґданська і навпаки. Тимчасом показується, що персонал польської почти в Ґданську не лише не пособляє в пересилці, але ще й старається їй пошкодити, наражуючи інтересованих на страти. Ось два приклади господарки на польській почті в Данціґу (P. P. G.), а таких є богато, лише якось ніхто про них не говорить ані не пише.

Перед роком вислали мені з дому пакунок з харчами, заадресований на П. П. в Ґданську, в тій думці, що я там його скоріше дістану. Одначе показалося інакше. Я голосився шось пять разів, а все говорили мені, що нема пакунка для мене. По двох тижнях відослали його назад висилаючому з дописком „Adresat się nie zgłaszał"; все було очевидно зіпсоване; до того стягнули з нього кошти зворотної пересилки, котрі аж пізніше на мою реклямацію звернули.

Перед Великоднем ц. р. вислали мені знова пакунок зі святочними дарунками, по який я зголосився знова 4 рази і щойно за 5-тим разом його одержав. Цим разом пакунок знищено і стовчено так, немов би хто сідав на нього. Непомогли написи на пакунку „Ostrożnie", ні офранкування його як вартісного пакунка. Зазначу, що коли я зголосився четвертий раз, то урядовець, у котрого я мав відібрати пакунок, порозумівшися з урядовцем, що мені видав переказ, зробив дописку на переказі „Zollpflichtig" і казав мені зголоситися до німецького митового уряду, хіба тільки на те, аби пакунок ще полежав до найближчого дня в митовім уряді та щоб опісля вину знищення пакунка звалити на „Zollamt". Звідси я відібрав пакунок другого дня, але харчі були вже майже не до вжитку.

Подібний факт міг би подати ще п. Б., пакунок котрого „був у дорозі" 12 днів.

Нехай ці факти будуть осторогою для всіх тих, що висилають пакунки до Ґданська, аби не висилали їх на польську почту, але на данціґську, де одержать їх у двох-трьох днях в повнім порядку.

Остап Микитка,
студ. техніки в Данціґу.

Театри.

Великий Міський Театр:

Пятниця 24-го, г. 7·30 веч. „Леді Шік", оперетка.

Субота 25-го, г. 3·30 попол. „Твардовскі на Кшемьонках".

Субота 25-го, г. 7·30 веч. „Останни новість".

Неділя 26-го, г. 3·30 попол. „Княжна чардаша".

Неділя 26-го, г. 7·30 веч. „Панни" і „Вавзерія Рустікана". Виступ Мит. Голинського (в Паннах).

Малий Театр:

Пятниця 24-го, г. 7·30 веч. „Кохання без сотика".

Субота 25-го, г. 7·30 веч. „Кохання без сотика".

Неділя 26-го, г. 3·30 попол. „Поїзд марено".

Неділя 26-го, г. 7·30 веч. „Кохання без сотика".

Кіна.

„Аполльо": „Хатина дядька Томи".

„Кольосеум": „Пригоди бриг. Род ля Рок" і „Княжна Дунаю".

„Лев": „Мадам Рекаміс".

„Люна": „Ас-Каро" (всі серії).

„Марусенька": „Сповідь жінки" і „Весела війна моряків".

„Оаза": „Неборак".

„Палас": „Біла арена", олімпійські змагання.

„Пан": „Могила серед ледників".

„Пасаж": „На жовтих водах Янг-Це-Кіангу".

„Ушеха": „Любки" (Візьма Банкі).

„Фатаморґана": „На провесні (Жеромського).

„Хіміера": „Нареченій з дансінгу".

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Панахида за бл. п. С. Петлюру. Відділ Тов. „Український Центральний Комітет" у Львові сповіщає Українське Громадянство, що в неділю 26 травня 1929 р. заходами Т-ва відбудеться в Свято-Юрівській православній церкві при вул. Францішканській ч. 3 в українській мові Заупокійна Літургія і Панахида по бл. п. Голові Директорії і Головнім Отамані Військ Української Народньої Республики Симоні Петлюрі. Літургію і панахиду за всіх поляглих за волю України відспіває хор в українській мові. Початок літургії в год. 10. рано, а панахиди в год. 12. Управа Товариства. 1—3

Пінуематики 2006 — — — „MICHELIN" поручає фабричний склад ВИТОВД ТРАНДА Львів, вулиця Подлєвського 2. Телєфон 8 43. — — — 5—6

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ПЛАТИМО високі ціни за золото, бриляити і перли Домбровскі-Розважевскі, Львів, (Готель Жоржа), вул. Академічна ч. 2. — Оцінка безплатно. 1316 54—7

НА ПРОДАЖ передноєнна малоужинвана дуже практична комбінована косарка марки „Адмірадь" зі всіма додатками за 70 ам. доларів. Зголошення приймає п. Евгенія Стерижкова. Пустомити Ioco. 2063 3—5

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецізійні продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони звісна фірма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5. 3 169-7

ДО ВИНАЙМУ одна кімната з кухнею без обстановки (евентуально зі сонячною верандою) на ціле літо від 1-го червня у Старому Самборі. Іза Волощак, Старий Самбір. 2082 1—1

Ширіть наш часопис!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легінів. серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентґеном. 18—21

Купимо:

ІСТОРІЮ УКРАЇНИ-РУСИ Грушевського,

том 6-ий, 7-ий, 8-ий.

Літ. Наук. Вістник: 1898, 1899.

Книгарня ім. Шевченка, Львів, Ринок 10. 2004 3—3

Важне для літників!

Бюро мешкань для літників в Косові посередничить у винаймованню мешкань і уділяє всяких інформацій. 2017 4—5

Відповідальний редактор Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 115 (11.456). Львів, неділя 26. травня 1929. Poczтowa opłata zryczałtowana ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

БОЇТЕСЯ злодіїв? Обезпечуйте своє майно від крадіжі з вломом в Тов-і **Взаїмних Обезпечень „ДНІСТЕР" у Львові вул. — — Руська ч. 20. — —**

:: :: НАЙБІЛЬША В КРАЮ ФАБРИКА ДЗВОНІВ :: ::

БРАТІВ ФЕЛЬЧИНСЬКИХ

В КАЛУШІ ВУЛ. СІВЕЦЬКА Ч. 18. :: В ПЕРЕМИШЛІ ВУЛ. КРАСІЦЬКОГО Ч. 63.

відливає на замовлення дзвони гармонійні й поодинокі, а постійно удержує на складі понад 200 шт. готових дзвонів у вазі від 10—600 кг.

ЦІНИ ПРИСТУПНІ. — СПЛАТА РАТАМИ.

При важніших запитаннях прохається письма до нас слати рекомендовано.

Страх комуністів перед націоналізмом.

Львів, 25. травня 1929.

У передостанньому (113) числі нашого органу подали ми у статті п. н. „Шумському далі не вірять" матеріяли, що ілюструють останній етап репресій комінтернських чинників і верхівки російської комуністичної партії приноровлюваних до Шумського і Максимовича за старі їх „націоналістичні гріхи". Ці репресії є дуже характеристичні для теперішніх відносин серед комуністів, а ще більше для їхньої національної політики.

Що ж стало причиною повторення репресій супроти Шумського і Максимовича? Щоби дати вистарчаючу відповідь на це питання, треба пригадати коротенько історію „націоналістичних гріхів" обох названих українських комуністів. Ще перед трьома літами велася в українській радянській пресі літературна дискусія на тему шляхів розвитку української літератури. В запалі дискусії між провідником літературного т-ва „Плуг" Пилипенком і провідником тодішнього т-ва пролетарських письменників „Гарт" Хвильовим, цей останній дописався до того, що кинув клич: геть від Москви в літературі! А далі доказував потребу орієнтуватись у літературі на Захід, та вчитись на західньо-европейських зразках. Проти такого становища Хвильового виступив провід КПІ(б)У і осудив „хвильовизм". В обороні Хвильового, що був членом КП(б)У, виступив Шумський. Шумського потягнули за те до відповідальности. І він тоді сформулював своє становище в справах української національної політики, тієї політики, яку веде КП(б)У. Він закинув партії, що вона веде замало інтензивно українізацію, дивиться через пальці на саботаж цієї українізації, не робить нічого для українізації робітництва та нехтує справою українізації партійних кадрів. Він стверднв, що в КП(б)У кожний українець почуває себе „пасинком" і що взагалі українського елементу, в виді нових членів, до партії не допускають. Крім того заатакував Шумський партію і за її економічну політику на Україні, яка зводиться в результаті до того, що Україна займає відносно Москви становище кольонії. Пізніше це уаргументував фактичним матеріялом Волобуєв.

За все те Шумського звільнили зі становища народнього комісара освіти і зі становища редактора „Червоного Шляху". Перше становище Шумського обняв Скрипник, а друге Затонський. Шумського підтримав на з'їзді КП(б)У представник галицьких комуністів Максимович. Максимовича підтримав цілий Центральний Комітет КПЗУ, що почав у своєму органі „Наша Правда" критику національної, економічної та суспільної політики КП(б)У на Україні. Провід у критиці мали Васильків і Турянський. З усього того виязалася велика і затяжна партійна колотнеча. Шумського заслали до Петербурга на становище керманича якогось інституту, Максимовича вислали теж поза межі України, а цілий ЦК КПЗУ осудили і розвязали при допомозі Комінтерну. Таким чином у Галичині і на Волині повстало раптом два Центральні Комітети КПЗУ, один виборний, що дістав тепер назву „шумськістського" і другий наказний. Літом 1928 р. цей „шумськістський", що звав себе КПЗУ-більшістю, розвязався, але опозиційної діяльности проти політики КП(б)У не залишив і веде її досі. Перед своїм саморозвязанням намагався він очистити себе перед Комінтерном, але це не помогло. Комінтерн поставив його поза скобки зорганізованих у своїх рядах комуністів. Там, у СРСР і на Україні Хвильовий відкликував аж три рази свої „ухили" і вдавав остав у партії. Волобуєв теж відмежувався від „гріхів націоналізму". А т. зв. шумськістський відлам КПЗУ закостенів по неприхильному становищі Комінтерну та по його непобажливості в опозиції, покликуючись у своїх міркуваннях на Шумського, Хвильового і т. п.

Не так давно помер у Празі б. комуністичний посол до польського сойму Скрипа. З нагоди його смерти прислав Максимович телєграфічно заяви співчуття на руки посла Волинця, який належить до Сель-Робу-більшости (б. „Сельсоюз") і поділяє становище шумськізму в справах політики КП(б)У. Оця телєграма стала й безпосередньою причиною нових репресій проти Максимовича і Шумського. Комінтернська Контрольна Комісія з ініціятиви КП(б)У пригадала собі старих „грішників" і рішила, що вони далі стоять у звязках з такими „прислужниками" фашизму як „зрадники комунізму" Васильків і Турянський та їх товариші. Максимовича виключили з партії, а Шумському дали пересторогу і загрозу. Не помогло нічого й те, що і Шумський і Максимович ще літом 1928 р. відреклися від всякого контакту і звязків з опозицією з КПЗУ та осудили її діяльність, особливож напятнували факт, що вона ставила окрему листу кандидатів у часі виборів до польських законодатних установ. Але зате правда, що свого давного становища, критичного у відношенні до національної політики КП(б)У, вони не заперечили, то значить, від нього не відреклись.

З наведеного бачимо, що комуністи бояться „націоналістичних", як вони кажуть, українських „ухилів" більше ніж монархістів чи інших т. зв. контрреволюційних формацій та організацій. При тім треба знати, що національної політики КП(б)У нікому споміж комуністів українців критикувати не можна, бо вона, виходить, непомильна. Остання історія з Шумським і Максимовичем свідчить тільки про одно, а саме, що на Україні національна українська сила дуже скріпла, бо інакше комуністи не каралиб для пострашу за „націоналізм" навіть таких комуністів як Шумський і Максимович. Комуністи з правила ведуть боротьбу тільки з тим, що сильне і що може загрожувати їхній екзистенції. Що для комуністів не є небезпечне, з тим вони не борються. Коли ж борються так завзято з „націоналізмом" навіть у лавах своєї партії, то це нехибний знак, що українські національні справи стоять на Україні, всупереч бажанням комуністів, добре. Національна сила там консолідується. Якби так не було, то не булоб репресій.

Гегемонія Франції в Ромунії.

Кореспондент „Берлінер Тагеблятту" д-р Шмерц у великому допису з Букарешту освітлює діяльність фінансового дорадника ромунського державного банку, бувшого віцегубернатора французького державного банку й професора Сорбони Ріста. Він вказує на те, що проф. Ріст систематично ставить своє вето на всякі спроби Ромунії одержати кредити з Німеччини або Англії і таким способом приготовляє фінансове опанування Ромунії. Та крім Ріста працює в Букарешті ще французький дорадник при управі ромунських залізниць Леферв. Він „випробив плян будови цілого ряду залізниць, про які важко сказати, що вони дійсно мають служити господарським цілям. *Яке значіння мають проектовані Лефервом лінії з напрямом на Одесу та Київ?*"

Д-р Шмерц приходить до висновку, що Франція в Ромунії дуже діяльно витворює для себе не лише економічну, але також політичну базу для цілей будучої акції.

Через непевність завтрішнього дня обезпечіть вже нині Вашу родину в Товаристві

„КАРПАТІЯ"

Львів, Руська 18. І. п.

ЗАМІТКИ і ВІДГУКИ.

Зайшов „ум за разум".

Наші „галіцко-русскіе" є безумовно унікатом під сонцем. То у всякому відношенні. Найзабавніше виглядають вони, коли беруться за освітлення „далекосяглих", якщо не великих проблем, коли виходять зі свого смітнистого полів'рячка в якому-небудь „Русск. Касині" чи іншому „Обществі русск. дам". Тоді вони ширяють у безконечних просторах усяких комбінацій, плутаючись у „остроумних" вихилясах і викрутасах. Тоді вони наглядно засвідчують, що їх „остроумність" це дітвацьке крутійство, або що в них зайшов „ум за разум".

Візьмім для прикладу от хочби „остроумні" міркування з приводу приїзду до Варшави тракійського епископа Олександра Зотоса в статті „Ставка на Византію".

Що добачує в тій події „Русск. Голос" — і яку місію приписує він посланцеві царгородського патріярха?

Перш усього в приїзді делєгата вселенського патріярха добачує „галіцко-русскій остроумець" місію примирити митр. Денисa з московським митрп. Сергієм та впорядкувати відносини між двома церквами-сестрами. Відносини царгородського патріярхату до московської церкви — мовляв — все були поправні.

„До теперішнього патріярха Василя III мають повне довіря у Москві, де після жовтневої революції перебував постійний делєгат — аналогічно до того, як єп. Олександер буде находитися у Варшаві. Правда, в добу боротьби між патр. Тихоном і совітами, висланець Константинополи явно став на бік комуністів. Одначе під теперішню пору сусиллями сторожа партіяршого престолу митр. Сергія осягнено порозуміння між світською і духовною владою в Росії. Тому відносини константинопольського патріярха до всеросійської церкви є наскрізь ясні і не лишають ніякого іншого бажання".

До константинопольського патріярха має довіря й польський уряд.

„Таким чином усе сприяє тому, щоби в спір між варшавською митрополією і московським патріяршим престолом вмішалася незалежна інстанція, пивінована довірям всіх заінтересованих сторін, що може довести до встановлення такого конечного духовного звязку між Варшавою і Москвою".

Зупиняючись на поголосках, що єп. Олександер мав би заняти місце митр. Денисa, „Р. Г." не допускає такої можливости, бо це було би „профанацією православя". І хоч польський уряд сильно впливає на правосл. церкву, то справи ще так далеко не зайшли, щоби директор департаменту віроісповідань призначував і звільнював православних ерархів, як поліцейських урядовців. Новатором в церковно-православній ділянці є в Польщі воєв. Юзефський, який

„своєю властю сформулував нову раду Хрещатого Братства Чесного Хреста, призначивши членами тієї ради в повчому складі управу місцевого українофільського клюбу „Рідна Хата".

Не будемо займатися характеристикою „цер-

КАШЕЛЬ
ХРИПКУ
ЗАКАТАРЕННЯ ГОРЛА
І ОЛЕГОЧНОЇ
1957 2–7
лічать ТАБЛЄТКИ „E M S“
:: Магістра КЛЯВЕ ::
які завдяки спеціяльному способові приладження (активування) по розпущенню в воді дають розчин можливо збляженій до свіжої природної води.
Можна одержати в кождій Аптиці і Дрогуерії.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ
РАНІШЕ РОМАН ЗУБИК
ЛЬВІВ, ВУЛ. ГАЛИЦЬКА Ч. 16.
ВОВНЯНІ НОВОСТИ
ДЛЯ ПАНЬ
на плащі, костюми і суки і.
ШОВКИ
у великому виборі.
ВОЙНИ АНГЛІЙСЬКІ І КРАЄВІ
на мужеські одіння.

новників" з „Рідної Хати", але цікаво, що „Русск. Голос", витаючи еп. Олександра та його варшавсько-московську місію, в другому місці кепкує собі з того епископа, мовляв, він міг би з доручення польського уряду обновити православний синод, висвячуючи „господ. Певних, — „певних" для г-на Юзефскаго". На щастя, „Русскій Голос" потішає себе тим, що в Польщі є ще конституція, що юрисдикція воєв. Юзефського обмежується тільки Волинію, а „питання ерархічного складу православної церкви в Польщі вирішується ще згідно з конституцією, себ-то самою церквою, а тому всякі поголоски про назначення на митрополичу катедру старого епископа Олександра, чи одного з молодих членів „групи полковників" є дещо передчасними".

Друга частина цієї статті присвячена анатемі д-ра Річинського, яка є

„природним актом церковної самооборони від розбивачів церкви".

А кінчається ця стаття досить оригінально. Мовляв, митр Денис не ближчий „галіцко-русским" як „українофілам". Хоч він по походженні русский, то не є він русским політиком.

„Ми певні, що колиб напр. митрополичу катерду у Варшаві займав грек із Трапезунду, то він у відповідну хвилю був би більше русским, як митр. Денис з причини вказаного звязку вселенського патріярха з Москвою, а також тому, що ніхто не міг би підозрівати його в національній пристрасти".

Читаючи ці глибокоумні спостереження, міркування і передбачування, не знати, чи дивуватися, чи плакати. Наші „русскі" з нічим не можуть собі дати ради. „Крупний" журналіст „Русс. Гол" є і за еп. Олександром і проти нього, і за митр. Денисом і проти нього, і за „конституційною" церковною політикою польської влади і проти неї, а все те веде до гумористичного „духовного звязку" між Варшавою і Москвою.

Варшавська „За Свободу", широко реферуючи цю статтю, каже, що вона є зразком того, „як не треба писати на таку поважну тему. Тон якийсь шибеничний, хуліганський, яким не пише про церкву навіть найбільш бульварна преса. Щож торкається змісту, то він дуже заплутаний і неясний".

Як може бути щонебудь ясного у наших „русских", коли вони по суті навіть не знають, до якої нації належать. Раз вони члени великої „триєдиної" русскої нації, а другий раз „тутешні". Бються між Варшавою, Москвою, Києвом і своєю хворою душею. Не диво, що їх психіка розщіплена, що вони анормальні, що в них зайшов „ум за разум".

Гріхи Аманули.

Відозва до народу Габібули.

Підчас своєї боротьби проти Аманули Габібула видав відозву до народу, в якій вичислює всі злочини Аманули, що змусили його до боротьби проти нього. В цьому дуже цікавому культурному документі між іншим читаємо:

„Аманула не лише не дотримував наказів релігії, але навіть переслідував служителів віри і вбив одного з найбільших учителів віри. Цей нікчемний король завів закони й звичаї єретиків. Він установив день відпочинку на неділю, а не на пятницю та відкрив школи європейського зразку. І чого вчать по цих школах? Назв гір та річок по чужих країнах, їх довжини та висоти російською, англійською та французською мовами. Цього мусять учитися ваші діти, й я не знаю, яка від цього користь. Подумайте над тим мої мусулманські браття: чи не сказав пророк — мир і благословенство боже на нього, — що кожний мусульманин мусить вчитися? Та він мав на увазі благородний коран, а не мови Европи. І чого вчаться ваші сини цими мовами, як не єретицтва, і глупоти? А скільки грошей витратив Аманула на ці школи, грошей з податків, які мусіли платити бідні селяни та крамарі! Та більшу частину державних грошей Аманула видав на свою подорож до Европи, щоби заприяznитися з европейськими єретиками. Зі слів Бога та законів пророка ясно виходить, що очі жінок не можуть стрічатися з очами чужих мущин. Та Аманула наказав жінкам ходити на вулицях з непокритим обличчам. Що більше, він узяв у свою подорож до Европи свою жінку та своїх доньок. Перед нами фотографічні знимки, на яких видно, як королева сидить у авті, а молодий росіянин подає їй букет квітів. А на другому образку европейський мущина цілує їй руки. Це все показує, які гріхи, злочини, та єреси робили Аманула та його жінка підчас своєї подорожі до Европи".

На загал відозва вичисляє двацять шість великих гріхів Аманули й повідомляє, що проти нього оголошено святу війну. Тому Габібула закликає всіх вірних збиратися під його прапором і признати його владу.

Почуття переповнення, неправильну ферментацію в кишках, почуття повноти і здуття в печінці, застій жовчі, болі в боках, утиск у грудях і биття серця, усуває природна гірка вода **Franciszka Józefa**, зменшує надмір перехрованлення мізку, натиск очей, серця і легенів. Лікарська опінія вказує на надзвичайний лічничий наслідок, який осягнено при уживанню води **Franciszka Józefa** у людей, що ведуть сидячий спосіб життя. Жадати у всіх аптиках.

З наукового і мистецького життя на Україні.

Засідання Ради Академії дня 8. квітня. — Річна продукція видань Академії. — Ремунерації. — Перша частина девятого тому „Іст. України" і „Ювилейний Збірник на пошану акад. Грушевського". — Праці галицьких авторів.

I.

Дня 3. квітня дістав я два запрошення: одно з Києва на Раду Академії Наук, що мала відбутися дня 8-го квітня, а друге з Харкова на пленум Інституту Тараса Шевченка з реченцем на день 16-го цьогож місяця. Дня 5-го ніччю виїхав я зі Львова і вечером дня 6-го був вже в науковому „Донбасі", як загально називають Київ, задля його великої наукової, творчої роботи у Всеукраїнській Академії Наук.

На Раді Академії Наук, що відбувається постійно що місяця приблизно, проволив през. Заболотний. Складали реферати про роботу в першому (історично-фільольогічному) відділі акад. Новицький, а про працю в етнографічній комісії в заступстві хорого акад. Лободи, керівничий Петров. Була ще доповідь про проект взаємин між Всеукр. Акад. Наук і Всесоюзною в Ленінграді, але ця справа торкалася більше техніки взаємин, тому на ній спинюватись не буду. Робота в першому відділі Академії розвинулася дуже широко, а етнографічна комісія могла похвалитися вже двома тисячами кореспондентів, головно зпоміж інтеліґентного селянства, яке з великим замилуванням збирає, по вказівках комісії, народні пісні і пересилає їх до Академії. Хоча програма Ради була не широка, всеж-таки заняла вона чотири години часу.

Завважу, що саме під хвилю, коли я був у Києві, складано рівночасно в друкарнях шістьдесять два томи видань Академії за рік 1929., окрім тих, що вже вийшли в світ. Річно видає Академія по всім галузям знання півтора тисячі аркушів друку. Загальний бюджет Академії на рік 1929 виносить 870 тисяч карбованців (435 тисяч долярів.) Значну часть цих грошей витрачується на друк книжок. Авторських ремунерацій Академія взагалі не виплачує, а платня академика в висоті 180 карбованців місячно є в дійсности ремунерацією за його наукову працю. Окрім платні дістають ще штатні академики, замешкалі в Києві, платню 180 карб. місячно за катедру! Нема сумніву, що з новим роком (від жовтня 1929 р.) піде дальша підвишка платень, яка має на меті обезпечити спокійне життя науковим, творчим силам.

ЮР. МИЛЯНИЧ.

Здобуття південного бігуна.

(Докінчення.)

III.

Кук розпочинає остаток модерне наукове здобування південного бігуна. По нім беруться за це важке завдання — назвемо тут найславніших — москаль Бенінґсен, англієць Джемс Уедел (осягає новий рекорд: ширина 74° 15'), англієць Джон Біскоу (1830 і 1831, експедиція зложена з двох кораблів гине на шкорбут). Щойно англієць **Джемс Клярк Росс**, відкриває властиву дорогу до Антарктиди. Щоби дозволити собі на примітивне порівнання, Антарктида виглядає неначе висока стіжковата твердиня, з усіх усюдів окружена замість оборонного вала поясом із густої рухомої криги. Одначе поміж Антарктидою і цим ледовим перстенем простягається широкий пояс доволі спокійного чистого моря. Цей ледовий пояс, це один з найбільше дивних географічних творів на землі. Щойно Росс, неначеб ведений вповидючим інстинктом чи може радше очайдушною відвагою заганяється з обома своїми кораблями далеко в цей мур з рухомого леду — і диво! Пробившись через цей перстень випливає на чистіське море! Осягає в той спосіб новий рекорд: ширина 78° 9' Він перший підплив таким чином до справжньої Антарктиди, побачив перед собою цілий новий континент, красивд. повний неімовірної, але грізної краси. Серед тої симфонії з леду, обшарпаних скал і велитенських гір, яких висоту обчислив на 4—4.500 метрів, відкриває два велитенські чинні вулькани. Лід і огонь! — Яке враження мусіли викликати в нім його відкриття! Одначе причалити і вийсти на беріг було неможливо. Виявилось, що доступу до сухої землі боронить напродовж сотень і тисяч кільометрів висока на 80—120 метрів і розкинена в глиб краю на сотні кільометрів т. зв. ледова плита або ледова баріера, зовсім так, неначеб Антарктида обмерзала кругом високим муром з леду. Росс записав у своїх щоденниках, що через оту гладку, небезпечну, *наче ножем обрізану* стіну, від якої безпастанно обривались величезні ледові гори, вийсти на Антарктиді людям ніколи не буде можливо. Але цього всежтаки доконав 60 літ після Росса його земляк Борчгревінк і показав дорогу іншим, відкриваючи в цій неприступній стіні один залив з лагідно спадаючимись у море берегами. Тоді вперше люди станули на Антарктиді. В 1901 р. підчас першої своєї експедиції Скотт видобувається на плиту при допомозі бальону. В 1902 р. англійці: Скотт, Шеклетон і Вільсон осягають новий ширинний рекорд: 82° 17', уже далеко в глибині краю, йдучи в сторону південного бігуна. Таким чином Антарктиду здобуто. Залишилось ще тільки найти шлях до бігуна

IV.

Дорогу до нього показує в 1907-1909 р. 50-та з черги експедиція англійця Ернеста Шеклетона. Історія його експедиції одна з найбільше трагічних. В 1902 р. *він приймав участь* у експедиції Скота. Захорів на шкорбут. Коли після повороту до Англії підняв плани щодо нової експедиції, з ним і балакати не хотіли, вважаючи його завдяки його невдачам в 1902 р. чоловіком нездатним виконати це завдання. Але в тій людині жила залізна воля. Він збирає потрібні йому гроші. Катастрофально задовжується і в 1907 р. покидає на „Німроді" Англію. Заявив пресі, що їде здобути бігун. З його сміялись. Аж в 1909 р. по Англії вдарила вістка: Шеклетон осягнув 9. січня 1909 р. 88° 23' ширини, був отже віддалений від бігуна не цілих 70 кільометрів. Але завернув. Чому? Повне виснаження учасників походу. Голод. Що діялось в душах тих людей — коли завертали, пройшовши приблизно 2900 кільометрів і не могучи зробити останньої сотні? Щоденник Шеклетона читається без перерви. Вони не знали, що Антарктида має вигляд зрізаного стіжка, з усіх сторін окруженого шпилястими горами. Похід до бігуна був походом по стрімких, неймовірно пошарпаних ледняках. Все до гори і до гори. Їх висотомір показував їм: 500, 1000, 1500, 2000, 2500, 3000, 3200 м. понад позем моря. Зле їм. Передовсім нищили їх великі болі голови, шлункові рвоти, в останніх двох тижнях температура всіх чотирьох учасників виносила 34,4 степ. Це було в „літі" (січень), а проте мороз вагався заєдно поміж 26 і 40 степенями. Болі голови всуміш з постійним голодом почали перероджуватись у тихе, але зростаюче божевілля. Потім прийшли перші вибухи. Але вони йшли все далі, все вперед. На останньому етапі залишили все і взяли зі собою тільки прапор („юніон джека"), щоб „доволіктись до мети і згинути". Цього дня після 10 годин „маршу" вони зробили всього 9 кільометрів і полягали в сніг, нездібні до нічого. Дух витримав. Тіло ні. Зрештою Шеклетон останніми зусиллями звів товаришів на ноги і застромивши юніон джека на 88° 23' ширини, вернули до першого запасного етапу, що їх штафетним способом залишили за собою.

БЛІДНИЦЮ **НЕДОКРОВНІСТЬ** усуває, зміцнюючи ділає, побуджує апетит, одинокий середник для реконвалесцентів тільки у М-ра КШИШТОФОРСЬКОГО, вино хіново залізне на еспанській малядзі. — Laborat. Chem. farm. Mr. Krzysztoforski, Tarnów. 774 63—?

Президія Академії призадумується також над признанням авторам праць бодай по 40 карбованців від аркуша. При продукції півтора тисячі аркушів винесло би це річно квоту 60 тисяч карбованців. Така ремунерація ледви чи вистарчила би на зладження копій, на пробуток поза Київом і на перебивання готових праць на машині, бо ніякий складач на Україні не буде відчитувати хочби як чіткого рукопису, а домагається машинової відбитки. Одначе можна надіятися, що авторські ремунерації будуть вищі, та що поволи зрівняються з винагородою, яку діставть творці красного письменства (від 100—120 карб. за аркуш.) Не говорю тут про Винниченка, якому хоч-би тільки „Соняшна машина" принесла поверх десяти тисяч долярів.

Виїмок з наукових видань Академії становлять праці, що виходять коштом Держ. Вид. України (ДВУ), де за аршук друку автор дістав від 50—100 карб.

З новин, які в останньому часі вийшли в друку, згадаю про першу часть девятого тому „Історії України" акад. Мих. Грушевського. Книжка має 601 сторін друку великої вісімки. Видало її ДВУ. Автор закінчив її „Віщем і кінцем Тимоша Хмельницького". Випадково дістав я до рук перший, ще не переплетений примірник і прочитав останні два розділи. Писаний цей том легко і приступно, що читається його, як роман. Треба подивляти не богацтво архивного матеріялу, яким оперує автор. Складається вже друга часть девятого тому, яка закінчує Хмельниччину. Нова часть буде приблизно такогож обему, що й перша. Безвинна, залізна праця шановного історика підірвала трохи здоровля і через те збирається він у цьому році на шестинедільний випочинок до Ессентукі на Кавказі.

Друга книжка, звязана з особою історика України, — це „Ювилейний Збірник на пошану акад. Мих. Серг. Грушевського", виданий під фірмою і коштом Академії Наук. Збірник містить в одній книзі два томи і числить 1015 сторін друзу, великої вісімки. Окрім цего складається ще бібліографія праць акад. Грушевського від р. 1904—1926, зладжена Вол. Дорошенком. Друк її винесе, щонайменше пять аркушів друку.

В „Юв. Збірнику" взяло участь 107 авторів. Праці друковані у французькій, англійській, італійській, німецькій, російській мові, а подавляюча більшість писана по українськи. Обєм поодиноких статтей обмежено на пів аркуша друку, одначе для деяких, галицьких авторів зроблено виїмок і їх праці вийшли в обємі понад приписану норму. А треба признати, що галицькі автори, до яких причисляю також Вол. Дорошенка, дали 20 дуже інтересних студій. Може не від річи буде, коли подам наголовки в такому порядку, в якому їх надруковано:

1) д-р Яр. Гординський: Рукописний ірмологіон 1695 з ілюстраціями Григорія Залеського, стр. 72—84; 2) д-р Мирон Кордуба: Де лежав старовинний город Хмелів? 153—5; 3) д-р Осип Пеленський: Ряшів, західна твердиня галицької держави, стр. 156—64; 4) д-р Василь Герасимчук: Смерть Івана Виговського, стр. 205—16; 5) д-р Богдан Барвінський: До побуту Ганни Орликової в Станиславові, стр. 234—40; 6) Мих. Возняк: Дума про козака-нетягу в записі кінця XVII. в. стр. 518—25; 7) д-р Філярет Колесса: Українська народня пісня в найновішій фазі свого розвитку, стр. 564—590; 8) акад. Степан Смаль-Стоцький: Найближчі завдання славістики і україністики, стр. 609—616; 9) д-р Василь Сімович: Українське *що*, стр. 642—647; 10) д-р Іван Панкевич: кілька уваг до вияснення прізвища боярина і перемиського воєводи Дмитра Детка, стр. 687—8; 11) Мих. Мочульський: Русалки Богдана Залеського, стр. 753—9; 12) д-р Іван Брик: Коліївщина в англійській мові, стр. 786—811; 13) Платон Лушпинський: Шекспірівська закраска драми Генриха Красінського „Гонта", стр. 812—820; 14) Мих. Тершаковець: Переказ про Кия, Щека і Хорива та їх сестру Либедь, (Епізод із українсько-германських взаємин давньої доби), стр. 891—917; 15) Іляріон Свенціцький-Святицький: Національне і інтернаціональне в письменстві і мистецтві давньої України, стр. 927—31; 16) Петро Пелех: Про діяльоґ Скороводи „Неграмотний Марко", стр. 941—6. (Автор перебуває від ряду літ на Україні.); 17) д-р Вол. Бірчак: Український філософ Василь Довгович, стр. 1783—49; 18) Вол. Дорошенко: Шевченкова подорож по Волині 1846 року, стр. 953—7; 19) д-р Остап Макарушка: Українські слова типу: тръг, стр. 982—9; 20) акад. Кирило Студинський: Епізоди боротьби за українство в 1863 р., стр. 990—1015.

Таких великих збірників, присвячених поодиноким ученим, як акад. Багалієви (1188 стор.) і Грушевському, не видала досі ні одна наукова словянська інституція.

Можна радуватися, що в „Збірнику" акад. Грушевського взяли участь побіч чужих учених наукові робітники із всіх закутин української землі. Ця обставина свідчить про нашу одність, яка є запорукою нашого кращого майбутнього.

Годі мені вичислати сотки праць, поміщені у інших виданнях Академії Наук, у „Записках", „Збірниках", присвячених ріжним галузям знання, згадаю ще хіба про словники живої і наукової української мови, яких досі зладжено шість. Робота йде поволі, але доцільно. Приглядаючись тій величезній праці, веденій у нашій Академії, треба з натиском стверднти, що український, науковий „Донбасен" несе гідно прапор науки і що найшов він признання в цілому науковому світі. Чехи, серби, болгари, литовці, французи, англійці, німці висловлюються про Українську Акад. Наук з великим признанням. Памятаю оповідання акад. Шапошнікова, якому візитна карточка з титулом київського академика отворяла в Німеччині вступ до всіх лабораторій. Академія Наук в Київі — це наші гордощі.

Дороге наше сонїшко
дає не одну приємну годинку але і
ВЕСНЯНКИ
Одначе не гризися, бо
Лєшніцера
масть і мило
спеціальні преп. основані на науковім досвіді
1956 1—2
напевно усувають
цих непрошених гостей літа.
В аптиках і дрогуеріях масть 3·15, мило 2·30. — Де нема, просто у фірмі Ант. Drancz i Ska, Bielsko.

Виконавець замаху на Вальдемараса засуджений на смерть.

Аг. Ельта повідомляє, що виконавця замаху на Вальдемараса, студента Васнліюса, надзвичайний суд після 5-годинних нарад засудив на кару смерти. Годину пізніше Васнліюс вніс до президента держави просьбу за помилування, але президент відкинув її. Васнліюса розстріляли в ночі 23. травня. „Ліетувос Айдас" повідомляє, що співучасники замаху на Вальдемараса, Куделіс і Булота, все ще скриваються в лісах троцького повіту. Поліція попала на їх сліди та сподіється, що їм не вдасться втекти у Польщу. За придержання їх литовське мін-ство внутрішніх справ визначило нагороду 50.000 литів.

—o—

Сойму не скличуть на надзвичайну сесію.

З близьких до уряду кол повідомляють, що надзвичайної соймової сесії перед літніми феріями не скличуть, бо уряд не бачить ніякої наглячої причини для скликання сойму. Справа ревізії конституції прийде на порядок соймових нарад щойно підчас звич. соймової сесії.

—o—

Перше засідання економ. комітету.

Дня 24. травня відбулося перше засідання екон. комітету нового кабінету. На чолі комітету є на місці проф. Бартеля прем. Свїтальський. Так не здійснилися часописні чутки, що провід у комітеті матиме мін. Квятковський. Не справдилися теж чутки про дальші зміни в комітеті.

—o—

Скасування обмежень млива пшениці.

Польське мін-ство внутрішніх справ розіслало до воєводів обіжник, у якім заповідає, що в найближчих днях будуть скасовані істнуючі обмеження для млива пшениці. В звязи з цим поручено адміністраційним властям ліберальніше контролювати процент млива пшениці при люстраціях млинів і пекарень.

—o—

Виборча боротьба в Анґлії.

У звязи з виборами в Англії показується, що 9 послів виберуть без голосування, з того 6 із округів півн. Ірляндії. Заповідається завзята виборча боротьба: 1724 кандидатів буде боротися за 615 мандатів, що і на англійські відносини є рекордом.

—o—

Після втечі Аманули.

Льондонські часописи повідомляють, що як Аманула приїхав до Чаман на кордоні Белюджистану просив, щоби йому позволили переїхати через Індію до Европи. Індійський уряд дав Аманулі поміч у подорожі Індією до інд. пристані. Відтам Аманула з сімєю поїде далі. Один льондонський часопис твердить, що Аманула не зрікся престола та що ще старатисяме здобути його. Англійська влада в Індії не знала, що Аманула задумує переступити індійсько-афганський кордон.

—o—

Засуд комуніста.

Перед львівським трибуналом присяглих станув під замітом державної зради Теодор Семків. Семкова обвинувачували, що в своїм мешканні при вул. Коперника 29 уладив „головну робітню" комуністичних летючок і брошур і як платний функціонар ЦК КПЗУ відбивав і поширював ці друки між товаришами. Поліція сконфіскувала в Семкова 300 кг. агітаційного матеріялу, цикльостиль і т. п. Семків признався, що він комуніст і що як партійний урядовець дістає платню 800 зол. місячно. Присяглі потвердили питання обвинувачення, тому трибунал засудив Семкова на 3-літню кару тяжкої вязниці. Розправу вів с. Ангельський, обвинувачував прок. Гіртлєр, боронив адв. д-р Павенський.

—o—

V.

Кульмінаційною точкою в здобуванні бігуна є перегони Скотта з Амундсеном в 1911 р. Вони не знали нічого про себе, то значить не знали про час виходу до бігуна. Вони причалили до двох ріжних місць „баріери"; і майже рівночасно почали перегони. Скотт мав надзвичайних людей зі собою; 4 англійських старшин. Але вони вибрали страшно трудну дорогу, що виявилось пізніше, коли порівнано мемуари Амундсена і Скотта. Про це Скотт, розуміється, не знав, тримався більше менше лінії походу Шеклетона. На 83 степ. ширини вони заложили великий магазин і звідтіля йшли до бігуна, розкладаючи кожних 110 кільом. прожиточні запаси для повороту. Їм скоро погинули собаки і вони почали самі тягнути гяжкі сани. Їх виснажили ледяки і тому вибрали дорогу навмання, таку, що й гіршої придумати не було можна. Виявилось, що найменша помилка у виправі експедиції означала смерть. Мали все: знамениту поживну їжу, богато нафти для примусів і теплої води — але мали дихі одяги. Крім одного феноменального Еванса, який дозволяв собі **ходити з голими руками при *70 степ.* морозу без найменшої шкоди,** вони страшно мерзли. Це їх фактично знищило. Вони спізнились на бігун на 32 дні. Моральна депресія зробила решту. Коли вертали, їх переслідувало справжне нещастя. Кілька разів не могли найти засипаних сніговіями запасів. Явився голод. Перший капітан Оутс відморозив ноги. Не міг іти. Його хотіли тягнути. Але при поділі їжі на декаграми, цей тягар означав смерть для цілої експедиції. Тягнути Оутса та його сани не було можливости. Але товариша не покидається, навіть коли це означає — смерть. Одної ночі, підчас страшної заверюхи Оутс вийшов зі шатра заявляючи: зараз поверну. Не вернув ніколи. Пішов у сніг і хуртовину, щоби звільнити товаришів від себе. Другий помер Вільсон. Тихо і несподівано. З виснаження! Виявилось, що всі учасники мають основно повідморожувані кінчини. Потім померло ще двох. Лишились Скотт і Еванс. Зрештою й Скотт не міг далі. Писав у щоденнику: „Здається мені, що буду вмирати, але англійці вміють вмирати". Рапорт до свого наставника: такий то а такий номер на тій то і тій ширині, добившись до бігуна, одначе запізно. Останні слова: **„God save the King!"**

(Боже, спаси короля). Залишився ще тільки нестружений Еванс, але цей відійшов дальших кілька кільометрів і ляг у сніг, вповні здоровий і при силах, але — до кінця солідарний з товаришами. Померли вони тому, що якимсь незрозумілим способом на останніх етапах вивітріла в танках нафта і не могли придбати теплої води. І одно дивне, померли у віддалі 4 кільометрів від головного депо, на 83 степені, де було нафти і поживи для пятьох людей на 2 роки!

Йдучи до бігуна Шеклетон робив денно максімум 26 кільометрів. Літак Бирда робить на 10 годин 2.600 кільометрів. Але подвиг не в машині. Вона відчинить бігун для усяких можливих і неможливих померів і навіть економічної експльоатації. Подвиг у людях, навіть, коли вони вспівали робити на день тільки 26 кільометрів. І важились за них вмирати.

ЖАДАЙТЕ французьких паперців **ДО КУРЕННЯ.** **JOB**
1510 3-10

ВІДГУКИ ДНЯ.

Віроломство.

Те, що розповім, не є видумкою фейлетоніста, ні фантазією природника, але фактичним фактом. Стався він біля міста Тернополя, міста славного з ідеальної згідливости українських мешканців, а біля села (назву забув), відомого з нижче наведеної події.

На стодолі в одного господаря завложили собі домашне огнище бузьки. Він — поважний, серіозний і повний найліпших інтенцій громадянин, вона — говірлива, але чесна і вірна матрона. Дочекалися потіхи в формі чотирьох яєць і почалося вигрівання нащадків. Переважно вигрівала жінка, бо чоловік мусів і їсти принести і зі знайомими побалакати. Все йшло якнайліпше і було добре скінчилося. Але лихо не спало.

Одної днини підліз до гнізда сільський хлопець, зігнав паню бузькову з яєць і одно яйце підміняв. Замість бузьчиного положив гусяче. Пані бузькова не помітила обману і за хвилю засіла спокійно на гнізді. Але прийшов день, коли виколодися молоді, а з тим разом прийшов і день катастрофи. З одного яйця вилізла якась дивовижа і почала домагатися їдла зовсім інакшою мовою, як інші. Шановний батько родини подивився уважно на гуценя, а ствердивши неподібність до себе, скинув його комітьоловою з гнізда. Потім підійшов до пані бузькової і глянув їй в очі. Довго і вперто свідрував її очима, мов хотів заглибити тайну. Пані бузькова стояла ні в цих ні в тих і тільки безрадно розводила руками.

— Звідки воно тут узялося? — заревів скажено бузько.

— Слово тобі даю, не знаю — відповіла крізь сльози.

— Не знаєш?! — заскреготав зубами. — Чи може і він не знає?! — і показав пальцем на гусака, що балакав щось на подвірю з індичкою.

— Присягю на наші діти, що не знаю.

— На наші діти!... — всміхнувся гірко. — Добре „наші"...

Пані бузькова розплакалася.

А пан бузько махнув крилами і полетів у село.

Стодола стояла біля вигону і за хвилю злетілася на вигін ціла сотня довгодзюбих громадян.

Бузько підлетів до свойого гнізда.

— Ходи! — крикнув до жінки.

— Слово даю, я невинна!

— Там покажеться!

— Боже, Боже, така компроміташія, такий скандал... І за що? — хлипала жінка .

— За що?! — процідив крізь зуби. — Не знаєш?! — і загегав мов гусак.

Бузькова мовчки знялася і полетіла на вигін. За сльозами світа божого не бачила.

Суд був короткий. Обвинувачення зрадженого мужа, „корпус делікті" під стодолою і плутанина в зізнаннях жінки, вистарчили до засуду.

Головноуповажнений підійшов до нещасної і дзьобнув її. Після того кинулися всі інші і на місці рознесли бузьчиху на шматки.

— Нехай живе справедливість! — крикнули всі і висловивши співчуття покривдженому мужеві відлетіли в своясн.

Ось така трагічна подія скоїлася в далекім селі Тернопільщини. Трагічна вона, але й повчаюча.

1) Подружа зрада і в звірят є карігідна.

2) Звірята поступають так само як люди. Карають бузьчиху, а гусака ніхто й не зачепить.

3) Зовнішні познаки часто обманюють.

Галактіон Чіпка.

Америка домагається ратифікації умови про довги з Францією.

Французька аґенція Аваса довідується з авторитетного американського джерела, що американський уряд звернувся до французького з просьбою повідомити його якнайшвидше, чи думає французький уряд ратифікувати умови про воєнні довги Франції, які заключив канцлер скарбу Мельон з уповажненим французького уряду Беранже. Цей запит мотивований тим, що незабаром буде відрочена сесія американського сенату й парляменту. На випадок, коли французький уряд повідомить, що ратифікація договору запевнена, американський конґрес міг би перед відроченням прийняти законопроєкт про те, що Франція може сплатити 400 мілл. долярів товгового довгу не 1 серпня, а пізніше.

НОВИНКИ

— **Земельний Банк Гіпотечний С. А. у Львові вул. Підвалля ч. 7.** переніс свої бюра з днем 16. травня н. р. до власної камениці **при вул. Словацького ч. 14.** Числа телєфонів: 75—32, 3—82 і 52—92 (Дирекція). 2092 1—5

— **Фотограф Янушевич,** вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 59-60. 1258 36-?

— **Конфіската.** Вчорашнє 114-те число „Діла" сконфіскувало Гродське Староство за статтю „Ще про „Союз Українок", де поміщено текст постанови воєвідського уряду в справі припинення діяльности „Союзу Українок" і за „Лист до Редакції. Відносини на почті в Ґданську".

— **Гарний жест наших мистців-малярів.** Артисти Петро Холодний і Іван Іванець жертвували на оселю робітників пера по одній картині. „Т-во письменників і журналістів" у Львові відступить ці картини по їх нормальній ціні комунебудь із наших аматорів мистецтва, згідно з бажанням артистів, щоби їхні твори перейшли у надійні руки.

— **Михайло Голинський** співає в неділю вечером на сцені великого міського театру партію Каня в опері Леонкавеля „Паяци".

— **Вияснення.** Від п. А. Домбровського дістаємо таке вияснення: „В 113 числі „Діла" з 24. травня ц. р. у вступній статті: „На маргінесі Загального Зїзду „Рідної Школи" сказано: „З соц.-рад. приняв вибір А. Домбровський". У звязку з цим заявляю: Соц.-рад. партія моєї кандидатури не ставила, не пропонувала мені вибір приймати або не приймати, і тому я не вважаю себе в праві виступати назверх як представник цеї партії, дарма, що я є дійсно членом соц.-рад. партії. Вибір прияв я як український громадянин, який уважає своєю повинністю працювати в користь нашої „Рідної Школи" і як представник рідношкільного вчительства, яке на сходинах Секції рідно-шкільного вчительства при Відділі Вз. Пом. Учит. у Львові дня 17. травня 1929 мою кандидатуру до Головної Управи Р. Шк. одноголосно ухвалило. Як член Г. У. Р. Ш. старатисьму злагіднити загострення, які виявилися між правими й лівими угрупованнями на рідно-шкільній ниві, бо вважаю такі загострення крайно шкідливими для „Рідної Школи". — У Львові, дня 24. 5. 1929. — З високим поважанням **А. Домбровський**".

— **Коверда жертводавцем.** Читаємо в „Ілюстр. Курері Цодз.": „Засуджений на досмертну вязницю вбийник радянського посла Войкова, Борис Коверда, переслав до Вильна жертву на диспозиційний фонд марш. Пілсудського. До цієї звістки „Дзєннік Людови" з дня 25. травня додає такі запити: ‚Як це? Злочинець, чужий підданий, засуджений за душегубство на досмертну вязницю сміє брати участь в акції, що має на меті зібрати фонд для диспозиції першого маршала Польщі? Хто Коверді дозволив на це? Від коли це вязні мають при собі готівку?"

— **За злочин зперед 8 літ.** Вольф Верст з Томашова, промисловець не так з ласки божої, як з власного мантійства, сидів останніх 8 літ в Америці, заки не затужив за Львовом, звідки втік, рятуючи свою свободу. Вчора відповідав він перед судом за грабунковий напад на двох купців, яких завіз з 18.000 коронами до Любичі Вел. у квітні 1920 р. і там у порозумінні з одним спільником ограбив їх. Його засудили на 4 роки.

— **Блудний син.** Один із провідників польських сільських радикалів отець Оконь, відомий демагог, крикун і шибайголова, суспендований у свій час церковною владою за темпераментне життя — покаявся прилюдно. Він помістив у пресі заяву такого змісту: „Отсим заявляю, що з любови Господа Бога, приязання, вірности та слухняности для святої католицької Церкви, осуджую всі свої вчинки, якими напротязі довгих літ гіршив я інших, прохаю вибачення за них усіх, а головно мою духовну владу, супроти якої я дуже провинився своєю неслухняністю і обіцюю, що буду їй завсіди піддаватись і старатисьму своїм справді священничим життям направити лихо, якого я накоїв".

— **Сучасні діти.** У Лодзі трапився трагічний випадок: 12-літня дівчинка вражена підчас забави своїми ровесницями, вернулась до хати і заявила своїй мамі, що більше бавитись не буде, бо втомлена. Коли мама вийшла до міста, дитина взяла отруйні пастильки „Люміноль" і покінчила самогубством.

— **Чужі артисти і СРСР.** Міжнародній союз артистів остерігає своїх членів, щоби не підписували умов з театрами в СРСР. Радянські театри запрошують артистів з чужини на дуже корисних умовах, але відтак не в силі їх дотримати, тому, що недавно виданий закон забороняє вивозити гроші з СРСР., на які треба мати окремий дозвіл з Москви. Таким робом артист мусить залишити все те, що заробив у межах СРСР і виїздже без грошей.

ЛЕГКОДУШНІСТЬ в господарських справах є шкідливою як в професійнім житті так і приватнім. Поважні і передбачливі люди приноровлюють свої потреби до доходів і передовсім уникають зайвих видатків. Частій направі обуви, а спеціально запятків можна запобігти через ґумові запятки BERSON. Berson-и є дешевші від шкіри, носиться двічі так довго, а через свою високу еластичність хоронять обуву там, до найбільше зуживаєтся. Кожний практичний і ощадний чоловік повинен носити ґумові запятки BERSON. Ношения BERSONA — це правдива розкіш!
2085 1—1

— **Різні вістки.** Італійський уряд заборонив улаштовувати „конкурси краси", тому, що вони розбуджують ненормально жіночу пожадливість і осмішують поважні інституції. — У Москві сильна недостача мотоциклів: за одну літру платить по два рублі. — У Франкфурті страйкує 12.000 міських робітників, які домагаються підвишки. — Форд має намір вложити свої капітали в будову шляхів у середній і східній Европі, в звязку зі своєю ідеєю поширювання авт свого виробу. — У Льондоні підписана умова з приватною спілкою інжинірів щодо експльоатації мінерального богатства Мертвого Моря. — Підчас Зелених свят було в Англії 17 смертельних випадків з автами, а в Берліні та в околиці 14. — У Любляні виставили нову словенську оперу Марія Когоя з Трієсту п. з. „Чорні маски" на підставі песи Андреєва. — З Ню Йорку в Рим полетіли два американські летуни Уіліямс і Янсей. — У Парижі продали на ліцитації акварелю Тулюз-Льотрека, що є портретом Оскара Уайльда за 300.000 фр. — Рекорд швидкости писання на машині здобула паризанка Одета Піо, що пише 96 слів на хвилину. — Ріки Евфрат і Тигр залили великанські простори землі; саме на цих місцях де нині лютує повінь, згідно з поглядом деяких учених, повстало вірування *про потоп після великої* повені.

— **Місто дароване мілїонеркою.** Вдова по американськім мілїонері Мері Марімонт Еммері здійснила стару ідею, над якою працювала від 15 літ. Вона вибудувала ідеальне містечко, яке має подарувати для вжитку своїх ближніх, щоби показати їм, як можна гарно та приємно жити. Цим випередила вона ідею Моргана, який заповів будову окремого міста на зразок пірамід над Нілем, але з усіма вигодами та надбаннями сучасної культури: бібліотеками, лабораторіями, музеями та санаторіями. Містечко пані Еммері має покищо 800 домів; воно має її імення: Марімонт. Вибудоване воно недалеко Сінсінаті, в чудовій околиці серед лісів, у долині. Всі доми там соняшні; у кожній хаті є електрична кухня, вікна великанські, довкола садки, басейни, квітники; електричні трамваї постачають мешканцям усього, що треба. Більшість мешканців має тут хату задурно.

— **Найліпша нагода забезпечитися в дешеву обуву.** *ДельКа* продає згідно з нинішним анонсом від 19 **травня, велику кількість** жіночих скіряних пантофельків, **в найновіших** колірах аж до вичерпання **запасу по небувало** низькій ціні зол. 24·90.

З судової салі.

КРІВАВІ ПОДІЇ В БАТЯТИЧАХ ПЕРЕД СУДОМ.

В пятницю 24. травня н. р. проголошено вже присуд батятицьким селянам і селянкам. На основі цього присуду засуджено **аж 40 обвинуваченых** і лише 6-ох звільнено цілком від вини й кари. Проголошення такого присуду викликало величезне враження. Засуджені селянки почали плакати, а засуджені селяни похнюпивши голови, слухали вимíру кари, яку відчитав предс. Тертіль, у глибокій мовчанці.

Присуд.

На один рік тяжкої вязниці засуджено по думці §§ 87, 98a і 283 к. з.: 1) Степана Жеребецького і 2) Пала Ребеця. 3) Михайла Лігашевського засуджено на 10 місяців тяжкої тюрми по думці тих самих приписів карного закону. По 8 місяців тяжкої тюрми по думці §§ 87, 98a і 283 к. з. дістали: 4) Василь Лігашевський, 5) Іван Курівець, 6) Анна Сибаль, 7) Степан Петруняк, 8) Корнило Теслюк, 9) Андрій Семків, 10) Іван Семків, 11) Степан Марчишин і 12) Лікерія Цюпола. На 7 місяців тяжкої тюрми засуджено: 13) Василя Лігашевського, 14) Михайла Пачковського, 15) Петра Бутвинника, 16) Настю Хмільяр, 17) Степана Пастернака і 18) Еву Задру. На 6 місяців тяжкої тюрми засуджено: 19) Василя Теслюка, 20) Андрія Луківського, 21) Івана Задру і 22) Василя Курівця. На 1 місяць засуджено: 23) Степана Лігашевського і 24) Максима Петльоху. На 3 тижні засуджено: 25) Меланію Лігашевську, 26) Настю Лігашевську, 27) Івана Курівця, 28) Андрія

Фелія 24.90

НЕБУВАЛА ОКАЗІЯ!

10.000 пар

жіночих пантофельків шкіряних, у найновіших барвах і десенях, по зол. 24·90, призначили ми від дня 18-го травня до продажі у всіх наших філіях і заступництвах.

Величезний вибір паньчіх і скарпиток.

ЗПОКОЇ кухня недалеко Ринку заміняю на покій і кухню. Зголошення під „Мешкання" адм. „Діла". 2095 1—1

НА ПРОДАЖ мурована реальність, крита бляхою, двофронтова, електричне світло, мурована ледівня, зараз коло ринку в Самборі, в великим склеповим льохами в котрім находиться від 25 літ вишник всіляких спіртових напитків, з письмова відьвними покоями. Реальність та надаєть ся також на яке-небудь інше підприємство або торгівлю. Бажсші інформації уділить Густав Сіхора, Самбір. 2037 2—2

МОДНІ бранзолетки, також іншу біжутерію поручає дешево Домбровскі-Розважевскі, Львів, (Готель Жоржа), Тел. 27—29. 1366 15-7

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецізійні продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони звісна фірма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5. 3 170-7

НА рати Матераци з подушки 30 зол. Водосіна 75·—. Вкладки дротяні 26·—. Канапки до розкладання гобелінові 55·—. Фотелики розкладані 45·—. Гобелінові отомани 55·—. Ліжка сіткові 40·—. Вішала стоячі 25·—. Умивальки 5·—. Ліжко мосяжне 200·—. Діточі білі лякеровані 50·—. Фабрика ЗАКС, вул. Личаківська ч 132. 1977 4—7

Хаврону, 29) Гната Луківського, 30) Михайла Маляшку, 31) Василя Дуду, 32) Костя Данька і 33) Марка Ружицького. На 2 тижні засуджено: 34) Марію Теслюк, 35) Василя Теслюка, 36) Гриця Лігашевського, 37) Мелянію Куроць, 38) Мелянію Варилку, 39) Степана Шведа і 40) Настю Варилку.

Пятьом засудженим завішено кару на 2 роки, двом на 4 роки, а одному на 4 місяці. Всім засудженим почислено слідчу вязницю. Ті засуджені, які вже в слідчій вязниці відсиділи означений присудом час, вийшли негайно на волю. В тюрмі залишилося ще біля 10-ох селян з Батятич.

Проти отсього вимірру кари внесла оборона зажалення неважности, але лише до тих підсудних, яких засуджено по думці §§ 87 і 98 а к. з. Прокуратор застеріг собі 3 дні до надуми.

З театру.

Великий Міський Театр: „Остання новість", комедія на 4 дії, Едварда Бурде.

Заголовок цієї песи в оригіналі відомий кожному французові як гасло, що пишається на перевязці кожної нової книжки. „Вийшло з друку" — це стільки, що „купуйте найновіший твір!" і глипаєте вверх на прізвище автора або в низ на видавництво. Одна або друга фірма вистачає. У нашій мові або польській „остання новість" мало кого електризує.

Автор песи з електричним заголовком для французької інтелігенції, хоче показати нам позакулісову боротьбу париських видавців за модного, читаного автора. Щасливий світ цей Париж! Там видавці самі ломлять собі голову, щоби виданий ними автор дістав нагороду, а коли її дістав, щоби писав за всяку ціну у власнім інтересі та їхнім. Коли-ж, як не нерідко трапляється, літературну річну нагороду дістає якийсь свіжий талант випадково, по непорозумінню або завдяки закулісовим інтригам (адже члени жюрі не в силі прочитати творів сотні кандидатів!) і хутко виявляється, що „лавреат" є порожній як видушена цитрина, то й тоді талановитший від нього видавець повинен найти на це раду.

Бурде висміває в своїй песі ріжні „тріки" видавців і авторів, спрагнених сенсації, у вічній погоні за „останньою новістю" та актуальною темою. Є в цій песі одна оригінальна ідея, з якої можна було би зробити добру психольогічну комедію: як „приватні" безпосередні переживання письменника псує думка про „літературу", про потребу негайної їх перерібки на якийсь твір, головно тоді, коли автора тиснуть довги та видавець: „Кінчи мерщій руколис!" Тимчасом Бурде поставився до свого сюжету так само, як звичайні ним автори та видавець: шукав якнебудь щонебудь, щоби оголосити якнайшвидше „останню новість"! Тому песа має замало драматичного напруження, замало дотепу і крім одної особи, видавця, ніяких типів. Сатира мало кого влучає. Париські видавці можуть бути горді на свій хист пускати в світ кожну книжку, а французькі автори на свій хист писати щонайменше цікаві книжки на замовлення і на означений речинець, немов би були акторами, що мусять виявляти свій талант в означений мент.

Найбільше вражала на виставі „Великого Театру" креація нагородженого автора Мярка. Правдою є, що у Франції, як скрізь, дістають інколи нагороди письменників, яких ніхто не знає і з невеликим талантом, але справжні ідіоти ніколи.

М. Р.

З життя наших установ.

Союз українських власників реальностей у Львові.

II. Загальні Збори Союзу українських власників реальностей у Львові відбулися в суботу дня 13. травня ц. р. при значнім заінтересуванні членів і запрошених гостей. По обильнім, вичерпуючім справоданні секретаря, скарбника і контрольної комісії вибрано одноголосно той сам виділ, доповнюючи його (в місце д-ра Козака) особою смер. радника Скарбової Палати, п. Богдана Булика. Усталено також на біжучий рік ту саму вкладку (1 зол. місячно) і 2 зол. одноразового вписового для нових членів. У дискусії з приємністю зазначено, що Союз постійно зростає і розвивається, чого наглядним доказом є сорок двох нових членів в минулім адм. році.

Рішено з фондів т-ва жертвувати: „Різній Школі", Т-ву журналістів і письменників, Ремісничій Бурсі і Комітетові викупна українського городу у Львові по сто зол., разом чотириста зол., отже суму, як на третій рік існування т-ва досить поважну.

Відпоручники Союзу засідають постійно як асесори в розємчій комісії при Інспектораті Праці, в уряді для справ найму, в судах праці і в апеляційнім суді, а всі важніші анкети й наради, скликувані міродайними кругами в справах, звязаних з посіданням реальностей, відбуваються завсіди при участи відпоручників Союзу.

Члени товариства находили все як письменну, так і устну пораду та оборону у випадках, де заходила того потреба, а збірні меморіяли та представлення до ріжних властей найшли у них відповідне зрозуміння.

Тому, що ще не всі старі власники реальностей у Львові є членами Союзу і тому, що наш стан посідання в останніх часах побільшився новими власниками реальностей, виділ Союзу просить іще раз як одних, так і других, щоби в своїм добре зрозумілім інтересі як і для добра загальної справи, зараз зголосили своє приступлення в члени т-ва, аби тимсамим точна була табуля українських власників реальностей у Львові.

Всякі письма, як і зголошення про приняття в члени просимо присилати на адресу секретаря, п. С. Ігната, Куркова ч. 24., а гроші (вписове і вкладки) на руки касієра, п. Стаха Лаврова, купця у Львові, площа Бернардинська ч. 15. Уповажненим до інкасування вкладок у Львові є постійний курaор Союзу п. Стецура.

ЗА ГОЛОВНИЙ ВИДІЛ:

І. Кокоруда, голова. *С. Ігнат*, секретар

Зі спортового життя.

Біг навпростець С.-Б.

Пригадуємо, що в неділю 26. ц. м. відбудеться масовий біг навпростець Сокола-Батька. Зголошуватися можуть усі охочі. Початок: 11. год рано на площі С.-Б.

Спортове свято Сокола IV.

Сокіл IV. на Личакові влаштовує в неділю, 26. травня ц. р., в год. 3. попол. спортове свято на площі „Сокола-Батька". На програму свята складаються руханкові попису і змагання. На святі гратиме орхестра з Лисинич.

Україна — Світезь.

Змагання між цими дружинами в копаного мяча відбудуться в неділю 26. ц. м. в 5 год. попол. на площі „Світезі" (Замарстинів). Попередять в год. 3. попол. змагання Україна II. — Світезь II. Доїзд трамваями: 9 і 5. Дешевий вступ і гарна погода стягнуть певно на ці змагання богато цікавих.

Прогулька наколесників до Крехова.

Секція наколесників при С. Т. Україна подає до відома, що в суботу, дня 25. травня ц. р. в 4. год. попол. відбудеться прогулька до Крехова (через Жовкву). Нічліг у Всч. о. І. Сенишина. Поворот у неділю в 4. год. пополудні. Збірка в суботу в 4-ій год. пополудні коло Народньої Торговлі. Гостям раді!

Одночасно подається до відома, що тренінги секції наколесників відбуваються що-середи і пятниці. Збірка що-середи в год. 4., що-пятниці в год. 5. попол. біля грища Сокола-Батька.

Переписка Редакції.

Вп. Антін Маринович у Війську. Присланого Вами матеріялу не можемо опублікувати з уваги на цензуру. Весь цей матеріял передаємо для відповідного використання Українській Парляментарній Репрезентації.

Дописи.

* МИКУЛИНЦІ, повіт Тернопіль. *(Гарний почин).* В неділю, 19. ц. м. місцеве українське громадянство святочно відбуло читальняне свячене і відкриття портрету бл. п. просвітного діяча, Антона Рибачека, який, будучи управителем місцевої вселюдної школи, заложив 1892 р. читальню „Просвіти" в Микулинцях і позакладав читальні „Просвіти" по селах судового повіту Микулинці. Дбав про піднесення народньої освіти серед міщан і селян і завдяки тому нарід Микулинеччини є нині свідомий та поборює всяку ворожу роботу й не дається звести на манівці. Само мішанство видало вже зпоміж себе доброго народнього діяча, бл. п. Степана Абратамовського, який помер 1916 р. На свято, яке почалося в год. 8. вечером в читальняним домі у театральній салі, явилось около 150 душ мішанства. Прибув на це свято також п. Волод. Мартинович з дружиною з Тернополя, щоби взяти участь у тому святі свого родинного місточка. Місцевий парох о. сов. Е. Кароль побагословив приготоване свячене і гарною промовою загрів міщан до організації і до частіших подібних родинних сходин. Відтак голова читальні д-р Роман Слюзар, місцевий адвокат, поділився свяченим яйцем з присутніми. Підчас принятя виголосив д-р Роман Слюзар гарну промову про значіння праці бл. п. Антона Рибачека і відслонив портрет того діяча, як основника і першого голови місцевої читальні. Потім місцевий мужеський хор під управою абсольвента фільософії п. Івана Демяна відспівав дві пісні, а на кінець п. Волод. Мартинович виголосив реферат про микулинецьке мішанство в давнині, опираючись на історичних фактах, і представив як воно розвивалось політично, культурно й економічно, пп. опиралось всяким спокусам і затім на полі політичні і економічнім і видержало до-нині, а на доказ своєї живучости побудувало величаву народню трьохлинію, дім читальні „Просвіти", який є найгарнішим на цілу околицю. При кінці подав п. В. Мартинович докладний життєпис бл. п. Антона Рибачека. Підчас цього свята зібрано 23 зол. на „Рідну Школу" на руки о. сов. Е. Кароля.

Присутній.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Субота 25-го, г. 3·30 попол. „Твардовскі на Кшемьонках".

Субота 25-го, г. 7·30 веч. „Остання новість".

Неділя 26-го, г. 3·30 попол. „Книжна чардаша".

Неділя 26-го, г. 7·30 веч. „Пацци" і „Кавалєрія Рустікана". Виступ Мит. Голинського (в Пацци).

Понеділок 27-го, г. 7·30 веч. „Ісді Шік", оперетка.

Малий Театр:

Субота 25-го, г. 7·30 веч. „Кохання без сотика".

Неділя 26-го, г. 3·30 попол. „Поїзд марево".

Неділя 26-го, г. 7·30 веч. „Кохання без сотика".

Понеділок 27-го, г. 7·30 веч. „Кохання без сотика".

Кіна.

„Аполльо": „Хатина дядька Томи".

„Кольосеум": „Пригоди бриг. Род ля Рок" і „Княжна Дунаю".

„Лев": „Окови подружа" з Можжухіним.

„Люна": „Ас-Каро" (всі серії).

„Марусенька": „Пат і Патахон пасажири зайцем".

„Оаза": „Бранка проклятих" (Яніпгс і Конр. Вайдт).

„Палас": „Біла арена", олімпійські змагання.

„Пан": „Бранка проклятих" (Яніпгс і Конр. Вайдт).

„Пасаж": „Альома дочка моря".

„Уцеха": „Любки" (Вільма Банкі).

„Фатаморгана": „На провесні (Жеромського).

„Хімера": „Нареченний з дансінгу".

Програма радіо.

Неділя 26-го.

Льондон (358). 18·45. Церковна кантата Баха.

Давентрі 482,3) 22·25. Концерт з істборн.

Берлін (475,4) 20·00. Концерт радіоорхестри.

Лянгенберг (462,2). 20·05. „Орлов", оперетка.

Відень (519,9) 18·40. Концерт.

Рим (443,8) 21·00. „Турандот" опера.

Міляно (504,2). 20·30. „Люкресія Борджія", опера.

Будапешт (545) 19·45. Академія.

Ленінград (1000). 19·00. Недільний концерт.

Москва (825) 18·30. Конперт. (1442,3). 18·30. Популярний концерт.

Харків (1680). 19·00. Опера.

Київ (775). 18·30. Опера.

Прага (343,2). 21·35. Скрипковий конперт Вівальді.

Варшава (1395,1). 21·30. і 22·15. Конперт. 23·00 Легка музика.

Краків (314,1). 20·30. Вечірний конперт.

Познань (339,5) 18·20. Пополудневий конперт. 20·15. Вечірний конперт.

Кошиці (265,5). 20·15. Словацькі пісні.

Понеділок 27-го.

Льондон (358). 22·50 Камерний конперт.

Париж (1744). 21·15 Конперт.

Відень (519,9). 20·00 Віольончелева соната.

Мюнхен (536,7). 21·20 Камерний конперт.

Будапешт (545). 17·45 Легка музика.

Ленінград (1000) 19·00 Конперт пісні.

Москва (1442,3). 16·00 Німецька музика.

Харків (1680). 19·30 Радіоконперт.

Київ (775). 17·30 Камерна музика.

Варшава (1395,1). 17·55 Канаринний конперт. 23·00 Музика до танців.

Краків (314·1) 20·30 Міжнародній конперт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Управа Вак. Осель просить Вп. Пані та Панів охочих до збірки на понеділок дня 27. травня, 5. год. до Марійського Товариства, вул. Бінхарська ч. 11. II п щоб розібрати дижури на день 2. червня. Рівнож просить о зголошення на той день своїх знакомих. 1—2

Управа Марійського Товариства Пань у Львові повідомляє, що торжественний обхід 25-літнього Ювилею Товариства відбудеться дня 26-ого травня 1929 року в монастирі СС. Василіянок у Львові, при вул. Потоцького ч. 95. — Академія о год. 11·30. 2084 1—1

Панахида за бл. п. С. Петлюру. Відділ Тов. „Український Центральний Комітет" у Львові сповіщає Українське Громадянство, що в неділю 26 травня 1929 р. заходами Т-ва відбудеться в Свято-Юрієвській православній церкві при вул. Францішканській ч. 3 в українській мові Заупокійна Літургія і Панахида по бл. п. **Голові Директорії і Головнім Отамані Військ Української Народньої Республики Симоні Петлюрі.** Літургію і панахиду за всіх полягших за волю України відспіває хор в українській мові. Початок літургії в год. 10. рано, а панахиди в год. 12. **Управа Товариства.**

Через те, що кілька підзворотникових рослин получили з ментолем і дістали таким робом **„Пастильки Glazial"**, вони стали дуже доцільним середником на кашель, нежить, хрипку, а також антисептичним середником для губної ями і відхихових органів.

Головно підчас горячих днів, коли разом з пилом входить до грудей безліч бацилів, **„Пастильки Glazial"** є необхідний середник для кожного, а головно для робітників і туристів.

Вони відсвіжують нас і втишають смагу і хоронить перед потребою пити воду, дуже шкідливою.

Тому у власнім інтересі кожного, хто хоче переконатись про доброту цих пастильок, нехай раз візьме їх на пробу.

Про нечувану вартість препарату каже багато лікарських листів з висловом подяки та признання. Просимо звертати пильну увагу на законну охоронену і дипльомовану назву **„GLAZIAL"**, бо в продажу є багато підробок. 2007

Єдиний фабрикант це

ЯКІВ ПАСТЕРНАК

Бєльсько, Шлеськ.

Скрізь можна дістати! Скрізь можна дістати!

Торбинки з Пастильками Glazial друковані українською новою.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ЯМНА, пансіон Струмінської поручає сонячні покої і першорядний харч. Зголошення Львів, Мурарська 48·II. п. Струмінська. 2087 1—3

ПАРОВИЙ БРОВАР У КАЛУШІ поручає свої знамениті вироби пива: експортове, дубельтове, чорне у фляшках і бочках по цінах уміркованих. Заряд бровару. 1996 2—?

КОСІВ, за Коломию, пенсіонат п. Лукашевської поручає покої сонячні з первородним удержанням, ціни умірковані. 1877 10-20

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легінь, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 **Пересвітлення Рентгеном.** 19—24

Спец. скіри, не ер. недуг і косметики

д-р РОМАН ДОЛЬНИЦЬКИЙ

орд. від 3—6, вул. ГЛУБОКА, ч. 10.

партер. — Кварцева лямпа, Діятермія.

2091 1—1

9 зол. | ВЕСІЛЬНІ ОБРУЧКИ | 9 зол.

з 14-карат. золота, від 9 зол. тільки у

Б. ҐРИНБЕРҐА ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 4.

Зголошення на літнисько з цілоденним удержанням **в Гребенові** на поміркованих умовинах приймає **Емілія Стернюк,** Гребенів к. Сколього. 2088 1—?

Заявляю, що закид зроблений мені на Загальним Зїзді „Рідної Школи" дня 20 травня 1929 р. головою „Студентської Громади" п. Кравцевим — як виказало слідство, переведене Управою гімназії — є цілковито видумкою п. Кравцева, котрий в цей спосіб старався очернити мене перед українською суспільністю.

2059 1—1 **М. Ваврик,** учитель гімназ.

В літниську кліматичну **ДОЛІ**

Вілля Олена догідно, прегарно положена близько станції, Прута і ліса, нішні кімнати з верандами, сала і кухня, приймає на пенсію від 1/6. Харч дієтичний, ціна покою з харчем в червні 7 зл. Зголошення до заряду. 2035

ЛІЖКО пошт. залізне „Пежет" з матерацом, що має як найкращі місця **30 зол.** Для провінції висилає по одержанню задатку. Фабрика **ЗАКС** Львів, вул. Личаківська ч. 15. 1977

Подяка.

Українці Камінополя, підльвівського села, яких є всього 162 душ посеред великого числа поляків, а які дочекались цієї радісної хвилі, що сьогодні мають свою селі церкву, складають подяку всім тим, що причинились до будови церкви в Камінополю. В першу чергу дякуємо нашому парохові о. дек. Петрови Пашкевичеві і парохіянам митріної церкви в Підбірцях, що йшли нашим бажанням на зустріч. Впр. О. Сов. Іванови Лисяському парохові Борислава та його парохіянам доверної Мразниці, що нам подарували дерев'яну церкву — най Господь нагородить щедро! Вилів та св. Петра у Львові уділив нам допомогу на викінчення церкви 300 зол. Деякі парохії а саме Винники, Зарудці, Зашків, Жидятичі, Лисиничі, Лашки, Малехів, Миканів, Підберізці, Пнятинничі, Сороки, Ярчів, Церкви Успіння св. О. Николая у Львові зложили жертви будто в грошах будьто з церковного приладдя. Спеціально заховуємо цінні жертви: Лисиничі два добрі фелони, Пикуловичі евангеліє, плащаницю, хоругви, пасійних хрест, діктарі і 63 зол. Лашківська чаша, монстранція, хоругва і діктарі. Винники фани, обрус, хрест, діктарі і 60 зол. Підберізці єпітрахіль, діктарі і 38 зол. Церква Успіння у Львові чашу, Сороки чаша і 261 зол. Лашки хоругов, 4 фелони, воскочник і 130 зол. Місцевий власник млина п. Міхер 30 зол. Всім жертводавцям щире Спасибіг від нас! Окрема подяка належиться від нас о. Іванови Львівянин п. Іванови Лисяському, який знавчи наше важке положення, додержив ведінці труди при обході церкви в Камінополі, яка під охороною нашого рідного обряду і українського духа. — Камінополь в мая 1929. Андрій Вічурко, Іван Дзюбак, Іван Мельник, Семьйо Мельник, Григорій Островський, Михайло Островський, Теодор Савка, Теодор Семьків.

До Шановного Заведення виробу спеціяльних бандажів на пропуклину

Вп. П. Фрайліха

ЛЬВІВ, вул. Городецька ч. 35.

Прошу приняти вирази подяки за вилічення моєї дитини від пропуклини, бандажом Вашої системи. Дитина перед тим носила инші бандажі, але не не помогло. Після надоження бандажика Вашої конструкції, я не побачила уже більше пропуклини в дитини, а по кількох місяцях пропукання зрослася цілком. Пишу публично про подяку для добра инших матерей, щоби в подібних випадках звертались до шан. Вашого заведення по ратунок.

З високим повазанням

Д-рова Яніна Голинкова

Львів, вул. Рея ч. 10.

1—1

КОЛЬІ хочете спокійно спати і не журитися зимою долярів купіть хату у Львові. Найпевнійша льоката — тревале обезпечення майна — Інформації уділяє Ігнат, Львів, вул. Куркова ч. 24. 2094 1—1

КВАЛІФІКОВАНИЙ кооператор, що визнається на всіх справах кооперативного діловодства з довголітною працею в Кооперативах споживчих, молочарських, промислових і кредитових, пошукує занятя в більшій кооперативі. — Зголошення приймає „Супруга", Львів, вул. Коперника ч. 26. I пов.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 116 (11.457). Львів, вівторок 28. травня 1929. Pocztowa opłata zryczałtowana. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. шадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 3 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

ЧЕРЧЕ

СІРЧАНІ Й БОРОВІ КУПЕЛІ. — ЦІЛЮЩІ ВОДИ.

Відкриття сезону дня 9. червня ц. р.

2095 Зголошення: **Черче** почта **Рогатин.** 1—2

Інформації у Львові: **Львів, Косцюшка ч. 5.**

Після відвідин.

Львів, 26. травня 1929.

Польський мін. закорд. справ Залеський повернув з будапештенських відвідин, супроводжений коментарями европейської преси. В загальному ті коментарі, головно польської, мадярської і ромунської преси не розходяться зі собою. Французька й англійська преса, послугуючись комунікатами, зберігає здержливий тон, не даючи ніякого освітлення. Тільки австрійська преса розсновує ширші пляни на підкладі будапештенських відвідин. І так віденська „Райхспост" з нагоди відвідин Залеського в Будапешті зазначує, що в часі, коли на Заході заноситься на стабілізацію політичних відносин, на Сході Европи все ще панує критична непевність. Мала Антанта, якої вістря звернене проти гранично-ревізіоністичних плянів Мадярщини, не є суцільна й гармонійна. Інтереси Італії й Польщі є рівнобіжні. Польща звернена фронтом проти Німеччини і Рад. Союзу, змагає до того, щоби стримати Мадярщину від зближення з Німеччиною, а одночасно погодити Мадярщину з Ромунією, щоби вона не потребувала розпорошувати своїх сил на випадок конфлікту з Рад. Союзом. Одночасно Польща змагає до утвердження добрих взаємин із Туреччиною.

Іншими словами: Польща змагає до розбудови і закріплення протирадянського фронту, приноровлюючись до вимог італійської політики в середущій і полуднево-східній Европі та на Близькому Сході. Італія-Болгарія-Туреччина це одно рамя, що витягається з Риму здовж Середземного і Чорного Моря, а Італія-Мадярщина, Ромунія-Польща це друге рамя того самого протирадянського фронту. А на тому фронті однозвучно гармонізуються інтереси Польщі й Італії.

Відвідини мін. Залеського в Будапешті мали на меті саме підчас протирадянської конференції малої антанти в Білгороді та підчас зїздів рад у Харкові, Тифлісі й Москві задемонструвати посередньо шляхи польської політики. Відповідь на цей крок дала устами Бенеша Мала Антанта, а радше Чехословаччина. Бенеш заявив, що відносини в середній і східній Европі стабілізуються і можливість війни є виключена. Тим дав він до пізнання, що будова чисто мілітарного блюку не має ніякого реального приноровлення. Підготовка поїздки і сама поїздка мін. Залеського найшла відгомін і в Рад. Союзі. Виступ голови українського Раднаркому Чубаря в Харкові з вказівкою на положення українців у Польщі, виступ українського делегата на зїзді рад у Тифлісі, та промова Рикова в Москві вказують, що в Рад. Союзі належно оцінюють будапештенські відвідини і стараються зазначувати слабі місця Польщі.

Італійсько-мадярсько-польське порозуміння має чисто мілітарний характер, побудований на устроєвих симпатіях. Противенств інтересів між тими державами нема, але одночасно й нема реальних етичних пунктів, які базувались би на позитивних основах, головно господарських.

Про нитку симпатій між Італією й Польщею згадували ми в одній з попередніх статтей („Під прапором фашизму"). Щож торкається польсько-мадярських симпатій, то — хоч звичайно говориться: „Polak, Węgier — dwa bratanki" — вони не мають глибших основ. Політична вдача поляків схожа на такуж вдачу мадярів. За свою політичну вдачу мадяри вже поплатилися дріяноп-ським трактатом.

За часів історичної Польщі, не вважаючи на покликання Ядвиги на польський престол, польсько-мадярські взаємини не були надзвичайно прихильні. Деяка подібність між Польщею і Мадярщиною (з імперіялістичним підкладом) помітна за реституцію своєї державности на „історичних" землях, перші на землях св. Стефана, другі на землях панування Ягайлонів. Та симпатії й однородність амагань обох народів одно, а інтерес друге. Мадяри, добувши від Австрії державність на „історичних" землях, не дуже турбувалися поляками. Все вели вони протисловянську політику, яка не все йшла по лінії польських інтересів, хоч поляки ніколи не проявляли помітніших словянських симпатій. Цікаво також, що й тепер відроджена Польща не підтримує ближчих звязків ні з одною зі словянських держав. А навпаки Польща єднається з французами, ромунами, італійцями, мадярами і турками.

Поворот мін. Залеського з Будапешту нині вважається тріюмфом польської політики. Наскільки це справді тріюмф, покаже дальший розвиток подій.

На педагогічні теми.

Чи варто нам тепер учитися?

Потребу науки, себто шкільної науки та віддавання дітей до школи ставиться у нас часто в сумнів. Посилати дитину до школи та взагалі дбати про її освіту — це, мовляв, серед наших умов дуже непоплатна, ба, й зайва річ, бо нині освіта дає лишень дуже незначному відсоткові молоді хліб у руки (а це серед наших твердих умов життя чейже річ першої ваги), а управляти лишень „штуку для штуки" — це для нас покищо недосяжний люксус.

Так, це правда. Ми ще на тому степені матеріяльної і духової культури, що не можемо управляти науки для самого заспокоєння цікавости, для самої інтелектуальної насолоди. Ми мусимо ще уважати школу й науку взагалі за один із засобів в боротьбі за істнування. Але коли навіть лише під тим одним кутом будемо на справу критично дивитися, то відповідь на повище питання може бути також лише позитивна.

Головним аргументом, який мені доводилося чути від тих, що сумніваються в доцільність посилання дітей до школи (справа тут головно в школах середніх) є те, що тепер лишень дуже незначний їх відсоток (коло 20 проц.) кінчить студії і має зі школи позитивний хосен. Решта (80 проц.) — це „недоуки", які „від хлопа відстали, а до пана не пристали", це звихнені одиниці, які з того клаптика знання, що його набули, ані самі не мають ніякого хісна, ані їх окруження. Аргумент безперечно важний і тимбільше переконуючий, що — на жаль — аж часто дискутанти послугуються при цьому й наглядними примірами. Тому й треба над цим ближче застановитися.

Передовсім запитаймо себе, чому воно так є? Отже тому, що у нас нема шкіл фахових та підприємств, до яких можна би спрямовувати ту молодь, що покінчила кілька нижчих кляс гімназії чи там виділову школу, а не має ані таланту ані охоти ані матеріяльних засобів кінчити середню школу, а дальше й університет чи техніку. Другою причиною, може й більше важною, є саме той неприродний і ніде в світі тепер непрактикований поділ людей на стани чи касти, між котрими нема ніякого переходу.

На мою думку значно практичніше і розумніше є завсіди ставити собі мету ближчу, яку ми на основі наших даних осягнути можемо й мусимо, а осягнувши її, ставити собі мету вже вищу. Щодо науки дітей, то після приблизного зорієнтування в таланті й уподобаннях дитини треба відповідно поступати і відповідно її повести. Це буде мати й ту добру сторону, що ми, замість дізнавати розчарувань, будемо вчитися і привикати побіджати (того також треба вчитися і до того привикати), що нам зрештою може придатися не лишень у житті одиничнім.

І так вісім кляс гімназії поділив би я на три етапи. Перший етап — це перші три кляси, що дають завершену освіту найнижчого степеня. Той степень освіти мусить нині осягнути кожний, хто сяк-так хоче жити й визнаватися в світі, а не бути лишень незрячим попихачем-темняком, на якого ніхто не зважає, хочби не знати скільки їх було мільонів. А що у нас рівновартних виділових шкіл нема, то їх мають заступити перші три кляси гімназій. Щоб це було можливе, то кошти удержання і шкільна оплата для тих початкових кляс мусять бути мінімальні, аби уможливити якнайширшим кругам молоді осягнути цю освіту. Тут уже й Головна Управа „Р. Ш." повинна б зійти з того становища, що гімназії потрібні тим, що в них учаться і тому вони мають бути самовистарчальні; натомість треба би було прийти з помічю тим найнижчим клясам, аби їх зробити загально-доступними. Завданням учителів повинно б бути не лишень учити й виконувати свою програму, але також уважно слідити за спосібностями й нахилами дитини і під конець третьої кляси поділитися своїми спостереженнями з родичами та дати їм відповідні вказівки й ради. Тоді менше буде нарікань родичів, чому їм заздалегідь не порадили чи не звернули уваги, що дитина не зможе скінчити гімназії; тоді й буде більше вдячних за те, що діти спрямовано на властивий шлях, або бодай замкнено той, що був для них непроходимий і не позволено на дальші безцільні витрати.

Деж має подітися дитина після скінчення того першого етапу? Втискатися, де лиш може: до крамниці, до ремісника, до промислової чи торговельної школи (поки нема своєї, до чужої), як є доволі поля, вертати до рілі; а батько, замість витрачувати гроші на інструкторів, повторювання кляс і т. д., нехай ще 2—3 роки дитині помагає, а потім (заки інші покінчать високі школи) вона вже буде стояти на власних ногах.

Другий степень середньої школи кінчився би на 5-ій—6-ій класі. Вигляди після його укінчення не ріжнилися би основно від попередніх; хіба можна би дістатися до шкіл, як попередні, але вже дещо вищого типу. Той степень кінчив би загал ті, щодо котрих не можна було рішитися по скінченню третьої кляси, а також ті, що можуть собі позволити на дещо вищу як найнижча початкова освіта. Важний був би він як переходова стадія до найвищого степеня, в часі якої учителі мали би по можности докладно і певно ствердити спосібности й нахили учня та оректи, чи варто йому пускатися в дальшу, ще досить довгу й тяжку дорогу, чи краще сказати: „Досить" і заставити такого учня братися до іншого діла.

На найвищий степень середньої школи можна би допустити лишень таких учнів, щодо яких нема ніяких сумнівів, що вони інтелєктуально і морально не тільки розвинені й загартовані так, що перша-ліпша перешкода не зведе їх на манівці. Сюди належали би також ті, що матеріяльно сяк-так забезпечені. Бо чимало є таких, що не зважаючи на всі їх спосібности, роса їм очі вийсть, заки доведеться їм вихіснувати набуте знання. (Очевидно, що виїмково здібними, незаможними одиницями мусіли би заопікуватися відповідні інституції). На тім найвищім щаблі я свідомо кладу натиск і на матеріяльну сторінку. Бо таке у нас бувае, що навіть ті, що пробилися якось в гімназії, пропадають масово наслідком злиднів у часі їх університетських студій. Матеріяльне забезпечення — це найважніша справа в часі всяких студій.

Але і з тих 20 проц., що покінчать студії, хто знає, чи половина дістане посади — кажуть скептики. І тут мають вони багато рації, але проте це мене не переконує в тому, що не варто тепер учитися. Саме навпаки! Коли вже така у світі тіснота (покищо лише для нас), то власне мусимо шукати більше способів, аби вдержатися на поверхні життя і навчитися послуговатися більше надійним знаряддям до праці, як лишень руками й ногами. А таким чейже не-останнім інструментом повинна бути й голова.

Переведім маленьке порівняння. Коли кинемо оком по урядах, школах, судах, залізниці і т. д., то мабуть не побачимо там більше жидів, як

Від висоти ощадностей,

відданих до вжитку українським економічним установам залежить наша економічна самовистарчальність і незалежність.

Тому складайте свої ощадности в

Кооперативному Банку „ДНІСТЕР"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

українців. І коли нам до державних посад доступ утруднений, то і їм, здається, не менше. Але хіба не найдете жида, який витягнув би з того таку консеквенцію, що тому не варто вчитися. Навпаки! У них припадає одна приватна середня школа на 20.000 населення, а у нас на несповна 600.000 і... готово нам вже бути за богато! Але зате в кожнім хочби й найменшім місточку є 1—2 лікарів, а лише в що-десятім українець; в кожнім є вже нині дентист, а то й кількох, але українців, здається, на пальцях одної руки почислив би; в кожнім місточку, де є суд, знайдете бодай 5—6 адвокатів, а між ними звичайно одного українця, і то не всюди. І т. д., і т. д. А всі ті люди на нашім удержанні! Про купецтво й торговлю вже й не говорю. А ми жалуємося, що не варто нині вчитися, бо нам „не дають посад" — жалуємося, сидимо і викликуємо долі... Хто чекає на те, аж будуть давати посади, того доля справді незавидна і я сумніваюся, чи він колинебудь діждеться. Бо ті, що дають, уже де-далі не будуть мати чого і своїм роздавати. Нині треба бути рухливим і брати самому, а не сидіти і жлати, аж дадуть. Хто тої першої штуки скорше навчиться, той буде горою: всі інші пропадуть.

Тут може дуже богато помогти сільська інтелігенція, в першій мірі наше народне учительство. Знаємо, серед яких умов воно нині працює і наслідком тих тяжких умов є воно від неодного обовязку на селі, який головно на учителеві тяжив би, так би сказати, звільнене. Але від одного ніхто ніколи не зможе ніколи звільнитися: від виконання такого обовязку, який серед даних умов таки виконати можна. Таким обовязком учителя є кожну дитину, що виказує охоту до науки або талант в якому-небудь іншому напрямі, спрямовувати далі до школи, до науки й дати їй можність спробувати розвивати свій талант. Средства? Як дитина є зовсім бідна, а варта того, аби нею занятися, то й средства для неї повинні бодай частинно на місці знайтися (місцеві установи, заможніші бездітні люди і т. п.), лише більше доброї волі й ініціятиви! Отже не нарікати нам на недостачу для нас місця на землі і посад, лише творити їх власним трудом та ініціятивою (бо нарікання як зі школою, так тимбільше без школи нічого не дасть) і задержувати, а то відбирати всі ті „посади", які ми дотепер такою щедрою рукою роздавали іншим.

Все минуле лишає незатерті сліди на теперішнім, а теперішнє лишить на будучім. І коли перспективи для нашої шкільної молоді такі вузонькі, — то чи передовсім не тому, що в нашій минувшині (а може ще і в сучасності) учеників тершили шевцями, масарями, субектами й іншими званнями, замість їх до того заохочувати? А нині? Нині саме тим людям завидують хліба и камениць.

І щоб ми не знати як школи пореформували і які нові позакладали, то як довго буде у нас локутувати переконання, що як вже хтось скінчить ту нову школу, то на нього буде ждати всюди готова „посада", на яку його зараз посадять, — так довго будемо чекати й викликати долі. І навпаки. Хто буде уважати школу не за фабрику „панів", лише за заведення, в якому виробляються і вишколюються нові знаряди до праці, знаряди універсальні, практичні, які до всього знадобляться, а яких у нас ще майже зовсім не уживано, а саме людський дух зі всіма його прикметами (розум, бистрість, витревалість, дар орієнтування й комбінування і т. д., і т. д.), то той напевно скоро знайде собі добре місце. А вже найскорше там, де буде більше бездушних або малодушних.

Г. Заморока.

Муссоліні про закордонну політику фашизму.

Муссоліні виголосив у фашистівському парляменті велику промову про поступи фашизму за кордоном та про його все більше поширення. Обговорюючи діяльність міністерства закордонних справ, він підкреслив насамперед значіння договору між Італією та Грецією і сказав, що неподільне володіння над Додеканезом треба вважати за один з найбільших успіхів фашизму. Він мусить заявити, що не віддасть нікому жадного острівця, жадної скелі. Одначе політика Італії супроти Греції перенята широю приязню. На запит деяких бесідників про відносини Італії до Югославії Муссоліні відповів, що становище вимагає уваги, спокою й зимної крови. Договору про приязнь, заключеного в 1924 р., не відновлено, бо він весь час був мертвою буквою і не поліпшив справи. Тому тепер він не хотів його відновлювати. Одначе через це не сталося нічого особливого. Европейська політика, — казав далі Муссоліні, — знаходиться тепер в стані рівноваги. Справа репарацій, не зважаючи на всякі чутки, наближається до полагодження. Інтереси Італії при репараціях будуть цілковито забезпечені. На загал буде прийнятий той план німецьких репарацій, який він виробив сам сім літ тому. Далі Муссоліні обговорив справу еміграції з Італії і сказав, що уряд не робить перешкод для еміграції, але дбає, щоби вона відбувалася доцільно. Всі фашисти за кордоном стоять тепер під проводом закордонних дипльоматичних представників Італії. Свою промову Муссоліні закінчив такими словами: „Ми можемо нині без самохвальби спокійно сказати: тепер уважають на Італію і респектують її, ми можемо твердити, що фашистівський режім змусить ще більше шанувати Італію та її боятись".

Франція і воєнні довги.

Франція відкладає ратифікацію договору про воєнні довги Америці.

Французький уряд на запит американського уряду, чи думає Франція дати зобовязання щодо ратифікації договору в справі воєнних довгів, відповів, що Франція не може дати жадного зобовязання, поки не скінчиться конференція знавців у справі репарацій.

З життя наших установ.

Земельний Банк у новій фазі розвитку.

Земельний Банк Гіпотечний, перша наша акційна спілка з емісійними правами, напротязі 10 літ свого істнування перейшов досить звязковату лінію розвитку. Заснований в 1910 р. з одним мільйоном корон акційного капіталу, він мав зразу відповідне розвоєве темпо. Вистане згадати, що за чотири роки нормальної довоєнної діяльности Зем. Банк крім звичайних банкових функцій (акредитування кредитових і продукційних кооператив та спілок, уділювання кредиту приватним продуцентам то-що) уділив повад 7 мільонів корон гіпотечних позичок нашому селянству на поширення або уліпшення його нарстатів праці і хліборобської продукції. Це було основне завдання Зем. Банку, яке він сповняв з повним успіхом.

Війна та повоєнна господарська хуртовина з їх інфляціями й девалюації в спеціяльно важких умовинах вегетації нашої країни, нечуване обідніння громадянства та недостача кредиту, — мусіли з природи річи дошкульно відбитися на діяльности Зем. Банку. З пять мільонів корон акційного капіталу в 1918 р., в помарковій (інфляційній) добі великими зусиллями вдалось банкові зберіти не цілих 300 тисяч золотих. В таких умовах при одночасній хиткости господарських основ діяльність Зем. Банку мусіла звузитися. Переведене підвисшення акційного капіталу до одного мід. зол. також не могло створить спроможности вернути на шлях передвоєнної діяльности. Банк мусів обмежитися до короткорочинцевих (векслевих) позичок та інших банкових оборотів на коротшу мету, щоби здобути потрібні засоби на адміністраційні потреби і незвичайно підвисшені податкові вимоги. Зрештою, все ще хитка загальна економічна ситуація в Польщі і недостача більших грошевих засобів не могли створити основи до відбудови всесторонньої діяльности банку.

Аж з кінцем мин. року вдалось управі підвисшити акційний капітал до пять мід. зол. (власні капітали банку осягнули суму 5,137.363.82 зол.), що в значній мірі дає спроможність банкові поширити обсяг своєї діяльности. Одночасно в досить скромному темпі зростають вкладки як пріжний оборотовий капітал. Вистане згадати що напротязі чотирьох літ вклади в банку зросли більше, як в шість разів (з кругло 400 тис. в 1925 р. до кругло півтретя мільона зол. в 1928 р.). Невеликі кредити в польських центральних фінансових установах (головно в Банку Польськім) банк використовував дуже обережно (ресконт в Банку Польськім виносив з кінцем 1928 р. всього тільки 168.383 зол.). Ця обережність не лише Зем. Банку, але всіх наших центральних фінансових установ, є в умовинах польської економічної політики наскрізь оправдана.

З хвилею підвисшення акційного капіталу і збільшення вкладів повстає основа для поширення діяльности до передвоєнного обсягу, а навіть поза його рямки. Є всі дані сподіватись, що управа банку поробить всі заходи для здобуття стабільного кредиту, особливо в Америці, на що

ПОС. ВОЛОДИМИР ЦЕЛЕВИЧ.

7)

Самоврядування.

IV. Діяльність повітової самоуправи в ділянці піднесення рільництва.

В останній статті заповів я, що дам перегляд діяльности повітових самоврядувань над піднесенням рільництва. Нині роблю це на тому місці. У повіті Дрогобич: Повіт. самоуправа уряджує для піднесення рільної культури кількатижневі рільничі курси, вічити по селах, роздає польські рільничі брошури, уряджує дослідні поля, спроваджує штучні погної і добірні насіння, субенціонує польське повітове т-во голівлі дробу, що повстало за ініціятивою повітового виділу. В найближчому бюджетовому році думає повіт закупити кілька бугаїв сімментальської раси, заложити шкілку овочевих дерев, зорганізувати торговлю набілом.

Пов. Перемишль: Над піднесенням рільництва в повіті працює Окружне Польське Рільниче Товариство при фінансовій допомозі повіту. Воно закладає польські кооперативні крамниці і заложило 5 кооперативних молочарень. Щорічно зібруваються виставки коней і расової худоби.

Пов. Яворів: Щоби піднести рільничу освіту повітова самоуправа закладає рільничі курси як напр. 4. місячний зимовий курс для сільських господинь при заведенні сестер Боромеушек, ветеринарійний курс у Яворові, доповняючі вакаційні курси для народних учителів з викладами природи і рільництва.

Пов. Сянік: Повітова самоуправа намагається піднести голівлю худоби. Для цеї цілі удержує окремого інструктора, уряджує рільничі виставки з преміями, курси для господинь, заклалась молочарські і вирві спілки.

Пов. Золочів: Повітова самоуправа приступила до зєдинення всіх польських рільничих товариств в „Повітовий Рільничий Комітет". Повіт удержує окружного рільничого інструктора. Заложено зародовий хлів і зорганізовано голівлю расових курей. Цего року заложено 5 польських кооперативних молочарень.

Пов. Конічинці: Повітовий виділ спроваджує расові бугаї і віддає безінтересовно громадам, посередничить у набуванні расових порсят, уряджує ветеринарійні і огородничо-пасічничі курси, субенціонує місцеві рільничі організації, помагає грошево польським молочарням і „кулкам рольничим". Повіт видає обіжники до громад у справі штучних навозів, пропагує салівництво і розлав 1300 овочевих щеп та дав почин заложенню кількох громадських садів.

Пов. Броди. Для піднесення рільництва повіт удержує рільничого інструктора, стайню худоби червоної польської раси.

Пов. Теребовля: Повіт має рільн. інструктора, дослідні поля, шкілку овочевих дерев, спроваджує расові бугаї. Повіт помагає 4-ом польським кооперативним молочарням.

Пов. Заліщики: З огляду на клімат. повіт. самоврядування підтримує управу шляхотних овочів, морель, бросквинь, мельонів, кавунів і т. п. Повстали громадські сади в Добрівлянах і Городку. Істнує повітовий комітет підтримування салівництва і городництва. Повстали 3 виниці. Повіт удержує рільничого інструктора, остав з звязку і субенціонує „Малопольське Товариство Рольниче", уряджує рільничі курси, заклалає дослідні поля, творить машинові спілки, організує популяційні стації, веде акцію заліснювання неужитків, уряджує рільничі виставки і конкурси.

Пов. Перемишляни. В 1926 р. самоуправа предумувала 2.200 зол. на піднесення рільництва. За ту суму: 1) закуплено 450 щеп яблінки і заложено 10 зразкових салів при школах. 2) субенціоновано закупно 9 тринів чорної бесарабської раси., 3) субенціоновано закупно свинай йоркширів, з котрих в 1928 р. утворено 6 хлівень. 4) субенціоновано закупно расових курячих яєць. З весною 1928 р. повітова самоуправа заложила моргову шкілку овочевих і морвових дерев і завангажувала фахового огородника. Шкілку щорічно мають поширювати на 1 морг аж до 12 моргів. На цю ціль преліміновано в 1928 р. 12.000 зол. З весною 1928 р. заложив виділ 60 дослідних салів штучними погноями. На цей рік спроваджено 10 вагонів штучних погноїв. Випрацьовано плян меліорації 1000 моргів грунту в Глиняних. Від 1. квітня 1928 р. виділ завангажував інструктора і разом з „Малопольським Рільничим Т-вом" уряджував курси з чарівної ліхтарнею.

Пов. Чортків. Повітова самоуправа заложила шкілку лісових дерев і запісила 12 га неужитків. заложила 3 копуляційні стації, 10 станиць чищення насіння, роздала 6 гніздо расової домашньої птиці. Повіт дав почин заложенню кількох салів і роздав даром або по зниженій ціні кілька тисяч щеп. Самоуправа удержує рільничого інструктора й уряджує ломові рільничі курси. Виділ іде рука в руку з „Малопольським Т-вом Рільничим"

Пов. Борщів. Закупно 3 бугаї сімментальської раси, завангажовано 2-х рільничих інструкторів. При самоуправі істнує рільнича комісія, що працює теж рука в руку з „Мал. Т-вом Рільн." При „кулках рольничих" фундує повіт стації чищення збіжа. Виділ підтримує плекання шляхотних овочів.

Пов. Городенка. Повіт удержує рільничого інструктора. Досі видано 10.000 зол. на шкілки овочевих дерев і обсаджує дороги деревами.

Пов. Рогатин: Повіт. самоуправа заложила

еже нераз звертано увагу на сторінках нашої преси. І зовсім природно, що після уступлення журби за підвищення акційного капіталу, управа банку поробить успішні заходи для здобуття певного і стабільного кредиту.

Ще одна обставина, хоч і неесенціонального характеру, матиме вплив на розвиток банку. Маємо на приміті перенесення банку до власного дому при вул. Словацького. Досі (напротязі довгих 19 літ) Зем. Банк містився в домі „Дністра" при вул. Підвалля ч. 7. Те приміщення (колишнє приватне помешкання пок. дир. Я. Кулачковського) віддавна не відповідало потребам банку. Тому недавно відповідно перебудовано частину триповерхового власного будинку при вул. Словацького 14., приноровлюючи його до збільшених потреб банку. Перебудова обіймає половину партеру і половину першого поверху, яку — поборюючи значні труднощі — вміло розвязав і перевів інж.-арх. Олекс. Пежанський, получивши партер з першим поверхом внутрішніми сходами. В половині цього місяця Зем. Банк перенісся до власного дому. В партеровій галі, що тягнеться фронтом й офіцинами, приміщено ліквідатуру, касу, подавчий протокол, регістратуру і кореспонденцію, Перший поверх заняла Дирекція (д-р Л. Кульчицький, М. Гаврисевич і д-р А. Говикович), секретаріят і бухгальтерія. Крім того там находиться саля засідань.

Після загальних зборів, відбутих 30. квітня ц. р., в Надзірну Раду Зем. Банку входять: д-р К. Левицький, о. Д. Лопатинський, М. Запчівський, інж. Ю. Павликовський, д-р Ів. Кміцикевич, М. Терлецький, д-р Л. Бурачинський, о. мітр. Т. Войнаровський, о. д-р Ів. Латишевський і д-р Ю. Савчак.

В нову фазу своєї діяльности вступає Зем. Банк з новими, значними засобами. Є всі дані сподіватися, що в своїй поширеній діяльности він візьме прискішене темпо, головно відроджуючи такий потрібний в нашому сільському господарстві довгоречинцевий гіпотечний кредит.

Ф. Ф.

Закордонна політика Туреччини.

Що каже міністр закордонних справ Рушді Бей про неї.

Турецький міністр закордонних справ Рушді Бей виголосив у парляменті підчас бюджетової дебати промову про закордонну політику Туреччини. Він теплo згадав про свій побут у Берліні та Римі, згадав про заключення договору про мировий суд між Німеччиною та Туреччиною і сказав, що італійсько-турецька приязнь є непорушна. Натомісць він досить здержливо висловився про відносини Туреччини до Франції. При тім зазначив, що в Женеві обговорено з Літвіновим цілий ряд справ, які торкаються Туреччини та Радянського Союзу. Ця частина промови Рушді Бея викликала серед багатьох послів особливо живе одобрення.

шкілку овочевих і морвових дерев та урухомила ткадьню. Пов. Калуш. Закуплено 2 сіментальські бугаї і заложено ветеринарійну порадню, з якої населення не користає. Пов. Жидачів: Повіт закупив кілька бугаїв сіментальської раси, мав шкілку овочевих дерев і сталого рільничого інструктора. Пов. Турка. Істнує повітховий рільничий інструктор, закуплено кілька бугаїв, кількана-цять расових кнурів. Повіт заклалав кооперативну молочарню. Пов. Долина. Повіт субвенціонує квотою 4.000 зол. річно рільничого інструктора „Мал. Рільн. Т-ва" і удержує ветеринарійну порадню.

З представленого стану справи бачимо, що господарська діяльність повітової самоуправи в Галичині прямує консеквентно до осягнення політичних цілей, а в першу чергу до підірвання українських господарських установ. Підтверджують це і найновіші посунення влади. Воєвідства випрацювали інструкцію для повітових рільничих комісій. Та інструкція містить 2 важні для нас постанови, а саме, що повітова самоуправа не може ані співпрацювати ані субвенціонувати в ділянці піднесення рільництва таких рільничих і господарських товариств, яких членами є особи лише одної народности та що повітові рільничі інструктори мають рівночасно бути інструкторами товариства: „Малопольске Товажиство Рольніче". Та інструкція є предметом нарад воєвідських виділів і нема сумніву, що вона увійде в життя. В цей спосіб дотеперішня практика повітової самоуправи буде легалізована.

Повстає питання, які успіхи осягне діяльність повітової самоуправи над піднесенням рільництва під господарським, а які під політичним оглядом? — Про те слідуючим разом.

З наукового і мистецького життя на Україні.

II.

Акад. Грушевський у Ленінграді. — Проект творення Інституту української історії в Ленінграді. — Нові історичні находки в Москві. — Вибори в Академії. — Малюнки Шевченка. — Мистецько-технічний Інститут. — Театр ім. Франка. — Концерт східньої музики і танків.

В часі, в якому я був у Київі, акад. Грушевський збирався в дорогу до Ленінграду, щоби взяти участь в засіданні Всесоюзної Академії Наук, яка обрала його своїм дійсним, штатним членом в осени минулого року. Завважу, що акад. Мих. Грушевський і знаменитий математик Крилов обрані в Академію без дискусії, а це хіба найкраще признання для наукової праці обох членів київського, наукового осередку.

На засіданні Всесоюзної Академії подав ак. Грушевський пропозицію, утворити в Ленінграді при гуманітарному відділі Інститут вивчення української історії, бо в Ленінградських бібліотеках і архівах є богато матеріялів з української історії. Провід у цій роботі обняли би акад. Грушевський та молоді, українські учені.

Справа утворення такого Інституту має стояти досить добре і остаточно вирішить II уряд у Москві. На всякий випадок — це ще музика будуччини. Годиться завважати, що з рамени Історичної Секції УАН. ведуться від довшого часу пошукування по архіві закордонних справ у Москві. Учні акад. Грушевського винайшли там преінтересні матеріяли до спустошення Брацлавщини, до втечі козаків за московський кордон, до наглого повороту Хмельницького зпоза Збруча підчас походу на Львів (можливість повстання в армії.) Останній акт дуже інтересний. В хвилях, коли вирішується доля нашої одности, завжди находилися люди, що на задах армії робили повстання!...

З київських академічних справ велике зацікавлення викликують перевибори в київській Академії, що відбудуться в місяці червні. По всіх наукових організаціях України виставлено кандидатів до вибору в числі 49, одначе буде обраних тільки 30 в цьому числі 20 штатних.

Як вже зазначено в „Ділі", між кандидатами, виставленими з боку наукових кол Харкова, є також д-р. Матвій Яворський. Там його цінують за працю „Нариси з історії революційної боротьби на Україні". Перша часть вийшла в р. 1927. в обемі 441 сторін вел. вісімки, другої части перший зшиток (на стр. 166.) явився друком щойно недавно. За цу працю дістав він титул доктора історичних наук при катедрі акад. Багалія. Хто в нас без життєвих помилок і хиб? Я не зараховуюсь до приятелів д-ра Яворського, та всеж таки не легковажу його праці. Його боротьба против Грушевського не була щаслива і хиб зарозумілости він ще не визбувся. А чому нам не вірити, що вибір членів Академії упаде на найкращих і найгідніших в даному моменті кандидатів?

Коли я тільки в останніх роках не бував у Київі, я сливе по цілих ранках ходив по музеях і наукових установах та приглядався їх розвиткові і веденій у них роботі. І за останнього мойого побуту був я в музеї Лаври, в церковному відділі, де подивляв системізацію золотарських артистичних виробів давньої України і бачив чудові твори релігійного мистецтва. Був я також в „Історичньому Музею", де проф. Ернст опроваджував мене по гарно уладжених салях з давними портретами, новітніми картинами зукраїнізованого француза Ге, та наших українських живописців і графіків. Головно приглядався я мистецьким творам Шевченка. Зібрано тут картини Шевченка в числі 62. Деякі з них привезено недавно з Москви, або й Ленінграду. Річи прегарні. Мав я велику пошану для мистецького таланту нашого Кобзаря на основі студії акад. О. Новицького, виданої з репродукціями накладом Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові ще в р. 1914., (вона повинна бути в кожній українській хаті), але щойно тепер мав я нагоду захоплюватися їх красою. Шевченко був визначним мистцем-живописцем і, мабуть, чи не перший давав нам картини з селянського життя.

Оглянув я також за теперішнього мойого побуту „Мистецько-технічний Вим" (Інститут), на якого чолі стоїть ректор Врона. Інститут заснований ще в р. 1917, але його розвиток почався щойно в р. 1924., коли уряд призначив йому першу дотацію 30 тисяч карбованців.

Сьогодні сягає його бюджет до 300 тисяч карбованців і має пять факультетів: 1) архітектурний, 2) малярський (з відділами: малярським, театр-фото-кіно і текстильним), 3) поліграфічний, 4) скульптурний (з відділом скульптурним і деревообробним), 5) художньо-педагогічний (з відділами: професівським, політосвітнім і музейним). Всіх учнів мав Інститут в р. 1928-9 — 846 (в цьому числі 210 жінок). Учнів-українців було в Інституті 573, росіян 123, жидів 119, інших національй 34. Професорів числив Інститут 103. Між ними два галичани: Бойчук і Севера.

В дні першого жовтня 1928 р. скінчило цей Інститут 49 учнів. Між ними було 2 німих. Талановитих учнів висилано на дальші студії за кордон.

В супроводі ректора Врони і кількох членів учительського збору переходив я від салі до салі протягом двох годин і приглядався тій великій і серіозній роботі професорів і учнів. Завважу, що кандидати, які працюють в фото-кіно відділі, або друкарстві, здобувають скоро хліб. Богато учнів головно на архітектурному відділі, дістало премії за свої конкурсові праці не тільки в Київі і Харкові, але також у Москві. Роботи учнів в скульптурі і малярстві роблять дуже добре враження. Можна тільки радіти з успіхів і побажати Інститутові дальшого розвитку і ще кращого матеріального вивінування, як досі.

Одного вечора зайшов я також до театру ім. Франка на виставу перерібки німецького твору п. н. „Ділок" Сама песа без вартости, але танець, добра гра артистів, злука на сцені театру з кіном зібрали богато публики. Зайшов я також на пробу першого акту сатири з міщанського життя „Мина Мазайло" нового письменника Куліша, але треба було мені зайти ще до „Дому Вчених" на концерт східньої музики і тому цілого твору не вислухав.

Про Київ і Харків можна те сказати, що двічі, або й тричі в тиждень відбуваються по клюбах концерти. На концерті східньої музики співала артистка опери Васильковська в цілому того слова значінні гарно. Бачив я також мистецький кавказький танець молодого черкеса. Державна, українська опера в Київі закінчувала вже тоді сезон і я бачив тільки в полудневій виставі один акт „Казки про царя Салтана". Театр був неогрітий і тому я вийшов з салі не діждавши кінця.

К. Студинський.

Вступайте до фахових шкіл!

Поклик Головної Управи „Рідної Школи".

На українських землях виконує наш нарід головно тільки господарську працю і, на жаль не умів ще зорганізувати навіть збуту своїх виробів. А вже в ділянці промислу є ми цілком залежні від чужих і здебільшого ворожих нам людей. Більшість міст нашого краю стоїть неначе острови чужо-національної культури серед моря українських сіл. Не требаж, здається, тепер вікого переконувати, що при сучасній техніці *місто* грає величезну і провідну ролю в господарськім, культурнім і політичнім житті. Той є паном ситуації, в чиїх руках є місто! До того належить місто, хто опанував промисл і торговлю!

Успішну боротьбу за *українські міста* можуть повести лише фахово-освічені українці, що могли би та вміли би працювати в ділянці промислу й торговлі.

Ось тому звертаємось до української молоді з закликом: *вступайте до фахових шкіл!* Добрий ремісник, добрий фахівець, технік — піонірoм в розбудові нації!

Досвід показує, що вишколений ремісник може краще забезпечити свій власний добробут, ніж маса тих, що покінчили гімназії чи навіть університети. А найбільше приманчиве становище ремісника, фахівця, техніка — це його вміння власною працею здобути собі вільне, незалежне місце в суспільности.

Вступайте в першу чергу до фахових шкіл „Рідної Школи"! Під керовництвом „Рідної Школи" істнують такі фахові заведення:

I. Сім так зв. фахово-доповняючих шкіл, а саме: *у Львові:* 1) мужеська фахово-доповняюча школа ім. Грінченка з правом прилюдности, вул. Городецька ч. 95, 2) жіноча фахово-доповняюча школа (кравецький відділ), пл. св. Юра ч. 5., в *Перемишлі:* 3) мужеська фахово-доповняюча школа, вул. Смольки ч. 12., 4) жіноча фахово-доповняюча школа (відділ кравецький), вул. Татарська ч. 4., в *Тернополі:* 5) мужеська фахово-доповняюча школа Кружка УПТ., вул. Міцкевича ч. 11., у *Станиславові:* 6) мужеська фахово-доповняюча школа, вул. Третього Мая (будинок „Р. Ш."), в *Коломиї:* 7) мужеська фахово-доповняюча школа (Народній Дім).

Бажаючі записатися до цих фахово-доповняючих шкіл мусять передтим постаратися вступити на практику до якогось майстра або підприємства (слюсаря, коваля, столяра, кравця і т. п.), що собі хто вибере: дівчата голосяться до жіночої робітні „Труд", або й до приватних кравчинь.

До школи будуть приняті ті, що скінчили найменше 4 кляси народньої школи, віку від 14 до 17 років. Наука тревае три роки. Хто має підготовлений, вступає до приготовляючої кляси так, що для нього навчання треватиме чотири роки. За науку в школі майже нічого не треба платити (або в деяких школах малощо). За науку у майстрів прийдеться дещо платити в залежности,

як хто умовиться з дотичним майстром чи підприємством.

II. Українська Торговельна Школа у Львові, вул. Корнякт'в ч. 1. Ця школа складається з двох відділів: 1) трьохлітня школа для тих учеників (ниць), що скінчили найменше 7 кляс всенародньої або три кляси середньої школи і 2) *однорічний* курс для абсольвентів (ток) середніх шкіл. Школа має характер торговельний і кооперативний та є виняткова у всякі наукові середники, бібліотеку, машини до писання тощо. В державній і автономічній службі прислуговує абсольвентам школи право займати такі становища, як абсольвентам середніх шкіл. У військовій службі мають ці абсольвенти також окремі управнення.

Вписове виносить 10 зол. одноразово, а місячна оплата 40 зол. з тим, що пильні й убогі можуть у міру фондів школи дістати знижку або й звільнення від оплати. Нововступаючі до трьохрічної школи складають вступний іспит з української, польської і німецької мови та рахунків.

Записи у всіх цих школах відбуваються зараз по скінченні шкільного року та перед його початком. Кінець і початок шкільного року, як у державних школах.

За всіми інформаціями звертатися до *дотичних шкіл*. При письменнім запиті треба долучити почтову марку.

Хто хотів би вступити до інших фахових шкіл (неукраїнських) та бажав би заснигнути в тій справі необхідних інформацій, може з цим звернутися до відділу фахового шкільництва „Рідної Школи" (Львів, Ринок ч. 10, II. пов.).

Головна Управа.

Кріза в німецькій репараційній делєгації.

Уступлення генерального інспектора д-ра Фегльра.

Другий головний делегат німецької репараційної делегації, генеральний інспектор д-р Фегльр зголосив до німецького уряду своє виступлення з делєгації. Своє уступлення він умотивував у листі до уряду.

„Берлінер Тагеблят" подає, що д-р Фегльр уважав уже німецьку пропозицію в Парижі за ледви можливу для німецького господарства, а тепер, коли одержано нові пропозиції вірителів, він заявив, що німецьке господарство не в силі виконати нових вимог вірителів і що тому він не може дати свого підпису під подібною умовою. Правда, провідник німецької делєгації, д-р Шахт та інші її члени теж відхилили ці пропозиції, одначе д-р Фегльр уважав, що йому нема чого вже ждати на дальшу дискусію. На це його становище мали вплинути запрязнені з ним круги тяжкої індустрії з рурської области.

Нові залізниці на Гуцульщині?

Покуття (полоса від Коломиї до румунського кордону) не має залізниці. Ще за Австрії опрацьовано проекти будови залізничих шляхів у цій части Сх. Галичини, але до здійснення їх не прийшло. Польське мін-ство залізниць позволило представникові дирекції держ. лісів інж. Дерникові перевести передвступні студії для ухалїження проектів будови залізничих шляхів загальної довжини 129 клм. у станиславівськім воєвідстві. Це шляхи вузькоторові: від Кут до Рудольфових Слюзів (80 км.), від Білого Черемоша до Середняви (15 км.), до джерел потока Кропивне, шлях від Буркута через Срібний Явірник до Устя потоку Цембронл (20 км.). Вузька лінійова залізниця або вузькоторова від Середняви до Шебені (6 км.), вкінці сполука Кут із польським кордоном у напрямі Вижниці, що є вже на румунськім терені. Залізниця ця мала би велике значіння для експльоатації лісів, транспорту овочів, товарового та туристичного руху.

Присуд найв. суду в Новаковій справі.

Дня 23. травня запав присуд найвищого суду в справі львівського різника Новака, обвинуваченого за надужиття при доставі мяса для війська. Кару 1-річної вязниці, на яку засудив Новака суд І. інстанції у Львові, найвищий суд зменшив до 10 місяців.

Чи суди присяглих будуть скасовані?

В дні 1. липня входить у життя в цілій Польщі одностайний кодекс карного поступування, що уніфікує приписи карного процесу в цілій державі. В звязи з цим виринає питання, чи суди присяглих на територіях, що належали до Австрії, будуть удержані після 1. липня. В правничих колах гадають, що нема перешкоди, щоби суди присяглих і далі були в Галичині. На бувших російських і німецьких територіях, де не було судів присяглих, то введення цих судів треба відкласти на якийсь час, бо досі не устійнено законом, які проступки треба підтягнути під категорію політ. проступків, які на основі конституції підлягають компетенції прис. судів.

На смерть.

У Мадриді закінчився процес вищих і нижчих офіцерів, обвинуваченых у бунті, держ. зраді, намаганні повалити уряд Прімо де Рівери. Прокуратор домагався кари смерти для сімох обв. вищих офіцерів, для інших досмертної вязниці. Суд засудив 7 вищих офіцерів на розстріляння, 14 офіцерів на досмертну вязницю, інших 16 учасників бунту на кару вязниці 20—30 літ.

Кровава сутичка студентів із поліцією.

У місті Мексику в правничому відділі тамошнього університету застрайкували студенти на знак протесту проти зміни в держ. іспитах. У звязи зі страйком прийшло до сутичок між страйкуючими студентами та поліцією. Було застрілених 2 почт. урядовців, які в сутичках не брали участи. Тяжко ранених було 25 студентів. Поліція приказала замкнути всі школи.

Арештування в звязи з військовою аферою.

Слідство в звязи з викритими львівською жандармерією надужитями в 26 п. п., а саме звільнювання за гроші від вправ резервістів прибирає характер великої афери. В справу, крім підстаршин, вмішані теж два офіцери: майор Тимків, бувш. ад'ютант команди місця у Львові та кап. Новарецький. Обох арештували та віддали до розпорядження прокуратора військового суду.

Смертельна бійка.

Дня 26. травня на Знесінні на гостинці до Збоїськ поліційно нотовані Зайдель і Русін напали на двох уланів, що прохожувались із дівчатами. Зайдель ударив дрючком одного улана, а Русін кинувся на другого з револьвером. Улан, ударений дрючком, упав на землю. В цій хвилі зявився капітан 40 п. п. Ф. С. і візвав напасників до спокою. Коли це не помогло, вистрілив у повітря, а коли й це було безуспішне за другим разом убив Зайделя. Русін утік.

Підпалили коршму.

Згоріло 4 людей.

В Погорілиську біля Магерова до там. коршми Менша прийшли селяни та зажадали горівки. Коршмар не хотів продати, бо вже зайшов шабас. Годину пізніше, коли вже коршмар з сімєю спав, селяни ці з пімсти підпалили коршму. Коршмар і його жінка вибігли на двір, але зараз вернули, щоби рятувати двоє дітей. В цій хвилі коршма завалилася і придавила сімю Меншів. Поліція шукає підпалячів.

Зі спортового життя.

Лігові мистецтва.

Львів: Погонь — Чорні 2 : 0 (1:0).
Варшава: Легія — ІФЦ. 2:0 (1:0).
Краків: Висла — Польонія 4 : 2 (2:1).
Лодзь: ЛКС — Краковія 2 : 1 (1:1).

Окружні мистецтва.

Львів: Погонь І. Б. — Гасмонея 2:0 (1:0)
Станиславів: Лехія — Ревера 2:1 (0:1).
Ряшів: Ресовія — АЗС 3:2 (1:0).
Стрий: Чорні І. Б. — Погонь 5:3 (2:3).

Товариські змагання.

Львів: Україна — Світязь 4:2.
Львів: Україна II. — Світязь II. 4:6.
Золочів: ЖКС і Аврора — Яніна 2:1.

Д-Р СОФІЯ ПАРФАНОВИЧ.

Потрібна й доцільна школа.

Один день на 3-місячнім курсі зразкових сільських господинь у Коршеві.

Через війну та воєнне лихоліття дуже потерпіло наше шкільництво. І загалом наша школа переходить в чужі руки та щораз більше відмежовується від потреб душі й мови народу. Вона стає йому чужою, а то й ворожою. Тимбільше відчуває наш нарід потребу своєї рідної школи, такої школи, яка йому подалаб освіту, подала відомости теоретичні і знання практичне, корисне для щоденного життя. Йдучи на стрічу цій потребі часу, влаштував „Сільський Господар" курси в Коршеві: один мужеський, що покінчився з кінцем березня та один жіночий, котрий саме тепер відбувається і з котрого я винесла низку гарних вражінь, якими и хочу поділитися із чашим загалом.

Травень. Свіжа прекрасна зелень купається в теплих промінних весняного сонця. Великий, старий сад *пишається сніжно-білим цвітом* вишень, груш та запашної черемхи; серед смарагдових килимів трав білі, прегарні зірки-нарциси та сонце-золотий молочій і лютач. Шумлять поважом старі смереки і сосни. В цім старім, гарнім саді стоїть старий двір з полупанцими стінами, старими терасами та колюмнами. Це власність „Сільського Господаря". На школу відновлено наразі дві гарні великі кімнати, в котрих міститься шкільна саля та поруч з нею спальня. Дві менші кімнатки (мешкання учителів та їдальня учениць), кухня та маленька комірка — от і весь льокаль школи. Премиле вражіння робить шкільна саля. Простора, біла. Великими вікнами ллється в неї соняшне світло, а весняний легіт вносить до неї аромат піль та цвітучого саду. На стінах прегарні сільсько-господарські образи, харківського видавництва. Добірні господарські рослини, незвичайний урожай, заохочуючі цифри мають в собі щось радісне, підбадьорююче. Від них віє на нас подих великого чорнозему, краса та богацтво українських степів. Нема тут суворих облич державних мужів, ніяких приказів ні фраз, котрі так пригнічують у наших сільських школах. Тільки один малий портрет; з нього з ласкавим усміхом глядить на нас Шевченко. Жовто-блакитні паперові ленти, смеречина — надають школі радісного, святочного вигляду.

Учениці з ріжних сторін нашої країни, одні зпід Львова, другі з гір, інші з Поділля, а дві аж з Волині. Вони зїхалися до рідної школи вчитися. І богато з них вчиться з радістю й ентузіязмом. На жаль, їх усього 23 і не такі вони, які ми бажалиб бачити в тих лавках. Мабуть тільки три в селянськім питомім одягу — решта в ріжнобарвній міщанській ноші. Бідних селянських дівчат на курсі мало. Переважають доньки заможніших селян. Причиною такого явища є між іншим і мала свідомість села, а далі роботи в полі та висока оплата — 90 зол. місячно. Наш селянин, та ще й на передніяку, не може собі позволити на такий незвичайний видаток, і то в трьох найтяжчих місяцях. От і тяжка проблєма: удержання школи коштує богато грошей. Обі опікуючі установи: Союз Українок та „Сільський Господар" мусять докладати великі суми, котрі їм також не легко здобути. Подібні курси польські уладжує держава або субвенціонує їх. А наш не тільки сам мусить удержатися, але ще й мусів боротися з заказом та з трудом тільки роздобув дозвіл і то не на три місяці, а на двічі по 6 тижнів...

Провід курсу в руках енергійної та обовязкової п-і інж. Мандзикової. Йому вона посвячує весь час і всі свої сили. Куховарство веде взірцево п-на М. Хирівська. Решту учительських сил посилає Союз Українок та Сільський Господар; частинно рекрутуються вони також в місцевої інтеліґенції. План науки обіймає богато предметів. Може й за богато, як на такий короткий час і на дуже мірну інтеліґенцію учениць (природня річ). На перший план висуваються практичні речі: куховарство, кравецтво, господарство. Я розбалакувалася з ученицями і від більшости довідалася, що їх вислали під тою умовою, що навчаться крою та варення. Тільки кілька дівчат заможніших батьків приїхало за загальною освітою та огладою і вихованням. Інші предмети — це історія, рахунки, роботи ручні, гігієна, городництво, ходження коло худоби, пасічництво і богато інших господарських відомостей. Тому й зміняються предмети й учителі, що все нове світло вносять в уми дівчат. Чи використають вони ці здобутки та чи стануть жити й газдувати так, як ми їх учили?

А праця наша доволі тяжка. У нас нема таких коротких та популярних підручників, з котрих учениці таких курсів могли би учитися. Тому треба вложити все, і то дуже приступно, а далі диктувати коротко та ясно. Вони записують це. Не одна спинюється ще над буквами та надумується над значінням слів, тому й треба богато писати на таблиці великим, читким письмом. Від того виносимо з лекцій руки замазані крейдою, як робітник, що білив хату. На ділі: вчитель-робітник, що вибілює, вимиває ум та душу оцих з усіх усюдів зібраних доньок народу.

Від год. 8—10 рано гігієна. Вона їх цікавить. Люблять слухати про недуги, як берегтися їх та які на них ліки. Нераз запитують, нераз дивуються. „Бактерії" стають улюбленим словом та причиною всього. Мабуть тому, що вони є тим таємним, невидимим злом; тому вони мають в собі щось з чарів та казок. Тішать їх практичні вправи: перевязки, повивання немовлят, осмотрювання ран і т. п.

Далі діляться на три чети. Одна йде до кухні. Тут варить та пече, а при тому слухає вказівок та теорії куховарства. Софійка та Оля несуть

НОВИНКИ

— **Свято весни** влаштовує Філія Т-ва „Просвіта" ім. М. Шашкевича у Львові в неділю, дня 2. червня 1929 на площі читальні „Просвіти" на Личакові при вул. Крупирській ч. 15.

— **Дивогляди в Познані.** Управа виставки в Познані звернулася до центрального союзу кельнерів у Варшаві, щоби союз замовив на виставку з ріжних міст Польщі відповідну скількість кельнерів. Центр. союз у порозумінні з місцевими союзами полагодив справу і зі Львова виїхало у Познань 50 кельнерів. Та після кількох днів 30-ох із них уже мусіло вернутись у Львів, зовсім не принятих або по принятті звільнених із занять. Між звільненими і непринятими переважають українці та жиди. Чужинці на виставці в Познані не повинні, видно, дізнатись, що в Познані можуть бути кельнери і непольської національности.

— **І. Зїзд українського католицького студентства** має відбутися в осени цього року у Львові (коло 1. жовтня). Організаційний комітет для скликання Зїзду творять: о. кан. В. Томович, о. ігум. д-р Т. Галущинський, адв. д-р В. Охримович і сен. В. Децикевич — від старшого громадянства і від студентства: Ісаїв Петро, Яновичівна Ксеня, Струтинська Антонина, Козак Маріян і Гладилович Іван. Комітет має право кооптації. Зїзд відбудеться під протекторатом о. митрополита і всіх українсько-католицьких епископів у Галичині.

— **Шкільний страйк.** У жидівській гімназії в Барановичах почали страйк учні на знак протесту проти заведеної там викладової польської мови.

— **Добродій злодіїв.** Не завсіди добра слава йде в парі з дійсною чесністю людини; всі клієнти солідного кравця Б. Козінера у Львові будуть розчаровані, коли прочитають, що його арештували як спільника злодіїв, що перепродували йому крадене добро всякого рода, найдене поліцією в його складах.

— **Ріжні вістки.** І в Англії, як в усіх країнах, скількість кандидатів на послів зростає при кожних виборах; цього року буде їх 1724 на 615 місць; буде це найвища досі цифра кандидатів. — Білянс повстанчих боїв у Мексику такий: 4000 убитих, 11.000 ранених, 45 міл. дол. шкоди. — На зїзді союзу рад СРСР один з делегатів поставив внесок, щоби завести обовязкову річну працю напротязі 365 днів без свят. — Самолет „Форд Уорт", який літає у Техас, тримається вже 100 годин у воздусі. — З Буенос Айрес повідомляють, що в місті Мендоза відчули підземельне тремтіння, яке накоїло чимало шкоди; 8 осіб підчас паніки ранених. — У Бірмінґгем підчас виборчої агітації кандидата консерватистів графа Стретфорда кинули йому в голову цеглою; Стретфорд дістав стрясу мізку і лежить у шпиталі. — В Америці родиться що хвилини (минути) 3 особи, рахуючи від 1790 р., коли Америка мала 4 міліони мешканців.

— **Що є з Чічеріном?** Бувший кількалітній комісар для закордонних справ Чічерін живе тепер у Вісбадені, де лікується. Остання вістка німецької преси на підставі безпосередніх інформацій берлінських денників така, що Чічерін має таки поважну недугу, а не дипльоматичну. Не всім відомо, що він напротязі семи-восьми років працював невпинно по кільканацять годин денно у повнім відокремленні від світа.

— **Розумний закон.** Губернатор стейту Мічіген підписав проект закону, що всі умово недужі будуть приневолені піддаватись операції родючих органів, щоби не множити недужих нащадків.

— **Цікава кара.** У стейті Кентукі в місті Поінтсвіль суд присяжних судив 6-літнього хлопця Магана за вбивство свого товариша кусником заліза, підчас суперечки за якусь забавку. Суд призначив йому 15 літ карного поправчого дому.

— **Кампанія проти Айнштайна.** Один із найбільших учених сучасности Айнштайн не має щастя в країні, яка є його на-пів рідною, бо дала йому мову, якою пише та думає. Одночасно з проявами пошани та почести у Німеччині з нагоди його 50-ліття „ювилейними" дарами та привітами, йде завзятуща боротьба проти нього всіх „правих", націоналістичних партій, обурених за те, що Айнштайн не є „урапатріотом". „Гітлєрівці", монархісти, антисеміти та клєрикали пригадують, що Айнштайн належав до тих нечисленних професорів, які підчас війни мали сміливість не підписати загального войовничого поклику німецьких професорів. Найкомічніше в цих цькуваннях проти великого фізика є те, що заспліснена партійна преса поміщує навіть статті, які мають доказати, що вся теорія Айнштайна це щось у роді інтернаціоналу, атеїзму або жидівської спекуляції. Айнштайн має намір уже від довшого часу покинути Німеччину, але уряд, приятелі та вчені пробують вплинути на зміну його постанови.

— **Соломоновий присуд.** У чехословацькім містечку Трбав трапилась звичайна подія: якийсь невідомий повісився на придорожній гиляці. На цю звістку сила мешканців збіглась довкола самогубця, щоби відрізати з нього шнурок. Не на те, щоби його врятувати, а щоби взяти собі „амулет" на щастя. Шнурок від висільника, по загально-поширеному народньому повірі, приносить щастя. Почалась бійка за шнурок, мов за виграний льос. Найшовся при цьому бурмистр і розсудив пересварених — дав шнурок на ліцитацію. Один місцевий багач заплатив за нього 9000 корон, а бурмистр розділив їх між бідаків. Міські ради ріжних міст могли би почати пропаганду між кандидатами на самогубців, щоби вони не вживали револьверів ні отрути, а шнурка; тоді можна би напротязі року зібрати гарний допомоговий фонд.

— **Ярослав Сахно з Лагодова** промувався дня 20. V. на д-ра всіх наук лікарських на львівськім університеті. 2099

хліб. Він вдається чудово. Завтра вони відберуть заслужену похвалу, і то при гостях: сенаторці Кисілевській, місцевім пароху та вчителях. Новим та подібним до бактерій словом є тут „вітаміни". Вони є всюди та достарчають всяких благ. Друга чета в городі копає, пересаджує, сіє. Є маленькі інспекти, є грядки з пробками збіж, своїх та чужих. Третя чета розбрилася по саді з книжками й зошитами в руках. Вони вчаться. Звичайно бачиться групку: одна здібніша і дві-три товаришки біля неї. Вона читає та пояснює їм виклад.

Дзвінок кличе нас на обід. З саду приносимо здоровий апетит, а їжа, що її зготовили наші учениці, смакує чудово. По малім відпочинку знов гігієна. Відпитування попередньої лекції. На загал відповіди вдоволяючі. Практичні вправи. Далі: історія України. Оживають князі і гетьмани, промовляє старовина. Цікаво слухають дівчата. Потім шиття. Дівчата порозкладалися вигідно. Одні шиють суконки, інші рисують крої. Питаю в Параски, чи крій тяжкий. Відповідає: „Так, але можна навчитися, а мамуня наказували, абим вміла крій, бо інакше на курс не пустять!".

Вечером ідуть знова до кухні, як в полудне. Їдять вечером у своїй їдальні: довгий стіл, накритий білою цератою та лави здовж. Учителька росказує, як знарядля держати, як подавати, як держатися при столі. По вечері порядки. Доїздні відїздять поїздом, а свої йдуть до спальні. Ще хвилька і сплять здоровим сном.

Місяць-новик цікаво заглядає до школи. Його ніжні проміння гойдаються на жовто-блакитних лентах. З села долітає спів та гра сопілки. Знад сонних піль лине пісня до рідної, дорогої школи. В душу вступає радість із зза сповненого діла, віра в його доцільність та в наше краще завтра.

далеко корисніші для залізничої дирекції у Львові. На доставах тих купців стратив скарб держави невеличку суму, як каже акт обвинувачення, бо лише 400.000 зол. Тези акту обвинувачення має підтримувати своїми зізнаннями аж 100 свідків. Тому розправа протягнеться бодай 6 тижнів.

Саме переслухання обв. інж. Павловича тягнулося цілих три дні. Обв. Павлович завзято обстоює при тому, що ціла його діяльність на становищі начальника відділу достави матеріалів для залізничої дирекції у Львові від року 1925 до 1928 була цілком правильна і згідна з обовязуючими інструкціями та розпорядками і що вона приносила тільки користь для міністерства залізниць. Справді вже підчас розправи виявилося, що на залізниці обовязували австрійські інструкції і розпорядки, яких обв. Павлович навіть не читав, бо німецької мови не знає — але цей обвинувачений викручувався тоді тим, що його трансакції затверджувала президія львівської дирекції залізниць і міністерство залізниць. Далі обв. Павлович каже, що всі оферти обвинувачених купців, а головно Ляйтера, були дуже корисні для дирекції залізниць і тому повірював йому доставу ріжнородних матеріялів для потреб залізниці навіть понад висоту, зазначену в офертах.

Переслухані обвинувачені урядовці залізничники як Скурда, Конасінський і Богусевич не признаються до вини цілком і боронаться таксамо як їх начальник обв. інж. Павлович. Всі три заперечують, щоби між ними і обв. Павловичем було якенебудь порозуміння і щоби вони діялали на шкоду державного скарбу. Також рішучо заперечують всі чотири обвинувачені, щоби вони брали від когонебудь з обвинуваченых купців хабарі.

Переслухані обвинувачені купці також відпекувалися тяжких гріхів, які їм закидує акт обвинувачення, зізнавали всі як один, що їх оферти приймав обв. Павлович тому, що вони зоставляли матеріял якостево дуже добрий, а до того ще по приступній ціні. Дуже відпекувалися від твердження акту обвинувачення, що вони при помочі хабарів знайшли дорогу до обв. Павловича зі своїми офертами.

Після зізнань обвинуваченых переслухувано вже від вівторка 22. травня ц. р. свідків. Покищо їх зізнания не внесли нічого цікавого до розправи, а навпаки вже навіть трохи вибілили постати обвинуваченых.

Зізнання свідків.

Св. Прахтель-Моравяньский начальник залізничої дирекції у Львові, каже, що в урядуванні обв. Павловича і трьох обвинуваченых урядовців-залізничників не замітив нічого противзаконного, хоч свою функцію начальника виконує ще від 1925 р. Справді доходили до свідка ріжні слухи злобних людей, а навіть анонімні письма на інж. Павловича з обвинуваченням, що в його відділі діються надужиття і безпорядки, але це не могло бути ніякою підставою до дисциплінарних доходжень проти обвинуваченого. Свідок признається, що по одержанні анонімних писем почав пильніше слідити за діяльністю інж. Павловича, але в наслідку того нічого злого не відкрив ані не запримітив. Каже, що автори анонімових листів на обв. Павловича підшивалися навіть під мін-ство комунікації, щоби цього обвинуваченого загнати в біду, але це таки їм не вдалося. Зізнає, що інж. Павлович мешкав досить скромно, а подорож його на Ревіеру до Ніцци пояснює тим, що обв. Павлович їздив даром, як залізничий урядовець.

Інші головні свідки акту обвинувачення, головно вищі урядовці залізничої дирекції у Львові не внесли нічого цікавого до розправи, лише відтяжили своїми зізнаннями обвинуваченых залізничників.

Велику сензацію викликало відчитання карток, заквестіонованих у інж. Павловича, які виказували кілька рахункових позицій на суму 39 тис. зол. З тієї суми обв. Павлович 30.000 зол. зложив як ощадність до Каси Ощадности, а 9.000 оберив на свої потреби. Акт обвинувачення каже, що та маленька квота, це частинна провізія (винагорода) для обв. Павловича від обв. купця Ляйтера. Розуміється, оба обвинувачені заперечують цьому, але справи з загадковою сумою не вияснено навіть по дводневній дискусії. Далі з відчитаних листів сестрінка обв. Ляйтера до нього виявилося, що сестрінок полагодив добре справи в обв. Павловича і Скурди, та що боїться денунціяції на оба. Павловича і Скурду.

Переслухано ще кількох свідків, що не внесли до розправи нічого нового і відчитано зізнання тих свідків, які на розправу не явилися.

Цей процес викликав у Львові величезне заінтересування і публика навіть в горячі дні заповнює салю по береги, щоби почути дещо пікантного.

З судової салі.

Сензаційний процес за мільонові надужиття.

Ще в пятницю 10. травня ц. р. почалася разом з процесом батятицьких селян сензаційна розправа перед судом присяглих у Львові за мільонові надужиття урядовців залізничої дирекції у Львові. На лаві обвинуваченых сидять: 1) інж. В. Павлович, б. начальник відділу достави ріжних матеріялів для залізничої дирекції у Львові, та залізничі урядовці: 2) Чеслав Скурда, 3) Антін Конасінський, 4) Й. Богуш і торговці деревом, яке доставляли залізничій дирекції у Львові, а саме: 5) Соломон Ляйтер, 6) Гаммер, 7) Е. Шмірер і 8) Б. Зіманд, співвласник тартаку в Камінці Струміловій. Розправою проводить предс. радн. Згурський, а як вотанти засідають радн. Двожак і Бендашевський, як заст. вотантів радн. Потер. Обвинуваченых прок. Ланевський. Обвинуваченых боронить д-р Грек, д-р Пасхальський (з Варшави), д-р Перацький, д-р Аксер, д-р Бромберг, д-р Глушкевич, д-р Гехт і д-р Іналєр.

На розправі сидять знавці міністерства залізниць інсп. Вуйцік і інж. Кац. Зі сторони скарбу держави делєґовано радн. Вайха і радн. генеральної прокураторії д-р Яворського. Обємистий акт обвинувачення, бо на 90-тьох сторінках машинового письма вичислає богато провин обв. інж. Павловичеві та його товаришам залізничникам і купцям дерева. Всі ці прогріхи зводяться до поповнення злочину надужиття урядової власти, якого допустилися урядовці залізниці, а обвинувачені купці сидять на лаві обвинуваченых як співвиновники цього злочину. Акт обвинувачення каже, що обвинувачені урядовці з легко зрозумілих причин повірювали достави шмат до чищення паровозів і купували дерево на потреби залізничої дирекції лише в обвинуваченых купців і систематично відкидали оферти інших торговельних фірм, які були на думку прокуратора

Лист до Редакції.

В справі Українського Т-ва Прихильників Освіти у Відні.

На днях відбулися Загальні Збори Тов-а Прихильників Освіти у Львові, на яких в часі дискусії інтерпельовано між іншим Виділ Товариства в справі контакту і відносин краєвого товариства до анальогічного т-ва у Відні. Справа ця незвичайно важна з таких причин: Українське Товариство Прихильників Освіти у Відні розпоряжало колись (рр. 1921, 22, 23) значними фондами й у великій мірі підпомогало та уможливлювало студіювати бідній академічній молоді, якої число було тоді дуже значне, бо доходило до 400—500 душ в самому Відні. Крім того Т-во помагало нашим студентам у Ірацу, Леобені і в хорватському Загребі. З часом обставини змінилися: скількість української студіюючої молоді за кордоном взагалі, а в Австрії з окрема, зменшилася до мінімум. Тоді ініціятори заснування У. Т-ва П. О. у Відні (на прим. проф. С. Дністрянський, що поклав великі заслуги для того Т-ва у Відні) в порозумінні з громадянством і студентством у краю вирішили зліквідувати У. Т. П. О. у Відні і сконцентрувати цілу допомогову акцію для нашого студенства у краю, себто у Львові, де тепер живе і працює ґро української студіюючої молоді. З цією метою засновано в 1927 р. Т-во П. О. у Львові, яке по суті мало бути продовженням У. Т-ва П. О. у Відні, тільки перенесеного до краю.

Підчеркнути ще раз треба, що ідея заснування, чи пак перенесення У. Т-ва П. О. з Відня до Львова мала дві причини зґл. завдання: 1) централізацію цілої допомогової акції для студенства, 2) осідок у краю, бо тут перебуває переважаюча більшість української студіюючої молоді. Це ясне, думаю, кожному.

За кордоном, а зокрема в Австрії, сьогодня обставини зовсім відмінні від тих, які були безпосередньо по війні. В самім Відні були часи (в 1921—22 рр.), коли студент міг прожити місяць навіть за 2—5 дол., а сьогодня студії за границею — це просто люксус, на який може собі позволити тільки той, хто має гроші. Хто вибирався сьогодня на студії за кордон, а спеціяльно до Австрії, числячи виключно на підмогу Т. П. О., цей помилився б дуже і мусів би вже в короткім часі понести немилі консеквенції за такий нерозважний крок.

Теперішній виділ У. Т. П. О. у Відні, що не злився в-одно з Т-вом П. О. у Львові (через що усунувся з Т-ва, як ми чули, проф. С. Дністрянський), як це зробили прим. „Цесус" і „Основа" в Ґданську, що передали свої довжні скрипти Т-ву Прих. Освіти у Львові, розсилає до колишніх студентів, що студіювали безпосереднью по війні у Австрії і діставали там підмоги, листи з погрозами й апелями повертати ці позички на адресу У. Т-ва П. О. у Відні. У Відні і в інших містах Австрії студіює тепер дуже мала ґрупка людей, і то по більшій части таких, що кінчать свої студії. І от виділ У. Т-ва П. О. у Відні хоче стягнути ці всі безперечно великі суми, що йдуть в тисячі долярів, і їх у теперішніх наших тяжких умовинах сконсумувати в Австрії.

З тих причин будоб дуже бажано і вказано, аби виділ Т-ва П. О. у Львові, колишні виділові У. Т-ва П. О. у Відні, а головно проф. Дністрянський, як також ті, що користали з фондів У. Т-ва П. О. у Відні, забрали прилюдно в цій справі голос і висказались, де слід повертати нині затягнені у віденському Т-ві позички: чи У. Т-ву П. О. у Відні, де вони обслужать кількаодиниць, чи може до централі всіх студентських допомогових акцій, себто до Т-ва П. О. у Львові. Зазначу, що Т-во П. О. у Львові, діставши до своїх рук усі довжні скрипти віденського Т-ва, певно радо поспішить з матеріяльною допомогою тим нашим студентам у Відні, що на неї будуть заслуговати.

Антін Ковалисько.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ:

III. Народній З'їзд Українського Національно-Демократичного Обєднання в днях 24. і 25. грудня 1928 р. (Звіт зложений на основі стенографічного протоколу). Політична Бібліотека Українського Нац.-Дем. Обєднання. Львів 1929. Накладом посла Михайла Струтинського. Стор. 154. 16°. — Зміст: 1) Вступ. 2) Третій Народній З'їзд (відкриття). 3) Політичне положення українського народу (промова голови партії д-ра Дм. Левицького). 4) Українське Нац. Дем. Обєднання за час від 19. листопада 1926 до 24. грудня 1928 р. (реферат д-ра Любомира Макарушки). 5) Українське Нац.-Дем. Обєднання і його національне середовище (реферат ред. Василя Мудрого). Зміст цього реферату: I. Вступ. II. Партія за два роки. III. Національне середовище партії. IV. Націоналісти. V. Українська Християнська Орґанізація. VI. Без виразного обличя. VII. Українські класові партії. VIII. Інтернаціоналісти. — Розкол у К. П. З. У. і його причини. — Сельроб відбитка К. П. З. У. IX. Галицькі москвофіли. X. КП(б)У. XI. Висновки. 6) Дискусія. 7) Вибір Центрального Комітету і партійного суду. 8) Новий Центральний Комітет. 9) Дальший хід дискусії над рефератами. 19) Резолюції III-го Народнього З'їзду в політичних справах. 11) Вибір голови і секретарів. 12) Другий день нарад. 13) Організична праця на місцях (реферат посла Остапа Луцького). 14) Освіта і шкільництво (реферат сенатора Мих. Галущинського). 15) Загальна дискусія. 16) Резолюції.

Остап Люк: **Замотана справа.** Жарт на одну дію. Львів 1929. В-во „Русалка". Стор. 16. 8°.

ЖУРНАЛИ:

„Пласт", часопис пластової молодежи. Ч. 7. Ужгород за квітень 1927.

„Український Купець", місячник українських купців і промисловців. Орган „Союзу українських купців". Ч. 3. Коломия, травень 1929 р.

„Вільне Козацтво" ч. 35. Рік видання II. Прага, травень 1929.

„Зиз", орган сатири і гумору. Ч. 9. 4 травня 1929 р. Львів.

„Вікна", література-мистецтво-критика. Редаґує Колеґія: В. Бобинський, П. Козакевич, С. Шудор. Ч. 5. Львів, травень 1929.

„Przegląd Polityczny", czasopismo poświęcone zagadnieniom polityki zagranicznej. Warszawa marzec 1929. Zeszyt 13.

НОТИ:

Духовно-музичні твори Йосифа Кишакевича ч. 14: Церковні пісні на жіночий хор. 1) Царю Небесний. 2) Достойно есть. 3) Под Твою милость. 4) Кресту Твоєму. 5) Претерпівий. 6) Тебе Бога хвалим. 7) Благальна пісня. Львів, 1929. Ціна 2·50 зол.

Жертви на оселю робітників пера.

ВИКАЗ ч. 18.

На заклик „Т-ва письменників і журналістів ім. Ів. Франка" зложили на оселю українських робітників пера: 314) Григорій Ковч, Львів — 5 зол., 315) Петро Особа, Людвиківка — 3.15 зол., 316) Михайло Савка, Львів — 5 зол., 317) Волод. Климко, Камінка Лісова — 5 зол., 318) Олександер Ганицький, Львів — 10 зол., 319) о. Дамян Лопатинський, Львів — 3 ам. дол., 320) Олена Бурачинська, Ґалач (Ромунія) — 5 ам. дол.

Жертви проситься пересилати і складати в Земельнім Банку, Львів, Словацького 14, або в Адміністрації „Діла", Львів, Ринок 10, II. пов.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Понеділок 27-го, г. 7·30 веч. „Леді Шік", оперетка.

Вівторок 28-го, г. 7·30 веч. „Остання новість".

Малий Театр:

Понеділок 27-го, г. 7·30 веч. „Кохання без сотика".

Вівторок 28-го, г. 7·30 веч. „Кохання без сотика".

Кіна.

„Аполльо": „Хатина дядька Томи".

„Кольосеум": „Пригоди брит. Род за Рок" і „Княжна Дунаю".

„Лев": „Онови подружа" з Мозжухіним.

„Люна": „Ас-Каро" (всі серії).

„Марусенька": „Пат і Патахон пасажири зайцем".

„Оаза": „Бранка проклятих" (Янінґс і Конр. Вайдт).

„Палас": „Чорний барон" і комедія „Добрий інтерес".

„Пан": „Бранка проклятих" (Янінґс і Конр. Вайдт).

„Пасаж": „Альома дочка моря".

„Успеха": „Любви" (Візьма Банкі).

„Фатаморґана": „На провесні (Жеромського).

„Хімера": „В спокусливім огні бриллянтів".

Програма радіо.

Вівторок 28-го.

Льондон (338). 20·45 Військова орхестра.

Париж (1741). 16·00 Концерт.

Берлін (475,4). Пфіннерівський концерт, квартет.

Давентрі (482,5) 19·30 Музика до танців.

Відень (519,9) 19·30 „Богема" опера і легкий концерт.

Міляно (504,2) 20·30 Староіталійська музика.

Рим (443,8). 21·00 „Ромео та Джульєта" опера.

Будапешт (545). 17·40 Циганська орхестра. 19·30 Опера.

Ленінград (1000) 19·00 Опера.

Москва (1442,3). 18·40 Опера.

(1441,3) 16·00 Класичний концерт.

Харків (1680). 17·00 Камерний концерт.

Київ (775). 17·30 Клюбовий концерт.

Варшава (1395,1). 17·55 Концерт.

Познань (339·5) Орхестра. 22·40 Каварняна музика.

Кошиці (265,5). 20·15 Концерт.

Середа 29-го.

Льондон (358). 20·45 Секстет.

Париж (1744). 16·45 Концерт.

Берлін (475,4). 21·15 Вечір творів Гайдена.

Будапешт (545). 22·00 Військова орхестра.

Міляно (504,2) 17·00 Квінтет, легка музика.

Рим (443,8) 21·00 Концерт Марії Ляббі та квартет.

Москва (1442,7). 16·00 Польська та чеська музика.

Київ (775). 20·00 Радіоконцерт.

Варшава (1395,1). 23·00 Каварняна музика.

Познань (339,5). 20·15 Орхестра варш. Фільгармонії. 22·30 Музика до танців.

Братислава (277·8). 16·30 Сонати Дебюссі та Франка.

Присилайте передплату!

Олександер Стеслович

проф. держ. гімн. в Мельцу

помер по коротких терпіннях, заосмотрений Св. Тайнами дня 22. травня пр. в 49. р. життя.

Похорон відбувся в Мельцу в пятницю дня 24. цього м.

0·7 Жінка з дітьми

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

В понеділок дня 27 ц. м. о год. 6·30 в домівці Кооператив. „Труд" у Львові, Ринок ч. 39. II. відбудеться для членів коопер. „Українського Народнього Мистецтва" і „Труду", доклад Ст. Чижевич на тему: „Кустарно-промислова Кооперація на Великій Україні". Просимо членів о численну участь. — **Управа Кооперативи Українське Народне Мистецтво.** 2096 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ЯМНА, пансіон Струмінської поручає сонячні покої і першорядний харч. Зголошення Львів, Мурарська 48 II. п. Струмінська. 2087 2—3

НА ПРОДАЖ передносина надужинана дуже практична комбінована косарка марки „Адмірадь" зі всіма додатками за 70 ам. долярів. Зголошення приймає п. Евгенія Стерницкова. Пустомити loco. 2063 4—5

ГОДИННИК ВАШ буде найлїпше направлений у найбільшій годинникарській роботні **Івана Зельтенрайха**, Львів пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо реперації присилати почтою — Старомодні дамські годинники переробляємо на ручні. 3 б 166-7

КУПЛЮ більшу кількість поля-чорнозему. Найрадше еренціонального. Ласкаві зголошення слати до Адміністрації Діла під „Чорнозем" 2013 3-3

БРИЛЯНТИ, також іншу біжутерію купує по високій ціні Домбровський-Поважевські, Львів (Готель Жоржа) Академічна 2 1366 50—7

ПЕНСІОНАТ, п. Коржинської в Косові, б-ли заведення д-ра Тарнавського — прекрасне положення — овочевий сад — сонячні покої — першорядний харч — ціни умірковані. 2094 1-3

ДО ВИНАЙМУ одна кімната з кухнею без обставини (евентуально зі сонячною верандою) на ціле літо від дня 1-го червня у Старому Самборі. Ів. Волошан, Старий Самбір. 2082 2—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентґеном. 20—3

зол. 6·50 | ГОДИННИК АКСІС | зол. 6·50

швайцарський з гарантією тільки у

Б. ҐРІНБЕРҐА ЛЬВІВ, Сикстуська 4.

Зголошення на літнисько з щоденним удержанням **в Гребенові** на помірковних умовинах приймає **Емілія Стернюк,** Гребенів к. Сколього. 2058 2—2

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 117 (11.458). Львів, середа 29. травня 1929. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

КООПЕРАТИВНИЙ БАНК „ДНІСТЕР"
дає позички на догідних умовах тільки тому, хто обезпечує своє майно в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Україна в СРСР.

Львів, 28. травня 1929.

У 23. числі львівської „Ради" з 26. травня читаємо у передовій статті п. н. „XI. Всеукраїнський Зїзд Рад" кінцевий уступ такого змісту:

„Короткий перегляд праці XI. всеукраїнського зїзду рад дає нагоду ще раз підкреслити велику державно-творчу працю, яка йде під цю пору на Україні. В. Чубар у своїм експозе сказав: „Ми будуємо справді незалежну Україну". Факти потверджують слова В. Чубаря. Дотеперішні значні досягнення України, як також перспективи, які отвираються на будуче перед Україною є доказом, що Україна переможе всі трудноші молодої держави і її розвиток піде найліпшим руслом. *Союз* України з іншими національними республиками не перечить її *незалежности* і самостійности, а навпаки *забезпечує її перед залежністю* від великих капіталістичних держав, в яку то попали всі новоутворені повоєнні т. зв. незалежні держави. Таксамо між соціалістичним розвитком України і між національною незалежністю України нема ніякої суперечности".

Цю політичну енунціяцію „Ради" навели ми не на те, щоби її аналізувати або входити з „Радою" в дискусію на тему змісту тієї енунціяції. І одно і друге було б зайвою. Бо ні ми „Раді" не відберемо віри у слова Чубара і в незалежність УСРР, ні її не переконаємо в тім, що вона лише неправду. Повищу енунціяцію навели ми на те, щоби на її маргінесі пригадати і ствердити декілька історичних фактів, що крикливо суперечать політичній енунціяції „Ради" і запевненню Чубара про будову комуністами „незалежної" України.

Коли Чубар сказав „ми будуємо справді незалежну Україну", то він свідомо сказав неправду. За комуністів Україна ніколи не була незалежною, тепер такою не є і ніколи під владою комуністів такою не буде, бо ніяка незалежність України, ні політична, ні господарська, ні культурна не є в інтересах комунізму. Вже сама політична природа комунізму таку незалежність виключає. Та це, що ми сказали, тільки твердження. Загляньмо до історичних фактів.

На Радянській Україні нібито й досі обовязувала перша конституція, ухвалена на третьому Всеукраїнському Зїзді Рад дня 14 (10) березня 1919 р. в Харкові. Теоретично ця конституція самоозначує Україну як окрему незалежну соціялістичну українську радянську республику. Означає фактично вже й тоді Україна не була незалежною, бо всю владу над нею виконувала російська комуністична партія. Скоро і ця теоретична, конституційна незалежність України обмежилася наслідком т. зв. „союзного робітничо-селянського договору між РСФРР і УРСР" з дня 29. грудня 1920 р. Цей договір був побудований на таких підставах: він признавав самостійність і незалежність обох договірних сторін і накладав на союзників спільні воєнні та господарські обовязки, а саме: він проголошував сім спільних народніх комісаріятів: військових справ, народнього господарства, закордонної торговлі, фінансів, праці, комунікацій, почт і телеграфів. Спільні або обєднані комісаріяти входили до Раднаркому РСФРР, а на Україні, при харків. уряді були їх уповноважені. Закордонна політика теоретично оставала ще за окремим комісаріятом України. На основі того договору Україна творила з Росією свого роду союз держав. Але й такий стан тривав дуже коротко. Самозрозуміло, що цей договір каже коротко. Самозрозуміло, що цей договір кажуже коротко. Самозрозуміло, що цей договір кажуже коротко. Самозрозуміло, що цей договір кажу

політичними провинами. Ось причина, ізза якої суди присяжних не могли ввійти в життя на території б. російських і німецьких земель. Обовязували вони тільки на території б. королівства Галичини, згідно з австрійським законодавством.

Зупиняючись на пресовому законі, зазначив він. Цар, що перший пресовий декрет змінено в дечому під впливом опінії міродатних кол. Другий пресовий декрет у конституційному речинці предложено соймові. Однак, не вважаючи на гострі напади проти декрету, сойм не виступає з проєктом новелізації цього закону (п. міністр дискретно пропускає факт, що сойм окремою ухвалою відкинув пресовий декрет, але уряд не помістив тієї ухвали у деннику законів і таким чином при допомозі невиконання формальности втримав його обовязуючу силу. — Ред.). Мін. Цар не противиться новелізації творених правних норм, але протиставиться новелізації часткові, фрагментаричній. Саме новелізацію пресового декрету — видно — зараховує п. міністр до таких часткових, фрагментаричних актів, і тому завалюється за вдержанням істнуючого декрету що-найменше на протяг 2—3 літ. Він виразно заявляє: „на мою думку, **треба дати спромогу приноровлювати пресовий декрет щонайменше на протяг 2—3 літ, щоби пізніше на основі досвіду піддати його новій ревізії у формі новелізації основ того права**".

Думаємо, що дотеперішній досвід є вповні достатній для ревізії пресового декрету. Цю думку поділяють всі, які відчувають на собі його силу.

Вкінці п. міністр подав до відома загалу, що в судівництві будуть введені урядові одяги для суддів, прокураторів й адвокатів. Ті строї з бюджетних оглядів будуть введені ступнево, спершу в Найв. Суді, опісля в судах апеляційних, згодом в судах окружних, а вкінці в городських. Основною барвою дистинкцій для суддів буде зелена, для прокураторів червона, а для адвокатів — фіолєтна.

Як бачимо, то праці в ресорті справедливости закроєні на широку скалю. Є це, як видно, одна з тих ділянок теперішнього уряду, якою він через одного зі своїх членів уважав за відповідне поділитися зі широким загалом при допомозі преси.

Саме тоді, коли мін. Цар злегка докоряє соймові, що він не полагодив цього або того, уряд **in corpore** робить більш наглядний крок, не словом, але ділом. А саме урядд-ра Світальського недавно забрав зі сойму 14 законопроєктів, внесених попереднім урядом, а між ними проєкт податкової реформи, проєкт забезпечення на старість, проєкт будівельний і т. і. Один з найголосніших проурядових трубадурів „Іл. Кур. Цодз." каже, що завернення тих законопроєктів зі сойму було **актом політичним**, було „підкресленням песимістичного відношення кабінету д-ра Світальського до можливости співпраці з теперішнім соймом".

З приводу цього „політичного акту" дивується „Роботнік", підкреслюючи, що досі якраз роблено закиди соймовій опозиції, що вона трактує справи з політичної точки погляду, між тим коли уряд усе і зближені до нього кола заступають річеву точку погляду. Дивується „Роботнік", що теперішній уряд, песимістично настроєний до „розполітикованого" сойму, сам заліз у „політику". Ця справа має й пікантний посмак, бо цей „політичний акт" не може бути звернений проти сойму, якому уряд іще навіть не представився, хіба проти попереднього уряду, що зі законопроєкти вніс до сойму. Очевидно, є це слабий причинок до безперервности праці потравневих урядів. Та пікантерія буде ще наглядніщою, коли візьметься на увагу, що теперішній уряд у своїй більшости відповідає складові попереднього.

Таких здивувань „Роботніка" можна подати й більше. А нас дивує не поведення уряду, тільки пепесівські міни — так, немов анальогічний акт трапився вперше. Думаємо, що був уже час привикнути до несподіванок і припинити оклики здивування.

Внутрішнє становище Радянського Союзу.

З Москви повідомляють, що в звязку з п'ятим зїздом рад СРСР, який тепер відбувається, внутрішнє політичне становище значно загострилося. Попередні наради делегатів з провінції показали, що вони в ріжних справах не годяться з політикою, яку веде тепер уряд. Тому Калінін скликав у себе приватну нараду ріжних груп зїзду. На цій нараді делегати України висловили різкий протест проти запропонованого Сталіном проєкту зміни союзної конституції, який зменшував би права української республики. А народній комісар військових справ Ворошилов рішучо відмовився робити доповідь про діяльність реввоєнради з огляду на гострий конфлікт між ним і Сталіном.

З уваги на те уряд рішив зняти з порядку дня всі питання, які могли би викликати опозицію. Делегат України Скрипник оголосив коротку заяву, в якій запропонував счеркнути з порядку дня три точки, між ними про проєкт зміни конституції та доповідь Ворошилова. Таким чином головною точкою порядку дня остався урядовий проєкт пятилітнього господарського пляну.

Китайський уряд проти ґен. Фенґа.

Китайський національний уряд у Нанкіні видав маніфест, в якому ще раз проголошує генерала Фенґа бунтівником проти уряду та Гоміндану, позбавленим усіх своїх урядів. Маніфест закликає всі органи влади не виконувати наказів Фенґа і дбати про те, щоби він був покараний. Крім того маніфест закидає Фенґові, що він одержує місячно від радянського уряду 5 мілїонів карбованців, підписав з Радянським Союзом тайну умову й стоїть у тісному звязку з комуністичним рухом в Китаю.

„Контрреволюціонерів на розстріл".

Один комунікат Обєднаного Державного Політичного Управління СРСР.

У київській „Пролетарській Правді" з 24. травня 1929 р. читаємо знаменний своїм змістом урядовий комунікат Обєднаної (всесоюзної) Державної Політичної Управи (Чеки) під наголовком „Контрреволюціонерів на розстріл" такого вимовного змісту: „Обєднана Державна Політична Управа викрила контрреволюційні організації на залізничому транспорті й у золотоплятиновій промисловости Союзу, що ставили собі за мету повалити радянську владу за допомогою чужоземної інтервенції та відновити в країні капіталістичний лад. Своєї мети вони добивалися за допомогою шкідництва й дезорганізації цих галузів народнього господарства. Ідеольогічними і практичними керманичами були: по контрреволюційній організації та транспорті **фон Мек**, колишній дворянин, колишній голова управи товариства приватної московсько-казанської залізниці, й великий акціонер, останнього часу начальник економічної секції центрально-планової управи Народнього Комісаріяту шляхів; **Величко** — колишній дворянин, колишній начальник перевозок при царській ставці, останнього часу — член президії всесоюзної асоціяції інжинірів і голова її транспортної секції, член центрального комітету Нар. Комісаріяту Шляхів у справі перевозок; по контрреволюційній організації в золото-плятиновій промисловости **Пальчинський** — колишній товариш міністра торгівлі й промисловости в уряді Керенського, колишній комендант оборони зимового палацу, останнього часу професор ленінградського гірничого інституту. — **Колегія ОДПУ** на засіданні своєму дня 22. травня 1929 р., розглянувши справи вищезазначених організацій, **ухвалила: фон Мека, Величка і Пальчинського, як контрреволюційних шкідників і непримиримих ворогів радянської влади — розстріляти.** Присуд виконано. Решту учасників у контрреволюційних організаціях засуджено на ріжні терміни увязнення до концентраційних таборів. — Заступник голови ОДПУ — **Ягода.** — Москва, 23. травня 1929 р.".

Нічого собі комунікатик! З нього бачимо що боротьба з контрреволюцією поставлена там неабияк! Але на маргінесі цього документу треба ствердити ось що: кожна держава має право боронитися від внутрішніх ворогів. Але, здається, ні в одній державі світа (крім СРСР!) **у мирному часі** політична поліція (бо ДПУ такою є!) не має права сама судити і виконувати присуди. З того комунікату довідуємося, що всі три розстріляні були високими більшовицькими достойниками, довідуємося також і про їх давне минуле (це подається для оправдання самосуду чрезвичайки), але не довідуємося нічого конкретного про їх злочини, не маємо ніяких доказів на їх провини. В комунікаті тільки голословні твердження, що вони були „контрреволюціонерами і непримиримими ворогами комунізму" (чомуж як „вороги" займали такі відповідальні становища у ра-

---

МИХАЙЛО ОСТРОВЕРХА.

Собор у Міляно.

I.

Джан Ґалеаццо Вісконті, один із найсильніших володарів Льомбардії — найсильнішний із лінії Вісконтів — захотів, аби його столиця Міляно мала монумент незрівняної могутности й вартости, аби часи його володарювання памятними стали по віки. Християнізм у тих часах був найживішою, найжаданішою ідеєю всіх народів Европи; не дивно, що володарі опирали на ньому міць свого панування. І на славу божу, для прикладу другим, чи в пустої чванливости, забагатили або в покаянні за жорстокости сусідові — своїми фондами ставити казали церкви.

Джян Ґалеаццо Вісконті ото й захотів, аби в його столиці стала церква розмірами могутніша не тільки за всі церкви в Мілянo й Льомбардії, а й у всій Італії. Із півночі поспішав артистів. Недовіряв своїм. І праці біля Собору почались у 1386 р.

Та він, Дж. Ґ. Вісконті, не був аж таким щедрим, не дав усіх своїх фондів на здвигнення цієї святині. Самі міланці, весь нарід без ріжниці верств узявся до праці, поспішив з жертвами. Дарували гроші, працю, золото, дорогі камені, прикраси. Як говорить історія — діти ходили вулицями, співаючи псальми та пісні, й заробляли остаток на будову Дуомо. Правда, Дж. Ґ. Віоконт. дозволив, щоб із його маєтности достачати будівляного матеріялу. І доставлено білого, ясного чармору з Кандолії та Орнавассо. Ті, які дали свою першу працю, свої перші жертви й гадки не передбачали у своїй уяві, що по довгих віках безпастанного труду стане у них такий храм сили та краси.

II.

Дуомо займає 11.700 квадр. метрів поверхні, з чого під стовпи й мури припадає майже 2.000. Довжина — від головного входу в глиб до приєсе 148.100 метрів. Довжина пятьох нав 57.071 м. Ширина рамен — хреста — 76.859 м. Висота від полу до бані 64.601 м. Висота від поверхні майдану до Мадонніни — зовні — 107.695 м. Сама Мадонніна висока на 4.165 м.

III.

Входите до нутра святині. Тихий, мовчаливий, запашний калитом холод. Ліс височенних стовпів, яких капітелі богаті в статуї святих. Завсіди півсумерк, навіть тоді, як крізь вітражі ріжнокольорово зазирає сонце до нутра. Остроарковe піднесення стелі надає цілій постаті нутра церкви спокій, чистість і шляхотність.

Завсіди гуртки відвідувачів, туристів розбрито вештаються по церкві. Ведуться голосні балачки, припадкові короткі дискусії на теми бачeного. Оглядають престоли, саркофаґи, великі статуї пап роботи: Бамбая, Леоні, Тантардіні, Аґрате Марко. А десь там, біля головного престолу, спроквола органи виграпають свої мельодії.

В абсидальній части, за головним престолом, три найбільші вітражі. Тут підходить цікавий, що шукає завсіди нового, неподаного, великого. Богацтво грайливого світла-кольорів поглинить його очі, захопить. Вітражі — історія старого й нового завіту. Маючи перед своїми очима цю пятку дійсність, празникуєте щедрим святом теперішности, яке мають від минулих віків.

Рисунок середнього вітража виконаний Пилипом да Модена в 1402 р. Щодо рисунку двох бічних вітражів не маєте певности про їх автора. Правдоподібно — Бонавентуріс. Найбільше працював над вітражами в Дуомо Бертіні та його школа.

За головним престолом є кілька образів передренесансістів, льомбардської школи. Та ці Мадонни в своїх скромних поставах почуваються тут, під цими сміливими, зароздумілими зводами, в сяйві ріжноманітности вітражів — чужо, ніяково, приниклo.

У баґніках Амвроція, Евсторґія й інших вони, отсі Мадонни, привітливо вливаються у ваші очі. Похилом голов примушують вас задержатись перед ними, усміхаються устами красунь. Говорять своїми богатокольорними одягами — візантійськими, римськими. Просто — без них баґніка не мала б тієї своєї сили, лицної меляхолії, благоли, вічно безкраїх рефлексій...

IV.

Та людина — як людина: пнеться в гору, хоче бути вище цих остроаркових взносів: між вежі, статуї!

Присумерклим ходом дістаєтесь на — легко під серединни в два спади схилену — мармурову покрівлю Дуомо. Довкруги сміливі, стрункі гордо вежі. Мережані! Безліч статуй, арків — великих, малих, маленьких, малесеньких! Так іде архітектоніка Дуомо, тибурія, кожнісінької вежі.

На вершочку кожної вежі — статуя. Начешире, сердечне, палке зітхання артиста. Немов викінчена у своїому ритмі й римі одна стрічка сонету. Як один сміливий акорд музика, що скінчив частину свого твору. Але той сам мотив, у іншиx варіянтах, починає знову зараз, бо творча

дянській державній урядничій ерархії?!). В кожній правовій державі судять у мирному часі злочинців у протидержавних злочинах суди, всюди переводять перед судами докази правди обвинителі і обвинувачені, а в СРСР такі справи рішає колегія ДПУ, тоб-то управа політичної поліції і до того засуджує на смерть та виконує присуди.

При цій нагоді слід пригадати, що жертвою такого „присуду" колегії ДПУ впали минулого року видатні українські діячі **Петренко і д-р Суровцова.** Вони жили в Харкові. Нагло їх не стало. Пізніше виявилося, що їх відставлено до Москви в розпорядження тієї славетної колегії ДПУ, яка їх засудила на розстріл і присуд виконала. А треба знати, що та колегія не все і не в усіх випадках оголошує в прилюдних комунікатах про свої присуди та їх виконування. Взагалі у СРСР дуже часто буває таке, що людина на відповідальному становищі раптом щезає. Нема її місяць, два, рік і нема ніякої вістки про неї — а це нехибний знак, що вона впала жертвою „колегії". Ось останніми часами щезло раптом з Харкова двох галичан. Обидва вони були комуністами, обидва займали високі становища і обидва раптом щезли. Обидва були шумськістами... Де вони? Яка їх доля? Вже чотири місяці нема ні слуху ні духу про них. Невже і вони пішли в розпорядження „колегії"...? Не виключене! Ось така то політична дійсність, ось такі то правопорядки і такі умовини праці при більшовицькій соціялістичній системі правління!

Орґанізаційний рух.

Коломийщина і Печеніжинщина.

Дня 16. травня відбулася довірочна нарада членів УНДО у селі Сопові, коломийського повіту. В нараді взяло участь 150 громадян. Звіт з діяльности Парляментарної Репрезентації виголосив пос. Д. Паліїв. — Дня 19. травня відбулося з черги велике віче у Вербіжі Долішнім, коломийського повіту. На вічу було понад півтора тисячі учасників. Проводив на вічу Петро Бойчук, його заступав П. Шуліка, секретарював Семен Шурбалюк. Промову про діяльність посліа виголосив пос. Паліїв. — Ще дня 12. травня відбулася довірочна нарада у селі Стопчатові, печеніжинського повіту. В нараді взяли участь не тільки члени УНДО, але й радикали. Про посольську діяльність говорив пос. Д. Паліїв. Зібрані ухвалили повне довіря Репрезентації Українського Нац. Демократичного Обєднання у польських парляментарних установах.

Конфіската майна католицької церкви в Мексику.

З Льондону повідомляють, що мексиканський уряд сконфіскував на користь держави все майно католицької церкви. Церковним майном будуть заряджувати окремі громадські комітети.

З наукового і мистецького життя на Україні.

III.

(Пленум Інституту Шевченка в Харкові. — Доповідь нар. ком. освіти М. О. Скрипника. — Мій привіт. — Звіти Дорошкевича і Міяковського. — Музей Шевченка. — Перші галицькі дослідники в Раді Інституту.)

Дня 16. квітня був я на пленумі Інституту Тараса Шевченка в Харкові. Приміщений він, наразі, поруч з Інститутом Марксизму-Ленінізму, у величавім будинку колишнього пансіону, призначеного для „благородних дівиць". Небавом має перейти Інститут Т. Шевченка до свойого власного, чотироповерхового будинку, де поки-що приміщується Рада народніх комісарів.

Пленум Інституту зібрало около 300 осіб. Безсумнівною атракцією пленума була заповіджена доповідь комісаря нар. освіти Мик. Ол. Скрипника. Всеж-таки тут мушу з признанням зазначити, що українське громадянство в Київі та Харкові сильно цікавиться науковим життям і залюбки бував на доповідях, які відбуваються двічі, або й тричі в тиждень.

Отворив пленув акад. Багалій, який закликав, щоби вчені дослідники працювали над творчістю Шевченка по Марксівському (соціольоґічному) методі. До президії запрошено нар. ком. освіти Скрипника, Пилипенка, Ол. Дорошкевича, Міяковського а також мене.

Прибули на збори німецькі письменники, яких витано рясними оплесками, а на їх привітання для пленуму, виголошене в німецькій мові одним із гостей, відповів по німецьки українієт проф. Айзеншток.

Нар. ком. освіти Скрипник говорив про завдання літературної критики. У своїй доповіді звертав увагу на те, що перед критиками стоїть велике завдання не тільки зясовувати нові погляди, давати напрями, але й переводити контролю дотеперішніх дослідів. Найдено, наприклад, переклад Тасса з 16. віку. Його приписувано зразу російській літературі, опісля білоруській і щойно досліди акад. Перетца виявили, що це переклад український. Про Куліша маємо чимало суперечних поглядів у студіях українських і галицьких учених. Звести їх до відповідного підсумку — це також завдання сучасних дослідників. То саме треба сказати про творчість Шевченка, яку кожний розясновав по своїм політичним, партійним, чи іншим поглядам.

З черги промовляв я від львівського Наукового Товариства ім. Шевченка. В коротких словах складав я харківському Інститутові щирі привітання, зясовував значіння Шевченка, головно від 1860-тих років для Галицької Землі, бажав Інститутові, щоби перед очима його дослідників розверталися давні архіви і твори малярського мистецтва Кобзаря, щоби до прегарних студій про Шевченка, які вийшли на Україні в останніх літах, прибували не менче цінні, нові, обіцяв, що в наукових дослідах над Шевченковою творчістю підемо рука в руку з ученими Наддніпрянщини, а вкінці заявив, що коли здійсниться мрія про заснування Всеукраїнського Музею Шевченка, тоді, без сумніву, перейдуть туди також ті скарби, які збережено в Наук. Т-ві ім. Шевченка у Львові, а саме 8. Шевченкових автографів, один автопортрет з р. 1850 з Оренбурга і одна картина п. н. „Суд". Все те зробимо в імя нашої одности! — Витано мене і оплескувано мене сердечно.

Останнім промовцем на ранішньому засіданні пленуму був відомий дослідник Ол. Дорошкевич, голова філії Інституту Шевченка в Київі, який здавав звіт з її роботи. Київська філія дістала від місцевого Окр. Вик. Комітету будинок, в якому проживав Шевченко в р. 1846. А що цей будинок має історичне значіння, тому рішено в ньому розмістити ілюстративний музей Шевченка, що має на меті дати спромогу широким масам робітництва і селянства ознайомитись з головнішими моментами в житті творчости Великого Кобзаря. Одначе вже з самого початку будинок був замалий і тому подбала філія про другий будинок при вул. Леніна ч. 7. Головним завданням філії була науково-дослідна робота, в якій взяли участь побіч учених також живописці (В. Кричевський). Філія могла повеличатися в цьому напрямі дуже гарними вислідами. Придбала філія також чимало дарів від ріжних людей для музею. Взяла вона участь в роботі утвореного при Нар. Комісаріяті Освіти Шевченківського Комітету, що поставив собі за завдання впорядкувати Шевченкову могилу.

Коли гром. Дорошкевич говорив про довершену роботу, другий бесідник Міяковський розгортав на вечірньому засіданні Ради Інституту пляни намічених праць в київській філії. З його доповіди слідно, що філія задумала працю на широкі розміри. Йдуть вже досліди не тільки про творчість Шевченка, але й про його рідне село, рідню, про соціяльне положення кріпаків Кирилівки (на основі спису з 1795 р.), про маєток Енґельгарда і т. п. Словом, висвітлюється усі обставини життя Тараса і звязані з ним поля, а шановні прізвища дослідників Дорошкевича, Міяковського, Якубського, Новицьких, Филиповича, Навроцького, Петрова, Єфремова, Зерова, Кошова, Лебідя, а з молодших Кирилюка дають запоруку, що студії будуть цінні і розбудять чимале зацікавлення серед громадянства.

З хвилею, як Інститут Шевченка в Харкові дістане нове, широке приміщення, поширяться також його робота в музеї. Досі зібрав Інститут рівно 62. картин Шевченка, головно акварелі, великої не тільки історичної, але також мистецької вартости. Часть їх добуто з Москви і Ленінграду, але більшу частину збірки закуплено. Подібно, як у київському Історичному Музеї так і в харківському Інституті має вже око на чім спочити і налюбуватись тонами красок та композицією. Яка велика шкода, що життя Тарасове складалося так гірко і неприв'ітно та не дало розвинутися вповні його талантові мистця-живописця!

Акад. Багалій задумує зорганізувати в Харкові великий музей, звязаний з особою і творчістю Шевченка. Кияне вже сьогодні дрожать на згадку, що збори Історичнього Музею по Шевченкознавству опиняться в Харкові. Певно, що місце для такого музею таки в Київі, бо з Київом

сила розпирає його груди, палить його душу, кипить кров у серці, у мозку. Він, артист, знову бажає тужити — тихо, терпеливо, ніжно, але гордо, з поривом.

Ходімо вище-вище, на сам вершок. Переходите біля одної вежі — з чотирьох веж тибурія — роботи Івана Антона Амадея (XV. в.). З вершка аж під ніг Мадонни, далеко від вовтузні, тамору, горячки вулиць, бачите довкруги всі ці стрункі вежі — понад вісімдесять; бачите цю пребогату, густу тканину. Кожна статуя живе освічена сонцем, якого проміння стає нервами її обличя. Всі ці фіґури, що проникнуті, просякнуті сонцем — дихають ясністю мармору. Вся ця мережка: арки, маленькі вежки, підпори — вся ця тканина є нервами всього могутнього твору. В цих нервах находиться сила, певність, тривалість монументу.

V.

Деякі вчені й історики-італійці хочуть, аби готик був їх витвором, незвідкіль до них незанесеним. Та само те, що Дж. Г. Вісконті, як задумав починати будову Дуомо, покликав архітектів із північної, з Німеччини та Франції, говорить, що готик перенесений до Італії з півночі. Перші чутки перенесений до Італії з півночі. Перші чутки перенесли були (з найвизначніших): Іван Жинці-архітекти були (з найвизначніших): Іван Жинці-архітекти, названий Гай-Фернах, Генрих Арлер із Гмінду, названий Гаймодія, Ульрих Фіссінґен — німці: між французамодія, Ульрих Фіссінґен — німці: між французами найбільше знаний Іван Міньо з Парижа. По смерти Дж. Г. Вісконті (1402 р.) провід у працях над Дуомо перебирають архітекти-італійці.

Цілі загони архітектів та артистів працювали біля Дуомо. Богато з них із синами, богато з них все своє життя йому посвятили. Із визначних італійців, що в XV. — XVI. вв. творили в архітектурі, школи, були: Іван Антін Амадео, Бернардіно Ламалє та геній Браманте й Леонардо.

Як приглянутися ближче статуям, яких зовні й у нутрі нараховують біля 6.0000, отим плоскорізьбам, то запримітите долото перших артистів, запримітите перші віки, а потім часи італійського ренесансу. Побачите часи І. А. Амадея передренесансіста і вплив Леонардо.

Вже сама мережка в долу, від якої починаються перші стрічки цього тіґанта, має квіти, голови звірят і людей; головки жінок — деякі заслонені серпанком — усе ще доба суворого, недосконалого різьбарства. Таксамо на одвірках вікон абсидальних бачите надуті, пущулуваті постаті.

Вгорі, при схилі покрівлі, при скапі, довкруги Дуомо видніють дивачні постати, як Каріятиди, які зі святими ніякісінької стичности не мають. Войовники, пажі, бердиші, силачі, то лісовики зі здоровенними кийми в руках, то ловці; люди всякої породи, похожі на південних, стоять на похилій підставі, так, що здолу бачите всю фіґуру. Кожна з цих дивачних постатей держить-підтримує іще дивнішу звірюку, яку тільки могла собі представити уява артиста. Леви, носороги, змії, незвичайні собаки, вужі — все те крилате, хиже — як твори страшної уяви. Саламандри, дракони... І всі з широко розпятими пащами, з яких ллється, як паде дощ, дощівка. На деяких цих звірюках казки-уяви сидять або лежать ангелята, граючись. Деякі звірюки стиснені ненаситними обняттями вужів. Де-де вистає навіть звичайний пень дерева з отвором у середині — на стік води.

До двигання такого хижацько-пекольного світа тварюк німецькі артисти заставили ремезних людців — либонь грішників, а не святих. (Франческо Малягуцці Валері каже: „...Фіґури є зразку німецького, а й творці їх — німці"). Та було б даремне шукати в них тільки істот світу фантазії, світу неістнуючого в дійсности: хочеться бачити в них силу обуздану, творчу, силу людини. Придивляючись цій імпозантній творчости німецьких артистів, зовсім виразно, ясно чуєть фрагменти музики Ваґнера.

VI.

Собор у Міляно — це історія про велике минуле. Мов символ історії людства, історії богатьох індівідуальностей. Віки минали, а думка людини висказувалась: терпеливо, ніжно, всім життям. Як Коррадо де Меттіс да Кольонія, який працюючи над вітражами, згорів у розтопленому шклі. Як Антін да Пандіно, що за цілих 36 літ праці біля Дуомо ні одної днини не змарнував. І цю відданість, посвяту, самозабуття чується, в кожній лінії, в кожному русі долота, в кожному листочкові.

Як чисте небо Льомбардії заслухається в сонці, що повагом поступає, Дуомо ясніє своїми островерхими стрілами туди, куди людина може тільки думкою проникнути, полинути, туди, де нема перепон: у простори! Як місячні ночі сходять терпеливо, ніжно, химерно на землю, то на ясно-нічній синяві верхів Дуомо появляється серпанок із проміння місяця, а постаті, оті на самих верхах стрімких веж, мріють про могутність людини.

І бачите, що можна жити мрійником усе життя, тільки мрія мусить мати математичне оперта, аби могла стати дійсністю. Могутня мрія людини, що стає дійсністю!...

Міляно, 14. II. 1929.

язане тісно ім'я Шевченка, але тут грає визначну ролю інший момент. Харків є осередком державного життя і в ньому, кажуть, має найти місце великий музей, в які Київ багатий, чи в творах мистецтва старовини (Софійський Собор, Лавра і т. п.), чи в збірках Істор. Музею і двох інших (Ханенка, Терещенка), які находяться під наглядом Академії.

На великий спосіб, вже із цього невеличкого огляду видно, що праця Інституту Шевченка йде широким руслом. На те вона має значну, матеріяльну підтримку радянської влади. Приглядаюсь цій роботі, радію, а може й завидую... Чому? — легко догадатись...

Інститут Шевченка в Харкові не обмежився до придніпрянських учених, а зе вибрав також до Ради, поки-що трьох галичан. Мих. Возняка, Вол. Дорошенка і мене. Нема сумніву, що це число скоро збільшиться.

На нас, галицьких дослідниках, тяжить обовязок взяти участь не тільки в науково-дослідній роботі, але й підмогати Музей Шевченка нашими, галицькими виданнями, брошурами і всякими предметами, звязаними з творчістю Шевченка. Саме сьогодні висилаю поверх 40 брошур, дарів д-ра В. Барвінського, д-ра Брика, Возняка і своїх, і відкликуюсь до громадянства, щоби воно в імя нашої одности підтримало мій намір і лишні у себе видання (також німецькі, французькі та інші) призначило для висилки до музея.

З життя наших установ.

IV. Загальні Збори „Товариства Письменників і Журналістів ім. Ів. Франка".

В суботу (25. ц. м.) в салі редакції „Діла" відбулися IV-ті з черги Загальні Збори „Т-ва Письменників і Журналістів ім. Ів. Франка" при участи 23 дійсних членів (на всіх 43) і 3 гостей.

Збори відкрив голова Т-ва д-р В. Щурат, витаючи членів та вказуючи на чисельність зборів у порівнанні з минулорічними. Опісля коротко перейшов він обняті статутом завдання Т-ва, вказуючи, наскільки реально могла їх здійснювати в минулому році Рада Т-ва. Чисельно Т-во зросло, одначе Рада, занята головно купном і сплатою оселі в Ямнім не могла розвинути ширшої статутової діяльности. Справа оселі ваготітиме й над будучою Радою, одначе вже не в такій мірі, як на минулорічній. Може дещо зменшена журба за оселю дасть змогу новій Раді успішніше повести працю в напрямі оборони професійних інтересів робітників пера та можливо створення власного органу.

З черги секретар д-р М. Рудницький відчитав протокол попередніх Загальних Зборів (який принято) і склав короткий звіт з діяльности Т-ва за минулий рік. Діяльність Т-ва поза журбою за оселю в Ямнім, обмежилася до свята-концерту в память М. Коцюбинського, свята-ювилею в честь першого голови і почесного члена Т-ва А. Чайковського, концерту М. Голинського, двох викладів та навязання — правда, особисто — приятільського звязку з письменниками Рад. України (В. Полішук, М. Терещенко, М. Семенко, Й. Шевченко).

Довше зупинився в своїй доповіді над касовим звітом касієр Федь Федорців, вказуючи, що під тим оглядом минулий рік був рекордовим від початку істнування Т-ва. Головні прибуткові позиції творили: підприємства (дохід зі свят і концертів, з яких прибутковим був тільки концерт премієр-тенора харківської опери М. Голинського в користь Т-ва) 720 зол., датки й пожертви 9.954 зол., і позичка 7.112 зол. (800 дол.). Головну і майже єдину видаткову позицію (бо всі біжучі видатки й кошти у висоті не цілих 280 зол. покрито вкладками членів) творить вплата акц. спілці „Пезет" за оселю в Ямнім. На покриття ціни купна з коштами контракту, помірів, інтабулації, двох переносних такс (державно-скарбової і самоврядної) у висоті 3.500 дол. заплачено досі 1.500 дол. „Пезетові" (першу рату) і 250 дол. такс і коштів, разом 1.750 дол. Остає до заплати ще других 1.750 дол., на що Т-во має до розпорядимости 720 дол., себ-то до повного покриття бракує ще 1.030 дол. з додатком затягненого довгу в квоті 800 дол., разом 1.850 дол.

Зупиняючись на позиції датки і пожертви в сумі 9.954 зол., вказав доповідач, що на цю суму зложилися: Львів — 6.300 зол. (в тому понад 4.000 зол. українські установи), провінція 3.100 (в тому 400 зол. установи) і закордон (українці з інших европейських державах й Америки) круглo 550 зол. Дивно вражає, що наші земляки в Америці досі фігурують в складковій сумі тільки з 32 дол. (К. Лисюк 30 дол. й о. Пристай 2 дол.).

Одночасно доповідач склав вичерпуючий звіт зі справи оселі переходячи історично всі періпетії тієї справи і дотеперішні висліди заходів Ради Т-ва. Другу й останню рату ціни купна має Т-во платити в дні 1. червня ц. р. Очевидно, так — як тепер стоять справи, зможе воно тільки частинно виязатися зі своїх зобовязань, розпоряджаючи готівкою 720 дол. на 1.750 негайних зобовязань. Нова Рада Т-ва мусить з одного боку поробити заходи в справі продовження речинця сплати решти ціни купна, а з другого розвинути збіркову акцію не менше інтензивно, як у минулому році. З огляду на такий стан справи ясно, що в цьому році члени Т-ва не зможуть ще користуватися своєю оселею.

В імени Контр. Комісії склав звіт д-р Іван Німчук, ставлячи внесення на уділення абсолюторії уступаючій Раді, що Збори одноголосно ухвалили.

Дальше вичерпуючи денний порядок, приступлено до вибору нової Ради і Контр. Комісії. В тайному голосуванні картками (згідно з постановою статуту) вибрано головою Т-ва вдруге д-ра В. Щурата, членами Ради: Ф. Федорцева (заст. голови), д-ра М. Рудницького (секретар), Ів. Квасницю (касієр) і О. Боднаровича (господар), а заст. членів Ради: Р. Голіяша й М. Струтинського. До Контр. Комісії вибрано: д-ра Л. Ганкевича, Яр. Микитея і д-ра Ів. Німчука.

Після вибору Ради і Контр. Комісії голова В. Щурат іще раз порушив професійні справи робітників пера (головно журналістів), умови їхньої праці, питання свободи виконування своєї професії, унормування відносин між працедавцями і робітниками, питання становища в громадянстві то-що.

В дискусії над порушеними питаннями забирали голос: д-р М. Залізняк, д-р Іван Німчук (який одночасно склав звіт із участи відпоручників Т-ва в інформаційній конференції „Синдикату львівських ленникарів" у справі правних відносин журналістичної професії), д-р Л. Ганкевич, Р. Купчинський й ін. У висліді переведеної дискусії вибрано спеціяльну комісію у складі: д-ра Л. Ганкевича, д-ра М. Залізняка, А. Крушельницького, д-ра Ів. Німчука і пос. М. Струтинського, яка має розглянути всі порушені справи професійного характеру і поробити заходи щодо їх реалізації по лінії сутніх потреб робітників пера.

Опісля д-р В. Щурат присвятив деяку увагу актуальному під теперішню пору правописному питанню у звязку з появою тзв. українського державного правопису. В дискусії над цею справою забирали голос: Ф. Федорців і Л. Лепкий, після чого на внесення Ф. Федорцева постановлено вибрати Правописну Комісію з дорученням розглянути цю справу в порозумінні з іншими заінтересованими культурними установами. На пропозицію М. Голубця до комісії вибрано А. Крушельницького, Р. Купчинського, д-ра М. Рудницького, Ф. Федорцева і д-ра В. Щурата.

Після деяких запитань і внесень (К. Малицької и ін.) голова подякував присутнім за участь і за незвичайно річевий розгляд порушених справ та замкнув збори.

Загальні Збори Союзу Українських Накладень.

Дня 19. травня ц. р. відбулися у Львові Загальні Збори Союзу Українських Накладень і Книгарень. По уділенні абсолюторії уступаючій Управі вибрано нову Управу в складі: голови Василя Паліева і членів пп. І. Громницького, М. Матчака, П. Постолюка, М. Таранька і М. Тараневича. Членську вкладку установлено для фірм І. категорії: 10 зол. вписового і 48 зол. вкладки річно; для фірм ІІ. категорії 5 зол. вписового і 24 зол. вкладки річно.

Вкладку можна вплачувати і ратами.

Між іншими внесками принято такі: 1) Заг. Збори Союзу Українських Накладень і Книгарень поручають своїм членам увійти в торговельні взаємини з книго-торговельними організаціями Радянської України, якщо ті організації вплинуть на компетентні урядові чинники, щоби видання галицько-українських видавництв мали вільний доступ на Радянську Україну; 2) видати з доходів Союзу 50 зол. на „Український Город" у Львові.

Адреса: С. У. Н. і К. Львів, Ринок ч. 10. на руки В. Паліїва.

Радек вернув у Москву.

Після 14 міс. заслання вернув у Москву один із провідників троцькістів Радек. Він хорий, тому помістили його в шпиталі у Кремлі, пізніше вишлють його на Крим. Поворот Радека означає повну капітуляцію лівого крила опозиції троцькістів.

—o—

Процес проти вбийників Радіча.

Дня 27. травня почалася гол. розправа проти б. пос. Рачіча, Поповича та Яґановича, обвинувачених за вбивство та душегубство на засіданні скупштини. Рачіча боронять 22 адвокати, Поповича 4, Яґановича 5. З причини недостачі місць видали лише 60 карт вступу, передовсім югосл. і закордонним журналістам. Всіх, що входять на салю, ревідують.

Марш. Пілсудський не хоче зізнавати в справі б. мін. Чеховича.

Судія шлєз. суду Залеський перед замкненим слідством в справі б. міністра Чеховича уважав за відповідне переслухати як свідка марш. Пілсудського, як шефа тодішнього уряду. Тому судія Залеський прийшов до Бельведеру, де прийняв його марш. Пілсудський. Та гостина ця не дала того, чого судія сподівався, себ-то зізнань маршалка. Кажуть, що треба сподіватися заяви марш. Пілсудського в цій справі, яку долучать до актів справи. Є чутки, що марш. Пілсудський у розмові з суддею Залеським ні трохи не відступив від свого становища, яке занял у справі мін. Чеховича в знаній статті „Дно ока" відносно трибуналу. В політичних колах кажуть, що до Бельведеру товаришив судді Залеському один із співмовних обвинувачів, а саме пос. Вижиковський, щоби бути присутнім при розмові з марш. Пілсудським. Кажуть, що марш. Пілсудський приняв лише Залеського.

—o—

Процес за надужиття б. президса Польської Дир. Вз. Обезпечень.

Перед окр. карним судом у Варшаві почався процес проти буш. президса Польської Дирекції Вз. Обезпечень Ант. Дермана за службові надужиття. Акт обвинувачення закидає Дерманові, що наніс т-ву 120.000 шкоди, льокуючи фонди в приватних кред. інституціях проти приписів ПДУВ, а умовою з фірмою „Труд" приніс т-ву 60.000 шкоди. На свідків покликали м. і. б. прем. Вл. Грабського, б. мін. внутр. спр. Керніка, пос. Корфантого.

—o—

Землетрус в Туреччині.

Турецькі газети подають подробиці про великий землетрус, який найбільше відчула Анґора, Сівас та Ешінжар. В останніх двох містах землетрус підкинув будинки до гори. Потрясення зайшли в прямовісному напрямі й були такі сильні, що будинки попадали один на другий. Зруйнованих цілковито понад тисячу домів. Після землетрусу почав падати великий дощ і град.

Найкраще реагувала на всі стадії землетрусу берлінська сейсмографічна стація.

З театру.

Великий Міський Театр: „Кавалєрія рустікана" і „Паяци".

Ці дві улюблені й популярні італійські опери стягають завсіди жадну мистецьких вражінь публику до театру. А що казати, коли в одній і другій опері заповіджено виступ гостей: у „Кавалєрії" п-ни Кіжнер, у „Паяцах" любимця публики Голинського! Тоді зрозуміло, що велика сала театру виповниться до останнього місця, що авдиторія жде з нетерплячкою на появу гостей на сцені.

П-на Доріта Кіжнер, що співала вперше партію Сантуцци, виповнила тільки частинно своє завдання. Голос її, правда, немалий, але ще не зовсім вишколений; він має більше драматичну закраску. Молоденька співачка орудує ним на загал уміло й певно, хоч подекуди без потреби співала за різко й за форсовно (мабуть не орієнтуючись у вимірах сали). Зате її прегарний вигляд і вистудійована до найменших подробиць гра зєднали їй симпатії слухачів без застережень.

З інших виконавців-солістів у „Кавалєрії" треба назвати передовсім тенора Бедлевича, що був того дня голосово дуже добре розположений. На похвалу заслуговує теж баритон Плонський, що створив дуже вдатну креацію як під голосовим, так і під сценічним оглядом. Бездоганною Льолею була п-а Поповичівна.

В „Паяцах" представився публиці з найкращого боку наш співак Голинський. Якби навіть було дещо правди в твердженнях польських критиків у Львові, що Голинський за мало рухається на сцені і надто часто дивиться в сторону диріґента, то про його виступ в „Паяцах" цього сказати не можна. Тут наш артист дав нам і голосово і сценічно вповні викінчену, високомистецьку креацію, якій не можна ніяк нічого закинути. Його великий і прегарний голос, вирівняний у всіх тонах, а також його солідно опрацьована і добре продумана гра підбили всю без виїмки публику.

Поза Голинським варто ще назвати в „Паяцах": Циґаніка (в ролі Тоня), що створив з акторського боку дуже добрий тип, а й голосово був ліпший, як прим. недавно в ролі Скарпії (в „Тосці"), а дальше згаданих уже Поповичівну і Плонського. Диріґував обі опери п. Лєрер.

І. Н.

Англійська партія праці проти політики Франції.

Заява секретаря партії.

Французька націоналістична газета „Еко де Парі" публікує з обуренням розмову паризького посла Сейно з генеральним секретарем англійської партії праці Джілісом. Розмова велася головно про закордонну політику партії праці. Під час цієї розмови Джіліс не щадив докорів на адресу Франції. Від 1919 р., — сказав він, — Франція є примхуватою дитиною Европи. Вона ще досі не ратифікувала умови щодо воєнних довгів і пробує крутити, хоч її господарське становище дуже добре. Франція зовсім не має безробітних, а Англія має їх майже півтора мільона. Франція має право на відбудову знищених областей, одначе партія праці є тої думки, що Німеччина заплатила вже досить. Франція систематично зменшувала вартість німецьких відшкодувань. Французькі знищені области давно вже відбудовані, а коли Франція видала репараційні гроші на удержання своєї окупаційної армії, то це її власна вина.

Страх Франції перед Німеччиною є чисто істеричним. Навіть Леон Блюм публично заявив, що Франція стала по війні істеричною. Франція не хоче роззброюватися і цим дуже утруднює положення демократичних елементів у Німеччині. Вона досі ще окупує ренську область і цим порушує льокарнський договір і викликає небезпеку нової війни. Та вона повинна памятати, що в 1914 р. Німеччина дуже легко перемогла би Францію, якби Англія не дала їй швидкої й великої допомоги.

Панахида з перешкодами.

Заупокійна літургія і панахида за душу бл. п. Симона Петлюри.

На день 26. травня ц. р. заповів відділ Українського Центрального Комітету наддніпрянської еміграції у Львові заупокійну літургію і панахиду по бл. п. головнім отамані військ і голові Директорії УНР Симові Петлюрі у львівській православній церкві при вул. Францішканській. Одначе в наміченому часі (10. год. ранку) літургія не почалася, бо митрополит Денис телєграфічно заборонив відправляти літургію по українськи. Доперва в 12. годині в полудне відправив о. Тріска панахиду в церковно-славянській мові з українською вимовою. В панахиді взяло участь до пів тисячки учасників. Невеличка церква була виповнена по береги, решта учасників заняла цілий город біля церкви, а крім того богато учасників стояло на вулиці перед церквою. Львівський „Луг" виставив почесну чету, яка асистувала в церкві підчас панахиди.

Крім еміґрантів взяли дуже численну участь у панахиді видні представники місцевого українського громадянства. В часі панахиди співав мішаний хор православної церкви і хор радн. Купчинського.

Під кінець тих замітох слід завважити, що заборона митр. Дениса відправляти літургію в українській мові є заслугою місцевого православного церковного братства, яке всецїло находиться у руках російських еміґрантів і місцевих галицьких москвофілів. Вони ужили всіх заходів на те, щоби українська мова не „осквернила" чистоти „русского православного вуха" у львівській православній церкві.

НОВИНКИ

— **Земельний Банк Гіпотечний С. А. у Львові вул. Підвалля ч. 7.** переніс свої бюра з днем 16. травня ц. р. до власної камениці **при вул. Словацького ч. 14.** Числа телефонів: 75—32, 3—82 і 52—92 (Дирекція). 2—5 2092

— **Несупокійна природа.** У північно-східній Німеччині пройшли цими днями великі градові бурі, що понищили засіви, телефони та телєграфи, а громами спричинили пожежі. — В аргентинськім місті Мендоза пятикратний землетрус зруйнував 150 домів і ранив кількасот осіб.

— **Жертви авт.** Між Болеховом і Стрием вискочив із вантажного авта вояка Мечислав Мороз за шапкою, яку зірвав йому вітер і розторощив собі голову на смерть. — Артист „Морского Ока" з Варшави Ролянд згинув в автомобілевій катастрофі біля Познання; його товариші подорожі ранені. — Підчас перегонів авт у Ціттав (Саксонія) одно авто вдаривши у розгоні об телєграфічний стовп упало між публику; 4 убитих, 14 ранених. — В околиці Кістриня (Німеччина) автобус з 33 прогульковцями перекинувся в рів; три особи вбиті, 13 ранених.

— **Досить достойників.** Французька рада міністрів під проводом Думерґа рішила, щоби не призначувати більше маршалів Франції. Можна було сподіватись, що після смерти Фоша, вільне його місце займе якийсь наслідник, тимчасом міністри дійшли до іншого висновку.

— **Ріжні вістки.** Німецький амбасадор у Парижі дякував французькому урядові офіційно за поміч Франції при рятуванні „Цепеліна". — Останніми днями на польському побережі появились громади фок і дельфінів, що наробили багато шкоди, понищивши сіти рибалок і поївши чимало риби. — Німецька соціялістична партія має 937.000 членів; на 70.000 більше, як минулого року. — З усіх університетських міст Італії зїхалось до Риму 15.000 студентів, щоби взяти участь у поході з нагоди роковин проголошення війни з Австрією. — Місто Ґота (Німеччина) обложило податком нежонатих, що мають річно більш як 3000 марок; податок уведений не для збільшення подруж, а для збільшення міської каси. — Над водопадами Ніягари будують велитенську бронзову статую Лівінґстона, відомого дослідника африканських пралісів. — У Парижі закінчився міжнародній зїзд сліпих музик; на ньому приняті нові нотні знаки для сліпців. — В університеті в Дорпаді буде відчинена катедра гебрейської мови та літератури. — У Відні роздали річну малярську нагороду „Рембрандта"; дістав її артист Оскар Мулей.

— **Причина самогубства.** У Дюсельдорфі застрілив жінку та сина, а опісля сам відібрав собі життя д-р Бішоф, власник сталевих фабрик і голова союзу сталевого промислу. Кажуть, що д-р Бішов доставляв складові части для моторів „Цепеліна", а невдача лету цього повітреплава мала стати причиною родинної трагедії Бішофа.

— **Голод на землю.** Єгипетський уряд розглядає тепер пропозицію організації австрійських хліборобів, які хотіли би виемігрувати до Єгипту і там поселитися. Австрійські селяни домагаються потрібних кредитів на будову осель і на купно господарського та рільного знаряддя. Австрійська преса сумнівається, чи відповідь буде прихильна, бо єгипетський уряд має сам економічні труднощі.

— **Англійські спортові невдачі.** Англійські мячеві дружини, які тепер є на европейськім континенті, програють по черзі всі стрічі. Недавно Ньюкастль Юнайтед програв у Відні до ВАЦ 2:0. Ці невдачі англійських футболістів відбилися голосним відгомоном в англійській пресі. Також у міжнародніх спортових колах Англії з тої причини велике обурення. Англійський спортовий часопис „Атлетік Ньюз" догадується, що мабуть представники англійського копаного мяча вважають подорожі по континенті свого роду відпочинком або подорожі для приємности. Англійське міністерство закордонних справ — на думку згаданого часопису — не повинно на будуче видавати пашпортів цим футболістам, які не можуть або не хочуть гідно заступати англійського спорту.

— **Обезпечення від виборів.** Всі кандидати на послів мусять скласти по 150 фунт. штерлінґів як кавцію, яка буде звернена кожному, що дістане бодай одну восьму частину голосів своїх виборців. Тому, що робітнича (лейбур) партія поставила богато кандидатів, які не мають виглядів дістати бодай одну восьму частину голосів, одно підприємчиве товариство обезпечень звернулось до робітничої партії з пропозицією обезпечити всіх своїх кандидатів проти втрати цих 150 фунтів. Крім цього це товариство звернулось до поодиноких кандидатів з пропозицією обезпечити їх аж до 1000 фунтів на покриття коштів їхньої виборчої кампанії, на випадок, якби вони не були вибрані. Висота обезпечень залежить очевидячки від виглядів, які має кандидат на свій вибір і від умовин округи, в якій кандидує. Може і при найближчих наших виборах „Карпатія" спробує якесь аналоґічне обезпечення від нещасного випадку— невибору посольських кандидатів?

— **Англійська „фер плєй".** У домі консервативної партії Абердейр (Уельс) вибухла пожежа. Саме тоді по сусідству йшли збори робітничої партії. Члени тієї партії кинулись на осідок консерватистів і замісць долити до вогню нафти, рятували приготовану консерватистами до виборчої кампанії літературу проти них. Так виглядає „фер плєй" в Англії. У нас суперництво значить: підставити другому ззаду ногу, коли цей находиться в небезпеці.

— **Здобутки техніки.** На передмісті Льондону в Кольнбрук вибудували зовсім новий тип вулиці; з боків вона викладена сталею, а в середині асфальтовою масою. Крім цього йдуть через неї сталеві дуги. Вулиця призначена для переїзду виїмково тяжких возів і має довго видержати великі ваги.

— **Для філятелістів.** У Франції появляться небавком пять нових марок по два, три, пять, десять і двацять франків з рисунками гори св. Михайла, Тріюмфальних воріт, Собору в Раймс, Пристані Ля Рошель і Мосту Ґар, виконаними найкращими мистцями.

— **У память автора „Дон Кіхота".** На міжнародній виставці в Севілі є окрема саля присвячена памяти творця „Дон Кіхота"; у ній зібрані всі рукописи, портрети та предмети Сервантеса, які лише можна було найти. У численних шафах за склом пишаються тисячні видання його творів і переклади з них. Між документами є рідкий папір про викуп Сервантеса з рук варварів, коли він попав у полон під Лепанте. Стіни цієї салі вкриті гарними килимами з малюнками ріжних сцен із „Дон Кіхота". Мало хто знає, що „Дон Кіхот" діждався в Еспанії люксусових і популярних видань, як мало який інший класик в іншій країні.

— **Ради в сам час.** На зборах „Лікарського товариства" в Ню Йорку мав відчит д-р Мільфорд на предікаву тему. Він доказував, що жіноцтво сильніший пол від мущин і до нього належить майбутність. Жінки мають краще здоровля і довше живуть, а як каже статистика, багато більше є вдів, що виходить двічі і тричі замуж, ніж мужів-удівців, що переживають своїх жінок. Якаж причина фізичної переваги жінки? Д-р Мільфорд має на це надзвичайну відповідь: краща одіж. Жінка вбирається в легкі сукні, відкриває шию, плечі, руки, ноги, а навіть груди на вплив соняшного проміння, яке є цілющим, життедатним. Мужеське вбрання навіть в літі важке, що вкриває все тіло — не допускає до тіла ультрафіолетних промінів. Тому д-р Мільфорд дає на це практичні ради: у літі ходіть у легенькій, прозірчастій сорочці з широко відложеним ковніром, з короткими рукавами, штани носіть до колін, а лисих лишіть голі, замісць черевиків легкі капці, а голову без капелюха. Ради сміливі. Але хто вернеться споминами назад літ 30, пригадає собі, що і жіноцтво тоді не могло уявити собі, що колись нове покоління ходитиме так, як ходить нині.

— **Піддані Ватикану.** У найближчому часі буде означене число осіб, які мешкатимуть постійно в Ватикані і рахуватисьмуть підданими ватиканського царства. Досі є їх 468. Кардинали є громадянами Ватикану, навіть коли мешкають поза його межами (таких є двох: ватиканський секретар Ґаспарі і архипресвитер Мері дель Валь). Крім них належать до ватиканських громадян найближчі співробітники Ґаспарі, папський гофмайстер, директор музеїв, служба, сторожі, садівники, командант швайцарської ґвардії та жандармерії з рідною. Скількість членів цієї жандармерії збільшать тепер до 200 осіб.

— **З англійської педагогії.** У сезоні свідоцтв і іспитів льондонська преса передає веселий анекдот, характеристичний для метод англійської педагогії. У славній на весь світ гімназії Ітон, де батьки зголошують своїх синків до школи вже з менту їх народження, щоби мати право першенства до впису і де по традиційному звичаю хлопці носять циліндри замісць шапочок або капелюхів, один із учнів цієї школи зпізнився цими днями до школи. На запит, чому? — він відповів, що мусів годувати черепаху. Для вчителя буа це аргумент за слабий і він дав за кару хлопцеві тему „Життя черепахи". Минув тиждень, а учень вправи не приніс. Коли його вчитель спитав — чому?, він відповів, що не може її написати, бо черепаха ще живе, отже він не знає всього її життя. Учитель на мент подумав, а потім пригадав собі, що черепаха живе більш сотні літ. Він зрозумів відповідь свого учня і з усміхом дарував йому кару, вважаючи, що 13-літній учень виявляє велику умову зрілість.

— **На карти „Рідної Школи", звільняючі від алькогольних напитків,** зложили отсі Вп. П. Громадяни і Громадянки в золотих: д-р Венґльовський Іван, Борщів 15, радн. Борусевич Теофіль, Познань 10, адв. Шкільний Мих., Познань 10, інж. Підгорецький Мих., Познань 5, інж. Ярош Степан, Познань 5, Крижанівський Микола, Жабє 5 радн. Кузик Модест, Познань 4, інж. Юхнович Осип, Познань 4, Кружок „Р. Шк.", Рогатин 4, д-р Рожанківський, Калуш 3, інж. Мадай Степан, Познань 2.50, інж. Павловський Казимир, Познань 2.50, Колцуняк Катерина, Обертин 2, Романовська Анна, Обертин 2, Яворський Йосиф, Обертин 2, Третяк Михайло, Обертин 2, Пижук Анна, Обертин 2, Петро Стах, Гончарів 2, інж. Прокопів, Жабє 1.

— **Вибори та пророки.** Останнім здобутком англійської виборчої кампанії є поміч медіїв і астрольогів. Провідники всіх партій звертаються до них за гороскопами. Пророцтва цих віщунів друкуються в мільонах примірників і розкидаються між виборців для підбадьорення і приєд-

нання нових голосів. Один „незалежний" кандидат користується в своїй агітації відомим мелєм, яке обіцює означити з ясновидючою точністю день і годину його перемоги. Пригадується грецька та римська історії. Перед кожною більшою кампанією кликали ясновидців і віщунів.

— **Зі статистики народин.** Якщо вільно вірити останній статистиці, то місто, де родиться найбільше дітей, це Каїро. У 1927 р. було там на 1000 мешканців 51 уроджених дітей. В Александрії, другім єгипетськім місті, було народин 49. На другім місці, дуже далекім у ріжниці, стоїть Москва, де на 1000 осіб є 29,9 народин, відтак Ленінград з 27,8. А найменший відсоток мають із столиць Берлін і Відень: 11 і 11,7. Отже хто хоче мати більше даних на побільшення своєї рідні, нехай їде до плодючого Єгипту, хто менше, до німецьких столиць!

— **У добі спорту.** В одному празькому денникові було цими днями таке оголошення: „Банкова інституція приме негайно торговельника з вищою школою, німецької національности, доброго футболіста". Банк не подав своєї фірми, тільки криптонім. На кожний випадок є це "нискрізь модерна інституція. Можливе, що вона потрібує футболіста, щоби викопував клієнтів через браму.

— **Німецький збирач блощиць.** Ріжні бувають збирачі. Одні збирають почтові марки, другі табакерки, треті пуделка від папіросів і так далі у безконечність. Знайшовся також збирач блощиць. Це власник одної великої книгарської фірми в Монахові. Він є власником одинокої на світі збірки блощиць. Він збирає їх протягом усього свого довгого життя і зібрав понад 40.000 блощиць. Та він був не лише збирачем, але також науково досліджував цю тварину. Ентомольогія нараховує тепер коло 20.000 ріжних пород блощиць. Найменший примірник в його збірці, це гімалаяйська блощиця, менша від головки звичайної шпильки, а найбільший — з Филипинських островів, який має до 12 центиметрів довжини. Монахійський збирач відкрив і описав кілька нових, невідомих в науці відмін блощиць. Одну таку нововідкриту блощицю він назвав в честь своєї жінки Лізою.

— **Відкриття сезону в Черчу.** 1-ший сезон у Черчу, по зниженых цінах, відкривається з днем 9. червня і треватиме до 1. липня. З 1-шим липня починається другий сезон. Управа „Черча" веде он-реме інформаційне бюро у Львові при вул. Косцюшка 5. Зголошення на сезон можна слати впрост до Черча, на адресу: Мінеральний Живець, **Черче п. Рогатин.** 2105 1-2

Зі спортового життя.

Україна — Світязь 4:2 (4:1).

Україна II. — Світязь II. 4:2 (4:0).

Обі дружини України перемогли доволі легко свого Б-клясового противника, при чому У. Україна переважала світязян технічно у всіх частях. До того слід замітити, що в Україні II. грала більшість змагунів з України III., а в Україні I. було 3 грачів резервових (з України II.). Деякі з цих резервових грачів (прим. Жук) грали краще, як неодин з реномованих грачів першої дружини. Таких грачів треба буде, на нашу думку, стягнути вже небавком до I. дружини. Судіював змагання Україна I. Світязь I. п. Верхола. Видців ок. 400.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Вівторок 28-го, г. 7·30 веч. „Остання новість".

Середа 29-го, г. 7·30 веч. „Фавст", виступ Качмара і дебют Яд. Левицької.

Четвер 30-го, г. 7·30 веч. „Царевич, оперетка.

Малий Театр:

Вівторок 28-го, г. 7·30 веч. „Кохання без готика".

Середа 29-го, г. 7·30 веч. „Кохання без готика".

Четвер 29-го, г. 7·30 веч. „Кохання без готика".

Кіна.

„Аполльо": „У великоміськім вирі".

„Кольосеум": „Пригоди бриг Род дя Рок" і „Княжна Дунаю".

„Лев": „Окови подружа" з Мозжухіним.

„Люна": „Пімета мурина".

„Марусенька": „Пат і Патахон пасажири зайнен".

„Оаза": „Бранка проклятих" (Янінгс і Конр. Вайдт).

„Палляс": „Чорний барон" і комедія „Добрий інтерес".

„Пан": „Бранка проклятих" (Янінгс і Конр. Вайдт).

„Пасаж": „Альома дочка моря".

„Ущеха": „Любви" (Вільма Банкі).

„Фатаморгана": „На провесні (Жеромського).

„Химера": „В спокусливім огні бриллянтів".

Програма радіо.

Четвер 30-го.

Льондон (358). 21·00 „Дон Жуан", опера. 22·50 Хор. 24·30 Квінтет.

Париж (1741). 16·45 Симфонічна музика. 21·35 Концерт.

Берлін (475,4). 20·45 Радіооркестра.

Відень (519,9). 19·20 Кажерний концерт.

Мюнхен (536,7). 20·00 Оратория Мендельсона.

Будапешт (545). 18·50 Старомадярські пісні. 22·10 Циганська музика.

Міляно (504,2) 20·3: „Льодолата", опера Масканія.

Москва (1412,3). 16·00 Російська музика.

Харків (1680). 16·30 Концерт. 19·30 Музично-літер. вечір.

Варшава (1395,1). 16·00 Легка музика. 20·30 Концерт оркестри. 23·00 Музика до танців.

Краків (314,1) 20·30 Концерт.

Познань (339,8). 20·15 Органовий концерт.

Кошиці (265,5). 20·15 Концерт А. Кошиц.

Пятниця 24-го.

Льондон (358). 17·15 Музика з Пейгавс у Лєвішем.

Давентрі (452,3) 22·35 „Турандот" з Ковент Гарден

Париж (1765). 21·35 Оратория Баха і віольончелі Шуанна

Відень (519,9). 20·00 Концерт тов-ва „Концертферайнігунг".

Міляно (504,2). 20·30 Симфонічний концерт.

Лянгенберг (462,2). 20·30 „Казки Гофмана" з Дортмунд.

Будапешт (545). 12·10 Циганська оркестра.

Ленінград (1000). 19·30 Українська пєса.

Москва (1412,3). 19·00 Музично-літературний вечір

Харків (1680). 18·30 Етнографічний концерт.

Варшава (1395,1). 23·00 Концерт мандолінистів. 20·30 Симфонічний концерт.

Кошиці (265,5). 19·20 Опера з Праги.

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ
за упокій душі бл. п.
Мар І Ірини
З Сухонських Шумської
відправиться в Архикатедр. св. Юра у Львові в другу річницю смерти, то є дня 30. травня 1929 р. в год. 9. рано, на яке знакомих запрошує
111 Муж.

Присилайте передплату!

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Український Театр під дир. Ів. Когутяка.

Заїзні нов. Зборів:
Середа 29.V. Ніагарник з Тиролю.
Четвер 30.V. Кума марта.
Пятниця 31.V. Чар мундуру. 2106 1-2

Національний Союз Українських Студентів у Бельгії. Дня 24. квітня 1929 вибрано новий Провід, в склад якого входять: О. Бриндзан — голова, С. Степів — секретар, Б. Мохнацький — скарбник. Членом Ревізійної Комісії: Т. Когут і Ю. Сороковський. Провід „Насуса" подає до відома студентам, котрі хотіли би студіювати в Бельгії, що пів року при вступі на університет є значні полекші. Університет приймає й тих, що не мають іспиту зрілости, а скінчили середну школу. На деякі факультети треба здавати вступний іспит. Звертається увагу, що треба приїхати якнайскорше, щоби хоч трошки опанувати французьку мову. Курси франц. мови є безплатні. За точними інформаціями треба звертатися до „Насуса" під адресою: Union Nationale des Etudiants Ukrainiens. Liege-Boite postale 107. Belgique. В листах по інформації проситься додучити 10 фр. франц.

Запис до эльонавтованих службовиків. Тов. „Взаїмна Допомога" неприйнятих до служби службовиків у Львові взиває членів і нечленів Товариства всіх департаментів як також емеритів у справі особистій приславати свої генералія негайно, а саме: ім'я і назвисько, рік уродження, де уродився, коли вступив на державну або військову посаду, де пенькає і почта, в котрім році почав платити емеритальний фонд, коли дістав декрет або пертифікат, де виконував службу і до котрого року, чи має емеритуру і в якій висоті. Адресувати: Дмитро Колісник, вул. Городецька ч. 95, Львів. — За Товариство: Колісник, голова, Павлюк, секретар.

Інкуматики 2006 — **„MICHELIN" поручає фабричний склад ВИТОВД ТРАНДА Львів, вулиця Подлєвського 2. Телєфон 8-43.** — 6—6

ПОВІДОМЛЯЄМО ТОВАРИШІВ, що здавали іспит зрілости в тернопільській гімназії, в 1899 році, що дня 29. червня ц. р. відбудеться 30-літний товариський зїзд, на котрий П. Т. Товаришів запрошуємо. Приїзд до Тернополя дня 28. червня ц. р. пополудне. Участь у зїзді просимо зголосити найпізніше до дня 15. червня ц. р. на руки окружного судді Віктора Цебровського в Тернополі. — Тернопіль, дня 15. травня 1929 р. — Віктор Цебровський, Станислав Міхаловський, Станислав Граневський. 2—4

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик пречийні продає за готівку і на гати від десятків дт з найлішої сторони якісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, вул. Марійська ч. 5. 3 171-?

ОСОБА молода, солідна пошукує посади бюрової або в склепі. Більша практика. Свідоцтва на найліпші. Може заняти домашним хозяйством. Зголошення прошу слати під ч. 113 до Редакції для „Г." 2101 1—1

КУПЦЯ-фахівця спожівчої бранжі глядає кооператива в Угнові. Вимагана мала готівкова каущія. Помешкання для родини і платня згідно з умовою. Зголошення до 10-го червня слати на руки інж. К. Целевича в Угнові. 2103

МОНТЕР-ЕЛЄКТРОТЕХНІК з 14-літньою практикою пошукує праці. Адреса: Luck, Monopolowa 3, Микола Торбенко. 2102 1-2

ДОБРА кухарка, ощадна найде негайно заняття. Зголошення прошу слати на пошті рестанте Леся Степня, Станиславів. 2104 1—2

ОГОРОДНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО, СКЛАД НАСІННЯ ТА РОСЛИН ТЕОДОРА КЛИМОВИЧА, ЛЬВІВ площа ГАЛИЦЬКА 13, поручає розсади квітів та городини, пеларгонії, бегонії, найкращі зразки кальомбових рослин, барбарум, естрагон, насіння горошку, матіони, резеди, настурції, квітової мішанки „Японський килим", кальомбової та канаркової мішанки, то-що; висилка в дбайливім опакуванні. Кущеві рожі продається з гарантією, що вони приймуться. Дикий виноград для альтан і огорож; жоруспини (дзігі); плетеникова барбарія та американська для засадження; томпінамбури (бульви) розсада шпаратів, подчинць, насіння для бжіл. Китиці на весілля та іменини. Похоронні вінки, обсада на гробівці Личаківського цвинтаря та охорона їх. Усе те, що належить до огороднитства постачає Теодор Климович, Львів (телєграфічна адреса). Просимо писати точну адресу. 2100 1-5

КАНДИДАТ нотаріяльний з 2 літньою практикою в нотаріяті, обмайонтений в справах спадкових пошукує від 1.VII. ц. р. посади в нотаріяті — найрадше в околицях Львова. Зголошення слати до адміністрації під Кандидат: 156. 2107 1—2

БІЖУТЕРІЮ, СРІБЛО, ГОДИННИКИ поручає дешево Домбровський-Розважевські Львів (Готель Жоржа) вул. Академічна ч. 9. Догідні услівя. 1966 51—?

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легінів. серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
Львів, Городецька 46.
432 Пересвітлення Рентгеном. 21—24

Важне для літників!
Бюро мешкань для літників в Косові посередничить у винайманню мешкань і уділяє всяких інформацій. 2017 5—5

Лічнично - курортове і клімятичне заведення
„ЗЕЛЕМЯНКА"
над рікою Опір, при зел. лінії
ЛЬВІВ-ЛАВОЧНЕ
2109 поручає 1—2
60 покоїв з повним удержанням у зарядї властителів. — Сольно-йодово-бромові купелі. — Лікар заведення: Д-р Кашубинський зі Львова.
Зголошення приймає і уділяє інформацій: Заряд Літнища Зелемянка, п. Гребенів
і бюро: **Львів, вул. Руська ч. 18. III. пов. тел. 57—79.**

Важне для літників!

Бюро мешкань для літників в Косові посередничить у винайманню мешкань і уділяє всяких інформацій. 2017 5—5

Конкурс на наукову працю.

Отсим оголошуємо конкурс на одну наукову працю із слідуючих трох тем:

1. Значіння України у світовім господарстві.
2. Як розвинути наше народне господарство? (Тут узгляднити розвій промислу, торговлі, еміграції, безробіття і т. п.)
3. Значіння і вплив української школи на піднесення господарства й добробуту українського народу.

Розвідка повинна обіймати найменше 20 сторін друку великої вісімки.

В конкурсі можуть брати участь учителі й абітурієнти „Рідної Школи".

Перша нагорода 25 ам. долярів, друга нагорода 15 ам. дол., трета нагорода 10 ам. дол. — Гроші на ту ціль зложено вже в касі Головної Управи „Рідної Школи".

Оригінальні праці переписані чужою рукою або на машині в запечатаній конверті разом з деклєцією і точною адресою автора в окремій запечатаній конверті переслати на кошт автора найдальше до дня 15. жовтня 1929 р. год. 12. в полудне до Головної Управи „Рідної Школи" у Львові, Ринок ч. 10. II. поверх. Замешкання дотичне дата надавчої посвідки.

Склад оціночного суду установить Головна Управа „Рідної Школи", покликуючи до нього також визначних українських економістів.

Нагороджена конкурсовою премією праця, стає власністю „Української Стрілецької Громади" у Філядельфії, яка зобовязується видати її друком в досвіді 2 років, оплати повернути на дальші конкурси „Рідної Школи".

За українську Стрілецьку Громаду у Філядельфії.
2110 1—1
Д-р Володимир Галан вр. голова.
Д-р Павло Дубас вр. секретар.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Ділo". З друкарні Видавничої Спілки „Ділo", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 118 (11.459). Львів, четвер 30. травня 1929. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

НІХТО не знає, що йому принесе будучність, тому повинен шадити на чорну годину, а свої ощадности поміщувати в Кооперативному Банку „ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20. 1862 1—?

Хмари на політичному овиді.

Берлін, 24. V. 1929.

У кожного, хто слідкує за офіційними заявами урядів може витворитись переконання, немовто людство поволі наближується до замирення. Всі ото урядові заяви настроєні на один тон, всі вони декларують, що одиноким бажанням урядів є закріплення і розбудова мира. Офіційний пацифізм є в моді. Про нього однаковими, стереотипними словами говорить Гувер і Риков, Чемберлен і Стімсон, Поанкаре й Мусоліні, Штреземан і Бенеш. Пацифізм — це видима поверхня великої політики. Шильд. Маска.

Під нею справи виглядають трохи інакше. Три великі проблеми має оце до вирішення світова політика: Розброєння, репарації й національні меншости. Остання роззброююча конференція розійшлась без результатів, потихо, ховаючись в тіни. На основі всього дотеперішнього треба думати, що репараційна конференція ще раз експльодує, але тим разом остаточно. Щож до проблеми національних меншостей, то нам відомо, що маємо про це думати. Помимо всіх пацифізмів, політика великих держав не в силі розвязати цих питань. Бо й не про замирення йде людям, а про щось зовсім протилежне. Річева аналіза зовнішньополітичного тла всіх тих трьох проблем виявляє, що при роботі є тут цілком інші сили й тенденції як стремління до замирення. Що означає офіційний пацифізм і яка дійсність за ним криється, можна переконатися на прикладах східньоевропейського політичного комплексу.

Офіційна політика пацифізму найшла на цьому просторі своє найбільше маркантне оформлення в т. зв. протоколі Літвінова. Як відомо, на переломі ц. р. Літвінов звернувся до Польщі з пропозицією, ратифікувати спільно т. зв. пакт Келльога про унезаконення війни, з особливим протокольарним приноровленням цього пакту для Сходу Европи. Після шістьох тижнів переговорів, в. п. С. Р. С. Р., Польща, Ромунія, Естонія й Латвія підписали цей протокол. 21. І. Литва ратифікувала цей пакт сепаратно. 27. II. Туреччина й собі приступила до протоколу. Так і видно: Східня Европа начеб замирюється, війну виклинає. В дійсности-ж це є поверхня. Маска. Під нею криється щось цілковито інше. Навіть побіжне зіставлення останніх пресових відомостей виявляє, що дійсний хід подій представляється дещо інакше. Пригадаємо тільки виступ голови уряду УСРР на зїзді рад у Харкові в справі положення українського населення в Польщі, а далі виступ представника УСРР на зїзді рад закавказьких республик у Тифлісі. На оба ті виступи зареагували польські консулі в Харкові та Тифлісі так, що демонстративно вийшли з дипльомагичної льожі. Але по тих двох випадках прийшов третій. На всесоюзному зїзді рад у Москві Риков, як голова союзного уряду, закинув у своєму експозе всім контрагентам протоколу Літвінова нещирість у здійснюванні того пакту, зокремаж скритикував поведення Польщі в тій справі та зробив закиди польській пресі, що вона підбурює опінію проти СРСР, який хоче мира. Ці слова Рикова зїзд сильно оплескував. У відповідь на те польський посол Патек покинув демонстраційно салю нарад.

Все те порівнюючо дрібні факти, але у своїх підсумках такі дрібні факти складаються на співжиття двох держав, на т. зв. дійсність у їх взаєминах. Отже та дійсність ні трохи не пацифістична.

І тільки з перспектив тієї дійсности можна зрозуміти цілий ряд подій і фактів значно ширшого значіння, які є, на нашу думку, в стані спричинити цілком нову і тим разом може вже більше постійну констеляцію у вічно мінливім калейдоскопі повоєнної зовнішньої політики.

Виходячи зі східньоевропейської точки погляду, бачимо, що дійсний розвиток подій не веде до замирення. Протокол Літвінова був, розуміється, заініційований не так уже з бажання, щоби справді довести до замирення на сході Европи, як радше був чергови глибоким поклоном більшовиків перед Америкою, одним із засобів для здобуття кредитів і дипльоматичного визнання себе. Напротязі двох останніх років поміж політикою Америки і Москви істнував цілий ряд паралель, які примушували думати, що новий президент обовязково визнає більшовиків де юре. Але це визнання не прийшло. Навпаки. На початку травня секретар департаменту Стімсон заявив, що визнання не буде. Зворот америк. політики можна зрозуміти як політичну ініціятиву Гувера, щоби довести до т. зв. „пакс англьосаксоніка", на базі морського роззброєння й поділу світових економічних інтересів поміж Америкою і Британією. На овидах світової політики зарисовується осьтак нова велика можливість англьоамериканського замирення; перші ластівки, що його віщували, були американські концесії в бік позицій Англії і Франції щодо роззброєння на останній конференції в Женеві. Дальшим симптомом цього розвитку є відсунення Америки від С. Р. С. Р. Звідси заява Стімсона. Це не є випадкова річ, що у витвореній осьтак ситуації помічаємо зростаючу протирадянську активність Англії, яка стрічається з мовчазним одобренням Америки. Найновіші події в Бухарі й Афганістані, вістки про музулманські повстання і відділення від Туркестану, концентрація червоних військ в Азербейджані, на афганській і перській границі, поспішний поворот Буденного з Владивостотока до Москви та його виїзд до Туркестану — все це події дуже симптоматичні. Одначе зростаюча оце наново дипльоматична ізоляція С. Р. С. Р. і рівнобіжні з нею, виразно протирадянські акти не обмежуються на передній Азії. В Европі бачимо ту самісіку послідовну роботу.

Недавні заворушення й арешти у Литві звязані безпосередньо з польонофільською акцією емігранта Плешкайтіса спрямовані до того, щоби повалити уряд Вальдемараса, є симптоматичні для цього протирадянського розвитку. Повалення Вальдемараса означатиме остаточне осадовлення польських впливів у цілій Литві і здобуття геополітичного звязку з рештою балтійських держав. В дуже оригінальних формах звязується цей комплекс східньоевропейських справ з розвитком на Балкані. Поїздка Залеського до Будапешту є ревізитою минулорічних відвідин мадярського міністра Валька у Варшаві. Вже в цьому часі інтерпретовано польсько-угорські переговори як намагання Польщі, забезпечити собі на всякий випадок плечі від південного заходу. З тих перспектив Польща переняла на себе ролю посередника поміж Угорщиною й Ромунією, бажаючи залагодити їхні старі тяжкі непорозуміння. Але ще далі сягають ті звязки; фашистівський секретар закордонних справ Гранді був на початку травня в Будапешті, а незадовго відвідає Варшаву. Це пята з черги його політична подорож цього року. Після Анґори Атени, потім Тірана, потім Будапешт і нарешті Варшава. Слідкуючи за обективним ходом подій не можна збутись переконання, що поміж політикою Риму і Варшави істнують саме у цей час, особливож на Балкані далеко ідучі паралелі. Польща відсунулась доволі демонстративно від зїзду Малої Антанти; те, що на малоантантському зїзді партнери не могли добитись до унітарного договору, треба записати на конто Ромунії, яку Мусоліні намагається за всяку ціну виважити, особливо засобами фінансової політики, з Малої Антанти. Також і в цьому випадку маємо до діла зі старою тенденцією Італії вибити собі впоперек Балкану і через Малу Антанту дорогу на Схід Европи, втягаючи тим разом Польщу до своєї політичної комбінації.

Паралельно і неначеб у відповідь на цю зовнішньополітичну виразно протирадянську констеляцію, бачимо в Москві радикалізацію соціялістичного курсу та зломання правого опортунізму. Цікаво тут відмітити, що бувший голова радянського держбанку Шайман, найактивніший приклонник концепції порозуміння з Америкою, дістав саме тепер димісію з усіх відповідальних постів і доробився виключення з партії, з забороною повороту до праці. Як останню подію в цьому розвитку приходиться занотувати проти-

ЧЕРЧЕ

СІРЧАНІ Й БОРОВІ КУПЕЛІ. — ЦІЛЮЩІ ВОДИ.

Відкриття сезону дня 9. червня ц. р.

2095 Зголошення: **Черче** почта **Рогатин.** 2—2

Інформації у Львові: **Львів, Косцюшка ч. 5.**

польську промову Рикова, свого роду заповіль можливости війни з Польщею. Зрештоюж, стара це московська політика. Коли Москва внутрі не виходить на лад, тоді попадає також у зовнішню скруту. А в таких випадках все шукає рятунку у війні! Старий московський вентиль безпеченства! — Отак, помимо всіх пацифістичних протоколів і пактів, над Европою стоїть глухий неспокій. Нині ще доволі трудно сказати, коли і в яких остаточних формах він згусти ться в неминучу бурю.

Зенон Пеленський.

Провідник індуських націоналістів про Англію.

Кореспондент „Берлінер Тагеблят" мав розмову з Мотіляль Неру, президентом всеіндуського національного конгресу й автором проекту домініяльної конституції для Індії. Мотіляль Неру приїхав до Бомбаю, де починається важна сесія конгресу. Цей конгрес поставив до Англії ультімат, в якому домагається заведення найпізніше з кінцем цього року домініяльного устрою для Індії.

На запит німецького кореспондента, яке значіння матимуть для Індії нові вибори в Англії, Мотіляль Неру відповів: „Англійські вибори не мають для нас ніякого значіння. Ми не звязуємо з ними ні надій, ні побоювань. Вислід виборів не матиме для Індії ніякої практичної вартости. Всі англійські партії у виборчій боротьбі уважають індуське питання за неістнуюче і в їх програмах нема про нього жадного слова. Жадна англійська партія, як прийде до влади, не схоче й не зможе виконати навіть мінімальних домагань Індії. Ми знаємо, що не можемо чекати від них жадної допомоги і тому готові з усім напруженням розпочати боротьбу за незалежність. Навіть якби до влади знову прийшла партія праці, вона не дасть нам домініяльного устрою. Ми будемо чекати, аж поки скінчиться термін, який ми виставили, а потому розпічнемо боротьбу. Тому події в Англії для нас цілковито байдужі".

Вибори в Бельгії.

Успіхи фламандців та ліберальів.

Минулої неділі відбулися в Бельгії вибори до палати послів та до сенату. Палата послів, яку вибрано в 1925 р., мала 187 послів і мала такий склад: 78 соціялістів, 78 католиків, 23 ліберальів, 6 фронтовиків, 2 комуністів. Сенат мав 153 члени, з того 71 католиків, 59 соціялістів і 23 ліберальів.

Вислід теперішніх виборів знову дав перевагу католицько-ліберальній урядовій коаліції. Ліберали здобули кілька нових мандатів коштом соціялістів. Натомісць католики, які взяли на себе тяжке завдання боронити у Фландрії бельгійський принціп проти фламандського націоналізму, стратили, бо фламандці майже скрізь перемогли. Соціялісти стратили багато місць.

Найбільше виграли фламандські націоналісти, не зважаючи на пропаганду, яку вели проти них усі інші партії. Покищо невідомо, скільки місць вони матимуть, але не підлягає сумнівові, що будучий уряд мусітиме з ними числитися.

Штреземан не поїде у Мадрид?

„Льокальанцайгер" і „Берзен-Курер" повідомляють, будьто би мін. Штреземан не візьме участи в мадридській сесії Ради Ліги Націй. Мін. Штреземан не подав причин, чому мав би зрікти ся виїзду до Мадриду. Рішення може залежати від дальшого розвитку репараційних переговорів у Парижі

Відгомін минулого?

Польська преса пише про арештування убийника Твердохліба.

„Дзенник Львовскі" з 29. ц. м. приносить велику статтю п. з. „Зловлення убийника бл. п. Твердохліба", яким мав бути *студ. Іван Пасіка з* Левандівки коло Львова, що вернув з кінцем квітня ц. р. з Чехословаччини до дому своєї матери. Про арештування Пасіки повідомляли ми вже перед кількома днями, а позавчора, як подає „Дз. Льв.", посаджено його у вязниці при вул. Казимирівській.

З того, що подає „Дз. Льв." у згаданій статті, виходилоб, що Пасіка був сім літ у Чехословаччині і не вертав до краю, бо за ним були розписані стежні листи. Колиж вернув, його арештовано спершу тільки за нелегальний перехід границі і покарано 14-дневним арештом. Але в міжчасі нібито виявилося, що Пасіка був причасний до убийства Твердохліба і тому його арештовано й замкнено під замітом того убийства. Арештовано його на стриху дому його матери в Левандівці, при чому він мав при собі набитий револьвер.

„Дз. Львовскі" приносить позатим ще таку вістку: В часі ревізії, переведеної в домі матери Пасіки, знайдено м. ін. лист арештованого до його брата Михайла, в якому він накликав свого брата, аби не мішався до політичних справ, а зокрема до памятних листопадових подій 1928 р., бо це може спровадити на нього нещастя. В дальшій части того листу і з цілого його тону пробивається, мовляв, жаль Пасіки до керманичів УВО, які пхають невироблену молодь до тяжких актів, а потім нею зовсім не інтересуються і лишають її на ласку долі.

Розправа проти Івана Пасіки має відбутися небавком.

Габібула ліквідує закордонні посольства.

Побідний володар Кабулу Габібула видав розпорядок, силою якого розвязується негайно всі афганські посольства за кордоном, що були вірні Аманулі. Всі афганські посли та представники обовязані зголоситися до 4 тижнів у Кабулі. Посольства в Римі, Москві та Парижі будуть зовсім зліквідовані.

Президент Латвії у шведського короля.

Президент латвійської республики Семгальс приїхав латвійським ледоломом „Христіян Вальдемар" до Стокгольму, щоби офіціяльно відвідати шведського короля. Король прийшов на палубу латвійського корабля. Король Густав ревізитує президента Семгалєса з кінцем червня після офіціяльної гостини в Естонії.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ
РАНІШЕ РОМАН ЗУБИК
ЛЬВІВ, ВУЛ. ГАЛИЦЬКА Ч. 16.
ВОВНЯНІ НОВОСТИ ДЛЯ ПАНЬ на ПЛАЩІ, КОСТЮМИ І СУКНІ.
ШОВКИ у великому виборі.
ВОЙНИ АНГЛІЙСЬКІ І КРІЄВІ на мужеські одіж.

Крізь призму десятиліття.

Становище в Галичині в квітні—травні 1919 р. — Станиславівське свято. — „Спокійний" розгляд з перспективи 10-ти літ. — Діяльність ПКП. — Польська преса в часах „української інвазії".

На весну 1919 р. польські війська, що в листопаді 1918 р. утворили фронт проти української армії менш-більш на межі польсько-української національно-етнографічної етничности із заломанням по лінії залізничого шляху Перемишль-Львів в бік Львова, як острова з польською більшістю, одержали велике підсилення не тільки з корінної Польщі, але й з Франції через приміщку армії ген. Галлєра, яка — згідно із взятим Р. Дмовським і тов. зобовязанням — могла бути використана тільки на протибільшовицькому фронті. Тимчасом добре випосажену й вишочату армію ген. Галлєра під проводом французьких старшин звернено проти української армії в Галичині. Крім того поляки одержали великі засоби зброї й муніції від Франції й Італії.

Положення української армії в Галичині ставало все критичніше. Перетомлена важкою зимою, позбавлена одягів, з вичерпаними засобами муніції, без досвідченого проводу (на Збручі стояли вже червоні відділи), без доступу до світу, загрожена з полудня румунськими військами (які опісля заняли Покуття), вона мусіла подаватися під натиском польського наступу.

Наступаючи від Перемишля і Хирова, польські війська відсунули українські відділи аж під Львова йдучи на Золочів-Тернопіль рівнобіжно займаючи Дрогобич-Борислав, Стрий, а опісля Станиславів. В дні 25. травня 1919 українські війська, окружувані з одного боку поляками, а з другого румунами, покинули Станиславів, тимчасовий осідок влади ЗУНР.

Десятиліття цеї події святочно обходило в Станиславові польське громадянство з представниками польської влади. З тієї нагоди 25. ц. м. в станиславівському костелі відбулося поминальне богослужения за членів Польської Військової Організації (яка за часів української влади мала в одному Станиславові 7 компаній в силі 600 людей), що полягли „в часі української інвазії". Другого дня відбулося полеве богослужения за приєднання Станиславова й околиці до польської держави, в якому взяли участь воєвода Наконечніков-Клюковський, ген. Луковський, польські товариства й організації, неоваки то-що. Крім того ще й іншими способами святковано цю подію.

„Курер Станіславовскі" видав з приводу цих роковин спеціяльне число з освітленням подій спереду десять літ. Годилось би хоч коротко реферувати поміщені в станиславівському органі статті і спогади, щоби відтворити минуле спереду 10-ти літ — так, як воно представляється в перетривалій уяві польських діячів, відтворюючи те минуле, що кидає свій відблиск на сучасне.

В передовиці „Свято національної солідарности" читаємо:

„Ми повинні з перспективи 10 літ спокійно, без афектації розглянути хід подій перед т. зв. українською інвазією, становище польського громадянства в незвичайно важких днях окупації і вінці значіння нашої солідарности і приєднання Східної Малопольщі до Польщі".

„Творення української державности в Галичині, що потягло за собою польсько-українську війну є „австрійська інтрига", це наслідки політики **„divide et impera!**, що їзда гробу мала ще намір поцілити в спину повстаючу польську державу", бо „Відень по-тихо без відома польського громадянства віддав владу у Сх. Малопольщі в руки українських лідерів, узброюючи їх кайнові руки шляхом скупчення руських полків у нашій дільниці, приділення офіцерів-німців і достарчення останків воєнного знаряддя". Але „ту зрадницьку гру зразу побачило наше громадянство, найслабше політично освідомлений поляк зрозумів, що тут ідє про знищення польського елементу в східній Галичині, що йде про викинення поляків, польської цивілізації і культури геть далеко за Сян". А зрозумівши це, Станиславів, не маючи змоги виступити збройно на зразок Львова, „постановив масово зорганізованим пасивним опором, приноровлюваним в кожній дільниці збірного життя перепинити закріплення нового державного твору. Ціле польське громадянство муром стало солідарно при Польськім Пов. Комітеті, що репрезентував польську владу, й одночасно проголосило послідовний бойкот української державности", спричинюючи дезорганізацію ад-

Д-Р Т. Е. БУРАЧИНСЬКИЙ.

Теодор Більрот.

(З відчиту в „Лікарськім Товаристві".)

В минулому місяці обходив увесь лікарський німецький світ дуже святочно столітні роковини народин цього великого німецького хірурга (26. IV. 1829). Прийшов він на світ у місточку Берген на острові Рюген. Предки його походили зі Швеції, а бабка його була француженка й дехто пояснює собі тим легкий спосіб його писання, так мало подібний до тяжкого німецького стилю. Батько його був пастором. Цікаво, що три найбільші німецькі хірурги: Лянгенбек, Більрот і Бергман походили з священичих родин та з німецького племени, що його називають: Нідерсакзен. Походженням Більрота та його вихованням у наймолодших літах на селі пояснявть собі його біографи велике замилування Більрота до природи та його чоловіколюбіє.

В шестому році життя Більрота помер його батько й тоді його мати перенеслася з дітьми до недалекого університетського міста Грифія (Ґрайфсвальд). Там Більрот скінчив гімназію, та не був він одним з кращих учнів, бо не любив класичних мов, а й німецькі задачі його не були між першими. Вже тоді виявив він велике замилування до музики й хотів опісля посвятитися їй цілковито. Та, на щастя, мати й рідня відвели його від того.

В 1848 р. записався він на медицину таки в Грифії, яку студіював дуже пильно; хоч належав до корпорації, швидко покінчив студії і промувався на доктора в Берліні в 1852 р. Опісля відбув наукову подорож до Відня й до Парижа і врешті осів на постійне в Берліні. Тут пробував він виконувати лікарську практику як звичайний лікар, але його ординаційні кімнати були порожні. Тому, коли в 1853 р. опорожнилася асистентура на клініці найбільшого тодішнього німецького хірурга Лянгенбека, подався на неї Більрот і став асистентом. Тоді, як пише в однім зі своїх листів, „сповнився його ідеал, бо міг працювати в хірургії".

На клініці в Берліні перебув він до 1860 р. і там почав працювати науково спершу в загальній патольогії, так, що по кількох роках покликали його на катедру патольогічної анатомії до Грифії. Одначе він цього не приняв, але габілітувався з хірургії і в 1860 р. вибрано його професором хірургії в Цюриху. Й відтоді цілих 34 роки, аж до кінця життя, працював він як директор хірургічної клініки.

В 1867 р. покликано його на таку саму катедру до Відня, якому він остав вірним до смерти. Хоч його покликували до богатьох університетів, а навіть по смерти Лянгенбека (в 1882 р.) під дуже корисними умовами до Берліна, він лишився у Відні, за що йому віденці були незвичайно вдячні. Тут здобув він собі найбільшу славу й популярність, яка виявилася ще й тепер у святкуванні століття його уродин. У Відні сподобалася йому найбільше його околиця та його музикальне життя. Він заприязнився з музиками Брамсом та Ганслїком, що були його сердечними приятелями. В його домі відбувалися дуже часто концерти. Сам Більрот грав на фортепяні й компонував дещо, одначе всі свої композиції опісля спалив.

Поруч ведення хірургічної клініки та наукової роботи, займався Більрот ще й становими лікарськими справами. За його ініціятивою вреолано посади громадських та окружних лікарів, спершу по більших містах, а опісля поширено це на цілу Австрію. Крім того дав він притоку до будови окремого шпиталю, т. зв. Рудольфінум, у якім мали вишколюватися світські сестри-жалібниці. Досі хорих по шпиталях доглядали головно мущини, а тільки декуди черниці-сестри. Вишколенням сестер займався Більрот дуже гарячо й навіть видав для них взірцеву книжку. Ще й другий монументальний дім завдячує своє повстання Більротові: дім Лікарського Товариства у Відні, що і зветься його іменем.

Весною 1867 р. захорів він на тяжке запалення легенів і довгий час його життя висіло на волоску: цілий Відень, і то не лише лікарський, інтересувався дуже живо його недугою. Тоді аж показалося, яка велика його популярність. Від того часу Більрот хорів на серце й рік-річно виїздив на довший побут до Абації, яку він дуже полюбив і зробив популярною. Там він і помер 6. II. 1894 р.

Більрот написав около 150 праць, головно з обсягу хірургії. Найбільшим його твором був підручник загальної хірургії. В одному листі писав він, що в Цюриху мав страшно богато часу й писав свою хірургію наші з нудів. У передмові каже він: „Хірургія XIX. ст. завдячує свій найбільший розвій обставині, що вона змагає до обєднання всеї лікарської науки. Хірург, що в силі це зробити, а до того опановує технічну сторону хірургії, може бути вдоволеним, що осягнув ідеальну ціль цілої медицини".

Якеж значіння має Більрот для хірургії? Від його вродин минуло сто літ. Від того часу прийшли величезні зміни. Тоді ще незнана була наркоза. Коли треба було робити якусь операцію, тоді хорих лише задурювано відварами різних зіль. Довші операції були немислимі, їх треба було робити дуже швидко, а це було можливе лише при незвичайно розвиненій операційній техніці. Лише вимкові люди могли її опановувати. Про вчителя Більрота, згаданого вже Лянгенбека, оповідають таку історію: Одного разу приїхав якийсь лікар з провінції на берлінську клініку. Тоді саме мав Лянгенбек якомусь хорому ампутувати рамя. Перед самою операцією тому лікареві зайшли окуляри. Заки він здійняв їх і витер від пари, було вже по операції.

(Закінчення буде.)

міністраційного апарату і при допомозі загального страйку застій залізничого руху. Все це причинилося до побіди польської зброї і до приєднання Галичини до Польщі з користю для цієї країни. „Коли може українська інтелігенція не хоче ще признати й оцінити вальорів і користей приналежности тієї землі до польської держави, то вже розуміє їх добре руський хлоп".

Після такого загального, спокійного й безафектного розгляду подій з перспективи 10-ти літ, в дальших статтях переводиться спеціялізований огляд. І так у статті „Спогади" радн. Ю. Сальвах займається діяльністю Польського Повіт. Комітету. В цій статті розглядається „цілу добу часу, який ми пережили під кривавим терором банд, що настав між розвалом австрійської державности аж до обняття влади польською державою"; розглядається „безчисленні муки, які ми пережили в меншій або більшій мірі, ті тягарі (?!) істнувань наших найкращих синів і невинних жертв, які впали під ударами роззвірілих посіпак австрійської монархії", розглядається „час боротьби між законними посідачами тієї землі і понятливими вихованцями австрійської засади: **divide et impera**"; розглядається час коли-то „польське громадянство заскочене і непідготоване на зрадницьке обняття влади й правління австрійськими наймитами, виявило такий повний поміркування спокій, таке достоїнство, таку велич чину й енергії, що узурпатори в короткому часі переконалися, що на тій землі при владі довго не втримаються і панами землі ніколи не будуть".

Щож робив Польський Повіт. Комітет, щоби осягнути намічену мету?

Маючи на меті „по своїм чинам перепиняваги виконування влади й організування узурпаторів та унеможливити, щоби вони виказалися додатніми вислідами свого панування", П. К. П. в Станиславові і цілий низці повітів перевів „відмову служби узурпаторам", приходив з матеріяльною допомогою б. австрійським урядовцям польської народности, щоби зберігти їх „перед покусою вступлення до служби наїздникам", занявся організацією тайного польського шкільництва і взагалі видавав всякі заряджения, щоби „не допустити до упадку духа і до деморалізації польського громадянства". П. К. П., уважаний польським громадянством репрезентацією „законного польського уряду", займався інтервенціями „в займанному уряді".

„*І треба признати* — додає п. Сальвах, — що *наші інтервенції дуже часто мали бажаний наслідок, бо на поодиноких станицях тієї самозванчої влади находилися люди незасліплені, доброї волі,* признаючи бездумність тієї кривавої маскаради і відчуваючи переходовість тієї влади все-таки старалися в своїм обсязі злагіднювати драконські заряджения засліплених володарів". П. К. П. підтримував духа, збуджував віру в польського генія. Не було ніякої кирині. В П. К. П. „обєдналися всі в спільному зусиллі без ріжниці станів і політичних переконань. *Поруч здецидованих національних демократів засідали в П. К. П. крайні соціялісти і не було випадку в часі нашого досить довгого правління (морального! — Ред.) якогонебудь диссонансу на політичному підкладі. І треба тут признати на хвалу тутешніх соціялістів, головно зпоміж залізничих робітників, що — не зважаючи на міжнародні гасла партії і перечулену вразливість щодо національних меншостей, стали тільки як поляки муром до оборони перед спільним ворогом Польщі, під одним прапором П. К. П.*".

В статті „З історії преси в Станиславові" д-р Зелінський зупиняється над життям польської преси „під українською окупацією".

Під „українським терором" мусіло замовкнути польське слово. Єдиним винятком був Станиславів, де „гнет і терор не були такі брутальні". Там появлявся „*Зніч*", що — починаючи від 1. грудня 1918 — виходив за весь час „української інвазії". В першій (маніфестаційній) статті „Зніч" заявив:

„Хочемо бути вічним вогнем, виразником нашої ідеї й наших переконань, заборолом польського життя на Покутті... Хочемо твердо стояти на сторожі наших прав на тій землі. Нашим найгарячішим бажанням зміцнити віру в нашу майбутність, зєднити все наше громадянство під одним-єдиним і виключно тільки польським прапором".

„Зніч" був органом П. К. П. Часто появлявся він з білими плямами. „Зпочатку за управи коменданта, ситуація була ще сяк-так винослива. Однак з хвилею, коли команду міста обняв якийсь Гарабач, осібняк з дуже низькими і примітивними поняттями етики і справедливости, то брутальний і неотесаний, почалися справжні тортури для редакції „Зніча".

Крім „Зніча" появлялися ще два інші органи в польській мові: „*Інформатор*" (вийшло 12 чисел під редакцією Маєра) і „*Глос Правди*" (6 чисел від 23. II. — 14. III. 1919). Редакторам цих двох органів польське громадянство приписує „занадто панібратські відносини з українською владою". Другий орган „Глос Правди" стояв на становищі української державности, пишучи з приводу приїзду гол. от. Петлюри до Станиславова:

„Тепер є нас тільки горстка таких, що не хоче боротьби з Україною, що прозріла, хто пхнув до братовбийчої боротьби! Панове маґнати, що проторгували нашу волю перед сто літами, ті самі пхнули нас до боротьби з братнім народом, бо їм жаль втратити широкі посілости на Україні"... Тому автор називає цей орган „ґадзіновцем".

Стільки польського, тепер уже історичного матеріялу в своїм власнім освітленні подає „*Кур. Станіславовскі*" з нагоди одного з ювилейних свят, які так часто і так послідовно обходять поляки на Галицькій Землі.

ЖАДАЙТЕ французських паперців **ДО КУРЕННЯ.** JOB
1510 4 10

Комунізуючий англійський аристократ.

Болдвін молодший проти свого батька.

Виборча боротьба в Англії в розгарі. Син та донька Льойда Джорджа ідуть разом зі своїм батьком, як кандидати на послів від ліберальної партії. Син Ремсі Мекдональда та обидва сини Гендерсона кандидують від партії праці. Лише старому консерватистові Болдвінові, голові теперішнього англійського консервативного уряду, не пощастило. Його син, Олівер Болдвін, не лише належить до партії праці, але завзято поборює свого батька та його уряд і висловлюється за переведенням соціяльної реовлюції.

Він пише: „Коли країною правлять так, що це правління ображує почуття справедливости і людяности, то, на мою думку, можна або змагати до здобуття такого становища, яке давало би спромогу дещо направити, або еміґрувати з країни. Останній вихід був би найлекший. Ми живемо тепер в Англії під пануванням капіталістичної системи, якій протягом 150 літ її істнування вдалося витворити ґрупу з двох з половиною міліонів богатих та масу зі сорока міліонів, які живуть у стані більшої або меншої економічної непевности. Оборонці цеї системи у важних принціпіяльних справах дуже ріжняться між собою: половина обстоює свобідне, необмежене господарство, а друга — певну форму оборони проти чужої конкуренції.

Та не зважаючи на це й інші суперечности вимагають від нас, щоби ми уважали капіталістичну систему досконалою і вірили, що всяка її зміна мусить вести до катастрофи. На жаль, я маю дуже мало пошанівку до цеї системи, якої представники не можуть погодитися між собою щодо способів своєї діяльности й яка довела індустрію до занепаду, сільське господарство до руїни, віддала продукцію і споживання в руки спекулянтів і поширила снобізм та матеріялізм серед народу, якому бракує відповідної освіти й який перенятий забобонами та еґоїзмом.

Для всіх, що бажають змінити ці відносини, істнує лише одна партія, партія, яка рішучо виступає проти капіталізму, і це є партія, до якої я маю честь належати. Я не бачу ніякої надії для світа, в якому ґрунт, капітал та влада є в руках невеликого числа людей, які можуть з ними робити, що схотять. Я не бачу ніякого християнства у приноровлюванні знання до того, щоби задержати владу над масами. Я не бачу жадного змислу в тому, що родючі ґрунти лежать необробленими тільки тому, що це було би нарушенням „права власности". Коли нам кажуть, що розвиток соціялізму означував би катастрофу господарського життя, то це лякає багатьох заражених лібералізмом членів партії праці і змушує їх вагатися. І соціялізм справді означує катастрофу капіталістичного господарського життя, це значить того життя, яке ми тепер ведемо. Він означує катастрофу сили ґроша та початок соціяльної справедливости".

Такі міркування на тему суспільних відносин опублікував син Болдвіна у самому розгарі передвиборчої боротьби в Англії. Можна надіятися, що такі публікації сина зможуть поважно підірвати авторитет батька і не тільки його, але й цілої консервативної партії в очах виборців. Виходить, що консерватисти взагалі почувають себе у теперішній виборчій акції не найкраще. А сам наведений документ політичної боротьби сина з батьком є дуже знаменний для англійських відносин і ще більше для тих передвиборчих штучок і засобів, якими в Англії користуються виборчі противники.

З наукового і мистецького життя на Україні.

IV.

Музеї в Харкові. — Два вечорі в театрі „Березіль-і". — „Сава Чалий" і „Мікадо". — Концерти в Клюбі Блакитного.

Міг би хто думати на основі останнього мойого допису, що в Харкові нема музеїв. Між тим має він два: „Музей революції" та „Музей Григ. Сковороди і Слобідської України". Оба вони незвичайно інтересні.

В першому із них маємо ретроспективний огляд усіх подій революційної доби в маніфестах, прапорах і світлинах. Від царату і його розвалу починаючи, зустрічаємо там Мілюківщину, Керенщину, а побіч них Центральну Раду, гетьманщину з парадами німецьких військ, часи Директорії, Денікінівщину, загони повстанців та їх провідників, наступи і відступи більшовицьких військ аж до їх повної побіди. Признати треба, що й початкових більшовицьких невдач там не скривається.

Протягом одної години можна оглянути музей і перейти в цей спосіб історію подій, що відбувалися на Україні від 1917 року. Поруч цего маємо портрети більшовицьких вождів революції, покійних і живих. Вкінці є ще в музею мініятура мавзолею Леніна. Музейні службовики дають пояснення для численних груп відвідувачів споміж робітництва і селянства, яке, головно, по неділям заповнює музей.

Другий музей вяжеться з особою Сковороди досить слабо. Окрім кількох портретів та писань українського фільософа — мало-що більше найдемо. За те розгорнулася перед нами в повній красі Слобідська Україна, в її побутовщині та в красі природи, змальованій у чудових картинах Васильківського, Айвазовського й інших мистців, що жили на Слобідщині, нею захоплювались а кисть свого таланту передали потомству. Спеціяльно Васильківський виступив у цілій величі. Треба подивляти хист організаторів музею, які із знанням та любовю зібрали усе, що вяжеться зі Слобідщиною, починаючи від домашніх і господарських знарядів, одежі, а кінчаючи на тих картинах, що лишають в душі незатертий образ прекрасної земли та природи цеї частини України.

Є в музею також одна релігійна ікона Шевченка, а поміж сотками картин доглянув я також „Сільську церковцю" Олени Кульчицької, будовою, очевидно, схожу із слобідською. Знайдемо тут також портрети давніх і сучасних професорів харківського університету, а між ними Потебні і акад. Баталія.

До обох музеїв зайшов я в неділю, де застав багато публики і через те не одного не доглянув. Приміщення обох музеїв тісне, в заулковому місці. Якби ті два музеї, кожний зокрема, приміщено у великому будинку, хочби такому гарному, як київський Історичний Музей, а ще й до того на чільному місці, можна би сміло сказати, що не тільки українець, але й чужинець мав би чим захоплюватись. В музею Слобідської України висить одна картина біля другої так тісно, що вже через те затрачується багато з їхньої краси. Можна надіятись, що з часом оба музеї дістануть гідніше для цінних збірок приміщення, а тоді музей Шевченка залишиться і розвинеться в повній красі у Київі.

Вечорами був я двічі в театрі „Березіль", цьому осередку сценічного мистецтва, якого незрівнаним режисером є Лесь Курбас.

Був я в „Березіл-і" минулого року на „Яблуневім полоні", що є картиною з революції. Зміст песи: Проти Петлюрівщини йде бій слабих сил більшовиків та їх провідника бере в „яблуневий полон" красуня-полька. Між тим деморалізується через безчинність і ця невеличка військова чета, яка хоче розійтися домів. Хлібороб-вояк хвалить свою земленьку, яка родить збіже і тужить за нею; фабричний робітник звеличує свою працю, а матрос, що називав їх за те „мазґаями", сам попадає в сентимент і величає свою машину, своє колесо і те вольне чудове море, його шум і красу. Та поза сентиментом є в нього ідея, якою поривае своїх товаришів і вони віддають матросові провід, а цей веде їх до остаточної побіди й перемоги.

Не писав я минулого року про „Березіль" і затратив у памяті імена артистів. Скажу хіба, що такими артистами, як матрос, красуня-полька і нею полонений більшовик, або старшина петлюрівської контрроздідки (гром. Честякова, дружина Леся Курбаса), або вірний чура-китаєць, міг би повеличатися кожний европейський театр.

В цьому році мав я іншу пригоду. На кордоні витрясено мені при ревізії дві театральні програми і тому мушу знову промовчати імена артистів. Був я цим разом на двох виставах: „Са-

ва Чалий" і для контрасту на оперетці „Мікадо", яку я бачив у дрібку змінений обсаді вже минулого року.

„Сава Чалий" — завзятий і хоробрий козак, бореться проти Польщі та воєводи Потоцького в обороні черні і козацтва. Його популярність і відвагу хоче звернути в користь Польщі один із шляхтичів, прибічників Потоцького, що вірить у мирне співжиття двох народів. Він затаює свій рід і народність, притворюється другом Сави Чалого і порива̀є з дому гарну шляхтянку-польку та привозить її до табору Сави. Молоді злюбляються в себе, Сава переходить на бік Потоцького, розбива̀є свою давнішу ватагу і сам гине з її рук.

Шож скажу про гру артистів? Вона виступіована в найменчих подробицях. Ролю такого бутного пана воєводи ледви чи зумів би заграти краще польський артист. Сава, з усіми поривами, хитаннями, сумнівами, зневірою, болем душі і трівогою ледви чи найшов би ліпшого актора, як цей, якого я бачив на сцені. І польська красуня (вона виступала як головна особа також в „Яблуневім полоні"), дружина Сави грала стилево. Дрібна роля шляхтича Яворського випала в креації Крушельницького зразково. Вирежісерована ціла річ, у найменших подробицях. Сцена смерти Сави, якого козаки беруть на шаблі, робить враження чудово подуманої картини. Живуть повним життям не тільки головні діеві особи, але весь персонал на сцені.

Пізно вийшов я з театру та ще довго вночі вдумувався в гру артистів і в провідну думку твору, яка так часто повторюється у нашому, щоденному житті та зведно кінчиться моральною смертю українського Сави Чалого.

„Мікадо" — це така давня нісенітниця! З неї зроблено в „Березіл-і" сатиру з коронованих голов, що полетіли з престолів у час війни як перезрілі або й зігнилі овочі з дерева, — але й рівночасно сатиру сучасного, українського життя. Один з міністрів мікада (Гірняк) оповідає, як то правобічна Японія хотіла українізуватися, а лівобічна не захотіла і щойно треба було на неї стукнути і т. п. Держ(авний)кат, особливо в креації Крушельницького, його я бачив в цій ролі перед роком, просто незрівнанний. Мікадо, його сини, його любка Юм-Юм та всі взагалі артисти, що виступали на сцені, підтримували гумор, а цінний, битком виповнений, театр реготався і дякував їм оплесками за безжурно проведений вечер.

Опера закінчила вже була в часі мойого побуту в Харкові сезон і я її цим разом не бачив. Має вона свою заслужену славу, а такі артисти, як громадянки Литвиненко-Вольгемут, Сокіл, Коньова і громадяни Голинський, Потержинський та інші збирають заслужені лаври не тільки в Харкові, але й у Москві та Ленінграді.

Зате був я на концерті знаменито вишколеного мішаного хору „Зірка" та балалайкової артистичної дружини в Клюбі Блакитного. Дуже мені подобалися хорові композиції Козицького. При супроводі балалайок співали дві київські артистки Коба і Гайдай. Голоси пригарні. Молоденька артистка Гайдай має перед собою велику будуччину і вже сьогодні вибивається своїм голосом, музикальністю і симпатичним виглядом на першорядне місце.

К. Студинський.

За економічне відродження.

Перед Загальними Зборами Т-ва „Ощадність".

В пятницю 31. ц. м. в 4. год. пополудні мають відбутися в льокалі „Центробанку" другі в черги загальні збори товариства „Ощадність", кооперативи пропагуючої українську господарність та ощадність.

Всі бачимо, що по світовій і нашій визвольній війні від 1920 р. чимраз сильніше проявляється у нас постійна економічна праця. Згуртований у великій кооперативній організації та в „Сільськім Господарі" український нарід починає чимраз інтензивніше думати господарськими категоріями. Навіть серед сильних господарських кріз, ідучи завсіди проти лютого вітру, власною силою розбудовуємо і закріплюємо наше національне господарство, витискаємо грошеву й товарову лихву, побільшуємо видатність нашого хліборобського виробництва, ставимо перші свої фабрики. В загальній думці народу росте признання для плянового і впертого змагання часто безіменного, чимраз численнішого, нового у нас лицарства чину на господарськім фронті.

Все те правда, але чимраз важча державна господарська політика і гірка господарська кон'юнктура вимагають від нас чимраз дужчої напруги. Провірка рентовности наших хліборобських варстатів праці і на цій підставі їх розумна перебудова та інтензифікація, розбудова передусім кооперативних осередків для перерібки і збуту хліборобських продуктів, фахове виховання кадрів для всіх тих ділянок для господарського здобування міст, зорганізування власних кредитових установ, без яких не здасться ніякий наш більший господарський чин, — усе те живі гасла нашого пильного господарського пляну на найближчу будуччину.

Цей плян здійснимо спільними силами цілого працюючого українського народу, коли попри чимраз краще зорганізовану працю всіх українців зростати у нас буде загальна, щоденна, вперта і одушевлена господарність та ощадність.

Для пропаганди цеї господарности та ощадности повстало у нас в 1927 р. товариство „Ощадність". Воно уладжує щорічно „свято ощадности" у Львові і в краю, — зорганізувало досі 17 повітових відділів та понад сто сільських ощадностевих збірниць, воно видвигнуло гасло поголовної та постійної дрібної грошевої ощадности і в постійній співпраці з українською кооперацією та „Сільським Господарем" здійснює це гасло у властивім собі обсязі ділання, — воно патронує нашим чимраз численнішим „шкільним щадницям" — і коли готівкові ощадностеві вклади, передовсім зібрані постійною дрібною ощадністю та самовистарчальні „українські райфайзенки" у нас з року на рік зростають то не безумовно також і його заслуга.

Та все те тільки початок! Всі готівкові ощадностеві вклади наших економічних установ не перевищували з кінцем 1927 р. кругло 7 міліонів золотих (в тім часі кругло 5.000 польських кооператив зібрали коло 185 міліонів зол., а кругло 500 жидівських кооператив поверх 31 міліонів зол. на вкладки). Ми мусимо виховати цілий наш нарід до ще кращої праці і до видатно більшої господарности та ощадности, не тільки готівкової, але й до ощадної господарности часом, здоровлям і т. п. Збірну українську душу, якій колись здавалося, що захистивши культурно-побутову окремішність в народі вже добуваємо собі повне право і на національну незалежність, та оце її злегенероване почуття, що той панує, хто не мусить працювати, мусимо повсякденним зусиллям перевиховати до пізнання, що нема волі без господарської сили на всіх ділянках виробництва і збуту, що паном нині тільки цей нарід, що в світовім перегоні господарської праці добуває собі місце необхідно потрібне у житті людства.

Ми на добрім шляху, але пропаганду цеї правди треба нам розвести богато сильніше, ніж це було можливе досі. Маючи це на увазі пригадую цілій нашій живій суспільности речинець і місце загальних зборів товариства „Ощадність". Нехай ці збори зберуть з цілого краю якнайбільше нових співробітників та друзів діла пропагованого „Ощадністю", щоби це діло спільним зусиллям якнайбільшого гурту людей праці так чи інакше здійснювалося ще скоріше, ще кріпше!

Остап Лушький.

Комітет 3-х про нац. меншости.

Рапорт комітету 3-х, що радив у Льондоні в справі нац. меншостей, складається з трьох частей. І. часть обговорює гаранті Ліги для меншостей: мовних, релігійних і расових; II. обговорює дотеперішн. процедуру в менш. справах, приноровлювану організацією Л. Н., себ-то секретаріятом і Радою; III. містить заг. замітки і конклюзії комітету 3-х. У конклюзіях комітет не предкладає важніших змін у дотеперішній процедурі та не вважає доцільним організувати постійний нагляд над виконуванням меншостевих зобовязань. Щодо предложення попередньої сесії Ради, щоби в менш. справах відликуватися до гаґського трибуналу, автори рапорту стверджують, що таке відликання можливе, коли є різниці поглядів на інтерпретування менш. трактатів між заінтересованою державою і якимнебудь із членів Ради. Далі звіт пропонує низку модифікацій для більшої явности в менш. процедурі. Коли ці модифікації введено, гром. думка могла би докладніше слідкувати долю петицій, висланих до ген. секретаріяту. Передовсім менш. секція мала би відповідати петентам, чи їх петицію признано допустимою чи відкинено її. Коли відкинено, секр. мав би додати до відповіди текст постанови Ради щодо умовин допустимости петицій. Справозавці заявляються проти явности засідань комітету 3-х, але предкладають, щоби комітет після розгляду петицій повідомляв про висліди інших членів Ради. Справозавці зазначують, що можливо було б оголошувати рапорти комітету 3-х, коли цьому не спротивиться заінтересована держава. Заявляються проти збільшення числа комітету 3-х і виступають проти того, щоби до комітету 3-х допустити представників держави безпосередньо заінтересованої в даній менш. справі а також представника держави, котрої нац. характер близький є петентам.

—o—

Чому марш. Пілсудський не зізнав у справі б. мін. Чехо-вича.

Львівська „Хвиля" довідується в звязи з оновленим переслуханням марш. Пілсудського в справі б. мін. Чеховича, що пос. Вижиковський ліпсно прийшов був із суддею Залеським. Коли оба повідомили служб. офіцера за чим прийшли, Залеського принято, а Вижиковський задержався в одним із кабінетів, причім час упримиловав йому один із офіцерів. Опісля прийшов шеф кабінету мін-ства військових справ полк. Бек і повідомив пос. Вижиковського, що марш. Пілсудський не буде зізнавати. Пос. Вижиковський кинув марш. апартаменти.

Марш. Пілсудський, як кажуть, дав судді Залеському таку заяву на письмі: *„Я Йосиф Пілсудський, перший маршал Польщі, відмовляюся щонебудь зізнавати, бо я шеф уряду у відношенні до уряду, судів і обвинувачів.*

—o—

Що каже Радічів убийник.

У процесі проти Рачіча, вбийника двох пос. Радічів і пос. Басарічека, зізнавали обвинувачені. Рачіч говорив, що колись удержував із Радічем приязні взаємини, а щойно як переконався, що Радіч спільно із закорд. ворогами працює на шкоду СХС, відвернувся від ним. Рачіч каже, що діяв в обороні чести батьківщини і вірить, що, коли остане при житті, буде в країні одним із найпопулярніших провідників, бо всі югосл. патріоти розуміють, що його вчинок спричинений патріотизмом.

—o—

Конґрес рад закінчився.

Конґрес рад СРСР у Москві закінчився 28. травня. Вибрали 556 членів, у цьому 182 жінки. М. і. вибрані: Калінін, Риков, Сталін, Чічерін, Літвінов, Ворошилов і Бухарін. Спец. постановою в склад комітету покликали Макс. Ґоркого.

—o—

Аманула не вернеться у батьківщину.

Житиме в Римі.

„Берл. Тґт." повідомляє з Бомбаю, що місія, вислана в звязи з приїздом Аманули поробила зарядження, щоби не допустити до маніфестацій. Аманула поїде італ. кораблем до Італії та поки що житиме в Римі в афґанського посла, що зокрема із сестрою бувш. королеви Сураї, Аманулової жінки. Кореспондентові Райтерового бюра сказав Аманула, що Афґан покинув на все та не думає старатися здобути втрачений престіл.

Вбили бар. Ротшільдову.

У Парижі вбили 70-літню мільонерку баронову Ротшільдову, вдову по великім фінансісті. Біля вбитої лежала лопатка від угілля, якою вбивник убив Ротшільдову. Підозріння впало на наймичку Плят, яку Ротшільдова виховала від дитини і все тримала при собі. Плят скрилася в ланичці, вся в крові. Плятівна з причини нервового плачу не могла зізнавати. На вбитій стверділи 18 ран, завданих лопатков; причини убийства не устійнили.

Біржа.

Гроші.

Американський доляр 8·89·50—8·91·00, канадійський доляр 8·81·50—8·82·50, чеська корона 0·26·50—0·27·50, австрійський шіллінґ 1·25·00—1·25·50, румунська лея 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·50—0·34·80, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, фунт штерлінґів 43·50·00—43·80·00, галицький червінець 17·50—18·00.

Закарпаття.

Арешти українських комуністів у Закарпатській Україні.

Чеська влада перевела масові арештування серед українських комуністів Закарпатської України. Всього арештовано 60 людей. Їх обвинуваčують у тому, що вони агітували за відділення й за прилученням її до Радянського Союзу. Українські комуністи Закарпатської України мали мати свої осередки у Відні й Київі.

Відгомін українсько-польської війни.

Підстаршина Бубела перед судом присяглих.

В днях 27. і 28. травня ц. р. відбувалася розправа перед судом присяглих у Львові проти *Володимира Бубели*, якого прокуратор обвинуваčував за *злочин* публичного насильства по думі § 87 і кінцевих уступів §§ 86 і 88 к. з.

Акт обвинуваčення каже, що підчас українсько-польської війни під Львовом обв. Володимир Бубела взяв до неволі в дні 7. грудня 1918 р. польського легіоніста Адама Терліковського в селі Лисиничах. Адам Терліковський приїхав туди з двома товаришами, аби заосмотритися в поживу, а головно щоб привезти з двора „індики для хорих польських офіцерів" до Львова. Міжтим надійшла українська стежа з Підборець під проводом обв. Бубели. Польські жовніри почали втікати. Вивязалася перестрілка й обох товаришів Терліковського убито, а сам Терліковський дістався в полон. В Підбірцях мав його обвинуваčувати перед командантом українського війська, пор. Іваницьким, за видуманий грабунок. Після того Терліковського вивів невідомий придніпрянський козак Василь (невідомого призвища!) за стодолу і там його вбив.

Переслуханий обв. Бубела не почувається до вини і заперечує, немов би він ходив критичного дня на стежу, яка забрала Терліковського в полон. Рішучо заперечує, що він причинився до смерти Терліковського і каже, що ціле обвинуваčення його в тому злочині є особистою пімстою кв. Яна Чепіля зі злоби за присуд за школу в полі.

Зізнання свідків.

В першім дні розправи переслухано всіх свідків акту обвинуваčення, з яких останній Ян Чепіль (поляк) по 11 роках „пригадав" собі, що обв. Бубела фальшиво обвинуваčував перед командантом українського війська Іваницьким у Підбірцях бл. п. Терліковського за грабунок і що з цієї причини Терліковський поніс смерть з руки козака придніпрянця Василя Н.

Між свідками зізнавала також і сестра бл. п. Терліковського п-ні Оля Коцюбова (жінка радника шкільної ради), яка свого часу пошукувала на свою руку за вбийником брата, але без ніякого успіху. Тому вона не може сказати нічого певного зі свойого переконання.

В другім дні розправи відчитано ще деякі акти, зізнання неприявних свідків і на тому закінчено доказове поступування.

Після того обор. д-р Лев Ганкевич поставив внесення, аби покликати як свідків тодішнього команданта українського війська в Миклашезі, п. Зенона Носковського (тепер суддю в Кошицях) і тодішнього команданта українського війська в Підбірцях, п. Іваницького (тепер в Ужгороді), на обставину, що вбивство Терліковського було самочинним актом здегенерованої особи Василя Н., і що про цей вчинок в дорозі звіту Іваницький повідомив команданта Носковського. Тоді команд. Носковський перевів слідство, яке виказало цілковиту невинність команданта Іваницького і тому приказав арештувати козака Василя Н. Обв. Волод. Бубела не має нічого спільного з тою справою.

Прок. Огоновський спротивився цьому внескові оборони і при тій нагоді поширив ще акт обвинуваčення в тому напрямі, що обв. Бубела фальшиво мав обвинуваčувати бл. п. Терліковського не лише перед командантом Іваницьким, але також перед підстаршинами Михайлом Хоміком і козаком Василем Н.

По довгій нараді трибунал прийняв внесок оборони і порішив допустити поданих обороною свідків до розправи та порішив всі акти цієї справи відослати до слідчого судді разом з обвинуваченим Бубелою. Тому розправу відложено на пізніше.

Розправі проводив предс. Ангельський. Вотували радн. Міхалє і Янушевський. Обвинуваčував прок. Огоновський. Боронив обор. д-р Лев Ганкевич

НОВИНКИ

— **Фотограф Янушевич**, вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 59-60. 1258 17-?

— **Нові ревізії в Бережанах.** Пишуть нам: Дня 25. травня ц. р. переводила у нас поліція знова ревізії, тим разом пошукувано за книгами (бібліотекою) товариства „Пласт". Переведено ревізії в домівці товариства, де забрано старі протоколи з 1924 і 1925 р., 25 прим. часопису „Молоде Життя", кілька примірників „Українського Пласту"", друки на свідоцтва, 96 чистих виказок і т. д. Пошукувано теж за печатками товариства. Ревізія тревала від години 9. рано до 1. попол. Тогож дня переведено ревізії в домі пп. Василя Зеворотюка, Апольонії Бемкової, Олександра Бородайка, Старухів, проф. Єлюкової, у Михайла й Осипа Ставничого, Володимира Рижевського і в канцелярії д-ра Володимира Бемка (як у опікуна туртка пластунів).

— **Д-р Володимир Левицький,** відомий математик, заст. голови Наук. Т-ва ім. Шевченка і голова природописно-матем. секції, обраний дня 3. травня ц. р. почесним членом Ради Математичного Товариства в Київі. Цей вибір затверджено дня 14. травня на загальних зборах Товариства.

— **Панахида в Берліні.** Пишуть нам: Заходами „Спілки Студентів українців" у Німеччині відбулася у вівторок 21. травня в Православному Соборі святочна панахида при участи Українського Хору під проводом Дмитра Котка. З огляду на коротке перебування в Берліні хору, панахиду вряджено ще перед роковинами сумної події. На запрошення Спілки Студентів відгукнулося яких 70 українців і майже стільки ж чужинців. У панахиді взяли участь майже всі молодші українці без ріжниці політичних переконань і територіяльної приналежности. Серед чужинців були представники ріжних німецьких військових, академічних, культурних і політичних організацій і преси. Чудовий спів Українського Хору причинився чимало до збільшення поваги сумного свята. По українському звичаю, ще довго після панахиди — стояли біля собору групи українців.

— **Українське іст.-фільольогічне Т-во в Празі** дало дня 28. ц. м. два відчити своїх дійсних членів: М. А. Славінського „Нова теорія походження Київської Руси" і Д. І. Чижевського: „Етика Сковороди".

— **Весняні бурі.** В околицях Гамбурга та Бремн лютувала буря, що пригадувала американське торнадо. В одній околиці виломила цілий сосновий ліс, поперевертала богато домів. В Ельсторфі буря вивернула 50 домів, а стіни їх порозкидала по всім усюдам. Овочеві дерева понищені. Вбитих є біля 30 людей, тяжко ранених кількасот. Рівночасно впав дуже великий град. Втрат нараховують на міліон марок. Від лискавок згинуло кількох людей та вибухли пожежі в кількох місцях. Данціг, Сопоти та ціле балтійське побереже навістила страшна буря з градом величини курячих яєць і менших яблук. Овочеве квіття знищене. Буря лютувала чверть години, потім зливний дощ ішов до вечора. У краківськім воєвідстві в гром. Павліце був хмаролім. За чверть годнни знищив 500 моргів засівів у цій громаді, 50 моргів у селі Борів і 30 моргів в Александрівці. Кільканацять хат ушкоджених, 4 попалили з водою. Вода затопила в хлівах худобу. В жнвецькім повіті в гром. Кошаравї злива забрала 24 морги ріллі зі засівами. На відтинку Ярослав-Рава Руська злива підмила залізничий шлях між ст. Горинцем і Башнею на просторі 150 м. та вимулила землю на 4 м. глибоко. Тому залізничий рух товаровий та особовий на відтинку Ярослав-Рава Руська здержано на кілька днів.

— **Львівська темна хроніка.** У пасажі Фелерів скочив з балькону III-го поверха невідомий мущина і забився; не мав при собі ніяких документів і досі не ствердили, хто він. — У V-ім сенаті засудили вчора 11-літню дівчинку Рожу Вайнтравб-Сафран за крадіж, якою вона займається систематично від довшого часу на вулиці, у повній несвідомости законів і заповідей Божих; дівчинка дуже хитра і бреше, як з *професії*. Її засудили на три тижні „зачиненої келії".

— **Шаляпін у Варшаві.** Шаляпін дає нині в Варшаві один концерт; здається, перший у цьому місті і хто зна, чи не останній. Гонорар, який бере король співаків є такий великий, що лише великі столиці можуть покрити його своєю авдиторією. Найдешевше місце, стояче на „бантах" — кажуть — має коштувати 12 зол.

— **Ріжні вісткн.** Турецький уряд підготовляє закон, щоби не дозволити виконувати в Туреччині практику чужинцям деяких вільних професій, таких як медицина та адвокатура. — У Ленінграді зачинили всі *синагоги*, з виїмком „хорових". — Паріські комуністи святкували роковини комуни з 1871 р. походом на цвинтар Пер-Ляшез; прийшло до бійок: є кілька ранених. — Берлінські власники кін рішили одноголосно на знак *протесту проти* надмірного податку зачинити всі свої кіна. — У Лодзі трапився в фабриці Кеніга страшний випадок: робітник Абрагам Руслєр упав у кипячий котел з фарбами і зварився живцем. — Познанський примас Гльонд їде до Риму літаком. — У мадярськім місті Сатобальді засудили на 3 роки вязниці директора жіночої школи Вавряка, який мав звести... 53 учениць! — На Забайкаллі на стації Мисова вибух складу муніції вбив 19 вояків. — Бувший англ. премієр, філософ лорд Бальфур поважно недужий. — Якийсь дотепний австрійський ошуканець Шапелєр дістав більшу суму грошей від бувш. кайзера Вільгельма на поширення якогось нового чудодійного флюїду, винайденого ним; Шапелєр жив за ці гроші досить довго.

— **На познанському університеті** одержали в місяці квітні дипльом магістра фармації Ольга Молодовець з Рави Руської і Марія Левицька з Борислава. 2115 1-1

БЛІДНИЦЮ НЕДОКРОВНІСТЬ усуває, зміцнюючи ділове, побуджує апетит, одинокий середник для реконвалесцентів тільки у М-ра КШИШТОФОРСЬКОГО, вино хінове залізне на еспанській малядзі. — Laborat. Chem. farm. Mr. Krzyształoforski, Tarnów. 774 64—?

Дописи.

БУСЬК. (Свято „Просвіти"). Дня 19. травня 1929 року відбулося заходом філії „Просвіти" в Буську ювилейне свято „Просвіти". Свято почалося Службою Божою з каплиці св. Миколая в год. 9·30 рано. Підчас Служби Божої співав прекрасно мішаний хор з Острова, що зробив на присутніх своїм вишколенням дуже гарне враження. Після Богослужения відбулося ювилейне свято в бурсі на Греблі. На програму зложилися такі точки: 1) Вступне слово — д-р Процик Маркіян. 2) „Вкраїно-Мати" — мужеський хор з Буська. 3) „Не забудьмо за Просвіту!" — деклямація (знаменито віддана) маленького Капія Міля. 4) „Дзвони" — мішаний хор з Гумниськ під проводом п. Степана Калиневича. 5) „Пісня Просвітян" — деклямація Демидчука Миколи. 6) „Гандзя" — мішаний хор з Гумниськ. 7) Закінчення — о. Ілля Васильківський. — Окрасою цілого свята був виступ дуже добре вишколеного хору з Гумниськ.

Зі спортового життя.

Україна — Лехія.

Змагання за мистецтво львівської А-класи між повищими дружинами відбудуться в четвер 30. ц. м. в 5. год. попол. на площі Сокола-Батька. „Лехія" буда все дуже грізним противником для „України", тому наші змагуни мусять доложити всіх зусиль, аби добути в цих нелегких змаганнях два цінні пункти. Тут не буде вже оправдання з огляду на чуже грище й публику, а положення „України" в табелі мистецтв вимагає конче поправи.

Буде це рівночасно останній солідний тренінг перед виїздом нашої дружини до Ужгороду, де слід було би запрезентуватися „Україні" якнайкраще.

Попередять змагання Україна II. — Польонія I. (Львів) в год. 3.15.

Ціни вступу: зол. 1.50 і 1.00.

Змагання наколесників.

Секція наколесників С. Т. „Україна" уладжує в четвер 30. травня ц. р. внутрішньо-клюбові змагання на 10 і 20 км. за нагороди в жетонах. Початок точно в 9. год. рано. Старт і мета на стрийському гостинці, 200 метр. за грищем „Погоні".

Справлення помилки.

В обох попередніх числах „Діла" подано невірно виспід змагань Україна II. — Світязь II., що отсим справляємо. Має бути: 4:0 (0:0), в користь України II.

Спортове життя в Перемишлі.

Від кількох літ зачинає наша молодь, а з нею і ціла суспільність чимраз більше займатися спортовим життям. Майже з кожного повіту, з кожного більшого міста подають газети вісткн про руханкові і спортові вправи наших спортових кружків, Лугів і Соколів. Це вказує, що наш нарід зачинає розуміти вагу спорту і фізичного виховання, на що інші народи вже від десяток літ звернули пильну увагу. Очевидно, нам ще богато потреба праці, щоб дорівняти на цьому полі іншим народам, от хочби й нашим сусідам, одначе початок у нас уже є, тільки треба витревало й послідовно йти вперід.

Перемишль в останньому часі зазначив, що спортова ідея починає набирати горожанства й

між нашою молодю. Доказом цього є руханкові виступи і поїзди в місяцях березні і квітні спортових і руханкових товариств, як Спартанки, Берлута, Луга, а вкінці спортове свято „Сянової Чайки" з нагоди 20-літнього її істнування. Це останнє свято заслугує на те, аби кількома словами згадати про нього. Двацять літ минає від того часу, коли гімназійна молодь під проводом проф. Любовича заснувала спортовий кружок під назвою „Сянова Чайка". Був це, здається, другий в черги спортовий кружок серед нашої гімназійної молоді в Галичині. Кружок „Сянова Чайка" під умілим і фаховим проводом проф. Любовича, який і досі є його покровителем і духовим батьком, стан скоро поширятися і втягати майже всі відділи спорту: легку й тяжку атлетику, копаний мяч, спорт веслярський, наколесники і лещетарський. Богато молодих людей з Перемишля брало участь у спортових змаганнях у Львові і в інших містах і богато з них вибивалися на перше місце в різних рекордах, як відомий спортовець Волинець, Талпаш, Гощький, Купчинський і інші. Підчас світової війни кружок істнував дальше, одначе став підупадати, бо богато членів мусіло вправляти крісами на війні, а між ними находився і сам проф. Любович.

Спортове життя в Перемишлі зачинає щойно в 1923 і 1924 відживати. „Сяновій Чайці" зачинають чимраз сильніше підростати крила, аж в останніх двох роках вона підноситься так високо, як не було перед війною. Одним з доказів цього було саме свято, уладжене в квітні п. р. з нагоди 20-літнього ювилею. Свято почалося вступним словом дир. Лукіяновича, який в коротких словах вказав на ціль і вагу руханки і спорту для молоді й народу, згадав про полеглих бувших членів, привитав присутніх на святі бувших членів, як рівнож згадав про заслуги проф. Любовича для „Сяновій Чайки".

Вільні вправи молодших і старших учнів вийшли гарно. Руханкові вправи на козлі й коні дали доказ, що „Сянова Чайка" виховує дійсних спортовців, аби тільки ці члени дальше вправляли і працювали в будуччині у спортових товариствах, бо вони можуть стати гарними змагунами. До найкращих точок належали вправи смоленскинами, вежі і мраморні статуї. Точка співу була рівнож дібрана і відповідно до програми виконана. Слід згадати ще про одну точку, яка зробила на присутніх велике враження: це була згадка про смерть хорунжого У. С. С., яку виголосив дир. Лукіянович в супроводі музики.

Цей спортовий вечір доказав, що наша гімназійна молодь у Перемишлі має добрих покровителів спорту. Не диво, що молодь, як рівнож уся присутня публика уладила правдиву овацію проф. Любовичеві в подяку за його працю.

Бракує в Перемишлі тільки української площі, над чим повинні добре призадуматися управи наших спортово-руханкових і всіх інших товариств, аби її якнайскорше здобути.

Б. член „Сяновій Чайки".

ОГОЛОШЕННЯ

Листування.

Вп. П. Як. Кривицький, артист Українського Театру, буде ласкавий подати свою адресу. Михайло Лотоцький.

Театри.

Великий Міський Театр:

Середа 29-го, г. 7·30 веч. „Фавст", виступ Качмара і дебют Яд. Левицької.

Четвер 30-го, г. 7·30 веч. „Царевич", оперетка.

Малий Театр:

Середа 29-го, г. 7·30 веч. „Кохання без сотика".

Четвер 29-го, г. 7·30 веч. „Кохання без сотика".

Кіна.

„Аполльо": „У великоміських нирі".

„Кольосеум": „Пригоди бриг. Род за Рок" і „Книжка Дунаю".

„Лев": „Окови подружа" з Мозжухіним.

„Люна": „Люди та звіркоми".

„Марусенька": „Пат і Патахон пасажири зайцем".

„Оаза": „Бранка проклятих" (Янінгс і Конр. Вайдт).

„Паляс": „Ескорта".

„Пан": „Бранка проклятих" (Янінгс і Конр. Вайдт).

„Пасаж": „Зрадлива куля" (Бюк Джонс).

„Уцеха": „12 діямантів" (Ол. Діма.)

„Фатаморгана": „Шоста пошесть світа".

„Химера": „В спопусливім огні бриллянтів".

Програма радіо.

Пятниця 24-го.

Льондон (358). 17·15 Музика з Плейгавс у Левішем.

Давентрі (482,3) 22·34 „Турандот" з Ковент Гарден.

Париж (1744). 21·35 Ораторія Баха і віольончеля Шумана.

Відень (519,9). 20·00 Концерт т-ва „Концертферайнігунг".

Міляно (504,2). 20.30 Симфонічний концерт.

Лянгенберг (462.2). 20·50 „Казки Гофмана" з Дортмунд.

Будапешт (545). 12·10 Циганська оркестра.

Пенінград (1000). 19·30 Українська часа.

Москва (1442.3). 19·00 Музично-літературний вечір

Харків (1680). 18·30 Етнографічний концерт.

Варшава (1395,1). 23·00 Концерт мандолінистів. 20·30 Симфонічний концерт.

Кошиці (265,5). 19·20 Опера з Праги.

Субота 1-го.

Льондон (358). 20·30 Легкий класичний концерт.

Париж (1744). 21·15 Пісні.

Берлін (475,4). 19·30 „Синьобородий", комічна опера Офенбаха.

Давентрі (482,3). 22.00 Симфонічний концерт з Бермінгем.

Міляно (504,2) 19·0 Джесбенд.

Будапешт (545). 18·00 Опера. 20·15 „Баронова Лілі", оперетка Гушки.

Москва (1442,3). 20·05 Конперт Мусоргського, Корсакова.

Пенінград (1000). 19·30 Конперт.

Відень (519,9) 18·50 Квартет Прівс. 20·20 „Останній вальс", оперетка Штрауса.

Київ (775). 20·00 Музично-літературний вечір.

Харків (1680). 16·30 Популярний конперт.

Варшава (1395,1). 20·30 Орхестра Фільгармонії. 23·30 Музика до танців.

Копенгаген (329,8). 19.30 Скандинавський хор з 1000 осіб.

†

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ
за упокій душі бл. п.

о. Івана Дидика

поч. сов. Митр. Консисторії, б. начального духовника при Нач. Кмді Гал. Армії, дек. і пароха в Нарасні, відправиться в пятницю дня 31. травня п. р. о год. 8·30 рано в Арх. церкві св. Юра, на яке знайомих і приятелів Покійного запрошує

2113 1—1 Рідня.

ОПОВІСТКИ

За огоголошення редакція не відповідає

Новий Український Театр п.д дир. Ів. Когутяка.

Заліщі пов. Зборів:

Середа 29.V. Пташник з Тиролю.

Четвер 30.V. Кума марта.

Пятниця 31 V. Чар мундуру. 2106 2-2

Заходом кружка Р. Ш. ім. Г. Базевінок відбудеться відчит п. проф. Евстахії Гишинської дня 29. п. м. о год. 5·30 при вул. Мохнацького ч. 12. п. з. „Значіння Жанни Д' Арк для історії Франції і людства" в 500 літні роковини. 2118

Відчит Д-ра Дм. Донцова заходом Т-ва допомоги еміґрантам з Вел. України на тему: „Жанна Д' Арк (історія і легенда)" відбудеться в четвер дня 30. мая в салі „Бесіди" о 6. год. вечером. 1—1

Вписи до Професійно-промислової школи С. С. Василіянок на курс I. і II. зачнуться дня 1. червня п. р. Ближчі інформації дає Управа вул. Длугоша ч. 17. письменно і устно. Урядування від год. 8—1 і від 3—6 щодня. 2117 1—3

Дирекція пркн. Семинарії учит. жіночої С. С. Василіянок в Яворові з повними правами приладности „а" аж до відклякання оголошує отсим, що на днях 25, 26. і 27. червня п. р. відбудуться вступні іспити на I. II. III. і IV. курс. До прохань треба долучити: 1) метрику, 2) останнє шкільне свідоцтво, 3) свідоцтво здоровля від фізика і 4) коротий життепис. — **Дирекція.** 2116 1—3

Посвячення пластового прапора в Рогатині. В неділю 2. червня п. р. відбудеться на майдані української гімназії в Рогатині посвячення пластового прапора пластового куріня ім. Пилипа Орлика при українській гімназії „Рідної Школи". Програма свята: 1) Полева Сл. Божа (год. 9·30). 2) Посвячення прапора. 3) Привіти, промови і вбивання пушкін. 4) Заприсяження пластунів і наділення відзначень. 5) Дефіляда пластових частин перед прапором. 6) Пластовий гимн

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За огоголошення редакція не відповідає

НАЙКРАЩИЙ передсінний водоустійний крем практично комбінована вартість марки „Аграль" и всіма доплатами за 70 ам. долярів. Зголошення приймає п. Евгенія Стерникова. Пустомити loco. 2093 2—5

ЯМНА, пансіон Струмінської поручає сонячні покої і першорядний харч. Зголошення: Львів, вул. Мурарська ч. 48. II. пов. п. Струмінська. 2087 3—3

АБСОЛЬВЕНТ вид. мат. природ приймє лекцію з обсягу гімн. клас найрадше в горах. — Михалюк Марія, вул. Театинська ч. 5. 2119 1—1

ВДОВА в силі віку, що розуміється на господарстві, прийме місце заряду домом. — М. Ярославичева, вул. Бальонова ч. 5. 2122 1—1

КАНДИДАТ нотаріяльний з 2 літною практикою в нотаріяті, обзнайомлений в справах спадкових пошукує від I.VIII. п. р. посади в нотаріяті — найрадше в околиці Львова. Зголошення слати до адміністрації під Кандидат! 156. 2107 2—2

ГОДИННИКИ „Zenith", „Longines", також біжутерію власного виробу поручає: Домбровський-Розважевський, Львів, (Готель Жоржа) — Догідні умови 1336 49—?

ОГОРОДНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО, СКЛАД НАСІННЯ ТА РОСЛИН ТЕОДОРА КЛИМОВИЧА, ЛЬВІВ площа ГАЛИЦЬКА 14. поручає розсади квітів та городини, пеларгоній, бегоній, найкращі зразки кльомбових рослин, барбарум, естрагон, насіння горошку, матіоли, резеди, настурції, квітової мішанки „Японський килим", кльомбової та канаркової мішанки, то-що; висилка в дбайливім опакуванні. Кущеві рожі продається з гарантією, що вони приймуться. Дикий виноград для альтан і огорож; жоруснин (далії); плетеникова барболя та американська для засадження; томшінамбури (бульви) розсада шпаратів, полуниць, насіння для бжіл. Китиці на весілля та іменини. Похоронні вінки, обсада на гробниці Личаківського цвинтаря та охорона їх. Усе те, що належить до огородництва постачає Теодор Климович, Львів (телеграфічна адреса). Просимо писати точну адресу. 2100 2-5

МОНТЕР-ЕЛЕКТРОТЕХНІК з 14-літньою практикою пошукує праці. Адреса: Łuck, Monopolowa 3. Микола Торбенко. 2102 2-2

ДОБРА кухарка, спадна найде негайно заняття. Зголошення прошу слати на посте рестанте Лєся Стенки, Станиславів. 2104 2—2

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецізійні продає за готівку і на рати від десятків дут з найліпшої сторони звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5 3 172-?

КОСІВ, за Коломиєю, пенсіонат п. Лукашевської поручає похої сонячні з первородним удержанням, пізні умірковані. 1877 11-20

ПЕНСІОНАТ, п. Коржинської в Косові, *біля заведення д-ра Тарнавського* — прекрасне положення — овочевий сад — сонячні покої — першорядний харч — ціни умірковані. 2095 2-?

ОГОЛОШЕННЯ

За огоголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легінів. серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентгеном. 22—24

8 зол. **ПЕРСТЕНЕЦЬ** 8 зол.

з 14-карат. золота з рубіном тільки у

Б. ГРИНБЕРГ, Сикстуська 4 Т. 59-22

УКРАЇНЦІ,

що перебувають в Празі, або взагалі в Чехословаччині, найдуть працю на певну платню і провізію продаванням світознаного канцелярійного предмету.

Необхідне знання чеської мови.

Зголошення посилати на бюро оголошень **Рудольфа Моссе**, **Прага** під „Будучність" P. U. 2171 2121 1—2

Подяка.

По тяжкій невиджованій втраті моєї жінки і матері бл. п. Ольги з Шарковських Рубель — складаю отсим подяку Впр. О. канон. Щепковичови, Стехови о. катех. Терешкунови та о. Вальницькому і Дуткевичови за провід і участь у похоронах, які відбулися дня 11. ц. в. в Станиславові. — Дякую рівнож за поміч Всім, що в часі моєї неприсутности ратували найдорожчу мою Олю. Зокрема дякую Вп. Д-р Восківні і Д-р Клайнові які хоч не в силі були вже вратувати Покійну — віддали богато труду і лікарської помочи. Щире Спасибіг і дяку складаю Рідні Вп. П. Ковальським і Ві Інж. Мазерів — ноїм сусідам за щире — добре серце і труд біля ратованя Покійної. — Вкінці дякую Всім, своїм Товаришам і знайомим за вислови жалю особисто, телеграфічно і письменно, — як також за відведення тлінних останків на місце спокою. — Похоронному Заведенню п. Фелікса Маєра дякую за солідне виведення похорону.

Іван муж, Ярослав син, Рублі.

2114 1—1

Подяка.

По втраті Найдорожчого Мужа, Тата й Дідуня бл. п. о. Омеляна Гриневецького поч. крилошанина, декана й пароха в Смолині зазнали ми тільки доказів пошани до Покійника та співчуття в нашому горі, що відчуваємо потребу серця цією дорогою всім за це подякувати. В першу чергу дякуємо всім, що підчас недуги часто відвідували Покійного, а зокрема Д-рови І. Андрушевському за щирі докази дружніх почувань за життя й сердечні слова прощання над Його гробом. Щиро дякуємо Впр. о. дек. В. Гучкови за провід у похоронах. Впр. о. дек. І. Карпевичеви за участь у похороні і надгробне слово від культурних установ Равщини, Всч. о. К. Козіеви за останню християнську прислугу Покійному і прощальні слова по винесенні домовини з дому жалоби, Всч. о. В. Мицудовичеви за проповідь у церкві, Всч. о. К. Ломницькому за надгробне слово, а Всч. О. О. М. Дорошкому, М. Стешишинови, Р. Трешневському, З. Михальчукови, Г. Мартиновичеви, О. Горчинському, М. Гумовському, Т. Зраді й А. Фігарови за участь у похоронах. Дякуємо делегаціям культурних установ у Раві й Немирові, як також делегаціям місцевих організацій за вінки й участь у похоронах, а місцевим громадянам Т. Юнці та І. Клебанови за щирі слова згадки про Покійного над Його могилою. Братству церковному, хорі Союзів шкільній молоді під проводом ВП. Т. Жеребецького й А. Трусевичівні, парохіянам і громадянам довколичних сіл а всім тим, що кинули грудку землі на дорогу нам могилу чи співчували з нами щире Спасибіг! — **Евгенія вдова. Володимир, Денис, Іларіон, Степан** — сини, **Марія, Марія** — невістки, **Лідія, Омелян** — внуки. 2120 1—1

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 119 (11.460). Львів, пятниця 31. травня 1929. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 3 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лєй, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Найновіші наслідки політики етатизму.

Львів, 30. травня 1929.

Хліборобський звіт Польщі жне з року на рік під кутом господарських несподіванок. Одною з таких несподіванок не тільки для хліборобів, але й для уряду є найбільший по часах протихліборобської політики Грабського упадок цін на збіже і то перед самим переднівком, то є в часі, коли упадку можна було найменше сподівгися. Упали всі збіжа, а найбільше жито, бо з ціни 42 зол. злетіло на 27.50 зол., а також бараболя з 10 на 3.50, а декуди ще нижче. А що ці два останні хліборобські продукти є найважнішими в Польщі, тому їх упадок є для хліборобства найбільше болючий. Він унерухомив у торговельнім обороті коло пятьдесяти тисячів вагонів самого жита. Цілі маси бараболі псуються, а ця несподівана стагнація скріпила ще більше дотеперішню велику готівкову тісноту по селах, яка знов мусіла відбитися некорисно на купчій силі населення і на оборотах інших товарів.

Ще до останньої хвилі всі були переконані, що на переднівку ціна на збіже піде в гору. Таку віру будували на практиці хочби з останніх чотирьох літ, в яких ціни були вже яко-тако устабілізовані. Польська статистика виказувала досі, що від 1925 до 1928 р. збіжевий торговельний білянс стало був пасивний, так, що коли вивозили з Польщі збіже дешево за границі в осени, то його треба було знов довозити з весною на переднівку зпоза кордонів за далеко дорожчу ціну. В надмірі було лише жито, ячмінь та овес, але й їх ціни на весну росли. Цієї підвишки цін надіялися усі й цього року. Але вийшло щось цілком інше. Правдивий удар для хліборобства. А що нормування цін взяв на себе уряд, то очевидно всякі закиди падуть на нього, бо, мовляв, його завданням було передбачити лихо та попровадити збіжеву політику так, щоби не дійшло до такої катастрофи. Чи ці закиди слушні? Придяньмося їм.

Коли по війні стала недоступною для Европи найбільша і найтанша її житниця Україна і Сибір, а Европі забракло зерна на виживлення, мусіли уряди, головно промислових держав, взятися до інтервенції в оборотах, перерібці та розділі збіжа, мусіли взятися до піднесення продукції. Польща, яка в етатизмі є першою в Европі зараз по СРСР та Італії, взялася також до нормування збіжевої політики зараз від перших початків свого істнування. Були за цей короткий час всілякі фази цієї збіжевої політики, а замітне те, що всі ті зміни викликували лише упадок продукції. Потравневий уряд взявся до політики етатизму ще рішучіше. Будова елеваторів, штандаризація збіжа то-що, це були перші кроки. Накінець прийшла і збіжева інтервенція в 1928 р.

Минулого року в осени уряд утруднив вивіз збіжа, а в тім і жита високими митними оплатами. Сам закупив около 10.000 вагонів як резерву на переднівок по ціні 37 до 39 зол. за сотнар жита, та ще дозволив на довіз із заграници, жита за 5 міліонів, пшениці за 30 міліонів, а з весною коло 3000 вагонів бараболі. Коли заграница не змогла купити жита з Польщі, мусіла купити його в Америці. Очевидно такі рішучі заряджения у наскрізь аграрному краю є вже в самому заложенні схиблені, а тим більше для таких продуктів як жито, бараболя, яких у краю є звичайно подостатком.

Колиж з весною стало очевидним, що саме цих продуктів є досить, а заграничних купців нема, бо ринок вже насичений, стали ціни падати. І коли уряд ще в березні проголосив, що не допустить на переднівок понад ціну 42 зол. за жито, то вже в півтора місяця пізніше мусів дати дозвіл вивезти 2.500 вагонів без мита та ще й звільнити з оборотового податку. Продано досі всього 330 вагонів, а купців на решту нема, бо в Полудневій Америці жнива вже зачалися, а в північній зачнуться у червні.

Пошкодив справі крім того вивіз стухлого жита, яку то пригоду використано за границею проти польського збіжа. Годі подати цифру, скільки стратило на цьому населення. Але обраховано, що в краю є надмір коло 50.000 вагонів жита та великанські запаси бараболь, а до того лежать урядові резерви, на яких уряд мусить вже нині стратити коло 20 міліонів зол., коли прийдеться продати по нинішній ціні. Все опинилося в сліпій вулиці. Маємо упадок цін збіжа тоді, коли все інше йде безнастанно в гору.

Очевидно, що така неоглядність у збіжевій політиці викликала у противників етатизму зідливу радість. Побачимо, мовляв, яку несподівянку принесе така політика в 1929 р. Найбільше нападів йде на те велике торговельне підприємство уряду, що називається державними збіжевими резервами.

Ця небувала в такій порі знижка цін висунула нині справу держ. збіжевої політики на чоло усіх господарських питань, бо коли цей останній удар мав би ще втрете повторитися (перший раз за Грабського), то годі буде урядові покладати надію на те, щоби хтонебудь з хліборобських кол, ще далі міг бути приклонником етатистичної політики.

М. Творидло.

По конференції Малої Антанти.

Сема конференція Малої Антанти, яка відбувалася в часі від 20. до 22. травня у Білгороді, стояла під знаком збільшеного впливу Італії на балканську політику, паризьких переговорів у справі розвязання репараційної проблеми, а також численних меморандумів до комітету трьох при раді Ліги Народів у справі національних меншостей. Мала Антанта є політичним твором чеського міністра закордонних справ, Бенеша. Правда її вже часто називали животіючим трупом, одначе власне її вільна будова дозволяє їй лекше допасовуватися до всяких трудностів, які протягом останнього десятиліття загрожували істнуванню цього потрійного союзу наддунайських держав.

Перші конференції Малої Антанти, які відбулися в Білгороді та Празі, мали на увазі головно відношення до Угорщини, а також боротьбу проти всяких спроб Габсбургів здобути собі наново престол. Підчас конференції у Темешварі проголошено анатему проти Австрії та її змагань прилучитися до німецької держави, одначе вже підчас конференції у Велді союзники неприємно відчули впливи Італії на Балкані.

Італія від довшого часу пробує відвернути племінно споріднену Ромунію від Малої Антанти, щоби таким чином закінчити пляново ведене оточення Югославії. А Ромунія в Малій Антанті займає окреме становище, бо її договори з Югославією та Чехословаччиною не йдуть так далеко, як справжній союзний договір, який вяже між собою Прагу і Білгород.

Вже за часів, коли в Букарешті панував кабінет Авереску і міністром закордонних справ був Мітілінеи, цей процес відокремлення Ромунії від Малої Антанти посунувся досить далеко наперед. Треба пригадати події підчас конференції у Йоахімсталі, коли муж довіря Муссоліні пізно ввечері зложив візиту ромунському міністрові, щоби одержати від нього докладні інформації про закулісові справи конференції, які він відразу передав телєграфічно до Риму. Поворот до влади Братіяну, а потім зміна режіму в Ромунії не позволяють тепер докладно означити напрямні закордонної політики президента міністрів Маніва і вияснити, в якому відношенні стоїть тепер Ромунія до Італії.

Без сумніву в Ромунії наново збільшивси вплив Франції наслідком корисної позички, яку вона дала Ромунії, і демократичний дух провідника ромунських селян Маніва каже передбачати охолодження відносин між Букарештом та Римом. В кожному випадку вийшло так, що державний секретар Гранді, який з доручення Муссоліня протягом останніх пяти місяців відбув подорожі до Анкори, Атен, Тірани та Будапешту, покищо не відповів на колишню ромунську державну візиту Італії. Можливо, що Муссоліні тепер зріжся думки про відділення Ромунії від Малої Антанти, бо він тепер працює над організацією польсько-мадярсько-ромунського блоку. Признання збоку Муссоліня велико-державного становища Польщі і подорож Залеського до Буда-

Церкви, кооперативи, читальні
та всі інші громадські установи повинні обезпечити своє майно від крадіжи з з вломом тільки в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

пешту творять два важні етапи на цьому тяжкому шляху. З другого боку ром. міністр закорд. спр., Міронеску, який, здається, веде подвійну політику, опублікував рівночасно три інтервю: у варшавській „Епоці", у букарештенському „Адеверулі" і в білгородській „Політиці". З одного боку він підчеркнув політичне, культурне та господарське наближення Ромунії до Польщі, а рівночасно запевняв сербських та чеських державних мужів, що Ромунія хоче виступити на білгородській конференції з пропозицією про поглиблення системи союзу. Це мало значити, що три поодинокі договори Малої Антанти, які мають ріжний текст, мали бути заступлені новим загальним договором. Одначе цей плян згори був нездійсненний, бо всі три держави Малої Антанти мають спільну мету лише супроти Угорщини, а кожне обговорення відносин до Італії, Австрії, Німеччини або Радянського Союзу веде до найбільшої розбіжности думок.

Таксамо плани розбудови господарських відносин між державами Малої Антанти, які обговорюються в европейській пресі ще від часу конференції в Йоахімсталі, є неможливі до переведення. Чехословаччина є індустріялізованою країною, в якій головну ролю грають аграрії. Чехословаччина від трьох літ стало підвищує мита на аграрні продукти; вона боронить проти довозу югославянських безрог та ромунського збіжа. З другого боку в обох балканських державах повстали нові індустрії, яких капітал почасти походить з Чехословаччини, бо чехословацька індустрія, щоб обійти дуже високі мита Югославії та Ромунії, заложила в цих державах численні підприємства, які поволі розвинулися і тепер самі вимагають дальшого підвищення охоронних мит. Тому наради економічних знавців у Букарешті лишилися без жадних наслідків, таксамо як і наради в справах господарських між Бенешом, Міронеском та Кумануді в Білгороді. А коли ці три держави не можуть навіть заключити між собою торговельних договорів, то всякі спроби вплинути на те, щоби Мала Антанта під певними політичними умовами дала господарські полекші для Угорщини та Австрії є тим більше нездійсненими.

Відношення Малої Антанти до Радянського Союзу остало незміненим, бо кожний її член далі застеріг собі вільну руку в цій справі. В Югославії, де після державного перевороту царя Олександра наново заведено абсолютну монархію, відношення до Радянського Союзу має принціпіяльне значіння. Ромунія, яка в бесарабській справі не має в Празі та Білгороді ніякого забезпечення, що правда підписала в Москві протокол про взаїмний ненапад. Одначе від цього протоколу до відновлення дипльоматичних зносин з Радянським Союзом ще далека дорога. Чехословаччина, якої вивіз промислових продуктів до Радянського Союзу збільшився, не може взагалі нічого зробити в справі признання. З одного боку Бенеш вагається зробити цей крок при теперішньому відношенні до Радянського Союзу великих західньоевропейських держав, а з другого боку Крамарж, провідник чеських національних демократів, є завзятим ворогом більшовицької Росії.

Найважнішою справою білгородської конференції було обговорення репараційних проблем держав, які поділили між собою Австрію. Югославія належить до так званих „вірителів", бо вона на основі ключа поділу, який установлено в Спа, навіть одержує дуже добру квоту німецьких репарацій. Одначе Чехословаччина є репараційним „должником"! Побідні держави не тільки наложили на неї так звану „визвольну таксу" у висоті 750 міл. золотих франків, але крім того вона має виплатити до репараційного фонду около 30 міліярдів чеських корон. Держави Антанти використали повстання нових держав на землях бувшої дунайської монархії до того, щоби рафінованою бухгальтерією забезпечити собі блискучий грошевий інтерес. Вони записали на свій

охунок весь інвентар бувшої держави Габсбургів і дали його потім, як основний капітал, новим державам. Тому Чехословаччина, яка є головним спадкоємцем дунайської монархії особливо в матеріяльному відношенні, має заплатити союзникам за всі свої державні нерухомости. Тому білгородська конференція ухвалила, що репараційні проблеми дунайських країн треба розв'язувати окремо, бо Чехословаччина лише тоді зможе приступити до консолідації своїх довгів, коли Австрія Угорщина та Болгарія виплатять свої трибути.

ЗАМІТКИ і ВІДГУКИ.

Жиди й українські кооперативи.

В статті „Павперизація жидівського купецтва в світлі цифр і фактів" (Хвиля", ч. 3656 з 20. с. м.) займається п. Мечислав Гольдштайн положенням жидівського купецтва, яке він змальовує як катастрофальне. Зменшується велике жидівське купецтво. Відбивається на жидівському купецтві державно-господарчий націоналізм, податкове обтяження, недостатність кредитів, розподіл монополів й українські кооперативи.

Політика державних монополів причинюється до зубожіння й упадку дрібного жидівського купецтва. Від хвилі введення повного тютюневого й спіртового монополю втратило спромогу заробкування до 46 тисяч жидівських родин. Позбавлені доходів з державних монополів, жиди кинулися на дрібне крамарство, помножуючи кількість крамарів і парцелюючи торговлю. Також податково упривілеєвана політика в користь кооператив, в дечому погіршила становище жидівського торговельного елемету.

„В Малопольщі і частинно на Окраїнах жидівське населення є наражене на сильну конкуренційну боротьбу з боку кооператив не лише польських, але головно українських кооператив. Українська інтеліґенція, недопущена до державних урядів, зорґанізувала в Східній Малопольщі сильні кооперативні орґанізації і ті орґанізації в останніх літах стали господарчою могутністю. Майже в кожному селі сьогодні існує товарова кооператива. На чолі тих кооператив стоять священники, які з амвони накликують до підтримки власних „крамниць", себ-то склепів. В р. 1921 жило в Малопольщі по селах 41.157 жидів, себ-то 10 проц. всього жидівського населення в Східній Малопольщі. Були вони частинно хліборобами, а частинно крамарями. Завдяки українській політиці жиди масово опускають села, еміґрують до міст, виперті зі своїх варстатів праці і тут засновують нові крамниці, парцелюючи й роздрібнюючи вже існуючі крамниці і склепи. Та орґанізаційна політика українського населення в сильній мірі відбилася теж на жидівських купцях у містах. Головно тому, що селяни майже все одержують на селі і коли приїджають до міст, то туже мало купують, а крім того в містах існують торговлі, великі українські магазини, які є централею для українських кооператив, розсіяних по селах кожного повіту. Торговлі обділюють товарами всі кооперативи. Їх централя у Львові закуплює по кількадесять вагонів або навіть кілька тисяч (!!) і конкурує з жидівськими ґуртівниками, може не ціною, бо жидівські купці задовольняються малим зиском і є дешевші, бо адміністрація в кооперативах є дуже дорога, але українська солідарність і сильна аґітація довели до того, що українці все більше бойкотують жидівські склепи. Тому взяте в два вогні жидівське купецтво в Малопольщі, а в останніх часах і на Окраїнах, куди переноситься український кооперативний рух, все більше убожіє й павперизується".

Прочитавши цю еремізду, дивують нас нарікання п. Ґольдштайнів й інших „малопольських" жидів. Чому головне вістря тих нарікань є звернене проти українських кооператив, коли їх є тільки 2.000 на 16.000 всіх кооператив у Польщі, себ-то 12.5 відс., тоді як українського населення є понад 20 відс. А взагалі, коли приглянутись ближче, то не такий (українсько-кооперативний) чорт страшний, як його малюють. Українські кооперативи, ніким непідтримувані, позбавлені кредиту і виставлені на снажену конкуренційну боротьбу з боку жидів при допомозі всіх неперебірчивих засобів, є — правду кажучи — досить слабкі. Таксамо їх повітові централі і краєва. І саме ця слабкість і в деякій мірі беззахистність української кооперації дає сміливість п. Ґольдштайнові так сильно виступати проти неї. Зате неукраїнських кооператив, розсіяних по „Східній Малопольщі й Окраїнах", кооператив субвенціонованих і справді упривілеєваних (не законом, бо він у рівній мірі „упривілеює" всі кооперативи, отже й жидівські), п. Ґольдштайн не зачіпає і з їх приводу не підносить еремічних жалів.

Правдою є, що повстання українських кооператив, а радше їх віднова після военного знищення і поширення відбилося на частині жидівського населення по селах, виганяючи частину сільських жидів до міст. Одначе через те положення жидів ізза „української солідарности і сильної аґітації" зовсім не погіршилося. Навпаки, маємо сміливість твердити, що воно — оскільки в ґру входить українське населення — навіть поправилося. Частина жидів, втративши „варстат праці" на селі, найшла поплатніше заняття в місті, *накинувши нашому селу міський одяг* і міську моду. Коли торговля споживчими товарами приносить пересічно 10 відс. зиску, то торговля текстильними товарами дає пересічно 30 відс. Ще ніколи в наших містах і містечках не було стільки блаватних і ґалянтерійних крамниць, що тепер. Міська мода із силою пошести опановує наші села, витягаючи з них весь ґріш і навіть спричиняючи їх задовження на тому підкладі. Таким чином оскільки мова про участь українського населення в удержанні жидів, фактично не наступила ніяка зміна на ґірше. Тому й роблення паніки з того приводу не має ніяких основ. Інша річ, що українське населення само примушене боротися просто за свою фіянчу екзистенцію. І тому не може віддавати *себе* в безвастережну господарську розпорядимість жидів — тим більше, що не маємо від жидів ніякого еквіваленту (як інші народи) чи то культурного, чи якогобудь іншого характеру. Навпаки, культурно жиди уміщнюють наших противників, а навіть є авангардою чужинецьких культурних впливів серед нашого середовища.

Радянська Україна.

Офіціяльне проголошення зголошених кандидатів на нових членів Української Академії Наук.

У київській „Пролетарській Правді" з 26 травня ц. р. стрічаємо урядове проголошення Українською Академією Наук усіх зголошених кандидатур на нових членів Академії за підписом в. о. неолмінного секретаря Академії А. В. Корчак-Чепурківського. З оголошеного списку бачимо, що всякі наукові установи зголосили аж 118 кандидатів на нових членів Академії. З них, як відомо, мають вибрати тільки 30 академиків, а в тім числі лише 20 т. зв. штатних. Далі подаємо списки кандидатів по ріжним ділянкам наукової праці.

1. **Історичні науки:** Ігнатовський Всеволод Макарович (президент Білоруської Академії); Маркевич Арсен Іванович (Сімферополь); Слабченко Михайло Єлисійович (Київ); Яворницький Дмитро Іванович (Дніпропетровськ); Яворський Матвій Іванович (Харків).

2. **Мова та література:** Адріянова-Перетц Варвара Петровна (Ленінград); Барбюс Анрі (Франція); Варнеке Борис Васильович (Одеса); **Возняк Михайло** (Львів); Ґорький Максим (Москва); Квітка Климент Васильович (Київ); Кобилянська Ольга (Чернівці); **Колесса Філярет** (Львів); Купала Янко (білоруськ. поет, Минськ); Курило Олена (Київ); Лукіяненко Олександер (Сімферополь); Ріттер Павло (Харків); **Стефаник Василь** (Русів, Коломийщина); Тичина Павло (Харків); Томсон Олександер Іванович (Одеса); Церетелі Ґригорій (Тифліс); **Щурат Василь** (Львів).

3) **Фізико-математичні науки:** Гольдман Олександер (Київ); Затонський Володимир (Харків); Йоффе Абрум (Ленінград); Капиця П. Л. (Ленінград); Кеппен Володимир Петрович (Київ); Кордиш Леон (Київ); Красовський Теодозій (Харків); Кравчук Михайло (Київ); Лазарев Петро (Київ); **Левицький Володимир** (Львів); Орлов Олександер Якович (Одеса); Рожанський Дмитро (Харків); Сінцов Дмитро (Харків).

4. **Хемічні науки:** Єгоров Іван (Київ); Затонський Володимир (Харків); Орлов Єгор Іванович (Харків); Палладін Олександер (Київ); Щукарев Олександер (Харків).

5. **Біольоґічно-медичні науки:** Аброжанов Олександер (Дніпропетровськ); Білоусов Микола (Харків); Богомолець Олександер (Київ); Бокаріюс Микола (Харків); Браунер Олександер (Одеса); Вавілов Микола (Ленінград); Воробйов Володимир (Харків); Воскобойніков Михайло (Київ); Гейманович (Харків); Гальперін Яків (Дніпропетровськ); Златогоров Семен (Харків); Ісаченко Борис (Ленінград); Каган Єфо Мойсейович (Харк.); Компанієць Соломон (Дніпропетровськ); Кронтовський Олекса (Київ); Левитський Михайло (Київ); Лисенков Микола (Одеса); Любименко Володимир (Ленінград); Нещадименко Марко (Київ); **Паньчишин Маріян** (Львів); Писемський Ґригорій (Київ); **Раковський Іван** (Львів); Рубашкін Володимир (Харків); Тижненко Олександер (Київ); Ткаченко Михайло (Ленінград); Третяков Дмитро (Харків); Френкель Захар (Київ); Холодний Микола (Київ); Чаговець Василь (Київ); Черняхівський Олександер (Київ).

Д-Р Т. Е. БУРАЧИНСЬКИЙ.

Теодор Більрот.

(З відчиту в „Лікарському Товаристві".)

(Докінчення.)

Коли Більрот був студентом, саме тоді почали впроваджувати наркозу: відтоді перед хірургією відчинилися незвичайні можливости, число операцій зараз подвоїлося. Спершу наркотизували хорих головно хльороформом. У початках свого побуту у Відні мав Більрот два випадки смерти від самого хльороформу. Відтоді старався він зменшити небезпеку наркози й під кінець впровадив до наркози мішанку, названу його іменем, зложену з хльороформу, етеру й алькоголю. І сьогодня ще наркотизують хорих мішанкою Більрота, але лиш у Відні (лехто й у Австрії)! По найбільшій части вживають сьогодня до наркози етеру та інших нових середників, як напр. двокису азоту (ляхґас). До того через значне вибразування місцевого знечулення тепер уживається наркози розмірно богато менше.

Крім болю був ще і другий ґрізний неприятель хірургії: це ріжні припадки при лікуванні ран, як горячка, запалення шкіри, роспливання, рожа і т. п., які Більрот назвав приранними недугами. Їм посвятив Більрот незвичайно богато праці. Давніше думали, що при кожній рані мусить бути роспливання й горячка, а навіть і сьогодня ще є тяжкого переконання богато лїкїв. Більрот працював над тим майже до кінця свого життя. Він уже прочував, що причиною цих недуг є ріжнородні дрібноустрої (бактерії), а навіть назав їм назви, але ще їх не відкрив. *Його* праці дали притоку Кохові до дальших розслідів і Кох разом з Пастером відкрили ці бактерії. Та назви Більрота, як стрептококи й дипльококи, остали в бактеріольоґії і досі на його вічну память.

Як відомо, т. зв. антисептичне лікування ран впровадив до хірургії анґлієць Лістер, що приноровлював до того головно карболь. Більрот дуже помалу дався наклонити до того, але коли добрі успіхи Лістера стали голосними, післав він одного зі своїх асистентів до Лістера на науку й опісля, переконавшися наочно про знамениті успіхи нового лікування, посвятився йому, як сам пише, цілою душею й тілом. Тоді почали переводити дезинфекцію не лише ран, але й усіх інструментів та ниток, уживаних до операції. Один з його учеників припоручав стерилізацію шовку при помочі одноголинного варення в пятьпрощентовому розчині карболю. Тоді написав Більрот: „Я переконаний, що саме варення у волі і тримання в розчині алькоголю вистане цілковито". Цим Більрот поклав угольний камінь під т. зв. асептичне лікування ран, яке сьогодня приноровлюється при операціях у цілому культурному світі.

Щодо самої операційної хірургії, то Більрот подав дуже богато нових способів операції. Тут згадаємо тільки про найважніші. В 1873 р. він перший поважився витяти гортанку в хорого на рака. Від того часу техніка видосконалилась і тепер усіх таких хорих можна при помочі операції вратувати від неминучої смерти, якщо вони у свій час піддадуться операції. Також оперативне лікування волі завдячує Більротові своє велике поширення.

Крім того робив Більрот перший витинання їжника (пролику) й цим заініціював хірургію кормового проводу. В 1881 р. повелося йому першому щасливо перевести операцію рака шлунка, яку тому два роки пробували виконати Пеан і Ріліґер, але з нещасливим вислідом.

І для медичної літератури має Більрот велике значіння: він перший подавав точно докладні висліди операцій, без огляду на те, чи вони були добрі чи злі. До того часу реферовано в літературі лише про добрі сторони, натомість нещасливі випадки старанно промовчувано. Від часу Більрота ведеться статистику дуже докладно й такий способом лише можна мати переглад, які методи лікування успішні.

До того був Більрот правдивим майстром штуки життя. Він був у силі щодня годинами працювати ножем взірцево і дисциплінувано провалити хірургічну клініку, виконувати велику приватну практику і працювати науково. Поза тим він щодня ввечір бував або в театрі або на концертах або врешті устроював концерти у себе в дома. Один з його біоґрафів виказує свій полив, що Більрот міг мати стільки часу на те все. Як мало у нас звичайно находиться часу на всяку громадянську роботу! Та Більрот був великою людиною, а такий найде все час, бо вміє поділити собі цілу працю: до того він мав знамениту память, талант до організації і амисл до порядку.

Ніхто з німецьких хірургів не був таким славним, як Більрот, а з чужих навіть Лістер йому не дорівнював. У XX. ст. нема хірургів такого великого покрою. Більрот був безперечно найбільшим хірургом, якого досі видала земля.

6. **Сільсько-господарські науки:** Вавілов Микола (Ленінград); Висоцький Юрій (Харків); Гедройць Константин (Київ); Дояренко Олександер (Москва); Душечкин Олександер (Київ); Єгоров Михайло Андрієвич (Харків); Знаменський Олександер (Полтава); Костяков Олександер (Москва); Колкунов Володимир (Київ); Леонтович Олександер (Москва); Созанов Віктор (Полтава); Сапегін Андрій (Одеса); Соколовський Олекса (Харків); Філіповський Олександер (Київ); Яната Олександер (Харків).

7. **Геольогія, гідрольогія, географія:** Криштофович Микола (Харків); Лебедев Микола (Дніпропетровськ); Криштофович Африкан Миколаевич (Москва); Лучицький Володимир (Київ); Опоков Евген (Київ); Різниченко Володимир (Київ); Рудницький Степан (Харків); Світальський Микола (Київ); Соболєв Дмитро (Харків).

8. **Технічні науки:** Грдіна Ярослав (Дніпропетровськ); Діннік Олександ. (Дніпропетровськ); Заборовський Сергій (Дніпропетровськ); Маковський Володимир (Дніпропетровськ); Олександров (Харків); Павлов Михайло Олександрович (Ленінград); Патон Евген (Київ); Потебня Олександер (Харків); Проскура Григорій (Харків); Рерих Константин (Дніпропетровськ); Усенко Трохим (Київ); Федорів Михайло (Київ).

9. **Економічні науки:** Кржіжановський Гліб (Москва); Першін Павло (Харків); Фомін Петро (Київ); Шліхтер Олекса (Харків).

10. **Фільософія, соціольогія, право: Балей Степан** (Львів); Максименко Микола (Харків); Мітіліно Михайло (Київ); Паліенко Микола (Харків); Семковський Семен (Харків); Скрипник Микола (Харків); Юринець Володимир (Харків).

11. **Педагогія:** Залужний О. С. (Київ).

12. **Мистецтво:** Кричевський Василь (Київ).

13. **Історія мистецтва:** Сичев Микола (Ленінград).

Цікаве, що при кінці того списку додана замітка Академії такого змісту: Кандидати, що хочуть зняти свої кандидатури, повинні на протязі двох тижнів, від часу оголошення цього списку, подати відповідні заяви до президії ВУАН".

Цей великий список кандидатів подали ми на те, щоби наші читачі мали змогу вже зі самих прізвищ кандидатів зорієнтуватися, що по більшовицькій реформі Академії з минулого року вона починає русифікуватися. Перевагу між кандидатами мають росіяни. З галицьких учених висунено незвичайно мало кандидатів, бо тільки вісім.

Буковина.

Українці і ратифікація конкордату з Римом

В дебаті над ратифікацією конкордату Ромунії з Ватиканом у сенаті забрав слово й сенатор д-р Володимир Залозецький і вложив іменем Української Національної Партії таку заяву: „До артикулу римське II., буква а), точка 4., маю честь заявити: Українська Національна Партія є проти постанови цього артикулу, який нас прилучує до греко-католицької дієцезії, що має утворитися на півночі Семигороду. Нас у Ромунії поверх 150.000 українців греко-католиків і маємо право домагатися нашого власного епископства. Коли лютерани-мадяри мають на 30.000 душ, а лютерани-сакси на 60.000 свої давні епископства, тоді маємо право й ми домагатися однакового трактування. Маємож уже й тепер апостольського адміністратора. Середники комунікації між північним Семигородом і Буковиною такі тяжкі, що адміністрування звідти майже неможливе. Колиж візьмемо під розвагу особну літургічну мову, а навіть ріжниці в самому культі, то думаємо, що є потрібне окреме епископство не тільки з адміністраційних оглядів, але й з огляду на виховання будучих наших священників і душпастирства народу. Ми жалуємо, що не запитано нас щодо цього конкордату, який зроблено без нашого співробітництва і в якім не узгляднено наших справедливих домагань, що більше — нам наших справедливих домагань, що більше — нам відбирається вже існуючі права. Тому ми не можемо одобрити конкордату в його сьогоднішній формі".

Гімназія в Кіцмані.

Під цим заголовком пише проф. Д. Лютик в „Часі": Недавно тому донесли німецькі часописи, що власти намірюють розвязати гімназію в Кіцмані. Займаючи становище до цієї справи, не можемо не звернути уваги на ось що: Перед трижемо не звернути уваги на ось що: Перед трижемо не звернути уваги на ось що: Перед триж

Більшовики розстріляли Дзіковського?

„Газета Поранна" приносить вістку з Москви, що тамошнє ДПУ розстріляло Норича-Дзіковського в дорозі адміністраційної постанови. Дзіковського обвинувачували в тому, що не переривав взаємин із українськими націоналістами. Норич-Дзіковського арештувала була ще в 1922 р. польська поліція в звязи з убивством Твердохліба, але йому вдалося втекти за кордон.

—o—

Поворот марш. Дашинського. Рада міністрів.

Дня 1. червня вертає у Варшаву марш. сойму Дашинський. Віцемарш. Главіц уже вернув із закордону, де брав участь у засіданні економічного комітету Ліги Націй.

Засідання ради міністрів буде 31. травня під проводом прем. Свїтальського. На засіданні обговорюватимуть біжучі справи.

—o—

Амбасадор Італії у Польщі.

Дня 28. травня приїхав у Варшаву з жінкою Альф Мартін-Франклін, перший амбасадор у Польщі. Дня 29. травня мін. Залеський приняв амб. Франкліна, на днях зложить свої повновласти президентові Польщі. Зачувати, що італійський державний підсекретар Гранді приїде у Польщу в жовтні.

—o—

Італійський король у Ватикані.

Стріча італійської королівської сімї з папою відбудеться небаром після виміни ратифікаційних актів. У Ватикані устійнили вже протокол королівської гостини. Протокол цей схожий до протоколу гостини еспанського короля. З королем будуть: королева, наслідник престолу й усі князі савойської родини. Завдяки цьому гостина мала би спец. святочний характер.

Приготування до самостійного істнування папської держави поступають скоро. Інавгурацію телєграфічного уряду в Ватикані переведе папа, який розішле повідомлення до шефів держав у дні ратифікації.

—o—

Більшовицько-китайський конфлікт.

Ревізії й арештування в консулятах СРСР.

На приказ Чанг-Кай-Шека китайська поліція перевела ревізію в більшовицькім консуляті в Харбіні та Мукдені й ін. містах. Заарештували більше ніж 70 урядовців консуляту, м. і. більшовицького консуля в Мукдені. При ревізії в консуляті найшли богато пропагандистичного матеріялу, зброї й опію. „Льокаль Анцайгер" повідомляє з Шанґгаю, що слїдство в справі взаємин марш. Фенґа з Москвою дало богато доказового матеріялу, м. і., що більшовицький консуль у Харбіні давав значні суми марш. Фенґові та переговорював із ним, щоби куліси наново зачали домашню війну та що біяшовики приготовляли інвазію до Монголії. Між китайськими ватагами й урядовцями сх.-кит. залізниці, яка є власністю російсько-китайського товариства, були ближчі взаємини. Китайці домагаються засеквестрування більшовицького уділу в сх.-кит. залізниці. Китайські зарядження проти більшовицьких консулятів у Харбіні та Мукдені видано на основі цих доказів. Будинки консулятів опечатано.

Аг. Европрес подає, що при ревізії в більшовицькім консуляті в Харбіні перевели ревізію саме тоді, як там було засідання III. інтернаціоналу. Підчас арештування членів того засідання учасники хотіли знищити документи, при цьому занявся цілий дім. Мусіли прикликати огневу сторожу. Більшовицька влада внесла протест проти ревізії в харбінськім консуляті.

—o—

Елєктрифікація 6 воєвідств.

Американська фірма Гаріман і Комп. зложила в польськім мін-стві сусп. робіт подання на елєктрифікацію теренів м. і. в краківськім і львівськім воєвідстві. Фірма ця вибудувала би дві водні елєктрівні: на Дунайці (100.000 парових коней) і в домбровськім басейні (150.000 н. к.). Обі ці елєктрівні получили би разом. Фірма Гаріман має інвестувати на конц. терені, що обіймає шість воєвідств, бодай 100 міл. дол. на час тревання концесії, себ-то на 60 літ. На думку фахівців виконання концесії вимагатиме інвестиції бодай 200 мілїонів дол.

—o—

Біржа.

Гроші.

Американський доляр 8·89·50—8·91·00, канадійський доляр 8·81·50—8·82·50, чеська корона 0·26·50—0·27·50 австрійський шіллінг 1·25·00—1·25·50, румунська лея 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·50—0·34·80, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, фунт штерлінгів 43·50·00—43·80·00, радянський червінець 17·50—18·00.

Французькі воєнні довги.

Термін на сплату чергової рати продовжено на девять місяців.

Французький посол у Вашінґтоні Кльодель зложив іменем французького уряду запевнення, що Франція ратифікує договір про сплату воєнних довгів. Наслідком цього голова фінансової комісії сенату вніс резолюцію, щоби термін сплати французької рати у висоті 400 мілїонів долярів перенести з 1. серпня ц. р. на 1. травня 1930 р. Таку саму резолюцію поставлено в палаті послів

НОВИНКИ

— **Земельний Банк Гіпотечний С. А. у Львові вул. Підвалля ч. 7.** переніс свої бюра з днем 16. травня ц. р. до власної камениці **при вул. Словацького ч. 14.** Числа телєфонів: 75—32, 3—82 і 52—92 (Дирекція). 3092 3—5

— **Святочний хоровий фестіваль-концерт** у память 100-літніх роковин заснування першого укрїнського хору на Галицькій Землі відбудеться у Львові в неділю, дня 2. червня. В концерті беруть участь у комплєті мішані хори „Боянів": Львівського, Перемиського та Стрийського, далі сполучені мужеські хори „Бандуриста", „Сурми" та богословів львівського дух. семинара під орудою упрошених почесних дирігентів: д-ра Ст. Федака, о. Домета Садовського, д-ра М. Волошина та теперішніх дирігентів згаданих товариств. В програмі, яку виконають вчасти злучені хори, вчасти поодинокі співочі товариства, найдуть місце всі видніші українські хорові композитори, як церковні, так і світські, почавши від старих Бортнянського і Вербицького, аж до Стеценка й Леонтовича включно. Наша суспільність матиме на концерті гарну нагоду зробити перегляд та перевести білянс нашого культурного дорібку на ниві вокально-хорової літератури і хорового мистецтва. Білєти на концерт продаються від сьогодні в книгарні ім. Шевченка.

— **Ювилей „Народньої Лїчниці".** Управа „Народної Лїчниці" влаштовує з нагоди 25-ліття істнування тієї установи святочну академію, що відбудеться дня 2. червня ц. р. в 12. год. вполудне у великій салі Муз. Т-ва ім. Лисенка. На академію складаються такі точки: д-р Т. Бурачинський — Двацятьпятьліття Народньої Лїчниці (промова); Матюк: „Наша пісня" — міш. хор під управою радн. Купчинського; Рахманінов-Шевченко — „Полюбила я", Барвінський-Лепкий: „В лісі", Clarance - G. Gamer — „Love is mine" — сольоспіви п. Приймової; д-р І. Крипякевич: „Українські шпиталі у Львові в XVI—XVIII. ст." (реферат); Кудрик-Маковей: „Сон"; Чайківський: Арія з „Пікової Дами", Каталянія — „L. Vally" — сольоспіви п-ні Гинилевичевої; „Вязанка галицьких пісень" — мішаний хор під упр. радн. Купчинського. Ніякої оплати за вступ на Академію нема. Приймається тільки датки на „Народню Лїчницю".

— **Михайло Голинський** виступить на сцені львівського міського театру останній раз гостинно в опері „Жидівка" в суботу, дня 1. червня ц. р. В „Жидівці" співатиме партію Елеазара.

— **Нагороди для каменичних сторожів.** Магістрат Львова проголосив конкурс чистоти для сторожів камениць. Він роздасть 100 нагород по 50 зол. тим, що зберігають у домі, де працюють, якнайбільшу чистоту та лад. Кандидати на ті нагороди мають вносити письменні прохання в Комісаріяті своєї дільниці до... 1. червня, себто до нинішнього дня. Офіціяльну письменну пригадку про це дістаємо з магістрату нині, в останній хвилині. Бідні сторожі!

— **Іспит зрілости** в III. Державній Учит. дівочій Семинарії у Львові відбувся під проводом візитатора шкіл І. Камінського в днях 22.—28. травня 1929. Іспит зрілости зложили: Алексевич Олеся, Бачинська Марія, Боринець Евгенія, Бучкевич Стефанія, Бирчак Софія, Цар Марія, Демчишин Олена, Дідич Ольга, Доманик Оксана, Домазар Іванна, Дудкевич Іванна, Фассовська Іванна, Галавин Ольга, Гаврилюк Ярослава, Гуль Анна, Гулей Марія, Єднака Марія, Кокоцька Антонина, Коритко Наталія, Котович Ольга, Козюпа Анастазія, Крупа Іванна, Ліщинська Марія, Лопушанська Ольга, Мак Станислава, Максимяк Теодозія, Марчак Олександра, Мошинська Климентина, Огурчак Іванна, Півлух Ольга, Радкевич Мирослава, Романович Стефанія, Романовська Ірина, Стебельська Наталія, Швед Юлія, Тютько Ольга, Заяць Ніна, Завалинська Ольга. Дві ученици репробовано при іспиті письменнім, сім учениць впало при устнім іспиті; чотири ученици відступили від устного іспиту.

— **Збитки нашої землі.** У Білгороді відчули 28. ц. м. сильний землетрус, якого осередок міг находитись на віддалі... 7.000 км. Таке тремтіння записали сейсмографи і інших европейських міст. — У Ляпонії настали небувалі спеки: замість 6—7 степенів тепла, яке буває звичайно в цій порі, мешканці підбігунової околиці мають нашу літню температуру: 22 степенів.

— **Неясна історія.** Читаємо в львівській пресі: Окружний суд у Братиславі вислав до дирекції поліції в Кошицях почтою листа, де була розвязка шифрованих державних депеш. Цей лист хтось украв; імовірно шпигуни чужої держави. Подиляти треба шпигунів, які знають, коли, в якім листі їде „ключ" до державної тайни. Та ще більше суд, який посилає таку тайну листовно. А врешті: яке відношення має суд у Братиславі до державної тайни шифри? Вся ця звістка сильно пахне вакаційною денникарською качкою.

— **Різні вістки.** У волоконнім промислі на ім. Шлеську почався локавт 50.000 робітників. — До Ленінграду приїхало 70 американських туристів на параплаві „Польонь" (Польща). — Відомий мандрівник Свен Гедін, що вибрався до середньої Азії, виїхав до Спол. Держав недужий, щоби піддатись операції. — На польсько-радянськім кордоні застрілили комуніста Розульського(?), що хотів нелєгально перейти до Польщі. — Помер паріський публіцист і економіст Жак Сейду, урядовець м-ства закорд. справ. — При усті ріки Вангпу державні китайські війська звели бій з морськими розбишаками; 20 піратських лодок потонуло; згинуло 1000 людей. — Від 1-го до 8. вересня відбудуться віденські торги. — Американський летун Ліндберґ оженився з донькою амбасадора Спол. Держав у Мексику, міс Морров. — Підчас вправ 26 п. п. в Мальзавіль грім ударив у дерево і вбив двох вояків, що там заховались перед бурею.

— **Катастрофи.** У Норвегії м. Грубенес у фабриці вибухових матеріялів вибухла нітрогліцерина і знищила три будівлі; 1 ранений, кількох убитих. — Повінь залила пристань в Архангельську. — Хмаролім залив вулиці Дніпропетровська; 15 осіб потонуло. — У Штрасбурґу згоріла частина фабрики свічок. — Німецький пароплав „Буссе" сів на мілину в густій мряці. — У Рабаті (Марокко) впав горіючий літак з двома летунами. — В Італії підчас бурі розбився об гору Ортано військовий літак; 5 осіб убитих.

— **У сезоні пожеж.** На Виленщині згоріло село Рулевичі, а саме 95 будинків. 200 людей не має де мешкати. — У Товмаччині в м. Нижнім 200 будинків. Причина пожежі невідома. Дарма, що містечко горіло над рікою і в сусідстві залізничої стації, не можна було пожежі стримати. Погорільці без хати та майна кочують, мов цигани, під голим небом.

— **Доля філянтропа.** Англійський учений сер Дональд Росс, лавреат Нобля, роздав усе своє майно на наукові досліди і тепер у 72 році життя опинився в крайній нужді. Англійська преса почала збірку для вченого, пригадуючи громадянству, що завдяки його відкриттям тисячі тих, що приневолені їздити до тропіків є нині забезпечені від страшних наслідків малярії та інших небезпечних тропікальних недуг.

— **Незрозуміле здивування.** За пресою в Вильна повторяють інші польські часописи такий буцім-то „дивний" факт: Університетська бібліотека Стефана Баторія у Вильні дістала від одної книгарні в Ротердамі листа з адресою: „ВПов. Пан Стефан Баторій, Універс. бібліотека, Вильно". Щож тут дивного? Що голяндці не знають, хто такий Стефан Баторій або не розуміють польської мови? І нам доводилось читати недавно адресу: „ВПоважана Пані Союз Українок у Львові". Сотні таких адрес висилають щодня краєві фірми та установи в світ, коли не знають чужинних мов. А в Голяндії чи Англії, Франції чи Америці не хутко будуть по всіх інституціях, фірмах і підприємствах сидіти знавці славянських мов!

— **Рекорди літака.** Американський ковбой Рольбінс і шлюсар Келлі втримались на своїм одноплощинним літаку 172 і пів години у воздусі; себ-то 22 години довше, як їхні попередники. Французькі летуни Жіріє і Вайс закінчили рекордовий лет на довжину: за 26 годин, 34 хвилин і 55 хвиль робили пересічно по 188 км. на годину. Німецький летун Райнгофер на майдані фабрик Юнкерса в Дессав побив рекорд висоти, зявившись у 101 хвилинах на 12.500 метрів.

— **Матура в Швеції.** У сезоні матуральних іспитів довідуємось про те, як виглядає матура в Швеції. Краєва шкільна рада призначує теми до вправ зрілости для всіх середніх шкіл однакові. Матура, річ ясна, відбувається в усіх школах у той-же день. Після неї матуральні теми оголошують у всій пресі і кожний батько може, коли має охоту, попробувати, чи вправа предложена його синкові не є справді за важка і чи він, батько, памятає ще ту мудрість, завдяки якій видали йому патент на зрілість. Безпосередньо після іспиту абітурієнти збираються зі своїми

та приятелями на шкільному подвірі і кожний із них дістає білу шапочку на голову з вінком квіток. Так прибрані виїзджають вони зі школи верхом на коні, ослі, а востанніх часах уже на авті. Часто товариші виносять на руках нового зрілого з радісними окликами. Абітурієнтки виходять одягнені в білих мантиліях і білих сукнях. Рідня зустрічає „зрілих" вином і медівниками.

— **Лікар чудотворець.** У Сан Себастіяно появився надзвичайний лікар Азуеро, до якого пливе юрба пацієнтів з усіх закутин Еспанії. Азуеро, впевняють деякі віруючі в нього, ставить на ноги паралітиків і ревматиків за кілька хвилин. Він спеціяліст від недуг носа, вуха та горла, а лікує всі недуги єдиним способом: через ніс. Його метода зветься „носовою центротерапією". „Ніс — каже Азуеро — багато важніший орган, ніж досі думали. При помочі простої операції носа, я викорінюю недугу, що є в звязку з носом. Я не кажу, що лікую всі недуги, але багато з них. Нехай кажуть, що хотять на мене, але я таки буду продовжувати свою працю". Еспанські лікарі починаються бунтувати проти Азуера, який може бути геніяльним сугестіонером, або й звичайним ошуканцем.

— **Усьому винен фемінізм.** Два німецькі вчені Рауль Франк і Е. Ебергардт занялись прикрою проблемою: чому в Европі зростає скількість самогубств. Шукаючи причин цього явища, Франк стверджує, що біла раса взагалі слабне і в порівнянні з жовтою та чорною расою, зменшується. Перша і головна причина зріст фемінізму. Біле жіноцтво в змаганні до еманципації, в першій мірі наслідує мущин: заробляє на хліб, сидить у бюрі, для вигоди, з егоїзму не хоче родити ні виковувати дітей, виконує мужеські спорти, приймає мужеські звички і наслідком цього вироджується психічно та фізично. Діти таких жінок перечулені, „невиховані", себто дикі. Поширений нині погляд, буцім-то спорт зміцнює расу є зовсім помилковий. Погляньте на приклад Греції; греки були народом, що зі спорту зробили науку, культ, національну дисципліну, релігію. А проте згинули. Чому? Бо ніякі фізичні вправи мущин не в силі зарадити фактові, коли вони не можуть мати добре уроджених, здорових, нормальних дітей. А нове покоління залежить у великій мірі від здоровля та вдачі жінок-матерей і їхньої дбайливости за діти.

— **Торгівля трупами.** У місті Галле (Німеччина) ставав перед судом адміністратор місцевого анатомічного інституту Руффе, обвинуваченій у незаконній продажі трупів або поодинокних частин їх тіла з анатомічного інституту. Він відступав їх одному берлінському хірургові, що потребував трупів для анатомічних препаратів, які постачав для шкіл і наукових інституцій. Руффе засуджений на 9 місяців.

— **Тиждень Української Дитини** відбудеться в днях від 2.—9. червня ц. р. з незвичайно богатою програмою (гл. афіші). Докладні програмки збірного концерту роздаватимуться в день концерту дня 8. червня. 2127 1-1

— **Пригадуємо,** що збірка на ціли Вакаційних Осель відбудеться в неділю 2. червня під церквами і нашими інституціями. Сподіємось, що ніхто з нашої суспільности не мине пушки. — **Управа.**

— **Відкриття сезону в Черчу.** 1-ший сезон у Черчу, по знижених цінах, відкривається з днем 9. червня і треватиме до 1. липня. З 1-шим липня починається другий сезон. Управа „Черча" веде огреме інформаційне бюро у Львові при вул. Коцюшка 5. Зголошення на сезон можна слати напрост до Черча, на адресу: Мінеральний Живець, **Черче п. Рогатин.** 2105 1-2

Фільмовий оператор чарівником.

Загально відоме, що мешканці Ляпонії ставляться з великим недовірям до всяких приладів, головно фотографічних апаратів. Всі знають також про підприємчивість і винахідливість англійців. У шведській пресі находимо опис одної події, яка доказує, які прості є причини цих англійських прикмет і що який випадок може пати на недовірливість ляпонців. Два англійські фільмові оператори Містер Гарт і Кльонс, вибрались до Ляпонії в подорож, щоби зібрати там знимки краю та його мешканців. З огляду на підозрілину вдачу ляпонців нелегко було утревалити на фільмі їхній спосіб життя. Англійські оператори зі своєрідною енергією ждали вже три місяці на нагоду, щоби поробити цікаві знимки, але праця зовсім не йшла вперед. Отже треба було винайти якийсь спосіб, щоби перемогти острах туземців перед обєктивом. Містер Гарт мав хист до механічних штук і почав показувати їх найвищим ляпонцям, добуваючи їм з носа монети та чаруючи їх іншими цього рода штукарствами. Оба англійці зєднали собі хутко славу чудотворців, а при цьому й лікарів. До них почали зголошуватись недужі за лікарською допомогою. На всю ню допомогу мали фільмові оператори тільки таблетки Аспірін, які скрізь возили зі собою як універсальний середник. Таким робом вони зєднали собі хутко довіря Ляпонців і робили легко. Іншим раніше йшли їм дуже важко. Оба мистці знимки, які раніше йшли їм дуже важко. Оба мистці приїхали до столиці Швеції горді своєю великою збіркою картин і видержали ще сміливіше, ніж їхні вірні приятелі — атаку фотографічних обєктивів, звернені на них через місцевих репортерів, часах на сенсацію.

Вічевий рух.

Тернопільщина.

В неділю 26. травня ц. р. відбулося в **Дичкові** справоздавче віче **посла д-ра Степана Барана і посла Антона Кунька.** Віче відбулося під отвертим небом в присутности півтора тисячки людей з Дичкова, Бірок Великих, Красівки і Товстолуга. Пос. Кунько представив проект конституції Безпартійного Блюку, якого вістря вимірене проти нас, а пос. д-р Баран цілість сучасної польської політики супроти українського народу і заходи Української Парл. Репрезентації для його охорони. Віче на присутніх зробило велике враження.

З концертової салі.

Свято 100-літніх роковин заснування першого мистецького хору на Галицькій Україні при соборній церкві в Перемишлі.

В неділю 26. травня ц. р. відбувся заходом „Перемиського Бояна" святочний концерт в память 100-літніх роковин заснування першого мистецького хору на Галицькій Україні при соборній церкві в Перемишлі. Концерт той, до якого перший товчок вийшов від проф. Бориса Кудрика, можнаб назвати святом традиції. Перемиське громадянство вшанувало цим концертом і память тих наших піонірів музичного мистецтва, які перші клали підвалини під це мистецтво. І хоча з нинішньої перспективи вільно нам підходити до тих початків нашого галицького музичного мистецтва із здоровим критицизмом, то з другої сторони не вільно нам ніяк ставитися до них з легковаженням. Тому кожна наша тямуча людина повинна бачити в тих починах наших предків хочби нині вже скромні, то в тодішніх часах незвичайно цінні цеглинки, з яких почалася будова нашого музичного мистецтва в Галичині, що нині хоч поволи, а все таки гарно розвивається. А що ті цеглинки й до-нині не звітріли, це наглядно виявив недільний перемиський концерт. На кожного свідомого українця, в якого серці жариться ще хочби дрібна іскорка пієтизму до нашого минулого, до нашої хочби як скромної музичної традиції, концерт той мусів зробити не то симпатичне, а справді до глибини душі проймаюче, незабутнє враження. Таке враження опанувало слухачів уже з першого моменту, коли голова філії Музичного Т-ва ім. Миколи Лисенка в Перемишлі проф. Богдан Загайкевич у своїому вступному слові перенїс нас думками на ціле століття в минуле, начеркуючи й насвітлюючи в першій мірі діяльність і значіння для початків нашого музичного мистецтва епископа Івана Снігурського, про діяльність і заслуги котрого у нас ще й нині мало хто має належну оцінку.

Дві перші точки програми виконали сполучені львівські й перемиські мішані хори: „Христос воскрес" (волинський напів) і „Алилуя" Вербицького (т. зв. „Козацьке"), а Лаврівського: „Услиши Господи" і Вербицького „Отче наш" мужеські хори. При диріґентськім пульті стануи д-р Степан Федак, який був у своїй особі, що так вискажуся, тим видимим лучником нашої музичної традиції з сучасним нашим молодшим поколінням. Я належу до тої генерації, яка вже не памятає д-ра Федака з його диріґентської діяльности у „Львівському Бояні", одначе мушу признатися, що його виступ зробив на мені не тільки симпатичне враження, але й зачіпив за якусь таємну струну, звук якої дав мені змогу пізнати, з якою щирою любовю до рідної пісні відносилися наші попередники, з яким ідеалістичним порівом служили вони, як могли й уміли, нашій музичній справі, вкладаючи в свою працю свій в нинішньому розумінні нешколений вправді, та безумовно здоровий, природний, наскрізь музикальний хист, що й по стількох роках виявив шановний диріґент у цілій повноті. — Мішаний хор „Перемиського Бояна" відспівав опісля під батутою диріґента Чубинського „Достойно есть" Вербицького й „Алилуя" (Сербавія). На закінчення першої — духовної — части програми виконали Львівський і Перемиський Бояни IX. Концерт Бортнянського („Се нині...") на два мішані хори під батутою д-ра С. Людкевича, якому маємо завдячити переведення в життя цілого того святочного ювилею.

На другу — світську — частину програми зложилися такі точки: Н. Вахнянина „Ой нависли чорні хмари", В. Матюка „З тої гори високої" і Лаврівського „Осінь" у виконанні міш. хорів Львівського і Перемиського Боянів (диріґ. д-р Людкевич), дальше Стеценка „Сон" і Лисенка „Пливе човен" у виконанні „Львівського Бояна", Воробкевича „Зазвенімо", Лаврівського „Красна зоря" і Копка „Де срібнолентий Сян пливе" у виконанні сполучених мужеських хорів (диріґ. Ос. Кліш), вкінці й. Кишакевича „Сосна" — сполучені мішані хори (диріґ. сам Композитор) і вкінці Леонтовича „Літні тони" та „Льодолом". Виконані вокальні твори наших давніх композиторів (Вербицький, Лаврівський, дальше Воробкевич, Матюк, Копко, Н. Вахнянин), з яких деякі появилися в дещо зретушованому виді, все таки засвідчили, що в них було богато здорового й життєздатного музичного зерна, що деякі з тих композиторів були справжніми талантами і творів тих слухається ще й нині з правдивою приємністю. А вже правдиве мистецьке задоволення дало всім присутнім виконання девятого концерту Бортнянського, а з світських творів виконання перлин нашої вокальної літератури, „Сон" Стеценка, „Літні тони" Леонтовича, чи вкінці симпатичної баркаролі Лисенка „Пливе човен" або справді потягаючої своєю влучно контрастуючою настроєвістю „Сосни" й. Кишакевича.

До незвичайно гарного враження, яке викликали вичислені твори, причинилося в значній мірі й виконання тих творів, яке — загально взявши — стояло справді на відповідній мистецькій висоті. „Перемиський Боян" уявляє собою незвичайно цінний та видатний (особливо у сопранах) голосовий матеріял, звуково навіть видатніший від „Львівського Бояна". Зате львівський хор визначався більшою звуковою вирівнаністю та більшою вразливістю й податливістю на музикальне фразування й динамічні нюанси. Щире признання слід висловити й мужеським хорам.

Перемиське громадянство, яке зрозуміло вагу отсього свята й по береги виповнило велику салю „Робітничого Дому" на Засянні, з незвичайним одушевленням прислухувалося тим наскрізь удатним продукціям хорів та ентузіястично витало диріґентів д-р Федака, о. й. Кишакевича, Ос. Кліша, а зокрема аранжера того цілого свята д-ра С. Людкевича. І справді в кожного свідомого члена нашої суспільности серце росло — вступав якийсь дух надії на краще майбутнє, коли бачилося ту повну молодечого розмаху кооперацію злучених хорів, яка вже в такім короткім часі дає такі гарні наслідки. Тут можна було не бачити, а відчути, що зможе осягнути праця спільними силами, підтримана сильною вірою в її доцільності. Кожний з нас вийшов з концерту справді піднесений на дусі, навіть до краю перетомлені пробами і їздою члени хорів та їх диріґенти.

Треба надіятися, що й львівське громадянство не дасть себе застидати перемиському і зрозуміє як слід вагу отсього ювилею-концерту, який відбудеться у Львові дня 2. червня а тою різницею, що цим разом бере співучасть крім перемиського хору ще й „Стрийський Боян".

В. Барвінський.

Зі спортового життя.

Біг навпростець Сокола-Батька.

В неділю дня 26. травня відбувся на площі С.-Б. біг навпростець, улаштований Соколом-Батьком. Траса бігу виносила 3.500 м. Стартувало 18 змагунів. 1-ше місце здобув С. Борсук (Україна) в часі 13 мін. II. місце — Сліпко (С.-Б.) 10 м. за ним 3-тє місце — Сія (Україна). Дальші місця добули змагуни С.-Б. та С. Т. Україна. Побідники одержали в нагороду жетони.

Україна — Лехія.

Змагання цих дружин за мистецтво А-кляси відбудуться, як уже було подано, в четвер 30. ц. м. в год. 5. попол. на площі Сокола-Батька. Попередять в год. 3.45 змагання Україна II. — Польонія I. (Львів). Українську публіку, яка певно явиться на цих змаганнях в рекордовому числі, проситься зберегти повагу і спокій та впливати в тому напрямі на молодіж, недисципліновані елементи.

Відозви й комунікати.

На упорядкування й охорону воєнних могил у Львові.

Філія Т-ва Охорони Воєнних Могил на місто і повіт Львів приступає в порозумінні з централею до оконечного упорядкування українських воєнних могил на Янівському цвинтарі, що буде звязане з великими коштами. З уваги на те виділ Філії просить українське громадянство Львова поспішити з датками на отсю ціль. На днях зголоситься до наших поодиноких установ і всіх тих громадян, яких адреси виділові відомі, курсор Філії, щоби зібрати серед них річні вкладки й одноразові датки на зазначені вище потреби Філії. Сподіємося, що ніхто не відмовиться від жертви на таку благородну ціль, якою є упорядкування і тревала охорона того найдорожчого скарбу, що лишився нам по визвольній війні: українських воєнних могил. Допоможім усі Філії ТОВМ у Львові виконати її завдання!

За Виділ Філії ТОВМ у Львові:

о. А. Каштанюк, голова. **Б. Скрентович,** секретар.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Четвер 30-го, г. 7·30 веч. „Царевич", оперетка.

Пятниця 31-го, г. 7·30 веч. „Остання новість".

Субота 1-го, г. 3·30 попол. „Пожста" (вистава для молоді).

Субота 1-го, г. 7·30 веч. „Жидівка", опера. Гостинні виступи М. Голинського, Качмара і Заморської.

Малий Театр:

Четвер 29-го, г. 7·30 веч. „Кохання без сотика".

Пятниця 31-го, г. 7·30 веч. „Кохання без сотика".

Субота 1-го, г. 7·30 веч. „Кохання без сотика".

Кіна.

„Аполльо": „У вединчіським вирі".
„Кольосеум": „У вінтях божевільного".
„Лев": „Княжна Едіта".
„Люна": „Люди та звірюки".
„Марусенька": „Підводне човно".
„Оаза": „Райський огород" (Кор. Гріріт).
„Палас": „Ескорта".
„Пан": „Вєра Мірцева-Уранцева".
„Пасаж": „Зрадлива куля" (Бебе Джоні).
„Уцеха": „12 діямантів" (Юд. Тіма).
„Фатаморгана": „Шоста пошесть світа".
„Химера": „В спокусливім огні брилянтів".

Програма радіо.

Пятниця 24-го.

Льондон (356). 17·15 Музика з Плей-гавс у Левішем.

Давентрі (462,3) 22·35 „Турандот" з Ковент Гарден.

Париж (1744). 21·35 Ораторія Баха і віольончеля Шумана.

Відень (519,9). 20·00 Концерт т-ва „Концертферайнігунг".

Мілано (504,2). 20·30 Симфонічний концерт.

Лянгенберг (462,2). 20·50 „Казки Гофмана" з Дортмунд.

Кошиці (265,5). 19·20 Опера з Праги.

Субота 1-го.

Льондон (356). 20·30 Легкий класичний концерт.

Париж (1741). 21·15 Пісні.

Берлін (475,4). 19·30 „Синьобородий", комічна опера Офенбаха.

Давентрі (451,3). 22.00 Симфонічний концерт з Бермінгем.

Мілано (504,2) 19·0 Джесбенд.

Будапешт (545). 15·00 Опера. 20·15 „Баронова Лілі", оперетка Гушки.

Москва (1442,3). 20·05 Концерт Мусоргського, Корсакова.

Ленінград (1000). 19·30 Концерт.

Відень (519,9). 18·40 Квартет Прікс 20·20 „Останній вальс", оперетка Штрауса.

Київ (775). 20·00 Музично-літературний вечір.

Харків (1680). 16·30 Популярний концерт.

Варшава (1398,1). 20·30 Оркестра Фільгармонії. 23·30 Музика до танців.

Копенгаген (339,5). 19.30 Скандинавський хор з 1000 осіб.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Дня 2. червня 1929 р. відбудуться в Кодомі повітове свято Фірі Сільського Господаря. Порядок свята подадуть афіші. Просимо як найскоріше явитися. 2079 2—2

Вписи до Професійно-промислової школи С. С. Василіянок на курс I. і II. зачнуться дня 1. червня н. р. Ближчі інформації дає Управа вул. Длуґоша ч. 17. письменно і устно. Урядування від год. 8 І і від 3—6 вечора. 2117 2—3

Дирекція прив. Семінарії учит. жіночої С. С. Василіянок в Яворові з повними правами державності „а" кляс до відділювання оголошує отсим, що на днях 25, 26, і 27. червня н. р. відбудуться вступні іспити на I, II, III. і IV. курс. До прошань треба долучити: 1) метрику, 2) останнє шкільне свідоцтво, 3) свідоцтво здоровля від фізика і 4) коротний життєпис. — **Дирекція.** 2116 2—3

Свято весни. Заходами філії Т-ва „Просвіти" ім. М. Шашкевича у Львові відбудеться в неділю, дня 2. червня н. р. свято весни на площі читальні „Просвіти" на Личакові при вул. Крупирській 15. з незвичайно-ріжнородною програмою. В програму входять: гагілки (міш. хор), слово про гагілки і жіночі хорові продукції. В другій частині програми є вистава п. н. „Похід весни" зі символічними постатями. Далі йдуть ігри всіх учасників під проводом добрих духів лісовників. Наконець вистава „Купальська справа" теж з усякими символічними постатями, що виступають у народніх віруваннях. Весь час буде грати дута орхестра. Білєти можна набувати скоріше у книгарні Науков. Т-ва ім. Шевченка. Доход зі свята йде на просвітну працю філії. Свято відбудеться без огляду на погоду.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ВСІЛЯКІ годинникарсько-ювілєрські роботи виконує найстараннійше Домбровські-Розважевські Львів (Готель Жоржа) вул. Академічна ч. 2. 1366 a) 51—?

Маєтки в Познанськім на продаж.

24 МОРГИ землі під пшеницю і буряки, добрі будинки, інвентарю 2 коні, 4 корови, 6 тучників і дрій. Мертвий комплєтний, шосе, залізнича стація, костел, школа в місци. Ціна 12.000, виплата 9.000 золотих.

34 МОРГИ землі під бурани і пшеницю, гарний город овочевий, будинки в добрім стані, інвентарі живий і мертвий комплєтні, положені у великім селі, залізнича стація костел, школа в місци, з приводу обняття більшого маєтку по родичах корисно але негайно за 15.000, виплата 10.000 золотих на продаж.

42 МОРГИ в тім 19 моргів лук і ліса, проче добра урожайна орна земля, мурівані будинки, без живого інвентаря, мертвий комплєтний від залізничої стації 6 кільометрів, ціна 12.000, виплата 7.000 золотих.

46 МОРГІВ пшенично-житньої землі, мурівані будинки, живий і мертвий інвентар комплєтний, від залізничої стації 2 кільометря, костел, школа в місци, ціна 22.000, виплата 12.000 золотих.

60 МОРГІВ урожайна земля, 6 моргів дуже доброї луки, мурівані будинки, дім 4 покої і кухня, живий і мертвий інвентар комплєтний, від залізничої стації і повітового міста 6 кільометрів, ціна 15.000, виплата 12.000 зол.

68 МОРГІВ житньої землі, в тім 6 моргів луки, 8 ліса будинки в добрім стані, дім 3 покої і кухня, без живого інвентаря, за це комплєтний мертвий, костел, школа в місци, від залізничої стації 6 кільометрів, ціна 14.000, виплата 8.000 золотих.

98 МОРГІВ пшенично-житньої землі, 8 моргів доброї луки і 20 моргів ліса будинки в середнім стані, комплєтний живий і мертвий інвентар, з приводу виїзду за кордон негайно на продаж за 25.000, виплата 15.000 золотих, решта на 15 літ на низький процент.

ФІЛЬВАРОЧОК 128 моргів землі частинно пшеничної і доброї здорово житньої, в ім 12 моргів луки, дім 6 покоїв і кухня, окремий дім для робітників, всілякі мурівані будинки твердо криті, фільварочок романтично положений при лісі без інвентарія, від залізничої стації і повітового міста 5 км., ціна 55.000, виплата 20.000 золотих, решта на 15 літ.

ФІЛЬВАРОЧОК 152 морги доброї урожайної землі з комплєтними інвентарями живим і мертвим, мурівані будинки криті дахівкою і папою, від залізничої стації 3 кільометря, ціна 60.000, виплата 25.000 золотих.

ТАКОЖ кільканадцять інших маєтків кожної величини як на продаж, так і до держави, як також доми, гостинні, склади, млини, тартаки і інші медвижимости в цілій Познанськім на корисних умовах сплати поручаємо. Особисті оголошення рефлєктантів з готівкою або зі задатком до фірми Argus Poznań ulica Piekary 18. Телєфон 37—28. 2123 1—1

ЛЬВІВ ВИШИК ур. 1898 в Бібрці Золотім пов. Бориня уневажнює свою військову книжочку. 2122 1—3

ДОБРЕ ВЕРХОВУ реальність, повний інвентар, 5 покоїв вільних, початок збіжжя забезпечено за десятьтисяч доларів — і **ОБШОВЕРХОВУ** при вул. Потоцького ч. або 2 покої кухня вільні, ґорет за сімтисяч доларів, потрібна готівка чотири тисячі — продасть Ігнат. Львів Буркова 24. 2126 1—1

Певний середник до прання - який продається виключно в пачках.

ЩОБИ забезпечити клієнтелю від купування фальсифікатів, є звичай витолочувати номенклятуру на кусках мила. Річ природна, що є це неможливо, якщо ходить це о Lux, тому, що умістити назву чи то фіому на кожнім дрібненькім платку є цілком неможливо!

Тому оригінальний Lux, цей найбільш певний, випробований і успішний середник до прання делікатних тканин і вовни, продають його виключно в заклеєних гранатових пачках з написю Lux. Тому вистерегатися всіляких підроблень, жадаючи Lux-у завсіди тільки в пачках з номенклятурою.

Lux-ом можна випрати препишні, елєґантні сукні з делікатних тканин і стрійне, шовкове білля, Вовняні сорочки, білля і кафтанички немовлят, як також грубі вовняні коци і всілякі фланельові одяги, прати тільки Lux-ом, а збережуть до кінця і по незчисленних праннях мягкість і новий вигляд, о скільки є прані виключно в Lux-і.

LUX

Жадати треба Lux-y тільки в пачках.

ПРІБКА ДАРОМ

КУПОН. До фірми „Sunlight" Акційної Спілки, Поштова Скринка 479, Головна Почта Варшава. — Прошу о безплатну висилку пробної пачки Lux, що вистане на пробне прання.

Ім і назвисько . . . . . .

Адреса . . . . . .

Д. Ві А. (Проситься виразно писати.)

t. p. 42-1.

ОГОРОДНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО, СКЛАД НАСІННЯ ТА РОСЛИН ТЕОДОРА КЛИМОВИЧА, ЛЬВІВ площа ГАЛИЦЬКА 14. поручає розсади квітів та городини, пеларгонії, бегонії, найкращі зразки кальомбових рослин, барбарум, естрагон, насіння горошку, матіони, резеди, мастурцій, квітову мішанини „Японський килим", кальомбової та канаркової мішанки, то-що; висилка в здайнім опакуванні. Кущені рожі продається з гарантією, що вони приймуться. Дикий виноград для альтан і огорож; жорусини (халіпи пістеничкова барбарія та американська для засадження; томпінамбури (бульви) розсада шпарагів, подушнь, насіння для биід. Китиці на весілля та іменини. Похоронні вінки, обсада на гробниці Личаківського цвинтаря та охорона їх. Усе те, що належить до огородництва постачає Теодор Климович, Львів (телєграфічна адреса). Просимо писати точну адресу. 2100 3-3

ГОДИННИК ВАШ буде найкраще направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха**, Львів пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою — Старомодні данські годинники переробляємо на ручні 3 6 167-7

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.

Скріплювання хитаючихся зубів кальомбування й виплавання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті після найновішої системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. т. Урядовцям і студентам значна зниж-ка. Тел. 65—73. 1—5

Соєвіяліст недуг легенів, серця і малуна

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентґеном. 23—24

УКРАЇНЦІ,

що перебувають в Празі, або взагалі в Чехословаччині, найдуть працю на певну платню і провізію **продаванням світозианого канцелярійного предмету.**

Необхідне знання чеської мови

Зголошення посилати на бюро оголошень **Рудольфа Моссе, Прага** під „Будучність" P. U. 2171. 2121 2—2

Лічнич - курортове і клімятичне заведення

„ЗЕЛЕМЯНКА"

над рікою Опір, при зел. лінії

ЛЬВІВ ЛАВОЧНЕ

2104 поручає 2—2

50 покоїв з повним удержанням у тверді властителів. — Соляно-йодово-бромові купелі. — Лікар заведення: Д-р Кашубинський зі Львова.

Зголошення приймає і уділяє інформацій: **Заряд Літниця Зелемянка, п. Гребенів**

і бюро: **Львів, вул. Руська ч. 18. III. пов. тел. 57—79.**

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 120 (11.461). Львів, субота 1. червня 1929. Poczтowa opłata zryczałtowana ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 3 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

ЩАВНИЦЯ
(Львів, Коперниковського 1.0)
д-р Маркіян Дзерович
ординує як щорічно
1916 **в „Редуті" від 10.V. 1929 р.** 3—3

Тріюмф Сталіна.

Львів, 31. травня 1929.

Відомий знавець Сходу Европи взагалі й радянських відносин зокрема, московський кореспондент „Прагер Прессе" Й. Е. Шром, помістив під поданим вгорі наголовком у томуж органі статтю, в якій подає цікаві подробиці у звязку з перемогою Сталіна над троцькістами і правими „ухильниками" на щойно відбутому V. Конгресі Рад цілого Союзу. Подаємо зміст тої інтересної статті Шрома й нашим читачам.

З великим спокоєм — каже Шром — може цим разом виїхати до купелів на Кавказі генеральний секретар центрального комітету комуністичної партії Осип Висаріонович Сталін, що там лічиться що-року в літі на свій ревматизм. Він кидає Москву під вражінням повної своєї перемоги не тільки над троцькістами і Троцьким, але також над носіями правих „ухилів", передовсім над Бухаріном і Томським. Як XIV. Конгрес Рад Росії, що скінчив свої наради минулого тижня, так і V. Конгрес Рад Союзу потвердив своєю зовнішньою формою, що Сталін є нині одинокою людиною в Радянському Союзі, яка має в своїх руках повноту влади в найширшому розумінні цього слова. Він є нині признаним авторитетом, якого всі бояться, він висунувся на чоло всіх провідників і всіх справ, коротко: Сталін перевищає всіх і після Леніна він сьогодні перший більшовик, при чому всі познаки вказують на те, що він ще довго буде стояти на чолі червоної когорти.

Зовнішній церемоніял обох недавніх конгресів наставлено саме на те, аби підчеркнути й увидатнити якнаймаркантніше оту передову ролю і значіння Сталіна, аби перемога сталінізму вийшла ясною і недвозначною кожному. Коли після вибору президії Калінін покликав вибранців заняти свої місця за столом президії, саля витала всіх менше або більше визначних членів комуністичного проводу оплесками. Вони входили в щораз менших групах — всіх членів президії є 104 —, а найвизначніші з них увійшли останні. Наконець явилося на естраді політбюро, але без Бухаріна, Томського і Ворошилова. Оплески скріпилися дуже значно і перемінилися в бурливу маніфестацію, коли появився Сталін — сам один — останній. В тій хвилі не було для нікого сумніву, що саля витає свого побідного вождя й команданта.

З усього того — каже Шром далі — видно ясно, що, не зважаючи на змагання більшовизму, стушувати поняття індивідуального проводу й авторитету в СРСР, знайдено собі нового божка й пана, яким став отсе Сталін, колись грузин Джугашвілі, виключений семінарист і професійний революціонер, а тепер основа й остоя більшовицької політики. Саме ця людина своєю інтерпретацією Маркса й Леніна означує розвиткові лінії цілої великанської держави на протяг довгих літ. Словом: Сталін є сьогодні історичною особою і його вплив на цілу нинішню епоху є безсумнівний.

Одначе не зважаючи на все те, не зважаючи на абсолютну перемогу Сталіна над усіма його противниками, він сам лишається в тіни. Він не займає ніякого публичного уряду, він не сидить в уряді, а вдоволився тільки місцем секретаря в центральному комітеті комуністичної партії, поруч чотирьох інших секретарів. І як секретар він кермує цілим урядом, цілою державою. Без його відома й дозволу не діється в Союзі ніщо. Комуністична партія виконує нині владу в цілому Союзі, а що Сталін має цілу партію в руках, то тимсамим він кермує долею 150 мілїонів людей. Не дивно, що ця людина хотілаб небавком взяти долю цілої Европи в свої руки!

Подавши опісля суть політики Сталіна, особливож в економічно-господарській ділянці, Шром характеризує його як людину й політика. Сталін — це знаменитий стратег, що знає, коли і як ужити своєї сили. Він є фанатиком думки (теорії) і праці, він має дуже малі особисті вимоги. До того він, як і цілий більшовицький режім, твердий і грубий (немилосердний), а це в даних відносинах виходить йому й ісповідуваній ним ідеї на добре.

При кінці подає Шром причини, що спонукали Сталіна розійтися й порвати з Бухаріном, який своєю освітою і великим знанням був йому дуже помічний. На думку Шрома не заступить Бухаріна його наслідник Молотов. Але це нічого не значить, бо Сталін, виробивши пятирічний плян відбудови й розбудови цілого Союзу, здобув собі величезну більшість у рядах комуністичної партії і сьогодні стоїть на вершку своєї сили. Те, що станеться в найближчих пятьох роках у Рад. Союзі в ділянках економічній і політичній, можна вже нині означити назвою „сталінізм".

А якщо справа не поведеться, якщо живі сили народів Союзу не допишуть, якщо проти насильної колективізації сільського господарства повстане індивідуалістично настроєне селянство, тоді прийде до великого упадку людини, яка нині, убрана у високі юхтові чоботи і в простий військовий плащ, переходить через позолочені галі Кремлю з одного засідання на друге.

Церковний вузол.

(Від нашого кореспондента.)

Луцьк 29. травня 1929 р.

I.

Анатема, кинена на д-ра Річинського, не була несподіванкою. Ще до оголошення акту про його відлучення від церкви кружляли чутки, що така постанова вже є.

Та ніхто не давав їм віри.

І дійсно, хібаж можна було припустити, щоби Синод після подібної спроби над сен. Богдановичем міг повторити свою тактичну помилку? Тут сен. Богдановича виклято, а поза межами Польщі є епископи, які визнають його за члена церкви. Є й тут священики, що не зривають з ним приятельських відносин. А щодо „мирян", то ледви чи знайдуться такі, які згідно з духом анатеми боялись би зносити з ним.

Яка-ж практична й моральна доцільність такої анатеми? — Ніяка!

Те саме й з д-р Річинським.

Практичною метою анатеми в старі часи було припинити вплив шкідливих осіб на масу вірующих. Але цієї мети осягали лише ті епископи, які знаходили для свого акту співчуття серед цієї маси, слово яких було дійсним законом для вірующих. Такі епископи справді могли ізолювати особу, на яку кинено анатему.

Чи міг Синод сподіватися, що після анатеми знайдеться хочаб один православний українець, який перестане рахувати д-ра Річинського своїм братом у Христі? — Ні! Бо Синодові добре відомо, що д-р Річинський, як і інші українські діячі, упоминався за природні права українського народу — молитися рідною мовою. А це-ж не заборонене жадними канонами. Більше: сам Синод в 1924 р. на сесії в Почаєві постановив „допустити" українську мову до церковної та шкільної практики.

Отже д-р Річинський, як раніше інші, домагався лише виконання синодальної постанови й заповіту апостола Павла, який голосив, що краще сказати одно слово рідною зрозумілою мовою, ніж тисячі слів у мові незрозумілій.

Фактом є, що анатема не осягнула своєї мети, а саме: ізоляції д-ра Річинського від вірних. Навіть ті, що не погоджувалися з його тактикою й осуджували деякі помилки, тепер боронять його, як українця.

Обминаю формально-правну сторону анатеми. Це діло каноністів. Я хотів би звернути увагу лише на тло відлучення та його забарвлення.

Основною площиною роботи д-ра Річинського, як і інших, була площина зовнішньо-національна (мова). Коли ворогами були українці, то в цій площині до конфлікту ледви чи дійшлоб. А коли до нього дійшло, то власне через те, що митрополитові й епископам з іншою національною психольогією не завжди легко було миритися з українським стремлінням, хоча був момент, коли вони, здавалося, вже йшли на виконання домагань українців. Може декому з них чи всім разом і здавалося, що раптовний перехід до української мови міг би внести в маси заколот і захитати церкву, але це не міняє факту: синодальна постанова з 1924 р. не була виконана, справедливість не знайшла задоволення, національні інтереси віруючих завдяки церкві потерпіли. На цьому шляху ворохи то посувалися вперед, то знову під різними впливами відходили на попередні позиції.

У відношенні до цих питань епископату українські діячі не мали спільної тактичної лінії і спільних вихідних пунктів (про це буде мова дальше). Це власне й привело до припинення праці церковного комітету. Д-р Річинський пішов вперед один, не оглядаючись на інших. З цього скористали політичні московські кола. Очевидно під їхнім антиукраїнським впливом нестійний Синод відлучив д-ра Річинського від церкви. Колиб церковний комітет утримався й д-р Річинський виступав би від його імени, то ледви чи Синод відважився-б кинути анатему на цілий колектив.

II.

Як сказано вище, супроти питань епископату українські церковні діячі не мали одної спільної тактичної лінії та спільних вихідних пунктів. Єдиним моментом такої спільности був той, коли всі погодилися зробити ще одну спробу співпраці з митрополією, наслідком чого була нарада з 1. липня м. р. і вступ до митрополитальної ради. Після цієї невдалої спроби знову всі відійшли на свої позиції, а д-р Річинський продовжував роботу одинцем, наслідком чого і грім анатеми був спрямований проти нього одного.

Не час ще говорити про подробиці цього явища й твердити, хто з українців мав рацію.

Але час подумати провідникам народу на північно-західніх землях, що саме робити в цю критичну хвилину, бо ясно, що не вільно бути лише пасивним обсерватором подій.

Власне для вирішення цього питання необхідним є розкрити деякі розходження в поглядах на тактику під цей час.

Ці розходження повстали тому, що окремі діячі дивилися на події в православній церкві з різних пунктів погляду, охоплюючи зором ширший чи вужчий обрій церковного життя: для одних церква є цінністю сама по собі й більшою цінністю в українізованій формі (див. відкритий лист до д-ра Річинського п. Рочняка в одноднівці „Селянський Шлях" з дня 10. квітня ц. р.); для інших вона набирає цінности остільки, оскільки українізується; одні вважають необхідним вести боротьбу за церкву в її цілости, себ-то за правове положення в державі, майно, яке все корчиться, й т. д., а інші всю свою увагу звертають лише на введення української мови, хоча-б навіть коштом деяких втрат; одні переконані, що влада співчуває українізації церкви, якої не хочуть лише епископи, а інші вважають, що українізації не бажає ні та ні друга сторона і т. д.

Ось різні підходи до справи поодиноких діячів. Ці підходи, як також і передчасна смерть церковного комітету, кидають світло на те, чому анатема не викликала негайної та дружньої реакції з боку всіх сил, а спричинила лише поодинокі відгуки, як лист п. посла Власовського в „Ділі".

В. Островський.

Лише легкодух не думає про завтра.
Розумна людина забезпечує свою і своїх близьких будучність тим, що складає свої ощадности в
Кооперативному Банку „ДНІСТЕР"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

ЗАМІТКИ і ВІДГУКИ.

Журяться нашими вишивками.

„Слово Польске" в статті „Етнографія і політика" страшенно журиться нашими вишивками. Мовляв, „наші полудньово-східні новісітва" мають

„прегарні руські вишивки. Можна справді мати широкий полив для тих зразків народнього мистецтва з огляду на їх колористику та композицію. Особливо цікавою є геометрично-поліхромічна орнаментика полільських і гуцульських вишивок. Типічними красками того прастарого типу руських гафтів були колись краски чорна, червона, зелена й жовта. Прегарні стародавні гафти в останніх літах вповні дегенерувалися з *політичних причин*".

Хтож є винуватцем тієї „дегенерації". Очевидно, ніхто інший, тільки капосні „українські учительки", які нібито пропагують синьо-жовті гафти з огляду на національні українські краски. Опріч те вишивка з естетичної точки погляду стає блідою, без сильного етнічного виразу. Мовляв, „а політичних мотивів вишиться богатство старого народнього мистецтва".

Анальогічні відмінні прояви можна, мовляв, завважити і в металевих прикрасах на гуцульських поясах, де блящки закрашуються тепер на синьо і на жовто, уміщуючи на фронті тризуб. Це теж свідчить про дегенерацію величавих гуцульських виробів.

„Ті зявища були би оправдані з культурної точки погляду, коли б та переміна в руському мистецтві відбувалася автоматично без деяких штучних впливів".

Доказом тих штучних впливів є напр. й'бите факт, що якийсь священик в околиці Бережан приказав дівчатам являтися в церкві в „козацьких строях". Таким чином знову рішаюче слово має „політика".

Тому „Слово Польске" накликує до „охорони" українського народнього мистецтва.

„Так ми зобовязані до охорони регіональних прикмет поодиноких етнічних груп, що заселюють польську державу, отже мусимо виступити в обороні гарного старого народнього мистецтва, коли наші русини не стараються його зберігати. І тому випадку головно шкільні інспектори повинні звернути увагу, щоби у вселюдних школах руські учительки з фальшиво понятих політичних поглядів не нищили руського народнього мистецтва".

Маєш, Ганзю, книш! Поминаючи вже те, що панам зі „Слов-а Польского" немає нічого діла до наших вишивок, годиться звернути увагу на те, що автор „етнографо-політики" дуже богато наплутав у своїй статті, добачуючи „дегенерацію" українських вишивок в пропаганді українських учительок. Тому годиться завначити, що українські учительки тут ні при чому, раз тому, що їх дуже мало (велику більшість творять учительки-польки), а друге, що вони — правду кажучи — дуже слабко цікавляться вишиванками і їх краскам. Найкращі наші вишивки має Покуття по обох боках Дністра, але причина їх дегенерації є зовсім інша. А саме завмирання голівного народнього строю і запанування села міською тандитою в користь польського текстильного промислу. Всі ті дешевенькі крикливі перкалі або доволять до повного занепаду вишивок, або спричинюють нагинання вишивок до крикливих красок перкалів. І саме не ніжні блакитно-жовті краски, а криклива мішанина вибивається тепер на перший плян у дегенерованих вишивках. Знову ж причиною поширювання тандити по наших селах є з одного боку натиск польського текстильного промислу, який у нас шукає ринку, а з другого боку всесильна мода. Піонірами в одному й другому випадку є жидівські крамарі.

Щож торкається „козацьких строїв" то „словопольський етнографо-політик" виявляється тут крайнім ігнорантом. Як відомо, що перед 30-ма роками сільські жінки приходили в церкви в білих перемітках, рантухах то-що, себ-то в святочних строях, наскрізь схожих до жіночих строїв з козацьких або й князівських часів. Міська тандита й тут виперла старий, скажім, козацький стрій. Тому деякі священики накликують до повороту до старого святочного строю. На жаль, таких священиків в тепер дуже мало. Зовсім природно, що тут ні при чому „політика".

Не час тут і не місце довше розводитись над справами вишивок і народнього строю, так ігнорантно і фальшиво порушеними „словопольським етнографо-політиком". Одно в тій статейці є безсумнівною правдою, а саме, що наша інтеліґенція не цікавиться народнім мистецтвом, яке починає хилитися до упадку. Без пересади можна твердити, що Галичина й Буковина з усіх українських земель мають найбільші мистецькі скарби, які або пропадають, або є використувані чужинцями і презентовані за кордоном як їх власні.

Зацікавлення народнім мистецтвом наших музеїв і кооперативи „Народне Мистецтво" є одиноке й слабке. На великий випадок ніодна з цих установ не дбає про збереження вишивок і взагалі народ. строю в масах. Для цієї цілі повинно бути покликане до життя окреме товариство.

—o—

Слідами УНС-а.

Ми вже нераз вказували на те, що наші „руські" свою неґацією українства як окремої суцільної індивідуальности, є свідомим або й мимовільним знаряддям у чужих руках для розбивання єдности й осильблення нашого народу. Таке запереченнячи скорше чи пізніше мусіло довести наших „русских" до становища УНС-а. І справді, спершу скотилися на ту позицію комісарі „Нар. Дому" (М. Бачинський і д-р А. Лисяк), а згодом почимчикувала за ними „Русская Селянская Організація". Покланяючись з одного боку перед ідолом крайньої демагогії, з другого боку падає вона на коліна перед санацією й її нівеляційною „національною політикою".

Що так воно справді, видно це з реклями, яку „старорускім" подвигам роблять санаційно-фашистівські органи („Слово Польске", „Дзенник Львовски"). Видно, що й „Русск. Сел. Организація" є в добрих взаєминах із санацією та її органами, коли звіти з їх акції появляються в польсько-санаційній пресі ще перед появою в їх власному офіціозі. Таке велике є захоплення санаційною розбиваційною акцією „русских".

В дні 22. травня п. р. „Русск. Сел. Организація" влаштувала віче в Млинівцях, зборівського повіту. Після відсвяткування памяти галерсофців, численні бесідники накликували до організації в рядах РСО і до збереження державної льояльности.

Велике враження (як подає „Слово Польске") зробила промова гр. кат. священика о. Малого з Яєвова, який між іншим зазначив,

„що українці хочуть на польській землі створити Україну, якої ніколи тут не було, бо землі, заселені польським і руським народом, з давен-давна називалися Червенськими Городами а не Україною".

Серед загального захоплення (як пише „Слово Польске") ухвалено такі резолюції: „1. Ми, русский нарід польської річипосполитої, домагаємося і маємо надію, що братній польський нарід, під якого дахом ми найшлися, признасть нам усі права, що є признані національним меншостям, а головно творити русскі школи, а не українські і користуватися русскою мовою в судах і урядах; 2. Протестуємо проти намаганнях т. зв. українських кол змінити нашу національну назву на українську і заявляємо, що ми були русским народом і бажаємо ним остати; 3. Протестуємо проти ведения політики в церкві, яку ведуть священики і при допомозі якої сіють незгоду серед народу; 4. Зібрані на вічу висловлюють співчуття братньому польському народові в Опол і протестують проти варварської поведінки німців з польськими артистами; 5. заявляємо, що будемо змагати до остаточної згоди між польським і руським народом і всі погрози, від кого вони не походили б, відпремо спільними силами".

Думаємо, що зайвим було би робити які-небудь уваги на маргінесі цих резолюцій, бо вже й так аж надто ясно, що наші „русскі" скотилися на позиції УНС-а, а радше заняли місце, опорожнене Даниловичами і Стовпюками.

Нова митна тарифа Америки.

Італійська преса проти нової американської митної тарифи.

„Джіорнале д' Італія" пише з приводу нової американської митної тарифи, що Італія не може бездуже дивитися на нове підвищення американських мит, бо це матиме у наслідку велике зменшення торговлі Італії зі Злученими Державами. Далі газета пише, що це зменшення італійської зовнішньої торговлі дасть італійському господарському життю багато сотень мільонів дір шкоди. Тому Італія мусить якнайбільше обмежити свої закупна в Злучених Державах, а особливо зменшити закупно автомобілів та сільсько-господарських машин.

ПОС. ВОЛОДИМИР ЦЕЛЕВИЧ.

5)

Самоврядування.

IV. Діяльність повітової самоуправи в ділянці піднесення рільництва.*)

На мою думку адміністраційно-політична влада не зможе осягнути ні одної ні другої цілі. Рільнича продукція в Польщі не може піднестися так довго, доки правительство буде вести господарську політику, неприхильну для рільництва. Зелитенське обтяження рільництва державними і самоврядними тягарами, недоцільна збіжева і митна політика спричинює те, що рільники боятьси або й не мають з чого робити значніших вкладів і що рільництво поволі, але систематично підупадає. Коли б навіть змінилася господарська політика уряду супроти рільництва, то і тоді не зможуть перевести піднесення рільництва в Галичині повітові старости. Вони зовсім не розуміються на рільництві навіть до тої міри, щоби переводити по наказу його піднесення. Не хто інший, а прихильний теперішньому урядові краківський консервативний часопис „Час" критикує дуже гостро діяльність галицьких старостів у ділянці піднесення рільництва. Він наводить такий факт. В кількох повітах закуплено расові бугаї для піднесення якости худоби. По якімсь часі показалося, що ті бугаї не мають нічого спільного з расою і їх продано до різні на мясо.

Не осягне уряд і другої політичної цілі. Діяльністю повітової адміністрації над піднесенням рільництва не злобудеться прихильности українського населення. Рільничі інструктори, яких удержують повіти або самі або спільно з польськими товариствами не знають ні душі українського селянина, ні української мови. Такі інструктори не переконають нашого селянина у тому, що для нього необхідно ввести нові способи господарювання. Признає це між іншим навіть звідомлення про діяльність повітової самоуправи в Калуші, яке каже, що українське населення не користає зовсім з ветеренарійної поради.

Зі звідомлень про діяльність повітових самоуправ, яку я вгорі представив, виходить ясно, що вони дають субвенції польським рільничим товариствам, удержують їм рільничих інструкторів, закладають польські кооперативи і молочарні. На таку акцію ідуть поважні фонди як повітової так і громадської самоуправи. Український нарід мусить зорганізовано протиставитись тому, щоб його гроші, зложені на самоуправні цілі, уживано проти нього, проти його господарських товариств.

V. Діяльність повітової самоуправи в справі фізичного виховання і пожежних сторожей.

Польська держава добре зрозуміла вартість підготовання всеї суспільности на випадок війни. В першу чергу державна влада піклується військовим підготовленням і фізичн. вихованням молоді. Окремі розпорядки доручають ведення тієї акції міністерству освіти в порозумінні з міністерством військових справ. Прелімінар бюджету на 1929-30 р. призначує на ту ціль 10 мільонів зол. Окрема інституція підчинена міністерству освіти і військових справ, а саме Державний Уряд Фізичного Виховання і Військового Підготування займається тими справами. Найбільше уваги присвячується вихованню молоді фахових, середніх і народніх шкіл. Державна влада матеріяльно і морально підтримує розвій відділів військового підготування і пласту (гарцерства). На 30.000 молоді середніх шкіл, що мала вимаганий вік, 25.000 вправляло пильно у відділах військового підготування. Таксамо гарно розвивався польський пласт. Дня 1. січня 1928 р. було 1.036 хлопячих дружин, до яких належало 29.192 хлопців і 613 жіночих дружин. До цих останніх належало 17.875 дівчат. Державна влада дбає, щоби молодь мала для свого вжитку спортові площі і щоби при кожній середній школі була добре вивінувана гімнастична саля. На жаль фізичне виховання української молоді у школах занедбане, а розвоєві українського пласту робиться непобоpими адміністраційні перешкоди.

По повітах існують повітові комітети *фізичного виховання і військового підготування*. Я їх буду називати скорочено ПКФВ. Їх провідниками є повітові старости. Комітети орудують дуже значними фондами. На ці фонди складаються в першу чергу підмоги повітової і громадської самоуправи. Завелося таке, що старости, як наказні комісарі повітової самоуправи, просто наказують громадам вставляти свої бюджети підмоги на фізичне виховання, а всі ці підмоги ідуть до рук ПКФВ.

Для ілюстрації представлю діяльність ПКФВ у кількох галицьких повітах.

Львів-повіт. Весною 1927 р. завязано тут ПКФВ. Тепер є в повіті діяльних 12 відділів, в тому 9 відділів „Стшельца" і 3 військового підготування. Комітет поміг 26-ому полкові у Львові вибудувати стадіон і має намір закупити певну скількість малокаліброної зброї, щоби спопуляризувати стрілецьку ідею серед населення повіту.

Пов. Дрогобич. ПКФВ будує свій бюджет виключно на самоуправних фондах. Цей бюджет виносив у 1928—29 р. 108.000 зол. В Дрогобичі

*) Гляди: ч. 116 „Діла".

Будова турецької фльоти.

Наради в справі фльоти в Греції.

Вістка про те, що Туреччина дала Італії замовлення на будову кількох воєнних кораблів, викликала в Атенах велике схвилювання. Деякі грецькі газети пишуть навіть про небезпеку війни. Само по собі турецьке замовлення невелике, бо Туреччина замовила будову двох мінноносців, двох підводних човнів і чотирьох нищителів підводних човнів, разом на 15 мільонів турецьких фунтів. Одначе в Греції оцінюють це замовлення, як початок дальшої розбудови турецької фльоти. Як відомо плян будови турецької фльоти виироблено і ухвалено в 1927 р. Він передбачує будову двох панцирників, чотирьох кружляків, тринацяти нищителів, чотирьох підводних човнів, шістьох торпедовців то-що. З того в минулому році замовлено лише два підводні човни, а виконання решти пляну тимчасово відложено з огляду на виявлення великих злодійств в міністерстві війни. Тепер Туреччина приступить до виконання свого пляну. Рівночасно відбувається на французькій верфі Сен-Назер перебудова для Туреччини бувшого німецького панцирника „Ґебена".

Вся грецька преса однодушно домагається найшвидшого скріплення грецької фльоти новими боєвими одиницями, щоби наново забезпечити Греції перевагу на Егейському морі. Інакше грецькі острови коло побережжа Малої Азії, як Хіос, Мітілена та Самос будуть майже безборонні. Грецька преса підчеркує, що нові турецькі замовлення передбачують відносно короткий час будови.

Грецький уряд теж поділяє занепокоєння преси. Венізельос мав кілька конференцій з шефом англійської морської лінії, і в Атенах запевняють, що ці конференції стояли у звязку з турецькими фльотовими зброєннями. Він відбув також нараду з адміралітейством у справі скріплення воєнної фльоти. Адміралітейство мало поручити будову більших воєнних кораблів, що внесло би зміну в дотеперішню фльотову програму Греції, яка передбачувала лише будову дрібніших одиниць. Грецію має закупити великий кружляк „Салямі" і веде тепер переговори з верфом „Вулкан" у Штетіні.

Очевидно, в Ангорі й Атенах остаточно занехали думку про взаїмне обмеження морських зброєнь, і тепер на Егейському морі почнеться доба конкуренційних морських зброєнь.

Боротьба за нову американську тарифу.

Палата послів у Вашінгтоні прийняла закон про заведення нової митної тарифи Злучених Держав. Тепер цей закон буде розглядатися у сенаті; там над цим законом чекають довгих і завзятих дебат. У кожному випадку сенат поробить у законі такі велнкі зміни, що його мусітимуть ще раз розглядати у палаті послів.

Нова книжка Василевського*).

Варшава, 26. травня 1929.

Недавно , кілька тижнів тому, вийшла нова польська книжка, в якій богато мови про українців, та й усе взагалі їх ближче або дальше торкається. Безумовно, цього одного булоб замало, щоби книжку назвати цікавою, бо не цікаве те, що про нас пишуть, але те, як про нас пишеться і хто це пише.

Автор книжки, Леон Василевський належить без сумніву до тих нечисленних поляків, які справді про українців і Україну богато знають. Він займається українською справою не від нині, постійно і систематично слідкує за українським друкованим словом, читає українську пресу. Для нас має це особливе значіння тому, що Леон Василевський є не лише теоретиком-публіцистом, але й активним політичним дівчем. Він був першим польським міністром закордонних справ у кабінеті Моравчевського (від листопада 1918 р. до січня 1919 р.), за часів Ґрабського був покликаний як один із трьох „спеців", поруч пп. Левенгерца і Звежинського, до „Комісії для справ національних меншостей", сьогодні є членом ЦК. ППС. і кандидатом на міністра національних справ у будучому кабінеті демократичної лівиці. Мимоходом кажучи, участь п. Леона Василевського у згаданій комісії „спеців від національних справ", не може бути зарахована в добро його політичному минулому. Ця апокаліптична комісія пленталася то при президії ради міністрів, то при міністерстві внутрішніх справ, відбувала якісь засідання без жадного практичного наслідку, ніби співпрацювала при ославленій польсько-жидівській угоді, яка остала на папері, і при ще більше паперовому меморіялі першого санаційного міністра внутрішніх справ пок. Młodзяновського, нічого не вдіяла і розплилася в етері; один її член, ендецький посол Зверженський, давно „зрікся" почести „спеца", його наслідник Т. Голувко відійшов на державну посаду до мін-ства закорд. справ, на якій еволюціонував до єдинонеділимчества, п. Левенгерц, ставши послом ББ. „спеціялізується" в закордонній політиці і протиукраїнських виступах на трибуні, а колишній секретар комісії п. Забежовський є директором департаменту в міністерстві внутрішніх справ. Один Леон Василевський остав вірним своєму зацікавленню національними проблемами. Теоретик з накопиченим великим складом відомостей, які донині не допомогли йому, соціялістові, до викристалізування ясного світогляду і ясної національної програми, і практик, який досі після довгих літ публіцистично-політичної і політично-урядничої праці не довів національну справу ані на крок ближче до якої-такої її розвязки, який не може похвалитися ні одним реально-політичним успіхом у своїй ділянці і серед власного гурту співпартійників остався радше дорадником- „спецом"" ніж реалізатором національної програми партії.

Цей невикристалізований національно-політичний світогляд і ця відсутність ясного погляду на практичну розвязку національної проблеми в Польщі, зокрема-ж цілої української проблеми, ці характеристичні риси Леона Василевського, як політика, поклали свою печатку й на його останньому творі, присвяченому, як і всі попередні, національній проблемі. Це одна маркантна риса цієї книжки, поруч другої: велнкої скількости фактичних даних з найріжнороднішних ділянок цієї проблеми.

Вже сама структура книжки, сам спосіб її писання, є надзвичайно характерні для автора. Він не твердить, не доходить до жадних висновків, не подає жадної синтези, — він лише доказує та гуртує чужі теорії поруч з власними інформаціями по кількох відокремлених ділах. В його книжці найдете силу даних з теорії та життя нації: про сучасну національність, про закони національної асиміляції, про способи асимілювання та оборони перед асиміляцією, про уклад національних сил у Польщі, про національні відносини на східніх землях Польщі, про українство в межах Рад. Союзу і ЧСР., про національну політику Совітів про відношення ріжних політичних таборів росіян до української проблеми, про галицьке москвофільство, про національні відносини на Кавказі і Туркестані. Вже з самого перечислення частин книжки можна зміркувати, наскільки вона для нас цікава, не вважаючи на згадані згорі її вельнкі недостачі. Та може саме завдяки цим хибам вона ще цікавіша, бо примушує нашого читача складати собі образ поглядів і світогляду автора та доходити самому до тих висновків, які диктує йому приналежність до української нації.

По книжці Л. Василевського бачимо, як він вічно переживає внутрішній конфлікт. Соціяліст, демократ, ліберал, знає і вірить у непохитні закони історії, про розвиток живої нації, якою уважає й українців, — та одночасно він вічно думпінгований ендецькими теоріями про місію Польщі на сході та потребу великодержавницького походу на схід, якому може дорогу промостити кольонізація! Завзятий противник Росії, безпощадно здирає всякий німб ідейности та моральної вартости з галицького москвофільства, — однак і тут раптом виходиться з признанням, що може і справді москвофільство в Галичині корисне нині для Польщі, бо ослаблює національний рух український! Наводячи теорії австрійських соціялістів Реннера і Бауера про асиміляцію і дезасиміляцію, він, соціяліст, отже чейже принциніяльний ворог асиміляції, добалакується до того, що саме соціялізм є величезною асиміляційною погрозою і саме зненавиджений націоналізм є єдиним рятунком для загрожених асиміляцією поневолених народів, яких справу він буцім-то боронить... В його книжці находимо теж безперечне ствердження ролі жидів, як польських асиміляторів на українських і білоруських етнографічних землях. Хитість Леона Василевського в його відношенні до української справи слідна також на термінольогії, яка дозволяє уживати поруч себе назв „русині галіцийскіи" та „українци надднепрянськци", то знову „українци з Галіції і т. д.

Читається книжку Леона Василевського як повість, але виноситься з неї цілий скарб науки. Маємо в ній напр. ясно виложене значіння державности для народу та виразну пересторогу, що резиґнувати із змагань до неї поневоленому народові, це підписувати собі самому присуд смерти. Маємо в ній коротко й популярно виложену правду про реальну вартість соціялізму у пануючих і націоналізму у поневолених: маємо врешті цілу силу надзвичайно цінних, звязко і прозоро зібраних відомостей про відносини на українських землях поза Галичиною. Очевидно, що і тут, у цій книжці, Леон Василевський не проминув нагоди, щоби доказувати, що українців у Польщі нема навіть 5 мільонів...

Взагалі на основі всіх позитивів і негативів останньої книжки Леона Василевського можна би і варта би написати другу книжку того самого обему. У всякому разі варта і треба її прочитати, бо це справді книжка цікава.

І. Кедрин.

*) Leon Wasilewski: „Sprawy narodowościowe w teorji i w życiu". — Warszawa-Kraków. — Wyd. Mortkowicza 1929. 8°. Стор. VII + 232.

Збільшення числа матросів італійської фльоти.

З нового бюджету італійського морського міністерства виходить, що в найближчому році число матросів італійської фльоти буде збільшене до 46.000. Справоздавець парляменту посол Маргіні звернув увагу уряду, щоби він будував великі підводні човни для цілей транспорту. Ці човна мали би забезпечити Італії довіз засобів поживи на випадок блькади. Він зазначив, що треба мати на увазі долю Німеччини, яку блькковано після останньої війни.

побудовано стрільницю, тенісові корти і совганку. „Стшелец" завдяки фінансовій допомозі самоуправи став сильною організацією і поширює свою діяльність на села. Істнує 15 відділів „Стшельца", а саме в Бориславі, Дрогобичі, Слоньску, Рихтичах, Медиличах, Вачовичах, Старому Селі, Стебнику, Трускавці, Підбужу, Майдані і Дережицях.

Пов. Бібрка: Тут комітет фізичн. виховання є, а найкраще розвивається „Стшелец" і „Сокіл" в Бібрці, що має спортову площу. ПКФВ приступає до будови стадіону в Ходорові.

Пов. Ліско: Комітет вибудував стадіон у Ліску.

Пов. Самбір: До військового підготування входять: „Стшелец", „Сокул" і „Гуфец школьни". ПКФВ, користуючись субвенцією повіту, будує спортову площу.

Пов. Старий Самбір: Акція військогового підготування зосереджується в стрілецькому союзі, який поза Старим Самбором має відділи у Хирові, Старій Соли, Лашках, Фельштині і Стрілках.

Пов. Броди: „Стшелец" має 1 кінний відділ і 11 пішних. Зараз справа військового підготування розвивається гарно і ведеться фаховими інструкторами, головно завдяки матеріяльній допомозі самоуправи.

Пов. Заліщики: Істнує 17 відділів військового підготування, а в тому 16 відділів „Стшельца". При допомозі повіту будується два доми для „Стшельца" і заложено 2 орхестри.

Пов. Чортків: Повітова самоуправа дає значні фонди на фізичне виховання, а зокрема на польський пласт. ПКФВ знаменито розвивається і має 12 відділів „Стшельца", „Сокул" і 2 шкільні дружини.

Пов. Косів: В повіті істнує 5 відділів військового підготування, в тому 2 відділи „Стшельца" в Косові і Кутах. На весну 1929 приступає ПКФВ до будови зразкових спортових площ у Косові і Кутах.

Пов. Рогатин: Військове підготування має 500 членів, а в його склад входить „Стшелец" і „Коло młodzieży". ПКФВ вибудував стадіон і буде стрільницю.

Пов. Турка: „Стшелец" має 100 умундурованих членів.

Пов. Долина: Істнують відділи військового підготування у Вигоді, Велдіжи, Рипнім. ПКФВ будує полеву стрільницю.

Пов. Богородчани: ПКФВ для вшанування 10-ліття польської держави будує коштом самоуправи стадіон за 100.000 зол.

Ось так на основі урядових звідомлень представив я діяльність повітових комітетів фізичного виховання і військового підготування. З представленого стану справи бачимо, що фонди українських громад і повітової самоуправи призначені на фізичне виховання йдуть фактично на „Стшельца", польський пласт, на будову спортових площ, стадіонів і стрільниць по містах. Для розвою фізичного виховання по українських селах нічого не робиться. Навпаки. Повітові старости не лише не дозволяють українським громадам вставляти в громадські бюджети підмог на український пласт, Соколи і Луги, але навпаки, часто при допомозі адміністраційних засобів припиняють їх діяльність. Представлена ділянка діяльности повітової і громадської самоуправи вимагає основної реформи і ми мусимо в тім напрямі повести дошільну та плянову акцію .

Відгуки листопадових подій.

Арештовані у звязку з тими подіями у слідчій вязниці.

Львів, дня 31. травня 1929.

У великодньому числі „Діла" з датою 5-го травня подали ми між новинками замітку такого змісту: Довідуємося, що слідство в справі арештованих у звязку з минулорічними листопадовими подіями вже покінчене. На днях буде їм доручений акт обвинувачення. Розправи сподіються у червні н. р. У слідчій тюрмі пробувають: студентки Крошівна Марія, Конрадівна Марія, Чижівна Марія і Мойсеївнчівна Соня, а далі студенти Сена Евген і два брати Процишини.

Від часу, коли появилась ця замітка, минає вже місяць, але положення арештованих і вязнених за той час у нічім не тільки не поправилося, але навпаки, воно під моральним оглядом погіршилося, бо вони тратять надію на те, щоби перед літніми феріями діждатися судової розправи. Як довідуємося, досі не дістали вони акту обвинувачення, хоч від покінчення слідства минає вже два місяці. Вязні падуть на дусі. З уваги на те, що вони досі не дістали акту обвинувачення, їх розправа відбудеться вже мабуть аж в осени. Таким чином довелось би їм сидіти у слідчій вязниці приблизно рік. При тій нагоді годиться зазначити, що обвинувачені в приналежности до К. П. З. У., проти яких почалося слідство майже у тому самому часі, мають уже давно акт обвинувачення, а їх розправа розписана на другу половину червня. До того їх є вчетверо більше ніж тих, що увязнені у звязку з листопадовими подіями.

Далі довідуємося, що дівчата недужі на груди, а дві з них пробуває постійно в тюремному шпиталі. Усі заходи родичів, щоби їх випустити на волю з уваги на їх стан здоровля, безуспішні.

Зі сказаного бачимо, що доля цих вязнів незавидна. І тому не треба дивуватися, що вони попадають у моральну депресію та набирають упередження до всего, а навіть до українського громадянства, думаючи, що воно ними не опікується та мало інтересується. Але в тому випадку вони не мають слушности. Вони мусять погодитися з твердою дійсністю та узброїтися в терпеливість у вижиданні судової розправи. Покликані до того в громадянстві чинники роблять усе можливе, щоби облекшити їх незавидну долю.

Свято Шевченка в Празі.

Величавий концерт Українського Високого Педагогічного Інституту.

Дня 15. травня н. р. відбулося в Празі величаве свято-концерт з нагоди 68-их роковин з дня смерти Т. Шевченка, улаштоване Українським Високим Педагогічним Інститутом ім. М. Драгоманова. На свято прибули представники міністерства народньої освіти і міністерства закордонних справ Ч. С. Р., представники запривязнених до України народів, представники українських високих шкіл та представники ріжних наукових, культурно-освітних і громадських установ та організацій. Велика заля „Глагол" була цілковито заповнена публікою.

Розпочалося свято відспіванням „Заповіту" Шевченка хором Педагогічного Інституту під орудою доц. П. Шуровської-Росіневичевої. Далі в програму свята входили: „Шевченко як педагог" — реферат проф. Сірополка; „Ой ціброво, темний гаю" — музика Лисенка, викон. мішаний хор; „І тут і всюди скрізь погано" — муз. С. Маслика — барітонове сольо, викон. абсольв. Ін-ту Р. Мацейко; „Легенда" — муз. Р. Сеници і „Capriccio eligique" — муз. Лисенка, скрипкове сольо в супроводі фортепіяну — вик. лектор О. Кісняк; „Суботів", вірш Шевченка — деклям. студ. І. Лозовюк; „Тріо", муз. Н. Нижанківського — Р. Савицький, С. Кнепр, М. Кек; „Закувала зозуленька" і „Якби мені, мамо, намисто" — муз. Лисенка, „Минули літа молодії" — муз. О. Нижанківського — сольо абсольв. Ін-ту С. Нагірна; „Радуйся ниво неполитая" — деклям. студ. Ю. Кусписівна; „Preludie — des-dur-b-moll, as-dur, f-moll Шопена — форт. сольо асист. В. Березовська; „Минають дні, минають ночі", муз. Лисенка, барітонове сольо — викон. абсольв. О. Самойлович; „Прощай, світе", уривок із вірша „Сон", муз. Лисенка — вик. мішаний хор Ін-ту.

Всі музичні річи до слів Шевченка й інше, а також деклямації були виконані з великим успіхом. Хор Ін-ту під орудою доц. П. Шуровської-Росіневичевої, що має в Чехословаччині велику популярність, співав як і завжди, прекрасно. Достойно репрезентували українську пісню й музику і в сольових виступах визначні сили музичного відділу Педагогічного інституту, особливо О. Кісняк, С. Нагірна, В. Березовська, О. Самойлович, яких публика зустрічала дуже гучними оплесками. До загального успіху концерту в значній мірі причинився ще й доп. д-р Н. Нижанківський високоартистичним форт. супроводом.

Слід зазначити, що музичний відділ Педагогічного Інституту на кожному із своїх концертів дає можливість публиці познайомитися з новими творами молодих музників — вихованців Інституту; так на цьому концерті виконано новий твір абсольвента С. Масляка до слів Шевченка: „І тут і всюди скрізь погано". Можна взагалі сказати, що музичний відділ Ін-ту за шість років своєї праці в Празі багато зробив для популяризації в Европі українського музичного мистецтва.

Свято закінчилося відспіванням гимнів — українського, чеського і словацького та теплою промовою ректора Педаг. Ін-ту проф. д-ра В. Сімовича. М.

Вибори в Анґлії.

Побіда Лейбур-Парті. Масова участь жінок.

Вибори в Анґлії почалися 30. травня в 596 місцях на заг. число 615, тому що 7 кандидатів перейшло в своїх округах без голосування, бо не мали контркандидатів. В одним окрузі вибори відложено на тиждень, а вибори 11 послів, що репрезентують університети, відбудуться також пізніше. В богато округах виборці складали виб. картки вже від 7. год. рано. Виб. бюра відчинені до 9. веч. (на наш час 10 год.). Усюди тисячі жінок спішать до виб. урн. З причини численної участи виборців, майже 29 міл., обраховувати голоси будуть довше ніж при попередніх виборах. До Льондону приїхало 50 закорд. кореспондентів. У виб. льокалях міських округів перевищають молоді жінки, головно крамничні та бюрові помічниці. Зголошуються рівночасно цілі сімї, що голосують разом. Підземн. залізниці, автобуси та трамваї переповнені, тому богато горожан їде до виборчих льокалів автами і рух у місті незвичайний.

Виб. льокалі замкнули в 9. год. веч. Досі вдалося обрахувати вислід з 60 округів. У них одержали *Лейбур Парті* — 83 мандатів; *консерватисти* 49 манд.; *ліберали* 9 манд.; інші групи 4.

—o—

Троцький вертає у СРСР.?

„Таймс" повідомляють, що більшовицький уряд позволив Троцькому вернутися у СРСР. із днем 1. липня ц. р. „Таймс" підкреслюють, що цей дозвіл більшовицький уряд відкличе ще в останній хвилі під впливом Сталіна. Троцький є тепер на одному з островів зп. Княжими на морі Мармара, де займається головно риболовством.

—o—

Справа відшкодувань.

Перед управильненням.

Дві головні точки порозуміння, осягнені з німецькою делеґацією, основуються на цьому, що принціпіяльно устійнено річні рати у висоті 2,050.000.000 мк. і що Дозів плян обовязуватиме до 1. вересня ц. р. Паризька преса з вдоволенням зазначує, що вдалося осягнути порозуміння в справі висоти рат, але ще треба полагодити реп. нелегке завдання ім. застережень у справі вірит. умовин.

—o—

Хмаролім у Перемищині і Бережанщині.

У четвер, 30. травня в 5. год. попол. обірвалася хмара в Пикуличах, 3 км. від Перемишля. Вода залила 35 хат. На місце катастрофи приїхав перем. староста Міхаловський та приказав евакуювати 6 родин із найбільше загрожених хат.

Бережанщину навістив хмаролім удруге. В самих Бережанах найшлася під водою на 1 м. високо майже ціла вул. Словацького, Рогатинська та Різницька. Наслідком виливу райського та лісницького потоків знищені мости; одни мусіли відбудувати. Вода заподіяла великі шкоди в огородах. Дощі залили в знаки в Саранчуках, Потуторах, Рибниках, Вільхівці, Раю та Лісниках. Вода забрала кільканацятьцм. верстов земті та та забрала збіже.

Зі спортового життя.

Змагання за мистецтво А. кляси.

Лехія-Україна 5 : 1 (2 : 0).

Україна виступила до цих змагань в ослабленому складі, бо замість потурбованих у Стрию Воробця і Петрова грав у помочі Бутель, а в нападі (на крилі) Фільорко. Обо вони не могли заступити вище згаданих і противники давали собі з ними легко раду. Дуже слабим і непевним був теж Сич (в першій половині в обороні, в другій у нападі). Не дивно, що амбітний і шпилький противник використовував зручно всі слабі місця в українській дружині і впакував аж пять голів у ворота України. Не помогла амбіція і рухливість решти змагунів України — й програна була не-

минуча, хоч може не в такій пропорції. Після цієї програної Україна опинилася на сірому місці А-кляси і якщо в другій турі розгривок за мистецтво матиме такі самі вислідн, то неминуче злетить до Б-кляси. Перспективи перед українською дружиною на всякий випадок не дуже веселі.

Україна II. — Польонія I. 8 : 1 (3 : 0).

Попередила ці змагання зустріч України II. (в дійсности України III., бо грало тільки з гравців з України II) з львівською Польонією, що закінчилася перемогою української дружини у відношенні 8 : 1. Цей вислід, як і ріжні попередні, вказує на те, що резервові дружини України мають серед своїх членів дуже добрих і пильних змагунів, яких можна буде вже в короткому часі стягнути до першої дружини.

Львів. Погонь I. Б.—Польонія 3:1 (1:0).
Золочів. Ягна—А:С. 2:1 (1:1).
Станиславів. Гакоах—Погонь (Стр.) 2:2 (0:1).

Лігові мистецтва.

Варшава. Варшавянка—Погонь 1:1 (1:0)
Лодзь. Юрія—Туристи 1:1 (1:0).
Катовиці. ІФІЛ—ІКС. 5:2 (2:1).
Катовиці. Рух—Вісла 2:2 (1:1).
Краків. Гарбарня—Ігія 4:2 (0:1).

Біржа.

Гроші.

Американський доляр 8·88 00—8·89·50, канадійський доляр 8·80·50—8·81·50, чеська корона 0·26·50—0·27·50, австрійський шіллінг 1·25·00—1·25·50, румунська лея 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·50—0·34·80, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, фунт штерлінгів 43·50·00—43·80·00, радянський червінець 17·50—18·00.

НОВИНКИ

— **Паломництво до Риму.** Марійське Т-во Молоді подає до відома тих, що зголосили свою участь у паломництві до Риму, що з боку адміністраційної і скарбової влади повстали несподівані труднощі в справі окремих, пільгових паспортів. Є надія, що труднощі до дня 10. червня н. р. будуть поборені, про що появиться окремий комунікат у пресі.

— **Концерт Михайла Островерхи.** Довідуємося, що в четвер 6. червня 1929 відбудеться у Львові в салі Муз. Т-ва ім. Лисенка концерт Михайла Островерхи, ліричного тенора, який вернувся недавно з Мілано. Програму цього концерту подамо на днях.

— **Примусовий відпочинок.** Деякі державні урядовці, одержавши відпустку, приходять до висновку, що цей свобідний час найкраще використати для праці в бюрі. За цю надпрограмову працю вони дістають інколи окрему платню і заробітком латають свій діравий бюджет. Міністр внутрішніх справ Складковський, який як лікар розуміє, що така заробіткова відпустка відбивається пізніше погано на праці урядовця, заборонив зужитковувати відпустку на державній службі.

— **Львівські вдовники.** Перед львівським третім сенатом почалася розправа проти зорганізованої злодійської громади, яку обвинувачують приблизно у 30 крадіжах з вломом. Є це здебільша молоді люди ріжних побічних професій: різник, шлюсар, муляр, кімнатний маляр, торговець, токар-металівець, зарібник і двох без заняття. Щоби праця йшла їм веселіше, вони мали в своїому товаристві до помочі двоє „легких" дівчат.

— **Лікар-самозванець.** У Борщеві арештували лікаря-самозванця Еміля Вольфа разом з його жінкою за те, що вони приймали наївних пацієнтів і лікували їх ріжними штудерними витадками.

— **Віщий сон.** У селі Унтерберг (львівський повіт) вкрав хтось місцевому громадянинові Ю. Шнайдрові 160 зол. Кілька днів пізніше його жінка мала сон, в якому бачила, що невідомий злодій скрився в Миклашеві. Шнайдер поїхав туди з поліцаєм і відкрив професійного злодія М. Корсака, який признався до крадіжі. Про все це чули вчора присутні на львівськім суді, який засудив Корсака на 8 місяців.

— **До бувших питомців Бурси Ремісничої і Промислової у Львові** й тих, яких Бурса вислала на науку до Відня. Дня 9-го січня 1929 р. минуло 30 літ від заснування Бурси. За той час вийшло зпід стріхи цієї Бурси понад 200 питомців, визволених на челядників. Як член Виділу від хвилини заложення Бурси, маю намір написати історію розвитку цієї гуманітарної інституції. В історії цій не може не бути згадки про всіх тих, що вийшли з Бурси. Тому звертаюся з горячою просьбою до всіх бувших бурсаків і до тих, яких Бурса вислала до Відня, щоби до дня 30. червня 1929 р. подали: 1) чи ведуть власний варстат, 2) чи працюють в чужому заведенні. Відповідь про-

шу слати під адресою: **Іван Бачинський,** Львів, вул. Мохнацького 6, або Бурса ремісника і промислова, Львів, вул. Ходоровського 3.

— **З познанської виставки.** Чуємо в польській пресі голоси, що Познань вибраний на місце цьогорічної виставки не є дуже щасливим місцем. Це осідок вшехполяків, вихованих на німецькому гакатизмі. Тому, що вони грають там першу скрипку, счинили скандал з нагоди музичного фестівалю, яким проводив варшавський дирігент Фітельберґ. Збойкотували цей концерт тому, що Фітельберґ — жид. Перший концерт дав у касі триста кількадесять зол., себ-то мав на салі кількадесять осіб, другий ще менше, а решту треба було відкликати. Одночасно Академічний Комітет познанської молоді вислав дирекції театру резолюцію, яка протестує проти вистави „Варшавського мурина", тому, що автор Слонімський „з походження і характеру своєї творчости жидівський письменник, який пише польською мовою". „Дзенник Людови" звертає увагу на характеристичний факт, що та сама молодь ходить одночасно на песу іншого жида Гемара „Двох панів 5.". Якби так зібрати всіх жидів, що працюють нині в Польщі для польської культури, можна було би чим виповнити всю познанську виставку!

— **Ріжні вістки.** На найближчій сесії Ліги Націй представником Індії буде член індійського кабінету Магомет Габібулла, перший індієць на цьому становищі делегата. — Французький військовий летун, що пробував побити рекорд висоти, впав з апаратом і відчиненим легкопадом з висоти 7000 метрів щасливо на землю. — У Берліні покінчив самогубством письменник д-р Оскар Канель, режісер, з пересвідчень комуніст. — Дня 1. липня будуть зачинені в Берліні всі кіна, кабарети, кавярні та розривкові льокалі на знак протесту проти люксусового податку. — В окрузі Маніля (Спол. Держави) море знялось понад свій рівень і залило на просторі кількох миль 25 домів; 50 осіб згинуло. — Головний суддя карного суду в Льондоні Остен застрілився з остраху, що має рака. — Індійський поет Рабіндранат Тагор покинув Льос Анджелєс і виїхав до Японії, ображений грубою поведінкою американського іміграційного бюра. — Чарлі Чаплін, що виступив проти згукової фільми, дістав пропозицію на 1 міл. дол. гонорару за участь у ній; тепер він завагався.

— **Два села за межу.** Два сумежні польські села в околиці Варшави, Варшавіце і Дзецінуф, звели цими днями рішаючий бій, щоби полагодити довголітній спір за межу. Є між селами пригарна велика толока, на якій добре пасти худобу і з якої можна збирати траву. Але мешканці обох сіл не в силі погодитись щодо своїх прав і кожне село хотіло би мати толоку на виключну власність. Селяни з Варшавіц озброїлись по традиційному в ціпи, вили, костурі та інше господарське приладдя і повторили сцену з „Пана Тадея" — пішли наступом на Дзецінуф. Битва була коротка, але завзята; на землі лишилось після перемоги Варшавіц кільканацять ранених. Заки жіноцтво виконало свою ролю шпитальних милосерниць приїхала поліція і почала слідство. На толоці вже стояли стовпи повбивані переможцями, по зразку мирових договорів, коли одна сторона сама визначує другій кордони. Приїде окрема комісія і зробить те, що могла зробити вже давно: розмежує толоку та означить „невтральну смугу".

— **Чудеса техніки.** Мадярський інжинір Мігалі винайшов апарат для фільмових знимок, при помочі якого можна буде виставляти фільми 10 хвилин пізніше після знимки.

— **Альбанія і грецька мова.** Альбанський святий синод заборонив уживати в альбанській церкві грецької мови при відправах. Ця заборона є наслідком протесту, що підчас Великодня богослуження в православній церкві у Тірані відправляли по грецькому.

— **Відгуки „Пріма Апріліс".** У 17 ч. „Правди і Волі" часопису в Вінніпегу находимо звістку про українське політичне обєднання, яку приніс на розвагу своїм читачам „Новий Час" як 1-травневий жарт. Всі українські партії обєднані! Те, що нам видається фантастичною сензацією, з перспективи звоза океану не має в собі нічогісінько смішного.

— **Конгрес прихильниць мира.** У днях від 23. до 29. серпня збирається 6-ий міжнародній конгрес „Жіночої міжнародньої Ліги в обороні мира та свободи". Головною темою нарад конгресу буде, як виключити війну, себто як зробити реальним пакт Келльога. Проводить конгресом відома англійська діячка Джейн Адамс. Програма конгресу така: „Роззброєння": пакт Келльога; загальні проблеми; мирові суди та методи судівництва; економічні наслідки роззброєння; міжнародня контроля приватної авіяції; „Організація внутрішнього миру": соціяльна, промислова, політична та расова; „Зміни у міжнародніх взаєминах без війни" і „Світ без війни". Реферати на загальних зборах і в секціях поділені між представниці всіх народів. У відділі „Організація внутрішнього миру" на тему „Мирні політичні методи полагодження міжнародніх конфліктів" находимо в програмі поруч референток Єлені Гертцки та Люї Беннет також прізвище нашої земячки посолки Мілени Рудницької.

— **Небуденний аматор поезій.** У Міляно померцими днями незвичайний послужник (кельнер) у ресторані: Джіованні Джіорджі, що мав 45 літ, подавав гостям страви, щоби сам мав що їсти, але позатим це був один із найбільших знавців Данта. Він знав „Божеську Комедію" на память; і то не механічно як папуга або матурист, але з таким зрозумінням, що міг із цієї велитенської епопеї цитувати ріжні місця на вирівки та розясновати їх, згідно з численними коментарями. Відомо, що твір Данта є один із найбільше темних архитворів і що спеціяльне „Дантейське товариство" збирає від довгих літ матеріяли до дослідів над поодинокими його частинами. Джіорджі мусів мати поетичну душу, а не міг її задовольнити в ніякій іншій формі і захоплювався строфами Данта, які деклямував таким-же поетичним душам, коли вони приходили до ресторану, щоби задовольняти своє тіло.

— **Фарми алігаторів.** Співробітник одної німецької газети описує свою поїздку до великої фарми у Фльориді, де розводять алігаторів, яких шкіра дуже ціниться. Алігатори дуже близько споріднені з крокодилями й живуть незвичайно довго, 400 і 500 літ. Це дуже ледачі тварини, які весь час лежать у теплій мілкій воді й гріються на сонці. Їх серце робить тоді лише 12 ударів на хвилину. Та на випадок потреби вони можуть рухатися швидше від людини. На півдні Фльориди було свого часу багато диких крокодилів та алігаторів. Одначе мисливці так нищили їх, що тепер уряд видав закон для їх охорони, а підприємці почали розводити їх на спеціяльних фармах. Їх шкіра має вартість, коли тварина мала не більше, як 7—12 літ. Щоби не псувати шкіри, їх убивають тим способом, що за допомогою окремого приладу тримають під водою всю ніч. Самиця кладе в купу землі 20—80 яець. Через 60 днів з них вилуплюються маленькі алігатори. Мати зовсім не дбає про них. Вони такі лінивi, що можуть лежати без поживи до 6 місяців.

— **Археольогічні розкопки в Палестині.** Професор археольогії каліфорнійського університету Бейд перевів у Палестині розкопки і знайшов памятки бронзової доби, себ-то доби перед оселенням семітів у Палестині. Він робив розкопи на північ від Єрусалиму в печері, про яку місцевий переказ твердив, що там був жертовник пророка Самуїла. На початку розкопів проф. Бейд дійсно знайшов сліди цього жертовника й печатку. Далі він викрив сліди великого міста, обведеного мурами. Серед знайдених предметів є кавалки ваз та інші річи ранньої ханаанської доби. Знайдено також печатки з іменем бога Джа Джаху, якому молилися ханаанці. Усього проф. Бейд зібрав коло тисячі ріжних річей, які мають велику музейну вартість.

Дописи.

ЛУЦЬК. (Загальні збори повітової „Просвіти"). В неділю, дня 19. травня, відбулися загальні збори Луцької повітової „Просвіти", яка має в повіті понад 90 діяльних філій. На збори прибуло 237 представників Філій і міських членів. Небувала чисельність селян свідчить про зріст свідомости наших мас. Зацікавлення зборами з боку селянства, можливо, було викликане осудом у пресі й на місцях де-яких нефортунних політичних посунень б. голови п. Петриківського. Після справоздань ради, ревізійної комісії, касового звіту й інструкторського справоздання розпочалася оживлена дискусія, в якій взяли участь багато осіб. Промовці підкреслювали, що зазначені вище посунення голови понижують гідність єдиної на Волині культурно-освітньої орґанізації — „Просвіти". На пропозицію ревізійної комісії всеж уділено абсолюторії уступаючій раді. Після цього одноголосно прийнято слідуючі побажання п. В. Острозського, як головні думки його промови: „Уділяючи уступаючій раді абсолюторії, загальні збори висловлюють новій раді й кожному з її членів зокрема наступні побажання: 1) чуйно охороняти аполітичність „Просвіти" від сторонніх чинників, колиб вони хотіли накинути їй яке-будь політиканство; 2) тісно співпрацювати з українськими кооперативами й сільсько-господарськими установами й не допускати чого-небудь шкідливого для їх розвитку; 3) не покладатися на субвенції, а находити грошові засоби серед українських мас; 4) поставити належним чином інструктування філій за допомогою спеціяльно найнятих інструкторів, 5) подбати про фізичне виховання молоді, але з тим, щоби воно було сполучене з розвитком душі, свідомости, джентельменства й етики, 6) звернути належну увагу на розвиток мистецтва: театральних гуртків (вистави), співу (хори), малярства (декорації для філій) і т. д.; 7) налагодити культурно-освітню працю: реферати, курси для анальфабетів, недільні чи вечірні курси для ремісничої молоді й служниць у Луцьку і т. п.; 8) з огляду на те, що численні памятки старовини попадають у чужі руки і вивозяться за межі Волини, заснувати Волинський музей тимчасово у формі музейної секції чи підсекції при секції культурно-освітній, з тим, щоби зібраний матеріял у майбутньому перейшов до окремого музею Волини; 9) зробити „Просвіту" осередком товариско-культурного життя, для того „Просвіта" повинна бути в усі вечорі відчинена й освітлена та належно обставлена під доглядом дижурного члена; 10) прикластися старань до ще вищого підняття авторитету й гідности луцької „Просвіти" з огляду на її осереднє положення у воєвідстві; 11) просити ревізійну комісію частіше знайомитися з усіми справами „Просвіти", а не тільки зі справами грошовими". — Після дискусій і деяких змін статуту збори приступили до виборів нової ради. Селяни запропонували на голову кандидатуру інспектора РСК-а п. Кобилянського як людини, яка моглаб наладнати працю „Просвіти". З огляду на категоричну відмову п. Кобилянського, радикали висунули кандидатуру п. посла Власовського, а потім — б. голови п. Петриківського, селяни націоналісти — п. В. Островського, жменька сельроб-єдности — посла п. Сенюка, кооператори — п. Ковалевського. Всі кандидати, крім пп. Петриківського й Сенюка, не бажаючи переймати „Просвіту" в сьогодняшньому її стані, зняли свої кандидатури. Серед селян почулися докори на їх адресу, що не бажають взяти на себе оздоровлення „Просвіти". Повстала констернація: залишилося дві небажані для більшости кандидатури. Ті, що не бажали віддати „Просвіту" в руки сельробів, примушені були проти своєї волі голосувати за п. Петриківського, а ті, що не могли зробити цього, віддали голоси на п. Сенюка. Головою знов вийшов Петриківський. При голосованні на заступників голови знов зняли свої кандидатури п. п. Островський і Ковалевський. Заступниками вийшли п. п. Кобилянський і посол Власовський; посол Сенюк знову провалився. За те вибрали його на заступника члена ревізійної комісії. На голов секцій одноголосно обрано: о. Островського (бібліотечної), п. Ковалевського (культурно-освітньої) і п. Левицьку (орґанізаційної). **Луччанин.**

З судової салі.

Знесення конфіскати повісти А. Чайковського „До слави".

Ві второк дня 28. травня ц. р. відбулася перед трибуналом суду окружного як трибуналом пресовим в Тернополі устна розправа в справі конфіскати історичної повісти з часів гетьмана Сагайдачного „До слави", яку заряднло дня 3. січня ц. р. тернопільське староство, а опісля прокуратура при окружному суді в Тернополі. Проти автора цеї повісти д-ра Андрія Чайковського і видавця Вас. Семчишина прокуратура виточила за цю повість карносудові доходження за злочин заворушення публичного спокою з § 65 а) зак. кар., які недавно застановлено.

Трибуналови проводив окр. суддя Островський, а вотували суддя окр. Возод. Зарицький і суддя окр. Гостковський. Прокуратуру заступав віцепрокуратор Пенкса, а видавництво „Чар Зілля" посол адв. д-р Ст. Баран. Автор д-р Андрій Чайковський з Коломиї прибув на розправу особисто.

По відчитанні протоколянтом судового конфіскаційного оречення (його свого часу „Діло" подало в цілости), забрав слово д-р А. Чайковський і в більше як одногодинній промові на основі цитатів з творів польських істориків виказав фактичну нестійність конфіскаційного оречення.

Опісля промовив віцепрокур. Пенкса, вимагаючи затвердження конфіскати по причині знамен у змісті повісти злочину з § 65 а) зак. кор., бо тенденцією автора є викликати через аналогію історичних обставин з сучасними ненависть і погорду до польського правління. Після прокуратора забрав голос д-р Степан Баран і в чисто юридичному виводі виказав, що тут неможна приморовити § 65 а) зак. кар., ані навіть § 300 зак. кар., бо вони беруть в охорону тільки сучасну державу польську, а не історичну з перед триста років і санкції обовязуючого австрійського карного закону з 1852 р. не відносяться до подій, що мали місце на початку 17 віку. Коли би йти по думці прокуратора, то треба би позамикати до криміналу всіх живучих польських істориків, що написали неодну прикру для поляків річ про польсько-українські взаємини з часів 17 сто-

літія, а їх твори поконфіскувати, чого очевидно ніякий розумний чоловік не зробить. Коротку відправу на виводи прокуратора дав також д-р А. Чайковський.

Трибунал по нараді прихилився до внесків оборони і конфіскату повісти „До слави" ухилив в цілости.

З театру.

Театр ім. І. Тобілевича в Станиславові: „Барон Кіммель" — оперета Вальтера Кольо, „Ніж моєї жінки" — фарса на 3 дії Блюм Фоше, „Розрита могила" — інсценізація Шевченкової поеми В. Блавацького, „Катерина" — опера на 3 дії М. Аркаса).

Ніколи ще театр ім. І. Тобілевича не працював так інтензивно, як тепер. На протязі двох тижнів 4 премієри, а проте неначе би на сміх, саме тепер, — цікавість громадянства до театру значно ослабла. Дійшло до того, що другу виставу „Дня і ночі" — відкликано.

Найменш удатною була вистава відомої оперетки Вальтера Кольо „Барон Кіммель". При добрій грі головних постатей, оперета вийшла бліло, місцями навіть нудила глядачів, бо не було в ній легкости, життя і безжурного сміху. Банальний сюжет оперетки, не затушований гротесковим оформленням, ще більш яскраво виступав у реалістичному відтворенні. Центральну ролю Жайворонка креував п. Сорока. Його гра дуже добра, але для оперетки надто поважна й спокійна і тому його Жайворонок — не життєрадісний, безжурний, мов жайворонок гультіпака, — а пережитий, апатичний, цинічний босяк. За мало життя й темпераменту вносила п. Нікітинова як Зерлїна. П. Блавацька в ролі Софії неприродна і штивна. Гарну сильвету дав п. Боровик як Віндіш. Добре вийшов п. Блавацький в ролі молодого поміщика Віллі і як Гільда п. Ленська, що своєю милою появою, доброю грою і дуже симпатичним голосом висунулась на перше місце. Непогані хори, дуже слабі танкові евольоції. Оперета пройшла тричі.

З кращим успіхом пройшла 19 ц. м. прем'єра пєси Блюм-Фоше: „Ніж моєї жінки". Типова французька фарса, повна легкого гумору, в якій накопичені колізії розвязуються в останньому моменті, приковуючи ввесь час увагу глядача. Фарса була грана з потрібним темпом і легкістю. Ролю Монгодіє креував з успіхом п. Блавацький. Добрі були п. Долинська в ролі п-ні Монгодіє, п. Ленська як Люцина, п. Нікітин як Роберт, п. Блавацька в ролі Кльорінди, п. Боровик в ролі слуги. Слід підкреслити недбалість одягу у п. Долинської, брак мягкости у голосі і жестах у п. Блавацької і знамениту маску у п. Боровика.

У день „Шевченківського свята", дня 20. ц. м., театр виставив оперу М. Аркаса „Катерина". Хоча ця опера ні будовою акції, ні музикою не відповідає вже вимогам сучасного глядача, — то однак завдяки дуже добрій обсаді — викликала велике вражіння. Партію Катерини співала п. Костів, матері п. Демчишинова, батька і Івана п. Данчак, Андрія п. Нікітин. У перше перед станиславівською громадою виступили п. Нікітин і п-ні Демчишинова, як гість. П. Нікітин, з тенором флєтової закраски — це першорядний голосовий матеріял, який міг би стати прикрасою нашої сцени при кращій техніці. У значній мірі причинились до успіху опери гостинні виступи п. Демчишинової і п. Костів. Обі заслужено здобули собі загальне признання співаючи свої партії зі зрозумінням, вповні володіючи голосами, вкладаючи у них велику силу чуття. Дорівнював своїм партнерам, як усе добрий п. Данчак. Цілість доповнювали п. Сарамаґою бездоганно вишколені хори.

Атракцією вечора була прегарна інсценізація поеми „Розрита могила" композиції Блавацького, у незвичайно ефектовному оформленні Боровика. Вражали мертвість ґрупи біля бандуриста і виступ хлопця зі смолоскипом як симфол будучности, а якого краще заступив би голос з нутра могили. Музика не скрізь відповідала рецитації. Всеж таки цілість зробила сильне вражіння.

Станиславів, 27.V. 1929. М. К.

Під увагу нашим інвалідам.

Уряди для справ воєнних інвалідів.

У звязку з додатковою реєстрацією інвалідів утворено при деяких староствах т. зв. „Уряди для справ воєнних інвалідів", котрі переняли на себе функції дотеперішніх інвалідських референтів при ПКУ. В тих урядах буде відбуватися реєстрація та лікарський переглід інвалідів. По інформаціям, які ми одержали в уряді для справ інвалідів при львівському старостві, інваліди можуть уже тепер вносити подання до тих урядів, долучуючи свої інвалідські документи, або бодай покликуючись на свідків. Лікарські комісії для інвалідів, що не були досі зареєстровані, будуть відбуватися починаючи з днем 1-го липня п. р. Про річниці окремих комісій подаватиме урядові оповістки в громадах.

Щоб наші інваліди (колишньої австрійської та російської армії) знали, куди мають вносити подання, подаємо спис дотичних „урядів для справ воєнних інвалідів".

Львівське воєвідство:

1. До уряду Львів належать повіти: Львів місто і повіт, Городок, Бібрка, Рава Р., Яворів, Сокаль і Жовква.

2. До уряду Перемишль пов.: Перемишль, Добромиль, Мостиська, Ярослав і Любачів.

3. До уряду Ряшів пов.: Ланцут, Ряшів.

4. До уряду Самбір пов.: Самбір, Старий Самбір, Дрогобич і Рудки.

5. До уряду Синік пов.: Синік, Ліско, Коросно.

Станиславівське воєвідство:

6. До уряду Коломия належать повіти: Коломия, Городенка, Косів, Снятин і Печеніжин.

7. До уряду Станиславів пов.: Станиславів, Богородчани, Надвірна, Рогатин, Товмач і Калуш.

8. До уряду Стрий пов.: Стрий, Сколє, Жидачів, Турка і Долина.

Тернопільське воєвідство:

9. До уряду Тернопіль належать повіти: Тернопіль, Теребовля, Скалат, Збараж, Бережани і Підгайці.

10. До уряду Чортків пов.: Борщів, Чортків, Копичинці, Заліщики і Бучач.

11. До уряду Золочів пов.: Камінка Стр., Радехів, Броди, Золочів, Зборів і Перемишляни.

Краківське воєвідство:

12. До уряду Новий Санч належать повіти: Новий Санч, Грибів, Горлиці, Новий Торг.

13. До уряду Тарнів пов.: Ясло.

Волинське воєвідство:

14. До уряду Луцьк повіти: Луцьк, Володимир, Горохів, Ковель і Любомль.

15. До уряду Рівне пов.: Рівне, Здолбунів, Дубно, Кремінець і Костопіль.

Поліське воєвідство:

16. До уряду Берестя н/Б. належать повіти: Берестя, Кобринь, Запруди і Камінь Коширський.

17. До уряду Пинськ пов.: Пинськ, Дорогичин, Лунинець, Столин, Косів Поліський і Сарни.

Люблинське воєвідство:

18. До уряду Люблин належать пов.: Холм.

19. До уряду Седльце пов.: Константинів, Біла Підляшська, Володава.

20. До уряду Замость пов.: Замость, Красностав, Білгорай, Грубешів і Томашів.

Білостоцьке воєвідство:

21. До уряду Білосток пов.: Більськ.

Канцелярія УКТОДІ, Львів, Руська 3.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Пятниця 31-го, г. 7·30 веч. „Остання новість".

Субота 1-го, г. 3·30 попол. „Помста" (вистава для молоді).

Субота 1-го, г. 7·30 веч. „Жидівка", опера. Гостинні виступи М. Голинського, Качмара і Заморських.

Малий Театр:

Пятниця 31-го, г. 7·30 веч. „Кохання без сотика".

Субота 1-го, г. 7·30 веч. „Кохання без сотика".

Кіна.

„Аполло": „У великоміських вирі".

„Кольосеум": „У віхтях божевільного".

„Лев": „Княжна Едита".

„Люна": „Люди та звірюки".

„Марусенька": „Підводне човно".

„Оаза": „Райський огород" (Кор. Гріґіт).

„Палас": „Ескорта".

„Пан": „Вєра Мірцева-Уранцева".

„Пасаж": „Зрадлива куля" (Бак Джонс).

„Ушета": „12 діямантів" (Од. Діна.)

„Фатаморґана": „Шостя пошесть світа".

„Химера": „В спокусливім огні бриллянтів".

Програма радіо.

Субота 1-го.

Пьондон (338). 20·30 Легкий вєчірній концерт.

Берлін (475,4). 19·30 „Синьобородий", комічна опера Офенбаха.

Париж (1765). 21·15 Пісні.

Девентрі (481,5). 22.00 Симфонічний концерт з Бермінґґем.

Мілано (501,2) 19·0 Джесбенд.

Будапешт (545). 18·00 Опера. 20·15 „Баронова Ліді", оперетка Гушки.

Москва (1442,5). 20·05 Концерт Мусорґського, Корсакова.

Ленінґрад (1000). 19·30 Концерт.

Відень (519,9) 18·40 Квартет Прікс. 20·20 „Останній вальс", оперетка Штравса.

Київ (775). 20·00 Музично-літературний вечір.

Харків (1660). 16·30 Популярний концерт.

Варшава (1395,1). 20·30 Орхестра Фільгармонії. 23·30 Музика до танців.

Копенгаген (339,8). 19.30 Скандинавський хор з 1000 осіб.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Вписи до Професійно-промислової школи С. С. Василіянок на курс I. і II. зачнуться дня 1. червня п. р. Ближчі інформації дає Управа вул. Длуґоша ч. 17. письменно і устно. Урядування від год. 8—1 і від 3—6 щодня. 2117 3—3

Дирекція прив. Семинарії учит. жіночої С. С. Василіянок в Яворові з повними правами приходности „а" аж до відкликання оголошує отсим що на днях 25, 26. і 27. червня п. р. відбудуться вступні іспити на I. II. III. і IV. курс. До прошень треба долучити: 1) метрику, 2) остатнє шкільне свідоцтво, 3) свідоцтво здоровля від фізика і 4) короткий життєпис. — **Дирекція.** 2116 3—3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ПЛАТИМО високі ціни за золото, бриллянти і перли Домбровскі-Розважевскі, Львів, (Готель Жоржа), вул. Академічна ч. 2. — Оцінка безплатно. 13:6 55—?

ІЛЬКО БИЦИК ур. 1898 в Більчу Золотім пов. Борщів уневажнив свою військову книжочку. 2122 2-3

ОГОРОДНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО, СКЛАД НАСІННЯ ТА РОСЛИН ТЕОДОРА КЛИМОВИЧА, ЛЬВІВ площа ҐАЛИЦЬКА 14. поручає розсади квітів та городини, пеларгоній, бегоній, найкращі зразки кльомбових рослин, барбарум, естрагон, насіння горошку, нятіони, резеди, настурції, квітової мішанки „Японський килим", кльомбової та канаркової мішанки, то-що; висилка в дбайливім опакуванні. Кущові рожі про- [illegible] вони приймуть- [illegible] ґрад для садіння і огорож; жоруснини (далії); плетеникова барабола та американська для засадження; томшінамбури (бульви) розсада шпаратів, полуниць, насіння для бжіл. Китиці на весілля та іменини. Похоронні вінки, обсада на гробниці Личаківського цинтаря та охорона їх. Усе те, що надежить до огородництва постачає Теодор Климович, Львів (телеґрафічна адреса). Просимо писати точну адресу. 2100 4-5

ПРОДАМ виключно під будову морґ і чверть поля відповідне на фабрику цукру, коло станції в Жидятичах. Іван Климко Жидятичі п. Підлісни Малі. 1-1

ЖІНКА інтелігентна, середніх літ негайно потрібна до ведення кухні і господарства у о. Івана Качмара в Злоцькім п. Мушина. 2128 1—2

ПЕНСІОНАТ, п. Коржинської в Косові, біля заведення д-ра Тарнавського — прекрасне положення — овочений сад — сонячні покої — першорядний харч — ціни умірковані. 2098 3-3

ҐОДИННИКИ тільки найкращих фабрик пречійні продає за готівку і на рати від десятків дит з найдешевшої сторони звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. 3 173-1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і шлунка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентґеном. 24—24

Д-р Мирон Вахнянин

ординує від мая до жовтня

в Карльсбаді

Mühlbrunstrasse 9. дім „Wied".

1944 Тел. 19—91 3—3

Зголошення на літнисько з цілоденним удержанням **в Гребенові** на помірковання умовинах приймає **Емілія Стернюк,** Гребенів к. Сколього. 2088 3—7

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 121 (11.462). Львів, неділя 2. червня 1929. Pocztowa opłata zaryczałtowana. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполудням. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 3 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Фабрики, фабричні будинки, млини, друкарні, де продукція відбувається при помочі механічного гону з склою не меншою 10 HP, або де є занятих що найменше 15-ох робітників, можуть бути обезпечені в цілости в

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"

Львів, вул. Руська ч. 20.

Гарріман у Польщі.

Після викупу цинку, заліза, сталі й вугілля — монополь на електрифікацію.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 28. травня 1929.

Ім'я Гаррімана чути в Польщі щораз частіше. Це американський мультиміліонер, який своїми капіталами сягає щораз глибше в польський промисл, щораз інші галузі польської промисловости втягає у сферу своїх впливів і — коли вдасться йому здійснити теперішні свої плани та коли на них не зупиниться — швидко може стати без пересади наймогутнішим фінансовим потентатом у Польщі, з величезним впливом на ціле її господарське життя. Яку ролю грає Гарріман у капіталістичному світі взагалі, можна зміркувати вже по одній його участи у продукції міди. І так, загально-світова продукція міди в 1925 р. виносила 1,460.000 тон, з того на 4 американські концерни випало 961.200 тон, а одним із тих концернів була „Анаконда" — концерн Гаррімана — з продукцією 373.000 тон міди.*) Очевидно, що мідь не є єдиним подем для його операцій. І так в Америці він заангажований м. ін. у транспортових підприємствах, в Радсоюзі придбав концесію на експльоатацію мангану, він займається теж фінансовими посередництвами на велику мірку...

У Польщі розпочав діяти від 1926 р. Тоді-то купив на Горішньому Шлеську великанські підприємства акц. спілки „Гіше" і таким робом дістав у свої руки цілих **100 проц. продукції цинку у Польщі.** У 1927 р. купив **портфель акцій „Банку Гандльового"** у Варшаві, наслідком чого впровадив до наглядової ради Банку свого представника. В 1928 р. починає переговорювати про купно за 50 міліонів долярів 51 проц. акцій трьох найбільших на Горішньому Шлеську **гут** — „Королівської", „Бісмарка" і „Ляври". Ця трансакція ще не скінчена, однак добігає кінця. Саме 8. ц. м. відбувався в Берліні одна з рішаючих конференцій, після якої в найближчих днях має прибути до Варшави генеральний представник Гаррімана, Россі, на закінчення переговорів з польським урядом. Річ у тім, що на основі 7. і 8. статті Женевської Конвенції (з 15. травня 1922 р.) про горішно-шлеські промислові підприємства, які перед 15. квітня 1922 р. (перед плебісцитом) належали до німців, польський уряд має право першенства викупу, а після 15 літ право вивласнення. Очевидно, що згадані гор.-шлеські гути може Гарріман купити лише тоді, коли польський уряд зречеться своїх прав первовикупу і вивласнення. Чомуж німці випродують свої промислові маєтки і чому польський уряд вирікається їх? Дуже просто: одні й другі не мають капіталу, потрібного для переведення таких **інвестицій** у гор.-шлеському промислі, які є необхідні у звязку з **модернізацією** анальогічних підприємств за кордоном. Адже Гарріман зобовязується інвестувати у названих 3-ох гутах до 3-х літ 15 міліонів долярів! Тому уряд вже в осені мин. року дав Гарріманові на цю трансакцію **теоретичну згоду.** Тому теж задля влекшення 3 роки тому Гарріманові купна підприємств Гішого польський уряд зрікся залеглих від Гішого податків у сумі 6 міліонів золотих (для переведення цієї справи ухвалено навіть окремий закон „про підмогу для продукції цинку"). Названі 3 гути займають сьогодні 45.000 робітників і уявляють собою **75 проц. цілої продукції заліза** в Польщі, **75 проц. продукції сталі і 25 проц. цілого польського вугілля** (продукція сирого заліза в 1928 р. на цілому Горішн. Шлеську виносила 464.000 тон, сталі 930 тис. тон, камінного вугля 30 міл. тон). Із наведених цифрових даних ясно виходить роля Гаррімана на Горішньому Шлеську. Однак на цьому не кінець.

В січні ц. р. вплинуло від Гаррімана до міністерства публичних робіт подання на надачу йому права **електрифікації около 80 тисяч кільометрів кв.** у Польщі. Глухі вістки про цю пропозицію виявив офіціяльний „Монітор Польскі" з 14. ц. м. (ч. 110), в якому міністерство публичних робіт оголосило коротке оголошення, з якого виходить: Проектована Гарріманом електрична стація має служити до витворювання, перетворювання, пересилання і розподілу електричної енергії на слідуючих землях: у варшавському воєвідстві 9 повітів, лодзькому — 7 повітів, ціле келецьке воєвідство, 3 повіти люблинського, ціле краківське і слідуючі повіти львівського: Тарнобжег, Ніско, Кольбушів, Ланьцут, Пшеворськ, Стрижів, Березів, Коросно, Сянік, Ліско і Ряшів (лівий бер'г Сяну). Для електричної стації має бути використана сила води і палива, електричні проводи мають бути проведені частинно під землею, частинно над землею, **термін концесії 60 літ.** Міністерство публичних робіт казало оголосити всіми інтересованими чинниками евентуальні застереження у термінах, які назначать поодинокі воєвідські управи. Стільки офіціяльний комунікат.

Про ту пропозицію Гаррімана на електрифікацію 1/4 частини цілої Польщі, у польській пресі щораз голосніше. Щодо ближчих інформаційних даних, то вони в ріжних звістках інші. І так напр. сьогоднішній „Курєр Поранни" (з 28. ц. м. „Справа електрифікації краю та консорція Гаррімана") запевняє, що Гарріман обовязується лише інвестувати протягом перших 10 літ 25 міл. дол. себто 2 і пів міл. дол. річно, отже суму невелику. Тимчасом інші джерела кажуть, що виготовлено вже цілий плян електрифікації, обрахований на 100 міл. інвестицій, при чому один перший рік праці має коштувати 20 міл. долярів. Цей плян передбачує створення головної електричної стації **над Дунайцем** із льокальними стаціями; на вичислених у „Моніторі" землях електрична стація Гаррімана мала би монополь, себто всі існуючі тепер на цих землях електрівні булиб або ліквідовані, або включені в концерн Гаррімана, або зależні від умови з ним, як сверідні оазе серед посілости Гаррімана. У згаданому комунікаті „Монітора" про Гор. Шлеськ нічого не говориться, однак одною з головних умов Гаррімана має бути саме включення у сітку його майбутньої стації горішньо-шлеської промислової округи. Взагалі Гарріман має зелектрифікувати протягом 5 літ усі місцевости із поверх 5.000 мешканців, а в слідуючих 5 роках усі місцевости з понад 3.000 мешканців!

Ясна річ, що така пропозиція Гаррімана викликала з польського боку — поруч із словами одобрення, бо, навіть захоплення — також всілякі застереження і побоювання. Передовсім приклонники „модного" нині в Польщі етатизму не можуть погодитися з перспективою краху амбітних планів включити також електрифікацію Польщі до державних підприємств, та з острахом глядять на залив Польщі **приватним** капіталом. Ті знову, які є свідомі нинішньої бідности **державного** скарбу та всього грошового польського ринку, радіють напливом капіталів хочби й із кишені Гаррімана. Здається, що цей останній момент буде рішаючий і що проектована умова при певних модифікаціях **таки буде заключена.** Дня 14. серпня ц. р. минає термін на зголошування застережень. Кажуть, що вже нині ведуться переговори з тими, які досіль вже ці застереження зголосили. Таким робом мабуть у вересні булаб заключена умова, яка узалежнить постачання електричности для 1/4 держави від Гаррімана. Не диво, що автор згаданої статті у „Курєрі Поранним" питає турботливо: чи Польща має стати кольонією Гаррімана у ділянці цинку, заліза й електричности? Але покищо безсердечна дійсність є сильніша від сентименту, а ця дійсність каже, що рішає і побіджує таки — **капітал!...**

І. Кедрин.

Коли хочете мати спокійну совість, то обезпечіть своє життя в користь Вашої жінки і дітей в Товаристві

„КАРПАТІЯ"

Львів, Руська 18. І. п.

Економічна сепарація Америки від Европи.

Палата послів у Вашингтоні вже ухвалила новий законопроект митної тарифи Злучених Держав і передала його на розгляд сенату. Відповідний актовий матеріял і самий законопроект про підвищення американської митної тарифи вже переслано до Европи, і всі уряди основно студіюють його. А висліди цих студій в той, що перед ними повстає питання, чи зможе Европа, виснажена війною та повоєнним безробіттям, без величезних економічних пертурбацій витримати новий удар, який має завдати всьому її господарському розвиткові нова американська тарифа?

У законопроекті звертає на себе увагу не тільки те, що він дуже підвищує мита на всі чужоземні продукти, але ще більше той дух і та тенденція, які в ньому панують, ті аргументи, яких уживають автори цього законопроекту. А вони отверто пропагують принціп національної виключности і хотять виключити ринок Злучених Держав Північної Америки від доступу европейських товарів та продуктів.

З цього погляду нова тарифа є льогічним продовженням того політичного курсу, який уявляє Злучені Держави після перемиря. Вже тоді Вільсона з його ідеольогією солідарности цілого світу, а насамперед солідарности з европейськими націями, повалено і зовсім змінено розуміння славетної доктрини Монро. До того часу цю доктрину розуміли в цьому напрямі, що Америка має бути для американців, а тепер почали пропагувати, що американцям нема чого дбати про решту світа. Та досі не відносилося лише до політики. А тепер першу частину принціпу „Америка для американців" хочуть здійснити також у господарських справах. Европейська індустрія не має чого шукати в Америці. Цікаво булоб знати, чи буде приморована також друга частина доктрини, а саме, що Америка в економічних справах також не має чого шукати в Европі. Гадаємо, що мабуть ні.

Основну оцінку нової напрямної господарської політики Злучених Держав дає офіціяльний орган чехословацького уряду німецькою мовою „Прагерпресе". „Ізоляція Америки, яка поки-що має проявитися в справі вивозу, і яку з огляду на американський добробут справді можна назвати „блискучою ізоляцією", — пише ця газета, — мусить в богатьох країнах Европи викликати гіркі почування. Але господарство Америки є дитиною Европи не лише з технічного та фінансового, але також етичного погляду. Кожний знає, що майже всі великі винаходи 19. століття зробив европейський геній, що ми до часів війни мільярди заопаляженого европейського грона мусіли співпрацювати при розбудові цієї велитенської господарчої области, яка інакше відстала би на цілі десятиліття у своїому розвиткові. Кожний знає, що найкращі і найдільніші сили постійно відливали великим потоком до Америки, щоби вона мала досить рук для розбудови свого господарського життя. Як гірко мусять відчувати майже всі европейські держави те, що Америка з одного боку непорушно стоїть на цілкотитій виплаті довгів, а з другого боку хоче зробити цю виплату неможливою, відкидаючи співпрацю Европи".

Далі газета говорить про те, що як Злучені Держави Европи, так і господарський союз між европейськими державами покищо лежать в области далеких проектів. Одначе вона звертає увагу на те, що в минулому спільна нужда змушувала до побореннія ще більших труднощів й запові-

*) „Geo olitik", Heft 4/IV., 1929. Hartvig: „Die Kupferindustrie der Welt".

ХТО ТЕРПИТЬ
НА АРТРЕТИЗМ, КАТАР ЖОЛУДКА І КИШОК, ПЕЧІНКИ
нехай не забуде скористати з
АКТИВОВАНИХ
КАРЛЬСБАДСЬКИХ ТАБЛЕТОК
Магістра Кляве
Через активованих, ТАБЛЕТКИ ці у своїм діланню наближені до свіжої природної води. Можна дістати одержати в кожній аптиці і Дрогуерії. 2—7

ОСИП СТЕФАНОВИЧ
РАНІШЕ РОМАН ЗУБИК
ЛЬВІВ, ВУЛ. ГАЛИЦЬКА Ч. 16.
ВОВНЯНІ НОВОСТИ
ДЛЯ ПАНЬ
на ПЛАЩІ, КОСТЮМИ І СУКНІ.
ШОВКИ
у великому виборі.
ВОЙНИ АНГЛІЙСЬКІ І КРАЄВІ
на мужеські одіння.

дає, що европейський митний союз, розглядувши справу нової економічної політики Злучених Держав, пропонує виставити спільне континентальне мито проти Америки.

„Ми говорили вище, — пише дальше газета, — про ті почуття, які охоплюють сантиментального европейця, коли він бачить розвиток Америки і відносне та абсолютне зубожіння Европи. Це почуття подібне до того, яке мають Французи та англійці, коли бачать, з якою суворістю Америка виконує свої претенсії в Европі, і пригадують ніколи не заплачену допомогу, яку їх держави дали Злученим Державам у часі їх визвольної та внутрішньої боротьби. Та в Америці посміхаються з таких сентиментальностей, і тому булоб на місці, щоби також ми, европейці без сентиментальности, але з зимною кровю дослідили можливости, які має Европа у своїй обороні проти надмірно сильного господарського партнера. Пропозиція континентального мита на перший погляд приваблює. Насамперед приманює відносно велика простота його виконання. Вистарчить лише згода всіх заінтересованих держав Европи та згода прибережних держав до переведення цієї тарифи, бо вона лишає зрештою незміненою усю торговельно політичну систему Европи. Тут розходилось би про певного роду спільне надзвичайне мито, яке з торговельно-політичного погляду протиставлялоб Европу, як цілість, Америці". Одначе на думку газети цей плян має також ріжні негативні сторони. Насамперед треба мати на увазі те, чи можна булоб перевести таке спільне мито, бо богато ріжних артикулів, як наприклад бавовну, мідь та засоби поживи Европа одержує з Америки, і високе мито на ці артикули шкодило би насамперед ріжним европейським державам та спиняловалоб їх господарський розвиток. А з другого боку така спільна акція Европи проти Америки без сумніву збільшиляб господарську прірву між Европою й Америкою та незвичайно пошкодилаб дальшому розвиткові їх господарських відносин.

Тому газета приходить до такого висновку: „Можливо, що краще триматися виждаючої тактики. Можливо, що в Америці дійдуть до пізнання, що утворення „замкненої торговельної держави" доведе їх власне господаретво до стагнації та занепаду, можливо, що там побачуть, що технічний та фінансовий геній Европи кінець кінцем зможе добути перемогу в конкуренції, в якій Злучені Держави все таки є замалі, щоби могли виступити до господарської боротьби проти всього світу".

З польських справ.

Самоврядна проблема на бебістичній конференції.

Єдино „творчий" Безп. Блюк співпраці з урядом, що є „партією партій", використовує примусові соймові вакації, щоби себе якнайбільше розреклямувати і вирости в очах громадянства. Будучи „партією корпораційною", ББ своїми зїздами, академіями то-що намагається заступити частинно діяльність примушеного до мовчанки парляменту, висуваючи на денний порядок то одну актуальну проблему, то другу. Одночасно ББ. намагається теоретичним актуалізуванням деяких проблем переціпитувати опозиційні партії та частинно відтягнути увагу громадянства від важкого економічного положення країни.

Коли примусово мовчить сойм, коли добровільно мовчить уряд, заступчо в імени одної і другої влади виступає Безпарт. Блюк співпраці з урядом.

Минулої неділі радила у Варшаві самоврядна конференція бебістів. Слідкуючи за виголошеними на тій конференції промовами, важко сказати, щоби бебісти мали ясно зясовану самоврядну програму. Виступала там не тільки ріжниця поглядів, але сперечалися там і найріжнородніші комунали.

Голова Блюку Славек, після зазначення, що будова самоврядування мусить бути з одного боку приноровлена до потреб й інтересів держави, а з другого до потреб й інтересів населення, підніс, що в теперішніх самоврядних установах тримаються надто сильно політичні угрупування, що відповідають партіям, які перецїплюють на самоврядний ґрунт соймові методи. Теперішне самоврядування є „малим парляментом", що доводить до парцеляції вартстатів самоврядної праці на сферу впливів тієї чи іншої партії. А з цим хочуть ніби-то скінчити бебісти, змагаючи до опанування самоврядування.

„Загальна концепція, з якою виступив на терені політичного життя Польщі Безп. Блюк співпраці з урядом, дає інше політичне наставлення, дає зворот від схоплювання проблем під кутом такої чи іншої політичної пропаганди до зусиль розбудити засадничу тенденцію засадничого настрою громадянства в напрямі творчої енергії, в напрямі доцінювання значіння людської праці".

Треба би вжитися у важку бебістичну фразеольогію, щоби в цьому формулуванні добачити протиставлення „творчої енергії" й „праці" політиканству інших партій.

Але дещо відмінно розпочинає свої міркування на самоврядні теми другий референт д-р Марчинський, кажучи:

„Проблема Б. Б. С. У. до самоврядних спілок є проблемою дуже важкою до схоплення, бо вона ставить поруч себе два зовсім неспівмірні чинники, а саме **чинник політичний з чинником самоврядним,** який по своїй натурі повинен бути аполітичним. З огляду на те, що ми звійшли до самоврядування під авспіціями **політичної організації,** яка — змагаючи до злійснювання своїх ідейних основ — як один із засобів тієї реалізації вважає теж самоврядну працю, тому відбитка тих **політичних тенденцій** мусить найти відгомін у нашій самоврядній праці".

Коли так суперничали зі собою погляди полк. Славека і д-ра Марчиньского на тему політичности й аполітичности, б. віцемін. Ярошинський виголосив реферат на тему „Самоврядування й держава", доходячи в кінцевих замітках до твердження, що завданням самоврядування є координувати інтереси льокальні зі загальними, інтереси регіональні з державними, бо

„в новітніх правних поняттях та супроти дійсности немає ніякої антитези між самоврядуванням і державою в суті тих двох організацій. Навпаки, самоврядування є тільки примусовою, випсаженою в деяку самодіяльність організацією горожан, покликаною до виконування деякої частини державних завдань, відданих тому самоврядуванню. На випадок сутньої коліації між інтересом самоврядування й інтересом держави мусить домінувати державний інтерес. Державний нагляд, виконуваний над самоврядуванням, є знаряддям координації інтересів держави та інтересів самоврядування для цілей публичного добра, і не може бути зловживаний шляхом вирождення в завідування надзірних чинників справами самоврядування".

Іншими словами б. віц. Ярошинський не одобрює теперішньої поведінки уряду (надзірних чинників) зі самоврядуванням.

Тільки в загальному впало слів і теоретичних міркувань на бебістичній самоврядній конференції на тему поневіряного досі самоврядування. Голова бебістів Славек виставляв ще ломагання, щоби самоврядування само випрацювало організаційні рямки кажучи:

„Коли самоврядування випрацюють організаційні рямки, які могли би бути однакові у всіх провінціях Польщі, то знаменито причиняться до розвинення державного життя".

Тиждень доброти.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 27. травня 1929.

I.

Цей тиждень у Парижі прозваний „тижнем доброти" або, як хочете „добрим тижнем". Окремі листи й брошури, роздавані даром, тай безліч статтей по газетах пригадують загально змисл і ціль цієї назви і цієї установи. Не пошкодить і нам почути, чого саме хотять ті, що дали почин „доброму тижневи" і зорганізували його видатність.

В цьому тижні має загал іти на підмогу не звичайним прошакам і жебракам, звичним простягати руку за милостинею, а тим одиницям, родинам і колам цілим, які милостині раніше не прохали і прохати не потребували, та згодом упали жертвами життєвих невигод, що чигають кожну людину.

В цьому тижні всі великі щоденники розкривають свої сторінки для звітів про безчисленні трагедії людської буденщини. Філянтропійні установи всяких барв, релігійні й безвірні, дають повну гарантію правдивости звідомлень, які поручаються увазі публики. Провіривши їх основно, вони обличили високість грошевих квот, потрібних на те, щоб *справді* запобігти нещастю і щоб осягти результати *тривкі*.

II.

В підприйнятих цього тижня „добрих ділах" мається на увазі не поміч хвилеву; річ не в тому, щоби хвилево витягти нещасних з важкого положення, в яке вони знов попались-би — може вже найближчого тижня. Ні, вимагані гроші мають служити гаразд передуманим заходам, іноді розложеним на довгий час, які мають позволити навіщенним знов зайняти своє діяльне місце в громадянстві і в національній витворчости.

Преса зберігає безумовну тайну що-до імен потребуючих; тай не мають вони знати й імен своїх добродіїв. Одно спільне має їх вязати: свідомість взаїмности в помочі між даючим і беручим, який в свою чергу може завтра статись даючим.

Ще один момент підчеркується в усіх цьоготижневих зазивах: давати безпроволочно.

І — бути справді щедрим, по мірі своєї спроможности.

III.

Не знаємо, які овочі принесе цьогорічний тиждень доброти. Признаємося, що не знаємо навіть, які були плоди такого тижня в минулому році. Правду сказати, то побоюємося, що надзвичайно обильними й богатими ці результати не бувають.

Франція — дарма, що людність її на загал з кожним роком більше байдужніє до справ церкви і віри (показує це між іншим статистика приступаючих до щорічної великодної сповіди), — то все таки вона остається країною і людністю католицької духовної формації. Формація така має свої великі прикмети в одиничному і громадянському істнуванні людини, одначе не має серед прикмет цих ні видатної схильности ні особливого хисту до щедрости одиниць, для діл і установ загально-громадянського значіння. В цій точці католицькі краї і народи (а православні в цьому похожі на католицькі) без порівнання менше активні від країв і народів протестантської формації (яка в свою чергу виявляється слабшою від католицької в інших ділянках умової і суспільної діяльности).

Кинеться вам цей факт, такий ніби наглядний і безперечний, в очі, як тільки ви побували в ріжних краях нашої Европи. А потвердять вам вашу обсервацію порівнані статистичні огляди формацій і організацій загально-громадянського значіння.

IV.

Одиничного прощатва тай одиничної милосердности, церковної й позацерковної, в католицьких краях знайдете безконечно більше ніж в краях протестантських. В деяких протестантських краях уважається особиста й одинична милостиня чимось майже непристойним. Ви йдете з якимсь протестантським англьо-саксонцем; спиняєтеся, щоб дати якомусь жебракови якусь милостиню — нужденних кілька сотиків; можете бути певні, що ваш сопутник, якщо просто не нагримає вас за те, то бодай здвигне згірдно раменами — на вас таки, навіть не на жебрака, який для нього не істнує. Спершу, після таких сцен, вам здавалося, що маєте справу з твердими, немилосердними скупарями. Помилка ваша! Бо скорше чи пізніше побачили ви, як цей ваш твердосердний протестант, без найменшої пози ні трудности, дасть стократ більшу квоту від вашої нужденної милостині — на установу чи організацію громадянської добродійности — на шпиталь, на нічні захисти, на армію спасіння, тощо.

Виїмки виїмками, але на загал треба сказати, що щедрість на громадські цілі, добродійні чи інші, без порівняння більша, ширша й глибша в суспільностях протестантських ніж у католицьких.

Та у висліді замість ініціятиви самоврядування конференція заявилася за малим самоврядним законом, зголошеним у соймі клюбом ББ, що є антитезою малих самоврядних законів польських ліво-опозиційних партій. Як відомо, малий самоврядний закон бебістів допускає в сільських громадах вибір тільки 3/4 радних, даючи право урядові іменувати 1/4.

Бебісти з впертістю, гідною кращої справи, розвивають свою боротьбу з „партійництвом", переносячи її на самоврядний терен з метою опанувати самоврядування під фразеольогічними кличами творчої енергії, доцінювання людської праці, самодіяльности і т. і. Очевидно, з поправою, а радше відродженням підірваної або знищеної самоврядної ділянки ця тяга „партії партій" не має нічого спільного.

Радянська Україна.

Новий уповноважений Нар. Комісаріяту Закорд. Справ СРСР на Україні.

Досі уповноваженим Народнього Комісаріяту Закордонних Справ СРСР при харківському уряді був Берзін. Перед останнім зїздом рад у Харкові призначено на те становище **С. Александровського,** який розпоряджає старим партійним стажем (від 1905 р.). Дипльоматичну працю почав він у 1923 р. як перший секретар політичного представництва СРСР у Празі. Потім працював у Москві в ділянці закордонної політики. Від 1928 р. був політичним представником СРСР у Фінляндії. Його заступником на становищі уповноваженого Наркомзакспрaв при уряді в Харкові є також як і при Берзіні далі Куяк. Александровський з походження мабуть москаль.

Плян подорожі Цепеліна на північний бігун.

До Бергена в Норвегії прибув з Берліна дослідник півн. бігуна проф. Свердруп і оповів подробиці про пляновану підбігунову подорож Цепеліна. Принято плян Нансена, що базою для Цепеліна має бути Фербенкс в Алясці. А в Европі на побережу Норвегії теж збудують базу для Цепеліна. Протягом найближчих чотирьох місяців мають в Алясці збудувати щогли для Цепеліна. Головним завданням підбігунової виправи буде дослідження границь підбігунового моря. Хотять також докладно означити північну землю, якої не знайшов Нобіле, а також побережжа Сибірі. Нарешті будуть переведені спроби спустити з корабля в підбігуновій области. Виправа має розпочатися в першій половині квітня найближчого року. З норвежців у ній візьме участь Нансен та Свердруп.

V.

Ось така напр. Франція. Країна богата, поміж найбогатшими в світі. Тай — стара, архи-католицька формація.

Простягає на якомусь передпутку до проходжих руку жебрак, справжній або фальшивий каліка: мало хто перейде, не кинувши йому грошадвох, і вечером (бачив я таке, бувало, нераз) такий прошак таксованим автом вертається додому...

Але як мало тут установ і фундацій загального добра! Не можна сказати, щоб їх взагалі не було, але візьміть у руки їх спис, особливо таких, що справді фінансово могучі, мільонові: з дива не зійдете: не половина, а щонайменше три четвертини щедрих добродіїв — гугеноти, протестанти (часто ще й з германськими прізвищами), а то й жиди. Католиків — що кіт наплакав: подібно, як з індивідуальній сповіди пересічний католицький вірувочий швидко, просто і певно поспекується гріхів і викидів сумління, так він заспокоює й свої почування милосердя — кількома сотнками, киненими в капелюх прошака. Протестантові не так уже легко ні з гріха змитися, ні виконати свій обовязок перед загалом, перед громадянством, в даному разі перед потребуючою біднотою. Віден — протестантська щедрість у фундаціях на всякі публичні цілі, в цьому числі й на університети, на студентські доми, на бібліотеки.

А ті, що бували в Півн. Америці, оповідають, що тією своєю щедрістю на загальні цілі тамошня протестантська більшість людности до певного степеня заразила й католицьку меншість... — **В. П.**

Церковний вузол.

(Від нашого кореспондента.)

Луцьк, 29. травня 1929.

III.

Щоби зрозуміти ці ріжні підходи до заплутаного церковного вузла, необхідно кинути промінь світла на те, чим є православна церква на українських землях.

Є вона не тим, чим є „Просвіта", кооператива чи якась інша інституція, що нараховує всього пару років життя. Православ тут вросло в ґрунт тисячелітніми корінняки, пересякло нашу культуру, яскравою ниткою пройшло через усю нашу історію і письменство. Стало воно частиною душі наших мас, одною з рис психольогії. Відмирання чи ампутація цеї частини душі звичайно кінчається трагічно для національної справи. Приклад дає Холмщина, де на цьому ґрунті кільпасот тисяч українців втопилося в чужому морі.

Помилкою є, що сучасне православя на нашій землі є православям московським. Відкидаючи цей погляд навіть авторитети московської церкви. Наше православя в сюму духові є суто українським, яке різко відріжняється від православя московського: там воно є більше формальним, сухим, холодним; у нас більше внутрішнім, чуттевим, теплим і поетичним. Московський вплив у нас торкнувся лише зовнішньої сторони церкви. І коли цей намул ще не зник, то лише через те, що урядові чинники його підтримують, як засіб, що стримує розвиток українства. Нехай би влада сьогодні сказала: маєте, як господарі церкви, повну свободу очистити церкву від стороннього налету, то через півроку всі панотці служили б і проповідували б по українськи.

IV.

Основним питанням при розплутанні церковного вузла є питання: хто-ж властиво в найбільшій мірі перешкаджає розмосковленню церкви? Перешкаджають рівночі своїми впливами на частину зрусифікованого духовенства; перешкаджає психольогія єпископів і т. ін. Але є ще сильніший чинник, який усіма цими чинниками кермує, роблячи назовні вигляд, що він або не вмішується в нашу церковну справу або навіть співчуває українському рухові.

Що це є так, досить поставити питання: хто наказав ліквідувати „Духовну Бесіду", загрожуючи позбавити митрополію друкарні? Хто усував з Волині таких священників-українізаторів, як о. Тхоржеський? Хто викидав дяків за те, що вводили співи українською мовою? Хто тримає під підозрінням тих священників і дяків, які вживають української мови? Хте їм тихцем радить не вмішуватися в „політику", себ-то, виконувати домагання селян? Хто розвязав церковний комітет і не дозволяє вести йому пропаганди українства шляхом повітових з'їздів? Хто був незадоволений з порозуміння і. липня. Хто не вподобав митрополитальної ради, поповненої українцями? А з другого боку, хто тихцем шептав де-яким церковним діячам: ви, мовляв, боріться, а ми за вас? А хто, коли доходило до діла, всього відцурувався? Хтож у найвищій мірі не хотів розмосковлення церкви? Хто вводить і підтримує т. зв. „жонлоеву унію"?

Рука, яка ввесь час спрямовувала справу до більшого заплутання церковного вузла, занадто видна. А ще видніше, що ця рука спрямовувала її в напрямі здійснення гасла: „Поділяй і пануй". Чи не дому-то преса цієї руки тепер мовчить?

Коли-б не ця рука, українцям було-б дуже легко як не порозумітися з епископатом, то змусити його виконати домагання наших мас.

V.

Добрий стратег не може звертати всієї уваги лише на один відтинок свого фронту. Польські політичні чинники власне прикладають усіх старань, щоби спрямувати всю увагу наших церковних стратегів лише на одну точку нашого церковного фронту — зовнішню — мовну. Стараються у цьому пункті счинити серед українців заколот, щоби відтягти їх увагу від інших пунктів, не менше загрожених. Такими сторонами церковного життя є: сторона правного існування православної церкви, яка досі не має закону, і матеріяльна сторона — церковне майно, яке рік за роком переходить у чужі руки.

Отже життя висуває разом усі сторони церковного життя — й правну, й маєткову, й українізаційну. Лише належна оборона всіх цих сторін може забезпечити існування церкви. Розвязання тільки одної з них не рятує церкви від загибелі, а українську націю від нових втрат, які ми мали вже на Холмщині.

Тому-то церковний комітет повинен був ставити собі за завдання оборону всіх церковних позицій і, коли б він йшов по цьому шляху, не втратив би життєздатности, або, навпаки, був би розвязаний владою з першого кроку. Бо саме така постанова справи й не була для неї бажаною. Вобцим за українізацію вона недвозначно давала до зрозуміння своїм захованням, що остільки буде їх терпіти, оскільки вони будуть бити лише в одному напрямі.

VI.

Завдяки цим ріжномалітним чинникам, церковний вузол заплутався до краю. Приїзд до Варшави епископа з рамени царгородського патріярха і, безумовно, на бажання влади — ще більше цей вузол ускладнив. Українське громадянство у своїх поглядах на тактику поділене, духовенство нижче щодо українізації богослуження теж поділене, маса народня як на цьому ґрунті, так і на ґрунті нової унії теж не однодушна; залишалося ще поділити церковну владу на верхах, і цього малося на увазі осягнути шляхом спровадження епископа Олександра.

Коли на цих церковних верхах почнеться боротьба, то заколот буде доведений вже до кінця. А тоді треті чинники зможуть витягти для себе користи дуже легко.

Очевидно, свідомість оцеї великої небезпеки для церкви і приголомшила трохи наших церковних діячів. Бо хто-ж у таку відповідальну й небезпечну хвилину, добре не подумавши, виступить на боротьбу одинцем? Хто не побоїться взяти на себе всієї відповідальности за дальшу долю церкви й народу? Хіба той, хто не розуміє всієї небезпеки, чи той, хто з легким серцем звик вести війну для війни.

Але помічається вже, що ті, які раніше працювали на церковному полі, починають уже виходити з пасивного стану й обмірковувати питання, що робити.

В силу зазначеної важливости справи й відповідальности моменту, очевидно, прийдуть вони до висновку, що лише організований виступ усього громадянства в формі нового церковного комітету міг би завважити на цій справі. Але виступ такий, який мав би своїм обєктом церкву у цілости, себ-то: і розмосковлення, і правне положення, і оборону майна, і соборність управління і т. д. Коли б той новий орган, який висуне життя знову, занявся лише одною точкою загроженого церковного фронту, то він ні не обєднає всього українського громадянства ні таксамо нічого не осягне, як не осягнув і комітет попередній.

Нескоординовані виступи поодиноких церковних діячів справи не тільки не врятують, але ще більше заплутають, бо збільшать внутрішній розгардіяш і ще гірше заплутають церковний вузол.

Єдиний всебічний церковний фронт і єдиний національно-церковний провід — ось одинокий вихід з положення й одинокий рятунок.

На мою думку іншого шляху нема.

В. Островський.

Свята „Просвіти" за океаном.

Канада.

(Допис з Регіна, Саск.)

Заклик наших братів з старого краю найшов відгук і в нашій місцевости, де ще гомонить рідне слово і б'ється українське серце. Наша громада, розуміючи ціль і вагу „Просвіти", відсвяткувала ювилей її 60-ліття дня 1. березня 1929 р. Ювилейний комітет творили відпоручники таких товариств: Т-во „Просвіта" (Ст. Загарук), кооператива „Єдність" (В. Сопіль і М. Бігун), Православна Громада (Ю. Марчук), жіноче т-во „Доньки України" (К. Лукіш), Студентський Кружок „Зоря" (І. Стратійчук) і Аматорський Кружок (В. Весоловський). Інші товариства участи не взяли.

Свято відбулося з такою програмою: В 10. год. рано відправив о. І. Кусий в українській православній церкві Богослуження, получене зі збіркою на Т-во „Просвіта". В своїй гарній проповіди закликав він усіх до сповнення обовязків супроти „Просвіти". По Богослуженню відправив панахиду за покійних членів і основників „Просвіти".

В год. 3-ій попол. зроблено знимку зі всіх присутніх, а опісля почалася академія. Привіт від місцевої „Просвіти" виголосив Ст. Загарук, вступне слово мав В. Весоловський. На дальшу програму складалися продукції мішаного хору.

ЖАДАЙТЕ французьких паперців **ДО КУРЕННЯ.** JOB
1510 5 10

скрипкове сольо Г. Романчича, реферат „Значіння Просвіти серед українців та її діяльність“ М. Бабія, кампанія за членством, український танець Ю. Бучковської, деклямація В. Сопеля, сольоспів Е. Козяр, реферат „Українськ' жінки в будові „Просвіти“ К. Пукіш, гітарове сольо М. Даркович і вкінці подяка М. Бабія всім присутнім за участь. Академію закінчено національним гимном.

Вечером відбувся концерт з такою програмою: вступне слово — В. Весоловський, мужеський хор „О. Україно“, реферат „Просвітний рух на Україні“ — В. Сопіль, скрипковий дует — В. Романчич і В. Шульга, деклямація — М. Бігун, сольоспів — О. Козаченко, український танок — К. Мельничук, К. Пукіш, Д. Мойсюк, Е. Козяр, Ю. Шупенюк, І. Сторожинський, І. Назаревич і Ю. Ґабора, деклямація — В. Сопіль, жіночий терцет Анклієвич, Пасіка й Ананейчук, мандоліновe сольо — К Пукіш, деклямація — С. Загарук, форт. сольо — Е. Соченко, реферат „Матеріяльні відносини Просвіти та її боротьба“ — о. І. Кусий, діточий хор з мандоліновою орхестрою „Праця єдина“, деклямація — М. Бабій, український танець — К. Мельничук, М. Киба, К. Пукіш, Е. Козяр, І. Назаревич, Ю. Ґабора, І. Сторожинський і С. Загарук, гітарове сольо — М. Даркович, деклямація — Ю. Шупенюк, дует — Е. Козяр і К. Пукіш, деклямація — В. Пукіш, мужеський квартет — Бабій, Бігун, Корпан і Пелешок, український танок — Ю. Бучковська і А. Марчук, сольоспів — В. Бучковський, хор „Червона Калина“ і врешті національний гимн.

Це торжественне святкування великих роковин нам найдорожчої „Матери-Просвіти“ мало вигляд великого культурного народн. свята. Присутні, розуміючи вагу, ціль та здобутки „Просвіти“, витали це свято глибоким синівським поклоном і дякували „Просвіті“ за труди над вихованням нас усіх і цілого українського народу. З вільних датків із віданак прибуло 40 дол., а з вкладок 32 дол. Вписалося 13 членів, між ними такі орґанізації: Т-во „Просвіта“, кооператива „Єдність“ і жіноче т-во „Доньки України“.

Непорозуміння серед радикалів.

Виключення з партії та відібрання посольського мандату послові К. Стефанову.

У 22. числі „Громадського Голосу“ з 25-го травня ц. р. читаємо комунікат головної управи УСРП (украін. соціял-радик. партії) такого змісту: „Головна Управа Української Соціялістично-Радикальної Партії на своїому засіданні дня 19. травня ц. р. приняла одноголосно до затверджуючого відома постанову Головного Секретаріяту і УСРП Репрезентації, котрою з огляду на яскраву суперечність поступування посла Клима Стефанова зі засадами соціялістично-радикальної ідеольогії і програми, позбавлено його мандату посла та виключено з рядів членів УСРП. — Львів, дня 19. травня 1929 р. — Головна Управа УСРП“.

Стільки довідуємося з комунікату. Чи пос. Стефанів піддасться постанові партії про зложення мандату — не знати. На всякий випадок наведений комунікат свідчить про те, що в радикальній верхівці відбуваються поважніші тертя. Зі самого комунікату слід вносити, що вони мають джерело в неоднаковому розумінні самих основ партійної ідеольогії. З усяких чуток, які появилися у звязку з виключенням посла Стефанова з партії, виходилоб, що непорозуміння постали на підкладі неоднакового розуміння в деяких членів партії гідности партійців та невміння їх вести себе в житті та праці згідно з тими вимогами, які на кожного здисциплінованого партійця накладає престіж партії.

Порозуміння в справі репарацій.

Конференція має незабаром скінчити свої праці.

Репараційна комісія в Парижі видала такий комунікат: „Знавці держав вірителів та німецькі знавці вже перед деяким часом згодилися на те, щоби прийняти цифру 2,050 міл. марок, яку запропонував голова комісії, хоч щодо деяких справ ще були ріжниці думок. Тепер ці ріжниці вияснені й знайдено підстави, на які годяться як вірителі, так і Німеччина, з застереженням, що мусить ще наступити згода щодо деяких умов“.

Одначе в Парижі числяться з тим, що порозуміння буде незабаром осягнене, так, що конференція скоро скінчить свою працю.

Серед наших „русских“.

Де відживає галицьке москвофільство.

Т. зв. „Русска Селянська Орґанізація“ розсилає тепер агітаторів у ріжні повіти нашого краю для переведення політичної організації „русских“. Між тими агітаторами є й кількох селян (Гавришков), ніби при їх помочі тим лекше дібратися до нашого селянина. Висланці „Р. С. О.“ бушують головно в перемиському, сяніцькому, ярославському, зборівському, перемишлянському, золочівському і брідському повітах, але спорадично втискаються і в інші повіти. В останніх часах розвели москвофіли акцію за переходом тих наших кооператив, на які вони мають вплив, до „Русского Ревіз. Союзу“. Позатим возяться дальше з „талергофськими торжествами“, які не є ніякими поминками, тільки звичайними політичними зборами, як про це свідчить найкраще от хочби таке „талергофське свято“ в Млинівцях, зборівського повіту. При цій нагоді відмітіймо, що на недавніх загальних зборах „Русского Ревіз. Союзу“ принято новий статут з правом поширювати свою роботу на всі українські землі під Польщею. Розписано також вписи до перших двох кляс російської гімназії у Львові.

Новий сеніорат Ставропігії.

В Томину неділю відбулися вибори „правящаго совіта“ Ставропигійського Брацтва у Львові. Вибрано такий склад: Н. Третяк — сеніор, дир. Я. Вербицький і д-р Ю. Заяць — віцесеніори, С. Білинкевич, В. Ваврик, К. Гериновіч, О. Гудз, А. Гула, А. Копистянський, Г. Малець, М. Лебицак, А. Павенцький, І. Рогозинський, А. Сивуляк, д-р Г. Чемерис — члени. Контрольна комісія: Р. Давидович, О. Денисюк, В. Ладиженський і Е. Пернаровський.

Марш. Пілсудський про справу б. мін. Чеховича.

Зачувати, що заповіджену марш. Пілсудським заяву в справі бувш. мін. скарбу Чеховича, зложили дня 31. травня на руки президента державного трибуналу. Рівночасно відпис цеї заяви мають доручити премієрові Світальському. Дуже правдоподібно, що зміст заяви марш. Пілсудського подадуть до загального відома урядовою дорогою.

—o—

Розправа за вбивство куратора Собінського.

Розправа за вбивство куратора Собінського знайде свій епільог перед найв. судом. Речинець розправи визначений на 10. червня ц. р. Як відомо, обвинуваченых у вбивстві Вербицького й Атаманчука засудили на смерть. Наслідком внесення зажалення неважности найвищий суд скасував присуд І. інстанції та приказав перевести нову розправу. На другій розправі на основі вердикту присяглих засудили Вербицького знову на смерть, а Атаманчука на 10 літ тяжкої вязниці. Також проти того присуду оборона внесла зажалення неважности. Воно буде предметом розправи перед найвищим судом дня 10. червня ц. р.

—o—

Студент прав убийником.

Епільог убийства сем. Сербенської.

В Перемишлі дня 25. серпня 1928 р. студент прав Сем. Вахняк убив семинаристку III. р. Марію Сербенську. На розправі в грудні м. р. Вахняк оправдувався цим, що допустився вбийства з розпуки, що Сербенська перестала його любити. Навпаки сестри покійної зізнали, що вона ніколи не любила Вахняка. Обор. д-р Ляндав поставив був внесення на розслідження умового стану Вахняка. Трибунал прихилився до внесення і тому розправу відложили. Зачувати, що львівські психіятри признали Вахняка умово хорим і що він злочину допустився несвідомо. На основі цього оречення ціла справа упадає.

—o—

Білгородська розправа.

Дня 30. травня в процесі проти Рачіча і тов. відчитали зізнання свідків, які не прийшли на розправу. М. і. бувш. пос. Прібіцевич, який підчас убийства сидів біля Радіча, зізнав, що годі сказати, чи Рачіч допустився злочину з власної ініціятиви, чи мав спільників. Інші свідки стверднли, що чули, як обв. Попович крикнув, що не буде спокою, поки не впаде голова Степана Радіча. Св. бувш. пос. Вільдер зізнав, що після вбийства побачив Йовановича біля тіла вбитого Басарічека. Йованович сказав тоді виразно: Так очищується честь.

—o—

Дороге наше сонішко
дає не одну привітну годинку але і
ВЕСНЯНКИ
Одначе не гризися, бо
Лєшніцера
масть і мило
спеціяльні преп. основані на наукових дослідах
1956 2—2
напевно усувають
цих непрошених гостей літа.
В аптиках і дрогуеріях масть 3·15, мило 2·30. — Де нема, просто у фірмі Ант. Drancs і Ska. Bielsko.

Висліди англійських виборів.

Лейбур Парті 289 мандатів, консерватисти 253, ліберали 50.

Дня 31. травня знову обраховували висліди виборів. В год. 9. вечером оголосили такі висліди голосування в 599 округах: Лейбур Парті 289 мандатів, консерватисти 253, ліберали 50, незалежні 7. Остає ще 16 округів до повного висліду виборів.

Аґ. Райтера повідомляла в вечірному комунікаті: З огляду на вислід виборів Лейбур Парті не могтиме забезпечити собі абсолютної більшости. Мекдональд, запитаний про вислід виборів, сказав: Дотеперішні висліди дуже добрі. Консервативний уряд утратив довіря у суспільности. Нашу побіду приписуємо жінкам, які голосували, як ми цього сподівалися, за нашою політикою, себто за політикою суспільної перебудови та мира у відношенні із закордоном.

Поміж вибраними визначними державними мужами є м. і. міністр закорд. справ Чемберлен, мін. кольоній Амері, мін. суспільної опіки Невіл Чемберлен, мін. внутрішніх справ Джансон Гікс, мін. хліборобства сер Самійло Говр, мін. війни Уортінґтон Евенс, мін. освіти Евст. Персі, підсекретар мін-ства закорд. справ Локер Лямпсон, підсекретар летунства Пилип Сасун. Перепали в досі консервативних округах ген. прокуратор сер Тома Інкін, віцеспікер палати конс. Гови, який утратив мандат у користь Лейбур Парті та Мейтленд, міністр праці.

Мін. закорд. справ Чемберлен, вибраний в бермінґгемськім окрузі, здобув 16.862 гол., а кандидат Лейбур Парті 16.819 гол. Болдуіна вибрали більшістю 14.018 гол. Вибраний мабуть також Льойд Джордж.

Уіліемс парл. секретар мін-ства торговлі перепав у Редінґ, Гендерсон держ. секретар у міністерстві вн. справ, у Бутл. Не перейшов теж мабуть сер Арт. Ширлі, що був конс. послом в однім із округів Плімет від 1910 р. Комуніст Сатальваля (індієць) утратив мандат у користь Лейбур Парті в Батерсі. Син премієра Болдуіна, Олівер Болдуін, перейшов у Доддлі як кандидат Лейбур Парті. Бен Тілет, провідник союзу деннних робітників здобув мандат у Селфорді коштом консерватистів. Син Арт. Гендерсона, Уіліем Гендерсон, здобув мандат як член Лейбур Парті в Інфілді. У зах. Бермінґгемі після завзятого бою з кандидатом Лейбур Парті, перейшов сер Остен Чемберлен.

Загально гадають, що новим премієром буде Мекдональд.

—o—

Король Юрій хорий.

З Льондону прийшла вістка, що англ. король Юрій знову підупав поважно на здоровлі. До нього приїхав літаком із Парижа прибічний лікар. Покищо невідомо, чи недуга короля перехідна, чи поважніша. Після атаку пропасниці король Юрій не кидає ліжка.

—o—

Смерть під колесами авта.

Дня 31. травня на вул. Городецькій вантажне авто фірми „Польсот“ ч. 8127, кермоване шофером Степаном Шахом, переїхало прохожого жида. Він згинув на місці. Ідентичности його не стверднли.

—o—

Біржа.

Грош.

Американський доляр 8·87·00—8·87·50, канадійський доляр 8·80·00—8·80·50, чеська корона 0·26·50—0·27·50, австрійський шіляг 1·25·00—1·25·50, румунська лея 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·50—0·34·80, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, фунт штерлінгів 43·50·00—

Збіжа.

Пшениця дворська 44·75—45·75, пшениця селянська 00·00—00·00, жито галицьке 24·75—25·25, ячмінь галицький броварянний 00·00—00·00, ячмінь на мливо 00·00—00·00, ячмінь пастівний 00·00—00·00, овес галицький 00·00—00·00, кукурудза румунська 34·50—35·50, бараболя промислова 4·00—4·50 фасоля, біла 90·00—120·00 фасоля коліцова 45·00—50·00, фасоля кольоса 65·00—75·00

НОВИНКИ

— **Фотограф Янушевич**, вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 59-60. 1288 38-?

— **Земельний Банк Гіпотечний С. А. у Львові вул. Підвалля ч. 7.** переніс свої бюра з днем 16. травня ц. р. до власної кам'яниці **при вул. Словацького ч. 14.** Числа телефонів: 75—32, 3—82 і 52—92 (Дирекція). 3992 4—5

— **Концерт-фестіваль** в память 100-літніх роковин заснування першого мистецького хору на Галицькій Україні при соборній церкві в Перемишлі відбудеться у Львові, як було у нас заповіджено, в неділю 2. ц. м. в салі кіна „Кольосей" в год. 8. вечером. Участь беруть українські хори зі Львова, Перемишля і Стрия.

— **Арештування гр.-кат. священика.** Проти о. Михайла Кушкевича, гр.-кат. пароха в Янові коло Львова, зарядила державна прокураторія дохождения в напрямі злочину з § 58 к. з., якого мав допуститися 1. листопада 1928 р., виголосивши на місцевому цвинтарі проповідь з приводу роковин відомих листопадових подій. Переслухано ряд свідків на місці, а на 31. травня ц. р. покликано о. Кушкевича до переслухання у Львові. Після переслухання слідчий суддя в Бригідках при вул. Казимірівській зарядив з місця арештування о. Кушкевича.

— **Про арештування в Самборі** пишуть нам для доповнення допису з суботи 25. травня 1929 („Діло" ч. 114), що Львівська Шкільна Кураторія позволила була на оснування між учениками пласту в Самборі під умовою, що пласт буде відділом польського „гуфца". Коли ж пласт не піддався команді „гуфца", то державна поліція перевела дохождения проти пласту в тому напрямі, чи він не був тайним, незаконним товариством і передала акти дохождень дирекціям учительської муж. семинарії і двох мужеських польських гімназій до перегляду й дальших дохождень. Дирекції тих шкіл післали потім акти Львівській Шкільній Кураторії, яка відступила їх державній прокураторії при окружнім суді в Самборі до судово-карних дохождень проти 32 учеників, навіть таких, що від року до того пласту не належали і їм рівночасно заборонила ходити дальше до шкіл аж до укінчення судових дохождень. Родичі дотичних учеників в їх інтересі можуть лиш на письмі просити слідчого суддю, щоби скорше закінчити дохождения і щоб прогнані наразі ученики могли по феріях поскладати іспити в своїх школах. Одного батька вдарила така доля аж троекратно, бо він має аж трьох синів.

— **Львівські вломники.** Вломники відвідали в ночі „Окружний Союз Каси Хорих" на вул. Дверницького 3 і ще раз доказали, що каса видержує огонь, але не приладдя спеціялістів-вломників, яким можна найти доступ до 800 зол. — Занадто голосно працювали над підкопом під крамницею „Рекляма" на Городецькій 87, Павло Костюк і Петро Моцик і попались в руки поліції.

— **Іспит зрілости в українській державній гімназії у Станиславові** відбувся під проводом дир. Данила Джерджа, в днях від 21. до 25. травня. До матури недопущено 1 ученика, відступило 3, впало 4. Склали іспит: Блаженко Волод., Бойків Ярослав, Веретка Михайло, Волощук Андрій, Воронич Петро, Гриневич Олег, Даниш Тарас, Дрогомирецький Корнило, Дунець Юрій, Захарчук Василь, Ілевич Володимир, Карпишин Михайло, Кокорудз Михайло, Кольтон Венедикт, Кондра Ярослав, Король Мирослав, Крушельницький Осип, Лабчук Василь, Ліськевич Тарас, Макар Володимир, Мартинець Володимир, Недільський Роман, Новицький Осип, Остапяк Микола, Полуґранка Роман, Ренер Володимир, Рогужинський Роман, Рудзінський Остап, Ткачовський Петро, Фіголь Володимир, Шевчук Дмитро, Щирба Юліян, Яцикевич Лев. — У польських гімназіях склали іспит: Іваницький Мирослав, Рудницький Мирослав, Легінь Володимир, Левицький Зенон.

— **Концерт Михайла Островерхи.** В концерті оперового співака Михайла Островерхи, який відбудеться у Львові в четвер дня 6. червня ц. р. бере рівнож участь відома львівському громадянству піяністка п-а **Дарія Герасимович.** Дохід з з концерту призначений на **„Тиждень Української Дитини".**

— **Малі діти і великі пожежі.** Пишуть нам: Дня 24-го м. м. коло 4. год., коли майже всі дорослі міщани були на праці в полі, загорілась у Колках (луцького пов.) забудования у господаря Бельського при вул. Легіонів, як кажуть, наслідком необережности дітей. Спека, крім переважно соломою будованих, відсутність будь-яких протипожежних засобів, ще й вітер, причинились до того, що протягом пів години майже половина місточка була в огні. Згоріло понад 200 будинків, разом з майном. Мало кому вдалося врятувати щось з одежі або меблів. 120 українських і 33 жидівських родин лишилось без даху над головою. Страти понад міліон золотих. Для негайної помочі погорільцям оснувався тимчасовий комітет, у склад якого увійшли: о. Заячківський, голова, Н. Лотоцький, дир. Українбанку, скарбник, п. Ліпський, упр. школи, секретар, о. І. Комаревич, пп. Т. Гудецький, Д. Буслік і Б. Хайчик, члени. Протягом першого дня вже зібрано досить поважну скількість збіжа, хліба, сала, одежі і т. ін. й роздали допомогу найбіднішим. Дальша допомогова акція ведеться. — У Загірі згоріло дня 27-го м. м. 74 господарств з господарськими будинками та всяким інвентарем і харчами. Втрати 600.000 зол. Причина: забава дітей сірниками.

— **Опіка дозріваючих.** Міська поралня здоровля у Львові відчинила новий відділ порад для молоді, яка переходить з дівочого та хлопячого віку у добу зрілости. Метою цієї інституції є освідомити в першій мірі молодь у добі полової кризи, а згодом і тих, що мають намір увійти в подружі звязки, а не знають настільки загальної медицини, біольогії та гігієни, щоби дати собі відповідь на ріжні сумніви. Вказівки дістається безплатно на вул. Хорущини 22; жінки в середу, а мущини в понеділок від 6—8 год. веч.

—**З Українського Наукового Інституту в Берліні** повідомляють нас про відчит д-ра Ігора Лоського, який відбувся 31. травня на тему: „Українські студенти в німецьких високих школах від XVI. до XVIII. століття".

— **Ріжні вістки.** У Парижі проголосили присуд проти журналіста Марти, комуніста, якого маршал Фош подав у суд за поширювання вістки, буцім-то Фош підготовив плян воєнної кампанії проти СРСР; Марту засудили на 2 роки. — До Лодзі приїхав представник „Внєшторгу", який запропонував магістратові гранітні кістки на мостові. — Бувш. король Геджасу Гуссейн дістав судове повідомлення, що все його майно піде на ліцитацію. Паризька школа промислового мистецтва святкує цими днями 100-ліття свого істнування. — Літак, що везе почту з Індії до Лондону приїхав з 30.000 листами з опізненням на... три хвилини. — У Познані на міжнародніх кінських перегонах першу нагороду здобув ромун Константінеску. — З „Комуніста" довідуємося про зріст продажі алькоголю на Україні; в Одесі випили за рік 3 міліони літрів горілки, 4 міл. пива і 2 міл. вина; у Харкові та Київі дохід з алькоголю був у рік 22 міл. карб., а в Донецькім басейні 27 міл. — Наслідком виїмково грізної грипи в Англії цієї зими, рік 1929 має за останніх 100 літ найбільшу скількість смертних випадків: 204.293 осіб у порівнанні з 67.978 помершими попереднього року. — У місті Алямо (стейт Теннесі) юрба злінчувала 19-літнього мурина за образу жінки одного судді.

— **Нові святці.** Римський кореспондент „Морнінг Пост" повідомляє, що протягом 1929 р. папа рішив прилучити до календаря святих 252 імен англійських мучеників за католицьку віру, які загинули від часу панування Генриха VIII. до панування Карла I. Проголошення нових святців має відбутися підчас святкування століття англійського закону про свободу католицької віри.

— **Нова папська фірма.** Папські буллі та розпорядки будуть на майбутнє підписувані як і досі **„Datum Romae apud Sanctum Petrum"; зате дипльоматичні папери матимуть фірму „Urbs Vaticana".**

— **Скільки варта кіт?** У Лодзі видали цікавий присуд. Отто Глезер обурився одного дня, що його сусідка 15-літня дівчинка годувала кота молоком. Було це на III. поверсі і тому Глезер лютий, ухопивши кота, кинув його через вікно. Сторож камеїниці подав про цей учинок до відома поліції, де Глезера засудили на 60 зол. або 12 днів арешту.

БЛІДНИЦЮ НЕДОКРОВНІСТЬ усуває, зміцнюючи діває, побудує апетит, одинокий середник для реконвалесцентів тільки у М-ра КШИШТОФОРСЬКОГО, вино хіново залізне на еспанській малядзі. — Laborat. Chem. farm. Mr. Krzysztoforski, Tarnów. 774 65—?

Зі спортового життя.

Легко-атлетичні змагання

В суботу пополудні (година подасться пізніше) дня 8-го і в неділю дня 9-го червня ц. р. відбудуться на площі „Сокола-Батька" легко-атлетичні змагання спортових клюбів львівського округа. Програма змагань: І. Жінки: біг на 60 метрів, скок вдаль і вгору, мет диском, ратищем і кулею. 2. Мущини: біги на 100, 200, 400 і 1.500 метрів, скоки вдаль, вгору і жердкою, диск, ратище, куля, гінці 4х100 м. Зголошення до змагань приймає секретар УСС п. М. Ковальсько, Академічний Дім, до четверга, 6-го червня. Змагові карти дістануть клюби у секретаря.

Краєві легко-атлетичні жіночі змагання.

В суботу пополудні (година подасться пізніше) дня 15-го червня 1929 р. відбудуться на площі „Сокола-Батька" краєві легко-атлетичні змагання жінок за мистецтво Українського Спортового Союзу. Зголошення змагунок перешлють клюби на адресу секретаря УСС п. М. Ковальська, Львів, Супінського 21, Академічний Дім.

Рада Українського Спорт. Союзу.

З секції наколесників.

Змагання секції наколесників С. Т. Україна на 20 км. відбулися в четвер 30. травня ц. р. Зголошених було 11. Висліди: 1) Бачинський В. 44,6, 2) Коваль Е. 44,22, 3) Мороз Р., 4) Галущак, 5) Костюк. Три перші одержали нагороди в памятковим жетонах. Зазначити треба, що час першого є добрий, тимбільше, що він стартував на звичайній „спацерівці".

Секція наколесників С. Т. Україна уладжує в неділю 2. червня прогульку до Янова. Збірка в 7. год. рано коло „Нар. Торговлі", поворот вечером. На прогульці відбудуться тренінгові змагання на 5 км. Гостям раді!

Поражка „Довбуша".

Черновецький „Час" повідомляє, що змагання за мистецтво Буковини, які відбулися мин. неділі між ром. дружиною „Драгош-Вода" і „Довбушем", закінчилися програною української дружини у відношенні 2:1. „Час" нарікає на терор прихильників „Драгош-Води" (офіцери з шаблями вбігали підчас гри на площу), що й рішило про перемогу ром. дружини. Після того „Довбуш" стратив усі шанси стати мистцем Буковини на цей рік і в табелі мистецтв опиниться мабуть на третьому місці.

Україна — Польонія (Перемишль).

В неділю 2. ц. м. відбудуться в Перемишлі товариські змагання України проти тамошньої Польонії. Тому, що Кобзар має грати в репрезентації Львова проти Лодзі, його місце займе мабуть член II. дружини Магоцький. Крім того в складі України будуть ще інші зміни.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Юлія з Карачевських Чижева, ем. учителька, жінка ем. професора учительського семинара, упокоїлася 31. травня 1929 р. в 64. р. життя. Похорони відбудуться 2. червня на місцеве кладовище в Самборі. — В. Ій П.!

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Субота 1-го, г. 3·30 попол. „Пошта" (вистава для молоді).

Субота 1-го, г. 7·30 веч. „Жидівка", опера. Гостинні виступи М. Голинського, Качмара і Заморської.

Неділя 2-го, г. 3·30 попол. „Двох панів Б".

Неділя 2-го, г. 7·30 веч. „Борис Годунов. Виступи В. Качмара.

Малий Театр:

Субота 1-го, г. 7·30 веч. „Кохання без сотика".

Неділя 2-го, г. 3·30 попол. „Поїзд марево".

Неділя 2-го, г. 7·30 веч. „Кохання без сотика".

Кіна.

„Аполльо": „У великоміському вирі".

„Кольосеум": „У віхтях божевільного".

„Лев": „Княжна Елата".

„Люна": „Люди та звірюки".

„Марусенька": „Підводне човно".

„Оаза": „Райський огород" (Кор. Гріфіт).

„Палас": „Любов дівчини з нюхингольу" і „Нестерина Фіфі".

„Пан": „Вера Мірцева-Урванцева".

„Пасаж": „Зрадлива куля" (Бюк Джонс).

„Утіха": „12 діямантів" (Ол. Діна.)

„Фатаморгана": „Шоста пошесть світа".

„Хвиля": „С.О.С. На збіжжі питалей".

Програма радіо.

Неділя 2-го.

Льондон (358). 18·45 Церковна кантата. 21·30 Орхестра.

Париж (1744). 21·30 Концерт.

Берлін (475,4). 20·15 Концерт радіо-орхестри.

Давентрі (452,3). 20·00 Камерний концерт.

Лангенберг (462,2). 20·00. Радіо-орхестра.

Міляно (504,2). 20.30 „Льолоссітта"

ентра Масканін.

Рим (443.8). 21·00 „Самсон і Даліла", опера С. Сенса.

Будапешт (550). 17·20 Легка музика. 20·45 Циганська оркестра.

Ленінград (1000). 16·20 Пополудневий концерт.

Київ (775). 19·30 Концерт.

Харків (1680). 17·00 Концерт для сеза.

Прага (349.2) 18·05 Музика Штрауса.

Варшава (1395.1) 20·10 і 21·15 Популярний концерт. 1·00 Канаринна музика.

Кракія (349.1) 20·30 Вечірний концерт.

Познань (339.8). 20·10 Концерт инсти в.

Понеділок 3-го.

Льондон (365). 22·35 Симфонічна оркестра.

Париж (1765). 16·45 Концерт оркестри.

Берлін (475,4). 21·30 Віольончелі; сонати Бетовена.

Відень (519.9). 20·00 Капеля.

Будапешт (555). 18·00 Циганська оркестра. 20·15 Опера.

Мілляно (504.2) 20·3· Оперетка.

Ленінград (1000). 16·30 Симфонова оркестра.

Москва (1442,3). 16·00 Европейська музика.

Київ (775). 19·00 Трансмісія.

Харків (1680). 18·30 Трансмісія.

Варшава (1395,1). 17·55 Легка музика. 20·30 Оперетка.

Познань (339·8) 17·55 Пополудневий концерт.

Братислава (77,8) 19.05 Словацький концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Український Театр під дир. Івана Когутяка.

Підкамінь:
Неділя 2.VI. — Маруся Богуславка.
Понеділок 3.VI. — Король життя.
Вівторок 4.VI. — Чар мундуру.
Середа 5.VI. — Пташник з Тиролю.
Одесько:
Четвер 6.VI. — Маруся Богуславка.
Пятниця 7.VI. — Король життя.
Субота 8.VII. — Вихрест.
Неділя 9. VI. — Кума Марта.
Понеділок 10.VI. — Пташник з Тиролю.

Ширші Членські Сходини Союзу Українок у Львові відбудуться вівторок 4. червня о год 6. вечором в домівці Бесіди (Народний Дім). Порядок наради: 1. Наша праця. 2. Реферат п-ні д-р Парфанович: „Чи і як говорити з дітьми про дражливі питання?" Просимо численно явитись, — Головний Виділ. 2136 1—2

Зиділ Т-ва Українська Захоронка у Львові уладжує з нагоди Тижня Української Дитини дня 4. червня н. р. (второк) о год. 4-ій з полудня у великій салі Музичного Т-ва ім. Лисенка

Велику весняну забаву для дітей

Богато несподіванок придумано для дітей, тому Виділ Т-ва Українська Захоронка просить численно явитись. 2135 1—2

Товаришів, які кінчили акад. гімназію у Львові в р. 1904, просимо на зїзд, дня 29 червня 1929. Згодошення **до 17 червня 1929** на руки тов. д-ра Остапа Прийми Львів, Личаківська 32. кріл. о. Ал. Ковальський, д-р Андр. Лунів, д-р О. Прийма, д-р Ів. Бандель, о. Тим. Коваюк, д-р Ол. Тисовський. 2139 1-1

Загальні Збори Тов. Опіки над українськими Емігрантами у Львові відбудуться дня 15 червня 1929 р. у власній домівці при вул. Городецькій 95. І. поверх в годині 4-тій по полудни зі слідуючим порядком дня: 1. Відчитання протоколу з попередних Загальних Зборів. 2. Звіт уступаючого виділу і контрольної комісії. 3. Уділення абсолюторії 4. Вибір двох членів, двох заступників виділу і контрольної комісії. 5. Внески і запити. Львів дня 31 травня 1929. За Управу Микола Занчківський президент, д-р Володимир Константинович секретар. 2143 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ПАРОВІЙ БРОВАР У КАЛУШІ поручає свої знамениті вироби пива: експортове, дубельтове, чорне у фляшках і бочках по цінах уміркованих. Заряд броварю. 1926 4—7

КОСІВ, за Коломию, пенсіонат п. Лукашевської поручає покої сонячні з первовидним удержанням, ціни умірковані. 1877 15-20

ОГОРОДНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО. СКЛАД НАСІННЯ ТА РОСЛИН ТЕОДОРА КЛИМОВИЧА. ЛЬВІВ вул. ГАЛИЦЬКА 14, поручає розсади квітів та городини, пеларгонії, бегонії, найкращі зразки кальомбових рослин, барбарум, естрагон, насіння горошку, матіоли, резеди, настурції, квіткової мішанки „Японський килим", кальомбової та канаркової мішанки, то-що; висилка в дальшім оповіщанні. Купені рожі продається з гарантією, що вони приймуться. Дикий виноград для альтан і огорож; жоругини (далії), пластеникова барболя та американська для засадження; томінінамбури (бульви) розсада шпаратів, полтинець, насіння для биід. Китиці на вес для та іменини. Похоронні вінки, обсада на гробівці Личаківського цвинтаря та охорона їх. Усе те, що належить до огороднинства постачає Теодор Климович, Львів (телеграфічна адреса). Просимо писати точну адресу. 2100 5-5

ЖІНКА інтелігентна, середніх літ негайно потрібна до ведення кухні і господарства у о. Івана Качмара в Жовківськім п. Мужина. 2148 2—2

ГОДИННИКИ тільки найліпших сарен премійовані предме за готівку і на сплати від десятків зл. з найліпшої сторони поклав фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, ул. Чайковського ч. 5 2175-?

ЛЬКО БУЦИНА ур. 1898 в Більчу Золотом пов. Борщів уневажнює свою військову книжечку. 2122 2-2

МЕБЛІ „Транзодетки, також іншу бієтерію поручає дешево Домбровський-Позважевські, Львів (Готель Жоржа). Тел. 7—29. 1366 46-?

НА рати Матераци 3 подушки 30 зол. Волосниця 75 . В-задні дротяні 16 . Канапи до розкладання гобелінові 55 . Фотелі до розкладані 45 . Гобелінові отомани 85 —. Ліжка сітяні 40 . В-шафа стояча 25 . Умивальки 5 -. Дзеркало велике 21 . Стіл під умивальник 30 . Фабрика ЗАКС, вул. Личаківська ч. 132. 1979 5—7

ПЕРЕД ПЛАНІ НА НАУКУ КОСМЕТИКИ, дівчина негайно прийнята до косметичного інституту. Згодошення від 3 4 пополудні на адресу Омелян Туницький д-р мед. Празького університету, Львів вул. св. Софії ч. 3, III. поверх. 2140 1-1

ВИСОКІ ЗАРОБІТКИ для енергійних уступників при продажу долярівкових премій на сплати. Згодошуватись „Повшехна Унія Кредитова" Львів, Сикстуська 8. Телефон 9—28. 2138 1-1

СВІЙ ДО СВОГО! Пошукують праці 6 українських теслярських майстрів та іспитований будівничий які зараз готові обняти будь яку будівельну роботу. Згодошення до Безплатного Бюра Посередництва Праці при Союзі Сільських Спілок в Львові, вул. Коперника 28/I., залучуючи 25 гр. почтових знаків в комнаті відповідь. 1-1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентгеном. 1—24

Спец. скірн. ве ер. недуг і косметики

Д-р РОМАН ДОЛЬНИЦЬКИЙ

 орд. від 3—6. вул. ГЛУБОКА. ч. 10. партер. — Кварцева лямпа, Діятермія. 2112 1—1

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.

Скріплювання хитаючихся зубів пальомбування й вилічування зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після найновішої системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. т. Урядовцям і студентам значна зниж. 2124 ка. Тел. 65-73. 2—5

24 зол.	СТОЛОВЕ НАКРИТТЯ	24 зол.

з німецького срібла: 6 ложок, 6 видок, 6 ножів і 6 ложечок тільки у

Б. ҐРИНБЕРҐА, ЛЬВІВ,

вул. Сикстуська ч. 4 Тел. 59—2

НОВИНА!

Друкується і небавом вийде: **Косметичний порадник**. Як добути красу і задержати молодість та здоровля — написала Осипа Заклинська. 50 ілюстр., з того 8 окремо на крейдовім папері.

1. частина: Краса і гігієна. 2. Практична косметика. 3) Краса поодиноких частин тіла. Разом 40 і оздібів — Се перша книжка того рода у нас, для женщин необхідна! Найновіші косметичні здобутки. Жадайте проспект. Ціна в передплаті до 10. червня 4.50 зол. (Опісля ціна буде вища). — **Видавництво „ВЕСНА". Львів, вул. Руська ч. 3. І. пов.** 2131 1-3

Мухи розносять заразу!

Вітаючи до покою, **муха** заносить зі собою заразу, а тимчасом при помочі Фліту можна дуже легко протягом декількох хвилин вичистити ціле **мешкання не тільки від мух**, але й комарів, що також поширюють хвороби. Дістаючись до найменших щілин і шпар, не зникається і плодиться **таракани**, **мошиця** і блощиці. Фліт вигнать не лише їх, але й їхні зародки. Убійчий для комах Фліт є цілковито нешкідливий для людей. Фліт зовсім не залишає по собі плям.

Фліт не можна порівнювати з іншими середниками проти комах, бо він є одиноким середником, який не викликує ніяких сумнівів, щодо своїх добрих наслідків. Уживайте Фліт від нині, купуючи його баншанку і розпилач.

„Моршин Здрій"

Пенсіонат Яркуна поручає від 1-ого червня комнати з цілоденним удержанням, дієтична кухня, по поміркованих цінах. 2132 1 1

ЛІЖКО полеве заложне „Патент з матерацом, займає на найменш. с місця **30 зол.** На провінцію висилає по одержанню задатку. Фабрика **ЗАКС** Львів, вул. Личаківська ч. 132. 1977 5—7

Пропуклину

у мушин, жінок і дітей усуває без операції й болю найновішими власними спеціяльними винаходами і власного патенту 1—1

ЗАВЕДЕННЯ Й. ФРАЙЛІХА

Л Ь В І В, вул. ГОРОДЕЦЬКА ч. 35.

Фірма ця перша і найстарша не лише в краю, але й в світі одержала за свою 62-літню працю для добра народу золоті медалі, гоноровий докторат і чимало подяк від ВП. Професорів, лікарів, священиків і ріжних високих достойників.

В літниську кліматичним **ДОРА**

Вілля Олена догідно, прегарно положена близько стації, Прута і ліса, сонішні кімнати з верандами, сади і город, приймає на пенсію від 1/6. Харч добірний, ціна покою з харчем в червні 7 зл. Згодошення до заряду. 2045 3-5

ПРОДАМ МАЄТОК, земельний, з 8. моргів, в околиці Володимира Волинського в 3 км. від залізничої стації та містечка, година від великої музичної стації. Земля пшениста, прегарні будинки, мешкальний дім 35 кімнат, інвентарські будинки, добрі межі, гіпотека в порядку. Оглядати можна на місці. Фільварок Печихвости, стація Турійськ; порозумівати листовно: **majątek Strobówek, poczta Skierniewice, skrzynka pocztowa Nr. 15** 2137 1—1

Перший раз у Львові! Тільки 10 гастролів

Саля Українського театру. вул. Шашкевича.

Новий російський художний театр

„Бі-Ба-Бо"

під дирекцією званого артиста Петроградських театрів 2140 1—?

П. Н. Андреєва-Трельського

з участю примадонни київських театрів О. Вітрової і інших артистів.

Початок гастролів дня 9-го червня.

Загальні Збори Філії Українського Краєвого Товариства Опіки над інвалідами в Тернополі відбудуться дня 10 червня 1929 р. о годині 7-ій вечорок в салі Міщанського Братства в Тернополі зі слідуючим порядком нарад: 1. Відкриття Зборів. 2. Відчитання протоколу з попередних Загальних Зборів. 3. Звіт Контр. Комісії і уступаючого виділу за р. 1927/28. 4. Вибір нового виділу. 5. Зміна статута в цілій основі. 6 Звіт з діяльности Головного Товариства. 7. Внески і запити. Якщо в означеній годині не явиться статутом вимагане число членів, то о год. 7 і пів вечорок того дня відбудуться з тим самим порядком наради другі Збори, яких ухвали будуть важні без огляду на число присутних членів.

Виділ філії „УКТОДІ" в Тернополі. 2134 1—1

:: НАЙБІЛЬША В КРАЮ ФАБРИКА ДЗВОНІВ ::

БРАТІВ ФЕЛЬЧИНСЬКИХ

В КАЛУШІ, ВУЛ. СІВЕЦЬКА ч. 18.

В ПЕРЕМИШЛІ ВУЛ. КРАСІЦЬКОГО ч. 63.

відливає на замовлення дзвони гармонійні й поодинокі, а постійно удержує на складі понад 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.

ЦІНИ ПРИСТУПНІ - СПЛАТА РАТАМИ

При всяких запитаннях проситься писати до нас висилати реверендарію.

2125 49—52

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 122 (11.463). Львів, вівторок 4. червня 1929. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. ощадн. 143.322. Адреса для телєграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телєф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Англійські вибори.

Львів, 2. червня 1929.

З дотеперішніх виборчих вислідів в Англії (крім 16 округів) видно, що консерватисти при виборах стратили так багато мандатів, що при владі напевно не остануть. Досі мали вони в англійському парляменті на всіх 615 місць аж 339 мандатів і тому правили Англією неподільно цілих пять літ. Тепер з 339 скотилися вони до 251 мандатів. Зате Лейбур Парті здобула 287 мандатів. Ліберали, не зважаючи на віщі заповіди про свою перемогу, здобули тільки 52 мандати, а т. зв. незалежні 7. Невідомі покищо висліди з 16 виборчих округ внесуть ще невеличкі зміни в поділ мандатів, але на політичний уклад внутрішньо-англійських відносин не матимуть уже помітнішого впливу.

До висліду англійських виборів прикладали у світі перед ними і ще більше прикладатимуть тепер велику вагу. Нема сумніву, що по цих виборах зайдуть у англійській внутрішній і закордонній політиці поважні зміни, хоч ніодна з англійських партій не здобула абсолютної більшости в парляменті. Така більшість виносить 308 мандатів. З уваги на те, що навіть побідні лейбуристи такої більшости не мають, новий уряд буде хиткий. Можливою булаб коаліція лейбуристів з ліберадами (339 гол.), але до неї мабуть не дійде, бо в передвиборчій акції обі ці партії вели зі собою вніжково завзяту боротьбу. Вона була до тої міри гостра, що сам провідник Лейбур Парті Мекдональд поручав виборцям голосувати або на лейбуристів, або на консерватистів, тільки не на ліберадів. Важко також припускати, щоби могло дійти до консервативно-ліберальної коаліції. Одним словом висліл виборів сам собою ще не означує докладно обличча нового уряду, а ще менше дає даних на те, щоби можна собі було представити ясно нові напрямні англійської політики.

По всій правдоподібности до керми англійського великодержавного корабля прийде таки провідник Лейбур Парті Мекдональд навіть без коаліції з ліберадами. Напрямні його політики відомі. У внутрішній політиці постепенна перебудова суспільного ладу, отже соціялізація капіталу, націоналізація промислу та реформи у суспільному законодавстві. В ділянці закордонної політики праця над закріпленням мира, тісна співпраця з Лігою Націй у тій ділянці, евакуація Надренії, навязання ділових дипльоматичних звязків зі СРСР. Словом, влада лейбуристів буде переводити в політиці у життя те, чого ніяк не хотіли і не могли переводити консерватисти. Вся пятилітня праця консерватистів, особливо в ділянці закордонної політики, моглаб, правда, не відразу, але поволі, постепенно, зокремаж у ділянці ізоляції СРСР, перетворитись в нівець. Одначе, чи перетвориться — не знати. А не знати тому, що Мекдональд є більше англійцем, ніж соціялістом, щоби йти на екстравагантні, невідповідаючі велико-імперській британській традиції, експерименти, а далі також тому, що новий парлямент разом з новим урядом пятилітньої каденції мабуть не перетрівае. Не маючи запевненої більшости, новий уряд скоро натрапить на такі труднощі, що вихід з них найде тільки у розвязанні парляменту та розписанні нових виборів.

Та якби там не уложилися відносини в будучині, то вже тепер ясно, що останні вибори матимуть величезне значіння не тільки для внутрішньо-англійського укладу політичних відносин, але також для дальшого ходу міжнародніх подій та укладу міжнародньому форумі напевно численні, може й не надто впадаючі зразу в очі, зміни, а на всякий випадок дотеперішні найвпливовіші політичні чинники у міжнародніх взаємовідносинах внесуть до своєї тактики з місця важні корективи.

На польському політичному терені вислід англійських виборів уже найшов свій інстинктовно-судорожний відгомін, а саме: вся польська преса, крім соціялістичної в деякій мірі, виявляє зовсім недвозначно своє невдоволення з перемоги англійських лейбуристів у теперішніх виборах. Причиною цього невдоволення передовсім та обставина, що лейбуристи настроєні дуже поєднуючо супроти Німеччини.

Фахівців для сільського господарства!

(Абсольвентам середніх шкіл під розвагу!)

Жвавий розвиток наших господарських установ приніс зі собою велике *запотребування фахових* сил у цій ділянці. Сильно розвинена кооперативна організація потребує практичних кооператорів, ревізорів, лекторів кооперативних наук для обслуговування кооперативних курсів, правників, що достроїлись би до всего кооперативного життя, а дальше фахівців з поодиноких галузей кооперації, як спеціялістів по молочарстві, яйчарстві, споживчій та кредитовій кооперації, а далі фахівців по сільському господарстві та сільсько-господарській кооперації. Цих останніх, в першу чергу агрономів, у нас у кооперації працює вже кількадесять, та все їх ще нема стільки, скільки кооперація потребує. Але попри велику кооперативну організацію, розвивається у нас останніми часами, друга велика, й не менше важна організація, а саме організація українського селянства та сільсько-господарське Товариство „Сільський Господар". Розвиток цієї організації, поставив перед нами знова в цілу ширину питання про потребу спеціялістів з ділянки господарства, передовсім агрономів, а далі садівників, городників, пасічників, шовківників, зоотехніків, інжинірів-меліораторів та інших. Таких спеціялістів у нас було небогато, і сьогодні стоїмо ми перед питанням — звідки взяти дальших фахівців, коли з одної сторони кооперація, а з другої сторони „Сільський Господар" підуть тим самим темпом розвитку, що досі. Тут насувається теж невеселе про майбутність, бож і годі буде розвивати як слід „Сільський Господар" та сільсько-господарську кооперацію, коли у відповідний час, не зможемо запевнитись новими кадрами фахівців по сільському господарству, без яких ця робота не піде.

„Сільський Господар", по вичерпанні спеціялістів-галичан чи волиняків, в кожному разі українців у Польщі підійшов до справи практично, і запросив з Укр. Господарської Академії в Полебрадах ряд агрономів та інших спеціялістів до праці в „Сільському Господарі". Це безумовно скріпило нашу сільсько-господарську організацію і дало їй можність на ширшу скалю повести роботу. Однак в останньому часі влада виселила усіх цих абсольвентів Укр. Господ. Академії в Подебрадах з української території під Польщею, не мотивуючи свого поступування, а даючи безумовно до пізнання, що їй незручним є розвиток „Сільського Господаря". Через те „Сільський Господар" остав з дещо прорідженими рядами фахівців.

Саме тепер час, коли сотні абсольвентів наших серед. шкіл думають над обранням фаху, що дав би їм у житті повне вдоволення в роботі та забезпечення прожитку. Практика останніх літ показала, що абсольвенти середніх шкіл звертають дуже мало уваги на вищі агрономічні та інші спеціяльні сільсько-господарські школи. В сотнях української академічної молоді у Львові нараховують тільки около 30 агрономів, а з них всього 2-ох на останньому і 2-ох на передостанньому роках. Це явище некорисне, не тільки тому, що в кожній здоровій суспільности мусить бути рівномірний розклад поодиноких фахів для здорового розвитку народнього життя, але в наших умовинах ще й тому, що праця останніх літ і праця десятків літ перед нами, поставлена нами як головна ставка на економічне двигнення українського села, а це двигнення можливе тільки тоді, коли будемо розпоряджати збільшеними кадрами фахівців у сільському господарстві.

До недавна, у нас, була дуже драстичною справа працевлаштування агрономів та інших спеціялістів у сільському господарстві. Агрономи не могли в перших роках розбудови наших установ найти відповідного приміщення, а коли й находили працю, то не находили відповідної нагороди. Ще й зараз не всюди агрономи відповідно платні, однак це треба звести до важких умовин життя наших початкуючих господарських установ, які чейже мусять удержатися лише власними силами. В цім напрямку треба відмітити вже великі поступи, і хоч ще сьогодні не в добре, то в кожнім разі на будуче агрономічні наших установах будуть мати повне право життя, диктоване конечністю їх фахового знання в нашій господарській розбудові.

Щоби заралити на будуче бракові таких фахівців, та щоби абсольвентам середніх шкіл допомогти у виборі фаху, закликаємо передумати наведені тут галки, та у великому числі вступати на високі агрономічні школи, так в краю як і за кордоном, не поминаючи теж спеціяльних шкіл, як садівничі, городничі, жіночого й домашнього господарства, спеціяльних шкіл молочарських, курсів по сільсько-господарській кооперації, меліораційних відділів на техніках і всяких інших, які звязані з сільським господарством, а яких абсольвенти є необхідні в розбудові нашого власного господарського життя. Не можна обіцювати, що абсольвенти цих шкіл в будучому будуть мати надзвичайно вигідне життя. Їх чекає тяжка й відповідальна робота, яка однак може дати повну сатисфакцію — не у матеріяльних вислідах, але у здійсненні великої ідеї підношення культури й добробуту українського села. Можна зарисикувати твердження, що коли у нас в певні роки народньої праці належав провід народньої роботи іншим категоріям нашої інтеліґенції, то наближаються часи, коли рішаючим чинником стануть керманичі господарського життя, а в першу чергу спеціялісти по сільському господарству, між ними знова, як перші — агрономи. В кожному випадку краще, щоби ми мали сотні навіть не надто добре вивінуваних агрономів, які можуть працювати виключно над підйомом українського села, ніж сотні інших інтеліґентів, які по-неволі ідуть по скінченні високих шкіл на посади в чужому краю, ставчи солідними й совісними працівниками у користь чужої культури.

Інж. Евген Храпливий.

ЗНАЄТЕ біблійну притчу про закопані таланти? Так само нерозумно поступає той, хто свої ощадности тримає дома, а не зложить на вкладкову книжочку в **Кооперативному Банку „Дністер" у Львові вул. Руська ч. 20.**

Що має Німеччина платити?

Остаточний плян сплати репарацій.

Нарешті після 15 тижнів довгих переговорів та нарад конференція знавців у Парижі майже дійшла до кінця своїх праць. Правда, ще нема згоди щодо деяких німецьких застережень, але виявлено й осягнено обопільну згоду щодо того, які суми і як довго має сплачувати Німеччина на рахунок репарацій, установлених мировим договором у Версаю. Вона має платити коло 36,80 міліярдів золотих марок, починаючи від 1 вересня цього року 37 річними сплатами в пересічній висоті 2050 міл. марок.

В першому році нового режіму, отже до 1. квітня 1930 р. Німеччина має платити наслідком попередніх зобовязань, які на неї наложив плян Доза 742 міл. марок та 1210 міл. марок після пляну Юнга, отже разом 1952 міл. марок. Перша регулярна річна сплата (від 1. квітня 1920 р. до 31. березня 1931 р.) виносить 1707,9 міл. марок. Протягом найближчих 15 літ ці річні сплати поволі збільшуються до 2,3 міліярдів. Протягом перших 10 літ Німеччина з огляду на тяжкий стан своїх фінансів та свого господарства буде платити річно менше ніж 2 міліярди.

Таким чином заощадження на користь Німеччини супроти пляну Доза виносить до 1. квітня 1930 р. 550 міл. марок, збільшується в дальшому році майже на 800 міл., а потому протягом найближчих 10 літ знову зменшується на 500 міл. річно. Пересічно протягом 37 літ Німеччина після пляну Юнга має платити побідникам 450 міл. річно менше, ніж після пляну Доза, а крім того знає наперед, скільки саме і як довго має платити.

Невже криза чехо-словацького уряду?

Німецькі міністри дезавуюють Бенеша.

Пять однозвучних меморандумів, які вручили генеральному секретареві Ліги Націй Польща, Мала Антанта та Греція, не лише відкидають усі заміни в справі трактування Лігою Націй національних меншостей, що їх запропонувала Німеччина та Штреземан, але отверто домагаються заведення в цій справі тайної дипльоматії, відкидаючи на бік усі демократичні принципи. Головна теза цих меморандумів полягає в тому, що всі проблеми національних меншостей треба рішати так, щоби про них якнайменше говорилося. В противному випадку оборона Лігою Націй національних меншостей стала би небезпечною, бо вона обернулася би та спріпляла би противідержавну пропаганду усіх нельояльних елементів і псувала би міждержавні відносини.

Ці меморандуми отверто заявляють, що справжнім обов'язком Ліги Націй є стояти в обороні державних інтересів і по можности не звертати уваги на бажання національностей та національних меншостей. Тому вони виступають проти всякого поширення повноважень ради, відкидають усякі домагання щодо збільшення пристрасности в трактуванних цих справ і доводять, що усякі проекти реформ непотрібні.

Крім того деякі з цих п'ять держав у своїх меморандумах пробують висловити на свою користь правно-державні погляди про охорону національних меншостей. І так вони кажуть на те, що кожна з них перед заключенням мирових договорів протестувала проти всіх постанов на користь національних меншостей, що мають на її території, і дала свою згоду кінець кінцем лише тому, що західні держави пообіцяли їм далекосяжні гарантії щодо інтегральности їх території. Та з огляду на те, що західні держави не дали цих гарантій, то можуть бути переведені тільки ті постанови договору про охорону національних меншостей, які запропонує Ліга Націй за згодою відповідної держави.

Тут треба зазначити, що ця права аргументація опирається на зовсім слабких підставах. Не правдою є, ніби договори в справі національних меншостей, заключені у Версалю та Севрі, були еквівалентом за забезпечення інтегральности потенціальних держав. Навпаки, ці договори були підписані, як передумова для одержання новими державами чужонаціональних територій. Одначе ці держави присвоїли собі ці території, не виконавши постанов договору про охорону національних меншостей. Крім того теперішнє поступовання Ліги Націй у справі зажалень національних меншостей зовсім не є означене в договорах про охорону національних меншостей, а походить з приватної умови, яку деякі з безпосередньо заінтересованих держав потайки заключили поза кулісами женевської політичної біржі у часі, коли Німеччина ще не належала до Ліги Націй. Тому Рада Ліги Націй або її пленум можуть вповні свобідно в автономному обсязі свого діланія ухвалити зміну поступования і не є обовязані мати наперед якунебудь окрему згоду від кожного зі своїх членів.

Наради в справі національних меншостей комітету трьох при Лізі Націй, які велися при замкнених дверях, викликали у Чехо-Словаччині велике незадоволення німецьких урядових партій, бо чеський міністр закордонних справ д-р Бенеш не подав до відома кабінету Удржала, зложеного з представників ріжних національностей Чехії, змісту свого меморандуму, а німецькі аграрії та клерикали, яких члени засідають у чеському уряді, під ніякими умовами не хочуть покривати тенденцій, які має Мала Антанта в справі національних меншостей. Їх мовчанка в такій важній справі не тільки означала би, що судетські німці зрадили рух національних меншостей, але викликала би за кордоном враження, що з участю німців у чехословацькому уряді вже розв'язано національну справу в Чехо-Словаччині, тоді як в дійсности ця участь є лише першим кроком до льокального розв'язання справи.

Тому обидва нім. міністри Спіна та Майр-Гартінг опублікували заяву, яка дезавуе переданий Бенешем до комітету трьох при Лізі Націй меморандум і вказує на те, що німецькі урядові партії, так само як і німецька опозиція, не годяться з меморандумом пяти держав, а цілковито підтримують меморандум європейського конгресу національностей. Ця заява, яка має велике значіння для внутрішньої і зовнішньої політики Чехо-Словаччини, появилася у формі розмови обох міністрів з головою німецької політичної централі в Празі, сенатором Кедебуром. На вступі обидва міністри поінформували закордон, а особливо західну Европу, що вступ німців до чехо-словацького уряду ніяк не означає розв'язання незвичайно складної справи національних меншостей у Чехословаччині, а випливає лише з бажання німців взяти участь у державній праці, і що не треба уважати лише за початок співпраці чехів з німцями, але не за розв'язання німецької національної проблеми. Зрештою обидва міністри висловили надію, що при доброй волі учасників можливо би пощастити поволі розв'язати національну проблему в Чехословаччині шляхом внутрішнього порозуміння, одначе це залежить зовсім не від національних меншостей, але в першій лінії від чехів та словаків. З цього виходить, що ні договори про охорону прав національних меншостей, ні основні полішення у справі розгляду їх зажалень перед Лігою Націй не можуть бути зайвими. Власне з огляду на те, що ніколи не можна з певністю передбачувати внутрішнього розвитку держави, вказано є далеко йдуча і відповідно полишена гарантія охорони національних меншостей з боку Ліги Націй. Всі німецькі партії без винятку підтримують проекти європейського конгресу національностей. Щодо цього між обома міністрами, німецькими урядовими партіями та німецькою опозицією нема ніякої ріжниці думок.

Такий виступ німецьких міністрів Спіни та Майра-Гартінга викликав сенсацію в усіх наддунайських державах, тим більше, що меморандум Чехо-Словаччини тепер не можна розглядати, як меморандум чехословацького уряду, лише як особистий меморандум Бенеша. Тому заява німецьких міністрів викликала серед чехів хвилю обурення, при чому особливо гостро нападаються на німецьких активістів газети, що стоять близько до Бенеша. Наслідком цієї пресової кампанії чеські соціялісти внесли у парляменті наглу інтерпеляцію, в якій закидають німецьким міністрам уряду держави, порушення урядової присяги та зломання коаліції, — три злочини, які вони мали би відпокутувати своєю негайною димісією.

Купецтво і село.

Меч. Гольштайн, який на основі реферату д-ра Ротенштрайха реферує на сторінках сіоністично-санаційної „Хвилі" про павперизацію жидівського купецтва, а який в попереднім статті обвинувачував українську кооперацію як одну із спричинників жидівського лиха, в дальших замітках і висновках доходить до ядра справи. А саме він ставить питання, чи теперішню прикру ситуацію в торгівлі не спричинило й жидівське купецтво? І відповідає, що й жидівське купецтво не є без вини. Мовляв, воно не орієнтується в господарчому становищі і призабуло одну основну правду, а саме, що *добро і розвиток купецтва залежить від добробуту села.*

Не зважаючи на слабкий прожай в останньому році, купецтво дало ся підкупити офіційним оптимістичним інформаціям і під впливом промислу й правлячих сфер почало при допомозі кредитів в *штучний спосіб* поширювати консумцію в краю. Це вийшло на користь державному скарбові, але не вийшло на користь ні купецтву, ні консументам. З причини малого грошевого обігу, що не вистарчав на ведення більших оборотів, у ролі купецтво четверту валюту: валюту векслеву. Тільки при допомозі цієї валюти вдалося збільшити оборот товарів і побільшити консумцію в спосіб, що перевищує платничу здатність населення. Мовляв, купецтво не зорієнтувалося, що в час, коли спадають хліборобські продукти, мусіла змаліти набувча здатність двох третин населення краю. Купецтво не доцінювало значіння замкнення границь для хліборобських продуктів, вірило у всесильність уряду, що йому вдасться втримати ціни збіжа при допомозі інтервенційної політики, вірило слепо і давало товарові кредити направо й наліво.

Одним із головних джерел теперішньої кризи в торгівлі є перецінення консумційної здатности внутрішнього ринку, заступлення оборотового капіталу векслем, якому недостає покриття.

Стільки говорять жидівські купці про себе самих, обвинуваачуючи себе в незрозумінні співвідношення між купецтвом і добробутом села, а „незорієнтованости", у налмірній вірі у всесиль-

---

ЧОС. ВОЛОДИМИР ЦЕЛЕВИЧ.

9)

Самоврядування.

V. Діяльність повітової самоуправи в справі фізичного виховання і пожежних сторожей.

В 1925 р. почали повітові старости на терені цілої держави самоуправи поширювати закладання громадських пожежних сторожей, підлеглих „малопольському союзові пожарних сторожей". І так у снятинському повіті заложено в 25 громадах громадські пожежні сторожі, підлеглі повітовій самоуправі і „малопольського товариства пожарних сторожей". В перемишлянському повіті зорганізовано 32 громадські пожежні сторожі приналежні до „малопольського товариства". В будинки пожежні склади куплені з повітової самоуправи дала субвенцію у висоті 2.500 зол. Без сумніву, що й інші повіти працюють у тому напрямку. Вкінці всіми засобами підтримують ці акції.

Від цього року хотіли теперішні повітові рільничі пішли ще далі, щоби поширити громадські пожежні сторожі. А саме видали ці обіжник до повітових старостів, в якому велять ці останні вживати чинів громадських пожежних сторожей приналежних до „малопольського союза пожарних сторожей" від особистих громадських тягарів. Та ці самі члени громадських пожежних сторожей не роблять вартових, шарварків і т. п. Таким чином теперішні повітові рільничі надають окремі привілеї тим, що належать до „малопольського пожарного товариства". Та треба знати, що звільнювати поодиноких людей від тягарів, належачих на них законами, не може ніхто. В слід за тим громадські ради мають право відстигнувати ці від таких розпоряджень до Найвищого Адміністраційного Трибуналу.

Вищезгаданий обіжник мав би на меті відтягнути українських селян від праці в „Просвітах і Соколах, а приєднати її до громадських пожежних сторожей. Але при цім не слід не підкреслити одної аномалії, яка могла би заістнувати, коли би згаданий розпорядок згідно інструкція була вповні переведена в життя. Коли у селі вся молодь вступила до громадської пожежної сторожі, підчиненої „малопольському союзові пожарних сторожей", тоді не було кому робити варти та виконувати шарварків у селі, бо всі родини були від них звільнені.

VI. Діяльність повітової самоуправи на освітньому полі.

Видатки повітової самоуправи на прилюдну освіту виносили в трьох східно-галицьких воєвідствах в 1927/28 р. 190.000 зол. Ті видатки це майже виключно запомоги на польські освітні товариства як „Товариство шкіл людових" та інші. Деякі повіти як напр. Перемишляни удержують польські приватні гімназії або субвенціонують польські фахові школи. Ті всі видатки йдуть отже виключно на польські освітні цілі. Знаю, що „т-во шкіл людових" в перемишлянському повіті одержало від повітової самоуправи 3.000 зол. підмоги на свій будинок у Глиняних, а „Дом людови" в Жидачеві дістав 1.000 зол. підмоги. Зате не знаю ні одного випадку, щоби від повітової самоуправи одержала бодай найменшу субвенцію якась українська приватна школа або якась українська освітня установа.

Повітова самоуправа має вплив над громадською самоуправою щодо удержання і будування шкільних будинків і прилюдних народних шкіл. Від опінії повітової самоуправи залежить, чи громада одержить від уряду субвенцію на будову школи. Тому хоч ця справа безпосередно сюди не належить, я представлю коротко справу будови шкільних будинків і взагалі стан шкільних будинків в кількох галицьких повітах.

Пов. Дрогобич: Повітова самоуправа старається щоби громади будували шкільні будинки. В останніх літах або викінчено або ще будують школи громади: Більче, Губичі, Доброгостів, Лішня, Михайловичі, Мразниця, Тустановичі (з будинки), Опока, Орів, Трускавець. Дальше старається повіт, щоби інші шкільні будинки в часі ферій відновлювано.

Пов. Ярослав. Майже всі школи мають власні будинки. Повітовий виділ робить приготування до будови 29 нових шкільних будинків.

Пов. Ліско. Мало шкіл має власні будинки і лише 40 проц. шкіл міститься у гігієнічних льокалях.

Пов. Самбір. Шкільництво під оглядом будинків стоїть добре, бо всі 87 народніх школи мають власні будинки.

Пов. Старий Самбір. Вже за польських часів побудовано кілька шкіл. Кожна громада має власну школу.

Пов. Перемишляни. В цілому повіті переведено ремонт шкільних будинків, а також засобами самоуправи вибудовано або будується 14 будинь.

Пов. Чортків. Повіт субвенціонує будову польських шкіл, удержує в Чорткові жіночу заводову школу кравецтва і шиття і субвенціонує польські товариства, що ведуть поза-шкільну освіту.

Пов. Городенка. Шкільні будинки у фатальному стані.

Пов. Турка. 30—40 проц. дітей не ходить до школи. Причиною фатальний стан шкільних будинків, лиха комунікація і нужда населення. Де повітова самоуправа зорганізувала дожившування дітей, там є більша фреквенція.

Пов. Снятин. Майже всі школи у власних будинках. У двох останніх літах вибудовано 3 добрі шкільні будинки.

Пов. Коломия. Повітова самоуправа утворила повітовий шкільний фонд у висоті 100.000 зол. З того фонду уділюється низько-процентові позички і підмоги на будову шкіл по громадах.

Пов. Яворів. Щоби в тяжких часах побільшити фреквенцію в школах дає вигід підмоги в

ність уряду. Відкаючись над своїм незавидним становищем, уводячи „четверту валюту“ і накидуючи її з упором населенню, жидівські купці багато лиха заподіяли — між іншим — нашому селові.

Розглядаючи недавно нарікання на українську кооперацію, нарікання наскрізь безосновні, зазначили ми, що жидівські крамарі й купці частину втрату на селах в дрібно-консумційній ділянці вдвоє і втрое відбили собі поширенням консумції текстильного й галянтерійного виробництва. Накинувши селові міську моду і знищивши домашньо-одягове виробництво та сільське ремесло, жидівські купці одночасно залили село й „четвертою валютою“. Коли перед війною селянські борги були головно інвестиційного характеру, то тепер вони здебільшого є консумційного характеру. Як у другій половині XIX. ст. (після знесення панщини до часів пропаганди тверезости) коршми були тими „цивілізаційними середовищами“, що спричинювали лихо в селі і доводили до переходу селянської власности в чужинні руки, так тепер є ними численні блаватні склепи, які спричинюють нове (векслеве) задовження села. На цю обставину повинна звернути увагу наша інтеліґенція, головно сільська, та інтеліґентне селянство.

25 літ Entente Cordiale.

Берлін, 28. травня 1929.

Її заключено 8. квітня 1904 р., а 8. квітня 1929 святковано в Каннах 25-літній ювилей її існування. Політична ситуація нинішнього дня спонукала обох партнерів „сердечної антанти“ відсвяткувати цей ювилей можливо скромно і дискретно. Особливож зайнята кампанія цілого ряду потуг звернена проти франко-британського морського компромісу з 1928 р., виявила обом урядам потребу, можливо менше експонувати свій відновлений боєвий союз. Але не зважаючи на те, англійський король вислав до Канн в характері свого заступника князя Коннавт. Крім нього були присутні: лєорд Дербі, посадники міст Манчестеру, Йорку, Кардіфу й ряд дальших визначних англійців. Бріян вислав ряд визначних французьких репрезентантів, а крім того відручне письмо до зїзду, витримане в дуже теплих тонах. Цей зїзд означувано як необовязуючий акт міжнародньої куртуазії, без того, щоби він мав якесь глибше значіння для політичного розвитку нинішнього дня. Цей скептицизм ніначеб потверджувала обставина, що европейські післявоєнні кризи нераз давали противникам антанти причини радіти і бути певним її близького кінця. Політична констеляція нинішнього дня, непевність висліду англійських виборів, можлива побіда протифранцусько настроєної опозиції, категоричний спротив більшости світових потуг відносно антантського морського компромісу, спротив Америки і зрештою-ж щораз частіше дискутована можливість американо-британського-

---

доживлювання і приодівок дітей. В скорому темпі переводиться будову і ремонт шкіл.

Пов. Сянік. У трьох громада побудовано великі три-поверхові шкільні будинки.

Вже з цього звідомлення бачимо, що існує велика ріжноманітність щодо скількости власних шкільних будинків у ріжних повітах. На загал мусимо стверднти, що стан шкільних будинків є в східній українській частині Галичини значно гірший як у західній. Цьому не можемо дивуватися, коли візьмемо під увагу, що за австрійських часів галицький Краєвий Виділ, зложений у більшости з поляків дбав більше про будинки для польських шкіл.

На основі закону з дня 7. лютого 1922. (В. з. Р. П. ч. 18 поз. 143) будова народніх шкіл і звязані з тим видатки належать до громадської самоуправи. Державний скарб уділює громадам на ту ціль субвенції до висоти 50 відс. коштів будови, а крім того може громадам признати довготермінові низько-процентові позички.

Державна влада веде таку шкільну політику, що громада не одержить ані субвенції ані позички, коли будує будинок на приміщення школи з українською викладовою мовою. Повітовий староста каже звичайно представникам громади просто перемінити викладову мову в школі з української на польську, щоби добути позичку. Деякі громади годяться на зміну викладової мови, щоби лише одержати поміч у будові, а інші взагалі не будують, бож годі в часах господарської скрути будувати виключно власними силами.

Зараз є на українських землях такий стан, що не побудовано ані одного будинку на приміщення української школи.

Зі сказаного бачимо, що повітова самоуправа, коли що і видає на освітні шкільні цілі, то з того українське населення дуже мало або нічого не користає.

го силово-політичного компромісу — все це неначеб показувало на кінець антанти вже в недалеких часах. Але й у нутрі антанти не все в ладі; ми знаємо, що інтереси Англії і Франції прорізуються спеціяльно на европейськім ґрунті в дуже богатьох точках; тут і там існують річеві, часами дуже глибокі противенства, розбіжність поглядів і політика антанти не є в Европі одноцільна. Не виключене, що в разі побіди англ. виборчої опозиції прийде сильне прохолодження антантських відносин. Недавні протифранцуські заяви Сноудена у палаті громад й про-американські тенденції Мекдональда є в тих перспективах симптоматичні.

Проте ідея франко-британської антанти є сама по собі заложена значно глибше, як тільки в якостях тіснішої европейської політики або в світово-політичній констеляції нинішнього дня. В дійсности ідея антанти є продуктом глибокого історичного процесу; її політична база сягає далеко поза Европу, охоплює політичні аспекти дуже далекосяглого характеру, які приневолюють бачити у цім союзі щось більше, як тільки силовий звязок, зроджений з хвилевої політичної кон'юнктури. Що правда, 25 літ тривання франко-британського союзу ще не управнює до прогноз, що цей союз перетріває всі оті спротиви, які він нині скрізь стрічає по дорозі. Це тим більше, коли собі уявити, що 25 літ франко-британської згоди ще далеко не рівноважить 1500-літнього історичного суперництва поміж обома західньо-европейськими геополітичними організмами. Але, коли дивитись на розвиток справ з найширших перспектив, не можна збутись переконання, що у витворених оце специфічних умовах 25 літ „антант кордіяль“ започатковує дуже довгий період політичної згоди, який можна буде протиставити періодові франко-британського історичного змагання.

Які це були політичні аспекти, з яких виросло довговікове франко-британське суперництво і наскільки змінились вони нині, щоби можна було з деякою правдоподібністю заповідати кінець цього суперництва? Це суперництво можнаб поділити на два відтинки; континентально-европейський і кольоніяльний. Найперше ми бачимо здобуття британського простору Римлянами, яке виходить з галійської геополітичної бази. Цей процес повторюється в середньовічю вдруге; на той раз опановують Британію з галійської бази нормани. Потім приходить британський протиудар. Починається півтора-столітній наїзд британців на Францію. Змагання обох геополітичних організмів находить свою кульмінаційну точку в 15 стол. й кінчиться побідою і політичним визволенням Франції. Помимо всіх тих, часами дуже завзятих воєн з метою взаїмного політичного опанування і навіть знищення, а може якраз завдяки тим війнам, сплітаються тісно й запліднюються взаїмно обі національні культури, творячи згодом своєрідну західно-европейську культурну єдність. В 15. стол. починається доба відкрить і разом з нею кінчається континентальний період цього суперництва. Воно само собою ще не кінчиться. Навпаки, воно радше поширюється з европейського політичного поля на континентальну базу. (Докінчення буде.)

Зенон Пеленський.

Організаційний рух.

ЗБОРІВЩИНА І ЗАЛОЗЕЧЧИНА.

На довірочній нараді представників повіт. організації У. Н. Д. О. у Зборові дня 28. V. ц. р. зложив звіт із діяльности Української Парляментарної Репрезентації сенатор М. Кузьмин. У річевій дискусії піднесено богато справ, а в тім також іменування тернопільським воєвідством членами пов. самоуправного виділу „русских“ та членів ББ. з комплементом українців. На внесений з українського боку протест воєвідство не дало ще відповіди. — Головою організації вибрано сен. Кузьмина, який вже від 10 літ працює невтомно на цій ділянці. — Присутних було 47 учасників, як представників 29 сіл зі самої Зборівщини. Залозеччині присвячено більше уваги з огляду на розкладову працю конц. адв. д-ра Малицького, який скомпромітований у Зборові як організатор У. П. П. перенісся до Залозець. Завдяки праці сен. Кузьмина поволи і Залозеччина організується. На день 3. червня ц. р. скличеться до Залозець представників тієї округи та сподіємося, що й там відновиться та сконсолідується політичне життя.

ЛЕМКІВЩИНА.

Дня 19. травня ц. р. скликав Повітовий Комітет У. Н. Д. О. в Сяноці справоздавче віче в селі Полонна п. Сянік. На віче прибув посол д-р Загайкевич. Помимо сильного дощу сала читальні „Просвіти“ була битком заповнена місцевими та дооколичними селянами. Справоздання з праці нашої Парляментарної Репрезентації здав пос. д-р Загайкевич. Віче зробило якнайкраще враження на присутних, котрі одноголосно висловили довіря та признання за працю Української Парляментарній Репрезентації, а зокрема висловили подяку д-ру Загайкевичеви за його працю на терені сойму та нашої округи.

Пригадуємося!

Продовжуйте пожертви на оселю українських робітників пера в Ямнім!

Пригадуємо Українському Громадянству, до якого ми звернулися по допомогу, що ціна купна (з коштами) у висоті 3.500 дол. за куплену в Ямнім хату з одноморговою площею ще не покрита. До повного вирівнання лишається ще 1.830 дол., а в тому **1.030 дол. негайно платних зобовязань** акц. спілці „Пезет“ у Львові. З огляду на недостачу засобів мусіли ми вже вдруге продовжити речинець остаточної платности, контрактово означений на день 1. травня ц. р., зобовязуючись до покриття відповідних відсотків від невирівнаної належности.

Розуміємо, що теперішній передвакаційний час є мало пригожий для успіху збірки. Не зважаючи на те, поставлені у важке становище, осмілюємося ще раз звернутись з покликом до Українського Громадянства, прохаючи його все-таки прийти нам із допомогою в скрутному становищі. Особливо апелюємо до нашої інтеліґенції, яка розуміє вагу оселі — вже не для нас, але для громадянства взагалі, з огляду на поширення нашого стану посідання в наших-ненаших горах. Читачі варшавських газет знають, з якою напругою польські установи й чинники захоплюють наші гори і розташовуються в них.

Тому, пригадуючись ласкавій памяти нашої інтеліґентської громади, прохаємо не забувати на нас, а радше на наші зобовязання і поспішити нам з допомогою, пересилаючи пожертви на адресу Земельного Банку, Львів, Словацького 14 (на вкл. кн. ч. 1141) або на адресу Адміністрації „Діла“, Львів, Ринок 10, II. п.

У Львові, 1. червня 1929.

За Раду „Т-ва Письменників і Журналістів ім. Ів. Франка“:

В. Щурат, голова. **М. Рудницький,** секретар.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Ломім кордон.

В попереднім фейлетоні, що п. з. „Ще один кордон“ появився на сторінках „Діла“ обговорив я всі трудноші при переході сокальського кордону.

При цім, одначе, зробив я велику помилку, зрештою таку саму, як роблять усі критики нашого життя: хиби бачив я через побільшуюче шкло, примкети через поменшуюче.

Отже неправдою є, що не було виправ з Галичини на Волинь і навпаки.

Відома всім велика виправа на криголомі „Просвіта“, пізніше друга на повітреплаві „Народня Торговля“ і на літаку „Маслосоюз“. На днях готується нова експедиція „Достава“, яка задумує дійти з церковним приладдям до останніх границь незнаної країни.

Також із Волині організують час до часу більші виправи в сторону Галичини.

Минулого року пробилася сюди, поборовши неймовірні трудноші, експедиція кооператорів. Розслідивши незнану країну, вернула щасливо назад без ніяких жертв у людях. Біда тільки, що ніодин член експедиції не списав своїх вражінь і не збогатив хоч одною книжкою нашої бідної подорожної літератури.

Всеж таки і з тих скупеньких відомостей, які дійшли до загалу Волині про Галичину, а до Галичини про Волинь, є богато цікавого. Поминувши подібність говорів, звичаїв, ноші та підсоння, всі подорожники одноґлосно стверджують, що і тут і там є гарні дівчата та молоді хлопці. Коли вірити галицьким описам, то Волинь під оглядом дівчат навіть переважає. Волинські подорожники певняють знову, що в Галичині переважають хлопці.

Тут саме я бачу одинокий середнйк на розбиття сокальського кордону.

Маніфест!

Цвіте українського народу двох переслідуваних країн! В твоїх руках доля ненависної перешкоди. Ніякі екразити, динаміти, ні сто-пудові гарматні стрільна не розібють тієї перешкоди. Розвалить її і зрівняє з землею тільки маленький хлопчина, якому на ім'я Амор. Своїми стрілками вибе в тому хінському мурі такі щілини, що мур не вдержиться довго. А цього хлопчину можете до бомбардації намовити тільки ви — Квіти українського народу. Посилайте ви свої думи, свої мрії через сокальський кордон. Нехай голубами сизокрилими літають понад пралісами обидвох країн і шукають догідного місця на гніздечко.

Галицькі дівчата! Скільки то з вас у пошуканці за ідеальним коханням і... відповідним приданим помучило свої ноги і рішило остати на віки самотними... Вінває час нагода! Волинські хутори моргають у вашу сторону і шепчуть: „Прийдіть, а отвориться вам!"

Волинські дівчата. Скільки то хлопців-галичан, з дипльомом у кишені і горячим серцем у грудях, марнується для подружої ідеї тільки тому, що хотілиб чогось „заграничного". Хібаж ви не в заграничні?!..

Галицькі дівчата! Беріть у полон волинських козаків!

Волинські козаки! Підвайтеся дочкам Надністрянської Галичини.

Тоді напевно розпалеться в порох гріяний сокальський кордон. А колиб хто і захотів шукати границі між вами і нами — не знайшов би її.

Бо чиж існує яка границя на біленькій постелі подружій?!

Квіти двох нерозслідженых країв! Взиваю вас до діла!!!

Галактіон Чіпка.

Після виборів в Англії.

По повідомленням англ. часописів, кульмінаційною точкою була ніч після виборів, із четверга на пятницю. Була це найбільш денервуюча ніч, яку Льондон пережив. Сотки тисяч людей ждали на вислід виборів, що приходили що хвилини. Наслідком зростаючого зденервування випили дуже богато алькоголю. В клюбах, ресторанах і вел. готелях були тисячі гостей з Франції й інших країв а навіть із Америки. В одним готелі помістили величезну таблицю, на якій шахівниці вискакували що хвилі, ніби в тоталізаторі, числа та назвища кандидатів, на яких ставляли. Дещо побудували вежу високу на кількадесять стіп і на ній помістили голови трьох провідників партій. Залежно від надходячих вислідів виборів зараз то інша голова підсувалася на шнурку вгору. Мекдональда голова від якоїсь хвилі була безоглядно вище над головою прем. Болдуіна, котрий своїм кличем „Сейфгти ферст" (Насамперед безпека) був у повній дісгармонії із львиною чуприною Льойд Джорджа, який нині в своїх руках держить нитку політ. інтриги в новій палаті громад.

У виборах узяло участь лише 70 проц. виборців (у попередніх виборах 1924 р. 82 проц.) Та і цей процент завдячують лише виб. „наганячам", які автами звозили виборців (головно консерватисти) у загрожених округах. У Льондоні раннім ранком голосували сотки тисяч людей гол. дом. прислуга та крамничні дівчата, щоби віддати голоси ще перед службовим заняттям. Жінки приходили з немовлятами у візках, а як голосували, то дітей віддавали під опіку полісменів. У деяких виб. льокалях був такий стиск, що люди мліли, в одній кліматичній місцевости готова виб. комісії дістав атаку.

Загалом віддали на: консерватистів 8,642.521 голосів, на лібералів 5,220.730, на Лейбур Партію 5,272.399, а на всі інші листи 240.009

Ще нема оконечних вислідів.

Кандидатури університету в Кембрідж одержали знову два консерватисти. Тепер консерватисти мають 253 послів, Лейбур Парті 287, ліберали 54, незалежні 8. Нема ще вислідів із 13 мандатів. В окр. Інверн і Кейтнаес вибрані знову два ліберали.

По інших вістках консерватисти одержали 262 мандати (в попередньім парляменті мали 396), Лейбур Парті 287 (160), ліберали 58 (44).

Мекдональд премієром?

Коаліцію консерватистів із лібералами вважають неможливою. Правдоподібнішим виглядає утворення роб.-ліберального кабінету з Мекдональдом, як шефом уряду. Зачувати, що Болдуін не подасться тепер до димісії, але щойно після того, як збереться парлямент і оставить розвязку парл. положення Льойд Джорджові.

До парляменту ввійде більше жінок.

У склад нового парляменту входить 15 посениць: 3 консерватистки, 8 лейбуристок і 1 ліберална. В попередньім парляменті було 9 жінок.

Англійський король хорий.

Хоч офіціяльний бюлетен успокоює про стан здоровля короля Юрія, то в Льондоні кружляють чутки, що недуга є поважніша, ніж це офіц. признають лікарі. Король сам просив відложити вістку про недугу аж до закінчення виборів. Часописи здогадуються, що недуга короля опізнить конечність зміни уряду.

Кабінетова рада.

На понеділок скликано кабінетову раду, яка має ухвалити постанову в справі склад. димісії. Димісія уряду з причини недуги короля не може бути принята.

Нові вибори?

Римський „Мессаджеро" твердить, що тому, що ніяка з англ. партій не здобула більшости, англ. політична криза не скінчилася, а навпаки ще збільшиться. Виною цього ліберали, бо хоч усунені з арени політ. життя, не можуть рішитися віддати останнього відиху. Новий уряд матиме непоборимі трудноші, тому треба рахуватися в найближчому часі з новими виборами. Болдуін і Мекдональд не могтимуть утворити уряд і не є виключене, що утворить його Льойд Джордж. Також „Попполі ді Рома" називає Льойд Джорджа паном положення і передбачує нові вибори.

Голоси преси.

Преса на загал зазначує, що паном положення є Льойд Джордж. Консервативні часописи (напр. „Дейли Телеграф", „Морнінг Пост") за невдачу уряду обвинувачують лібералів. „Морнінг Пост" порівнює Болдуінів уряд до сторпедованого корабля, який вдержується ще на поверхні, але засуджений на затонення. Часопис взиває лібералів до співпраці з урядом. „Дейли Кронікт" уважає конечним переведення виб. реформи. „Дейли Геральд" (орг. Лейбур Парті) стверджує, що робітники дали відповідь на погрози консерватистів і побороли комуністів. Вибори показали, що соціялізму не стероризували мільони інших партій.

Мала ліберальна партія буде держати в руках долю обох інших партій. „Дейли Експрес" пише, що консерватисти платять за недостачу ініціятиви

—o—

Ухвали ради міністрів.

Скасування обмежень привозу пшениці та вивозових мит на жито і муку.

На засіданні ради міністрів під проводом прем. Свїтальського ухвалили м. і. постанову про утворення фінансового комітету ради міністрів, постановили скасувати великі обмеження привозу пшениці та вивозові мита на жито і житню муку й позволили на безмитний вивіз 25.000 тон вівса і 5.000 тон макухи. Прийняли внесення міністра скарбу в справі підмог для осіб, що дістають. заосмотрення на основі закону з 18. III. 1921. про заосмотрення воєнних інвалідів.

—o—

Заяви марш. Пілсудського не оголосять.

Заяви марш. Пілсудського, пересланої президентові держ. трибуналу Супінському ще мин. середи, не подано до вад. відома. Соймові обвинувачі не знають змісту того письма. Він буде знаний щойно на устній розправі проти б. мін. скарбу Чеховича. Заява марш. Пілсудського, як один із актів справи з огляду на тайність і довірочність слідства не може бути виявлена.

—o—

Новий президент ап. суду у Львові.

Президентом апеляційного суду у Львові іменований д-р Вуйцицький, дотеперішній віцепрезident апел. суду у Львові.

—o—

Білгородський процес.

Прокуратор за карою смерти.

У процесі проти бувш. посла Пуніши Рачича і тов. обвинуваченних у вбивстві двох послів Раліча і Басарічека закінчили доказове поступованим Прокуратор мотивуючи акт обвинуваченим, підержаний зізнаннями свідків поставив внесення на кару смерти для Пуніши Рачича за злочин лущегубства з премедитацією. Обороні домагалися увільнення.

Адв. Торесові не дали візи.

Паризькому оборонцеві Анрі Торесові (зачинний з процесу проти Шварцбарда вбийника бт. Петлюри), який зголосився як заступник родини Рачича, не дали візи на від до СХС. Торес у письмі до югосл. посольства застерігається проти відмови, тому що він як француз і як горожанин держави запримязненої з СХС. не повинен бути трактований як чужинець.

—o—

Війна в Тріполісі.

Італійські війська звели кровавий бій з повстанцями в Тріполісі. Повстанці втратили 430 убитих і кількасот ранених. До неволі попало 1.032 людей. Італійці забрали більше як 6.000 вербльодів. По італійськім боці згинуло 24 людей а 77 було ранених.

—o—

Китай з рвав взаємини із СРСР.

Льондонські часописи повідомляють із Пекіну, що китайський міністр закорд. справ д-р Ванг поручив дипльоматичному представникові китайського нап. уряду в Москві, щоби з цілим персоналом покинув територію С. Р. С. Р.

—o—

Штреземан не візьме участи в менш. комісії Л. Н.

Штреземан не братиме участи в нарадах меншостевої комісії Ради Ліги Націй. Його заступатиме держ. підсекретар мін. уряд. закорд. справ Шуберт. Штреземан виїхав із Берліна в. червня на засідання Ради Ліги Націй.

Зі спортового життя.

Загальні Збори Карпатського Лещетарського Клюбу.

Дня 20. травня 1929 р. відбулися Загальні Збори Карпатського Лещетарського Клюбу. Крім звіту уступаючого Виділу з діяльности була на порядку нарад ще одна дуже цікава точка, а саме обговорювання будови власної домівки у Славську. Ця домівка булаб схоронищем від зими на та снігу. І потребу відчувають усі лещетарі. Тому не дивно, що акція біля придбання будівлі абсорбує Виділ найбільше; Клюб вже від початку свойого повстання мав ту ціль на увазі і створив щось у роді залізного фонду в „Центросоюзі", складаючи приходи на книжечку. Сума та дійшла до висоти 150 зм. дол. Але й наше громадянство зрозуміло велику вагу й поспішило зі своєю жертвенністю. Великим прихильник лещетарського спорту д-р Дмитро Левицький, колишній лещетар, перший відгукнувся на цю акцію та жертвував на ту ціль 200 зм. дол., чим дав клюбові можність започаткувати таку важну працю, якою є будова власної домівки в горах. Ця жертва відомого нашого громадянина не повинна остати відокремленою, а повинна найти широкий відгомін між нашим громадянством.

До нового Виділу вибрані: голова — інж. Мудрак; заст. гол. — В. Паньків, секр. — інж. М. Пежанський; скарбник — Н. Говинович; господар — Я. Рожанковський; справник — І. Мриц, мировий суддя — інж. Шепарович; контр. комісія — д-р С. Старосольський, В. Рожанківський і Верхола. Новий Виділ в такім складі гарантує нам, що справу домівки посуне скорими кроками вперед.

На внесення Ю. Старосольського вибрано д-ра Дм. Левицького та проф. С. Гайдучка почесними членами. Д-р Дм. Левицький своїм величезним даром записався золотими буквами у рядах почесних членів. Проф. Степан Гайдучок — це один з тих старих ветеранів, що будував у нас спорт взагалі, а лещетарський зокрема. Його незвичайно енергійна і корисна праця на полі фізичного виховання серед гімназійної молоді — загально відомі. Ледви чи який інший учитель руханки, при тій самій спроможности праці, виховав нам стільки спортової молоді, що проф. Гайдучок! Ледви чи яка інша гімназія може похвалитись таким визначним педагогом і пропагатором фізичного виховання і спорту серед гімназійної молоді, як та, в якій він працює. Праця проф. Гайдучка пішла все в парі з працею КЛК і дала в тім сезоні цілий ряд нових лещетарів. Побажатиб, щоби в кожнім місті при кожній нашій гімназії найшовся такий педагог.

Виділ бажає в тім сезоні організувати свої філії на провінції, в ціли пропагування лещетарського спорту. Перемишль, Станиславів, Косів, Золочів, Тернопіль та інші міста Галичини приступають вже тепер до організування у себе філій КЛК. Реферат організації лещетарства в краю спочиває в енергійних руках п. В. Панькова (у Львові, вул. Міцкевича 22). Хоч до зими далеко (ледви скінчилась), а наші лещетарі думають вже заздалегідь про плянову працю. Це свідчить про дбайливість за розвиток лещетарського спорту. При такій праці Клюб Лещетарів може статись вже скоро одним з найкращих клюбів Галичини.

Міждержавні змагання.

Познань. Польща—Мадярщина 5:1 (1:1).

Міжмістові змагання

Львів. Львів—Лодзь 3:2 (1:1).
Лодзь. Варшава—Лодзь 4:2 (3:0).
Варшава. Польонія—Легія 2:1.

Товариські змагання.

Перемишль. Польонія—Україна 2:0 (2:0).
Перемишль. Чувай—Сніт 2:2 (2:1).
Самбір. Чувай — Корона 2:2 (1:0).
Золочів. ЖССТ. 3:2—Н. П. П. 1:1 (0:1).
Станиславів. Ревера—Гакоах 1:0 (0:0)

Закордон.

Берлін. Німеччина—Шотляндія 1:1 (0:0).
Відень. Герта—ВАЦ 5:3, Австрія—Вієнна 3:2, Рапід—Вакер 4:2.
Будапешт. Угорщина—Ужнешті 1:0, ФТЦ—Баштія 6:0, Немзет—Шабарія 6:0.
Прага. Вікторія Жіжков—Славія 2:1.

НОВИНКИ

— **Свято молоді** влаштовує 9-го червня на площі „Сокола-Батька" у Львові „Рідна Школа". У ньому візьмуть участь ученики й ученицї всіх львівських шкіл і захистів „Рідної Школи". У програму свята ввійдуть ріжні руханкові вправи, співи, забави та живі образи при згуках дутої орхестри. Початок в год. 4 попол. Сидячі місця по 2 зол., стоячі місця для старших по 1 зол., а для молоді по 50 сот.

— **Арештування.** Пишуть нам: „Дня 21. м. м. перевела поліція ревізію у канцелярії і приватному помешканні адвоката д-ра Василя Банда в Монастирськах. Ревізія тревала від 10. год. рано до 5. попол. По ревізії забрали його на постерунок і відставили в ночі до вязниці при окружному суді в Станиславові, де він сидить досі. Справа політична.

— **Ласі на безплатну одіж.** Сім легких небесних літах жіночого роду, що жило з львівського тротуару, заснували потайну „кооперативу" з необмеженою порукою і ходили по крамницях оглядати сукні, черевики та капелюхи. А що за такі предмети необхідні для їхньої професії не мали вони чим платити, брали їх крадькома і виносили, коли купець забалакався з товаришками. Так призбирали дві з них 16 пар черевиків, одна 5 капелюхів, ще інша кілька светерів. Деякі з них суджені ще й за кишенкову крадіж дістали до 8 і 6 місяців, інші по два і одному.

— **Ріжні вістки.** У Москві ведуться переговори в справі радянсько-німецько-польської залізничої конвенції, а саме безпосередніх залізничих тариф між трьома державами. — Вибори президента грецької республики призначені на 3. червня. — З Риги повідомляють, що в вязниці в Динабурзі збунтувалось 100 політичних вязнів і почали через вікна обкидати вартових; коли прийшло військо, населення почало домагатись освобождения вязнів; є багато арештованих. — Бувша цісарева Зита дістала дозвіл на побут у Франції. — Норвежець Свердруп порозумівся з власниками „Гр. Цепеліна", щоби вибратись на ньому на другий рік до північного бігуна для наукових дослідів. — На Волині у Костопільськім повіті комісія від державного Геольоґічного Інституту з Варшави досліджувала розміри відкритої міди. — У Білгороді ствердили, що альбанець Вучітерна, який застрілив на суді в Празі альбанського посла, а відтак у поїзді кількох пасажирів — божевільний. — У Марокко арештували одного італійця, який хотів продати габсбурські дорогоцінности, вкрадені минулого року в Відні вартости кількох міліонів. — У британській Гіяні відкрили нові джерела нафти.

— **Катастрофи.** Поїзд перед Неаполем вилетів із шин; 8 ранених. — У південно-західнім Китаю, в Фучіянан поїзд вилетів із шин; 22 убитих, 65 тяжко ранених. — На Сахаліні горять ліси, а з ними сусідні містечка та села. — Землетрус в Аргентині вбив 33 особи в м. Вілатуель і Ляс Мальвінас; більш сотні ранених. Оба міста сильно знищені. — Тайфун на Филипинах убив 119 осіб; тисячі людей без житла.

— **Гинуть, як мухи.** У віддалі 1 км. від стації Ходорів найшли на шляху трупа 24-літнього мущини з відрізаною головою. Жінка будника мала бачити, як цей невідомий, досі ніким непізнаний, мав кинутися з вікна поїзду. — У Варшаві пострілився артист-маляр Т. Кемпе; причиною — втеча його жінки з якимсь молодцем.

— **Спеки за океаном.** У Ню Йорку та Бостоні настала така горяч, що пять осіб умерло від сонячної пораки, а кільканацять осіб потонуло в ріці, шукаючи необережно прохолоди.

— **Національний Музей у Львові** мав у місяці травні дорогою дарів, купна та книгообміну 67 чисел (349 предметів) приросту до ч. 27.476 включно, в тім 132 листи М. Павлика до Сальомеї Крушельницької (1893—1902) та низку видань з історії мистецтва. Жертводавцями були пп.: о. Антоневич М., Бачинський Ю., д-р Бахман А., Золицький В., о. Ільницький, проф. Калиняк І., о. дек. Карпяк, Костюк, Крушельницька Сальомея, Мончак М., Промисловий Музей в Кракові, о. Прощь Й., Студити з Угнева, Халус С., в-во „Червона Калина" та о. сов. Ясеницький К. На розбудову Музею жертвували питомці духовної семінарії у Львові 102 зол., о. мітр. Базюк 3 дол., о. архим. Полікарп Сікорський з Жировичі 25 зол., Краєве Т-во кредитове 20 зол., В. Чучман з Почапів 1 дол., д-р Шараневич В. 5 зол. і Стронський М. 5 зол., за що Управа Музею складає всім щиру подяку. В Провідну неділю відбулося відкриття виставки музейного відділу новітнього мистецтва, на якій є заступлені малярі: Анастазієвський (6), Дачинський (2), Копистинський (3), Красицький (2), Кульчицька (5), Курилас (2), Ліковський (3), Мальчевський (10), Новаківський (10), Панькович (2), Свірський (3), Сосенко (11), Стефанович (2), Тишкевич (1), Томасевич (1), Труш (22, 1897—1928), Федюк (5), і Холодний (7) та різьбарі: Билевський (1 пляк.), Гаврилко (1 пляк.), Годебський (1), Заставний (1), Коверко (2), Паращук (7), і Тишинський (1). Рівночасно виставлено найцінніші зразки пергамінових грамот відзисканого в Ленінграду митрополичого архіву та доповнений Шевченківський відділ. Осіню буде окрема виставка видань Т-ва „Просвіта" за 60 літ діяльности. В міжнародній виставі людового мистецтва в Брюссель музей не зміг взяти участи, бо ще не закінчено складання рухомої виставової збірки мистецьких предметів людового побуту, але в найближчій такій виставці музей уже зможе взяти участь.

— **Розторощений Шаляпін.** Варшавські музичні та немузичні рецензенти зустріли виступ Шаляпіна з великими застереженнями, а навіть... критикою. Одним словом розчарувались. Кажуть: „Не той голос, що колись. А його рухи на сцені — не концерт, а кабарет. Шаляпін звертається до публики за пані-брат, мов конферансіе, а не концертовий співак". Бідний Шаляпін! Коли ця критика дійде до відома Відня, Берліна, Парижа, Міляно, Будапешту, Ню Йорку, Шікаго і ще 20 інших столиць, які платять йому по кілька тисяч долярів за виступ, Шаляпін готов не дістати більше ангажементу. Якто погано, що такий співак не виступає спершу в такім місті як Варшава, щоби міг довідатись правди про свій голос і акторський талант. Тільки подумати, що є в світі рецензенти, які вважають Шаляпіна не тільки світовим басом, але й одним із найкращих оперових артистів!

— **Як англійці цікавляться виборами.** Читаємо в льондонській пресі: Ніч з четверга на пятницю буде одною з найбільше бурхливих в історії доперішніх виборів. Тисячі людей зїдеться до столиці аж з надморських закутин. Готелі, ресторани, клюби, підготовляють на багато днів раніше харчі для приїзжих. Власники всіх підприємств дбають, щоби їхні гості мали якнайшвидші інформації про вислід виборів. У готелі „Савой" виставили велику дерев'яну таблицю на всю стіну з десяти полями, на яких виписуватимуть цифри, мов на дошці тоталізатора. Крім цього вибудували штучну вежу на 30 стіп, на якій видко моделі голов трьох провідників партій; при кожночаснім висліді виборів ці голови йдуть пропорціонально вверх або вниз. У готелі „Клерідж" пускатимуть увесь час спеціяльну фільму про вибори. У більшости великих готелів заповіли вечеру „галя" у честь партії-переможиці (байдуже якої!). Готелеві гості схвильовані від нетерпячки, хто „виграв", можуть діставати сніданок уже в 2 годині в ночі (себ-то — по західно-европейській термінольогії „зранку").

— **Несвідомі людоїди.** У Кошицях ведеться вже кільканацять днів процес проти циганської ватаги, обвинуваченої у грабіжах, убивствах і людоїдстві. На лавці обвинуваченых сидить 17 мущин і 3 жінки. Трьох із них померло вже в слідчій вязниці. Тому, що кілька із них признавалось до того, що їло мясо вбитих — сензація була готова. На розправу приїхали денникарі з далеких країн. Вигляд циган спожаління гідний; фізично та морально це типи вироджені. Всі вони неграмотні. Один із них, Ріскар, не знає, скільки має літ, де вродився і заявляє, що не знає нічого про ніяку релігію і так само як інші не знає, чи істнує Бог. Злочин людоїдства не є досить обґрунтований судовими доказами. Цигани відповідають в першій мірі за шість убиств і грабіжей. При першім арештуванні у 1927 р. ватажок банди Яно признався, що вбитих різали на кусні в таборі і зїдали. Згодом він зміркував, що це злочин і відкликав свої зізнання. Закон каже, що ніхто не може виправдатись тим, що його не знає, але як це приноровити до людей, які навіть не знають, що таке закони і чи вони істнують?

— **Пів-офіціяльний денник проданий.** Пів-офіціяльний паризький денник „Тан", що досі належав до рідні Гербар має бути проданий концернові промисловців за 30 міліонів франків. 12-го ц. м. збори членів цієї акційної спілки рішать про те, хто буде його головним „директором". Тоді стане теж відомо, чи денник не зміннть свого дотеперішнього напрямку. Відомо, що „Тан" і нині звязаний з політикою уряду не перестав бути торговельним підприємством, друкуючи часто статті солено заплачені.

— **Успіхи австрійського різьбаря.** Віденський різьбар Густінус Амброзі закінчив у Парижі бюст міністра військових справ Пенлеве і має замовлення на осінь на бюст Бріяна, який робитиме в Женеві. У найближчому часі він їде до Риму для праці над поправкою бані собору св. Петра.

— **Спосіб на промовців.** Французький парлямент заводить від найближчої сесії чудесну новинку. Перед кожним послом стоятимуть дві червоні електричні лямпки, получені з президентом палати. Коли посол промовляє більш як 5 хвилин, президент натискає електричний гудзик і світло в лямпках пригадує, що пора кінчити промову. Французькі парляментаристи прийшли нарешті до пересьвідчення, що хто має сказати щось розумного, то скаже це і за пять хвиль, а противників і так не переконає, навіть, коли своїх однодумців забалакає аж до сну.

Правнук Шілєра перед судом.

Шнур перел чи здохла миш?

У Вірцбурґу почався небуденний процес. Обвинуваченый відомий історик мистецтва, письменник Ґляйхен-Русвурм, правнук Шілєра. Йому закидують намагання ошукати товариство обезпечень „Аґріпіна" в Кельн, де він обезпечив на 65.000 марок пакет перел. Цей вартісний пакет вислав він 17. жовтня 1925 р. до одного ювеліра в Мюнхені; коли пакет прийшов, у пакеті замість перел була здохла миш. Ґляйхен-Русвурм домагався в „Аґріпіні" виплати обезпеченої суми. „Аґріпіна" подала його в суд за ошуку.

Підчас розправи обвинуваченый мусів подати точні подробиці свого приватного життя Уроджений він у 1865 р., вихований у кадетській школі, з молодечих літ стає письменником як богата людина. Він має більшемайно. в Мюнхені, палату над озером Боден і родовий замок у Ґрайфенштайн з 700 морґами. Поле і ліс з цього замку він давав в аренду. У 1925 р. сам узяв в аренду інше майно і мав заплатити 110.000 марок. Коли він звернувся за позичкою до баварського банку, йому робили трудноші; це був час великої фінансової скрути. Русвурм не міг добути означеної суми на визначений речинець.

Суд приймає теорію, що саме в цьому часі він зробив ошуканчу трансакцію з обезпеченням і перлами. Русвурм признає, що був тоді недужий і не міг вести господарства. Також як письменник не міг він заробляти. Зате в цій добі він займався пильно спіритизмом і сам був добрим медіюм. Він „бачив часто якусь людську постать, що виходила з його душі і ставала його суперником". Він називає її „червоним мущиною" і впевнює, що одного разу в лісі цей чоловік побив його до нестями та подер йому підчас бійки вбрання. Русвурм показує на суді досі рану на грудях, яка лишилась йому з цих змагань з невідомим.

Русвурм відкликує всі попередні свої зізнання, заявляючи, що він зробив їх у добі, коли був недужий. Тепер як здорова людина він відкидає з обуренням обвинувачення, буцім-то хотів робити мантійства після такого довгого чесного життя. Він сам склав доказ, коли дарував урядові цінну збірку листів Шілєра, що на грошах йому не залежить. Він не пригадує собі, щоби міг допуститись такого ганебного вчинку як висилка обезпеченого пакету з мишею.

Як першого свідка переслухали досі старого слугу Русвурма, його завідуючого. Цей був при опаковуванні висилки з перлами і пригадує собі, що Русвурм вложив перли в пакет. Але свідок не може пригадати собі, чи це той самий пакет, який був висланий до Мюнхен як обезпечена цінна скриночка.

У Німеччині ждуть із зацікавленням на вислід процесу.

З концертової салі.

Виступ Івана Савки й Дарії Бандрівської у Відні.

(С. Д.) Милою несподіванкою для віденської української громади був вечір пісні й арій, влаштований співаком-басістом п. Іваном Савкою при співучасти п-ни Дарії Бандрівської, яка у повороті з Італії загостила на короткий час до Відня. Несподіванка була тим миліша, що в нашій українській громаді минулий зимовий сезон був дуже скупий в музичні події. Здавалося би, що велике богацтво та ріжноманітність цьогорічних музичних переживань у Відні, що почалися епохальним святом Шуберта та продукціями французького оперового ансамблю, а кінчаться саме гостиною медіоляньскої „Скалі" з Тосканіні на чолі і грядучою „Musik-Fest-Woche" — приспали активність наших рідних артистів. Та може вина не по стороні цих останніх, а причини шукати треба в нашій зрештою самозрозумілій еміґраційній психозі та в звязаних з нею невідрадних консеквенціях... Всеж таки концерт удався вповні і тим самим відсунув наші більше або менше диссонуючі настрої чи рефлексії на дальший плян.

П. Савка знаний уже в нас з концертової естради та з безкорисної готовости, з якою він завсіди ставляє свою особу до розпорядимости всіляким українським музичним імпрезам. Та цим разом він виступив із самостійною програмою, що обіймала арії Генделя й Моцарта та пісні Шуберта, Бетовена, Ру-

бінштайна і Лисенка. Програма поважна й різноманітна, що дала співакові змогу докладно освітлити всі прикмети його вокальних засобів.

Богатий та буйний голосовий матеріял під впливом студій у віденській музичній академії розвинувся дуже гарно. Волюмен поширився значно, сам голос поставлений добре та зрівнаний у всіх регістрах; набрав теж гнучкости й тепла. Визначною прикметою цього голосу є легка та звучна гора, рідка у басістів тої міри, що переходить уже майже в сферу барітона. Техніка віддиху, як також вокалізація бездоганні, інтонація чиста і старанна. Побажатиб тільки більшого опанування динаміки; піяна вгорі не є ще свобідні від легкого натиску, який неприхильно відбивається на повноті звуку. Не знаю, чи за мало інтенсивні легата, чи може за бліда деклямація поодиноких фраз робила враження певного роду пасивности в інтерпретації... Ця недостача живучости й безпосередности виразу давалася відчувати найбільше в арії Генделя з „Месії" та в арії Сарастра з „Zauberflöte". А шкода, бо голос п. Савки, як типічний basso serio, відповідає як не можна краще композиціям цього роду. Щойно в піснях Лисенка (Ой Дніпре Гетьмани) контакт між інтенціями композитора й виконавцем навязався вповні; тут чулося виразно, як близька й дорога є музика Лисенка нашому співакові та як охотно й широ він її інтерпретує. Симпатичний концертант мав дуже гарний та вповні заслужений успіх — публика витала його вельми сердечно.

Молода, наскрізь музикальна п-на Бандрівська приєднала собі відразу симпатії цілої авдиторії. Вона належить безперечно до ряду тих нечисленних співачок, для яких серіозне змагання, природність та відсутність усякої пози є імперативом. Зразу стає ясно, що це горяче бажання осягнути найвищі мистецькі цілі не є у неї перемінаючою фазою, ні дівочою прихою, але глибокою потребою душі.

Ясна вокалізація, досконала дикція у злуці з високо розвиненим почуттям стилю, даром концентрації та дистинкцією у виконанні — отсе прикмети, що здаються предестинувати п-у Б. до концертового фаху. Голос, пастельовий меццо-сопран, має вже всі признаки італійської школи: легку, вимовну, але дещо гостру гору та гарну, мягку повно-звучну media-voce з виразною тенденцією розвинутися не в долину. Тембр на загал ліричний, але з нахилом до драматичних акцентів; хоч сам голос не великий, всеж таки має свою індивідуальну фізіономію й нема нїякого сумніву, що всі ті прикмети інтелігентної співачки, поступаючи далі шляхом гармонійного розвитку, дають підставу до найкращих гороскопів на будуче. Що обем та сила голосу не є рішаючими чинниками для концертового фаху, живим доказом цього є такі корифеї концертової салі, як: Юлія Кульн, Лесснер, Ґмайнер, Клер Дю і богато інших. Всі вони ніколи не імпонували ані величиною, ані силою голосу, а тільки високою та нескінчено тонкою музичною культурою.

П-на Бандрівська виконала як першу точку програми три bel-canto мініятури: Scarlatti, Pergolesi, Caldara, влучно підчеркуючи питомі тому стилеві мельодійні й ритмічні субтельности. Шуберт, зокремаж імманентний його ліриці льокальний кольорит, не найшов тривких звязків в інтерпретації нашої співачки — а може винен у тому вибір? Зате у відданих з елином пісних Рахманінова, Лисенка, Вериківського та Степового найшла концертантка свою домену. Народня пісня Лисенка „Ой стрічечка" в її інтерпретації оживила в мені на хвильку давній, але незатертий спомин — і немов тінь пересунулась передімної постать незабутньої Сальомеї...

Дописи.

ШІДГАЙЦІ. (*Будова Народнього Дому*). Наше місто Підгайці, може має й менше значіння під іншим повітовим міст у Галичині, одначе прання на полі просвітнім, економічнім і політичнім ліе тут повною силою пари. Істнують у нас майже всі українські установи, як і в більших містах, а самеж філія „Просвіти", Повіт. Коміт. УНДО., Пов. Союз Кооператив, філія „Сільського Господаря", Повіт. Кружок У. П. Т., філія „Союзу Українок", Взаїмна Поміч учительства підгаєцького, тов. „Сокіл", касиново т-во „Родина", філія Т-ва Охорони Военних Могил, філія Т-ва Охорони дітей і опіки над молодю, Пов. Торг. Спілка, пред. т-во „Народний Дім" і ін. Всі ті інституції містяться у винаймлених за високим чинш льокалях, бо, на жаль, не маємо ще своєї хати. В місяці червні 1928 р. розпочалася будова Народнього Дому. Та шож! Заледви доведено її до вікон І. поверха (і то лиш часть будинку), а докінчити будову годі задля недостачі фондів. На загальних зборах філії „Просвіти", які відбулися в грудні 1928 р., ухвалено відезватися до заможніших людей в повіті з відозвою чи пак з просьбою, аби вони уділили почічок на докінчення цеї будови; по тільких роках позички ті мали б бути сплачені з уцілканого чиншу за винайм части льокалю в новозбудованім Нар. Домі, а також з доходів з виставок, концертів і т. д. Одни з перших відгукнувся місцевий парох о. пралат Іван Токар, що замість позички зложив безворотний даток у квоті 25 зм. дол. Годиться при тім запримітити, що о. пралат Токар вже богато разів причинився всякими датками на будову Народнього Дому, як готівкою, так і будівельними матеріялами. І лишо було би в повіті ві пятдесять таких жертводавців, то величавий Нарол. Дім красувався би в Підгайцях вже небавком на славу повіту. Нехайжеж цей патріотичний вчинок о. пралата послужить добрим приміром для всього духовенства в повіті, як також для цілого нашого загалу. — *А. Л.*

ЗБОРІВЩИНА. (*Москвофільство і його протектори в нашому повіті*). Зборівський повіт переживає тепер боротьбу з москвофільськими зависниками, які, спомагані відомими чинниками, віджили й почали наступ на все, що українське. Ті-самі чинники стараються використати ту боротьбу і на кожнім кроці протегують і висувають москвофілів проти українців. Від 1. липня 1929 має розпочати своє урядування самостійно повітовий уряд на зборівський повіт, який досі належав до Бучача. В склад того повітового уряду і повітової ради покликано шляхом номінації воєводою, навіть всупереч пропозиції старости, а виключно по вказівках п. Вілинда, б. соціяста, а тепер мужа довіря „одинаки", людей, які ніяк не можуть репрезентувати населення повіту. І так, покликано п. Мокрицького, москвофіла й рівночасно члена пов. управи Б. Б., д-ра Вацика, члена пов. управи Б. Б., і ін., а між ними навіть одного нашого пійта-москвофіла, якого передтим усунено за ріжні злодійства в війтівстві. Ті люди мають репрезентувати українське населення повіту! Мемориял українських економічних і культурних установ повіту, внесений в тій справі на руки воєводи, цілком знехтовано. — Дня 22. травня н. р. святкували москвофіли в Грабківцях т. зв. талергофське торжество. Після свята відбулося пїре, на якім промовляли крім Мокрицького також п. Вілинко від Б. Б. Той пан ради москвофілам, аби не займалися політикою і не закладали ніяких читалень та не організувалися, бо уряд маршалка Пілсудського про все для них подбає. І наші москвофіли поступають дійсно по тій рецепті, бо молодь, яка є під їх впливом, як показує примір Млиновець, не основує навіть свого „Запорожця", а вступає просто в ряди „Стшельца". Підчас „торжества талергофців" музика весь час грала марш „Ми перша бригада". Таким чином москвофільство в нашім повіті стає більше хрунівським від небіщика УНС-а. Боротьба з москвофільством у нас є дуже тяжка, бо перед війною зборівський повіт був москвофільською твердинею, а тепер він дуже слабо зорганізований під оглядом просвітнім, а під політичним оглядом зовсім несконсолідований. Тому наші красні чинники повинні звернути на це бачнішу увагу і прийти Зборову з піддержкою, бо громадянство Зборівщини нині витрачує свою енергію замість на творчу працю на боротьбу з москвофільською кирпнею. — *З. Б.*

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Понеділок 3-го, г. 7·30 веч. „Царевич" (50% знижки).

Вівторок 4-го, г. 7·30 веч. „Остання новість".

Малий Театр:

Понеділок 3-го, г. 7·30 веч. „Кохання без сотика".

Вівторок 4-го, г. 7·30 веч. „Кохання без сотика".

Кіна.

„Аполльо": „Одна ніч у Льондоні".

„Кольосеум": „Божевільні пригоди хорої з уродення" і „Кровавий ватажок".

„Лев": „Княжна Едита".

„Люна": „Люди та звірюки".

„Марусенька": „Підводне човно".

„Оаза": „Райський огород" (Кор. Ґріфіт).

„Палас": „Любов дівчини з мюзикголу" і „Нестерпна Фіфі".

„Пан": „Вера Мірцева-Урванцева".

„Пасаж": „Зрадлива куля" (Бюк Джонс).

„Утіха": „12 діямантів" (Оз. Діна.)

„Фатаморгана": „Шоста пошесть світа".

„Химера": „С.О.С. На збіжах пятадесят".

Програма радіо.

Вівторок 4-го.

Льондон (358). 20·45. Квінтет Паркінітона. 22·40 концерт.

Берлін (475,4) 2·00. „Де співає жайворонок" оперетка Лєгара.

Давентрі (282,8). 22·00. Військова орхестра.

Мюнхен (536,7). 19·30. Квартет солістів.

Париж (1764). 16·45 Концерт.

Відень (519,9) 20·05. Легка музика.

Будапешт (548) 17·40. Опера.

Ленінград (1000). 19·00. Військовий концерт.

Москва (825) 19·00. Опера зі „Студії" Станиславського. (1442,3) (1630) Класична музика.

Харків (1680) 19·30. Військовий концерт.

Київ (775). 19·30. Клюбовий концерт.

Варшава (1395,1). 17·55. Чеська музика. 19·20 „Трептик" Пуччіні.

Краків (314,1). 19·20. Опера з Катовиць.

Братислава (277,8) 19·20. Опера „Манон" з Праги.

Середа 5-го.

Льондон (358). 22·45 „Тоска".

Париж (1764). 21·35. Концерт.

Берлін (475,4). 21·00 Концерт.

Відень (519,9). 20·05. З опер „Ріголетто", „Отелло", і Вагнера.

Мілляно (504,2). 21·15. Концерт хору з „Ля Скала".

Рим (443,8) 21·00. Опера Россіні.

Ленінград (1000). 20·00. Концерт Фільгармонії.

Москва (1442,3). 16·00 Музика до танців.

Київ (775). 20·00. Концерт з Ленінграду.

Брюссель (511,9) 21·15. „Ріголетто".

Варшава (1395,1). 15·50 Арії з опер. 17·55 Концерт. 20·15 Концерт.

Краків (314,1) 23·00 Музика до танців.

Братислава (277,8) ... ст.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Український Театр під дир. Івана Когутяка.

Підкамінь:
Середа 5.VI. — Пташник з Тиролю.
Одесько:
Четвер 6.VI. — Маруся Богуславка.
Пятниця 7.VI. — Король життя.
Субота 8.VII. — Вихрест.
Неділя 9. VI. — Кума Марта,
Понеділок 10.VI. Пташник з Тиролю.

Щирші Членські Сходини Союзу Українок у Львові відбудуться вівторок 4. червня о год 6. вечором в домівці Бесіди (Народний Дім). Порядок нарад: 1. Наша праця. 2. Реферат п-ні д-р Парфанович: „Чи і як говорити з дітьми про дражливі питання?" Просимо численно явитись, — Головний Видїл. 2136 2—2

Видїл Т-ва Українська охоронка у Львові улаштує з нагоди Тижня Української Дитини дня 4. червня н. р (второк) о год. 4-ій з полудня у великій салі Музичного Т-ва ім. Лисенка

Велику весняну забаву для дітей

Богато несподіванок придумано для дітей, тому Видїл Т-ва Українська Охоронка просить численно явитись. 2135 2—2

Українська еміграція в Німеччині для „Рідної Школи". О. Д-р Петро Вергун з Берлїна, як повноважник для збирання жертв на „Рідну Школу", надіслав до Головної Управи „Рідної Школи" суму 147 нім. марок і 95 ф. — На цю суму зложили: берлінська колонія 125 м. 95 ф., гамбурська колонія за посередництвом Вп. П. Бучинського 22 нім. марок. — Всім Вп. Жертводавцям складає Головна Управа „Рідної Школи" щиро-сердечну подяку з проханням і на далі памятати за „Рідну Школу" і її потреби під сучасну важку хвилю. 2148

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

БРИЛЯНТИ, також іншу бижутерію купує по високій ціні Домбровська-Розважевські, Львів (Готель Жоржа) Академічна 2 1360 51—?

ГОДИННИКИ тільки найлїпших фабрик прецизійні продає за готівку і на гати від десятків дот з найлїпшої сторони звісна фірма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5. 3 173-?

САМІТНОГО СВЯЩЕННИКА, найрадше катехиту за харч і помешкання до приому на цілий час ферій для виручення в душпастирських обовязках. Околиця підгірська — ріка в місцевости. — Зголошуватися сейчас: Уряд парохіяльний в Братковцях, п. Стрий. 2144 1—3

ГОСПОДИНЯ-управительна, середніх літ пошукує посади на приходстві. — Зголошення до Адміністрації „Діла" під Празьовнта. 2146 1—1

АБСОЛЬВЕНТ гімназийний з дальшого дому пошукує на час вакацій лекцій — Зголошення проситься слати до Адміністрації „Діла" під „Сонсний". 2145 1—1

В ГАРНІЙ гірській околиці похої з кухнями на сезон до винайму. — Інформації А. Кормошева, Львів, вул. Асиика ч. 11. 2147 1—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг чоловіка, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентгеном. 2—2?

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 123 (11.464). Львів, середа 5. червня 1929. Pocztowa opłata zaryczona uiszczitem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телєграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телєф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Виїхати спокійно на вакації

можете лише тоді, коли обезпечите свої движимости від крадіжи з вломом в

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

За обезпечення домашнього уряджения на зол. 1000, пересічна премія враз з додатком виносить зол. 4.

На селах.

Львів, 4. червня 1929.

Загально відомо, що положення нашого села є спожалїння гідне. Оточене хінським муром, воно дуситься. Фактичне замкнення заробітковой (сезонової) еміґрації, припиненя початків індустріялізації країни, а навіть ліквідація деяких уже істнуючих варстатів праці (Битьків), досить високий натуральний прирість населення і в парі з тим дальше мініятурне роздрібнювання селянської земельної власности, а одночасно неспроможність інтензифікувати сільське господарство через недостачу кредитів і допливу готівки на село, — все те спричинює надмір робучих рук і приспішену павперизацію села.

Село тиснеться, дуситься і біднїє з року на рік — тим більше, що в останніх роках іще переслїдують його елементарні нещастя (голод 1924 р., повінь 1927 р.) Віддовження села, яке принесла зі собою війна в парі із знищенням варстатів праці, повертає знову. Не булоб воно страшне, якби мало інвестиційний характер. На жаль, його характер здебільшого консумційний. До тогож незвичайно розчепірилися ножиці між міським (ремісничо-промисловим) виробництвом і продуктами села при одночасному заливі його фабричним виробництвом.

Це важке становище села використовується під кожним оглядом. Використовує його не лише місто, але й велика земельна власність, що користується найманою робочою силою. Пересічна плата денного робітника в поміщицькому господарстві в літній добі виносить 1.20—1.80 зол. (в зимі пересічно 0.60 зол.) на своїх харчах. В жнива на панських ланах дають пересічно 15—19 сніп. Коли пригадаємо собі великий хліборобський страйк у 1902 р., коли візьмемо на увагу, що тоді наші безземельні й малоземельні селяни працювали на панських ланах у жнива пересічно за 12-тий сніп, вимагаючи 7-мого, а вибороли 9-тий сніп, — то теперішня праця за 15—19-тий сніп мусить бути уважана нечуваним визиском. Уже від 1920 р., спираючись на нову владу, поміщики почали систематично ломити наших рільників, з кожним роком зменшуючи рівних робітників, з кожним роком зменшуючи рівновартість праці на некористь працюючих. Особливо великими є упривілеєння поміщиків під тим оглядом на українській національній території, де майже не істнують професійні організації рільних робітників. У коронній Польщі під тим оглядом далеко краще. Там істнують сильні професійні організації рільних робітників, там щорічно — відповідно до змінених умовин — заключується збірні умови між робітниками і власниками-працедавцями. Там пересічна денна плата рільного робітника виносить 6 зол. себто в 3—5 разів більша, як у нас.

Особливо від часу, як велика земельна власність взяла співучасть у правлїнні, ставши складовою частиною проурядового Безп. Блоку, зріс визиск поміщиків по наших селах. Бачучи важке положення села й спираючись на прихильному відношенні влади, поміщицтво не рахується з найпримітивнішими вимогами робітництва.

Не диво, що селянство, то тут — то там, починає вести самочинну оборону, але не маючи підтримки сильної організації, поставлене у специфічні умовини, мусить подаватися якщо не на жертвою витвореної ситуації (події в Гребенному й Батятичах). Не зважаючи на те, самооборонна акція поширюється. По зібраним нами відомостям на українській території під Польщею страйкує понад 40 сіл. А саме кілька українських сіл у Томашівщині (Холмщина), до 30 сіл у Равщині, 9 сіл у Жовківщині й одно село в Рудечині. Страйк у Равщині є майже виключно хліборобсько-фільварочний, а у Жовківщині має потрійний характер: хліборобсько-фільварочний, фірманковий (достава дерева з лісів до тартаків, за що платять по 6 зол. від т. зв. фестметра, себто за цілий день) і при меліораціях (платять 1.70 до 3 зол. за роботу від сходу до заходу сонця).

В ділянці підьних робіт наступає тепер коротка перединка, але без сумніву з приходом жнив поширяться страйковий рух. Ясно, що на цей рух треба і нам звернути увагу, щоби він був організований та доцільний, щоби він дав бажані успіхи без зайвих жертв.

Без основних змін.

Чернівці, 30. травня 1929.

Надії, покладані українським населенням на зміну режіму на Буковині, в північній Бесарабії і в Мараморощині з моментом приходу до влади демократичного правління Маніва, здійснилися в дуже мінімальному обемі. Основні зміни, які ліквідувалиб ліберально-аверескаиський режім, режім нищення всього українського, не наступили. Поза деякими полекшами в ділянці громадянській, себто дозволу на появу української преси, на відбування зборів і віч та деяких культурно-організаційних можливостей, себто тих свобід, які автоматично випливають із демократичного характеру правління Маніва, все інше оберіглося в формі і змісті, запетрифікованими царистичними попередниками. Навіть під оглядом громадських свобід українське населення є тільки толероване, бо в ромунській публичній опінії, не виключаючи й націонал-царистів, все ще покутує защіплений лібералами абсурдальний погляд, немов то українці є „зрутенізованими ромунами", яких треба відденаціоналізувати і повернути до сімї „великого ромунського народу".

Головно, не важаючи на обіцянки, нічого не зроблено досі в шкільній і церковній справі. Ухвали громадських рад за привернениям української мови навчання в народньому шкільництві, не говорячи вже про середнє і віднову університетських катедр, навіть в лоні націонал-царистичної партії признано недостатніми, вимагаючи індивідуальних вимог батьків щодо мови навчання — (анальогічно до вимог польського шкільного закону для „кресів"). Цікаво, що коли в народньому шкільництві замінювано українську мову навчання ромунською, то вистарчило ґіґставне побажання зложених з усяких продажних іменованців прибічних рад у громадах, а коли йде про привернення української мови навчання, то навіть недостатніми признається формальні ухвали леґальних (виборних) рад.

Що більше! Ромунські шовіністи невдоволені й тією дрібкою культурно-організаційних можливостей, що випали на долю українців. І тому ліберальний „Універсул" послїдовно веде кампанію проти відполювання українських читалень по селах, лякаючи уряд і ромунські громадські чинники українською ірредентою, комунізмом тощо, змагаючи всїми засобами до привернення стану облоги на Буковині, перепинення дальшої культурно-організаційної праці та ліквідації досі відновлених читалень. У ромунських шовіністів всі засоби є добрі. Не диво, що вони не нехтують і провокацією, щоби з одного боку залякати уряд, а з другого сеторизувати українське населення. Нпр. недавно писав „Універсул", що ромуни, занявши українську частину Буковини і закривши українські читальні, зробили навіть добре діло. Українське населення, мовляв, відітхнуло від інтеліґентських агітаторів, бо виявилося, що *за весь час істнування стану облоги ніхто не відчував недостачі читалень*. А тепер агітатори терорізують нарід і насильно втягають його до читалень, а членами в них є навіть комуністи. Які не протидержавні гнізда — ті читальні, видно з того, що в них є лише українські жовто-зелені (?!) прапори, а немає ромунських триколірів. А на зібраннях ті „насильно втягнені до читалень члени" співають „Ще не вмерла Україна", а промовці виголошують протидержавні промови, кажучи, що Україна буде не до Дністра, а до Карпат. Дотепер ромунського паразитського панування, самі будемо панами у власній хаті. Промовці взивають населення не святкувати Великодня по новому стилю, не посилати дітей до ромунських шкіл, проганяти учителів-ромунізаторів то-що.

Зайвим було би вказувати на провокаційний характер цієї ліберальстичної кампанії. Коли промовці в українських читальнях говорять про Україну, то не знати, чому вони спиняються на Карпатах, коли українські землі є за Карпатами (в Чехословаччині)!

Провокаційна протиукраїнська кампанія не обмежується ліберальстичною пресою. Вона почипає брати в свій полон уже й націонал-цараністичну пресу, себто пресу тієї партії, до якої належать також посли-українці. Націонал-цараністичний букарештенський „Курентул" в протиукраїнській кампанії з успіхом конкурує з „Універсулом". Він алярмує публичну опінію і лякає й українською революцією, спираючись на анонімних свистках, писаних ромунськими провокаторами. Для прикладу подамо деякі квітки ромунського провокаційного примітивізму:

„Чернівці — Україна, 19. травня. Під окупацією циганів називається „Cernaut." Мої, цигане... і т. д. (Підпис: українець). Або: *„Кіцмань — Велика Україна... і т. д."*

Провокатор, очевидно, ромун не знає, що іменем „Велика Україна" західні українці називають Радянську (Наддніпрянську) Україну. Анальогічно до „Великої Ромунії" він приноровлює назву „Велика Україна" до соборної України, себто до всіх українських етноґрафічно-національних земель, що найкраще вказує на ігнорантську провокаційну роботу. Зміст тих анонімних свистків є дуже ріжнородний, а червоною ниткою тягнеться в них твердження, що „тревання т. зв. Великої Ромунії є обмежене". Редактор „Курентула" нац.-цараністичний посол Памфіл Шейкару залюбки використовує ці замовлені анонїми і взиває до енергійної ромунської протиакції. „Ми не вимагаємо її — пише Шейкару — від усміхненого й щасливого міністра Буковини, ми вимагаємо цього від міністра внутр. справ, Ян Олекс. Вайда-Воєвод має слово".

Цей уступ „курентульскої" статті наглядно ґазує, що пос. Шейкару має особисті порахунки з міністром для Буковини Савчуком-Савяну, які бажає вирівняти коштом переслїдувань українського населення. А боротьба між ромунськими політиками, як доказує традиція й історія Молдавії та Волохії є безоглядна. Всі засоби, які ведуть до цїли, без огляду на їх моральний характер, є в тій боротьбі допустимі. Голона річ, щоби вони були успішні. Внаслідок „курентульскої" кампанії і боротьби пос. Шейкару з мін. Савчуком-Савяну вже в деякі українські села (Вилавче і Замістя) прислано військо. Розслідження ситуації в тих селах виявило, що тут не було ніяких революційних актів, тільки непорозуміння на підкладі відношення парафіян з місцевими священиками.

Залякування ліберадів „курентульского" кичла нац.-царанїстів не залякають українського населення. Коли воно видержало режім братіянський, то видержить і шейкарівський. *Т. Б.*

Pr. 150/29. Sąd okręgowy karny we Lwowie postanowił na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu Prokuratora przy tymże Sądzie: a) zatwierdzić po myśli przepisu z art. 76 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10 maja 1927. poz. 398 Dzup. Nr. 45 dokonane dnia 24. maja 1929 przez Starostwo Grodzkie we Lwowie zajęcie czasopisma „Dilo" Nr. 114. z dnia 25 maja 1929 z powodu, że zamieszczony w tem czasopismie artykuł pod tyt. Łyst do redakcji" zawiera w sobie znamiona występku z § 300 uk. z art. 58 roz. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10 maja 1929 poz. 398 Dzpp. Nr. 45 b) wydać po myśli przepisu z art. 77-go cytowanego rozporządzenia zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. c) natomiast uchylić zajęcie o ile dokonane zostało z powodu umieszczenia w tem czasopismie artykułu pt. „Szcze pro Sojuz Ukrainok", jako niezawierającego w swej treści znamion jakiegokolwiek czynu karygodnego a w szczególności występku z § 300 uk. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tegoż czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie pod rygorem następstw przewidzianych w art. 60 tegoż rozporządzenia.

Lwów. dnia 31. maja 1929. Hawel

Вибори в Бельгії.

Брюссель, 30. травня 1929.

Дня 26. травня відбулися вибори до бельгійського парляменту і лише сьогодні преса подала остаточний вислід виборів. Як у Франції так і в Бельгії, соціялісти вийшли з виборів досить підскубані, втративши вісім мандатів до парляменту і три до сенату. Ще далеко до виборів всі партії розвинули були величезну передвиборчу агітацію. Брюссельські мури вздовж і поперек були заліплені великими відозвами і карикатурами агітаційного характеру: от вам бувший міністр лідер соціялістів Вандервельд тручає франка до ями, тоді як теперішні міністри-католики котять його в безодню. Тут-же намальований великий столичний дім-палата, в котрому живе лідер соціялістів, а робітник і на далі остав без даху, бо його споруднятний будинок розібраний з наказу уряду. Далі вже великий червоний комуністичний кулак від котрого тікає буржуазія цілого світа, а там кілька карикатур на роботу червоної Москви і т. д. Не малу ролю в агітації на користь католиків відіграло католицьке духовенство, виступаючи в свій час із Франції, але побідниками при виборах вийшли соціялісти. здобувши 5 місць і фронтисти 5 місць, тоді як католики стратили два місця, соціялісти 3 місць і комуністи одно місце (замість двох місць, здобутих ними при виборах у 1925 році). Свою страту комуністи пояснюють своїм розбитям на дві групи а саме: на комуністів-сталіністів і комуністів-троцькістів.

Досить неприємним фактом для бельгійської правиці була справа фляманських автономістів, котрі хоч на мандат до парляменту і не спромоглись, але своїм чисельним зростом збільшують клопоти уряду і погрожують йому досить немилими наслідками.

Великою несподіванкою для бельгійців було також те, що до парляменту на соціялістичній листі м. Ліжа пройшла п. Люція Дежарден; це перша жінка в історії Бельгії, що буде засідати в парламенті.

Отже великих змін цьогорічні вибори в житті Бельгії, як і можна було сподіватись, не зробили. *Я. О.*

Умова між Радянським урядом і Фордом.

З Нового Йорку повідомляють, що між торговельним представництвом Радянського Союзу і товариством Форда підписано умову, силою якої Радянський Союз зобовязується протягом найближчих чотирьох років закупити різних виробів Форда на 30 мілионів долярів. Зі свого боку товариство Форда зобовязується заложити в Радянському Союзі фабрики для будови автомобілів. Між іншим має бути побудована велика фабрика автомобілів у Нижньому Новгороді в продукцією 100.000 автомобілів річно.

25 літ Entente Cordiale.

(Докінчення.)

Берлін, 28. травня 1929.

Еспанія і Португалія, перші володарі колоніяльних просторів вже з природи річи виходили зі занадто вузької силовополітичної бази, щоби могти на стало втримати у своїх руках супрематію над нововідкритими світами. Мусіли проте уступити своє місце двом сильнішим: Англії і Франції. Починається другий, на той раз уже ґльобальний період їхнього змагання, завзяті перегони за колоніяльне осадовлення. Старі противники стрічаються скрізь, в Америці, в Індіях, ра далекому сході, і наінець в Африці. Франція здобуває собі зголом своє перше велике колоніяльне панування. Характеристичною рисою цього змагання є факт, що більшість колоніяльних боїв, таксамо militарних як і дипльоматичних, відбулася на... европейському ґрунті! Осьтак, мир в Утрехті (1713) приносить Англії французьку Нову Фундляндію, Анадію, країни над Гудсоном, і наінець в Европі Гібральтар і Мінорку. В семилітній війні (1756—1763 р.) англійці здобувають на французах Канаду. Англія зручно використовує клопоти французів в Европі і немає такої війни в яку є вмішані французи, щоби цього англійці не вміли використати — на океанах. Підчас наполеоньских воєн британці здобувають Каплянд і Цейльон та витискають французів з Індій. До початку 19. віку Франція стратила осьтак майже ціле своє перше колоніяльне посідання.

Але земля ще далеко не була поділена. В 19. стол. прийшла черга на Африку. Знову починається старе змагання обох потуг; Франція творить собі своє друге колоніяльне посідання, по більшости в північ. і середній Африці. Були моменти, де можна було думати, що „чорний континент" зробиться врешті виключною доменою французів. В 80 і 90 рр. м. ст. франко-британське суперництво на африканськім ґрунті досягає апогею, особливо у хвилині, коли британці вибивають з французьких рук Єгипет і витискають їх з центральної Африки. (Фашодська афера, липень 1898 р.) Це змагання було між іншим одною з передумов силовополітичного зросту бісмарківської Німеччини. Але і в інших точках колоніяльної політики це суперництво є акутне й латентне; в Судані, на Мадагаскарі, у Сіямі і Кохінхіні, в Індонезії, на Інсуліні, врешті-решт і на Далекому Сході.

Проте, чим далі, тим ближче підходив момент, що франкобританські перегони в осадовлюванні в колоніях мусіли скінчитись, вже просто тому, що не було чого більше ділити і всяка дальша можливість продуктивної експанзії була виключена. Обі потуги були в міру своєї силовополітичної спроможности доволі насичені, доволі заняті новим станом посідання і потребою його militарного і цивілізаційного опанування, щоби собі дозволити на дальшу взаїмну і по суті вже непродуктивну боротьбу. Так явилась потреба вирівнання позицій, навіть примус, щоби договірно закріпити і гарантувати собі стан колоніяльного посідання. І хоч немає ніяких сумнівів, що франкобританська антанта заключена в 1904 р. виросла також з европейських політичних мотивів і що безпосереднім точком до її заключення була безголова політика побісмарківської Німеччини, то всеж-таки, правдивим підкладом до її заключення була саме колоніяльна справа. Потреба такої антанти була тим більше доцільна, коли собі зясувати політичні події 19. і 20. віку. Тоді Німеччина вступила в круг колоніяльних потуг, російська експанзія почала дуже загрожувати з півночі на азійськім і британськім, колоніяльним комплексі. Японія зросла через ніч до висоти модерної експанзивної потуги, зрештою Америка почала як молодий велит розглядатися по світі за можливостями осадовлення і добичі. Досі колоніяльний монополь був у руках Англії і Франції. Від тепер виросли нові противники, нові конкуренти. Це назовні. Але й з нутра, в колоніяльних країнах почали порушитись і з'являтись нові сили, наліпшов початок пробудження рас і націй, піднялась „кольорова хвиля" (rising tide of colours), яка прямує до визволення і влади. Франкобританська політика здобування мусіла перемінитись у політику оберігання здобутого, в політику оборони і взаємної допомоги перед новими нападниками. Це тим більше, що геополітичне залублення франкобританських колоній вже з природи річи примушує обох партнерів йти в колоніяльній політиці паралельно. Та колоніяльна констелянція як підклад для „entente cordiale" не змінилась ні крихітки до нині; навпаки, вона значно скріпилась і дальше істнування антанти є тим більш правдоподібне, що нині більше чим коли небудь колоніяльне посідання тих обох потуг стоїть під великим знаком запиту. Розуміється, істнування цієї світополітичної бойової спільноти, якою є Антанта, не могло не впливати на розвиток тісніщої европейської політики. Це аж надто яскраво виявилось з нагоди великої світової війни. Цей вплив істнуватиме без сумніву далі і з істнуванням Антанти треба рахуватись як із одним із найбільше константних чинників европейської політики, дарма, що хвилева европ. політична констелянція заповідає переходове ослаблення цього зв'язку. Переходове, — бо ідея „entente cordiale" випливає з ґлибших джерел і як ми це бачили — має примусові історичні мотиви, які далеко виходять поза програми окремих кабінетів, по більшости обчислені для пропаґандивного ужитку і політичної тактики найближчого дня.

Зенон Пеленський.

Китайсько-більшовицька війна?

У Москві відбуваються протикитайські демонстрації. Китайського представництва в Москві зі страху перед замахом пильнує відділ війська. На сх. залізницях пересувають військо, артилерію й летунство в напрямі Монголії й Китаю. Більшовики сподіються, що до збройного розрахунку може прийти в найближчих тижнях.

ІВ КРИПЯКЕВИЧ.

Українські шпиталі у Львові в XVI--XVIII ст.

З нагоди ювилею Народньої Лічниці, першого нашого новочасного шпиталю, треба пригадати також давні українські шпиталі у Львові. Наша гуманітарно-лічнича акція має у Львові дуже поважну традицію: вже 400 років тому мали ми тут перший шпиталь, а в часі найбільшого розвитку нашого міщанства, в XVII. в., було у Львові аж чотири українські шпиталі.

Все-те були шпиталі при церковних братствах.

Давні братства мали у своїх уставах (статутах) поставлені дуже широкі гуманітарні завдання; сповняючи їх, вони м. ін. засновували шпиталі. Найперше і найвизначніше **Успенське** братство у Львові, пізніше Ставропигія, мало свій шпиталь вже 1522 р.; він був зразу при церкві при Руській вулиці, потім перенесено його до монастиря св. Онуфрія при Жовківській вулиці. В 1538 р. був і другий шпиталь при церкві **Богоявлення**, на перехрестю теперішних вулиць Баторія і Лозінського; третій шпиталь був при церкві **Благовіщення**, при теп. Казимирівській вулиці, проти карного заведення т. зв. Бригідок (1606 р.); четвертий шпиталь згадується при церкві св. **Миколая** (1672 р.). Всі ті шпиталі істнували до XVIII. в

Докладніше знаємо тільки про шпиталь Ставропигії в XVII. в. і візьмемо його як зразок, як виглядало давне наше шпитальництво.

Назву шпиталь в минулому треба приймати з деяким застереженням. Давні шпиталі мали дещо іншу ціль, як шпиталі новочасні: вони рідко коли служили як місце лікування хорих,— головне їх призначення було давати притулок старцям і немічним. На це вказує і сама назва шпиталю — hospitale, захист для „гостей" і чужих, притулок. Так і давні наші львівські шпиталі мали здебільша характер таких притулків і домів убогих.

Шпиталь Ставропигії був під управою і на удержанні братва. З рамени братва шпитальну управу вело двох старших братів, яких називано дозорцями, або провізорами шпиталю. Найвизначніші з них, що найдовше повнили свої обовязки, були: Лука Бартникович 1607 р., Іван Бабич 1608 і 1612 р., Микола Добрянський 1633 р., Матій Федорович 1634—1648 р., Степан Лаврішевич 1656—1657 р., Семен Лаврішевич 1663—1669 р.

Провізори заряджували майном шпиталю, старалися про фонди, мали нагляд над видатками та зі своєї управи складали звідомлення братву.

Фонди шпиталю були ріжнородні: легати міщан-добродіїв, пожертви громадян, жертви зібрані до пушок, „вступне" старців, спадщини по померших, оплати хорих, чинші та прибутки підприємства.

Легати-записи на шпиталь були доволі значні. Львівський міщанин і член братва Гаврило Лангиш 1636 р. пожертвував „на шпиталь і вижывленіе і опатреніе убогих і недужнйх" 1700 золотих; Григорій і Ксеня Поповичі 1641 р. записали на шпиталь 600 зол.; Михайло Алізий 1645 р. 1000 зол.; Василь Григорович 1663 р. 1000 зол.*); Василь Леонович-Красовський записав 1669 р. половину дому з крамницею. Проценти з цих записів давали шпиталеві 143 зол. річно.

Богато гроша впливало із дрібних жертв, які збирано до пушок. В деякі роки шпиталь мав з цього джерела 80—100 золотих. Малі суми приносило „вступне" старців, що шукали постійного захисту в монастирі й убога спадщина померших, що переходила на власність шпиталю.

Деколи провізори приймали льокаторів до порожніх убікацій шпиталю — звичайно біднішних ремісників за невеликим чиншом, або винаймали горище будинку на склади крамарям. Один зі шпитальних „дозорців", Матій Федорович, пробував навіть на річ шпиталя спекуляцій, давав у застав золоті предмети і так збільшав шпитальні фонди.

Сума приходів шпиталю в половині XVII століття була 80—140 золотих, — в теперішній валюті це дає 500 до 800 долярів!*). Отже фонди не були дуже великі.

Шпиталь находився в XVII в. біля монастиря св. Онуфрія (при теп. Жовківській вулиці), в північній части монастирської маєтности, межував з сусіднім вірменським монастирем. Від вірмен стояв паркан з тертиць з дашком з ґонти. Шпитальний дім був зразу партеровий, деревляний, ліплений; вікна мало віконниці, які

*) 1000 зол. в ціні збіжа рівняється сумі біля 6000 долярів.

*) Обчислення переводимо через порівнання ціни збіжа: корець пшениці коштував тоді Ліва 25 грошей (1 золотий мав 30 грошей).

Мекдональд і Франція.

Спеціяльний кореспондент паризької газети „Матен", Жіль Зауервайн опублікував своє інтервю з Мекдональдом. Темою цього інтервю були відносини між Францією та Англією. На думку Мекдональда в останньому часі у відносинах між Францією та Англією почали розвиватися нові тертя, які дуже його непокоять. Ці тертя повстали наслідком браку щирости при обговоренні ріжних справ, у яких заінтересовані обидві держави. Насамперед треба поставити питання, — заявив Мекдональд, — чи Франція здає собі справу з того, що гроші, які Англія підчас війни позичила від Америки, щоби далі позичити Франції, тепер дуже обтяжують англійське господарство.

Коли в Англії дивляться ва зріст добробуту у Франції, то повстає почуття образи за те, що у Франції не доцінюють тих тягарів та жертв, які понесла Англія. Довги Англії, які здебільшого були зроблені в інтересі союзників, утруднюють тепер її господарську відбудову. Власне це висловив у своїй промові також Сновден, і він висловив лише дуже поширений в Англії погляд.

Далі Мекдональд заявив, що якби йому довелося перебрати владу, він поставить на порядок дня справу довгів і буде старатися відновити приязну співпрацю між Францією та Англією. Англійська партія праці не є проти Франції, але вона не любить сентиметальностей. Вона хотіла би бути в добрих відносинах до Франції, одначе під умовою, щоб Англія не мусіла приносити в жертву своїх інтересів.

Зірвання взаємин між Радянським Союзом і Китаєм.

Наслідком поліційної ревізії, яку з наказу китайського уряду переведено в генеральному консуляті Радянського Союзу в Харбіні, комісаріят закордонних справ Союзу передав китайському дипльоматичному представникові в Москві ноту, в якій протестує проти ревізії й домагається випущення всіх арештованих осіб і звороту всієї кореспонденції та грошей. Далі нота повідомляє китайський уряд, що як китайському посольству в Москві, так і всім китайським консулятам на території Радянського Союзу відібрано право екстериторіяльности.

У відповідь на цю ноту китайський уряд у Нанкіні заявив, що мусить зірвати дипльоматичні зносини з Радянським Союзом і телєграфічно завізвав усіх своїх представників у Союзі до негайного повороту до Китаю. Китайський уряд заявив, що ревізія в радянському консуляті в Харбіні дала докази, що цей консулят вів комуністичну пропаганду. Китайський уряд не назве нормальних зносин з Радянським Союзом доти, доки він не перестане вести в Китаю комуністичну пропаганду.

Ювилей „Народньої Лічниці".

Святочний концерт з нагоди 25-ліття української гуманітарної установи.

Львів, 3. червня 1929.

Вчора в полудне (12. год.) відбулося у великій салі Музичного Т-ва ім. Лисенка ювилейне свято з нагоди 25-ліття „Народньої Лічниці". На програму свята зложилися: промова д-ра Т. Бурачинського про початки „Народньої Лічниці" та її розвиток і діяльність від початків по нинішний день (її надрукуємо в найближчих числах „Діла"), реферат проф. д-ра Крипякевича про українські шпитаді у Львові в XVI—XVIII ст. (цей реферат друкуємо нині у фейлетоні), продукції мішаного хору під управою радника Купчинського і сольоспіви двох добре відомих уже нашій громаді з концертової естради співачок, а саме пань: Приймової та Гиниловичевої. За свій спів дістали обі в нагороду крім грімких оплесків по кошеві квітів. Акомпаніювала обом панна Гординська.

У святі взяли участь представники всіх наших установ, лікарський світ і широкі круги львівського громадянства. Меценат і опікун „Народньої Лічниці" та жертводавець площі і дому для неї при вул. Скарги о. митрополит Шептицький, наслідком недуги, не міг взяти особистої участи в святі. Його заступав о. прелат і пос. Л. Куницький, що зложив на руки дирекції та управи „Народньої Лічниці" в імени о. митрополита побажання з нагоди 25-ліття. Між учасниками свята бачили ми голову Українського Національно-Демократичного Об'єднання д-ра Дм. Левицького, голову „Нар. Лічниці" сен. Децикевича, а далі голову „Рідної Школи" радн. І. Кокорудза, представника „Просвіти", директорів „Центробанку" през. д-ра Костя Левицького й Омеляна Саєвича, дир. „Дністра" Яр. Колтунюка, голову „Н. Т. ім. Ш." К. Студинського, ректора „Духовної Академії" о. д-ра Й. Сліпого, а далі о. крил. Дамяна Лопатинського, д-ра В. Охримовича, д-ра М. Паньчишина, д-ра Л. Ганкевича, а як господаря свята, невтомного директора „Нар. Лічниці" д-ра Івана Курівця, представників львівської української преси і богато інших визначних громадян. На салі бачили ми і консуля СРСР у Львові п. Лапчинського.

Загально свято зробило на всіх присутніх якнайкраще враження та дало всім учасникам повне вдоволення.

Хоч у програмі свята не були передбачені привіти, то всеж такі наспіли на письмі від деяких установ (як „Н. Т. ім. Ш.", „Зоря") і від деяких приватних осіб (між ін. від д-ра Б. Вахнянина з Карльсбаду). Брати Рижевські разом з письменним привітом зложили 200 зол. на „Нар. Лічницю", а Пов. Союз Кооператив у Калуші 20 амер. долярів. Наспівши привіти відчитав д-р Т. Бурачинський.

Білоруське шкільництво.

Мінімальні постуляти білорусів.

Положення білоруського шкільництва, як і українського, загально відоме. Понад 400 білоруських шкіл, заснованих у часі німецької окупації, зникло з лиця землі, а білоруських учителів, після відбуття краківського курсу, розіслано по коронній Польщі. Шкільний плебісцит, переведений в білоруських громадах на основі закону Грабського—Тугута, теж остав без успіху, як і в нас.

Відомий білоруський освітній діяч Р. Островський на сторінках журналу „Сямя і Школа" формулює постуляти білорусів. Він вимагає признання прав прилюдности трьом білоруським гімназіям (у Вильні, Новгородку і Каїцку), а замість закритої гімназії в Радошковичах треба би відкрити білоруську гімназію в Гродні і в Бересті або в Пинську. Крім того ті гімназії повинні одержати відповідні державні субвенції на своє удержання. При кожній гімназії повинен бути зорганізований інтернат для незаможної молоді на державний кошт.

Що торкається всенародного шкільництва, то у всіх чотирьох північно-східних воєвідствах, 65—80 проц. заселених білорусами, повинні бути зорганізовані семиклясівки (по 1—2 на повіт), а інші народні школи засновані згідно з висліпами плебісциту. Колиб, після долання ще кількох фахових шкіл, ті постуляти були здійснені, то на протяг найближчих пять літ вимоги білорусів були би заспокоєні. Розуміється, треба би на білоруську нац. територію повернути кваліфікованих учителів, розсіяних по цілій Польщі, створити курси білорусознавства і польонїстики для учителів-білорусів б. російських „народніх учіліщ" та признати кваліфікації — згідно з науковим ценсусом — дотеперішнім учителям білоруських гімназій. Крім того протягом найближчих пяти літ треба би випустити нові кадри білоруського вчительства з повними кваліфікаціями, що тісно вяжеться з проблемою вищого шкільництва.

У звязку з цим при виленському університеті, який у принципі повинен бути білоруським чи львівський українським, треба би поки-що заснувати білоруський педагогічний інститут та дотраквізувати ще деякі інші факультети, головно лікарський і правничий. Незалежно від того духовна семинарія у Вильні повинна негайно перейти на білоруську викладову мову.

Вільно повинно стати осередком усього шкільництва на білоруській нац. території шляхом поширення виленської шкільної округи на всі чотири воєвідства з білоруською більшістю, а саме: на воєвідства: виленське, новгородське, білостоцьке і поліське. При виленській кураторії повинен бути створений окремий відділ для справ білоруського шкільництва.

На маргінесі цих мінімальних білоруських постулятів у шкільній ділянці примічує демократично-санаційний „Курєр Віленьскі", що во-

---

нераз розбивав вітер. Дах був покритий гонтою, комин дерев'яний, також з дашком з гонти; з горища виходили вікна. Рами були дерев'яні, вільхові. В 1655 р. шпиталь разом з монастирем згорів, — вогонь підложили московські салдати, що були при війську Богдана Хмельницького, котрий тоді облягав Львів. В 1659 р. почато ставити новий шпиталь, вже мурований.

Постійними мешканцями шпиталю були ріжні старці, що шукали тут захисту і ласкавого хліба на старість літ. Шпиталь приймав і чоловіків і жінок. Так напр. 1634 р. „вступив до шпиталя" Степан старець, потім якась „баба"; знов „дід", врешті „черниця дуже убога"; цьомуж році померли в шпиталі: один прошак і одна баба. Всіх старців було небогато, мабуть 10—20 осіб і шпиталь мав, здається, невеликі приміщення, 2—3 кімнатки та кухню.

Старі діставали в шпиталі теплий кут і харч. Внутрішне уладження було очевидно дуже скромне, не чуємо ніколи про те, щоби братство купувало який інвентар до шпиталю. Кождий старець спав на тім, що мав своє власне. Чуємо, що деякі мали подушки, перини, а одна баба. Управа шпиталю робила тільки кожухи. Управа шпиталю робила тільки те, що в осені поправлювано печі і наново ліплено кімнати. Зате зимою в захисті було справді тепло: шпиталь спотребовував річно 40—50 возів дров. На щастя дрова були тоді недорогі, 20—25 грошей віз.

Шпитальний харч був дуже невибагливий. Пшоно, ячмінні крупи, горох — це було постійне „меню" протягом цілого року; за омасту була солонина, якої куповано на рік 2—3 полті, та 1—2 діжі масла; солі виходило мало не пів діжки. Але мяса шпитальні пенсіонарі не бачили ніколи. Харч варила шпитальна кухарка; за це діставала чоботи.

При вступі до захисту старці платили невелике „вступне", звичайно 2 зол.; допомагали теж шпиталеві тим, що ходили з пушкою просити милостині. На порозі церкви св. Онуфрія сидів такий „прошак" з шпитальною пушкою, друга пушка була в самім шпиталі, а баби мали свою „бабську" пушку. Як вмирав хто зі старців, шпиталь старався за домовину для помершого — роблено її з дощок, що лежали готові на „підсінні" під домом, — уладжував похорони і богослуження. Убога спадщина померш*ого* ставала власністю шпиталю; шпитальний провізор брав до каси готівку і сумлінно продавав одяги і постіль мерця, щоби добути фонди на утримання живих...

Найцікавіше для нас питання, чи в братському шпиталі бували справді хорі. Отже маємо всього пару таких випадків. В 1643 р. перебували в шпиталі „нищі", тобто убогі студенти, видно їзза слабости виселено їх з братської бурси при Руській вулиці. В 1644 р. знов були „хорі павпри, що хорували зі школи" й окремо якась хора Ніна. В 1645 р. „лежав" і вмер в шпиталі якийсь гайдук. В 1663 р. за протекцією пані Янової Грегоровичевої прийнято до шпиталю „хлопця шляхетського хорого".

Як ліковано хорих в нашім шпиталі, про це нема майже ніяких вказівок. Цілком певно, не взивано до них лікарів, — булаб про це згадка у дуже докладних шпитальних рахунках. Ліковано їх домашніми засобами. На це вказує свого роду дієта, яку приписувано хорим і яку занотував у своїх касових записках братський провізор: 1643 р. „дав я на **пиво** нищим (студентам) що в шпиталі, 1 зол.; знов їм на **ячмінні крупи** 16 грошей; знов тимже на **масло**, за горщок, 24 гр.; знов на нищих хорих на **пиво** 1 зол.; нищим на **крупи**, 14 гр." — 1644 р. „хорим павпрам, що хорували зі школи, видав я на **пиво** ріжне і на інші їх потреби, — **масло, струклі, сливки** 1 зол. 18 гр." Супроти звичайного шпитального гороху і пшона — пиво і сливки — це була справді дієта першої кляси.

Про гігієнічні відносини в шпиталі добре свідчить принайменше це, що був окремий „транзит". Своєю дорогою з його очищуванням братські провізори мали богато клопоту; треба була наймати хлопів, що казали платити собі по 5 грошей від скопця, а таких скопців нараховано 24 — а до того ці хлопи — видно для більшої відваги — казали собі ставити кілька мір горівки.

Коли це порівняти з теперішнім станом шпитальництва, — то відносини в братському шпиталі були дуже примітивні — навіть трагікомічні. Але на все те треба глянути і з іншого погляду. Які там не були тодішні шпиталі, все таки вони **були**, і було їх *немало*, — немічні і старі, безпритульні і хорі могли знайти там безпечний захист. Справа шпиталів знаходила зрозуміння і підмогу в громадянстві, — свідоцтвом цього були і великі легати на тисячі золотих, і численні дрібні жертви, що сипалися до пушок шпитальних „прошаків". Все те свідчить про великий гуманітарний змисл, про високу культуру давнього українського громадянства. Можнаб радіти, колиб і наша теперішня громада для ідеї шпиталю в новочасним понятті показувала таке саме зрозуміння, як наші міщани 300 і 400 років тому.

ли помірковані і насперед слухні, головно у відношенні до нижчого і середнього шкільництва. Та в умовинах польської дійсности і польської національної політики — додамо від себе! — вони, навіть в своїм мінімальнім обсязі, лишаються тільки мріяними і несповненими бажаннями.

Ревізії в українських установах

на Городецькім.

Поліція перевела ревізію при вул. Задвірянській ч. 10., де є українські установи „Робітничий Театр", „Т-во зльокалізованих урядовців", „Рідний Дім", „Наша Культура" і т. д. На присутніх там перевели ревізію та забрали списи членів товариства.

—o—

Століття першого українського хору в Галичині.

Святочний хоровий концерт львівського, перемиського і стрийського „Бояна", „Бандуриста", „Сурми" і хору українських богословів у Львові.

В неділю веч. відбувся в великій салі давнього „Театру Новин" (тепер кінотеатру „Кольосей") великий концерт злучених хорів львівського, перемиського, стрийського „Бояна" та хорів „Бандуриста", „Сурми" і хору львівських богословів у память столітніх роковин повстання першого на Галицькій Землі хору при Соборній церкві в Перемишлі 1829 р.

Саля була виповнена по береги. Програма концерту складалася з двох частин. (Про її виконання подамо фахову оцінку в найближчих днях). Нині тільки зазначимо, що першу частину програми виповняли продукції релігійних творів наших старих композиторів як Вербицький і Лаврівський. Сполученими хорами диригували при виконуванні цих творів старші, заслужені піонірі нашої співацької культури д-р Ст. Федак і о. Домет Садовський, — а далі наш композитор д-р Ст. Людкевич й І. Охримович. Другу частину програми виповнювали світські твори вже названих композиторів (Вербицький і Лаврівський), а далі ще й таких як В. Матюк, Н. Вахнянин, І. Воробкевич та О. Нижанковський (цього року минуло 10 літ від хвилі його трагічної смерти). В другій частині програми були й твори М. Лисенка, К. Стеценка, молодого композитора М. Леонтовича і Б. Вахнянина. В тій частині диригували сполученими хорами відомий наш дирігент д-р Михайло Волошин, д-р Ст. Людкевич, І. Охримович, в мішаним хором стрийського „Бояна" Б. Вахнянин.

Виступи злучених хорів робили імпозантне враження. Публика витала оваційно появу старших дирігентів як д-ра Ст. Федака і о. Садовського. Загально не щадили слухачі оплесків для кожної виконаної точки програми.

Сам концерт попередила цікава, змістовна й добре виголошена промова п. Іл. Гриневецького про вагу свята та про початки нашої співацької культури на Галицькій Землі. Свято скінчилося коло год. 11. в ночі.

Англія і роззброєння.

Після недавньої промови президента Гувера про конечну потребу удержання мира виступив в заявою про роззброєння державний секретар Стімсон. Покликуючися на промову Гувера, він передав представникам преси комунікат, в якому звернено увагу на величезні кошта морських морських збройонь. Будова морського панцирника коштує тепер 35—40 мілїонів долярів. Морське міністерство власне тепер предложило урядові нову програму будови фльоти, яка має коштувати один мілїард сто сімдесять мілїонів долярів. І цю програму довелеться перенести, якщо не вдасться довести до порозуміння в справі загального замирення фльотових збройонь. Інші держави тоді теж мусіли би розпочати нові морські збройонння й тим способом видавати величезні суми на зовсім непродуктивні видатки.

Протест французької індустрії проти підвишки американських мит.

Центральна організація французької індустрії опублікувала протест проти нової американської митної тарифи. В цьому протесті між іншим стоїть таке: „Передбачені підвишення мит є в більшости випадків такі великі, що рівнаються заборонї ввозу. Така політика з конечности мусить довести до репресалій з боку різних країн, які стоять в торговельних зносинах зі Злученими Державами. Після прийняття нової митної тарифи Франція теж може обмежити американський вивіз, підвишивши мита на автомобілі, овочеві консерви та сучені сочі".

Протижидівські демонстрації у Львові.

Здемолювання друкарні та редакції „Хвилі".

„Львовскі Курер Поранни" подав був вістку, що підчас процесії Божого Тіла на вул. Жигмонтівській з вікон жидівської приватної хлопячої і дівочої гімназії кидали на людей пісок, хліб, кричали, свистали та плювали. Католицька Ліга скликала збори в цій справі на 9. червня. Чи дійсно так було, викаже може поліційне слідство. Польські корпоранти з приводу ексцесів жид. акад. молоді уладили демонстрації. Вибили всі шиби у вікнах 3-пов. камяниці при вул. Жигмонтовській, в якій є згад. гімназія. Побили 16-літнього Райшеса та зранили його в голову. Рятункова станція заосмотрила раненого. Вечером 3. червня зявилося з 200 демонстантів перед редакцією „Хвилі" на розі вул. Валової і Підвалля. Товпа вдерлася до салі складачів і відділу машин, потурбували складачів, що працювали там тоді та взялася демолювати уладження. Поперевертали кашти з черенками, знищили чотири лінотипи та ротаційну машину. Школи є на кількадесять тисяч долярів. Вибили вікна в редакції на І. пов. Редакція „Хвилі" пополудні тогож дня дістала була анонім із пересторогою, що готовиться напад, тому повідомила про це поліцію. Відділ поліції прийшов, коли демонстранти розбіглися. Інший гурт демонстрантів напав на льокаль т-ва жид. молоді „Емуна", при вул. Костюшка; вибили там шиби. Третій гурток напав на дім жид. академиків при вул. св. Тереси; там здемолювали їдальню та вибили шиби. Ще інша група пішла на Жигмонтівську вулицю, вдерлися до школи та здемолювали вчасти уладження. Там арештувала поліція 27 академиків, а разом із цими демонстрантами придержано 40 осіб. У гродськім старості зявилася делегація акад. молоді та домагалася випущення на волю арештованих. Домаганню їх поліція відмовила.

—o—

Вибори до польського сойму — в грудні?

У суботу після конференції клюбу ББ. посли говорили в кульоарах, що тепер їх праця йтиме в тім напрямку, щоби ББ. був готовий до нових виборів. Коли сойм не ухвалить проєкту конституції, який опрацював ББ, то треба рахуватися з тим, що вибори до нового сойму відбудуться в листопалі або в грудні ц. р.

—o—

Лист маршалка Пілсудського.

Як відомо, марш. Пілсудський переслав президентові найв. суду письмо, яке мотивує, чому маршал не зізнає в справі б. мін. Чеховича. Відпис листу переслали прем. Світальському і маршалкам сойму та сенату. Марш. Дашинський верне у Баршаву із закордону в середу або четвер і тоді це письмо отворять, бо на коверті є напис: „До п. президента сойму Гната Дашинського. До власних рук". Як зачувати, лист цей покищо не буде оголошений в пресі.

—o—

Перед зміною анґлійського уряду.

Мекдональд укладає листу.

„Обсервер" повідомляє, що у висліді переговорів Мекдональда з провідниками Лейбур Партї в справі утворення соц. уряду передбачують такий склад його: прем. Мекдональд, мін. закорд. справ льорд Д'Ебернон, бувш. амбасадор у Берліні, або сер Осв. Мослі, канцлер скарбу Сновден, мін. кольоній Томас, мін. вн. справ Гендерсон. — „Матен" повідомляє, що між консерватистами та лібералами йдуть переговори в справі утворення нового уряду на основі коаліції. Перевагу в кабінеті мали би консерватисти, а 10 проц. мін. становищ дісталося би лібералам. Міністром закорд. справ був би Чемберлєн, скарбу Черчіль (або Горн), мін. вн. справ і праці дісталися би лібералам.

—o—

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·87·00—8·87·50, канадійський долар 8·80·00—8·80·50, чеська корона 0·26·50—0·27·50, австрійський шіллінг 1·25·00—1·25·50, румунська лея 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·50—0·34·80, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, фунт штерлінгів 43·50·00—43·80·00, радянський червінець 17·50—18·00.

Золото: 20 корон 36·35·00—36·60·00, 20 франків 33·20·00—33·60·00, 20 німецьких марок 41·25·00—41·80·00, 10 російських рублів 46·00·00—46·00·00.

Срібло: Австрійська корона 0·65·00—0·65·50 5 австрійських корон 3·40·00—3·60·00, австрійський фльорен 1·72·00—1·75·00, російський рубель 2·80·00—2·90·00 копійки за рубель 1·40·00—1·45·00.

З „Рідної Школи".

Уконституування Головної Управи.

Вибрана Головна Управа „Р. Ш." на повному засіданні, відбутім в дні 27. травня ц. р., уконституувалася, вибираючи зпоміж себе таку Президію: І. заст. голови о. Мітрат Базюк Олекса, ІІ. заст. голови проф. Терлецький Омелян, секретар д-р Коновалець Мирон, скарбник Мартинець Теодор, члени Президії посол Струтинський Михайло і Яворський Михайло.

П. д-р Савчак Юлій, передаючи нововибраному скарбникови касу, підносить, що перейманої 7. листопада 1927 р. касу Товариства застав ІІ в оплаканому стані, бо було довгу 89.000 зол. а нині передає касу Товариства в довгом 87.000 зол. та стверджує, що піднесені закиди на Загальному Зїзді є неправдиві і кривдячі тих членів, які безінтересовно працювали для добра Товариства.

До шкільної комісії середніх шкіл делеговано як відпоручників Головної Управи: проф. Терлецького Омеляна і д-ра Кисілевського Костя; до шкільної комісії народніх шкіл: Домбровського Августина і Похмурського Степана; до торговельно-промислової комісії Федорчакову Софію.

Референтом для організаційних справ вибрано посла Струтинського Михайла, а референтом виховної і видавничої Яворського Михайла.

Стверджено, по провірені справи, що закиди делєгатів пп. Сайовського з Яворівщини і Кравцева зі Львова пороблені деяким особам з учительського персоналу „Рідної Школи" є неправдиві.

Прихиляючись до виводів управителя муж. учит. сем. курсів у Львові, що дальше ведення цих курсів є неморальним і недоцільним, як також, що нема виглядів на одержання концесії на ведення учит. муж. семінара, бо школа не має приписаної спільности саль, кабінетів і лабораторій, рішено з кінцем червня ц. р. аліквідувати уч. муж. сем. курси у Львові а молоді цих курсів поручити вписатися до коедукаційної гуманістичної гімназії „Р. Ш.", а молодшим річникам до торговельної школи, та переговорити з кооперативними установами про отворення кооперативного курсу.

Уповажнено розписати конкурс в міру потреби на управителів середніх шкіл „Рідної Школи".

Головна Управа „Рідної Школи".

НОВИНКИ

— **Земельний Банк Гіпотечний С. А. у Львові вул. Підвалля ч. 7. переніс свої бюра з днем 16. травня ц. р. до власної каменици при вул. Словацького ч. 14. Числа телефонів: 75—32, 3—82 і 52—92 (Дирекція).** 2092 3—5

—**Червень подув осіню.** Від 1-го червня настали в нас дощі та зимні вітри, які пригадали всім осінні плащі та парасолі. Після великих бурей у середущій Европі прийшло трошечки із цієї благодати до нас. Люди, які почали від тустку з думкою виїхати на село, або в гори, на мить завагались: чи не краще заждати в місті на поворот сонця, щоби не возити зі собою осінньої гардероби.

— **Українське Історично-фільольоґічне Т-во в Празі** повідомляє про два відчити своїх членів в дні 4-го ц. м.: Д. І. Чижевського „Етика Сковороди" і С. П. Наріжного „Шостий рік діяльности Українського істор.-фільольог. Т ва в Празі".

—**Музей Наук. Т-ва ім. Шевченка** у Львові (вул. Чарнецького 24) мав у місяці травні 165 чисел (659 предметів) приросту до ч. 18865 включно, головно з археольоґії, етнографії та портретової фотографії. Великодний закалик у часописах та окрема відозва принесли 412 писанок з 70 місцевостей Галичини і одного села волинського. Жертводавцями були пп.: о. Антоневич М., д-р Берест П., Беза Я., Бойко М., Вонсуль, Гадовський В., Гаєвський А., Гумовський, д-р Дашкевичева О., радн. Дмоховський Р., Дудко Н., Загаєвич І., Закалик І., Заклинських родина, Захарченко З., о. крил. Зубрицький, проф. Калиняк І., Керикова А., Козяр М. Криса Л. і Н., о. Крущько А., кооп. „Гуцульське Мистецтво", Кордюк Б., Ласка М., радн. Левицький В., Левицький Р., д-р Лучаковський Т., Лущик В., Магаляс С., Майковська, Маренін Я., Матвіейко В. і М., Мацак, Микитин Т., Мельничук М., Ніжанковський Т., о. Павлюк М., Петришин Д. і М., проф. Полянський Ю., Почапський Я., Прийма В., Руденський І., Савчин М., Свістель Ю., акад. проф. Студинський К., о. Сохацький, д-р Терлецький М., Телюк Л., вид. „Тризуб" в Парижі, о. Фащієвич, Фединський Н., Фодчишин І., Фургала Р., д-р Цегельський Р., Ціпановська О., Чайковський Е., радн. Чачковський Л., вид. „Червона Калина", Інж. Чижовичівна С., о сов. Ясеницький К. Усім їм складає

Управа музею щиру подяку. Музей відвідало 36 осіб. — **Я. П.**

— **Що дразнить комісаря „Народнього Дому"?** Пишуть нам з міста: Теперішній комісар нар. Дому у Львові п. Мих. Бачинський побачив у пятницю 31. травня ц. р. афіш „Свято Української Дитини" на дошці перед входом до Нар. Дому і це так на нього подіяло, що він покликав негайно сторожиху й казав той афіш здерти. І дійсно сторожиха виконала приказ свого хлібодавця. Ось як коле в очі п. комісаря афіш української філянтропійної установи!

— **Шевченківський концерт у Вильні.** Польський популярний двотижневик „Жице Люду" в числі з 2-го ц. м. висловлює своє велике здивування, що українські студенти у Вильні, при скромних своїх силах, зуміли зорганізувати зразковий Шевченківський концерт. Вступну промову мав д-р Ганківський. Хорові співи народніх пісень робили величезне враження. З незвичайним успіхом співала українські пісні п. Французевічіюте (?), з подиву гідною свободою знаменито співала п. Скорук, а дует з п. Шишком із „Запорожця за Дунаєм" викликав бурю оплесків".

— **Голинський Михайло** виїзджає по трьох гостинних виступах у львівській опері на кілька гостинних виступів до варшавської опери. До Варшави виїзджає наш співак уже в середу 5. червня. З Варшави подасться на захід, в першу чергу до Відня, а потім до Берліна. По дорозі затримається ще мабуть у Познані, куди його теж просять на гостинні виступи.

— **Самогубства на селі.** У Русанівці (Тернопільщина) повісився 22-літній Петро Чорномаз з нужди. У Підманастирі (Підгайці) повісився 49-літній господар Клоцковський наслідком родинних сварок, а в Горохові (Бучач) з тої самої причини застрілився 40-літній Павло Миськів.

— **Громадянам Заболотівщини.** Пишуть нам: Наші селяни зі Заболотова та околиці повинні знати, що адвокат в Заболотові д-р Фелікс Гайхер намовляє людей, щоби не вносили позвів у рідній мові і заявляє, що української мови не розуміє.

— **Концерт Михайла Островерхи.** Михайло Островерха, ліричний тенор, якого концерт відбудеться у Львові в четвер дня 6. червня ц. р., це бувший УСС. („стара война" зі сотні Р. Сушка), а потім фронтовий підхорунжий УГА, який перебув з нею цілу кампанію аж до таборового життя за дротами включно. Повернувши з війни, працює як організатор „Просвіт" у Станиславівщині і тут дається пізнати українському громадянству вперше з концертової естради. В осени 1926 р. удається нашому співакові виїхати на студії до Італії, а саме до Мілляно, де він учився безперервно півтретя року у ріжних учителів співу, а найдовше у маестра Вітторіно Моратті. Віддаючися своїм музичним студіям, артист цікавився також мистецьким життям Італії в минулому й теперішньому та ділився своїми враженнями з читачами „Діла" у своїх незвичайно цікавих фейлетонах. Львівське громадянство повинно численно явитися на його концерті, щоб засвідчити свою симпатію для молодого концертанта, який власними силами, часто, при великих труднощах, зумів закінчити свої студії та починає тепер свою мистецьку карієру.

— **Кухня в гімназії.** У варшавськім міністерстві освіти підготовляють проект завести у жіночих гімназіях і ліцеях новий обовязковий предмет: домашнього господарства. Не буде це предмет чисто теоретичний, як напр. наука льогіки, а вчили би його у зразкових кухнях. Хто зна, чи так доповнена освіта молодих жінок не збільшить скількости щасливих подруж. Недурно кажуть, що дорога до серця мужа веде через шлунок.

— **Родинні гурти в парляменті.** В останніх англ. виборах створилися в парляменті справжні родинні гуртки, хоч члени їх є з ріжних партій. Льойд Джордж увійшов у палату зі сином, Болдуін матиме в опозиції до себе сина (який одержить мабуть становище держ. підсекретаря в буд. Мекдональдовім уряді). Далі входять подружа пара Освальд і лейді Монслі (дочка і зять лорда Керзона), ген. секретар соц. партії Гендерсон може рахувати на співпрацю і поміч двох синів, які з ним засідають у палаті.

— **Парлямент за есперантом.** Шведський парлямент призначив 2.900 корон на заснування окремих курсів для поширення есперанто. Є це в першій мірі заслуга бурмистра Стокгольму Карла Ліндгагена, великого прихильника „неутральної" міжнародньої мови.

— **Цензура підбадьорує.** У „Газеті Варшавській" читаємо у статейці п. з. „Цензура промов" таке: З нагоди загального зїзду Великопольського Т-ва Кулек Рільничих виголосили промови голова цього Т-ва пос. Л. Плюцінський, голова Центрального Рільничого Т-ва Фудзковський і мін. Незабитовський; на промову голови Плюцінського відповідав п. президент Мосьціцький. Промови обох голов перейшли попередню цензуру. Поставили їм домагання, щоби очеркнути місця, які змальовували критичний стан хліборобства та щоби вдержали бадьоріший тон. Порозуміння на цю тему йшло довго та важко. Остаточно лише міністр Незабитовський приноровився в своїй промові до домагань „радісної творчости", одначе ввійшов через це в колізію з „дійсною дійсністю". Учасники зїзду всупереч оптимізмові п. міністра відчувають цю дійсність на власній шкурі.

— **Ріжні вістки.** На запросини Комітету для міжнародньої вимини думок про умовини миру льорд Роберт Сесіль має виголосити в Берліні у „Райхстагу" відчит про роззброєння. — У франц. містечку Казія (департамент Льо) вибрали бурмистром 25-літнього Шарля Мальві, сина відомого парляментариста. — У Пекіні йдуть свята складення до мавзолею забальсамованого першого президента китайської республики Сун-Ят-Сена. — На віденськім університеті націоналісти счинили антисемітську бучу. — Від 7—10. червня збереться в Букарешті 14-тий хліборобський конгрес. — В Інсбруку помер природознавець проф. д-р Міколецький. — У Мадриді помер бувший бурмистр міста князь Тоар, сенатор. — Ню-йоркський міліярдер Гарольд Смит призначив 10 міл. дол. як фонд на здійснення ріжних модерних ідей і премії за винаходи; у комітеті, що завідуватиме цим фондом засідатиме віденський психоаналітик д-р А. Альфред і американський письменник Драйзер.

— **Американська злочинність.** Директор славної ню-йоркської вязниці Люіс Льоес подає до відома рекордові цифри про злочинність Зединених Держав. За останні роки 15 міліонів осіб було арештованих, а 5 міл. сиділо у вязниці. Тепер є ще в вязниці 125.000 осіб. Яка причина цього явища? У Зедин. Державах є забагато законів, а карна система є така перестаріла, що дуже важко хоронити ці закони. Велика частина населення солідаризується з ріжними ворогами законів і поліція разом зі судівництвом стають часто безсильні.

— **Мудрість первісних людей.** Американський вчений Павло Редін видав цікаву книжку п. з. „Первісна людина, як фільософ", в якій подає цікаві висліди дослідів над звичаями індиянських племен. Ось як пише Редін про племя Уінібейго, що жило колись на терені нинішнього стейту Уісконсін: „Хоч це були первісні люди, майже зовсім дикі, одначе їх давніші поняття небогато ріжнилися від теперішніх принципів моралі й етики культурних суспільностей. Була лише ця ріжниця, що індіяни Уінібейго придержувалися гостро своїх принципів і жили з ними в згоді, а принципи білих людей частенько лишаються лише на папері". Ось низка принципів Уінібейго: „Життя людини основується на любови", „Завсіди оплатиться допомогти в потребі іншим", „Жінки є святі, не вільно знущати над ними", „Не вільно ніколи кривдити людей", „Коли хочеш, щоби тебе любили, будь добрий", „Будь приятелем для кожного, а матимеш приятелів у всіх", „Не будь ніколи прикра для твого чоловіка, за таю доброту та ввічливість стрінешся все лише з добротою, бо він усе поводитиметься з тобою, як ти з ним", „Хай тобі не здається, що вистане говорити, як ти любиш дітей, вони самі лише можуть сказати, чи справді любиш їх", „Коли на твому шляху стрінеш самітну жінку, хочби далеко від твоєї хати, не заподіюй їй кривди". Та це моральне племя вимерло, а основи його етики нелегко воскресити серед сучасних народів.

З театру.

„Жидівка" на сцені львівського Міського Театру з М. Голинським у ролі Елєазара.

В суботу, дня 1. червня ц. р. виставив Міський Великий Театр відому оперу „Жидівка" при співучасти гостей М. Голинського в ролі Елєазара, Заморської в ролі Рахилі та Качмара в ролі кардинала. Аж три гостинні виступи стягнули до театру масу публики. Саля була виповнена вщерть. Що найменше третина публики припадала на українців. Були наші люди і з провінції, які спеціяльно приїхали, щоби почути спів нашого славного вже нині на всій українській землі й поза нею співака М. Голинського.

Ціла опера пройшла дійсно під знаком співу М. Голинського. На тому місці слід зазначити, що роля Елєазара в „Жидівці" належить без сумніву до найкращих і найвдячніших його креацій, як під голосовим так і під сценічним оглядом. Тому не диво, що кожна поява артиста на сцені і кожна відспівана партія спричиняла бурю оплесків та овацій на салі. Прекрасний голос, звучний, рівний і незвичайно легкий в орудуванні та дуже вдатна сценічна гра давали нашому артистові велику перевагу над такими кваліфікованими виконавцями як ті, що відтворювали партії Рахилі та кардинала. Словом М. Голинський мав у „Жидівці" незвичайно великий успіх.

П. Заморська співала теж гарно і сценічно представлялась весь час добре. Про виконання інших партій писати не приходиться, бо вони були в старій і добре відомій для львівської публики обсаді. Диригував п. Лерер.

В.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Вівторок 4-го, г. 7·30 веч. „Остання новість".

Середа 5-го, г. 7·30 веч. „Сила призначення", опера Вердія.

Четвер 6-го, г. 7·30 веч. „Одна однока ніч" (50 прц. знижки).

Малий Театр:

Вівторок 4-го, г. 7·30 веч. „Кохання без сотика".

Середа 5-го, г. 7·30 веч. „Кохання без сотика".

Четвер 6-го, г. 7·30 веч. „Кохання без сотика".

Кіна.

„Аполльо": „Одна ніч у Льондоні".

„Кольосеум": „Божевільні пригоди хорої з уроєння" і „Кровавий натажок".

„Лев": „Княжна Едита".

„Люна": „Піковий туз" (усі серії).

„Оаза": „Райський огород" (Кор. Гріфіт).

„Марусенька": „Підводне човно".

„Палас": „Любов дівчини з жокейклюбу" і „Нестерпна Фіфі".

„Пан": „Вера Мірцева-Урванцева".

„Пасаж": „Під маскою бандита" (Том Мікс) і Гомонтів тиждень.

„Утіха": „Вежа кохання" „Дж. Берімор".

„Фатаморгана": „Богині спокус" і „13. година" (Дж. Берімор).

„Химера": „С.О.С. На збічах цитаделі".

Програма радіо.

Середа 5-го.

Льондон (358). 22·45 „Тоска".

Париж (1744). 21·35. Концерт.

Берлін (475,4). 21·00 Концерт.

Відень (519,9). 20·05. З опер „Ріголетто", „Отельо", і Вагнера.

Мілляно (504.2). 21·15. Концерт хору з „Ля Скала".

Ленінград (1000). 20·00. Концерт Фільгармонії.

Рим (443,8). 21·00. Опера. Россіні.

Москва (1442,5). 16·00 Музика до танців.

Київ (775). 20·00. Концерт з Ленінграду.

Брюссель (511,9) 21·15. „Ріголетто".

Варшава (1395,1). 15·30. Арії з опер. 17·55. Концерт. 20·15. Концерт.

Кракія (314·1) 23·00. Музика до танців.

Братислава (277,8) 16.20. Концерт.

Четвер 6-го.

Льондон (358). 23·25. Музика до танців.

Париж (1744). 21·35. Концерт.

Берлін (475,4). 20·00. Трансмісія з Фільгармонії.

Давентрі 482,3) 23·15. Концерт легкої музики.

Відень (519,9) 20·00. Симфонічна орхестра. 21·35. Пісні.

Будапешт (545) 17·45. Цигансьва капеля. 19·30. Опера.

Мілляно (504,2). 20.30. Люкреція Борджія", опера Доніцетті.

Москва (825) 18·30. Музичний вечір.

Харків (1680) 16·30. Концерт.

Прага (343,2). 21·00. Камерні твори Двожака.

Варшава (1395,1). 17·55. Камерний концерт. 20·30. Симфонічний концерт 23·00. Музика до танців.

Познань (339,8) 20·30. Концерт из віолі.

Кошиці (265,5). 21·00. Камерний концерт з Праги.

† **О. ЕВСТАХІЙ КЛОСЕВИЧ**

ювилят, радн. Митр. Консисторії, вислуж. зборівський декан, парох Пійла заснув у Бозі у Львові, дня 1. червня, у 80 році життя.

Похорони відбудуться дня 5. червня, в середу в Пійлі, коло Калуша (стація і почта Калуш), про що повідомляють Знайомих і Приятелів також опечалені — дружина ,діти зять і внуки. 1215

НОВИНА!

Друкується і небавом вийде: **Косметичний порадник.** Як добути красу і задержати молодість та здоровля — написала Осипа Закличська. 30 ілюстр., з того 8 окремо на крейдовім папері

1. частина: Краса і гігієна. 2. Практична косметика. 3) Краса поодиноких частин тіла. Разом 40 розділів — Се перша книжка того роду у нас, для жінки необхідна! Найновійші косметичні здобутки. Жадайте проспект. Ціна в передплаті до 20. червня 4.50 зол. (Опісля ціна буде вища). — **Видавництво „ВЕСНА", Львів, вул. Руська ч. 3. І. пов.**
2133 2—3

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Український Театр під дир. Івана Когутяка.

Підкавінь:
Середа 5.VI. — Пташник з Тиролю.
Олесько:
Четвер 6.VI. — Маруся Богуславка.
Пятниця 7.VI. — Король життя.
Субота 8.VII. — Вихрест.
Неділя 9. VI. — Кума Марта,
Понеділок 10.VI. — Пташник з Тиролю. 3—5

З днем 1. липня ц. р. відкривають С. С. Василіянки 6-тижневий курс кухарства і найновіших ручних робіт. Бажаючі інформацій уділяє управа устно або письменно. Учасниці курсу можуть мати приміщення з удержанням в інституті С. С. Василіянок у Львові вул. Длугоша ч. 17. Цей курс поручається учительками і молодим мужаткам. 2153 1—2

ПОВІДОМЛЯЄМО ТОВАРИШІВ, що здавали іспит зрілости в тернопільській гімназії, в 1929 році, що дня 29. червня ц. р. відбудеться 30-літний товариський зїзд, на котрий П. Т. Товаришів запрошуємо. Приїзд до Тернополя дня 28. червня ц. р. пополудне. Участь у зїзді просимо зголосити найпізніше до дня 15. червня ц. р. на руки окружного судді Віктора Цебровського в Тернополі. — Тернополь, дня 15. травня 1929 р. — Віктор Цебровський, Станислав Міхаловський, Станислав Граневський. 2—4

В Прив. Семинарі С. С. Василіянок у Львові вул. Потоцького ч. 95. (з правами державних шкіл) відбудуться вступні іспити на І. курс в днях 25—29 червня звичайним системом. Подання о допущення до вступного іспиту треба вносити на руки дирекції найдальше до дня 24. червня (особисто або почтою) долучуючи до подання метрику, посвідку щеплення віспи, останнє шкільне свідоцтво та перебіг життя. Лікарського свідоцтва не потреба тому, що всі учениці будуть піддані оглядинам шкільної лікарки. Вступний іспит на III. курс (на два вільні місця) відбудеться дня 25. і 26. червня, на прочі курси (II. і IV.) не вимагається вступних іспитів з браку вільних місць на сі курси. — Вписи на всі курси та до всіх кляс семинарійсової школи вправ відбудуться дня перед феріями в днях від 25—30 червня. — 2152 1—3 **Дирекція.**

Присилайте передплату!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ЯМНА біля Яремча станція в цісни в лісистій околиці над Прутом — заосмотрена від півночи високими горами — пансіон п. Струмінської — сонячні кімнати — добірний харч — теніс — прогульки в гори — автобуси на місці — опіка над дітьми. Ціни умірковані в першім сезоні. — Зголошення слати в травні, Львів, вул. Мурарська ч. 48 а, а в червни до Ямни, почта Яремче. 2154 1—3

БІЖУТЕРІЮ, СРІБЛО, ГОДИННИКИ поручає дешево Домбровські-Розважевські Львів (Готель Жорж) вул. Академічна ч. 2. Догідні услівя. 1566 35—7

ВГАРНІЙ гірській околиці покої з кухнями на сезон до винайму. — Інформації А. Кормошева, Львів, вул. Асника ч. 11. 2147 2—2

ДО ВИНАЙМУ хата з кухнею і сонячними комнатами на літний сезон від дня 1-го червня в Колодні. Станція Колодно, п. Жовтанці. Зголошення: вул. Словацького ч. 14/III. п. Хомяк. 2155 1—1

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецізійні продає за готівку і на рати від десятків лят з найлішої сторони звісна фірма **Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5.** 3 176-2

Ширіть наш часопис!

Спеціяліст нервут легенів. серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 **Пересвітлення Рентгеном.** 3—24

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.

Скріплювання хитаючихся зубів пльомбування й випиманя зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті після найновішої системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. Т. Урядовцям і студентам значна знижка. 2142 Тел. 65—73. 3—3

Подяка.

Подобалося Богу покликати до Себе нашого найдорожого Брата Володимира Старецького, Радника Дирекції почт і телеграфів у Львові. В тім тяжкім горю було нам великою відрадою сердечне співчуття, якого ми дізнали від дуже многих приятелів, знакомих а навіть незнакомих. Сердечно дякуємо всім за то і бажаємо всього найлучшого. Передусім дякуємо Товаришам Покійного, Вп. Панам Урядникам Дирекції почт і телеграфів у Львові, за їх сердечне, щире співчуття, за громадську участь в похороні і за устроєне Поминального Богослужения. Окрема дяка належиться від нас Вп. Пану Радникови Цьвіковському за оказану нам щиру життєвість і за приготоване похорону в нашій непритомності. Дякуємо всім тим, котрі своєю численною участю в похороні звеличали сей сумний обряд. Спасибіг всім. — 2152 1—1 **Брати і братова.**

ТОВАРИРСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ „ДНІСТЕР".

Рахунок зисків і страт за 1928. рік.

РОЗХІД	Відділ обезпечень від огню зл.	с.	від крадежі з вломом зл.	с.	ПРИХІД	Відділ обезпечень від огню зл.	с.	від крадежі з вломом зл.	с.
Виплачені шкоди по відчисленню участи реасек. Товариств	352.016	—	2.693	97	Перенос фондів з 1927 р.	1,828.671	44	34.983	44
Видатки на заряд:					Резерва на невиплачені шкоди, перенесе а з 1927 р.	20.922	20	1.561	—
Провізія агентам Зол. 195·620·79			3.957	93	Зачислені премії по відчисленню премій реасек. Товариств	668.140	77	3.325	91
Біжучі адміністраційні видатки „ 354·887·05			3.792	04	Дохід з льокації капіталів	71.279	67	2.307	37
Податки і скарбові належитости „ 31.110·80			1.181	10	Належитости від поліс	18.925	55	4.384	87
Зол. 580·618·63					Зиск на курсі цінних паперів і валют	16.554	38	3	80
по відчисленню звортів від реасек. Товариств Зол. 13.691·36	378.927	07			За таблички	490	40	—	—
Відписи й інші видатки:					Різні	43.669	84	3.242	74
Відписи Зол. 7.439·78					Провізія реасек. Товариств	—	—	7.921	23
Страти на курсі цінних паперів і валют „ 0·08									
Інші видатки „ 72·808·76	80.248	62	1.200	—					
Резерва на невиплачені шкоди	22.676	84	715	92					
Стан фондів з кінцем 1928 р.	1,640.451	07	43.018	87					
Надвижка з річного обороту	2.234	49	1.440	55					
	2,670.554	25	57.940	38		2,670.554	25	57.940	38

Рахунок білянсу з днем 31. грудня 1928.

СТАН ЧИННИЙ	Відділ обезпечень від огню зл.	с.	від крадежі з вломом зл.	с.	СТАН ДОВІЖНИЙ	Відділ обезпечень від огню зл.	с.	від крадежі з вломом зл.	с.
Стан каси з днем 31. грудня 1928 р.	94.980	15	1.835	91	Фонд основний			30.000	
Розпорядимі вкладки в кредитових інституціях і шафинцях	460.316	46	34.925	23	Фонд резервовий	491.572	03	5.738	28
Власні реальности	311.375	—			Спеціяльний фонд на звороти	47.796	49	122	30
Цінні папери по курсі з дня 31 грудня 1928 р.	128.986	51			Спеціяльна резерва	63.540	—		
Льокації пенсійного фонду	100.244	78			Резерва на сумнівні належитости	106.735	—	4.337	56
Чинні сальда рахунків з реасек. Товариствами	9·614	47	3·498	24	Фонд на різницю курсу	67.627	26		
Залеглости в агенціях	542.317	17	8.084	87	Резерва премій з відчисленням участи реасек. Товариств	421.735	75	2.820	73
Різні довжники	256.508	69			Резерва на невиплачені шкоди	22.676	84	715	92
Каційні ефекти агентів і інші	140.309	31			Фонд спеціяльний для посередних обезпечень	30 207	62		
Позички	103.384	48			Фонд пенсійний	248.474	19		
					Фонд на організацію огневих сторожей	19.014	86		
					Фонд безпроц. позичок на огнетрев. криття дахів	20.072	83		
					Фонд заосмотрення агентів	35.787	10		
					Фонд стипендійний ім. д-ра Кулачковського	7.49·	82		
					Фонд стипендійний для дітей урядників	13.326	86		
					Фонд стипендійний для дітей агентів	13.536	39		
					Довжні сальда рахунків з реасек. Товариствами	49.098	61		
					Різні вірителі	44.8·7	17	3.168	91
					Каційні агентів і інші	140.309	31	1.440	55
					Надвижка з річного обороту	2.234	49		
	2,148.031	97	48.344	25		2.148.031	97	48.344	25

Зужиття надвижки після ухвали Загальних Зборів з 30. травня 1929.

Бізнесова надвижка за рік 1928 виносить у відділі обезпечення від огню . . . . . зл. 2.234·49

З того призначено:

1. 50% до резервового фонду, по мисли § 8 д) статута . . . . . зл. 1.117.—
2. 8% до пенсійного фоду по мисли § 55 уст. 2 статута . . . . . „ 179.—
3. на спеціяльний фонд на звороти по мисли §. 55 уст. 3 решту . . . . . „ 938·49 2.234·49

У відділі обезпечень від крадежі з вломом зл. 1.440·55, яку призначено по мисли § 15 стат. в цілости до резервового фонду того відділу.

Львів 31. травня 1929.

Бухгальтер: **І. Мороз.**

ДИРЕКЦІЯ:

Володимир Дещикевич Д-р Володимир Охримович
Ярослав Колтунюк.

РЕВІЗІЙНА КОМІСІЯ:

Д-р Юлій Савчак **Олекса Гошовський**
Микола Мельник.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. · Видає Видавнича Спілка „Діло". **В друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів. Ринок ч. 10.**

Ч. 124 (11.465). Львів, четвер 6. червня 1929. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 3 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Четвер, дня 6. червня 1929 р.
виступають у Львові
Михайло Островерха
ліричний тенор,
Дарія Герасимович
піністка.
Подробиці в афішах.

Хочете мати певність,
що Ваш гірко запрацьований гріш не пропаде, а приноситиме добрі відсотки?
Якщо так, то складайте свої ощадности в
Кооперативному Банку „ДНІСТЕР"
Львів, вул. Руська ч. 20.

Перед нарадами Ліги Націй у Мадриді.

Львів, 5. червня 1929.

Дня 6. червня починається в столиці Еспанії важний політичний сезон. Цього дня там відбудеться перше засідання комітету Ліги Націй, який буде розглядати справу національних меншостей, а чотири дні пізніше, 10. червня почнеться засідання Ради Ліги Націй. На короткий час Мадрид стане політичним центром, на який буде звернена увага всіх політиків. А Еспанія здобуває собі цим способом ще одну атракцію, бо вистава живих політиків в Мадриді буде дуже добре достроюватися до іберо-американської вистави в Севілі та світової вистави в Барсельоні. Чого тільки не роблять тепер, щоби притягти до себе з цілого світа впливових чужинців!

Це вже не перший раз, що Ліга Націй залишає свій постійний осідок у Женеві. Пригадаймо, що одна сесія Ради Ліги Націй відбулася в Парижі, а минулої зими вона радила також не в Женеві, а в Люгано. Що тепер Ліга Націй збирається у Мадриді, на це теж були свої причини. Ще не так давно Еспанія переживала поважний конфлікт з Лігою Націй. У 1926 р. Еспанія, а також Бразилія, зголосили своє виступлення з Ліги Націй. Тоді обговорювалася справа нового розділу місць у Раді, яка повстала у звязку з приняттям до Ліги Націй Німеччини. Але тому, що на основі статуту Ліги Націй виступлення з неї якогонебудь члена стає правосильним тільки через два роки по зголошенні виступлення, то остаточне виступлення Еспанії з Ліги Націй мало наступити доперва в осени 1928 року. Та протягом цих двох літ з ріжних сторін пороблено заходи, щоби Еспанія взяла назад своє зголошення свого виступлення. Ці заходи мали успіх, і еспанський делєгат до Ліги Націй, Кіноне де Леон на знак цілковитого примирення запросив Раду Ліги Націй відбути свою сесію в Мадриді.

Тут треба згадати також, що кілька тижнів тому еспанський король Альфонс XIII. виголосив промову, яка викликала сенсацію, а крім того також незадоволення деяких европейських урядів. А саме у своїй промові еспанський монарх заповів, що має замір використати присутність Ліги Націй у Мадриді для того, щоби особисто вплинути на її працю. Він дуже гостро та отверто вичислив ті ріжні недостачі Ліги Націй, які досі робили її працю мало задоволяючою. Але треба сумніватися, чи вдасться йому вплинути на Лігу Націй у напрямі збільшення її здатности до праці та до реального розвязання хоч одної з пекучих проблєм сучасної европейської та світової політики. Годі сподіватися, щоби Ліга Націй у Мадриді раптом почала поводитися та працювати інакше, ніж як вона робила це досі в Женеві.

Правда, перед Лігою Націй стоїть тепер питання, яке вічно загрожувало можливістю нової війни в Европі, — питання про так звані „національні меншости". Наслідком війни та мирових договорів „національні меншости" в Европі нараховують тепер 40 міліонів, і становище цих меншостей скрізь незвичайно лихе. Одначе ті дорвочні вістки, які досі появилися про працю комітету трьох, не дають ніякої можливости сподіватися, щоби Ліга Націй схотіла справді поважно бодай обговорити цю пекучу справу, не кажучи вже про те, щоб вона спробувала так чи інакше її розвязати.

Другою важною справою Ліги Націй під час її нарад у Мадриді може бути справа звільнення від военної окупації райнської области. Порозуміння в справі німецьких репарацій в Парижі знову зробило актуальною справу окупованих областей Німеччини. Цей звязок між репараційною проблємою та проблємою звільнення рейнської области від окупації істнував уже давніше. Це появилося вже підчас нарад Ліги Націй у вересні минулого року, коли вона рішила скликати до Парижа комісію знавців у справах репарацій. Тому дуже можливо, що справа звільнення райнської области від окупації може знову стати предметом дебат на цій сесії Ліги Націй.

На господарські теми.

Протиевропейські мита Америки.

Розшматована, розсварена та задовжена повоєнна Европа любить звертатися за допомогою до нинішнього світового банкира, до Америки. І треба признати, що богатий вуйко любить позичати. Мовляв: на розбудову зруйнованого війною рідного краю. І Европа брала. Звикла до того в часах війни. Бож як було й не брати в так важких часах?! По війні — „якось то вже буде". А по війні показалось, що треба брати ще більше, ніж перед нею. Дійшло до того, що Европа, передвоєнний вірітель Америки, перемінилася за цих кілька літ в її довжника і винна досі вже коло 15 міліярдів долярів. Очевидно брали легко, без скрупулів, рахуючи на своє моральне право брати від Америки гроші та її моральний обовязок їх давати. Чиїж сини ці американці, як не европейського походження?! Хто як не Европа фундувала розбудову Америки своїми капіталами, вже не лише тоді, коли частини Америки були кольоніями Европи, але й у часах її самостійности? Европа дарувала Америці свої найенергічніші сили, усі здобутки своєї техніки, винахідчивости, мистецтва, словом вивінувала її. Тож можна було сподіватися, що Америка не буде в часах повоєнної скрути такою строгою для Европи, щоби душила її за довги як лихвар, але буде оглядна, наче вдячна рідна дитина. Подруге рахувала Европа на те, що можна буде сплачувати довги товарами, продуктами промислу, до якого сама Америка чейже не дійде і все буде їх від Европи потребувати, бо ніколи не зможе та країна напів диких земель і сирих плодів розвивати промислової продукції так швидко, як швидко росте її населення

Та життя куди інакше може запровадити ніж теоретичне розумування. Вільсон був, здається, останній з тих американців, що мріяв про солідарність громадянства Америки з матірними народами Европи. Нині Америка не та. Збогачена нещастям Европи вона зуміла ужити нагромадженого капіталу на двигнення власної продукції до такої висоти, що Европу перевищила і більше не потребує її. Про „вдячність" і мови нема. Вона хоче бути і є для Европи банкиром, але тим безоглядним, що не знає сентиментів. Диктує Европі, каже сповняти свої зобовязання без огляду на те, чи Европа може, чи ні. За давні довги тисне до останнього. Мало того. Коли нині дає якійсь державі готівкові позички, то посилає до неї свого контрольора, який є наче губернатором її, а держава вазалєм, кольонією.

Що більше, Розбудувавши свою промислову продукцію на так зв. америк. лад до небувалих розмірів, вона вимушує на довжниках брати товарові позички а не готівкові, або здобуває за позички концесії на закладання власних фабрик в европейських державах і цим забиває рідний промисл тієї держави (проект фабрики самоходів Форда чи електрифікації в Польщі). Так завойовує під свою керму цілий господарський світ.

І треба подивляти ту плянівість в поведінці, обережність перед конфліктами, те обходження митних барієр, якими обгородила свою господарську продукцію кожна, навіть найменша европейська держава, та поведінка примінена навіть до психіки народів.

Вона йде ще далі. Мимо протестів і погроз цілої Европи вона обмежує преспокійно з року на рік імміграцію з Европи, а позволяє лиш на імміграцію засібних та фахових людей і очевидно здорових. Усі інші не мають вступу на американську землю. Задовжена Европа мусить все те хоч-не-хоч приймати до відома, доки не звикне, а привичка стає з часом законом.

Та все-таки велику частину довгів сплачувала Европа досі своїми товарами, а це причинилося до піднесення продукції в краю та уможливлювало заробіток. Але ось Европі грозить знову новий удар заморського вуйка. Америка плянує видати закони, якими покладе такі високі митні барієри для ввозу европейських товарів, що ніякий продукт не сміє туди дістатися. Тим хоче вона ізолювати себе зовсім від Европи під господарським оглядом та довести до того, щоби продукувати у себе все, чого досі потребувала від Европи. Очевидно, мова йде про промислові вироби, бо хліборобськими вона заливає Европу вже від давна.

Цей далекосяглий проект, що має на меті піднести господарську активність Америки і добробут її громадян, викликав в Европі бурю. Одначе усі знають, що вони нічого не вдіють при своїй нинішній фінансовій залежности від Америки.

І ось вирвула з більшою силою утопійна пісня, видвигнена дуже скромно кілька літ по війні: Паневропа, рід зєдинених держав Европи, із скасованими бодай господарськими, коли не політичними барієрами, та зі спільним оборонним митом проти американських товарів, як відповідь проти останніх затій Америки.

Та чи це можливе? Вже не говоримо про конечність довозу таких товарів, без яких Европа нині не в силі обійтися (хліб, бавовна тощо), але чи можуть взаємно розсварені і розярені европейські сусіди зійтися мирно і піднятися такого діла, заки не вирівнають між собою своїх власних взаємних програхів?

Тому можна вже наперед бути певним, що в найкращому разі піде Европа по найлекшій дорозі та займе „вижидаюче становище", а тимчасом кожна держава буде забігати ласки коштом других!

М. Творидло.

Свою старість і свою родину зможете найкраще забезпечити через життєве обезпечення в Товаристві
„КАРПАТІЯ"
Львів, Руська 18. І. п.

Протирадянський рух в середній Азії.

У звязку з поділми в Афганістані дуже зріс протирадянський рух в цілій середній Азії, особливо в Бухарі та Туркестані. Автономні радянські республики в середній Азії займають простір десять разів більший від Німеччини. Деякі цікаві інформації про тамошні відносини знаходимо в статті д-ра Беренса, бувшого російського консуля в китайському Туркестані, яку опубліковано в газеті „Дайче Рундшав".

Він пише, що царський уряд мав у цих областях, крім военної сили, три точки підпори. По перше, кольонії московських козаків в области горішнього Іртиша, по друге кольонії українських і німецьких селян навколо більших міських осередків і трете, багатих сартів. Та коли в 1921 р. заведено в цих областях комуністичний лад, то всіх богатих сартів або вимордовано або відобрано від них плянтації бавовни. А коли утворено автономні республики Туркестану, Узбекістану тощо, то уряди цих республик повикидали всіх кольоністів.

Політика релігійних переслідувань, яку розпочала в 1927 р. центральна московська влада, довела до великого скріплення мусулманського руху, тим більше, що в сусідньому Афганістані перемогли клерикально-консервативні елементи.

На думку Беренса мусулманський рух в цих областях криє в собі поважну небезпеку як для Радянського Союзу, так і для Англії.

БЛІДНИЦЮ **НЕДОКРОВНІСТЬ** усуває, зміцнюючи діває, побуджує апетит, однокий середник для реконвалесцентів тільки у М-ра КШИШТОФОРСЬКОГО, вино хіново залізне на еспанській малядзі. — Laborat. Chem. farm. Mr. Krzysztoferski, Tarnów. 774 66—?

ОСИП СТЕФАНОВИЧ
РАНІШЕ РОМАН ЗУБИК
ЛЬВІВ, ВУЛ. ГАЛИЦЬКА Ч. 16.
ВОВНЯНІ НОВОСТИ
ДЛЯ ПАНЬ
на ПЛАЩІ, КОСТЮМИ і СУКНІ.
ШОВКИ
у великому виборі.
ВОВНИ АНГЛИСЬКІ І КРАЄВІ
на мужеські одіжи.

З польських справ.

Звіт Девея за І. квартал 1929 р. — Кредитова скрута. — Важке положення хліборобства.

Саме появився звіт американського фінансового дорадника Девея за І. квартал 1929 р., який ділиться на дві частини. Першу з них, присвячену публичним інвестиціям і незавидному господарському положенню подали ми ще перед кількома тижнями. Тепер зупинимося коротко тільки на першій частині.

Обговорюючи стабілізаційний плян, Девей стверджує, що всі прибуткові джерела в р. 1928/29 були видатніші від передбачуваних. Загальні впливи були на 13 проц. вищі від прелімінованих у бюджеті. Найбільшими податковими джерелами були: мито, промисловий податок і доходовий податок. Мито принесло 29 проц. більше, як у попередньому році, промисловий податок 30 проц., а доходовий податок 67 проц. Збільшилися теж впливи з державних монополів: спіртового й тютюневого, зате зменшилися в порівнанні з попереднім роком впливи з державних підприємств, головно із залізниці.

Видатки в бюджетовому році 1928/29 перейшли на 280,216.000 зол. від бюджетових передбачувань. В минулому бюджетовому році великі суми видано на інвестиційні цілі. А саме протягом року інвестовано 442 міл. зол., які правдоподібно ще зростуть.

Обговорюючи державні підприємства, Девей зупиняється над станом залізниць. Щодо їх домагань ведуться досліди, щоби їх перетворити в автономічні підприємства.

Згадавши, що над податковими проєктами уряду не зупинявся сойм, якого сесію закрито 26. березня (як відомо, ті проєкти уряд недавно взяв назад), та що над поправою банковости працює банковий комітет міністерства скарбу, американський дорадник порушує митну політику. Хоч мито від деяких артикулів підвищено на 72 проц., то привіз протягом десяти місяців зріс на 10 проц. у порівнанні з привозом у відповідній добі мин. року. Увесь привіз зріс на 7 проц. Підвищення тариф не зредукувало привозу люксусовних і півлюксусових виробів.

Впливи зі стабілізаційної позички використано в той спосіб, що уряд витягнув з обороту 140 міл зол. скарбових білетів і заступив їх 28 міл. зол. 5-тн зол. срібних монет. За кордоном замовив уряд 5 міл. золотих монет та закупив золото на вибиття дальших золотих монет у польській державній мінниці. Монети 1-золотові будуть витягнені з обігу і заступиться їх ніклевими монетами. Монети 2-золотові будуть заступлені новими, в яких срібла буде тільки 50 проц. замість 75 проц. Це вплине на заощадження срібла і дасть 23 міл. надвижки. Фонду 75 міл. зол., призначеного на скарбові резерви, уряд не зужив.

Переходячи до господарчого положення краю, Девей стверджує, що перші три місяці 1929 р. визначалися ослабленням господарчої активности в порівнанні з минулорічним рівнем. На це вплинули в першу чергу атмосферичні умовини. Особливо великі шкоди понесло рільництво. Погіршилося теж положення в промислі і торговлі. В лютому збільшилася кількість робітників, занятих у металюргійному промислі. Важке положення в будівельному промислі спричинило зменшення продажі сталі и заліза. В торговлі деревом цілагал панує застій. Текстильний промисл має трудности в стяганні своїх претенсій. Внутрішній грошевий ринок був слабкий. Обережність торговельних банків в уділюванні кредитів примусила позичаючих на приватному ринку покривати свої потреби, внаслідок чого відсоткова стопа у Варшаві підскочила на 3 проц., а в Лодзі на 3½ проц.

Цілість відносин у І. кварталі 1929. формувалася під впливом незвичайно важкої зими. Краєвий промисл не мав нагромадженого оборотового капіталу і резерв, а перепони в комунікації і застій вплинули на зріст відсоткової стопи і на кількість запротестованих векслів. Наслідки цього є незвичайно шкідливі для кожної ділянки продукції, в рівній мірі рільничої, як і промислової.

Загальна картина господарського положення в Польщі, зясована дуже обережно Деевем, не є світла. Ще чорніше представляється лійсність. На ринку дальше панує нечувана тіснота гроша. Склалося на неї багато причин, а саме: 1) збільшений попит на готівку промислом у звязку з розпочаттям сезону в деяких ділянках продукції, 2) важке положення в рільництві, спричинене неможливістю збути земледоди і катастрофальний спадок збіжжа, 3) більший попит на готівку гуртовою торговлею і 4) речинці платности деяких податків. Особливо важко представляється ситуація на східних землях, головно на Виленщині. Приватні банки, не розпоряджаючи відповідними грошевими засобами, не є в спроможности покрити запотребування. Діяльність Польського Банку є недостатня.

У звязку з гострою готівковою тіснотою дисконтова стопа в деяких округах, особливо рільничих, зросла до 3 проц. місячно, а при другорядному матеріялі навіть до 4 проц. місячно. Єдино грошевий ринок на Гор. Шлеську є досить насичений завляки активности німецьких банків, які в останніх місяцях уділяли поважних кредитів промисловці.

Важке положення рільництва спричинив катастрофальний спадок жита, вівса і ячменю. Таких низьких цін на жито, як тепер, не нотовано від 1926 р. Коли в останньому чотиролітті на варшавській і познанській біржах в половині травня нотовані ціни збіжжа виносили 120—140 проц. жовтневих цін, то в цьому році досягли вони ледве 83 про. жовтневих цін.

Відкриття в останньому часі високих вивозових контингентів жита та звільнення того експорту від оборотового податку не спричинили сподіваної поправи. Замкнення експорту до кінця лютого і політика державних збіжевих резерв песимістично впливає на істнуючу ситуацію. Озимі засіви покращали, але ярі находяться ще під знаком запиту з огляду на непідготування грунту у звязку зі спізненою весною. З інших ділянок рільництва єдина звірина і набілова продукція виявляє деяку поправу кон'юнктури. Одначе ця невеличка поправа одної хліборобської ділянки не відтяжує важкого положення рільництва, якому недостає кредитів, утриманих в рямках пристойної відсоткової стопи. Поправа грошевих відносин на селі залежить в першу чергу від привернення довгоречинцевого гіпотечного кредиту

Три водевілі.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, у травні 1929.

I.

— Бог з вами, — пише вашому тутешньому кореспондентові один з його кореспондентів — пишете про всілякі річи, менше й більше цікаві, а ні про французький парлямент, ні про французький театр ніколи у ваших дописах ні словечка...

Може це й правда. Але — як писати про тутешній парлямент? Вимотувати з себе теоретичні міркування на цю заялозену й витерту тему? Описати парляментарне засідання? Останнє — і нудне, і зайве: ці засідання похожі тут на всякі інші засідання якогонебудь континентального парляменту, в цьому числі навіть на засідання бл. п. галицького сойму зі „щасливих, добрих", тобто австрійських, часів; а теперішній варшавський сойм — теж тільки копія паризької палати депутатів, копія, правда, сіра і бліда, та все таки копія, стократ на всі лади описувана.

От, хоча ви і не „театрал" і хоча найменшої претенсії нема у вас „розумітися" на театрі і театральному мистецтві, то все-таки приємніше піти на представлення до котрогось тутешнього театру ніж до тутешнього парляменту.

І ви пішли туди — на одно, на друге, на третє. І, побувши там, розміркуєте собі дещо.

II.

Дивне явище: теперішня епоха у французькому житті, окна нових обичаїв, просто напрошується до театру, а ніхто її не малює. Драматичні автори говорять про все можливе — про свої внутрішні неспокої й заворушення, про теорії Фрайда, про право пристрасти і гепія, про проблеми, які їх давлять, про цинізм, який їх роздирає, про уяву, яка їх чарує — одним словом, вони говорять про себе самих, без пімри і міри, і ні про що інше як тільки про них самих, — а ніколи про те, що діється, що твориться, що наростає довкола них. Вони розглядають свою душу в усіх можливих „поглядів" і в усіх можливих закамарках; толкують нам свої погляди на все можливе, на мораль, на політику, на теософію, на естетику, то-що, але не цікавить їх ні трішки те, що роблять за той час, інші люди, як перетворюються соціяльні відносини, як розвиваються і революціонуються обичаї.

Не має, коротко кажучи, теперішній французький театр ні драми ні комедії солідного суспільного типу.

Цинізм, іронія, більше або менше дотепна гра слів, якими богата сьогоднішня французька театральна продукція, — все те зводиться до особи автора і служить йому тільки засобом як зацікавити вилля особою автора. Ні один з відомих драматургів молодшого покоління не „понизився" до суспільної драми чи комедії. Малювати сьогоднішнє французьке громадянство, мистецькою рукою захопити і вивести перед очі публики нові звичаї й обичаї, нові післявоєнні типи й інтриги — тобто робити новітніми театральними методами те, що робили добрі драматурги всіх часів і епох — ні, цим сьогоднішня французька драма й комедія не займається. Вона полишає це, в найкращому разі — водевілям.

III.

Дивне собі явище. „Поважні" драматурги заповняють свої пєси всього тільки, всякими менше або більше (звичайно: менше) цікавими „внутрішніми" проблемами, навіть абсурдами, а зі справжніми поважними проблемами, соціяльно-обичаєвими, ви стрінетеся, принаймні в ряди-годи, хіба тільки у водевілях.

Очевидно, що там вони і виведені по водевільному: звичайно як неглибокі фарси з чутливо-милим висліком.

Серіозні обичаєві драми і комедії нашого часу можна злічити — на пальцях одної руки. Не більше.

Водевілі, сказано. Ось напр. тепер ідуть тут аж три водевілі, побудовані на поважних соціяльно-психольогічних сюжетах: „Яблочко" (в театрі „Амбігю"), „Хибувало чоловіка" (в театрі „Атене") і „Рольс-Ройс" (в театрі „Матюрен"). Проблеми і сюжети — не водевільні, але, очевидно, виведені і розвязані по водевільному. Шкода!

„Яблочком" прозвали були певні паризькі „дівчата" одного зі своїх „любчиків" — класичного паризького, післявоєнного молодика. Цей фрукт може був би покінчив свою карієру у вязниці, якби не припадок: він унаслідив кусник землі і хутір у далекому селі, в Нормандії, поїхав туди і там поселився — серед людей і серед обставини сільського істнування, йому наскрізь чужого. Як чужого приняли його сусіди селяни. І пайшов неминучий конфлікт, старий конфлікт: між селом і містом, між двома живими силами одного народу. Проблема важна і цікава. Але, що з цього? Ледви її поставлено, а вже вона й розвязалася — у водевілі, мало цікавому. Шкода!

IV.

Друга з названих вище пєс має темою працюючу жінку. Соціяльні обставини заставляють — хто цього не бачить?! — жінку заробляти на хліб насущний: явище нове, прецікаве в усіх поглядів — психольогічного, обичаєвого, еротичного, фізіольогічного, тощо. Моліер був би з цієї теми вивів поважну комедію, одну або й більше. Одначе у водевілі наших днів з теми цієї вийшла тільки чутлива фарса. Жінка працює переодягнена в день за чоловіка, вечером — за жінку. Закохується в ній вечером її-ж „патрон" і доволі цього. Сказано, водевіль.

Третя авантура („Рольс-Ройс"), ну! — це авантура в дусі Мадам Ано: два дрібно-міщанські французькі подружжа раптом опутані привидом мілионових виграшів — біржа, комісії, то-що. Класичне явище сьогоднішнього французького побуту, а його інфляціями, з упадками франка, з піддурствами й самодурствами.

Могла була вийти пристарна комедія. А вийшла дурненька собі фарса: водевіль.

Даймо дітям книжку!

(Перед кінцем шкільного року.)

Війна і повоєнне лихоліття принесли богато змін у наше життя, а головно на культурній його ділянці. Але останніми часами певні зміни на краще. Село починає питати чимраз голосніше за газетою та книжкою. Повстають численні видавництва, призначені в першій мірі для потреб села; сільсько-господарська, кооперативна та белетристична і театральна література поступенно зростають на очах. Зростає також у скорому темпі література для дітей. Та на жаль — книжки для дітей не розходяться в такій скількости, якби це було пожадане; не доходять вони зовсім до широких кругів сільської дітвори, а й по містах попит за ними ще незначний. Яка цему причина?

Богато їх на це складається, але ми розглянемо тут лише одну.

Був перед війною по наших школах дуже гарний звичай, що з кінцем шкільного року обдаровувано дітвору за пильність у науці різними книжками. Були це книжечки популярних видавництв, у гарному переплеті із золотими написами: *„Нагорода пильности“* на верхній оклад-динці.

Цей гарний звичай чомусь тепер по війні перервався! А шкода це велика, бо такий спосіб нагороджування дітей з боку школи мав великий і благородний вплив на інтелектуальний розвиток кожної обдарованої дитини.

Кожна дитина раділа одержаною книжечкою, немов найдорощим скарбом — показувала її всім та читала кількома наворотами голосно в хаті родичам та в садку в гурті товаришів і як дорогу памятку зі школи переховувала таку книжечку в скрині, чи десь у шафці через довгі роки. Ця маленька книжечка опісля по довгих літах пригадувала дорослій вже людині — її молодечі літа, її безжурність і весняні соняшні дні радости й утіх. Перед її очима, немов сон на яві, виринав образ великої шкільної салі, гурту дітей та їх родичів, а на столі, прикритім сукном — повно книжок... Ось зарисовується світляна постать любого учителя, чи доброї і завсіди мило усміхненої учительки... Вона бере зі стола книжку, голосно викликує „преміянта“ і погладивши його лагідно по голівці, вручає радісно розпромінений дитині книжечку...

Цей спомин з днів нашого дитинства такий нам тепер милий, такий сердешний...

А нині?! Нині кінець шкільного року — це бездушна формальність, зведена до роздачі урядових паперів, званих „шкільними свідоцтвами“.

Відновім цей традиційний звичай з передвоєнних часів! Даймо нашим дітям видимі докази признання за їх пильність і працю в виді гарних книжечок!

Над цею справою повинні тепер, перед закінченням шкільного року подумати управителі шкіл, згляднo голови місцевих шкільних рад. Гроші на закуп потрібної скількости книжечок на премії для пильних дітей повинні у шкільнім місцевім фонді безумовно найтися. Де цего не можна буде перевести з фондів шкільних — там нехай завяжеться Комітет родичів, який мусить подбати про те, щоби дітям на закінчення шкільного року справити радісну несподіванку та нагородити їх пильність у сповнюванні шкільних обовязків.

Через те повстане більший попит за книжкою, як також значно піднесеться продукція дитячої літератури. У нас є вже доволі відповідних книжок для дітей і молоді, тільки на жаль — за малий є відбут на них. Дуже мало шкіл по наших селах має діточі бібліотеки, а при читальних „Просвіти“ виділи не дуже зважають на потребу книжок для дітей своїх членів. З тих причин відновлення передвоєнного традиційного закінчення шкільного року з роздачею книжкових премій виступить дітям цей брак відповідної лектури, яка своїм принадним змістом, а ще більше інтересними образками — заохотить дітвору до читання книжок поза школою.

Подаємо цю думку під розвагу народнього учительства й родичів і маємо надію, що вони перебудуть її в життя вже з кінцем цього шкільного року.

Річ не в тім, щоби купувати книжки дорогі у вибагливих оправах із золоченими написами. Ні! Річ у тім, щоби дати дітям книжку недорогу а добірну змістом, який занишеться золотими буквами в їх молодечій уяві. Книжок таких у нас є великий вибір. Вистане переглянути напр. каталог діточого видавництва „СВІТ ДИТИНИ“ — а найдете там великий вибір добірних і недорогих книжечок, що надаються на шкільні премії. Отже за невеличку квоту можна буде відновити по наших школах цей гарний звичай, який у значній мірі причиниться до піднесення поваги школи й викличе любов та вдячність дітвори до учительства.

ВІДГУКИ ДНЯ.

ШТУКА ЖИТТЯ.

Непевний нині світ...
У білий день злодії
І гроші в тебе заберуть
І ще дадуть по шиї.

Непевний нині світ
І доля невесела...
Ще вчора хтось до церкви йшов
А нині до костела.

Непевний нині світ...
(І що то буде далі?)
Сьогодня ти вільний як птах,
А завтра в криміналі.

Непевний нині світ...
Найліпший друг засмутить:
То дівчину тобі зведе,
То жінку збаламутить.

Непевний нині світ...
Хтось вчора був гетьманцем
Сьогодня крутить і вертить
А завтра вже радянцем.

Непевний нині світ...
Не знати, що робити!
Хіба почати і собі
Як другі люди жити:

Не вистане грошей —
Знайди собі офіру,
А на посаду не приймуть
Змінити трохи віру.

Сидіти на печі
У своїм загумінку
І відбивати всім друзям
То дівчину, то жінку.

В політиці фасон
І лінію тримати
В кого сильніший „аргумент“ —
У того дудку грати.

Галактіон Чіпка.

З Буковини.

Тимчасова Комісія для Чернівців.

Після розвязання міської ради в Чернівцях уряд має призначити Тимчасову Комісію для ведення міських справ. По відомостям із Букарешту та комісія має складатися з 11-ти членів, а саме: д-ра Ніки Савяну (голови) та членів: д-ра Корнеля Гомінки, адв. Октавіяна членів: д-ра Евзебія Готінчана, Михайла Германа, д-ра Маркуса Кремера, д-ра Норберта Злочовера, адв. Максиміяна Соневицького, Петера Треса, д-ра Грегора Шимоновича і Антона Завади. По національности комісія матиме: 5 ромунів, 2 жидів, 2 німців, 1 поляка й 1 українця (Завада). Впадає в очі велике упривілеєння ромунів і навіть поляків у порівнанні з українцями.

Черновецький „Моргенблят“ містить на тему Тимч. Комісії розмову з міністром Савчуком-Савяну, який зазначує, що оголошена листа не є автентична. В міністерстві внутр. справ є більше лист Тимч. Комісії для м. Чернівців. Між зголошеними листами переведе вибір міністр внутр. справ і на днях офіційно проголосить склад Тимч. Комісії.

„Українська агітація“ на Буковині.

В дні 31. травня пос. Полізу-Мікшунешті зголосив інтерпеляцію до преміера Манівa в справі української агітації на північній Буковині. Інтерпеляція обіймає всі видумки ліберальстичного „Універсула“ і цараністичного „Курентула“. Відповіди преміера вичікують з великим напруженням в надії, що прем. Манів зясує становище уряду до національного питання.

Відгомін листопадових подій.

Положення наших політичних вязнів.

У звязку з заміткою, яка появилася перед кількома днями на сторінках „Діла“ про **„моральну депресію“** наших політичних вязнів, зазначуємо, що замітка ця не віддала вірно їх настроїв. Наші вязні, що перебувають у слідчій тюрмі в звязку з листопадовими подіями з мин. року, не тільки не впали на дусі, але навпаки держаться бадьоро та зберігають повну рівновагу духа.

Рівночасно довідуємося, що всі вони дістали вже акт обвинувачення і що розправа їх визначена на **день 18. червня.**

ТРИЦЯТЬЛІТТЯ Українського Банку Кооперативного в Тернополі.

(1899—1929).

(Від нашого кореспондента.)

Тернопіль, дня 3. червня 1929.

Під таким заголовком появилася з кінцем травня ц. р. брошура посла д-ра Степана Барана, в якій на 56 сторінок великої вісімки обговорено докладно трицятьлітню діяльність найбільшої і найбільше заслуженої на Поділлі української фінансової установи — Українського Банку Кооперативного, давніше Повітового Товариства Кредитового в Тернополі.

Гурток українських діячів (інтеліґентів в Тернополі і повіті (головно священників) під проводом о. Володимира Громницького і пок. д-ра Станислава Чикалюка основав з початком 1899 р. першу на Поділлі українську кредитову кооперативу — Повітове Товариство Кредитове в Тернополі, яку зареєстровано в окр. суді в Тернополі дня 15. квітня 1899 до ч. 284/99. Статут доповнювано і змінювано кількакратно. Останню основну зміну переведено на загальних зборах дня 10. XII. 1927 р., надаючи кооперативі характер виключно кредитово-банкової установи на основі обовязуючого польського банкового і кооперативного законів під фірмою Український Банк Кооперативний, кооператива з обмеженою відповідальністю в Тернополі і цей новий статут і нову фірму зареєстрував окружний суд як торговельний ухвалою з 15 лютого 1928 р.

Не будемо розказувати подрібної історії цього банку, бо цікаві знайдуть все те у згаданій брошурі д-ра Ст. Барана. Згадаємо тільки, що до війни розвивався банк незвичайно бистро головно заходами членів дирекції о. В. Громницького і пок. д-ра Чикалюка і стався одною з наших найбільших кредитових інституцій в краю. З кінцем 1913 р. число членів осягнуло цифру 3030, уділи 64.638 к., резервовий фонд в готівці і цінних паперах 38.158.70 к., вкладки ощадн. 1,232.483.60 к., а загальний оборот річний поважну суму 5,108.619.75 к., себто понад один міліон амер. долярів. В додатку мав банк свою власну велику одноповерхову каменицю білянсової вартости в 1913 р. — 194.000 к.

Війна і повоєнні події відбилися дуже відємно на діяльности банку. Начального директора о. В. Громницького російські власти арештували як заложника і вивезли, інші члени дирекції виїхали, цілий будинок банку зареквірировано на військові цілі і ця реквізиція тривала безперервне аж по кінець 1927 р. Діяльність банку відновлено вперва з початком 1918 р. по повороті о. Вол. Громницького зі заслання, але вона довгий час не могла правильно розвиватися з причин кількакратних змін державно-політичних відносин і передовсім задля девалюації валюти. Не менше відємно відбивалися на розвою банку безпощадна боротьба, яку кілька років вів проти нього гурток місцевих радикалів інтеліґентів, що за всяку ціну хотів опанувати банк, що йому не вдалося.

Тепер те все минуло і остали тільки сумні спомини після боротьби. Банк перебув внутрішнє лихоліття і є вже на шляху до дальшого тривкого розвою. При переведенні вальоризації в 1924 р. звальоризовано вкладки на 6 відс., уділи (20 к.) на 1 зол. і тоді уділи винесли 3,953.77 зол., резервовий фонд 12,706.30 зол., а вкладки 58.757.78 зол. Число членів по вичеркненні з кінцем 1926 р. недоплатившних уділи винесло 352, яке 31 грудня 1928 зросло вже до цифри 771 членів. Того дня (31 грудня 1928) виносили уділи 9,459 зол. резервовий фонд 184.006.46 зол., вкладки ощадности 202.309.28 зол., а загальний оборот річний 1,032.53.61 зол. і був пять разів менший як в 1913 р., але вже вдвоє більший як в 1927 р. (527.746.43 зол.) та около дванадцять разів більший як в 1925 р. (85.216.70 зол.), що вказує на дальший скорий і тривалий розвій банку.

Банк був справжнім добродійством для наших селян на середущому і північному Поділлі і кільком тисячам з них вирятував від ліцитації та кільком тисячам допоміг до купна землі. Сума позичок до кінця 1913 р. виносила 4,416.912 к. або около девятьсот тисячів амер. долярів, а чого около чотири пяті одержали наші селяни. На українські народні цілі банк за свого істнування видав суму около дванадцять тисячів амер. дол.

В четвер 30. травня ц. р. відбулося ювилейне свято, яке випередила соборна Служба Божа в місцевій парохіяльній церкві, по чім в год. 11. розпочалося властиве свято в льокалі Української Бесіди в домівці банку. Свято розпочав відповідною промовою теперішний голова надз. ради д-р Остап Постригач, витаючи прибувших членів і гостей (всіх було понад сто осіб) та підносячи заслуги для розвою банку о. Вол. Громницького і пок. д-ра Ст. Чикалюка, якого память вшановано повстанням з місць. Опісля слідував референт

члена дирекції посла д-ра Степана Барана про історію банку, а після реферату д-р Пострига́ч ще раз подрібно заслуги тридцятьлітнього начального директора банку о. кан. Володимира Громницького окремою промовою і серед живих овацій присутніх відслонив портрет о. Вол. Громницького кисти молодого абсольвента паризької академії мистецтв п. Романа Турина та вручив ювілятови золотий годинник як дар надз. ради банку. Зворушений щиро овацією о. кан. Громницький подякував за слова признання, завначуючи, що працюючи в банку як у суто національній інституції сповнював тільки свій національний обовязок, який сповнювати буде до смерти.

Слідували устні привіти. Перший промовив д. Зиновій Пеленський, редактор „Госп. Кооп. Часоп." зі Львова, що в імени редакції цього часопису та Рев. Союзу укр. кооператив вивів банк з ювилеєм, намічуючи нові шляхи праці для банку в організаціїощадностей і розділі кредиту, при чому слід не минати і міста як майбутньої бази наших дальших національних успіхів. З черги витали банк: проф. Ілярій Брикович від кооп. „Будучність", сенатор Кузьмин від Пов. Нар. Комітету в Зборові і від селян Зборівщини, посол Кунько від кооператив „Єдність" в Чернелеві Руському і від селянства Тернопільщини, п. Фаленцин від Міщ. Братства, о. Сембай від тов. Українська Бурса, дир. гімназії Губчак від тов. Українська Бесіда, о. Платон Карпинський з Острівчика від кооператив і від селянства Теребовельщини, о. Панїка від Сирітського Захисту, проф. Останюк від тов. „Сокіл", п. Миколаєвич від кружка „Рідної Школи" і о. Вонс з Ігровищ від тамошньої кооперативи „Згода".

З черги член дирекції проф. Болнар в імени читав телеграфічні і писемні привіти, що наспіли на свято. Привіти прислали: Рев. Союз укр. кооп., Центробанк, Дністер, Центросоюз, Народна Торговля, Народна Гостинниця, редакції Нового Часу і Народньої Справи — всі зі Львова, Український Кооп. Банк в Луцьку, Покутський Союз з Коломиї, Каса Заїдткова зі Стрия, Марійське Брацтво слуг з Тернополя, а дальше три бувші голови надз. ради банку: рад. Добрянський, рад. Сосновський і о. крилошанин Лопатинський зі Львова, що виправдали свою неприсутність, сенатор д-р Горбачевський з Чорткова, інж. Юліян Павликовський, посол Остап Луцький і о. Степан Ратич з Тернополя.

У святі взяло участь понад сто осіб, між ними пять живучих голов надз. ради банку (один рад. Негребецький помер) — девятьдесять літній о. Григорій Чубатий зі Ступок, проф. Омелян Терлецький зі Львова, д-р Вол. Витошинський, проф. Іван Болнар і д-р Пострига́ч з Тернополя. Природньої величини побільшені фотографії всіх девяти голов уміщено з нагоди ювилею в салі ліквідатури банку.

Після закінчення офіціяльної части слідувала спільна фотографія, а наконець спільна братська трапеза, до якої засіло понад 60 осіб — інтеліґентів, міщан і селян, що у товариській гутірці і при співах народніх пісень провели дві-три приємні години. Ціле свято зробило на всіх учасників якнайкраще враження і остане на довго у їх памяти.

Вкінці згадати треба про одно. Впадало в очі, що не було привіту від філії „Просвіти" в Тернополі і тернопільського „Польського Союза Кооператив".

Після протижівських демонстрацій.

Арештовані у звязи з демонстраціями.

У звязи з протижидівськими демонстраціями у Львові арештовано 27 слухачів вищих шкіл і одного монтера, одного урядовця ПВЗУ Тернополі й одного безробітного. Після переслухання на поліції негайно відставили їх до розпорядимости суду, в рамени якого веде слідство судія Немєнтовський. Арештовані завдяки в слідчій вязниці кущелі та щоби їм вільно було бачитися з рідними й знакомими.

Ректори у воєводи.

Дня 4. червня до воєводи Голуховського прийшли ректори вищих шкіл під проводом ректора проф. Пінінського й інтервенювали в справі арештованих студентів. Воєвода відповів, що справа є в суді, на який силою факту адміністраційна влада не може мати ніякого впливу.

Інтервенція жид. послів.

Дня 4. червня жидівська делеґація, а саме пос. д-р Розмарін, сен. д-р Шрайбер і віцепрез. Зомерштайн явилася воєводі Голуховському висловити протижидівськими демонстраціями стан, запротестувала проти ексцесів і зажадала забезпечення безпеки, здоровля та майна жид. населення у Львові. Воєвода осудив гостро насильства та рішучо заявив, що видав якнайенергічніші заряження, щоби запевнити повний спокій та повну охорону горожанам без огляду на національність і віру.

Рівночасно делеґація клюбу жид. радних, ред. Гешелес, д-р Розенкранц і д-р Ротфельд прийшли до комісаря уряду м. Львова проф. Надольського та зажадали від нього, як від господаря міста, щоби видав енунціяцію, яка злагіднила би настрої. Комісар уряду висловив жаль в приводу ексцесів і пообіцяв видати відповідне заряження.

Арештування двох жид. студентів.

Дня 4. червня арештували у Львові двох жидівських студентів за побиття двох демонструючих корпорантів. Одного пустили на волю, а другого з причини конфлікту з поліцаєм передадуть до розпорядження суду.

За що обвинувачені арештовані.

Проти арештованих у звязи з протижидівськими подіями ведуть слідство в напрямі злочину заворушень і публ. насильства. У вівторок переслухували арештованих до пізної ночі. В середу відбудеться засідання радної палати, яка рішить про долю арештованих.

Прихильники арештованих, як зачувати, ухвалили на акад. вічу резолюцію за страйком в університеті, коли би арештованих не увільнили.

Конфіската „Нашого Пшеґльонду".

Варшавський „Наш Пшеґльонд", який помістив телефонічний звіт про протижидівські демонстрації у Львові, сконфісковано за титули і наголовки.

Комунікат ПАТ-а.

„Хвіля" довідується з Варшави, що в звязи з комунікатом ПАТ-а про події у Львові відповідні чинники ведуть слідство.

Відгомін опольських подій.

Перед судом в Ополі йшла 4. червня розправа проти 10 обвинуваченых у нападі на артистів польської опери в Катовицях, які виступали в опольськім театрі. Два з них належать до Штальгельму а 8 не гіртлєрівці. Акт обвинувачення закидає їм нарушення спокою перед театром і на представленні. Обвинувачені дістали по два тижні арешту.

СРСР. піддержує ґен. Фенґа.

Більшовицький військовий дорадник у Китаю Бородін виїхав із Москви на Дал. Схід. У московських політ. колах зачувати, що уряд СРСР. іменував Бородіна військ. начальником у штабі ґен. Фенґа, який відповів домашню війну в Китаю і виступив проти нанкінського уряду.

Протест СРСР.

в справі 10. роковин Грузії і панахиди за от. Петлюру.

Більшовицький посол Богомолов вложив на руки заступаючого мін. Залеського держ. підсекретаря Висоцького протест проти участи польського уряду в святі у звязи з 10-літніми роковинами Грузії та проти участи польських офіціяльних чинників у жалібних богослуженнях за душу от. Петлюри, які відбулися у Варшаві та Луцьку. Протест цей відкинено, бо недопустима є така інтервенція в чисто внутр. справах. Польські чинники пристують повищий комунікат Тас-а на стільки, що більшовицький посол не вложив протесту на письмі, лише устно запротестував.

Мекдональд буде премієром.

Дня 4. червня Болдувін уряд полався до димісії.

З Льондону повідомляють, що нема сумніву, що Мекдональд на авдієнції у короля прийме місію створення уряду та поласть назвиска людей, яким хоче відлати найважніші ресорти. Мекдональ був би премієром і першим льордом скарбу. Згідно з вимогами англ. традиції в склад нового кабінету не ввійде ніодин посол із Лейбур Парті, який не був уже послом у попередній палаті. Іменування Арт. Гендерсона, Томаса, Ф. Сповдена, Томсона, Арт. Ґрінвуда та посліці Зузанни Лоренс на становище міністрів треба вважати постановленим фактом. Найповажніщими кандидатами на становище міністра закорд. справ є Гендерсон і Томас, між якими в партії має відбутися тіснішний вибір. Держ. підсекретарем в уряді закорд. справ буде Осв. Мослі.

Виміна документів між Мусолінім і Ґаспарім.

„Месаджеро" повідомляє, що ратифікація документів у справі літеранського договору між Мусолінім і Гаспаріом відбудеться 7. червня.

ЖАДАЙТЕ французьких паперів ДО КУРЕННЯ. JOB
1510

НОВИНКИ

— **Фотограф Янушевич**, вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої, Тел. 59-60. 1548 33-3

— **Д-р В. Тисяк** влаштовує свій концерт у четвер, дня 6. червня в Стрию. Концерт відбудеться в великій салі „Народнього Дому".

— **Праця про полеву пошту УГА.** З відомого „Українського Філятеліста" довідуємося, що відомий український філятелістичний дослідник п. Микола Секретар, б. управитель полевих поштових урядів при Українській Галицькій Армії, а тепер управитель більшого поштового відділу у Празі, написав фахову працю про полеву пошту УГА. Розвідка п. Секретаря буде друкуватися в згаданому „Українському Філятелісті".

— **Надія на тепло** повинна оживляти всіх, які втратили її останніми дощевими днями. Метеорольоґічні інститути стверджують зміну напрямку вітрів, що підуть гуляти під інше небо.

— **Бандитизм на селі.** Львівський суд присяжних розбирає справу проти трьох парубків з Давидова, обвинуваченых у кількох нападах з метою грабіжі. Гречух, Ренка та Непсуй мали стероризувати ще в вересні 1927 р. в ночі у його хаті сплячого М. Шняпа в Воловім, домагаючись видачі грошей, відтак Хану Рот у Журавці, Антона Савицького в Давидові та о. І. Яремка в Шоломиї. Вони нападали на хату з револьверами, залякували мешканців і брали те, що було під рукою. Всі вони до вини не признаються.

— **Трилітня хліборобська школа в Бережниці**, поч. Стрий, стала від 1. квітня 1929. державною школою. Умовини принятя: 1) скінчений 15 рік життя, 2) скінчена народня школа і 3) фізична здатність. Подання вносити до дирекції школи до кінця липня, долучаючи метрику уродження, останнє шкільне свідоцтво і лікарське свідоцтво здоровля. Дирекція покликує в початках вересня кандидатів до іспиту з польської мови і з рахунків з обсягу чотирох діланьдесятинними дробами. Оплата 40 зол. місячно і до нового року ніхто від них оплат не може бути звільнений. Останніми часами накликують часописи, щоб молодь кінчила фахові школи а спеціяльно хліборобські, бо потреба на агрономів така велика, що всі учні, кінчаючи школу, дістають з дирекції посади або в хліборобських організаціях, або в більших господарствах. Україні користають з фахових державних шкіл дуже мало (не більше як у 24.5 проц.), хоч податки на ці школи вплачують з великою точністю.

— **Іспит зрілости** в приватній жіночій гімназії „Українського Інституту для дівчат" в Перемишлі — в днях 27—29. червня 1929, під проводом директора Д. Джерджа зложили: Бобак Ольга, Булик Ольга, Василькевич Ольга Евгенія, Гаврилик Осипа, Голічек Ірина, Головчак Марія Анна, Гуминик Стефанія, Гела Олена, Лебера Марія, Калужницька Олександра, Ковальчук Марія, Колодій Осипа, Колодій Ярослава, Кушнір Марія, Лисак Станислава, Макар Ольга, Макаруха Ярослава, Маринович Олена, Матейко Катерина, Мацюх Анна, Нищота Ярослава, Павлюк Ірина, Пасіка Дарія Марія, Полянська Евгенія, Салук Ірина, Созанська Марія Тетяна, Хотинецька Наталія, Чопановська Ольга.

— **Стоголова гидра**, не львівські вломиці. Після кожної звістки, що поліція переловила вломицьку організацію, яка гуляла по крамницях і інституціях, приходить нова звістка про нову ловецьку виправу мистців витриха та підкопу. Вчора були знова два такі випадки: на Жовківській обікрали тютюневу крамницю, а на Джерельній приватне мешкання.

— **Матура буде змінена.** Варшавське міністерство освіти має намір скористати з досвідів зібраних педагогами підчас цьогорічних іспитів зрілости і підготовити проект радикальної реформи цих іспитів. Почин до реформи має дати сам міністр Чеславський, який заки став міністром енергічно критикував дотеперішню систему матури. Нова матура має принести великі полекші для абітуріентів. Один гімназист, що має її щойно перед собою, почувши цю радісну вістку, спитав філософічно: „Що це значить „полекші"? Чи те, що не треба буде стільки вчитись чи лекше буде її здати?!"

— **Учитель побиває свого зверхника.** У суботу, дня 1. червня вечером на виходячого зі засідання Польського Львівського Кола вчителів

вищих шкіл д-р К. Сосніцького, недавно звільненого зі служби начальника відділу середніх шкіл, напав на шкільнім коридорі гімназійний учитель Г. і чинно його зневажив. При цьому повсякчас, що робить це за заподіяну йому кривду. (Учителя Г. д-р Сосніцький перевів у дисциплінарній дорозі з етатового вчителя на контрактового). Д-р Сосніцький, який є хорий на серце, під вражінням ударів дістав атаку і лежить недужий. Майже вся львівська преса промовчала цей інцидент характеристичний для теперішніх шкільних відносин. Можна уявити собі, скільки шпальт присвятила би вона такому скандалові, якби вчителем був не поляк, а українець і які епітети йшли-би на адресу всього нашого громадянства!

— **Ріжні вістки.** У Відні святкували офіціяльно ювилей короля вальсу Йогана Штравса; промовляли міністри та письменники, місто було прибране прапорами; ставили пєсу на подвірі ратуша. — У роковини італійської конституції король роздав 120 ордерів фабричним робітникам. — У Мексику розстріляли пять бандитів, що хотіли скинути зі шляху поїзд, яким їхав американський посол Моров. — Італійський денник „Піккольо" впевняє, що Льойд Джордж видав на останні вибори 280.000 фунтів. — По останній офіціяльній статистиці в Варшаві було 1-го ц. м. 6000 чужинців постійно зареєстрованих; тут зачислені також емігранти з бувшої російської держави, досі неприналежні нікуди. — У Льондоні помер сер Ковіль Берклей англ. амбасадор в Лізбоні. — У Москві померла жінка Зіновієва, Злата Ліліна, стара комуністка, урядничка комісаріяту освіти. — Бувший німецький кронпринц заявив в англійській пресі, що є проти подружа свого сина Людовика Фердинанда з фільмовою артисткою Лілі Дамітою, вважаючи це великим мезальянсом. — По останніх інформаціях англ. король почуває себе добре.

— **Хто хоче до Познаня.** Львівський „Дзенник Людови" звернувся до дирекції виставки в Познані за інформаціями, скільки необхідно мусить мати на подорож і побут той, хто туди вибирається. Відповідь: подорож 3 клясою, кімната від „Міського кватерункового бюра", скромний харч і вступ на виставку за три дні за 1 особу 113 зол. Муж із жінкою 210 зол. 80 с. „Заможніші" особи, що хотять мати вигоду і кращий харч 160 зол. від особи, а на дві 297 зол. У цих цінах не враховані ніякі кошти на відвідини ріжних „атракцій": кавареть, ресторанів, театрів. Одним словом подружа пара, що хоче для розривки виїхати до Познаня на 3 дні мусить мати щонайменше 100 зол. денно, з тим, що каже собі заздалегідь: Ідучи за ці гроші врікаємось усіх розривок!

—**Віршовані портрети.** Останньою модою в колах льондонської арістократії є портрети... віршом. Придумав її віршотворець Осберт Сітвел, помістивши в пресі обяви, що приготовляє такі портрети за нескромну ціну 100 фунтів. Кому це за дорого, цьому (точніше: цій) він може зробити портрет за половину ціни, але тільки з половини особи, правда найважнішої половини: з голови та пліч. Сітвел пише такі поеми в трьох сеансах по дві години. Заки починає писати, розпитує точно особу про її смак, звички і все те, що вона любить. Поема писана на зразок критичних портретів тих критиків, що наслідують малярство і починають від подрібного фізичного опису особи. За 6 годин більш як 400 долярів — гарна ціна! Є всі дані сподіватись, що навіть більші поети від містера Сітвела спробують для заробітку портретувати багаті дами ритмом і римою.

— **Жиди в англійськім парляменті.** При англ. виборах ввійшло у палату громад 14 послів-жидів. Від лібералів: сер Герберт Семюель, Джеймс Ротшільд, майор Натан, майор Говр Беліше, Персі Гаріс; від консерватистів: сер Пінлип Семюель, майор Сид. Селмон, майор Брюнел Коген, сер Вальтер де Фрес, Самійло Семюелі; з Лейбур Парті: Ем. Шімвел, полк. Гарі Дей, д-р Дж. Е. Спіро.

— **Примхи природи.** У Багдаді одна біла жінка вродила близнята, з яких одно є чорне, а друге біле. Вчені твердять, що це випадок досі нечуваний. Відомо, що досі було вже тисячі мішаних подруж чорної раси з білою. — Варшавські лікарі мають також матеріял до досліду: жінка місцевого магістратського урядника вродила близнята, які були зрослі грудними клітками та животами; немовлята вмерли.

— **Веселий дезертир.** Перед королівською палатою в Льондоні, званою Бакінгем, стоїть вазсіди пишна варта. У червоним довгім піджаку, у велитенській медвежій шапці... одним словом у фантастичнім традиційнім одязі, що нагадує маскараду. Недавно один молодий шотляндець, що виконував цю почесну службу, став часовим кілька тижнів героєм дня. Якби він був згинув на становищі в обороні короля від бомби анархістів, про нього не писали би довше. Він щез. Розглянувся нишком, склав усю свою одіж з крісом у будці і чкурнув. Усі рішили, що він мусів збожеволіти. Пішли стежні листи по всій державі. Поліція дістала навіть його фотографії. А добросердний шотляндець за той час ішов собі пішки до рідного села, в рідні гори. Він не зійшов із глузду, а попросту мав такий настрій, що не міг устояти довше у такій дурній позі. Вояка, що годинами стоїть на варті, має багато часу до роздумувань! Хто зна, чи самостійний шотляндець не прийшов до висновку, що глупо якось сторожити короля в палаті, в якій він живе, бо мешкає тепер у Віндсорі. Та найсмішніше в цій історії те, що вартового, який зробив найпростішу річ: поїхав до хати і зробив це найпростішим способом: ішов пішки і питався наївно по дорозі всіх поліцаїв і жандармів, куди йти — не переловили. Аж коли він відпочив на батьківщині, сам зголосився, щоби його судили. Кажуть, що Англія давно вже так щиро не сміялась!

— **Комунізм і престол.** Провідник англійських шахтарів, що страйкують, Кук, з пересвідчення комуніст, мав цими днями офіціяльну промову на бенкеті в Льондоні і дякував у ній англійському наслідникові престолу за його щиру опіку безробітними та страйкарами. Треба подивляти кандидата на престол, який має зрозуміння для потреб робітничої маси, що мусить вести страйк, а також для провідника робітничої маси, що має громадянську сміливість висловити свою подяку своєму ворогові, коли він на неї заслужив.

— **Щурі в Москві** намножились в останніх часах так численно, що всі харчеві склади аж гудять по ночах від щуриних герців. Повно їх також по театрах. У т. зв. „театрі революції" недавно підчас вистави щурі, імовірно виполохані войовничими акторами апоза куліс і зпід сцени, почали бігати по салі і атакували тих, що принесли зі собою якусь їжу. Кілька осіб вийшло з театру зі знаками щуриних зубів. Коли деякі з них звернулись зі скаргою до адміністрації театру, їм відповіли, що в цьому театрі багато менше щурів як в інших.

З концертової салі.

Концерт з нагоди 100-літніх роковин основання першого хору на Галицькій Землі в Перемишлі.

Програма подає 11 компоністів, 6 диріґентів і 6 хорів, а саме: хору Львівського, Перемиського і Стрийського Бояна, хору Т-ва „Бандурист", т-ва „Сурма" і хору Богословів.

Імена компоністів дають хронольоґічний, хоч і неповний образ нашого музичного доробку від другої половини XVIII. ст. до останніх часів.

Так само хори і диріґенти, це сучасні робітники-виконавці. На жаль число їх здекомплєтоване наслідком відсутности Станиславівського, Тернопільського, Коломийського й інших Боянів.

У вступнім слові підносить проф. Гриневецький значіння нашої пісні і подає короткий огляд розвитку наших перших хорів.

На першу часть програми припали церковні твори Вербицького, Лаврівського і Бортнянського, диріґовані по черзі д-ром Федаком, о. Садовським, І. Охримовичем і д-ром Людкевичем.

Імена компоністів, повага і достойнство нашої церковної пісні промовляли як звичайно, самі за себе.

В виведенні д-ра Федака і о. Садовського ближчих до церковних традицій і богатших в пієтизм, зискали ці твори на стилю, і поставили відразу настрій концерту на відповідний рівень. Видно в цих диріґентів руку досвідних і обізнаних з хором мистців, і приходиться лише жаліти, що так рідко появляються вони на концертовій естраді.

II-га часть програми це світські пісні. — Перші три твори Анат. Вахнянина, Матюка і Лаврівського, це наші старі, вже призабуті, але силою ремінісценцій дорогі нам пісні. Останні дві пісні програми: Леонтовича „Літні тони" і „Льодолом" грають калейдоскопом куштовної сітки поліфонічної роботи.

Вивели їх сполучені хори Львівського і Перемиського Бояна під диріґентурою д-ра Людкевича.

Треба піднести надзвичайні зусилля хору і диріґента, які позволили поставити ті дві точки на належний рівень.

Впадало тільки в очи диріґування деяких місць нотами, а не ритмікою такту. Вибивання рукою чверть-нот, вісімок і точок може до деякої міри дискваліфікує хор, гальмує ритмічний пульс і затинає напрямну твору. Терпить на тім також прецизія виведення і зоровий ефект публики, для якої диріґування має бути ілюстрацією музики, переміненою в рух.

Коректний як завсіди І. Охримович диріґував сполученими мужеськими хорами, які відспівали Воробкевича „Зазвеніло", Лаврівського „Красна зоре" і потрисаюче все свіже „Гуляли" Ніжанковського.

Найцікавійшими точками програми були Б. Вахнянина „Садок вишневий" (стрийський Боян" під управою компоніста) і Лисенка „Пливе човен" та Стеценка „Сон", відспівані Львівським та Перемиським Бояном під батутою д-ра Мих. Волошина.

Проф. Вахнянин, диріґент з гарною динамікою і фразеольоґією, підкреслює естетичними, а доцільними рухами думку твору. Д-р Волошин викінчує нюянси на пробах, а в часі концертової продукції диріґує так сказати „al fresco", завдяки чому його креації виходять під мистецьким оглядом могутні. Так було і з останнім виступом. Але видно було, що всеж одна проба сполучених хорів не могла вдоволити його тонкого смаку.

Соля розсіяні по хорах стояли на висоті свого завдання.

Слід ще піднести заслуги ініціятврів того перегляду наших сил зокремаж працю д-ра Людкевича біля влаштування фестівалю. Концерт виявив, що в нас не один-два хори і не два-три диріґенти, а що „нас більше тут". Тільки дальше працювати, а результати зорґанізованости будуть світлі. — Морока була з салею. Публика чекала перед „Кольосеєм" на дощі, бо кінова вистава була не скінчена. Другий раз чекала публика в ґардеробі, до якої важко було добитися. Тому не дивно, що свято почалося з годинним опізненням. Все це очевидно, наслідком недостачі відповідно великої салі.

І О—вич.

Дописи.

ТЕРНОПІЛЬЩИНА. (Посвячення угольного каменя під читальню в Дичкові). Сучасним дуже додатним явищем у нашому народньому житті на селі є змагання збудувати власну домівку на приміщення місцевих культурно-освітних і економічних установ. Одним з перших повітів у краю щодо числа народніх і читальняних домів — є тернопільський повіт, де у більшости наших громад є вже власні читальняні доми, а у решти будується або робиться заходи до будови, бо всюди є певного роду точкою амбіції місцевих діячів не остати позаду інших й у себе збудувати читальняний дім, як це вже зробили інші села. Наші заходи у цьому напрямі стрічають нераз перепони з боку адміністрації (пр. в Прошовій), які всупереч постановам нового будівельного закона з 1928 р. домагаються дозволу на будову від воєвідського уряду. Такі перепони були також відносно затвердження плянів будови читальні „Просвіти" в Дичкові, що їх остаточно усунено і приступлено до будови. В неділю, дня 26. травня ц. р. відбулося посвячення угольного каменя під будову мурованого дому читальняного в Дичкові, на яке прибули посли д-р Степан Баран і Антін Кунько. Чину посвячення довершив о. Кравчук з Бірок Великих в асисті місцевого пароха о. Остапа Охримовича і о. Кордуби з Товстолуга, почім до зібраних промовив о. Охримович, підносячи заслуги тих, що причинялися до будови і заохочуючи своїх парохіян до скорого докінчення розпочатого діла. Як майже всюди в краю, так і тут, з допомогою прийшли уроженці села в Америці, що на будову читальні прислали коло 500 дол. Читальняний дім будується напроти церкви у найдогіднішому місці села і знайдуть у ньому приміщення на долині молочарня і крамниця кооперативи з магазинами, а на горі читальня „Просвіти" з окремою обширною салею на театральні вистави і збори. Прикре вражіння зробило те, що філія „Просвіти" в Тернополі на це велике свято громади не вислала чомусь свого відпоручника.

Нові книжки й журнали.

Книжки.

Богдан Кравців: **Дорога.** Поезії та нариси. Вид-во „Вогні". Львів, 1929. Стор. 45. Форм. 16°.

Д-р Осип Назарук: **Греко-католицька церква і українська ліберальна інтеліґенція.** Львів, 1929. Накладом „Правди". Стор. 148. Форм. 8°.

Микола Чайковський: **Чарка горілки — море сліз.** Рогатин 1929, ст. 148. Накл. „Союзу Протиалькогольних гуртків молоді".

Вільгельм Буш: **Максим і Марко,** або яка кара постигла двох збиточників. Переклював Я. Вільшенко. II-е поправлене видання. Львів. В-во „Світ Дитини" 1929. ст. 64.

Іван Нечуй-Левицький: **Гетьман Іван Виговський.** Історична повість. Чернівці 1929. Накладом часопису „Час". Стор. 336. Форм. 8°. Українська Дешева Бібліотека „Час".

Powódź w Małopolsce w 1927 r. Sprawozdanie Centralnego Komitetu Społecznego pomocy ofiarom powodzi. Warszawa 1928 r. Стор. 60. Форм. 8°.

Журнали.

Життя і Знання ч. 9. червень. Зміст: М. Лотоцький: Між огнем і ледом (1 мапа і 11 образків) з додатком Марії Омельченко: Шкільництво в Ісляндії. — М. Творидло: Одна з недоцінюваних господарських галузей (7 образків). — М. Дольницький: До грізної Антаркгиди (1 мапа). — Е. Жарський: Ратище (4 образки). — С. П.: Сухий шлях з Англії до Франції (2 рисунки). — Життя і смерть зір. За Карлом Норманом переказав М. Левицький (3 рисунки). — С. Парфанович: Шкідливий вплив алькоголю на здоровля дитини (6 обазків і 3 діяґрами). — М. Рудницький: З англійських звичаїв (8 образків). — М. Присташ: Шахи (6 рисунків). — В. Бірчак: Володар Ростиславич. Іст. повість з XI. віку. — Всячина: Найшвидший самохід (1 образок). — Оголошення.

Світ, ілюстрований журнал, травень. Зміст ч. 5: І. Гор.: В роковини. Б. Лепкий: Памяти І. Франка. Г. Франк: Спомин, пер. К. Яковенко. В. Райф: Я бачу Берлін. М. Рудницький: Еротики. В. Островський: Як просто. Ф. Портес: Комедія, пер. О. О. Шляхи радянського театру. К. Евальд: Мініятури, пер. І. Ставничий. С. Жук: Скульптура на Україні. А. Павлюк: З поезій. П. Панч: Перекупка, П. Кравців: Психольоґія новонародженої дитини. М. Зощенко: На принуку — пер. І. Г. Е. Толєр: Батьківська любов — пер. М. Чапля. П. Голота: * „ * З афґанських пряповідок. Український кошикарський промисл. Загадки. Ю. Сльозкін: Батько Викрута (фейлєтон). Веселий кутик. 19 ілюстрацій.

Боян, місячник для співацьких і музичних справ. Рік І. Червень ч. 1. Дрогобич. Зміст: С. Сапрун: Виховуюче значіння хору. Т. Дуб: Теорія музики. В. Сольчаник: Внутрішнє життя співочих товариств. Дописи. Хроніка.

Нива, часопис присвячений церковним і суспільним справам. Рік XXIV. Львів, за травень 1929 ч. 5. Зміст: о. Матковський: Ритуймо нашу дітвору; о. Дзедзак: Розвязка римського питання; о. д-р Г. Костельник: „Миліше службу приносити Богу"; о. Дзерович: Довоєнна праця нашого духовенства; о. Галандюк: Про методу науки релігії; о. д-р Пелліх: „Промова в соймі"; о. М. Мосора: По чиїй стороні облуда; д-р З.: Під розвагу нашого духовенства. — Редактори „Ниви"; Нові книжки; Всячина; Проповіди (додаток).

Учительське Слово, червень ч. 6. (з додатком Шлях навчання і виховання), Зміст: Незабутому каміняреві. Балакаймо прилюдно й щиро. Вісти з окр. відділів В. П. У. У. Про практичний іспит на учителів прилюдних шкіл народних. І. Ющишин: Межі й перспективи реформістичного руху в вихованню й освіті. Олена Цегельська: Наука історії в народній школі як середник розвиваючий характер дитини. Петрів Денис: Наука читання в народній школі.

Жіноча Доля, Коломия, 1. червня ч. 11. Зміст: Вісти зі Союзу Українок. Іван Франко. Чи наше вчительство дійсно нічого не робить. Чого ждемо від нашої інтеліґенції села. О. Кисілевська: З моїх мандрівок. Мої сусіди. — Америк. канадійський відділ. Ручні роботи. Часть господарська.

Вісти з Лугу, ч. 5. Львів травень. Зміст: 1. Лугові свята фестинк-нописи. 2. Местиниця. 3. Легка атлетика. Короткі біги. 4. З життя Лугів.

Світ Дитини ч. 6. Львів, червень. 24 оповідань, віршів, забав і загадок з рисунками.

Молоде Життя, ч. 5. Львів, 15 травня. Зміст: Ярослав Ко: В святокурському дні. Р. Монцібович: В пятять св. Юрія. Анатоль Курдидик: До братів. Один з обовязків пласт. таборів. Р. Журавель: Вона. Я. Ш.: Цінні літературні надбання. Р. І. Кульчицький: На лоні природи. 15 хвиль руханки. З нашого життя. З пластового світу. І се і те.

„Наш Приятель" журнал для дітей Марійського Т-ва Молоді. Червень, ч. 10.

Вільне Козацтво. ч. 36. Прага, 25. мая

Світло популярно-науковий літературний журнал. Ню-Йорк. ч. 5. травень.

Przegląd Społeczny, miesięcznik poświęcony zagadnieniom pracy społecznej i opieki nad dzieckiem. Львів, травень.

Sprawozdanie Kasy Chorych m. Lwowa za rok 1928.

Вестник Социалистической Лиги Нового Востока. Прага, май 1929.

Жертви на оселю робітників пера.

Виказ ч. 19.

На заклик „Т-ва письменників і журналістів ім. Ів. Франка" зложили дальше на оселю українських робітників пера в Ямнім: 321) Видавнича Спілка „Діло" у Львові 50 ам. дол., 322) пос Остап Луцький, Львів 20 зол., 323) д-р Евген Щуровський, Винники 10 зол., 324) д-р Володимир Електорович, Чортків 5 ам. дол., 325) надр. Стахій Стеблецький, Львів 10 зол., 326) о. Олександер Сабат, Наварія 5 зол., 327) „Союз українських власників реальностей", Львів 10(зол., 328) кооператива „Український Театр", Львів 15 ам. дол., 329) Евстахія Тишицька, гімн. вчит., Львів 10 зол., 330) Андрій Токарчук, складка туберкулічно хворих українців у санаторії „на Будах" (Чехословаччина) 20 кч.

Жертви проситься пересилати і складати в Земельнім Банку, Львів, Словацького 14, або в Адміністрації „Діла", Львів, Ринок 10, II. пов.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Середа 5-го, г. 7·30 веч. „Сила призначення", опера Вердія.

Четвер 6-го, г. 7·30 веч. „Одна одинока ніч" (50 прц. знижки).

Малий Театр:

Середа 5-го, г. 7·30 веч. „Кохання без сотика".

Четвер 6-го, г. 7·30 веч. „Кохання без сотика".

Кіна.

„Аполльо": „Одна ніч у Льондоні".

„Кольосеум": „Божевільні пригоди хорої в уроєнни" і „Кровавий ватажок".

„Лев": „Книжна Едита".

„Люна: „Пловий туз" (усі серії).

„Оаза": „Тореадорова любка" (Дольорес дель Ріо).

„Марусенька": „Підводне човно".

„Палас": „Любов дівчини з мюзнголу" і „Нестерпна Фіфі".

„Пан": „Вера Мірцева-Урванцева".

„Пасаж": „Під маскою бандита" (Том Мікс) і Гомонтів тиждень.

„Утіха": „Вежа кохання" (Дж. Берімор).

„Фатаморґана": „Богині спокус" і „13. година" (Дж. Берімор).

„Химера": „Венера за параваном".

Програма радіо.

Четвер 6-го.

Льондон (356). 23·25. Музика до танців.

Берлін (475,4). 20·00. Трансмісія з Фільгармонії.

Давентрі 482,3) 23·15. Концерг легкої музики.

Відень (519,9) 20·00. Симфонічна орхестра. 21·35. Пісні.

Будапешт (548) 17·45. Циганська капеля 19·30. Опера.

Мілянo (504,2). 20·30. Люкреція Борджія", опера Доніцетті.

Москва (825) 18·30. Музичний вечір.

Харків (1680) 16·30. Концерт.

Прага (343,2). 21·00. Камерні твори Двожака.

Варшава (1395,1). 17·55. Камерний концерт. 20·30. Симфонічний концерт. 23·00. Музика до танців.

Познань (329,8) 20·30. Концерт на віолі.

Кошиці (°65,5). 21·00. Камерний концерт з Праги.

Пятниця 24-го.

Льондон (356). 19·45. Фортепіянові твори Сарабіна. 21·35. „Сільське коханя" комічна опера з XVIII віку.

Париж (1744). 21·35. „Аранезіянка" Бізе.

Берлін (475,4). 20·00. „Елєкіра" Штравса.

Лянгенберґ (462,2). 20·00. Вечір пісень.

Відень (519,9). 20·00 „Травіята".

Будапешт (548). 21·45 Симфонічний концерт і циганська музика.

Мілянo (504.2). 20·30. Симфонічний концерт.

Рим (443,8) 21·00. „Рожеве місто", оперетка Ґанната.

Ленін рад (1000). 19·30. Музичний вечір.

Москва (1442,3). 19·00 Опера або оперетка.

Київ (775). 19·00. Літературно-музичний вечір, присвячений українській літературі.

Харків (1680). 18·30. Концерт.

Варшава (1395,1). 17·55 Концерт мандолінстів. 20·30. Симфонічний концерт. 20·30. Концерт легкої музики.

Кошиці (265,3). 20·15 Орхестровий концерт.

Прага (343.2) 16·25 Концерт.

Перший раз у Львові! Тільки 10 гастролів.

Салі ім. Лисинського театру, вул. Шашкевича.

Новий російський художний театр

„Бі-Ба-Бо"

під дирекцією знаного артиста Петроградських театрів 2140 2—3

П. Н. Андреєва-Фельського

з участю примадонни військових театрів О. Нагольської і інших артистів.

Початок гастролів дня 9-го червня.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Український театр під дир. Івана Когутяка.

Одесько:

Четвер 6.VI. — Маруся Богуславка.

Пятниця 7.VI. — Король життя.

Субота 8.VII. — Вихрест.

Неділя 9. VI. — Кума Марта.

Понеділок 10.VI. — Пташник з Тиролю 4—5

Заява. Підписані як члени Виділу „Учительської Громади" в Тернополі заявляють, що стаття поміщена в ч. 11. часопису „Громадянин" з дня 15. X. 1928 відносно особи проф. С. Кордуби в підписана Виділом Філії У. Т. не була спричинена підписаним Виділом тому, що ней Виділ не брав жадної участи в укладі цеї нотатки і її поміщенню в її поміщення наступило без відома і згоди Виділу. Супроти того цю нотатку треба уважати фальшивою. Рівночасно зобовязуємося покрити кошти процесу в сумі 200 зол. — Члени Виділу „Учительської Громади" в Тернополі — Іван Боднар, В. Безкоровайний, П. Гайда, Д-р М. Онишкевич, П. Мороз. — Повищу „заяву" здожив підписаний Виділ „У. Т." перед Трибуналом Прасовим О. Суду в Тернополі дня 30. IV. 1929 р. — **Ст. Кордуба.** 2156 1—1

Інститут ім. св. Йосафата (Мала Семінарія) у Львові, вул. Сикстуська 39 А. прийме на шк. рік 1929/30 кількох учеників-гімназистів (I—IV кл.) за місячною оплатою 72 зол. Убогі але тільки дуже добрі ученики можуть мати приміщення за зниженою оплатою. — **Ректорат Інституту.** 2159 1—1

Дирекція дівочої гімназії Рідної Школи" з правом прилюдности в Станиславові (вул. Липова ч. 80). Вступні іспити до I. кл. відбудуться дня 27. і 28. червня; до класс від II—VII дня 21—27 червня, вписи дня 28. червня. 2160 1—3

Звичайні Загальні Збори Кооперативи „Український Театр" у Львові відбудуться в понеділок, дня 17. червня 1929 р. о год. 6-тій вечером у салі засідань Т-ва „Просвіта" Ринок ч. 10 — **Надзірна Рада.** 2161 1—1

Подяка. Управа відділу Т-ва „Український Центральний Комітет" у Львові висловлює свою подяку всім, що брали участь у панахиді по бл. п. Голові Директорії і Головнім Отамані Війська У. Н. Р. Симо і Петлюрі та всіх подвигах у боротьбі за волю України, а зокрема тим, що не жалували свого труду для надання врочистого й величного характеру відправі, а саме: Всч. о. Йосифові Трісці, радникові Купчинському і його хорові, а дальше дириґентові п. Лукашукові, всім хористам та д-ру Р. Дашкевичові і виделегованій ним почесній четі лучників. За Управу: Кузьминський Ол., голова; Я. Малиновський, секретар.

Присилайте передплату!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ЯМНА біля Яремча стація в місці в місцистій околиці над Прутом — засловена від півночи високими горами — пансіон п. Струмінської — сонячні кімнати — добірний харч — теніс — прогульки в гори — автобуси на місці — опіка над дітьми. Ціни умірковані в першім сезоні. — Зголошення слати до 15. червня: Львів, вул. Мурарська ч. 48 а, а по 15-тім червня до Ямни, почта Яремче. 2145 2—3

ГОДИННИКИ „Zenith", „Longines", так кож біжутерію власного виробу поручає: Домбровський-Розважевський, Львів, (Готель Жоржа). — Догідні умови. 1336 50—1

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ у цілім краю знісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриляити, золото, срібло, платчу найвищі ціни. 3162-?

СТАРША особа, працьовита, що уміє самостійно варити, вести ціле хатнє господарство, евентуально до священика за господиню, пошукує посади. — Брухович, Відня Литвинова, Марія Петрух.

КОСІВ, за Коломию, пенсіонат п. Лукашевської поручає покої сонячні з первородним удержанням, ціни умірковані. 1877 13-20

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентґеном. 4—24

Д-р Роман Перфецький

веде свою адвокатську канцелярію **ЛЬВІВ, вул. БЛЯХАРСЬКА, 9.**

2158 (побіч Ринку). 1—10

9 зол. ВЕСІЛЬНІ ОБРУЧКИ 9 зол.

з 14-карат. з. , від 9 зол. т льон у

Б. ҐРИНБЕРҐА ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 4.

За редакцію відповідає Касиян Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 125 (11.466). Львів, пятниця 7. червня 1929. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполудням. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леїв, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Перед виїздом на вакації не забудьте

обезпечити свого мешкання від крадіжки з вломом в

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

За обезпечення домашнього урядження на 1000 зол., пересічна річна премія враз з додатком виносить 4 зол.

НЕДІЛЯ, 9. ЧЕРВНЯ, год. 4. попол. на площі „СОКОЛА БАТЬКА" у ЛЬВОВІ (біля стрийської рогачки)

ВЕЛИКЕ СВЯТО МОЛОДІ

УСІХ ЛЬВІВСЬКИХ ШКІЛ І ВИХОВНИХ ЗАВЕДЕНЬ „РІДНОЇ ШКОЛИ".

ПРОГРАМА БОГАТА! ТИСЯЧІ МОЛОДІ! ДУТА ОРХЕСТРА!

ЙДЕМО ВСІ ОБОВЯЗКОВО!

Кінець репараційної кампанії.

Берлін, 3. VI. 1929.

Після чотирьох місяців дебат — або радше скажім, сварок — репараційні „знатоки" таки зговорились. Коли беру це слово „знатоки" в лапки, то роблю це тому, щоби зі самого початку підкреслити, що конференція, яка зійшлася була на базі комерційної доцільности і бажала розвязати справу репарацій поза рямцями всякої політики, вже скоро перемінилась у чисто політичний конвентикль, на якому міродатними зробились не фінансові, а політичні міркування. Фінансові „знатоки" перемінилися в стопроцентових політиків. Тому розвязка проблеми є не фінансова, а чисто політична.

Слідкуючи за розвитком репараційної конференції, не може було ізбутись вражіння, що відбуває вона свої наради на торпеді, яка в кожній хвилині може розірватись. Фактично конференція весь час находилась неначеб у стані постійної кріси; не покінчилася ще одна справа, ледви залагоджено той чи інший конфлікт, коли оце виринав несподівано другий; так до самого кінця. Вічний нахил до кріси прибирав хвилинами характер справжньої гумористики, як от наприклад з приводу деяких бельгійських претенсій. Вже партнери зговорились щодо чисел, часу плачення, способів трансферу й комерціялізації, змонтовано цілу скомпліковану репараційну машину з цілою її системою мораторій і клявзуль, вложено проект остаточного звіту для вжитку урядів, уже репараційні писарі почали звязувати акти, а журналісти ховати змучені пера, — коли — знов нова криза! Бельгійці заявляють в останній хвилині, що звіту не підпишуть, якщо не буде полагоджена вальоризація грошей, що їх були німці видали в Бельгії підчас окупації. Ледви якось поталанило учасникам конференції втихомирити бельгійців; німецькі знатоки запевнили їх, що нім уряд цю справу позитивно розвяже, та ще й Штреземан мусів у Берліні відлати бельгійському послові відповідні заявп.

Політична аналіза всіх отих безконечних репараційних кріз виявляє одно маркантне явище, — а саме: европейські контрагенти не мали надто великої охоти дійти до позитивної розвязки проблеми і це є виключна заслуга американців, що конференція таки не експльодувала. В останніх днях треба було вжити всього натиску американського капіталу й порушити з Вашінґтону цілу дипльоматичну машину, щоби примусити европейських контрагентів до компромісу. Характеристичні були останні дні репараційної кампанії; всі проблеми неначеб уже передебатовано, в головніших проблемах найдено формули компромісу, а помимо того, учасники неначеб вагались сказати останнє слово, почались якісь теоретично-принціпові дискусії, неначеб люди хотіли собі дати час і можність, щоби найти ще якусь причину для чергової — кризи. Тільки рішуча, місцями навіть дуже мало дипльоматична акція провідника конференції, американця Оуена Юнґа не допустила до нових історій. Під його натиском партнери мусіли волею-неволею погодитись на остаточну формулу компромісу. Зрозуміла політика! Американцям не дуже богато залежить на европейських справах. Вони хочуть мати свої гроші. Їхні капітали є уложені в Европі в той спосіб, що за допомогою своєї фінансової політики, вони вкінці мають можність провести свою волю.

Характеристичним є те, що найшлися також німці, які хотіли конференцію зірвати дарма, що й позитивна розвязка приносить німцям безумовні користи, і що найважніше, далеко ліпші можливости на майбутнє. Під кінець конференції уступив доволі несподівано другий нім. офіційний знаток д-р Феґлєр, саме в хвилині, коли починали позначуватись можливости, що конференція покінчиться позитивними результатами. Д-р Феґлєр, ґенеральний директор одного з наймогучніших нім. сталевих концернів, звязаний передовсім з великою рурською індустрією, був до певної міри представником німецьких промисловців. В тім моменті ще раз ярко зарисувались з трудом скривані протилежности в концерні німецької закордонної політики. В той час, коли демократичний уряд проводить послідовно ще й досі „локарненську" лінію замирення зі заходом і бажає особливо з французами дійти до порозуміння, тяжкі індустрійні круги, опора німецького фашизму, є радше приклонниками т. зв. сх. концепції, в якій не малу ролю грають надії на ревізіонізм — і всякі політичні можливости та комбінації зі СРСР. Немимо спротиву д-ра Феґлєра, нім. уряд найшов досить відваги, щоби підписатись під рішенням репараційної конференції і маємо всі дані думати, що вже скоро почнеться внутрішньо-німецька кампанія за репараційну справу.

Але не тільки в одній Німеччині хід репараційної конференції виявив позакулісові відносини, які далеко не покриваються з офіціяльною міжнародньою політикою. Ось так, ми бачили в одному моменті дуже симптоматичний удар Оуена Юнґа в сторону уряду консерватистів. Юнґ намагався ввести англійців в таку ситуацію, щоби вони були примушені, або переняти на себе більшість знижок і скреслень, які конференція мусіла поробити в сторону німців або взяти на себе відповідальність за зірвання конференції. В обох випадках консерв. уряд мусів би був потерпіти і стратити престіж серед виборчих мас. Це тільки свідчить про цивільну мужність уряду, що не дивлячись на все, запротестував і справу — виграв. Черговою яркою блискавкою, яка освітила тло міжнародньої політики був удар Сноудена в сторону французів, яким англійські робітники заявили, що не підтримають фінансового компромісу поміж Анґлією і Францією, заключеного з консервативних міркувань про потрібний союз із Францією у майбутньому, що й спричинило цілий ряд уступок консерватистів у сторону французів. Це була — у фінансовій площині — заповідь зриву з франкофільською політикою Чемберлєна. Ту заповідь інтерпретовано зрештою як нову орієнтацію англійської політики в сторону можливостей компромісу з Америкою.

Оскільки ще не зовсім виразно зарисовуються ті політичні наслідки, які потягне за собою полагодження репараційної справи, остільки панує ясність бодай у фінансовій ділянці.

Вирішено перш за все, заложити репараційний банк, який має управильновати розподіл німецьких репарацій. Одначе цей банк матиме покищо значно вужче поле ділання чим не проектовано спочатку. Первісний плян репараційного банку передбачував регуляцію не тільки німецьких репарацій, але й усього міжнародного воєнного задовження. Тимчасом проблеми загального задовження не вирішено. І цей банк має покищо виключно одно завдання, а саме німецьких репарацій. Зрештою пресові відомости й здогади є настільки розбіжні, а конференційні комунікати в тій справі настільки неясні, що про силу досягання й функції репараційного банку можна буде скласти собі докладний образ щойно після публікації спільного звіту знатоків.

Всього разом мають німці заплатити: *36 міліярдів і 885 міліонів марок, напротязі 37 років.* В дійсности сума нім. плат є ще нижча, приблизно 33 міліярди, при чому диференція 3*/4 міліярда випадає евентуально на німецьку користь при певних передумовах справного функціонування репараційної платівчої машини. Коли порівняти ті числа з попередніми бажаними, то слід стверднти, що німці всежтаки вспіли немало виторгувати. З версайських 140 міліярдів, а то й більше зробилося в пляні Дова 42 міліярди. На репарац конференції вірителі жадали 39 міліярдів, згодились на 36*/4, а дістануть в дійсности 33. Крім цього німці мусіли перебрати на себе ґарантію на протязі 22 літ після закінчення плат після пляну Юнґа, а саме: в справі міжалліянтських боргів, що будуть зобовязані вирішувати зі своїх фондів евентуальні недобори міжсоюзних держав. Зрештою німці приняли цілий репар. плян з рядом застережень таксамо фінансового як політичного характеру, які уможливлюють німцям міжнародню поміч у видобуванні репараційних рат як також евент. ревізію цілого пляну. На закінчення, не від речі буде пригадати, що французи заплатили німцям після війни 1870/71 р. пять міліярдів зол. франків і що абсолютна вартість капіталу була тоді вища ніж тепер.

Зенон Пеленський.

Фермент в Індіях.

Сутичка між національно-політичними і соціяльними змаганнями.

„Берлінер Тагеблят" надрукував цікавий допис Кльоцеля, свого спеціяльного кореспондента в Бомбаю, під заголовком „Ґанді чи Ленін" про економічну боротьбу індуського робітництва.

На початку свого допису Кльоцель звертає увагу на те, що в Европі з деяким зацікавленням слідять за розвитком боротьби за політичну незалежність Індії, але дуже мало звертають уваги на те, що там останніми роками поруч чисто політичного руху ведеться також велика економічна боротьба індуського робітництва. „В Індії, — пише Кльоцель, — боротьба відбувається тепер не лише під прапором Ґанді, але також під прапором Леніна".

І справді, в 1927 р. в Індії було 129 страйків, у яких брало участь 132.000 робітників. В році 1928 число і розмір страйків були ще більші. Страйк робітників баровнинного промислу в Бомбаю тягнувся 6 місяців і в ньому брало участь 150.000 робітників.

Кльоцель дає таке освітлення цьому страйкові:

„Він показує, що повстає новий рух, який хробує з зовсім іншого погляду підходити до розвязання не лише господарських, але також політичних проблем Індії. В Індії знали досі лише одну доктрину: „Все нещастя походить лише від панування чужинців, не може бути ніякого поліпшення, поки це панування буде продовжуватись. Всю національну енергію треба звернути виключно на боротьбу за національну незалежність, а всі інші справи відложити аж до часу, поки не буде осягнена ця ціль". Тут сходяться між собою обидва крила, незалежницьке й автономістичне, індуського національного конґресу. Одначе страйкуючі робітники Бомбаю стоять під впливом політичної групи, яка пропонідує їм: „Боротьбу за вашу свободу не можна вести лише на політичному ґрунті. Ваших інтересів не будуть боронити люди, які економічно є вашими ворогами. Ті самі фабриканти, які підтримують національний рух, відкидають ваші домагання до забезпечення мінімума життя. Нема ніякого сенсу боротися з ними за „свободу", яка замість чужого панування наставить вас під владу суверенної капіталістичної кляси Індії. Ваша боротьба *не може бути буржуазною*, визвольною боротьбою, але ви мусите вести свою власну класову боротьбу".

На думку Кльоцеля індуський визвольний рух зовсім лишив на боці всі соціялістичні проблеми. Тимчасом економічне положення не лише індуського робітництва, але також великої більшости індуської інтеліґенції є незвичайно лихе.

Тому ці групи пробують організувати боротьбу за поліпшення свого становища вже тепер і не вдоволяються лише голим гаслом боротьби за національну незалежність. І в побореванні цього соціального руху англійська влада в Індії та провідники націоналістичного індуського руху йдуть разом.

Плян роззброєння Гувера.

Минулої неділі президент Злучених Держав Гувер відбув довшу конференцію з державним секретарем маринарки Адамсом і рішив покищо відкласти проект бюджету морського міністерства, який мав бути внесений 1. серпня. Гувер має надію, що якби пощастило протягом короткого часу зійти бодай до принціпіяльного порозуміння з Англією щодо загального обмеження морських збройнь, то Америка могла би не приступати до будови нових 15 кружляків, яку ухвалив конґрес на своїй останній сесії.

Перемога англійської партії праці під час виборів відкриває добрі виглядн щодо скликання нової конференції в справі морських роззброєнь. Недавня заява американського державного секретаря Стімсона про те страшне обтяження, яке несуть зі собою морські збройнн, мала велике, хоч тільки теоретичне значіння. Тепер президент Гувер рішив зробити ще крок далі. Він спинив внесення до конґресу нового проекту бюджету морського міністерства, і новий американський посол Дов, який незабаром виїздить до Льондону, повезе з собою для англійського уряду конкретний американський плян щодо встановлення відносної сили воєнної фльоти ріжних держав.

За океаном.

35-ЛІТТЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНЬОГО СОЮЗУ.

Свято вложення угольного каменя в новий дім Українського Народньогоо Союзу в Джерзи Сіті.

З американської „Свободи" довідуємося, що в Джерзи Сіті (Злучені Держави) відбулося дня 12. травня (неділя) з нагоди 35-ліття Українського Нар. Союзу велике свято української еміграції, а саме: торжественне вложення угольного каменя в новий дім Українського Народнього Союзу, що є найсильнішою українською всекураційно-допомоговою організацією в Америці. Органом Українського Нар. Союзу є єдиноки в Америці український національний щоденник „Свобода". Свято відбулося напереодні XVII. конвенції (загальних зборів) Українського Народнього Союзу і тому приймали в ньому участь представники всіх осередків української еміграції у Злучених Державах.

Свято почалося походом з Українського Дому до нового дому Українського Нар. Союзу. В поході взяло участь 6 тисяч учасників. На переді йшла в одностроях сотня січовиків з Чю-Йорку з прапорами Січи ім. Хмельницького і Чорноморської Січи. За січовиками слідували лівчата і хлопці зі школи балетмайстра Авраменка. Далі ішли відділи Українського Нар. Союзу зі своїми прапорами. На чолі походу йшов голова святочного комітету разом з представником міста. В часі походу грало три орхестри. Перед Ситн Гол побудовано трибуну, на якій стояли найвищі урядники міста і поздоровляли похід. Перед новим домом Українського Нар. Союзу промовив представник міста Мек Ґаверн, повитав святкуючих від міста і представив мейора Френка Гейґа. Гейґ виголосив довшу промову, в якій висловив радість з приводу того, що в Джерзи Сіті має свій осідок така організація, як Український Нар. Союз.

По тих промовах доконано акту вложення угольного каменя. Камінь посвятив о. В. Сполітакевич, головний радний Українського Нар. Союзу. Угольну грамоту підписали мейор (бурмістр) Гейґ і чотири інші комішенери (радні) міста, що прибули на свято, а по них положили свої підписи члени екзекутиви Українського Нар. Союзу. Потім виголосили промови голова Українського Нар. Союзу Т. Грицей, ред. О. Ревюк й І. Каштанюк. Місцевий хор відспівав гимн Українського Нар. Союзу, скомпонований на це свято М. Гайворонським до слів члена Союзу і січовика С. Мусійчука. Крім того промовляли ще Р. Слободян, Л. Свистун, як гість з Канади, С. Ядловський і д-р Мишуґа.

Пополудні того самого дня відбувся святочний концерт. По концерті була святочна вечера, в якій взяли участь представники міста з мейором на чолі. При вечері виголошено 14 промов, між якими виступали О. Д. Стеткевич з мистецькою грою на скрипці, а Віра Стеткевич з грою на пяніно.

*

При вкладанні угольного каменя в новий дім Українського Нар. Союзу виголосив, як сказано, промову ред. В. Ревюк в англійській мові, дякуючи мейорови (бурмістрови) міста, комішенерам (радним) та іншим американцям за участь в українському національному святі та за їх прихильність до нього і до української установи. В часі вечері промовляв по англійськи між іншими також суддя Мек Ґаверн, який зазначив, що в своїй судовій практиці стрічає він злочинців серед ріжних національностей, але не памятає ще, щоби який злочинець, поставлений перед нього, зачислив себе до української національности. Це знак, що українці високо моральні та культурні. Він побажав, щоби українці ще більше скріплялися матеріяльно, організаційно, щоби жили в згоді та братерстві на вільній американській землі. Ред. Ревюк виголосив у часі вечері обширну промову в англійській мові, щоби його могли зрозуміти американці, в якій ділився своїми враженнями зі свого побуту у рідному краю та змалював у ярких краскэх ті відносини, серед яких приходиться жити та вести боротьбу за своє істнування нашому народові. Згадав також про свій заповіджений Т-вом українських письменників і журналістів у Львові виклад, але не відбутий з незалежних від Т-ва причин. Ті причини він подав у своїй промові.

*

На другий день, 13. травня почалися ділові наради XVII. конвенції Українського Народнього Союзу. В цьому році минає 35 літ від повстання Українського Народнього Союзу і тому ця конвенція має характер ювилейної. Про саму конвенцію та її ділову працю напишемо іншим разом. Тут зазначимо тільки, що при самому відкритті конвенції було присутних 330 уповноважених делегатів.

Ватикан й українці.

На маргінесі ромунсько-ватиканського конкордату.

Українці греко-католики до захоплення української Буковини ромунами входили в склад станиславівської дієцезії. Ромунський уряд, переводячи повну сепарацію буковинських українців від галицьких, навіть в релігійно-адміністративній ділянці, відрвав українських греко-католиків від звязку зі станиславівським адміністративним центром, створивши для яких 150 тисяч українського греко-католицького населення становище апостольського адміністратора.

Тепер і під тим оглядом має наступити зміна на гірше. Ромунський уряд заключив конкордат із Ватиканом, над якого ратифікацією саме тепер переводить дебату букарештенський парлямент. Арт. 2-ий цього конкордату підлає українських гр.-католиків під юрисдикцію ромунського гр.-кат. епископства, що має повстати на півночі Семигороду. Проти цієї постанови протестував у сенаті сен. д-р Вол. Залозецький, домагаючись створення окремого епископства для українців греко-католиків. Він вказав на непригожі комунікаційні звязки між Семигородом і Буковиною, на відмінність богослужебної мови, на ріжниці в культі та й на факт, що 30 тис. мадярів-лютеран мають своє окреме епископство.

У звязку з конкордатом явився сен. Залозецький на авдієнції у папського нунція в Букарешті. На уваги сен. Залозецького відповів папський нунцій, що думка про адміністрування українських гр.-католиків вікарієм іншої національности протиставиться *духові* конкордату. Нунціятура дбатиме про те, щоби становища новокреованого гр.-кат. епископства в Семигороді не обсаджено духовником, що вестиме ромунізаторську політику. Денаціоналізаційної політики в гр.-кат. церкві українці не мають основи лякатися, бо нунціятура й Ватикан дбають про те, щоби ніодин католик не денаціоналізувався. В конкордаті — мовляв — тільки на місце одного слова вставлено друге, а саме замість *апостольського* адміністратора українці матимуть *епископського* адміністратора. Нунцій може обіцяти, що ніодна українська гр. кат парафія на Буковині не буде обсаджена не-українським священиком.

На маргінесі цих заяв й обіцянок папського

ПОС. ВОЛОДИМИР ЦЕЛЕВИЧ.

10)

Самоврядування.

Ще одна діяльність повітової самоуправи.

Будова памятника в Коломиї. Повіт Коломия в порозумінні зі сумежними повітами приступає до будови величавого памятника марш. Йосифа Пілсудського, для звеличання 10-и ліття польської державности. Кошти цього памятника мають виносити понад 80.000 зол., а має їх покрити в цілости повітова і громадська самоуправа повітів коломийського, городенського, косівського, станиславівського і печеніжинського. Повітові старости визначають громадам висоту квот, які вони мають вставляти на цю ціль до громадських бюджетів.

Діяльність на санітарному полі. На удержанні повітової самоуправи є повітові й окружні лікарі. Цілий повіт ділиться на кілька лікарських округів у залежности від величини повіту і скількости населення. Наприклад у яворівському повіті є один повітовий а один окружний лікар, у косівському повіті є один повітовий і чотири окружних лікарів. Повітовий лікар має свій лікарський округ, а крім цього виконує загальний нагляд над окружними лікарями. Майже в кожному повіті істнує одна або кілька протичахоточних станиць (порадень). В деяких повітах зорганізовані порадні венеричних недуг, порадні трахоми і порадні для немовлят і матерей. Такі порадні уділюють населенню повіту даром лікарських порад, оплачується тільки кошти ліків, далі платиться за уживання кремінної лямпи і т. п. З тих лікарських порад користає майже виключно міське населення. Сільське населення густо-густо навіть не знає про істнування лікарської порадні. Бувають випадки, що лікарський і санітарний персонал порадні зневажливо трактує українських селян. Нема найменшого сумніву, що порадні лише тоді здобудуть довіря українського населення і причиняться до піднесення санітарного стану повіту, коли лікарі будуть знати душу населення, його мову, звичаї та обичаї, або іншими словами, коли для українського населення уділюватимуть порад лікарі української народности.

Так само, як кожний повіт ділиться на лікарські округи, ділиться він також на округи для повитух. За австрійських часів одна окружна повитуха припадала на коло 10.000 мешканців і в повіті було від 5—10 округ для повитух. За польських часів скількість округ для повитух непомірно збільшено. В деяких повітах начислюємо до 30 таких округів. Завданням такої окружної повитухи є нести безплатну поміч убогим поліжницям. Вони побирали за австрійських часів винагороду від громад, що входили до округи і то в двоякій формі, або громада платила їм окремо за кожну уділену убогій поліжниці поміч, або вони побирали постійну невеличку річну платню. Тепер повітова самоуправа примушує громади, щоби вони платили повитухам річну платню, хоч це суперечне з обовязуючим ще розпорядком з 1891 р. При назначуванні повитух кермуються повітові виділи і лікарі політичними оглядами, бо іменують окружними повитухами майже виключно особи польської народности. З цего бачимо, що повітова бюрократія вміє навіть справу іменування окружних повитух зробити засобом скріплення впливів польського елементу по українських селах.

Санітарний стан деяких галицьких повітів є дуже лихий. Напр. у повіті Турка нема повітового лікаря. Особливо у гірських повітах Турка та Ліско поширюється в застрашаючий спосіб чахотка, головно наслідком убожества населення і недостаточного відживлювання.

Самоврядні (комунальні) каси ощадности.

У звязку з обговорюванням діяльности повітової самоуправи спинюся коротко також на діяльности повітових і міських кас ощадности.

Теперішний уряд зуживає богато зусиль, щоби повставали і гарно розвивалися самоврядні (повітові і міські) каси ощадности. Таким чином він хоче осягнути двояку ціль: господарську і політичну. В господарській ділянці хоче уряд при допомозі самоврядних кас поширити ідею ощадности серед широких мас, а в політичній ділянці приєднати народні маси для політики теперішнього уряду при допомозі достарчування танього кредиту тим верствам населения, які не мають доступу до великих фінансових інституцій.

Розпорядок президента Річпосполитої з 13. квітня 1927 р. (В. з. Р. П. ч. 38 поз. 339 про самоврядні (комунальні) каси ощадности творить однакові законні основи для самоврядних кас в цілій державі. Від того часу датується поважний розвій тих інституцій зокрема на землях, що були під російською владою, де давніше взагалі не було комунальних кас.

До розпорядку президента появився виконавчий розпорядок міністра внутрішніх справ у порозумінні з міністром скарбу з 26. березня 1928 р. (В. з. Р. П. ч. 44. поз. 424), який побіч ріжних постанов подає зразковий статут для таких кас.

На основі тих постанов є самоврядні каси самостійними правними одиницями. Самовряд-

нунція в Букарешті, можна хіба пригадати пословицю про обіцянку-цяцянку. Заяви й обіцянки одно, а постанови конкордату друге. Зайвим було би пригадувати, що саме католицький інтернаціонал при переваді сильнішого уже завзяту денаціоналізаційну політику. Відносини в Польщі є цього найкращим доказом. Постанови польсько-ватиканського конкордату, на яких основі допускається зміну додаткових богослужень в римо-католицькій церкві тільки за згодою всіх єпископів (розуміється, польських, бо інших нема), а дальше піддання „наверненних" католиків східного обряду під юрисдикцію польських епископів (в Луцьку, Пинську і Вільні), та звязана з тим денаціоналізаційна політика зовсім не промовляють в користь заяв й обіцянок папського нунція в Букарешті. Навпаки, є це змагання ромунів захопити в свій полон і в рямки денаціоналізаційної політики греко-католиків українців, як уже захоплено в ромунізаторські кліщі православних українців. В світлі того, що кандидати на священників будуть виховувані в ромунській гр.-кат. духовній семинарії під тиском ромунізаторських тенденцій, — обіцянка папського нанція про необсаджування українських гр.-кат. парохій на Буковині не-українськими священиками є справді тільки цяцянкою. Зрештою, нунцій може все обіцювати, але це не матиме ніякої обовязуючої сили для його наступника. Тільки створення окремого гр.-кат. епископства для буковинських українців може бути запорою перед ромунізаторськими тенденціями в українській гр.-кат. церкві на Буковині. І тому буковинські українці гр.-католики повинні настоювати на створенні окремого епископства, щоби не впасти жертвою денаціоналізації під католицько-ромунським прапором.

Зміст листа марш. Пілсудського.

У листі до судді найв. суду Залеського в справі б. мін. Чеховича марш. Пілсудський виясняє генезу бюдж. переступлень і чому не звертається до сойму в справі затвердження тих переступлень. Перший сойм, каже марш. Пілсудський, був негідний цього. Теперішній також не втішається його симпатією. Бартель і Чехович звертали марш. Пілсудському увагу на нарушення законів, але він цього не признає. Нарочно казав проволікати з рах. замкненнями в справі бюдж. переступлень, аж минула сесія. Устрій ради мін. Пілсудський так зреорганізував, що ніякий міністр не мав права комунікуватися зі соймом без його дозволу. Справи підчишки дисп. фонду президії ради покище не хоче торкати і зазначує, що поручив мін. Чеховичеві виплатити 5. міл.

Мекдональд одержав місію створити кабінет.

Дня 5. червня предпол. король приняв Мекдональда. Мекдональд на предложення короля згодився створити кабінет, якого буде шефом.

на установа (повітова самоуправа, міська рада), що організує касу, відповідає звичайно на основі постанов статуту не лише за щадничі вкладки, а також за всі без винятку зобовязання каси. Кожна самоуправна каса мусить мати закладовий капітал у висоті щонайменше 5.000 зол. Крім цього виконавчий розпорядок накладає на самоуправну установу обовязок побіч закладового капіталу достарчити касі ощадности відповідний фонд на кошти зорганізування і урухомлення.

Взагалі влада старається, щоби повітова самоуправа достарчила касі як найбільші грошеві засоби і в цей спосіб уможливила розвій самоуправних кас ощадности.

В Польщі істнує три ревізійні союзи для самоврядних кас ощадности. Східно-галицькі каси ощадности підлягають Союзови польських кас ощадности у Львові. Цей союз переводить ревізії книговодства і касовости. Зате нагляд над самоврядними касами ощадности виконує воєвода, а начальний нагляд міністер внутрішніх справ у порозумінні з міністром скарбу. З цього слідує ясно, що політична адміністрація, виконуючи нагляд, провадить також зглядно накидає касам ощадности свою економічну лінію. Самоврядні каси ощадности, які основує і за діяльність яких бере поруку самоуправа, не є проте самоуправними інституціями, незалежними від політичної адміністрації.

Дня 31. грудня 1928 р. минув преклюзивний речинець приноровлювання статутів кас ощадности до розпорядку президента.

(Дальшення буде.)

Після протижидівських демонстрацій.

Уряд замкне вищі школи?

„Хвіля" довідується, що мін-ство вн. справ рішене на випадок дальшого страйку, який проклямувала молодь львівських вищих шкіл, звернутися до мін-ства освіти з внесенням негайно замкнути всі львівські вищі школи на два місяці.

Еп. Лісовський виключає жид. провокацію.

Дня 5. червня в 24. год. вночі пресове бюро гродського староства видало такий комунікат: „У звязи з невідповідним поведенням дітей жидівської гімназії при вул. Жигмонтівській підчас процесії 2. ц. м. задля задокументування безосновности всяких закидів про можливість провокації рел. почувань явилася вчора делегація рабінів до архиепископа. Делегацію рабінів: д-ра Фрайнда та д-ра Левіна приняв еп. д-р Лісовський. Рабіни висловили жаль і рівночасно вказали, що неможливою була провокація з боку шк. дітвори, яких вони моральними та духовними провідниками і виховують їх у дусі пошанування релігії та почувань інших горожан.

Еп. Лісовський сказав рабінам, що згори не вірив у можливість провокації, а поведення дітей трактував як звичайну рекреаційну сваволю, та рівночасно висловив жаль з приводу жалюгідних подій, які навістили культурні обекти жидівського населення.

Нові корпорантські демонстрації.

У дальшій части комунікат гродського староства повідомляє: „Вчора веч. неповажні чинники зпоміж акад. молоді знову старалися нарушити публ. спокій. В кількох місцях міста зібралися більші громади, які намагалися демонструвати, з товстими палицями в руках. Після спокійного кождочасного візвання адмін. урядовців, щоби розійшлися, з огляду на опірне становище поліція мусіла розганяти демонстрантів. Около 21.30 год. акад. молодь (корпоранти) уладили віче в будинку університету, проти заборони сенату та ректора. Віче закінчилося ухваленням політ. резолюцій, звернених проти держ. влади. В год. 22.30 був повний спокій. Тоді, як відбувалося віче, громади демонстрантів із численними суспільними шумовинами старалися здемолювати каварню „Де ля Пе", але поліція в пору перешкодила цьому, розганяючи демонстрантів.

Арештовані в слід. вязниці.

Арештовані в понеділок студенти під закидом участи в протижидівських ексцесах сидять у слідчій вязниці окр. карного суду. Дня 5. червня переслухали їх знову, тому справа випущення їх на волю не могла бути розглядана на вчор. засіданні радної палати. Порішить це щойно нині, 6. червня.

Становище Союзу польських адвокатів.

Голова Союзу польських адвокатів адв. Тіль вислав письмо до членів союзу, в якім повідомляє, що з професорських кол університету звернулися до нього, щоби члени союзу схотіли боронити арештованих академиків і задля цього щоби скликали спец. засідання. На засіданні кількох бесідників застерігалося проти того, щоби арештованих учасників ексцесів уважати ідеалістами та відмовилися взятє на себе їх оборону. Адв. Тіль сказав, що союз як такий, осуджує ексцеси, але вважає, що ці члени союзу, які займаються карною обороною, повинні безплатно боронити обв. академиків. Кількох зголосилося.

Демонстації і страйк.

У вівторок веч. якийсь анонімовий комітет видав до „загалу польської акад. молоді Львова" відозву, яка взивала до ген. страйку аж поки не дістануть сатисфакції від гродського старости і поки арештованих товаришів не випустять на волю". Страйк виявився так, що всі вищі школи обсадили члени страйк. комітетів, які не впускали тих, що хотіли йти на виклади, а навіть перервали іспити.

В год. 6. веч. студенти зібралися перед польським Акад. Домом при вул. Лозінського. Тут уформували похід, на переді якого один студент віз на тачках величезний **кльоц** дерева, а інший ніс на мітлі картон із написом: Реквіескат ін юдеа паце". Всі співали на ноту: „Ми перша бригада" спарафразовану пісоньку: „Каштанка, то кобила лиса, каштанка це є символ ваш" і т. д., а кінчали рефреном, „здох канарок, здох канарок" і т. д. На Академічній вул. біля кіна „Химера" кінна і піша поліція заступила дорогу демонстрантам, тому вони пішли на вул. Зіморовича. Там здогонила їх поліція й арештувала студ. Леховського, який віз тачки. Кльоца „врятували" академики, занесли на вул. Романовича, де повісили на шнурі на ліхтарню.

Корпорантські „войовники".

Кілька фактів і уваг з приводу понеділкових подій.

Від кількох днів Львів робить „оригінальне" враження. Вулицями снуються поліцаї з наїженими багнетами, подекуди (на вул. Підвалля, Жигмунтівській і Тереси) можна запримітити останки товченого скла, довкола університету снуються гуртки польських корпорантів, що — проголосивши страйк — не впускають на виклади студентів-українців, жидів і ліво-настроєних поляків. Жидівська й жидофільська преса переповнена ядерними описами протижидівських ексцесів і загальним білянсом знищення, довершеного в жидівських установах (в редакції й друкарні „Хвілі", в жид. академічному домі, в гімназії то-що), а „народова" скромно займається „наслідками недільних подій". Адміністрація (поліція й воєвода) видають комунікати, складають заяви, а жидівські громадянські чинники ухвалюють резолюції. Без сумніву, відгомін понеділкових (а не недільних) подій телєграфічні дроти розносять по широкому світу.

Героями останніх днів у Львові є польські корпоранти, а жертвою жидівські установи. Корпорації й корпорантів ось так характеризує на сторінках „Дзєнніка Людов-ого" якийсь студент-пепесівець:

„Корпорації мають на меті „товариське виховання своїх членів, щоби вони — найшовшись колись серед т. зв. „ліпших сфер" — вміли зберігти відповідні маніри. Вже в своїй основі мають вони виховати студентську молодь для буржуазії. До тієї цілі служить окремий стрій й окреме в своїх групках життя. Корпорант уважає себе чимсь вищим від пересічної людини. Студентська молодь інших національностей негідна є чести належати до корпорації. Корпоранти рідко займаються суспільними квестіями. В своєму розумінні є вони чистої крови поляками і безастережними визнавцями Табору Великої Польщі. Як такі перші виступають до наступу проти молоді інших національностей, при допомозі палиць оборонюючи національну честь. З прикрістю годиться ствердити, що досить легко здобувають вплив серед студентської молоді. Причини цього треба шукати у вихованні молоді перед її прибуттям до високої школи. Нинішня система виховання в середніх школах спричинює, що абсольвент із патентом зрілости не є зрілий... Корпорації із суспільної точки погляду є ще й тому шкідливі, що — хоч з першого погляду апартійні — є вони авангардою фашистівського руху. Становище корпорантів у суспільних квестіях є таке реакційне й таке антидемократичне, що нераз викликує здивування, як так може думати молода людина".

На нашу думку, є це дуже неповна й поверховна характеристика корпорантів. Та ми здержуємося від її доповнення. Вже й цього вистане, щоби засувати собі, чому героями останніх днів є польські корпоранти. Годиться ще пригадати, що вступом до понеділкових подій на терені Львова була недавня бійка між польськими і жидівськими корпорантами в ресторані на Погулянці. А що безпосередньо спричинило понеділкові події? Посередні спричинники корпорантських демонстрацій і здемолювання жидівських установ твердять, що учні жидівської гімназії (при вул. Зигмунтівській) збешестили в неділю польсько-католицьку процесію, кидаючи в неї кусками гамсів і шматками хліба. Ця поголоска, поширена ендецьким „Львовс. Курер-ом Пор.", викликала відповідну реакцію. На вічах — зовсім природно — не лише осуджено поки-що нестверджену поголоску про поведінку жидівської середньошкільної молоді, але й відповідно її побільшено. Поліція розпочала слідство і в понеділок видала комунікат, в якому читаємо, що

„з вікон жидівської гімназії мали посипатися на проходячих учасників процесії відломки цинку, при чому процесійні особи мали бачити, що з вікон тієї гімназії опльовувано учасників процесії. У звязку з отсим інцидентом, якого ходу досі не устійнено, поліційні орґани переслухують свідків. Устійнення фактичного стану стрічається з трудношами тому, що на підкладі випадку повстали всякі несправджені версії. Зізнання доказових свідків обертаються в сфері загальникових тверджень"...

Тимчасом наступила реакція. Товпа демонстрантів-корпорантів напала на редакцію й друкарню „Хвілі", на жидівську гімназію при вул. Зигмунтівській, на жид. Акад. Дім при вул. Тереси, де спричинено величезне спустошення. Одночасно поліція видала новий комунікат у звязку з арештуванням більшої партії ексцедентів (около 40 осіб), в якому звідомлює:

„Дальше слідство в напрямі висвітлення подій в часі процесії Божого Тіла в улиці Зигмунтівській довело до устійнення слушности донесення. Слідство щвидко поступає вперед і вже певні можна стверднти, що вини розгнузданої по-

ведінки супроти процесії несе кількакацятеро дітей з жидівської гімназії при вул. Зигмунтівській".

Годиться ще додати, що провідник тієї процесії кс. В. Рокіцький не може нічого певного сказати про збещещення процесії учнями жидівської гімназії. Він заспокоюється тільки тим, що — як каже — „не виключую випадків, стверджених понад всякий сумнів свідками і поліційним комунікатом, а яких я не завважав — тимбільше, що всі люди співали в супроводі оркестри".

Так у світлі поліційних комунікатів і кс. Рокіцького представляється одна сторона медалі, а другу засовують нам повні жаху описи єлінстичної „Хвилі", які у нас були вже коротко зреферовані. В окремих статтях: „На румовищах шкільних саль", „На румовищах варварських ексцесів", „Жид. Акад. Дім після бестіяльської навали" — тягнуться вичерпуючі описи понеділкових толп, відтворюється картини руйнації та подається фотографії знищених лінотипів, інтертипів і порозкиданих черенок та друкарського складу. В ч. 3664 (з 6. н. м.) „Хвиля" подає:

„Для стислости ще раз категорично годиться підкреслити, що редакція нашого щоденника, повідомлена в час про підготовлювані ексцеси, ще около 7-мої год. заалярмувала Городське Староство. Дижуруючий урядовець обіцяв негайно видати відповідні заряження. Як пізніше виявилося, відсіч поліції була значно спізнена, бо відділ прийшов по всьому (що, зрештою, признає офіційний пресовий комунікат поліції). Всяке взивання поліції й алярмування офіційних чинників було безуспішне, що, зрештою, ми вже вчора підкреслили. На жаль, у Львові, у воєвідському місті, стався факт, що їзза відсутности воєводи Голуховського і нач. Вид. безпеки Роговського не було чинника, який інтервенював би в час і з усею енергією".

Кепсько функціонували толї й телефони, а телефоністки виправдувалися недостатнім функціонуванням автоматів.

У півторок перепол. з доручення пром. Свободи на місцях дечастацій явилася судова комісія, яка запротифікувала хід нападу і розміри шкід. Одночасно поліційний фотограф поробив знимки.

З приводу понеділкових подій міністерство внутр. справ видало комунікат, в якому звідомлює:

„Хоч досі не маємо докладного опису випадків підчас процесії — має їх доперва устійнити слідство — то одначе на основі дотеперішніх резацій треба ствердити, що в прим. коедукаційній гімназії була павза і діти кричали досить голосно. Той вереск міг мабуть викликати зітхнення серед учасників процесії. Однак протягом неділі не було ніяких випадків. Аж у понеділок після появи нотатки в „Кур. Пор.", органі народової демократії, прийшло до тілних спожаління випадків. Поведення властей безпеки є предметом розслідів спеціяльної комісії, яка — розуміється — устійнить, з чиєї вини прийшло до зламовання гімназії, редакції щоденника „Хвиля" і Жид. Акад. Дому. Одночасно ведеться слідство проти виновайців нападу, а про його висліди буде виданий спеціяльний комунікат".

Так у загальному представляються обі сторони медалі. Корпоративські ексцеси на широку скалю з демолюванням установ, нищенням їх майна і т. і. отсе вже вдруге відбуваються на терені Львова напротязі біжучого шкільного року. В листопаді 1928 р. були вони звернені проти українців, а тепер проти жидів. На всякий випадок жиди є у без порівнання кращому становищі від українців. Ексцеси й нищення їх майна тривали весього один день, а радше вечер. Українці протягом трьох днів мусіли приглядятися наступам на свої установи, а навіть на приватні доми. В жидівських установах являється судова комісія, поліційний фотограф робить знимки, а в українських установах не являється ніхто крім поліції, між іншим із заборонов робити приватні фотографічні знимки. Частину теперішніх ексцесистів поліція арештувала і вже віддала судови, а тоді не арештовано нікого, не роблено ніякого слідства. Все-таки жиди й їх установи є в кращому становищі.

По широкому світі.

Президентом Греції вибрали вдруге Кондуріотіса 250 голосами проти 8.

Франція та Туреччина мали порозумітись щодо сирійних кордонів Сирії.

Турецький премієр Ісмет Паша виголосив довше експозе про внутрішню та закордонну політику, після чого палата висловила урядові довір'я і припинила свої наради.

В Італії мають намір продовжити вік військової служби з 39 літ до 50.

На теми громадських податків.

Справа „окремої дорогової оплати", наложеної на священників.

В ч. 4. „Ниви" подано, що воєвідства з поклином на § 25 конкордату відкинули відклики священників у справі дорогового податку і наказали їм платити цей податок титулом посідання еректіонального ґрунту.

Переловсім справлення малої похибки: § 25. себто арт. XXV. конкордату цілком не відноситься до податків, але арт. XV.

Арт. XV., на який покликуються воєвідства, звучить дослівно так: „Духовні, їхні маєтки і маєтки правних осіб церковних і черенчих підлягають оподоткованню нарівні з особами і маєтками горожан Річпоспольтої і світських осіб правних". По думці цього артикулу священники платять нарівні з другими державні податки враз з додатками на самоврядні, комунальні, воєвідські і повітові звязки. В тих додатках є і податок на воєвідські і повітові дороги. Від такого дорогового податку очевидно ухилитися не можна і безперечно всякий відклик мусить бути ухилений по думці Арт. XV. конкордату.

Інша річ шоло податку дорогового, як „спеціяльної оплати дорогової". Цей податок на основі „Наказу платничого" вимірюють на основі арт. 19 і 23 дорогового закону про будову й утримання публичних доріг з дня 10. грудня 1920 р. Д. З. Р. П. ч. 6/21. поз. 32 і на підставі арт. 31. закону з 11. серпня 1923 про тимчасове урегулювання комунальних фінансів Д. З. Р. П. ч. 94. поз. 747. Наведені артикули обох законів саме промовляють проти виміру і так:

Арт. 19. закону з дня 10. грудня 1920 поз. 32 звучить:

Budowa i utrzymanie dróg wojewódzkich i powiatowych dokonywa się z funduszów wojewódzkiego względnie powiatowego związku samorządowego. Fundusze te tworzą się ze **źródeł samorządowych**, bądź też **z opłat specjalnych** na ten cel przeznaczonych, a uchwalonych przez wojewódzkie względnie powiatowe związki samorządowe".

Джерела фондів воєвідського згідно повітового звязку самоврядного це додатки до державних податків і їх оплачують всі оподатковані. Хто знова має платити „спеціяльні оплати", не закон виразно означує. І так арт. 23. закону з дня 10. грудня 1920 поз. 32 виразно постановляє:

„Otrzymujący z budowy lub utrzymania dróg szczególne korzyści, lub też nadmiernie używający drogi jak np. kopalnie i inne przedsiębiorstwa, mogą być pociągani do udziału w kosztach budowy i utrzymania dróg... przez odnośne związki samorządowe na rzecz dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych, o ile przed tem nie nastąpi dobrowolna w tym względzie ugoda".

Арт. знова 31 закону з дня 11. серпня 1923 поз. 747 звучить дослівно так:

„Związki komunalne winne pobierać na pokrycie kosztów założenia i utrzymania urządzeń i zakładów dobra publicznego specjalne dopłaty od tych **właścicieli nieruchomości, przedsiębiorców przemysłowych i handlowych,** którym te urządzenia i zakłady **przynoszą szczególne korzyści gospodarcze lub udogodnienia.** Wysokość specjalnej dopłaty winna być stopniowana w stosunku do wartości osiągniętych korzyści gospodarczych względnie udogodnień".

В розумінні тих законів по думці наведених артикулів приходства не можуть бути потягані до плачення спеціяльних дорогових оплат, бо приходства „не отримують з будови і утримання доріг особливих користей ані належно не уживають дороги як напр. копальні, фабрики й інші підприємства". Таксамо дороги як „уряджения і заклади публичного добра не приносять особливих користей або улогіднень" приходствам, бо приходства не є ніякими ні господарчими ні промисловими чи торговельними підприємствами, але установами культурно-релігійними характеру загального добра. Душпастирі ведуть метрики, потрібні і для держави. Більша половина урядування парохіяльних урядів то переписка з різними державними урядами. А еректіональні ґрунти служать на утримання душпастирів і є тим, чим є платня кожного урядовця державного чи самоврядного. Приймаючи ґрунти еректіональні, які становлять конгруу душпастирів, яко підставу до виміру спеціяльних оплат дорогових, належало би в послідовности вимірити такі самі оплати і від всіх платень державних і самоврядних урядовців.

Крім цих загальних мотивів, які промовляють проти дорогового податку як спеціяльних доплат є ще мотиви льокальні. З малими винімками парохії є понижче конгруи, отже весь парохіяльний ґрунт становить конгруу. У численних парохіях ґрунту так мало, або ґрунт так лихий, що не вистарчає навіть на покриття ломашніх потреб. В інших парохіях знова душпастирями є завідателі або священники старші, немічні, які не ведуть ніякого господарства. Тут ніяк не дається поминровити арт. 23. закону з дня 10. грудня 1920, поз. 32 ані арт. 31 закону з дня 11. серпня 1923 р. поз. 747.

Щодо громадських доріг, то річ мається так: Правда, всі еректіональні ґрунти лежать на обшарі парохії і душпастирі для цілей господарських уживають доріг громадських на рівні з громадянами лотичної громади. Але до утримання громадських доріг душпастирі поки-що не можуть бути потягані, бо згідно з законом громадським з р. 1866 §. 83 на терені бувшої австрійської займанщини душпастирі вільні від дорогової престації, а тим самим і від всяких оплат на громадські дороги.

о. І. Яворський.

Як використати літо в місті?

Не багато в нас таких щасливих, що з першим горячим усміхом літа виїздять на села — до зелені, пітьми та сияни простору. Більшість міських робітників, переважно інтеліґентів, студентів, урядників, прислуги та всяких незаспіб них людей, котрих єдиним пляцдармом є недільне полудне, а й його вони часто-густо проводять але, невідповідно і навіть глупо. Всетаки мужчини більше виходять на проходи поза місто, на мечі тощо. Зате жінки остають в місті та дорогий час марнують по домах і серед пилу вулиць. І тому до них я ниці звертаюся, до жінок і душних бюр, холодних бібліотек, півсумерку хати, робітні чи кремлиці. Не тільки святочні полудня, але й передвечірні чи вечірні години вони зужитковують але та не здають за свою здоровля. Міжтим згнута спина аж проситься, щоби її трохи випрямити, клітка грудна так рада подихала би воздухом, ноги скорчені цілоденним сиженням так охоче бігали би з другими такими напередки! Мяли забуті, покривджені серед цілоденної праці слід вправити рухавкою, проходом чи спортом.

Чи богато жінок робить це? Винятки. Мабуть немає в них зрозуміння потреби руху взагалі, а рухавки чи спорту зокрема. Мабуть не знають вони, що дві-три години вправ тижнево для здоровля вартніше чим ліки, котрих не одна уживає на свою малокровність, втому та різні преріжні болі. Далі, вищівна жінка стремить до вонсім чогось другого ніж те, що здорове та сильне: вона хоче мати лінію, себто бути якнайгірше розвинена, якнайсухорлявіша. І справді, її бажання сповняється — коштом здоровля, первів та вдоволення з життя. Так вона забуває, що для неї правдивим добром і красою — є здоровля та сила. І далі сидить в своїй хаті, вечорами виходить на брудну вулицю, до кіна чи капарні.

Міжтим є вже своя площа (Сокола-Батька) Ін не заглянути? І нам на неї? І справді, вправляють на ній молоді люди, бігають, скачуть, мечуть кулею, ратищем, тощо. Колиб так і нам спробувати? Вимах рамен, випружений стегон, — ще з дорослих. Як там рідно, як свобідно! Далі на вільним воздусі забуваємо, що в місті жде нас безліч діл та турбот, стаємо вряд, випрямлюємо втомлені мяли та починаємо управляти.

От де здоровля, от де наш відпочинок та розрадка! Вступаймо в члени жіночого спортового товариства „Стріла"! Мало хто чув про него, бо його засновали щойно два роки тому назад, тай досі його майже не було — головною їзза браку вчительки рухавки та провідниці спорту. Нині товариство має тренерку, молоду та енергійну фахову силу. Вже тепер відбуваються раз в тиждень (в суботу від 5 г.) вправи на площі С. Б. (там і заголошуватися слід) колиж буде більше жінок-руховичок, тоді можна буде частіше вправляти. В неділі ч и свята будуть відбуватися походи чи поїздки поза Львів. Неж вимріяна нагода на декілька годин покинути місто, та відітхнути чистим повітрям лісів і поль. В гарячі літні дні буде товариство уладжувати лекції плавання. Тоді можна буде навчитися цего корисного, так здорового та приємного спорту. Богато, ще богато пляцій має товариство. Колиб їх здійснити, то кожний день мав би корисну для здоровля та приємну галузь спорту і розривки.

Тільки ж: покиньте огидність, байдужість, жінки! Покиньте на годину свої власні заняття, підведіться від книжки чи бюрка та побіжіть поза місто — на площу. Бо що робимо для нашого здоровля? — Нічого! У інших народів спорт і рухавка займають чільне місце в програмі для міського інтеліґента (-тки). Тому ці народи сильні і здорові. Їхні жінки беруть рекорди в змаганнях та приносять честь своєму народові. „Тренінг" слово незвичайно популярне серед західноєвропейських жінок. А ми? А наші жінки? Час перестати вважати рухавку і спорт за одну з надокучених собі скучних годин шкільної науки, котру разом з опущенням школи остається поза собою. Для здоровля, відпочинку, сили і краси чейже найдемо годину-дві в тиждень!

А тоді на площу „С.-Б.". Разом з другими членинями „Стріли" ставаймо в ряд!

Д-р Софія Парфанович.

НОВИНКИ

— **Ясновидючість метеорольогів** не сягає довше, як на 12 годин уперед. Наслідок цього такий, що заки вони передадуть світові звістку про найближчу погоду і заки ця вістка перейде через друкарську машину, маємо явище гідне спожалїння, як нині. Після дощів обіцювали нам погоду. В середу вечером небо шю обіцянку піддержало, а в ночі на четвер почалась злива, що тягнеться ще досі до 10. год. зранку.

— **Михайло Островерха,** оперовий співак і **Дарія Герасимович,** пяністка, які виступають у Львові на концерті в четвер, дня 6. червня ц. р. виконають твори чужих і українських композиторів, а саме: А. Страделі, Г. Б. Перголезі, Г. Б. Бассані, Р. Шумана, Е. Гріга, Лішта, Шопена, Масенета, Томаса, Д. Січинського, Ст. Людкевича, В. Барвінського і К. Стеценка.

— **Іспит зрілости** в приватній, українській гімн. „Рідної Школи" в Золочеві відбувся під проводом візитатора Курат. Ш. Л. О. п. Людвіка Юся в днях 24, 25, 27 травня. Матуру здали: Боднар Василь, Ваньо Ірена, Стефа, Гринькевич Андрій, Чуньовський Богдан, Ільків Осип, Кравчук Роман, Лотоцька Ольга, Марицький Любомир, Матвіїв Ярослав, Медвідь Маркіян, Олесницький Евген, Савчин Микола, Садовський Теодот, Богдан, Шандро Володимир, Цимбалістий Евген. Чотирох „абітурієнтів репробовано.

— **Концерт у память Лисенка в Чернівцях.** Дня 3-го ц. м. відбувся в Чернівцях концерт у память Миколи Лисенка. У салі „Музичного Т-ва", де був концерт, 25 літ тому Лисенко сам диригував своїми творами. Свято у память Лисенка було зорганізоване місцевим співацьким товариством „Кобзар", а невтомним дирігентом п. Садаґорський. Програма концерту — беремо всі ці інформації за черновецьким „Часом" — дала маленький образ багатої творчости композитора. Була в ній увертюра до „Останньої ночі", антракт з „Тараса Бульби", дві пісні з „Утопленої", терцет з „Різдвяної ночі", сольо „Мені однаково", дві кантати на мужеський і мішаний хор з солями та орхестрою „Радуйся ниво" і „Бють пороги". На концерті був як гість молодий композитор з Кишенева С. Бойченко, а зі співацьких товариств прислухувались концертові „Дайчер Мінентезангферайн" і „Шубертбунд". „Час" пише: „Від чверть століття не було на Буковині такого величавого концерту".

— **Жертви літа.** У Крехові біля Станиславова грім ударив на толоці у три жінки і ранив їх. Другий грім ударив підчас бурі в візника, що переїжджав через село Деменьку і вбив його. У Пасічній утопився 18-літній уч. торговельної школи Іван Древняк.

— **З православної церкви в Галичині.** Варшавська „За Свободу" пише: На домагання цивільної влади митрополит Діонізій звільнив зі становища настоятеля православної церкви в Тиляві священика о. Михайла Іваськова, що так заслужився в праці навернення уніятів на православя в Галичині. Його призначили парохом на Волині, а на його місце прийшов настоятель львівської церкви о. ігумен Пантелеймон.

— **Учитель побиває свого зверхника.** У доповненні до вчорашньої новинки під цим заголовком довідуємося нині з польської преси нових подробиць. Вчителем, який дав поличника д-ру К. Сосніцькому, є д-р М. Ґедройць. На другий день він ждав секундантів від д-ра К. Сосніцького; до нього прийшов син Сосніцького студент прав і його кузин, студент медицини Кшижталович. Замість скласти заяву щодо намірені „сатисфакції", почали вони з д-ром Ґедройцем бійку, так, що цей мусів боронитися револьвером і пострілив молодого Сосніцького в ногу, а відтак сам зголосився у поліційнім комісаріяті, де оповів подробиці свого інциденту. „Газета Поранна" описуючи всю історію додає до неї такий делікатний коментар: „У педаґоґічних сферах нашого міста д-р Сосніцький на становищі начальника Виділу середніх шкіл не мав симпатії".

— **Дрібні вістки з усієї Польщі.** Варшавська преса звертає увагу, що марш. Дашинський дістав від „Генерального інспекторату збройних сил" листа з адресою: „До Впов. Голови (президента) сойму" замість: „Маршалка Сойму". Чи так зміна є помилкова чи свідома? ось проблема. — Дня 6. червня зїзжаються до Познаня польські письменники на нараду в справі утворення Академії та для вирішення деяких професійних питань. — Новий директор варшавської опери звільнив 70 осіб персоналу. — У Варшаві мають підготовляти нову організацію преси т. зв. „санаційної"; дбатиме про неї спеціяльна аґенція, що постачатиме їй готові політичні статті, інформації та оголошення, на зразок деяких чужинних концернів.

— **Урядовий стиль.** Міністерство внутр. справ у Варшаві видало цими днями обіжник у справі „легісляційної техніки". Є в ньому зібрані „засади легісляційної техніки та урядової термінольоґії" з дорученням точно зберігати їх при випрацюванні розпорядків, доручень і присудів, які видають воєводи та влада загальної адміністрації та оголошують у воєвідських денниках. Ці засади мають улекшити стиль і мову урядових актів, які здебільша не визначуються ні ясністю ні точністю, а ще менше доступністю для того загалу, що має обовязок їх розуміти.

— **Ріжні вістки.** Італійська воздушна ескадра складена з 35 гидроплянів має приїхати до Одеси 5-го ц. м. — В Атенах пожежа знищила друкарню, де друкувалися великі грецькі денники; пожежа перекинулася і на сусідній дім бувшого міністра; поміч прийшла запізно. — В Австрії прийшло до бійок між фашистівськими відділами Гаймсвери і соціялістичного Шуцбунду.— У Парижі почався 24-годинний страйк почтарів, як протест проти припинення в службі 191 почтаріа на 1 місяць. — Біля Кенігсбрік зломалась вісь вагону в поїзді, що віз військо зі Шлеська до Саксонії на маневри; 4 вояків убитих, 2 сильно ранених. — Згоріла частинно велика рафінерія бензини Нітіль в околиці Букарешту вартости 3 міл. лей. — У льоху одного льондонського готелю найшли невідомий образ Ван Дайка, який знавці оцінили на півтора міл. зол.—У Ню-Йорку помер 90-літ. старець П. Весіон, що в 70 році життя здобув рекорд піших перегонів від Ню-Йорку до Сан Франціско. У Ню-Йорку відкили святочно американсько-німецьке співоче свято.

— **Смерть російського вченого.** Помер відомий російський фільольоґ Алексій І. Соболевський, член Академії. Найбільше відомим його твором є „Лекції з історії російської мови" і 8-томові „Великоруські народні пісні". Соболевський створив „славну" теорію про походження „руської" мови, відмовляючи права на самостійність мові українській і фальшуючи найосновніші моменти історичного процесу у розвитку обох мов. Його теорія була відкинена численними дослідниками, не тільки українськими, але й російськими.

— **Мистці на ліцитації.** У Берліні в відомій фірмі продажі творів мистецтва Лепке заповіджена нова ліцитація деяких образів привезених із СРСР. Є там портрет кисти Льоренца Льотто з палати в Ґатчині, вартости 400.000 марок, „Голова Христа", Рембрандта за 200.000 м., образ Рубенса за 60.000 м., Тиціяна за 50.000 м., Бассана за 40.000 і т. д. У передмові до катальоґу цих творів сказано, що в СРСР. є стільки зразків старого мистецтва, що такі ліцитації ніяк не в силі зменшити призбираних там скарбів.

— **Обезпечення одного мужа.** Чули ми вже нераз, що американські та англійські товариства обезпечень приймають вкладки та премії на найбільше ріжноманітні випадки: від спеки, поганої погоди, невдачі в інтересах, а навіть болю зубів. Спеціялісти-математики, що працюють у цих модерних підприємствах обчислюють кожному клієнтові, яку суму має він оплачувати на своє обезпечення. Тепер вичитуємо про один випадок, який безумовно є рекордовий в історії всіх товариств обезпечень. Минулого року один англієць Джон Пір, суддя в Льондоні, обезпечив себе в англійськім „Льойді" від такого нещасливого випадку: „на випадок, якби моя жінка вродила троята"... Йому казали заплатити як першу премію такого обезпечення величезну суму: 2.000 фунтів. Чому? Тому, що цей випадок раз йому — чи точніше кажучи: його жінці — вже трапився, отже міг знову повторитися. Пір хотів забезпечити себе перед такою родинною руїною і заплатив премію. Минуло 10 місяців і його жінка вродила знову троята. Пір, як передбачливий батько, пішов до товариства обезпечень зажадати велику суму. Може вона бодай його потішить.

— **Конкурс на приняття кандидатів** до гр.-кат. Духовної Семинарії у Львові на акад. рік 1929/30. Подання вносити до Митрополичого Ординаріяту **до 1. серпня 1929** і долучити 1) свідоцтво хрещення і миропомазання, 2) свідоцтво зрілости і всі ґімназійні свідоцтва, 3) свідоцтво моральности від Уряду парохіяльного зглядно деканального, 4) заяву родичів чи опікунів, що будуть складати оплату по 8 долярів місячно за удержання, 5) точний опис життя, в ньому подати, де кандидат перебував і чим трудився від матури досі і заяву, чи задумує приняти свячення в жонатому, чи безженному стані та чи готов посвятитися місійній праці в Канаді. Примічається, що вписове на Богословську Академію виносить 2 доляри, а такса 5 долярів за семестер. 2167 1-2

Біржа.

Гроші.

Американський доляр 8·88·50—8·89·00, канадійський доляр 8·81·00—8·81·50, чеська корона 0·26·00—0·27·00, австрійський шіллінг 1·25·00—1·25·50, румунська лея 0·05·06—0·05·50, французький франк 0·34·50—0·34·80, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, фунт штерлінгів 43·50·00—43·80·00, радянський червінець 17·50—18·00.

Золото: 20 корон 36·35·00—36·60·00, 20 франків 33·20·00—33·60·00, 20 німецьких марок 41·25·00—41·80·00, 10 російських рублів 46·00·00—46·00·00.

Срібло: Австрійська корона 0·65·00—0·65·50 5 австрійських корон 3·10·00—3·80·00, австрійський фльорен 1·72·00—1·75·00, російський рубель 2·80·00—2·90·00, копійки за рубель 1·40·00—1·45·00.

Дописи.

СТРИЙ. (Виклад посла Остапа Луцького про Рад. Україну). Дня 20. травня ц. р. в Стрию відбувся виклад п. посла Остапа Луцького на тему: „Враження з побуту на Великій Україні". Простора саля місцевого „Сокола" ледви вмістила половину бажаючих послухати цікаві відомости з сучасного культурно-економічного життя нашого народу під владою комуністичної диктатури. В обективних словах накреслена картина тамошніх відносин, психіки, переживань, — тамошньої господарсько-культурно-національної дійсности та надій на будуче, — дала присутнім змогу виробити собі поняття про теперішне положення на Україні. Шан. референт зазначив, що під національним і культурним оглядом помітний там значний поступ. Порівнюючи сучасну національну конюктуру з тією до світової війни слід прийти до висновку, що вже недалека та пора, коли справа української державности буде поставлена власними силами укр. народу на остаточне вирішення. Так бодай каже льоґіка та швидка еволюція подій. Приємне враження зробила ця надзвичайно цікава своїм змістом і своєю формою промова, яку на протязі 4-х годин з великою увагою і вдячністю вислухала численна авдиторія, нагородивши шановного промовця довгими оплесками... Бажано було, щоби стрийське громадянство частіше відвідували наші визначні політики й громадські ділячі, приймаючи на увагу очевидну користь інформацій подібного характеру.

Стрийський.

КОЛОМИЯ. (Окружне свято „Сільського Господаря). В неділю, дня 2. червня ц. р., відбулося заходами філії „Сільського Господаря" в Коломиї велике окружене свято „Сільського Господаря", яке перемінилося у велику хліборобську маніфестацію українського селянства Покуття. Своєю масовістю та величавим обходом, пригадувало воно хіба найкращі часи передвоєнних літ Покуття, коли то Коломия бачила теж тисячні маси зорганізованого українського селянства, хоч під прапором інших ідей, ніж ті, які голосить сьогодні „Сільський Господар". Свято почалося в год. 10-тій ранку торжественною полевою Службою Божою, до якої стануло 14 священиків. Службу Божу відправлено на великому майдані (зарінку) над Прутом. Ще далеко перед початком Богослужения, зароїлося над Прутом від гуртів селян, які фірами і пішки сходилися з цілого повіту. Коло 60 сіл прийшло зорганізованими відділами з окремими напісами і таблицями, що вказували, які і звідки ті кружки „Сільського Господаря". Вози, буйно вбрані квітами, збіжем та віншями, не уступали нічим найкращим декоративним взорам чужих країв. Численно була заступлена молодь і жіноцтво. Не бракло теж кінної бандерії, яка гарно відбивала у своїх народніх строях. Вже в Богослуженні взяло участь коло 5.000 людей. Після Богослужения сформувався величезний похід, який зразково і в порядку перейшов через ціле місто на майдан Народнього Дому. В поході взяли участь також українські товариства з Коломиї, інтеліґенція, шкільна молодь українських шкіл, а навіть молодь державних шкіл, яка, хоч без провідників, зрозуміла, що вона належить туди, де велика ідея гуртує тисячі українських селян. Похід перейшов через ціле місто мовчки, бо була виразна заборона влади, співати якінебудь пісні. Це мабуть одинокий похід підчас великих свят „Сільського Господаря", який не мав права гомоном народніх пісень звеличати свій великий день та радуватися своїм хліборобським святом. У повазі увійшов цілий похід на великий майдан Народнього Дому, де уставився у взірцевому порядку. На майдані зібралось з верхом 6.000 людей з усіх околиць Покуття. Тут почалась друга частина свята. До многотисячної селянської маси промовив делегат Т-ва „Сільський Господар" у Львові, інж. Е. Храпливий, вітаючи Покуття з великим х

боробським святом, та підкреслюючи вагу української хліборобської організації, яка поставила собі метою висунути українське село і українського селянина на перший плян у народній роботі та перемінити це село на народній актив, що міг би повести весь нарід до кращої майбутньости. Після цього відспівав селянський хор з Ковалівки під орудою відомого диригента Юри Чукура дві пісні. Потім співав хор „Коломийського Бояна". Точки, виведені „Коломийським Бояном" випали вповні вдоволяюче, за що хор і його диригента, проф. Шипайла, нагороджено рясними оплесками. Після цього співав низку народніх пісень знова хор з Ковалівки, який під оглядом свого вишколення і техніки, нічим не стоїть позаду не тільки селянських, але й кращих міських хорів. Це завдяки важкій та вмілій праці його диригента, за що він і збирав заслужені овації. Свято закінчено промовою голови філії „Сільського Господаря" в Коломиї, п. радн. Володимира Кобринського, якого заходами це величаве свято уладжено. Треба замітити, що поруч голови філії, вклав дуже багато праці в організацію свята місцевий агроном інж. Дмитренко Василь. У святочному настрою розходились українські хлібороби Покуття домів, щоби переказати всім тим, які остали в селах, що пережили один з кращих днів, який засвідчив життєвість ідеї піднесення українського села та згуртування українських хліборобів. І село, і місто, пізнали, що росте нова, сильна хліборобська українська організація, яка поруч кооперації стає на першому пляні нашого життя — це „Сільський Господар". Це свято переконало і деяких невірних зпоміж нашої інтелігенції, що не перевелася ще сила і здібність організації нашого українського села, коли вложиться в него дещо ініціятивної праці, та дасться йому велику ідею, якою воно може захопитися.

Жертви на оселю робітників пера.

Виказ ч. 20.

На заклик „Т-ва письменників і журналістів ім. Ів. Франка" зложили дальше на оселю українських робітників пера в Ямнім: 331) М. Коцюба, Львів 5 зол., 332) Клим і Волод. Чолій, Перегінсько 10 зол., 333) Григ. Федаш, стар. скарб. інспектор, Грудзьондз 5 зол., 334) Конст. Котис, Мостиска 10 зол., 335) Дмитро Винницький, Нежухів 5 зол., 336) Микола Малицький, власн. більшої посілости, Шляхтинці 100 зол., 337) інж. Йосиф Дзедзіц, Пшеворск 10 зол., 338) проф. Мих. Ребрик, Калуш 5 зол., 339) Абітурієнтки жіночої гімн. в Перемишлі 19.50 зол., 340) Марія Рубчаківна, Томашівці 5 зол., 341) о. Онуфрій Чубатий, Доброводи 2.50 зол., 342) Кость Глухівський, Станиславів 5 зол., 343) о. Степан Онишкевич, Купновичі 10 зол., 344) Волод. Моравський, ветер. лікар., Кротошин 5 зол., 345) о. Михайло Клюк, Зарудці 5 зол., 346) о. Іван Петик, Вашковичі 5 зол., 347) д-р Волод Кубійович, Краків 15 зол., 348) Гр. Кольцьо, Перемишль 1 зол., 349) Ів. Коженьовський, Перемишль 3 зол., 350) о. А. Савчин, Перемишль 2 зол., 351) Ів. Леськів, Перемишль 3 зол., 352) о. В. Гриник, Перемишль 5 зол., 353) о. Р. Демянчик, Перемишль 5 зол., 354) Кл. Кульчицька, Перемишль 5 зол., 355) І. Маївка, Перемишль 2 зол., 356) С. Долошицька, Перемишль 10 зол., 357) О. Левчак, Перемишль 5 зол., 358) П. Годованець, Перемишль 2 зол., 359) Т. Ставничий, Перемишль 5 зол., 360) І. Павліш, Перемишль 5 зол., 361) Абітурієнти й абітурієнтки українських гімназій в Перемишлі (збірка д-ра Е. Грицака) 20.20 зол., 362) Фірма І. Борис, Перемишль 10 зол.

Жертви проситься пересилати і складати в Земельнім Банку, Львів, Словацького 14, або в Адміністрації „Діла", Львів, Ринок 10, II. пов.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Четвер 6-го, г. 7·30 веч. „Одна одинока ніч" (50 пр. знижки).

Пятниця 7-го, г. 7·30 веч. „Сила призначення".

Субота 8-го, г. 7·30 веч. „Барон Кімель" оперетка (прем'єра).

Малий Театр:

Четвер 6-го, г. 7·30 веч. „Кохання без сотинка".

Пятниця 7-го, г. 7·30 веч. „Сильвія купує собі мужа", комедія А. Енгля (прем'єра).

Субота 8-го, г. 7·30 веч. „Сильвія купує собі мужа".

Кіна.

„Аполльо": „Одна ніч у Льондоні".

„Кольосеум": „Божевільні пригоди героя з уродини" і „Кровавий матажок"

„Лев": „В лямпартових вігвах" (Білл Дон і „1001 пригода".

„Люна": „Піковий туз" (усі серії).

„Марусенька": „Підводне човно".

„Оаза": „Тореадорова любка" (Дольорес дель Ріо).

„Палас": „Любов дівчини з мюзикголу" і „Нестерпна Фіфі".

„Пан": „Передпекло" Запольської.

„Пасаж": „Під маскою бандита" (Том Мікс) і Гомонтів тиждень.

„Утіха": „Вежа кохання" (Дж. Берімор).

„Фатаморгана": „Богині спокус" і „13. година" (Дж. Берімор).

„Химера": „Венера за парканом".

Програма радіо.

Пятниця 7-го.

Льондон (358). 19·45. Фортепянові твори Сарабіна. 21·35. „Сільське кохання" комічна опера з XVIII віку.

Париж (1744). 21·35. „Арлезіянка" Бізе.

Берлін (475,4). 20·00. „Електра" Штравса.

Лянгенберг (562,2). 20·00. Вечір пісень.

Відень (519,9). 20·00. „Травіята".

Будапешт (549). 21·45. Смичковий концерт і циганська музика.

Мілано (504,2). 20·30. Симфонічний концерт.

Рим (443,8) 21·00. „Рожеве місто", оперетка Ранцата.

Ленінград (1000). 19·30. Музичний вечір.

Москва (1412,3). 19·00. Опера або оперетка.

Київ (775). 19·00. Літературно-музичний вечір, присвячений українській літературі.

Харків (1650). 18·30. Концерт.

Варшава (1395,1). 17·55. Концерт мандолінистів. 20·30. Симфонічний концерт. 20·30. Концерт легкої музики.

Кошиці (265,5). 20·15. Оркестрові концерт.

Прага (343,2). 16·25. Концерт.

Субота 8-го.

Льондон (358). 02·35. Радіовідбірет.

Париж (1744). 21·15. Популярний концерт.

Берлін (475,4). 2·30. Легка музика.

Відень (519,9). 17·30. Камерний концерт. 20·00. Концерт Академії Шуберта віденського Союзу.

Кечігсаустерґавзен (1648,3). 21·00. Скрипка і фортепян.

Лавентрі (82,3). 20·00. Симфонічний концерт з Бірмінгаму.

Рим (443,8). 21·00. Військова музика.

Мілано (504,2). 20·30. Музична вечірка.

Ленінград (1000). 19·00. Опера або оперетка.

Москва (825). 18·00. Сільський концерт.

Харків (16·50). 17·00. Камерний концерт.

Київ (775). 20·00. Концерт з Філгармонії.

Прага (343·6). 20·00. Симфонічний російський концерт.

Варшава (1395,1). 20·30. Популярний концерт; оркестра Філгармонії.

Познань (339,8). 10·15. Музична інтерлюдія; мандоліністи.

₴

ОСТАННЄ БОГОСЛУЖЕННЯ

в десяту річницю смерти бл.

КЛИМА УТРИСКА

ігор. Г. А.

відправиться в Архикат. Церкві св. Юра в суботу, дня 8. п. м. о год. 7·15 рано, на яке приятелів і знайомих запрошує

2161 Родина.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Український Театр під дир. Івана Когутяка

Одесько:

Пятниця 7.VI. — Король життя.

Субота 8.VII. — Вихрест.

Неділя 9. VI. — Кума Марта.

Понеділок 10.VI. — Пташник з Тиролю 5-5

В державній гімназії з українською мовою навчання в Станиславові відбудуться: 1) вступні іспити до кл. II—VIII. дня 20. і 21. червня 1929 р. поданнє належить вносити до дня 17. червня 1929; 2) вступні іспити до I. класи відбудуться дня 29. червня 1929 р. о 8. год. рано. Зголошення приймається до дня 28. червня 1929 р. 2165

Гуртом українських лікарів Нострифікантів в Познані подає до відома Товаришам, які бажали нострифікувати свої лікарські диплюми на університеті в Познані, що інформації в цій справі підчас ферій подає секретар Гуртка д-р Володимир Коцюба, Дзялошин, вул. Стрийська ч. 251. За Видію: **Д-р Володимир Коцюба**, секретар.

Виклад Д-ра М. Залізняка на тему „Загальний огляд народнього господарства Без України до і після т. зв. „ходовиці" в дбудеться в рамени Філ. Т-ва наук. вид. ім. II. Моґили в суботу дня 8. п. м. о 6. год. веч. в салі Львів. Дому, вул. Стрийського ч. 21. Вступ за добровільними датками.

Вступні іспити в Приватній жіночій гімназії „Українського Інституту для дівчат" з повними правами державних гімназій — в Перемишлі — відбудуться: до I. класи дня 26. червня, до клас II—VII дня 27. і 28. червня п. р. — Зголошення день перед іспитом або вчасніше. Учениці гімназії знайдуть приміщення у взірцево уладженому Інституті Товариства, будинок якого лучиться з гімназією — Управа гімназії. 2169 1—2

З днем 1. липня ц. р. відкривають С. С. Василіянки 6-тижневий курс кравецтва і найновіших ручних робіт. Бажаючі інформації уділяє управа устно або письменно. Учасниці курсу можуть мати помешкання з удержанням в інституті С. С. Василіянок у Львові вул. Дашкевича ч. 17. Цей курс поручається учительським і молодичим мужатках. 2155 2—3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ЯМНА біля Яремча станція в цісні в дістій околиці над Прутом — часткова від півночи висока гора — пансіон п. Струмінської — сонячні кімнати добрий харч теніс прогулькн в гори — автобуси на місці — опіка над дітьми. Ціни умірковані в першім сезоні. — Зголошення слати до 15. червня: Львів, вул. Мурарська ч. 48 а, а по 15-тім червня до Ямни, почта Яремче. 2145 2—3

ВСІЛЯКІ годинникарсько-ювелірські роботи виконує найстараннійше Домбровські-Ройважевські Львів (Готель Жоржа) вул. Академічна ч. 2. 1366 a) 52—?

СУМІТНОГО СВЯЩЕННИКА, найрадше катехиту за харч і помешкання приймуть на цілий час ферій для вирученння в душпастирських обовязках. Околиця підгірська — ріка в місці. — Зголошуватися сейчас: Уряд парохіяльний в Братківцях, п. Стрий. 2144 2—3

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик пречійні продає за готівку і на гати від десятків дут з найліпшої сторони звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. 3 177-2

НОТАРЯТ в Залізцях поштує кандидата або солїситатора рутинованого і зно пише на машині. 2148 1—3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст шкіряних легінів, серця і молодика

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентгеном. 5—24

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.

Сполучування штучних зубів пльомбування й пилування зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті після найновішої системи. Панієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. т. Урядовим і студентам значна зниж-ка. Тел. 69—73. 2142 4—5

Св й шукає свого!!

Архітект-будівничий, літ 28, православний, вільний, пристійний на державній посаді, негайно одружиться з інтелігентною, пристійною, старшою та богатою панночкою або вдовицею з дітьми родини, котра допомогла би йому матеріяльно. — Ласкаві зголошення зі знимкою: K. Korpok, Białystok, Drewniana 15. 2166 1—1

„КАРПАТІЯ"

Товариство взаїмних обезпечень на життя і ренти

у ЛЬВОВІ, вул. Руська ч. 18 I.

Звичайні Загальні Збори відбудуться дня 22. червня 1929 року о год. 6-ій вечером в салі засідань Дирекції Т-ва „Дністер". вул. Руська ч. 20. з отсим порядком нарад: 1) Відчитання протоколу з послідних Загальних Зборів. 2) Прийняття і затвердження звіту і рахункових замкнень за рік 1928. 3) Звіт Ревізійної Комісії і уділення Надзірній Раді абсолюторії. 4) Узнання внесення Надзірної Ради в справі уняття касової надвижки. 5) Вибір 3 членів і 3 заступників Ревізійної Комісії. 6) Внесення.

В Загальних Зборах беруть участь усі власновільні члени, що обезпечені в Товаристві найменше від року, як також власники 25-ох уділових листів, якщо вони зажадають від Дирекції 8 днів перед Зборами легітимації згідно повідомлять її, що візьмуть участь у Зборах.

2172 НАДЗІРНА РАДА.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Товариства Українська реміснича і промислова Бурса у Львові відбудуться в четвер дня 20. червня п. р. о 6-ій год. вечером в домівці Товариства „Зоря" при вул. Вірменській зі слідуючим порядком:

1) Отворення Зборів. 2) Відчитання протоколу. 3) Звіт секретаря з діяльности в 1928/9 р. 4) Звіт контрольної комісії. 5) Внесення на уділення абсолюторії за минулий рік. 6) Вибір головн, 6-ох членів Ради, 2 заступників контрольної комісії. 7) Внесення і запити.

На випадок браку комплекту відбудуться Загальні Збори того самого дня о 7-ій год. вечером в тім самім денним порядком. — За Раду Товариства: **Евген Винярський**, секретар **о. Евзевій Бачинський**, голова. 2173

Отсим подається до відома Кн. Членам

„Міщанського Брацтва"

що ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ сего Товариства

відбудуться дня 16. червня п. р. о 12-ій год. в полудне у власним льокалі зі слідуючим порядком нарад:

1) Отворення Зборів.

2) Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів.

3) Звіт Управи.

4) Звіт з діяльности і рахунковий за 1928 рік.

5) Звіт Контрольної Комісії.

6) Справа членських вкладок і запомогового фонду.

7) Вибір головн, 8 членів, 4 заступників і 3 членів Контрольної Комісії.

8) Внески і запити членів.

Наколи в означеним часі не зберетьсе статутом вимагане число членів, о годину пізнійше відбудуться Збори без огляду на число присутніх (§ 23. статуту). 2170 Виділ. М Б.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 126 (11.467). Львів, субота 8. червня 1929. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Український Народній Союз.

Львів, 7. червня 1929.

Від 13. до 19. травня ц. р. вілбувалася в Джерзи Сіті (Нью-Йорк — Злучені Держави) сімнацята з черги конвенція Українського Народнього Союзу, найстаршої і найсильнішої в Америці української ассекураційно-допомогової установи. Саму конвенцію попередило ювилейне свято з нагоди 35-ліття У. Н. Союзу, про яке ми подали короткі інформації у вчорашньому числі. Нині хочемо присвятити кілька слів самому Українському Народньому Союзові з нагоди його конвенції.

У. Н. Союз представляє собою величезну і незвичайно богату установу. Доказом цього хочби та обставина, що він виплатив за час свого існування, як довідуємося зі звітів про ділові наради конвенції, три мільони долярів титулом посмертного і около 175 тисяч долярів титулом допомог для калік і невилічимо хорих своїх членів. Як перша того роду українська установа в Америці відіграв він великанську і незвичайно позитивну ролю в організації, консолідації та національному освідомлюванні і рівночасно патріотичному виховуванні нашої еміграції. Український Народній Союз — це та установа, що не тільки гуртувала, але й зберігала нашу еміграцію для свого народу. Він робив це передовсім при допомозі такого випробованого та поширеного в культурному світі засобу як українська національна преса. Український Народній Союз відразу заснував свій орган „Свободу", яка появляється досі як одинокий на американській землі український національний щоденник. Кожний член Союзу ставав обовязково передплатником „Свободи". І таким чином за 37 літ свого існування вспів У. Н. Союз звязати своїх членів незвичайно тісно не тільки під економічним, самодопоможним оглядом, але ще більше під оглядом моральним. Нічого так не зближує, нічого так не звязує людей як рідне слово на чужині, як спільність традиції та спільність туги за рідним краєм закуті в слові. І тому не диво, що Український Народній Союз виріс у таку могутню та важну українську позицію на американській землі, якою він нині є.

Але власне тому, що ця установа стала могутньою і сильною, найшлися і там, за морем, на американській землі, свої руйницькі елементи, які мали недвозначні наміри захарапчити її в свої невідповідальні руки. Цьогорічна конвенція Українського Нар. Союзу була в деяких моментах подібна виступами всяких демагогів та безвідповідальників до загальних зборів деяких наших установ з минулих літ („Просвіти", „Рідної Школи"). Ті люди і ті діячі, що двигнули цю установу, що поставили її на ноги, що намітили шляхи її розвитку, вже спроневірилися всяким неудачникам та безвідповідальникам. Вони мали аспірації позбутися їх та, опанувавши установу, творити на ній свої руйницькі експерименти. Щож це за елементи, що мали такі аспірації? Це ті самі елементи, що змагали і змагають до того самого тут, у краю. Це ті, що нічого досі не вспіли збудувати, що крім „великих слів великої сили", але слів крайної демагогії та суспільного і національного баламуцтва не внесли до українського національного дорібку ні одної поважнішої позиції. А не внесли тому, що вони все старалися руйнувати те, що будували інші.

Як тут, у нашій нещасній Батьківщині всю творчу працю виконували українські національно-демократичні діячі, так і на вільній американській землі творили вони все, що мало за завдання підносити та національно зберігати українську еміграцію. Тепер і тут і там простягають руку по весь довголітній дорібок тієї важної національної роботи соціялісти чи інтернаціоналісти ріжної масти, щоби поекспериментувати народнім добром.

Конвенція Українського Народнього Союзу тривала шість днів. І за весь той час ішли з боку тих елементів усякі заходи в тому напрямі, щоби здискредитувати керманичів Союзу та приладну трибуну його національної думки, тоб-то орган „Свободу", в очах учасників конвенції. Та це їм не вдалося. Дістали належну відправу зараз-же при виборі президії конвенції. Головою (провідником) конвенції став головний редактор „Свободи" О. Ревюк. В часі нарад, при дебатах над органом Союзу, аж 30 промовців виступило проти національно-демократичного напряму „Свободи", але це до нічого не довело. Виговорилися буквально всі до одного члени опозиції, а конвенція у відповідь на те, по відповідній відправі для руйників, висловила повне довіря для дотеперішнього національного напрямку „Свободи" і її редакторів, та вибрала всю управу і всіх урядників Союзу виключно споміж національно певних і відданих національно-демократичній ідеольогії членів. Цікаво, що при голосуванні над висловами довіря для редакції „Свободи" заявилося за ним 213 делеґатів, а проти тільки 18. Виходить, що навіть дванацять споміж тих, що дали себе збаламутити руйникам, піднесли потім руку за тим, щоби апробувати дотеперішній національний напрям „Свободи".

Одним словом, засоби старокраєвої демагогії та руйництва переносять відомі чинники вже й на американський ґрунт. Все те робиться на те, щоби внутрішньо ослабити та зробити невідпорним на всякі зовнішні напади ціле здорове ядро української нації. Робота це нікчемна, юдина! Але їй треба енергійно протиставитись. Як місцеві національні установи і діячі так і заокеанські, ті що працюють на вільній американській землі, мусять йти рука в руку в тій боротьбі та поборювати безпощадно і спільними силами все те, що є позажною загрозою для самого існування нації.

Високі студії і наша молодь.

В останньому часі видно потішаюче явище, що наша суспільність і в пресі і на нарадах починає застановлятися над тим, кудиб спрямувати на дальші студії абсольвентів середніх шкіл. Питання це дуже важне і варто присвятити йому більше часу і місця, бож молодь, що нині опускає шкільну лавку середньої школи, має стати в короткому часі на провідних місцях нашого економічного і культурного життя. І нині, коли ми стоїмо в початках нашого господарського усамостійнення, не є нам байдуже, яким студіям посвячується наша молодь.

Хочу звернути передовсім увагу на те, в якім напрямі студіює наша молодь нині: На 36,590 душ студентів (обох полів) на всіх високих школах у Польщі було в шкільнім році 1925/26 2.133 душ студентів українців, т. є. 5,8 процент всього студентства в Польщі, коли рахувати українцями і всіх православних.

По виділам студіювали українці:

	Греко-кат.	Православ.	Разом	%
Теольогія	—	66	66	3,1
Право і політ. науки	399	54	453	21,2
Медицина	185	74	259	12,1
Фармацевтика	10	5	15	0,7
Ветеринарія	49	14	63	2,9
Дентистика	2	6	8	0,4
Фільософія	741	101	842	39,5
Агрономія	42	20	62	2,9
Комунікація і інжен.	39	54	93	4,4
Архітектура	6	7	13	0,6
Механіка і електромех.	39	53	92	4,3
Хемія	23	8	31	1,5
Геодезія	24	13	37	1,7
Гірництво і гутництво	13	12	25	1,2
Красні штуки	9	22	31	1,5
Торговельні науки	19	24	43	2,0
Інші	—	—	—	—
	600	53?	213	100

Дивно якось робиться, коли переглядаємо кількість студіючих на поодиноких факультетах. На фільософії і правах студіює аж 60,7 процент нашої молоді, підчас коли торговельні науки студіює 2,0 проц. ґеодезію 1,7 проц., аґрономію 2,9 проц., дентистику 0,4 проц., ветеринарію 2,9 проц., фармацевтику 0,7 проц. і т. д. Це явище ненормальне. Якраз вільні фахи, що працюють безпосередно над піднесенням нашого економічного і культурного життя і незалежно від державних чинників, повинні бути найбільше заступлені.

Коли шукати за причинами, чому саме на фільософії і правах найбільше нашої молоді, то, на мою думку, грає тут ролю передовсім перестаріла психольогія, що по скінченні студій чекає готова державна посада, а далі ще й те, що молодь, яка кінчить наші клясичні ґімназії, не підготована до практичних студій є до певної міри змушена вибирати ті фахи. Обі ці справи лежать в руках передовсім наших педаґогів і вони в першу чергу повинні звернути молоді увагу на вільне звання, та відповідно її до нього підготовити. Ми мусимо здобути ті варстати праці, що досі майже зовсім занедбані з нашої сторони. Того вимагає наш національний обовязок, а коли би і це поминути, то іменно вільне звання дає кращі матеріяльні умовини, ніж яканебудь державна посада. При теперішнім стані річей по наших містах збивають маєтки з нашого села ворожі нам елементи, а наша молодь мандрує на захід на ...державну посаду і то „за протекцією".

Ол. Охрим.

НЕДІЛЯ, 9. ЧЕРВНЯ, год. 4. попол. на площі „СОКОЛА БАТЬКА" у ЛЬВОВІ (біля стрийської рогачки)

ВЕЛИКЕ СВЯТО МОЛОДІ

УСІХ ЛЬВІВСЬКИХ ШКІЛ І ВИХОВНИХ ЗАВЕДЕНЬ „РІДНОЇ ШЛОЛИ".

ПРОГРАМА БОГАТА! ТИСЯЧІ МОЛОДІ! ДУТА ОРХЕСТРА!

ИДЕМО ВСІ ОБОВЯЗКОВО!

Хто любить свою жінку й свої діти,

для кого не є бадужою будучність рідні і його власна, той складає свої ощадности в

Кооперативному Банку „ДНІСТЕР"

Львів, вул. Руська ч. 20.

ЗАМІТКИ і ВІДГУКИ.

Львівські події і Мадрид.

Понеділкові події у Львові з нападами на жидівські установи відбулися негайно після появи замітки в ендецькому „Львовск. Кур. Ранніім" про збещещення римо-католицької процесії. „Відрух обурення", як подає „Глос Правди" був організований Обвєпол-ем при допомозі студентської молоді не лише львівської, але й дублянської, спровадженої до Львова.

Виновником понеділкових подій вважає „Ґлос Правди" ендецію, пишучи:

„Влаштовані в понеділок у Львові бревері обвєпольської молоді, підюджуваної народовою демократією — широкі крила жидівсько-німецької фами розвесли певно по світу і не забудуть в потворно роздутих розмірах зложити їх у Мадриді".

Навівши цілу низку ендецьких гріхів, „полковницький" орган вдаряє довбнею в свою учительку — ендецію, переводячи її в розряд противдержавних чинників:

„Глибоко помиляються жиди, коли думають, що львівські авантюри є вимірені проти них політичними верманичами Обвєполю. Нічого подібного. Демократія (себто всеполяки! — Ред.) змагає тут до викликання неспокою в краю. Приказ бити шиби в жидівських установах видано львівській організації, тому що Н. Д. вірить, що жиди дадуть світовий розголос тому геройському вчинкові, що бризкіт львівських шиб відбється сильнішим відгомоном у Мадриді і Льондоні, як у Львові і Варшаві. Бажання викликати довкола Польщі атмосферу неспокою з усіми його наслідками, в ділянці політики і фінансів — ось джерело львівських подій. Віджила стара, кількакратно напротязі 1918—1923 пробована метода діляння зовнішнім робом творити Польщі трудноші і мобілізувати проти неї міжнародні чинники і сяли коли тільки влада в краю не є в ендецьких

руках. Треба рішуче ствердити, що акцією того роду, як остання львівська, народова демократія, свідомо вибираючи момент, ділає проти інтересів держави, достарчаючи воду на млин саме тих жидівсько-міжнародніх елементів, що працюють на шкоду Польщі".

На ту саму ноту вдаряє „полковницька" філія у Львові — „Дзенник Львовскі", повторюючи і намагаючися ослабити відгомін понеділкових подій:

Не маємо найменшого сумніву, що в хвилі, коли пишемо ті слова, вся ворожа Польщі закордонна пропаґанда тенденційно бє на трівогу і кує зброю проти річпосполитої. Гомонять про львівські події в Берліні, Льондоні і Парижі, головно з Мадриді, де відбувається сесія Ради Ліги Націй, якої одною з головних точок нарад є *справа національних меншостей*, а серед них жалоба ополь ських поляків на дошкульности Штальгельму. Менери Обвиполю занадто добре орієнтуються в вирах міжнародньої політики, щоби не здавали собі справи, які консеквенції для Польщі можуть потягнути за собою львівські події".

Справді неприємно мати таку справу на карку підчас мадридської сесії і разом з подіями на німецькому Шлеську.

Ромунія і справа національних меншостей.

Ромунський міністр закордонних справ Міронеску зробив представникам преси сенсаційну з огляду на свою щирість заяву про те, як ставиться мала антанта до справоздання комітету трьох для справ національних меншостей. Він сказав, що мала антанта разом з Польщею та Грецією буде проти поширення комітету до пятьох членів, а далі проти того, щоби національні меншости могли мати безпосередні зносини з Лігою Націй, бо це нарушує державний суверенітет і витворює державу в державі. Мала антанта є також проти публікування зажалень національних меншостей і допускає лише публікацію числа зажалень. Нарешті мала антанта буде старатися взагалі не допустити до принціпіяльної дебати на Лізі Націй над проблемою національних меншостей.

Активність „русских".

Сила безсилих. — Джерела активности. — Інструктори-організатори і розкладовий розгін.

Як уже нераз зазначувалося на сторінках нашого орґану, наші „русскі" від якогось часу починають проявляти помітну активність. Вже нераз вказували ми на товчки і джерела тієї активности, слабо підкреслюючи один момент: допомогу чужих сил. Як доказує минувшина, наші „русскі" ніколи не трималися своїми власними силами, вони не вирастали з народньої маси, не спиралися на неї, тільки частинно, відокремлено втягали її в обсяг своїх обманних ідей, користуючись незвичайно розвиненою демаґоґією. Відповідно до хвилі вони були реакціонерами й консерватистами, що зберігали відсталі залишки маси, але вони могли бути одночасно й „прогресистами", радикалами, навіть „революціонерами".

Наші „русскі" спиралися все на чужій допомозі; то російській (перед війною група Дудикевича—Маркова), то російській і польській (група Глібовицького—Давидяка). В хвилі, коли валилася царська Росія, а польські чинники були запняті своїми внутрішніми справами і не могли присвячувати уваги цій невеличкій групці „общеросів", наші „русскі" просто перестали були істнувати. На галицькому ґрунті почали їх відроджувати їх старі приятелі — всеполяки, звертаючи їх фронтом проти українців, себто доручуючи їм традиційну функцію. Деякий час „русскі" вагалися, не знаючи, на котру ногу ступити. З хвилею заломання українських змагань, „русскі" піддалися під протекторат всеполяків і вернули на старі позиції поборювання українства. Та від мас трималися москвофільські ватажки якийсь час осторонь, в тіснішому кругі заслугуючи ласку у державців влади. За вірну службу віддано їм в неподільне посідання Ставропигію, наказуючи дальше заслугувати „Нар. Дім", відданий їм поки-що тільки в мандатарній формі правительственного комісаріяту.

І вони вже від кількох літ заслугують, щиро і з усею відданістю баламутячи в деяких околицях народ своєю „русскістю", православям і взагалі розбиванням народніх сил. Спершу тільки невеличкий комісарський гурток вірно виповнював доручену йому службу, а решта „русских" усе ще не могла явно і славно, з розвиненими прапорами перейти в протекторський табор. Однак те, що не повелося всеполякам, вдалося санація. Сьогодні вже весь москвофільський табор найшовся по той бік добра і зла, як свідчать численні виступи наших „русских", що не рідко переходять у провокацію.

Незвичайно вдалає в очі, що під теперішню пору найбільшу активність на нашому терені проявляють бебісти і „русскі". Діяльність їх все більше переплітається, зливаючись в одно ціле. Доказом цього приналежність львівських „старуських" іменованців до бебістичного клюбу в грибічній раді, приналежність визначних москвофілів на провінції до повітових управ Безп. Ельоку то-що. Тим і пояснюється активність „русских", їх організаційний розгін. Стара звичка все мати певний протекторат, завела наших „русских" в обійми і на беззастережну службу бебістів. „Ідейний" цемент, що єднає оба табори в одну цілину, це боротьба зі „сепаратизмом". Ту боротьбу проводять наші „русскі" в рядах, при співділанні або під наказами бебістів з метою ослабити відпорні сили нашого народу.

З останніх виявів активности наших „русских" годиться занотувати встановлення регіональних інструкторів-організаторів, а саме: Якова Мицика на повіти: Ліско, Сянік і Коросно; Андрія Батенчука на повіти: Горлиці, Грибів, Ясло і Новий Санч; Юрія Плесикевича на повіти: Броди і Радехів; Мирона Труша на повіти: Золочів і Зборів і Корнила Гавришкова на Камінку Струмілову і сумежні повіти. На інші повіти інструктори-організатори будуть призначені напротязі червня. Завданням цих „громадських промисловців" є підсилення і поглиблення громадсько-організаційної роботи в краю характеру політичного, освітнього й економічного.

З інших проявів москвофільської активности в останньому часі треба згадати: заснування місцевої організації РСО в Стрілисках Старих (бобрецького повіту) та відкриття читалень Качковського в Лужку Долішнім (дрогобицького повіту) і в Білому Лісі (жовківського повіту).

На це збільшення активности „русских", звязаних підданчим вузлом із бебістами, на ширений ними розклад і баламуцтво серед частини нашої маси звертаємо увагу нашого громадянства та відповідних політичних, освітньо-культурних й економічних організацій.

Франківська Академія в Берліні.

(Допис з Берліна.)

Українське Академічне Товариство при Українському Науковому Інституті в Берліні влаштувало дня 25. травня в год. 20. в салі Інституту Академію з нагоди роковин смерти Івана Франка. Впорядчики і цим разом як при обходженні Шевченкових Роковин залишилися вірні принціпам святкування памяти великих людей у формі чисто річевих академій без всяких патетичних фраз.

Директор Українського Наукового Інституту в Берліні проф. Д. Дорошенко виголосив вступне слово на Академії, підкресливши в ньому велике загально українське значіння Івана Франка, як поета і як ученого. Далі слідував виклад д-ра Д. Олянчина про Івана Франка як історика, в якому прелеґент, перечисливши його наукові праці з обсягу історії літературної, культурної і політично-соціяльної, схарактеризував їх автора як ученого, що полишив великий слід в українській історіографії та традиціоналістиці.

Д-р М. Гнатишак виступив із коротким рефератом про любовну лірику Франка. У формі літературного есею подав прелеґент на підставі найновіших наукових дослідів спробу вияснення ґенези та літературно-історичну інтерпретацію „Зів'ялого Листя", вказуючи на актуальне значіння цієї збірки зі становища сьогоднішніх наймодерніших проблем мистецького оформлення.

В другу частину програми увійшов дуже вартісний виклад шановного гостя, члена Всеукраїнської Академії Наук і професора Українського Університету в Празі д-ра С. Смаль-Стоцького. Прелеґент говорив про Франка як „поета боротьби і фанатика моралі". Видвигнувши загальні риси Франкової поетичної творчости як першого в українській літературі могутнього вияву поезії для інтеліґенції, поезії творені ґенієм, який був першим українським поетом-професіоналом, акад. Смаль-Стоцький подав глибоку інтерпретацію великого циклю Франкових поем, у яких знайшли свій вияв поетові принціпи боротьби за волю і моральну обнову українського народу („Іван Вишенський", „Смерть Каїна", „Похорон", „Мойсей"). Мистецьким закінченням Академії була глибоко відчута та з незвичайним умінням передана деклямація Вп. Пані Н. М. Дорошенкової, якою вона вичарувала у душах численної публики могутні Франкові рефлексії Прольоґу до „Мойсея" та поетичну візію „Каменярів".

М. Антоновнч.

ПОС. ВОЛОДИМИР ЦЕЛЕВИЧ.

11)

Самоврядування.

Самоврядні (комунальні) каси.

(Доповнення.)

У всіх комунальних касах ощадности виносили ощадности при кінці 1926 р. 75.693.691 зол., при кінці 1927 р. 153.679.462 зол., а за три квартали 1928 р. понад 200 міліонів зол. Висота уділених позичок виносила при кінці 1926 р. 99 міліонів зол., при кінці 1927 р. 211 міліонів зол. Зі сказаного бачимо, що комунальні каси ощадности розвиваються дуже скоро.

Через каси ощадности уділює Банк Краєвого Господарства кредити для ремесла і дрібного промислу. Висота уділених таким шляхом кредитів для ремесла виносила в 1928 р. 13,651.000 зол. Є це готівковий кредит на протяг десяти кварталів за сплатою одної десятої части кредиту що кварталу. Крім цього уділював Банк Господарства Краєвого тим касам ще й інших кредитів, а саме 14,645.000 зол. У формі дисконтового кредиту і 1,385.000 зол. ново основаним касам ощадности в готівці на книжочки для збільшення оборотового капіталу.

Побіч цього Державний Рільничий Банк уділював через повітові каси ощадности кредити для дрібного рільництва на закуп штучних погноїв, насінь і збіжа на засів. Це булаб у загальніших рисах діяльність самоврядних кас ощадностей. На наших землях під Польщею є одна каса ощадности на північно-західніх українських землях, а саме у Східній Галичині у всіх повітах заложено такі комунальні каси. Деякі з них досить гарно розвиваються. Наприклад оборот повітової каси ощадности в Стрию виносив 3 міліони зол. в 1928 р., а вкладки ощадности понад 160 тисяч.

На вступі я зазначив, що комунальні каси побіч господарських мають і політичні цілі. Це відноситься в першу чергу до українських земель. Хоч повітові каси ощадности засновані засобами повіту, себто у Східній Галичині в першу чергу засобами українського населення, то воно не має ніякого впливу ані на склад дирекцій і надзірних рад тих кас, ані на фінансову їх політику. Повітові каси ощадности уділюють кредитів лише тим громадянам, які є в ласках у повітової влади. Знаю випадки, що від сграючихся за кредити вимагається переходу на латинський обряд. Самоврядні каси ощадности становлять тільки одно звено в ланцюгу регіональної політики. Їх найдальша мета — виглядами господарських користей зєднати українське населення для так званої санації. Вони розвиваються лише завдяки фінансовій допомозі державних фінансових інституцій і при видатній співпраці політичної адміністрації. Вони не в силі поширити ідеї ощадности серед українських народних мас, і не в силі осягнути намічених політичних цілей, а можуть щонайбільше в деякій мірі припинити розвій української кредитової кооперації.

Таким чином обговорив я найважніші ділянки діяльности повітової самоуправи, з діяльністю повітових самоврядних кас ощадности включно. В моїх виводах опирався я головно на офіціяльних джерелах. Нема найменшого сумніву, що діяльність повітової самоуправи є ще більше некорисною для українського населення, як це я представив, тому, що в своїх офіціяльних звідомленнях старається повітова самоуправа богато справ поминути мовчанкою. Наше громадянство повинно в національному інтересі заінтересуватися ближче діяльністю повітової самоуправи, збирати фактичний матеріял, що відноситься до цієї справи і подавати його до вжитку преси і послів. Я свідомо поминув одну важну ділянку діяльности повітової самоуправи. Повітові старости як керманичі повітової самоуправи в заступстві повітової ради й виділу виконують ще нагляд над господарською діяльністю громадської самоуправи. В тому характері вони не дозволяють вставляти в громадські бюджети жертв на українські просвітні чи гуманітарні цілі, а зате доручають громадам ухвалювати видатки на різні польські цілі. Ту діяльність старостів обговорю окремо тоді, коли буду представляти діяльність громадської самоуправи.

З дотеперішнього стану повітової самоуправи український нарід мусить зробити слідуючі висновки:

Слід негайно на всяких політичних вічах та довірочних нарадах домагатися скасування комісарщини у повітовій самоуправі та домагатися переведення виборів до повітової самоуправи на основі загального, рівного, безпосереднього, тайного та пропорціонального права голосування. Так, як могутня воля широких мас населення між іншим заставила уряд скасувати наказних громадських комісарів і перевести вибори до громадських рад, так слід зорґанізувати могутній вияв волі українського народу в справі повітової самоуправи.

На економічні теми.

Де шукати причини етатизму.

Коли приглядаємося розвиткові господарського етатизму в Польщі і одночасно некорисним його наслідкам для населення, то насувається питання: яка ціль такої економічної політики? Щоби й це питання стало нам ясним, загляньмо ближче в нинішню госп. суспільну ситуацію цілої Европи, зглядно нинішньої доби.

Не було в ході історичних подій ніколи такого розмаху і розквіту господарського життя, як в останній передвоєнній добі, в добі господарського лібералізму, приватної ініціятиви одиниці, всемогутнього капіталу, що зродилися у французькій революції, на руїнах февдального ладу.

Та всесвітня війна створила такі обставини, що захитала дотеперішньою господарською і соціяльною структурою і цілим капіталістичним устроєм вільної (ліберальстичної) системи народнього господарства так сильно, що, як виявляється вона закінчила добу цього устрою, а людство входить в якусь нову, досі нікому незнану і ніким незясовану.

Дотеперішні революційні повоєнні зриви у користь комуністичного ладу чи не менше ударна система фашизму не виявляють досі сили, самозакріплення, хоч обі системи вбивають у нове життя своє пятно. Перехрещуючись вони вже нині причинюються до підготовки чогось нового, але неясного, неозначеного.

У державах незахоплених цими двома системами, головно у тих державах, що їх господарське життя, потерпівши сильно від повоєнних ударів, не є в силі прийти до рівноваги і все є під загрозою внутрішньої госп. скрути, шукається переходового виходу, щоби не допустити до господарських катаклізмів. Та наслідком скомпліковано-сти питань повстає у них часто плутанина понять і засобів, що вдираючися під законні постанови потрясають госп. життям. У висліді ситуація погіршується, росте суспільна економічна боротьба. Тому не диво, що суспільно господарські питання лягли нині в основу політики усіх партій та урядів. До того прилучається повоєнна психоза нервозности і нетерпимости. Чим далі на Схід Европи, тим більше напружений і заплутаний цей стан. І то не лише у нутрі держав, але й між ними, а що того тим більше, чим більші між ними устрої ріжниці.

І хоч здавалось би, що актуальні господарські питання повинні бути свого роду відтяженням від політичного напруження та причиною для консолідації задля їх розвязки, то по правді є вони тільки поглибленням політичних надружень, як внутрішніх так і міждержавних і то таким ярким поглибленням, що перша ліпша причина, особливо на сході Европи, може викликати такі комплікації, що з них може не бути виходу.

А в Польщі? І її не лишають ці труднощі на боці, і в ній йде серед дуже гострих відносин велика боротьба за ці справи. Вона заогнилася ще більше з нагоди останньої господарської скрути. Згустив загально атмосферу останній рапорт Девея, що розкрив перед світом важке госп. положення Польщі, а перед нею слабу надію на кредитову допомогу. Нині перехрещуються щораз то нові кличі і погляди на теми переустрою. Ці погляди бувають так розбіжні, що й зорентуватися нераз у них годі, а ще тяжче передбачити, якою дорогою піде уряд.

Теоретично можна би їх поділити на осьтакі три головні напрямні, попри які пливуть інші, вже слабші течії:

1) Представники інтересів великого приватного капіталу (промисловці, купці, великі землевласники) є безумовними приклонниками давнього господарського лібералізму, з тим тільки застереженням, що ослаблені фінансово вимагають від держави охорони перед соціяльними реформістичними кличами та фінансової підтримки. В цьому видять вони майбутню силу Польщі, даючи практичні приклади, що релу суспільности. Але самі вони видять, що перед нинішніх напрямків не можуть устоятись зі своєю програмою, тому хоч і не на руку їм нинішній уряд, вони його підтримують як можуть за ціну його неуступчивости супроти соціяльних новаторств.

2) Їх засадничими противниками є соціялісти, борці за усуспільнення (націоналізацію) варстатів продукції і за одноцільну управу ними, без нарушення індівідуальної ініціятиви й досвіду. Вони видять одинокий вихід з нинішнього положення в етатизмі, тобто в удержавленні прив. власности, навіть коли це реалізує нинішній уряд, бо вірять, що в боротьбі з істнуючими нині відносинами, пролетаріят стане побідником і він візьме керму держави в свої руки разом з апаратом, підготованим вже теперішним урядом до націоналізації, до переміни вільної системи господарки у колективну. І вони мають в нин. уряді прихильників.

3) Третім щораз голоснішим напрямом є концепція, що протиставиться обом попереднім і пропагує перебудову суспільности на фахові стани після їх звання, не кляси. До фахового стану має згідно з їх теорією обовязково належати кожний, що в даному званню працює, без огляду на національну чи іншу приналежність і переконання. Нації і партії мали би при таких станових організаціях щезнути. Це рід італійського фашизму, чи французького солідаризму, для якого держава є самоціллю, а її стани функціями, в яких одиниця — це самостійна в господарстві клітина, але у всіх інших справах майже без значіння і без впливу.

Усі ті напрямні суспільного устрою поборюють себе завзято та шукають опори в уряді, який переходячи з одних рук у інші, допровадив до такого стану, що нині кожна течія вже має дещо для себе здобуте. І нинішні теоретики тих груп залюбки надслухують, коли і на яку ногу схоче ступити уряд, а не довідавшися нічого, позволяє собі на безчисленні теоретичні адмоніції і на цьому їх розмах кінчається.

Та нинішній уряд, що, мовляв, станув понад партії, йде цілком іншим шляхом, ніж цього бажають собі ці або ті реформатори сусп. устрою. Його ціллю — як це видно з численних познак — його власна сила. У тій цілі і відбувається пересунення засобів майна з рук громадян у руки держави, навіть коштом їх зубожіння, коли годі інакше придбати для держави все те, що їй необхідне. Тут і джерело так сильно прискорюваної політики етатизму з боку потравневих урядів, дарма, що уряд густо-часто цьому заперечує. Можуть собі одні творити теорію суспільного перестрою, можуть противники етатизму наводити навіть наглядні докази, що етатизм є для населення надмірним тягарем. Все це уряду не зворушує, бо він має свою ціль, яка наказує йому на всякий випадок мати всі засоби й усі нитки у одних певних руках, а не розпорошені. Щоправда рапорт Девея дещо затрівожив реалізаторів тієї системи. І тому повстала деяка дезоріентація. Та рішучий виступ маршала Пілсудського положив цему кінець, бо все робиться для вищої ціли, для готовости, для сили на всякий випадок.

М. Творидло.

Шкільні інформації.

Виїмки з приписів львівської Шкільної Куратерії у справі вписів та вступних іспитів до гімназії.

1) Приватні школи не мають права приймати приватних учнів та госпітантів. 2) Звичайний термін вписів припадає на кінець червня, після роздачі річних свідоцтв. Після вакацій можна вписуватися тільки тоді, коли кандидат відповідно оправдає своє спізнення. В нормальному річниці приймає учнів сам директор, на протязі року клясова комісія. Учнів, що були виключені з якоїнебудь школи, можна приймати на підставі постанови Педагогічної Ради, або дозволу Куратерії. Приняття до осьмої кляси іншої гімназії можливе тільки на основі дозволу Куратерії.

3) До першої кляси дирекція може приймати молодь, що до кінця біжучого календарного року скінчить 10 років, а не переступить 14 років, до вищих кляс — молодь відповідно старшу. Якщо учень переступив найвищу норму віку, приписану до даної кляси, може приступити до вступного іспиту тільки за дозволом міністерства; прохання має внести домашня опіка (а не учень сам!) і подати важні причини. Спізнення віку є перешкодою до принятя тоді, коли учень зголошується до гімназії вперше, або наново, після перерви. Тільки хто спізниться через повторювання кляс, тому не можна відмовити принятя.

4) Звичайний речинець вступних іспитів припадає також на кінець червня. У вересні, або на протязі першого півріччя можна здавати тільки в такому разі, коли кандидат відповідно оправдає своє спізнення. На протязі другого півріччя не можна здавати вступних іспитів.

5) При зголошенні до першої кляси не треба вносити ніяких подань; при зголошенні до вищих кляс треба внести подання до **дирекції школи** (навіть тоді, якби справу мала рішати Куратерія, прохання має бути звернене до дирекції), а до нього додати такі документи: а) метрику, б) всі шкільні свідоцтва, в) опис життя, написаний власноручно, з зазначенням дотеперішніх студій, г) виказ переробленого матеріялу й лектур, написаний власноручно, д) посвідка, в який спосіб кандидат підготовлявся до іспиту, е) свідоцтво моральности, якщо кандидат скінчив 14 років, є) на домагання дирекції — особистий доказ, ж) свідоцтво щіплення віспи, не давніше, як зперед двох років.

Крім того домашня опіка має зложити заяву, що кандидат у біжучому шкільному році ніде не приступав до вступного іспиту.

б) Вступного іспиту вимагається від тих, що вертаються до школи після однорічної або довшої перерви.

7) Не можуть здавати вступного іспиту такі учні, що: а) переступили дозволений вік, б) хотіли би скоротити студії (перескочити клясу, яку мали повторяти), в) були виключені з гімназії, якщо не мають дозволу Куратерії, г) не можуть принести свідоцтва моральности, є в судовому слідстві, або будять сумніви щодо свого поведення, д) що з їхніх документів (опису життя, списку лектур) можна набрати переконання про невистарчаючу підготовку.

8) Вступний іспит дає право ходити тільки до тої школи, в якій його учень здав; перенесення можливе тільки за дозволом Куратерії. Хто не здав вступного іспиту в одному році, може здавати його до вищої кляси з кінцем того самого року. Зі вступних іспитів не вільно видавати посвідок, хіба шкільній владі, або іншій школі урядовою дорогою. Не вільно видавати свідоцтв відходу без оцінок безпосередньо після початку шк. року тим учням, що їх принято до даної кляси на основі вступного іспиту.

Подяка.

Висоповажаному Панові Д-рові Жигмонтові Аллєсові, лікареві у Львові, вул. Городецька 11. складаємо цією дорогою щиру подяку за совісну, повну посвяти опіку в часі недуги нашої найдорожчої особи, жени, мами і бабки бл. п. Евдокії Бокаллової.

217а **Муж з дітьми і внуками.**

Варто не забути!

Обезпечуйтеся від крадіжи з вломом!

В останніх тижнях читаємо оголошення в нашій пресі:

„Перед виїздом на вакації не забудьте обезпечити свого помешкання від крадіжи з вломом в Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер" у Львові, вул. Руська 20. За обезпечення домашнього уладження на 1000 зол. пересічна річна премія вряз із додатком виносить 4 зол."

Тисячі й десятки тисяч читачів нашої преси без належньої уваги пропускають це оголошення, цю важливу пригадку. А варто застановитися над цею пригадкою, призадуматися над нею і не забути її здійснити. Хіба зайвим було би вказувати на поширення вломів і грабіжництва в останніх літах. Богата поліційна хроніка та численні судові процеси постійно пригадують нам, в якій добі живемо, як часто наші помешкання падають жертвою вломів і крадіжи. Особливо у вакаційному періоді, коли помешкання залишаються без відповідного догляду, збільшуються напади на помешкання правильно і сезоново. Дуже часто буває, що незаможний інтелігент, виїхавши з рідною на вакаційний відпочинок, з важким трудом добувши потрібні засоби на виїзд, вертає до „обчищеного" помешкання, безрадно розводячи руками і знову задовжуючись на придбання найпотрібніших річей. Звичайно після такої вельми коштовної научки, пошкодований присягається обезпечитися від крадіжи з вломом при „найближчій нагоді". Але минає день за днем, справу відкладається і поволі вона розпливається в нових щоденних турботах. Пошкодований перед виїздом на літній відпочинок має нові справи і виїджає з думкою, що вдруге хіба вдом не повториться, бо чомуж вломники не мали би відвідати інших помешкань, краще й достатніше вивінуваних. Та часто і вдруге можна обманути себе. А щож говорити про тих, які не зазнали „очищуючої руки" вломників? Вони тримаються „традиції" і взагалі не думають про обезпечення від влому і крадіжи. Очевидно, ні одні, ні другі не жалкують невеличкого видатку на премію, тільки піддаються інерції.

Коли згадуємо про потребу обезпечуватися від влому і крадіжи, то помилково було б думати, що це реклямова замітка в користь Т-ва „Дністер". Без сумніву, збільшення фондів (в першу чергу оборотових) нашої народньої установи не може бути річю байдужою. Та в даному випадку не це маємо на увазі, тільки збільшення обережности в нашому громадянстві при допомозі обезпечення. І то тимбільше, що розмірно невеличкою

ціною можна купити собі спокій і в деякій мірі вакаційну безжурність. Домашнє улаштування нашої інтеліґентської сім'ї у Львові й на провінції переєчно обертається коло вартости 5.000 зол., від чого при обезпеченні платиться річну премію 20 зол. Забезпечитися ціною 20 зол. і на випадок нещастя могти вернути собі рівновартість втраченого — ось що повинні ми тепер мати на увазі. Тому варто побороти звязуючу нас інертність, варто обезпечитися від злому крадіжи, варто про це не забути.

Анґлійська партія праці й справа національних меншостей.

З огляду на те, що дотеперішній премієр Болдуін подався до димісії, також дотеперішній представник Анґлії в Лізі Націй, сер Чемберлєн не поїде на сесію Ради до Мадриду. Анґлію буде заступати як на сесії Ліґи Націй, так і в комітеті для національних меншостей сер Джордж Ґрегем, анґлійський посол у Мадриді.

Цікаво, чи Мекдональд буде уважати за обовязуючі для нового кабінету ті дуже некорисні для національних меншостей постанови комітету трьох, на чолі якого стояв власне Чемберлєн. З приводу цієї справи близький до партії праці орґан „Менчестер Ґвардіян" пише: „30 міліонів меншостей мають добру підставу тішитися з приводу перемоги британської робітничої партії, бо ця перемога правдоподібно визволить їх від дальших несправедливостей та образ, які вони досі терпіли. Справоздання, яке виготував Чемберлєн та два його колеґи майже нічого не варте; якби його принято, меншости не мали би сліду тієї охорони, яку їм обіцяно в мирових договорах. Новий британський уряд не може мати нічого спільного з таким справоздання. Одним з його перших зовнішньо-політичних завдань буде стримати спільну офензиву малої антанти та Греції проти прав національних меншостей, бо тут розходиться про офензиву, яка в головних своїх підставах спрямована проти Ліґи Націй".

Дивогляди.

Подружа і школа.

Шкільний інспектор у Шікаґо видав такий розпорядок:

„Доручаю всім мужам, в яких хаті є жінки, що не скінчили 16 літ, щоби посилали їх до школи. Коли цього не зроблять, то за цей проступок будуть приневолені заплатити високу грошеву кару. Смит, шкільний інспектор".

Цей інспектор не був пяний, а виконує точно істнуючі закони. Американський закон каже, що примусова шкільна наука тягнеться до 16 року життя. Факт подружа не зміняє тут нічого. Коли 15-літня Кляра Гартлєй вийшла кілька місяців тому за купця Джона Мек Крорна, а виїхала на 10 день у пошлюбну подорож, вернувшись до хати, найшла візвання, щоби ставитись в уряді для малолітніх. Там як панна Гартлєй (те, що вона стала панею Крори це її приватна справа) почула, що за знехтування обовязку шкільної науки піде на 10 днів до виховної школи. Звідти випустили її аж після заяви мужа, що вона буде надалі точно ходити до школи. Слід додати, що в Америці є тисячі подруж жінок, що не скінчили 16 літ. А в Відні була недавно авантура в пресі і в міністерстві освіти, що зробити з ученицею 8-ої кляси, яка вийшла замуж і хотіла надалі ходити во школи! Де панує більший педаґоґічний дивогляд — в Америці чи в нас? це полишаємо до вирішення кожному читачеві з'окрема.

Після протижидівських демонстрацій.

Уряд гарантує спокій.

Пос. д-р Розмарін зясував телефонічно мін. вн. справ Складковському положення у Львові. Після довшої телеф. конференції міністр запевнив пос. д-ра Розмаріна, що видано всякі заряджения, які ґарантують спокій та безпеку у місті.

Заява воєв. Ґолуховського.

Після полуд. надзв. видання „Льв. Курєра Пор." (сконфіскованого) з редакційними увагами в звязи з заявою архиєп. Теодоровича, Твардовського та Лісовського до воєводи Ґолуховського — інтервенював пос. Розмарін у воєводи та звернув увагу на консеквенції, які можуть повстати з аґітації, яку вестимуть на основі того листа проти жидів. Пос. Р. звернув увагу, що під впливом того листа можуть наступити ексцеси в жид. дільниці. Воєвода відповів, що дає повну ґарантію спокою в місті, що приготований на все та відпре силою якінебудь наміри нарушення спокою і порядку. Воєвода сказав, що має позитивну відомість, що епископи поняли депутацію польської молоді, від якої зажадали спокою і дістали щодо цього запевнення.

Ректори до молоді.

Ректорати і сенати університету, політехніки й акад. ветер. медицини видали відозву, в якій взивають молодь негайно вернути до правильної праці, перерваної жалюгідними заворушеннями. Сенати осуджують нелеґальний страйк і збори в університеті проти заборони унів. влади. Добро молоді вимагає негайного успокоєння, бо лише тоді акад. влада може інтервеніювати у вищої влади в справі молоді. Ректорати за всяку ціну бажають оминути окончености, себто зачинення акад. шкіл.

Делеґат мін-стза внутр. справ.

Аґ. Вск. довідується, що в звязи з протижидівськими ексцесами виделеґували спец. одного з вищих урядовців мін-ства внутр. справ, який має розслідити події й обставини, що їм товаришили.

У вищих школах.

У вищих школах учора страйк тревав далі. Входи до всіх вис. шкіл обсадили члени страйк. комітету, які не впускали демократичних польських студентів, жидів і українців. На цьому тлі приходило до перепалок. Корпоранти накидалися навіть на професорів і асистентів, яких також не хотіли впустити. Цілий день біля вищих шкіл дижурували відділи кінної і пішої поліції, що не позволяли збиратися більшим ґуртам.

Ревізія в „Льв. Курєрі Пор.".

В четвер веч. поліція перевела ревізію в редакції „Львовск-ого Кур. Пор.", „Кресовій друкарні" (де друкується цей часопис) і в мешканнях ред. комітету з нач. редактором включно. Головно перевела ревізію у ред. Свірського, Денелівної, Богдановичевої, Ґрабрика, Бертонія та Салабуня. Найшли обтяжуючий матеріял, що доказує про роботу, кермовану „Обвєполем". Подробиці з огляду на слідство держуть у тайні.

Чотири арештовані на волі.

Рада палата карного суду ухвалила випустити на волю студ. політехніки Жултовського та Косінського, монтера Ліпца й асекур. урядовця Вавра, бо устійнено, що в критичнім місци найшлися припадково.

Демонстрації.

В четвер около 9. год. веч. повторилися вуличні демонстрації акад. молоді. Кількасот енд. молоді перейшло вулицями міста зпід Акад. Дому при вул. Лозінського під ратуш і старалися дістати під будинок лат. епископату при вул. Чарнецького. Поліція розігнала студентів. Дрібні ґуртки студентів бічними хідниками дісталися під епископат, де вибрали делеґацію до дух. влади. З епископату вертали вул. Чарнецького і Підваллям на Бернардинську пл. і розійшлися спокійно. На вул. Руській вибили шиби.

—o—

Мекдональд їде у Женеву.

З Льондону прийшли вісти, що Мекдональд вибирається у Женеву на вересневу сесію Ліґи Націй, щоби особисто допильнувати справи розброєння й одержати в тій матерії конкретні висліди.

—o—

Рада Ліґи Нац'й.

Дня 6. червня зібралася Рада Ліґи Націй в характері неофіц. комітету під проводом яп. дел. Адаці і зазнакомилася з рапортами комітету з-ох в справі меншостей.

НОВИНКИ

— **Зайняття „Діла".** Вчорашнє число „Діла" зайняло Староство Ґродське за кінцевий уступ статті п. н. „Корпоративські войовники". Це вже 15-та з черги конфіската „Діла" в цьому році.

— **Заборона зеленосвяточної збірки.** Цього року відмовили всі три східногалицькі воєвідства дозволу на переведення організованої збірки на Товариство Охорони Воєнних Могил та Українське Товариство Допомоги Інвалідам у Львові. Мотиви відмови — перетяження населення ріжними збірками та і те, що збірку ділили оба Товариства. Минулого року не вважало цього за перепону ніодно воєвідство. Тому цього року не буде збірки на лісти. Обовязком громадян, товариств, інституцій і економічних установ надіслати свою жертву на оба товариства чеками, які будуть розіслані з усіма часописами.

— **Не дивуйтесь погоді.** Із Ню-Йорку присилають нам звістку, яка має розважити всіх, що проклинають температуру зовсім невідповідну на місяць з таким гарним іменем. А саме цього понеділка був там найхолодніший червневий день, який памятає метеорольоґічне тамошне бюро. У Бостоні було ще страшніше: впав сніг, правдивий сніг. Два дні раніше кілька осіб у-мерло там від соняшного удару. З ріжних американських сіл прийшли звістки про морози. Якби ми дали ці звістки до „Дивоглядів" то неодин читач заявив би, що після того всього, що природа вигадує від якогось часу, у них нема нічого дивного.

— **У добі цензури.** Литовський уряд відобрав почтовий дебіт таким часописам: „Берлінер Тагеблят" і „Ріґаєше Рундшав". „Фоссіше Цайтунґ" не має права вступу вже від довшого часу.

— **Засуд на правнука Шілєра.** Розправа против письменника, історика мистецтва, великовласника, ще й правнука „Розбійників" — Ґляйхен-Русвурма закінчена. Слідство ствердило, що обвинуваченій таки хотів ошукати товариство обезпечень, щоби поправити свої матеріяльні клопоти і підложив у пакет замість шнура перел здохлу миш. Лікарі не найшли в ньому ніяких ознак ненормальности. Тому він заплатить 100.000 марок кари, або посидить місяць у вязниці.

— **Учителі на військові вправи.** На 8 тижнів підуть на військові вправи від 5. липня до 25. серпня народні вчителі, уроджені в 1900 і 1905, вчислені до резерви.

— **Велитень прокинувся.** Дрімучий, досі невигорілий Везувій пригадав знову про своє істнування нещасливим мешканцям найближчої своєї околиці. Від двох днів блює він кипучою лявою, що розливається на 20 метрів ширини. Села Терцінґо та Барре евакуовані. Залізниця, що йде під збічам вулькану ось-ось може бути залита. Вілле дель Інферно вже засипане каміннями і жужелицею.

— **Крізи театрів.** Майже всі міські театри в Польщі, це дорогий спорт, який оплачують фонди поодиноких міст з податків населення, що здебільша не відчуває навіть потреби театру. Ось нові дві звістки про фінансові клопоти театру в Лодзі та Катовицях. Актори в Лодзі не мають пенсій, бо пенсії обложені арештом за неоплачені емеритальне обезпечення та Касу Хорих. У Катовицях скарб наклав арешт на магістратську субвенцію для театру, бо дирекція театру винна за доходовий податок гарну суму 60.000 зол. Як бачимо, бухгальтерія ведена зразково!

— **Дипльомат з темпераментом.** Новий італійський амбасадор у Польщі, Франклін Мартін, приїхав до Варшави передати від свого уряду президентові Польщі ґрамоти свого уповноваження. До цієї церемонії привіз він усе, що треба: одяг, промову, валізи, з виїмком одної дрібниці — ґрамоти свого уповноваження. Тому в останній мент порадили йому залатати цю прикру помилку формально і передати порожню запечатану коперту.

— **Ріжні вістки.** У Льозанні закінчила свій зїзд „Міжнародня Радіофонічна Унія", рішивши притягнути до своєї організації всі державні та приватні союзи. — Міністерство почт у Парижі погрожує своїм урядовцям, що коли вони пічнуть свій страйк, організований під впливом професійних комуністичних організацій, тоді уряд приморовить до них найтяжшу кару. — У мадярськім місті Ніредьгаза вибухла в школах своєрідна епідемія названа „мітероісторія": дітям випадає волосся, а голова вкривається лишаями; лікарі не в силі з нею боротись. — Віденська преса повідомляє про велике банкрутство відомого мілїонера та фінансіста Кастіліоне. — З нагоди порозуміння італійського уряду з Ватиканом складуть оливну галузку на могилі великого дипльомата Кавура. — Ромунська Академія вибрала своїм членом-кореспондентом проф. унів. у Загребі Петра Скока, югославянина, спеціяліста від ромунської фільольоґії. — У польськім містечку Ґочалковіце, жінка одного інжиніра з Бельська, вродила дитину в авті, заки доїхала з одного місця на друге. — У Парижі радить кіновий конґрес при співучасти 17 держав і радить, як охоронитись перед американською конкуренцією.

— **Згукова фільма з Америки.** Цього тижня Берлін оглядав першу згукову фільму прислану з Америки. Був це сензаційний день, після довгої попередньої боротьби за кошта її виставили з американськими підприємцями. Виставляли песу „Видючий дурень" з Ол. Джонсоном. Песа буда з технічного погляду зразкова; співи, музика, розмови — все прегарне, як живе. Тільки сам сюжет і його обрібка мало кого задовольнили. Почувалося крам, призначений для широкої невибагливої маси, сильно підсолоджений.

— **Спорт, ґіґієна і мораль.** Крім останніх виборів ведеться в Анґлії дискусія ще над другою важною справою — чи можна ґрати в ситківку (теніс) з голими ногами? Є це одно із тих спортових питань, які виринають що сезону на сторінках анґлійської преси, яка, як відомо, цікавиться спортом не менше як політикою. Питан-

ня ускладнене настільки, що „голі ноги" торкаються жіноцтва, а не мущин. Від кількох літ увійшла зовсім інша мода. Згідно із загальною модою жінки підчас гри носили якнайкоротші спідниченки, якнайбільше вирізані блюзки і то назіть без рукавів. При руханці, легкій атлетиці, гребці, плаванні реформа йшла ще далі. Одним із головних аргументів цієї реформи була гігієна, щоби до тіла мало якнайбільше доступу сонце. Тимчасом тепер чуємо про реакцію на цю гигієну. Жіноцтву кажуть підчас гри в ситківку вбирати паньчохи. Так каже мораль проти гігієни. Підчас біганини, ще й у вітровий день, жіночі спідниці повівають занадто небезпечно, а досвід мішаної гри в ситківку (мущини та жінки) доказує, що така небезпека не приносить користи моралі. Одним словом у мент, коли консервативна партія у Англії програла у політиці, консервативні погляди виграють на спортовім майдані. Добре, що вплив Англії до нас не доходить. У нас гратимуть надалі в ситківку, в мяч, а навіть раммі як і досі, хто півголий, хто пів-убраний. А це прецінь одно і те саме.

— **Російський художній театр у Львові.** 9-го червня в салі Лисенка при вул. Шашкевича починає свої вистави трупа нового російського театру „Бі-Ба-Бо", під дирекцією відомого артиста петроградської сцени Андреєва-Трельського. Головна увага зосереджена на артистці О. Вігоцькій, бувшій примадонні київських театрів. „Бі-Ба-Бо" — артистична сценка в роді варшавського „Кві про Кво", а на зразок перших театрів цього типу створених російськими режісерами „Летучої Мишi", з Москви, „Синьої Птиці" з Берліна і Троіцького театру в Петрограді. Театр має власний хор, власну орхестру і власний балетик. Раніше можна купувати білети в крамниці Сайфарта, вул. Академічна 6.

— **Конкурс на приняття кандидатів** до гр.-кат. Духовної Семинарії у Львові на акад. рік 1929/30. Подання вносити до Митрополичого Ординаріяту **до 1. серпня 1929** і долучити 1) свідоцтво хрещення і миропомазання, 2) свідоцтво зрілости і всі гімназійні свідоцтва, 3) свідоцтво моральности від Уряду парохіяльного зглядно деканального, 4) заяву родичів чи опікунів, що будуть складати оплату по 8 долярів місячно за удержання, 5) точний опис життя, в ньому подати, де кандидат перебував і чим трудився від матури досі і заяву, чи задумує приняти свячення в жонатому, чи безженному стані та чи готов посвятитися місійній праці в Канаді. Примічається, що вписове на Богословську Академію виносить 2 доляри, а такса 5 долярів за семестер. 2167 1-2

З судової салі.

Обв. Агатон Добрянський перед судом присяглих.

В четвер 6. червня ц. р. почалася розправа обв. Добрянського перед судом присяглих у Львові. Прокуратура обвинувачує його за злочин головної зради і проступку по думці §§ 58, 59 і 305 к. з. Розправа відбувається у малій салі (бо велика переповнена ізза процесу проти обв. інж. Павловича), яку виповнила публика по береги.

Розправі проводить як предс. радн. Ангельський. Вотують радн. Міхалє і Згуральський. Обвинувачує прокуратор зі Золочева Блонський. Боронить посол д-р Степан Біляк.

Обв. Агатон Добрянський дістав аж два акти обвинувачення. Один від прокуратури в Золочеві за свою промову на святі М. Шашкевича на горі в Підлисю, другий від прокуратури в Стрию за свою промову на горі Маківці біля Тухлі.

Оба акти обвинувачення, побудовані на висловах і реченнях, які він мав сказати, як запевняє акт обвинувачення в своїх темпераментних промовах, виголошених принагідно на святі М. Шашкевича на горі в Підлисі і на горі Маківці. З тих висловів першої промови обв. Агатона Добрянського пробивається, як каже акт обвинувачення, велика ненависть до польської держави, накликування українського народу до домашньої війни в Польщі і до відорвання українських земель від Польщі. Далі акт обвинувачення наводить маркантні і пробречисті, на думку прокуратора, вислови і цілі речення з промови обв. Добрянського, виголошеної на Маркіяновім святі в дні 5. серпня 1928 р. у Підлисю.

Ось вони: „Український Народе! Витаю вас в імени українських січових стрільців і формації УГА"... „Між вами знаходяться і такі, що йшли в рядах з наплечниками, яких вела у бій одна думка і сильна воля здобути волю Україні. Але не повелось здобути волю Україні. Проте родові доведеться пройти три етапи: 1) Українського національного освідомлення найчирших верств українського народу, якого вже докона-но. 2) Збройної боротьби, яку мусить звести український народ, щоби зірвати свої кайдани. 3) Зєднення вільного українського народу в одну сильну, незалежну, українську державу з-під чотирьох (заборів) займанщин". — Тому то мав обв. Добрянський відозватися до присутньої молоді зорганізованої в „Лугах" і „Соколах" так: **„Організуйтеся і зростайте в силу. Будьте готові, бо хвилина чину недалеко!!!...**

При кінці своєї промови мав обв. Добрянський, каже акт обвинувачення, висказати ще побажання, „щоби найближчі роковини Маркіянового свята тут, на підлиській горі, відбулися при участи сотоk тисячів українців, але вже у вільній, сооборній і незалежній Україні".

З цих кінцевих слів промови, обв. Добрянського, заключає прокуратор, що обв. Добрянський взивав зібраних до організування збройного виступу, якого хвилина вже недалека. Ті вислови промови обв. Добрянського затямили собі добре присутні на святі представники поліції і повідомили про це свою вищу владу, опісля донесли прокураторові, який знайшов всі знамена злочину головної зради держави і підтягнув їх під приписи §§ 58 і 59 к. з.

Другий акт обвинувачення прокуратури в Стрию наводить такі кінцеві слова з промови обв. Добрянського, яку він виголосив принагідно на горі Маківці біля Тухлі в дні 28. липня 1928 р. перед великою скількістю людей: „Український нарід повинен шанувати і високо цінити власну присягу, а скинути, ламати і топтати чужу і вимушену присягу". Тим допустився, на думку прокуратора, проступку накликування до неморальних вчинків по думці § 305 к. з.

Переслуханий обв. Агатон Добрянський заперечив свою вину і з холоднокровністю збивав тези акту обвинувачення, переходячи по черзі всі закиди акту обвинувачення.

Обв. Добрянський заявив, що головне вістря його промови на Маркіяновім святі звернене було проти насильства комуністів і більшовиків, яких з цілої душі ненавидить, бо в їх черезвичайці стратив своє здоровля. Про Польщу і польсько-українські відносини на терені східних земель Польщі не згадав ні одним словечком, чого не твердять навіть сторожі публичного спокою в своїх зізнаннях. Зазначує, що безпосередньою причиною його промови, була розмова на Маркіяновім святі з кількома людьми, крайньо лівого світогляду. Далі каже, що на початку своєї промови гостро згадив священство з тої причини, що його представників було дуже мало на святі співця Маркіяна і висловив побажання, щоби їх було більше на найближчому святі Маркіяна. Запевняє, що присутніх людей повитав лише від українських січових стрільців, бо сам ним був від першого дня їх сформування аж до 1920 р. Тому, як здисциплінований старшина, не міг витати присутніх людей в імени „формації УГА", не маючи до того ніякого навіть морального мандату і виясняє які ріжниці заходили між УСС-ами і УГА. Каже, що про ніякі етапи в своїй промові цілком не згадував. Молоді, зорганізованої в „Лугах" і „Соколах" абсолютно не накликував до чину, як це закидає йому акт обвинувачення, лише заохочував їх до культурно-освітньої організаційної праці над собою, взиваючи при тій нагоді батьків, аби вони не ставили ніяких перешкод своїм дітям при вступі до руханково-пожарничих товариств, які відтягають молодь від деморалізації по коршмах.

Щодо вислову в своїй промові на Маківці, то запевняє, що не накликував цілком присутніх до ломання присяги супроти Польщі, але ствердив лише сумний факт, що українці вірні присязі, яку зложили австрійському цісареві, дуже завелися, бо лише покрили своїми буйними головами землю без ніякої користи для свого народу.

Зізнання свідків.

Переслухані під присягою свідки прокуратури самі поліцаї, як св. Петро Мормуль, Казимир Герчук, староста Йосиф Яцковський зі Золочева піддержували в цілій основі тези акту обвинувачення і наводили в своїх зізнаннях навіть вислови з розмови обв. Добрянського. На питання обор. д-ра Степана Біляка, щоби ці вислови сказали по українськи, словами обвинуваченого, свідки запевнювали, що розуміють українську мову дуже добре, але таки по українськи не зацитували ніодного слова.

Знова свідки, як Марко Чучман, Микола Вацик, д-р Теодор Ваньо і св. Амброзій Березовський зізнали під присягою, що обв. Добрянський не лише не кликав присутніх людей, а головно молодь до „чину", але закликав всіх до культурно-освітньої праці, економічної і організаційної праці над собою.

Далі свідки Болеслав Журавич, Блажей Калат і Станислав Дражинський, всі поліцаї з Тухлі під присягою піддержували тези акту обвинувачення і нічого цікавого до розправи не внесли.

На тому перервано розправу до завтра.

На маргінесі Зїзду „Рідної Школи".

Від посла д-ра Осипа Когута дістаємо таке письмо: Прошу в найближчім числі Вашого Часопису надрукувати слідуюче спростування: У „Ділі" з дня 24. травня ц. р. поміщено статтю під повищим наголовком п. посла Струтинського, в якій він між іншим, розповідаючи про перебіг Загального Зїзду „Рідної Школи", помістив також такий уступ: „Зараз на вступі один з делегатів (д-р Венгльовський з Борщева) подав до прилюдного відома заяву одного з лідерів соц.-рад. партії про необхідність розбиття Зїзду". Отже супроти того, що — як я довідався — д-р Венгльовський у тій своїй промові на Загальнім Зїзді „Р. Ш." назвав мене, як того „лідера соц.-рад. партії", котрий йому мав заявляти про необхідність розбиття Зїзду, стверджую, що заява д-ра Венгльовського є неправдива в цілій своїй основі. Натомісць правдою є, що я йому ніколи не складав жадної заяви подібного змісту як необхідність розбиття Загального Зїзду „Р. Ш." і то ні як своєї власної думки, ні як думки чи постанови Української Соціялістично-Радикальної Партії, тому що такої думки чи постанови загалом не було. Всяке противне твердження д-ра Венгльовського є взяте з воздуху. Вправді дня 20. травня, себто в день Загального Зїзду „Р. Ш." стрінув мене припадково в „Народній Гостинниці" д-р Венгльовський у товаристві о. Комаринського з Городенки, і тут д-р Венгльовський, накидуючися мені зі своїми балачками про Зїзд „Р. Ш.", хотів очевидно вивідати мою думку про Загальний Зїзд та про тактику опозиції на ньому, однак на всі його випитування про цю справу сказав я йому, що я не є делегатом на Загальний Збір, що отже безпосередньо цею справою не заінтересований та що хіба можна догадатися про перебіг Загальних Зборів, коли на них є поставлена зміна статуту, проти котрої виступає навіть „Діло". Така була справді наша розмова про ту справу, бо поза тим оба панове тільки вихвалювали д-ра В. Кассияна в Городенці, як дуже порядну людину. Дуже дивно, як д-р Венгльовський має напоготові заяви лідерів партії, яких вони ніколи не складали. Оцінку того рода поступування оставляю громадянству. В Богородчанах, дня 29. травня 1929.

Д-р Осип Когут.

З „Рідної Школи".

Свято Молоді львівських шкіл і захоронок „Рідної Школи".

В цілі заінтересування широких кругів українського громадянства на полі фізичного виховання молоді, організує „Рідна Школа" Свято Молоді, в якому візьмуть участь ученики й ученицi всіх львівських шкіл, захоронок і виховних заведень „Рідної Школи".

Це свято відбудеться в неділю дня 9. червня ц. р. на площі Сокола-Батька у Львові. Воно зілюструє дотеперішні досягнення в ділянці фізичного виховання на терені шкільництва у нашому столичному місті.

Завдяки заходам управ наших рідношкільних заведень — поставлено справу фізичного виховання на відповідному ступні, тому програма свята є дуже ріжноманітна й богата.

Показові лекції, гімнастика тисячі нашої дітвори, змагання у грах і забавах, продукції гуртового співу, заохотять без сумніву не тільки рідню шкільної молоді, але також і українське громадянство, що розуміє вагу фізичного виховання молоді у відродженні українського народу, до участи в цьому святі.

Тому надіємося, що всі підуть на це свято, а масовою участю не тільки морально але й матеріяльно піддержать „Рідну Школу" в її змаганнях за збереження душі української дитини перед впливами чужомовної культури.

Дописи.

ЛУЦЬК. (Ветеринарні курси). Луцька філія „Сільського Господаря" влаштувала ветеринарні курси, які трівали від 27. травня до 1. червня включно (6 днів). У курсах взяло участь 14 селян: з Луцького повіту — 9, Дубенського — 3, Ковельського 1 й Кремінецького 1. Курси відкрила рада філії, від імени якої вітали курсантів голова В. Островський і член ради дир. О. Ковалевський. Викладали

ветерин. лікар д-р Д. Миколасевич зі Львова й агроном філії інж. Ів. Ришавий. Крім цього прочитали по одній лекції голова В. Островський про господарський розвиток і члени ради: п. інсп. Кобилянський про значіння кооперації в господарській розбудові й п. Ковалевський — про ощадність у сіл.-господарстві й обезпечення майна, в тому числі й худоби. Наука відбувалась щодня від 8 год. вранці до 3 по пол. І. січня переведено іспит у присутности ради філії, при чому слухачі давали дуже добрі відповіди. Всі вони одержали свідоцтва про прослухання курсів. Акт іспитів закінчився промовою голови, який закликав курсантів до поновнення одержаного знання шляхом читання відповідних книжок і до уділення цих знань братам-хліборобам. Від імени курсантів дякував раді й лекторам селянин Ст. Макарчак. На бажання курсантів зроблено спільну фотографічну знимку членів ради, лекторів і курсантів. — 16. червня Рада філії скликає конференцію рад усіх своїх 17 кружків для заслуханнн справоздань і обміркованнн дальшої праці. **Луччанин.**

РОГАТИНЩИНА. (На культурному фронті). Культурно-освітнє і рідношкільне життя у нас доволі штикульгає. Вправді інформується наші централі про широку діяльність і розмах повітових і сільських українських установ, та в дійсности не все відповідає правді. От візьмім останній бурливий загальний зїзд „Рідної Школи" у Львові. Є він яскравим показчиком нездорових відносин у краю. На зїзд приїзджають делєгати провінціяльних Кружків „Р. Школи". Кружки ці звичайно існують тільки на папері; дійсних членів з вкладками нема. І ті Кружки висилають на Загальні Зїзди — повітові чи краєвий — делєгатів, що з рідношкільними справами нічого не мають спільного, делєгатів, що в мутній воді хотілиб ловити рибку для своїх критих інтересів. Наприклад у рогатинськім повіті є Кружки, що від початків свого істнування не скликують Загальних Зборів а вкладок ніхто не складає. Коли звертаюсь на це увагу голові одного з таких кружків, то він заявив, що в Рогатинщині всюди те саме. Але делєгата на Загальний Зїзд цей Кружок вислав. Яким правом, спитаю? Розуміється з такого титулу явились на Загальному Зїзді делєгати від численних інших Кружків і звідси отсей прикрий вислід Зїзду. Тому необхідним є перевірити всі Кружки в краю і то від Гол. Управи та її силами, бо часами повітова організація така сама — як згаданий Кружок. По провіренні фактичного стану на місцях, слід зробити все, шоби такі нездорові відносини уздоровити, а тоді слідуючий Зїзд „Рідної Школи" буде мати цілком відмінний характер від цьогорічного.

Член „Рідної Школи".

БУРШТИНЩИНА. (Організаційний рух.) В неділю дня 19-го травня ц. р. відбулося повсельське справоздавче віче в Мартинові Новім рогатинського повіту. У вічу взяли громадну участь селяни з Мартинова Старого і Нового, Тенетник, Суботова, Вигівки і Сівки Войнилівської. Звіт з діяльности Української Парляментарної Репрезентації здав посол Степан Кузик. На вічу було присутних 11 поліцаїв з постерунків Букачівці і Бурштин. Слід зазначити, що вічем були дуже зацікавлені жінки, бо мала прибути сенаторка Олена Кисілевська, яка одначе наслідком недуги не приїхала. Віче мало зразу відбутися під голим небом, та коли став падати рясний дощ і посол Кузик почав промовляти в хаті, тоді представник влади, новопризначений староста п. Бальмені зажадав, щоби віче відбувалося під голим небом, бо в противному разі він віче розвяже, але остаточно дався якось переконати, що не має рації. Місцеве „пішспособене войскове" було чомусь сконсиґноване, але не мало нагоди виказати своєї муштрової справности, бо віче відбувалося зовсім спокійно. Віче повінчилося ухваленням повного довіря Українській Парляментарній Репрезентації за дотеперішню діяльність та відспіванням національного гимну.

Зі спортового життя.

Легкоатлєтичні змагання спорт. клюбів львівського округа.

Подаємо до відома, що в суботу дня 8. червня ц. р. в год. 5. по пол. і в неділю дня 9. червня в год. 8·30 рано відбудуться на площі „Сокола-Батька" легко-атлєтичні змагання спортових клюбів львівського округа.

Програма змагань: І. жінки: біг на 60 м., скок в даль і в гору, мет диском, ратищем і кулею; ІІ. мужчини: біги на 100, 200, 400, 800 і 1500 м., скоки в даль, в гору і жердкою, диск, ратище, куля, гінці 4 × 100 м.

Рада У. С. С.

З діяльности У. С. К. „Беркут" в Перемишлі

Спортовий сезон почав Клюб так, як кожного року дня 30. березня спортово-руханковим вечером.

Дня 28. квітня розіграла дружина копаного мяча Клюбу в Радимні змагання з тамошною дружиною „Сокул" з вислідом 0 : 2, в користь дружини „Сокул".

В понеділок, дня 6. травня ц. р. відбулися змагання в копаному мячі з новоосновaним У. С. К. „Лев", з вислідом 6 : 1 в користь „Беркут-а".

Цьогож дня відбувся біг навпростець на 2 і пів км. з такими осягами: І. Сало „Беркут" 3 : 53, ІІ. Гриціляк 20 м. за І. „Лев", ІІІ. Ступак „Лев", IV. Музика „Беркут". До бігу ставало 12 змагунів.

На день 2 червня приготовляється День Українського Спортовця.

Нові книжки й журнали.

Літературно-Науковий Вістник. Річник XXVIII. Книжка VI. за червень. Львів, 1929. Зміст: Ол. Бабій: Ніцше; Весняне; Л. Ромен; Арсенові Карі; Улас Самчук: Мадонна цвітучого саду; Л. Мосендз: Гірський сонет; Ю. Косач: Кінець отамана Козиря; Москалівщина; Джон Голсворті: Два погляди; І. Рожавдовський: За кратами чрезвичайки; Ар. Кара: Усобиці; Юр. Колярд: Спогади юнацьких днів; Е. Ю. Пеленський: Старі поети нової доби; М. Рильський: Буває день; А. де Монзі: Пульс доби; Проф. О. Мицюк: Недуга сільської Франції; М. Доленго: Останні дні; Е. Ешмед Бартлет: Російська загадка; М. Богданович: Пугач; Д. Донцов: Жанна д' Арк; О. Бабій: Гра; Характерник: „Українізація"; Л. Мосендз: Поворіт; Ф. Шредер: Оптимізм як життєва сила; Бібліографія; Нові книжки.

„Нова Хата", журнал для плекання домашньої культури. Виходить раз у місяць. Рік V. Ч. 7. Львів, червень 1929. Зміст: А. Зарембський: Подільська кераміка; А Т-о: Кілька слів про Жанну д' Арк; Ст. Чижович: „Із поїздки на Україну"; Кириченський: Постаті римлянок в останні часи республики; О. З.: Жіночі конґреси; Жіночі фахові школи; І. М. П.; Кооперативa „Українське народне мистецтво"; Ріжні вісти; Спорт плавання; Нові книжки; Моди; Ручні роботи; Д-р С. Парфанозич: Гігієна жінки; Приписи; Практичні поради; Жертви на памятник М. Приймівної; Гарін: Діточі літа Тьоми; Ілюстрації.

„Катальог" другої виставки українського мистецького гуртка „Спокій". Варшава, травень 1929. Видане на гарному папері з репродукціями образів. Форм. 8°.

Жертви на оселю робітників пера.

Виказ ч. 21.

На заклик „Т-ва письменників і журналістів ім. Ів. Франка" зложили дальше на оселю українських робітників пера в Ямнім: 363) Іван Чернявський, Коломия 25 зол., 364) Теодозій Будзиновський, Добромиль 20 зол., 365) д-р Микола Николайчук, Надвірна 10 зол., 366) д-р Петро Войтович, Перемишль 10 зол., 367) о. Ю. Боберський, Яблоница 3 зол., 368) Осип Марків, Станиславів 10 зол., 369) д-р Петро Рондяк, Косів 10 зол., 370) д-р Володимир Ривюк, Львів 10 зол., 371) Микола Граб, Брюсель 100 бельг. франк. і кличе на таку саму суму: А. Куценка, М. Петровича, Дм. Андрієвського та Я. Олексіюка, всіх у Брюселі), 372) Богдан Загайкевич, Перемишль 5 зол.

Жертви проситься пересилати і складати в Земельнім Банку, Львів, Словацького 14, або в Адміністрації „Діла", Львів, Ринок 10, II. пов.

Театри.

Великий Міський Театр:

Пятниця 7-го, г. 7·30 веч. „Сила призначення".

Субота 8-го, г. 7·30 веч. „Барон Кімель" оперетка (премієра).

Малий Театр:

Пятниця 7-го, г. 7·30 веч. „Сильвія купує собі мужа", комедія А. Енгля (премієра).

Субота 8-го, г. 7·30 веч. „Сильвія купує собі мужа".

Кіна.

„Аполльо": „Одна ніч у Льондоні".

„Кольосеум": „Вовк і шакал" (Рінтінтін) і дві комедії.

„Лев": „В диліжансових кітях" (Біллі Дов) і „1001 пригода".

„Люна": „Піковий туз" (усі серії).

„Марусенька": „Підводне човно".

„Оаза": „Тореадорова любка" (Дольорес дель Ріо).

„Палас": „Любов дівчини з мюзик-голу" і „Нестерпна Фіфі".

„Пан": „Передпекло" Запольської.

„Пасаж": „Під маскою бандита" (Том Мікс) і Гомонтів тиждень.

„Утіта": „Людина з минувшиною" (Конрад Вайдт).

„Фатаморґана": „Погині сповісе" і „13. година" (Ліл. Берімор).

„Хіжера": „Венера за параваном".

Програма радіо.

Субота 8-го.

Льондон (365) 22·35. Радіокабарет.

Париж (1714). 21·15. Популярний концерт.

Берлін (475,4) 2·30. Легка мужика.

Відень (519,9) 17·30. Камерний концерт 20·00. Концерт Академії Шубертівського Союзу.

Кенігсвустергавзен (1618,3). 21·00. Скрипка і фортепян.

Давентрі 482,3 22·00. Симфонічний концерт з Бірмінґгем.

Рим 441,8). 21·00. Військова музика.

Мілянo (304,2). 20·10. Музична вечірка.

Ленінград (1000). 19·00. Опера або оперетка.

Москва (825) 18·00. Сільський концерт.

Харків (16·80) 17·00. Камерний концерт.

Київ (775) 20·00. Концерт з Філгармонії.

Прага (348·2). 20·00. Симфонічний російський концерт.

Варшава (1395,1) 20·30. Популярний концерт: оркестра Фільгармонії.

Познань (329,8) 10·15. Музична інтерлюдія: мандоліністи.

Лянгенберґ (1622,2) 10·00. Вечір пісень.

Будапешт (549). 21·45. Симфонічний концерт і циганська музика.

ОГОЛОШЕННЯ

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Замісць квіток на домовину бл. п. Василя Тимуша, що помер дня 4. VI. ц. р. зложив інж. Арнольд Фішлєр в Центробанку квоту зол. 4 — на Добродійний Комітет Львівських Економічних Установ. 2176 1—1

Вступні іспити в Приватній жіночій гімназії „Українського Інституту для дівчат" з повними правами державних гімназій — в Перемишлі — відбудуться: до І. класи дня 28. червня, до клас ІІ—VII дня 27. і 28. червня ц. р. — Зголошення день перед іспитом або вчасніше. Учениці гімназії знайдуть приміщення у взірцево уладженому Інституті Товариства, будинок якого лучиться з гімназією — **Управа гімназії.** 2169 2—2

Львівська Філія Українського Краєвого Товариства охорони дітей і опіки над молодю улаштовує в неділю дня 9. червня відчит д-ра Олександра Барвінського: Нові охоронні щіплення проти туберкульози. Щіплення проф. Фрідма ідн. Сала „Української Бесіди (вул. Рутовського ч. 22) поч. о год. 12 в полудне. Вступ за добровільними датками.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ПЛАТИМО високі ціни за золото, бриллянти і перли. Домбровські-Розважевські, Львів, (Готель Жоржа), вул. Академічна ч. 2. — Оцінка безплатно. 13 6 56—

ПІДЛЮТЕ-КАМЯНЕЦЬ. Від дня 1. липня до винайму кімнати з удержанням. — Зголошення до дня 15. червня Ольга Чапельська, Дрогобич, вул. Стрийська. 2177 1—1

ІНТЕЛІҐЕНТНА жінка середніх літ, що займеться цілою домашньою, рільною господаркою та кухнею, пошукує місця — Листи до Адміністрації „Діла" для Н. Ф. 2175 1—1

ҐОДИННИКИ тільки найліпших фабрик пренайнижше продає за готівку і на рати від десятків зл. з найліпшої сторони звісна фірма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5. 3 173-2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст нервових, серцевих і нервових

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентґеном. 6—2

Д-р Роман Перфецький

веде свою адвокатську канцелярію

ЛЬВІВ, вул. БЛЯХАРСЬКА, 9.

215 (побіч Ринку). 2—10

3 30.-	ПЕРСТЕНЕЦЬ	30.-

14-каратові пломбовані з рубіном тільки у Б. ГРИНБЕРҐ, Сикстуська 4 Т. 59-22

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 127 (11.468). Львів, неділя 9. червня 1929. Pocztowa opłata uiszczona ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телєграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

НІ ЗАМКИ, НІ СТОРОЖ, НІ ПЕС
не перешкодять злодіям вломатися в Ваше мешкання і зрабувати Ваше майно, тому обезпечіть його від крадіжі з вломом в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.
За обезпечення домашнього уряджения на зол. 1000 пересічна річна премія з додатком виносить зол. 4·—.

НЕДІЛЯ, 9. ЧЕРВНЯ, год. 4. попол. на площі „СОКОЛА БАТЬКА" у ЛЬВОВІ (біля стрийської рогачки)
ВЕЛИКЕ СВЯТО МОЛОДІ
УСІХ ЛЬВІВСЬКИХ ШКІЛ І ВИХОВНИХ ЗАВЕДЕНЬ „РІДНОЇ ШЛОЛИ".
ПРОГРАМА БОГАТА! ТИСЯЧІ МОЛОДІ! ДУТА ОРХЕСТРА!
ИДЕМО ВСІ ОБОВЯЗКОВО!

:: :: НАЙБІЛЬША В КРАЮ ФАБРИКА ДЗВОНІВ :: ::
БРАТІВ ФЕЛЬЧИНСЬКИХ
В КАЛУШІ ВУЛ. СІВЕЦЬКА Ч. 18. :: В ПЕРЕМИШЛІ ВУЛ. КРАСІЦЬКОГО Ч. 63.
відливає на замовлення дзвони гармонійні й поодинокі, а постійно удержує на складі понад 200 шт. готових дзвонів у вазі від 10—600 кг.
ЦІНИ ПРИСТУПНІ. — СПЛАТА РАТАМИ.
При важніших запитаннях прохається письма до нас слати рекомендовано.

Ромунська мегальоманія.

Львів, 8. червня 1929.

Перед кількома днями з допису нашого черновецького кореспондента довідались ми, що під демократичним правлінням Маніва не наступили ніякі основні зміни в положенні кругло одноміліонової української маси під ромунською владою. Навпаки, після деяких загальних полекш громадського характеру (як: знесення стану облоги в північній Буковині, деяка свобода віч і зборів та культурно-освітньої й економічної організації), які автоматично випливають з демократизації правління, починається відворот на старі позиції ліберало-націоналістів (братіянців, йоргівців й авересканців).

Святочну заповідь націонал-цараністів в Альба-Юлія про розвязання національного питання в дусі слушности і справедливости, згадується тепер усе рідше. Що більше! Всі ром. партії, не виключаючи й націонал-цараністів, не нехтують ніякими засобами з провокацією включно, щоби не сповнити своїх обіцянок, головно у відношенні до українців. Розуміється, тут маємо на думці виключно цараністів, бо інші „впливові" партії признавали українців тільки в часі виборів, а Дорі Поповіч присягав в своїм часі навіть на хрест перед українськими селянами, що уряд приверне в школах українську мову навчання. Та видно, що ромуни (головно ті з регату), виховані під турецьким ярмом в атмосфері облуди, не лише обіцянки, але й присяги трактують виключно під кутом ситуаційної доцільности. Історія державної Ромунії — перед війною і після війни — дає не один доказ опортуністично-неморального трактування всяких зобовязань, договорів і присяг.

При тому цікаве ще одно: Всі ромунські партії — розуміється поруч державної нації — признають ще жидів, мадярів, німців, навіть жмінку турків і болгарів, але не признають українців. Мовляв, це зукраїнізовані чи там зрутенізовані ромуни. Таке становище є випливом рабської психіки. Ромунські партії признають тих, що в той або інший спосіб панували над ними, гнобили їх, але не признають тих, які над ними не панували, які їх часто підтримували. Над тими вони хочуть панувати всецїло аж до повної ліквідації українців як окремої національно-культурної одиниці. Є це вислів ромунської мегальоманії, прояв надмірної пихи легкодуха, що розмірно легко осягнув, завдяки пригожим обставинам державність не лише на своїй національній території, але захопив й чужонаціональні области без найменших даних управляти ними.

Ромунський гніт усім своїм вантажем лягає в першу чергу на українців. З усіх областей, що найшлися під чужим панованням, українська область й українське населення в Ромунії найшлося в найважчому становищі. Під теперішню пору за традиційною нагінкою на українців лібералістичного „Універсула" пішли провокації цараністичного „Курентула". Як „дер дрітте їм бунде" (поминаючи дрібніші лібералістично-боярські органи) виступив „Намул Романеск" проф. Ник. Йорги. Цей визначний ромунський історик помістив у своїму націоналістичному органі статтю під написом „Рутенські безличности", статтю, яка по своїй формі і змісті підходить під рівень неперебірчивого в словах вуличника, але не професора університету. Мовляв, „рутени" це покидьки благородної ромунської раси. Вони борються проти нас „циганів" (себто ромунів). Вони проганяють ромунських священиків і кепкують собі з поганої і трусливої ромунської адміністрації, щоби приготовити українську. Проф. Йорга розуміє ще мадярів, бо вони сидять в Семигороді 800 літ, розуміє і негативне становище до ромунів саксів, бо вони сидять там 1.000 літ, але не розуміє „галицьких торбарів", яких ніби-то привели на Буковину габсбурські беамтери, щоби їм дати хліб у дідизні Степана Великого. А прийшовши на Буковину, „галицькі торбарі" не принесли нічого, крім лінивства (?!) і лакімства (?!). Недопустимим є, щоби вони вважали ромунів циганами, бандитами та узурпаторами. Український ірредентизм треба знищити в Ромунії. Такі є думки проф. Йорги про частину великої української нації, думки — поперетикувані такими словами, як: „голодранці, волоцюги, торбарі".

Зайвим було би сперечатися з „ученим істориком" на тему, хто перший прийшов на буковинську землю, чиї предки перші управляли ту землю, хто мав більшу або меншу торбу, хто більше лінивий, а хто більше лакомий. Хто як хто, але ромунські Йорги, Шейкари з їх „Універсулами", „Курентулами" й іншими „Нямулами Романесками" мають найменше право накидуватися на інших чи їм докоряти. Хто є лінивий, свідчить найкраще стан загальної культури от хочби на Буковині і в „чистокровнім" регаті. Хто є лакомий наглядно доказує підступна крадіж чужонаціональних територій і паразитування на чужому культурному й економічному дорібку. Справді дивно виглядає, що та мішанина всяких кочівничих племен і нащадків римських злочинців, яка тепер виступає під назвою ромунів, важиться в такий огидний спосіб нападати на частину великого народу, який серед найбільш несприятливих умовин втримався на поверхні життя і послідовно змагає до вершин культурної нації. Таж „велико-ромуни", не вважаючи на всі привілеї державної нації до нинішнього дня не видали навіть такого романіста, як маленька Буковина (О. Кобилянську). Про творців тієї міри, що Шевченко, Франко, Федькович, Коцюбинський, Леся Українка, Стефаник взагалі навіть не доводиться говорити. Ромуни віддавна мають високі школи, але далеко ромунським Йоргам до рівня української науки. І так під багатьома оглядами, бож загально відомо, що Ромунія є одною з найбільше відсталих країн в Европі.

Ромуни, які нічого не вложили в світову культуру, які нічим не заслужили собі на державність, на рівнорядну участь в сімї вольних народів, збігом виняткових обставин осягнули значне становище на полудневому сході Европи, розтягаючи свою державність не лише на всі етнографічні волосько-молдаванські землі, але й пересуваючи державну межу значно поза їх обсяг. Одначе державність без змісту не є достатньою в нинішніх часах. Всебічною культурною творчістю, економічним розвитком, невсипучою працею треба її виправдати, треба доказати її раціональність. А державці „Великої Ромунії" якраз доказують протилежне, засвідчуючи що вони не доросли до ролі, накиненої їм збігом обставин. Некультурність, відсталість і віками нагромаджені елементи рабства кажуть їм коритися перед сильними і дячити тих, хто переходово є слабший. Але вони повинні тямити, що історія не стоїть на місці, що історичні процеси нищать все штучне, культурно недорозвинене й політично неоправдане. Ромунські мегальомани повинні памятати, що „торбарами" були англійці, німці, американці, голяндці й бельгійці, а сьогодні вони ступають на чолі людства. А романські велитні в роді еспанців чи португальців нині на сірому кінці. Тимбільше безосновною й неоправданою є мегальоманія таких „велитнів" і „римських потомків", як ромуни у відношенні до українців.

З чехословацької закордонної політики.

Промова Бенеша.

Чехословацький міністр закордонних справ д-р Бенеш виголосив у комісії для закордонних справ сенату та палати послів експозе про результати конференції малої антанти в Білгороді. Він підчеркнув значіння, яке має продовження союзних договорів і заключення договору про мировий суд. Конференція ствердила, що мала антанта має абсолютно приязні відносини до Франції, Англії, Італії, Німеччини, Польщі й Австрії. Таксамо відносини до Угорщини та Болгарії розвиваються нормально. Цим разом не треба було підчас конференції виступати проти жадної держави. У справі відношення до СРСР все лишилося по старому. Конференція займалася також справами Ліги Націй. Щодо розброєння, поки-що не осягнено жадних успіхів.

Окремий великий уступ своєї промови присвятив Бенеш відношенню малої антанти до справи національних меншостей. Тут він зробив такі самопевні застереження та так вихвалив національну політику Чехії, що можна аж дивуватися, де взялася в нього така метода самохвальби. Бенеш казав:

„У справі національних меншостей конференція заступала погляд, який висловлено в меморандумі до комітету трьох. Становище малої антанти в цій справі означується тими договорами, які вона підписала. Ми хочемо виконати наші зобовязання, але нікому не дозволимо порушити тих прав, які дають нам ці договори. З тексту договорів видко, що вести якінебудь переговори в справі національних меншостей перед інтернаціональним форумом зайва річ з тої простої причини, що фактичний стан, який панує в нас, далеко перевищує зобовязання цих договорів. Вся проблема є насамперед правною проблемою, справою толкування договорів і з цього погляду треба її дослідити. Одначе цю справу треба відділити від наших прав та зобовязань, які ми взяли на себе договорами. **Наші меншости одержують далеко більше, ніж вони могли би осягнути під впливом закрдону.** Я міг би дати на це докази. Ми заключили в справі національних меншостей договір з іншими державами, і цей договір може бути змінений лише за згодою всіх контра-

НЕДБАЙЛИВІСТЬ

людини в його зовнішнім вигляді дає — хоча не завсіди — образ його внутрішньої вартости. Чи сам зовнішний вигляд вашого оточення не робить часто на Вас відстрашуючого або відемного впливу? Чи не робить на вас прикрого враження напр. викривлений запаток і чи воно свідомо або несвідомо не переходить на дану особу. Носіть гумові запятки BERSON. Зберігаєте через це Вашу обуву перед вчасним зношенням, а себе самих перед відемною критикою Ваших близьких. 2185 1—1

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

РАНІШЕ РОМАН ЗУБИК

ЛЬВІВ, ВУЛ. ГАЛИЦЬКА Ч. 16.

ВОВНЯНІ НОВОСТИ ДЛЯ ПАНЬ на плащі, костюми і сукні. ШОВКИ у великому виборі. ВОВНИ АНГЛІЙСЬКІ І КРАЄВІ на мужеські одіння.

гентів. Що торкається процедури в справі національних меншостей, то тут треба бути дуже обережним, бо дуже можливо, що під покривкою процедури буде змінений сам зміст договорів".

Після промови Бенеша в палаті послів відложено дискусію над його виводами до найближчого засідання, а в комісії сенату відразу приступлено до дебати. Німецькі промовці виступили проти погляду Бенеша, ніби-то становище національних меншостей в Чехословаччині практично краще, ніж постановлюють договори. Німецький соціялдемократ д-р Геллер вказав на недавню заяву німецьких міністрів, в якій були висловлені зовсім інші думки. На його думку не може бути жадної мови про рівність прав. Німецький сенатор з християнсько-соціяльної партії д-р Ледебур вказує на упослідження німців при державному субвенціонуванні культурних установ.

Після англійських виборів.

Польські надії і побоювання.

Цілий світ з великим напруженням ждав вислїду англійських виборів. З не меншим напруженням ждали їх і в Польщі леліючи надію, що консерватисти, франкофіли і частинно польонофіли, втримаються при владі. Ті надії часом переходили в певність, докочуючись до Геркулевих стовпів, чого доказом між іншим був санаційно-„полковницький" наказ (д-ра Гурки з „Дзенніка Львовского") на адресу жидів, що вони не можуть бажати собі побіди лейбуристів, бо це „протидержавне" бажання.

З хвилею упадку консерватистів, треба було робити „добру міну". Польська преса спершу, як довго не був оформлений кабінет, писала, що по суті нічого не змінилося, що на Англію спокойно". Але скоро тільки король доручив Макдональдові формування кабінету, скоро стало ясним, що робітничий уряд щонайменше якийсь час кермуватиме закордонною політикою імперії, знову зросли побоювання в польських колах. Дає їм вислів не лише правоопозиційна преса, але й проурядова, та сама, що ще недавно заспокоювала і твердила, що все буде без змін.

І так проурядовий варшавський „Курєр Пор." виявляє значне занепокоєння з приводу приходу до влади Макдональда:

„Втратою для нас буде відсутність при керми закордонної політики Англії Чемберлена, якого праця в Союзі Народів від ряду літ укладалася в дусі, прихильному для Польщі. Маридська сесія дасть нам прібку того, як реагуватиме німецька активність на вислід нового угрупування сил в Англії. Поки-що висновки були би передчасні. Коли одначе німцям повелося добути деякі успіхи, при чому в обсязі можливостей бачимо тільки деякі уступки в справі Надренії, то рекомпензатою за них була би без сумніву енергійна акція, яку уряд партії праці розвинув би в напрямі віднови женевського протоколу, якого значіння для Польщі є аж надто відоме".

Шастям у нещасті, а одночасно а огляду на факт приходу до влади лейбуристів „доброю міною", є для Польщі — по думці „Кур. Пор." упадок Льойда Джорджа.

„Якщо п. Макдональд — пише цей орган — видержить у постанові не входити в союз із вождом ліберялів, то зможемо з полекшою відітхнути і вкінці ствердити, що роля того політичного інтригана неминуче скінчена. Відпихнений партією праці, з погордою трактований консерватистами, вкінці перестане він занечищувати політичну атмосферу не лише в Англії, але й далеко поза її межами".

Інші проурядові органи, „радіючи" приходом до влади лейбуристів, всетаки не скривають й деяких побоювань. На зміні уряду в Англії можуть виграти в першу чергу німці (справа роззброєння, репарацій і міжсоюзних боргів та справа Надренії). Правда, вони потішають себе тим, що „для гарних німецьких очей (як пише „Іл. Кур. Цолз.") уряд Макдональда не посвятить ані шеляга і не ослабить становища Вел. Британії в принципових справах", але треба бути приготованим на німецьку офензиву на міжнародньому терені з одного боку, а на зріст угодових настроїв в Льондоні з другого. Тому

„мусимо подвоїти свою сторожкість і напружити всі сили, щоби у звязку зі зміною уряду в Льондоні не ослабла наша позиція".

Як бачимо, то цю зміну фронту польської преси у звязку з довершеним фактом, у звязку зі зміною уряду в Англії, можна поки-що коротко зясувати словами О. Олеся: „З журбою радість обнялась".

Всілякі забурення травлення, надквасоту жолудка, склонність до жовчових камінів, подразнення слїпої кишки і т. п. лагодить і лічить стале уживання алькалічної води, яку одержуємо через розпущення активованих, або можливо зближених до сполуки, природної води Таблєтон VICHY Магістра КЛЯВЕ. Необхідні в подорожі, при ресторанційній зарві, надуживанню алькогольних напитків і т. д. Одержати можна в кождій Аптиці і Дрогерії. 2051 2—6

Радянська Україна.

Чистка партії і радянського державного апарату.

На Україні, як врештою і в цілому Радянському Союзі, відбувається тепер генеральна чистка партії від всіх правих і лівих ухильників. Така чистка відбувається що року по головних партійних з'їздах. Рівнорядно з партійною чисткою відбувається і чистка радянського державного апарату від „елементів, що розклалися, що перекручують радянські закони, що зрослися з куркулем і непманом, що заважають боротися з тяганиною та прикривають П, що погордливо, по чиновницькому, по бюрократичному ставляться до пекучих потреб трудящих; від розтратників, хабарників, шкідників, гультяїв тощо". На зрозумілій для українців мові кожна така чистка означає, що з державного апарату викидають передовсім національно-свідомих українців. Те саме діється і в партії.

Виробництво автомобілів на Україні.

В Харкові відбулася в перших днях червня нарада металь. відділу Всеукраїнської Ради Народнього Господарства, на якій застановлялися над справою продукції автомобілів на українських фабриках. На ній рішили для українських фабрик доцільне виробляти тягарові автомобілі великого тонажу. Чи будуть дійсно виробляти такі автомобілі покищо не відомо, бо це залежить від того, як до справи поставиться Москва. З уваги на те нарада рішила виготовити план фабрикування тягарових авт і вислати його до затвердження в Москву.

18 нових робфаків на Україні.

З радянської преси довідуємося, що Рада Народніх Комісарів У. С. Р. Р. в цілях пролетаризації високих шкіл рішила заснувати вже в шк. році 1929-30 18 робітничих факультетів (підготовчих курсів до вищих студій для робітництва). Робітничі факультети (робфаки) мають між іншим повстати: при сталінському й артемівському педагогічних технікумах, при житомирському, полтавському, чернігівському, камянецькому і херсонському інститутах народньої освіти, при харківському ветеринарному інституті, при білоцерківському й полтавському сільсько-господарських технікумах, при жидівському відділі житомирського інституту народн. освіти, при новополтавському жидівському сільсько-господарському технікумі, при одеському технікумі, при рубежанському хемічному технікумі, запоріжському індустріяльному, луганському кооперативному, київському художньому інституті та при дніпропетровському інституті.

ІНЖ. АГР. АНТ. РОМАНЕНКО.

Сільське господарство в житті народу.

Народне господарство складається з різних родів промисловости. Так, наприклад, коли ми бачимо, що десь в підземеллю, в шахтах копають вугілля — це буде промисловість добуваюча, бо робітники добувають нам те, що протягом довгих віків природа накопичувала в земних надрах. Далі, коли ми захочемо встановити, до якого роду промисловости буде належати плавлення заліза з руди, — то для цього треба нам лише трохи подумати, щоби прийти до висновку, що це буде промисловість оброблююча; та й справді, тут раніше добуту з надр земних руду оброблюють на залізо через плавлення у доменних печах.

Для нас зараз цікавим є знати, до якого роду промисловости належить сільське господарство?

З життя вже знаємо, що продуктів сільського господарства природа в надрах земних не відкладає, так що їх звідтіль добувати не можливо. Також нема можливости здобувати їх і шляхом обробки з продуктів промисловости добуваючої. Словом, сільського господарства не можна віднести ані до промисловости добуваючої, ані до промисловости оброблюючої.

Частини живих рослинних організмів, основний продукт сільського господарства, — появляються в наслідок синтези сонячних променів чотирьохокису вуглеця, кисеня, води, азоту та різних мінеральних сполук; ця синтеза відбувається виключно в живих клітинах, які мають у собі хлорофіл.

Звідси сама собою напрошується відповідь, що сільське господарство належить до промисловости творчої, синтезуючої.

Коли ми подивимось навколо себе, то все спостерігаємо рух людей, тварин, машин; все це відбувається за рахунок теплої енергії, що при цьому витрачається.

Мимохіть являється думка про те, що десь мусить бути невичерпане джерело цієї енергії. Таким джерелом є сонце... Воно, з небесних просторів, вічно, безперестанку посилає на нашу землю багато різних своїх променів, а між ними й тепловий. Промінь цей доходить до нашої землі у формі кінетичній. Такою формою теплової енергії людство не може широко користуватись; вона мусить бути перетворена у форму потенціяльну, в якій її можливо скороновати, збирати, транспортувати з місця на місце — по волі людини.

Перетворення сонячної теплової енергії з форми кінетичної у форму потенціяльну — властиве лише живим клітинам, що мають у собі хльорофіл, себто рослинам травянистим та деревянистим і тільки. Всі інші організми такої здібности не мають, вони мусять мати готову поживу від рослин хльорофільних.

Тепер, я думаю, буде ясним те величезне значіння, яке відіграють травянисті та деревянисті рослини, також як і значіння сільського господарства, що займається культивуванням цих рослин.

На превеликий жаль, та частина теплової сонячної енергії, перетвореної рослинами за допомогою своїх живих хльорофільних клітин з форми кінетичної у потенціяльну, яка найбільше необхідна для життя людства, як от рижне зерно, зеленина й інше, що призначені для споживання людьми та тваринами, не може довго зберігатися: продукти ці порівнюючи скоро псуються. Наслідком цього людство позбавлене можливости зробити для себе запаси цих продуктів про чорний день, на довший час, як-то можна зробити з продуктами іншого роду промисловости.

Все це примушує людей, а в першу чергу сільських господарів, працювати з року на рік, щоби не переривати та не згубити цієї творчої продукції.

Далі, не всі рослинні продукти людство може споживати безпосередньо. Імо хліб зі зерна пшеничного, чи житнього; імо крупу зі зерна пшеничного, ячмінного, вівсяного, просяного чи гречаного та рижового; імо кукурудзу, капусту, бараболю, огірки, цибулю, часник, моркву, рельківку, буряки, яблока, грушки, сливки, черешні, вишні і т. і., але не можемо ми споживати ані соломи, ані сіна, ані зеленої трави; а між тим у них також міститься богато кальорій теплової енергії. Крім того, людський організм остільки є зніжений, що може споживати рижного роду білкові та інші сполуки лише в певній, приступній для нього формі.

Тут на допомогу людству приходять сільсько-господарські тварини; вони всі ці продукти, яких не може людина споживати безпосередньо, — перетворюють у своїх організмах в

Побут і психольогія.

(Від нашого кореспондента.)

Луцьк, 6. червня 1929.

I.

Північно-західні українські землі переживають переломовий момент. Млин життя, що його порушає хід подій, в приспішеному темпі перемелює все, що попадає на його невблаганне каміння: політичні погляди, настрої, методи праці, діячів, інтеліґентський і селянсько-хліборобський побут, психольоґію мас.

Не лише перемелює. Одночасно сортує, деякі елементи відкидає, інші, як добірне зерно висовує наперед; одні форми перекреслює, другі освячує; декого з провідників стягає з вчорашнього недосталу й передає в архів, іншим віддає в руки провід і змушує двигати великий тягар життя.

Горе тому, хто не орієнтується в цьому коловоротї, та хто не вміє чи не в силі поспішати за бігом життя. Ще більше горе тим, що ставлять штучні перепони цьому життєвому бігові або хочуть плисти проти нього.

Скільки імен, що ще перед кількома роками ґреміли та блестіли на наших землях, сьогочі цілковито зникли з обрію та відійшли на сторінки історії. Скільки напрямів та орієнтацій збанкрутувало чи доживають останні моменти ліквідації! Де романтичний „сельсовоа"? Де зухвалий комунізм? Де гнучкий і слизький угодовізм-рівенський, володимирський та ковельський? Де масова грошевита сельробівщина? Де традиційна сентиментально-бездіяльна просвітянщина, що обмежувалася співами й зітханнями? Де добродушна інтеліґентська обивательщина, одягнена в затану свиту безпартійного, беззмістовного, загального обєднання? Все це розвіюється, блідне й никне.

Ще метушиться на обрії однорічна луцька „кисілівщина", але це — передсмертна метушня. Маса вже викинула її за борт свого національного корабля, і дарма вона чіпляється його то з того, то з другого боку.

Млин нового життя невпинно працює, перемелює, сортує й відкидає.

II.

Дві великі сили, що швидко наростають, домінують над усіми: *господарська й національна.* Ці сили досі давали перебої, навіть більше — працювали іноді в протилежних напрямках. Нині вже помічається узгіднення напрямної лінії. Імя цієї лінії — *відбудова,* вихідний пункт її — власні природні духові й матеріяльні сили, а напрям відрубність, відмежованість від чужинців.

Обидві ці сили — національна й господарська — перетворюються в колеса, що котяться рівнобіжно по шинах життя до неясного ще, але безумовно кращого завтра.

З недавнього хаосу життя все ясніше виступає й формула праці. Ось вона: *кооперативізація праці на ґрунті міцної дрібної хліборобської власности.* Об цей ґрунт розбиваються не тільки комуністи, сельроби, радикали та до них подібні, але й ті приблудні кооператори, які насильно хотіли прищепити на наших землях інтернаціонально-офіціяльний рід кооперації, угнобюючи його щедрими кредитами.

Об камінь ідеї сільсько-господарської відрубности таксамо розбивається офіціяльний хліборобський інтернаціонал, що його тут прищеплювали „кулка-рільничі", не менше підтримувані кредитами.

Є фактом, що цю формулу праці створили не інтеліґенти, яких часто обвинувачують державні й ліво-партійні чинники, а самі маси. Участь інтеліґентів у цьому ділі найменша. Навпаки, більшість з них цілковито заскочена цею формулою, а навіть відпхнута від керми. Лише меншість політичних і громадських діячів національного табору зорієнтувалася в цьому переломі життя, і сьогодні ініціятива й провід переходить до їх рук.

Інші, як що не хочуть бути цілковито викинуті за борт життя, мусять піти з ними чи за ними.

(Докінчення буде.)

В. Островський.

З „Рідної Школи".

Bureau International d' Education в Женеві — Міжнароднє Бюро Виховання — звернулося до Рідної Школи з проханням, прислати йому на виставку українські видання для молоді з нагоди Міжнароднього Педагоґічного Конґресу, що відбуватиметься тамже від 25. липня до 4. серпня ц. р. в Інституті Жан Жака Русса.

Українські видання ввійдуть у катальоґ, друкований двома мовами, французькою й англійською, а по Конґресі будуть перенесені до неодмінної вистави, яку влаштує Бюро зі всіх надісланих йому експонатів. Однак на жадання книжки будуть звернені експонентам.

Кожний експонент отримає від Бюра даром грубий катальоґ видань для молоді з 67 країв.

„Рідна Школа" умовилася вже з львівськими видавництвами й видавцями в справі надіслання їй своїх видань і звертається отсим до всіх видавництв у краю, щоби чимскорше прислали по одному примірникові своїх видань на адресу „Рідної Школи" — Львів, Ринок 10, а „Рідна Школа" перешле весь зібраний матеріял до Женеви.

Як у кого є лишня давна діточа книжка, шкільна чи для лектури, яка вже сьогодні є бібліоґрафічною рідкістю, то просимо дуже прислати її „Рідній Школі" для висилки на згадану всесвітню виставу. Українські книжки будуть там виставлені, як окрема група.

З життя наших установ.

Загальні Збори „Українського Краєвого Т-ва охорони дітей і опіки над молодю" у Львові.

Дня 20. травня ц. р. відбулися з черги VII. Звичайні Загальні Збори „Українського Краєвого Т-ва охорони дітей і опіки над молодю" під проводом голови Т-ва през. М. Каратницького, при участи 32 членів зі Львова і краю. Присутність так малого числа членів можна пояснити тим, що рівночасно відбувався краєвий зїзд „Рідної Школи", а далі, недостачею зрозуміння ідей і завдань нашого Т-ва серед української суспільности.

Зі звіту секретаря діяльність Т-ва в останньому часі представляється так: В 1928 р. засновано 4 нові філії (Борщів, Буськ, Радехів, Рогатин), так, що під цю пору істнує 37 філій Т-ва. Але не всі філії ведуть живу діяльність, деякі, а саме: Ярослав, Янів, Делятин і Городенка — не прислали навіть звіту зі своєї діяльности мимо прохань і упімнень Головного Виділу. Філії удержують **діточі заведення** (Бережани, Болехів, Городок, Долина, Жовква, Калуш, Камінка Стр., Сколе, Стрий, Тернопіль, Теребовля), **діточі садки** (Дрогобич, 250 дітей), бібліотеки для молоді, курси для провідниць діточих садків, кремінну лямпу, порадню матерей, дентистичну амбуляторію, удільють найбіднішій дітворі підмоги в одінню, харчах і грошах, удаштовують концерти, вистави, діточі свята і т. п.

Головний Виділ, як адміністративний орган Т-ва, полагоджував у першу чергу всі біжучі справи, а дальше вів працю у своїх 3 комісіях: **організаційній** (голова п. Малицька), **фінансовій** (гол. п. Говиковичева) і **статутовій** (гол. о. кан. Лициняк). Заходом орган. комісії скликано до Львова краєву анкету з метою заінтересування ширших кругів суспільности ідеєю опіки над українськими дітьми і молодю, на якій прочитано 2 реферати з ділянки орґанізації опіки над молодю у нас і за границею, а в широкій дискусії усталено напрямні праці для Т-ва. Переведено реєстрацію захистів, виготовлено правильник діяльности для філій і т. п. Статутова комісія підготовила основну зміну статута з огляду на теперішні обставини, яку Заг. Збори приняли. Фінансова комісія добула в минулому і цьому році дещо фондів (збірка п. Говиковичевої в Америці), що уможливить Т-ву живіше повести свою діяльність.

Звіт з діяльности Пластової Секції склав голова Верх. Пласт. Команди проф. С. Левицький. Український Пластовий Улад мимо несприятливих відносин розвивається гарно. Вершком діяльности УПУ. в останніх роках є пластові табори. УПУ. приступає до згуртування старших громадян для пластової праці, розвиває тепер дуже успішно ідею ощадности серед молоді і т. п.

По зложенні звіту касієра п. С. Кульчицької і дискусії над звітами, уділено на внесок Ревізійної Комісії абсолюторію Головному Виділові.

До Головної Управи Т-ва вибрані: головою поновно през. М. Каратницький, а членами: о. кан. В. Лициняк, дир. К. Малицька, С. Ракова, М. Говиковичева, С. Кульчицька, І. Макух-Павликовська, проф. С. Левицький, д-р О. Тисовський, д-р Ю. Савчак, дир. В. Кузьмович, А. Іванович, Р. Мармаш. Головна Рада кооптувала ще: С. Федорчакову, О. Залізнякову, д-ра Крушельницьку, о. Н. Галянта, д-ра В. Щуровського. До Ревізійної Комісії вибрані: д-р О. Макарушка, Г. Павлюх, М. Левицький, О. Бачинська і Н. Голубовська.

Головна Рада вибрала зпоміж себе екзекутивний Головний Виділ у такому складі: І. містоголова: о. В. Лициняк, П. К. Малицька, директор канц. А. Іванович, скарбник С. Кульчицька, секретар Р. Мармаш. Заступники: М. Говиковичева, І. Макух-Павликовська і д-р Крушельницька.

Великі завдання Т-ва вимагають і великої інтензивности у праці, але відновлений Виділ дає запоруку, що та інтензивність буде використана, що праця централі побудить до живішої акції провінціональні філії, обхопить цілий край, зареєструє кожну українську дитину і поведе її здорову і дужу певними шляхами до великої мети.

Архів жидівської преси на Україні.

В радянській пресі вичитуємо, що істнуючий на Україні т. зв. центральний архів жидівської преси дістає тепер 298 видань жидівських періодиків. З них 143 жидівською мовою, 49 німецькою, 27 англійською, 27 старогебрейською, 3 російською, 4 польською, 11 французькою і 8 мадярською.

приступні форми. Даючи сільсько-господарським тваринам солому, полову, сіно та інше — ми одержуємо від них мясо, масло, молоко, сир, сало, що разом з хлібом, городиною та овочами й творять основу людського віджиґування.

Таким чином у сільському господарстві є ще друга форма промисловости — промисловість перероблюючa — скотарство (біотехнольоґія) та технічні підприємства.

Зі всього того, що досі сказано, виходить нібиж що добре булоб, якби всі живі організми, а значить і людина — мали хльорофільні клітини? Зупинимося трохи і над цим.

Так, ми бачимо, як кожна жива істота, по закінченні свого розвитку, або й раніше, — мусить вмирати, бо це є конечний закон природи. Вмираючи, розвинена істота залишає після себе і нащадків чи зародки їх і труп... Полишені нащадки — продовжують життя, розвиваються, як і їх попередники з тим, щоби як і вони потім вмерти... Це в однаковій мірі відноситься і до рослин, і до тварин, і до людей...

А щож з трупами? Вони піддаються тлінню, гниттю, в наслідок чого повстає повний їх розклад на ріжного роду ґази, що йдуть у порозклад вітря та мінеральні річовини, які повертаються до ґрунту, себто туди, звідки взяті рослиною.

Якимже чином відбувається процес тління, гниття та мінералізації?

Це все переводять живі організми, що мають клітини без хльорофілу, а саме: мікроорганізми, тварини, а почасти й людина. Не будь цих безхльорофільних живих істот, — на кулі земній з полишених трупів утворилосяб непроходиме багнище... Життя булоб не можливим, бо хльорофільна рослинність є позбавлена можливости продовжувати своє життя на трупах своїх попередників; споживати вона може лише ті річовини, що перебувають у ґазовому стані, як чотирьохокис вуглеця та у мінеральному стані. А безхльорофільні організми, як ми вже знаємо, в свою чергу, не можуть істнувати без рослин хльорофільних.

Таким чином ми бачимо повну, невідмінну залежність поміж живими організмами хльорофільними й безхльорофільними, залежність рівнозначну життю й смерті.

Як бачимо, велику ролю в житті природи відграє хльорофільна рослинність, перетворюючи теплову соняшну енергію з форми кінетичної у форму потенціяльну і шляхом синтези витворюючи орґанічні річовини, що служать потім поживою для вищих живих істот: тварини та людини. Велику ролю відграють також і мікроорганізми — перероблюючи величезну працю розкладу всіляких решток до тих елементарних форм, які знову можуть споживатися рослинністю. Не малу ролю у всьому цьому відграє й людина, — корегуючи та направляючи ті чи інші процеси в той чи інший бік.

Таким чином життя творить якесь замкнене коло: рослинність, тварини, людство, мікроорганізми...

Тепер для нас не буде вже сумніву в доцільности істнування живих організмів, як хльорофільних, так, поруч з ними, і безхльорофільних...

(Докінчення буде.)

Криваві події у Львові.

Дня 7. червня прийшло знову до ексцесів. В год. 5. до процесії прилучилося около 2000 корпорантів із студентками попереду. Після процесії корпоранти відлучилися та пішли до середмістя, де розділилися на два гурти. Одна, 1000 людей, пішла на пл. Торгів Сх. Біля головного кльомбу на Т. Сх. стали падати протидержавні оклики та проти Городського старости. Поліція візвала розійтися. Коли це було безуспішне, ще й впало каміння на поліцію, ця припустила шаржу. Прийшло до сутички. Кількох поліцаїв віднесло рани товчені, одного пробили, кількох корпорантів ранили. Вкінці демонстрантів розігнали.

Одначе в середмістю ексцеси повторилися, причому з окликів академиків виходило, що це протидержавні демонстрації. Поліція виперла демонстрантів з бічної вулиці. Та це не помогло, бо акад. молодь сконцентрувала всі сили на Марійській площі, де окружили Міцкевичів памятник. На кількаразові зазиви поліції, щоби розійшлися, відповіли камінням і свистом, підносили вгору малюнок, на якім зображений був чвалаючий кінний поліцай, що стріляє. Знову прийшло до шаржування, підчас якого кількох поліцаїв ранили, а підком. Шидловський контужений в ногу. Із демонстрантів було раненних 6 студентів і дві жінки. Рятункова стація заосмотрила підком. Шидловського і чотирьох поліцаїв і кількох студентів.

На пл. Домбровського гурток молоді напав на самітного поліцая та побили його палицями й обкидали цеглами. Коли поліцай впав, поцілений цеглою, били далі його палицями. Непритомного відвезла каретка рят. стації.

Около год. 10.30. запанував спокій.

Комунікат мін-ства вн. справ.

Мін-ство вн. справ повідомляє, що мін. Складковський приїхав 7. черня літаком до Львова, щоби ствердити перебіг подій. Міністр ствердив, що переслухано 42 свідків, які брали участь або бачили процесію Божого Тіла 2. червня. Висліди слідства адм. влади та шк. кураторії доказують, що з боку учениць не було свідомого бажання якнебудь спровокувати свято. Міністр ствердив, що реакція на поведення учениць наступила щойно на другий день веч., себто молодь допустилася знаних протижидівських ексцесів. Поліція підчас ексцесів арештувала в середині жид. гімназії під закидом публ. насильства 27 осіб. Комунікат стверджує, що в жид. гімназії при Жигмонтівській вул. знищили бібліотеку, подерли портрети і шкільні прилади. В Акад. Домі знищили уладження. В слідстві задержано 28 академиків обвинуваченых за § 83. і 85. к. з. Міністр не місці зарядив, щоби до нових ексцесів не прийшло.

Мін. Складковський і делегат мін-ства у Львові.

Дня 7. червня приїхав літаком в год. 12.30 міністр Складковський на летуньский майдан у Скнилові, а відси автом відїхав до воєвідства. Тут скликав конференцію у воеводи Голуховського. Взяли в ній участь усі львівські адм. чинники. В год. 1.20. відбулася конференція у начальника виділу безпеки Роговського. Обговорили події останніх днів. Звіти здавали городський староста Кльоц і нач. Роговський. Міністр видав зарядження в справі дальшої тактики. Подрібні інструкції власть у цій справі мін-ство вн. справ. Після 2-год. конференції мін. Складковський відлетів літаком у Варшаву.

Як делегат мін-ства справедливости для розгляду ексцесів приїхав до Львова прокуратор Токарський. Він у суті розглядав подробиці подій та інформувався про висліди дотеперішнього слідства. В ночі 7. черня Токарський вернув у Варшаву.

Мекдональдів кабінет.

Дня 7. червня оголосили урядову листу кабінету Лейбур Парті: Ремзей Мекдональд прем'єр, Сновден канц. скарбу, Арт. Гендерсон держ. секретар закорд. справ, Дж. Г. Томас льорд тайної печаті, Сідней Уеб секретар для справ доміній та кольоній, льорд Пармір президент ради, Санкей льорд канцлер і льорд справедливости, Дж. Р. Кляйнс держ. секретар вн. справ, Веджвуд Бен секр. Індії, Том Шов секр. військ. справ, льорд Томсон секр. летунства, А. Грінвуд мін. здоровля, міс Бонфилд міністр праці, Ноел Бокстон мін. хліборобства і рибовлі, сер Тревеліен през. уряду освіти, В. Грегем през. уряду торговлі та промислу, В. Адамсон держ. секр. Шотландії, Чемберлейн Ленсбері І. ком. публ. робіт.

Другий день меншостевих нарад.

Дня 7. червня Ліга Націй далі радила над справою нац. меншин. Канадійський дел. Дандюранд предложив відложити розглянення рапорту комітету 3-х. Держ. підсекретар Шуберт ствердив, що рапорт не може бути основою дальшої дискусії, що могла би довести до порозуміння в Лізі. Німеччина не може приняти рапорту, який не признає ніодної точки заяви мін. Штреземана. Дел. Дандюранд сказав, що треба полагодити справу меншостей, та не треба спішитися. Відложитиб її, на його думку, до осени. Бріян сказав, що рапорт уважає дуже добрим. Англ. дел. Грегем заявив, що має вказівки від уряду переговорювати на основі рапорту комітету 3-х. Колиб виринули нові питання, звернеться за вказівками до уряду.

Рачіча засудили на 20 літ.

Пунішу Рачіча, вбийника двох пос. Радичів і Басарічека білгородський суд засудив на 20 літ тюрми та на заплачення 20 тис. динарів суд. коштів. Двох інших обвинуваченых увільнили.

В недугах крови, шкірних і нирковнх, осягнете при вживанні природної гіркої води **Franciszka Józefa** правильне діланя органів травленнн. Славні спеціялісти признають, що дуже є вдоволені з добродійного діланя давно ствердженої води **Franciszka Józefa**. Жадайте в аптиках.

НОВИНКИ

- **Фотограф Янушевич**, вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 59-60. 1258 40-7

—**Несупокійна природа.** У Филипополі відчули 5-го ц. м. сильне тремтіння землі. Багато домів нарушених; димарі попадали. Населення в тривозі покидає місто. У Загребі впав град, якого деякі грудки мали величину курячого яйця; шкоди на полях великі. З Буенос Айрес повідомляють, що в провінції Мендоза повторився кілька разів землетрус. Чимало осіб убитих і раненых. Від тремтіння землі завалились деякі частини копалень олова в Монт-ель-Жвало, де згинуло багато шахтярів. В околиці польського Отвоцька прийшов в понеділок холод нижче зера і понищив частину молодої бараболі та помідорів.

— **З Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові.** В неділю, 2. червня відбулось засідання наукової комісії, в якої склад входять: Я. Біленький, І. Брик, В. Ганцов, В. Голоскевич, Я. Гординський, В. Дорошенко, І. Зілинський, С. Єфремов, В. Калинович, С. Кархут, К. Кисілевський, І. Кокорудз, Ю. Кміт, О. Колесса, Ф. Колесса, І. Копач, М. Кобилянський, А. Кримський, З. Кузеля, О. Курило, В. Левицький, О. Макарушка, М. Матіїв-Мельник, А. Ніковський, В. Охримович, І. Панкевич, І. Раковський, В. Радзикевич, О. Роздольський, В. Сімович, С. Смаль-Стоцький, В. Стефаник, К. Студинський, М. Тершаковець, Є. Тимченко, О. Турянський, В. Щурат. — Головою комісії вибрано І. Свенціцького, заступником І. Брика, секретарем К. Кисілевського. З цим засіданням починається оновлення давньої праці та поширення її ділянок. Намічено: 1) видавання журналу з обсягу питань мови, 2) ширення культу живого слова через статті у часописах і курси, 3) улаштовання курсу для збирачів прикмет живої мови, 4) улаштовання наукового осередка для праць комісії в робітні Товариства, 5) співпрацю з подібними установами, в першу чергу з ВУАН.

— **Іспит зрілости** в державній гімназії з українською мовою навчання в Тернополі відбувся під проводом директора гімн. Михайла Губчака в часі від 28. травня до 4. червня включно. Іспит зложили: 1) З відділу „А": Біжинський Володимир, Борак Евген, Бриняк Ярослав, Булка Любомир, Жураківський Евген, Качалуба Михайло, Квасницький Степан, Кекіш Роман, Паламар Володимир, Пасіка Володимир, Пастух Петро, Пашук Андрій, Постригачівна Софія, Скородень Зиновій, Турковський Василь, Флінта Ярослав, Фляк Евстахія, Цибушник Володимир, Шинкарик Степан і Яримович Богдан. При писемнім іспиті репробовано 3 кандидатів, при устнім 3. 2) З відділу „Б": Аліськевич Богдан, Грицай Семен, Дичковський Микола, Духницький Іван, Карпяк Ілярій, Куріца Василь, Луговий Артим, Марцюк Зиновій, Павлусь Омелян, Прощишин Василь, Славинський Осип, Смолій Іван, Совяк Ярослав, Станимир Василь, Стецюк Василь, Стецько Ярослав, Чорній Тадей і Штойко Ярослав. При писемнім іспиті репробовано 6-ох кандидатів, при устнім 1.

— **Іспит зрілости** зложили в українській державній гімн. в Перемишлі в днях 22—29. травня 1929. під проводом дир. д-ра Дениса Лукіяновича: Відділ А: Бакала Осип, Бородач Василь, Вандерер Володимир, Воркун Володимир, Гомонко Ілля, Дунай Осип, Захарясевич Микола, Кебуз Володимир, Ковальчик Петро, Колодій Мирон, Лебідь-Юрчик Дмитро, Левицький Володимир, Ліверс Айзік, Маївка Володимир, Макаруха Осип, Мецгер Лейба, Осолинський Іван, Пацановський Володимир, Серединський Олександер, Смола Олекса, Тененбавм Яків, Шатен Авраам, Шусгайм Мойсей. Відділ Б: Бадан Богдан, Босий Теодор, Волькштайн Яків, Ганчук Стефан, Гардибала Петро, Гірний Василь, Грабець Роман, Гервк Антін, Дебера Володимир, Дуда Бронислав, Івашко Володимир, Кіцила Іван, Кліш Юлій, Когут Іван, Любович Мирослав, Мельничук Франц-Осип, Михальчишин Ярослав, Осмак Пантелеймон, Савчак Петро, Сенківський Стефан, Сивий Микола, Стріавер Самуїл, Федина Андрій, Фединяк Володимир, Хульо Осип, Цигилик Теодор, Шуплат Анатоль. Репробовано на пів року з відділу А 6, а з відділу Б 5 абітурієнтів.

— **Іспит зрілости** у приватній жіночій гімн при українськім Інституті для дівчат в Перемишлі відбувся у днях 27—29. травня під проводом дир. Д. Джерджа. Здали його: Бобак Ольга, Буник Ольга, Василькевич Ольга, Гаврилик Осипа, Голічек Ірина, Поповчак Марія, Гуминяк Стефанія, Гела Олена, Дебера Марія, Калужницька Олександра, Ковальчук Марія, Колодій Осипа, Колодій Ярослава, Кушнір Марія, Лисак Евстахія, Макар Ольга, Макаруха Ярослава, Маринович Олена, Матейко Катерина, Мацюх Анна, Нищота Ярослава, Павлюк Ірина, Пасіка Дарія, Полянська Евгенія, Салук Ірина, Созанська Тетяна, Хоминецька Надія, Чапівська Ольга. Перепали: 1 при письменнім, а 2 при устнім.

— **Сучасна молодь.** Львівський гімназист Іван Жвір пробував застрілитись учора з револьверу, але не попав у серце. Дуже імовірне, що причиною цього року розпуки є недалеке свідоцтво.

— **Відповідь на брехню.** З Теребовлі пишуть нам: У 151 ч. „Польського Слова" з 4. VI. появилася брехлива вістка немовто люстратор ПСК в Теребовлі п. Третяк після переведення ревізії в кооперативах у Бернадівці і Варваринцях замкнув ці кооперативи внаслідок відкриття зловживань. Вістка ця не відповідає правді, зате правдою є, що замкнено „Складницу Кулек Рольничих" у Теребовлі, бо викрито недобір на десятки тисяч золотих. Управа „Складниці" між іншим натягнула і Повіт. Союз на суму 600 зол., які Управа ПСК мусить стягати через суд. Кожний судить другого по собі. Така наша відповідь непрошеним опікунам зі „Слова Польского". — **Управа Повітового Союзу Кооператив.**

— **Різні вістки.** Дипльоматичний конфлікт наскрізь звязаний з літом виринув між радянським урядом і японським; японські рибалки всупереч заказові ловлять рибу в радянському морі. — Зовсім випадково віднайшли невідомий досі рукопис твору Баха „Сонати на скрипки та цимбали". — Фільмова амер. фільма „Парамавит" купила від відомого англійського повістяра Гельсуорті право виставки його пєс у згуковій фільмі. — В околиці Манітоби згорілo ціле містечко гірників; 1000 осіб не має хат. — Підчас великих кінських перегонів в Епсом, куди щороку зїжджається вся Англія, переможцем вийшов несподівано кінь ірляндського купця Барнельса; глядачів було пів міліона, не вважаючи на цілоденну невпинну зливу. — Помер один із найбільших сучасних шахістів Ришард Реті, переможець над Капаблянкою 5 літ тому. — Проф. амер. університету в Прінстави, Штюарт, повідомляє, що зробив при помочі телескопу перші фільмові знимки краєвиду... на місяці. — На японськім пароплаві, що везе нафту біля Камчатки вибухла пожежа; 700 осіб загрожених. — Третій син англійського короля зломав собі обойчик підчас гри в поло; його найстарший брат, князь Уельський, ломав собі щось звичайно підчас їзди верхом.

— **Гості зпоза океану.** З нашої американської преси довідуємося, що до Европи має приїхати

Дня 21. червня
починається літо, але можуть уже вчасійше загостити до тебе весняники.
Одинока рада: взяти
Лєшніцера
масть І мило
оригінальні преп. з „Mohrenapotheke" у Вроцлаві
а зникнуть
ВЕСНЯНКИ
ще заки прийде осінь.
1 - 3
В аптиках і дрогуеріях масть 3·15, мило 2·30. — Де нема, просто у фірмі Апт. Drancz i Ska. Bielsko.

ЖАДАЙТЕ французьких паперців **ДО КУРЕННЯ.** **JOB**
1510 7 10

наш земляк Каленик Лисюк з дружиною, П. Лисюк буде в Европі два місяці і за той час відвідає майже всі тамошні держави. Ця подорож п. Лисюка, радше бізнесова. Він є власником великої компанії торговлі почтовими марками цілого світу, а також пересилкового товариства в Ню-Йорку. Д. Лисюк кромі звязків для своїх товариств хоче зорганізувати нову експортово-імпортову фірму, яка мала-б централю в Ню-Йорку і відділи в Европі. Дня 1. червня має приїхати на короткі вакації бувший міністр внутр. справ Західньої України д-р Лонгин Цегельський. В липні приїде до Галичини ґарох української гр.-кат. церкви в Джерзі Сіті, о. Володимир Лотович, щоби відвідати рідню в Тернополі, Бориславі і товаришів у Бережанах та на селах.

— **Спосіб на ґрипу.** Московський професор Самойлов мав найти середник проти ґрипи. Спосіб є дуже простий — інгаляція хльором. Новий середник має бути приноровлений на просторах СРСР.

— **Герої нашої доби,** це фільмові актори та актрисуни. Ось новий приклад їхньої популярности: Гаррі Піль, що грає десь у Голівуді, довідується з преси, що якийсь німець захоплений його грою, дарував йому заповітом 100.000 марок і кілька домів у Берліні.

— **Відчит про туберкульозу.** Пригадуємо львівській українській громаді, що „Тиждень Української Дитини", уладжений заходом Українського Т-ва охорони дітей й опіки над молодю, закінчиться відчитом д-ра Олександра Барвінського про „Нові охоронні щіплення проти туберкульози". Відчит відбудеться в неділю, 9-го червня, в 12. год. вполудне, в салі „Української Бесіди" (вул. Рутовського 22, I. пов.). Вступ за добровільними датками.

— **Михайло Островерха,** ліричний тенор і **Дарія Герасимович,** піяністка, уладжують концерт в Станиславові у вівторок, дня 11. червня ц. р., а в Коломиї в пятницю, дня 14. червня ц. р.

— **Стислі реколекції** (3-денвні) для учнів і учениць середніх шкіл відбудуться цего року у Львові, в Перемишлі і Станиславові. Початок 29. червня вечером. До участи мають право учні й ученици від VI. кл. гімн. зґл. від III-го року учит. семінарії в гору, а також абсольвенти(тки) гімназій і семінарій. Зголошення найдальше до 20. червня приймають ОО. Катехити. Знижена такса за удержання виносить у цім році за весь час 6 зол., котрі складаеться при зголошенні. Реколекції організує Управа Мол. Т-ва молоді. (Львів, скритка 108).

З судової салі.

Обв. Агатон Добрянський перед судом присяглих.

В пятницю 7. червня ц. р. продовжувано розправу далі. Малу салю виповнила публика цілком по береги. Між публикою бачили ми послів Целевича, Вислоцького, Ліщинського і сен. Кузьмина.

На початку розправи зголосився до оборони обв. Добрянського ще обор. д-р Олександер Марітчак. Зголосився щойно нині тому, що вчора був перешкоджений судовою розправою в Станиславові.

Переслухано ще кількох свідків оборони, які під присягою доказували невинність обв. Добрянського. І так переслухано як свідків: 1) сенат. Миколу Кузьмина, 2) посла Володимира Целевича, 3) о. мітр. Базюка (незаприсяжений), 4) Василя Шевчука, 5) д-ра Янкевича і 6) посла Олександра Вислоцького.

Всі вони зізнали, що обв. Добрянський закликав присутніх людей на святі Маркіяна до культурно-освітньої, організаційної та економічної праці над собою. Кажуть, що обв. Добрянський абсолютно не згадував про якінебудь етапи, які мав би перейти в своїй еволюції український народ, як їх вичисляє акт обвинувачення. Свідки рішучо заперечують, щоби обв. Добрянський накликував молодь з „Лугів" і „Соколів" до збройної боротьби, як це закидає йому акт обвинувачення. Навпаки! вони стверджують, що обв. Добрянський накликував людей, що до культурно-освітньої праці над собою, до організації в руханково-пожарничих товариствах, аби охоронитись перед деморалізацією кориими на селі. Далі свідки зазначують, що обв. Добрянський виголосив свою промову в спокійному тоні, що потвердив св. о. мітрат Базюк, при чому додав, що саме з промови обв. Добрянського можна було вичути нотку закиду до священства за те, що воно не явилося численно на Маркіяновім святі.

З переслухання інших свідків зрезиґновано тому, що оборона і прокуратор зріклися їх переслухання. Після того предс. Ангельський ствердив з актів на внесок обор. д-ра Біляка, що поліція в Золочеві зробила карне донесення до суду на обв. Добрянського щойно в дні 6. вересня 1928 р., хоч Маркіянове свято відбулося ще в дні 5. серпня 1928 р. Опісля відчитано візнання кількох поліцаїв, яких прокуратор не візвав на розправу і свідоцтва, виставлені обв. Добрянському громадським урядом на Знесінні та постерунком поліції. На тому замкнено доказове поступування. Тоді почав промовляти прокуратор.

Промова прокуратора.

В своїй одногодинній промові прок. Блонський (зі Золочева) підтримував у цілій своїй основі акт обвинувачення, опираючи свої тези виключно на зізнаннях поліційних свідків. Зате до всіх зізнань свідків оборони віднісся прокуратор з великою резервою піддаючи їх правдомовність у великий сумнів. Бо, мовляв, свідки оборони — це самі однопартійці обв. Добрянського, це члени партії УНДО, люди тих самих політичних переконань і навіть з тими самими поглядами на значіння присяги, яку належить топтати, ломити і цінити лише свою власну, як це сказав сам обв. Добрянський у своїй промові на горі Маківці. Прокуратор просив присяглих суддів, щоби вони потвердили питання злочину головної зради держави, збудовані по думці §§ 58 ц і 59 б к. з. та проступку за похвалу неморальних вчинків по думці § 305 к. з. Свою промову, видержану в піднесенім патріотичнім тоні, закінчив закликом до присяглих суддів, аби вони приноровивши до конкретного випадку засаду римлян **„salus rei publicae, suprema lex"** дали належну відправу тим, що змагають до відірвання східних земель від Польщі, як її інтеґральної цілости та гострять зуби на цілість польської держави.

Промови обв. Добрянського і посла обор. д-ра С. Біляка.

Після того забрав слово сам обв. Добрянський. Повагом, слово за словом ішла його оборона, яка зробила велике враження на всіх присутніх. Обв. Добрянський, навязуючи до слів прокуратора, який імпутував йому завзяту ненависть до Польщі просить присяглих суддів не жалюгідного милосердя, але строгої справедливости.

Вкінці почав свою дуже річеву промову пос. д-р Степан Біляк. Він у відповідь на настроєво-сентиментальну промову прокуратора, видвигнув другу максиму, якій на імя „юстіція ест фундаментум регнорум". Оборонець домагається для обв. Добрянського лише справедливости. В тій цілі піддає він гострій і критичній аналізі поодинокі тези акту обвинувачення, який побудовано на візнаннях лише трьох свідків і то двох поліцейських, а саме: св. Мормуля і Герчука і третього свідка бувшого комісаря староства в Золочеві Яцковського. Але, підносить обор. д-р Біляк, ци ці два поліцейські свідки є саме редакторами карного донесення до суду на обв. Добрянського і вони як залежні від прокуратора мусіли під власною відповідальністю піддержувати на розправі твір своїх рук. При тому вдаряє одна річ у вічі. Оба поліцейські свідки, які внесли карне донесення до суду щойно в дні 6. серпня, затямили собі дуже добре всі маркантні і проречисті вислови з промови обв. Добрянського, на яких опісля прокуратор збудував акт обвинувачення. Ба, що більше! Оба ті свідки мають хіба дійсно феноменальну память, бо ще тут у суді на розправі могли цитувати поодинокі обтяжуючі вислови з промови обв. Добрянського. Але ще ціквіше, каже оборонець, те, що св. Яцковський, укінчений правник, запитаний ним трикратно на розправі, чи чув, аби обв. Добрянський так промовляв до присутніх людей, каже, що лише менше-більше, щось ніби в тому дусі. Далі аналізує зізнання тих обох свідків, які зізнали, що обв. Добрянський мав взивати присутніх людей до збройної боротьби з Польщею і до відорвання східних земель від польської держави. Одначе, каже оборонець, нічого подібного інші свідки не ствердили тут на розправі, а їх зізнання підтримав навіть св. Яцковський, який зізнав, що того не чув. Оборонець д-р Біляк збиває твердження прокуратора немовто „Луги" і „Соколи" роблять лише військові вправи, і тим переступають рямці своїх статутів, за що адміністраційна влада є змушена „Луги" і „Соколи" розвязувати, як запевняв прокуратор. Обор. д-р Біляк виказував, що оба названі руханково-пожарничі товариства є зосім легальні і що богато із закритих товариств реактивовано вже на-

БЛІДНИЦЮ **НЕДОКРОВНІСТЬ** усуває, зміцнюючи діває, побуджує апетит, однокий середник для реконвалесцентів тільки у М-ра КШИШТОФОРСЬКОГО, вино хіново залізне на еспанській малядзі. — Laborat. Chem. farm. Mr. Krzyształorski, Tarnów. 774 67—7

зад. Вкінці заявив, що цей процес не є цілком процесом політичного характеру, як це запевняв прокуратор, але що це процес чисто культурний. Далі перейшов обор. д-р Біляк до другого акту обвинувачення і піддавши критичній аналізі тезу акту обвинувачення про присягу, як „нема Австрії, то не обовязує присяга, зложена цісареві". Це міг піднести в своїй промові обв. Добрянський на горі Маківці, але тим ще не допустився рішучо ніякого проступку. Тому-то домагається від присяглих суддів лише справедливости для обв. Добрянського, як цього вимагає ціла справа.

ПРИСУД.

По резюме предс. Ангельського удалися присяглі судді на нараду. По півгодинній нараді прочитав председник суддів присяглих вердикт, яким на перше головне питання про злочин головної зради заперечено вину обв. Добрянського **вісьмома голосами.** У відповіди на друге побічне питання, побудоване на § 65 к. з. теж заперечено вину обв. Добрянського в злочині накликування до нарушення публичного спокою **дванацяти голосами.** Вкінці на третє головне питання, яке обіймає проступок з § 305 к. з. впало **чотири голоси „так", вісім „ні".**

Після такого вердикту трибунал **увільнив обв. Добрянського від вини і кари** і він вже вийшов на волю

Зі спортового життя.

„Україна" до Ужгороду не поїхала.

Давно заповіджений виїзд „України" до Ужгороду з метою розіграти товариські змагання з тамошньою дружиною „Русь" в днях 8. і 9. червня ц. р. в останній хвилі наткнувся на перешкоди фіскальної натури і мусів бути відложений з причин від т-ва незалежних. А саме міністерство скарбу на подання С. Т. „Україна" в справі видачі пільгових пашпортів до останньої хвилі не дало жадної відповіди, навіть на телеґрафічні просьби компетентних чинників, а на звичайні пашпорти по ціні 250 зол. т-во не могло собі позволити. Це своєрідне розуміння спорту у деяких варшавських бюрократів вражає тимбільше, що чеська влада на інтервенцію „Руси" дала негайно телеґрафічне доручення львівському консулятові видати „Україні" безплатні віза.

Велика шкода, що наші спортовці не змогли поки-що змірити своїх сил на зеленій мураві з підкарпатськими братами. А цікаво було би знати, які поступи поробили оба клюби від останньої стрічі в 1927 році.

Україна — Чорні І. Б.

Змагання за мистецтво А класи між цими дружинами відбудуться в неділю 9. червня в год. 11 передполудням на грищі Чорних за Стрийською рогачкою, тому що площа Сокола-Батька занята „Рідною Школою". Рівночасно на бічнім грищу відбудуться змагання за мистецтво кл. Б. між Україною II. і Чорними III.

Контужені грачі першої дружини вже видужали, тому Україна виступить в повному складі, що дає запоруку, що гра буде цікава і дасть богато емоцій глядачам, які вибираються численно на ці змагання. Ціни вступу: зол. 2, 1.50 і 1.00. Карти вільного вступу важні.

Сокільські Спортові змагання.

Спортова секція С. Б. уладжує в четвер 13. червня 1929 р. на площі С.-Б. „Сокільські Спортові Змагання" для мущин та жінок. В програму входять: біги 100 м. (для жінок 60), 1.500, гінці 4×100, мети: диском, ратищем, булавою стусан кулею, скок у височінь, довжінь, вилаз по линві 5 м. довгій. Спортові гри: відбиванка кошиківка. Змагання починаються в год. 10. рано, пополудні від год. 4. Зголошення приймається в канцелярії „Сокола-Батька" вул. Руська ч. 20. щодня від год. 10—2., та в день змагань на площі „С.-Б." в год. 9. рано. Не соколи можуть брати участь поза конкурсом. — **Спортова Секція Сокола-Батька.**

Нові книжки й журнали.

„Казачья Земля", орґан независимой казачьей мысли. Ч. 2. Прага 1929 р.

„Slovensky Prehled", sbornik pro poznavani politickeho, hospodarskeho, socialniho zivota slovanskych statu a narodu. Redaktor: Adolf Cerny. Rocnik XXI. Cislo 5. Kveten. V Praze 1929.

Театри.

Великий Міський Театр:

Субота 8-го, г. 7·30 веч. „Барон Кімель" оперетка (прем'єра).

Неділя 9-го, г. 3·30 попол. „Тільки Ти", оперетка.

Неділя 9-го, г. 7·30 веч. „Барон Кімель", оперетка".

Понеділок 10-го, г. 7·30 веч. „Барон Кімель", оперетка.

Малий Театр:

Субота 8-го, г. 7·30 веч. „Сильвія купує собі чоловіка".

Неділя 9-го, г. 3·30 попол. „Поїзд марево".

Неділя 9-го, г. 7·30 веч. „Сильвія купує собі чоловіка".

Понеділок 10-го, г. 7·30 веч. „Сильвія купує собі чоловіка".

Кіна.

„Аполльо": „Незнаний батько" (Редж. Дені).

„Кольосеум": „Вовк і шакал" (Рінтінтін) і дві комедії.

„Лев": „В лямпартових нігтях" (Біллі Дов) і „1001 пригода".

„Люна : „Піковий туз" (усі серії).

„Марусенька": „Підводне човно".

„Оаза": „Тореадорова любка" (Дольорес дель Ріо).

„Палас": „В пазурах гріху".

„Пан": „Передпекло" Запольської.

„Пасаж": „Під маскою бандита" (Том Мікс) і Гомонтія тиждень.

„Утіха": „Людина з минувшиною" (Конрад Вайдт).

„Фатаморгана": „Богині спокус" і „13 година" (Ліа. Берінор).

„Химера": „Венера за парваном".

Програма радіо.

Неділя 9-го.

Льондон (358). 20·05. Композиторський концерт Глазунова.

Париж (1741). 21·35. Канаринний концерт.

Берлін (475,4). 20·00. Концерт радіоорхестри.

Відень (519,9). 17·50. Камерний концерт.

Рим (443,8) 21·00. „Весталка", опера Спонтіні.

Мілано (504,2). 20·25. „Лукреція Борджія" Доніцетті.

Лянгенберг (462,2). 20·15. Академія і симф. концерт.

Давентрі 482,3) 20·50. Богослуження з Бірмінґгем.

Будапешт (545). 19·40. Військова орхестра. 21·00. Академія і циганська музика.

Ленінград (1000). 19·20. Концерт.

Москва (1442,3). 18·30. Радіоорхестра.

Київ (775). 10·30. Концерт для села.

Харків (1680). 18·30. Опера.

Варшава (1395,1). 20·30 і 21·15. Популярний концерт варшавської Фільгармонії.

Краків (313,1) 20·30. Концерт. 23·00. Музика.

Познань (339,8) 20·30. Концерт.

Вперше у Львові! Тільки 10 гастролів.

Саля Українського театру, вул. Шашкевича.

Новий російський художний театр

„Бі-Ба-Бо"

під дирекцією знаного артиста Петроградських театрів

2140 3—3

П. Н. Андреїва-Трельського

з участю примадонни київських театрів О. Вігопської і інших артистів.

Початок гастролів дня 9-го червня.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Дирекція дівочої гімназії „Рідної Школи" з правом прилюдности в Станиславові (вул. Липова ч. 80). Вступні іспити до І. кл. відбудуться дня 27. і 28. червня; до кляс від II—VII дня 21—27 червня, вписи дня 28. червня. 2160 2—3

Товариші, які кінчили акад. гімназію у Львові в р. 1929, просимо на відп. дня 29 червня 1929. Зголошення до 17 червня 1929 на руки тов. д-ра Остапа Прийми Львів, Личаківська 32. Комп. о. Ал. Ковальський, д-р Андр. Луців д-р О. Прийма, д-р Ів. Бандель, о. Тим. Ковачок, д-р Ол. Тисовський. 2130 1-1

РАДІО! „Анода", Львів, Рутовського 2. Тел. 26-56. Дешева посезонова продаж по безконкурен. цінах. 2151 1—1

УКІНЧЕНА семінаристка прийме лекцію на виїзд в часі вакацій. — Зголошення слати до Адміністрації „Діла" під „Семінаристка". — 2158 1—1

НОТАРЯТ в Залізцях пошукує кандидата або солісітатора рутиновання і що пише на машині. 2160 2—3

МЛЯ бранзолетки, також іншу бижутерію поручає дешево Дов. Боровські-Розважевські, Львів, (Готель Жоржа). Тел. 27—69. 1366 17-?

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентгеном. 7—24

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.

Сарплювання хитаючихся зубів пльомбування й випинання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті після найновішої системи. Пацієнтів в провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. Г. Урядовцям і студентам значна знижка. 2142 на. Тел. 65—73. 5—5

В літниську кліматична **ДоРА**

Вілля Олена догідно, прегарно положена бізнесо стації, Пруга і ліс, сонячні кімнати з верандами, сади і город, приймає на пенсію від 1/6. Харч добрий, ціна покою з харчем в червні 7 зл. Зголошення до зарядника. 2045 4-3

ЛІЖКО полеве складане „Патент" з матерацом, найменше місця **30 зол.** На провінцію висилає по одержанню задатку. Фабрика **ЗАКС** Львів, вул. Личаківська ч. 132. 1977 4—5

НОВИНА!

Друкується і небавом вийде: Косметичний порадник. Як добути красу і задержати молодість та здоровля — написала Осипа Заклинська. 50 ілюстр., з того 8 окремо на крейдовім папері.

1. частина: Краса і гігієна. 2. Практична косметика. 3) Краса поодиноких частин тіла. Разом 40 розділів. — Се перша книжка того рода у нас, для жінки необхідна! Найновіші косметичні здобутки. Жадайте проспект. Ціна в передпродажі до 20. червня 4.50 зол. (Опісля ціна буде вища). — **Видавництво „ВЕСНА"**. Львів, вул. Руська ч. 3. І. пов. 2 31 3—3

Читайте!!

Радія на рати і **кредит! Долярівки і преміївки** на рати доставляє Українське представництво у Львові, вул. Костюшка 1 в. партер. 1—1

Будівельне і торговельне Товариство

„РОЗБУДОВА"

Спілка з обм. пор.

у Львові, вул. Академічна 8. Тел. 68-78.

Проектує і виконує всілякі роботи, що входять в обсяг будівництва. Доставляє з фабрик, які заступає на 2153 догідних умовах: 1—?

Мотори бензинові, нафтові і рушії для ремесла, промислу і спеціяльно рільництва від 2 кс. в гору.

Сітку дротяну з вкладками з пасової тканини системи „STAUSSA" до будови мешкальних домів і господарських та промислових заведень.

Оферти і проспекти на бажання безплатно.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ЯМНА біля Ярема станція в місці в ліснистій околиці над Прутом — заслонена від півночи високими горами — сезонова п. Струмінської — сонячні кімнати добірний харч тепліс прогульки в гори — автобуси на місця — опіка над дітьми. Ціни умірковані в першім сезоні. — Зголошення слати до 15. червня: Львів, вул. Мурарська ч. 48 а, а по 15-тім червня до Ямни, почта Яремче. 2145 3 3

ПІДЛЮТЕ-КАМ'ЯНЕЦЬ. Від дня 1. липня до винайму кімнати з удержанням. — Зголошення до дня 15 червня Ольга Чапельська, Дрогобич, вул. Трийська. 2177 2—3

НА рати Матераци 3 подушки 30 зол. Водосінна 75·—. Вкладні дротяні 26·—. Канапки до розкладання гобелінові 55·—. Фотельки розкладані 45·—. Гобелінові отомани 55·—. Ліжка сіткові 40·—. Вішала стоячі 25·—. Умивальки 5·—. Ліжко носиже 20·—. Діточі білі лякеровані 50·—. Фабрика ЗАКС, вул. Личаківська ч 132. 1779 4—5

ПАРОВИЙ БРОВАР У КАЛУШІ поручає свої знамениті вироби пива: експортове, дубельтове, чорне у фляшках і бочках по цінах уміркованих. Заряд бровару. 1996 5—?

ПРОДАМ короткий фортепян віденської марки: Виннники, Кольонія 130. 2191 1—1

В НАЙЗДОРОВІШІЙ частині Львова 20 хвилин від трамвайного перестанку є до продажі гарний дім з будинками і півтораморґа саду та огороду. 100 овочевих дерев надається на пасічничо-молочарсько-яринне господарство лише за ціну 3.600 зол. Відомість Ігнат. вул. Куркова 24. 2189 1-1

ПОКІЙ кухня за дорічним чинш можна винайняти, інформації уділять Портиєр. вул. Сикстуська 4. 2190 1-1

КОНЦИПІЄНТ з правом субституції гляда заняття тільки на час ферій. Зголошення до адміністрації для С. 2187

ДЯК — диригент з доброю порукою, кавалір, негайно гляда посади. Дмитро Костів — Заболотів. 2178 1-2

САМІТНОГО СВЯЩЕННИКА, найрадше катехита за харч і помешкання прийму на пізній час ферій для виручення в душпастирських обовязках. Можна підгірська — ріка в місці. — Зголошуватися сейчас: Уряд парохіяльний в Братківцях, п. Стрий. 2144 3—3

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТО і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків зіт у цінах краю звільна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую брилянти, золото срібло, платчу найвищі ціни. 3 163-?

ВИСОКІ ЗАРОБІТКИ — 1500 зол. місячно — для енергійних заступників до продажі долярівок, преміївок на рати. Зголошення „Повшехна Унія Кредитова", Львів, Сикстуська 8. Телеф. 9-98. 2191 1—1

КОСІВ, за Коломию, пенсіонат п. Лукашевської поручає покої сонячні з первовидним удержанням, ціни умірковані. 1877 11-20

Збірний концерт хору матери у Львові філії українського красного Товариства Охорони Дітей і Опіки що відбуде дня 9-го червня (субота) 1929 р. при участи гімназ. С. С. Василишин муз. гом. годинної і фіз. деградовано семінарії жіночого вид. учит. семінарії. Р. III. Початок о год. 6 попол. Сала „Лисенка вул. Шашкевича.

В Прив. Семінарії С. С. Василишин у Львові вул. Потоцького ч. 9. (з правами державних шкіл) відбудуться вступні іспити на І. курс в днях 25—29 червня денним системом. Подання о допущення до вступного іспиту треба вносити на руки дирекції найдальше до дня 24. черв. а тоді особисто або почтою додаючи до подання метрику посвідку тепління віри, остаточне шкільне свідоцтво та перебіг життя. Лікарського свідоцтва не потреба тому, що всі учениці будуть оглядані лікарем шкільної лікарні. Поправний іспит на III. курс (на два тижні вісна) відбудеться дня 25. і 26. червня, на прочі курси (II. і IV.) не зарахується вступних іспитів з браку вільних місць на ті курси. — Вписи на всі курси та до всіх кляс семінарської школи вправ відбудуться днів перед ферією в днях від 25—30 червня. — 2152 2—3 **Дирекція.**

З приватної комунальної гімназії „Рідної Школи" в Рогатині. Вступні іспити до першої кляси відбудуться 28. червня 1929 від 10. год. перед полуднем, до вищих кляс будуть відбуватися 20, 21, 25 та 26 червня перед і після полудня. Рогатинська гімназія має гуманістичні модифіковані відділи, в яких наука латинської мови ведеться від першої, а не, як звичайно, від четвертої кляси. Перехід до четвертої гуманістичної кляси можливий з третьої класичної без ніяких доповнень, з третьої гуманістичної або семої видільової за доповненням латини з трьох перших кляс (кандидати з видільової школи мусять піддатися повному іспитові). В бічному шкільному році має тільки четверта класа гуманістичний відділ, у надходячому будуть вони в четвертій і пятій класі. До пятої кляси можна перейти з четвертої класичної після доповнення матеріяу з природознавства й рисунків. Головна різниця між класичним і гуманістичним відділом та, що нема грек, зате природа в четвертій і пятій класі, а рисунки у всіх класах. — Ближчі інформації може подати Управа гімназії на запит за долученням почтового знач. — **Чайковський.** 2152 1-3

В приватній гімназії комп. „Рідної Школи" ім. Тараса Шевченка з правом прилюдности в Городенці відбуватимуть вступні іспити до кляси І. дня 29 червня а до кляс II. до VI. в днях 26 і 27 червня 1929. Зголошення приймається в канцелярії Управи гімназії устно або письменно в урядових годинах від 8—1 пер. пол. і від 4—6 по пол. — **Управа гімназії.** 2180 1-2

Товариство Вакаційних Осель складає щиру подяку всім, що помогли в уладженню збірки в дні 2. червня 1929, рівнож і сим, що причинилися до зібрання вкоти 1.175·22 зл. 1-1

Дирекція і прив. учит. жін. семінарії СС. Василіянок в Дрогобичі подає до відома, що на днях 25, 26 і 27 червня відбудуться вступні іспити на І, II, III і IV курс. До прошення прийняття треба долучити: 1) метрику хрещення, 2) останнє шкільне свідоцтво, 3) свідоцтво здоровля від фізика, 4) коротний життєпис. — **о. Е. Громницький**, управитель. 2179 1-3

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 128 (11.469). Львів, вівторок 11. червня 1929. Poczłowa opłata zaryczałtowana. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Трагедія Югославії.

Львів, 8. червня 1929.

Сьогоднішні телеґрами принесли вістку про закінчення процесу чорногорського посла Пуніши Рачіча і тов. у Білгороді. Вчора білгородський суд видав присуд, засуджуючи Рачіча на 6 місяців вязниці за важке поранення посла Періара, а на 60 літ вязниці за вамагане вбийство без премедитації послів Павла Радіча, Степана Радіча і Ґранджі. Але на основі законно найвищого вимíру кару зменшено Рачічові до 20 літ вязниці. Співобвинуваченого Йовановіча і Поповіча увільнено.

У мотивах присуду подано, що трибунал дійшов до переконання, що не було ніякого заговору проти чільних хорватських політиків. Убивство не було підготоване. Вчинок Рачіча був вчинком афекту, викликаного образливими словами д-ра Періара. Щож торкається співобвинуваченых, то вони не впливали на Рачіча і не знали його намірів.

Так поки-що закінчилася траґедія двох вітками розділених відломів одної нації, трагедія, що менш-більш перед роком кріваво розіграласа на терені скупштини. Давно перестала істнувати скупштина, а відгомони кріваних подій на її терені лунають широко по всій Югославії, розятрюючи незагоєну рану в серцях хорватів.

В інших часах про „балканський" вчинок Рачіча, про білгородський процес та його наслідки широко розписувалась би европейська преса. Та великі полії міжнароднього значіння, як: репараційна проблема, англійські вибори, уряд лейбуристів в Англії, мадридська сесія Ради Ліги Націй і боротьба на меншостевому фронті, події в Афґаністані і в Китаї та важливі внутрішні турботи поодиноких держав у сутінок відсунули внутрішню траґедію Югославії.

Кріваві події в скупштині і як їх спільог суловий процес Рачіча і тов. — це конфлікт двох культур, двох світоглядів, двох історичних процесів одної нації на протязі століть відокремлення. Кріваві події в скупштині — це наглядний доказ, як важко, як трагічно відбивається на внутрішніх відносинах механічно-централістичне склеєння двох відломів одного народу, переведене без належньої підготовки без довшої посередньої духово-культурної підготовки.

Пригадаймо коротко підклад і хід подій в скупштині наперед року.

Боротьба між хорватами-федералістами і сербами-централістами тревала від самих початків обеднання в тріединому королівстві, переходячи змінні фази більшого або меншого загострення. Виразниками хорватського федералізму, що часами відзивався нотками повної незалежности, була хорватська селянсько-радикальна партія під проводом Степана Радіча. Представниками білгородського централізму виступали сербські радикали під проводом Пашіча. Угода Радіча з Пашічем тільки переходово притупила гостроту хорватсько-сербського напруження, яке зросло після смерти старого вождя сербських радикалів. Домагання хорватів щодо зміни конституції в федералістичному дусі, не вважаючи на деякі познаки в тому напрямку, не находило свого здійснення, хоч здавалося, що цю місію має виконати кабінет словінського клерикала д-ра Корошеца. Не дивно, що в умовах постійного напруження білгородський парлямент (скупштина) скорше скидався на підрядний трактир, як на законодатню установу. На терені скупштини розігрався перед роком один акт, а радше кріваний епізод одного акту хорватсько-сербської траґедії. Пуніша Рачіч, чорногорський посол, член сербської радикальної партії, б. офіцер підчас війни, після словної образи, нанесеної йому хорватським послом д-ром Періаром, кількома пострілами з револьверу поклав трупом або ранив важко пятьох хорватських послів (Періара, д-ра Басаричека, С. Радіча, П. Радіча і Ґранджію). Після цього він спокійно з револьвером у руках вийшов із будинку скупштини. Коли у звязку з кріваними подіями закипіло в країні, а головно в Хорватії, коли хорватські посли покинули скупштину, не почуваючись безпечними, чорногорець Рачіч вже сидячи в тюрмі дивувався, чого це від нього хочуть. Він, виховуваний в атмосфері безпосередньої, примітивної вендети, відповідаючи револьвером на словну образу (йому закинено грабіж мусулманських багатіїв у Босні) і проливаючи кров, сповнив тільки високопатріотичний вчинок. Те саме в поширеному обемі повторив він і на суді, кажучи, що стріляв до бунтарів і зрадників в патріотичному інтересі, в обороні батьківщини. Коли його звільнять, то він буде найпопулярнішою особою в краю, національним героєм. Співобвинувачені Поповіч і Йовановіч боронилися аналоґічно, признаючись до співучасти й не осуджуючи вчинку. Одночасно до участи в обороні зголосилися десятки сербських адвокатів, тим способом солідаризуючись із вчинком Рачіча і тов. З другого боку югословянський уряд не впустив до межі держави відомого французького адвоката Торреса, що мав заступати сімї убитих.

Хорвати віддавна домагалися перевеления процесу. Тимчасом прийшла диктатура. Після деякої надуми диктаторський уряд рішився перевести процес. Але його обстановка, зголошення до оборони цілого гурта адвокатів, недопущення Торесса, — все те не заповідало судової сатисфакції для хорватів. Тому й не дивно, що жінки і сімї вбитих демонстративно не явилися на процесі. Присуд, головно у відношенні до співобвинуваченых Поповіча і Йовановіча та мотиви присуду не можуть задовольнити хорватів. Мабуть відповідю на скупштинські кріваві події було вбивство в Загребі прихильного диктатурі ред. Шлеґеля. Коли до того додати інтернування кожо Крушевацу провідника загребської опозиції, б. міністра внутр. справ Светозара Прібіцевіча, то будемо мати в загальному зясовану ту атмосферу, в якій не меншає, але зростає сербо-хорватське напружения, загострюючи внутрішню ситуацію в Югославії.

Так сумно й трагічно на долі югословянського народу відбиваються довгі століття окремішного життя, що витворили окремі культурні типи, які в одних і тих самих справах говорять двома язиками, хоч одною мовою.

Напрямні політики Штреземана.

Репарації, окупація райнської области й справа меншостей.

Віденська „Нае Фрає Прессе" друкує цікавий допис свого кореспондента з Берліна про основні напрямні політики Штреземана під теперашню пору.

Штреземан буде домагатися від Бріяна рішучо звільнення від окупації райнської области. Якби Бріян знову домагався заведення сталої контрольної комісії антанти в райнській области, Штреземан знову відкине це домагання, як він це зробив уже давніше. В Берліні сподіваються, що тепер Франція не схоче настоювати на продовженню окупації райнської области, бо після репараційного пляну Юнга Франція тепер сама має платити кошти утримання окупаційної армії. Ці кошти виносять 500 мілїонів франків річно, і Франція тепер не має можливости накинути плачення їх Німеччині. Якби Бріян не схотів згодитися на звільнення райн. области від окупації, Штреземан готовий внести свою димісію, а тоді сталаб під знаком запитання справа ратифікації репараційної умови з боку німецького уряду. Крім звільнення райнської области Штреземан буде домагатися також звільнення саарської области. Одначе це складніша справа, бо звільнення цеї области не залежить від самої Франції.

Як відомо, комітет трьох при Лізі Націй для справ національних меншостей, якого головою був Чемберлен, ухвалив пропонувати відкинення майже всіх німецьких внесків. Одначе тепер ситуація основно змінилася. Чемберлен уже не міг поїхати до Мадриду. Новий англійський уряд займає зовсім інше становище в справі національних меншостей, ніж попередній консервативний уряд. Тому німецький делеґат поставив, як відомо, внесення, щоби обговорення справи національних меншостей відложити до осінньої сесії Ліги Націй в Женеві.

Найкращим дарунком
з нагоди імянин, свят і хрестин є вкладкова книжочка враз з пушкою ожадности
Кооперативного Банку „ДНІСТЕР"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Українські унияти в Німеччині.

Берлін, 5. червня 1929.

Українці, в більшости еміґранти, стали в Німеччині постійним і відомим явищем, осіли за час десятиліття тутешнього перебування в ґрунт, зжились з відносинами, найшли контакт з німцями, повинаходили працю й заробіток, повіднаходилися й почали звязуватися організаційно самі з собою. Успокоєння відносин уможливлює деякий перегляд української еміґраційної справи з постороннього, що так скажемо, становища, без якихнебудь політичних моментів. Українська кольонія в Німеччині є, поминаючи деякі виїмки, зорганізована в більше менше означених формах у цілий ряд найріжнородніших товариств, груп і ґуртів політичного, культурного, просвітнього чи просто таки земляцького характеру. Заспокоєння та зрівноважений ритм життя дозволяє також охопити українську еміґрацію в Німеччині і з її може найважчої, релігійної сторони. Порівнюючо доволі корисно представляється справа бодай з українськими унiятами, які від 1927 р. почали себе віднаходити та скупчуватись також на релігійному ґрунті. Хоч у цьому відношенні Берлін не має за собою старих традицій української уніятської кольонії з Відня, згуртованої довкола церкви св. Варвари, то всеж, зроблено вже й тут далекойдучі кроки, щоби не допустити серед німецького моря до денаціоналізації наших людей також у релігійному відношенні. Гірше виглядає справа з українськими православними, які в релігійному відношенні, або тримаються по інерції суто-московських православних кругів, або є взагалі для справи вповні індеферентні.

Українська уніятська кольонія — це в більшости галичани (є також одиниці уніяти з Буковини) нараховує в цілій Німеччині приблизно 35—40.000 душ! Одначе незвичайно важко обхопити всю ту масу організаційно через те, що її подавляюча більшість це — робітництво, розсипане одиницями й окремими родинами по цілій Німеччині, головнож у Прусії і полабських краях. Маємо тут на думці не т. зв. „сезонових", які приїзджають до Німеччини на літні місяці на заробітки, а в осені відїзджають, але радше осілий елемент, який є двоякого походження Поперше, це осілі тут на стало по фільварках та окремих селах сезонові, а зрештоюж тисячі споміж учасників української визвольної війни, які дістались ріжними дорогами до Німеччини, або з польських таборів полонених, або просто з війська. Характеристично підкреслити, що більшість „політичних", находить собі місце й заробіток радше по містах та індустрійних і торговельних центрах, в противенстві до „сезонових", які тяготіють у більшости до села.

До війни перебувало в Німеччині часами 100—120.000, а то й далеко більше людей, знова таки двоякого типу, сезонові й американські імігранти. Тим пояснюється, що центрами уніятського церковного життя були Бремен і Катовіц. Переходово перебував ще й третій уніятський панотець у Берліні. Тимчасом, це була еміґрація цілком іншого характеру як сучасна. Вона була незабарвлена сильною політичною домішкою, як це має місце нині. В часі війни уніятська справа в Німеччині підупала цілковито і щойно під кінець 1926 р. почали являтись перші познаки регенерації.

Заходами митрополичого ординаріяту й при співпраці берлінських еміґрантських кол, а перш за все Української Громади в Берліні пороблено перші заходи в справі утворення української уніятської парохії в Берліні. До війни, тим парохіяльним центром, з якого виходило уніятське релігійне життя, був Бремен. Перші

уніятські богослуження після війни відправив у Німеччині о. Теод. Галушинський ЧСВВ., що прибув туди в організаційних цілях. В травні 1927 р. Берлін дістав постійного священика. Був ним о. Михайло Кіндій, який перебув тут до половини листопада 1927 р., почім виїхав на стало до Америки. На його місце прийшов о. д-р Петро Вергун — нині душа і центр цілої уніятської справи в Німеччині. Має дуже чисельну і дуже розсипану громаду вірних і через те, половину свого часу зужиткує на поїздки, відвідуючи окремі численніші уніятські громади. Поминаючи сам Берлін, назвемо декілька місць більшого скупчення уніятів: Бремен — около 300 душ. В околицях Бремена: Дульменгорст — 300 душ, Гемелінген — 100 душ, Гамбург — 200 душ, Штральзунд — 100 душ, Пайскречан на Шлеську — 60 душ, Грімен на Поморю — 40 душ, Данціг — 100 душ, Батав у Наймаркті — 40 душ, чавіть до Берген на острові Рюген забрило якимсь чином — 30 уніятів. Як сказано, уся решта є настільки розсипана, що вдержувати з ними контакт є незвичайно важко. Все це в більшости — робітництво. Крім чисто релігійного справа організації уніятів набирає тим більшого значіння, що церква є в даному випадку одним із найсильніших засобів боротьби з денаціоналізацією наших людей. Вона втримує вкупі, не дає забуватись і розгублюватись у німецькім морю. Робітництво, само по собі доступне кличам соціялізму й комунізму денаціоналізується в чужинецькім оточенні тим лекше, що це середовище на задній плян відсуває справу національної приналежности, робить людей мало відпорними для національних справ і нечутними. Тому зрозуміле, що організаційний уніятській роботі серед українського робітництва з усіх сил перешкаджає й на кожному кроці бороздить берлінська „соціялістична", а в дійсности наскрізь комуністична „Воля".

У самому Берліні працює якихнебудь 2000 українських робітників-уніятів. Богато з них є зорганізованих у „Волі" і розуміється, не можна мати проти організації тутешнього нашого робітництва в українській організації абсолютно нічого, а радше, навпаки, колиб не те, що робота „української" „Волі", диктована безпосередньо з Харкова, точніше з Москви, є на найпростішій дорозі до того, щоби наших людей на тутешньому грунті денаціоналізувати й соціяльно деправувати. Траплялись густо-часто випадки, що на один або два дні перед заповіданим приїздом уніятського пастиря до тої чи іншої громади, „Воля" висилала своїх агітаторів для підбурювання людей проти „попа" й „буржуазних витребеньок". Тимчасом тутешні українські „специ" від комунізму мають тяжку роботу. Без активної допомоги ДПУ. — вони не в силі морально виграти ні в одному випадку, на що вказує хід подій, особливож у Берліні. У жовтні 1928 р. засновано в Дельменгорсті коло Бремена „Українське Катол. Т-во ім. Володимира Великого", якого більшість членів — це колишні „комуністи". Цього року там влаштували собі вертеп з колядками, добули салю в катол. Ферайнсгаузі й роблять заходи для українських виставок, сходин і концертів. Розпочато теж поміж уніятським робітництвом культурну й національно-просвітну роботу. В Бремені й Дельменгорсті засновано мандрівні українські бібліотеки, які переходять від громади до громади; тим шляхом робітництво отримує теж українські часописи.

У самому Берліні українська уніятська Громада має оце від двох років можність ходити на богослуження до своєї церкви. Засновано хор. Справа з хором йшла з початку доволі пинаво, доки його не перебрав у досвідні руки оперовий співак на німецьких сценах, п. Еміліян **Зарицький.** Справу поставлено настільки добре, що виявилась згодом можливість виступити з церковним хором публично, а нагоди одного українського викладу з цілого циклю п. з. „Значіння України для унії" (а німецькій мові).

З бази організацій уніятів виявились можливости найти ближчий контакт з впливовими німецькими католицькими кругами. Офіціоз катол. „центра", одної з найбільше впливових нім. політичних партій „Германія", ставиться дуже симпатично до нашої справи та вміщує час до часу про неї прихильні статті. В деяких випадках мають із цих зв'язків безпосередню користь наші незаможні студенти (без ріжниці вірування), які користуються чи то харчово, чи в деяких випадках (іспити і промоції) позичковою допомогою. Через зв'язок зі „Союзом Католицьких Академиків" і „Німецьким Союзом Карітас" влаштовано в Берліні у квітні і травні цикль публичних викладів на тему: „Значіння України для унії", які відбулись в салі „Сецесії", одної із тутешніх сталих мистецьких виставок. І так: 30. квітня говорив о. д-р Вергун на тему: „Історичний огляд церковних відносин на Україні в минулому й сучасному"; 7. травня проф. Іван Мірчук з Українського Наук. Інституту в Берліні, на тему: „Духове життя на Україні в 17. і 18. стол."; 14. травня проф. Волод. Залозецький з Українського Наук. Інституту: „До історії східньо евр. християнської архітектури й її залежности від сходу і заходу" (зі світлянними ілюстраціями); 28. травня д-р Зенон Кузеля: „Вплив церкви на українське народне життя" (з хоровими ілюстраціями); 4. червня, д-р Волод. Залозецький: „Духові й історичні передумови до уніятської проблеми на українських землях".

В цілости приходиться означити активізацію українських уніятів в Німеччині, як безсумніву дуже позитивне еміграційне явище.

Демонстрація швайцарських жінок за виборчим правом.

В Берні відбулася велика демонстрація жінок за виборчим правом, бо як відомо в Швайцарії жінки ще досі не мають виборчого права ні при виборах федеральних, ні при виборах кантональних. Великий похід, у якому взяло участь понад тисячу жінок-делегаток з усіх частин Швайцарії урочисто понесли петицію за виборчим правом для жінок, яка мала 237 тисяч підписів, до федеральної палати. Жінки приняв президент національної ради, а потому віцепрезидент федеральної ради. Заведення виборчого права для жінок може наступити лише шляхом зміни федеральної конституції, яку мусить ухвалити федеральний парлямент. В цьому напрямі є вже відповідні внески.

Побут і психольогія.

(Від нашого кореспондента.)

(Докінчення.)

Луцьк, 6. червня 1929.

III.

Але перелом цей ще не закінчився. Щоби зорієнтуватися в повній мірі в тому, що діється на наших очах на північно-західніх землях, необхідно звернути належну увагу на перебудову того дрібно-хліборобського власницького грунту, про який сказано вище та на якому йде кооперативізація праці.

Характеристична риса цеї перебудови — повний розрив не тільки з рештками „общинности", але навіть з традиційною скупченністю сіл. Хто стежить за комасаційною статистикою, подивляє широкий масовий вихід нашого селянства на цілковито ізольовані хутори. Комасування грунтів і вихід на хутори охопили наше селянство, як горячка. Обличчя країни швидко й різко міняється. Їдучи потягом, із здивуванням оглядаєте скрізь порозкидані по широченних просторах поодинокі хатки. Села з їхньою скупченістю, красою й формами життя проріджуються. Коли в полі до вашого зору вбігає купка хаток, ви мимохіть запитуєте, чи швидко вони розсиплються по полях. Маємо вже до діла з явними новими формами не тільки господарювання, але й селянського побуту. Інший він був досі, інший він буде тепер.

Розпорошеність селян по величезних просторах вимагає зміни методів праці. Коли вистарчило години часу, щоб кинути якусь вістку чи наказ по всіх хатах села, тепер на хуторах вимагає не вже кілька днів. Коли ще недавно вмить сіли можна було зібрати велику юрбу, сьогодні для цього потрібно доброї пружинної організації і получення. Ясно, що на якийсь час темп збірного життя загальмується. Буде це доти, доки життя не введе нові засоби швидкого пересовування. Одним з перших будуть: літом ровер, — а зимою якийсь інший засіб комунікації. Ровер уже торує собі шлях на село.

Є богато й позитивних національно-громадських рис у цій перебудові хліборобського й побутового життя наших мас, але про них не місце тут говорити.

IV.

Ті, що матимуть у своїх руках керму економічного й національного життя, мусять звернути увагу й на друге явище: певну зміну психольогії наших мас. Серед дорослих, що виходять на хутори, цеї зміни майже не помічається. Вона йде повільно, тому й непомітна. В усій повноті ми її зауважимо в дітях, що виростуть і виховаються ізольованими від інших, сусідських дітей. Вони мусять стати менш товариськими, більше замкненими в собі. Збільшиться вплив батьків і зменшиться він збоку стороннього оточення. Обединуючим і нівелюючим національно-культурним засобом мусить стати книжка й газета.

Тут варто спинитися на одній психольогічній рисі, знання якої є необхідним для провідників народу в звязку з поданою вище формулою праці: кооперативізацією на грунті дрібно-хліборобської власности.

ІНЖ. АГР. АНТ. РОМАНЕНКО.

Сільське господарство в житті народу.

(Докінчення.)

Деж відбуваються всі ці, так важні для людства процеси та в яких умовах?

Всі ці процеси тісно зплетені зі сонячним промінням, грунтом, воздухом, водою тощо. Отже ніде-інде вони відбуватись не можуть, як тільки під відкритим небом, на великих просторах суші й води.

Кому з вас не відомі примхи природи, що іноді доводять сільського господаря до розпуки? Пригадаймо лише собі морози та приморозки, що причиняються до вимерзання посівів; спеку — що висушує грунти, висмоктуючи з них останню краплинку води, якою мусіла-б живитися рослинка; великі дощі, — що заливають, руйнують все; град, що нищить всі посіви, а з ними й господаря... А шкідники, а недуги, як на рослинах так і на тваринах... Все це часто-густо працює проти сільського господаря, нищить його тяжку працю, його самого...

Чи можна всі ці умови порівняти з умовами праці у фабриках і заводах, де все відбувається й може відбуватись у закритому помешканні, в кожну пору року, навіть в кожну годину дня й ночі... Де повний робітник може спеціялізуватись в якійсь одній і то дуже вузькій, точно означеній ділянці праці... Де в оглядом у руках можливість обрахувати й наперед передбачити наслідки праці?

Ні! В сільському господарстві ми бачимо зовсім протилежне. Праця, як це вже говорилось, у більшости переводиться, мусить переводитись під відкритим небом, себ-то в умовах, які трудно передбачити, а ще труднійше і майже неможливо змінити. Та й справді. Чи може людська воля безпосередньо впливати на такі явища, як збільшення чи зменшення морозів, дощу, сонячного світла, тепла то-що? Безумовно ні... У цьому людина безсила... Вона може тільки пристосовуватись, корегувати дещо, але й то тільки безпосередньо.

Так наприклад: 1. Вмілою обробкою грунту можливо впливати на збільшення чи зменшення вохкости у грунті; 2. Виведенням чи винайденням морозовитревалих та посуховитревалих рослин — можна безпосередньо нівелювати впливи морозів чи посухи; 3. Підбором чи виведенням врожайніших родів — можна збільшити врожай і т. п.

Потім, не можна у сільському господарстві бути й вузьким фахівцем, як то бачимо ми по фабриках та заводах, а то з тих причин, що у сільському господарстві мало є таких одноманітних праць, як у фабриці, щоби вони тягнулися з дня на день протягом року, богатьох років... Ані орати, ані сіяти, ані косити протягом цілого року не можливо. Це все праці сезонові, тісно повязані певною поступовою послідовністю.

Як бачимо, в сільському господарстві одна й таж особа мусить вміти переводити сама всі господарські праці, розуміти їх доцільність чи недоцільність, давати їм оцінку...

Зясувавши важливість для людства процесів, що відбуваються у сільському господарстві та їх складність, — мусимо поставити ще одно запитання, а саме: в чиїх руках перебуває кермування цими процесами?

Страшно давати відповідь... Але будьмо мужніми, скажімо правду. Кермування цими складними процесами перебуває переважно в руках селян, серед яких дуже богато зовсім неписьменних, на яких ще й тепер мало звертають уваги, очевидячки тому, що не розуміють тієї важливої для всього людства праці, яку переводять ці невтомні працьовники нивки...

Чи бачили ми хоч одну фабрику, де не було б освіченого керманича, інжиніра та десятокдва досвічених робітників? — Напевно не бачили. А подивімся хоч би на наш край... Скільки є без всяких освічених керманичів не тільки сіл, але й цілих повітів... Не будемо розбирати причин цього явища, а лише сконстатуємо факт, що їх нема.

Дбають у нас про все: і про фабрики, щоби вони виробляли якнайкращі та найдешевші машини, сільсько-господарське приладдя то-що, і про залізниці, по яких можливо було-б богато й швидко перевозити всякої вовчини, і про торговельні апарати... Це все добре, потрібне... Але але те, що мало, або й зовсім не звертається уваги на тих, хто буде купувати ті машини та приладдя, чиї продукти найбільше транспортуються, мусять транспортуватись по всьому світу, хто являється головним покупцем і продавцем — себ-то на селян, що працюють біля землі, які складають переважаючу більшість населення краю, є

Ця риса мусить бути вищою й цінішою. Хто бував на так званих наших сільських і волостних сходах, вічах, ріжних зборах, той міг спостерігти наочні прояви того, що називають психольги „стадністю". Скупчені колектнан сіл легко підпадають під вплив одиниць і піддаються масовій сугестії.

Досі наші „приговори", ухвали, постановн, ті чи інші політичні відрухи мали здебільшого основою почуттєві впливи, сугестію збоку одиниць, „стадну" психольогію. Тепер ці чинники будуть ослаблені. На перше місце виступить у зіндивідуалізованих хуторян чинник розумовий — ідея, перекинута в відірвані хатки шляхом друкованого слова.

Цей розумовий чинник безумовно полекшить розвиток і сільсько-господарських товариств і кооперації, які нині зустрічають великі перепони або в соломяному запалі або в сугестії ворожих чинників. Але цей розумовий чинник мусить бути належним способом запряжений до праці.

В. Островський.

За океаном.

Посол Лучкович в обороні національних меншостей.

З американської української преси довідуємося, що одинокий український посол у домініяльному парляменті Канади (в Оттаві, Онтеріо) п. **Михайло Лучкович** уже від двох літ займається справами національних меншостей в Европі, а зокрема справами українців у Польщі та Ромунії.

Вже минулого року порушив він кількакратно справу українського населення в Польщі перед канадійським урядом і звертався кілька разів до канадійського представника в Лізі Народів, сенатора Раула Дандюранда. Виступ сенатора Дандюранда перед Лігою Націй у справі національних меншостей загально відомий як і його проект щодо зміни поступування при розгляді справ нац. меншостей Лігою. Сенатор Дандюранд повідомив посла Лучковича про свої заходи, як також про те, що справою занявся комітет трьох, вибраний Лігою і що постановами й опінією тієї трійки буде поновно займатися Рада Ліги на своїй сесії у Мадриді. Саме тепер ця сесія і відбувається в Мадриді. З тих-же американських українських газет довідуемося далі, що пос. Лучкович знов вислав 22. травня ц. р. обширний меморіял в українській справі до канадійського секретаріяту Ліги Націй у Женеві і до „комітету трьох".

День „Рідної Шкоди" у Філядельфії.

Дня 2. червня відбулося у Філядельфії, як довідуємося з заповідаючих приїзд делегата „Рідної Школи" на той день до Філядельфії статтей амер. газет, свято „Рідної Школи". Свято почалося в 6. год. вечер. театральною виставою діточої пєси Софронова „Свято Весни" у великій українській галі. По виставі відбулося віче в справі українського шкільництва у старому краю. На вічу виголосив обширний інформаційний реферат про положення української школи в Галичині делегат „Рідної Школи" л. Л. Ясінчук. Свято мало маніфестаційний, масовий характер.

Свято української матері в Дітройті.

В неділю, 19. травня відбулося в Дітройті перше в тому місті свято в честь української матері. Свято відбулося силами місцевої української школи із виключно українською програмою. Концерт-академія почалася відповідною промовою о. Сембратовича, а далі йшли деклямації, хорові продукції, сольоспіви, гри на скрипці і фортепяні і промови п. М. Федитника про вагу свята матері. Свято зробило на всіх учасників велике враження.

Відгуки анатеми.

Постанова протестуючих зборів православних українців у Варшаві, 17. травня 1929.

Нижчепідписані миряни православної церкви в Польщі, вислухавши постанову Св. Синоду Святої Автокефальної Православної Церкви в Річипосполитій Польській від 15. квітня 1929 року № 14 про відлучення від Церкви та анатемування мешканця м. Володимира на Волині лікаря Арсена Річинського за його ворожу та шкідливу для православної Церкви в Польщі діяльність ствердили, що 1. Постанова Св. Синоду зложена в таких загальних виразах, що не дають вони можливости зорієнтуватися, яких власне вчинків начебто допустився лікар Річинський проти догм Православної Віри та канонів Православної Церкви, а наведені в постанові факти з його діяльности в жадному випадку не можуть служити підставою до обвинувачення його в хулі на Духа Святого, а тим самим до відлучення його від Православної Церкви та анатемування. 2. Мимо того, що лікар Арсен Річинський погодився дати свої пояснення на поставлені йому Св. Синодом закиди та обвинувачення (замість визначеного Св. Синодом прот. Боришкевича, що з огляду на особисті та громадські розбіжности було для Річинського морально неможливо) свому духовному отцеві прот. Пащевському, Св. Синод пояснень від лікаря Річинського не приняв. 3. Постанова цілком не відповідає духові християнської любови, як то повинно бути в актах Православної Церковної влади, навпаки пересякнена вона ненавистю та вітвертою ворожнечею до лікаря Арсена Річинського, як представника та оборонця релігійних і церковних інтересів українського православного населення у Польщі та стародавніх прав і традицій Православної Церкви в Річипосполитій Польській. 4. Для виправдання вжитої проти лікаря Річинського найвищої церковної кари Св. Синод покликався на 55 правидо Апостольське, 18 правило IV. Вселенського Собору та 34 правило Трульського Собору, знаючи, що правила ці можуть бути застосовані лише до осіб, що належать до клиру. та до черців і не передбачають застосування відлучення від Церкви та анатеми, і в той спосіб свідомо впроваджуючи в блуд православну людність, яка не може зорієнтуватися в наведених правилах та безпідставности постанови про відлучення і анатемування. 5. Кара відлучення і анатеми від довшого часу не накладається в Православній Церкві навіть проти єретиків і сектантів, а Св. Синод Православної Церкви у Польщі всупереч з канонами не визначив цієї кари навіть бувшому архимандритові Смарагдові, котрий у жорстокий спосіб замордував у Варшаві св. памяти Митрополита Юрія, першого Митрополита св. Автокефальної Православної Церкви у Польщі, попередника нинішнього Митрополита Денисса. І тому одноголосно ухвалили: а) протестуючи в самий рішучий спосіб проти порушення Св. Синодом Православної Автокефальної Церкви у Польщі канонічних правил Святої Вселенської Православної Церкви, признати постанову Св. Синоду від 15. квітня 1929 р. № 14, про відлучення від Церкви та анатемування лікаря Арсена Річинського, нікого не обовязуючим актом, виданим Св. Синодом в обороні старо-московських традицій та в запалі національно-політичної боротьби проти українського церковного руху. б) Визнати, що Св. Синод, видаючи зазначену постанову, надужив свого високого становища у Православній Церкві у Польщі і неслушно вжив канонічних правил Св. Вселенської Православної Церкви. в) В інтересі християнської любови, порушеної цим неканонічним актом найвищої несправедливости довести про постанову Св. Синоду до відома Константинопольського Вселенського Патріярха та всіх найвищих достойників Святих Автокефальних Православних Церков усього світу. г) Відписи цієї ухвали представити Голові Ради Міністрів, Міністрові Ісповідань і Освіти Річипосполитої Польської та Св. Синодові Православної Церкви у Польщі, а також подати до відома лікареві Арсенові Річинському з виразами глибокого співчуття та найвищої пошани.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Кара, проба, чи любов?!

Пять днів жив Львів під враженням повних темпераменту, фантазії і досвяти демонстрацій. Всепольська академічна молодь з нарадженням свого життя й імени здемолювала друкарню „Хвилі", школу і жидівський студентський дім, як мали нещастя знайтися на дорозі походу молодих політиків.

З приводу цих демонстрацій ріжні люди ріжно балакають. Є такі, що хвалять, є такі що гудять.

— Бійтеся Бога! — каже до мене один знайомий поляк — що це все значить?!

— То значить, що за ніякими дверми не може бути чоловік безпечний.

— Я не про те. Мені йде про жидів. До чого то доходить! Вони вже собі позволяють навіть на образу релігії.

— А чи це стверджений факт?

— Як-же не стверджений? Не читали ви хіба урядового комунікату? Слідство виказало, що поведінка жидівських дітей могла викликати ражіння умисної провокації, бо діти не мали достаточного нагляду і підчас пави кричали. Невиключене, щоби кидали дрібними предметами на процесію. А коли кидали, то можна припустити, що й плювали... Що ви на це?

— Коли є такі докази, то певно, що треба було зареагувати. Тільки не знаю чи аж у такий спосіб...

— Що значить у такий спосіб? Думаєте, що можна комплетно здемолювати друкарню за такий короткий час?

головною основою системи народнього господарства, життя нації, всього людства...

Мені можуть поставити заміт, що я перебільшую. Але я дозволю нагадати висновки вченого Мальтуса, а саме: що людство все збільшується в геометричній прогресії, а продукти споживання — лише в арітметичній. Нехай кожний зупиниться хоч трохи над цим і подумає, до чого воно йде?

Правда, Мальтус у ті часи не передбачував, не міг ще передбачити того високого піднесення врожаю з одиниці площі, яке тепер можливе при раціональній, інтенсивній формі господарки. Але ця можливість є або прийде лише тоді, коли буде вестись доцільне господарювання, що, в свою чергу вимагає досвідчених господарів. А чи богато ми їх маємо по своїх селах? Чи досить дбаємо про те, щоби вони були? На превеликий жаль мало їх є, і порівнюючи мало дбають про те, щоб їх більше було.

Забувають всі ті, в чиїх руках находиться фабрики, транспорт і торговля, що теми їхнього розвитку, навіть більше — їхне життя — залежить виключно від темпу розвитку сільського господарства, його життя...

Коли сільський господар не буде мати що продавати, — тоді не буде чим торгувати, не буде що возити, не буде що їсти... Стануть фабрики й заводи, припиниться рух, над богатьома повисне марево жаху, голоду й смерти... Підтверджуючі це і повчаючі приклади ми вже бачили у межах бувшої Австро-Угорщини та в Німеччині підчас світової війни й тепер бачимо на широких степах Надмірянщини з посушливі роки.

Підсумовуючи все вище сказане, ми, яким доля судила працювати в галузі сільського господарства, — можемо сказати, що праця наша є одною з найголовніших, а умови праці — одні з найтяжчих. Але нас це не лякає... Ми мусимо бути свідомі своєї праці та знати, що і для кого ми робимо... Ми підемо, мусимо йти до тих, життям яких мало цікавляться... Підемо до рідних сіл, заглянемо до кожного господарства, запитаємо кожного господаря, що його болить... втішим його... піднесемо його дух... надамо йому знання та енергії для боротьби з явищами природи, які густо-часто йдуть проти нього. Правда, тяжко нам заглянути до кожного господарства, бо мало нас, а ще тяжче впливати на зміну тої чи іншої господарки.

Агрономи, у більшости, знову таки не мають тих можливостей, які мають інжинірн-керманичі фабрик та заводів, що безпосередньо можуть впливати на зміну чи новму заміну будь чого у своїому підприємстві: вони мають до діла з наявними робітниками, які виконують всі накази своїх роботодавців. В нашій галузі праці подібні умови можуть мати лише керманичі більших маєтків. Наші повітові агрономи мають до діла лише з окремими дрібними господарствами, повними власниками і керманичами яких є поодинокі господарі, що як хочуть так і порядкують у своєму господарстві. Тому-то, щоби намовити таких окремих господарів зробити ті чи інші зміни у своєму господарстві, — агроном мусить наперед перековати їх у доцільности цих змін, себ-то вплинути на них психічно, а для цього, в першу чергу треба здобутч довіря кожного окремого господаря, що не завше й не так легко дається. Для здобуття цього довіря — треба оперувати точними даними, перевіреними досвідом, про які край наш мусить тільки мріяти, бо ані ґрунти, ані кліматичні умови, ані рослинність нашого краю не досліджені... Нема досвідних стацій... Нема дослідників.

Інші народи все це зробили, все це мають. Мусимо й ми зробити і мати, коли хочемо, щоби наш нарід жив і став рівноправним членом культурної сімї народів.

Закінчу я все це словами професора Вільямса, який каже: „І горе тому народові, у якого сільсько-господарська промисловість спинилась у своєму розвитку; спиниться праця його творчої думки, погасне й спиниться у своєму розвитку його національна культура і поволі, деградуючи у своєму регресі, він мусить неминуче позбутися своєї самостійности в родині народів і мусить бути засимільований іншими народами. Бо занадто цінні є продукти хліборобства і занадто велика їх потреба, щоби допустити надовго за мале використовування сільсько-господарської площі. Сама історія вчить, що духовне першенство, культурна верма належить тому народові, який зуміє зняти найбільшу кількість сонячної енергії на одиницю площі своїх піль". (Вильямс. Общее земледелие, ч. I. стр. 12.).

Ці слова ми мусимо собі добре запамятати та вічним пригадувати, бо вони до нас, українців більше відносяться, ніж до якогось іншого народу

— Залежить від вправи. Я бачив по друкарні „Діла“ минулого року, що між студентами є фахівці першої сорти.

— Ви все жартуєте! Ручу вам, що за тих кілька дурних ліногайнів чи ротаційних машин зроблять жиди крик на цілу Европу.

— Бачите і мене це гризе. Після першолистопадових пригод минулого року прийшов повчий спокій. А тепер — мачи... А ще до того той Меклональ.

— Меклональ?! Думаєте, я його боюся?

— І я особисто не дуже. Але він може пошкодити. Знаєте тепер ця справа з нац. меншостями...

Знайомий глянув на мене як на рідного брата. В його очах світилася любов і надія з домішкою сердечних сліз.

— Думаю, що в тім випадку ви — українці будете з нами. Ми може й маємо деякі непорозуміння, але потрафимо їх виглалити. Правда?! Що? Так! Між собою, в своїй хаті, як рівний з рівним!

Я прирік йому поміч...

Після того я стрінувся з одним жидом.

— Пане! Ви українець... невтральний... вас де може навіть тішить, але скажіть за що? Між були такі льояльні, навіть вас часом кривдили, а вони!... і заплакав.

— Я чув, що ваші школярі плювали з вікон на процесію.

— Ви чули і я чув, але і я і ви з одного джерела. Зрештою скажіть: як можна плювати з вікна на середину вулиці? То хіба мусілиб бути хіти „фаврманів“, щоб так далеко могли заплюти. Ми в нарід трохи войовничий, але не тоді як заходить якась небезпека! А тут і небезпека і льояльність...

— В такому разі — кажу — це ніщо інше, тільки проба вашої льояльности, або доказ любови!

— Як-то?

— Зовсім просто. Щоби пізнати чиюсь вірність, треба робити т. зв. „штіхпроби“. „Штіх“ є болючий, а проба конечна. Різні досвідчення ослав Господь Бог на людей...

— Думаєте, що воно так?

— Я певний цього. І коли видержите кілька таких проб, то тоді кожний повірить у вас. Не штука бути льояльним, коли кому добре поводиться, наприклад так як нам.

— Ну, нехай буде. Але ви казали ще за любов. Як можна з любови бити?

— В нас є приповідка: „Як чоловік жінки не б, то в ній утроба гине“, думаю, що це таксамо...

Знайомий мій аж сяв з радости.

— Дякую вам, що ви мене потішили. Аж лекше на серці. А я підозрівав, що то антисемітизм. Уже навіть думав про союз з українцями...

Протижидівські демонстрації в Познані.

Дня 8. червня в Познані після акад. віча маніфестанти пішли на Старий Ринок і побили шиби в жид. крамницях. Арештували 37 маніфестантів.

Віче ухвалило м. і. резолюцію, яка домагається рішучо, „щоби комісія Голуховського перетросив акад. молодь за скандальні вибрики гр. стар. Кльоца“.

—o—

Відгомін львівських подій у Варшаві, Кракові й Люблині.

Заповіджене на 8. червня акад. віче у Варшаві (на яке університетська влада була позволила) заборонено після спільної конференції унів. чинників із урядовими. Віче відбулося на унів. полі при участи 2.000 академиків. На вічу явився гурт дем. молоді та розлаяв відозви проти страйку. Вступати на віче ухвалили м. і. резолюції, щоби покарати учениць жид. гімназій, замкнути цю гімназію, домагаються димісії льв. грод. старости Кльоца, випущення на волю арештованих студентів, нумерус клявзус. Ухвалили теж резолюції проти преси, яка осудила ексцеси.

Акад. віче в Кракові при участи около 3.000 академиків ухвалило резолюції, в яких м. і. заявляють, що солідаризуються з львівською молоддю, та що підержать її так, як вона цього заслужає. Домагаються теж димісії гр. стар. Кльоца.

Акад. молодь університету в Любліні ухвалила проголосити страйк для підтримання львівських студентів.

Взивають до спокою.

В суботу веч. польська акад. молодь на вічу, уладженім на користь поляків з Рейнської області, ухвалила взивати вперед всі вуличні демонстрації, тому, що до демонстрацій прилучуються вул. шумовиння та що ними важко їх покермувати. Відізвалися за цим кроком страйкові комітети, щоби арештованих студентів якнайскорше випустити на волю й ухвалило бойкот жидів.

—o—

Відозва епископату.

Львівський лат. епископат видав відозву за підписами архиєп. Твардовського, Теодоровича й Лісовського, в яких сказано, що відомо йому, що в останніх поліях не грали ролі якісь партійні причини, покликуються на свідоцтва священиків, яка велика була зневага христ. почування і вимоги взяли страйкуючих зачати працю та впевняє, що поробив заходи в справі арешт. студентів.

Кажуть, що нині страйк буде ліквідований.

Комуністичні відозви.

„Сл. Польске“ повідомляє, що комуністи розкинули серед акад. молоді відозву, в якій взивають скинути буржуазні кайдани. Крім тої відозви нібито найшли в польськім Акад. Домі ще й деякі відозви в українській мові.

—o—

Трамваєва катастрофа.

В неділю рано на вул. Словацького поодинокий трамваєвий віз „1-ка“ наслідком зіпсуття гальми на скруті перехилився і впав на хідник. Дахом ударив так сильно об браму дому ч. 2., що вирвав камені стовпи. Вози вилізли цілі, лише шиби побилися. Були контужені два трамваєвики й одна жінка. Віз із хідника усували 3 год.

—o—

Ліга Націй приняла проект комітету 3-ох.

Рада Ліги Націй приняла конклюзії рапорту комітету 3-х у справі зміни приноровлювання дотеперішньої процедури при розглядании петицій національних меншостей. Постановили, що комітет збереться щераз у вівторок, як приїде між. Штреземан. Сподіються, що приїде теж новий англ. міністр закорд. справ Гендерсон.

—o—

Члени кабінету Мекдональда у короля.

Члени нового англ. кабінету явилися 8. червня в уіндсорській палаті, щоби дістати від короля урядові печатки. Перше засідання кабінету відбулося 8. червня.

Програма Мекдональдового уряду.

Англ. радіостація оголосила програму уряду в якій сказано: Мусимо працювати для справи мира, промислу і закорд. взаємин. Сумніваюся, чи до року осягнемо успіх. Та мусимо старатися, щоби все, що маємо зробити, було зроблене якнайскорше. Вкінці каже Мекдональд, що хоч Гендерсон є міністром закорд. справ, на найбл. сесію Ліги Націй він сам поїде в Женеву.

—o—

Англійський король приїде у Піщани.

Управа лічничого заведення в Піщанах (на Словаччині) одержала від прибічного лікаря англ. короля Юрія запит, чи не міг би король приїхати до Піщан для лікування. Управа відповіла, що може віддати для короля ціле крило пенсіонату Берніо. Король поїде до Піщан мабуть із кінцем червня.

—o—

Троцький хотів би до Англії.

Троцький вислав до Мекдональда телеграму, щоби позволили йому приїхати в Англію для лікування.

—o—

Присуд убийника єгипетської княжни.

Дня 9. червня у Відні запав присуд у процесі був. ритмайстра Гартнера, що вбив у концертовій салі єгипетську княжну Мучеб. На основі вердикту присяглих, серед яких було 4 жінки, Гартнер дістав 12 літ тюрми.

Габібула — виключений володар Афґану.

З Пешавару повідомляють, що Габібула після заняття Кандахару став виключним володарем Афґану. Останки опірних племен мусітимуть небарем признати Габібулеву владу.

—o—

Зі спорту.

Лігові мистецтва.

Львів. Погонь—І. Ф. П. 1:0 (1:0).
Катовиці. Чорні—Рух 4:2 (0:1).
Краків. Краковія—Вісла 3:1 (3:1).
Варшава. Варшавянка—Л. К. С. 2:0 (1:0).
Лодзь. Туристи—Легія 2:1 (1:1).
Познань. Варта—Польонія 3:1 (2:1).

Окружні змагання.

Львів. Україна—Чорні П. 3:2 (3:0).
Львів. А. З. С.—Ресовія 3:2 (1:2)
Львів. Погонь І. Б.—Гасмонея 5:0 (1:0).
Львів. Лехія—Погонь (Стрий) 4:1 (1:0).
Золочів. Полонія—Янина 3:1 (1:0).

Товариські змагання.

Станиславів. 49. пп. (Коломия)—Ревера 4:3.
Перемишль. Чуваї—Гагібор 1:1 (0:1).

З концертової салі.

Концерт Михайла Островерхи і Дарії Герасимович.

Четвертий концерт лірічного тенора Михайла Островерхи при співучасти піяністки Дарії Герасимович зробив на довомі численне вібраній публиці незвичайно симпатичне і гарне вражіння. М. Островерху знала досі частина нашої суспільности з його інтересних фейлетонів з Італії, поміщуваних на сторінках нашого часопису, виявляючих безумовну інтеліґенцію автора. І тій самі прикметі завдячує наш співак у львівній части успіх вчорашнього свого виступу. Мальконтентами могли залишитися тільки ті, для яких сильний — видатний голосовий матеріял є альфою і омеґою співацького куншту. — Голосовий матеріял нашого співака не великий. У високих позиціях не завадилаб більша металічність звуку, та поруч з тим більша насиченість, теплота низьких тонів. І у тому напрямі концертант повинен примушувати свої зусилля, щоби осягнути і в тих регістрах ті прикмети, які знаменують середину і перші високі тони його голосу, що хоч не визначаються силою і блеском, та проте не є позбавлені соковитости і гнучкости та захоплюють слухача ніжністю краски.

У першій частині програми, на яку зложилися пісні Січинського: „У гаю, гаю“..., „У мене був коханий рідний край“... „Бабине літо“, староіталійські арії (Stradella, Bassani, Pergolesi) та Grieg-a: „Ich liebe Dich“, „An das Vaterland“, та Schumann-a: „Du bist wie eine Blume“ — співав наш співак мабуть під впливом початкової треми, а може, не отрясшися ще зпід вражіння денної хрипки з попереднього дня, вже може надто дискретно користувався своїми голосовими засобами, послугуючись більше деклямаційним способом співання. Та і в такому разі годиться завважити, що напр. надто коротке — майже стакатове вимовлювання поодиноких складів, особливо у нижчих позиціях ще більше ослаблює звук тонів, а при тім некорисно відбивається на гарній арештою і пластичній дикції співака. Та безперечно краще вийшла друга частина програми. Отрясшись з початкової несміливости, а може призвичаївшися дещо до акустичних умов салі — наш співак де далі вумів розвинути гарні та симпатичні прикмети свойого голосу та почуваючи себе голосово свобідніщим виявив властиву, найсильнішу черту свого мистецтва а саме: богату виразову скалю.

Слід підчеркнути обі арії з „Manon“ Massenet-a та „Mignon“ Thomas-a, з українських народніх: Думу про Кальниш евського (Лисенко), а також Людкевича: „Тайну“, Барвінського „Вечером у хаті“ й особливо кінцеву: „Вечірню пісню“ Степенка. Тут прийшли до слова і прикмети італійського „bel canto“ і особливо тонке почуття смаку та переняття змістом музики і слова. Коли ходило про загальну характеристику М. Островерхи, як співака — то є він типовим ліричним тенором у строго камерним закрою. — Велика концертова саля — не дасть йому вповні підхожої атмосфери — він почував себе краще і вийде краще на тлі інтімної камерної атмосфери. І треба ствердити, що попри всяку критичність, з якою хтонебудь хотів би підходити до четвергового виступу нашого співака, належить безумовно признати, що своєю безпретенсіональністю — непорочністю і шляхотністю вирazу, який знаменує повна відсутність якогонебудь ефектарства, співак наш здобав собі щирі і вповні заслужені симпатії і здобув собі гарний моральний успіх. Прикро мені, що про співучасницю того вечера п. Дарію Герасимович — як свою ученицю — не можу якова видавати ніякої оцінки — і одиноку моральною нагородою для неї нехай буде те безперечне признання публики, яке змусило її (як також опісля і п. Островерху) після її сольової точки до наддатку.

В. Барвінський

Дивогляди.

Колекціонерка.

В одним англійськім містечку померла пані Еджтертон, яку всі вважали бідною. У хаті справді найшли при ній небагато гроша. Зате із її заповіту довідались зачудовані, що вона має аж 11 домів. У цих домах ніхто не мешкав. Коли почали їх оглядати, побачили, що всі вони набиті від воріт аж під дах різними меблями; було там 1000 ліжок, 30 фортепіянів і 40 церковних органів.

Мексиканський спорт.

Кажуть філософи, що все вже було. Але революційний Мексик з цим не згоджується. Там підготовляють великі перегони... свиней. Їх зачинюють у клітки і виголоджують, а перед перегонами випасають запашною стравою, до якої вони біжать наперегонки. Населення зацікавлене такою спортовою новиною побивається об заклад на великі суми.

НОВИНКИ

— **На волі.** Вчора (в пятницю) вийшов на волю студент Киш, арештований свого часу в звязку нападом на листоноша при Городецькій вулиці. Досі сидів він у слідчій вязниці. На волю вийшов наслідком припинення (уморення) слідства проти нього.

— **Болехів має нові межі.** У державнім деннику законів оголошено зміну меж міста Болехова, долинського повіту. До міської громади Болехова влучили сільські громади: Болехів Руський, Новий Вавилон, Довжку, Соломонову Гірку і Волоське Село.

— **Іспити на челядників.** Шкільні іспити на челядників для кандидатів, які скінчили в шкільнім році 1927/28 повний курс ремісничо-промислової (або жіночої професійної) школи призначені на другу половину червня. Точний речинець означать кураторії шкільних округ. Інформації дватимуть дотичні школи, куди треба і вносити прохання.

— **Демонстраційне прізвище.** Цікаво, що львівська преса передаючи прізвища арештованих студентів у звязку з відомими подіями не подала майже ніодного точно. Арештовані переслали до слідчої вязниці спростування. З нього довідуємось, що між демонстрантами є справді одно характеристичне прізвище гідне того, щоби було видруковане в дійснім вигляді, а саме Арсен Крикунов.

— **На селі недобре.** Перед судом присяжних у Золочеві ведеться процес проти 21-літнього парубка Кирила Вигінного з Поникова, який убив служницю свого діда, Михайлину Лабинську, сокирою в ночі, ограбивши її з кількасот золотих. Вигінний після ріжних крутійств почав спокійно описувати свій злочин.

— **Доляри й бандити.** Селянин Й. Савчик з Ніжніва поїхав з жінкою до Станиславова. Жінка пішла щось купувати на місто і досі не вернулась. Вона мала при собі 800 долярів. Є підозріння, що впала жертвою бандитського нападу. — У Вербіжі Нижнім (Коломия), продерлися в ночі до хати Олексія Чорнюка через дах два бандити в масках і під загрозою револьвера та ножа забрали в нього 40 долярів, ще й золоті.

— **Вартість сьомого сина.** Одній рідні у Варшаві вродився сьомий син. Якийсь старий чи зовсім новий звичай каже, що кумом такого сина стає президент Річипосполитої, який дасть йому в дарунку 1000 зол.

— **Вістки з усієї Польщі.** До Польщі мають приїхати від II-го Соціялістич. Інтернаціоналу визначні соціялісти: бельгієць Вандервельде, француз Блюм, німець Лебе і латиш Калінш. — За місяць квітень запротестували у всій Польщі зекслів на 100 міл. — На цешинськім Шлеську промисловці не згодились на підвишку плати робітинкам текстильних фабрик; 30.000 робітників, яких звільняють від 15. ц. м. може лишитись без праці. — Нововибудоване фабричне містечко біля Тарнова буде називатись не Новий Хожов, а Мосціце, в честь президента Польщі. — Появилась неперевірена чутка, буцім-то бувш. преміер Бартель хоче зріктись свого посольського мандату, а замість цього вернутись на катедру львівської політехніки, але відразу на становище... ректора. Ректора вибирають, як відомо, професори і тому вибирати собі такого становища ніхто сам не може.

— **Ріжні вістки.** 8-го ц. м. минуло 50 літ від винаходу грамофону 32-літнім Едісоном. — Бувший болгарський король Фердинанд дістав дозвіл на поворот до краю на підставі останньої амнестії. — Французькі вчителі рішили на своїм зїзді страйк, не діставши домаганої підвишки. — Везувій знову прокидається; знищив він 50 домів. — В Еспанії скасували урядову пресову цензуру для чужинних денників. — Комуніст Фелікс Кон, бувший редактор львівського „Гласу" висланий з Москви Центр. Комітетом ком. партії до Парижа, щоби перевести контролю в торговельній радянській місії, де ствердили крадіж. — Дотеперішний англ. міністр фінансів Черчіль вибирається в подорож до Японії, Спол. Держав і до півд. Америки. — Троцький лишається в Туреччині до нового року; він скінчив книжку про Сталіна. — Японія підготовляє на 25-го ц. м. свято роковин здобутого Порт Артура. — Англійський ліберальний посол Джовет перейшов до лейбур партії; є це сенсація. — У Боцені помер молодий дзвонар Вачінгер оригінальною смертю: шнур розгойданого дзвона викинув його через вікно церковної вежі з 35 метрів висоти.

— **Контрабандисти-аристократи.** У Ню-Йорку арештували відомого французького графа Поліняк, кількох визначних купців і аристократів, що працювали в користь одної французької шампанської фірми, займаючись контрабандою та продажею вин і лікерів. Вони мали великі магазини, власні авта, а навіть озброєну сторожу при перевозці алькоголю. Поліція все, що найшла, сконфіскувала.

— **Львівські самогубства.** Над Личаківським цвинтарем, на горбку, найшли вчора молоду, неживу жінку з перестріленими грудьми. Паперів не мала при собі ніяких. Лишила тільки характеристичний клаптик паперу: „Надоїло мені життя. Люди це шакали, Лідія". Залізничий емерит Й. Штайнбергер помер від денатурного спірту, якого випив у розпуці, що не має з чого жити. 19-літня служниця Параня Швед кинулась на Замарстинові під поїзд.

— **Українські марки зразком для французів.** Дістаємо таку листівку з Парижа від артиста-маляра С. Гординського: „У вашім деннику дня 29. травня була новинка про нове видання французьких почтових значків, що їх мали робити найкращі мистці. Справа ця виглядає так: цих пять вибраних значків на конкурсі, куди прийшло 400 праць, викликали великий протест мистецьких кол і рішення жюрі вважають скандальним, як і недавній конкурс на 100-франковий банкнот. Для нас цікаве те, що в одному з найповажніших мистецьких журналів „Лямур де Ляр" (Любов мистецтва) появилась широка гостра критика на ці значки, а як зразок дає дві репродукції з українських почтових значків за 30 і 50 шагів, як „клясичний зразок простоти й декоративного оформлення почтового значка". Взагалі французи мають дуже мало гарних почтових значків; вони у Франції такі рідкі як добрі памятники для Жанни Дарк". Стільки наш артист. Як пояснити це явище в країні такій багатій на мистців? Протекційною системою, завдяки якій більшість членів жюрі голосує за проектом, щоби зробити приємність тим, які прохають за кандидата на добру нагороду.

— **Шибайголова.** До пристані в Гавані приїхав цими днями моряк Павло Мюлєр, що переїхав увесь Атлянтійський оксан з Европи до Америки рятунковим човном. Човно плило тільки вітрилами та веслами. Подорож тривала 10 місяців і була виїмково щаслива, з огляду на погоду, яка в найбільше небезпечних місцях приходила сприятливо для човна. Мюлєр так запалився своїм рекордом, що хоче тим самим способом вернутись до Европи.

— **Міліон незамужніх.** Одним із найповажніших наслідків останньої війни є надмірне число незамужніх жінок. Довкола цього питання обертаються дискусії державних мужів, схвильованих майбутністю свого народу. Ось кілька статистичних цифр: У Европі є тепер приблизно 18 міліонів жінок, що не вийшли замуж, а могли би та хотіли би. У Німеччині вже в 1900 р. була значна надвишка жінок 16,431.000 проти 15,924.000 мущин. У 1920 р. надвишка жінок зросла там на півтретя міліона. У Франції, Англії є їх більше по 2 міл. На просторі Радянського Союзу — 4 міл., тоді як у 1914 р. було їх усього більше 700.000. Майже в усіх державах надвишка жіноцтва доходить до 10 проц. з усього населення. Дивно, що хлопців родиться на загал більше, як дівчат (105 до 100), але смертність хлопців пересічно більша. Статистика незамужніх жінок не є вичерпана самою надвишкою жіноцтва; треба рахувати, що богато мущин не женяться. У Німеччині обчисляють незамужніх жінок на 6 міл. Нове законодавство шукає способів, щоби міліони мущин знеохочених тяжким подружним кодексом таки заохотити до подружа.

Дописи.

СКАЛАТ. *(Посольське справоздавче віче.)* Вівторок дня 4. червня ц. р. відбулося в *Скалаті* справоздавче віче *посла д-ра Степана Барана і посла Антона Куньки*, в якому взяли численну участь виборці зі всіх громад скалатського повіту. Віче отворив голова Повітового Народнього Комітету адвокат д-р Арсен Тригубчак, витаючи прибувших послів і він опісля на вічу проводив; секретарював п. Ярмишин. Перший промовляє посол Куньо про всі важніші справи, що були у соймі і про намірену зміну польської конституції, а опісля посол д-р Баран говорив про польську політику супроти нас, головно про політику на економічному полі. Відтак промовляв п. Олександер Пісецький з Зеленої, заслужений політичний діяч і на його внесок віче одобрило одноголосно дотеперішню політику Української Парляментарної Репрезентації та висказало їй довіря і подяку за працю, а на внесок д-ра Тригубчака присутні висказали окрему подяку послам д-ру Баранови і Куньови за їх дотеперішню посольську працю. Належить згадати, що недавно відбулося там справоздавче віче бебехів, на котрім промовляли відомий коломийський крикун посол Сапойця і посол Ярузельський, дідич з Качанівки. Останній накинувся на наш кооперативний рух в повіті, який завдяки праці заслужених у освітній і кооперативній ділянці тутешніх діячів щораз краще розвивається — і прямо взивав до репресій проти наших читалень і кооператив. Наше віче пройшло у бадьорому настрою і скінчилося відспіванням національного гимну.

ЛУЦЬК. *(З калейдоскопу життя.)* „Українська Громада" оголосила, що на літні місяці припиняється; її передплатники будуть одержувати „Свободу". — Дня 15. червня до Луцька має приїхати президент Мосціцький з нагоди 10-ліття прилучення Волині до Польщі; для його принятя утворили спеціяльний комітет, до якого покликано членів „Рідної Хати", яку має відвідати президент. — День смерти Голови Директорії отамана Симона Петлюри, 25 травня „Рідна Хата" вшанувала... виставою франц. пєси; 26. травня, в неділю, в церкві укр. чеснохресного Братства відбулася панахида, на яку зібрався весь український Луцьк без ріжниці політичних переконань, крім радянофілів; на панахиду прибули воєвода Юзефський і віцевоєвода Дзевантовський. — Призначена воєводою рада братства вийшла на явну політичну стежку: збори членів 26. травня призначила в помешканні клюбу „Рідна Хата", очевидно длятого, щоби члени з незалежницького табору, бойкотуючи „Рідну Хату", не прибули на збори. — Бебісти розгортають працю: цими днями відкрили секретаріят безпарт. блюку співпраці з урядом під утраквіст. шильдом — польсько-українським. — „Кулка молодежи вийскей", як польські націоналістичні організації, не могли притягти до себе української молоді; тому статут видруковано українською мовою й „кулка" підуть на села під українським плащиком. — Ходять чутки, що агрон. Архипенко переходить до „Звьонзку кулек рольничих", щоби своїм українством легше притягати до цих кулек українських селян. При „Просвіті" зорганізувався драматичний гурток; з доручення ради зорганізував його член ради п. Островський. — 2. червня відбулася нарада громадянства в справі землі, яку купив для гімназії концесіонар п. Петриківський, та яка досі не звільнена від боргів і не передана гімназії. Обрано комісію для виконання справи. Прийнято статут т-ва імени Лесі Українки, яке буде удержувати гімназію.

Луччанин.

З театру.

Малий Театр: „Сильвія купує собі мужа", комедія на 3 дії А. Енгля.

Дія цієї пєси може йти не конче в Будапешті, а в кожнім багатім сальоні, де його господар напередодні банкроутва має ще стільки гроша, що може витягнути з кишені коперту зі 100.000 долярами і передати її як віно своєму завтрішньому зятеві. Таких наївних тестів є нині мало і тому Провидіння справедливо карає його ще цього-ж вечора, коли між зібранними гістьми находиться особа, яка вміє рухом престідігітатора витягнути щасливому нареченому (вирятованому з довгів таким солідним віном!) портфель із 100.000 дол. А що в напів аристократичному сальоні, де йде гра в покера на великі ставки, кожний кожної хвилини може потрібувати більшої суми грошей, тому підозріння щодо крадіжі може падати по черзі на всіх, аж до великосердого батька включно.

Додайте до цього таке: більшість гостей знає, що кандидат на мужа Сильвії очарований більше її віном, як її красою та серцем і тому всі ці други та знайомі могли позбавити його портфелю в „найщирішім" приступі морального обурення. Коли наречений побачить, що з наміреного подружа лишається йому тільки молода дівчина без долярів, тоді він стане перед важкою проблємою з предурною міною. Публіка має разом із ним розвязати за одну ніч загадку: „хто вкрав гроші і що тепер робити?"

У Бернштайна „Злодію" це психольогічне напруження в звязку з підозрами щодо злодійства тримає авдиторію у справжній непевности. У пєсі Енгля при всіх „перемішаних картах" інтриги, можна таки вже знати після І-ої дії, хто вкрав віно і чому. Ті, що зрозуміли завязку пєси трохи позіхали; інші ждали з цікавістю на розвязку, яка повинна бути всім відома при таких темах: гарний молодець оженяться з гарною дівчиною без огляду на те, чи він збереже віно, а вона свою невинність.

Якби Енгель, що часом пише свої комедії до спілки, мав у цій пєсі спільника француза, тоді він додав би до неї бодай стільки дотепів, скільки вона має цукрованих млісних сцен. Деякі актори, головно пані, взяли всю цю долярово-подружу комедію таки за поважно.

М. Р.

Театр ім. І. Тобілевича в Станиславові: „Графиня Маріца" — оперета на 3 дії Кальмана.

Дня 1. червня ц. р. пройшла в станиславівському театрі премієра „Графині Маріци", оперети, що свого часу була найкращим „шлягером" у репертуарі столичних оперетових театрів. На-

можало сподіватись, що і в Станиславові вистара цієї милої оперети вже ніщо не може зацікавлення і скріпить увагу до театру, а разом з цим побільшить число цьогорічних успіхів. Тимчасом поспіх, з яким приготовано оперету і дуже невмістна обсада ролі були причиною, що оперета вийшла блідо, нецікаво, а навіть сл. Найбільш відповідальну ролю Маріци кревала п. Костів, що з успіхом співала в „Гальці“ і „Катерині“. Голосово і тут п. Костів дуже добра, але її гра була така слаба і примітивна, що не тільки сама роля Маріци була дуже слаба, але й інші, що грали з нею вийшли мляво, а всі атракційні місця оперети перейшли зовсім непомітно. Більше праці над собою може усунути у п. Костів дісонанс між голосом і грою. П. Бабацький, як граф Тасільо не був у своїй ролі і деякі місця в II. дії інтерпретував надто драматично, але загально грав добре. П. Левицька як Ліза, п. Нікітін в ролі жупана, п. Боровик як Популеску, п. Поздрій як Пеніжек, п. Долинська в ролі княжни Худенстайн, — коли поминути деякі хиби і недотягнення, — грали добре, але не вносили потрібного темпа й життя. Причинились до цього в значній мірі слаби танкові евольоції. Мило вражали нові дуже гарні декорації Боровика. — *М. К.*

Відозви й комунікати.

Від Української Громади в Брюселі.

Одним із основних завдань Української Громади м. Брюселі є обізнання чужинців з минулим та сучасним України. В тій цілі Громада влаштувала Український Відділ у місцевім Світовім Музею.

Дальшою точкою програми діяльности Громади є уряджения Українського Відділу в Військовім Музею. Цей музей містить дуже цікаві матеріяли з військового мистецтва взагалі і бельгійської армії зокрема, а також реліквії останньої війни. У відділі, присвяченім сучасности, можуть знайти місце і матеріяли до історії ріжних країн і України. Музеї організований гарно і добре надається як трибуна для пропаганди нашої національної справи.

Українська Громада вже має згоду дирекції Музею на окрему вітрину для України. В ній можуть бути приміщені: уніформи української армії, зброя, військові відзнаки, прапори, портрети військових діячів, мапи і образки військових подій. Однострої будуть ужиті для одягнення манекінів, обличча яких будуть змодельовані згідно з українським типом.

Брюсельська Громада звертається оцим до Українського Громадянства і просить дуже не відмовити їй у своїй цінній допомозі. Відповідні установи і багато окремих осіб переховують у себе ріжні матеріяли, які без шкоди можуть бути передані до вжитку названого музею. і тим самим прислужитись справі пропаганди української ідеї. Мусимо поспішитися зі збіркою цього матеріялу, доки музей дає місце для Українського Відділу.

Просимо надсилати його якнайскорше, а в крайнім разі повідомити Громаду, які власне матеріяли можуть бути постачені. Звертається увагу на конечну потребу зібрати портрети наших військових провідників і просимо самих учасників визвольної боротьби подати їх фотографії. В той спосіб удасться зложити галерею наших героїв і вождів.

Матеріял надсилати на адресу Громади: Union des Ukrainiens, 32. Rue de Louvain Bruxelles, Belgique.

Зі спортового життя.

До Української Молоді.

Від недавна приймився у деяких середних школах звичай, що абітурієнти цих шкіл з нагоди свідоцтва зрілости складають одноразову жертву на викупно „Українського Городу“ у Львові, щоби відтак в тому городі а на своїному майдані-грищу кріпити своє здоровля й гартувати свої сили-волю.

Цей гарний звичай повинен би заохочувати всіх абітурієнтів нашого краю. І тому кличемо до них: ідіть тим самим шляхом — а добровільну, щедру збірку з нагоди такої торжественної для Вас події шліть негайно для „Кола-Батька“ у Львові (вул. Руська ч. 20) на сплату великої ціни купна, яку найпізніше в осени „Сокіл-Батько“ за майдан-город сплатити має. Жертви на таку ціль вплачувати можна через банк „Дністер“, вул. Руська ч. 20, або через „Центробанк“, Ринок ч. 10 у Львові.

Великий прегарний майдан з примежним парком чекати буде вже в осени на тебе — Українська Молоде, щоби ти там враз з іншими Побратимами ставала в ряди до вправ з сокільським гимном на устах: „Соколи, Соколи!... де сила там воля витає“.

Старші члени „Сокола-Батька“.

День Українського Спортовця в Перемишлі.

Дня 2. червня відбувся в Перемишлі, заходом У. С. К. Беркут „День Українського Спортовця“. В програму дня входили легкоатлетичні змагання мущин, змагання в кошиківці жінок та змагання в кошиківці і ситківці мущин.

В легкій атлетиці стартувало 18 змагунів.

I) **Біг 100 м.:** 1) Козак 12.8 сек., 2) Бінницький, 3) Романець.

II) **Стусан кулею:** 1) Козак 10.21 м., 2) Романець 9.87 м., 3) Горобець 9.37 м.

III) **Скок у далечінь:** 1) Бінницький 5.44 м., 2) Козак 5.40 м., 3) Качор 5.31 м.

IV) **Мет ратищем:** 1) Козак 43.42 м., 2) Жученко 38.78 м., 3) Курило 37.40 м.

V. **Біг 800 м.:** 1) Медвітський 2:22.4, 2) Сало, 3) Коломиець.

Змагання в кошиківці між Спартанкою і „Веселою Громадою“ закінчилися 7:15 в користь „Веселої Громади“. Спартанка виказала повну недостачу тренінгу і техніки, тому так високо програла.

Змагання в мужеській кошиківці відбулися між І. і ІІ. дружиною Беркута. Побідила дружина І. 24:12. Гру велено згідно з найновішими приписами, системою пятковою.

Змагання в ситківці відбулися між членами Беркута і закінчилися 29:27. На змаганнях зібралося досить публики, переважно молоді. Погода була добра, тільки перешкоджав сильний вітер.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Понеділок 10-го, г. 7·30 веч. „Барон Кіндзь“, оперетка.

Малий Театр:

Понеділок 10-го, г. 7·30 веч. „Сильвія купує собі чоловіка“.

Кіна.

„Аполльо“: „Незнаний батько“ (Реджі Дені).

„Кольосеум“: „Вовк і шакалі“ (Ріпінтін) і дві комедії.

„Лев“: „В лямпартових вігтях“ (Білді Дов) і „1001 пригода“.

„Люна“: „Піковий туз“ (усі серії).

„Марусенька“: „Підводне човно“.

„Оаза“: „Тореадорова любка“ (Дольорес дель Ріо).

„Паляс“: „В ярмі гріху“.

„Пан“: „Вера Мірцева“.

„Пасаж“: „Під маскою бандита“ (Том Мікс) і Гомонтів тиждень.

„Утіха“: „Людина з минувшиною“ (Конрад Вайдт).

„Фатаморгана“: „Богині спокуси“ і „13. година“ (Ліа. Берінор).

„Химера“: „Венера за парканом“.

Програма радіо.

Вівторок 11-го.

Льондон (356). 22·4 „Джоконда“, опера Понкієлі.

Парнж (1744). 21·35 Нате.

Берлін (475,4). 20·00 Легка музика.

Відень (519,9) 20·10 Опера „Золотар з з Толедо“ Офенбаха.

Давентрі (452,3). Концерт композицій Ельгара.

Лнгенберг (467,2). 20·10 Концерт композицій Р. Штравса.

Рим (333,8). 21·00 „Турандот“ Пуччіні.

Мілянo (504,7) 20·1 Старотиролійська музика.

Ленінград (1000) 19·00 „Руслан і Людмила“, опера Глінки.

Москва (1412,3). 1·30 Опера

Харків (1680). 12·00 Вечірний концерт.

Київ (775). 19·30 Концерт.

Коляо (2000). 22·20 Вечірня авдиція.

Будапешт (545). 19·30 Опера; циганська музика.

Варшава (1395,1). 17·55 Оркестра. 19·50 Опера з Познани.

Познань (339·8). 23·15 Каварникна музика.

Середа 12-го.

Льондон (358). 20·05. Композиторський концерт.

Парнж (1744). 21·35. „Фавст“.

Берлін (475,4). 20·30 Народні пісні ріжних країв.

Відень (519,9). 20·05 Шотландські пісні.

Лнгенберг (462,2). 21·00. Веселий музичний вечір.

Рим (443,8) 21·00. Квартет.

Мілянo (504,2). 20·25. Легка музика.

Будапешт (545). 17·10 Опера.

Москва (1442,3). 19·00. Концерт.

Харків (1680). 19·30 Симфонічний концерт.

Київ (775). 17·50. Дїточий концерт.

Варшава (1395,1). 20·15 Концерт солістів.

Познань (339,8) 20·30. Вечірний концерт.

Катовнці (339,8). 20·30 Вечірний концерт.

Братислава (277·8). 16·30 Концерт музики на два фортепіяни.

Присилайте передплату!

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Дирекція прив. учит. жін. семінарії СС. Василянок в Дрогобичі подає до відома, що на днях 25, 26 і 27 червня відбудуться вступні іспити на I, II, III і IV клясу. До прошення приняття треба долучити: 1) метрику зрешення, 2) останнє, шкільне свідоцтво, 3) свідоцтво здоровля від фізика, 4) коротий життєпис. — **о. Е. Громницький**, управитель. 2179 2-3

Товариші, які вінчали акад. гімназію у Львові в р. 1904, просимо на збір, дня 29 червня 1929. Зголошення до **17 червня 1929** на руки тов. д-ра Остапа Прийми Львів, Личаківська 32. крим. о. Ад. Ковальський, д-р Андр. Лунів, д-р О Прийма, д-р Ів. Бандель, о. Тим. Ковалюк, д-р Ол. Тисовський. 2130 1-1

Надзвичайні датки на потреби „Рідної Школи“ зложили в золотих ВП. Службовики „Дністра“ 40, з нагоди іменування їх сталими урядовцями з І. V. п. р.; фотограф Ленко Янушевич 30, Осип Бурачинський, адвокат — Хойнице 20, замісць квітів на домовину бл. п. д-ра М. Здерковського, Гуртом Союзу Українських Купців в Самборі 83·90 з нагоди першого святкування Патрона Купців св. Юрія. Замісць Святочних жедань: о. Івана Козода, сотр. Леонтин 15, Романяк Іван — Снятинка 5, Іван Гошовський — Фалиш 3. — Вп. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа. 2197 1—1

Надзвичайні Загальні Збори Секції Українського Студентського Союза в Станиславові відбудуться в четвер, дня 20. червня 1929 р. о год. 10. рано в салі „Української Бесіди“. — **Секційна Рада.** 2196 1—3

Справоздання Української Станиці в Каліші. Витрати грошей на купівлю землі під цвинтар для українських воїнів у с. Шпіцберно. Прибутки: Вступило жертв від ріжних осіб і організацій 1474·57 зол., від Міністерства Публичних Робіт на покриття видатків для впорядкування цвинтаря 1.866·65 зол. Разом 3.341·22 зол. Видатки: Стефанові і Стефанії Мрозівським за 594,72 метрів квад. землі 1010 зол., Йосифі Матушаковій за 594,72 метрів квад. землі 1060 зол. Мацієвській Марцелі за 653,13 метрів квад. землі 1010 зол., нотареві за акт і штемплеву оплату 44·0', йомуж за дві копії акту і штемплеву оплату 14·40 зол., на ріжні видатки при підписанні 105 зол. Разом 3.343·92 зол. Правління Української Станиці, складаючи жертводавцям щиру подяку за зложені жертви повідомляє українське громадянство, що дальші жертви приймаються і вони будуть ужиті на впорядкування цвинтаря і на будову капличці. — Голова, Секретар і Члени Правління Станиці.

З українського філятелістичного Товариства у Львові. Всім членам подається до відома, що в місяцях липні та серпні сходин не буде. Останні сходини перед феріями будуть 15.VI., а перші по феріях 7.IX. в 6. год. вечером. — **Вид л**

Ширіть наш часопис!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

БРИЛЯНТИ, також іншу біжутерію купує по високій ціні Домбровські-Розважевські, Львів (Готель Жоржа) Академічна 2. 1366 52—?

ДЯК — диригент з доброю поруков, кавалір, негайно глядає посади. Дмитро Костів — Заболотів. 2178 2-2

ПЛЮТЕ-КАМЯНЕЦЬ. Від дня 1. липня до винайму кімнати з удержанням. — Зголошення до дня 15. червня Ольга Чапельська, Дрогобич, вул. Стрийська. 2177 3—3

НА ПРОДАЖ ГОСПОДАРСТВО до 26 моргів поля в одним комплексі, хата, стайня, стодола, шопа, сад, дубовий ліс, інвентар живий і мертвий, водне право на млин в селі Копанка п. Калуш. — Зголошення Йосиф Купчик с. Васьки тільки особисто. 2198 1—1

ЯМНА пансіон п. Струмінської поручає сонячні покої і першорядний харч. — Зголошення: Львів, вул. Мурарська ч. 48. II. 2195 1—2

ПОШУКУЮ підприємця до експльоатації торфу (около 10 моргів). Хемічна аналіза виказала, що торф надається на опал. Ціна від м³ викопаного торфу. Оферти слати на адрес: о. Йосиф Гринай, Чернихів, Hluboczek wielki.

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській роботні **Івана Зельтенрайха**, Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні дамські годинники переробляємо на ручні. 3 б 168-7

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і шлунка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентгеном. 8—21

Д-р Роман Перфецький

веде свою адвокатську канцелярію

львів, вул. БЛЯХАРСЬКА, 9.

1582 (побіч Ринку). 5—10

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Ділo“. З друкарні Видавничої Спілки „Ділo“. Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 129 (11.470). Львів, середа 12. червня 1929. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Год. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 3 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-25. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Оптимізм і песимізм.

Львів, 11. червня 1929.

В польському житті суперничають зі собою два чуттеві напрямки: оптимізм і песимізм. Проурядові чинники є просякнуті оптимізмом. Маючи владу в руках і — розуміється — бажаючи її втримати за всяку ціну, всі життєві явища надихують вони оптимізмом. Ще ніколи не впало у реставрованій Польщі стільки слів про радісну творчість, про радість життя, що саме тепер. Внутрішні труднощі є — на їх думку — невеличкі, нормальні, господарська криза є тільки відгомоном загально-європейської кризи. На міжнародньому терені Польщу супроважають самі успіхи. Зате право-ліва опозиція розмальовує все в чорних красках — як під внутрішнім, так і зовнішнім оглядом.

Як-же на ділі представляється справа після важливих подій на міжнародньому терені?

Можна сміло й обективно твердити, що вірність малюнку на боці опозиції. Протягом трьох останніх літ „санаційний" уряд не розв'язав ні одної з важніших проблем сучасної Польщі. Початкова поправа господарського положення сьогодні належить вже до минувшини. Навіть більше! Вона не менше важка, як була перед травневим переворотом. В торговлі і хліборобстві не лише застій, але просто невиносне становище. Промисл іще сяк-так клигає коштом хліборобства. Торговельний білянс пасивний з дальшою тенденцією до спадку. Аграрна реформа фактично заткана. Замість неї процвітає дика парцеляція при нечуваному підвищенні цін на землю. Господарсько-інвестиційний кредит припинений. В ділянці внутрішньої політики поза дрібними адміністраційними зарядженнями на всьому фронті кипить боротьба в „партійництвом", не приносячи борцям найменшої користи. Успіхи уряду і проурядових фракцій осягнули в цій ділянці кульмінаційну точку. Прибиті партії починають підносити голову і виявляти дещо збільшену активність. Боротьба між урядом і соймом, що сконсумувала таку масу людської енергії, ведеться далі, чого доказом останній лист марш. Пілсудського, але не викликує бажаного успіху в прибитому громадянстві. Одна з найважніших проблем сучасної Польщі — національна проблема — не рушила з місця, а навпаки загострилася регіонально-розкладовими помислами, що є тільки племінно-вирівнуючим, для непольських народів вбивчим пляном Ст. Грабського, повтореним іншими словами. Не можна також говорити, щоби за останні три роки піднісся рівень публичної моралі. Навпаки, в публичному житті, в поборюванні противників приноровлено в останніх роках деякі такі прийоми, які були невідомі навіть до часів хіенської всемогучости.

Важко підводити додатні підсумки і в ділянці закордонної політики, яка проявлялася в створенні широкого фронту проти Німеччини й Рад. Союзу, ангажуючи проти цих двох кліщевих потуг всі сили політичного й господарського характеру, а в дальшій перспективі і мілітарного. Треба признати, що в ділянці закордонної політики польські чинники осягнули були деякі успіхи. Значіння Польщі на міжнародньому форумі було значно зросло. Але в останнім часі раптом погіршилося. Розв'язання репараційної проблеми в користь Німеччини зміцнило становище останньої. Побіда лейбуристів в Англії основно змінила европейську констелянцію, розторощуючи наставлення польської політики в напрямі Німеччини і Рад. Союзу. Уряд Мекдональда негує континентальні союзи між поодинокими державами, а на перший плян висуває женевський протокол, а у звязку з ним евакуацію Надренії без бажаного Польщею еквіваленту. Польща лякається теж, що справа нац. меншостей прийме інший оборот, чк за Чемберлена. З того приводу писав перед кількома днями „Манчестер Гардіян":

„30 мілионів меншостей мають всяку причину радіти побідою британської лівиці, бо це правдоподібно визволює їх з продовжування несправедливостей та упокорень, які досі терпіли. Випрацьований Чемберленом та його двома товаришами з Ліги Націй рапорт є майже безвартісний. Колиб був принятий, то меншости не завважилиб нічого з тієї опіки, яку їм приобіцяно на основі трактатів. Новий британський уряд не може мати нічого спільного з тим рапортом. Одним із перших його завдань є здержати офензиву малої антанти і Греції проти меншостей".

В світлі цих тверджень всі інформації з Мадриду, корисні для польського становища в меншостевій квестії, треба брати з великими застереженнями. Нахил Англії в німецький бік, нахил лейбуриста Мекдональда до соц. дем. Мюллера (оба члени II-го Інтернаціоналу) є зовсім зрозуміли. Цей союз двох демократій спричинює зміну фронту також у Франції, в якій замість голосу Пуанкаре починає виразніше відзиватися голос Еріо в напрямі співпраці з Німеччиною. „Треба глибокої співпраці між Німеччиною і Францією!" — каже він і починає думати про... Зєднінені Держави Европи, щоби відтягнути Англію від ближчого порозуміння з Америкою. Таким чином зарисовується співпраця трьох демократій (англійської, французької і німецької). При тому треба мати на увазі, що кокетерія Польщі з Італією й Мадярщиною остудила в Парижі гарячі симпатії до Польщі, помінаючи вже ту обставину, що союз з Італією й Мадярщиною не може нічого реального дати Польщі — хіба ворожо настроїти до неї Чехословаччину.

Ваш побут на вакаціях буде затроєний журбою

за Ваше мешкання в місті, якщо не обезпечите його від крадіжки з вломом в

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

За обезпечення домашнього урядження на зол. 1000. пересічна річна премія враз з додатками виносить зол. 4·—.

Із представленого ясно, що становище Польщі — внутрішне і зовнішне — не є надзвичайно корисне. Причини до оптимізму дуже бліді. Зате згущуються чорні краски песимізму. В таких умовах самоізоляція уряду від організованих громадських чинників, негація широкої політичної бази, себто негація зненавиджених пародій не причинюється до зміцнення. Час уже не працює в його користь. Гордійський вузол польських відносин і взаємин мусить шукати розвязки згідно з новою міжнародньою ситуацією, яка не може остати без впливу на внутрішню. На нашу думку можливі тут два виходи, розуміється — після розвязання сойму в осени: октроювання нової конституції по лінії бебістично-полковницьких плянів і приспішений хід до фашизму — або переведення виборів на основі дотеперішньої виборчої ординації і у висліді передача влади пепесівцям. **Tertium non datur.**

Шкільництво в Злучених Державах.

Розмова з д-ром А. Кібзеєм зі Злучених Держав.

Свого часу подали ми в новинках коротеньку інформацію про те, що до краю приїхав зі Злучених Держав Північної Америки д-р А. Кібзей. Він виїхав до Америки ще дитиною і покінчив там усі школи від початкової (званої там публичною) до університету (медицини). Д-р Кібзей приїхав до краю, щоби відвідати свою стареньку матір у Заліщиччині та познайомитися зі станом і розвитком тутешньої медицини. Недавно мав він виклад у Львівському Українському Лікарському Т-ві про стан медичної науки в Америці. Користаючи з його побуту у Львові та маючи на увазі заінтересування нашої громади школою, звернулися ми до нього за деякими інформаціями про американське шкільництво. Д-р Кібзей такі інформації дав нам дуже радо.

На наше питання: Як поставлена початкова школа в Америці — дістали ми від Шановного Гостя таку відповідь:

I. Початкова (публична) школа в Зєднінених Державах Північної Америки.

В Америці звуть початкову школу публичною. Наука в ній трівае **8** літ. Діти починають ходити до школи 6 або 7 року життя. Перед початковою школою можна дітей виховувати в установах дошкільного виховання т. зв. „кіндергарден"-ах. План науки побудований так, що діти від елементарних початків навчання доходять постепенно до щораз ширших відомостей. Школа має вісім кляс. Всі предмети вчать у ній по англійськи. У старших клясах особливу увагу звертають на історію Америки, а далі подають коротко всесвітню історію. Найбільше уваги звертають на географію. Дуже богато уваги присвячують у школі спортові. Практичних предметів є там доволі, але переважає тенденція дати дитині загальні підставки для теоретичної освіти. З тієї початкової школи виносить кожний учень напрямок початки альгебри і геометрії. Релігії в державних школах не вчать, бо релігійне виховання належить виключно до родичів. Кожний обовязаний відвідувати школу до 16 літ, хіба, що її скінчить скоріше. По 16-ти літах нікого не примушують ходити до школи, навіть тоді, коли її не скінчить. В кожному стейті (яких є 48) бувають деякі відмінні постанови щодо школи. шкільного віку дітвори і т. д. Ця 8-клясова школа є обовязковою для всіх і має велике практичне значіння в житті. Без покінченої публичної школи ніхто не може мати вступу до ніякого уряду ні установи, а також до ніякої ні середньої ні вищої школи. Покінчення дитиною початкової школи є тому в родині американця великим святом і радістю, бо перед дитиною відкривається широкий світ.

При тім слід зазначити, що своєю програмою у вищих клясах ця школа дає освіту, рівну освіті чотирьох кляс европейської середньої школи (реальної). В останніх клясах може дитина вчитися одної з чужих мов, а саме: німецької або французької, або й обох, а також латинської мови. Але це добровільно.

II. Недержавні школи.

В Америці є богато приватних шкіл, особливо католицьких і протестантських. Ті школи мають таку саму програму як державні з тим додатком, що вчать у них релігії. Існують вони звичайно при церквах і утримуються приватними фондами. Держава контролює тільки програму їхнього навчання при допомозі окремих інспекторів. Коли дитина ходить до католицької або протестантської школи, тоді не обовязана ходити до публичної, державної школи. Свідоцтва з тих шкіл дають такі самі права як державні, бо іспити в них відбуваються перед урядовими інспекторами.

Найбільше таких шкіл мають ірляндці та французи. Але мають їх і поляки. Ці школи мають ту велику вагу, що держать дітвору при своїй нації, вчать її рідної мови та історії, а вчать у тих школах свої учителі.

В українців під тим оглядом кепсько. В них переважно справа поставлена так, що дитина ходить до публичної школи, а відтак по науці вечером ходить ще, звичайно, до т. зв. парохіяльної школи, де вчать її релігії, читати і писати по українськи. Своїх окремих шкіл (8-ми клясових), що малиб таку саму програму і давалиб такі права як державні школи, українці не мають. Під тим оглядом українці стоять позаді інших. Останніми часами українські комуністи організують свої вечірні школи для дітей робітників на зразок парохіяльних шкіл, щоби

защіплювати у дітворі комунізм і антирелігійність.

На наш запит про устрій середніх шкіл дістали ми таку відповідь:

III. Середні школи (каледжі).

По укінченні початкової восьмиклясової школи не всі можуть образуватися далі. І тому богато хлопців шукає звичайно праці в різних підприємствах та фабриках у характері робітників. Дівчата кінчать звичайно ще однорічні курси, на яких вчать шиття на машині та стенографії, щоби віддатися потім канцелярійній праці. Богато дівчат шукає праці і без таких курсів.

Та молодь, яку батьки хочуть далі образувати і яка сама того хоче, вступає до типу середньої школи, до т. зв. „каледжів". Каледжі (колегії) дають загальне образования. Вчать у них передовсім всесвітньої історії, географії, математики (альгебра), геометрії (тригонометрія), історії англійської та світової літератури і бодай двох европейських мов. Не всі каледжі мають одну програму. Бо дещо інша програма в тих, що підготовляють до спеціяльних вищих наук, як медицина, право, торговля і т. п., а дещо інша в тих, що підготовляють до вищих технічних студій. Наприклад у каледжах, що підготовляють до медичних студій, учать латинської мови та французької або німецької (звичайно крім латини беруть французьку мову). Наука в такому каледжі може трівати 2 роки, або чотири. Коли трівае два роки, тоді медичні студії трівають 6 літ, колиж чотири роки, тоді медичні студії трівають теж 4 роки. Діється це тому, що коли хто по двох літах каледжу вступае на медицину, то все одно два перших роки мусить віддаватись там науці загально-освітних предметів. Буває так, що молодь обмежується тільки до покінчення каледжу і далі не студіює. Тоді важним для неї є покінчення повних чотири літ каледжу. Є також такі спеціяльні, технічні школи (не високі!), до яких можна вступити тільки по покінченні двох літ каледжу.

Тільки кандидати на учителів публичних (початкових) шкіл мають ту вигоду, що можуть заразже по скінченні публичної восьмиклясової школи вступати до т. зв. „тічерс каледжс" (учительські семинарії), в яких наука трівае 4 роки і по скінченні яких вони можуть діставати посади вчителів у публичних школах. Учителі середніх шкіл (каледжів) мусять кінчити загально-освітні каледжі, а потім йти на фахові педагогічні студії (фільософія), тобто мусять мати університетську освіту.

Такі каледжі є державні, але бувають і приватні або фундаційні (Карнегі, Рокфелера і т. п.).

Тут слід зазначити, що є ще військові школи середнього типу, до яких можна йти по двох літах каледжу. Але є і військова висока школа, до якої можна вступати по скінченні середньої військової школи. Військових шкіл мало. Славною такою школою є „Милитарі каледж" у Вест Пойнт.

IV. Високі школи

Високі школи є державні, але є й фундаційні, та тих дуже мало. Кожний стейт має одну або й більше високих шкіл. Наприклад у стейті Мічіган є державний університет т. зв. „Університі аф Мічіган" у місті Анарбор. Цей університет має виділи: медичний, правничий, інжинірський (хемічний, електричний і гірничий відділи), фільософічно-агрономічний та архітектурний.

Подібний університет є у Дітройт, але чисто католицький. Утримують його езуїти. Має всі згадані факультети крім медичного і теольогію. Це університет приватний, але його дипльоми мають силу дипльомів з державних університетів.

В Дітройті само місто удержує т. зв. „Каледж аф Сорджері енд Медисін" (колегія хірургії та медицини), що рівняється університетському факультетові.

Найславнішими університетами в Америці є: Єйл, Гавард, Колюмбія Унівесіті, Нордвестерн, Пенсильванія Унів. та університет у Філядельфії.

Американські університети признають студії на европейських університетах, а між Англією та Америкою є систематично ведена вимінa професорів і студентів. Перед війною була така вимінa і з Німеччиною. По війні якийсь час її не було, а тепер вона знов відновляється. Ніякий студент високої американської школи не рахує на якусь державну посаду. Кожний здає собі докладно справу з того, що зі своїми студіями має собі сам утворити відповідний варстат праці та відповідну забезпеку своєї екзистенції.

Незвичайно популярними в Америці є курси комерціялізму (бізнесові), які є навіть при університетах і які студіюють навіть студенти, що посвячуються іншим фаховим студіям.

Незвичайно високо стоїть по американських високих школах інжинірія та архітектура. Далі йдуть права, а на кінці стоїть медицина. На медицину йде мало, бо студії на ній дуже довгі, тяжкі та коштовні.

На тім ми й скінчили розмову з д-ром Кібзеєм. Він пообіцяв нам дати ще деякі інформації про економічне положення української еміграції у Злучених Державах при нагоді слідуючої розмови.

12. червня засідання державного трибуналу.

Совмові обвинувачі в справі бувш. мін. Чеховича внесли до держ. трибуналу протест проти замкнення слідства. Вони ставлять претенсії також і щодо цього, що сл. судця не переслав їм актів слідства в звязи із закінченням слідства. През. держ. трибуналу найв. суду Супінський визначив на 12. червня засідання трибуналу, на якім розглянуть ті зажалення.

Приготування до нових міждержавних конференцій.

Вислід праць і остаточне справоздання паризької конференції знавців у репараційних справах незабаром будуть передані усім заінтересованим урядам. Поки уряди будуть студіювати це справоздання, на сесії Ліги Націй в Мадриді та шляхом переговорів між самими кабінетами буде приготовляване скликання міжнародньої політичної конференції, яка матиме за завдання ратифікацію справоздання репараційних знавців. Можливо, що така політична конференція збереться вже в короткому часі. По всякій правдоподібности в цій конференції візьмуть участь міністри закордонних справ заінтересованих держав. Істнує замір скликати після цеї політичної конференції ще окрему фінансову конференцію, в якій взяли би участь міністри фінансів. Ця конференція обговорила би справу відношення та участи кожної держави в репараційному банку, який має бути заснований.

Коли політична конференція доведе до згоди між урядами в справі справоздання репараційної комісії, то це порозуміння буде зафіксоване в окремому протоколі, який затвердить справоздання репараційної комісії. Після цього цей протокол уряди подадуть своїм парляментам на затвердження.

Німецький парлямент зберетьси для розгляду протоколу на надзвичайну сесію в місяці серпні. На цій сесії уряд подасть ряд нових законів, які треба буде ухвалити з огляду на заведення нового репараційного режиму. Ці законопроекти будуть відноситися до справ податкових, державного банку, німецьких залізниць та справи обтяження індустрії.

Дебати над справою охорони національних меншостей.

Комітет Ради Ліги Націй вислухав елябораг комітету трьох в справі національних меншостей. Підчас дискусії англійський посол Грегем заявив, що він бере участь в нарадах лише як обсерватор і не займає ніякого становища в справі еляборату. Німецький представник, державний секретар Шуберт отверто висловився проти еляборату і заявив, що він не може бути підставою до дискусії. В тому самому напрямі висловився також представник Канади Дандюран та представник Фінляндії міністр Прокопе. Одначе більшість рішила вести далі річеве обговорювання на основі еляборату комітету трьох.

Влом до почтового уряду в Теребовлі.

Невисліджені люди дісталися до бюр теребовельської почти, витявши крати у вікнах. Були там три підручні каси, а в одній з них 14 тис. вол., почт. марки та грош. листи. Цієї каси злочинки не торкнули. Розбили дві інші каси з ам. листами і забрали незначну готівку.

МИХАЙЛО ПОСАЦЬКИЙ.

Боротьба биків.

Барцельона, 2. червня 1929.

Боротьба биків заповіджена на 5 годину пополудни. Я прийшов в 4-ій вже половина місць була занятих.

Місце, призначене на це ігрище — це кругла арена під голим небом, з амфітеатральними сидженнями довкола. Арена сама, де має йти боротьба, посипана піском і відділена від сидженъ деревляною стіною. Сидження діляться на місця, що є в тіни, і ті є дорожчі, і на ті, що є на сонці, дешевші: **asientos de barrera i asientos de tendido.** До цирку належить також маленький шпиталь для ранених і каплиця, де тореадори перед змаганнями моляться і просять Матір Божу, щоб їх хоронила.

Гамір нечуваний. Цирк має 20.000 місць і вже перед 5. год. майже всі заняті. Лиш тут і там на сонці кілька вільних місць. Найвищі місця в тіни в льожах, займає місцева аристократія, серед якої відріжняються еспанські дами, прибрані в чорні мантилії, що їм звисають з плечей. В льожі президента сидить бурмистр міста — **alcalde.** Точно в 5. годині стає мертва тишa. Музика заграла веселого маршa. А бурмистр устав, поздоровив публику і дав знак білою хустиною.

Головна брама отвирається і всі учасники боротьби в мальовничих строях входять на арену і представляються публиці.

Наперед їде двох лицарів, пообираних у староспанський стрій. За ними йде піхотою герой дня, властивий борець, **matadór;** далі в довгім ряді його помічники: **capeadores, banderierllos i picadores.** Всі вони ебрані в чудові мальовничі строї, ткані густо золотом і сріблом. Такий один стрій то маєток. Зпоза блискучого золота видно лише вузьку чорну смугу з шовку на штанах. На голові чорний капелюх, **montera.** Кожний має на лівім рамени червоне сукно, **capa.** Їдучі на конях, пікадорес, сидять на нужденних шкапах, призначених на затрачення. Вони мають у руках довгі на 4 метри списи з вістрям на кінці. За ними всіма йде служба в одностроях, а наприкінці знов двох служачих веде пару гарних расових коней, які є призначені на те, щоби вбитого биша вивезти з арени після скінченого бою.

Весь цей похід обійшов цілу арену і затримався перед льожею президента. Всі вони поздоровили рукою до гори бурмистра, а цей знов хустиною дав знак до початку боротьби, при чім скинув до наставленого капелюха матадора ключ від загороди, де сидить бик.

Заграли труби; звуки роздирають воздух і серед загального напруження вибігає на арену бик, і стає здивований на сонці. Треба знати, що цілий день від самого рана тримали його в темноті і без їжі. Бик темної масти, не дуже великий, але дуже гарно збудований і товстий. Вмить підскакує до нього один з капеадорів з червоним сукном у руках. Бик лютий шаленим розмахом кидається на чоловіка і проколює рогами лише само сукно, бо сам капеадор підскочив на бік, так, що бик не найшовши опору в своїм розгоні, забіг геть, далеко. А там вже другий наставився з червоним сукном. І тепер зачинається боротьба, що дратує нерви. Тих капеадорів було богато, може з вісім. Кожний з них на свій спосіб дратував вола. Часом здавалося, що вже його взяв на свої роги розлючений бик, а тимчасом він проколов лише сукно або продер порожній воздух.

Просто не можна собі вдати справи з того, коли той чоловік відскакує на бік. Дух запирає в глядачах, у хвилинах небезпеки, а прошибаючий оклик здивування і полекші йде за кожним разом з грудей, коли капеадор як блискавиця відскочив на бік і урятував своє життя. Зручність і краса рухів — на які можна глядіти тільки з подивом. Одначе трапилося раз так, що капеадор утік перед биком і перескочив дерев'яну барієру, за ним пігнав бик і також перескочив. Але там він уже зупинився, бо такі випадки передбачені, і відповідно до цього збудована арена. Бик там за барієрою губиться і звідтам його витискають особливими дверцями.

Коли бик вже трохи такою забавою змучився, виїзджають на арену пікадори. Бик кидається негайно на одного з них; їздець складається зі списом і втоплює її в хребет бика. Рана з того не глибока, бо вістря дуже коротке. При цьому бачимо найріжнородніші фігури. Нераз бик на свої роги взяв коня під груди і підніс його враз з їздцем вгору; нераз їздець, кінь і бик зчепилися так, що творили якби одно скомпліковане живе тіло; нераз бик встромив роги в тіло коня і потім не годен був їх витягнути. Раз пробив коневи живіт так, що той впав на місці неживий; внутрености йому вийшли і тоді накрили коня плахтою. Нерал падав кінь з їздцем на землю; однак оба знову як стій вставали до нової боротьби. Кров з коня і з їздця лилася струмком. Вид погляний. Коли бик підніс коня і їздця до гори, всі закричали „браво торо". Я затикав уха, бо не міг цього слухати. При тім все те підбувається згідно з правилами. Кожний пікадор мусів тричі змиритися списом до бика і тричі його зранити.

(Докінчення буде.)

Радянська Україна.

„Рапорт" про Українську Академію Наук у Москві.

Харківський „Комуніст" з 1. червня приносить телеграму з Москви про те, як там народній комісар освіти УСРР Скрипник і голова УАН акад. Заболотний складали перед союзним Раднаркомом звідомлення про стан Української Академії Наук. Нарком. Скрипник сказав у своїй промові, що Українська Академія Наук „тісно звязується з тими завданнями, які висуваються щодо перебудови нашого народнього господарства на соціялістичних засадах". Президент Академії Заболотний зазначив у своїй промові, що за десять літ Академія „проробила роботу, результати якої використали господарські підприємства та установи України. Дальше розгортання робіт гальмується через те, що не має в своїму розпорядженні цілого ряду потрібних їй лабораторій та науково-дослідницьких установ". Союзна Рада Народніх Комісарів, вислухавши звітів Скрипника і Заболотного „відзначила величезне значіння Всеукраїнської Академії Наук для культурно-національного розвитку українського народу і для всього СРСР" в окремих резолюціях. При тій нагоді Союзний Раднарком асигнував на потреби Української Академії 700 тисяч карбованців, з чого 200.000 платних цього року, а решта в слідуючому році. Після відомої реформи Української Академії, яку провели більшовики, допустивши вплив вулиці на справи Академії та забезпечивши собі виборчою ординацією комунофільську і русофільську перевагу на будуче в самій установі, йде київській Академії на стрічу навіть Москва.

Нова президія ВУЦВК-ту і новий уряд УСРР.

На останньому зїзді рад у Харкові вибрані до президії Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету такі особи: Г. І. Петровський, як голова, Василенко як секретар, Горлинський як заступник секретаря і Косіор, Затонський, Скрипник, Сербиченко, Балицький, Порайко, Шліхтер, Любченко, Полоз, Буценко, Якир, Поляков, Акулов, Пілоцька, Смірнов, Чапенко, Василєва, Бондар і Волкова як члени президії. Та сама сесія формально вибрала заздалегідь призначених Москвою членів харківського уряду в таких особах: голова ради народніх комісарів — Чубар; заступник голови раднаркому і нарком робітничо-селянської інспекції — Затонський; нарком земельних справ — Шліхтер; нарком освіти — Скрипник; голова української ради народнього господарства — Сухомлін; нарком торговлі — Вейцер; нарком внутрішніх справ — Балицький; нарком юстиції — Порайко; нарком праці — Гулий; нарком здоровля — Ефімов; нарком соціяльного обезпечення — Покорний; керманич центральної статистичної управи — Мінаєв; уповноважений наркомату военних справ СРСР при харківському уряді — Якир; уповноважений шляхів — Шимаковський; уповноважений комісаріяту закордонних справ СРСР при харківському уряді — Александровський. Головою бюджетової комісії ВУЦВК-ту став Порайко. До Ради Національностей Центрального Виконавчого Комітету СРСР вибрані: Косіор, Затонський, Скрипник, Любченко і Коваленко. Їх заступниками: Лазоверта і Гурач. Як бачимо, то в уряді УСРР нічого не змінилося. Тільки на місце Берзіна прийшов на становище уповноваженого закордонних справ СРСР при уряді УСРР бувший посол у Фінляндії Александровський. Берзін виїхав на дипльоматичне становище до Ангори. Львівська „Хвіля" подала була свого часу за жидівською агенцією телеграфічну вістку про те, що, мовляв, Якира, останнього жида в червоній армії на на відповідальному становищі усунули з посади командуючого українською військовою округою. Тимчасом показується, що це неправда. Якир далі займає становище командуючого УВО і рівночасно звязаний з тим становищем пос. уповноваженого військових справ СРСР при харківському уряді.

З політичної гумористики.

Новий доказ української ірредента на Буковині. — „Го" — найстрашніше революційне слово. — Югославянські журналісти в Ужгороді і знаменита привитальна промова визначного „карпатороссa". — Який повинен бути „герб карпатороссів".

Букарештенський „Курентул" дальше шукає доказів української ірредента. За анонімними листами (поданими нами в кореспонденції з Чернівець „Без основних змін") в числі з 7. ц. м. друкує він більш наганний доказ у допису романського пекаря із Серету. Цікавий зміст і особливо приналний рівень романської преси. Ось що пише цей пекар, а друкує пос. Шейкару:

„Всі рутянські дроворуби, лапайлухи і волощюги в цей день (в день приходу до влади нац.-царанистів) створили на вулиці совіти (?!), і коли переходив вулицею який романський інтелігент (себто романський „культуртрегер"), всі кричали хором „го" і кидали в нього грудами снігу. І не було кому поскаржитися, бо поліція говорила, що має наказ не мішатися. І запамятайте собі: в цьому совіті не було ані одного романа, бо нас, романів, у Серет мало — неначеб ми були тут кольонією".

А з цього „революційного" слова „го" ясно, що „українці на Буковині повели криміналну діяльність, заборонену звичайними законами, які обіймають спокій і стан річей після війни".

Вкінці „Курентул" взиває уряд, щоби в „інтересі романізму на Буковині" виступив з усею суворістю проти українських революціонерів й ірредентистів.

І зовсім слушно — додамо, бо слово „го", звернене на адресу якого-небудь паршивенького романізатора є страшніше від всяких бомб і динамітів.

Не менш гумористичним, хоч в іншому наставленні є виступ закарпатського „общеросa" Юлія Фелдешія з приводу гостювання в Ужгороді югословянських і болгарських журналістів. А саме цей син затурканого Закарпаття виголосив привитальну промову на честь 9-тьох *молодих* югословянських журналістів (мабуть студентів), в яких вихвалював „содружество" словян. Тепер іще важкий час для закарпатських словянофілів (читай: мадяронських русофілів), але буде краще завтра, коли

„наша колыбельная мати, великая Росія изъ нынѣшняго смутнаго положенія воскреснетъ, всѣхъ славянскихъ дѣтей живущихъ на востокѣ, югѣ или же западѣ притиснетъ къ сердцу своему и спасетъ отъ непріятелей славянскаго народа".

А „словянська" любов розгорілася у цього Фелдешія кілька літ тому, коли він був у Мюнхені. Шибав він собою по міському парку в баварській столиці, „розвлекался" музикою і забавою, аж чує, а тут „прекрасная пѣснь" лунає: „Волга, Волга, мать родная". Це його так взяло за серце, що він лишив „товариство", побіг до „поючихъ і „звѣдовался", що вони за одні! Це були болгари. Наш „карпатороссъ" так зрадів болгарами і Волгою, що постановив випити „стаканъ пива на здоровье всѣхъ славянскихъ народовъ". Та цим не обмежилася „словянська" радість „карпатороссa".

„При сосѣднемъ столѣ сидящіе студенты слышали нашу бесѣду. Два изъ нихъ пришли къ мнѣ и представились, додавая, что они сыны Великой Украини, на что я сказал, что я есмъ сыномъ Подкарпатья. „Тогда вы украинецъ". — сказали они. „Нѣтъ — кажу коротко — я все чувствуюсь русскимъ". Студенты просили, чтобы я въ другій день пришелъ въ ихъ канцелларію, въ которую когда вступилъ, увидѣл великую мапу вѣсящую на стѣнѣ. Одинъ изъ студентовъ просилъ, чтобы я показалъ имъ на малѣ, гдѣ находится эта Подкарпатская Русь. Смотрю на мапу и нахожу города Ужгородъ, Кошицы, Пряшевъ въ кругѣ же надпись: „Великая Вікранна". Звѣдую: Что это означаетъ? Гдѣ эта Великая Украина, ибо я о ней не знаю". Звѣдують мене, что якій гербъ имѣетъ Подкарпатская Русь. Кажу, что щитъ а въ немъ медвѣдь. Тогда звѣдувчій сказалъ, что: „достанете вола", а другій добавилъ: „не одного, а два вола". Эти слова студентовъ настолько тронули мене, что я безъ прощанія залишилъ канцеларію. Любимые братья Славяне! Эти гаусныя слова студентовъ были доказательствомъ того, что не есть согласія между всѣм славянскимъ народомъ и это положеніе засмутило сердце мое. И для того очень радуюся, что вижу Васъ сыновъ славянского народа здѣсь совокупно въ согласіе и поднимаю стаканъ на здоровье всего славянскаго народа".

Думаємо, що югословянські журналісти, якщо це були справжні журналісти, вислухавши знаменитої промови Фелдешія, мусіли подумати собі, що до „гербу" Фелдешія й інших „карпаторосів" не підходить ні медвідь, ні віл, тільки *осел*.

Дивогляди.

Іспит професорів перед учителями.

На політехніці в Ленінграді переведено „кваліфікаційні вибори" професорів при участи активних студентських організацій. На внески студентства більшість професорів звільнена з свого становища. Більшість внесків мала два головні мотиви — професори не йдуть з поступом науки або політично є підозрілі.

ПОС. ЗАСТИРЕЦЬ.

Помилка.

Він просто ввійшов до пекарні, де варили обід.

Усі його там знали, але на його запит: „Ну", котре мало приказову форму, нічого йому не відповіли. Тоді він хвилинку постояв, відтак нагло обернувся і поволікся крізь сіни і головні вхідні двері в городець. Відчинив фірточку, обігнав ногою поза себе курчатка і пантарки, які хотіли за ним вбігти також на городець, защіпив дверцята, обійшов півколесом довкола гарну хату і станув перед широкими сходами, якими сходилося другими дверми з вітальні верандою в садок приходства.

Постоявши хвильку глянув на кущі рожі і сливи, які росли перед степенями і тоді якби на військову команду зігнувся, щоби другим рухом розвернутися широко на степенях. Руки розтягнув від себе. Коло лівої ноги і руки положив два повні вінки зроблені з гилячок берізки, які приніс під пахою. Шапки не мав на голові, тільки вене під пахою. Шапки не мав на голові, тільки вене на голову. Воно велике довге волося вкривало його голову. Воно збилося в ковтуя. Давно не було чесане, як і його чорна борода. Та борода закривала брудну сорочку вишиту з грубого сільського конопляного полотна. Вбрання мав сіраковате, грубе, в роді плаща. Штани були широкі, дбайливо полатані різними чорними і білими нитками. Ноги були босі.

Я, гість недужого пароха, сидів саме тоді після Служби Божої при сніданні і крізь отворені двері приглядався тому незвичайному чоловікові. Коли він звернув головою в напрямі дверей, тоді побачив я його лице. Воно було зморщене, очі чорні, пронизували мене своїм зором, повні задуми і поваги. Ціле лице виявилося мені інтелігентним, а притім якби знайоме. Коли він сидів чи скажім вірніше лежав на цих сходах, нагадався мені славний образ „Диспути", де мало не посередині розложився на сходах грецький мудрець Діоген. Мене скортіло його поспитати: „Що поробляєте, чоловіче?" Я вийшов з кімнати до нього. „Те, що другі і що недругі — відрізав він мені коротко, а потім якби надумавшися, додав: „роблю як і другі вінки, рахую, чи 8 разів 7 є 57 і ходжу трикутником, щоби переконатися, котрий кут є менший: чи гострий, чи протилежний розвертому".

„Звідки ви родом, і де проживаєте?" — поспитав я. А він на це:

„В кухні не дали мені їсти, бють мясо, ще не готовий обід. Купіть вінник. Він всім потрібний! Всі замітають, достойники до себе, поважні люди від себе. Дайте за вінник сім, чотирі, девять, і ще два гроші. Там є шість разів по 8 прутів. Ну!?" Мені стало жаль нещасного мудрця. Я сягнув до кишені, а що не мав 22 сотиків, то дав йому двацять сотиківку і одного пятака. „Віддам — відповів він — колись другим разом". Кажучи це, вручив мені нерадо вінник. Сидів далі доти, доки не вийшов парох і не купив другого вінника. Парох дав йому ще пів бохонця хліба та велів піти до пекарні по страву. Він узяв хліб і не кажучи нічого пішов навпростець перелізши через пліт. „Пішов у напрямі до ліса" — сказав господар дому.

„От, нещасний чоловік — почав мені оповідати о. парох. Він сам середньозаможніх родичів. Був в III. кл. гімназійній в Львові Тоді відумер батько саме як нині це було, в Зелені Свята. Бідна мати, вдова, нездужала, бо перепрацювалася в часі довгої недуги мужа та ціле щастя бачила тепер в одинокім своїм сині Дмитрі Кухареві, бо так той нещасний зветься... Син був добрий, пильний і улюблений. Він звичайно приходив, а рідше приїздив що суботи зі Львова, а часом і в тижні, помагати бідній матері в господарстві, бо бачив, що мати на добре розхворілася. Обіцяв більше помагати в часі ферій. Та не так склалося. Хлопець, що тільки мав журби і праці, отримав поправку з математики, а після ферій, здаючи цей іспит, помилився в дурниці, сказав, що 8 разів 7 є 57 та забув сказати про якийсь кут усе потрібне. Дмитро „перепав". Суворий професор не взяв на увагу його обставини життя. Син повернув заплаканий і оповів своє нещастя, своїй любій мамі. Вона недужа схвилювалася а ввечір і померла. Син рвав по матері, ночами пересиджував на її гробі, а потім почав валятися. Землю і хату роздав бідним своякам, річи з хати чужим, а сам вештається до нині, робить вінники, живе по лісах, не маючи ні хати, ні кутика. Про себе ніколи нічого не скаже, а запитаний, звертає увагу на що інше. Те, що Вам оповідаю, довідався я від учителя з сусіднього села, його шкільного товариша, який оповідав, що Дмитро при поправчім іспиті, коли йому оголосили, що має двійку, впав на землю, кидався по підлозі, млів і товариші винесли його наїв живого з класи... Не знати, хто помилився тоді, він чи його вчитель?" — закінчив парох своє оповідання.

Мене це оповідання схвилювало. Не раз не два не спав я, а серед півночі ставав передімною образ Дмитра Кухара математика і його доля. Та чоловік віжне переживає Деякі події як гріш

Наукове життя на еміграції.

ШЕСТИЙ РІК ДІЯЛЬНОСТИ УКРАЇНСЬКОГО ІСТОРИЧНО-ФІЛЬОЛЬОГІЧНОГО ТОВАРИСТВА В ПРАЗІ.

(31. V. 1928—30. V. 1929.)

У вівторок, дня 4-го червня 1929 року, відбулися річні загальні збори Українського Історично-фільольогічного Товариства в Празі. З секретарського звіту, який подано на цьому засіданні зборам до відома, довідуємося, що минулий 1928-29 рік був шестим роком діяльности цього Товариства. Засноване воно 30. травня 1923 року п'ятьма особами, що стали його першими членами-фундаторами, Товариство за перших пять літ існування збільшило свій склад до 46 членів (з них було 39 дійсних і 7 членів-співробітників). Протягом минулого року в складі членів Товариства відбувся такий рух: 6. листопада 1928 року члена-співробітника С. П. Наріжного іменовано дійсним членом, 29. січня 1929 року прийнято в дійсні члени проф. Українського Університету в Празі д-ра Б. Матюшенка, а 5. лютого цьогож року прийнято у члени співробітники д-ра Б. Гомзина. Таким чином на 30. травня 1929 року в складі Товариства було всього 48 членів — з них 41 дійсних і 7 членів-співробітників.

Дійсні члени: проф. Д. В. Антонович, проф. д-р Ар. Артимович, проф. В. О. Біднов, проф. Л. Т. Білецький, П. О. Богацький, доц. О. А. Бочковський, проф. акад. д-р Ст. Дністрянський, проф. Д. І. Дорошенко, доц. д-р М. Залозецький, проф. д-р Ол. Колесса, проф. Р. М. Лащенко, д-р М. П. Левицький, В. К. Липинський, проф. д-р М. Лозинський, проф. К. В. Лоський, проф. О. Г. Лотоцький, проф. д-р Б. Матюшенко, проф. д-р Ів. Мірчук, д-р С. П. Наріжний, Г. В. Омельченко, д-р Я. Пастернак, д-р Пачовський, доц. д-р Є. Перфецький, В. К. Прокопович, доц. В. В. Садовський проф. Ст. О. Сірополко, проф. др В. І. Сімович, доц. д-р В. Ю. Січинський, пр. М. А. Славінський, доц. д. П. Слюсаренко, проф. д-р Р. С. Смаль-Стоцький, проф. акад. д-р С. О. Смаль-Стоцький, проф. д-р В. П. Тимошенко, доц. д-р П. В. Феденко, проф. Д. І Чижевський, д-р Л. Є. Чикаленко, проф. С. П. Шелухин, проф. О. Я. Шульгин, проф. В. М. Щербаківський, проф. Ф. А. Щербина, і проф. А. І. Яковлів.

Члени-співробітники: проф. д-р П. Є. Андрієвський, д-р Б. Гомзин, д-р Ен. Камінський, Л. А. Лукасевич, д-р Й. Риба (чех), проф. С. П. Тимошенко, д-р С. Федорів.

На чолі Товариства в минулому році стояла Президія попереднього вибору, яка на річному засіданні 5. червня 1928 року без перевиборів одноголосно була уповноважнена продовжувати свою працю й у наступному році. До неї належать дійсні члени — проф. Д. В. Антонович (голова), проф. д-р Ол. Колесса (заступник голови) і проф. В. О. Біднов (секретар). Через відїзд проф. В. О. Біднова в січні місяці 1929 року до Варшави секретарські функції від кінця січня до цього часу виконували дійсні члени — проф. В. М. Щербаківський і д-р С. П. Наріжний.

Другим постійним органом Товариства є Ревізійна Комісія, вибрана загальними зборами 31. травня 1927 року в складі дійсних членів — проф. К. В. Лоського та проф. А. І. Яковліва.

Діяльність Товариства й у минулому році, як і в роках попередніх, виявилася головно в улаштовуванні прилюдних засідань, на яких члени його виголошували свої наукові доповіді й тим піддавали їх під обговорення присутніх. Засідання Товариства, згідно з установленою уже традицією відбувалися протягом академічного року що вівторка, крім тих вівторків, що припадали на академічні ферії й свята; засідання призначувано завжди на 3.30 год. по обіді в Каролінеум (авдит. IV.) — лише три засідання у лютому-березні 1929 року, коли авдиторії чеського університету наслідком сильних морозів були зачинені, відбулися в помешканні Українського Університету на Штепанській вулиці.

Всього протягом шестого року свого існування Товариство відбуло 27 прилюдних наукових засідань. Для засідань адміністративних або якихось закритих нарад членів Товариства у минулому році не було потреби. В порівнянні з минулими роками, кількість засідань у 1928-29 році представляється нормально. На кожний з перших пяти років діяльности Товариства припадає пересічно 26 засідань.

Деякі з відбутих засідань були присвячені памяти наших діячів і видатніших культурних явищ. Такими були засідання: 26. червня 1928 року, присвячене 10-ій річниці трагічної смерти Ів. М. Стешенка; 6-го листопада 1928 року присвячене 10-ій річниці заснування українських університетів у Полтаві та Кам'янці Подільському; 23-го квітня 1928 року з нагоди 25-х роковин з дня смерти М. П. Старицького. В минулому році Товариство зазначило також спеціяльним засіданням, як то стало вже традицією, Шевченківські роковини. Ці засідання з відповідними докладами, присвяченими Шевченкові, відбулися 12-та 19-го березня 1929 року. Крім того, засідання 12-го січня 1929 року було присвячене секретареві Товариства, проф. В. О. Біднову, як пращальне, у звязку з його відїздом з Праги.

На засіданнях Товариства у звітовому році дали виклади 17 дійсних членів. Кожний з них дав від 1-го до 5-ти викладів. Всього протягом 1928-29 року на 27 засіданнях Товариства прочитано 41 докладів і 1 річне справоздання про діяльність Товариства за передостанній рік. З докладами в минулому році виступали слідуючі д. члени: проф. Д. В. Антонович — 3; проф. В. О. Біднов — 3; проф. Л. Т. Білецький — 5; О. Г. Лотоцький — 1; проф. д-р Б. Б Матюшенко — 1; д-р С. П. Наріжний — 2; проф. Ст. О. Сірополко — 1; проф. д-р В. І Сімович — 3; доц. д-р В. Ю. Січинський — 1; проф. М. А. Славінський — 1; проф. акад. д-р С. О. Смаль-Стоцький — 1; доц. д-р П. В. Феденко — 2; проф. Д. І. Чижевський — 4; проф. С. П. Шелухин — 4; проф. О. Я. Шульгин — 1; проф. В. Н. Щербаківський — 4; і проф. А. І. Яковлів — 4.

загублений: згодом чоловік погодиться зі втубою.

Цього року серед гострої зими судилося нам відвідати свояка на селі. Вертаючи вечором санями, візник збився з дороги в лісі, бо їдучи коротшою дорогою, щоби не спізнити мене до поїзду, віхав на якусь галяву при дорозі. Ніч була, як кажуть, така ясна, що голку можна би на землі віднайти, якби не той великий сніг.

Ми завважали з візником якусь велику купу ріща, звідки добувався дим. Полумя не було видко. Зверху лежало щось прикрите, якби веретою або опанчею. „То мабуть цигани" — сказав візник. Мені щось шибнуло в голову. „Станьте, Михайле, — закликав я до візника. Подивімся, хто там гріється при вогні серед ліса".

Ми привязали коні до деревини і підійшли до ріща. „Чого ви станули — відізвався голос якогось вставчого з ріща чоловіка — возьміться на піво там дорога. Тут я гріюся. Ночую". А за хвилину почувши мій голос підійшов до мене, сягнув у кишеню, виняв щось маленьке, якби цукорок завинений в папірець і тицьнув мені в руку кажучи: „Нате"! Мені належалося за візник „сім, чотири, девять і два, а не пять. Решта".

Відтак кинувся на димляче ріще, яке гріло нещасного відлюдка.

Бачив я, що не можна Дмитрові Кухареві переривати спокою.

Та тоді я набрав переконання, що він добрий математик.

І нераз, коли наближується кінець шкільного року або приходить пора шкільних іспитів, його образ мимохіть виринає передімною, немов доків совісти.

Болгарсько-італійське братання.

Минулої суботи прибула до болгарського порту Варни італійська ескадра з 36 водних літаків, яку болгари стрінули дуже урочисто. Місто Варна уладило бенкет, на якому представник болгарського уряду міністр комунікації Мадяров повитав гостей. Йому відповідав заступник державного секретаря Бальбо, якого промова вказує, що ці відвідини мають виразний політичний характер і мають за завдання затіснити приязнь Італії з Болгарією.

Бальбо між іншим сказав: „Ми приходимо до народу, якого границі географічно далекі від нас, але в дійсности дуже близькі. Ви кажете, що ви переможені, а ми побідники. Одначе ми теж переможені. Тяжко вірити в мирові конференції, коли під столами лежать заховані рушниці і коли учасники конференції потайки зброяться. Наші обопільні інтереси все більше зближуються. Болгарія не має жадної причини впадати в розпуку, бо кожний нарід, який може жити, працювати й творити, мусить мати добру будуччину. Ми мусимо вірити в нашу будуччину, бо теперішній стан не буде вічно тревати.

Бальбо вислав до болгарського короля та до премієр-міністра Лапчева сердечні телеграми. Болгарська преса, очевидно з наказу згори, не дає ніяких коментарів до цієї візити. На другий день ескадра вилетіла до Одеси.

Ексцеси у Варшаві.

Дня 10. червня веч. прийшло до заворушень академиків у Варшаві на вулицях, що ведуть до жид. дільниці. До синагоги поліція демонстрантів не пустила. В 11. год. корпоранти вибили шиби в редакції сан. „Курєра Пор." при вул. Маршалківській. В год. 11.20 поліція обсадила редакції всіх санац. і жид. часописів, щоби охоронити їх перед нападами.

Отворення сесії Ліги Націй.

Дня 10. червня почалася 35. сесія Ради Ліги Націй. Справу мадярських оптантів відложили, вписали на ден. порядок справу ліквідації майна нім. меншости в Польщі. На порядку засідання з 11. червня крім справи нац. меншостей є около 10 зажалень із Гор. Шлеська.

Політика англійського уряду.

Міністр закорд. справ Гендерсон в інтервю з представником „Дейли Геролд-у", сказав м. і., що він і Мекдональд признають взаємнин з Лігою одною з найважніших справ нового уряду. Справи наші трактуватимемо не з точки погляду нац. стратегії, лише на платформі нац. співпраці і то не лише з державами, що належать до Ліги Націй, але й з державами, що до неї не належать, отже зі Зл. Державами та СРСР. Політика Лейбур Парті до СРСР відома. Уряд старатиснме виконати цю програму, навіже з ним дипл. і економ. взаємнин на основах конечних для вдержання заг. мира й ек. оглядів. Щодо нім. відшкодувань, уряд повинен зазнакомитися добре зі звітами знавців і пізнати щодо цього гадки заінтересованих. Щойно тоді уряд може рішитися на якийсь крок. Щодо Надренії уряд старатиснме якнайскорше евакуювати її з брит. військ.

Мекдональд поїде до Америки.

Мекдональд нараджувався з мін. закорд. справ Гендерсоном у справі свого евент. виїзду до Зл. Держав. Оба держ. мужі постановили, що треба старатися навязати особистий контакт із президентом Зл. Держав Гувером і прем. Мекдональдом.

Престольна промова анг. короля.

11. червня анґл. на кабінетній раді Мекдональд поінформує міністрів про напрямні престольної промови анґл. короля. Промова займеться справою розброєння, безробіття і заг. екон. положення в Анґлії. М. і. промова заповість внесення проекту закону, що передбачує зменшення часу праці в анґл. копальнях.

Ексцеси новобранців.

В Заліщиках прийшло до кровавих заворушень, спричинених кількадесятьма новобранцями, які, мабуть пяні, плїндрували крамниці. Поліція віззвала до помочі військ. відділ КОП. Був один новобранець убитий, 16-х арештували.

Випустили ще двох арешт. студентів.

Дня 10. червня випустили на волю дальших двох академиків, арештованих за участь у львівських протижидівських ексцесах, а саме Дуткевича та Карпінського. Їх віддали були до розпорядження одиничного судді, який до хвилі розправи постановив випустити їх на волю.

НОВИНКИ

— **На будову памятника** на могилі композитора о. Мих. Вербицького склали перші жертви. 1) Інж. Єрмолаєв Микола, Варшава 5 зол., 2) Добровольський Чеслав, Луцьк 5 зол., 3) Т-во „Боян", Борислав 50 зол., 4) Кусьо Михайло, (зі збірки) 5.70 зол., 5) Савка Петро, Львів 10 зол., 6) Савка Юліян, Львів 10 зол., 7) Мурська Антонія, Львів 3 зм. дол., 8) Денис і Іванна Петрів, Львів 2 зм. дол. Всім жертводавцям щиру подяку складає Виділ Т-ва „Бандурист". Дальші жертви просимо слати на адресу: Краєве Т-во Кредитове, Львів, Домініканська ч. 11. Число книжечки вкл. 2.050, на фонд будови памятника о. Мих. Вербицького.

— **Особисті вісти.** Дня 8. червня ц. р. відбулася промоція на доктора фільософії п. Ірини Зарицької, дочки львівського адвоката д-ра Івана Зарицького.

—**Міжнародній Жіночий Конґрес.** Від 15. до 22. ц. м. радитиме в Берліні Міжнародній Жіночий Конґрес, скликаний „Міжнародним Союзом для громадянських прав жінки". Вже здавна підготовляється до цього Конґресу жіноцтво всіх частин світа, а міжнародне бюро Союзу робить усі заходи, щоби Конґрес випав величаво. Цей Конґрес буде рівночасно 25-літнім ювилеєм Міжн. Союзу, який був оснований 1904 р. в Берліні, як перше міжнародне обединання, що своїм завданням поставило боротьбу за громадянську рівноправність жінки. Незвичайно багата й інтересна програмка Конґресу складена є під гаслом: побідний похід фемінізму на протязі 25 літ. На Конґрес виїздить на днях і у-

українська делегація в складі пань:пос. Мілени Рудницької, Олени Шепарович і Ірени Макух-Павликовської.

— **Конкурс на два віна.** Союз ремісничих цехів у Львові подає до відома, що львівський магістрат оголосив конкурс на два віна по 350 зол. для бідних дівчат, сиріт по ремісниках, з фонду К. і А. Бочковських. Хто хоче його дістати, мусить вносити прохання не далі як до 20. червня і додати метрику, яка стверджує, що кандидатка не має більше як 20 літ, метрику смерти родичів або батька, посвідку бідноти, моральности і доказ, що батько був ремісником.

— **Концерт Михайла Островерхи і Дарії Герасимович.** Довідуємося, що Михайло Островерха, ліричний тенор і Дарія Герасимович, піаністка уладжують концерт в Станиславові в середу, дня 12., а в Коломиї в суботу, дня 15. червня ц. р.

— **Українське історично-фільольогічне Т-во** в Празі повідомляє про два нові відчити своїх дійсних членів 6-го ц. м. В. І. Сімовича „Про деякі завмерлі наростки для творення хресних чоловічих імен" і Д. В. Антовича „Три малярські учні Аргунова".

— **Україніка.** Загребський „Обзор", ч. 142. з дня 29. травня, приніс фейлетон: „Дещо про схожість хорватських і українських пісень". Автор фейлетону Стіпан Банович.

— **Бандитизм на селі.** У Глиняних (Перемишляни) застрілив хтось у ночі через вікно господаря В. Кузьму. — У Соколівці (Золочівщина) вдерлися злодії до стайні господаря Ричинського, а зустрівшись там з його сином, убили його, а батька ранили. — В ночі з 6. на 7. ц. м. злодії вломилися до кооперативної домівки в Борині і обікрали її на 500 зол. Одночасно дістались також до читальні, де розбили замок у шафі, але не найшли там нічого, крім книжок. Підозріння паде на місцевих бойків. — На дорозі громади Стільсько, жидачівського повіту, трьох селян Смельник, Кузій і Мельниченко забили з помсти господаря Д. Ярему, з яким мали давні порахунки. — У Станиславчику біля Бродів найшли вбитого гвевого І. Айфера.

— **Боротьба биків.** Одночасно, коли приходить лист від п. Посацького з Барцельони з його фейлетоном, читаємо в телеграмах чужинної преси: „Мадрит. Більшість членів делегацій, що приїхали на сесію Ради Ліги Націй була присутна на боротьбі биків". Дипльомати видко приготовляються до дискусії про взаємини націй і гартують свої нерви.

— **Антисемітизм.** Один польський поет жидівського походження запрошений на з'їзд письменників у Познані, заки ввійшов до призначеної йому кімнати, мав приємність прочитати на її дверах листок звернений проти жидів. Кажуть, що Тувім, один із найталановитших сучасних польських поетів, також жид, рішив з цієї причини не взяти участи в з'їзді, що вибрав собі до нарад не дуже добре місто.

— **Передпотопна памятка.** Член російської Академії, А. А. Дорисяк, найшов на ріці Джіланчік в Актюбинській губернії повний кістяк мастодонта. Перший кістяк був найдений на просторах б. російської імперії в 1868 р. в околиці Миколаєва. Тепер це друга знахідка. Передпотопний звір має велитенські розміри, сама щижча челюсть завдовжки півтора метра. Кістяк після його спрепарування членами Академії Наук перейде до зоольогічного музею.

— **Різні вістки.** Військовий литовський суд у Шавлях засудив 22 учасників змови в Таврогах на досмертну вязницю. — Міністерство вн. справ Югославії затвердило першу жінку в поліційній службі д-ра Марію Іліч, що працює в префектурі поліції у Білгороді. — У Будапешті арештували портретиста Ердені, що в своїй робітні мав фабрику фальшивих банкнотів. — У Болгарії почався страйк робітників у тютюневих фабриках. — Гра за шахове мистецтво світа між Альохіном і Боголюбовом має початись 5. або 10. вересня в Вісбадені. — Підчас каналізаційних робіт в Ясах найшли на подвірі костела Голія підземельний потайник, що вів від твердині до княжої палати, імовірно вибудований у 1617 р. князем М. Раковичем. — Цими днями англійський король скінчив 64 літ. — У Берліні демонстрували перший раз власний телевізіоапарат, що зможе передавати одночасно слова, образи та музику. — У Берліні арештували подружу пару Тавзенд, що в колах Людендорфа і багатих промисловців виндурювала гроші на новий спосіб, як робити золото з ріжних нечистих металів. — З Ріо де Джанейро повідомляють, що в одному з південних стейтів Бразилії найшли один із найбільших діямантів світа. — Саранча в Туркестані знищила великі простори дозріваючих баговиних піль.

З театру.

„Сила Призначення", Вердія.

Незвичайно плідний і талановитий італійський композитор мав одну велику хибу: творив свою оперу на канві нераз дуже слабого лібретта. Тому деякі його опери вдержалися тільки завдяки геніяльній музиці, а богато з них зійшло зі сцени завдяки слабому лібреттові. До цих останніх належить і опера „Сила Призначення", яка своїм лібреттом відстрашила всіх режісерів світа і після кількох невдалих вистав зійшла на довго зі сцени. Не помогло велике імя композитора, опера була несценічна і не могла вдержатися, хоч її музичні вальори були неменші, як „Трубадура", „Ріголєтта" чи „Маскового Балю". Щойно недавно пригадав собі німецький літерат Верфель забуту оперу і взявся за її відновлення. Він основно переробив лібретто, хоч... таки мусів оставити аж 8 відслон.

Після тієї перерібки „Сила Призначення" почала свій тріюмфальний похід по Европі. Всеж таки тріюмфи опери можна в цілости приписати тільки прекрасній музиці, бо лібретто остало й на далі нудне та замотане.

Львівський великий театр виставив „Силу Призначення" старанно і дбайливо так під оглядом музичним, як і сценічним. За музичну сторону подбав совісний диригент п. Лерер, за сценічну — режисер п. Тарнавський. Обсада ролі була зовсім добра. В першій мірі це відноситься до п. Плятівни, яка захоплювала своїм справді великим і гнучким голосом та бездоганною грою. Тенор Бедлєвіч був цього вечора надзвичайно добре голосово настроєний, а гра його була без заміту. Баритон Бендер в ролі ігумена показався з найліпшої сторони так під оглядом співу як і сценічної гри.

З представників інших партій на перший плян вибилася п. Оконська. Її симпатичний голос з успіхом поборов кольоратурні трудноші пісоньки „Ра та плян", що обявилося в расних оплесках публики. Рівнож заслугують на признання панове: Циганік, Келарський і Ловчинський, які і зі своїх невеликих ролі створили маркантні, заокруглені цілости.

До повного успіху премієри не причинявся страшенний протяг на салі і вічні розмови немузикальних „мельоманів". Кр.

Зі спортового життя.

Україна — Чорні І Б. 3 : 2 (3 : 0).

Цими змаганнями закінчила „Україна" першу половину розгривок за мистецтво А кляси, здобуваючи на можливих 10 всього 3 пункти. Вислід менше ніж скромний і тому „Україна" не сміє програти в другій половині ні одних змагань, коли не хоче бути одним з кандидатів до Б кляси. Правда, що в першій половині „Україні" приходилося грати на провінції, нераз в обставинах, де виграна була неможлива, одначе грачі „України", які фізично і технічно представляються може найкраще з цілої А кляси, повинні приноровитись до способу гри противника, бо в змаганнях за мистецтво нема сентиментів і переможцем виходить той, хто є безоглядний для противника і видержує темпо до кінця.

Хоча сонце немилосерно пражило, темпо гри на цьому майже не потерпіло й обі сторони витворювали весь час дуже грізні ситуації під воротами противника. „Україна" грала весь час в десятку, тому, що Труш зараз в перших мінутах гри надрушив собі стегно й участи в грі майже не брав. Решта грачів грала амбітно, а героєм дня був Кобзар, який стрілив два голі (третього Лисик з вільного). Петрів виказав богато запалу і високу техніку, одначе за довго придержує м'яч. Сич на лівому крилі списувався цілком добре і на тій позиції здається вже „устабілізується". Лисик, рішучо може дати більше зі себе, а в ніякім разі не сміє самовільно змінювати позиції, бо це витворює хаос на гришу а наслідком цього падуть непотрібні голі. Поміч і оборона вповні вивязались зі свого завдання. Воротар Новицький, який у силі оборонити дуже небезпечні стріли, через непорозуміння з обороною, з якою ще не зіграний, мусів пропустити два голі, за які не винен.

Дружина „Чорних" як видно — має в своїх рядах інтелігентних грачів, тому гра з обох сторін велася цілий час „фер", суддя п. Меллер не мав великого клопоту в проводі змагань і вдоволив обі сторони. Публики около 600 осіб.

Лугове свято у Львові.

В неділю, 16. червня 1929 р. на площі „Сокола-Батька" відбудеться Лугове свято. Початок у годині 3-тій по полудні. У святі бере участь богато Лугових Товариств.

В обороні правди.

(Відповідь на листа п. Модеста Левицького в ч. 112. „Діла" *).

Вважаю за громадський обовязок доповнити свій допис у ч. 105 „Діла" під титулом „Рідна Хата" і її творці" слідуючим:

Пан М. Левицький у своїому листі каже: що дописи з Волині „освітлюють тутешнє життя часом тенденційно й незовсім правдиво"; що він не тільки до основоположників, але навіть до числа членів цього клюбу („Рідна Хата") не належить; що не має змоги й охоти на кожний наклеп писати спростування; що майбутній історик підпише свою оцінку чесно своїм власним іменем, а не псевдонімом; що „старенький письменник розуміє свої громадські обовязки й робить так, як йому наказує совість" і т. д.

В обороні правди і тільки в ім'я отої многострадальної волинської правди, запитую п. М. Левицького:

Чи мав п. Левицький розмови з п. Волошиновським про „співжиття" й „співпрацю", що на волинській мові називається „осідлати земляків"? — Так. Чи ввійшов до регіональної ради? Ввійшов. Чи був на основательних зборах „Рідної Хати" в помешканні „Української Ниви"? — Був. Чи вибрали там його заступником голови? — Вибрали. Чи відмовлявся він від цієї чести, очевидно, вважаючи, що там йому не місце? Відповідався. Чи одначе був на відкритті „Рідної Хати"? — Був. Чи витав її промовою разом з пп. Волошиновським, Сегейдою й іншими? Витав. Чи відомо йому, що таке ця „Нива", в якій організовувалася „Рідна Хата"? Не може не бути відомо. Чи знає, що ця „Нива" обливає помиями всіх тих українців, що користаються довірям народніх мас і горбом своїм та надлюдськими зусиллями творять вогнища рідної культури й господарського добробуту? Не може не знати. Чи знає, що ця сама група, яка створила „Рідну Хату" з відомою політичною метою, про що отверто писали „Пшеґльонд Волиньскі" і „Глос Правди", творить також і кооперативний банк, хоча вже є тут „Українбанк", який розвивається дуже добре? Очевидно, знає.

Так про щож тут говорити? Чи має значіння те, чи п. Левицький заплатив членську вкладку чи ні, чи має посвідку чи не має?

„Я до тої ґрупи не належав і не належу", а тому я й не міг стати на чолі її, пише п. Левицький.

Це відпурування є найкращою характеристикою цієї ґрупи й „Рідної Хати". Очевидно, слід їх цуратися українцеві. Але Луцьк бачить п. Левицького ввесь час у цій ґрупі — чи то в „Ниві", чи то в „Рідній Хаті", чи то в регіональній раді, чи то в наказній раді Брацтва. Як це розуміти? Ця ґрупа статута не має й, очевидно, своїх членів не реєструє. Але ходить тут не за папірець, а за ідеольогію. Хто її не поділяє, той в цій ґрупі участи не бере. На чолове місце п. Левицького не вибирали, бо взагалі нікого не вибирали. Але поважаного письменника скрізь висувають на одно з перших місць, як штандарову фіґуру. Може п. Левицький по своїй скромности цього й не хоче бачити, але всі довкола бачуть це дуже добре. Бачать не тільки інтеліґенти, але й селянство. В цьому п. Левицький міг переконатися на загальних зборах „Українбанку", коли голосувалося його кандидатуру на члена ревізійної комісії.

А що до Брацтва, то хто вибирав п. Левицького на члена ради? Всупереч усім демократичним засадам, його призначив воєвідський уряд. А таких членів рад називають наказними. Отже, витаючи „Рідну Хату", витав він її не від Брацтва, а від тих, хто його призначив. Найхарактернішим місцем комунікату наказної брацької ради є те, яке було подане в допису, тому воно й подане. Решта комунікату про розмосковлення Брацтва — це просто „література", бо Брацтво вже було розмосковлене, доки митрополит після заколоту в ньому не ввів членів-росіян.

Допис мій ледви чи хто назвав би історією, а тим більше, що на вступі зазначено, що це лише матеріял до історії Волині, який, без сумніву, майбутній історик піддасть критиці й по справедливости оцінить.

Щож до трактування псевдоніму, як антитези чесного підпису власним іменем, то дивно це чути з уст письменника п. М. Левицького, який сам уживав псевдоніму (читачі, очевидно, знають цей псевдонім). Нащож уживати таких літературних засобів спростування, як „наклеп", „тенденційно", „неправдиво", „не-

*) Від Редакції: Цю відповідь дістали ми зараз же по появі листа п. М. Левицького, але не могли її помістити з технічних причин.

чесно" і т. д., коли факти говорять протилежне? Нарешті, коли п. Левицький так само заквалифікує й своє уживання псевдоніму, я підтверджу все написане власним підписом.

Шануючи п. Левицького, як відомого письменника, не осмілююсь говорити про те, що „йому наказує совість". Інша річ „громадський обовязок", який „стареньний письменник розуміє". Признаюся, що ті волиняки, які йдуть з народом і працюють для народу, розуміють громадський обовязок трохи інакше, а власне так, як ті селяни, які на просвітянських зборах постановили не тільки з „Нивами" і з цією ґрупою нічого спільного не мати, але ще цеї „Ниви" не передплачувати, а коли присилатимуть її даром, викидати.

Можна не тільки 15, але й більше років жити на Волині, й бути емігрантом, коли бути лише в якомусь пользованому гуртку і йти проти народу. Ні наддніпрянців, ні буковинців, ні українців з інших земель ніхто з волиняків не називає емігрантами, бо всі вони живуть на українській землі. Емігрантами ми називаємо лише тих, хто гуртується в специфічних гуртках, поводиться, як чужий, не йде з народом, приймає мандати не від народу, закладає свої окремі орґанізації контра народнім орґанізаціям, обливає помиями тих волиняків, що віддають усі сили на працю для народу. Ці тут чужі, емігранти...

Запевнюю, що як письменника, п. Левицького дуже шаную, і прикро мені не говорити йому, але йому як політичному чинникові, добровільно чи насильно затягненому до тої ґрупи, якої він сам в'здурується, сказати правду вважаю за громадський обовязок кожного українця. Можна когось поважати, як письменника, але можна осуджувати його, як політика. Так є з Винниченком, так є й з п. М. Левицьким.

А що й „Нива", й „Рідна Хата", й наказна рада Братства, й контр-банк і вся ця ґрупа, до якої належить п. Левицький, є частиною одної політики, спрямованої до осідлання волиняків, це всі бачуть.

Про щож тут ще говорити?

Волиняк.

Нові книжки й журнали.

З передвоєнних документів до історії нашої церкви. 1. Відповідь для краківської анкети з р. 1912 о польсько-українських відносинах, списана проф. о. Александром Стефановичем. 2. Представлення Львівської Ставропігії з р. 1908 в справі греко-католицької Церкви в Америці. Львів 1929. Накладом о. Александра Стефановича. Стор. 50. Формат 8°.

Д-р Степан Баран: **„Трийцятьліття У. українського Банку Кооперативного в Тернополі"** (1899—1929). Тернопіль 1929. Стор. 56. Форм. 8°.

Бюлетень № 4—5. Державного Видавництва України. За квітень-травень 1929 р. Харків. Стор. 72. Форм. великої вісімки.

„Zeitsschrift für slavische Philologie" herausgegeben von d-r Max Vasmer, ord. Professor an der Universität Berlin. Separatabdruck aus Band V. Heft 1—2. J. Mircuk: H. I. Skovoroda, ein ukrainischer Philosoph des XVIII. Jahrhunderts. Markert et Petlers Verlag. Leipzig. Від стор. 35 62 передрук.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Вівторок 11-го, г. 7·30 веч. „Барон Кіндель".

Середа 12-го, г. 7·30 веч. „Барон Кіндель".

Четвер 13-го, г. 7·30 веч. „Pigmolion", комедія Б. Шова. Гостинний виступ А. Венгерка.

Малий Театр:

Вівторок 11-го, г. 7·30 веч. „Сильвія купує собі чоловіка".

Середа 12-го, г. 7·30 веч. „Сильвія купує собі чоловіка".

Четвер 13-го, г. 7·30 веч. „Сильвія купує собі чоловіка".

Кіна.

„Аполльо": „Незнаний батько" (Редж. Дені).

„Колюсеум": „Вовк і шакалі" (Рінтінтін) і дві комедії.

„Лев": „Чуда Бразилії", Гомонтів тиждень і комедія.

„Люна": „Володар просторів".

„Марусенька": „Полосинний мущина" (Ігo Сим) і „Долар і припадок".

„Оаза": „Пімшена обида" і „Макс король цирківців".

„Палас": „В ярмі гріху".

„Пан": „Америка бавиться".

„Пасаж": „Цирківка Ріта (Гут Джібсон), комедія і Гомонтів тиждень.

„Утіха": „Людина з минувшиною" (Конрад Вайдт).

„Фатаморґана": „Серце не слуга".

„Химера": „Дон Жуан, що згрішив".

Програма радіо.

Середа 12-го.

Льондон (358). 20·05. Композиторський концерт.

Париж (1744). 21·35. „Фавст".

Берлін (475,4). 20·30 Народні пісні ріжних країв.

Відень (519,9). 20·05 Шотляндські пісні.

Лянгенберґ (462,2). 21·00. Веселий музичний вечір.

Рим (443,8) 21·00. Квартет.

Міляно (501,2). 20·25. Легка музика.

Будапешт (545). 17·10 Опера.

Москва (1412,3). 19·00. Концерт.

Харків (1680). 19·30 Симфонічний концерт.

Київ (775). 17·30. Дїточий концерт.

Варшава (1395,1). 20·15 Концерт солістів.

Познань (339,8) 20·30. Вечірний концерт.

Катовиці (339,8). 20·30 Вечірний концерт.

Братислава (277·8). 16·30 Концерт музики на два фортепіяни.

Четвер 13-го.

Льондон (358). 20·45 Квінтет.

Париж (1744). 21·00 Концерт.

Берлін (475,4). 20·00 Фільгармонія: вечір арій.

Відень (519,9). 20·05 Веселий вечір.

Цавентрі (482,3). 22·55 „Отелльо", опера.

Рим (443,8). 21·00 Симфонічна орхестра.

Будапешт (545). 19·30 Циганська орхестра. 19·30 Опера.

Мюнхен (536,7). 21·00 Симфонічна орхестра.

Москва (1412,3). 16·00 Оперетова музика.

Харків (1680). 18·30 Музично-дїтер. вечір.

Ковно (2000). 22·10 Концерт.

Варшава (1395,1). 17·55 Сучасна музика. 20·30 Симфонічний популярний концерт.

Краків (321,1). 23·00 Музика до танців.

Познань (329·8) 20·30. Органовий концерт.

Катовиці (31 ,1). 23·00 Легка музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає.

Дирекція приват. учит. жін. семінарії СС. Василіянок в Дрогобичі подає до відома, що на днях 25, 26 і 27 червня відбудуться вступні іспити на I, II, III і IV курс. До прошення принятя треба долучити: 1) метрику хрещення, 2) останнє шкільне свідоцтво, 3) свідоцтво здоровля від фізика, 4) короткий життєпис. — **о. Е. Громницький**, управитель. 2179 3-3

Надзвичайні загальні Збори Секції Українського Студентського Союза в Станиславові відбудуться в четвер, дня 20. червня 1929 р. о год. 10. рано в салі „Української Бесіди". — **Секційна Рада.** 2196 2—3

Приватна гімназія коедукаційна „Рідної Школи" з правами державних шкіл в Золочеві. Вступні іспити до кл. I. відбудуться дня 29. червня перед полуднем о год. 9. Перед тим треба заголоситися в дирекції гімназії, зложити метрику, евентуально шкільне свідоцтво і свідоцтво щіплення віспи. Вступні іспити до кл. II—VII. відбудуться дня 1 і 2. липня. Перед тим треба внести подання до дирекції гімназії долучуючи шкільне свідоцтво, метрику, свідоцтво моральности та зложити іспитову таксу. Іспит почнеться о год. 9 перед полуднем. Вступний іспит до кл. VIII. можна здавати тільки за дозводом Курат. Ш. Л. О. Вписи до кл. I—VIII відбудуться дня 28, 29. червня і 1. та 2. липня. — **сини. Хмільовський Микола, управитель.** 2207

Марійці Чиж, політичному вязневі, що перебував у вязниці в Бригідках — по причині нагалої смерти її Матері — складають вислови щирого співчуття. — Політичні вязні Товариши і Товариші Львів — Бригідки 1.VI 1929.

ПОВІДОМЛЯЄМО ТОВАРИШІВ, що здавали іспит зрілости в тернопільській гімназії, в 1·99 році, що дня 29. червня ц. р. відбудеться 30-літний товариський зїзд, на котрий П. Т. Товариши запрошуємо. Приїзд до Тернополя дня 28. червня ц. р. пополудне. Участь у зїзді просимо зголосити найпізніше до дня 15. червня ц. р. на руки окружного судді Віктора Цебровського в Тернополі. — Тернопіль, дня 15. травня 1929 р. — Віктор Цебровський, Станислав Міхаловський, Станислав Граневський. 4—4

В приватній гімназії коед. „Рідної Школи" ім. Тараса Шевченка з правом приявности в Городенці відбуватимуть вступні іспити до класи I. дня 29 червня а до клас II. до VI. в днях 26 і 27 червня 19 9. Зголошення приймається в канцелярії Управи гімназії устно або письменно в урядових годинах від 8—1 пер. пол і від 4—6 по пол. — **Управа гімназії.** 2180 2-2

Секція Студенток при Т-ві Просвіта" уладжує в четвер, дня 13.VI. 1929 о год. 5-ій вечером в салі Академічного Дому Шир. сех Сходини Студенток на яких відбудеться відчит п. инж. Ст. Чижовича п. з. „Враження з побуту на Україні". Проситься всіх Товаришок-Студенток численно явитися.

З приватної коедукаційної гімназії „Рідної Школи" в Рогатині. Вступні іспити до першої класи відбудуться 28. червня 1929 від 10. год. перед полуднем, до вищих клас будуть відбуватися 29, 21, 25 та 26 червня перед і після полудня. Рогатинська гімназія має гуманістичні модифіковані відділи, в яких наука латинської мови ведеться від першої, а не, як звичайно, від четвертої класи. Перехід до четвертої гуманістичної класи можливий з третьої класичної без ніяких доповнень, з третьої гуманістичної або семої видільової за доповненням латини з трьох перших клас (кандидати з видільової школи мусять піддатися повному іспитові). К біжучому шкільному рокові має тільки четверта класа гуманістичний відділ, у находячому будуть вони в четвертій і пятій класі. До пятої класи можна перейти з четвертої класичної після доповнення матеріялу природознавства й рисунків. Головна ріжниця між класичним і гуманістичним відділом та, що нема грецької, зате природа в четвертій і пятій класі, а рисунки у всіх класах. — Ближчі інформації може подати Управа гімназії на запит за долученим почтового знамка. — **Чайковський.** 2182 2-3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає.

БІЖУТЕРІЮ, СРІБЛО, ГОДИННИКИ поручає дешево Домбровські-Розважевські Львів (Готель Жоржа) вул. Академічна ч. 2. Догідні условия 1366 36—?

НОТАРЯТ в Задїзних пошукує кандидата або солїцитатора рутинованого і що пише на машині. 2168 3—3

ДВОХ хлопців на практику до робітні механічно-токарської пошукує вул. Короля Лїшинського 14. 2204 1-1

СТУДЕНТ ПРАВ, інструктор, прийме лекцію на провінції. Зголошення — почта Борині, Начальство Суду „Студент". 2203 1—2

НЕГАЙНО пошукує інструкторки для дітей V., IV. і II. народних шкіл. Зголошення Гр. Кат. Уряд Парохіяльний Тисовиця п. Стрілки. 2202 1-1

ВДОРІ коло Яремча є на сезон до винайму по 2 покої і по 1 покою з кухнею або без кухні в віллі близько Прута. Відомість: І. Кокорудзова в Доре, власна вілля. 2201 1-1

ФРИЗІЄР-УКРАЇНЕЦЬ негайно потрібний до ведення фризєрні у Львові. Спілка неминаючена. Зголошення під „фризєр" до Адміністрації. 2209 1-3

ПОШУКУЄТЬСЯ особи до помочі в господарстві і ведення кухні у священика на селї, зголошення від 5 до 6. вул. Кордецького 51. Лемицький. 2210 1-3

НОТАРІЯТ БОГОРОДЧАНИ прийме на сталу посаду кандидата з довшою практикою, може бути з правом субституції. Їхня браку мешкання посада надається для кавалерів. Подати условия. 2208 1—3

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик пречинні продає за готівку і на части від десятків дот в найліпшої сторони звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, ул. Марійська ч. 5. 3 179-?

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Спеціяліст венер. лєгіяв. серцев і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентгеном. 9—2

Магістрат міста Станиславова.

Станиславів, дня 6. червня 1929.

Ч. 11.894/28.

Переторг на продаж будинків і ґрунтів

Оголошення!

Магістрат міста Станиславова дїлаючи на підставі уханди міської Ради з дня 29. квітня 1929 р., розписує отсим публичний переторг на продажу нище означених будинків, які є власністю Громади міста Станиславова.

1) **Реальність у Львові при вул. Оп. та Гофмана ч. 5.** виказ гіп. 925/IV. Lk. 828 ½, що обіймають чиншову двоповерхову каменицю на буд. парц. 4746. **Виключна ціна 140.000 зол.**

2) Реальність у Станиславові при вул. Галицькій вик. гіп. 5620 кн. ґрунт. гр. кат. Станиславів, що обіймають парцелю буд. Lk. 281/2 з поверхнею около 9.0000 m² на якій стоять чотири одноповерхові каменниці з мансардами. В кожній каменниці є 22 мешкань. Ці будинки не є обняті законом про охорону льокаторів. Реальність обдовжена позичкою з Державного будівельного фонду в квоті 280.700 зол.

З неї реальности можна сотворити евентуально чотири окремі гіпотечні об'єкти і окремо продати.

Виключна ціна за цілий обект 450.000 зол. Можна оферувати гаком на поодинокі каменниці.

3) Реальність при вул. Бельведерській вик. гіп. 5169 кн. гр. Станиславів, яка обіймає фабричні будинки, в яких тепер міститься гарбарня під фірмою Progress. **Виключна ціна 72.000 зол.**

4) **Реальність при вул. Пястів** при новій торговиці, складається з ґрунту, на якім стоїть поверховий фабричний будинок, тепер є фабрика ланцухів. В будинку вільне мешкання з чотирох комнат і кухні з приналежностями.

Виключна ціна 128.000 зол.

Всіляких бліших вияснень як що до самих обектів так і условій лїцитації, як також продажі, уділить Відділ VII. Магістрату устно або на бажання письменно.

Хто рефлектує на купно цих обектів, має внести до дня 28. червня 1929 р. до год. 12. на руки Президії Магістрату запечатані письменні оферти з поданням оферованої ціни.

Оферта має бути заосмотрена в напись, до якого обекту відноситься.

По відкриттю письменних оферт по год. 12. дня 28 червня 1929 р., переведеться устний переторг.

Ті, що вносять письменну оферту як і ті, що приступають до устної лїцитації, мають зложити в міській касі в Станиславові надію у висоті 10%, виключної ціни за обект, на котрий оферує.

Вадія має бути зложена в готівці або на книжці чи міської Каси Ощадности в Станиславові виставлена на показчика згідно з иншими вальорами з пупілярним забезпеченням.

Громаді міста присвуґує право свобідного признання і вибору в принятю оферт, а навіть право продажі поза переторгом.

Вацлав Хованєц в. р.
Бурмістр.

2205 1—3

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 130 (11.471). Львів, четвер 13. червня 1929. Poczтowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполудням
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Tertium non datur.

Львів, 12. червня 1929.

У вчорашній передовиці зазначили ми, що в створеній в Польщі ситуації можливі є два виходи: октроювання нової конституції по лінії бебістично-полковницьких плянів і прискішений хід до фашизму — або переведення виборів на основі дотеперішньої виборчої ординації і у висліді передача влади непесівцям. Третього виходу немає.

Бо третій вихід це продовження існуючого стану, стану боротьби між виконавчою і законодатною владою, між проурядовими і громадсько-організованими (себ-то партійними) чинниками з усіми наслідками дальшого поглиблення ненормального становища, яке обіймає собою всі признаки скритої домашньої війни. У зв'язку з внутрішнім і зовнішнім положенням обі „воюючі" сторони здають собі справу з того, що підтримування теперішнього стану не веде до ніякого позитивного вирішення. Дотеперішні дужання між обома таборами відбуваються рухом маятниковим: раз один табор має перевагу, а раз другий. Підчас соймової сесії звичайно перевага на боці партій, в часі її відсутности горою правлячі чинники. І так постійно протягом трьох останніх літ. Ні один, ні другий табор не виявляє твердої волі (поза словами й деякими тактичними залякуваннями) довести до розіграння затяжної партії. Кожний з них вичікує більш пригожих умовин, корисної для нього конституції. Не дасться заперечити, що внутрішнє й зовнішнє становище Польщі не формується в користь проурядового, бебістично-полковницького табору. Приказ полк. Славека бебістичним послам напружити всі сили для захоплення ширших мас бебістичним проектом зміни конституції — не міг бути досі здійснений через байдуже, як не негативне становище громадянства. Для нормального проведення зміни конституції в соймі (по лінії бебістів) нема найменших виглядів.

В таких умовах єдиним виходом є розв'язати сойм, що вже неофіціяльно заповіджено. Але що далі? Саме розв'язання сойму ще нічого не розв'язує. Місце сойму не може лишитися порожнім. І тут, як вже згадано, є дві можливости: октроювання нової конституції, а радше нового устрою по фашистівським зразкам, або нові вибори на основі обовязуючої виборчої ординації. На що рішиться виконавча влада і згуртована біля неї оліґархія?

Треба сумніватися, чи в створених умовинах октроювання нового устрою є можливе. Колиб це було сталося безпосередньо після травневого перевороту, себто в час, коли більшість громадської опінії була на боці переворотовців, коли їх обличчя було ще таємне, коли не було ніякого пробного каменя для перевірки їхнього правління, то хто зна, чи сьогодні варшавський диктатор не був би стояв поруч Мусолінія. Але сьогодні в часах важкого і несприятливого зовнішнього положення перти до нового перевороту — було би грою **va banque**, було би ризковним навіть для найбільших ризикантів. Сьогодні переворот при допомозі тих екзекутивних засобів, якими розпоряджають урядові і проурядові чинники, може й повівся би, але він не був би прихильно принятий громадянством, бо воно не почувалоб у ньому ніякої корисної для себе зміни. А одночасно він поглибив би ненависть до влади та викликав на поверхню життя або поширив в підземеллях інші переворотові сили — зправа і зліва. У зовнішньому відношенні союз двох (анґльо-німецької), а може й трьох (анґльо-німецько-французької) демократій висортував би уфашистовлену Польщу з великих міжнародніх комбінацій. А це у висліді непомірно збільшило би вплив Німеччини з Рад. Союзом на европейському континенті, тим самим нівелюючи зачатки польської великодержавної політики, що в існуючій міждержавній конфіґурації є єдиним захистом Польщі перед усіми можливими небезпеками, щонайменше на якийсь час.

Таким чином лишається розв'язати сойм і перевести вибори на основі обовязуючої виборчої ординації, себто ще раз відкликатися до загалу горожан. Про такі „успіхи" бебістів, як у виборах 1928 р. тепер не може бути мови, навіть якби чиборяк переводив особисто з-п Світальський. Більшість „правних", тактичних й інших засобів виборчої „боротьби" проурядового табору є вже відомі, і за ними, уважно слідкувалаб опозиція. Матеріяльних ресурсів, якими розпоряджав уряд марш. в 1928 р., а за які — між іншим — поставлено б. мін. Чеховича перд Держ. Трибуналом, тепер в такій мірі не можнаб було використати. Побіда бебістів іще й тому булаб виключена, що тепер мусілиб вони боронитися проти всіх партій без винятку — тоді, як в 1928 р. велася боротьба тільки проти ендеції, пястівців і непольських партій.

А боротьба і то успішна боротьба зі всіми і вся не під силу такому ріжношерстному й безобличному таборові, як Безп. Бльок. По всякій правдоподібности з виборів вийшли би найсильнішими пепесівці і вони в союзі зі селянськими партіями сталиб переможцями влади, пристосовуючись у своїй політиці до західних демократій.

Так говорить льоґіка подій і льоґіка можливостей. Зрештою, розвязку складного внутрішнього й зовнішнього положення Польщі певно принесе нам осінь.

Наші вчителі.

(Від нашого кореспондента.)

Луцьк, 10. червня 1929.

Добігає кінця шкільний рік. Розглядаємо підсумки — і стискає за серце. На всіх північно-західних землях з двома мільонами українців — 3 приватні українські гімназії (в Луцьку, Рівному й Кремінці), дві приватні народні школи (в Бересті й Рівному), 5 громадських народніх шкіл з українською викладовою мовою... і все!

Маємо, правда, на Волині ще й утраквістичні польсько-українські школи. Які це школи — добре всім відомо: пару годин української мови, а решта все по польськи. Та й українську мову викладають у більшости випадків або польські вчителі (ки) з Галичини або росіяни чи „малороси", які самі нашої мови й не знають.

А виховання в народніх школах зводиться до того, щоби наші діти вийшли з них добрими... поляками. Та не про викладову мову хочу тут писати, а про тих, що працюють у школі та працюватимуть у ній у майбутньому.

Українських учительських семинарій нема. Натомість польські вчительські семинарії рік-річно готують значні кадри вчителів, чужих нашому селу. А з другого боку — в цьому році йде чисельне звільнення вчителів не поляків: українців, „малоросів" і росіян, яких єднало з селом принаймні одно — релігія. Тепер і цього не буде.

Формальним приводом до звільнення вчителів православних є те, що вони не здають ріжних іспитів, які сиплються на них як з рога обильности. Вони навіть не зголошуються до цих іспитів, бо переконані, що лекше верблюдові пройти крізь вушко голки, як їм здати ці іспити. Себто: що ці іспити є лише замаскованим засобом до усунення їх з посад.

Варто замітити, як деякі з цих засуджених на редукцію борикалися з загрозою. Відцурувалися українського громадянства, уникали „Просвіти" й інших українських організацій, боялися українського часопису. Більше: ревно вели польонізаційну роботу, випереджуючи поляків. Все надіялися, що за ці „заслуги" обмине їх загроза. Та помилилися. „Мавр зробив своє діло, Мавр може відійти".

Знаю дві вчительки-українки. Одна ,щоби не втратити шматка хліба, виховувала свою донечку в польській мові. Друга дефілювала на святі дітей з національними польськими прапорцями, вложеними в рученята всіх школярів. І що? Обидві звільнені.

Але найяскравішою є доля вчителя Наумова з с. Ситниці. Він зорганізував хор, з яким виступав на всіх польських святах, співаючи переважно польські пісні. Їздив зі своїм хором на „дожинки" до Спали. Взагалі має великі „заслуги". І таксамо опинився на брукові з великою родиною.

Всі ці викинені за борт праці від своїх відстали, а в чужих не знайшли опертя. Такий самий гіркий досвід дало життя й багатьом урядовцям, що мають не менші „заслуги". Цей досвід мусить богато сказати й іншим українським інтелігентам, які ще не засвоїли собі тої життєвої правди, що свій гурт дає більше забезпеки, морального спокою й існування.

Зокрема треба сказати кілька слів про вчителів наших приватних шкіл: народніх і гімназій. Власне — теплих слів, які, може, засвітять одиноким промінням на їхньому сумному небі.

Належать вони до найскромніших і найтяжших служителів ідеї і рідній культурі. Маючи здебільшого лише половину утримання учителів польських шкіл, вони терпеливо несуть свій хрест, іноді в дуже тяжких для їхнього здоровля умовах. Уявіть собі: учитель гімназії, 30 лекцій у тісних кімнатах, гори зшитків, ріжні обовязкові іспити то в Кракові, то в Варшаві — й чистої платні місячно 240 зол.

Чи можна в таких умовах працювати й виховувати молодь, як слід? Знаючи ці умови, батьки й громадяни не почувають себе в праві говорити про деякі дефекти в навчанні, а особливо в вихованні учнів.

Ці дефекти є і ми всі їх бачимо. Але ми говоритимемо про них лише тоді, коли наше громадянство раніше подбає за належне обезпечення їх існування і здоровля. А про це вже час подумати. Час притягти до цього ширші маси, які в нас виховуються в тому дусі, що вони повинні лише одержувати, але не давати.

Справедливість вимагає ствердити, що на наших учителів середніх шкіл ведуть наступ регіоналісти, намагаючись втягнути їх у свою погану й шкідливу для виховання молоді акцію. Дехто не знаходить в собі сил упертися спокусі чи оманним обіцянкам, накликаючи на школу декорі громадянства. Але не є це загальним явищем.

Тому, висловлюючи побажання вчителям, щоби вони не дозволяли втягати себе в роботу, що виходить за межі їхнього високого служення й підривав довіря громадянства до школи, в тойже час треба на закінчення шкільного року сказати їм сердешне спасибі за повну пожертвування фахову роботу.

Великим нещастям булоб для наших приватних шкіл і для нашої культури, колиб нечисленні педаґоґічні сили, заголоднілі й виснажені тяжкою працею, пішли шукати собі лекшого й кращого хліба на стороні.

Треба бути не тільки справедливими, віддаючи кожному явищу належне, але й консеквентними та вдячними. **В. Островський.**

Навіть зі сотиків зростають міліони,
тому хочби найдрібніші ощадности складайте в
Кооперативному Банку „ДНІСТЕР"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

За розбудову бурс.

В наших компетентних кругах широко приялася думка про конечність образування, молоді у фахових школах. Одначе не так думають батьки молоді, серед яких є ще дуже поширена хибна думка про меншу вартість фахової школи у порівнянні з гімназією. Тому богато батьків стягнеться з останнього, щоби дати дитину до гімназії, а не зробить того, коли мова про фахову школу. Цього так скоро покликами не зміним, тому треба батьків зєднувати для ідеї фахового шкільництва реальними засобами.

Одним з них був би той, щоби дати їм нагоду недорого примістити дитину в бурсі для фахових шкіл або і в загальній, хоча управителі бурс звичайно нерадо на це дивляться і волять мати однородну молодь. Певно, що справа приміщення для бурс незвичайно важка, та мимо цього треба вжити усяких заходів, щоби таке приміщення добути, не виключаючи і купна мешкань для примусових льокаторів бурс, щоби тільки приперти бурсові домівки для їх давних цілей. Опісля слід би подумати над заснуванням бурс на дальших периферіях міст, а навіть в підміських громадах, де лекше за хату та удержання. Віддалення при розвиненій підміській комунікації не буде нігде утяжливим для молоді (кілько то урядників їздить до Львова з Брюхович, Винник, Зимної Води, а навіть з дальших околиць?!), а побут у тихій місцевости, оподаль від міського гамору та зіпсуття, вийде молоді тільки на користь. **Д. Коренець**

З польських справ.

На маргінесі львівських подій. — Відозва латино- й вірмено-польських епископів. — „Слово Польске“ мірило в оцінці подій. — „Дно моральної нужди“.

Від понеділкових подій (з 3. ц. м.), які вилилися в нищенні жидівських культурних установ, минув уже цілий тиждень, але їх ліквідація ще не наступила, хоч уже помітним є значне заспокоєння. У Львові припинилися демонстрації обвепольської молоді, але зате вибухли вони у Варшаві. Та примусовий страйк на львівських високих школах продовжується, не вважаючи на відозву латино- й вірмено-польських епископів, проняту гарячою любовю, вибачливістю й вирозумілістю до вчинків ексцедентів.

„Знаємо, — пишуть достойні архипастирі про корпорантську молодь, — що в останніх подіях не якісь партійні огляди грали у Тебе ролю, про що міг переконатися кожний, хто як ми **завважив і бачив молодь ріжних, нераз протилежних собі відтінків і партій,** що йшла солідарно під одним прапором. Також маємо наївні докази і свідоцтва найповажніших свідків на те, як великою була зневага найсвятіших християнських почувань і що саме вона була мірою Твоїх мотивів, молоде наша. Та наскільки навіть мали би здійснитися поголоски, що кружляють на наш рахунок, наскільки справді в тім чи іншім випадку завзяття й благородне обурення мали би пірвати Вас до жалю гідних подій, то — знаючи Вас — ми є переконані, що Ви перші того жалілиб“.

Пожаливши так корпорантську молодь, достойні латино- й вірмено-польські архипастирі взивають її для власного добра припинити страйк, а самі обіцюють занятися долею арештованих ексцедентів.

Не зважаючи на те, страйк продовжується в дальній формі. Польська преса і — розуміється — жидівська, переповнена описами розвитку подій та їх оцінкою. Вчинки молоді — тим чи іншим способом — посередньо виправдує ендецька, католицька й фашистівська преса, осуджує їх ліберальна, соц.-демократична і жидівська преса. Більшість польської преси, навіть осуджуюча її частина, вибачливо ставиться до польської корпорантської молоді. Далеко завелаб нас реєстрація голосів преси на маргінесі відомих подій. Для характеристики занотуємо хіба голоси двох органів проурядового табору: львівського „Слов-а Польск-ого“ і варшавської „Епоки“.

Львівський орган, який ніколи не має зрозуміння для колідуючих із законними постановами вчинків непольської молоді, головно української, має глибоке зрозуміння для вчинків польської молоді, коли ті вчинки є звернені проти „інородців“.

Щоби зрозуміти молодь, треба знати її психіку, а особливо треба знати **психіку львівської** (розуміється — польської) **молоді.**

„Молодь є елементом імпульсивним і легковірним, і коли входить в конфлікт із правом, то **при оцінці ступня провини все повинності брати на увагу** — і безсумніву в тому випадку так буде — **лагодячі обставини“.**

Тут, у відношенні до львівської (польської) молоді „Сл. Польск.“ зовсім солідаризується з неданнім своїм повелителем — „Газ. Варшавск-ою“, яка пише:

Львів є містом майже полудневим з темпераменту і психіки населення, — а одночасно патріотичним у зовсім відмінний спосіб від середовищ, які без більших зусиль обеднялися з польською республикою. Щоби пізнати Львів, треба знати його серце і вміти до нього добутися. Те саме скажемо про молодь“.

Колиж до того всього додати нерішучість урядових комунікатів і несовісність агітації ендеків, то поведінки молоді

„не можна оцінювати з точки погляду **неістнуючої провокації,** але треба ствердити, що **вона ділала так, як була би ділала, колиб не було ніякого сумніву щодо провокації.** І тому молоді не можна безоглядно осуджувати“.

На це повинні особливо звернути увагу чинники травневого перевороту і своїми важкими закидами не впихати молоді в обійми противників нового ладу.

Не так вибачливо оцінює львівські ексцеси і темперамент полудневого Львова „Епока“, яка той темперамент називає збірною хворою душею:

„Нещасний Львів, а може лише його молоде покоління, має таку збірну хвору душу, коли річю природною й управненою признає розбивання льокалів і машин за кожну здогадливу образу релігії й народу. Можна це було ще зрозуміти в заборчих часах, коли не було кому стати в обороні польської гідности, коли влада і вимір справедливости в останній мірі залежали від чужих. Але у своїй державі тільки хворі душі можуть користуватися такими засобами. Таж це не є виявом сили ані патріотизму, але важкої політичної хвороби. Душу Львова треба конечно лікувати“.

А на іншому місці (в рубриці „Рефлекси“) під написом: „Варвари“, та сама „Епока“ пише, що колиб **устійнено** факт профанації процесії, то єдиний звісний висновок: **винуватці мусять бути покарані.** Але при тому всьому не було би бажаного замішання, тому треба було **приноровити засаду збірної відповідальности.**

„Та засада зразу веде на моральні низини, де не обовязує елементарне почуття **справедливости.** Вже не треба шукати **винуватців, бо** вже не йде про покарання того, що **завинив.** Ті зпоміж варварів, що демолювали друкарню жидівського часопису і що були переконані, що діти з жидівської школи зробили **закинене** їм переступство, прецінь знали, що не **виконують** кари на винуватім. Так само демолюючи жидівський академічний дім. Отже варварство в другій степені, самосуд довершений **на невинних.** З усею свідомістю, що це невинні. Тієї огляди ніщо не оправдує“.

Правда, що тієї огляди **ніщо не оправдує,** але не можна сказати, що **ніхто** не оправдує.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ
РАНІШЕ РОМАН ЗУБИК
ЛЬВІВ, ВУЛ. ГАЛИЦЬКА Ч. 16.
ВОВНЯНІ НОВОСТИ
ДЛЯ ПАНЬ
на плащі, костюми і сукні.
ШОВКИ
у великому виборі.
ВОВНЯНІ АНГЛІЙСЬКІ І КРАЄВІ
на чоловічі одінки.

Віче „Згоди“ в Кракові.

(Докінчення з Кракова.)

Дня 9. ц. м. відбулося публичне „велике віче“ (так голосили афіші) оставленої „червінь-руської організації „Згода“, яке мало доволі бурливий перебіг. В програму віча входили дві точки: засування організаційних завдань товариства і промова делегата з „кресуф“. Провідником віча вибрано одного з чолових членів видїлу тієї організації, справжнього „русина“ Переца, людину зі слабим почуттям національної гідности та чести. На салі театру „Гонг“ (де відбувалося віче) майже пустки. Найбільшу частину аудиторії творили представники української місцевої громади й студенти-українці. Нічого дивного проте, що вже на самому початку публика з українською більшістю привитала появу несимпатичного „президса“ окликами невдоволення. Колиж пін описля допустив до голосу заповіджуваного „кресового“ делегата, котрий у „бариетому“ стилі став говорити на тему польського месіянізму, уживаючи постійно слова „руські“ то стрінувся з рішучим протестом українців. І за дозволом Переца вийшов на трибуну представник українського студентства та цілої громади п. Й. Я., та в річевій промові доказав нереальність цієї назви, приповідованої поляками у відношенні до нас. Як його соперник забрав слово один з польських редакторів, вживаючи (тепер уже) український загал до „згоди“ з поляками й спрямування обед-

---

ВІХАЙЛО ПОСАЦЬКИЙ.

Боротьба биків.

(Докінчення.)

Приходить нова фаза боротьби. На середину арени виступають бандерілероси, кожний з короткими списами, що мають на кінці сталеві острі гаки, окрашені стяжками. Є їх три. Один з них наставляється з тими списами піднесеними вверх і чекає, коли бик на них кинеться. В туже мить він встромлює ті списи в шию бика згори, а сам завчасу відскакує на бік. Все те видовище, повне страшного напруження і емоцій нервів. Списи вже стоячать на карку, бо закривлені гаки їх не пускають. Те саме робить ще другий і третій бандерілерос.

Вкінці остання частина боротьби, коли виступає сам матадор. В лівій руці має багряну плахту, в правій на метер довгу шпаду. Стає перед президіяльною ложею, знімає свій капелюх, перекладаючи на мент шпаду до лівої руки і старою віршованою формулою просить бурмистра дозволу вбити бика на честь міста чи якоїсь жінки, — вже я цього добре чи не пам'ятаю не розумів. Коли дістав цей дозвіл, кидає капелюх від себе геть вгору і наступає напроти бика в лівій руці з червоною плахтою, а в правій зі шпадою.

Мертва тишa в цілім цирку з 20.000 глядачів. Бик поранений і до краю розлючений жене напроти зненавидженої барви. Матадор старається відповідними рухами сукна довести його до позиції, для себе догідної. Стоїть непорушно на місці, в заєдничій поставі якби на позір, в лівій руці вимахує сукном, а правою стискає сильно шпаду, приклалає її до лиця і мірить доки не стане віч-на-віч з биком, що иде на нього в розсказеній гоні.

І тут сталося, чого глядачі не сподівались. Матадор був один з найліпших в Еспанії, запрошений спеціяльно до Барцельони на час виставки, — Don Mottaléz. Двічі станув напроти бика і двічі відскочив, перепускаючи бика мимо себе. Честь матадора була захитана. Ще лишився йому лише один раз, бо лише до трьох разів вільно міритися. Якби йому ще й втретє не вдалося, то він перестає бути матадором і бували випадки, що коли за третім разом який матадор не убив бика, тоді він сам себе проколював своєю шпадою таки там на місці, з чого зрештою еспанці не дуже богато собі робили. Бо як він нічого не варта, то нехай собі йде.

Але наш матадор за третім разом дійсно пописався. Вже бик омотав свої роги в плахту, а в туже мить застрягла блискуча сталь між його лопатками майже по саму рукоять. Тоді матадор відскочив на бік, погладивши на останок бика по писку рукою. Бик зараз-же і положився неживий.

Уся штука лежить тут у тім, що удар мусить бути смертельний, інакше матадор сам переплачує життям, а як себе ратує, то тратить свою матадорську честь. Одно з двох.

Я це все описав дуже коротко і доволі сухо. Ціла боротьба тривала майже дві години, повна всіляких моментів і епізодів. Наприклад, коли раз бик кинувся на плахту матадора, а капеадор у відповідним моменті відскочив, бик у своїм розгоні упав на землю, загнався рогами в пісок і так силою своєї безвладности сунувся цілим своїм тілом по землі.

Після скінченої боротьби матадор усміхнений обходить довкола арену, всі бють браво з тим більшим захопленням, що матадор урятував свою честь. Не знаю, може матадор науміснє так робив. Цього вже я не зрозумів.

Боротьба биків є в еспанців нац. святом і тісно звязана з їхньою тушею, з поняттям лицаря. Є це *боротьба символічна.* Колись мешкали в Еспанії, головно в північній, спокійні оселенці рільники, привязані до своєї землі. Після них лишилися ще по нинішний день малюнки, свіжо переховані, в представляють вони здебільша биків на стінах печер. Ті печерні малюнки можна ще тепер оглядати. Учені оцінюють їх вік на щонайменше на 15—20.000 літ перед Христом. Ті воли, то були символом життедайної сили землі і її оселенців. Однак пізніше прийшли войовничі племена, іберійці і бербери, поборили тамошне населення, запанували над ним, а символом того їх панування є саме власне боротьба з биками, яка до нинішнього дня триває і тривати буде.

Яка страшна, яка глибока, містична тайна міститься в тій боротьбі! Лицарі запанували над спокійними рільниками, ті лицарі колись, як відомо, запанували були над цілим світом, бо в їх державі не заходило сонце. Але ті лицарі тепер сплять, здалека від світа і не беруть в цьому ніякої участи. Але не сфінкс, що колись прокинеться до нового життя. І хто знає, яка ще будучність чекає Европу!

Видко на кожному кроці, що еспанці навязують щораз ближчий контакт з Европою. Свідчать про це хоча би теперішні дві великі виставки в Барцельоні і в Севілі, які своїми розмірами переходять найбуйнішу уяву. У Барцельоні є напр. цілі парки зі штучних квіті. Ті квіти зроблені зі — шкла. І треба аж діткнутися рукою, щоби переконатися, що це шкло. А як ті парки виглядають освітлені в ночі! Які кольосальні там водопади!

Еспанія при всьому своєму горячому сонці, при вогнистих очах і поглядах еспанок, це край туги, задуми, край поважної, незрівняної краси і поезії, край незгибленої таємности і романтики.

наних сил до наступу проти — германізму. Мимо тих кличів не обійшлося в його промові без стереотипних фраз про „фонди з Берліна й Харкова“, що викликало знов заслужений протест з українських місць. Тоді відповів удруге дуже річево п. Й. Я., унаглядніюючи статистичними даними стан нашого шкільництва за Австрії і під Польщею та згадуючи лише загально про наші права до університету, ілюструючи тим самим розуміння „згоди“ поляками. Тільки на основі проявів доброї волі а не фраз можна говорити про примирення обох націй. Цей другий виступ українського репрезентанта зискав йому богато симпатій навіть серед деяких поляків. Та все таки вийшов на трибуну ще один поляк і почав у провокаційний і високонекультурний спосіб атакувати українців, ображуючи до живого нашу авдиторію. Це й спричинило відповідну реакцію. Українці віддали провідника зборів Перена до вілібрання голосу бесідникові, а коли він цього не вробив та ще й сам став лаяти нас, наші громадяни зажадали висказання (збоку публики) йому заяви недовіря і розбили збори. Відспіванням українських національних гимнів покінчилася та спроба реалізації „згоди“. Треба признати, що наше студентство й громадянство поводилося дуже тактовно, а вже куди культурніше від своїх противників. Темпераментні члени президії потрапили наприклад підносити навіть руку на одного з українських бесідників...

Дамян Горняткевич.

Міжнародні жіночі зїзди.

КОМІСІЯ СХОДУ ЕВРОПИ, КОНҐРЕС ЛІҐИ МИРА І СВОБОДИ ТА ІНШІ ЗЇЗДИ.

(Комунікат Української Секції.)

Два ріжні напрямки, які останніми роками стираються у Лізі Мира і Свободи, — одинокій міжнар. жіночій політичній організації, — а то чисто пацифістична і націоналістична, спричинили внутр Ліґи поширення її діяльности з теоретичного пацифізму до живої політичної акції. — Ліґа, яка в перших роках свойого істнування обмежувала свою діяльність до пацифістичних теорій у вихованні, до пацифікації шкіл та публичної думки, — сьогодні виступає з ясною думкою в політичне життя народів, студіює політичні події у цілому світі і робить усякі заходи для охорони поневолених народів перед кривдою і несправедливістю, — вимагаючи признання усім народам мирною дорогою повної свободи для їх культурного, економічного та політичного розвитку. І хоч у Лізі великий вплив мають „фанатичні пацифістки“, — то й вони, улягаючи новій націоналістичній струї, зрозуміли, що найближча дорога до інтернаціоналізму „йде через націоналізм“.

На цьому місці слід зазначити поважний сукцес Української Секції на останніх зборах Егзекутивного Комітету Ліґи в Женеві (які відбулися в днях від 16—19 квітня ц. р.), коли то Ліґа станула на становищі, що в кожній державі може істнувати тільки одна національна секція; — тоді відома суспільна діячка, визначна соціялістка-пацифістка д-р Авґсбург заявила, що виїмок становить українська секція, бо репрезентує національну меншість, що прямує до національного визволення.

Це становище Егзекутива Ліґи приняла і одобрила. Як видно з новищого, то навіть найкрайніші пацифістки з таким поставленням української справи погодилися.

Доказом живої політичної діяльности Ліґи — було скликання Конференції Сходу Европи у Відні, — в часі від 26-го до 28-го березня ц. р. (Про цю конференцію були в нас уже інформації — Ред.). Предметом нарад вище згаданої Конференції були такі справи: 1) Політичне положення на Сході Европи: 2) Проблеми заграничної політики як: границі, договори, зброєння; 3) Проблеми внутрішньої політики а саме: справа національних меншостей, преса, виховання і моральна праця для розброєння, та 4) Проекти спільної праці у східньо-европейських краях.

Українська секція іменувала своїми делеґатками на конференцію п. Софію Дністрянську і п. Олену Левицьку з Відня, своїх довголітніх і активних членів та п. Мілену Рудницьку з краю.

Тому, що завданням Конференції Сходу Европи було вияснення усяких національних справ і національного тертя на Сході Европи а зокрема і перестудіювання справи національних меншостей — Українська Секція виготовила потрібні матеріяли, передаючи їх своїм делеґаткам.

В першім дні нарад 26-го березня ц. р. п. Мілена Рудницька прочитала з рамени Ліґи реферат про „Загальне положення на Сході Европи“ і в дальших нарадах Конференції забирала голос в справі шкільного утраквізму і в справі мілітаризації молоді у польських школах.

Дня 27-го березня ц. р. — відбувся з рамени Ліґи реферат п-ні Андерсон „про національні меншости“ і п-ні Кунвалі про „Мировий легіслятиву“. Тогож дня виголосила реферат від Української Секції п-ні Софія Дністрянська „Про нац. меншости“. В своїму рефераті обговорила прелеґентка ті постанови Версайського договору, які зобовязували між іншим і Польщу до рівноправного трактування усіх національних меншин. Обговорюючи політичне положення українського народу — п. Дністрянська заявила, що „український нарід від віків боровся за свою незалежність і тепер змагає до неї“.

Дня 28-го березня ц. р. п. Олена Левицька обговорила становище Української Секції в порушених на конференції справах. Далі подала історію Української Секції від часу її істнування, порушила справу незатвердження Української Секції у Польщі, мимо рекурсу до міністерства внутрішніх справ і інші актуальні справи Української Секції. — Присутні польські делеґатки заявили, що будуть інтервенювати у польського уряду в справі затвердження статутів Української Секції. П. Олена Левицька заявила, що Українська Секція стоїть на „національнім принципі“.

На цьому місці Українська Секція складає подяку Вп. Панам Софії Дністрянській і Олені Левицькій, що перебувають стало за кордоном, за вміле і корисне заступство Української Секції на Комісії Сходу Европи.

Прикрим інцидентом був виступ п. Завадської на конференції Сходу Европи, яка не будучи членом Української Секції — роздавала летючки від імени Української Секції — виголошуючи промову відомої упрівської орієнтації, проти чого запротестували з місця присутні українські делеґатки, а Українська Секція вислала письмо з протестом у тій справі на останні Збори Егзекутивного Комітету Ліґи до Женеви.

В часі від 16-го до 19-го квітня ц. р. відбулися Збори Егзекутиви Ліґи в Женеві, на яких заступала Українську Секцію п. Келлер-Чикаленко. На зборах обговорювано справу майбутнього Конґресу Ліґи, зміни статутів Ліґи й інші актуальні справи. Найближчий Конґрес Ліґи Мира і Свободи відбудеться в Празі між 23-им і 28-им серпня ц. р. під кличем „Світ без війни“. Головними справами нарад конґресу будуть слідуючі теми: 1) Міжнародні, політичні і расові непорозуміння, 2) Мирові поборюючі методи внутрішніх непорозумінь і їх інтернаціональні, соціяльні та господарські сторони, 3) Які зміни можна впровадити у міжнародніх відносинах — не уживаючи війни? 4) Плян будучої праці. — Українська Секція іменувала своїми делеґатками на Конґрес: п. Блянку Баранову, п. Олену Залізняк і б. сенаторку Олену Левчанівську з краю, та п. Ганну Чикаленко, перебуваючу тепер в Женеві. Крім цього візьмуть участь на Конґресі деякі члени Української Секції, які перебувають за кордоном — а зокрема в Празі. — *Українська Секція Мира і Свободи.*

Чи справді надуживання імен?

(Стаття із священичих кол.)

Львівська **„Нова Зоря“** в д. 19. травня ц. р. ч. 36 (239) помістила отвертий лист о. Л. В. Микитюка з Кут, попереджджений редакційними замітками, під спільним заголовком: „Чи надуживанне імен?“ У цьому листі й замітках говориться про меморіял до Риму в справі введення у нас загального целібату. Комітет, зложений з людей загально відомих нашому громадянству, хоч має з гори уповноваження від ширшого загалу писати й підписувати в його імени меморіяли в оборонї нашої церкви і хоч уже неодин такий меморіял виготовив і вислав, куди треба, як в кожньому попередному випадку, так і тепер, просив деяких наших визначніших, втаємничених у ту акцію людей, дозволу підписати їх під новий меморіял до Ряму. Припадково попало таке письмо комітету в руки о. Микитюка з Кут, який і накинувся отсе в отвертому, розреклямованому „Н. Зорею“ листі на авторів меморіялу за немовто „надуживання імен“.

Боронитися перед замітом надуживання імен не будемо, бо це очевидна напасть і тут проявляється зла воля і о. М. і „Н. Зорі“. Ми хочемо при цій нагоді звернути тільки увагу на лицемірство наших архікатолицьких новозорян.

Всяку анархію, вводжування внутрішньої боротьби в ряди нашої суспільности, зокрема в наші церковні круги, осуджуємо й ми, не менш від новозорян. Так само усуджуємо й ми всякі безпідставні напади на нашу церковну єрархію, всякі безпредметові атаки на їх авторитет. Та з другого боку не признаємо тої рабської „політики“, яка прикриває мовчанкою навіть найшкідливіші почини тої єрархії, що гірше, яка найбільші нераз її промахи не тільки що виправдує, але ще й вихваляє, прославлює. Правда, що й не всякий спосіб виступу проти своєї власти є дозволений. Але предметове, безсторонне, оперте на певних фактах, виготовлене в відповідній формі представлення до найвищої влади, в нашому випадку, до Ап. Столиці, чи це щось каригідного? чи це, як каже „Н. Зоря“ і о. М., „кидання затроєної головні вражди в церкву“, чи це пахне „руїною“? Чи відклик від нижчої влади до вищої це анархія?

А інформування чужих людей про наші гаразди, чи це щось злого, недозволеного? Чи не вільно вже пожалуватися братови перед братом, католикови перед католиком?

Жалоби до вищої влади все і всюди писалися й пишуться, так само все й всюди шукає помочі й поради в скруті один брат у другого брата.

Скільки то жалоб, не жалоб, а безпідставних злобних доносів пішло й іде в Рим від нинішніх новозорян на нашого митрополита, на наше патріотичне духовенство?! Ми ще добре памятаємо давніші доноси на митрополита бл. п. оо. Ф. і В., ЧСВВ. Всім також відомі тепер доноси на тогож митрополита з улиці Липової й Жовківської... Пощо лицемірити?

А що до інформування заграници, то чи забулося вже про німецькі статті о. Шмериковського, писані вправді по українськи, але призначені для заграници, о. Ф. Шепковича, еп. Хомишина, і анонімних станиславівських „безженних священиків“?

Коли вільно архікатоликам писати доноси, то чи не вільно звичайним католикам писати меморіяли до Риму?

А вкінці: хто властиво кидає „головню вражди“ в нашу церкву, чи ті, що всупереч законам накидають нам латинські практики, чи ті, що проти того беззаконства виступають і **законною** дорогою бороняться? Не будь першого, не було би й другого. Хто сіє вітер, мусить збирати бурю.

о. К. М.

Наукове життя на еміґрації.

ШЕСТИЙ РІК ДІЯЛЬНОСТИ УКРАЇНСЬКОГО ІСТОРИЧНО-ФІЛЬОЛЬОҐІЧНОГО ТОВАРИСТВА В ПРАЗІ.

(31. V. 1928—30. V. 1929.)

(Докінчення.)

Теми прочитаних ними докладів такі: Праці І. М. Стешенка в історії українського театру; Водевіль кн. А. А. Шаховського „Актеръ на Родинѣ“; Театральна діяльність М. П. Старицького; Наукові сили державного українського університету в Камянці-Подільському; До історії видання книги М. Петрова — Історія української літератури XIX ст.; Камянець Подільський державний український університет і його роля в організації української науки; Іван Котляревський у світлі останніх студій; Іван Котляревський у світлі новіших студій (драми); Гайдамаки; Спомини про М. Стешенка; Сучасні антропольоґічні досліди на Україні; Українїка в чеському історичному часописі; Чужі народи в світлі українських приказок; І. М. Стешенко — перший ґенеральний секретар народньої освіти й міністер освіти; До питання про морфольоґію українських прикметників; Українські особові назви на „но“; Новаторства М. П. Старицького; Сутковецька твердиня; Ротонда в Мукачеві; Нова теорія походження Київської Руси; Шевченкові поеми (Варнак, Марина, Між скалами неначе злодій, Якби тобі довелося, Якби ви знали паничі); З історії українського історично-фільольоґічного Т-ва в Празі (діяльність В. О. Біднова); До характеру революції Богдана Хмельницького; Ґеґель і Наполеон; Дві глави із праці про Сковороду; Сковорода й німецька містика; Метафізика Сковороди; Французький історик Шаррон (1621) про кельтське походження Руси; Закупи по Руській Правді; Великий Льох Шевченка; Пакти Хмельницького і грамота з 27. березня 1654 року, Секрет впливу Ж. Ж. Русо; Енеолітична землянка в с. Каршеві; Міжнародній Археольоґічний зїзд 1929 р. в Берліні; Український Університет у Полтаві; Могила енеолітичної доби під Переяславом; Копні суди на Україні; Околиці копних судів на Україні; Впливи старочеського права і мови на право і мову литовсько-руської держави XV—XVI ст.; З історії Карлового університету XIV—XV ст. і Річне справоздання про діяльність Т-ва в 1927/28 р.

Aspirin-TABLETKI BAYER
при обляах перестуди ревматичних болях.
До набуття в аптиках.

Як кількість прелегентів, що вступали на засіданнях Т-ва в минулому році, так і кількість поданих ними докладів, у порівнанні з попередніми роками діяльности Т-ва, представляються цілком нормально. Кількість прелегентів за рік не була досі більшою 20 осіб — в 1925/26 р, а кількість прочитаних річно докладів не була досі більшою від 47; пересічно для кожного з перших пяти років припадало прелегентів 16, а викладів 38.

Прочитані в минулому році виклади були присвячені, як бачимо, переважно темам українознавства. Між окремі наукові ділянки вони поділяються приблизно так: українська історія 10, українське письменство й мова 10, філософія 4, право 4, археольогія 3, історія мистецтва 2, всесвітня історія 2, етнографія й антропольогія по 1-му.

На засіданнях Т-ва в минулому році зареєстровано всього 446 відвідин. З них на членів припадає 248, а на гостей 198. Пересічно на одно засідання припадає 16 присутніх: 9 членів і 7 гостей. Щодо участи в засіданнях минулий рік виявляє кількісно деяке понижения, як з боку гостей, так почасти і з боку членів. Пояснення такого явища треба шукати у відїзді декого з активніших членів Т-ва з Праги й у зменшенні в Празі української еміграції, заінтересованої в діяльности Т-ва взагалі. По місці перебування члени Т-ва в 1928/29 р. поділялися так: Прага й околиці 27, інші міста Чехословаччини 5, за межами ЧСР 16. З перебуваючих „за кордоном" місцем свого осідку мають: Польщу 7, Німеччину 4, Францію 2, Африку й Рад. Україну по 1-му. З них декілька осіб періодично надїздять до Праги. В обговорюванні окремих докладів і в дискусіях брало участь до 8-ми осіб.

Спеціяльних ювилейних засідань Товариство в минулому році не взаштовувало. Зате воно, як і в попередні роки, відгукнулося на ювилеї видатних осіб і установ. З таких у мин. році були: Пятиліття Українського Високого Педагогічного Інституту ім. М. Драгоманова в Празі, 80-та річниця життя д. чл. Т-ва проф. Ф. А. Щербини, 60-та річниця життя проф. Карлового університету д-ра Ярослава Бідла. Останній своїм листом на імя голови Т-ва поднкував за привіт і висловив бажання й надії, що між ним і членами Т-ва й надалі будуть істнувати такі добрі відносини, якими вони були й досі. Крім того 2. червня 1928 р. Т-во вітало нашу славну письменницю Ольгу Кобилянську з нагоди її приїзду до Праги.

В матеріяльному відношенні Т-во в 1928/29 р. не було забезпечене достаточно. Всі видатки, звязані з своєю діяльністю, воно покривало виключно річними внесками та пожертвами своїх, — ніяких сторонніх допомог Т-во не діставало. Загальна сума прибутків Т-ва у минулому році виразилася сумою 300 к. ч., видатки Т-ва (помешкання для засідань, поштові видатки, оповістки, блянкети й т. п.) досягли в цьому році 524 к. ч. Дефіцит покрито пожертвами окремих членів.

Заслухавши річне справоздання Управи Т-ва і прийнявши його, Збори висловили деякі побажання щодо діяльности Т-ва в наступному році й перевели вибори Президії. Серед перших звертає на себе особливу увагу побажання, аби Т-во в слідуючому році приступало до видання другого збірника своїх „Праць". Деякі доклади, прочитані на засіданнях Т-ва протягом минулих років, частинно появлялися друком в ріжних, як українських так і чужоземних, виданнях, але при теперішньому стані українського видавництва Т-во для наукових праць своїх членів потрібує й власного органу. Видання такого органу роспочато в 1926 р. під назвою „Праці українського Історично-філольогічного Т-ва в Празі". Ця дуже надійна наукова публікація припинилася на І. томі: на перешкоді стали труднощі матеріяльного характеру, поборення яких для Т-ва було неможливим. Пекуча потреба в продовженні цього видавництва причинилася й до порушення цієї справи на річних зборах. Після всебічного обговорення її, збори ухвалили прохати заступника голови Т-ва, проф. д-ра Ол. Колессу, взяти на себе організацію засобів, необхідних для реалізації цього видавництва. Проф. Колесса тут-же обіцяв зробити зі свого боку все від нього залежне для здійснення цієї справи.

До Президії, уповноваженої кермувати справами Т-ва в семому році його діяльности вибрано дійсних членів: проф. Д. В. Антоновича — головою, проф. д-ра Ол. Колессу заступником голови і д-ра С. П. Наріжного — секретарем.

У звязку з уступленням з секретарського становища проф. В. О. Біднова, який, будучи досі невідмінним секретарем Т-ва, доклав стільки своєї праці в справу його розвитку і вложив таку значну пайку в його діяльність. Загальні Збори висловивши повне признання праці проф. В. О. Біднова для Т-ва, ухвалили вислати йому привіт і побажання сил і здоровля для продовження його корисної праці і на далі.

Прага, 5. VI. 1929. **С. Н.**

З Українського Т-ва Допомоги Інвалідам.

Руйнищька робота „Сельробу".

У 112 числі часопису „Сельроб" з датою 26. V. 1929 р. появилася стаття анонімового автора п. наївно „Інваліди УГА", якої ціль підкопати Українське Товариство Допомоги Інвалідам у Львові та підірвати дотеперішнє довіря громадянства до Головної Ради Товариства злобними вигадками та відповідно спрепарованими в редакції „Сельробу" фактами. Нема сумніву, що оскільки авторами статті мали би бути дійсно „колесого свідомі товариші" Костей та Дашьків, писаної за діяльність на шкоду Товариства та загалу інвалідів в Українського Інвалідського Дому, то вони хотілиб піместитися на Товаристві, якого більше не потребують, бо одержали фахове образування.

Редакції „Сельробу" на поміщені клевети не уважаємо за відповідне посилати спростування, але передаємо справу судови.

Головна Рада УКТОДІ, Львів.

З життя наших установ.

Загальні Збори „Дністра".

Відбуті дня 30. травня ц. р. Загальні Збори Т-ва взаємних обезпечень і Кооперативного Банку „Дністер" затвердили предложені Дирекцією Т-ва білянси й рахунки зисків і страт, уділили Управі Т-ва абсолюторії з діяльности, та ухвалили з зиску Кооперативного Банку „Дністер" за 1928 рік виплатити членам 8 проц. дивіденду від вплачених уділів, призначити зол. 4.000 на добродійні цілі, а оставшу решту приділити до резервових фондів Т-ва. Із предложеного друкованого звіту довідуємося, що в Т-ві вз. об. „Дністер", яке веде відділ обезпечень від огню і відділ обезпечень від граніжі з вломом збільшилася в 1928 р. премія вдвоє у порівнянні з минулим роком, а то головно в наслідок прибутку посередних обезпечень. Процентове відношення шкід до премії було в діловім році дуже корисне, таксамо скріпилися значно фонди і резерви Товариства укриті в своїх сімох реальностях у Львові, які стоять у білянсі тільки з квотою зол. 300.000, — коли в дійсности їх вартість щонайменше втрое більша.

Відносно Кооперативного Банку „Дністер", то його постійний розвиток виявляється з одного боку у збільшенні на 7 і пів міліона золотих обороту касового (до 26 і пів міліона зол. в 1928 р.), а з другого боку у прибутку майже 2.000 нових членів та у скріпленні фондів Т-ва.

З порівняння головних цифр білянсу за останніх пять літ видно найкраще розвиток Банку:

в р.	скільність членів	уділи	вкладки	позички
		в з о л о т и х:		
1924	1391	44.968	188.576	233.436
1925	3015	153.337	491.856	586.722
1926	3846	209.135	653.075	798.151
1927	6320	325.970	1,407.092	1,904.692
1928	8225	427.913	1.547.086	2.261.458

З кінцем 1928 р. виносило заряджуване Банком майно поверх зол. 3.000.000, а власні капітали Банку виносили зол. 600.000, то є на зол. 120 тисяч більше як у минулому році і уміщені були почасти в цінних паперах а почасти в необложених трьох реальностях у Львові і двох більших посілостях. Звіт Ревізійної Комісії Товариства як також звіт Ревізійного Союза Українських Кооператив з переведеної ревізії ствердив, що Товариство „стоїть на передовому місці серед українських кооператив як щодо своєї фінансової сили так і щодо налагодження своїх ділянок". Це ствердження є найкращим признанням для Управи Т-ва за її відповідальну працю серед теперішніх тяжких і прикрих відносин.

Університетський страйк скінчений.

З днем 12. червня страйкуючі львівські академики зачинають правильну працю в усіх вищих школах. Страйк зліквідовано ще вчора і львівський академічний комітет повідомив про це загал молоді.

—o—

Навязання англ.-більшовицьких взаємин.

„Дейли Експрес" приносить вістку, що вже почалося сондування в справі евент. названня дипл. взаємин між Англією та СРСР. У найблизчім часі мають початися переговори в справі анг. більшовицького договору.

—o—

Справа Вербицького й Атаманчука перед Найвищим Судом.

Дня 10. і 11. червня 1929 р. відбувалася перед Найвищим Судом у Варшаві розправа Вербицького й Атаманчука, обвинувачених у вбивстві кур. Собінського. Оборона внесла була, як відомо, заквалення неважности проти присуду та відклик проти виміру кари. Відклик щодо присуду вони відкликнено, себто затверджено присуд львівського суду. Щодо виміру кари, то можливо, що послідує ще зміна, бо залежить це від тайного засідання суду.

Як відомо, Вербицький був присуджений на кару смерти, Атаманчук на десять літ вязниці. Боронили перед Найвищим Судом: адв. Смяровський з Варшави та д-р Шухевич і д-р Старосольський зі Львова.

Стріча Мекдональда з през. Гувером.

У звязи з планованою подорожею Мекдональда до Америки задля стрічі з през. Гувером, львівські консервативні кола побоюються, що Мекдональд занадто далеко піде в уступках в справі роззброєння. Англія, на думку тих кол, може погодитися на далекойдучі уступки, але не допустить, щоби ницити власні боєві одиниці в заміну за приречення Америки, що не буде будувати нових кораблів.

—o—

Дебата в справі нац. меншостей.

Дня 11. червня на засіданні Ради Ліги Націй, що радить як комітет, мін. Штреземан звернувши, що звіт комітету 3-х у справі нац. меншостей не задовольняє його тези та предложив відложити дискусію або звернутися до постійного трибуналу міжнар. справедливости в Газі. Предложення це поборювали Бріян, Адаці та Шіяльоя. Бріян сказав, що відложення викликало би прикре вражіння та що німецька теза може знищити працю Ліги Народів у ділянці охорони меншостей.

Новий проект Адація.

Японський дел. Адаці предложив текст проекту резолюції, що незначно різниться від попереднього: 1) коли ген. секретар признає, що петиція не відповідає умовинам, устійненим 1925 р., ген. секретар буде відтепер повідомляти про це петента, 2) коли петиція дуже важна, Рада могтиме скликати комітет для розгляду петиції, в пятьох замість із трьох, 3) ствердчується можливість скорішого скликування менш. комітетів, 4) вислід праць менш. комітетів комунікуватимуть членам Ради по закінчені праць, а крім того раз на рік оголошуватиме їх секретар Ліги, 5) ця точка вказує на корисність оголошування праць менш. комітетів за згодою заінтересованих урядів, 7) ця точка поручає ген. секретареві оголошувати раз у рік статистичні дані, що приходять до комітету. Вкінці резолюція поручає повідомляти про новищі постанови держави, які приняли менш. зобовязання, та всіх членів Ліги.

На веч. засіданні комітет Ради постановив предложити Раді для ухвалення проект резолюції, яку опрацював Адаці. Справа вийде на публ. засідання в четвер.

—o—

Репараційна конференція при участи сукц. держав.

Мадридський кореспондент „Шікаго Трібюн" повідомляє, що на проектовану конференцію крім Німеччини, Франції, Бельгії, Італії та Японії запросять також: Югославію, Мадярщину, Румунію та Польщу, бо мають управильнити справи, що торкаються сукцесійних держав.

—o—

Коли можна переводити нічні ревізії.

Від 1. липня 1929. увіходить у життя новий кодекс карного поступування. На основі нового кодексу особисті ревізії можуть переводити лише люди того самого пола, що ревідований. В ночі домашню ревізію можна переводити лише у випадках, що не терплять проволоки, коли йде про проступок, за який передбачена кара принаймнійше 6 місяців.

—o—

Додатковий речинець реєстрації чужинців.

Чужинці, які з оправданих причин не могли зареєструватися в обовязуючих речинцях, мають зареєструватися в гродськім старостві в додатковім речинці від 15. до 30. червня 1929. За незареєстрування карається карою до 3.000 зол. або арештом до 6 тижнів, або й обома карами включно та ще й можуть виселити поза кордони Польщі.

НОВИНКИ

— **Фотограф Янушевич**, вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зелений Тед. 59-60. 1258 41-?

— **Іспит зрілости** в державній академічній гімназії з українською мовою навчання у Львові (головне завед.) відбувся в днях від 22. до 31. травня 1929 під проводом дир. гімн. д-ра М. Сабата. Іспит зложили з відділу А: Адамчук Орест, Дочило Мирон, Гнідець Іван, Казанівський Тарас, Коник Василь, Коваль Михайло, Крохмальний Алексій, Лаба Василь, Локач Зенон Іван, Маргинов Степан, Матвійчина Ілля, Олійник Іван, Паланиця Віктор, Рудко Василь, Сарчук Володимир, Слоневський Мирон Юліян, Тимняк Микола, Василишин Володимир, Вергун Михайло, Возьний Евстахій. При устнім іспиті репробовано одного кандидата; з відділу Б: Андрусів Роман Володимир, Бачинський Ярослав Микола,Бажанський Ярослав Олексій, Богун Мирон, Боринець Андрій, Чайковський Юрій Олекса, Чичкевич Мирослав, Дедик Степан, Добровольський Іван, Гординський де Антонович Богдан Зиновій, Климишин Микола, Кусьпісь Михайло, Одноріг Василь, Орищук Омелян Микола, Рожанський Богдан Теодор, Волосенко Андрій, Заячківський Богдан Тит Осип, Залеський Петро, Зварич Петро. При письменнім іспиті репробовано двох (2) кандидатів, при устнім двох (2); з відділу В (гуманіст.): Бартош Евген Ярослав, Бариляк Роман, Глібовицький Степан, Йойко Мирослав Олексій, Капустій Ростислав Михайло, Коваль Володимир Лев, Лапчук Василь, Макогон Орест Ярослав, Мартинюк Михайло, Масляк Ярослав Іван, Молодовець Микола, Михальчук Дмитро, Процюк Юрій, Саламон Петро Павло, Салук Ярослав, Саноцький Олександер Дамян, Сирок Станислав, Щуровський Роман, Шухевич Юрій Микола, При письменнім іспиті репробовано двох (2) кандидатів, при устнім трьох (3).

— **Підданство емігрантів.** Свіжий обіжник міністерства внутр. справ у Варшаві до воєвідств розвязує досі невияснену справу: що мають вписувати на реєстраційних листках ті емігранти, що виїхавши з території теперішнього СРСР опинились у Польщі у ситуації людей без своєї держави. Міністерство рішило, що треба їм лишити повну свободу і не приневолювати, щоби вписували в рубриці „державна приналежність" держави, якої підданими вони не є ні фактично ні ідейно. Тому вони можуть написати там „незясована", з тим, що мають право додати до цього пояснення, чи належали до російської держави чи до Української Народньої Республики.

— **Трупи на селі.** У Кротошині під Львовом чотирох парубків узяло участь у боротьбі за одну дівчину. Вислід був такий, що одного П. Ламбуцького пробили ножем на смерть, а трьох Б. Ламбуцького, Й. Марловича і Й. Тарача перевезли ранених до шпиталя у Львові. — На секретаря громади в Волі Комборській (Коросно) Біґоня напав хтось у ночі в хаті і вбив його сокирою.

— **На всі боки.** В однім з останніх чисел (ч. 41) „Нової Зорі" находимо статтю про „Метафізику Бердяєва на тлі релігійно-містичного шукання змісту і мети в історії" п. Вячеслава Заїкина. А в російській „За Свободу" з дня 10. ц. м. находимо звістку, що вчитель російської гімназії у Варшаві В. М. Заїкин відкрив у цій-же гімназії вступною промовою „торжественное празднованіе Дня Русской Культуры". Це той сам добродій щодо якого особи ми друкували у свій час документи з доказами, що він був на службі царської охрани. Православна теольогія і цареславіє з одного боку, з другого співробітництво в українськім католицькім органі — скаля неабияка! Талант та й годі!

— **Буде польська Академія літератури.** Зїзд польських письменників у Познані закінчився ціллю низкою постанов щодо професійної організації письменників, які матимуть свій Центральний Союз у Варшаві, далі щодо охорони прав письменської праці, якій має піти назустріч уряд і щодо справи утворення окремої Академії, над якою йшла від довшого часу дискусія в пресі. Більшість висловилася за Академією, що складатиськме з 21 членів. Перших 10 призначить Президент Річпосполитої, а дальших 11 вибере перша десятка. Становище члена Академії буде досмертне і щойно смерть одного дасть змогу ввійти новому на опорожнене місце.

— **Дороге мистецтво.** У міських варшавських театрах є такі дефіцити, що міська рада звернулась до уряду з проханням підмоги нового пів мільона зол. Аж тепер люди довідуються що варшавська опера взагалі не може мати доходу, бо скількість місць не всилі покрити коштів кожної вистави.

— **Що кому помагає.** У Варшаві скінчився вчора дрібний, буденний процес, якому тепер є тисячі, але його закінчення відбігає сильно від інших, зовсім таких самих процесів. Обвинувачували 19-літню В. Прушинську, що пробувала підчас сну вбити свого мужа сокирою. Муж розпився і вів гуляще життя в вуличнім товаристві. Коли вертався пяний до хати, счинав такий гармідер, що сусіди з других домів не могли спати. Після одної такої сцени молода жінка доведена до розпуки вдарила мужа сокирою підчас сну кілька разів, але не мала сили його вбити. Муж утратив око і вийшов після кількох місяців зі шпиталя. З тяжких ран лишились близни. Жінку мали засудити на довголітню вязницю. Муж приняв на розправі вину на себе і заявив, що погодився з жінкою і жиє вже з нею добре. Жінка потвердила це. Суд присудив їй мінімальну кару 6 місяців завісивши її. Процес, що так гарно закінчився, не насував веселої рефлексії; виходило би з нього, що деяким мужам треба аж розрубати голову сокирою, щоби очуняли.

— **Рікні вістки.** На зборах адвокатської палати в Загребі при участи 282 адвокатів прийшло до одиничних протестів проти телеґрами, яку збори мали вислати з привітом до короля; чотирьох адвокатів арештувала (!) поліція. — Німецькі залізниці мають подорожіти у звязку з підвишкою плат залізничників. — Уельський князь вибирається на липень до Німеччини напів „інкогніто". — Еспанський диктатор Прімо де Рівера дістав польський орден „Білого Орла". — Цього тижня святкуватимуть у Льондоні 10-ліття першого перельоту над океаном, довершеного англійцями Алькоком і Уіттеном. — У Торіно святкували маніфестаційно перенесення мощей основника чину Салезіянів блаженного о. Боска. — М. Горкий, що приїхав до Москви і довший час помандрує над рідною Волгою заповідає, що на осінь, з огляду на здоровля, вернеться знову до Італії. — У Москві почав радити конґрес безбожників при участи делеґатів з Німеччини та Швеції. — Якийсь музика у Відні Отто Брави-Новак побив новий рекорд гри на фортепіяні: 80 годин без упину. — Німецький князь Ліхтенштайн і граф Альмассі вибрались автом з Судану до Каїро і досі не приїхали до місця, де ждуть на них; імовірно загинули в пустині. — Французький археольоґ Дарус, що виїхав для дослідів до Тель Аббрад у Сирії вбитий розбійниками.

— **Цікавий присуд.** З Берліна повідомляють про один цікавий судовий присуд з Моабіт. Судили молоду дівчину за напад з грабіжю. 22-літня Ґертруда Бемберек попала в довги, наслідком своєї нешлюбної дитини, яка їй умерла. Тоді вона переодяглась за мущину і одної ночі напала на свою давнішню господиню, вирвавши їй торбинку з грішми. Її заарештували. Ще передтим вона заручилась з одним молодим мущиною. При всіх злагіднюючих обставинах вона мала дістати півтора року вязниці. Її оборонець вказував на те, що вона перед цим злодійством вела зразкове життя. Остаточно прокуратор пішов на уступки і відложив їй кару, якщо вона згодиться зірвати зі своїм нареченим, щоби молодий хлопець не мусів працювати на дівчину сильно непевну з морального погляду. Дівчина пішла на три роки до поправчого заведення.

— **Справлення похибок.** В останньому 129 числі „Діла" вкрались деякі прикрі друкарські похибки. І так у передовиці „Оптимізм і песимізм" у третій шпальті 8 рядок згори замість слова „народія" має бути „партія". У статті п. н. „Шкільництво в Злучених Державах" (Розмова з д-ром А. Кібзеєм). У першому розділі п. н. „Початкова (публична) школа"... третє з черги речення має звучати: „Діти починають ходити до школи від 6 або 7 року життя" У третьому розділі п. н. „Середні школи (каледжі)", третє з черги речення має звучати правильно так: „Дівчата кінчать звичайно ще однорічні курси, на яких учаться *писання* (а не шиття!) на машині та стенографії і т. д."

— **Чудеса техніки.** Англійське радіо переловило цими днями в 4. год. зранку в лісі Епінґ спів соловіїв і поширило його як пункт програми. Цьогож вечора прийшла вже до Льондону бездротна звістка з Ньюфаундлянді, що пересланий спів соловіїв чули там зовсім виразно, відріжняючи в хорі чотири птахи. Яка ідеальна доба! Чотирома соловіями можна нині задовольнити вражливу весняну душу мілїонів!

— **Вісти з „Рідної Школи". На шляху до ширшого лету.** В понеділок, 17. червня ц. р. відбудеться в салі засідань Тов. „Просвіта" ширша нарада Головної Управи „Рідної Школи" з відпоручниками наших культурно-освітніх і гуманітарних установ, з послом П. Васильчуком і представниками холмської та підлїської земель в справі прошколення шкільних дітей Холмщини й Підляшя в українських галицьких школах та поміщення їх в наших виховних установах. Справа доцільного виховання згаданих дітей лежить в нашому національному інтересі і якщо дійсно вона поведеться, то буде мати епохально значіння в процесі справжнього проломання сокальського кордону, який так різко досі відділює свині і зочок одного народу. Нема найменшого сумніву, що за тим проломом пішли би бистрим ходом і дальші.

— **З державної гімназії в Перемишлі.** Дотеперішні зголошення до вступних іспитів приняті. Останній реченець зголошень (устних у секретарія, письменних у дирекції) до 25. червня включно. Іспити до 1. кл. 28., до вищих клас 29. і 30. червня. По феріях за особим дозволом дирекції. 1-1

БЛІДНИЦЮ НЕДОКРОВНІСТЬ усуває, зміцнюючи діле, побуджує апетит, одинокий середник для реконвалесцентів тільки у М-ра КШИШТОФОРСЬКОГО, вино хіново залізне на еспанській малядзі. — Laborat. Chem. farm. Mr. Krzysztoforski, Tarnów. 774 68—?

З театру.

Барон Кімель, оперета В. Колльо.

Оперета львівського міського театру виїзджає на вакаційну поїздку і щоби гідно попрощати свою публіку, дала на остаток сезону... „Барона Кімеля". Могла безпечно вибрати щось більше змістовного, бо „Барон Кімель" чи не найдурніша з усіх безчисленних оперет, які перейшли через львівський театр.

Не знаю, як виглядалаб ціла вистава, колиб не оживляв її знаменитий Татшанський, у ролі „Жайворонка". Пані: Рильська і Корабянка робили, що могли, щоби видобути хоч трохи чару зі своїх нецікавих ролей. Решта артистів успішно воювала з сонливістю лібретта, а балет у купелевих костюмах пригадав публиці недалекі вакації. Диріґував п. Войнарович. Кр.

Зі спортового життя.

Прогулька до Жовкви.

Секція наколесників Спорт. Т-ва „Україна" уладжує в четвер 13. червня прогульку до Жовкви 30/60 км. Збірка год. 10 рано коло „Нар. Торговлі". Поворот год. 5 по пол. Учасникам-гостям раді.

Змагання за мистецтво.

Змагання за мистецтво Спорт. Т-ва „Україна" на 1929 рік відбудуться в неділю 16. червня, на просторі 30 км. Рівночасно відбудуться змагання на 10 км. за нагороди в жетонах.

Сокільські спортові змагання.

Сок. спорт. змагання заповідаються дуже інтересно. Приїзд зголосили Сок. Тов. з краю зі Станиславова, Перемишля, Бібрки, Миколаєва й інших. Вже сьогодні є понад 40 зголошених. Докладний хід змагань, 13 червня в год. 9. рано збірка всіх змагунів на площі „С-Б.", перегляд лікарський, вильосування місць. В год. 10. розпочинаються рівночасно передзмагання мущин і жінок. Пополудні зачинаються змагання в год. 3. Програму змагань подають афіші. Заінтересовання викликують змагання у відбиванці, до котрих зголосилося 8 дружин як також мячеві змагання „Сокіл" Миколаїв, „Сокіл" IV. Львів.

Спортова Секція С—Б

Дописи.

СТАНИСЛАВІВ. (Свято матері). Дня 14. травня ц. р. відсвяткувало станиславівське громадянство гідно свято „Української Матері". Свято було зорґанізоване жіноцтвом, згуртованим у „Кружку Українських Жінок", яке особливо в останньому році проявляє живу діяльність. Ще наша дітвора не забула втіхи, яку мала з гарно поставленої „Сніжинки" зимою, як отсе „Кружок" знов повів тих-же малих громадян на нове їх свято. І не лише молодь віддала поклін Матері; старше громадянство також оцінюючи значіння свідомої матері для майбутнього народу, своєю численною присутністю на святі дало доказ, що розуміє вагу такого свята і його поезію.

Свято почалось торжественним Богослуженням у катедрі в год. 9. рано. Святочна Академія була в год. 4. по полудни у салі Українського Сокола.

Богослуження відправив при битком наповненій церкві — переважно молодю — о. д-р Фіголь. Він виголосив перевату любовю дитини до матері захоплюючу проповідь. Горячими словами змалював труди і недоспані ночі, які мати жертвує для своєї дитини, пояснюючи, чому день свята матері повинен бути для неї бодай раз у рік днем тихої радости і нагороди за її працю.

Академію відкрила промовою п. Рубчакова. На дальшу програму зложились: реферат п. Фіголевої, яка обширно обговорила значіння матері для нації, ілюструючи свою промову добре підібраними виїмками з української і чужих літератур, далі, хорові виступи дівочого хору гімназії УПТ. і тзв. 16-ти держ. муж. гімназій та вкінці фортепіянове сольо. З поміж

Лані Добродійка закупить найдешевше всіляку жіночу конфекцію тільки в нововідкритій **ЦЕНТРАЛІ ЖІНОЧОЇ КОНФЕКЦІЇ**

Братів Карель **ЛЬВІВ, Ягайлонська 7.** (pir 3-го Мая) **Філія Станиславів** (Пасаж). 2211 1—3

деклямацій особливо велике враження зробила поема П. Тичини „Скорбна мати", виголошена 6-літньою ученицею школи Шашкевича Віркою Чепига, яка з дитячим чуттям віддала думки поета і заслужила собі на невгаваючі оплески численної публики. Гарною була також деклямація ученика тої ж школи, який виголосив вірш Уляни Кравченко п. з. „До Матері".

Академію закінчив живий образ матері, яка відкидає від себе всі скарби світа, а пригортає свої діточки. Постать матері незвичайно вдатно віддала п. Антоновичева з театру Тобілевича. Взагалі треба підкреслити, що члени цього театру взяли діяльну участь в Академії, чи то в живім образі, чи в прикрашенні сцени, чим дуже багато причинилися до звеличання свята. Особливо допомогли кружкови артисти цього театру п. Бавацький і п. Боровик.

На загал академія перейшла з повним успіхом, а треба зважити, що напр. хорові точки не виконував вишколений хор „Бояна", але шкільна молодь, яка співала, хоч не конче може з високими артистичними вальорами, але з чуттям.

„Кружок Українських Жінок" — під проводом теперішнього виділу дуже гарно вивязався з узятого на себе обовязку.

Присутній.

Нові книжки й журнали.

„Український Філятеліст", місячник. Рік V. Число 5—6. Відень, травень-червень 1929. Зміст: М. Секретар: Марки з портретами монархів та президентів; д-р В. Онишкевич: Філятелістичні miscellanea; М. Садовський: Міжнародня філятелістична виставa у Данціґу; Е. Вировий: Ще один невідомий український передрук; д р І. Зефельднер: Поділ подільських передруків; Маркообмін зі СРСР; Д-р В. Онишкевич: Марки М. Коцюбинського; Праця М. Секретаря про полеву пошту УГА.; Нові марки; Дрібні вісти; З філ. журналів; Бібліографія; Пресовий фонд „У. Ф."; Від Редакції; Листування Редакції; Оголошення; Дарові премії.

„Зиз", журнал сатири та гумору. Рік VI. Ч. 10. Львів, 1. червня 1929.

„Культура", журнал культурного, суспільного й політичного життя. Рік видання VII. Ч. 2—6. Львів, лютень-червень 1929. Зміст: Десять років; І. Новітній: Дрогобицька „Робітничо-жовнірська Рада"; Н. Лазоркевич: Шляхи соціяльн. будівництва в СРСР. та правий ухил у ВКП(б); К-р: Основні моменти в ситуації та опортуністично-націоналістичні ухили антисвітлиць в; Справа Максимовича, Шумського і Гринька перед Контрольною Комісією Комінтерну; Постанова ІКК Комінтерну в справі О. Шумського та К. Максимовича; Заява Шумського та Максимовича до редакції „Правди"; Васильків на роздоріжжу; Нові Шляхи; Життя й Революція; Наша Правда; Початки соціялістичного руху у Східній Галичині).

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Василь Лящук, старшина УГА, член УНРО, „Просвіти" і „Народної Торговлі" помер нагло 20. травня ц. р. в рідним селі Старгороді сокальського повіту. Лящук жінку-учительку і 14-літнього сина, гімн. учн. Прожив 45 л т. Покійний „був працьовитим і чесним громадянином, відзначався чистим як хрусталь характером та був карним членом своєї суспільности. Працював у школі і поза школою як учитель над просвітним і економічним піднесенням свого народу та служив усім на кождім кроці своїми практичними радами. Підчас війни виступав все в оборонi покривджених. По розвалі Австрії, як старшина УГА був все першим на найбільше загрожених становищах. Відтак прийшлося ще перебути у таборі в Домбю. Однак все те не зломило Покійника на дусі. Повернувши в рідне село займався господаркою і пасічництвом. При тім брав живу участь у просвітнім, економічнім і політичнім житті свого повіту. В своїм селі заложив читальню і кооперативу, а в сусіднім Районову Молочарську Спілку. У всіх тих інституціях був душею і своєю невсипущою та безінтересовною працею довів їх до повного розквіту. Підчас останніх виборів до сойму брав активну участь у виборчій акції і на кождім кроці підтримував теперішнього посла Володимира Кохана, як представника народу. В осени 1928 заложив споживчу крамницю в Володимирі Волинським п. н. „Селянська Торговля". Отже був одним з тих, що активно ломили сокальський кордон! Перенісшися до Володимира почав працювати з повним запалом на всіх ділянках національного життя. Належав до всіх тутешніх товариств, а в „Просвіті" був членом виділу. Та якраз серед розпочатої праці постигла його ненадійно смерть. В Старгороді висипано нову могилу, в котрій положено на вічний спочинок тлінні останки Покійного народнього робітника. Нехайже рідна земля, — котру Покійний так любив — буде йому легка як перо. В. Й. П.!

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Середа 12-го, г. 7·30 веч. „Барон Кізель".

Четвер 13-го, г. 7·30 веч. „Pygmalion", комедія Б. Шова. Гостинний виступ А. Венгерка.

Малий Театр:

Середа 12-го, г. 7·30 веч. „Сильвія кує собі чоловіка".

Четвер 13-го, г. 7·30 веч. „Сильвія кує собі чоловіка".

Кіна.

„Аполльо": „Незнанний батько" (Редж. Леві).

„Кольосеум": „Таємний оборонець" (Гарі Піль).

„Лев": „Чуда Бразилії", Гомонтів тиждень і комедія.

„Люна": „Володар просторів".

„Марусенька": „Новосинний мушина" (Ігo Сим) і „Доляр і припадок".

„Оаза": „Пімшена обида" і „Макс король пирхівців".

„Палас": „Орієнт-Експрес" (Ліа Даговер) і „Король Доляр І.".

„Пан": „Америка банкіться".

„Пасаж": „Пирківка Рита (Гут Джібсон), комедія і Гомонтів тиждень.

„Утіха": „Людина з минувшинною" (Конрад Вайдт).

„Фатаморгана": „Серце не слуга".

„Химера": „Дон Жуан, що згрішив".

Програма радіо.

Четвер 13-го.

Льондон (356). 20·45 Квінтет.

Париж (1765). 21·00 Концерт.

Берлін (475,4). 20·00 Філгармонія: вечір арій.

Відень (519,9). 20·05 Веселий вечір.

Давентрі (1622). 22·55 „Отелло", опера.

Рим (443,8). 21·00 Симфонічна оркестра.

Будапешт (546). 19·30 Циганська оркестра. 19·30 Опера.

Мюнхен (536,7). 21·00 Симфонічна оркестра.

Москва (1412,3). 16·00 Оперетова музика.

Харків (1060). 19·30 Музичний театр. вечір.

Варшава (1739,1). 17·55 Симфонічна музика. 20·30 Симфонічний популярний концерт.

Краків (314,1). 23·00 Музика до танцю.

Познань (349·8). 20·30. Органовий концерт.

Катовиці (41 ,1). 23·00 Легка музика.

Ковно 2000). 22·10 Концерт.

Пятниця 14-го.

Льондон (358·). 17·15 Легка музика.

Париж (1765). 21·35. „Пелеас і Мелісанда" опера Дебюссі.

Берлін (475,4). „Ніка з Порт чі", опера Обера.

Відень (519,9). 21·10 З репертуару І. Штравса.

Давентрі (448·3). 22.00 Військова оркестра.

Лянгенберг (462,2) 17.40. Композиції Паганіні.

Мюнхен. (536,7). 21·15 Веселий вечір.

Мілянo (504.2). 20·30. Симфонічний концерт.

Рим (443,8) 21·00. „Княжна чардаша", оперетка Кальмана.

Брюссель (511,9) 21·15 „Кармен".

Ленінград (1000). 19·00 „Отелло" Вердія.

Москва (1412,3). 16·00. Російська музика. 19·00 Симфонічний концерт.

Київ (775). 18.10. Камерна музика.

Варшава (1395,1). 20·30 Симфонічний концерт. 23·30 Вечірний концерт.

Познань (349,8) 17·55 Артисти опери

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Дирекція дівочої гімназії **Рідної Школи"** з правом прилюдности в Станиславові (вул. Липова ч. 30), уділяє іспити до І. кл. відбудуться дня 27. і 28. червня; до кляс від II—VII дня 21—27 червня, вписи дня 28. червня. 2160 3—3

Надзвичайні загальні Збори Секції Українського Студентського Союза в Станиславові відбудуться в четвер, дня 20 червня 1929 р. о год. 10. рано в салі „Українські Бесіди". — **Секційна Рада.** 2196 3—3

Виділ чит. **Просвіта на Жовківському** передмісті повідається до вилого обивателя сповіти в „Львові" Станиславові напру позику за шедрий дар — тридцять двер долярів — здолених на Народну чит. Просвіти. — Рівночасно вділ просить горожан в ціл. Купівельних за здобуті на цей ціль гроші двер долярів. — **М. Огородній** голова Р. Слівка — секретар. 2214 1-1

Д-р Олесь Бабій має вести в Адвінітрації „Діла".

Родичі й опікунів учеників мужеських учительських семінарійних курсів „Р. Ш." у Львові, вул. Театинська ч. 10, просить Головна Управа „Рідної Школи" на збирання в неділю дня 16. червня н. р. о год. пів до IV. до салі „Української Бесіди". — **Головна Управа „Р. Ш.".** 2215 1—1

В Прик. Семинари С. С. Василіянок у Львові вул. Потоцького ч. 95. (з правами державних шкіл) відбудуться вступні іспити на І. курс в днях 25—29 червня аккційним системом. Подання о допущення до вступного іспиту треба вносити на руки дирекції найдальше до дня 24. червня (особисто або почтою) долучуючи до подання метрику, посвідку щеплення віспи, останнє шкільне свідоцтво та перебіг життя Лікарського свідоцтва не потреба тому, що всі ученици будуть піддані огляднинам шкільної лікарки. Вступний іспит на III. курс (на два вільні місця) відбудеться дня 25. і 26. червня, на прочі курси (II. і IV.) не зарядкується вступних іспитів з браку вільних місць на сі курси. — Вписи на всі курси та до всіх клас семиклясової школи вправ відбудуться лиш перед феріями в днях від 25—30 червня. — 2157 3—3 **Дирекція.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає на готівку і на рати від десятків дит у підім краю звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриляити, золото, срібло, плачу найвищі ціни 3 164-7

НОТАРІЯТ БОГОРОДЧАНІ приймe на стаду посаду кандидата з довшою практикою, може бути з правом субституції. Ізба браку мешкання посада надається для кавалєрів. Подати услівя. 2208 2—3

КОСІВ, на Коломийщину, пенсіонат п. Лукашевської поручає пової сонячні з первородними удержаннями, ціни умірковані. 1877 15-20

ЯМНА пансіон п. Струмінської поручає совящні пової і першорядний харч. 2195 2—2

СТУДЕНТ ПРАВ, інструктор, приймe лекцію на провінції. Зголошення — почта Борини. Начальство Суду „Студент". 2205 2—2

ПОШУКУЄТЬСЯ особи до помочі в господарстві і ведення кухні у священика на селі. Зголошення від 5 до 6. вул. Кордецького 51. Левицький. 2210 2-2

ФРИЗЕР-УКРАЇНЕЦЬ негайно потрібний до ведення фризерні у Львові. Спілка неприключена. Зголошення під „фризер" до Адміністрації. 2209 2-3

ГОДИННИКИ „Zenith", „Longines", також бижутерію власного виробу поручає: Домбровський - Рожиновський, Львів, (Готель Жоржа) — Дотідні умовини. 1356 31—7

ДІВЧИНКА з виділовою шкільною і шиттям, невибаглива, дагідна, потрібна негайно до товариства 5-літньої дівчинки. — Зголошення: Ольга Фінк, вул. Театинська ч. 3, між 2—4 год. по полудни. 2213 1—3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентгеном. 10—24

Д-р Роман Перфецький

веде свою адвокатську канцелярію

ЛЬВІВ, вул. БЛЯХАРСЬКА, 9.

1582 (побіч Ринку). 4—12

Будівельне і торговельне Товариство

„РОЗБУДОВА"

Спілка з обм. пор.

у ЛЬВОВІ, вул. Академічна 8. Тел. 68—78.

Проектує і виконує всілякі роботи, що входять в обсяг будівництва. Доставляє з фабрик, які заступає на 2185 догідних умовах: 2—2

Мотори бензинові, нафтові і ропні для ремесла, промислу і спеціально рільництва від 2 кн. в гору.

Сітку дротяну з накладками в пляновій тканій системи „STAUSSA" до будови мешкальних домів і господарських та промислових заведень.

Оферти і проспекти на бажання безплатно.

Звичайні Загальні Збори

Кружок І° III. в Турці, відбудуться в неділю дня 16. червня 1929 р. о год. 17 в домі „Просвіти".

Денний порядок:

1) Відкриття Збору. 2) Відчитання протоколу з Загальних Зборів в дні 29.6 1927 р. 3) Лист уступаючої Старшини 4) Реферат посла Д. Великановича: „Значіння Рідної Школи". 5) Вибір голови, 6 членів і 3 заступників Старшини та такса Контрольної Комісії. 6) Внески і запити. — На випадок недостачі комплету відбудуться Збори в год. 18 при якомунебудь числі членів. — **Старшина Кружка „Рідної Школи" в Турці.** 1—1

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 131 (11.472). Львів, субота 15. червня 1929. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 149.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Політика нового анґлійського уряду.

Львів, 13. червня 1929.

Минулої суботи новий робітничий кабінет Анґлії одержав від короля свої уряд[illegible]ві печатки, в понеділок зібрався на першу формальну нараду, а весь світ, який з напруженням чекав проявів діяльности нового анґлійського уряду, вже знає, що робітничий уряд має сильну волю осягнути порозуміння між великими державами в найважніших справах, які досі тримали всі уряди й держави в непевности й остраху.

Зазначимо, що одну з цих справ, справу німецьких репарацій, полагоджено в прискіпленому порядку власне тоді, коли виявилося, що в Анґлії до уряду прийде новий робітничий уряд. Конференція репараційних знавців мусіла дійти до порозуміння з Німеччиною, Франція мусіла піти на уступки, бо ясно було, що якби порозуміння не осягнено, то підчас нової конференції Франція мала би Анґлію не по своїй стороні, як за часів анґлійського уряду, а проти себе.

За часів урядування анґлійського консервативного уряду тяжка змора нависла над Анґлією. Конференція в справі морських розброєнь, а потім підготовча конференція щодо роззброєнь у Женеві скінчилися без ніяких позитивних наслідків. Натомість відносини між Анґлією та Злученими Державами ставали чимраз більше напруженими. Анґлійський консервативний уряд хотів за допомогою Франції задержати своє домінуюче становище на світових морях, а віддавав за це всю Европу в сферу виключних впливів Франції. Та це славетне анґло-французьке „фльотове порозуміння", хоч його й тримали у великій таємниці, викрито. І хоч оба заінтересовані уряди категорично заявили, що ніякого порозуміння не було, то однак цей інцидент ще погіршив анґлійсько-американські відносини. Америка в почутті своєї сили та певности відповіла на пробу анґлійсько-французького порозуміння тим, що ухвалила закон про будову нових 15 великих кружляків і призначила на це один мільярд і сто мільонів долярів, щоби довести своїм европейським противникам, що не дозволить безкарно ґнорувати себе й не потерпить з боку европейських держав ніяких ворожих союзів проти себе. Зі свого боку Анґлія ухвалила на розширення своєї фльоти сто десять мільонів. В повітрі почало пахнути війною, новою й страшною, цим разом справді світовою війною.

Та тепер, принаймні на якийсь час, відносини основно змінилися. Саме напередодні анґлійських виборів американський уряд, немов для дипльоматичного скріплення анґлійської робітничої партії устами свого представника на женевській конференції в справі роззброєнь, сера Джібсона, зложив заяву в справі порозуміння щодо морських розброєнь, а якої було ясно, що Америка справді не хоче доводити справи до крайности й дає Анґлії добру нагоду до порозуміння. А незабаром американський державний секретар Стімсон видав у порозумінню з президентом Гувером формальний маніфест, в якому вказував на страшні фінансові тягарі нових морських збройнь для всіх заінтересованих держав. Цей виступ теж був обчислений на те, щоби улекшити новому урядові Анґлії шлях до порозуміння. І ми бачимо, що Макдональд та його уряд рішили основно й рішуче використати ситуацію. Дипльоматичний кореспондент ґазети партії праці „Дейлі Геральд" повідомив, що Макдональд і Гендерсон виробили програму управильнення англо-американських відносин, і що для здійснення цієї мети Макдональд хоче поїхати до Америки, щоби особисто порозмовляти з ним усі справи. Не підлягає сумніву, що також президент Гувер та його дорадники теж з симпатією ставляться до цього плану. А міністр закордонних справ у кабінеті Макдональда, Гендерсон у своїму інтерв'ю отверто заявив: „Ми будемо трактувати наші проблеми не з погляду національної стратеґії, але з погляду міждержавного співробітництва. Цей дух буде панувати не лише в нашій політиці супроти Ліґи Націй, але також супроти Злучених Держав та Радянського Союзу. Америка має величезне значіння, бо ясно, що в богатьох проблемах, що торкаються світового мира Злучені Держави тримають ключі теперішнього положення. Ми зробимо все, щоби скріпити взаємні зносини між Анґлією та Злученими Державами. Уряд буде використовувати кожну нагоду до особистих зносин та нарад з представниками Злучених Держав". Таким чином новий уряд відразу рішучо й недвозначно заявив свою волю привернути дружні відносини з Америкою: в першу чергу полагодити найважнішу справу — справу морських роззброєнь.

Друга, не менше важна проблема, що за часів консервативного кабінету в Анґлії затроювала політичну атмосферу в Европі й поважно загрожувала справі мира, — це справа відносин до Радянського Союзу. Як відомо, консервативний британський уряд не лише зірвав дипльоматичні зносини з Радянським Союзом, не лише спинив обопільну торговлю між ним та Анґлією, але повів політику фінансової та політичної його блокади.

Також у цій справі ситуація з приходом до влади робітничого уряду основно змінилася. Гендерсон у своїому інтерв'ю до „Дейлі Геральд" заявив: „Що торкається Радянського Союзу, всім відома політика партії праці щодо нього. І ця політика буде переведена. Для цього самозрозуміло треба буде перевести переговори, щоби поставити на тверду підставу дипльоматичні та торговельно-політичні зносини Це потрібне як для світового мира, так і з огляду на господарські мотиви. Я особисто все дбав про те, щоби відновити можливо найстисліші звязки між обома державами. Кореспондент віденської „Нає Фрає Прессе" у звязку з першою нарадою нового анґлійського кабінету повідомляє, що рішено якнайшвидше відновити анґло-радянські зносини щоб облекшити справу боротьби з безробіттям. Міністр Томас висловився за тим, щоби анґлійський уряд дав великі кредити анґлійським промисловцям та експортерам, щоби вони зі свого боку могли уділювати довготермінові кредити радянським установам. Цим способом він гадає практично усунути драгливу справу уділення більшої позички радянському урядові й оживити промислове та торговельне життя Анґлії.

Нарешті і Макдональд і Гендерсон заявили, що мають замір обидва взяти особисту участь в найближчій осінній сесії Ліґи Націй. В якому напрямі вони спробують вплинути на її працю, видно з того, що Гендерсон у своїому інтерв'ю заявив, що новий уряд бажає якнайскорше вивести з Надренії анґлійські війська й подбати про те, щоби вона взагалі була звільнена від окупації. Треба сподіватися, що вони займуться також основним розглядом справи національних меншостей, хоч покищо, на жаль, в цій справі з боку нового уряду не було ніяких урядових енунціяцій.

Вакації можуть Вас дуже дорого коштувати,
якщо не обезпечите свого мешкання від крадіжки з вломом в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.
За обезпечення домашнього урядження на зол 1000, пересічна річна премія враз з додатками виносить зол. 4·—.

Престіж чи інтерес?

Про загальну краєву виставку в Познані.

(Від нашого кореспондента.)

Познань, 9. червня 1929.

I.

Ґі ш. читачі, які схотять найти в нижче слідуючих рядках коротку й ядерну, позитивну чи негативну, загальну характеристику познанської виставки, будуть розчаровані. Бо автор цих рядків не буде чейже наслідувати польських справоздавців, для яких у даному випадку понад обовязок об'єктивної інформації стоїть обовязок національно-державного патріотизму; однак він не може й не хоче так легковажно здвигати раменами, бо познанська виставка це імпреза надто поважна. І надто вона складна, щоби окреслювати її одним словом: „гарна" чи „погана", „вдатна" чи „невдатна". Це річ індивідуального осуду, для якого подаю жменьку фактичних даних

Основною і безумовно найбільш маркантною рисою познанської виставки, це її національно-польський маніфестаційний характер. І не лише маніфестаційний, але й демонстраційний, бо виставка виключає усе те, що в Польщі є нельське (хіба, що вписала його в реєстр власного дорібку), при чому ціла низка моментів вказує на виразну тенденцію політичну. Зрештою, самі організатори з цим зовсім не криються: на патріотично-польський характер виставки вказується у всіх її пропаґандових вида[illegible]. І так напр. в одній такій, і то мабуть найбільше діловій, брошурі п. н. „Чому і як треба оглянути загальну краєву виставку в Познані", читаємо на самому вступі: „...цю форму святочного обходу вибрано також для вшанування 10-ти ліття самостійности Польщі: рішено уладити загальну виставку, яка відзеркалила би всебічно 10-ти літній дорібок цілого польського народу". І зараз таки нижче, у відділі „Ціль і завдання", на першому місці читаємо про потребу доказати чужим, що „Польща — це велика річ", а своїм „помножити національну гордість і навчити палкіше любити батьківщину". Щойно на другому місці цілей і завдань виставки стоять мотиви господарської натури, — користь для торговельного й платничого білянсу держави та господарської орґанізації. Врешті знову ціль національна — тісніше зісполення польської еміґрації з польським „старим краєм"...

Престіж поставлено перед інтересом і проведено цю тезу на практиці послідовно: у виборі місцевости під виставку, системі ґрупування матеріялу, доборі подрібних експонатів, строгому виставному принципі, способі реклями, у „репрезентаційно-престіжових" цілях, навіть у відповідній патріотичній програмі кабаретів на терені виставки! Інтерес усюди чигичкує позаду. І ось справді: орґанізатори виставки з гордістю можуть поглянути на своє діло, черпаючи з нього бадьорість для своїх національних почувань. Інтерес виграв на цьому так, що в місяць після відкриття виставки, світить вона пригноблюючою пусткою, згуків чужинецької мови не почуєте на лік, а остаточну „длайту" ратують... діти, — довгі шнурки шкільних прогульок. Але престіж виграв, престіжу не нарушено...

Відбувається виставка в Познані. Це мабуть найкраще місто в Польщі, — положенням, архітектонікою, старими памятками, цивілізаційними модерними уладженнями. Воно теж не лише суто-польське, але польське на 101 відс.: найбільше потерпиме та нетолерантне відносно всього, що не належить до арійської раси, польського народу, римо-католицького віроісповідання та не походить з Великопольщі... Може з того цього широкий світ не знає, але на фінальному успіху виставки безумовно відбилося факт, що знають ці шляхетности Познаня — жиди. І не тільки на виставці „Звйонзку кулцув ґандрестих" немає, але й жидівського прогульковця з дітваркою не найдете. Познань ніби для закордону найвигіднійший, — найближчий границі, передовсім найближчим закордоном є Німеччина. Тому то поставлено окремий павільон „Звйонзку оборони кресув заходніх, а в павільоні „Польонія за границею" у відділі „Поляки в Німеччині" високо штудерними моделями представлено „процес ґермінізації" та „оборону перед ґермінізацією". Чи не вільно цього робити на польській виставці? Алеж крий Господи, вільно, лише... лише в практичному ефекті Німеччина бойкотує виставку, 40.000 німців, які вже ніби-то зголосили свій приїзд до Познаня не приїхали та взагалі, Німеччині до Познаня пробратися нині дуже важко (все це казали підписаному у Познані тамошні поляки).

За систему ґрупування матеріялу вибране одностайність бранжі. Це ніби-то для більше прозорого перегляду ріжних галузей продукції. Фактично цією системою виеліміновано з виставк[illegible]

ки всю ту продукцію, яка хотіла би замаркувати свою територіяльну чи національну відрубність. Таким робом усякий „сепаратизм" (за виїмком польського) дійсно з меж виставки виключено, але одночасно „бранжовим" характером виставки, себто строгою спеціялізацією, зацікавлено лише фахівців, а відштовхнено широкі маси населення, які мають не лише національний, але й національний патріотизм й напевне охотніше поїхали би на виставку, коли б там було щось „своє". Для престіжу занехано теж думку дозволити експортерам вести хоч би й в обмеженому розмірі на місці розпродаж і взагалі вести кількі трансакції. Через те виставка має суто-музейний характер, більше репрезентаційний, але менше атракційний.

Таких і подібних прикладів можна навести без числа міри: що загальна краєва виставка у Познані є маніфестацією польського національного престіжу, який з інтересом не рахується!..

І. Кедрин.

Професійний рух і УСДП.

Конґрес професійних спілок у Польщі й участь представників УСДП. у ньому.

При кінці травня і на початку червня (від 30. травня до 2. червня включно) відбувався у Варшаві IV. конґрес клясових професійних спілок з цілої Польщі. Конґрес відбувався у варшавському домі залізничників. Були на ньому представники професійного інтернаціоналу з Амстердаму, представники німецьких, французьких, шведських, голяндських, латвійських та інших чужинних професійних союзів. Але були на цьому конґресі і представники Української Соціяльно-Демократичної Партії зі Львова. Першого дня нарад конґресу, коли чужоземні делеґати складали привіти, виголосив привіт від Центрального Комітету УСДП п. І. Квасниця. З центрального органу УСДП „Вперед" (з 15. червня) довідуємося, що в конґресі брали участь як делеґати професійних спілок зі Сх. Галичини такі українці: п. Порф. Буняк (від друкарської організації), п. Іван Кушнір (окружний секретар проф. союзів у Львові), п. Йосиф Фольмес (голова Т-ва „Праця" у Львові) та інші. Як ґість брав участь у зїзді голова УСДП д-р Лев Ганкевич. Офіціяльним представником УСДП на конґресі був п. І. Квасниця.

В дискусії над виголошеними рефератами забирав слово споміж делеґатів-українців тільки п. Порф. Буняк.

Референтами на конґресі були відомі пепесівські діячі як: А. Здановський, пос. Станьчик, Щерковський і пос. Жулавський. Цей останній складав також звіт з діяльности Центральної Комісії Проф. Спілок. До нової центральної комісії вибрано 36 членів. На основі договору з дня 29. квітня 1929 р. між УСДП і централею профсоюзів у Варшаві (заступав її пос. Жулавський) увійшов до Центрального Комітету Проф. Союзів п. Іван Квасниця.

По конґресі відбувся бенкет на честь закордонних ґостей. Від УСДП взяли в ньому участь: д-р Л. Ганкевич й І. Квасниця. Вони обидва і промовляли в часі бенкету, витаючи закордонних ґостей.

Ось так поволи, але систематично налагоджує УСДП мирне та тихе співжиття з ППС на такому „неутральному" ґрунті як професійні організації робітників. Не виключене, що чим далі тим ширшою стане обсяг „неполітичної" співпраці політиків з УСДП з політиками з ППС.

Львів на радощах.

Ліквідація корпорантського страйку. — Одні послухали епископів, а другі ректорів. — „Велике значіння" львівських подій для „народу і катол. церкви". — І бебісти вдоволені.

Страйк польської корпорантської молоді на львівських високих школах закінчений. Його закінчення попередили деякі студентсько-драматичні події. А саме частина страйкових провідників, згуртована у „Львівському Академічному Комітеті", піддавшись під протекторат латино- й вірмено-польського епископату, на власну руку закінчила страйк без уповноважнення страйкового загалу. „Львівський Академічний Комітет" випустив летючки такого змісту:

„До глибини зворушені любовю і зрозумінням нас Вашими Ексцеленціями за лист, виданий до Польської Акад. Молоді в хвилі важкої боротьби за наші найсвятіші права — з цілої душі дякуємо за ті сильні слова, винесені понад усякі людські оцінки, такі справедливі і такі повні любови. Не помилилися Ваші Ексцеленції, скоро висловили переконання, що всі підемо за Їх візванням".

Та за цим візванням усі не пішли. Появилися контрлетючки проти самовільного кроку „Львівск. Акад. Комітету" (ендецького), який — мовляв —

„ломить страйк, осмішуючи львівську академічну молодь супроти інших середовищ і громадянства. Коли ми не послухали наших безпосередніх академічних властей, то чому сьогодні, коли нічого позитивного ми не злобудж, маємо заломлюватися. Супроти вгорі наведеного стверджуємо, що поведінка Л. А. К. була обрахована на використання львівських випадків для партійних цілей, а не для оборони прав й академічної чести".

Ще більш драматично зазначилася розбіжність між страйкуючими на вічу, що відбулося на подвірі політехніки з участю ректорів усіх високих шкіл у Львові. Ректори накликували молодь припинити страйк. Бесідника Л. А. К. ендека Салябуна не допущено до голосу. Взагалі гостро критиковано поведінку страйкового комітету. Після деяких вагань страйкуючі постановили послухати ректорів і закінчили страйк.

Ось так страйк закінчено і у висліді — всі вдоволені: і ендеки, що дали про себе знати, і бебісти, які нібито опанували замішання, і епископи, які здобули гарячих оборонців віри і католицизму.

І так ендецький „Львівск. Кур. Пор." в передовиці „Після львівського тижня" пише:

„Львівські події мали велике значіння. Певно ще довго будуть їх обговорювати на сторінках преси. Підтвердили вони низку безсумнівних фактів, які поки-що хоч побіжно треба зареєструвати. Молодь ствердила ще раз, що ніяким чином не дозволить підірвати прав і становища народу та його віри. Сильна, може сильніша, як звичайно, її реакція на провокацію супроти процесій, її участь в евхаристичному поході на львівськім ринку, виявили понад усякий сумнів, що молоде покоління дисциплінованою стоїть під прапорами народу і католицької церкви та вміє стати в його обороні."

Бебістичний „Дзенник Львовскі" у передовиці „Нехай живе польська академічна молодь!" співає пісни в її честь, кажучи, що

„справді особливо дорогою, спеціяльно радісною є та хвиля (закінчення страйку) для нашого органу, що в ділі незломної служби для конечности і сили Відродженої Польщі нераз мусів виступати проти таких чи інших відрухів груп, заведених на шлях і використовуваних людьми, які може кохають партію, але не Польщу".

На радощах львівські бебісти резигнують із „культу для внутрішньої сили і безоглядної справедливости" у відношенні до польської молоді і долучують свій голос за випущенням арештованих академиків на волю, а окреме звертаються до влади, щоби „осудила їх вину з приноровленням найдальше посуненої виродумілости".

Отже загальне вдоволення, тільки жиди і „масони" трохи крутять носом.

Українські мистці в Парижі.

Перед війною ніхто не чув про наших мистців у Парижі. Коли і були ті, то губились вони в морі чужинців, тратили свою окремішність у товаристві серед якого жили, хіба більша між росіянами, а термін „українець" не появлявся поруч прізвищ наших артистів також, як не було його і в пашпорті або „книжечці тотожности".

Остання війна притягнула до Парижа чимало нашої молоді. За дипльомотами та політиками, що поїхали добиватись до воріт Мирової Конференції та преси прав для нашої нації, потягло й молодше покоління шукати там чогось певнішого, хоч менше „реального": освіти, спеціяльних студій, знання мови, мистецтва. Париж, як центр

ЗЕНОН ПЕЛЕНСЬКИЙ.

Флямандці.

Берлін, 7. VI. 1929.

Дня 26. травня ц. р. відбулись вибори до бельгійського парляменту. Завзята боротьба флямандців за мандати черговий раз звернула увагу світа на флямандське питання. Варта і нам ближче приглянутись цій боротьбі, тим більше, що боротьба флямандців має богато аналогій до наших змагань. Поминаючи розгляд історичного розвитку, в якого результаті флямандці опинились в чужій їм племінно й культурно бельгійській державі, вийдемо радше зі ситуації нинішнього дня.

Бельгійське королівство нараховувало під час останньої конскрипції в 1927 р. — 7.932.077 мешканців. В тім числі є круґло 4.500.000 флямандців, 3.000.000 вальонців й 100.000 німців. Бельгія повстала в її нинішнім вигляді у 1830 р. через відірвання від Нідерляндії. Мимо того, що флямандці становлять більшість населення і є племенем германського походження, бельгійська держава ввійшла вже з самого початку в орбіту французьких політичних і культурних впливів. Французька мова стала урядовою а державна конституція ані словом не згадує про окремішність флямандського племени. Вальонська (кельто-романська) частина населення разом з офранцуженою верхівкою та католицьким духовенством надає тон цілому життю держави. Флямандці та їхня справа були вже зі самого початку трактовані як „quantité négligeable" і їх боротьба за рівноправність і визволення стрічала завзяті спротиви.

Як це звичайно буває в таких випадках, боротьба почалася в площині етнографізму. Отже в першу чергу за мову, бо мова саме й є найбільше маркантним виявом певної національної окремішности. Флямандці витримували романський і етнічно-культурний натиск ще від 1648 р. і тому офранцуження нації вспіло за три століття зробити величезні поступи. Таким чином флямандський рух почався — подібно як у нас — з літературного відродження. Батьком й духовим джерелом флямандського руху був **Ян Франс Віллемс**, літерат, історик і політик, який своїм характером, велитенською робучістю, широтою освіти й відданням для публичної справи дуже пригадує нашого Івана Франка. Він в буквальним значінні цього слова заставив флямандців до боротьби, зібрав довкруги себе найвидніших провідних флямандців і від його днів боротьба за флямандське визволення не переривається ані на хвилину. Він найшов собі теж гідних наслідників. З них назвемо найвидніших: **Консіенс, Снеляерт, Снідерс і д-р Бормс.** Боротьбу флямандців за національне визволення можна поділити на два етапи: період літературно-культурного відродження й період політичного усамостійнювання. В цьому першому періоді бачимо перш за все завзяту боротьбу флямандців за національну школу всіх типів, від початкової починаючи, на університеті та академіях кінчаючи. В 1835 р. сфранцужено два університети, в Люттіх і Ґент, на які флямандці заявляли свої старі історичні, традицією оправдані претенсії. Особливож боротьба за університет у Ґент пригадує в богатьох випадках нашу львівську університетську справу. Сто літ вже минає від хвилини усамостійнення Бельгії, але флямандці ще й досі не дістають університетської науки у власній мові. В основнім законі про університет у Ґент з 1835 р. сказано, що „виклади відбуваються у у французькій мові, проте, бельгійський міністр внутр. справ може в разі потреби дозволити також на виклади **чужою мовою**". Щойно в 1854 р. — отже девятнацять літ пізніше флямандці виборили собі факультет для флямандської літератури, та ще й у цьому випадку потрібно було завзятої боротьби, щоби про флямандську літературу можна було читати — по флямандськи.

Флямандізація університету в Ґент була центральною метою флямандського руху аж до 1914 р. — зовсім подібно, як це було до 1914 р. також у нас, у відношенні до університету у Львові. В 1906 р. прийшло в Ґент на цьому підкладі до університетських заворушень, як свого часу у Львові. Щойно в 1923 р. переведено т. зв. „законом Нольфа" деякі зміни на університеті в Ґент і флямандцям дано більшу свободу рухів, але характер університету, як і був так і залишився романський. Щодо початкових і середніх шкіл, то щойно в 1914 р. флямандці виборили собі закон, силою якого дозволено навчати також у школах **в обох мовах**, французькій і флямандській. Одначе цей закон обмежено виключно до флямандської території з виключенням вальонської. Тимчасом і цей закон існував до 1921 р. тільки на папері. В 1921 р. флямандці здобувають нову позицію: від цього часу флямандська мова є в початкових школах на флямандській території обовязкова. До 1914 р., тобто до часу, де флямандський рух починає оформлюватись у виразну політичну боротьбу, флямандці зспіли витворити свою оригінальну, богату літературу та мистецтво, регенерувати та дослідити свою історію та фольклор й за допомогою широко закроєної культурно-освітної роботи понести національне освідомлення в найширші флямандські маси. Також у цьому відношенні флямандський рух виявляє вдаряючі подібности до нашого, особливож у Галичині.

Богато шкоди і перешкод у національному відродженні принесло флямандцям їхнє конфе-

мистецьких змагань має свою довголітню славу і його сердовище не може для артистів рівнятись з ніяким іншим. Є там цілі вулиці, де живуть виключно малярі, на спеціяльно підготовлених для них мансардах, щоби було й не дорого й можна мати доступ до необхідного світла. Про скількість малярів у Парижі кружляють леґенди. Кажуть, що є їх пересічно від 30.000 до 40.000. Менш-більше стільки образів щорічно можна оглядати на ріжних малярських виставках, починаючи від офіціяльних „сальонів" і незалежних, аж до приватних ґалерій призначених для аматорів і знавців.

Тепер має бути в Парижі 40 українських малярів. Та й ця цифра неточна, бо вони не в силі обєднатись в одно професійне товариство на чисто мистецькому ґрунті. Повторяється тут історія з усією нашою еміґрацією: політичні розбіжности розпорошують її й доводять до явного та скритого ворогування. У Парижі має існувати „Союз українських мистців" зорґанізований старим емігрантом Полісадовим; довкола нього ґуртується десяток артистів, ще й аматори співу та театру. Та більшість таки живе маленькими товариськими ґуртками, незорґанізовано й працює окремо. Нема в ньому чогось незвичайного, бо художня вразливість малярів є занадто індивідуальна і більшість із них ставиться скептично до творів своїх товаришів. Зорґанізувати їм спільну українську виставку важко ще й тому, що кожний із них іде подекуди в іншому напрямку, шукаючи своєрідних засобів малярського вислову.

Минулого сезону шістьох наших малярів попало в офіціяльний „Осінний сальон". Сама участь у ньому вже чимала почесть. Виставляли там свої праці Бабій, Бутович, Глущенко, Левицький, Перебийніс і Хмелюк. Бабій і Глущенко брали одночасно участь у „Сальоні незалежних", (де нема журі і кожний артист платить лише за місце, де виставляє) а крім них Зарицька, Омельченко та Палісадів. У „Весняним сальоні" виставляли Гординський і Дядинюк. Глущенко брав участь у кількох ґрупових виставках і на нього звертала увагу мистецька критика. Бабій робив недавно власну виставку з деяким успіхом. Відомий ґрафік Мозалевський підготовляє свою збірку в відомій ґалерії Берґгайма.

Цими днями відкрита одна з ґрупових виставок, де з українців бере помітну участь трьох: Гординський, Перебийніс і Перфецький.

Як зачуваємо, на червень заповідається ґрупова виставка українців-паризян декораторів, ґрафіків та архітектів.

Італійські гимни можна грати 8 разів у рік.

Урядовий італійський розпорядок заряджує, що італійський королівський гимн і фашистівський марш Джовінецца можна виконувати лише з нагоди великих нац. свят, 8 разів у рік. Розпорядок цей видали тому, що всякі орхестри в Італії вже занадто часто грали ті гимни.

БЕРЕЖАНАМ.

Гімназійним Товаришам у день зїзду.

Старе гніздо над Золотою Липою!
Як воскресити молодість твою?!
Нехай крізь сон ще раз поглину́таю
на вічних лип алею до Раю!

Всміхнися ще між мріями зеленими
як перші спроби злобного пера...
і ти було колись, за нас, Атенами,
а ринок твій шумливим аґора!

На ньому там усього світського
не лиш духовного! ми вчились кожний раз
від нашого Сократа — Соневицького,
що осмівав студентський наш Парнас!

Ґімназіє, яка й не пахла школою,
нудним шпарґалом серед мертвих стін,
а вчила нас блакиттю голою,
наукою про гумор, любощі та сплін!

До тебе йшли ми всі з парадою
мов збір громадських вибраних „підочим"
ми в ратуші були міською радою,
а в полі й лазні відґривали соїм.

О друти-вчителі! що зрілими
вважали нас без іспитів і кляс,
за те, що навіть і непитані вміли ми
все забагато, без школи та без вас!

Вели ви нас, недолітків, у голоді
знаття до всіх нових книжок
і з усміхом ви вибачали молоді,
що вишком йшла в заказаний садок.

Шкільні лавки, де вчились ми йти лавою
всі за одного, а один за всіх,
ґружитись на весь вік, хоча кріваво
війною розігнані на десятки доріг!

Пенати й вулиці є досі свідками,
що шанували ми й найменше з свят
і звеличали всіх Предтеч, що збитками
педаґоґічний знищили царат!

Бра́тались ми з усіма Музами,
щіпили в серці неодин бацил,
і вже на класиках навчились з глузом
стрічати всякий патетичний стиль!

І коли з втоми нині ледві зіпаю,
ішов би ще стрічати молодість свою
в старе гніздо над Зслотою Липою,
де через цвинтар близько до Раю!

Мих. Рудницький.

Думки про теперішні відносини на Радянській Україні.

Від Редакції: У цій статті дуже вдале міркуванням достойного сеніора наших патріотичних священиків і громадських дїячів, проф. о. Ол. Стефановича про відносини на Україні, ось пречмаж про положення церкви під комуністичною диктатурою. Очевидно, що висловлені в тих обґрунтованих поглядах містимо на відповідальність достойного автора і не беремося вносити до них ніяких корективів.

Вісти, що наспівають до нас з Великої України, є дуже ріжнородні. Одні в деякій мірі відрадні, інші прикрі. Є там справи, що переймають нас тривогою, бо що буде з нашою батьківщиною, коли ті темні сторінки будуть далі розвиватися.

Відрадними є такі явища як те, що чужого елєменту, особливо поміщицтва та його офіціялістів на селах стало богато менше як перед війною, що селянство управляє більше землі, що школи і публичні установи українізуються, а за ними росте в народніх масах національна самосвідомість.

Але дуже понуро представляються інші картини. Не буду спинятись над основним фактом насильного насаджування комуністичного ладу тамошньому населенню; бо хоч цей лад і спиняє культурний та економічний розвиток народу, то однак будучи противний більшости громадянства, не може удержатися і скорше чи пізніше уступить. Але найстрашнішим явищем у тамошньому житті є безглузда боротьба, яку підняли там на вішні потентати проти віри і церкви.

Які заслуги поклала наша церква за тисячу літ свого існування на Україні, знаємо всі. Вона виховала в нашім народі, при його добрій природній вдачі, ті гарні чесноти, якими він визначується перед іншими народами світа, причинилася богато до його культурного розвитку, а в тяжких злиднях, що від віків завдно на нас спадали, була для народу великою опорою, так що тільки при її допомозі він удержався у своїм існуванні. І ті святощі народу, з якими він від віків нерозділно зріс ся, беруться нові володарі йому відбирати.

І яких способів уживають вони для тієї цілі? Забрали всі церковні доми і землі, що мали служити на удержання духовенства і церкви, та засудили їх на жебрачу милостиню вірних; займають насильно божі храми і перемінюють їх на всякі інші цілі (музеї, кіна, клюби і т. д.); усунула науку релігії не тільки в школах, але забороняють уділяти її дітям навіть по церквах; ширять під кермою самого уряду противелігійну літературу, або висміюють на сценічних виставах всі святі річи. В останнім часі взялися творити ще й окремі школи, що мають виховувати антирелігійних аґітаторів; а недавно читали ми, що старинну „десятинну" церкву в Києві заходилися перемінити на клюб безбожників. Розуміється, велика більшість населення, і то поважніша його частина, огірчена такими вчинками. Однак перебуваючи під страшним терором, мусить усе мовчки зносити.

Для ілюстрації наведу ще слідуючі два факти. Поважні наші люди, що в наукових цілях відвідували столиці краю і Росії (Київ, Москву, Петроград — чи то пак Ленінград), були поражені, коли в цих містах бачили не сотки, а тисячки дітей, бездомних і позбавлених всякої опіки, що тягалися по вулицях і жили тільки з жебранини або крадіжи. І коли всі культурні народи — подумали ті гості — звертають найпильнішу увагу на виховання молоді, то тут віддає їх комуна урядовим казаматам або полишає їх власній долі. І яка будучність чекала б ту країну, в якій так виховані (переворотові) елєменти взяли б верх?

А другий факт. Коли в страстні і воскресні дні проявлявся в усіх християнських краях релігійний підйом духа, — коли радіями з Белграду і Загребу, а в часі латинських свят з Відня, Праги, Берна і з Берліна розносились чудові релігійні пісні першорядних композиторів, то наша публика, навіть либеральна, була обурена тим, коли в харківських сцен розносились висміювання і кпини з християнської віри!

І щож гадають аранжери тих противелігійних „маскарад" осягнути такими вчинками? Нехай назве хто християнську релігію як хоче: чи божою наукою, чи величною фільософією, чи міфом, чи навіть дехто забобоном, то всеж таки є вона основою людської життєвої моралі, а в дальшім ході підставою горожанського і суспільного порядку. Коли ж цю основу і підставу хочуть з душі людської змести, то щож остане? На чім опреться тоді загальна мораль людскости? Історія учить, що такі антирелігійні почини, як противні людській природі, ніколи не удержувалися. Вкажу лише на пориви в першій, великій французькій революції з р. 1793 або на паризьку комуну з р. 1871. Певно, що ті появи лишили на со-

сійне розбиття. Одна частина фляманців є католицька — друга це протестанти. Політика Ватикану завжди йшла на зустріч французам та їх унітарним стремлінням на бельгійськім ґрунті. Це обезвладнювало цілу частину католицького флямандського населення і передовсім відтягало від національної роботи католицьке флямандське духовенство. Що це значить, ми добре знаємо по собі. Як характеристичний приклад згадаємо політику Ватикану у флямандській університетській справі. В 1906 р. заявились всі без виїмку католицькі епископи Бельгії (також флямандці) проти фляманізації університетів. Що більше, епископ Ваффеляерт, уроджений флямандець, заборонив студентам свого семинара розмовляти — по флямандськи. Взагалі повторилось у богатьох випадках і на флямандському ґрунті знане й у нас сумне явище, що скатоличена шляхта і колишній провід нації стали згодом найбільше завзятою перешкодою для визволення своєї власної нації.

Предтечею політичного визволення фляманців був публіцист **Г. Сермон,** який в 1857 р. видав революційну в своїх наслідках книжку, а якій домагається політичного „гомрулю" для Фляндрії та зміни централістичного бельгійського устрою на своєрідну швайцаризовану. Від цього часу бо-ротьба фляманців переноситься на політичний, бельгійську конституцію. в першу чергу парляментарний ґрунт. Обєктом боротьби ще на довго залишається школа і мова. Щойно світова війна надає флямандському рухові нові стимули і напрямки. Флямандці використовують в 1915 р. німецьку окупацію Бельгії, фляманізують університет у Ґент (у ґрудні), ділять міністерство просвіти й мистецтв на флямандський і вальонський відділи, роблять далекойдучі заходи для повної фляманізації країни. Так повстає в Бельгії нове політичне поняття: **активізм.** Є це означення для тенденції флямандців до повного політичного визволення. Вальонці й офранцужена частина бельгійського населення використали співпрацю активістів з нім. окупаційною владою у цьому напрямку, щоби напятнувати цілий флямандський рух як „німецьку інтригу" та націкувати населення на активістів. Розуміється, активізм, який вийшов з ідеї: **Фляндрія для фляманців** — є надто чистий у своєму характері й засобах, щоби могти оправдати всю оту мартирольогію, яку прийшлося йому перенести після повороту аліянтів. Але й це ми знаємо: табори полонених, концентраційні лягери, процеси, присуди і т. д. Все це ми знаємо і можемо прекрасно розуміти флямандців. В той час, коли з тюрми вже давно випущено останнього шпіона, воєнного спекулянта і авантуриста **д-р Вормс,** вождь активістів просидів у ній цілих 10 літ і попав на волю щойно в січні ц. р.! 40.000 флямандців ждало в Антверпені перед брамою тюрми в той день, коли мав бути випущений їхній вождь і герой, щоби віддати йому свою пошану й ентузіястичні овації. Ще в ґрудні 1928 р. флямандці вибрали д-ра Вормса послом до парляменту і дарма, що вибір був урядом уневажнений; віддаючи 83.000 голосів за Вормсом у противазі до 44.000, які дістав урядовий кандидат, флямандці недвозначно заявили свою волю. Вони не спочивають. І знова таки, по цілій Фляндрії лунає знаменний клич: Флямандці збогачуйтесь! Організуйтесь економічно, зробіться фінансовою силою а Фляндрія усамостійниться, бо саме це є реальною підставою всякого сучасного політичного змагання! І немає сумніву, що флямандці є на правильній дорозі!

бі не мало лиха, але вони минули і по них слідував ще більший підйом релігійного життя.

Я говорив з поважними людьми, що приїздили з Великої України і всі вони в одно казали, що теперішній порядок є противний загально душі народу і удержується тільки грубим і безоглядним насильством. Супроти того терору не в силі безборонні маси народу в мирнім часі нічого вдіяти. Але колиб настала яка світова завірюха, годі вони рушаться і зметуть нинішній осоружний їм лад. Та я, люблячи свою батьківщину і радіючи великому поступови тамошнього національного українського життя, боявсяб тої хвилі. В політичнім світі нема правди. Всюди бачимо лиш торговців живим товаром народів, котрі шукають тільки нагоди для своєї наживи.

Тому треба побоюватись, що колиб вірвалася на Україні яка усобиця, готові вдатися захланні сусіди, щоби давним звичаєм поживитись нашим добром.

Таким чином моглиб ми втратити і всі злобутки нової України. На цю небезпеку повинні би звернути більшу увагу тамошні її керманичі, коли в душах їх тліє яканебудь любов для рідного народу. Славлячись у своїх енунціяціях найбільшою „свободою" в світі, повинні комуністи признати свободу віри народнім масам і не відказувати їм того, з чим зжилися і чого для себе потребують. Всякі суспільні еволюції, якщо вони мають проводитися, нехай відбуваються не насильством, але мирним шляхом. Тоді суспільний розвиток поступав би вперед тай загальна справа народу не потерпіла би шкоди.

Представивши сумний образ нашого громадянства і церкви на Україні, не можу помінути ще деяких справ.

Передовсім дивує мене дуже, що на це дике гноблення православної церкви на Україні і в Росії мовчить вся восточна церква. Ось бачили ми вераз, що коли гнетено де католиків, підносив з їх оборони голос римський папа і старався їм помогти. Чомуж не озвуться тут восточні церкви зі своїми народами і державами? А чейже повинні би почувати до такого обовязку! Так козацькі війська йшли нераз навіть з польськими арміями на Туреччину; а поодинокі козацькі відділи нападали заєдно на турецькі твердині, щоби визволяти полонених християн. А в 18. і 19 віках проголосила себе православна Росія покровителькою всіх балканських, християнських народів і вела за них тяжкі і кривавi війни. І чиж не малиб ті тепер освободжені народи упімнутися за своїми давними оборонцями? Не кажу вже про царгородських патріярхів; бо вони втопродали всюди свої верховні права за дрібку монету, — а коли й висилають деколи кудинебудь своїх делегатів, то роблять це не по своїй волі, а хіба на домагання чужих інтересованих в тім держав. Не згадую і про Ромунію, котра держить під своїм чоботом власну церкву. Але де є Сербія, Болгарія, Греція? Гадаю, що колиб вони заняли якесь становище супроти церковних подій на Україні і в Росії, то гад. влада мусілаб рахуватися з їх голосом і піти на уступки. А колиб це й не мало хвилевого успіху то додалоб угнетеним православним бадьорости і моральної сили до перенесення цього лихоліття.

В останнім часі пішла вістка, що деякі восточні церкви дійшли до порозуміння з анґліканською церквою на такій основі, що не будуть вмішуватись у вірування й установи другої сторони, а піддержуватимуть взаїмно Христову церкву. Для усталення цеї справи мав би бути скликаний вселенський собор восточної церкви на горі Атонській. Коли восточні не виділи в теперішніх обставинах і для збереження своєї церковної незалежности іншого виходу, то і це порозуміння зможе мати поважне значіння. Анґлійці розуміли вагу церкви і старалися піддержувати її у себе. Сподіватися треба, що церковні анґлійські круги, приступаючи до так важної справи, не будуть при тім кермуватись політичними рахунками своїх урядів, а підуть виключно по лінії підтримки церковного життя всюди, де воно підтримки потребує. Розуміється, що таке братне зближення, признаюче кожній церкві і народови всю повноту питомих їм прав, ведене чесно і ретельно, може мати не лише для обох союзних сторін важні наслідки, але й для всеї людськости; а то й моглоб започаткувати новий етап у праці для зближення або й обєднання цілої християнської церкви. Якою дорогою піде ця нова думка і чи сповнить вона покладані на неї восточними народами надії, покаже може недалека будучність.

Проф. о. Александер Стефанович.

Відгомін заліщицьких подій.

Виділ публ. безпеки в Тернополі інформує, що в Заліщиках дня 10. червня прийшло до суперечки і до бійки між жидами і новобранцями в справі заплати за хліб. Один новобранець був тяжко ранений, один контужений. Поліція привернула спокій. Щоби ексцеси не повторилися, заліщицький староста зарядив вислати до міста відділ КОП-у. Під закидом забурень арештовано 8 людей.

Паломництво до Риму.

Марійське Тов. Української Молоді подає до відома кому треба, що вкінці надіслано вже міністерство скарбу на руки львівського воєводи дозвіл на видачу пільгових пашпортів для українських паломників до Риму, на разі тільки для тих 127 осіб, що зголосили свою участь у паломництві перед річницем 15. травня ц. р. Львівське воєвідство перешле цими днями відносні накази паломників до дотичних воєвідств зкл. старости, які будуть видавати пільгові пашпорти по ціні 20 зол., важні від дня 2. липня ц. р. до 15. серпня ц. р. Одержавши пашпорт з долученою квотою 250 зол. (можна й більше в ціли закупна чужих валют) перешле кожний паломник до Мар. Тов. Молоді, Львів, почт. скр. 108. завначуючи притім, чи хоче вертати тою самою граничною стацією з Італії, якою віхав до Італії. До кінця червня ц. р. кожний паломник отримає на писемні подрібну програму подорожі, яка зачнеся невідклично дня 2. липня ц. р. (второк) в год. 18.35 зі Львова (гол. двірець). Паломники, що мешкають на захід від Львова, можуть прилучитися до гурту між Львовом і Краковом, але мусять про це повідомити наперед Мар. Тов. Молоді. В день відїзду в год. 15. зійдуться паломники в Мар. Тов. Молоді при вул. Сикстуській 39. а, щоб відобрати собі пашпорти, білєти і паломничі легітимації і дістати деякі конечні інформації

Засідання держ. трибуналу.

Марш. Пілсуд. ький і мін.: Складковський, Квятковський та був. мін. Юркевич, як свідки.

Дня 12. червня на госп. засіданні держ. трибуналу постановили не признати ще слідства в справі бувш. мін. скарбу Чеховича покінченим, а то тому, щоби згідно з внесенням сойм. обвинувачів переслухати ще як свідків мін. Складковського, Квятковського та б мін. Юркевича. Постановили теж виключити з актів заяву марш. Пілсудського. Внесення обор. бувш. мін. Чеховича, Пасхальського, щоби в справі виключення заяви засягнути ради в марш. Пілсудського, відкинули, зате постановили запросити марш. Пілсудського в характері свідка на публ. розправу держ. трибуналу.

—o—

Розправа за шпіонажу в Перемишлі.

Перед окружним судом у Перемишлі йшла 12. червня розправа проти Фр. Григоровича, обвинуваченого в шпіонажі на користь сусідньої держави. Григорович вернув із ЧСР у 1928 р., куди виїхав після українсько-польської війни в 1918 р. Він навязав взаємини з рядовиком Голинцем. У грудні 1928 р. Григоровича арештували і тоді — як каже акт обвинуваченя — найшли при ньому шпіонський матеріял. Григоровича засудили на 4 роки тюрми.

—o—

Урядовець польс. посольства в Київі важко ранений.

17. км. від Київа над берегом р. Ірпень найшли урядовця польського консуляту в Київі Незьдзевського в калюжі крови, з кулею у виску. Він давав слабі ознаки життя. До комісії, що розсліджує цю справу, входить і представник польського консуляту.

—o—

Що відповів мін. Валько послам ЧСР. і СХС.

Мадярський міністр закорд. справ Валько уладив привяття для закорд. дипльоматів. При тій нагоді чехословацький посол а потім югославянський ствердили, що промова президента ради мін. Бетлена при нагоді покладення угольного каменя під памятник Незнаного Вояка, виголошена 26. травня, вразила їх уряди. На будуче не братимуть участи в таких святах. Їх уряди порушуть цю справу на міжнар. терені. Мін Валько відповів, що відомий є погляд мадярського уряду, що мировий договір несправедливий, тому треба його змінити. Коли акредитовані при мад. уряді представники чужих держав уважають за доцільне не брати участи в якихсь святах, то це їх справа. Ром. посол зложив у повищій справі ноту на письмі. Мін. Валько відповість йому теж на письмі.

—o—

Справа нац. меншостей на мадридських нарадах.

Ян. дел. Адаці відчитав на четверговім засіданні звіт комітету Ради для справ нац. меншостей зі змінами та новими зарядженнями в справі процедури розглядання петицій меншостей. Мін. Штреземан сказав, що нові зарядження причиняться до успокоєння умів, усе таки він піддержує свою тезу. Він годиться на звіт із застереженням, що звіт цей не буде останнім етапом. Бріян похвалив звіт і сказав, що в інтересі меншостей треба вжити всіх заходів, щоби їх охоронити перед шкідливою агітацією. В тій ділянці нічого не вільно змінювати без згоди заінтересованих держав, без одноду шности в Раді. Рада Л. Н. приняла одноголосно звіт Адація.

Присуд у процесі Павловича і тов.

В четвер запав присуд у процесі Павловича і тов., обвинуваченых за надужиття при залізн. доставах. Усіх обвинуваченых увільнили від обвинуваченя.

Арештовані академики на волі.

В четвер 13. червня випустили дальших 19 академиків, арештованих під закидом участи у львівських протижидівських ексцесах.

Кракатав вибухає.

З голяндських кольоній повідомляють, що великий вулькан на острові Кракатав від суботи викидає ляву і каміння на 300 м. високо. Стовп полумя нічю світить наче смолоскип. Горяча лява добувається теж звід морської води, так що вона на кл. далеко кипить і кораблі не можуть підплисти до вулькану на півтора км.

Свято Української Молоді.

З нагоди свята молоді львівських шкіл і виховних заведень „Рідної Школи" на площі „Сокола-Батька" в неділю, 9. червня ц. р.

Цвіт і краса Батьківщини! Так можна означити рідношкільне свято, яке відбулося в неділю, дня 9. червня ц. р. на площі „Сокола-Батька" у Львові при величезному 10-тисячному здвизі народу. І не пожалували ті, що прибули на те велике свято. Воно було наглядним показчиком сили і великих досягнень „Рідної Школи". Але йдім по точкам:

Дефіляда. Чета за четою, сотня за сотнею йдуть рівними рядами учениці й ученики в одностроях або в народніх строях при звуках сокільського маршу дутої орхестри з Левандівки. Самоневним бадьорим кроком йде гордо наша молодь, різноманітні краски народніх стрічок купаються в сонячнім світлі. Йде їх сила-силенна, здається, ні початку ні кінця не видко. — Вже ця перша точка настроює всіх вірою у власні сили. Цеж наша майбутність! — Вкінці перейшли...

Гри і забави наших наймолодших, розкинених десятками гуртків по цілому великому сокільському майдані дають новий, прегарний, ілюстричний образ. Наші найменші скінчили свої гри і під проводом своїх вихователькок в гарному порядку опускають площу під рясні оплески тисячної публики.

На узгірю уставилися мальовничо злучені хори усіх шкіл. Залунала пісня про країну, яка посумніла від зими і морозів та про весну й літо, що вернула їй життя і красу. Пісня алєгорична зробила глибоке враження.

І знов нова картина. Стрункими рядами входить молодь і рівно та справно сама розставляється до масових вправ. Море голов, а синьо, жовті прапорці мерехтять у світлі сонця під подувом леготу вітру. Вдарила музика і ціле це живе море заворушилося — рівно, стрункo, акуратно. Враження сильне, незатерте. Так і хочеться крикнути: „Тут надія і майбутність наша". Скінчили і відійшли під рясні оплески розрадуваної публики. На окрему увагу заслугує хоровід дівчат „гагілки" при звуках відповідних пісень.

Вправи палицями хлопців були прецизні і викликали якнайкраще враження. Трійкові образи, укладу Суховерської, виконали учениці гімназій і учит. семинарій „Р. Ш." з артизмом.

Вкінці ученики мужеської учит. семинарії „Р. Ш." дали прегарний зразок рухавкових вправ на козлі і поручах та рівно, легко і зручно виконали гарно зааранжовані вежі.

Ціле свято дало тисячним зібраним масам наглядний доказ, чим є для нас „Рідна Школа". І радується серце кожного українця, що вже така маса дітвори й молоді користає зі шкіл і виховних заведень тієї установи, де набирає українського духа, карности, підпорядкування одному приказові, — одним словом — росте народня сила.

Та — на жаль — ще не всі згуртовані в рідних школах. Сотки українських дітей і молоді в чужих школах, наражені на денаціоналізацію, яка поступає послідовно і застрашаюче скоро. — Обовязком нашим, обовязком кожного свідомого українця і свідомої українки є подбати, щоби з найближчим шкільним роком ніодна українська дитина не пропадала в чужій школі.

Шкільні вписи за плечима. Подбайтеж, щоби всі українські діти вписалися до шкіл і заходронок „Рідної Школи", бо хто минає свою рідну школу й посилає дитину до чужої школи, той ворог своєї дитини й української нації.

Принильнувати цю найважнішу справу — це обовязок української інтеліґенції, свідомого міщанства, селянства й робітництва. Бо „в рідній школі — наша будучність!"

ВІДГУКИ ДНЯ.

ПОБІДА!

Каже німецька приповідка: Хто сміється на кінці, той сміється найліпше.

Йду я недавно вулицею і бачу: Стоїть Уніна і сміється аж захолонться.

— Вибачте шановна пані-товаришко, що такого сталося?

Уніна глянула на мене здивованим оком (друге вже від вибору підданське):

— Ви з місяця впали? Не знаєте, що сталося?! Побіда!!! Ми горою на цілій лінії.

— Де, що, коли?

— 287 мандатів, наш уряд, наша політика, наша сила, наша правда, наша дума, наша пісня.

— Коли ж відбулися вибори?

— Вчора.

— Ну?

— Ну і ми виграли. Партія Праці горою.

— До?

— В Англії.

— Хіба що в Англії...

— Ніби-то Англія і Галичина так далеко? Партія і тут і там та сама. Ті самі напрямні, тактика, ідеал...

— Але тут ви програли.

— Зате в Англії виграли. Всі наші повихиляли: Макдональдзьо, Гендерзоник, Уебцьо...

— А Хурхіль і Хамберлайне?

— Не мішайте проклятущих ундистів з уніатами! — крикнула роздратована Уніна.

— Вибачте, я не знав, що вони ундисти...

— Ундисти. Таксамо, як Болдуін, Салісбурий і інші. Але скінчилося їхнє панування! Вирвалося Ундові. Не буде тепер носа дерти на різних зборах, вічах і празниках.

— Або дерла?

— Ще й як. Все мені моїм одинаком докучала: він — хоч каже — західний, але добра зі сходу сподівається. А я собі думаю: смійся, голубонько, смійся, може тобі пошкодить. Я тобі й на заході ногу підставлю. І підставила: 287 мандатів як оріхів. Лусне тепер зі злости... Левицький десь волосся рве на голові.

— Не має так дуже що.

— Ет, ви зараз до слів чіпляєтесь. Я кажу в переносному значінні. Він тремтить, що тепер прийде загибіль Ундові. Тут Грицько там Ремсік.

— Котрий Ремсік?

— Товарищ Мекдональд... Отже кажу: один тут, а другий там як возьмуться, то справи будуть інакше виглядати. Евакуація Надренії, бережанська „Просвіта", Горішній Шлеськ, Народній Дім у Підгайцях і так далі і так далі

— А з радикалами як?

— Вони теж не мають чого радіти. І Стефанів і Льойд Джордж завели їхні надії.

— Одним словом...

— Одним словом: 287 мандатів там, один тут, разом 288. Побіда! Побіда!!!

І побігла надавати телеграфічну похвалу для англійської Уніні на руки Ремсіка.

Галактіон Чіпка.

НОВИНКИ

— **З Українського Наукового Інституту в Берліні** повідомляють нас про відчит д-ра Нестора Нижанківського, призначений на 14. ц. м. п. з. „Найважніші фази розвитку української музики".

— **Ріжні вістки.** З нагоди міжнародньої виставки в Барцельоні та Севілі на сесію Ліги Націй у Мадриді зїхалось аж 41 делегатів; четвертини було би досить. — Аманулла втратив державу, але може потішитись, що має нового сина, восьмого з черги. — У Берліні видав през. Гінденбург бенкет у честь египетського короля Фуада. — Внутрішня позичка Німеччини дала досі 177 міліонів марок; сподівались 500 міліонів. — У Ню-Йорку буде створений Університет Миру з коштів одного фонду; 6 літні студії будуть безплатні. — Шведський літак „Свеірінге" в дорозі до Америки через Атлянтійський Океан мусів зупинитись в Ісляндії, щоби направити машину. — В Шікаго помістять на хмародері електричну ліхтарню із силою 2,000,000.000 свічок, яка має служити ночами для летунів. Світло буде видне на 500 миль і його винахідник каже, що навіть ясніше буде від сонця. — Папа приняв на авдієнції винахідника Марконія, який представив свій проект як збудувать в Ватикані радіову приймаючу станцію.— У Німеччині придумали штучну мряку, яка закриває міста і села перед нападом воєнних літак'в. — Суд присяжних у Пейнсвіл, стейту Кентокі, вирішив, що 6-літній хлопчина Джон Меен винуватий в убивстві 8-літнього хлопця Сесила Вен Гаса і засудив його на школу поправи аж до 21. року життя. Маєн застрілив товариша револьвером і на суді заявив, що хотів його вбити.

— **За примусову військову службу в Америці.** Сенатор Рід з Пенсильванії поставив у сенаті у Вашингтоні внесок на введення примусової військової служби в Америці. На другий день він заявив, що він сам противиться примусовій військовій службі, а поставив такий внесок тільки на домагання міністерства війни. Рід каже, що примусова військова служба несправедлива, бо вона затягне тільки частину народу, забираючи йому час і свободу та наражаючи його життя. Тому він є за тим, щоби воєнні тягарі двигали усі, і ті, що у війську, і ті, що лишаються дома. Сенатор Брукгарт з Айови осудив плян міністра війни Гуда про примусову військову службу. Він сказав, що якби був примус до військової служби то такий самий примус повинен бути і щодо капіталу, який теж повинен носити воєнні тягарі. Сенатор Брукгарт разом з Рідом заявився за тим, що в часі війни не повинно бути такого наживництва, як підчас минулої війни.

— **Чудаки-колекціонери.** У Парижі вмер недавно один рантіє і в його мешканні знайшли збірку трамваєвих та омнібусових білєтів, яка числила 80000 штук. Всі ці білєти він купував сам, але використавши їх не кидав, а переховував. Один з льондонських баронів Ротшильдів зібрав величезну збірку блох з усіх частин світа й усяких пород. Він висилав спеціяльні експедиції для вишукання особливо рідких „зразків". Один берлінець збирав краватки славетних письменників. Еспанський король Альфонс має в своїй палаті окрему салю, де переховуються всякі предмети, які загрожували його здоровлю або життю. Там є кусень підлоги, на якій він ще дитиною впав і розбив собі коліно, та велика збірка бомб і револьверів, які забрано від революціонерів, що хотіли його замордувати. У французькому війську один майор збирав гудзики від військових уніформів усіх армій світа. Один німецький барон збирав фляшки та пушки. У фляшках він тримав воду з ріжних джерел світа, а в пушках пісок з ріжних країн. Один маляр збирав штучні жіночі коси та зачіски. А інший збирав черевики визначних осіб і мав у своїй збірці між іншим черевики, в яких коронувався Наполеон. Є предмети, яких призбирування стало віддавна манією і часто чергується з жаждою великого заробітку. Збирачі книжок і марок поширені по всьому світі як неодна недуга. Та найбільше є збирачів гроша. Колекціонери з цієї групи належать до також найдивоглядніших і деякі із них мають найбільші труднощі, щоби зібрати предмети їхнього найвищого зацікавлення. Наприклад українські робітники пера, що від 6-го кожного місяця шукають за польською валютою є єдиними в своїм роді чудаками.

— **Винахід нашого артиста.** Чернівецький „Час" передає за американським „Попюляр Саєнс Мегезін" інформації про новий винахід нашого артиста Ол. Архипенка, що перебуває від довшого часу в Ню-Йорку. Архипенка. Є це машина, яка творить художні малюнки рухомі, сама ворушка. Вона складається з 110 горизонтових валків, з яких кожний обкручений мальованим полотном. Вони уставлені в той спосіб один над другим, що цілість творить один малюнок. Коли тільки пуститься машину в рух, кольори та образці починають змінятися і повстають нові форми. Цей винахід, як каже Архипенко, дає нові можности антворювати енергію в малярстві. Але викінчення малюнків вимагає незвичайної праці. Треба цілих 200 годин, щоби викінчити безлічі деталів одного малюнку. Машина до приміненя цих малюнків коштує покищо 50.000 дол. і істнує тільки в одним примірнику. Глядачі бачили підчас одної з демонстрацій Архипенкового винаходу, як образи мінялися, переходили з одного в друге. Спочатку появилися тільки самі фарби, начеб хто оливу розлив на воду. Опісля скоренько витворився гарний зразок індійського килима, далі жіноча постать, яка кивала рукою, опісля квіти, далі знов постать, якої убір змінив колір, постать зникла і появився взір шахівниці, який перейшов у вазу з квітами на столі. Вкінці показався напис: „Присвячую Т. Едісонові та А. Айнштайнові". Весь цей винахід є, як бачимо, спробою заступити індивідуальну творчість артиста — машинок і створити щось посереднє між художнім образом і фільмою. Ідея такого винаходу є продовженням намагань футуристів, які впевняють, що хотять передавати кольорами на полотні рух, згідно з новою фільософічною теорією (яку більшість бере дослівно та наївно), що весь зовнішний світ є у вічнім руху. Архіпенко називає свій винахід досить нескладно, „архітектура", терміном, який лучить його прізвище з поняттям „надмалярства". На жаль, „надмалярство" не може бути, як він хоче, „новою формою малярського мистецтва", бо всі форми міняються так само, як кольори на його машині. А над формами лишаються тільки твори геніяльних мистців.

— **Справлення помилок.** У 125 ч. „Діла" в дописі з Коломиї про окружне свято „Сільського Господаря" надруковано, що в часі свята співав хор з Ковалівки під дирігентурою п. Юри Чукура. На прохання п. Юри Чукура справляємо цю похибку та стверджуємо, що в часі свята співав хор **зі Стопчатова** під управою **п. Петра Чукура** (з Ковалівки). — А в чч. 128 і 129 вкралися такі помилки, а саме: у статті (фейлетоні) „Сільське господарство в житті народу". У ч. 128, у першій шпальті, 6 рядок згори— замість слова „нам", має бути „там"; у другій шпальті, 9 рядок згори — замість слова „теплої", має бути „теплової". В ч. 129, у другій шпальті, 13 і 19 рядок згори —замість слова „безпосередньо", має бути „посередньо".

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Олена Геринович, учительна нар., шкіл померла в середу 12-го ц. м., похорони будуть в пятницю 14-го ц. м. о 3 год. по пол. з дому жалоби при вул. Грунвальдській ч. 8. на янівське кладовище.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Пятниця 14-го, г. 7·30 веч. „Пігмаліон". Гостинний виступ А. Венгерка.

Субота 15-го, г. 7·30 веч. „Пігмаліон". Гостинний виступ А. Венгерка.

Малий Театр:

Пятниця 14-го, г. 7·30 веч. „Сильвія купує собі чоловіка" (30 % знижки).

Субота 25-го, г. 7·30 веч. „Сильвія купує собі чоловіка (30 % знижки).

Кіна.

„Аполльо": „Незнаний батько" (Редж. Дені).

„Кольосеум": „Таємний оборонець" (Гарі Піль).

„Лев": „Чуда Бразилії", Гомонтів тиждень і комедія.

„Люна": „Володар просторів".

„Марусенька": „Поважний мущина" (Ігo Сим) і „Долар і припадок".

„Оася": „Пімшена обида" і „Макс король пирківців".

„Палас": „Орієнт-Експрес" (Ліві Дагевер) і „Король Долар I."

„Пан": „Америка бавиться".

„Пасаж": „Цирківка Ріта (Гут Джібсон), комедія і Гомонтів тиждень.

„Утіха": „Пат і Патахон в обличчі смерти".

„Фатаморгана": „Серце не слуга".

„Химера": „Дон Жуан, що згрішив".

Програма радіо.

Пятниця 14-го.

Льондон (358). 17·15 Легка музика.

Париж (1764). 21·35. „Пелеас і Мелісанда" опера Дебюсси

Берлін (475,4). „Ніна з Пертчі", опера Обера.

Відень (519,9). 21·10 З репертуару І. Штравса.

Давентрі (482,3). 22.00 Військова орхестра.

Лянгенберг (462,2). 17.40. Композиції Паганіні.

Мюнхен. (536,7). 21·15 Веселий вечір.

Мілянo (504,2). 20·30. Симфонічний концерт.

Рим (443,8) 21·00. „Книжна чарівниця", оперетка Кальмана.

Брюссель (511,9). 21·15 „Кармен".

Ленінград (1000). 19·00 „Отелльо" Вердія.

Москва (1442,3). 16·00. Російська музика. 19·00 Симфонічний концерт.

Київ (775). 18.10. Камерна музика.

Варшава (1395,1). 20·30 Симфонічний концерт. 20·30 Вечірний концерт.

Познань (339,8) 17·55 Артисти опери.

Субота 15-го.

Льондон (356). 17·45 Концерт на органах.

Париж (1744). 21·15 Концерт.

Берлін (475,4). 20·30 Музика до танців.

Відень (519,9). 20·10 Концерт з творів Бетовена.

Давентрі (482,3). 22·00 і 23·20 Симфонічний концерт.

Рим (443,8). 21·00 Військова орхестра.

Мілянo (504,2). 20·30 Популярний концерт.

Будапешт (545). 22·15 Військова орхестра.

Пані Добродійка закупить найдешевше
всіляку жіночу конфекцію тільки в нововідкритій
ЦЕНТРАЛІ ЖІНОЧОЇ КОНФЕКЦІЇ
Братів Карель **Львів, Ягайлонська 7.** (pir 3-го Мая)
Філія Станиславів (Пасаж). 2211 2—2

Ленінград (1000). 14·30 Камерна музика.

Москва (1442,3). 16·00 Дуэт оркестра. 20·30 Музичний вечір.

Харків (1680). 14·00 Популярний концерт. 18·30 Вечірня програма.

Київ (775). 20·00 Вечірня програма.

Варшава (1395,1). 15·50 Еспанська музика. 20·30 Легка музика. 23·00 Музика до танців.

Краків (314,1). 20·10 Концерт з Варшави.

Познань (339·8). 20·10. Тріо.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича.

Т у р к а:
15.VI Чесна Сузанна.
16.VI Маруся Богуславка.

Б о р и н я:
17.VI Осінні Маневри.
18.VI Тітка Чарлі.
19.VI Чесна Сузанна.
20.VI Базар.

С м о ж е:
21.VI Осінні Маневри.
22.VI Маруся Богуславка.
23.VI Бій.

С к о д е:
24.VI Осінні Маневри
25.VI Базар.
26.VI Чесна Сузанна.
27.VI Тітка Чарлі.

Готується до постановки: „Доріна", „Весілля при ліхтарнях" і „Захар Беркут". До Театру заангажовані: артистка Театру Львівської Кооперативи і Т-ру п. Стадника п. Бенцалева, п. Цісикова, а також диригент тихше театрів п. Цісик. 2218 1—1

Український Театр під дир. Ів. Котутяка:

О д е с ь к о:
пятниця 14.VI Король життя
субота 15.VI Жид инкрист

Б у с ь к:
неділя 16.VI Маруся Богуславка
понеділок 17.VI Пташник з Тиролю
вівторок 18.VI Кума Марта
середа 19.VI Король життя.

З о л о ч і в:
четвер 20.VI Пташник з Тиролю
пятниця 21.VI Король життя.

Готується до постановки Сулямі. 1-1

На будову шпиталю Народньої Лічниці зложили від квітня в золотих: Д-р С. Балей 10, Повітова Рада, Чортків 50, д-р Дзерович (непринятий гонорар) 10, громада Ширець 48·90, Повітова Рада, Борщів 100, збірка з нагоди ювилею, інж. Т. і В. Рижевські 200, нотар Растапенський 100, д-р Прийма 5, п-р Студницький 5, о. кр. Лопатинський 10, сен. Дещиневич 10, Гресик 5, Лаврів 5, п. пр. Куницький 20, п-ні Громницька 10, п-ні Свергунова 5, д-р Барвінський 5, Громницький 9, д-р Лебедович 2, д-р Дм. Левицький 10, інж. Левинський 10, дир. Заячківський 10, д-р Паньчишин 30, дир. Сасинч 20, Порадня Матерів 20, д-р Музика 10, Г. Лапчинський і д-р Кібзей по 10 дол. По 5 зл.: В. Левицький, д-р Лежогубська, д-р Максимонько, М. Галібей, п-ні Бережницька, п-ні Подолинська, д-р Кордюк, д-р Подолинський, д-р Ортинський, інж. Стефанович, Пласт, д-р Коновалець, ради, Кобринський, Зіхер, д-р Колесса, д-р Рошевський, д-р Гординський, д-р Макарушка. Ст. мед. Кривокульський (непр. гонорар д-ром Бережницьким) 5, д-р Т. Заяць 5, д-р Т. Соневицький 50, Б. Янів (непр. гонорар д-ром Паньчишином) 18, І радн. В. Левицький 10 дол. Усім жертводавцям складає щиру подяку управа Лічниці і просить дальші жертви присилати на кн. 8330 Центробанку. 2226 1—1

Лугове свято у Львові відбудеться в неділю 16. червня 1929 р. на плян Союза-Батька. Початок год. 3 попол. У святі бере участь богато Лугових Товариств.

З приватної коедукаційної гімназії „Рідної Школи" в Рогатині. Вступні іспити до першої класи відбудуться 28. червня 1929 від 10. год. перед полуднем, до вищих клас будуть відбуватися 20, 21, 25 та 26 червня перед і після полудня. Рогатинська гімназія має гуманістичні модифіковані відділи, в яких наука латинської мови ведеться від першої, а не, як звичайно, від четвертої класи. Перехід до четвертої гуманістичної класи можливий з третьої класичної без ніяких доповнень, з третьої гуманістичної або семої видільової за доповненням латини з трьох перших клас (кандидати з видільової школи мусять піддатися повному іспитові). В біжучому шкільному році має тільки четверта класа гуманістичний відділ, у надходячому будуть вони в четвертій і пятій класі. До пятої класи можна перейти з четвертої класичної після доповнення матеріялу природознавства й рисунків. Головна різниця між класичним і гуманістичним відділом та, що нема грец., зате природа в четвертій і пятій класі, а рисунки у всіх класах. — Ближчі інформації може подати Управа гімназії на запит за долученим почтового знака. — **Чайковський.** 2182 3-3

З прив. коед. гімназії Рідної Школи з правом приходности в Чорткові. Вступні іспити до прип. і до І. класи відбудуться 28. червня. Вступні іспити до класи від І—VI. 25—27. червня — **Управа.** 2124 1-3

Зїзд товаришів, що в році 1899 здавали матуру в українській гімназії в Перемишлі, відбудеться дня 29 червня п. р. Збірка о 8 годині коло церкви. Д-р Володимир Гуркевич, Назар Лехнівський, Олександер Рейнарович. 2227 1-1

Присилайте передплату!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ВСЯКІ годинникарсько-ювелерські роботи виконує найстараннійше Домбровські-Розважевські Львів (Готель Жоржа) вул. Академічна ч. 8. 1366 a) 53—7

ДІВЧИНКА з видільовою школою і шиттям, невибаглива, лагідна, потрібна негайно до товариства 5-дитньої дівчинки. — Зголошення: Ольга Фідес вул. Театинська ч. 3, між 2—4 год. пополудни. 2213 2—3

ГОДИННИК ВАШ буде найлучше направлений у найбільшій годинникарській роботні **Івана Зельтенрайха,** Львів пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою — Старомодні дамські годинники переробляємо на ручні. 1366 169-9

ДАРОМ повій для учительки підчас ферій, дасть п. Фанциевичева Червінна 65 Львів 15 Богданівка. 2221 1-1

АПТЕКОМ з високою освітою практикою закордоном, пошукує праці. Згідний на виїзд. Зголошення „Діло". S. M. 2220 1-1

ВЖЕ ДЛЯ ЛІТНИКІВ! В Чешині буде відкрита сезонова аптика в Гребенові. 2215 1—2

ПАННА інтелігентна пристійна літ 28, крайчиня, задля браку знакомства, бажає пізнати сею дорогою інтелігентного мужчину на добрім становищи в цілях матримоніяльних до літ 40. Зголошення до адмін. „Діла" під Н. Г. 2219 1—1

ДОКТОР прав чеського університету в Празі гляда місця в адвокатській канцелярії. Ласкаві зголошення під „Негайно" до адміністрації „Діла". 2217 1-3

НА ДІЛКУ п. Микуличин, винайметься покої з цілоденним удержанням у віллі над Прутом, близько зал. перестанку в околиці зв. „Микуличська Швайцарія". Ціни знижені. О. Гуменюкова. 2116 1—1

ГЕТЬ З НЕПОТРІБНОЮ „МУКОЮ" — ПРЕЦІНЬ ІСТНУЄ НЕОХИБНЕ RINSO

НЕ додавати ніяких „помічних" середників, — бо Rinso є повновартісним середником до прання. Воно є досконале само в собі. При цілій своїй активности воно не шкодить тканинам. — Заступає, а навіть перевищає звичайне мило, зменшуючи людську працю до мінімум. Білля справді від нього „біліє". Коліри не зміняються. Вовняні і фляпелеві сорочинки не корчаться, а стають ідеально мягкими.

ПОВНОВАРТІСНЕ
Rinso
Дійсно пере само

Продається *виключно* в пачках — ніколи „на вагу".

RINSO ВЛОЖИ — ВЖЕ ВИПРАНЕ.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легінь. серця і молодих
д-р Фелікс Ган
Львів, Городецька 46.
432 Пересвітлення Рентгеном. 11—24

Подяка.

Усім ВП. Панам і Панам, що своїми виступами причинилися до святкування ювилею Народньої Лічниці, а іменно: п-ні Приймовій, Гинилевичевій, Д. Гординській, др-ові Кришкевичові й радн. Кучинському складає щиру подяку
2226 1-1 **Управа Лічниці.**

Магістрат міста Станиславова.
Станиславів, дня 6. червня 1929.
Ч. 11.893/26.
Переторг на продаж будинків і ґрунтів

Оголошення!

Магістрат міста Станиславова діявши на підставі уховали міської Ради з дня 29. квітня 1929 р., розписує отсим публичний переторг на продажу нище означених будинків, які є власністю Громади міста Станиславова.

1) **Реальність у Львові при вул. Опата Гофмана ч. 5.** виказ гіп. 925/IV. Lk. 888 $^{6}/_{10}$ по обіймають чиншову двоповерхову каменицю на буд. парц. 474/6.
Виклична ціна 140.000 зол.

2) Реальність у Станиславові при вул. Галицькій вис. гіп. 3620 кн. грунт. гр. кат. Станиславів, що обіймають парцелю буд. Lk. 281/2 з поверх. ею около 9.0000 m² на якій стоять чотири одноповерхові каменичі в мансардами. В кожній каменици є 22 мешкань. Ці будинки не є обняті законом про охорону льокаторів. Реальність обложена позичкою з Державного будівельного фонду в квоті 280.700 зол.

З цієї реальности можна сотворити евентуально чотири окремі гіпотечні об'єкти і окремо продати.

Виклична ціна за цілий обект 450.000 зол. Можна оферувати також на поодинокі каменици.

3) Реальність при вул. Бельведерській вис. гіп. 5169 кн. гр. Станиславів, яка обіймає фабричні будинки, в яких тепер міститься гарбарня під фірмою **Progress.**
Виклична ціна 72.000 зол.

4) **Реальність при вул. Пястів** при новій торговиці, складається з ґрунту, на якім стоїть повергнений фабричний будинок, тепер є фабрика ланцухів. В будинку вільне мешкання в чотирох комнат і кухні з приналежностями.
Виклична ціна 128.100 зол.

Всіляких бливших вписнень як що до самих обектів так і услівій зіщитації, як також продажі, уділяють Відділ VII. Магістрату устно або на бажання письменно.

Хто рефлектує на купно цих обектів, має внести до дня 28 червня 1929 р. до год. 12. на руки Президії Магістрату запечатані письменні оферти з поданням оферованої ціни.

Оферта має бути заосмотрена в напись, до якого обекту відноситься.

По відкриттю письменних оферт по год. 12. дня 28 червня 1929 р., переведеться устний переторг.

Ті, що вносять письменну оферту як і ті, що приступають до устної зіщитації, мають зложити в міській касі в Станиславові вадію у висоті 10%, виклично ціни за обект, на котрий оферує.

Вадія має бути зложена в готівці або на книжці міської Каси Ощадности в Станиславові виставлена на показчика згадано в інших касах з публичним забезпеченням.

Громаді міста присвуґує право свобідного признання і вибору в прийнятю оферт, а навіть право продажі поза переторгом.

Вацлав Хованец в. р.
2205 2—3 Бурмістр.

Заступників і Заступниць

на міста і села цілої Галичини пошукується до продажі державних облігацій премійових.

Платимо найвищі провізії.

Оферти з поданням точної адреси спрямовувати

Кооперативний Банк „Merkur"
Краків, вул. Томаша 9.
6997 (—)

НОТАРІЯТ БОГОРОДЧАНИ прийме настаду посаду кандидата з довою практикою, може бути справою субститут. Гін браку мешкання посада надається для кавалерів. Подати услівя.

ФРИЗІЄР-УКРАЇНЕЦЬ негайно потрібний до ведення фризерні у Львові. Сходи непотрібні. Зголошення під „фризієр" до Адміністрації. 2209 3-3

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 132 (11.473). Львів, неділя 16. червня 1929. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

З вершин і низин.

Львів, 15. червня 1929.

Рада Ліги Націй (цим разом у Мадриді)) знову полагодила одну з найактуальніших сучасних проблем по лінії... бажань щасливих посідачів. Рада Ліги Націй (без активної участи представника Англії) приняла „компромісову" резолюцію амбасадора Адаці. На неї згодилися не лише представники великих держав і меншостевих зобов'язаних, але й мін. Штреземан в імени Німеччини. Принята резолюція не вносить ніяких суттєвих змін до т. зв. меншостевої процедури, а вже в ніякому випадку не творить найменшої основи для фактичної охорони національних меншостей.

Формально справлені процедуральні зобовязання, обняті резолюцією, мають на меті приспішити розгляд меншостевих петицій. Ґенер. Секретаріят Ліги Націй буде потверджувати одержання зголошених петицій, а головно буде повідомляти петента тоді, коли признасть, що вона не відповідає умовам, устійненим в р. 1925. Коли петиція матиме особливше значіння, Рада Ліги Націй зможе покликати для її розгляду 5-ох членів замість дотеперішніх 3-х. У звязку з цим буде покладений особливший натиск на те, щоби комітети трьох чи пятьох могли збиратися частіше. Висліди праць меншостевих комітетів після їх закінчення будуть подавані до відома членів Ради, а крім того раз у рік будуть публіковані Секретаріятом Ліги. Окремо резолюція вказує на корисність опублікування праць меншостевих комітетів, але за згодою заінтересованих урядів. Крім того щорічно Ґенер. Секретаріят публікуватиме статистичні дані, що напливають до Секретаріяту.

Ось і все, що ухвалила Рада Ліги Націй для „уліпшення" меншостевої процедури. Таким чином закінчується акція Дандюрана-Штреземана, розпочата на терені Ліги Націй в меншостевій квестії. За формальні концесії щодо приспішення розгляду петицій і публікації висліднів та побільшення членів меншостевих комітетів у спеціяльних випадках, держави, що підписали трактат про охорону нац. меншостей, себ-то мала антанта, Польща і Ґреція, одержують певність щодо збереження суті дотеперішньої процедури, себ-то одержують забезпечення вести політику супроти „інородців" по своїй вподобі. Так безвислідно зліквідовано кампанію в меншостевій квестії, розпочату в Люґано. Берлінська преса — поза „Берлінер Тагеблят-ом", який каже, що мадридське рішення не є останнє — висловлює невдоволення з мадридської постанови та особливо з поведінки і виступу Штреземана. Промова німецького міністра мала бути суха, бездушна і холодна. Не було в ній не то протесту проти висліднів льондонського протоколу, але навіть сильніших застережень. Виступ Штреземана був несподіванкою для всіх, що сподівалися гарячих слів в обороні понеґіраних меншостей. Слабі нотки застережень, лагідна заповідь вільної руки в будуччині й інші дрібні уваги були приглушені похвальними словами в честь творців незначних формальних змін.

Німецька закордонна політика все була отяжіла. Вона ніколи не визначалася французькою легкістю і англійською зручністю. Вона все була невидрежлива. Штреземан, єдиний з повоєнних німецьких міністрів закорд. справ, придав інший тон німецькій закордонній політиці, беручи зразки з французької та англійської закорд. політики. Як Англія і Франція перед війною і в часі війни постійно акцентували право народів на вільний розвиток, право на самоозначення (в часі війни), обороняли великі кличі і т. д., так і післявоєнна Німеччина, втративши „інородців", почала наслідувати у закордонній політиці своїх воєнних противників і здобувати симпатії у поневолених народів. Виразником цієї зміненої німецької політики, очевидно під кутом німецьких інтересів, став Штреземан. Одначе традиція побідила. Штреземан заломився і скапітулював перед Бріяном і його васалями.

Хибно було би думати, що передвоєнна й воєнна закордонна політика Англії й Франції була мистецтвом для мистецтва. Оборона великих ідей була творенням і накопичуванням їх власного політичного капіталу. Коли побідна Франція з лихварськими відсотками скапіталізувала свій політичний дорібок в лілянці закордонної політики, коли вона визискала всі її ресурси, коли підчинила своїм впливам „визволені" народи, Бріян може вже махнути рукою на нещасні „охоронювані" Ліґою Націй меншости і може дозволити собі на проповіди в році знаменитого погляду, що — мовляв — в інтересі меншостей повинні бути приноровлені всі засоби осторожности з метою зберігти їх перед шкідливою аґітацією. Такий цинізм є зрозумілий в устах Бріяна Але незрозумілою є поведінка Штреземана, що за якусь позакулісову дрібну уступку, з легким серцем, з резигнацією скапітулював зі своїх власних тез.

Ясно, що ми не маємо причини перейматися мадридською резолюцією Ради Ліги Націй. Ми по суті не є меншістю в розумінні трактатів про охорону нац. меншостей. На своїй національній території ми є великою більшістю, який з природи річи і без огляду на створені умовини прислугують інші права, як трактатовим, себ-то розсиданим меншостям. Ми ніколи не зазнавали опіки Ліги Націй і не сподіємось її в майбутности. Сумнівним навіть є, чи виплатиться нам збільшувати статистичні матеріали Генер. Секретаріяту Ліги Націй. Ми не є й не можемо бути розчаровані. Але розчарованою мусить бути з приводу такого рішення і такої поведінки свого міністра Німеччина, в інтересі своїм власним та в інтересі своїх меншостей у різних державах середущої Европи.

З ощадности повстає добробут одиниці а тим самим добробут народу.
Не будьте своїм власним ворогом і складайте свої ощадности в
Кооперативному Банку „ДНІСТЕР"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Українська еміґрація в Злучених Державах.

РОЗМОВА З Д-РОМ КІБЗЕЄМ ЗІ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

У другій з черги розмові з д-ром Кібзеєм поставили ми йому декілька питань про українську еміґрацію у Злучених Державах Північної Америки. Перше наше питання звучало:

Скільки тепер української еміґрації у Злучених Державах і як вона розміщена?

Закн дам безпосередньо відповідь на це питання — говорив д-р К. — позволю собі на одну вступну замітку, а саме: На основі інформацій і тверджень самих наших еміґрантів у Злучених Державах слід зазначити, що українська еміґрація там доволі молода. Перші наші еміґранти приїхали туди перед 50-ти роками на заробітки, але деякі з них вже до старого краю не вернули, бо поселялись там на стало. Пізніше поселювалось у Злучених Держав щоразто більше еміґрантів на стало і вони спроваджували туди свої родини. Війна спричинила те, що всі сезонові робітники мусіли остатись у Злученій Державах через цілий час війни, затрачуючи при тім усякі звязки зі своїми родинами у старому краю. По війні немала частина сезонових еміґрантів вернула домів, але далеко більша їх частина остала в Злучених Доржавах, приняваши тамошнє громадянство та поспроваджуваши туди своїх рідних. Цей процес відбувається подекуди ще й тепер. З уваги на те важко усталити чисельність української еміґрації в Злучених Державаах. Ми рахуємо себе там на поверх пів міліона душ. Місця найбільшого скупчення української еміґрації у Зл. Держ. такі: 1) **Нью-Йорк** (це перша точка, де мусіли спинятися всі українські еміґранти по приїзді з рідного краю); 2) **Філядельфія** (фабричний центр); 3) **Пітсбурґ** і околиця (копальні вугля, сталеві фабрики); 4) **Клівленд** (залізні фабрики); 5) **Детройт,** що лежить на пограничу Канади. Це місто звуть Меккою для всіх чужинців. Там є великанські фабричні заведення Форда, з яких виходить денно щонайменше 500 авт. Проте нічо дивного, що й українських еміґрантів-робітників там дуже богато. Крім фабрик Форда є там також фабрики автомобільної фірми „Дженераль Мотор" теж славної на весь світ; 6) **Шікаго,** столиця американського заходу, сьітова збіжева біржа. Крім того є там великанська різня худоби і свиней, найбільша на світі. Звідси запровіянтовувала Америка антантські армії в часі світової війни; 7) по інших місцевостях у всіх майже стейтах Злучених Держав, але у меншій скількости. Крім того є дещо українських еміґрантів на фармах, особливо у стейті Монтана.

Яким родам праці віддаються переважно українські еміґранти?

Вони працюють у першій мірі на фабриках і в копальнях, де є першорядними робітниками. Найбільше є між українськими робітниками вуглекопів (майнери). Дуже богато українців служить по готелях, ресторанах, клюбах, особливо в Ню-Йорку. Українці мають по нюйорських ресторанах славу добрих кухарів. Вони бувають кухарами по першорядних клюбах. На фармах українці здобули славу добрих і солідних рільників. Але є вже українські купці і навіть промисловці.

Яке громадське життя українських еміґрантів і який їх життевий рівень?

Про прояви зорганізованого громадського життя можна говорити тільки по містах, особливож у центрах більшого скупчення української еміґрації. Те життя зложилось більше менше однаково по всіх містах. Для прикладу візьму місто Детройт. Там нараховують 35 тисяч українських еміґрантів. Є там три грекокатолицькі парохії і дві православні. Істнує понад 50 всяких українських клюбів і товариств, 10 українських шкіл, переважно парохіяльних, 6 Народніх Домів чи Інститутів, при чім деякі з власними домами. Є там один український лікар і один адвокат (трохи замало), 4 українські книгарні, та друкарня. Тепер появляються там „Українські Вісти", що виходять раз на два тижні. Попри те є в Детройті коло сотні українських крамниць, чи то споживчих чи з убраннями чи інших. Є українські молочарні, ресторани, є навіть три українські фабрики содової води. Українські мешканці Детройту — це переважно робітники тамошніх фабрик. Недавними часами деякі з них взялися до торговлі і добре на тім виходять. Звичайний робітник заробляє у тамошніх фабриках від 5 до 10 долярів денно. Найменше заробляє 5 долярів, а найбільше 10. Висота заробку залежить від кваліфікацій кожного окремого робітника.

Про життевий рівень українських еміґрантів загально говорити важко. Бо він не всюди однаковий. Одначе всюди він доволі високий, а в порівнанні зі старим краєм навіть дуже і дуже високий. Тут знов для прикладу візьму Детройт, який найкраще знаю. На 35 тисяч тамошніх наших еміґрантів яких 70 відс. розпоряджає власними домами. А такий дім коштує не менше 10 тисяч долярів. Та бувають між тими домами і такі, що коштують і по 50 тисяч долярів. Яких 40 до 50 відс. робітників користується там власними автами. Бувають і такі, що мають по два авта. Середня, що так скажу, кляса нашої еміґрації у Детройт розпоряджає значними грішми. Всі загально відживляються дуже добре і добре вбираються. Тепер посилають своїх дітей радо до вищих американських шкіл. Хочуть мати своїх інжинірів, адвокатів, і лікарів. Національно найкраще консервується та молодь, що кінчить парохіяльні школи. Загально для еміґрантів великанську позитивну ролю під національним оглядом відграє церква. При тім не можна закривати очей і на те, що немало української молоді все таки денаціоналізується та американізується цілковито під впливом англійської школи. Для доповнення картини про життевий рівень не можна не під-

ЖАДАЙТЕ французьких паперців **ДО КУРЕННЯ.** **JOB**
1510 8 10

ОСИП СТЕФАНОВИЧ
РАНІШЕ РОМАН ЗУБИК
ЛЬВІВ, ВУЛ. ГАЛИЦЬКА Ч. 16.
ВОВНЯНІ НОВОСТИ ДЛЯ ПАНЬ на ПЛАЩІ, КОСТЮМИ І СУКНІ. **ШОВКИ** у великому виборі. ВОЙНИ АНГЛІЙСЬКІ І КРАЄВІ на мужеські войлок.

креслити, що кожний еміґрант старається тепер навчити свою дитину гри на якомусь інструменті. Величезною популярністю тішилися у Детройт курси українського танку, які там провадив Авраменко. На ті курси ходила українська молодь масово.

(Докінчення буде.)

Престіж чи інтерес?

Про загальну краєву виставку в Познані.

(Від нашого кореспондента.)

Познань, 10. червня 1929.

II.

Найбільшою прикметою виставки не безпечно її естетична сторінка. Торкається це однаково зовнішнього вигляду павільонів, що й внутрішнього їх уладження, проведення звязку поміж павільонами, огородницьких декорацій на вільних просторах, зразкової чистоти на всьому терені виставки. Ніде правди діти, всякому безпристрасному глядачеві кидається зразу у вічі величезний капітал праці і гроша, вкладений у технічне уладження виставки. Займає вона загалом 600.000 м², себ-то 60 гектарів. Усіх обектів є 111, крім т. зв. „веселого містечка" („луна парку"). Цілий терен поділено на 5 полос (пять перших літер азбуки), весь виставочний матеріял угруповано на 5 ділів: виставка уряду, самоврядування, хліборобства, торгу й промислу та ремесла, мистецтва, фізичного виховання із спортом та туристикою й еміґрації. Терен виставки прилягає безпосередньо до міста, частинно він вбитий клином у саме місто, а проте від міського руху зовсім ізольований; зроблено це дуже зручно, провівши понад зачиненими вулицями два деревяні віядукти. Комунікацію втримують маленькі електричні авта в дві лавки, величезний ресторан, цукорні, скрізь лавочки. Влучений до виставки найкращий познанський „Парк Вільсона" дає прогульковцям змогу відпочинку.

Ясна річ, що оглянути докладно виставку можна лише протягом довшого часу, — на сам прохід усіми павільонами треба не години, а кількох днів. Найбільше вражіння роблять безумовно павільони важкого промислу та промислу текстильного. Перевезення до павільонів цілих великанських машин а то й фабричних частин, які зразу з детальними рисунками та графічними поясненнями унаглядняють процес продукції даної галузи промислу, то знову гіпсові моделі цілих фабричних обектів та мікроскопійні майстерні в руху, — це речі безумовно не лише гарні, але й повчаючі. Знову такі павільони, як конфекційного й скіряного та галянтерійного промислу, де під одним дахом численні експоненти мусіли розташувати безліч дрібних експонатів, у тих павільонах слідна найсправніше морочлива й дрібязкова робота, доконана з великим трудом і без сумніву — великим хистом та естетичним смаком. У палаті уряду без числа-лїку статистичних таблиць і нарисів; в окремому павільоні міністерства комунікацій, біля якого уладжений окремий вагонно-машиновий відділ, звертають увагу мистецько виконані моделі мостів і залізничих станцій. Хліборобські павільони й відкриті терени розташовані на величезному просторі поверх 300.000 м².

Усе це — додатні сторінки, про які не можна не казати, коли хто не хоче бути явно однобічним. Очевидно, не виключають вони тьмутьменної „але" і різних квіточок специфічних для того „національно-престіжового" характеру цілої виставки, про який сказано у вчорашньому дописі. І так напр. усі експоненти фігурують — очевидно — не як фірми польські, ніде нічим не зазначено ані їх філіяльний характер у Польщі закордонних фірм, ані тим паче — їх залежність від чужого капіталу. Ясно, що незорієнтований звичайний обивательмусить рота розявити на вид того богацтва, яке находиться у польських руках (напр. усі обекти важкого промислу, — вугілля, цинку, сталі і заліза, чи як, текстильні фабрики) і тих усіх найріжнороднїших галузей промисловости, які є у Польщі — „отже" є... польські. Є теж на виставці павільони, які „не вришті ні приватні". До таких належить павільон „Львів": сила фотографій і тих теж маленьких „панорами" за занавісками, старого і сучасного Львова, похожі своїм виглядом на ярмаркові будки.

Шукав теж підписаний на виставці якогось слїду, чи й організатори помічають прикмети патріотичної маніфестації надорганізаційного характеру, всетаки можу зазначити, що існування у Польщі й поза границями якихось „інородців". Зацікавила його замітка у загальній путівці брошурі видання ПВК при описі „Виставка уряду". Отже у відділі „Міністерство внутрішніх справ" (ст. 16) написано: „політичний дїл обіймає проблеми розвитку преси в Польщі, діяльність держави в користь національних меншин у Польщі, та представить їх стан послання у ділянці господарській і культурній". Збігав собі підписаний ноги у величезному 2-поверховому будинкові урядової виставки, зокрема оглянув відділи мін. внутр. справ: служби здоровля, гол. команди, держ. поліції, КОП-а, адміністраційного виділу, організаційного, самоврядування, апровізації та статистики, — але шуканого опису не найшов: можливо, що таки шукав кепсько, бо й не розпоряджав до схочу часом. Знову в окремому дужому павільоні преси находяться такі слїди істнування у Польщі друкованого українського слова: у відділі „робітнича преса" — один примірник „Культури"; у відділі „Львів" — „Діло" (з 17. IV. 29.) і „Новий Час" (з 8. IV. 29); у відділі „Волинь" — цьогорічне великоднє число „Української Громади" і „Народній Вістник" (з 12. IV. 1928); у відділі „Поліси" — число „Дзвону". Це буквально все! Цікаво, що на орієнтаційній таблиці при вступі до павільону термін „ukraiński" перекладено на „ruthène", „ruthenian" і ruthenisch". Організатор цього павільону не зрадив провідної ідеї виставки! Цілком ясно, що й у такому павільоні, як „Хліборобські організації" не зазначено й слїду, що поза польським хліборобством у Польщі істнує ще якесь-будь. Правді все те „інородське" хліборобство перестало так мовити „автоматично" цікавитися виставою й інтерес на цьому потерпів, але патріотичний престіж остав ненарушений...

І. Кедрин.

КАШЕЛЬ
ХРИПКУ
ЗАКАТАРЕННЯ ГОРЛА
І ОЛЕГОЧНОЇ
1957 3—7
лічать ТАБЛЄТКИ „EMS"
Магістра **КЛЯВЕ**
які завдяки спеціяльному способові приладження (активування) по розпущенню в воді дають рочини можливо зближений до свіжої природної води.
Можне одержати в кождій Аптиці і Дрогуарії.

Справа міжнароднього інтернаціонального банку.

Розмови між Штреземаном і Бріяном.

Віденська „Нає Фрає Пресее" подає від свого кореспондента цікаві інформації про хід дуже важних справ, які у найблизчому часі мають бути полагоджені. Він повідомляє, що церуючі французькі круги сподіваються, що в найблизчому часі почнуться переговори в справі заснування інтернаціонального банку. В липні збереться організаційний комітет нового банку. На думку французьких кругів цей банк має вийти в життя відразу після ратифікації справедливих знавців. А коли буде звільнена від окупації Надренія, цей банк має випустити першу емісію для мобілізування неохороненої трансфером частини німецьких довгів.

Паризька преса пише, що Бріян [illegible] інструкцію від французького уряду бути здержливим і не давати жадних зобовязань Штреземанові. „Матен" вказує на те, що до першого серпня, отже протягом пятнадцяти днів, має відбутися цілий ряд важних політичних актів, які всі стисло звязані між собою: має наступити ратифікація справедливого репараційних знавців, ратифікація інтернаціональної умови в справі довгів, утворення контрольної комісії в Надренії і звільнення її від окупації. Всі ці справи дуже сильно вимагають цілого ряду нарад. Власне технічне обговорення цих справ і є предметом нарад між Бріяном та Штреземаном.

Нові пляни Форда в Европі.

Форд уже кілька років тому збудував в Англії фабрику автомобілів, у яких власник 30 мілїонів франків. Це підприємство розвивається дуже добре, і тепер Форд приступає до заснування великих фабрик для будови автомобілів у Німеччині та Франції.

ЗАМІТКИ і ВІДГУКИ.

Говорила небіжечка...

В своїм часі реферували ми замітки якогось Б. Капроського, що на сторінках енделецького „Львівск. Кур. Пор." малював життя нашого покутського села. Виходило з тих „бистрих" заміток, що наш селянин нічим не цікавиться, живе собі під польською владою, як у Бога за дверми, про нїяку Україну чути не хоче, тільки одно його журить і турбує: чому це в Польщі немає доживотнього голови держави.

В ч. 341 цього гідного пошани органу знаменний обсерватор продовжує свої цінні замітки в статті „З життя руського села". Тепер турбує його вже не турбота українського селянина (про досмертного голову держави), тільки українські кооператівки, які втискаються до найдальше положених сіл станиславівського воєвідства і які

„нерідко під гаслами кооперації несуть політиканство і насильно втовкмачують хлопові ненависть до польської держави".

Найгірше в тому є факт, що часом польське громадянство йде на руку тим кооперативам.

„Завдяки кооперативному рухові наступає зближення хлопа до міста, в психіці затирається пропасть, що досі відділювала хлопа від мішанина. Але зближення хлопа до міста має тільки одну мету: **піддати його під вплив найріжнороднїших націоналістичних „українських" організацій.** І в тому виявляється правдиве обличчя найріжнороднїших руських кооператив, з яких — на жаль — найчастіше користає польське населення (якого нема в українських покутських селах! — Ред.), бо у руського не тішаться вони надмірним довірям, маючи капітали на те, щоби їх кидати на протипольську агітацію. На жаль, влада не була ласкава досі приглянутися ближче цій нїкчемній роботі, а що більше — надто покванно підтримує ті „кооперативи".

Мовляв, „кооперативні агітатори" кажуть селянам організуватися в кооперативи, бо „поляки за тим не слїдкують, а тоді можна говорити про Велику Україну аж по Краків". На щастя, тому всьому протиставляться „хлопи".

„Один із тих хлопів запевнив мене, що скорше продасть жидам, як таким кооперативам, бо він хоче спокійно працювати і чесно заробляти, а торговля нїколи не може бути темною, бо вийде на його шкоду. Така робота перш усього вбиває в хлопській душі антисемітизм, що знаменито відчуває жидівство, постійно йдучи на тих теренах проти польського елементу... В таких умовах зближення хлопа до міста має більше відємних признак, як додатних. Кожного руського хлопа, що приходить до якого-небудь міста, насильно втягається до „українських" товариств, що відбуваються під сторожким оком панів старостів і великих тілом, хоч малих духом „Зайонщ-ів Стшелецк-их".

„Хлопи" що другий день бувають в місті на всяких зібраних. Під час приватного яку оберкається рекрутів сіно інтриг. У війську „хлопам" дуже добре, але вийшовши з війська, вони тратять звязок з польською державністю і знову попадають в кліщі агітаторів

„чи то з Берліна, чи з Москви, і коли той стан потривав дальше, то стається грізною стихією. Отже замість мовчити про автономію або про „українських гонведів", нехай панове з Б. Б. і Ска подумають про те, в який спосіб підтримати у хлопа думку, яку йому вложило військо і як зробити його відпорним на злочинну агітацію".

Огнищем українського руху стає місто, спираючись на селянстві. Селяни залюбки відвідують міста, а міська молодь йде на села. Але теж і тут є щастя в нещастю, бо

„не вважаючи на величезний наклад праці і грошей, не вважаючи на виплачування величезних гаж найріжнороднїшим агітаторам, та злочинна робота не має сподіваних успіхів. Хлоп у більшости кепкує з України, бо памятає її кількамісячне правління на тому терені, своє теперішнє положення вважає таким, яким бу-

но за Австрії, за винятком бідноти, що будучи радикально настроєним, стає здобичю найріжнородніших „сельробів".

Український рух ширится тільки там, де селяни є бідні, а мають більші потреби. Де мужикам краще, там вони навіть чути не хочуть слова „український". Вони вважають себе горожанами польської держави, що мають два обовязки: служити в польськім війську і платити податки.

Але те все тепер сходить на задній плян перед справою целібату. В кожному селі є тепер два табори: за безженними священиками і за жонатими.

„Справа сьогодні прибрала вже політичну закраску, бо говориться, що прихильники безженности (які є в більшости в кожному селі!) хотять польського панування, а прихильники женитьби змагають до самостійности".

Ця справа так захопила село, що всі інші політичні справи, а головно українську проблему зіпхнуто через те на другорядне становище.

Резигнуємо з уваг на маргінесі цих безглуздих заміток. Ми вірно подали хід думок цього знаменитого обсерватора нашого села. Розуміється, нема в них ніякої льогічної нитки, а якесь ненормальне топтання на одному місці з провокаційним вістрям. Не дивують нас „каприси" п. Капроського, бо його голова то „глова до позлоти", але дивує нас бездушність редакторів цього шовіністичного органчика.

Розкопування стрілецьких могил.

Як відомо, на горі Лисони в Потуторах бережанського повіту находяться дорогі кожному українському серцю стрілецькі могили з часу боїв Українських Січових Стрільців на Лисони і в околиці. Рік-річно вілбуваються тут торжественні панахиди при здвизі українських селянських мас, самі могили є утримувані дуже старанно і находяться під опікою філії Т-ва Охорони воєнних Могил у Бережанах.

Дня 8. червня ц. р. явилися у начальника громади два поліцаї з потуторського постерунку з цивільним урядником, який подав, що він уряловець воєвідства в Тернополі. Вони зажадали від начальника людей і підвод, бо мають розкопати українські стрілецькі могили, забрати тлінні останки та перевезти їх на спільний воєнний цвинтар. Начальникові громади не доручено ніякого наказу на письмі, тільки воєвідський урядник Смотрицький показав мапку, на якій зазначені були ці стрілецькі могили. Начальник громади не хотів спочатку виконати устного наказу. Щойно тоді, коли ці загрозили йому, що вони всі ці роботи переведуть на його приватний кошт, начальник громади налякався і доставив людей та підводи. Замітне, що частина людей, не зважаючи на поставу поліції відказалася розкопувати стрілецькі могили. Цього дня розкопано 5 могил, тлінні останки наших стрілецьких Героїв у непорядку та всуміш поскидано на фіру до кошика (невиключене, що частина костей остала) і перевезено на воєнний цвинтар, де скинено їх до одного спільного гробу. Слід підчеркнути, що розкопані могили находилися у зразковому порядку, були чистенько оброблені, стояли на них великі торжественно посвячені хрести з таблицями, саміж гроби були старанно обгороджені і засаджені квітами. Потуторська молодь доглядала ці гроби як національну святість.

Звичайно ексгумації відбуваються в прияві лікаря, — тут цього не було. Цей факт ліквідації українських могил викликав серед українського населення прикре вражіння. Філія Т-ва Охорони Воєнних Могил в Бережанах вислала телєграму до міністра внутрішніх справ у цій справі. У бережанському старостві та в тернопільському воєвідстві інтервенював у тій справі пос. Волод. Целевич. Вислано також депеші до президента держави і міністрів Світальського та Складковського. Краєве Т-во Охорони Воєнних Могил робить у тій справі відповідні заходи і від себе.

На день 16. червня ц. р. на 12. год. ранку заповіджене в тій справі віче в Бережанах на площі „Надії". На вічу буде промовляти пос. Володимир Целевич.

Напад на польський консулят у Тифлісі.

У Тифлісі комуністи уладнли віча, на яких взивали до усунення там. польського консуляту. Дня 12. червня кількасот людей прийшло ту. Дня 12. червня кількасот людей прийшло перед консулят і серед криків вибили шиби й вчасти ушкодили вн. уладження. Польський пос. у Москві Патек вложив протест польського уряду. Карахан в імени уряду висловив жаль з приводу подій у Тифлісі.

Кайо про довжну умову з Америкою.

Бувший французький міністр фінансів Кайо, який заключив свого часу умову в Англією щодо сплачування їй французьких воєнних довгів і без успіху старався дійти до заключення договору в справі воєнних довгів з Америкою, висловлює тепер думку, що умова, яку заключив сенатор Беранже, змушує Францію платити занадто богато. Він пише, що не розуміє, як можна від Франції в Парижі домагатися грошей за спільно зужиту амуніцію та за мундури мертвих французьких вояків. Він оповідає, що коли в 1925 р. поїхав до Вашінґтону вести переговори в справі довгів, там йому заявили, що не можуть числитися з такими сентиментальностями. Через це йому не вдалося дійти до порозуміння в справі означення суми довгів.

Пізніший відпоручник французького уряду, сенатор Беранже, мав уже значно гіршу ситуацію. Він мусів згодитися на значно вищу суму, бо Франція була в розпучливому становищу і за всяку ціну потрібувала американських кредитів, а ці кредити можна було одержати лише по полагодженні справи з довгами. На думку Кайо ясно, що Франція тепер не в стані одержати кращих умов. Тому вона але зробила би, якби відкинула ратифікацію договору, бо в міжчасі проценти від довгів ідуть далі й збільшують капітал.

Події в Заліщиках.

Історія „нападу" на жидів.

Від наочного свідка подій у Заліщиках одержали ми такий опис:

Як цього року так і попередніх літ рекрути зі співом на устах надїхали на возах з громад Колодрібки, Синькова і Костільники до міста Заліщик у дні 10 ц. м. по год. 7 ранком на площу, призначену для возів. Тут позлізали і ґрупувалися по громадам гуртками, співаючи. Один з хлопців пішов недалечко на базар купити булку, вхопив її у Двойри Вольф, зараз вкусив і почав шукати по кишенях за грішми, щоби заплатити. Купчиха нетерпелива, думаючи, що хлопець не заплатить, почала на нього кричати, а стоячий поблизько жид прискочив до хлопця і почав його бити по лиці і по голові. На це, як на команду, всяке жидівське шумовиння з деякими різниками і жидівськими фірманами на чолі, хопивши в руки всяке залізя, дрючки і каміння, припустила на хлопців штурм, так що хлопці цофнулися аж поза свої вози. Тоді на вози кинулися жидівські напасники і побили смертельно непричасного зовсім до рекрутів парубка з Костільник Максима Мотрука, який приїхав до міста по матеріал. Як побачили це хлопці, а до того коли посипався на них град каміння, розділилися на ґрупки і почали шукати предметів до оборони. Використали цей момент жидівські напасники і поранили камінням, дрючками і ножами богато рекрутів, місцевих громадян, а навіть патрольюючого поліцієнта. Щойно тоді хлопці почали боронитися і відганяти напасників камінням. У той мемент явився місцевий повітовий староста і комісар державної поліції і пішли між хлопців, які зі свого боку на їх зазив сейчас перервали оборону. Коляж мимо присутности представників влади жидівські громили дальше кидали на хлопців, побиваючи їх і цїляючи в них камінням, тоді огірчені хлопці у своїй обороні розбіглися ґрупками в кілька сторін і відганяли напасників. В цей мемент надійшов сенатор Баранік, кликнув на хлопців, які зараз-же до него прибігли і оповіли хід подій та разом з ним ішли в середину міста, де рівночасно надїхав відділ державної поліції з карабінами під проводом комманданта постерунку, на якого заклик дві ґрупки хлопців прибігли до него, тут всі три ґрупки злучилися і уставилися в ряди і на приказ присутнього старости спокійно пішли до касарень до бранки.

Це є правдивий хід подій, зібраний частинно на основі власних спостережень, на основі сенатора Баранїка й інших вірогідних очевидних свідків.

В слід за цим належить ствердити, що ніякого нападу рекрутів на жидів у місті Заліщики не було, хіба навпаки, що нікому ніякого кривду-крамниці не зарабовано, що нікого з жидівської народности не побито і не поранено, бо рекрути взагалі до чогось подібного не були зовсім підготовані і нічого такого не задумували та вкінці, що державна поліція зовсім не робила вжитку зі зброї, тому не могла нікого не то вбити але й поранити.

З около двох сотень хлопців-рекрутів був дослівно один пяний, а один підохочений, інші дали доказ повної карности, пошанування свого парляментарного заступника негайним послухом, а ціла вина їх хіба у надмірній терпеливости і хіба в тім що в час не вміли належито боронитися.

СКР.

Не буде персональних змін.

Праві варшавські часописи принесли були чутку нібито в звязи з останніми львівськими подіями наступлять важні зміни на керовн. адм. і поліц. становищах, що уступить воєвода Голуховський, гродський стар. Кльош, що мають перенести надкомісарів поліції, м. і. ком. Конарського, які брали участь в арештуваннях студентів і переводили шаржу. З добре поінформованих кол вияснюють, що всі ці чутки безосновні. Зате ведеться слідство в справі тих осіб, які підчас львівських подій виявили за мало або й забагато енергії.

Уряд. ком. Надольський уступає.

Урядовий комісар м. Львова проф. Надольський просив іще кілька тижнів тому мін-ство вн. справ, щоби його звільнили з його становища. Центр. влада прихилиться до просьби проф. Надольського. Та зміни на становищі уряд. комісаря можна сподіватися щойно після літніх місяців.

Наслідником проф. Надольського має бути іменований віцепрез. Кракова Вит. Островський.

Чічерін амбасадором у Льондоні?

Берлінські часописи повідомляють, нібито уряд СРСР хоче іменувати Чічеріна амбасадором у Льондоні, щоби так заманіфестувати англ.-більш. порозуміння.

Політична конференція в справі репарацій.

Анґлійське бюро Райтера подає, що в липні має відбутися конференція міністрів закордонних справ тих держав, які заінтересовані в німецьких репараціях. На цій конференції буде обговорена спроба практичного переведення справоздання комісії репараційних знавців.

Війська СРСР. ввійшли в Монголію.

Аг. Райтера повідомляє, що більшовицькі війська ввійшли у Монголію у відплату за ревізію в рад. консуляті в Харбіні й арештування урядовців того консуляту. Командант манджурських військ Чанг-Цуо-Кіянґ каже, що зуміє здержати похід більшовицьких військ, але нанкінський уряд схильний до дипл. кроків. Кажуть, що СРСР хоче занятн зовн. Монголію, утворити з неї незалежну республику та влучити її до заг. рад. Союзу. Зате більшовики окупували вн. Монголію аж до часу, поки не дістануть відшкодувань від Китаю. Коли конфлікт піде в цьому напрямку, можлива є інтервенція Японії.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·88·50—8·89·00, канадійський долар 8·80·50—8·81·00, чеська корона 0·26·40—0·27·60, австрійський шіллінґ 1·25·25—1·25·50, румун. лей 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·50—0·34·80, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, фунт штерлінґів 43·50·00—43·80·00, радянський червінець 17·50—18·00.

Збіжа.

Пшениця дворська 45·50—46·50, пшениця селянська 00·00—00·00, жито галицьке 27·00—27·50, ячмінь галицький броварняний 00·00—00·00, ячмінь на мливо 22·25—23·25, ячмінь пастівний 00·00—00·00, овес галицький 22·25—22·75, кукурудза румунська 32·75—33·75, баробола промислова 0·00—0·00, фасоля біла 00·00—000·00, фасоля колірова 00·00—00·00, фасоля краса 00·00—00·00, горох нів-Вікторія 49·00—54·00, горох пільний 35·50—37·50, бобик 25·75—26·75, пшанка паст. в зерні 00·00—00·00, вика 30·00—32·00, сіно солодке краєве прасоване 7·00—10·00, солома прасована 4·00—5·00, гречка 33·00—34·00, льон 65·00—67·00, лубінь синій 25·00—26·00, рінак озимий 00·00—00·00, мука пшенична 40 прц. 00·00—00·00, мука пшенична 65 прц. 75·00—76·00, мука житня 70 прц. 47·00—47·00, грисїк кукурудзяний 00·00—00·00, мука кукурудзяна 00·00—00·00, отруби житні 14·75—15·25, отруби пшеничні 15·50—16·00, гречані 60·00—62·00.

COLOSSEUM
висвітлює
нині по раз перший
у Львові.

— —Ідея повісти Толстого п. з. — Сов. фабрики, як теж **Плач і сміх Москви**. На фільма не має нічого спільного з недавно висвітлюваною у Львові.

КОЗАКИ

Дня 21. червня
починається літо, але може ть уже вчасніше загостити до тебе весняники.
Одинока рада: взяти
Лєшніцера
масть і мило
оригінальні преп. з „Mohrenapotheke" у Вроцлаві
а зникнуть
ВЕСНЯНКИ
ще зими прийде осінь.
В аптиках і прогуеріях масть 1·15, мило 0·30. — Де нема, просто у фірмі Apt. Dranca i Ska. Bielsko.
2 1

НОВИНКИ

— **Фотограф Янушевич.** вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 59-60. 1238 42-?

— **До відома львівської громади.** Минулої осени підняв бувший комісар міста Львова д-р Стшелецький будову деяких нових шкіл, а між ними і нашої школи ім. М. Шашкевича, яка від 50 літ свого істнування не мала відповідного помішення. Для неї вибрали місце побіч вулиці Городецької (під св. Юром) і вивели вже мури з дахом, а цієї весни мали поправити мури і викінчити столярські роботи (підлога, двері, вікна і т. д.). Була надія, що з початком нового шкільного року перенесеться наша школа до нової будівлі. Перед пару місяцями родичі середмістя, яким надто тяжко було би посилати малих дітей так далеко, почали заходи, щоби шкільні власти полишили для нижчих кляс філію школи в давнім місці. І була надія на успіх. Однак не так сталося, як ждалося. Містови несподівано на весні гроша для докінчення початих будов, тай годі було йому добути потрібної позички. Тому й припинили на якийсь час всі міські роботи. Зоглядну на те, що записи дітей на новий шкільний рік (з кінцем червня) вже наближаються, управа школи повідомляє інтересованих родичів, що наша школа не буде отворена цього року в новім будинку на городецькім передмісті, а лишиться ще через рік в давнім помішенні. Родичі городецької части міста мусять задовольнитись надалі нашими приватними українськими школами ім. Грінченка, а людність середмістя і сусідніх ділянець потерпить ще один рік в давніх „рудерах". Д-рма, ми видержали в них 50 літ то видержимо ще один рік. Добрі учителі і учительки цієї школи надолужать їм той брак, як це і досі бувало, щирою працею і прихильністю до дитвори.

— **Нові члени Академії Наук.** Повідомляють нас, що виділ історично-фільольоґічного відділу Академії Наук у Київі вибрав на своїм засіданні членами Академії галицьких учених Філярета Колессу та Михайла Возняка. Немає сумніву, що цей вибір буде затверджений і на пленум Академії, а відтак урядом.

— **Загальні Збори Театр. Кооперативи.** Кооператива „Український Театр" у Львові пригадує всім своїм членам, що її Загальні Збори відбудуться у понеділок, 17. ц. м., в год. 6. веч., у салі „Просвіта", Ринок ч. 10, II. пов. При цій нагоді й ми вважаємо своїм обовязком звернути увагу всім, які цікавляться долею нашого театру, а ознайомлені ближче з його станом та можливостями його розвитку, щоби своєю участю причинились до влекшення праці тим, що постійно заходяться коло поправлення незавидного становища нашого театру.

— **Іспит зрілости** в прив. дів. гімназії „Рідної Школи" в Станиславові відбуся в днях 8.—10. червня 1929 р. під проводом візитатора Романа Кестліха. Іспит зрілости зложили: 1) Білобрам Чадія, 2) Ганчерюк Мирослава Ольга, 3) Гаразевич Олександра Евгенія, 4) Друк Естера, 5) Ковальська Мирослава Ольга, 6) Кокоруда Ольга Наталія, 7) Стрийська Олена Теодора, 8) Яськів Емілія.

— **З гімназії СС. Василіянок у Львові.** В днях 4—10. червня відбувся іспит зрілости під проводом делеґата Куратерії львівського шк. Округа сем. директора гімназії Прохора Мостовича. Допущено до іспиту 42 учениць. Іспит видержали: Антонович Ірина, Бачинська Ірина, Біленька Надія, Вергановська Дарія, Волошин Іванна, Гаврилів Марія, Гірник Любов, Глинянська Мирослава, Гнатейко Наталія, Гнатюк Ольга, Грабович Мальвіна, Гуменецька Стефанія, Демків Любов, Дзеджора Оксана, Лутко Лідія, Захарисевич Олена, Іванчук Анна, Іваськів Анна, Ковалюк Марія, Корчинська Галина, Лукїв Меланія, Максимович Олександра, Марковська Стефанія, Мійська Ірина, Мриц Іванна, Нестор Олександра, Нестюк Климентина, Орищин Стефанія, Падох Ольга, Пилипець Любов, Рогожа Марія, Рудницька Марія, Сасик Неонілія, Седомора Марія, Стеблецька Оксана, Турчин Софія, Филипович Ірина, Хемин Іванна, Шалаута Віра. Репробовано дві ученици. Іспитови від початку до кінця безперервно прислухувався опікун гімназії митрополит гр. Андрій Шептицький.

— **1500 кандидатів на народніх учителів** може зголоситись напротязі цих вакацій у шкільних кураторіях. Стільки треба нових педагогів по новоутворених народніх школах.

— **Великі бурі.** В двох останніх днях над північно-східною Европою та середньою пройшли великі бурі в ріжних містах. Простір, на якому зявились вони, тягнеться від Київа аж до Грацу. Є звістки, що Київ мав зазнати нечуьяну катастрофу; є там знищених 300 домів і вбитих багато осіб і кілька тисяч штук худоби. У Бесарабії є знищених кілька місточок. В околиці Грацу ріки вийшли з берегів і залили деякі села.

— **Збірна прогулька „Бояна".** Виділ Т-ва „Боян" запрошує своїх членів на спільну прогульку в неділю, 16. ц. м. Збірка в год. 2.30 при Личаківській рогачці.

— **„Українська Студентська Громада"** у Варшаві подає до відома всіх бажаючих вступати в 1929/30 акад. р. на Вищі Школи м. Варшави, що даватиме вичерпуючі інформації про вступ на ці школи. Запити слати на адресу: **Warszawa, Podwale 16, 15. Ukraińska stud. Hromada.**

— **Вістки з цілої Польщі.** Президія Ради міністрів радить над ревізією службової прагматики для державних урядовців. — Від кількох днів замітний у Варшаві сильний рух між мешканцями, що масово виїжджають на вакації за кордон. — Премієр міністрів Світаль ський був у Львові приватно один день. — Міністр внутр. справ Складковський доручає своїм розпорядком усім старостам, щоб навчились шофероства і скрізь їздили авта; чи кожний із них дістане урядове авто з бензиною — невідомо. — Варшавські стрижні та стрижійки погрожують страйком своїм хліборобам — власникам „сальонів", де працюють, домагаючись підвишки. Ідуть вони за прикладом куховарів, які вже страйкують; у варшавських ресторанах покищо варить хто може. — Зі СРСР приїде до Польщі транспорт 300.000 курей. — У Варшаві збираються в неділю у соймовім будинку загальні збори союзу польських дешикарів, до яких належить 712 членів.

— **Судова несподіванка.** Процес, що вівся у Львові напротязі кількадесять днів проти п. Павловича і товаришів, обвинуваченних у зловживаннях на залізниці у Львові, скінчився вчора несподіваним присудом. Всі обвинувачені є звільнені від вини та кари. Довга низка свідків, що виявила на суді махінації при постачах і „монополю" деяких фірм, зяюханих з усевладними урядовцями, не переконала своїми доказами присяжних суддів. Прокуратор застеріг собі ще право відклику.

БЛІДНИЦЮ **НЕДОКРОВНІСТЬ** усуває, зміцнюючи діває, побуджує апетит, одинокий середник для реконвалєсцентів тільки у М-ра КШИШТОФОРСЬКОГО, вино хінове залізне на еспанській малядзі. — Laborat. Chem. farm. Mr. Krzysztoforski, Tarnów. 774 69—?

— **Різні вістки.** Провідник мексиканських повстанців, Раміяєз, згинув зі своїми 49 прихильниками у битві з державними військами під Джеронімо. — Гінденбург підготовляє на 28. ц. м. маніфест до народу як на день 10-ліття мирового договору в Версалі. — Населення норвеського міста Дронтгайм протестувало демонстраціями проти своєї міської ради, яка хотіла змінити назву міста на історичну „Нідарос". — Наслідник англ. престола, як непоправний прихильник старопарубоцтва, заперечує звістку про свої заручини зі шведською княжною Інгрідою. — Джозефіна Бейкер, мурикансько-паризька „танцююча зірка" зазнала повної невдачі на виступах у Буенос Айрес. — По Европі мандрує американський харчевий король Кашм, що має 10.000 харчевих крамниць і 25 мл. дол. річного доходу. — Один американський промисловець, Соломон Шнайдер, призначив мілїон долярів на працю 71 ученчх, що мають прослідити історію замучення Христа. — У берлінській опері підчас вправ балету впало двоє 16-літних дівчат з 3-метрового помосту і поломили собі кости. Друга катастрофа підчас танців трапилась у Неаполі на хрестинах у приватній хаті; завалилась підлога на II-ім поверсі і все товариство впало серед румовищ на I-ий пов.; кільканацять осіб тяжко ранених. — У нім. містечку, Монтав, одна дівчинка вилізла на черешню і обчімхувала її з овочів так довго, аж не дістала корчів; виявилось, що вона мала в шлунку 850 зернят, так, що навіть операція не могла спасти її від смерти.

— **З „Українського Т-ва Бібліофілів".** Сходини членів назначується на день 16. червня в год. 11. рано в льокалі бібліотеки „Наук. Т-ва ім. Шевченка". В програмі: доповіді д-ра Ів. Крипякевича про „Початки українського екслібріса" і д-ра В. Щурата про „Катальоги ЧСВВ з XVIII. ст., як історичні документи". Після доповідей буде засідання Виділу Т-ва. — **Д-р В. Щурат.**

— **Вступні іспити в гімназії СС. Василіянок у Львові** до кляси I-ої відбудуться дня 27. червня (початок в год. 9. рано), до кляс вищих (II—VII.) в днях 17—19. червня (початок в год. 4. пополудні) і дня 26. червня. Зголошення приймаються щодня в год. 10—1. рано. Вписи до всіх кляс безпосередно по іспитах до дня 30. червня. Вступні іспити і вписи в останнім реченці (на основі оправдання проволоки) в днях 29—31. серпня. В справі приміщення учениць в гімназійному Інституті належить звертатися до Ігуменату монастиря СС. Василіянок (ул. Зибликевича ч. 30). — За управу гімназії: **д-р В. Щурат.**

— **Туберкульозний диспансер.** Заходом Українського Гігієнічного Т-ва у Львові отворено при „Народній Лічниці", вул. Петра Скарги, ч. 4. туберкульозний диспансер, в якому уділяється поради хорим на туберкульозу від год. 12—2 в середу, четвер та в неділю. Від дня 25. червня ц. р. у вівторок, середу, четвер, пятницю та в неділю в цих самих годинах. Ординують лікарі: д-р Цимбалістий, д-р Гнилевич, д-р Прийма, д-р Панчишин.

— **Найвигідніщою і найпрактичніщою** обувю на літо є полотняне взуття. Найновіші моделі в ріжних барвах можна набути у всіх філіях і представництвах

ДельКа

Зі спортового життя.

Україна — Гакоах (Станисл.).

Змагання за мистецтво „А" кляси між попищими дружинами відбудуться в неділю, 16. червня в год. 11. передпол. на грищу Цитаделі, тому, що площа „Сокола-Батька" занята в цей день „Лугом".

З уваги на те, що від висліду цих змагань залежить, чи „Україна" в другій половині розгривок поправить своє становище в табелі мистецта, Дружина виступить у репрезентаційному складі з Мурським на середині нападу, що дає запоруку, що зуміє виявати противникові два цінні пункти.

ПОШУКУЮ кімнати з харчем на час ферій в Станиславові або у священника—в здоровій, лісистій місцевости — між Станисл. і Чортковом, близько станції. Зголошення негайно слати до Адміністрації для „Учительки". 2133 1—1

Український Театр під дир. Ів. Когутяка:

Буськ:
неділя 16.VI Маруся Богуславка
понеділок 17.VI Пташник з Тиролю
вівторок 18.VI Кума Марта
середа 19.VI Король життя.

Золочів:
четвер 20.VI Пташник з Тиролю
пятниця 21.VI Король життя.

Концерт у честь І. Франка. Філія Т-ва „Просвіта" ім. Т. Шевченка у Львові спільними силами своїх читалень уладжує дня 16-го ц. м. год о 4. попудні на площі Читальні „Просвіти" на Личакові (вул. Крупярська) Концерт у честь Івана Франка. Вичерпуюча програма в афішах. У випадку непогоди концерт відбудеться в домівці згаданої читальні. Білети можна набувати в передполудневих годинах у канцелярії Т-ва „Просвіта", а в дні концерту при касі.

В днях 18—21. червня 1929, у Львові, на Ялівці, на пасіці „Сільського Господаря", відбудеться Пасічницький курс для агрономів і студентів-рільників. На курсі викладатимуть кращі пасічники з краю. Зголошення приймається до 18-го ц. м. в Т-ні „Сільський Господар", Зіморовича 20. 2240 1-1

„Студенство і кооперація" — відчит д-ра Карла Коберського відбудеться дня 16. червня ц. р. о год. 6 веч. в авлі Акад. Дому при вул. Супінського 21. заходом Товариства Прихильників Освіти. Вступ за добровільними датками.

Ігуменат монастира св. Макрини у Львові при вул. Потоцького 95. подає отсим до відома, що наступні **3 денні реколенції** для Вп. Пань жінок священників і учительок зачнуться дня 2 липня вечором. Оплата за харч і мешкання денно 4 зол. Постелі не треба привозити. Зголошуватися найдальше до 25 червня ц. р. 2236 1—3

Програма радіо.

Неділя 16-го

Льондон (356) 22.05. Камерний смичковий квартет.

Париж (1744) 13.45. Симфонічний концерт. 20.45. Цирк-радіо.

Берлін (475,4) 16.40. Концерт з кавярні. 20.00. „Орлов" оперетка.

Відень (519,9) 15.45. Концерт капелі. 18.45. Камерний концерт.

Мілянo (504,2) 17.15. Концерт мандолінистів. 18.00. Джезбенд.

Будапешт (545) 19.20. Військова орхестра. 22.30. Циганська музика.

Ленінград (1000) 12.00. Музична всеросійськ. Олімпіяда.

Париж (1744) 21.15. Концерт — форт.—скрипка, пісні.

Берлін (475,4) 21.30. Твори Людвіка Спора.

Відень (511,9) 20.00. віолонч.-фортеп.

Рим (443,8) 21.00. Легка музика.

Мілянo (504,2) 20.30. Оперетка.

Будапешт (545) 17.40. Циганська орх.

Ленінград (1000) 16.45. Оперовий спів.

Москва (1442,3) 10.00. Музичний вечір.

Харків (1680) 18.00. Камерний концерт. 20.00. Популярний концерт.

Варшава (13.95) 17.55. Легка кавярн. музика.

Братислава (277,8) 16.30. Концерт.

Харків (1680) 19.30. Народня музика.

Варшава (1395.1) 20.30 і 21.15. Популярний концерт Фільгармонії.

Познань (339,8) 20.30. Веч. концерт.

Прага (343,2) 12.05. Орхестра.

Брно (432,3) 19.20. Америк. оперетка.

Понеділок 17-го.

Льондон (358) 23.20. Студентські пісні, хор. 24.00. Танці.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича.

Турка:
16.VI Маруся Богуславка.

Борина:
17.VI Осінні Маневри.
18.VI Тітка Чарля.
19.VI Чесна Сузанна.
20.VI Базар.

Сможе:
21.VI Осінні Маневри.
22.VI Маруся Богуславка.
23.VI Вій.

Сколе:
24.VI Осінні Маневри
25 VI Базар.
26.VI Чесна Сузанна.
27.VI Тітка Чарля.

Готується до постановки: „Доріна", „Весілля при ліхтарних" і „Захар Беркут". До Театру заангажовані: артистка Театру Львівської Кооперативи і Т-ру п. Стадника п. Бенцалева, п. Цісикова, а також дирігент тихже театрів п. Цісик. 2218 2—?

УНЕВАЖНЮЮ згублену військову книжочку видану через ПКУ. в Станиславові на ім'я Назаревич Олександер рожденний 1901. 2229 1—?

ПРИЙМУ спільника до косметичного інституту Д-р Тушинський, Львів, вул. св. Софії ч. 5/18. 2239 1—1

ДІВЧИНКА з виділою школою і шиттям, невибаглива, ляґідна, потрібна негайно до товариства 5-дітьох дівчинки. Зголошення: Ольга Філяс, вул. Театинська ч. 3, між 2—4 год. попол. 2213

Шир'іть наш часопис!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ПЛАТИМО високі ціни за золото, бриллянти і перли Домбровські-Розважевські, Львів, (Готель Жоржа), вул. Академічна ч. 2. — Опінка безплатно 13 6 57—?

НА рати Матераци з подушки 30 зол. Волосінна 75'—. Вклади дротяні 26'—. Канапки до розкладання гобелінові 55—. Фотелини розкладані 45'—. Гобелінові отомани 55—. Ліжка сітяні 40'—. Вішала стоячі 25'—. Умивальни 5'—. Ліжко мосяжне 200'—. Дітячі білі лякеровані 30'—. Фабрика ЗАКС, вул. Личаківська ч 132. 1779 5—5

КОСІВ, за Коломиєю, пенсіонат п. Лукашевської поручає покої сонячні з первовядним удержанням, ціни умірковані. 1877 16-20

ДОКТОР прав чеського університету в Празі гладає місця в адвокатській канцелярії. Ласкаві згодошення під „Негайно" до адміністрації „Діла". 2217 2 3

ГОДІННИКИ тільки найліпших фабрик преціозійні продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони звісна фірма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Вярійська ч. 5. 3 180-?

ПАРОВИЙ БРОВАР У КАЛУШІ поручає свої знамениті вироби пива: експортове, дубельтове, чорне у фляшках і бочках по цінах уміркованих. Заряд бровару. 1996 6—?

Оселя робітників пера.

Виказ ч. 22.

На заклик „Т-ва письменників і журналістів ім. Ів. Франка" зложили дальше на оселю українських робітників пера в Ямнім: 373) д-р **Михайло Сірко, Броди 10 зол.,** 374) **Ст. Вишницька, Перемишль 5 зол.,** 375) **Осип Пеленський, Бережани 3 зол.,** 376) **д-р Волод. Електорович, Чортків 50 зол.,** 377) **Олена Сагайдак, Лани 5 зол.,** 378) **Іван Білинський, Пчани 5 зол.,** 379) **Петро Зубрицький, Порохник 5 зол.,** 380) **Кооператива „Сила" в Доброгостові 15 зол.,** 381) **Юліян Лепкалюк, Галич 5 зол.,** 382) **Анна й Олена Кулиничі, Борниничі 10 зол.,** 383) **Володимира Жуковецька, Олесько 10 зол.,** 384) **д-р Іван Сохацький, Калуш 15 зол.,** 385) **інж. Володимир Дутко, Станиславів 10 зол.,** 386) **о. Андрій Гавришак, Усте Зелене 5 зол.,** 387) **Микола Тадух, Перемишль 10 зол.,** 388) **Ольга Савицька, Перемишль 5 зол.,** 389) **д-р Степан Дмоховський, Перемишль 20 зол.,** 390) **д-р Іванна Коченашева 10 зол.,** 391) **о. Перхач, Перемишль 5 зол.,** 392) **„Український Інститут для дівчат", Перемишль 50 зол.,** 393) **д-р Юрій Соневицький, Дрогобич 10 зол.**

Жертви проситься пересилати і складати в Земельнім Банку, Львів, Словацького 14, або в Адміністрації „Діла", Львів, Ринок 10, II. пов.

ПОШУКУЮ товариша до Америки, постараюся, що буде міг їхати. Хто був в Америці нехай ізголоситься письменно під „Добра нагода" до „Діла" — Львів. Листи проситься писати латинкою. 2235 1—1

Театри.

Великий Театр.

Субота, 15. червня, год. 7.30, „Пігмаліон", гост. виступ А. Венгерка.

Неділя, 16. червня, год. 3. попол. „Жидівка", опера.

Неділя, 16. червня, год. 7.30 веч. „Пігмаліон", гост. виступ А. Венгерка.

Малий Театр.

Субота, 15. червня, год. 7.30 веч. „Сильвія купує собі чоловіка", 50 проц. знижки.

Неділя, 16. червня, год. 3.30 попол. „Поїзд марево".

Неділя, 16. червня, год. 7.30 веч. „Сильвія купує собі чоловіка", 50 проц. знижки.

Кіна.

„Аполльо": „Спортовець із любови" (Бастер Кітон).

„Кольосеум": Козаки (Толстого).

„Леп": „Пат і Патахон як герої".

„Люна": Батьки та діти.

„Марусенька": „Новочасний Казанова" (Гарі Лідтке).

„Оаза": „Батьком стати не тяжко".

„Паляс": „Право молодости".

„Пан": „Моряки та білявки".

„Пасаж": „Цирківка Ріта (Гут Джіб

„Утіха": „Пат і Патахон в обличчі смерти".

„Фатаморгана": „Серце не слуга".

„Химера": „Жінка це гріх" (М. Лекобри).

Тому, що і „Гакоаг" схоче поправити своє загрожене становище і буде боронитися всіми силами перед програною, слід надіятися дуже амбітної і завзятої гри з обох боків.

Наше громадянство, яке численно вибирається на повищі змагання, повинно задержати повний спокій, щоби не дати противникові причин до нарікань і протестів.

Зі секції наколесників.

Змагання за мистецтво секції наколесників С. Т-ва „Україна" на 1929 рік відбудуться в неділю, 16. червня на просторі 30 км. Рівночасно відбудуться змагання на 10 км. за нагороди відбудуться змагання на 10 км. за нагороди в жетонах. Зголошення до змагань приймається в жетонах. Зголошення до змагань приймається на старті. Від сідла 50 сот. Старт і мета двіста метрів за гришем „Погоні". Початок точно год. 9.30 рано.

В середу, 19. червня відбудуться сходини секції наколесників С. Т-ва „Україна" в домівці „Союза Українських Купців", Підвалля 9. На сходинах дістануть змагуни нагороди і памятникові дипльоми. Початок сходин год. 7. веч.

Пані Добродійка закупить найдешевше вгілину жіночу конфекцію тільки в нововідкритій **ЦЕНТРАЛІ ЖІНОЧОЇ КОНФЕКЦІЇ** Братів Карель **Львів, Ягайлонська 7.** (pir 3-го Мая) **Філія Станиславів** (Пасаж). 2211 3—3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жилунка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентгеном. 12—24

Д-р Мирон Вахнянин

ординує від мая до жовтня

в Карльсбаді

Mühlbrunnstrasse 9. дім „Wied".

1491 Тел. 19—91 4—8

Д-р Роман Перфецький

веде свою адвокатську канцелярію

ЛЬВІВ, вул. БЛЯХАРСЬКА, 9.

1562 (поруч Ринку) 5—10

В літниську клімат. ДОРА

Віллю Олена догідно, прегарно положена близько ставу. Простора і дуже сонячні кімнати з верандами, газ і горід, приймає на пенсію від 1/6. Харч добрий, ціна помірна з харчем в червні 7 зл. Зголошення до зарядч. 1045 5—5

ЛІЖКО полеве зложиме „Патент" з матерацом, займає як найменше місця **30 зол.** На провінцію висилаю по одержанню задатку. Фабрика **ЗДЖС** Львів, вул. Личаківська ч. 130. 1977 5—5

Звичайні Загальні Збори

Тов. Кред. господарського „Народний Дім" кооп. з обм. порукою в Любачеві

відбудуться дня 24 червня 1929 р. о год. 3 поп. в домівці читальні „Просвіти" в Любачеві з слідуючим порядком нарад:

1) Відкриття Зборів. 2) відчитання протоколу з попередніх Заг. Зборів, 3) звіт Управи і Надзірної Ради з діяльности за адміністраційний рік 1928. 4) затвердження звіту і більансу за 1928 р. та одобрення діяльности Надзірної Ради і Управи, 5) розділ чистого зиску, 6) внески і запити.

Звіт, річні заміжнення і більянс виложені в льокалі кооперативи для перегляду членам. Надзірна Рада.

Присилайте передплату!

2

СІЯЧ ЗАРАЗИ

Виголований в багнах і малярії, комар прилітає до людини з зарязами небезпечної фебри. Флїт нищить не тільки комахи, які ми бачимо, але доставшись до шпар і щілин в яких ховаються і плодяться комахи, нищить також їх зародки. Убійчий для комах Флїт є підданого нешкідливий для людей.

Флїт не можна порівнювати з іншими середниками проти комах, бо він є основним середником, який не виключає ніяких сумнівів, що до добрих наслідків його дїлання. Замовляйте Флїт від нині, купуючи його бляшанку з розпилач. 1—1

FLIT

МИКОЛА МАКСЯК ур. 1898 р. в Конюшківці, Броди, увільнився від службу військової внаслідок інвалідности через ПВУ. Львів, вул. Стрийська. 2241 1—1

РАДІО! „Анода", Львів, Рутовського 2. **Тел. 26-56.** Дешева посезонова продажа по безконкуренційних цінах. 2241 2—1

:: НАЙБІЛЬША В КРАЮ ФАБРИКА ДЗВОНІВ ::

БРАТІВ ФЕЛЬЧИНСЬКИХ

В КАЛУШІ, ВУЛ. СІВЕЦЬКА ч. 18.
В ПЕРЕМИШЛІ ВУЛ. КРАСІЦЬКОГО ч. 63.

відливає на замовлення дзвони гармонійні й поодинокі, а постійно удержує на складі понад 20 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.

ЦІНИ ПРИСТУПНІ - СПЛАТА РАТАМИ

При надсиланні запитання просимо... Дзвони рекомендовано

2258 51—52

Кожна ощадна елєґантка знає, як обережно треба прати шовкове білля

ТІЛЬКИ дома — і о скільки можна під особистим доглядом, треба прати всілякі стрійні шовкові dessous у благодатній піні Lux'u, котра не тільки пере дуже добре, але і регенерує. Тільки через часте і систематичне прання в Lux'-і, можна осягнути зразкову чистоту, тривалість і гарний вигляд цих гарних частей одягу.

В Lux'-і славно переться шовкове білля, кольори не змінюються, — а чим частіше його переся, тим воно стає мякше і приємніше в ношенні. Шовк набирає своєрідно вибагливого полиску під впливом Lux'-u. Lux продовжує істнування делікатних матеріялів.

Як послугуватися Lux'-ом

Жменю милянних кришталиків розпустити в відповідній кількости гарячої води, убити з того густу піну і зачекати аж вистигне.

В літних милинах прати обережно, вигнітаючи долонями. Коли все цілком чисте, сполоскувати дбайливо в літній воді, міняючи її тричі. Повісити в перевійнім місці.

LUX

Lx 1-6-29-P

Ідеальні автобусові підвозя

BROCKWAY

звані в Америці „Highway-Express" (шосовий експресс) похвально здали іспит і на польськім грунті.

Люксусові автобуси, що курсують по цілім краю, а місця здобули собі признання фахівців і симпатії публики.

Інформації, що відносяться до всіх типів (від 1 ¾ до 5 тон) уділяє заступництво: 2232 1—1

„BROCKWAY", Львів, Баторія 34 Tel. 8-09.

Фабрика шельок і підвязок

САНЯ ЛЯНДАУ

Л Ь В І В,

Рінницька 12. Тел. 66-37.

поручається

П. Т. КУПЦЯМ

І КООПЕРАТИВАМ.

2237 1—2

Чудуватися буде

кожний автомобіліст внаслідок, зараз по першій пробі, замов ще нині ориг.

U. S. A.

БЕНЗИНОВІ ТАБЛЕТКИ.

Ціна 1. оригін. пушки зол. 25—

2228 1—1

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Вулок ч. 10.

Ч. 133 (11.474). Львів, вівторок 18. червня 1929. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телєграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телєф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

В мініятур-калєйдоскопі.

Львів, 17. червня 1929.

В статтях: „Оптимізм і песиміям" та „Tertium non datur" засували ми сучасний стан суспільно-політичних справ у Польщі та намітили дальший розвиток подій в його льогічному ході. Одначе польське життя має свою окрему, шецифічну льогіку, що виявляється зигзаковатими ходами, розвиваючись неправильними припливами й відпливами. Розумова функційність в тій льогіці розвитку часто уступає місце стихійно-чуттевим явищам впертости, завзяття, ненависти, перекірливости, що викривлює, спиняє або приспішує в іншому напрямку хід життя сучасної Польщі.

При розгляді життя сучасної Польщі все мусимо мати на увазі, що воно в своїх головних струях відбувається під обсерваційною поверхнею, за кулісами і тільки в ряди-годи якась відлога того життя пробивається назверх. Та спробуймо хоч сяк-так позбирати і впорядкувати деякі зявища останніх днів.

В днях 12. і 13. ц. м. відбувся у Варшаві конґрес польської народньої партії „Визволення", який у винесених резолюціях ствердив, що польська держава в останніх літах всупереч інтересам народніх мас і конституції дуже віддалилася від демократичних ідеалів. Теперішній уряд є безпрограмовий. Багато сил зужиткується на давлення мас і на приневолювання до горожан поліційної системи. На поверхню життя витягається представників консерватизму і землевласництва, одночасно змагаючи до знищення селянських і робітничих організацій. Письменний виступ марш. Пілсудського вважає взід „образою всього народу". Взід солідаризується з акцією парляментарного клюбу щодо віддачі під суд Держ. Трибуналу б. міністра скарбу Чеховича. Завдяки політиці уряду голодує село, навіть цілі повіти. Партія вважає своїм обовязком вести боротьбу з урядом на всіх доступних їй ділянках праці. На парляментарному терені партія вестиме боротьбу за справді демократичну конституцію, за ощадности в фінансовій господарці і т. і. Щож торкається співділання зі селянськими партіями (Хлопським Сторонництвом і „Пястом"), то взід уповажнює президію партії і клюбу навязати ближчі взаємини з тими партіями, змагаючи до **тісного виборчого порозуміння.** Так само вказаною ближча співпраця з лівицею з метою довести до селянсько-робітничого правління.

Отже в часі, коли одна з народньо-селянських польських партій передбачує нові вибори і з тією метою змагає до консолідації селянсько-політичного руху і до порозуміння з робітничою лівицею, загострюючи опозицію до уряду, — в кермуючих сферах наростають інші пляни. Варшавський кореспондент „Фосіше Цайтунґ" (як передає краківський „Напшуд") твердить, що військові кола не є вдоволені д-ром Світальським із приводу його безчинности. Мовляв, він лякається кожного самостійного кроку, все вичікуючи приказу з інспекторату збройних сил. Колиж звідтіля немає відгомону, він не знає, що робити, і нічого не робить. Пасивність д-ра Світальського доведе його в-осени до уступлення. Його місце займе теперішній керманич міністерства скарбу Матушевський, а на становище мін. фінансів верне обвинуваченій Чехович. Новий премієр переведе всі пляни військових кол, фашизуючи Польщу й усуваючи зайві декорації конституційно-демократичного ладу. Зі зрозумілих причин не подаємо цілої китиці поголосок на теми осінніх змін, що ширяють у громадянстві, виходячи із санаційних кол. Краківський „Напшуд" не погоджується із твердженням про безчинність уряду д-ра Світальського. Ні, уряд не є зовсім безчинний, не вважаючи на мертвий сезон і на познанську виставу. Він підготовляється до осінньої гри на терені міністерства праці і суспільної опіки. Мін. Пристор, розвязавши на днях у Познані взід Союзу Кас Хорих, починає подекуди розвязувати виборні управи цих установ і вводити в них комісарство, підчиняючи їх впливам проурядових груп (бебістів і бебесістів).

Як бачимо, з обох боків іде обопільна ломка й підготовка до осінньої зустрічі і вирішення. Обі супротивні сили зустрінуться зі собою ще перед осінню на терені Державного Трибуналу при нагоді обвинувачення і розправи над б. мін. Чеховичем. Тоді ще яскравіше позначаться сили і ступінь ненависти обох таборів.

Немає найменшого сумніву, що проурядовий табор іде до завершення своїх змагань явною диктатурою, можливо викінченим фашистівським устроєм. Та немає також сумніву, що демократичні і взагалі опозиційні чинники (крім ендеції) ставлять тим змаганням значний опір, бажаючи відсунути вирішення двобоєю на пізніший і більш пригожий для себе час.

Як ми вже зазначили в статті „Tertium non datur", льогіка подій повинна довести в-осени до нових виборів та в їх висліді до передачі влади демократичній лівиці. Одначе в Польщі можливі всякі несподіванки. Рішаючим буде тут мабуть вплив міжнароднього терену. Як подає „Курер Варш." неназваний париський дипльомат зазначує, що у звязку з англійськими виборами положення в Европі основно змінене, і Польща з якнайбільшою обережністю мусить слідкувати за розвитком подій в Европі. Відвідини чолових провідників II. Інтернаціоналу (який має владу в Німеччині й Англії), відвідини, заініційовані пепесівцями, теж не можуть лишитися без впливу на дальший розвиток подій в Польщі. А це дає основу думати, що в осінньому двобою (якщо події знову не зміняться) побідником повинна вийти польська демократична лівиця.

Будете мати викиди совісти,

якщо Ваше мешкання обікрадуть вломники, а Ви його передше не обезпечите в

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

За обезпечення домашнього уряджения на зол 1000, пересічна річна премія враз з додатками виносить зол. 4·—.

Українська еміґрація в Злучених Державах.

РОЗМОВА З Д-РОМ КІБЗЕЄМ ЗІ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

(Докінчення.)

Як реагують наші еміґранти на громадсько-політичні справи?

Загально слід ствердити, що між українською еміґрацією, стало осілою в Злучених Державах, не богато займається та інтересується актуальними справами американської політики. Ще найбільше звертають там увагу на політичні справи американського життя в часі виборів. Тоді українські еміґранти, що є американськими громадянами, примушені обставинами реаґувати на виборчу політичну боротьбу. Наша еміґрація за молода, вона за тісно звязана традицією та кровними звязками з рідним краєм, щоби американські та політичні справи могли в неї брати перевагу над українськими. І томуто, коли говорити про вразливість нашої еміґрації на явища суспільного та політичного життя, то треба все зазначувати, що мається на уваґі її вразливість на хід українських політичних подій та суспільно-політичних явищ.

Тут слід зазначити, що диференціяція політичної думки серед української еміґрації відповідає з правила диференціяції тієї думки в старому краю. Найсильнішою, організаційно найбільше споєною, а при тім найвпливовішою є національна група української еміґрації. Вона політично зорієнтована так, як найбільша в краю політична партія, а саме: УНД. Обединання. На зовні репрезентовна ця група в Злучених Державах національним щоденником „Свобода", органом найбогатшого і найстаршого асекураційно-допомогового товариства „Український Народній Союз". Крім цього впливам цієї національної групи підлягають і деякі інші пресові органи, як „Америка" та „Народне Слово".

Останніми часами другою щодо сили та впливів політичною групою є українські інтернаціоналісти. Вони зорґанізовані переважно при робітничих домах. Очевидно, що вони вповні зорієнтовані на Радянську Україну. Переважають між ними своїми впливами здеклярировані комуністи, хоч таких не богато. Така моя думка про цю групу. Її головним органом є „Українські Щоденні Вісти", що виходять у Нью-Йорку.

Третьою з черги щодо впливів є група Цеглинського-Січинського, що визнає політичну платформу соціялістів-радикалів у старому краю. Її органом є „Народня Воля".

З черги слід назвати гетьманців. Вони доволі слабі та без ширших впливів. Накінець слід згадати і про т. зв. індеферентних у таких справах. Таких є в Злучених Державах не мало.

—o—

Як представляється стан української еміґрації під культурно-освітним оглядом?

Силою обставин та наслідком своєрідного консерватизму українська еміґрація довгий час була неподатна на культурні впливи американського середовища. Одиноким політичним і впадаючим у вічі впливом американського середовища була ноша, а далі ще й харчі. Одначе зчасом впливи окруження ставали щораз помітніші. Проходили вони до наших еміґрантів ріжними шляхами, а найбільше мабуть таки через американську школу. За посередництвом школи входив цей культурний вплив у саму родину українського еміґранта і через те він був і є найсильніший. І коли між старими нашими еміґрантами бували й анальфабети чи напівanальфабети, то їх діти дістали вже цілком правильне шкільне виховання. Давніше не було серед наших еміґрантів тяги до освіти, то значить вона не проявлялась на зовні наприклад посиланням дітей до вищих шкіл. Діялося це між іншим також тому, що еміґрант-робітник стояв та й тепер ще стоїть краще під матеріяльним оглядом від інтелігента-еміґранта. Коли численні наші робітники мають свої авта, домн, то еміґранти інтелігенти не мають ні одного ні другого. Одначе останніми часами змінилися погляди наших еміґрантів і під тим оглядом. Вони переконались, що добрий фаховець, чи то інжинір, чи будівничий, чи лікар, чи адвокат стоїть таки краще ніж робітник. І тому стали слати своїх дітей до середніх та вищих шкіл. Діється це особливо в кругах заможніших еміґрантів. Досі в Злучених Державах дуже мало фахової нашої інтелігенції. Так наприклад лікарів нараховують 14, дентистів 3, адвокатів 6. Коли взяти чисельність української еміґрації на увагу то треба підкреслити, що тих українських лікарів, адвокатів, дентистів та інших фахівців рішучо замало. Під теперішню хвилю є на американських вищих школах доволі богато української молоді. Отже стверджую, що останніми часами культурний рівень нашої еміґрації чимраз то вищий. У Злучених Державах появляється кругло десять українських газет. Це без сумніву замало. Та не треба забувати, що українська преса заспокоює тільки частинно культурні потреби культурнішої частини нашої еміґрації, а саме: вона інформує її виключно про українські справи. Про інші культурні та суспільні справи, черпає культурніша частина нашої еміґрації відомости з американської преси.

Який маєтковий стан української еміґрації?

На загал треба ствердити, що маєтковий стан нашої еміґрації середній, а в американських відносинах навіть нижче середнього. Ро-

зумію це так, що наші емігранти мають добре. Те, що мають і що заробляють вистарчає їм на життя і на невеликі ощадности, але досі, треба сказати, не видала наша еміграція споміж себе бізнесменів більшої міри. В нас майже нема мільонерів. Найбогатшою богатомільйоновою установою є „Український Народній Союз". Добре стоять і інші „Союзи", як „Робітничий Союз", „Народня Поміч", але вони не дорівнують майном першому.

До найбогатших українців в Америці належать д-ри В. і М. Сіменовичі і містер Смук у Шікаго. Поза ними є серед нашої еміграції доволі людей, що розпоряджають майном від 50 до 100 тисяч долярів. Таких найдете по 5 до 10 у кожному містечку, де бодай трошки більша українська кольонія. Вже менше є таких, що мають по 200 до 300 тисяч долярів майна. Але такі є. Останніми часами появилося на американському терені кількох наших молодих, рухливих біснесменів. Вони, здається, дійдуть скоро до великого майна.

Льойд Джордж про напрямні політики лібералів.

Ліберальна фракція англійської палати послів одноголосно вибрала Льойда Джорджа своїм головою. Після вибору він виголосив промову про відношення партії до уряду. Він завважив, що ліберальна фракція в парляменті заступає 5,3 мільонів англійців та англійок. Становище ліберальної фракції тяжке. В цьому парляменті вона є рішаючим чинником у боротьбі між обома іншими великими партіями. Ліберальна партія не буде використовувати свого становища в дрібних партійних справах. Одначе вона твердо знає, що є одиноким заборолом проти соціялізму в Англії. Ліберальній партії дуже пошкодили внутрішні непорозуміння. Тепер одначе вони усунені і тому треба при найближчих виборах сподіватися кращого вислїду.

Далі Льойд Джордж розвинув думку, що соціялістичний уряд має переводити лише домагання ліберальної програми. Коли він спробує вхитрити від цього, ліберали будуть поборювати його. Як тільки соціялістичний уряд зробить найменшу спробу правити в дусі соціялізму, він буде повалений.

У справах закордонної політики Льойд Джордж заявив: я чекаю від уряду, що він негайно полагодить справу з дурноватою ревізією з „Аркосі" і наново навяже дипльоматичні взаємини з Радянським Союзом. Далі треба негайно забрати англійські війська з Надренії. Закордонна політика має виходити з засади, що наші мусять полагоджувати свої суперечки за допомогою мирових судів, а не шляхом насильства.

Вкінці своєї промови заявив Льойд Джордж, що конче треба перевести виборчу реформу, щоби англійські вибори перестали мати характер льотерії. Він закликав усіх присутніх вже тепер готуватися до нових виборів.

Престіж чи інтерес?

Про загальну краєву виставку в Познані.

(Від нашого кореспондента.)

Познань, 11. червня 1929.

III.

У першому нашому допису із познанської виставки говорилося про її загальний характер, національний і репрезентаційний принцип, закладення покладене під її організацію, та згадано про фатальні наслідки, які потягнуло поставлення виставки на котурни престіжу — для її фінансового успіху. Вчора подали ми жменьку фактичних даних, не скриваючи додатніх сторінок виставки. Сьогодні, на закінчення, хочемо заторкнути питання, у польській пресі або дискретно зовсім промовчуване, або дуже обережно крізь рядки перемичуване. Це — дорожня у Познані, або ще вірніше — кошта, получені з поїздкою на виставку.

Коли однобокий національно-польський, а не загально-державний характер виставки є найголовнішою посередньою причиною її фреквенційної невдачі, то безпосередньою причиною відстрашення публики від Познання стали тамошні ціни. Передовсім сам вступ на виставку коштує нормально 4 зол., крім окремого вступу до палати мистецтва, пальмарні, й — очевидно — різних імпрез у „веселому містечку". Карта вступу дає право на одноразовий побут на терені виставки, себто, вийшовши поза її межі та вернувши назад — треба платити других 4 зол. Ясна річ, що оглянути 111 обєктів розкинених на великанському просторі 60 гектарів протягом одного дня, є річю фізично неможливою, тим паче, що вже після кількох годин безперервних оглядин затрачується усяку перспективу і в памяті не залишається ні одна подробиця! Ясно теж, що перебувати цілісінький день на терені виставки, хоча й ніби там „усе є", ніхто не може та не хоче, бо нікому не хочеться — дістати мотилиці! Мало теж прогульковців їде до далекого Познання на коротший час, ніж три дні, — мало теж котрого чоловіка пускає туди жінка одинцем. Значить, три дні для двох осіб у Познані коштує 48 золотих самого вступу на виставку! Чуєм я, що люди постійно домагаються остемпльовування білетів при виході, щоби мати право повороту на виставку, домагаються одноразових білетів важних на кільки днів — але таку реформу введуть мабуть лише тоді, коли єдиними „прогульковцями" буде адміністраційна служба.

Інший зразок цін: Вибудувано мерщій спеціяльно на час виставки величезний готель на 360 кімнат, так і названий виставковим готелем Польонія". Готель чистий (бо новий), гарний, але... Але маленька одноособова кімната, на партері, з вікном на подвір'я, без телефону, лазнички та вмивальні з краном теплої води, значить — кімнатка більше ніж скромна, коштує на одну добу 27 зол., плюс обовязковий перший сніданок 3 зол., плюс 15 відс. для служби, разом 44 зол. 50 сот. Подібна кімната на 2 ліжка — 33 зол. і т. д., разом на добу 68 зол. 85 сот. Кажуть, що це вже ціни знижені, бо були ще вищі!... Очевидно, що можна мешкати в Познані дешевше, але хто приїжджає спеціяльно на виставку та ще й Познання зовсім не знає, не розпічне пошуканок за хатою, коли під носом, близенько двірця і при самій виставці має спеціяльний готель для позаміщевих гостей. Наслідок такий, що в місяць після відкриття виставки готель вів мертвецькою пустков і єдиний „рух" роблять портіери та членна служба...

Взагалі всякий славянський брат (за виїмком, здається, чехів) не є рилнав купецької калькуляції на 20 чи 30 відс. зниску, лише починає від трьох сот вгору; хоче збогатитися за одним махом! Рахували, мовляв, організатори виставки особливо на земляків з Америки. І справді, процільки поляків зпоза океану приїжджають одна за другою. Але замість скермувати їх просто з корабля до познанських потягів, скермовують їх — після документного обскубання у Гдині — до Варшави. Там протягом кількох днів обголять усіх „американців" під волос, чисто і гладко. Коли-ж такий кохапий родак попадає врешті до Познання, він такий перелякапий та розварений, що в Познані сварпться уже за кожний сотик!

Ресторанів на самому терені виставки чимало, а них найбільший, т. зв. центральний, Гуттера, поверховий. На горі ціни вищі від першорядних ресторанів у Варшаві (треба, очевидно, зачинати від горівки й закуски, бо інакше кельнер бачить перед собою не гостя) вдолі — довгі столи у величезній салі з несамовитим видом касарні чи бараку; для харчування масових шкільних прогульок, місце дуже добре, для людини з сякими-такими „буржуйськими пересудами" — трохи не тем... І в цьому ресторані ціни теж були де-де вищі, ніж є тепер у Варшаві: тепер кажуть, Гуттер збирається ліквідувати свій ресторан на виставці, бо кошта самої адміністрації не стоять у ніякому відношенні до прибутків.

Взагалі нині стриманий бодай дальший аріст доріжні, яка в перших днях після відкриття розшаліла до небувалих у Познані цін. Міська комісія примусила до знижки, загрозила карами і т. д. — але вже було за пізно. Ціни на харчі все одно остали грубо вищими, ніж були перед виставою — і тому всі мешканці Познання до виставки настороженні так як порожо! А паніка, яка огорнула перших прогульковців, заразила й кандидатів у краї. І цього вражіння злагіднити вже не можна, тим паче, що згори наслані приклали і нині є справді мало заохочуючі...

Ось ще один приклад: на виставці продають вироби тютюнового монополю — на 20 відс. дорожче, ніж звичайно! Підпилений не курець, — але чи справді не можна було продавати цих кращих, спеціяльно для виставки призначених, сортів тютюну чи папіросок по звичайній, а то й нижчій ціні?! Отже бачимо, що не лише приватні підприємці чи управа виставки, але й самі монопольні підприємства теж саме причиняються робити лиху кров у відвідувачів Познання. Важко поставлена справа і в ділянці комунікації: для подинокох осіб процедура дістати знижку дуже

Д-Р Е. БУРАЧИНСЬКИЙ.

25-ліття Народньої Лічниці.

Святкування вювілею Лічниці властиво трохи спізнене, бо 25 літ від її заснування минуло вже у минулому році. Та ми хотіли святкувати цей ювілей не лише так, як тепер, але і сотворити живий памятник, а ним мала би бути будова українського шпиталя у Львові; ми надіялися, що поставимо бодай угольний камінь під його будову. Одначе не не легка річ. Стали тому на перешкоді і трудноші матеріяльної натури, брак фондів, а й досі ще не вдалося нам виєднати дозволу у влади на будову. Тож тоді було ювілей відкладати дальше.

Але і підготовка до такого скромного свята не пішла легко. В часі війни всі книги й акти Лічниці пропали і треба було реконструювати її історію будьто з часописних заміток, будьто з особистих споминів, чи заміток громадян, які брали участь у заснуванні товариства. Велику поміч подав нам при цьому д-р Кость Левицький і на цьому місці належиться йому признана подяка.

Головним ініціятором заснування Лічниці був бл. п. д-р Евген Озаркевич, лікар у Львові, що підніс цю думку ще у 1902 р. Бажанням його було створити філянтропійну установу, в якій наші лікарі мали би безплатно подавати лікарську поміч убогим хорим. Тут мало би також бути перше місце сходин і праці українських лікарів, та ще мало дати згодом підставу до заснування станової організації українських лікарів у краю. І так воно сталося. За кілька літ повстало українське лікарське товариство, а за дальших кілька літ почав виходити перший лікарський орган „Здоровє" під редакцією д-ра Озаркевича.

Коли він шукав порали у правників, тоді і-р Кость Левицький порадив йому, що треба наперед заснувати добродійне товариство на підставі закону про товариства тому, що треба було створити правну особу, яка мала би дістати опісля дозвіл у властей, щоби таку лічницю вести. Негайно уложено статут товариства, в якім сказано, що метою товариства є подавати безплатно лікарську поміч убогим хорим без різниці народности і вірознвідання, що до цієї цілі має довести утримування заведення, де лікарі будуть давати поміч, а по змозі навіть подавати хорим безплатно ліки.

Статут одобрено на зборах основників і дня 20. грудня 1902 р. вислано до намісництва у Львові, яке рескриптом з 22. січня 1903 р. приняло заснування товариства Н. Л. до урядового відома.

Лікарів українців було тоді у Львові небагато. Були ще: д-р Петро Сушкевич, д-р Коссак, д-р Щасний Сельський, д-р Антін Хомин, др Софія Мораченська, д-р Озаркевич та д-р Михайло Кощба. Отже треба було до товариства приєднати і інших громадян, щоби дати йому ширшу підставу. У першій лінії заінтересувалося установою наше духовенство, а потім і інші члени громадянства. Членами основниками стали: крилошани о. Богдан Нарко і о. Іван Чапельський, катехит о. Іван Рудович, нотар Осип Онишкевич, д-р Кость Левицький, член краєвого виділу Михайло Гнилжук, д-р Озаркевич, а з міщанського братства Михайло Павлишак.

Опісля запросили основники митрополита гр. А. Шептицького на покровителя Н. Л. Митрополит не тільки прийняв покровительство, яке він виконує з батьківською дбайливістю аж до нинішнього дня, але і відступив Н. Л. цілий дім при вул. Петра Скарги 4. і своїм коштом уладив дім на приміщення Н. Л. Цей щедрий дар митрополита, за яким пішли опісля і дальші жертви, став основою заведення у житя Н. Л. у Львові.

Перші Загальні Збори товариства відбулися дня 21. ІІІ. 1903 р. у музею духовної семінарії у Львові при участи около 50 членів. Головою вибрано члена краєвого виділу Михайла Гнилжука. При нагоді цих зборів вислано до Митрополита, що був тоді на лікуванні у Відні, телеграму з вискалами поляки за великий дар для товариства як також радости з причини видужовлення достойного князя церкви з недуги.

У „Ділі" з 19. VI. 1903 находимо у новинках вістку з засідання ради Н. Л. а саме, що реставрація дому при вул. Скарги коштувала 7 тисяч кор. Обстановку, як крісла, лавки робив п. Павлишак, а інструменти закупив перший директор Лічниці, д-р Озаркевич у Відні, куди він їздив за тим нарочно. Крім нього першими ординуючими лікарями були д-р Мораченська і д-р Пюнтковський.

Вкінці заходами кпил. о. Чапельського і д-ра Озаркевича вислано остаточно згоду технічно-санітарної комісії львівського магістрату на отворення лічниці, 20. VI. ця комісія зложена з міського фізика д-ра Легежинського, інж. Волянського і представника вогневої сторожі признала, що все устроєне згідно з найновішими гігієнічно-санітарними вимогами, та що положення будинку є знамените і у такому змислі переслала свій опіт до намісництва.

Опісля намісництво вивело свою згоду і на цій підставі відбулося дня 22. IX. 1903 р. посвячення і отворення домівки Н. Л. Посвячення довершив сам Митрополит. Цього-ж дня пополудні запросив він усіх учасників на обід до митрополичої палати. Там зійшлися разом соймові посли обох народностей, представники краєвої влади і українських організацій і тоді митрополит заявив культурно гуманітарне значіння установи Н. Л. для „нижчого і стражданчого" людства без різниці народности. А тоді вже всі величали великодушне діло митрополита.

(Продовження буде.)

скомплікована, а значнішу пільгу отримують лише збірні прогульки від 25 осіб вгору; така система замість заохотити поодиноких громадян до поїздки, ще дужче зневохочує: відомо, що не тільки зібрати кумпанію 25-ти осіб, але й їхати в ній — не належить до надзвичайних приємностей. Очевидно, що найпростішим і найлекшим способом викликати масовий рух прогульковців до Познаня, була би продажа білетів по якійсь ціні — скажімо напр. 150 зол. — в які входив би не лише проїзд залізницею туди й назад, але ціле напр. 2 дневе утримання у Познані, з білетом вступу на виставку і т. д. Замість такої калькуляції на масових прогульковців усіх громадян держави не поділених на жадні категорії, виставку владжено на мірку „репрезентаційного престіжу" і на таку „престіжову" мірку вимірено ціни...

Очевидно, що про дохід із виставки говорити нічого. У брошурі п. Леона Міколайчика, директора фінансових справ ПВК, п. н. „Під гаслом розвитку національного господарства" читаємо на 24 стор.: „На загал істнує погляд, що кожна виставка з природи речі мусить бути дефіцитова. Це не зовсім згоджується з нижче наведеною табелею". — і тут слідує табеля цілої низки великих світових виставок від 1851—1896 року, які мали поважну надвижку доходів; опісля подано там теж табелю виставок дефіцитових. Познанська виставка збільшить число цих останніх. В яких же цифрах висловиться — трудно ще нині казати. Взагалі про кошта виставки ніде навіть приблизних даних не оголошено. У цій самій брошурі сказано на іншому місці, що до 1. III. 1929 р. виплачено на субвенцію 3.900.000 зол., на комірне (держави) й викуп 4 міл. зол., виплачено ок. 10 і пів міл. зол.; згадано там теж загальниково про кредит з Банку Гос. Краєвого й субвенцію уряду. Тимчасом згідно з нашими відомостями владження цілої виставки коштувало ок. 280 міліонів зол.; з того виставці (експоненти) вплатили 200 міл., уряд 20 міл. і місто Познань са 20 міл., — бракує ще яких 40 міл.; рахуючи дохід з білетів вступу і т. д. на покриття адміністрації — тих 40 міл. зол. остане дефіцитом, який може колись, згодом, замортизують останні після виставки будинки. Щодо моральної сатисфакції організаторів — це річ дискусійна. Щодо практичної користи для торговельного й платничого білянсу Польщі — у звязку з малим зацікавленням закордону — це питання, яке мабуть і дискусії не підлягає... Нині вся надія виставки в рекламі, у пресі. І польська преса справді виконує патріотичний обовязок і „робить, що може". Але й тільки: звідомлення й заклики польських справодавців дишуть обовязком, але нема в них душі. Бо яка там щирість, що з душі пливе, можлива, коли автор такого патріотичного поклику сам бачив і прегарно знає, як його земляків у Познані тупим ножиком по гортанці скрепчуть, бритвою кишені випорюючи?

І. Кедрин.

Синдикат і Т-во польських журналістів осуджує напад на „Хвілю".

Управи „Синдикату Польських Журналістів" і „Т-ва Журналістів Польських у Львові" на засіданні 14. червня ухвалили резолюцію, в якій м. і. сказано, що „з огляду на атаки на незалежність преси, які повторяються в Польщі, а передовсім з огляду на ост. події у Львові, осуджують всяку спробу насильства супроти преси, як реакційний крок. Це тимбільше жалюгідне, чим відповідальніші культурно та суспільно є чинники, що допускаються цього. Тому згадані т-ва висловлюють надію, що такі події вже більше не повторяться, а суспільність і влада, памятаючи завдання, які вільна преса — без огляду на її політ. напрямок — сповняє як висловниця гром. думки, стануть на сторожі прав, заґарантованих пресі.

Хто у Польщі може бути політичним вязнем.

„Слово Польске" ч. 162. принесло було вістку, що останні арештовані академики, які вийшли на волю, передефілювали зарослі принціпіяльними вулицями Львова з бохонцями арештантського хліба під пахою. Академики ці улаштовуватимуть демонстраційні подорожі по гол. осередках Польщі. „Сл. П." 163 ч. звертає увагу, що деякі елементи стараються збити капітал із львівських подій а арештованим студентам надати характер „політичних вязнів". Демонстрації були звернені не проти уряду та держави, лише були неконтрольованим розвагою керовників елементариим відрухом обурених почувань. Вкінці цей часопис звертає увагу, що політичними вязнями „нині в Польщі можуть бути лише елементи ворожі батьківщині та державі, як українські сепаратисти, комуністи й інші подібні до них держ. зрадники".

26. червня гол. розправа проти Чеховича.

През. найв. суду Супінський, як предсідник держ. трибуналу, повідомив членів трибуналу, що слідство в справі б. мін. скарбу Чеховича є на укінченні та що хоче визначити гол. розправу на 26 червня.

Замкнення сесії Ради Ліги Націй.

Сесію Ради Ліги Націй замкнули 15. червня. Німецька і польська делеґації постановили безпосередньо переговорювати в справі ліквідації майна нім. горожан на Польськім Гор. Шлеську.

Французький трансатлянтійський лет.

Французький летун Асолян перелетів на літаку „Льоасо Жо" (Жовтий Птах) понад Атлянтиком і сів у Комілас на півн. побережі Еспанії. Мали причалити до Франції, й сіли в Комілас у переконанні, що це вже фр. територія. Літак „Жовтий Птах" відлетів 16. червня в год. 17.50 у Париж.

Сфера анґ.-ам. впливів.

У вашинґтонських дипл. колах кажуть, що гостинна Макдональда в Білім Домі надасть нову напрямну світовій політиці. Задумують поділити сферу політ. впливів між Анґлію і Зл. Держави, перевести демарк. лінію, так, що анґл. вплив обмежувався би на Европу, решта світа підпадала би під американські впливи.

Похід більш. військ у Монґолії.

Около 30 тис. більшовицького війська ввійшло до Монґолії та посуваються здовж сх.-китайської залізниці. За ними пустили кількадесять поїздів із підмогами.

Троцький їде до Анґлії?

Паризькі часописи повідомляють із Царгорода, що Троцький одержав дозвіл від анґлійського уряду на приїзд до Анґлії.

Матушевський наслідник прем. Світальського?

Соціялістичний краківський „Напшуд" пише за варшавським кореспондентом „Фос. Цтґ.", що уряд невдоволений з прем. Світальського і він в осени уступить. Його становище займе вже в осени Матушевський.

Штреземан конферував із Поанкаре.

Паризький „Журналь" повідомляє з Мадриду, що Штреземан у переїзді через Париж розмовляв із Поанкаре на тему положення, яке витворилося наслідком нарад знавців.

18. червня анґ. парлямент.

Анґлійський парлямент збереться вперше у вівторок 18. червня. Того дня вертає Меклональд у Льондон.

27 жертв автомобілевої катастрофи.

По дорозі до Калуша ударилося тягарове авто, що везло робітників до Кропивника, з особовим автом. Оба авта вивернулися до рова. Було 27 ранених, у цьому 7 тяжко, яких перевезли до шпиталю.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Олександер Карпинський, адвокат у Рівнім, бувший сенатор і голова українського сенатського клюбу в часі від 1922 до 1927 р. помер у Рівнім у 62 році життя. Похорон у понеділок дня 17. ц. м. — В. Й. П.!

Зі спортового життя.

Лігові мистецтва.

Львів: Рух—Поґонь 4:3 (3:1).
Краків: Краковія—Гарбарня 3:0 (2:0).
Варшава: Легія—Варшавянка 1:1 (1:0)
Катовиці: Чорні—І. Ф. Ц. 6:0 (3:0).
Познань: Варта—Вісла 5:0 (0:0).
Лодзь: ЛКС—Туристи 2:1 (1:0).

Окружні мистецтва.

Львів: Україна—Гакоах 4:0 (2:0).
Львів: Лехія—Чорні І. В. 5:1 (4:0).
Львів: Польонія—АЗС 2:0 (2:0).
Станиславів: Поґонь (Стрий)—Ревера 1:0
Золочів: Яніна—Гасмонея 4:1 (4:1).
Рашів: Поґонь П.—Ресовія 3:0 (3:0).

ВІДГУКИ ДНЯ.

Чого хоче наше село?

Відомий здавна поділ українців на „рускі людек" і гайдамаків — задержався до нинішніх часів, бо принятий він не тільки польською пресою, але й сусідськими істориками, політиками та дипльоматами.

Як ці дві породи могли вийти з одного пня — це є покищо загадкою, хоч і не без анальоґій у житті. Алже недавно донесли часописи, що одна мати вродила близнята, з яких одно було біле, а друге чорне. Чи не буде це анальоґічне з „рускім людкем" і гайдамаками!? З одної матери — Галичини вродилося двоє дітей: одно як ангел, друге як люципер.

Уявляю собі, як важко приходиться вшехполякам працювати для добра цього людку, коли вічно й вічно перешкоджає їм у цьому хвостатий гайдамака.

Що вони тому людкові польську школу, то гайдамака їм шкільні декларації. Що вони „кулко", то він їм українську кооперативу. Що вони новий податок, то він нову читальню. І то не „Рідну Хату" чи друге „Огніско", але аж саму „Просвіту". Що вони „Малопольську страж огньову", то він „Луг" чи „Сокіл".

Всеї тої антидержавної роботи не міг недоглянути „Львовскі Курієр Поранни", така собі газета, орґан галицьких вшехполяків і червенько-рускої „Згоди". Вже в двох числах займається цією справою і старається дійти, де лежить корінь лиха.

Корінь лиха — на його думку — є в відношенні польської влади до гайдамаків. За велика толеранція, а то й навіть недбайливість, чи маловаження. Не замикає українських кооператив, яких селянин не любить, не хоче, не піддержує. Терпить „Луги" і „Соколів", які обурюють спокійних господарів, бо це пригадує їм страшні часи української окупації, коли то заходила небезпека аґрарної реформи, руский хлоп був змушений говорити по українськи. Позволяє на комуністичну аґітацію ріжних молочарських спілок, які підмовляють селян продавати „сир, яйця і прочі сяди" в „Маслосоюзах". Одним словом, спокійно дивиться, як хитрий ворог підгризає підвалини держави.

А рускі людек, той добрий, коханий і довготерпеливий стогне в гайдамацькому ярмі і благає помочі:

— Скасуйте кооперативи, бо вони нам жити не дають! Замкніть читальні, бо там українські часописи приходять! Розвяжіть „Луги" і „Соколів", бо вони вправи з сикавкою роблять і нельояльні пісні виспівують: про Сагайдачного якось, про Збруч-річку, про Київ!...

І „Львовскі Курієр Поранни" взиває владу, щоби пішла на зустріч бідним селянам і болай тут помогла їм.

„Рускі людек" — пише на кінці та цікава ґазета — має і без того досить клопоту. А вже найбільше гризе його дві справи: целібат і досмертність президентури.

Підеш на село, станеш денебудь, послухаєш, що село говорить, то тільки й чуєш:

— Не знав куме, чи целібат є в конкордаті?

— Мусить бути. Не дурно Дженоккі приїздив сюди, а Ґрабський виготовлював конкордат.

— Але-ж бо ми, куме, маємо право на жонате духовенство. Собор у Бересті, Замості і Львові виборов собі це. Як гадаєте?

— Гадаю так як ви, куме.

А інший ґурт:

— Нам нічого вже не бракує, куме, тільки щоби ще з президентом зробили лад.

— Ви ведлуґ вибору?

— Ая! Коби так був президент досмертний, то булоб добре.

— Ая. Ото булоб але. Вже християнин нічоґоб собі більше не жадав і не мав би на що марикувати.

Інші дядьки притакують і так тяжко зітхають, що аж жаль за серце шіпає.

Бідний „рускі людек"! Так йому мало до щастя бракує, а компетентні чинники — запевняє ґазета — не бачать, чи не хочуть бачити цього...

Галактіон Чіпка.

Америка зволікає з ратифікацією пляну Юнґа.

Експерти американського державного департаменту та скарбу після довгих студій над репараційним планом Юнґа рішили, що президент може на основі своїх повновластей ратифікувати план Юнґа. Вони прийшли до переконання, що план Юнґа мусить ратифікувати конґрес. Це означає значну проволоку в справі полагодження репараційного пляну, бо конґрес має небаром літні ферії й збереться наново доперва в вересні. Ратифікацію пляну Юнґа ще тепер треба уважати сумнівною.

НОВИНКИ

— **Кінцева ліквідація Тимч. Самовр. Виділу.** Післятравневий уряд, що остаточно ліквідує галицьку автономію у формі її останків: Тимч. Самовр. Виділу, докінчує переведену ліквідацію. Недавно міжміністеріяльна конференція перевела розділ останніх агенд Т. С. В. між поодинокі державні органи з тим, щоби в бюджетовому році 1930/31 зовсім перестав існувати окремий бюджет Т. С. В. Тільки для фондацій б. Краєвого Виділу постановлено створити спеціяльний фондаційний уряд для адміністрування тими фондаціями. Дивно виглядає, що той уряд для галицьких фондацій має існувати при міністерстві внутр. справ у Варшаві. Але як централізація — то централізація.

— **Арештували 101-літнього дідугана.** На пл. Сольських у Львові придержала поліція 101-літнього Івана Лукова, як продавав капу підозрілого походження.

— **Розправа за намагане отроєння жінки.** Перед судом присяглих у Львові станув знову Ол. Коверко, бувший народній учитель, обвинуваченний за намагання втроїти свою жінку. Коверко заперечив свою вину. Трибунал засудив Коверка на рік вязниці із зарахуванням 10 місяців слідчого арешту.

— **Дрогобицький коваль побідив „короля заліза" Брайтбарта.** В Дрогобичі, в цирку Станевських, пописується „король заліза" Брайтбарт так, що згинає товсті залізні штаби. До цирку зголосився дрогобицький коваль Журавецький та сказав, що буде згинати дівчі грубшу штабу ніж Брайтбарт. Управа не впустила Журавецького до цирку, тому він на площі перед цирком вигнув руками ornament із штаби два рази грубшої в присутности Брайтбарта та публики. Присутня біля цирку публика одушевлено проголосила Журавецького побідником Брайтбарта.

— **Тютюн із СРСР для Польщі.** Московська „Рабочая Газєта" приносить вістку, що до Сухуму приїхали представники польського тютюнового монополю, щоби запізнатися з абхаськими тютюновими плянтаціями. Згаданий часопис зазначує, що метою подорожі представників польських тютюнових виробів є навязати ближчі взаємини з абхаськими плянтаціями, щоби збільшити імпорт тамошнього тютюну до Польщі.

— **Жертва наївности.** До Марії Мойси в Перемишлянах, якої чоловік є в Америці, прийшов незнакомий та сказав їй, що її чоловік вернув кілька днів тому з Америки, але попався у львівську тюрму, бо разом із його братом обікрав банк і тепер його відішлють шупасом назад до Америки. Брата свого він уже вирвав із вязниці, підплативши урядовця, а готов помогти й Мойсисі, коли поїде з ним до Львова. Жінка згодилася. У Львові обманець перед якоюсь камяницею казав собі дати чотири доляри „на остемпльовання подання" і пішов нібито до комісаря. За хвилю вернув і сказав дати собі ще 50 долярів, щоби міг ними підплатити комісаря. Жінка дала 50 долярів і стільки бачила „добродія" й свої 50 долярів.

— **Нервове покоління.** У Карльштадт кинулась під поїзд 16-літня гімназистка А. Розмля у розпуці, що не була... відзначаючою. Їй перешкодила у цьому нота з німецької мови „достаточно". Одночасно друга 17-літня ученица пробувала також покінчити самогубством по причині лихого свідоцтва.

— **Чудеса науки.** На засіданні паризької Академії Наук розбирали цими днями висліди спільної праці кількох лікарів, що подобає на фантазію повістяра. Лікарям удалось знищені та зоперовані частини людського тіла заступити новими штучними, які відтак зрослися з рештою організму і ворушились від м'язів. Як доказ показували переведений досвід на двох воєнних інвалідах: одному відтворили штучну кість у руці, так, що він міг грати на мандоліні, а другому штучний обойчик, так, що він міг виконувати важкі спортові вправи.

— **З дослідів над раком.** Визначний віденський дермотольог Оппенгайм доказував на засіданні Т-ва лікарів, що рак повстає часто під впливом деяких „матерій", з якими мусить мати діло люди спеціяльних професій, напр. під впливом анілінових фарб, різних хемікалій, земної смоли, парафіни та Рентгенівського проміння. Вплив цей може бути такий сильний, що діяє аж після десятки літ. На конгресі хірургів у Ленінграді проф. Морозов подав до відома свої висліди над лікуванням шкірного рака, чого можна позбутись замороженням вуглевим квасом. Цього замороженого квасу вживали вже досі й при лікуванні туберкульози та інших недуг.

— **Є вломники джентельмени.** Одному ювелірові в Міляно трапилась одна буденна пригода з небуденними додатками. Маріо Раоеф пішов вечером до кіна на гарній вулиці Вітторіо Емануеле. А що був обережний, пригадав собі, що йти до кіна з 12.000 лірами, які має в кишені, досить небезпечно. Тому в вестибулі кіна витягнув портфель з кишені на грудях і сховав його у безпечніше місце в штанах, у задню кишеню. Після сеансу сягнув туди рукою і перевірив: кишеня була як слід вирізана і портфель з 12.000 лірами та всіма документами перейшов на власність того мистця злодійської професії, що підглянув, як добродій-інжинір перекладав портфель до іншої кишені і що вмів цю обсерваційо використати. Сіньор Раоеф вернувся як строєний до хати. Та тут ждала його нова несподіванка. Його кабінет відвідали вломники; замок був вивалений. Та яке було його здивування, коли на столі найшов він усі свої документи з украденого портфелю, що мали для нього багато більшу вартість як 12.000 лірів. Злодій вийшовши з кіна просто пішов на його хатню адресу, щоби там зробити вдом з єдиною метою віддати йому зайві для нього документи. І нехай хто скаже, що література не має виховуючого значіння? Джентельмени-вломники появились щойно тоді, коли письменники в ролі Лебляна почали їх змальовувати!

— **Діямантова крадіж.** Париж має нову сенсацію, а поліція та детективи нове завдання, за якого виконання можна дістати гарну нагороду 40.000 фр. Щез один із найкращих діямантів Франції, який кілька літ тому подарував на шлюбний дарунок представник одного із найстарших графських родів граф Сегюр, що оженився з одною із найвизначніших франц. акторок Сесіль Сорель. Минулого тижня графська пара мала перепровадитись до нової віллі на Елізейських Полях. Усі меблі, вся обстановка, та вартісні предмети ждали лише на господарів. Одного дня зголосились туди два електромеханіки, заявивши секретареві гр. Сегюра, що мають завести в віллі нові телефони. І працювали кілька годин аж до вечера. Щойно на другий день ствердили мешканці віллі, що ці „механіки" забрали зі собою славний рожевий діямант, вартости 1 міл. франків і шнур перел, вартости 300.000 фр. Мадам Сорель-Сегюр пролежала цілу добу від серцевої атаки на цю вістку. Репортери бульварної преси аж підскочили з радощів. Саме рік тому вкрали другий такий діямант, рідкий щодо краси та вартости, з музею в Шантії. Шантіївський діямант відкрила кілька місяців пізніше готелева кітка в Штрасбургу, коли надгризала одно яблоко в валізі одного подорожного. Але другої такої розумної кітки нелегко найти.

— **Азбука танцю відкрита.** Прізвище Рудольфа Лябана не каже вам імовірно нічого. Хоча нині тисячі та мільони людей танцює то всеж таки й між ними ледви чи десятки знають, що найшовся чоловік, який роздумуючи над танцем, найшов геніяльну ідею. Лябан є творцем письма для рухів рук, ніг та всього тіла. Так само як винайти ноти для записування згуків, нині можна вже завдяки винаходові Лябана записати знаками танець на папері. Отже, щоби виконати якийсь танець, не треба аж бачити його очима, як танцюють його інші. Система записування рухів тіла основана Лябаном на нотнім письмі; танкове письмо вимагає також пять музичних ліній. Між цими лініями, над і під ними вписується риски, стовпики, крапки і колісцята, що означують з якнайбільшою точністю положення кожної частини тіла, а головно рук і ніг. Покищо не є це ще такий довершений засіб передачі живого руху як напр. письмо з букв є передачею живого слова. Але Лябан звертає зовсім влучно увагу на факт, що написана на папері поема також потрібує аж відповідного інтерпретатора, щоби вмів її відтворити згідно з ідеєю автора та всіма її нюансами. Нотний танець є також схемою, яку вміє оживити той, що вміє відчитати поза знаками живі рухи. Одним словом: ті, що компонують танці можуть від нині записувати їх на папері кількома знаками для пам'ятку всіх танцюючих!

— **Арештують українців на Кубі.** У Гавані, столиці Куби, арештували 18 українців. Поліція з доручення мін. війни острову Куби напала на українське товариство, де перевела трус і забрала документи, які буцімто вказують, що там була українська революційна організація. Поліція закидає теж, що те українське товариство перевозило нелегально українців до Злучених Держав. Відомо, що на острові Кубі, головно в столиці Гавані, є понад 500 галицьких українців, які там томляться в крайній нужді вже 7 літ. Вони поїхали туди з намови агентів, що відтам дістануться до Злучених Держав. Але їхні надії не здійснились.

— **8 місяців за однодневку.** Купець Ізраель Сафір або Мадер дістав 8 місяців тяжкої вязниці за видання в „Новітній друкарні" у Львові протидержавної однодневки „Наш молодечий Прапор" під фірмою видавництва „Робітничо-селянська молодь".

— **Троєженець.** Станиславівська поліція затримала під своєю опікою цікавого кравця з Гвидьчи (Підгаєччина). Йосиф Слуговський за останніх 9 років змінив тричі жінку, не повідомляючи ні своєї попередньої ні своєї нової про зміну своєї товаришки життя. Вперше оженився в Борщеві в церкві, вдруге в Галичі в костелі, а втретє стрібував свобідного подружого звязку, з якого має двоє дітей. Палкий кравець був би латав своє життя ще довго ніким незамічений, якби одночасно не мав на совісти ще кількох мантійств зі станиславівськими купцями.

— **Українці в вищих школах в Америці.** Українських студентів в американських і канадійських вищих школах (каледжах та університетах) є чимало. Але вони звичайно не зорганізовані і мало хто про них знає. Наприклад в Ню-Йорку пишуть, що там щойно недавно зорганізувалось 36 українських студентів у Колюмбійському університеті. Головою Т-ва вони вибрали д-ра Юрія Андрейка, що давніше учився в медичному виділі цього університету. Д-р Ю. Андрейко покінчив відтак лікарські науки в берлінському університеті. Тепер д-р Андрейко ще працює в нюйорській поліклініці, а відтак отворить в Ню-Йорку своє лікарське ателіе. З Едмонтону, Альберта, в Канаді, подають, що там в альбертійському університеті тепер учиться 46 українських студентів і студенток.

— **Найкраща жінка в світі.** Віденська преса повідомляє, що з Гальвстон (Техас) міста, куди красуні всіх країн поїхали на міжнародній конкурс, прийшла звістка про перемогу представниці Австрії. Панна Гольдарбайтер признана найкращою з усіх і дістала крім дипльому 2.000 дол. Другу нагороду признали американці з Ню-Йорку, панні Альберт.

—**Д-р Роман Могильницький** асистент гістольогії і ембріольогії, нострифікував свій загребський ліптьом у познанському університеті та промував ним 3. червня ц. р. всіх лікарських наук. 2251 1-1

Вічевий рух.

Брідщина.

На день 28. травня ц. р. скликав пос. Ол. Висоцький посольське справоздавче віче в селі Берлині, брідського повіту. Салю читальняного дому виповнили по береги місцеві громадяне. Коли пос. Висоцький відкрив віче і почав промовляти, зявилися на салі представники поліції і з доручення староства віче заборонили. З уваги на те пос. Висоцький віче розвязав і скликав за годину довірочну нараду, на якій зложив звіт з діяльности Української Парляментарної Репрезентації. По звіті давав вияснення на всякі запити учасників. До недавна Берлин був доменою сельробів. Тепер сельроби тратять там усякий вплив. Громадяни Берлина горнуться до Українського Нац.-Демократичного Обеднання.

Станиславівщина.

Дня 2. червня ц. р. відбулося посольське справоздавче віче в Радчи, станиславівського повіту, для Радча і сусід. сіл. Звіт з діяльности Української Парляментарної Репрезентації зложив пос. о. Мих. Ганушевський. Віче ухвалило повне довіря для Української Парляментарної Репрезентації та подяку за всю її дотеперішню діяльність.

Дописи.

ТЕРНОПІЛЬ. *(Вибори до міської ради).* В липні 1927 р. відбулися в Тернополі вибори до міської ради. На основі компромісу поділ 48-ми мандатів переведено в той спосіб, що поляки одержали 19, жиди також 19, а українці 10 мандатів і тоді війшли до міської ради з українців: д-р Степан Баран, проф. Ілярій Брикович, о. кан. Володимир Громницький, д-р Остап Пострига, радник суду Віктор Цебровський, п-ні Антоніна Конрадова і чотири міщани. Після умови бурмістром мав бути поляк, його заступником жид, а урядуючим асесором українець і кожна сторона сама визначувала кандидата на згадане становище. Вибрана рада сходилася чотири рази на засідання для свого уконституованнн, до якого однак не дійшло, бо чотирьох польських радних з таборуі санації (вшехполяки мали 15) зробили натиск на жидівських радних до сіоністів включно так, що санатори і жиди декомплектуванням засідань унеможливлювали уконституованнн міської ради. Остаточно в лютім 1928 р. раду розвязано і настановлено комісарем міста підполковника Новаковського. Військова комісарщина тревала до січня 1929 р. і її остаточно змінено, іменуючи правительственним комісарем радника воєвідства п. Голінського, що є ще й досі. Справу розвязання міської ради в Тернополі кількаратно порушив в соймі посол д-р Ст. Баран (у своїй промові в повному соймі в часі дискусії над бюджетом мін.

внутр. справ, у бюджетовій комісії, а опісля у формі окремої інтерпеляції) і остаточно мін. Складковський у відповіді на інтерпеляцію пос. д-ра Барана у листопаді 1928 р. зазначив, що видав доручення на переведення нових громадських виборів в Тернополі. Доручення справді виконано і магістрат ще у лютім 1929 зачав робити приготування до переведення виборів, які остаточно розписано. Вибори відбудуться ще після куріяльної системи в чотирьох виборчих колах: в IV. колі в неділю 16 червня ц. р., в III. колі в неділю 23 червня ц. р., в II. колі в середу 26 червня ц. р., врешті в I. колі в четвер 27 червня ц. р. Управнених до голосування в IV. колі є 14.812 виборців, в чому українських голосів буде близько 4.000, жидівських около 6.500, решта польські голоси. В III. колі голосує 5.789 виборців, в чому українців буде близько 2.000. Друге коло має 503 голоси і тут рішають самі жінки, маючи понад 80 проц. голосів. Перше коло є урядниче, має голосів 633, в чому польських голосів є 387, жидівських 165 і українських 81. З повищого зіставлення виходить, що українські голоси можуть заважити тільки в IV. і III. колах. Виборча акція є вже у повнім розгарі. Українці і поляки утворили окремі виборчі комітети, а жиди два — чи більше, бо сваряться над мандатами у II. колі. Українці мають спільний комітет під назвою Український Комітет Виборчий, до котрого війшли представники УНДО і радикалів та безпартійні. На чолі комітету є комітет виконавчий з пятьох (о. Вол. Громницький як безпартійний голова, д-р Остап Пострегач і п. Андрій Фаленди від УНДО і д-р Степан Брикович і п. Михайло Яримович від радикалів), який має вести переговори і технічну сторону виборчу. Кандидатів має визначити новий комітет, а тепер є в тракті переговори з комітетами польським і жидівським (сіоністичним) і українці домагаються щонайменше десять місць для себе. В неділю 9. червня ц. р. відбулося дуже численне передвиборче віче українських виборців під проводом о. Вол. Громницького. Обширний реферат про значіння комунальної політики і про потребу нашої активної участи у цій політиці, а зокрема в містах — виголосив посол д-р Ст. Баран. Навязуючи до загального тла сучасної польської політики і до становища державних чинників до неї і загально до питань самоврядування, порушив пос. д-р Баран також справи самого міста Тернополя, що в найближчому часі має стати містом статутовим на взірець Львова. Бюджет міста Тернополя на 1929-30 виносить у видатках поважну квоту, бо близько двох мільонів (кругло 1,840.000 зол.) і дуже бистро росте з року на рік, а з ним і великанські тягарі на місцевих податників. Про потреби українського населення, особливо хліборобського і ремісничого, місто майже зовсім не дбає і тому є для нас тим більша потреба вибрати до міської ради свою відповідну репрезентацію, яка свою активну на терені міської ради мала би приборовити до наших загально національних інтересів. Над рефератом посла д-ра Барана була довга і оживлена кількагодинна дискусія, в якій забирало голос богато промовців зпоміж інтеліґенції, міщан і робітників; між іншими промовляли також і місцеві провідники соціялістів-радикалів: посол д-р Ладика, д-р Брикович і д-р Олійник. Додатною стороною дискусій було те, що всі бесідники підчеркували потребу української національної солідарности на терені місцевої комунальної політики. Коби тільки ці слова не прогомоніли безслідно, а стались справді живим ділом!

ПЕРЕМИШЛЬ. (Свято „Просвіти"). День 9. червня ц. р. записався незатертими слідами в культурнім житті Перемищини. В чудову погоду відбулася величава маніфестація з нагоди 60-ліття істнування Т-ва „Просвіта". Торжество почалося Богослуженням у катедральній церкві. Коло 12. год. впол. почав формуватися похід, в якому взяло участь коло 5000 учасників. Похід був уставлений зразково. Представники всіх культурних установ, соколи і сокілки, луговики і луговички, представники шкільної молоді йшли поважно вулицями на військовий стадіон, де мало відбутися само свято. В деяких відступах несли 18 таблиць (транспарентів), на яких були вписані цитати з Шевченка і Франка, які відповідали дуже добре своїм змістом повазі і врочистости свята. Серед походу йшла і власна музика (з Радимна). Після 10. год. почав похід входити на стадіон. Львина часть публики заняла місця на трибуні і біля неї, а на площі уставилися соколи і сокілки, луговики і луговички сотнями. При згуках музики відбулася дефіляда перед Виділом філії „Просвіта" в Перемишлі. Відтак отворив свято гарною і рівневою промовою меценас д-р Микола Хробак. Промова зробила на присутніх корисне вражіння, чого найкращим доказом були рясні оплески, які залунали після неї. Відтак слідували руханкові вправи соколів, сокілок, луговиків і луговичок. Великою сензацією був відділ малих хлопців, убраних у сокільські однострої. На кінець свята явився на трибуні вішемашгал д-р Володимир Загайкевич і гарною промовою закінчив свято. Хоча свято випало дуже величаво (це признавали поляки і жиди, які з подивом про нього висловлювалися!), то все таки треба зробити і кілька заміток. Епископ Коциловський обіцяв відправити архієрейську Службу Божу, однак, на жаль, обітниці не додержано. Друга справа знову — це справа участи в святі. З жалем треба ствердити, що деяка частина інтеліґенції (професори і священики) не почувалася до обовязку взяти участь у цій величавій маніфестації. Щоби ще більше спопулярізувати ідею „Просвіти", влаштовано в днях від 7—14. червня в „Народнім Домі" виставку книжки, до речі, дуже гарну.

З театру.

ВЕЛИКИЙ МІСЬКИЙ ТЕАТР: *„Піґмаліон"*, комедія на 5 дій Б. Шова.

Це одна з найлекших у своїй формі і так сказати би: найдоступніших пєс Шова, грана від 20 літ з неослабленим успіхом на всіх европейських сценах. Льондонський мудрець поглузував у ній із кількох поширених явищ у своїй суспільности і поза нею, торкнувшись одночасно кількох проблєм з іронічним усміхом, немов би засоромлений, що вряди-годи захоплений деякими ідеями попав з обурення у тон проповідника.

У першій мірі це ґеніяльна сатира не вченого, що все своє життя присвячує праці над чистотою мови, а сам не відчуває, що плекаючи бездоганну вимову, не має часу звертати уваги на те, що говорить. Далі сатира на чудака-спеціяліста, що весь занятий фонетикою, не має змоги стежити за духовим процесом тих, які висловлюючи свої думки та почування грішать проти того, що для нього найсвятіше: проти фонетики. Такий чудак, що розторощує своєю критикою психольоґію найбільше інтеліґентних жінок закохується нежадано у дівчині, яку підняв знад вуличних каналів.

Шов покаже нам спершу, як за 6 місяців інтеліґентної праці з неосвіченої, затурканої дівчини, що пламкає страшним передміським жаргоном можна зробити великосвітську даму, яка не ріжнитиме нічим від інших інтеліґентних пань. При цьому побачимо повну гумору картину змеханізованого, оглуплюючого життя аристократичних сальонів. (У нас, де товариські традиційні форми досі не істнують і не є ніяким писаним чи неписаним законом, ця частина критики Шова не прибирає всієї карикатурної гостроти).

Але глум має для Шова свої межі. Він не задовольнюється ніколи одною стороною медалі. Він покаже нам як душа бідної дівчини, що є соціяльною і моральною „табуля раза", коли є незатроєна ріжними схемами та брехнями, має перед собою багаті та нежадані шляхи розвитку. Що більше: наскільки простий здоровий розум і інстинкт такого покидька суспільности як пияка-шматяр веде до ясніших поглядів на деякі основи справедливости та моралі, ніж готові формули „конвенціональних брехонь".

Театральна публика, що вважає Шова майстром парадоксу, не бере поважно його соціяльних ідей, бо якби це зробила, то мусіла би, як каже герой „Піґмаліона" проф. Ґіджінс, після довшої розмови з таким безбожником і анархістом як шматяр Дулітл захитатись у своїх найсвятіших пересвідченнях. А проте, як це ствердив найбільший ідеольоґічний противник Шова, другий буцім-то парадоксіст Честертон — нема письменника, що поважніше та завзятіше боронить свого світогляду як саме Шов. Вибрана ним форма: його свідомо ексцентричний театр — це тільки одна із найкращих форм його стихійного, вродженого гумору. І анґлійці розуміють це настільки глибоко, що дуже нерадо відступають йому сцену у своїх театрах, з якої він підриває тривкі основи їхнього соціяльного ладу.

Саме цього місяця один із анґлійських часописів розписав анкету на тему: яких шість анґлійських письменників читатимуть за 100 літ? Між девяти прізвищами, наведеними в остаточнім висліду нема Шова. Суперечатись на таку тему важко, бо остаточний доказ прийде запізно. Фактом є, що ніодин із сучасних анґлійських письменників не має цієї безпосередньої живучости, коли каже про сучасні проблєми, що Шов. А що ці проблєми зможе вирішити вповні щойно далека майбутність, актуальність його творів тріватиме довше, ніж сучасний соціяльний лад.

Не вважаючи на те, що пєса Шова має неодин претарний нюанс незрозумілий для тих, що не знають добре анґлійської мови та культури, крізь театральну салю йшла течія живого зацікавлення. Неодин настроєний на критичний тон супроти власного виховання мусів, вертаючись до хати всміхатись, що не в силі пригадати собі, хто такий „Піґмаліон"? Грецька мітольоґія (доступна нам нині з німецького лєксикону) каже, що це був король Кипру, який закохався у зроблену ним статую дівиці зі слонової кости, оживлену на його прохання Афродитою: тоді Піґмаліон оженився з нею.

Шов кінчить пєсу так дискретно, що добре мати таку „фахову" інформацію для заспокоєння своєї цікавости.

Театр був майже повний. П. А. Венґерко дав повний життя прекумпатичний тип ученого-спеціяліста. Молода артистка І. Ладосювна вийшла з нелеткої ролі переможно. В. Ратчка був неперівняний у кожному слові та жесті. *М. Рудь.*

Зі спортового життя.

Змагання за легкоатлетичне мистецтво львівського Округа.

На доручення Українського Спортового Союзу уладив 8. і 9. VI. ц. р. Український Студ. Спортовий Клюб легкоатлетичні змагання за львівське окружне мистецтво. — Зголошено було 45 змагунів, стартувало 40. — Побідив загально на пункти УССК, друге місце заняв СК „Сагайдачний", треті місця заняли „Сокіл-Батько" і „Сокіл-Клепарів", четверте місце заняв „Сокіл IV".

Біг 100 м. I. Чорний (Сагайд.) 12,4. — II. Шевчук (С. IV). III. Мош (СБ).

Біг 400 м. I. Рак 60,4. — II. Яросевич (оба УССК).

Біг 1500 м. I. Галібей 5 : 06. — II. Полотнюк. III. Дубовий (всі три УССК). IV. Шевчук (С. IV).

Скок у гору. I. Петріна (УССК) **158 цм.** II. Старосольський (УССК) 155. III. Чехут (УССК) і Качала (Сагайд.) по 145 цм.

Скок у довжінь приносить найгарніший осяг талановитого члена УССК, Петріни, 6,05 цм. — II. Яросевич (УССК) 5,48 цм. III. Мош 5,40 цм.

Скок жердкою. I. Старосольський 250 цм.

Мет ратищем. I. Війтович (Сагайд.) — 41,67 м. II. Ганишин (СБ) 36,58 м. III. Новосад (Саг.) 36,62 м.

Мет диском. I. Гнатейко (Сагайд.) 30,715 м. II. Рак (УССК) 28.81. III. Петріна (УССК) 27,34 м.

Стусан кулею. I. Круль (С. Кл.) 11,15 м. II. Куник (УССК) 11,14 м. III. Рак (УССК) 10,75 м.

Мет ратищем і кулею для жінок — добули без конкуренції Уляна Сітницька (УССК) 20,70 м. ратище, 23,22 м. диск і 6,81 м. куля.

Організація і судейство спочивали в досвідних руках проф. Гайдучка і Жарського. В оба дні публики доволі богато.

Ситківкові змагання УССК.

Рухливий на спортовій ділянці студ. Клюб УССК проявляє — як ніодин інший — живу діяльність у всіх ділянках спорту. Останне проводить свої кляснфікаційні змагання як один етап з елімінаційних змагань до намічених у сезоні. Типовані на побідників є Старосольський, Зелений, Бачинський, Кулинич.

ЛКС — УССК.

Ситківкові змагання двох наших поважних ситківковних клюбів відбудуться в неділю, 16. червня на власних кортах ЛКС при вул. Войтіха. Змагання відбудуться в 4 сінґлі і 1 дебль. Львівська спортова публика матиме змогу подивляти гарну ґру наших мистців тим більше, що добровільними датками напевно не відстрашиться від участи.

Всячина.

З життя американських сенаторів.

Американські сенатори називають свій сенат будячно „найбільшим парляментом світа". І це в значній мірі правда, бо сенат в Америці має рішаючий вплив як на внутрішню, так особливо на закордонну політику Злучених Держав. Крім того він є репрезентантом інтересів найбільших фінансових та економічних груп Злучених Держав, і сенатори „творять волю тих", що післали їх туди, цеб-то не виборців, а тих мільонерів та компаній, які фінансували їх виборчу аґітацію й уможливили цим способом вибір. У Злучених Державах сенатори рахуються найбільшими державними достойниками мимо того, що виконують зовсім непочесну ролю за гроші заступати політичні та економічні інтереси своїх справжніх панів. Відповідно до свого високого суспільного положення вони одержують 10.000 долярів річної платні, мають щороку 6 місяців відпустки і підчас сесій засідають лише від 12 до 5 годин. За всі їх подорожі державний скарб виплачує їм 20 центів за милю їзди залізницею, хоч реальна ціна білету першої кляси виносить тепер лише 5 центів. Кожний сенатор одержує в шкіряних оправах з витисненим своїм прізвищем усі урядові друки та видання. Вони мають до диспозиції безплатно машини до писання, бюрові жіночі сили й усяке канцелярійне приладдя, а державний ботанічний город має обовязок давати до їх мешкань вазони з квітками. Вони нічого не платять за свої листи та телеґрами, а крім того мають

рало за смішно малу ціну набувати через адміністрацію сенату для заручників такі річи, як фотографічні апарати, портфелі, папіросниці, альбоми, валізи тощо.

Нові книжки й журнали.

Ілько Гавриляк: В ТЕМНУ ДАЛЕЧИНЬ оповідання, Чернівці, 1929. Бібліотека „Хліборобської Правди" ч. 2. Стор. 24. Форм. 16°.

Григ. Григорович: ЛИХИЙ ДЕНЬ, комедія на 1 дію Чернівці, 1929. Бібліотека „Хліборобської Правди" ч. 3. Стор. 46. Форм. 16°.

„РОЗБУДОВА НАЦІЇ", орган провіду українських націоналістів. Річник II. Число 5. Прага, травень 1929. Зміст: Інж. А. Кохтарів: Проблеми української промислової політики; З. Пезенський (Берлін): Що далі; М. Шальцівюс: Здобутки литовської республики за перше десятиліття незалежности; Г. Калицький: Українська література в світлі націоналізму; Ген. Омелянович Павленко-старший: Початок 1919 р.; Організаційна частина; Хроніка.

„НОВІ ШЛЯХИ", літературно-науковий і громадський журнал. Рік І. Число 2. Львів, червень 1929. Зміст: П. Стах: З пісень кохання. В. Вичук: Борець; Гренджа Донський: Тайна Річки; А. Павлюк: На ліднині; Ів. Крушельницький: Рання життя; М. Степанівна: З думок; С. Черкасенко: Еспанський Кабалеро Дон Хуан і Роліта; М. Шпак: Вірочка; Ю. Опільський: Під орлами Риму; Клер Голь: Щоденник коня; Ант. Крушельницький: Шематика творчости Мих. Коцюбинського; В. Січинський: Фрески Зоні Зарицької; Люди й народи; Огляди; Записки; Замітки і оцінки. Ілюстрації.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Д-р Корнило Мерунович, лікар в Сколім, поважаний і заслужений громадянин для свого міста і повіту, помер по довгій і важкій недузі у 83. році життя. Похорон відбудеться в Сколім, в понеділок зранку. В. Я. П.

о. Микола Винницький, парох у Галичи, помер у 61. році життя, а 34 р. священства. Похорон відбудеться в Галичи в понеділок, 17. ц. м. В. Я. П.

ОГОЛОШЕННЯ

Кіна.

„Аполлло": „Спортовець із любови".
„Кольосеум": „Козаки" (Толстого).
„Лев": „Пат і Патахон як герої".
„Люна : „Батьки та діти".
„Марусенька": „Новочасний Казанова" (Гарі Ліде).
„Оаза": „Батьком стати не тяжко".
„Палас": „Право молодости".
„Пасаж": „Церковна Рита (Гуг Джібсон)".
„Утіха": „Пат і Патахон в обличчі смерти".
„Фатаморгана": „Серце не слуга".
„Химера": „Жінка не грає" (М. Декобра).

Програма радіо.

Вівторок 18-го.

Льондон (358). 20·45 Квінтет Парлінгтона.
Париж (1744). 16·45 Концерт. 21·35 Концерт.
Берлін (475,4). 21·30 Музика на два фортепіяни.
Відень (519,9). 20·05 Концерт з оперетом.
Рим (443,8) 21·00. „Тайна Сузанни" лірична комедія.
Мілляно (504.2). 20·30 Староіталійська музика.
Будапешт (545). 19·30 Старомадярські пісні.
Ленінград (1000). 19·30 Композиторський концерт.
Москва (1442.3). 19·15 Народний концерт.
Київ (775). 18·00 Клюбовий концерт.
Харків (1680). 20·00 Військова оркестра.
Варшава (1395,1). 17·55 Популярний концерт. 19·20 Опера з Катовиць.
Познань (339·8). 23·15 Музика до танців.

Середа 19-го.

Льондон (358). 23.15 „Норма" опера Белліні.
Париж (1744). 16·44 Концерт. 21·35 Симфонічний концерт.
Берлін (475,4). 20·30 Твори Кетельбея. 21·15 Камерний концерт.
Відень (519,9). 19·30 Опера і легкий концерт.
Рим (443,8). 21·00 Концерт.
Мілляно (504,2). 20·25 Легка музика. 22·10 Музична всячина.
Будапешт (545). 20·00 Опера і циганська оркестра.
Київ (775). 10·00 Робітничий концерт.
Ленінград (1000). 20·30 Концерт.
Варшава (1395,1). 17·55 Легка музика. 20·15 Концерт солістів.
Познань (339,8) 22·45 Кавярняна музика.
Прага (343,2) 20·00 Чеська філгармонія.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Український Театр під дир. Ів. Когутяка:
Б у с к :
вівторок 18.VI Кума Марта
середа 19.VI Король життя
З о л о ч і в :
четвер 20.VI Шташник з Тирольщини
пятниця 21.VI Король життя.
Готується до постановки Сулейка. ?-?

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича
Б о р и н ы :
18.VI Тітка Чарлі.
19.VI Чесна Сузанна.
20.VI Базар.
С т о ж е к :
21.VI Осінні Маневри.
22.VI Марусі Богуславки.
23.VI ІІій
С к о л е :
24.VI Осінні Маневри
25.VI Базар.
26.VI Чесна Сузанна.
27.VI Тітка Чарлі.
Готується до постановки: „Доріна", „Весілля при дігтарних" і „Базар Берлут". До Театру заангажовані: артистка Театру Львівської Кооперативи і Т-ру п. Стадника п. Бенцалєва, п. Цісикова, а також диригент тих театрів п. Цісик. 2218 3—?

Ігуменат монастира св. Макрини у Львові при вул. Потоцького 95. подає отсим до відома, що цьогорічні **3 денні реколєкції** для Вп. Пань жінок священиків і учительок зачнуться дня 2 липня вечором. Оплата за харч і мешкання денно 4 зол. Постелі не треба приносити. Зголошуватися найдальше до 28 червня н. р. 2216 2—3

Зїзд товаришів, що в році 1899 здавали матуру в українській гімназії в Перемишлі, відбудеться дня 29 червня н. р. Збірка о 8 годині коло церкви Д-р Володимир Гуркевич, Назар Лихівський, Олександер Рейнарович. 2223 2-3

З прив. коед. гімназії Рідної Школи з правом приладности в Чорткові. Вступні іспити до прип. і до І. класи відбудуться 28. червня. Вступні іспити до клас від I—VI. 25—27. червня — **Управа.** 2224 2-3

В гімназії Рідної Школи УПТ. ім. О. Маковея в Яворові відбудуться вступні іспити до І. класи дня 28. червня н. р.; іспити до вищих клас будуть у днях від 25. червня до 27. червня н. р. Рівночасно подається до відома, що при гімназії є „Бурса ім. Івана Франка", де міститься сто учеників та що місячне удержання виносить 40 до 55 зол. — Дирекція гімназії. 2246

Вступні іспити до І кл. державної гімназії в Стрию відбудуться 27 червня н. р. Зголошуватися 25 і 26 червня в Дирекції гімназії.

Звичайні Загальні Збори Філії „Просвіти" у Дрогобичі відбудуться дня 25 червня 1929 р. о год. 12 в полудне в Дрогобичі в „Народнім Домі" з отсим денним порядком: 1) Відчитання протоколу з останніх Загальних Зборів. 2) Звіт уступаючого Виділу і Контрольної Комісії та уділення абсолюторії. 3) Вибір нового Виділу. 4) Внесення і запити. 2248 1-1

Приватна гімназія Р. Ш. з правом прилюдности в Коломиї Вступні іспити до клас IV—VII. розпічнуться дня 28.VI. 1929 в годині 10. рано. Зголошення приймаються до 27 червня. По вакаціях вступні іспити будуть могли відбуватися лише за дозволом Куратории. — Управа. 2248 1—3

Приватна семинарія з правом прилюдности в Коломиї. Вступні іспити на курси I—IV. розпічнуться 25 і потрівають до 27 червня. Зголошення приймає Управа до 24. червня включно. До подання написаного батьком або опікуном треба долучити метрику, свідоцтво дяварське, останнє шкільне свідоцтво, свідоцтво щеплення віспи, власноручно написаний перебіг життя та свідоцтво моральности, коли кандидатка скінчила 14 літ і мала перерву в науці. 2249 1—3

В четвер дня 20.VI. 1929 о год. 7 вечером відбудеться в дяварськім товаристві вул. Руська 3/II відчит д-ра Подолинського п. н. Пересвічування Рентгеном в гінекольогії.

Виказ жертводавців громади Тустановичі, пов. Дрогобич, які зложили так щедрий дар в сумі 1449.52 зол. і вдячну громаду Борщівка, Дрогобича, Мрячинки і Трускавця зложити жертви на таємні цілі. Зложену суму переслати Хр. Комітет на адресу Матірного Т-ва „Просвіта" у Львові з таким призначенням: 1) На школи з першим стопнем (нижчі кляси гімназії „Просвіти" з вищою дер 777.80 зол. 2) На школи в Хвалові (кляси 356.13 зол. 3) На школи в Рідній Школі 361.13 зол. 4) На політичних в'язнів 144.36 зол. Разом 1449.52 зол. 1) 49 Курінь ім. І. Богуна 150, 2) Чит. „Просвіти" в Тустановичах 100, 3) Кружок „Рідної Школи" Тустановичі 100, 4) д р Терлецький Микола 100, 5) Турів Федь 53·16, 6) Чит. Просв. Букова гора 50, 7) о. Мартинович Омелян 50, 8) Макар Іван 50, 9) Хлібкевич Лев 40, 10) Ціпків Петро 30, 11) Турів Дмитро 30, 12) Кооп. „Заграва" Тустановичі 25, 13) Терлецький Гриць 25, 14) Ваврик Теодор 20, 15) Василишин Дмитро 20, 16) Ваврик Петро 20, 17) Витвицький Петро 20, 18) Добрянський Михайло 20, 19) Мушкевич Богдан 20, 20) Турів Василь 20, 21) Кізим Дмитро 20, 22) Крисько Теодор 20, 23) Кульчицький Микола 20, 24) Тустанівський Петро 20, 25) Заричький Іван 15, 26) Добрянський Микола 15, 27) Лаврів Іван 15, 28) Менів Микола 15, 29) Садовський Дмитро 15, 30) о. Адріянович Юлян 10, 31) Байрак Павло 10, 32) Бабяк Мих. 10, 33) Бабяк Дмитро 10, 34) Водошин Петро 10, 35) Волянський Гриць 10, 36) Водошанський Остап 10, 37) Драган Петро 10, 38) Драган Дмитро 10, 39) Уруска Юлія 10, 40) Коваль Остап 10, 41) Макар Михайло 10, 42) Партика Іван 10, 43) Яворський Осип 10, 44) Попель Михайло 10, 45) Небельчук Климир 10, 46) Кошовий Осип 10, 47) Тустанівський Яків 10, 48) Лабанців Михайло 10, 49) Заричький Теодор 10, 50) Козловський Петро 10, 51) Цапів Михайло 10, 52) Гільків Михайло 8·86, 53) Хорт Микола 8, 54) Малинин Гриць 7·30 55) Гавриляківна Катря 5, 56) Гаврилів Дмитро 5, 57) Сенюта Петро 5, 58) Чарнецький Теофіль 5, 59) Синяк Ілля 5, 60) Витвицький Степан 5, 61) Витвицький Василь 5, 62) Новак Микола 5, 63) Головка Іван 5, 64) Ганяк Теодор 5, 65) Дяконич Микола 5, 66) Заріцький Іван 5, 67) Цапів Юрко 5, 68) Тустанівський Дмитро 5, 69) Метельська Розалія 5, 70) Бізик Василь 3, 71) Квасникевичева Марія 2, 72) Марчук Андрій 2, 73) Марчук Василь 2, 74) Сенів Гриць 2, 75) Драган Степан 1.

Всім вище згаданим жертводавцям, як також і Хр. Комітетови складають: Товариство „Просвіта", Комітет Акад. Дому, Головна Управа „Рідної Школи" і Комітет політичних вязнів Щире спасибіг.

Управа дівочої гімназії Рідної Школи в Тернополі подає до відома, що вступні іспити до клас IV—VII відбудуться дня 26-го, а до І класи 29 червня. Зголошення подавати до 24 червня. 2250 1—2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

МОДНІ бранзолетки, також іншу бижутерію поручає дешево Домбровські-Розважевські, Львів. (Готель Жоржа), Тел. 27—29. 1366 48-?

ДОКТОР прав чеського університету в Празі глядає місця в адвокатській канцелярії. Ласкаві зголошення під „Негайно" до адміністрації „Діла". 2217 3 3

ВЖИВЕ ДЛЯ ЛІТНИКІВ! В червні буде відкрита сезонова аптика в Гребенові. 2225 2—2

УНЕВАЖНЮЮ згублену військову книжочку видану через ПКУ. в Станиславові на ім'я Назаревич Олександер рожденний 1901. 2229 2—3

МАГІСТЕР прав прийме лекції низших клас гімназій, радо в горах. Зголошення до Адміністрації під „Літо". 2253 1—1

СИРОТА по священику, інтеліґентна середніх літ, займеться домом у священника емеит. до помочі пані дому за скромною винагородою. Услівія добре обходження. Зголошення Львів вул. Личаківська ч. 15. Возд. Баран. 2254 1-

ЛІТНИСЬКО в Карпатах над Стрием. Сонячні покої, добра кухня, шпитальні ліжка, рояль, фортепіян, знаменитий харч по 7 зол. денно. Адреса: Двір в Комарниках п. Борини. 2257 1-3

ХОРИЙ, самітний священик пошукує господині молодої, котра знає і любить сільську господарку. Зголошення слати Агенція почтова Орява над Сяном. 2255 1-1

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на ґати від десятків літ у цілім краю знісна фірма Іван Зельтенрайх, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую брилянти, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 3 163-?

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Світлість везуг легіна, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 45.

432 **Пересвітлення Рентгеном.** 13—?

Комплєтні накриття

столові з правд. тіського срібла, срібла і альпаки по найнижших цінах тільки у **ГРІНБЕРГА, Львів, Сикстуська 4.**

Чудуватися буде

кожний автомобіліст вислідом, зараз по першій пробі, замов ще нині оріг.

U. S. A. БЕНЗИНОВІ ТАБЛЄТКИ.

Ціна 1. оригін. пушки зол. 25·—

D/H. „A. R. W. i D.". Львів, вул. Миколая 17. Тел. 66—39 2228 1—1

ІНТЕЛІҐЕНТНА панна літ 22 господарна, богата, з браку знакомства шукає цею дорогою товариша життя, без нагалів, правого характеру, він і стипендійне обовязує. Надіпрящих не виключає. — Поважні зголошення прошу слати до Адміністрації „Діла" під Культура. 2243 1—1

Звичайні Загальні Збори

Кружка „Рідна Школа" з правами повітового кружка в Дрогобичі відбудуться в пятницю дня 28. червня 1929 року о 12. годині в полудне в салі Народного Дому зі звичайною програмою нарад.

Право участи в Загальних Зборах мають: 1) всі члени кружка „Рідна Школа" в Дрогобичі, котрі не залигають з вплатами членських вкладок, 2) відпоручники кружків „Р. Ш." дрогобицького повіта і то на кожних 25 членів Кружка один відпоручник. — За Старшину Кружка „Рідна Школа" в Дрогобичі: Д-р Пацлавський, голова. Д-р Кміткевський, секретар. 2244 1-1

Оголошення.

Звичайні Загальні Збори Т-ва „Український Народний Дім в Коломиї" відбудуться в суботу дня 29. червня ц. р. в салі Народного Дому о год. 10. рано.

Якщо в назначений порі не зявиться достаточне число членів, то Збори відбудуться без огляду на ще о годину пізніше.

Порядок:

1) Отворення Зборів і відчитання протоколу з останніх Загальних Зборів.
2) Звіт уступаючої Управи.
3) Звіт контрольної комісії і звільнення уступаючої Управи.
4) Вибір нової Управи.
5) Інтерпеляції і внески.

В день Загальних Зборів відправиться богослуження о год. 8·30 рано за померших членів Т-ва в парохіяльній церкві в Коломиї.

Коломия, дня 13. VI. 1929.

2256 За Управу: 1—1

о. Олександер Русин, голова Т-ва.
Юліян Ковалів, секретар Т-ва.

За редакцію відповідає Василь Мулонік. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" у Львові, Ринок ч. 10.

Ч. 134 (11.475). Львів, середа 19. червня 1929. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телєграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею:
В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 3 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Грізне мементо.

Варшавські настрої після львівських подій.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 14. червня 1929.

Саме два тижні минає від візити патріотичних корпорантів в ультра-льояльній „Хвілі". Втихомирились уже корпоранти, втихомирилась і мимоходом попкодована „Хвіля", і як видно з „Дзєнніка Львовского" то й львівські санатори вніз стягу „Дзєнніка Львовского" вважають отой прикрий інцидент „зліквідованим". Але нам, не приналежним до жадного з тих трьох, безпосередньо інтересованих таборів, і слідкуючим за рефлексом львівського скандалу на варшавському політичному ґрунті, нам здається, що й після уставлення при друкарні „Хвілі" нового анґлійського кльозету (на місце розбитого старого) та після розвішення по стінах жидівської школи нових портретів і мап (на місце пошматованих старих) — все одно останній „живьолови одрух сполеченьства" залишив свій слід: у польській політичній атмосфері. Первісне вражіння у Варшаві було подібне, як після перших звісток про листопадові події: обурення на *жидів*, святотатців і провокаторів. Цим разом прийшов лише далеко швидше „каценяммер" і цим разом не скривано його та не піддержувано вже первісної тези: швидше зорієнтовалося щодо справжніх винновників та вдарено по них без фальшивого стиду. Ми, українці, не повинні дивуватися тому ані обурюватися: 1-о) Варшава швидше може повірити, що українці зробили в листопадові роковини ціле повстання, ніж що жиди обкидали камінняими процесію Божого Тіла, і то львівські жиди Вассерів, Алерганців, Райхів і Розмарінів: 2-о) міжнародня сила жидівства, сила світового пропаґандового апарату та світового капіталу, є сильніша від нинішньої сили українства, а лише з силою рахуються; і врешті 3-о) тенденція протижидівської авантюри, яка по суті била не в жидів, але в уряд, в нинішній кермуючий санаційний табор, ця тенденція була вже занадто білими нитками шита, щоб її зразу не добачити. І тому з обурення на жидів залишився лише жаль до них: навіщо вони такий крик роблять, коли вартість для жидів тих трьох розбитих машин і поторошеного порцелянового кльозету „Хвілі" не стоїть, мовляв, у ніякій пропорції до шкід, яку зробить Польщі пущена в світ та надто роздута вістка про погром! Зрештою, уся увага звернулася вбік — ендеції.

Про ендецію уже всі гейби забули. Вважали її розбитою, зведеною до рівня одної слабої політичної партії вимираючих фанатиків та малокомпетентів, без морального впливу на маси й без реального значіння для розвитку дальших подій у державі. Львівські події з останніх двох тижнів цей погляд перекинули коміть головою. Бо ці події виявили цілу низку моментів, які справді могли стрівожити однаково санаційно-урядові кола як і т. зв. демократичну опозицію. Етична вартість антисемітської демаґоґії, це річ одна, а реальна сила, яку ця демаґоґія, як тактично-політичний засіб у руках ендеції, може розпутати — це річ зовсім інша. Бо при цій нагоді виявилася: 1) не лише живучість похороненої уже ендеції, але її організованість і метушливість, 2) перебування або в організованих рядах ендеції або під її моральним впливом величезної більшости польської студентської молоді і 3) безперервно тісний звязок ендеції з польським духовенством. Два перші факти мусіли якнайболючіше вразити і санацію і ліву польську демократію; третій — є банкротством церковної політики післятравневих урядів. Адже всупереч гаслам радикалізму, які були голошені побідно у травні 1926-го року групою „чистої" 1-ої бриґади, післятравневий уряд пішов якнайдалі назустріч духовенству (тоді як головно в ділянці шкільництва), почасти в ім'я інтересів закордонної політики, та головно — задля ослаблення ендеції, яка до того часу єдина реклямувала себе опікункою релігії і — клиру. Приєднати собі поміщицтво і клир, не були головні точки програми на знищення ендеції! І ось, роля, яку у львівських подіях відограло польське високе духовенство, мусіла чейже викликати сумні рефлексії на тему політичного *„кредо"* нинішнього „віденденченого" польського клиру. В ім'я позбавлення ендеції сильного достойника, якого вона мала в духовних колах, та в ім'я вповінення духовенству свідомости не лише національних (по теорії ендеції), але державних (по теорії санації) інтересів, переведено на широку мірку клерикалізацію польського громадянства, яке ось виявляється у масовому зрості проендецьких настроїв! Коли поміщики, Радзівілли та Ярузельські, мають жаль до уряду, якого роблять винуватим за знижку цін жита, то це санація може зрозуміти і — виправдати. Але клир?! Яка невдячність!

Це, так мовити, спеціяльні клопоти санації, зроджені несподівано з протижидівських львівських авантюр. Має їх теж „спеціяльно" — польська демократична лівиця. Цифрове відношення сил парляментарних клюбів, фактичний провід опозиції у руках ППС та ціла тактика соймової ендеції, яка полягає лише на провокуванні лівиці до сутичок з урядом, ця парляментарна ситуація витворила погляд, що нині в Польщі існують лише два поважні табори — при владі санаційний і в опозиції демократичний, при чому цей останній табор ідентифіковано з ППС. Між цими теж двома таборами прийде — мовляв — до „розрахунку" і ніхто інший, лише ППС буде після санації фактичним спадкоємцем влади.

Ендеції ані уряд ані лівиця гейби не брали в рахунок. Аж ось раптом преса і поліційна хроніка реєструє факт, що вперве від 3-ох років вільбулися прилюдні вуличні демонстрації явно звернені проти нинішньої урядової адміністрації та кермовані — ендецією! Не диво, що „Робітник" пише про „поворот мами", — поворот ендеції до активного політичного життя Польщі, — і даремне під іронією та сарказмом намагається скрити настрій меланхолії...

Грізним мементо стали львівські ендецькі авантюри і для санації і для лівої опозиції. Грізнішим — ніж це може вони самі розуміють, завжди схильні до „ралісного" оптимізму та проняті (одні й другі) подиву підною мегальоманією. Отримано новий доказ, що польське громадянство у Східній Галичині є громадянством ендецьким і що кожна неендецька центральна влада мусить у справах східно-галицьких іти або рамя об рамя з ендецією або — на боротьбу з нею. Усяка-же уступка ендеції — мститься потім десятирицею на владі. Коли уряд освідомить собі це, то здасться ся трішки... запізно: не треба було пп. Ярузельських робити речниками своєї політики на терені Східної Галичини. Алеж і лівиця досіль зовсім легковажила собі факт, що її впливи на східних „кресах" мінімальні (взагалі — ніякі, алже не здобули до сойму із Сх. Галичини та Волині буквально ні одного мандату), що національна політика Варшави є і буде кермована поляками з „кресів", та що національна політика є питанням бути—не бути кожної влади в Польщі.

Ось значіння львівських подій, глибше значіння грізного мементо.

І. Кедрин.

Вчіть своїх дітей ощадности
і постарайтеся для них о пушку і книжку ощадности
Кооперативного Банку „ДНІСТЕР"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Конференція держав у справі пляну Юнга.

Паризький „Журналь" повідомляє, що вже осягнено принціпіяльну згоду на скликання інтернаціональної дипльоматичної конференції для розгляду пляну Юнґа. Анґлійський посол у Мадриді Ґретем повідомив Штреземана, що його уряд в принціпі приймає план Юнґа. Таку саму заяву зложив також Бріян. Бельґія, Італія та Японія покищо ще не висловилися, одначе їх згода не підлягає жадному сумнівові.

Ця конференція на бажання анґлійського уряду має відбутися в Лондоні ще перед виїздом Макдональда до Америки в другій половині червня.

По тім боці Черемошу.

Дальша протиукраїнська кампанія. — „Культуртрегерська" програма лібералів. — Оборонці націонал-цараністів. — Блаженні віруючі. — Інтеримарна комісія в черновецькому ратуші.

Ліберальстична преса дальше веде підюджуючо-провокаційну кампанію проти українців з „Універсулом" на чолі. Та кампанія в першу чергу звернена проти буковинських українців, бо на Буковині найповніше позначилася активізація українського руху. Бажаючи „направити лихо", „Універсуя" під тим кличем переводить спеціяльну анкету. „Виновниками" того руху є — очевидно — „рутенські учителі й священники". Тому треба повести продуману акцію для „заспокоєння умів". Першим кроком у тому напрямку

„мусить бути перенесення рутенських учителів і священників з цієї (себто буковинської!— Ред.) **области.** Ми не робимо собі з цього великих надій, бо знаємо, що державні урядовці є стабілізовані. Але все-таки думаємо, що **найдеться багато причин, на яких основі можна буде перенести цих урядовців.** Коли-ж не можна буде зробити цього на основі існуючих законів, то нехай **парлямент ухвалить спеціяльний закон для північної Буковини,** щоби раз знищити гніздо осей. До того часу держава має негайний й імперативний обовязок: **не приймати ані одного урядовця не-ромуна в области поза Прутом** (себто на північ від Пруту!— Ред.). **Туди треба слати учителів і священників тільки ромунської національности".**

Так виглядає ліберальстична програма. Ліберали є безпосередні, цинічно-щирі на зразок наших всеполяків. Те, що вони говорять і роблять, зовсім покривається з „нашою" грабщиною. Тільки — відповідно до рівня свого інтелектуального розвитку, ромунські грабщаки є без порівнання примітивніші. Створивши „програму" для „направи лиха", вони передбачують ще внутрішні перепони з ромунського боку. Мовляв, серед теперішніх обставин ні один ромунський урядовець не піде в ті околиці. Отже треба урядовцям-ромунам дати спеціяльні **матеріяльні й моральні користи,** щоби їх притягнути і звязати з цією околицею. Бо дотеперішні ромунські учителі й священники „без ніяких **особливих користей,** віддані на всякі неприємности з боку населення", втікають з північної Буковини, а ті, що ще лишилися, тільки чекають хвилі, щоби відійти. Адже існує закон про спеціяльні додатки для урядовців-ромунів у язиково-мішаних околицях. В законі про народне шкільництво є постанова, що учителі, які перейдуть на ромунізаторську службу в пограничних областях, одержують 5—10 гектарів на власність. А досі ця постанова не є вповні здійснена.

Ось в чому проявляється журба ромунських „патріотів". Особистий інтерес, упривілеєння ромунських суспільних покидьків й аферистів, бакшіш у тій чи іншій формі — ось товчок для ромузаторської діяльности „культуртрегерів" з регату.

Як уже згадувано в попередніх статтях і замітках, положення наших братів під ромунською владою не змінилося від приходу „найдемократичнішого уряду" націонал-цараністів. „Хліборобська Правда", український орган націонал-цараністів (посла Кракалії і тов.) в статті „Невдоволені" намагається виправдати продовження протиукраїнського режіму тим, що

„зі зміною правительства не змінилися десятки тисяч урядовців, яких величезна більшість скорумпована і здеморалізована попередніми правительствами, за панування яких бакшіш грали величезну ролю. Навчені на корупцію і бакшіш ці всі урядовці не можуть так скоро привикнути до порядку і до того, щоби бути справедливими і залагоджувати всі справи не по партійній приналежности, але по справедливости. Ці всі урядовці прямо саботують заходи всіх міністерств, і тому так багато невдоволення між горожанами..."

Нац.-цараністи української народности потішають себе кваліфікаційними свідоцтвами

(льояльности) й обіцянками міністра для Буковини Савчука-Савяну, який у своїй промові в Сторожинці заявив, що українці на Буковині є льояльні і є добрими горожанами румунської держави. Тому всі наклепи, які на українців пускають такі газети, як „Універсул" і „Курентул" є протидержавною провокацією. Він заперечить їх із міністерської трибуни.

Не хочемо відбирати віри Кракалії і тов. в добру волю нац.-царанистів і Савчуків-Савянів, але вони повинні постійно пам'ятати про приказку: „обіцянка-цяцянка..." До румунських нац.-царанистів у дечому, головно у національному питанні, схожі „наші" санаційники. І вони після травневого перевороту деклямували про корупцію, деморалізацію і саботаж своїх попередників, співали чутливі пісні про „льояльність українського населення", осуджували національну політику всеполяків, обіцювали реформи і поправу, поки не скотилися на позицію своїх попередників. Те саме буде й на Буковині. Румунської вдачі і моральних „цінностей", витворюваних віками, ніщо не змінить — без огляду на партійну приналежність. Тільки важка, систематична, вперта й відповідальна праця (в рямках самостійної української організації) зможе вплинути на поправу положення українського народу під румунською владою, а не чужа ласка навіть „найдемократичнішого уряду".

Інтеримарна (тимчасова) комісія у чернівецькому ратуші вже заінсталювалася. В її складі (який ми в своїм часі подали) зайшли деякі зміни. З українців засідає в тій комісії д-р Панько Клим (нац.-цараніст). При розподілі функцій в міській управі йому віддано референт статистичний і міських садів. Як бачимо, то нац.-цараністи дуже пошанували свого члена-українця. Вибори до міської ради призначено на 5 серпня ц. р. Цікаво, чи чернівецькі українці здобудуться на самостійну акцію, чи знову запобігатимуть чужої ласки.

Радянська Україна.

Вибори у ВУкраїнській Академії Наук.

В історично-фільольогічному Відділі ВУАН ухвалено одноголосно отсі кандидатури на нових членів Академії: з історичних наук Всеволода Ігнатовського, президента Білоруської Академії Наук; Михайла Слабченка, автора праць про економічні і суспільні відносини Гетьманщини, з Одеси; Дмитра Яворницького, відомого сеніора дослідників Запорожжа з Катеринослава (Дніпропетровська) і Матвія Яворського історика-марксиста з Харкова; з дослідників мови і письменства: д-ра Василя **Щурата,** д-ра Філярета **Колессу** і Михайла **Возняка,** всіх зі Львова, та поетів — українського Павла Тичину і білоруського Янка Купалу. З інших кандидатів Василь Стефаник перед виборами письменно зголосив резигнацію. З кандидатур Математично-Природописного Відділу уважається певним вибір академиком проф. Степана Рудницького. Кандидатури відділів будуть ще затверджені Радою ВУАН, якої засідання відбудеться під кінець червня.

Новий грецький район.

На території Сталінщини (давної Юзівщини) твориться новий національний район тим разом грецький. Творять його на домагання тамошнього грецького населення, що живе в кількох селах суцільною масою. Новий район має називатись Велико-янисольським.

Всепольський зїзд у Варшаві і поляки з Рад. України.

Радянська преса повідомляє, що до Варшави скликують на липень зїзд поляків з цілого земного глобу. Для поляків з України призначено на зїзді 5 місць, а для поляків з цілого СРСР — 14 місць. Як видно з радянської української преси, то поляки з Рад. України хочуть взяти участь у тому зїзді. В тій цілі ведеться там жива робота біля зорганізування всеукраїнського організац. комітету, що мав би підготовити та зорганізувати участь делегатів польського населення з України у варшавському зїзді. Делегати поляків з Рад ни мають взяти участь у цьому зїзді під такими гаслами: 1) розкриття справжнього контрреволюційного обличчя зїзду, організованого фашистами; 2) виявлення перед світом правдивих підсумків десятилітнього панування польської буржуазії, основаного на пригнічуванні робітничої кляси і національних меншостей; 3) виявлення правди про СРСР, про його господарські та культурні досягнення і про його національну політику і соціялістичне будівництво. — Під такими гаслами підготовляється участь польського населення з України у всепольському зїзді в Варшаві. Гасла, як бачимо, нічого собі та навряд, чи вибраній делегації доведеться їх здійснити на цьому зїзді!

Маючи мабуть певність у тому, що цього скромного завдання на варшавському „фашистівському" зїзді осягнути не вдасться, організують польські комуністи, як про це повідомляє польська преса, свій зїзд дня 14. липня, в якому візьмуть участь теж польські комуністи з усеї земної кулі. На цьому зїзді делегація з Радянської України малаб, — як додає „Газета Поранна" з 17. червня, — „демаскувати кріваве правління фашистівської Польщі а також войовничі наміри польського фашизму, спрямовані проти СРСР". На чолі тієї делегації поляків з України має стати по інформаціям тієї газети Домбаль.

Нам здається, що наведені інформації „Газети Поранної" про комуністичний зїзд та участь делегації з України в ньому не дуже джерельні і ще менше певні. В них щось помикичене.

Памятник Шевченка в Харкові.

Харківські окружні установи рішили збудувати памятник Тарасові Шевченкові в Харкові. Місце, в якому мав би стати памятник, ще не означене. Але підготовка до будови вже в повному ході. Покищо збирають фонди. Памятник мають невідкладно збудувати в 1930 р.

Поліціянтки в Польщі.

У „Моніторі" з 15. червня є розпорядок міністра вн. справ про отворення у Варшаві поліційної школи для рядовичок. На курсі може бути 1000 учасниць.

Мекдональд про справу національних меншостей.

Новий провідник британської політики, Ремсі Мекдональд опублікував у червневому числі німецького журналу „Часопис для геополітики" статтю про справу національних меншостей, яка має особливе значіння з огляду на відбуті наради Ради Ліги Націй над цією справою в Мадриді, а яка появилася була перед цими нарадами. Тому ми подаємо далі дослівно цю статтю.

„Власне той факт, — пише Мекдональд — що останніми часами в Европі завелося багато диктатур, мусить бути для неї остереженням, що справи національних меншостей треба трактувати в дусі обопільної пошани, обопільної уступчивости. Лише тоді можна омминути поважних труднощів.

„Коли опубліковано мирові договори в Парижі, то при певному знанні европейської історії та певному розумінні небезпек надмірного націоналізму, можна було лише хитати головою з приводу брутальности переможців та легкодушного з їх боку трактування справи національних меншостей.

„Як легкодушно в цих договорах трактовано національні меншости, ясно видно з тих цифр, при яких жидів не зазначено, як окрему національність: 27-міліонове населення Польщі містило в собі підчас ратифікації договору 6 міліонів людей чужого походження. Чехословаччина на 13 міліонів населення мала 3.250.000 німецьких і 745.000 мадярських мешканців. На 7 міліонів горожан мадярської держави було понад 500.000 німців і майже чверть міліона мешканців інших народів. В Румунії справа стояла ще гірше, бо половина Трансильванії була неромунською. Буковина була німецькою (?), Бесарабія російською (?) та українською, а в Добруджі живе мішанина болгарів, росіян, німців та турків.

„З того часу Греція та Болгарія признали національні македонські меншости, одначе Югославія запевняє, що взагалі не існують ніякі македонці. Взагалі при установленні границь балканських держав не звернено жадної уваги на національну приналежність населення. Навпаки, президент Вільсон виразно заявив, що право самоозначення народів має бути приноровлене лише у відношенні до переможених держав.

„Таким чином Македонія далі лишилася в стані постійного незадоволення та огірчення. Таким чином розпочалася боротьба ріжних інших національностей. Бенеш зробив у своїх „Воєнних споминах" дуже цікаві ревеляції про це. Ельзас та область Саари так само є красномовним прикладом того, як трактується національні меншости.

„Навіть найгеніяльніший політик не може дати европейським державам такі границі, які цілковито покривались би з національністю. Народи занадто перемішалися між собою; так повстали окремі національні острови, які не

Д-Р Е. БУРАЧИНСЬКИЙ.

25-ліття Народньої Лічниці.

(Продовження.)

Вкінці з „Діла" (26. XII. 1904. р.) виймаємо вістку, що тоді внесено до міністерства рекурс проти рішення намісництва, яке даючи концесію до виконування лікарської практики у Н. Л. поручило, щоби всі написи на зовні і внутрі були поміщені в українській і польській мові. На цей рекурс відповідь не надійшла і написи лишились лише в одній мові.

У 1904 р. мала вже Н. Л. 4 відділи: 1) внутрішній і діточий, де ординували д-р Озаркевич і д-р М. Вахнянин, 2) хірургічний з ординатором тр. д-р Р. Баранчем, 3) окулістичний, де ординував д-р Грушкевич і 4) жіночий з ординаторами д-р Морачевською та д-р Брайтером. У 1905 р. прийшов ще і шкірний відділ під орудою д-р Чачковського. Хірургічний відділ обняв тоді д-р К. Вільчик, а вушний відділ д-р Заблоцький, які провадили їх аж до 1908 р. (до часу убийства гр. Потоцького). Опісля обняв хірургічний відділ д-р А. Вольф і вів його аж до війни. Після війни перебрав його д-р Яків Зельцер та працював там аж до 1926 р.

Головою Товариства до 1913 р. був крил. о. Чапельський. На останніх загальних зборах перед війною (2. IV. 1913 р.) подав голова до відома, що товариство дістало запис від бл. п. о. Залуцького, пароха Теребовлі, в сумі 20.000 корон; одначе через протест рідні товариство дістало лише 14.000, які здепоновано в „Земельному Банку" та на жаль, вони опісля цілком здевалювувалися. Головою став тоді крил. о. Т. Войнаровський. Слідуючі загальні збори, які приготовувано на вересень 1914 р., через війну не відбулися.

У часі війни Н. Л. була недіяльна; ординуючі лікарі або пішли до війська або виїхали зі Львова. Російські війська зробили там малий шпиталь. Опісля, після повороту д-ра Озаркевича у вересні 1915 р., хоч він намагався її реактивувати, годі було це зробити через його недугу, на яку він і помер 21. IX. 1916 р. у Відні.

Тоді перебрав дирекцію Н. Л. д-р Бронислав Овчарський, а разом з ним працювали: д-р Л. Сафіян, д-р Брайтер та д-р Сильвестер Дрималик, який виконував львину часть праці. А було її чимало, бо треба було богато дечого там доповнити. У часі інвазії російські лікарі забрали з Н. Л. богато приладдя і все білля, богато інструментів віддано до полевого шпиталя „Червоного Хреста". На загальних зборах дня 19. лютого 1918 р. вибрано головою бл. п. єпископа Боцяна. 1921 р. став головою о. прелат Л. Куницький, у 1923 р. був ним д-р Куровець, від 1924—1927 головував д-р В. Вахнянин, а тепер головою є сен. В. Децикевич. Після війни директором Н. Л. став д-р С. Дрималик, який вів дирекцію аж до смерти (кінець 1923 р.) Він згинув, як жовнір на становищі, бо при виконуванні практики в Лічниці заразився при операції й помер на закаження крови. Від 1924 р. став директором д-р Куровець.

Сьогодні має Н. Л. вісім відділів: внутрішній, діточий, очний, хірургічний, вушний, жіночий, шкірний та дентистичний. Перед двома роками купила Н. Л. кремінну лямпу, а тепер апарати Рентґена коштом коло 2.000 дол. У ній працюють за одним вийнком самі лікарі-українці (14).

Уже в перших роках свого істнування здобула собі Н. Л. у цілій українській части Галичини розголос, який з кожним роком зростав. Сьогодні нема певно ніодного села, де не булоб відоме ім'я Н. Л. Вона зєднала собі добре ім'я не лиш у своїх, але й у чужих, яких число доходить до 40 проц. усіх хорих, що шукають у неї помочі. У минулому році було нових хорих 8.200, та з них богато приходить більше разів, так, що всіх порад уділено за той рік коло 25.000 Коли зважимо, що в неділі і свята Н. Л. не функціонує, та що в вакаційний час є вона задля ремонту замкнена, то побачимо, що пересічне число хорих на день праці є 100 осіб.

Щодо членів, то в перших роках було їх більше, як тепер; число їх доходило тоді до 800, між ними було богато духовенства й урядничої інтелігенції. Останніми роками число членів доходить до 100. На кошта удержування Н. Л. складалися спершу грошева підмога митрополита, опісля членські вкладки, добровільні дари й записи, вкінці грошеві субвенції міста Львова й українських установ.

Після війни старається Н. Л. заповнити всі прогалини й направити недостачі, що їх виказує наш гігієнічно-санітарний стан. У першу чергу звернула вона спеціяльну увагу на лікування шкільної молоді. Кілька літ давала вона приміщення „Порадні Матерей", поки остання в 1925 р. завдяки новій великій жертві митрополита не дістала окремого поміщення у власній хаті при вул. Ходоровських. Не зважаючи на це, й далі управа Н. Л. присвячувала богато уваги цій справі й піклувалася, щоб і молодь шкіл У. П. Т. могла дістати належну їй лікарську опіку. Тому вже в 1927 р. отворила навіть дентистичний відділ, призначений головно для молоді, але і в інших відділах становить шкільна молодь одну п'яту часть усіх хорих.

(Докінчення буде.)

існують, як самостійні держави і які годі примусити до їх національних держав. Таким чином в інтересі мира ми мусимо поважно задуматися, які треба дати права меншостям супроти держави і навпаки, державі супроти меншостей. Що найменше ми мусимо дбати про те, щоби населення національних меншостей чуло себе, як дома, в тих державах, до яких воно політично належить, і щоби тому могло співпрацювати в державному житті.

„Деякі держави, що повстали на руїнах австро-угорської монархії, як наприклад Чехословаччина та Югославія складаються лише з мішанини різних національностей. Тут проблема стоїть інакше. Тут розходиться не про зміну границь, лише про заведення свободи та справедливости в середині цих держав. У цих державах особливо загострює та поглиблює національні різниці — різниця релігійна. Заходи, які в цьому випадку треба зробити, зовсім ясні, коли тільки обективно подивитися на справу,— а саме треба скасувати ці різниці щодо прав горожан; треба шанувати різниці язикові та релігійні у законодавстві, адміністрації та вихованні; треба завести самоуправу скрізь там, де з чужих національностей можна утворити окремі провінції. Все це треба конечно перевести. Люди, які при цих безконечних, знову відновлюваних суперечках, утратили терпець, часто казали мені, що якби ліберальна політика дала різні права національним меншостям, ці меншости почали би надуживати їх.

„Одначе, що робити з огляду на величезні трудноші, як не витримати при творенні добра? Власне це в найбільшій мірі буде утруднювати можливість надужить, і метода справедливого поступування, а також активна пропаганда проти тих, що викликають неспокій, досі показалися найкращим шляхом для оборони держави від внутрішніх неспокоїв.

„Особливо тяжким є становище в Югославії, де наслідком „сербизування хорватів" ні одні, ні другі не хочуть працювати зі собою, і де держава має вибір між двома лихами: безконечні та безрезультатні парляментарні дебати або диктатура, в якої тимчасовий характер ніхто не вірить.

„Італія веде небезпечну політику і покищо деякий час, — та лише деякий час, — може це робити, не порушуючи миру Европи. Мирові договори приділили Італії великі німецькі та славянські области, які вона пробує італіянізувати усіма способами примусу та насильства.

„Коли взяти на увагу умови, під якими ці области були політично прилучені, та той факт, що ми всі для цих висліпів світової війни мусіли терпіти та проливати кров, то не вільно замикати так трактованим меншостям останього виходу, а саме можливости звертатися до Ліги Націй, як мирового судді.

„Це велике нещастя, що контроля Ліги Націй у справах про відношення держав до їх меншостей не відноситься до тих держав, що, як Італія, існували вже перед війною, що вона практично навіть зменшена. Це мусить бути направлене через заведення дійсної контролі з боку Ліги Націй, треба усунути технічні трудности для висилання зажалень. Далі треба, щоби оборонні мотиви заскаржених держав були публіковані. Нарешті треба б швидко утворити постійну комісію для національних меншостей, яка мусілаб працювати з виключенням усякої таємної дипльоматії. Д-р Штреземан заповів у своїому протесті в грудні минулого року в Люгані, який викликала друга сторона, що він на найближчому пленумі Ліги Націй поставить у всій широті питання про оборону меншостей. Кожний, хто працює для забезпечення миру в Европі, з цілого серця побажав йому доброго успіху".

З цієї статті ми бачимо, що Мекдональд має безперечно добрі заміри в справі національних меншостей, одначе виявляє за слабе обзнайомлення з національними відносинами, які панують у середній та східній Европі. Особливо фатально представляється справа для українських національних меншостей. Мекдональд знає у Чехословаччині лише німецькі та мадярські меншости, бо ні словом не згадує за українську меншість. Так само Буковина в його уяві є німецькою, хоч в дійсности вона є в 3/4 суцільно українською, а в 1/4 ромунською. Так само з якихось причин Мекдональд не вважав за відповідне хоч словом згадати про величезні національні меншости, які суцільною територією живуть у Польщі.

Ця стаття визначного англійського політика і державного мужа показує, що нам не вільно занедбувати відповідної пропаганди на міжнародньому полі.

Боротьба з релігією в СРСР.

Луначарський про методи боротьби з релігією.

В Москві відбувся всесоюзний зїзд безвірників. Дня 14. червня промовляв на ньому керманич освіти у СРСР Луначарський. Він говорив між іншим: „Ми повинні приноровити три методи боротьби з релігією. Перша й найголовніша — це боротьба за соціялізм, за перебудування побуту, від якого залежить свідомість людини. Друга метода — широка пропаганда й агітація, тоб-то антирелігійний вплив на свідомість. І нарешті остання метода, яку можна приноровлювати тільки в деяких випадках, — це метода адміністративного впливу. Більше ніж досі треба мобілізувати на боротьбу з релігією наукові сили. До того: слід памятати, що релігія складається не тільки з неправдивих уявлень про світ, а й з певних настроїв і почувань. Треба критикувати релігійний світогляд, як світогляд рабський, що ненавидить людину, її тіло, її земні бажання. Усьому цьому треба протиставити комуністичні норми життя, показати на практиці, як введення нових форм і колективне співробітництво підносить людину на вищий рівень". Методи продумані добре, але навряд чи успішні. Наведені слова Луначарського свідчать тільки про те, що комуністи беруться наступати на релігію дуже серіозно. Видно, що дотеперішня їх тактика в тій ділянці не принесла бажаних успіхів. А зводилась вона переважно до блазенського ображування комсомольцями релігійних почувань вірних церкви.

Новонамічені методи боротьби, до адміністративних включно, теж не принесуть бажаних успіхів, бо з вірою не можна взагалі боротись. Віра, це внутрішня справа кожної людини, якої не можна вигнати з її душі ні адміністративними засобами, ні науковими аргументами. Віри не може релігійній людині заступити ніщо. Переслідування віри може її озброїти у фанатизм, якому не страшні ніякі жертви. А коли дійде до жертв, то дійде і до скріплення віри, бо жертви находять все широкий відгомін у людей та мобілізують нових мучеників. Коли Луначарський каже, що релігійному світогляді треба протиставити комуністичний, що нібито „підносить" людину, то це дійсно сміху варте. Тепер у світі ніякий світогляд, ніпка реалізована в житті доктрина не вневажає до тої міри гідности людини, що комуністичний устрій. Там не може бути й мови про якунебудь свободу, але навпаки, там усюди слідне якраз найгірше рабство. Кожний інакше думаючий від комуніста не має права голосно думати. Там не тільки рабство, але й облуда та брехня, криводушіє і обман здобули собі право горожанства. Отже чи може комуніам заступити віру тим, що їм нічого іншого в тому страшному середовищі не остало крім віри.

Харчові трудноші в містах СРСР.

У віденській газеті „Нае Фрае Прессе" знаходимо цікавий допис д-ра Дойча про брак поживи по містах Радянського Союзу. Він каже, що в Ленінграді вже в 5 годині вранці перед крамницями починають творитися величезні черги, які чекають на продаж мяса та молока. Такі черги, — каже він, — є також у Москві, Харкові і взагалі по всіх містах. В грудні минулого року заведено книжки на одержування засобів поживи. На основі цих книжок „працюючий" нарід (члени профспілок) може одержати в кооперативи та державних крамницях 20 декаґр. житнього хліба й 20 декаґрамів пшеничного денно, 1,2 кільоґр. цукру на місяць, 0,6 кільоґр. масла (теж на місяць), і все це в наперед означених днях. Крім того на місяць на особу припадає 10 декаґр. чаю, 75 декаґр макаронів, 50 декаґр. рижу, 25 декаґр. мила до прання, а час від часу ще 1 кільоґр. ячмінних круп або 10 яєць. Ціни в приватних крамницях 2—3 рази дорожчі. Наприклад кільоґрам мяса коштує в кооперативі 1.30 до 2.50 карб., а в приватній торговлі 2 до 4 карб., і те саме є з цукром, маслом та іншими засобами поживи.

Чужинець, що приїздить до Радянського Союзу не може майже нічого купити по крамницях, а по готелях панує страшна дорізня. Наприклад в ленінградських готелях одна мясна потрава коштує доляра, один кавалок цукру 2 і пів цента, порція чаю пів доляра.

Нова залізниця на Покутті.

До Кут приїхали інжинірн та техніки з помічним персоналом, щоби почати працю над визначенням залізничої траси, яка получить Покуття із залізничим шляхом Львів-Снятин. Злуку переведуть на шляху Кути-Вижниця, а відси через ром. територію транзит на Залуче-Неполоківці (Ґрігоре-Ґіка Вода). Працюють теж над будовою вузкоторової залізниці Кути- Гриньова, а потім далі в горн до ром. кордону.

Тютюнник розстріляний?

Варшавські часописи повідомляють, будьто би з Харкова прийшла вістка про розстріляння на приказ більшовицького уряду отамана Тютюнника. Його арештували ще з 8 товаришами і розстріляли під замітом, що веде протибільшовицьку акцію.

Чи мирові договори треба зревідувати?

Мекдональд у справі нац. меншостей.

„Сайдей Таймс" помістив Мекдональдову статтю в справі нац. меншостей п. з. „Чи мирові договори треба зревідувати?" Паризькі телеграми не подають змісту статті, зазначують лише, що ельзаське населення Мекдональд уважає нац. меншістю Франції. „Еко де Парі" пригадує, що недавно М. оголосив у „Кельніше Цтґ." і „Цайтшріфт фір Ґеополітік" статтю, звернену проти Польщі. Часопис зазначує від себе, що для нікого не є тайною, що Лейбур Парті все отверто осуджувала польсько-ромунський кордон. „Тамп" зазначує, що Мекдональдова політика може довести до найгрізніших міжнар. компліка цій.

Конгрес Вальдемарасових прихильників.

Дня 16. червня відбувся конгрес Вальдемарасових прихильників, що гуртуються в партії тавтінників. Постановили скликати на італ. зразок Нац. Раду. Прем. Вальдемарас у промові зазначив, що з огляду на висліл анґл. виборів і що Лейбур Парті прийшла до влади, Литва могтиме зачати наново інтервенцію в справі Вильна та Виленщини. Польщі закинув В., що організує терористичні акти на Литві та заповів, що внесе меморіял до Ліги Націй з новими зажаленнями на польський уряд.

Важні дипльоматичні наради в Парижі.

„Журналь" повідомляє з Мадриду, що Штреземан підчас побуту в Парижі розмовлятиме не лише з Бріяном, але й з Поінкаре в справі висліду конференції знавців. Можливо, що коли з кінцем тижня приїдуть у Париж Мекдональд і бельг. прем. Жаспар, то тоді відбудуться розмови зі Штреземаном і Бріяном у справі речинця конференції та в справі окончної ліквідації війни, головнож у справі обовяз. сили Йонгового пляну. Кажуть, що Мекдональд поробив заходи, щоби конференція вел. держав у справі репарацій відбулася в Льондоні. Тоді Штреземан пробув би в Парижі недовго.

Присуд у процесі Якубовського.

У Найштреліц оголосили присуд у процесі знаним п. н. процесу Якубовського. Артура Ноґенса за кривоприсягу засудили на 1½ року тюрми, а за вбивство на кару смерти. Молодшого брата його Фріца Ноґенса за поміч у вбивстві та за кривоприсягу з узглядненням його молодого віку засудили на 4 роки й 3 міс. Мати Ноґенсів за співучасть у вбивстві та кривоприсягу дістала 9 літ тюрми, Крайцфельд за кривоприсягу 1½ року тюрми. В справі участи Якубовського в убивстві суд не видав окончного оречення. Буде це завданням поступування в справі ревізії процесу, до якої довела Ліґа Оборони Прав Людини та Горожанина. Щодо Якубовського були поважні підозріння, але на розправі виринули поважні сумніви щодо його вини. Тому суд не може оголосити Якубовського невинним і лише зазначує, що щодо його вини є поважні сумніви. Тяжкі кари, наложені на обвинуваченых, напр. на Келерову, перевищили навіть прокуратор. внесення. Суд умотивував це так, що обвинуваченні фальшивими візнаннями в попереднім процесі причинилися до смерти Якубовського. Адв. Бранд від імени Ліги Оборони Прав Людини та Громадянина просив, щоби суд звернувся до меклебурського уряду, аби присуду смерти на Арт. Ноґенсі не виконано.

Розправа проти Уліца.

Розправу проти бувш. посла шлеського сойму, Уліца, обвинуваченого у піддержуванні дезерції, визначили на 27. червня перед катовицьким судом.

Стійте в обороні прав української мови.

Українським обезпеченцям у львівській Касі Хорих до відома.

Українські представники, що засідають в установ Каси Хорих міста Львова, неодноразово мали нагоду переконатися, що українські обезпечені у цій касі дуже часто самі не шанують прав рідної мови. Всякі письма і подання вносять вони у польській мові, так само послугуються польською мовою при устних взаєминах.

Таке жалюгідне поступування свідомих, на незалежних становищах, людей, нічим не оправдане. Навпаки, воно шкідливе й деморалізуючо впливає на менше свідомих.

Звертаємося тому із закликом до всіх обезпечених у Касі Хорих міста Львова, щоби при кожній нагоді шанували права рідної мови, а коли би заходили випадки їх нарушення, негайно доносили про те українській делегації.

Одночасно взиваємо всі українські інституції у Львові, щоби не приймали платничих наказів у польській мові на блянкетах з польським текстом. На випадок відмова зі сторони Каси Хорих доручувати накази на блянкетах з українським текстом, належить вносити спротиви до Управи Каси Хорих міста Львова.

Українська Делегація в Касі Хорих м. Львова.

Орґанізаційний рух.

ДОВІРОЧНА НАРАДА УНДО В КАЛУШІ.

В понеділок, дня 10 ц. м. відбулась у салі Народнього Дому в Калуші при співучасти послів О. Луцького, Д. Великановича і М. Струтинського довірочна нарада УНДО. Нараду відкрив голова комітету УНДО в Калуші д-р Сохацький Іван, витаючи зібраних у числі 800 відпоручників громад повіту. Референтували посли: Великанович про діяльність послів УНДО як у соймі так і поза його границями, Луцький про господарські справи та економічне положення нашого села і міста, Струтинський про стан освіти й українського шкільництва під Польщею. По вичерпуючих звітах о. Кравчук (з Неговець) в короткій а палкій промові взивав зібраних до ощадности, якої так потрібно для економічного піднесення нашого села. Серед зібраних видно було велике зацікавлення всіми порушеними справами. По короткій а живій дискусії на внесення д-ра Коритовського Т. збори висловили повне довіря послам Українського Національно-Демократичного Обєднання за їх повну посвяту працю для добра українського народу та взивали їх і на дальше витримати на дотеперішньому політичному становищі. Віче покінчено відспіванням національного гимну. По вічу селяни громадно ставили до послів ряд запитів у громадських і особистих справах, — на що одержали вичерпуючу відповідь.

НОВИНКИ

— **Ювилейні відзнаки „Просвіти".** Т-во „Просвіта" повідомляє: „Вже є готові ювилейні відзнаки Т-ва „Просвіта". Зроблені з твердого матеріялу, посріблювані, оксидовані на довгій шпильці, надаються до тривалого ношення. Ціна одної штуки в краю 50 сот. Купувати тільки в канцелярії філії „Просвіти". Окремих замовлень не полагоджується". **Ювилейний Комітет Т-ва „Просвіта".**

— **Святотатство.** У понеділок досвітком обікрали втрете церкву на Знесінні. Злодії забрали чашу і все, що було цінніщого.

— **Ревізії серед пластунів в Зборові.** Пишуть нам зі Зборова: Дня 11. ц. м. переведено тут ревізію у Степана Купчика, курінного тутешнього пласту, у Марії Тимкевич, звязкової і Івана Новаківського, уч. VI. кл. бувшого пластуна. Після 4-годинної ревізії, взяли їх на поліцію і пізно вечером випустили. Поліція забрала протокольну книгу, збірку народніх пісень і багато чисто-літературних творів. Все друковане та писане опинилося в руках поліції.

— **Відгомін листопада 1928 р.** Повідомляють нас, що Окружний Суд в Тернополі засудив п. Ольгу Богачевську зі Струсова на 50 зол. кари за те, що вона мала відтягати шкільних дітей у селі Сороці, скалатського повіту, від участи в польських державних обходах у листопаді 1928 р.

— **Балалайковий концерт.** Пишуть нам: Дня 13. ц. м. зїхала до Підгаєць балалайкова орхестра з хором трупи Ропицького. Програма зложена з російських народніх пісень і банальних романсів, пересічна. Куди краще був попередній концерт під цим-же проводом, приблизно перед роком, при відмінним складі трупи. Вражало одно: афіші були виключно польські, а підчас самого концерту п. Ропицький заповідав поодинокі точки програми також лише в польській мові. Дивне, що син нашого галицького священника, який приїзжає в наше середовище і хоче тягнути матеріяльні заски з української суспільности, не вважає відповідним бодай для приличности і для інтересу! — звертатись до публики друком і словом у двох мовах. Навіть, коли він разом зі своєю трупою хоче „вдаряти в екзотику" виступаючи як московський ансамбль, то й тоді наше громадянство повинно пригадати йому, хто він і де він.

— **Іспит зрілости** в дівочій учительській семінарії „Рідної Школи" у Львові відбувся під проводом відпоручника Шкільної Кураторії Артура Копача, директора державних учительських курсів від 10. до 15. червня ц. р. Іспит зложили: 1) Біленька Ольга, 2) Була Ольга, 3) Вихопень Ольга, 4) Гаращак Любомира, 5) Городиська де Братко Олександра Марія, 6) Гузар Романа, 7) Кіндій Марія, 8) Коваль Стефанія, 9) Ковальчук Ольга, 10) Конюх Ольга, 11) Коритко Ірина, 12) Коцур Софія, 13) Левицька Стефанія, 14) Мазурек Евгенія, 15) Панчак Ольга, 16) Пасіка Стефанія, 17) Романів Олена, 18) Рутар Анна, 19) Савків Марія Ольга, 20) Савяк Марія, 21) Сениця Лідія, 22) Турула Анастазія, 23) Чорній Володимира, 24) Яцек Ева, з тих 20 з українською і польською мовою навчання, 4 тільки з українською. Вісім репробовано на рік при устнім іспиті, дві по письменнім, чотири відступили від іспиту.

— **Іспит зрілости** в жіночій семинарії „Р. Школи" УПТ. в Самборі відбувся під проводом делегата, директора уч. семинарії А. Орловського від 3. до 8. червня. Здало 30 учениць, дві відступили, а 4 репробовано на рік. Здали: 1) Біла Анна, 2) Бокало Марія, 3) Цапінська Ірина, 4) Химяк Стефанія, 5) Децик Ольга, 6) Глуха Володимира, 7) Горницька Неоніля, 8) Івашків Ірина, 9) Івашків Пелагія, 10) Качмар Іванна, 11) Кухар Іванна, 12) Кульчицька-Дашинич Людвіка, 13) Кульчицька-Полянка Людвика, 14) Кульчицька Стефанія, 15) Латкевич Михайлина, 16) Ленкавська Катерина, 17) Маланій Стефанія, 18) Манастирська Степанія, 19) Мартинович Оксана, 20) Міхневич Михайлина, 21) Петрунів Наталія, 22) Топольницька Елеонора, 23) Саварин Олена, 24) Тимчишин Марія, 25) Тиховська Марія, 26) Тлустьо Софія, 27) Вітер Ольга, 28) Вовк Марія, 29) Винницька Ангелина, 30) Заразка Теодора.

— **Театр Станиславського у Львові.** Небавком приїде до Львова на кілька виступів група артистів „Мистецького Театру" Станиславського у Москві. Це празький гурток цього театру, що має славу найліпшого в світі. Артисти ці дадуть у львівськім Великім Театрі: „Біда не гріх" Островського, „Вишневий сад" Чехова, „Одружіння" Гоголя, „На дні" Горкого. Перший виступ у четвер, 20. червня, дальші в пятницю, суботу та неділю. Директором згаданої групи театру Станиславського є А. Павлов.

— **Чи „Дзеннік Львовскі" перестане виходити?** „Львовскі Курєр Цодзенни" повідомляє дня 18. червня: „Як довідуємося „Дзеннік Львовскі" припинив з нинішнього дня видавництво понеділкового числа. Є це початок, як ми у свій час заповідали, аґонії цього сезонового денника, який у найближчім часі перестане взагалі виходити". Від себе хіба додамо, що „Львовскі Курєр Цодзенни" не належить до тих часописів, які є „позасезоновими" і можуть із самовпевненням віщувати іншим органам коротше життя, ніж самим собі.

— **Небезпечні відповіди.** Празький двотижневик „Правда" уладив анкету на питання: „Яке ви заняли би становище на випадок війни, евентуально світової війни". В анкеті взяли участь визначні вчені й письменники. Відповіди Айнштайна, Барбюса й кількох інших сконфісковано.

—**Міс Буковина.** Чернівці за прикладом інших держав зорганізували конкурс жіночої краси з усієї Буковини. У конкурсі взяло участь 600 представниць. 2. червня проголошено вислід: першу премію дістала артистка українського театру на Буковині Марія Павловська.

— **Смерть великого актора.** Помер 72-літній актор віденського Бургтеатру Макс Девріент, один із найчільніших акторів старої школи на німецькій сцені. Уродився він у Гановері, а дебютував як 21-літній хлопець в „Орлеанській Діві". Три роки пізніше заангажували його до міського театру до Відня і там оселився він на постійно. Перший його виступ у Бургтеатрі був у 1882 р. у „Розбійниках" Шілєра. Головними його ролями були типи королів, аристократів, джентельменів, елегантів, — в пізніших роках трагічні характери. Девріент зберіг до смерти здоровий вид і поставу та риси класично гарного мущини.

— **Паризький діямант найдений.** Паризька сензація з чудовим діямантом артистки Сорель скінчена. Злодії, які зорганізували ковдіж з професійною зручністю не мали досвіду, бо впали в руки поліції найзвичайнішим шляхом. Кілька днів пізніше якийсь молодець зголосився до великої золотарської крамниці в самім центрі міста і запропонував продажу діямантy. Тому, що всі золотарі в Парижі мали вже від поліції найточніший опис цього дорогоцінного каменя, молодий ромун, що приніс його, вже не вийшов з крамниці сам. Він дістав цей діямант від якогось австрійця Шварца, якого також арештували негайно. 40.000 фр. нагороди дістане поліційний урядовець, що причинився до викриття злодіїв.

— **Видобули корабель Калігулі.** З озера Немі видобули корабель цісаря Калігулі, який пролежав там майже дві тисячі літ. Італійський уряд приказав спустити воду до окремого резервуару. Праця тривала два роки. Корабель цей довгий на 30 метрів. У ньому найшли вартісну різьбу з бронзу, голову льва з перстенем у зубах. На місце знахідки зїздяться журналісти з усього світа.

— **Ще один, що дався обдурити „на коверту".** Петро Кіляр із Турянки (пов. Жовква) привіз до Львова масло на продаж. Якийсь незнаний Кіляреві особняк казав віднести масло під ч. 7. при вул. Підвалля. Щоби бути певним, що Кіляр занесе масло, взяв від нього 75 зол. і вложив їх у коверту. Щоби здобути довіря селянина до іншої коверти вложив 100 зол., якими мав заплатити масло. Та зараз зрезиґнував із купна масла і звернув Кіляреві коверту з 75 зол., а сам пішов перехідною брамою. Щойно по його відході переконався Кіляр, що замість 75 зол. незнакомий дав йому вирізки з ґазет.

— **Чого не вільно жіноцтву в Ню-Йорку.** Кондуктори омнібусів у Ню-Йорку дістали такий приказ від своєї „влади", а саме: вважати на те, щоби молоді дівчата (й пані, які нелегко відріжнити від дівчат) не робили знайомостей з молодими мущинами. Як кондуктор, має зорієнтуватись, чи жінка, яка забалакає до сусіда, є його шлюбною жінкою, чи сестрою, це вже є справа, яку управа міста та омнібусів у Ню-Йорку залишає психольоґічній проникливости кондукторів. Та фактом є те, що омнібуси є одним із останніх місць, звідки в Ню-Йорку проганяють флірт непередбачений у наслідках. Не вільно фліртувати на пляжі, вулиці, в кавярні, ресторані, а дуже важко робити це в театрі та кіні. Чи на це здобуло собі американське жіноцтво рівноправність у всіх ділянках суспільного життя, щоби його позбавили свободи в найважнішій для нього ділянці?

— **Цар черцем на Сибірі.** В Естонії, в малім містечку Гунґерсбурґ, помер 90-літній нащадок шляхотської рідні Віктор Базилевський, колись власник копалень, один із найбільших багатіїв російської імперії. Він залишив спомини, що побачуть небавком світ, а з яких уже нині преса передає одну сензаційну ревеляцію. В Росії віддавна були люди, які твердили, що завзятий ворог Наполеона цар Олександер I не помер на Кримі в 1825 р. від пропасниці і що його могила була порожня. В. Базилевський твердить, що він знав на Сибірі купця Кромова, який виявив йому тайну про життя одного самотного черця, званого „святим старцем", на імення Федір Кузьмич. Цього старця вважали святим на далеких сибірських просторах. Коли він занедужав поважно в 1860 р., Кромов бачив його перед смертю і довідався від умираючого, що він — Олександер I. Умираючий передав йому на доказ документи і фотографії, які прохав передати Олександрові II. Базилевський каже, що оповідав про це великій княжні Ользі Олександровні, сестрі Миколи II., а вона відповіла, що Федір Кузьмич був імператором Олександром I., який добровільно пішов на вигнання і вмер не в 48 р. життя, а в 83-ім. Усе це могло перед війною, за життя царської рідні, стати справжньою сензацією. Нині, коли вся її історія складається з сотні таких сензацій на межі фільмової фантазії, більшість, вислухавши такої тайни, спитає лише: „Ну, добре, і що з цього?"

— **Дня 6. червня 1929 р.** нострифікував в Познані свої празькі студії і був промований на доктора медицини Богдан Нєдільський, родом з Коломиї. 2259 1-1

Дописи.

РУДКИ. Місто без гр.-кат. парохії. — Денаціоналізація міщан. — Боротьба з лихом). Нема, здається на всій території української землі під Польщею такого міста як Рудки, 52 клм. від Львова, місто повітове з 87 проц. українців в цілому повіті, а помимо цего самі Рудки не мають жадного видимого знаку, що вони є містом українського повіту. В далекій минувшині було в Рудках інакше. Міщанство Рудок було у 80 проц. українське, а походило воно з родів Химяків і Когутів, які

в управі міста займали видніші становища. Та брак церкви і священика з одного боку, а конкуренція костела і повітових установ з другого боку, довели до того, що тепер 90 проц. Химяків і Когутів стали „чистокровними“ поляками, а остався решта кількох мішан, сама не знає чим вона є. Вправді перед кількадесяти роками вибудовано невеличку церковцю, але вірних оставлено на дальше парохіянами Бенькової Вишні, віддаленої 3 клм. від Рудок. Звідси що третю неділю приїзджав парох на Богослуження до Рудок. Такий стан справи був дуже вигідний для винародовлювання міщанства. Парохію Бенькова Вишня, а в цім і Рудки презентував дідич Бенькової Вишні (в послідних роках перед війною гр. Скарбек), тому парохами Рудок були завсіди священики, які не вміли або не хотіли рудецького міщанства освідомити і привязати до нашого обряду й народности. Самі міщани, не маючи жадного дороговказу, остались несвідомими старорусинами, за що відпокутували в Талєргофі, де з них двох померло. В 1910 році заходом священиків і світської інтеліґенції з повіту засновано в Рудках кредитове Товариство „Народний Дім“ та міщанство не приступило до него і не вважало його за свою інституцію, бо вже було грубо здесятковане переходом на латинство, а остався його частина була цілком не свідома. Воєнні події докінчили решту. Богато в бою полягло, а ще більше ради страха і хліба відреклося нашої церкви і народности. Оставші недобитки з тяжким трудом удержуються ще на позиції. Але якщо далі буде так як тепер, то не довго видержуть і грозить Рудкам те, що ані одної душі з корінних міщан Рудок не остане не то українцями, але навіть грекокатоликами. Зрозуміли це ідейні одиниці споміж міщанства й інтелігенції з Рудок і постановили собі за всяку ціну ратуватись. В тій ціли вибрано комітет, який поставив собі за ціль у найближчому часі вибудувати парохіяльний дім і добути у компетентної духовної влади священика, який потрібний не лише для самих міщан, але і для урядовців, робітників, а переважно для слуг, яких у Рудках дуже богато. Тому, що в Рудках Богослуження відбуваються кожної 3 неділі, то з конечности ходять мешканці Рудок переважно до костела. Крім цего є в Рудках школа виділова мужеська і жіноча, в яких необхідна катехізація для українських дітей. Однак досі цей комітет не розвинув майже ніякої роботи, бо слід признати, що фондів на переведення такого важного завдання, як будова парохіяльного дому не має жадних, а про примусову конкуренцію нема що навіть думати. Але помимо цього колиб комітет відніссся з проканням до наших установ і видніших громадян, які певно зрозуміють їх положення, то допомогу для осягнення своєї ціли безумовно дістануть. Кождий віруючий українець не пожалів своєї лепти, бо свідомий того, що жертва ця стане запорукою для удержання нашого міщанства в Рудках тепер і в будуччині. — **Гість.**

КАЛУШ. (Експропріація селянських ґрунтів у користь акц. спілки Тесп. у Калуші.) Перед тижнем відбулася у Голини, де акц. спілка Тесп. з Калуша задумує будувати копальню сильвіну, розправа у справі вивласнення господарських ґрунтів під цю копальню. Розправа відбулася під проводом делеґата тут. староства Теліховського, який покінчив її проголошенням оречення, що дотичні власники ґрунту мають відступити ґрунт акц. спілці Тесп. до уживання на цілі заложення копальні потасових солей, з двома вентиляційними шибами та одним видобувавочим шибом на гірничому полі „Голинь“, як також у ціли викончання доїздової дороги для перевозу матеріялів понад 7 морґів орного ґрунту, на протяг 32 літ у найм, причім титулом відшкодування за ужиття цього ґрунту усталено річний чинш по 72 зол. за один морґ. Провідник комісії Теліховський оголосив заразом, що коли Тесп. зложить протягом найближчих трьох днів однорічний чинш, матиме право самовільно обняти предмет вивласнення в посідання і приступити до будови потрібних будинків, без вичікування правосильности експропріяційного орeчення. Слід замітити, що вивласнений ґрунт лежить при самому гостинці і надається на будівлю селянських господарств, а деякі із вивласнених селян призначили були цей ґрунт для себе на будівлю. Коли селяни просили комісію, щоби обєкт вивласнення відсунути принайменше на кількадесять м. від гостинця і лишити їм від гостинця місце під будову, члени комісії збували їх крпинами, дратуючи таким чином загрожених у своїй екзистенції селян. Двом родинам забрано цілий їхній варстат праці, бо не полишено ні клаптика ґрунту, який становить їх одиноке джерело доходу. Супроти смішно низького відшкодування, яке комісія установила, грозить інтересованим селянам страшна нужда, тимбільше, що не зовсім узгляднено домагання селян у тому напрямі, щоби концесіонер набув ґрунт на власність і через запляту відповідного відшкодування за позбуття власности уможливив вивласненим набуття за одержані гроші ґрунту в іншому місці. Інтервенція інтересованих у станиславівського воєводи, щоби заасистував незгідне з обовязуючими постановами закону заряджeння калуського староства та видав заборону на обняття ґрунту перед правосильністю експропріяційного оречення, не віднесла ніякого успіху. Селяни в розпуці, ситуація вельми напружена. Інтересовані селяни просять наших послів, щоби схотіли цею справою заінтересуватися і прийти їм з допомогою. Вкінці щоби виробити собі поняття, як ведеться справа, годиться навести уступ дорученого інтересованим селянам експропріяційного оречення, який звучить: „Również nie uwzględnia się prośby pełnomocnika wywłaszczyć się mających właścicieli gruntów, a to rodziny Brosławskich, Szynkarów і Pańkowych, aby im doręczono wszystkie wydać się mające w sprawie tego wywłaszczenia orzeczenia nie w języku państwowym polskim tylko ukraińskim, gdyż ustawa z dnia 31. lipca 1924 r. o języku państwowym і języku urzędowania rządowych і samorządowych władz administracyjnych Dz. U. Nr. 73 poz. 724, nie przewidziała w artykule 2. języka ukraińskiego jako języka, w którymby pisma і orzeczenia władz і urzędów miały być sporządzon“. Зазначується, що концесіонер зовсім не старався зі селянами полагодити справи угодово, як цього експропріяційний закон вимагає, але при допомозі комісії відобрав селянам їх власність на протяг 32 літ за річним чиншом по 70 зол. від морґа. Обставина, що помінено вимагану законом вступну умову з заінтересованими, вказує докладно на те, що концесіонер був певний того, що сталося на шкоду селян. У цій справі повинні наші посли негайно інтервеніювати. — (Від Редакції: Цей знаменний допис дістали ми перед кількома днями, але з технічних причин не можна було опублікувати його скорше.)

Зі спортового життя.

Україна—Гакоаг 4:0 (2:0).

Відплатні змагання за мистецтво „А“ кляси між новищими дружинами закінчилися певною побідою „України“, яка за весь час гри мала рішучу перевагу над противником і не допускала його майже до голосу. Дружина „України“ у всіх лініях була вирівнаною і не мала слабих місць, а колиб була грала з більшим щастям, то вислід міг бути навіть двоцифровий. Голі стрілили: Кобзар 3 і Лисик, наріжників (корнерів) 12:1 для „України“ Суддював д-р Недзвірський дуже добре.

Друга з ряду побіда „України“ в грах за мистецтво вказує на те, що її змагуни отряслися вже з першої „треми“ і дають запоруку, що в дальших грах не дадуть вирвати собі ніодного пункту і не допустять до того, щоби „Україна“ розгравала кваліфікаційні змагання за спадок до „Б“ кляси.

Дуже відрадне явище, що наше громадянство щораз-то більше цікавиться спортом і відвідує численно змагання (около 1.00 осіб), однак слід завважити, що деяка частина публики видко заразилася від наших сусідів зпоза стрийської рогачки, бо на адресу грачів противника і судді сипались образливі епітети, хоч ні перші, ні другий не дали до цього жадної причини. Тому, що серед культурного громадянства подібне явище рішуче не повинно мати місця, Виділ Т-ва повинен ужити енергійних заходів, щоби покінчити раз на все з такою тактикою деяких людців, які хіба повинні розуміти, що подібними вигуками роблять Т-ву медвежу прислугу. Інше діло прояви радощів і ентузіязму, які підбадьорують грачів, а інше лайка і епітети на адресу противника і судді.

Сокільські Спортові Змагання.

Дня 13. червня 1929 р. при участи 105 змагунів відбулися сокільські спортові змагання. В поодиноких конкуренціях брало участь: у легкій атлетиці 47, у відбиванці 36, в копаним мячи 22 змагунів. Змагання мущин та жінок відбувалися рівночасно в двох комісіях. Висліди зі змагань мущин слідуючі: Біг: 100 м. І. Вішка Теофіль (Сокіл Жидачів) 12.00, 2) Ілечко Ів. (С.-Б.) 12,1 3) Петріна Б. (С.-Б.); Біг 1.500 м. 1) Ілечко 4:56,1; 2) Полотнюк Евген (С.-Б.) 4:57,4; 3) Сія Вол. (Україна); 4) Саповнч Вол. (Сок. Станиславів). При бігу 1.500 м. була крім ком. суддів ком. лікарська, яка оцінювала стан (кондицію) змагуна та на підставі д. доброї кондиції признала Саповичеві III. місце. Гінці 4×100: 1) УССК в часі 50:8,1; 2) Сокіл-Батько. Мети: диск: 1) Гнатейко (С.-Б.) 29,41.5: 2) Рак Яр. (С.-Б.) 27,28.5; Петріна Богд. 26,24.5.

Ратище: 1) Вішка Т. 43,52 побитий український рекорд, поставлений перед війною в Перемишлі; 2) Гнатейко 34,25; 3) Ганишин Лев (С.-Б.)33,83.

Стусан кулею: 1) Круль Ів. (Сок. Клепарів) 10,43; 2) Куник М. (С.-Б.) 9,6.5; 3) Копач Ром. (С.-Б) 8.83.5.

Булавка: 1) Вішка Т. 58,10; 2) Рак Яр. 44,30; 3) Булка Яр. (С.-Б.) 42,25.

Скок у височінь: 1) Вішка Т. 1.57; 2) Петріна Б.; 3) Качала М. (УССК.); Скок в довжінь: 1) Вішка Т. 6,4.5: 2) Петріна) 5.98; 3) Мош (С.-Б.) 5.36.: Вилав по линві 5 м. довгій. (Перший раз впроваджено до українських змагань): 1) Мош 6,3 сек.; 2) Онишкевич (С.-Б.) 6.5: 3) Ілечко 7.1.

ЗМАГАННЯ ЖІНОК:

Біг 60 м. 1) Бирчак С. (СКУД) 9 сек.: 2) Левкович (СКУД); 3) Герасимович Ір. (С.-Б.).

Мет ратищем: 1) Коцюбіяна М. (С.-Б.) 18.44; 2) Ніжанковська Н. (С.-Б.).

Стусан кулею: 1) Бирчак С. 7.73; 2) Ніжанковська Н. 7,08; 3) Левкович.

Скок у височінь: 1) Бирчак С. 1,19.5: 2) Ніжанковська 1,15; 3-4) Коритківна і Левкович.

Скок вдовжінь: Бирчак С. 4,01; 2) Левкович 3,85: 3) Герасимович 3,19.

У змаганнях у відбиванці брало участь шість дружин. Висліди: ЖУСК—СКУД 21:30; С.-Б.—Сокіл IV (жіночі) 28:26;

Старші ученики—члени молодші 20:27; Копаний мяч: Сокіл Миколаїв—Сокіл IV 5:0.

Змагання перейшли при великім зацікавленні досить чисельно зібраної публики. На жаль представників УСС не було видно.

Спортова Секція „С.-Б.“

З судової салі.

ВІДГОМІН ЛИСТОПАДОВИХ ДНІВ.

Українські студенти і студентки перед судом.

У вівторок, 18. червня ц. р. починається новий політичний процес проти сімох українських студенток і студентів, як епільог листопадових днів з минулого року. На лаві обвинуваченних засяде **чотири українські студентки**, а саме: 1) Марія Кравціяна, 2) Марія Чижіяна, 3) Софія Мойсеовичівна і 4) Марія Конрадівна та-три студенти, а саме: 5) Жигмонт Процишин, 6) Осип Процишин і 7) Евген Сена. Розправа протягнеться біля десятьох днів і відбуватиметься у малій салі окружного суду при вул. Баторія. Вступ на салю дозволений тільки за білетами. З ходу розправи будемо подавати своєчасно докладні звіти.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Вівторок 18-го, г. 7·30 веч. „Пігмаліон“. Гостинний виступ А. Венгерка.

Середа 19-го, г. 7·30 веч. „Фіделіо“, опера Бетовена.

Четвер 20-го, г. 7·30 веч. „Біда не гріх“ Островського. Виступ театру Станиславського.

Пятниця 21-го, г. 7·30 веч. „Вишневий сад“ Чехова.

Малий Театр:

Вівторок 18-го, г. 7·30 веч. „Сильнія купує собі чоловіка“.

Середа 19-го, г. 7·30 веч. „Пігмаліон“. Гостинний виступ А. Венгерка.

Четвер 20-го г. 7·30 веч. „Пігмаліон“. Гостинний виступ А. Венгерка.

Кіна.

„Аполльо“: „Спортовець із любови“.

„Кольосеум“: „Козаки“ (Толстого).

„Лев“: „Пат і Патахон як [illegible]“.

„Люна“: „Батьки та діти“.

„Марусенька“: „Новочасний Казанова“ (Гарі Лідке).

„Оаза“: „Батьком стати не тяжко“.

„Палас“: „Право молодости“.

„Пасаж“: „Стій!“ (Еді Подьо) й американська комедія та Гомонтів тиждень.

„Утіха“: „Пат і Патахон в обличчі смерти“.

„Фатаморґана“: „Царський курєр“ (Жіль Верна) з Наталією Коваленко, Мозжухіним і Гайдаровим.

„Хімера“: „Жінка не гріх“ (М. Декобра).

Програма радіо.

Середа 19-го.

Льондон (356). 23.15 „Норма“ опера Белліні.

Париж (1744). 16·44 Концерт. 21·35 Симфонічний концерт.

Берлін (475,4). 20·30 Творп Кетельбея. 21·15 Камерний концерт.

Відень (519,9). 19·30 Опера і легкий концерт.

Будапешт (345). 20·00 Опера і циганська оркестра.
Київ (775). 10·00 Робітничий концерт.
Ленінград (1000). 20·30 Концерт.
Варшава (1395,1). 17·55 Легка музика. 20·15 Концерт солістів.
Познань (339,8). 22·45 Камерна музика.
Прага (343,2). 20·00 Чеська філгармонія.

Четвер 13-го.

Льондон (358). 21·30 Дуети на два фортепіяни. 23·35 Музика до танців.
Париж (1744). 17·15 Симфонічна музика. 21·00 Концерт.
Берлін (475,5). 17·00 Концерт.
Відень (519,9). 16·00 Квартет Сіпінг.
Будапешт (345). 22·15 Циганська оркестра.
Рим (441,8) 21·00 Еспанська музика.
Мілано (504,2). 20·30 „Ріголєтто".
Москва (1442,3). 16·40 Камерна музика. 19·00 Опера.
Харків (1680). 21·00 Народній концерт.
Варшава (1395,1). 17·55 Концерт солістів. 20·30 „Панна вдівка" оперетка Фалля.
Краків (314,1) 20·30 Концерт.
Познань (339·8) 20·30 Сарпіяк.
Катовиці (339,8). 23·00 Смичковий квартет.
Прага (343,2) 21·00 Квінтет фортепіян.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Український Театр під дир. Ів. Котутяка:

Б у с е л:
середа 12.VI Король життя
З о л о ч і в:
четвер 20.VI Пташник з Тиролю
пятниця 21.VI Король життя.
Готується до постановки Сулямїт.

Новий Український Театр дир. П. Карабінєвича

Б о р и н я:
19.VI Чесна Сусанна.
20.VI Базар.
С н о в е:
21.VI Осінні Маневри.
22.VI Маруся Богуславка.
23.VI Вій.
С к о л е:
24.VI Осінні Маневри
25.VI Базар.
26.VI Чесна Сусанна.
27.VI Тітка Чарлі.

Готується до постановки: „Доріна" „Весілля при дігтярних" і „Замар Беркут". До Театру заангажовані: артистка Театру Львівської Кооперативи і Т-ру п. Стадника п. Бенладева. п. Цісинова, а також диригент тимже театрів п. Цісик. 2218 4—?

З прив. коед. гімназії Рідної Школи з правом рівнорідности в Чортові. Вступні іспити до прип. і до І. класи відбудуться 28. червня. Вступні іспити до класів від I—VI. 25—27. червня — Управа. 2224 3 3

Ігуменат монастира св. Макрини у Львові при вул. Потоцького 95. подає отсим до відома, що цьогорічні **3 денні реколєкції** для Вп. Пань жінок священників і учительок зачнуться дня 2 липня вечором. Оплата за харч і мешкання денно 4 зол. Постелі не треба приносити. Зголошуватися найдальше до 28 червня п. р. 2236 3—3

Конкурс Тов. Вак. Осель. Завдяки Тов. Сільський Господар, яке відступає свою школу в Коршові біля Коломиї на приміщення вакаційної оселі, задумує Тов. Вак. Осель уладити додаткову чотиритижневу оселю для 25 дівчаток в віці від 10—15 літ за оплатою 90 зол. з дорогою. — Зголошуватись найдальше до дня 25. червня 1929 р. до секретарки тов. п. Марії Лішинської в школі Шевченка вул. Могилянського ч. 12. в ранішних годинах. — Управа.

З гімн. Рідної Школи в Дрогобичі. Дня 1. вересня 1929 р. буде отворений при гімназії І. відділ гуманістичного типу, рівнорідний IV. кл. гімн. старих типів. Вступні іспити до нього відділу (на основі повчення 7-ми кл. школи) відбудуться дня 28. і 29. червня н. р. Вступні іспити до І. кл. теперішньої гімназії (класичного типу) відбудуться також дня 28. і 29. червня, а вступні іспити до II—VII кл. теперішньої гімназії дня 25. і 26. червня. — Обі гімназії, й клас старої і І. відділ гуманістичного типу, переносяться до власної нової домівки. — У старому будинку буде отворена бурса на 80 місць за оплатою від 60 до 70 зол. місячно. — Управа. 2216 1—?

Пригадка. Дня 20. червня н. р. відбудуться Загальні Збори Українського ремісничої Бурси у Львові в домівці Товариства „Зоря" при вул. Кирилівській ч. 22. — о 6-ій год. вечором. Присутність членів як і прихильників Бурси чайменно взяти участь. — Видїл. 2230

На ціли Тов. Вак. Осель зложили: Вп. П. о. Сутий Володимир, Бодехів 5 зол., Союз Українок, Золочів 10 зол., Скобельська, Золочів 2 зол., д-р Водошин, 10 зол., Олена Бурачинська 5 амер. дол., Тимків Бабин, Косів 5 зол., д-р Ол. Барвінський 100 зол., Н. Н. 50 зол., Союз Українок, Самбір 20 зол. — Управа Тов. складає сердечну подяку.

Дня 23. VI. 1929 р. обходить Чит. „Просвіти" в Жилячеві 50-літний ювилей свого основання. Програма свята: о год. 8·30 рано Богослуження. 12. год. в пополудне Академія в салі місцевого Союза, год. 2·30 Великий Повітовий фестин. — Сусідні читальні Просвіти просяться о співучасть. — Видїл.

Управа дівочої гімназії Рідної Школи в Тернополі подає до відома, що вступні іспити до кляс IV—VII відбудуться дня 26-го, а до І класи 29 червня. Зголошення подавати до 24 червня. 2250 2—2

Приватна семинарія з правом прилюдности в Коломиї. Вступні іспити на курси I—IV. розпічнуться 25 і потрвають до 27 червня. Зголошення приймає Управа до 24. червня включно. До подання написаного батьком або опікуном треба долучити метрику, свідоцтво дїварське, останнє шкільне свідоцтво, свідоцтво щеплення віспи, власноручно написаний перебіг життя та свідоцтво моральности, коли кандидатка скінчила 14 літ і мала перерву в науці. 2249 2—3

Приватна гімназія Р. Ш. з правом прилюдности в Коломиї Вступні іспити до кляс IV—VII. розпічнуться дня 28 VI. 1929 в годині 10 рано. Зголошення приймається до 27 червня. По вакації вступні іспити будуть могли відбуватися лише за дозволом Куратори. — Управа. 2248 2—3

Оповіщення. Провід Національного Союза Українських Студентів в Бельгії подає до загального відома, що виключив із членів Пласта за невиконування обовязків чинів: Мирослав Білаєв, Юрія Лупашка і Маріяна Гудяк. Незлий українське громадянство знає, що є не й такі наші студенти, які не то що не хотіли і не хотять працювати на народнім полї, але не виконують навіть таких обовязків як запдачення членської вкладки. Звичайно такі панове нехтують горда в чужини і нарікають на своє громадянство, що не приготовило для них вигідних посад. — За провід: О. Брендзан голова, С. Стецїв секретар.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

БРИЛЯНТИ, також иншу біжутерію купує по високій ціні Домбровського-Ожаговські, Львів (Готель Жорж) Академічна 2 1366 53—?

ДОБРЕ ПРОСПЕРУЮЧА адвокатська канцелярія до зайняття. — Зголошення приймає Секретаріят С. У. А. Львів, вул. Руська ч. 11. 2260 1—3

ПОШУКУЄТЬСЯ жінки до помочі в пранню неповнятн. — Зголошення до Адміністрації „Діла" для „Лікарки". 2263 1—3

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській робітні **Івана Зельтенрайха**, Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні данські годинники переробляємо на ручні. 3 б 170—?

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст нервові легіння, серця і молодих

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентгеном. 14—24

Д-р Роман Перфецький

веде свою адвокатську канцелярію

ЛЬВІВ, вул. БЛЯХАРСЬКА, 9.

1542 (побіч Ринку) 6—10

зол. 6·50 | ГОДИННИК АЛЬБЕ | зол. 6·50

швайцарський з гарантією тільки у

Б. ГРИНБЕРГА ЛЬВІВ, Свєнтуська 4.

Конкурс.

На посади учителів (льок) класичної філольогії, українській, польській і німецькій мови, педагогічних предметів, математики, рисунків, руханки і ручних жіночих робіт в гімназіях і семинаріях „Рідної Школи" можна вносити прошення до канцелярії Товариства, Львів, Ринок ч. 10/11. до кінця червня н. р. — Головна Управа „Рідної Школи". 2261 1—2

БІЛЛЯ ПРАТИ
ВИКЛЮЧНО В РОЗЧИНІ
RINSO --- ЛАГІДНІМ,
АКТИВНІМ, НЕОХИБНІМ.

RINSO не тільки заступає звичайне мило при пранню, але ще перевищає, бо редукує людську працю до мінімум. RINSO пере безконкуренційно...

Білля стається біліше. — Коліри не зміняються, — Вовняні і флянельові „сорочички" не корчаться. При цій своїй активности RINSO не має ніяких шкідливих „що білять" домішок, н. б. дійсно пере само, — тертя білля в балії непотрібне.

RINSO продається тільки в пачках — ніколи „на вагу"

До прання тільки **Rinso**

RINSO Є ЗАВСІДИ „НА ВИСОТІ ЗАВДАННЯ"

Проф. ЛОШНІВ і Б. ОХНИЧ

виконують

артистичні праці сценічних декорацій і декорування саль як рівнож арт. рекляма і компонування орнаменту (лєсені) — точно і скоро.

Б. ОХНИЧ, ЛЬВІВ, 29 листопада 11 б.

Замовлення можна полагоджувати рівнож через кооп. „Український Театр у Львові", вул. Руська ч. 18. І. пов. 2266 1 1

У НЕВАЖНЮЮ згублену військову книжочку видану через ПКУ. в Станиславові на ім'я Назаревич Олександер родження 1901. 2229 3—3

Магістрат міста Станиславова.
Станиславів, дня 6. червня 1929.
Ч. 11.804/26.

Переторг на продаж будинків і грунтів

Оголошення!

Магістрат міста Станиславова діяючи на підставі ухвали міської Ради з дня 29. квітня 1929 р., розписує отсим публичний переторг на продажу нище означених будинків, які є власністю Громади міста Станиславова.

1) **Реальність у Львові при вул. Опта Гофмана ч. 5.** виказ гіп. 925/IV. Lk. 858 $^{4}/_{10}$, що обіймають чиншову двоповерхову камениці на буд. парц. 4746. **Виклична ціна 140.000 зол.**

2) Реальність у Станиславові при вул. Галицькій вик. гіп. 5600 кн. грунт. гр. кат. Станиславів, що обіймають парцелю буд. Lk. 281/2 з поверхнею около 9.0000 м² на якій стоять чотири одноповерхові каменици в мансардами. В кожній каменици є 22 мешкань. Ці будинки не є обняті законом про охорону льокаторів. Реальність обдовжена позичкою з Державного будівельного фонду в квоті 280.700 зол.

З цїї реальности можна сотворити евентуально чотири окремі гіпотечні об'єкти і окремо продати.

Виклична ціна за цілий обєкт 450.000 зол. Можна оферувати також на поодинокі каменици.

3) Реальність при вул. Бельведерській вик. гіп. 5169 кн. гр. Станиславів, яка обіймає фабричні будинки, в яких тепер міститься гарбарня під фірмою *Progress*.

Виклична ціна 72.000 зол.

4) Реальність при вул. *Пястів* при новій торговиці, складається з ґрунту, на якім стоїть поверховий фабричний будинок, тепер є фабрика лямпусів. В будинку вільне мешкання з чотирох комнат і кухні з приналежностями.

Виклична ціна 128.000 зол.

Всіляких бливших вияснень як що до самих обєктів так і условій зіпитаній, як також продажі, удїлить Видїл VII. Магістрату устно або на бажання письменно.

Хто рефлектує на купно цих обєктів, має внести до дня 28 червня 1929 р. до год. 12. на руки Президії Магістрату запечатані письменні оферти з поданням оферованої ціни.

Оферта має бути засмотрена в напись, до якого обєкту відноситься.

По відкриттю письменних оферт не год. 12. дня 28. червня 1929 р., переведеться устний переторг.

Ті, що вносять письменну оферту як і ті, що приступають до устної зіпитаній, мають зложити в міській касі в Станиславові вадію у висоті 10% виклично ціни за обєкт, на котрий оферує.

Вадія має бути зложена в готівці або на книжці чи міської Каси Ощадности в Станиславові виставлена на подаючка згідно з инших вальорах з пупілярним забезпеченням.

Громаді міста присвуґує право свобідного признання і вибору в приняттю оферт, а навіть право продажі поза переторгом.

Вацлав Хованєц в. р.
2265 3—3 Бурмістр.

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 18.

Ч. 135 (11.476). Львів, четвер 20. червня 1929. Польська оплата ryczałtowo uiszczona. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-25.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Випереджування подій.

Львів, 19. червня 1929.

Світ, видно, прагне сенсацій, але сенсацій немалих і небуденних, а таких, що потрясли б рівновагою бодай одного континенту. Видно це між іншим з того, що два дні тривала вже в усій європейській пресі велика війна на радянсько-китайському пограничу. Панувала не тільки війна, але розкривалися великі стратегічні комбінації обох воюючих армій та аналізувалися перспективи нового укладу політичних відносин на великому континенті Далекої Азії. Так було в пресі, а на радянсько-китайському пограничу війни фактично не було і нема. Червона армія не посувалася в напрямі сибірсько-китайської залізниці у глибину Манджурії, і війська Чанґ Кай Шека не відкривали ніякого наступу. Не проголошувано в Китаю у звязку з тим і ніякої мобілізації. Два дні, як сказано, тривала така війна тільки в газетах. Нині вже й у газетах ця війна закінчена.

Звідкиж взялися інформації про неї? Інформацію про початок тієї війни принесла пресова аґенція Райтера, аґенція, що належить до поважних і авторитетних у таких справах. І всеж показалося, що тим разом хтось аґенцію „надув", впровадив її в блуд і таким чином може й підірвав у деякій мірі довіря до її інформаційної служби в світі. Самозрозуміло, що „надув" аґенцію хтось, кому залежало на тім, щоби спричинити паніку серед пацифістів та посіяти радість серед прихильників війни. А що кожна аґенція незвичайно живо реаґує на всякі направду сенсаційні події великого значіння, то й не диво, що весь технічний апарат аґенції пустив летайно в світ вістку про радянсько-китайську війну. Цю вістку зараз-же з місця заперечили більшовики при допомозі свого інформаційного пресового апарату. Та більшовицькому запереченню декуди не вірили, ждали на нові вісти з терену війни, але такі не надходили і вже мабудь не надійдуть. Одним словом експеримент „надування" вдався і сенсація великанська.

Ціла та „сенсація" всеж не була позбавлена правдоподібности. Бо попередили її події, які в наших часах напевно довелиб до війни. Іншими словами вістка про війну зародилася на основі передбачування подій та перетворилась у даному випадку у випереджування фактів. Не виключене, що вона мала за ціль не спричинити чи приспішити війну, а навпаки не допустити до неї. Яким чином? Підложем для повстання такої війни було дипльоматичне напруження між СРСР і Китаєм. Китайський націоналістичний уряд Чанґ Кай Шека вспів по важких зусиллях, після довгих кривавих громадських воєн, обєднати свою Батьківщину та ввести в ній сякий такий лад. Весь Китай поділено на пять областей, в яких адміністративно-політичними керманичами стали поодинокі ґенерали, що причинилися в війні до обєднання і пацифікації краю. Всі вони виконують свої губернаторські обовязки в імени намкінського націоналістичного уряду Чанґ Кай Шека. Як відомо, більшовики втратили по китайській громадянській війні, в якій вони грали не малу ролю, всякі впливи в Китаю. Уряд Чанґ Кай Шека став завзятим противником більшовиків та знищив на своєму терені цілковито китайських комуністів. Дійшовши до сякої-такої пацифікації країни, він позаключував доволі вигідні для себе умови з усіми великодержавами, а саме: зі Злученими Державами Півночи. Америки, з Англією, Францією і навіть полагодив спірні справи з Японією. Все це було не на руку більшовикам. І вони почали шукати ділового контакту з ґенералами-губернаторами в поодиноких областях Китаю. Мета їх була проста. Розсварити ґенералів, спричинити знов громадянську війну та активізувати в часі війни китайських комуністів і таким чином дійти знов до відзискання втрачених впливів у тій великанській і пребогатій країні.

Уряд Чанґ Кай Шека дуже скоро спостеріг ці заходи більшовиків і вдав на слід підозрілих зносин ґенерала Фонґа з деякими радянськими консулятами в Манджурії. Не думаючи богато, наказав нанкінський уряд перевести ревізії в тих консулятах. Ревізії мали дати надзвичайно богатий матеріял про розкладову працю більшовиків у Китаю. З того почалося та й досі тягнеться радянсько-китайське напруження. А з нього виснував інформатор аґенції Райтера війну, випереджуючи розвиток подій. Тепер уже напевно можна сказати, що радянсько-китайської війни не буде. Більшовики, що так завзято пропаґували й пропаґують „мир і розброєння", що так дуже „перепалися" пактом Келльоґа, по вістці Райтера на війну не підуть. Виходить, що таке випереджування дійсного розвитку подій часом має і свої добрі сторони. В даному випадку вони добрі для вдержання мира в Азії.

Раби.

Як Ромунія „розвязує" справу нац. меншостей? Українські селяни з Бесарабії в ярмі бразилійських плянтаторів.

В останніх роках на плянтаціях кави в Бразилії почала зменшуватися кількість робітників. Сталося це головно через припинення італійської еміґрації. Бразилійські плянтатори почали пошукувати нових невільників. Найбільш підхожий для себе елемент добачили вони в Ромунії. Зновуж ромунський уряд постановив піти назустріч бразилійським плянтаторам, щоби при їх допомозі „розвязати" національну квестію. Відомо, що Ромунія має понад 30 проц. „інородців", свідомійших і культурніших від пануючої нації. Особливо важкі клопоти має ромунська влада в Бесарабії.

Ромунський уряд прийшов до переконання, що співділанням з бразилійськими плянтаторами можна прородити меншостеві елементи й утвердити панування ромунів на окраїнах. З тією метою допущено до несамовитої аґітації серед бесарабських українців за виїздом до Сао-Павльо (бразилійська провінція), яку змальовувано яскравими красками, як якусь країну щастя. Внаслідок цієї злочинної аґітації, з розмислом допущеної ромунською владою, кількадесять тисяч українських селян у Бесарабії попродало свої маєтки і виїхало до Бразилії.

Скоро тільки притягнені всякими обіцянками селяни висіли на бразилійському березі, їх спрямовано на плянтації кави в Сао-Павльо. А там уже з ними не церемонилися. Мрії про казочне щастя за морем розвіялися під тягаром важкої, мало відплатної праці та під ударами кнутів капанґів (наставників). Дійсність стояла в яскравій суперечности з казками несовісних аґентів.

Отірчені, обманені й обурені постановили наші селяни з Бесарабії рятуватися перед неминучим рабством і повернути на батьківщину. Вони масово подавалися до надбережних портів, бажаючи повернути до рідної Бесарабії. Та тут стрінула їх непередбачена несподіванка. *Ромунський конзуль відмовився видати їм поворотні візи.* Не маючи змоги вернути до рідного краю, вони мусіли знову вернути на плянтації кави. Таким чином кілька тисяч наших селян остало фактично без батьківщини, без ніякої опіки і заступництва, перейшли на становище безсловесних рабів, відданих на ласку й неласку бразилійських плянтаторів.

Засовані вгорі відомости подає „Виходзьца" на основі бразилійської преси. Саме тепер богато говориться в Европі про справу національних меншостей у звязку з мадридською сесією Ліґи Націй та статтею Мекдональда. Новоповсталі й поширені держави середущої й східньої Европи ликують з приводу „полагоди" меншостевого питання по лінії дальшого гноблення захоплених ніх свою владу народів чи їх частин. Ликує й Ромунія. Обурюється Франція, що Мекдональд називав альзасців нац. меншістю. Але ніхто не обурюється з приводу ромунської торговлі живим товаром і повернення вільних людей в безголосних рабів. А варто би цю справу запрезентувати Лізі Націй і співсигнатарям меншостевих трактатів, щоби вони переконалися, якими способами і засобами Ромунія „розвязує" меншостеву проблему, як вона здійснює піднесений нею трактат про охорону нац. меншостей. Інша річ, що українські заступники в букарештеньских законодатних установах повинні домагатися внесення під уряду ґа визволення українських бесарабських селян з пекла бразилійських плянтаторів.

Побут в горах буде для Вас відпочинком
і приємністю лише тоді, якщо обезпечите своє мешкання від крадіжи з вломом в
Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"
у Львові, вул. Руська ч. 20.
За обезпечення домашнього урядження на зол 1000, пересічна річна премія враз з додатками виносить зол. 4·—.

Закарпаття.

Відгомони учительського зїзду. —„Фільософічна" пошесть. — „Тайное собраніе украинцевъ" й ужгородська поліція. — „Славянофіл" Фелдешій відгризається.

Найважнішим внутрішнім питанням нашого Закарпаття є й досі „языковий вопрос", найбільш ятрива болячка всіх народів чи їх частин, що раптом із загумінків життя непідготовані виходять на ширший життєвий шлях. Оливи до вогню ділляв ще недавній учительський зїзд, на якому мадяроны, „общероси" й відсталі автохтони-анальфабети за всяку ціну хотіли довести до рішення того „вопроса" в користь „русскаго литературнаго языка". У висліді прийшло до розколу в „Учительському Т-ві". Учителі-народовці під проводом пос. о. А. Волошина залишилися при старім статуті „Учит. Т-ва", а „общероси" змінили статут і фактично заснували нове „товариство". Закарпатська преса, головно „Свобода" і „Русскій Вѣстникъ", переповнені тепер відгомонами учительського зїзду і полемічною боротьбою між обома напрямками. Боротьба ведеться за національну назву і за мову. Зайвим було би повторяти полемічні аргументи закарпатської преси, головно мадяронсько-общеруської, бо вони такі смішні й наївні, що скорше надаються до гумористичного трактування. Найбільшим закидом мадяронів й „общеросів" на адресу народовців є те, що останні несміливо в ряди-годи називають себе „українцями", а не „русинами" чи „русскими". Є це смертельний прогріх, за який мало вкамінувати. Для ілюстрації ментальности і розвиткового рівня „общеросо"-мадяронів є автохтонів подамо хочби такий зразок „языково-вопросної" полеміки „общероса" Василенка на адресу народовця Ворона.

„Ни одинъ (із інформаторів полеміста) не говоритъ, чтобы ты сказалъ: „Мы е русины-украинцѣ", но твердятъ, что ты сказалъ: „мы украинцѣ". А еще болѣе удивляются на новой націи: „русино-украинцахъ". Не крути уже ничего, но говори откровенно! Вѣдь и Гренджа уже сказалъ, что „ми українцями звемось", тоже самое вижу въ томъ самомъ номерѣ „Свободы" въ „Примѣткахъ". Въ Галичинѣ для обмана тоже говорили: „русины-украинцѣ", но когда чувствували себя сильними, то заявили, что „ми украинцѣ"...

І так у безконечність. На таке безглузде переливання з пустого в порожне тамошні чверть- і півінтеліґенти витрачують масу часу, енергії й паперу.

„Русскій Вѣстникъ" любить і сенсації. В

Pr. 180/29. Sąd okręgowy karny we Lwowie postanowił na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu Prokuratora przy tymże Sądzie: a) zatwierdzić po myśli przepisu z art. 76 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10 maja 1927. poz. 398 Dzup. Nr. 45 dokonane dnia 5 czerwca 1929 przez Starostwo Grodzkie we Lwowie zajęcie czasopisma „Dilo" Nr. 125. z dnia 7. czerwca 1929 z powodu, że zamieszczony w tem czasopismie artykuł pod tyt. „Korporanciści wojownyky" w ustępie końcowym od słów: „Tak u zahalnomu..." do słów: „je w kraszczomu stanowyszczi" zawiera w sobie znamiona występku z § 300 ustawy karnej. b) wydać po myśli przepisu z artykułu 77-go cytowanego rozporządzenia zakaz dalszego rozpowszechnia tego p i s m a d r u k o w a n e g o. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tegoż czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie pod rygorem następstw przewidzianych w art. 67 rzeczonego rozporządzenia.

Lwów, dnia 13. czerwca 1929. Majer.

статейці „Полиція въ Ужгородѣ разоблачила тайное собраніе украинцевъ" пише цей анальфабетичний, але інформаційно досить цікавий органчик, що в околицях Ужгорода, коло ріки Уж в т. зв. „Долині Смерти" в останньому часі запримічено підозрілі особи, які там відбували свої наради. Детективи ужгородської поліції слідкували за „конспіраторами". В дні 9. червня в „Долині Смерти" зібралося коло 40 осіб. Детективи окружили тайне зібрання і вилеґітимували його учасників. Виявилося, що тими „конспіраторами" є українці-емігранти під проводом фотографа Івана Хомина. Поліція веде слідство, якого наслідком буде висилка чужинців із меж Підкарп. Руси. Про цю „конспірацію" не можна поки-що більше нічого довідатися зі сторінок органу „автономн. земледільческ. Союзу". Не виключене, що це якась качка, або чергова провокація.

Відомий вже й нашим читачам універсальний „славянофіл" Ю. Фелдешій, який виголосив знамениту промову про словянську єдність і солідарність під проводом „колибельної матері Росії" на бенкеті в честь югословянських журналістів, тепер мусить виправдуватися перед замітами мукачівської, аграрницько-общеруської „Русск-ої Земл-і". А саме виявляється, що для звеличання словянської солідарности розвеселений Фелдешій співав... мадярські пісні. Він заперечує твердження мукачівського органу. Мовляв він „спѣвалъ сербскую пѣсню „Безъ тебе драга"... и одну русскую... Кажется, сотрудникъ „Русской Земли", который тоже былъ на бенкетѣ, больше вина выпилъ и потерялъ холодный розсудокъ, ибо иначе не нападалъ бы на меня".

Видно, що були ще якісь інші замітки на тему „славянофільства" мадярона Фелдешія, бо він пише, що „отъ галицкихъ эмигрантовъ я лекцій не принимаю, съ ними я ничего общаго не имѣю".

На основі поданого вгорі можна ясно уявити собі, які то важні справи порушує закарпатська преса, особливо преса мадяронсько-общеруського напрямку.

Заява Мекдональда з приводу його статті про національні меншости.

Мекдональд заявив співробітникові ґазети „Дейлі Нюс", що він написав свою статтю про національні меншости кілька тижнів тому для одної пресової аґентури. Він ніяк не сподівався, що ця стаття буде опублікована тепер, після того, як він переняв уряд, без його згоди.

Протест Італії проти статті Мекдональда.

Ґазета „Еко де Парі" повідомляє з Льондону, що італійський виконуючий обовязки посла заявів у англійському міністерстві закордонних справ енергійний протест італійського уряду проти статті Мекдональда про національні меншости.

ОСИП СТЕФАНОВИЧ
РАНІШЕ РОМАН ЗУБИК
ЛЬВІВ, ВУЛ. ҐАЛИЦЬКА Ч. 16.
ВОВНЯНІ НОВОСТИ ДЛЯ ПАНЬ на ПЛАЩІ, КОСТЮМИ І СУКНІ.
ШОВКИ у великому виборі.
ВОВНИ АНҐЛІНСЬКІ І КРАЄВІ на мужеські одіння.

Виступ французької газети проти Мекдональда.

Ґазета „Еко де Парі" пише, що не лише італійський уряд, але також французький буде протестувати проти статті Мекдональда. Югословянський, польський і ромунський уряд, — пише ґазета, — теж дадуть належну відповідь на визов Мекдональда. Його виступ вартий людини, яка протягом війни від 1914 до 1918 р. постійно зраджувала свою батьківщину. Це характеристичне, що не німець, але англієць, і до того англійський премієр, перший знову порушив питання про Альзасію та Льотарингію.

Справа морських роззброєнь.

Розмова між Мекдональдом та ґен. Досом.

У невеличкому місті Форо у Шкоції зїхалися ґенерал Дос, новий американський посол у Льондоні, та Мекдональд на розмову, яка має бути початком зближення між американською та англійською політикою. Про цю розмову видано офіціяльний комунікат, в якому говориться, що предметом обговорення була справа морських роззброєнь. Переговори мали мати дуже задовольнюючий перебіг.

Вибори у ВУАН.

Лист в Київа.

Київ, дня 14. червня 1929.

Дня 6-го червня почалися вибори дійсних членів Української Академії Наук. Приїхавши до Київа дня 6. червня вечером я вже 7-го червня був на засіданні Ради Академії, де обговорювано техніку виборів. Окрім членів Академії беруть участь в Раді і виборах також відпоручники наукових установ з Київа, Харкова, Дніпропетровська й Одеси, а крім них голова Української Науки Озерський і уповажнений для звязку між Нар. Ком. освіти і Академією Леонід Мак. Левитський.

На вибори приїхало чимало академиків з Ленінграду і Харкова. Вибори мають три стадії. Перша стадія — це наради комісій, на яких обговорюється кандидатури. Оскільки комісії визнають кандидатуру за безсумнівну, вона вже має забезпечений вибір на Відділі Академії (таких відділів є три: фільольоґічно-історичний, матем.-природописний і економічно-юридичний) і на Раді Академії.

Поки-що переводиться праця в комісіях, яких є десять. В комісії історичних наук головує акад. Багалій, в комісії мовознавства і гарного письменства акад. Студинський, в ком. фізично-математичних наук акад. Граве, хем. наук акад. Плотников, більшого-медичних акад. президент Заболотний, сільско-господ. наук акад. Фомін, технічних наук акад. Симінський, ґеольоґії, ґідрольоґії, ґеоґрафії акад. Тутківський, економічних наук акад. Воблий, фільософії, соціольоґії та права акад. Гіляров.

Я не стану переповідати імен усіх кандидатів, а спинюся головно на комісії, в якій я проводив дня 12. червня.

Усіх кандидатур виставлено 17. Зняли свої кандидатури Адріянова, К. Квітка, Олена Курило і Василь Стефаник. Не найшли підтримки Ріттер і Церетелі. Визнано за безсумнівні кандидатури *Михайла Возняка, Філярета Колесси і Василя Щурата* зі Львова, білоруського поета Янка Купали (Луцкевича) з Минська і Павла Тичини з Харкова. Голосувало 16 осіб. З виїмком Янка Кули, що дістав 15 голосів, (один стримався від голосування), всі інші обрані 16 голосами, отже одноголосно. При виборах голова комісії голосує на рівні з усіми членами.

З уваги на те, що всіх катедр мовознавства було три, а гарного письменства дві, разом пять, а їх заповнено вже при першому голосуванні, кандидатури Варнеке, Лукіяненка і Томсона відпали і над ними не голосовано. Про кандидатури Барбюса, М. Горкого і Кобилянської висловила комісія найбільшу пошану для них, одначе їх не голосовано тільки тому, що їм неможливо брати безпосередню участь у працях Академії.

Про кандидатури галицьких учених висловлювалися члени комісії з великим признанням. Дуже гарне враження викликала найновіша студія Філярета Колесси „Народні пісні з Галицької Лемківщини", яку саме прислано до Київа. Випустила вона в Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові, як 39—40 том „Етноґрафічного Збірника" на близько 600 сторонах друку. Прегарну сильветку Колесси подав перед засіданням комісії в „Пролетарській Правді" з дня 11. червня ч. 131 (2345) заслужений етноґраф Клим Квітка.

Склад комісії мовознавства і письменства був такий: акад. Студинський (голова), акад. Багалій, акад. Гіляров, акад. Грушевський, акад. Єфремов, акад. Кримський і акад. Перетц, а поміч них ректор одеського ІНО Внукін, ректор Маркс. Інституту в Харкові Камишан, голова Держ. Вид. України Річицький, ректор київського ІНО Семко, голова Української Науки Озерський, нар. ком. освіти молдавської республики Кіору і уповажнений Нар. Ком. Освіти Леонід Левитський.

Д-Р Е. БУРАЧИНСЬКИЙ.

25-ліття Народньої Лічниці.

(Доконченнн.)

Рівнож дбала управа Н. Р. про лікування інвалідів У. Г. А.: усі операції, які можна виконувати амбуляторійним способом, робиться в Лічниці. Крім того в останньому часі дала Н. Л. поміщення для протитуберкулічного диспанзера, який саме відчиняє Українське Ґиґієнічне Товариство.

Уже віддавна лікарські сфери, що провадять Н. Л., відчували брак того, що нема де помістити тяжше хорих, яких треба лікувати довше. Досі лікується лише хорих прихожих, а годі робити більші операції, після яких хорі мусять лежати. І тому вже в перших роках істнування товариства повстала гадка будування шпиталя на зразок віденської поліклініки, яка крім амбуляторії має й шпиталь із ріжними відділами. На ту ціль зачалося збирати ґроші й на те був призначений вклад бл. п. о. Залуцького, та на жаль, через війну все впало в воду. Після війни підняла сю гадку управа Н. Л. наново, а особливо занявся нею теперішній директор, під якого проводом ведеться дошільна й енерґічна акція в тому напрямі. Від ряду літ складається на ту ціль фонди, які зберігається у твердій валюті в Центробанку. В минулому році виготовив інж. Нагірний пляни шпиталя на 45 ліжок, якого будова й уряджения має коштувати коло 50.000 долярів. Перед трьома роками набуло товариство завдяки жертві митрополита реальність при вул. Скарги 4, на власність, а в ґороді реальности є досить місця на побудування шпиталя. У минулому році знов жертвував митрополит 5.000 дол., так, що сьогодні Лічниця може серіозно братися за будову. Пляни шпиталя знаходяться тепер під розглядом комісії магістрату й небавом має бути справа остаточно вирішена так, що управа Н. Л. має надію приступити до будови ще цього року.

На потребу будови шпиталя складаються причини загальної і спеціяльної натури. Війна й повоєнна руїна були великою перешкодою для розвою шпитальництва. Нормальний зріст будови шпиталів перепинився так, як загальна будівельна акція. А потреби щораз більші, бо шпиталі щораз більше переповнені. Причини переповнення шпиталів є ріжні: 1) наплін людности лікуватись у шпиталях при випадках недуг зріс многократно в порівнянні до передвоєнних часів через вандрівки по чужих, культурніших краях, через лікування у військових шпиталях, то-що; 2) розвій медицини веде до того, що до доброї діяґнози й успішного лікування треба щораз більше приладів, інструментів та лябораторій, а на їх справлення можуть позволити собі по більшій части лише добре уладжені шпиталі, отже публика, особливо менше заможна має тим більшу притоку шукати поради у шпиталях на випадок недуги; 3) особливе значіння для цього мають ще мешканеві труднощі і брак поміщення, що дуже дошкулюють людности по містах.

Малі мешкання або салі спричинюють недуги або погіршують уже істнуючі. Через мешканеві труднощі терплять найбільше всі слабовиті або хирляві люди. Передовсім треба згадати людей хорих на груди або загрожених туберкульозою. Дальше терплять сильно такі родини, що мають немовлята й малі діти, що їх не лише здоровля, але й життя наражене через горяч літом у горішніх поверхах, а осінню й зимою в вогких сутеринах. До того богато лежачих хорих, які при інших обставинах осталиб дома, намагаються здобути собі місце у шпиталі, бо дома нема їм рятунку. Побіч того й безробіття й економічна скрута збільшають армії кандидатів на шпитальні ліжка; 4) До певної міри причиняються до заповнення шпиталів й пересунення віку в людности: через зростаюче примінення ґіґієни й суспільного обезпечення збільшається число старших людей, а старші люди більше потребують лікуватися, як молодші; 5) Скількість людности збільшається й то більше по містах, як по селах; по містах через переселення людей зі сіл, бо по містах лекше найти заробіток. Наприклад число людности Львова збільшується таким способом річно на 5 до 6 тисяч.

Щодо спеціяльних причин, то потреба українського шпиталя у Львові вяжеться тісно з розбудовою цілого вашого національного життя. Коли ми хочемо жити повним національним життям, коли хочемо стати знову культурним народом та коли бажаємо працювати для розвою й поступу цілого людства в колі інших культурних народів, мусимо мати всі культурні інституції, потрібні до того, мусимо здвигнути високі школи, отже й лікарський факультет. А підставу до того дадуть лишень українські шпиталі. В парі з тим іде кинутий недавно клич здобуття належного нам значіння по містах. Щодо Львова, то ми становимо тепер одну пяту часть його, тимчасом на 900 лікарів у Львові українців є лише коло 40.

Що хорі до нашого шпиталя найдуться, щодо цього не може бути ніяких сумнівів. Бачимо це при щоденних ординаціях у Лічниці. Крім того приймається загально 5‰ числа всеї людности як мінімум потрібного числа ліжок для відповідного краю. Отже у бувшій Галичині з її 8,000.000 людности треба би найменше 40.000 шпитальних ліжок. Тимчасом, як не бачимо з о-

На математичній комісії піднесено заслуги д-ра Вол. Левицького зі Львова і побажано, щоби задля браку катедр Академія іменувала його членом-кореспондентом, або почесним членом (останній титул введено вже для визначних учених у Всесоюзній Академії Наук у Ленінграді).

На історичній комісії, в якій я беру теж участь, визнано одноголосно за безсумнівні кандидатури: Ігнатовського, през. білоруської акад. Наук, Яворницького, заслуженого дослідника запорожської старини, Матвія Яворського (всі дістали по 16 голосів) і Слабченка (15 голосів, один стримався).

Річ цілком повна, що в цій хвилині, коли пишу допис, визнано у відділі географії за безсумнівну кандидатуру *Степана Рудницького*.

Комісії будуть радити до дня 23. червня, на день 24—7 скликані Відділи, а на день 29—30 повне засідання Ради, на якому западе остаточний вибір.

К. Студинський.

Шевченківський концерт у Кракові.

Заходами „Української Студентської Громади" в Кракові, а при співучасти всіх українських культурно-освітних місцевих установ, відбувся 25. травня концерт у честь Т. Шевченка. Для звеличання свята запросила Корпорація Студентів „Сян" п. сенатора М. Галущинського на промову. Щасливою є думка студентів, які запрошують наших визначних громадян, щоби звеличали великі роковини своїм словом. Так було на святі 1. падолиста, коли як перший гість студентської корпорації виступив о. прал. Л. Куницький у краківській церкві з проповіддю.

Промова сен. Галущинського зробила на присутніх велике враження. Пов. прелегент розсипав щедро перед слухачами неодну золоту гадку, наче дорогоцінну перлу. Він вказував на новий світ ідей, змагань і поривів. Нічо дивного, що заслуженого громадянина нагородили вдячні слухачі довготревалими оплесками.

На дальшу частину програми склалися такі точки: 2. а) Кошиць: „Поза гаєм", б) Леонтович: „Ой горе тій чайці" — виконав мішаний хор; 3. Шевченко: „Тополя", деклямація — п. Марія Ясинецька; 4. а) Шевченко-Лисенко: „Гетьмани", б) „Синя чічка" — сольо барітонове п. Ярослав Геник; 5. а) Леонтович: „Не стій вербо", б) „Почаївська Богомати" — мішаний хор; 6. Шевченко: „Настрої", деклямація — п. Юліян Геник; 7. Мендельзон: Тріо Е-моль — пп. Купровська (фортепян), Патрило (скрипка), Палеж (вільончеля); 8. Шевченко-Вербицький: „Заповіт" — мішаний хор.

Мішаний хор під орудою п. Василя Витвицького представлявся чисельно і голосово назагал дуже добре. Одинокий закид, який можна б зробити диригентові то хіба той, що хор був за сильний на відносно невелику салю. Диспонуючи поважними вокальними вальорами співаків, п. Витвицький міг зовсім сміло вибрати на свято велику концертову салю „старого театру". Відемною стороною були також дещо за слабі голоси жіночі при мужеських і невикористання кількох важніших солістів. Зате рішучо був перетяжений сольовими партіями п. Я. Геник. Поза своєю спеціяльною точкою програми він виступив двічі з цілим хором („Почаївська Богомати" й „Заповіт" Вербицького), вивязавшись знаменито зі свойого завдання. Його голос набрав ще більшої сили (від часу його останнього виступу в Кракові); при гарнім згуковім тембрі він може мати перед собою оперову карієру. В скрипковому тріо висувалася на перший плян дуже талановита наша пяністка, п. Ірина Купровська. Гідно достроювалися до неї пп. Патрило й Палеж. Велике враження зробила на присутніх деклямація п. Ю. Геника, котрий зумів надати словам Шевченка якнайбільше вислову й інтерпретацій, чим гідно підніс повагу свята. Концерт закінчився відспіванням національного гимну.

Ще пару слів пояснення: чому цьогорічний концерт відбувся з таким опізненням. В березні проби доходили до кінця, а відтак святочний комітет винаймив салю в асекураційному товаристві. Одначе на короткий час перед означеним речинцем концерту управа товариства відмовила винаймити салю. Як причину відмови подано факт, що до дирекції товариства вплинула анонімна пересторога перед допущенням українців з метою відбуття „якихсь" зборів, які матимуть більш ніж політичний характер. Аноніми неперевірені щодо фактів часто вистарчають!

Дамян Горняткевич.

За приналежність до КПЗУ.

Від двох днів ведеться перед окр. судом у Львові процес проти двацятьох комуністів, членів КПЗУ, обвинувачених за держ. зраду, або за злочин порушення публ. спокою. Арештували їх у 1928 р., коли то наступив розлам у КПЗУ. Тоді то партія скликала була на липень 1928 р. краєву комуністичну конференцію, на якій мали зробити кінець розламові. Поліція арештувала Андр. Стецка й сконфіскувала богато матеріялу в його гол. кватирі при Ягайлонській вул., а потім арештувала й інших обвинуваченних.

Головний обв. Стецко признався, що був платним урядовцем партії. Інші переслухані не признаються до вини. В середу скінчиться переслухання обвинуваченних, потім зачнеться доказове поступування та переслухання свідків. Розправа потревае яких два тижні.

—o—

Справа зміни конституції.

На воєвідському вічу ББ. у Варшові при участи 300 осіб пос. Славек сказав, що конституцію треба змінити. ББ. не має в соймі потрібних для цього 2/3 гол. Факт, що є у Польщі марш. Пілсудський, позволяє в оконечному випадку и устроєвий експеримент. ББ. волів би, щоби посли ухвалили конституцію.

—o—

Віче в Парижі в справі львівських подій.

В Парижі у салі Ваграм відбулося віче під проводом Берн. Лекаша, скликане Лігою поборювання погромів, задля запротестування проти останніх подій у Львові та Познані. На вічу було около 5000 слухачів. Промовляв Вікт. Баш, голова Ліги Оборони Прав Людини та Горожанина, кн. Віолет, член Ліги поборювання антисемітизму, проф. Вале, предст. паризького університету, Жорж Піош, рад. журналіст. Дир. паризького відділу ПАТ. Клячковський сказав, що осуджує львівські та познанські ексцеси, але треба памятати, що не всі поляки є ендеки. Прийде день, коли не треба буде уладжувати таких віч і тоді краще почуватиметься ніж тепер. Віче одержало вислови симпатій від сен. Годарда і бувш. мін. Мальві. Віче ухвалило резолюцію, яка протестує про ексцесів корпорантів.

—o—

Протести в анґл. уряді проти Мекдональдової статті.

Французька преса далі займає негативне становище проти Мекдональда, хоч появилася заява брит. уряду, що статтю свою написав Мекдональд тому кілька місяців, коли Лейбур Парті не рахувала ще, що в її руках буде управа державою. Паризькі часописи повідомляють, що крім фр. посла запротестував проти згад. статті також посол Югославії. Запротестують іще й інші держави, як Ромунія та Польща. Урядового потвердження тої вістки нема. „Ліберте" пише: Знаємо вже, що Мекдональд думає про кордони Польщі, знаємо, що додає до них Альзацію та Льотарингію. Відомий вже як приятель Німеччини Мекдональд дав тепер пізнатися як нищитель мира й европейської рівноваги, з таким трудом здобутої. „Еко де Парі" пише: Штреземан не важився досі вжити слів, яких ужив анґл. преміер. Штреземан буде так говорити, як одержить Надренію. Всетаки у Мекдональдових устах зазвеніла нута відплати Німеччини. Добре сталося, що знаємо, що говорить Мекдональд і Гендерсон, одначе Франція, Італія та союзники наші в середущій та півд.-сх. Европі зуміють удержати в респекті бурителя мира.

—o—

Ромунія грозить війною.

Букарештенський „Універсул" твердить, що Мадярщина своїми останніми заявами (промова прем. Бетлена й мін. закорд. справ Валька) добула меча з піхви. Часопис домагається, щоби ром. війська ввійшли на мадярську територію й заняли її аж по Тису, бо цю ріку вважали за часів ціс. Траяна зах. кордоном. ром. народу. „Епока" пише, що Ромунія повинна занятн Будапешт, щоби дати мадярам научку.

—o—

Страшна пожежа в Берліні.

У старій дільниці Берліна одному з робітників фабрики спірту впав олівець у резервуар. Робітник шукаючи оліяця посвітив собі сірником, від якого займився спірт. Полумя перекинулося на робітника та на бочки бензини й обняло цілий 4-поверховий будинок, який згорів майже зовсім. 50 авт огневої сторожі гасило пожежу кілька годин, рятували льокаторів, замкнених на найв. поверхах драбинами і рят. полотнами. Яких 100 льокаторів мусіли рятувати крізь вікна, бо сходи відтяло полумя. Було кількасанцять ранених.

—o—

Електричне крісло в Польщі?

Варшавський „Добри Вечур" повідомляє, що кат Мацейовський уступив зі свого становища. Його обовязки виконує помічник Вуйцік. Мацейовський, з фаху електромеханік предложив владі проект уладити в Варшаві електричне крісло. Плян і рисунки опрацював сам.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·87·50—8·88·00, канадійський долар 8·80·50—8·80·50, чеська корона 0·26·40—0·27·60, австрійський шіллінг 1·25·25—1·25·50, румун. лей 0·05·06—0·05·50, французький франк 0·34·50—0·34·80, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, фунт штерлінгів 43·50·00—43·80·00, радянський червінець 17·50—18·00.

Золото: 20 корон 36·35·00—36·60·00, 20 франків 34·20·00—34·50·00, 20 німецьких марок 41·25·00—41·50·00, 10 російських рублів 46·00·00—46·00·00.

Срібло: Австрійська корона 0·62·90—0·63·00 5 австрійських корон 3·25·00—3·35·00, австрійський фльорен 1·65·00—1·67·00, російський рубель 2·60·00—2·70·00, копійки за рубель 1·30·00—1·35·00.

станнього звіту Тимчасового Самоврядного Відділу, є їх лише коло 8.000, якраз одна пята часть з того, що конечно потрібно. Тому тепер масово стрічаємо випадки, що хорих присилають лікарі до львівських шпиталів і клінік, а звідси відсилають їх назад на провінцію.

Лікарі, що працюють науково, відчувають брак наукового варштату, який може дати тільки добре ведений шпиталь, бо як дотепер, то Лічниця має лише обмежений матеріял до того. Поза тим наші лікарі стрічають тепер щораз більші трудноші при вступі на практику до державних шпиталів. Таксамо і з лікуванням інвалідів У. Г. А. бував нераз великий клопіт, коли маємо до діла з якоюсь тяжкою недугою або великою операцією. До шпиталів приймають їх не дуже охоче, а добре лікування їх — неяк справа нашої національної чести.

Врешті ми не можемо закладати товариства „Червоного Хреста" й не маємо через те нагоди зібрати потрібної скількости сестер-жалібниць, яких треба для обходу хорих або на випадок стихійних нещасть, воєн, то-що. Зробити це можна тілько в добрім шпиталі.

І тому справа будови нашого шпиталя стала сьогодні для нас категоричним імперативом. Шпиталі, що направляють тяжкі втрати здоровля і привертають працездатність, продукують, так сказавши, найцінніше добро, яке має нарід, здоровля, і тому можна їх до деякої міри зачислити до продукційних установ. Ми переконані, що цілий наш свідомий загал зрозуміє вагу і значіння шпиталя й піддержить управу Н. Л. так, що в найкоротшому часі здвигнемо *перший новітній шпиталь у Львові.*

ВІДГУКИ ДНЯ.

МАҐІСТРАЦЬКЕ ОКО.

Пропонували мені в редакції ще два інші заголовки на цей фейлетон, одні „Дно ока", другі „Верх ока", але я не погодився.

„Дно ока" назва добра, одначе не моя і без дозволу автора не маю права її вживати. Зрештою сама назва означувалаб долину, спід, а зміст мойого фейлетону власне відноситься до найвищих районів Львова. По друге, колиб я назвав свій фейлетон „Дно ока", то читачі сподівались би Бог зна яких висловів, порівнянь і т. п. „фай...-них" слів.

„Верх ока" — назва ще ліпша, але вона не булаб настільки зрозуміла, як „Маґістрацьке око", Верх ока може в мене, в моїх знайомих, у кожного читача і в знайомих читача. Але маґістратське око може бути тільки в маґістраті і тільки у Львові. Бо напевно нема на цілому світі такого маґістрату як у Львові і такого Львова як у галицькій Малопольщі.

Здавен-давна стоїть львівський маґістрат напроти каменицї „Просвіти", а від непамятних часів вікна редакції „Діла" положені просто вікон маґістрату. На загал одні вікна не цікавляться другими, Урядники маґістрату мають стільки роботи, що не можуть дорогого часу посвячувати на підглядання, а члени редакції нецікаві бачити, як павуки обснovують акти.

Але це тільки назагал, бо відноситься лишень до вікон у бюрах. Зате віконце на маґістрацькім даху, яке лежить просто кімнати головного редактора творить певного роду виїмок.

Горяче літне пополудне. Сонце розпеченим приском сіє по дахах і по вулицях. У каламарах висихає вода, в голові фантазія, в роті слина. Змучені очі вилітають крізь вікно і блудять без цїли по маґістрацькім даху.

І враз... задержуються на однім віконці. Що це?!... Чи справді?... В темній челюсти отвору світиться людське лице, а в нім очі як два сверлики. Провертілися вони аж у кімнату головного редактора дотикають бюрка.

— Певно якийсь робітник — пояснює байдужа думка.

Але минають хвилі за хвилями, а лице все ще світиться, а очі все ще сверлують.

— Не знати, чи це хтось „по наказу", чи з власної пильности? — питається думка.

Але зараз-же сама собі відповідає:

— З власної пильности неможливо, бо сидіти годину під розпеченою бляхою, це малощо менше як на розпеченій блясі.

Небуденна поява на маґістратськім даху приманює всіх членів редакції до вікна.

— Тяжка служба — зітхає співчуваючо один. — Голова може з горячі луснути.

Такі зразки мало вживають голови. В них найважніше — очі.

— В такому разі, то не маґістратник!

— А хтож каже!? Певно що ні. Що найвище маґістрат дивиться крізь пальці...

— А зразок дивиться через вікно.

— Тепер має найліпшу нагоду оглянути нас усіх.

Видно, що обсерватор не поділяв тієї думки, бо швидко сховав своє любе, приязне, а цікаве лице.

Між маґістратом і каменицею „Просвіти" запанувала знову невтральна байдужість, як бувало від непамятних часів.

Галактіон Чіпка.

НОВИНКИ

— **Фотограф Янушевич**, вул. Вінцентого Поля ч. 1. (бічна Зеленої), Тел. 59-60. 1258 43-7

— **За мало гімназійних учителів.** Останнє число „Урядового Денника" повідомляє про вільні вчительські посади у середніх школах від нового шкільного року. З нього довідуемося, що є 49 вільних посад на „героїв доби" — вчителів руханки; 26 посад з польської мови, 18 з німецької, 16 з французської, 15 з латинської, 11 з історії, 10 з грецької мови, 5 з математики, 4 з фізики з математикою, 3 з французької з німецькою м., 3 з фізики. Разом 188 вільних місць у державних школах. Виринає питання, звідки ця недостача вчителів? Головною причиною є, здається, факт, що щораз менше є нині кандидатів до цієї невдячної професії. З одного боку післявоєнна молодь є занадто перечулена і нерідко вживає револьверів там, де перед війною все кінчилось на вибитих кількох шибах, з другого боку вчителі середніх шкіл стали настільки залежними від своєї влади, що кожної хвилини є перенесені, або тратять свою посаду, коли цій владі не до вподоби.

— **Іспит зрілости** в прив. дівочій гімназії УПТ. у Львові відбувся в днях 10. до 15. червня ц. р. під проводом дир. І-ої гімназії О. Ходовіцького. Іспит здали такі ученицї: 1) Басальська Емілія, 2) Гарашак Ярослава, 3) Гнатишак Оксана, 4) Добрянська Юлія, 5) Завадська Евгенія, 6) Залуцька Дарія, 7) Мельник Ірена, 8) Могильницька Марта, 9) Савчак Ірена, 10) Твердохліб Світана, 11) Шехович Михайлина, 12) Федак Оксана. Репробовано 3 ученицї.

— **Пожежі.** У Татарові згоріла частина тартаку Бльоха, вартости 100.000 зол. — У білостоцькім воєвідстві вибухли одночасно три пожежі; у селі Палківці згоріло 54 будинків, у Бжезінах 30 господарів, а в Заблудах 50 гектарів лісу. — На Вислі біля Потока ударились два кораблики „Бельведер" і „Стефан Баторій", а в іншому місці „Варшава" і „Польща".

— **Панські витребеньки,** це для меш. Львова (бодай покищо!) звичайні наші, рідні, лісні суниці. Хто не вірить, нехай стрібує купити. Скляночка 50 сот. За виставою по овочевих крамницях кільо — 10 зол.

— **Союз польських денникарів** у Варшаві вибрав нову управу. Головою є Здзіслав Дембіцький, заступниками д-р Роман Кордис і Стефан Гросштерн.

— **Жертви необережних шоферів.** Біля Калуша трапилась автомобілева катастрофа. Одним автом їхало 37 шахтярів до саліну Кропивнику, на щоденну працю, другим салінарні урядовці. Шофер вантажного авта хотів випередити авто особове „Форд" і необережно зачіпив за нього ззаду. „Форд" ударив об телеграфічний стовп, а вантажне віхало до рову. Два урядовці тяжко ранені, 8 робітників небезпечно потороцених, а 18 легко ранених. — У тім самім часі на шляху Стрий-Вигода між автобус і авто попала на дорозі одна жінка; автобус нежданно затриманий перекинувся і роздушив її, при чому трьох пасажирів ранено. — На вул. Кохановського 72 у Львові авто віхало на хідник і переїхало на смерть трьохлітню дитинку. Такий є сумний білянс одного дня на невеличкім просторі. З поширенням автомобілевого руху зростає пропорціонально й число катастроф.

— **Жертви літаків.** У місті Штум (Східна Прусія) кружляв над містом літак. Несподівано обірвалось його крило і двох летунів упавши, згинуло на місці. Один із них Фердинанд Шульц був рекордистом світового ховзного лету. У Мюнхені літак, сідаючи на майдан, зачіпив пропелером летуна Крюгера і вирвав йому рамя.

— **Ріжні вістки.** Аманнула програвши своє царство вибирається доживати віку в Римі і починає нову добу свого життя як неодин „вислужений" діяч: пічне списувати свої спомини. Бувший німецький кронпринц хоче приїхати до Англії для приватних відвідин. — У Льондоні помер голова „Армії Спасення" генерал Бут, якого недуга дала останніми місяцями привід до дуже гострих конфліктів між членами цієї великої релігійної організації. — Шведський парлямент висловився більшістю за англійською мовою, а проти есперанта як міжнародньої мови, якої треба вчити в школах. — У Варшаві збираються 28. ц. м. славянські дерматольоги, які оглянуть деякі польські санаторії та шпиталі. — Німецька летунка Неллі Фуссмар скочила підчас своїх вправ з літака при помочі легкопаду, а впавши в Рейн, підчас вітру, втопилась. — Американський президент Гувер утратив від хвилини свого урядування 8 кільо на вазі; тому, що він грубий, то це здобуток, а не втрата. — У Варшаві вмерла пяністка Софія Івановська, жінка маляра, серед сумнівних обставин; можливе, що була отроєна. — У Гейдельберґ помер ректор університету Карло Гайнс-Гаймеер, визначний правник-„цивіліст". — Відома летунка Рут Ельдер, що в 1927 р. пробувала перелетіти океан, виходить утрете замуж, за сина багатого промисловця в Шікаго. — Один із югословянських епископів має бути призначений кардиналом; кандидатуру поставить уряд у Білгороді. — Мистцеві гольфу Боббі Джонс украли в подорожі його кий до гри; він каже, що коли їх не відшукає, то не зможе виграти більше на міжнародніх змаганнях.

— **Сучасні винаходи у Ватикані.** Ватикан має свіжо зорганізовану телеґрафічну сіть з великим штабом урядовців. Коли папа оглядав його цими днями, виходячи сказав весело: „А все-таки св. Петро не потрібував журитись такою справою". За 6 місяців папа матиме також свою радіостацію, яку буде Марконі. Тоді його промов, виголошених з найвищого місця ватиканських садів зможе слухати також більша авдиторія, як промов св. Петра.

— **Паломництво до Риму.** Марійське Т-во Молоді подає до відома кому треба, що до одержання пільгового паломничого паспорту треба до подання долучити метрику і свідоцтво приналежности, або старий паспорт зґл. „довуд особісти". Жадних інших свідоцтв не треба, бо льокальні власти мусять видати паспорт на підставі рескрипту міністерства скарбу. Одержаний паспорт треба відослати до Мар. Т-ва Мол. до дня 26. липня ц. р.

БЛІДНИЦЮ НЕДОКРОВНІСТЬ усуває, зміцнюючи діле, побудує апетит, одинокий середник для реконвалесцентів тільки у М-ра КШИШТОФОРСЬКОГО, вино хіново залізне на еспанській малядзі. — Laborat. Chem. farm. Mr. Krzysztoforski, Tarnów. 774 70—?

З судової салі.

ВІДГОМІН ЛИСТОПАДОВИХ ДНІВ.

Українські студенти і студентки перед судом.

У вівторок 18. червня ц. р. почалася розправа проти сімох українських студенток і студентів, яких арештовано ще в листопаді минулого року по відомих нашій суспільности листопадових подіях у Львові. Розправа відбувається в малій салі окружного суду при вул. Баторія тому, що в великій салі відбувається великий політичний процес проти комуністів, приналежних до К. П. З. У.

Доступ на салю розправи доступний лише за білетами. Тому на салі не більше, як 20 осіб, переважно рідня і знакомі обвинуваченых. Інших охочих людей з публики не пускають. Розправою проводить предс. *Антонович*, вотують ради. *Петер* і ради. *Згурський*. Обвинуває прок. Чоновський. Боронять обор. д-р В. *Старосольський і д-р Лев Ганкевич* обв. Марію Кравцівну, Марію Чижівну і Софію Мойсеовичівну. Знонуж обор. *і д-р С. Шевчук* обв. Жигмонта й Осипа Процишинів. Вкінці обор. д-р С. *Шухевич* боронить обв. Евгена Сену і обв. Марію Конрадівну.

На лаві обвинуваченых сидить сім молодих українських студенток і студентів, а саме: 1) Марія Кравцівна студ. фільос., 2) Марія Чижівна учителька, 3) Софія Мойсеовичівна абсоль. сем. 4) Жигмонт Процишин студ. прав, 5) Осип Процишин студ. прав, 6) Евген Сена студ. прав і 7) Марія Конрадівна студ Муз. Інституту. Розправа почалася по 9-ій год. рано по вильосованні лави присяглих суддів. До лави присяглих суддів виходять: 1) Блецький Болеслав, інжинір, 2) Яворен Тома, майстер пекарський, 3) Врублевський Фелікс, купець, 4) д-р Маш Альфред референт торговельно-пром. палати, 5) Станкевич Жигмонт, інжинір, 6) Бернат Франц, каміняр, майстер, 7) Кольонський Ян, купець, 8) Юре Олександер, інжинір буд. машин, 9) Бадовський Ян Станислав, золотник, 10) Юнґ Станислав, крав. майстер, 11) д-р Шелійський Едмунд, урядовець промислового банку, 12) Еренфельд Мавриків, урядовець т-ва „Нафта". Як заступників покликано 1) Стапка Генриха, купця, 2) Бояновського Володимира, майстра столярського.

По заприсяженні присяглих суддів приступлено до відчитування акту обвинувачення. Акт обвинувачення обіймає аж 62 сторінки машинового письма і тому саме його відчитування протягнулося понад три години.

АКТ ОБВИНУВАЧЕННЯ.

Акт обвинувачення закидає всім сімом обвинуваченим приналежність до У. В. О. і поширювання акції названої організації, яка змірює до відірвання східних земель від Польщі. Для підтримки своїх тез прокуратор наводить такі посередні докази, як відорвані від цілости поодинокі вислови, а навіть цілі речення із поезій кількох обвинуваченых. Далі з дневників, нарисів та новель, у яких поетично настроєні обвинувачені виявили свої задушевні побажання, молодечі мрії та надії. Із усього того прокуратор повибирав і повязав поодинокі слова та речення в одну, як запевняє, льогічну цілість, з якої то, як каже акт обвинувачення, пробивається величезна ненависть до польської держави. Тому-то обвинувачені, автори поезій, нарисів і новель яких справді не надруковано, мусіли належати до У. В. О., бо дишуть ненавистю до всего, що лише польське і висловлюють побажання волі українській нації, а так думають і члени У. В. О. Але прокуратор не обмежився до того доказового обтяжуючого матеріялу проти обвинуваченых. Він ще повитягав поодинокі слова з писаного реферату обв. Чижівної. Цей реферат обвинуваченa мала написати ще в травні 1928 р. на те, щоби його виголосити в пластовій домінці перед більшою скількістю молодих людей з нагоди святочного обходу річниці 1. листопада 1918 р. в дні 1. листопада 1928 р. і в цей спосіб поширювала погорду і ненависть до польської держави. Одначе і на тому ще не кінець. Прокуратор покорнстувався також приватною кореспонденцією кількох обвинуваченых адресованою до своїх найближчих, з якої теж повибирав інтимні думки і повязав їх в одну цілість на те, щоби підтримати свою тезу, що ці обвинувачені — це члени У. В. О.

Наглядним доказом і то вже безпосереднім у приналежности обвинуваченых до У. В. О. — це заквестіонована поліцією при ревізії в помешканнях обвинуваченых велика скількість нелеґального часопису „Сурма", органу конспіративної У. В. О., велика скількість летючок і відозв У. В. О., як: „У Великий День", „Українські Жінки", і „Товариші", які обвинувачені мали у своїх по-

мешканнях переховувати на те, аби опісля кольпортувати і розлавати їх між українським населенням та поширювати і поглиблювати ненависть до польської держави і в цей спосіб змагати до відірвання східних земель від Польщі. Наківець пророчистим доказом у приналежности обв. С. Мойсеовичівної до У. В. О. мають бути заквестіоновані в неї чотири револьвери німецької марки Щож до обв. Конрадівної, то доказом її приналежности до У. В. О. має бути вибуховий матеріял, який найдено у її помешканні при ревізії Найдені у студ. Конрадівної речі скваліфікували знатоки піротехніки як вибуховий матеріял.

На основі всього наведеного прокуратор обвинуваче цілу сімку (підсудних) за злочин головної зради по думці §§ 58 п. і 59 б. уст. 2 к. з До того обв. Чижівній закидує акт обвинуваченя поповнення злочину забурення публичного спокою. Цього вона мала допуститися своїм відчитом у пластовій домівці, по думці § 65 а к з. Зновуж обвинуваченій М. Конрадівній додатково закидує акт обвинуваченя ще злочин по думці з § 6. закону про вибухові матеріяли з дня 27. травня 1885 р. і злочин очорнення по думці § 209 к. з

Цей злочин мала поповнити обв. Конрадівна, як каже акт обвинуваченя, тим, що в своїх поліційних зізнаннях мала кинути підозріння на своїх товаришок Дарію Герасимович і Дарію Гординську в тому напрямі, немов би перша її товаришка спрямувала до помешкання обв. Конрадівної в дні 9. листопада 1928 р. незнаного їй мущину, який залишив в неї вибухові матеріяли до переховання. Зновуж Дарія Гординська мала повідомити докладно обв. Конрадівну про день і годину прибуття незнакомого мущини і була до того ще присутньою при складанні цього вибухового матеріялу в помешканні обв. Конрадівної.

Стільки акт обвинуваченя про обвинуваченых. Але крім того присвячено в ньому кількачацять сторінок докладній характеристиці У. В. О. Там змальовано яркими красками протидержавну діяльність У. В. О. на терені східних земель Польщі, які У. В. О. хоче відорвати від польської держави.

ЗІЗНАННЯ ОБВИНУВАЧЕНИХ.

По півторагодинній перерві приступлено до переслухування обвинуваченых. Перша почала зізнавати обв. *Марія Кравцівна*, студ. фільос..

Обв. Кравцівна заявила на вступі, що до ніякої вини не почувається, бо до У. В. О. не належить. Дещо про саму організацію (У. В. О.) і її ціль знає з української та польської преси, яка широко розписується про неї з нагоди різних політичних процесів Каже, що деколи читала „Сурму“, яку діставала почтою. З самою ідеольогією У. В. О. згоджується остільки, оскільки У. В. О. змагає до відбудованя держави. З індивідуальним терором, який припоровлює У. В. О. обвинуваченя не погоджується. Зізнає, що нікого з членів У. В. О. не знає. Сама належала лише до таких організацій як „Студентська Громада“, і секції „студенток“ та секції „істориків“ — при „Студентській Громаді“. Також належала ще до т-ва „Просвіта“ і т-ва „Сокіл“.

Обвиноваченку Чижівну знає з карнавалу у 1928 р., але з нею у ближчі зносини не входила. Щойно в вересні 1928 р. стрінула її випадково на вулиці і тоді довідалася від обв. Чижівної, що вона пошукує помешкання, якого обв. Кравцівна теж шукала. Тому обі разом знайшли помешкання і замешкали в окремім покою у пані Ґешвінд при вул. Пулавських ч. 8. Туди приходили до неї два брати і сестрички, які студіюють у Львові. Позатим сама цілими днями пересиджувала по семинарійних бібліотеках і приготовлявася до іспиту з історії та географії.

В дні 1. листопада ходила рано на богослуженя до св. Юра і Преображенської церкви. Вечером коло пятої години ходила на панахиду до св. Юра за полеглих у польсько-українській війні. Каже, що там розкидано летючки і одну з них п. з. „Товариші“ одержала обвинуваченка, яку прочитала щойно в дома. По проповіди люди рушили товпою вперед і обвинуваченка також мусіла йти з ними, бо не могла видістатися зпоміж товпи. На вулиці Міцкевича наскочила поліція і розганяла людей. Тоді обвинуваченка вернула до дому. Зізнає, що обв. Мойсеовичівна вінесла з їх помешкання в дні 2 листопада вечером 1928 р., як що закидає акт обвинуваченя обв. Кравцівній і обв. Чижівній. Ще раз заявляє, що вони не були ніякими курієрками У. В. О. та не переховували в себе ніяких матеріялів і літератури виданої У. В. О. Каже, що в дні 2. листопада в 12 год. в ночі поліція перевела в їх помешканні ревізію і обі арештувала. Після того Кравцівна дає вичерпуючі пояснення, щодо авторства кількох карточок і новель та своєї скіряної течки, яку, як каже акт обвинуваченя, мала передати обв. Мойсеовичівній разом з агітаційною нелегальною літературою У. В. О. зі свойого помешканя.

Після того переслухано ще обв. *Марію Чижівну*, учительку. Вона теж до вини не почувається і про У. В. О. знає те, що писала українська і польська преса. Каже, що семинарійну матуру здала ще в 1926 році в Самборі. Опісля переїхала до Львова і тут приготовлялася ще до державного іспиту з гри на скрипці. Попри те мала посаду в Маслосоюзі через деякий час. Обв. Кравцівну знає з карнавалу. Опісля з нею замешкала. Належала лише до „Пласту“ і т-ва „Сокіл“. Виясню докладно і вичерпуючо про свій проект реферату „Пластовий Розказ“, який вона мала виготовити, аби з нагоди річниці 1. листопада відчитувано його між пластунами. Але кошова команда „Пласту“ цей проект відкинула і тому його цілком не літоґрафовано, як це закидує акт обвинуваченя. При тій нагоді справа виясняється, що цей реферат лише переписано на машині і що його не літоґрафовано. Каже, що в дні першого листопада ходила рано на богослуженя, а коло пятої години на панахиду до св. Юра. Там одержала летючку „У Великий День“, яку розкидано між людьми і купила чотири світлини Атаманчука і Вербицького за чотири золотих. По панахиді почали люди виходити і тоді надїхала поліція та почала стрілять. Обвинуваченка пішла до дому. Обв. Мойсеовичівну знає з „Пласту“, де вона була скарбничкою. Признає, що обв. Мойсеовичівна прийшла до неї 2. листопада 1928 р. вже перед десятою годиною і принесла ключ від пластової домівки тому, що вона хотіла в суботу 3. листопада в год. 6. рано забрати свій плащ з пластової домівки. Обв. Мойсеовичівну просила обв. Чижівна прийти до неї ще першого листопада на богослуженя. Далі каже, що обв. Мойсеовичівна була лише в передпокою і від неї взяла собі обвинуваченка ключик від пластової домівки, тому, що обв. Мойсеовичівна держала дві повні течки в руках. Що в них було — обвинуваченка не знає. Далі виясню, чому в дні 31. жовтня 1928 р. приходило до її помешканя кількацять осіб. Каже, що її наречений д-р Р. Сушко поручив їй попришивати стяжки до 1000 памяткових хрестів для членів У. Г. А., з якими вона мала за один день впоратися. Тому, що їй помагали деякі ученицї в тій праці, то мусіли приходити до її помешкання, але не за літературою, як це каже акт обвинуваченя.

Вкінці ще переслухано обв. *Софію Мойсеовичівну*, абсольв. семинарії. Вона до У. В. О. не належить і до вини признається остільки, що хотіла переховати нелеґальні річи, які їй доручив один знакомий. Про своє знакомство і візиту в Чижівної зізнавала, як обв. Чижівна. Каже, що в дні 2. листопада рано стрінула одного знакомого під Юром, як ішла до уряду на почту, де мала контрактову посаду. Він просив її переховати йому через ніч два пакуночки. Вона згодилася. З ним то умовилася обв. Мойсеовичівна, що ті пакунки відбере собі вечером на вулиці Пулавських, як піде до обв. Чижівної. Але вечером стрінула того молодця в каменици на сходах, де мешкала обв. Чижівна. Він передав їй одну повну течку і один пакунок, який вона сховала до своєї течки. З тими течками арештувала її поліція, як вертала домів. При ревізії на поліції знайдено в них понад 100 прим. „Сурми“, кілька брошур і чотири револьвери.

На тому перервано розправу до завтра.

Дописи.

ТЕРНОПІЛЬЩИНА. (Віче і концерт у Ходачкові Малім.) В четвер дня 13. червня п. р. на Вознесення відбулося в Ходачкові Малім справоздавче віче під відкритим небом посл. д-ра Степана Барана і посла Антона Кунька при участи около 800 людей з Ходачкова Малого і з трьох громад скалатського повіту: Жеребки Малі, Панасівка і Колодіївка. Віче отворив місцевий парох о. Михайло Осадца привитанням прибувших послів і він опісля проводив вічем. Перший промовив пос. Кунько, обговорюючи головно господарські й податкові справи, що були ухвалені або порушені в соймі в останньому році, а відтак пос. д-р Баран обговорив теперішне політичне положення в Польщі і польську політику супроти українського народу та заходи Української Парл. Репрезентації в оборонї прав нашого народу. Віче закінчено ухваленням довіря для послів і сенаторів з УНДО за їхню працю на парляментарній арені і в краю і відспіванням національного гимну. По вічу відбувся в салі читальні „Просвіти“ концерт українських народніх пісень. Пісні виконав місцевий хор під управою о. Осадци. В концерті взяли участь обидва посли.

Зі спортового життя.

Відчит д-ра О Саламанчука.

В пятницю 21.VI. відбудеться на площі С-Б. о год. 6'30 веч. відчит д-ра О. Саламанчука „Засади раціонального тренінгу на підставі лікарських досвідів з Олімпіяди в Амстердамі. Вступ вільний. Гостям радо.

Виділ С. Т. „Україна“.

ЖАДАЙТЕ французьких паперців **ДО КУРЕННЯ.** JOB
1510 9 10

Дивогляди.

Індустралізація релігії.

Київська „Жива церква“ терпить на недостачу вірних. Її провідники та проповідники вели пропаґанду, щоби їх зєднати, але у Володимирськім соборі слухачів було обмаль. Аж тепер придумали спосіб. Ось заголовки заповіджених проповідей: „Індустралізація релігії“, „Авіяція духа“...

Спрагнені вязні.

В американськім місті Санбері (Па) трапилась така подія: Начальник тюрми повіту Нортамберленд, Райц, викрив що відвідувачі вязнів напували їх горівкою. Вони подавали їм содову із соломками, зі щирого жалю нахилялись до них, а вязні переставляли соломки з води до пляшок з горівкою в кишенях відвідувачів. Таким робом гості таки добре розпивали вязнів. Загадка булаб не розвязана, якби не те, що ці соломки валили з ніг вязнів. Вони після таких відвідин не могли вдержатись на ногах і були дуже веселі. А веселість їх зрадила.

Там, де роблять згукові фільми.

В Голівуд побудовані спеціяльні студії, з яких відбувається знимка згукових фільм. Постороннім людям вхід до тих студій суворо заборонений. А якщо вам все таки якимось чудом вдасться комусь дістатися туди, в середину тих „святая святих“, то ось що ви побачите:

Сцена 100 стіп довжини і 74 ширини, з голими білими стінами і такоюж стелею. Білі стіни відбивають світло; спеціяльна оббовка стелі втягає в себе згуки. Підлога сцени груба на 16 цалів. Її основою служить шістьцалева верства піску, і хоч далі йде цемент, а ще далі тверде дерево, але вони покриті трицалевою корковою верствою. Коли ви йдете по тій дивній підлозі, то не чуєте своїх власних кроків. Не знаючи, з чого зроблена підлога, ви зі здивуванням, змішаним з острахом, звертаєтесь до свого провідника за поясненням, але ви не чуєте свого власного голосу. Приготовившись до дальших несподіванок, ви шукаєте очима звичайних кіно-апаратів. Але їх нема. Замість них перед вами висять будки, що здебільша похожі на телефонічні. Їх переносять по студії взад і вперед, направо й на ліво, вздовж і впоперек, але ви не чуєте найменшого шелесту, бо їх колеса вбуті в гумові шини. При ближчім знайомстві з будками ви побачите, що вони оббиті сітками і якимсь чорним папером із частими отворами. За сіткою і папером знаходиться шкло, за шклом камера. Потрійна одежа будки: шкло, папір і сітка не допускають шуму працюючого кінематоґрафу з будки до студії і на сцену. Ваш погляд перебігає по стінах студії, поки не спиниться на величезній трубі, що виходить зі стіни в одним кінці студії. Над трубою три великі вікна з надзвичайно грубими шклами. Крізь вікна ви бачите кімнату, заняту хитроумними і складними апаратами, за якими сидять два техніки. Це так звана „моніторна“ кімната. Із неї до вашої студії ведуть численні дроти, якими техніки руководять апаратами, що витворюють згуко-кіно знимку „акторської мови на сцені“. Згуки акторської мови, поцілунків, вистрілів то-що, вбираються мікрофонами, що висять над сценою від вісім до десять штук. Мікрофони вбирають навіть такі згуки, як тьохкання кишенькового годинника, і можуть зміцнити ті згуки до довільних розмірів. На сцені з боку стоїть столик. На ньому апарат подібний на невеличкий радіо-приємник. На апараті від часу до часу запалюються різнокольорові вогні. То сиґнали з моніторної кімнати, просьби говорити голосніше або тихше, скорше або поволіше. Сиґнали принимаються третім техніком. Артисти на сцені готовляться до акції. Провідник дає вам знак опустити студію. Підчас знимки нікому постороннього не вільно там бути.

Такі великі кіно студії, як Метро Ґолдвін Маєр, звичайно роблять дві версії картин. Одну „говорячу“ для американського ринку, а другу німу для чужини.

Театри.

Великий Міський Театр:

Середа 19-го, г. 7·30 веч. „Фіделіо", оперa Бетовена.

Четвер 20-го, г. 7·30 веч. „Біда не гріх" Островського. Виступ театру Станіславського.

Пятниця 21-го, г. 7·30 веч. „Вишневий сад" Чехова.

Малий Театр:

Середа 19-го, г. 7·30 веч. „Пігмаліон". Гостинний виступ А. Венгерка.

Четвер 20-го г. 7·30 веч. „Пігмаліон". Гостинний виступ А. Венгерка.

Кіна.

„Аполльо": „Спортовець із любови".

„Кольосеум": „Козаки" (Толстого).

„Лев": „Пат і Патахон як герої".

„Люна": „Батьки та діти".

„Марусенька": „Мусиш зі мною ожениться" і „Серенада".

„Оаза": „Батьком стати не тяжко".

„Палас": „Право молодости".

„Пан": „Боженята одної ночі".

„Пасаж": „Стій!" (Еді Полло) й американська комедія та Гомонтів тиждень.

„Утіха": „Пат і Патахон в обличчі смерти".

„Фатаморгана": „Царський курєр" (Жіль Нерва) з Наталією Коваленко, Мозжухіним і Гайдаровим.

„Химера": „Жінка це гріх" (М. Декобри).

Програма радіо.

Четвер 20-го.

Льондон (358). 21·30 Дуети на два фортепяни. 23·35 Музика до танців.

Париж (1744). 17·15 Симфонічна музика. 21·00 Концерт.

Берлін (475,4). 17·00 Концерт.

Відень (519,9). 16·00 Квартет Сіпінг.

Будапешт (545). 22·15 Циганська оркестра.

Рим (443,8) 21·00. Еспанська музика.

Мілляно (504,2). 20·30 „Ріголетто".

Москва (1442,3). 16·40 Камерна музика. 19·00 Опера.

Харків (1680). 21·00 Народній концерт.

Варшава (1395,1). 17·55 Концерт солістів. 20·30 „Панна лялька" оперетка Фаля.

Краків (314,1) 20·30 Концерт.

Познань (339·6). 20·30 Скрипки.

Катовиці (339,5). 23·00 Смичковий квартет.

Прага (343,2) 21·00 Квінтет фортепян.

Пятниця 21-го.

Льондон (358). 22·35 Еспанський симфонічний концерт.

Париж (1744). 16·45 Концерт. 21·35 Симфонічний концерт („Льогенгрін").

Берлін (475,4). 20·45 Концерт радіо-орхестри.

Відень (519,9). 20·05 Композиції Офенбаха.

Пянгенберг (462,2) 17.45 Тріо на арфі.

Будапешт (545). 12·05 Смичковий квартет; Чайковський. 18·00 Опера.

Мілляно (504,2) 20·31 Симфонічний концерт.

Брюссель (511,9). 21·15 „Міньон".

Москва (1442,3) 20·00 Концерт.

Харків (1680). 20·00 Концерт нац. меншостей.

Київ (775). 19·10 Радіоконцерт.

Варшава (1395,1). 17·55 Легка музика. 20·30 Симфонічний концерт.

Познань (339,8) 17·55 Спів Анджеліни дель Арко.

Кошиці (265,5). 17·10 Пісні Р. Штрауса.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича.

Б о р и н я:
20.VI Базар.
С в о л е:
21.VI Осінні Маневри.
22.VI Маруся Богуславка.
23 VI Ній.
С х о д е:
24.VI Осінні Маневри
25 VI Базар.
26 VI Чесна Сузанна
27.VI Тітка Чарлі.

Готується до постановки: „Ірена", „Весілля при дзвіночку" і „Дар Терпсихори". До Театру запрошує ввесь артистичний склад Театру Львівського Бюро подорожей і І-ру п. Стадника п. Вечорковича, п. Шумовича, а також диригента музичної частини п. Шеня.

Український Театр під дир. Ів. Когутяка:

З о л о ч і в:
четвер 20.VI Пташник з Тиролю
пятниця 21.VI Король життя.
Готується до постановки СулямІт. 5-7

З гімн. Рідної Школи в Дрогобичі. Дня 1. вересня 1929 р. буде отворений при гімназії І. відділ гуманістичного типу, рівнорядний IV. кл. гімн. старих типів. Вступні іспити до цього відділу (на основі повінчення 7-ми кл. школи) відбудуться дня 28. і 29. червня п. р. Вступні іспити до 1. кл. теперішньої гімназії (класичного типу) відбудуться також дня 28. і 29. червня, а вступні іспити до II—VII кл. теперішньої гімназії дня 25. і 26. червня. — Обі гімназії, 8 клас старої і І. відділ гуманістичного типу, переносяться до власної нової домівки. — У старому будинку буде отворена бурса на 80 місць за оплатою від 20 до 70 зол. місячно. — **Управа.** 2258 2—3

Приватна семинарія з правом приладности в Коломиї. Вступні іспити на курси I—IV. розпічнуться 25 і потревають до 27 червня. Згодошення приймає Управа до 24. червня включно. До подання написаного батьком або опікуном треба долучити метрику, свідоцтво лікарське, останне шкільне свідоцтво, свідоцтво щеплення віспи, власноручно написаний перебіг життя та свідоцтво моральности, коли кандидатка свячинда 14 літ і мала перерву в науці. 2249 3—3

Приватна гімназія Р. Ш. з правом прилюдности в Коломиї Вступні іспити до кляс IV—VII. розпічнуться дня 28.VI. 1929 в годині 10. рано. Згодошення приймається до 27 червня. По вакаціях вступні іспити будуть могли відбуватися лише за дозволом Куратори. — Управа. 2248 3—3

Вписи до одинокої української Школи Торговельної з кооперативним напрямом приймаються по кінець червня 1929 р. в будні дні від год. 10—12 рано в домівці Школи при вул. Корнякт'в ч. 1. До запитів долучити почтовий значок. 1—1

Панахида на стрілецьких могилах. Українці! В неділю дня 23-го червня 1929 р. (перший день Зелених Свят) відбудеться в год. 1-ій по пол. на стрілецьких могилах у Потуторах коло Бережан Торжественна Панахида, на яку всіх українських громадян і громадянок запрошує Виділ Т-ва Охорони Воєнних Могил у Бережанах. Збірка для замісцевих в год. 12-ій в пол. у парохіяльній церкві в Бережанах. Проситься о численну участь, по можности з вінками. Бережани, дня 18.6 1929 р. Д-р Володимир Бемко, в. р. голова, Богдан Бородайко, в. р. секретар.

Ширіть наш часопис!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

БІЖУТЕРІЮ, СРІБЛО, ГОДИННИКИ поручає дешево Домбровські-Розважевські Львів (Готель Жоржа) вул. Академічна ч. 2. Догідні услівя. 1366 37—?

КОСІВ, за Коломию, пенсіонат п. Лукашевської поручає покої сонячні з первородним удержанням, ціни умірковані. 1877 17-20

УЧИТЕЛЬКА виїде на село найрадше в горську околицю до науки дітей. — Ласкаві згодошення до Адміністрації „Ліла" під „Удержання". 2271 1—1

МАШИНА до писання, українська на продаж — Відомість тел. 32—33. 2272 1—1

СИРОТА українка, бідна безприютна, що не має забезпеченої будучини, а загідна і працьовита, буде принята на практику до фотографічного заведення на добрих услівях. — Вимагане середне образування 18—21 літ. Першенство мають ті, що мають хист і охоту до фотографії або малярства. По можности музикальні та співаючі сопраном. Услівя писемно або особисто. — Згодошуватись найдальше до 3 дня після оголошення зрана з фотографічною знимкою таку нетайно вперед до Адміністрації „Ліла" під „Завсенина будучність". 2268 1—1

ДОБРЕ ПРОСПЕРУЮЧА провінціональна адвокатська канцелярія до купна. — Згодошення приймає Секретаріят С. У. А. Львів, вул. Руська ч. 31. 2270 2—3

ЯНА панщина в Струмиловій поручає свіжий посів і перворядний харч. Згодошення на черговий прийом. 1—1

Г[illegible] тільки найкращі сорта пшениці продає за готівку [illegible] від засягів літ з найкращої стодоли в околиці Іван Мельтенюк, Львів, вул. Варшавська ч. 5. 2161-?

ПОШУКУЄТЬСЯ жінки до помочі в плеканню немовляти. — Згодошення до Адміністрації „Ліла" для „Ліхарки". 2267 2—3

Присилайте передплату!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентгеном. 15—24

9 зол. | ВЕСІЛЬНІ ОБРУЧКИ | 9 зол.

з 14-карат. золота, від 9 зол. т[illegible] у

Б. ҐРИНБЕРҐА ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 4.

Конкурс.

На посади учителів (-льок) класичної філольогії, української, польської і німецької мови, педагогічних предметів, математики, рисунків, рутинки і ручних жіночих робіт в гімназіях і семінаріях „Рідної Школи" можна вносити прохання до канцелярії Товариства, Львів, Ринок ч. 10/11. до вінця червня п. р. — **Головна Управа „Рідної Школи".**

2261 2—2

Подяка.

Почуваюся до приємного обовязку висловити щиру подяку Пп. Дентистові Якову Нассу за солідну й елегантно виконану направу зубів.

2274 Петро Холодний.

Присилайте передплату!

Звичайні

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

членів Українського Банку Кооперативного, кооперативи з обмеженою відповідальністю в Тернополі відбудуться дня 2-го липня 1929 року в салі Міщанського Брацтва в Тернополі о год. 11-ій рано з таким порядком нарад:

1) Відчитання і принятя протоколу з попереднїх зборів.
2) Звіт з діяльности за рік 1928.
3) Звіт ревізії переведеної Р. С. У. К. у Львові.
4) Звіт Контр. Комісії Надзірної Ради і внесення на удїлення абсолюторії.
5) Розділ чистого зиску.
6) Означення найвищої суми зобовязань кооперативи.
7) Означення найвищої границі кредиту для одного члена.
8) Вибір трох членів Надзірної Ради і одного заступника на місце вилосованих.
9) Внесення Надзірної Ради на заступлення Загальних Зборів членів Загальними Зборами вибраних представників.
10) Вибір 39 представників.

На Загальних Зборах беруть участь члени особисто. Правні особи заступають їх повновласники, які мають виказатися перед предсідником зборів окремими повновластними письменниками і вложити їх до рук предсідника. Повновластники кооперативи або іншої правної особи може бути лиш член дирекції або Надзірної Ради дотичної кооперативи згадно член управи дотичної правної особи, або в обох випадках особа фізична, що є вписана в реєстр членів кооперативи „Український Банк Кооперативний, кооператива з обмеженою відповідальністю в Тернополі".

Легітимації до участи в зборах видаються в бюрах Банку в годинах урядових від дня 27. червня до дня 1. липня п. р. Річний звіт і заміткення заступників є виложені в бюрах кооперативи до переглиду членам. 2276

За Надзірну Раду:
Остап Постригач, голова. Д-р Іван Якимчук, секретар.

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видавнича Спілка „Ліло". З друкарні Видавничої Спілки „Ліло" Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 136 (11.477). Львів, пятниця 21. червня 1929. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Переднівкова хлібозаготівля на Україні.

Львів, 20. червня 1929.

В Радянській Україні відбувається тепер весняна заготівля хліба. Під заготівлею хліба, або т. зв. хлібозаготівлею треба розуміти примусовий викуп хліба по урядових цінах від селянства. Ціла цьогорічна весняна хлібозаготівля відбувається під гаслами наступу на глитая (куркуля), який, як твердить радянська преса, заховав хліб для спекуляції. Цей примусовий закуп чи мобілізацію хліба на передновок переводять окремі державні хлібозаготівельні органи. Одначе вони самі не в силі осягнути бажаних наслідків. І тому комуністи поставили теперішню хлібозаготівельну кампанію дуже широко і чисто по комуністичному.

Отже в хлібозаготівельній кампанії беруть участь державні й кооперативні хлібозаготівельні органи, адміністраційні чинники як допоможні органи попередніх і незаможники та середняки як свого роду розвідчі органи на місцях. Розвідчі вони тому, що інформують адміністративні чинники про те, де і в кого є хліб. На підставі таких інформацій адміністрація йде вже в асисті хлібозаготівельних агентів у відповідні господарства за хлібом. І хліб, очевидно, находять. Таким чином змобілізували досі за перших 10 днів червня 4,602.000 пудів зерна виключно у т. зв. куркулів Харківський „Комуніст" з 13. червня, з якого беремо повищу цифру, стверджує, що досі виконано тільки 62,4 проц. хлібозаготівельного пляну. Далі довідуємося з тієїж газети, що деякі округи дуже відстають у хлібозаготівлях. До таких належить: Сталінщина, Дніпропетровщина, Купенщина, Старобільщина, Білоцерківщина і особливо Полтавщина. Чому? На це дає „Комуніст" таку відповідь:

„Тепер уже на основі досвіду роботи в справах хлібозаготівель ще з більшою певністю можна сказати, що кволість хлібозаготівель є безпосередній наслідок недостатньої масової роботи... Там, де ця робота була широко розгорнена, там, де хлібозаготівлям приділено належну увагу, там, де *незаможницько-середняцькі маси належним чином втягнено у виконання пляну, там, де маси знали свій план і виконання його розуміли як свою власну справу, а значить активно домагалися його виконати, де справно працював державно-кооперативний апарат, там план реалізувалося гутко і без ускладнень. Громадський натиск організованих мас вирішав справу виконання завданого пляну!* (Підкреслення наші — Ред.).

Отже в названих вище округах „незаможницько-середняцьких мас", як видно, не втягнено належно до мобілізації хліба і тому там хлібозаготівлі йдуть важко. Очевидно, що в інших округах незаможники і середняки у „власній справі", тобто у власному інтересі вказували на своїх сусідів, не конче глитаїв, бо часто і особистих ворогів, як на тих, що мають хліб. І в них хлібозаготівельні органи хліб „купували". Діялося це, самозрозуміло, „хутко і без ускладнень". Таким чином комуністи при допомозі добре поставленої „незаможницько-середняцької" розвідки і хліб у цей важкий, передніївковий час добувають і село відповідно „розверстовують" чи соціально ріжнувають або іншими словами розсварюють. На таких засобах сільської політики побудована взагалі ціла система опановування села більшовиками. Вони вибрали в тій ділянці стару, випробовану ще старими римлянами методу правління, а саме: „поділяй і пануй", або більше зрозумілими словами „розсварюй, розкладай і пануй".

Цю методу більшовики видосконалили вже до тої міри, що потрапляють „викачувати", як вони кажуть, хліб навіть від таких, що його не мають. У звідомленнях про хлібозаготівлю з місць читаємо всюди такі вимовні та короткі, просто лаконічні підсумки хлібозаготівель: „Роменська округа виконала план хлібозаготівель з *перебільшенням на 5 проц.*". Про харківську округу читаємо: „громадський натиск на глитая побільшився. До 10. червня виконано 68,1 проц. пляну хлібозаготівель на травень-липень. В цілій низці районів на зборах біднота *викриває* „активістів", які ховають свій хліб. Куркульня по старому вперто йде проти хлібозаготівель, намагається перетягти на свій бік бідноту, ховає хліб по лісах і т. д.".

Наведеного досить, щоби зрозуміти цілу складну систему більшовицької політики на селі. З поодиноких звідомлень з місць виходить, що хліба подостатком навіть на передновок і по минулорічному недороді, але попри все те, по містах вже давно видають його на карточки чи книжечки. Очевидно, що виною таких дивоглядів, є на думку комуністів „куркулі", які ховають хліб аж по лісах. Зате „невинними" є самі комуністи, що відбирають у селянина хліб, його кріваву працю, за бесаґія, а йому нічого натомість не дають і дати не можуть. Словом, квадратура кола! З неї мабуть комуністи не вийдуть, доки на ній не попаряться.

На господарські теми.

Наші господарські недомагання.

Недавно вийшла друком статистика про господарське життя у Злучених Державах Америки, про яку заговорили чи не всі господарські кола інших держав. Вона виказує між іншим, що річний дохід Злуч. Держав з їх майна виносив в 1927 р. квоту 84 мілїярди долярів, себ-то квоту, яка перевищає ціле майно неодної европейської держави, в тім і цілої Польщі. Колиж взяти пересічний річний дохід на одного тамошнього мешканця, то вийде 745 дол. на голову, то є 6620 золотих, рахуючи по нинішньому курсі. Для порівняння додамо, що в Анґлії виносив пересічний річний дохід на голову в тому самому році 3682 зол., в Німеччині вже лише 1943 зол. а в Польщі ледви 666 зол.

Америка виказує з року на рік щораз більші доходи і засоби. Коли ще в 1913 році пересічний річний дохід на одиницю виносив 336 дол., то в 1927 р. вже аж 745 дол.

Характеристичне ще одно, а саме, на що йдуть ті прибутки? Польська статистика виказує, що з квоти приходів 666 зол. покривалися видатки на виживлення та публичні чинитьби квотою 556 зол., так що на ощадність та на всякі приємности чи культурні потреби (книжки, подорожі, тощо) лишалася вкота 110 зол., тоді як в Німеччині виносила ця квота 494 зол., в Анґлії 1432, а в Америці 3.200 зол.

Приглядаючися тим цифрам, мимоволі мусимо замітити факт, що чим далі на схід від Америки, тим більше меншав суспільний дохід та ощадність, а вже просто пропасть бачимо між доходами Польщі й Америки. Чим більший стан суспільних доходів у якогось народу, тим сильніші його впливи у світі, як наслідок великої творчої господарської енергії. Америка ніколи не мала такого політичного впливу на світові події як тепер. Навпаки, аж до 1913 року мала більше доходова Европа перевагу над Америкою, доки Америка не дійшла враз із грандіозним зростом майна до нинішніх великанських впливів.

І ще одно інтересне для нас. Коли переглядати статистику росту американських засобів хліб, то уваги гідним повинно бути передовсім для нас те, що до збогачення Америки причинилася не так хліборобська продукція, як куди краще промислова, яка зростає там доходами майже в тро скорше від хліборобської. Дякуючи безупинним удосконалюванням машинової продукції, що створила масовість, дешевість і доброту продукованого товару, а зокрема дякуючи удосконаленим комунікаційним засобам, дійшло там населення до найбільшого добробуту, який міг колинебудь в історії у якійсь державі повстати.

А в нас? Ми вже знаємо приріст доходів у Польщі. Але щодо нас, то не маємо даних у цьому напрямі. Одначе ми і без статистики бачимо, що для нашого села (а воно творить 85 проц. нашого народу) ще за великий і цей дохід. Ми пробували зібрати відповідні цифри з деяких сіл підльвівського повіту. Пригляньмося їм.

Ось село Зашків. На 308 господарств припадає їм усього 1520. морґів ґрунту, себ-то пересічно один морґ на голову, коли рахувати пересічно пять душ на родину. Вже не одно говорить, як малий мусить бути річний дохід на голову в тому селі, коли знаємо видайність наших ґрунтів. Не вдалося ще дійти, скільки доходів мало те село поза хліборобством. Але маємо цифри з декількох господарств. В одному з і ців морґовому господарстві провірено, що увесь річний дохід при молочній господарці разом з побічними зарібками виносив 1520 зол. З того треба було вижившити в 1927 році шість осіб, так що річний дохід на голову виносив 253 зол. Приймім, що це пересічний дохід у всіх наших селах, хоч для всіх він буде за високий, а тоді маємо приблизний образ життя нашого села. Очевидно нема й мови про те, щоби з того могло щось лишатися як ощадність або й на культурні потреби. З привички до нуждённого життя нема й бажання до культурного життя, до належного поступу в рентовности хліборобства навіть тоді, коли під боком болгари мають з тих самих морґів, до того винаймлених у трое більші доходи. Ми бараболяний нарід.

Не богато краще живе і наша інтеліґенція. Господарських підприємців можна в нас на пальцях порахувати. Ця біднота й створила у нас рабську заздрість, підозрливість та охоту підкопати тих, що у них зростають доходи, тоді як наприклад в Америці вибирають саме таких людей на провідні становища, бо, мовляв, вони вміючи на своєму господарити, зуміють також за суспільне добро подбати.

Ми не є господарською суспільністю. Нема ще й досі у нас замилування до господарських питань. Інтеліґенція відірвана від господарського життя та закопана в теоретичні міркування. Побут між народом був і є у нас ще й досі свого роду модним, звичайно вічевим святом. Тому не диво, що ми дали собі в минулому вирвати з рук цей господарський козир, і зійшли з ролі творчих господарів до ролі критиків, тих, що борються за краще майбутнє словами, не ділами, що уважають геройством терпіти за пустословні нераз деклямації, що будують надію на краще майбутнє на базі дах противника, лишаючи у його руках реальну працю. На жаль цей ґріх покутує в нас і досі.

Такий стан міг би допроваджувати й найкращі одиниці до песимізму, вбивати надію на успіхи в праці, колиб не свідомість, що народня душа потрясена останніми подіями до самих глибин, збудила в собі жадобу до кращого життя, до господарської підприємчивости.

Річ у тім, що в цьому напрямі українська інтеліґенція стала завдяки власній господарській ініціятиві зразком для наших мас населення. Це необхідне в той час, коли гасло господарської перебудови, удосконалення методів продукції і вимін захоплює щораз дальші круги наших продукуючих мас. Теперішне покоління нашої інтеліґенції не сміє в сучасний момент прогайнувати хвилі, якщо направду має сповнити свою місію будівничого нашого госп. життя в усіх його ділянках. Бо кожному ясно, що поправа нашого господарського життя є найважнішим наказом хвилі.

М. Творидло.

Погляд Мекдональда на будучність Европи.

Льондонська неділька газета „Сандей Діспеч" опублікувала велику статтю Мекдональда про те, як буде виглядати світ через десять літ. В цій статті Мекдональд між іншим пише: „Нема ніяких причин, чому до 1940 р не повстали би Злучені Держави Европи. Я гадаю, що є мало виглядів на те, щоби Злучені Держави Америки до того часу прилучилися до Ліґи Націй. Десять літ тому Анґлія й Америка дійшли до порозуміння щодо старої спірної справи про свободу морей і це доведе нас до другого американсько-европейського союзу".

Не мусите їхати до міста,
Щоби зложити свої гроші в банку. Можете це зробити при помочі складанок Почтової Каси Ощадности які вишле Вам на бажання безплатно
КООПЕРАТИВНИЙ БАНК „ДНІСТЕР"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

Бріян обвинувачує Австрію, що вона не роззброїлась.

Французький міністр закордонних справ Бріян, як голова конференції амбасадорів, повідомив генерального секретаря Ліги Націй, що ліквідаційний орган міжнароньої воєнної контролі в Австрії звинув свою діяльність. До цього повідомлення Бріян додав великий лист, в якому змальовує воєнне положення Австрії по скасуванні контролі. Він звертає увагу Ради Ліги Націй на те, що треба далі доглядати за тим, щоби Австрія не виробляла зброї. „Контрольні органи вказують на те, що Австрія завдяки своїй розвиненій індустріяльній техніці та багатству сировини протягом 6 до 8 місяців зможе зовсім добре часово фабрикувати воєнний матеріял і прийти з допомогою тій державі, яка буде просити цієї допомоги. Австрія може, завдяки таємним союзам утворити армію в 200.000 до 300.000 вояків. Також існує звязок між австрійським та німецьким генеральним штабами. Офіцери австрійської армії мають ті самі уніформи, що німецької. Далі існує офіціяльний обмін між німецьким та австрійським генеральним штабом. Крім того у Відні існує централя для торговлі зброєю. В Австрії є сім металюргічних фабрик, які в разі потреби можуть виробляти воєнний матеріял".

З приводу цього справоздання віденська „Нав Фрає Прессе" пише, що треба хіба нічого не знати про сучасну Австрію, щоби висловлювати такі обвинувачення. А крім того це справоздання є просто глумом над Австрією. Воно твердить, що Австрія протягом восьми місяців могла би знову виробляти зброю. І газета ставить запит, чи будуть сусіди Австрії спокійно чекати на ще аж вісім місяців, ті сусіди, що самі озброєні до зубів уже тепер. Чи буде чекати Італія, що має 334.000 сталого війська, а на випадок війни з 1 мільйона, має 520 батерій і 4.3000 машинових крісів, чи буде чекати Чехословаччина, що має 140.000 сталого війська, 1 мільйон 300 тисяч на випадок війни і 130 батерій?

Справа роззброєння.

Переговори між Англією та Америкою.

В англійських кругах гадають, що англійсько-американські переговори в справі морських роззброєнь почнуться вже в найближчих днях. Генерал Доз і Мекдональд без сумніву спробують протягом липня дійти до порозуміння в усіх технічних та цифрових справах, звязаних з морським роззброєнням. Ці приспішені переговори починаються особливими бюджетово-правними відносинами в Злучених Державах. Гувер на основі бюджетової практики мусить найпізніше 1. серпня зарядити будову пяти нових кружляків, або повідомити провідників політичних фракцій парляменту, що Англія готова в найближчих роках стримати будову нових кораблів.

Інтервенції в справі розкопування стрілецьких могил у Потуторах.

В суботу, дня 15-го червня 1929 р. інтервенював в доручення Української Парляментарної Репрезентації і Т-ва Охорони Воєнних Могил у тернопільського воєводи посол Володимир Целевич разом з послом д-ром Степаном Бараном, а відтак посол Володимир Целевич з гром. Качмарчуком і проф. Никифором Гіряком у шефа департаменту публичних робіт при воєвідстві інж. Бургельського. Посол Целевич представив вичерпуючо подійсний стан справи:

А саме дня 8-го червня ц. р. розкопано 4-ри стрілецькі могили в Потуторах і перенесено стрілецькі мощі до спільного гробу на воєнний цвинтар у Потуторах. Дня 12-го червня ц. р. розкопано збірну стрілецьку могилу на горі Лисоні, хрест забрано на постерунок поліції, а стрілецькі кости перенесено на воєнний цвинтар. Це розкопування перевів службовик воєвідства в асистенції постерунку поліції в Потуторах. Замітне, що службовик воєвідства не показав начальникови громади у Потуторах ніякої повновласти до переведення екгумації стрілецьких мощів. Розкопування могил відбувалося проти волі, а навіть без відома власників грунтів, на яких ті могили були положені. Слід підчеркнути окрема, що могила на Лисоні находиться на грунті, який є власністю філії Т-ва Охорони Воєнних Могил. Всі розкопані могили находилися в упорядкованому стані, огороджені, засаджені квітками і на кожному з них находився хрест з відповідною написю. Не повідомлено священника і екгумація відбувалася без відповідного Богослужения. Перевожения мощів відбувалося так, що кости губилися по дорозі, а ескортуюча поліція не вважала доцільним їх збирати. Коли посол Целевич і адвокат д-р Бемко дня 12-го червня звявилися на постерунку поліції у Потуторах і вимагали виясненъ від службовика поліції Смотрицького, вмішався постерунковий поліції і не позволив Смотрицькому уділювати якихнебудь виясненъ, заслонюючися урядовою тайною. Не помогло й те, що д-р Бемко виказувався, що він як голова Товариства, яке є власником грунту, де находиться могила на Лисоні, має право знати, на якій підставі нарушено його в посіданні. Посол Целевич вказав дальше, що згадані події мають не тільки льокальне, але загально-національне значіння. Спільна могила на Лисоні є святістю цілого українського народу, бо в ній находяться кости стрільців полеглих у боротьбі з російськими військами в 1916 р. При цьому є вона памяткою одного з найбільше кривавих боїв, які звели українські січові стрільці з рос. армією. В цих боях згинуло стокількадесять стрільців. Краєве Т-во Охорони Воєнних Могил, памятаючи поставити на горі Лисоні памятник. Тому таке розкопання могил до живого порушує та ображує національні та релігійні почування українського населення. Посол Целевич запротестував проти згаданих подій, зажадав привернення могили на Лисоні до попереднього стану та покарання винуватців того вчинку. І тернопільський воєвода і шеф департаменту публичних робіт, якому безпосередньо підлягають справи воєнних могил, заявили, що згадані події мали місце проти їх волі. Вони не видавали ніяких доручень у справі розкопання могили на Лисоні. Обі представники влади заявили дальше, що вони розуміють вповні занепокоєння серед українського населення і що пороблять всі можливі заходи, щоби стрілецькі кости з воєнного цвинтаря із поодиноких могил перенесено до спільної могили на горі Лисоні, та що винуватці згаданих подій будуть примірно покарані. Зокрема шеф департаменту публичних робіт пояснив, що в Потуторах був від воєвідства не якийсь урядовець, а старший робітник з відділу воєнних могил, який мав доручення переносити кости, але тільки із занедбаних могил до спільного гробу. Обі посли подякували за інформації і обіцянки влади, та ще раз указали на потребу якнайскоршого полагодження справи.

Право й кара.

Відомо, що в цивілізованім світі кермує публичне життя право, яке, виходячи з інтересів цілого громадянства, народу, держави — карає поодиноку одиницю, що виломлюється зпід обовязуючих норм закону чи моралі. Але відомо також, що правна санкція наступає лише тоді, коли вилом зпід права є доказаний, коли стверджено злу волю одиниці порушити право, чи сконстатовано насильство над правом.

Скала нарушення права є безмежно широкою; тому й скала кари є теж різноманітною. Отже, коли маємо до діла з фактами порушення одиницею права й певного її укарання — ми психольогічно приймаємо конечність кари, реагуючи часами на невідповідний вимір справедливости, який може бути за низьким, коли має бути високим, або за високим, коли має бути низьким.

Але, коли стрічаємося з фактами укарання одиниці без доказання його провини, або ще більше, коли являємося свідками підтасування певних фактів цій одиниці, що не мали місця, в цілях її нищення задля побічних мотивів, — тоді наше почуття права до живого порушується, бо не усвідомлюємо собі не тільки конечности карної санкції, а, взагалі, можливости якого-небудь укарання.

Нині, ми занадто часто маємо до діла з подібними фактами і слабко на них реагуємо. Але це не значить, що не повинні на них реагувати.

Навпаки, ми не можемо проходити попри них мовчки, бо може витворитися система, що унеможливить життя у цивілізованому громадянстві — всім взагалі, а нам, українцям, зокрема і що входять тут у гру інтереси живої й думаючої людини, а не мертвої річи.

Тому справа адміністративного укарання українця-кравця з Колок, Луцького пов., який вже порушила громадську опінію на Волині, набирає засадничого характеру.

Ф. ФЕДОРЦІВ.

Наш літній осередок.

Один день у Черчі.

Коли мин. року я покидав [illegible], маленьку-льокально-примітивно купелеву місцевість в рогатинському повіті, вірив я твердо й непохитно, що за рік воно буде основно змінене. Бо Черче справді варта того, щоби йому присвятити більше уваги, щоби його вивести зі сліпої вулиці і перетворити в наш літній осередок. Всі дані є до того. Сірчані й боровинові купелі, питні води, помітна культурність села, чисто українська околиця, близькість повітового міста (Рогатина), осереднє положення Черча між Львовом, Станиславовом і Тернополем. Треба було тільки більшого зацікавлення цею місцевістю та її природними лічничими засобами з одного боку наших лікарів, а з другого громадянсько-фінансових чинників.

І справді Черчем зацікавилося в першу чергу наше лікарське Т-во, а опісля й громадські чинники. Створений Ініціятивний Комітет під проводом през. д-ра Костя Левицького щасливо повів організаційно-підготовчу працю. У її висліді в дні 1. березня ц. р. відбулися установчі збори спілки „Черче-живець" з основним капіталом понад 14.000 дол. (враховуючи в те й вкладову участь черчанських спільників-піонірів), які покликали до життя Надз. Раду під проводом проф. д-ра М. Паньчишина.

Надз. Рада негайно призначила Управу (інж. А. Король, д-р Т. Бурачинський, ред. Л. Лепкий і дир. П. Бігус), яка зразу взялася до широко закроеної акції, щоби Черче двигнути на вищий ступінь розвитку. На жаль, на перепоні тому була затяжна зима, що продержалася до кінця квітня. Перед Управою накопичувалися нові завдання, а час на їх здійснення був такий короткий, що частину з них мусілося відкласти на найближчий рік, тимчасом здійснюючи тільки частину з них, приготовляючи все найпотрібніше до відкриття сезону. В першу чергу Управа була змушена зрезигнувати в цьому році з повного впорядкування питних джерел, яка то праця вимагає довшої дослідчо-наукової підготовки. Питні джерела постановлено впорядкувати тільки в найголовніших зарисах, щоби їх зробити догідними до публичного користування в цьому сезоні. Всю увагу звернено на краще випосаження купальні, на розбудову боровинового відділу, на будову палатки (кургавзу), спляитування 4-моргової площі і на поборення помешканевих й апровізаційних труднощів.

На день 9. ц. м. призначено відкриття сезону в Черчі. Так щонайменше проголошено було в пресі. Не випускаючи Черча з области свого зацікавлення, постановив я на місці ствердити, як далеко посунулася його розбудова, що там нового й гідного уваги. З тією метою дня 13. ц. м. відвідав я Черче.

Йдучи зі стації Потік (2 км. до Черча), вже здалека кинувся мені у вічі величавий (як на Черче) будинок палатки, що яскраво відбивав у сонячних промінняхъ своєю етернітовою покрівлею. Зближаючись все ближче до купелевої установи, то тут-то там, зустрічав я одинцем перших лікуванців. Та зустріч з дійсністю переконала мене, що хоч зміни на краще є значні, хоч установа виходить вже з рямок примітивізму, то Управа може трохи поспішилася з відкриттям сезону в дні 9. ц. м. щонайменше на кілька днів. В дні мого приїзду будівельні роботи ще не були скінчені, впорядкування площі — щонайменше — в 1/4 ще не викінчене, сітка довкруги неї ще не затягнена. В дні мого приїзду вперше пущено в рух машиновий відділ і видано перші купелі.

Беручи на увагу короткий час і великий обем ремонтово-будівельної і впорядочної праці, все те є зрозуміле. Однак, на перших лікуванців, які Черча й розбудовчих умов не знають, це могло зробити трохи депримуюче враження. Тому — на мою думку — краще було відкласти відкриття сезону до 20. ц. м.

Кожному новоприбулому, а головно минулорічному лікуванцеві Черча (який скорше добачує розмір змін), кидається у вічі гарний і зручний будинок палатки, будований за пляном і під кермою інж.-арх. Евг. Нагірного. Всі чотири фронти будинку розвязані дуже зручно. Полудневий фронт з верандою, звернений в напрямі піль. З веранди входиться до великої й високої, незвичайно ясної салі, яка має два завдання: сповнювати функції їдальні й концертової та забавової салі (вечерами). Одно вглублення салі призначене на кіоск, а друге (протилежне) на буфет. В напрямі купальні (другий головний фронт) розстелюється крізь великі вікна перспектива на квітниковий город, який замикає собою купальня. На купально-напрямному фронті маємо легко балюстрадове підвищення для музики. На правому боці салі міститься касино, лікарський кабінет і фризієрня. По лівому боці находиться кухня з приналежностями. На першому поверсі містяться кімнати для гостей (8 кімнат), невеличкого обему, але дуже приємні з широким горизонтом на мережку околиці. Саме підчас мого побуту відбулося малювання палатки і вставлювання вікон. Можна сподіватися, що в часі між 22. і 25. ц. м. палатка буде викінчена і доведена до повного ладу та віддана до користування гостей-лікуванців.

Між палаткою і купальнею простягається 2-моргований город-квітник з новопитими до-

й оповідаю ширшому загалови українського громадянства.

Мешкає в м. Колках з дня народження **Трифон Будецький,** людина чесна, совісна, працьовита, але маюча ту „ваду", що цікавиться громадськими справами — просвітянськими, кооперативними й самоврядовими.

За цю цікавість Будецький навіть посидів у тюрмі, бо був час на Волині, коли переведення культурно-національної праці уважалося за „комунізм"...

Звільнившись з вязниці, Трифон Будецький став дмухати на воду. Зогляду на те, що покарано його за просвітянські справи, став дмухати на просвітянські справи.

Працює відтак в кооперативі. Але більше ходить до місцевого постерунку поліції, ніж має можливість працювати. Уступає, зрештою, з правління кооперативи.

Працювати зачинає, як радний „гміни" (волости). І тут розпочинається його правдиве нещастя. Волостю неподільно кермує ославлений на Волині Маєрський, якого населення охрестило „волинським воєводою" — так абсолютною була його влада. Маєрський хутко збагнув основні напрямні вищих чинників щодо „розвязання" українського питання: Він організує український хор Наумова, який виступає в Луцьку й по-за Луцьком на всяких офіційних урочистостях, переводить поляка на голову філії „Просвіти", переводить „санацію" кооперативи, розповсюджує „Народній Вістник", а потім „Українську Ниву" і т. д.

Трифон Будецький знов ходить на постерунок поліції, знов у нього відбуваються труси, а коли він, як член ревізійної комісії, констатує непорядки в грошовій господарці, що змушує Маєрського до зложення димісії, — стає вже п. радному гаряче.

Дістає він, передовсім, лист від „Української Військової Організації", в якім йому дякують за подані інформації, дають поради щодо дальшої праці, та радять приготовити зброю. Будецький негайно йде на постерунок поліції й після великої суперечки комендант погоджується списати що-до цього протокол. Хоч лист був писаний по українськи, але ортографія не була українською.

Провокація очевидна. Варто лише пригадати характеристику УВО, зроблену зі соймової трибуни мін. Складковським „як найбільш законспірованої організації", щоб зрозуміти, що така організація не буде пересилати свої листи поштою.

Пятигодинний трус, зроблений після цього, не дав нічого. А однак зроблений кілька днів пізніше новий трус дав дві рушниці, що лежали під ґанком, який є відкритий і **виходить на вулицю,** себто не є інтегральною частиною помешкання, за яке може власник відповідати в **кожній хвилі,** тим більше в ночи.

Однак, розпорядженням луцького повітового старости за незаконне перехования зброї укарано Будецького на **один рік вязниці.** Під-

---

ріжками і кльомбами. Доріжки вимагають ще деякої виправки. Купальня наново помальована в середині й поділена на дві кляси (I і II). Ліве її рамя розбудував інж. П. Волосенко на окремий боровиновий відділ (6 боровинових кабін і 2 кімнати на оклади), випосаживши його в можливі технічні догідности.

Одночасно обтягається купелеву площу (понад 4 морґи) дротяною сіткою, вставляється залізні вїздові ворота, будується містки в напрямі джерел, влаштовується дієтичну кухню, комплєтується персонал, підготовляється помешкання, словом: робиться все можливе, щоби впорядкувати Черче на прийом якнайбільшої кількости гостей-лікуванців та зробити його одним з перших наших літніх осередків. В недалекому ліску будується стежки й альтанчу (на випадок дощу). Думаю, що коло 25. ц. м. Черче буде зовсім упорядковане і готове на приняття значної кількости гостей. В половині липня, крім того буде готова окрема вілля з 32 кімнат.

Відвідувачі Черча будуть приємно розчаровані, коли порівняють сьогорічне Черче з минулорічним. Вони переконаються наглядно, що праця, послідовність й ентузіязм можуть дуже багато довершити. Коли в тому самому темпі щорічно поступатиме розбудова Черча, то протягом кількох літ буде воно одним із найсимпатичніших галицьких купелевих місцевостей. Тільки розбудовувати, уліпшувати, удосконалювати. Ясно, що в цьому році Черче не зможе заспокоїти всіх вимог купелевих бувальців. Без сумніву, будуть ще деякі недостачі. Одначе ми повинні памятати, що не зразу збудовано Рим, а одночасно мати на увазі, що Черча — це єдина, наша рідна купелева місцевість.

час мойого перебування у Колках, саме підчас першого трусу, до мене звернувся Будецький за допомогою. Не виглядав він на бойовика. Признаки довгих прикрощів були на ньому. Молодий, але напів зломана людина.

Затягнув опінію у всіх місцевих колах. Випала якнайкраще. Звернувся я до п. старости в цій справі, але виніс враження, що нічого з моєї інтервенції не буде. Сталося гірше, ніж міг я гадати. Бо, взагалі, не можу уявити собі так високої адміністраційної кари. Ці кари дуже легко можуть спараліжувати ціле життя, бо ганків і стрихів на Волині аж забагато. Не можу також позбутися гнітючого враження, що тут конфлікт з правом не мав місця, що відограваали при тім ролю цілком побічні цілі, що занадто кидаються в очи провокаційні моменти, як лист УВО, який сам п. староста схарактеризував, як підозріний і т. д.

В таких умовах кара є без унаглядненого нарушення права, що є всім очеванднє. Така кара не тільки не дає сатисфакції справедливости, а її захитує. І тоді громадське сумління ставить питання: „за що укарано людину — й до тогож так суворо, нечувано суворо, бо чи не перший випадок такої кари трапився це в Польщі?"

Що-правда, Будецькому прислугує право відкликання. Але це формальний бік справи. Є, однак, моральний бік справи, який в культурному громадянстві має куди більше значіння, як написані й неоформлені вищі моральні цінности — imponderabilia— є вищими від писаних і оформлених норм права.

Порушено наше почуття справедливости, чести, порядности, людяности, кинуто людину в пропасть ненависти до заподіяної кривди, зломано совісного чоловіка.

А тому, що не хочемо, щоби справа Будецького стала „побутовим явищем" — забираємо в його справі голос, зазначуючи, що такі кари є дуже небезпечні.

Олександер Ковалевський.

Прімо де Рівера заповідає введення нового ладу в Еспанії.

Будапештенська ґазета „Аз Ешт" публікує інтервю свого кореспондента з еспанським диктатором Прімо де Ріверою. В цьому інтервю генерал заявив, що диктатура є лише переходовим епізодом. Він тепер робить заходи, щоби злагідити її. Він хоче виробити проект нової конституції й передати його на затвердження еспанської конституанти. Вона буде обговорювати цей проект в травні та вересні слідуючого року. Після того проект піде на всенародне голосування. Це голосування відбудеться на основі якнайширшого виборчого права. До голосу будуть допущені також жінки. Про основи нової конституції диктатор може покищо сказати тільки те, що одну половину парляменту будуть вибирати загальним голосуванням, а другу будуть вибирати інституції та круги станових установ.

Еміґраційні вісти.

За „Українським Еміґрантом" подаємо жмуток відомостей, що торкаються сезонової й осінної еміґрації в Европі і за морем.

Реєстрація робітників до Франції.

Державні уряди посередництва праці переводять реєстрацію рільних робітників (мущин і жінок) до робіт у Франції. В днях від 11. до 19. вже переведено таку реєстрацію в державних урядах посередництва праці в Ліску, Самборі, Раві Руській і Львові, Стрию, Станиславові і Коломиї. Дня 11. ц. м. відбудеться реєстрація в Добромилі, а 22. ц. м. в Любачеві. Реєстрація в держ. уряді посередництва праці в Перемишлі та на території тернопільського воєвідства відбудеться пізніше, мабуть в липні.

Умови праці наших еміґрантів у Франції є — як відомо — важкі, а заробітки невеличкі.

Імміґрація до Канади в 1928 р.

По обчисленням імміґраційного уряду в Оттаві в 1928 р. прибуло до Канади 166.782 еміґрантів. В тому з Вел. Британії прибуло 55.848 душ, зі Зединених Держав 29.933, з упривілеєних европейських країв 28.436, а саме: з Німеччини 13.664, з Данії 3.732, зі Швеції 3.424, з Норвеґії 2.241, з Фінляндії 3.674, з Франції 675 і з Ісляндії 26. З інших европейських країн т. зв. небажаних прибуло 53.092 еміґрантів, в тому 16.039 українців, 8.319 поляків, 6.265 мадярів, 4.438 словаків, 3.532 жидів, 2.890 Югословян і 1.785 литовців. Решта імміґрантів припадає на інші народи. Українці творять 10 проц. всіх імміґрантів і займають третє місце по еміґрантах британських і американських.

З життя одної української кольонії в Бразилії.

Життя в кольонії Антоніо Олінто розвивається гарно. Є там українська школа, до якої ходить 73 дітей. Учителює п. Ір. Рева. Кількість

Дня 21. червня

починається літо, але пожуть уже вчасніше загостити до тебе весняники.

Одинока рада : взяти

Лєшніцера

масть і мило

оригінальні преп. з „Mohrenapotheke" у Вроцлаві

а зникнуть

ВЕСНЯНКИ

ще заки прийде осінь.

В аптиках і дрогуеріях масть 3·15, мило 2·30. — Де нема, просто у фірмі Apt. Drancz i Ska, Bielsko.

2—3

учнів збільшується з кожним роком. В березні ц. р. засновано там Т-во „Просвіта". Належить до нього до 50 членів. Головує в ньому Ілля Вонс, заступником голови є М. Козак, а секретарює Г. Висоцький.

Справа нашого театру.

Загальні збори „Кооперативи Український Театр" у Львові.

Дня 17. ц. м. відбулися загальні збори „Кооперативи Український Театр" у Львові. Із загального звіту Управи присутні довідались, що за минулий рік значно зменшився зріст членів цієї установи; пояснити це треба тим, що з хвилиною, коли новий закон заборонив кооперативі єднати при всіх своїх завданнях функцію позичкового товариства, багато осіб, які стали членами кооперативи тільки тому, щоби користати з позичок, тепер відпали. Паралельно з цим ослаб також рух у відділі театральній (випозичування гардероби, пес), тому, що вже на провінції при деяких філіях „Просвіти" повстали випозичальні театр. гардероби, які заспокоюють потреби численних аматорських гуртків.

Наші аматорські гуртки, здебільша сільські, відчувають сильну недостачу нових пес, а старі мають уже в себе. Не диво, що кооператива продала зі своїх книжок усього на 588 зол., а партитур на 843 зол.

Трупа, що виступала минулого року під фірмою „Кооперативи Український Театр" була під дирекцією Йосифа Стадника. Одною з важних матеріяльних основ цього театру була теж підмога львівського магістрату у висоті 5.000 зол. У той час, коли місто Львів, яке збирає податки з усіх своїх громадян, дає понад *міліон золотих на субвенції міським театрам*, наш театр дістає від нього таку жебрацьку лепту, що він не в силі був би вдержатись нею навіть одного місяця. Взагалі недостача відповідних матеріяльних підстав є першою причиною теперішньої театральної скрути.

Театр, не маючи фондів, бється мов риба об лід і всі його зусилля йдуть на те, щоби актори могли заробити на насущний хліб якою-небудь виставою. Тому, що цей театр приневолений майже весь рік мандрувати з місця на місце, мов циганський табор, він не в силі підготовити кращого репертуару, а репертуар, який має для малих містечок і сіл, зовсім непідхожий для більших міст, а головно Львова. Театр підчас свого львівського побуту не має ще й другої необхідної умовини для свого нормального розвитку: відповідної сцени та салі. Саля та сцена „Музичного Т-ва ім. Лисенка" у Львові не була будована з думкою, що вона має бути призначена на театр і її сцена є з технічного погляду мукою для режисера, акторів і глядачів, що бачуть навіть підчас вистави всі її хиби.

Дискусія на вчорашніх загальних зборах ішла у всіх можливих напрямках: якими способами зарадити би теперішній кризі нашого театру. Зборами проводив голова Надзірної Ради радник Дрималик. Після справоздання Управи та секретаря голос забирали: радн. Стеблецький, радн. Будинковський, о. Й. Застирець, п. Петренко, артист Блавацький, ред. Федорців, Л. Лепкий, д-р Ничка, дир. Вишневський та д-р Рудницький.

Промовці піддавали ріжні проекти як поправити долю артистів і розбудити зацікавлення до театру серед нашого громадянства. Майже всі годились в одному пункті, а саме, що Львів повинен би за всяку ціну мати власний театральний будинок, а наш театр не повинен переривати своєї дотеперішньої великої виховної праці, головно між нижчими суспільними клясами, спрагненими рідної пісні та рідного слова. У дискусії на цю тему, що часто переходила у царину чистих побажань та неосяжних проектів, торкнулись також болючої справи нашої теперішньої театральної площі при вул. Льва Саніґи, що від довгих літ лежить відлогом і жде надаремне на будинок проектований у передвоєнній добі. Фонди, збирані роками на цей театр, здевалюювались підчас літ економічної катастрофи, як неоцінно велике майно пере-

ховане в банках. Зібрати нині такий фонд, як перед війною, це був би не легкий тягар для нашого громадянства і так уже обложеного ріжними національними жертвами. Одночасно львівський магістрат, покликуючись на дотичний австрійський закон, заявив уже двократно, що не зможе дати дозволу на будову театру у такім близькім сусідстві костела. Томуто вже не від учора повторювали думку, щоби цю площу замінити на іншу, або продати її з метою будови, хоча би скромної театральної будівлі, на іншому місці. Рішаюче слово в цій справі може мати ще передвоєнний комітет будови театру, чий досі істнує і опікується цією площею.

Найближчою актуальною театральною справою є ведення театру кооперативи у Львові на найближчий сезон 1929/30. Театральна кооператива у Львові ввійшла у тісне порозуміння з театром ім. Тобилевича у Станиславові, чого трупа доповнена найкращими артистичними силами з інших наших театрів, має заспокоїти одночасно потреби громадянства у Станиславові та у Львові. Тому, що провід цього театру спочиває в руках такої людини, як дир. Вишневський, що на перше місце ставить мистецькі домагання, є виглядн, що театр не розчарує нашого громадянства, яке в останніх роках сильно збайдужніло для своєї сцени.

Ріжні проекти та бажання, висловлені на загальних зборах „Кооперативи Український Театр" передано для обдумання і можливого переведення в життя Управі та Надз. Раді цієї кооперативи, якої члени поінформовані про наші обставини та засоби зможуть спокійно розглянути реальні можливости деяких проектів і внесків.

При розділі зисків (650 зол. 77 сот.) загальні збори призначили по 135 зол. на оселю для українських робітників пера в Ямнім і на будову дому українського актора, 25 зол. на викуп площі під український город у Львові, а решту приділили до резервового фонду.

До чого зміряє Мекдональд.

Паріська преса дальше займається Мекдональдовою статтею в „Сандей Таймс". Виступ його вважають продуманим і твердять, що бажає в богато справах ділати на власну руку. Так Мекдональд хотів би прискорити дебату над ревізією договору в справі національних меншостей.

Штреземан у Бріяна та Поанкаре.

Дня 19. червня приїхав у Париж мін. Штреземан. Бріян видав снідання в його честь. Були теж міністри й вищі урядовці з Ке д' Орзей та Вільгельмштрасе. Бріян і Штреземан розмовляли вже й перед сніданком. Поанкаре год. після сніданку сказав, що призадумувалися над кращими умовинами, в яких можна би почати розмови на тему введення в життя пляну знавців. „Берл. Цтг. ам Міттаг" пише, що Штреземан іще в Мадриді дав Бріянові зрозуміти, що для Німеччини вступною умовиною для ратифікування Йонгового пляну є негайна евакуація Надренії і полагода справи басейну Саари.

Демарш м. антанти до Мадярщини.

18. червня в Білгороді відбулася нарада мін. закорд. справ СХС. Марінковича з чол. і ром. послами. Рівночасно відбулися конференції в Букарешті та Празі між міністрами закордонних справ і послами держав м. антанти. Розглядали справу нового демаршу до Мадярщини. Мадярський посол у Білгороді був у мін. Марінковича. Також італ. пос. Дальджі відвідав Марінковіча.

Кляра Цеткін кинула СРСР.

Кляра Цеткін вернула у Берлін. Останніми роками, хоч була вибрана до райхстагу, жила постійно в Москві. Ненадійний виїзд із Москви, де в її честь нагинали козацькі полки її іменем, поясняють непорозумінням із Сталіном і керманичами комінтерну. Здогадуються, що виїзд старої ком. піонірки з СРСР. означає окончене зірвання з більшовизмом.

Король Фуад їде до Англії.

У Льондоні роблять приготування для гостини короля Єгипту Фуада, що після короткого побуту в Німеччині приїде на довше до Англії.

Відложили підвишку залізн. оплат.

Ar. Всх. повідомляє, що підвишки тариф на польських залізницях не буде перед 1. жовтня. 1929. Невиключене теж, що не буде ніяких змін до 1. січня 1930 р.

Перед розправою б. мін. Чеховича.

У пятницю буде госп. засідання держ. трибуналу в справі речниця публ. розправи б. мін. Чеховича. Кажуть, що розправа відбудеться щойно після ферій. Одначе президент держ. трибуналу поробив заходи, щоби розправа відбулася 26. червня. Розправа потреває з три дни.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·87·50—8·88·00, канадійський долар 8·80·00—8·80·50, чеська корона 0·26·40—0·27·60, австрійський шіллінг 1·25·25—1·25·50, румун. лей 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·50—0·34·80, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, фунт штерлінгів 43·50·00—43·80·00, радянський червінець 17·50—18·00.

Золото: 20 корон 36·35·00—36·60·00, 20 франків 34·20·00—34·50·00, 20 німецьких марок 41·25·00—41·80·00, 10 російських рублів 46·00·00—45·00·00.

Срібло: Австрійська корона 0·62·90—0·63·00 5 австрійських корон 3·25·00—3·35·00, австрійський фльорен 1·65·00—1·67·00, російський рубель 2·60·00—2·70·00, копійки за рубель 1·30·00—1·35·00.

Збіжа.

Пшениця дворська 44·50—45·50, пшениця селянська 00·00—00·00, жито галицьке 25·00—25·50, ячмінь галицький броварняний 00·00—00·00, ячмінь на мливо 20·50—21·50, ячмінь пастівний 00·00—00·00, овес галицький 22·50—23·00, кукурудза румунська 32·75—33·75, баранля промислова 0·00—0·00, фасоля біла 00·00—000·00, фасоля колірова 00·00—00·00, фасоля краса 00·00—00·00, горох пів-Вікторія 49·00—54·00, горох підьний 35·50—37·50, бобик 25·75—26·75, мішанка паст. в зерні 00·00—00·00, вика 30·00—32·00, сіно солодке краєве прасоване 7·00—10·00, солома прасована 4·00—5·00, гречка 31·00—32·00, льон 65·00—67·00, лубінь синій 25·00—26·00, ріпак озимий 00·00—00·00, мука пшенична 40 прц. 00·00—00·00, мука пшенична 65 прц. 75·00—76·00, мука житна 70 прц. 47·00—47·00, грисік кукурудзяний 00·00—00·00, мука кукурудзяна 00·00—00·00, отруби житні 14·25—14·75, отруби пшеничні 15·50—16·00, крупи гречані 60·00—62·00, пшоно 00·00—00·00, крупи ячмінні 43·00—44·00, пенцак 42·00—43·00, просо краєве 00·00—00·00, макухи льняні 45·00—46·00, конюшина краєва 000·00—000·00, мак синій 120·00—130·00, мак синий 90·00—100·00.

НОВИНКИ

— ПОЧТОВІ СКЛАДАНКИ розсилаємо з нинішнім числом і просимо Вп. Передплатників негайно відновляти передплату, щоби не було перерви у висилці часопису. Передплата на липень виносить 5 зол.

— З нашого театру. У доповненні до справозвоздання зі загальних зборів „Кооперативи У. країнський Театр" у Львові слід додати вістку, яку дістаємо в останній хвилині, а саме, що на режісера цього театру, якого директором є п. К. С. Вишневський, заангажовано п. Хведіра Соколовського, бувшого артиста театру „Літературно-мистецького гуртка" в Петрограді. П. Соколовський виїжджає вже нині зі Львова до Станиславова, де починає негайно підготовку нового репертуару з трупою театру ім. Тобилевича, яка буде доповнена новими найкращими нашими акторами.

— Свячене на Замарстинові. В неділю, дня 9. червня 1929 р. відбулося в читальні „Просвіти" на Замарстинові свято „Свяченого", яке зібрало в домівці читальні богато місц. громадян і гостей зі Львова. У святі взяли участь представники місцевих товариств та делєгати львівських політичних, культурних та спортових організацій. Після посвячення трапези привитав свято гарною промовою о. декан полк. д-р Іван Озімкевич. Після цього промовляли д-р Олександер Марітчак, о. сов. Туркевич, гром. Вороняк, студ. Головяк, Білостоцький, Сторожишин, Когут та інші. У святі брала участь місцева вишколена орхестра на дутих інструментах. Кожні такі сходини зміцнюють звязки між нашими громадянами з центру міста і громадянами Замарстинова, які організують себе щораз краще.

— Европеізація Львова. Міська рада почала переговори з одною чужинною фірмою, яка пропонує відсвіжити Львів новими вулицями, не з каміння, яке вилізає або з дерева, що западається, а асфальтом. Для всіх, що мають авта або часто їздять ними є це весела новина.

— Ще один комісаріят дістане Львів нарівні з Варшавою, Лодзею, Краковом і Білостоком. Буде це комісаріят для боротьби з контрабандою. Яких товарів? — невідомо. Імовірно всіх заборонених. Нелегка служба.

— Дахи проти пожежі хоче поширити по селах державний „Банк Рольни" в Варшаві і давати на них позички. На цю ціль призначив він 5 мілїонів зол. З кредиту можуть користати селяни безпосередньо від згаданого Банку або через кооперативи та громадські каси. Нові дахи мають бути з такого матеріялу, що вогонь їх не береться.

— Залізнича катастрофа. У Здолбунові наїхав вантажний поїзд на особовий, що стояв на стації. 6 залізничників убитих, кількох тяжко ранених, кілька жінок дістало нервового струсу, 20 вагонів розбитих. Причиною катастрофи необережність будника, що не знав нового розпису поїздів.

— Великоміські мантії. Дістати нині посаду без протекції важко. Знав про це слабовитий швець, Радонь, з Лонтовні і тому врадувався, що познайомився з двома залізничниками зі Львова, Кравчинським і Слепанським, які обіцяли йому місце при залізниці у Львові. А що на такі заходи треба грошей, Радонь радо продав частину грунту і взяв позичку, щоби дати їм 700 зол. на оброблення впливових осіб. Згодом дістав від них телеграму і приїхав до Львова особисто переконатись, як стоїть справа. Обі посередники в протекції завели його до одної „інспекторової", а потім до ресторану, де він чув, як вони розмовляли про його справу з ріжними радниками. Ці офіціяльні заходи з його „участю" тривали кілька днів і велись здебільша по ресторанах. Кошта покривав Радонь, кандидат на чудесну посаду. Врешті дістався він на Підзамче, але не на кондуктора, а на залізничного денного робітника. Надвигавшись цілий день, вечором довідався, що на таку посаду приймають кожного з вулиці. Далі довідався, що інспекторова, яку він відвідав, була жінкою звичайного носія, а телефоном можна розмовляти і з самим президентом, коли він не є з нами получений. Його протектори грошей йому не вернули, а придумали всю цю історію з хронічної спраги, яку заспокоює лише алькоголь і то на чужий кошт.

— Ріжні вістки. Французьке міністерство закордонних справ повідомляє, що в найближчому часі видасть дипльоматичні документи з історії війни 1870 р., які розяснять основні причини франко-німецького конфлікту. — У Парижі помер член Академії Наук Леон Лінде в 72 р. життя; він був професором Господарського Інституту і відомий своїми дослідами над хемією рослин. — Ромунський уряд підготовляє проект реформи університетів, щоби надати їм широку автономію та продовжити літа студій, з одним підготовчим роком до них. — Китайський (нанкінський) уряд рішив зорганізувати в Пекіні 1931 р. міжнародню виставку з нагоди 20-ліття республики. — Італійські водолази вже 10 днів шукають на дні моря біля Бреста золота та срібла, що пішло на дно в травні 1922 р. разом з пароплавом „Єгипет"; покищо не найшли й самого корабля, який імовірно занесли підводні течії далеко. — Японський вулкан Комагатаке почав знову вибухати і знищив два села. — У Веллінґтон (Нова Зеляндія) землетрус знищив багато домів і вбив кільканацять осіб. — В горішнім і середнім Єгипті шириться пошесть чуми. — 12-літній американець, Річард Майльс з Атлянта, перейшов по черзі 12 операцій і почуває себе добре; невідомо, чи більше подивляти тут треба силу його організму чи силу науки.

— Світовий спорт. Змагання в ситківці за мистецтво Франції закінчились математично-точною перемогою Рене Лякоста, який виграв у пів-фіналі з Уіліямом Тілденом, а в фіналі з Боротрою. Боротра виелімінував чемпіона світа Гоше і американця Гунтера. У „даблі" першенство здобула пара Лякост-Боротра, побиваючи не менше чільних своїх земляків Гоше-Бруніон. У „сінглі" дам Еллен Віліє не мала суперниць. — Змагання в копанім мячі між Німеччиною і Шотляндією в Берліні закінчились розіграною 1:1; 45.000 осіб приглядалось грі. — Матейка, передовий австрійський теннісіст побив у Мангайм Фішера у відношенні 6:1, 6:3, 8:6, а в пів-фіналі Фруатсгайма. — Віденська спортова преса повідомляє, що чемпіон світа професійної ситківки Карло Кожелюх, переходить до табору аматорів, а це сильно збільшило би шанси Чехословаччини при змаганнях за „Дейвіс Кап" і вирішило би остаточно питання, яким цікавляться спортовці: хто кращий грач: Кожелюх чи Лякост. Прохання Кожелюха стало предметом дискусії не лише в союзі теннісістів, але і в міністерстві внутрішніх справ. Чеська преса ставить з цього приводу справу так: „Чому нашому Кожелюхові не вільно того, що вільно французові Фере?!" — Ситківкові змагання професійних грачів у Берліні дали перемогу Кожелюхові, який виграв проти Нагоха 4:6, 6:1, 6:0, 9:9.

— Карієра сина Пшибишевського. Професори музичної консерваторії в Москві вибрали директором Болеслава Пшибишевського, сина відомого польського письменника. Видко, що син Станислава Пшибишевського, який залюбки імпровізував на фортепяні, унаслідив по батькові музичний талант.

— Цікавий процес артистки. В Берліні розпочався цікавий цивільний процес. Артистка Фріці Масарі заскаржила видавництво словника Маєра за те, що в новому виданні цього

словника подано фальшиві дати її уродження. А саме в статті про Масарі подано, що вона вродилася в Чехії в 1874 р., тоді, як вона мала вродитися у Відні в 1882 р. У скарзі зазначено, що для артистки невірне прибільшення її віку ни 8 літ означає велику матеріяльну шкоду. Тому вона домагається справлення у словнику хибних дат. Тепер суд має рішити: яка є ціна відшкодування за доданих 8 літ жінці, якої молодість є звязана з її карієрою.

— **Білий крук.** Мадярський міністр освіти Клєбельсберг брав участь у загальних зборах видавців у Будапешті, з нагоди 50-ліття цієї організації. Там сказав він у промові одно сміливе слово: урядова цензура на Мадярщині вбиває духовий розвиток і всякий літературний порив. Де вона не вбиває їх? Але де є такі члени уряду, які сказали би це голосно?

— **Практична організація.** У французькім портовім місті Бордо, славнім винами, повстала розумна жіноча організація. Вона має на меті підшукувати для жінок, головно замужніх, працю лише на пів дня, так, щоби вони могли одночасно виконувати в другій половині дня свої домашні обовязки.

— **Жарти життя.** Чи дивується з нас хто нині, коли чує, що якийсь радник, лікар, або гімназійний учитель шукає жінки, але бодай з маленьким капіталом? Адже інакше не зможе покрити навіть коштів весілля та спальні, без якої ніяке подружа не може істнувати. Тому нема чого дивуватись сержантові з Пйорткова, Францішкові Нехцей, який не вважаючи на своє скептичне прізвище, вибрав собі жінку з великим віном. Його наречена показала йому щадничу книжечку на 400.000 зол. і така цифра переконала його відразу. Взяв наречену під паху і пішов з нею до костела, а на другий день узяв під паху щадничу книжечку і пішов з нею до почтової каси ощадности. Все лихо в тому, що Пйорткув, мале місто і урядовець перелякався такої величезної суми. Побіг з книжечкою до свого директора, а тоді оба спільно ствердили, що жінка пана Нехцея не має в касі стільки гроша, скільки записано в книжечці. Вона дописала дещо до своєї ощадности. Не одно зеро, і не два, і не три, і не чотири, а повних пять. Бідолаха мала всього 4 золоті ощадности, а знала, що це за мало, щоби вийти замуж. Коли її візвали на поліцію, призналась до сфалшування і пробувала як стій умерти від йодини. Але не дали їй умерти і вона вже здорова. Суд візве її, щоби вона ще раз оповіла свою трагедію. Чи буде нею зворушений її муж, який був певний, що жениться з міліонеркою і вибачить їй разом зі суддею?

— **Неграмотність ріжних міст.** Міжнароднє статистичне бюро в Гаазі видало порівняну таблицю неграмотности ріжних великих міст. Найменше неграмотних має Прага, бо всього 0,67 пр.; Відень має їх 2,04 пр.; Париж 3,36, Будапешт 4,76, Рим 10,90, Ленінград 13,81, Варшава 16,96, Москва 22,42, Букарешт 25,57, Лодзь 31,91, Київ 44,62 пр. Коли зважити, що таке місто, як Київ, перейшло за останніх 10 літ небувалий перелім від чисто-російського міста в напрямку зростаючої українізації, тоді ця сумна цифра стане більше зрозумілою.

— **Паперові капелюхи.** Кажуть, що ще цього літа ввійде в моду в Европі паперовий капелюх, вироблений японським промислом. 500.000 туземців таких капелюхів уже помандрувало з Токіо до нас. Є це „панама", зшита з паперових ниток. Папір, з якого роблять ці капелюхи, є дуже своєрідний, тоненький і трівкий. Европейські капелюшники дістануть новий удар, бо останніми роками сильно поширилась між мущинами мода ходити в літі з голою головою. Ще рік-два і ця мода перейде на жіноцтво. Тоді можна буде сказати нашою народньою приповідкою: „Пропав капелюх!"

— **На чеському Карловому** університеті в Празі промувався дня 8. травня 1929 р. на доктора медицини Макогонський Дмитро з Грусятич, родом з Бібщан, пов. Зборів. 2275 1-1

З судової салі.

ВІДГОМІН ЛИСТОПАДОВИХ ДНІВ.

Українські студенти і студентки перед судом.

В середу 19. червня ц. р. переслухувано залі обвинуваченних. Після їх переслухання стали зізнавати вже свідки. На салі знова лише кількох людей, бо поліція нікого без білету не впускає.

ЗІЗНАННЯ ОБВИНУВАЧЕНИХ.

Першого переслухано обв. *Жигмонта Процишина*, студ. прав, який до вини не почувається і до У. В. О. не належить. Про саму організацію (У. В. О) і ціль її знає лише з преси, яку мав нагоду в більшій мірі читати, бо працював через деякий час у ред. „Діла". „Сурму" деколи лише переглядав, яку підкидав йому невідомий післанець в конверті під двері його помешкання. Такою невідомою дорогою дістав обвин. Процишин в половині серпня 1928 р. цілий пакет „Сурми", який оставив невідомий особняк на шафі в сінях. Про це оповів братам і залишив цілий пакет на етажерці. По кількох днях побачив вже лише 9 примірників „Сурми", які спалив. Інші, як виявилося пізніше при ревізії, запаковано разом зі старими часописами і паперами та перевезено на нове помешкання при в. Вроновських, куди батьки Процишинів перепровадилися з вул. Куркової. При ревізії 1. листопада поліція заквестіонувала в їх помешканні 24 примірники „Сурми", а в нею теж деякі інструкції, комунікати і брошурку п. з. „Мовчаливість" — які видала У. В. О. і які також підкинено з „Сурмою". Далі дає вичерпуючі і дуже докладні вияснення щодо своїх писань, а саме кілька поезій, новель, нарисів і рефератів, з яких прокуратор повитягав деякі терпкі слова зверщені супроти Польщі. Обв. каже, що всі писання писав, ще в гімназії, будучи ще дітваком і ніде їх не друкував. Одначе заявляє, що безпосередньою притокою до написання цих писань — не трильогія Сенкевича (головно „Огнем і мечем") і образливе та некультурне трактування його і взагалі українських дітей, які ходять до народньої польської школи, де всіх дітей українців називають „кабанами", „караїмами" і т. п. епітетами. Така була психольогічна підстава до виявлення своїх думок у формі літературних писань, які одначе тепер уважає „дітвацькими". До товариств ніяких не належав, крім „Пласту".

Переслуханий обв. *Осип Процишин* студ. прав теж до вини не почувається, бо до У. В. О. не належить і знає лише з преси про її ціль. „Сурми" ніколи не читав і побачив її щойно при ревізії. На поліції зізнав лише тому, що „Сурму" він дістав з іншими паперами невідомою дорогою, бо хотів молодшого брата Жигмонта, до того ще хоровитого вирятувати з тюрми. Але брат таки сам признався на поліції, що то він „Сурму" й інші папери одержав. Вияснив, що в своїм дневнику списував свої власні рефлексії і цілком не переписував цілих речень зі „Сурми", як про це підозрівав його прокуратор.

Обвин. *Евген Сена*, студ. прав до вини теж не почувається і про У. В. О., до якої сам не належав, знає з преси. Вияснює яким чином знайдено в нього при особистій ревізії в дні 31. жовтня 1928 р. на залізничім двірці в Підгайцях кілька примірн. „Сурми", декілька відозв. Оповідає, що він приїхав 31. жовтня 1928 р. до Львова, аби прислухуватися викладам на університеті і хвилево замешкав в товариша в Академічнім Домі при вул. Супінського, а сам шукав собі помешкання. В дні 31. жовтня 1928 р. поїхав до дому, бо дістав залізничу знижку на університеті з нагоди польських свят „Задушок". Але на стації в Підгайцях його арештовано, знайшовши в валізці кілька примірників „Сурми". Обв. Сена не знає як вони туди дісталися, але їх вложено напевно йому до валізки в Акад. Домі підчас його неприсутности.

Вкінці переслухано ще обв. *Марію Конрадівну*, студ. Муз. Іист., у якої поліція мала заквестіонувати вибуховий матеріял при ревізії в дні 9. листопада 1928 р. Обв. Конрадівна до вини не почувається і до У. В. О. не належить та дуже мало знає про саму організацію, хіба з преси. Оповідає яким чином знайшовся в неї вибуховий матеріял і чому вона нині сидить на лаві обвинуваченних. Каже, що вона учиться музики у Львові від 1924 р. Від вересня 1928 р. замешкала у п-ні Водзічкової при вул. Пелчинській ч. 2. Тут зголосилася до неї незнакома пані в дні 9. листопада 1928 р. біля 5 год. пополудни з незнакомим паном. Пані поспиталася чи вона є Марією Конрадівною. Одержавши притакуючу відповідь, незнакома пані сказала, що має до неї діло. Тому обв. Конрадівна попросила їх до свого покою. Тут незнакомий мущина представився їй, що він є гімназійним професором з Тернополя, звідки знає її батька, (який є в українській гімназії катехитом) і знає від її батька, що вона дуже гарно грає на фортепяні. До неї зайшов з малим проханням, а саме переховати йому пакунок через ніч тому, що у Львові не має нікого знакомого. Обв. Конрадівна була настільки чемною, що не відмовила його проханню. Тому відчинила свою шафу, до якої хотів незнайомий джентельмен зложити свої річи перепаковуючи їх щераз у папір з пакунку. На прохання того мущини обв. Конрадівна сіла до фортепяну і почала грати а він тимчасом перепаковував річи з пакунку і складав їх до шафи. Обв. каже, що не бачила, що туди складав незнакомий мущина, бо дивилася в ноти, а до того цей мущина поравея зі своїми річами за фортепяном. Якби була знала, що це вибухові матеріяли, то була би їх абсолютно не переховувала. Справді підчас гри чула запах бензини у своїм помешканні, яку мав переливати цей мущина до фляшок, як каже акт обвинувачення, але вона не знала, що це було. Каже, що біля 6-ої години вийшла з помешкання, попрощалася з незнакомими і пішла до своєї сестри до СС. Василіянок при вул. Длугоша. Тут довідалася від неї, що є проф. Брикович з Тернополя, через якого хоче сестра передати брудне біля до прання. Тому вернула разом зі сестрою до свого помешкання разом з кошиковою валізкою, до якої хотіла забрати біля. Але тут довідалася від пані Водзічкової, що в своїй шафі переховує вибухові матеріяли і що Водзічкова повідомить про все поліцію. Поденервована поїхала зараз до дому тому, що боялася, аби її тут не арештувала поліція. На стації в Тернополі арештовано її. Вияснює докладно, чому зміняла свої зізнання на поліції, що про саму візиту незнакомого мущини, якого мала спрямувати до неї Дарія Герасимович, мала її повідомитии Дарія Гординська і опісля мала прийти з цим мущиною до неї кажучи, що була на поліції дуже поденервована. Також вияснює докладно справу з мештом, який мала показувати служниці Філібівній в дні 9. листопада 1928 р. підчас гостини незнакомого мущини.

Після того приступлено до переслухання свідків.

ЗІЗНАННЯ СВІДКІВ.

Св. Йосиф Будний, тайний агент поліції, заприсяжений зізнає, що в дні 1. листопада 1928 р. біля 6. год. вечером приказав йому надкомісар Мітленер інвігілювати помешкання обв Кравцівної і Чижівної тому, що надком. Мітленер одержав довірочно відомість про те, що цє законспірований льокаль УВО, з якого мають виносити „Сурму" і інші матеріяли. Свідок разом з тайними агентами Собком і Полінським пішли на вул. Пулавських і чуйно інвігілювали помешкання обв. Кравцівної і обв. Чижівної. Але нічого надзвичайного не запримітили. Цю саму задачу виконували другого листопада. Вечером біля пів до девятої години вернула обв. Чижівна до дому. Потім перейшлася ще до Ярослава Макарушки, з яким вернула в 9-ій год. до дому. Макарушка вийшов з того помешкання щойно коло три на десяту, але в нього нічого підозрілого не зауважено. Зараз по відході Макарушки до каменниці, де мешкала Кравцівна, пішла обв. Мойсеовичівна з течкою під рукою. По кількох хвилинах вийшла з двома повними течками і тому за нею подався свідок і приарештував її на вул. Охоронок. При ревізії знайдено в течках „Сурму" і чотири револьвери. Тому переведено біля 12-ої в ночі в обв. Кравцівної і Чижівної в помешканні ревізію і обі арештовано. Каже, що при ревізії знайдено одну течку і то в обв. Чижівної. На вияснення обв. Кравцівної, що вона зі своєї (себто другої) течки витягала шкіряну калитку і записки підчас ревізії — свідок заперечує і обстає, що знайдено таки лише одну течку. Далі зізнає, що всі картки, які йому показував предс. Антоневич, забрано при ревізії і що вони належать до обв. Кравцівної чи до обв. Чижівної, залежно від того до депозиту якої обвинуваченої вложено. Дальше каже, що такі самі довірочні відомости одержав свідок щодо приналежности обвинуваченних братів Процишинів до УВО, але назвища цеї особи не хоче виявити.

Другий свідок **Йосиф Собко,** тайний агент, заприсяжений, замешкалий при вул. Городецькій 41, зізнає, як його попередник. Каже, що він увійшов за обв. Мойсеовичівною на сходи і бачив, як вона заходила до помешкання обв. Чижівної на першому поверсі. Заперечує, щоби вона могла піти на другий поверх, де мала забрати від мущини пакунок і твердить, що обі повні течки вінесла з помешкання обв. Чижівної. На питання обор. д-ра Старосольського, чому цего не зізнав перед слідчим суддею — свідок сконстернований дає вимінаючу відповідь і каже, що цього його не питав слідчий суддя. Тому покликано св. Будного, який зізнав на розправі, що йому св. Собко оповідав, що бачив як вона пішла на перший поверх і входила лише до каменниці і виходила звідтам. Але св. Будний дає теж неясну відповідь. Далі переслухано під присягою ще свідків Франца **Полінського,** тайного агента і Йосифа **Гурецького,** тайного агента, які нічого не внесли своїми зізнаннями до розправи. Після того переслухано під присягою св. Анни **Гешвінд,** яка віднаймала помешкання обв. Кравцівній і Чижівній і яка нічого нового до розправи не внесла своїми зізнаннями. Нічого не внесла теж св. Гелена **Ярош,** сторожиха цеї каменниці.

На тому перервано розправу до завтра.

Лист до Редакції.

Від Закордонної Делегації Української Соціял-Демократичної Робітничої Партії дістаємо такого листа:

Шановний Пане Редакторе! Просимо Вас не відмовити вмістити на сторінках Вашого часопису слідуючого нашого листа: В ч. 177 паризького тижневика „Трнауб" з 19. V. 1929 р. в статті під назвою „Шляхи боротьби", в якій між іншим згадано про діяльність української соціял-демократії, зазначено слідуюче:

„Партія УСД ставиться до Уряду УНР цілком лояльно... Члени цієї партії до Уряду не входять, але деякі беруть активну участь у технічній праці Уряду. Взагалі СД належать до тих угруповань, з якими Уряд уважає за потрібне радитися у важніших державних справах".

В інтересах правильної інформації українського громадянства про позицію української соціял-демократії у відношенні до центру УНР за кордоном, Закордонна Делегація УСДРП вважає необхідним заявити, що ці відомости не відповідають дійсности. УСДРП досі стоїть на позиції, що була висловлена в слідуючій резолюції Центрального Комітету партії з 17. січня 1922. р.:

„УС.-ДРП, стоячи на ґрунті постанов партійних конгресів виконувала на протязі української революції завдання революційної соціялістичної демократії своєї країни. Виходячи з цього і беручи на увагу обставини на Україні, УС.-ДРП вирішувала своє відношення до подій на Україні та на еміграції до українського державного центру, до українських громадсько-політичних обединань і т. д.

„З самого початку революції на долю українського народу випала тяжка, безупинна боротьба з російською окупацією. Останні роки ця боротьба проходила під організуючим і керуючим впливом державного центру УНР, що був створений зусиллями української революційної демократії в час протигетьманського повстання. На протязі боротьби за незалежність України центр УНР відограв величезну ролю в справі політичного виховання українських народніх мас у напрямі створення української демократичної держави.

„Але державне керовництво УНР не виявило твердої, послідовної лінії у переведенні тих завдань, які нерозривно звязані з революційним прапором УНР. Це керовництво, розійшовшись насамперед з соціялістичною демократією України у погляді на чергові завдання боротьби українського народу, почало котитися повільно, але постійно по шляху протидемократичної і протиреспубликанської політики. Перестороги УСДРП в резолюціях, політичних виступах і в пресі на адресу центру УНР, що така його політика закінчиться повною дискредитацією і упадком центру, не тільки через фізичну перемогу ворога, але, головним чином, через внутрішній ідейний занепад самого центру, розбивалися об персональний режим у цьому центрі та його повне нерозуміння своїх завдань, як завдань іменно центру УНР. В наслідок всього цього справді дійшло до повної ізоляції цього центру від громадсько-політичних крутів і повного його внутрішнього розкладу.

„З уваги на те, що державне керовництво центру УНР протягом свого перебування на еміграції набрало форм особисто-диктаторських; що воно в своїх міжнародніх зносинах дозволило й дозволяє до себе ганебне відношення з боку так званого союзника і поставило себе в негідну зависимість від нього; що в такому виді воно може бути використане сторонньою силою не в інтересах державного будівництва України і її революційної демократії, — УСДРП, яка до весни 1920 р. підтримувала активно державний центр УНР, а до свого виходу з Ради Республики стояла до нього в опозиції, стараючись відвернути його від політично-згубного шляху, в сучасний момент заявляє, що УСДРП. до так званого центру УНР ніякого відношення не має.

„Українська Соціял-Демократична Партія вірить, що революційна демократія України при першій можливости ширшого виявлення своєї волі зуміє наново підняти прапор УНР в його демократичному, незаплямованому виді і вживе всіх заходів, щоби цей момент виявлення народньої волі прискорити".

Закордонна Делегація УС.-ДРП констатує, що положення центра УНР, методи його діяльности, його залежність від чужих сил лишаються майже без змін з того часу, як була ухвалена ця резолюція. У звязку з цим українська соціял-демократія не мала і не має підстав для зміни наведеної в цій резолюції позиції у відношенні до центра УНР, а тому й участь у нарадах „у важніших державних справах" з урядом УНР за кордоном, УСДРП вважала і вважає для себе неможливою і недопустимою.

Закордонна Делегація УСДРП заявляє також, що за її відомостями ніхто з організованих членів української соц.-дем. робітничої партії не бере „активної участи в технічній праці уряду" УНР.

Стоячи поза всякими закордонними „урядовими" центрами, українська соціял-демократія додержується слідуючих головних директив, які сформульовано в резолюції конференції організацій УСДРП за кордоном у січні ц. р.: 1) „Стоючи непохитно на позиції VI. Конгресу партії — боротьби за народоправство — українська соціял-демократія повинна й надалі боротися за відбудову Української Незалежної Демократичної Республики; 2) „Висловаюючись проти вмішування чужих імперіялістичних сил до внутрішніх справ України, українська соціял-демократія повинна й надалі, як з найбільшою енергією інформувати соціялістичні й робітничі організації світа про дійсний стан на Україні, а з другого боку вести українські маси до організації своїх сил з метою створення дійсних підвалин для власного незалежного істнування".

За Закордонну Делегацію УСДРП: **І. Мазепа, П. Феденко.**

Прага, 5. VI. 1929.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Четвер 20-го, г. 7·30 веч. „Біда не гріх" комедія Островського. Виступ театру Станиславського.

П'ятниця 21-го, г. 7·30 веч. „Вишневий сад" Чехова. Виступ театру Станиславського.

Субота 22-го, г. 3·30 попол. „Сивільський пируник". Гостинний виступ О. Олетіної.

Субота 22-го, г. 7·30 веч. „Одружіння" Гоголя. Виступ Театру Станиславського.

Малий Театр:

Четвер 20-го г. 7·30 веч. „Пігмаліон". Гостинний виступ А. Венгерка.

П'ятниця 21-го, г. 7·30 веч. „Пігмаліон". Гостинний виступ А. Венгерка.

Субота 22-го, г. 7·30 веч. „Пігмаліон". Гостинний виступ А. Генгерка.

Кіна.

„Аполльо": „Спортовець із любови".
„Кольосеум": „Козаки" (Толстого).
„Лев": „Пат і Патахон як герої".
„Люна: „Батьки та діти".
„Марусенька": „Мусиш зі мною ожечитися" і „Серенада".
„Оаза": „Жертва кабарету Гонг-Конг".
„Палас": „Право молодости".
„Пан": „Божевілля одної ночі".
„Пасаж": „Стій!" (Еді Подьо) й американська комедія та Гомонтів тиждень.
„Утіха": „Знак Зори" (Дуглас Фейрбенкс).
„Фатаморґана": „Царський курєр" (Жіль Верна) з Наталією Коваленко, Мозжухіним і Гайдаровим.
„Химера": „Семіх сонця".

Програма радіо.

Пятниця 21-го.

Льондон (356). 22·35 Еспанський симфонічний концерт.
Париж (1764). 16·45 Концерт. 21·35 Симфонічний концерт („Льогенгрін").
Берлін (475,4). 20·45 Концерт радіоорхестри.
Відень (519,9). 20·05 Композиції Офенбаха.
Лянгенберг (462,2). 17.45 Тріо на арфі.
Будапешт (555). 12·05 Симфоновий квартет: Чайковський. 16·00 Опера.
Міляно (504,2). 20·3. Симфонічний концерт.
Брюссель (511,9). 21·15 „Моньон".
Москва (1442.3). 20·00 Концерт.
Харків (1680). 20·00 Концерт нац. меншостей.
Київ (775). 19·30 Радіоконцерт.
Варшава (1395,1). 17·55 Легка музика. 20·30 Симфонічний концерт.
Познань (339,8). 17·35 Спів Анджеліки дель Арко.
Кошиці (265,5). 17·10 Пісні Р. Штравса.

Субота 22-го.

Льондон (356). 22·35 Композиції Гайдна Вуда.
Париж (1764). 22·15 Музика до танців.
Берлін (475,4). 20·00 „Тит" опера Моцарта.
Відень (519,9). 20·00 Часопис; Капеля. легка музика.
Давентрі (482.3). 28·00 Симфонічна орхестра.
Міляно (504,2). 17·00 Квінтет.
Будапешт (555). 19·35 Опера. 21·50 Мадярські пісні.
Ленінград (1000). 19·00 Популярний концерт.
Москва (1442.3). 10·30 З опер і оперет.
Харків (1680). 18·00 Камерний концерт.
Київ (775). 19·30 Популярний концерт.
Мюнхен (536,7). 20·15 Веселий вечір.
Варшава (1395,1). 20·30 Легка музика.
Познань (339·8). 19·15 Музична інтерлюдія.
Братислава (277·8). 19·50 Популярні словацькі пісні.
Загреб (30·3). 20·30 Югославянська сучасна музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича

Сьогодні:
21.VI Осінні Маневри
22.VI Маруся Богуславка.
23.VI [illegible]
[illegible]
[illegible] Осінні Маневри
[illegible] Назар.
26.VI Весна Сузанна.
27.VI Тетяна Чарлі.

Готуються до постановки: „Лоріна", „Весілля при хатарині" і „Цьзар Бергут". До Театру (ангажовані: артистка Театру Львівської Кооперативи і 1-ру п. Сподинка п. Бенцадева, п. Цісельова, а також диригент титже театра п. Цесь. 2219 6—?

Український Театр під дир. Ів. Котутяка:

Сьогодні:
пятниця 21.VI Король життя.
Готується до постановки Сулеміт. 6-?

З гімн. Рідної Школи в Дрогобичі. Дня 1. вересня 1929 р. буде отворений при гімназії І. відділ гуманістичного типу, рівнорядний IV. кл. гімн. старих типів. Вступні іспити до цього відділу (на основі покінчення 7-ми кл. школи) відбудуться дня 28. і 29. червня ц. р. Вступні іспити до І. кл. теперішньої гімназії (класичного типу) відбудуться також дня 28. і 29. червня, а вступні іспити до II—VII кл. теперішньої гімназії дня 25. і 26. червня. — Обі гімназії, 8 клас старої і І. відділ гуманістичного типу, переносяться до власної нової домівки. — У старому будинку буде отворена бурса на 80 місць за оплатою від 20 до 70 зол. місячно. — **Управа.** 2258 3—3

Вистава ручних робіт, фахової школи СС. Василіянок у Львові, вул. Дашкевича ч. 17. буде відкрита від дня 23. VI. до 26. VI. ц. р. від год. 9—1 перед пол. і 3—6 попол. в салі інституту СС. Василіянок. Добровільні датки приймається з подякою. 2278 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ „Zenith", „Longines", також біжутерію власного виробу поручає: Домбровський-Рожаньовський, Львів, (Готель Жоржа) — Догідні умови 1336 52—?

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ у цілім краю авісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриллянти, золото срібло, плачу найвищі ціни 3 166-?

БУРКА ДУБОВІ, солідно виконані, продасть столярська робітня Е. Іванадович, вул. Тарновського ч. 104. 2227 1—1

ЛЬВІВСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО прийме рухливого пана, що має знижки з українськими інституціями як спільника в зиски без вкладу. — Зголошення під „Gel", Бюро оголошень Брика, Львів, вул. Коцюбинського ч. 7. 2279 1—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і малуків

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентгеном. 16—21

Прихилайте передплату!

Д-р Роман Перфецький

веде свою адвокатську канцелярію
ЛЬВІВ, вул. БЛЯХАРСЬКА, 9
1552 (побіч Ринку). 7—10

зол. 3 **ЦУКОРНИЦЯ** **зол. 3**

з хінського срібла тільки у
Б. Ґринберґа, Сикстуська 4. Тел. 59-22.

Подяка.

Подобалось Всевишньому покликати до Себе нашого Найдорожчого Мужа і Батька бл. п. Василя Світіка. — В тім безмежнім горю і смутку з причини загалої втрати Найдорожчої для нас особи найшли ми богато співчуття у наших ширих другів і приятелів, котрі дали доказ признання і пошани нашому Найдорожчому Мужеві і Батькові, віддаючи Йому останню прислугу, дуже численною участю в сумних обрядах. З глубини душі складаємо передовсім щиру подяку Всеч. о. Кисілеви за уділення Повійному останньої потіхи і невідступлення його аж до хвилини смерти. — Дякуємо Всеч. Отцям: о. шамб. Погорецькому, о. парохові Партиці, о. кат. Баранникові, о. Кисілеві, о. Банахові і о. Бодиарові за провід в похоронах. Зокрема дякуємо о. шамб. Погорецькому, о. парохові Партиці і секретареві Суду п. Козакові за прощальні слова. — Рівнож дякуємо Вп. п. проф. Юхимовичеві і пп. Студентам за участь у хорі, і всім Шан. Громадянам за участь при відпровадженю тліних останків на місце вічного супочинку. — Щира подяка належиться рівнож пп. Докторам: Райхфайнові, Рекліському і Вазові, котрі безінтересовно доложили всіх зусиль, щоби вирвати з обіймів смерти нашого Найдорожчого Мужа і Батька, але здійснилась воля Всевишнього! — Нехай Вас всіх за те Всевишний нагородить. — Прибиті тяжким горем

2276 **Жена з синами.**

Подяка.

Вп. Д-р Ст. Федакові, красному адвокатові у Львові, за щире і безінтересовне полагодження трудної спадкової справи по бл. п. Д-р Ів. Ключенко в Сарасні складають щиру подяку

Діти бл. п. Ів. Ем. Левицького.

ПОШУКУЄТЬСЯ жінки до помочі в пекарні немовляти. — Зголошення до Адміністрації „Діла" для „Пекарні". 2267 3—3

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 137 (11.478). Львів, субота 22. червня 1929. Poczтowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-25.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Гостра справа.

Львів, 21. червня 1929.

Европейську пресу заливає мутна хвиля негодування й обурення на британського премієра за його ще передпремієрівську статтю в „Сандей Таймс". Франція та Югославія вже зложили свої протести з того приводу в британському міністерстві закордонних справ, а інші погрожують протестувати в найближчих днях. Стаття Макдональда про справу національних меншостей — неж ніщо інше, тільки підважування трактатів, заохочування меншостей до „протидержавної" діяльности, руйнування миру.

Звідкіля таке обурення, перетикане погрозами і терором по адресі британського премієра?

Недавно мадридські авґури, спираючись на світі трьох під проводом амбасадора Адаці і при діяльній співучасти Чемберлена (який для нац. меншостей зааплікував не тільки льояльність, але в дальшій консеквенції неминучу денаціоналізацію в користь більшости), „вирішили" меншостеву проблему по лінії: „нехай буде, як бувало!" Навіть Штреземан остаточно спустив з люґанського тону і приєднався до гармонійного мадридського хору. Льондон мовчав, і цю мовчанку на радощах прийнято за тиху згоду саме такої, а не іншої полагоди меншостевої проблеми. З хвилею прийняття мадридського рішення Радою Ліги Націй справа меншостей впала на терені Ліги Націй. Правда, те рішення мало ще підтвердити вересневе загальне зібрання Ліги Націй. Але це дурниця. Якщо Рада є в тій справі однозгідна, то однозгідним буде й загальне зібрання.

Тимчасом на безжурно-спокійні голови мадридських авґурів, як грім з ясного неба, спадають тверді слова Макдональда, які зачіплюють не тільки питання меншостевої процедури в лоні Ліги Націй, але дещо ширше ставлять цілу меншостеву проблему. Макдональд виставляє загальний принцип, щоби справи національних меншостей були трактовані в дусі взаємного пошанівку, взаємного давання і брання, вимагаючи успішної контролі в боку Ліги Націй: усунення технічних трудноцій для вношення петицій; оголошування арґументів оборони держав, обвинувачуваних меншостями; створення окремої комісії для справ меншостей при Лізі Націй з виключенням тайної дипльоматії.

В своїй статті Макдональд порушує взаємне відношення між меншостями і державами, в яких вони живуть. Поминаючи ті „меншостеві" території, які можуть бути обєднані зі своїм матірним пнем, особлившу увагу присвячує він „островам рас", вимагаючи справедливого управильнення меншостевого питання в нутрі держав. Бо

„в інтересі миру мусимо поважно застановитися над тим, які права мусять бути признані меншостям збоку держави і які обовязки меншостей супроти держави. Мусимо старатися щонайменше осягнути те, щоби меншостеве населення почувалося в державі, до якої політично належать, як у себе вдома, і тому могло співпрацювати в державному житті".

Зокрема Макдональд висуває домагання — усунути ріжниці в горожанських правах; шанувати ріжниці язикові і релігійні в законодавстві, адміністрації й шкільництві; завести автономію всюди т ам, де з огляду на чужі раси можуть бути створені окремі провінції.

Зупиняючись над теперішнім становищем меншостей в поодиноких державах, у відношенні до Польщі зазначує він, що „в часі ратифікації трактатів на 27 міліонів населення Польщі було 6 міліонів чужої раси", не беручи на увагу жидів як горожан „чужих расою" (польська преса перекрутила цю увагу, зрештою зменшуючу кількість „інородців", пишучи про „6 міліонів німців" в Польщі).

В дальшому порушив Макдональд прикладно справу меншостей у Франції, гостро критикуючи насильну політику італізації німецької і словянської меншостей в Італії. З черги зупинився він над сербізацією хорватів в Югославії та почав кілька уваг про положення меншостей в Румунії, на Мадярщині, в Греції й Болгарії, закінчуючи свою статтю побажанням на адресу Штреземана:

„Д-р Штреземан заповів у грудні в Люґано після свойого вибуху протесту, спровокованого з іншої сторони, що вся проблема охорони меншостей розвининеться на найближчому повному засіданні Ліги Націй. Кожний, хто бореться за забезпечення миру в Европі, з глибини серця бажатиме йому додатніх вислідів".

В статті Макдональда впадає у вічі, що справу національних меншостей брав він загально, не обмежуючи її до тих держав, що підписали меншостеві трактати, але й поширюючи на великі безтрактатові держави (на Італію й Францію). І тим треба пояснити той безмір негодування в італійській та французькій пресі, що їх побільників і „протекторів" кладеться на одну дошку з побідженими або протеґованими. Цю саму тезу загальности висунув також польський міністр закорд. справ Залеський, але з іншою метою, а саме, щоби при допомозі великих держав раз на все вбити меншостеву проблему. Розглядаючи положення меншостей в поодиноких державах, виявив він велике обзнайомлення з тією справою на заході і частинно на полудні, але не виявив обзнайомлення з меншостевою проблемою в середущо-східній Европі (головно в Польщі і Румунії). І тому обмежився до загальних, не зовсім вірних уваг на цю тему.

ПАНІ! НЕ БОЇТЕСЯ,

що Ваші дорогоцінности, футра, суконки, постіль і т. п. заберуть вломники в часі Вашого побуту на селі? Це може дуже легко статися, тому обезпечіть своє мешкання від крадіжи з вломом в

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

На всякий випадок справа є порушена з повною цивільною відвагою. Не важне, чи автором цієї знаменної статті є лідер лейбуристів чи премієр Великої Британії, себто чи й автором є Макдональд зперед двох місяців чи зперед тижня, а важне те, що ту справу порушено авторітетним політичним дїячем широкого розміру.

В Мадриді формально притуплено гостроть меншостевої, а радше: національної проблеми. Та по суті вона нічого не втратила зі своєї життьової, реальної гостроти. Британський премієр своєю статтею знову поставив її на порядок актуальних справ, вирівнюючи „компромісове" становище в Мадриді Штреземана. А це дає основу думати, що у вересні та справа знову стане більш актуальною і ширшою — розуміється, — якщо Макдональд розпорядиться відповідним інформаційним матеріялом.

Обезпечення Франції.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, у червні 1929.

I.

Всі тутешні газети говорять богато про книжку капітана Рока, співробітника головного щоденника військового, що появилася недарно під заголовком „Обезпечення Франції" (Rocques La sécurité française). Книжці цій — тай темам, які вона порушує, — присвячено тут уже не десятки, а сотні статтей і критичних розглядів, прихильних і неприхильних: нема сумніву, що предметом своїм вона торкається одного з найважніших питань (може навіть просто: найважнішого) сьогоднішньої французької національної політики. Зособна торкається вона важних питань закордонної політики Франції і питання її заграничних союзів. Хто хоче розуміти теперішні проблєми французькі, а з ними й міжнародні, тому не годиться перейти байдуже попри міркування і висновки сотника Рока; можна з ними погоджуватися, або їх відкинути, але знехтувати їх не можна.

Не наша річ хвалити або гудити думки видатного французького старшини — доволі з нас буде обєктивно переказати, що в них основне суттєве.

Зробити це тим лекше, що автор пише просто і ясно і точно формулює свої дефініції.

II.

Він каже: „Обезпечення країни, це сума військових і дипльоматичних гарантій, які позволяють країні супокійно й з довірям глядіти на будучі збройні конфлікти, які-б вони і не були небажані". Правда, мирові і післямирові договори установлюють мир і осуджують війну. Одначе навіть найвизначніший „льокарнський миротворець", Бріян (а з ним і чеський Бенеш) передбачує випадки — ось як приключення Австрії до Німеччини — які „означувалиб війну". Значить, каже автор, військові запоруки є неминуче потрібні, навіть зі становища найгарячіших визнавців Союзу Народів. Для країни, як Франція, „виставленої і отвертої" (каже автор) на напади, першою запорукою безпечности були, є і завсіди будуть кріпкі границі.

На погляд сотника Рока (тай всіх французьких військових старшин) творці Версайського договору або не розуміли ваги безпечних, легких захистити кордонів, або не зуміли добитися згоди союзників на них. Як відомо, маршал Фош нимагав лінії Рену як східного кордону Франції; замість неї Франція назад дістала на півночі, на північному сході і на сході ті кордони, які накинули їй були її противники 1815 р., після перемоги над Наполеоном. Ці кордони були переможцями з 1815 року так викроєні, щоб союзники могли якнайлекше знов вдертися до Франції, якби вона хотіла визволюватися з пут, наложених Віденським Конґресом; тай справді перейшли тими кордонами аж два напади.

III.

Єдиною надійною й твердою обороною держави є військові кордони, тоб-то визначені військовими спеціялістами — не вгаває вповнити сотн. Рок, а з ним і вся військово-географічна доктрина. Класичний зразок: Коли Австрія 1866 року віддавала Венецію італійцям, австрійський ґенеральний штаб сам визначив нові кордони між Італією і Австрією — кордонів цих австро-угорська армія захищала від 1915 року розмірно легко перед переважуючими силами італійськими, і щойно тільки внутрішній розклад ц. і к. армій в осені 1918 року позволив італійцям їх переступити.

Могли бн про це чимало розказати й наші воїни, з Галичини й Буковини, що коротали свій вік у скелях Красу і Дольомітів...

Протилежний зразок: в суперечности до вимог прусського ґенерального штабу Бісмарк 1871 року полишив Франції твердиню Бельфор — маючи цю твердиню в своїх руках, французи зараз таки в перших днях війни 1914 року заняли цілу котловину Зундґав і до самого кінця війни зберігли її в своїх руках, проти всіх зусиль німецького протинаступу.

IV.

Ні, повторює сотн. Рок, справжні військові кордони — не химера. Хто їх не має, той мусить замість них побудувати собі цілу систему оборони, відповідаючу засобам і методам новітньої війни.

Система оборонних укріплень потрібна особливо країні, яка є „насилена" і не має найменшого резону шукати нових війн, та а якою мають свої порахунки — інші держави, менше насичені і менше вдоволені тим, що мають. Нічого й долавати, що теперішня Франція, насичена Версайським миром, являє собою елемент міжнародного консерватизму в Західній Европі: вона тільки хотіла би зберігти надбане 1919 року — ні нових земель, ні нових добичей їй не треба. Біда тільки, що не всі інші европейські народи й держави таксамо насичені й вдоволені мировими договорами й обставинами, які договори ці їм накинули і які можуть бути змінені хіба тільки новою війною...

Ще один історичний спогад. Коли 1812 року розпочався відворот Наполеонських армій і коли над Францією нависла небезпека відплатного нападу, французи раптом і трохи за пізно спостерегли, що нічого за останніх 20 років не передбачено задля охорони рідної землі. Тоді старий

Карно, колишній творець і організатор армій Революції, звернувся до Наполеона з порадою і предложенням швидко відновити стару (з часів Людвика XIV) твердиняу систему Вобана і під захистом цієї системи ставити чоло наїздови ворожих союзників. Порада була влучна, але відкинув її Наполеон. Замість боронитися за старими фортецями, він волів погнатися до Ватерльо.

Ось кілька думок, вирваних з книжки сотника Рока. Вони доказують, що безпеченство країни основується на даних географії й історії, тай складається з елементів технічних і матеріальних; політика міжнародніх договорів і союзів тільки тоді буде доцільна і надійна, коли вона буде основана на тверезому пізнанні і оцінені особливостей природної границі кожної даної країни і нації. В. П.

За океаном.

Нова Управа „Українського Народнього Союзу".

Американська „Свобода" з дня 21. травня ц. р. повідомляє: Шестий день 17-тої Конвенції УНС застав всіх делегатів перемучених і нервовних, бо кожний мав ще якийсь внесок чи запит, а тут час минав скоро й Конвенція мусіла закінчитися. Переведено дискусію над поширенням „Свободи", діточим журналом і сиротинцем. Комісія прохань призначила понад сотку запомог. „Свобода" має видаватися далі в такім виді, як досі, але в міру зросту фондів буде побільшена бодай під неділю. На допомогу краєві призначено 3.000 дол., між іншим 1.000 дол. на „Рідну Школу". Новий Головний Уряд УНС представляється так: головний предсідатель: Микола Мурашко; головний заст. предс.: Василь Гришко; головна заст. пред.: Юлія Баволяк; гол. рекорд. секретар: Іван Каштанюк; гол. фінанс. секретар: Роман Слободян; головний касієр: Василь Левчик; завідатель „Свободи": Семен Ялловський; контрольна комісія: д-р Клодницький, О. Шараварко і Гр. Пипюк; головні радні: д-р Клим, інж. В. Маліевич; Т. Михальчук, Анна Боївка, С. Слободян, С. Заблоцький, о. В. Сполітакевич, М. Розумило, А. Питляр, П. Стадник.

День „Рідної Школи" у Філядельфії.

Дня 2. червня ц. р. влаштовано у Філядельфії святочний обхід, присвячений в цілости „Рідній Школі". На свято приїхав делеґат „Р. Ш." Л. Ясінчук. Святочний обхід почався діточою театральною виставою, що її відіграли малі школярі з української школи ім. Івана Франка при Січовому Домі. Ставили двоактову штуку В. Софронова „Свято Весни". По виставі відбувся концерт, на якому співав мішаний хор драматично-співацького кружка ім. Шевченка. По концерті відбулося віче, присвячене справам „Рідної Школи". На ньому виголосив велику промову про шкільництво у старому краю п. Л. Ясінчук. По рефераті зарядив голова віча п. В. Левицький збірку на „Рідну Школу". Зібрано готівкою 150 долярів, а крім того богато осіб і організацій декларувало значні суми. Віче закінчилось вибором комітету, що має далі продовжувати збірку на „Рідну Школу".

Конвенція Українського Робітничого Союзу.

У Скрентоні відбулась конвенція запомогово-асекураційного Т-ва „Український Робітничий Союз". До екзекутиви вибрані: Петро Дутчак, як голова, Степан Коршан, як фінансовий секретар; Теод. Миник, як рекордовий секретар, д-р М. Тацій, як касієр і Антін Батюк як менаджер. Редактором пресового органу Союзу вибраний Микола Цеглинський.

Закінчення 11-літнього процесу.

У Дітройті тягнувся цілих 11 літ процес за посідання греко-католицької церкви св. Івана Хрестителя. Саме минулого місяця цей процес покінчився так, що власниками церкви на основі правосильного присуду стали греко-католики. З американської преси довідуемося, що все майно церкви, разом з нею, має меншу вартість ніж ті кошти, які зужито на ведення процесу. Процес вівся між греко-католиками і вірними автокефальної української православної церкви.

Промова посла Лучковича в канадійському парляменті в оборонї українських імігрантів.

Дня 28. травня виголосив пос. Михайло Лучкович — як про це повідомляє американська українська преса — велику промову в канадійському домініяльному парляменті в обороні української імігрції. У промові зазначив він, що в Канаді помітно останніми часами дивну і шкідливу для держави агітацію проти українців і взагалі проти нових канадійців, що прийшли туди не з Англії, а з інших країв, а яких тому називають чужинцями та ставляться до них взагалі згірдливо. Далі промовець пригадав підпольну агітацію проти українців, що велася в зимі минулого року. Несовісні агітатори твердили тоді, що українці еднають свої сили як окрема група проти канадійців англійського походження. Крім того вказав пос. Лучкович на шкідливу пропаганду протестантського епископа Лойда проти українців. Взагалі українських емігрантів вважається другорядними. В тому місці перебив послові міністр імігрції Форк, кажучи, що іміграційний закон не знає таких ріжниць. У відповідь на це заявив пос. Л., що не в тім річ, чи такі ріжниці є чи н ема їх у законі, а річ у тім, що до них йде у житті, а до того допустити не можна. Бо як канадійці англійського роду, от хочби й міністри, люблять і тепер свій рідний край, так само люблять свою батьківщину і українці. А це не є ніяка хиба, а навпаки гарна прикмета їх душі. Українські діти в канадійських школах належать до найліпших у науці та отримують відзначення. А що булоб, якби не були діти канадійців англійського походження і їх звалив „брудними емігрантами"? По промові пос. Лучкова промовляли пос. Маніон (б. міністр почт), а далі пос. Ворд. Обидва вони признали повну слушність виводам посла Лучковича та висловились з повним признанням про його промову. Так само з признанням висловився про цей виступ канадійський оттавський щоденник „Ди Ситизен". І ми можемо тільки повитати такий гідний виступ нашого земляка в Канаді в обороні доброго імені та гідности у української імігрції.

З польських справ.

Президент республики на Волині. — Гостювання чолових представників европейського соціялізму у Варшаві. — „Польська конституція мусить бути змінена..."

Давно заповідані відвідини през. Ігн. Мосціцького на Волині відбулися в офіціяльних рямках у днях 17. до 19. ц. м. Воєвода Юзефський і підчинені йому адміністраційні чинники відлавна підготовляли прийом волинських чинників для президента республики. На день 16-го ц. м. змобілізовано до Луцька селян, відділи військової підготовки, шкільну молодь, представників товариств, організацій то-що. Прибрано теж доми. На зустріч президентові Мосціцькому виїхав до границі волинського воєвідства воєвода Юзефський з урядовцями і представниками громадянства. В імени українського населення витав президента при візді на волинську землю бебістичний посол Богуславський.

Президент Мосціцький, прибувши до Луцька автом, спершу відвідав римо-кат. собор, де його зустрічав епископ кс. Шельонжек. Звідтіля подався президент до православного собору, витаний кременецьким епископом Симоном в окруженні духовенства і відділом 24 полку піхоти. Після богослуження хор відспівав в честь президента „Многія лєта" і „Боже, цось Польскен". З черги подався президент до церкви Брацтва Чесного Хреста, де — повитаний церковним старостою, вислухав — як звідомлює ПАТ — привитальної адреси, відчитаної корифеєм української літератури Модестом Левицьким, який вручив п. президентові в гарній шкуряній оправі грамоту зі змістом згаданої адреси. Від порога святині провів п. президента о. мітрат Пащевський в асисті духовенства до спеціяльного фотелю, уставленого перед вівтарем. Після відправи богослуження й уділення благословення п. президентові о. Пащевським, хор відспівав „Многая літа".

З церкви Чесного Хреста подався президент до евангелицької церкви, до караїмської кенеси і до жидівської синагоги.

На перегоновому полі відбулася перед президентом дефіляда делеґацій „всіх станів, всіх верств, всіх суспільних відломів, всіх національностей і віроісповідань". Цій дефіляді крім президента придивлялися міністри Кюн і Станевич. Крім населення в дефіляді брало участь військо, військова підготовка, школи і делеґації сіл та повітів.

З черги відбулося посвячення летунського порту, а опісля у воєвідстві відзначення урядовців і деяких громадян відповідними відзнаками. Вечером президент приймав делеґації суспільних організацій, як: „Звйонзку стрілецького", союзу осадників, кооперативних і хліборобських організацій, купців, поміщиків і т. і. Українську національність репрезентували делеґації клюбу-каснна „Рідна Хата" і редакції „Української Ниви". Прийом у Луцьку закінчено раптом у воєвідстві.

Другого дня рано президент відвідав „Польську Мацерж Школьну". З Луцька подався президент до Дубна, де витав його 48 полк піхоти, бурмістр Триба, кс. пралат Кузьмінський в імени

М. БРИЛИНСЬКИЙ.

ЛИСОНЯ.

(Спомин.)

Не хотілося нам йти з кварні. До гостинниці спати? Чи плентатись по вулицях? — „Кельнер, ще вина!" Цей, з російського фронту пив лиш горілку і не пянів. — Глядів десь далеко перед себе, в кут салі...

„Ех Лисоня, Лисоня!" — зітхнув.

„Що це за Лисоня?"

„Горбок такий під Бережанами. Лісом покритий. Не вийде він з памяти ніколи тим, що брали участь у боях за цей горб, а властиво за Бережани.

Послухайте: На полудне, за лісом яр, за ним другий горб, голий, і Потутори. Цей другий ми ще тримали одним курінем нашого полку. Нас дали до Бережан на відпочинок, в заплату за відворот. Добре нам там жилося. „Чи ти знаєш, брате", — звернувся до мене — „що це значить не бачити майже рік жінки? Просто, не бачити звичайної, хоча би брудної, подертої спідниці? Не маєте поняття, що значить нераз, у відповідних обставинах „голод жінок". Від найстаршого віком до наймолодшого, від найвищого степенем до простого стрільця — все голодними очима гляділо за жінками. Старі, брудні, хорі, зовсім апатичні — байдуже. Аби жінка!

Між мужвою йшла нераз боротьба за жінку. Сам бачив раз, як наші стрільці викидали турків з кімнат, за що ті, з пімсти, кинули через вікно до середини ручну гранату. Новочасні троянські бої за гарну Олену, правда?...

А недалеко за горбком йшли буденні перестрілки, гранати й шрапнелі розганяли з площі військову орхестру, кожної хвилини могла бути трівога і марш! — на позицію, або в протинаступ...

І якжеж не використати тих кілька вільних хвилин?! Та скоро розвіяли нам цю ідиллю. Заалярмували нас. Пішла сотня за сотнею, чета за четою. Перейшли вулицями міста, дорогою попід ліс і між дерева. Зупинились біля полкової команди.

Скажено гатили ворожі батерії. Відбили вже два наступи. Але це щойно пригривка. Під вечір треба надіятися нових наступів, а може ще завтра не дадуть спокою.

Моя сотня мала носити „еспанських їздців" на один відтинок, який найбільше потерпів від барабанного вогню. З першим транспортом пішов і я. Зайшов до команданта сотні. Симпатичний жидок четар, доктор хемії, родом з Буковини, малий, бородатий. Досить любили його стрільці.

„Ну щож, краяне, тяжко, га? Але не бійся, вже я тебе підпоможу".

„Не треба мені твоєї помочі. Я сам собі дам раду з моїми гренадірами" — відповів. (І ради не дав і сам погиб).

Вже пішло кілька транспортів, коли прибігає адютант: „сотні вже не виглядати, а я зараз до курінного". — Довідуюся у нього, що на півночі коло Зборова, прорвана лінія, цілий курінь відходить негайно назад до Бережан, там сідаємо на вантажні авта, ну, і в танець. — Пішли, сіли на німецькі авта, через місто, гостинцем понад став і далі. Приїхали за пізно, але ми не були з цього невдоволені. Місцевими силами вдалося прорив зліквідувати, крім одного невеликого відтинка. Ми заквартирувалися коло фільварку Бронїславівка. Перебули ніч, настав ранок. Все ще могла бути потреба, що вжиють нас.

Короткий, але нагальний артилєрійський вогонь, бравурний штурм і позиція відобрана. І майже в той-же мент приходить приказ: „збірка, йдемо в село і знов автами швидко до Бережан, бо на Лисоні і в Потуторах фронт перерваний".

Стрільці кленуть: „до хресту несли, женився, а машиною не їхав. А на смерть, то їм спішно слати". Нервозні балачки та ріжні здогади. Це вже торкається нас близько, бо це наш полк, наші позиції. Посідали й поїхали. Пізніше німці, за весь час боїв за Бережани, возили вздовж фронту якийсь висортований курінь, що називалося „пересуванням резерв", а задавало багато мороки летунам і обсерваційним бальонам.

Пізним вечером приїхали до Бережан. Стрінули старшину з полкової команди: прорив знов зліквідували. „Що за щастя", — подумав кожний егоістично. — Розповідали цікаві річи: Коли ми відїхали, вже під вечір, був ще один, дуже сильний наступ. Відбили. На радощах, пересвідчені, що на тому кінець, бачучи в уяві цілий дощ відзнак за успішну оборону, позволили собі старшини на „бенкет", який затягнувся до пізної ночі. Стійки, не бачучи великої уваги й догляду дижурних старшин, помучені тяжким днем, дрімали. Вся решта спала кріпким, або пяним сном.

(Продовження буде.)

польського населення, а бебістичний посол Сегейда в імени українського населення. Опісля в магістраті приймав президент делегації духовенства всіх віроісповідань, міської ради, федерації „звйонзку оборонцуф ойчизни", неовяків та офіцерів резерви.

З Дубна подався президент до Кременця. По дорозі затримався в Субодовичах, де в громадському уряді витано його хлібом і сілю, а одна з дівчат піднесла йому коровай. На подвірі громадського уряду підвечіркував президент, слухаючи українських пісень. Вечером прибув президент до Кременця, де обсяг його зацікавлення обмежився до польського ліцею. Президент вислухав богослуження в ліцеальному костьолі, в товаристві міністрів Станевича і Червінського (цей останній тільки-що прибув з Варшави) відзідав Білокериницю, де розташовані наукові заклади кремінецького ліцею. Після повороту до Кременця президент приняв на ліцеальному грищі дефіляду молоді, в якій взяла участь молодь самоврядної гімназії, молодь українська і жидівська, пластуни, військова підготовка і молодь православної семинарії. ПАТ подає, що свято прийому президента в Кремінці відбувалося під настроями українсько-польського братерства.

Пополудні відбулася в ліцею роздача свідоцтв абітурієнтів. При цій нагоді відповідні промови виголосили візит. Понятовський і мін. Червінський. В імени польських абітурієнтів відповідала Баранська, кажучи, що кремінецький ліцей є осередком для польської молоді із закордону (себ-то з Рад. Украіни! — Ред.). Та молодь є — мовляв — звязана з окраїнною землею і бажає повернути на ту землю, щоби на ній працювати для річипосполитої. В імени абітурієнтів-українців (яких є дуже мало, про що в своїм часі писав В. Серошевський — Ред.) промовляв Данильчук, кажучи, що українська молодь, якій впоювано ідею братерства і співпраці ріжних національностей, піде тепер до окраїнних шкіл (не знати тільки, на котрі „окраїни". — Ред.), щоби віддати народові те, що взяла з ліцею, щоби серед народу поширювати ту величню ідею. Український учитель своєю працею над дітьми добуватиссьме до сердець їх батьків, вказуючи їм значіння Польщі для них, що — даючи освіту всім національностям — не нищить їх властивостей, того, що вони полюбили.

Стільки подаємо за ПАТ-ом про побут президента польської республики на Волині. ПАТ ще додає, що

„в тутешніх літописях буде записаний зрешгою не вперше факт, тим разом особливо виразно, факт, що накидується кожному неупередженому обсерваторові, що населення, яке заселює окраїни нашої держави, відчуваючи на собі благодатні наслідки правління Найяснішої Річипосполитої, є звязане зі своєю Матірю такими сильними нитками, що їх не зуміло зірвати понад столітнє брутальне насилля наїздника".

В імени українського населення виступали з привітами звичайно наддніпрянські емігранти, шкільні діти або регіоно-бебісте.

Годиться ще додати, що у звязку з побутом президента держави т. зв. червона преса („Курер Червони"), а за нею й Агенція Всходня починають поширювати прецікаві історії, які заносять цісарськими легендами. Так напр. в одному із сіл під Кремінцем президент стрінув на шляху перепону у виді накритого стола з хлібом і сілю. Біля нього стояла „бабуня українка" Олена Гаврилюк. Коли президент затримався, вона низько вклонилася й поцілувала його в руку і в лице, заявляючи, що нічого собі не бажає, тільки хотіла би побачити „нашого пана президента і поблагословити його працю для добра нашого краю". Президент поцілував Гаврилюкову і поїхав в дальшу дорогу.

Саме тоді, коли президент польської республики розїзджав автомобілем по Волині, у Варшаві явилися найвизначніші представники II. Інтернаціоналу, щоби підтримати пепесівців в боротьбі за втримання республики і демократії. В днях 17. і 18. ц. м. заявилися у Варшаві: провідник бельгійських соціялістів і б. міністр закорд. спр. Вандервельде з жінкою (теж лідеркою бельгійських соціялістів), президент німецького парляменту Лебе, голова англійської партії праці Кремп, представник французького соціялізму Льокен та провідник латишської соц.-демократії Кальніс.

Завданням вождів II. Інтернаціоналу є боротися з пошестю диктатури. А що ця пошесть глибоке коріння пустила в Польщі, то сюди спрямували свої кроки чолові представники соціялізму англійського, бельгійського, німецького, латишського і французького.

У звязку з їх прибуттям ППС уладила великий політичну академію в салі варшавського цирку під проводом батька польського соціялізму Б. Лімановського і марш. Дашинського. В салі цирку явилися пепесівські організації з прапорами й орхестрами. Академію відкрив в імени варш. організації ППС пос. Арцішевський. Після нього промовляв Еміль Вандервельде, п-і Вандервельде, Павль Лебе, Кремп, сен. Лімановський, Кальніс і пос. Барліцький. Академію закінчено походом під редакцію „Роботніка", а опісля відбувся раут на честь закордонних гостей у марш. Дашинського.

Змістом усіх промов чолових представників европейського соціялізму була критика всякої диктатури, звідки вона не походилаб. Та чи вдасться пепесівцям з підмогою II. Інтернаціоналу врятувати в Польщі республику і демократію, — це ще велике питання. Бо саме тоді, коли у Варшаві осуджувано диктатуру, в Лодзі відбувся зїзд Безп. Блоку співпраці з урядом, на якому полк. Славек, муж довіря марш. Пілсудського, заявив, що „польська конституція мусить бути змінена і буде змінена".

Хоч партії всіми силами протиставляться зміні конституції, то

„це їм нічого не поможе. **Польська конституція мусить бути змінена і буде змінена.** Але яким *способом?* Для зміни конституції треба диспонувати в соймі двома третинами голосів. ББ має лиш одну третину, а перед собою суцільний мур противників, що стоять в обороні посольських привілеїв. Отже **клюб ББ хотів би ухвалити нову конституцію, не хапаючись насилля, не роблячи державного замаху і то голосами своїх противників.** Виборці, громадянство — мусять самі вплинути на послів, щоби голосували за зміною конституції. **Так чи інакше — конституція буде змінена... Сам факт істнування марш. Пілсудського дозволяє в остаточному разі на устроєвий експеримент.** Але ми хочемо того виминути, хочемо, щоби посли ухвалили конституцію хочби під нагаєм громадянства..."

Одночасно в погрожуючій промові полк. Славека найшовся також уступ на адресу ППС і варшавської академії. Мовляв, робітнича маса має великі заслуги для здобуття незалежности Польщі. Але сьогодні найшлася вона

„під проводом людей в ППС, що працюють протидержавно, як: Ліберман, Діямянд, Квапінський, Жулавський. Треба тим людям відібрати організаційні станиці, на яких вони сидять. Добрі посади в касах хорих мусять тепер скінчитися..."

Ці одночасні маніфестації у Варшаві й Лодзі зайвий раз засвідчають, що боротьба між обома таборами: демократичним і профашистівським загострюється та що обі сторони готовляться до вирішення.

Англійсько-американські мирові заяви.

Англійсько-американські переговори в справі морських розброєнь, які мають між іншим на меті також довести до скликання інтернаціональної конференції в справі морських розброєнь, будуть мабуть успішні. Щонайменше так можна гадати на основі тих промов, які виголосив Меддональд, Гендерсон та американський посол у Льондоні ґенерал Дос.

Меддональд виголосив промову у шкотському місточку Лосмаут, з якого він походить. Він заявив, що готовий у відповідному часі обговорити в Америці з президентом Гувером проблему світового розброєння. Далі він сказав: „В часі мої виборчої агітації я весь час зазначував, що наші відносини до Злучених Держав є одною з наших найважніших проблем. Ґенерал Дос і я підчас нашої розмови стверднли, що ми маємо ті самі загальні погляди про світовий мир. Ми зійшлися не для того, щоби загрожувати іншим народам або панувати над націями, або щоби заключувати союзи, ми не маємо заміру ставити інші нації перед доконані факти, які вони мусять або прийняти або відкинути. Ми маємо надію, що нам удасться виробити стіл, при якому могли би засісти всі нації в добрій приязні, щоби студіювати способи й плани до осягнення мира.

Я маю надію, що англійсько-американські розмови, які тепер розпочинаються, переконають як великі, так і малі держави, що вони не спрямовані проти них. Могутня республика по той бік океану виключув европейські зобовязання та союзи. отже ніхто не може підозрівати її, що вона не схоче послужити спільним інтересам мира та демократії. Поки ми осягнемо нашу мету, доведеться побороти ріжні перешкоди й поставити в належні межі конкуренцію. Таке є велике завдання, яке ми обговорювали з ґенералом Досом. Я прошу націю без ріжниці партії співпрацювати з нами, дати нам довіря й уможливити доведення до кінця доброї справи".

Ґенерал Дос у своїй промові між іншим заявив: „Людскість виходить тепер з руїни війни на світло мира. Пакт Кельоґа був першою пробою дати виразну й ясну форму змаганню людскости до мира. Отже скрізь не хотять задоволитися цим злобутком, але піти далі й обговорити справу, як можна осягти мету пакту Келльоґа. Скрізь панує воля зробити пакт Келльоґа підставою світової доби мира.

Першим практичним кроком на шляху до скріплення мира є розброєння фльот. Тут мусять працювати в найтіснішому звязку між собою і політики і знавці.

Конференція в справі розброєння не довела до нічого наслідком невідповідного складу самої конференції. При розвязанню справи розброєння не можна на тій самій конференції давати однакові права політикам і знавцям. Англія й Америка досі скидали взаїмно на себе вину за неуспіх конференції в Женеві. Тепер обидва народи годяться між собою, що при укладі цеї конференції зроблено помилку, якої не вільно повторити".

Промова Гендерсона була дуже ентузіястична. Він запевняв, що між англійським та американським народами ніколи не було й не може бути ворожнечі. Її витворено штучно. Та тепер обидві держави спільно і в добрій приязні почнуть працю над заведенням світового мира.

ВІДГУКИ ДНЯ.

ТЯЖКИЙ ОБОВЯЗОК.

Вирвалося мені раз у фейлетоні, що хто зложить даток на „Вакаційну Оселю українського письменника", тому я напишу фейлетон на його ворога. Признаюся, брав я це тільки на половину серіозно і майже не припускав, що прийдеться колись додержати обітниці. Міг би я не додержувати її, адже нині ні уряди, ні жінки, ні довжники зобовязань не додержують, але — боюся. Апуж вменшиться величезний наплив складок і „Союз Письменників" матиме до мене жаль. Ти підів людей (скажуть), ти обіцював золоті гори, а нічого не дав (закинуть), ти тепер мусиш зі своєї кишені доплатити решту (це останнє нереальне, але страху мені наженає!).

Щоби не наразитися на закиди, виконую свою обіцянку.

Дістав я лист (виписую уривки):

„Вп. Пане...

Від довшого часу чую коло себе плювання і харкання ріжних осіб, знаних і не знаних... Або плюють і харкають, або тільки плюють, або тільки харкають... А що в тім їх ділянні є велика подібність, то видно, що хтось тут дириґує... Я до нічого не почуваюся, до жадного злого вчинку, належу до українських товариств, плачу вкладки, а що ніде не ходжу, то це тому, бо не бавлюся і не люблю веселих людей.. Найгірший злочинець є переслуханий, а мене засудили позаочно.. Прошу мене взяти в оборону, а ворогів моїх осудити... Від себе їх ділання називаю „харканітіс ослініс".

З поважанням
(тут підпис)"...

Стільки лист одного з жертводавців.

Шановний Пане Жертводавець!

Перше речення Вашого листа мене ні трохи не здивувало. Що в нас на когось, чи коло когось плюють, хоч не мають причини, то це загально принятий звичай. Найчастіше бував, що плює той, який сам має нечисту совість. Що в тім є „велика подібність", то це також не дивота. Жаден нарід на світі не вміє так зорганізовано і солідарно робити... дурищь, як ми. Дириґентів у нас досить, тільки на добрих посуха. Тому не дивуйтеся, що й у Вашім місті знайшовся дириґент, що але дириґує. Скільки я того бачив уже на наших концертах, а не дивуюся і не хвилююся. Що ви належите до товариств — це не є заслуга, а що й платите вкладки — це обовязок кожного члена. Зате великою провиною Вашою є, що не бавитеся і не любите веселих людей. Життя коротке, колиж будете бавитися, як не на емеритурі?! А веселих людей любіть! Не думайте, що це ті, які вічно сміються з себе чи з других. Ні! Найвеселіші люди це ті, які ніколи не сміються, а плачуть навіть тоді, як несуть гроші до каси. На них ви дивіться, їх підглядайте, з ними приставайте, а буде Вам весело і будете бавитись добре, бо за дурно. Пишете про суд якийсь, про переслухання... Нічого з цього не вийде! Бо... бо::: апуж не Вам тільки так здається? Апуж це тільки оптична, чи акустична омана? Зрештою Ваше місто здавна відоме, як пристань для емеритів. Може там повітря таке сухе, що люди мусять прочищувати легені.

По моїому найліпше зробите, коли самі почнете харкати і плювти, або тільки харкати і тільки плювти а вкінці ще й начхаєте на те все

З пошаною
Галактіон Чінка.

P. S. Від нині жертви нижче 100 зол. приймаються з подякою, але без фейлетону на ворога.

Французький кабінет прийняв плян Юнга.

З Парижа повідомляють урядово, що рада міністрів під проводом президента республики розглянула й одноголосно приняла плян Юнга, а заразом рішила розпочати переговори з іншими інтересованими державами в справі його ратифікації. Бріян здав справоздання про свої переговори в Мадриді.

Троцький та більш.-анґл. переговори.

„Фос. Цтг." повідомляє, що у вступних неофіціяльних переговорах між Москвою та Льондоном у справі навязання дипл. взаємин між СРСР. і Анґлією зачинає відтравати важну ролю Троцький. Один із визначних представників нар. комісаріяту для закорд. справ відвідав Троцького в Царгороді та радився його в справі договору, який СРСР. заключив би з Анґлією, колиб навязано дипл. взаємини. Інтервенція представника уряду СРСР. в анґл. посольстві в Царгороді, який офіціяльно мав за ціль справи віза для Троцького, була в звязи з посередництвом Троцького та мала за мету висондувати, чи анґл. уряд не згодився би приняти Троцького як належ. більшовицького посла, який підчас необовязуючих конференцій передискутував би справу навязання дипл. взаємин.

—o—

Анґлійський парлямент.

Отворення анґлійського парляменту визначено урядово на день 2. липня 1929.

—o—

Кенуорті анґл. амбасадор у СРСР?

„Дейлн Телеґреф" повідомляє, що соц. член палати громад Кенуорті буде анґлійським амбасадором у Москві, колиб відновлено дипльоматичні взаємини із СРСР.

—o—

СХС. вертає до парляментаризму?

У Білгороді кружляють чутки, про плянування реконструкції кабінету. Премієром став би мін. закорд. справ Маринковіч. У політ. колах кажуть, що реконструкція кабінету вже постановлена в рішаючих колах і що це треба вважати першим кроком повороту до парляментаризму.

—o—

Процес комуністів.

У комуністичнім процесі покінчили переслухувати обвинуваченых. Останній обв. Кавфман (асист. варш. університету) до вини не признається. Каже, що до комун. партії не належить, але признається до комуністичних переконань.

Перший св. зізнавав В. Крупніцький, поліцаґент, який переводив ревізію у гол. обв. Стецка і тайний аґент Будний, який підчас віязду комуністів у Данцігу був там і інвіґілював обвинуваченых. Дальша розправа в пятницю 21. червня.

—o—

Президентова запросила мурина.

Жінка президента Зл. Держав Гувера запросила до Білого Дому на чай мурииського посла. Це викликало велике обурення в півд. стейтах. Один із сенаторів (із дем. партії) вніс проект революції, в якій Гуверовій поручається „памятати, що свій час, побут у Біл. Домі завдячує і півд. стейтам".

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·87·50—8·88·00, канадійський доляр 8·80·50—8·80·50, чеська корона 0·26·40—0·27·60, австрійський шіллінг 1·25·25—1·25·50, румун. лей 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·50—0·34·80, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, фунт штерлінгів 43·50·00—43·80·00, радянський червінець 17·50—18·00.

Золото: 20 корон 36·35·00—36·60·00. 20 франків 34·20·00—34·50·00, 20 німецьких марок 41·25·00—41·80·00, 10 російських рублів 46·00·00—46·00·00.

Срібло: Австрійська корона 0·62·90—0·63·00 5 австрійських корон 3·23·00—3·35·00, австрійський фльорен 1·65·00—1·67·00, російський рубель 2·60·00—2·70·00, копійки за рубель 1·30·00—1·35·00

Збіжа.

Пшениця двірська 44·50—45·50, пшениця селянська 00·00—00·00, жито галицьке 24·50—25·00, ячмінь галицький броварняний 00·00—00·00, ячмінь на мливо 20·50—21·50, ячмінь пастівний 00·00—00·00, овес галицький 22·50—23·00, кукурудза румунська 32·75—33·75, сараболя промислова 0·00—0·00, фасоля біла 00·00—000·00, фасоля кольорова 00·00—00·00, фасоля краса 00·00—00·00, горох пів-Вікторія 49·00—54·00, горох пільний 35·50—37·50, бобик 25·75—26·75, мішанка паст. в зерні 00·00—00·00, вика 30·00—32·00, сіно солодке краєве прасоване 7·00—10·00, солома прасована 4·00—5·00, гречка 30·25—31·25, льон 65·00—67·00, лубінь синій 25·00—25·00, ріпак озимий 00·00—00·00, мука пшенична 40 прц. 00·00—00·00, мука пшенична 65 прц. 75·00—76·00, мука житня 70 прц. 47·00—47·00, грисік кукурудзяний 00·00—00·00, мука кукурудзяна 00·00—00·00, отруби житні 14·25—14·75, отруби пшеничні 14·75—15·25, крупи гречані 60·00—62·00 пшоно 00·00—00·00, крупи ячмінні 43·00—44·00, пенцак 42·00—43·00, просо краєве 00·00—00·00 макухи льняні 45·00—46·00, конюшина краєва 000·00—000·00, мак синій 120·00—130·00, мак синий 90·00—100·00.

Провідник французьких радикалів за звільненням Надренії.

Паризька газета „Республіка" опублікувала статтю голови радикальної партії, посла Даляді, в якій він каже, що порозуміння між Гувером та Макдональдом мусить прискішити зближення між Францією та Німеччиною, яке завсіди обстоювала радикальна партія. А не зближення годі осягнути без звільнення Надренії, тим більше, що від 1. вересня на основі пляну Юнґа Франція мусітиме сама платити за утримання свого війська. Тому Франція мусить взяти на себе ініціятиву в цій справі, а не чекати, поки на неї почнуть тиснути бувші союзники.

НОВИНКИ

— **Процесійний похід** на обі львівські цвинтарі відбудеться дня 23-го ц. м. в неділю на Янівський, а в понеділок 24-го ц. м. на Личаківський в тій самій годині: 2.30 попол. Збірка біля Преображенської церкви на вул. Рутовського.

— **З нашого театру.** Довідуємося, що нова дирекція театру „Кооперативний Український Театр" у Львові, що відтепер зливається в одно зі станиславівською трупою театру ім. Тобилевича, заангажувала найталановитшу артистку на наших землях по цьому боці Збруча п-ню О. Кривицьку, яка досі грає ще в театрі під дирекцією Й. Стадника.

— **Голосно й виразно.** „Інститут дослідів господарської кон'юнктури" у Варшаві дійшов на підставі глибокої аналізи до висновку, що цього року не можна сподіватись основної зміни на краще.

— **Авта гуляють.** На розі вул. Льва Сапіги та Вишневецьких зударились учора вечір аж три авта; одно з них було міське, ватажне. Одна таксівка вийшла з цієї зустрічі з дірами. — У полудне автова сикавка „Смок" їхала гасити пожежу на вул. Ягайлонській 11. Напроти аптики Етінгера віхала вона між трамваї і сільську фіру. Щоби їх вминути, шофер наїхав на ліхтарню, відбився від неї і вивернувся з автом. Кількох пожежників ранених і один тяжче. Пожежники не вважаючи на свої рани, поїхали гасити пожежу.

— **Розправа проти бувш. міністра Чеховича.** Розправа перед Державним Трибуналом проти бувш. міністра Чеховича пічнеться 26-го ц. м. і протягнеться три дні. У склад цього трибуналу входять: Бол. Бєлявський, Йосиф Бек, Антін Богуцький, Ал. Ледніцький, д-р Ярослав Олесницький, Олекс. Рачиньский, Адольф Суліґовський, Вацлав Шуманський, Ст. Тугут, Тад. Томашевський, Л. Желіґовський і Петро Зубовіш. Участь публики на розправі буде дуже обмежена. Обвинувачуватимуть пп. Ліберман, Перацький і Вижиковський. Боронитиме адв. Пасхальський. Акт обвинувачення заступає соймовий внесок з пяти закидами.

— **На селі недобре.** Пишуть нам: У Чижикові в квітну неділю відібрав собі життя вистрілом з револьверу тутешній коваль Міхал Ратушинський. Кажуть, що „з розкоші". Минулого тижня невисліджені злодії закрались до місцевої церкви, розбили скарбонку і забрали 133.80 зол. Дивне, що на розбитій скарбонці лежала „мужеська" каса, якої злодій не ткнув, лише „бабську", а в цій другій були також гроші. Дня 19. червня ц. р. з потягу в 8. год. веч. зі Львова до дому верталась вдова Катерина з Крупських Лучинська, родом зі Стариськ, яворівського повіту. Якийсь бандит ударив її по голові тупим залізом і убив на місці. Не знати, чи в гру входила женичка чи спадщина. Слідство покаже. Діялося це на загумінках 100 кроків від села. Як на одно село, то на раз хіба досить. Одним словом: нездорові відносини зачинають проявлятися по наших селах. — **В. Р.**

— **Львів може навчитись дечого від Винник.** Один наш адвокат пише нам таке: Недавно мав я нагоду заступати цивільну справу в Городському Суді у Винниках. Ведення розправи і порядок у суді були для мене правдивою несподіванкою. На салі розправ є окремі місця для адвокатів, які заступають сторони в часі розправи, а окремі місця для адвокатів, що ждуть своєї черги. Суддя веде справи без опізнення, сторони ждуть спокійно і з належною для суду повагою, протокол з розправи списується на машині через вправного стенотиписта. Коли взяти на увагу відносини, які панують у городеськім міськім суді для карних справ і заміських у Львові (давніша Секція II. і III.), де нема не тільки відповідних місць, але і крісел для адвокатів, де розправи відбуваються часом з кількагодинним опізненням, де по салях розправ панує натовп і непорядок у найвищім степені, то зі здивуванням приходиться до висновку, що провінція випереджує Львів, який повинен бути зразком для цілого краю. — **О. М.**

— **Виховуюча пісня.** Дістаємо такого листа: Будучи на візитації школи в Вишенці Малій ствердив я факт, що вчителька Софія Граєвська співала зі школярями таку пісеньку: „У попа була собака, піп її любив, вона вкрала кусок фляка, він її забив.., і т. д." — о. Омелян Радзикевич. — Який коментар можемо ми додати до цього? Не від нині знаємо, що деякі вчительки, ворожі нашій національности, що вчать наших дітей, підбирають такий „репертуар", щоби якнайкраще виконати свою педагогічну ролю по своєму розумінню.

— **Рідкий самогубець.** У Заманастирі біля Тернополя повісився на старій краватці 97-літній Вартоломей Людвичук; він прив'язав краватку до поруччя залізного ліжка, присівши. Лікар, що оглянув його має сумніви, чи його смерть була наслідком повішення. На кожний випадок або сам старець або хтось з тих, що ждав на його смерть не міг смерти діждатись.

— **Антисемітизм у Познані.** Власники деяких ресторанів і кавярень у Познані під натиском деяких польських організацій вимовили в себе працю жидівським кельнерам. Міська рада Познаня разом з управою виставки повинна би ще занятись тим, щоби кожного жида, що приїзджає на виставку, а може дати дещо заробити, — хрестити на час його побуту. Нехай чужинці, що приїзджають туди, знають, що жидів у Польщі нема.

— **Ріжні вістки.** За перше чвертьріччя цього року виемігрувало в Польщі 46.942 осіб, з того 4.230 поза море. За той час вернулось до Польщі 5.446 еміґрантів, в того 941 зпоза моря. — Франко-румунський банк у Букарешті проголосив банкрутство на мілярд леїв і прохає мораторій. — Примусову відпустку дістав шеф кабінету міністерства державної оборони в Празі генерал Вайнерек за те, що за його урядування капітан Фальоут міг займатись шпигунством. — Ректорат віденського університету виключив трьох студентів на один семестр за антисемітські демонстрації; демонстрації не втихли. — Летуни французької „Жовтої Птахи" Ассолян, Льоті та Февр дістали відзначення почесної легії. — Німецьке міністерство внутрішніх справ заборонило перегони авт на прилюдних шляхах. — Підчас пожежі в нім. містечку Гегенавндорф один дім еспльодував; там найшли машинові та ручні крісн. — Форд випускав велику частину своїх авт як заробіткові таксівки в Ню-Йорку.

— **Письменники й політика.** Дмітрій Філософоф кинув у „За Свободу!" докір на адресу зїзду польських письменників, що вони не заняли ніякого становища щодо антисемітських демонстрацій у Львові та в Познані. На це відповідає йому Ю. Каден-Бандровський у „Гласі Правди" таким аргументом: „Те, що мусіли при кожній нагоді маніфестувати в царській Росії російські письменники, те, — на щастя, не мусить входити в обсяг діяльности польських письменників, які творять у конституційній державі". Ю. Каден-Бандровський стаючи в оборонї поваги зїзду письменників, які не повинні знижувати свій авторитет займаючись такими випадковими справами, забуває при порівнянні протестів російських письменників і польських одну подробицю: один протест Толстого, Короленка або Горького в царській Росії мав більший вплив і сягав дальше, ніж можливий збірний протест сучасних польських письменників. Польські письменники мабуть підчувають це і тому волїють мовчати.

— **Почесть для письменника.** В околиці Дрездена в Радебейль відвідав могилу відомого автора повістей для молоді Карла Мая провідник індіянів „Уайт-горс-ігль", що приїхав до Німеччини. На могилі Мая виголошено промову, в якій підкреслено заслуги цього письменника для звеличання індіян. Провідник індіянів надав жінці Мая почесний титул „індійської княжни".

— **Людоїд мужеським ідеалом.** Празька преса повідомляє, що провідник циганської молдаванської банди Олександер Філяке дістав до вязниці лист від одної розведенки в Кашав, в якому вона пише йому про свою любов. Вона приглядалась йому на розправі чотири тижні та чула його. Це їй вистачає і вона хоче стати його жінкою, без огляду на те, що його засудять імовірно на досмертну вязницю. Він є її ідеалом і вона розуміє його, хоча його руки сплямлені людською кровю.

— **Менше грошей з димом.** У Варшаві відбулися загальні збори союзу тютюневих деталістів. Зі звіту союзу виходить, що споживання тютюну наслідком підвищення ціни дуже зменшилося. Протягом місяця державний польський монополь стратив яких 3 мілїони зол. Для покриття цієї страти монополь проектує зменшити провізію деталістів з 9 до 5 відсотків. Цікаво, чи курці менше курять з огляду на дорожнечу тютюну, чи деякі таки відвикли від курення.

— **Українські танці в Америці.** Наддніпрянський танцюрист, Василь Авраменко, що довший час вів балетову школу у Львові, а виїхав рік тому до Америки, має там чималі успіхи. З американської преси довідуємося, що в Ню-Йорку був 19. тогвня попис його балетової

школи. У одному з часописів читаємо таке: „На сцені виступило 300 дітей в українських строях. Всі танки випали на прочуд гарно. Очевидці кажуть, що публика плакала зі зворушення і дивувались, як можна плакати при танках. Казали, що це небувале явище. Один американець, що сидів у першому раді, так захопився танками, що вийшов на сцену і виголосив промову, в якій звеличав українські національні танки і мистецьку працю д. Авраменка. Публики було понад 1.000 душ, переважно нюйорські українці-робітники. Але саля була на кілька тисяч осіб, отже „богато було порожніх місць"... і тут починається вже сумне закінчення: д. Авраменко вложив свою працю і дав всі свої національні строї для 300 дітей, а тепер ще мусить покрити недобір, як кажуть, у сумі 700 долярів. Все-ж таки він не знеохотився таким результатом, бо читаємо, що на 8. червня заповів свій виступ у Фільдельфії. Там мав він виступити з оригінальним сольовим танку „Чумак", а з ним 100 українських танцюристів у ріжноманітних гуртових і сольових танках у найгарніших одягах.

— **В справі памятника пок. М. Примівної.** Дістаємо такого листа: Тимчасовий Комітет для вшанування памяти пок. директорки Марії Примівної вирішив приступити до будови памятника на її могилі в селі Лолині п. Долина. Але більшість заінтересованих цією справою звернулася до Комітету з побажанням, щоби здержатися з будовою памятника в селі Лолині, а постаратися перенести тлінні останки Покійної до Перемишля, де вона жила, працювала, де багато осіб її знало й шанувало. Одначе на перенесення тіла нема ще досить фондів, бо всього 60 інституток сповнило свій обовязок і прислало жертви на вшанування памяти М. Примівної. Тому з нагоди Зелених Свят просимо дуже всіх б. інституток зложити свій даток на ту ціль. Возьмімся до збірки скоро, щоб у вересні з початком шкільного року можна було перенести тіло до Перемишля. — Перемиський Комітет.

— **Мар. Т-во Молоді подає до відома паломників до Риму,** що українське паломництво, зложене із 130 осіб під проводом Ексц. Митрополита Андрея гр. Шептицького, буде приняте на спеціяльній авдієнції у Св. Отця дня 10. липня ц. р. Щодо одягів то священики мусять мати реверенди, а світські паломники тільки приличний одяг без огляду на краску.

З судової салі.

Відгомін листопадових днів.

Українські студенти і студентки перед судом.

В четвер 20. червня ц. р. зізнавали далі свідки. На салі небогато людей.

ЗІЗНАННЯ СВІДКІВ.

Як першу переслухано під присягою св. *Гелену Водзічкову*, вдову по майорі польських військ, у якої мешкала обв. Конрадівна від 20. вересня 1928 р. Своїми зізнаннями підтверджує головні заміти акту обвинувачення щодо обв. Конрадівної. Каже, що в дні 9. листопада 1928 р. по своїм повороті з проходу коло 5. год. пополудні до дому почула неприємний запах бензини в своїм помешканні. В покою обв. Конрадівної був вже, як довідалася про це від служниці Філібівної, незнакомий мущина і незнакома панна, які вийшли разом з обв. Конрадівною біля 7-ої, а потім каже, що коло 6-ої або три на шесту вечером. Тоді свідок зайшла до покою обв. Конрадівної, де застала все в порядку і відчинила своїм ключем шафу з річами обв. Конрадівної, де мали бути паперові скриночки, які пізніше заквестіонувала поліція і мала знайти в них вибуховий матеріял. Каже, що тамже мали бути фляшочки з бензиною, якої запах аверунув її особливо увагу, якої запах мусить бути. В тім часі надійшло щось в покою мусить бути. В тім часі надійшла обв. Конрадівна разом зі сестрою з кошиковою валізкою в руках, до якої обв. Конрадівна хотіла посклалати своє брудне білля, аби передати його через проф. Бриковича до своїх батьків до Тернополя. Обв. Конрадівна оповідала, що в шафі зложив пакунок незнакомий мущина, який представився їй гімназійним професором з Тернополя і просив її переховати пакунок в шафі до другого дня. На заяву свідка, що це вибуховий матеріял і що вона про це повідомить поліцію, сестра вийшла разом з обв. Конрадівною, забравши при тому брудне білля до кошика.

Св. *Катерина Філібівна* служниця пані Водзічкової під присягою нічого нового не внесла своїми зізнаннями до розправи і зізнавала як її пані. Зазначила, що вона на два тижні перед 9. листопадом випрала справді білля обв. Конрадівної, але з її постелі, так, що обв. Конрадівна могла мати своє брудне білля, про що одначе сумніваться прокурятор.

Переслухано ще св. *Стефанію Лімбертівну* Бережницьку під присягою, яку закликала її тета Водзічкова, як відкрила пакуночки в шафі обв. Конрадівної. Каже, що в обв. Конрадівною деколи розмовляла і що вона робила на свідка дуже симпатичне враження.

Після того ввійшла на салю св. *Дарія Гординська*, абсольв. Муз. Інст. Обор. д-р С. Шухевич спротивився її заприсяженню по думці § 170 к. п. Прокуратор заявився за її заприсяженням і трибунал по одно-минутовій нараді заприсягнув св. Гординську. Оповідає, що обв. Конрадівну знає з Музичного Інституту вже кілька років, але сердечних товариських взаємин з нею не вдержувала. До обв. Конрадівної зайшла за цілий час її знакомства лише один раз і то в дні 9. листопада 1928 р. коло години три на сему вечером по ноти е-моль Шопена, які позичила обв. Конрадівній ще мабуть в червні 1928 р. Їх конечно потребувала на ювилейний концерт Музичного Т-ва ім. Лисенка у Львові тому, що мала тоді грати на фортепіяні. Обв. Конрадівної в хаті не застала і тому вернула шераз до її помешкання по короткім часі і в присутности п. Водзічкової знайшла собі сама свої ноти між її паперами. Запевняє, що абсолютно не приходила з незнакомим мущиною до обв. Конрадівної в дні 9. листопада, як це мала зізнати обвинуваченка на поліції а св. Водзічкова теж запевняє, що незнакома пані, яка виходила з незнакомим мущиною і обв. Конрадівною з її помешкання — це не була св. Гординська. Далі свідок заявляє, що вона прощає обв. Конрадівній неправдивий закид на її адресу і не прилучається до карного поступування. Після того відчитав председник листа (гриппс), який св. Гординська написала до своєї матері з вязниці, де сиділа біля два тижні у звязку з закидами на її адресу обв. Конрадівної, але цей лист переловлено. В німи потішає матір, що їй добре у вязниці живеться і висловлюється не конче похлібно про свою товаришку, обв. Конрадівну. Опісля обор. д-р Шухевич поставив свідкові таке питання: Як пані назвали би таку людину, яка приводить незнакомого мущину до помешкання невинної особи, де він залишає пакунки, за які опісля цілком невинну особу арештують і чи це було би чесно з її боку. Председник ухилив це питання і звільнив свідка від дальших зізнань.

Далі переслухано св. *Дарію Герасимович*, яка на вступі своїх зізнань заявила, що не буде зізнавати цілком на свою товаришку, бо не хоче стягати на свою голову ганьби і сорому від цілої української суспільности. Опісля сказала, що не буде присягати і відмовляє зізнань, хочби це потягнуло за собою передбачені законом строгі консеквенції для неї. Але вкінці улягла переконуванням председника і оборонців і тому її заприсяжено. Своїми зізнаннями нічого нового до розправи не внесла і заперечила, аби вона колинебудь повідомляла обв. Конрадівну про прихід до неї незнакомого мущини. До карного поступування не прилучається, бо свої слова обвинувачена висказала в поденервуванні.

Св. *Ірена Брикович*, студ. політехн., заприсяжена, зізнала, що її батько приїздив до Львова мабуть в дні 9. листопада 1928 р., через якого мала сестра обв. Конрадівної передати брудне білля, довідавшися від свідка про побут її батька у Львові. Що її батько був у Львові в дні 9. листопада, на це вказувала картка, писана до доньки в дні 7. листопада, що приїде до неї в пятницю (себто 9. листопада).

Переслуханий св. *Іляріон Брикович* під присягою дійсно потвердив, що був в дні 9. листопада 1928 р. у Львові, але білля не брав від сестри обв. Конрадівної, а яка напевно про його приїзд знала від його доньки, бо мешкають обі разом в інституті СС. Василіянок.

Св. *Тадей Смольніцький*, пілкомісар у слідчім відділі поліції зізнає незаприсяжений про те, хто переводив з тайних агентів ревізію в помешканні обв. Конрадівної і що вона зізнавала на поліції про заквестіоновані в неї річи, які називає „саботажевими" і додає, що військова хемічна експертиза не стверднла, що це дійсно вибуховий матеріял, але він послугувався хемічною експертизою попередніх знатоків, бо з таким самим матеріялом поліція мала вже два рази до діла в попередніх роках. Каже на питання обор. д-ра Шевчука, що обв. Конрадівну лише заангажовано до праці на користь У. В. О., хоч до неї мабуть не належить, бо тепер У. В. О. приняло інший напрям у своїй праці.

Обор. д-р Шухевич: Який систем панує тепер в УВО — трійковий, пятковий, чи десятковий?

Св. Смольніцький: Пан меценас міг би мені краще про це сказати. (На це всі сміються).

Обор. д-р Ганк.: УВО приняло нині інший напрям у своїй праці. Що це значить?

Св. Смольн.: Нині УВО обіймило широкі маси.

Далі св. **Володислав Войцеховський,** тайний агент, незаприсяжений, зізнає, що він знайшов при ревізії в обв. Конрадівної.

Св. **Степан Подгорецький,** комендант поліції в Підгайцях, заприсяжений, зізнає що обв. Сена зізнавав по своїм арештуванні. Каже, що по його довірочним відомостям обв. Сена мав читати „Сурму" і другим мав давати до читання. На питання обор. д-ра Шухевича, якій особі давав читати, свідок відповідає, що не знає, а опісля каже, що йому не сказав ще цього тайний агент. (На салі сміх). Каже, що обв. Сена займався живо політичними справами. На питання обор. д-ра Шухевича, якими саме — відповідає, що брав живу участь у передвиборчих вічах УНДО до сойму, *ходив на Зелені Свята на цвинтар з процесією*, забігав до ломівки „Просвіти" і П. С. К. на балачку, але яку саме, теж не вміє дати ясної відповіди обор. Шухевичеві, але додає, що напевно балакав про УНДО. Вкінці заявив, що обв. Сена не є навіть студентом університету, що обв. Сена спростував. Про саме арештування обв. Сени і особисту ревізію, яку переведено в нього на залізничій стації в Підгайцях зізнавали під присягою ще св. **Антоні Кропідловський** — поліцай, **Гнат Маєвський** — тайний агент і св. **Казимир Ольшевський,** урядовець залізничого руху в Підгайцях.

Далі свідки **Станіслав Степалковський, Тадей Дембіцький** і **Юліян Прайзлєр,** всі три тайні агенти поліції під присягою зізнавали, як то вони переводили ревізію в дні 1. листопада у обв. Процишинів і що в них при ревізії заквестіоновано. Оба останні свідки зізнають, що вони шукали ще другим разом за зброєю у помешканні обв. Процишинів, але без ніякого позитивного наслідку.

Знова св. **Ярослав Макарушка,** студ. мед., заприсяжений, зізнає дуже докладно, чого ходив вечером 2. листопада 1928 р. до помешкання обв. Чижівної і чому відкинено реферат обв. Чижівної „Пластовий розказ". Вкінці знаток Ришард Сарторі подав своє оречення щодо заквестіонованих при ревізії в обв. Мойсеовичівної револьверів німецької марки.

На тому перервано розправу до завтра.

З життя наших установ.

Другі звичайні заг. збори Т-ва „Ощадність".

Українське Т-во для пропаганди господарности та добробуту „Ощадність", кооператива заснована у Львові 15. жовтня 1927 р., відбуло 31. травня ц. р. в домівці „Центробанку" свої другі звичайні загальні збори.

Голова Надзірної Ради д-р **Михайло Волошин,** відкрив їх короткою промовою про незвичайне значіння господарности і ощадности в народі та про їх сподівані великі благодатні наслідки, почім зібрані члени доручили йому провід зборів.

По відчитанні та затвердженні протоколу з попередніх загальних зборів директор „Центробанку" **Остап Луцький** виголосив докладне звідомлення Управи і Надзірної Ради про діяльність товариства від 15. жовтня 1927 р. Ідучи за міжнароднім звичаєм, товариство дало в 1926 р. почин до уладжування щорічних українських **„свят ощадности".** Дня 30. жовтня 1927 р. відбулося друге „свято ощадности" в десятьох місцях у Львові. На протязі жовтня і листопаду ділового року відсвятковано день ощадности в 14 повітових осередках і численних селах. В 1928 р. уладжено 28. жовтня 18 „свят ощадности" у Львові, а потім коло 20 у повітових осередках та селах. На кожнім святі виголошувано реферати та поширювано відозви за постійними збірками поголовних, хочби й найдрібніших грошевих ощадностей, — за розбудовою самовистарчальних українських ощадно-позичкових кооператив, опертих передовсім на масових ощадностевих вкладках, — та за поширенням власними силами всенароднього капіталу для розбудови суспільного народнього господарства. Поза цим відбуто в 1928 р. у Львові такі „свята ощадности" у всіх народніх школах УПТ, в торговельній школі „Просвіти", в дівочій гімназії і в учит. семинарії „Рідної Школи", в гімназії СС. Василіянок та в державній дівочій учит. семинарії. Ціллю цих свят було поширення сітки українських **„шкільних щадниць".** Є їх вже у Львові та в краю 21. Організації ощадностей поміж шкільною дітворою присвячено окрему нараду управи товариства з провідниками шкільних щадниць 21. жовтня 1928 р. Деякі шкільні щадниці, напр. в коедукаційній українській гімназії ім. Франка в Дрогобичі, в українській гімназії в Тернополі, в українській держ. гімназії у Львові, у всенароднім школі в Лапшині (береж. повіту), в школі „Р. Ш." в Копичинцях, в Соколі (пов. Камінка Стр.), у львівській дівочій школі ім. Шевченка, у хлопячих школах „Р. Ш." у Львові — розвиваються дуже гарно. — В краю зорганізувало товариство **17 повітових відділів,** кожний відділ основує свої **збірниці ощадностей,** з яких часто виростають ощадно-позичкові кооперативи. У звідомленні подано вислід праці найдіяльніших повітових відділів товариства: в Борщеві. Делятині. Зборові. Жовкві. в Копичинцях,

у Львові, в Самборі, Сокалі, Стрию та Яворові. Гасло постійних збірок погодинної дрібної ощадности через збірниці товариства „Ощадність" і кооперативи підпержує кріпко також „Ревізійний Союз Українських Кооператив" і його видавництва. Спільними силами обидвох організацій, при допомозі усієї української преси, ціль товариства утревалюється чимраз кріпше в загальній опінії та здійснюється чимраз краще, передовсім у краєвих та повітових банках і сільських ощадно-позичкових кооперативах.

На жаль, мале число членів Т-ва (120) не дає йому змоги поширити пропаганду за господарністю та зорганізованою ощадністю. Білянс „Ощадности" з 31. 12. 1928 р. виказує, що на пропагандистичну дівльність, себто на брошури, летючки та друки —Т-во могло витратити тільки 1.096 зол. 27 гр. Кошти завідування виносили лиш 134 зол. 16 гр., бо льокаль, уряджа та більшу частину інших адміністраційних видатків покрив „Центробанк", як центральна каса українських кооператив. Рахунок зисків і страт виказує недобір на 1.133 зол. 82 гр. Цей недобір є самозрозумілий в Т-ві, що веде тільки пропаганду. Щоби на покриття цего недобору за перший рік істнування Т-ва не зужито його власного майна (1.201 зол.), центральні економічні іституції зложили на цю ціль на протязі біжучого року окремі датки. До товариства зголошуються нові члени, зрозуміння для його праці як і її висліди зростають, тому є всяка надія, що праця „Ощадности" піде в будуччині ще краще і живіше.

Над оним звідомленням та білянсом Т-ва розвинулася (під проводом **о. Дамяна Лопатинського)** жива дискусія, в якій промовляли: дир. „Дністра" **Колтунюк**, дир. РСУК **Филипович**, голова Ради РСУК інж. **Павликовський**, дир. „Центробанку" **д-р Кость Левицький, О. Сєвєнч і О. Луцький.** Всі бесідники підкреслювали потребу істнування окремого товариства для пропаганди за ощадністю та господарністю, добрі висліди дотеперішної праці та подавали внески на дальше поширення впливів та матеріяльне забезпечення товариства.

По справозданні контрольної комісії з провірки рахунків та білянсу товариства збори ухвалили (на внесок дир. Филиповича, як референта контрольної комісії) принити предложений зборам білянс за 1928 р. та уділити абсолюторію Дирекції товариства і Надз. Раді. Позацим одноголосно ухвалили перенести білянсовий недобір в висоті 1.133 зол. 82 гр. на наступний рік з тим, що з датків вплачених вже в 1929 році центральними установами на покриття недобору утворюється окремий фонд і ним цей недобір покриється.

Дирекції товариства доручили збори приступити до видавання спершу хочби чвертьрічника, як пропагандистичного органу товариства. Цими ухвалами вичерпано порядок нарад і збори покінчено.

Тяжкі часи, спричинені світовою кон'юктурою і ще більше особливою державною господарською політикою, розбудили в українськім народі свіжі сили взаїмної самопомочі. Поліпшена організація праці в усіх наших індивідуальних господарствах та суспільних установах, господарність та ощадність на всіх ділянках життя і праці, вперте організування постійних і поголовних, хочби й найдрібніших готівкових ощадностей для розбудови власних кредитових кооператив, постепенна розбудова незалежним, власним кредитом чимраз то нових моторів народнього господарства — ось і велика програма нашої дальшої праці. Ця програма буде здійснюватися тим скоріше, чим більшою буде пропаганда товариства „Ощадність". Щоби цю пропаганду як слід поглибити та поширити, вся українська суспільність повинна підтримати товариство „Ощадність" масовим приступленням в його члени. Членський уділ виносить тільки 10 зол., вписове 1 зол. Вписи приймає товариство в бюрах „Центробанку" (Ринок ч. 10).

Лист до Редакції.

Ще про термін „руський".

На бажання наміченних українських співробітників „Руху Словянського" у Львові, заявляю, що лист до редакції цього журналу підписаний ними і мною в справі термінології „руський" уживаної згаданим журналом, помістив я на сторінках „Ліла" без попереднього порозуміння з ними.

Львів 20. червня 1929.

Д-р М. Рудницький.

З театру.

Великий Міський Театр. — Опера Бетовена „Фіделіо", виставлена оперовою школою Консерваторії Польського Музичного Товариства у Львові.

Вчорашня вистава відомої та цікавої своїм змістом, музичним обробленням і ще більше своєю історією опери Бетовена „Фіделіо" інтересна для нас не так своєю постановкою і мистецьким виконанням, які не належали до дуже вдатних, але радше тим, що брали в ній участь і деякі наші співацькі сили. Всі вони виступали в тій опері як учні оперової школи львівської Консерваторії при Польському Музичному Т-ві, яке цю оперу і виставило.

Споміж усіх молодих адептів оперового мистецтва на перше місце вибилася цього вечора без сумніву панна Ірина Туркевичівна в ролі Марцелини як культурним і вмілим орудуванням голосом так і вдатною сценічною грою. Панна Ірина Туркевичівна відома вже нашій громаді у Львові та в краю з концертової естради. Перед кількома літами концертувала вона як солістка з „Бандуристом", що влаштовував концерти в цілому краю. Самозрозуміло, що тепер культура її голосу поступила дуже вперід. Титулову партію Фіделія (Леонори) відтворювала Юлія Преторіюс. Вона розпоряджає гарним голосовим матеріялом, але голосом орудує ще менше справно. В другій частині опери співала богато краще ніж у першій, де, видно, трема робила своє. В акторському відношенні видно було в неї богато старання та зусилля. В невеличкій партії Дон Фернанда (міністра) симпатичним був п. Стефан Сніжик (ще не давно співав він у нашому театрі), що розпоряджає великим голосовим матеріялом (бас), та орудує ним уже значно краще ніж минулого року, коли то він співав у концертовій постановці „Аїди" під проводом проф. Заремби. Споміж інших виконавців слід назвати И. Зарицького, що має симпатичний голос, але слабо ним орудує. Сценічно справився він зі своєю ролею вдатно. Поза тим треба згадати про партію Фльорестона (тенор) яку відтворював І. Глади. Диригував д-р А. Солтис. **К.**

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Пятниця 21-го, г. 7·30 веч. „Вишневий сад" Чехова. Виступ театру Станиславського

Субота 22-го, г. 3·30 попол. „Співаючий пирунак". Гостинний виступ О. Озеріної.

Субота 22-го, г. 7·30 веч. „Одружіння" Гоголя. Виступ Театру Станиславського.

Малий Театр:

Пятниця 21-го, г. 7·30 веч. „Пігмаліон". Гостинний виступ А. Венгерка.

Субота 22-го, г. 7·30 веч. „Пігмаліон". Гостинний виступ А. Венгерка.

Кіна.

„Аполльо": „Спортовець із любови".

„Кольосеум": „Козаки" (Толстого).

„Лев": „Пат і Патахон як герої".

„Люна": „Демон копальні золота".

„Марусенька": „Мусиш зі мною оженитися" і „Серенада".

„Оаза": „Жертва кабарету Гонг-Конг".

„Палас": „Цісарський посланець" (Бартольомео Пагано).

„Пан": „Божевілля одної ночі".

„Пасаж": „Стій!" (Еді Полло) й американська комедія та Гомонтів тиждень.

„Утіта": „Знак Зорі" (Дуглас Фейрбенкс).

„Фатажоргана": „Царський курєр" (Жіль Верна) з Наталією Кованко, Мозжухіним і Гайдаровим.

„Химера": „Осміх сонця".

Програма радіо.

Субота 22-го.

Льондон (358). 22·35 Композиції Гайдна Вуда.

Париж (1744). 22·15 Музика до танців

Берлін (475.4). 20·00 „Тит" опера Моцарта.

Відень (519.9) 20·00 Часопис. Кавецька музика.

Давентрі (442.3) 23·00 Симфонічна оркестра.

Мілано (504.2). 17·00 Квінте.

Будапешт (545). 19·35 Опера. 21·50 Мадярські пісні.

Ленінград (1000) 19·00 Популярний концерт.

Москва (1442.3). 10·30 З опер і оперетов.

Харків (1680). 18·00 Камерний концерт.

Київ (775) 19·30 Популярний концерт.

Мюнхен (536,7). 20·15 Веселий вечір.

Познань (339·8). 19·15 Музична інтерлюдія.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича.

Сьогодні:

22.VI Маруся Богуславка.

23.VI Вій.

Скоро:

24.VI Осінні Маневри.

25.VI Базар.

26.VI Чесна Сусанна.

27.VI Тітка Чарлі.

Готується до постановки: „Доріна", „Весілля при дзигарині" і „Захар Бервут". До Театру заангажовані: артистка Театру Львівської Кооперативи і Т-ру п. Стадника п. Бенцаленко, п. Цісикова, а також диригент тих театрів п. Цісик. 1—7

Український Театр під дир. із. Когутяка.

Сьогодні:

Субота 22.VI. „Пташник з Тиролю", оперетка.

Неділя 23.VI. „Чар мундуру".

Понеділок 24.VI. „Чесна Зузанна, оперетка.

Наступні:

Вівторок 25.VI. „Маруся Богуславка".

Середа 26.VI. „Пташник з Тиролю", оперетка.

Четвер 27.VI. „Чесна Зузанна", оперетка. 1—7

Вписи до 4-о кл. школи вправ (дівочої) при ІІ-ій Держ. Сем. учит. жін. у Львові вул. Стрілецька ч. 3/I. пов. (бічна істановичка) відбудуться в днях 28-го і 29-го червня 1929 р. в год. 9—12 рано і 4—6 попол. 2256 1—3

Дирекція державної гімназії з українською мовою навчання в Тернополі подає до відома, що вступні іспити до класи І-ої на шк. рік 1929/30 відбудуться дня 28. червня, а такіж іспити до вищих класів (II—VIII) дня 29. червня 1929. — **Дирекція гімназії.** 2280 1—1

Оповістка. Доводиться до відома української еміграції в Польщі, що в Українській Станиці при м. Калішу відкрили вписи учнів до гімназії імени Т. Шевченка на 1929—1930 шкільний рік, до класи: підготовчої (діти від 8—12 р.), першої (від 9—13 р.), пятої, шостої і матуральної (без різниці віку). До гімназії мають право вступу бувші інтерновані армії У. Н. Р. та члени їх родин. Учні гімназії користуються даровим помешканням у загальних бараках, а в разі можливости й тарчовою допомогою. Прохання надсилати на ім'я Директора гімназії Kalisz, skrzynka pocst. N-o 61. з такими відомостями: 1) Ранга, ім'я та прізвище просителя. 2) Частина, що в ній служив. 3) Рік, місяць і дата народження учня. 4) Попередня освіта. Вступні іспити дня 9. вересня. — Навчання в гімназії розпочинаються дня 15. вересня. — **В. Андрієвський,** директор гімназії.

Прогулька на Лисоню. Для вшанування памяти полеглих Усусусів на Лисоні коло Бережан уладжуємо прошу в дні 23. червня п. р. — Виїзд з Личакова год. 9·08 рано, відїзд з Бережан 16·43. Приїзд на Личаків год. 20·12 в. — Повідоміть знайомих. — **Ініціятивний гуртом.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ВСІЛЯКІ годинникарсько-кондерські роботи виконує найстараннійше Домбровскі-Рожанєвскі Львів (Готель Жоржа) вул. Академічна ч. 2. 1366 a) 54—7

ЦЕГЛУ СИХІВСЬКУ першої якости по цінах конкуренційних доставляє вагонами. — Я. Найвонер, Львів, вул. Стрийська ч. 26 Телеф. 48—37. 2285 1—3

ДЯК істнований, кавалєр з теноровим голосом, вправний дірігент хору, пошукує посади. — Зголошення Кооператива, Радруж, п. Гориниць. 2282 1—1

ГАРНИЙ і рентовний склеп корінний на провінції дешево до набуття. — Зголошення письменні до Союза Українських купців, Підвале 9. 2284 1—1

ЛЬВІВСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО прийме рухливого пана, що має знайомість з українськими інституціями як спільника в зисках без вкладу. — Зголошення під „Gel", Бюро оголошень Брика, Львів, вул. Косцюшка ч. 9. 2279 1—2

ПОШУКУЮ товариша до Америки, такого, що був в Америці, поставляся, що буде міг найшвидше виїхати, кошта подорожі має сам покрити. — Зголошення до Адміністрації „Ліла" під „Добра нагода". 2283 1—1

ГОДИННИК ВАШ буде найліпше направлений у найбільшій годинникарській роботні **Івана Зельтенрайха**, Львів, пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні данські годинники переробляємо на ручні. 3 б 171-7

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентгеном. 17—24

Д-р Роман Комаринський

веде адвокатську канцелярію

в Городенці (проти Суду).

2281 1—3

24 зол. СТОЛОВЕ НАКРИТТЯ 24 зол.

з німецького срібла: 6 ложок, 6 виделок, 6 ножів і 6 ложечок тільки у

Б. ГРІНБЕРГА, ЛЬВІВ,

вул. Сикстуська ч. 4 Тел. 59—2

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 138 (11.479). Львів, неділя 23. червня 1929. Pocztowa opłata zaryczałtowana. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполудием. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

:: :: НАЙБІЛЬША В КРАЮ ФАБРИКА ДЗВОНІВ :: ::

БРАТІВ ФЕЛЬЧИНСЬКИХ

В КАЛУШІ ВУЛ. СІВЕЦЬКА Ч. 18. :: В ПЕРЕМИШЛІ ВУЛ. КРАСІЦЬКОГО Ч. 63.

відливає на замовлення дзвони гармонійні й поодинокі, а постійно удержує на складі понад 200 шт. готових дзвонів у вазі від 10—600 кг.

ЦІНИ ПРИСТУПНІ. — СПЛАТА РАТАМИ.

При важніших запитаннях прохається письма до нас слати рекомендовано.

Злидні нашого села.

Львів, 22. червня 1929.

Нехай цим разом говорять цифри про ті злидні. І то цифри не наші, але урядові. В 1927 році виголошував бувший начальник Львівського Земельного Уряду п. Ожеховський на воєвідських радах направи рільного устрою реферати на тему земельного питання. Опираючися на статистиці, переведеній підчиненим собі урядом, він подавав, що у львівському воєвідстві є 222.125 господарств, що мають 0—2 гектарів землі, в тернопільському є таких самих господарств 144.177, а в станиславівському 167.928. Разом у цих трьох воєвідствах є таких господарств 534.230. Коли ж порахуємо, що на одно господарство припадає пересічно 5 душ до вижившення, то в згаданих трьох воєвідствах має вижити на цих господарствах 2,671.150 душ. Кожному ясне, що на цьому вони не в силі вижити, бо згідно з обрахунками спеціялістів, лише те господарство є вже самовистарчальне, що має найменше 5 гектарів середнього доброго ґрунту.

З того виходить, що крім цих халупників і півпролетарів мусить дорабляти на чужому ще друга група господарств, що має від 2 до 5 гектарів землі. Таких було після обрахунків п. Ожеховського:

у львівському воєвідстві	134.599
у станиславівському	52.181
у тернопільському	75.768
разом	262.548

то є 1,312.740 душ.

Разом є в трьох воєвідствах 796.778 господарств від 0—5 гектарових, що самі собі не вистарчають і мусять шукати бічних заробітків для вижиття 3,983.890 душ. Це було в 1927 році. Нині, очевидно, мусіло те число збільшитися, бо і число населення зросло і ґрунти здрібніли.

Приймім, що половина з тих чотирьох міліонів душ припадає на дітей, неспосібних до праці, а друга половина, себ-то около два міліони на дорослих, а далі приймім, що з них половина може мати подостатком праці лише на власному ґрунті, то вийде, що найменше міліон робучих сільських рук мусить шукати праці поза власним ґрунтом, мусить продавати свою силу другим, щоби утримати родину при житті.

І куди йдуть вони на роботу? В містах її не мають, бо наші міста є взагалі мало промислові. Ось у станиславівському і тернопільському воєвідствах є всього 112 таких підприємств, що мають назву промислових, бо займають у себе понад 20 робітників, а в них працює всього коло 9.000 робітників. У львівському воєвідстві, крім Львова, є таких підприємств 210, а в них працює коло 16.000 робітників. Зрештою у львівському воєвідстві є коло 15.000 фахових безробітних, так, що для робітників з села нема до промислу доступу. І то тим більше, що при виборі робітників відграють поважну ролю національні моменти, що з правила скроплюється на українських робітниках.

У хліборобському промислі ще гірше. Всього 285 гералень, 28 броварів, 3 цукровні і 3 крохмалярні в усіх трьох воєвідствах, а далі малі водяні млини. Усе те становить цілий хліборобський промисл, що може занятн ледви якусь невелику кількість безробітних і то сезоново. Очевидно і тут небогато нашого брата може найти роботу з тих самих причин.

Про еміграцію у нинішніх обставинах нема що й казати, а особливо про таку, щоби могла мати якийсь вплив на відтяження надміру робучих рук, вже не тому, що тяжко за гріш на виїзд для них, але також з внутрішньо-політичних причин. Рік-річно зголошуються надармо десятки тисяч людей за еміграційними паспортами.

Найліпше збережете свої ощадности в Кооперативному Банку **„ДНІСТЕР" у Львові, вул. Руська ч. 20.** який приймає вкладки в золотих або долярах на 7% і ручнт- за них цілим своїм майном, що обіймає **між іншим три реальности у Львові й дві більші посілости в обемі понад дві тисячі морґів землі.**

Для цього міліона людей остається лише робота у богатших селян, у державних добрах, головно по лісах та на фільварках приватних власників.

Богатших господарств від 5—20 гектарових є в цих воєвідствах 78.177 і вони також не можуть заняти богато людей, бо на них працюють самі власники. Ще менше займають їх господарства від 20 до 50 гектарів, бо їх є всего 3.209. До того належить додати, що культура малих господарств зовсім не інтенсивна, бо 40 проц. селянських ґрунтів це мокравини, на якусь інтенсивнішу культуру мало пригожі, тому й мало потребують робучих сил. Отже, ті що можуть заняти безробітних — це державні добра і великі приватні власники. Вони можуть їм дати роботу в лісах та в рільних господарствах. Можуть, бо займають у львівському воєвідстві 31 проц. ґрунту, в тернопільському і станиславівському по 37 проц., то є разом більше ніж третину, бо 2,066.500 гектарів цілого простору усіх трьох воєвідств.

Є це одиноке, можна сказати, прибіжище для заробітків цієї маси сільського на пів спролетаризованого населення. Та, на жаль, ця велика власність не є прибіжищем, а експльоататором робучих сил і здоровля, бо використовує надмір безробіття у великих розмірах. Мова про винагороду. Платня робітника 50 грошів денно в зимовій порі, а нині 80 грошів, або не вище одного золотого, є тепер мало що не в цілому краю нормальною. Дещо вищою може вона бути єдино в часі жнив. Але в минулому році вона не була і в жнива вища понад одного золотого, бо в богатьох околицях працювали за пятнацятий сніп, так, що найсильніший робітник міг заробити не більше як 10 снопів денно, коли працюючи на панському лані з великим напруженням сил від сходу до заходу сонця нажав дві і пів копи. Але з таким напруженням сил ніхто не в силі довго працювати, а тимбільше виголодній робітник. Такого визиску хіба й за панщини не було. Привязаний до свого кусника ґрунту й хати, такий робітник мусить бути силою обставин рабом свого двора. А мусить працювати в часі жнив за безцінь ще й тому, бо над ним висить загроза, що двір може в кожній хвилині спровадити робітника з поза села, а він стратить ласку на час по жнивах і ніякої роботи не дістане.

Ця безробітна маса, розсіяна по цілому краю, необєднана в організацію хліборобських робітників, не знає того, про що знає добре міський робітник, а саме про законні колєктивні договори чи про інші засоби охорони перед визиском бодай у часі жнив.

І ось тут найближче наше завдання: подати тим бездольним масам помічну руку, заопікуватися ними, освідомити у правах, а не лишати їх на поталу грубого визиску, не допустити до того, щоби голодова нужда ломила їх морально і фізично на панських ланах.

М. Творидло.

Наш національний обовязок.

В Зелені Свята памятайте про інвалідів УГА та про стрілецькі могили.

Від ряду літ з нагоди Зелених Свят — днів українських інвалідів — звертається за допомогою громадянства дві українські установи, що виросли на кривавому полі борні за будучність народу: **Українське Товариство Допомоги Інвалідам** та **Т-во Охорони Воєнних Могил.** Обовязком цих двох установ подбати, щоби тисячі могил полеглих героїв та тисячі немічників-інвалідів Українського Війська удержати в такому стані, щоби цю болючу рану наш національний організм міг сміло відкрити перед своїми і чужими.

Нині, десять літ від закінчення національних змагань на наших землях, ледви у більших містах упорядковані наші воєнні цвинтарі, одіті зеленю гроби, поставлені або ставляться хрести. У Берліні збудовано гробницю й памятник на могилі І-го Державного Секретаря Військових Справ полк. Вітовського. Треба ще построїти на цвинтарях сотки однородних хрестів та памятників на побоєвищах Маківки, Лисоні й інших.

Інваліди Української Армії не одержують в найскромніших границях того забезпечення, яке дістають інваліди від держави. Серце наше наче задубіло — не чує зову за допомогою тих, що стратили здоровля у боротьбі за ідеал народу. Рента самітного державного 100-проц. інваліда виносить 218 золотих, тоді, коли 100-проц. інвалід УГА, замешкалий у більшому місті, дістає від УКТОДІ 60 зол. місячно, без огляду на родинний стан. Лиш одиниці зпоміж української суспільности памятають щомісяця про наших інвалідів. Загалові мусимо пригадувати обовязок супроти них з нагоди Зелених Свят. Річний бюджет УКТОДІ грубо переступив цього року квоту 150 тисяч золотих, або понад півтора тисячі амер. долярів місячно.

Цю квоту наше громадянство мусить зложити шляхом добровільних особистих жертв. Не відкладайте мовчки цеї відозви! Не нищте чеків! Вишліть негайно свою жертву, щоби до кінця липня найдальше можна було оголосити публичний звіт зі збірки, котра буде розділена між обі Товариства.

Головна Рада Українського Товариства Допомоги Інвалідам у Львові; Головна Рада Товариства Охорони Воєнних Могил у Львові.

Радянська Україна.

Постанова про зворот коштів за утримання вязнів.

Президія Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету Рад та Рада Народніх Комісарів у Харкові ухвалили новий „оригінальний" додаток до карного кодексу УСРР, який доказує, яких безпощадних форм набирає тепер на Радянській Україні боротьба з заможним селянством. Суть цього додатку полягає в тому, що вязні, „які живуть з нетрудових прибутків", мусітимуть тепер платити державі кошта, які видано на їх утримання у вязниці.

Цим артикулом відроджуються на Радянській Україні в карному праві відносини, які існували в Европі в найгірших часах середньовіччя з їх конфіскацією майна та маєтковою співвідповідальністю членів за злочинців супроти держави. Далі подаємо дослівно текст ухвали, як його надруковано в „Пролетарській Правді", ч. 132 з 19. червня ц. р.

„Щоб підсилити боротьбу з клясово-ворожими елементами та звільнити державу від видатків на утримання їх у виправно-трудових установах (себ-то звичайних вязницях. — Ред.), президія ВУЦВК й РНК ухвалили додати до виправно-трудового кодексу УСРР новий артикул: вартість (кошти — Ред.) утримання по всіх формах постачання вязнів, які живуть із нетрудових прибутків, зокрема глитаїв на селі, треба стягати з них. Це стягання провадиться безспірним порядком на прибуток держави з майна вязнів, а щодо глитаїв, з майна господарства, до якого вязень належить."

ЖАДАЙТЕ французьких паперців ДО КУРЕННЯ. JOB
1516 10 10

ОСИП СТЕФАНОВИЧ
РАНІШЕ РОМАН ЗУБИК
ЛЬВІВ, ВУЛ. ГАЛИЦЬКА Ч. 16.
ВОВНЯНІ НОВОСТИ ДЛЯ ПАНЬ на ПЛАЩІ, КОСТЮМИ І СУКНІ. ШОВКИ у великому вибору. ВОЙНИ АНГЛІЙСЬКІ І КРАЄВІ по нижеськ цінах.

Зелений шум.

(Від нашого кореспондента.)

Луцьк, 19. червня 1929р.

I.

В кого Трійця, а в нас — Зелені Свята.

Свято не тільки зеленого маю, але й зеленого шуму, душі нашої країни, її вічної сумно-таємничої пісні.

Споконвіку зачаровував зелений шум дітей нашої землі: чи то мирних хліборобів на полях та в оспіваних поетами садках, чи то козаків у степах південних, чи то, врешті, мешканців наших гір на заході.

Зелені Свята, — і знову цей вічний зелений шум бе в струни душі своїми етерними пальцями й підіймає в ній мельодії минувшини й стогони сучасности.

Як довгі й широкі північно-західні землі (Волинь, Холмщина, Підляшшя й Полісся) зелений шум дав себе відчувати все сильніше й сильніше...

II.

Замовк сталевий шум війни, притихає червоний шум залізної сільської молоді, непомітно шелестять штучні шуми інших барв... Найголосніше шумить природній зелений шум української землі, сполучений зі шумом золотої пшениці й синього неба.

Цей рік — в роком відродження цього зеленого шуму хліборобських просторів північно-західніх земель, роком нових його організованих акордів. Зелений шум зеленого сільсько-господарського прапору, зеленої армії, озброєної в плуг, серп і косу.

Селяни-хлібороби цих земель уперше в нашій історії почали організуватися під зеленим прапором „Сільськ. Господаря". Протягом кількох місяців стануло під ним на Луччині 700 люда, найвідоміших синів села. А конференція, що відбулася в Луцьку 16. червня ц. р., зібрала біля сотні членів рад господарських кружків по селах і філій в Луцьку.

Зелений шум пішов і по інших повітах Волині. Зацікавлення організацією селянсько-хліборобського стану скрізь зростає. Робляться підготовчі заходи до заложення філій „Сільського Господаря". Докотився зелений шум і до Холмщини. Докотився навіть до тих острівців серед польського моря, про які вже всі забули, — до Любартівського повіту.

III.

Селянський господарський зелений шум закрашає й на іншому прапорі, радянсько-кооперативному. Число кооператив зростає й власне кооператив селянських. Міста наші спромагаються на них. Досі сільські кооперативи мали характер споживчий, але життя переконує селян, що відбудова сільського господарства вимагає іншого, сільсько-господарського характеру кооперативи.

Під впливом ось цього зеленого шуму, що оповідає про майбутнє економічне відродження країни, налагоджується тісний контакт між кооперацією й сільським господарством. Не всюди цей зв'язок налагоджався, але господарський вплив перерішує його на найближчі роки. Ніякі сторонні шуми, що йдуть з різних боків, не в силах будуть заглушити зеленого шуму українського хліборобського стану.

IV.

Розгортання зеленого прапору над українським хліборобським селом, і бадьорий зелений шум його вже викликав дивну реакцію серед інших прапорів.

У свій час „Наше Слово" кинуло клич проти комасації селянських грунтів і виходу селян на хутори, — проти виходу, який набрав стихійного характеру. Чому? Що перелякало захисників селянських „шахівниць"? Чи не можливість повстання деякого селянського добробуту? Чи не деяке зменшення селянських злиднів і горя? Чи, може, передчули вони зміцнення зеленого шуму економічної відбудови країни.?

Перед розпочаттям ветеринарійних курсів у Луцьку, влаштованих філією „Сільського Господаря", „Нове Життя" таксамо підняло ворожий червоний шум на своїх сторінках, намагаючись згори дискредитувати ці курси й знеохотити до них селян. На цей нікчемний шум відповіло саме селянство й ці молоді „сельроби" (здається було двох), які заголосилися на курси, а по закінченні їх, під впливом зеленого шуму господарської праці, дякували лекторам за те, що „Нове Життя" гавкало. Така то сила господарського зеленого шуму, перед яким затихає червоний шум політичних вітрів.

А затихає він день за днем дуже помітно і то на всіх північно-західніх землях. Чутно його ще деінде, але не там, де твориться нове селянсько-господарське життя й не серед тих, що його творять. Лунає він лише серед тих, що не навчилися працювати, або не доросли до роботи. Як підростуть, мабуть, зрозуміють красу й природність зеленого шуму відродження країни.

Одно прикре: міста наші, а властиво міська інтеліґенція у значній своїй більшости є глуха на цей зелений шум села. Навіть ті, що спускаються в бурхливих хвилях політичного моря, здебільшого не розуміють господарських завдань і потреб землі й не цікавляться ними. Їм чомусь і в голову не приходить, що в цьому зеленому шумі хліборобських мас чутно пророчий голос про їхній власний майбутній добробут.

Кидаються вони, в погоні за шматком хліба, в напрямах різних оманних шумів, лише не чують того шуму, який говорить їм про широке сільсько-господарське поле до праці. Рідко, рідко хто з міської інтеліґенції цікавиться економічним здвигом селянських мас та їхньою організацією у формі „Сільського Господаря".

Трудно. Може, поезія й життєність зеленого шуму для їхнього вуха й серця вже неприступні. Але повинні вони бути зрозумілі для молоді, тої молоді, що по скінченій матурі, ворожить на пальцях, на яку вищу школу вступити. Хотілось би щоб ця молодь слухала за зеленим шумом землі й шукала в перших чергу того фаху, якого вимагає економічна відбудова нашої країни.

І тоді наш політичний зелений шум землі перетвориться в могутню зелену силу.

В. Островський.

„Свята матері" на окраїнах Львова.

Свято матері це у нас новина — і тому може ніде не випало воно так величаво, як повинноб було випасти. Не випало воно величаво може ще й тому, що самі організаторки того свята брались до улаштовування його так якось з резервою. Чому?... Легко відповісти: якось дивно казати самих себе величати, самим видумувати програму свята та виконувати її; та проте новозапочатковане свято відбулося по селах, містах й місточках— і бодай одиниці мусіли призадуматися в часі тих свят, що таке справді „мати" в житті нації і напевно зрозуміли, що пізно, дуже пізно, ми звернули свої очі в сторону наших матерей... але й за ці думки ми повинні бути вдячні ініціяторкам свята.

Львів із усіми своїми передмістями, як і годиться, святкував „свято матері" відповідними рефератами та дискусіями на згадану тему, гуртуючи матері і жіночу молодь, або матерей і дітей — як у школі Г. Баранок, — та концертами на Знесінні і Личакові. Концерти на загал випали добре, хоч програма їх — поза рефератами і деклямаціями — не могла бути підібрана до свята, задля недостачі відповідних музичних композицій — що на будуче, думаю, дасться усунути, бо наші шановні композитори напевно на найближчий уже рік подбають про мельодії до слів поетів, що понаписували чимало поезій, од та віршів „до матері".

Свято на Знесінні, уладжене філією Союзу Українок, хоч і не згуртувало, на жаль усього громадянства Знесіння, лишило на прилюдних дуже миле враження; особливо миле

М. БРИЛИНСЬКИЙ.

ЛИСОНЯ.

(Спомин.)

(Продовження.)

А досвіта на них нечайно напали.

Різали як баранів, сплячих стрільців, позаганяних у шатрові полотна, проколювали штиками „на всякий випадок". Не помогла розпучлива оборона. Малощо полкової команди не захопили. Стягнули всі резерви. Прийшли Усусуси, баварці. Пхнули в протинаступ рештки обох курінів. Пішли штики. Стогнали мерзери „сорокдвійки".

Бравурно, як на площі вправ, йшли Усусуси. Йшли баварці з довгими штиками, з одного боку зазубленими, мов пилка (аби краще було обмотати й витягнути внутренности). Такого раненого вже ніхто не виратує. Завзято боронилися сибірські стрільці. Звільна відступали, крок за кроком. Густо падали трупи й ранені. А мерзери стогнали, бахкали, рвали великанські діри в землі, збивали високо в гору грубий, збовванілий стовп, який сипав за хвилину людськими руками, ногами, клаптиками тіла, деревом, землею. Убивали і самі зараженє гребали.

Відобрали Лисоню, але Потутори пропали.

Решта дня і ніч, коли ми приїхали, були спокійні. Але не знати, що завтра буде: зрештою тих з першої лінії треба змінити.

І мене пішли. Глухо відбивали порожні вулиці гомін наших кроків. Увійшли в ліс. Стукали головами об пні дерев. Тихо. Вже починався Почулися гортанні, різкі голоси німців. Дротів ніде, якби їх не було. Зі сиком пігнала в гору світляна ракета, зависла — і враз скажена стріляннина. Все принишкло, мент напруженого ожидання, яке віддих в грудях спирає — і тихо. — Показалося, що причиною всьому була одна санітарна стежа, яка не зорієнтувавшися в закрутах ровів, поміяла аж у передпілля.

Там сиділи ми якийсь час. Досить спокійно. Лиш, коли сонце припекло, повітря ставало неможливе від маси непогребаних трупів. Побиті напучнявіли і похожі були на горбки, у яких за легким дотиком роздиралася шкіра і з нутра тіла виходив страшний сопух. Сильно дер кучала також одна батерія, яка з боку добре обстрілювала мій відтинок. Рови були неглибокі, дротів майже не було і ми все були, днями і ночами на поготівлі.

Одного дня, коли ситуація була невиразна, сидів я скорчений в рові. Обробляла нас, сьогодні сальвами, також і ця батерія. В одному моменті почув я удар по плечах. Якийсь час сидів непорушно. Невжеж ранений? Аби переконатися, порухав плечима, на яких мав наплечник. Ніщо не боліло і не чути було нічого воткого. Якби ви знали, який я був тоді лютий!... І ще не вдалося піти бодай на якийсь час до лічниці. Ще мало висидівся в лінії!? Але зараз прийшла рефлексія: „Кулька зі шрапнелі доволі велика, брудна, через плечі ввійде і застрягне в легенях. Краще вже остати тут"... Коли я опісля встав, то почув, що коло мене щось впало. Схилився — кулька. Велика, брудна, неправильно кругла кулька. Вдарила в ремінь, на якому висів наплечник, сковзнулася і між наплечником та плащем затрималася. Я носив її довгий час у кишені, опісля десь згубив.

За кілька днів витягнули нас з лінії і цілий полк т. зв. мій курінь і рештки двох других, пішли в резерву до Бережан. Прийшли поповнення, тамті два курені пішли знов у лінію, а ми лишилися у місті.

Не надовго. Коло Бережан все кипіло. А вже був кінець жовтня, незадовго повинні піти дощі, може сніг, а тоді воювати невигідно й неприємно...

Знова пішли на Лисоню. Станули в лісі. Тим, як йшли чвірками, полягали на ліво.

Чули ви коли, яке враження робить шрапнелева сальва в лісі? Коли над головою розірветься нараз кілька шрапнелів, коли засвистять кульки, тріскають об дерева, ломлять гильки, коли сиплються галузки й листя? — Кажу вам, до надзвичайних приємностей це не належить. В чистому полі виглядає це цілком инакше.

Люди ставали неспокійні. Нема нічо гіршого, як непевне виждання. Тоді як огортає паніка людей в нервами як мотузки... І ще одно — може ви це завважили? Я завважив у дуже богатьох, які були вже якийсь час у полі й дещо перебули, що коли прийшов такий невиразний момент, один за другим мусів йти „на сторону". Можете кричати скільки хочете, може грозити револьвером, що, хіба до чорта, мали часу доволі передтим це зробити — ніщо не помагає...

Як кажу, люди ставали щораз більше неспокійні. Старшини, які також не мають монополю на хоробрість, зачали на добре денервуватися. Можна було завважити це по непотрібних вигуках на стрільців, зайвій метушні, нервозному ході і постійному курінні. Деякі тягнули ром як воду.

(Продовження буде.)

появою на естраді були малесенькі дівчатка із захоронки — у пестрих народніх строях з віночками на головках і великими китицями польових квіток у ручках. Після привіту, прекрасно виголошеного маленькою дівчинкою донечкою провідниці філії С. У. п. Лотоцької, — ті китиці квіток посипалися на приявних на салі матерей...

На Личакові у святі матері, за ініціятивою голови Ж. С. Кр. Р. Шк. п. Крушельницької брали участь усі культурні установи і школа кн. Льва та захоронки на Пасіках і Личакові.

В навечерю свята всі громадяни Личакова дістали „квітку матері" — не всі тільки в день свята прибралися в неї, як це діється в інших народів.

Свято випалоб напевно краще, колиб була на це дозволила тісна саля „Читальні" і маленька її сцена, на якій ледви могла зміститися дітвора, що брала участь в концерті.

Співи й деклямації дітей — від маленького Богданця із захоронки на Личакові почавши, до Тараса Филиповича уч. IV кл. випали дуже гарно. Головно подобалася пісонька „Мамо ма...", яку гарно відспівав хор дітей під умілим проводом учит. п. Ріплевої. Реферат п. М. Крушельницької вробив також врачіння на слухачів, що по береги виповнили салю читальні.

Дуже приємною несподіванкою для гостей була деклямація артистки п. С. Стадникової, що прекрасно віддала дві маленькі деклямації: „Щасти матері" У. Кравченко і М. Підгірянки „Мати". Деклямація п. І. Залеської, хор жіночий і терцет пп. Сохорівної сопран, Сушкевичівної II сопран і Михалюківної альт випали дуже гарно.

Свято мало і матеріяльний успіх. Частину доходу в сумі 50 зол. ініціяторки призначили на „фонд матері", який хотілиб започаткувати по передискутованні над цею справою на ширших сходинах „Союзу Українок".

На тім місці хочу ще кілька слів сказати про працю Жіночої Секції при Кружку Р. Ш. ім. кн. Льва на Личакові, що хоч повстала виключно для допомоги Кружкові Рідної Школи, займається й орґанізуванням жіноцтва при Рідній Школі і громадянськими справами Р. Школи нашої дільниці, беручи участь у всіх національних святах, помагаючи устроювати їх і т. інше. Одною із заслуг секції треба назвати протиалькоголеву акцію, яку завзято й уперто, мимо спротиву деяких старших громадян, веде Жіноча Секція. Із усіх „бюжетів", уладжуваних Секцією, викинено алькоголь, та проте прибутки є все вдоволяючі. „Просфору" і „Свячене" уладжено також без алькоголю, а на загальних зборах читальні ухвалено одноголосно на протяг цілого року заборону алькоголю в домівці читальні. Побажатиб, щоб усі читальні та всі філії „Просвіти" подбали у себе про таку ухвалу й одноцільно змагали до викоріненння того страшного лиха з посеред нашого громадянства, щоби наш Личаків не був одиноким!

Громадянка.

З життя наших установ.

„Червона Калина".

У світлій але й трагічній добі наших національних змагань зродилась широко відома, незвичайно популярна пісня про українську червону калину. Пісня ця, повна патріотичної символіки, була в переломові хвилі нашого національного життя боєвим гимном наших борців і лунала широко по всій землі українській, де тільки ступали карні лави Української Армії. Тепер цю пісню співають у нас теж як своєрідний гимн, співають її з особливою пошаною та пієтизмом, бо її зміст і мельодія розбуджують у нас спомини з великих і кривавих днів недалекого минулого.

Тому не можна було придумати кращої назви як „Червона Калина" для установи, що поставила собі за завдання культивувати в народі традицію наших недавних визвольних змагань та зберігати для будучих поколінь у писаній і друкованій формі пребогаті матеріяли, що відносяться до великої доби нашого минулого зперед десяти літ

Пишучи це, маємо на увазі книгарсько-видавничу кооперативу з обмеженою порукою у Львові „Червона Калина". Кооператива „Червона Калина" повстала дня 17. серпня 1921 р. Тоді відбулися її установчі збори. Завдання кооперативи: видавати друком літературні твори, спомини, описи воєнних подій та історичні матеріяли, що відносяться до нашої визвольної доби. В серпні цього року мине вісім літ від хвилі повстання тієї незвичайно корисної для нашого життя установи. Повставши з малого, вона по восьми літах може похвалитись поважними підсумками праці, і до того праці почесної та незвичайно вдячної. Досі видала вона 51 книжок, з яких більшість має неоцінену вартість для дослідників нашого минулого зперед 10-ти літ. Все це історичні матеріяли, яких не зможе поминути і без яких не зможе належно зрозуміти тієї переломової доби нашої історії ніякий дослідник.

Між виданнями „Червоної Калини" стрічаємо такі як спомини Дмитра Дорошенка в 4-ох томах, фахові військові студії ґен. Капустянського про воєнні операції української армії, воєнні спомини ген. Петрова (досі появилось 2 томи, інші друкуються), спомини д-ра Степана Шухевича (три томи появилось, а четвертий в друку), історичні матеріяли про Берестейський Мир, а далі белєтристичні твори, повісти й оповідання з часів великої та української війни. До таких належать оповідання В. Софронова, Шкрумеляка, Яворовського, більші повісти: Романа Купчинського („Курилася доріженька", „Перед навалою"), Ф. Дудка („Чорторий", „Квіти і кров"), Ю. Шкрумеляка („Чета крилатих"), В. Лопушанського („Перемога" в двох томах, що на днях вийде з друку), Б. Лепкого („Сотниківна"), переклад з турецького „В огні" та інші.

Доброю і заслуженою славою тішаться календарі „Червоної Калини". Їх є два роди. Великий календар, що приносить щороку богато історичного матеріялу з часів війни, воєнної белєтристики, споминів і описів поодиноких геройств чи то цілих відділів Українськ. Армії чи поодиноких її членів-старшин і стрільців. Крім того видає кооператива що-року малі кишиневі календарці. І одні і другі розходяться в цілости. Попри те не поминала „Червона Калина" й інших ділянок видавничої діяльности. Видала вона збірник стрілецьких пісень, який вже вичерпаний, видавала ноти, що без сумніву причинялись до поглиблення культу української пісні, видавала свого часу (в 1922 р.) і літературний журнал „Митусу".

Попри видавничу діяльність дбає ця установа не менше і про поширювання української книжки взагалі, а своїх видань зокрема. Минулого року відкрила книгарню в Золочеві, яка має всі дані для гарного розвитку і сповнення важної культурної місії.

На найближчу будуччину „Червона Калина" проєктує цілий цикль незвичайно цінних видань. До таких належать: Історія України в оповіданнях, Спомини президента чехословацької республики проф. Масарика і спомини чеського міністра закорд. справ д-ра Бенеша („Повстання націй") в українському перекладі. Як бачимо, то дотеперішня праця тієї кооперативи і намічені нею видавничі плани на найближчу будуччину гідні повного признання і похвали. Всі ті видання мають не тільки велику історичну, але далеко більшу виховуючу вагу. Всі видання „Червоної Калини" мають у нас попит і збут. Це зрештою цілком зрозуміле. Інакше воно й бути не може. Бо щож може цікавити сучасного українця в теперішніх обставинах більше, як не те, що перед десяти літами напоювало його гордістю, що випрямовувало його хребет, що давало йому взнесле почуття приналежности до повноправної нації, що нарешті давало йому почесну змогу вклa-

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Мистецький реалізм.

(З нагоди вистав празької групи „Художественного Театру".)

Раз на кількадесять літ зачіпить боком об Львів такий театр як празька група „Художественного Театру". Театр Станіславського — найкращий досі славянський, один із недосяжних взірців театрального мистецтва напереломі XX. століття, про яке прихильники „нових течій" і „нових ідей" упевняють, що воно вимирає враз із пережитим реалізмом.

Що таке цей реалізм — про це критики списали чимало паперу. Засувати його засоби та межі це стільки, що розясняти ознаки дійсности. Вона не є незалежна від наших очей і нашого світогляду. Як хто її бачить і вміє передати, так її розуміє і змальовує. Сучасний театр шукає нині нервово щораз то нових засобів, щоби дігнати нові форми нашої вражливости, загострені кіном і наскрізь індивідуалістичною літературою, що підійшла до меж прямхуватої уяви. А проте ще від Шекспіром, що театр це зеркало життя-дійсности, покищо не перестарілась разом зі Шекспіром.

„Художественний Театр" створив культ реалізму, відтворюючи пєси, що зродились з потреби передати бачене, реальне, буденне середовище. Перед появою мистецтва цього театру — Островський і Тургенєв, Чехов і Горький були на-пів „схибленими" драматургами. Критика, що читала їхні пєси не могла стриматись від докорів, що їм „чогось бракує". І треба було аж геніяльного режісера і конґеніяльних акторів, щоби вони добули з цього тексту не тільки живі постаті, але в першій мірі атмосферу, що звязана з ними мов полотно із фарбами.

Західно-европейський театр, що пішов від Шекспіра, пішов у напрямку щораз складнішої, більше поплутаної, „поінтонованої", напруженої акції. Російський театр мав інші зразки. Життя, з якого він брав сюжети та типи не мало в собі нічого з великоміської нервовости, звязаної з індустралізацією, з боротьбою за час і місце. В Росії було завсіди забагато часу та простору. Тому то і його життя мало темпо вакаційного дозвілля, лінощів, безжурности, широкого жесту зайдиголов.

Один із батьків реалістичного російського театру Островський, що пробує „будувати" пєсу на інтризі полишає її безжурно на боці вже від перших сцен, коли виводить близькі собі типи, бачені довкола себе щодня, незмінювані, непідправлювані ним ні поетичною уявою ні готовою моралю. Він плавав в любій атмосфері людей, що хоча часто й мають забруднені пальці, рукави та совість, проте не перестали бути найміліщим товариством. Діло тут не в людях, а в житті. Воно має свої великі хиби, бо творить малих, сірих, нецікавих людей, але має і свої принади серед дурощів, помилок, а навіть безпросвітного пяньства.

„Біда не гріх" один із найбільше характеристичних малюнків цієї несвідомої філософії. Із пів сотні пєс Островського, приблизно з тридцяти дієвими особами є представники купецтва, цієї нової буржуазії, що займала поволі місце соціяльно відсуваного дворянства. Головним мотивом цієї класи — сила гроша. Гріш ролить гордощі, насолоду життя цих скоробогатьків, а при цьому став причиною всіх їхніх трагедій. Хто не рахується з ними, цей падає їх жертвою. „Буря", „Біда наречена", „Не в свої сані не сідай", „Дохідне місце", „Скажені гроші", „Важкі дні", „На смілливім становищі", „Безприданниця" — акція всіх цих пєс кружляє довкола золотого тельця. Московський купець мріє про шляхоцьке панство, хороми, карити, оксамити, а піддаль між його матеріяльними засобами і духовим рівнем, на який він попнеться, веде до безлічі непорозумінь. Де тут починається трагедія, а де комізм важко рішити навіть глядачеві в театрі, що прийшовши посміятись на „комедію" — „Біда не гріх" зараз добуває з кишені хустину, щоби обтерти скапуючі сльози на виді сцени, коли батько силоміць продає старому нелюбові свою доньку за його великопанську „фірму".

При змальовуванні трагедії пияка, що процидрив усе майно, бідного молодця, що закохався в доньці свого богатого „пана", трагедії жінки, що не має голосу супроти всевладного мужа-самодержця, Островський вплітає жанрові картини московського побуту: танці, співи, обряди. Все це видається нині старосвітським примітивом, присипаним музейним пилом. Та з моменту, коли цей примітив сценічної техніки починають відтворювати такі артисти як „художественники" — весь цей світ оживає чаром дивного мистецтва. Так оживає кожний прояв життя, збережений у слові письменником, що вміє бачити його і передати „вірно" так як бачив, не силкуючись придавати йому ні більше краси ні більше глибини.

Артисти „Художественного Театру" зберігають це найвище зусилля письменника, зневіреного в житті, яке він відтворює і найвище зусилля режісера та його ансамблю, щоби відтворені картини злились із нею аж до самозатрати власної індивідуальности. У такому театрі, як і в житті відтворюваним ним, нема перших ролі ні останніх, найкращих ні знехтованих. Два-три речення сказані у відповідний момент, в відповідним наголосом, один погляд чи порух звертає нежлано увагу на сіру, затуркану людину, що стає на мить „героєм", мов пияк у ролі „марнотравного сина" розвязує щасливо одним скандалом трагедію кількох людей у „Біді не гріх".

Такий театр і такі артисти служать мистецтву, якого основною ідеєю є, що найвищою формою мистецтва є брати безпосередню участь у проявах дійсного життя, бачити його та находити насолоду в розумінні його спонук. Більшість людей шукає нині в театрі забуття про свою буденщину. Та ще більше шукає цього забуття в самім житті. Мистецький реалізм, що розбуджує наново всі питання про межі дійсности на сцені дає змогу кожному пережити те, що він сам уважає найкращим.

тати і свою цеглину в національну будову, чи нести й свою кров на жертівник Батьківщини. Ось де секрет популярности й поширення цінних видань „Червоної Калини" в нашому народі.

А втім досі, не зважаючи на все те, „Червона Калина" має тільки 520 членів-уділовців. А то хіба за мало, щоби вона могла піднятися здійснювання ще ширшої видавничої програми і тим самим виконування ще успішнішої національно-виховної діяльности та плекання нашої традиції. За мало, коли зважити, що один уділ виносить 25 зол., а одноразово вимагає 5 зот. Самопосумніло, що така поважна установа мусила мати досі менше більше уділовців. В інших народів установи, що мають за завдання плекати традиції національних здвигів, тішаться більшою опікою громадянства, а самі установи розвивають наслідком того далеко більшу діяльність. У інших народів появилось досі багато цінних споминів, оцінок, студій і літературних праць. У нас ніх тим оглядом справа представляється гірше. І тому шастям для нас треба вважати повстання та існування і працю видавничої кооперативи „Червона Калина". Бо вона провадить в наших відносинах стільки рухливости та ініціятиви, що не тільки видає, але й заставляє, морально примушує деяких людей, щоби списували для будучих поколінь те, що пережили, бачили і що спізнали в великій добі нашого життя перед 10 літами. Тому треба тій кооперативі не тільки сприяти, не тільки висловлювати їй признання, але й допомагати. А найкращою допомогою для неї буде, на нашу думку, вписування у її члени, та платити уділи. Бо видавничу працю „Червоної Калини" треба поширити і збагатити новими цінностями. А це можна статись тільки тоді, коли вона при переведенні свого завдання в життя не буде зазнавати цінними трудощами матеріяльної натури.

В. М.

При жолудкових недомаганнях часі, ослабленню апетиту, обструкції, катарам в жолудку печінки, поганім самопочуванні, зрівнай кінчик, сонності, скаргах природні гірші води Franciszka Józefa здає швидко і очікувано на ослаблене травлення. Лікарські справоздання з підрівнинових країв хвалять воду **Franciszka Józefa**, яко цінне домашне средство, проти черевики, а також проти недуг жовудка, що виступають як наслідок малярії. Жадати в аптеках.

Розправа проти б. мін. Чеховича.

Міста свідків.

На госп. засіданні державного трибуналу ухвалили визначити публ. розправу проти б. міністра скарбу Чеховича на 26. червня в 11. год. передполудням у салі розправ Найвищого Суду. Устійнили теж листу свідків, яких має переслухати держ. трибунал: радн. контр. палати Умлянівський, віцемін. скарбу д-р Гродинський, віцедиректор бюджетового департаменту при міністерстві скарбу Отоцький, мін. внутрішніх справ Складковський, мін. промислу та торговлі Квятковський, б. міністр праці Юркевич, нач. центр. книговодства в мін-стві скарбу Фюта, шеф правного виділу президії ради міністрів д-р Пентак, б. шеф кабінету президії ради мін. Стемпінський, шеф бюра президії ради мін. Родіч Лясковський та марш. сойму Дашинський. Крім того постановили візвати марш. Пілсудського задля вислухання його опінії. Розправа потрвае 3 три дни

Рада м. Познання платить жидам відшкодування.

На засіданні ради міста Познання ухвалили на внесення магістрату зліквідувати шкоди в висоті 37.000 зол., які повстали під час демонстрацій у жидівській дільниці. На тімже засіданні ухвалили виплатити міським урядовцям і пом. силам додаток на час вистави у висоті половини місячної платні. Одноразові підмоги дістануть також фізичні робітники, актори міського театру й учителі.

Злука всіх польських селянських партій.

Клюб Стронництва Хлопского на засіданні прийняв до відома плян консолідації селянського руху. Стр. Хл. заявляється за негайною злукою всіх селянських партій в одно селянське стронництво. Полагоду програмових і персональних справ оставляють найближчому селянському конгресові.

Початок шкільного року.

Мін-ство освіти визначило початок шкільного року 1929-30 на 3. вересня 1929. Того дня будуть богослуження, а правильна наука почнеться 4. вересня.

Райхстаг і закон про охорону республики.

Райхстаг ухвалив у 2-ому читанні продовження закону про охорону республики, який м. і. забороняє б. ціс. Вільгельмові вернути у Німеччину. Партії урядової коаліції проектували продовжити цей закон до кінця червня 1932 р., одначе господарська партія виступила з внесенням, щоби закон продовжити лише до кінця 1930 р., тому, що в міжчасі сподіються, що райхстаг ухвалить карний кодекс, до якого введені будуть найважніші постанови про охорону республики. Тому, що господарська партія, зголошуючи своє внесення, заакцептувала мотиви зголошені іншими партіями, вони зі свого боку заакцептували проект господарської партії.

Знову бої за Кабул.

Лондонські часописи повідомляють із Афгану, що положення Габібули погіршилося значно наслідком останньої великої побіди армії Надір Хана, яка машерує на Кабул. Який завзятий був бій виходить із цього, що по Габібулиним боці полягло півтора тисячі людей. Прибічний відділ Габібули, 500 людей, попався в полон. Шлях до Кабулу для Надір-Ханових військ отворений. Габібула готовиться горячково до оборони, концентрує свої війська в околиці столиці.

З судової салі.

Відгомін листопадових днів.

Українські студенти і студентки перед судом.

В пятницю 21. червня ц. р. відчитувано вже різні акти тому, що надкомісар поліції сп. Станіслав Мітцнер не прийшов на розправу. На салі сидить лише кількох людей, майже сама рідня обвинуваченых.

ВІДЧИТУВАННЯ АКТІВ.

На вступі відчитано донесення команди поліції при посвідстві, в якім присягнено богато місця конспіративній організації У. В. О. та її членам, до яких зачислює команда поліції головно свідомих українських студентів і деяких громадян на основі неомильної інвігіляції своїх тайних агентів. Відчитано теж донесення команди слідчого відділу поліції, де подано перебіг арештування обв. Конрадівни. Далі відчитано зізнання неприятного свідка, батька Дарії Горлинської, частинні спомини самої Дарії Горлинської, на основі яких виказано невинність Дарії Горлинської.

Після того переслухано знавців письма і знавців піротехніків, яких покликано на розправу.

ОРЕЧЕННЯ ЗНАВЦІВ.

Знавці письма *Фронц Вальчак і Вільгельм Новицький* орекли, що деякі картки, які мала заквестіонувати поліція нібито в обв. Кравціївні, писані її почерком. Обв. Кравціївна заперечує, аби вона писала ці картки.

Далі переслухано під присягою як свідка знавця *бну* військового піротехніка в звязку з експериментами знавців-піротехніків на військовій стрільниці у Львові щодо заквестіонованого матеріялу обв. Конрадівної. Далі виклали своє оречення знавці-піротехніки, а саме *д-р Вацлав Лесьнянський* професор на політехніці у Львові і два судові знавці вибухових матеріялів а то д-р *Моріян Вестфалесич і Ян Овінський* щодо матеріялу заквестіонованого при ревізії в обв. Конрадівної. Цікаво, що спершу проф. д-р Лесьнянський по переведенні хемічної експертизи цього матеріялу в хемічних лабораторіях львівської техніки орік, що це не є вибуховий матеріял, але запальний і шойно по ореченні судових знавців-піротехніків, що це мав бути „вибуховий матеріял" — призучився до їх оречення в цій справі.

Опісля відчитано ще присуди видані в справі заарештованих Атаманчука і Вербицького на обставину, що вбивство кур. Собінського доконано на приказ У. В. О.

Тоді обор. д-р С. Шухевич поставив внесення на відчитання інструкції УВО, як належить заховуватися в слідстві на обставину, що обв. Конрадівна цілком інакше поводилася в слідстві, як не поручено в інструкції і що вона тим самим не має нічого спільного з УВО. Предсідник стверднв, що така інструкція УВО є, але її невідчитувано. Зновуж прокуратор поставив внесок, аби стверджено з присуду виданого в справі Атаманчука і Вербицького, кого підозрівається у веденю шпигунства.

На кінець відчитано ще присуди в справі засуджених Ординця і товаришів і Романа Мицика в звязку з нападами на почту і листоноша з припорученнями УВО. Відчитано також присягу для членів УВО в українській мові і в польськім перекладі.

Після того приступлено до відчитування писем протидержавного вмісту, але вже при замкнених дверях

Дня 21. червня
починається літо, але можуть іще вистрашливі заморозки. Одинока рада: взяти
Лєшніцера
масть і мило
оригінальні преп. з „Mohrenapotheke" у Пропаві
а зникнуть
ВЕСНЯНКИ
ще заки прийде осінь.
В аптеках і дрогеріях масть 3·15, мило 2·30. — Де нема, просимо писати до фірми Ant. Drancz i Ska, Bielsko.

НОВИНКИ

— **Велике віче в справах шкільних** відбудеться у вівторок, дня 25. червня ц. р. в год. 6.30 вечером у Львові в салі Сокола-Батька при вул. Руській ч. 20. Головний реферат виголосить посол Михайло Струтинський. У вічу візьмуть участь посли й сенатори у Української Парляментарної Репрезентації. З огляду на вагу справи вітаємо численно! — **Народня Організація Українців м. Львова.**

— **Концерт у Тернополі.** На дохід оселі для українських робітників пера відбудеться дня 23. червня 1929 р. в Тернополі в салі Міщайського Братва концерт п-ні Івашни Шмериковської-Приймової, при ласкавій співучасти композитора проф. В. Безкорівайного. Слово до публики виголосить Р. Купчинський. Подробиці в афішах.

— **Виступи московського театру у Львові.** Мешканці Львова зацікавлені виступами празької трупи „Художественного Театру" довідаються ними на виставі „Вишневого саду" Чехова з зачудованням, що одна із артисток, що бере участь у цій пєсі — це відома їм з екрану Ольга Лисенко. Чому-ж цього не проголосили великими буквами афіші на мурах міста? Від управи згаданого театру довідуємося, що це суперечить їхнім основним принціпам виріжняти когонебудь із трупи якоюнебудь реклямою. Тому-то мало хто із Львовян знає, що в згаданій трупі є дійсні члени бувшого „Художественного Театру" в Москві, такі як п-і Крижановска, Павлов, п-і Греч і М. Токарська, інші зі „Студії Художественного Театру" як напр. Вирубова та Лисенко. П. Дуван-Торцов був довший час у Києві директором найкращого театру „Соловцова". Трупа ця виїхавши підчас революційних подій з Москви не могла вже туди вернутись і відступаючи з міста до міста через Константинополь подалась у Прагу. Там від 1921 р. завдяки підмозі чехословацького уряду, дістався театр на Віноградах, могла наново зорганізуватись. Чотири місяці грала щороку в Празі, а опісля обїздила всі европейські столиці.

— **Іспит зрілости** в приватній коедукаційній гімназії ім. Ів. Франка УТТ „Рідна Школа" в Дрогобичі відбувся в днях від 14. червня до 19. червня під проводом п. Т. Лещинського, директора держ. гімназії в Тернополі. — Іспит зложили: Винницька Франя, Витвицький Ігор, Воробець Михайло, Гаврик Андрій, Гаврик Михайлина, Дуб Володимир, Жирик Василь, Зарицький Микола, Крисько Лев, Кулинин Володимир, Луцький Петро, Мак Іван, Малицький Іван, Мекелита Ірина, Онишкевич Богдан, Осередчук Володимир, Пагута Мирослав, Пацлавський Андрій, Прокопець Осип, Франків Олекса. — При письменному іспиті репробовано 4 абітурієнтів, при устному 5, одни відступив.

— **Пожежа у Львові.** Львів бачив уночі з середи на четвер велику пожежу. Горіли склади нафти та бензини на Знесінні, що належать до рафінерії „Галичина". Цього-ж вечора приїхала з Дрогобича туди цистерна нафти, залишена перед магазинами. Вночі в год. 2.30 підійшов до неї з ліхтаркою один робітник. А що збірник не був добре зачинений він вибухнув. Від неї занявся магазиновий будинок, де були бочки з нафтою. Вся жовківська дільниця відлихала страшним димом. Пожежна акція не була легка. Треба було відмежувати від огня будинки на Знесінні при помочі окопів і земних валів. Пожежу зльокалізували аж в 7. год. рано. Згоріло 150.000 літрів нафти та бензини на пів міліона зол. Робітник, що мимохіть спричинив катастрофу, щез.

— **Студії в Данцігу.** Союз Українських Студ. „Основа" в Данцігу подає до відома студентам: На Високій Технічній Школі в Данцігу істнують виділи: 1) загальних наук; 2) фізико-математичний; 3) хемічний; 4) архітектура; 5) будівельний; 6) машиновий; 7) електротехнічний; 8) корабельний; 9) летунський. На виділи вичислені під чч. 1—5 приймають на основі свідоцтва відходу з іншої Високої Школи або свідоцтва зрілости; на виділи від 6—9 вимагають ще і свідоцтва піврічної безперервної практики у фабриці машин. Шкільні оплати виносять яких сімдесять амер. дол. на семестер (піврік); утримання місячно від 15 амер. дол. в гору. Прохання на впис вносити до дня 31. жовтня ц. р. До подання долучити: 1)

свідоцтво відходу з іншої В. Школи або свідоцтво зрілости; 2) куррікулюм віте; 3) посвідку батька чи опікуна, що платитиме оплати (потверджену самоврядною установою); 4) свідоцтво моральности від самоврядної установи та парохіяльного уряду; 5) свідоцтво відбутої практики (тільки для тих, що хотять записатися на виділ машиновий, електротехнічний, корабельний чи летунський). Студенти, які без перерви переходять з другої В. Школи або абсольвенти гімн., що зложили цього року іспит зрілости не потребують долучати свідоцтва моральности. Свідоцтво відходу (зрілости), моральности і практики слід предложити в оригіналі й у легалізованім німецькім перекладі. За ближчими інформаціями звертатися на адресу: **Verein Ukr. Stud. „Osnowa" Danzig-Langfuhr Technische Hochschule.**

— **Фізичне виховання** має стати в Польщі обов'язковим. У міністерстві військових справ матиме на цю тему відчит відчит маршалок Пілсудський, який говоритиме про потребу вишколу інспекторів фізичного виховання.

— **З Українського Наукового Інституту в Берліні** повідомляють нас про відчит на день 21. червня ц. р. д-ра Володимира Коростовця „Національне питання як проблема сучасности".

— **Різні вістки.** Франція мала поправити свій бюджет за першу половину цього року на півтретя мільярда. — Китайський маршал Фенґ виїжджається через СРСР до Єни, де хоче прожити рік; там післав він до школи своїх дітей. — Новим безсмертним у „Французькій Академії" є маршал Петен, на місці маршала Фоша. — У Бонн засудили на смерть лікаря Ріхтера, що отруїв свою приятельку. — У Варшаві збереться у вересні міжнародній туристичний конґрес, що має на меті розбудити рух туристів. — У Лімановій невідомі вбили 80-літнього жебрака Клепера, про якого в селі казали, що має великі гроші; виявилось, що були це гроші, що давно не „курсують". — Відомий американський фільмовий актор Том Мікс, що у фільмах стільки разів ницив бандитів і злодіїв, не оминув їх у приватнім житті: його обікрали на 15.000 фунт. шт. — Волга загрожує повінню містові Астрахан; дооколичні села вже залиті; залізниця в місті та її склади вже опорожнені. — В однім з озер в околиці Берліна зловили пструга, що важить 45 кг. і є завдовшки на 1 метр. — У Ню Йорку є такі спеки, що все місто вимандрувало над море; при такій мандрівці мільонів людей ростуть автові катастрофи, злодійства і випадки утоплення.

— **Новий ратуш у Станиславові** нічне небавком будуватись на місце старого й знищеного. Тільки фундаменти лишаться ті самі. Ще в осени цього року буде готовий партер, з якого користатимуть купці на свої крамниці. Ратуш матиме два поверхи і традиційну ратушеву вежу. Кошта будови обчислені на 350.000 зол.

— **Чи добре вшитий фрак?** Підчас переїзду президента Річпосполитої через Рівне, жидівський кравець Левкович добився авдієнції в його... секретаря. Він приніс зі собою в дарунку для президента фрак ушитий ним напамять. Якщо фрак буде добрий, президент зробить йому ту честь, що *піде в ньому на равт*. Та добрий чи ні — кравець із Рівна найшов спосіб реклями; відтепер зможе казати всім, що зробив фрак для самого президента. Та його таки перевищила якась наша селянка, яку звеличувала цими днями польська преса за те, що вона приймала президента хлібом і сіллю.

— **Пересвідчення і бізнес.** У Вашингтоні ведеться від довшого часу завзята боротьба між ріжними фабриками тютюну. Вона обмежується покищо до реклями, але американська реклама не менше небезпечна як нікотина. Статті заплачені в пресі тютюневими підприємцями так закрутили голову людям, що статистика стверджує незвичайний зріст курців зі шкодою для фабрик чеколяди та цукорків. Найбільшими курцями є тепер жінки, для яких папіроска (а може вже й люлька?) в устах є останнім аргументом зрівнання себе з мущинами. Крім цього прийшов сюди новий, ще сильніший аргумент: курення впливає в напрямку модної, стрункої лінії тіла. А що курити дешевше та лекше, ніж робити руханку та брати масажі, отже жіночі уста замінились у фабричні димарі. У пропаганду за тютюном і проти нього вмішались і дві релігійні секти: баптисти та методисти. Тому, що обі вони завзято боряться з алькоголем, рішили, що слід виступити і проти нікотини, неменше шкідливої. Один із провідників методистів у Вишингтоні, парох Вільсон, зробив велике віче і сказав огнисту проповідь про деморалізацію ширену фабрикантами тютюну між суспільністю; — адже наслідок такий, що вже й молодь і жіноцтво курить щораз більше. Після цього віча появились у пресі негайно цікаві статті. Світ довідався, що головним добродієм організації методистів є „король тютюну" Дюк, що дав на цю ціль 50 мільонів дол. і оснував у південних стейтах головні осідки методистів. „А тепер методисти поборюють свого добродія! підрізують галузь, яка їх годує?" Становище методистів преглупе. Треба заявитись або за нікотиною, себто за підставою свого істнування, або проти неї, себто за власною нуждою. Вони виберуть імовірно посередній дипльоматичний шлях і глядітимуть мовчки на дим з папірос в якихнебудь устах, що нагадуватиме їм дим з тютюневих фабрик, завдяки якому мають що їсти.

— **Провінціяльне Бі-Ба-Бо.** Минулого тижня виїхав зі Львова на провінцію після короткого — коротшого, ніж гадав — побуту російський кабаретовий театрик „Бі-Ба-Бо". Оголошення передані ним до преси, друковані і в нас, натякали, що це один із своїків Балієвської „Летучої Миші", берлінської „Синєй Птіци", а її директор якась там „зоря" російської сцени. Тимчасом виявилось, що це слабша пересічної провінціяльна трупа з півтретя акторами, коли рахувати, що має одну-едину артистку, а ледви півтора припадало би на решту ансамблю. Львівський „Русскій Голос", який уважав своїм обов'язком підбасувати цій „рідній" трупі сказав між іншим, що вона має „дотепного конферансіє". Авдиторія пережиала справжні муки, коли слухала гикання цього малоінтеліґентного панка польською мовою. Єдиний його дотеп позичений „безцеремонно" з „Кві про кво". Директор театрику Трельський співав стільки разів лише тому, що ніхто з його акторів не сміє йому сказати що це не співає, а рев.

— **Сходини Львівської Делеґатури Союзу Українських Адвокатів** відбудуться **в суботу, 22. червня ц. р.** в год. 5-ій попол. в льокалі Центробанку, Ринок ч. 10, I. пов.

— **З гімназії СС. Василіянок у Львові** (вул. Длуґоша 17). Дальші вступні іспити відбудуться в днях 26. ц. м. (в середу) в 9-ій год. рано до кляс вищих (II.—VII.), а 27. ц. м. (в четвер) в 9-ій год. рано до кляси I-ої. — **За Управу: Д-р В. Шурат.**

— **Комітет** „Свята 10-ліття продому під Чортковом" повідомляє отсим запрошених гостей, що Свято з незалежних від комітету причин в дні 24. червня не відбудеться. — **Комітет.**

— **З нинішнім числом „Діла"** розсилаємо чеки „Українського Т-ва Допомоги Інвалідам" у Львові для висилки зеленосвяточної жертви на цілі цього Товариства й Товариства Охорони Воєнних Могил.

— Я, фотограф Левко Янушевич, Львів, вул Вінц. Поля 1, тел. 59—60, — не маю нічого спільного з оголошенням якогось „Фотографічного заведення", поміщеного на 4-ій сторінці „Діла" ч 135.

БЛІДНИЦЮ НЕДОКРОВНІСТЬ усуває, зміцнюючи діває, побуджує апетит, одинокий середник для реконвалесцентів тільки у М-ра КШИШТОФОРСЬКОГО, вино хінове залізне на еспанській малядзі. — Laborat. Chem. farm. Mr. Krzysztoforski, Tarnów. 774 71—?

Жертви на оселю робітників пера.

ВИКАЗ ч. 23.

На заклик „Т-ва письменників і журналістів ім. Ів. Франка" зложили дальше на оселю українських робітників пера в Ямнім: Члени Надзірної Ради Центросоюзу, зібрані на засіданні 11. ц. м. — 49 зол., а саме: 394) дир. Шахнович із Бібрки — 3 зол., 395) дир. Мартюк із Копичинець — 3 зол., 396) дир. Дяків зі Станиславова — 5 зол., 397) дир. Демянчук із Бучача — 5 зол. 398) дир. Обрізків із Коломиї — 5 зол., 399) дир. Гумен із Жовкви — 3 зол., 400) дир. Юл. Шепарович, Львів — 5 зол., 401) інж. Мик. Творидло, Львів — 10 зол. і 402) д-р Франц Свістель, Перемишляни — 10 зол., 403) Михайло Кліщ, складач „Діла", Львів — 10 зол., 404) Т-во „Зоря", Львів — 50 зол.

Жертви проситься пересилати і складати в Земельнім Банку, Львів, Словацького 14, або в Адміністрації „Діла", Львів, Ринок 10, II. пов.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Субота 22-го, г. 7·00 веч. „Сивільський цирульник". Гостинний виступ О. Олегіної.

Субота 22-го, г. 10 веч. „Одруження" М. Гоголя. Вистава Театру Станіславського.

Неділя 23-го, г. 3·00 попол. „Марія Стюарт".

Неділя 23-го, г. 7·30 веч. „На дні" Горького. Вистава театру Станіславського.

Понеділок 23-го, г. 7·30 веч. „Дядя Ваня" Чехова. Вистава театру Станіславського.

Малий Театр:

Субота 22-го, г. 7·30 веч. „Пігмаліон". Гостинний виступ А. Генгерка.

Неділя 23-го, г. 7·30 веч. „Пігмаліон". Гостинний виступ А. Венгерка.

Понеділок 24-го, г. 7·30 веч. „Пігмаліон". Гостинний виступ А. Венгерка.

Кіна.

„Аполльо": „Батьку! Капітан Сорель і його син".

„Кольосеум": „Жінка з бичем".

„Лев": „Джекі моряком" (Дж. Куген).

„Люна": „Демон попальні золота".

„Марусенька": „Мусиш зі мною оженитися" і „Серенада".

„Оаза": „Жертва кабарету Гонг-Конґ".

„Палас": „Цісарський післанець" (Бартольомео Пагано).

„Пан": „Божевілля одної ночі".

„Пасаж": „Стій!" (Еді Полло) й американська комедія та Ґомонтів тиждень.

„Утіха": „Знак Зорі" (Дуґлас Фейрбенкс).

„Фатаморґана": „Царський курєр" (Жізь Верна) з Наталією Коваико, Можжухіним і Гайдаровим.

„Химера": „Осміх сонця".

Програма радіо.

Субота 22-го.

Льондон (358). 22·35 Композиції Гайдна Вуда.

Париж (1744). 22·15 Музика до танців

Берлін (475,5). 20·00 „Тит" опера Моцарта.

Відень (519,9). 20·00 Часопис; Капеля. легка музика.

Давентрі (452,3). 23·00 Симфонічна орхестра.

Мілано (504.2). 17·00 Квінтет.

Будапешт (545). 19·35 Опера. 21·50 Мадярські пісні.

Ленінград (1000). 19·00 Популярний концерт.

Москва (1442.3). 10·30 З опер і оперетак.

Харків (1680). 18·00 Камерний концерт.

Київ (775) 19·30 Популярний концерт.

Мюнхен. (536,7). 20·15 Веселий вечір.

Познань (339·8). 19·15 Музична інтермедія.

Варшава (1395,1). 20·30 Легка музика.

Братислава (277·8). 19·30 Популярні словацькі пісні.

Загреб (30·3). 20·30 Югославянська сучасна музика.

Неділя 23-го.

Льондон (358). 18·00 Співацький реціталь. 18.35 Кантата Баха.

Париж (1744). 21·13 Концерт.

Берлін (475,5). 17·00 Концерт капелі.

Відень (519,9) 19·25 Музика на два фортепяни. 20·10 „Метелик" оперетка Вайнбергера.

Рим (443,8) 21·00 „Манон" опера.

Мілано (504,2) 17·25 Хор.

Мюнхен (536,7). 19·15 Весела програма.

Будапешт (545). 19·00 Концерт пари: Діоссі та Шекелі. 21·15 Концерт з оперн.

Ляйпціґ (361,9). 19·30 Оперетка Цірера „Три бажання".

Ленінград (1000). 14·20 Симфонічний концерт.

Москва (1442,3) 18·30 Легкий концерт.

Харків (1680). 19·30 Радіоконцерт.

Київ (775). 13·00 Музика для дітей.

Варшава (1395,1). 20·3) Популярний концерт.

Познань (339,8) 23·00 Музика до танців.

Краків (314,1) 20·30 Вечірний концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича.

Сьогодні:
23.VI Вій.

Сьогодні:
24.VI Осінні Маневри.
25.VI Базар.
26.VI Чесна Сузанна.
27.VI Тітка Чарлі.

Готується до постановки: „Доріна" „Весілля при ліхтарнях" і „Захар Беркут". До Театру заангажовані: артистка Театру Львівської Кооперативи і Т-ру п. Стадника п. Бенцалева, п. Цісикова, а також дирігент тихже театрів п. Цісик. 2218 8—?

Український Театр під дир. Ів. Когутяка.

Гастролі:
Неділя 23.VI. „Чар мундуру".
Понеділок 24.VI. „Чесна Зузанна, оперетка.
Виступи:
Вівторок 25.VI. „Маруся Богуславка".
Середа 26.VI. „Пташник з Тиролю", оперетка.
Четвер 27.VI. „Чесна Зузанна", оперетка. 2—?

Вписи до 4-о кл. школи вправ (дівочої) при III-ій Держ. Сем. учит. жін у Львові вул. Стршалка ч. 3/I. пов. (бічна Іссаковича) відбудуться в днях 28-го і 29-го червня 1929 р. в год. 9—12 рано і 4—6 попол. 2286 2 3

В гімназії Рідної Школи УПТ. ім. О. Маковея в Яворові відбудуться вступні іспити до I. кляси дня 28. червня ц. р.; іспити до вищих клас будуть у днях від 25. червня до 27. червня ц. р. Рівночасно подається до відома, що при гімназії є „Бурса ім. Івана Франка", де міститься сто учеників, та що місячне удержання виносить 40 до 55 зол. — **Дирекція гімназії.** 2246 1—2

Ширіть наш часопис!

„ФАРБОЛЬ“

СТАНИСЛАВІВ, вул. САПІЖИНСЬКА, ч. 11. — Телєфон 5 18.

Гуртівня фотоґрафічна, радіоапарати і складові части

ПЕРФУМЕРІЯ

Склад фарб, лякерів, покостів, щіток та пензлів. — Знарядля господарські і хірургічні.

ПЛАТІМО високі ціни за золото, бріллянти і перли Домбровські-Рожажевські, Львів, (Готель Жоржа), вул. Академічна ч. — Оцінка безплатна. 13 6

КОСІЯ, за Кодимою, пенсіонат п. Лукашевичевої поручає свої сонячні і перевіданим удержанням, ціни умірковані. 1977 15-20

ПРАЦЮЙТЕ. Вимови пані або панове набудуть заробіток 500—700 зол. при продажі новостей. — Зголошення Когутова Зофія, Zebrzydowice 157, Slask cieszyński.

ПРОДАЄТЬСЯ коло Сихова 11 кімнатна вілла. — Зголошення: Львів, вул. Оборони ч. 6, Рахунка (Rzeczycka). 1—1

ДО НАУКИ з усіх предметів середньої школи приготовить солідно відає ферій абсольвент філософії. — Зголошення слати до Адміністрації „Діла“ під „Математик“.

ЦЕГЛУ СИЛІКАТОВУ якості по цінах конкурентних доставляє вагонами. — Я. Найнович, Львів, вул. Стрийська ч. 26. Телеф. 58—37.

ПАРОВИЙ ЕРОВАР У КАЛУШІ поручає свої знамениті вироби пива: експортове, дубельтове, чорне у фляшках і бочках по цінах уміркованих. Запас броварський. 1996 2—3

СИРОТА по священику, інтелігентна середніх літ, займеться домом у священика емеритального, до помочі пані дому на скромною винагородою. Уміє добре обходженням. Зголошення Львів, вул. Личаківська ч. 15, Водз. Баран. 2293 2—3

ЯМНА пансіон п. Струмінської поручає сонячні покої і першорядний харч. Зголошення на серпень приймає. 2—3

ДОБРЕ ПРОСПЕРУЮЧА провінціональна адвокатська канцелярія до заміни. — Зголошення приймає Секретаріят С. У. А. Львів, вул. Руська ч. 31. 2260 3—3

НА рати **Матераци** 3 подушки 30 зол. Водосінна 75—. Вікади дротяні 36—. Канапки до розкладання гобелінові 55—. Фотелики розкладані 45—. Гобелінові отомани 55—. **Лїжка** сітяні 40—. Вішала стінні 25—. Умивальки 5—. Ліжко мосяжне 200—. Дітячі білі лакеровані 50—. Фабрика ЗАКС, вул. Личаківська ч. 132. 2296 1—6

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецізійні продає за готівку і на рати від десятків зіт з найліпшої сторони звісна фірма **Іван Лельтенрайх**, Львів, вул. Мар'яцька ч. 5. 3 182-7

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентгеном. 18—24

ЛІКАР

Д-р Володимир Білозор

ординує

У Дорі

2294 **у липни і серпни ц. р.** 1—3

Секундар Загального Шпиталя

Д-р Кашубинський Василь

спеціяліст внутрішніх і дїточих недуг

ординує в часі сезону

2291 **в ЗЕЛЕМЯНЦІ.** 1—2

Д-р Роман Комаринський

веде адвокатську канцелярію

в Городенці (проти Суду).

2281 2—3

Д-р Роман Пєнфецький

веде свою адвокатську канцелярію

ЛЬВІВ, вул. БЛЯХАРСЬКА, 9.

1551 (побіч Ринку). 8—10

ЛІЖКО подане зад ане „Патент з матерацом займає як найменше місця **30 зол.** На провінцію висилаю по одержанню задатку. Фабрика **ЗАКС** Львів, вул. Личаківська ч. 132. 2296 1—6

Конкурс.

Тов. „Народний Дім“ в Коломиї

оголошує конкурс на приняття хлопців-ремісників до „Ремісничої Бурси“. — Оплата 50 зол. місячно. Кождий мусить мати бідже і постіль. Зголошування приймається до дня 15. липня. — **Старшина.**

2293 1—1

Присилайте передплату!

Lux вживається до всього що делікатне а тимсамим вражливе при праню. Відкинути невідповідні середники і послугуватися тільки Lux'ом.

КОЛИ треба прати тонке, ніжне білля і всілякі делікатні dessous, тоді сягається по пачку Lux'у, який робить те, що після безнастанного прання все стає гариніше.

Прати тільки дома новочасною системою, то значить в активній і бездоганній чистій піні Lux'у, який не тільки безконкуренційно пере делікатні матеріяли, але подекуди відновляє, не стираючи колірів.

W Lux'i переться в цей спосіб.

Розпустити жменю миливих кришталиків в відповідній кількости гарячої води, убити з него густу піну і заждати аж перестигне. Прати делікатно вигинаючи в долонях. Випрані річи сполоскувати в літній воді, зміняючи її тричі і повісити в перевівним місці. 1—1

LUX

L. 2 026-7

Як переконаєшся

не видеш в дорогу на свої гаманець, не додавши до бензини ориг. U. S. A. БЕНЗИНОВИХ ТАБЛЕТОК. Двошадниці через це пливко і корисно вправляють мотору. — Ціна 1 орит. пудки (100 шт. на 500 кілометрів) зол. 5·—. D H „ARWID“ ЛЬВІВ, вул. Миколая ч. 17. Тел. 66-38

РАДІО! „Анода“, Львів, Рутовського 2. **Тел. 26—56.** Дешева посезонова продажа по безконкуренційних цінах. 2181 1—3

Фабрика шельок і підвязок

САНЯ ЛЯНДАУ

ЛЬВІВ,

Рінницька 12. Тел. 66 37.

поручається

П. Т. КУПЦЯМ

І КООПЕРАТИВАМ.

Хінсько-срібне столове накриття гладке і фасонове продає най сотанїше

„ДОСТАВА“

у Львові, вул. Руська ч. 20, в Перемишлі, Ринок ч. 23, в Тернополі, вул. Пілсудського ч. 6.

2290 1—10

Присилайте передплату!

8 303 **ПЕРСТЕНЕЦЬ** 8 303

з 14 карат. золота з рубінами тільки у

б. ГРІНБЕРГ, Сикстуська 4 Т. 59-22

Шир.ть наш часопис!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 139 (11.480). Львів, середа 26. червня 1929. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леїв, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Лихо не спить! Вломники не дармують,

то у перед виїздом на вакації обезпечіть своє мешкання від крадіжки з вломом в

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

За обезпечення домашнього урядження на зол 6000, пересічна річна премія враз з додатками виносить зол. 4·—.

Ватиканський Рим.

Львів, 22. червня 1929.

Не дається заперечити, що ватикансько-політичний Рим росте в силу, привертає собі становище, якого вже давно не мав він у світі. Зріст сили ватиканського Риму щодо свого змісту й обему можна порівняти хіба з економічно-політичним зростом англьо-саксонської Америки. Універсальна влада духовного Риму змагається з кожним роком, розмірно легко поборюючи безчисленні труднощі. Для соціольогічно-культурного й психольогічного дослідника незвичайно цікаво було би прослідити й виявнити, що вплинуло на післявоєнний розріст двох інтернаціоналів: релігійного і соціяльного.

Не беремося розглядати й вирішувати цієї незвичайно складної проблеми. В дану хвилю час цікавлять причини розросту ватикансько-римської могутности. Таж в довоєнному періоді ватиканський Рим спирався тільки на романських народах (Італії, Еспанії й Франції) та на ріжношерстній Австрії. Але між католицькою Італією і ватиканським „вязнем", представником і виразником універсальної релігії продовжувався стан політичного напруження і відчуження. Франція перевела розділ церкви від держави. Еспанія не представляла більшої сили. Єдиною підпорою ватиканського Риму фактично була Австрія зі своїм „апостольським маєстатом".

І цікаво, що саме тоді, коли перестала існувати та єдина підпора, ватиканський Рим при своїй зручній політиці почав рости в силу, поширювати свою владу, поборюючи й усуваючи супротивности й перепони (як конфлікт з Чехословаччиною, напруження в справі альзаських католиків, боротьба з мексиканськими „масонами"). Правда, великого пляну Пія X. про приєднання України до Риму не повелось Ватиканові здійснити з причини громадянської війни і становища Польщі (справа монс. Дженокія), та все-таки завдяки пригожим умовинам повелось зручній, послідовній і терпеливій ватиканській дипльоматії закріпити старі позиції і здобути нові.

Що спричинило цей зріст впливів і могутности ватиканського Риму?

В першу чергу — як це з першого погляду не дивно! — війна і східно-европейська революція та революційні відрухи в цілому світі. Війна знищила великі моральні цінности, поруч інших порухів пробудила первісні інстинкти, викликала в людях притаєні, цивілізацією й культурою пригладжені стихійні сили, які важко опанувати до нинішнього дня. Війна підірвала або знищила такий угольний камінь громадянського значіння, як авторітет. Зовсім природно, що всі ті, які намагалися опанувати післявоєнний хаос в моральній, культурній і навіть політичній ділянці, мусіли звертатися за допомогою до наявного морального центру, до носія і репрезентанта всякого авторітету, до ватиканського Риму. Духовний Рим, який перейшов уже неодно важке потрясення, перед фашистівським переворотом багатьох, як довкола нього здіймалися грізні бурини соціяльної революції, що була тільки блідим відгомоном революційних дій на Сході Европи. Зовсім природно, що ватиканський Рим в той чи інший спосіб — в обороні своєї універсальної влади — подав руку протиреволюційним силам, або підтримував морально, хоч і не зовсім наявно, такі переворотові тенденції, які ставили запору радикальній соціяльній революції. Одночасно ті сили, чи то буде муссолінізм, чи пріморіверизм, чи поанкаризм, чи грабскізм, шукали контакту і взаємодопомоги у Ватикані. Перемога чи перевага тих сил була одночасно закріплюванням і поширюванням впливів, значіння, авторітету і сили Ватикану, розуміється, на реальній основі: do. ut des.

Силою ватиканського Риму є обезсилення інших релігійно-політичних осередків. В першу чергу наступило повне обезсилення православя через фактичне знищення московсько-православного центру і ще більше підірвання значіння тав. екуменічного патріярха в Константинополі, якого істнування є ледви толероване владою Кемаля Паші. В парі з повним обезсиленням здевастованого й розбитого православя йде деяке відсунення в сутінь протестантизму всіх видів. Німецький протестантизм втратив свою розгонову силу внаслідок упадку монархії не так у Німеччині, як радше в Прусії. Це дало змогу німецькому католицизмові стати важливим чинником не лише релігійним, але головно політичним (німецький католицький центр). Початковий пропаґандистичний розгін англьо-саського протестантизму всіх порід зупинився, не находячи прихожого ґрунту в романській і головно славянській психіці. Одночасно не слід забувати, що наше століття є століттям универсальности в кожній ділянці. Гін до універсалізму звільна починає проявлятися в церкві православній і протестантській. Перша шукає в компромісі з католицизмом свого істнування, а друга союзника в затяжній боротьбі з революцією. Ясно, що ці уніфікаційні проблески і змагання мусять зміцнювати силу римського центру, римської церкви, вже по своїй суті универсальної.

Вкінці ватиканський Рим зміцнився розвалом царської Росії і упадком німецького цісарства. Ці два політичні вороги ватиканського Риму перестали істнувати. А на їх місце повстала нова католицька держава — Польща, яка одна з перших увійшла в тісний союз з Ватиканом Пія XI. Фашистівський переворот в Італії і диктаторський в Еспанії дав змогу Ватиканові зміцнити свої захитані позиції в тих державах, примусив Францію — з конкуренційних оглядів — іти на уступки, завершуючись латеранськими трактатами між Ватиканом і Квіриналом.

Все це спричинило розріст ватиканського Риму і поставило його на недосяжні ще недавно висоти, як моральний і релігійно-політичний чинник та осередок.

ВЕЛИКЕ ВІЧЕ В СПРАВАХ ШКІЛЬНИХ

при участи наших послів і сенаторів

відбудеться

у вівторок, дня 25. червня ц. р. о год. 6·30 вечером у Львові, в салі Сокола-Батька при вул. Руській ч. 20. — Справи дуже важні! — Явіться численно!

302 1—1

Народня Організація Українців м. Львова.

Подорож французької делегації до Рад. Союзу.

З Парижа виїхала до Москви французька делегація кооператорів, яка буде студіювати розвиток і становище кооперації в Радянському Союзі. По повороті до Франції вона опублікує звіт, у якому подасть висліди своїх студій. Делегації будуть не лише в Москві та Ленінграді, але також на Україні та Кавказі.

Плян европейської конференції в справі відбудови.

Французька ґазета „Матен" публікує статтю свого співробітника Зауервайна, який пише, що в квітні найближчого року має відбутися загальна европейська конференція, на якій будуть обговорювати справи господарської співпраці між европейськими державами. Справа цеї конференції, яку має проектувати Макдональд, буде підготована на сесії Ліґи Націй у вересні.

Політична конференція в Льозанні?

Розмови Штреземана в Парижі лишили серед французьких урядових і політичних кругів дуже добре вражіння. Там зазначають, що для Франції було би великим облекшенням, якби справу уреґулювання репарацій та французьких воєнних довгів полагоджено перед 1. серпнем. Політична конференція мала би відбутися в першій половині липня в Льозанні.

Відвідини.

Приїзд делеґатів II. Інтернаціоналу.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 19. червня 1929.

Пузате нутро варшавського цирку мало вчора особливий вигляд. Правду кажучи, то публика не богато ріжнилася від звичайної — так мовити специфічної — циркової публики, якої „специфікум" — це реаґувати негайно дуже голосно, руками, ногами і горлом, на все те цікаве й нецікаве, що діється на арені. Але ось саме арена стала як не та: по середині, замість добродія в червоних штанах і з довгим батогом, стояв широкий, червоним сукном застелений стіл, за яким сиділи поважні люди, а поміж ними, на почесному місці, старенький дідусь із довгою сивою бородою, а довкола стола, замість розгуканих коней, ганялися фотографи, що раз-у-раз осліплювали публику вибухами магнезії. Червоні, золотом ткані й шиті прапори, записи з льож, а музика від уха гриміла маршами, на згук яких уся великанська вщерть налита саля раз-по-раз з пошаною із місць схоплювалася. Це провідники польської соціял-демократії маніфестували свою приязнь із представниками всього широкого соціялістичного світу, а маси варшавського пролетаріяту засвідчували, що й у Варшаві, клерикальній, у шабельці розкоханій то знову підпільним комунізмом розкладаній Варшаві, і для II. Інтернаціоналу бе чимало зичливих сердець. Царив святочний настрій, якого не закаламутив ні разу будь-який неприязний оклик: не дурно білети вступу були роздавані дуже обережно й не вважаючи на натовп при входах, кожного гостя муштрували підозрливим оком. Зґідливо анімалися бурі оплесків, однаково під адресою бельґійця Вандервельда, німців Лєбе й Кріспена й англійця Крампа, ще й одного з найстарших віком і політичним минулим поляків — Болєслава Лімановського. Що й казати: вчорашня маніфестація була добре заранжована і добре вдалася.

І не було мабуть ані одного такого наївного робітника чи інтеліґента на вчорашньому політичному мітинґу пепесів у варшавському цирку, який не почував би, не знав би й не розумів, що ціла ця маніфестація спільности з II. Інтернаціоналом, маніфестація ніби-то чисто теоретичного характеру, задля підкреслення ідеольоґічних звязків, що вся ця маніфестація є по суті яскравою демонстрацією проти нинішньої системи правління у Польщі. А що в цій демонстрації брали участь: голова урядової нині в Анґлії партії праці, голова урядової нині в Німеччині соц.-дем. партії та голова німецького парляменту, врешті кол. бельґійський премієр, що виступав цим разом як спеціяльний делеґат президії II. Інтернаціоналу, то ця демонстрація має характер не тільки огіркової сензації із присмаком піканторії, але таки справді далеко немаловажне політичне значіння. Навіть факт неприсутности представника французьких соціялістів (хоча було заповіджених кілька прізвищ) не є інтерпретований у корисному дусі для польської офіційної влади: бо ось напр. поруч з версією, що нинішні відвідини чільних чужоземних соціялістів треба безпосередньо завдячувати останньому побутові марш. Пілсудського у Франції (у звязку з відкриттям памятника Міцкевича у Парижі), існує і друга версія, що саме прилюдний виступ лідера польських соціялістів, який лише славив здобутки польської демократії, дискретно промовчуючи нинішній фактичний стан у Польщі й становище в якому опинилася ця демократія, що саме таке освітлювання краєвих справ за кордоном польськими соціялістами так не сподобалося їх французьким „товаришам", що вони воліли навіть і на варшавську демонстрацію не їхати: бо і відсутний „товариш" Блюм і всі інші нинеш-

тні „товариші" чудово зорієнтовані, де вони, що тут діється і яка їхня роля.

Їхня роля — з одного боку дати т. зв. моральну підтримку пепесам у їхній боротьбі за власну екзистенцію дужої позитичної партії і за демократичний устрій держави, та з другого боку делікатно, але дуже проречисто пригалати кому слід, що з впливами II. Інтернаціоналу у світі всякому державному діячеві належить рахуватися, бо це вже не є організація наукових теоретиків, лише фактичних політиків, які мають у цілому ряді великодержав або повноту влади в своїх руках, або великий голос у влади, і хоча кожна чужа держава все готова присягати на вірність принципові невмішування у чужі „внутрішні справи", а проте — ніякій державі не є байдуже, що діється у ближчих і дальших сусідів і кожна держава має тисячі способів висловлювати свої вподолення чи невдоволення із тих чужих „внутрішніх справ".

Тому й усі палкі промови — французькі, німецькі й англійські, — що лунали вчора у цирку, були повні наскрізь актуальних політичних алюзій, таких прозорих, що — далебі — не треба вміти на память „Капіталу" Маркса ні інших соціялістичних мудрців, аби розуміти їх — практичний сенс. Ваплерведьде говорив про „щораз менших" людей, які беруть диктаторську владу в руки, чи пак посягають на неї, і про безвиглядність охрещування старого монархістичного змісту новітніми модними назвами. Лебе казав про нездібних та незрілих лизунів, які славлять автократію і домагаються людини з „сильною рукою", щоби в її тіни своїх цілей добувати; казав про легковажне відношення диктатора до народу й єдине правильне розуміння ваги народу демократією. Врешті Крами пригадував, що державна самостійність не має вартости, коли не йде в парі з особистою свободою громалян, що Англія не признає іншої форми влади, як тільки опертої на волі цілого народу та що Англія не вірить у спасенність і довговічність ниніщнього ладу ані — в Італії ані в Росії.

Справді: удар був зручний і в слушний наперено його час. Бо такого скрутного часу ППС давно вже не переживала. Розбили їм і адеморалізували організацію, нині силою викидають їх з установ, які були їх неподільними доменами. Усунення гол. директора каси хорих у Варшаві, встановлення державного комісара у касі хорих у Лодзі, „чистка" у мін. праці, врешті заборона з'їзду Союзу Кас Хорих у Познані. Громадські вибори у Люблині, твердині ППС, три дні тому вилили повний упадок впливів ППС, зате зріст впливів ендеції і комуністів. А два дні тому, в останню неділю, у Лодзі полк. Славек, один з найвпливовіших нині людей у державі, називає „антидержавними" найчільніших діячів ППС, заповідає „так чи інакше" зміну конституції на ту, яку запропонував ББ., і поручає „ломати кости" послам, бо це, мовляв, краще, ніж виводити кулемети на вулицю.

Відвідини керманичів II. Інтернаціоналу у Варшаві є одним із актів боротьби, що йде нині поміж урядом та опозиційною лівицею. Ендецька преса („Гая. Варш.", „АБЦ.") аже кроколячі сльози над „неправильними методами" цієї боротьби, які кажуть пепесам кликати як чужинців на „інтервенцію". Але боротьба у методах не перебирає, а тимчасом ППС не має уже ніякі часу ні змоги перебирати. Спровадили зза кордону чужинецьких достойників, ізолювали їх геть від урядових кол, вжили їх як таран у внутрішній боротьбі, поставили у надзвичайно немилі положення уряд та ще гірше — „урядових соціялістів" зпід стягу ББС

І. Кедрин.

Міжнародній жіночий конґрес у Берліні.

Участь українських жінок у 11. конґресі „Міжнароднього Союзу для громадських прав жінки".

Берлін, 21. червня 1929.

До української делеґації на Міжнародньому Жіночому Конґресі належать: пос. Мілена Рудницька, як голова делеґації, Олена Шепарович, як секретарка, Ірена Макух-Павликовська, Ольга Федак і Ольга Острозська як члени.

Перед відкритим конґресу члени української делеґації брали участь у засіданнях усіх комісій, так, що мали змогу не лише познайомитися з провідницями міжнароднього жіночого руху, але також через участь у дискусіях і ставлення своїх внесків виробити собі поважний авторитет. П. Рудницька, як голова, брала участь у засіданнях міжнароднього виділу Союзу, де мала спромогу промовляти.

На „міжнароднього базарі" викликував український столик з вишивками і писанками загальне одушевлення і тепер уже все з нього випродане.

В часі офіційного відкриття конґресу 17. ц. м. відбулася дефіляда усіх прапорів, серед яких був і наш національний стяг. Таксамо великий жовто-блакитний прапор прикрашує салю пленарних засідань.

Крім ділової праці конґресу відбувається вечором цілий ряд принять. На принятті дня 16. ц. м. в готелю „Кайзергоф" появилися дві українські делеґатки в народніх строях, чим звернули на себе загальну увагу.

Найбільший дотеперішній успіх української делеґації це промова пос. Рудницької на мітінґу посолок у Райхстаґу 18 ц. м. Пос. Рудницька говорила про працю жінки-посолки недержавної нації. Згадка про національні меншости, зокрема про знальогічну долю жіноцтва німецьких меншостей викликала бурю оплесків. Взагалі була це найбільше оплескувана промова. Тому, що велика саля засідань не могла помістити богатотисячної товпи, відбулося в Райхстаґу рівночасно аж три мітінґи і тому пос. Рудницька виголошувала свою промову три рази.

Найкращим доказом, яку поважну позицію здобули собі українки на конґресі є факт, що американки, німки, австрійки і болгарки запрошували при ставленні кандидатур до міжнароднього виділу Союзу пос. Рудницьку на члена.

Конґрес має незвичайно поважний характер. Заступлено в ньому 45 народів світу, між делеґатками богато жінок з далеких, егзотичних країв. Делеґаток біля 1000, публики на відкритті конґресу і в „Райхстаґу було поверх 5.000. —*Я. Ч.*

Не руйнуймо, а будуймо!

„Prześladowanie wiary i języka ojczystego i ducha narodowego było by mogło stać się ciosem śmiertelnym dla narodu... Że duch narodu nie zamarł, że bohaterski wysiłek powstania styczniowego nie przepadł bez skutku — ich to zasługa im należy się wdzięczność nie mniejsza, niż weteranom r. 1863".

„Przeszłość i Przyszłość Szkolnictwa Prywatnego". Warszawa 1922 roku.

Так оцінили поляки вартість і значіння свого рідного приватного шкільництва в часі їхнього поневолення, розглядаючи цю справу в перспективи історичних фактів.

З хвилею створення теперішньої польської держави всі ті колишні приватні польські школи удержавлено. Можна було надіятися, що польська суспільність буде радіти з того, цеж власна держава перебирає ті приватні школи під свої опікунчі крила, вивіновує їх якнайкраще і взагалі ставить їх в можливо найсприятливіші умовини. Одначе того одушевлення не бачимо. Навпаки — у вище зацитованій брошурці, як виразові польської громадської думки, находимо такий характеристичний погляд на цю справу:

„Чи удержавлені школи, — *стративши властивий собі характер, який надавала їм суспільність* і покликаний нею управитель зглядно власник школи, заінтересований не тільки матеріяльно, але й морально, — зискали через удержавлення і стиснення дрібничковими приписами, чи *стратили під научним і виховним оглядом*, в цій справі осуд належить до цілої суспільности і будуччини".

А тепер киньмо оком на наші відносини. Найбільше загроженими є міста, а в першій мірі Львів і тут вже за Австрії треба було рятувати нашу літвору і молодь від денаціоналізації і в тій ціли закладати приватні українські школи.

Дотеперішній благодатний вплив українських приватних шкіл і захоронок „Рідної Школи" в городі князя Льва наглядний. Не тільки літвора „Рідної Школи", але й цілі родини за нею навертаються до української мови. Українська сила росте. А останнє величне свято львівських шкіл і виховних заведень „Рідної Школи" дня 9. червня ц. р. показало наглядно, чим для українців Львова є „Рідна Школа".

Тому українські родичі городецької дільниці міста Львова зі здивуванням вичитали в поклику управи державної школи ім. Шашкевича до українського громадянства („Діло" ч. 132) такий уступ:

М. БРИЛИНСЬКИЙ.

ЛИСОНЯ.

(Спомин.)

(Продовження.)

В такій хвилині треба щось зробити, щоби цей вплив спараліжувати. Нераз вистане найменша дрібниця, аби люди вернули до нормального настрою, а тоді ситуація вратована і стрільці підуть, куди хочете, навіть з охотою.

Я моргнув на кількох старшин. Зійшовся гурток між деревами. Стрільці, не знаючи про що мова, почали глядіти в нашу сторону. Почали ставати цікавими. Дирігент роздав голоси. Ов! Люди зачали опиратися на ліктях, підноситися до позовини, щось ніби зачудування з малою дозою признання виявляли їх очі. („В такій хвилі співати?") А ми ніби на них і не дивимося, пустили зір десь далеко перед себе, між дерева...

Дирігент дав знак: „Віддала мене моя матінка"... Виспівували тенори, гуділи баси. Не страшний вже був акомпаніямент ворожих батерій.

А далі коломийки: „Ішов гуцул з полонини а гуцулка з Бані"...

Старший стрілець Дівнич вже притупує, хтось вікає. Вже все добре. Ми скінчили, зачалися веселі розмови, хтось заграв на устній гармонії...

Вислали старшинську стежу до гостинця, в сторону Потутор, бо пішла чутка, що там прорвалися козаки. Вістка оказалася фальшивою. Прийшов новий приказ: назад, через Бережани-Адамівку до Посухова і занятн там лінію, яку тримають сапери. На Диких Ланах, де турки, прорваний фронт. Пішла моя сотня. Перейшли Адамівку. Вправді це вже під вечір, але ще доволі ясно. Дорога проста до лінії Золотої Липи і від ворога незаслонена. Ідемо роями. Я з першим. Йшли ми швидко і значно випередили решту. Треба трохи підождати, а тому, аби цілі фіґури не були на виду, присіли на дорозі, спустивши ноги на траву луки. Нагло, яких десять сантіметрів від моїх ніг, щось якби кільканацять ос зі сиком вдарило об землю і десь там пропало. Заки я зорієнтувався, об мої вуха вдарив майже рівночасний тріскіт кулеметної серії. „Ну й чорт з тобою!" — подумав я — „трошечки вище і був би мені попросту відрізав обі ноги. Ба! Та вони не шуткують!" — Добігли до хат і там вже безпечно підождали. Пішов дощ. Змінили саперів. Вислав стежу на право в сторону Диких Ланів. За хвилю чути в тамтій стороні страшну стрілянину, ревуть батерії, світять ракети. Крики: гурра! І вже тихо... Вислав другу стежу. Вернули обі. Протинаступ удався.

Примістився в якійсь напів розваленій хатині.

А рано розпочався „танець". Вже від самого світанку почала грати артилерія. Без звичайного пошукування. Вона вже добре знала, де що є приміщене. Тому сальви гураґанного вогню засипували масами заліза ті місця, на які мав бути спрямований головний наступ, де був плянований прорив. Таким місцем могла, бо мусіла бути, лише Лисоня. Опанування того горба давало бодай залізничу станцію Бережани і знамениту вихідну точку в оба бічні напрямки.

Тому з австрійського боку всі резерви були сконцентровані на оборону того горба.

Гуділи, ревіли і стогнали численні батерії. Густо відповідала й австрійська артилерія. Сипала дощем шрапнелів на ярн, в яких могли переховувати резерви, або підсуватися ударні частини, відломками ґранатів рила ворожі окопи. Стовпи землі виносили в гору безчисленні вибухи.

Ціла Лисоня подобала на вулькан. У хмарах диму, пороху і туманах розбитої землі, не було видно ліса. На його місці шпяласн вгору великанська маса невиразної краски диму, яку вчасти прорізували вибухи ґранатів, що викидали у верх чорні, відвернені стіжки землі, які падали назад у формі великанських, незугарних парасолів.

Заграли й мерзери. — Бачили ви й чули, як стріляє мерзер? Коли спочиває, так бачиш якусь велику, незугарну бестію зі заліза, як прикучнула десь мов ведмідь. Смішне враження робить при вистрілі. Здається, якби задзявкотіла нараз ціла стая молодих собак. Вже дальше і вище стає голос більше одностайний. Ґраната вівкає: вів-вів-вів. Чим вище, тим тонше. Вже і того не чути; височенько пішла. А коли з переломової точки вертає на землю, то чуєш знову тонкий, одностайний голос, який в міру приближення грубіє, кріпшає. Тоді людям мурашки за спиною начинають бігати, руки холоднїють, голови мимохіть вгору звертаються. Вже недалеко, вже доходить. Грубий голос грає: вав-вав-вав... Врешті, якби сто чортів загуло, вперещало, заскреготіло, якась страшна какофонія преріжних голосів. Ґраната вдаряє й розривається... Кольосальна сила вибуху виносить високо вгору все, що попало, стовп диму, землі і каміння, дерева й частини людських тіл... Все це зі шумом, свистом, чи гуком спадає знов на землю. На місці вибуху повстала яма, в якій можна безпечно каменицю помістити.

Тепер вже артилерія скаженіє, бо завязався бій піхоти. Ворожа артилерія перекинула вогонь на заді; не допускає резерв. Австрійська ще не зорієнтована: не знає, чи бити дальше на ворожі заді, чи можна перенести вогонь на перші окопи своєї піхоти. Показалися на скраю ліса перші невеличкі гуртки втікаючих. Значить лінія перервана; можна бити по лінії, по Лисоні. І б'ють, б'ють як скажені. Дріжить повітря, стогне земля...

(Продовження буде.)

„Наша школа не буде отворена цього року в новім будинку на Городецькім передмісті, а литься через рік в давнім приміщенні. Родичі городецької части міста мусять задовольнитися на м. Грінченка..."

З цього виходило б, що українські родичі городецької дільниці не вдоволені своїми приватними школами ім. Грінченка і як спасення чекають тої хвилі, коли державна школа ім. Шашкевича перенесеться до нового будинку і тоді попереписують до неї свої діти. А їм ані сниться... Проти ширення такого баламутства і зневажливого трактування високо заслужених наших приватних шкіл мусять родичі городецької дільниці рішучо застерегтися, і в їх імені вважаю необхідним написати отсих кілька слів вияснення:

Передовсім заходить питання: чи будинок для державної школи ім. Шашкевича на городецькій дільниці будується на те, щоби та школа служила для розбивання нашого приватного шкільництва? — Якщо так, то дехто дуже помиляється у своїх рахубах. Українські родичі городецької дільниці ніколи надто не тужили й досі не тужать виключно за державною школою, а посилають і посилатимуть свої діти до українських приватних шкіл з тих самих мотивів, як це робили польські родичі під чужими заборами, без огляду на те, чи школа ім. Шашкевича в середмістю чи на городецькій дільниці, в старій рудері чи в новім будинку.

Одначе одинока на цілий Львів державна школа ім. Шашкевича має інше величезне завдання, якщо має своєю працею дійсно послужити українському населенню міста Львова. Ось шлях до цього: По офіціяльним статистичним даним з 1927/28 шкільного року на загальне число 45 львівських шкіл було занотовано тільки в 13 польських школах 419 гр. кат. дітей а саме:

Дівочі школи:

1. Ісаковича	29
2. Марії Магдалени	26
3. Конопніцької	14
4. Оржешкової	31
5. Сенкевича	32
6. Сташіца	17
Разом:	149

Хлопячі школи:

1. Конопніцької	17
2. Леонартовича	33
3. Марії Магдалени	19
4. Марціна	40
5. Сенкевича	74
6. Сташіца	26
7. Кордецького	61
Разом:	270

Ті діти треба уважати українськими, хоча вони дуже наражені на денаціоналізацію і якась частина з них скорше чи пізніше може пропасти для української нації. Але крім того є у Львові ще 32 школи, які перестали виказувати гр. кат. дітей, бо ті діти ходять уже на рим. кат. релігію. Такого роду дітей можна приблизно начислити до 1.000 душ!

Чиж не благородніше зробилаб управа школи ім. Шашкевича і весь її учительський збір, якщо свою діяльність звернулиб на властивий шлях: Замість підривати гарно поставлені українські приватні школи ім. Грінченка — повести у відповідний спосіб освідомляючу акцію між тими українськими родичами, що посилають свої діти до чужих шкіл, щоби попереписувати їх до такоїж Труднощів у посиланні дітей до школи ім. Шашкевича. Це практично тим лекше зробити, що школа ім. Шашкевича не має у Львові свойого району, а має право приймати діти з цілого Львова. Трудноші в посиланні дітей до школи ім. Шашкевича з інших дільниць нема ніяких, якщо зважиться, що до львівських шкіл доїздить чимало дітей навіть зпоза Львова.

Зробіть цю велику благородну роботу, а будете мати в своїй школі 1000—1500 українських дітей і зробите дійсно велике, вікопомне діло. „Не руйнувати — будувати!" — мусить стати вашим девізом.

Марія Скрентовичева.

Мекдональд і національні меншости.

Допис з Бельгії.

Брюсель, 18. червня 1929.

Як і можна було сподіватись мадридська сесія Союзу Народів в справі національних меншостей не дала жадних позитивних наслідків. Зібрались, побалакали і розійшлись, а справа остала не лише не вирішеною, а ще гірше заплутаною. Представники антанти старались замяти її, або бодай відкласти на довший час, бо всім стало ясно, що за справою національних меншостей криється небезпечна справа перегляду деяких трактатів. Навіть п. Штреземан, взявши на себе голосну ролю протектора національних меншостей, мусів замовчати і приєднатись до прийняття тексту „трьох". Це сталось в наслідок довших розмов з французьким міністром Бріяном, котрий богато обіцяв, а ще більше погрожував німецькому міністрові у справі евакуації Рури.

На цьому мабуть і закінчилось би, та на нещастя невспівших ще розїхатись представників антанти (про успіх котрих трубіла майже вся права европейська преса) в англійському щоденникові „Sunday Times" появилась стаття в справі національних меншостей пера нового англійського премієра Мекдональда. В своїй статті він гостро критикує таке полагодження справи нац. меншостей Союзом Народів. Він вважає за доцільне створити постійний комітет при Союзі Народів для справ нац. меншостей, а також негайно переглянути попередні договори, бо лише ним можна скріпити змагання Европи до миру. Цих кілька широких слів викликали цілу бурю протестів і нападів правої преси антанти, а особливо тих, у котрих в цій справі совість неспокійна, а таких грішників найшлося немало. Запротестували офіціяльно: Італія, Румунія, Югославія, Польща та Чехія, лише французи неосмілившись на більше і зробивши лише „mauvaise mine" виявляють своє невдоволення при допомозі своїх і бельгійських правих орґанів преси...

Брюсельський „Le Soir" пише про це так. „Справа порушена Мекдональдом — це велика помилка, наслідки якої можуть бути дуже поважні". „Echo de Paris" зазначує, що те, чого п. Штреземан не осмілився сказати тепер, а сказав би лише після евакуації Рури — сказав Мекдональд. Це не німець перший порушує справу Альзації, а наш бувший союзник англійський соціяліст. От вам державний муж, який хоче зломити льокаріський договір...

Паризький „La Republique" пише з цього приводу так: „Стаття Мекдональда спричинила велику трівогу в европейських політичних колах, чого не можна в жадньому випадку затаїти. — Нам треба негайно навязати нові політичні нитки з Англією, бо старі з приходом до влади Мекдональда, стали хутко одна за другою рватись"... А в цей час англійський щоденник робітничого центру м. Манчестеру („Manchester Guardian") пише таке: „Якщо Мекдональд приїде до Женеви для реалізації свого проєкту в справі національних меншостей і схоче використати арт. 12. договору про нац. меншости — він буде мати таку силу, що жадна держава, жадна група не може ігнорувати цього". Отже зачалась велика буря, але скінчиться мабуть малим дощем.

Я. О.

Вічевий рух.

Бережани.

Староство в Бережанах заборонило відбути віче під голим небом в неділю дня 16-го червня ц. р. в год. 12-ій в полудне у справі розкопування могил у Потуторах, мотивуючи свою заборону можливістю нарушення публичного спокою. Тому посол Володимир Целевич скликав на год. 12·30 посольське справоздавче віче. Велика саля Т-ва „Надія" не змогла помістити маси напливаючого народу, так що більшість учасників віча битком заповнила коридори та подвіря. Посол Целевич представив зібраним справу розкопування стрілецьких могил у Потуторах та на Лисоні, подав до відома висліди своїх інтервенцій у тернопільського воєводи та завізвав народ до спокою, запевнюючи, що Українська Парляментарна Репрезентація не спічне у стараннях за привернення стрілецьких могил. Резолюція віча, в якій громадяни Бережанщини домагаються негайного перенесення стрілецьких мощів до спільної могили на горі Лисоні, перейшла одноголосно. Віче відбувалося спокійно в присутности представника політичної влади. Настрій на вічу був поважний. Та всеж по вічу дійшло до прикрого моменту, коли місцевий комендант поліції Квасневський образив голову філії „Просвіти" в Козовій Штабалюка. В тій справі зроблено карне донесення проти п. Квасневського.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Театр Чехова.

(З нагоди вистав празької групи „Художественного Театру".)

Коли десять літ тому ставили в Лондоні вперше „Вишневий сад" англійською мовою, один із представницьких критиків заявив у пресі щиро, що не розуміє ідеї цього твору. Де-ж тут трагедія? Серед безвольних, пасивних марнотратників гроша та часу находиться нараз одна енергійна людина з реальним поглядом життя і дає розумну раду: розібрати старий, мирщавий хутір і довкола нього розпарцелювати землю на хутірці, вирубати запущений, безплодний сад і використати сусідство залізничого шляху для „ближчого інтересу". А всі ті, яких він хоче витягнути з довгів, не розуміють такої простої справи і вважають його своїм ворогом, болюче зітхають і плачуть по причині трагедії, що на місце „вишневого саду" стане фабрика! „Ні, це якесь непорозуміння сучасного життя"... І англійці знизували плечима.

Всі пєси Чехова змальовують безвихідну атмосферу, в якій люди знають її причини, але не в силі з нею зірвати, тому, що занадто близько з нею. Вона розніжила їх своєю мягкою зжилися з нею. Вона розніжила їх своєю мягкою одноманітністю, сонливими ліногами і вони можуть із нею боротися тільки гострими рефлексіями, ідкими замітками. „Вишневий сад" зріс до символу: ось світ, в якому безжурно виросли покоління; нині він зарос буряном, нічого не вдіять, без нього можна обійтись, коли є защо видіхати в Париж або на Рівієру; а проте коли трёба рішитись на одно зусилля волі, щоби зірвати з ним на вік — важко якось, хоча знаєш, що це сентиментально-глупо, шкідливо і нерозумно.

Чехов найшов у своїй душі почування, що були останками спадщини його доби, перехідних 80-их років, в яких жили ще форми дворянсько-поміщицької культури враз з ненавидними формами царської бюрократії, а родився вже новий світогляд, який вірив у необхідність революції. Одна з найосновніших рис усієї творчости Чехова в тому, що він почуває невідхильність соціяльного перевороту, але не уявляє собі шляхів до нього, ні тим менше, як виглядатиме це „нове життя"; він не хоче солідаризуватись ні з сучасними формами суспільного ладу ні з революційними гаслами. Чому?

Автор „Похмурих людей" ненавидить патосу, ролі провідника і надто часто сумнівається в людину. Він вірить у поступ як утомлений романтик, який полишає його здійснення всесильній науці, [illegible] тям людства після літ, може й небавком, але нині?... Коли лише кине оком довкола бачить некультурність, темноту, міщанську впертість, недостачу сильної волі, нужденне животіння легкодухів і пройдисвітів. Ось Гаєви і Раневські („Вишневий сад") інтелігентні, чутливі люди відступають на кожному кроці перед на-пів освіченим дільцем-кулаком Лопахіним; Соня і дядя Ваня, вражливі на людську психольогію і нові ідеї, ведуть ідіотське, змеханізоване животіння у глухім кутку, щоби завдяки їхній праці міг краще жити батько Соні, туполобий, себелюбний професор; ось „Іванов", колись бадьорий, невтомний діяч, на-пів поет і красномовець, розчарований учить молодь, щоби наближувалась якнайбільше до пожаючого слимака, коли жити хоче тихо і щасливо; ось пориви „Чайки", що кінчаються безвиглядним летом...

У кожній із цих пєс повторюється мотив захоти до праці: „Життя важке — філософує Вершінін у „Трьох сестрах" — воно вражається богатьом із нас глухим і безнадійним, але таки треба признати, що воно стає щораз ясніше та лекше і імовірно недалекий уже той час, коли воно стане зовсім ясним". „Буду працювати! працювати!" підбадьорує себе Тузенбах, а інші — і таких було й є в Росії тисячі — вірять у всемогучу міць освіти, книжки, що нежданно виведе їх на ширший ледви передбачуваний шлях. А покищо, як каже Соня в „Дяді Вані" „що-ж робити? треба жити! Ми будемо жити. Проживемо довгу, довгу низку днів, довгих вечорів... будемо терпляче зазнавати спроб, насланих нам долею, будемо працювати для інших і тепер, і на старість — без відпочинку, а коли прийде наш час, ми покірно помремо і там за гробом скажемо, що ми терпіли, що ми плакали, що нам було гірко, і Бог змилується над нами..."

І ніхто з нас не знає, в яку із своїдей та проповідей своїх героїв Чехов вложив якнайбільше із своєї душі. Бо його душа так само як їхня, не завсіди згоджувалась із світоглядом. Він переживав у собі невпинну боротьбу вдачі та темпераменту з рефлексією. Його інші земляки, що відчували в собі той самий диссонанс, заглушували свою свідомість і совість алькоголем або наркотиком тісної буденщини, де отрута згодом стає ліком, бо знечулює. „Треба приголомшувати себе горілкою, картами, сплітками, спідлюватись, лицемірити, щоби не запримічувати всього жаху, що скривається в цих домах, де зганяють зі світа матерей, доньок, мучать дітей... Далі йти нема куди — лишається єдиний шлях: або переміниться у футляр, або самогубство, або покора, підчинення себе слпій долі..."

Московський „Художественний Театр", що перший відкрив і показав драматичний талант Чехова, зумів добути всю цю складну своєрідну філософію „пропащих сил" прикметами такими

На могилах героїв.

Величаво відсвяткував український Львів у цьому році память героїв наших визвольних змагань в оба дні Зелених Свят. В неділю в год. 3.30 попол. рушив похід із процесіями зпід Преображенської церкви на Янівський цвинтар. Провадив процесіям о. мітрат Базюк. Крім процесій узяли в поході участь представники українських товариств, школи УПТ., український пласт. Представники українських товариств і організацій несли вінці з відповідними написами. Співав мішаний хор ради. Купчинського й питомців духовного семинаря. На могилах героїв відправив палахиду о. мітр. Базюк в сослуженню духовенства. Патріотичну проповідь виголосив о. Полель. Опісля один курінь пласту зложив пластову присягу. Потім читали священики на поодиноких могилах між ін. і на могилі Ольги Басараб. В понеділок в такому самому порядку зпід Преображенської церкви рушив похід на Личаківський цвинтар теж в год. 3.30 попол., таксамо під проводом о. мітр. Базюка. Співали оба згадані вгорі хори. Проповідь коротку та палку виголосив о. Гаврилюк. Потім були відправи біля крипти греко-кат. крилошан й біля могил заслужених українців: Маркіяна Шашкевича, Баранських Володимира й Олександра, Омеляна Огоновського та інших. З обох походів робили кінооператори знимки.

Арештування.

До могили Ад. Коцка і Любовича, де зложено вінці, приступив поліцай, щоби зняти стяжки з написами. Тут поліція придержала 17 учеників і учениць. Арештованих перевезли автом до команди держ. поліції при вул. Казимирівській.

Англійський уряд просить Норвегію посередничити в Москві.

Англія не впустить Троцького.

Англійська кабінетна рада на засіданні займалася відносинами Англії до СРСР. Ухвалили просити норвеський уряд, який досі заступав інтереси СРСР у Льондоні, щоби цей уряд дав зрозуміти Москві, що Англія готова переговорювати в справі навязання дипл. взаємин.

Бюро Вольфа довідується, що управильнення англійсько-більшовицьких дипльоматичних взаємин розложать на 4 стадії: 1) іменування англійського провізоричного шарже д'афер у Москві та більшовицького в Льондоні, 2) конференція в справі управильнення торговельних взаємин, 3) конференція в справі поступування з діяльки пропаганди, 4) привернення правильних взаємин іменуванням амбасадорів.

Уряд СРСР відповів відмовно на предложення іменування дипльоматичним представником в Англії в Москві кап. Кенуорті. Одною з причин відмови є, що Кенуорті на публичних зборах неприхильно висловився про Сталіна.

Англ. кабінет полагодив відмовно просьбу Троцького, щоби йому позволити приїхати до Англії.

—o—

дорогими Чехову як артистові: нюансами, півсловами, натяками, недосказами та мовчанкою. Хоч в якім своєріднім російськім середовищі зростали такі ідеї та типи і хоч як добре треба знати це середовище, щоби розуміти вповні його трагедії переплітані нежданими вибухами веселощів, театр Чехова ворушить неодною своєю струною неодного з глядачів якогонебудь европейського народу. Навіть у найбільше сучасних країнах, серед найбільше ріжноманітних обставин є люди, що мучаться серед нудьги, нестерпного, змеханізованого середовища, тужать за новим життям, в яке вірять із самої потреби віри в щось краще, ніж сіра буденщина.

Що-ж торкається нас, то атмосфера пес Чехова є нам нині ближчою, ніж видається. Коли ми реагуємо проти них, то робимо це так само як коли боронимось проти закидів недостачі сили волі, ініціятиви, реального погляду на світ, плаксивого сентименталізму, незясованих поглядів на майбутнє. Чехов, що в кожного із своїх героїв умів перелити краплю спочутливої крови був тим вищим уже тоді від нас, що стоїв понад їхнім світом. Це був мистець свідомий своїх засобів і мав повне право в „Чайці" сказати про літературу: „Мистецький твір повинен безумовно висловлювати якусь більшу думку. У творі повинна бути ясно-означена думка. Ви повинні знати, навіщо пишете..."

Але він і писав лише для тих, які розуміли як немилосерно-ясно глядить він на власне життя і те довкола, що зливається з його існуванням. Невиразні обриси меляхолії та ліричних поривів він оповив серпанком ясної, інтелігентної іронії, сестри-милосерниці всіх занадто вражливих сердець серед „грубошкірих".

В осени розвязання сойму?

Варшавський „Наш Глос" п. з. „Нові вибори до сойму повідомляє, що на осінь ц. р. треба сподіватися розвязання сойму і нових виборів. Часопис здогадується, що перед розвязанням сойм скличуть на коротку сесію.

Зміна на становищі комманданта поліції у Львові.

„Хвіля" повідомляє, що в звязи з львівськими по діями наступить зміна на становищі комманданта поліції, а саме надком. Рещинський одержить якесь менше відповідальне становище на провінції.

Управа познанської вистави осуджує протижидівські демонстрації.

Управа познанської вистави на засіданні 17. червня ухвалила заяву, в якій м. і. каже, що виставу побудовано спільними заходами всіх горожан без ріжниці політичних і релігійних переконань. Створена в свято 10-ліття має показати світові, що поляки вуміють покинути упередження та злучитися під кличем державно-творчої праці. Стоючи на цьому становищі управа вистави осуджує ексцеси вуличних шумовин і зазначує, що на терені, на якому вона господарем, не допустить до якихнебудь ексцесів.

—o—

Еспанські летуни згинули?

Мадридська радіостація одержала телеграму, яка повідомляє, що англійський корабель Грельден найшов останки літака без залоги, 120 миль від Азорських островів. Здогадуються, що це літак „Нуманція". Передтим летун Франко Мельо повідомляв, що могтиме летіти далі до Ню Йорку, не причалюючи на Азорах.

Паломництво до Риму.

Марійське Т-во Молоді подає до відома учасників паломництва до Риму, що день виїзду паломництва зі Львова відложено з дня 2. липня на день 5. липня ц. р. (пятниця год. 18.35). Причина цеї зміни є та, що богато паломників наслідком заволікання й інших несподіваних трудностів з боку староств у видаванні пашпортів мимо рескрипту мін-ства скарбу не одержали ще пашпортів. Марійське Т-во Молоді віднеслось в тій справі телеграфічно до міністра внутр. справ і сподіється, що до кінця цього тижня вже всі паломники дістануть пашпорти і пришлють їх сюди найпізніше 30. червня ц. р. — Зазначується при тім, що речинець виїзду дня 5. липня ц. р. (пятниця) вже не буде відкликаний і паломництво виїде без огляду на число паломників.

—o—

Зі спортового життя.

Мистецтва Ліги.

Львів: Чорні-Гарбарня 5:3 (2:1).
Краків: Краковія-Погонь 4:3 (4:1).
Варшава: Польонія-ІФЦ 4:1 (2:0).
Лодзь: Туристи-Рух 3:0 (1:0).
Познань: Варта-ЛКС 3:1 (2:0)

Мистецтва А-кляси.

Яніна—АЗС 2:0 (1:0).
Ревера-Чорні ІБ 2:0 (2:0).
Станиславів: Гакоах-Лехія 3:0 (3:0).
Перемишль: Погонь ІБ-Польонія 2:2 (1:0).

НОВИНКИ

— **З „Рідної Школи".** Щоби баламуцтво не ширилося, Головна Управа „Рідної Школи" подає отсим до відома, що у Львові не отвирає ніякої приватної **хлопячої гімназії гуманістичного** типу. Взагалі „Рідна Школа" постановила не отвирати ніяких нових гімназій, а зате змагати до творення промислових і кооперативних шкіл і курсів. Недостачі хлопячої гуманістичної гімназії у Львові старається Головна Управа Р. Ш. зарадити іншим способом, а коли справа буде компетентною владою принята, подасться її до відома. Всякі вісти й слухи, що не йдуть від „Рідної Школи", можуть непотрібно збаламутити родичів, тому перед ними остерігаємо. — **Головна Управа Р. Ш.**

— **45 літ після матури.** Дня 18. червня ц. р. зібралися в будинку академічної гімназії абітурієнти тоїж гімназії з р. 1884. З 36 обітурієнтів, які перед 45 роками здали іспит зрілости, взяла участь у товариськім зїзді ледви четвертина: 9, а 2 оправдало свою відсутність. Між прибувшими були: президент окр. суду в Станиславові Метелля, О. Ігумен ЧСВВ Філяс, о. кан. і парох Усп. церкви у Львові о. Дамян Лопатинський, О. Бордуляк із Ходачкова, о. Іван Хавалко з Мільна, о. Іван Винницький із Заліщів, О. Лучаківський з Мостищ, О. Плешкевич, О. Гордіевський із Шманьковець. Учасники зїзду зложили на руки теперішнього директора акад. гімн. д-ра Сабата 75 зол. на допомогове товариство гімназійної молоді „Руслан".

— **До Громадян, що приймають учеників(ць) на станцію.** Всі ті Вп. українські родини, що бажають приняти на своє мешкання учеників(ць) українських фахових шкіл у Львові, зволять зголоситися до управ дотичних шкіл (українська торговельна школа, вул. Коряктів ч. 1., II. п., мужеська фахово-доповняюча школа, вул. Городецька ч. 95., жіноча фахова доповняюча школа, площа св. Юра ч. 5) та подати умови приняття (скільки учеників(ць), платня за помешкання, харчі і т. д.). — **Головна Управа „Рідної Школи".**

— **Крадуть.** В управі славної біловежської пущі, де досі скривається невистежена звірина, відкрили... зловживання директорів на 100.000 зол. Вирубували ліс і продавали для власної кишені.

— **Як з урожаєм?** Погода цього місяця поправила засіви з травня. Найкраще виглядають вони в центрі Польщі, на півдні та на Волині. На Поморі знищена пшениця. Бараболя є скрізь, але дорога, бо її замало.

— **Ледяні кригн** мали стати на дорозі одному з німецьких пароплавів на Атлянтійськім Океані. Одна з них — а було їх 33 — сягала на 60 м. понад воду і творила ледяну гору. Серед моряків трівога. Ведуть перевірку в остраху про можливість катастроф.

— **Безжурна комісія.** Чи життя в Польщі стало дорожче в квітні та травні про це досі кожний може знати хіба на підставі власних обчислень, бо урядова комісія, що досліджує кошта утримання є вічно без комплету і збереться аж після вакацій. За той час може дорожнеча стане видніша.

— **На селі недобре.** У Махові біля Тарнобжегу селянин Гразда вбив свою жінку, а відтак підпалив свої господарські будинки, щоби затерти сліди злочину. — У селі Латишки (брацлавського пов.) 22-літній парубок Петро Апсюк застрілив уночі з рушниці власницю хутора Евгенію Жабко, а коли бачив, що його зловлять сам застрілився.

— **Жертва обовязку.** У „Домі Здоровля" при вул. Дверницького у Львові трапився трагічний випадок: одна божевільна жінка, Шапіра, кинулась через вікно з І. поверха. Занятий там урядовець Теодор Дорош хотів її задержати, але не міг її втримати і перекинувся з нею на подвіря. Дорош розторощив собі небезпечно голову. Шапіра не вийде зі свого упадку.

— **Необережні шофери.** На вул. Янівській зударився трамвай з автобусом, що їздить до Янова. Автобус наїхав на трамвай і зачіпив за стовп від електричних дротів. Оба вози стояли зчіплені на вулиці кілька годин. Жертв нема, хоча було досить пасажирів; є тільки ранений... батько власника автобусу.

— **Катастрофи з усіх усюдів.** На польській станції Янувка поїзд переїхав 7 коров. — У шведській пристані Мальмо згоріли склади паперу та смарів і 25 авт. — В Індії повені нищать далі поля та села. — На пруським Поморі біля Румельсбург горять ліси; досі 6000 моргів охоплених пожежою. — У Кантоні в шпиталі наслідком вибуху в пивниці перелякані недужі почали втікати з ліжок; є більш як 100 убитих; шпиталь згорів. — Канадійський літак зачіпив біля Монтреалю за електричний кабель; летун і два пасажирі вбиті.

— **Ріжні вістки.** Американське мін-ство військових справ рішило вибудувати 162 літаків за 5 міліонів долярів. — У Ленінграді на фабриках Путілова мало прийти до заворушень; нема хліба. — Ромунія відкликала своїх 21 дипльоматичних представників з чужини, заступивши їх скромнішими заступниками („шарже дафер"), з огляду на ощадність. — У Будапешті помер від випадку з автом полковник Терещеський, що на Олімпійських змаганнях здобув титул мистця фехтування. — 27.000 дол. кари наложила поліція в Ню Йорку на чотири дами, що займались контрабандою діямантів. — У Букарешті почався 20. ц. м. міжнародній конгрес союзу протиалкогольних товариств. — У Москві помер бувш. міністр освіти у тимчасовім уряді проф. А. Мануілов. — Еспанські священики вибралися на поклін до папи літаком; по дорозі один із них правив Службу Божу при вівтарі спеціяльно підготовленім у літаку. — Священик Войтись, що вмер у Познані, записав півтора міліона зол. на фонд для початкуючих письменників, виключно християн.

— **Полекша для матерей.** Доктор Гветмі, визначний акушер, демонстрував на медичному конгресі в Ню Йорку нове вприскування, яке має той наслідок, що жінки не чувть, як родять дітей. Своє вприскування д-р Гветмі вже випробував на тисячах пацієнток з дуже добрим успіхом. Його засіб не шкодить на здоровля.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Евген Чикаленко.

В суботу насніла до нашої редакції сумна вістка з Праги про те, що в Чехословаччині помер серед важких еміграитських відносин один з найвидатніших громадських діячів Наддніпрянської України, довголітній видавець і основник передвоєнного українського щоденника „Рада" в Київі, меценат Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові, один з фундаторів українського „Академічного Дому" у Львові, останніми часами професор Української Господарської Академії у Подебрадах (Чехословаччина) Евген Чикаленко.

Покійний Е. Чикаленко родився дня 9. грудня 1861 р. на Херсонщині, де його батько мав більший земельний маєток. Середню школу кінчив у Єлисаветі а університет у Харкові. В 1875 р. арештувала його царська влада та посадила в тюрму за приналежність до Драгоманівського гуртка. Було це в часі його університетських студій у Харкові. По відбутті кари вислали його домів під догляд поліції. В часі свого побуту на селі посвятився він студіям над раціональним веденням господарства, а крім того займався і практично рільництвом. Овочем тієї праці були книжки п. н. „Розмови про сільське господарство", які розійшлися на Україні друком у числі коло мілїона примірників. Ці публікації Покійника про сільське господарство поставили його відразу в ряди найкращих наших популяризаторів.

Звільнившися від поліційного догляду, Чикаленко віддався громадській і політичній праці. Був членом таємної „Української Загальної Орґанізації", яка в 1907 р. перетворилася в „Товариство українських поступовців". Мешкаючи від 1900 року постійно в Київі, приймав Покійний діяльну участь у редаґуванні журналу „Київська Старина", а від 1906 року видавав великий український щоденник „Громадська Думка". Коли „Громадську Думку" царська влада закрила, тоді почав видавати новий український щоденник „Рада", що виходив у Київі до 1914 року, тоб то до вибуху світової війни. В часі війни мусів ховатися перед царськими охранниками то в Петербурзі, то у Фінляндії. Підчас революції вернув на Україну, де перебув дуже богато в часі більшовицько-української війни, а потім переїхав до Галичини, де проживав як конфінований польською владою у Перемишлі. З Перемишля виїхав до Карльсбаду, де лікувався, а звідси переїхав до Австрії та поселився у містечку Рабенштайні. Там дуже довго бідував. Однак скоро переїхав до Чехословаччини, куди його покликали на професора до Господарської Академії у Подебрадах. Вже на еміґрації списав „Спогади" зі свого життя, які появилися накладом Видавничої Спілки „Діло" у Львові. Ці спогади мають незвичайно велику історичну вагу, бо в них списана історія українського громадського життя за протяг останніх кількадесяти літ. Не обняті спогадами часи великої революції. Та знаємо, що в теці Покійника є ще богато богато цінного і пригідного до публікації матеріялу, а між іншим Його дневник. За величезні заслуги для українського національного відродження іменувала Покійника Львівська „Просвіта" на загальних зборах 1926 року своїм почесним членом. З Покійним зійшов у могилу один з найвизначніших громадян і один з найбільших патріотів української землі. — В. ш. П.!

З театру.

Великий Міський Театр: „Вишневий сад" А. Чехова. Виступ праської групи Художественного театру.

Одна із найпопулярніших пєс нового, передреволюційного російського репертуару притягнула вчора до театру найдобірнішу публіку, виповнивши його по береги. Можна сумніватись, чи більшість цієї публики, що не розуміла російської мови, зуміла відчути весь чар мистецької гри незрівняних акторів, з яких кожний поводиться на сцені так, немов би це була його рідна хата, де між чотирма стінами ніхто за ним не стежить і з рідкою природністю, свободою та безпосередністю.

Чималою перепоною для повного вражіння публики була тут незовсім зрозуміла атмосфера пєси. А всеж почувався на салі той настрій, який витворюють завсіди серед найбільше байдужої авдиторії великі актори. Ролі одної з найбільших артисток „Художественного театру" Крижановської, а поруч неї пані Ґреч і Лисенко були справжніми креаціями. П. Павлов у ролі Фірса відомий не від нині. Згадувати поодиноко кождого з артистів зокрема надто важко тому, що нелегко було би найти для кожного слова іншого признання.

М. Р.

З судової салі.

Відгоміи листопадових днів.

Українські студенти і студентки перед судом.

В суботу 22. ц. м. переслухано надкомісаря політичної поліції св. **Станислава Мітленера**, який щойно нині прибув на розправу з Торуня, де тепер урядує по перенесенні зі Львова по листопадових подіях. Саля майже порожна.

Зізнання свідка

С. Мітленера тягнулися цілих дві години з малим причинком. Свої зізнання присвятив свідок головно конспіративній організації УВО, її цілям, праці і згадав дещо про обвинуваченних, у яких переводив ревізії. Заявляє, що краєвим комендантом УВО має бути ніби-то д-р Роман Сушко, але не подає на доказ свойого твердження ніодного факту, кажучи лише, що він мав такі довірочні інформації про його особу. Оповідає, що *тайні аґенти опікувалися* паном Сушком, але він це дуже скоро запримітив і „вичистив" своє помешкання з протидержавного матеріялу ще перед ревізією в нього, так, що переведена ревізія не дала ніяких позитивних доказів його вини. Каже, що УВО поширює свої впливи на працю таких товариств, як „Пласт", „Сокіл", „Луг", одним словом виховує цілі кадри української молоді у ненависти до Польщі, аби при сприятливій політичній конюнктурі відорвати українські землі від Польщі дорогою збройного повстання і прилучити їх до цілости(?). Оповідає, що УВО має ніби-то дуже великий вплив на українську націоналістичну молодь — на студентство, а головно на студенток, яких УВО має уживати як куріерок у поширюванні протидержавного нелеґального матеріялу, який видає У. В. О. за кордоном. Далі УВО мала видати памятникові медалі для членів УГА, аби плекати традицію українського війська і між іншим до переведення тої цілі заангажовано оборонця д-ра Володимира Старосольського, отже він несвідомо виконує обовязки члена УВО. На питання обор. д-ра Старосольського, на якій підставі це твердить — свідок відповідає, що письма, висилані в справі вибивання памятникових медалів для членів УГА підписував спершу обор. д-р Старосольський, опісля Т-во „Молода Громада", яке обеднує бувших старшин УГА., а вкінці д-р Р. Сушко, генеральний секретар УКТОНІ; звідси ясно вже, що УВО видало ці відзнаки. Обор. д-р Старосольський вияснює, що пр памятникові відзнаки порішено вибити з ініціятиви бувших українських старшин УГА — а не УВО — і що він саме належав до ініціятивного комітету, який мав довести діло до кінця, але із-за недостачі вільного часу попросив д-ра Сушка, як бувш. українського старшину.

Зноваж помешкання обв. Кравцівної і Чижівної уважав свідок за „конспіративний льокаль УВО" на тій основі, що туди заходив д-р Р. Сушко і що обв. Чижівна пришивала стяжки до памятникових медалів, як це йому мала зізнати св. Ґешвіндова, в якої мешкали обі обвинувачені. Каже, що обі обвинувачені мали шити українські жовто-блакитні прапори, які мали ранним ранком першого листопада 1928 р. у Львові на Високому Замку і будинку університету — а вечером на церкві св. Юра. Запевняє, що картки, які йому показує предсідник, належать до обв. Кравцівної (а до яких вона не признається), хоч свідок сам не читав цих карток при переведенні ревізії в помешканні обох обвинувачених. Заявляє, що про обох обвинуваченних Процишинів мав довірочні інформації, що вони переховують револьвери і самі належать до УВО. Такі самі довірочні відомости мав свідок про те, що помешкання обв. Кравцівної і обв. Чижівної є теж „конспіративним льокалем".

На питання обор. д-ра Шухевича відповідає, що УВО під натиском українського громадянства по процесах Піпчинської, Атаманчука і Вербицького шпигунством мабуть не займається. Далі заявляє на питання тогож оборонця, що УВО спершу було зорганізоване після системи пятковой, а опісля перейшло до системи „трійкової".

Обор. д-р Старос.: Яке становище зайняло би УВО на випадок війни Польщі з СРСР?

Предсідник ухилив це питання, а обор. д-р Старосольський попросив запротоколувати цю постанову предсідника після рішення трибуналу. Трибунал прихилився до постанови предсідника.

Обор. д-р Ганк.: Пан надкомісар сказав на розправі, що помешання обвинуваченних Кравцівної і Чижівної уважав за „конспіратинний льокаль УВО" на підставі зізнань св. Ґешвіндової і сторожихи св. Ярошевої, але вони зізнавали щойно по дні 2. листопада 1928 р.

Св. ком. Мітленер не дає ясної відповіди і заперечує, щоби св. Ґешвіндова давала йому довірочні інформації про цей „льокаль". Знова св. Будний зізнав, що такі довірочні інформації про цей „льокаль" отримав від надком. Мітленера, але свідок каже, що їх отримав від іншої особи.

Обор. д-р Ганк.: Чи заквестіонування протидержавного матеріялу в якоїнебудь особи свідчить вже про її приналежність до У. В. О.?

Св. Мітленер: Ні.

Далі каже, що не знав, аби німецьке правительство виповіло право азилю для полк. Коновальця і аби вважувало У. В. О., як це зробив д-р Бенеш і каже, що провід У. В. О. таки далі в Берліні.

Обор. д-р Ганк.: Чому по відході пана надкомісара зі Львова не було ніяких арештувань за приналежність до У. В. О.?

Свідок замішався, а предсідник ухилив це питання. Також на питання обор. д-ра Шевчука чому по отриманні довірочних інформацій, що обвинувачені Процишини переховують зброю, не переведено зараз ревізії і не відобрано її — свідок не вміє нічого відповісти і каже, що це річ тактики поліції.

На тому перервано розправу до вівторка.

З життя наших установ.

Т-во Опіки над Українськими Еміґрантами в 1928 році.

В суботу, 15. ц. м., відбулися чергові загальні збори Т-ва Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові в домівці при вул. Городецькій 95 при значній участи членів товариства.

Збори відкрив короткою промовою голова Т-ва дир. Мик. Заячківський. Протокол з минулорічних зборів відчитав ред. З. Пеленський, після чого основний звіт з діяльности Т-ва за 1928 р. і перше чвертьріччя 1929 склав ген. секр. д-р Вол. Константинович.

Рік 1928 в житті цього суспільно-гуманітарного Т-ва був дальшим кроком у розвитку і поширенні його діяльности. Коли в 1927 р. Т-во полагодило 848 справ, то в 1928 р. кількість полагоджених справ зросла до 4.816 справ. Окремо бюро, засноване при тернопільському кружку в липні 1928 р., полагодило 879 справ. В першому чвертьріччі 1929 р. львівське бюро полагодило 2.152 справ, тернопільське 3.181, а самбірське 615 справ. Крім кружків, основаних в 1927 р. в Тернополі і Бережанах, в 1928 р. засновано ще кружки в Чорткові, Городенці, Раві Руській, Рогатині, Самборі, Сяноці, Станиславові і Золочеві. Найдіяльнішими були кружки в Тернополі, Самборі й Городенці. Інші кружки проявляли слабку діяльність. Т-во має свій орган „Український Еміґрант", який видає у накладі 3.200 примірників з метою інформувати ширший загал про еміґраційні справи. Т-во навязало взаємини з українською еміґрацією на чужині та спонукувало еміґрантів до самоорганізації. Досі ввійшло Т-во у звязки з українськими еміґраційними осередками в Туреччині, Франції, Німеччині, Бразилії, Аргентині, Зєднинених Державах і Канаді. З ріжних місцевостей краю одержувано домагання в справі заснування нових кружків. Однак Т-во трималося іншої основи, в першу чергу стараючись зробити рухливішими вже існуючі кружки. Поки-що Т-во робило заходи в Еміґраційному Уряді у Варшаві в справі відкриття інформаційних бюр при існуючих кружках. На жаль, досі немає відповіди на всі ті заходи, не вважаючи на обіцянки з б оку компетентних чинників. Справа відкриття інформаційних бюр затягнулася тому, що уряд став на тому становищі, що в повітових містах існуватимуть самоврядні порадні для еміґрантів, а товариства можуть мати свої бюра тільки в більших містах.

В минулому році еміґрація в Европі йшла головним чином до Франції, а в дуже малій кількости до Німеччини. До країв заморських ішла еміґрація до Канади й Аргентини, а в дуже малій кількости до Зединених Держав.

Т-во брало участь в підготовці фахових сил для еміґраційної ділянки. В 1928 р. відбувся у Вейгерові еміґраційний курс, в якому брало участь 7 кандидатів, висланих Т-вом (в тому 4 на державний кошт, а 3 на кошт Т-ва і власний). Окремо відбувся курс при централі Т-ва у Львові для підготовки майбутніх управителів кружків та інформаційних бюр Т-ва. Відпоручником Т-ва в Еміґраційній Раді став голова Т-ва дир. М. Заячківський. Крім того Т-во мало 2-ох відпоручників у Міжтоварискій Раді у Львові, створеній з 4 еміґраційних товариств (2 польських, 1 українського й 1 жидівського). Ця Рада займається зясовуванням еміґраційних справ перед урядом та порозумівається щодо спільної акції в еміґраційних справах. Т-во стало теж членом „Еміґраційного Дому", який має повстати у Львові. Українське Т-во заступають там дир. М. Заячківський і д-р А. Говикович.

В 1929 р. діяльність Т-ва значно поширилася, на що вказує згадана вже кількість полагоджених справ в бюрах: львівськім, тернопільськім і самбірськім. В ц. р. відкрито інформаційне бюро в Станиславові поки-що виключно для членів Т-ва, поновивши заходи в уряді щодо відкриття загально-інформаційних бюр у Станиславові, Самборі і Луцьку. Віцедир. Еміґр. Уряду обіцяв прихильно полагодити справу бюр в Ста-

ни...лавові і Луцьку, ставлячи Самбір під знаком запиту.

До видання приготовлено українсько-еспанський самоучок (для емігрантів до Аргентини), який появиться протягом 1929 р. Готовими до друку є інформаційні книжечки про Канаду й Аргентину. На р. 1929 приготовлено відкриття кружків у Перемишлі, Старім Самборі, Луцьку, Бремяниі, Дубні і Кошні. Т-во дало ініціятиву до створення товариств опіки над емігрантами в Парижі й Берліні та звернулося до канадійських земляків з пропозицією створити в Канаді українське кольонізаційне товариство. В проекті є створити товариство опіки над емігрантами в Аргентині (Буенос Айрес). В першому чвертьріччі Т-во удалило другий еміграційний курс у Львові. Т-во є членом Міжнароднього Бюра Праці в Женеві при Союзі Народів.

В останніх двох літах проявилося помітне зацікавлення працею Т-ва в наших громадських колах, та своє власне завдання може воно сповнити тоді, коли те зацікавлення в громадянстві та його співчування буде загальне.

В імени Контрольної Комісії склав звіт рад. П. Берест, відносячи зразкове ведення рахунків і цілого діловодства та ставлячи внесення на уділення абсолюторії.

В дискусії перший забрав голос директор львівського відділу Емігращийного Уряду д-р Вишиньский, зазначуючи добрі взаємини між Т-вом і львівською експозитурою Емігр. Уряду та видатну і корисну діяльність Т-ва. В дальшій дискусії забирали голос пп. Рудий (зі Самбора), Ковальський і Гурин (зі Станиславова), д-р Гошкович, ред. Пеленський, о. мітрат О. Баран й ін. Пояснення давали дир. Заячківський і д-р Константинович. Довша дискусія розвинулася над справою запомогання духово-культурних потреб і душпастирства для наших емігрантів в Німеччині і головно у Франції. Дотеперішні заходи для злобуття пашпортів для наших духовників були безвисліднимн. Д-р Вишиньский обіцяв полагодити цю справу, наскільки вона входить в його обсяг діяльности. Ред. Івашко, порушивши справу опіки над нашими емігрантами в Німеччині, Франції й Аргентині, висловив побажання щоби Т-во дало ініціятиву до створення українського кольонізаційного товариства для регуляції української кольонізації в заморських краях. Відтак дир. Заячківський в імени Ради Т-ва висловив сердечну подяку з-рові Константиновичеві за всебічне, безкорисне і успішне ведення справ Т-ва на становищі генер. секретаря. Громкими оплесками збори засвідчили свою солідарність зі становищем Ради.

На місце уступивших членів Ради і Контр. Комісії збори вибрали одноголосно: а) до Ради: о. мітр. Ол. Балюка, о. крил. Д. Садовського, дир. Ів. Сполітакевича і д-ра Вол. Константиновича; зист. членів Ради: дир. Ол. Костика й інж. Ром. Семчишина; б) до Контр. Комісії: дир. ом. Сапіча, дир. Мих. Лазорка і рад. П. Береста.

Рада Т-ва конституувалася на своїому засіданні 20 п. м., вибираючи головою дир. Миколу Заячківського, 1-им заст. голови о. мітр. Олексія Базюка, 2-им заст. голови сен. Володимира Дениковича, ген. секр. д-ра Володимира Константиновича, заст. секр. ред. Зиновія Пеленського і касієром дир. Івана Сполітакевича.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Понеділок 23-го, г. 7·30 веч. „Дядя Ваня" Чехова. Вистава театру Станіславського.

Вівторок 25-го, г. 7·30 веч. „Брати Карамазови" Достоєвського. Остання вистава театру Станіславського.

Малий Театр:

Понеділок 24-го, г. 7·30 веч. „Пігмаліон". Гостинний виступ А. Венгерка.

Вівторок 25-го г. 7·30 веч. „Пігмаліон". Гостинний виступ А. Венгерка.

Кіна.

„Аполльо": „Батьку! Капітан Сорель і його син".

„Кольосеум": „Жінка з бичем".

„Лев": „Дикі мурави" (Дж. Куген).

„Люна": „Демон копальні золота".

„Марусенька": „Блакитний вальс" (Штравса) і „Каруселя смерти".

„Оаза": „Жертва кабарету Гонг-Конг".

„Палас": „Цісарський післанець" (Бартольомео Пагано).

„Пан": „Засуджені" і „Наречена з примусу".

„Пасаж": „Стій!" (Еді Подьо) й американська комедія та Гомонтів тиждень.

„Утіха": „Знак Зорі" (Дуглас Фейрбенкс).

„Фатаморгана": „Царський курер" (Жюль Верна) з Наталією Коваленко, Мозжухіним і Гайдаровим.

„Химера": „Осміх сонця".

Програма радіо.

Вівторок 25-го.

Льондон (358). 22·40 Камерний концерт.

Париж (1744). 21·53 Концерт.

Берлін (475,4). 20·00 „Осінні маневри" оперетка.

Відень (519,9) 20·00 Релігійна музика. 20·45 Оркестра мандолінова.

Мілано (504,2) 22·00 Концерт тріо.

Рим (442,8) 21·00 „Весталка", опера Спонтині.

Будапешт (555). 19·30 Мадярські пісні

Ленінград (1000). 19·00 Опера.

Москва (1442,3) 19·30 Оперова музика. 19·00 Опера зі Станіславського „Студії".

Харків (1680). 18·00 Камерний концерт.

Київ (775). 19·00 Концерт молодих українських композиторів.

Варшава (1395,1). 15·0 Французька музика.

Краків (314,1) 19·50 Трансмісія з паризької опери.

Кошиці (265,5). 17·10 Концерт.

Український Театр під дир. Ів. Когутяка.

Миколаїв:

Середа 26.VI. „Пташник з Тиролю", оперетка.

Четвер 27.VI. „Чесна Зузанна", оперетка. 3—?

Новий Український Театр дир. П. Карабіневича.

Сьогодні:

26.VI Чесна Сузанна.

27.VI Тітка Чарлея.

Готується до постановки: „Доріна", „Весілля при дзигарику" і „Захар Берхут". До Театру заангажовані: артистка Театру Львівської Кооперативи і Т-ру п. Стадника п. Бенцадева, п. Цисикова, а також диригент тихих театрів п. Цісик. 2218 9—?

Вписи до 4-о кл. школи вправ (дівочої) при III-ій Д-рж. Сем. учит. жін. т. Львові вул. Стрийська ч. 3/1 пов. (бічна Ісаковичів) відбудуться в днях 28-го і 29-го червня 1929 р. в год. 9—12 рано і 4—6 попол. 2286 3—3

В гімназії Рідної Школи УПТ. ім. О. Маковея в Яворові відбудуться вступні іспити до I. класи дня 28. червня п. р.; іспити до вищих клас будуть у днях від 25. червня до 27. червня п. р. Рівночасно подається до відома, що при гімназії є „Бурса ім. Івана Франка", де міститься сто учеників, та що місячне удержання виносить 40 до 55 зол. — **Дирекція гімназії.** 2246 2—2

З Дирекції прив. дівочої учит. семінарії „Рідної Школи" у Львові, вул. Мохнацького ч. 12. — Вступні іспити на I. курс дня 25. червня о 8 год. рано, на вищі курси дня 27. і 28. червня, згадано по нагаших дня 3. і 4. вересня. Початок шкільного року дня 3. вересня. **Управа семінарії.** 2205 1—2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

МДІ бравдодєтки, також іншу біжутерію поручає дешево Домбровскі-Розважевскі, Львів (Готель Жоржа). Тел. 7—29. 1866 49—?

ГРЕБЕНІВ, ПАНСІОН „ЗЕЛЕМІН" поручає сонячні покої з балькончиками. Харч добрий. Ціни помірковані. — Згодошення приймає: інж. Коцаневич, Гребенів 2190 1—10

ПЛЮТЕ КАМЯНЕЦЬ до винайму в лавці і сирни комнати з удержанням — Ольга Чапельська, Дрогобич, вул. Стрийська. 2204 1—1

ВІДСИ на ТОРГОВЕЛЬНІ КУРСИ Й ГІМНАЗІЙНИЙ КУРС вул. Личаківська ч. 34, однорічний і піврічний відбуваються щоденно від год. 10-ої до 2-ої і від 3-ої до 6-ої поп. 2206 1—1

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст венер. сечових, серця і молодих

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентгеном. 19—24

Науч. Заведення З. Ольшевського ЛЬВІВ, вул. Куркова ч. 38. Тел. 31-14 приймає від 26. VI.—2. VII. 1929. виключно від год. 9—12 і від 16—18 з виїмком неділь і свят. ВПИСИ до 1-річної школи кушенського приготування: на 2-літні курси торговельно-господарські; на річні і 5 міс. торговельні курси, на курс стенографії, на також писання на машинах. В школі вместається чесне за дітьми уряднків і державних рунів. Для незаможних відрічники зі шкільної бібліотеки.

УВАГА: Вистава праць учениць 2-літніх торговельно-господарських курсів з виділу крамництва і бюра відбудеться в днях від 27. VI — 1. VII 1929 року в год. від 9—12. і 16—18. 2299 1—3

Д-р Роман Комаринський

веде адвокатську канцелярію

в Городенці (проти Суду).

2251 3—3

Комплєтні накриття

столові з права хінського срібла, срібла і альпаки по найнижших цінах тільки у **ГРИНБЕРГА, Львів, Свентуславa 4.**

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на сплати від десятків літ у цілім краю західна фірма **Іван Зельтенрайх, Львів,** пл. Марійська ч. 5. Купую бриланти, золото срібло, платчу найвищі ціни. 3167-?

ЦЕГЛУ СИХІВСЬКУ першої якости по цінах конкуренційних доставляє вагонами. — Я. Найкевер, Львів, вул. Стрийська ч. 26. Телеф. 48—37. 2289 3—3

ПРИЙМУ дві панночки з вищих клас гімназій або семінара на станцію. — Адреса: Адміністрація „Діла" під „Станція". 2301 1—3

Ширіть наш часопис!

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10.

Ч. 140 (11.481). Львів, четвер 27. червня 1929. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею:
В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леїв, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Нові успіхи.

Львів, 26. червня 1929.

Ватиканський Рим росте в силу, йдучи від успіху до успіху, закріплюючи свою владу, поширюючи свої впливи. До останніх його успіхів годиться зарахувати розвязку римської справи і конкордат з Італією, конкордат між Прусією і Ватиканом, порозуміння з мексиканським урядом та приготовлюваний конкордат із Румунією.

В центрі цих осягів стоїть найбільший і найвеличавіший з них: розвязка римської квестії. Всі інші осяги в порівнянні з ліквідацією 60-літнього спору і відчуження між двома Римами: ватиканським і квіринальським — є побічного значіння, є в значній мірі льогічним вислідом головного досягнення. І зовсім природно, бо розвязка римської квестії привернула суверенність духовного Риму, зміцнила його авторітет, наглядно засвідчуючи зростаючу силу Ватикану. А сильний вже тим самим є бажаним контрагентом, а тимбільше союзником.

Капітальний ватикансько-фашистівський осяг не пройшов гладко. Хоч ватикансько-католицький універсалізм та італійсько-фашистівський імперіялізм є в загальному гармонійними тенденціями, то все-таки їх тактика і навіть цілі можуть перехрещуватися в деяких точках, можуть відхилятися від себе і навіть собі перешкоджати. Католицький універсалізм має свою стару традицію, свою віками вироблену і перевірену тактику, тоді як молодий фашизм є твором недавнім, є суспільно-політичним світоглядом, що ще шукає шляхів, що ще виробляє свою тактику. Змагаючи до можливої і — розуміється — компромісової розвязки римської квестії, обережний Ватикан мусів пильно вважати на те, щоби не впасти під розгонові колеса фашизму, щоби не стати одним із коліс у фашистівсько-імперіялістичній машинерії, щоби не відтрутити від себе інше-національні католицькі чинники, щоби не скотитися з позицій універсалізму. Подібні вагання мусіли проявлятися і серед фашистів. Справа по обох боках зосередкувалася в питанні: хто кого вкінці осідлає і тим чи іншим способом заставить служити своїм інтересам. Тому то так довго розглядано по обох боках усі складові частини наміченої розвязки, тому то і після підписання латеранських трактатів оба контрагенти робили відповідні застереження.

Менш-більш перед місяцем, безпосередньо перед ратифікацією латеранських трактатів, виголосив Муссоліні велику промову в „парляменті", займаючись історичним переглядом римо-ватиканської проблеми та роблячи фашистівські застереження на маргінесі підписаних трактатів.

Зупиняючись над відношенням Риму до Ватикану, сказав Муссоліні, що „та релігія народилася в Палестині, але католицькою стала в Римі. Колиб була остала в Палестині, то мабуть булаб одною з численних сект, що розквітали в тих сторонах і мабуть була би згасла без сліду". Виходячи з такої концепції католицтва, підкреслюючи факт, що свій універсалізм католицтво завдячує імперіяльности римсько-византійських імператорів, щоби опісля їхню владу осідлати і з Риму над ними виконувати своєрідну суверенність в ім'я божого післанництва. Французька революція і зріст уніфікаційно-відродженських тенденцій в Італії фактично поклали край дальшому існуванню папської держави. В наполеонській добі папство в тій чи іншій формі робить уступки Наполеонові в основних питаннях своєї влади. В рр. 1815—1870 існування папської держави було залежне від чужої допомоги. В 1871 році наступає погребання світської влади папства, одначе — на думку Талєйрана — це була груба помилка, бо „знищення світської влади пап і приєднання римської держави до цісарства було дуже важкою помилкою. Голова такої універсальної релігії, як католицька, потребує безоглядної незалежности, щоби могти безсторонньо виконувати свою владу". Стан після 1871 р. був ненормальний. Цілими десятками літ роблено спроби щодо розвязки римської квестії, одначе безуспішно. Останньою такою спробою перед інсталяцією фашизму були заходи Орляндa в 1919 р. після прогнання революцією Каранци мексиканських епископів. Переговори Орляндa зайшли вже були дуже далеко, тільки його упадок перепинив розвязку римської квестії. Муссоліні зазначив, що Орляндо робив далеко більші уступки Ватиканові, як він.

Фашистівська революція — говорив Муссоліні — мусіла стати око в око з римською проблемою під грозою безрадности. Розвязок було три: або признати гарантійні права, або дальше тривати в давній атонії, або вкінці рушити в повному обемі всю проблему". Ніхто не знав, які мають бути границі римсько-папської держави. Фашисти зупинилися на сучасних границях Ватикану. „Ніяка інша територія не переходить до Ватикану поза тією, яку вже сьогодні (Ватикан) має, а якої ніяка сила на світі, ніяка революція не могла би йому відібрати. Отже **не знижується** триколірового прапору, тому, що його там ніколи не всаджено. Ніякий італієць, якщо сам добровільно того не захоче, не буде підданцем тієї держави, яку ми створили з нашої спонтанічної волі як фашисти і католики... **Ми не воскресили світської влади папів, ми її погребали... Ми не знищили нашого рісорджіменто, ми його доповнили".**

Видно, що угода з Ватиканом, не вважаючи на авторітет її творця, не викликала загального захоплення в фашистівських радях, коли Муссоліні був примушений виступити з оборонною промовою. Паризький „Тан", навязуючи до цієї промови, згадує шенбрунську проклямацію Наполеона, в якій цісар французів признав конечність резвдування папи у Ватикані, щоби **той міг спомагати його заходи у внутрішній пацифікації і зовнішній експанзії.** Ту саму тенденцію має фашизм, шукаючи в розвязці римської квестії помочі у внутрішній пацифікації і зовнішній експанзії.

Та найбільші розходження між католицьким універсалізмом і фашистівським імперіялізмом зазначилися в моральній ділянці між католицькою і фашистівською моральністю. І тут є головне джерело можливої кризи. В справі виховання молоді фашизм стоїть на суверенно-ексклюзивному становищі. „Інший режім — говорив Муссоліні, — режім не наш, режім демо-ліберальний, якім погорджуємо, міг би уважати корисним зрезигнувати з виховання молодих генерацій. Ми ні. В тій ділянці не знаємо дискусій. Навчання мусить бути нашим".

Правда, ділянка виховання входить в склад конкордату, а не має безпосереднього відношення до розвязки римської квестії, але папа в своїй репліці зазначив, що нарушення конкордату є одночасно нарушенням самого пакту, що вони творять нероздільну єдність, що разом стоять і разом падуть. В основних справах, як справа подружжа чи виховання, Ватикан не піде на ніякий компроміс. Виховання в першу чергу належить до церкви і родини, а аж опісля до держави.

Тут, головно в ділянці виховання молоді, в тому: чиїм має бути найближче покоління — уміщовлюється суть універсально-католицьких і фашистівсько-імперіялістичних розходжень. Тут пєується гармонія між обома Римами, тут містяться зародки майбутніх конфліктів. А ціла справа зводиться до питання: хто кому має служити в осягненні його остаточних цілей, хто кого осідлає. А все-таки не зважаючи на ті розходження, ратифіковано латеранські трактати, терпеливо лишаючи часові дальшу розвязку суперечностей.

Угода між Ватиканом і Квіриналом, угода, перетикана обопільними застереженнями, причинилася до зросту сили й авторітету ватиканського Риму. Тріюмфуючий Ватикан іде від одного успіху до другого. Перед ним, після латеранських трактатів, скорилося не лише воюючe мексиканське „масонство", але й інші держави, навіть некатолицькі, як Прусія і Ромунія, навіперед намагаються дійти до згоди з римським центром. Звязавшись з усіми державами мережою конкордатів, ватиканський Рим сподіється і будючий фашизм нагнути до своїх цілей

Від висоти ощадностей,
відданих до вжитку українським економічним установам залежить наша економічна самовистарчальність і незалежність.
Тому складайте свої ощадности в
Кооперативному Банку „ДНІСТЕР"
у Львові, вул. Руська ч. 20.

ЗАМІТКИ і ВІДГУКИ.

РЕВНІ ОБОРОНЦІ.

Допис із Черновець, поміщений в нашому органі з 5. ц. м. під написом „Без основних змін", вивів з рівноваги нац.царанистів української народности, в першу чергу п. посла Костя Кракалію. В українському органі цієї ромунської партії, в „Хліборобській Правді", виписано на адресу нашого дописувача цілу низку неперебірчивих слів, не опрокинувши ані одного суттєвого закиду. Гівається п. Кракалія, що наш дописувач підписався тільки ініціялами Т. Б. і твердить в угоду своїм хлібодавцям, що той допис переповнений „клеветами і брехнями" та підмальований перфідною злобою".

На виправдання своїх самопевних тверджень не подає „Хліб. Правда" ніяких переконуючих аргументів. Наш дописувач стверджував згідно з фактичним станом річей, що „нічого не зроблено досі в шкільництві і церковній справі". На те відповідає „Хліб. Правда", що тут

„видно злобну душу, бож загально відомо, що в шкільній справі *прийшло до порозуміння* між українськими послами і міністром освіти, а іменно в той спосіб, що *українські школи отворяться в тих громадах, яких населення цього буде жадати*".

Отже українська принципка нац. царанистів радіє порозумінням з міністром освіти і похвалює вимогу, щоби батьки вимагали заведення української мови навчання в школах — згідно з польським язиковим законом з 31. липня 1924 р., на основі якого ліквідовано різними способами півтретя тисячі українських шкіл. Чи пп. Кракалія й Андріящук є такі наївні, що не розуміють того, що така вимога має подвійну мету: 1) відсунути на необмежений час привернення в школах української мови навчання і 2) створити вентиль для всяких зловживань в тій ділянці. Прислухатися до бажання широких мас — це основна вимога демократичного ладу. Але не в справах самозрозумілих й основних, не в справах *привернення*, незаконно ліквідованого шкільництва. Привернути те шкільництво — це імперативний наказ кожного демократичного уряду без спеціяльної вимоги населення і послів. Від „порозуміння з міністром освіти" до здійснення цього основного права кожної нації ще дуже великий крок.

„Хліб. Правда" в реакційній обороні своїх хліболавців зі шкіри вилазить, горлаючи:

„Найближчий час докаже, що відносини в Ромунії не остались без основних змін і що наступлять зміни в користь українського народу в Ромунії".

Будемо щиро радіти, коли „найближчий час" справді щось докаже, але — на жаль — поки-що нічого не доказано, і це стверджував наш дописувач. Великих надій на основні зміни відносно українців під ромунською владою не мають навіть українські члени урядової партії, ті самі, які болотяними словами обкидають нашого дописувача. Таж на тиждень перед цею знаменитою обороною „найдемократичнішого уряду" та сама „Хліб Правда" писала:

„Весь Букарешт і прочі части дивляться на нас *злобним оком, а це не поліпшить нашої справи, а погіршить... У такім стані всякі наші домагання в Букарешті не так залагоджуються. Це найкраще відчувають наші посли в Букарешті*".

А на маргінесі цих резигнаційних слів українського органу урядової партії черновецький „Час" пише:

„Знов проминув один рік без науки української мови в народніх школах (чому „Час" обмежується тільки до „науки української мови" і лише до „народніх шкіл" — це вже його тайна! — Ред.). Український народ остався знов із обіцян-

ОСИП СТЕФАНОВИЧ
РАНІШЕ РОМАН ЗУБИК
ЛЬВІВ, ВУЛ. ГАЛИЦЬКА Ч. 16.
ВОВНЯНІ НОВОСТИ
ДЛЯ ПАНЬ
на ПЛАЩІ, КОСТЮМИ і СУКНІ.
ШОВКИ
у великому виборі.
ВОВНИ АНГЛІЙСЬКІ І КРАЄВІ
на мужеські одіння.

ками, *цим разом націонал-цараністичної партії.* Справу протягали обіцянками до вакацій. Справу української школи звязало правительство з цілим комплексом меншостевого питання..."

Парлямент не буде вже довго радити, а „коли ще в цій сесії не буде полагоджене питання меншостей, то *справа української школи буде відложена* **ad calendas graecas.**

При тому зовсім слушно зазначує черновецький щоденник, що справа української школи є одночасно складним питанням українських підручників (попередні підручники знищено! — Ред.) та українських учителів.

Від себе зазначуємо, що нац.-цараністичний уряд не потребує творити нічого нового, щонайменше на Буковині. Там там існувала до приходу румунів сітка українських народніх і середніх шкіл та українські катедри на університеті. Все те беззаконним способом знесено одним почерком пера міністерським розпорядком. Нехай-же цараністичний уряд „законности і ладу" приверне таким-же порядком наше культурне добро і в „найближчому часі" докаже, що наступили основні зміни в користь українського народу під румунською владою. А тоді ми готові принати без зайвих образ всі неперебірчиві епітети на адресу нашого дописувача за нього і за себе.

Інші закиди „Хліб. Правди" на адресу нашого дописувача торкаються таких прикрих внутрішнього румунського життя, які для наших читачів не мають ніякого значіння. Напр. п. Какалія каже, що „найпідлішою клеветою" є твердження, що в протиукраїнській кампанії починає брати участь також нац.-цараністична преса. Для підтвердження сказаного пояснює нам, що офіційними органами нац.-цараністичної партії є „Дрептатеа" і „Таранісмул", а „Курентул" є органом „короля шантажистів" П. Шейкару, який — мовляв — не є членом нац.-цараністичної партії. Наш дописувач не твердив, що „Курентул" є офіц. органом нац.-цараністичної партії, тільки, що цей орган притикає до нац.-цараністів уже хочби тому, що „король шантажистів" Шейкару вийшов послом завдяки нац.-царанистам.

„Злобною брехнею" називає „Хліб. Правда" замітку нашого дописувача про присилку війська в деякі українські села, бо „правдою є, що в ці села вислано *більші відділи жандармів...*"

Дозволимо собі запитати п. Какалію, чи між військом і „більшими відділами жандармів" є справді така велика і сутня різниця, щоби користуватися такими „міцними" висловами, як „найпідліша клевета", „злобна брехня" і т. і.?

Зясованого вгорі хіба досить, щоби на основі таки черновецьких органів, а в тому й „Хліб. Правди", виказати, що правда не на боці п. Какалії й інших комбатантів румунських нац.-цараністів, але на боці нашого дописувача. Вибраний при підтримці нац.-цараністів Шейкару та ліберали вже вспіли відповідно настроїти „весь Букарешт", а в тому й урядові кола, „а це не поліпшить нашої справи, а погіршить".

Уряд щонайменше відтягає полагоду шкільної справи, мабуть чекаючи хвилі, коли уступить своє місце іншим, які не матимуть зобовязань з Альба Юлія. У румунських політичних колах уже відбувається рух в напрямі повалення уряду Маніва. Регенція викликала лондонського посла Тітулеску, щоби порадитися у важних державних справах. З цими порадами у Букарешті вяжуть важні зміни в уряді. Одночасно ґен. Авереску скликує виконавчий комітет своєї партії, Братіяну нараджується зі своїми приятелями, а Філіпеску, що пропагує диктатуру, теж скликує наради своїх прихильників. Зовсім зрозуміло, що в таких умовах у Букарешті не так полагоджується вимоги українських цараністичних послів.

Розвязання „Згоди" в Кракові.

(Допис з Кракова.)

„Червіньско-руска організація Згода", яка при великому розреклямуванні польської преси розвивала жалюгідну діяльність, хотіла всетаки „прославитися" чимсь „більшим" і в дні 9. червня заповіла відоме віче в Кракові. Цей виступ „Згоди", як про те писалось в „Ділі", з її карикатурним керманичем Перецем на чолі, цілком не повівся. Завдяки смілому й рішучому протестові українського громадянства й студентства розвязано віче. Найбільше причинився до того речник студентства п. Ґ. Яворський, який у добре продуманій промові дав знамениту відправу всім тим, що за чужий гріш хотіли йти шляхом „хлібоїдщини". У відповідь на компромітуючий дебют (у публичному значінні) „Згоди", краківське Староство Гродське зліквідувало в кілька днів пізніше це опереткове товариство.

Слід зазначити, що головний покровитель „Згоди" — краківський „Курерок", накинувся з нагоди розбиття віча з питомим собі шалом на українське студентство. „Курерок", який у відношенні до українців не перебирає у ніяких засобах, став намовляти цим разом поліцію і сенят університету в Кракові до приноровлення репресій супроти нашого студентства. Щоби осягнути можливий успіх, цей бруковий орган подав неправдивий опис віча, називаючи українських студентів рад крайними націоналістами, то знова „сельробами" й обвинувачуючи їх у протидержавній діяльности. Та це нічого не помогло і „Згоду" таки розвязали.

І-ий Міжнародній Конгрес книгозбірень і бібліографії в Римі.

(Допис з Риму.)

Рим, 20. червня 1929.

Це, може, один з найбільше живих та інтересних конгресів, що останніми літами по війні так часто відбуваються в ріжних кінцях світу. І книгозбірня, навіть найменша, і бібліографія, навіть найпростіша — це дуже живі речі, коли в них працюють **живі люди,** коли з них користають **живі люди,** коли їх творять **живі люди.** А живим є той, хто вміє зрозуміти основну ціль, ідею та джерело замислу творця книжки; хто вміє найти у книжці хочби дрібну точку для якогось нового висновку життя; хто вміє книжкою і невидючого видючим зробити.

Найкращі представники книгозбірень усіх далеких кутків світу зібралися тут у „вічному місті", що постійно на руїнах завмерлого життя — нове життя творить і нам славянам від віків із цих руїн-могил видимими і невидимими струмками нові життетворчі сили дає. Повна сумішка мов, европейських і навіть Далекого Сходу. Але учасники вміють все найти спільну мову для порозуміння і для вирішення фахових справ. На це вони й є „книжники". На конгресі було 16 секцій, що обіймали питання: клясифікації книжок і спеціялізації їх спису, норми опису книжок, бібліографію періодиків по дисциплінам, міжнародній бібліографічний кодекс; **книжка італійська** і а) її вплив з італійських книгозбірень на книжну витворість світу, б) бібліографічні досліди в Італії, в) мистецтво друкування книжок, г) давна книжка італійська поза межами Італії, д) організація бібліотекарів у Італії, е) спеціяльні книгозбірні в Італії (військові, музейні, для сліпих), з) обєднання італійських бібліотек менших міст в одну королівську в Римі; видавання і збирання книжок, статистика книгозбірень і активність поодиноких, людова книжка, будова і виаїнування книгозбірень, обовязковий примірник і дари, міжнародні курси і вимінa бібліотекарів, професійні справи, міжнародні відносини, осередки бібліографії, статистика книжної продукції.

Але ще більше поза конгресом є праці при оглядинні вистави давньої італійської книги (від V-го віку) в палаті королеви-матери, або Ватиканської книгозбірні з її безмірними багатствами і прекрасними уряджіннями, вистави давньої і

М. БРИЛИНСЬКИЙ.

ЛИСОНЯ.

(Спомин.)

(Продовження.)

Наш відтинок також обробляють, але рідше; мабуть оставлять нас в спокою. Зате сипляться кулеметні серії, як рої розгніваних бджіл, густо пакують крісові вистріли. З Потуторів виїхало дорогою панцирне авто. Посунуло, як великанська черепаха. Заквакали його кулемети. Мої стрільці на радощах повилазили аж на верх і давай гатити в потвору. Що ти йому зробиш? Підїхало аж до окопів... Але вже бе наша батерія. Падуть гранати на ліво й право, перед і за автом. Стрільці кленуть гарматчиків. От нездари! Вертає авто поволи. Тарахкотять кулемети. Авто скрилося за поворотом дороги. Через пів години вилазить знова. Ще раз та сама історія. В половині дороги авто стануло. Щось зіпсувалося. Батерія бе як скажена; стрільці, коби змога, побігли би до нього голіруч. З авта вискочив хтось (молодчина), щось там зробив-направив і скрився. Стрільці мало не плачуть, гарматчиків були би пороздирали, якби їх в руки дістали. Вже авто не квакає; звільна вицофується. І вже більше сьогодні не вилазило...

А на Лисоні пекло. Гора клекоче, вариться. Дим і вогонь. Вибігають утікачі, входять до ліса частини, які йдуть у протинаступ, або на підмогу. Все те проковтує ненаситна Лисоня. Тих частин, які йдуть лісом, ми, розуміється не бачимо, лише ті, що йдуть від дороги. Пропадають в лісі гурти, цілі купи, розстрільні. Гуде і на право, у турків.

Вже й пізне пополудне. Бачимо, як з яру від дороги, під горб на Лисоню, йде розстрільна. Що за лихо? Невже воно так зле? Бачимо піших людей, цілу довгу лаву, які мають у руках щось довгого, що в західному сонці сильно виблискує-ся. Невже пускають вже останню резерву, пустили кавалерію пішки в бій? І вони так собі відважно пхаються з голими шаблями на кулі та штики? Браві хлопці! — Праве крило розстрільної зачало завертати і вирівнювати лінію фронтом до ліса. Йдуть швидко. Вже пропали в лісі. Нас огортає подив для відважних кавалеристів, а заразом неспокій. Це все може дуже але скінчитися. Що то може ще та ніч принести? Відворот? До привилеїв він не належить. Вже куди краще йти вперід.

Щойно на другий день довідалися ми, що це була всеж таки піхота, німецька, а довгі, блискучі предмети в руках, це були невеликі кріси з довгезними німецькими штиками.

Тоїж ночі обсадили німці, всуміш з нашими стрільцями, тую позицію від Золотої Лини в сторону Лисоні. (Мій відтинок йшов від ріки на полудневий захід).

Цей день був таксамо горячий. Та сама сценерія слідуючого в черги акту тої страшної драми, якої наголовок був: боротьба за Лисоню. Знова підсувалося панцирне авто. Вже й нас зачали засипувати гранатами та шрапнелями. Сонце припікало, в горлі висихало. На право, на Диких Ланах йшли також вперті бої. Мій відтинок аж до Диких Ланів був розмірно щасливий, бо боронила його заліва Золота Лина. Міст через ріку до Посухова був у моїх руках. На випадок прориву, мав вилетіти у повітря.

Ще далеко було до вечора, коли ворожі лави пішли в наступ на цілій лінії, від ріки почавши. Йшли раз, другий, третій. За другим наступом, німці, які всуміш з нашими займали лінію від ріки в сторону горба, не витримали. Покидали наплечники, кріси та пустилися втікати. Богато їх потопилося в Липі. Оба останні наступи відбито. (Наші стрільці чванилися опісля, що всеж таки витримали, хотяй німці повтікали. А німецький жовнір був для австрійського прикладом. (Богато помогла тоді моя сотня, яка безпосередньо не атакована, могла чудово бити з боку по наступаючих лавах. Уживали собі цілий час оба кулемети, що були при моїй сотні.)

II.

Все те врешті скінчилося. Кілька днів був розмірний спокій. Одної ночі вийшли ми з окопів і перейшли мостом за ріку. Сотня залягла в ярку, як курінна резерва. Яром тягнувся поперек гостинця, який в тому місці був перерізаний великим каналом для спливу води. Здавалося, що побудемо тут довший час. Значить, треба влаштуватися. По ночах йшла горячкова робота при будові землянок. Миршаво вони виглядали, але всеж-таки була сяка-така охорона над головою (в полі, де нема ніякого захисту, охороною видається навіть полотно шатра). Крім того мусіла кожної ночі більша частина сотні виходити в сторону першої лінії і копати другу, третю, рікні лучбові рови, перекопувати гостинець, тощо. Робота була велика й вичерпуюча. Днем не можна було спати, бо цілий час стояли ми під густим обстрілом ворожих батерій. Головно денервували бризантові гранати, що не розриваються глибоко в землі, як інші гранати, а зараз таки на поверхні, навіть мягкої землі, з рівночасним некольким галасом і тріскотом, немов би нараз розбивалася ціла маса скляних шиб. — Хорони Боже, зробити бодай маленький вогонь. Побачать сейчас і в слід за тим пішлють цілі сальви гранатів. Люди їли лише раз на день, коли настала вже повна ніч. Тоді підїзджали кухні до сусіднього яру, на зміну відходила взад якась кількість стрільців з їдунками для цілої сотні і коли всі щасливо повернули, тоді щойно сотня харчувала. Гостинцем неможливо було перейти, бо цей цілу ніч стояв під безперестанним обстрілом кулеметів.

(Продовження буде.)

новітньої графіки, переплету. Це при „світових" просторах Риму є труд у поті чола, немочі ніг та перевтомі мозку. Дійсно для праці зїхалися книжники усіх народів.

Колиж додати до того, що неодин з них рад би оглянути старовинну часть дохристіянського Риму, його чудові музеї, величні останки могутніх будівель з часів цезарів та імперії, чудові старохристіянські мозаїки і фрески — тоді зрозуміємо, що чимало учасників конгресу не може роздертися, щоби скрізь поспіти і все побачити. Щоби належно побачити Рим давноминулих часів, щоби відчути подих і удар того життя, що ніби давно було і якого немає вже, треба окремо приїхати до Риму для оглянення памяток кожної доби осібно. Отже для давньої доби римськ. патриціїв, для старохристіянської, для мистецтва відродження, для Риму папів і палаців панських родів, та один раз для книгозбірень і для співаків ...і кожний раз бодай на 2 місяці, бо за тиждень і з вулиці на вулицю чужинець не потрапить.

І. Свєнціцький.

Наради англійського уряду.

Англійська рада міністрів відбула шестиголинне засідання. На цьому засіданні одобрено переговори між Мекдональдом та амбасадором Дозом. Рішено навязати наново дипльоматичні зносини з Радянським Союзом, одначе доперва по полагодженні справи репарацій і евакуації Надренії, себто доперва в осени. В справі просьби Гроцького на виїзд рішено йому відмовити. Рада міністрів ухвалила признати плян Юнга й запропонувати урядам, щоби політичну конференцію в цій справі відбути в Льондоні й по можливости перед 15. липня.

Англійська тронова промова.

„Таймс" довідується, що тронова промова, яка буде виголошена в палаті льордів, своїм розміром не буде виходити поза звичайні рямці. В ній між іншим буде висловлене задоволення з приводу переговорів між Мекдональдом та амбасадором Дозом і буде заповіджене навязання дипльоматичних зносин з Радянським Союзом. Крім того буде заявлено, що уряд готовий прияти справоздання знавців у справі репарацій і подбати про те, щоб якнайшвидше забрати з Надренії британські війська.

Поїздку Мекдональда відложено?

Аґенція Ульштайна повідомляє з Нового Йорку, що подорож Мекдональда до Амекири відложено до кінця цього року. Можливо навіть, що вона відбудеться доперва на початку будучого року. Це виясниться після скінчення дипльоматичних переговорів про роззброєння.

На могилах стрільців у Львові.

Як щороку так і в ці Зелені свята українське громадянство города Львова віддало поклін народнім героям, численно відвідуючи їх могили і беручи участь у процесійних походах на оба львівські цвинтарі.

Процесії зі всіх львівських церков зібралися в Краківській вулиці біля Преображенської церкви і в Ринку, Пласт, Луги, школи і т-ва в вул. Трибунальській і Рутовського, а делеґації з вінцями на площі св. Духа. По уставці точно в год. 3. попол. похід рушив з місця, розтягаючись у довгий, імпозантний і дуже поважний похід. Під проводом Впр. о. мітрата Базюка взяли участь у поході численно зібрані священики. Наперед співали три хори: духовного семинара, „Сурма" і читальні „Просвіти" на жовківському передмісті під диріґентурою радн. Купчинського.

В неділю 23. VI. (першого дня) похід вулицями Ягайлонською, Міцкевича і Браєрівською удався на Янівський цвинтар. Учасників було поверх10.000. Задержався на стрілецьких могилах. Тут Впр. о. мітрат Базюк при участи всіх священиків відслужив торжественну панахиду, а о. Дзедзик Петро до зібраних виголосив відповідчу проповідь. Слідувала тепер дуже торжественна, а рівночасно несподівана хвиля. Х. курінь пласту чорноморців ще в суботу вибрався на Маківку. Ранком в неділю по відспіванні там панахиди — комісійно набрано до зладженої урни землю з тамошної стрілецької могили і в розставному бігові землю цю у тій власне хвилі принесла на Янівський цвинтар послідна штафета та перечала її в руки о. мітрата Базюка, котрий знова передав її голові філії Т-ва Воєнних Могил о. Каштанюкови. Потім відслужено ще панахиди на гробах невідомого жовніра і Преосв. Евг. Боцяна, а відтак на могилах поодиноких мірян.

Біля год. 8. вечером процесії і громадянство у святочному настрої вертали домів.

В понеділок 24. VI. (другого дня) уставка відбулася як попереднього дня, а похід через площі Марійську, Бернардинську і вул. Личаківську удався на Личаківський цвинтар. Мимо непогоди учасників було не менше як в неділю.

На цвинтарі Впреп. о. мітрат Базюк також при участи всего духовенства посвятив насамперід новопоставлені бетоново-заліані хрести на стрілецьких могилах, а опісля відслужив Панахиду, а проповідь виголосив о. Евген Гавриляк. Слід зазначити і в заслуги львівського Пласту врахувати те, що стрілецькі могили на обох цвинтарах були дуже гарно упорядковані та прикрашені квітами, а також, що в часі свята справно утримував порядок.

Могили на Янівському цвинтарі ще нових хрестів не мають, однак вже цього літа вони їх будуть мати.

Оба походи були фільмовані, а крім цего пороблено богато фотоґрафічних знимок. В часі процесій весь коловий і трамваєвий рух на вулицях, куди йшов похід був стриманий.

—o—

Свято стрілецьких поминок у Станиславові.

В неділю, дня 20-го червня ц. р. відбувся у Станиславові традиційний похід на місцевий цвинтар, на якому в упорядкованих могилах спочивають українські герої з часів визвольної війни. При чудовій погоді вирушили громадяни Станиславова та околиці з процесією з катедри вулицями міста. Около 10.000 громадян і громадянок одні чвірками, інші неупорядковано заляглн вулиці так, що на яких дві години рух у місті здержано на весь час, коли похід повагом посувався вперід. Похід робив велике враження тимбільше, що попередними роками приходили сусідні села з процесіями, а цього року виступив сам український Станиславів і показав свою чисельну силу у місті Станиславові. Вражало дещо те, що не вся місцева інтеліґенція йшла орґанізовано чвірками у поході і що місцеві Товариства не виступали корпоративно із своїми прапорами. Процесію провадило тільки місцеве духовенство під проводом о. каноніка Лятишевського. Замісцеве духовенство не брало участи в торжестві. На цвинтарі по відслуженні Панахиди виголосив відповідну промову о. посол Михайло Ганушевський. По відспіванні патріотичних пісень всі підбадьорені на дусі опускали дорогі цілому українському громадянству могили найкращих синів свого народу.

—o—

Стрілецькі поминки на Лисоні.

В перший день Зелених Свят відбулося величаве свято на стрілецькій могилі на горі Лисоні. На поминки прибуло 11 церковних процесій, а заупокійне Богослуження відправило 13 священиків. На могилі вложено 42 вінки від Товариств і поодиноких громад бережанського повіту. Прибули громадяни з усіх сіл бережанського і сусідних повітів. Поляки оцінюють скількість учасників на 10.000, а в дійсности було значно більше. По Панахиді виголосив святочну промову о. прелат посол Куницький. Враження серед учасників велике. Богато плакало. Населення бережанського повіту рішило твердо в найкоротшому часі побудувати тріюкий памятник, а саме памятникову

Aspirin-
TABLETKI
BAYER
при обявах перестуди
ревматичних болях.
До набуття в аптиках.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

„На дні життя".

(З нагоди вистав праської групи „Художественного Театру".)

Минуло саме чверть століття від першої виставки Ґорківської першої песи „На дні життя", що зробила його одним махом европейським письменником. Це був один із перших козирів кар'єри Райнгардта, якому песа ця принесла два найбільші успіхи: матеріяльний і мистецький. Артур Кагане, що минулого року оповідав історію цієї постановки, казав, що спосіб, яким мала, недвідома ще труна Райнгардта у „Малім Театрі" в Берліві придбала перша право виставити „На дні", як дбала за мистецький переклад цього твору, як підшукала для нього інший привабливий для публики заголовок „Захист для бездомних", як підготовлялась до премієри довгими тижнями і як грала її при захопленні власнім і авдиторії — **„die ganze Sache hatte etwas Märchenhaftes, ans Wunderbare Grenzendes".**

Той самий елемент небувалої пригоди має вся письменська карієра Ґорького. Ніодин твір не нагадує про неї живіше як драма, де вперше виступили у всій своїй наготі герої, що 15 літ пізніше мали стати героями ширшої сцени: на широких просторах царської держави. Російська література, що десятками літ нахилялася над „приниженими та покривдженими" не має твору, що безпосередніше та простіше як „На дні" висунув би на перший плян нові типи нової суспільної класи, що добивається голосу.

Ніодин із живучих европейських письменників не діждався так хутко як Ґорький побачити свою наскрізь індивідуальну, погорджену філософію — втікену в живу дійсність нового соціяльного ладу. Босяк незвязаний з ніяким клаптиком минулого ні сучасного відограв у російській революції більшу волю, ніж про це мріяли такі його апольоґети як Ґорький. Нині коли після 25 літ глядимо на цю песу зовсім іншими очима, ми не в силі стриматись від паралель із революційними подіями — неодин із нас стверджує дивне почування: ми глядимо не на апостолів-революціонерів, а на людей, що із намулу життя знялись як Ґорький на поверхню кермуючої соціяльної течії.

А проте кожний великий твір можна оцінювати з таких двох перспектив, з яких він у силі впливати на нас; одна з них звязана зі суспільно-історичними моментами його народження та впливів у даним середовищі; друга виходить поза ці межі і ставить проти твору якогонебудь читача, що не знає, або не хоче знати богато чи нічого про те, як твір зродився, яке має значіння в історії даної літератури, кляси, народу та доби. Іншими словами на твір можна глядіти таксамо як на героїв „На дні": або як на витвір своєрідного соціяльно-національного середовища, або як на якийсь відломок загально-людського змагання та світогляду. Ідеальна оцінка була би наслідком злуки цих двох поглядів, але дійти до неї не легше, ніж жити одночасно на двох паралельних рівнях — якоїсь означеної, реально-обмеженої атмосфери і на рівні загально-людськім.

Чи саме почування цих труднощів, цієї не осяжної людської туги за визволенням себе від буденних умовностей не пронизує свідомости героїв „На дні"? Бути людиною навсупереки життя, яке мусимо вести, навсупереки всім своїм похотям, приниженням, ударам долі, не маючи навіть нічого вищого як власну гордість людини — ось ідеал найвищих і найнижчих, тих, що не вірять ні в себе, ні в ніякі ідеали.

Колись нас хвилювала в „На дні" сама філософія анархістів і циніків. Нині ми є більше чутливі на блиски світогляду „странника" Луки, постаті, яку Ґорький свідомо поставив над усією ґалерією людей, що ненавидять, зайздять, ошукують та винищують себе, у злобі, що й самі пропадають. Риса, на яку французька критика ще від Мельхіора **De Vogue** звертала увагу в російській літературі: **pitié russe**, суто-російська спочутливість для людини, спільна і Достоєвському і Тургеневу і Толстому і Горькому. Коли не можна людині допомогти нічим іншим, то треба в ній бодай піддержати віру в себе: піддержати ту брехню, завдяки якій вона тримається життя у сподіванні неждапої великої зміни. У цьому пункті життєвої філософії він відкрив ту саму правду, що Ібсен у „Дикій качці".

Те, що робить такий твір як „На дні" досі живим, не вважаючи на величезні зміни в нашім смаку та психіці, коли маємо за собою події останньої російської революції — це безпосередня обсервація письменника з життя, яке він сам бачив і яким сам жив. Ґорький змальовував типи, з яких кожний був йому чимсь близьким, а одночасно передавав у кожному із них дещо із власного призирства до життя, з якого важко було добутись.

У нашій літературі панує нині як і давніше чомусь погляд, що обовязком письменника є в першій мірі підбадьорювати громадянство, творити ясні, сильні, ідеальні типи. Чи наша література робить це і в якій мірі? — полишім це питання на боці, щоби не вразити прихильників такого простого розуміння творчости. Пригадаймо лише аксіому, що письменник не в силі створити нічого не то тривкого, але навіть путнього, коли хоче вийти поза те, що бачив, пережив, знає і вміє передати, згідно зі своїми засобами. Кожний лет у царину уяви неприспілений реальним досвідом кінчиться як мандрівка літака, який забув про те, що треба вайти зі землі і коли до неї вертатись.

Хто в таких песах як „На дні", „Міщани" або „Діти сонця" находить тільки пригноблюючі тони, цей не в силі здати собі справи, чому найбільше песимістичні твори світової літератури зміцнюють наше серце та світогляд на вид переживань і живих типів глибших, ніж поверховна бадьорість і ідеали вимірені над папером.

каплицю, у підземеллях якої мають спочити тлінні останки Героїв. На ту ціль переведено збірку в часі Панахиди. Звертала увагу неприсутність церковної процесії з Лісник. Місцевий парох о. Качала виїхав зі села, щоби не взяти участи в процесії. Лісницькі громадяни обурені на поступування о. пароха, взяли громадно участь у Панахиді і зложили на могилі два вінки.

—o—

Сумні поминки.

На могилі в Товстенькім, копичинецького пов.

З Копичинець дістаємо телеграму такого змісту: Дня 25. червня ц. р. 16. год. На могилу в Товстенькім, копичинецького повіту, удалися другого дня Зелених Свят тисячні маси народу з богатьох дооколичних сіл, щоби зложити поклін тлінним останкам погибших на полі бою борців. Сконсигнована поліція похід розвязала. Жовтоблакитні прапори сконфіскувала также як і відзнаки, які були на грудях учасників свята. Священикові, що промовляв на могилі, проповідь перервано. Цілий ряд осіб арештовано.

Посол Заваликут.

Пластове свято у Львові.

В суботу 22. червня відбулося посвячення прапору пластового куріня т. зв. „Лісових Чортів". Свято складалося з двох частин, а саме: з посвячення прапору, що відбулося перед полуднем в архикатедральній церкві св. Юра і з святочної академії, полученої з вбиванням цвяхів у держак прапору, що знов відбулося вечером у великій салі Української Бесіди.

*

Під згуки пластової орхестри бережанського коша вступав карними рядами львівський пластовий Кіш у старі мури святоюрської кадетри, попереду „Лісові Чорти" — такі, якими представляє їх легенда, лише поважніші, свідомі поваги хвилі.

Службу Божу відправив о. прал. Пясецький, прапор посвячував добродій Українського Пластового Уряду о. мітрат Войнаровський на спілку з духовником УПУ о. прал. Куницьким, який виголосив порываючу, повну любови до молодих пластунів, проповідь. Вкінці перевів він присягу хорунжого і цілого куріня.

По посвяченні уділив Й. Ексц. Митрополит уставленим перед палатою частинам Пласт. Коша Архиерейського Благословення, а Верховний Отаман відібрав дефіляду цілого коша.

*

Вечером відбулася у салях „Бесіди" II. частина свята, а саме святочна академія і торжественне вбивання цвяшків. По офіційнім відкритті та привитанні гостей і по відспіванні пластового гимну виголосив „архідідько" Б. Кравців святочну промову, подаючи між стрічками напрямні ідеольогії фамілії, а канцлер Р. Мармаш відчитав деякі місця з хроніки „Лісових Чортів", яка давала образ рухливости і підприємчивости куріня, якого заходами, між іншим, станув табор на „Соколі".

По відзначенні деяких членів куріня іменував Верховний Отаман през. Модеста Каратницького, голову УК ТОД і ОНМ, Добродієм Пласту за його незвичайно цінну працю для пласту і припняв йому відповідну відзнаку.

Наступило вбивання цвяшків і виголошування привітів, яке забрало богато часу і не дозволило вповні вичерпати програми свята. Хор „Л. Ч." відспівав ще бадьоро й ефектовно декілька пісень, між якими були й твори молодих пластових поетів і композиторів. Особливо ефектовно випав „Гимн Батави". — Свято закінчилося національним гимном.

Німецький уряд приняв плян Юнга.

Німецька рада міністрів відбула засідання під проводом Штреземана. На цьому засіданні він зложив справоздання з репараційних переговорів у Парижі та з наради Ліги Націй у Мадриді. Рада одноголосно ухвалила приняти плян Юнга.

Американський дорадник в Польщі виїхав до Радянського Союзу.

Фінансовий дорадник польського державного банку Девей виїхав з Варшави до Москви. З Москви Девей поїде до Ленінграду, а потім до Одеси та Харкова. Побут його в Радянському Союзі триватиме кілька тижнів. Він особливу увагу присвятить ознайомленню з економічними можливостями Радянської України.

Процес б. мін. Чеховича.

Дня 26. червня зачинається перед держ. трибуналом процес проти бувш. мін. скарбу Чеховича наслідком обвинувачення, ухваленого соймом, за переступлення урядом прем. Бартеля бюджету, ухваленого соймом, на суму около 600 міл. зол. Для краєвих журналістів видали 50 карт вступу на салю розправ, а крім того роздали білети в дуже обмеженій скількости, бо саля розправ невеличка. Початок розправи визначений на 11. год. передпол. Бувш. мін. Чехович, хоч не мусить ставитися особисто перед держ. трибуналом, буде на розправі із своїм оборонцем адв. Пасхальським. Обвинувачують із рамени сойму посли: Ліберман, Перацький та Виняковський. Склад трибуналу: президент найв. суду: Супінський як предсідник, як члени держ. трибуналу (в скобках подано з чийого рамени даний суддя вибраний соймом): адв. Белявський (НД), Бек (ББ), адв. Богуцький (ББ), адв. Ледніцький (ББ), бувш. мін Рачинський (ББ), адв. Суліґовський (НД), адв. Шуманський (Визв.), адв. Томашевський (ППС), адв. Зубович (ББ), ґен. Желіґовський (ББ), адв. Олесницький (Укр. Кл.) і бувш. мін. Туґут (Визв.). Розправа перед трибуналом явна.

Марш. Пілсудський приняв на авдієнції маршалка сойму Дашинського, якого запросили до ґен. інспекторату армії. Конференція тревала більше ніж годину. Марш. Пілсудський приняв теж президента найв. суду (предс. держ. трибуналу) Супінського та мін. вн. справ Складковського, який вернув із Парижа, щоби зізнавати як свідок у процесі мін. Чеховича.

—o—

Експозе мін. Матушевського.

Дня 25. червня на засіданні фін. ради керовник мін-ства скарбу Матушевський в експозе ствердив непорушність курсу золотого, валют у Банку Польськім зменшилося в квітні на 81.6 міл., у травні 36.3, ощадностеві вкладки в ПКО зросли в квітні до 762.000, в травні 2,498.000 зол. Приходи в квітні та травні виносили 496 міл. (Мин. року за той час 466 міл.), видатки виносили (від квітня до травня) 485 міл. Надвишка приходів над видатками виносить 10 міліонів. Мин. року надвишка за той час виносила 22 міл. Є це наслідком постанови уряду, який наслідком тяжкого положення країни, в якому найшовся польський грошовий ринок, спротивився творенню значних бюдж. надвишок. Це є найдоцільніша фінансова політика.

—o—

Нова конституція в Еспанії.

Прімо де Рівера сказав представникові „Ексцельзіора", що ще в червні збереться нац. зібрання на нарали. Уряд предложить зібранню проект нової конституції, що привертає заг. голосування для мущин і жінок. Зібрання матиме лише законодатну владу, а не виконуючу. Коронна рада (40 чл.) під проводом короля іменуватиме міністрів, відповідальних перед нею, а не перед нац. зібранням.

Біржа.

Гроші.

Американський доляр 8·88·25—8·88·70, канадійський доляр 8·80·50—8·80·50, чеська корона 0·26·30—0·26·50, австрійський шіллінг 1·25·25—1·25·50, румун. лей 0·05·00—0·05·50, французький франк 0·34·50—0·34·80, швайцарський франк 1·71·50—1·72·00, фунт штерлінгів 43·50·00—43·80·00, радянський червінець 17·50—18·00.

Золото: 20 корон 36·35·00—36·60·00, 20 франків 34·20·00—34·50·00, 20 німецьких марок 41·25·00—41·80·00, 10 російських рублів 46·00·00—46·00·00.

Срібло: Австрійська корона 0·62·90—0·63·00 5 австрійських корон 3·25·00—3·35·00, австрійський фльорен 1·65·00—1·67·00, російський рубель 2·60·00—2·70·00, копійки за рубель 1·30·00—1·35·00.

Збіжа.

Пшениця дворська 43·50—44·50, пшениця селянська 00·00—00·00, жито галицьке 23·50—24·00, ячмінь галицький броварянний 00·00—00·00, ячмінь на мливо 20·00—21·00, ячмінь пастівний 00·00—00·00, овес галицький 22·00—22·50, кукурудза румунська 30·00—31·00, бараболя промислова 0·00—0·00, фасоля біла 00·00—000·00, фасоля кольорова 00·00—00·00, фасоля краса 00·00—00·00, горох пів-Вікторія 49·00—54·00, горох пільний 35·50—37·50, бобик 25·75—26·75, мішанка паст. в зерні 00·00—00·00, вика 30·00—32·00, сіно солодне краєве прасоване 7·00—10·00, солома прасована 4·00—5·00, гречка 28·00—29·00, льон 65·00—67·00, лубінь синій 25·00—26·00, рінак озимий 00·00—00·00, мука пшенична 40 прц. 00·00—00·00, мука пшенична 65 прц. 75·00—76·00, мука житня 70 прц. 47·00—47·00, грисік кукурудзяний 00·00—00·00, мука кукурудзяна 00·00—00·00, отруби житні 18·25—18·75, отруби пшеничні 14·25—14·75, крупи гречані 57·75—59·75, пшоно 00·00—00·00, крупи ячмінні 42·00—43·00, пенцак 40·00—41·00, просо краєве 00·00—00·00, макухи льняні 43·00—44·00, конюшина краєва 000·00—000·00, мак синій 120·00—130·00, мак сивий 90·00—100·00.

БЛІДНИЦЮ НЕДОКРОВНІСТЬ усуває, зміцнюючи діває, побуджує апетит, одиноким середник для реконвалесцентів тільки у М-ра КШИШТОФОРСЬКОГО, вино хіново залізне на еспанській малядзі. — Laborat. Chem. farm. Mr. Krzysztoforski, Tarnów. 774 72—?

НОВИНКИ

— **Поворот викопаних стрілецьких костей на Лисоню.** В пятницю 21. червня ц. р. урядник тернопільського воєвідства в присутности міського лікаря та урядника бережанського староства зарядив перенесення стрілецьких костей та хреста з военного цвинтаря назад на Лисоню. Могилу на Лисони частинно привернено до первісного стану. — Проти того рода поступування голова філії Т-ва Охорони Военних Могил у Бережанах д-р В. Бемко заложив протест, уважаючи це профанацією тлінних останків, які перенесено без приписаного релігійного обряду.

— **Не забуваймо за „Скит Манявський".** Один із наших священиків присилає нам таку замітку: Поетами оспівана, істориками описана колишня слава монастиря „Манявський Скит", що колись управляв всіма монастирями в Галичині й Буковині, а навіть деякими в Бесарабії, стягала щорічно в день Різдва св. Івана тисячі наших побожних прочан та приваблювала красою свого положення навіть чужинців. У стіп „Блаженного каменя" знаходили на цьому віками освяченому місці побожні відпустовці полекшу на свої душевні і лік на свої тілесні рани. Діялося це не тільки в часі істнування того славного скитського монастиря, але й тоді, коли його скасував цісар Йосиф II. 1787 р. З великим піетизмом юрбою йшли туди на день 7. липня прочани з наших земель. Тут спочивають тлінні останки богоугодних черців, це колишній захист перед невірною татарвою, тут спочиває славний український гетьман Іван Виговський зі своєю дружиною. Тому, що ця наша памятка і з релігійного і з народнього погляду одна з найцінніших, вказаним було би відновити цей сотками літ освячений традиційний відпуст з процесійними походами. Покищо нехай би вони йшли бодай із сусідніх парохій. Дооколичне духовенство повинно відповідно загріти своїх парохіян до масової участи в цьому традиційному святі, щоб не постигла цю справді дорогоцінну нашу історичну памятку доля монастиря в Лісниках коло Бережан, або щоб не перейшла вона в руки варшавського православя, яке в останніх роках звернуло на неї своє око. — **о. Н. К.**

— **Чи львівська міська рада законна?** Дня 27. ц. м. Адміністраційний Трибунал рішатиме нелегку проблему: чи львівська міська Рада була розвязана незаконно? Проти розвязання цієї Ради виступатиме б. заступник бурмистра проф. М. Хлямтач, спеціяліст від римського права і трьох уповноважених, а саме адвокати: д-р Діямант, д-р Перацький і д-р Р. Сокаль.

— **З Музичного Інституту ім. М. Лисенка у Львові.** Звертається увагу нашого громадянства, що перший річний попис елевів Інституту відбудеться в середу 26. червня ц. р. в год. 5-ій по пол. (не в 6-ій год., як було подано в афішах), а то тому, що після попису відбудеться додатково ритмічно-пластична продукція (методою Е. Жак-Далькроза) кляси ритмічної руханки, яку веде при Муз. Інституті З. Кольтин Круг. Програмка за 50 сот. служить як вступ на обі продукції. В четвер відбудеться попис елевів середніх років, а в пятницю середніх і вищих, оба в 7-ій год. вечером.

— **Кінцевий іспит** в Торговельній Школі Т-ва „Просвіта" у Львові, вул. Корняктів ч. 1. відбувся в днях 5.—10. і 14.—15. червня 1929 р. під проводом дир. Д. Коренця. Дипльом укінчення 3-літньої школи одержали: Бернацький Володимир, Букачевський Орест, Гавришо Антін, Говда Марія, Гуда Степан, Дзядів Іван, Залуський Юрій, Кальба Гриць, Карпів Іван, Каспрак Евстахія, Комаровська Ольга, Лаврись Микола, Лемішка Володимир, Ніжанковський Богдан, Маруничак Михайло, Медвідь Володимир, Онишкевич Юрій, Остапок Марія, Пришляк Евген, Процак Ярослава, Рибак Стефанія, Сорока Анна, Фіцик Антонія, Цьонка Юрій. При іспиті репробували одного, недопустили трьох кандидатів(ок). Дипльом укінчення школи дає у війську такі права, як укінчення 6 кл. середн. школи, в державній — цивільній службі до становища 2-ої катег. нарівні з абітурієнтами середніх шкіл, а після практики абсольвенти можуть заняти становища у всякого рода кооперативах, акційних і приватних підприємствах.

— **Нешкідливі „Східні Торги".** Промислово-торговельна палата у Львові поміщує комунікат про те, що „Східні Торги" відбудуться цього року, як і минулих, дарма, що центральний союз польського промислу, гірництва, торговлі та фінансів приняв у свій час постанову, що ці Торги треба би цього року відкликати з огляду на ви-

ставку в Познані. Одначе завдяки інтервенції місцевим організаціям удалось „Східні Торги" втримати. Ті, що їх удержують, стоять на правильнім становищі, що ніяка виставка поза Львовом не може пошкодити такій невинній місцевій забаві в виставку, як „Східні Торги", на які й так ніхто не приїзджає.

— **Для власників радія.** Повідомляють нас із Праги, що 27. червня в год. 7.30 веч. буде виконуваний смичковий квартет д-ра Зиновія Лиска, абсольвента майстерської школи проф. Й. Сука.

— **З нашого життя в Берліні.** Пишуть нам: На поширених сходинах вечором дня 15. червня ц. р. докінчив проф. Д. Дорошенко серію своїх споадів про свої студентські часи, які він почав розповідати в Клюбі Гетьманців 9. лютого, а продовжував 13. квітня й 18. травня. Спогади проф. Д. Дорошенка, передані в дуже живій формі на тлі тогочасного культурно-народницького життя й політично-революційних завязків руху, гіпнилися пильною увагою слухачів, бо в них вони довідувалися про неодну правду, добре зрозумілу після таких переживань як недавня революція 1917 року й дуже болючі її наслідки для нинішнього всеукраїнського життя. Полишаючи на боці своє персональне життя, проф. Д. Дорошенко передавав у своїх спогадах виключно як свідок та учасник того, що на ті часи робилося для України українцями. Через усі спогади, немов червоною ниткою, проснлювалася та думка, що вся передреволюційна праця українців-інтелігентів, праця повна ідеалізму, була звернена на зрозуміле руйнування „тюрми народів" — московської держави. Очевидна річ, що в кількох словах неможливо передати ні цілого змісту, ні всього значіння спогадів проф. Д. Дорошенка, які полишили надзвичайно приємне враження на присутніх. При цьому доводиться піднести для загалу гадку, щоб і інші клюби в Берліні пішли за його прикладом та просили своїх старших людей-„батьків" розповідати час від часу про те, що вони за свого життя бачили, чули й пережили, розуміючи, що лише на знанню старого кріпне і міцніє нове.

— **Ще дві вистави „Художественного Театру".** Як зачуваємо, цей театр після трьох виступів на провінції верне́ться до Львова ще на два пополудневі виступи і в суботу дадуть ще раз „На дні життя" Горкого, якої перша вистава виповнила театр по береги, а в неділю повторять прегарну пєсу Островського „Біда не гріх".

— **Кримінальні історії.** У Варшаві щезла 16-літня гімназистка Г. Залеська, познайомившись у парку з якимсь торговцем парфум, імовірно — живого товару. — Між Бреславом і Берліном невідомі вбили в поїзді поляка-фінансіста д-ра Пінкуса, ограбивши його з грошей і паперів. — Почтова влада Ню Йорку відкрила ватагу ошуканців, що вміли відновляти старі почтові марки і цим ошукали уряд за один рік на 5 міліонів долярів. — У стейті Техсас з одної вязниці втікло 40 вязнів зі сторожами.

— **Ріжні вістки.** Першим апостольським нунцієм при італійськім уряді буде Бергонціні Дука, який передасть королеві свої грамоти 2. липня. — Троцький не прогайнував часу на свойому заслянні: від цього часу він написав шість книжок, за які дістав добрі гонорарі. — У Палестині помер один із провідників сіоністів Цві Коген, приятель Герцля. — Статистика Праги каже, що річно випивають там 100,000.000 літрів пива, себто басейн на один кільометр довгий, на 100 м. широкий і на 1 м. глибокий. — Наслідник англійського престола, уельський князь, скінчив 35 літ; рідня його журиться, що він ще не жонатий. — У Ню Йорку в муринській дільниці кільканацять муринів ранених підчас бійок на політичнім тлі. — У Новій Зеляндії земля тремтить далі; місто Мерчісон зруйноване.

— **До відома шовківників.** Філія „Сільського Господаря" в Самборі відкрила дві досвідні станції годівлі шовкопрядки. Одну в селі Глубока (залізн. стація в місці) на лінії Хирів-Самбір, в домі селянина Вол. Кволика, один кільометр ходу від стації Глубока. Хто з наших людей має старші або старі морвові дерева або хто засадив собі молоді морвові дерева, повинен на пару днів приїхати і придивитись годівлі. Ніяка книжка, ані газета не дасть такого зрозуміння річи, як досвід власними очима. Переночувати і прохардосвід власними очима. Переночувати і прохарчуватись можна у місцевих селян, у гарних і чистеньких домах. Зголоситись треба до п. Антона Саврея, голови місцевого кружка „Сільського Господаря", що має своє досвідне поле пересаджування збіжа. Пояснення годівлі шовківника дасть п. Іван Шембель, який веде годівлю, а що суботи дає їх проф. Филипчак. Добровільні датки на кошти уладження годівельні приймає голова місцевого кружка п. Антін Саврей. Другу стацію веде в Самборі проф. Ів. Филипчак при вул. Огородовій ч. 15. Для приїжих дає пояснення рано в вільних годинах від науки, а пополудни щоденно. В Глубокій закінчиться годівля коло 15. липня, а в Самборі коло 25. липня. Всі українці з поблизьких повітів, які інтересуються шовківництвом, повинні скористати з цієї нагоди. Хто має морвові дерева великі, може дістати в самбірській філії невеличку скількість яєчок і зробити пробу у себе дома ще цього року, щоби на другий рік започаткувати у себе годівлю на добре. — **Іван Филипчак.**

— **Для управильнення температури.** Міністерство промислу та торгівлі в Варшаві видало цікавий розпорядок. Від січня 1931 р. вільно буде продавати в Польщі тільки термометри з одною скалею: Цельзія. Реамюр, хоч і француз, і Фаренгайт, хоч загально шанований у країні, де про температуру розмовляють зранку до вечора — в Англії, будуть у Польщі заборонені. Хто зна, може одностайне означення температури на термометрі вплине на більшу одностайність температури в усьому краю.

— **Перший піддани нової держави.** У межах міста Ватикану вродилася перша дитина. Є це син урядовця шамбеляньскої канцелярії Лябелля. Італійська преса зупиняється на цьому факті з правно-політичного погляду. Правники твердять, що з менту утворення нової ватиканської держави син сіньора Лябелля не є вже італійським підданим, а ватиканським.

З судової салі.

Відгомін листопадових днів.

Українські студенти і студентки перед судом.

У вівторок 25. червня ц. р. переслухано двох свідків і відчитувано далі заквестіоновані матеріяли, але при замкнених дверях.

Зізнання свідків.

Переслухана св. **Анна Мрицівна** зізнала під присягою, що вона була присутною при забиранні річей у обвинуваченних Кравцівної і Чижівної з помешкання п-і Гешвіндової. Заявляє, що вона забрала течку обв. Чижівної від п-і Мудрикової і навіть показала її трибуналові і суддям присяглим. Додає, що течку обв. Кравцівної забрала її сестра Зеновія Кравцівна з помешкання.

Св. **Марія Мудрик** переслухана під присягою на ту саму обставину потверджує своїми зізнаннями в цілости зізнання попереднього свідка.

Після зізнань обох свідків приступлено до відчитування заквестіонованого матеріялу при замкнених дверях.

З цілого ряду внесків оборони трибунал допустив лише чотири. Порішено переслухати як свідка Зеновію Кравцівну на обставину, що забрала вона з помешкання п-і Гешвіндової течку своєї обвинуваченої сестри. Далі порішено переслухати Ярослава Процишина, брата обвинуваченних Процишинів на ствердження цеї обставини, що незнайома особа підкинула під двері обвинуваченних „Сурму". Також ствердженo, що обв. Сена є студентом другого року прав на львівському університеті і відчитано по перерві статут пропамятної відзнаки для членів УГА.

Після того відбувалася розправа знов при замкнених дверях.

З театру.

Великий Міський Театр: Вистави празької групи Художественного Театру.

Зелені Свята, підчас яких часопис наш не виїшов, не дали змоги згадати в рецензії про виїмкові вистави виїмкової трупи, яка без найменшої реклями привабила до театру численну, як на наші обставини (і кінець місяця!), публіку. Що дня інша пєса, щодня інші типи, творені тими самими акторами, яких основною девізою є дбати про цілість, про твір, про автора, не висуваючи своєї індивідуальности ні на одну п'яту поза межі дорученої драматичної креації, великої чи малої.

Що вони вміють зробити з такого невинного зі сценічного погляду жарту як „Женитьба" Гоголя, — яким дискретним у всіх засобах є похмурий малюнок босяцького середовища „На дні", — скільки нюянсів уміють вони добути із одноманітної сірини Чехівських пєс!

За два вечорі зовсім чужа артистам публіка відгадує поза зміненими масками та новою інтонацією тих, що бачила вперше. Кожне речення Павлова зміщює увагу серед авдиторії, що силкується розуміти незрозумілу мову. Але жести та міміка вистачають неодному. Крижановська хапає за серце своїм ліризмом нещасливої дівчини, Греч своїм темпераментом і голосом, Токарська характеристичною мімікою, Лисенко граціозністю... Дніпрова чи Дубравіна доходять до їх рівня. А з мущин — усі видаються першорядними: невже-ж той самий Асланов грає Коршунова в „Біді не гріх" і дядя Ваню і актора з „На дні"? Невжеж Еспе є одночасно Сатіном і Разгуляєвим? А Вирубов Пулан-Торцов. Зелінський — нехай кожний із згаданих і незгаданих вибачить, що в галерії виведених ними типів можна зовсім переплутати їх прикмети, а навіть особи. Лишається із спільного їхнього зусилля те, що вони хотять: загальне сильне, небуденне враження театру, що нагадує дійсне життя.

М. Р.

Пані Добродійка найдешевше закупять на виїзд всілякі жіночі конфекції тільки в централі конфекції **БРАТЯ КАРЕЛЬ, Львів, вул. Ягайлонська ч. 7.** — Філія, Станиславів, Пасаж.

Шкільні вписи.

Всі українські діти до Рідної Школи!

В днях 28, 29, 30 червня, 1. і 2. липня ц. р. відбудуться шкільні вписи до всіх всенародніх шкіл і захоронок „Рідної Школи" у Львові і його передмістях.

Вписи відбуватамуться перед полуднем і пополудні в канцеляріях управ шкіл і захоронок. І. Всенародні школи: 7-кл. хлопяча школа ім. Грінченка, вул. Городецька ч. 95.; 7-кл. дівоча школа ім. Грінченка, пл. св. Юра ч. 5.; 7-кл. дівоча школа ім. Шевченка, вул. Мохнацького ч. 12.; 4-кл. хлопяча школа ім. Шевченка, вул. Мохнацького ч. 12.; 4-кл. мішана школа ім. кн. Льва на Личакові, вул. Крупярська ч. 15.; 4-кл. мішана школа ім. кор. Данила, вул. Жовківська ч. 62.; Всенародня мішана школа на Левандівці; Всенародня мішана школа в Клепарові (Нар. Дім); Всенародня мішана школа в Замарстинові (чит. „Просвіти"). II. Захоронки: Українська Захоронка при вулиці Руській ч. 3.; при вул. Городецькій ч. 95; при пл. св. Юра ч. 5.; при вул. Личаківській ч. 84.; при вул. Софії ч. 25.; при вул. Жовківській ч. 62; в Замарстинові (в чит. „Просвіти") в Клепарові (Нар. Дім); у Левандівці; в Знесінні (чит. „Просвіти"); в Пасіках Личаківських.

Українці й Українки! Подбайте, щоби ні одна українська дитина не пропадала в чужій школі! **Всі українські діти повинні виховуватися тільки у Рідних Школах і Захоронках.**

Хто посилає свої діти до чужих шкіл і захоронок, **той ворог своїх дітей, той ворог української нації.**

Освідомляйте несвідомих і вказуйте їм шляхи до рідних шкіл, бо „в Рідній Школі наша Будучність!"

Повітовий Союз Кружків „Рідної Школи"

Дописи.

ТЕРЕБОВЛЯ. (Свято „Просвіти"). День 9-го червня ц. р. записався незатертими буквами в історії Теребовельщини. В цей день святкувала Теребовельщина Свято „Просвіти", з нагоди 60-ліття Матірного Тов-ва і 25-ліття істнування філії То-ва „Просвіта" в Теребовлі. Свято розпочалося торжеств. Службою Божою, яку відправив на площі коло кладовища о. прал. і посол Л. Куницький, в асисті деканального духовенства. В часі Сл. Божої, виголосив о. Зиновій Кузьма до зібраного народу відповідну патріотичну проповідь. По Сл. Божій впорядники Свята пп. інж. С. Мацькевич, Я. Мохнацький і П. Яцків уставили похід. На чолі походу їхали кінні чети Лугів і Соколів з Деренівки, Довгого і Славча під проводом Гр. Войтовича в силі 100 коней. За кінноточниками йшла орхестра теребовельської читальні „Просвіти", під управою дир. І. Козака, а за орхестрою йшли члени Виділу філ. То-ва „Просвіта" і делеґати сусідних філій і Пов. С. К. Між делеґатами бачили ми посла Ладнику, проф. І. Галущинського, дир. Р. Цегельського з Тернополя, п. Зеленецького, голову копичинецької філії „Просвіти" та інших. За делеґатами йшли мужеські і жіночі чети Луговиків і Соколів, а далі Читальні, Кооперативи, Союз Українок і непоріядні маси народу. Крім теребов. орхестри грали у поході орх. з Ілавча і Ладичина. Похід імпонував своєю масою і справністю. Населення тереб. повіту виявило вповні свою національну свідомість і громадянську карність і масово прибуло на це Просвітянське Свято. По обчисленні фахівців всіх учасників було около 15.000. Похід перейшов вулицями міста і подався на княжу гору „Покрівку", де відбулася святочна Академія, яку відкрив голова філії о. крил. Мохнацький. Злучені читальняні хори в супроводі теребовельської чит. орхестри відспівали кантату „Честь тобі Просвіто Мати". Святочну високо-патріотичну промову виголосив о. прал. і посол Л. Куницький, що був делеґатом Гол. Вид. По промові о. прал. слідували привіти делеґатів, переплітувані продукціями чит. хорів з Дарахова, Ілавча, Ласковець і орх. з Ілавча. По полудні відбулася на Замковій горі народня забава (фестин), по-

лучена з вправами Луговиків і Соколів з Микулинець, Ласковець і Заздрости. Вправи були виконані справно і взірцево. Особлившу увагу видців, звертали вправи серпами сокілок і трійкові вежі соколів і сокілок з Микулинець. Пізно вечером закінчилося це Свято і полишило по собі незатерте враження не тільки на своїх, але і на сусідів. **Очевидець.**

Нові книжки й журнали.

Д-р М. Стахів: **Хто відповідає за полеві і лісові шкоди?** Збірка найважніших адміністраційних законів. Накладом краєвого господ. Т-ва „Сільський Господар". Львів, 1929. Стор. 104. Форм. 16⁸.

Prof. D r Gabriel Kostelnyk: **Das Prinzip der Identitätgrundlage aller Schlüsse.** Analyse und Systemathik des logischen Schlussprozesses. Autorisierte Übersetzung aus dem Ukrainischen von Vladimir Domet Sadowskij. Lemberg. 1929. Стор. 56. Аорм. 8⁸.

La Famine en Ukraine. Edition du Comite de Secours aux Affermés de L' Ukraine. 42. rue Deufert-Rochereau. Paris. 1929. Сторін 16 Форм. 8⁸.

Народні пісні з галицької Лемківщини. Тексти й мелодії. Зібрав, упорядкував і пояснив д-р Хиларет Колесса. У Львові, 19 9. Етнографічний Збірник Наукового Т-ва ім. Шевченка. Том XXXIV XL. У Львові, 1929. Стор. 470. Формат великої вісімки.

„Кооперативна Республика", економічно-суспільний місячник. Рік вид. II. Ч. 6. Львів, 10. червня 1929. Зміст: К. К.: Дух будування; С. Гольдельман: Індустріялізація господарства Радянської України; К. К.: До дискусії; Я. Маренін: Дещо про збіжеві кооперативи; К. Коберський: Треба раціоналізувати управління кооперативами; І. Чепіга: Кооперативні кингарні; М. Росткович: Наші шкільні кооперативи; В. Лисий: Освітньо-кооперативні курси в Тернополі; Міська споживча кооперація у Львові; Робітнича кооперація; Ювилей кооператора; Зміни в законодавстві про с. г. колективи; А. К.: Кооперація серед сільських господарів у Південнослові; Міжнародній курс; Господарська хроніка; З преси; Серед книг; Всячина.

„Український Інвалід", місячний орґан українських інвалідів на еміґрації. Рік 5. Ч. 14—18. 25. березня 1929 р. Зміст: С. Скрипка: Передовиця; В. Евтимович: Дари данайські; д-р Тан: Пісня миру; Д. Геродот: Нехай; С. Савицький: Туга за Кубанню; І. Гаврилюк: Один із них; Ю. Липа: Чародій; Е. Маланюк: 1) Сповідь, 2) Монахові; В. Коропацький: Тоді лиш складемо ми зброю; Б. Нейман: Раби; В. Евтимович: Т. Шевченко-співець збройного чину; Т. Шевченко: Псалом XLIII.; Що бачив у совітській Росії французький робітник?; А. Кор-ський: Бразилія; П. О. Паренко: Український борщ і поезія; Українська еміґрантська хроніка; Ріжне; Під увагу авторів; Некрольог; Оголошення.

„Жіноча Доля", двотижневик для українського жіноцтва. Рік V. Ч. 12. Коломия, 15. червня 1929

НОТИ:

Я. Ярославенко: **Українські марші на фортепян.** Марш Вільної України. Музична Накладня „Торбан". Львів, 1929.

Я. Ярославенко: **Українські марші на фортепян.** Марш Січовиків. Музична Накладня „Торбан". Львів, 1929.

Зі спортового життя.

Ситківкові змагання за мистецтво Львова

Л. К. С. уладжує в днях 28—30. червня ц. р., на власних токах змагання за мистецтво Львова. В змаганнях заявили вже свою участь також ситківкарі з поза Львова. Зголошення до змагань приймається щоденно в кожній порі на токах Л. К. С. (вул. Войтіха) до дня 28. ц. м. год. 3 поп. після чого наступить льосування грачів. **Видїл Л.К.С.**

Стшелець-Ропник 4—2 (2—0). Борислав.

Дня 9.VI. розіграно тов. змагання зі згаданою дружиною з вислідом 4—2 у користь „Стшельця".

Сокул II.-Ропник 3—1 (0—0). Борислав.

Дня 16.VI. відбулись реваншові змагання тих дружин з вислідом 3—1 в користь „Сокуда".

Ропник-Підгіря 8—1 (4—0). Дрогобич.

Дня 24.VI. відбулись тов. змагання обох дружин на святі українського спорту з вислідом 8—1 у користь Ропника.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

о. Теофіль Драчинський, протопресвітер і парох в Нових Мамаївцях (на Буковині), б. посол до буковинського сойму і віцемаршалок, голова Т-ва українських православних священників, основник і член багатьох українських товариств та орґанізацій, помер в Нових Мамаївцях в пятницю, 21. червня ц. р. Величані похорони Покійного відбулися у вівторок, 25. ц. м.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Середа 26-го, г. 7:30 веч. Виступи варшавського кабарету „Qui pro quo".

Четвер 27-го, г. 7:30 веч. Виступи варшавського кабарету „Qui pro quo".

Пятниця 28-го, г. 7:30 веч. Виступи варшавського кабарету „Qui pro quo".

Малий Театр:

Середа 26-го г. 7:30 веч. „Пігмаліон". Гостинний виступ А. Венгерка.

Четвер 27-го, г. 7:30 веч. „Пігмаліон". Гостинний виступ А. Венгерка.

Кіна.

„Аполльо": „Батьку! Капітан Сорель і його син".

„Кольосеум": „Жінка з бичем".

„Лев": „Дикі моряком" (Дж. Кутен).

„Люна: „Демон копальні золота".

„Марусенька": „Блакитний вальс" (Штрауса) і „Каруселя смерти".

„Оаза": „Небезпечна краса". „Через грів до щастя".

„Палас": „Люди без прав".

„Пан": „Засуджений" і „Наречена з примусу".

„Пасаж": „Побідник хмар". І американські комедії та Гомонтів тиждень.

„Утіха": „Знак Зорі" (Дуґлас Фейрбенкс).

„Фатаморґана" „Альранна".

„Химера": „Море".

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає.

Український Театр під дир. Ів. Котутяка.

Миколаїв:

Четвер 27.VI. „Чесна Зузанна", оперетка. 3—?

Новий Український Театр дир. П. Карабінєвича.

Сходе:

27.VI Тітка Чарлі.

Готується до постановки: „Доріна", „Весілля при дігтярних" і „Захар Беркут". До Театру заангажовані: артистка Театру Львівської Кооперативи і Т-ру п. Стадника п. Бенцаленя, п. Цісикова, а також диригент тих же театрів п. Цісик. 2218 9—?

З Дирекції прив. дівочої учит. семінарії „Рідної Школи" у Львові, вул. Мохнацького ч. 12. — Вступні іспити на І. курс дня 25. червня о 8 год. рано, на вищі курси дня 27. і 28. червня, вглядно по вакаціях дня 3. і 4. вересня. Початок шкільного року дня 5. вересня. — **Управа семінарії.** 2305 2—?

Товариський Зїзд матуристів академічної гімназії у Львові з 1887 року відбудеться вівторок дня 2. липня н. р. — За Комітет: Д-р Остап Макарушка, Д-р Карло Гайсер, Яків Тишовницький. 2307 1—1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

БРИЛЯНТИ, також інші біжутерію купує по високій ціні Домбровський-Ґольдженські, Львів (Готель Жорж) Академічна 2 1366 54—9

КОСІВ, за Коломиєю, пенсіонат п. Лукашевської поручає покої сонячні з первовидним удержанням, ціни умірковані. 1877 19-20

На рати Матераци 3 подушки 30 зол. Водосвинка 75 . Відяди дротяні 26 . Канапки до розкладання тобеднові 55 . Фотелики розкладані 45 . Гобеленові отомани 55 —. Ліжка сітякові 40 . Вішала стоячі 25 —. Умивальки 5 -. Ліжко мосяжне 30 . Дитячі біді лякеровані 50 -. Фабрика ЗАКС, вул. Личаківська ч 132. 2296 2—7

ДО СПІЛЬНОГО покою з кухнею або без у видїлі в домі гарним положенням в Ямном. — Інформації подає інж. Яворич, Станиславів, вул. Гославського ч. 19. 2314 1—2

МАР. ШИН-ЛЬТНІСЬКО. Першорядний пенсіонат „Лідія" уряджений по европейськи, з повним комфортом, 20 покоїв, в чудовім положенню, парк. Дуже добра кухня; заячинки, пиво, повід. — відкритий від дня 15. червня. Почта, залізнична станція в місц. — Зголошення: Пенсіонат „Лідія", Тишківці. 2312 1—?

ГОДИННИК ВАШ буде найкраще направлений у найбільшій годинникарській роботні **Івана Зельтенрайха** Львів пл. Марійська ч. 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою — Старомодні дамські годинники переробляємо на ручні. 3 б 172-?

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентґеном. 20—24

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.

Сторінювання зіпсованих зубів пльомбування й виплавлювання зубів без болю. Штучні зуби в камчуках і золоті після найновішої системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. „Уредовним студентам" значна знижка. 2142 ка. Гол. 65 . 1—10

Д-р Роман Пельфецький

відкрив свою адвокатську канцелярію

ЛЬВІВ, вул. БЛЯХАРСЬКА, 9.

1382 (побіч Ринку). 9—10

Конкурс.

Видїл Тов. „Український Інститут для дівчат в Перемишлі" приймає на шкільний рік 1929/30 — 180 учениць до інституту. Місячна оплата за удержання виносить 90 зол. Ближчі інформації подає Управа Інституту (вул. Татарська ч. 4). Інститут удержує жіночу гуманістичну гімназію, що має повні права приходних шкіл. Місячна оплата за науку 35 зол. Прохання до Видїлу о принятя проситься вносити до дня 20. липня.

2308 1—3 **Управа Інституту.**

Філія Т-ва Просвіта в Сокалі

поручує отсим

освітнього інструктора.

Вимоги, неперевищення 40 рік життя, найменше середня освіта, практика в просвітній праці. Подання з долученим власноручно писаним описом життя та референціями культурно освітніх установ, належить пересилати до кінця серпня н. р. на адресу: Д-р Б. Чайковський в Сокалі. — Неузгляднені остануть без відповіди. 2310 1—?

КРИНИЦЯ. В пенсіонаті „Римлянка" остало ще кілька сонячних комфортових комнат з пільгою удержання по дешевих цінах. Харч знаменитий 4 рази денно, на бажання ярський. — М. Яблонська. 2311 1—1

ДЕ Є ГАРНА ДЗВІНИЦЯ муровання, просимо о. парока прислати ч-ін будинку комітетови перовному в Заліщиках на внр до будови нової дзвинниці, за що з гори подяка. 2313

ЛІТНІСЬКО в Карпатах над Стрием. Сонячні покої, добрі купелі, шпидлькові ліси, рай, фортепян, знаменитий харч по 7 зол. денно. Адреса: Двір в Комарниках п. Борини. 2257 2-3

Науч. Заведення З. Ольшевського

ЛЬВІВ, вул. Куркова ч. 38. Тел. 31—14

приймає від 26. VI.—2. VII. 1929. включно від год. 9—12 і від 16—18, в виїмкові неділь і свят. ВПИСИ до 1-річної школи купецького приготування: на 2-літні курси торговельно-господарські; на річні і 5 міс. торговельні курси; на курс стен. граф., як також писання на машинах. В школі звертається чесне за діти урядників і державних функц. Дає незаможних підручники зі шкільної бібліотеки.

УВАГА: Вистава праць учениць 2-літніх торговельно-господарських курсів з відділу краєзнавства і бідри відбудеться в днях від 27. VI — 1. VII. 1929 року в год. від 9—12. і 16—18. * 2299 2—3

зол. 6·50	ГОДИННИК АКСЕС	зол. 6·50

швайцарський з гарантією тільки у Б. ҐРИНБЕРҐА ЛЬВІВ, Свєнтоєрська 4.

ЛІЖКО подвійне заїзне „Патент" з матерацом, займає як найменше місця **30 зол.** На провінцію висилає по одержанню задатку. Фабрика **ЗАКС** Львів, вул. Личаківська ч. 132. 2296 2—7

ВПИСИ

до Річної Жіночої Школи Приготовання Купецького для учениць в літах від 14—17 літ, як також на

Річний Торговельний Жіночий Курс

для учениць від 17 літ почавши

МЕЧИСЛАВА ХРІСТОФА

Професс. Економічно-торговельної Школи

ЛЬВІВ, вул. ВАЛОВА ч. 25.

відбудеться від дня 27. червня до дня 2. липня п. р. з виїмком неділь і свят від год. 10—12 передпол. і від 4—5 попол.

УСЛІВЯ ПРИНЯТТЯ: Укінчених 7. клас всенародної школи. — Вступного іспиту нема.

Державним функціонарам прислугує право звороту шкільних оплат за доньки, які ходять до Школи **Купецького Приготування.** 2309 1—1

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів, Ринок ч. 10

Ч. 141 (11.482). Львів, пятниця 28. червня 1929. Pocztowa opłata zaryfowana ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполудням
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Рим і українці.

Львів, 27. червня 1929.

Зріст впливів і значіння ватиканського Риму в світі — зовсім природно — не міг не проявитися і на українських нац. областях — поза межами Рад. України: в Польщі, Румунії, Чехословаччині та Америці. Очевидно, найсильніше і найкатастрофічніше відбився той вплив на наших територіях під Польщею. І то з двох причин: 1) тому, що Польща, як католицька держава, є найвірнішою дочкою ватиканського Риму і 2) тому, що тут находиться греко-католицький осередок, себто той центр при якого допомозі Рим віддавна мріє про привернення Сходу до ватиканської столиці.

Польща, навіть в добі неволі втішалася спеціяльними привілеями Риму. Тим більші привілеї осягнула вона після своєї політичної реставрації. Правда, в часі понтифікату Венедикта XV і Пія X. у ватиканських колах позначувалися деякі сумніви, чи польський католицизм, підправлений пристрасним національним шовінізмом і переповнений денаціоналізаційними тенденціями у відношенні до українців (Холмщина і Полісся) і білорусів, є здатний до уніфікаційної місії на Сході. За понтифікату двох передостанніх пап ватиканський Рим більше схилювався до того, щоби ту місію довірити греко-католикам українцям. Та всі сумніви щодо польської уніфікаційної місії уступили в Римі після вступлення на папський престол б. варшавського нунція монсіньоре А. Ратті під іменем Пія XI.

Вже в часі війни, саме тоді, коли вся сила казьонно-православної Росії звалилася на українсько-католицьку Галичину, коли найвищий керманич гр.-кат. церкви був царським вязнем, — польсько-католицькі чинники старалися дискредитувати український греко-католицизм, закидуючи йому недостачу відпорности. Арґументом до того послужив перехід кількох москвофільських священників на православя. Розуміється, при тому промовчувано факт, що протектором й оборонцем москвофільства і православя була найбільш католицька польська партія — народова демократія. Одночасно не допущено до Луцька пок. еп. Боцяна та пізніше не перепущено на Україну апостольського делеґата о. Дженокія. Зате хапчиво утверджувано польсько-католицькі впливи на Холмщині, Підлящу і Поліссі. Ще в часі світової війни польські легіонери „перехрещували" православні (б. греко-католицькі) церкви на Холмщині на римо-католицькі костьоли. Після війни цю акцію подвоєно й потроєно. В парі із замиканням церков поспішно почато творити римо-католицькі епископства. Не допустивши пок. еп. Боцяна до Луцька, створено там римо-католицьке епископство (для яких 8 проц. поляків). Також епископство створено в Пинську для Полісся, хоч там поляків майже нема.

Польсько-католицькі здобутки на українських землях під Польщею закріплено в конкордаті з римською курією, в якому Польща не лише закріпила за собою поширену на схід сітку польсько-католицьких епископств, але застерігла собі виключний вплив на унійний рух на північно-українських землях і на Білорусі, одночасно не допускаючи до нього українсько- й білорусько-національних елєментів.

Українське греко-католицтво, яке має вже свою традицію і свій апарат признано непригожим до унійної акції, непригожим з погляду польських національних інтересів. Греко-католицтво, яке навіть втішалося деякими симпатіями, з традиційних і національних оглядів, не лише на Холмщині й Підлящу, де унія жила ще в памяти старшого покоління, але навіть на Волині (коліска історичного унійного руху), — так сказалися історичного унійного руху), — так сказалися мотиви — інтерновано в Галичині. Виконання „мотиву — інтерновано в Галичині. Виконання „малої" унійної програми архіеп. Роппа повірено єзуїтам, що мають свою окрему сторінку в історії українського народу, і принагідно на пробу допущено бельґійських редемптористів, отже чужинців. Українців не допущено на українську територію. Українців не допущено на українську територію в тій самій державі з волі Варшави і ватиканського Риму.

Рим виявив своє повне недовіря українському греко-католицтву саме тому, що воно українське. Бо Рим тримає все зі сильними. До тогож гр.-кат. в його розумінні є тільки Zwischending-ом, а Рим вимагає повної і безастережної капітуляції. Тому створено новий ближчий Варшаві і Римові „Zwischending" „католицтво східного обряду", віддаючи його під неподільний вплив й юрисдикцію новокреованих польсько-католицьких епископств (у Луцьку і Пинську). Холмщини вже не береться на увагу — то там польська унія, себто теперішне „като- о східного обряду" вже сповнило свою ролю, перевівши холмських українців не лише в римо-католицький, але й польсько-національний табор. Це справді нечуваний парадокс, що „єдині оборонці" унії на Холмщині вони не допускають там дійсної, а не політично-денаціоналізаційної, унії. Від українсько-католицьких впливів не лише відгороджено „католицтво східного обряду", але й римо-католицтво, застерігши собі в конкордаті недопущення до додаткових молитов не-польської мови (хіба за згодою всіх польсько-католицьких епископів, що — розуміється — не може мати ніякого реального значіння).

Підчас коли Рим ідентифікувався всецілo з національно-польською церковною політикою на північно-українських землях, в Галичині приноровлено іншу тактику, тактику перевиховання в ультрамонтанському дусі.

Ультрамонтанізування українців відбувається під чужими впливами: на північно-українських землях — під виключно - польськими, в Галичині посередньо просякає чужий дух до греко-католицької церкви, хоч його зміст є ще формально-український, на Буковині Рим вводить до греко-католицтва румунські впливи (семигородських греко-католицьких румунів). в Канаді гр.-кат. церкву піддано під французький протекторат, а в Зединених Державах діє дух галицько-українського ультрамонтанізму. Половина нашого народу по цім боці ринської смуги є Римом відлана під безпосередні чужинні і денаціоналізуючі впливи, а друга половина під посередні. Обі роли впливів є ще в стані ферментації, в стані перетворювання, в стані шукання доріг і самовизначення. Під поверхнею церковного життя відбувається глибокий перелім, який не може остати без впливу на дальше формування нашої психіки і світогляду. Чи оба напрямки зіллються в один на українській національній основі, чи побідить чужинний напрям з усіми віроісповідно-денаціоналізаційними наслідками (аналоґічно до Холмщини), важко сказати. На всякий випадок, на основі зясованого вгорі треба ствердити, що зростаючий в силу і значіння ватиканський Рим відноситься до нас неприхильно, а щонайменше з недовірям.

ЩО ВОЛІЄТЕ?

Чи заплатити кілька золотих премій за обезпечення Вашого мешкання від краденжу з вломом в

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

чи втратити кілька а може і кільканайцять тисячів золотих у цьому випадкові, якщо вломники обікрали би Ваше мешкання?

Ще про Полісся.

(Від нашого кореспондента.)

Луцьк, 25. червня 1929.

Сумні вістки доходять з нашого забутого Полісся. Щасливців, які мали змогу об'їздити величезні простори від Бугa до радянського кордону, серед нас нема. Лише випадкові зустрічі з людьми, що показуються на світ божий з цих джунґлів, дають можливість витворити собі більше або менше приблизне уявлення, що робиться на Поліссі.

В містах, чим далі на схід, тим рідше почуєш українське слово і тим частіше вдаряє вухо мова російська. Полісся взагалі є областю, де ще водяться вимираючі російські жубри у вигляді ґенералів, поміщиків, ріжних урядовців і людей невідомих професій. Стара звичка поліщука „рівнятися на барина" є причиною того, що й на селі почуєш панське, себ-то російське слово, найчастіше з уст бувшого царського унтер-офіцера, урядника (поліціянта) чи сторожа якоїсь передвоєнної інституції, волостного старшини, сотського й т. д. Ну, звичайно, і з благочестивих уст сільських священиків та дяків.

Ні інституцій, ні поодиноких незалежних і впливових осіб, які велиб ширшу освідомлюючу роботу, нема. Винятком є ближчі околиці Берестя, Кобриня й Сарн, в яких і недалеко яких деяка робота велася й ведеться.

Дивлячись на мапу Полісся, досить ясно уявляєте собі наступ на нього з ріжних боків. З півночі йде національний наступ білорусинів. З заходу — польських культуртреґерів ріжних партійних барв — бебістичної, пепесівської, визволенської та клерикально-ендецької (зустрічаються поліщуки-католики під виключним впливом ксьондзів). З заходу помічаються українські впливи і то двох напрямків: національний і інтернаціонально-сельробівський (з Холму і Львова). Про схід не кажемо: через риський кордон коли іноді що й просочиться, то лише з яскравою маркою зірки.

Лише на південному кордоні Полісся, за яким йде Волинь, не помічається того наступу, якого природно можнаб було тут ждати. Так, Волинь майже не впливає на Полісся. По перше тому, що тут тягнеться подібнеж дике волинське Полісся, позбавлене шляхів і більше чи менше зорганізованих центрів; по друге, що смуга Волині по поліському кордоні (ковельський і північна частина луцького повіту) попала під вплив інтернаціональної сельробівщини і по третє, що національно настроєну (в певній мірі) Костопільщину не потрапив заорати той, кого покликали до цього останні вибори.

Вище сказано про наступ на Полісся й сказано в прямому розумінні цього слова. Полісся не має українських інтеліґентних сил, які могліб взяти на себе всю національну та економічну відбудову цеї частини нашої землі. Нема там і поважних чужих сил, коли обминути російських жубрів і урядових чинників. Є лише селянська безпорадна маса, що жде своїх провідників, звичайно, українського походження. Але жде пасивно, несвідомо. Цю масу треба завоювати собі і л ише тоді вона піде вперед. Одиниці, підготовлені до прийняття українських провідників є, але самі вони за слабі, щоби взяти на себе таку велику місію.

Отже повторюю: Полісся треба завоювати. Українці, які сподіються що там само собою щось зробиться, помиляються. Роблять люди, а само собою ніщо й ніколи не робиться.

З огляду на відсутність наших українських провідників на Полісся йдуть сусіди, оголошують себе братами поліщуків і кличуть їх ніби-то на „рідне" лоно — білоруське, російське чи польське.

Білоруси й поляки вживають однакової методи. Кажуть: вас зрусифікували й ви забули свою рідну мову; через те вчіться швидше вашої старої мови (поляки кажуть про польську мову, а білорусини про білоруську). Щоби швидше навчити оцеї „рідної" мови, яку поліщуки буцім-то забули за час царського панування, поляки дають їм школи, книжки, часописи; а білоруси, крім книжок і часописів, радять ще мати і російсько-білоруські словнички.

Дурнів на світі взагалі є багато. Тому не можна дивуватися, що в північних повітах українського Полісся знаходяться такі наївні, які з бажання розмосковитися, вчаться зі словників білоруських слів як рідних. Не дивно, що є й такі одиниці, які готові повірити, що перед московським пануванням їхні батьки говорили по польськи.

Російські жубри говорять цим темним масам трохи інакше: рідною мовою вашою є мова „русская", та ви поперекручували її на польський лад; треба вчитися говорити чистою рідною мовою, себ-то по російськи.

Звичайно, говориться не тільки про мову,

Одні переконують темних українців Полісся, що вони „коренние русскіе", другі, що правдиві білоруссини, а треті — що „поляки з ляндз празкіе".

Уявіть собі моральний стан темної людини, яка починає сумніватися, що говорить рідною мовою, і, переймаючи мову чужу, думає, що повертається до своєї ніби то забутої мови батьків.

Правда, не є це явищем загальним. До сіл уже доходять українські часописи, але доходять виключно сельробівські, рідше — хрунівські. Ці часописи переконують у де-якій мірі поліщуків, що українська мова є таки їхньою рідною мовою. Але сельробівські часописи не дають відповіді на ті національні питання, які найболючіше ворухаються десь у глибині душі.

Поліщук хоче знайти самого себе, шукає виходу для приспаних національних сил, а йому тягнуть у руки протинаціональну сельробівщину або хрунівщину. Замість окулярів йому дають червоні або чорні шкла: замість живої води любови до всього рідного — мозкову тарабаршину про всесвітню родину безбарвних двоногих істот; замість імпульсу до національної й економічної відбудови — шумливі, але пусті слова...

Наступ на національну душу українців Полісся ведеться сильно, а інтернаціональна преса, приспіваючи й вбиваючи в них здорові національні інстинкти, пособляє цим чужинцям у страшному ділі винародовлення власних братів.

Тому-то потрібний і наш наступ з національним гаслом, рідним словом, гарячим почуттям і сильною волею до життя й відбудови.

Українці інших земель не мають права про це забувати та мирно спати чи працювати лише на своїх ланах у той час, коли їхнім братам на Поліссі загрожує національна загибіль.

В. Островський.

На шкільні теми.

Чи давати нашу молодь до гімназій „Рідної Школи"?*)

(Доніс з Яворова.)

Тільки необачакомлений зі справою, або свідомий ворог нашої нації може розсівати вісти, немов би в нас був надмір інтелігентних людей. Дійсність виявляє щось протилежне. На всіх ділянках нашого життя відчувається брак інтелігентного проводу і праці інтелігентних фахівців. Без інтелігенції народ не зможе ніколи осягнути своєї остаточної мети.

Безперечно, у Польщі і в польському суспільстві є надмір „інтелігентів", якщо брати спроможність польської держави дати їм хліб і заняття. З національного становища і в Польщі потрібам брак інтелігентів і таке твердять усі польські патріоти. Що до нас, — то перед нами безмежні можливости у майбутньому, а вже і в теперішности перед нами багато ділянок праці, як уже не в нашій тісній батьківщині, так певно і під сучасний мент на інших великих просторах України, де тільки живе наш нарід.

Нам треба всього, всіх типів шкіл, від найнижчих до найвищих: нам треба, щоби наша молодь виховувалася всюди і доповнила собою всі ділянки нашого життя.

До якої школи віддати дитину, — а кожну дитину треба по скінченні всенародної школи віддавати дальше до науки, бо в нас селянство, яке творить позавлячу більшість нашого народу, залишається на своїй без- і малоземельности, — це залежить від двох справ: від здібностей дитини і від гроша.

Не всі родяться геніями. Не всіх треба зараз віддавати до найвищих щодо типу і найтяжчих щодо науки шкіл. На те є різні школи, щоби їх відповідно до здібностей дитини використати.

Щодо другої справи, матеріяльної, тобто справи гроша, то при відповідній суспільній організації її можна легко поконати і відповідно полагодити.

У нас великий процент дуже талановитих дітей. Їх треба конче віддавати до найкращих типів шкіл, щоби не марнувалися, тільки щоби образувалися і виходили як інтелігентна еліта. Напіть при більшовицькому ладі не було би нікого порядку і сили, якби і там не було інтелігентних фахових сил.

Талановитих дітей треба слати до наших гімназій, головно до найкращого типу гімназій, що в нас затримався від давна, а до чого завертає культурне людство Заходу Европи й Америки, до гімназій класичного, старого типу. Є це найвищий і найтяжчий тип середнього шкільництва, бо він ставить найбільші вимоги до учеників та виховує найкращі цінности.

Тому не легковажмо собі класичних гімназій. Вікові досліди і досвід на полі образування та педагогіки доводять весь культурний світ до потвердження наших вище сказаних слів. Здається, що ніхто в нас не буде мати смілости заперечувати культурних здобутків світу. Крім того класична гімназія дає в наших обставинах такі найпрактичніші наслідки, як найскорше і найпевніше заняття і хліб її абсольвентам.

Батьки! Шліть тому свої талановиті діти до наших класичних гімназій! Нехай вони не пилюють і нехай не затрачують своїх вроджених здібностей, а навпаки, нехай принесуть користь і собі й українському народові.

Щодо матеріяльної сторони цієї справи, то справа не така важка. В нас уявіть бурси, зниження оплат за науку (так, що оплата дешевша, як кошти за науку по державних польських гімназіях), дарові приміщення, опіка і т. п. Тільки користати з цього треба! Тільки хотіти треба! Тільки трохи збільшити треба наш власний організаційних рух і життя, а всі улекшення для нашої талановитої, хоч і бідної дітвори у наслідках будуть дуже корисними. Тому до праці! З новим шкільним роком подбаймо про те, щоби наші гімназії мали вчетверо більше молоді чим досі.

Не будемо тут викавувати, хто має в тім інтересі, щоби чисельність наших класів і шкіл була мала. Звернемо напр. увагу на *гімназію „Рідної Школи" в Яворові* з прекрасним, двоповерховим, найбільшим у місті, домом, з просторими площами, з городом, а усіма потрібними до науки річами, приладами і т. п. Скажемо тільки, що оплата в тій гімназії найдешевша з усіх у краю і що при ній є першорядна бурса з двома відділами на пів сотні учеників з оплатою 40—55 зол. на повне піломісячне удержання. Розуміється, і тут є занижки, і тут є дарові місця.

Ми переконані, що наше громадянство зверне пильнішу увагу, як досі на фреквенцію в яворівській гімназії. Також і Головна Управа „Рідної Школи" повинна у першу чергу в тій справі дати пів увагу гімназію в Яворові. Деж краще виховання (що є безперечно на рідній мірі а усіма рідношкільними гімназіями), де краща опіка, де краще приміщення найде напр. наша волинська, підляшська, холмська чи поліська молодь, яка схотіла би в нас вчитися?

На Яворів іде спеціяльний натиск і тому обовязком нашим є йому протиставитись.

Рідношкільник.

*) **Від Редакції.** З деякими твердженнями тієї статті не погоджуємося, але містимо її з уваги на пропаганду кружка „Рідної Школи" в Яворові.

Дуже цінна книжка

яка вичерпується

СПОГАДИ Е. ЧИКАЛЕНКА

І., ІІ. і ІІІ. часть зол. 8. — з пересилкою 9 зол.

до набуття в Адміністрації „ДІЛА" Львів, Ринок ч. 10

Велике віче в шкільних справах у Львові.

Львів, 26. червня 1929.

Народня Організація Українців міста Львова скликала на день 25. червня (год. 6.30 веч.) віче в шкільних справах у салі „Сокола-Батька", в будинку „Дністра". На віче зійшлася велика маса народу, так, що учасники віча виповнили не тільки салю по береги, але й цілі подвіря та коридор. Віче відкрив в імени Нар. Орган. Укр. міста Львова п. *П. Галябей*. На внесення п. Домбровського вибрано провідником віча посла Дм. *Великановича*. Обявивши провід провідник уділив голосу посл. Михайлові *Струтинському*, який виголосив обширний реферат про стан українського шкільництва. Він пробіжав історично всі етапи зліквідації українського державного шкільництва аж до останнього часу, спинився довше на нашій теперішньому положенні українського шкільництва і вказав практичні до праці над розбудовою свого шкільництва під проводом „Рідної Школи". Присутні вислухали цього річевого та ви-

М. БРИЛИНСЬКИЙ.

ЛИСОНЯ.

(Спомин.)

(Продовження.)

Команда куріня, я і деякі з моїх старшин, примістилася в каналі. Цей вже був доволі безпечний. Східний отвір був вільний. Доки було спокійно, то й ми сиділи в ньому мирно і не догадалися заложити його бодай лошками. Але в кільна днів потім, як ми прийшли, заметушився знова фронт, а головно вістинок на схід від броги. Коротка, але сильна артилерійська підготовка і піхота посунула в наступ.

Знялося пекло, коротке, але страшне. Я приляг під самим гостинцем на верху і дивився в ліво і перед себе. Сунуть лави, доходять до дротів. Перетинають їх, або таки накидають на них шинелі й так перелазять. Численні так і залишилися на дротах. На ліво від дороги стояв маленький курінь. То на нього натиснули. В моменті, коли перша ворожа розстрільна найшлася вже за дротами, побачив я, як мадярики висякують з рову і біжуть проти ворога. Я з лива ока пильнував. Це рідкий обив відвагу на нашому фронті і в австрійських частинах, аби обсада знатакованої позиції вискакувала в рукопашну проти ворога. Але в цілі хвилині побачив я далі, як тіжі мадярики кидають крісн, підносить руки вгору і незайманні ворожою лавою, поміж ворожих стрільців, женуть до їх окопів. — „Здалися" в полон...

Російські салдати, не вдаплючися, перейшли через ворожі рови, через другу лінію, — стратили голову. Моя сотня перебігла каналом на другу сторону і зачала готовитися до протинаступу. Обі кулемети стануди на гостинці і давай сипати по наступаючих. І це: вид наступаючої розстрільної, яка виглядала як з під землі, вогонь кулеметів і брак орієнтації — звичайно цілковито лишу побіду.

Бачилося російських салдатів, які крутилися по полі, як стадо баранів. Дістали приказ йти в наступ, куди їм сказали, чи показали. Пішли як на площі вправ. З немалим трудом перейшли через всі рови й окопи, найшлися в чистому полі — і злякалися. Не знали, що мають дальше робити. Хтось, видно якийсь старшина, махав руками, показуючи напрямок. Нічо не помагало. Заверталися, некатувати до рову. Смерком вистарчило дві сотні, щоби прорив ліквідувати.

Зате нам стало гаряче в каналі. Зараз на другий день рано зачали батерії обстрілювати східний отвір каналу і цілий ярок, де лежала моя сотня. Гатили через кілька години без перестанку. Щастям страти не були великі, бо хоронин гостинець. Хто міг питався до каналу. Я сидів на самім краю східного отвору, біля мене один командант чети з моєї сотні, третій був командант кулеметів. Розірвалася одна шрапнель, потім друга. Третя вдарила краще. В канал посипалося трохи кульок. Одна вдарила коло моєї ноги в камінь, підбилася від стіни — і трафила мого сусіда під кулеметів. Зойкнув і впав. Заметушилися: прийшли санітарі, розпинали блюзку. На грудях, коло самого серця, великий, закровавлений синяк. Кульна мусить сидіти неглибоко. Казали йому сильно закашляти і виплювати слину. Чиста, — значить, легені не ушкоджені. Напився руму і вловолерого понесли взад. (Через кілька днів довідалися ми, що помер у лічниці в Бережанах). Ми вилізлися з каналу. Зле на дворі, але тут бачимо, що гірше. Бачу, лежить якийсь стрілець. Старий, обросліий, білий аж жовтий, словом труп. Казав накрити його шатровим полотном. По якомусь часі полотно начинає рухатися, підноситься рука, сердито скидає покривало з лиця і злий голос бурмоче: „Який дідько накрив мене? Мене бажали вже закопати?" — Але не рухається зі землі. Відзивається: „Но, но! Вставайте вуйку! Що „маркіруєте" мерця?" Показалося, що таки був ранений в ногу, а злякав більше зі страху.

З початку носили чури обід для нас в Посухова, де стояла кухня. Можна було пройти туди ровами, але на перешкоді був міст. Треба було через нього перебігти, наражуючися на те, що меткий стрілець між такого смільчака підстріляти, як заяця в біту. Вже першого дня принесли нам чури обід, але, коли я побачив мойого чуру цілого мокрого від бігу, а зате цілком зимний обід, нікого не було до загріти, вилляв йому і другим чурам зі сотні бідне холити. Мій чура не послухав і лазив дальше. За ним і інші. Я дуже не протестував, бо мій хлопець був правдивий шибайголова і мав велике щастя. Скінчилася ця забава, коли по кількох днях такої вимагаючої біганини, зачали обстрілювати міст з кулемета і останній чура, при повороті, перевернувся на мості разом з їдунками. Доповз щасливо до рова, де його перенесли — і з обідами скінчилося. Через той міст звідом трудно було перейти навіть нічю, бо кожної хвилини можна було бути засипаним кулями.

Всі стали брудні і нехарні до неможливости. Зачали висилати сотні до Бережан, до лазні. Моя сотня пішла перша. Пішли ранним разком. Викупалися, пообстригалися і виголили в прадівною насолодою. Потім всі пороздавалися. Я зі своїми старшинами до кавярні. Є більярд. Ми вже так давно в більярд не грали. Зайшли до знайомих, до цукорні. Час біжить. Вже темніє. Час вертати. Пішли. В ярі, де стояли кухні, спинилися. Треба ще підождати, аж підпом стемніє. А тоді вже пішли, хто гостинцем, хто боками. Кульки свистали, як град. Як я дійшов на місце зі сотнею без одного убитого, чи раненого — не знаю. Через три слідуючі ночі заміняли сотні з першої лінії, аби по черзі могли замостувати цей насолоди.

(Докінчення буде.)

черпуючого реферату з великою увагою та нагородили референта рясними оплесками.

Потім забрав слово п. А. *Долбровський*, що спинився довше на значінні власної, рідної школи для нашого народу, яку мусимо протиставити шкідливим впливам чужої школи. П. *Похмурський* закликав присутних, щоби вписували масово своїх дітей до шкіл „Рідної Школи". Дир. А. *Крушельницький* порушив деякі шкільні справи льокального характеру і взивав присутніх, щоби вписували дітвору до захоронок, протестував проти ліквідації захоронки на Пасіках, заявився накінець за тим, щоби число клясичних гімназій обмежити, а натомість засновувати торговельні, промислові та природничо-математичні школи і гуманістичні гімназії. о. Ол. *Стефанович* подав до відома присутних, що державна львівська школа ім. Маркіяна Шашкевича цього року буде міститися ще в старому будинку, а коли слідуючого року перенесеться до нового будинку, то треба буде робити заходи для відкриття її філії. П. Чорний апелює до присутніх, щоби в освітні справи не вводити партійництва.

Накінець забрав слово о. прал. пос. Л. *Куницький*. о. посол робив у своїй промові між іншим деякі паралелі між теперішнім положенням нашого шкільництва під Польщею і положенням польського шкільництва перед війною під Прусією. У тому місці перервав представник влади промову о. посла та розвязав віче мотивуючи це тим, що промова має протидержавний характер.

Тоді провідник віча пос. Д. Великанович, запротестувавши проти розвязання нарад, закрив віче, скликане Нар. Організ. Укр. міста Львова і запросив присутніх на посольське справоздавче віче. Присутні успокоїлися та вислухали з повагою короткого реферату пос. М. Струтинського в справі резолюцій, які він запропонував присутнім до ухвалення. Прочитані пос. Струтинським резолюції присутні приняли одноцушно без дискусії. По принятті резолюцій пос. Великанович замкнув віче і попросив присутних, щоби спокійно розійшлися, що й сталося.

Організаційний і вічевий рух.

Брідщина.

Дня 16. червня відбулися два справоздавчі віча посла **Вислоцького** в селі **Боратин** і в селі **Саласька.** В обох вічах взяли участь цілі маси народу зі сусідних сіл. Боратин має гарну читальню „Просвіти", добрий хор і дуту орхестру. Гарні перспективи розвитку має і тамошня кооператива. В одному і другому селі вічевики висловили повне довіря Української Парляментарній Репрезентації.

Турчанщина.

Дня 12. червня відбулося справоздавче віче посла **Дмитра Великановича** в селі **Турочках,** турчанського повіту. Село почало організуватися та національно-політично освідомлюватися від коли там став парохом о. Скварко. На організаційні теми промовляв на тому вічу голова Повітового Народнього Комітету д-р Мирон Кондрат, адвокат з Турки.

Покуття.

В Коломиї відбулося дня 9. червня величаве віче під голим небом, в якому взяло участь поверх три тисячі громадян з коломийського і печеніжинського округів. Віче відкрив пос. **Паліїв.** До президії віча ввійшли сенатор М. Галущинський, Юра Чукор (селянин з Ковалівки) і Лев Кланцуняк (з Космача). Перший промовив сенатор **М. Галущинський,** далі промовляла сенаторка **О. Кисілевська.** Про справи самоврядування говорив пос. **Волод. Целевич,** організаційні справи обговорював пос. **Волод. Кохан.** Звіт з діяльности Української Парляментарної Репрезентації виголосив **пос. Дм. Паліїв.** Віче висловило повне довіря Парляментарній Репрезентації Українського Національно-Демократичного Обеднання та одобрило її дотеперішню діяльність.

Хирівщина.

Дня 9. червня відбулося справоздавче віче о. сенатора **Юліяна Татомира** в селі **Поляні** коло Хирова. Відкрив віче голова Повіт. Нар. Комітету Хирівщини п. Фр. Липецький. В президії віча засідали громадяни В. Першак та Ів. Мазур. — Дня 10. червня відбулося рано таке саме віче в **Сушниці Великій,** а по полудні в селі **Терлі.** Вечером того самого дня складав о. Татомир звіт з парляментарної діяльности ще в селі **Лібуховій.** На всіх вічах ухвалено повне довіря Парляментарній Репрезентації УНДО. Дня 11. червня відбулася довірочна нарада членів УНДО в селі **Россохах,** в якій теж брав участь і складав звіт з діяльности Парляментарної Репрезентації о. сенатор Юл. Татомир. — При тій нагоді слід згадати, що комендант поліції з Хирова сконфіскував дня 12. червня у читальні „Просвіти" в Полянах к. Хирова українську вивіску, на якій був український герб.

Городенщина.

В Городенці відбулася дня 8. червня довірочна нарада організацій Українського Нац.-Демокр. Обеднання. В нараді взяли участь делегати 20 громад. Між делегатами було 2-ох священиків, а решта селяни. Нараду відкрив голова Пов. Нар. Комітету д-р Теодор Матейко. Звіт з діяльности Української Парляментарної Репрезентації виголосив сенатор **Михайло Галущинський.** Він же виголосив і організаційний реферат. Нарада ухвалила повне довіря проводові УНДО.

Обертинщина.

В Обертині відбулася довірочна нарада УНДО дня 10. червня. Посольський звіт виголосив сенатор **Михайло Галущинський.** У нараді взяло участь 50 делегатів. Нарада вислухала також реферат на організаційні теми, який виголосив сен. М. Галущинський і ухвалила повне довіря Українській Парляментарній Репрезентації і партійному проводові УНДО.

Копичинеччина.

Протягом квітня і травня ц. р. відбув пос. **Завалнкут** довірочні наради для поодиноких районів: у Гусятині, Копичинцях; справоздавчі віча: у Самолусківцях, Сидорові і Василівцях. В черані відбув довірочні наради в Копичинцях, *Хоросткові*, *Говилові Великому*, віче в Перемилові, Тудорові і Яблонові. Всюди ухвалено признання Парл. Репрезентації за її діяльність.

Лопатинщина.

В Лопатині відбулася дня 9. червня організаційна нарада УНДО, яку склакав о. посол **д-р Пелліх.** В часі наради ввійшла до салі поліція і розвязала її ніби з причини деяких неточностей з запрошеннями. З уваги на те заповів пос. Пелліх віче на одну з найближчих неділь. Дня 11. червня відбув о. Пелліх справоздавче віче в с. Барилові, дня 12. червня в Увині, 13. червня в Сморжеві, 14. червня в Стремільчу, 15. червня в Миколаєві і 16. червня в Журовичах. На всіх вічах присутні однодушно приняли ухвали про довіря для Української Парл. Репрезентації та признання за її працю.

Підгаєччина.

Дня 14. червня ц. р. відбулося справоздавче віче посла **Волод. Целевича** у **Голгочах,** підгаєцького повіту. Віче відкрив голова Повіт. Нар. Комітету селянин Гр. Скасків. Секретарем віча був організатор Ів. Даньків. По звіті пос. Целевича ухвалено повне довіря і признання для Української Парляментарної Репрезентації.

П'сля под'й в Заліщиках.

Урядовий комунікат.

Пресовий комунікат слідчого уряду при воєвідській команді д. п. у Тернополі повідомляє, що „у звязи з заворушеннями в Заліщиках місцевий постерунок д. п. зробив донесення до прокуратора при окружнім суді в Чорткові на 14 жидів і 4 новобранців української національности, з цього 4 жидів як найагресивніших і 3 новобранців арештовано та віддано окружному судові в Чорткові".

Комуністичний процес.

У львівському процесі за приналежність до КПЗУ дня 26. червня читали заквестіоновані акти та письма. Тому, що допустили ряд нових внесень, процес цей потреває до кінця найближчого тижня.

Д-Р АРСЕНЬ РІЧИНСЬКИЙ.

Моя відповідь.

Св. Синодові Православної Церкви в Польщі.

При кінці квітня оголошено в пресі, а місцями й по церквах, постанову св. Синоду з дня 15. IV. 1929 р. №14, про відлучення мене від церкви. Але цілий місяць я даремно чекав якогось офіціяльного повідомлення мене в цій справі (хоч кожного, навіть правдивого злочинця звичайно повідомляють — і про результати слідства, і про акт, і про присуд суду). Маю враження, що в Православній Церкві в Польщі робиться інакше: людину карають без слідства, без жадного переслухання ані оскарженого, ані свідків, і навіть без повідомлення його про вирок трибуналу. Отже цю дорогою прошу св. Синод ласкаво приняти під увагу, що постанову про відлучення мене від церкви 1) оперто на фальшивому фактичному матеріялі, 2) правно цілком не обгрунтовано і 3) ухвалено без додержання приписаної процедури; отже ця постанова 4) привела до наслідків протилежних тим, яких сподівалися ініціятори анатеми, а тому 5) повинна бути переглянена в інтересах церкви, для привернення авторитету єрархії, ще більше захитаного компромітуючим вирохом, і для уможливлення в будучині наладнання церковно-громадських і національних відносин.

I. Фактичний матеріял, що ліг в основу моєї анатеми, подано в постанові св. Синоду на підставі доладу зібрання протоєреїв (т. зв. „Волин. епарх. місіонарського комітету") від 7. III. 1929; без всякої перевірки цей доклад, який виготовив прот. Боришкевич, предложив митрополит Діонисій св. Синодові. Не знаю, чи правда, що деякі епископи потім у міністерстві відпікувалися своєї участи в цій анатемі (як про це писалося в газетах), — але стверджую, що постанова св. Синоду де-в-чому містить навіть більші прогріхи мене обвинувачення, ніж на це дає підставу доклад протоєрейського зібрання.

Наприклад, у докладі ставиться мені в вину уладження у Володимирському соборі демонстрації на свято Котляревського 24. XI. 1924 р. з допущенням криків підчас богослуження і проповіди. Постановаж св. Синоду в цій справі закидає мені організацію взагалі „безчинств" (— кількох?) та це й разом „із спеціяльно для того зібраними особами" (до чого зовсім нема підстав у докладі протоєреїв). Фактичнож демонстрація у Володимирській катедрі, правда, мала місце, але один раз, і то не підчас богослужения, а підчас проповіди; про „спеціяльне" скликання людей для тої демонстрації не могло бути й мови, бо викликана вона була несподівано початковими словами проповідника. Після переведення в цій справі слідства — як духовного (членом кременецької консисторії), так і судово (суддею слідчим), справа ця була уморена, а значить, не може бути підставою ні обвинувачення, ні укарання.

Далі доклад епархіяльного комітету винить мене за мою публіцистичну діяльність в українських часописах, які я видавав („На Варті", „Рідна Церква") та інших, — за те, що я нібито виступав „проти істнуючого канонічного устрою Правосл. Церкви в Польщі", проти ерархії і духовенства, та розкривав у політиці церковної влади тенденцію до відбудови „єдиної-неділимої Россії" і до задержання „московського духа" в церк. житті в Польщі. Постанова св. Синоду по цьому пункті не тільки стверджує всі ці мої „провини", але й ставить мені в вину старання викликати нібито „відкритий розкол" у Правосл. Церкві (до чого зовсім не дає підстав доклад епарх. комітету). Фактично-ж я ніколи не виступав проти ерархії — тільки проти окремих ерархів, які систематично нарушують церковні канони. Таксамо я — і зрештою не я один — завше боровся проти сучасного антиканонічного церковного устрою і всякий раз неодмінно вказував, які саме канони були порушувані. — Боже наліть і ця постанова св. Синоду двічі називає варшавського митрополита „головою" Прав. Церкви в Польщі врозріз з рішучою забороною отців Карфагенського собору (прав. 48). Подібнож у свій час я вказував на відступлення від церковних канонів у синодальному проекті статуту Прав. Церкви, та провадив оперту на канонічному праві полеміку з приводу цього з ед. Олексієм („Укр. Нива", 1927, 18. II, ч. 7 і 1. IV. ч. 13.). Невжеж це можна вважати боротьбою проти „канонічного" устрою? Навпаки: це є боротьба *за* канонічність церковного ладу. Неправда також, що я виступав проти духовенства, — але щодо единонеділимчеських тенденцій варшавської митрополії та поодиноких протоєреїв, то ці їхні чисто-політичні нахили найкраще виявлені в їхніх писаннях: досить переглянути „Воскр. Чтеніе", не тільки друковане по російськи, але й виразно скермоване до культивування в читачах якраз отого „истиннорусскаго духа" та зневажання всіх т. зв. „інородців" — українців, білорусинів, поляків, литвинів і т. д. — яких синодальний орган охрестив навіть „грибами-поганками" навколо „пня россійскаго" („В. Чт." 1926 ч. 36). Хібаж панування того шовіністичного духа в церковній адміністрації не спричинило переслідувань українського духовенства при одночасній повній безкарности кожного духовника члена РНО, хочби він опоганював святиню, глумився над текстом молитов, сіяв „смуту й соблазнь"? — Повторяю: ми завше боролись з особами (політиканами) і вважаємо це необхідним для добра самої Церкви, але ніколи не виступали проти ерархії чи духовенства взагалі. Зрештою, це добре відомо, очевидно, й св. Синодові, коли йому сподобалося покликатись на 55 прав. Апост. (о „недосажденіи епископу"), себто надати своїому вирокові явно-*особистий* характер і тим самим дати нам право вважати саму ту анатему чисто-персональним порахунком.

(Продовження буде.)

Б. міністр Чехович перед державним трибуналом.

Промова марш. Пілсудського.

Засідання державного трибуналу зачалося 26. червня в год. 11.10. Предсідник ствердив, що з незваних свідків не станулися: Стемповський, б. мін. Юркевич, Осовський та марш. Пілсудський. Опісля предсідник зачитував ухвалу сойму з 29. III. 1929 р. про поставлення мін. Чеховича перед державний трибунал. У слідстві Чехович не признався до вини, покликуючися на свої пояснення, дані в бюджетовій комісії сойму. В такому стані справа входить під розгляд державного трибуналу. Предсідник допускає до голосу б. мін. Чеховича.

Б. мін. Чехович не признається до вини, тому, що сам факт форм. переступлення бюджету не може мотивувати ставлення міністра скарбу до конституційної відповідальности. В 1927-28 р. сойм довго був нечинний, а наслідком непередбаченого зросту цін квіти, призначені в бюджеті мін-ства військових справ на вимагання людей і звірят були недостаточні. Обв. знає, що обвинувачі скажуть, що ухвала сойму з 20. III. 1929 р. докриває ся із стилізацією скарбового закону, який вимагає для кожного бюджетового видатку попередньої згоди сойму та не знає вийнків. Навіть польський сойм у своїй дотеперішній бюдж. практиці рахувався з конечностями життя та не відмовляв своєї санкції екс пост. Не згадуючи випадків держ. конечностей тяжко уявити собі, щоби м іністр скарбу міг запобігти помилкам в обрахунках і видатках інших ресортів.

Опісля през. державного трибуналу зарядив переслухання свідків. Обвинувачі й оборонець зріклися заприсяження. Перший зізнавав міністр внутр. справ Складковський. Він стверджує, що найважнішим рішаючим моментом у цій справі є факт, що марш. Пілсудський, як був премієром і як брав участь в уряді застеріг собі, що він буде управильнювати відношення уряду до сойму. Тому відношення до сойму, отже і бюдж. переступлення управильнював виключно маршалок. На питання пос. Либермана: Коли кабінетова рада мін. в кабінеті Бартеля займалася справою предложення дод. кредитів соймові, чи ця справа була предметом дискусії й ухвали на раді міністрів? — мін. Складковський відповів, що він, як і мін. Чехович, виконував у відношенні до сойму прикази маршалка. Колиж виконування марш. приказів можна вважати виною, то нічого більше не відповість на цю тему. На питання пос. Либермана, чи справа збільшення лисп. фонду була предметом ухвали ради міністрів, мін. Складковський сказав, що на це питання відповість, коли сам відповідатиме перед держ. трибуналом. Пос. Л.: П. міністр є свідком і згідно із законом обовязаний відповідати. Відкликується до ухвали трибуналу, щоби допустити це питання. През. Супінський: Це можна ствердити документами. Чи ви бажаєте відповісти. Мін. Скл.: Ні.

Мін. Квятковський стверджує, що в 1927 р. було таке господарське положення, що мін. рада вважала, що треба робити негайно видатки надвишок. Марш. Пілсудський застеріг собі рішення в справі відношення уряду до сойму.

Після перерви прийшов на розправу марш. Пілсудський.

У своїх зізнаннях гостро критикував закони про державний трибунал, спинився над І уст. закону та ствердив, що він дуже некисний й загальниковий. Цілий цей закон прирівнав маршалок ко кепської часописної статті, стверджуючи, що наскільки партацька робота звязана із законом про держ. трибунал належить до рекорду смішности та глупоти, то й ціла конституція зроблена таксамо.

Далі марш. говорив: Ці панове, котрі робили конституцію, заслугували на шибеницю раз у раз. Цей нонсенс зроблений історично треба досі, обиджує повагу республики та робить гоцки-кльоцки з Польщі. Сойм присвоює собі права небіщиків. Коли ці панове волять бути небіщиками, чому не приноровити до них прав, звязаних із першим соймом, себто людей, які зраджували державу підчас війни, котрі робили з Польщі нікчемну торговицю, а не заслужили підчас війни на смерть.

В обвинуваченні мін. Чеховича бачить марш. Пілсудський бажання фальшувати істотну правду й обиджувати його особисто. Це ритуальне вбивство, доконане на людині, яка відповідає за не свої вчинки. Ця система негідна і підла. Щоло 8 міліонів зол., відданих до його диспозиції, маршалок не хотів мати ухвали ради міністрів, бо хотів відповідальність узяти зовсім на себе. Марш. скінчив такою заявою: Я прошу панів, кінчу тай говорю не тому, щоби я мав когонебудь обвинувачувати, бо не можу найти такого смішного параграфу як параграф про зневаження, де понять є стільки до зневаження, а так мало в цьому істотного спису кривди по за цьому, бо воно начинається в торговлі „шкодою" За-

бавка репрезентує людину з відп. душею із скороченими зовсім кінчинами, що має два отвори — один отвір під носом, а другий на відворотному боці медалі. Уладжена вона так, що коли забавку поставити або рушити, то вона видає голос обома отворами і так скоро порушається, що звуки передше окремі, зливаються в какофонію таку чудернацьку, що як я її пускав у рух, здавалося би мені, що таки думію здовити звук один грубий і звук один тонший. Та це ві разу мені не вдалося, не найшов я людини, яка найшла би ріжницю між звуками обох отворів. Прошу панів і високий трибунал, коли схочете шукати (це може вам придатися) мотивів і пояснення их комізмів, які роблять сойми, того партаитва праці, які вони роблять, то зробіть так — будьте на хвилю цею забавкою. В трагедії суперечностей, в яку Польща вбрана, в смішности положення, яке всетаки тяжить на нас, що уряд, ведений людиною, якої руки не так смердять, як ваші (звертається до обвинувачів) може бути обвинуваченa й отирати собою засідання держ. трибуналу, звертаюся до вас: Я горший з моєї праці і не виною, а заслугою є, що я йшов проти сойму, що я вкоротив права сойму та усунув сеймовладство.

Пос. Ліберман стверджує, що марш. Пілсудський обидив сойм і послів-обвинувачів. Він безборонний супроти их зневаг, так як і трибунал. Відпирає ці зневаги якнайрішучіше і заявляє, що їх подиктувало не почування справедливости і не замилування до праці.

Опісля марш. сойму Дашинський відповідав на завдавані йому питання.

З судової салі.

Відгомін листопадових днів.

Українські студенти і студентки перед судом.

В середу, 26. червня ц. р. відбувалася розправа до 11-ої год. передполудням при замкнених дверях. Опісля переслухано під присягою двох свідків, а саме: Ярослава Процишина і Зеновію Кравцівну.

Св. *Ярослав Процишин* зізнав, що кілька раз незнакома особа підкидала під двері його брата обв. Жигмонта Процишина „Сурму", яку цей палив. Коло половини серпня 1928 р. підкинула теж рука незнаної особи вже пакет „Сурми" на шафу в сінях, який брат Жигмонт приніс до помешкання і оповів братам про цей випадок. За кілька днів спалили коло десять примірників „Сурми", яка остала з цього пакету. Пізніше виявилося, що служниця порядкуючи помешкання, частину з пакету „Сурми" завинула між старі часописи, а частину залишила на етажерці і її спалили обв. Жигмонт.

Зізнаж св. *Зеновія Кравцівна* заявила, що вона була присутньою при забиранні речей в сестри обв. Марії Кравцівної з помешкання п-ні Гешвіндової. Тоді вона забрала течку своєї сестри, яку тепер носить і показала її трибуналові, де були ініціяли „М. К.".

Після зізнань цих свідків предсідник замкнув доказове поступовання і відчитав пятнадцять головних питань.

Перших сім питань побудовано по думці § 58 п. к. з., себто всім сімом обвинуваченим закидується приналежність до У. В. О. протягом 1928 р. і тим самим поповнення злочину головної зради через поширювання відозв „Сурми" та взагалі писем противдержавного змісту.

Зневаж десяте питання побудоване по думці § 65 а к. з., себто злочину порушення публичного спокою і воно відноситься до обв. Чижівної. Вкінці 14-те і 15-те відносяться до обв. Кравцівної. Перше обіймає знамена злочину по думці § 6 закону про вибухові матеріяли з 15. травня 1885 р. а друге знамена злочину очорнення по думці § 260 к. з.

На тому перервано розправу до завтра. В четвер промовлятиме прокуратор і оборонці. Присуд западе мабуть в пятницю.

НОВИНКИ

— **На наших інвалідів.** Діставмо такий поклик: Товариство Українських Ветеринарійних Медиків у Брні (на Моравії) пересилає на фонд Українських Інвалідів 200 к. ч. і закликає усіх бувших студентів вищої школи вет. в Брні, а нині лікарів у краю, щоби цією дорогою зложили датки на ту саму ціль, а саме: д-ра Бабяка Петра, д-ра Базаня Антона, д-ра Білецького В., д-ра Будинка Дмитра, д-ра Водославського Петра, д-ра Глюза Омеляна, д-ра Мамчука Теодора, д-ра Фаріона Гриця, д-ра Федоровича Івана, д-ра Церковного Олекс., д-ра Гужака Гриця, д-ра Холевчука Михайла, вет. лік. Дереша Миколу, Сахна Романа, Гопа Генрика і Гопішина Августина.

— **Іспит зрілости** в приватній кодукаційній гімназії „Рідної Школи" в Рогатині відбувся в днях 10.—21. червня під проводом директора державної гімназії в Бережанах, Едварда Райтера. Свідоцтво зрілости отримали: у відділі А: Волонос Евген, Гладка Ірина, Горій Мирослав, Геба Степан, Гресько Дмитро, Іжак Мирон, Кіндрачук Михайло, Литвин Василь, Лободицький Йосип, Матишин Гриць, Пархуць Дмитро, Ромах Михайло, Теліщук Неонілія, Хамів Святослав, не допущено до устного іспиту 1, репробовано при устному 5, відступило підчас устного 13. У відділі Б: Бабик Михайло, Барилик Хома, Вітус Наталія, Білоголовський Степан, Гураль Михайло, Дудкевич Ірина, Зарицький Ярема, Лялик Михайло, Мурій Борис, Олійник Петро, Романів Осип, Стецик Герасим, Ступар Іван, Фітик Іван, Цап Михайло, Юрків Степан Яців Петро. Не допущено до устного іспиту 2, репробовано при устному 5, відступило підчас устного 8.

— **Особисті вісти.** Дня 15. червня на вищій ветеринарійній школі в Брні (на Моравії) були промовані на доктора вет. наук: Василь Дубів з Позниці (пов. Долина) і Василь Ожоган з Королівки (пов. Заліщики).

— **Вакаційний курс української мови** для учителів вселюдських шкіл уладжує Кураторія львівської шкільної округи у Львові в часі від 3. до 13. липня ц. р. Прелегенти: пп. д-р Я. Гординський та д-р І. Кисілевський. Предмет: основний огляд українського правопису, відповідні розділи з граматики та лектура вибраних творів української літератури. — Зголошуватися до Шкільної Міської Ради у Львові (площа св. Духа 3). Ближчі інформації є в Деннику Уряд. Кураторії ч. 6.

— **Українка.** У паризькому місячнику „Прометей" ч. 29 за квітень ц. р. помішена статти теперішнього радного з бувшого бурмістра Парижа Емануеля Евена про конечність створення української самостійної держави та відірвання України від Москви. Стаття має заголовок „Україна й Росія". Е. Евен звісний вже з давніших своїх виступів в обороні української справи.

— **Український Науковий Інститут у Берліні** повідомляє про відчит з його почину, що відбувся дня 26. ц. м. п. з. „Роля східньо-римської архітектури в народженні византійського будівельного мистецтва" з прелегентом д-ром В. Залозецьким.

— **Різні вістки.** Провідник репараційної комісії знавців Юнг дістав у Нью Йорку за свої успіхи медалю Рузвельта; тепер черга на Европу: яку нагороду вона дасть йому. — Російські емігранти в Льондоні остерігають Мекдональда протестами, щоби не пробував увійти в дипльоматичні зносини зі СРСР. — Молодший Рокфелер вибирається до Радянського Союзу для балачок про нафтовий промисл. — Мілюков, бувш. міністр закордонних справ рос. Тимчасового Уряду, редактор паризьких „Последніх Новостей", має намір приїхати до Польщі з відчитами. — Альбанський уряд поручив нафтовий монополь італійському підприємству, що буде адміністратором цього монополю. — Китайський ген. Фенг дістав від нанкінського уряду 3 міл. дол. і попрощався з армією; чи зорганізує він за ці гроші нову чи житиме безжурно, досі невідомо. — У Франції ствердили знову сильну знижку народин; цим разом чималу ролю відограла велика грипа та гостра зима. — В Атенах вибрали 30 сенаторів на членів трибуналу, що має судити бувшого грецького премієра Пангальоса. — Вістка, що англійський король поїде до Пільзен лікуватись була неправдива; король може поїде туди, але аж зміцниться. — Оскар Штравс докаже в процесі, що популярна „танцювочка" пісонька „Рамона" є живцем узята з його оперетконого вальса „Гарна незнайома", що має вже літ 15. — Досі не найшли слідів еспанського літака „Нуманція", що вибрався через океан.

— **Колюмб не відкрив Америки.** У палаті послів у Вашингтоні відбулася велика дебата з приводу того, хто відкрив Америку. Нагоду до дискусії дало внесення ухвалити 30.000 долярів на будову памятника Лейфові Ериксонові, ірляндцеві, який тисячу літ тому мав відкрити Америку й вислати делеґацію на свято в його честь, яке уряджує ісляндський парлямент. Американські посли італійського походження рішуче боронили чести Колюмба як відкривника Америки, на що ірляндці заявили, що Америку в 6 столітті відкрив ірляндець. Нарешті внесення ухвалено з застереженням, що ще не рішає справи, хто справді відкрив Амрику.

— **Дорогоцінности з Монголії.** Монгольський князь Сін-Тонім хан подарував шведському королеві на знак своєї приязні до нього та пошани до Свена Гедіна чудову свитину будди разом з дорогоцінним внутрішнім уряджением. 21 скринь цих дорогоцінностей є вже в дорозі до Стокгольму. Цими днями приїхав туди помічник Свена Гедіна, який привіз зі собою найдорожчі річи.

— **У усієї Польщі.** Міністерство шляхів у Варшаві хоче зарадити зловживанням при масовім купні для залізниць у той спосіб, що гадає утворити для цього окремий державний орган, рахуючи при цьому ще й на ощадність. — Стан фінансів у Лоллі є такий поганий, що уряд має намір призначити для міста окремого комісаря-спеціяліста. — Найвищий військовий суд латвій-

див засуд на підпоручника Заленського, засудженого у Львові на 5 літ твердині за те, що зарубав свою наречену Іжовську. — У ботанічнім саді в Варшаві поставлять памятник Словацькому. — Відомий польський актор С. Брилінський, тепер у Познані, раніше у Варшаві, перенесений до психіятричної санаторії. — У варшавському шпиталі „Червоного Хреста" щез дорогоцінний запас раду вартости 40.000 зол., але після суворих загроз службі... найшовся.

— **Діти Пшибишевського.** До Варшави має приїхати на зїзд поляків-емігрантів син Ст. Пшибишевського з Москви, Болеслав, композитор, що є там директором консерваторії. З цієї нагоди польська преса дає пояснення, що він не є тим самим, який грає визначну ролю в російській комуністичній партії, а є другим сином письменника і зветься Евген. Третій його син Зенон — швед, вихований другою жінкою письменника Дагні, також шведкою; Зенон є шведським послом у Лондоні; таксамо донька з цього подружа, теж шведка, живе в Копенгагені. Виходить, що майже всі діти Пшибишевського не-поляки.

— **35.000 руб. для жидівських дітей** на Україні призначив радянський „Червоний Хрест" аж до нових жнив. На відживлення 4500 дітей на жидівських кольоніях на Україні і на Криму треба буде 160.000 рублів. Ця підмога є наслідком цьогорічного неврожаю.

— **Як за старого режіму.** Центральний комітет комуністичної партії висловив догану комісареві освіти Луначарському за те, що він нарушив професійну дисципліну. Як нарушив її? Коли виїзджав з Ленінграду для приватної вигоди задержав курієрський поїзд на 15 хвилин і цим опізнив його. Те саме робили достойники старого режіму.

— **Граматика у школі.** Польська преса передає інформацію за „Комсомольською Правдою", що Центральний комітет комуністичної партії заявився за скасуванням у школі навчання граматики та правописних правил. Цей орган критикує Луначарського, як комісаря освіти, що він боронить граматики, без якої, каже, нема культурної мови. Преса, що ставиться до цієї суперечки поверховно, вважає згадану протиграматичну кампанію звичайною демагогією. Одначе в цій кампанії є неодно зерно правди, з якої напевно скористає як не нині то завтра нова школа. Вивчення живої мови в слові, а навіть письмі не має нічого спільного зі знайомістю граматичних правил. Доказом цього діти, що не в силі збагнути ріжниць між частинами мови і неправильними відмінами, а пишуть і говорять чистою літературною мовою. Та ось другий приклад ще різкіший: професійні фільольоги, які передумують явища мови і знають всі правила та виїмки, часто пишуть і уживають мови, що роїться від тих самих помилок, проти яких вони теоретично виступають, а деякі не в силі ніколи засвоїти собі чистої літературної мови, не кажучи вже про стиль. Навчання граматики часто параліжує у дітей хист безпосереднього засвоєння мови, а в 99 випадках зовсім не впливає на її знання.

— **Нове лічниче проміння.** Визначний американський рентгенольоґ німецького походження д-р Бакі відкрив, що так звані межові проміння мають великі лічничі прикмети, більші, як проміння Рентгена або радія. Межовими промінями в науці називають проміння, які щодо числа хвиль і довжини своєї хвилі стоять між ультрафіолєтними та Рентгеновими променями.

— **Американські чудаки.** Недавно у великому місті Індіянополісі в Злучених Державах умер адвокат Вілліям Летте, який лишив по собі дуже цікавий заповіт. Небіщик був юрисконсультом великого заїзничого товариства й мав чималий маєток. З цього маєтку 50.000 долярів він записав на добродійні цілі, одначе з умовою, що ці гроші мають бути вжиті щойно за 200 літ, це значить в 2129 р. В цьому році його фонд разом з відсотками та відсотками від відсотків дійде до поважної суми 160 міліонів долярів. З цієї суми небіщик призначив 35 міліонів на заснування міської бібліотеки, 47 міл. на заснування університету, 17 міліонів на заснування консерваторії то-що. Всі ці фонди за 200 літ мають носити його імя та його жінки. Американський чудачище не сумнівається мабуть у тому, що за 200 літ нічого не зміниться і що ніякий суд ні влада не змінять такого заповіту для добра якоїсь ранішої суспільности!

— **Міліярдер немовлятем.** В Америці видано недавно біографію славетного „короля нафти" Джона Рокфелера. Тут оповідається, що він в 1905 р. живився кілька місяців виключно жіночим молоком. Він мав тоді 66 літ і дуже тяжко заслаб. Лікарі рішили, що одинокою відповідною поживою для нього буде жіноче молоко. Для годування міліярдера найняли шість няньок і цим способом старого дійсно врятували від смерти. Звичайно в таких випадках записували смерти. Звичайно в таких випадках записували досі вісляче молоко, яке своїм складом найбільше підходить до людського. Та лікарі очевидно побоялися запропонувати міліярдерові вісляче молоко, щоби він не образився.

Спеціаліст шкір. і венер. недуг також косметики
Д-р Шварц
ЛЬВІВ, вул. СЛОВАЦЬКОГО ч. 4.
проти головної почти. — Тел. 16-61.
Усування плям, бородавок, знаків, волосся. Лікування жилавків. Діятермія. Кварцові лямпи.
9318 ПОВЕРНУВ. 1—3

Дописи.

ЛУЦЬК. (*З калейдоскопу життя. — Конференція „Сільського Господаря"*). Дня 15. червня ц. р. вечером приїхав до Луцька президент Держави Мосціцький. 16. вранці відвідав домі молитви всіх ісповідань. До української брацької церкви наказна рада Брацтва впускала лише за своїми перепустками. В церкві зібралися самі емігранти й кількоро місцевих українців. На арці, прикрашеній державними барвами, виписано „слава". Витали пп. інж. Пилипчук, письменник М. Левицький і протопреосв. Пашевський, підкреслюючи радість з приводу зєднання під одним небом. Емігранти піднесли від брацтва „адресу", а від „Рідної Хати" альбом вартости пару тисяч. „Славянський" собор улаштував мистецьку арку з монархістичним написом: „Вітай нам, Владаже наш". З наказу Луцьк наповнився війтами, солтисами, членами „гмінних" рад, школярами й польськими організаціями з кількох повітів. Школярів одного повіту одягнули в краківські й українські вбрання й наказали їм триматися за руки на знак єдности. На летунському майдані відбулася дефіляда змобілізованих репрезентантів польських організацій, регіоналістів, урядовців і самоврядних чинників. Кільком учителям доручено прибути з хорами. Для перевезення всіх цих представників народу курсували спеціяльні безплатні потяги. Вулиці міста були заполонені нечисленно і то переважно жидами. На майдані в летунському гаражі відбувся численний обід, а вечером раут у воєвідстві. Українська еміґрація приклала богато старань, щоби „репрезентувати" волиняків. — *Свідок.*

Дня 16. червня, в неділю, в салі „Просвіти" відбулася конференція рад кружків „Сільського Господаря" луцького повіту, скликана Філією Т-ва в Луцьку. Конференція тревала від год. 12. до 5. пополудні. За президіяльним столом засіли: голова Філії В. Островський, заступник голови інсп. Л. Кобилянський, члени ради: дир. О. Ковалевський і селянин Столярчук та аґроном Філії інж. Іван Ришавий. На салі понад 100 членів рад кружків і гостей — членів товариства і представників кооперації. На порядку денному було 10 питань, звязаних з працею т-ва в повіті і з осінніми роботами. — Після реферату голови Філії про завдання кружків та вшанування памяти помершого секретаря кружка в с. Підгайці Гриця Давидюка, збори вислухали справоздання з діяльности Філії за піврік істнування та з праці кружків по селах. Філія має 17 кружків з 700 членами, завела на весні 12 досвідних піль, мала 34 реферати в кружках, заложила одну випозичальню насінного збіжа, перевела ветеринарний курс, посередничала в постачанні членам щеп і насіння та збуті деревляних виробів, продала книжок на 700 зол. і викинула на села понад 6 тисяч відозв, летючок і т. ін. Кружки розвиваються нерівномірно, бо деякі повстали в останньому часі. Більшість улаштувала свято „Сільського Господаря", реферати, вистави, забави — з метою добуття матеріяльних засобів. — Вислухавши справоздання, збори ухвалили резолюцію, в якій ствердили добрий розвиток т-ва, висловили подяку Головній Управі, закликали членів т-ва до карности й енергійної праці та до матеріяльної підтримки Філії. — Далі йшли реферати: інж. аґр. Ів. Ришавого про постачання штучних погноїв, машин і знаряддя, дир. О. Ковалевського про ощадність, голови В. Островського про взаємовідносини з органами самоврядування, інсп. Л. Кобилянського про співпрацю з кооперацією, аґр. Ів. Ришавого про досвідні поля в осени, голови В. Островського про свято „Сільського Господаря" в Луцьку. По кожнім рефераті ухвалено відповідну резолюцію. — Особливе зацікавлення й дебати викликало питання про взаємовідносини з самоврядуванням. Резолюція ствердює безсилля соймиків перейняти на себе ввесь тягар піднесення сільського господарства, домагається належного місця ініціятиві сільсько-господарського товариства, поручає кружкам увійти в контакт з рільничими комісіями волостних рад і впливати на доцільність їхньої роботи, а Філії — домагатися від соймику належних бюджетових асиґнувань на сільське господарство та розподілу сільсько-господарських кредитів, штучних погноїв, насінного збіжа й т. п., лише через кружки „Сільського Господаря" та ставлення при цих кружках розплодової худоби й громадських сільсько-господарських машин. Усі резолюції ухвалено одноголосно. Конференцію в характері гостей відвідали представники кооперації Володимирщини, Любомльщини й інших повітів. Наради проходили дуже поважно й ділово що свідчить про велике зацікавлення селянства справою господарської розбудови й працею свого філіяльного проводу. П. В.

З театру.

Великий Міський Театр: „Брати Карамазови" в 7 явах Достоєвського, сценіч. перерібка Н. Данченка. Виступ празької групи „Художественного Театру".

Найбільше драматичний російський письменник, автор повістей, що киплять від подій, конфліктів, трагічних завязок і розвязок не створив власного театру. Твори Достоєвського розсаджував динамічний ліризм, надмірна балакучість, нестримна низка типів і епізодів. Важко до такого письменника приноровити термін „епічний", коли він мав би підходити до Гончарова, Тургенева і Толстого. Бальзак, творець посвяченого ґенія та темпераменту, бодай пробував своїх сил у театрі, але з мінімальним успіхом.

Достоєвський не писав пес імовірно тому, що він був майстром монольоґу, а не діяльоґу, який є основою театру. Його герої залюбки монольоґують і то безконечно, навіть там, де могли би вести розмову, бо є в товаристві. Ніодин талановитий драматурґ не пробував досі перенести на сцену ґеніяльних креацій Достоєвського; можливе, що це непосильне завдання. Не диво, що звичайні сценічні вирізки з такої повісти як „Брати Карамазови" кривдять сам твір і автора, а акторам дають ролі, які є тільки тінями апокаліптичної уяви великого „біснуватого".

Треба би хіба безпосередньо після лектури повісти про Карамазових іти на пєсу, щоби розуміти цей клубок нервів у кітлі пристрастей — немотивованих, сирих, а самозрозумілих хіба як недуга, що заволоділа людиною і вибухає горячкою, вередами, нестямними вигуками болю. Без розуміння життєпису цих жертв істерії, бачимо перед собою тільки відірвані клаптики безглуздої боротьби — заїно і нащо? — невідомо. Коли великий обновник французького театру Копо ставив „Карамазових" у 1911 р. у Парижі у французькій інсценізації, він звів монольоґи до якнайкоротших рамок і приспішив темп акції. Велика скільскість яв, замісць чотирьох дій зі зосередженою акцією ослаблює вражіння і на жаль, рішає імовірно про обстановку, що є компромісом між реалістичною і ніякою — „модерною" себто на тлі одноманітних драперій.

Павлов дав ґеніяльну креацію батька Карамазова, що мала всю несамовиту жахливість мистця фізичних і духових судорогів; Вирубов як Мітя мав за собою ріст, жест і голос при пройнимаючій грі; Асланов є майстром пів-тонів, енігматичних постатей; Крижановська як Грушенька задивувала всіх своїм темпераментом, що в інших пєсах був придушений ролями покривджених жінок, пестливими тонами і вибухами веселощів; Грєч (Катя) порівала патосом і зором. Богданов як Смердяков мав чудову маску.

М. Р.

Відозви й комунікати.

В справі ювилею читальні „Просвіти" на Замарстинові.

Дня 30. червня ц. р. святкуємо на Замарстинові велике Свято! Переживаємо ясну хвилю на шляху розвитку нашого місцевого життя — хвилю, що всіх нас, які мешкаємо в Замарстинові, наповняє радістю і дає віру в наші власні сили. Хвиля ця кріпить нас на дусі і наповняє надією на кращу будуччину. Є це свято 20-літнього істнування читальні „Просвіти" в Замарстинові. Є це великий ювилей життя і культурної праці нашої читальні, є це ювилей всіх нас без виїмку, котрі працювали колинебудь під прапором місцевої „Просвіти". Є це момент від котрого почалося нове життя на нашім передмістю, є це хвиля, котра збудила наше громадянство зі сну. Двацять літ тому гурт ідейних людей заснував нашу читальню! — Був то гурт людей, котрий йшов з вірою в ту велику ідею, що „Просвіта" вирве нас з темряви і згуртує коло себе тутешнє громадянство. Розуміли ті люди, що тільки освіта і власна народня культура дасть нам ту моральну силу, яка поведе наш нарід вперед. Тому в 20-річчя істнування нашої читальні звертаємося з горячим покликом до Всього Українського Громадянства, щоби не остало байдужим на те велике свято. Нехай не буде ні одної Установи, ні одного Товариства, ні одного визначного громадянина, що своєю участю не звеличав би нашого ювилею. Нехай в 20-літню річницю почують громадяни Замарстинова, що праця їх стала належно оцінена.

Ювилейний Комітет.

Зі спортового життя.

Змагання наколесників.

Змагання секції наколесників за мистецтво Спорт. Т-ва „Україна" відбулися в неділю 23. червня на просторі 30 км. Мистецтво Спорт. Т-ва „Україна" на 1929 рік здобув Сас Бачинський. Зголошених 7-ох. Стартує 5-ох. Зараз по старті змагуни поділилися на дві групи. Яримович, Бачинський і Мороз перша група, сім перших км. провадить перший, відтак з причини дефекту лишається. В другій групі проводить вісім км. Галушак, пізніше Ковалик. На півметок приходить перший Бачинський, 2 Мороз, 3 Ковалик, 4 Яримович, 5 Галушак. Бачинський і Мороз їдуть дальше разом. На останніх км. Бачинський пробує утікати, що йому вдається і тим собі запевняє перше місце на 400 метрів перед другим. Яримович старається конче надробити час, страчений через дефект, що йому тільки по части удається. Доганяє Ковалика, зводить з ним короткий бій і приходить до мети третий. Ковалик ловить дефект, а це використовує Галушак.

1) Сас Бачинський 1 год. 1'42", 2) Мороз 1 год. 3'2", 3) Яримович. Рівночасно відбулися змагання на 10 км. Зголошених 10. Стартує 6. Від початку провадить Костюк, але на фінішу ловить його корч в ногі, що використовує Стахів і приходить перший з ріжницею кількох сек. 1) Стахів І. 19'30", 2) Костюк 19'35", 3) Підлісецький Д. По змаганнях побідники одержали нагороди.

Україна—Погонь (Стрий).

Відплатні змагання за мистецтво „А" кл. між повищими дружинами відбудуться в неділю 30. червня в год. 5. по пол. на площі „Сокола Батька" за стрийською рогачкою.

Останні змагання з „Погонею" програла „Україна" в Стрию лише завдяки брутальности противника і сторонничости судді. Слід надіятися, що згаданих перешкод не буде в неділю, а одинадцятка України доложить усіх зусиль, щоби дати противникови гідну відправу. Буде це найкраща відповідь за „гостину" в Стрию, а рівночасно скріпить значно позицію „України" в табелі мистецтв.

Повищі змагання попередять змагання за мистецтво „Б" кляси між Україною II і Гасмонеєю II в год. 3'15.

Ціни вступу зол. 1·50, 1 зол. і 80 сот. Карти вільного вступу важні.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

О. ТЕОФІЛЬ ДРАЧИНСЬКИЙ.

Вже вчора подали ми коротку звістку про смерть визначного українсько-буковинського діяча, о. Теофіля Драчинського, протопресвитера в Нових Мамаївцях, б. посла до буковинського сойму і краєвого віцемаршалка Буковини.

Покійний родився 1862 р. в Погорілівці над Дністром у священичій сімі. До гімназії ходив у Сучаві, а теольогічний факультет скінчив у Чернівцях. Священичі свячення приймив в 1885 році. Пастирював спершу в Руськім Банилові, а в рр. 1889—1892 при карному закладі в Станиславові. В р. 1892 став парохом у Товтрах, де пробув 10 літ (до 1912 р.), а опісля в Нових Мамаївцях, де його застала смерть.

Будучи щирим народником, всюди здобув собі пошану і довіря співгромадян. Від ранньої молодости аж до смерти брав живу участь в українському житті. Був основником майже всіх українських культурних й економічних організацій, а головно ревно працював в українськім священичім товаристві, якого головою був від дня його заснування аж до розвязання його ромунською владою.

Стоячи на чолі українського церковно-еманципаційного руху, мав Покійний багато неприємностей з боку ромунської церковної єрархії. Зате великим був його вплив серед українського православного духовенства. Доказом цього факт, що українське духовенство одноголосно вибрало Покійного послом зі священичої курії. В р. 1913 після уступлення зі становища краєвого віцемаршалка проф. Степана Смаль-Стоцького — внаслідок конфлікту з пок. пос. Мик. Васильком, віцемаршалком краю — як муж довіря всесильного пос. Василька — став Покійний. Ясно, що на новому становищі не міг він вповні заступити проф. Смаль-Стоцького, який завдяки своїму знанню, громадянському авторітетові і працездатности був фактичним краєвим маршалком, фактичним керманичем краєво-автономічної влади. Зрештою, короткий час віцемаршалківства Покійного, безпосередньо перед вибухом світової війни, не дав йому змоги належно проявити свій організаційний талант.

В часі війни був Покійний военним духовником як інспектор військових православних священиків. Після заняття Буковини ромунами і знищення всіх ділянок українського життя, Покійний — як сільський парох — не міг у створених умовинах братовщини грати помітнішої ролі. Коли недавно з приходом до влади нац.-царністів наступила деяка полекша, Покійний почав проявляти признаки діяльности, та старість і недуга не дали вже йому спромоги зазначити себе в повному обемі.

Покійний був громадянином у повному того слова розумінні, визначаючись чистим характером, великою любовю батьківщини і щирим народництвом. Доказом його популярности на Буковині були величаві похорони, що відбулися 25. ц. м. при великому здвизі народу і з участю представників усіх українських товариств та організацій на Буковині.

Жертви на оселю робітників пера.

ВИКАЗ ч. 24.

На заклик „Т-ва письменників і журналістів ім. Ів. Франка" зложили дальше на оселю українських робітників пера в Ямнім: 405) Спиридіон Баньківський, Львів — 10 зол., 406) д-р Гинкелевич, лікар, Львів-Левандівка — 20 зол., 407) д-р Мих. Мельник, суддя, Стрий — 15 зол., 408) Покутський Союз Кредитовий в Коломиї — 25 зол., 409) Дмитро Угрин, Дембно — 10 зол., 410) д-р Волод. Шараневич, Любовиська — 5 зол., 411) Зенон Попович, Обертин — 5 зол., 412) Інститут Т-ва „Шкільна Поміч" в Коломиї — 8 зол., 413) о. Михайло Кравчук, Негівці — 5 зол., 414) З авторського вечера в Кракові — 12 зол., 415) Стефанія Гринів, Бучач — 5 зол., 416) д-р Лавр. Павловський, Старий Самбір — 5 зол., 417) Григорій Іванчук, Мразниця — 100 зол.

Жертви проситься пересилати і складати в Земельнім Банку, Львів, Словацького 14, або в Адміністрації „Діла", Львів, Ринок 10, II. пов.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Четвер 27-го, г. 7·15 веч. Виступи варшавського кабарету „Qui pro quo".

Пятниця 28-го, г. 8·15 веч. Виступи варшавського кабарету „Qui pro quo".

Субота 29-го, г. 4·00 попол. „На дні" Горького.

Субота 29-го, г. 8·15 веч. „Qui pro quo".

Неділя 30-го, г. 4·00 попол. „Біда не гріх" Островського.

Неділя 30-го, г. 8·15 веч. „Qui pro quo".

Малий Театр:

Четвер 27-го, г. 7·30 веч. „Пігмаліон". Гостинний виступ А. Венгерка.

Пятниця 28-го г. 7·30 веч. „Пігмаліон". Гостинний виступ А. Венгерка.

Субота 29-го, г. 7·30 веч. „Ловець тіней" Сармана (премієра). Виступ Венгерка та Любенської.

Кіна.

„Аполльо": „Батьку! Капітан Середь і його син".

„Кольосеум": „Пімста бісмуватого" (Гаррі Піль). „В полоні анантерника".

„Лев": „Хочу крізти про тебе" (Колін Мур).

„Люна": „Демон копальні золота".

„Марусенька": „Надзінка" (Марія Корда) „Чия є моя жінка?

„Сана": „Небезпечна краса". „Через гріх до щастя".

„Палас": „Тайна поштової скриньки".

„Пан": „Засуджений" і „Наречена з примусу".

„Пасаж": „Побідник змар". 2 американські комедії та Гомонтів тиждень.

„Утіха": „Поворот з неволі".

„Фатамморгана" „Хьрання".

„Химера": „Море" (на основі Гергм. Кельрмана).

Програма радіо.

Пятниця 28-го.

Лъондон (378). 22·15 Віолінова орхестра. 23·30 „Богема".

Парнж (1744). 21·35 Симфонічна орхестра.

Берлін (475,4). 20·00 Концерт радіоорхестри.

Відень (519,9). 17·25 Пісні австр. композиторів.

Мілано (504,2). 20·30 Симфонічний концерт.

Будапешт (545). 19·15 „Ріголетто". 20·20 Квінтет дутої орхестри.

Ленінград (1000). 16·00 Камерна музика.

Москва (825). 16·40 Камерний концерт.

Харків (1680). 20·00 Етнографічний концерт.

Київ (775) 19·00 Опера.

Варшава (1395,1). 19·00 Чеські композитори. 20·30 Симфонічний концерт.

Познань (339,8) 18·00 Арії та пісні з опери.

Кошиці (265,5). 17·10 Легка орхестра.

Субота 29-го.

Лъондон (358). 19·45 Смичковий квартет.

Парнж (1744). 18·45 Легка музика.

Берлін (475,4). 17·30 Орхестра.

Будапешт (545). 21·00 Концерт Б. Бартока. 23·00 Цигансьа музика.

Мілано (504,2) 19·00 і 23·15 Джезбенд.

Ленінград (1000). 19·00 Оперетка.

Москва (1442,3). 15·30 Легкий концерт (1442,3). 20·00 Народній концерт.

Київ (775). 19·30 Симфонічний концерт.

Харків (1680). 20·00 Концерт.

Варшава (1395,1). 17·0. Орхестра. 20·30 Популярний концерт.

Познань (339·8). 19·15 Музична інтерлюдія. 20·30 Легка музика.

Братислава (277·6). 16·30 Концерт на двох фортепіянах.

Ширіть наш часопис!

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Вступні іспити до IV. кл. дівочої гуманістичної гімназії Р. Ш. у Львові, вул. Мохнацького ч. 12. відбудуться в суботу дня 29. червня ц. р. о год. 8. рано. — **І. Конгрудз.** 2319

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

БІЖУТЕРІЮ, СРІБЛО, ГОДИННИКИ поручає дешево Домбровські-Розважевські Львів (Готель Жорж) вул. Академічна ч. 2. Догідні услівя. 1366 38—?

ЛІТНИСЬКО в Карпатах над Стрием. Сонячні покої, добрі купелі, шпилькові ліси, радіо, фортепіян, знаменитий харч по 7 зол. денно. Адреса: Двір в Комарниках п. Борині. 2257 3-3

СИРОТА глядає місця на стало в приватнім дожі або в робітні. Вміє шити сукні і білля, гафтувати і мережкувати. — Ласкаві зголошення на адресу: Сирота у Вп. Легеньких, Львів, вул. Петра Скарги ч. 2. 1—1

УЧИТЕЛЬКИ БЕЗ ПОСАД, також неувінчені семінаристки і взагалі особи, які мають замилування до виховної праці та зотівб працювати за відповідною винагородою в діточих садках при сільських кооперативах, зводять **негайно** подати свої точні адреси з заподанням особистих дат до Редакції Господарсько-кооперативного Часопису, Львів, вул. Словацького ч. 14. 2122 1—2

ЛІТНИСЬКО кліматичне ДОРА, ВІЛЛЯ ОЛЕНА з садом і городом, пригарно і догідно положена недалеко стації, Прута і лісу віднаймає кімнати з пільним удержанням. Ціни помірковані. Зголошення д. заряду. 2321 1—4

КУХАРКА з добрими свідоцтвами, совісна, працьовита, інтелігентна, пошукує місця, може заняти ціли господарством на селі. — Зголошення вул. Боїмів, ч. 8. у сторожа. 2320 1—1

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик преціозні продає за готівку і на гати від десятків дій з найліпшої сторони звісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, вул. Масійська ч. 5. 5 183-?

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентгеном. 21—24

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.

Скріплювання китаючихся зубів пльомбування й винимання зубів без болю. Штучні зуби в навчуку і золоті після найновішої системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. т. Урядовцям і студентам значна знижка. 2142 ка. Тел. 65—73. 2—10

Пенсіонат „СТАХОВА ВОЛЯ" в Гребенові.

Поручає 6 відь з сонячними кімнатами з добірним харчем.

Багато розривок. Власна музика.

Ціни: 9 - 12 зол. з 1. вересня 6·50—7 зол.

2317 1—1 УПРАВА.

Конкурс.

Видз. Тов. „Український Інститут для дівчат в Перемишлі" приймє на шкільний рік 1929/30 — 180 учениць до інституту. Місячна оплата за удержання виносить 90 зол. Бажні інформації подає Управа Інституту (вул. Татарська ч. 4). Інститут удержує жіночу гуманістичну гімназію, що має повні права приватних шкіл. Місячна оплата за науку 15 зол. Прошання до Видзіву о приняття просить ся вносити до дня 20. липня.

2308 2—3 Управа Інституту.

Прислайте передплату!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" у Львові. Ринок ч. 10.

Ч. 142 (11.483). Львів, субота 29. червня 1929. Poczтowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею:
В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

Релігійно-віроісповідний хаос.

Львів, 28. червня 1929.

На всій українській національній території, як вона довга і широка, панує релігійно-віроісповідний хаос, відбувається віроісповідний танець, в якому беруть участь — чи то наявну, чи посередню, чи тільки ідеальну — майже всі релігійні центри. Саме тоді, коли на заході затихають останні відгомони завзятої релігійної боротьби і „Kulturkampf-y", в нас спалахують полумяні язики релігійних пристрастей, втягаючи в свій крутіж найбільш енергійні одиниці, зуживаючи масу сил і енергії.

Під релігійно віроісповідним оглядом не лише українська національна територія, але — так сказатиб — віроісповідна площина збірної одиниці: української нації — уявляє собою неправильно пошматовану шахівницю. На західньо-українській території маємо католицизм і православя. Католицизм ділиться на два головні відділи (обряди): римо-католицизм і греко-католицизм, що фактично є українським католицизмом. Між цими двома напрямками пробивається маленьке відгалуження польсько-латинського католицизму — „католицизм східнього обряду", що є новим виданням старої польонізаційно-політичної унії, яка стільки шкоди наробила не лише Україні, але й Польщі в XVII. і XVIII. ст. Римо-католицизм зі своїм дивогляднім „католицизмом східнього обряду" є засобом політичного осідлання і культурної денаціоналізації українського народу. В греко-католицизмі борються дві струї: реформаторсько-ультрамонтанська, через яку все виразніше просякають впливи ватиканського Риму, і українсько-византійська, базована на нашій власній національно-церковній традиції. Тоді як інтернаціоналізуюче ультрамонтанство, відсунувши громадянсько-соборницький чинник, находиться в приспішеній офензиві на всіх ділянках нашого життя, українське византійство постійно находиться у відступі. Такіж самі три тенденції проявляються в „автокефальному" православю в Польщі: російсько-православна, українсько-православна і польсько-православна.

На українських землях у Румунії таксамо істнує поділ на православних й уніятів, при чому православя находиться під виключними румунськими впливами, а греко-католицтво саме тепер опановують румуни при допомозі конкордату з римською курією. Анальогічне явище маємо й на Закарпатті, де греко-католицтво шукає опори в чехо-словацькому латинстві, а православний рух розвивається під виключними впливами російської еміграції.

На Рад. Україні зустрічаємо два яскраві табори: релігійний і протирелігійний, себто безвірницький. Цей останній є теж деякою формою специфічної позитивістичної релігії. Релігійний табор розпадається на три національно-культурні струї, які представляє собою: російсько-патріярхальна (б. синодальна) церква, українська автокефальна церква і жива церква. Перша з них є заборолом російської церковної єдности і російських національно-культурних і навіть політичних впливів, друга висловлює собою церковно-визвольні змагання українського народу, а третя є посередним твором, головно чисто політичним як база радянсько-соціяльних впливів.

Проти цих трьох церковних організацій, поєднаних між собою, стоїть суцільна позитивістично-світоглядова організація, організація безвірників, поборюючи всяку релігію найбільш неперебірчивими, просто огидними способами. Боротьба з релігією, з вірою не є нічим новим. Відбувається вона цілими століттями, як і боротьба церкви із супротивними течіями. Поборювання віри і церкви в Рад. Союзі в нинішніх часах не робилоб більшого вражіння, якби не ті засоби, в яких презирство йде на перегони з провокацією і блазенством (як напр. підчас „червоного карнавалу"). Що радянсько-комуністична влада поборює церкву і віру — не зрозуміле. Бож церква є ширителем ідеалістичного світогляду в противенстві до реалістичного правителів Рад. Союзу. Церква є чужавою в державі, чого не можуть тепіти ексклюзивні комуністи. І вона вкінці в значній мірі зберігачем і резервуаром старих ідей і впливів або супротивних радянській владі концесій. Але поборювання самого культу, наслування сумління, нищення „забобонів" в такий наївно-драстичний і блазенський спосіб, як це діялося підчас „червоного карнавалу" — не є негідне культурної людини без огляду на її світогляд.

Як бачимо, на всій українській національній території під релігійно-віроісповідним оглядом простягається незвичайно поплутана шахівниця. Всі конфесії, що борються за душу української нації, є звязані з тим чи іншим релігійним центром, отже: з Римом (римо- і греко-католицтво та „католицтво східнього обряду"), з Москвою (патріярхальне православя), з Константинополем (польське „автокефальне" православя) і навіть під деяким ідеольогічним оглядом з англьо-саським протестантизмом (українська автокефальна церква). Очевидно, поминаємо всі ті численні секти, які закидують сіти на наш нарід у старім і новім світі.

За далеко завів би нас розгляд взаємовідносин між поодинокими церквами на нашій території, як виразниками віроісповідних організацій світоглядів. Українсько-національний елемент вміщує в собі тільки українсько-католицька й українсько-автокефальна церква. Та відношення між цими церковними організаціями є як не наскріз ворожі, то щонайменше легковажні. Українська автокефальна церква дивиться на унію крізь призму історії і релігійно-полємічної літератури, не беручи на увагу еволюції останнього століття і перетоплення галицької унії в огні українського національного відродження. Зновуж наші ультрамонтани трактують українську автокефалію як видумку „невтомимих" інтеліґентів-націоналістів, як щось нежиттєве, проминаюче, як національно-церковну „моду". В своїм консерватизмі вони не можуть погодитися з „революційним" уведенням до богослужень живої літературної мови, а головно зі „самосвятством" церковно-автокефальної врархії (анальогічно до англьо-саської церкви). Під тим оглядом наші ультрамонтани віддають першенство патріярхально-православній церкві. А в своїх поглядах на стан церковної справи на Рад. Україні доходять вони просто до величавих парадоксів, навіть потураючи в душі безвірницькій акції. Мовляв, аж з хвилею знищення православя всіх відтінків безвірниками, можлива буде успішна місійна акція на свіжому релігійно-віроісповідному облозі.

Ось так у нинаці заміток старалися ми всебічно порушити комплекс церковно-віроісповідних справ у відношенні до нашої території і нашого народу. Не маємо на меті робити якихнебудь загальних висновків, бо ці справи незвичайно складні і важкі. Порушили ми ті справи у звязку зі зростаючою силою і впливами Риму та культурно-віроісповідного і політичного натиску на душу нашого народу найріжнороднішних центрів. Нашим завданням було тільки заставити наше громадянство до передумання всіх цих явищ. Зазначуємо вкінці, що ідеальним станом для якоїсь нації під релігійно-віроісповідним оглядом є стан одної концентруючої релігійної організації для всієї нації.

Лише легкодух не думає про завтра.

Розумна людина забезпечує свої і своїх близьких будучність тим, що складає свої ощадности в

Кооперативному Банку „ДНІСТЕР"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

Недоля нашого Сокільства.

Широкий загал нашого громадянства болюче вражений численними випадками розвязувань наших пожарних і руханкових товариств, про що спорадично доносить преса. Саме доходять нас вістки про розвязання цілої низки товариств „Сокіл" у поодиноких воєвідствах, як у Любачеві, Белзі, Бишеві, Буневі, Дрогомишлі, Грушеві, Стібенці, Старім Самборі, Сторонні, Улазові львівського воєвідства та в Іваню Пустім, Ігровиці, Шумлянах, Божикові, Сушні, Тетевчицях і Стоянові тернопільського воєвідства.

Але найбільше сокільських товариств розвязано у станиславівськім воєвідстві, бо аж 22. І так у повіті Стрий: розвязано т-ва „Сокіл" у Добрянах, Добрівлянах, Завадові, Лисятичах, Верчанах, Нежухові, Пукиничах, Угерську. В повіті Долина розвязано „Соколи" в Гошеві, Лисовичах, Болехові, Турі Великій, Ціневій, Лопянці, Нинівій Доліши., Ракові, Церківні, Надієві, Герині. Крім цего у повіті Станиславів розвязано т-во „Сокіл" у Загвіздю, в повіті Городенка „Сокіл" у Городниці, а в повіті Рогатин „Сокіл" у Вишневі.

Колиж до цего додамо, що розвязано бодай стількиж лугових товариств, то дістанемо повний образ тих важких обставин, серед яких приходиться нашим пожарним і руханковим організаціям вести свою культурну і високо-гуманітарну працю.

Ми не в силі містити тут всіх мотивів, якими при розвязанні тих товариств руководиться адміністраційна влада, однак годі нам промовчати ті випадки, які наглядно свідчать про плянову ліквідаційну акцію відповідних чинників у тій ділянці нашої організаційної культурної праці.

Мотиви розвязання пожарно-руханкового товариства „Сокіл" у Ляцьку, пов. Добромиль, розглянемо для прикладу докладніше. В мотивах розвязання цего товариства подає староство в Добромилі ось що:

„W szczególności rzeczone stowarzyszenie, mimo upływu zwyż dwuletniego czasokresu swojego istnienia nie rozwinęło żadnej działalności przeciwpożarowej, która jest pierwszym i głównym celem stowarzyszenia, nie spełniało swych statutowych obowiązków, nie wykonywało ćwiczeń strażackich i z przyrządami pożarniczymi, nie poczyniło starań dla zakupna potrzebnych przyborów ani też nie brało udziału w akcji ratunkowej przy pożarach. Podczas bowiem pożarów w zabudowaniach Anny Malhowskiej i Katarzyny Bac w Lacku w dniu 1. kwietnia 1928 r. okazało się, że rzeczone stowarzyszenie nie jest zupełnie wyszkolone, gdyż żaden z członków nie potrafił dołączyć węża do sikawki gminnej, a pozatem, gdy przybyła straż pożarna z Dobromila, nie można było dostać pomocy do obsługi sikawki straży pożarnej z Dobromila".

Всі вище наведені мотиви опрокинула Старшина розвязаного Товариства фактами. І так у відповіді на заміти сказано, що товариство має взірцево вишколених членів у пожарництві і брало участь у ратунковій акції при пожежах не тільки у себе, але також у сусідніх місцевостях. Дня 19. травня м. р. в пізну ніч пржарнии стяг членів товариства під проводом голови і начальника разом в числі 30 люда вів рятункову акцію при вогні в Губичах і дістав подяку від місцевого громадського уряду та відповідну посвідку. Дня 27. листопада м. р. цілий стяг пожарний членів товариства брав участь при рятунку в часі пожежі у Губичах і віддався під прикази інструктора фахової пожарної сторожі з Добромиля п. Івана Гартмана, котрий зложив подяку і признання до рук голови товариства за повне посвячення і відваги рятування та зазначив, що навіть не сподівався, що члени товариства „Сокіл" так справно вишколені в пожарництві. Взагалі товариство не занедбало ніякої нагоди, щоби вести правильні пожарні вправи, що виконувано кожної неділі і свята на громадськім пасовиську і це можуть ствердити під присягою громадяни місцевости, а також місцеві поліцаї, що стало при таких вправах асистували. Відносно закупна приладів, то тільки завдяки стараням товариства, а зокрема його голови Михайла Бендзара, направлено всі пожарні прилади громади, які були не до вжитку, голова подбав про справлення 20 метрів струєвого вужа і справлення двох бочковозів. Свідчить це про взірцеве вивінування такого сільського пожарного поготівля, яке має

дві сикавки і два бочковози, крім усіх потрібних дрібних приладів як драбин, гаків і т. п.

Відносно останнього закиду, немов би товариство не брало участи в рятунковій акції при пожежі дня 1. квітня в забудованнях Анни Мальговської і Катерини Бац, то ці факти не відповідають дійсности. Бо в дійсности не лише всі члени товариства були при рятунку і доложили всіх зусиль до альокалізування пожежі, так, що вона не поширилася на ціле село, але вогонь погашено, коли ще прибула сикавка з Добромиля. Таким чином сикавка з Добромиля не була зовсім чинною при вогні. Не лише пожежна сторожа з Добромиля, але також комендант поліції складали голові товариства признання за цю вмілу рятункову акцію підчас пожежі, яка була в місці найгустіше розложених забудувань села, розуміється, покритих соломою.

Факти, вище наведені, говорять самі за себе і не вимагають коментарів. Бачимо плянове ломання здорового відруху нашого села на післявоєнну моральну гниль, відруху в формі зорганізованої громадської праці. Не сумніваємося, що фактами цими зацікавиться Українська Парляментарна Репреаентація.

З міжнароднього жіночого конґресу в Берліні.

Промова української делеґатки.

Підчас світового конґресу союзів жіночої рівноправности в Берліні відбулося кілька величезних віч у салях берлінського парляменту. Публики було так багато, що саля засідань парляменту не могла її змістити й тому уряджено паралельні віча в інших салях. На цих вічах виступали — як це ми вже повідомляли — з промовами ріжні визначні провідниці жіночого руху. Виступила тут з промовою також делеґатка „Союзу Українок", п. Мілена Рудницька. Про враження, яке зробила її промова, „Дайтше Альґемайне Цайтунґ" пише: „Бурхливе одобрення викликали виводи українки, Мілени Рудницької, посолки до польського сойму"; а „Фоссіше Цтґ." пише: „...публика величезним одобренням дякувала цій бесідниці".

Далі подаємо на основі офіційного справоздання конґресу зміст цієї промови п. Рудницької, яку вона виголосила на вечірніх зборах світових парляментаристок 18. червня.

„До цінних виводів моїх передбесідниць я дозволю собі, як парляментарна представниця українського народу в польському соймі, додати кілька скромних думок про політичну працю жінки та про дотеперішні висліди цієї праці.

Спершу хочу пригадати, що висліди залежать від умов праці. А що торкається умов політичної праці, то треба ствердити, що існує велика й основна ріжниця між життям жінки, яка належить до державної нації, й тої, яка належить до народу, що не має власної національної держави.

Бо коли в державній нації головне завдання жінки, як горожанки, лежить у скріплюванні свого культурного впливу в громадянському житті, то завдання жінки недержавної нації далеко складніше. Вона має не тільки вести ту саму боротьбу, як жінки державних націй, серед своєї власної суспільности, але мусить також боротися за права своєї нації, які рівночасно є також правами жінки. Жінка й весь жіночий рух народу, спиненого у своїм свобідним розвитку, переживає глибоку трагіку. Неприродне насильство над організмом живого народу жінки зі своїм материнським інстинктом відчуває далеко болючіше, ніж мущина, бо вона знає, що тут йде мова про долю й будучність нації — її дітей.

Візьмім для прикладу дуже важну ділянку публичного життя — шкільництво. Тоді, як у кожній державній нації жінка зі спокійною свідомістю може довірити дітей школі, бо там діти виховуються материною мовою в дусі свого народу, жінка недержавної нації мусить часто бачити, як її діти наслідком науки в школі чужою мовою і виховання в чужій культурі та традиції, відчужуються не лише від свого власного народу, але також від власної матері. Цілком зрозуміло, що такі своєрідні життєві умовини знаходять відгомін не лише в душі окремої жінки, але особливо також у відповідальній діяльности парляментарних заступниць такого народу. Бо першим завданням представниці, що працює серед таких обставин, є оборона примітивних національних прав свого народу, які рівночасно в цьому випадку є правами жінки в найвищому розумінні слова — це значить, правами матері своєї дитини, щоби забезпечити їй рідну мову і тим удержати для власного народу.

Було би задовго наводити крім цього приkладу ще дальші з інших ділянок суспільного життя, щоби довести, що для політично діяльної жінки, яка належить до пригнобленого народу, національні права є ідентичні з жіночими правами.

Я хотіла би ще зазначити, що кожна жінка, яка бере участь у політичній боротьбі недержавної нації за її основні національні права, рівночасно бере визначну участь також у забезпеченні загально-людських дібр. Бо цим способом вона дбає про те, щоби також її нарід виконав ту місію, яку йому призначено в розвитку людської культури.

Я говорю тут не лише в імені й в обороні інтересів мого народу, народу, що не має можливости свобідного національного розвитку, я говорю тут як представниця найбільшої недержавної нації Европи й чуюся тому солідарною з усіма жінками та матерями, що знаходяться в тому самому становищу, як ми, українські жінки.

А що я тепер перебуваю в Берліні й користаю з гостинности цього чудового міста, то я в першій мірі думаю про тяжке становище численних німецьких матерей, які живуть як національні меншости в чужих державах.

Тому я апелюю іменем усіх цих нещасливих жінок до вас, сестри, до вас, товаришки, з ріжних парляментів світу, що як політичні дівчки берете участь в творенні історії й співвідповідаєте за неї, щоби ви, відповідно до гасла нашого всесвітнього союзу — „жінка, справедливість і свобода" — доложили зусиль, щоби це гасло нарешті стало дійсністю також для пригноблених та недержавних націй".

Дуже цінна книжка

яка вичерпується 2—3

СПОГАДИ Е. ЧИКАЛЕНКА

І., ІІ. і ІІІ. часть зол. 8. — з пересилкою 9 зол.

до набуття в Адміністрації „ДІЛА" Львів, Ринок ч. 10

Політична комедія.

(Від нашого кореспондента.)

Варшава, 21. червня 1929.

Політичною комедією назвав Бернард Шов нову свою пєсу „Великий крам" (а радше малу „крамничку" — буквально „Візок з яблуками"), яку грають тепер на одній із провідних варшавських сцен. Якто, спитаєте, чи не діється уже у Польщі та зокрема її столиці нічого, що давало би пікавішу тему для допису до українського часопису, як лише театральна пєса, та й то чужолемного драматурґа?

Що правда, то дійсно на надмір цікавих позив у польському суспільно-політичному житті в останніх місяцях нарікати не можна, хоч і не можна теж твердити, аби життя то стало зовсім нецікаве. Навпаки, життя у Польщі починає приймати навіть дуже цікаві форми, коли вже один із авторитетних і відповідальних його керманичів, голова урядового парляментарного клюбу, обмірковує на прилюдних зборах дилему: що краще: чи поодиноким послам кости поломати (а як же, так і сказано: кости поломати!), чи кулемети на вулицю виводити? (Промова поль. пос. Славека на зборах у Лодзі 16. ц. м.) А проте не слід і театральною пєсою, як темою для політичного допису, помітувати, коли та пєса попала на дошки варшавської сцени виключно завдяки своїй — *політичній* тенденції, виключно завдяки піканторії, яка криється у факті, що англійську пєсу такого змісту, грають на польській сцені, при нинішній ситуації Англії і Польщі.

М. БРИЛИНСЬКИЙ.

ЛИСОНЯ.

(Спомин.)

(Докінчення.)

Якось у половині листопада змінив я сотню, яка займала відтинок від ріки на схід. Можна це було зробити лише пізним вечером, коли було вже цілком темно. Відтинок був поганий. Копати не було можна, бо в глибині першого рискаля підходила вже вода, тому окопи були дуже нужденні а на лілі їх не було і цілою охороною був вал з накиданої землі. Побудовані були також в землі траверси, але все те не давало достаточної охорони, бо добре вимірена ґраната розносила нераз цілий кавалок окопу і калічила людей. Ціле щастя, що ґранати рідко траплялн в окіп, а ще рідше вибухали, а коли вже вибухали то виносили вгору цілі стопи болота й фонтани брудної води.

Моя землянка, найкраща зі всіх, це був нужденний хлів, в якому собака не хотілаб мешкати, невеличка, низенька, так що стояти не було можна і повна води. У волі лежав камінь і цегла, а на них поміст з дощок. На ліво й на право від моєї землянки не було людей тому, що цілий окіп був постійно під водою, а стояли лише стійки. Аби вийти зі землянки і перейти в сухіше місце за ліво, треба було пройти вузкою кладкою з дощок. Місцями були глибокі діри, вирвані ґранатами, повні води.

Перевірити сотню — це було ризико, однако: вдень, чи вночі. Вилізти зі землянки не належало до легких завдань, бо можна було сейчас дістати кульку. Вища частина і дах моєї „палати" були подірявлені як решето крісовими кульками. Окоповий насип не високий і негрубий, тому слабо боронив. При маленькій неуважі, можна було впасти в одну з ям повних води і добре скупатися, а така купіль в листопаді не конче виходить на здоровля. Вночі треба уважати на ноги, крім того дивитися перед себе і на боки, аби не наїхати носом на окіп, або на траверзу. Зате лекше можна було наразити голову на продірявлення. Тому я сидів цілими днями у своїй буді, нудьгував в неможливий спосіб і лише чекав нагоди, щоби звідтам вирватися. В таких обставинах не міг я богато вимагати від людей, був вдоволений, коли стояли вартові і то у воді. Найкраще малася чета на лівому крилі. Там було богато сухіше. Цілий час не заглянула до мене навіть собака. Сидів цілими днями в землянці приготований на те, що або здохну з нудів, або якась милосерна, а добре направлена ґраната рознесе на чотири вітри цілу буду разом зі мною, моїм хлопцем і телефоністом.

Часом бували погідні дні, зате майже постійно гуляли сильні вітри. Коли сонце світило, вилазив я зі своєї нори, сідав на дощі і грівся до сонця.

Одної днини надлетів зі сторони Вільхівця наш літак. Перелетів обі лінії та зачав спокійно манджати у ворожому запіллю. Бахкали по ньому батерії, тріщали кріси й кулемети. Перелетів за Потутори і звернувся до Лисові. Тут трапився йому прикрий випадок. Мабуть гільза зі шрапнелі відірвала одно крило маховика. Друге крило почало скажено вертітися, а що апарат йшов під вітер, тому станув майже в місці. Батерії били як у нерухому ціль і дивним дивом не могли його поцілити. В певному моменті вдалося пільотови звернути апарат, який зачав в спіралях спускатися на землю, кермуючися рівночасно на луку, що простяталася по обох боках ріки. Цілий час не вставала стрілянина. В хвилі, коли літак перелітав над моїм відтинком, зачала на нас спиатися така маса заліза, що мя мусіли мерщій ховатися, аби не дістати непотрібно по голові. Врешті апарат осів, а властиво зарився колесами в мягку землю, далеко поза нами, двох людей обсади вискочили і пігнали до дороги, лишаючи апарат на поталу гарматчикам. Остаточно якийсь стріл влучив, бухнула полумінь і з апарату не остало ніщо.

З кінцем листопада дістав я від курінного повідомлення, що вночі цілий курінь відходить до Бережан. Цю вістку повитали ми з небувалою радістю. Ціле пополудне йшли приготовання до відмаршу. Чекали вечора, аби відійти. Нарешті дано приказ. По одній пересуваються чети на ліво, а звідтам вже справжніми ровами маємо вийти на старе місце в ярі. Я йшов останній з вістовим і чурою. Кілька разів лазив я тою проклятою кладкою і все лихо мене минало. Того вечора мусів я одначе заплатити. В найпоганішому місці, де була мабуть найбільша яма я похитнувся і впав в воду. Впав лише до пояса, бо вхопився за дошку. Мене витягнули. Дійшли до сухого місця, чура стягнув мені чоботи, які я зараз опять взув і пішов далі. Сотня пішла, бо не можна було часу гаяти. А я як пішов, так і лазив цілу ніч мокрий до пояса. Прийшли до Бережан, а там чекав нас вже новий приказ: маємо перейти до ліса на Диких Ланах і там закватеруватися як резерва за турецькою дивізією.

„Кріси на плечі! Чвірками марш!"

Пішли вулицями, якимись дорогами, під горби, знова з горбів. Дійшли до ліса. Темно, нічого не видно, що хвиля паде хтось носом на пень і клене. Дорогою йти не можна, бо страшне болото. Один поручник, хлоп як смерека, пустився дорогою. По кількох кроках упав у якусь баюру по коліна. Пробує витягнути одну ногу — чує, чобіт остав в болоті. Не богато думаючи, пхає обі руки в болото, хапає пальцями за вуха чобіт. Витягнув одну ногу, впхав її знова у болото, опісля зробив те саме з другою ногою і повтаряв цю приємну процедуру, серед сміхів і проклонів, так довго, доки не натрапив на сухе місце. Цілий вимарований як порося, поплентався вже дальше разом з нами лісом. Лізли ми через якісь дротяні огорожі з „еспанських їздців" — і врешті світанком дісталися на місце. Попадали, де хто стояв, але зараз посхащувалися декотрі вогні класти. Тоді, при приморозку, розлягнувся я до сорочки і хлопець зачав сушити мої річи. І що ви скажете? Цілу ніч ходив мокрий до пояса, думав, що тепер хіба вже захорію й піду до лічниці... Де там! Навіть нежиту не дістав. Присохло як на собаці...

Коротко: Бернард Шов у немилосерний спосіб (як це лише Б. Шов уміє) висміває демократію, парлямент і соціялістичних міністрів та особливою ласкою оточує особу... короля, єдину (у пєсі) розумну, милу, елєгантну, чемну людину. Демократичний устрій, це (виходить із пєси Шова) устрій протекціонізму й безглуздого партійництва, а демократичні (у даному разі — соціялістичні) міністри це маленькі демаґоги, крутії виняки, при чому у деяких із них хамство йде нарівні з кретинством.

Ясно, що коли виринає питання ліквідації останньої на земній кулі монархії (діється це в 1950 р.), переможцем виходить король, а банда соціялістичних міністрів безсило каятиметься або — підлещуватиметься. Боротьба поміж королем і урядом за права монарха чи то введення республики — є головним сюжетом пєси.

Є річю біоґрафів Бернарда Шова збагнути тайну його „еволюції поглядів", які досіль були (нібы найбільш радикальні, а навіть таки просто „соціялістичні". Є річю дослідників творчости геніяльного анґлійського „короля парадоксів" ствердити, чи не закепкував він може собі тепер свідомо — з себе самого, жонґлюючи не лише словами, але й ідеями. Судячи по цьому останньому його творі, можна справді погодитися з іронічною увагою одного з варшавських рецензентів, що — мовляв — „коли так далі піде, то за кілька літ Шов стане пастором, історіософом і моралістом, який з давньою зліством прокляне Шова з минулих літ його творчости".

Для глядачів „Великого краму" у „Польському Театрі" у Варшаві, все це речі другорядні, байдужі. Важне для них те, що Бернард Шов, один із найславетніших письменників країни, в якій демократія і парляментаризм є аксіомами й недоторканими святощами, і де саме тепер прийшов до влади соціялістичний уряд, дав себе (безумовно мимохіть) ужити як знаряддя у руках одної політичної, протипарляментарної і протидемократичної ґрупи у суто-політичній боротьбі в далекій Польщі! Річ у тім, що ця пєса Шова взагалі вперше побачила світ на варшавській сцені, себто тут, у Варшаві, відбулася її, так мовити, прем'єра. Цей момент звернув на пєсу особливу увагу варшавської публики й варшавської критики, яка тому почала розглядати „політичну комедію" Шова не як літературний твір, з погляду його мистецької вартости, лише як свого рода політичну сензацію, з погляду скритої в ній політичної пікантерії!

Зрештою політичної тенденції виставлення „Великого краму" у Польщі не скривав і сам Шов. „Нав Фрає Прессе" з 19. травня подала інтервю відомого угорського драматурґа Лянґеля із Шовом, в якому цей останній так пояснив причину прапремієри своєї пєси на польській сцені: „мій польський перекладчик був найбільше настирливий, але і я, сам не знаю чому, не можу опертися пражінню, що *польська атмосфера* найкраще сприяє премієрі пєси". А знову льондонський „Обсервер" пояснив, що Шов тому рішив свою останню пєсу виставити вперше у Польщі, бо його політичні міркування можуть найти нині *краще зрозуміння* у Польщі, ніж у якійнебудь іншій країні. У Варшаві знову кажуть, що це один із визначних місцевих достойників довідався про істнування такої останньої комедії Шова й висловив побажання придбати її мерщій для польської сцени...

Сама пєса доволі нудна, бо довжина поодиноких дій не стоїть у пінкій пропорції до бідности, більше ніж пивної акції, якої, вірніше кажучи, взагалі — у театральному розумінні — нема. Майстерний діяльоґ Шова подобає у цій пєсі радше на виголошування довгих публіцистичних статтей. Нема теж і великого дотепу у цій буцім-то комедії, — в усякому разі бідний це дотеп, що мусить скриватися у... червоній сорочці соціялістичного міністра чи в такій ситуації, коли то приятелька короля колінами притримує його, аби не йшов на підвечірок до королевої і коли врешті обоє злітають зі софи на землю (одної цієї останньої яви мабуть досить, аби „Великий крам" ніколи не найшов доступу до будь-якого театру на території Анґлії). Але не вважаючи на всі ці моменти варшавська критика пройшла над ними, не зупиняючись, задивлена, як уже згадано, виключно в її політичну тенденцію. Як зразок цих „критичних" голосів досить буде навести захоплений оклик рецензента ендецької „Ґазети Варшавскої": „цей монарх-джентельмен, король Маґнус, повний ввічливости для конституції, наче би вона була його королевою, та куртуазії для народу, якому має честь царювати, цей великий пан, що чарує своїх противників полетом думки й елєґантністю стилю, легко може стати у нас *символом, тугою і мрією*..."

Але вже рецензент „Роботніка" (відомий польський письменник Кароль Ікніковський) пригадує, що політичні анальоґії, які польському глядачеві раз-у-раз насовуються, є зовсім помилкові. І справедливо звертає увагу, що й Шов, боронючи короля перед урядом і парляментом, визначує урядові місце поруч з парляментом, а не проти парляменту. Що король не наступає, лише боронить, і не посягає на права парляменту, лише хоче зберігти за собою скромні останки свого конституційного права „вета". Що врешті король, уступаючи перед „ультиматумом" уряду, і в тямці не має погрожувати, що розжене парлямент, змінить конституцію і т. д.; навпаки: найбільшою його „погрозою", це скористати з прав рядового громадянина, заснувати власну політичну партію і добиватися нового значіння у державі шляхом мандату до парляменту та активної участи у тому самому демократично-парляментарному житті, яке буцім-то таке ледаче... І тому тії, які нині затирають у Варшаві з захопленням руки: ось бачите — мовляв — сам Шов, „соціяліст" Шов, бичує демократію та парляментаризм, — ті наївні ентузіясти всього, що лише подобає на реакцію, можуть у пєсі Шова найти якраз найгострішу проти себе зброю...

Театральну пєсу можна назвати всіляко, навіть і політичною комедією. Але коли хто хоче з такої театральної комедії добувати висновків для політичного життя, тоді ціле те життя може легко наблизитися до... комедії.

І. Кедрин.

На господарському фронті.

Краєва нарада в справі співпраці Т-ва „Сільський Господар" і нашої кооперації.

Дня 6. червня 1929 р. відбулася нарада представників Повітових Союзів Кооператив, філій „Сільського Господаря" та краєвих централь, а саме: „Сільського Господаря", Ревізійного Союзу Українських Кооператив, „Центросоюзу", „Маслосоюзу", „Народньої Торговлі", „Дністра" і „Центробанку".

Нарада занялася справою сучасного стану і дальшої розбудови Т-ва „Сільський Господар" і ствердивши, що це Т-во є під сьогоднішню пору найважнішим для нашого села, рішила, що вся наша кооперативна організація мусить усіми силами підтримати стремління цеї нашої осередньої хліборобської організації.

Нарада приняла такі постанови:

1. Нарада стверджує, що Краєве Т-во Господарське „Сільський Господар" сповняє тепер не тільки працю станової хліборобської та сільсько-господарської організації, але є також помічним в організації сільсько-господарської кооперації, а тимсамим мусить найти повну піддержку в наших кооперативних установах.

2. Надалі мусять „Сільський Господар" і кооперація повести рішучу акцію для оборони „Сільського Господаря", як єдиної української станової хліборобської і сільсько-господарської організації перед наступом чужих господарських установ й інших ворожих „Сільському Господареві" чинників.

3. Краєве Товариство Господарське „Сільський Господар" і кооперація мусять вести спільно працю над сільсько-господарським навчанням і будовою сільсько-господарської кооперації, а в цьому мусить кооперація бути помічною „Сільському Господареві" відповідними фондами.

Ця допомога має бути переведена в цей спосіб: а) Кооперативи І-го ступня вплатять обовязуючу вкладку до „Сільського Господаря" на руки Повітових Союзів Кооператив за рік 1929 по 10 зол.; б) Всі кооперативи першого ступня випишуть обовязково часопис „Сільський Господар", якого передплата виносить річно 12 зол.; в) Кооперативи першого ступня приділять з чистих зисків або з біжучих грошей частину на працю „Сільського Господаря", однак не менше ніж 10 зол.; г) Повітові Союзи Кооператив і краєві централі, або установи, що мають краєвий характер, вплатять окремі більші суми в порозумінні з Радою „Сільського Господаря".

4. Ревізійний Союз Українських Кооператив та Повітові Союзи Кооператив звернуть увагу

Д-Р АРСЕНЬ РІЧИНСЬКИЙ.

Моя відповідь.

Св. Синодові Православної Церкви в Польщі.

Далі ставиться мені в вину скликування парохіян без відома настоятеля, — зокрема уладження зборів 20. III. 1927 р., коли вибрано у Володимирі Церковний Комітет. Мушу підкреслити, що протокол того зібрання переховується досі, і з нього видно, що головним питанням було тоді перенесення настоятеля собору, архим. Полікарпа, якого парохія хотіла затримати надалі в Володимирі, та зберігти катедру надалі для української відправи. Для своєчасного повідомлення широко розкиненої парохії про перебіг тої справи вибрано спеціяльний комітет. Отже у чому саме мене тут обвинувачують? Чи підтримати священика на парохіяльних зборах, хоч би зібраних без його відома, це злочин? Подібнож ставиться мені в вину, що я будучи головою Повітової „Просвіти", вже два роки на церковнім цвинтарі в присутности представників сільських „Просвіт" уладжував зібрання для обговорення церковних справ. Що це неправда, може стверднти навіть місцева адміністрація, яка аж надто пильнує, щоби не порушувано на якдних зборах ніяк церковної справи з огляду на загострення місцевих відносин. Я волів би замісць таких загальникових закидів почути конкретні факти, які стали підставою такого важного рішення, як анатема.

Ставиться мені в вину організацію церковно-народніх зїздів у Луцьку, Володимирі й Бересті. Означе, як нераз заповідчив нам архиєп. Олексій, діловод св. Синоду, на зїзд до Луцька митр. Діонисій разом з архиєп. Олексієм збиралися приїхати особисто. Аж раптом за одну ніч темні сили вплинули так, що не тільки ніхто з митрополії не поїхав, але й взагалі зїзд заборонено. Коли він відбувся без епископів, то — знов таки не є жадною тайною — постанови Луцького зїзду здивували митрополію своєю поміркованістю й повагою; митр. Діонисій видав навіть наказ умістити у „Дух. Сіячі" прихильну статтю з цього приводу. Але раптом знову виплили темні сили, які пустили сплетню про нібито нанесену на зїзді особі митрополита образу. Після того не тільки заверснено з друкарні прихильну статтю, але вже й ставиться тепер у вину сама ініціятива скликання зїзду, — хоч кожному ясно, що в наш вік атеїзму, введеного за недалеким кордоном у релігію, таке живе зацікавлення народу церковним життям належало би тільки витати і всякими способами підтримувати. А вже жадної критики не витримує закид, що вибраний на Луцькому зїзді Український Церковний Комітет нібито „присвоїв собі законодавчу владу в Церкві та виробив „Основний Статут Прав. Церкви". Адже це був тільки проект, з приводу якого у комунікаті ч. 7 Укр. Церк. К-ту оповіщалося, що він — „подається до загального відома і обговорення" і що „після всебічного обговорення цього проекту і внесення до нього необхідних поправок, він буде представлений до св. Синоду і Уряду Р. П. П." („Рідна Церква" 1927 , ч. 1). Отже в чому тут узурпація законодавчої влади, — зокрема в чому тут моя вина? Чи уложення проекту до дискусії можна трактувати, як захоплення влади? Чи подібних проектів не внесували, прим., росіяни („За Свободу")? Чи подібні прояви заінтересування мирян не були, навпаки, позитивним явищем у церковному житті?

Цікаво, що в „опредѣленіи" св. Синода говориться, начеб я для провадження своєї „протицерковної" роботи виїздив навіть до Вильна шукати там співзгучної течії серед білорусинів. Отже я просив би вказати: коли, з ким і як я це робив, бо в дійсности я ще *зроду в Вильні не був!*..

Постанова св. Синоду ставить мені в вину також друк відозви (з листопаді 1925 р.) до християнського світу з зазивом до скинення православ ієрархії в Польщі. Але не можу зрозуміти, яким чином *нечитана* (бо зразу в друкарні сконфіскована) відозва незнаного змісту могла бути предметом обговорення в св. Синоді та підставою укарання? А коли вже мова йде про її зміст, то признаю, що в ній, дійсно, був заклик до боротьби — але з ким? — з тими духовними особами, які для побільшення свого впливу на парохіян *купують револьвери*. Де це діється і де в цей спосіб „заспокоюється" людність — відомо кожному, хто чув історію відібрання від українців української катедри спеціяльно для цього присланим до Володимира істиннорусским фанатиком.

Нарешті ставиться мені в вину збирання підписів серед громадянства за висвяченням на Волинь правлячого епископа, з походження українця. Але, чи домагання окремого архієрея для величезної, покинутої на Божу волю, епархії є каритідним? Мушу нагадати, що акт собору епископів від 27. II. 1923 р. виразно підкреслив, що приключення Волині до маленької варшавської епархії зроблено тільки з огляду на „личное категорически выраженное желаніе о сем единственнаго кандидата в первые епископы области, ВПреосв. Архіеп. Діонисія" (Вѣстник Прав. Митр. в Польшѣ", 1923, ч. 5—6). Що це „личное желаніе" рішучо суперечить церковним канонам (прав. Апост. 14; І. Всел. соб. 15; Антіох. соб. 13 і 21; Сардик. соб. 1 та ін.), та до чого воно довело нині церкву на Волині — бачимо всі. Таксамо кинулося всім у вічі, що, доки йшла мова тільки про українізацію богослужень, то митрополія сяк-так толєрувала український церковний рух, але зразу відповіла найвищими карами, як тільки ми зажадали для волинської епархії окремого архієрея, котрий (згідно з тисячлітною традицією) жив би на місці, — бо це вже торкнулося матеріяльних інтересів вищих церковних достойників.

(Продовження буде.)

на те, щоби кооперативи першого ступня приділювали частину зисків на сільсько-господарську працю Кружків „Сільського Господаря", а Повітові Союзи Кооператив на працю філій „Сільського Господаря".

5. Нарада вважає вказаним, щоби всі українські краєві централі та установи краєвого характеру застановилися над способом співпраці на сільсько-господарській ділянці в цілі поширення і поглиблення праці „Сільського Господаря" і подали в цій справі відповідний плян краєві. Заініціювання порозуміння доручається Ревізійному Союзові Українських Кооператив шляхом скликання окремої конференції в цій справі.

6. Краєве Товариство Господарське „Сільський Господар" і кооперація поведуть на місцях рішучу акцію за опанування господарських агенд самоврядування по громадах і повітах.

7. Ревізійний Союз Українських Кооператив, як всенародне обединання хліборобських кооператив, що має за завдання також піднесення сільсько-господарської культури і будову сільсько-господарської кооперації, повинен на будуче у бюджет своїх видатків включити також видатки на всю працю „Сільського Господаря", яка змагає до піднесення [illegible] культури і сільсько-господарської коопе[illegible]

З життя наших установ.

Загальні Збори „Червоної Калини".

Недавно відбулися восьмі з черги звичайні загальні збори видавничої кооперативи „Червона Калина". Збори відкрив п. Т. Мартинець, як заступник голови Надзірної Ради — д-ра Степана Шухевича. Ствердивши згідне зі статутом проголошення і скликання зборів уділив голосу членові управи п. Петрові Постолюкові для виголошення звіту за минулий діловий рік. У своєму звіті зазначив референт, що в минулому діловому році видала „Червона Калина" перший том споминів ген. Петрова, а далі Романа Купчинського „Курилася доріженька" і „Перед навалою", Федора Дудка „Чорторий" і „Квіти і кров", збірку документів і споминів п. н. „Берестейський Мир", а крім того великий календар на 1929 р., який появився в 10 тисячах примірників. В цьому році заключено умову з д-ром Ст. Шухевичом про друк його споминів, з п. Юрою Шкрумеляком про друк його повісти „Чета Крилатих" і з проф. Б. Лепким про видання його „Історії України в оповіданнях".

Далі референт присвятив увагу справі членства. В 1927 р. було 157 членів, в р. 1928 вже 280, а до дня загальних зборів 520 членів. Це є доказом, що кооператива тішиться серед загалу зростаючою з дня на день популярністю. Члени мають великі вигоди при закупні видань кооперативи, бо кожного року отримують даром календар, а всі інші видання за половину ціни і попри те полекші в сплатах. У обговорюваному діловому році „Червона Калина" має 6,341 зол. і 29 сот. чистого прибутку. Заснована в Золочеві книгарня увязнила значну скількість капіталу кооперативи. Спершу це книгарняне підприємство йшло доволі важко, але тепер є надія на те, що книгарня піде далеко краще. Під кінець референт зазначує, що всі видавництва „Червоної Калини" все підтримувала українська національна преса, поміщуючи про них прихильні замітки та оцінки, за що належиться їй признання, а крім того находила кооператива все щиру підтримку в наших фінансових установах, за що їм належиться подяка.

Чистий зиск розділено таким чином що 341 зол. і 29 сот. приділено на всякі громадські цілі (між іншим 100 зол. призначено на оселю для укр. робітників пера в Ямнім), а решту приділено до резервового фонду. Протягом року виплатила кооператива понад 500 зол. на всякі добродійні цілі (як викуп Украін. Городу, „Пласт", і т. п.).

Були це звичайні річні звітові збори і наслідком того перевиборів „Надзірної Ради" не було. Перевибори відбуваються що 3 роки. Контрольна Комісія і відпоручник (інспектор) Ревізійного Союзу ствердили повний порядок у книговодстві та всіх видавничих операціях. Зокремак інспектор Ревіз. Союзу ствердив у своєму письменному звіті постійний розвиток кооперативи та „поширення її аґенд у границях, накреслених статутом і законом".

По прийнятті звітів Управи і Контрольної Комісії збори закінчилися. Для інформації подаємо, що до Надзірної Ради належить тепер: д-р Степан Шухевич (голова), сен. М. Галущинський (заступник голови), аптек. М. Терлецький, д-р Щуровський Волод. проф. Полянський Ю., Теодор Мартинець і М. Матчак, як члени. До управи входять: О. Навроцький, П. Постолюк і Л. Лепкий. Редактором видавництв є Л. Лепкий.

Б. міністр Чехович перед державним трибуналом.

Промова посла д-ра Лібермана.

Дня 27. червня на цілій розправі був м-н. справедливости Цар. Перший промовляв в імени обвинувачів пос. Ліберман. Він м. і. сказав, що кілька днів після того, як запала ухвала поставити мін. Чеховича перед держ. трибунал, посипалися за це на сойм обвинувачення й обиди. Найскромніший поліцай у Польщі є під охороною влади й права, але вілкі урядові чинники не злобулися на це, щоби станути в обороні поваги законодатної влади. На основі законів міністр відповідає за заг. напрямну політики, діяльність уряду, за заполіяння вел. школи державі. Ці випадки тут виключені. Тут заходить остання евентуальність, а саме, що міністр відповідає за порушення конституції або законів, з чого виходить, що в справі цій не рішають зовсім політ. моменти. Ми приходимо тут, щоби трибунал привернув повагу ображеного права. Перед вами стоять два питання: 1) чи правдою є, що в Польщі обовязує закон, який накладає на міністра обовязок старатися про дозвіл зак. влади на видавання держ. грошей? 2) Чи п. міністр сповнив обовязок. Сам обвинувачений не заперечує, що не предложив видатків до затвердження соймові. Всетаки каже, що він невинний та покликується, що в інших країнах міністри видають держ. гроші без дозволу парляменту. Сойм признає конечні видатки, але чомуж їх не предложено парляментові для контролі? Марш. Пілсудський сказав, що соймові не предложено додаткових кредитів, бо сойм був негідний. Не вільно стояти на такому становищі цьому, хто держить держ. владу в своїх руках. Постановлено вести офензиву на знищення законодатної влади, бо марш. Пілсудський є ворогом усякого парляменту. Це одна з причин, чому не предложено закона про дод. кредити. Друга причина це підвишка дисп. фонду на 8 міл., які вжили на підтержку кандидатів Б. Б. Чехович каже: Я невинний. Марш. Пілсудський каже: Вина є моя. Хто Чеховичеві замкнув шлях до сойму? Марш. Пілсудський та прем. Бартель. Вони не мали права до того, тож Чехович є винуватий, бо міністр скарбу в скарб. ділянці стоїть вище ніж премієр. Кожний приніс скарб, закону установляє його диктатуру, але мін. Чехович закинув це, що йому давав закон. Чехович боронить цим, чи він міг зробити щось супроти марш. Пілсудського. Марш. П. каже: Вина моя, я казав, я відповідальний. Чи держ. трибунал також стоїть на цьому становищі? Марш. П. занадто виїмкова істор. людина, щоби міг зміститися в рямцях цієї відповідальности. Його не буде судити держ. трибунал з 13 суддів. Суд щодо нього належить до мільонів, до всього народу, до буд. поколінь, до історії. Бюдж. переступлення є в істор. діяльности марш. П. епізодом, подробицею, заокругленням цього, що він є некоронований суверен у народі. Марш. П. як історична людина не є відповідальний перед трибуналом, так як не були відповідальні оба Наполеони. Чи з цього виходить, що такоюж незайманістю має втішатися міністр у його кабінеті, який зломив закон? Польща є на перехресній дорозі: воля одиниці, чи воля загалу. Не жадаємо політ. рішень, жадаємо лише, щоби ви заявилися за правом.

Опісля промовляв Чеховичів оборонець д-р Пасхальський.

Він сказав, що хоч. пос. Ліберман розвиває над собою соймовий прапор, то він таки не скапітулює. Вдруге в житті виступить теж в обороні марш. Пілсудського, хоч не є до того уповажнений. Вперше було це, коли заступав сімю пок. през. Нарутовича. Пос. Ліберман взивав держ. трибунал боронити право і закинув марш. Пілсудському правн. неконсеквенції. Колиб справа мала тепер стати рішанням спору між соймом і марш. П., то процедура булаб дуже оригінальна, бо сойм має тут знаменитих оборонців, а марш. Пілсудський дуже слабого, бо „найбільше соймову людину, на якій допустилися ритуального вбивства". Тож хто буде боронити марш. П. і його напрямної? Я тягару оборони найбільшої людини в Польщі не приймаю. Тож коли пос. Ліберман уявляє собі, що може бути такий трибунал, який рішав би в таких умовинах, то він є слабий правник. Нинішній день є останній, коли зачалася забава в сойм. піжмурки. Мін. Чехович обвинуваченій в пятьох точках. Колиб стояти на грунті тих обвинувачень, як вони форм. зредаґовані, то Чехович безсильний. Далі обор. Пасхальський на основі сойм. стенограмів старається доказати, що обвинувачення є фікцією та твердить, що політ. факти дали соймові причину занятн таке становище, а саме боротьба ППС. проти проекту ББ, зміни конституції.

ВІДГУКИ ДНЯ.

ДЯДЯ ВАНЯ.

Був я вчора на пєсі Чехова „Дядя Ваня". Короткий зміст такий: На хуторі злізлася до купи ціла фамілія і один чужий — лікар. Є там сивий професор з молоденькою жінкою і старою подаґрою, є його дочка з першого подружа — Соня, є „бідний кревний" дядя Ваня і мати першої жінки професора. До них доскочив лікар-сусід, що любить випити і двоє офіціялістів, що теж не належать до „Відродження".

В першій дії професор ще досить здоровий, лікар ще досить тверезий, дядя Ваня починає любитися в професорисі, а Соня вже шість літ кохає лікаря.

В другій горизонт затемнюється. Професор уже лежить, лікар п'яний, дядя Ваня береться цілувати професоршу, Соня освідчається лікареві і намовляє його на один день вступити до „Відродження", а професорша почуває симпатію до лікаря.

У третій дії все заплутується так, що мусить наступити трагедія. І справді: дядя Ваня стріляє тричі на крок до професор[illegible] не влучає. Це ще більш ускладнює ситуацію, бо молода професорша булаб мала розвязані руки. Соня переконується, що лікар її не любить і плаче коло самовара. Професорша пізнає врешті, що її чоловік богато старший від лікаря, а лікар констатує, що вона богато гарніша від Соні.

В четвертій дії дядя Ваня погоджується з професором. Подають собі руки і цілуються. Те саме робить лікар з професоршею, тільки не при свідках. Потім професор з жінкою відїжджають до міста, а лікар до себе, до дому.

На тім кінчиться пєса. Зі змісту виходилоб, що вона навіть досить весела.

Але не так воно є.

Якась темна, гнітуча хмара безвихідности і трагізму висить над головами дієвих осіб і не вступається вона до кінця пєси. Глядач надаремно чекає розвязки, вона не приходить, а дієві особи тільки непотрібно мучилися цілих чотири дії, себто три і пів години.

А ще як хто має нагоду побачити виставку цієї пєси з такою обсадою як артистів театру Станіславського, той виходить з театру з важким каменем у грудях і носитиме його ще довго, заки він розмякне під промінями буднів. Так, бо навіть наш сірий галицький будень, це соняшний день у порівнянні з атмосферою „Дялі Вані".

Застановлявся я над тим, які ми і москалі різні психіцою. Наш сум, наша туга, це чорна дощева хмара, що на мить закриває небо; їхній сум і туга, це непроглядна плахта слотливих хмар. Не видно початку, ні нема надії на їх кінець.

Уявляю собі, що якби так наприклад уродився нам український Чехов, то він напевно написав би пєсу інакше.

В першій дії булоб ще таксамо. В другій не дав би лікареві так богато пити, бо українець не тільки з радости, або з роспуки, а ні одного ні другого в лікаря ще не може бути. Дядя Ваня цілуючи професоршу, дістав би по фізіономії і заприсяг би пімсту, а потім упився би, або вперше впився, а потім заприсяг пімсту.

В третій дії дядя Ваня напевно застрілив би професора, що публика, про форма і лікар прийняліб з задоволенням, бо той старий, подаґричний коряшон псує цілу забаву. Соня, переконавшись, що лікар її не любить, напевно втопилась би, бо не уявляю собі, щоб коло хутора не було якої глибшої калабані. Дядя Ваня збожеволів би, бо і в пєсі Чехова йому не богато до того бракує.

Четверта дія відбулась би вже на хуторі лікаря. Лікар з молодою дружиною (давна професорша) готуються на приняття гостей. Врешті зіїджаються гості, десь тут і музика взялась і всі зразу:

— Давай гопака!

І пішли аж курява на хуторі знялася

Галактіон Чіпка.

Замах на франц. консуля в Берлині.

На французького консуля в Берліні Бінета виконала невдалий револьверовий замах рос. емігрантка Маракова. Вона прийшла із своїм чоловіком і немовлятем. Чоловік сказав, що його жінка втратила ногу в авт. катастрофі та домагався підмоги на подорож. На відповідь консуля, що повинен був звернутися до відп. влади, Маракова вистрілила тричі з револьверу, але не вцілила. Маракову й її чоловіка арештували.

—o—

Льондон чи Швайцарія?

Поанкаре потвердив, що Мєждонародів уряд хотів би, аби конференція міністрів закорд. справ у справі плану Янґа відбулася в Льондоні, але він є рішучо за цим, щоби конференція відбулася у невтр. країні, найкраще в Швайцарії.

—o—

НОВИНКИ

— **Вечір на оселю робітників пера.** Дня 26-го ц. м. відбувся в Тернополі вокально-музикальний вечір артистки-співачки пані Іванни Шмериковської-Приймової і композитора проф. В. Безкоровайного. Дохід із вечора був призначений на будову оселі для робітників пера в Ямнім. Як відпоручник „Т-ва письменників і журналістів" у Львові приїхав на цей вечір Роман Купчинський, який виголосив веселу промову. Вечір мав повний успіх завдяки головним виконавцям, яких публика живо оплескувала. Окрема подяка належиться за щирі та безкорисні заходи в підготовці вечора панам Б. Барановій, Хомовій і Якимчуковій та д-ру Василеві Бачинському.

— **Зїзд наших учителів-географів.** З Географічної Комісії при Т-ві „Учительська Громада" у Львові повідомляють, що перший український зїзд учителїв географії відбудеться в днях 27. і 28. вересня 1929 р. у Львові. На денному порядку реферати з обсягу географії та методики її навчання та показові лекції. Зголошення рефератів і учасників приймає С. Пашкевич, Львів, вул. Винницького ч. 11.

— **Полекші для членів пожарничих товариств.** Від одного з членів Старшини „Сокола-Батька", а саме від п. ради. Альфреда Будзиновського, дістаємо у повищій справі таку інформацію. На підставі інформації одного з дописувачів, появилась у „Ділі" вістка про те, що тернопільське воєвідство доручило всім громадам взяти під розвагу звільнення членів „Малопольского Звйонзку Стражи Пожарних" від ріжних громадських повинностей, як шарварки, достава підвод і т. п. Справа видавалася дуже некорисною для членів сокільських і лугових товариств, бо на основі тієї інформації „Соколи" і „Луги" заздалегідь мали бути виключені від старань про такі звільнення і полекші для себе. Тимчасом, будучи в Тернополі, я пронїрив, що названа інформація не вповні вірна, бо дотичний обіжник тернопільського воєвідства зовсім не називає ніякої організації, а пише тільки про особи, що з замилуванням займаються пожарництвом, а які обовязуються давати коні до сикавки на випадок пожежі, або іншими способами дають свій труд для рятункової акції в часі пожежі та взагалі своєю працею причиняються до скріплювання протипожежної забезпеки. З уваги на те передбаченими в обіжнику полекшами мають право користуватися і наші протипожежні дїячі. — **Альфр. Будзиновський.**

— **Природа робить збитки.** У Данії над містом Маріягер і околицею хмаролїм, що шалїв годину, прорвав гать і утворив велике озеро; місто було залите намулом на 20 цм., а вода зросла до 1 м. висоти на вулицях. — Гори довкола Закопаного були вкриті цими днями новим снігом.

— **У львівськім окружнім суді** будуть відчинені від 1. липня два подавчі бюра для цивільних справ: одно I. на вул. Рутовського 13, двері 5, — а друге II. на вул. Судовій 7. Перше для справ, які торкаються виділів I., V., VI., VII., IX. і XI., судових відділів VIIa, VIIб, VIIц, VIII. і гіпотечних справ, а бюро II. для справ, які торкаються відділів Ia, Iб, Iц, IIa, IIб, IIIa, IIIб, IVa, IVб, IXa, IXб і IXц.

— **Трупи на селі.** У селі Дичкові в околиці Тернополя 25-літній Генрик Сегаль-Рубін убив потайки 42-літнього господар Семка Леськова за намовою жінки Леськова, яка була віддавна любкою Сегаля. — У Богохвалах біля Ряшева 30-літній Іван Кава задушив свою тещу Ніцпонь наслідком довгого процесу за землю. — Трьох парубків із Бучаччини Сохецький, Маковський і Бугай убили на дорозі четвертого. — В Яворнику Руськім (Сянік) підчас весілля парубки так побились, що двох із них, Шпилька та Колотило, померли. — У Звічиці (Ряшів) двох селян Тшецяк і Мидзинь пробили ножами третього — Шарка.

— **Утікають перед школою.** Одинацять гімназистів у Вобжензні (Познанщина), дітваків 11- і 12-літніх, утікло з хати, лякаючись свідоцтв.

— **Каси хорих,** що ввели на підставі закону обовязкове обезпечення на випадок недуги, мають тепер у Польщі 2,233.726 членів, не рахуючи їхньої рідні. Таких кас є тепер 244 і мали зі складок річно 194 міл. зол.; 198 кас мало в касі надвишку, а 46 дефіцит. Ці каси, що є справжнім добродійством для бідних, розвиваються майже виключно власними силами.

— **Ріжні вістки.** Шістьох міністрів торгівлі зїдеться на раду в Познані: з Чехословаччини, Ромунії, Фінляндії, Швеції, Латвії та Естонії. — Підчас відкриття англійського парляменту бувш. премієр Болдуін підійшов до нового премієра Макдональда і подав йому руку, складаючи побажання з нагоди його перемоги над ним. — Жінка Каменева, Ольга, приїзджає до Берліна, а звідти виїде до Константинополя, щоби добитись порозуміння з Троцьким. — У Ромунії здаватиме цього року матуру 10.000 гімназистів. — У Варшаві за останню зиму померзло 77.477 дерев і кущів, себто 20 проц. усієї деревини. — У Парижі відкрили міжнародню дипльоматичну Академію. — Митрополит Евлогій висвятив у Парижі француза Георгія Жуані. Від X. століття, себ-то від часу, коли церква західна відділилась від східної, є це перший випадок, що світський француз стає православним священником. — Статистика виказує, що в Злучених Державах родиться більше хлопців як дівчат. Але на сто вмираючих дівчат нижче одного року припадає 130 хлопців того самого віку.

Спеціаліст шкір. і венер. недуг також косметики

Д-р Шварц

ЛЬВІВ, вул. СЛОВАЦЬКОГО ч. 4.

проти головної почти. Тел. 16-61.

Усування плям, бородавок, вианків, волосся. Лїкування жилавків. Діятермія. Кварцеві лямпи.

9318 **ПОВЕРНУВ.** 2—3

— **Смерть письменника.** Помер один із найвизначніших французьких письменників Жорж Куртелін у 69 р. життя. Смерть прийшла після ампутації другої ноги; без одної ноги як каліка жив він уже довгі роки. Куртелін при всьому каліцтві мав невичерпаний гумор. Утративши першу ногу, він сказав: „Я вродився в чипці. Якбим я був балеріною, а мені відрізали ногу, то це булаб шкода для моєї професії". Куртелін полишив цілу низку сатир на бюрократію та військо. Його перші книжки „Веселощі ескадрону" і „Поїзд в год. 8.47", що зєднали йому славу, це картини з часу його військової служби. Його драматичний талант відкрив Антоан, виставивши вперше у своїм театрі в 1893 р. безсмертного у Франції „Бубуруша". Незвичайний успіх мають його дрібні пєси, часто на 1 дію, що глузують собі з крутійств та глупоти бюрократичної системи. Його архитвором із цієї царини є повість „Ronds en cuir" неперекладна глумлива назва на урядовців-шпаргальників. Куртеліна вибрали недавно до „Французької Академії".

— **Люди в ледяній добі.** Учені зацікавились новими розкопками в місцевости недалеко Франкфурту в Райнгессен. Один із директорів музею проф. Шмідтген найшов при розкопках сліди костей, які вказували би на те, що людина жила вже в ледяній добі 115.000 літ тому.

— **Порцеляна, яка не бється.** У фабричних заведеннях в Льос Анджельос почали виробляти новий рід порцеляни, яка не бється. До виробу цієї порцеляни уживають мінералу, що зветься „кіяніт". Велику скількість цього матеріялу вивозять уже до Німеччини, звідки він імовірно пошириться і в інших краях Европи.

— **Вулиця 3000 мільонерів.** Такою вулицею після війни стала в Ню Йорку „Парк-евні". Тут у шестиповерхових залізно-бетонових каменицях живе 3.000 мільонерів зі загального числа 4.000, яких має Ню Йорк і з числа 15.000, яких має вся Америка. Мешканці цієї вулиці видають річно 280 мільонів долярів. З цього 85 мільонів іде на жіночі вбрання, 18 мільонів на мужеські, 48 мільонів на мешкання, умеблювання та службу, 32 мільони на харч, 20 мільонів на дорогоцінне каміння та перли, 16 мільонів на авта, гаражі та шоферів, 15 мільонів на подорожі, 8 міл. на шминки та перфуми, 7 міл. на полювання, 5 міл. на театри та кабарети, 5 мільонів на квіти та цукорки, 5 міл. на добродійну діяльність. Із цієї статистики виходить, що більш половини витрат іде з кишені мільонерів на прикрашення жінок і їхнього життя.

— **Хто відкрив Америку?** Для істориків є це вічно актуальне питання. Кожний хотів би виєднати честь за відкриття „нового світа" для свого народу; і тому не тільки за Колюмба бється стільки міст, що за походження Гомера, але проти цього ставлять учені кандидатів іншої національности. Вчора згадали ми в новинці про претенсії ірляндців, які сягають аж до 6-го століття, не маючи на це великих документів. Тимчасом чуємо, що проф. Гіяльмар Руед Голянд, американець норвежського походження, веде тепер у Норвегії енергійну кампанію проти Колюмба, доказуючи, що Америку відкрив не він, а нормани. Голянд покликується при тім на знайдену записку, згідно з якою нормани в 14. віці вперше відкрили край червоношкірих. У північних краях часто твердять, що скандинавці познайомили еспанців і португальців із фактом істнування суходолу по другім боці океану. У Півн. Америці є ніби докази на те, що норманє були в краю ще до появи еспанців. Багато знайдено в Америці сокир, мечів і інших предметів, що носять сліди скандинавського походження. Але знайдений професором камінь з написом є, на його думку, рішучим доказом того, що нормани були в Америці раніше. Камінь той знайдений фармерами в 1898 році в Міннесоті. Не придаючи ніякого значіння знахідці, фармери не рушали каменя. І аж проф. Голянд, побачивши його, знайшов на ним записку, яку після кількох літ праці вдалося йому розшифрувати. Та записка каже: „Ми, пять ютів і двадцять і два норвежців, подорожуємо на захід. Наш табор знаходився на один день дороги від цього каменя. Ми ходили на морський берег на риболовство. Коли ми вернулися, один з наших був убитий. Вони викупалися в його крові. „Аве Марія", спаси нас від всякого зла. Десять наших людей на побережжі. Вони стережуть наших кораблів. В 1362 році". Сторонники Колюмба твердять, що цей напис на камені підроблений.

Дописи.

ЗОЛОЧІВ. (Загальні збори філії „Сільського Господаря".) Дня 14. червня ц. р. відбулися річні загальні збори філії „Сільського Господаря" в Золочеві. Збори відкрив мец. д-р Ваньо, при участи около 70 присутніх, з чого було 54 представників кооператив золочівського району. Зі звідомлення уступаючої Ради показалося, що її праця обмежувалась переважно до завідування 4-ома домами і великим городом у Золочеві, які є власністю філії та придбані колись завдяки заходам тодішнього голови філії д-ра Вані. Поза тим філія не проявляла живішої діяльности, натомісць аґрономічну роботу вів Повітовий Союз Кооператив, який заанґажував окремого повітового аґронома, що від кількох місяців взявся жваво за аґрономічну роботу в повіті. По звідомленні Ради виголосив реферат про працю і завдання „Сільського Господаря" інж. Евген Храпливий, а про працю філії „Сільського Господаря" в майбутности інж. Іван Калинович, повітовий аґроном. Після намічення пляну праці філії, вибрано нову Раду, яка має занятись цілою аґрономічною роботою повіту та відтяжити в цім напрямі Повітовий Союз Кооператив. До нової Ради увійшли: д-р Ваньо — голова, о. Пришляк Василь — заступник голови, інж. Калинович Іван — секретар, Костів Гриць — Трудовач, Загульський Микола — Розваж, Цицай Іван — Угорці, дир. Казимира — Золочів — члени; заступниками вибрані: Медвідь Василь — Жуків, Бродяк Іван — Зазулі, о. Марків — Княже; контрольна комісія: Муц — Шпоколоси, Боднар — Ремезівці, дир. Мош — Городилів. Нова Рада намітила собі вже нові шляхи праці, а що вона складається з таких громадян, що безпосередньо зацікавлені хліборобством і „Сільським Господарем", то треба сподіватися, що вона буде працювати для добра українського села, не звертаючи уваги на те, що находяться, на жаль, між інтеліґентами тих околиць люди, які всякими способами хочуть довести до розладу в нашій хліборобській організації. Декількох таких інтеліґентів, яким далеким є добро села, хотіли навіть своїм письмом висланим до загальних зборів стримати їх відбуття, але здоровий інстинкт села показав нашим селянам, куди правий шлях. Здоровий розум селянина певно поведе філію до праці над кращою долею українського селянина. — **Учасник.**

З театру.

Виступи варшавської трупи арт. кабарету „Qui pro Quo".

Цей найкращий варшавський кабарет має свою марку. Є в ньому дотепні люди, добрі актори і симпатична атмосфера. І всі ті, що що-року не встигли виїхати на вакації зі Львова, сунуть туди завою, щоби бодай потішити себе чужим гумором. Бо Варшава таки веселіше місто, як Львів; має більше з чого сміятися.

Але, на жаль, не все те, що є актуальне в щоденних балачках у Варшаві є доступне або... цензурне для Львова. Тому нова програма „Qui pro Quo" має небагато актуальних тем, таких як прегарна сатирична сценка у передпокою Ради міністрів. Премилий конферансіє чужинець Ярошї, що комічно калічить польську мову, пояснював жартом, що його театр свідомо перетикає веселі пункти програми поважними, щоби на тлі цих поважних краще відбивав гумор. Та правду кажучи: виступи ансамблю молодих танцюристок, що виконують зовсім пересічні „еволюції" або досить банальні деклямації (хоч і інтеліґентно „подані") виповнюють програму тільки тому, що важко виповнити її всю гумором і дотепом. „Qui pro Quo" таки не має Балєва ні навіть паризького Фальо або Фюрсі, що викрешують іскри дотепу у безпосереднім контакті з авдиторією. Підготовлені, на память вивчені дотепи мають свою прикмету, бо їх можна повторяти іншим і пересічна публика воліє їх так само як старі монольоґи.

Повніський театр сміявся широ і часто. Але часто цей сміх нагадував потребу сміятись з чогонебудь, на сим вид розсміяного або комічного обличча артиста. Незрівняним у жидівських типах є Лявінський, а Круковський виробив собі також своєрідний, улюблений жанр на жидівськім репертуарі. Одна частина авдиторії є завсіди захоплена Ордонівною, дуже інтеліґентною та оригінальною артисткою, не вважаючи на її дивно-прикрі спазматичні вигуки. Та в сій програмі бракувало ори-

гінальности і в дотепах і в поодиноких сценках. Програма називалася жартом „ювилейною", але робила справді враження, якби жила капіталом минулих літ. Можливе, що це враження є ще безпосереднім наслідком впливу, полишеного високим мистецьким рівнем „Художественного Театру". А може — якщо правдою є те, що кажуть — є це безпосередній наслідок факту, що в останньому часі кількох артистів „Qui pro Quo" поженилося? З цього виходило би, що подружа не завсідн помагає на гумор.

М. Р.

Лист до Редакції.

Пояснення одної „містерії" в інтересі „Рідної Школи".

Від якогось часу наша ліва преса, радикальна і комуністична, носиться знову з „містерією" стипендійної фондації ім. Бучацького з Дрогобича, яка, мовляв, тільки з вини Головної Управи „Рідної Школи" загирилася, при чому — як це наглядно згадана преса дає до пізнання — не є виключені махінації деяких осіб з Головної Управи. До тих осіб належу й я, а на загальному зїзді „Рідної Школи" дня 20. травня ц. р. відважився навіть один з моїх товаришів по званні, директор одної з середніх шкіл „Рідної Школи" у Львові, редактор „Нових Шляхів", назвати мене прилюдно по імени і кинути на мене нікчемну клевету. Головна Управа Р. Ш. упросила справді до нової провірки згаданої справи дуже поважних громадян, знавців права, але що того рода провірка мусить з природи річи поступати поволі, а тимчасом клевета не мовчить, я не в своїому інтересі, але в інтересі Товариства і в інтересі памяти покійного Голови „Рідної Школи", якого ми всі безмежно шанували і любили за його самопосвяту для Товариства, почуваюся до обовязку подати до відома нашому ширшому загалови з о в с і м в і р н у історію нещасного звороту в реалізації згаданого фонду.

На просьбу Голови „Рідної Школи" перевіз я в зимі 1921 р. з Дрогобича до Львова деякі предмети, призначені на стипендійний запис ім. Бучацького. Ті предмети переняв я в Дрогобичі від д-ра Антона Горбачевського, що тоді вів там свою адвокатську канцелярію і п. Рудницького зі списом і обопільним потвердженням і з тими актами передав їх у Львові Голові Товариства. Найціннійшими з тих річей, — деяких предметів, страшно знищених наслідком воєнних подій не оплатилобся було навіть перевозити, тож вони мусіли лишитися в Дрогобичі, — була жіноча й мужеська біжутерія. Ту біжутерію казав негайно Голова Товариства заприсяженим знавцям, Яжині й Влодкови, оцінити, а що в т и х часах золото, зберігане в приватних інституціях, підлягало реквізиції, заглядно примусовій продажі на потреби держави, постановила Головна Управа Р. Ш. те золото продати. Продажа відбулася я в н о, в убікаціях Центробанку, а я, що був свідком оцінювання тої біжутерії заприсяженими знавцями, пригадую собі дуже добре, як Голова з утіхою закомунікував мені, що йому пречінь вдалося здобути за неї суму значно вищу від оціночної. Біжутерію продано за польські марки, а що їх курс міг впасти, тому вирішено купити за них іншу валюту. І тут починається нещастя, якому ніхто не є винен.

Саме тоді відбувалася успішно офензива Врангля, а з нею йшли царські рублі в гору. Голова Товариства, що був директором Центробанку, отже фінансістом, купує в найліпшій вірі за всі польські марки, узискані з продажі біжутерії, царські рублі в надії, що вони підуть ще дальше в гору. Тимчасом офензива Врангля заломилася, рублі впали страшенно, продавати їх тоді було ніяково, бож годі було брати страту на свою відповідальність і так вони досі спочивають, як депозит, у касі Центробанку. Була надія на гарний зиск для збогачення фондації, тимчасом прийшла страта не з вини кепської калькуляції, але радше з вини мильної фінансової орієнтації. А помилялися тоді навіть найліпші фінансісти!

Багато, дуже багато стипендійних фондів в наших культурно-освітних установах наслідком воєнного лихоліття зійшли на нулю і це всі ми добре розуміємо, тільки в справі одної фондації „Рідної Школи" роблять люди злої волі стільки шуму, підкопуючи тим не тільки моральний престіж товариства, але каляючи добру память покійного Голови, який мимо слабого здоровля посвячував довгі літа багато часу й труду для успішної розбудови Товариства! Таке варварське поведення є крайно неетичне!

Д-р Остап Макарушка.

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Евгенія з Куницьких Молодовець, учителька в Камінці-Старе Село, померла як жертва свого звання по довгій і тяжкій недузі в 51 р. життя дня 23. червня ц. р. Похорони відбулися 25. червня ц. р. — В. І. П. 2324 1-1

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Пятниця 28-го, г. 8·15 веч. Виступи варшавського кабарету „Qui pro quo".

Субота 29-го, г. 4·00 попол. „На дні" Горького.

Субота 29-го, г. 8·15 веч. „Qui pro quo".

Неділя 30-го, г. 4·00 попол. „Біда не гріх" Островського.

Неділя 30-го, г. 8·15 веч. „Qui pro quo".

Малий Театр:

Пятниця 28-го, г. 7·30 веч. „Пігмаліон". Гостинний виступ А. Венгерка.

Субота 29-го, г. 7·30 веч. „Ловець тіней" Сармана (премієра). Виступ Венгерка та Любенської.

Неділя 30-го, г. 3·00 попол. „Пігмаліон". Гостинний виступ А. Венгерка.

Неділя 30-го, г. 7·30 веч. „Ловець тіней" Сармана.

Кіна.

„Аполльо": „Батьку! Капітан Сорель і його син".

„Кольосеум": „Пімста біснуватого" (Гарі Піль). „В полоні авантюриника".

„Лев": „Хочу вірити про тебе" (Колін Мур).

„Люна": „Демон копальні золота".

„Марусенька": „Наджінка" (Марія Корда). „Чия є моя жінка?

„Оаза": „Небезпечна краса". „Через гріх до щастя".

„Палас": „Тайна поштової скриньки".

„Пан": „Засудженці" і „Наречена з примусу".

„Пасаж": „Побідник хмар". 2 американські комедії та Гомонтів тиждень.

„Утіха": „Поворот з неволі".

„Фатаморгана" „Альравна".

„Химера": „Море" (на основі Берн. Келєрмана).

Програма радіо.

Пятниця 28-го.

Льондон (358). 22·35 Військова орхестра. 23·30 „Богема".

Париж (1764). 21·35 Симфонічна орхестра.

Берлін (475,4). 20·00 Концерт радіоорхестри.

Відень (519,9). 17·25 Пісні австр. композиторів.

Мілянo (504,2). 20·30 Симфонічний концерт.

Будапешт (545). 19·15 „Ріголєтто". 20·20 Квінтет дутої орхестри.

Ленінград (1000). 16·00 Камерна музика.

Москва (525). 16·40 Камерний концерт.

Познань (339,8) 18·40 Арії та пісні з опери.

Кошиці (265,5). 17·10 Легка орхестра.

Субота 29-го.

Льондон (358). 19·45 Смичковий квартет.

Парнж (1744). 18·45 Легка музика.

Берлін (475,4). 17·30 Орхестра.

Будапешт (545). 21·00 Концерт Б. Бартока. 23·00 Циганська музика.

Мілянo (504,2) 19.00 і 23·15 Джезбенд.

Лєн нград (1000). 19·00 Оперетка.

Москва (1442,3). 15·30 Легкий концерт.

(1442,3). 20·00 Народній концерт.

Київ (775). 19·30 Симфонічний концерт.

Харків (1680). 20·00 Концерт.

Варшава (1395,1). 17·0 Орхестра. 20·30 Популярний концерт.

Познань (339·8). 19·15 Музична інтерлюдія. 20·30 Легка музика.

Братислава (277·8). 16·30 Концерт на двох фортепянах.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Український Театр під дир. П. Карабіневича.

С к о л е:
1.VII. Осінні маневри.
2.VII. Тітка Чарлі.
3.VII. Базар.
4.VII Чесна Сузанна.
5.VII. Вій.

С н и е в і д с ь к о:
6.VII. Осінні маневри.
7.VII. Чесна Сузанна.

С т р и й:
8.VII. Тітка Чарлі.
9.VII. Базар
10.VII. Чесна Сузанна.

На зимовий сезон театр остає стало в Тернополі, сала „Міщанського Братства".

Вписи до муж. доповняючої фахової школи „Р. Ш." ім. Грінченка (для терміноторів) у Львові, вул. Городецька ч. 95., яка має повні права публичних шкіл відбудуться в днях 29. і 30. червня ц. р. від год. 10 до 12 передпол., а 1., 2. і 3. липня п. р. від год. 5—7 попол. Приймається до підготовчої і І-шої кляси учеників всіх фахів, до ІІ-ої і ІІІ-ої кл. учеників саюсарського, столярського і шевського фаху.

Вистава рисунків учеників муж. доповняючої фахової школи „Р. Ш." ім. Грінченка у Львові, вул. Городецька ч. 95. відбудуться в днях 29. і 30. червня ц. р. від год. 10—12 передпол. 2323 1-2

Збаражчина. Дня 12-го липня п. р. в год. 12-ій в пол. відбудеться в Збаражі, в садї „Українського Дому", посольське віче, в якім візьмуть участь сенатор Кузьмин, посол д-р Ст. Баран і посол Кунько.

Виділ Кружка Українських Студентів У. С. Б. у Вильні подає до відома, що докладні інформації про вписи на виділи: правничий, математично-природничий, медичний та фармацевтичний виленського університету, будуть подані в часописах після 15. липня, бо аж тоді буде огодошене рішення сенату в цій справі. Товариші, що бажали би дістатись на фармацію повинні в часі ферій переглянути: хемію неорганічну та ботанїку (курс гімназійний), бо з цих предметів будуть конкурсові іспити. — За Виділ „Кр. Українських Студентів" С. Караван.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ „Zenith", „Longines", також біжутерію власного виробу поручає: Домбровський-Розважевський, Львів, (Готедь Жоржа) — Догідні умови. 1356 53—?

УЧИТЕЛЬКИ БЕЗ ПОСАД, також неукінчені семінаристки і взагалі особи, які мають замилування до виховної праці та хотілиб працювати за відповідною винагородою в д і т о ч и х с а д к а х при сільських кооперативах, зволять н е г а й н о подати свої точні адреси з заподанням особистих дат до Редакції Господарсько-кооперативного Часопису, Львів, вул. Словацького ч. 14 2322 2—2

НА рати Матераци 3 подушки 30 зол. Водосінна 75·—. Вкладн дротяні 26·—. Канапки до розкладання гобелінові 55·—. Фотелики розкладані 45·—. Гобелінові отомани 55·—. Ліжка сіткові 40·—. Вішала стоячі 25·—. Умивальки 5·-. Ліжко носяжне 200·—. Діточі білі лякеровані 50·—. Фабрика ЗАКС, вул. Личаківська ч 132. 2296 3—7

МОРШИН-ЛІТНИСЬКО. Першорядний пенсіонат „Лідія" уряджений по европейськи, з повним комфортом, 20 покоїв, в чудовім положенню, парк. Дуже добра кухня; лазнички, піяніно, повіз, — відкритий від дня 15. червня. Почта, залізнича стація в м сцн. — Зголошення: Пенсіонат „Лідія", Тіщенкови. 2312 2—2

ДО ВИНАЙМУ покої з кухнею або без у віллі з дуже гарним положенням в Ямнім. — Інформації подає інж. Яновнч, Станиславів, вул. Гославського ч. 19. 2314 2—2

ЛІТНИСЬКО кліматичне ДОРА, ВІЛЛЯ ОЛЕНА з салею і городом, прегарно і догідно положена, недалеко стації, Прута і ліса віднаймає кімнати з цілом удержанням. Ціни помірковані. Зголошення д о заряду. 2321 2—4

БІЖУТЕРІЮ, З О Л О Т І і С Р І Б Н І В И Р О Б И продає за готівку і на р а т и від десятків літ у цілім краю знісна фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриляити, золото, срібло, платчу найвищі ціни. 3168-?

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легінів. серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 **Пересвітлення Рентгеном.** 20—28

Спец. скірн. ве ер. недуг і косметики

Д-р РОМАН ДОЛЬНИЦЬКИЙ

орд. від 3—6, вул. ГЛУБОКА, ч. 10. партер. — Кварцева лямпа, Діятермія.

2325 1—1

Дентист Яків Насс

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.

Скріплювання хитаючихся зубів пльомбування й винимання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті після найновішої системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. П. і. Урядовцям і студентам значна зниж-

2142 ка. Тел. 65-73. 3—10

Філія Т-ва Просвіта в Сокалі

пошукує отсим

освітнього інструктора.

Вимоги, непереступлений 40 рік життя, найменше середня освіта, практика в просвітній праці. Подання з долученим власноручно писаним описом життя та референціями культурно освітних установ, належить пересилати до кінця серпня п. р. на адресу: Д-р Б. Чайковський в Сокалі. — Неузгляднені остануть без відповіди. 2310 2—3

Комплєтні накриття

столові з правд. хінського срібла, срібла і альпаки по найнизших цінах тільки у **ГРИНБЕРГА, Львів, Сикстуська 4.**

ЛІЖКО полеве залізне „Патент" з матерацом, займає як найменше місця **30 зол.** На провінцію висилаю по одержанню задатку. Фабрика **ЗАКС** Львів, вул. Личаківська ч. 132. 2296 3—7

Хінсько-срібне столове накриття гладке і фасонове продає найдешевше

„ДОСТАВА"

у Львові, вул. Руська ч. 20, в Перемишлі, Ринок ч. 23, в Тернополі, вул. Пілсудського ч. 6.

2290 2—10

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло". Львів. Ринок ч. 10.

Ч. 143 (11.424). Львів, неділя 30. червня 1929. Poczтowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів. Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. шалк. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол. За границею: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Смерть політичної догми.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 24. червня 1929.

I.

Альзаського автономіста Роза, засудженого свого часу заочно на важку кару тюрми, новий суд присяглих увільнив від вини і кари на превеликe невдоволення всієї національної преси у Франції. Невдоволення це перейшло просто в згірщення, а то й обурення, коли показалося, що цього „зрадника" й „німецького запроданця" тріюмфально витають по всій Альзасії: ці маніфестації в честь Роза були найвеличавіші в столиці Альзасії, в Страсбурзі, яка своєю чергою недавно позбулася свого довголітнього бурмистра соціяліста-централіста і вибрала на його місце — голосами комуністично-католицької коаліції! — бурмистром одного з автономістичних ватажків. „Скандал" вийшов ще більше діймаючим, коли ґазети принесли виривки зі статті Мекдональда, в якій теперішній британський перший міністр говорить про альзасців наче про одну з національних меншостей і домагається охорони цієї меншости шляхом Союзу Народів.

Одна з тутешніх великих ґазет принесла відомість, що французький уряд через свого льондонського амбасадора запротестував проти цих висловів Мекдональда (як це зробив уряд італійський), а закордонне міністерство відомости цієї не заперечило.

II.

Щастя, велике щастя, що живемо в 1929 році, а не в 1793-ому. Якби не те, Франція рискувалаб втратити свойого найвидатнішого політика. Промова, яку п. Поанкаре коротко перед процесом виголосив на альзаські теми, булаб його безпроволочно кинула під ґільотину за „злочин федералізму". Жиронлистів — пригадуєте собі? — революційний Конвент засудив усіх на смерть — ізза промов куди менше „федералістичних" ніж промова теперішнього премієра. Бо по правді їм наівть не снилось вимагати спеціяльного режіму для одної чи другої провінції французької. Вони хотіли всього тільки усунути національне зібрання, тобто тодішню французьку владу, зпід диктатури громади Парижа; вже за це одно Робеспер наклеймив їх „федералістами" і післав їх, цілим гуртом, на смерть. А тепер п. Поанкаре, котрий при всіх нагодах славить себе спадкоємцем і визнавцем заповітів Великої Революції, вимагає особливого провінціонального режіму для Альзасії, і — преспокійно далі носить свою голову на шиї. Часи зміняються: чорне стається білим, біле чорним.

Коли після підпису конкордату з Римом, правилося торжественне „Тебе, Боже хвалим" в паріській „Нотр-Дам-і", перший консуль потиху питався одного з колишніх ґенералів революції, Огра, що він думає про це свято. І старий революційний вояка відповів:

— Свято дуже гарне. Хибує ще тільки тих людей, які поклали були свої голови за те, щоби розвалити цю установу...

„Цю установу" — тобто католицьку церкву, з богослуженнями, конкордатами, то-що!

Та, Боже крішкий, в цьому більш-менш і полягає вся всесвітня історія. Одні відбудовують те, що другі завалили, або розвалюють те, що другі здвигнули. Або й переформовують у колесо те, що було оформоване в чотирогранник.

Дехто називає цю роботу — поступом в історії.

III.

Догма Франції єдиної й неподільної протривала сто-двацять-пять років. Недовго? Не можна сказати: як на політичну догму, це доволі довго. Наполеон переняв був догму французької одности й одностайности від Революції. Він передав її в спадку Людовикови XVIII-ому, а цей переказав її Карлови X-ому. Людовик-Пилип берігся тортати її. Те саме й Наполеон III. А третя республіка так довго в імя французької єдности готовилася до реваншу за втрату Альзасії 1871 року, поки Альзасії цієї не відискала і не захитала цим актом всієї національної формації Франції. Єдність і неподільність належала до найголовніших налбань Великої Революції. А сьогодні Франція мусить або нарушити цю догму, або — втратити Альзасію.

Прийдеться поправляти шкільні підручники. Адже в усіх урядових підручниках французької історії молодь досі читає чорне на білому, що одною з причин Великої Революції була окремішність поодиноких провінцій королівства, наділених автономіями, самоуправами й особливими митовими привілеями й правами. Якобинці нічим так дуже не величалися, як саме тим, що з федералістичного королівства вони перетворили Францію на централістичну республику, тай що з союзу окремих французьких „націй" (бретонської, катальонської, норманської і т. і.) вони витворили одну й неподільну націю французьку. Окремішний режім, який Альзасія мусить дістати, вириває один з угольних каменів цієї величної будівлі французької єдности. Бо годі собі уявити, що привілей цей зможе остатися обмеженим тільки на одну Альзасію, та що інші французькі провінції, племена й мови не простягнуть швидко руки за тими самими правами й привілеями.

Що з цього вийде? Розклад клясичної єдности французької? Кінець великої нації? Чи може нова єдність — побудована на пошані ріжнородности ґеоґрафічно-економічної й ріжноманітности мовної й культурної? Хто це сьогодні може сказати? можна хіба висказати бажання, щоб здійснилася друга евентуальність — в інтересі Франції й людства. Балканів має Европа доволі, але таку високу культуру, як французька, — тільки одну. Одначе — хто там журиться нашими побажаннями!

В. Панейко.

З польських справ.

„Великий крам" перед Державним Трибуналом.

В дні 26. червня розпочався перед Державним Трибуналом процес проти б. міністра скарбу Чеховича за переступлення державного бюджету на суму 566 міліонів золотих без апробати сойму. Мабуть завтра (29. червня) той процес буде закінчений. З яким вислідом? В даному випадку це неважне. Засуджуючий чи звільнюючий вислід ні в чому не вплине на дальший хід політично-суспільного життя в Польщі. І не в такому чи іншому присуді вся суть справи. Бо процес проти б. міністра Чеховича, не вважаючи на заперечування обвинувателів, є одним із більших епізодів, одним з етапів боротьби між соймом і урядом. Біжучий процес обі сторони використовують для свого підкріплення, для здобуття аргументів щодо неминучого вирішення затяжного двобою обох таборів. І той двобій та приноровлювані в ньому засоби слідкує сьогодні не тільки вся громадська думка Польщі, а його відгомони лунають далеко поза границями польської республики, викликуючи цілу скалю мішаних почувань і осудів. А все те коронує одна непохитна правда, що відносини в сучасній Польщі є ненормальні, і то в першу чергу ненормальні на верхах.

Безпосередньо перед процесом б. мін. Чеховича грали в „Польському Театрі" Шіфмана нову комедію англійського короля парадоксів Б. Шова. Вона була немов би символічною інтродукцією до процесу б. мін. Чеховича, який сам по собі є одним великим парадоксом, що скриває в собі цілу низку парадоксів польського життя з минулого й сучасного та творить основу під нові парадокси pro futuro. Знавець польської історії міг би тут найти безліч майже живцем скопіованих анальогій. Та лишім цю справу на боці.

Польський сойм, вірніше: його опозиційна більшість поставила в стан обвинувачення міністра скарбу Чеховича (який потім димісіонував) за переступлення державного бюджету на 566 міл. зол., а вірніше тому, що він — не вважаючи на домагання сойму — не вніс в сойм предложення про додаткові кредити. Хоч бюджет переступлено більше, як на пів міліярда зол., що опісля відбилося в значній мірі господарською кризою в державі, то — правду кажучи — не ця головокружна на польські відносини видаткова сума муляла опозиційних законодавців, тільки дрібна у відношенні до надбюджетової суми, але велика щодо свойого призначення квота 8-мя міліонів золотих, самочинно вставлена в рубрику диспозиційного фонду премієра, опісля повернена на виборчу акцію одної партії, тзв. Безпарт. Блоку співпраці з урядом. Як довго ця соймово-урядова ґрупа поводилася в рямках приличности, опозиційна більшість мовчала, але з хвилею переходу її на диктаторське становище, наступив протиудар. І зовсім слушно! Бо опозиційна більшість не могла стерпіти того, щоби їй насильно накидано, поки-що морально-терористичним способом, думки і тези ґрупою, вибраною при допомозі грошей загалу податників і ще інших ефектовних заходів. Цей парадокс, хоч вже величавим парадоксом є сам Безп. Блок, довів до цілої низки дальших парадоксів. Є ним і поставлення б. міністра скарбу в стан обвинувачення, є ним і сам процес, без сумніву парадоксом буде його вислід та дальша низка парадоксів. Бо один парадокс спричинює другий, і так у безконечність.

Безпосередньо перед процесом відбулася нарада в Бельведері. Після того перед Державним Трибуналом став обвинувачений б. мін. Чехович та перейшли перед обличчам суддів особливі свідки. Ні обвинувачений, ні свідки не були заприсяжені.

Обвинувачений не почуває себе винуватим, але не обороняється і не виправдує себе, обмежуючись до теоретичних міркувань і формальних справ та критикуючи поведінку сойму, який — не розглянувши доцільности понадбюджетових видатків — ставить міністра в стан обвинувачення. Головною прикметою промови обвинуваченого була її гладкість, відсутність напасливости і яких-небудь нападів.

Зовсім інакше зарепрезентувалися перед Державним Трибуналом свідки. Мін. внутрішніх справ ґен. Складковський поза заявою, що марш. Пілсудський застеріг собі управильнювання відношення уряду до сойму, більше нічого не хотів сказати. На питання обвин. пос. Лібермана, чи те застереження існувало й після уступлення марш. Пілсудського зі становища голови уряду відповів свідок: „Я вже то сказав і не розумію того питання". І на інші питання мін. Складковський не находив відповіди, головно в справі диспозиційного фонду.

Другий свідок мін. Квятковський теж мало вмів або міг сказати. Богато річей він не може собі пригадати, особливо тих, що торкаються кредитів і способу їх ухвалення. Не знає він, чому тодішній премієр Бартель згідно зі своєю обіцянкою не предложив соймові додаткових кредитів. А зате пригадує собі тільки такі моменти, які можна при відповідній інтерпретації звернути проти сойму. Зрештою, під формальним оглядом квестія відношення уряду до сойму належала до марш. Пілсудського, який всеціло взяв на себе відповідальність за характер і розвиток тих відносин.

Вершком процесу б. мін. Чеховича була поява в суді марш. Пілсудського. Цей живий символ і джерело сучасного режіму в Польщі спершу заявляв, що колиб він мав силу в Польщі, то Державний Трибунал не зібрався би ані разу. Опісля відмовив зізнань слідчому судді, згодом скорегував себе і прислав зізнання на письмі, щоби вкінці особисто стати перед Державним Трибуналом.

І тут знову здивував він своїм виступом усіх і вся, критикуючи закон про Держ. Трибунал, називаючи його (закон) „рекордом смішности і глупоти". З черги перейшов він до критики „нонсенсово збудованої конституції".

Ви певно виїзджаєте на ферії

і залишаєте мешкання на опіці чужих людей. Будьте обережні, бо вакації це жнива для вломників і тому обезпечіть своє майно від крадіжи з вломом в

Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер"

у Львові, вул. Руська ч. 20.

За обезпечення домашнього урядження на зол 1000, пересічна річна премія враз з додатками виносить зол. 4·—.

БЛІДНИЦЮ **НЕДОКРОВНІСТЬ** усуває, зміцнюючи ділає, побуджує апетит, одинокий середник для реконвалєсцентів тільки у М-ра КШИШТОФОРСЬКОГО, вино хіново залізне на еспанській малядзі. — Laborat. Chem. farm. Mr. Krzysztoforski, Tarnów. 774 73—?

ОСИП СТЕФАНОВИЧ
РАНІШЕ РОМАН ЗУБИК
ЛЬВІВ, ВУЛ. ГАЛИЦЬКА Ч. 16.
ВОВНЯНІ НОВОСТИ ДЛЯ ПАНЬ на ПЛАЩІ, КОСТЮМИ і СУКНІ.
ШОВКИ у великому виборі.
ВОВНИ АНГЛІЙСЬКІ І КРАЄВІ на мужеські одіння.

„Є сукні до стану і від стану. І є Трибунали від стану і до стану (по польськи: Держ. Трибунал називається Трибуналом Стану. — Ред.). Шановні панове, ви маєте нещастя бути Трибуналом від стану, що не має стану. На жаль, Польща є одягнена в конституційний одяг також від стану, бо він є будований так нонсенсово й суперечно, що — на жаль — часто те, що люди тримають відкрите, тут є закрите, а те, що є стидливо ховане, тут є обнажене. Не хочу входити в історію нашої конституції. В тому часі був я начальником держави і головним вождом і знаю, що за панове робили ту конституцію, панове, що раз-по-раз заслугували на шибеницю. Одною з ганебних правд нашого життя є наш перший сойм. Той нонсенс, зроблений історично, гривав досі, обезчещує одяг річпосполитої і робить з Польщі гоцки-кльоцки".

Після того марш. Пілсудський перейшов до характеристики моральної вартости сойму. Не будемо приводити соковитих висловів, характеристичних для увиднатнення змісту поглядів маршалка Пілсудського. Поставлення б. мін. Чеховича в стан обвинувачення вважає він „системою огидною і нікчемною", „ритуальним убивством", бо все, що торкається сойму, він (марш. Пілс.) брав на себе. Отже вся відповідальність лежить на ньому. Обвинувачення є виспідом „затьміння ума" на Вейській вулиці, бо ті люди (посли) є партачами в праці. Для наглядного зясування праці сойму, маршалок оповідає про тзв. пердолку. Що він тільки з нею не робив, щоби добути з неї ріжні тони (один грубший, а другий тонший), даремне. Постійно виходила какофонія.

„Прошу панів і Пресвітлий Трибунал! Коли схочете шукати, і то вам може придатися, мотивів і вияснення того комізму, який роблять у соймі, тих рекордів партацтва праці, які вони роблять, то зробіть пробу самі. **На хвилю станьте тією забавкою.** Принятн таку позу легко, для новиків, думаю, вистане пять хвилин, щоби забули імя батька й матері, для фахівців — таж вони перд..... місяцями, таж вони затрачують настільки всі поняття, що можуть забути навіть свое прізвище. То є, прошу панів, вияснення мудрости цілого акту обвинувачення, цілого комізму праці і цілої проклятої праці Польщі, яка в тому соймовому комізмі, на жаль, досі мусить крутятися".

Крім того є це ще й комізм історичний, якого суть і трагедія в тому,

„що уряд, ведений найбільшим чоловіком у Польщі, якого руки не смердять так, як Ваші (звертаючись в напрямі обвинувателів), може бути обвинуваченим й отварати собою перше засідання Держ. Трибуналу".

Ясно, що ця промова, як зазначують проурядові і профашистівські орґани, мусіла зробити величезне враження — може не так своїм змістом й аргументацією, як радше образовістю.

Цеї знаменної промови вислухав Державний Трибунал під проводом п. Супінського в належньому скупченні духа, підкреслюючи тим ще яскравіше парадоксальність польської дійсности. Тільки пос. Ліберман мав відвагу, і то після виходу марш. Пілсудського, легко зареагувати на образливу характеристику сойму.

Зізнання марш. сойму Дашинського і промови обвинителів та оборонця належать вже до другої частини цього „Великого краму".

Чи Америка возьме участь у репараційному банкові?

Досі ще невідомо, чи Злучені Держави візьмуть участь у репараційному банку. Вашингтонський кореспондент ґазети „Нью-Йорк Таймс" повідомляє, що американські делеґати репараційної комісії підчас приняття у Гувера висловилися за те, щоби Злучені Держави взяли участь у банку. Натомість ґазета „Геральд Трібюн" повідомляє, що американський уряд бере на увагу можливість, що треба буде зовсім усунутися від дальших переговорів у справі репарацій і відкинути всяку офіціяльну або офіціозну участь в банку. Таке становище Америки означувало би, що вона полишає урегулювання проблеми репарацій Европі, щоби усунути змагання деяких держав утворити звязок між німецькими репараційними сплатами й воєнними довгами Америці. Підчас конференції Гувера з американськими репараційними знавцями обговорено докладно справу видання нових репараційних фондів, себ-то мобілізації на американському ринку частини німецьких репарацій. Ґазета „Екчендж Телеґраф" повідомляє, що всі висловилися в тому напрямі, що американський ринок тепер не надається до випуску воєнних довжних зобовязань.

Японія прийняла пакт Келльога.

В Токіо відбулася під головуванням цісаря коротка рада, яка приняла пакт Келльоґа. На раді відбулася велика дебата, бо частина коронної ради виступала проти приняття пакту тому, що в ньому є речення — „іменем народу" — і ріжні члени ради добачували в цьому тяжку образу для японського цісаря. Наслідком цеї опозиції ґраф Учіда, який свого часу підписав пакт у Парижі, зголосив свою димісію. Французька преса зазначує, що після приняття пакту Японією виповнені всі умови для його здійснення, й він автоматично входить у життя.

Старий і новий світ.

(З приватного листа з Канади.)

Питаєш мене, друже, чому я рідко пишу? Питаєш, що мене тут причарувало, що про Рідний Край рідко коли згадую?

Не знаю як тобі на все те відповісти, бо не можу вбрати думки в слова. Можеб і ти мене краще зрозумів, колиб побачив цей новий світ та пожив у ньому тих кілька літ як ось я перебув. Він незвичайний і хто не чує відваги до праці, той гине безпощадно, ось як Юрко Ч. згинув. Нервова депресія, зневіра, і врешті куля в лоб. Але хто раз перебуде ці останки европейської недуги, тому відчиняється новий світ. Ось і тут саме лежить та принада, що чоловіка держить у Канаді і яка відчужує його від Европи. Хочби один приклад. Попали мені в руки ваші журнали та часописі. Беру „Світ". Присів на східці, розгорнув та починаю читати... „Така доля", Некрашевича. У-у-у-у, так і віє звідтіля і страшним сумом якимось і зневірою і тільки й насувається на думку, ось яке то в тому краю. Чоловік забув тут на той зрозначений сентименталізм. Нема цього! Ніхто не ходить з цішком і не нарікає, але чим більша нужда, тим більше підприємчиві думки лізуть у голову. Ну, перекинув кілька сторінок далі. Не дочитав „Такої долі". Натрапив на якусь чеську історійку про заручини. І знов нагадало якимсь дивним, забутим, приплісніпим життям. Обертаю далі. Знов якась „доля". „Батькова доля"... „В хаті не натоплено й тому в ній так неймовірно холодно, а по кутах на стінах полискує сніг..." Ну і най це все лихо бере! Не хочу читати. Посягнув рукою по найновіший „Літерарі Дайджест" і успокоєний почав читати про голоси фармерів над Гуверевою тарифою.

Бачиш друже? Не дивуйтесь, що в нас ніхто не хоче читати краєвих журналів, чи часописів. Вони писані в якомусь хоробливо-сентиментальному тоні, якого в нас ніхто не розуміє, ані не хоче ним переймати. Тут бадьорий настрій і він відбивається у всіх писаннях і у всіх виданнях. Він виховує нашу молодь, а старшим піддає думки до праці. Не стрінеш, мій друже, ні одної „Такої долі", і пощо вона мені здалася, на моїому безлюдді? Я хоч десятки миль від людей, але зовсім від них не відбився. Щодня чую вістки а цілого світа, читаю часописі, і хоч нераз не чую рук в праці, не можу листків перевертати, а ніколи не відчував ще охоти „бабратися" в тих книжкових зневірах. Бо хто знає, чи начитавшися їх, не покинув би праці та не кинувся в річку.

Хто гине тут? Власне та, в нездоровому дусі вихована, інтеліґенція. Важко з нею щось тут зробити. Ще найкращий її елемент, не буває наші стрільці, які перейшли пекло на землі, та не

І. К.

Українські наукові курси у Львові 1904 р.

(Згадка в 25-ліття.)

Справа заснування українського університету у Львові з початком 1900-их років дискутувалася дуже горячо між академічною молодю і знаходила все більше зацікавлення серед громадянства. Наукові кола розуміли і відчували вагу університетського питання найбільше і роздумували над способами, якби улекшити і приспішити розвязку цеї справи. Такою спробою реалізації університету були *Українські наукові курси*, які відбувалися у Львові 25 років тому, в червні і липні 1904 року.

Орґанізацією курсів зайнялося свіжо тоді засноване „Товариство прихильників української літератури, науки й штуки", а саме президія його, до котрої належав проф. Михайло Грушевський, Іван Франко, Марія Грушевська і Володимир Гнатюк.

Курси відкрилися дня 23. червня 1904 р. в годині 9 і пів рано в великій салі готелю „Бель Ві" при вул. Карла Людвіка. Вступну промову виголосив проф. Грушевський. Він указав на давні традиції вищої школи на Україні, що ідуть від часів Володимира Вел., знаходять свій відгомін в „Переторозі", реалізуються в Острозі і Києві, наново виднігаються в Галицькому трактаті, в петиціях 1764—1767 р. та ін., говорив про безуспішну боротьбу за університет в Галичині і закінчив словами:

„Нім обставини візьмуть прихильніший для нас оборот і зроблять можливим заснування публичних українських вищих шкіл, ми можемо і мусимо старатися використати нагоду для того, аби зробити крок наперед в осягненні їх. Таким кроком наперед уважаємо орґанізацію систематичних наукових курсів, і в тім переконанні Товариство поспішило відізватися на звернені до нього заклики і забралося до орґанізації нинішніх курсів. Їх метою являється: дати можність нашим землякам із Росії, позбавленим вповні національної школи, прослухати систематичні курси в українсько-руській мові з найважніших суспільних дисциплін і дати ряд курсів із деяких наук, незаступлених у програмах тутешніх вищих шкіл, а дуже важних з нашого національного становища; помогти приготовленню наукових курсів у тих галузях українознавства, в яких таких курсів іще нема; вкінці — дати поле новим науковим силам для приготовлення їх до академічної діяльности. Осягнення цих цілей має чималу вагу для поступу справи вищої української освіти й наукового розвою, і тому треба бажати, аби ся перша проба, зроблена нашим Товариством, випала так, аби могла заохотити до дальшої орґанізації подібних курсів іще в ширших розмірах"...

По цій промові д-р Іван Франко виголосив вступний виклад з історії української літератури — про розвиток науки історії літератури взагалі.

Програма курсів обняла головно три ділянки: історію, історію літератури й етноґрафію, а погляду на українознавство. В основу положено загальні курси, а з деяких дисциплін подано й курси спеціяльніші.

З *історії* дав наперед проф. *М. Грушевський* „Огляд історії України-Руси", (9 годин) доведений до початків Козаччини; предлеґент говорив про початки східного славянства, розвиток і занепад київської держави, суспільно-економічні відносини XIII—XVI ст. початки національного відродження в XVI. в. Д-р Ст. *Томашівський* дав короткий курс „З історії українсько-польських відносин" звертаючи головну увагу на розвиток української національно-політичної ідеольоґії. *Микола Ганкевич* читав ширший курс (15 годин) „З новійшої історії західньої Европи", присвячений головно революційним рухам від великої французької революції до 1870 рр.

В історії літератури головне місце мав д-р *Іван Франко* „Огляд української літератури від найдавніших часів до кінця XIX в." (18 годин) — цей курс поширений і розроблений докладніше вийшов опісля друком. Д-р *К. Студинський* викладав на тему „Культурний рух у Галичині від виступу М. Шашкевича до 1860 р." *Д-р Ів. Брик* дав „Вибрані практичні питання з українсько-руської граматики" (12 год.), що мали практичне значіння з огляду на потреби гостей з Придніпрянщини.

Хведір Вовк дав два курси антропольоґії (6 год.), ілюстровані численними показами, а також при поясненню археольоґічних збірок Музею Наук. Тов. ім. Шевченка мав довший виклад з археольоґії. У звязку з викладами з антропольоґії стояв виклад *Івана Раковського* „Онто- і філогенезія чоловіка" (6 год.), а доповненням курсу етноґрафії був виклад д-ра С. *Томашівського* „Угорська Русь".

Виклади відбувалися щоденно, окрім неділь, від 23. червня до 22. липня 1904 р. Виказано спочатку по три, пізніше по чотири години денно, від 8 і пів до 12 і пів, при чому бували теж двогодинні лекції, що тривали 90 до 100 мінут. Всіх

впали в зневіру. Ось і тут вони не впадають в неї, але з усміхом несуть тягар життя, щоби найшовши нагоду, відразу вискочити „на сухе". Виробляється підприємчивість, вмілість використати нагоду, і виробляється впертість, якої я не стрічав ніколи, будучи в Европі.

Хто не працював у Канаді, той не знає, що працею називати. Прямо не хочеться вірити, щоби людина могла з себе видобути стільки енергії. Коли мені приходилося орати поле в фармера — ми орали разом з його сином, — то важкий „Румілі" трактор ставав тільки тоді, коли оливи доливалося. Вночі сильний рефлектор освітлював перед ним чорну землю і машина гуділа, і чотири скиби тільки з розмахом розверталися за плугом. День і ніч, бо час то гроші і хто скорше зробить, той виграв. А в лісі, як дрова рубають. Хто сам перебув те, той буде знати. Але напевно не забуде також і їжі, яку по таких „кемпах" подавали. Вибагливі мяса, ярини, сири, овочі, банани, ананаси, що наш еміґрант не знав що з тим робити та тільки зітхав за кулешою...

Бачиш? — Де ріжниця? Ось чому ми відбиваємося від Старого Краю і рідко котрий з нас повертає до нього. Хто раз спробував своїх сил, хто раз закоштував насолоди, яку приносить успіх, той не радо знов лізе в те безнадійне скомління, вічне нарікання „ми бідні, нас кривдять"...

А тобі пораджу ось що: коли ти почуваєш у собі дух підприємчивости, енергію та охоту до праці, то ти собі даш раду і в краю, не треба аж у канадійські пустарі їхати. А коли ти зневірений у свої сили, тоді не думай рухатися до Канади, бо пропадеш. Почнуть руки кервавитися від сокири, або жили напухнуть на руках від ношення тягару, і ще як зневіра почне точити, ти пропав. І я нераз був на скраю тої зневіри, нераз тільки найбільшим напруженням сили волі та згадкою на рідну матір затискав зуби до дальшої боротьби. Хто не почуває в собі настільки моральної та фізичної сили, щоби перебути всі початкові злидні, то нехай не рухається з хати. Пропаде! Розпука хватається від роботи, яка вбиває незвичного, а опісля зневіра пожирає, коли роботи скінчаться і треба бездільно крутитися чи не найдеться яка нагода заробити гроша. Важкі ті перші літа... Важкі до лиха і ще нині мені мороз позза шкуру пролазить на їх згадку. І не можна їх оминути. Кожний їх мусить перебути. Доки не навчиться англійської мови, доки не привчиться якогось фаху, не найде нагоди його використати, доти треба перебувати важкі хвилі... Хто мені не вірить, я не бороню. Їдьте, змірякте.

Бувай здоров друже, час вечеряти.

В. Ю. К.

Новий американсько-радянський договір.

До цілого ряду договорів, які останніми часами зробив Радянський Союз з ріжними фірмами в Америці, прилучився ще один договір, який зробив трест „Донвугіль" з американською фірмою в Шікаго. Договір передбачує технічні поради та поміч при розбудові пяти великих копалень в Донецькому басейні. Потрібні машини поставлять там американські інжиніри.

З життя Поділля.

Зїзд подільських аґрономів „Сільського Господаря" й організаторів подільських Союзів Кооператив у Копичинцях.

Дня 15. червня ц. р. відбувся в Копичинцях зїзд подільських аґрономів та орґанізаторів Повітових Союзів Кооператив. Зїзд мав у першу чергу за завдання налагнати працю „Сільського Господаря" і Повітових Союзів Кооператив на Поділлі в ділянці аґрономії та повести її на будуче пляново таким чином, щоби робота принесла якнайбільшу користь для українського села. В зїзді взяли участь: 11 аґрономів та 5-ох орґанізаторів і директорів П. С. К. Зїздом проводив дир. „Сільського Господаря" інж. Евген Храпливий, секретарював повітовий аґроном з Копичинець, інж. Яків Мушій. Зїзд приняв ряд постанов, які цікаві не тільки для керманичів нашого господарського життя на Поділлі, але також для загального нашого господарського положення в цих районах наших земель. Прийнято такі постанови:

1) Зїзд уважає, що в подільському районі є необхідною принайменше одна українська сільсько-господарська школа „Сільського Господаря". Для цеї цїли і для введення тимчасових господарських курсів, вважає за доцільне заходами подільських господарських орґанізацій купити або винаймити відповідний обєкт, не менший ніж 25 моргів, на якому найшлась ця школа вкл. курси приміщення.

2) Зїзд вважає, що в дальшому мусить повстати в кожному повіті Поділля окрема сільсько-господарська школа „Сільського Господаря". Для цеї цїли потворяться при філіях „Сільського Господаря" на Поділлі окремі шкільні збіркові комітети, що переводили б збірку на першу школу, а опісля на інші повітові школи „Сільського Господаря", а до того часу льокували б гроші в українських кооперативних установах.

3) Зїзд вважає, що для підготовки передових господарів і помічників-аґрономів мають філії „Сільського Господаря" і Повітові Союзи Кооператив переводити 2—6 тижневі районові курси по спеціяльних галузях сільського господарства, і то вже від осени починаючи. Проект викладів і час курсів умовлять між собою сусідні філії „Сільського Господаря", зглядно їх аґрономи та подадуть це вчас до відома централі „Сільського Господаря" у Львові.

4) Зїзд вважає, що негайно потрібним є творити при Кружках „Сільського Господаря" гуртки молоді, для її гуртування і господарського вишколу.

5) Для дослідів аґронома в ділянці аґротехніки винаймає кожна філія „Сільського Господаря" при допомозі П. С. К. поле у вимірі бодай 1-го морґа.

6) Зїзд вважає, що „Сільський Господар"-централя, повинен обовязково у короткому часі створити при допомозі українських кооперативних установ, а передовсім централь та установ іншого характеру, аґротехнічну і фотопатольоґічну лябораторію. Ця лябораторія має бути початком української наукової аґрономічної дослідної станиці на українських землях під Польщею.

7) Зїзд вважає конечним: а) що пропаґування штучних гноїв може бути ведене тільки під кутом дійсних користей і рентовности, а не з огляду на кількість їх продажі; б) Треба звернути пильну увагу на пропаґування зразкових гноївень та використання обірнику та гноївки; в) Звернути увагу на пропаґування зелених погноїв як найдешевшого засобления землі азотом; г) Пропаґування спілкових машин належить вести для кооператив тільки під кутом їх матеріяльної спроможности і можливости сплати цих машин, без загрожения їх матеріяльного стану; д) Звернути увагу на пропаґування вапнування землі, як засобу її відквашення.

8) Зїзд звертає увагу, що безплянове пропаґування ревізорами Ревізійного Союзу Укр. Кооператив в ревізійних звідомленнях закупна великих спілкових машин доводить до небажаних наслідків, бо тягар сплати є часто завеликий у відношенні до маєткової спроможности кооперативи.

9) Зїзд вважає, що „Сільський Господар"-централя, має випрацювати інструкції для дослідів з обірником, гноївкою, насінням, байцованням і чищенням насіння та інших, чим заведеться уніфікацію дослідництва.

10) Зїзд уважає, що недоцільним є спроваджування расової молочної худоби з закордону, та що через контрольні спілки молочности при Кружках „Сільського Господаря" належить переводити селекцію місцевої молочної худоби, заводячи при тім примітивні племінні книги. Вважає, що належить пропаґувати працю коров, замість недоцільної праці коней.

11) Зїзд вважає, що належить пропаґувати збільшення посівної площі паші, і тим зати основу до плекання молочної худоби.

12) Зїзд вважає, що конечним є основувати при всіх Кружках „Сільського Господаря" секції контролі молочности й охорони тваринної продукції.

13) Зїзд вважає, що в кожному повіті треба заложити бодай дві зразкові хлівні, а всюди пропаґувати щеплення безрік. „Сільський Господар" поробить заходи для орґанізації збуту безрік через наші кооперативні установи. „Сільський Господар"-централя повинен випрацювати інструкцію для плекання і годівлі безрік на беконн.

14) Зїзд вважає, що треба через селекцію несливних курей та через вводження несливних порід, піднести видатність плекання і доходу господарського птахівництва. В кожному повіті треба заложити принайменше один зразковий курник.

15) Зїзд вважає, що при Кружках „Сільського Господаря", а вслід за цим і при філіях, належить творити окремі секції пасічників для їх орґанізування і проводження фахової поступової праці.

16) Зїзд вважає, що на землях Поділля треба занятися пропаґуванням поступового рибальства і закладанням та відновлюванням селянських рибних ставків.

17) Зїзд вважає, що при кожній філії „Сільського Господаря", на Поділлі треба улаштувати бодай раз в рік городничо-садівничий курс. При кожній філії „Сільського Господаря" треба улаштувати принайменше одну овочеву шкілку для обслуговування повіту. В подільському районі належить створити бодай одну насінно-городничу стацію. Належить в полудневих повітах Поділля пропаґувати виноградарство, морелі, бросквині, кавуни й інші шляхотні овочі та продукти городництва.

18) Зїзд звертає увагу Головного Т-ва „Сільський Господар" на лихву при продажі і перепродажі землі та взиває, щоби цею справою Головне Т-во в короткому часі занялося.

19) Зїзд рішає, що подібні зїзди аґрономів району мусять відбуватися якнайчастіше для взаїмного інформування, взаїмної контролі праці та вимину досвіду в аґрономічній роботі на Поділлі.

Крівава подія на Рівенщині.

Дня 19. червня на Рівенщині в селі Невиркові, Межеріцької волости трапився такий трагічний випадок: відбувалося там весілля, на яке зайшло двох військових зі школи підхорунжих пограничного корпусу, з цього-ж села. Між цими військовими і місцевими хлопцями у селі прийшло до сутички, а відтак до бійки, при чому хлопці обох військових викинули з весілля. Незабаром зібрали оба викинені своїх товаришів з касарні і під проводом вахмайстра прийшли на весілля відомстити програну. Не заставши на весіллі вже хлопців, почали бити вікна і посуду, старих і жінок. При цьому одного старшого господаря зарубали шаблями, трьох тяжко поранили, а 21 душ лекше. Дотепер, себто до 26. червня, не було в цій справі ще жадного представника прокураторії чи суду на місці.

Поанкаре про розвиток репараційної справи.

Поанкаре виголосив перед злученими комісіями для фінансів та закордонних справ промову про розвиток репараційної справи від закінчення війни аж до початку конференції знавців. При цьому він зробив цікаве повідомлення, що ґенеральний аґент Паркер Джільберт вже в жовтні 1927 р. пропонував завести замість плляну Доза іншу систему, і французький уряд дав свою згоду на розгляд нових пропозицій, бо плян Доза мав тимчасовий характер. Поанкаре згадав також про справу окупації Руської полоси. Він заявив, що Франція забрала звідти вугля, фарб та інших товарів на 364 міл. франків. Правда, Німеччина протестувала, одначе це їй нічого не помогло. Плян Доза був наслідком окупації Рурн. Треба зазначити, що висліди плляну Доза були дуже добрі для Франції.

викладів відбулося 90 годин. Дня 18 липня була довша конференція комітету і прелеґентів при співучасти слухачів, де обговорено спосіб орґанізації подібних курсів на будуче; присутні заявилися за обмеженням курсів на суспільні науки з головною увагою на українознавство. Дня 22. липня курси замкнув проф. М. Грушевський промовою, де подав звідомлення й уваги ізза курсів.

Кошта курсів винесли біля 1560 корон, а саме: саля коштувала 270 кор., гонорарі прелеґентів 1124 кор. (деякі прелеґенти зреклися гонорару) дрібніші видатки 164 кор. Курси були майже безплатні, бо учасники зложили всього 345 корон, решту покрило Товариство прихильників укр. літератури, науки і штуки, з фонду, який на улаґодження курсів зложив один добродій з Придніпрянщини.

В курсах взяло участь 135 осіб, в тому значна кількість гостей з Придніпрянщини. Були тоді між іншими: Іван Липа з дружиною, Дмитро Дорошенко, Е. Голинцинський з дружиною, Мих. Ткаченко з дружиною Наталею Романович-Ткаченко, Віктор Мазуренко, Мих. Деркач, Ольга Андрієвська, Марія Дверницька, Дм. Розов, Рябко, Скоропис-Йолтуховський, Ф. Шелудько — деякі приїхали спеціяльно на курси, інші були вже на еміґрації.

З Галичини було богато академічної молоді. Учасники курсів спільно фотоґрафувалися — ця світлина була у Львові в кількох примірниках.

Було б інтересно, коли б хто з учасників цих курсів написав про них докладніші спомини. Ці курси зперед 25 літ заслуґують на те, як перша спроба орґанізації приватного українського університету, а на ті часи була це замітна подія в національно-культурному житті всеї України.

Чому разити очі?

Таж можеш свої

ВЕСНЯНКИ

усунути

знаменито

Лєшніцера

мастею і милом.

2330 1—2

В аптиках і дрогуеріях масть 3·15, мило 2·30. — Де нема, просто у фірмі Apt. Drancz i Ska. Bielsko.

Б. міністр Чехович перед державним трибуналом.

Промови обвинувачів. — Репліка пос. Ліберманa. — Останнє слово Чеховича.

Дня 28. червня перший промовляв другий соймовий обвинувач д-р Перацький. Він полемізував із обор. Пасхальським і зазначив, що супроти закону та суду всі мають рівні права й обовязки. Справа представлення додаткових кредитів була двічи предметом нарад сойму, одначе якась нездержлива сила стримувала уряд вступити на легальний шлях. Уряд боявся дискусії і це його здержало. Обор. Пасхальський говорив про все, лише не про 8 міл. Марш. Пілсудський говорив, що його руки не смердять (чого йому тут ніхто не закидав), то чому в нашу сторону кинув цей закид, хоч ми не торкалися цих 8 міліонів. Мін. Чехович свідомо ділав тут, нарушуючи найістотніші права парляменту, коли стверджено тут, що Пілсудський в Польщі є всім, що він є й моральним примусом, то вірю, що трибунал присудом ствердить, що в Польщі є ще більший примус: право і приказ закону.

З черги промовляв третій соймовий обвинувач Вижиковський, який м. і. сказав, що міністр у Польщі є не лише міністром фінансів, але й керовником усього господарського життя країни. Місячні бюджети на 3 місяці перед мін. Чеховичем виявляють надвишку, тож неслушне є твердження, що бюджетова рівновага була лише заслугою Чеховича.

Потім відповідав пос. Ліберман на промову обор. Пасхальського. Зазначив, що був учора предметом особистих зачіпок із боку адв. Пасхальського. Дивує його, що оборонець не розуміє, що це не є фейр плей робити особисті закиди прокураторові. Не світ змінився, над чим жалів Пасхальський, а змінився марш. Пілсудський. Признає, що одушевлявся, коли Пілсудський по 150 неволі сповістив народові, що збереться сойм, який лише буде установляти права для народу. Нині не може пійти за Пілсудським, бо він пятнує сойм як нікчемний, оголосив перший пресовий декрет, що був ударом у лице демократії тай не зможе йти з ним поки він не зложить зброї, яку підніс проти демократії. Марш. Пілсудський заняв у Польщі місце абсолютного монарха, невідповідального та незайманого. Коли маршалок постановить висадити у повітря парлямент і зажадає на це грошей від міністра скарбу, то це також управильнювання відношення до сойму — чи тоді міністр також дасть гроші? З того конклюзія для всіх горожан: безкарність для всього, що прикаже маршалок. У „Дні ока" Пілсудський сказав, що велів би був сікти ріжками людей немилих, колиб не був хорий. І булиб найшлися люди, які пішли би на соймове подвіря і сікли їх. Чи поставлені перед суд посіпаки, малиб теж покликуватися на це, що він є нашим урядом, що моральний примус це його бажання — чи ви також увільнили би їх? А мін. Чехович висік парляментарний закон, надії людей, які даючи гроші, сподіються, що видатки контролюватимуть представники. Чи це також має бути безкарне. Розходиться, щоби в присуді стверджено, що хто не піддає скарбової господарки контролі народнього представництва, ломить закон. Розходиться про це, чи шлях для закону замкнений, трибунал отворить чи на цьому шляху поставить іще більшу барієру не моральної сили, як досі, але барієру судового присуду.

Опісля промовляв іще б. мін. Чехович. Він сказав, що дякує Вижиковському за те, що піддав у сумнів його заслуги, як міністра скарбу. Коли він зумів зредукувати домагання інших міністрів, то лише тому, що участь у праці брав і Пілсудський, який зробив кінець інтервенції послів, яка не йшла по лінії загальних інтересів. Гадає, що відношення між законодатною і виконавчою владою в 1927 р. не було нормальне. Всіж посли знали, що марш. Пілсудський не співпрацює зі соймом, нормальне відношення не було теж у 1928 р., коли 70 проц. послів було в стані війни з урядом, а не могли здобутися на створення власного уряду, ні на ухвалення заяви недовіря. Пос. Ліберман взивав трибунал, щоби взяв в оборону закон, а бесідник просить, щоби перед Либерманом і його нападами боронили уст. 7. і 9. конституції, про які Ліберман забув. Просить тому, щоби не усанкціоновано як страшну в консеквенції тезу, яку Ліберман поставив, що кожне бюджетове переступлення повинно потягати за собою конституційну відповідальність міністра скарбу, щоби не принято тези, яка зродилася або з нещирости або з примітивного розуміння так поважної справи.

Після заяви Чеховича президент трибуналу зарядив перерву. Після перерви наради трибуналу тревали кілька годин. Трибунал збирається в суботу в 10. год. передпол. Присуд западе мабуть у полудне.

Французький опір проти Льондону.

Меклональд публично заявив, що хоч Франція є проти того, щоби політична конференція з приводу пляну Юнґа відбулася в Льондоні, то всеж він буде на цьому настоювати. Членам англійського уряду було би неможливо тепер виїздити з Льондону. Інша справа, якби конференція мала відбутися пізніше. Тоді англійський уряд може поголитися на всяке інше місце. В паризьких політичних колах висловлюють думку, що конференція все одно не може відбутися швидше, як на початку серпня, бо до того часу комісії французького парляменту не зможуть ратифікувати умови про воєнні довги.

НОВИНКИ

— **Некультурність.** Пишуть нам. 22-го ц. м. у місточку Чернелиці хтось розбив мармурову таблицю вмуровану на кооперативному домі в 1928 р. у честь Шевченка. Цим учинком похвалився перед товаришами Пйотр Вольський, але підчас переслухання виперся його. Кажуть, що справу передали до суду в Городенці. Прошу уявити собі, як виглядала би вся справа, якби замість таблиці Шевченка, розбили таблицю Міцкевича.

— **П. Антін Рудницький,** дирігент харківської державної опери і професор харківської Музичної Академії вернувся після скінченого сезону до Львова. Перед поворотом брав він участь у музичному конгресі РСФРР в Ленінграді як представник харківської опери. На прохання Редакції опише п. А. Рудницький свої враження з побуту в Ленінграді та Москві на сторінках „Діла".

— **З Українського Історично-Фільольогічного Товариства в Празі** повідомляють, що 25. червня відбулися там два відчити: п. Д. І. Чижевського п. з. „Фільософічні погляди П. Юркевича" і п. Б. В. Гомзина п. з. „Пісня Київського Славянина" М. Драгоманова і „Поклик до братів Славян" М. Старицького".

— **Спекулянт-„Діяболо".** Дирекція „Маслосоюзу" у Львові дістала з Сянока такого листа: У повітах Сянік, Березів, Коросно крутиться мнимий представник фірми „Діяболо Сепаратор" Віктор Платко (Платек), що мешкає у селі Новосілці, повіту Сянік, який при продажі молочарських машин „Діяболо" ошукує наших людей у той спосіб, що представляє себе молочарським інспектором „Маслосоюзу". Техніки-організатори, що їздять по провінції від „Маслосоюзу", мають оригінальні легітимації, якими повинні виказатись.

— **Сучасна школа.** До державної гімназії в Кротошині вкинули через вікно бомбу, що відбита впала на вулицю, вибивши кільканацять шиб. Саме тоді вчительська рада сиділа в конференційній салі. За наших часів кидали раз на кілька літ камінням до вікон приватної хати вимково несимпатичного вчителя.

— **Ще полонені великої війни.** У Могилівці на Україні зїхалась минулого тижня ромунсько-радянська комісія, що рішила занятись виміною між обома державами полонених ще зі світової війни. СРСР видав Ромунії 54 старих вояків, а Ромунія Радянському Союзові 40. Неодна рідня, що вважала від літ померших свого близького, нараз побачить його тепер збентежена, може так зміненого, що його не пізнає.

— **Жидівські актори між собою.** У Ню Йорку радила конференція союзу жидівських акторів в Америці. Конференція приняла резолюцію, яка забороняє членам цього союзу виступати у жидівських театрах у Польщі без попереднього дозволу. Варшавський союз жидівських акторів зустрівся з гострою критикою зїзду по причині невідповідної поведінки супроти жидівських акторів з Америки, що приїхали минулого року до Польщі.

— **Ріжні вістки.** Звістку про зїзд міністрів торгівлі 7 держав у Познані нині заперечує польська преса; міг це бути і злобний жарт. — Німецький райхстаг приняв 240 голосами проти 172 голосів соціялістів і комуністів рішення виплатити другу пайку на будову пантонника. — У Сальониках влада відкрила приготований обіжник III. Інтернаціоналу, що взиває до заворушень на день 1. липня. — На польськім кордоні арештували 17-літнього молодця без паперів, який заявляє, що є російським царевичем. — На підставі офіціяльної статистики 10.000 жидів згинуло в останній війні в рядах мадярської армії. — Паризька лікарська Академія призначила нагороду 100.000 франків д-рові А. Борелеві з Штрасбургу за досліди над раком; він є учнем Пастера. — Англійський король виїде з найстаршим сином до Маріенбаду. — Новим архиепископом Міляно призначений бенедиктинець Шустер з Кассіно. — У м. Кабаліто в Аргентині впав дощ з пявками, які воздушна труба занесла з над багна під хмари. — Американський учений Еміль Берлінер дістав медалю Франкліна за ріжні винаходи.

— **Східним способом.** Югославія має сензацію. Бувший мусулманський посол у Сараєві Шзфкі Бемен пірвав доньку бувшого віце-президента парляменту Алід Бей Красніка і вивіз її при допомозі двох інших членів скупштини до Мостару, де ваяв з нею шлюб проти волі її батька. У телеграмах не сказано, чи також проти волі самої доньки.

— **Сірник горить задовго.** Кожного року в Сполучених Державах йде з димом маєтку на 100,000.000 долярів. Такий висновок зробило зі своїх експериментів вашинґтонське „Бюро оф Стендертс". Дуже важною причиною цього явища є те, каже Бюро, що сірник горить задовго. Для запалення люльки або папіроски треба десять секунд, а сірник пересічно горить двацять секунд. Міліон сірників вживають що минути в Сполучених Державах. Багато з них запалені й кинені необережно спричиняють огонь.

— **Проти „короткої" моди.** Минулого тижня в Братиславі в костелі єзуїтів вірні приглядались небуденній сцені. Священик Рідвеґі заки почав правити Службу Божу перейшов через юрбу народу і казав вийти всім жінкам, що мають короткі сукні та короткі... рукави. Відтак у проповіді доказував, що до костела не повинні ходити жінки, що тримаються нової неморальної моди.

— **Жертви „самостійности".** Поліційна статистика Ню Йорку подає, що там минулого року зникло без вісти 7.000 дівчат у віці від 16 до 18 літ. У більшости випадків це були дівчата, що не одержали від батьків дозволу вийти замуж і втікли з хати зі своїми нареченими. Поліція гадає, що значна їх частина впала жертвою торговців живим товаром.

— **Чи ми є вищі?** Нові здобутки науки причиняються до деякого продовження людського життя. Вчені поцікавились при цьому питанням: чи люди в старовину були вищі від теперішніх. Щоби дати відповідь на це питання, американські природознавці простудіюють 200 скелетів, знайдених у вавилонських руїнах на острові Кіш. Ці скелети будуть зміряні і порівняні зі скелетами сучасників, що живуть у тій самій околиці. Найдені скелети мають за собою від 600 до 3.500 літ; вони відіслані до „Філд Музею" в Шікаго, де власне мають бути точно прослїджені.

Пані Добродійка найдешевше закупить на виїзд всіляку жіночу конфекцію т.зьки в централі конфекції **БРАТЯ КАРЕЛЬ, Львів, вул. Ягайлонська ч. 7.** — Філія, Станиславів, Пасаж

З судової салі.

Відгомін листопадових днів.

Українські студенти і студентки перед судом.

В четвер 27. червня ц. р. цілий день тривали промови прокуратора і чотирьох оборонців. Промови стягнули до салі більшу скількість цікавих і тому всю салю заповнила публика.

Промова прокуратора.

Промова прокуратора тривала цілих три години з малим причинком. У своїй промові прокуратор повитягав на денне світло всі саботажі і атентати, які доконано з рамени УВО за останній десяток літ, аби опісля на тій основі насвітлити яскравими красками вину обвинуваченых за їх злочинну діяльність, розмальовану в акті обвинувачення чорними барвами. По такім вступі підтримував головні тези акту обвинувачення проти обвинуваченых. Закінчив свою промову проханням до присяглих суддів, щоби вони потвердили вину обвинуваченых, здаряючи при тому в високо-патріотичний, настроєвий тон.

Після того почали промовляти оборонці, яких промови по двогодинній перерві від 3-ої до 5-ої пополудні закінчилися щойно три на десяту вечером.

Промови оборонців.

Перший почав промовляти по перерві обор. **д-р Волод. Старосольський.** Сама промова обор. д-ра Старосольського дуже річева, до того виголошена дуже краснорічиво, зробила на всіх присутніх сильне і додатне враження. Найбільше уваги присвятив д-р Старос. § 58 к. з., цьому „аристократові" зпоміж усіх параграфів карного закону, з яким звязані великі імена славних історичних постатей, як Кошута і Андраші, Смольки і „червоного" Свіги та перших піонірів українського і польського соціялізму, як Ів. Франка, Терлецького, Лімановського і Дашинського. І невже ці молоді обвинуваченні — це Кошут і Андраші та інші великі мужі — питає зі здивуванням обор. д-р Старосольський. Відповідь на це муспть бути негативна — каже оборонець. А далі народини цього параграфу „58" к. з. припадають на час захитання династії Габсбургів на своїму троні під ударами стихійної сили великої французської революції і тоді загрожена династія мусіла боронитися драконськими законами і багнетами. Але нині, як це сказав старинний мудрець і мислитель, любов горожан до батьківщини далеко краще оборонить державу, як високі мури. До того по думці цього § 58 к. з. може відповідати лише та особа, яка поповнить такі вчинки, що змагають до означеної конкретної цілі, себто до відірвання краю від держави. А це не заходить цілком в конкретному випадку. Тут виголошувано лише слова. Знова по думці § 58 к. з, найбільше кровожадні слова без конкретного наміру і цілі є лише словами і ніхто за них відповідати не може, як це сказав померший проф. університету в Кракові Кшимуський. Після того обор. д-р Старос. піддав критичній аналізі всі закиди і основні тези обвинувачення прокуратора щодо обвинувачених Кравцівної, Чижівної і Мойсеовичівної та виказував на основі доказового матеріялу їх непричасність до УВО і виказував їх невинність.

Другий забрав слово обор. **д-р Шевчук,** який виголосив свою промову з гумором, виказуючи невинність обох обвинуваченых Процишинів.

Опісля почав промовляти обор. **д-р С. Шухевич.** На вступі своєї дуже річевої промови пригадав оборонець дві начальні засади карного закону, без яких не може встоятися ніяке обвинувачення. До цих головних засад карного закону належить по перше: лихий намір, лиха воля, а по друге: безсумнівний доказ вини обвинуваченого. Якщо прокуратор не докаже обвинуваченому лихої волі в поповненні злочину або не доказе йому наглядно вини, тоді обвинуваченний не може відповідати за імпутований йому актом обвинувачення злочин. В конкретному випадку прокуратор не виказав обвинуваченим Евгенові Сені і Марії Конрадівній ні одного ні другого. Далі обор. д-р Шухевич проаналізував докладно основні тези обвинувачення прокуратора щодо обв. Сени і Конрадівної і виказував їх невинність. Тому звертаючись до присяглих суддів попросив їх, аби вони при видаванні вердикту памятали слова світлого письменника Анатоля Франса, який сказав: „справедливість без співчуття є найбільшою несправедливістю".

Вкінці забрав слово обор. **д-р Лев Ганкевич.** Своєю красноріччвою і річевою промовою, виголошеною з незвичайним запалом і чуттям, полишив на всіх присутніх незатерте і глибоке враження. Свою промову почав обор. д-р Ганкевич порівнянням українського національного життя за останній десяток літ з припливом і відпливом моря. Цей приплив в національному житті був перед десятьма літами, коли то українці по 600 роках неволі, а не по 150, як це було у вас (поляків), почали будувати державу і коли то 80.000 українського квіту народу, найкращих синів його загинуло на просторі від річки Збруча по Хвастів. Недобитки розбрилися по західних столицях держав на еміграції і утворили УВО, аби підтримати духа в серцях молоді. Але УВО нині зліквідоване німецьким урядом, а провідник його в Америці. УВО нині, як це сказав надхом. Мітлєнер, провадить кадрову роботу в рамцях легальних товариств, аби в будуччині використати політичну кон'юнктуру. Відорвання східніх земель від Польщі, як це закидає обвинуваченим прокуратор, є нереальною мрією. А що є нереальною мрією, то є пустим словом, є лише думкою, за яку після § 11 ніхто відповідати не може. Бо якби прокуратор аказав спосіб визволення України з чотирьох займанщин, то всі українці до нього молилисьби. На доказ, що всі писання УВО є лише жалібним квиліннням, наводить зміст статті „Газети Поранної" п. з. „Метрополія і кольонія", в якій автор статті, поляк, обвинувачує центральний уряд у Варшаві за його визискування Сх. Галичини і висотування найкращих животворних сил країни без ніякої рекомпензати. Тому просить, аби судді присяглі пішли за голосом своєї совісти і звільнили обвинуваченых від вини. Свою промову закінчив обор. д-р Ганкевич по пів до десятої вечером.

Після того перервано розправу до пятниці.

В пятницю 28. червня ц. р. добігла розправа до кінця. По 3-годинній резюме председника присяглі судді удалися на нараду.

ПРИСУД.

По 3-годинній нараді присяглі судді ЗАПЕРЕЧИЛИ ВСІ ПОСТАВЛЕНІ ПИТАННЯ І ТОМУ ТРИБУНАЛ УВІЛЬНИВ ОБВИНУВАЧЕНИХ ВІД ВИНИ І КАРИ. Обвинувачені вийшли ще того самого дня на волю.

Дописи.

БЕРЕСТЬ. (Збори поліської „Просвіти".) Сьогодні 23. червня відбулися у Бересті річні загальні збори делеґатів „Просвіти" з поліського воєвідства. Сельроби, які звикли дивитись на Полісся як на домену своїх неподільних впливів, постановили за всяку ціну захопити провід поліської „Просвіти" у свої руки. З цією метою розвели вони у своїй масово кольпортованій по селах пресі агітацію проти дотеперішнього проводу „Просвіти", закликуючи своїх членів численно явитись на збори „щоби вирвати „Просвіту" з рук уидо-петлюро-фашистів". Як боєвий клич проти старого проводу кинено його відмову прийняти з поворотом до товариства сельробівського „отамана" Кобринщини Юліяна Тимінського, який за свою анархічну поведінку та шкідливу роботу в „Просвіті" свого часу завішений був в керуванні читальнею „Просвіти" в Жабінці, а зчасом через своє недбальство і зовсім втратив членство. Отже, коли Головна Управа відкинула прохання Тимінського про поповне прийняття його до товариства, ображений за „кривду" для свого члена „Сельроб" прийняв що відмову за казус белли і певний своєї перемоги, заручившись підтримкою союзника в особі ватажка антонівсько-хрунівської сороківки на Кобринщині Йосипа Сацевича, переніс справу за скаргою Тимінського на загальні збори. Мимо наказів та закликів, друкованих у „Новому Житті" та „Сельробі", вислід бою випав для союзників надсподівано фатально. При першому голосуванні над звітом Головної Управи зібрали сельроби, що пропонували відкинути звіт та висловити недовіря Головній Управі, три голоси. Треба було шаленої агітації маківського редактора Щербака підчас перерви, щоби збаламутити ще частину делеґатів читалень та навербувати собі десять сторонників, які при слідуючих голосуваннях кидали свої голоси за "робітничо-селянськими" внесками та списками. Але усі зусилля союзників пішли на марне. Стара просвітянська громада берестян та свідоміший національно елемент зі села не дали звести себе на манівці. Скаргу Тимінського відкинено й до товариства його не прийнято. Треба гадати, що також доля очікує і його союзника Сацевича, бо на зборах зі скарг делеґатів читалень зі Стопів та інших виявились такі його маніпуляції з членськими вкладками у кобринській філії, підтверджені до тогож ще й офіційним донесенням Ради філії, що десь певно невдовзі помандрує цей панок з товариства слідом за своїм славним союзником. Характерно, що обидва союзники не відважились особисто явитись на збори а вислали захищати свої інтереси кількох мамелюків під проводом Щербака, який не є навіть членом „Просвіти". Такуж поразку понесли сельроби і при виборах Головної Управи. Провід у „Просвіті" віддано в руки досвідчених громадських робітників на чолі з мец. Василем Криницьким, який вже зарекомендував себе солідною працею на громадській ниві як незмінний Голова Ради Українського Банку в Бересті. З почуттям морального вдоволення вийшов зі зборів старий провід „Просвіти" та з повним спокоєм передав керму в руки нового голова, приріжаючи йому свою повну підтримку в новій відповідальній праці. Треба сподіватись, що й сельроби винесуть корисну науку зі своєї поразки, переконавшись, що не дивлячись на великий наклад праці і гроша не так вже легко здеморалізувати усе і всіх навіть на нашому Поліссі. — **Сіверець.**

Спеціаліст шкір. і венер. недуг також косметики

Д-р Шварц

ЛЬВІВ, вул. СЛОВАЦЬКОГО ч. 4.

проти головної почти. — Тел. 16—61.

Усування плям, бородавок, знаків, волосся. Ліквідування жилавців. Діятермія. Кварцові лямпи.

9318 **ПОВЕРНУВ.** 3—7

З господарського життя.

Пасічницький курс у Львові.

За ініціятивою Пасічницької Секції „Сільського Господаря" у Львові, дня 18.—20. червня ц. р. відбувся пасічницький курс на показовій пасіці Пасічницької Секції „Сільського Господаря". Курс прослухало 15 агрономів і студентів високих шкіл у Львові. Курсанти виявили велике зацікавлення пасічництвом, яке викладали їм о декан Василь Пилипчук, визначний наш пасічник, інж. Боровський, референт Пасічницької Секції „Сільського Господаря" і д-р Ревюк, голова Надзірної Ради кооперативи „Рій". Пасічницька Секція „С. Г." в будучності задумує влаштувати також курси для учителів, для інструкторів пасічництва, для поступових пасічників, а також для інвалідів.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Субота 29-го, г. 3·00 попол. „На дні" Горького.

Субота 29-го, г. 8·15 веч. „Qui pro quo".

Неділя 30-го, г. 3·00 попол. „Біда не гріх" Островського.

Неділя 30-го, г. 8·15 веч. „Qui pro quo".

Малий Театр:

Субота 29-го, г. 7·30 веч. „Ловець тіней" Сарвана (прем'єра). Виступ Венгерка та Любінської.

Неділя 30-го, г. 3·00 попол. „Пігмаліон". Гостинний виступ А. Венгерка.

Неділя 30-го, г. 7·30 веч. „Ловець тіней" Сарвана.

Кіна.

„Аполлло": „Батьку! Капітан Сорель і його син".

„Кольосеум": „Пімста біснуватого" (Гарі Піль). „В полоні авантюрника".

„Лев": „Хочу жріяти про тебе" (Колін Мур).

„Люна": „Батьки і діти". „Пантера" (Дол. дель Ріо).

„Марусенька": „Наджінна" (Марія Корда). „Чия є моя жінка?

„Палас": „Тайна поштової скриньки".

„Оаза": „Небезпечна краса". „Через тріх до щасти".

„Пан": „Жінка маска" (Конр. Вайдт).

„Пасаж": „Побідник хмар". 2 американські комедії та Гомонтів тиждень.

„Утіха": „Поворот з неволі".

„Фатаморгана" „Альравна".

„Хімера": „Море" (на основі Берн. Кеперкана).

Програма радіо.

Неділя 30-го

Льондон (358). 22·05 Концерт оркестр Борнемант.

Париж (1728). 21·15 Концерт. —

Берлін (418). 20·00 Вечір пісні 20·45 Легка музика.

Відень (516). 13·45 Концерт жіночої симфонічної орхестри. 17·40 Камерна музика.

Лянгенберг (473). 20·00 „Блукаючий Голяндець" Вагнера.

Рим (441). 21·00 „Блудний син" Дебюссі і „Кавалєрія рустікана" Маскані.

Міляно (501). 20·30 „Навуходоносор" Верді.

Будапешт (550). 17·30 Мадирські хори

Москва (1481). 18·30 Популярний концерт.

В липні буде отворена під фірмою **„ГОРИЗОНТ“** у Львові ул. Руська 16

т. т. 75-92 управітель а **Кімната до сніданку** торговля делікатесів **І РЕСТАВРАЦІЯ.**

Харків (1304). 17·30 Камерний концерт. 20·10 Симфонічний концерт.
Київ (500). 19·30 Концерт.
Варшава (1411,7). 2·30 Популярний концерт.
Познань (334,8) 20·30 Концерт.
Брно (342). 19·50 Циганські мельодії.

Понеділок 1-го.

Льондон (356,5). 22·35 Концерт.
Париж (1725). 16·45 Концерт оркестри. 21·15 Концерт.
Берлін (418). 20·00 Оперетхова музика.
Відень (516.3) 20·00 Симфонічна оркестра.
Рим (449). 21·00 Хор кубанських козаків.
Будапешт (550). 20·00 Опера. 21·30 Циганська капеля.
Москва (1481) 18·40 Опера.
Харків (1304) 17·00 Камерний концерт.
Варшава (1411.7) 18·00 Легка музика. 20·30 Оперетка „Тересіна“ Штравса.
Познань (334·8) 18·00 Концерт.
Загреб (307) 20·30 Міжнародній концерт.
Брно (342). 20·00 Камерний концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Новий Український Театр під дир. П. Карабіневича.
Сьогодні:
1.VII. Осінні маневри.
2.VII. Тітка Чарлі.
3.VII. Базар.
4.VII. Чесна Сузанна.
5.VII. Вій.
Сніжевідсько:
6.VII. Осінні маневри.
7.VII. Чесна Сузанна.
Стрий:
8.VII. Тітка Чарлі.
9.VII. Базар.
10.VII. Чесна Сузанна.
На зимовий сезон театр остає стало в Тернополі, сала „Міщанського Брацтва“.

Вписи до муж. доповняючої фахової школи „Р. Ш.“ ім. Грінченка (для терміноторів) у Львові, вул. Городецька ч. 95., яка має повні права публичних шкіл відбудуться в днях 29. і 30. червня п. р. від год. 10 до 12 передпол., а 1., 2. і 3. липня п. р. від год. 5—7 попол. Приймається до підготовчої і І-шої кляси учениць всіх фахів, до II-ої і III-ої кл. учениць слюсарського, столярського і шевського фаху.

Виставa рисунків учениць муж. доповняючої фахової школи „Р. Ш.“ ім. Грінченка у Львові, вул. Городецька ч. 95. відбудуться в днях 29. і 30. червня п. р. від год. 10—12 передпол. 2325 2-2

Надзвичайні датки на потреби „Рідної Школи“ зложили (в золотих) ВП.: Д-р Ярема Совяновський — Бендзін 60 з нагоди вінчання товариша і Друга д-ра Осипа Гури з п. Дарією Кмітівною, Марійська Дружина учнів і учениць — Бучач 37·80 з нагоди приняття до Марійської Дружини, Топ. „Основа“— Броди 25 картове, Олександер Костин— Львів 10 замісць квітів на могилу бл. п. Юлії з Пбховських Лопатинської в першу річницю смерти; о. Стефан Онишкевич — Куповичі 7·50, Михайло Карпишин — Станиславів 5, які одержав минулого року від Вп. проф. С. Малецького; А. і Н. Волосянські — Потік Золотий 10 місто побажань з нагоди вінчання інж. Васиан Терпелюка з п. Ольгою Бажин. Вп. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа. 2332 1-1

Загальні Збори філії „Союза Українок“ в Турці відбудуться в салі „Просвіти“ в неділю 7. липня п. р. о годині 15. Просимо о участь! За Виділ А. Морозова містоголова, І. Мартиновичова секретарка. 2323 1-1

Перші Львівські Самоходові Курси у Львові, вул. Міцкевича ч. 28. (Увага на адресу: вул. Міцкевича ч. 28). — Новий Курс зачинається дня 5. липня п. р. Вписи до дня 10. цього в „Рідній Школі“, Ринок ч. 10/II. пов. Оплата за цілий курс 100 і 180 зол. в ратах. Останній курс шеститижневий! Вже сліцуючий — тримісячний. — За помешкання для позаміщених 15—20 зол. в місяць.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ВСІЛЯКІ годинникарсько-ювелерські роботи виконує найстарший Домбровські-Розважевські Львів (Готель Жоржа) вул. Академічна ч. 2. 1 166 a) 55 — 2142

НА рати **Матераци** 3 подушки 30 зол. Волосіння 75·—. Вклади дротяні 26·—. Канапки до розкладання гобеленові 55·—. Фотелики розкладані 45·—. Гобелінові отомани 55·—. Ліжка сіткові 40·—. Вішала стоячі 25·—. Умивальки 5·—. Ліжко носяжне 20·—. Д точі білі лякеровані 50·—. Фабрика ЗАКС, вул. Личаківська ч. 132. 2296 4—7

ЛІТНИСЬКО кліматичне ДОРА, ВІЛЛЯ ОЛЕНА з салею і городом при гарно і догідно положена, недалеко стації, Прута і лісу віднайме кімнати з під м удержанням. Ціни помірковані. Зголошення д заряду. 2321 3-4

ПАРОВИЙ БРОВАР У КАЛУШІ поручає свої знамениті вироби пива: експортове, дубельтове, чорне у фляшках і бочках по цінах уміркованих. Заряд бровару. 1996 8—?

ГОДИННИК ВАШ буде найдокладнійше направлений у найбільшій годинникарській роботні Івана Зельтенрайха Львів пл. Марійська ч. 5. З провінції просимо ревпарації присилати почтою — Старовинні львівські годинники переробляємо на ручні 2306 3—3

ВПИСИ на ТОРГОВЕЛЬНІ КУРСИ Й. ГІРШШПРУНГА вул. Личаківська ч. 34. однорічний і півторічний відбуваються щоденно від год. 10-ої до 2-ої і від 3-ої до 6-ої попол. 2306 3—3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст жінут легінь, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Городецька 46.

432 Пересвітлення Рентгеном. 23—24

Перешкода сну

З усіх комах, блощиця найбільше докучає в ночі, перериваючи сон, своїми болючими вкушеннями. Фліт нищить блощиці, а крім того дістаючись до шпар і щілин, де складають свої зародки таргани, блощиці і комашки, нищить їх. Убийчий для комах Фліт, цілковито не шкодить людям. Фліт зовсім не залишає по собі плям.

Фліт не можна порівнювати з іншими середниками проти комах, бо він є одиноким середником, який не викликує ніяких сумнівів, що до добрих наслідків його діяння. Уживайте Фліт від нині, купуючи його бляшанку і розпилюч.

FLIT

Кожний хлібороб повинен мати добрі прилади, а головно добру **ручну кувану косу ф-ми**

„Адамчак --- Познань“

котра своєю добротою здобула признання навіть в Америці. — Ніхто вже в не не сумнівається, а хто ще не переконався, нехай письменно замовить, а одержить **відворотною почтою за післяплатою** потрібні коси під повною гарантією з правом заміни. Тисячі листів з подяками свідчать про доброту **ручно кованих кіс „АДАМЧАКА“**

Перестерігаємо перед фальзифікатами. — Ціни слідуючі:

ц/м.		65	70	75	80	85	90	95	100
якість	А.	10·50	11·60	11·75	12·50	13·75	14·50	15·50	16·25
„	Б.	8·50	9·—	9·50	10·—	10·50	11·—	11·50	12·25
Ціна		6·60	7·20	7·80	8·20	8·60	9·—	9·40	9·80

зол. за 1 штуку. — Пояснення що до якостей. А. Б. і Ц.: якість А. „Познанська коса“ ручно кована — форма колиста: якість Б. „Коса Адамчака“ ручно кована — форма менше колиста: якість: Ц. „Коса Солінгенська“ — віденська форма — При відборі 1 тузина одноразово, одержує замовляючий 1 косу даром. — Кооперативи одержують відповідний рабат. 2329

Ширіть наш часопис!

ЛІКАР

Д-р Володимир Білозор

ординує

у Дорі

у липни і серпни ц. р.

2294 2—3

Секундар Загального Шпиталя

Д-р Кашубинський Василь

спеціяліст внутрішніх і діточих недуг

ординує в часі сезону

в ЗЕЛЕМЯНЦІ.

2291 2—2

Д-р Роман Перфецький

веде свою адвокатську канцелярію

ЛЬВІВ, вул. БЛЯХАРСЬКА, 9.

1382 (побіч Ринку). 10—10

Дентист Яків Нассе

Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.

Скріплювання хитаючихся зубів пльомбування й винимання зубів без болю. Штучні зуби в навчуку і золоті після найновішої системи. Пацієнтів з провінції позагоджується в найкоротшому часі П. т. Урядовців і студентам значна знижка. Тел. 65-73. 4—10

Науч. Заведення З. Ольшевського

ЛЬВІВ, вул. Куркова ч. 38. Тел. 31—14.

приймає від 26. VI.—2. VII. 1929. включно від год. 9—12 і від 16-18. з виїмком неділь і свят. ВПИСИ до 1-річної школи купецького приготування: на 2-літні курси торговельно-господарські; на річні і 5 міс. торговельні курси; на курс стенографії, як також писання на машинах. В школі звертається чесне за діти урядників і державних функц. Для незаможних підручники зі шкільної бібліотеки.

УВАГА: Виставa праць учениць 2-літніх торговельно-господарських курсів з відділу кравецтва і білля відбудеться в днях від 27. VI. — 1. VII. 1929 року в год. від 9—12. і 16—18. 2299 3—3

Автомобілісти Америки і цілої Европи уживають загально випробованих оринг. U. S. A. БЕНЗИНОВИХ ТАБЛЕТОК. 1 оринг пушки (100 шт. на 500 літрів) зол. 25. **D/H „ARWID“ ЛЬВІВ,** вул. Миколая ч. 17. Тел. 66—39. 2311 1—1

КОСІВ, за Коломию, пенсіонат п. Лукашевської поручає покої сонячні з першорядним удержанням, ціни умірковані. 1877 20-20

ЯМНА пансіон п. Струмінської поручає сонячні покої з першорядним харч. Зголошення на серпень приймає. 3—3

Ширіть наш часопис!

зол. 3 ЦУКОРНИЦЯ зол. 3

з хінського срібла тільки у

Б. Гринберґа, Сикстуська 4. Тел. 59-22.

ЛІЖКО полеве залізне „Патент“ з матерацом, займає як найменше місця **30 зол.** На провінцію висилаю по одержанню задатку. Фабрика **ЗАКС** Львів, вул. Личаківська ч. 132. 2296 4—7

Конкурс.

Виділ Тов. „Український Інститут для дівчат в Перемишлі“ приїме на шкільний рік 1929/30 — 180 учениць до інституту. Місячна оплата за удержання виносить 90 зол. Ближші інформації подає Управа Інституту (вул. Татарська ч. 4). Інститут удержує жіночу гуманістичну гімназію, що має повні права приватних шкіл. Місячна оплата за науку 35 зол. Прохання до Виділу о приняття просить ся вносити до дня 20. липня.

2308 3—3 **Управа Інституту.**

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів. Ринок ч. 10